

THESAURUS LINGVAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option ‘include bookmarks’ (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary.**

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*TM (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs* CC BY-NC-ND license (explanation [here](#)). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

**THE SAURVS
LINGVAE LATINAE**

**EDITVS IVSSV ET AVCTORITATE
CONSILII AB ACADEMIIS SOCIETATIBVSQVE
DIVERSARVM NATIONVM ELECTI**

VOLVMEN X

PARS PRIOR

SECTIO I

P-PERIMELIDES

MCMLXXXII-MCMXCVII

DE GRUYTER

© Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, Berlin/New York

Verlag: BSB B. G. Teubner, Leipzig (p. 1–800)
B. G. Teubner, Stuttgart und Leipzig (p. 801–1472) ✓

Lektorat: Dr. phil. Elisabeth Schuhmann

Satz und Druck: VEB Druckerei „Gottfried Wilhelm Leibniz“,
Gräfenhainichen (p. 1–480)
Interdruck, Leipzig (p. 481–1472)

EDITORES

ACADEMIA BRITANNICA (The British Academy)
ACADEMIA IAPONICA (The Japan Academy)
ACADEMIA INSCRIPTIONVM ET LITTERARVM HVMANIORVM (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres)
ACADEMIA LITTERARVM BAVARICA (Bayerische Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA LITTERARVM BEROLINENSIS ET BRANDENBVRGENSIS (Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA LITTERARVM GOTTINGENSIS (Akademie der Wissenschaften in Göttingen)
ACADEMIA LITTERARVM HEIDELBERGENSIS (Heidelberger Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA LITTERARVM SAXONICA LIPSIENSIS (Sächsische Akademie der Wissenschaften zu Leipzig)
ACADEMIA LYNCEORVM IN NATIONE ITALICA (Accademia Nazionale dei Lincei)
ACADEMIA POLONA SCIENTIARVM ET LITTERARVM (Polska Akademia Umiejętności)
ACADEMIA SCIENTIARVM AVSTRIACA (Österreichische Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA SCIENTIARVM ESTONIAE (Eesti Teaduste Akadeemia)
ACADEMIA SCIENTIARVM ET ARTIVM CROATICA (Hrvatska Akademija Znanosti i Umjetnosti)
ACADEMIA SCIENTIARVM ET LITTERARVM MOGVNTINA (Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mainz)
ACADEMIA SCIENTIARVM ET LITTERARVM NORVEGICA (Det Norske Videnskaps-Akademi)
ACADEMIA SCIENTIARVM HAMBVRGENSIS (Akademie der Wissenschaften in Hamburg)
ACADEMIA SCIENTIARVM HVNGARICA (Magyar Tudományos Akadémia)
ACADEMIA SCIENTIARVM REI PVBLICAE BOHEMICAЕ (Akademie věd České republiky)
ACADEMIA SCIENTIARVM RHENANO-GVESTFALICA (Nordrhein-Westfälische Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA SLOVENICA SCIENTIARVM ET ARTIVM (Slovenska Akademija Znanosti in Umetnosti)
ACADEMIAE REGIAE BELGII SCIENTIIS ET ARTIBVS FOVENDIS (The Royal Academies for Science and the Arts of Belgium)
CONSILIVM AB ACADEMIIS SCIENTIARVM ET LITTERARVM FENNICIS DELECTVM (Suomen Tiedeakatemiain Valtuuskunta)
FOEDERATIO COMMVNIS SOCIETATVM STVDIORVM CLASSICORVM (Fédération Internationale des Associations d'Études Classiques)
PONTIFICIA ACADEMIA ROMANA ARCHAEOLOGIAE (Pontificia Accademia Romana di Archeologia)
REGIA ACADEMIA HIBERNICA (Royal Irish Academy)
REGIA ACADEMIA HISPANICA (Real Academia Española)
REGIA ACADEMIA LITTERARVM HVMANIORVM SVECANA (Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien)
REGIA ACADEMIA SCIENTIARVM DANICA (Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab)
SOCIETAS CLASSICA BATAVORVM (Nederlands Klassiek Verbond)
SOCIETAS PHILOLOGICA AMERICANA (The American Philological Association)
SOCIETAS STVDIORVM ANTIQVORVM HELVETICA (Schweizerische Vereinigung für Altertumswissenschaft)

ACCESSERANT QVONDAM HI:

ACADEMIA SCIENTIARVM REI PVBLICAE GERMANICAE DEMOCRATICAE (Akademie der Wissenschaften der DDR)
SOCIETAS PHILOLOGORVM HELVETIORVM (Schweizerischer Altphilologenverband)
ACADEMIA SCIENTIARVM POLONA (Polska Akademia Nauk)
SOCIETAS STVDIORVM LATINORVM (Société des Études Latines)

ADIVTORES

RES PVBLICAE GERMANICA ET BAVARICA SECVNDVM PROGRAMMA AB ACADEMIIS CVRATVM
(Bundesrepublik Deutschland und Freistaat Bayern im Rahmen des Akademienprogramms)
MINISTERIVM SCIENTIARVM REI PVBLICAE AVSTRIACAE (Republik Österreich, Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung)
FVNDATIO NEDERLANDICA SCIENTIIS PROVEHENDIS (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek NWO)
FVNDATIO STVDIORVM PROVEHENDORVM HELVETICA (Schweizerischer Nationalfonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung)
FVNDATIO STVDIORVM HVMANIORVM AMERICANA (National Endowment for the Humanities)
FVNDATIONES QVAE VOCANTVR CARLSBERGFONDET ET RASK ØRSTEDFONDET
FVNDATIO MVELLERIANA (J. u. K. Müller-Thesaurus-Fonds)
FVNDATIO WOELFFLINIANA (Eduard-Wölfflin-Thesaurus-Stiftung in Basel)

ACCESSERANT QVONDAM HI:

SOCIETAS STVDIORVM PROVEHENDORVM GERMANICA (Deutsche Forschungsgemeinschaft)
MINISTERIVM SCIENTIARVM RHENANIAE-GVESTFALIAE (Ministerium für Wissenschaft und Forschung des Landes Nordrhein-Westfalen)
VNITARVM NATIONVM EDVCATIONIS SCIENTIAE CVLTVRAE ORDO (U.N.E.S.C.O.)
VNIVERSARVM NATIONVM CONSILIVM PHILOSOPHIAE ET SCIENTIARVM HVMANARVM
(Conseil International de la Philosophie et des Sciences humaines)
CONSILIVM STVDIORVM PROVEHENDORVM IN NATIONE ITALICA (Consiglio Nazionale delle Ricerche)
FVNDATIO PACKARDIAI A (The David and Lucile Packard Foundation)
FVNDATIO QVAE VOCATVR CANON FOVNDATION
PETRVS (†) ET SILVIA FLVRY
FRITZ SCHAEFER SVEVOFORTENSIS

DABAM MONACHII KALENDIS MART. A. MMX

ERNESTVS VOGT
CONSILII EDITORVM PRAESES

Voluminis decimi priore parte feliciter absoluta eos enumerare decet, qui per sex fere lustra multiplicem Thesauro dederunt operam.

Vocabula singula tractaverunt Neil ADKIN, María del Carmen ARIAS ABELLÁN, Eva BAER, Hans BALLING, David S. BANTA, Yelena BARAZ, Alfred BAUMGARTNER, Hugo BEIKIRCHER, John BLUNDELL, Heinrich BREIMEIER, Niels W. BRUUN, Angels CALDERÓ CABRÉ, Wichert Johan CLAASSEN, Silvia CLAVADETSCHER, Lloyd Peter COHEE, Joshua DAVIES, Norbert DELHEY, Uwe DUBIELZIG, Gerard DUURSMA, Jennifer EBBELER, Myriam ERWIN, Martin FIEDLER, Peter FLURY (†), Antoine FOUCHER, Franz Michael FRÖHLKE, Paolo GATTI, Peter GROSSARDT, István HAJDÚ, Gustaf C. HANSEN, Gregory B. HAYS, Frances V. HICKSON, Michael HILLEN, Flavia HODGES, Manfred HOFFMANN, Nigel HOLMES, Luisa JIMÉNEZ-VILLAREJO, William A. JOHNSON, Hans VON KAMPTZ (†), Ursula KEUDEL (†), Wytse H. KEULEN, Marion KOOREMAN, Jan Cornelis KORTEWEG, Dietfried KRÖMER (†), Klaus-Henrich KRUSE, Barbora KRYLOVÁ, Gerhard KUHLMANN (†), Cornelis G. VAN LEIJENHORST, Christine LEY-HUTTON, Matthew M^cGOWAN, Simon MALLOCH, Gerald MALSARY, Roberta MARCHIONNI, Johanna A. H. MENSINK, Alfredo MORELLI, Hans-Friedrich MUELLER, Robert Joseph NEWMAN, Oleg NIKITINSKI, Hans Joachim OESTERLE, Yoshihiro OSHIBA, Marijke OTTINK, Marianne PADE, Grant PARKER, Teresa PAŚKIEWICZ, Alessandra PERI, Paolo PIERONI, Johann RAMMINGER, Ilse REINEKE, Christina RÖCK, Michał RZEPIELA, Martin SAUER-GAERTNER, Samantha SCHAD, Christine SCHMITZ, Josine SCHRICKX, Bianca-Jeanette SCHRÖDER, Johannes SCHWIND, Patrick SINCLAIR, Mario SOMAZZI, Friedrich SPOTH, Francesco STELLA, Roberta Lynn STEWART, Stefan STIRNEMANN, Barbara SUTER, Peter TERKELSEN, Renate TESSMER, Gabriele THOME (†), Torben VESTERGAARD, Christian WENAWESER, Shirley WERNER, Hans WIELAND, Marianne WILD, Dominik WIRTH, Cornelia ZÄCH, Anna-Clara ZOPPI.

Originem vocabulorum multorum explicavit prior Meinrad SCHELLER (*Sch.*, †), quod munus inde a quaternione sexagesimo primo exceperit Bernhard FORSSMAN Erlangensis (*Fo.*). Vestigia vocabulorum quorundam in linguis romanis q. d. servata indagavit illustravitque Arnulf STEFENELLI (*St.*, †) usque ad quaternionem centesimum undequadragesimum, deinde Christian SCHMITT Bonnensis (*C.S.*).

In plagulis corrigendis liberaliter nos adiuverunt imprimis James Noel ADAMS Oxoniensis, Jacques ANDRÉ (†), Antoon BASTIAENSEN (†), Alfons BÜRGE Monacensis, Josef DELZ (†), Wilhelm EHLERS (†), Klaus-Dietrich FISCHER Mogontiacensis, Philippe FLEURY Cadomensis, Rudolf HAENSCH Monacensis, Heinz HAFFTER (†), Eberhard HECK Tubingensis, Rolf HEINE Gottingensis, Henry David JOCELYN (†), Bengt LÖFSTEDT (†), Aldo LUNELLI Patavinus, Italo MARIOTTI Bononiensis, Scevola MARIOTTI (†), Matteo MASSARO Barinus, Otto PRINZ (†), Cesare QUESTA Urbinas, Heikki SOLIN Helsinkiensis, Sebastiano TIMPANARO (†), Roland WITTMANN Francofurtensis (ad Viadrum).

Redigendi munere functus est usque ad quaternionem quinquagesimum Hans WIELAND (*W.*), deinde usque ad centesimum et vicesimum Peter FLURY (*Fl.*), redactor tunc Thesauri generalis, quem morte praematura nobis ereptum vehementer lugemus; cui accessimus, tum successimus redactores prioris huius partis John BLUNDELL (*Bl.*) a quaternione quinquagesimo primo usque ad sexagesimum secundum, iterum inde a centesimo tricesimo primo, Michael HILLEN (*M.H.*) inde ab octogesimo primo, Nigel HOLMES (*N.H.*) inde a centesimo primo. Fasciculi singuli ut prospere absolverentur, nos adiuverunt cum alii tum Hugo BEIKIRCHER (*Bk.*), Silvia CLAVADETSCHER, quae post eum anno MMIX suscepit officium redactoris Thesauri generalis, Gerard DUURSMA redactorum minister.

His ceterisque omnibus, qui per tot annos Thesauro studium navare non destiterunt, libentissime et iustas et debitas agimus gratias.

Idibus Mart. a. MMX

Bl. – M.H. – N.H.

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

VOLV MEN X 1

P

p. littera decima quinta (quarta). de genere v. l. 3 sqq.
I de rationibus litterae significandae: A p solum ponitur:
1 exempla genus indicantia: a fem.: SCAVR. gramm. VII 14, 3 b cum p et m consentit, quoniam origo earum . . . respondet. 21, 7 in ceteris casibus (sc. vocis q. e. hiems) nusquam p nec b propinqua eius respondet, sine quarum altera eqs. DIOM. gramm. I 423, 17 si p praeposita fuerit eqs. (ibid. 18). b neutr.: AVSON. 348, 16 p. 166 P. Ausonium, . . . Latium. CASSIOD. gramm. VII 162, 13 (ex Papiriano) duo p (GLOSS. V 584, 1 per duo pp . . . ; per unum p).
2 exempla declinationis: a pro solis casibus: acc.: QVINT. inst. 1, 7, 7 aures . . . audiunt p (nisi suppl. litteram). MART. CAP. 3, 245 Claudius p adiecit s litterae. PRISC. gramm. II 11, 7 digamma significabat p cum aspiratione. 49, 28 ponentes. CASSIOD. gramm. VII 161, 17 (ex Papiriano) 'hiems' . . . p habere . . . non debet. al. nom.: SCAVR. gramm. VII 21, 6 respondet (CASSIOD. gramm. VII 161, 17 [ex Papiriano]. v. et l. 5). TER. MAVR. 186 b littera vel p . . . videntur iunguntque (nisi littera subauditur). MART. CAP. 3, 254 p . . . convenit . . . vocalibus . . . terminat nihil (PRISC. gramm. II 49, 28). al. dat.: TER. MAVR. 818 c . . . aut p copulare subditam t. abl.: MAR. VICTORIN. gramm. VI 6, 4 f (subi.) . . . p et eadem aspiratione (sc. h) compleretur (cf. app. crit. et Mariotti ad l. p. 147).
b cum praepos.: per (v. et l. 9): VEL. gramm. VII 61, 7 ea . . . per p . . . scribenda (73, 18 CAPER gramm. VII 95, 4 SCAVR. gramm. VII 27, 5 SACERD. gramm. VI 451, 12. al.). GROM. p. 315, 23 L. casa per p nomen habens (item p. 329, 3). aliis (v. etiam l. 4): VEL. gramm. VII 64, 10 p . . . constare dicunt ex p et s. MART. CAP. 3, 248 b . . . transit . . . in p (PRISC. gramm. II 507, 20 mutare b in p. CASSIOD. gramm. VII 157, 15 [ex Curtio Valeriano] commutatam). MARTYR. gramm. VII 175, 1 vocales inter v et p conlocatas. PRISC. gramm. II 11, 10 pro p et h f scribi.
B accedunt ad minicula: I littera (postponitur excepto primo loco): VITR. 9, 7, 5 litterae o et p. FEST. p. 326 v. sub IVB. SCAVR. gramm. VII 21, 1. 6 PROB. inst. gramm. IV 125, 26. 126, 1. al. MAR. VICTORIN. gramm. VI 33, 16 b et p litterae (sim. ISID. orig. 1, 27, 4). DOSITH. gramm. VII 385, 10 p l. consonans. CHAR. gramm. p. 7, 19 B. MART. CAP. 3, 245 CASSIOD. gramm. VII 161, 19 (ex Papiriano).
2 consonans (cf. DOSITH. sub I): MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 27 p c. muta spiritalis (DIOM. gramm. I 425, 14. cf. GRAMM. suppl. p. 304, 28 p c. est et m.).
C nominatur pē: per scripturam plenam: PRIAP. 7, 2 (ludatur cum verbo q. e. pedicare) cum loquor, una mihi peccatur littera; nam te pe dico (T. P. dico cod. unus) semper. AVSON. 348, 16 p. 166 P. Ausonium si Pe scribas (quae seq. v. sub III). PROB. inst. gramm. IV 50, 8 per se hae mutae non proferuntur, siquidem vocalibus litteris subiectis sic nomina sua definiunt, ut puta be ce . . . pe. **concludendum ex versibus vel descriptione:** TER. MAVR. 186 b littera vel p quasi syllabae videntur iunguntque sonos de gemina sede profectos: nam muta iubet portio comprimi labella, vocalis at intus locus exitum ministrat (MAR. VICTORIN. gramm. VI 33, 16 b et p litterae coniunctione vocalium q. s., nam muta portio penitus latet eqs.). 818 c . . . aut p copulare. 845 p et h simul (per hiatus: 'pe et ha'). AVSON. 348, 17 p. 166 P. in Latium p.
II de ratione phonetica et orthographica: A de pronuntiatione (sc. quomodo fingatur in ore): SCAVR. gramm. VII 14, 3 b cum p et m consentit, quoniam origo earum non sine labore coniuncto ore (Keil, coniunctione codd., labiorum coniunctione

quidam in exemplari nostro) respondet. TER. MAVR. 186 sqq. compressio . . . est in utraque (sc. b et p littera) dissonora: nam prima per oras etiam labella figit, velut intus agatur sonus; ast altera contra pellit sonitum de mediis foras labellis (de eadem re: MAR. VICTORIN. gramm. VI 33, 15 sqq. dispari inter se oris officio exprimuntur; nam prima explosio e mediis labiis sono, sequens compresso ore velut introrsum attracto vocis ictu explicatur ['Terentiani praecepta . . . ipse Victorinus perturbavisse videtur' Keil]. cf. MART. CAP. 3, 261 labris spiritus erumpit). MAR. VICTORIN. gramm. VI 18, 15 consonantes . . . quae simili figuratione oris dicuntur, ut est b f . . . m p.
B de cognatione cum littera b (cf. et sub A, C1 et vol. II 1647, 3 sqq.): QVINT. inst. 1, 7, 7 cum dico 'optinuit' (secundam enim b litteram ratio poscit, aures magis audiunt p) eqs. SCAVR. gramm. VII 27, 14 (ex Varrone) non carent quaestione . . . plebs et urbs et Pelops, quae Varro ita distinguit, ut per b et s ea nominativo casu putet esse scribenda, quae eandem litteram genetivo . . . reddant, . . . ea vero per p et s, quae . . . genetivo . . . in pis excurrant (sim. PROB. inst. gramm. IV 125, 24. 126, 1. 6. al.). MART. CAP. 3, 248 b . . . transit . . . in p, ut 'supponit'. AGROEC. gramm. VII 115, 7 (nubo nupsi) cum consonans sequitur, p esse debet. PRISC. gramm. II 507, 20 nulla . . . alia causa est mutandae b in p ante s vel t in principio syllabae nisi euphonia. CASSIOD. gramm. VII 158, 4 (ex Curtio Valeriano) supter per p scribendum, non per b. ISID. orig. 1, 27, 4 b et p litteris quaedam cognatio est, nam pro 'Burro' dicimus 'Pyrrhum'.
C de copulatione cum variis litteris: I s (cf. et sub B): VEL. gramm. VII 61, 7 ea quae apud nos p litteram sonant putant plerique per p et s scribenda; . . . sed qui originem verborum propriam respiciunt, per b scribunt (73, 18 SCAVR. gramm. VII 27, 5 MAR. VICTORIN. gramm. VI 20, 11. 21, 8 PRISC. gramm. II 33, 13 plerisque videtur loco p ps debere scribi. 507, 24. CASSIOD. gramm. VII 156, 24 [ex Curtio Valeriano]). 64, 10 constare dicunt ex p et s litteram p. DIOM. gramm. I 423, 18 p et s simul positae p graecam adserunt litteram. MART. CAP. 3, 245 s littera utrimque p litterae copulatur, ut spado, psittacus. ibid. s litterae Claudius p adiecit . . . propter p. PRISC. gramm. II 33, 3 huic (sc. s) proponitur p et loco p graecae fungitur. 2 h (sc. ph, cf. p. 1, 21 et vol. VI 1, 1, 31 sqq. 46 sqq., VI 3, 2391, 14 sqq.; ordine inverso hp v. vol. VII 2, 1474, 51): CAPER gramm. VII 95, 4 graeca nomina ut Phryne et phalanx . . . per p et h scribenda. TER. MAVR. 845 si quando graecum p necesse est exprimi, p et h simul solemus . . . ponere. MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 9 vocantur spiritales tres c p t, quia his h littera subiecta inserit spiritum, ut . . . Philon (cf. p. 1, 39). 34, 6 ipsi (sc. h litterae) . . . consonantes tantum quatuor praeponi, quotiens graecis nominibus latina forma est, persuaserunt grammatici, id est c p r t, ut chori, Phyllis eqs. (sim. al., cf. Ter. Maur. 221. 788). DIOM. gramm. I 423, 17 si p praeposita fuerit aspirationi h, p significat. PRISC. gramm. II 11, 7 sqq. eum . . . prope sonum, quem nunc habet digamma, significabat p cum aspiratione, . . . nunc quoque in graecis nominibus antiquam scripturam servamus pro p et h ponentes, ut Orpheus, Phaethon; postea vero in latinis verbis placuit pro p et h f scribi. al. 3 t (cf. sub 4): TER. MAVR. 818 c modo aut p copulare subditam t . . . solent (e. g. aptus, nactus sim.). 4 r et l: DOSITH. gramm. VII 385, 10 p littera consonans (tam praeponitur vocalibus quam subiungitur, ut in his ponit opponit; praeponitur et consonantibus, ut plaudit prandit (sim. CHAR. gramm. p. 7, 19 B. DIOM. gramm. I 425, 14. MART. CAP. 3, 254 ubi additur t [Ptolemaeus], s [psittacus], n [Sipnus]).

D de p littera supervacua (cf. Leumann, *Gramm.* 1977, 212, 215. 222): SCAVR. gramm. VII 21, 1 interdum et p littera supervacuo adicitur, ut cum scribimus sumptus . . . emptus, cum alioqui ceteris declinationibus verborum non adsit. *ibid.* 6 similiter hiems carere p littera debet, quia in ceteris casibus nusquam p . . . respondet (cf. *de iuxta positis ms et mt littera p omissa Mar. Victorin. gramm.* VI 21, 12 sqq.). CASSIOD. gramm. VII 161, 17 (ex *Papiriano*) hiems ut Caesellio videtur, p habere post m litteram non debet; *ibid.* 19 sumpsit . . . quaeritur an possit sine p littera sonare . . . , sed quod et in alia declinatione p respondet . . . , necessario per p scribi debet.

E de positione in vocibus vel syllabis: MART. CAP. 3, 254 p . . . terminat nihil (PRISC. gramm. II 49, 28 p nullam t. syllabam nisi sequente quoque ab ea incipiente, ut 'lippus', 'apparet', 'Hippocoon').

III de forma litterae (de formis cursivis in tit. *Pompeianis* v. CIL IV tab. I): AVSON. 348, 16 p. 166 P. hostilis quae forma iugi est hanc efficiet II, Ausonium si Pe scribas, ero Cecropium P (sc. figura non sono), et Rho quod Graeco, mutabitur in Latium P. GRAMM. suppl. 304, 28 significatur duabus virgulis et duo testamenta significat, vetus et novum, alia recta et alia obliqua. ISID. orig. 1, 23, 1 scribebatur (sc. in notis iuridicis) . . . per P secundum naturam 'pupillus', per q verso capite 'pupilla' (e. g. LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 4.5). *litt. vetust.* I in titulis priscis, e. g. CIL I² 375. 486. 2342. 2400. app. 72. in monogrammate cum M coniunctum: INSCR. Notiz. Scavi 1922 p. 222 e.

IV de usu: **A** adhibetur ad locum denotandum: in figura geometrica: VITR. 9, 7, 5 ubi erunt litterae o et p. *fundorum*: GROM. p. 315, 23L. casa per p nomen habens (sim. p. 329, 3).

B adhibetur ad partem operis Verrii indicandam: FEST. p. 326 Verrius in lib. V (sc. eorum verborum), quorum prima est plittera.

C in explicatione allegorica (v. etiam l. 19): GRAMM. suppl. 306, 35 p vis euangelica de spiritu sancto valida (seq. lacuna).

D adhibetur pro compendio: 1 numerorum (ad rem cf. Lejay, *Dict. d'Arch. Chrét. et de Lit.* I 1260 sqq.): NOT. laterc. gramm. IV 330 GROM. p. 309, 20 L.

2 vocum et nom. propr.: **a** testantur auctores (de ambiguitate compendii cf. Cic. de orat. 2, 280): PROB. litt. sing. gramm. IV 271 sqq. (enumerantur compendia varia ut NOT. laterc. gramm. IV 279 sqq.). CARM. de alphab. 43 sqq. me sine nulla potest hominum concordia cerni (de compendio pro 'pax', cf. expositionem ad l.); nota potentis (pontificis var. l.) eram plebis perscripta columnis (pertinetne ad formulam S. P. Q. R.?), sic quoque nota fui patrum, bis scripta, piorum (priorum var. l.).

b compendia selecta (de singulis v. indices CIL et PROB. litt. sing., NOT. laterc. locis supra citatis): **α** adiunctis aliis litteris: patres conscripti (cf. CHAR. gramm. p. 7, 24 B.), plebi scitum, pontifex maximus, populus Romanus (cf. CHAR. gramm. p. 7, 23 ISID. orig. 1, 23, 1), res publica (cf. CHAR. gramm. p. 7, 24. ISID. l. c.), nobilissimo puero. **al.** p littera geminatur: pater patriae (vel patrum), pecunia publica, perpetuus, praefectus praetorio, pro pietate, propositus, proprius, propter. **al.** **β** per solam p: pars, passus, pius, placere, pondo, posse, possessor, potestas, praeesse, pridie. **al.** nom. propr.: Publius passim. ceterum e. g.: Palatina (sc. tribu, v. CIL XIV 4307), Pannonia (v. CIL III 4121. 4168 a. 228. al.), Papiria (sc. lege, v. CIL I² app. 249. al.), Parmensi? (sc. populo, v. CIL I² 629 a. 146 a. Chr.), Parthica (sc. legio, v. CIL VI 3408), Pedius (cf. PROB. litt. sing. gramm. IV 276, 32), Petronia (sc. lege, v. CIL X 5405 a. 69/70), Pomponius (v. CIL III 4234).

pa. 1 indecl., per apocopen pro parte (cf. 1. gau). CARM. Sal. (Fest. p. 205) 4 pa pro parte (cod., patre Valckenaer, Huschke) et po pro potissimum positum est in Saliari carmine. 2 compendium dub. in amphora Pompeiana CIL IV 9323 Pa def(ritum?).

pabillus, -i m. a pabo demin. de scriptura v. infra. i. q. parvus pabo: LAMPR. Heliog. 29, 2 iunxit et quaternas mulieres pulcherrimas et binas ad -um (pamp-, pimp- trad.; de effigie sculpta cf. Babelon, *Catalogue des Camées antiques et mod. de la Biblioth. Nation.*, Paris 1897, n. 304).

pabo, -ōnis m. [vox peregrina? Sch.] scribitur pav- praeter l. 69. 72. 73. 77. GLOSS. V 585, 15 -bo genus ve(h)iculi cum una rota, quod nomen multi corrupte -em legunt, sub eo scilicet nomi(ne) quo et avis (i. pavo) censetur: nam illud habet u, istud b (cf. 606, 45 -bo vehiculum unius rotae cum b). GLOSS. Vatic. Reg. 203 ed. Merchie (Musée Belge 26, 1922) p. 264, 38 -bo, -bonis genus vehiculi. GLOSS. I Corp. I 467 in -e: in feretro eius prop(r)io.

genus vehiculi (sed 'feretrum' explicat GLOSS. l. 74): PS. AMBR. act. Seb. 23, 89 levans eum Sebastianum mortuum posuit in -e (papilione, pagone var. ll.) suo (PASS. Alex. Baccan. [BHL 273] 17 quem levans in -em). ACTA Marcelli (BHL 5235) 5, 21 condivit corpora sanctorum cum aromatibus et linteaminibus et imposuit noctu in -e cum eunuchis suis ([nisi recentioris aetatis]. PASS. Restitut. [BHL 7197] 5 corpus martyris i. in -e suo, ut perduceret in praedio suo).

deriv.: pabillus.

[pabu v. pabulum (abbrev.) et pubes.]

Teßmer.

? pābula, -ae f. v. p. 5, 49.

[pābulamentum: φοιwick GLOSS. I² II Philox. PA 10; fulso trad. pro paludamentum.]

pābulāris, -e. a pabulum. i. q. ad pabulum idoneus: vicia -is: COLVM. 2, 13, 1. 11, 2, 75 (opp. seminalis). MENOL. Colot. Mai. (CIL I² p. 280. item Vall. *ibid.*). PALLAD. 1, 6, 14. neutr. plur.: PLIN. nat. 18, 142 farrago ex recrementis farris praedensa seritur, admixta aliquando et vicia. eadem in Africa fit ex hordeo. omnia haec -ia (inde subst.: 1, 18, 37-43).

[pābulārius legebatur in titulis spuris, v. CIL IX 575*. 576*.]

pābulātio, -ōnis f. a pabulari. [restituendum putavit pab- ex pop- Lipsius FLOR. epit. 4, 2, 28.] 1 i. q. actio pabulandi (in re militari praeter SOL.; cf. GLOSS. -o: χοιτολογία): CAES. Gall. 1, 15, 4 hostem rapinis, -bus populationibusque prohibere ([sic trad., sed unus e tribus abl. delendus]. 7, 14, 2 -e et commeatu [HIRT. Gall. 8, 7, 7. cf. CAES. civ. 3, 43, 3 antea: commeatum]. 7, 36, 5 aquae magna parte et -e libera [sim. civ. 1, 78, 1 iuxta aquabantur; prohib- ex premeb- restituit Paul]. 7, 64, 2 frumentationibus -busque [HIRT. Gall. 8, 7, 7]. civ. 3, 58, 1). 7, 16, 3 omnes nostras -es frumentationesque observabat Vercingetorix (7, 64, 2 supra). 7, 20, 9 servos, quos in -e . . . exceperat (HIRT. Gall. 8, 16, 4 detrimenta Romanis in -bus inferebant hostes). 7, 44, 4 circumvallati atque omni exitu et -e interclusi. HIRT. Gall. 8, 10, 3 cotidianis. 8, 11, 2 equites . . . praesidio -bus mittit. VEG. mil. 3, 8 p. 85, 15 ut animalium pascua, subvectio frumenti . . . , aquatio, lignatio, -o secuta ab hostium reddatur incursu

(cf. CAES. Gall. 7, 36, 5 supra). de pastionibus *Nomadum*: SOL. 26, 1 Numidae quamdiu errarunt -bus vagabundis, Nomades dicti sunt (Plin. nat. 5, 22 a permutandis pabulis). 2 i. q. facultas vel locus pabulandi: VARRO rust. 3, 16, 21 si apes e bono loco transtuleris eo, ubi idonea -o non si[n]t, fugitivae fiunt. COLVM. 7, 9, 14 porcus quamvis in -e spurce versetur, mundissimum tamen cubile desiderat (var. l. -em probat Lundström, ut spectet ad actionem vescendi). 9, 4, 1 apibus destinari debent -es eaeque sint secretissimae (huc spectat 11 capp. 9, ubi iuxta pos. situs pastionum). 9, 8, 1 de -bus domiciliis et sedibus apium eligendis (popul-, pap- var. ll.).

? 3 i. q. pabulum: VEG. mil. 3, 3 p. 69, 7 saepius . . . penuria quam pugna consumit exercitum . . . ; -o et annona in necessitate remedium non habent, nisi ante condantur (an 'cura pabuli' intellegendum ut ad 2?). 3, 8 p. 82, 15 cavendum . . . , ne per aestatem . . . aqua sit longius, hieme, ne -o desit aut lignum (an intellegas facultatem pabulandi?).

pābulātor, -ōris m. a pabulari. 1 in re militari i. qui pabulatur (ad rem v. Lambertz, *RE XVIII 2, 2054*sqq.): CAES. Gall. 5, 17, 2 ex omnibus partibus ad -es advolaverunt hostes. civ. 1, 40, 3 egressae -bus praesidio . . . legiones (HIRT. Gall. 8, 17, 2). 1, 55, 1 inopinantes -es et sine ullo dissipatos timore adgressi sunt equites. 1, 80, 4 -es equitesque revocari iubet. HIRT. Gall. 8, 10, 3 ut dispersi -es (-is, -iis var. ll.) circumvenirentur (LIV. 10, 26, 12). LIV. 10, 33, 7. 22, 42, 11. 27, 43, 2 vagis per agros -bus. 29, 2, 3 cum in -es Romanos impetus . . . factus esset (sim. 34, 41, 9). 38, 25, 9 -es lignatoresque (41, 1, 7 legio quae -es et l. tueretur. EFIST. Alex. l. 240 H.). 38, 25, 13 statio -orum. 38, 25, 15 et ex agris concurrebant -es et undique obvius hostis Gallis erat. 39, 30, 2 inter -es pugna orta est. FRONTIN. strat. 2, 5, 31 bis. AMM. 24, 5, 5. OROS. hist. 4, 1, 17 (Goetz et Lindsay huc referunt l. 57 interpretamento adversante). 2 i. qui pecora pascit (non nisi in explicatione glossarum; cf. p. 5, 34): GLOSS. I² III Abstr. PA 1 pastor qui praebet pabula (inde V Abba PA 25 I Ansil. PA 5 GLOSS. IV 547, 16 V 128, 10. 318, 34. 606, 48. 607, 29). GLOSS. V 378, 53 -es: nutritores (= GLOSS. I Corp. p. 20). huc fortasse GLOSS. I² II Philox. PA 128 pastor et pavor (legasne -r?) : νομείς, ποιμήν, βοσκός, ἐπισκοπος.

cf. pabulatorius.

pābulātōrius, -a, -um. a pabulari (nisi a pabulator). i. q. ad pabulandum aptus: COLVM. 6, 3, 5 frondis aridae corbis -us (pabulatoribus, paleatoribus var. ll.) modiorum viginti (item 11, 2, 99).

pābulor, -ātus sum, -ārī. a pabulum (PRISC. gramm. II 433, 20). transitive vel active v. sub 3; de vi passiva v. sub 2. de notione: CHAR. gramm. p. 402, 28. 30B. pascentia et -antia. pascentia sunt quae ex se pascentur, ut prata, et pascentia mancipia quae pascent; ideo etiam pastores vocantur: -antia vero quae pascentur, ut iumenta. SYNON. Cic. p. 447, 13 vescitur. pascitur. depascitur. -atur. alitur. GLOSS. I Ansil. PA 4 -antes [labantes]: pascentes greges. [falso trad. pro paludatis cod. Vind. LIV. 41, 10, 5. loco corrupto CHIRON 261 hic erit semper habens (amens Bücheler, hebes temptat Heraeus) -ans (pabulam Oder).]

1 i. q. pabulum acquirere: a hominibus piscando (ludere videtur cum b): PLAVT. Rud. 295 ex urbe ad mare huc prodimus -tum.

b animalibus, sc. technice in re militari (cf. GELL. 17, 2, 9 ('copiantur') verbum castrense est, . . . ex eademque figura est, qua 'lignantur' et 'antur' et 'aquantur'): α gerund. -andi causa (per causam l. 82, gratia BELL. Afr.): CAES. Gall. 5, 17, 2 cum Caesar -andi c. tres legiones . . . misisset. 7, 14, 5. civ. 1, 48, 7 qui erant -andi aut frumentandi c. progressi (LIV. frg. 22 l. 58). 1, 80, 3. 3, 76, 1 equitatum per causam -i emissum. 3, 76, 3 lignandi -andique c. longius progrediebantur (BELL. Afr. 31, 1 extra munitiones processerant . . . -andi l. que aut etiam muniendi g.). BELL. Afr. 24, 2

[Kruze]

-andi atque aquandi g. extra vallum progressi. β *supin.* -tum (cf. PLAVT. *sub a*): CAES. Gall. 7, 18, 1 quo nostros . . . -tum venturos arbitretur *Vercingetorix*. civ. 1, 40, 1 mittebat (LIV. 6, 30, 4. 33, 7, 8. cf. CAES. civ. 1, 81, 5 emittitur [*var. l.* mittitur. *antea*: aquandi causa]. FRONTIN. strat. 2, 13, 6 dimisisset). 1, 48, 4 longius progressi erant (*item* LIV. 28, 7, 6. cf. 10, 3, 6 egressus). HIRT. Gall. 8, 10, 1 cum -tum frumentatumque longius esset proficiscendum. LIV. 10, 19, 14 ierat. *iuxta pos. lignatum*: LIV. 25, 34, 4 ut procul . . . l. -tumque progressos exciperet. 25, 39, 8 -tum l. que et praedatum quidam dilapsi fuerant (35, 51, 3). 40, 25, 4 irent (40, 30, 9). FRONTIN. strat. 2, 1, 6 procederet. γ *formae ceterae* (cf. p. 4, 78): CAES. civ. 1, 59, 2 angustius -bantur (*recc.*, -antur ceteri). 1, 59, 3 noctu constituerant -ari (*item inf.*: 3, 37, 5 consueverant. 3, 65, 3 libere [fabulari *var. l.*]). BELL. Alex. 61, 6 si -ari frumentarique Marcellum non pateretur [LIV. 10, 33, 7 per agros]. 3, 44, 3. VAL. MAX. 5, 6 ext. 1 *Codrus* -antium hostium globo se obiecit (*item part. praes.*: TAC. ann. 12, 38, 3 -antis nostros). FRONTIN. strat. 1, 1, 7 latius et usque ad adplicitas hosti valles -tus *Mithridates*.

2 *i. q. pasci, sc. de animalibus vescentibus (huc spectant etiam p. 4, 69 sqq.; vis passiva non omnino negari potest)*: VARRO rust. 2, 10, 3 greges . . . armenticios ac caprinos, quibus rupes ac silvae ad -andum cordi. COLVM. 7, 6, 9 *capra* placide ac lente -etur (*item formae finitae*: 8, 15, 6 per quem *canaliculum* . . . mixti cum aqua oibi decurrant: sic enim -atur id genus avium [*var. ll.* ambulatur, depabulatur. cf. *Varro rust.* 3, 11, 2 cibum capiunt]. CET. FAV. 13 p. 298 ut securi equi -entur). 9, 5, 1 vacuae cum prodeunt -tum apes. THEOD. PRISC. phys. 2 sus . . . campo -tus. *part. praes. pro subst.*: CHAR. p. 4, 66.

3 *transitive i. q. pascere, alere: arbores stercorando* (cf. pabulum IB2a): COLVM. 5, 9, 13 fimo -andae sunt oleae (bab- A1. cf. *Pallad.* 11, 8, 2 stercoranda). *homines*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 34 invenimus monasterium puellarum . . . in loco heremi, quas Christiani -bant (pap- R, populabant *Br ut rec. B*). *animalia*: GLOSS. II 258, 52 $\beta\acute{\omicron}\sigma\kappa\omega$: -o, pascio.

deriv.: pabulatio, pabulator, pabulatorius.

pābulōsus, -a, -um. *a* pabulum. *i. q. pabuli fecundus*: SOL. 22, 2 Hibernia . . . ita -a, ut eqs. (*sec. Melam* 3, 53 luxuriosa herbis).

*pābulum, -ī n. [*a pāscō, pā-vī. Sch.*] *de formatione: inter nomina in 'bulum'* PRISC. gramm. II 124, 12 pascio -um. *scribitur*: pāvul- ITALA psalm. (cod. 136 Cas.) *sexies* (at 89, 5 paulum ut in *var. ll.* COLVM. 6, 24, 4 AMM. 24, 8, 2 CYP. GALL. gen. 748) et in *var. ll. e. g.* PLIN. nat. 18, 363 APVL. met. 8, 21, 2; pap- in *var. ll.* VARRO rust. 2, 5, 15. 2, 7, 6 CVRT. 7, 8, 15 COLVM. 7, 7, 1 (S). *al.*; bab- QVADRIG. hist. 36 (L1 Nonii). PLIN. nat. 32, 18 (B). VVLG. iud. 19, 19 (*var. l.*). *litteris graecis* EDICT. imp. Diocl. 17, 8. *abbreviatur contextu parum certo* CIL IV 6897, 5 pabu. NOT. Tir. 104, 17. 130, 75. *ut exemplum neutrius generis affert* VARRO ling. 8, 51; *?fem.* GLOSS. IV 547, 16 pastor qui praebet -am (*sed pabula* IV 135, 10. *al.*), *var. l.* PRISC. gramm. II 433, 20, *coni. dub. v. p.* 4, 73. *de notione*: EXC. Bob. gramm. I 554, 20 -um: $\rho\acute{\omicron}\sigma\alpha$, $\nu\omicron\mu\eta$ (GLOSS.). SYNON. Cic. p. 427, 9 herba: -um. germen. gramen. cespes. faenum. pastio. muscus. GLOSS. -um: $\chi\acute{\omicron}\sigma\tau\alpha\sigma\mu\alpha$. $\beta\acute{\omicron}\sigma\kappa\eta$. $\beta\acute{\omicron}\sigma\kappa\eta\sigma\iota\varsigma$. nutrimentum. -a: cibaria. *al. v. infra.* *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, QVADRIG., CIC. *per totam latinitatem, sc. apud rerum scriptores praevalentibus formis sing.; plur. in -a imprimis apud dactylicos inde a* LVCR., VERG., PROP., *plur. in oratione soluta inde a* CATONE, SEN. nat., COLVM., MELA, PLIN. nat., TERT.; *praevalent usus plur. collectivi, sed formas plur. genera -orum complura designantes invenies e. g.* CATO agr. 30 p. 6, 48. COLVM. 1, 6, 9. 2, 7, 1. 2, 10, 24 genera -orum (2, 16, 1. 9, 4, 7). 2, 10, 31 p. 6, 21. PLIN. nat. 18, 148. *similiter ratione adhibetur sing. pro singulis -is e. g.* COLVM. 5, 12, 1 p. 6, 28, 6, 14, 2 p. 6, 18, PLIN. nat. 17, 198 p. 6, 32. [*it. vet.* pabbio et *var. it. sept.*; *raet. centr.* pāvól, *occ.* pával, péval; *francog. vet.* pevle (*perraro*); *cat.* pábol; *arag.* paul; *port.* poulo. cf. *M.-L.* 6131. Battisti-Alessio IV 2713. Wartburg VII 454. Machado² III 1863. St.] [*confunditur maxime in var. ll. cum parv-* PLIN. nat. 11, 242 DRAC. laud. die 1, 270 CASSIOD. Ios. antiq. 2, 88. 90; parab- HEGES. 5, 46, 1 p. 398, 8 CASSIOD. Ios. antiq. 1, 106; pop- SOL. 32, 9 Ps. VICT. VIT. pass. 14; fab- STAT. Theb. 12, 566; tab- ARNOB. nat. 5, 6 p. 255, 4 M.; *gramina* LVCAN. 6, 81. *e coni. incerta* VOPISC. Prob. 4, 6.]

i. quo quis (quid) pascitur: *I notione instrumentali mera fere i. q. cibus, alimentum sim.*: A *strictius*; *aluntur*: 1 *animalia (maxime domestica; cf. SEN. sub 2a)*: a *corporibus humanis eorumque partibus* (*sc. in contextu, quo illustratur crudelitas, foeditas facti*): PLAVT. Rud. 513 piscibus in alto . . . praebent -um puellae (LVCR. 5, 991 -a viva feris homo). 770 te . . . obiciam . . . avibus -um. OV. Pont. 1, 2, 122 *Diomedes Thracius* suis homines -a fecit equis (*de eodem*: SEN. Herc. f. 227 BOETH. cons. 4 carm. 7, 21). SEN. Herc. O. 1463 *cadaver* -um accipiant ferae. Phoen. 255 *Laius Oedipoda* in alta nemora -um misit feris avibusque saevis. Thy. 12 -um monstro iacet *Tityos* (1032 LACT. mort. pers. 4, 3). 751 avibus epulandos . . . ferisque triste -um (*cf. LVCAN.* 7, 825 funesta ad -a belli Bistonii venero lupi. STAT. Theb. 9, 300 crudelia. 12, 566 dira). dial.

6, 11, 3 *homo cuiuslibet ferae* -um. STAT. Theb. 11, 15 crescunt in -a *volucrum* fibrae *Tityi* (*cf. p. 5, 82*). PLIN. nat. 2, 156 ne in profundo *aquae* quaesita morte sepultura -o fieret *piscibus*. FLOR. epit. 4, 7, 7 *adsuetae cadaverum* -o volucres. APVL. met. 5, 27, 3 *laceratis visceribus* . . . alitibus bestiisque obvium ferens -um interit *soror Psyches*. 6, 26, 2 *vulturis* gratissimum -um futurum *asinum* (*i. Lucium ut*: 10, 17, 5 *opimum*). TERT. nat. 1, 2, 10 *quaerere* -um ferinum . . . ab humano genere *praeclisit natura* (*respicitur infanticidium ut apol.* 9, 9 *sub 2a*). RVFIN. hist. 5, 1, 41 *Blandina* . . . bestiis -um praeparatur (*gr. βοσά*). CASSIOD. in psalm. 129, 1 *venter ille ferinus reddidit* -um (*i. Ionam*) illaesum (*antea*: *escam*).

b *alimentis terra natis (praevalente respectu cibi e. g. l. 17. 19. 30, p. 7, 11, herbae e. g. l. 32. 35. 37. 40. 41sq. 44. 47 nec non l. 80 sqq.; ceterum respicitur -um viride et nondum desectum e. g. l. 55. p. 7, 19. 21. 26. 27, desectum e. g. l. 18. 19. 23. p. 7, 15)*: α *usu magis definito*: ① *laudantur certae -i species*: ② *singulatim*:

CATO agr. 5, 8 *frondem* . . . -um ovibus (COLVM. 6, 14, 2 *ervum* . . . *viridemque f.* vel aliud molle -um [*antea*: *cibos*]. *sim.* 5, 6, 5 *ulmus iucundissimum* -um bubus affert. PLIN. nat. 18, 266 -o *folia eius ulmi stringis* aut *deputas*). VARRO rust. 1, 31, 5 *farrago* (PAVL. FEST. p. 91. cf. COLVM. 2, 10, 31 *cum alia -a defecerunt, ea bubus* . . . *praebebetur*). 1, 56 *faeniciae* *conduntur* . . . *sub tecto* . . . quod ita fit *iucundius* -um. COLVM. 2, 10, 28 *medicam iumentis praebeas* . . . *inter initia parcius* . . . ne *novitas -i noceat* ([*sim.* PALLAD. 5, 1, 3]. PLIN. nat. 18, 147). 2, 10, 29 (*inde* PALLAD. 10, 8; cf. 2, 6) *viciam -i causa* . . . *serimus* (11, 2, 50 v. in -um *secare* [PLIN. nat. 18, 257]. 11, 2, 71 in -um . . . *conseruntur*). 2, 10, 33 *faenum Graecum* . . . *cum -i causa seritur* (PALLAD. 7, 3, 1. 10, 8). 5, 12, 1 *viridi eo -o cytiso* *uti et* . . . *arido* (PLIN. nat. 13, 130 bis. 18, 148). 6, 38, 3 *herba, quam veratrum vocant rustici, pro -o cedit*. 7, 9, 8 (*de glande ut*: PLIN. nat. 16, 24 APVL. met. 11, 2, 1). PLIN. nat. 15, 94 *suum -o gignuntur castanae*. 17, 198 *ocinum* . . . *appellabant -um umbrae patiens* (18, 143 bis). *al.* ③ *in enumerationibus*: CATO agr. 27 *sementim facito, ocinum, viciam, faenum Graecum, fabam, ervum, -um bubus; alteram et tertiam -i sationem facito*. 54, 1 *bubus -um hoc modo parari* . . . *oportet eqs. (afferuntur varia genera -orum)*. 60 -um *cum seres, multas sationes facito (antea afferuntur lupinum, glans, faenum, faba, vicia)*. VARRO rust. 1, 23, 1 *alia . . . loca adposita sunt ad faenum, alia ad frumentum, alia ad vinum, alia ad oleum, sic ad -um quae pertinent, in quo est ocinum, farrago, vicia, medica, cytisum, lupinum eqs.* 1, 31, 4 *omne -um, primum ocinum, farraginem, viciam, novissime faenum, secari*. 3, 11, 3 -um *iis anantibus datur triticum, hordeum, vinacei*. COLVM. 1, 6, 9 *frumenta, faenum, frondes, paleae ceteraque -a*. 2, 7, 1 -orum *optima sunt medica et faenum Graecum, nec minus vicia*. 2, 10, 24. *al.* PLIN. nat. 18, 50. *al.*

④ *distinctuntur vel excluduntur species supra l. 17 sqq. allatae*: CATO agr. 5, 8 *post imbrem autumnum rapinam, -um lupinumque serito*. 30 *ovibus dato frondem usque ad -a matura* (VARRO rust. 2, 9, 13 LVCR. 2, 596. 875 COLVM. 11, 2, 48. 100). 137 *partiaro faenum et -um, quod bubus satis siet, dato* (VARRO rust. 1, 23, 1 l. 38 sqq. COLVM. 2, 10, 32 *avena caeditur in f. vel -um*. 2, 12, 9. 2, 16, 1 non solum . . . *genera -orum* . . . verum etiam *copiam f.* 2, 16, 2 *cum pratum* in -o non minus redderet quam in f. [*sim.* PLIN. nat. 18, 263]. SCAEV. dig. 32, 93, 4 f., -um, palea). CIC. har. resp. 5 (*in imagine*) -o . . . et *glande*. SEN. nat. 3, 27, 5 nec *gramina aut -a laeta*. PLIN. nat. 18, 117 *lomentum appellatur farina (ex) ea faba, adgravaturque pondus illa et omni legumine, iam vero et -o (-a var. l.) in pane venali (dubium)*. 18, 314 *serere viciam, passiolos, -um. affertur inter alia genera herbarum (huc fortasse quaedam supra allata)*: PLIN. nat. 18, 198 *viciae . . . ciceris . . . lupini . . . lentis . . . ervi . . . siliciae . . . passiolorum . . . -i eqs.* EDICT. imp. Diocl. 17, 8 (Journ. Rom. Stud. 63, 1973 p. 104, 24. *in capite de -is, gr. περὶ χορτόν*) *viciae librae duo. faeni sive palearum librae quattuor. -i librae sex (gr. παβούλον. editores mixturam quandam variarum specierum intellegendam esse suspicantur)*.

⑤ *indivulus determinationum, quae respiciunt genus vel statum -i*: CATO agr. 30 *matura* (PLIN. nat. 11, 98 aut . . . *desecta*). *ibid.* *aridum* (COLVM. 5, 12, 1 arb. 28, 1. cf. VARRO rust. 1, 6, 5 -um . . . quod in campis aret). 149, 1 *hibernum* (SEN. benef. 6, 12, 2 et *aestivum (item* COLVM. 9, 14, 18]. PLIN. nat. 10, 72. cf. COLVM. 6, 24, 2 *verni*. 7, 3, 11 *autumni -o satiatum agnus*). VARRO rust. 2, 5, 16 *viridi* (COLVM. 5, 12, 1. 6, 3, 2. 6. *al.* PLIN. nat. 28, 230 QVINT. inst. 2, 10, 6. *al.*) 3, 10, 5 -um *serunt, quod aliquem ferat fructum*. VERG. georg. 3, 321 *victumque feres et virgea . . . -a, nec tota claudes faenilia bruma*. DIRAE 92 *mollia* (COLVM. 6, 14, 2. *sim.* 6, 23, 2 *teneriora*). COLVM. 7, 9, 7 *terrenum (sim.* 8, 13, 1 non tantum *terrestria, sed aquatilia quoque*). 8, 10, 6 *agrestia*. CALP. ecl. 5, 44 *silvae (var. l. pascua)*. PLIN. nat. 11, 236 *pingue (cf. p. 7, 36)*. CASSIOD. in psalm. 130 *praeef. iumentis . . . frondea -a ramorum desectationibus subministrat agricola*.

⑥ *respicitur quodammodo pars herbae (selegimus quaedam probabiliora)*: COLVM. 2, 13, 2 si *radices eius lupini desecto -o* . . . *inaruerunt*. PLIN. nat. 17, 43 *ut fruges tantum alant argillae variae aut eadem et -um* (17, 44 *valet et frugum et -i ubertate*). *inde fortasse de certo quodam statu graminis sim. crescentis*: EVSTATH. [*Kruse*]

Basil. hex. 5, 1, 2 (*ad gen. 1, 11 herbam -i terrae praeceptum est, germinare prius herbam, deinde -um (gr. βοτάνην . . . ξόλον)*). 5, 1, 3 primum est in generatione nascentium germinatio, deinde, cum paulisper emergerit, herba fit et, cum creverit, -um habetur ([*gr. βοτάνη . . . χόρτος, Ambr. hex. 3, 6, 26 herba . . . ubi paululum processerit, fit faenum*]. *sim.* 5, 2, 1 [*gr. χόρτου*]). 5, 1, 5 herbis et -is (*gr. χόρτου και βοτάνης, antea: terrae fructibus; 5, 1, 7 bubus et equis . . . pastum; . . . illorum nutrimenta; Ambr. hex. 3, 6, 27 herbis . . . faeno*).

β usu minus definito: ① *generatim (exempla selecta):* CATO agr. 2, 5 rationes putare argentariam, frumentariam, -i causa quae parata sunt (*sim. distinguitur frumentum [cf. etiam p. 6, 40]: VARRO rust. 1, 42 cum -um et f. seritur. 2 praef. 4 CVRT. 7, 4, 26. cf. SALL. Iug. 90, 1 -o pecoris magis quam arvo studere [sim. COLVM. 2, 11, 7]). 4 -um boves non eicient e praesepeibus. 5, 5, 29 bis. 103 -um, quod dabis, amurca spargito ([*antea: cibum*]. LVCR. 2, 1159 v. *infra*. 5, 869. *sim.* VAL. MAX. 1, 5, 5 obiceretur. SEN. benef. 4, 6, 5 praestat). VARRO rust. 2, 2, 15 dum agni -o se saturant (*cf. COLVM. 2, 3, 2 satiari [7, 3, 9]). 2, 4, 7 -o abundat terra (sim. CVRT. 5, 4, 20 solum . . . -i fertile. PLIN. nat. 6, 86 MELA 1, 116). LVCR. 2, 317 tondentes -a laeta pecudes ([319 herbae]. VAL. FL. 2, 9. cf. OV. am. 3, 5, 27sq. carpentes [met. 4, 217 fast. 4, 750 SEN. Herc. f. 140 VAL. FL. 4, 379]. CE 417, 12 [saec. I] seoa(ntes) locustae). 2, 1159 tellus fruges vinetaeque . . . creavit, ipsa dedit dulcis fetus (*i. arbores*) et -a laeta (SALL. hist. frg. 2, 83 PANEG. in Mess. 162 PLIN. nat. 17, 46). 4, 685 nidor . . . ad sua quemque -a ducit et a taetro resiliere veneno cogit. VERG. Aen. 1, 473 priusquam -a gustassent equi (?inde GLOSS. IV 456, 38 pascua. GLOSS. I Ansil. PA 6 escam [herbam suspicatur ed.]). SEN. Phaedr. 20 nocturna petunt -a fetae (PLIN. nat. 8, 113. 11, 103). nat. 3, 21, 2 -i sapor apparet in lacte. COLVM. 6 praef. 2 -um e fundo plerumque domesticis pecudibus magis quam alienis depascere ex usu est (*sed v. VARRO rust. 2 praef. 5 sub IIA1b*). 6, 2, 12 aquae . . . -i . . . caeli mutatione. 7, 10, 5 potione et -o. MELA 2, 6 Borysthenes alit . . . -a magnosque pisces (*Herod. 4, 53 νομάς . . . κρήνησι παρέχεται*). PLIN. nat. 8, 138 in hiemes aliis animalibus provisum -um, aliis pro cibo somnus. SIL. 7, 365 urunt ad pingua -a saltus (*cf. COLL. Mos. 12, 7, 6 [ex Vlp.] ignis -i gratia factus*). *al.* ② *speciatim, sc. in re militari (cursu publico COD. Theod. praeter 10, 1, 17. huc spectat etiam LIV. l. 65):* QVADRIG. hist. 36 loca . . . res omnes habere, quae militibus opus sunt, ligna, aquam, -um (CAES. civ. 1, 84, 1 Ivs Ivr. milit. Gell. 16, 4, 2 ex Cincio. LIV. 22, 12, 8 v. *infra*. 27, 27, 3. 35, 28, 6. *al.* TAC. ann. 1, 35, 1 -i materiae lignorum adgestus. *al.* CAES. Gall. 1, 16, 2 -i . . . copia (*opp. frumenta ut: 7, 74, 2 civ. 1, 49, 1. 1, 61, 2. al. HIRT. Gall. 8, 3, 2. 8, 17, 1 SALL. Iug. 55, 4. al.; cf. NEP. Eum. 8, 7 -um, praeterea cibaria cocta. sim. al.*). 7, 14, 4 -um secari non posse; necessario . . . hostes ex aedificiis petere (*sim. HIRT. Gall. 8, 10, 3 cum ex aedificiis -um conquiretetur*). civ. 1, 84, 1 (*iuxta pon. aqua ut: QVADRIG. supra. BELL. Alex. 1, 5 ut a. -oque abundaret. TAC. ann. 4, 49, 2 eriperet. al.; cf. SALL. Iug. 55, 8 aquarum fontis. v. etiam LVCAN. 3, 385 infra. al. LIV. 22, 12, 8 -um et ligna . . . petebant (44, 40, 2 CVRT. 7, 6, 1 FRONTIN. strat. 2, 5, 31). 23, 48, 1 altae in segetibus herbae -um praebere poterant. al. LVCAN. 3, 385 Caesar in obsidione Massiliae fontesque et -a campi amplexus fossa (cf. 6, 43 non desunt campi, non desunt -a Pompeio vallo incluso. an utrumque locum ad IIA1b?). 4, 90. SIL. 9, 10 ad -a . . . raptanda. FRONTIN. strat. 2, 5, 31 bis. TAC. ann. 15, 16, 1 Parthos inopes copiarum et -o attrito relicturos oppugnationem (an ad IIA1b?). COD. Theod. 8, 5, 60 pr. et 1. 8, 5, 64 pr. 10, 1, 17 in -is vel sumptu . . . ministrando. 11, 1, 9. *al.* ③ *transit in vim meram herbae, graminis (cf. etiam 2b; per pleonasmum quendam l. 67):* OV. met. 2, 212 -a canescunt, cum frondibus uritur arbor. 7, 284 vernat humus, floresque et mollia -a surgunt. 14, 408 sparsa . . . sanguineis maderunt -a guttis. fast. 5, 208 arbor habet frondes, -a semper humus. Ib. 137 robora dum montes, dum mollia -a campi habent. LIV. 21, 37, 4 nuda . . . fere Alpium cacumina sunt et, si quid est -i, obruunt nives. PLIN. nat. 2, 221 frondes . . . ac -a . . . sentire mutationem lunae. ITALA gen. 1, 11 (Hil. in psalm. 118 iod 4. *al.*) germinet terra herbam -i ([*gr. βοτάνην χόρτον, Victor. pasch. add. II chron. I p. 740, 3 herbam -um, Vulg. herbam virentem*]. 1, 12 [Ambr. Noe 20, 74. *al.*; *gr. et Vulg. ut supra*]). 1, 29 (Aug. gen. ad litt. 3, 19, cf. Ps. MAR. VICTORIN. verb. script. 7) dedi vobis omne -um seminale (*gr. χόρτον, Vulg. herbam*). 2, 5 (Aug. gen. o. Manich. 2, 1, 1) fecit deus omne -um agri ([*gr. χόρτον, Vulg. herbam, Aug. gen. ad litt. 5, 4 p. 142, 4 fenum*]. *al.*). psalm. 22, 2 (cod. 136 Cas.) in loco -i ibi me constituit (*gr. χλόης, Vulg. pascuae, Hier. psalt. sec. Hebr. in pascuis herbarum*). 101, 5 (cod. 136 Cas.) l(a)esum est ut -um et aruit cor meum (*gr. χόρτος, aliae vers. faenum*). *al.* ④ *nomen herbae -um murinum v. sub palolucupinula.****

e cibis quibuslibet: α *usu vario:* VARRO rust. 3, 11, 3 -um iis anatibus datur triticum . . . , non numquam etiam ex aqua gammari et quaedam eius modi aquatilia (*huc COLVM. 8, 13, 1 p. 6, 75*). VERG. Aen. 12, 475 hirundo -a parva legens nidisque . . . escas. PROP. 4, 8, 7 (II escas) -a poscit annua (*serpens ut: VAL. FL. 8, 63*). SEN. nat. 4, 2, 12 Nilus ingentia animalia et -o sufficienti et ad vagandum

loco continet. CVRT. 7, 8, 15 leo . . . aliquando . . . avium -um fuit. COLVM. 8, 17, 13 piscibus iacentibus salsurae -a . . . dantur (*antea: cibi, 9 cibaria, 14 escam*). PLIN. nat. 8, 90 -i sui (*i. avis*) gratia. 9, 65, 9, 131 purpurarum genera plura -o et solo discreta: lutense putri limo et algense enutritum algā. 10, 40 percussi corticis sono -um subesse intellegunt pici. 11, 279 subus serpentes in -o sunt. *al.* VAL. FL. 4, 525 Harpyiae numquam nova -a quaerent, donec eqs. *al.* de alimentis Phoenicis: CLAUD. carm. min. 27, 15 purior illum Phoenicem solis fervor alit ventosaeque -a potat Thytyos, innocui carpens alimenta vaporis. β *de pastu apium (cf. etiam VARRO rust. 3, 16, 28 sub IIB. respiciuntur flores herbaeque sim. l. 12. 13. 14, pollen vel nectar l. 14. 16, mel l. 24. al.):* VARRO rust. 3, 16, 12 loca . . . ubi -um sit frequens et aqua pura. 3, 16, 13 si -um naturale non est eqs. VERG. georg. 2, 436 salices . . . sufficiunt . . . -a melli. 4, 9 -a venti ferre domum prohibent. 4, 280 amelli radices incoque Baccho -aque in foribus plenis adpone canistris. COLVM. 9, 2, 3 -a munere dei sortitas apes. 9, 4, 7 situm pastionum atque etiam genera -orum exposui (2-6 afferuntur species herbarum arborum florum, quae praebent plurimum mellis). 9, 14, 18 hiberna atque . . . aestiva (19 vernis pastionibus). 9, 15, 9 ubertate -i (8 pastionibus). PLIN. nat. 11, 31 liquor melleus e fronde ac -is potus. 11, 49 si quis . . . capita demat apibus . . . , pro gratissimo sunt -o matribus. 21, 73 -o . . . deficiente (*antea: alimentis*). *al.* accedit praepos. ad: VERG. georg. 4, 244 immunis . . . sedens . . . ad -a fucus. 4, 266 apes fessas ad -a nota vocantem (*antea: mella . . . inferre*). PLIN. nat. 11, 19 consumptis in proximo floribus speculatores ad -a ulteriora mittunt. PALLAD. 5, 7, 4. 7, 7, 2.

2 *homines (cuncta animantia LVCR., homo animali conferendus SEN., cyclops VAL. FL., daemones TERT. apol. 22, 6. 23, 14 Scap. 2, 8, angeli TERT. carn.; de eucharistia v. FIRM. err. 18, 2 sub B3; adiecimus herbas magicas, v. sub b):* a *in universum:* LVCR. 1, 229 tellus . . . generatim -a praebens (2, 996. *al.*). 5, 851 inter condiciones vivendi. SALL. Iug. 18, 1 Gaetulis cibus erat caro ferina atque humi -um uti pecoribus. OV. met. 8, 876 dederat . . . nova -a (pocula M) morbo Erysichthon (*de sensu ancipiti v. Bömer ad l.*). SEN. epist. 92, 7 gulosus est animal -o laetum. VAL. FL. 4, 106 sicubi . . . advectet ratis . . . tibi -a dira et miseram, Polypheme, dapes (*sim. iuxta pos. ferculum TERT. apol. 9, 9 infra. cibus LACT. opif. 10, 18 PETR. CHRYS. serm. 148 p. 597^c*). 4, 450 (*loq. Phineus*) Harpyiae semper mea -a servant (*an ad IIB?*). TERT. apol. 9, 9 de sanguinis -o et eiusmodi tragicis ferculis legite (*respicitur infanticidium, cf. eundem sub Ia et IIB*). 22, 6 nidoris et s. daemoniorum). carn. 6 l. 76 terrenis -is pasta caro angelorum (l. 77 [*postea: caelestibus, cf. l. 53*]). MAX. TAUR. serm. 51, 2 M. qui Christi verbo pascitur, t. -um non requirit [*postea: saeculi panem*]). ieiun. 4 p. 278, 8 (*affertur gen. 1, 29*) in primordio . . . herbicum . . . et arboreum homini -um addixerat deus (*antea: victus*). 6 p. 280, 4 -um et potum ([*l. 17 victus*]. p. 281, 13. *al.*; *cf. resurr. 4 p. 30, 22 -a atque potacula. Ps. RVFIN. in Os. 11, 4 pocula*). et saepe. ITALIA act. 7, 11 (cod. g) non inveniebant -a parentes nostri (*gr. χοράσματα, codd. ep frumentum, Vulg. cibos*). Rom. 14, 20 (Tert. ieiun. 15 p. 293, 22) ne propter -um solveritis opus dei ([*l. 12 cibus abstinere*]. *gr. βρώματος, Vulg. escam*). PELAG. in Rom. prol. p. 6, 9 caeleste -um manna ministravit deus (PETR. CHRYS. serm. 148 p. 597^c. CASSIOD. Ios. antiq. 8, 323 [*gr. διατροφήν*]). CAES. AREL. serm. 31, 2. *cf. VAL. CEM. hom. 6, 2 p. 710^A subministret*). CASSIOD. Ios. antiq. 1, 106 opportuniore (*gr. τροφάς*). 2, 106 (*gr. σίτον*). *al.* accedunt praepos.: TERT. anim. 33, 3 ut homicida in pecus conversus in -um proponatur (*adv. Iud. 14, 9 hircus in -um datus [= adv. Marc. 3, 7 p. 388, 7. respicitur lev. 16, 7sqq.]*). NOVELL. Iust. 131, 13 pr. in . . . egentium -a impensas facere [*gr. ἀποτροφάς*]). CASSIOD. Ios. antiq. 2, 88 frumenti quantum ad -um sufficeret hominum ([*gr. aliter*]. 2, 90 frumentum . . . sufficiens ad semen et -um [*var. l. parvulum, gr. διατροφήν*]). b *de herbis in arte magica usitatis (fere pro philtro):* OV. epist. 6, 84 dira . . . cantata -a falce metit. rem. 249 si quis mala -a terrae et magicas artes posse iuvare putat. met. 13, 943 decerpsi (942 herba). 14, 43 horrendis infamia -a sucis conterit.

B *laxius, sc. per comparationem; aluntur:* 1 *inferi (sc. mortuis; per similitudinem ferarum):* PLAVT. Cas. 157 faciam uti proinde ut est dignus vitam colat, Acheruntis -um, . . . stabulum nequitiae. CASSIOD. in psalm. 103, 27 quem pro malis suis abicit deus, fit diaboli -um (*antea: draco spiritalis, cuius esca hominum deceptio est; postea: in escam inimici. v. etiam p. 9, 16sqq.*).

2 *variae res corporeae:* a *arbores, terra, sc. stercore sim. (addit velut, quasi COLVM. praeter 10, 84):* CATO agr. 7, 3 stercus ad radicem addere oportet, uti -um (fabulim cod.) malorum fia[n]t. VERG. georg. 1, 86 prodest stipulam . . . urere flammis: . . . occultas vires et -a terrae pingua concipiunt (*aliter p. 7, 36*). COLVM. 2, 1, 5 terra frondibus et herbis . . . velut saginata largioribus -is. 2, 5, 1 terram . . . stercorare conveniet: nam eo quasi -o gliscit. 2, 13, 3 ut stercore adiuves terram et absumptas vires hoc velut -o refoveas. 10, 84 -a nec pudeat fisso praebere novali, immundis quaecunque vomit latrina cloacis. b *ignes, stellae sim.:* AETNA 453 -a et ardendi causam lapidem esse molarem. SEN. nat. 1, 14, 5 sunt in sublimi sicca, calida, terrena, inter quae fulmen oritur et -um suum

[Kruse]

intransitivo et absoluto inde a SALL., LIV., PS. CYPR., IVST. [cat. apaybagar; hisp. apaciguar. cf. M.-L. 6136. Corominas III 703. St.] [ex supplemento dubio: R. GEST. div. Aug. 26 (Wölfflin); contextu vix sano: POTAM. subst. 28 Migne suppl. 1, 213.]

I mediopassive -ari i. q. se pacifice gerere ve pace frui (v. etiam IIIA, dep. non agnovimus, obi. nusquam accedente): A de eis, qui pacem ineunt, gratiam reconciliant cum aliquo: PLAVT. Stich. 517 satin ego tecum -tus sum . . . ? :: quando ita rem gessistis . . . , pax commersque est vobis mecum (POMP. TROG. prol. 3. 10 IVST. 17, 2, 15. 23, 1, 1 GREG. TVR. Franc. 6, 11 p. 280, 24. 8, 42 p. 408, 13. 10, 5 p. 488, 2). RVSTIC. Conc. I 4 p. 170, 32 si non adquiesceremus -ari (vix ad II). CONC. S IV 2 p. 181, 1 Cyrillo (dat.). CASSIOD. hist. 2, 17, 2 cuncti -ti sumus nequaquam sequentes heresem (Socrat. 1, 14 ὅλοι ἐγενόμεθα τῆς εἰρήνης). 3, 6, 8 et nos et sancta ecclesia ad invicem -ti (Sozom. 2, 27, 10 μετ' ἀλλήλων εἰρηνεύοντες). GREG. TVR. Franc. 4, 49 p. 186, 13 ut hi sine bello -rentur (postea: pacem fecerunt). **B de eis potius, qui pacem agunt, in pace vivunt:** ITALA II par. 14, 6 (Complut. al.) -ta est terra et non erat illi regi bellum . . . , quoniam requiem dedit illi dominus (gr. 14, 5 εἰρηνεύσεν, Vulg. quietus erat et nulla . . . bella surrexerant pacem domino largiente). 20, 30 (Complut. al.) -tum est regnum Iosafat et requiem dedit illi deus (gr. εἰρηνεύσεν, Vulg. quievit). Iob 15, 21 (Ps. Aug. spec. 34 p. 460, 9) cum videbuntur -ari, eveniet illis eversio (gr. εἰρηνεύειν [var. l. εἰρηνεύεσθαι], Vulg. cum pax sit, Hier. interpr. Iob esse . . . in pace). CONC. S II 3, 2 p. 176, 17 -atur orbis terrarum (gr. II 1, 2 p. 156, 7 εἰρηνεύει ἡ οἰκουμένη, cf. II 3, 2 p. 175, 21 ubique pax est. p. 177, 29 propter vos pax). **part. perf. solum fere i. q. pacificus:** EPIPHAN. in cant. p. 4 quia . . . Salomon pacifer vel pacificus interpretatur, propterea haec cantica . . . omni -to . . . praescripta noscuntur. *ibid.* qui . . . omnia spiritaliter suscipiens -tus vere constiterit. GREG. TVR. Franc. 4, 50 p. 187, 3 -ti (i. pace promissa sociati) persequamur inimicum. VITA Marcell. Ebred. (BHL 5227) prol. p. 751 ut . . . in os nostrum -tus introeat Marcellus (sc. in descriptione vitae).

II transitive (refl. l. 74. p. 14, 10) i. q. pace iungere, pacificum reddere (reconciliando, pacando, placando; obi. sunt maxime homines et res ad eos pertinentes; deus l. 41. 68. 70. 73. 78 ferae l. 71. aliae res l. 47. 63. 66. 80. 82): A accedit determinatio rei vel personae, quae reconciliando intercedit (cf. etiam l. 63. 64. 65): **1 exempla varia:** CATVLL. 68, 76 nondum cum sanguine sacro hostia caelestes -asset eros. CLAUD. 4, 20 fertur Mars oblitus sui . . . Pieris aures -are modis. LEO M. epist. 69, 1 Conc. S II 4 p. 181, 1 -to per unam fidem mundo. GREG. TVR. Franc. 3, 33 p. 129, 5 cum . . . haec (i. lites sim.) per regem -ta fuissent. PS. IGNAT. Trall. tit. ecclesiae . . . -tae in carne et spiritu Iesu Christi (gr. εἰρηνεύουσα). **2 reconciliantur omnia in Christo:** ITALA Col. 1, 20 (codd. de al. = VVLG.) per eum Christum reconciliare omnia in ipsum -ans per sanguinem crucis eius, sive quae in terra sive quae in caelis sunt (gr. εἰρηνοποιήσας, Tert. adv. Marc. 5, 19 p. 644, 11 pacem faciens, qui ut multi interpretes graeci usum absolutum suggerit). **loci pendentes (potiores tantum; v. quae collegerunt editores Beuronenses et cf. l. 63sq. 67. 82):** HIL. in psalm. 56, 9 cum . . . -ta . . . omnia per eum . . . sint. 119, 23 in semet. AMBR. patr. 11, 54 qui . . . per sanguinem crucis suae -vit omnia (item saepius; cf. CASSIAN. Nest. 5, 7, 6 p. 312, 30 per verbi aut spiritus sanguinem). AMBR. (?) sacr. 5, 4, 23 sanguine Christi (inde Ps. AVG. serm. 84, 2. item solo abl.: Ps. FVLG. RVSP. serm. 56 p. 926C). LEO M. serm. 55, 5 in sanguine suo (item ARNOB. in psalm. 68 p. 422B. cf. FVLG. RVSP. epist. 17, 51 redemptus sanguine Christi, in quo deus -vit eqs.).

B indicatur, quocum: **1 per dat.:** SEN. Ag. 225 comprime adfectus truces mentemque tibimet . . . -a (cf. AVG. in euang. Ioh. 34, 10 a rixa interiore clama ad deum, ut tibi -et te). HIL. in psalm. 68, 31 quia omnia in caelis et in terra -ta et reconciliata per eam Sion deo sint (AMBROSIAS. in Rom. 5, 1 per ipsum Christum. CHROMAT. in Matth. 17, 7, 5 E.-L. ut -ret nos d. per sanguinem filius dei). AVG. civ. 19, 12 p. 376, 21D. leges creatoris congrua congruis -antes (cf. l. 15 pax universitatis). enchir. 16, 63 (ad Col. 1, 20, v. A2) pax ista praecellit . . . omnem intellectum . . . ; quomodo enim -antur caelestia, nisi nobis, id est concordando nobiscum? APON. 12 p. 236 deum . . . humanae naturae. **2 per praepos. cum:** EVAGR. vita Anton. 51 feras . . . secum -bat (gr. intrans. εἰρηνεύειν, Vita Anton. pacificae erant bestiae cum ipso, sec. Iob 5, 23, cf. Hier. interpr. Iob pacatae). AVG. enchir. 16, 62 -antur caelestia cum terrestribus (cf. 16, 63 sub I). GREG. TVR. Andr. 23 cum Calisto. **reflexive:** GREG. TVR. Franc. 4, 50 p. 187, 15 quod se Gunthchramnus cum Sigybertho -asset.

C cum solo obi.: SIL. 15, 421 festa coronatis agitabat gaudia signis, -ans divos Hasdrubal (cf. 434 pacem superum posebat ad aras). ITALA II Macc. 13, 26 (rec. M) Lysias concionatus est congruenter et -ans omnia abiit (gr. κατεπράυνεν, εὐμενεῖς ἐποίησεν, rec. L sedavit et placavit, sim. rec. X et Vulg.; rec. B persuasit mansuete agere). HIL. in psalm. 54, 15 Christus -vit . . . omnia in caelo et in terra (ad Col. 1, 20 [v. A2] ut: 67, 32 RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 84, 27 [explicatur nomen Salomonis ut: OP. imperf. in Matth. 1 p. 621].

PAVL. NOL. epist. 5, 16 EVSEB. EMES. serm. 26, 21. 22 APON. 5 p. 99 MVTIAN. Chrysost. hom. 12 p. 317/8). HIER. in Mal. 2, 5/7 l. 207 'in pace . . . ambulavit mecum', ut et ipse in se pacem habeat et ceteros -et. in Zach. 8, 16/17 l. 470 (ad Matth. 5, 9 beati pacifici) -are discordes (FERRAND. epist. 7, 5. cf. DOCTR. apost. 4, 3 litigantes [gr. εἰρηνεύσεις, cf. Severin. doctr. p. 128 concordia]. AVG. bon. viduit. 18, 22 repugnantes. SIDON. epist. 6, 2, 4 certantes). AVG. serm. Migne suppl. 2, 830 in vita aeterna nemo -bitur, quia nemo rixabitur. de serm. dom. 1, 3, 10 sapientia . . . -ans totum hominem (cf. vera relig. 54, 106 qui . . . bene utitur . . . cognitione ad -andam naturam suam). **al. reflexive:** CAES. AREL. serm. Migne suppl. 4, 522 qui inimicitiam tenet, reconciliare vel -are se . . . festinet.

III intransitive et absolute i. q. de pace agere, pacem facere, in pace vivere: A **part. praes., gerund., supin.** (sc. hae formae etiam ad mediopass. pertinere possunt; cf. etiam p. 13, 49): SALL. Iug. 66, 2 Iugurtha -ante (part. praes. ut: LIV. 44, 35, 6 -antium Rhodiorum auctoritas. PS. CYPR. singul. cler. 19 p. 195, 21 male . . . pacati sunt, qui ad bella -ante diabolo perducuntur. VVLG. Sirach 44, 6 gr. εἰρηνεύοντες). LIV. 5, 23, 12 inter haec -tum legati . . . venerunt. 7, 40, 14 nunc ad -andum bene atque honeste inter primos stabis (AVG. bapt. 7, 1, 1 p. 342, 22). PANEG. 4, 12, 1 voluntas -andi. EPIT. Alex. 36 legatos . . . -andum miserunt (-tum vel ad -andum Wagner, sed v. Hofmann-Szantyr 379). IVST. 6, 1, 2 -andum cum altero statuit. PS. HIL. prat. Migne suppl. 1, 286 venit concordia -ando, abscedit discordia (abl. gerund. ut: AVG. civ. 19, 12 p. 372, 24D. omnis . . . homo etiam belligerando pacem requirit; nemo autem bellum -ando). **B aliae formae (sc. non ambiguae):** FERREOL. reg. 39 p. 976^A quibus post longum scandalum -are in occulto non liceat. MART. BRAC. sent. patr. 19 de litigantibus fratribus dicit . . . Poemen: fratres sunt, iterum -ant (se add. pars codd. ut *ibid.* iterum; gr. Cotelier p. 633^B πάλιν εἰρηνεύουσιν). PS. IGNAT. Philad. 10, 1 annuntiatum est mihi -are ecclesiam (gr. εἰρηνεύειν). **pass. impers.:** CASSIOD. hist. 3, 7, 11 ubique -atur (Socrat. 1, 34 τὰ πανταχοῦ εἰρηνεύεται. de distinctione sententiarum v. Bulhart, Arch. Lat. Med. Aevi 24, 1954, 10sq.).

deriv.: pacificatio, pacificator; cf. pacificus.

***pacificus, -a, -um.** a pax et facere, nisi retrograde a pacificare. **compar. et superl. desunt.** NOT. Tir. 44, 7. GLOSS. εἰρηναῖος. εἰρηνοποιός. GLOSS. L III Abstr. PA 2 pacatus factus (inde I Ansil. PA 30). I Ansil. PA 29 pacem amans. **legitur singulis locis apud CIC. Att., OV., binis apud LVCAN., STAT., MART., saepius inde ab ITALA, TERT.** [tusc. vet. pacifico. cf. Faré, Postille ad M.-L. 6136a. St.] [confunditur cum pacifer, v. p. 12, 17. in versu interpolato PRVD. psych. 729.]

i. q. pacem facere studens et inde pacis particeps, pacis plenus (ad pacem pertinens; artiore conexus notionum illustrant e. g. HIER. in Matth. 5, 9 'beati -i' qui primum in corde suo, deinde inter fratres dissidentes pacem faciunt. AVG. serm. coll. Morin p. 633, 1 te ipsum pacificare debes intus eqs. de serm. dom. 1, 2, 9 -i . . . in semet ipsis eqs. cf. p. 15, 39; in graecis resp. εἰρηνικός, nisi aliud adnotavimus). opposita: CIC. Att. 8, 12, 4 bellatore (ITALA I par. 12, 38 [Aug. corrept. 14, 45]. HIER. epist. 52, 3, 1. cf. IREN. 4, 34, 4 [4, 56, 4 H.] bellatorias. HIER. psalt. sec. Hebr. 120, 7 bellantia. ORIG. in Matth. ser. 102 p. 221, 28 bellicum. p. 222, 1 belli concitatores). TERT. patient. 11 p. 17, 27 impatientes pacis. OPTAT. 6, 8 p. 155, 24 litigantes (cf. AMBR. epist. 1, 22 F. litigiosus). AMBR. Abr. 2, 6, 26 discordibus (GREG. M. moral. 19, 25 past. 3, 1. cf. AVG. serm. coll. Morin p. 633, 1 discordantes). AMBROSIAS. in Gal. 3, 20, 1 inimici. HIER. epist. 82, 4, 1 mordacissimis. **iuxta posita:** IREN. 4, 20, 10 (4, 34, 9 H.) tranquilla (LACT. inst. 7, 2, 1 quietum, t., -um. AMBR. epist. 2, 2 ORIG. in Matth. ser. 36 p. 69, 12). CYPR. domin. orat. 23 concordes (unit. eccl. 24). HIL. in psalm. 67, 8 -us unanimisque (PS. PHILO antiq. 5, 2). AMBR. Abr. 2, 6, 26 quietis (PS. ORIG. tract. 8, 26 B. LIB. iubil. 36, 22). CONC. Carth. a. 411 (Corp. Christ. 149 A) 1, 18 l. 10 -a atque pacata (sed disting.: GREG. M. moral. 6, 51 sub IA3). **al. accedunt structurae: dat. personae:** ITALA gen. 34, 21 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 53, 27). Iob 5, 23 (Clem. ad Cor. 56, 12). AMBROSIAS. in II Cor. 5, 21, 1. **al. Ps. HIER. epist. 12, 7 p. 158^C VVLG. Sirach 6, 6. al. cum:** ITALA gen. 34, 21 (cod. 101). psalm. 119, 6 (Veron. = VVLG.). HERM. Pal. vis. 3, 6, 3 VITA Anton. 51 p. 61, 11 AMBROSIAS. in Tit. 1, 4 PELAG. in Rom. 16, 16 p. 124, 7. **al. inter:** RVFIN. hist. 5, 24, 13 AVG. conf. 9, 9, 21 serm. coll. Morin p. 633, 1 VITA Fulg. p. 15 L. **invicem:** IREN. 5, 33, 3 sub IA3 (cf. CAES. AREL. serm. 166, 4 sibi i.).

I de animalibus: A **adi.:** **1 de deo, hominibus ipsis:** a vario usu: CIC. Att. 8, 12, 4 eequae -a persona desideretur an in bellatore sint omnia. OV. fast. 4, 408 perpetuam pacem -umque (perpetuumque var. l.) ducem (AMM. 21, 12, 19. cf. CIL III 12330, 1 [a. 341-344] principi. GREG. M. epist. 1, 16 tit. imperator. de Constantino fortasse OPT. PORF. carm. 12, 16, v. Polara ad l.). STAT. Theb. 12, 683 Phegeus quidem ramis insontis olivae -us, sed bella ciet dictis. MART. 8, 66, 11 Ianus. 12, 62, 8 Numae. ITALA gen. 34, 21 (cod. 101, cf. VVLG. et Hier. quaest. hebr. in gen. p. 53, 27) homines (viri Vulg., Hier.) isti -i sunt nobiscum (nobis Hier., qui

[Fröhleke]

explicit: LXX interpretes -os transtulerunt, Aquila interpretatus est ἀπηρτισμένους, id est consummatos vel perfectos, pro quo in hebreo legitur 'salamin'. psalm. 36, 37 [Veron. *al.* = VVLG.] sunt reliquiae homini -o [hominum -o Paul. Nol. epist. 45, 3; *explicit* CASSIOD. *ad l.* qui . . . inter discordantes pacem facit]. 42, 31 (cod. 101, *cf.* VVLG.; *fratres ad Ioseph*) -i sumus, non sumus exploratores (*huc spectant* 42, 33 [*ibid.*] et VVLG. 42, 11). IV Esdr. 13, 12 Weber multitudinem (47 collectam cum pace, *opp.* 11 paratum . . . pugnare. *adde* 13, 39. *cf.* HIL. coll. antiar. p. 56, 1 ecclesias. AMBR. Abr. 2, 6, 30 dei populum. CYPR. GALL. num. 514 acies. CHROMAT. serm. 30, 3 L. gentes). *al.* TERT. bapt. 14 p. 213, 19 apostolus. HERM. Pal. vis. 3, 6, 3 non erant secum -i (*gr.* εἰρηνεύοντες, *Vulg.* habent pacem). CYPR. epist. 45, 1 sacerdotibus iustis et -is. *al.* AMBR. epist. 1, 22 F. *al.* epitheton vel explicatio nominum hebr. (*cf.* p. 16, 30, 17, 47): AMBR. epist. 12, 15 F. (*ad Irenaeum*) Sunamitis (*i.* Sul-), quod -am significat et, ut tuo nomine utar, irenicen (*de eadem*: Isaac 8, 66 obit. Valent. 65. *cf. de Salumith*: HIER. nom. hebr. p. 15, 12). inst. virg. 16, 97 caritas Salomonis -i (HIER. epist. 28, 4, 1 S. -us dicitur. 52, 3, 1. 65, 3, 1 adv. Iovin. 1, 30 nom. hebr. p. 63, 5. 71, 5. *al.* VVLG. I par. 22, 9 S. -us vocabitur. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 84, 3. et saepius). HIER. in Ier. 32, 6/7 Sellum . . . in linguam nostram vertitur pax sive -us (*de eodem*: nom. hebr. p. 55, 16 Salom). nom. hebr. p. 11, 4 Salama vestimentum vel -a (*ad gen.* 36, 36 Semla vel Salma). p. 33, 24 Salma sentiens vel perfecta sive -a (*ad I par.* 2, 11?). p. 63, 26 Salome -a (ORIG. in Matth. ser. 141 p. 294, 30 *gr.* εἰρήνη, *ubi* εἰρηυχή temptat Klostermann). *b magis secundum praecepta christiana (selecta quaedam)*: TERT. pudic. 2 p. 222, 13 filios dei misericordes et -os esse oportebit, donantes invicem *egs.* (CYPR. unit. eccl. 24 -os . . . corde mites, sermone simplices *egs.* zel. 18. RVFIN. Orig. princ. 1, 8, 4 qui omnem pugnam superantes et -i effecti, . . . f. d. fiunt. AVG. e. Adim. 27 de serm. dom. 1, 2, 9 CHROMAT. beat. 10 PETR. CHRYS. serm. 53, 1). CLEM. ad Cor. 15, 1 *disting.* simulatores . . . pacis. CYPR. domin. orat. 23 -os . . . et concordantes . . . esse in domo sua deus praecepit (*cf.* CAES. AREL. serm. 199, 7 etiam cum inimicis -i . . . ad altare domini accedentes). HIL. trin. 9, 30 ut -i . . . manerent (*opp.* dissiderent. *item in disceptatione fidei*: OPTAT. 7, 5 p. 178, 3. 11. 14 CHROMAT. in Matth. 17, 7, 1E.-L. CONC. I 5 p. 333, 18 [*Migne gr.* 26, 1069^A εἰρηνεύσαν]. *al.*) AMBR. in Luc. 5, 58 a te . . . pacem incipe, ut, cum fueris ipse -us, pacem alii feras (*similiter* AVG. serm. coll. Morin p. 633, 1 CAES. AREL. serm. 166, 4). AMBROSIAS. in Eph. 2, 16 Christus prius populos inter se reconciliavit, deinde deo patri -os fecit (*cf.* in Tit. 1, 4 -i fiant cum deo patre . . . et Christo Iesu. CAES. AREL. serm. 166, 4 ut cum deo -i simus). HIER. hom. Orig. in Luc. 38 p. 213, 14 quis alius ita -us ut dominus meus Iesus, qui est pax nostra *egs.* (*de eodem*: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 118, 29 [*nisi subst.*]. p. 119, 14. *al.* APON. 5 p. 99. *al.*). RVFIN. Orig. in Ios. 24, 1 p. 448, 9 -i sunt . . . qui . . . concupiscentiis superatis pacem animae gerunt (*cf.* AVG. de serm. dom. 1, 2, 9 -i . . . in semet ipsis sunt, qui omnes animi sui motus componentes *egs.*). et saepius.

2 de rebus ad homines pertinentibus: ITALA I par. 12, 38 (Hier. tract. in psalm. I p. 232, 11) egressi sunt . . . filii Israel ad pugnandum mente -a ([*Vulg.* corde perfecto, *alia vers.* Aug. corrept. 14, 45 corde -o; *pendet* HIER. epist. 112, 2, 4]. AMBR. Abr. 2, 8, 60 CASSIAN. conl. 21, 16, 2 POMER. 3, 13). LACT. inst. 6, 20, 33 pectora . . . sedata et -a (PAVL. NOL. epist. 32, 12 vers.). HIL. in Matth. 18, 9 voluntatibus. trin. 1, 32 intellegentiam (PRISCILL. tract. 6, 95). AMBR. epist. 12, 15F. anima (Isaac 4, 19 mitis atque -a. CAES. AREL. serm. 166, 4 cum deo). Iac. 2, 7, 30 qui cor . . . ab omni simultate mundaverat et -um affectum gerebat. HIER. tract. in psalm. I p. 232, 10 illi habent inimicalem animum, nos vero habeamus -um (pacificalem *var. l.*, Morin) animum (TRACT. Pelag. 3 p. 34 *opp.* iracundo. CHROMAT. in Matth. 21, 3, 6 E.-L. LEO M. epist. 164, 1 [Conc. I 4 p. 110, 34] *opp.* rebellis). CYPR. GALL. exod. 173 aures. *de corpore humano (spectat ad pacem sepulchrorum, nisi per meram enallagen intellegendum)*: INSCR. Iugosl. I Hoffiller-Saria 16, 2 (*saec.* VI; *ad terram*) accipe -um corpus . . . v(ati)s innocui.

3 de bestiis (de hostiis v. IIAlc): ITALA Iob 5, 23 (Clem. ad Cor. 56, 12 = VVLG.) bestiae . . . silvestrae -ae tibi (*gr.* εἰρηνεύουσαν. *inde* VITA Anton. 51 p. 61, 11. GREG. M. moral. 6, 51 non ait pacatae, sed -ae b. . . , quia pacem faciunt. *ibid.* iterum. 6, 52 bis). IREN. 5, 33, 3 omnia animalia iis cibis utentia, quae a terra accipiuntur, -a et consentanea invicem fieri.

B m. pro subst. (plur. praeter l. 81. 82. 83, cf. l. 4): ITALA Matth. 5, 9 (codd. a, aur. *al.* = VVLG.) beati -i, quoniam filii dei vocabuntur (*gr.* εἰρηνοποιοί. *inde* IVVENC. 1, 465. *pendent vel explicant* TERT. patient. 11 p. 17, 27 OPTAT. 7, 5 p. 177, 17. 21. HIL. et HIER. *ad l.* HIER. tract. in psalm. I p. 232, 17. 18 AVG. serm. coll. Morin p. 632, 29 de serm. dom. 1, 2, 9. *al.*). OPTAT. 6, 8 p. 155, 24 ex ovibus . . . facti sunt vulpes, . . . ex -is litigantes. AMBR. Abr. 2, 6, 26 quietis et -is. Nab. 14, 62 -i atque mansueti. AMBROSIAS. in Rom. 14, 17. VVLG. cant. 8, 11 (*bis sing.*; *vertitur* hebr. Salomon, quod interpr. *gr.* et Italae codd. 169. 170 *al.*; *cf. l.* 18 *sqq.* et ARATOR act. 1, 700 -um laudare suum, nisi ad p. 16, 1 trahas). AVG. c. Parm. 2, 1, 3 nullius -i patientiam. serm. 211, 6, 5. *al.* notione *sec. hebr. deflexa i. q.*

amicus (tamquam homo pacis): ITALA psalm. 54, 21 (cod. 136 Cas.) extendit manum suam in -is (*gr.* et *Vulg.* aliter; *an ad res referendum?* *cf.* HIER. psalt. sec. Hebr.: ad -a sua). VVLG. Sirach 6, 6 multi -i sint tibi (*gr.* οἱ εἰρηνεύοντες). Ier. 20, 10 viris, qui erant -i mei (*cf.* [*pro adi.?*] 38, 22 viri -i tui. HIER. psalt. sec. Hebr. 41, 10 homo -us meus [*ubi* *Vulg.*, *Veron. al.* homo pacis meae]).

II de rebus (v. etiam sub IA2): *A pro adi.*: *1 de corporeis*: *a variis*: LVCAN. 7, 64 cuius Ciceronis sub iure togaque -as saevus tremuit Catilina secures (*cf.* STAT. silv. 5, 3, 189 fora -is emendant fascibus [*antea officia militaria laudat*]). IREN. 4, 34, 4 (4, 56, 4 H.; *sec. Is.* 2, 4) ut gladios et lanceas bellatorias in aratra . . . et in falces . . . , in organa -a, demutaverint. CLAUD. DON. Aen. 6, 775 p. 607, 9 *quercum* civilem dixit festam, -am, ut est laurus et oliva ([*coronam civicam intellegit Serv. ad l.*]. *cf.* 8, 115 p. 131, 33 ad indicandam securitatem ramum ostendisse -ae frondis *i. olivae*). PRVD. cath. 5, 156 chrysmatis (*i. olei, sc. ex oliva, arbore pacis, orti; item* PAVL. PETRIC. Mart. 5, 127 liquorem). CLAUD. rapt. Pros. 2, 229 -as (-feras F) . . . fulminis alas (*Burmannus confert Verg. Aen. 12, 200 Iuppiter foedera fulmine sancit*). RVT. NAM. 1, 80 -o (-fero *var. l.*) . . . gerit libera colla iugo peregrinus Romae subditus (*cf. Mart. 12, 9, 2 placido fruitur pax peregrina iugo*). EPIPHAN. Avell. p. 746, 11 sardachatem (*spectat ad vim lapidis*). ORIG. in Matth. ser. 102 p. 221, 28 gladium (*opp.* bellicum). *b de locis*: CYPR. epist. 60, 3 quos videmus de -a et divina domo furore discordiae recessisse (*cf.* patient. 16 ut domicilium -um perseveret in corde, ubi deum pacis delectet habitare. PAVL. NOL. epist. 26, 1 p. 235, 4 mansionem). Ps. PHILO antiq. 5, 2 habitaverunt unanimes et erat terra -a (EVOD. fid. 5. *cf.* SCHOL. Stat. Theb. 1, 385 civitatis. AVG. nat. bon. 42 regna [EVOD. fid. 5. *aliter* ITALA sub 2b]). MAXIMIN. c. Ambr. 90 locus. *in explicandis nom. hebr.*: HIER. quaest. hebr. in gen. p. 53, 21 Salem illam, quae postea Hierusalem dicta est, -am nostro sermone transferri (*inde* ISID. orig. 15, 1, 5). RVFIN. Orig. in Ios. 24, 1 p. 448, 6 in Salamin, quod interpretatur -i. *c de hostiis, sacrificiis sim.* (*in sacr. script. et locis inde pendentibus; vertitur* hebr. zəbāh šelamīm; *cf.* B2): *hostia*: ITALA lev. 7, 18 (Lugd.; *gr. codd.* aliquot εἰρηνεύων, *om. plerique, VVLG. v. sub B2*). VVLG. exod. 32, 6 lev. 7, 34. 9, 18. 17, 5 num. 6, 14. *al.* CASSIOD. Ios. antiq. 3, 61 *gr.* τὴν τῶν ἐπιτιμῶν εὐορῆν (*spectat ad exod. 18, 12, ubi* *Vulg.* hostias tantum exhibet). 4, 101 *gr.* χαριστήρια. 7, 86 (*spectat ad II reg. 6, 17, ubi* VVLG. -a *n. plur.*).

2 de incorporeis: *a de verbis, scriptis sim.*: LVCAN. 3, 305 duram . . . viri (*i. Caesaris*) deflectere mentem -o (-fero *pars codd.*) sermone parant (HEGES. 2, 11, 3 EVAGR. vita Anton. 91 p. 971. *cf.* p. 17, 35). ITALA num. 21, 21 (Lugd.) misit . . . Moyses legationem . . . verbis -is ([*Vulg. om.*]. deut. 2, 26 [Lugd. = VVLG.]. Esth. 15, 11 p. 52, 17 Motzo rogabat eam v. -is [*Vulg.* his v. blandiebatur]. et saepius). CYPR. domin. orat. 8 oratio. 23 fratri reconciliari . . . , ut -is precibus et deus possit esse pacatus (AMM. 30, 5, 1 legatio . . . orabat -a p.). ARNOB. nat. 1, 6 decretis *Christi*. PRISCILL. tract. 2, 53 ecclesiarum nostrarum testimonia -is epistulis scripta (HIER. epist. 82, 4, 1 in suis e., ut ipse vult, -is, ut ego sentio, mordacissimis litteris. RVSTIC. Conc. I 4 p. 212, 7. CONC. IV 2 p. 181, 7 -a et coadunante. *cf.* AVG. c. Gaud. 1, 1, 1 litteras. *aliter infra*).

al. speciatim de epistulis clericorum commendaticiiis (quae vox apponitur l. 63. 65, sed distinguitur l. 69; de gr. cf. l. 70): CANON. Turner II 2 p. 255 recc. IV/V nullus peregrinorum sine -is, id est commendaticiiis, suscipiatur epistulis (*ibid.* p. 256 rec. II [*disting.* canonicas; *cf.* rec. IV -as, id est congenerales, e., *ubi* rec. V generales]). *ibid.* de -is peregrinorum, id est commendaticiiis, litteris (CONC. II 2, 2 p. 36, 12 pauperes . . . oportet -is ecclesiasticis tantum l. prosecui et non synodochiis [*i.* xenodochiis], quae honestioribus convenient [*aliae vers. exhibent -is n. plur. potius*; p. 57, 6 epistoliis vel ecclesiasticis -is . . . et non commendaticiiis litteris. p. 89, 27 sive -is, quae dicunt εἰρηνικά. p. 100, 38. 107, 42 II 3, 3 p. 95, 16]). *b de tempore sim.*: ITALA II par. 14, 5 (Complut. *al.*) -um fuit ei regnum (*gr.* εἰρηνεύσαν, *Vulg.* regnavit in pace. *cf.* CASSIOD. hist. 3, 6, 8 pro -o pioque imperio. *vi locali v. l.* 28). IREN. 4, 20, 10 (4, 34, 9 H.) tranquilla et -a regni eius . . . tempora (VICTORIN. POETOV. in apoc. 12, 6 [*Hier.* pacis]). LACT. inst. 4, 12, 21 aureum saeculum . . . , id est iustum ac -um t. [*de ipso saeculo*: 7, 2, 1]. RVSTIC. Conc. I 4 p. 210, 18. *al.*). ARNOB. nat. 6, 25 vitam . . . -am degere (CYPR. GALL. exod. 264 ORIG. in Matth. ser. 36 p. 69, 12. CE 1377, 4 a. 535). RVFIN. Basil. hom. 1, 3 p. 1727^c finem (*vita ut*: ORIG. in Matth. ser. 35 p. 68, 16. 38 p. 72, 5 ISID. Goth. 56 chron. II p. 290, 19; *negotii*: RVSTIC. Conc. I 4 p. 66, 8). SALV. gub. 6, 63 dies (PALLAD. hist. mon. II 2 p. 347^B). *c de variis rebus*: ITALA Zach. 8, 16 (Iren. 4, 17, 3 = 4, 29, 4 H.) iudicium (*Vulg.* pacis). Hebr. 12, 11 (Aug. in psalm. 118 serm. 17, 2 *al.*; *cf.* Hier. in Soph. 1, 12 l. 566) fructum

-um . . . reddit iustitiae disciplina (Vulg. pacatissimum. inde HIER. in Ier. 31, 18 f. affert -os correptio). Iac. 3, 17 (cod. s al. = VVLG.) quae . . . desursum est sapientia, . . . pudica est, . . . -a, modesta eqs. TERT. adv. Iud. 3, 10 (ad Is. 2, 4 concident gladios suos in aratra) belli pristinam . . . executionem in -os actus arandae . . . terrae reformabat nova lex (cf. PAVL. NOL. epist. 32, 24 operatione). IREN. 4, 20, 10 (4, 34, 9 H.) mitis et -a requietio (cf. AMBR. obit. Valent. 68 tranquillitate. Avg. in psalm. 67, 17 quiete [FVLG. RVSP. epist. 3, 36]. Ps. ORIG. tract. 8, 26B. sabbatum . . . in quo omnia sancta, pia, -a, quieta . . . erunt). CYPR. epist. 54, 2 regressione et caritate (Avg. c. Parm. 3, 2, 10 p. 111, 26. cf. CYPR. epist. 67, 7 concordia. AMBR. obit. Valent. 78 germanitas. MAX. TAVR. serm. 17, 1M. fraternitas [opp. inimica]). patient. 10 muneribus. IVL. VAL. 3, 10 -um iter agere ([cf. Hist. Alex. M. I p. 104, 19 Kr. εἰρηνικῶς . . . πορεύεται. antea opp. proeliaturus]. cf. VVLG. I reg. 16, 4sq. dixerunt . . . : 'us ingressus tuus?' et ait: '-us'. prov. 3, 17 semitae. COMM. apol. 970 ducatum). Ps. DAMAS. epigr. 82, 5 (triumphis) martyr (suppl. Rossi coll. 42, 4 triumphans). FVLG. aet. mund. p. 145, 17 osculum (cf. AMBR. hex. 3, 5, 21 velut -is ambit . . . amplexibus mare terram [item EVSTATH. Basil. hex. 4, 6, 2 complexibus]). CLAVD. 24, 154 huius Romae -is debemus moribus omnes, quod veluti patriis regionibus utitur hospes (cf. Verg. Aen. 6, 852 paci . . . imponere morem). et saepe.

B n. pro subst. (plur. praeter l. 26. 33; fem. per ellipsin v. sub AIC): 1 pendet ex verbis loquendi (de epistulis v. p. 16, 68): ITALA gen. 37, 4 (Cassian. conl. 18, 16, 11, cf. VVLG.) non poterat ei Ioseph loqui quicquam -um fratres ([Itala Caes. Arel. serm. 90, 1 pacifice]. Iudith 7, 24 [Corb. al.] -a [Complut. al. et Vulg. 7, 13 pacifice]. psalm. 34, 20 [Veron. al.; Vulg. pacifice, Hier. psalt. sec. Hebr. pacem]. Ier. 9, 8 [Lucif. Athan. 2, 1; Vulg. pacem]. al.). deut. 20, 11 (Lugd. al.) siquidem -a responderint ([Vulg. receperit sc. pacem]. VVLG. Sirach 4, 8). 23, 6 (Lugd.) non offeres -a eis (gr. προσυποσέσεις εἰρηνικά, Vulg. facies . . . pacem, Lucif. non conv. 2 salutabitis . . . pacifice. cf. HEGES. 5, 14, 4 nihil a Iudaeis -um deferebatur [Ps. Rufin. Ios. bell. Iud. 6, 11 p. 791 pacatum]). HEGES. 3, 22, 1 qui -a suaderet (Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 16 p. 729 sermone -o). 2 de hostiis, sacrificiis sim. (cf. AIC): ITALA iud. 20, 26 (Lugd.) holocausta et -a (gr. ὀλοκαυτώματα σωτηρίου. II par. 29, 35 (cod. 91, cf. VVLG.) in adipibus -orum ([gr. σωτηρίου, Complut. sacrificii salutaris]). VVLG. lev. 6, 12 [explicit GREG. M. moral. 25, 16 caritatis impingatio pacem . . . faciens]. III reg. 8, 64 bis). Ps. PHILO antiq. 26, 7 accipiens sacrificium (sacrarium pars codd.) -orum (VVLG. num. 6, 18, 7, 17, 23, 29). VVLG. exod. 20, 24. lev. 3, 1 hostia -orum (3, 3, 6, 9, 4, 10. et saepius). 4, 26 in victimis -orum (4, 31, 7, 18, 29, 37, 22, 21. al.). 4, 35, 7, 13, 9, 4, 22. al. Ezech. 46, 2 (HIER. ad loc. l. 436 -a, sive quae ad salutem pertinent). 46, 12 spontaneum holocaustum aut -a voluntaria (HIER. ad l. pro -is, quae hebraice dicuntur 'selamim', Septuaginta 'salutaria' interpretantur: ut ipsa reconciliatio -orum salus sit offerentis).

adv. *pacificē. compar. et superl. desunt. inde ab ITALA, CYPR., HIL. (praeter DARETEM l. 68 apud auctores christ.).

i. q. modo pacifico (gr. resp. εἰρηνικῶς, quod non adnotavimus): 1 cum verbis loquendi, sentiendi sim.: ITALA gen. 37, 4 (v. supra l. 26sq.) loqui (GREG. M. moral. 8, 3). I Macc. 7, 29 (recc. LB = VVLG.) salutaverunt se invicem -e (HIL. in Matth. 10, 6 VVLG. I reg. 25, 5, 30, 21). II Macc. 10, 12 (rec. P) explicare (VVLG. agere cum eis [Avg. c. Faust. 19, 26], aliae vers. pacate agere vel habere . . . pacem). CYPR. epist. 44, 3 -e sibi ac fideliter consuluisse. Avg. civ. 21, 17 p. 521, 9D. disputandum (cf. RVSTIC. Conc. I 4 p. 74, 28 cum caritate fraterna et -e . . . discuti). epist. 33, 6 omnia -e conferendo (105, 4, 13. sim. EPIST. imp. Constant. Aug. epist. 88, 10 REG. eccl. Carth. [Corp. Christ. 149] p. 211 l. 1014). 108, 4, 13 cognoverunt (GREG. TVR. Franc. 10, 2 p. 483, 1 arma deponite . . . ut cognoscamus -e eqs.). serm. 358, 5 fraterne et -e dicite (IORD. Get. 231). al. AVELL. p. 524, 4 rogati. CASSIOD. hist. 7, 33, 4 -e et nimis gratanter ait eqs. (subest falsa var. l. graeca, v. Lundström, Übersetzungstechn. Unters., 1955, 27). al. 2 cum verbis eundi, movendi sim.: ITALA I Macc. 5, 25 (rec. B, cf. VVLG.) obvii fuerunt camelariis -e (rec. L pacate). DARES 17 ut -e discedant (GREG. TVR. Franc. 6, 31 p. 300, 19). VVLG. gen. 26, 31 dimisit . . . eos Isaac -e. I reg. 25, 35 vade. II reg. 19, 30 reversus est (II par. 19, 1, ubi Itala Complut. in pace). III reg. 2, 6 deduces. I par. 12, 17 venistis ad me. RVFIN. Orig. in num. 12, 4 p. 106, 26 -e transire per mundum (cf. p. 106, 16sq. fines . . . cum pace transire). EPIST. imp. Constant. Aug. epist. 88, 7 conveniremini. REGVLA mag. 83, 19 non -e, sed . . . per scandalum exire e monasterio. 3 vario usu: OPTAT. serm. 10 Migne suppl. 1, 293 qui -e cum fratribus vixit (Avg. c. Cresc. 2, 35, 44 recte ac -e. serm. 302, 21). Avg. bapt. 1, 10, 14 p. 160, 9 qui . . . -e diligunt legitimam patris sui coniugem (cf. l. Isq. ad ipsam ecclesiam . . . per pacis . . . vinculum pertinent). civ. 18, 42 p. 320, 20D. cum regnum . . . non -e inter se possessuri divisissent comites Alexandri, sed potius dissipassent bellis omnia vastaturi. CONC. I 2 p. 81, 3 (= I 3 vers. Tur. p. 106, 22) -e ea, quae canonum sunt, facere vult . . . synodus (cf. RVSTIC. Conc. I 4 p. 37, 4 ut secundum canones . . . synodus -e fieret). Ps. FVLG. RVSP. serm. 71

p. 944^B Iob contrivit -e bellatorem et sine ferro peremit latronem (i. vicit diabolum). IORD. Rom. 349 regnum . . . prudenter et -e . . . continuit. al.

compos.: impacificus.

Fröhleke.

5 **pācilūcifer**, -a, -um. e pacifer et lucifer, cf. compositum copulativum ex incerti poetae palliata: scyталosagittipelliger (sc. Hercules). i. q. pacem et lucem ferens: INSCR. lat. Corinth. West 15 (Dianae) pacilucife(rae aug)ustae sacrum.

pacimeris v. pachymeres.

Baer.

10 **pacionem** antiqui dicebant, quam nunc pactionem dicimus FEST. p. 250. [a pacere (v. pangere) vel pacisci. Sch.]

pacior v. patior.

15 ***paciscor**, pactus sum, pacisci (formas activas v. infra). [iam in lingua originaria duas huius radices formas fere eiusdem sensus, sc. et pāg- et pāk-, existisse viris doctis persuasum est; cf. gr. πῆγνυμι et πάσσαλος (-kj-). etsi quaestiuunculae quaedam adhuc pendent, tamen apparet inde duo verba orta esse, sc. pacisci (nec non pacere) a forma pac- et pangere (pepigi) a forma pag-, quibus partic. commune fuit pactum. Sch.] formae activae: NAEV. carm. frg. 49 -it. 50 -unt (-untur var. l.). PLAVT. Bacch. 866 -e (imp., -ere trad. ut: 870. 871 [-e B¹]; sed 865 inf. -i, ubi dubitat Langen, Beiträge 64). ITALA l. 80. Gloss. v. infra. de vi passiva: dub.: COD. Iust. 2, 3, 30, 4 aliquid fieri vel -i . . . patitur (nisi structura pass. et act. mixta). cf. gerundivum e. g. LIV. 29, 12, 1. 42, 44, 4. part. perf. -tus vi pass. 20 **adhibitum sub verbo q. e. pangere afferre maluimus, ubi invenies et primitivum q. e. pacere (pag-) et perf. pepigi; de huius cum nostro verbo confusione cf. QVINT. inst. 1, 6, 10 reprehendant, quod hoc verbo usus essem 'pepigi': nam id quidem dixisse summos auctores confitebantur, rationem tamen negabant permittere, quia prima positio '-or' . . . faceret tempore praeterito 'pactus sum' (deinde derivat perf. 'pepigi' a 'pago' ut 'cecidi' a 'cado'). SERV. Aen. 8, 144 'temptamenta pepigi' experimenta pactus sum; nam geminus est hic praeteritus (sc. χρόνος ?) ab eo quod est paciscor: facit enim et 'pepigi' et 'pactus sum' (sim. 11, 133). huc fortasse iam spectat PORPH. Hor. 25 sat. 1, 5, 12 pepigerat, id est -tus fuerat. ceterum perf. pepigi iuxta -or e. g. PLAVT. Bacch. 865 sqq. (879). Ov. am. 1, 10, 47 (49). LIV. 22, 58, 5. 38, 9, 9 (8). NOT. Tir. 43, 33 -itur. GLOSS. -or: συμφωνῶ. συντίθημι ἐπὶ τοῦ συναινῶ ἤτοι συμφωνῶ. -itur: pactum pacis facit. -ctus est: pepegit (cf. SERV. supra). -o: συμφωνῶ. -it: pactum facit. -ere: gratiam redintegrare.**

30 legitur inde a NAEV. (bis, praes. act.), PLAVTO, ENN. (semel, -ctus est). comparatis formis verborum pangendi (sc. perf. pepigi et perf. pass. pactus sum) et -endi (sc. praes. -or et perf. dep. -ctus sum) notabilia hoc collegimus conspectu (cf. quae supra diximus de distinctione et confusione verborum):

	-or stirpis praes.	-ctus dep.	pepigi	pactus pass.
50 PLAVT.	5	—	1	6
RHET. Her.	—	—	1	—
CIC.	1	4	3	9
VARRO	—	1	—	—
CATVLL.	—	—	1	—
55 LVCR.	—	—	2	2
CAES.	—	—	—	1
SALL.	1	—	1	1
VERG.	2	—	3	5
HOR.	1	—	—	1
60 PROP.	—	—	—	1
OV.	4	4	3	16
LIV.	16	32	18	17
SEN. rhet.	9	10	—	1
VAL. MAX.	2	4	—	1
65 SEN. trag., philos.	4	—	1	3
LVCAN.	1	2	—	—
VAL. FL.	—	1	2	3
SIL.	—	2	2	2
STAT.	1	1	1	3
70 MART.	—	1	—	—
QVINT. inst.	—	1	1	1
decl.	6	6	—	1
TAC.	—	4	7	10

75 utrumque verbum omnino deest apud TER. et TIB.

[confunditur in codd. cum fateri (fassum) Ov. fast. 1, 146, irasci SEN. contr. 1, 7, 14, pasci Ov. met. 9, 425 QVINT. decl. 298 p. 178, 17. versione mala sec. hebr. šālēmī ortum videtur ITALA psalm. 60, 9 (cod. 136 Cas.) -ere vota, ubi gr. ἀποδοῦναι, Vulg. reddam (v. Rev. Bénéd. 89, 1979, 167 sqq.).]

80 I transitive i. q. conveniendo cum aliquo constituere (fere de altera parte agentium, sive praebentis sive postulantis; rarius de utraque parte, e. g. p. 19, 18, 24, cf. relationem mutuam p. 19, 17, 50; [Fröhleke])

de subiecto parum liquet l. 18. 22; subi. est res concilians l. 25; convenitur cum dis e. g. l. 71. 74. 75. 76, cf. etiam cum fato p. 20, 22): **A cum obi. acc.:** 1 ex parte praebentis (utriusque l. 24; accedit cum IVST. 2, 15, 14, pro l. 14 sqq. et 18, inter se LIV. 34, 57, 7, abl. instr. QVINT. decl. 255 p. 46, 26, dat. commodi CASSIOD. Ios. antiq. 2, 66): **a vario usu:** α pro obi. sunt res quae libet: NAEV. carm. frg. 50 id ... -unt: moenia sint eqs. (sc. per pron. praepar.; alia pron. neutr.: PLAVT. Pseud. 226 ea -i modo scis, sed, quod -cta es, non scis solvere. CIC. de orat. 2, 352 se dimidium eius ..., quod -ctus esset, ... daturum. Ov. epist. 16 [17], 117 hoc. LIV. 34, 59, 3 quicquam. SEN. contr. 1, 7, 4 nihil [antea: promittam]. al.). ALF. dig. 40, 1, 6 pecuniam ([LAVOL. dig. 45, 1, 104]. cf. LIV. 22, 59, 6 pretium. 42, 62, 10 quantum vectigalis). VERG. Aen. 5, 230 vitam ... pro laude -i (Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 8 p. 717 pro laude [gr. 3, 204 ἀντικαταλλάξαμενον]. PAVL. NOL. carm. 19, 5 pro quo deo. 28, 71. cf. VERG. Aen. 12, 49 letum ... pro laude. LVCAN. 4, 556 mutua -cti fata. STAT. Theb. 1, 319 hac aevum ... pro luce). SEN. contr. 9, 3, 4 omnia pro filio. SEN. Ag. 268 mutuam veniam. epist. 101, 15 peiora. QVINT. decl. 255 p. 46, 26 redimere proditorem et scelus pecunia -i. TAC. hist. 3, 48, 2 -ctus Aniceti exitium. al. β obi. est ipsa conventio sim.: LIV. 9, 43, 6 indutias ... -cti sunt (TAC. ann. 12, 45, 4). 29, 12, 1 ad petendam et -endam ... pacem (40, 25, 3. cf. et l. 60). 34, 57, 7 tria genera foederum, quibus inter se -rentur amicitias civitates regesque (42, 44, 4. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 66 vinum fidem hominibus a. que -itur [gr. ὀμηρεύει]). 35, 46, 13 ne societatem quidem ullam -i nisi ex auctoritate Romanorum (OROS. hist. 3, 12, 8).

b spectat ad nuptias (de viro praeter l. 34; vix ad 2): LIV. 44, 30, 4 regis filiam ... -cto fratri (item obi. femina: MANIL. 5, 578 maritam [maritum codd. praeter L²]. STAT. Theb. 8, 554 Ismenen. COD. Theod. 3, 5, 4 puellam suis nuptiis). QVINT. decl. 343 p. 356, 1 nuptias filiae tuae -ctus sum (TAC. ann. 13, 44, 1 suum matrimonium promittens ac n. eius mulieris -ctus. IVST. 2, 15, 14 Pausanias cum Xerxe n. filiae eius -itur. IVST. 7, 4, 7 Eurydice n. generi -cta).

2 ex parte postulantis: **a accedunt additamenta quaedam:** CIC. Sest. 55 Gabinio pro illa sua Cilicia, quam sibi ... -ctus erat, Syria daretur (LIV. 8, 25, 11 quicquam [25, 28, 4]. SEN. suas. 1, 7 salutem. S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 45 praecipuum mercedis. IVST. 18, 5, 1 sibi posterisque honorem sacerdotii. item aliis: VELL. 2, 77, 2 omnibus proscriptis ... reditum salutemque. cf. dat. rei: FRONTIN. strat. 1 praef. huic labori ... veniam. BELL. Alex. 55, 5 HS LX cum Calpurnio -itur (LIV. 24, 47, 8). SALL. Iug. 26, 1 ab eo vitam (FEST. p. 363 a Sabinis. SEN. contr. exc. 4, 8 a me. VAL. MAX. 5, 4 ext. 3 XII ... milia nummum ... a Paciaecis. 9, 4, 2 ab illo. PLIN. nat. 35, 99 in singulos ... a tyranno). Ov. am. 1, 10, 47 pretium pro nocte (met. 11, 204 pro moenibus aurum. LIV. 26, 50, 7 mercedem ... pro ... munere. cf. ORIG. in Matth. ser. 78 p. 187, 3 Iudas de traditione Christi -ctus est pretium). VAL. MAX. 3, 8, 1 Capuam ... regnum ... defectione -i persuasam (item abl. rei, pro qua quid petitur: SEN. clem. 1, 19, 5 securitas securitate mutua -enda est. LVCAN. 2, 515 nihil hac venia ... -or. DON. Ter. Eun. 996 vel indigno matrimonio filii vitam -i. aliter VAL. MAX. 9, 6, 1 mercedis nomine. abl. instr. v. l. 56). **b sine additamentis:** FAST. ann. Iul. Praen. (Inscr. Ital. XIII 2 p. 131) Apr. 23 Mezentius ... -batur, si subsidio venisset, omnium annorum vini fructum. Ov. met. 5, 28 praemium quod et meritis et voce est -ctus (SVET. Otho 2, 2 ingens). 7, 306 pretium (LIV. 37, 10, 5 p. tanti meriti nullum aliud -i quam reditum). Ib. 627 equos -cto Doloni ([equis pactis var. l.]. VAL. FL. 6, 560). LIV. 9, 11, 9 ut ... tu, quod petisti per pactionem, habeas ..., ego pacem, quam ... -ctus sum, non habeam. 10, 10, 8 mercedem (44, 25, 6). 42, 8, 1 dederunt sese, nihil ... -cti. 44, 26, 4 denos ... aureos eqs. (cf. MART. 8, 17, 1 duo milia. COD. Iust. 12, 37, 16, 1 a [imp. Anast.] minus ... uno tremisse. 1b amplius ... quam unum tremissem). SEN. contr. 9, 6, 19 praevaricationem. contr. exc. 8, 2 Phidian. CVRT. 3, 1, 8 indutias. LVCAN. 9, 666 Pallas ... -cta caput monstri (i. Medusae). QVINT. decl. 334 p. 315, 7 quam pecuniam -ctus erat. al. explicatur obi. oratione recta: PLIN. epist. 8, 4, 6 illud ... -or: ... mittito.

B cum enunt.: 1 finali (per ut vel ne; uti ne ENN.; coni. nudus PLIN. epist., cf. l. 7. p. 20, 6; exempla selecta): NAEV. carm. frg. 49 -it, obsides ut reddant. ENN. frg. var. 69 -ctus est cum Saturno, uti, si ..., ne quid eqs. (LIV. 8, 36, 11. 31, 7, 4 per legatos. al. VAL. MAX. 6, 1, 10 QVINT. decl. 336 p. 321, 28. PLIN. paneg. 67, 7 cum dis. GAIUS inst. 4, 116. al.). HOR. carm. 3, 29, 59 ad ... preces decurrere et votis -i, ne eqs. PRIAP. 82, 3 (ad Priapum) pro quibus officiis ... -or, ... ut eqs. Ov. met. 4, 703 fast. 4, 613. LIV. 10, 37, 5 vestimentis ... frumentoque -cti cum consule, ut eqs. (item cum abl. rei quasi pretio datae: 10, 46, 10 pecunia grandi. 25, 33, 3 magna mercede. 38, 24, 4 certo auri pondere. CVRT. 4, 5, 22 urbe tradita. al.). 32, 25, 9 a Philocle. PROC. dig. 46, 3, 82 ut inter se vir et Seia -rentur, ut eqs. (IVST. 1, 10, 4 INST. Iust. 3, 25, 1). PLIN. epist. 3, 12, 1 -or, sit expedita, sit parca cena. VLP. dig. (ex Pompon.) 23, 4, 6. et saepe. 2 interrog.: PLAVT. Bacch. 866 quid tibi lubet (cf. 871 quid vis). AVG. serm. 278, 9, 9 quemadmodum duceres uxorem.

C cum (acc. c.) inf. (per confusionem structurarum CALP.): LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 115 queive ... cum eis -ctus est erit se soldum solvere non posse eqs. Ov. met. 9, 425 Venus Anchisae renovare -itur annos (item cum inf. solo: LIV. 21, 41, 9 SIL. 14, 100. TERT. anim. 35, 3 renuntiare diabolo. paenit. 2, 3 spect. 24 p. 24, 24. ITALA Luc. 22, 5 [cod. c. al. = VVLG.] dare [gr. συνέθετο, cod. ff² darent, codd. de cum Vulg. Matth. 26, 15 constituerunt]. AVG. loc. hept. 1, 97 p. 521, 24. inf. pass.: PLIN. nat. 8, 18 dimitti). LIV. 34, 23, 7 Aetolos ... -ctos in foedere suas urbes agrosque fore. CALP. ed. 6, 46 hunc cervum ... pignus ... -or perdere (structura non plane dilucida; estne pignus appos. infinitivi an pronominis hunc? an inf. modo epexegetico additur?). PAPIN. dig. 2, 14, 40, 1 -ctus est ... se satisfacturum. IVLIAN. in Os. 2, 18-20 l. 428 sic ... -or eqs. CONC. S I 5 p. 369, 37 CONSVLT. 9, 11. COD. Iust. 7, 63, 5, 6 si partes inter se scriptura interveniente -endum esse crediderint eqs. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 274^D ut cum sacramento mecum -retur eqs. (gr. p. 54, 13B. συνέθετο).

II intransitive vel absolute i. q. (de obligatione quadam) cum aliquo convenire: **A accedunt determinationes:** 1 determinatur altera pars vel pretium sim. (pactum fit cum re e. g. SEN. nat., MELA): PLAVT. Bacch. 865 -i cum illo paulula pecunia potes (CIC. Verr. II 3, 36 cum decumano. SEN. contr. 1, 8, 14 cum patre. 2, 5, 5 tecum. SEN. nat. 4, 7, 1 cum grandine. MELA 2, 20 cum fato. et saepius). LIV. 21, 61, 11 viginti argenti talentis (item cum abl. rei quasi pretio datae: 36, 32, 1 pecunia. 38, 15, 11 quinquaginta talentis eqs. SEN. contr. 1, 2, 12 osculo [nisi sensu instr. mero]. TERT. paenit. 6, 5 quo nummo. al.; cf. PLAVT. supra et gen. pretii: Ps. QVINT. decl. 10, 19 quantilibet). SEN. contr. 7, 2, 1 pro Cicerone (9, 3, 1 suas. 7, 3). MARCIAN. dig. 20, 6, 8, 1 heredi. 2 determinatur res, de qua agitur, vel modus agendi: CIC. Verr. II 3, 37 (quae praecedunt v. sub B) haec magna vis est ad inique -endum (item cum adv.: VARRO rust. 2, 10, 5 ita. SEN. contr. 9, 3, 10 sic. VLP. dig. 3, 6, 3, 2 turpiter). LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 110 qui furtei ... condemnatus -ctusve est (EDICT. praet. perpet. Iulian. dig. 3, 2, 1 f., vi bonorum raptorum, iniuriarum [inde GAIUS inst. 4, 182 VL. dig. 3, 2, 4, 5]. cf. l. 38). LIV. 24, 37, 5 de prodicione (item praepos. de: SEN. contr. 1, 7, 5 de redemptione. SVET. gramm. 7, 1 de mercedibus. SCAEV. dig. 42, 8, 21 de finibus ... fundi. GELL. 20, 1, 34 de talione redimenda. APVL. apol. 75, 3 de uxoris noctibus. VLP. dig. 2, 14, 7, 14 de furto. et saepius). GAIUS dig. 2, 14, 28, 2 in rem (PAVL. dig. 2, 14, 21, 1. 2, 14, 27 pr. 44, 1, 7, 1). inst. 4, 126 in contrarium. PAVL. sent. 1, 1, 4 neque contra leges neque c. bonos mores (4, 1, 13 c. voluntatem testatoris).

B non additur determinatio (selecta quaedam): CIC. Verr. II 3, 37 (ex edicto Verrino) ne tollat ex area, nisi erit -ctus (cf. ibid. nisi -ctus eris, non commovebis). parad. 43 si cotidie fraudas, decipis, poscis, -eris eqs. LIV. 22, 58, 5 condicionem -endi (item gerund.: 42, 62, 6. PAVL. FEST. p. 84 [explicatur vox q. e. foedus]. SCAEV. dig. 15, 17, 73, 4 nec -endo nec legem dicendo nec stipulando. GELL. 20, 1, 36 facultatem -endi. al.). SEN. contr. 9, 3, 5 vel -enti vel neganti (item part. praes.: 9, 3, 9 a -ente. VLP. dig. 2, 14, 7, 13 non ... stipulantium ..., sed tantum -entium. COD. Iust. 5, 12, 6 [a. 236] patris et matris -entium. ITIN. Alex. 39 legationibus obsequentium aut -entium). 9, 3, 9 non aliter ... quam si -ctus essem. suas. 7, 11 Antonium non -i, sed inludere; non esse illam condicionem, sed contumeliam. MELA 2, 12 ne foedera quidem incruenta sunt; sauciant se, qui -untur, ...; id putant mansurae fidei pignus certissimum. QVINT. inst. 9, 2, 90 decl. 323 p. 275, 7 LAVOL. dig. 23, 4, 1pr. POMPON. dig. 23, 4, 7. et saepius.

part. praes. pro subst. v. l. 49 sqq.

deriv.: cf. sub pango.

compos.: ? appiciscor, compaciscor, depeciscor; v. etiam (dispe-ciscor). Fröhlke.

pācissimus, -a, -um. superl. adi. a pax (cf. oculissimus ab oculis, nisi per haplographiam pro pacatissimus. i. q. pacificus, pacatus: ITALA Hebr. 12, 11 (cod. d) postea ... fructum -um exercitatis per eam disciplinam (gr. εἰρηκόν, Vulg. pacatissimum; cf. Hier. in Soph. 1, 12 l. 566 pacificum). CANON. Turner II 2 p. 228, 1 rec. II sancta et -a synodus ([gr. Mansi 2, 1305 εἰρηκωτάτη, cf. rec. III pacata]. p. 230, 31 rec. II [gr. et rec. III aliter]). Baer.

1. paco, -ere v. pango.

2. *pāco, -āvi, -ātum, -āre. a pax. scribitur pak-, si recte huc refertur, INSCR. Dueni (CIL I² 4), praeterea OPT. PORF. (versuum necessitate); pag- LEX Sal. Merov. capp. 89 (A 17). caus. 8, 7. NOT. Tir. 44, 5 -tus. stirp. perf. brev. BELL. Alex. 26, 3 -arat (-verat inde a CAES. Gall. 7, 65, 4), -arit VERG. Aen. 6, 803 (-verint CAES. civ. 1, 7, 6). adduntur apices R. GEST. div. Aug. 25 pacāvi. LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 25 pacátó. legitur maxime forma -tus (sum) sive vi verbali sive pro adi. vel subst. (v. infra p. 22, 38 sqq.) inde a PLAVTO Men. 1005, CIC. (32^{ies}), VARRONE, CATULLO, LVCAN., CAES. (novies), frequentat LIV. (87^{ies}); ceterae formae dub. in INSCR. Dueni (p. 21, 12), certae inde a CIC. (bis), CAES. (quin-quies), BELL. Alex. 26, 3 VERG. Aen. 6, 803, HOR. (bis), Ov. (bis), LIV. (ter), R. GEST. div. Aug. 25. [val. vet. pāca; francog. vet. paier; prov. vet. pagar; hisp. vet. pagar; ad pecuniam solvendam [Fröhlke]

spectant: dalm. pakur; it. pagare; sard. pakare, pagare; raet. or. payá, centr. payé, occ. pię, payer; francog. payer; prov. vet. pagar, var. dial. francopro., prov., vasc.; cat. pagar; hisp. pagar; port. pagar. cf. M.-L. 6132. Battisti-Alessio IV 2720. Wagner II 201. Wartburg VII 454 sqq. Corominas III 608 sq. Machado² III 1730. St.] [confunditur in codd. cum depacare TAC. dial. 38, 2 (v. Mus. Helv. 36, 1979, 116 sqq.), cum placare saepius, e. g. PLAVT. Merc. 965 (leg. plac-). CIC. Cluent. 94 VERG. Aen. 6, 803 (restituitur CIC. carm. frg. 33, 38 B. = Tusc. 2, 22 LVCR. p. 23, 56), cum peccare e. g. PVBLIL. O 13 (trad. pac-). HOR. ars 197 (v. Brink ad l.). contextu parum sano: CIL VIII 25965 (=15253, ubi proponitur propagavit). XII 106. de INSCR. Dueni (CIL I² 4) v. Prat, Rev. Et. Lat. 53, 1975, 324 (tractatus recentiorum v. ibid. p. 316, 1).]

i. q. εἰρηνεύειν, pacificare ('de pace agere' v. IB): I efficitur status quietus populorum, terrarum sim. (accedit abl. instr. saepius inde a CIC. Catil. 2, 11 CAES. civ. 3, 73, 3, cf. per AVG. civ. 18, 22 p. 284, 7D. 18, 46 p. 328, 12; praepos. ab vi separ. LIV. 34, 24, 4 R. GEST. div. Aug. 25, item de ADNOT. Lucan. 8, 810): A pro persona agente intellegenda est ipsa pars, quae pacem condit vel tuetur: 1 arcetur bellum (auctores pacis sunt fere Romani; alii raro, e. g. l. 46. 51): a quod finitur (subiguntur fere populi, seditiosi, terrae; depugnantur piratae sim. l. 41 sqq., finitur persecutio INSCR. christ. Diehl 1827 saec. VI; de usu q. d. euphemistico v. Wölfflin, Arch. Lat. Lex. 5, 1888, 581 et paulo aliter Fuchs, Aug. und der ant. Friedensgedanke, 1926, 201 cum adn. 2; disting. domare CIC. prov. 31, sed iuxta pos. perdomitus LIV. 39, 29, 5; exempla attulimus selecta): CIC. Verr. II 1, 78 civitates non modo -tae, verum etiam sociorum atque amicorum ad vim atque ad arma confugient (Catil. 3, 22 homines Galli ex c. male -ta. CAES. Gall. 7, 65, 4 eas c., quas ... -verat Caesar). II 4, 26 in Mamertinorum solo foederato atque -to. Catil. 2, 11 omnia sunt externa unius virtute terra marique -ta (LIV. 9, 13, 6 AVR. VICT. Caes. 33, 15). Flacc. 69 -tis ... Iudaeis. prov. 31 nulla gens est, quae non aut ita sublata sit, ut vix exstet, aut ita domita, ut quiescat, aut ita -ta, ut victoria nostra imperioque laetetur (LIV. 40, 34, 13 FLOR. epit. 4, 12, 61). Att. 5, 20, 5 agri male -ti (VARRO ling. 5, 33 LIV. 2, 59, 9 frg. 22 l. 66). fam. 15, 4, 8 -are Amanum et perpetuum hostem ex eo monte tollere. 15, 4, 10 in vicis aut captis aut male -tis. CAES. Gall. 1, 6, 2 Allobrogum, qui nuper -ti erant. 2, 1, 2 omni -ta Gallia (2, 35, 1. 3, 7, 1. al. AMM. 21, 1, 6 IORD. Rom. 312). HOR. carm. 4, 5, 19 -tum volitant per mare navitae (LIV. 24, 8, 15. R. GEST. div. Aug. 25 m. -vi a praedonibus [gr. εἰρηνεύσα]. SEN. epist. 94, 64 LACT. inst. 1, 11, 32. al.; cf. p. 22, 79). CIL VI 31267, 7 (aet. Aug.) provincia -ta est (LIV. 23, 34, 12. 39, 29, 5 perdomitam -tamque. al.). Ov. fast. 2, 18 -ando ... hoste (LIV. 42, 8, 6). et saepe. obi. est flumen (sc. pro regione): STAT. Theb. 9, 441 -atur Hydaspes. AMM. 16, 1, 5 -tis ... Rheni meatibus (cf. CLAVD. carm. min. 25, 91 -atur milite Rhenus). CE 895, 4 (aet. Iuliani?) Hister -tis lenior ibit aquis. SIDON. carm. 2, 93 ubi ... vurgite -to famulum spectaret Orontem Procopius. b quod vitatur: BELL. Alex. 26, 3 omnes ... regiones ... auctoritate ... -arat (plac- var. l.) atque in amicitiam Caesaris redegerat Mithridates. LIV. 3, 2, 3 famam nominis sui -turam Aequos. 21, 26, 6 ceteris metu aut pretio -tis. VAL. MAX. 6, 5 ext. 4 seditiosas contiones civium -verat lege. MARCELL. chron. II p. 92, 483 Theodoricius ... Zenonis Augusti munificentis paene -tus.

2 tuta vel innoxia redduntur loca (fere interimendo feras, monstra sim. [aliter HOR. et INSCR.], ferae domantur per cantum CLAVD. sub b): a de Hercule (comparantur imperatores l. 61; v. sub voce q. e. pacator): CIC. carm. frg. 33, 38 B. (Tusc. 2, 22) haec dextra Lernam ... -vit (plac- trad.). VERG. Aen. 6, 803 licet ... Erymanthi -arit (plac- var. l.) nemora (Herculi comparatur Augustus; item Maximianus: PANEG. 11, 3, 6; paulo aliter Stilicho: CLAVD. 24, 284 -et muneribus montes [i. feris captis in usum ludorum pax montibus redditur]). PROP. 3, 11, 19 qui -to statuisset in orbe columnas (Ov. epist. 9, 13 vindicibus -tum viribus o.). SEN. Herc. f. 442 -tum manu, quodcumque Titan ortus et labens videt. 890 -tis ... inferis. Herc. O. 794 -ta tellus ... et caelum et freta. b de aliis (v. etiam CLAVD. sub a): HOR. epist. 1, 2, 45 incultae -antur vomere silvae. Ov. met. 7, 405 Theseus ... virtute sua bimarem -verat Isthmon. MANIL. 4, 182 -are metu silvas (v. Housman ad l.). GERM. 652 Chion (de Orione). STAT. Theb. 4, 250 saltus ... remotos (de Atalanta; inde SCHOL.). CLAVD. carm. min. 18, 19 si voce feras -verit Orpheus. huc pertinet, si recte suppletur: INSCR. Année Epigr. 1960 n. 158 (cf. CIL II 4911, 10; a. 383-388) viam ... conplanavi sol opaca(to et) perdomito.

B persona agens est internuntius (sc. absol. vel intrans. fere i. q. de pace agere): LEX Sal. Merov. caus. 8, 7 andrustione, qui inter duos reges -verit (scrib. pag.).

II efficitur quilibet status quietus, inoffensus (sive singulorum hominum sive animi sive elementorum; sc. in se vel inter se; huc fortasse referenda INSCR. Dueni supra l. 12 et HOR. ars 197 [v. Brink ad l.]; accedit abl. instr. SEN., NEMES., CLAVD. al., cf. per Ps. HIL., HIER., in c. abl. AVG. civ. 19, 12 p. 375, 22D. in euang. Ioh. 20, 7; dat. pers., cum qua pax fit, p. 22, 14. 33; indicatur status effectus per in c. acc. AVG. c. epist. fund. 30 p. 231, 13, cf. adi. prolept. CLAVD.): A usu

communi: 1 sedatur commotio quaedam vel discordia: SEN. epist. 65, 15 illa ago ac tracto, quibus -atur (plac- var. l.) animus. NEMES. ecl. 1, 53 discernere lites assueras, varias -ans (patiens, paciens trad.) mulcendo querellas. PANEG. 11, 3, 5 tumultuantia elementorum officia -vit Iuppiter (cui comparatur Diocletianus; item elementa naturae: CLAVD. carm. min. 31, 60 mitibus Euris aequora -ari [plac- var. l.] prosperiora. RVT. NAM. 1, 155 gemino -tum [plac- var. l.] Castore pontum. de mari cf. p. 21, 40). AVG. civ. 19, 12 p. 374, 13D. suam mortalitatem adversum se ... rebellantem. p. 375, 22 quod ... perversum est, etiam hoc necesse est, ut in aliqua et ex aliqua et cum aliqua rerum parte -tum sit, in quibus est vel ex quibus constat (item de pace partium: c. epist. fund. 30 p. 231, 13 partium similitudinem, qua in unam formantur -anturque qualitatem. p. 231, 19 sibi ... corpora membrorum parilitate -ta. 33 p. 237, 10 sibi). doctr. christ. 1, 6, 6 quae pugna verborum (sc. 'non est ineffabile, quod vel ineffabile dici potest') silentio cavenda potius quam voce -anda est (item contraria: mus. 3, 5, 12; antea: pugnare). 2 componitur lis de furto orta, sc. in locutione -are furtum (cf. pacisci de furto p. 20, 38): LEX Sal. Merov. capp. 89 (A 17) si quis ... f. sine iudice -verit (scrib. pag.; ad rem v. 89 si quis ... de rem sibi furatam ... compositionem acceperit).

B cum colore magis christiano (spectat vel ad concordiam credentium vel ad reconciliationem cum deo factam): Ps. CYPR. singul. cler. 19 p. 195, 21 male ... -ti sunt, qui ad bella pacificante diabolo perducuntur (agit de clericis amore seductis). Ps. HIL. libell. 6 p. 77, 15 per hunc filium dei ... deletis nostris chirographis peccatorum ad deum ... -ti ... accedere (item per Christum -antur homines: AVG. in euang. Ioh. 20, 7 [sec. Eph. 2, 14 sqq.] in Christo. serm. 337, 1, 1 huic Christo adhaerendo -amur. cf. PROSP. carm. de ingratis. 943 [sec. Col. 1, 20 reconciliare omnia ... pacificans] Christus summa atque ultima -ans). HIER. in Matth. 5, 9 ('beati pacifici') quid ... prodest alios per te -ari, cum in tuo animo sint bella vitiorum? PELAG. in Rom. 3, 17 ('viam pacis') doctrinam, qua deus hominibus -retur; quia simile omne pacificum est eqs. (inde sim. Ps. PRIMAS. ad l. p. 430^B, ubi seq. quia pax nostra Christus est). AVG. serm. 50, 5, 7 -antur litigiosi (inter opera misericordiae ut: 362, 27, 28. cf. CAES. AREL. serm. 232, 3 litigantes). al.

p. p. p. *pācātus, -a, -um pro adi. vel subst. (exempla, quibus vis verbalis potius servatur, supra attulimus). NOT. Tir. 44, 5. compar. -ior inde a CIC. Brut. 121 Ov. Pont. 1, 2, 109 LIV. 38, 47, 6 (iuxta positivum vocis q. e. pacificus AVG. c. Cresc. 4, 3, 3 p. 500, 10), superl. -issimus CIC. dom. 23. 60 Sest. 93 Lig. 4 CAES. Gall. 5, 24, 7 SEN. dial. 3, 5, 3. al. SYNON. Cic. p. 432, 21 lenis. placidus. mansuetus. mitis. quietus. misericors. -us. affabilis eqs. GLOSS. -us: εἰρηνικός. pacem tenens. -issimi: quieti. GLOSS. I Ansil. PA 14 propitius vel mitis. 15 placatus, lenis vel mitis. legitur inde a PLAVTO, CIC., CATULLO; v. p. 20, 78. [confunditur cum pactus CIC. fam. 15, 4, 10 POMP. TROG. Iust. 38, 4, 11. al. (restituitur pactum CAES. Gall. 7, 50, 2). cetera v. p. 21, 5. dub.: CAES. Gall. 7, 6, 4 (-i β, quieti α).]

i. q. pace praeditus, pacificus, quietus sim. (cum a Romanis creatum non sit adi. a pax derivatum notionis q. e. 'ad pacem pertinens', eius vice saepius nostra vox adhibita videtur). iuxta pos. tranquillus CIC. Cluent. 94 de orat. 1, 30 AVG. epist. 15, 2, quietus CIC. Sest. 57 prov. 5 CAES. Gall. 5, 24, 7. al., placidus LVCR. 5, 1154 ARNOB. nat. 2, 39 (cf. hilaris SEN. epist. 66, 24, mitis STAT. silv. 3, 1, 39), compositus SEN. contr. 2 praef. 2; opp. pugnacior CIC. Brut. 121, hostis CIC. rep. 2, 6 LIV. 36, 35, 9 (cf. hosticus LIV. 8, 34, 9. 29, 2, 2, hostilis 25, 10, 10 SEN. nat. 6, 7, 1 PAVL. FEST. p. 79, infestus MANIL. 2, 692), armatus LIV. 3, 2, 3 SCHOL. Iuv. 8, 244, bellans LIV. 3, 19, 12 LAVS Pis. 158. per oxymoron de bello sim. p. 23, 33 sqq.

I pro adi.: A sine determinatione: 1 de locis, civitatibus, populis sim. (cf. omnia sub 2a; quae potius actionem belli finiendi significare videntur, attulimus p. 21, 21 sqq.): PLAVT. Men. 1005 erum ... hic in -o oppido ... deripio (CIC. Verr. II 1, 56 sociorum atque amicorum). CIC. Manil. 67 equam putatis civitatem -am fuisse, quae locuples sit ...? (de orat. 1, 30 [de pace eloquentiam fovente ut: 2, 33]. LIV. 43, 17, 8 -ae et sociae). leg. agr. 1, 2 urbes. dom. 23 bellum (cum) -issimis gentibus (60. Sest. 93 [coni. Sydow, Rhein. Mus. 89, 1940, 158]. MELA 2, 77. al.). Lig. 4 in provincia -issima (LIV. 41, 6, 6. VLP. dig. 1, 18, 13 pr. -a atque quieta). CATVLL. 68, 104 ne Paris ... otia -o degeret in thalamo. CAES. Gall. 5, 24, 7 partem. VERG. ecl. 4, 17 orbem (OPT. PORF. carm. 10, 35. cf. GERM. 103 mundi). Ov. Pont. 1, 2, 109 si moriar, subeam -ius arvum (sc. quam Scythicum). LIV. 1, 19, 2 populos. 22, 21, 3 in agrum -um sociorum Romanorum (28, 24, 8. 28, 42, 6. 34, 21, 1). 24, 41, 4 loca (31, 40, 6. al.). 28, 44, 13 Africam. al. VAL. MAX. 5, 9, 4 -iores ... penatibus silvas (quia pater et filius loco deserto reconciliati sunt). et saepius. addas mare sim. (sc. significatur et 'liberum a praedonibus' et 'quietum a tempestate'; cf. l. 7 et p. 21, 40): Ov. epist. 10, 65 ut rate felici -a per aequora labar. met. 13, 440 dum mare -um, dum ventus amicior esset (LIV. 28, 42, 3. 37, 60, 2 SEN. benef. 7, 15, 1). SIL. 14, 318 portus muris -as applicat undas (CLAVD. carm. min. 2, 3).

2 de variis rebus: **a de tempore, actione, statu sim.:** CIC. Cluent. 94 tempus hoc tranquillum atque -um (VITR. 10, 9, 7 -is et sine metu t. CYPR. epist. 15, 2 ACT. Achat. 1, 3. cf. OBSEQ. 23 annus). Flacc. 29 tuta omnia et -a (item et de statu et de loco: LIV. 36, 43, 7. 38, 47, 6. al.). orat. 141 urbanis -isque rebus (de condicione publica ut: LIV. 10, 6, 1 satis -ae foris res fuere. al.; de munere quodam: SEN. epist. 66, 24 ne rem quidem magis adpetes . . . hilarem ac -am quam distractam et operosam). LVCR. 5, 1154 placidam ac -am degere vitam (AMM. 23, 6, 68). LIV. 2, 14, 1 profectio (cf. 8, 14, 10 tuta -aque . . . via. 21, 44, 8 itinera [38, 41, 10. APVL. met. 7, 4, 3 v. Westendorp Boerma, Mnemosyne 30, 1977, 432 sq.]). 36, 30, 1 consilia (cf. SIL. 7, 560 consulta). VAL. MAX. 9, 3, 2 -o iuris civilis studio. LAVS Pis. 25 laude (cf. AVG. civ. 22, 24 p. 616, 24D. virtute). CHALC. transl. p. 19^E cuius modi esse debeant officia -a et item in bellis fides (p. 25^D -is o. militaribusque). al. **b de oratione sim.:** CIC. Brut. 121 huius Demosthenis oratio in philosophiam tralata pugnacior, ut ita dicam, videtur et illorum philosophorum in iudicia -ior. LIV. 2, 26, 5 responsum. ITALIA I Macc. 10, 47 (rec. L) princeps sermonum -orum (gr. εἰρηναίων, Vulg. sermonum pacis, cf. rec. B pacem confirmavit). 11, 2 (rec. L) verbis ([gr. εἰρηναίως, Vulg. et rec. B pacificis]. AVG. in psalm. 139, 5 -a audis v., sed belli constitutio a cordibus non discedit). AMM. 20, 6, 3 -iore conloquio flectere defensores. **c de motibus animi sim. (bestiae AVG.; de aëre, quo constat animus, LVCR.):** LVCR. 3, 292 -i status aëris in animo (syn. 302 placido). CIC. Phil. 5, 24 ille, cuius ne -am quidem nequitiam quisquam ferre posset, bellum intulit eqs. PLIN. nat. 6, 208 inermium et -ā audaciā fortunam provocantium hominum. APVL. Plat. 1, 18 cupidine. AVG. civ. 19, 12 p. 374, 32D. tigris . . . filiis suis . . . -a feritate blanditur. **d significantius de pace, bello sim.:** MART. 9, 79, 6 quies (GREG. M. moral. 19, 48 -issimam fidei q.). ARNOB. nat. 2, 39 in -a et placida tranquillitate. AVG. civ. 22, 30 p. 632, 8D. concordiae (comparatur civitas corpori; cf. ibid. l. 11 totius corporis -a compago). serm. 64, 3, 4 (Rev. Bénéd. 51, 1939, 14 l. 94) quodam modo -a contentio est columbarum (de isdem ibid. l. 96 ipsa rixa -a est [i. inter eas -a est r. C, inter se D]). DRAC. Orest. 295 luctamen (sc. inter amicos in palaestra). CASSIOD. var. 7, 8, 1 ut contra domesticos grassatores bellum -um gereres. **e de rebus quibusdam corporeis (sc. sive paciferis sive in pace usitatis):** OV. Pont. 1, 1, 31 adiuvat in bello -ae ramus olivae. MANIL. 2, 692 -a infestis signa discernere (agit de amicitiiis astrorum). GERM. frg. 4, 92 lenis omnia -o (pecc- var. l.) . . . sidere temperat aer (cf. 89 pacem mundus habet sub sidere cancri). SIL. 3, 337 equus belli insuetus molli -a . . . rapit esseda collo. MEROB. poet. 31 tranquilla togae recipit dum praemia ductor -amque iubet lituos nescire curulem. **3 de hominibus, deis:** **a ipsis (de populis v. sub 1):** CIC. Sest. 51 quos -os esse patiamur extinctis bellis. 57 erat rex Ptolomaeus, si nondum socius, at non hostis; -us, quietus . . . regali otio perfruebatur. PROP. 3, 13, 25 iuventus (sc. priscæ aetatis). 3, 17, 2 da mihi -o vela secunda, Bacche (alii praeferunt coni. pacatus, v. Shackleton Bailey ad l.). LIV. 3, 19, 12 magis bellantes quam -i propitios habemus deos. 8, 21, 7. 28, 34, 7. al. LAVS Pis. 158 hunc fora -um (pecc- var. l.), bellantes castra decebunt. SIL. 6, 369 Regulus fert lumina contra -us frontem (i. hostibus spectantibus aequo animo obtulit vultum). STAT. silv. 3, 1, 39 -us mitisque veni nec turbidus ira, Hercules. al. superl. -issimus epitheton imperatorum (Domitii Aureliani et Taciti): CIL VIII 22096. 22103. 22113. 22175. 22177. **b de eorum partibus:** LVCR. 5, 1203 -a (plac- trad., quod def. Smith, v. Timpanaro, Contributi di filol., 1978, 190 sqq.) posse omnia mente tueri (PHILO quaest. in gen. 4, 195 add. 3 caret . . . timore -issima m. BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 9 furentis animum . . . ad statum m. -issimæ temperavit). OV. fast. 1, 3 excipe -o, Caesar . . . voltu hoc opus (PETRON. 120 vers. 94 Fors, muta -um in proelia v.). LIV. 3, 2, 3 bellum adferre eadem dexterā armatā, quam -am illis Aequis antea dederat. SEN. contr. 2 praef. 2 compositus et -us animus. SEN. dial. 3, 5, 3 pectori. AVG. epist. 129, 2 oculus. al. **B accedunt determinationes:** CIC. prov. 4 multis victoriis erat iam diu . . . -a Macedonia (item abl. instr.: LIV. 41, 11, 9 Histria tota trium oppidorum excidio et morte regis -a est. CYPR. domin. orat. 23 ut pacificis precibus . . . deus possit esse -us. AVG. civ. 19, 14 p. 380, 26D. pace [22, 29 p. 623, 24 deus]). 5 -am ipsam per se et quietam Macedoniam. Phil. 7, 24 tali viro (item dat.: SEN. dial. 6, 9, 1 aliis -ius . . . iter. AVG. civ. 4, 5 p. 151, 11D. rebus humanis. 19, 12 p. 375, 29 anima corpori. al.). LIV. 40, 53, 5 sub imperio. ITALIA Marc. 9, 50 (cod. k) -i estote in invicem (gr. εἰρηνεύετε, Vulg. pacem habete). HERM. vulg. vis. 3, 9, 10 (sec. I Thess. 5, 13) -i . . . estote inter vos ([gr. εἰρηνεύετε, Pal. pacem habete]. inter se: AVG. civ. 17, 21 p. 252, 9D. serm. 1, 4. cf. p. 23, 34). PS. CYPR. singul. cler. 18 cum diabolo (LVCRIF. Athan. 1, 29 p. 116, 22 tecum. AVG. c. Gaud. 2, 8, 9 cum collegis diversa sentientibus). AVG. in euang. Ioh. 6, 12 columba -a in osculis, non saeva in unguibus. **II pro subst.:** **A masc.:** **1 sing.:** CIC. Manil. 39 cuiquam -o nocuisse. rep. 2, 6 -us an hostis. **2 plur.:** CIC. Pis. 85 -i atque socii. SALL. Iug. 32, 3 ex -is praedas agebant. LIV. 21, 34, 4 inter -os (27, 28, 12. 28, 24, 7. 35, 4, 3). 36, 35, 9 hostium an -orum . . . numero. 42, 21, 3. MANIL. 4, 141 -is (-i var. l.) . . . labor veniet (sc.

taurus colonis causa laboris erit). CYPR. unit. eccl. 12 p. 221, 5 cum simplicibus . . . adque -is. AMM. 18, 2, 7 -orum terras (18, 2, 9). AMBR. in Luc. 6, 80 benedictio -orum (ad Matth. 5, 9 beati pacifici). **B neutr.:** **1 sing.:** LIV. 21, 20, 7 nec hospitale quicquam -umve (CVRT. 10, 9, 14). 28, 3, 5 nihil -i respondebatur (item gen.: 31, 17, 4. al. apud eundem; cf. n. -um: SEN. epist. 59, 8. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 11 p. 791 [gr. 5, 356 εἰρηναίων]. n. -ius: AVG. epist. 36, 11, 26 in euang. Ioh. 34, 10). -um i. q. -a terra (cf. sub 2): LIV. 8, 34, 9 in -o, in hostico (idem opp.: 29, 2, 2, nisi abl. abs. intellegendum). HYG. mun. castr. 52 si in -o (sc. castra constituuntur). **2 plur.:** de terris (cf. sub 1): LIV. 10, 32, 4 egredi . . . in -a socio-rumque fines. SEN. nat. 6, 7, 1 medius inter -a et hostilia fluit Danuvius. PAVL. FEST. p. 79 speculator hostilia silentio perspicit, explorator -a clamore cognoscit. alia: AMM. 26, 7, 1 qui . . . coetu militarium nexi ad -iora . . . vitae discesserant. VAL. CEM. hom. 5, 1 bene composita dissipat aut diu -a conturbat lingua malitiosa. **C fem. (plur.; non nisi in lusu verborum cum nom. propr. Pacatula):** HIER. epist. 128, 4, 1 multarum . . . male mihi -arum. **adv. pacatē.** posit. -e non nisi ITALIA, compar. -ius inde a PETRON., superl. -issime AVG. bapt., c. Parm., soliloq. i. q. pacifice, εἰρηναίως (resp. in sacr. script.): PETRON. 10, 3 ex turpissima lite in risum diffusi -ius ad reliqua secessimus. ITALIA I Macc. 5, 25 (rec. L) occurrerunt ascensoribus et obviaverunt eis -e (rec. B cum Vulg. pacifice). 7, 33 (codd. XG) exierunt . . . salutare eum -e (cod. L et rec. B pacifice, Vulg. in pace). AVG. bapt. 5, 17, 23 p. 282, 2 -issime requirebat (p. 281, 1 mansuete et pacifice. cf. epist. 148, 5, 17 -ius et diligentius inquiramus. soliloq. 2, 7, 14 -issime . . . et commodissime . . . verum quaerere). c. Parm. 3, 4, 25 inter avaros collegas -issime vixit. CONC. Carth. a. 419 (Corp. Christ. 149) p. 157 l. 20 quod videret -ius terminatum (cf. p. 156 l. 14 sq. quae . . . concordia terminata sunt). a. 525 ibid. p. 258 l. 170 a quo deo cuncta, quae videntur adversa, possunt -ius explanari. PS. VIGIL. THAPS. c. Arian. 1, 1 p. 155^C ut ad dedicationem Hierosolymitanæ ecclesiae -ius pergeretur. **deriv.:** pacatio, pacator, pacatorius. **compos.:** depaco (v. p. 21, 6), perpaco. **cf. Onom. (Pacatus, -a).** **†paconantēs:** plantantes GLOSS.^L I Ansil. PA 41. obscurum; corr. fortasse pangentes coll. 291 pangit: plantat (v. etiam pactorium). **pactarium v. pactorium.** **pacticius, -a, -um.** a pangere (pactum). i. q. pactione statutus: GELL. 1, 25, 8 (de indutiis) Graeci . . . cessationem istam pugnae -am ἐπεχειρίαν dixerunt. n. plur. pro subst. (in designando munere, cf. p. 26, 20): INSCR. Forma Italiae reg. I vol. XV (Bovillae) p. 48 lib(erto) a -is (hinc suppl.: CIL VI 33785, 8, ubi ed. a pact(ionibus)). adde in sermone graeco: INSCR. Année Epigr. 1933 n. 273, 12 (Pergami) ἐπίτρο[ο]πον πακτηκίων. **pactilis, -e.** a pangere. abl. -e ACT. Arv. a. 105 II 20. a. 120 l. 42. i. q. pangendo factus, non nisi corona -is: apud Salios: PLIN. nat. 21, 11 summa . . . auctoritas -i c., ut in Saliorum sacris invenimus (inde 1, 21, 8). apud fratres Arvales: ACT. Arv. a. 87 II 35 magister soleatus cum c. -i rosacia. a. 90 l. 56. a. 105 II 20. a. 120 l. 42. a. 130 (?140; Notiz. Scavi 1919, 103; ex suppl.) I 4. a. 155 l. 43. a. 218 b 6 (tacillum lapis). a. 219 l. 10. **?pactimōnium, -i n.** a pangere (pactum). i. q. consensus e pactione quadam (fidei) ortus: AVG. epist. 61, 2 sic eos Donatistas me suscepturum, ut non solum baptismum Christi . . . ipsum habeant, sed etiam honorem -i et continentiam (sanctimonii Maurini, patrimonii proponit Du Cange. antea affertur I Cor. 13, 3 in vinculo pacis). ***pactio, -ōnis f.** a pangere, cf. pactum, pacio(nem). huc referunt vulgo abbrev. pact CIL VI 8452, 2. 33785, 8. NOT. Tir. 43, 31. de notione (cf. l. 76; v. et sub IA): SYNON. Cic. p. 412, 22 leges. condiciones. -es. exceptiones. conventiones. transactiones. p. 433, 8 leges. -es. accessiones. GLOSS. -o: συμφωνία. συμφωνον ἢ τοι συνθήκη. coniventia. convenientia. conventio. -es: condiciones. GLOSS.^L V Aa A 135 absque foedere: absque amicitia vel sine -e. legitur dub. in lege XII tab. (p. 25, 36), semel apud PLAVTUM, postea in prosa oratione saepius apud CIC. et iurisconsultos, singulis vel paucis locis inde a CAEL. Cic. fam., CAES., BELL. Alex., SALL. (septies; bis plur., cf. l. 79), ? SINN. (v. p. 25, 31), LIV. (decies, non nisi sing., semel extra Iam dec.). [var. l. fact- CIC. har. resp. 3 QVINT. inst. 9, 2, 67, falsa var. l. pro fact- CAES. civ. 1, 22, 5; dub. CYPR. epist. 55, 13 p. 633, 8 domum totam periculi sui -e protexit (var. ll. fact-, pass-; peract- suspicatur Hartel; sed defendi potest ex Verg. Aen. 5, 230 vitam . . . pro laude pacisci).] **i. q. pactum, conventio sim.** dicitur et de actione conveniendi et de eis, quae conventionem comprehenduntur (plur. de singulis argumentis SALL. p. 25, 82); definitur: VLP. dig. 2, 14, 1, 2 pactum . . . a -e dicitur — inde etiam nomen pacis appellata est — et est -o duorum pluriumve in idem placitum et consensus; cf. de effectu: 2, 14, 7, 4 nuda -o obligationem non parit, sed parit exceptionem; v. etiam syn. sub IA et terminationes sub IB; hic illic cum respectu alterutrius partis, aut postulantis (e. g. CIC. parad. 46 SEN. suas. 7, 1) aut praebentis [Fröhke]

(maxime SVET. Aug. 10, 2); non agnoscimus notionem pecuniae, sc. paciscendo concessae vel exactae, ne COD. Iust. 6, 6, 3 (a. 223) quidem, quamquam Bas. vertunt χορηγία (RVFIN. hist. 5, 28, 10 indicatio summae non ad '-e', sed ad 'salario' referenda); vergit hic illic ad notionem condicionis (cf. l. 15. 18. 82. p. 24, 64. 66, distinguitur p. 25, 30), item et foederis (cf. l. 13 sqq. 22 sqq. p. 24, 67. 26, 31; huc etiam zeugma p. 26, 4).

I exempla selecta notionem illustrantia (sc. praeter ea, quae supra monuimus): A iuxta voces affines (plus minusve distinctas): CIC. inv. 1, 43 ecqua de ea re aut eius rei sit lex, consuetudo, -o, iudicium, scientia, artificium (sim. 2, 42). Caecin. 51 quae lex, quod senatus consultum, quod magistratus edictum, quod foedus aut -o, quod, ut ad privatas res redeam, testamentum, quae iudicii aut stipulationis aut pacti et conventi formula eqs. Balb. 15 in foederibus, -bus, condicionibus populorum. 29 societate, amicitia, sponsione, -e, foedere est coniuncta civitas. de orat. 1, 159 iura sociorum, foedera, -es. off. 1, 21 lege, -e, condicione, sorte. 3, 108 condiciones -esque bellicas et hostiles. PLIN. epist. 5, 13, 8 in causis agendis . . . -e dono munere abstinere. GAIUS dig. 7, 1, 3 pr. -bus et stipulationibus (inst. 2, 31. cf. VLP. dig. 2, 14, 7, 12 non tantum -is loco . . . , sed etiam stipulationis). PAVL. dig. 46, 2, 19 contractibus et -bus. sim. al. cf. -o foederis (adde p. 26, 46): CIC. Verr. II 5, 49. SEN. contr. 2, 2, 6 (ad thema: iuraverunt). AMPEL. 46, 7 CLAUD. DON. Aen. 12, 105 p. 565, 21. 12, 285 p. 587, 22 OROS. hist. 3, 13, 5, 7, 33, 10. iungitur (vel opponitur) quodammodo in contextu vocabulum q. e. pax (v. etiam l. 82): CIC. Phil. 12, 9 pacis . . . nomen non -e, sed victoria concupiverunt (cf. fam. 10, 6, 1 victoria pax, non -e parienda est). 12, 14 cum eis facta pax non erit pax, sed -o servitutis. 13, 2 in quo bello -o pacis lex sit servitutis. NEP. Dion 5, 6 talibus -bus pacem . . . facere. FEST. p. 230 pacem a -e condicionum putat dictam Sinius Capito (frg. 10 F.; sim. VLP. dig. 2, 14, 1, 2 p. 24, 79). CONC. I 3 Rustic. p. 195, 26 -is modum sive pacis (gr. I 1, 4 p. 21, 20 συμβάσεως, vers. Tur. amicitiarum). IORD. Get. 264 pacem . . . amica -e postulaverunt. B terminatur ratio pactionum, quae iuri publico contrariae sunt: GAIUS dig. 47, 22, 4 sodalibus potestatem facit lex XII tab. -em, quam velint, sibi ferre, dum ne quid ex publica lege corrumpant (affert Solonem διαθῶνται). POMPON. dig. 50, 17, 27 actionum modus vel lege vel per praetorem inductus privatorum -bus non infirmatur. SCAEV. dig. 2, 15, 3 pr. (ex rescripto Antonini et Veri) privatis -bus . . . non laedi ius ceterorum. VLP. dig. 2, 14, 7, 15 (ex Pompon.) contra iuris formam factam. 39, 1, 1, 10 ne -o privatorum iussui praetoris anteposita videatur. PAVL. dig. 23, 4, 5 pr. ne publica coercitio privata -e tollatur (antea: convenire). MARCIAN. dig. 20, 5, 7, 2 an -o nulla sit talis, quasi contra ius sit posita. COD. Theod. 12, 1, 36 ne commoda publica cum (sub var. l.) umbratili suffragiorum -e lacerentur. C scribi dicuntur -es (sed distingui vid. chirographum MACER dig. 48, 16, 15 pr.; -o fit verbis voce prolatis p. 26, 37): CIC. Q. Rosc. 25 si non habes tabulas, quem ad modum -o est? Verr. II 3, 102 recita sationes et -es ex litteris publicis (Att. 4, 17, 2). 112 singula . . . nomina aratorum et cum singulis -es decumanorum litteris persequi. Att. 4, 17, 2 haec -o non verbis, sed nominibus et perscriptionibus, multorum tabulis . . . facta. 6, 1, 16 usuras . . . , quas -bus adscripserant. COD. Iust. 5, 3, 7 (a. 282-284) conscripta. AVG. serm. 278, 9, 9 scriptura -is. CONSVLT. 1, 1 -em . . . subscripsisse. GREG. Tyr. Franc. 7, 6 p. 293, 27 -em scripsistis.

II exempla secundum rationes paciscendi digesta: A in universum (sc. conveniunt quilibet de qualibet re; selecta quaedam): PLAUT. Aul. 202 hic eam rem volt, scio, mecum adire ad -em ('eam rem' obi. pendens aut e iunctura 'adire ad -em' aut e 'volt', ut 'adire' sit appos. explicativa). CIC. Q. Rosc. 26 -em fecisse, ut absolveretur (sc. de corruptione testis). Verr. II 1, 17 -is suspicionem non vitasse accusatores quosdam. Sest. 64 cesseram . . . , si vis suberat, armis; si societas magistratum, -i. Pis. 87 reorum. top. 82 a naturane ius profectum sit an ab aliqua quasi condicione hominum et -e. rep. 3, 23 quasi -o fit inter populum et potentis. SEN. contr. 9, 3, 8 non est vis, ubi aliquid expediendae rei causa patiendum est, sed -o (in titulo et 9, 3, 7 pactum). suas. 7, 2 (loq. Cic. secum) ad -em vocaris (deliberat, assentiatur Antonio). SEN. epist. 97, 2 dati iudicibus nummi sunt, et quod hac . . . -e turpius est eqs. 101, 13 timoris dementissimi -o (cf. 15 peiora adhuc pacisci parati sunt). TAC. hist. 1, 66, 3 itinerum spatia et stativorum mutationes venditante duce, foedis -bus adversus possessores agrorum et magistratus civitatum. PLIN. epist. 5, 9, 6 reprimit foedissimas -es praetor edicto (spectat ad 4 nihil se ob advocacionem cuiquam dedisse, promississe, cavisse). et saepius.

B specialia: 1 conveniunt populi, duces, milites sim. (maxime de bello finiendo sim.; huc spectant l. 13 sqq. 25 sqq.; dedimus pauca selecta): CIC. inv. 2, 73 omnes perituri milites essent, nisi ad hanc -em venissent. Att. 9, 10, 5 res ad -em venit. CAES. civ. 3, 19, 1 neque ullum . . . telum per -es loquentium militum Caesaris et Pompei traiciebatur. SALL. Iug. 29, 3 Iugurtha in maxumam spem adductus recuperandae pacis statuit cum eis de omnibus -bus praesens agere (de singulis argumentis conventionis?). 38, 2 spe -is. NEP. Ages. 2, 4 in qua -e summa fide mansit (antea: iuravit . . . se . . . indutias

conservaturum). LIV. 6, 3, 3 per -em urbe hostibus tradita (9, 11, 4 arma, quae per -em tradiderunt). 23, 19, 15 qui nullam antea -em auribus admiserat, tum demum agi secum est passus de redemptione liberorum capitum. et saepius. per zeugma quoddam iuxta statum consentientium etiam status dissentientium significatur: IVLIAN. in Os. 4, 15-16 l. 309 (si fornicaris tu, Israhel, non delinquat saltem Iuda) o tu Israhel, . . . si non generis, vel criminis tui -em tuere et, qui noluiisti . . . servare concordiam, . . . discissionem teneto (sic fere explicandum: si non ea servare vis, quae ex genere per consensum poscuntur, serva ea saltem, quae ex crimine per dissensum poscuntur, nolique Iudam corrumpere).

2 conventio fit de vectigalibus (fere in provincia statuendis; adiecimus vicesimam libertatis): CIC. Verr. II 3, 37 vim adhibebat -i, non voluntatem (cf. II 3, 38 quae res cum ad -es iniquissimas magnam vim habuit. II 3, 143 iniquas -es vi et metu expressas). II 3, 102. 107 privatis aratorum -bus ac litteris. II 3, 131 cum decumani aratoribus ad -es faciendas non suam vim, sed tuum scelus ac nomen opponerent. prov. 10 -es sine ulla iniuria factas. Att. 5, 13, 1 in nostra provincia confectae sunt -es. 5, 14, 1 publicanorum. 6, 1, 16. al. apud eundem. ad vicesimam libertatis referuntur (si recte suppl., v. Mommsen ad l. c. et Hirschfeld, Die kaiserl. Verwaltungsbeamten, 1905, 107, 1): CIL VI 8452, 2 xx libert(atis) veterum pact(ionum). 33785, 8 Aelius Aug. lib. Salvius a pact(ionibus).

3 spectat ad nuptias (concubinatum Ps. AVR. VICT.; cf. IVLIAN. sub 4b): LIV. 4, 4, 8 -em nuptialem. PAVL. dig. 23, 4, 20 pr. (spectat ad dotem ut: COD. Iust. 5, 3, 7 [a. 282-284] si . . . huiusmodi conscripta -o est, ut eqs.). IVST. 38, 1, 4 Laodice per -em se Nicomedi in matrimonium tradiderat. Ps. AVR. VICT. epit. 33, 1 concubinae, quam per -em . . . a patre . . . matrimonii specie susceperat. CLAUD. DON. Aen. 4, 335 p. 403, 23 quale . . . matrimonium est, ubi nullus testis interfuit, . . . nulla -o, . . . nulla ipsius foederis consecratio? AMBR. inst. virg. 6, 41 non . . . defloratio virginitatis facit coniugium, sed -o coniugalis. AVG. serm. 278, 9, 9 convincunt te tabulae, quae scribuntur in matrimonio; pactus es, quemadmodum duceres uxorem; sonat tibi scriptura -is 'liberorum procreandorum causa'.

4 conventio facta a deis (deo) vel cum deis (deo): a usu pagano: CIC. Q. Rosc. 46 (agit de periuro) non . . . ex -e verborum, quibus ius iurandum comprehenditur, sed ex perfidia di irascuntur (cf. LACT. inst. 1, 14, 9 contra -em iusque iurandum [sec. Enn. frg. var. 69 pactus est cum Saturno Titan]). ARNOB. nat. 5, 29 p. 287, 7 M. quas Liber induxerit suis cum amatoribus. 7, 21 p. 367, 18 transactionis alicuius -e convenit, ut eqs. (sc. inter deos). 7, 31 p. 382, 19 o deorum sublimitas . . . , cui legem venerator imponit, quam cum -bus adorat et formulis. b usu christiano: TERT. pudic. 9 p. 238, 5 anulum . . . , quo fidei -em interrogatus obsignat baptizatus. Ps. CYPR. laud. mart. 10 velut quadam te martyrem foederis -e constrictum. IVLIAN. in Os. 3, 1-5 l. 33 quae Synagoga eam . . . -em nec copiis invitata servaverit (de conventionem, quae fit inter deum et Israhel; alludit ad foedus matrimonii). QVODV. prom. 1, 16, 23 l. 10 per quandam -em . . . Abraham deum de Sodoma et Gomorra irascentem mitigavit (cf. grat. 1, 13, 6 hac -e . . . ab indignatione revocans deum Moses). VAL. CEM. hom. 4, 4 p. 704^A obligatus legitima debiti est . . . -e, qui convincitur domino aliquid promississe.

5 conventio fit inter res (metaphorice): LACT. ira 10, 31 quo . . . consilio, qua -e de confuso acervo se atomi congregaverunt, ut . . . terra conglobaretur . . . ?

III iuncturae et structurae notabiliores: A iuncturae verbales: 1 per casus solos: a acc. (nom. in pass.): a -em facere: CIC. Q. Rosc. 26 mecum (seq. ne). 34 de sua parte eqs. 40 de tota lite. Verr. II 3, 131. al. SALL. Iug. 40, 1 de pace aut bello cum hostibus. LIV. 4, 4, 8 ASCON. Corn. p. 51, 8. SVET. Iul. 30, 1 de re publica. et saepius. β alia (selecta): CIC. Verr. II 3, 143 vi . . . expressas. dom. 23 mutasti. prov. 9 nihil aliud . . . actum est nisi -es (GRILL. rhet. p. 6, 12 M.). har. resp. 42 conflavit. Att. 5, 13, 1 confectae (5, 14, 1 fam. 13, 65, 1). BELL. Alex. 71, 1 interponere (VAL. MAX. 4, 8, 1 FRONTIN. [?] strat. 4, 7, 25 MACER dig. 48, 16, 15 pr. al.). SEN. contr. 2, 2, 6 solvi. suas. 7, 3 ferret. ASCON. Corn. p. 51, 24 (servata) est (VLP. dig. 2, 14, 7, 15 IVLIAN. in Os. 3, 1-5 l. 33). POMPON. dig. 13, 7, 8, 4 concipienda. al. b abl. (vix de condicione vel etiam de modo SEN. suas., SCAEV., sed v. PLIN.): CIC. Verr. II 3, 107 te . . . publicis tenebo . . . -bus (cf. Pis.). p. red. ad Quir. 13 consules empti -e provinciarum. Balb. 29 civitas nobiscum . . . -e, foedere est coniuncta (cf. Att. 4, 15, 7 iunxerunt). Pis. 30 obstricti -e tenebamini (cf. PAVL. dig. 47, 2, 67 pr. obligaverat [VAL. CEM. hom. 4, 4 p. 704^A]. sent. 4, 5, 8 -bus adstringi. Ps. CYPR. laud. mart. 10 constrictum [QVODV. prom. 2, 16, 30 l. 23 Act. Achat. 3, 1]). SALL. hist. frg. inc. 5 -e amisso (i. dimisso) . . . legato. LIV. 5, 48, 7 dedi vel redimi se. quacumque -e possent (SCAEV. dig. 48, 5, 15 pr. pecunia aliave -e). SEN. suas. 7, 14 quae . . . dixero, nulla -e delebo (PAVL. dig. 2, 14, 27, 3 n. -e effici). PLIN. epist. 6, 14, 1 veniam ea condicione, ne . . . ; qua -e . . . mihi caveo. POMPON. dig. 18, 1, 6, 2 immutari (cf. VLP. dig. 2, 14, 7, 6 mutari). GAIUS dig. 7, 1, 3 pr. -bus et stipulationibus id efficere (inst. 2, 31 CLAUD. DON. Aen. 10, 625 p. 373, 17. v. etiam l. 80). al. c nom. (sc. -o rata est, valet

sim.): LIV. 5, 49, 2 eam -em ratam esse (GAIVS dig. 2, 14, 28, 2 bis. PAVL. dig. 13, 6, 17 pr. cf. POMPON. dig. 24, 1, 31, 4 irrita). POMPON. dig. 18, 5, 1 non valere -em (GAIVS dig. 2, 14, 30 pr. VLP. dig. 2, 14, 7, 6 [ex Iuliano]. 2, 14, 7, 14. 15. al.). GAIVS dig. 2, 14, 30 pr. nocitura (VLP. dig. 2, 14, 10 pr. cf. 2, 14, 7, 19 obest). VLP. dig. 2, 14, 7, 6 locum habet (2, 14, 50). 13, 7, 11, 5 proficiat. 19, 5, 15 intercessit. al.

2 per praepos.: ad: PAVT. Aul. 202 adire. CIC. inv. 2, 73 venissent (2, 76. sed aliter Att. 9, 10, 5 res ad -em venit). Verr. II 3, 69 ad eius condiciones -esque accedere. CAEL. Cic. fam. 8, 11, 1 descendimus. SEN. suas. 7, 2 vocaris. VAL. MAX. 7, 4, 3 compulerunt. al. ex: CIC. Att. 6, 1, 16 (verbo suppl.). POMPON. dig. 13, 7, 8, 5 pignus ex -e venire potest. 18, 5, 1 agatur. GAIVS dig. 12, 2, 1 vel ex -e litigatorum vel ex auctoritate iudicis. inst. 1, 84 ex -e libera manere poterat. per (vi instr.; ? temp. CAES.): CAES. civ. 3, 19, 1 neque ullum interim telum per -es loquentium traiciebatur. LIV. 6, 3, 3 per -em urbe hostibus tradita (9, 11, 4 arma, quae per -em tradiderunt). 9, 11, 9 petisti. TRYPH. dig. 2, 14, 46 remissa ... satisfactio. IVST. 38, 1, 4 Ps. AVR. VICT. epit. 33, 1. al. sine (v. etiam LIV. sub B3): SALL. Iug. 62, 3 s. ulla -e sese ... tradere. LIV. 10, 36, 19 quod captivos s. -e sub iugum misisset. SEN. suas. 7, 1 ut viveres s. ulla -e (actione var. l.). SVET. Aug. 10, 2. GLOSS. V Aa A 135. sub: SEN. suas. 7, 4 quid ... tibi sub ista -e promittitur? SYMM. epist. 3, 81, 1 sub hac -e ... ut eqs. PROSP. vocat. gent. 1, 17 p. 670^B sub -e denarii (ad Matth. 20, 2 conventione). LEX Visig. 8, 5, 1 sub -e decimarum. LEX Burg. Rom. 9, 2 nec ... liceat de hoc crimine cum raptore sub qualibet -e componere. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253^D pecuniam ei sub hac -e promittens, ut eqs. (gr. p. 18, 20 B. ὑποθέμενος tantum). contra (adversus): POMPON. dig. 13, 7, 5 c. -em (GAIVS inst. 4, 119 PAVL. dig. 17, 2, 17 pr. LACT. inst. 1, 14, 9). GAIVS inst. 3, 94 adversus -em (INTERPR. cod. Theod. 2, 9, 3).

B pendent structurae, sc. indicatur, de qua re conventio fiat: 1 per gen. obi. (gen. alii p. 25, 22, 26, 7, 37, 45): CIC. Verr. II 5, 120 sepulturae. p. red. ad Quir. 13 provinciarum (ibid. iterum. Sest. 69 Pis. 28 SALL. Catil. 26, 4). prov. 9 pecuniarum (cf. VAL. MAX. 4, 8, 1 nummorum). har. resp. 42 scelerum (gen. pro adi. potius Pis. 57). Phil. 12, 14 servitutis. 13, 2 pacis. parad. 46 mercedum (SVET. Aug. 10, 2). LIV. 4, 15, 3 recipiendorum ... regum (item cum gerund.: VAL. MAX. 7, 4, 3 omittendae obsidionis). FEEST. p. 230 condicionum. IVLIAN. dig. 41, 4, 9 libertatis (GAIVS dig. 16, 1, 13 pr. PAVL. dig. 41, 4, 2, 14). TRYPH. dig. 38, 2, 50, 2 hereditatis. PAVL. dig. 4, 4, 48, 2 dotis. al. 2 per praepos.: CIC. inv. 1, 43 ecqua de ea re aut eius rei sit lex, consuetudo, -o eqs. (cf. -em facere de aliqua re p. 26, 59sq.). VLP. dig. 4, 3, 7, 8 -is pro libertate reum. 3 per enunt. cum ut (ne): CIC. Q. Rosc. 26 -em fecisse, ut eqs. (cf. etiam p. 26, 59). Pis. 57 cum ... haec -o exstiterit, ut eqs. LIV. 3, 30, 5 non sine -e ... ut eqs. PAVL. dig. 13, 6, 17 pr. haec -o, ne eqs. COD. Iust. 4, 32, 14 (a. 234) ea -e ... ut eqs. 5, 3, 7 sub IIB3. SYMM. epist. 3, 81, 1 sub hac -e ... ut eqs. (item PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253^D). ACT. Achat. 3, 1 hac.

deriv.: pactiuncula.

pactiuncula, (-ae) f. NOT. Tir. 43, 32. a pactio demin. οὐκίθημι ... ἦτοι συμφωνῶ: pacto, paciscor eqs. GLOSS. II 448, 22 (addas fortasse II 443, 28 συμφωνῶ: consono pacto eqs., nisi pacto dat., ut intellexisse vid. Stephanus GLOSS. III 458, 72 p.: συμφωνῶ, unde tamen Loiselius III 486, 67 -o: συμφωνῶ). a pangere (pactum).

pactor, -ōris m. a pangere. i. qui pangit (sc. pactione condenda): CIC. Verr. II 5, 55 foederum interpretes, societatis -es (pactiones var. l., pactionis Nohl), religionis auctores.

pactōrium: planta[tor]ium GLOSS. III Abstr. PA 6 (huc referunt: I Ansil. PA 13 pacat-. V Abba PA 137. GLOSS. IV 547, 51 pacturio. V 509, 9. 608, 21 pactario: plantario. v. Heraeus, Arch. Lat. Lex. 10, 1898, 516). a pangere.

pactum, -ī n. v. sub pango.

pactur, -ātus sum, -ārī. a pactum (ad pactu- cf. 2. pactus, -ū). i. q. (paciscendo) promittere: ANON. Vales. 11, 49 Zenoni Theodericus -tus est, ut ... loco eius ... praeregnaret. GLOSS. V Abba PE 84 pepigit: -tus est (sim. Aa P 330).

pactūrium v. pactorium.

1. pactus, -a, -um (pass.) v. pango (dep. v. sub paciscor).

2. pactus, abl. -ū (-ō) m. a pangere (pactum). i. q. pactum: 1 nullo -u (pro nullo pacto): VITA Melaniae (BHL 5885) 38 p. 22, 16 cum n. -u ... recipere ... voluisset. 2 de conventione (non nisi in tit. libr.): LEX Sal. Merov. prol. tit. p. 2 E. (ed. 1962) incipit -us legis Salicae (cf. cod. C5 p. 4). tit. capp. p. 4 capitula in -o legis Salicae (huc potius per abl. heterocliticum quam ad neutr. pactum). tit. ante 79 p. 250 -us pro tenore pacis. Fröhlke.

? pacule: eloquentiae GLOSS. I Ansil. PA 55; fac-suspiciatur Lindsay; fortasse sic splendendum: faculae (: lucernae. facundiae): eloquentiae.

paculum (-us) v. pasceolus.

[pācus adi. quidam nimis acute postulant ex superl. pacissimus, q. v.]

pada, -ae f. conferendum esse port. pada (i. frustum panis) parum probabiliter suspiciatur Huemer, Die Epitomae des Gramm.

Virg., 1882, 47 coll. Diez, Etym. Wörterbuch IIb, sub voce pada (de qua v. nunc Machado² III 1729). i. q. pars: VIRG. gramm. epit. 1 p. 3, 14 in hac ... -a. 8 p. 67, 17 edicto de principalibus partibus ... tractatu, nunc per reliquas orationis -as ... epitomam sumus exposituri.

padon pro super VIRG. gramm. epist. 7 p. 173, 16.

padul- v. palud-.

padus, -ī. neque de prosodia neque de genere constat; fortasse est vox gallica (v. infra et cf. Holder, Alt-celt. Sprachschatz s. v. padi); alii conferunt gr. πάδος, πηδός. i. q. picea: PLIN. nat. 3, 122 (in explicanda voce q. e. Padus secundum Metrodorum Scepsium) quoniam circa fontem Padi arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur -i. cf. Onom.

*paeān, -ānis et *paeōn, -ōnis m., παιάν, παιών (forma dorica paeān [v. SERV. Aen. 7, 769] occurrit ubique sub I; sub II apud CIC. et QVINT. tantum; apud gramm. non invenimus nisi RVFIN. gramm. VI 565, 15. 22. 567, 17. 577, 3sq. [e Cic.] et l. 27sq.). inter nomina graeca masc. in -an: CHAR. gramm. p. 25, 16B. PHOC. gramm. V 425, 5 GRAMM. suppl. 112, 26. de origine vocis graecae agit MACR. Sat. 1, 17, 16sq. scribitur: pe-saeptus in codd. recc.; pena GLOSS. V 382, 41; pane GLOSS. III Abol. PA 13. NOT. Tir. 106, 22 (nisi nomen dei). formae notabiliores: acc. sing.: -em testatur CHAR. gramm. p. 25, 27B., exstat CIC. de orat. 1, 251 MAR. VICTORIN. gramm. VI 93, 12 MART. CAP. 5, 519 RVFIN. gramm. VI 565, 22 GRAMM. VI 642, 20 et saepius ibid.; -a passim inde a CIC. orat. 191. 192. 193. 218 VERG. Aen. 6, 657. 10, 738 (cf. PHOC. infra). plur.: PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 183, 28B. nec -as accusativo... recte dicimus (cf. CHAR. gramm. p. 25, 18B. -as ... dixerunt plerique, qui errant. p. 26, 4 ergo hos -es. contra PHOC. gramm. V 425, 7 accusativum ... secundum Graecos proferemus, ut hunc ... -a, hos ... -as). scriptores non nisi -as praebent (inde a QVINT.). abl. plur. -is ITALIA II Macc. 15, 25 (rec. P). GLOSS. IV 457, 29. nom. -ēs metro prob. STAT. Theb. 8, 224. legitur inde a CIC., VERG.

I fere i. q. hymnus compositus in honorem Apollinis (sc. Paeānis, v. Onom.) vel aliorum deorum heroum (e. g. l. 66; ad rem cf. v. Blumenthal, RE XVIII 2, 2340, 25 sq.). pro mera exclamatione exsultantium, triumphantium sim. adhibitus videtur: Ov. ars 2, 1 dicite 'io -n!' et 'io' bis dicite '-n!' met. 14, 720 molire triumphos et -a voca. COLVM. 10, 224 Bacchea voce frementem vatem, Delie te -n, et te Euhie Euhie -n. CLAVD. 2, 11 Pythone victo omnis 'io -n!' regio sonat (cf. Callim. hymn. 2, 103 ἦ ἦ παιῶν). ἦ παιῶν ut exemplum brevis coli post stropham collocati affert MAR. VICTORIN. gramm. VI 59, 26; invocationem ἦ vel ἰε παιῶν explicat MACR. Sat. 1, 17, 17. ceterum cf. GLOSS. IV 457, 29 -is: exclamationibus (an spectat ad Verg. Aen. 7, 769?).

A testimonia gramm. de notione sim.: FRONTO p. 139, 16 v. d. H. Apollo -um auctor. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 134 carmina quibus dii placantur, hoc est: -as, dithyrambos, hymnos, prosodia (in serie simili: SCHOL. Hor. sat. 2, 1, 1 eclogae si ad Apollinem aut Dianam aut Latonam -es). SERV. Aen. 6, 657 '-a': proprie Apollinis laudes ..., abusive omnium deorum (sim. 10, 738, ubi sequitur: unde Pindarus opus suum, quod et hominum et deorum continet laudes, -as vocavit. cf. SCHOL. Stat. Theb. 4, 157. 8, 224 [iungitur cum ἐπαινεῖν]. GLOSS. laus vel carmen. carmen vel laus P(ae)ānis vel Apollinis. GLOSS. III Abol. PA 13 pane: laus vel claritas). SERV. auct. Aen. 10, 738 -a carmen esse victoriae Aeschylus docet, quod ideo Apollini dicatum est, quia malorum avertendorum potens est. SCHOL. Hor. carm. 4, 2, 13 'deos ... canit': deos dixit propter -as Pindari. GRAMM. suppl. 112, 26 -n, hoc est canticum.

B exempla auctorum: I canitur variis in condicionibus: CIC. de orat. 1, 251 si Graecorum more vocem exerreamus, ante condemnentur rei ..., quam totiens, quotiens praescribitur, -em ... citarimus. VERG. Aen. 6, 657 in Elysio conspicit ... alios ... vescentis laetumque choro -a canentis ([cf. Homer. A 473 καλὸν αἰδόντες παιῶνα]. SIL. 12, 341 supplicationibus factis -a c. STAT. Theb. 4, 157 Herculeum -a Tirynthii exeuntes. 10, 306 noctem traxerat insomnis ... Sidonium -a). HOMER. 880 resonant castae -a puellae dantque choros ([Homer. Σ 593 ὠρχεῦντ' tantum]. STAT. Theb. 8, 224 in convivii victorum superos atque omne ... numen ubique sacri resonant -es). 2 in bellis, pugnis sim. (certiora, cetera v. sub I): VERG. Aen. 10, 738 super abiectum posito pede nixus Mezentius et hasta ... viri, iacet altus Oroses; conclamant socii laetum -a secuti (cf. Homer. X 391). ARBON. carm. frg. 1 ite agite, (o) Danai, magnum a-canentes, ite triumphantes; belli mora concidit Hector ([cf. Homer. X 391 et VERG. supra et sub I]. PROP. 3, 15, 42 victor ... c. -a Amphion). VAL. Fl. 6, 512 victores patrium ... -a Geloni congeminant. ITALIA II Macc. 15, 25 (rec. P) qui erant cum Nichanore cum -is et tubis promovebant (gr. [rec. Luc.] μετὰ παιῶνων καὶ σαλπύγγων. cett. ordine inverso, cf. recc. LX et Vulg. cum tubis et canticis, recc. BM cum tubis et timpanis Apollonis).

II t. t. metricus (ad rem cf. v. Blumenthal, loc. cit. 2361 sq.; de nomine SACERD. gramm. VI 499, 21 a Paeone poeta nomen inditum. ISID. orig. 1, 17, 18 ab inventore): A de quadam forma speciali pedis (numeri p. 29, 29) cretici, qui ex una longa et tribus brevibus [Baer]

constat (de variis generibus v. sub 2; fusius tractat Aristot. rhet. III 8, 1409 a 2sq.). cretici similis est Cic. de orat. 3, 183. 193 orat. 215 (iuxtapos. creticus e. g. Cic. de orat. 3, 191 MAR. VICTORIN. gramm. VI 97, 31 DIOM. gramm. I 506, 10. ex cretico nascens MAR. VICTORIN. gramm. VI 96, 10). opp. vel iuxtapos.: epitritus (v. vol. V 2, 694, 2. 7. 36sq.; de confusione ibid. 41 sqq.), hippius (v. vol. VI 3, 2814, 55; de confusione ibid. 82sq.).

1 loci generales de usu, forma, natura sim. (maxime in prosa oratione, in versibus l. 33. 37; de usu singulorum generum v. sub 2): Cic. de orat. 3, 191 neque vos -n aut herous ille conturbet; ipsi occurrent orationi. orat. 188 aequalis dactylus, duplex iambus, sesqui(plex) -n (agitur de partibus pedum earumque proportionibus, cf. MAR. VICTORIN. gramm. VI 41, 9 ratione sescupli et -es continebuntur. DIOM. gramm. I 480, 12. CLEDON. gramm. V 31, 12 -es quina tempora faciunt ideoque . . . divisio . . . sescupla esse potest). 191 Ephorus . . . orator . . . -a sequitur aut dactylum (sim. QUINT. inst. 9, 4, 87, qui addit inventum a Thrasymacho, probatum ab Aristotele). ibid. quod . . . -n habeat tres breves, . . . labi putat verba. 192 qui -a praetereunt, non vident mollissimum a sese numerum eundemque amplissimum praeteriri. 193 -a probat Aristoteles eoque ait uti omnes, sed ipsos non sentire cum utantur (194 quae sunt apud A., eadem a Theophrasto Theodecteque de -e dicuntur. al. [v. etiam sub 2a]). QUINT. inst. 9, 4, 87 supra. 9, 4, 89 -e suo, quem, quia versum raro facit, maxime laudant A., Theophrastus Theodectesque). 194 minime est aptus ad versum, quo libentius eum recepit oratio (cf. l. 23). 196 sit . . . -e maxime . . . temperata oratio. 197 iambus . . . frequentissimus est in iis, quae demisso . . . sermone dicuntur, -n . . . in amplioribus (cf. QUINT. inst. 9, 4, 136 argumenta sublimia amant amplitudinem . . . -is). 218 numerus a quibusdam, non pes habetur. QUINT. inst. 9, 4, 48. 9, 4, 79 quamquam ille Cicero -e dochmioque, quorum prior in quattuor syllabas . . . excurrit, utatur. 9, 4, 106. MAR. VICTORIN. gramm. VI 97, 31 hexametrum . . . Aristophanes composuit tale, ut sint -es primi tres et insequantur totidem cretici (sim. 124, 13). MART. CAP. 9, 975 compositi pedes . . . , ut sunt -es vel eorum pares epitriti. SIDON. epist. 4, 3, 8 (ad Claud. Mam. de hymno eius) potes minutis trochaeis . . . non solum mollicias . . . ternarias, sed epitritorum etiam -umque quaternates supervenire iuncturas.

2 de generibus: a apud rhetores, distinguuntur duo genera (sec. Aristot. loc. cit. 1409 a 11 sqq.): Cic. de orat. 3, 183 probatur . . . ab eodem illo maxime -n qui est duplex (orat. 215); nam aut a longa oritur, quam tres breves consequuntur aut a brevibus . . . tribus, extrema producta . . . ; atque illi philosopho ordiri placet a superiore -e, posteriore finire; est autem -n hic posterior non syllabarum numero, sed aurium mensura . . . par fere cretico. 3, 191 ut . . . verborum iunctio nascatur a proceris numeris ac liberis, maxime heroo aut -e priore aut cretico. 3, 193 in . . . posteriore, quem Aristoteles probat. orat. 218 orationi cadenti -a . . . aptiorem, in quo esset longa postrema (i. posterior; sim. QUINT. inst. 9, 4, 107). QUINT. inst. 9, 4, 96 -n, qui est ex choreo et pyrrichio, quem aptum initiis putant, vel contra, qui est e tribus brevibus et longa, cui clausulam adsignant; de quibus fere duobus scriptores huius artis locuntur; alii omnes, ut quo[cum]que sint 1 loco longae (Radermacher, quoque trad.), temporum quod ad rationem pertineat, -as appellant. 101. 110.

b apud gramm., distinguuntur quattuor genera (cf. QUINT. l. 52): a nomina -um: MAR. VICTORIN. gramm. VI 208, 1 (inter pedes duplices sive tetrasyllabos ut AVDAX gramm. VII 335, 17) -n primus, -n secundus, -n tertius, -n quartus (haec nomina saepe leguntur, graece FORTVN. gramm. VI 280, 22sq. πρώτος . . . δεύτερος κτλ.). DIOM. gramm. I 472, 2 primus et novissimus. 506, 10 priore -e (i. primo, opp. quartum). RVFIN. gramm. VI 566, 1 supremus. GRAMM. VI 646, 18 sequens (i. secundus). β descriptiones sim.: BASS. gramm. VI 264, 19 ex eo -e, qui constat longa syllaba et tribus brevibus (sim. al., e. g. DON. gramm. IV 370, 16sq. -n primus ex prima longa et tribus [duabus per errorem MAR. VICTORIN. gramm. VI 208, 14] brevibus . . . ; -n secundus ex secunda longa et tribus brevibus . . . ; -n tertius eqs.). PS. BASS. gramm. VI 308, 19sq. -n primus, qui fit ex trochaeo et pyrrichio . . . ; -n secundus, qui fit ex iambo et p. . . ; -n tertius, qui fit ex p. et trochaeo . . . ; -n quartus, qui fit ex p. et iambo (sim. FORTVN. gramm. VI 280, 22sq. MAR. VICTORIN. gramm. 48, 5sq. al.). γ exempla varia: SACERD. gramm. VI 494, 21sq. (inter structuras . . . delectabiles) anapaestus et -n tertius 'fieri potuisset' . . . ; chorius et -n tertius facient illam structuram Tullio peculiarem 'esse videatur' (sim. in clausulis iunguntur cum aliis pedibus: 495, 3sq. 17sq. DIOM. gramm. I 471, 33sq. si paenultimus fuerit pyrrichius, optime succedit -n primus eqs. PROB. cath. gramm. IV 42, 4sq. FRG. Bob. gramm. VI 627, 6sq. al.). DIOM. gramm. I 520, 34 (dividitur Hor. carm. I, 9, 4) choriambus, -n tertius, (spondeus). SERV. georg. 1, 18 'Tegeae' -n tertius. MART. CAP. 5, 519 modo -em primum probat Cicero incipientibus, modo finientibus quartum (sim. RVFIN. gramm. VI 577, 3). GRAMM. VI 645, 18sq. (de divisione singulorum -um). al.

B de forma communi pedis cretici, qui ex longa, brevi, longa constat: PS. CENS. frg. 14, 10 -n duodenarius: (affert Trag. inc. 97) . . . circuitus magis quam versus est; huic suberunt denarius eqs.

MART. CAP. 9, 989 in . . . genere paeonico . . . , incompositi duo rhythmici esse dicuntur; quorum alius -n διάνυιος (Meibom, v. app. crit.) appellatur ex longa positione (ac brevi,) et longa elatione; alter vero ἐπιβατός. 9, 990 ut sit dochmiacum metrum ex iambo et -e, qui διάνυιος vocatur, hunc διάνυιον posteriores creticum cognominant; secunda est species, quae ex iambo, dactylo et -e constare monstratur.

C singulariter de fine choliambi: TER. MAVR. 2405 quia iugatos scandimus pedes istos, -a fieri perspicis pedem in fine.

cf. paeonicus. v. Onom.

paeānitis, nom. pl. -ides f. et paeānītēs, acc. sg. -em vel -ēn m. (?), παιανίτις, παιανίτης (quae apud auctores graecos non exstant). codd. praebent etiam pe(e)anit-, poeanit-, panit-, penit-, paenianit-, p(h)eanti- al. nomen gemmae (ad rem v. Hopfner, RE XIII 756, 3sq.): PLIN. nat. 37, 180 (cf. 1, 37, 66) -ides, quas quidam gaeanidas vocant, praegnantes fieri et parere dicuntur mederique parturientibus; natalis iis in Macedonia . . . , species aquae glaciatae (pendent: SOL. 9, 22 quem lapidem -em vocant [ISID. orig. 14, 4, 13]. PRISC. perihieg. 440 concipit et parit hic [sc. in Thessalia] . . . gemma, quam -en perhibent).

paeda, -ae f. vox peregrina, v. infra. genus vestimenti, fere i. q. χιτών: MART. 1, 92, 8 dimidias . . . nates Gallica -a tegit (peda β, praeda α, palla γ; -a sec. got. paida restituit Lindsay, Arch. Lat. Lex. 13, 1904, 279; coniecturam Heinsii q. e. braca praetulerunt edd. vett., v. vol. II 2154, 49).

paedagōga v. sub paedagogus p. 34, 42.

paedagōgātus, -ūs m. a paedagogus (cf. discipulatus). i. q. munus paedagogi, officium instruendi: TERT. adv. Val. 13 continet hic . . . ordo . . . Sophiae . . . casum, Hori . . . auxilium, Enthymeseos . . . expiatum, Christi et Spiritus Sancti -um, Aeonum . . . reformatum eqs. (cf. Iren. 1, 1, 4 τὸν μὲν γὰρ Χριστὸν διδάξαι . . . , τὸ δὲ ἐν Πνεῦμα τὸ ἄγιον . . . ἐδίδαξε).

paedagōgiānus, -a, -um. a paedagogium (cf. consistorianus, praetorianus sim.). scribitur ped- cod. T (saec. V/VI) COD. Theod. 8, 7, 5, 1. i. q. ad paedagogium pertinens: 1 adi.: AMM. 26, 6, 15 Procopius indutus . . . in -i pueri speciem, purpureis opertus tegminibus pedum eqs. 2 m. pro subst. de pueris in paedagogio imperatoris institutis (ad rem v. Enßlin, RE XVIII 2, 2204, 6 sq.; Mohler, Transact. Amer. Phil. Assoc. 71, 1940, 268 sq.; cf. vocem q. e. compaedagogita): AMM. 29, 3, 3 adultus . . . ex his, quos -os appellant, ad observandam venaticiam praedam . . . canem retinere dispositus. COD. Theod. 8, 7, 5, 1 omnes . . . perseverent (i)n militia, ii dumtaxat qui ministeriales et -i et silentiarii et decuriones existunt, ita ut post quindecim annos minime ab aliquo inquietentur.

paedagōgiārīum NOT. Tir. 6, 35 (ped- trad.). fort. i. q. paedagogium; quam vocem graeco-lat., in laterculo notarum antecedentem, suffixo latino ornatam esse suspicatur Heraeus, Arch. Lat. Lex. 12, 1902, 70.

paedagōgium (-ī-?), -ī n., παιδαγωγείον. scribitur ped- INSCR. Väänänen Graff. Palat. I 13. 52. 61. 66. 70. 78. (contra paed- I 34 CIL VI 4353 al.) et hic illic in codd. medii aevi. -cog- INSCR. Väänänen Graff. Palat. I 9. 13. 52 (-cocio). NOT. Tir. 6, 34. de formis: -iu INSCR. Väänänen Graff. Palat. I 78 post praepos. de. gen. sg. -gi, dat. abl. pl. -gis hic illic in codd. medii aevi. GLOSS. v. sub 2. legitur in titulis inde ab aetate Claudii, fort. iam Tiberii, ceterum inde a SEN. phil., PLIN. nat., SVET.

i. q. παιδαγωγείον (respicitur fere schola servorum puerilium in familia nobilium vel imperatorum instituta; laxius l. 75 et sub 3. ad rem v. Enßlin et Mohler sub voce paedagogianus laudatos, ceterum e. g. Riemann, RE XVIII 2, 2205sq. 4, 2483): 1 de universa institutione vel de hominibus ad eam pertinentibus (potius de eorum collegio sub a, potius de singulis paedagogiantis sub b):

a sing.: α in titulis (ubique pendet e praepos., ut hic illic notio loci subluceat, maxime l. 66 sqq.): de: CIL VI 4353, 3 Philonicus Ti. Caesaris Germ. de -o vixit ann. XIII (8967. 33104). INSCR. Väänänen Graff. Palat. I 9 Eutyches exi(t de pae)dacogio (muro aedificii q. d. -um Palatini graphio inscriptum ut: I 13 Corinthus [52. 70]. 30[?]. 34 Narbonen(sis). 61 verna. 66. 78 Marinus Afer. subaud. vel supplendum fort. I 37. 41. 43. ad rem v. Solin in: Väänänen Graff. Palat. I p. 72 sqq.; Riemann l. l. 2210, 3 sqq.). ex: CIL VI 8965, 2 Halotus ex -o Caesaris (ibid. l. 4). 8966, 4 Aug. verna ex -o.

β apud scriptores: SEN. dial. 7, 17, 2 (inter exempla luxuriae) -um pretiosa veste succingitur. 9, 1, 8 praestringit animum apparatus alicuius -i, diligentius . . . vestita . . . mancipia et agmen servorum nientium. laxius transferri videtur ad quamlibet scholam: TERT. adv. Val. 8 p. 186, 18 in tricenario numero fecunditas Aeonum tota deficit, . . . quasi non et numerorum tanta adhuc coagula superessent et nulla alia de -o nomina.

b plur.: SEN. epist. 123, 7 omnium -a oblita facie vehuntur, ne sol . . . teneram cutem laedat. PLIN. nat. 33, 40 honestius viri -is id (sc. periscelides aureas) damus. 33, 152 cum -a in transitu virilitatis custodiantur argento (i. fibula argentea). VLP. dig. 33, 7, 12, 32 si instructum fundum legasset, ea -a, quae ibi habebat, ut . . . praesto essent in triclinio, legato continentur. TERT. apol. 13, 9 cum de -is [Baer]

puero rarissimo. et saepius. ①) *alibi inventis (accedit gen. discipuli l. 6 et 9)*: EDICT. imp. Diocl. 7, 65 L. -o in singulis pueris menstruos denarios L (antea: ceromatitae; postea magistro institutor(i) litterarum, calculatori, notario, librario, (grammatico). CIL II 1482 (H)istoricus l(ibertus) -us. 1981 III 2111, 6 C. Agrius Plocamus C. Agrio Claro -o. 14731 V 3157. 5144 P. Rubrius Theophilus -us Rubriae. VIII 3322, 3 Ael. Agnito Canopo -o pientissimo (cf. 12649, 3 Fortunatus Caes. n. ser. -us pius. 12650, 2 Optatus Aug. lib. -us pius). X 1943 Calpurnius Phaedon Calpurnior(um) -us. 1944, 1. 6561, 4 XI 5440. al.

2 fere technice de praeceptore qui seruos nobilium vel principis in paedagogio educat, docet (occurrit in similibus tit. praeceptor e. g. CIL VI 8977. 8978; cf. suppaedagogus. rem tractant fusius Enßlin, RE XVIII 2, 2204, 29 sqq.; Mohler, Transact. Am. Phil. Ass. 71, 1940, 262 sqq. Forbes ibid. 86, 1955, 321 sqq.): a in titulis (inde a saec. I ineunte; exempla certiora, cetera v. sub 1b): α -us puerorum (cf. l. 37. p. 32, 79. glabrorum l. 27): CIL VI 1052, 7 (a. 198) -i p. a capite Africae (sequuntur 24 nomina libertorum [sexies addita voce ver(na)]. al. ad idem paedagogium in vico quodam urbano situm spectantia v. vol. I 1263, 36sqq.; sine gen. puerorum ibid. l. 38sqq.). 7290, 5 Primigenius L. Volusi Saturnini ser(vus) ab hospitis et -(us) p. Charidi cont(ubernali). 7767, 6 Philetaerus Aug. lib. -us p. C(aesaris) n(o)stri (8970, 2. 8974, 1. cf. 8971, 3 imp(eratoris) Titi Caesaris. 8972, 2 Aug. lib. Narcissus ... natione Parthus -us (puero)rum imperatoris) et papas Galeriae). 8973a, 3 Onesati Caes. n. ser(vo) -o p. 8968, 3 T. Aelio Aug. lib. Peregrino -o p. 8969, 2. 9740, 6. al. cf. 33426, 2 Apollonius Antoni -us glabrorum. β cetera exempla (adde l. 20): CIL VI 8980, 5 C. Iulius Epaphra divi Augusti l. vixit ann. LX carus alumno suo regis -us. 8989, 2 Philarguro -o suo Euenus Ti. Caesaris Augusti ... servos (cf. XII 3832, 6 Porciae et Optato Epafra conlibert(us), Syntyche, Anatole ser(vae) -is piissimis). 9753, 3 P. Statio P. l. Bioni decanus -(orum) domini. fort. huc spectat INSCR. Année Epigr. 1946 n. 99 (Romae) Philius scrib(a) cubiculariorum item decurio Neronis Aug(usti) procurator a -is.

b apud auctores: MART. 3, 58, 30 -o non iubente (cf. Friedländer ad l.). 12, 49, 1 crinitae Line -e turbae (cf. eundem ad 2, 57, 5). SPART. Hadr. 2, 7 -os puerorum, quos Traianus impensius diligebat. COD. Iust. 12, 59, 10, 5 probatoriae memorialium omniumque -orum, cellariorum, mensorum eqs.

B peculiariter de custode, ductore fatuae: SEN. epist. 50, 2 Harpaste fatua nesciens se subito caecam factam -um suum rogat ut migret (i. secum exeat); ait domum tenebrosam esse (fortasse nana fuit itaque a -o custodiebatur, v. Préchac-Noblot ad l.).

II per comparationem vel imaginem transfertur ad: A quemlibet hominem: 1 alios docentem, instruentem: a in malam partem vel sane cum despectu quodam (cf. PETRON. sub 2 et TERT. sub B; accedit ad HESYCH.): PLAVT. Pseud. 447 meus est hic quidem servos Pseudolus; hic mihi corrumpit filium, scelerum caput; hic dux, hic illist -us. SEN. epist. 123, 11 (luxuriosi contra severos) istos tristes et superciliosos alienae vitae censores, suae vitae hostes, publicos -os assis ne feceris. ITALA I Cor. 4, 15 (cod. d al. = VVLG.) non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios meos carissimos moneo; si enim decem milia -orum habeatis in Christo, sed non multos patres. HESYCH. in lev. 19, 29 p. 1037^B eos patres turpiter viventes, qui eruditores esse debuerunt, ad malum pueri -os habent.

b in bonam vel neutram partem: α de philosophis sim. (notiones separandas censet Ariston l. 62): SEN. epist. 11, 9 custodem nobis et -um dedit Epicurus (antea: aliquis vir bonus nobis diligendus est ac semper ante oculos habendus). 25, 6 cum iam profeceris ... licebit dimittas -um (cf. 25, 5 sic fac ... omnia, tamquam spectet Epicurus). 89, 13 eum locum philosophiae, qui monitiones continet, sustulit Ariston Chius et -i esse dixit, non philosophi, tamquam quidquam aliud sit sapiens quam generis humani -us. β de variis hominibus (accedit quasi COLVM., velut AMBROSIAS.; gen. rei, quam docet -us COLVM., VIGIL. TRID.): COLVM. 1, 1, 13 nec postremo quasi -i eius agricolationis meminisse dedignemur Iuli Hygini (postea: Magonem rusticationis parentem). VOPISC. Aurelian. 37, 3 senatus mortem eius graviter tulit, gravius tamen p. R., qui vulgo dicebat Aurelianum -um esse senatorum. VIGIL. TRID. ad Simplic. 2 p. 551^B lector Martyrius attentus operibus iugiter spiritalibus ... lectionis suae -us, eqs. (antea: divinae laudis canticum auribus primus surdae regionis intonuit). AMBROSIAS. in Rom. 13, 4 rectores ordinavit deus, ut ... hominibus velut -i sint, erudientes illos eqs. HIER. epist. 117, 10, 1 egone te corripiens malivolis ... an tu negligens ... ? optimum re vera -um, qui te moneat, qui asperitate frontis exterreat. RVFIN. Orig. in num. 1, 3 p. 7, 28 -o utentes Moysse ... tendamus ad perfectionem Christi (ORIG. in Matth. ser. 51 p. 114, 31 post M. -um et procuratorem. cf. exempla sub CI allata).

2 alios assidue sectantem, comitantem (cf. daemonium Socratis sub B; fere per ironiam vel cum despectu quodam, cf. Ia): TER. Phorm. 144 quid -us ille, qui citharistram? (explicat DON. ad l. 2 quia dixit [v. 86] 'sectari, in ludum ducere et reducere' et quia 'puellulam' [v. 81] dixit ab aetate, '-us ille' ait [sim. EVGRAPH.]. ibid. 3 quia neque abscedit a custodia puellae neque illam ipse contingit).

PETRON. 94, 2 ego -us et custos etiam quo non iusseris sequar (Eumolpus ad Gitona; antea: amatorem invenisti). SVET. Galba 14, 2 regebatur trium arbitrio, quos una et intra Palatium habitantis nec umquam non adhaerentis -os vulgo vocabant (inde de iisdem Galbae amicis Ps. AVR. VICT. epit. 6, 2 vulgo -i dicerentur).

B deum, potestatem divinam sim.: SEN. epist. 110, 1 quidam dicunt unicuique nostrum -um dari deum, non quidem ordinarium, sed inferiorem. TERT. anim. 1, 4 daemonium illi Socrati a puero adhaesisse, pessimum revera -um. HIER. epist. 70, 4, 3 Clemens, Alexandrinae ecclesiae presbyter, ... scripsit ... 'i' ... tria volumina (sim. RVFIN. hist. 6, 13, 3 alius liber Clementis, qui dicitur '-us').

C rem: 1 sec. Gal. 3, 24 de lege Hebraeorum sim. (accedit quasi vel tamquam l. 21 sqq.; apponitur substantivo l. 27; res docenda indicatur per gen. AVG. serm., PETR. CHRYS.; praepos. ad MAR. VICTORIN., HESYCH. [cf. p. 33, 55]): ITALA Gal. 3, 24 sq. (cod. e al.; sim. VVLG.) lex -us noster fuit in Christum Iesum, ut ex fide iustificemur; veniente autem fide, iam non sub -o sumus. alludunt saepe ecclesiastici, e.g.: IREN. 4, 2, 7 (4, 4, 2 H.) legem -um nostrum ... dixit. MAR. VICTORIN. ad l. p. 1172^C quomodo ... qui pueros docent, monent, viam ... vivendi ostendunt, non tamen ipsi magistri sunt pleni vitae, sic et lex quasi -us fuit, sed non sibi profuturus neque plenus -us ad vitam docendam (AMBROSIAS. in Rom. 13, 1. AVG. serm. 161, 8 est ... quidam custos timor q. -us legis. al.; cf. AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 34, 2 legi tamquam -o utili gratiam reservabat [AVG. c. Adim. 17 p. 166, 27. in Gal. 17, 1 ubi var. l. -am. 30, 1. in psalm. 118 serm. 25, 7 timor legis. al.]. HIER. in Gal. 3, 24 p. 368^B ad instar -i severioris. THEOD. MOPS. in Gal. 3, 24 p. 54, 24 -i locum implens lex). TYCON. reg. 3 p. 17, 30 legem -um passi sumus. AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 34, 1 lex ... -us est parvulorum (AVG. doctr. christ. 3, 6, 10). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 111, 15 laetificatae institutione ... -i animae (postea l. 24 legis ... institutionibus). 2 p. 157, 7 cum -o lege (ibid. sub ... -o lege). AVG. perf. iust. 5, 11 p. 11, 7 lex terrendo ad Christum ... -i perducatur officio. util. cred. 3, 9 p. 13, 1 ille ... -um dedit hominibus, quem timerent, qui magistrum (i. Christum) postea, quem diligerent. PETR. CHRYS. serm. 92 p. 459^B lex -us religionis infantiae. HESYCH. in lev. 16, 2 p. 983^D -us noster ad Christum lex esse ... dicitur. al. 2 de variis rebus: HIER. adv. Iovin. 2, 10 alia ... comparatio animae et corporis a philosophis ponitur: corpus puerum, animam -um (-am var. l.) esse. CASSIOD. var. 11, 37, 3 labores, ... violenti magistri, solliciti -i, per quos cautior quis efficitur.

f. paedagōga, -ae (subst., vergit in vim adi. l. 61 sqq.; cf. supra l. 32). [loco vix sano HESYCH. in lev. 27, 11/13 p. 1166^A sic (sc. mente, sapientia sensibus addita) ... semetipsum gubernare et non necesse habere alterius -a poterit (paedagogia Bulhart in schedis nostris).]

i. g. educatrix, custos, magistra: 1 proprie de mulieribus officio educandi fungentibus: in titulis: CIL VI 6331, 2 (saec. I?) (St)atilia T(it)i l(iberta) Tyranis -a Statiliae. 9758, 2 Urbana -a. VIII 1506, 3 Cornelia Fortunata -a p(ia) v(ixit) a(nnos) tot. dat. plur. simul de viro et muliere: CIL VI 9754 et XII 3832, v. p. 32, 77. 33, 31. dub.: CIL VI 4459. 9756. IX 6325. in libris: HIER. epist. 128, 4, 4 sit ei puellae magistra comes, -a custos non multo vino dedita, non ... otiosa atque verbosa, sed sobria, gravis eqs.

2 in imagine vel translate de rebus (accedit velut sub b; cf. var. II. supra l. 25. 39 et p. 32, 29): a de lege Hebraeorum sim. (cum gen. rei, quam -a docet l. 61): ITALA Gal. 3, 24 (Hil. in psalm. 91, 1) lex -a nostra facta est in Christo (postea: sub paedagogo; alias vers. et VVLG v. l. 16). alludunt: HIL. in psalm. 118 lamed 11 legem esse -am. ibid. quia legis iustificatio euangelicae iustificationis fideique -a sit. mem 10. HIER. in Gal. 3, 24 p. 368^C -a lex appetitur (item apponitur: 4, 1 p. 370^C -a Moysi lex ... disserta est. in Is. 41, 8/16 l. 53 servitutem -ae legis. 64, 6 l. 48 -ae legis ... caeremonias. ordine inverso: PAUL. NOL. carm. 24, 682 puerum lex -a nutriat). b de scriptis didascalis: ENNOD. opusc. 6, 26 p. 410, 8 ecce habetis gratiae meae obsidem paginam, quam velut -am sectamini (respondet 6, 1 p. 401, 17 pagina ... concinnationis didascalicae).

deriv.: paedagogatus, paedagogo.

compos.: suppaedagogus.

?p(a)edatum (-ā-?) carcerem GLOSS.^L III Abstr. PE 10 (inde I Ansil. PE 86 II Abav. PE 12 V Aa p 253. Corp. P 347 -um carcer(em) [item GLOSS. V 320, 27. 385, 2]). adi. a p(a)edor derivatum notionis q. e. paedore plenus intellegit Loewe, Gloss. nom. 1876, 155sq., qui glossam interpretamento carere suspicatur (ad iuncturam cf. p. 36, 29. 34).

paedātūra v. pedatura.

Baer.

paederastēs, nom. pl. -ī, παιδεραστής. i. g. amator puero-rum: Ps. Tir. epist. l. 409 (ex apoc. Heliae) in gehenna paciuntur aliqui pendentes natura[e], alii autem linguis ...; per ... supplicia ostenditur ... actus: naturalium dolor (sc. qui naturalibus dolent) utique adulteri sunt et pederasti (man. pr. ut vid., perdit man. sec.).

paederōs, -ōtis m., παιδέρωσ. in codd. scribitur saepe pe-, ceterum hic illic -dor-. NOT. Tir. 98, 49. formae notabiliores: nom. sing. -us ISID. orig. 16, 10, 2 (var. l.). NOT. Tir.; -ota ISID. orig. [K ruse]

II *i. q. odor malus, foetor (subestne confusio cum hac voce? [v. sub IA passim].* GLOSS.^L I Ansil. PE 122 -r: t(a)eter odor, malus o. id est putor, fetor. Corp. p 352 -r: odor gravis. addas p. 36, 7. 14, 31. syn. vel iustapos. foetor CAEL. AVR., VEN. FORT., SEDVL.):
A *proprie:* AVG. civ. 14, 24 p. 51, 11D. nonnulli ab imo sine -e (pud-, put- var. ll.) ullo ita numerosos . . . sonitus edunt, ut ex illa etiam parte cantare videantur. CAEL. AVR. chron. 3, 3, 46 oris -r, . . . gingivarum putredo (cf. 52 oris foetor . . . cum gingivarum putrefactione). CASSIOD. var. 11, 40, 4 primum -r ille collega catenarum . . . discruciat (sc. odoratum, nisi fallimur; seq. auditum; gustum; tactum; lumina). VEN. FORT. Mart. 2, 349 cellam -e cruminans . . . sua per vestigia sordens et foetore sibi comitante satellite fugit *diabolus* (cf. Sulp. Sev. Mart. 24, 8 foetore conplevit). **B** *in imagine de falsa quadam doctrina* (cf. HIER. sub IA2): SEDVL. carm. pasch. 1, 42 sectantes . . . vitam spirantis odorem legis Athenaei -em linquite pagi (foet-, pud- sim. var. ll.; sed cf. op. pasch. 1, 1 p. 178, 1 ut cum . . . divinae legis spiramenta flagrantis odorem gratiae . . . hauriatis Athenaei -is ingluviem [illuviem? v. vol. VII 1, 1557, 14] sensu deinceps puriore linquatis).

cf. paedatum, paedidus.

p(a)egniarius, -i m. *a παίγνιον (paegnum?); ad formationem* cf. pammacharius, petauristarius sim. scribitur paeg- CIL VI 631, 5 (a. 177), peg- CIL VI 10168, 2. 10182. notatur paegniar CIL VI 631, 5 (a. 177). *i. q. genus gladiatorum, qui non letaliter pugnant, sed potius ludi causa pugnas simulant (ad rem cf. Schneider, RE Suppl. III 777, 36; Drexel apud Friedländer, Sittenges. IV 267):* SVET. Cal. 26, 5 remoto . . . ordinario apparatu gladiatorii muneris tabidas feras, vilissimos . . . gladiatores, proque -is (quoque trad., emend. Bücheler. -is S², peg- aliquot codd., pegmares, praemares alii) patres familiarum notos . . . sed insignis debilitate aliqua corporis subiciebat. CIL VI 631, 5 (a. 177; inter alios gladiatores) Aprilis paegniar(ius). 10168, 2 d. m. Secundo -o [in culice] ludi magn(i) bene merenti eqs. (1) postea insertum; dub. an significantur ludi, in quibus S. prodiit). 10182 -o.

paegnum (-ius), -i n. (m.), παίγνιον (-os). GLOSS. V 320, 24 pegnium g(raece): locus luxoriosus (i. lusorius? cf. 385, 27 pegnium: locus lusorius. GLOSS.^L Corp. p 332 pegnium: lucus lusorius [iocus? Lindsay coll. Gloss.^L II Philox. 10 6 iocus: παίγνιον. sed v. etiam supra vol. VII 2, 1868, 75sq.]).

cf. paegniarius. v. etiam Onom.

Baer.

***paelex, -icis f. (?m. v. IIC).** [coniungitur nimirum cum gr. παλλακή, -ic fere eiusdem sensus, sed quomodo forma explicanda sit non liquet. Sch.] *de origine:* GELL. 4, 3, 3 -x . . . quasi πάλλαξ, id est quasi παλλαξίς. . . hoc quoque vocabulum de Graeco flexum est (sim. NON. p. 6, 18). iungitur cum pellicere COMMENT. Lucan. 3, 23 p. 39, 64. EVGRAPH. Ter. Phorm. 68 (pars codd.). GLOSS.^L III Abstr. PE 19 -x: sollicitatrix anima (lege thalami?) maritalium; a pelicando dicta. cf. scripturam pell- infra. scribitur pael- PRVD. perist. 10, 184 (B saec. VI, sed c. Symm. 1, 71 pel- ibid.) et saepius in recc.; pel- PRVD. v. supra. OROS. hist. 6, 5, 5 (L saec. VI) et saepe in recc.; pell- CE 1546, 2. PAVL. dig. 50, 16, 144 F. Not. Tir. 35, 70. al.; pall- NON. p. 6, 19 (secundum gr. παλλαξίς). GLOSS.^L I Ansil. PA 166. GLOSS. insuper praebent peles, pelix, pelica, pelops. genus fem. testatur PRISC. gramm. II 164, 20. gen. plur. in -um exire docet PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 159, 4B. (exstat HOR. epod. 5, 70. al.). *de notione:* PAVL. FEST. p. 222 -es nunc quidem appellantur alienis succumbentes non solum feminae, sed etiam mares; antiqui proprie eam -em nominabant, quae uxorem habenti nubebat (affert LEGEM reg. ut GELL. 4, 3, 3 -em . . . appellatam probrosamque habitam, quae iuncta consuetaque esset cum eo, in cuius manu mancipioque alia matrimonii causa foret, hac antiquissima lege ostenditur). PAVL. dig. 50, 16, 144 Masurius scribit -em apud antiquos eam habitam, quae, cum uxor non esset, cum aliquo tamen vivebat, quam nunc vero nomine amicam, paulo honestiore concubinam appellari; Granius Flaccus . . . scribit -em nunc volgo vocari, quae cum eo, cui uxor sit, corpus misceat, quosdam (quondam?) eam, quae uxoris loco sine nuptiis in domo sit, quam παλλακήν Graeci vocant. ISID. orig. 10, 228 v. sub paelicator. 10, 229 -x apud Graecos proprie dicitur, a Latinis concuba. GLOSS. ζήλη (-ās), ζήλότυπος, παλλακή (-ίς), ἀντεράστρια, ἀντίπαλος, ἑταίρα, πόρνη. concubina, rivalis, succuba. pellex vel peleps: sine filiis (an latet caelebs?). GLOSS.^L I Ansil. PE 204 adultera uxori legitim(a)e in consortium superducta. III Abstr. PE 19 v. supra. V Abba PE 10 succuba, quae in locum alterius nubet (-it). Aa p 280 -es: duae mulieres unum habentes virum. *legitur in prosa oratione in LEGE reg. et paucis locis apud CIC., SALL.(?) in Tull., LIV., SEN. rhet., SEN. phil., al., saepius apud CVRT. (15 locis, maxime p. 38, 63 sqq.; concubina deest) et TAC. ann. (novies; concubina bis in hist.), bis tantum apud iuris consultos (affert PAVL., v. supra), omnino deest VVLG. neque ex inscr. ullum exemplum nobis praesto est praeter p. 38, 2. 39, 83 (contra vox technica concubina frequentatur in sermone iuris, in titulis, apud Christianos [VVLG. 33 locis]). in poesi invenitur inde a NAEV., PAVT. (ter), CAECIL., PACVV., PVBLIL., HOR. (quinquies), PROP., adamant Ov. (44 locis) et SEN. trag. (24; contra concubina non nisi PAVT. [17] et*

MART. [semel]). [titulo lectionis incertae: CIL IV 6825 (= Engström, carm. epigr. 280) quo bibit pelexs, ossa (c)inisque tegunt.]

I *proprie de muliere, quae extra coniugium legitimum cum viro consuetudinem habet (opp. coriunx, nupta, uxor passim; vergit in notionem aemulae, rivalis, maxime ubi indicatur uxor legitima per gen. vel pron. poss., v. A1aß et sub B passim; sim. sub II p. 39, 62. 71. 83. 40, 6. 9; eodem modo indicatur vir l. 58. 74. 76. p. 39, 4 sq.):* **A** *inter homines; -x consuetudinem habet:* I cum viro, cui altera mulier stabili coniugio vel foedere amoris iuncta est: **a** *apud Romanos et Graecos: α exempla varia:* LEX reg. Paul. Fest. p. 222 (cf. Gell. 4, 3, 3) -x aram Iunonis ne tangito! (huc inseruimus cum GELL. et PAVL. FEST. ad l.). NAEV. com. tit. fab. -x (nisi ad 2). PAVT. Rud. 1047 uxor mea me -es adduxe dicet ante oculos suos. CAECIL. com. 156 (loq. uxor) ego anus modo effeci, -e ut meum privarem virum (affert GELL. 2, 23, 10, qui explicat 2, 23, 8 ancillam . . . suspectam uxori quasi -em). PVBLIL. O 10 obsequium (-io edd.) nuptae cito fit odium -is. HOR. epod. 5, 70 (Canidia venefica de amatore) indormit unctis omnium cubilibus oblivione -um (perperam PORPH.: -es . . . Canidia pro se sola dixit, ut spectet ad 2). carm. 3, 10, 15 vir Pieria -e saucius. Ov. am. 1, 14, 39 non te cantatae laeserunt -is herbae. ars 1, 365 -e laesa dolebit domina. 3, 677 dolor de -e fictus (cf. IVV. 6, 272 nupta ficta -e plorat). 3, 684 nec sis audita -e mentis inops! SEN. contr. 7, 6, 17 mariti subiecti et obsequentis uxor non petulantiam timebit . . . non -em. SEN. Ag. 258 ultimum est nuptae malum palam mariti possidens -x domum (Herc. O. 447 leve esse credis -em [Gronov. -is trad.] n. m.). Herc. O. 234 o quam cruentus feminas stimulat furor, cum patuit una -i et nuptae domus! epist. 94, 26 scis ut illi uxori nil cum adultero, sic tibi nil esse debere cum -e. 95, 37 in uxore gravissimum esse genus iniuriae -em. OCTAVIA 125 adice his malis meis superbam -em! 186 respiciet ipse coniugem princeps.: -x vetat. PLIN. nat. 29, 73 feminae insidiantes -um formae. Ps. QVINT. decl. 10, 9 mulier infelix nec -is quidem dolore compellitur ad iudicem. IVV. 2, 57 horrida . . . residens in codice -x a domina punita. TAC. ann. 4, 3, 5 pellit domo Seianus uxorem . . . ne -i suspectaretur. 11, 29, 3 duas -es, quarum is Claudius corpori maxime insueverat (de eisdem AVR. VICT. Caes. 4, 11). 11, 30, 1. 13, 46, 2 Neronem -e ancilla et adsuetudine Actes devinctum. 14, 60, 2 Poppaea diu -x et adulteri Neronis, mox mariti potens. SVET. Aug. 69, 1 dimissam Scriboniam, quia liberius doluisset nimiam potentiam -is. DON. Ter. Phorm. 1016 ('mulierculam eam compressit') a diminutione contemptuque -is. CLAVD. DON. Aen. 12, 145 p. 569, 5. HIER. epist. 22, 2, 1 (inter molestias nuptiarum) quomodo . . . cruciet -x. CLAVD. 19, 24 iuvenis nutante fide veterique reducta -e defletam linquit amica domum. **β** *accedit gen. vel pron. poss. indicans uxorem, cuius aemula est -x (eius lecti Ov., cf. p. 39, 20. 40, 4):* PAVT. Cist. 37 (loq. meretrix) matronae nos . . . suas -es esse aiunt. CIC. Cluent. 199 (inde orat. 107) Cluentii mater est uxor generi, noverca filii, filiae -x (SEN. contr. exc. 6, 6, 1 DON. Ter. Hec. 720). SALL.(?) in Tull. 2 filia matris -x, tibi iucundior atque obsequentior quam parenti par est (IVST. 38, 8, 11 cum uxore, m. -e . . . proficiscitur Ptolemaeus. cf. p. 39, 43). Ov. ars 2, 377 nihil tam saevum est femina quam socii deprensa -e lecti.

b *apud principes populorum orientis, Macedonum:* HOR. carm. 3, 27, 66 (Europa ad se ipsam) morere, nisi erile mavis carpere pensum, regius sanguis, dominaeque tradi barbarae -x. LIV. 39, 53, 3 hunc Demetrium iusta matre familiae, illum Perseum -e ortum esse (de eodem 40, 9, 2 subditum et -e genitum. ceterum cf. CVRT. 9, 8, 22 -e eius Philippi ortum Ptolemaeum. TAC. ann. 12, 44, 2 Vologaeses . . . materna origine ex -e Graeca. IVST. 36, 4, 6 non iusto matrimonio, sed ex -e . . . genitus. 39, 5, 2 ex -e susceptus. cf. et p. 39, 35. 37 sq.). SEN. Ag. 253 (Agamemnon rediens tamquam tyrannus orientis describitur) effusa circa -um quanto venit turba apparatu! CVRT. 3, 3, 24 in agmine Persarum regiae -es trecentae et sexaginta (quinque) vehebantur (TAC. ann. 12, 46, 2. IVST. 1, 10, 15 inter r. -es. 12, 3, 10 -um r. greges. ad rem cf. CVRT. 6, 6, 8 -es CCC et LXV . . . regiam implebant). 4, 7, 21 coniuges eorum tyrannorum oraculi Hammonis cum liberis et -bus. 5, 1, 6 (verba Darei) supellectilem -esque et spadonum agmina nihil aliud fuisse quam onera. 8, 6, 3 -es introducebantur ad Alexandrum. 8, 9, 28 maximus labor est . . . animalia inter vota cantusque -um figere (apud regem Indorum ut 8, 9, 29 -um longus ordo. 8, 9, 30). TAC. ann. 6, 43, 1 castellum, in quod . . . -es Artabanus contulerat. IVST. 10, 1, 1 Artaxerxi . . . ex -bus centum quindecim filii fuere (opp. iusto matrimonio suscepti). 10, 2, 2 Aspasian, -em eius Cyri, rex Artaxerxes in matrimonium receperat. AMM. 23, 6, 76 Persae aegre . . . contenti multitudine -um. OROS. hist. 6, 5, 5 Mithridates descendens ad uxores, -es ac filias suas.

2 *cum quolibet viro (non interest utrum maritus sit necne; notionem q. e. concubina temporibus antiquis tribuunt iuris consulti p. 37, 62 sqq.; hic illic vergit in notionem meretricis):* CVRT. 5, 7, 2 Persepoli facta convivia, quibus feminae intererant, non quidem quas violari nefas esset, quippe -es licentius, quam decebat, cum armato vivere aduetae (de eisdem 5, 7, 5. cf. 5, 7, 4 scorto). 6, 2, 2 insana dulcedo ludique et greges -um vicerunt Alexandrum. 8, 3, 5 Spita-menes noctes agere inter -es coepit (MARCELL. chron. II p. 99, 514, 3 [Baumgartner]

magistrum militum Cyrillum . . . i. duas -es Vitalianus repperit dormientem). 10, 1, 5 *Cleander* nobilem virginem constupratam servo suo -em dederat. 10, 2, 27 (loq. *Alexander*) bonis . . . militibus cariturus sum, -um suarum concubinis. TAC. ann. 15, 59, 2 Tigellino cum -bus suis comitante *Neronem*. PORPH. Hor. epod. 5, 69 sq. v. p. 38, 19. AMM. 29, 2, 7 ad largiendum -bus. EPIST. pontif. 314 Migne 20, 604^c si non concubam, non -em noverint *laici*. ARNOB. ad Greg. 1 p. 385, 5 *christianissimus vir*, apud quem nulla -um macula . . . poterat praevalere. APON. 12 p. 224 nec si dederit omnem censum domus suae -i, sentit. *ibid.* turpissimus amor -is. PASS. Petr. 5 Agrippa -um amore . . . inflammatus (*de eisdem 2 et Act. Petr. 33* concubinae, gr. *παλλακίδες*).

B in fabulis de heroidibus dearum vel aliarum heroidum aemulis (cf. IIA, IIB1b nec non PRVD. et MACR. sub IIC1; per comparationem iocosam de hominibus PLAVT.): PLAVT. Merc. 690 (anus ad dominam) ut videas . . . tuam Alcumenam -em, Iuno mea (*de eadem*: SEN. Herc. O. 1676 -is gaudet Iuno suae spectare lacrimas. 1794 [loq. A.] -x supersum). PACVV. trag. 216 -i superstitiosae cum vecordi coniuge (*de Cassandra ut*: SEN. Ag. 1002 [loq. Clytaemestra] captiva coniunx, regii -x tori. QVINT. inst. 3, 11, 6 captivam -em). HOR. epod. 3, 13 *Medea* ulta donis -em . . . fugit (*item de Creusa*: 5, 63 superbam fugit ulta -em [PORPH.: de -e sua Glauce ulta est]. OV. epist. 12, 175 [loq. *Medea ut* SEN. Med. 920]. PLIN. nat. 2, 235. VAL. FL. 5, 446 turbata . . . -e coniunx. al.). PROP. 3, 22, 35 in terra Romana cornua nec valuit curvare in -e Iuno (*de Io ut*: OV. epist. 14, 95 Iovis magni -x metuenda sorori. met. 1, 726 -is Argolicae. al. VAL. FL. 4, 357 Inachiae -x subit ora iuvencae. AVIEN. orb. terr. 205 Iunonis pectus canduit ira -is. MACR. Sat. 1, 19, 12 deae -em). OV. epist. 5, 60 pro dira -e blanda fui (*Oenone de Helena*, cf. rem. 458 Oebalia -e laesa). 6, 81 nocuit mihi barbara -x (*Hypsipyle de Medea ut* 6, 149). 9, 121 ante meos oculos adducitur advena -x (*Deianira de Iole ut*: 9, 132 forsitan . . . nomine deposito -is uxor erit. met. 9, 144. 151. SEN. Herc. O. 237 -is captae decus [cf. 334 captiva]. 290 invisam -x [528. cf. l. 75]. 293 -i felix fui. 436 -is . . . meae. al.). met. 2, 469 Arcas . . . fuerat de -e natus (*de Callisto ut*: 2, 508. al. HYG. astr. 2, 1 cui Iunoni C. succubuerit ut -x). met. 3, 258 Iunonis odium a Tyria collectum -e (sc. Europa). 4, 422 de -e natus Bacchus (*item de Semele*: 4, 547. fast. 6, 487 Bacchum -e natum. STAT. Theb. 4, 676. 7, 160 nec -is arte rogatus Iuppiter. 10, 67 Cadmeae -is). 6, 537 -x ego *Philomela* facta sororis (6, 606 -x sibi visa s. Ib. 537 -x invita s. trist. 2, 389 fecit amor subitas volucres cum -e regem). 7, 524 dictas a -e (sc. Aegina) terras. 10, 347 (*de Myrrha*) tune eris et matris -x et adultera patris? trist. 2, 292 -bus multis . . . doluisse Iunonem (*item de -bus Iunonis*: SEN. Herc. f. 4 sq. locum . . . caelo pulsa Iuno -bus dedi; . . . -es caelum tenent. ARNOB. nat. 4, 34 Iuppiter nescius, quas amulas coniugi, quas uxori anteposuerit -es. al.). al. SEN. Ag. 185 neve desertus foret a -e umquam barbara caelebs torus *Agamemnonis*. Phaedr. 243 (loq. *Phaedra*) -is careo metu. VAL. FL. 2, 153. MART. 6, 21, 7 nulla me *Venerem* -e laesit Mars (cf. TERT. coron. 12 l. 11 *de Ilia*, *Veneris -e*, ut videtur [vix recte ad *Venerem ipsam refert Fontaine*, 1966 ad i.]). LACT. inst. 1, 17, 7 *Cybele* adulescentem . . . cum -e deprehensum . . . semivirum reddidit. CLAVD. rapt. Pros. 3, 327 (*de Cerere*) extincta satietur -e Iuno. al.

II transfertur: **A** ad animalia: de vaccis *Pasiphaes aemulis*: OV. ars 1, 320sq. *Pasiphae* tenuit laeta -is exta manu; -bus . . . placavit numina caesis. in circumscriptione *lusciniæ* (subest fabula *Philomelae*): SEN. Herc. f. 149 pennas . . . novo tradere soli gestit . . . Thracia -x. MART. 10, 51, 4 *Ismarium* -x Attica plorat Ityn.

B ad quaslibet mulieres: **1** cum contemptu quodam de ipsa uxore: **a** quam praecedat vel sequitur altera uxor: SEN. contr. 7, 6, 8 soror mea servo manu misso uxor data ancillulae -x est. LVCAN. 3, 23 (*Iulia mortua ad Pompeium*) innupsit tepido -x *Cornelia busto* (ADNOT.: non uxor. COMMENT.: -x proprie est, quae in locum dimissae nubit, non defunctae, eo quod in se alterius mariti animos perliciat). 8, 104 (*Cornelia ad Iuliam*) placata . . . -e caesa Magno parce tuo (ADNOT.: ad satisfactionem Iuliae hoc posuit, quod se negat uxorem fuisse, sed -em. COMMENT.: vindica te de pellicatu). IVV. 6, 627 oderunt natos de -e uxores (si recte huc trahit SCHOL.: de priore uxore aut certe de amica). **b** cui praefertur aemula: SEN. Herc. O. 1499 vivit Alcides tibi *Alcumenae*: virtute nostra -em feci tuam credi novercam (*item Iuno est -x Alcumenae*: CLAVD. carm. min. app. 2, 47 superbae -is insidias. *Semeles*: NEMES. cyn. 17. sed ratione inversa l. 16. 37). Med. 462 cruentis -em poenis premat regalis ira *Creontis* (*Medea de semetipsa ut* 495 -em invisam amoves). **c** quae cum concubina una voce comprehenditur (cf. p. 37, 74): PS. AVR. VICT. epit. 33, 1 Gallienus . . . amori diverso -um deditus Saloninae coniugis et concubinae *Pipae* (Aur. Vict. Caes. 33, 6 expositus S. coniugi atque amori flagitioso *Pipae*).

2 usu singulari sine contemptu in titulo sepulcr. de filia, quacum mater favorem patris divisit: CE 1546, 2 hoc pat(er) infelix posuit pie nate merent(i) et mater similem lachrimis titulum sue pellici iunxit (vox fortasse in sermone familiari ut blandimentum iocosum adhibita est; Bücheler: 'iudicatur in pelliciendi et paelicis vocabulis').

C ad mares: **1** exempla auctorum (respiciuntur pueri delicati, cinaedi; cautius addit quasi MART., contumeliose dictum Ps. Cic., SVET.): PS. CIC. in Sall. 21 tu, *Sallusti*, . . . omnium cubiculorum in aetate -x et idem postea adulter. MART. 12, 96, 3 (ad matronam, cuius maritus pueros amat) quid quasi -bus torqueris inepta ministris? SVET. Iul. 49, 1 *Caesarem Dolabella* '-em reginae' dicit. PRVD. c. Symm. 1, 71 *Iuppiter* adficiens catamitum -e iam puero magis indignante sorore (*item de Ganymede*: MACR. Sat. 5, 16, 10 *Homerus Ganymedem* non ut Iunonis -em a Iove raptum . . . refert). CLAVD. 18, 62 *Ptolemaeus Eutropium eunuchum* longo lassatus -is usu donat Arinthaëo. **2** *testimonia glossarum*: GLOSS. -x: qui p(rae)ter uxorem fruitur amicas. peles: concubina vel bigamus. pelops: qui habet uxorem et amicam. GLOSS.^L I Ansil. PA 166 -x: adulter (cf. PE 203).

D ad res: **1** ad manum masturbantem: MART. 9, 41, 1 numquam futuis, sed -e laeva uteris et Veneri servit amica manus. **2** ad culcitam matellae vice fungentem: MART. 14, 119, 2 (loq. matella) dum poscor . . . et verna moratur, o quotiens -x culcita facta mea est!

deriv.: paelicatio, 1. paelicatus, paelico; cf. paelicator, 2. paelicatus.

paelicatio, -ōnis f. a paelex (cf. 1. paelicatus). traditur pel-. GLOSS. II 322, 14 ζήλος: pelicatus, haec -o, haec emulatio, zelus (322, 16 ζήλοτυπία: p., -o). 495, 22 -o: ζήλος (519, 62. 589, 30 zelus, inquinatio). de confusione cum pellicatio v. sub illa voce.

paelicātor, -ōris m. cum paelex, paelico coniung., sed fort. veriloquii causa fictum pro pellicator (cf. p. 37, 45). traditur pel-. ISID. orig. 10, 228 peccator a pelice, id est meretrice, vocatus, quasi -r. GLOSS. II 322, 15 ζήλοτυπος: -r, pelix. GLOSS.^L V Aa P 279 -r: zelotypus.

1. paelicātus, -ūs m. a paelex (cf. concubinatus). scribitur pael- in cod. A CIC. Scaur. 9 et in codd. rec., ubi saepius pel- vel pell- invenitur. de notione: CHAR. gramm. p. 452, 18 B. -us ζήλοτυπία. GLOSS. ζήλος, ζήλοτυπία, zelotypus. GLOSS.^L II Abav. PE 20 -um: concubium. V Aa P 278 -um: concubinatum. v. etiam sub paelicatio. legitur inde a CIC. non nisi in prosa oratione; plur. TERT.

significatur consuetudo, quam habet mulier (puer MACR.) cum viro, cui uxor legitima est (cum contemptu quodam de ipso coniugio p. 39, 68): **1** cum gen. (pron. poss. APVL.) indicante: a mulierem, quae est paelex: CIC. Cluent. 13 filia, quae . . . nefarium matris -um ferre non posset (*de eadem* 199 filiae paelex. *de Eurydice regina nuptias generi pacta* IVST. 7, 4, 7 ni filia -um m. . . prodidisset). DICT. 6, 12 neque -um captivae *Andromachae* patiens *Hermiona*. PS. LACT. PLAC. fab. OV. 2, 5 -u eius *Callistonis* accensa Iuno . . . in ursam eam transfiguravit. MACR. Sat. 5, 16, 11 *Iunonem* propter Catamiti -um totam gentem eius vexasse commemorat (*antea*: Iunonis paelicem). **b** ipsam uxorem paelice laesam: APVL. met. 5, 30, 2 (*Venus increpat Amorem*) *Marti* in angorem mei -us puellas propinare consuesti (*timet Venus puellas tamquam paelices suas; contra de consuetudine Veneris et Martis intellegit Vallette*, 1940 ad l., qui confert CHAR. l. 33; sunt qui mei tantum cum angorem iungant et -us puellas pro 'meretrices' accipiant). VVLG. lev. 18, 18 sororem uxoris tuae in -um illius non accipies (*huc spectant* GLOSS. in -um: in domo [vel domum] concubinarum).

2 nude ponitur: CIC. Scaur. 9 Arinis uxorem -us dolore concitatam (APVL. met. 8, 22, 3 d. -us uxor eius instricta. CHALC. comm. 183 *Medeae* immoderatus d. -us. cf. VAL. MAX. 9, 13 ext. 3 Alexandrum *Pheraeum* . . . Thebe -us ira mota interemit. APVL. met. 10, 24, 5 -us indignatione). off. 2, 25 *Alexander Pheraeus* ab ea uxore est . . . propter -us suspiciōnem interfectus (AMBR. Abr. 1, 4, 24 ut discant mulieres diligere viros nec agitari vana s. -us). TERT. pudic. 5 p. 227, 13 (loq. homicidium) sciunt hodie venenarii, sciunt magi, quot -us ulciscar. DON. Ter. Hec. 710 uxores non facile ferunt -um. 757 (*respicitur coniunctio Bacchidis cum Pamphilo marito ut* 793 conscientia communis viri et -us).

2. paelicātus, -a, -um. a paelex, cf. sceleratus sim.; sed fortasse subest forma vocis antecedentis male intellecta. GLOSS.^L I Ansil. PE 218 -um: luxoriosum; a concubinis.

paelico, -āre. a paelex (cf. 1. paelicatus; vix huc 2. paelicatus; *distinximus pellico, q. v.*). GLOSS. II 322, 12 ζηλεύω: -o, emulor. 322, 17 ζήλοτυπώ: pelico, aemulo. cf. paelicator.

paeminōsus v. peminosus. Baumgartner.

paen- v. etiam pen- et poen-.

***paene** adv. [orig. inc.; cf. sub paenitet. Sch.] derivantur paenitet GELL. 17, 1, 9 (v. sub hac voce) et penitus CLEDON. gramm. V 63, 20. inter adverbia referunt PROB. app. gramm. IV 199, 31 PRISC. gramm. II 99, 16 ISID. diff. 1, 477, inter coniunctiones ISID. orig. 1, 27, 19. scribitur pae- e. g. CE 55, 9 (saec. I a. Chr.). LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 43 et semper in cod. A PLAVT. et cod. P CIC. rep. pe- non in tit. nisi CIL VIII 11185 (iuxta seculi), sed saepe in codd. (vetusti sunt LIV. 45, 43, 1 cod. V saec. V/VI. ITALIA psalm. 72, 2 cod. Veron. saec. VI); poscit pe- ISID. orig. 1, 27, 19. poe- non nisi in codd. medii aevi. NOT. Tir. 20, 103. 22, 26. 22, 27b non [Thome]

-e. e terminationis correptam testantur MAX. VICTORIN. gramm. VI 224, 22 PRISC. gramm. II 67, 7. GLOSS. μικροῦ δεῖν, ὀλίγου δεῖν, παρ' ὀλίγον, σχεδόν. prope, iuxta, secus. prope, circa vel iuxta. GLOSS. II 450, 1 σχεδόν: fere, ferme, -e, propemodum. legitur inde a PLAVTO, ENN., TER., LVCIL., QVADRIG. per totam latinatatem; adamat CIC. (ca. 300 loci, hoc est fere sexta pars totius materiae); deest e. g. apud TIB., PERS., VAL. FL. [confunditur in codd. cum bene LIV. 2, 14, 4 SEN. contr. 1, 5, 2 (b. ex pene olim Ribbeck AFRAN. com. 264, restituitur -e MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 3 p. 255/6 v. p. 44, 56), cum plane e. g. CIC. rep. 3, 40 (coni. pl., fere frustra, e. g. CIC. Brut. 131 Att. 7, 23, 1 BELL. Afr. 22, 3. VELL. 2, 39, 1 pl. vel plene. CELS. 3, 5, 8 PETRON. 100, 4); trad. poena ITALIA II Macc. 8, 20 cod. P (cf. trad. paena SEN. dial. 10, 8, 1; poena ex paenae ed. Kießling SEN. contr. 9, 6, 1; poenam ex poene temptat Magie VOPISC. quatt. tyr. 11, 1); var. l. saepe LIV. 36, 25, 4 OP. imperf. in Matth. 3 p. 655.]

I vi restrictiva i. q. ὀλίγου δεῖν, παρ' ὀλίγον, σχεδόν, fere, prope (pro subst. illud '-e' CIC. Phil. 2, 101, hoc '-e' Ov. epist. 17[18], 180; cf. versionem in eo quod -e sec. gr. ἐν τῷ [vel διὰ τὸ] παρὰ μικρόν BOETH. anal. pr. Arist. lat. 47b 38 elench. soph. Arist. lat. 169b 11. 15); rem tractaverunt e. g. Hand, Tursellinus IV 416 sqq.; Janssen, L'expressivité chez Salv., 1937, 134 sqq.

A pertinet potius ad totum enuntiatum (vel ad partem orationis, quae enuntiatu vice fungitur; -e verbo fere anteponitur): 1 agitur de re non facta, non eveniente sim. (sc. in forma praedicandi q. d. irreali; inde saepius ante vel post enunt. cum ni, nisi e. g. PLAVT. Persa 594 CIC. Att. 15, 26, 4 CAEL. Cic. fam. 8, 4, 1 SALL. Iug. 53, 7 LIV. 2, 10, 2; per ellipsin verbi TER. Ad. 275 tam ob parvolam rem -e e patria [DON.: deest 'fugere']): a cum temporibus praeteriti (praes. pro praeterito v. p. 42, 28): α per indicativum:

① perf.: A vario usu (pauca selecta): PLAVT. Amph. 521 nequiter -e expeditit ... parasitatio. Cas. 853 -e exposivit cubito. Persa 594 (proverb.) -e in foveam decidi, ni hic adesses (cf. TER. Andr. 782 incidi). TER. Phorm. 870 -e hercle exclamavi. QVADRIG. hist. 58 -e factum est, quin eqs. (sed seq. ut HYG. astr. 2, 34 sub γ). CIC. Flacc. 102 quae nox -e aeternas huic urbi tenebras attulisti. Cael. 14 -e ... decepit (PLANC. Cic. fam. 10, 23, 1 [perperam Georges: 'gänzlich']). Att. 1, 16, 10 quid ago? -e orationem in epistolam inclusi. 15, 26, 4 quod -e fecit, nisi tua malitia affuisset. ad Q. fr. 2, 4, 6 -e damnatus est. fam. 15, 2, 8 quae -e acciderunt. HOR. carm. 2, 13, 21 quam -e ... regna Proserpinae ... vidimus (SEN. Phoen. 535. MART. 6, 58, 3 [imitatur HOR.] o quam -e ... Elysiae vidi nubila fusca plagae. cf. SEN. Phoen. 531 aspexi). PRIAP. 63, 15 -e nomen adieci (in parenthesi ut: Ov. Pont. 3, 6, 1 posuit nomen quam -e. cf. trist. 4, 5, 10 excidit, heu, nomen quam mihi -e tuum). Ov. met. 2, 439 -e est oblita (4, 677. cf. schema l. 76 sqq.). fast. 4, 252 est ... -e secuta (STAT. Theb. 3, 465). Pont. 2, 1, 44 -e ... quot satis ... fuit (cf. VAL. MAX. 9, 2, 2 -e tanti ... non fuerit [gen. pretii ut: MART. epigr. 33, 2]). LIV. 2, 10, 2 pons ... iter -e hostibus dedit, ni unus vir fuisset. SEN. contr. 2, 2, 4 (ter). et saepe. usurpatur oratio irrealis de re facta, ut mitigetur dictio spurcior: PLAVT. Pseud. 1279 dum enitor, prox, iam -e inquinavi pallium (Ussing ad l.: 'litotes'; rem factam esse docet v. 1281 commuto ... pallium). addendus locus interpretatione et explicazione insignis: ITALIA psalm. 72, 2 (Veron. al., cf. VVLG.) mei ... -e commoti sunt pedes, -e effusi sunt gressus mei (gr. παρὰ μικρόν ... παρ' ὀλίγον, Sangerm. al. paulo minus ... -e, Ambr. Iob 3, 3, 5 al. -e ... paulo minus; explicat AVG. ad l. quod dixit '-e', hoc dixit: 'paulo minus' [ibid. opp. omnino]. sim. serm. 48, 3, 3. cf. CASSIOD. ad l. cum dicit '-e', cito se ... rediisse commemorat). B ante verba delendi, pereundi (sequitur l. 64. 68. 69. 74; attulimus selecta): PLAVT. Amph. 1026 -e effregisti ... cardines (Bacch. 586. cf. Most. 453 confregi. PETRON. 29, 1 dum ... stupeo, -e resupinatus crura mea fregi). Bacch. 950 Vlixes -e inventus interiit (NER. Dat. 2, 3). Epid. 200 -e in cursu concidi (CIC. Planc. 65 c. -e. Ov. am. 3, 2, 15. cf. CIC. ad Q. fr. 2, 9, 2 corruui [VITAE patr. Iurens. 34 M.]. AVG. civ. 10, 25 p. 440, 23D. conlapsus est). Mil. 408 ne tu edepol ... nos -e perdidisti (TER. Haut. 814 quam -e. AFRAN. com. 264 [peristi trad.]. HYG. astr. 2, 14 p. 50, 6. cf. p. 50, 24). 409 absumptu's -e. Stich. 216 -e sum fame emortuos. Trin. 165 pessum dedit. Truc. 518 me interfecisti -e vita. TER. Andr. 822 -e inlusi vitam filiae. Hec. 818 peritit (Ov. fast. 3, 871 -e simul p. Ivv. 6, 563 TERT. pudic. 10 p. 239, 17). LVCIL. 607 imperium regis -e imminuimus. CIC. Sull. 82 quibus periculis -e oppressa est res publica (VELL. 2, 79, 4 PORPH. Hor. carm. 2, 13, 1. cf. Ov. fast. 6, 194 -e est ... obruta [6, 438 est ... o. -e]). p. red. in sen. 4 delerunt (HOR. carm. 3, 6, 13 AMM. 25, 8, 5). Mil. 37 confecit (CELS. 2, 10, 8). al. C per schema quoddam, quo argumenta sim. in sermonem, orationem sim. inseruntur (cf. QVINT. inst. 4, 5, 4 gratiora sunt, quae inter dicendum ex re ipsa nata videantur, unde illa non iniucunda schemata '-e excidit mihi' et 'fugerat me' et 'recte admones'. v. etiam p. 42, 21): PLAVT. Poen. 40 hoc quoque ... , quod -e oblitus fui (Pseud. 171 est, quod ... dicere -e fui o. HIER. epist. 24, 3, 2 -e o. sum, quod in principio debui dicere. aliter Ov. l. 11). CIC. Verr. II 2, 87 etiam, quod -e praeterii (Cluent. 138 est ... reliqua ... auctoritas, quam ego turpiter -e p. al. PLIN. epist. 1, 7, 6 -e p., quod

minime praetereundum fuit. APVL. met. 3, 23, 5 AVSON. Symm. epist. 1, 32, 5. ad vocem solam spectat p. 49, 24, vix huc pertinet p. 47, 50). Att. 5, 20, 6 dixi (SEN. contr. 9, 6, 1 [dub.; v. Kießling in app. crit.], dub. an huc pertineat: EPIST. Sapph. 204 d. quam modo -e eqs.; aliam formulam v. p. 43, 71). VAL. MAX. 8, 14 ext. 1 -e adieci (SEN. epist. 82, 12). PLIN. epist. 3, 9, 36 -e omisi (VITA Marcell. Ebred. [BHL 5227]6ⁱⁿ. quem superius pro quadam oblivione mentis -e omisimus [contaminavit duas sententias: 'supra omisi' et '-e non commemoravi'])).

② plusquamperf. (cave addas PETRON. 88, 5, ubi -e non ad verbum, sed ad subst. animas pertinet): Ov. met. 14, 85 quas ... rates Iris ... -e cremarat. VAL. MAX. 2, 7, 4 -e castra erant capta. PORPH. Hor. epod. 16, 6 -e legati ... illis consenserant (CAPITOL. Maximin. 22, 1 Gord. 30, 7). SYMM. epist. 1, 15, 1 -e evenerat, ut eqs. AMM. 29, 1, 4 perierat (30, 7, 7). 30, 7, 8 redierant. HEGES. 5, 11, 1 -e admissum erat facinus ... , nisi eqs. PELAG. in Rom. 7, 8 -e ... in oblivionem ierat. AVG. civ. 2, 22 p. 84, 26D. -e in superstitionem ... deciderat. SIDON. epist. 3, 12, 1 FAVST. REL. epist. 6 p. 196, 13 BOETH. cons. 1 carm. 1, 18. CASSIOD. hist. 5, 28, 2 peremerat (Sozom. 4, 10, 10 μικροῦ. item 7, 2, 29, ubi Socrat. 3, 23 μικροῦ). 6, 1, 3 -e ... sustinuerant, nisi eqs. (Socrat. 3, 1 μικροῦ δεῖν). per schema quoddam (simile ac p. 41, 76): APVL. met. 2, 22, 6 quod -e praeterieram (AMBR. off. 2, 11, 59. cf. SIDON. epist. 6, 9, 3 omiseram. 7, 9, 21 transieram). HIER. tract. p. 384, 2 quod -e oblitus fueramus dicere.

③ imperf.: CVRT. 4, 8, 3 Memnonis regia cognoscendae vetustatis avidum trahebat -e extra terminos solis; sed eqs. DON. Ter. Andr. 752, 3 -e ... Mysis universa narrabat.

④ praes. pro praeterito (in periodo irreali): APVL. met. 1, 19, 10 corpus ... in flumen -e cernuat, nisi ... adtraxi.

β per coniunctivum: ① in enunt. secund.: CIC. Verr. II 1, 85 ut ... -e incenderere (in enunt. consecut. ut: ASCON. Mil. p. 41, 12 confecerit. PLIN. epist. 3, 14, 7 concideret. IREN. 2, 19, 4 [2, 30 H.] uti -e suffocaretur et paulo minus corrumpetur, nisi eqs. SPART. Sept. Sev. 11, 2 diligeretur [pro del-]. SVLP. Sev. Mart. 13, 8 prostraverit). Catil. 2, 12 cum ... -e interfectus essem. 4, 19 quanta deorum benignitate auctas ... fortunas una nox -e delerit (item in enunt. interrog.: Ov. am. 2, 11, 50 -e sit ut ... obruta navis. VELL. 2, 99, 3 quam -e ... iniecerit. QVINT. decl. 302 p. 190, 26 qua de causa -e gladiator factus sit). LIV. 6, 17, 4 noctis illius, quae -e ultima ... fuerit. PLIN. nat. 7, 74 quia ... -e sit interemptus. ② in enunt. prim. (sc. coni. plusquamperf.): in periodo condicionali (fortasse protasi suppl. AMM. 17, 4, 4, v. de Jonge ad l.): CAEL. Cic. fam. 8, 4, 1 nisi nostri equites acutius vidissent, -e ... superasset. AMM. 16, 2, 10 hostes ... legiones ... -e delessent, ni eqs. (29, 6, 14). AVG. epist. 105, 2, 3 illum ... -e occidissent, nisi eqs. in periodo temporali: Ps. HIER. indic. de haer. 19 quod cum ingressum esset, -e periisset saeculum tricesimum (in doctrina Valentinianorum).

γ per formas infinitas: ① inf. perf.: TER. Ad. 272 -e in eum locum redisse. CIC. Att. 1, 17, 8 equites -e a senatu esse disiunctos. HOR. carm. 3, 7, 17 narrat -e datum Pelea Tartaro (suppl. esse ut: VELL. 2, 68, 4 -e ... expertos. HYG. astr. 2, 20 p. 60, 15 vim sibi -e allatam. TERT. apol. 14, 3 Martem ... -e consumptum). HYG. astr. 2, 34 p. 73, 13 Oriona ... esse dilectum et -e factum, ut eqs. Ps. TERT. haer. 4 p. 220, 11 tricesimum aeona -e dissolutum esse, nisi eqs. LACT. inst. 1, 5, 28 veritatem ... -e tenuisse, nisi eqs. 1, 21, 21 Isidem mortalem mulierem fuisse ac -e orbam, nisi eqs. AVG. civ. 10, 25 p. 439, 26D. (ad psalm. 72, 2, v. p. 41, 54) pedes ... -e fuisse commotos (sim. serm. 15A, 2 l. 30L.). addas inf. praes. hist. (per periphrasin): SALL. Iug. 59, 3 ita ... hostis -e victos dare (pro 'vicerunt'). ② part. perf. (sunt, quae fortasse ad p. 43, 18 pertineant; pro verbo finito VERG.; cf. supra l. 50): CIC. har. resp. 6 urbem obsessam, oppugnatam, ... -e captam. VERG. ecl. 9, 18 heu, tua nobis -e simul tecum solacia rapta, Menalca? (cave ad simul referas). LVCAN. 8, 753 fluctu -e relatus. MART. 7, 47, 4 gustata Lethes -e ... aqua. SVET. Iul. 17, 2 in contione -e discerptum (Cal. 2). TERT. nat. 1, 10, 39 eadem Iovem -e perpassum (ad eadem referre dissuadet apol. 14, 3). apol. 14, 2 Aeneam -e interfectum. IREN. 1, 3, 1 (1, 1, 5H.) Aeonis ... -e perditit (gr. μετὰ μικρόν). PORPH. Hor. carm. 3, 8, 1 arbore infracta -e elisus. CONC. I 3 vers. Tur. p. 203, 19 -e ... periclitatam (Rustic. paulo minus, gr. I 1, 4 p. 30, 20 μικροῦ).

δ cum tempore praesentis (praes. pro praeterito v. sub a, cf. etiam inf. praes. hist. l. 58): formae infinitae: CIC. Mil. 37 vidi hunc ... -e interfici. STAT. Theb. 4, 324 te ... vidi ... -e ruentem (item part.: AVG. c. acad. 1, 1, 1 p. 4, 10 -e mergentem. civ. 22, 8 p. 569, 24 D. gemitibus ... -e intercludentibus spiritum). formae finitae (indicat.): TERT. adv. Prax. 8 p. 238, 5 -e devoratur. CYPR. cleem. 22 p. 390, 15 nisi editio munerum honesta successerit, ... -e lapidantur munerarii (patient. 10 p. 404, 13 Moyses ... -e lapidatur). epist. 59, 16 p. 686, 19 -e ipse delinquo (vix ad B). FIRM. math. 1, 4, 13 in primis vestigiis -e defecimus.

2 agitur de re eveniente (sc. in forma praedicandi q. d. reali): a de actione propemodum finita vel eventu iamiam instante (exempla selecta; -e verbo fere anteponitur): α cum formis verbi finitis:

[Thome]

TRAG. inc. 166 postquam pater adpropinquat iamque -e, ut comprehendatur puer, parat (per abundantiam quandam, quod parat per se finem instantem indicat). CIC. Verr. II 3, 77 aratores funditus evertentur et eo magis, quod iam superioribus annis afflicti erant et -e perdit. II 4, 87 cum iam -e obriguisset, vix vivus aufertur. Sest. 60 ut ... -e iam ... paeniteret. Brut. 323 cum iam -e evanisset. ac. 2, 10 etsi ... id, quod quaerebatur, -e explicatum est, ut tota fere quaestio tractata videatur. Tusc. 5, 15 -e ad exitum adducta quaestio est. Att. 4, 3, 2 reficiebatur et ad tectum -e pervenerat porticus (cf. 4, 16, 8 basilicam iam -e texerat [textit vel texerit codd.]). fam. 15, 21, 2 risus omnis -e consumitur ([nisi ad omnis]. Ivstr. 28, 3, 7 bellis -e consumpti sunt. VVLG. Ios. 9, 13 calciamenta ... trita sunt et -e consumpta. AVG. civ. 5, 22 p. 234, 16D. bellum ... vires extenuavit et -e consumpsit). CAES. civ. 1, 41, 1 pons ... -e erat refectus. VELL. 2, 64, 3 proscriptio ... -e finita est. COLVM. 12, 49, 6 iam -e amphoram impleverunt (cf. CYPR. Fort. praef. 2 p. 317, 22 complentur [FILASTR. 107, 3. 8]). 12, 52, 2 -e duplicat. et saepius.

β cum formis verbi infinitis: ① part.: ② vario usu: CIC. Verr. II 4, 34 reus opinione hominum -e damnatus (II 5, 76. aliter p. 41, 39). dom. 15 iam -e belli depulso metu. 24 rei ... -e iam desperatae. fam. 12, 30, 2 bello -e sublato. CASS. Cic. fam. 12, 13, 1 -e victam rem publicam (FLOR. epit. 1, 10, 2 -e victis [pro subst.]. AVG. c. acad. 2, 8, 21 Trygetii victi -e [sunt qui -e ad sequens verbum referant]). LVCR. 2, 959 -e amissos accendere sensus. CAES. Gall. 6, 36, 2 -e deletis hostibus. civ. 1, 30, 5 rebus -e perfectis (cf. 1, 61, 2 fossis -e effectis). BELL. Afr. 22, 2 -e (plane Wölfflin) oppressam funditus(que) deletam Italiam. Ov. rem. 731 -e extinctum cinerem. met. 1, 443 exhausta -e pharetra (HOMER. 929 e. -e salute. cf. LIV. 22, 2, 5 hausti -e limo). LIV. 10, 5, 8 prope serum auxilium iam -e circumventis. al. part. praes.: STAT. silv. 1 praef. qui ... vindicat a situ litteras iam -e fugientes. ③ part. ponitur pro praedictivo iuxta videre, videri (nisi suppleto 'esse' [acc. c.] inf. intellegas): CIC. prov. 11 videtis ... -e adfectos iam atque eversos publicanos. 19 bellum adfectum videmus et, vere ut dicam, -e confectum. CAES. Gall. 7, 20, 12 exercitum ... fame -e (om. a) consumptum. 7, 44, 4 quin -e circumvallati ... viderentur (item pass. et dub. an -e cum verbo videri iungendum: civ. 1, 53, 1. 2, 16, 2 CELS. 8, 10, 1^R. haec iunctura et alibi subauditur, v. e. g. l. 56. p. 46, 83. 48, 9. 11; cf. fortasse sentire p. 48, 15).

④ inf. perf. pass.: CIC. Brut. 161 iam ad summum -e esse perductam maturitatem. Att. 7, 23, 1 nos omnis -e iam captos esse (plane Wesenberg coll. quod seq.: capti plane). fam. 5, 12, 2.

b de statu potius, ad quem pervenire nondum contigit (-e verbo anteponitur): CIC. leg. agr. 2, 87 (de Isthmo) ut terra ... maria ... diversa -e coniungeret, cum pertenui discrimine separantur (BELL. Alex. 72, 2 collis -e coniunctus oppido. HYG. astr. 3, 7 p. 84, 3. 3, 34 p. 95, 22). rep. 1, 31 cur in una re publica duo senatus et duo -e iam populi sint (ad totam sententiam referendum esse noscas exemplis plane distinctis p. 47, 5). div. 2, 91 luna terram -e contingens (item part. praes.: HYG. astr. 4, 3 p. 102, 18. 4, 6 p. 105, 5 AMM. 18, 8, 5. 28, 1, 38. alia: CIC. Tim. 37 [nil resp. in gr.]. CAES. Gall. 7, 24, 2 COLVM. 4, 24, 20. cf. MELA 3, 34 adtingat). Ov. epist. 17(18), 179 -e manu -e tanto amo -e tanta est vicinia -e tango (MART. 2, 11, 4. HYG. astr. 3, 2 p. 81, 18 ut -e ... tangere videatur. 3, 39 p. 97, 17). rem. 610 iuvenis in ... portu -e salutis erat. trist. 4, 8, 35 -e tenere videbar. Pont. 2, 5, 5 res intermortua -e. al.

c peculiaria: α de eis, quae quin adhuc fiant, non multum abest: CORN. SEV. carm. frg. 13, 1 ora ... spirantia -e virorum interfectorum. SEN. nat. 4, 13, 10 ardentes boletos ... demittunt -e fumantes. PLIN. epist. 9, 13, 20 -e adhuc stantem (CYPR. laps. 15 p. 248, 7 a. -e ructantes. accedit ad inf.: PORPH. Hor. carm. 2, 1, 5 [arma nondum expiatis ... cruoribus] -e a. in manibus esse arma civilia [Schol. om. -e]). HIER. epist. 58, 9, 1 parvulos et -e lactantes.

β de eis, quae vix dum finita sunt: SVET. Tib. 44, 2 -e vix dum re divina peracta (cf. ALC. AVIT. carm. 4, 9 rebus vix -e creatis). COD. Theod. 7, 18, 14, 1 qui necdum -e auspicati militiam fugerunt (12, 5, 3 n. -e initiati). γ de eis, quae fere semper fiunt (cf. fere vol. VI 1, 499, 3 sqq.): POMP. gramm. V 232, 31 -e Vergilius hanc rationem secutus est. COD. Iust. 8, 17, 12, 2 cum -e mulieribus tota substantia in dote constituta est (vix ad tota referendum).

δ in formula -e dicam sim. (sc. per formam praedicandi q. d. potentiali; addidimus pauca similia; cf. -e dixi p. 42, 3): -e dicam: CIC. S. Rosc. 68 -e d., ... videant oportet, si ... credituri sunt. Q. Rosc. 16 iudicia summae existimationis et -e d. capitis. Cluent. 193 nemo erat illorum, -e dicam, quin eqs. -e dixerim: TAC. dial. 32, 4 sine honore, -e d. sine ingenuitate. al. v. vol. V 1, 976, 55 sqq., ubi addas: CYPR. laps. 5 CASSIAN. conl. 23, 8, 1. ? -e diceris: FRONTO p. 188, 12 v. d. H. non aequo animo, sed prompto etiam et -e diceris] (... [l] non legunt edd. priores; secuta esse videtur vox, qua climax 'aequo ... prompto' perducitur, cf. usum p. 48, 47 descriptum). alia: QVINT. inst. 1, 6, 43 fuerit -e ridiculum malle eqs. SALV. gub. 6, 88 in qua urbe nescias -e, cuius sit sors peior ... , interfectorum an viventium.

B pertinet potius ad unam vocem vel locutionem (saepe modo

rhetorico, ut vis totius sententiae augeatur, dum vis unius vocis, magis minusve fortis, minuitur): 1 usu sollemni (exempla selecta; de collocatione notandum -e saepius anteponi quam postponi voci, ad quam pertinet): α pertinet ad adi., adv. (praepos., coniunct.), pron.: α rationem vel modum significantia: ① varia (potiora): ② adi., adv.: PLAVT. Capt. 61 hoc -e iniquomst eqs. CIC. S. Rosc. 68 -e manifestum parricidium. 120 homines -e operarios. Verr. II 5, 110 nudus -e est destitutus (orat. 183 n. -e ... oratio. GREG. M. dial. 3, 14 p. 167, 3M. -e n. [in vers. gr. nil resp.]). Sest. 19 purpura plebeia ac -e fusca (cf. PLIN. nat. 24, 130 -e purpureo [25, 35. 31, 113. 32, 87]. 34, 103 -e caerulea). har. resp. 23 dies illi pro festis -e funesti. 49 scelerata et -e deletrix ... sica (an ad 2a?). Phil. 3, 29 vis quaedam -e fatalis. de orat. 2, 58 rhetorico -e more (cf. QVINT. inst. 8, 3, 80 -e poetico spiritu). 2, 109 -e puerilem (QVINT. inst. 9, 4, 66. cf. CIC. Tusc. 1, 93 -e aniles [nat. deor. 2, 70]). 3, 30 res tragicas -e comice tractare (item cum adv.: PLIN. nat. 10, 147 -e contextim. SVET. Aug. 59 oppidatim. Tib. 9, 3 iunctim. AVR. Fronto p. 10, 17 v. d. H. -e moleste ferre. AVG. ord. 2, 17, 54 -e divine. al.). Brut. 167 -e Attico stilo (cf. Ov. Pont. 4, 13, 18 -e poeta Getes. QVINT. inst. 11, 1, 12 illo -e Socratico genere. AVR. Fronto p. 30, 23 v. d. H. -e me Opicum animantem). CAES. civ. 3, 86, 2 -e incredibilem rem (DECL. in Catil. 3 OROS. hist. 2, 6, 6. cum aliis privativis: LIV. 36, 25, 4 -e impenetrabilis [var. l. saepe]. VELL. 2, 115, 4 inexpugnabiles [CELS. 3, 20, 1 i. -e]. STAT. Theb. 6, 384 inviolabile. VLP. dig. 10, 2, 54 impossibilis. PORPH. Hor. carm. 3, 24, 36 -e iam inhabitabiles [Schol. nec i. tantum]. cf. VOPISC. quatt. tyr. 11, 1 Probo -e nolente [poene volens P, poenam Magie; cf. 3 invito]). et saepe. addas adi. vacuitatis (cf. negationes sub δ): CIC. Verr. II 5, 125 navem ... -e inanem (NEP. Alc. 8, 6). VAL. MAX. 6, 3, 1^c area diu -e (L, diis penatibus A marg. et Paris, alii alia) vacua (FLOR. epit. 4, 2, 21 urbem. SIDON. carm. 2, 154 pharetra).

③ pron. (cuius formis -e saepius innititur, quamquam ad totam sententiam pertinet, e. g. p. 42, 80, cf. Ov. Ib. 258 IUL. VICT. rhet. 24 p. 442, 22): ④ ipse (dedimus pauca certiora; aliter usurpatur l. 78): -e ipse: CIC. Pis. 26 -e i. consul. Tusc. 2, 3 -e ab i. foro. CAES. Gall. 6, 42, 2 -e ab i. vallo. 7, 77, 8 -e in i. cadaveribus. civ. 1, 5, 3 -e in ipso urbis incendio. VAL. MAX. 5, 7, 1 -e ipso per se dumtaxat animo sine corpore militaturus. TAC. Agr. 33, 2 -e adversus ipsam rerum naturam. al. ipse -e: CIC. Planc. 96 i. -e insula. fam. 6, 4, 4 iam natura i. -e. Ov. epist. 13, 54 nomina ... ipso -e timenda sono. LIV. 6, 17, 4 i. -e Iove erepto. VAL. MAX. 6, 2, 3 ab i. -e porta. 8, 9, 1 in i. -e ortu. PHAEDR. 3 prol. 20 in i. -e ... schola (v. app. crit.). SEN. epist. 122, 6 in ipso -e balinei limine. MART. 5, 14, 4 inter ipsas -e tertius sellas ... cedit (an ad tertius?). al. ⑤ pron. poss.: CIC. Phil. 14, 33 suis -e manibus (Ov. epist. 15[16], 315 -e s. cf. LVCAN. 5, 253 gladio ... -e suo). Cato 78 incolae -e nostros (VELL. 2, 53, 4 AVG. civ. 4, 29 p. 182, 34 D.). Ov. epist. 18(19), 22 verbis ... -e tuis. ⑥ pron. demonstr. (addidimus ellipsin pron., v. l. 58; maxime de verbis allatis): hic: CIC. fin. 1, 68 his -e verbis (APVL. apol. 53, 4). VAL. MAX. 1, 8, 5 in hunc -e modum. QVINT. decl. 270 p. 102, 10 divisio -e (poenae trad.) hoc proprium habet. PRISC. gramm. II 85, 3 localia sunt haec adverbia sive praepositiones, ex quibus comparativa nascuntur nomina, et -e haec: '...'. CONC. S II 3, 3 p. 120, 27 Ioannes addit 'et habitavit in nobis' (1, 14) hoc -e dicens: '...' (gr. II 1, 3 p. 115, 9 μόνον οὐχί λέγων. idem gr. vertit MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 3 p. 255/6 quomodo? h. -e d. eqs. [v. Wilhelmsson, Stud. 43, quae trad. bene corr. in -e; cum ellipsi pronominis: 6, 3 p. 281/2. 20, 2 p. 363/4]). PRIMAS. in apoc. p. 823^D ex hac -e regula. alia (dub. CIC. fam. 2, 9, 2 -e sum factus ille): CIC. leg. 3, 12 magistratum discriptio, sed ea -e nostrae civitatis. SEV. MINOR. p. 733^B diebus -e istis, quibus eqs. EVCHER. instr. 1 p. 110, 13 illam -e horam ... , qua eqs.

⑦ accedit ad voces (dis)similitudinis vel relationis: ⑧ quasiabet: CIC. Verr. II 2, 48 -e alterum filium (orat. 226 a. -e Demosthenem. fin. 2, 92 -e a. Epicurus. Tusc. 5, 56 -e a. Laelio. VELL. 2, 46, 1 a. -e ... orbem. al.). Mil. 78 -e aequaliter (OP. imperf. in Matth. 53 p. 934 -e ae. remuneravit [ad Matth. 25, 14sq., ubi parem esse mercedem laudant interpretes; sed differentiam efficit fortasse talentum postea additum]. cf. VELL. 2, 110, 2 -e aequali ... intervallo). orat. 44 -e communia (fam. 15, 1, 1 QVINT. inst. 4, 1, 33. VEG. mil. 3, 22 p. 114, 12 -e utrique parti ... c. occasio). SEN. Herc. O. 1690 -e iam similis (nat. 6, 9, 1 s. -e ex causa. QVINT. inst. 9, 4, 6 s. -e licentia. APVL. flor. 4, 3 -e s. purpura. COD. Iust. 8, 37, 13, 2 -e s. omnium natura). PLIN. nat. 18, 127 -e ad alium proventum (sim. 19, 74. ceterum: APVL. met. 1, 6, 1 -e alius ... ad miseram maciem deformatus. COD. Theod. 16, 6, 6, 1 alium -e dei filium ... venerantur. AVG. civ. 3, 5 p. 101, 21D. -e talis quaestio (5, 18 p. 227, 28 -e t. aliquid). serm. 291, 5 -e ipsa verba (i. 'eadem', aliter v. l. 34). idem: -e idem: CIC. p. red. in sen. 33 -e i. ducibus. VARRO ling. 10, 4 facie ... -e e. BELL. Alex. 28, 1 -e sub i. tempus (31, 3 -e e. tempore. cf. VAL. MAX. 3, 2, 2 tempestate). Ov. trist. 4, 4, 62 -e sub eiusdem sideris axe. VELL. 2, 39, 1 -e (plane vel plene Burmann) i., quod ... orbis, ... conferunt stipendium (cf. 2, 39, 2 -e idem ... , quantum pater ... , contulit). PLIN. nat. 31, 109 -e e. modo (AVG. [Thome]

in psalm. 87, 10 l. 28). *al.* idem -e: CIC. fin. 5, 33 e. -e natura. Att. 16, 15, 5 i. -e verbis (cf. CLAUD. MAM. anim. 3, 14 p. 181, 21 uno propemodum momento atque eodem -e verbo). VAL. MAX. 1, 6, 3 e. -e tempore (POMPON. dig. 1, 2, 2, 6; *antea syn.* e. t. fere). CELS. 7, 26, 2^e e. -e momento (OPTAT. 2, 17 p. 51, 5; *cf. l. 7* uno tempore).

al. par (-e *postponitur* CIC. de orat., PLIN. nat.): CIC. Lig. 19 principum dignitas erat -e par. de orat. 3, 27 par -e laus in dissimili scribendi genere (cf. QVINT. inst. 10, 1, 73 diversa virtus laudem -e est parem consecuta). ad Q. fr. 3, 1, 18. VAL. MAX. 9, 15, 1 studio. MELA 3, 53 -e par spatio (cf. FRONTIN. strat. 1, 8, 11 -e iam par numero). PLIN. nat. 9, 124 p. -e ... pretia. *al.* -e pariter: PLIN. epist. 2, 3, 2.

ⓑ *adi., adv., praepos. correlativa (comparativa) sim.:* CIC. Mur. 11 -e simul cum patre (de orat. 3, 149 una c. eqs. rep. 2, 8 simul c. eqs. Tusc. 3, 2 -e c. lacte nutricis. QVINT. decl. 347 p. 368, 19 TERT. anim. 5, 2 AVG. c. acad. 2, 2, 3. *cf.* Ov. met. 5, 395 -e simul [VERVS Fronto p. 130, 21 v. d. H.]. *cf. p. 41, 70*). PLANC. 53 -e totidem (de orat. 3, 34 t. -e. SEN. epist. 100, 9 -e t. PLIN. nat. 14, 20 t. -e. QVINT. inst. 12, 10, 10 t. -e. *cf.* PLIN. nat. 36, 101 totiens -e. PAVLA Hier. epist. 46, 10, 3 tot -e [MART. CAP. 5, 561 -e t. GREG. M. dial. 3, 26 p. 196, 2M. -e t.]). CAES. civ. 1, 84, 4 (de obsessis) -e ut feras (HOR. sat. 1, 2, 101 Cois tibi -e videre est ut nudam libertinam [vix ad videre]. MELA 1, 16. PLIN. nat. 16, 139 ut -e eqs. *cf.* VOPISC. Aurelian. 41, 10 veluti praesentem -e ... deum. LACT. opif. 5, 5 velut in circum -e). VAL. MAX. 4, 1, 6 -e tantum (4, 7 ext. 1. 8, 7 ext. 7 SALV. eccl. 1, 3. CLAUD. MAM. anim. 2, 3 p. 107, 19 tanto -e minor ... , quanto eqs.). COLVM. 2, 11, 7 -e tam plenum ... quam eqs. (12, 44, 4. EVCHER. laud. her. 36 p. 190, 2 vis illa ... quam abscondita cunctis -e tam nota est [vix ad cunctis]). MELA 2, 123 ut fecunda, ita -e pestilens. 3, 16 tantundem -e (3, 31. PLIN. nat. 4, 9 [inde MART. CAP. 6, 652]).

β *gradum, ordinem, mensuram significantia:* ① *gradu positivo:* Ⓐ *vario usu:* PLAVT. Persa 114 nimis -e (Rud. 1204 PACVV. trag. 260. *cf.* CIC. Phil. 10, 23 nimium -e). CIC. de orat. 1, 10 -e infinitam vim et materiem (orat. 127. div. 2, 92 ex i. -e intervallo. COLVM. 2, 2, 4. 12, 59, 5. LACT. inst. 1, 1, 20 infiniti ... -e operis et immensi). 1, 214 immensis -e (CVRT. 4, 14, 12 -e i. planities. COLVM. 11, 1, 10 -e i. scientiam). VELL. 2, 115, 4 -e funditus. MELA 1, 94 -e a media nocte (1, 104. PLIN. nat. 9, 20 m. -e in ventre. QVINT. inst. 6, 2, 17. AVG. c. acad. 3, 4, 7 p. 50, 16 de m. -e prandio). *al.* accedit ad praepos.: CIC. Scaur. 35 -e praeter ceteros (cf. OP. imperf. in Matth. 37 p. 834 prae ceteris -e). VELL. 2, 6, 2 -e usque Alpibus (CELS. 4, 8, 4 -e u. ad lassitudinem. SEN. vita patr. 32 PACIAN. [?] sim. carn. p. 107, 4. addas fortasse AMM. 20, 11, 11. 22, 3, 12). 2, 88, 2 -e ultra feminam mollis (PLIN. epist. 7, 31, 1 -e u. modum).

Ⓑ *cum notionibus temporis (cf. l. 39. 40):* TER. Ad. 272 dolet nos -e sero scisse (CIC. Lael. 11 ante tempus ... suo tempore ... -e s. AVSON. 302, 39 p. 175 P. *cf.* EDICT. imp. Diocl. praef. 8L. -e sera prospectio est). CIC. Q. Rosc. 8 menstruas -e rationes. VARRO rust. 1, 2, 4 -e sempiternae hiemes. 3, 16, 2 -e cotidie (CAES. civ. 3, 61, 2. QVINT. inst. 2, 5, 14 c. -e. APVL. apol. 53, 8. *cf.* DECL. in Catil. 6 assiduitate -e quotidiana [AVG. ord. 1, 10, 29 p. 141, 17 fletibus. 2, 20, 54 p. 185, 3 laudibus]). CELS. 1, 3, 1 haec ... -e perpetua sunt (CVRT. 7, 3, 11 p. -e rigore. COD. Iust. 1, 2, 23, 3 -e p. vindictio). SEN. nat. 3, 6, 2 -e semper (PLIN. nat. 30, 8 QVINT. inst. 4, 1, 50 AVG. civ. 5, 6 p. 198, 12D. 10, 1 p. 402, 14 aut semper aut tam frequenter ut -e s. SVLP. Sev. dial. 3, 11, 11. *relatione dubia:* SCHOL. Cic. Gron. B p. 335, 12 semper ad bonam -e partem pertinent). *al.* accedit ad praepos.: VLP. dig. 1, 13, 1 origo quaestoribus creandis antiquissima est et -e ante omnes magistratus (OROS. comm. 3 p. 155, 8 adhuc -e ante eqs. v. *etiam l. 73 sq.*). TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 589, 5 ante saecula ... intra saecula ... -e post saecula. accedit ad coniunctionem: OP. imperf. in Matth. 3 p. 655 semel ... -e dum vivimus (poenae trad., saepe *edd. vet. in marg.*).

Ⓒ *gradu comparativo:* TER. Pharm. 797 -e plus quam sat erat (CIC. Phil. 6, 18 p. -e. fam. 2, 6, 5 -e p. Liv. 9, 31, 5 p. -e. 30, 42, 17 p. -e. VAL. MAX. 8, 10, 2 -e p. *al.*; *aliae formae:* CIC. Planc. 3 plura -e. Liv. 7, 32, 8 -e plures. 21, 40, 7. *al.*; *fortasse per relationem mutata:* CIC. rep. 2, 40 in una centuria proletariorum ... plures censebantur quam -e in prima classe tota). CIC. Marcell. 4 non minor -e (Ov. Pont. 1, 3, 66 -e minus nullo Smyrna petenda loco [nisi potius ad nullo referendum]. PAVL. FEST. p. 222 PLIN. nat. 29, 9. *al.*). de orat. 1, 66 -e ... melius. Tusc. 2, 44 ante -e quam eqs. (div. 1, 120. SEN. dial. 12[11], 10, 3 -e antequam. *al.*; *cf.* Liv. 1, 14, 9 prius -e quam eqs. [*al. apud eundem.* QVINT. inst. 12, 8, 3. *al.*; *cf.* NEMES. cyn. 71 ipso -e prior]). fam. 5, 20, 2 honorem maiorem tibi habui quam -e ipsi mihi (si *relatione mutata ut l. 69;* ceterum Liv. 6, 22, 2 VAL. MAX. 1, 1, 15. *al.*). ANTON. Cic. Att. 10, 8^a, 1 -e carior. HOR. carm. 4, 11, 18 sanctor ... -e. Ov. trist. 3, 6, 6 -e magis quam eqs. (Liv. 4, 10, 9 VELL. 1, 16, 1. 2, 33, 1 INST. Iust. 4, 8, 7). *al.*

Ⓓ *gradu superlativo:* CIC. de orat. 1, 96 in ... disputationem -e intumam (2, 319 -e ex i. defensione deprompta [nisi ad verbum referendum]. SEN. Herc. O. 248). 1, 128 verba prope poetarum ... ,

vox tragoedorum, gestus -e summorum actorum (SEN. Herc. O. 502 iam -e summis ... silvis). 3, 14 sermonem ... reliquum et -e postremum (cf. TER. MAVR. 1870 -e supremam [*sc. syllabam, cf. 1868 paenultima*]). Brut. 131 hominis -e infimi (parad. 37 locum). Ov. trist. 3, 6, 20 pars ... maxima -e (cf. *adv.* SEN. suas. 6, 23 quod -e maxime tolerabile est [-e *del. Müller, per se Bornecque*]). 3, 13, 27 pars -e novissima (FIRM. err. 25, 3 ebdomade). CELS. 3, 5, 8 -e (plane *edd. vet.*) plurimum interest eqs. (ITALA II Macc. 8, 20 [rec. P] commoda consecuti sunt -e plurima [consecutis poena trad.; *gr. πολλήν tantum, Vulg. om.* -e; *restrictionem, quae per plurima iam satis illustratur, per -e augere voluit interpretes; correctius rec. B -e universam multitudinem, sim. rec. M*]). *al.* -e extremus: CIC. Cael. 70 temporibus (fam. 10, 12, 1. GREG. M. dial. 3, 14 p. 165, 15M. usque ad e. -e ... t.). har. resp. 18 e. -e discrimen (Phil. 7, 1). LABER. mim. 100 -e sensibus (loquitur de fine vitae). TAC. dial. 17, 6 -e ad e. principatum Augusti (item -e ad e.: SVET. vita Lucani p. 51, 13 ad extremum -e. APVL. met. 1, 6, 3 captivitatem [*i. caecitatem*]). 8, 30, 2 mortem. OROS. hist. 5, 17, 1 usque ad extremum -e. *cf. l. 13*). COD. Theod. 4, 8, 6, 2 iam -e e. relegit libertatem. -e ultimus (de *notione q. e. 'secundus ab ultimo'* v. paenultimus; *cave huc trahas p. 42, 39*): Ov. fast. 5, 388 iussa ... u. -e (de laboribus Herculis). trist. 4, 4, 83 regio. VELL. 2, 35, 3 -e inter ultimos (item *apposita praepos.:* 2, 125, 2 -e in ultimum [*v. app. crit.*]). CVRT. 9, 2, 9 in u. -e ... terminum. 9, 3, 8 -e in ultimo mundi fine. AMM. 19, 11, 13 ad u. -e ... exitium. SALV. gub. 7, 52 -e ab ultimis terrae finibus). QVINT. inst. 9, 4, 16 -e ultimam oratoribus artem compositionis ... contigisse. FLOR. epit. 2, 6, 15 quartum, id est -e u. volnus imperii Cannae (cf. Hier. epist. 41, 3, 2 in tertium, id est -e u. gradum episcopi). AVSON. 420, 1 p. 377, 7P. *Iliadis* tempus Troiano bello non totum, sed -e u. fuit. IORD. Rom. 369 -e ultimus militum.

Ⓔ *huc referimus etiam numeralia quaedam distributiva, ordinalia, multiplicativa (cf. p. 44, 44):* LIV. 8, 30, 13 alternis -e verbis. COLVM. 3, 2, 30 -e singulae partes (QVINT. inst. 8 praef. 31 s. -e syllabis. 11, 3, 47 s. -e distinctiones. AMM. 22, 12, 6 dies [RVSTIC. Conc. I 4 p. 49, 22 -e per s. d., *cf. gr. I I, 5 p. 132, 31 καθ' ἐκάστην ὡς εἰπεῖν τὴν ἡμέραν*]). Hier. epist. 49, 12, 1 per s. -e ... milia). PLIN. nat. 14, 150 -e duplici numero (cf. AVSON. 394, 6 p. 252P. -e duplum). 37, 204 -e vicissimum. MART. 1, 15, 3 bis iam -e ... consul tricesimus. AMM. 24, 1, 3 decimo -e lapide. *al.*

γ *quantitatem quandam significantia (tot, tantum sim. v. p. 45, 17sq.):* ① *quae spectant ad universitatem, plenitudinem:* totus (pauca selecta): CIC. Verr. II 5, 75 Sicilia -e t. (item de terris: BELL. Alex. 67, 1 Gallograeciae. VELL. 2, 3, 2 Italiae. *sim. al.*). fin. 1, 26 t. Epicurum -e. CAES. Gall. 1, 38, 4 oppidum. HIRT. Gall. 8, 40, 2 t. -e montem. Ov. trist. 5, 2, 13 -e decem totis ... annis (nisi ad numerum; cf. SEN. contr. 2, 5, 14 t. -e quinquennio. COLVM. 7, 9, 6 -e t. anno [11, 3, 27. PLIN. nat. 2, 98 t. -e a.]). VELL. 2, 31, 3 -e totus terrarum orbis (COLVM. 3, 8, 5. *al.*). TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 589, 3 -e iam t. saeculis (*i. omnibus*). et saepius. omnis (exempla notabiliora, cf. p. 48, 70): -e omnis: CIC. p. red. in sen. 5 tribunorum ... -e o. 22 collegis. Marcell. 6 id -e omne (item *sing.:* CAES. civ. 1, 45, 1 acie. 1, 48, 5 frumentum. BELL. Alex. 29, 5 multitudine. *al.*). de orat. 3, 145 a conspectu -e omnium (item *m. plur. pro subst.:* fam. 14, 3, 2 CAES. civ. 3, 13, 2. *al.*). CAES. civ. 3, 79, 4 copiis. Ov. Pont. 3, 5, 47 momentis. COLVM. 3, 7, 2 agriculturalum. et saepe. omnis -e (duplici fortasse *relatione* Ps. VARRO sent. 93 omnia omnibus vel -e adimas): CIC. Vatin. 1 ab omnibus -e. rep. 1, 12 eos ... septem ... o. -e. ac. 1, 44 o. -e veteres. BELL. Alex. 36, 4 omnesque -e ... equites. Liv. 22, 55, 3 domos. COLVM. 3, 1, 3 regione. QVINT. decl. 261 p. 70, 10 omnes -e dies. et saepe. cunctus: CIC. p. red. in sen. 38 senatum c. -e (item *sing.:* de orat. 3, 127 Graecia). HOR. epist. 2, 1, 81 c. -e patres. Ov. Pont. 3, 9, 34 c. -e scriptis. VAL. MAX. 1, 6 ext. 2 c. -e regum. 8, 3, 1 -e c. sententiis. *al. varia:* VAL. MAX. 5, 9, 1 -e universo senatu (item SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 25. ceterum: TERT. nat. 2, 17, 18 u. -e dominatio. AMM. 27, 11, 1 orbem Romanum u. -e. VVLG. act. 13, 44 *gr. σχεδόν. al.*). MELA 2, 80 -e undique (cf. AVG. in psalm. 30, 2 serm. 2, 9 l. 29 -e ubique). QVINT. inst. 9, 3, 1 -e iam quidquid eqs. *cf.* -e semper p. 45, 55.

Ⓖ *quae spectant ad numerum:* Ⓐ *ad numerum infinitum (de mensura infinita v. p. 45, 35sq.):* CIC. de orat. 1, 7 duces ... -e innumerabiles (1, 34. 3, 25 voluptates. 3, 34 formae. MELA 1, 56 vias. PLIN. nat. 14, 98 i. -e genera. *al.*; *cf.* CIC. de orat. 3, 201 -e innumerabiliter [div. 1, 25]). PLIN. nat. 22, 138 innumeras -e ... medicinas. Ⓑ *ad unitatem:* unus: CIC. de orat. 1, 46 u. -e voce. rep. 2, 69 huic ... uni -e officio. Lael. 81 ut efficiat -e unum ex duobus (*sim.* CAES. civ. 3, 89, 1). CAES. Gall. 2, 19, 7 -e u. tempore (SEN. dial. 12[11], 14, 5 u. -e eodemque). Liv. 2, 65, 6 -e agmine u. CELS. 8, 12, 3 -e u. momento. CVRT. 4, 14, 6 unum -e se praedae communis exsortem. ITALA psalm. 13, 3 (Salv. eccl. 3, 57 et gub. 5, 19) non est, qui faciat bonum, non est -e usque ad unum (-e *om.* *Vulg. et aliae vers. cum gr.:* sunt, qui putent ipsum Salv. -e inseruisse ut p. 49, 47, sed *explicat* SALV. gub.: ideo dixit '-e usque ad u.', quia tanta est raritas bonorum, ut -e unus esse videatur; *perperam ad II trahit Janssen, op. sub II cit.*). *al.* solus: CIC. de orat. 3, 29 ut latine [Thome]

loqui -e solus videatur. Brut. 16 -e solis nobis. 125 istum de superioribus -e solum lego. fam. 7, 1, 1 cum esses . . . -e s. relictus. Ov. Pont. 1, 10, 30 s. -e . . . aquae. VELL. 2, 66, 5 ille -e s. Romanorum. PLIN. nat. 36, 50 solumque -e hoc marmor eqs. al. singularis: PLIN. nat. 23, 123 -e s. remedium. © ad quemlibet numerum (sc. cardinalem; alia v. p. 46, 31; maxime cum notionibus temporis, cf. p. 45, 46, 46, 45): CALP. ecl. 3, 3 iam -e duas . . . horas (PLIN. epist. 2, 11, 14 h. -e quinque. ORIBAS. eup. 4, 1, 11 -e h. quattuor). SVET. Iul. 35, 1 per quattuor -e menses (IOH. MAXENT. Conc. S IV 2 p. 51, 9 quattuordecim). TERT. apol. 19, 3 quadringentis -e annis, nam et septem minus ([cf. in argumento simili anim. 28, 1 nongentis circiter a.]. anim. 44, 2 quinquaginta -e a. FILASTR. 112, 1 -e sescenti. al.). AMM. 29, 5, 47 viginti -e milia. al.

δ negationem indicantia (cf. privativa p. 44, 21, 46, 71 sqq. et adiectiva vacuitatis p. 44, 28): ① pronomina: nullus (pauca selecta): PLAVT. Truc. 196 ita -e nulla tibi fuit Phronesium (nisi potius ad totum enuntiatum referendum). Q. CIC. pet. 11 n. re -e. VELL. 2, 47, 1 -e nullius nisi dei. VAL. MAX. 8, 1 absol. 2 -e n. triste suffragium. CELS. 2, 10, 1 n. -e . . . morbum. PLIN. nat. 31, 32 nullo -e momento ponderis. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10 -e n. erit accusatio eqs. APVL. met. 4, 14, 2 -e ad n. redire numerum. TERT. anim. 57, 4 n. -e hominem. al. alia: CIC. Pis. 55 -e neminem (SEN. contr. 9, 2, 16 n. -e). Tusc. 5, 93 cupiditates satiari . . . -e nihilo (MANIL. 1, 130 -e ex n. summa est mundi [summum, sumptum var. ll.]. POMPON. dig. 40, 7, 29pr. n. -e differunt). CELS. 2, 7, 35 -e nihil (MELA 2, 36 -e n. ignobile. PLIN. nat. 25, 8 n. -e aliud. 36, 200 n. -e non igni perfici. PLIN. epist. 10, 70, 2 iam -e n. ex ea domo nisi scilicet superest. VLP. dig. 28, 5, 9, 8. SERV. georg. 1, 186 [e Varrone] -e n. est nisi eqs. [inde ISID. orig. 12, 8, 17 -e n. est aliud nisi eqs.]. al.). cf. nec ullus sim.: PLIN. nat. 31, 94 nec liquor u. -e eqs. (INST. Iust. 1, 12, 10 neque . . . u. -e modo eqs. cf. l. 34). FIRM. math. 2 praef. 2 nec aliquis -e. HIER. epist. 1, 10, 1 non . . . -e unusquisque. ② prae-
pos. sine: CAES. civ. 3, 86, 4 -e s. vulnere bellum conficiemus (HIRT. Gall. 8, 37, 1 s. ullo -e militis v.). PLIN. nat. 16, 39 arbores pinastro similes -e s. resina. 19, 107 getium -e s. capite est. 37, 170 -e s. pondere lapis. Ps. HIER. epist. 19, 14 p. 202^B in hoc mundo -e s. mundo est Ioannes baptista. ③ particulas negativas (cf. l. 30 sqq.): non: SEN. dial. 4, 29, 4 qui dicere tibi nisi clam non vult, -e non dicit. PLIN. nat. 7, 7 -e non . . . hominis. 16, 206 non alio -e quam eqs. 29, 9 -e non minore. 37, 125 ut -e non attingat. QVINT. inst. 12, 3, 1 -e non dissimilis. 12, 10, 29 -e non humana voce vel omnino non voce. APVL. met. 2, 25, 6 sic inanimis . . . -e ibi non eram. 10, 3, 6 quod nemo novit, -e non fit. al. nec: HIER. epist. 6, 1, 2 ut . . . nec mei -e memor fuerim. SALV. eccl. 3, 58 nec interest -e iam eqs. adde vix: VEN. FORT. vita Germ. 7, 23 -e vix valeo eqs.

η pertinet ad subst. (exempla notabiliora; locutiones ex subst. et verbo compositas v. sub c; de voce paeninsula sim. v. vol. VII 1, 2034, 47 sqq., inter quae exempla eximas fortasse PLIN. nat. 6, 7 et OROS. hist. 1, 2, 69, cum ibi -e potius ad enunt. referendum sit): ENN. frg. var. 40 quid scarum praeterii, cerebrum Iovis -e supremi? (Vahlen iungit cum praeterii; excusari videtur dictio audacior). CIC. Verr. II 2, 190 hunc tuum -e gentilem. Caecin. 57 quasi quidam -e dominus, hoc est alieni iuris vicarius. dom. 145 in illo -e fato rei publicae (paulo aliter: Sest. 93 duo illa rei publicae -e fata, Gabinium et Pisonem). har. resp. 2 in curiae -e limine. 63 haec -e oratio (cf. Phil. 2, 17 voce -e litterarum [nat. deor. 3, 91 culpa -e v.]). Brut. 118 architecti -e verborum Stoici. orat. 57 epilogus -e canticum (inde QVINT. inst. 11, 3, 58 -e cantare in epilogis). rep. 6, 11 venis -e miles. Att. 1, 13, 2 auctoritatem -e principis (CAES. anal. frg. Cic. Brut. 253). ad Q. fr. 2, 11 (12), 4 Philistus -e pusillus Thucydides (cf. p. 44, 64). VARRO ling. 8, 41 -e . . . geminos (cf. HOR. epist. 1, 10, 3 hac in re . . . dissimiles, at cetera -e gemelli. AVG. civ. 15, 16 p. 93, 12D. -e germani). CAES. Gall. 6, 13, 1 -e servorum . . . loco (SVET. Vesp. 3 uxoris. PAVL. dig. 41, 1, 48pr. domini. cf. SEN. contr. 2, 1, 26 -e cantantis modo [PLIN. nat. 21, 33 -e in capillamenti modum]. VELL. 2, 97, 4 in formam -e eqs. [2, 109, 1 -e ad . . . f.]. PLIN. nat. 10, 1 -e bestiarum generis). Ov. epist. 15(16), 359 et 361 -e puer (met. 9, 398. al. VELL. 2, 43, 1. PLIN. epist. 4, 1, 4 me -e adhuc p. al., cf. p. 49, 20, 27, 36). Pont. 4, 8, 11 tibi quae coniunx, eadem mihi filia -e est (cf. AVSON. 172, 12 p. 38P. germane carnis lege . . . , amore -e filius). 4, 8, 90 pro socero -e (sc. per similitudinem affinitatis; aliter, sc. eventu prope facto: STAT. Theb. 4, 290. cf. LVCAN. 6, 364 -e gener [eventu; similitudine: AVSON. 183, 6 p. 45 P.]). LIV. 26, 41, 9 -e orbitas. MANIL. 5, 347 -e deos. SEN. suas. 2, 16 -e . . . victor (FRONTIN. strat. 2, 4, 5 Galli iam -e v. PORPH. Hor. carm. 4, 6, 3 'Troiae prope v. altae' id est: -e v.). et saepius. ad notiones quasdam mensurae: PLIN. nat. 21, 114 -e unciarum latitudinem (nisi ad enunt. referendum). HIER. epist. 45, 2, 2 -e certe triennio (item de tempore: CIL VIII 11185 -e seculi). MART. CAP. 6, 614 -e dimidio minor. huc addas fortasse: PLIN. nat. 32, 142 mensura -e ipsius mundi. SVLP. Sev. chron. 2, 45, 5 permensus est orbem -e terrarum.

θ pertinet ad verba vel ad iuncturas locutionesve ex verbis et subst. formatas (non satis perspicue distinguas A2; hic attulimus fere ea notabiliora, quibus potius ipsa dictio quodam modo restringitur vel

excusatur): α ad iuncturas, locutiones potius: CIC. Catil. 3, 18 ut eos -e oculis videre possimus (similia: de orat. 3, 161 -e . . . in conspectu [Tusc. 4, 2 CAES. Gall. 1, 11, 3 FLOR. epit. 3, 11, 10]. part. 20 quae oratio rem constituat -e ante oculos. Liv. 34, 32, 11 -e in oculis meis. al.). p. red. in sen. 25 -e ex Acheronte excitatos. 39 cum me . . . Italia cuncta -e suis umeris reportarit (cf. de orat. 1, 228 quod pupillum . . . ipse -e in umeros suos extulisset). Phil. 6, 9 ut -e corpore suo Gallia prohiberet Antonium. nat. deor. 1, 4 ut dei ad usum hominum fabricati -e videantur. CE 55, 9 (saec. I a. Chr.) docta, erodita -e Musarum manu. VERG. epist. Macr. Sat. 1, 24, 11 ut -e vitio mentis tantum opus ingressus mihi videar. Liv. 38, 46, 3 pedibus -e hostium aciem subiecit (PETRON. 115, 11). RVT. LVP. 1, 16 tantam caedem dumtaxat arguere, -e maleficii largitionem est facere. sim. saepius. β ad verba potius sola (huc rettulit Merguet CIC. p. red. ad Quir. 17 classem adtemptatam . . . -e sensit; ratione tamen parum dilucida): CIC. Scaur. 25 Leontinus campus . . . ipse me causam -e docuit. Phil. 10, 4 quos . . . -e venerari debemus. de orat. 3, 93 cum . . . dediceret -e (Brut. 51 ut . . . loqui -e d.). rep. 3, 40 vult -e eqs. (plane cod. unus). leg. 1, 61 cum animus ipsum deum -e prederit. fin. 1, 71 si infantes . . . , mutae etiam bestiae -e loquuntur eqs. (Ov. epist. 16[17], 84 supercilio -e loquente). fam. 5, 2, 10 -e minitanti. 15, 1, 4 rebus, quas vos audistis, ego -e cerno eqs. Ov. fast. 6, 70 -e rogantis (AVSON. 469, 10 p. 4 P.). Liv. 31, 1, 5 crescere -e (sc. non minui). SEN. suas. 3, 4 -e repugnante materia. PLIN. nat. 8, 54 rationem capiendi leones . . . pudendam -e talis ferae nomine. STAT. Theb. 1, 547 (de imagine) ora -e movet. al. cf. -e est, ut eqs. (fortasse sec. prope est, ut eqs.): TER. MAVR. 1697 ex praedictis -e est, ut regula . . . versum comprobet. COD. Iust. 11, 50(49), 2 pr. (ca. a. 400). Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 38, 2 l. 47 G. (addas fortasse 39, 2 l. 39, quamquam ed. cum tribus cod. vet. -e necesse sit, ut exhibet). VITA Hil. Arel. 3 l. 30 ALC. AVIT. hom. 20 p. 133, 20 CAES. ABEL. serm. 18, 1.

ζ in enumeratione vocum affinium vel in oratione bipartita restringit vel corrigit gradationem quandam, quae ultimis vel posterioribus membris significatur: α iunguntur membra coniunctionibus: α copulativis (attulimus significantiora): ① et: CIC. Verr. II 5, 153 furoris cuiusdam et immanitatis et inauditae crudelitatis et -e novae proscriptionis. Mur. 6 verbis et -e imperio. p. red. in sen. 25 incredibili multitudo . . . et -e Italia ipsa. p. red. ad Quir. 2 incredibili quadam et -e divina . . . voluptate (rep. 1, 45 magni . . . et d. -e [AVG. ord. 2, 10, 28]. div. 1, 53 singulari . . . et -e d. Lael. 64 maxime raro . . . et -e d. cf. ad Brut. 5, 2W. res . . . memorabilis et -e caelestis). prov. 6 et ad insignem memoriam turpitudinis et -e ad iustum odium (item et . . . et: AVSON. Mos. 296 et voces et -e manus [ex STAT. infra]. AVG. civ. 22, 8 p. 571, 10D. et admonendam et -e obiurgandam). Scaur. 26 non . . . audire . . . , sed . . . cernere et -e tangere. rep. 2, 21 non solum ortum . . . , sed adultum iam et -e puberem (cf. Liv. 28, 43, 8 non eorum modo . . . , sed rei publicae et -e omnis generis humani). Liv. 28, 44, 11 concusso iam et -e fracto. VAL. MAX. 5, 6, 5 inclinam et -e iam prostratam (CYPR. epist. 46, 1 percussit et -e p. [vim auctivam vix recte intellexerunt Schrijnen-Mohrmann l. cit. p. 49, 84]). SEN. epist. 91, 1 tam inopinatum malum et -e inauditum. 114, 18 crebra . . . et -e continua. CVRT. 8, 14, 18 tardum et -e immobile. COLVM. 10 praef. 4 tenuem admodum et -e viduatam corpore materiam. PLIN. nat. 10, 198 minimo et -e nullo (AVG. in psalm. 52, 2 l. 11 in paucis et raris et -e in nullis). STAT. silv. 1, 3, 31 transmittere visus et voces et -e manus (inde AVSON. supra). al. gradatione minus perspicua: EPIST. pontif. 111 Cypr. epist. 49, 1 circumventi et -e decepti et ab ecclesia alienati (decepti fortasse pro simpl. capti ponitur). ② atque, ac: v. vol. II 1054, 20 sqq., ubi ex multis addas e. g. CIC. Scaur. 1 hoc . . . meminimus ac -e vidimus (cf. IVST. 12, 15, 6 illud scire vaticinarique . . . ac -e oculis videre. AVG. ord. 1, 7, 17 quod video ac -e teneo). ad Brut. 17, 2W. non solum exercitus tui, sed omnium civium ac -e gentium (cf. Liv. 40, 12, 18 non Romanorum gratiam solum, sed Macedonum iudicia ac -e omnium deorum hominumque consensum). HOR. ars 245 velut innati triviis ac -e forenses. VAL. MAX. 6, 9 ext. 6 Syracusanorum ac -e totius Siciliae. COLVM. 2, 2, 17 diversos ac -e innumerabiles. PLIN. nat. 34, 1 ante argentum ac -e etiam ante aurum. TAC. dial. 31, 8 plurimae . . . ac -e omnes (AVG. civ. 18, 13 p. 273, 17D. 22, 22 p. 606, 27. cf. CLAUD. DON. Aen. 11, 35 p. 411, 29 multis . . . ac -e o. [AVG. c. acad. 2, 1, 2 civ. 20, 2 p. 408, 28 D. 21, 25 p. 538, 3]). ③ -que: CIC. de orat. 3, 202 illustris explanatio rerumque . . . sub aspectum -e subiectio. CELS. 1, 2, 1 magna pars urbanorum omnesque -e.

β adversativis: ① sed (verum CIC. fam. 13, 78, 1): quae opponuntur negationi: CIC. dom. 30 neque me . . . desertum puto, sed -e deditum. Mil. 64 non delata solum, sed -e credita (Marcell. 9 nat. deor. 3, 69 CAES. Gall. 1, 20, 3. 6, 11, 2 non s. in omnibus civitatibus . . . , sed -e etiam in singulis domibus. civ. 3, 32, 3. VAL. MAX. 3, 7, 5 non s. fortem, sed -e etiam temerariam. al.). nat. deor. 1, 20 non modo natum mundum . . . , sed etiam manu -e factum (v. vol. VIII 1316, 18 sq.; hic afferimus addenda quaedam: CIC. fam. 13, 78, 1 verum -e. CAES. Gall. 5, 43, 4 non m. . . , sed -e ne . . . quidem. [Thome]

QVINT. decl. 248 p. 18, 20 EDICT. imp. Diocl. praef. 6L. al.). CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3 non revocans me ipse, sed -e refugiens. LIV. 23, 5, 7, 42, 13, 5 SEN. contr. 1 praef. 17 SEN. epist. 86, 11. PLIN. nat. 33, 147 nec copia argenti tantum . . . , sed valdius -e manipreitiis (FRONTO p. 175, 8 v. d. H. ut non t. mi(hi) carissimus sis, sed etia(m) -e solus. TERT. orat. 1 p. 181, 17. al.). QVINT. inst. 4, 1, 7, 11, 1, 68. al. quae opponuntur partibus orationis affirmativis: SEN. nat. 3, 25, 5 res pondere par aquae natabit quidem, sed -e mersa ac nulla eminens parte (PLIN. nat. 16, 123 fabae graecae fructus, silvestris q., sed cerasorum -e natura. APVL. Socr. 5 p. 129 istam caelestem q., sed -e inhumanam . . . sententiam). SVET. Dom. 21 convivabatur frequenter ac large, sed -e raptim. ⑩ immo (quinimmo): SEN. dial. 10, 8, 1 vilissime aestimatur, i. -e nullum eius pretium est. PAVL. dig. 40, 7, 4, 1 tam difficilem, i. -e impossibilem. ARNOB. nat. 1, 33 quis est, cui non sit ingenitum, non adfixum, i. ipsis -e in genitalibus matris non impressum . . . ? 2, 69 nuper, quinimmo -e paulo ante. FIRM. math. 1, 10, 12 plurimos . . . , i. -e omnes (item BASIL. hom. Rev. Bénéd. 57, 1947, 65, 4 [Migne gr. 31, 225^A πύρες tantum]). PACIAN. (?) sim. carn. p. 108, 9 litteris lectis, i. per lacrimas -e deletis. HIER. epist. 52, 1, 1 adulescens, i. -e puer. al.

γ *disiunctivis*: ① *in gradatione membrorum*: CIC. Phil. 2, 100 quemadmodum illinc abieris vel potius -e non abieris (inde 101 ut aliquando illud '-e' tollatur). de orat. 3, 52 percucurri vel potius -e praeterii. Brut. 131 doctus . . . Graecis . . . vel potius -e Graecus (quidam conii. plane coll. fin. 1, 8). OROS. hist. 4, 5, 10 raro aut -e nullo anno. SIDON. epist. 9, 14, 9 adulescentem vel . . . -e adhuc puerum. ② *in iteratione vocis*: GAIUS inst. 2, 254 aut totam . . . aut -e t. (AVG. civ. 20, 18 p. 447, 23 D.). AVG. civ. 2, 26 p. 92, 4D. omnis vel -e o. (8, 14 p. 342, 28 in psalm. 1, 1 l. 13 SALV. gub. 6, 3 o. enim . . . aut certe, ut aliquid dicam lenius, -e o. 6, 6 DIONYS. EXIG. Conc. S IV 2 p. 197, 15). 9, 4 p. 373, 22 aut nihil aut -e n. in psalm. 89, 17 l. 31 sola vel -e s.

β *in serie asyndetica*: α *in gradatione membrorum*: CIC. Cael. 46 ludus, iocus, convivium, sermo -e est (est -e var. l.) familiarium deserendus. Mil. 54 paenula inretitus, raeda impeditus, uxore -e constrictus. Phil. 3, 3 C. Caesar adulescens, -e potius puer. fam. 1, 4, 1 acerbum . . . Curionem, Bibulum multo iustiore, -e etiam amicum (STAT. Theb. 7, 58 vacui currus protritaque curribus ora, -e e. gemitus. PLIN. epist. 4, 9, 12 multis precibus, -e e. lacrimis. SALV. gub. 7, 107 novam, . . . incredibilem, . . . -e e. inauditam. accedente copula p. 48, 69). SEN. contr. 1, 7, 15 senem, orbem, iam -e egentem. QVINT. inst. 12, 11, 24 quam multa, -e omnia. CYPR. epist. 16, 3 ante extinctum . . . metum, ante reditum nostrum, ante ipsum -e . . . excessum. SALV. gub. 2, 23 superstes prioris status, a se ipso exulans, -e iam post se vivens. β *in iteratione vocis* (cf. supra l. 27): SALV. eccl. 1, 2 omnes, inquam, o. -e hoc sunt (3, 57, ubi vertit psalm. 13, 3 ipse ex suo iterans o. et addens -e; aliter intelleximus p. 46, 80).

δ *appendix (ad A et B)*: 1 *accedunt particulae quodammodo auctivae (afferimus notabiliora fere artius coniuncta)*: PLAVT. Pseud. 1279 iam -e (v. vol. VII 1, 116, 59 sqq.). TRUC. 196 ita -e. TER. Haut. 814 quam -e (HOR. carm. 2, 13, 21 Ov. am. 3, 2, 15 ars 3, 193. trist. 4, 5, 10 heu . . . q. . . -e. Pont. 3, 6, 1. EPIST. Sapph. 204 q. modo -e. SEN. contr. 1, 5, 2, 2, 3, 6 SEN. Phoen. 531 dial. 2, 15, 4 SIL. 13, 712. MART. 1, 12, 6 heu q. -e. 6, 58, 3 o q. -e. al.; in enunt. secund. VELL. 2, 99, 3). CIC. Phil. 2, 100 potius -e (supra l. 22 sqq. et adde l. 36). nat. deor. 1, 20 sed etiam . . . -e (item, sed iunctim: FRONTO p. 175, 8 v. d. H. SALV. gub. 5, 22. sed -e e.: CAES. Gall. 6, 11, 2 VAL. MAX. 3, 7, 5. ac -e e.: PLIN. nat. 34, 1 PLIN. epist. 2, 3, 8, 9, 7, 4. -e e.: v. l. 5 sqq. et adde Ov. Pont. 1, 2, 98). COLVM. 3, 3, 1 est . . . -e adhuc supervacuum eqs. (PLIN. epist. 4, 1, 4. SIDON. epist. 9, 14, 9. v. et p. 43, 60). PLIN. nat. 17, 34 -e vestigiis quoque. Ps. QVINT. decl. 3, 17 p. 55, 17 -e vix ([textu dub., v. Helm, Götting. gel. Anz. 173, 1911, 338]). AVSON. 290, 63 p. 148P. vix -e. v. et p. 43, 64. 47, 45). 2 *de collocatione quod in universum iudicare difficiliter est, ea quae apud Cic. inveniuntur exempla perscrutati sumus; unde putamus distinguere posse hos fere collocandi modos*: -e plerumque verbo vel nomini, ad quod referendum est, iunctim antepositur (ca. 210 ex ca. 300 locis); disiungitur antepositum ca. 20 locis, ita tamen ut ante verba artius conexa ponatur (e. g. Cluent. 136 -e ad manus revocasset. Catil. 3, 1 -e ex faucibus fati ereptam. Att. 1, 16, 10 -e orationem . . . inclusi; notabiliora de orat. 1, 66 -e hic melius. Phil. 3, 3 -e potius puer [alibi potius -e, supra l. 22 sqq.]; dubites de p. red. in sen. 25 -e Italia ipsa). postponitur iunctim ca. 60 locis, separatim rarissime (separatur ab adi. vel pron. or. frg. A IX 16 ornamentis omnibus vinctum -e. fin. 1, 26 totum Epicurum -e; a verbo non disiungitur nisi fam. 7, 1, 3 dirupi me -e). inseritur inter nomina artius conexa de orat. 3, 202 sub aspectum -e subiectio. Brut. 118 architecti -e verborum. orat. 226 alterum -e Demosthenem. rep. 1, 45 divini -e est viri; inter nomen et verbum nat. deor. 1, 20 manu -e factum; notabiliter Tusc. 2, 44 ante -e quam (div. 1, 120 ante . . . -e q.). cf. relationem mutatam p. 45. 69. 77.

? II *vim auctivam (q. e. prorsus, penitus, plane) statuerunt docti quidam (v. Bulhart, Tert.-Studien, 1957, 41sq. Schrijnen-Mohrmann,*

Stud. zur Synt. der Briefe des hl. Cypr., I 1936, 148. Janssen, L'expressivité chez Salv., 1937, 134-169) restrictioni ipsi minimae vim quandam augendi inhaerere intellegentes; sed nos exempla ab eis allata alia ratione potius explicanda putavimus (e. g. per pleonasmum, per contaminationem quandam, sim.); v. e. g. p. 41, 36. 44, 68. 46, 6. 8. 83. 48, 51. 59. praeterea et alia afferuntur et haec: ASCON. Mil. p. 41, 13 nusquam -e inveni (-e del. Baiter, v. eius app. crit.; fortasse tamen affirmationem duriores [sc. id nusquam inveniri] mitigare voluit). TERT. fug. 9, 4 omnes -e ad martyrium exhortantur (v. Bulhart ad l., sed Tert. posuit -e fortasse memor non omnes martyrio dignos esse). CYPR. epist. 13, 6 novi et -e mutati (gradationis exemplum putamus, cf. p. 48, 51). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 222, 5 diabolus laqueis -e omnes involverat (non de peccato originali, ut Bulhart contendit). OP. imperf. in Matth. 37 p. 834 v. p. 45, 42.

superl. **paenissimē** (-sume PLAVT., -simus adi. l. 20). CHAR. gramm. p. 246, 4 sq. B. in his (i. adverbis collativis) extra consuetudinem communem frequenter perfectis uti solet Plautus (affert Aul. 668 et Most.; praeterea Cist. 63 penitissimo et Curc. 121 oculissime). PRISC. gramm. II 99, 17 a 'paene' . . . adverbio superlativum in 'simus' protulit Plautus (affert Most.). III 67, 7sq. 'paene' - ex quo etiam aliud derivavit Plautus (affert Most.). '-e significat . . . rem, de qua agitur, quamquam non perfecta sit, minimum tamen abfuisse, quin perfecta esset' (Hildebrand ad APVL. met.): PLAVT. Aul. 466 med . . . perdidit -e (pe- D, penissime B). 668 sublevit os mihi -e (pe- codd., plen- cod. N Charisi). Most. 656 mea consilia perturbat -e (plen- P, pe- in A ex spatio restituendum videtur, paenissime Char. et Prisc.). APVL. apol. 99, 3 quod -e oblitus sum. met. 8, 6, 6 -e . . . reddidit animam. flor. 16, 19 recitationem in propinquum diem . . . protuli, et quidem Philemonis exemplo -e (Ph. lectione prolata mortuus esse dicitur).

compos.: paenemodum, paeninsula, paenultimus.

paenemodum adv. a paene et modus sec. propemodum. GLOSS. V Aa F 239 fere: -um (-o var. l.) vel forte, quasi (v. Theander, Eranos 23, 1925, 170 sq.).

paeninsula v. vol. VII 1, 2034, 47 sqq.

[**paenior**, -iri postulanti quidam ex part. perf. paenitus; quod invenies sub paenitet (paeniteor).] Thome.

paenissimē, (-us) v. l. 15.

paenitus v. paenitet (paeniteor).

paenitendus, **paenitēns**, **paenitenter** v. paenitet.

***paenitentia**, -ae f. a paenitet (paenitens; cf. PRISC. gramm. II 561, 4 paenitens, unde -a. aliter, sc. a poena, derivare videntur RVRIC. epist. 2, 15 p. 397, 11 -a . . . , quae ex qualitate operis possidet laboriosa vocabulum. ISID. orig. 6, 19, 71 -a appellata quasi punitentia eo quod ipse homo in se poenitendo punit, quod male admisit. cf. lusum verborum p. 51, 56. 71). scribitur paen- e. g. ITALA Matth. 3, 2. 8 (codd. a, b al.). CIL XII 590, 3 (saec. V/VI) et passim in codd. recc.; pen- in titulis e. g. CIL V 7415, 4 (a. 481). XII 2193, 4 (a. 527), in codd. e. g. Liv. 44, 10, 2 (V). INTERPR. Gai 46. 50 et passim in recc.; poen- praeter VVLG. Matth. 3, 2. 8 (cod. J, saec. VI/VII) non nisi in codd. medii aevi (sed cf. l. 42); -net- CIL XII 2193, 4 (a. 527). XIII 2373, 3 (a. 508). 2377, 3 (a. 520). INSCR. christ. Leblant II 708, 3 penetensia. ibid. 9 penetensiae. formas plur. habent TERT. pudic. 5 p. 228, 2 VISIO Pauli 43 rec. Sang. p. 146, 12 S. formae gen. -ae primam et ultimam syllabam corripit CARM. de resurr. 276. legitur in poesi non nisi apud PVBLIL., PHAEDR., CARM. de resurr. 276, INSCR. christ. Leblant II 708, 3. 9; in prosa oratione inde a LIV., exstat in sermone iuris, sed praecipue apud auctores christ. inde a TERT., ITALA. [a sermone docto non alienum: francog. vet. et med. penance, penance; prov. vet. penedensa; cat. penedensa; hisp. vet. penedencia; port. vet. pendencia. fortasse etiam hisp. penedencia 'lis, rixa' cf. M.-L. 6629. Wartburg IX 119sq. Corominas III 730. Machado² III 1787. St.] [confunditur maxime cum patientia (in falsa var. l. ITALA Luc. 18, 7 cod. r; e conii. dubia TERT. patient. 12 p. 19, 4) vel potentia (restituatur PLIN. nat. 17, 94). restituatur loco dubio TERT. pudic. p. 53, 23.] fere i. q. affectus paenitendi (sc. sec. usum vocis paenitet illic sub II descriptum). accedit et interdum praevalet notio actionis (v. p. 51, 45. 54, 50) vel facultatis (v. e. g. p. 53, 46 sqq. 56, 62); interpretatione dubia significatur ipsa culpa, sc. cuius paenitet, p. 51, 40. 63. 78. GLOSS. μετάνοια, μεταμέλεια, quarum vocum responsionem non semper adnotavimus (cf. TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 369, 20 in graeco sono -ae nomen non ex delicti confessione, sed ex animi demutatione compositum est. v. etiam p. 51, 57. 55, 62); sed GLOSS. II 145, 14 -a: μετάνοια, ἐνδ(ε)ια potius explices cum Laistner: GLOSS. I II Philox. PE 68 -a: μ. 68a (penuria): ε̅.

I usu communi: A respicitur quod per culpam nostram, nobis agentibus fit (-am sentiunt fere homines; animalia p. 51, 14. 68, adde PLIN. nat. 10, 67; fortuna p. 51, 32): 1 errores, inconsiderate vel immoderate facta sim. (ad hunc usum cf. e. g. TERT. paenit. 1, 1 -am . . . natura tenus norunt pagani passionem animi quandam esse, quae obveniat de offensa sententiae prioris. 1, 4 cum illam -am etiam in bonis factis suis adhibent pagani: paenitet fidei, amoris, simplicitatis eqs.): PVBLIL. V 35 velox consilium sequitur [Korteweg]

-a (cf. A 32 ad paenitendum properat, cito qui iudicat). LIV. 31, 32, 2 celerem . . . -am, sed eandem seram atque inutilem sequi, cum praecipitata raptim consilia . . . revocari . . . non possint. 44, 10, 2 Andronicus Thessalonicam missus (sc. ut navalia incenderet), traxerat tempus . . . -ae relinquens locum. SEN. contr. 2, 4, 10. 7, 8, 1 si qua iteratio *condemnationis* recipi potest, in -am mortis (i. *capitis poenae*) recipienda est (in eadem causa QVINT. decl. 309 p. 218, 5 quae ista ad crudelitatem -a est?). suas. 7, 10 dixit Cestius -am illum Ciceronem acturum tam care spiritus (i. *vitae*) empti. contr. exc. 8, 6, 4. VAL. MAX. 1, 5 ext. 2 ne Apolloniatae quidem -am egerunt, quod . . . id responderunt. 7, 2 ext. 11 Aristoteles voluptates fessis . . . -aeque plenis animis nostris subicit, quo minus cupide repetantur (de eadem re: SEN. dial. 8, 7, 3 Epicurum recessurum a voluptate . . . , si . . . voluptati imminet -a. epist. 27, 2. 74, 15 [de animalibus] pudoris aut -ae metu. 90, 34. BOETH. cons. 3, 7, 1W. satietas voluptatum . . . -ae plena est. spectat ad amorem libidinosum: APVL. Plat. 2, 13 satietate ac -a. cf. etiam l. 25. 26. 35). al. PHAEDR. 1, 13, 2 qui se laudari gaudet verbis subdolis, fere dat poenas turpi -a. SEN. benef. 4, 34, 4 non mutat sapiens consilium . . . ; ideo numquam illum -a subit (sim. de sapiente: AVG. civ. 14, 8 p. 19, 27D.; sed aliter QVINT. decl. 327 p. 285, 25 in ipsis etiam, qui prudentia sapientiaque gloriari solent, habet locum -a). dial. 4, 6, 2 in hanc tristitiam omnis ira vel post -am vel post repulsam revolvitur. 5, 7, 2 faciet . . . te asperum -a operis infecti. 7, 7, 4 summum bonum nescit exire, nec satietatem habet, nec -am (opp. *ibid.* voluptas). epist. 68, 14 senectus se multis experimentis, longa ac frequenti rerum -a edomuit, . . . ad salutaria mitigatis adfectibus venit. al. CVRT. 10, 7, 12 paenitebat . . . modo consilii, modo -ae ipsius (sim. PLIN. epist. 7, 10, 3 ne rursus provinciae, quod damnasse dicitur, placeat agatque -am -ae suae. TERT. paenit. 5, 9 AMBR. paenit. 2, 9, 86). PETRON. 109, 1 utitur -ae (sc. pugnantium) occasione dux belli Eumolpos. 132, 12. 141, 1 fortuna (sc. quae prosperiora promiserat) . . . coepit redire ad -am suam (i. solitam). PLIN. nat. 9, 140 (de colorum mixtura) -a hoc . . . debet invenisse, artifice mutante, quod damnabat. 10, 171 homini tantum primi coitus -a, augurium scilicet vitae a paenitenda origine. al. QVINT. inst. 5, 7, 13 ne -a propositum mutaverint testes. decl. 260 p. 68, 12 speravi . . . aliquam impetus vestri -am. 267 p. 88, 23 -a iuvenilis temeritatis. al. Ps. QVINT. decl. 9, 2 (filii abdicatus ad patrem) si ulla emendatio -ae est (i. emendatio ex -a orta; vix cum vol. V 2, 454, 60 -a pro culpa; an pro 'paenitenti'?). 17, 3 ne pudorem -amque fateamini. al. TAC. Agr. 13, 2 agitasse Gaium Caesarem de intranda Britannia satis constat, ni velox ingenio mobili -ae fuisset (ingenii mobilis var. l.). hist. 2, 45, 2 eis, qui ferociores fuerant in repugnanda ditione, ad -am inclinantibus. et saepius, etiam apud auctores christianos. accedente notione actionis indicatur fere ipsa erroris compensatio, correctio sim.: PLIN. nat. 29, 23 mille . . . -ae modis (i. quibus medici menda curationis corrigant). Ps. QVINT. decl. 1, 16 filius scriptus (sc. heres) non timet -am testamenti (nisi gen. obi.). SVET. Aug. 27, 2 in cuius . . . pertinaciae (sc. proscibendi) -am postea T. Vinium, quod patronum suum proscriptum celasse olim diceretur, equestri dignitate honoravit. VLP. dig. 24, 1, 32, 3 ait oratio Antonini: fas esse eum . . . qui donavit paenitere . . . ; -am accipere debemus supremam (sc. qua revocatio donationis revocatur). deae specie induitur (v. Kroll, RE XV 1325, 14sq.). AVSON. 12 tit. p. 323 P. in simulacrum Occasionis et -ae (cf. infra v. II sum dea, quae factique et non facti exigo poenas, nempe ut paeniteat; sic Metanoëa vocor).

2 scelera, maleficia sim. (ad hunc usum cf. TERT. paenit. 1, 5 -ae malorum levius incubant pagani): LIV. 40, 54, 2 anxius . . . -a crudelitatis suae. SEN. suas. 6, 11 dixit Aegyptum . . . agere perfidiae -am. VAL. MAX. 5, 3, 2a hunc ingrante lapsae mentis errorem (sc. caedem Romuli) consentanea civitatis nostrae -a sequitur; . . . Camillus in exilium missus est (interpretes intellegunt 'facinus paenitendum'; sed vide ne per breviloquium affectus, sc. de exilio Camilli, significetur). 5, 9, 4 (filii ad patrem, cui insidias paraverat; antea: recta cogitatio pectus iuvenis occupavit) ne meus erga te amor eo sit tibi vilior, quod a -a oritur. PHAEDR. 4, 13, 9 leò pristinam iniquitatem deposuit; postquam labare coepit -a (aliter ROMVL. fab. 70, 4 rec. gall. [cf. rec. W] postea, ut habere coepit de hac re [sc. aequitate] -am). SEN. clem. 1, 11, 2 clementia vera . . . , quae non saevitiae -a coepit. dial. 5, 26, 2 nemo gravius adficitur, quam qui ad supplicium -ae traditur. al. CVRT. 5, 10, 8 -am secessionis simulare decreverant. 8, 2, 3 Clito occiso vigiles attoniti . . . procul stabant liberioemque Alexandri -am solitudo eliciebat. al. PETRON. 91, 2 (Giton ad Encolpium quem deseruit) qualibet saevitia -am iudicis tui puni (sententiam codd. praeter L; iudicem paenitentem intellegas). 91, 7 (Encolpius ad Gitonem) nihil iam memini, si bona fide -am emendas (i. firmiorem facis? cf. Gronovium in ed. Burmanni, 1743 ad 91, 2; vix pro culpa, sc. cuius paenitet; varie emend. varii). 107, 4 si quando -a fugitivos servos reduxit. PLIN. nat. 34, 140 Aristonidas artifex, cum exprimere vellet Athamantis furorem Learcho filio praecipitato residentem -a, aes ferrumque miscuit, ut robigine eius . . . exprimeretur verecundiae rubor (cf. de caede per insaniam facta: 35, 141 Herculem tristem insaniae -a). QVINT. inst. 12, 1, 7 sollicitudine, -a, poenarum omnium

expectatione torquetur mala mens. decl. 255 p. 45, 26 facilius est in istis transfugis scelus deprehendere quam -am. al. FRONTIN. strat. 1, 9, 4. 2, 7, 9 pudor transfugis attulit -am et consilium suum . . . mutaverunt. TAC. Agr. 16, 3 missus . . . Turpilianus, tamquam . . . delictis hostium novus eoque -ae mitior. hist. 3, 51, 2 acrior apud maiores, sicut virtutibus gloria, ita flagitiis -a fuit. 5, 25, 3 (verba Batavorum seditiosorum) ventum ad extrema, ni respiscere incipiant et noxii capitis poena -am fateantur. et saepe, etiam apud auctores christianos.

B respicitur quod potius sine culpa nostra, nobis invitis fit (cf. paenitet sub IIA): 1 quod displicet, incommodat sim. (cf. in explanatione gramm. PRISC. gramm. III 233, 2 paenitet me tui: -a me habet tui): SEN. dial. 6, 20, 4 Pompeius victus, etiam si incolumis fuisset, -am salutis acturus. epist. 56, 9 (de se ipso) saepe videmur taedio rerum civilium et infelicis atque ingratae stationis -a secessisse. 71, 29 illic malum verum est . . . , si ista (i. affectus) animum detrahunt, si ad confessionem servitutis adducunt, si illi -am sui faciunt (PANEG. 2, 14. 4; dub. an ad A ut: Ps. SEN. epist. Paul. 6). CVRT. 5, 5, 24 (milites ex captivitate mutilati redeunt) Alexander non fortunae solum eorum, sed etiam -ae miseretur (cf. 10 supplicia . . . , quorum nos pudeat magis an paeniteat, incertum est). PLIN. nat. 5, 73 gentem Essenorum frequentantibus, quos vitā fessos ad mores eorum fortuna . . . agit . . . ; tam fecunda illis aliorum vitae -a est. 2 quod amissum est, desideratur (dub. an huc etiam trahas IREN. 1, 30, 12 [1, 28, 6 H.] Prunicum contristatam invocasse . . . matrem; mater autem eius . . . miserata est super -a filiae; vix ad p. 55, 17): PAVL. NOL. epist. 13, 5 p. 88, 25 meritorum illius uxoris defunctae reputatio . . . acerbum imperat maerorem superstiti marito, quia iustus defunctus relinquet -am (cf. l. 16 desiderium).

II in sermone Christianorum (in tit. librorum TERT. paenit., Ps. CYPR. exhort. paen., PACIAN. paraen., AMBR. paenit., Ps. AMBR. paenit., HIER. epist. 147, AVG. serm. 351. 352, Ps. AVG. serm. ed. Mai 97, GILD. paen., VEREC. satisfact., LAVRENT. paen., CAES. AREL. serm. 67. 143. cf. DECRET. Gelas. 5, 6 l. 297D. liber qui appellatur -a Aadae [sim. l. 301 -a Origenis. l. 302 -a sancti Cypriani. l. 303 -a Iamne et Mambre]. DIONYS. EXIG. paenit. Thaisis praef. [Corp. Christ. 85] p. 75, 2 Thaisiae . . . -am. psalmos -ae v. infra l. 72, libellum -ae p. 54, 11): A de -a hominum: 1 in universum respiciuntur peccata (sc. contra deum, legem ecclesiasticam, disciplinam monasticam sim. facta; in hypothesis agitur -a apud deos paganos AVG. civ. sub a): a generaliter (exempla selecta; paucissima notabilia post HIER.): TERT. ieiun. 7 p. 282, 18 satis . . . -a scelerum commendaverat Niniven ieiunium triduo functa (-am vel functam edd.; sed cf. Thörnell, Studia Tert. I, 1918, 37). adv. Marc. 3, 23 p. 417, 17 cum . . . tempus medium a Tiberio usque ad Vespasianum non -am intellexissent Iudaei ((in) -am [sc. esse] Kroymann, sed fortasse conferas exempla p. 56, 28 allata). paenit. 2, 4 gratiae praeire intinctionem -ae iussit deus, ut quos per gratiam vocaret ad promissionem . . . per -ae subsignationem ante componeret. 12, 7 diu . . . -am domino immolarat rex Babylonius septenni squalore exomologesin operatus (cf. 12, 8 -am . . . et ministerium eius exomologesin. cf. etiam PACIAN. infra et e. g. p. 53, 16). pudic. 10 p. 239, 7 contendunt aliqui . . . illic . . . -ae constare rationem, ubi conscientia et voluntate delinquitur. ITALIA sap. 5, 3 (Cypr. Demetr. 24 p. 369, 4) oppressores iustorum -am habentes et . . . gementes: . . . erravimus a via veritatis eqs. (gr. μετανοούντες, VVLG. -am agentes [habentes var. l.]). Rom. 2, 5 (cod. d, sim. cod. 89) secundum . . . duritiam tuam et sine -am cor (gr. ἀμετανόητον, impaenitens cod. e al. et Vulg.). HERM. Pal. vis. 2, 2, 5 (cf. vulg.) -a . . . iustorum habet finem; completi sunt dies -ae omnibus sanctis; nam et gentibus -a est usque ad novissimum diem. IREN. 1, 31, 3 (1, 29 H.) si qui forte ex iis Valentinianis -am agentes et convertentes ad unum solum . . . deum eqs. (sim. 4, 40, 1 [4, 65 H.]). CYPR. laps. 29 p. 258, 20 -am criminis veris doloribus exprimentes. LACT. inst. 6, 13, 2 agere . . . -am nihil aliud est quam profiteri et adfirmare se ulterius non peccaturum. HIL. in Matth. 21, 6 dato . . . -ae spatium, eo videlicet tempore quod inter passionem et reditum claritatis est medium. ZENO 2, 17 (1, 34, 9 L.) remedium salutare deposcunt Ninivitae . . . sicque legitime celebrata -a deum sibi propitium reddiderunt. PACIAN. epist. 3, 17 p. 80 -a malum non est, cum David dicat (psalm. 91, 2): bonum est exomologesin facere. AMBR. apol. David I 4, 15 peccavit David . . . , sed -am gessit, flevit, ingemuit eqs. HIER. epist. 36, 9, 1 quinquagesimum psalmum -ae (cf. POSSID. vita Aug. 31 psalmos Davidicos, qui sunt paucissimi de -a. v. etiam p. 65, 45. 68, 34). 61, 4, 3 age -am et in sacco versare et cinere (cf. 65, 1, 2 sacci -am. AVG. serm. 326, 1 saccus -ae). AVG. civ. 1, 19 p. 32, 27D. (de morte voluntaria Lucretiae) ne sic quidem se occidere debuit, si fructuosam posset apud deos falsos agere -am. VITAE patr. 7, 10, 2 ex profundo cordis tui, cum dolore age -am apud eum fratrem quem contristaveris (an significatur prostratio?). GREG. M. epist. 8, 36 iactavit se Maximus tensus intra civitatem in media silice clamans et dicens: peccavi deo et beatissimo papae Gregorio; et acta -a per tribus horis eqs. (ibid. coepit ampliorem -am coram eis agere). ASSVMPT. Moys. 1, 18 ut invocetur nomen illius dei usque in diem -ae (cf. ibid. in consummatione exitus dierum). et saepe.

b rite in ecclesia, sc. -a peccatoribus imponitur antequam reconciliantur (de conversione Iudaeorum GREG. M. *infra* l. 54. ad rem cf. e.g. Poschmann, *RAC* II 805sq.; Jungmann, *Lex. für Theol. u. Kirche* II 823sq.): **α** varia notabilia selecta: in sacra scriptura (sc. loci ad originem usus ecclesiastici pertinentes): ITALIA II Cor. 12, 21 (codd. d, e al. = VVLG.) ne . . . lugeam multos ex his, qui ante peccaverunt et non egerunt -am (gr. *μη μετανοήσαντων*. cf. e.g. quae commentatus est TERT. l. 26). Hebr. 6, 6 (cod. d; sim. e et VVLG.) difficile est . . . lapsos eos fideles iterum renovare in -am (gr. *ἀνακαθίστην εἰς μετανοίαν*. cf. ad locum e.g. TERT. pudic. 20 p. 267, 5 hoc qui ab apostolis didicit . . . , numquam moecheo et fornicatori secundam -am promissam ab apostolis norat). *apud ecclesiasticos*: TERT. paenit. 7, 10 deus clausam licet ignoscentiae ianuam et intinctionis sera obstructam aliquid adhuc permisit patere: conlocavit in vestibulo -am secundam eqs. (9, 1 -a s. aliquo etiam actu administraretur; is actus . . . exomologesis est. al. *apud eundem*. aliter REGVLA mag. 14, 68). praeser. 30 l. 10 Marcion ex ecclesia amotus est; postmodum . . . -am confessus, cum conditioni datae sibi occurrit, . . . morte praeventus est (HIER. epist. 77, 4, 1 [cf. *ibid.* ut . . . errorem publice fateretur]. cf. LEO M. epist. 167, 10 professi [al.; v. etiam CONC. Paris. sub β]. ALC. AVIT. epist. 17 p. 49, 15 publica -ae professione). pudic. 1 p. 220, 5 (*edictum pontificis maximi*) ego et moechiae et fornicationis [delicta -a functis] dimitto (*sic deficientibus codd. ed. Gelenii*, funes *ed. princ.*, quod probat Kroymann, *Quaest. Tert.*, 1894, 78sq.; cf. 9 p. 238, 21 ut moechiam et fornicationem -a donent). 15 p. 252, 4sq. (*praecedit* II Cor. 12, 21) non utique recipiendos peccatores constituit apostolus, si -am inissent . . . , sed lugendos et . . . eiciendos, ut -am perderent. CYPR. epist. 4, 4 p. 476, 6 si . . . de eis virginibus aliqua corrupta fuerit, agat -am plenam . . . et . . . aestimato iusto tempore postea exomologesi facta ad ecclesiam redeat (55, 18 p. 636, 14 p. et iustam. 57, 1 p. 650, 19 diu. laps. 16 p. 249, 14 longa et p. al. *apud eundem*). 15, 1 p. 514, 9sq. ante actam -am, ante exomologesim . . . factam, ante manum ab episcopo et clero in -am inpositam (-a vel -ae var. ll.; *item* in -am: 18, 1 p. 524, 6, 19, 2 p. 525, 19. al.; in -a: 20, 3 p. 528, 20. 71, 2 p. 772, 23 [-am var. l.]. cf. sent. episc. 8 p. 441, 14 per manus impositionem in -a [-am var. l. *apud* AVG. bapt. 6, 15, 24 p. 314, 5]). 55, 6 p. 627, 22 statuimus ut . . . traheretur diu -a lapsorum (57, 2 p. 651, 21 tempore longiore. cf. CONC. Arel. a. 442-506 [Corp. Christ. 148] l. 202 cuius -ae communio multo tempore differatur). 55, 15 p. 634, 9 quorum lapsorum si -am respuamus eqs. (Ps. CYPR. ad Novat. 1, 1. cf. de -a deneganda: CYPR. epist. 55, 19 p. 637, 20 pertinaces ad eorum -am retundendam. EPIST. pontif. 369 Migne 50, 431^B morientibus denegari [ARNOB. ad Greg. 8 p. 398, 6. ALC. AVIT. epist. 4 p. 30, 21 negetur. CONC. Arel. a. 442-506 (Corp. Christ. 148) l. 201]. al.). 55, 20 p. 638, 8 quod lapsis laxata sit -a (*ibid.* p. 638, 16. cf. de -a concedenda: 55, 22 p. 639, 9 dandam [AMBR. paenit. 1, 3, 10 CONC. Valent. a. 374 (Corp. Christ. 148) l. 33 LEO M. epist. 108, 2 actionem -ae. 167, 2 per manus impositionem. al.]. ARNOB. ad Greg. 8 p. 398, 5 tradidit [GREG. TVR. vit. patr. 8, 11 p. 701, 17]. al.). OPTAT. 2, 24 p. 61, 16 de -a sauciastis pueros, ne aliqui ordinari patuissent. 2, 26 p. 65, 23 indixistis -am plebibus (AMBR. paenit. 1, 1, 4 GREG. M. dial. 2, 8 p. 93, 8 M. epist. 2, 45. 8, 1 aliquantum dierum. 8, 23 Iudaeis se convertentibus quadraginta diebus. cf. CONC. Epaon. a. 517 p. 25, 12 quibus . . . -am biennii . . . imponimus [CAES. AREL. epist. ad virg. 3, 4 p. 50, 28 M.]). *ibid.* p. 66, 4 alter anno toto, alter mense, alter vix tota die . . . -am gessit (*sim. cum indicatione temporis*: CONC. Valent. a. 374 [Corp. Christ. 148] l. 41 usque in diem mortis. FERRAND. canon. 151 septem annis. GREG. M. epist. 11, 27 in triennium. al.). EPIST. pontif. 255 Migne 13, 1145^A sicut -am agere cuiquam non conceditur clericorum, ita et post paenitudinem . . . nulli umquam laico liceat honorem clericatus adipisci (*sim. iudicant* EPIST. pontif. Thiel Gelas. 14, 2 CONC. Epaon. a. 517 p. 20, 1. al., cf. *supra* l. 51; aliter CONC. Araus. a. 441 [Corp. Christ. 148] l. 18). AMBR. epist. 20, 26 erat . . . dies, quo sese dominus pro nobis tradidit, quo in ecclesia -a relaxatur (paenit. 1, 1, 4. 1, 9, 40. 2, 6, 45). in Luc. 7, 221 scio quosdam dicere, quod ad mortem sibi lavacri gratiam vel -am servant (cf. paenit. 2, 11, 99 qui -am differunt. CAES. AREL. serm. 60, 3 si aliquis . . . in exitu vitae se reservet ad -am. cf. *etiam* p. 54, 8). obit. Theod. 34 quod privati erubescunt, non erubuit imperator Theodosius, publicam (-ae var. l.) agere -am (CASSIAN. inst. 2, 15, 2. 4, 16, 1. 4, 20 LEO M. epist. 167, 9 EPIST. pontif. Thiel Gelas. 14, 2. al.; cf. AMBR. paenit. 2, 10, 95 publice agitur). paenit. 2, 9, 86 plerique . . . -am petunt et, cum acceperint, publicae supplicationis revocantur pudore (LEO M. epist. 167, 2 publicam [cf. CAES. AREL. serm. 67, 1 p. 272, 8 publice. *item ibid.* p. 272, 10. 273, 3]. CONC. Agath. a. 506 [Corp. Christ. 148] l. 170 SACR. Gelas. 1657. al.; cf. AMBR. paenit. 2, 9, 87 poscunt [ALC. AVIT. epist. 4 p. 30, 21]. LEO M. epist. 168, 2 postulat [LIB. pontif. p. 117, 2 sub satisfactione libelli. al.]. *sim. al.*). CONC. Don. Bagai. (Aug. c. Cresc. 4, 4, 5 p. 505, 2) manebit . . . post praestitutum diem redeuntibus fixa -a. AVG. c. Cresc. 3, 60, 66 p. 472, 77 nulla -ae gravioris humiliatione vel expiati vel degradati (cf. 4, 37, 44 p. 543, 14 per -am degradati). CASSIAN. inst. 2, 16 nullus cum co fratre . . .

orandi habet licentiam antequam summissa in terram -a reconciliatio eius . . . publice fuerit ab abbate concessa (3, 7, 1). LEO M. epist. 167, 7 de his qui in aegritudine -am accipiunt (167, 8. EPIST. pontif. Thiel Gelas. frg. 37 ab excommunicatore. CAES. AREL. serm. 60, 3 p. 253, 31. al., adde AMBR. p. 53, 74). FAVST. REL. epist. 5 p. 184, 4 utrum incumbentibus extremae necessitatis angustiis momentanea -a capitales consumere possit offensas (ALC. AVIT. epist. 4 p. 30, 5 CAES. AREL. serm. 64, 1. cf. 60, 1 subitaneam [60, 2 ut ad illam s. -am se reservet. al.]). STAT. eccl. ant. (Corp. Christ. 148, 169) l. 50sq. ut sacerdos -am imploranti absque personae acceptione -ae leges iniungat (l. 66. cf. l. 61 statutis). CASSIOD. hist. 4, 33, 4 libellum -ae Iulio papae offerentes (LIB. pontif. p. 114, 21. cf. p. 53, 80). LIB. pontif. p. 99, 10 ministerium ad baptismum vel -ae ex argento. EPIST. pontif. Arel. 35 p. 53, 7 qui clericus invitus ad -am agenda in monasterio mittitur (cf. GREG. M. epist. 1, 18 p. 24, 3 Marcellum . . . in monasterio sancti Hadriani in -am deputatum. 1, 42 p. 67, 10 in eisdem monasteriis ad -am lapsos trade. al.; *sim. sine indicatione loci*: 1, 42 p. 67, 13 qui in -am dati fuerint [*ibid.* p. 67, 15. 6, 24 p. 259, 13]. al.).

β exempla in quibus -a initium esse videtur vitae fere religiosae (inde de ipsa vita l. 41 sqq.; dedimus certiora): LEO M. epist. 167, 12 contrarium est omnino ecclesiasticis regulis, post -ae actionem redire ad militiae saecularem (cf. l. 33). CONC. Arel. a. 442-506 (Corp. Christ. 148) l. 78 -am coniugatis nonnisi ex consensu dandam (-a . . . danda var. l.). Andeg. a. 453 (Corp. Christ. 148) l. 29 quod constitutum etiam de his diaconis, qui accepta -a resilierint, . . . servabitur (GREG. TVR. Franc. 9, 33 p. 388, 16. 19 erat . . . in veste religiosa, adserens se accepisse -am. vit. patr. 10, 2 p. 707, 6 heremum petiit Friardus . . . ; ipse quoque et abba Sabaudus . . . -am accipientes Vindonitensim . . . sunt adgressi). Aurel. a. 511 p. 5, 14 de his, qui suscepta -a religionem suae professionis obliti ad saecularia relabuntur (*sim.* Epaon. a. 517 p. 24, 11. Aurel. a. 538 p. 81, 16 si quis -ae benedictione suscepta ad saeculare habitum miliciamque reverti praesumserit). Epaon. a. 517 p. 24, 7 veduarum consecrationem, quas diaconas vocitant, . . . abrogamus, sola eis -ae benedictione, si converti ambiunt, inponenda (Aurel. a. 538 p. 81, 14 de paenitentium conversione; ut ne quis b. -ae iuvenibus persunis credere praesumat. cf. l. 32). Paris. a. 556-573 p. 144, 10 quae feminae vestium commutatione, tam viduae quam puellae, religionem, -am aut virginitatem publica fuerint declaratione professae. INSCR. christ. Diehl 1693 (a. 481) (vixit in saeculo (anno)s . . . LXV et -am eg(i)t ani XXII (*sim.* CIL XIII 2377, 3 [a. 520] Carusa reliciosa qui egit -am annus viginti et duos). INSCR. christ. Leblant II 708, 3 septem supra beata complevit in secula per -a vita (sc. uxor post mortem coniugis; *ibid.* 9 quos liberos . . . sulo -ae castetates munere notret. cf. *comm.* Leblant ad l.). LEX Visig. 3, 5, 2 nullus sub religionis abitum consistentem, sive viduitatis continentiam profitentem seu agentem -am, . . . accipiat coniugem.

2 usu deflexo, sc. respectu peccati evanescente vel evanido, indicantur variae actiones: **a** prostratio ex reverentia facta (sc. gr. *μετανοίαν βάλλειν sim.*; cf. *prostrationes paenitentium* p. 52, 78. 82. v. et l. 1): VITAE patr. 3, 94 (*sim.* 7, 10, 1) coepit . . . -am apud eum agere. 6, 2, 13 tulit pater eum filium mortuum ad illum senem et procidit cum filio suo tanquam -am faciens, ut benediceretur ab eodem sene (cf. *locum geminum* 3, 120 ut est moris postulantium benedictionem). *ibid.* senex putans, quia -am ageret ante pedes ipsius puer ille (cf. 3, 120 quem cum . . . orandi causa iacere speraret). 6, 3, 2 abbate Macario cognito -am agentes dixerunt eqs. (cf. 3, 195 provoluti pedibus eius). MART. BRAC. sent. patr. 61 mittens -am ante ipsum rogavit eqs. (mittens se ante pedes eius *cod. M.*, id est iactans se ad pedes eius *add. codd. LT, sim. V*). **b** ieiunium quod deo deprecando suscipitur: VITAE patr. Iurens. 102 M. comperit Lupicinus Agrippinum in carcere inclusum esse: imponit ergo sibimet . . . cum oratione continuata -am indefessam, et praeter cibos viles atque incoctos . . . nihil omnino aliud . . . potitus est, donec illum cerneret absolutum.

B de -a dei (angeli *infra* l. 82): **1** loci sacrae scripturae (cf. p. 61, 31): ITALIA I reg. 15, 29 (Tert. adv. Marc. 2, 24) discidit dominus regnum Israhelis de manu tua (*i. Saulis*) . . . et non convertetur neque -am aget (gr. *μετανοήσει*, *Vulg.* paenitudine non flectetur), quia non sicut homo est ad paenitendum (gr. *τοῦ μετανοῆσαι*, *VVLG.* ut agat -am). I par. 21, 15 (Ambr. in psalm. 37, 15) habuit deus -am super malitiam (sc. pestilentiam in Israhel missam. gr. *μετεμελήθη*, *Vulg.* misertus est). Ier. 18, 8 (Ps. Ambr. paenit. 27, cf. *VVLG.*) -am agam pro malis, quae cogitabam eqs. (18, 10 [*ibid.*] pro bonis [gr. *υποβόησεν*]). Os. 11, 8 (cod. 176) conversum est cor meum . . . , conturbata est -a mea: non faciam secundum iracundiam indignationis meae (*Vulg.* paenitudo). Rom. 11, 29 (cod. d al. = *VVLG.*) sine -a . . . sunt dona et vocatio dei (gr. *ἀμεταμέλητα*). *VVLG.* Iob 42, 10 dominus . . . conversus est ad -am Iob. **2** ceteri loci: TERT. carn. 8 l. 11 angelum quendam inclitum nominant Apelleiaci, qui mundum hunc instituerit et instituto eo -am admiserit (*i. egerit?* admiscuerit *Latinius probante Mahé coll.* Ps. TERT. haer. 6 p. 223, 18 cui mundo [mundi *codd.*] permiscuisse -am angelum dicit [Korteweg]

Apelles. cf. autem TERT. carn. 8 l. 14 dignum aliquid -a fecerit, l. 15 teste . . . -a institutoris). adv. Marc. 2, 24 p. 367, 20 (*respicitur I reg. 15, 11* paenitet me) malum factum Saulis . . . onerabat *deus* -ae suae professione, quam vacante delicto . . . consequens est invidiosam potius intellegi, non criminiosam (*cf. in eadem re* OPTAT. 2, 23 p. 60, 13 -am suam professus est). p. 368, 29 (*respicitur Ion. 3, 10* misertus est) ergo, dices, . . . culpandus est *deus*, qui iustitiae utique non paenitentiae -am gessit. p. 369, 17 nihil . . . aliud intellegitur esse -a divina quam simplex conversio sententiae prioris (*sim. definiunt* AVG. serm. 22, 6 EVCHER. instr. 1 p. 82, 21). 2, 28 p. 375, 8 -am dissimulationis pristiniae fecit *deus vester*, debitam malo facto (*item in eadem causa* p. 375, 10). *al.* IREN. 1, 3, 1 (1, 1, 5 H.). 2, 5, 4 (2, 4, 4 H.) magis deificum erat, ut in principio initium excideret *deus* . . . necessitatis, quam postea, quasi de -a, conaretur . . . eradicare (*sim. 2, 17, 11* [2, 22, 5 H.] velut ex -a). HIL. in psalm. 2, 40 (*respicitur Ier. 18, 8 sub a*) -am . . . suam *deus* memorat ad poenam. *al.*

C de -a diaboli (in hypothesi de -a quam agunt daemones apud deos paganos AVG.; *vix huc* IREN. p. 52, 26): HIER. epist. 61, 2, 1 erravit *Origenes* . . . de diaboli -a (in Is. 30, 30-33 l. 39). AVG. civ. 8, 19 p. 350, 14 D. an et ipsi daemones, ut possint paenitentibus mereri indulgentiam apud deos paganos, priores agunt, quod eos deceperint, -am?

III appendix locutionum selectarum (locutiones ad usum sub IIA1b et 2 illustratum specialiter pertinentes illic collegimus):

A iuncturae verbales: 1 nom.: a de ipsius -ae motione, statu *sim.*: PVBLIL. V 35 velox consilium sequitur -a (LIV. 31, 32, 2 VAL. MAX. 5, 3, 2a SEN. benef. 6, 4, 6. *al.*; *cf.* CVRT. 8, 8, 23 consecuta est). PHAEDR. 4, 13, 9 labare (*nisi abl.*). SEN. benef. 4, 34, 4 numquam illum -a subit (CVRT. 3, 2, 19 PLIN. nat. 10, 67. *al.*). 6, 29, 1 numquam illi sit . . . datorum beneficiorum -a (epist. 27, 2 PLIN. nat. 10, 171 VVLG. I Esdr. 10, 2 super hoc peccatum. *aliter, sc. de facultate paenitendi alicui data*: HERM. Pal. vis. 2, 2, 5 [*cf. vulg.*]. *sim.* 9, 19, 1 [*cf. vulg.*] ipsis non -a, sed mors est). dial. 8, 7, 3 si . . . voluptati iminebit -a. 9, 2, 8 illos . . . -a . . . tenet (*cf.* PRISC. gramm. III 233, 2 habet). QVINT. decl. 327 p. 285, 25 in ipsis . . . habet locum -a (HERM. Pal. mand. 4, 1, 10). b de eo quod a -a efficitur: SEN. dial. 5, 7, 2 faciet . . . te asperum -a (*cf.* LACT. inst. 6, 24, 8 cautum ac diligentem facit). PETRON. 107, 4 si . . . -a fugitivos reduxit. QVINT. inst. 7, 1, 53 licet te . . . -a . . . ad hoc . . . adduxerit. FRONTIN. strat. 1, 9, 4 illos -a coegit satisfacere (*cf.* CYPR. epist. 55, 23 p. 641, 23 rogare . . . compellit). TERT. paenit. 2, 6 uti . . . -a . . . mundam pectoris domum . . . spiritui sancto paret. ARNOB. nat. 2, 5 ne . . . hoc inrevocabilis -a castiget. LACT. inst. 4, 30, 13 -a, quae peccata et vulnera . . . curat. *al.*

2 dat.: -ae locum, veniam dare *sim.* (exempla, in quibus tam dat. quam gen. intellegi potest, pro dat. accepimus; ceterum v. p. 57, 68): LIV. 44, 10, 2 -ae relinquens locum (TAC. ann. 13, 27, 2 -ae aut novo beneficio. PLIN. epist. 1, 24, 4). QVINT. decl. 267 p. 91, 25 detis locum -ae (HIER. in Ier. 8, 4. VVLG. sap. 12, 10 [*gr. τόπον μετανοίας*]. 12, 19 [*gr. μετάνοιαν*]. *al.*). TAC. hist. 1, 32, 2 daret malorum -ae, daret bonorum consensui spatium (HIL. in Matth. 21, 6). PLIN. epist. 10, 96, 2 haesitavi . . . deturne -ae venia (PS. CYPR. adv. Iud. 8 p. 142, 1). 10, 96, 10 si sit -ae locus (TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 369, 6 INST. Iust. 3, 23 *pr. cf.* HIL. in Matth. 27, 5 tempus). CYPR. epist. 55, 22 p. 639, 17 -ae tempus datur (*cf.* PACIAN. paraen. 6 p. 112 -ae tempus indulget *deus*. LIB. pontif. p. 112, 22 ut -ae reservaret tempus). ? -ae esse (loco coniecturis vexato): TAC. ann. 5, 4, 1 posse (domus) Germanici exitium -ae (esse) seni.

3 acc.: a pro subi. est qui -am sentit: α -am agere, habere *sim.* (quae iuncturae saepe ad verbum q.e. paenitet circumscribendum positae esse videntur; *cf. e.g. versionem vulg. novi test., quae reddit gr. μετανοῦν per 'paenitet' vel 'paeniteo' singulis locis, 'paeniteor' ter, '-am agere' 24ies*): ① cuius rei paeniteat, non indicatur: VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 acturum -am (IVLIAN. dig. 4, 4, 41 GAIUS dig. 17, 1, 27, 1 VLP. dig. 29, 2, 25, 14. 47, 12, 3, 10 PAUL. dig. 19, 2, 24, 4 TERT. pudic. 18 p. 261, 2 ITALA I reg. 15, 29 [Tert. adv. Marc. 2, 24 p. 369, 11]. *et saepe*). ITALA sap. 5, 3 (CYPR. Demetr. 24 p. 369, 4) -am habentes ([VVLG. agentes; habentes *var. l.*]. Luc. 13, 5 [codd. a, aur., f]. 15, 7 [codd. a, b *al.*]. 17, 3 [codd. b, c *al.*]). Luc. 11, 32 (cod. e) -am gesserunt ([egerunt cod. a *al. et* VVLG.; paenituit eos cod. c]. HERM. Pal. mand. 4, 1, 7 [vulg.: egerit]. OPTAT. 2, 26 p. 65, 19 gerere didicerunt. AMBR. apol. Dav. I 4, 15. *al.*). HERM. Pal. vis. 3, 5, 5 -am facere (vulg.: agere). *al.* ② indicatur cuius rei paeniteat: *per gen.*: SEN. suas. 6, 11 agere perfidiae -am (7, 10 tam care spiritus empti. VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 SEN. dial. 6, 20, 4. *al.*). TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 368, 29 iustitiae . . . -am gessit (HERM. Pal. sim. 6, 5, 7 admissorum [vulg.: egerint]. LVCIF. Athan. 2, 33 p. 205, 22. *al.*). 2, 28 p. 375, 8 -am dissimulationis . . . fecit (IREN. 3, 23, 5 [3, 35, 1 H.]). *al.* *per enunt. secund. (acc. c. inf.* PS. AVG.). VAL. MAX. 1, 5 ext. 2 -am egerunt, quod . . . dixissent (3, 4, 2. ITALA Matth. 21, 32 [codd. a, b *al.*]. PORPH. Hor. carn. 1, 34, 1 AVG. civ. 8, 19 p. 350, 14 D.). HIER. epist. 51, 3, 4 (*Epiphany*) -am agere, quare vobis communicaverimus. PS. AVG. quaest. test. I 114, 31 -am agentes, tarde se cognovisse quod verum est. *per*

locut. praepos.: ITALA I par. 21, 15 (Ambr. in psalm. 37, 15) habuit -am super malitiam ([*gr. ἐπί*]. II Cor. 12, 21 [cod. r=VVLG.] non egerunt -am s. immunditia [*aliae vers.* in immunditiam, Pacian. epist. 1, 5 ex his *eqs.*, *gr. ἐπί*]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 9 p. 398, 13 agens s. *al.*). Ier. 8, 6 (Ps. Cypr. exhort. paenit. p. 18) homo -am agens a malitia sua ([VVLG. super, *gr. ἀπό*]. act. 8, 22 [cod. 57=VVLG.] -am . . . age ab hac nequitia tua [cod. e *al.* habe, *gr. ἀπό*]. apoc. 2, 22 [Cypr. epist. 55, 22 p. 640, 2] gesserint [cod. g *et* VVLG. egerint, *gr. ἐξ*]. *al.*). apoc. 2, 21 (cod. g) non vult -am agere de fornicatione sua ([*Vulg.* paeniteri a, *gr. ἐξ*]. 9, 20 [cod. g=VVLG., *gr. ἐξ*]. HERM. Pal. mand. 10, 2, 4 AVG. epist. 265, 7. ROMVL. fab. 70, 4 [rec. gall.] habere. *al.*). *sim. al.* ? *per acc. graec. (nisi acc. est obi. totius iuncturae)*: ITALA apoc. 9, 20 (Cypr. testim. 3, 59 p. 163, 16) nec -am egerunt opera factorum manuum suarum (cod. g *et* VVLG. de operibus, *gr. ἐξ*). β *alia*: -am ostendere, confiteri, simulare *sim.*: CVRT. 5, 10, 8 -am . . . simulare decreverant (SVET. Cal. 39, 2 HIER. epist. 134, 1, 3. *cf.* HEGES. 1, 42, 2 praetendebant. AVG. epist. 153, 20 fingitur). QVINT. inst. 11, 3, 86 an non manibus -am . . . ostendimus (IREN. 3, 23, 5 [3, 35, 1 H.] per succinatorium. *cf.* ITALA Sirach 20, 4 [Monac. =VVLG.] manifestare. CYPR. laps. 29 p. 258, 20 veris doloribus experimentes). decl. 267 p. 90, 19 si confiterer . . . -am (*cf.* PS. QVINT. decl. 17, 3 fateamini [TAC. hist. 5, 25, 3]. PHYSIOGN. 40 p. 57, 11 profiteri). -am inire, suscipere *sim.*: TERT. bapt. 10 p. 209, 13 -am inire (patient. 12 p. 19, 11 pudic. 15 p. 252, 4. ITALA Matth. 3, 2 [Tert. paenit. 2, 5]. *cf.* TERT. paenit. 2, 14 invadit [4, 2]). paenit. 5, 1 -am . . . susceptam (RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 18, 2 BACHAR. fid. l. 209. *al.*; *cf.* TERT. paenit. 6, 1 capessendam [ORIG. in Matth. ser. 117 p. 246, 34]. *ibid.* adsumunt). -am discere *sim.* (*huc etiam* TERT. p. 52, 46?): TERT. paenit. 2, 8 quam -am cognito domino discimus (OPTAT. 6, 8 p. 156, 11). 5, 1 -am . . . cognitam. -am tenere, exigere *sim.*: TERT. paenit. 4, 2 -am amplexare (6, 17). 6, 1 -am . . . perpetuo continendam. 6, 4 -am adimplere (*cf.* 6, 23 implere). HERM. Pal. sim. 8, 3, 5 -am . . . suam custodierunt (*vulg.* servaverunt eam). LAMPR. Comm. 6, 5 -am . . . ultra triginta dies tenere non potuit (PASS. Thom. 30 Z.). AMBR. in psalm. 37, 59 exigenda -a est (*cf.* GREG. M. epist. 3, 40 peragat [3, 42]). -am immolare, deferre *sim.*: TERT. paenit. 12, 7 diu . . . -am domino immolarat (pudic. 10 p. 239, 10). ZENO 2, 17 (1, 34, 9 L.) legitime celebrata -a. AMBR. epist. 51, 11 -am deferentibus.

b pro subi. sunt alii homines, deus vel res: -am expectare, invenire *sim.*: SEN. contr. 2, 4, 10 tuam expectabam -am (TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 358, 13 patient. 12 p. 18, 21. *al.*; *cf.* TAC. ann. 13, 13, 1 opperiri. HIER. epist. 63, 3 praestolaris). QVINT. decl. 255 p. 45, 26 deprehendere . . . -am (*cf.* CYPR. epist. 55, 18 si -am . . . peccatoris invenerit dominus [IVST. 11, 3, 6 FILASTR. 132, 5]). 260 p. 68, 12 speravi . . . aliquam impetus vestri -am (*cf.* TERT. patient. 12 p. 18, 21 exoptat . . . exorat). *al.* -am facere (*sc. alicui*) *sim.* (*addas fortasse* p. 54, 77): SEN. epist. 71, 29 si illi -am sui faciunt affectus. CVRT. 8, 2, 3 -am solitudo eliciebat (excipie-codd.). FRONTIN. strat. 2, 7, 9 attulit -am. TAC. hist. 4, 58, 6 vos deos precor . . . ut . . . militibus Romanis aut innocentiam detis aut . . . -am (ITALA II Tim. 2, 25 [codd. d g, *sim.* VVLG.] ne forte det eis deus -am. VVLG. Sirach 44, 16. *al.*). ann. 1, 18, 3 -am adcelerabo (*cf.* CYPR. epist. 48, 4 p. 608, 12 fovendam). ITALA II Cor. 7, 10 (codd. d g, *sim.* VVLG.) tristitia -am . . . operatur. OROS. hist. 2, 19, 12 tempora quae incutiunt . . . de neglecta religione -am. -am ostendere, indicere *sim.*: TERT. paenit. 5, 1 quae -a per dei gratiam ostensa et indicta nobis *eqs.* pudic. 1 p. 220, 9 illic . . . -a promulganda est, ubi *eqs.* ITALA Luc. 24, 47 (codd. a, b *al.*=VVLG.) praedicari . . . -am (CYPR. Fort. 12 p. 343, 21. *al.*; *cf.* IREN. 3, 9, 1 -am . . . annuntiantem Iohannem. *ibid.* praeconabat [3, 10, 1=3, 11, 1 H.]. *al.*). *al.* -am (*i. facultatem paenitendi*) dare *sim.*: ITALA act. 5, 31 (cod. d *al.*, *sim.* VVLG.) hunc Iesum deus . . . exaltavit . . . dare -am Istrahel. 11, 18 [cod. d *al.*, *sim.* VVLG.]. HERM. Pal. sim. 9, 19, 2 [*item vulg.*]. *al.*). HERM. Pal. sim. 8, 6, 2 (*cf. vulg.*) ipsis tribuit *deus* -am (HIER. epist. 21, 35, 3). 9, 19, 2 istis -a posita est (VVLG. or. Man. 8 [*cf. 7* promissisti]).

4 cum praepos. ad, in: VAL. MAX. 9, 1 praef. ut . . . ad -am impelli possit luxuria (*sim.* CYPR. epist. 55, 17 p. 636, 9 compelli. *cf. etiam* TERT. pudic. 19 p. 262, 15 urgebat. ITALA Rom. 2, 4 [codd. d, e=VVLG.] adducit [AMBR. paenit. 2, 11, 100]. *al.*). PETRON. 141, 1 fortuna . . . coepit redire ad -am suam (HIER. hom. Orig. in Ezech. 10, 1 p. 416, 9). TAC. hist. 2, 45, 2 militibus Othonis ad -am inclinantibus. 2, 63, 1 in -am versus (SVET. Cal. 9 ad -am. IVST. 12, 6, 7. *al.*; *cf.* SVET. Claud. 13, 2 in -am . . . conversis [CYPR. epist. 66, 1 p. 726, 10 ad -am. 67, 6 p. 740, 16 ad agendam -am. *al.*]). 4, 37, 2 mutati in -am (ann. 6, 36, 4 ad -am. 11, 33). SVET. Nero 43, 2 revocatis . . . ad -am (ITALA Hebr. 6, 6 [Tert. pudic. 20 p. 266, 28] in -am. CYPR. patient. 4 p. 399, 27. *al.*; *cf.* ITALA Matth. 9, 13 [cod. g¹=VVLG.] vocare . . . ad -am [AMBROSIAS. in I Cor. 1, 8]. HIER. epist. 21, 2, 6 ad -am provocabat [21, 28, 1. *al.*]). *al.*

5 abl., sc. -a fungi (*huc etiam locus dubius* TERT. p. 53, 23): TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 358, 16 Babylonis tyranno -a functo. paenit. 5, 2 -a functus (-am *var. l.*). 6, 22.

mitta(tur) mihi (sc. *munus satis magnum*, cf. 425 sq. *munusculum?* :: *lucrum*). TER. Hec. 775 quod si perficio, non -et me famae, solam fecisse id quod aliae meretrices facere fugitant (DON.: *λιότης* . . ., pro eo quod est 'magnam famam cupide acquisierim'. cf. ACC. trag. 313 quod si procedit, neque te neque quemquam arbitror tuae -turum laudis [cf. p. 63, 52; in GLOSS. ad l. V 646, 2 -turum: permisurum forma paenisurum latere videtur]). Eun. 1013 an -bat flagiti, te auctore quod fecisset adulescens, ni miserum insuper etiam patri indicares? (DON.: parum videbatur [affert Haut. 72 et PLAVT. Truc. 533]. sequitur condicio ut: LIV. 28, 41, 3 -bit te, P. Corneli Scipio, gloriae tuae, si [nisi vel ni var. ll.] hostem cum i. Hannibalem . . . tu consul Italia expuleris?). Phorm. 172 ita plerique ingenio sumus omnes: nostri nosmet -et (sc. *eius, quod habemus*, cf. 167 inopia . . . copia. DON.: -et cum, qui parum putat. add. *pars codd.*: ergo 'ipsi nos' inquit 'nostra contemnimus'. fortasse huc spectat CIC. Tusc. 5, 54 p. 60, 21). ACC. trag. 491 quod superest, socium mittis leto? an lucti -et? CIC. rep. 6, 16 iam . . . ipsa terra ita mihi parva visa est, ut me imperii nostri, quo quasi punctum eius attingimus, -ret. LIV. 1, 8, 7 cum iam virium haud -ret, consilium deinde viribus parat Romulus; centum creat senatores (8, 23, 5 minime -ere se v. suarum, si bellum placeat). 4, 58, 10 nullum annum esse, quo non acie dimicetur; et tamquam -at laboris, novum bellum . . . parari. TAC. hist. 2, 19, 2 obsequium et parendi amor, quod solum illis partibus defuit, cum virtutis haud -ret.

2 enunt. secund.: a interrog.: PLAVT. Bacch. 1182 satis, satis iam vostris convivi: me nil -et, ut sim acceptus (Poen. 283 -et, exornatae ut simus.: . . . pro erili et nostro quaestu satis bene ornatae sumus [cf. 288 satiust, satis . . . sat]). Mil. 740 nil me -et iam, quanto sumptu(i) fuerim tibi (Pseud. 305 an -et te, leno, q. hic amator fuerit usui? TER. Haut. 72 quantum hic operis fiat, -et [SCHOL. Ter. Bemb.: parum videtur]. CIC. orat. 130. off. 1, 2 tam diu . . . discere velle debebis, quoad te, quantum proficias, non -bit [item Att. 12, 28, 2 q. profecerim]. Att. 1, 20, 3 a senatu quanti fiam, minime me -et. DON. Ter. Andr. 692 ['si hic non insanit satis'] si -et te, quantum sua sponte insanit). Trin. 320 is probus est, quem -et, quam probus sit et frugi bonae; qui ipsus sibi satis placet, nec probus est nec frugi bonae. Truc. 533 -etne te, quot (quod trad.) ancillas alam, quin etiam m(i) insuper adducas? b cum quod:

PLAVT. Rud. 578 an te -et, in mari q. elavi, ni hic in terra iterum eluam? (LIV. 9, 34, 18 -et . . ., q. antiquissimum sollemne . . . ad servorum ministerium religiosus censor deduxisti . . ., nisi universam rem publicam eo nefario obstrinxeris, quod eqs.). CAES. civ. 2, 32, 12 (Curio ad milites) an -et vos, q. salvum atque incolumem exercitum . . . traduxerim? q. classem hostium . . . profligaverim? eqs. ('non satis est' intellegunt Kraner-Hofmann-Meusel ad l.). c condic. (quod accedit ad alias indicationes supra TER. Eun. 1013 et LIV. 28, 41, 3 sub I, PLAVT. Truc. 533 sub a, PLAVT. Rud. 578 et LIV. 9, 34, 18 sub b): PLAVT. Amph. 1124 eum . . . filium suum esse . . ., alterum tuum esse dixit Iuppiter puerum.: pol me haud -et, si licet boni dimidium mihi dividere cum Iove. Cist. 47 (loq. lena) ecaster haud me -et, si ut dicis ita futura es; nam si quidem ita eris ut volo, . . . mihi lucro . . . eris (cf. 42 satius fuerat).

B moventia subaudiuntur: PLAVT. Aul. 434 utinam mea mihi modo auferam . . . salva: me haud -et, tua ne expetam (vix cum ne iungendum, quod idem ac 'nedum' intellegas). Stich. 307 spatium hoc . . . brevest curriculo; quam me -et! (sc. 'quam me dolet hoc spatium curriculo meo non sufficere!').

II potius cum respectu qualitatis non satisfaciens, sc. quae reddit non contentum, indignantem, aegre ferentem sim.: A -et alicuius rei vel hominis displicentis, de quo non ratio est reddenda (nonnulla exempla inter A et B esse ambigua non nescimus, e. g. p. 60, 23). accedit respectus pudendi, sc. alicuius indigni, inferioris, e. g. VERG. ecl. 2, 34, 10, 16sq. HOR. sat. 1, 6, 89 Ov. Pont. 3, 2, 47 LIV. 45, 39, 18, syn. vel iuxta pos. pudet saepius (sed discernitur CVRT. 5, 5, 10), piget SALL.(?) rep. 1, 8, 9, taedet CIC. Att. 2, 22, 6; opp. libet PLIN. epist. 6, 10, 2. saepius negatum in figura q. d. litotes fere i. q. placet.

I moventia indicantur per: a estructuras huius verbi proprias: α gen.: ① rerum (inde a LIV. exempla pauca selecta): CIC. inv. 2, 9 quodsi ea, quae in his libris exponuntur, tanto opere eligenda fuerunt, quanto studio electa sunt, profecto neque nos neque alios industriae nostrae -bit. div. in Caec. 69 cuius consuetudinis atque instituti (i. sociorum querimoniae delatae ad defensorem bonum) patres maioresque nostros non -bat tum, cum eqs. Sest. 60 ut illum . . . paene iam provinciae suae -ret (sc. potius modi, quo cam acceperat; aliter: LIV. 9, 42, 5 Volumnium p. haud -uit; multa secunda proelia fecit, eqs.). Planc. 82 me . . . vehementer vitae meae -ret, si in mea familiaritate locus esset nemini nisi litigioso aut nocenti (Att. 3, 7, 2 ut me non nostri consili v. que -at. FRONTO frg. 3 p. 240, 4 v. d. H. male me . . . praeteritae v. meae -et [nisi ad B]. AVG. civ. 2, 2 p. 55, 8D. ne -at eas feminas v., quas non est unde possit -ere nequitiae [opponitur respectus sub B illustratus]. CE 1857 [a. 468, contextu manco] -uit v. [an pers.? cf. p. 65, 84]. al. HOR. epod. 11, 8 heu me, per urbem, nam pudet tanti mali, fabula

quanta fui, conviviorum et -et, in quis eqs. (SCHOL.: non conviviorum -et, sed quod fabula fuerit conviviorum . . .; -et ad factum, pudet ad verecundiam pertinet). Ov. met. 15, 278 capitisque sui ripaeque prioris -uisse ferunt, alia nunc ire Caicum. Pont. 3, 2, 47 patriae nec -et (APVL. apol. 24, 7 [24, 2 pudendum]). LIV. 45, 39, 18 nec magis me eius tumoris quam cicatricum harum pudet -etque (cf. CVRT. 5, 5, 10 quorum suppliciorum nostrorum [sc. corporis mutilati] nos pudeat magis an -at, incertum est [huc spectat 5, 5, 24 paenitentia omissa pudore]). PLIN. epist. 6, 19, 6 si -et te Italicorum praediorum, hoc vendendi tempus. SVET. Aug. 28, 2 nisus omni modo, ne quem novi status -ret. al. gen. cum part. perf. pass.: LIV. 30, 30, 30 quemadmodum, quia a me bellum coeptum est, ne quem eius -ret, . . . praestiti, ita admitar, ne quem pacis per me partae -at. VELL. 2, 12, 5 ne eius Marii nati rem publicam -ret (cf. Cic. Phil. 1, 35 ut natum esse te cives tui gaudeant).

② hominum (animalium VERG.): me mei sim. (cf. p. 58, 34 sqq.; aliter p. 61, 59): CIC. de orat. 3, 32 cum ego . . ., quamquam memet mei -et, cum hoc Antonio maxime tamen in comparatione coniungar. Tusc. 5, 54 ut stultitia . . . numquam se . . . satis consecutam putat, sic sapientia semper eo contenta est, quod adest, neque eam umquam sui -et (an eius quod possidet? sed cf. SEN. epist. 115, 18 hoc tibi philosophia praestabit . . .: numquam te -bit tui). Att. 12, 21, 3 si quid nos fefellerit, illius Terentiae malo me quam mei -ere (fortasse simul ad B spectat). PLIN. paneg. 27, 2. GELL. 20, 6, 7 (in exemplo usus genetivi). al. aliorum (v. Cic. Att. 12, 21, 3 supra): CIC. ac. 2, 69 quid? eum Mnesarchi -bat? quid? Dardani? Att. 8, 1, 3 comitum molestorum. VERG. ecl. 10, 16sq. stant et oves circum; nostri nec -et illas nec te -at pccoris, Galle (SERV. auct.: alii -et 'pudet' accipiunt). HOR. sat. 1, 6, 89 nil me -at sanum patris huius (SCHOL.: non me -et, quia patrem habui operarium et libertum, quia vir bonus fuit). LIV. 1, 50, 6 si suos eius Tarquinii Superbi -at, quippe qui alii super alios trucidantur, eqs. 4, 3, 13 -at nunc vos plebei consulis, cum maiores nostri advenas reges non fastidierint? (7, 25, 1). al. PLIN. nat. 35, 157 effigies deorum fictiles erant lautissimae, nec -et nos illorum, qui tales eos coluere. TAC. Agr. 33, 2 neque me militum neque vos ducis -uit. al.

β inf.: ① solum (subaudiendum CIC. Att. 3, 3): A praes. (omnes inf. praes. huc pertinere putavimus praeter p. 62, 2 sq., ubi praes. quodam modo spectat ad tempus praecedens): CIC. Cluent. 80 neque me -et hoc potius tempore quam illo causam A. Cluenti defendere. Mur. 66 quem Scipionem non -bat facere idem quod tu: eqs. Rab. Post. 32 neque me . . . -et . . . sempiternas amicitias habere. orat. 164 sic loqui. Att. 3, 3 diem . . ., cum tibi agam gratias, quod me vivere coegisti; adhuc quidem valde me -et (3, 4 me . . . valde -et v.). PLANC. Cic. fam. 10, 23, 1 numquam . . . me -bit maxima pericula pro patria subire. Ov. Pont. 2, 3, 14 ipse decor recte facti, si praemia desint, non movet et gratis -et esse probum. LIV. 1, 8, 3 me haud -et eorum sententiae esse, quibus . . . placet eqs. ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 2, 24 tot . . . insignes iuvenes, quot intueor, non magis sunt paenitendi senatores, quam -et Persicum . . ., amicum meum, inter imagines maiorum suorum Allobrogici nomen legere. 2, 29 ex Luguduno habere nos nostri ordinis viros non -et (an cum acc. c. inf.?). SIL. 5, 652 nec vos -at, populares, fortibus umbris hoc mactare caput. QVINT. inst. 11, 1, 55 neque . . . me -et ad hoc . . . opus meum . . . respicere. al. B perf. (exempla certiora, cetera v. p. 61, 77): CIC. Cael. 6 ut eum -at non deformem esse natum (de quo loco disputatur GELL. 17, 1, 6 sqq., v. p. 61, 23 sqq.). Cato 84 non libet . . . mihi deplorare vitam, . . . neque me vixisse -et, quoniam ita vixi, ut non frustra me natum existimem. SALL.(?)rep. 1, 8, 9 quibus reprehensoribus me subiectum haud -et, magis reticuisse pigeret. VERG. ecl. 2, 34 nec te -at calamo trivisse labellum (SERV.: non tibi parum videatur [affert TER. Haut. 72]. eadem ad: VERG. Aen. 1, 549 [Ilioneus Didoni] officio sc. beneficiis nec te certasse priorem -at). TIB. 1, 4, 47 nec te -at duos subiisse labores eqs. PROP. 4, 2, 3 nec -et inter proelia Volsinios deseruisse focos (6 Romanum satis est posse videre forum). STAT. silv. 2, 3, 23 Pana nympham sequentem -uit vidisse deam Dianam (PLIN. epist. 6, 10, 2 libuit . . . monumentum eius videre et v. -uit). DRAC. Romul. 4, 9 (loq. Hercules) -et, alme parens, vestra de stirpe creatum Alcidem. GREG. M. moral. 15, 7 in somnio divites factos evigilasse -et. al.

② acc. c. inf. (fortasse etiam supra l. 52): CIC. ad Brut. 26, 4 W. nec . . . -ere potest rem publicam me pro eo spondisse. LIV. 10, 40, 1 -et milites in posterum diem dilatatum certamen. 28, 40, 7 dum ne (me vel me non var. l.) -at adhuc aliorum speciosiora primo adpectu consilia semper visa, mea usu meliora. TAC. ann. 11, 24, 3 num -et (sc. nos) Balbos ex Hispania . . . transivisse?

γ enunt. cum quod, ut, quia (si non nisi conexu laxiore CIC. Att. 13, 28, 2 sub b, Phil. 13, 32 sub 2): TAC. ann. 2, 46, 2 neque -ere, quod ipsorum in manu sit, . . . bellum an pacem . . . malint (vix intellegendum -ere se eius rei, quia eqs. GELL. 17, 1, 7 FIRM. math. 8, 7, 3 -bit eos, q. viri nati sint. cf. p. 67, 4). AVSON. 193, 10 p. 51P. mitis amice, bonus frater, fidissime coniunx, nate pius, genitor: -et, ut fueris. SCHOL. HOR. sat. 1, 6, 89 quia eqs. (v. supra l. 30).

δ substituitur subi. rei (sec. dolet sim.; subi. est pron. neutr.): [Keudel]

CIC. Att. 13, 28, 2 reprehenduntur quae scripsi in epistula ad Caesarem, quod me minime -et; si enim pervenissent istae litterae ad eum, mihi crede, nos -ret. in enunt. relat.: TRACT. Pelag. 1, 2 p. 8 non . . . aegre ferat dilectio tua me ad peregrina profectum . . .; non vos -at, quod mihi optabile est, nec meum gaudium vestra debet esse tristitia.

2 moventia subaudiuntur (pauca certiora non nisi apud CIC., cetera v. sub B2): CIC. Flacc. 76 apud P. Globulum, meum necessarium, fuisti gratiosior quam apud P. Orbium: utinam neque ipsum neque me -ret! Phil. 13, 32 si omnibus suis copiis excellentem virum res publica armasset, quem tandem bonum -ret? Att. 2, 22, 6 mutationis . . . spes nulla in re publica; sed . . . taedet ipsum Pompeium vehementerque -et. 6, 2, 7 numerabantur nummi: noluit Scaptius; . . . audio omnino Scaptium -ere. 13, 27, 1 (de epistula ad Caesarem ab amicis non probata et Ciceroni non iam placente) valde me -bat.

B -et alicuius facti non iam placentis vel peccati, sc. de quo est ratio reddenda (sive sibi ipsi sive aliis, sc. sec. leges, mores, utilitatem sim.; spectat magis minusve ad mutationem animi vel sententiae, cf. syn. vel iuxta pos. mutare sententiam sim. CIC. Mur. 61 SEN. benef. 4, 34, 3. GELL. 17, 1, 6 infra. PROSP. in psalm. 109, 4, opp. semper ita sentiet CIC. Flacc. 104, maneo in sententia CIC. Att. 9, 10, 8; apud iudices vel in testamento l. 66. 69. p. 62, 79). hunc usum solum probat GELL. 17, 1, 6sq. (reprehenditur CIC. Cael. 6, v. p. 60, 56) -ere . . . tum dicere solemus, cum, quae ipsi fecimus aut quae de nostra voluntate nostroque consilio facta sunt, ea nobis post incipiunt displicere sententiamque in iis nostram demutamus; . . . (9) -ere nisi in voluntariis rebus non probe dicitur eqs. -et non modo male factorum (sive sibi ipsi sive aliis nocentium), sed etiam bene factorum, qui autem usus reprehenditur a Christianis inde a TERT. paenit. 1, 4 infra l. 64, revocatur tamen ab eis ad explicandam paenitentiam dei ut mutatam tantum sententiam (v. locos sacr. script. infra allatos ITALA vel VVLG. gen. 6, 6 I reg. 15, 11. 29 Ier. 18, 8. 10 Ion. 3, 9 sq. 4, 2 nec non psalm. 109, 4 p. 62, 76, quos cf. etiam s. v. paeniteo, paeniteor et paenitentia p. 54, 67); sed accedit respectus conscientiae malae iam inde a CIC. (e. g. div. 1, 63 HOR. carm. 3, 24, 50 Ov. trist. 4, 9, 4).

1 moventia subaudiuntur per: a structuras huius verbi proprias: α gen.: ① solum (exempla post CAES. selecta): CIC. Verr. II 3, 3 se nullius rei tam -ere . . . quam quod C. Carbonem umquam in iudicium vocavisset. Catil. 4, 20 me . . . meorum factorum atque consiliorum numquam . . . -bit (fam. 7, 3, 2 MAT. Cic. fam. 11, 28, 4 CATVLL. 30, 12. PVBLIL. G 3 gravis animi poena est, quem post facti -et [cf. I 41 infra]. NEP. Cim. 3, 2 Ov. epist. 16[17], 34 SEN. Med. 989. benef. 4, 34, 3 numquam sapientem facti sui -ere nec umquam emendare, quod fecerit, nec mutare consilium. al.). Mur. 61 sapientem nihil opinari, nullius rei -ere, nulla in re falli, sententiam mutare numquam (cf. SEN. supra). Phil. 14, 30 eos numquam oportebit consili sui -ere (Catil. 4, 20 v. supra. Att. 3, 7, 2 v. p. 59, 79. 9, 10, 8 non -ere me c. de tua mansione [postea: maneo in sententia et gaudeo te mansisse]. al. v. vol. IV 449, 25). al. div. 1, 63 eos . . . qui secus quam deceit vixerunt, peccatorum suorum tum, i. morte instante, maxime -et (PVBLIL. I 41 imprudens peccat, quem peccati [facti trad.] -et. Ov. Pont. 1, 1, 58 LIV. 3, 67, 5 Avg. in psalm. 147, 24. al. apud eundem). al. PVBLIL. M 58 male vincit quem . . . -et victoriae. S 18 admissi. CAES. civ. 2, 32, 14 vos me imperatoris nomine appellavistis; cuius si vos -et, vestrum vobis beneficium remitto. HOR. carm. 3, 24, 50 scelerum si bene -et ([PORPH.: bene pro valde positum]. Ov. epist. 14, 15 IUVENC. 3, 711 CLAUD. 20, 507). Ov. trist. 4, 9, 4 fac . . . te pateat -uisse tui (sc. facinoris tui; aliter p. 60, 16 sq.). LIV. 35, 25, 8 praetorem decreta eorum . . . se executurum adnisorumque, ut . . . nec pacis eos -ret nec belli. SEN. benef. 1, 1, 4 leves sumus et quos paulo post muneris sui -at. IUV. 1, 170 galeatum sero duelli -et. TERT. paenit. 1, 4 paenitentiam etiam in bonis factis suis adhibent ignorantes deum (sc. irrationabiliter); -et fidei amoris simplicitatis liberalitatis patientiae misericordiae. VLP. dig. 11, 1, 11, 12 Celsus scribit licere responsi -ere sc. heredem, si nulla captio ex eius paenitentia sit actoris. al. cum dat. pro acc.: HERMOG. dig. 32, 22pr. si specialiter dixerit in testamento prioris voluntatis sibi -uisse et voluisse, ut eqs. ② cum part. perf. pass.: CIC. phil. frg. 5, 60 ut calculum reduces, si te alicuius dati -et. Ov. am. 3, 7, 46 muneris oblatis. LIV. 2, 49, 12 pacem supplices petunt; cuius impetratae . . . ante deductum Cremera Romanum praesidium -uit. 9, 11, 3. 23, 10, 10. 23, 12, 6 Hannonem belli suscepti adversus Romanos (recipitur 23, 12, 9). SEN. benef. 6, 42, 2 -et accepti beneficii, quem nondum redditi piget. CVRT. 5, 10, 15 cogitati sceleris. al.

β inf.: ① solum: ② perf.: CIC. Flacc. 104 L. Flaccum . . . numquam . . . prospexisse vestrae salutis . . . -bit, semper ita sentiet, talem se animum . . . patriae debuisset; vos ne -at tali civi non pepercisse, . . . providete. Rab. Post. 5 Mil. 82 Phil. 12, 7 de orat. 1, 209. 2, 77 Tusc. 4, 49. al. PVBLIL. C 40 cito culpam effugiat, quem incurrisse -et ([versum vario modo tradunt codd. varii, v. app. crit.]. cf. SEN. Ag. 243 quem -et peccasse, paene est innocens). Ov. epist. 2, 58 turpiter hospitium lecto cumulasse iugali -et et lateri conseruisse

latus (2, 55 nec moveor, quod eqs.). al. LIV. 3, 36, 8. 30, 28, 10. et saepius. ③ praes. (cf. p. 60, 37): CIC. prov. 15 consulum alter non audet nos certiores facere . . . alterum . . . necesse est paucis diebus -at audere (sc. -bit quod nunc audet). FIRM. err. 28, 12 adhuc indignationem suam . . . deus . . . suspendit, ne vos forsitan peccare -at.

④ acc. c. inf. (sc. perf.; acc. est pron. reflexivum): CIC. Sest. 95 ut eum tali virtute . . . se in rem publicam fuisse -at. fam. 5, 20, 2 tribui tibi tantum, quantum me tribuisse numquam me -bit.

γ enunt. cum quod (cf. infra l. 39; quare CAES. AREL.): CIC. Verr. II 3, 3 v. p. 61, 39. Att. 2, 4, 2 neque mihi unquam veniet in mentem . . . -ere, quod a me ipso non desciverim. 11, 13, 2 se -ere, q. animum tuum offenderit, sed se iure fecisse. SVLPICIA Tib. 3, 18, 4 si quicquam . . . commisi . . . cuius me fatear -uisse magis, hesternam quam te solum q. nocte reliqui. Ov. fast. 6, 45 q. non foveo (i. desii fovere; cf. 41 et 47 cum inf. perf.). LIV. 34, 54, 8 Africanum, q. consul auctor eius rei fuisset, -uisse. SEN. contr. 2, 3, 6 ASCON. Corn. p. 56, 10 QVINT. decl. 335 p. 319, 24 PS. QVINT. decl. 7, 13 APVL. apol. 94, 2. ITALA I reg. 15, 11 (Tert. adv. Marc. 2, 24) -uit, q. regem fecerim Saul (gr. παρακέκλημαι ὅτι, VVLG. -et me q.). VVLG. gen. 6, 6 -uit eum deum q. hominem fecisset in terra. al. quare: CAES. AREL. serm. 156, 5 ut ita senioribus suis . . . respondeant, ut ipsis senioribus -at, q. eos . . . ammonere . . . voluerint.

δ praepos. (sec. usum personalem, q. v.): in (dub.): TERT. adv. Marc. 2, 28 p. 375, 6 -uit in aliquo (mali quo vel mali in aliquo var. ll.) deum nostrum, sed et vestrum. de: ITALA Ier. 18, 10 (Rufin. Orig. in num. 16, 4) -bit me de omnibus bonis, quae locutus fueram ut facerem iis (sed ibid. 18, 8 -bo de, cf. gr. et Vulg. p. 64, 13). Ion. 3, 10 (Tert. adv. Marc. 2, 24) -uit dominum de malitia (cf. l. 33 cum gr. et Vulg.). HERM. Pal. mand. 10, 2, 3 cum eum de iniquitate . . . -uerit (gr. μετανοεί, antea autem: λυπείται ἐπί). AVG. in psalm. 109, 17 l. 39. 45sq. MVTIAN. Chrysost. hom. 23 p. 383/84 (gr. p. 166 μεταμνήσει σοι ἐπί). super: ITALA Ion. 3, 10 (cod. 175) -uit deum s. mala (gr. μετενόησεν . . . ἐπὶ τῇ κακίᾳ, Vulg. misertus est . . . super, sed cod. Amiat. -uit et misertus est). HIER. in Ier. 4, 28 nec -uerit eum deum s. his, quae cogitaverit. pro: ARNOB. ad Greg. 19 p. 427, 20 mala pro quibus illos nunc -et.

ε abl. (cf. p. 66, 56. 76): PELAG. in II Cor. 7, 9 si me (om. pars codd.) -uisset eo quod vos durius corripuerim.

ζ inde: COMM. instr. 1, 25, 7 modo mete; quodsi non, te -et inde (i. ad sententiam sequentem trahere voluerunt quidam, vix recte).

η substituitur subi. rei (sec. dolet sim.): α pron. neutr.: ipsum: CIC. inv. 2, 43 id facinus . . . quod -ere fuerit necesse, quod spem celandi non haberet (Tusc. 5, 81 sapientis est . . . proprium, nihil q. -ere possit facere, nihil invitum. ad Q. fr. 1, 2, 7 nihil . . . , q. nos -ret. PVBLIL. C 26 cave quicquam incipias, q. -at postea [post -at trad.]). Tusc. 5, 53 (v. 5, 81 supra) ut nihil -at, nihil desit, nihil obstet. APVL. met. 11, 30, 2 nec . . . laborum me sumptuumque quidquam . . . -uit. AMBR. paenit. 2, 9, 86 eos, qui paenitentiam agunt, hoc solum -ere non debet, ne ipsius paenitentiae agant paenitentiam. AVG. pecc. mer. 1, 19, 25 numquid tantillos pueros potest aliquid -ere? (in psalm. 109, 4 l. 42). in enunt. relat.: CIC. Tusc. 4, 79 quo modo . . . si naturalis esset ira, . . . quemquam -ret, quod fecisset per iram? (CATVLL. 63, 73 [Iog. Attis] iam iam dolet q. egi, iam iamque -et. PLIN. nat. 18, 26 DRAC. laud. dei 3, 644).

β subst. (in versibus interpolatis [desunt in A]): PLAVT. Stich. 51 me quidem haec condicio nuptiarum factarum nunc non -et [cf. Petersmann ad l.]: SEDVL. op. pasch. 4, 7 (quae praecedunt v. p. 64, 55) si nos antiquae lubricum -at iam ruinae (carm. pasch. 4, 72 si nos -at veterem quaesisse ruinam). CASSIOD. var. 10, 26, 3 ut tali facto eam Ranildam non -ret mutata religio (religione var. l.). CORIPP. Ioh. 2, 364 -ant si bella (sed 4, 206 -uit bellasse). 4, 210 modo -et ista virtus ad bellum incitans. 6, 90 didicerunt corda dolores impia -uitque malum.

2 moventia subaudiuntur: α exempla varia (post LIV. selecta pauca): CIC. Lig. 30 erravi, temere feci, -et. Tusc. 5, 104 nescimus, ante quam -ere coepit, contemnere honores populi. Att. 7, 12, 5. 8, 5, 1. epist. frg. IV 3 W. (contextu manco). MET. CEL. Cic. fam. 5, 1, 1. SALL. Iug. 31, 10 neque eos, qui ea fecere, pudet aut -et, sed incedunt . . . magnifici. 104, 5 Boccho, quoniam -et, delicti gratiam facit senatus. HOR. sat. 1, 2, 77 ne -at te, desine matronas sectarier. Ov. epist. 14, 13 ut dicant morientia 'et' ora (8 et 14 piget). fast. 4, 176. 6, 51 Pont. 1, 1, 59sq. LIV. 3, 2, 5. al. TERT. paenit. 8, 8 si -at ex animo (-as cod. O, Borleffs 1957, cf. p. 63, 69). ITALA psalm. 109, 4 (Cypr. testim. 1, 17. al.; sim. VVLG., PSALT. Rom., HIER. psalt. sec. Hebr.) iuravit dominus nec -bit eum (gr. μεταμνήθησεται. Avg. ad l. 17 l. 37 sq. numquid -et deum, sicut hominem eqs.? PROSP. ad l. non mutabit consilium, non aliud faciet, nec umquam ei haec sententia displicebit). VLP. dig. 24, 1, 32, 2 sq. v. p. 51, 52. PRVD. cath. 2, 26 sol ecce surgit igneus: piget, pudescit, -et, nec teste quisquam lumine peccare constanter potest. al. cum dat. pro acc.: VICTORIN. leg. dom. 197 nisi -uisset iniquis (sec. CARM. adv. Marc. 3, 182, ubi iniquos). β gerundium (fortasse hic illic ad usum personalem spectans): CIC. fin. 2, 106 voluptas corporis . . . [Keudel]

saepius . . . relinquit causam -endi quam recordandi. ac. frg. 16 corrigere errorem -endo. Tusc. 4, 79 Alexander cum interemisset Clitum . . ., vix a se manus abstinuit; tanta vis fuit -endi. PVBLIL. A 32 ad -endum properat, cito qui iudicat. LIV. 24, 26, 15 quod non locus -endi aut regressus ab ira relictus esset (FRONTO p. 197, 19 v. d. H. locum -endi reliquit. al.). 42, 13, 3 receptum ad -endum. PHAEDR. 5, 5, 3 ad -endum . . . agi. TAC. ann. 3, 51, 2 non senatui libertas ad -endum erat. 4, 11, 1 nullo ad -endum regressu. Ps. APVL. herm. p. 265 orationis variae species . . . ut . . . obiurgandi, -endi, deplorandi. TERT. paenit. 2, 1 modum . . . -endi. 7, 2 ne retractantes de residuo auxilio -endi spatium adhuc delinquendi demonstrare videamur. 7, 3 quia patet ad -endum. ITALA I reg. 15, 29 (Tert. adv. Marc. 2, 24 p. 369, 11) deus non convertetur neque paenitentiam aget, quia non sicut homo est ad -endum (gr. τοῦ μετανοῆσαι, Vulg. ut agat paenitentiam). CYPR. epist. 55, 29 abscidere . . . -endi viam. al.

inde pers. *paeniteo, -uī, -ēre et depon. *paeniteor, -nīsus (-nitus) sum, -ērī. formas part. perf. -nīsus (sec. nitor, nīsus sum?) vel -nītus et fut. -nsurus vel -nīturus v. p. 66, 62sq. nec non l. 52.

i. q. paenitentiam sentio (subi. est is qui paenitentia afficitur, sc. homo vel deus, animal p. 64, 76, dei sententia p. 64, 54; aliter, sc. cum subi. rei paenitentiam evocantis p. 60, 84. 62, 42): I forma activa: A exempla singularia aetatis prioris et ambigua quaedam. usum antiquissimum testatur CAPER (l. 28) et PRISC. gramm. II 432, 12 antiquissimum consuetudine a -o paenitet, a taedeo taedet, pigeo piget eqs. 561, 3 impersonalia deficient in . . . supinis et participiis . . .; sed . . . invenitur -ens, unde paenitentia . . .; sciendum tamen, quod haec omnia inveniuntur perfectorum declinationem habentia in usu veterum teste Capro: pigeo, taedeo, pudeo, -o, eqs. III 486, 6 paenitet taedet piget pudet licet libet positiva sunt . . .; antiquissimi tamen et -o et pudeo et pigeo et misereo dicebant.

1 forma finita: PACVV. trag. 31 nunc -bunt [libunt] liberi grato ex loco (affert NON. p. 475, 18sq. s. v. -bant [-bunt corr. Quicherat] inter alia exempla 'de contrariis generibus verborum').

2 formae infinitae (cf. gerundium fortasse nonnumquam huc spectans, v. p. 62, 83, gerundivum v. p. 66, 84): a part. praes., fut.: α testimonia grammaticorum (cf. QVINT. sub β): SACERD. gramm. VI 431, 27 impersonalis species verborum duo recipit participia, praesentis temporis taedens pudens -ens, et futuri . . . taedendus pudendus paenitendus. DOSITH. gramm. VII 408, 18 impersonalium verborum omnino participia non esse, quamvis visum fuerit Salustio dicere '-entem Lepidum'; et pudens. DIOM. gramm. I 363, 20. CLEDON. gramm. V 71, 30 ab impersonali verbo participia nisi usurpata non veniunt: pudens -ens quaeritur, utrum faciat ab impersonali verbo. POMP. gramm. V 261, 19. PRISC. gramm. II 561, 3 v. supra l. 26. β exempla: praes. (pro subst. et praedictive): CIC. Phil. 12, 7 optimus est portus -enti mutatio consili. SALL. hist. frg. 1, 68 Lepidum -entem consili (affert CHAR. gramm. p. 331, 14B. paenitet me . . .; quamvis Sallustius dixerit eqs. v. etiam DOSITH. supra). ceterum non ante SVET. Vit. 15, 3 infra l. 78 et MIN. FEL., TERT. aliosque Christianos, qui usum frequentant, v. maxime p. 65, 9. fut. (usus impers. defendi potest ACC. trag. 313 p. 59, 5; a depon. potius derivandum p. 66, 66): SALL. hist. frg. inc. 35 non -turum (affert QVINT. inst. 9, 3, 12 breviter petendo eo usque processum est, ut 'non -turum' pro non acturo paenitentiam . . . dixerit).

b infin. (exempla certius ad usum impers. spectantia illic invenies inde a Cic. Mur. 61 p. 61, 46. Att. 2, 4, 2 p. 62, 12. 6, 2, 7 p. 61, 14. Ov. met. 15, 278 p. 60, 4): α aetatis prioris (fortasse etiam LIV. 3, 2, 4, ubi tamen sequitur verbum impers.): LIV. 36, 22, 3 Aetolos . . ., si -ere possint (possit nonnullae edd. vet.), posse et incolumes esse. β ambigua aetatis posterioris (certa non ante APVL. met. 5, 6, 3 p. 64, 61): GELL. 1, 8, 6 (Demosthenes Laidi meretrici) -ere tanti non emo (gr. μεταμέλειαν. eadem verba eiusdem ANTH. 892, 4. cf. gr. Macr. Sat. 2, 2, 11 μετανοῆσαι). TERT. paenit. 4, 7 bonum est -ere an non? 7, 13 pigeat sane peccare rursus, sed rursus -ere non pigeat. al.

B usu pleno aetatis posterioris (formis finitis: iuxta formas similes GELL. 5, 1, 3 p. 64, 59, usu transitivo apud MIN. FEL. et TERT. [v. sub 2; vix agnoscendum TERT. paenit. 8, 8 p. 62, 74], ceterum non ante ITALAM et CYPR. sec. μετανοέω [de VVLG. v. p. 55, 61]): 1 intransitive (sc. structuris a verbo impers. ductis): a alicuius facti vel peccati (cf. usum impers. sub IIB). exprimitur vel declaratur paenitentia peccatoris saepius apud Christianos, maxime sub β; deo -ere CASSIOD. in psalm. 50 concl. l. 677 (cf. in deum p. 66, 41), ante aliquem RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 44(46). ad paenitentiam dei cf. usum impers. (v. p. 61, 31) et s. v. paenitentia p. 54, 67.

α generativum: ① indicatur cuius rei per: ② gen. (sui l. 84sq., cf. p. 60, 16): SVET. Vit. 15, 3 Flavianos . . . in Capitolio oppressit . . .; non multo post -ens facti . . . iuravit eqs. (SVLP. APOLL. perioch. Ter. Haut. 3 animi . . . sese angebat f. -ens. RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 3). ITALA Ion. 4, 2 (Tert. adv. Marc. 2, 24) deum -entem malitiarum (cf. p. 64, 18 cum gr. et Vulg.). TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 353, 24 (sec. Ezech. 33, 11) deus malit paenitentiam peccatoris quam mortem . . ., nolit peccatores sui iam non -entes

(PORPH. Hor. sat. 2, 3, 254 ['mutatus Polemon'] Xenocrates coggi. Polemonem -ere sui sc. vitae luxuriosae et coronas abicere. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 299 paululum sui -ens [sc. promissi dati; gr. μεταμέλω χρόμενος]). CYPR. epist. 19, 2 p. 526, 16 si commissi vere et firmiter -ent lapsi (-et edd. vet.). IVST. 31, 6, 6 -ere neglecti consilii coepit. RVFIN. hist. 2, 3, 2 vetusti -entes erroris (gr. non resp.). PRVD. psych. praef. 49 cachinni -ens Sarra. PAVL. Nol. carm. 24, 30 fit navigandi -ens. CONC. S II 2, 2 p. 88, 33 eius rei (gr. II 1, 2 p. 159, 32 μεταμελομένουσ). al.

② praepos.: de: SVET. Claud. 43 sub exitu vitae signa quaedam . . . -entis de matrimonio Agrippinae deque Neronis adoptione dederat. ITALA Ier. 18, 8 (Ps. Cypr. exhort. paen. p. 16. al.) -bo de malis, quae cogitavi facere illis (gr. μετανοῆσω ἐπί, Vulg. agam . . . paenitentiam super. eadem respondent 18, 10 [ibid.] -bo de bonis). Ps. AMBR. paenit. 23 de tuis sceleribus. CONC. S I 4 p. 236, 18 quod -uerimus de his quae contra Nestorium scripsimus (gr. I 1, 6 p. 157, 13 μετέγνωμεν ἐπί). et saepius. in: ITALA Ion. 4, 2 (cod. 175 al.) tu . . . -ens in malignitatibus (gr. μετανοῶν ἐπί, Vulg. ignoscens super). HIL. in psalm. 2, 40 si in his vitis suis -rent, id est, si ab his desinerent. EVAGR. vita Anton. 20 (de uxore Loth) respicere . . . retrorsum nihil aliud est quam in eo -ere quod coeperis (Migne gr. 26, 872^c μεταμελήθησαι, VITA Anton.: converti . . . retro nihil aliud est nisi ut -at tantum quemquam). al. ab: ITALA apoc. 2, 21 v. p. 66, 50. 9, 21 (Tycon. ad l.) non -uerunt ab homicidiis suis (gr. μετενόησαν ἐκ, Vulg. egerunt paenitentiam ab). DIDASC. apost. 45, 28 a perversione. MVTIAN. Chrysost. hom. 9 p. 299/300 -ere ab operibus mortuis (gr. p. 77 μετανοῆσαι ἀπό). al. super: HIL. in psalm. 2, 26 p. 57, 8 ut . . . s. contumelia inclusae humilitatis corporeae -rent. Ps. PHILO antiq. 6, 6 s. consiliis suis pessimis. VVLG. or. Man. 7 tu es . . . -ens s. malitias (i. miserias) hominum (gr. μετανοῶν ἐπί). Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 38, 4G. tum sera (se sera codd. nonnulli) paenitentia s. ruinas suas -et ac deflet. al. pro: LVCIF. Athan. 2, 1 p. 147, 3 si -ueris pro homicidiis proque sacrilegio tuo. RVFIN. Adamant. 2, 6 (sec. gen. 6, 6) -uit deus pro eo, quod malos creaverat homines (gr. μετενόησεν . . . δημιουργήσας). apol. adv. Hier. 1, 44(46) qui ante te pro his dictis -uit. hist. 4, 18, 7. CONC. S II 3, 2 p. 97, 3 cum oportuisset eum pro his -ere (gr. II 1, 3 p. 117, 18 ἐπί τούτοις μετανοῆσαι). al.

③ enunt. cum: quod: TERT. adv. Marc. 4, 4 p. 429, 28 (per ironiam dictum) Christo -ente iam, q. apostolos praemisisse properasset sine praesidio Marcionis. adv. Prax. 16 p. 257, 9 -ens deus, q. hominem fecisset. ITALA I Macc. 11, 10 (rec. B) -o . . ., q. dederim ei filiam meam (gr. μεταμέλημα . . . δούς, rec. L paenitet . . . me q., Vulg. paenituit . . . me q.). RVFIN. hist. 4, 15, 14 ut -rent, q. tam honestum virum . . . rapere iuberentur ad poenam (gr. μετανοεῖν ἐπὶ τῷ . . . μέλλειν). al. quia (in structura ambigua iam HIL. in psalm. 149, 3): OP. imperf. in Matth. 12 p. 699 compunctus corde -et, q. te . . . percussit.

④ (acc. c.) inf.: Ps. AVG. quaest. test. I 126, 14 -ant non se vixisse, sed mortuos esse Christianos (acc. est pron. refl. ut: VVLG. Iudith 5, 19 quotienscumque . . . -uerunt se recessisse a cultura dei sui, eqs. CASSIOD. in psalm. 24, 8 humiliat deus superbos . . ., ut tandem aliquando sapiant et se errasse -ant. al.). SEDVL. op. pasch. 4, 7 dei sententia, [qu(a)e] cadentibus manum dare non -et (quem vulgo sec. carm. pasch. 4, 72 quem ferre manum non -et. quae seq. v. p. 62, 59).

⑤ cuius rei, subauditur (absolute GELL.?): ⑥ exempla varia: GELL. 5, 1, 3 qui audit . . ., inter ipsam philosophi orationem et perhorrescat necesse est et pudeat tacitus et -at et gaudeat et admiretur. APVL. met. 5, 6, 3 memineris meae seriae monitionis, cum coeperis sero -ere (IVST. 11, 3, 3 Athenienses . . . -ere coeperunt. VEN. FORT. vita Germ. 32, 95. cf. supra l. 5). MIN. FEL. 28, 1 quam . . . iniquum sit incognitis . . . iudicare . . ., nobis ipsis -entibus credite. TERT. adv. Marc. 4, 40 p. 559, 18 pretii postea Iuda -ente revocati. paenit. 8, 2 non comminaretur deus . . . non -enti, si ignosceret -enti. al. ITALA Ion. 3, 9 (Iren. 3, 20, 1=3, 21, 1 H.) si -bit deus (cf. p. 66, 24 cum gr. et Vulg.). Luc. 15, 7 (Praedest. 1, 48 p. 605^B) siquidem etiam angelis in caelo gaudium maius faciat unus -ens quam nonaginta novem qui non peccaverunt (gr. ἀμαρτωλῶ μετανοοῦντι, Vulg. peccatore paenitentiam habente). al. AVG. serm. 29, 6 omnis . . . -ens et peccata sua -endo confitens irascitur sibi et quodam modo -endo vindicat in se, quod displicet sibi. Ps. AVG. serm. 117, 2 paenitentiam certam non facit nisi odium peccati . . ., quando sic -es, ut tibi amarum sapiat in anima quod ante dulce fuit in vita. CASSIOD. in psalm. 50 concl. l. 677 felix . . . civitas, ubi . . . saeculi dominus deo -ere meruit. al. -et lupa eremita alumna: SVLP. SEV. dial. 1, 14, 5 ut facile cerneret verecundiam -entis, non ausa lupa propius accederet.

⑦ transit ad significandum actum paenitentiae vel conversionis (sc. extra ecclesiam, in ecclesia v. sub β. fortasse etiam nonnullis exemplis supra allatis inde ab ITALA Luc. 15, 7. iuxta converti LVCIF., conversio GAUDENT. serm. 3, 16 G., cf. syn. supra l. 22, reverti p. 66, 40): ITALA Matth. 11, 21 (cod. k) in sacco et cinere -rent incolae Tyri et Sidonis ([gr. μετενόησαν, Vulg. paenitentiam egissent]. [Keudel])

APON. 8 p. 149 nisi in s. et c. -entes revertamini ad me [*in additamento ad Is. 1, 15*]. cf. VVLG. Luc. 10, 13 p. 66, 29). HERM. Pal. sim. 9, 23, 2 paenitentiam egerunt ex his *incolis montis sexti* multi, et caeteri -bunt, quando audierint mea mandata (*gr. μετανοήσουσιν*. cf. 9, 22, 1 *incolae montis quinti* fideles quidem, sed difficile discentes). LVCIF. Athan. 1, 24 p. 108, 22 (ni)si temet correxeris . . . , nisi conversus -ueris. GAUDENT. serm. 3, 14G. si -uissent Israhelitae. 3, 16 pertiaciam mali damnat deus, conversionem -entis amplectitur. *al.*

β *speciatim de agendo rite paenitentiam in ecclesia christiana (ad rem cf. p. 53, 1)*: ① *part. praes.*: ① *pro subst.*, respicitur paenitentia ante baptismum vel post lapsum agenda (*transit in t. t. status vel ordinis ecclesiastici*): CYPR. epist. 20, 3 p. 528, 27 ut his, qui post lapsum infirmitate adprehensi essent et -entes communicationem desiderarent, subveniretur. 55, 22 p. 639, 9 quosdam sic obstinatos esse, ut dandam non putent lapsis paenitentiam aut -entibus existiment veniam denegandam. *al.* GAUDENT. serm. 1, 21 G. fidelibus . . . , catecumenis, . . . -entibus (PRISCILL. tract. 4, 77 AVG. praed. sanct. 14, 27. *al.*; cf. PELAG. in I Cor. 7, 5 oratio in eo utique minor est communioni, quo c. et -ens orant, qui communicare non possunt). *al.* PACIAN. epist. 3, 14 p. 73 de -entium curatione. *al. in eadem epistula*. AMBR. paenit. 2, 7, 54 in quo reorum statu est, in quo -entium ordine? (*si quidem de certo statu ecclesiastico dictum, quod constat* LEO M. epist. 108, 1 quid de -entium statu ecclesiastica habet regula. SIDON. epist. 4, 24, 4 tribus . . . ordinibus, monachum . . . , clericum -entemve. cf. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 8, 5 G. *infra*). HIER. epist. 44, 3 aptum est . . . in sacco iacere -entibus. GENNAD. vir. ill. 32 Paulus episcopus scripsit 'de paenitentia' libellum, in quo dat legem -entibus ita dolere debere pro peccatis, ne eqs. (*cf. 78 Victor Cartennae . . . scripsit et 'de paenitentia publica' librum unum [i. Ps. AMBR. paenit.], in quo et regulam vivendi -entibus iuxta scripturarum auctoritatem statuit*). AVG. fid. et op. 26, 48 p. 94, 21 ea humilitate paenitentiae . . . , qualis in ecclesia datur eis, qui proprie -entes vocantur. c. PETIL. 3, 37, 43 p. 197, 11 quem apud vos -entem fuisse commemorat. COMM. instr. 2, 8 tit. -entibus (*item in titulo capitulorum*: SACR. Gelas. 78M. 349 Greg. 209 Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 58 G. CONC. Aurel. a. 538 p. 81, 13. *al.*). EPIST. pontif. Thiel Gelas. frg. 49 (*de catechumenis et -entibus*) -entes hi dicuntur in canone, qui de criminibus, de maioribus culpibus agunt publice paenitentiam. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 8, 5 G. turba -entium, qui secundus ordo est neophytorum. CONC. Epaon. a. 517 p. 25, 14 (*de lapsis redituris*) in -entium loco standi, *sc. in ecclesia*, et orandi humilitatem . . . observandam (CASSIOD. hist. 9, 35, 3 sqq. *Romae* l. certus est -entium; stant enim rei eqs. [*seq. ordo paenitentiae agenda*. Sozom. 7, 16, 5 *ὁ τόπος τῶν ἐν μετανοίᾳ ὄντων*]). CASSIOD. in psalm. 6, 1 hic -entium primus est psalmus, sequitur tricesimus primus eqs. (*cf. p. 52, 72. 68, 34*). *al.* ② *pro adi. (?) vel subst.*, respici videtur paenitentia acta usque ad mortem ut species quaedam vitae religiosae (*cf. s. v. paenitentia p. 54, 41; fortasse fere i. q. religiosus, humilis sim.*): CIL V 5420 (a. 463) hic requiescit Aurora spectabilis et -ens f (emina) (*huc fortasse 7793 [a. 568] clarissima et p(enitens) f. cf. INSCR. Année Epigr. 1964 n. 141 [Gall. *Narb.*, post 443] -ens Erualde temens deum femina*). 7412 (a. 520) Perseverandus v(ir) (religiosus) pen(itens) qui vixet eqs. (*sim. abbreviatur 4084 [=INSCR. christ. Diehl 673; a. 540] Thomas v(ir) h(onestissimus) negotiator penit. [Diehl 'est paenitentiarius vel paenitentialis vel paenitens']*). XII 2085 (a. 557; *contextu manco*). INSCR. christ. Diehl 1554 (a. 578) Saturninus, -ens famulus dei . . . , accepta penitentia requievit in pace (3880 [a. 627]).

③ *alia exempla (certiora selecta)*: CYPR. epist. 55, 29 qui ex toto corde -uerint et rogaverint, in ecclesiam debent . . . suscipi (CANON. Turner I 1, 2 p. 128 rec. I si . . . ex c. -ant, triennio inter audientes sint, qui lapsi fuerint baptizati. *al.*). PACIAN. epist. 3, 8 p. 61 Iudaei . . . , qui ante baptismum -uerunt, post baptismum -ere non possunt . . . ; quis suasit, ut qui ante -uerit, postea -ere non debeat? (*postea: paenitentiam persolverint*). *al. in eadem epistula*. AVG. adv. Don. 20, 28 p. 127, 3 non a populo dei separamus, quos vel degradando vel excommunicando ad humiliorem -endi locum redigimus. RVSTIC. Conc. S I 4 p. 49, 14 -ant competenter (*gr. I 1, 5 p. 132, 22 μεταμεληθῶσι γνησίως*). PAENIT. hibern. p. 74, 12 Bieler dimedium annum -at cum pane et aqua per mensura (*eadem formula vel alius saepius, cf. ibid. 'formulas paenitentiales' in indice p. 354*). p. 74, 20 ebdomadum -at dierum (*item indicato temporis spatio saepius ibid. [v. l. 69] et: VITAE patr. 5, 10, 40 [frater abbati] feci peccatum grande et volo triennio -ere; . . . :: multum est; . . . :: iubes annum unum? eqs. al.*). VITAE patr. 3, 165 dimitte hodie, et cras -bis; . . . :: non ita, sed hodie debemus -ere (*sed loco gemino 5, 11, 14 paenitentiam ago [cf. Saloniis, Krit. Unters., 1920, 258]*). BENED. reg. 43, 6 si quis tarde ad opus dei occurrerit, ultimus omnium stet . . . , usque dum completo opere dei publica satisfactione -at. *al.*

β *alicuius rei displicentis (sc. de qua non est ratio reddenda, cf. usum impers. sub IIA; fortasse huc trahendum RVFIN. hist. 4, 15, 14 p. 64, 44)*: IVST. 13, 1, 5 mater . . . Darii regis, [quae] amisso filio a fastigio tantae maiestatis in captivitatem [redacta] indulgentia victoris in eam diem vitae non -uerat ([] quam . . . redactam coni.

quidam. *cf. p. 59, 78*). IORD. Get. 225 quasi otii -ens Attila graviterque ferens a bello cessare.

2 *transitive (sec. dolere sim.? vix etiam PAUL. NOL. carm. 20, 236. gerundivum v. infra l. 84)*: MIN. FEL. 28, 2 ut Christianus reus . . . unum solummodo, quod non ante fuerit Christianus, -ret. TERT. patient. 10 p. 16, 15 quantos . . . casus huiusmodi impatientia (*sc. ultionis libido*) incurmare consuevit! quotiens -uit defensionem! FILASTR. 107, 12 -entes delicta veniam . . . impetrabunt. HIER. adv. Iovin. 2, 8 quaerimus . . . facere, quod cum fecerimus, iterum -amus. tract. in psalm. II p. 42, 9 heri imprudens eram, hodie prudens, -o errorem (-et erroris var. l., *fortasse recta*). PAUL. NOL. carm. 6, 263 vitae commissa prioris. PS. AVG. serm. ed. Mai 27 scelus. ARNOB. in psalm. 37 p. 378B praeterita. *al. passive*: OP. imperf. in Matth. 11 p. 692 omne . . . peccatum, quomodo committitur, eo modo et -etur.

II *depon. (vix recte trad. LIV. 45, 10, 11 -retur [-ret ed. pr.]; saepius in ITALIA, in VVLG. non nisi Marc. 1, 15 act. 3, 19 [v. infra] et in var. l. Iudith 8, 14 Sirach 19, 6. 32, 24 apoc. 2, 21. ad imperat. cf. Bergh, Passive Imperatives, 1975, 31 sqq.)*: A variis formis: I non indicatur, de qua re: ITALIA psalm. 109, 4 (cod. 136 Cas.) iuravit dominus et non -etur (*gr. μεταμεληθήσεται, v. alias vers. et explicationes p. 62, 76*). Is. 46, 8 (Ps. Cypr. exhort. paen. p. 14) -emini, qui seducti estis (*gr. μετανοήσατε, Vulg. redite, Hier. ad l. sec. LXX agite paenitentiam*). Ion. 3, 9 (cod. 175) si -bitur deus (*gr. μετανοήσει, Vulg. convertatur*). Matth. 3, 2 (cod. k al.) et 4, 17 (cod. d) -emini, atpropinquavit enim regnum caelorum (*gr. μετανοείτε, Vulg. paenitentiam agite. item imperat. plur.: Marc. 1, 15 [cod. c al.=VVLG.]. act. 3, 19 [cod. e=VVLG.]. adde Is. 46, 8 supra*). Luc. 10, 13 (cod. l) in cinere et cilicio sedentes -rentur (*gr. μετενόησαν, VVLG. -rent*). *al. in novo test.* HERM. Pal. sim. 9, 23, 2 cito -buntur (*gr. μετανοήσουσιν*). vis. 3, 7, 2sq. IREN. 4, 36, 8 (4, 58, 10 H.) postea -etur. PS. CYPR. adv. Iud. 8 si . . . possis -eri (-ere var. l.). ad Novat. 13 in cinere -retur. SORT. Sangall. 5, 2 ne forte -aris (*al. sim. ibid., sed e. g. 12, 1 ne te paeniteat*). LVCIF. non parc. 4 p. 215, 29 -ere, imperator, corrige vias tuas. PS. AVG. quaest. test. I 102, 19 quid est . . . -eri nisi dolere praeterita et de cetero temperare ab his quae admiserat? VVLG. Sirach 19, 6 -bitur (-bit var. l.). 32, 24 -beris (-bis var. l.). *al. respectu convertendi praevalente (cf. p. 64, 82)*: TERT. paenit. 4, 1 (*sec. Ezech. 18, 32*) -ere, et salvum faciam te (*gr. ἐπιστρέψατε καὶ ζήσατε, Vulg. revertimini et vivite*). IREN. 3, 12, 9 (3, 12, 11 H.) praecipit hominibus omnibus ubique -eri in ipsum (*sec. act. 17, 30, ubi gr. μετανοεῖν tantum, Vulg. paenitentiam agant; in ipsum addidit interpret fortasse sec. reverti sim., cf. ITALIA act. 26, 20 [cod. h] -eri et reverti (ad deum)*).

2 *indicatur de qua re per*: a *praepos.*: in: ITALIA Ier. 18, 8 (Quodv. temp. barb. 2, 11, 5 *al.*) ego -ar in malis quae disposueram (*item 18, 10 [ibid. 2, 11, 6] -ar . . . in bonis (gr. et Vulg. v. p. 64, 13)*). PS. PHILO antiq. 33, 2 ARNOB. in psalm. 129 p. 531D Act. Petr. 8. ab: ITALIA apoc. 2, 21 (Cypr. epist. 55, 22, *sim.* VVLG.) -eri (-ere var. l.) non vult a fornicatione sua (*gr. μετανοήσαι ἐκ, cod. g paenitentiam agere de*). de (*v. etiam PASS. Ignat. 13, 3, sub B*): PS. PHILO antiq. 52, 4 -emini de via vestra iniqua. FVLG. myth. 3, 1 p. 61, 15 DIDASC. apost. 12, 20. *al.* ex: QVODV. prom. 1, 30, 42 -entur (-ent var. l.) . . . ex his quae gesserant. pro: FVLG. RVSP. psalm. abeced. 277 pro sua iniquitate. v. etiam CASSIOD. Ios. antiq. 5, 166 sub B. b *abl.*: HIL. ad Const. 2, 5, 4 annuas . . . fides decernimus, decretis -emur (-emus var. l.), -entes defendimus. e *enunt.*: LVCIF. non parc. 26 p. 266, 21 -or, quia vobiscum . . . cucurrerim (ARNOB. in psalm. 105 p. 486D). VITAE patr. 5, 7, 29 Abraham -batur . . . , cur non amplius fuerit in laboribus decertatus (*gr. Nau 1908 p. 277 n. 197 μετανοῆσαι . . . , διότι*).

B *part. perf. et inde part. fut.*: PS. AVG. serm. Bibl. Cas. 1, 171a penitum latronem in cruce pendentem, qui solus per unam confessionem meruit paradysum introire. CASSIOD. compl. in act. 2, 29 qua praedicatione compunctos tria milia virorum penisos et baptizatos esse. Ios. antiq. 4, 313 eos . . . frustra esse pensuros (-ituros var. l.; *gr. μετανοήσειν*). 5, 166 Israhelitae pro calamitate Beniamitarum paeniti sunt (*penisi vel puniti var. l.; gr. μετάνοια δ' αὐτοὺς λαμβάνει*). PASS. Ignat. 6, 1 (*penitus vel protinus trad.*). 11, 1 paenisus fueris (*penitus fueris vel penitueris var. ll.*). 13, 3 paenisus (*penitens vel penituit var. ll.*) de his.

III *reflexive (vix etiam PS. EVSEB. GALLIC. hom. 38, 4 G. p. 64, 32. cf. p. 58, 58)*: SORT. Sangall. 2, 10 ubi vades, -bis te. CASSIOD. Ios. antiq. 14, 390 Malachum se -ere de his, quae in Herodem commiserat (*gr. Μάλαχος . . . μετανοεῖ*). GREG. TVR. Franc. 10, 10 multim se ex hoc . . . rex -ens. REGVLA mag. 92, 64 proprio se -at abbas facto. VVLG. I reg. capit. app. 15, 11 p. 61 (*saec. VI/VII*) ubi dominus -uit se.

part. praes. paenitēns v. supra p. 63, 36, pro adi.? p. 65, 46, pro subst. p. 63, 46. 65, 11 sqq. 64, 65. 68. al.

adv. paenitenter. i. q. cum eventu paenitendo (ad eventum refertur per analogiam vocis iuxta pos. feliciter): MIN. FEL. 26, 1 auspicia et auguria Romana -r omissa et observata feliciter. gerundivum *paenitendus, -a, -um. usum testatur SACERD. (Keudel)

p. 63, 39. *i. q. cuius paenitere debet aliquem (vel aliquis sec. usum pers.; respicitur qualitas non satisfaciens):* 1 coniug. periphrast. -endum est (alicui): CIC. Att. 7, 3, 6 ut valde ego ipsi, quod de sua sententia decesserit, -endum putem. fam. 9, 5, 2 consilii nostri . . . nobis -endum putarem. SALL. Iug. 85, 28 reputate, num eorum -endum sit. TERT. paenit. 10, 9 ubi -endum est, deserit miserum, quia factum est salutare (an pro subst. ut miserum et salutare?).

2 pro adi. (attributive aut praedicative positum): PVBLL. H 10 heu quam multa -enda incurrunt vivendo diu (an pro subst.?). LIV. 1, 35, 5 sub haud -endo magistro . . . Romana se iura . . . didicisse (item de homine: 40, 56, 3 neque pudendum aut -endum eum regem Macedonibus . . . fore. ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] 2, 23 -endi senatores. APVL. apol. 92, 5 MAR. VICTORIN. gramm. VI 83, 27 AVSON. 419, 36 p. 362 P.). SEN. suas. 5, 3 (ex) -enda acie in melioris eventus fiduciam surgere. VAL. MAX. 5, 1 ext. 6 non -endas . . . exequias. SEN. Oed. 837 sanguinis maiorum. dial. 10, 10, 2 epist. 23, 6. 92, 29 COLVM. 2, 2, 7 PLIN. nat. 10, 171 TAC. ann. 6, 48, 1 SVET. Vesp. 1, 1 Tit. 10, 1 FRONTO p. 47, 10 v. d. H. GELL. 1, 3, 2. APVL. met. 6, 13, 1 ((im)paenitendo quidam [v. vol. VII 1, 515, 76], vix necessario, cf. Augello, Stud. Apul., 1977, 149). Plat. 2, 14. TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 368, 29 culpandus est deus, qui iustitiae utique non -endae paenitentiam gessit. CYPR. ad Donat. 8 p. 9, 15 diversi spectaculi non minus -enda contagia (postea: quod tibi et dolori sit et pudori). al. 3 n. plur. pro subst. (vix iam PVBLL. sub 2): GELL. 1, 26, 8 neque pudenda dico aut -enda. HIL. in psalm. 125, 8 deo faciente gratiam -endorum et novorum bonorum initia reddente. 149, 3 quia peccassent et agerent -enda (GAVDENT. serm. 13, 20 G.). AVSON. 419, 71 p. 371 P. tu numquam -enda fecisti (antea: pigenda). al.

deriv.: paenitentia, paenitudo.

compos.: impaenitens, impaenitendus, impaenitibilis; suppaenitet.

*paenitūdo, -inis f. [per haplologiam q. d. pro *paenitudo explicavit Skutsch. Sch.] scribitur pen- vel poen- passim in codd. medii aevi. corripitur pēn- ANTH. 21, 235. GLOSS. μεταμέλεια. μετάνοια. paenitentia. GLOSS. V Aa p 310 penitu(d)o: in quo paenitet. legitur apud PACVV. (semel), tum inde a IVL. VAL., SACERD., ITIN. Alex., CHALC., DON., apud Christianos non ante saec. IV ex., sc. inde ab EPIST. pontif. 255 (Siricii), FILASTR. (octies, v. p. 68, 14 sqq.; paenitentia passim), GAUDENT. (v. p. 68, 7), HIER. (saepius, item paenitentia), VVLG. (quater, paenitentia 93 locis), RVFIN.; non habemus exempla apud AMBR., non apud AVG. nisi duo. [confunditur in codd. cum plenitudo saepius, e. g. DON. Ter. Hec. 90 NICET. virg. laps. 33 p. 123, 4 B.]

I significatur affectus sentiendi paenuriam quandam cum dolore (iuxta desiderium; cf. paenitet sub I): PACVV. trag. 313 (Telamon Hesioneae?) quae desiderio alumnum, -e squalis scabresque (squalis scabreque Ribbeck) inculta vastitudine (cf. voces Pacuvianas similiter formatas orbitudo, vanitudo, prolixitudo al., v. I. Mariotti, Introd. a Pacuvio, 1960, 66).

II i. q. paenitentia (vix ad vocem q. e. poena [sc. cum respectu ulciscendi] referendum infra l. 83; plur. -es RVSTIC. Conc. I 4 p. 138, 33). affectum moventia indicantur per gen. saepius inde a SACERD. gramm. VI 470, 1 FILASTR. 115, 7. 132, 7 HIER. epist. 123, 13, 2, per praepos. super VVLG. iud. 21, 15, de inde a RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 29(23). hist. 4, 15, 18 EPIST. pontif. Thiel Gelas. 14, 18, pro inde a CHRYSOST. repar. laps. p. 396 RVFIN. Basil. hom. 2, 5 ORIG. in num. 10, 1 p. 71, 7 CASSIAN. conl. 20, 5, 1, per enunt. cum quod et quia Ps. AMBR. act. Seb. 9, 29.

A usu pagano: IVL. VAL. 2, 29 p. 98, 28 Xerxes victus (add. ob ?) tot . . . illa militantium milia adtrita pariter amissaque (. . .) ad -em vertit (sc. se). SACERD. gramm. VI 470, 1 metanoea . . . est dictio continens -em rei aut factae, quae fieri non debuit . . . aut non factae, quae fieri debuisset. ITIN. Alex. 40 in id recidit -is, ut eqs. (cf. de eadem re Curt. 8, 2, 3 paenitentiam). CHALC. comm. 130 homines . . . animo . . . pleno -is ob inconstantiam commotionum suarum . . . stellas vero . . . ob aeternam actuum suorum constantiam nulli -i obnoxios (cf. Plat. Epinom. 982^d οὐ μεταβουλευόμενον). 198 rationabilis . . . consilii correctio, quae -o est. DON. Ter. Hec. 90 ('consilium contempsisse') -e esse possessam (Stephanus, -em cod. Chig., plenitudinem cett.). AVSON. 305, 21 p. 178 P. (log. Thales) ut probem praedes vadesque -is reos ('obnoxios esse paenitentiae' interpretatur Souhay). CLAUD. DON. Aen. 4, 690 p. 420, 19 facti -em gerere. INTERPR. Gai 25 de hereditate recedere postea ex -e non possunt (sed 46 paenitentia actus redire ad hereditatem. de sententia mutata in re iudic. ut: COD. Theod. 11, 30, 56 [sim. Iust. 7, 62, 28] intra triduum post oblationem legitimam . . . appellatorem habere licentiam arbitrium commutandi, ne iusta -is humanitas amputetur). MAXIM.(?) Aug. epist. 16, 1 instinctu tui sermonis . . . paria redhibere non destiti, ne silentium meum -em appellasses (sc. sententiam mutata; sed fortasse respicitur conversio ad fidem christianam). COD. Theod. 9, 38, 11 quos inter incendia tyrannidis adsumptae fidelis -o revocavit (sc. ad nos), ordinem et fructum militiae non amittant. al. vix vi poenae dandae vel ultionis: CAEL. AVR. chron. 1, 5, 177 ferunt Graecorum commenta . . . Medeam saevo -is dolore

commotam sua manu suos extinxisse successus (spectare videtur potius ad paenitentiam amoris a Iasone destituti; sed cf. e. g. Sen. Med. 897 sqq. 925 pro paternis sceleribus poenas date).

B in sermone Christianorum: 1 -em sentiunt homines (per imag. apes EVSTATH. Basil. hex. 8, 4, 5): a bene factorum vel bonorum: GAUDENT. serm. praef. 25 G. incumbibat mulier, ut benefacti -e fructum perderet Iob pietatis (alludit ad Iob 2, 9; vocem q. e. paenitentia sc. peccatorum habet Gaudent. series). RVFIN. hist. 4, 15, 23 proconsul dixit: bestias habeo paratas . . . nisi cito paenitueris. at ille respondit: adhibeantur, nobis enim immobilis stat sententia nec possumus de bono ad malum per -em commutari (gr. μετάνοια).

b male factorum vel peccatorum: α generatim: FILASTR. 107, 12 gerentes -em qui Iudaei fuerint reliqui, omnes ad Christi fidem domini pervolabunt ac paenitentes delicta veniam ab ipso . . . impetrabunt (115, 7 mali tanti suggestionis -em [antea et postea: paenitentiam]. 115, 9. 132, 7 malorum suorum. Ps. AMBR. act. Seb. 9, 29 quod . . . et quia eqs. CHRYSOST. repar. laps. p. 396 pro male gestis. p. 405 commissi. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 29[33] de hoc [antea: paenitentiam]. al. BASIL. ad fil. p. 61, 2 malorum meorum. SECUNDIN. epist. p. 894, 16 [inde in responso AVG. c. Secundin. 8]. al.). 115, 8 Adam persuasus a diabolo ut manducaret egit . . . statim -em (HIER. in Eph. 4, 17 sqq. sero. in Ier. 29, 20 [poenitentia edd. vet.]). VVLG. iud. 21, 15 super [penitentiam cod. tres, poenitentiam edd. vet.]. al. HIER. epist. 55, 2, 4 omne . . . peccatum . . . post factum -em habet (seq. mordet conscientia. habet homo: EPIST. pontif. Thiel Gelas. 14, 18 de factis). 123, 13, 2 libido transacta semper sui relinquit -em. in Os. 14, 1 l. 28 (syn. paenitentia). al. RVFIN. hist. 9, 11, 1 Maximino defuncto inimicis fidei -o ultima . . . crudelitatis suae fiebat (gr. αίσχύννης ἐσχάτης). PAUL. NOL. epist. 44, 7 -e praeteritae vanitatis. AVG. serm. 22, 6 sit fructuosus dolor, non sit sterilis -o. LEO M. epist. 93, 1 (Conc. I 4 p. 52, 2). al. MAR. MERC. Conc. I 5 p. 54, 33 (gr. I 1, 1 p. 112, 6 μετάγνωσις). RVSTIC. epist. 2, 13 p. 392, 23 quinquagesimus psalmus, qui -i datur pariter et remissioni (antea: paenitentia. cf. p. 52, 72. 65, 45). al. per imaginem -em sentiunt apes: EVSTATH. Basil. hex. 8, 4, 5 apes, si secutae non fuerint instituta regnantium, propria -e castigantur; nam . . . dimitunt animam cum aculeo simul in vulnere (vix de paenitentiae effectu; gr. μεταμέλει, cf. Ambr. hex. 5, 21, 68 paenitenti condemnatione se multant).

β speciatiim de paenitentia rite agenda in ecclesia: EPIST. pontif. 255 Migne 13, 1137^C. 1145^A ut sicut paenitentiam agere cuiquam non conceditur clericorum, ita et post -em ac reconciliationem nulli umquam laico liceat honorem clericatus adipisci. CASSIAN. conl. 20 capp. 12 in quo temporaliter sit agenda -o et in quo finem habere non possit. 20, 12, 1 ab istis criminibus minutis . . . numquam deerit -o. 22, 5, 4 per -is emendationem. al. LEO M. epist. 159, 6 tempora -is . . . tuo constituyente iudicio (antea: per paenitentiae remedium). RVSTIC. Conc. I 4 p. 132, 6 qui hac -e usus sit. CONC. II 2, 1 p. 4, 24 (32 paenitentiam) gerere -em (gr. II 1, 1 p. 126, 1 εἰς μετάνοιαν ἐλθεῖν). SACR. Gelas. 354 M. -is actionem (antea: paenitentiae suffragium). PRIMAS. in apoc. p. 819^D tribus modis legatur peccatorum remissio celebrari, baptismo, -e atque martyrio. al.

2 -em sentit deus (sc. de proposito vel facto suo; plerumque negatur deo -em esse): HIER. in Is. 65, 6 sq. furorem . . . oblivionem, iram, -em ita in deo debemus accipere quomodo pedes, manus eqs. VVLG. I reg. 15, 29 -e non flectetur, neque enim homo est ut agat paenitentiam. Os. 11, 8 conversum est in me cor meum, pariter conturbata est -o mea. RVFIN. Orig. in Rom. 8, 12 p. 1199^A servat sine dubio deus dona . . .; nec -o incurrit in deum. AVG. quaest. hept. 2, 124 nulla dei -o (spectat ad psalm. 109, 4). al.

1. paenitus (part. perf. dep.) v. paenitet (paeniteor).

2. paenitus (adv.) v. penitus.

Keudel.

paenula -ae f. [proxime accedit forma dor. φαινύλα f., qua utitur Rhinthon Syracusanus. Romanos vocem temporibus antiquis mutuatos esse probatur eo, quod aspiratione caret forma latina. Sch.] scribitur in tit. semper paen-; pen- e. g. EVCHER. (sub IAI) et saepius in codd. rec., ubi inveniuntur etiam penn-, pin(n)-, poen-, -nol-. in contextu graeco EDICT. imp. Diocl. 19, 63 L. φαινύλα (sic exemplar Megal., πένουλα Megar.). 19, 64 παίνουλα. NOT. Tir. 97, 13. acc. plur. neutr. -a CIL II 462 (si recte legitur); ? m. asc. p. 70, 26. de notione (v. etiam IAI): CHAR. gramm. p. 454, 54B. ὁ φελόνης. GLOSS. φαινύλης (vel -λον-, φεν-, πεν-). lacerna, stola. caverna ('cogitavitne de latebra?' Goetz in indice). planeta. GLOSS. II 469, 40 haec -a: φαινύλης τὸ καλούμενον φελόνιον. III 272, 56 ἐφεστρίς, ἐξαπτίς, φελώνη. -a, lacerna. legitur maxime in sermone cotidiano; in poesi singulis vel paucis locis inde a PLAVTO (p. 69, 73), LVCIL., POMPON. Atell.; in prosa oratione inde a CIC. (oratt., epist.), VITR., SEN. philos. [confunditur in codd. cum pendula NON. p. 148, 25. falso traditum esse videtur pro perula CIC. facit. dict. 11.]

I proprie (in imagine et iocose p. 69, 73. 70, 9. 23) significatur genus vestis, lacernae vel cuculli simile (vulgo frigoris aut pluviae arcendae causa adhibetur, praecipue in itineribus [cf. LAMPB. Alex. 27, 4 sub A1], sed etiam in comitiis, ludis sim., qua de causa -a paulatim [Thome])

vel in togae locum successisse videtur; ad rem cf. Kreis-v. Schaewen, RE XVIII 2, 2279 sqq. et Kolb, Röm. Mitt. 80, 1973, 69 sqq.). materiam testantur: PLIN. nat. 8, 190 (-as ex ovium lana factas docet; cf. Pap. Giess. 12, 4). MART. 14, 130 tit. scorteae. 145 tit. gausapina. CIL II 462 lintea; colorem: PAP. Corp. 207, 9 coccinam. SVET. Nero 48, 1 obsoleti coloris (cf. LAMPR. Diad. 2, 8 c. russei). VEN. FORT. Mart. 1, 34 flammea. GLOSS. albam -am (an albam, -am?): λευκὴν φαινόλην.

A exempla significantiora: 1 definitiones sim. (v. etiam supra 'de notione'): PAUL. FEST. p. 368 vestis generaliter dicitur, ut stragula, forensis, muliebris; vestimentum pars aliqua, ut pallium, tunica, -a (cf. VLP. dig. sub 2 et CELS. dig. 33, 10, 7, 2). LAMPR. Alex. 27, 4 -is intra urbem frigoris causa ut senes uterentur, permisit, cum id vestimenti genus semper itinerarium aut pluviale fuisset (quae seq., v. sub 2). NON. p. 537, 5 -a est vestis, quam supra tunicam accipimus (affert POMPON., LVCIL. sub B1 et VARRONEM infra sub 3a allatos). EVCHER. instr. 2 p. 156, 19 '-a' in apostolo (v. sub B2) Latinum est; est autem quasi lacerna descendentibus (discind- S) clavis (cf. GLOSS. I Ansil. PE 405 stola cum clavis quasi lacerna). PS. PRIMAS. in II Tim. p. 679^B -a vestis erat consularis antiquorum Romanorum. ISID. orig. 19, 24, 14 -a est pallium cum fimbriis longis (postea lacernae . . . non ita laxis fimbriis ut sunt -arum). GLOSS. II 440, 27 συγκλητικὸς βίβλος ἔχων πορφύραν. V 320, 58 cocula (i. cuculla) sine cappa (cf. GLOSS. I Corp. P 246 lacerna in modum cucullae). V 322, 32 byrrum lectoris (? lict-) consulis.

2 exempla genus et ordinem paenulatorum illustrantia (nisi quae iam sub 1 attulimus): CIC. Sest. 82 mulioniam -am arripuit, cum qua primum Romam ad comitia venerat. SEN. benef. 5, 24, 1 meministi . . . quendam ex commilitonibus -am suam tibi substravisse? (item militum: SVET. Nero 49, 4 ad vulnus adposita. Galba 6, 2 sollempni . . . spectaculo plaudentes inhibuit data tessera, ut manus -a[s] continerent. TERT. coron. 1 l. 15 gravissimas). TAC. dial. 39, 1 -as istas, quibus astricti et velut inclusi cum iudicibus fabulamur. SVET. Cal. 52 saepe depictas gemmatasque indutus -as . . . in publicum processit (item principum: CAPITOL. Gord. 21, 4 quot -as quotve chlamydes habuerit. Pert. 8, 2 tunicas, -as, . . . lacernas. LAMPR. Alex. 4, 2 usus est . . . -is togisque communibus. v. etiam p. 70, 17. sed contra: SPART. Hadr. 3, 5 omen sibi factum . . . quod -as amiserit, quibus uti tribuni plebis pluviae tempore solebant, imperatores autem numquam; unde hodieque imperatores sine -is a togatis videntur). VLP. dig. 34, 2, 23, 2 muliebria vestimenta . . . veluti stolae, pallia, tunicae, capitia, zonae, . . . plagulae, -ae (cf. TREB. trig. tyr. 14, 4 tunicae et limbi et -ae matronales . . . quae Alexandri effigiem . . . monstrent. sed distincte: LAMPR. Alex. 27, 4 matronas . . . intra urbem -is uti vetuit, itinere permisit). ibid. iterum (affertur inter communia et inter familiarica vestimenta). COD. Theod. 14, 10, 1 pr. intra moenia nullus senatorum habitum sibi vindicet militarem, sed chlamydis terrore deposito quieta coloborum ac -arum induat vestimenta. 14, 10, 1, 1 officiales quoque . . . uti . . . -is iubemus. SIDON. epist. 1, 5, 11 iam togam senator honoratus, iam -am deponit inglorius (cf. GREG. TVR. vit. patr. 4, 5 -am pauperis, . . . togam incliti senatoris. sed v. supra l. 23). CASSIOD. var. 6, 20, 2 ornatus -a consularis (cf. PS. PRIMAS. sub 1).

3 exempla utendi tempus et occasionem illustrantia: a adhibetur in imbri vel grandine (v. etiam LAMPR. Alex. sub 1, SPART. Hadr. sub 2): VARRO Men. 571 non quaerenda est homini, qui habet virtutem, -a in imbri? SEN. nat. 4, 6, 2 ut homines ad -as discurrerent aut ad scorteas imminente grandine. MART. 14, 130 tit. -a scorteae (cf. v. 2 ad subitas numquam scorteae desit aquas). QVINT. inst. 6, 3, 64 Gabba -am roganti: 'non possum commodare, domi maneo', cum cenaculum eius perplueret (sim. 6, 3, 66). IVV. 5, 79 cum . . . multo stillaret -a nimbo. b adhibetur tempore frigido (facete praeter expectationem HOR. et MART.): HOR. epist. 1, 11, 18 incolumi Rhodos et Mytilene pulchra facit, quod -a solstitio, campestre nivalibus auris (PORPH.: diverso tempore supervacua pro illis tunc moribus). MART. 14, 145 tit. (postea loquitur -a: ut me vel media sumere messe velis). TERT. apol. 6, 3 ne vel hieme voluptas impudica frigeret, primi Lacedaemonii -am (rec. prior odium -ae) ludis excogitaverunt (-am 'tectum' et ὄδιον ᾧδεῖον intellegit Frassinetti ad l.; in spectaculis, comitiis sim. etiam CIC. et SVET. Galba sub 2, cf. supra l. 23).

B cetera exempla: 1 apud varios scriptores: PLAVT. Most. 991 libertas -ast tergo tuo: mihi . . . nihil est, qui tergum tegam. LVCIL. 515 -a, . . . cantherius, servus, segestre utilior mihi quam sapiens. POMPON. Atell. 94 -am in caput induce, ne te noscat (spectat fortasse ad cucullum ut: PLIN. nat. 24, 138 folia ad similitudinem capitis -arum. cf. SVET. Nero 48, 1 ut erat . . . tunicatus, -am obsoleti coloris superinduit adapertoque capite . . . equum inscendit). CIC. Mil. 29 cum . . . de raeda reiecta -a desilisset (se defensurus ut PHAEDR. 5, 2, 5. cf. ante orationem: MART. CAP. 3, 229 -a a dextera . . . relevata). 54 quid minus promptum ad pugnam, cum -a inretitus, raeda impeditus, uxore paene constrictus esset? (ad -am impediendam cf. SVET. Galba et TAC. sub A2). ATT. 13, 33^a, 1 (proverbialiter, v. Kolb, loc. cit. 82) Varro venit . . . ad me . . . id temporis, ut retinendus

esset; sed ego ita egi, ut non scinderem -am (pertinet ad auxilium exuenti praestitum, ut ibid. vix attigi -am). SEN. epist. 87, 2 ex duabus -is altera stragulum, altera opertorium facta est (item pro stragulo SEN. sub A2). PLIN. nat. 8, 190 oves Apulae breves villos nec nisi -is celebres. 34, 18 -is indutae statuae. CIL IV 8204 -am, palliolum. PAP. Corp. 207, 9 (saec. I) -am coccinam (inter alias res ad dotem pertinentes). MART. 1, 103, 5 diviti tibi nunc sordidior . . . toga, -a peior. 14, 84, 1 ne toga barbatus (i. attritu villosos) faciat vel -a libros. 14, 128, 2 cercopithecorum -a nuper erat bardocucullus. SVET. Nero 48, 4 divolsa sentibus -a. MARCIAN. dig. 19, 5, 25 si -as dedisset, ut tunicas acciperet. EDICT. imp. Diocl. 19, 63 L. -a Λαδικηνή καλλίστη. 19, 64 -a Βαλυσείνη. LAMPR. Diad. 2, 8 paraverat . . . -as populo coloris russei dare Macrinus imperator in honorem Antonini filii sui, quae vocarentur Antoninianae, ut caracallae Bassiani dictae sunt, adserens melius filium suum Paenuleum vel P(a)enularium dicendum, quam Caracallus esset dictus Bassianus. TREB. Claud. 17, 6 nisi ad Claudium chlamydem Dardanicam . . . -am Illyricianam . . . bardocucullum eqs. NON. p. 148, 25 v. sub paenularium. VEN. FORT. Mart. 1, 34 praetexta . . . toga, -a . . . flammea. CIL II 462 (in enumeratione rerum raptarum). VI 12 649, 6 (inter res ad funus pertinentes). GLOSS. III 225, 4 (cf. 646 n. 2) supra induo -am (sc. supra tunicam et pallam et superariam; gr. φαινόλην, φελόνην). iocose significatur cibariorum involucrum: MART. 13, 1, 1 ne toga cordylis et -a desit olivis.

2 in sacra scriptura et locis inde pendentibus (cf. EVCHER. et PS. PRIMAS. sub A1; v. etiam IID): ITALIA II Tim. 4, 13 (cod. d al. = VVLG.) -am, quam (quem cod. 78) reliqui Troade apud Carpum, veniens adfers et libros eqs. (gr. τὸν φελόνην, ὄν κτλ.). interpretantur commentarii: AMBROSIAS. ad l. (explicat -am ut vestem civium Romanorum). PELAG. ad l. ANON. in II Tim. (ed. Frede) 3^a pelonem Ebraee, Latine comitem; et non -am dixit (explicat Frede, Ein neuer Paulustext I 1973, 212 sqq.). ceterum huc spectant: TERT. coron. 8 l. 17. orat. 15 p. 189, 21 expositis (positis Gelenius) -is orationem facere. p. 189, 24 Paulum -am suam in oratione penes Carpum reliquisset. HIER. adv. Pelag. 3, 4 lacernam sive -am.

II per similitudinem vel per comparisonem (arcuimus iocos l. 23. p. 69, 73): A de tegumento pedis: VARRO Men. 267 cum corrigia disrupta sonat (disruptas tonat codd.) aridum, relicum pede(m) -a scorteae pertegere (explicat NON. p. 448, 21 -am abusive ad omne, quidquid tegit, nobilissimi veteres transtulerunt). B de parte Ctesibiae machinae (sc. tecto catini): VITR. 10, 7, 2 supra catinum -a ut infundibulum inversum est attemperata eqs. 10, 7, 3 extrudent . . . nares aquam in catinum, e quo recipiens -a spiritu (-us pars codd.) exprimit per fistulam in altitudinem. C in architectura (de re non satis constat; cf. Promis, Vocaboli lat. di architettura, 1876, 354 sq.; v. etiam p. 69, 69): CIL IX 4213 -am, column., pondera. XII 2391 (a. 176) tectum porticus cum suis columnis et paenul(is) duabus et opere(e) tector(io) (item 2392). D de libro vel involucro libri (in interpretatione falsa loci sacrae script. sub IB2 allati, sec. interpr. graecam, cf. Chrysost. ad eundem locum [v. ANON. supra l. 30, ubi comitem pro libro intellegas]; attamen, quod pertinet ad sermonem Latinum, notio involucri intellegitur a Birt, Buchwesen, 1882, 65. Buchrolle, 1907, passim): HIER. epist. 36, 13, 1 volumen Hebraicum . . . quod Paulus -am (phenolen, pe-, poe-, -lem var. U., φαινόλην edd.) iuxta quosdam vocat. THEOD. MOPS. in II Tim. 4, 13 risui vero dignum est de illis, qui hoc in loco -am apostolum non indumentum significasse existimaverunt, sed speciem quandam libri (gr. φαῖλόνην).

deriv.: paenularium, paenularius, paenulatus.

compos.: suppaenulare.

v. Onom.

paenularium (vix -lār-, si recte senarii leguntur), -i n. scribitur etiam pe-, poe-, pend-. NOVIVS Atell. 35 non multo post sonar(i)um (ζωνάριον intellegit Ribbeck) accepit, abscedit (absedet trad.); consequitur -um, cilotrum petit (affert NON. p. 148, 25 explicans -um: quasi theca et vagina paenulae. sed a correpta potius indicat formationem iocosam sec. sonarium, ut sit quasi *φαινολάριον [i. parva paenula]; minus probabiliter 'paenularius qui paenulas vendit' Mueller ad NON.).

paenulārius, -i m. a paenula. nonnisi in titulis (sed cf. paenularium). is, cuius negotium ad paenulas pertinet: CIL VI 4000 (e monumento Liviae). IX 3444 paenu(larius). X 1945 -o (alii legunt paenuario, paenu parto, penulato). XIII 6366 neg(otiator) paenul(arius).

v. Onom. (cf. l. 15).

paenulātus, -a, (-um). a paenula, cf. chlamydatas, togatus sim. affert inter nomina quae videntur sine verbis formam habere participiorum PRISC. gramm. II 441, 15 (sim. 562, 16. cf. MART. CAP. sub paenulo). scribitur pe- e. g. SEN. benef. 3, 28, 5. i. q. paenula indutus (m. plur. pro subst. SEN., MART., TERT.): CIC. Mil. 28 cum Milo veheretur in raeda, -us eqs. (opp. expeditus; de eadem re similiter 54 [postea syn. paenula inretitus], quem locum ut exemplum 'deformationis' afferunt AQUILA rhet. 13 p. 26, 8 MART. CAP. 5, 524). SEN. benef. 3, 28, 5 -i . . . in militum . . . cultum subornati geruli lecticae. MART. 2, 57, 4 quem non lacernis Publius . . . vincit, non ipse Cordus alpha -orum, quem grex togatus sequitur [Thome]

(inde 5, 26, 1). GELL. 13, 22, 1 cinctos saltem esse et -os *discipulos vult Castricius (mavult togatos, reprehendit lacernis indutos)*. TERT. orat. 15 p. 190, 1 deus . . . non audiat -os, qui tres sanctos in fornace Babylonii regis orantes cum sarabaris . . . exaudivit (cf. *ibid.* p. 189, 21 expositis paenulis orationem facere). LAMP. Comm. 16, 6 -os iussit spectatores, non togatos ad munus convenire, quod funeribus solebat (*Cass. Dio 72, 21, 3 ἐν ταῖς μανδύαις*). AMBROSIAS. in II Tim. 4, 13 in quam curiam more Romanorum -i convenient *Tarsenses* (cf. p. 70, 28). AVG. conf. 1, 16, 25 quis . . . -orum magistrorum *eqs.*? MART. CAP. 3, 223 ritu Romuleo . . . senatum deum ingressa est -a *Grammatica* (antea opp. palliatam. de eadem 3, 228 inconsistentaneum . . . videbatur incedere medicam -am). SIDON. epist. 8, 6, 5 turmae censualium -orum.

paenulo, -āre. MART. CAP. 3, 325 cum calciatus, armatus, togatus, paenulatus paria videantur, quare calceo et armo dicimus, togo et -o (pen- *trad.*) non admittitur?

***paenultimus**, -a, -um. *coaluit ex paene et ultimus. scribitur pen- e. g. CLEDON. gramm. V 32, 4 (cod. saec. VI/VII). al. ibid. et saepe in codd. rec. (rarius poen-); saepe p(a)eneult-, e. g. SACERD. gramm. VI 492, 16 (cod. saec. VII/VIII; sed in eodem cod. paenult- 493, 5 al.); rarius poeneult- e. g. SERV. Aen. 1, 251 cod. K; penult- apud PRISC. gramm. cod. L, e. g. II 53, 22; disiunctim paene ult- e. g. AVSON. 348, 27 p. 167 P. (paenult- 381, 13 p. 101; interposita praepos. TER. MAVR. 1440; de locis, quos hinc secrevimus, v. l. 32sqg).* GLOSS. II 396, 39 -a: *παράτελευτος. legitur pro t. t. gramm. et rhet. inde a GELL., TER. MAVR., SACERD. (vix iam Varroni usum vocis tribues, v. p. 72, 76); praeter hunc usum raro inde ab AVSON.*

i. g. ultimo proximus, secundus a fine (non de compluribus simul locum ante extremum tenentibus nisi p. 72, 61. 73, 20).

attulimus etiam ea exempla scripturae seiunctae (v. supra), quae hanc notionem servant; sed cetera, quae notionem q. e. 'prope ultimus, quasi ultimus' exhibent, ad vocabula paene et ultimus relegavimus (v. p. 46, 19sqg.), e. g. Vell. 2, 125, 2. Quint. inst. 9, 4, 16 paene ultimam oratoribus artem compositionis . . . contigisse. Flor. epit. 2, 6, 15 quartum, id est paene ultimum vulnus imperii Cannae (Hier. epist. 41, 3, 2 in tertium, id e. paene ultimum gradum episcopi devolvuntur); dubia fortasse p. 72, 3. 73, 9. 19; notiones secundarias v. p. 72, 31. 56. 74.

*I t. t. gramm. et rhet. (exempla selecta): A spectat ad positionem syllabae (circumscriptiones priores invenies e. g. Bass. gramm. VI 257, 4 proxima ultimae syllaba. Quint. inst. 1, 5, 30 acuta syllaba proxima extremae . . . ; trium . . . media eqs. [cf. MART. CAP. 3, 269 in trisyllabis . . . media, quam -am dicimus]. Ps. Cens. frg. 15 syllabam . . . , quae est ante extremam. cf. etiam Prob. inst. gramm. IV 106, 27 proultima [sec. cod. B, prope ult. R]): 1 f. -a pro subst. (sc. syllaba; v. quae ad 2 monuimus): GELL. 4, 7, 2 Valerius Probus grammaticus 'Hannibalem' et 'Hasdrubalem' et 'Hamilcarem' ita pronuntiabat, ut -am circumfleteret (PRISC. gramm. III 468, 14 antiqui . . . -am circumflectentes. al. BOETH. c. Eut. 3, 10. cf. PRISC. gramm. III 83, 12 'ubi', quod interrogativum -am acuit, . . . relativum gravatur [83, 18. al. apud eundem]). TER. MAVR. 1921 pro longa brevis ut -a fiat (cf. infra l. 76). 2402 -am . . . pro brevi trahit longam (sc. versus Hipponacteus, ad quem cf. Bass. supra, Mar. Victorin. gramm. VI 136, 14 secunda ab ultima . . . syllaba). SERV. Aen. 1, 41 cum -a corripitur ([antea: media . . . syllaba]. PRISC. gramm. II 465, 25). 1, 100 'Sarpedon': et in ultima possumus accentum ponere et in -a (*ibid.* 'Sarpedonis' . . . antepaenultima habet a., 'Sarpedontis' -a. 1, 451. 3, 286). 1, 251 produxit -am (MART. CAP. 3, 314 PRISC. gramm. II 325, 13. 486, 7 [inde SCHOL. Ter. p. 60, 12]. et saepius). MACR. exc. gramm. V 608, 24. AVG. epist. 3, 5 (de part. ut fugitum) quae . . . utrum -a longa et inflexa aut gravi brevique pronuntianda sint, . . . nescio. PRISC. gramm. II 40, 13 cum 'ei' apud Graecos sit pura -a. 326, 6 -am genetivi (326, 10. 14. al.; *item pendet gen.: 465, 17 -ae vel antepaenultima praesentis. 477, 16 -as praeteriti [498, 6]). MARTYR. gramm. VII 183, 4 EVTYCH. gramm. V 463, 19. et saepius. rarius plur.: PRISC. gramm. II 77, 7 exponere rationem -arum. III 493, 36 Ps. PRISC. gramm. III 522, 15. 524, 18. adde l. 65.**

*2 syllaba -a (huc inseruimus exempla, in quibus vox q. e. syllaba e contextu facilius supplenda videtur; dub. an de littera et ad p. 72, 68 trahendum PRISC. gramm. II 53, 20): a vario usu: TER. MAVR. 1868 quae nunc brevis est s., fiat -a longa ([sed *ibid.* 1870 paene supremam]. SACERD. gramm. VI 529, 10 cum -a s. debens b. esse l. sit. 529, 26 -a s. l. pro brevi [item 535, 24]. MAR. VICTORIN. gramm. VI 127, 11. v. etiam p. 72, 16sq.). 1990 hoc refert sane, brevis s. ut -a fiat (sed subst. supra l. 53). MAR. VICTORIN. gramm. VI 81, 6 -a versus s. (*item accedit gen.: VLT. SYLL. gramm. IV 227, 21 comparativi sive superlativi. v. et l. 80. p. 72, 4). SERV. auct. Aen. 1, 611 'Ilionea': -am huius nominis s. natura brevem produxit (3, 122 VLT. SYLL. gramm. IV 237, 18. 238, 17. 19 PHOC. gramm. V 432, 19. al.). 3, 286 'Abantis' in -a s. habet accentum (SERV. l. 58 pro subst. adhibet, quod SERV. auct. vitare videtur). VLT. SYLL. gramm. IV 237, 20 tertia . . . correpta coniugatione -a s. . . corripitur (238, 11 opp. producit. 238, 15.**

*saepius ibid.). PRISC. gramm. III 27, 12 si -am s. acuamus, eqs. (52, 21. al.). et saepius. rarius plur.: VLT. SYLL. gramm. IV 235, 36 (nisi tertiis a fine syllabis comprehensis, cf. infra l. 32sqg.) de ultimis s. dicam -isque verborum. 241, 3 -as ultimasque s. POMP. gramm. V 129, 9 naturaliter longas. Ps. PRISC. gramm. III 526, 19. ALC. AVIT. epist. 57 p. 86, 12 productis naturaliter. FRG. Bob. gramm. VI 625, 13 manentibus longis. b generalia quaedam de accentibus praecepta (testimonia veterum grammaticorum collegit Schoell, Acta soc. phil. Lips. 6, 1876; ad rem v. etiam sub B1c): MAR. VICTORIN. gramm. VI 192, 19sqg. acutus cum apud Graecos tria loca teneat, ultimam et -am et ei proximam s., apud nos tantum duobus locis poni potest . . . , aut in -a s. . . . aut in ea, quae a fine tertia sit (*item* DOSITH. gramm. VII 377, 12sq. [gr. τὴν παρατέλευτον . . . συλλαβὴν]. *sim. distinguunt* MACR. exc. gramm. V 601, 29. 602, 13. 16 CLEDON. gramm. V 32, 4. al.). 193, 7sqg. quid in trisyllabis aut quae plures syllabas habebunt? si -a brevis fuerit, . . . quae eam praecedat, acuetur . . . ; quid . . . , si -a positione longa fuerit? ipsa acutum habebit accentum, praecedentem autem gravem faciet, ut Cātullus . . . ; quid, si -a naturaliter producta fuerit, ita ut ultima brevis sit? -am circumflectemus, ut Cethêgus . . . ; quid autem, si longa erit ultima? -ae acutum dabimus accentum, ut Athénæ (*sim.* DOSITH. gramm. VII 378, 9sqg.; de eadem re DON. gramm. IV 371, 15sqg. DIOM. gramm. I 431, 16 secunda ab ultima s. . . si natura longa fuerit, inflectitur . . . ; si . . . eadem -a positione longa fuerit, acuetur eqs. [cf. 432 passim de accentuum ratione, quae pertinet ad pedes trisyllabos; *sim.* CLEDON. gramm. V 32 et 33 saepius]. al.). MART. CAP. 3, 269 (variandi causa syn. syllaba . . . , quae praecedat ultimam, et postea: in trisyllabis . . . media). POMP. gramm. V 127, 27 tres syllabas diximus a fine habere accentus: ergo tres regulae erunt; una erit regula de ultima, una de -a, una de tertia a fine. et passim in hoc capite.*

*3 transfertur ad litteram vel accentum syllabae -ae, ut transeat in notionem q. e. 'ad syllabam -am pertinens': MACR. exc. gramm. V 615, 14 ω . . . -um (sc. in -ωμα. *item accedit ad nomina litterarum*: PRISC. gramm. II 135, 21 'i' . . . tam -a quam antepaenultima correpta, ut . . . advecticius. 498, 15 composita, quae . . . 'a' -am simplicis supini in 'i' convertunt, ut . . . datum . . . redditum. Ps. PRISC. gramm. III 522, 4. EVTYCH. gramm. V 463, 31 'i' -am puram). PRISC. gramm. II 592, 7 accentu -o acuto (III 488, 30. 33. 511, 24. cf. 27, 9 -o acuto [491, 24]. 491, 22 circumflexo). dubium an ad hanc notionem secundariam spectent: PRISC. gramm. II 465, 6 si vocalis sit -a ante 'o' in praesenti, eqs. (an de littera et vocalis praedicative intellegendum ut l. 73?). 465, 26 vocalem -am ante alteram vocalem (an ad B1b?).*

*B spectat ad positionem quarumlibet rerum: 1 pro adi.: a de verbis, pedibus (non nisi de rhythmo orationis prosae [ad quem cf. FRG. Bob. sub c et TER. MAVR. sub 2]; circumscriptiones priores habes e. g. Cic. orat. 216 hos cum in clausulis pedes nomino, non loquor de uno pede extremo; adiungo . . . proximum superiorem, saepe etiam tertium. 217 dactylus proximus a postremo. Quint. inst. 9, 4, 94 (clauden)tem pedem quis antecedit): SACERD. gramm. VI 493, 5 in verbis duobus, novissimo et -o (494, 5 PROB. cath. gramm. IV 43, 9. MART. CAP. 5, 515 inter -um ultimumque v.). FRG. Bob. gramm. VI 628, 19 quosvis alios pedes in elocutione, qui quidem non quaeruntur, si longi sunt aut breves; hoc etenim tantum requiretur, -us et ultimus, non antepaenultimus et superiores. transfertur ad speciem pedum (sc. forma 'trochaeus -us' pro 'tr., qui est -us pes periodi'): MART. CAP. 5, 521 dissyllaba . . . iambico numero non iure clauduntur, vel si -us spondeus, mox iambus aptetur. 5, 522 ut trochaeo praecedente -o molossus subsequatur (*ibid.* quinquies).*

*b de litteris: SACERD. gramm. VI 492, 16. 18 pereuntibus duabus litteris -is (sc. 'ti' in 'nectis'; de pluribus cf. p. 73, 22). OPT. PORF. schol. carm. 3 a secunda littera usque ad -am acrostichidis (*item postea in telestichide. cf. 12 -am eiusdem versus [ibid. iterum. 21 bis]). DIOM. gramm. I 347, 27 ante 'o' 'e' -am correptam litteram (sc. in 'eo, queo'. *item additur nomen litterae*: 370, 26 -am 'v' litteram. MACR. exc. gramm. V 641, 16 'n' littera post 'a' vel 'e' litteram -am interposita. MARTYR. gramm. VII 168, 10. cf. praedicative MART. CAP. 3, 283 si -a littera 'a' vel 'e' fuerit. cum solo nomine litterae: DIOM. gramm. I 371, 12 'v' -am). AVSON. 348, 27 p. 167 P. (log. littera) furca tricornigera specie -a sum Ψ (*item in serie alphabeti*: HIER. in Ier. 25, 26^c p. 312, 1 Hebraeorum extremam litteram 'thau', cui -a est 'sin'). MART. CAP. 3, 314 verba, quae indicativo modo tempore praesenti prima persona -am litteram vocalem habent. transfertur ad speciem litterarum, i. vocalis -a (sc. pro 'v., quae est -a littera'; vix etiam MART. CAP. 3, 314 supra): DIOM. gramm. I 428, 25 (rem tractat sec. Varronem) v. longam extremam . . . aut -am. CONSENT. gramm. V 364, 25 (antea: ultima littera). 364, 29 cum -ae v. tempus inmutatur (e. g. rhetor . . . ἠήτωρ). e -us locus (v. fortasse etiam sub 2): MAR. VICTORIN. gramm. VI 192, 23 (vix ad A3) circumflexus . . . non nisi -um l. poterit invenire ([inde DOSITH. gramm. VII 378, 2, ubi gr. παράτελευτον]. DON. gramm. IV 371, 6 DIOM. gramm. I 431, 15. al.). DON. gramm. IV 371, 4 (bis; vix ad A3) acutus cum in Graecis dictionibus tria loca teneat, ultimum, -um et antepaenultimum, apud Latinos -um et antepaenultimum tenet,**

ultimum numquam (*sim.* DIOM. gramm. I 431, 10. 12. *al.*) DIOM. gramm. I 505, 2 in ultimo trisyllabos hoc metrum *anapaesticum* admittere, cum in -o l. spondeum habet. SERV. gramm. IV 427, 5 quotiens . . . *syllaba* -o l. longa est. VLT. SYLL. gramm. IV 239, 36 MACR. exc. gramm. V 608, 21. 24. FRG. Bob. gramm. VI 628, 5 (*de clausulis*) quotiens trochaeus -um l. tenet. PS. PRISC. gramm. III 525, 28.

2 *n. pro subst.*, sc. in -o (*nisi loco supplendum, sed cf. in extremo, in ultimo sim.; fortasse iam TER. MAVR. 1440 paene in ultimo, sc. in clausulis*): PS. PRISC. gramm. III 523, 3 'i' terminatum unum invenitur trisyllabum indeclinabile, quod in -o breviatur, ut . . . nihili (*sim.* 523, 5 liquescit. 523, 12 corripitur). 523, 6 'al' syllaba finita . . . in -o *genitivi* producenda sunt, ut vectigal, vectigalis (*sim.* 523, 26. *cf.* 523, 10 corripuntur). 528, 20.

II *cetera exempla (fere cum var. l. scripturae divisa)*: AVSON. 381, 13 p. 101 P. -a meta November (*item de mense SERV. georg. 3, 304* [*'extremoque inrorat Aquarius anno'*] mense Ianuario, qui est -us; nam . . . a Martio mense inchoabat annus apud maiores). HIER. epist. 58, 8, 1 (*nisi navis intellegere 'prope ultimus', sed cf. de pluribus loco ultimum antecedente positus p. 72, 61*) praecipue mihi in eo libro tuo subdivisio placuit, cumque in primis partibus vincas alienos, in -is te ipsum superas (126, 2, 3 et in -is prophetae p. . . et in extremis. *cf.* EVGIPP. epist. ad Prob. p. 3, 27 -us [pene primus *var. l.*] numeri titulus ordinem nutriendae, ultimus enutritae laudem continet caritatis). in Ier. 23, 1 p. 272, 7 de Iechonia, -o rege Iudaeae. in Matth. 24, 36 l. 607 si novissimum diem temporum ignorat, ignorat et -um et retrorsum omnes; non enim potest fieri, ut qui primum ignorat, sciat, quid secundum sit. 27, 9 l. 1522 in Zacharia . . . qui -us duodecim prophetarum est. MACR. somn. 2, 4, 4 -us orbis (*sc. in serie orbium caelestium*). MART. CAP. 9, 943 *παρὰ τῆν chorda* . . . , quam latine -am perhibemus, postquam ultima sociatur.

compos.: antepaenultimus.

Thome.

***p(a)enūria**, -ae f. [*orig. inc., v. sub paenitet. ad formationem cf. fortasse vocem notionis oppositae luxuria. Sch. de scriptura: lapidum: pae- EDICT. imp. Diocl. praef. 19 L.; in R. GEST. div. Aug. initium vocis perit. codd. antiquiss.: pae- VERG. Aen. 7, 113 PR. LIV. 28, 35, 2 P. FRONTO p. 102, 5 v. d. H. A. VVLG. Phil. 4, 11sq. F. al.; pe- VERG. l. l. M. ITALA Marc. 12, 44 (codd. b d q; cf. VVLG.). AVX. Maximin. c. Ambr. 57 RVF. podagr. 1. al.; variant etiam singuli codd., e. g. A VVLG. (v. ed. comm. pontif. vol. IV 455). pae- testari videntur PAUL. FEST. p. 222 (ordine verborum, non scriptura codd.) et GELL. infra. NOT. Tir. 40, 51. plur. non nisi p. 75, 57. de orig. et notione: PAUL. FEST. p. 222 -a est id quod pene minus sit quam necesse est (cf. GELL. 17, 1, 9 antiquiores 'paenitet' ab eo, quod est 'paene' et '-a' dixerunt. DIFF. ed. Beck p. 54, 2 v. vol. VII 1, 1742, 78 sqq.). SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 442 (significat inopia)m; proprie autem dicta est (inopia in penu, id) e(st) cellario. SYNON. Cic. p. 429, 5 inopia. fames. egestas. inedia. -a. paupertas. GLOSS. σπάνις, λείπις, ἐνδεία. ἀπορία. egestas, necessitudo. fames aut inopia aut necessitas cuius (alicuius?) rei necessitas vel inopia. inopia, paupertas, stabilitas (?). summa inopia. legitur in poesi singulis locis apud TER., PACVV., VERG., HOR., CLAVD., binis apud LVCR.; in oratione prosa inde a CIC., VARRONE, BELL. Afr., SALL., LIV., sed ubique excepto COLVM. saepius occurrit inopia (qua voce a dactylis aliena in versibus non nisi scaenici veteres, PORC. LIC., PVBLIL., PHAEDR. utuntur).*

I *notione originaria de inopia, quae evenit, accidit alicui aut rebus inhaeret; -a significat parum vel prorsus nihil adesse alicuius rei. syn. vel iuxta pos. potiora: egestas HIER. epist. 21, 10, 2 AVG. conf. 2, 4, 9 (cf. VITAE patr. sub IIA), fames v. p. 74, 75 (addas AVX. Maximin. c. Ambr. 57 HIER. epist. 21, 10, 2. al.), inopia BELL. Afr. 79, 1 TAC. hist. 1, 86, 2 LAMPR. Comm. 14, 3 (distincte MARCELL. chron. II p. 102, 524). opp.: abundantia COLVM. 2, 16, 5 VVLG. Mal. 3, 9. al., copia CIC. inv. 2, 115 fam. 3, 11, 3 LVCR. 5, 1007 COLVM. 12, 20, 8. al., divitiae LVCR. 5, 1119 BOETH. cons. 3, 9, 17 W., laetitia COLVM. 6, 24, 4. epitheta fere indicant gradum, sc. extrema AMM. 16, 5, 14. 29, 5, 50. 31, 16, 3, grandis HIER. epist. 134, 2, 3 VITA Caes. Arel. serm. 1, 32, magna TER. Ad. 442 Cic. Brut. 2 Lael. 62. VAL. MAX. 7, 3 ext. 5 (superl. ut HYG. astr. 2, 20 p. 61, 4). al., nimia SERM. Caspari p. 218, summa LIV. 40, 22, 8 SVET. Iul. 34, 2 al., v. p. 74, 48, tanta CIC. Verr. II 5, 25 fam. 3, 11, 3 VAL. MAX. 7, 6, 6. al., ultima VAL. MAX. 7, 6 ext. 1. iunctura -a est: TER. Ad. 442 Cic. inv. 2, 115 Verr. II 3, 127. al. LVCR. 5, 1119. SALL. Iug. 17, 5 (sine copula). 55, 8. et saepe, fere cum gen. id quod deest indicatur genetivo obi. passim inde a TER. (gen. gerundivi p. 74, 6. 38. 46 [nisi est gerundium], gerundii p. 75, 25. cf. adi. 74, 50 sq., praepos. de p. 75, 72); raro indicatur id vel is cui aliquid deest genetivo rerum inde a COLVM. (e. g. p. 74, 70 sq. 75, 27), hominum inde ab HIER. (p. 74, 76. 75, 58 sq.); gen. inhaerentiae v. p. 74, 77. 75, 60 sq.*

A *desunt animantia*: 1 homines (indicantur genetivo obi.): a cives, magistratus, incolae *sim. desunt civitati*: TER. Ad. 442 illius modi iam nobis magna civium -a est ([EVGRAPH. inopia]. CIC. Brut. 2 sapientium c. bonorumque. gen. subaud.: CIC. fam. 3, 11, 3 etiam in summa bonorum . . . c. copia . . . , nunc vero eo magis, quod tanta -a est in omni . . . gradu). CIC. Verr. II 5, 2 imperatorum.

5, 25 in tanta -a virorum fortium (rep. 5, 2). Lael. 62 stabiles et constantes . . . ; cuius generis est magna -a. LIV. 1, 9, 1 -a mulierum hominis aetatem duratura magnitudo Romae erat. 6, 30, 9 Setinis querentibus -am hominum novi coloni adscripti (VLP. dig. 50, 6, 2, 1). PLIN. nat. 7, 149 servitiorum dilectus iuventutis -ā (*cf.* COD. Theod. 7, 13, 10 iuniorum . . . praebendorum). TAC. ann. 13, 27, 1 ingenuorum. MOD. dig. 50, 4, 11, 2 eorum qui magistratum suscipiunt (*cf.* COD. Theod. 12, 1, 105 municipum). IVST. 29, 1, 7 seniorum. AMM. 18, 4, 2 meliorum. b *cetera exempla*: PACVV. trag. 162 -am stirpis (*cf.* SALL. Iug. 22, 2 liberorum). CIC. Verr. II 3, 126 (*verba epistulae Marcelli praetoris, quae iterantur ibid. et 127*) ut temporis difficultas aratorumque -a tulit (*cf.* PLIN. epist. 3, 19, 7 colonorum). COLVM. 4, 6, 3 hoc si operarum -a facere prohibebit. VLP. dig. 40, 12, 27, 1 -a adversarii ingenuitatem non solet tribuere. CYPR. epist. 59, 11 malorum. ZENO 1, 1, 3 (2, 3, 7 L.) ne populi -a laborarent fides novellae, venales esse propositas. HIER. epist. 134, 2, 3 grandem . . . notariorum patimur -am (hom. Orig. in Ezech. praef. p. 318, 5). in Ier. 14, 5/6 magistrorum. vir. ill. 80 discipulorum. RVSTIC. Conc. 5 I 4 p. 190, 35 tempore . . . -ae sacerdotum.

2 *animalia (desunt fere regionibus; hominibus AMM.)*: VARRO rust. 3, 9, 18 gallinae Africancae veneunt propter -am magno. COLVM. 9, 8, 7 si paucae apes . . . circumvolant fontes . . . , intellegenda est earum -a in his silvis. PLIN. nat. 9, 51 thynnorum omnis captura Byzantii est, magnā Chalcidonis -ā. 11, 95 annis quidam -am earum cicadarum et copiam dirimit. PLIN. epist. 9, 10, 1 aprorum tanta -a est, ut eqs. GELL. 11, 1, 2 pro copia . . . bouum proque ovium -a in Italia. AMM. 25, 9, 6 suppellectilem reliquerunt -a iumentorum.

B *desunt res*: 1 *certae quaedam, quae aut genetivo obi. indicantur aut e contextu intelleguntur*: a *variae corporeae*: CIC. inv. 2, 115 utrum copiane sit agri, vectigalium, pecuniae, an -a, consideratur (VAL. MAX. 7, 3 ext. 5). LIV. 23, 21, 6 propter -am argenti triumviri mensarii . . . facti. TAC. ann. 4, 56, 2 ob . . . -am vestis. DECL. in Catil. 12 rei familiaris (PORPH. Hor. epist. 2, 2, 1). TERT. resurr. 8 p. 37, 13 mundi (*i. ornatus, hinc restituit Ursinus patient. 13 p. 21, 2, ubi patientia trad., absentia Borleffs*). CAPITOL. Pert. 7, 6 cum tantam -am aerarii haberet (RVF. FEST. 13). HIER. epist. 7, 2, 2 chartae (*cf.* 11, 1 scriptiois). CLAVD. 5, 273 (*militis ad Stilichonem*) quamquam non adeo robur defecerit omne tantave gestandi fuerit -a ferri, sc. ut sineremus nos barbaris tradi (*v. Levy, comm. 1971 ad l.*).

b *ad cibum vel potum pertinentes*: α *cum gen. obi. (adi. SYMM.)*: ① *variorum ciborum*: LVCR. 5, 1007 -a . . . cibi languentia leto membra dabat ([*opp.* rerum copia]. COLVM. 6, 3, 1 ne -a c. macrescat pecus. 7, 9, 5. 8, 5, 23 CHIRON 405). SALL. Iug. 55, 8 pabulum et aquarum fontis, quorum -a erat ibi (*cf.* COLVM. 6, 24, 4 ubi pabuli sit laetitia . . . ; at ubi -a est [APVL. apol. 21, 2 SIDON. epist. 3, 2, 3]). VERG. Aen. 7, 113 edendi (*i. cibi ut*: DECL. in Catil. 40 AMM. 26, 6, 4). HOR. sat. 1, 1, 98 victus (CVRT. 7, 3, 1). LIV. 4, 25, 6 frumenti (23, 17, 12. R. GEST. div. Aug. 5 in summa frum[enti] pa)enuria [*gr. σπάρει*]. HIER. epist. 54, 16, 2. *cf.* SVET. Iul. 34, 2 frumentariae rei [SPART. Sept. Sev. 8, 7]. SYMM. epist. 6, 22, 3 frumentariae -ae mala). VAL. MAX. 7, 6, 6 comatus (CVRT. 6, 6, 19 AMM. 14, 7, 6). CVRT. 7, 4, 24 in quarum frugum -a (SOL. 1, 50 omnium [*cf. Plin. nat. 7, 33 famem*]. ARNOB. nat. 1, 3 p. 5, 9 M. et angustiae frumentariae). COLVM. 12, 17, 1 in quibus regionibus vini ideoque etiam aceti -a est (CAPITOL. Pius 8, 11 v., olei et tritici). TAC. hist. 1, 86, 2 fames in volgus inopia quaestus et -a alimentorum (AMM. 29, 5, 12). ② -a aquae: BELL. Afr. 79, 1 castra ponere propter a. -am non posse (*syn.* aquarum inopia). SALL. Iug. 48, 4 planities deserta -a a. TAC. hist. 2, 39, 2 -ā fatigari (AVR. VICT. Caes. 28. 1. *cf.* PORPH. Hor. sat. 1, 5, 97/98 laborare). ann. 14, 24, 1. HYG. astr. 2, 20 p. 61, 4 maxima. al. aquarum: SALL. Iug. 17, 5 in Africa caelo terraque -a a. (inde CVRT. 4, 7, 6). 55, 8 v. l. 44. CVRT. 7, 5, 2. COLVM. 2, 16, 5 a. abundantia atque -a graminibus aequae est exitio (RVFIN. hist. mon. 1 Nili). MELA 2, 86 ob -am a. effeta Hispania. TAC. hist. 4, 26, 2 Rheni. al.

β *alia (certiora; cetera v. sub 2b)*: LIV. 40, 22, 8 in castris . . . , ubi summa -a erat. VAL. MAX. 7, 6 ext. 1 obsessi ad ultimam -am compulsi . . . urina sitim . . . sustentarunt. COLVM. 7, 1, 2 -ae tolerantissimus asellus. 7, 3, 9 si sensit -am grex (*opp.* cum pabulo satiatur). 7, 3, 21 -ae hiemis succurritur obiectis . . . cibis (9, 1. 7 per h. -am. *cf.* 9, 14, 17 apes liquoribus immixtis -am temporum sustinere [*sim.* Pallad. 11, 13 hiemis inopia]). 9, 6, 3 sterilitate et -a locorum vexatas apes. PLIN. nat. 17, 1 (*de fructibus arborum*) -ā pro indiviso possessa feris (*i. tempore prisco, cf. 16, 1 arbores nutrices inopis ac ferae sortis*). SVET. Aug. 70, 2 summa tunc in civitate -a ac fames (CYPR. eleem. 17 p. 386, 23 in -a et f. HIER. in Am. 7, 14-17 l. 406 pastorum f. ac -am. *cf.* imag. p. 75, 21. 30 et IORD. Get. 134 -a famis [Rom. 21]. variis modis iuxta ponuntur, variant vel respondent: CONST. Sirmond. 5 SEDVL. op. pasch. 3, 23 [*cf. carm. 3, 260*]. CASSIOD. var. 12, 28, 5 sq. VITAE patr. Iurens. 68 M.). LAMPR. Comm. 14, 3 (*antea: inopia*). AVSON. 456, 3 p. 398 P. VEG. mil. 4, 7 p. 133, 13 ne -a opprimeret armatos. VVLG. deut. 8, 3. 9. al.

c *naturales variae (inserui umores corporis sim. p. 75, 2 sqq. 13)*:

α *cum gen. obi.*: COLVM. 7, 9, 7 ubi -a est arborum pabulo. 12, 20, 8

[Röck]

lignorum -a est (VEREC. in cant. 3, 4 D. aquae lignique). PLIN. nat. 8, 207 -am lactis praepingues sues sentiunt (cf. Ps. SORAN. quaest. med. p. 363, 1 abundantia succum [i. succorum] et -a. PHYSIOGN. 14 p. 22, 10 sanguinis. contra RVF. podagr. 1 humoris superfluitas habens caloris et siccitatis -am). AMM. 22, 16, 7 calcis. CLAVD. DON. Aen. 8, 360 p. 166, 17 ut per locorum -am non esset discretio inter homines et boves. β *cetera exempla*: COLVM. 4, 29, 11 propter -am (sc. surculorum) et calvitium loci (nisi gen. loci ἀπὸ κοινῶν ponitur). PLIN. nat. 8, 7 ossa etiam in laminas secari coepere -a (sc. eboris). 18, 130 raporum taxatio in libras sesterti singuli et in -a bini. 32, 23 (de corallio) nunc tanta -a est vendibili merce. 33, 51 non -a mundi id evenisse, si Romani gentibus argentum, non aurum imperarent. Ps. SORAN. quaest. med. 51 -a aliqua, id est alicuius humoris defectus (opp. pletura). PRISC. Anast. 208 caeli -a . . ., si desint imbres.

δ *incorporeae*: α *cum gen. obi.*: VAL. MAX. 7, 3 ext. 5 in maxima pariter et pecuniae et defensionis -a. PLIN. nat. 8, 17 elephantos interfectos -a consilii, quoniam neque ali placuisset neque eqs. GELL. 14, 2, 1 vocis . . . vivae -a erat. APVL. apol. 1, 1 accusationem . . . -a criminum solis conviciis impleturum. 69, 3 matrimonii. flor. 9, 31 laudis. AVX. Maximin. c. Ambr. 57 in fame et -a predicationis. HIER. epist. 21, 13, 4 in fame veri, in virtutum -a perseverant. in Ier. 21, 8-10 doctrinae. RVFIN. Orig. in Rom. 4, 5 p. 979^c sensus. AVG. conf. 2, 4, 9 furta feci -a et fastidio iustitiae et sagina iniquitatis. CLAVD. MAM. anim. 1, 11 p. 51, 22 testimoniorum . . . -a coactus. ALC. AVIT. c. Ar. 30 p. 13, 20 pro -a respondendi in disputatione. β *cetera exempla*: APVL. met. 4, 28, 2 Psyches pulchritudo ne sufficienter quidem laudari sermonis humani -a poterat (Socr. 3 p. 124 non posse . . . comprehendere deum [inde AVG. civ. 9, 16 p. 389, 27 D.]). HIER. epist. 21, 10, 2 omnis locus, quem patre incolimus absente, famis, -ae, egestatis est. CASSIOD. in psalm. 32, 19 o fames illa (sc. desiderium rerum caelestium) . . . sine -a probabiliter semper avida. FACVND. defens. 3, 6, 23 quasi tanta sit scripturae divinae -a . . ., ut tale testimonium invenisse non posset.

2 *minus definitae* (sc. fere res variae ad vitam necessariae): α *cum gen. obi.*: LVC. 5, 1119 parce viventi non est umquam -a parvi. SALL. Iug. 23, 2 -a rerum necessariorum bellum trahi non posse (Liv. 9, 13, 8 omnium [28, 35, 2 QVEROL. p. 31, 2 R. HIER. in Hab. 2, 5-8 l. 222. al.]. APVL. apol. 20, 9 quarum r. extrariorum neque laus in copia neque culpa in -a consistit. LACT. inst. 2, 13, 9). FIRM. math. 5, 3, 5 necessariorum (AMM. 31, 3, 8). VVLG. deut. 28, 48 omnium. iud. 18, 10 ibi nullius rei est -a. b *alia* (vergit in notionem q. e. paupertas, egestas): FRONTO p. 197, 14 v. d. H. in -a subita ramis nonnumquam et frondibus proprie (pro) supellectile usus est Verus. APVL. apol. 18, 11 ob similem -am (antea: ob paupertatem; ob tenuis opes). TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 500, 5 secundum -am et copiam (sc. regionum) expeditionem suorum disposuit deus. VLP. dig. 13, 7, 25 -a coactum derelinquere pignus. ITALA Marc. 12, 44 (cod. b al. = VVLG.) de -a sua omnia . . . misit vidua (cod. a egentia, k inopia, gr. ὑστερήσεως). Phil. 4, 11 sq. (Mar. Victorin. ad l.) non propter -am dico . . .; . . . institutus sum . . . et abundare et egere (gr. καθ' ὑστερήσιν . . . ὑστερεῖσθαι, VVLG. propter -am . . . -am pati. cf. MAR. VICTORIN. ad l. propter inopiam aut propter -am). PORPH. Hor. epist. 1, 15, 1 qui (in) -a[m] philosophantur. CYPR. elem. 9 p. 380, 9 ne . . . patrimonio . . . finito ad -am . . . redigaris. epist. 2, 2 -am . . . et necessitatem paupertatis obtendere. EDICT. imp. Diocl. praef. 19 L. poena . . . inferentis -am. FIRM. math. 3, 4, 22 Mars faciet -as, angustias, aestus eqs. (item plur.: HIER. in Matth. 15, 4 -as parentum considerare. LEX Visig. 2, 1, 30 miserorum). AMM. 29, 5, 50 Iesalenses . . . ad -am vastavit extremam (sim. 31, 16, 3). QVODV. prom. 2, 39, 89 -am paupertatis formidare (cf. VAL. CEM. hom. 6, 8 -am mendicitatis evasit. GREG. Tvr. glor. mart. 9 p. 494, 32 prae -a aegestatis). al.

II *notione deflexa de indigentia, quam quis sua sponte suscipit*: A *de paupertate voluntaria*: VITA Cypr. 6, 3 non illum superbia saecularis inflaverat nec tamen prorsus adfectata -a sordidat. VITAE patr. 3, 169 requisitus . . ., si perfectum bonum esset egestas, respondit: magna res est -a. B *de abstinentia ciborum, potionum* (nisi mavis intellegere defectum alimentorum, qui accidit corpori ieiunantium; gr. resp. ἔνδεια): ORIBAS. eup. 1, 4, 1 Li p. 408 solvit . . . copodem passionem -a cibi (Ab enaediam). syn. 1, 6, 10 La p. 41, 24 Mø. circa coitum custodienda est . . . et aebrietas et -a (Aa inedia). 5, 53, 26 p. 93 iuvat -a de pocionibus consuetis (La distemperantia). 6, 24, 2 p. 111 et -a et superflua ciborum accipio (cf. ibid. infra: ciborum superfluetas et -a).

paēōn v. paeon.

Röck.

paēōnia, -ae f., παιωνία (a deorum medico q. e. Παιών, cf. PLIN. nat. 25, 29 vetustissima inventu -a est [cf. Hom. E 401] nomenque auctoris retinet [inde Ps. APVL. herb. 65 l. 11 ISID. orig. 17, 9, 48]. v. et SERV. Aen. 7, 769 p. 76, 84). scribitur paev- CIL IV 8544, pe- Ps. APVL. herb., DIOSC. ORIBAS. (fere rec. Aa), pi- ORIBAS. (fere rec. La), GLOSS. (cf. pii- ORIBAS. eup. 2 G 24 Ab, pi- GLOSS. III 573, 24); ceterum pecini-, spicini-, piomoi ORIBAS. v. infra. acc. graec. -an DIOSC. sub 1b. GLOSS. -a: pentorobos. glycy-side. aglaophotis. hastula, quae nocte lucet (cf. GLOSS. med. ed. Heiberg

p. 57, 16 hasta rubra [GLOSS. III 541, 61]). inguinalis. GLOSS. III 572, 15 (interpr. dubio, πολλὸν ὄσπριον temptat Bücheler). v. etiam sub 2. legitur inde a SCRIB. LARG., PLIN. nat., inscr. Pomp.

i. q. nomen herbae (de radice herbae v. sub 1b): 1 de herba q. e. glycy-side (ad rem cf. André, Lex. des termes de botan. sub voce; Gossen, RE XVIII 2, 2409, 12 sqq.; de natura, generibus, usu medico fusius: PLIN. nat. 25, 29, 27, 84 sqq. Ps. APVL. herb. 65 DIOSC. 3, 152 p. 438, 20 sqq.): a de ipsa herba: SCRIB. LARG. 166 glycy-side . . ., quam -am Graecorum quidam appellant (in explicazione simili: ORIBAS. eup. 2, 1 G 7 Aa [= G 9 La; gr. Γ 24 γλυκυσίδης . . . τῆς καὶ παιωνίας]. syn. 2, 40 La p. 113, 4 Mø.). PLIN. nat. 25, 29 (cf. 1, 25, 10) quam -am quidam pentorobon appellant, alii glycy-siden (27, 84, unde 1, 27, 60. Ps. APVL. herb. 65 l. 10 a Graecis dicitur p., alii gliciside, alii aglaofotis, Itali -a. ISID. orig. 17, 9, 48 glycy-siden . . . vel pentorobinam). CIL IV 8544 Pompeianis -am praebete. CASS. FEL. 77 p. 188, 20 recipit . . . -ae unciam. ORIBAS. syn. 2, 39, 3 La p. 112, 25 Mø. educit . . . -a (piomoi Li, gr. γλυκυσίδη). 8, 2, 5 La p. 206, 2 subvenit . . . eis -ae radix et semen (Aa -ae semen [pecini- Ab, spicini- cod. G]; gr. ὁ τῆς παιωνίας καρπός). herba -a (vix adi. ut VERG. l. 83): PLIN. nat. 26, 131 h. -ae semen (26, 151). SERV. Aen. 7, 769 (v. p. 77, 1). Ps. APVL. herb. 65 l. 1. 3. 6 h. -ae radicem. ? b de radice herbae: DIOSC. 3, 152 p. 438, 21 glicisiden aut pentorobon . . . et radice eius -an[t] vocant (gr. 3, 140, 1 τὴν δὲ ὄλιζαν παιωνίαν καλοῦσιν). ORIBAS. syn. 8, 4, 20 La p. 210 glicisides radicem qui et -a dicitur (Aa glycy-sidis radice, id est -ae, gr. tantum τῆς ὄλιζης τῆς γλυκυσίδης).

2 de herba q. e. chelidonia: Ps. APVL. herb. 74 l. 25 (cod. Ca) chelidonia a Graecis dicitur -a, grater (i. crataea, cf. Ps. Diosc. Vind. 2, 180 p. 250, 13 οἱ δὲ παιωνία, οἱ δὲ κραταίά. hinc corrigas etiam GLOSS. med. ed. Heiberg p. 57, 15 pionigrager. GLOSS. III 541, 45 pionigrages. 572, 18 pionigrat. 573, 24 pyoniagrates, ubi Goetz in indice dubitanter -a agrestis).

*paēōnicus, -a, -um, παιωνικός (cf. FORTVN. gramm. VI 290, 28 -on metron ex ipso pede suo [i. paeone] nomen accepit). scribitur pe-, poe- hic illic in codd. rec. sec. graec. -on: FORTVN. supra. GRAMM. VI 274, 19. -ōn- mensuratur apud TER. MAVR. (cf. l. 76 sq.). legitur inde a BASSO, QVINT., sc. apud grammaticos.

i. q. pertinens ad t. t. metricum q. e. paeon (cf. paeon, paeon sub II): 1 cum subst. (hic illic e contextu suppl.): a variis: BASS. gramm. VI 264, 18 -us versus quadratus ab Aristophane comico compositus est ex eo paeone, qui constat longa syllaba et tribus brevibus (MAR. VICTORIN. gramm. VI 124, 13 v. aristophanici -us. cf. Ps. BASS. gramm. VI 312, 6 nonum genus versuum -um dicitur [sim. GRAMM. VI 274, 19]). QVINT. inst. 9, 4, 47 rhythmos est aut par . . . aut sescuplex, ut -us eqs. ([paea- Halm]. MAR. VICTORIN. gramm. VI 42, 26 tertius . . . rh., qui -us a musicis dicitur, hemiolia (ratione) subsistit, quae est sescupli ratio. 104, 30. cf. MART. CAP. 9, 977 rhythmica genera . . ., quae alias dactylica, iambica, -a nominantur). TER. MAVR. 1532 -i nominis ambo (i. paeon et epitritus) sunt quaterni. MAR. VICTORIN. gramm. VI 47, 30 pedes. DON. gramm. IV 370, 34 prima divisio dactylica, secunda iambica, tertia -a nominatur (sim. DIOM. gramm. I 480, 6. al.). DIOM. gramm. I 501, 19 -a forma. MART. CAP. 9, 989 in eo . . . genere, quod -um nominatur (ibid. postea: -i generis numeri. cf. l. 43. 48). al.

b -um metrum sim. (cf. et l. 34. in tit. capitulorum de -o m.: BASS. gramm. VI 264, 17 SACERD. gramm. VI 542, 17 MAR. VICTORIN. gramm. VI 96, 9; cf. de -o: FORTVN. gramm. VI 290, 27 DIOM. gramm. I 506, 8): SACERD. gramm. VI 500, 13 ex paeonibus -um m. (cf. DIOM. gramm. I 506, 9 -um m. . . constat priore paeone, admittit vero et quartum et creticum eqs.). 542, 18 -um m. multi creticum nuncupaverunt (cf. MAR. VICTORIN. gramm. VI 96, 10 -um m. sive creti(c)um). 542, 21 Cratinus . . . intulit -um m. 542, 28 -um m. acatalectum. FORTVN. gramm. VI 283, 18 his metris principalibus quidam adiciunt proceleumaticum et -um. MAR. VICTORIN. gramm. VI 53, 8 -i tetrametri catalecti (exemplo illustrat ut: 146, 12 ex -o trimetro catalectico et ithyphallico. 146, 14 ex -o dimetro et choriambico dimetro catalectico). al.

? 2 m. plur. pro subst. (cf. sing. l. 57 sq., ubi neutr.): TER. MAVR. 1546 sqq. et ἐπίτριτος aequae genus est -orum, totidem pedibus quia varius tempore differt: septena etenim tempora singuli tenebunt, cum -i possideant quina priores (MAR. VICTORIN. gramm. VI 48, 13 epitríti velut g. -orum). 1575 impar numerus -is utrisque coget aptare duobus tria tempora vel quaterna ternis.

paeonius (et -ōn- ?), -a, -um, παιώνιος, παίωνιος (ad deum q. e. Paeon, Paeon refert SERV. l. 84. p. 77, 8). scribitur pae- in codd. MPR VERG., pe-, poe(o)n- saepius in codd. rec. mensuratur -ō- semper apud poetas (vix legas -ōnis VERG. Aen. 7, 769 cum cod. M, v. Lachmann ad Lucr. 5, 85). GLOSS. -um: salubre medicamentum. medicamen. legitur inde a VERG., Ov., fere in poesi.

i. q. pertinens ad Paeonem deum (ad herbam q. e. paeonia v. SERV. p. 77, 1), fere i. q. medicinalis, salutaris sim. (saepie ambiguum inter nom. propr. et appellativum): 1 de herbis, aquis: VERG. Aen. 7, 769 Hippolytum, sc. arte novercae occisum, -is revocatum herbis et amore Dianae ([SERV.: aut medicinalibus, a Paeone [Baer]

georg. 2, 382 v. p. 92, 50. al. v. infra sub II A1a. scribitur pac-
CIL X 7112, 3 (= Année Epigr. 1959 n. 23, saec. IV in.), paenus
INSCR. Année Epigr. 1952 n. 223 (Thessalonicae), ? pag- CIL VI
30463. cum apice pagani CIL XII 594, 1. notatur pag CIL IX
1503, 6. 1559, 6 (a. 265). X 1028 (Pompeis), p fortasse XIII 5474,
9. NOT. TIR. 38, 2. compar. deest, superl. (non nisi usu
christ.): Ps. AVG. serm. ed. Caillau 1 app. 6, 3 VITA Eugen. rec. vet.
ed. Mombr. p. 391, 43. 395, 52 CASSIOD. in psalm. 51, 7 l. 127. al., cf.
praecipue -us CASSIOD. hist. 6, 12, 13. legitur saepe in titulis inde
a LEGE pag. Herculan., ex auctoribus praebent singulis locis CIC.,
BELL. Afr., PROP., OV., PLIN. nat. FRONTIN., IVV., paulo saepius
(PAVL.) FEST. (quater), TAC. (octies) al.; de usu Christianorum v. infra
sub II A2; transit in gr., ubi frequentatur usu sub IB descripto, v.
praeter lexica Grégoire, Mélanges G. Smets, 1952, 367 sqq. [trident.
bakam; vix hisp. pagano; i. q. infidelis: val. pāgān; it. pagano; raet.
occ. payaun; francog. païen; prov. vet. pagan, paian, var. dial. prov.,
vasc.; cat. pagá; hisp. pagano; port. pagão. cf. M.-L. 6141. Battisti-
Alessio IV 2720. Wartburg VII 466 sq. Corominas III 610. Machado²
III 1730. St.]

I usu communi: A notione originaria i. q. ad pagum
pertinens: 1 adi.; ponitur cum respectu: a certi cuiusdam
pagi: LEX pag. Herculan. (CIL I² 682) 3 sq. utei in porticum -am
reficiendam pecuniam consumerent ex lege -a (cf. etiam l. 28. 62).
CIL V 762 (descr.) bonae deae -ae (pagaiae pars testium). XI 1947, 2
tessera -a (cf. p. 95, 9). b cuiuslibet pagi; vergit in notionem
q. e. rusticus, agrestis (cf. 2b): PROP. 4, 4, 76 annua pastorum
convivia, lusus in urbe, cum -a madent fercula divitiis. Ov. fast.
1, 670 date -is annua liba focis. PLIN. nat. 28, 28 -a lege in plerisque
Italiae praediis cavetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant
fusos (nisi ad a). AVSON. 297, 9 p. 151 P. usque in Teutosagos -aque
(paganica Tollius) nomina Belcas, totum Narbo fuit. PRVD. cath.
11, 87 Christum natum adorat -a gens et quadrupes . . . , negat patrum
prosapia (de pastoribus, nisi de animalibus per allegoriam gentiles
significandibus, ut spectet simul ad II; v. Herzog, Alleg. Dichtkunst des
Prud., 1966, 141). SIDON. epist. 8, 16, 3 stilo, cui non urbanus lepos
inest, sed -a simplicitas.

2 m. pro subst. fere i. q. incola pagi (GLOSS. φυλήτης. opp.
oppidani BELL. Alex. sub ay): a certi cuiusdam sive e contextu
intellegendi sive nomine determinati. quae determinatio fit vel incola-
rum nomine eodem casu appposito (e. g. CIL XIV 2105, 5 v. l. 49.
V 2035, 10 v. sub γ. nomen antecedit XII 1114, 7 [saec. I] Vordenses -i)
vel pagi nomine genetivo adiuncto (e. g. CIL X 1027, 2 v. l. 54. II
2322 v. sub γ); per abl. orig. fortasse AVSON. sub γ.

α Romae: CIC. dom. 74 nullum est in hac urbe collegium,
nulli -i aut montani — quoniam plebei quoque urbanae m(ai)ores
nostri conventicula et quasi concilia quaedam esse voluerunt —, qui
non . . . decreverint (FEST. p. 340 [e lege rivalicia]. v. vol. VIII 1457,
54 sqq.). CIL XIV 2105, 5 (aet. Augusti) mag(ister) colleg(ii) . . .
-or(um) Aventin(ensium). β in Italia: CIL X 8093, 4 (a. 43
a. Chr.) porticus de peq(unia) -(orum) faciund(as) (cf. IX 2828, 5
[a. 139] lacum purgatum operis -orum n(ostorum)). IV 2445 (con-
textu mutilo). X 944, 4 (Pompeis) Holconio . . . -i (item -us vel -i
offerunt aliquid: X 1028 [ibid.]. IX 1559, 6 [a. 265] Gallieno.
4206, 14 patrono dignissimo -i. al.). 1027, 2 (ibid.) Heleno -o pag(i)
Aug(usti) (item -o vel -is offertur aliquid: X 1030, 2 [ibid.] Aug(ustali)
et -o. IX 1503, 6 [a. 167] pag(i) Veiani curat(or) patronus . . . -is
epulum dedit. 1618, 3 -is communib(us) . . . porticum . . . fecerunt.
al.). TAB. aliment. Vel. (CIL XI 1147) 6, 90 (indicatur situs fundi)
affinibus -is pagi Ambitrebi. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 105 'bibit
pagus' . . . ; hoc est: -i bibunt. INSCR. Année Epigr. 1937 n. 121, 3
(Amiterni, a. 335) cum universi -i seu vicani Forulani . . . frequentes
obvenissent. 1947 n. 45 (e reg. Patavina) lex -is capturae. γ extra
Italiam vel loco non definito: exempla librorum: BELL. Alex. 36, 4
Pharnaces . . . iussit -os . . . et oppidanos in his locis obversari.
APVL. met. 4, 3, 6 (4, 1, 1 in pago quodam . . . devertimus) cuncti . . .
-i . . . conclamant canes. 8, 23, 1 (8, 22, 1 pagum quendam accedimus)
-os . . . relinquentes rursum pergimus. 9, 10, 4. NEMES. ecl. 4, 62 me
-i mater Amyntae . . . lustravit. AVSON. 393, 2 p. 245 P. -um Medulis
iubeo salvere Theonem ('degentem in pago Medulorum' Souchay; for-
tasse ludit cum notione sub B1 descripta, cf. 81 militantes scribimus).
GROM. p. 309, 12 L. terminus quidam super se . . . sacra -orum
ostendit in trifinio (p. 329, 1 [p. 14, 3 Josephson] s. -orum appellatur
lapis quidam [inde p. 317, 20. 323, 27. v. etiam p. 317, 5 in monte . . .
s. -orum . . . constituta sunt). exempla titulorum: CIL V 2035, 10
(aet. Neronis) horilogium cum sedibus -is Laebactibus dederunt
(item -is offertur aliquid: 2090, 4 colende sepulture . . . -is Mis-
quilen(sibus) sestertios tot. 6587). II 2322, 5 (a. 74) Vespasiano . . . -i
pagi Corbulensis (item -i offertur aliquid: V 3249, 5 I(ovi) [4148, 6].
VIII 885, 11 [saec. III in.] ex decreto -or(um) pagi Mercurialis veter-
anorum Medelitanor(um) [cf. INSCR. Dessau 9400 (a. 206?) cives
Romani -i veter(ani) pagi Fortunalis]. XII 2 deo Marti. 1114, 7
[saec. I] pa(tro)no. XIII 384. al.). VIII 20834 et 20835 (tit. gemelli,
a. 167?) veterani et -i consistentes aput Rapidum murum . . . ex-
struxerunt . . . sumtu . . . suo id est veteranorum et -orum intra

cundem murum inhabitantium (cf. p. 79, 79sq.; an ad Bla?). III 12478,
2 Aur(elius) Hermes -us vixit annis tot (sim. in tit. sepulcr.: INSCR.
Année Epigr. 1976 n. 633 [e Moesia; saec. III vel IV]. an uterque perti-
net ad Bla?). 14969², 4 (in lege quadam aquarum).

5 b cuiuslibet (hic illic vergit in notionem q. e. rusticus, agrestis,
cf. 1b; sed distinguere videntur SERV. et MACR.; l. 8 sq. 12 fortasse
sermoni medii aevi tribuenda et ad II referenda): PAVL. FEST. p. 76
Empanda -orum dea. p. 123 Minervam -i pro sapientia ponebant (cf.
GLOSS. I Ansil. CE 432 Ceres: frumenti dea a -is dicitur [sim. 434
DE 3]). SERV. auct. georg. 2, 383 (ex Trebatio) 'compita' . . . locus . . .
10 ubi -i agrestes . . . solent certa inire concilia. SCHOL. Stat. Theb.
1, 105 -i magicis artibus credebant lunam posse mutari. MACR. Sat.
1, 16, 6 nudinae sunt -orum itemque rusticorum feriae. graece
fortasse PAP. Chester Beatty ed. Skeat 1, 182 (a. 298).

15 B notione secundaria fere i. q. munere, officio quodam carens,
praecipuae condicionis expers (cf. GLOSS. I V Abba PA 112
pagus: possessio est ampla sed sine aliquo iure; unde et -os dicimus
alienos a iure vel sacris constitutis. GLOSS. II 330, 48 ιδιώτης ὁ μὴ
δοχων ἢ στρατευόμενος: privatus, -us, plebeius. IV 456, 42 qui sine
20 aliquo iure est); determinatur per oppositionem: 1 militis (huc
spectare videtur GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A -ὁς ὁ ἐκτός
μόνον στρατιώτου [extra munus militis subesse suspicatur Wieland].
saepius cum colore contemptus, maxime l. 33. 34): a m. pro subst.
(per appositionem intellegimus l. 43. 57; sing. generalis TERT. coron.,
25 VEG.; opp. miles passim, armatus IVV. 16, 33 [cf. PLIN. sub b],
classici TAC. hist. 2, 14, 2, legionarii ibid. 4, 20, 2, equites SVET. Galba
19, 2 [cf. l. 44]; de incolis oppidi TAC. hist. 3, 77, 2, cf. l. 40): α ex-
empla varia: FRONTIN. strat. 2, 5, 28 Iapydes . . . proconsuli
pag(an)os quoque . . . obtulerunt (si recte suppletur). TAC. hist.
30 1, 53, 3 inter -os corruptior miles. 2, 14, 2 pars classicorum mixtis -is
(cf. 3, 77, 2 permixtis). 2, 14, 3 -orum manus, qui sparsi inter milites
eqs. (4, 20, 2 -orum lixarumque ignava). 2, 88, 1. 3, 24, 3 (dux ad prae-
torianos) vos . . . , nisi vincitis, -i (cf. COMMENT. Lucan. 5, 334 'iam
plebs Romana . . .': iam -i, non milites). 3, 43, 1. PLIN. epist. 10, 86, 2
35 et milites et -i. SVET. Aug. 27, 3 admissa turba -orum (Galba 19, 2).
PAP. Corp. 118, 20 (a. 156; pridianum cohortis) centurio factus ex -o.
EPIST. imp. Comm. (CIL III 13750) 47. TERT. coron. 11 l. 42sq. apud
Christum tam miles est -us fidelis, quam -us est miles fidelis (v. Bickel,
Rhein. Mus. 97, 1954, 15 sq.). pall. 4, 8 -os in militaribus (sc. vestibus).
40 Ivst. 22, 6, 5 obvius ei Agathocli fuit cum xxx milibus -orum Hanno
(cf. Diod. 20, 10, 5 τοὺς πολιτικούς ἐξήγαγον). VEG. mil. 2, 23 p. 59, 8
si doctrina cesset armorum, nihil -us distat a milite. CIL III 14349^v
patri paga(no) (postea: Gaius mil(es)). VI 3183, 7 equiti singulari sepul-
crum fecit frater eius -us (sim. 3236, 9). 32824, 5 T. Aurelio . . . -o (sc.
inter milites sepulto). INSCR. Année Epigr. 1952 n. 223, 4 (Thessalo-
nicae). graece e. g. PAP. Berol. 344 I 16. 27. 28. 41 (saec. II/III).
soc. Ital. I 29, 18 (saec. IV?). Ps. MAVRIC. strat. 1, 6, 3. β in ser-
mone iuris: Ivv. 16, 33 producere testem contra -um. POMPON. dig.
50 50, 17, 7 ius nostrum non patitur eundem in -is et testato et intestato
decessisse. SATVRN. dig. 48, 19, 16 pr. libro . . . de poenis -orum
(item in titulo libri: PAVL. dig. 47, 2, 90 al.; ceterum cf. MACR. dig.
48, 19, 14 quaedam delicta -o . . . leviorum poenam irrogant, militi
vero graviorem). GAIUS dig. 29, 1, 17, 2 in -orum testamento (MAE-
CIAN. dig. 29, 1, 14 PAVL. dig. 40, 4, 52. al.). MAECIAN. dig. 40, 5, 42
55 a -o . . . hereditatem . . . acceperant. SCAEV. dig. 35, 2, 96 miles si,
dum -us erat, fecerit testamentum (sim. VLP. dig. 29, 1, 9, 1 PAVL.
dig. 29, 1, 38, 1). TRYPH. dig. 49, 17, 19, 2 filius familias -us de peculio
castrensi fecit testamentum. VLP. dig. 11, 4, 1, 2 (loco priore, v. sub 3).
PAVL. dig. 28, 2, 26 filius familias si militet, ut -us nominatim . . .
60 exheredari debet. MOD. dig. 19, 2, 50 militi quasi -o locare aliquid.
COD. Iust. 4, 65, 35, 1 ex militibus -i, ex decoratis infames constituti.
al. graece: THEOPHIL. inst. Iust. 2, 11, 3. al.

b adi., fere i. q. civilis: PAP. Corp. 106 V 14 (a. 90–96; indi-
cantur officia militum) M. Antoni(us) Cri(sp)u(s) . . . -o cultu (ad
65 vestitum referunt plerique, sed neque de re neque de verbis satis constat
[an leg. paganico] ? cf. p. 77, 78 et Fink, Rom. Milit. Records, 1971,
113]. in imag.: PLIN. epist. 7, 25, 6 sunt . . . ut in castris sic etiam in
litteris nostris plures c. -o, quos cinctos et armatos . . . invenies [fort.
notio rustici sublucet, cf. antea: seductos et quasi rusticos]). TERT.
70 coron. 11 l. 36 militi perpetiendum pro deo, quod aequae fides -a con-
dixit. COD. Iust. 3, 28, 37, 1 vel . . . -um est peculium vel castrense.

2 gladiatoris (v. Keil, Anz. Wien. Ak. 79, 1942, 84 sqq.):
a m. pro subst.: CIL VI 631, 11 (a. 177; antecedunt nomina mul-
torum gladiatorum) Zoilus -(us). ibid. l. 14 Diodorus -(us). graece:
75 INSCR. Rev. Arch. 30, 1929, 39 (Edessae; sepulcrum gladiatoris) ἐγὼ
Μείλησις ἐκλήθην, -ὁς δὲ Μεστριανός. b adi.: INSCR. Année Epigr.
1934 n. 284 (Salonae) homini -o Thelonico quendam (i. quondam)
retiaro qui . . . rude liberatus est. graece: INSCR. Année Epigr.
1947 n. 187, 2 (sepulcrum gladiatoris, in Bithynia; saec. II?) <ὄνομά
80 μοι -ὄν Ἀπολλόνιος ἐκλήθην.

3 variarum condicionum sim. (m. pro subst.): VLP. dig. 11, 4,
1, 2 senatus consultum aditum . . . dedit militi vel -o . . . in praedia
senatorum vel -orum (sim. 11, 4, 3 ex oratione Marci Aurelii).
COD. Theod. 7, 21, 2 si quis de -is vel decurionibus ambierit ad honores
[Flury]

(ad 1 traxit Gothofredus). varia exempla et subst. et adi. exstant in sermone graeco rec., ubi transfertur etiam ad res; v. Grégoire l. l. 370 sqq.

II usu christiano i. q. infidelis, gentilis: A generalia praemonenda, sc. usum et notionem adumbrantia: 1 de notionis origine: a doctrinae veterum (addas p. 80, 17): FILASTR. 111, 2 -i... sive a pago, id est loco, sive provincia una dicti sunt sive Pagano rege (i. *Ἐλλην*. cf. 111, 4 a P. r., ut ait Hesiodus... -i surt appellati). *ibid.* si autem de idolis (sc. dicti sunt), quod ea colentes sculptilia ita nominabantur -i, id est gentiles (cf. ISID. orig. 8, 10, 1 -i ex pagis Atheniensium dicti, ubi exorti sunt; ibi enim in locis agrestibus et pagis gentiles lucos idolaque statuerunt eqs.). OROS. hist. 1 prol. 9 qui alieni a civitate dei ex locorum agrestium compitis et pagis -i vocantur sive gentiles (cf. l. 6. 10). b explicationes virorum doctorum: inde a saec. XVI plerique hanc notionem ex usu originario (v. IA) fluxisse putant, sc. eo quod Christianitate initio in urbibus vigente infideles ruri tantum remanserunt (v. e. g. Zeiller, Paganus, 1917; idem Comptes rendus Acad. Inscr. 1940, 526 sqq.); alii sec. usum sub IB1 descriptum explicant, sc. per oppositionem 'militis christiani' (v. post alios Altaner, Zeitschr. Kirchengesch. 58, 1939, 130 sqq.). quoniam opinioni illorum exempla antiquissima (v. 2b), horum usus vulgaris (v. sub 2) obstare videtur, aliae rationes quaerebantur; v. maxime Mohrmann, Vigil. Christ. 6, 1952, 109 sqq., quae omnem usum sub IB illustratum (sc. notionem q. e. praecipuae conditionis experts, ἰδιώτης) subesse et infideles ut alienos a civitate dei -os appellatos esse existimat (cf. iam GLOSS. ad IB allatas; sim. Grégoire, l. l. 395 sq.). aliter e. g. Bickel, Rhein. Mus. 97, 1954, 2 sqq. Boscherini, Lingua nostra 17, 1956, 101 sqq. O'Donnell, Classical Folia 31, 1977, 163 sqq.

2 de genere sermonis et frequentia vocis: a testimonia veterum: MAR. VICTORIN. homous. 1 Graeci, quos *Ἕλληνας* vel -os vocant (sim. VITA Anton. 20 p. 35, 15 Graeci, quos diximus -os [AVG. op. monach. 11, 12 p. 550, 21 gentiles, quos -os dicimus]). COD. Theod. 16, 5, 46 gentiles, quos vulgo -os appellant (cf. AVG. epist. 184 A, 5 infidelium, quos vel gentiles vel iam vulgo usitato vocabulo -os appellare consuevimus. retract. 2, 43, 1 quos usitato nomine -os vocamus). AVG. civ. 9, 19 p. 394, 24 D. qui -i appellantur. b ex observationibus virorum doctorum schedisque nostris nec non Theauri linguae Augustinianae haec fere apparent: vox -us vel saltem eius usus infra descriptus deest sacris script. et auctoribus saec. II, III, IV ineuntis, qui praebent gentilis (gentes) vel ethnicus (TERT. eum prorsus non novisse exemplo p. 80, 38 allato probari videtur). primum occurrit in titulis CIL VI 30463 X 7112 (vulgo saec. IV ineunti tribuuntur); in constitutionibus imperatoris exstat inde a COD. Theod. 16, 2, 18 (a. 370), in actis ecclesiae inde a CONC. Rom. a. 381 Migne 13, 580^A CANON. Turner I 2, 1 p. 292 l. 131 (gentilis var. l. ut p. 293 l. 153); apud auctores legitur post saec. IV med. (cf. paganismus, paganitas), sc. inde a MAR. VICTORINO, OPTATO (saepius), AMBROSIAST. (et Ps. AVG. quaest. test., saepe), VITA Anton., PACIANO, FILASTR. (saepe), AVG. (saepissime, maxime in sermonibus, ubi multo rarius invenitur gentilis, quae vox in ceteris operibus praevalere videtur). horum plerique nec non auctores saec. V et VI etiam voce gentilis saepe utuntur, quae quidem rarecit in COD. Theod. (quater hac notione/-us 15^{ies}) et omnino deest COD. Iust. (-us decies) et INST. Iust. (-us quater). contra vocis -us nullum exemplum nobis praesto est ex AMBR., HIER., ceterum e. g. ex CHROMAT., DIDASC. apost., SACR. Leon., FAVST. REI. (epist. 1 p. 162, 18 spurium videtur); in versibus non invenimus nisi apud PRVD. et PAVL. NOL. (?) carm. 32, 19. 204. apud Graecos perraro hac notione adhibetur, v. Grégoire, l. l. 373 sqq.

3 de notione et coloribus: a voce utuntur: auctores christiani maxime ad appellandos infideles fere aequales, rarius cum respectu temporis praeteriti de eis qui religionis Iudaicae expertes erant (v. p. 82, 48 sqq. 54; adde MVTIAN. Chrysost. hom. 23 p. 377/8 de patre Abraham. GREG. M. epist. 8, 35 de Ephron [gen. 23, 10]), de antichristo CASSIOD. in psalm. 51, 7 l. 127 homo -issimus. haeretici ad vituperandos catholicos: OPTAT. 3, 11 p. 98, 17 sqq. CONC. Rom. a. 381 Migne 13, 580^A qui Donatista... -os fuisse... dicat episcopos. QVODV. haer. 7, 38 Sabellianus Christianum vocat -um, baptizato ingerit baptismum. AVELL. p. 643, 5 RVSTIC. Conc. S I 4 p. 116, 25. infidelis se ipsum -um vocat: LONGIN. Aug. epist. 234, 1 rebus divinis explicandis per meae opinionis sententiam, id est a -o homine. cf. in ore infidelium apud auctores christ.: PASS. Max. Secund. Donat. (BHL 5809) 1 Christiani estis an -i? (interrogantur martyres ut *ibid.* 3; usum potius neglegentiae auctoris quam sermoni ipsius proconsulis tribuas). FVLG. Virg. cont. p. 103, 9 (loq. Vergilius) si... aliquid etiam Epicureum non desipissem, -us non essem. b notione rusticitatis voci fere deesse probari videtur his locis: AVG. civ. 4, 11 tit. doctiores -orum (cf. 6, 8 tit. doctores -i. 9, 19 p. 394, 24 D. ut eorum... , qui -i appellantur... , nullus fere sit tam litteratus et doctus, qui eqs.). 22, 3 p. 557, 13 D. nobilissimo philosopho -orum (cf. p. 83, 76 sqq.). c. Faust. 20, 21 p. 561, 23 vulgarem atque poeticam -orum opinionem (cf. OROS. hist. 7, 35, 21 p. 83, 7). QVODV. prom. 3, 38, 41 Symmachus ille mirabili eloquio et scientia praeditus, tamen -us (cf. PALLAD. hist. mon. I 42 p. 327^C nobilem virum, -um tamen. v. etiam p. 83, 70 sqq.). SALV. gub. 1, 1 v. sub c. contra hoc nomen e moribus rusticis ortum esse putant OROS., ISID. (v. sub 1a) et

aevo cadente syn. est rusticus GREG. Tvr. vit. patr. 17, 5 p. 732, 29. c epitheta: vituperantia: FILASTR. 94, 4 vanissimi (AVG. fid. invis. 8, 11 vani). 122, 2 furacibus. PRVD. perist. 10, 1009 miserrime. AVG. in psalm. 39, 16 l. 4 amarus. 59, 13 l. 10 saevientes. 130, 6 l. 48 ignaris. scim. 15, 6 l. 157 calumniosum. OROS. hist. 7, 35, 21 pervicacissimus (cf. 7, 41, 9 obdurato). 7, 37, 9 barbarus. COD. Theod. 16, 8, 26 abominandorum. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 64, 5 G. imprudentium. alia: AVG. in psalm. 44, 2 residui (OROS. hist. 7, 37, 10. cf. AVG. serm. 62, 6, 9 reliquos). 48 serm. 2; 1 l. 29 apertus. SALV. gub. 1, 1 electorum atque sapientium.

4 de ratione, quae intercedit inter -us et alias voces: a synonyma potiora: ethnicus: v. vol. V 2, 923, 54 sq. gentilis: v. vol. VI 2, 1869, 41 sqq. et p. 81, 32 sqq. 39 sqq.; copulantur l. 36 et AVG. serm. 47, 28 l. 904 gentiles -i qui remanserunt (ad Ezech. 34, 29 gentium). alternant in contextu: GAUDENT. serm. 1, 5G. FILASTR. 75, 1 FAVST. Aug. c. Faust. 13, 1 p. 378, 12. AVG. c. Gaud. 1, 38, 51 p. 250, 16 (cf. p. 251, 1). Ps. AVG. quaest. test. I 115, 14. al., in variis versionibus sim.: CANON. Turner I 2, 1 p. 292 l. 131 (g. var. l. ut *ibid.* p. 293 l. 153). OROS. hist. 7, 28, 8 -orum templa claudi (sec. Hier. chron. a. Abr. 2347, ubi gentilium). CONC. S IV 1 p. 153, 18 secundum -os (RVSTIC. c. aceph. p. 1245^A circa -os vel g.). al. gentes: AMBROSIAST. in Rom. 3, 19 rec. β -i (rec. a gentibus. cf. CASSIAN. c. Nest. 3, 9, 1 -is stultitia... fuit [sim. 3, 10, 1 et CONC. S I 3 p. 154, 3, sc. sec. I Cor. 1, 23, ubi gentibus]). FAVST. Aug. c. Faust. 20, 1 estis -i et gentium schisma. 20, 3 schisma... -orum (antea: sch. gentium). Graecus: MAR. VICTORIN. in Gal. 2, 3 Titus G. erat, id est -us (sacr. script. praebent gentilis vel Graecus. 4, 3/4 p. 1175^A. ratione inversa FILASTR. 113, 2 -os, id est G.). cf. MAR. VICTORIN. et VITA Anton. sub 2a. idololatra: AVG. in euang. Ioh. 5, 12 l. 29 malus, ... -us, ... i. OROS. hist. 7, 37, 10 -i et i. (MVTIAN. Chrysost. hom. 23 p. 377/8). impius: FILASTR. 129, 4 'impiorum' (psalm. 1, 1), id est -orum. distinguuntur: AVG. serm. 26, 4 -i... et omnes i. (46, 8. 233, 1, 1 et -i et i. et Iudaei. PROSP. in psalm. 136, 3). infidelis: PELAG. in I Cor. 15, 2 (alternat in contextu). AVG. epist. 184 A, 5 v. sub 2a. distinguitur: Ps. AVG. serm. ed. Mai 117, 3 natio i., Iudaeorum, gentilium, -orum atque Manichaeorum. CONC. S II 3, 3 p. 43, 14.

b distincte iuxta posita vel opposita notabilia: a Christiani sim.: CIL VI 30463 fidelis (X 7112, 3 COD. Theod. 16, 7, 2 pr. Christianis ac f. LIB. pontif. p. 46, 5). OPTAT. 2, 15 p. 50, 15 christianos populos (3, 11 p. 99, 5 PACIAN. epist. 2, 5. COD. Theod. 16, 7, 2 pr. supra. RVFIN. hist. mon. 5 nullus... invenitur aut haereticus aut -us, sed omnes cives ch., omnes catholici. AVG. catech. rud. 25, 14 epist. 102, 18 serm. 26, 6, 7. et saepe; v. etiam infra l. 53 sqq.). 5, 7 p. 135, 18 catechumenum (uterque opp. baptizato: PASS. Rogat. 2 -um vel c.). AVELL. p. 463, 10 nullus baptizatus, nullus Christianus hoc celebrat et soli hoc -i... exsequantur. β Iudaei sim. (v. etiam sub γ et p. 84, 2): MAR. VICTORIN. in Gal. 4, 3/4 apud Iudaeos... apud -os (sim., sc. neglecto fere respectu Christianorum: FILASTR. 105, 1. 4. 111, 1 cum ab Adam... usque ad Iudaeos... non -i fuerint neque I. appellati. AMBROSIAST. in Rom. 1, 23, 4. AVG. op. monach. 11, 12 p. 551, 6 ut Paulus subveniret... I. vel -o. al.). homous. 1 Graeci, quos *Ἕλληνας* vel -os vocant... , Iudaei vel Hebraei... , nos (sim iuxta ponuntur hae tres religiones: OPTAT. 5, 3 p. 123, 8. FILASTR. 110, 1 Christianos... posteriores I. et -is fuisse creatos. 110, 5 christianitas... ante I. et -os... erat manifestata. PELAG. in Gal. 6, 10 I. et -is et... Ch. AVG. epist. 93, 26 in psalm. 70 serm. 1, 6 l. 24 serm. 220 et saepe. COD. Theod. 16, 10, 24, 1. sim. passim).

al. γ varia: FILASTR. 128, 5 omnium -orum, Iudaeorum, haereticorum divitumque animae ac peccantium. 129, 4 -orum... Iudaeorum... haereticorum (eadem trina: CANON. Turner I 2, 1 p. 293 l. 153 RVFIN. Orig. in iud. 8, 1 AVG. agon. 12, 13 in Gal. 22, 3. et saepe). PELAG. in Col. 4, 6 aliter -is, aliter Iudaeis, aliter haereticis et ceteris contradicentibus veritati. RVFIN. Orig. princ. 3 praef. vel -orum philosophorum vel haereticorum (eadem bina: COD. Theod. 16, 10, 13 pr. AVG. in euang. Ioh. 100, 3 l. 29 c. Parm. 1, 9, 15 p. 35, 25. al.). AVG. in Rom. imperf. 22, 1 nec -is nec Hebraeis nec haereticis aut scismaticis (sim. FVLG. RVSP. fid. 81). QVODV. haer. 1, 7-11 -i... ; Iudaei... ; Manichaei... ; Sabelliani... ; Arriani. NOVELL. Theod. 3, 1, 1 Iudaeos Samaritas -os et cetera haereticorum genera portentorum. PROSP. epist. 2, 4 -orum et Manichaeorum (item COD. Iust. 1, 5, 19, 4. 1, 5, 21, 1. cf. supra l. 36. 68 et iam FILASTR. 61, 3 ut -i invocantes deos Manichaei. contra Manichaei -i appellantur Ps. AVG. serm. ed. Caillau 1 app. 6, 2. 3). sim. al.

c graece respondet *Ἕλλην* passim inde a MAR. VICTORINO (v. sub 2a et cf. GLOSS. II 295, 29 *Ἕλλην τὴν θρησκίαν*: -us), voces inde derivatae apud CASSIOD. hist., sc. maxime *Ἕλληνικός* 1, 9, 5. 1, 9, 6 -orum templa (Sozom. 1, 8, 5 *Ἕλληνικός ναός*. sim. adiectivo gr. respondet gen. subst. 6, 9, 1. 6, 28, 1. al.), *Ἕλλημιστής* 6, 12, 7. 6, 27, 1. al. *ἔθνικός* RVFIN. hist. 5, 1, 14 hist. mon. 5.

B exempla usum illustrantia: 1 m. vel f. pro subst.: a sing.: α de certis quibusdam hominibus: CIL VI 30463 (saec. IV in.?) filia mea inter fedeles fidelis fuit, inter al(i)enos -a fuit (OPTAT. 3, 11 adhuc -us es aut -a? PASS. Max. Secund. Donat. [BHL 5809] 3 Christiana es an -a? al.; deest copula: OPTAT. 5, 3 p. [Flury]

123, 8). X 7112 (*saec. IV in.*) puella -a nata . . . fidelis facta. PRVD. perist. 10, 1009 (*Romanus ad praefectum*) miserrime -e. QVODV. prom. 3, 38, 41 Eutropius . . . praepotens patricius, anima et mente -us (*item iuxta nom. propr.: ibid.* Symmachus. MARCELL. chron. II p. 68, 406, 2 Radagaisus -us et Scytha. p. 88, 462 Iacobus natione Achivus religione -us. *al.*, *addas p. 82, 26*). OROS. hist. 7, 35, 21 poeta quidem eximius, sed -us pervicacissimus (*sc. Claudianus*). 7, 37, 9 Gothorum rex unus Christianus . . . , alius -us barbarus. *al.*
β potius usu generali vel colectivo (selecta): OPTAT. 3, 11 p. 98, 19 eum, qui ad deum se conversum esse professus est, -um vocas . . . ? (p. 98, 21. 99. 1. 3 QVODV. haer. 7, 38 Sabellianus Christianum vocat -um). GAUDENT. serm. 1, 5 G. ut -us hunc mensem . . . Martium nuncuparet (*antea: gentiles*). RVFIN. hist. mon. 5 nullus . . . ibi (*sc. Oxyrynchi*) invenitur . . . -us (COD. Iust. 1, 3, 54, 8. *cf.* AVG. in psalm. 54, 13 ille . . . si Christianus esset, nemo remaneret -us. serm. 361, 4, 4 neminem hic -um nunc esse arbitror). PAUL. NOL. (?) carm. 32, 19 Iudaico populo par quoque -us. 32, 204. AVG. epist. 185, 41 non stabit -us adversus Christianum eqs. (*sim. c. Gaud. 1, 38, 51 p. 250, 16, ubi plur.*). in psalm. 101 serm. 2, 7 l. 16 Christum esse mortuum et -us credit. serm. 15, 6 l. 140 tolera -um. 215, 6 resurrectionem Christi nec -us nec Iudaeus admittit. saepius. Ps. AVG. serm. ed. Caillau 1 app. 6, 3 (*in Manichaeos*) si igitur corruptionem, -issime, . . . formidasti (*item vocativus: QVODV. haer. 3, 1 quid dicis, -e? 3, 13. al.*). CAES. AREL. serm. 1, 8 donat laicus, donat -us eqs. *al.*
h plur.: α exempla varia selecta: MAR. VICTORIN. in Gal. 4, 9 elementa singula . . . -os deos dicere (*sim. homous. 1. GAUDENT. serm. 6, 6 G. deos putant daemones. AMBROSIAS. in I Cor. 8, 5 a -is . . . et sol et luna . . . dii . . . dicuntur. AVG. civ. 4, 20 tit. Virtutem et Fidem -i templis et sacris honoraverunt. FAVST. Aug. c. Faust. 20, 3. et saepe*). OPTAT. 2, 15 p. 50, 15 Constantini tempore . . . -is non licebat exercere sacrilegia. FILASTR. 94, 4 et -i vanissimi unum caelum . . . profitentur interdum. AMBROSIAS. in Rom. 1, 23, 4 Coracina sacra habent -i. RVFIN. symb. 3 l. 32 quia -i nobis obicere solent quod religio nostra . . . in sola credendi persuasionem consistat. 9 l. 3 -i solent ridere nos (*cf. 38 l. 6. AVG. epist. 102, 36 adhuc cachinnent -i. serm. 361, 4, 4 -i . . . et irrisores resurrectionis. al.*). AVG. c. Cresc. 3, 63, 70 p. 476, 18 -orum, qui adversus eam ecclesiam paucissimi remanserunt (*cf. COD. Theod. 16, 10, 22 -os qui supersunt. CONC. I 4 p. 116, 33 -is . . . minuentibus. GREG. M. epist. 4, 29 quosdam illic [sc. in Sardinia] -os remanere*). in psalm. 56, 14 l. 33 -i persecuti sunt martyres. 64, 6 l. 9 puer natus inter -os (serm. 26, 4 de -is. Ps. AVG. quaest. test. I 81 tit. de -is -i nascuntur. *al.*). serm. 26, 6 per Iesum Christum facti sunt et -i eqs. 215, 6 quia mortuus et sepultus est Christus, et -i . . . credunt. et saepissime. in titulo librorum *sim.: RVFIN. hist. 4, 11, 11 Iustinus scribit etiam contra -os volumen (AVG. civ. tit. al.). 4, 18, 3 Iustini liber est adversum -os (AVG. epist. 31, 8 a. -os te Paulinum scribere didici [sim. 45, 2]. Ps. AVG. quaest. test. I 114 tit. al.). COD. Theod. 16, 10 rubr. de -is, sacrificiis et templis (NOVELL. Theod. 3 rubr.). β gen. -orum pendet e subst. (selecta): COD. Theod. 2, 8, 22 -orum superstitionis (AVG. serm. 24, 6 l. 159. al.). 16, 2, 18 -orum animi . . . excitati (*cf. 16, 8, 26 spiritum audaciamque*). 16, 10, 19, 1 ritum (AVG. epist. 102, 18 CASSIOD. hist. 6, 27, 4. al.). CANON. Turner I 2, 1 p. 292 l. 131 perfidia (NOVELL. Theod. 3, 8). FILASTR. 103, 1 vanitatem. 108, 7 mendacia (AVG. civ. 18, 54 tit. *cf. QVODV. grat. 1, 8, 1 falsa commenta*). AMBROSIAS. in I Cor. 5, 7, 2 errores (LEO M. epist. 15, 11. al.). 10, 13, 1 dii (AVG. civ. 2, 6 tit. c. Cresc. 2, 27, 33 p. 394, 8. al.; *cf. civ. 21, 6 p. 498, 17 D. numina [22, 3 p. 557, 12]. serm. 220 idola. MAX. TAVR. serm. 48, 4 M. Iuppiter*). AVG. c. Adim. 13 p. 144, 24 benevolentiam (*cf. OROS. hist. 7, 38, 6 favorem*). catech. rud. 25, 14 dies sollemnes (*cf. epist. 91, 8 festo. gen. ad. litt. 12, 22 p. 413, 15 sollemnitatem*). civ. 7, 3 tit. doctrina. 8, 26 tit. religio (CASSIOD. hist. 6, 29, 2). 8, 26 p. 363, 28 D. litteris. epist. 93, 10 sacrificia (serm. 81, 9. al.). serm. 24, 6 l. 176 fremente impetu. 34, 6 insania. OROS. hist. 7, 27, 14 templa (7, 28, 28 CASSIOD. hist. 1, 9, 6. al.). LEO M. serm. 8 caecitas. 38, 1 crudelitas. CONC. I 3 p. 16, 4 -orum . . . filii (*i. pagani ut RVSTIC. Conc. I 4 p. 78, 27 [altera versio I 5 p. 380, 28 gentilium pueros]. al., cf. p. 78, 41 -orum . . . pueri [I 5 p. 380, 41 -i tantum]. gr. ubique Ἑλλήνων παῖδες*). *al.*
2 adi.: a de animantibus: OPTAT. 7, 6 p. 180, 6 iudices -i (PALLAD. hist. mon. I 53 p. 336A). PACIAN. epist. 2, 5 principes (CASSIOD. hist. 6, 4, 7 in psalm. 45, 4. *cf. AVG. c. Faust. 12, 13 p. 342, 8 regibus. OROS. hist. 7, 37, 2 barbaro et -o duci. VITA Eugen. rec. vet. ed. Mombr. p. 395, 52 imperatores -issimi [aliter rec. post. 17]. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 56, 4 G. Caesaris*). FILASTR. 75, 1 -i Liberpatriani. RVFIN. hist. 5, 1, 14 servos (GREG. M. epist. 6, 29. *cf. 6, 30 mancipia*). Orig. princ. 3 praef. philosophorum (CLAUD. MAM. anim. 2, 8 tit. CASSIOD. hist. 6, 37, 6. *cf. AVG. civ. 6, 8 tit. doctores. serm. 178, 7, 8 grammaticus. CASSIOD. hist. 6, 1, 6 sophistam*). PRVD. c. Symm. 1 praef. 6 gens (*sc. Athenienses. aliter p. 79, 32*). AVG. c. Petil. 2, 58, 132 p. 93, 26 proconsules (*opp. christiani imperatores*). serm. 105, 10, 13 homo (LONGIN. Aug. epist. 234, 1. SALV. gub. 8, 10 sicut vita ita etiam professione ac vocabulo. CASSIOD. in psalm. 51, 7 -issimus *i. antichristus*). 361, 4, 4 carnalibus fratribus nostris et prope -is. OROS. hist. 7, 37, 11 -i blasphemantesque Romani. CASSIOD. hist.*

6, 12, 13 praefectus praecipue -us. GREG. M. epist. 4, 26 rusticum. *al.* b de rebus: FILASTR. 50, 3 impietatis . . . -ae et caecitatis Iudaicae consortes (68, 2. 112, 6. 125, 3. 155, 2). 111, 1 vanitatem. 129, 9 mendacia. COD. Theod. 16, 7, 2 pr. -os ritus cultusque (16, 10, 21 CASSIOD. hist. 6, 4, 2. 6, 42, 8. VITA Caes. Arel. 1, 55 kalendarum . . . -issimos r.). 16, 10, 20 pr. superstitionis (COD. Iust. 1, 5, 21, 1. 1, 11, 8 pr. [*a. 472?*]). 16, 10, 25 sceleratae mentis -ae. AVG. divers. quaest. 83 coniugium (*ibid. iterum*). serm. 196, 4, 4 de sollemnitatem superstitionis -a (-issima *var. l.*). NOVELL. Theod. 3, 8 dementia. Valent. 18 pr. temporibus (CASSIOD. inst. 1, 17, 1 christianorum t. -orumque). LEO M. serm. 3, 3 nec haeretica . . . pravitas nec -a . . . perfidia. CASSIOD. hist. 6, 27, 1 templorum. *al.*
deriv.: paganalia, paganici(i)us, paganismus, ?paganita, paganitas, paganizo.
compos.: com-, semipaganus.
cf. Onom.
pāgarchia, -ae f., παγαρχία. *i. q. munus praepositi pagi vel regio cui is praest: loco lacunoso* CHART. Lat. antiq. 292, 7 (*saec. IV in.*) in pap. graecis: PAP. Oxyrh. 2110, 4 (*a. 370*) εἰς τὰς -ας καὶ κορυφωτοῦλας saepe inde a saec. VI, v. Preisigke, Wörterb. III 139; Daris, Less. Lat. nel Greco d'Egitto, 1971.
cf. p. 96, 41.
pāgātīm adv. a 1. pagus, *cf. vicatim.* *i. q. per singulos pagos:* LIV. 31, 26, 10 -m sacra habebant templa Athenienses (*de eisdem: 31, 30, 6 quondam -m habitantes [opp. in unam urbem . . . contributi]. cf. Val. Max. 5, 3 ext. 3 vicatim dispersos*). CIL XIII 5110, 7 (*saec. I*) civitas Helvetiorum qua -m qua publice statuas decrevit (*cf. in re simili Plin. nat. 33, 132 vicatim*).
? pāgēius, -a, -um. LEX pag. Herculian. (CIL I² 682) 6 magistri pageiei (*adi. a 1. pagus sec. plebeius formatum agnovit Leumann, Gramm. 1977, 289; vulgo intellegitur iunctura sollemnis magistri pagi [v. p. 94, 49] et geminatio -eiei error lapididae ut ibid. infra sei sei tribuitur*). Flury.
pāgella, -ae f. a pagina deminutive, *cf. patella sim.* -gill-HIER. epist. 60, 19, 3 (*duo cod.*). VIRG. gramm. (*bis*). [*mensura areae: francog. vet. paiele et var. dial.; prov. vet. pagela, var. dial. prov., vasc. cf. M.-L. 6144. Wartburg VII 467 sq. St.*]
i. q. (parva) pagina: 1 de columna q. d. scripturae (inde de materia, in qua scribitur, vel de ipso libello): CIC. fam. 2, 13, 3 extrema -a pupugit me tuo chirographo (HIER. epist. 73, 1, 3 cum epistulam legerem et invenissem in e. -a . . . me . . . adiuratum eqs.). 11, 25, 2 non imitor λακωνισμόν tuum: altera iam -a procedit. VVLG. Ier. 36, 23 cum . . . legisset Iudi tres -as (*pla. var. l.*) vel quattuor, scidit illud scalpello scribae et proiecit in ignem . . . , donec consumeretur omne volumen igni. VIRG. gramm. epit. 5 p. 34, 4 magister syllabas, pedes *sim.* ita punctis interpositis informabat, ut primo pede -is (-a Mai et Huemer, sed *cf. Stangl, Virgiliana, 1891, 128 n. 16 de plur. pro sing.*) inpresso unum punctum inprimeret. 15 p. 91, 14 quem cum interrogassem, . . . assumens -am . . . poeticos confecit versus eqs. *potius de ipso libello:* HIER. epist. 60, 19, 3 illum nostra -a decantet, illum cunctae litterae sonent. ALC. AVIT. c. Eutyech. 2 p. 22, 3 -ae praesentis mentione (*in initio libri secundi de ipso suo tractatu*). 2 de segmentis materiae ad emplastra aptae: DIOSC. 2, 43 p. 195, 4 aranae tritae et impositae in -a . . . fronti (*gr. 2, 63 ὀδόνιον*). ORIBAS. syn. 9, 15 add. Ab p. 301 medicamentum super (*sitrad.*) -as spargis . . . et ponis in ventrem et renibus. Thome.
pāgēnsis, -e. a 1. pagus, *cf. castrensis.* scrib. -ges- INSCR., -gins- GREG. TVR. vit. patr. 13, 3 et in var. l. Franc. 8, 18. 10, 9. [*prov. vet. pagés, var. dial. prov., vasc.; cat. pagés; i. q. pagus, rus: it. paese; ræt. occ. pajais; francog. pays; prov. vet. paes et var. dial. cf. M.-L. 6145. Battisti-Alessio IV 2719. Wartburg VII 468 sqq. St.*]
non nisi m. plur. pro subst.: qui pertinent ad pagum, incolae pagi: INSCR. Année Epigr. 1967 n. 560 (*Thigillavae in Numidia*) Neptuno . . . -es sua p(ecunia) f(ecerunt). GREG. TVR. Franc. 7, 47 p. 366, 8 dum . . . solemnia apud . . . vicum cum Austrighyselo reliquosque -es caelebraet. 8, 18 p. 384, 22 Wintrio dux a -bus suis depulsus. 10, 9 p. 417, 8 episcopus cum clericis et -bus urbis suae. glor. conf. 56 quidam e -bus. vit. patr. 8, 11 p. 700, 24 unus ex his -bus. 13, 3 p. 717, 10 fugatis -bus (*antea: populus pagi*). Flury.
pager v. phager (i. φάγος).
pagēs, -is f. vocem veriloquii causa e com-, propages finxisse videtur NON. p. 64, 30 propages est series . . . ; -s enim compactio, unde compages et propagare eqs. Baer.
***pāgina, -ae f.** [*a radice verbi q. e. pangere, cf. sarcina iuxta sarcire, sim. Sch.*] de origine: PAUL. FEST. p. 221 -ae dictae, quod in libris suam quaeque optineant regionem, ut pagi (*obloquitur PRISC. gramm. II 80, 17 nec -a a pago. cf. 120, 21 inter non derivata*), vel a pangendo (*pag. var. l.*), quod in illis versus panguntur (*pag. var. l.*), id est figuntur. ISID. orig. 6, 14, 6 partes libri -ae dicuntur, eo quod sibi invicem compingantur (-iung- K, -pagin- Reifferscheid). scribitur pagena PAP. Corp. 156 in cera 18 a. 148, pagyna ALC. AVIT. carm. 5, 710 cod. R, pagna CONST. veteran. (CIL XVI) 13 extr. 17 a. 71. notatur hic illic pag, e. g. CONST. veteran. (CIL XVI) 5 int. 5 (*a. 64*); cetera v. p. 86, 49 sqq. NOT. Tir. 76, 23. formae [Thome]

heterocliticae (cf. *compago iuxta compagina*): -es GLOSS. III 415, 3 (sec. *σελίδες?*), -ibus REGVLA mag. 11, 1 (cf. var. l. GREG. M. epist. 3, 29 p. 187, 22); *cave addas* VITAE patr. Iurens. 9 M. (= 1, 1 p. 132, 31 Kr.; pagi Nemausatis corr. M.). -i correptam testatur PRISC. gramm. II 80, 17. GLOSS. -a: *σελίς*. -is: libris. legitur, praeter locum Varronianum p. 87, 40, post CIC. (9, maxime in epist.) singulis vel paucis locis apud VERG., in CVLICE, CIRI, apud PROP. (5), OV. (6), LIV., VITR., PAUL. FEST., VAL. MAX., SEN. epist., PERS., PETRON. (2 in vers.), in LAVDE Pis. (2), apud CALP. ecl. (2), PLIN. nat. (5), STAT. silv., QUINT. inst., IVV. (2), PLIN. min. (2), SVET. Iul. (1, in frg. inc. 2), frequenter apud MART. (28); ceterum non saepius ante saec. IV; haud raro etiam in tit. et pap. (maxime saec. I/II). [var. l. paganis RVFIN. hist. 11, 7 p. 1012, 24 N, AVG. conf. 4, 3, 5 S. al.]

significat spatium quoddam, fere ab aliis sui generis aequali ratione determinatum (maxime quadrangulum) ideoque speciem tabularum vel columnarum praebens: I spatium perscribendum vel iam perscriptum (sc. de eo, quod in charta, membrana aliave materia scriptoria patet; inde et de ipsa materia et de scripto, libello sim.; ad rem v. Aly, RE XVIII 2, 2310 sqq.; Lehmann, Erforschung des Mittelalters III, 1960, 1 sqq.). vocabula affinia notabilia: charta CIC. Att. 5, 4, 4. CIRIS 41 (39). SVET. Iul. 56, 6 (disting.). al., cf. GREG. M. epist. 9, 227 cartae -a. columnella RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 36 (40). membrana RVRIC. epist. 2, 26 p. 411, 16 (per variationem ut: VEN. FORT. vita Marcell. 2, 9). schida PLIN. nat. 13, 80 (disting.). MART. 4, 89, 6 (per variationem ut: CONC. Carth. a. 411 [Corp. Christ. 149 A] 2, 39). tabella AVSON. 418, 34 p. 286 P. (disting.; aliter CYPRI. GALL. exod. 1199). SCHOL. Iuv. 7, 23 (explic.). PRVD. perist. 9, 50 (47; variando ut: ENNOD. epist. 5, 22, 1 p. 143, 13); aliter PALLAD. 6, 11, 3 (v. sub IIA). tabula HIL. in Matth. 27, 3 (variando ut: EVCHER. instr. 1 p. 77, 2 Ps. PROSP. vocat. gent. 2, 4 p. 690^D); disting. p. 86, 49 sqq.; aliter sub IIA. accedit gen. libri vel scribentis saepius; argumenti LIV. p. 86, 78 (?), IVV. p. 87, 35, apud posteriores e. g. p. 87, 64, 89, 66 sqq.

A pertinet potius ad notionem spatii: I sensu strictiore (praecipue de eo spatio, quod non dicimus columnam, sed quod non satis distinguitur a latere recto verso folii vel a toto folio): a illustratur species externa: α agitur de scriptura (eiusque partibus):

① de ipsa forma -ae: A litterarum formatione -a constituitur: CIC. Att. 5, 4, 4 meam in eo (i. sumptu chartae) parsimoniam huius -ae contractio significat (loquitur et de litteris artius positae et de charta brevior). OPT. PORF. schol. carm. 2 in hac -a omnes versus tricenarum quinarum litterarum sunt (describit formas carminum figuratorum etiam 3. 6. 20 in hac -a organi species est XXVI versibus depicta. 26 haec -a . . . arae imaginem fecit. al.). B scriptura disponitur modo columnarum (de singulis spatiis descriptionis BOETH.): PLIN. nat. 13, 80 unius schidae revulsione plures infestante -as (item ad dispositionem voluminis spectare videtur: SVET. Iul. 56, 6 quas epistulas Caesar primum videtur ad -as et formam memorialis libelli convertisse, cum antea consules et duces non nisi transversa charta mitterent [cf. Butler-Cary ad l.]). HIL. in Matth. 27, 3 duplex -a (antea: decem verba duobus tabulis conscripta). RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 36 (40) in propriis -is vel columnellis editiones eorum Iudaeorum singulas quasque descripsit Origenes (de eadem re, sed -a significante totum spatium in columnas divisum: GLOSS. V 619, 19 Origenes sex ordinibus diversas interpretum editiones in una -a constituit. similiter: DIONYS. EXIG. praef. 4, 2 [Corp. Christ. 85, 51] ut . . . in unaquaque -a aequo divisa tramite utraque [i. graeca et latina] e regione subnectam). de spatio lineis in descriptione determinato (cf. paginula sub 1): BOETH. mus. 4, 17 p. 344, 7 quod . . . tertiae atque . . . quartae -ae notam non paginula dividit, sed versus (i. linea) recto ordine deductus (de eadem re: p. 344, 16. 17. p. 346, 8. 17).

② de partibus scripturae, quae -a continentur (cf. p. 86, 49. 51. 88, 82): CIC. fin. 4, 53 utrum . . . litteram . . . an totas -as . . . ? (cf. TERT. adv. Marc. 5, 18 p. 638, 6 si syllabas subtrahit, cum -as totas . . . subducit). OV. am. 1, 1, 17 bene surrexit versu nova -a primo (QUINT. inst. 11, 2, 32 non -as modo, sed v. prope ipsos [antea: ceris]. PLIN. epist. 4, 11, 16 non -as tantum, sed v. etiam syllabasque. CAPER gramm. VII 97, 15 TER. MAVR. 1003. OPT. PORF. carm. 7, 11 [v. Polara ad l.]. al.; cf. schol. carm. 13^a acrostichide . . . telestichide). VITR. 9 praef. 5 in ima -a (i. in ima parte -ae, cf. OPT. PORF. schol. carm. 12 superiore). TERT. adv. Val. 6 p. 183, 1 -arum limites (i. margines, cf. HIER. epist. 57, 2, 2 ex latere in -a . . . adnotans. sed margo -ae opp.: SERV. auct. Aen. 3, 204 versus interpolati inventi . . . extra -am in mundo). FORTVN. gramm. VI 282, 12 -am metra habere decem (i. versus). ARATOR ad Parth. 2 in tergo -a lecta (cf. p. 90, 58). ISID. orig. 6, 14, 3 (= SVET. frg. p. 135, 2) verba -is infiguntur. cf. de carminum in -is dispositione: MART. 2, 77, 6 Marsi doctique Pedonis saepe duplex unum -a tractat opus. 10, 1, 4 (loq. liber ipse) terque quaterque mihi finitur carmine parvo -a eqs. 10, 59, 1 consumpta est uno si lemmate -a, transis eqs.

β agitur de materia scribendi (cf. p. 87, 8 sqq. et 35): IVV. 7, 100 millensima -a (explicat GLOSS. V 653, 2 magna scriptura) surgit . . . et crescit multa damnosa papyro (per aenigma de papyro: AVSON. 393, 75 p. 248 P. Melonis albam -am. cf. 396, 51 p. 252 ari-

dulae . . . -ae. v. etiam l. 16). EPIGR. Bob. 57, 1 si Pergamenis digna canimus -is (i. membranis sumptuosius firmisque, opp. texto . . . scirpeo Niloticae ripae papyri). AVSON. 146, 11 p. 13 P. (in notarium in scribendo velocissimum; antea 3 bipatens pugillar expedi) nec occupatur -a et mota parce dextera volat per aequor cereum (ad tabellas ceratas spectant etiam: PRVD. perist. 9, 50; antea: tabellas, buxa . . . cerata. BOETH. cons. 5 carm. 4, 7 aequore -ae . . . pressas figere litteras [v. Scheible ad l.]. cf. l. 22 sqq. p. 85, 66. 88, 28). SCHOL. Iuv. 7, 23, 2 'croceae membrana tabellae' id est -ae inunctae (aliae rec.: -am, in qua scribebantur carmina). PRVD. tituli 10 scripta decem verbis saxorum -a Moysi traditur (PAVL. NOL. carm. 6, 215 sacri quas leges servat -a saxi. cf. p. 90, 56). AVG. c. Faust. 13, 18 p. 400, 16 et 21 (loquitur de codicibus Manichaeorum, cf. l. 17 corio, l. 19 membranarum). CASSIOD. var. 11, 38, 4 talis -a (de antiquorum materia scribendi, i. cortice et libro; antea: tabulis impolitis et . . . veterosis ramalibus). COD. Iust. 1, 23, 6 pr. (a. 470) in quacumque parte -arum (postea: in chartis sive membranis).

b illustratur locus -ae attributus: α -a cum ceteris coniungitur: ① distinguitur certa -a in serie (plur. l. 30 et 41):

A a proximis (inter duas CIC.): CIC. Att. 6, 2, 1 et 3 respondebo primum postremae tuae -ae, quae mihi magnae molestiae fuit; . . . quoniam respondi postremae tuae -ae prima mea, nunc ad primam revertar tuam (si recte ad tabulas ceratas refertur ut: 15, 9, 2 prior -a [cf. Lehmann l. c. 5]. fam. 16, 4, 1 varie sum adfectus tuis litteris; valde priore -a perturbatus, paulum altera recreatus). TER. MAVR. 804 ut satis sumus locuti iam priore -a (LEX Burg. praef. 14 p. 34, 5. v. iam l. 23. 25). VEG. mulom. 1, 17, 6 potiones . . . , quarum partem superior iam -a comprehendit ([superiori iam -a comprehendimus var. l.; spectat ad 16, 4 sq.]. BOETH. mus. 4, 17 p. 345, 20. REGVLA mag. 3, 95 textum s. -ae. 11, 1 s. huius regulae -ibus. aliter p. 85, 71). MARCELL. med. de mens. p. 10, 23 N.-L. sequenti (REGVLA mag. 13, 65).

B ab ordine omnium: ① vario usu: CIC. orat. 41 est . . . quasi in extrema -a Phaedri his ipsis verbis loquens Socrates: 'eqs.' (GAIVS epit. 2, 4, 2 testamenti [inst. 2, 181 inferioribus tabulis]). OV. trist. 2, 304 -a prima artis amatoriae (MART. 2 praef. 14 ad p. -am epigrammaton non lassus praefatione pervenient [ex quo intellegas praefationem inclusam non esse in ordine -arum; cf. l. 41]. 4, 89, 6 opp. summa . . . in schida. libelli initium fini opponitur etiam 2, 6, 2 lectis vix tibi -is duabus spectas eschatocollion). MART. 9 praef. 2 epigramma, quod extra ordinem -arum est (i. ante primam -am). AVG. epist. 40, 2 liminari -a codicis (v. vol. VII 2, 1417, 37. spectat ad inscriptionem ut fortasse etiam SVLP. SEV. Mart. prooem. 6 suppresso . . . nomine libellus edatur; . . . titulum frontis erade, ut muta sit -a et, quod sufficit, loquatur materiam, non . . . auctorem [ad librum refert Fontaine coll. prooem. 1 scheda]). ② -ae numerus attribuitur (frustra quidam putant de certo numero intellegendum IVV. sub af. aliter prima -a l. 36): in tabulis publice propositis: CONST. veteran. (CIL XVI 5 int. 5 (a. 64) pag(ina) II kap(ite) XVI (postea: descriptum) et recognitum) ex tabula aenea eqs.). 9 extr. 13 (a. 68) tab(ula) II pag(ina) v loc(o) XVIII (10 int. 21 a. 70. 11 int. 17 a. 70. 13 extr. 17 a. 71. 14 int. 19 a. 71. 16 int. 22 a. 71. PAP. Corp. 153 in ligno 8 [a. 145; suppl. Sanders]). PAP. Corp. 150, 15 (a. 109) professiones liberorum acceptae citra causarum cognitionem tabu(la) I item -a II (antea: descriptum et recognitum ex tabula albi professionum eqs. ad eadem professiones spectant: 151 pag. 3, 1 et 3 [a. 128]. 152, 14 [a. 144]. 156 in cera 18 [a. 148]. al.). in libro commentariorum municipii: DECRET. decur. Caeret. (CIL XI 3614) 9 inde -a XXVI kapite VI (sim. 15. 18). in codice (Vat. saec. IV/V, qui quia distantem revocari): SCHOL. Frg. Vat. 282 idem supra -a VIII et infra -a XV et XXIII (sim. 294).

③ spectat ad seriem contextam (numerum VAL. MAX., per sing. collect. VINCENT.): VAL. MAX. 6, 3 pr. poenarum genera . . . minime in . . . -arum numero reponenda. SYMM. epist. 6, 23 plura narrabit, quam posset -arum textus amplecti. VINCENT. Aug. anim. 2, 16, 22 contextam -ae seriem . . . discerpe. attexitur alia charta (cf. Birt, Kritik u. Hermen., 1913, 269): MART. CAP. 2, 219 (vers.) adhuc iugata compararet -a quocumque ducta largiorem circulum (nisi mavis intellegere aliam columnam scripturae). SIDON. epist. 8, 9, 4 in -a, quam supter attexui.

β -a spatio maiori supponitur, comparatur: ① scriptis complures -as continentibus ut libellis, libris sim. (epistulae v. l. 21 sqq.): OV. trist. 5, 9 (10), 4 in . . . libellis crevisset sine te -a nulla meis (MART. 1, 53, 2 una est in nostris . . . l. -a . . . , quae eqs. PALLAD. hist. mon. 1, 13, 7 p. 291^A vitas hominum -is l. huius inseruimus [gr. p. 80, 17 B. βιβλιδάσιον tantum]. cf. l. 44. p. 87, 38. 66. 71). LIV. 9, 18, 12 -as in annalibus magistratuumque fastis (Walters-Conway, magistratuum fastisque codd.) percurrere . . . consulum dictatorumque. MART. 11, 17, 1 non omnis nostri nocturna est -a libri (PRVD. apoth. 107 divini -a l. PAUL. PETRIC. Mart. 5, 608 caelestis -a l. 5, 712 historici . . . -a l. cf. CLAUD. 1, 197 matrem talem nulla refert antiquis -a libris. v. etiam p. 87, 69. 90, 22). RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 7 si una operis eius -a est, quae eqs. Orig. in cant. 3 p. 205, 2 revol-

vens singulas propheticae lectionis -as (AVG. in euang. Ioh. 22, 2. cf. etiam l. 7. 42). MART. CAP. 2, 138 in aliis voluminibus quippe distinctae ad tonum ac deductae -ae, in aliis circuli lineaeque eqs. COD. Theod. 13, 5, 16, 1 series constitutionum orationis -is antelata (i. petitioni praefixa). FAVST. REI. grat. 1, 13 per sanctarum -as scripturarum. CASSIOD. inst. 1, 16, 4 codex in numerosas progressus est -as lectionum (item in codice: 1, 26, 1. GREG. M. epist. 3, 29 p. 187, 25 codicum. v. etiam p. 86, 42). ① cuiuslibet materiae ad scribendum paratae (cf. etiam IIA): CALP. ecl. 1, 20 quatenam sacra depicta est -a fago, quam modo nescio quis properanti falce notavit? (nisi de carmine ipso ut v. 25 cortice descriptos . . . versus sec. Verg. ecl. 5, 13 sq. quae cortice fagi carmina descripsi). QVEROL. p. 57, 15 R. (de partibus cuiusdam urnae, in quibus titulus inscriptus fuit) fragmentorum -as. PAUL. PETRIC. carm. praef. 2 p. 161, 4 versus . . . emisi, quos -a in pariete reserata susciperet. GREG. M. epist. 9, 227 in cartae -a (de epistula, cf. p. 89, 22). de cruce titulo instructa: ALC. AVIT. hom. 11, 2 p. 121, 23 crux . . . triplicis linguae -a fuit.

c cetera exempla: α varia selecta: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 10 cum hanc -am texerem (Boot, tenerem codd.). ATT. 13, 34 complere -am (cf. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 19 [22] quid superfluis repleas -as? SVLP. SEV. epist. 2, 18 iam -a impleta. addas MART. 11, 24, 14 vix peracta). SEN. epist. 114, 17 hoc verbum Sallustii Arruntius amare coepit; posuit illud omnibus -is. PLIN. nat. 2, 22 huic Fortunae omnia expensa, huic feruntur accepta, et in tota ratione mortalium sola utramque -am facit (fortasse proverbialiter; ad rem cf. Rees, Class. Rev. 72, 1958, 213 sqq.). MART. 1 praef. si quis . . . tam ambitiose tristis est, ut apud illum in nulla -a latine loqui fas sit ([fortasse proverbialiter]. 3, 69, 4 mea luxuria -a n. vacat. HIER. epist. 39, 8, 1. v. etiam l. 55 et p. 86, 74). 2 praef. in quacumque -a visum est, epistulam faciunt epigrammata (10, 78, 13 piscosi calamo Tagi notata. AVG. serm. coll. Morin p. 292, 7 q. aperitur. 294, 2 q. dominica -a legeretur). 4, 10, 2 -a dum tangi non bene sicca timet (sc. nova; cf. SIDON. epist. 9, 16, 2 insiccabilis gelu -a et calamo durior gutta). 8, 44, 11 -ae kalendarum (item genus -ae determinatur per gen.: IVV. 10, 58 longa atque insignis honorum -a [explicit SCHOL.: aenea -a, quae ante imaginem eorum gradus honorum inscriptos continet; quam nunc dicunt tabulam patronatus]. AVSON. 419, 27 p. 360, 181 P. fastorum [CIL VI 1679, 7]. 419, 50 p. 366, 324 libellorum [de singulis exemplaribus edicti]). PLIN. paneg. 92, 2 (in fastis). DON. Ter. Hec. praef. 3, 6 (ex Varrone) quod actus impares scaenarum -arumque sint numero (similiter distinguitur materia ab argumento: REGVLA mag. 44, 11 textum lectionis vel -ae. BENED. reg. 73, 3 -a aut . . . sermo). QVEROL. p. 33, 21 R. fata levibus volvunt -is scriptores. SYMM. epist. 1, 14, 1 multiugis (1, 45, 1). et saepius. β -a personae specie inducitur (fere in poesi; saepe quasi officio poetae fungens, v. etiam sub B1a): PROP. 3, 1, 18 opus hoc de monte sororum detulit . . . -a nostra. PETRON. 5 vers. 17 det -a cursum (sc. scribendi; an legendi?). LAVS Pis. 165 Aonium facilis deducit -a carmen. MART. 1, 53, 12 (iocose ad furem versuum) stat contra dicitque tibi tua -a: 'fur es'. OPT. PORF. carm. 3, 33 quae vota . . . -a sola . . . complebit (ibid. in versu intexto: vincere Apelleas audebit -a ceras). 4, 2 -a flexoso (-uosa trad.) tramite vota notat. 9, 13 stirpes gratas, texens quas -a versu voveat (cf. AVSON. 418, 33 p. 286 P. longinquos ut texat -a versus). al. AVSON. 163, 1 p. 31 P. officiosa pium ne desere, -a, munus (cf. 418, 3 p. 285 officium set nulla pium mihi -a reddit fausta salutigeris adscribens orsa libellis). CLAUD. 18, 232 -a lites . . . meminit. 22, 244 (de fastis) cur -a . . . nescit adhuc nomen . . .? VEN. FORT. carm. 7, 17, 2 carmina plura tibi -a nostra daret.

2 sensu laxiore spectat ad spatium, quod argumento determinatur (sive de parte sive de toto spatio libri): α exempla varia (probabiliora): OV. fast. 3, 791 itur ad Argeos — qui sint, sua -a dicit (i. 5, 621 sqq.; item de certa quadam parte vel capite libri sim.: PLIN. nat. 8, 209 censoriarum legum -ae [i. de cibis vetitis]. MART. CAP. 3, 289 [vers.] syllabarum [i. de syllabis]. OROS. hist. 2, 18, 4 parvissima -a verbisque paucissimis . . . explicui eqs. SALV. ecl. 3, 6 principalis libelli -a [i. caput primum]). PACIAN. epist. 2, 8 p. 43, 7 multis . . . capitulis exemplorum tractatus ipsius -am refercisti (CONSVLT. 8, 1). FAVST. REI. epist. 5 p. 183, 13 tuarum -a litterarum. p. 193, 10 sicut -a continet. PAUL. PETRIC. Mart. 4, 349 transcursi . . . -a libri (5, 480. cf. orant. 17 in sanctis quidquid signavit -a libris). GREG. M. epist. 6, 62 p. 438, 18 libelli (PALLAD. hist. mon. 28, 4 p. 314^c gr. p. 128, 2 B. βιβλίον tantum). huc fortasse adiungas exempla ad stilum pertinentia: PACIAN. epist. 2, 7 p. 37, 7 videbis, spiculisne an floribus -am conseramus. PHOC. carm. de Verg. 10 fucatis variare dictis -as (ENNOD. epist. 1, 10, 2 p. 20, 6 -am f. colorare blanditiis). MART. CAP. 3, 221 (vers.) Camena -am venustans multo illitam colore. GREG. TVR. Mart. 1 praef. p. 586, 17 non potest -am sermo incultus ornare. sim. al. b in contextu, quo agitur de re quadam chartae mandanda vel litteris comprehensa: VIGIL. TRID. ad Simplic. 1, 1 p. 549^d linguam -ae non negavi. SYMM. epist. 4, 24, 1 litterae, quas . . . ad verbum mandandas -is puto (cf. SIDON. epist. 8, 11, 14 cum -is ista committerem). 6, 35, 2 haec . . . contulimus in -am (7, 18, 2 in -as). RVFIN. Clement. 1, 47, 3 legem in -is condidit Moyses (cf. GREG. TVR. Mart. 1, 16 p. 598, 7 recondantur). AVG. in euang. Ioh.

49, 12 numquid hoc de -is (paganis var. l.) discitur et non in natura ipsa . . . legitur? (cf. ALC. AVIT. c. Eutyech. 1 p. 20, 16 non causis putat rerum magnitudinem constare, sed -is). in psalm. 119, 6 l. 36 quod . . . nobis per -as scriptum est (antea: litteris). OROS. apol. 17, 2 aliter sensus tuus clamat in -is (var. l. paganis. opp. in verbis; cf. GREG. TVR. Mart. 1, 16 p. 598, 7 nec . . . in verbis nec . . . in -is). ENNOD. epist. 3, 29, 1 p. 92; 18 quasi in . . . speculo ita in -is sermo sibi . . . fingit effigiem. GREG. TVR. Franc. praef. 1 p. 1, 10 gesta . . . promulgare . . . in -is. Mart. 3, 45 p. 643, 17 nomina . . . in -is praenotata. al.

3 in imagine vel comparatione: ANIAN. Chrysost. hom. 1, 1 ut . . . scribenda spiritui sancto corda pro -is praeberemus (Migne gr. 57, 14 βιβλίον). RVFIN. hist. 11, 7 p. 1012, 24 ut non tam audisse, quae lecta fuerant, quam descripsisse mentis suae -is videretur Didymus Caecus (FAVST. REI. grat. 2, 9 p. 82, 18 doctrinam -is m. inscriptam. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 9, 1 l. 30 G. maxima . . . mentium -a inscribenda). EVCHER. instr. 1 p. 77, 2 legem dominus -is cordis insculpserat (PROSP. carm. de ingratis. 517 scripti . . . -a cordis. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 56, 4 l. 104 G. RVRIC. epist. 2, 26 p. 411, 16 PAUL. PETRIC. Mart. 4, 6. sim.: PROSP. vocat. gent. 1, 8 p. 656^B in animae -is. FAVST. REI. epist. 10 p. 216, 7 secreta pectoris sui -a). LEO M. serm. 18, 2 l. 49 per ipsa elementa mundi tamquam per publicas -as significationem divinae voluntatis accepimus (sim.: PROSP. vocat. gent. 2, 4 p. 690^D mundi pulchritudine . . . quaedam aeternae legis tabulae praebantur, ut in -is elementorum ac voluminibus temporum . . . divinae institutionis doctrina legeretur). MART. CAP. 5, 538 sicut id, quod conscribitur, cera continetur et litteris, sic quod memoriae mandatur, in locis tamquam in cera -aque signatur.

B pertinet potius ad argumentum (sc. de scriptis variis generis; distinctione ab A hic illic difficiliore): 1 de scriptis arte compositis (dubii generis CLAUD. 17, 255): α de carminibus vel libris poeticis (saepe per prosopopoeiam; fere apud ipsos poetas de carmine suo; cf. p. 86, 74. 87, 45 sqq.): VERG. ecl. 6, 12 nec Phoebus gratior ullast quam sibi quae Vari praescripsit -a nomen. CIRIS 41 nomen nostra tuum senibus loqueretur -a saeculis (cf. 39 chartis). CVLEX 26 tibi . . . canit non -a bellum triste Iovis ([cf. 24 chartis, 32 volumine, 35 carmina]. PROP. 2, 34, 89 haec . . . confessa est -a Calvi, cum caneret eqs. 3, 24, 37 diras. al.). PROP. 2, 21, 1 quantum de me Panthi tibi -a finxit (an potius ad 2?). 3, 3, 21 cur tua praescriptos evecta est -a gyros? OV. fast. 1, 19 -a iudicium docti subitura . . . principis (cf. CALP. ecl. 4, 52 vis, hodierna tua subigatur -a lima?). Pont. 3, 1, 57 nec te nesciri patitur mea -a (ibid. 61 laudaris carmine nostro). PERS. 5, 20 pullatis ut mihi nugis -a turgescat. LAVS Pis. 214 quod si digna tua minus est mea -a laude (syn. carmina). STAT. silv. 3, 2, 143 narrabo, quae . . . laboratas claudat mihi -a Thebas (i. Thebaidem). MART. 1, 4, 8 lasciva est nobis -a, vita proba (huc spectat AVSON. 360, 2 p. 218 P. contentus esto . . . l. . . -a. cf. MART. 11, 16, 3 lascivit -a). 7, 12, 3 mea nec, iuste quos odit, -a laesit. al. AVSON. 9, 4 p. 320 P. (commendatio codicis) non unus vitae color est nec carminis unus lector; habet tempus -a quaeque suum (item spectat ad varia genera: MART. CAP. 1, 3 epica . . . lyricaque -a). PAUL. NOL. carm. 10, 8 numerosa triplex -a carmen erat. carm. app. 2, 1 lux festa sacris vult litari -is, remove profanos codices; hymno sacrandae eqs. SIDON. epist. 8, 11, 3 huic Lampridio quodam tempore Burdigalam invisens metatoriam -am quasi cum Musa praevia misi (cf. vol. VIII 879, 57 sqq.). al. de libello fabulae scaenicae: PETRON. 80, 9 vers. 7 ridendas inclusit -a partes (mimo finito liber convolutus fabulam includit). b de libellis, libris, opusculis sim. prosa oratione conscriptis (de pluribus per sing. AVIEN.): MART. 9, 77, 2 (per prosopopoeiam) quod optimum sit disputat convivium facunda Prisci -a. LAMPR. Heliog. 35, 5 te . . . multis -is isdemque disertioribus illi prosequuntur (sc. scriptores meliores). AVIEN. Arat. 1365 non ego . . . redeuntia sidera . . . memore(m) . . . : habet ista priorum -a. VEG. mulom. 1, 64, 2 (de ordine libri secundi) ne indigesta ac . . . consequentiae repugnans -a quaerentem confundat. PRVD. perist. 5, 181 latentes -as librosque opertos (de scriptis christ., cf. 186/7 mysticis . . . litteris). CLAUD. 17, 255 similes agnoscit -a mores Mallii Theodori. PAUL. NOL. carm. 6, 178 mortalia dicat -a mortalis, dominum divina loquantur (cf. AVG. anim. 4, 3, 4 p. 384, 4 non divinas et humanas -as perscrutando, sed in te advertendo). SIDON. epist. 8, 5, 1 ibis et tu in -as nostras (sc. memoratus; postea: chartulis). CLAUD. MAM. anim. 1, 2 p. 24, 18 talis . . . -ae stilum (inde p. 26, 1 quod ista -a propalatur [de eodem scripto 1, 1 p. 24, 3 chartulam, p. 24, 10 opusculi]). 3, 17 p. 188, 5 adversum brevem -am. FAVST. REI. epist. 8 p. 208, 16 doctissima -a. al.

2 de epistulis (syn. vel iuxta pos. e. g. p. 89, 6. 13. 23. 27; item litterae e. g. l. 80 [sing.]. p. 89, 1. 2. 23; huc fortasse PROP. l. 39, vix iam Cic. p. 85, 40. 86, 21): α exempla varia (inde a SYMM. selecta; sing. unam epistulam, plur. plures significat; sing. collect. MART.): MART. 7, 45, 4 quem frequenti felix littera -a salutatur (plur.: SYMM. epist. 4, 22. 4, 58, 1 ENNOD. epist. 8, 28, 1 p. 217, 27). EPIST. pontif. 255 Migne 13, 1133^A prima . . . -ae tuae fronte (item de partibus: SYMM. epist. 1, 74 reliqua pars -ae. SIDON. epist. 7, 14, 9 consequa -ae parte). SYMM. epist. 1, 23, 1 brevis . . . -a recens

[Thome]

[*antea*: litteras]. 7, 129. *cf.* ALC. AVIT. epist. 36 p. 66, 13 perbreve[m]. 1, 91 -am melle eruditissimi oris obleveras (*antea*: litteras). 2, 35, 2 familiares (8, 26 ENNOD. epist. 1, 10, 1 p. 19, 26. *cf.* SIDON. *sub b*). 2, 51 decursa oculis -a (*cf.* 6, 2 decursa -ae lectione). 3, 1 artare -am limite parciore (ENNOD. epist. 4, 24, 1 p. 115, 21. 7, 12, 2 p. 180, 25). 8, 23, 1 epistulas breves esse non pateris; quae igitur *ἰπόθεσις* erit -ae longioris? HIER. epist. 60, 11, 2 dulcis -a (*i. epist.* 52; *antea*: libello). PAUL. NOL. epist. 8, 3 vers. 103 feret olim -a vitam (*item epistula agere dicitur: ibid.* 104 testis erit. ENNOD. epist. 9, 1, 4 p. 229, 3 quid cum animo tuo -a mea egerit. VEN. FORT. carm. 7, 20, 10 pandat. carm. app. 1, 80 loquens [25, 2]. 1, 157 currat. 1, 169 cernat [*syn.* littera]. *sim. al.*; MART. *v. supra*). DAR. Aug. epist. 230, 4 epistularis (LEO M. epist. 35, 1 [Conc.^s II 4 p. 6, 13; *syn.* epistulis]. AVELL. p. 703, 17 SIDON. epist. 1, 2, 1). MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 49, 21 ut -ae finem faciam (*gr.* I 1, 1 p. 32, 15 *ἵνα συνελθὼν ἐπιστεῖλω*, *alia vers.* I 2 p. 43, 25 ut compendiose dicam. *cf.* SIDON. epist. 1, 9, 8 -am glorioso . . . fine concludere). LEO M. epist. 35, 1 (Conc.^s II 4 p. 6, 13) hanc -am, quae illis epistulis consonaret, adiecimus. EPISC. Gall. Leo M. epist. 68, 1 illa specialis doctrinae vestrae -a (*item circum-scribitur auctor*: SIGIST. epist. disertitudinis tuae. CASSIOD. var. 10, 25, 1 vestrae serenitatis. MART. BRAC. trin. mers. 1 vestri apostolatus). AVELL. p. 648, 9 -a litterarum (*item per pleonasmum*: GREG. M. epist. 8, 24). SIDON. epist. 9, 11, 5 *antea syn.* litteras, epistulae. ENNOD. epist. 2, 1, 1 p. 38, 4 consolatoriam. 2, 16, 1 p. 57, 22 adiutricem (4, 22, 1 p. 114, 9). *et saepe. in versione vocis gr. q. e. στήλη* (*sc. comparatur epistula Leonis cum columna*): CONC.^s II 2, 2 p. 85, 23 epistulam . . . Leonis . . . , quae . . . Petri confessioni concordat, et communem quandam -am . . . subiunxit *synodus* (*similiter duas epistulas intellegit versio* IV 1 p. 177, 1 [*dub. in contextu parum dilucido* II 2, 2 p. 13, 11]; *rectius* II 2, 2 p. 8, 12 velut monumentum . . . statuae *eqs. et ibid.* p. 64, 28 quandam columnam; *gr. v.* II 1, 2 p. 129, 15).

b plur. de una sola epistula (sec. plurale tantum, e. g. litterae; vix de compluribus partibus unius libelli sim.; attulimus probabiliora: PROSP. c. coll. 21, 3 p. 272^c ad . . . Xystum papam . . . emissae -ae recurrantur (*pertinet ad Aug. epist. 194, cf. antea de epist. 186 epistula retractetur; epistulae longitudine vix differunt*). EPIST. pontif. 591 Schwartz p. 65, 24 requirantur illa . . . , quae ad . . . Timotheum . . . episcopum serenitatis tuae -ae sint locutae. AVELL. p. 510, 22 quia mansuetudo vestra futuram synodum scriptis sacratissimis indicavit, cui nos interesse debere isdem -is . . . commonuit *eqs.* p. 535, 8. p. 587, 22 episcopi . . . nos docuerunt . . . litteras tuae sanctitati offerendas confecisse ac . . . postularunt nostras etiam epistolares -as . . . ad eam emanare. SIDON. epist. 5, 6, 2 recursu familiarium -arum. ENNOD. epist. 1, 7, 6 p. 17, 6 si istis negotiis -as non negetis. 1, 25, 1 p. 36, 12 desiderio -arum vestrarum. 4, 7, 2 p. 102, 13 linguae idonei et laude locupletes -as destinastis magni more fluminis. 5, 5, 1 p. 128, 1 negotiosas -as. *al.* CONC. Rom. a. 501 p. 427, 7. *et saepius.*

c locutiones notabiliores ad officium epistulare pertinentes:
α accedit gen. vel part.: SYMM. epist. 7, 103 haec officii mei -a (SEDAT. ad Ruric. epist. 5 ALC. AVIT. epist. 11 p. 45, 3. 85 p. 95, 11 [*postea*: litterarum famulatio]. *cf.* CONC. Carth. a. 525 [Corp. Christ. 149] p. 277 l. 205 officiositatis meae -am). ALC. AVIT. epist. 12 p. 45, 28 offerre . . . -am debiti famulatus (41 p. 69, 27. 52 p. 81, 8. *cf.* 20 p. 53, 26 -a famulante [38 p. 67, 16 studio -ae f. 64 p. 88, 17 salutationis officia -a f. persolvens. *et saepius*]). *β pendet gen. ex subst. (v. etiam l. 55)*: SIGISM. Alc. Avit. epist. 29 p. 59, 16 -ae praesentis obsequium (94 p. 101, 11 quod . . . augustae compellationis affatus debitae vobis -ae praeventit o. ENNOD. epist. 1, 21, 1 p. 33, 12 -arum obsequia. 1, 26, 1 p. 37, 15. *cf. ibid.* p. 36, 24 -a, quae . . . praestat o.). ALC. AVIT. epist. 30 p. 60, 8 praesentis -ae famulatu. 92 p. 99, 25 servitio. ENNOD. epist. 2, 16, 1 p. 57, 19 ministerium -ae (*opp.* vivi sermonis officia). 6, 29, 1 p. 166, 4 -arum officia.

3 de tabulis, libellis quasi instrumentis, sive publicis sive privatis (cf. p. 86, 48. 91, 14), quae continent: *a varia (dub. l. 75 sqq.; plur. l. 76. 79)*: COD. Iust. 9, 1, 3 pr. (a. 222) inscriptionum -a (*item de libello accusationis*: 4, 21, 21, 1 i. -a apud competentem iudicem deposita). LEO M. epist. 145, 1 (Conc.^s II 4 p. 95, 30) supplicationis (*cf.* GREG. M. epist. 9, 86 p. 100, 18 petitionis [*syn.* petitio 9, 143 p. 140, 8]). EPIST. pontif. 931 Sitz. Ber. Münch. Ak. 1940, 2 p. 3, 3 hactenus -am ipsius damnationis proferre nolimus (*de eodem scripto*: p. 9, 30 per eam -am, quam adhuc . . . publice proferre distulimus). GREG. M. epist. 8, 12 p. 15, 8 transactionis. 9, 23 p. 57, 4 ratihabitionis. 9, 66 p. 87, 10 pactorum inter vos nunc habitorum -a (*item* 9, 82 p. 97, 34). *huc fortasse pertinent etiam*: SYMM. epist. 4, 5, 2 lectis . . . Honorii Augusti litteris atque sententiis decursisque omnibus -is, quae Gildonis crimina continebant (*de criminum testimoniis cf. etiam CLAUD. 22, 302 profana -a, i. epistula turpia facta narrans*). ALC. AVIT. epist. 41 p. 70, 1 si reversa legatio in -is evidentibus, quod simplex legeretur, exhibuit.

b rationes, indices, acta sim. (v. etiam p. 87, 25. 34):
α humana: AVSON. 147, 8 p. 194 P. mea digessit -a praeteritos annos (*item de fastis*: AMM. 22, 7, 1 cum . . . nomina censulorum suscepissent -ae consulares [*sing.* CASSIOD. var. 9, 22, 4 vos . . . completis -am

c.] *v. etiam p. 86, 78. 87, 38. 57*). COD. Theod. 11, 3, 5 censualibus -is nomen . . . adnotari (*Interpr.*: publicis libris). CONC. Hippon. a. 427 (Corp. Christ. 149) p. 250 l. 19 *statuta praeterita praesentis concilii -is inserenda (ad concilii acta pertinet etiam l. 62)*. CASSIOD. var. 2, 9, 2 quotiens expensarum -ae his titulis onerantur (*antea*: publicis . . . rationibus). GREG. M. epist. 3, 49 p. 206, 4 de quibus *rebus depositis* secundum rerum inventarii -am desusceptum te facere volumus (*cf.* 9, 72 p. 91, 18 subditam de suscepto . . . -am. 9, 121 p. 124, 6 sub desuscepti . . . -a [9, 143 p. 140, 11 sub d. -am]). *discernuntur -ae a codicibus actorum*: CONC. Carth. a. 411 (Corp. Christ. 149 A) 2, 39 acta adhuc digesta non esse in -as (*antea syn.*: in scedis gesta describi, *opp.* in codicibus *sc. exceptorum*). 2, 43 notas non novimus . . . ; in codicibus legere non possumus; nisi edita fuerint gesta in -is, *eqs.* 2, 46 si subscribendum est -ae, edatur -a, ut subscribi possit. *β divina (ad rem v. Koep, Das himmlische Buch in Ant. u. Christ., 1952; sing. praeter l. 27)*: apud Christianos (*de libro vitae q. d.*): PRVD. perist. 10, 1119 inscripta Christo -a immortalis est nec obsolescit ullus in caelis apex (*cf.* 1131 hic in regestis est liber caelestibus, . . . relegendus olim . . . iudici). PAUL. NOL. epist. 13, 20 his te -a sancta nominibus adscribet (*cf.* 13, 19 in libro vitae). CYPR. GALL. exod. 1236 nomen *tamquam peccatoris . . . caelesti ex -a dele* (*sec. exod. 32, 32 de libro tuo; sim. in responso*: 1240 sancti a libri. *cf. in remissione delicti*: GREG. TVR. Mart. 4, 7 p. 651, 25 nec ante . . . , quam flumen oculorum huius -am delecti [*i. -lict-*] deleteret). SEDVL. op. pasch. 1, 30 p. 195, 11 inter beati ordinis cives albo vitalis -ae . . . adscribi (*carm. pasch. 1, 347 albo tantum*). ACT. Achat. 5 p. 119, 25 nomina eorum caelesti libro et divinis -is sunt annotata. *apud paganos*: MART. CAP. 1, 89 ad eorum *Fatorum* libros et pugillarem -am (*de Parcisi librariis deorum v. 1, 65*).

c testamenta, donationes, constitutiones sim. (v. etiam p. 86, 35. 87, 63): NOVELL. Valent. 21, 2 pr. indicem iudicii sui -am (*postea*: chartam fidei suae creditam). 21, 2, 5 si testes . . . -ae . . . coram testatore subscripserint. INTERPR. novell. Theod. 16 l. 97 quid in testamenti -a continetur (Valent. 26 l. 54 LIB. pontif. p. 88, 12 INTERPR. Paul. sent. 3, 2, 4. INSCR. christ. Diehl 3778b, 4 [*a. 577; solvas fortasse*: ex t(esta)m(enti) -(a) m(ei)]. GREG. M. epist. 9, 89 p. 102, 15. 9, 137 p. 135, 16). PAP. Tjäder 10-11, 1, 4 -am donationis regiae prae manibus gerimus (*ibid.* 1, 7. 20, 37 inrevocabilem d. meae -am. GREG. M. epist. app. p. 438, 15). *ibid.* 1, 9 -a regiae largitatis (13, 13 per huius meae -am l. GREG. M. epist. app. p. 438, 18). GREG. M. epist. 1, 54 praesentis praeeptionis nostrae -am . . . dirigendam (app. p. 469, 6). 3, 61 p. 222, 5 suggestionis. 6, 12 p. 391, 15 manumissionis (p. 391, 26 hanc . . . m. -am Paterio notario scribendam dictavimus). 9, 138 p. 137, 5 decreti -a, . . . addita testificationis epistola (13, 11 p. 378, 7 praeepti d. que). *sim. al. apud eundem.*

4 de sacra scriptura (eiusque partibus; de quibus v. etiam supra, e. g. p. 86, 11. 81. 87, 1. 31. 42. 70 [de singulis columnis potius RVFIN. symb. 27 l. 42 omnis paene sacra . . . -a]. rem tractat de Ghel- linck, Mélanges A. Pelzer, 1947, 23 sqq.): *a per sing.*: *α cum epitheto*: HIER. epist. 22, 17, 2 -a sancta [*antea*: codicem]. PS. Avg. hypomn. 6, 4, 5 testatur. VICTRIC. 29 commemorat *exempla*. DRAC. satisf. 152 ut canit . . . -a s. dei. *aliter v. l. 19*). Avg. in psalm. 45, 7 liber tibi sit -a divina . . . ; in istis codicibus *eqs.* (serm. 45, 3 non tacet omnis -a d. loqui. *ibid.* loquitur. Avg. [?] un. ecll. 8, 22 p. 256, 27. EPIST. pontif. 385 Conc.^s I 2 p. 98, 21 secundum d. -am). CASSIAN. conl. 10, 10, 8 sacram (*cf.* RVFIN. *supra*). *de decalogo in tabula scripto (cf. p. 85, 50. 86, 11)*: CYPR. GALL. exod. 1199 con-scriptas . . . tabellas legis introrsus extraque simul, nam -a sancta et tergo commissa fuit. *β per se positum*: REGVLA patr. I rec. E 2, 42 (Rev. Bénéd. 77, 1967, 81) qui *sermo divinus* ex -a profertur *in lectione (cod. unus add. sacra, rec. II ex divinis -is)*.

b per plur.: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 139, 22 ut . . . tempus et hora visionis scripturae -is mandaretur. in iud. 8, 2 p. 509, 13 si possumus in tam difficilibus locis scripturae dignum aliquem in his sensum divinis -is invenire (Avg. in euang. Ioh. 6, 24 omnes -ae d., omnis prophetia, totum euangelium, omnes apostolicae litterae. in psalm. 44, 8 *antea*: sanctis scripturarum libris. EPIST. pontif. 322 Aug. epist. 182, 4. *al.*; *aliter supra l. 27*). PRVD. cath. 9, 26 prophetarum fideles -ae. PAUL. NOL. epist. 13, 18 -arum . . . perennium auctoritate (*antea*: sacris litteris). Avg. epist. 193, 1 sanctarum testimoniis -arum (238, 6 scriptum in s. -is invenire [*postea*: libris; *ordine mutato cod. R*]). c. Iulian. op. imperf. 2, 21 infamare s. -as, quarum monumentis *eqs.* serm. coll. Morin p. 292, 13 in -is s. *quaerere*. CAPREOL. epist. 2, 13 p. 858^B -arum s. documenta. FAVST. REI. spir. 2, 2 p. 135, 7 VITA Hil. Arel. 11 l. 4). c. Parm. 3, 2, 9 p. 110, 15 proposita hominibus oracula caelestium -arum. *al.* CYPR. GALL. Ios. 568 (*cf. Vulg. Ios. 24, 26 volumine legis dei*). LEO M. epist. 28, 1 (Conc.^s IV 1 p. 167, 23) novi et veteris testamenti (*gr.* II 1, 1 p. 11, 12 *βιβλων. cf. serm.* 51, 4 utriusque foederis. SACR. Gelas. 437 M. [=Greg. 84, 3] utriusque testamenti. GREG. M. in Ezech. 1, 6, 17 testamenti veteris). 28, 2 (*ibid.* p. 168, 14) propheticas (*gr. ut supra*). serm. 9, 1 euangelicis (34, 4 e. et apostolicas. PROSP. resp. ad Gen. 7 p. 196^A). *al.* FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 38, 25 sacris (spir. 1, 1 p. 102, 8. 1, 10 p. 117, 24 GREG. M. epist. 3, 29 p. 187, 21 moral. praef. 5 p. 519^A). *al.*

[Thome]

II quodlibet spatium: **A** in architectura sim. (sc. de tabulis; cf. p. 87, 8; sunt qui huc referant IVV. 10, 58, v. p. 87, 35): PLIN. nat. 16, 225 abies valvarum -is et ad quaecumque libeat intestina opera aptissima. PALLAD. 6, 11, 3 tessellas . . . vel tabellas . . . marmoreas aut -as imprimemus (in pavimento; Schneider confert 1, 9, 5 scutulas). PAVL. NOL. carm. 21, 588 -a quaedam marmoris adfixo argenti vestita metallo (in sepulcro martyris; 590 ista superficies tabulae. item in sepulcro: SIDON. epist. 3, 12, 4 levigata -a [cf. 5 ut tabulae . . . indatur carmen]). SIDON. epist. 2, 2, 7 nihil illis -is impressum (cf. 5 interior parietum facies balinei solo levigati caementi candore contenta est). **B** in agricultura (parum liquet, utrum de forma an de mensura): PLIN. nat. 17, 169 ut quinto quoque palo singulae iugo -ae includantur in vinea disponenda. GROM. p. 313, 3 L. contra duas -as fundorum (indices intellegit Rudorff ad l. II 407 coll. compagina). **C** varia: NECTAR. Aug. epist. 103, 1 Cicero ex oratore philosophus factus, qui togam . . . rugarum -is resolutis palliorum imitatus speciem retorqueret (sc. rugae columnarum speciem praebent). SIDON. epist. 2, 2, 18 in lacu pingues ulvarum -ae natant (i. quasi tabulae). SERM. Migne suppl. 3, 1418 patuit . . . sancto . . . spiritu veniente tota -a caeli (i. regio, plaga; ad hanc notionem cf. usum aetatis recentioris, e. g. Ionas Bob. Columb. 1, 27 p. 215, 5 omnem -am loci illius).

deriv.: pagella, paginalis, 1. pagino, paginula. cf. compagina.

***pāginālis**, -e. a pagina. i. q. ad paginas pertinens, paginis factus, e paginis constans: 1 respicitur sermo epistularis (cui opponitur sermo poeticus ENNOD. epist. 9, 29, 1 p. 250, 12 si poetarum spiritus disciplina -is admitteret): ENNOD. epist. 2, 13, 3 p. 53, 15 -is stili cura et adsiduitate. 2, 26, 1 p. 68, 8 -is commercii libamenta. 3, 14, 1 p. 82, 3 cui frequens denegatur copia . . . -is alloquii (4, 7, 6 p. 103, 13 redeo ad officia -is a. EPIST. pontif. 885 Conc. s. IV 2 p. 206, 5). 4, 9, 4 p. 105, 11 obsequium. 4, 10, 1 p. 105, 23 non temeritas me ad -e duxit officium (4, 33, 1 p. 120, 20 a -bus o. temperarem. cf. l. 30). 5, 23, 3 p. 144, 11 prolixitate. 9, 12, 1 p. 237, 18 non est molesta -is intermissio, si eqs. (antea: vestrarum abstinentiam litterarum). 9, 19, 3 p. 242, 20 responsum. al. AVELL. p. 550, 5 adhortatione. p. 616, 6 adsertione. p. 664, 12 colloquia. GREG. M. epist. 11, 6 quantus nos de obitu . . . Constantii maeror afficiat, -i explere locutione non possumus. MART. BRAC. trin. mers. 5 l. 82 B. haec . . . -i brevitate perstrinxi (pagina libri brevitate prestrinxi trad.). 2 transfertur ad quodlibet scriptum: PS. VAL. CEM. hom. Migne suppl. 3, 185 taceat . . . libellus (sc. describens virtutes martyris) et loquatur adspectus; involvatur charta et rerum facies pro teste -i fateatur.

1. pāgino, -āre. a pagina. i. q. paginis mandare (nisi navis intellegere notionem vocis q. e. compaginare vol. III 2001, 50 sqq. allatam): AMBR. epist. 28, 16 F. hoc munusculum . . . transmisi, quia vis me aliquid de veterum scriptorum interpretationibus -are.

2. pāgino, -ātum, -āre. tamquam simplex ex compaginare exsolutum. [notione parandi, instituendi: langob. alp. painā; raet. occ. piner. cf. M.-L. 6147 (et Faré, Postille ad M.-L.). St.] -tus i. q. compaginatus (v. etiam l. 45): PAVL. NOL. carm. 24, 353 solido . . . navem -tam robore ad pervehendum praeparat.

compos.: repagino.

? **3. pagino**, -āre. obscurum. GLOSS. IV 266, 22 (= GLOSS. L V Abba PA 113) pagmat: desiderat. 266, 25 (= ibid. 114) pagmentes: desiderantes (item V 509, 10). -at vel -antes cum cod. d Goetz in indice ratione dubia; vide ne lateat p(h)ag(ed)inat (-antes), i. laborat morbo phagedaenae (q. e. nimia appetentia cibi); cf. Gloss. III 601, 9 fagedenicus: orexis.

pāginula, -ae f. a pagina deminutive. scribitur -ol- BOETH. mus. 4, 17 p. 347, 3 (cod. g). CASSIOD. (cod. S). COMMENT. in Don., LEANDER. NOT. Tir. 76, 24.

i. q. (parva) pagina: 1 spectat potius ad spatium (sive perscriptum sive perscribendum; de spatio lineis in descriptione determinato BOETH.): CIC. Att. 4, 8^a, 2 non minus longas . . . in codicillorum fastis futurorum consulum -as . . . quam factorum. BOETH. mus. 4, 17 p. 343, 20 et 344, 4 hae -ae, quas inter se rectus linearum ordo distinguet, aliae quidem habent notulas musicas, aliae vero minime veluti in eo modo hypermixolydio . . . prima quidem -a ω, tertia Φ litteris adnotatur, secunda notulis vacat (sim. p. 344, 7 v. p. 85, 58. p. 347, 3 ordo, qui rectus lydii continet mesen, . . . non -a, sed versu disiungitur). CASSIOD. Ios. antiq. 3, 138 in hac . . . arca duas tabulas recondidit Moyses, in quibus decem fuerant verba conscripta; quina quidem per singulas tabulas, bina semis autem per unamquamque -am (gr. μέτωπον. aut de fronte et tergo tabulae aut de columnis). COMMENT. in Don. gramm. V 325, 7 (agit de loco praefationis) in eius opusculi liminari -a. paulo laxius de parte libelli, quae argumento determinatur: CHRYSOST. hom. I 859^B trium puerorum infantiam . . . gloriosam decursa libri -a (i. narratione Danielis 3, 13 sqq.) paucis exponam. LEANDER reg. 31 Migne suppl. 4, 1434 ecce quot intulimus . . . in libro hoc -as (de singulis capitibus loqui videtur). 2 de scripto, libello (epistula praeter CONSTANT.): EPIST. pontif. 304 Migne 20, 539^A hanc . . . -am nostram. 306 Migne 20, 543^A hanc amicitiarum nostrarum -am. RVRIC. epist. 1, 4 p. 357, 1 -ae meae non

laudi aptae eqs. CONSTANT. vita Germ. epist. p. 249, 4 (de opusculo suo) ut -a . . . me auctore procederet. Thome.

de pagita (i. παγίδα) v. Heraeus, Kl. Schr. 224, 2, unde corrigas vol. III 183, 51 sq.

pagmat (pagmentes) v. 3. pagino.

pagmentum, -i n. (? pagmenta, -ae f.). a pangere, cf. antepagmentum (ubi addas Vitruv. 4, 6, 5 secundum antepagmentum; sic recte edd., ante s. -um trad.). i. q. compactio, conexio: ITIN. Alex. 34 (describuntur rates ad transmissionem fluminis confectae) connexa utrimquesecus pellium -a (Volkmann sec. Forcellini, pragmen-ta trad., Müller) usum ratiū integraverat (integraverant Müller) sibi pecorique.

? **1. pāgo**, -inis f. si recte legitur, a compago retrograde. i. q. compago: IVLIAN. epit. in psalm. 117, 22 qui reprobatus a fabris lapis . . . in -em (compaginem var. l.) anguli profecerit.

2. pāgo, -inis v. pagina. **3. pago**, -ere v. pango. **4. pāgo**, -āre v. paco. **5. pago**, -ōnis v. pabo (Ps. AMBR.). **6. pago(n)** v. phago.

pagos v. 2. pagus. **pagrōmaton** v. panchromaton.

pagrus v. phager (phagrus).

pāgula, -ōrum n. retrograde formatum videtur a repagula (ad notionem cf. Gloss. L I Ansil. R 1118 repagula: retinacula et Gloss. III 144, 61 ἡρία: retinacula). GLOSS. IV 548, 50 -a (pac-a): frena (V 317, 28 [paguga trad.]. 384, 17. 607, 41. GLOSS. L Corp. p. 138 [pugula trad.]). GLOSS. L Corp. B 4 -a (bag-): bridels (sim. GLOSS. V 347, 10. v. etiam Wright-Wülcker, Anglo-Saxon . . . Vocab. I, 1884, 116, 33. Stevenson, Early scholastic colloquies, 1929, 5, 2. 23, 17).

[pagur olim perperam pro phager Ov. hal. 108.]

pagūrus, -i m., πάγουρος (resp. gr.). scribitur etiam pac- PLIN., pab- vel -go- var. rec. ORIBAS. [fortasse it. pagro, sic. pagaru. cf. M.-L. 6149. Battisti-Alessio IV 2723. St.]

1 nomen cancri (ad rem v. Gossen-Steier, RE XI 1675 n. 15; Leitner, Zool. Terminol. Plin., 1972, 188): PLIN. nat. 9, 97 cancorum genera carabi, astaci, maeae, -i (edd. ex Arist. hist. anim. 4, 2 p. 525 b 5, pac- trad.). PALLAD. 1, 35, 7 (describitur remedium arborum) si fluviales cancos . . . vel marinos, quos Graeci -os nominant, . . . in aqua missos tegas eqs. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 14 (inter nomina natantium; -us sub trad. vaguris latere putat Schuchardt, Zeitschr. Rom. Phil. 30, 1906, 732). ORIBAS. syn. 4, 12, 3 astaci, -i, gambari et alia queque talia, que a Grecis malacia vocantur . . . minus nutriunt (in sim. serie: 4, 17, 7 Aa 4, 27, 2 Aa. RVF. podagr. 10 in cap. de piscibus). ? **2 nomen serpentis**: POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 33 (non sine offensa inter nomina colubrarum refertur, cum etiam suo loco afferri videatur; v. supra). Baer.

1. *pāgus, -i m. [a radice verbi q. e. pangere (pacere, pagere), cf. pāx nec non compāgo. Sch.] de orig.: PAVL. FEST. p. 221 -i dicti a fontibus, quod eadem aqua uterentur; aquae enim lingua Dorica παγαί appellantur (cf. SERV. georg. 2, 382 villae -i ἀπὸ τῶν παγῶν [παγ-Α] appellantur, id est a fontibus, circa quos villae consueverant condi; unde et pagani dicti sunt, quasi ex uno fonte potantes). cum gr. πάγος iungunt e. g. DIONYS. ant. 4, 15, 2 ISID. PELVS. epist. 2, 91 (Migne gr. 78, 536); cf. p. 96, 44 sq. scribitur: paac- S. C. de pago Mont. (CIL I² 591) 7, paag- INSCR. lib. rei p. Degrassi 1271 c, pac- CIL XI 1947, 6 XII 1377. cum apice pág- CIL XII 594, 1 (aet. Anton. Pii). notatur: p CIL I² 1711 (in iunctura magister -i ut: VIII 6268. 6287. al.). 1797. V 4874 (?). XIII 4636, pag CIL I² 984. 1000, 2. 1993. et saepe. NOT. Tir. 38, 1 -us. 38, 1^a in -o. de notione: PAVL. FEST. p. 72 demoe apud Atticos sunt, ut apud nos -i (cf. GLOSS. L II Philox. PA 26 -os: δῆμος). DIOM. gramm. I 488, 6 κῶμαι . . . appellantur -i, id est conventicula rusticorum (cf. CASSIOD. var. 4, 51, 7 comus . . . -us vocatur eqs.). ISID. orig. 15, 2, 7 civitates . . . aut coloniae aut municipia aut vici aut castella aut -i appellantur (sed 15, 2, 11 vici et castella et -i hi sunt, qui nulla dignitate civitatis ornantur, sed . . . maioribus civitatibus adtribuuntur). 65 15, 2, 14 -i sunt apta aedificiis loca inter agros habitantibus (cf. GLOSS. V 128, 16). SYNON. Cic. p. 425, 34 fundus. praedium . . . villa. vicus. -us. conciliabulum. GLOSS. L II Philox. PA 27 τοπαρχ[ε]ία, χώρα τις, νόμος. 28 τοπαρχεῖον, ὡς ἐπὶ(ε)ιον (ἐπὶ νομῶν Heraeus). GLOSS. διηρημένος κατὰ χώραν τόπος. κλίμα. ὄροθσία. provincia modica vel vicus. GLOSS. L V Aa p. 21 -o: villa[m]. 22 -um: locum paganorum vel rusticorum. v. etiam l. 78 sqq. p. 80, 17. 81, 6.

legitur saepe in titulis inde a CIL I² 382 (adde vas Ariminense saec. III a. Chr., quod edetur in suppl. CIL I² 2897), in libris inde a PLAVTO (semel), CINC. (e formula iuris iurandi), Q. CIC. (semel), CIC. (semel). CAES. (undecies), VARRONE (ter), VERG. (semel), HOR. (quater), OV. (bis), LIV. (ter); transit in gr. πάγος (v. etiam p. 96, 41). [cat. vet. pau, pavo; hisp. pago; port. pago. cf. Corominas III 609 sq. Machado² III 1731. St.]. [vix recte trad.: GLOSS. III 429, 43 ('de floribus') παράφυλλον: -us (propago Heraeus in exemplari suo; cf. Gloss. παραφυλάς: propago). V 128, 18 -us: fluvius (lege Padus). e coni.: BVC. Eins. 2, 15 ut attrito diffusus caespite -us annua vota ferat (Bährens, cortice fagus cod., v. Schmid, Bonner Jahrb. 153, 1953, 73 sqq.)].

I notione communi significat partem quandam civitatis, rei publicae: A usu sollemni de regione fere rurali eiusve incolis.

[Fröhcke]

ad rem v. maxime Schulten, *Philologus* 53, 1894, 629 sqq.; Kornemann, *RE* XVIII 2, 2318 sqq.; ceterum e. g. de -is Africanis Picard, *Karthago* 15, 1969, 3 sqq., de -is Aegyptiis Lallemand, *L'administration civile de l'Égypte*, 1964, 97 sqq. 131 sqq. vergit in notionem vici e. g. TAC. ann. 4, 45, 2 APVL. met. 4, 1, 1.8, 22, 1.8, 29, 6.9, 4, 4.9, 33, 1 DON. p. 96, 16; subluet color rusticitatis e. g. PAVL. Rud. 425 CIC. fin. 2, 12 VERG. georg. 2, 382 HOR. epist. 1, 1, 49 CALP. ecl. 4, 13 COD. Theod. p. 94, 4. voces affines potiores (v. etiam p. 92, 58 sqq.): vicus: CIL I² 1804 mag(istri) -i de v(ici) s(ententia) fecerunt. CINC. frg. Gell. 16, 4, 4 v. infra. PAVL. FEST. p. 126 -orum, societatum, v., collegiorum. p. 371. TAC. Germ. 12, 3 -os v. que (ann. 1, 56, 3). adde p. 94, 57. 64. 95, 23. 27 et cf. PAP. Theod. 16, 3 (post a. 307) κώμης Θεοδελφίας ἢ πάγον Ἀρσινόου νομοῦ (sim. saepius). civitas: CAES. Gall. 1, 12, 4 (-us pars civitatis est ut: 6, 11, 2 LIV. perioch. 65 VLP. dig. 50, 15, 4 pr. CONC. Aurel. a. 538 p. 75, 1 in -is civitatum. contra c. pars -i est p. 95, 8, cf. p. 95, 15). TAC. hist. 2, 61 (-is Aeduorum opponitur gravissima c., sc. oppidum Augustodunum). INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 556 (a. 138) -us et c. (CIL VIII 1548, 18 et saepius, v. ibid. p. 2615). LEX Burg. praef. 5 c. aut -orum. varia selecta (ager v. p. 95, 18): CINC. frg. Gell. 16, 4, 4 -um, vicum oppidumve (item distinguitur: PLIN. nat. 4, 24, 6, 138. 37, 156 ISID. orig. 15, 2, 6). Q. CIC. pet. 30 collegiorum . . . -orum, vicinitatum. CAES. Gall. 6, 23, 5 regionum atque -orum (-us est pars regionis: ARNOB. nat. 5, 25 p. 280, 9 M. 5, 35 p. 294, 11 CIL XIV 4012). VERG. georg. 2, 382 -os et compita (HOR. epist. 1, 1, 49. cf. RVT. NAM. 1, 373 compita . . . -i). LIV. 25, 5, 6 in -is forisque et conciliabulis (ISID. orig. 15, 2, 14 et c. dicta). AMM. 23, 6, 15 per populos -osque (OROS. hist. 6, 9, 1 -os et p. CIL IX 3173, 7 populo, -eis). GREG. Tvr. Franc. 6, 12 p. 283, 2 -i . . . urbis Toronicae (8, 18 p. 385, 18 VITA Genov. 35. opp. urbs APVL. met. 9, 4, 4).

1 exempla notionem illustrantia (ex auctoribus omnia afferimus usque ad TAC. exceptis paucis FESTI locis; e titulis pauca, plura v. sub 2 et 3): a praevalente respectu loci, regionis: α in Italia (generalia et indefinita v. sub γ): CIL I² 382 (incertae lectionis et interpret., fort. ad b). INSCR. lib. rei p. Degraasi 1271c (I)ovei Victorei decem -orum. VARRO ling. 5, 48 -us Succasianus dicitur, quod succurrit Carinis. 6, 24 qui sunt alicuius -i. HOR. carm. 2, 13, 4 arborem posuit . . . in . . . opprobrium . . . -i. LIV. 25, 5, 6 qui . . . in -is forisque et conciliabulis omnem copiam ingenuorum inspicerent. DIONYS. ant. 2, 76, 1 (inde fortasse PLVT. Num. 16) Νύμα διείλε τὴν χώραν . . . εἰς τοὺς καλουμένους -ους κτλ. (sim. de Servio Tullio 4, 15, 1 et PAP. Corp. 41, 11-14 [textum lacunosum alii aliter suppleverunt]). PLIN. nat. 17, 250 in Sulmonense . . . agro, -o Fabiano. 23, 47. Ivv. 14, 154 me toto laudet vicinia -o. al. β apud Gallos vel Germanos: CAES. Gall. 6, 23, 5 principes regionum atque -orum inter suos ius dicunt (cf. TAC. Germ. 12, 3 principes, qui iura per -os vicosque reddunt. LEX Sal. Merov. decr. Child. 2, 2 in cuiuslibet iudicis -o). PLIN. nat. 4, 106 Morini ora Marsacis iuncti -o, qui Gesoriacus (Cersiacus trad.) vocatur. 11, 240 laus caseo . . . e provinciis Nemausensi praecipua, Lesurae Gabalicoque -is. TAC. Germ. 39, 3 centum -is habitant[ur] Semnones. hist. 2, 61 proximos Aeduorum -os trahebat (cf. ann. 3, 45, 1 vastat Sequanorum -os [AMM. 29, 4, 7. 30, 3, 1 Alamanniae. 30, 5, 13]. GREG. Tvr. Franc. 6, 12 p. 283, 2 devastati). ann. 1, 56, 3 omissis -is vicisque in silvas disperguntur. PANEG. 5, 6, 4 -us Arebrignus . . . , cuius . . . vitium cultura perspicua est. AVSON. Mos. 478 veteres -orum gloria luci. AMM. 14, 10, 11 barbaricos -os adventans. 18, 2, 8 regis cuiusdam -i Rheni ripis . . . adhaerebant. SVLP. Sev. dial. 3, 7, 1 -um quendam . . . grando vexabat. GREG. Tvr. Franc. 8, 18 p. 385, 18 dum -um urbis . . . circuiret (VITA Genov. 35. cf. CONC. Aurel. a. 538 p. 75, 1 in -is civitatum). al. γ qualibet regione: CIC. fin. 2, 12 vos de -is (plagis vel pelagis trad.) omnibus colligitis bonos . . . quidem viros, sed certe non pereruditos. VERG. georg. 2, 382 praemia . . . -os et compita circum Thesidae posuere (item in Attica: VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 -is [paucis vel pacis codd., em. Lipsius] . . . dividua tuguria. PLIN. nat. 4, 24 Rhamnus -us. 36, 17 Rhamnunte -o Atticae. ARNOB. nat. 5, 25 p. 280, 9. 18 M. 5, 35 p. 294, 11). HOR. epist. 1, 1, 49 circum -os et circum compita pugnax. Ov. fast. 1, 669 -um lustrate coloni (v. vol. VII 2, 1873, II sqq.). LIV. 1, 1, 3. FEST. p. 245 publica sacra, quae . . . fiunt . . . pro montibus, -is, curis, saccellis. PLIN. nat. 6, 138 oppidum Alexandriam appellari iusserat -umque Pellaeum. 37, 156 in Aeolide nunc Atarneo -o, quondam oppido. TAC. ann. 3, 74, 2 ne Cirtensium -i impune traherentur. 4, 45, 2 ducto . . . per proximos -os equo. SIC. FLACC. grom. p. 129, 11 sqq. et -i saepe significanter finiuntur: de quibus non puto quaestionem futuram, quorum territorium ipsi -i sint, sed quatenus territoria. APVL. met. 4, 1, 1 in -o quodam . . . devertimus (9, 4, 4 ad). 8, 22, 1 -um quendam accedimus. FILASTR. 111, 2 a -o, id est loco dicti pagani. AMM. 23, 6, 17 in his -is hiatus . . . conspicitur terrae. VVLG. I reg. 27, 8 hij . . . -i habitabantur. al.

b praevalente respectu incolarum (cf. GLOSS. I Ansil. PA 73 -i: pagani in -is habitantes. exempla certiora, ambigua v. supra; adde iuncturas -i decretum, scitum sim. sub 2aβ): α qualibet regione: PAVL. Rud. 425 (loq. meretrix) non ego sum pollucta -o (i. vulgo con-trectanda; cf. Marx ad l.). CALP. ecl. 4, 13 carmen nostro tantum memo-

rabile -o. PLIN. nat. 12, 52 Atramitae, -us Sabaeorum. 12, 54 Minaei, -us alius. SIC. FLACC. grom. p. 110, 8 viae vicinales . . . muniuntur per -os, id est per magistratos -orum. p. 129, 24 qualiter -i[s] sacra faciant. COD. Theod. 8, 5, 16pr. rustica plebs, id est -i. PRVD. c. Symm. 1, 449 sint haec barbaricis gentilia numina -is (v. Schmid, Rhein. Mus. 96, 1953, 164 sq.). INSCR. Année Epigr. 1947 n. 142 (e Syria) -us Augustus fecit et dedicavit. al. β in Italia: S. C. de pago Mont. (CIL I² 591) 7 loca ab -o Montano (redempta). LEX pag. Herculan. (CIL I² 682) 1 -us Herculanus scivit eqs. CINC. frg. Gell. 16, 4, 4 qui eum -um, vicum, oppidumve delegerit. Q. CIC. pet. 30 habeto rationem urbis totius, collegiorum omnium, -orum, vicinitatum. VARRO ling. 6, 26. HOR. carm. 3, 18, 12 festus in pratis vacat otioso cum bove -us. epist. 1, 18, 105 rivus, quem Mandela bibit, rugosus frigore -us. Ov. fast. 1, 669 -us agat festum. CIL IX 3173 utei pecuniam populo, -eis retrib(uerent). RVT. NAM. 1, 373 per compita rustica -i (fagi trad.) mulcebant sacris pectora fessa iocis. CIL XI 1947, 6 donavit -o Paetianiano. al. γ apud Gallos vel Germanos: CAES. Gall. 1, 12, 4 is -us appellabatur Tigurinus; nam omnis civitas Helvetia in quattuor [partes vel] (om. a) -os divisa est (de eodem: 1, 12, 5 hic -us . . . , cum domo exisset eqs. 1, 13, 5 unum -um adortus. LIV. perioch. 65). 1, 27, 4 milia sex eius -i eqs. 1, 37, 3 -os centum Sueborum . . . consedissee (de cisdem: 4, 1, 4. OROS. hist. 6, 9, 1 c. -os et populos). 4, 22, 5 exercitum . . . in Menapios atque in eos -os Morinorum, a quibus . . . legati non venerant, ducendum. 6, 11, 2 in omnibus civitatibus atque in omnibus -is partibusque. 7, 64, 6 Gabalos proximosque -os Arvernorum in Helvios . . . mittit. LIV. 5, 34, 9 Insubribus, -o Haeduorum. CIL XII 512, 5 Neroni sacr(um) -us Iuvenalis. PLIN. nat. 3, 124 ex Vertamacoris, Vocontiorum . . . -o. 4, 96 Scatinaviam Hillevionum gente quingentis incolente -is. TAC. Germ. 6, 3 centeni ex singulis -is sunt pedites electi. CIL VII 1072, 2 (saec. III, titulus votivus) -us Vellaus milit(ans) coh(orte) II (sim. 1073, 2). AMM. 18, 2, 1 Alamannorum -os . . . esse . . . hostiles. CIL V 7356 actum -o Farraticano. al. δ in Africa: INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 559 (a. 54?) -o dedit itemque dedicavit (cf. 521 [= CIL VIII 26524; aet. Anton. Pii] porticus . . . -o patriae ded.). CIL VIII 1494, 10 (= 26609, 10; aet. M. Aurelii) -us et ci(vitas) Thugg(ensis) (in dedicatione ut: 14445, 3. 26179, 5 [a. 198]. 26276, 4 cum -us ob merita eius patroni statuam decrevisset. 26526, 8 [aet. Anton. Pii]. et saepius). 26121, 4 (a. 170) cum . . . templum . . . patriae suae -o et civitati Numlulitanae promississet. al.

? e -us numen est (cf. p. 95, 5 et prosopopoeiam nomorum Aegyptiorum, de qua v. Stending apud Roscher, Lex. griech. röm. Myth. II 2, 2105 sqq.): INSCR. Année Epigr. 1948 n. 143 (apud Accho) -o vicinal(i). vix hucl. 34 sq. neque CIL XIII 3450, 2 num(ini) Aug(usti) deo Apollini -o Vennecti procaenium . . . dono . . . dedit (sim. INSCR. Année Epigr. 1978 n. 501 [saec. II/III, e Belgica]).

2 iuncturae et locutiones quaedam: a institutiones -orum illustrantes; gen. -i (locut. praepos. l. 57) pendet e subst., quae indicant: α magistratus, officia sim.: ① magister -i (gen. fere sequitur, antecedit CE 260, 1 [saec. III?] -ique m. [item CIL VIII 5683, 7]. CIL X 6490, 3): in titulis: LEX pag. Herculan. (? v. sub pageius). CIL I² 1000, 2. 1001. 1711. al. III 7847. VI 251, 7 (a. 27). VIII 5705, 3. et saepe. X 924, 5 (a. 7 a. Chr.). al. XI 3040, 6 (a. 4/3 a. Chr.). XII 5370, 6. XIII 1670, 4 (saec. II). et passim.

in libris: FEST. p. 371 quotannis fiunt. PAVL. FEST. p. 126 -orum (item plur.: SIC. FLACC. grom. p. 110, 9. 129, 14 GROM. p. 348, 23 L.).

addas locut. praepos. CIL I² 1002 mag(istri) de duobus -eis et vicei Sulpicei. cf. magistra: INSCR. Année Epigr. 1900 n. 94 (Savigliani). iuxta magistrum: CIL XI 3196 (a. 18). magisterium: CIL V 4148, 8. ② alia exempla: CAES. Gall. 6, 23, 5 principes . . . -orum (VVLG. II Esdr. 3, 15. cf. p. 93, 46. 96, 33). CIL X 924, 5 (a. 7 a. Chr.) ministri -i. XII 2395 (saec. I in.) praef(ectus) -i (1307. 1708, 2. 2346, 3 [saec. II]. III 1407, 5. IX 5146 [?] al. Cod. Iust. 8, 16, 7, 1 [a. 315] -i vel vici [Cod. Theod. 2, 30, 1 pacis]. cf. CIL XII 1376, 6 [saec. I/II] praef(ecti) vigintivirorum -i). VIII 26518, 4 (aet. Tiberii) patronus -i (26517, 6 [a. 48/9]. 26519 [a. 42]. IX 1503 [a. 167, v. infra]. XIII 1684a, 1 [saec. II]. al.). VIII 1548, 18 (aet. Anton. Pii) decurionibus -i et civitat(is). IX 1503, 3 (a. 167) -i Veiani curat(or) patronus (dub. VIII 27374, 5 Septimi Severi . . . (conse)rvatoris -i [(c)uratores legit Townsend, Class. Phil. 45, 1950, 248 sq.]). XIII 2949, 3 (a. 250) actor(i) p(ublico) -i. PAP. Rylands 653, 19 (a. 321) praepositus -i (Cod. Theod. 7, 4, 1 procuratores seu susceptoris vel p. -orum et horreorum. saepe in pap. graecis saec. IV, e. g. PAP. Oxyrh. 2124, 2 [a. 316] πραιπο(σίτω) ἢ πάγον. cf. COD. Theod. 12, 6, 8 praeposituram . . . -orum). LEX Burg. praef. 5 civitatum aut -orum (var. l. paganorum) comites. CIL V 3928, 3 flamin(icae) pa(gi). VIII 17218, 2 ordo -i (XIII 4636. cf. VIII 21452 trib(uno) ab o. (e)lecto -i Sa(lu)tariis). XII 1377 aed(ilis) (1711).

β varia: CIL I² 686 (a. 71 a. Chr.) ex -ei scitu (V 4148, 6). 984 (a. 58 a. Chr.?) suffragio -i. 1000, 4 de -i sentent(ia) (1001 IX 3523). 1793, 9 -i decreto (item nudo abl.: VI 9635. XIII 1670, 8 [saec. II]. al.; ex -i d.: I² 1794. 1797. 1801, 7. XIII 2608, 7 [saec. I]. al.; cf. VIII 885, 11 [saec. III in.] ex d. paganor(um) -i. XIII 4636 ex d. o(rdinis) -i). 2513 stipendiariei -orum Muxsi Gususi Zeugei. II [Fröhлке]

[*confunditur in codd. cum palea* CYPR. epist. 55, 25 HIER. adv. Pelag. 2, 13 (v. etiam p. 115, 58 sqq.); e con. dub. pro pila COLVM. 5, 9, 8 et 9. fortasse huc pertinet GLOSS. II 523, 56 palenia: πύλον.]

i. q. instrumentum rusticum vel domesticum: 1 de ipso instrumento (ferreo vel ligneo, cf. ad rem Schuppe, RE XVIII 2, 2441 sqq.): a quo terra foditur (vix ad b PLAVT., CATO agr. 11, 5. 12, vix ad c 11, 4): PLAVT. Poen. 1018 -as vendundas sibi ait et mergas datas. CATO agr. 10, 3 olei ferramenta: ferreas VIII, sarcula VIII, -as III, rutra V, rastros quadridentes II (inde VARRO rust. 1, 22, 3. item inter ferramenta 11, 4 [unde VARRO rust. 1, 22, 5]). 11, 5 -as ligneas XL (12). 135, 1 (bis). LIV. 3, 26, 9 Cincinnatus fossam fodiens -ae (paleae vel palo trad.) innixus. COLVM. 10, 45 ferrato versetur robore -ae dulcis humus. PLIN. nat. 17, 167 sulco latitudo -ae satis est. 18, 46 iuncosus ager verti -a debet. 18, 172 cuspis vomeris cuiusdam effigiem -ae habet. EDICT. imp. Diocl. 15, 49 G. -a (πάλα exemplar Megal. Aid., μάκ(ελλαν) Geronth.; vix ad b trahendum quamvis antea: velabra, gr. πύλον). VEG. mil. 2, 25 habet legio ad fossarum opera facienda bidentes ligones -as rutra eqs. b quo frumenta in area ventilantur: ITALIA Matth. 3, 12 (Iren. 4, 4, 3=4, 7 H. al.) -am habens in manu eius ad emundandam aream suam (gr. πύλον, cod. a al. et Vulg. ventilabrum). inde pendent: TERT. fug. 1, 4 haec persecutio -a illa, quae et nunc dominicam aream purgat, ecclesiam scilicet. CYPR. epist. 54, 3 ad aream ventilandam et purgandam -am iam ferre (55, 25 PACIAN. epist. 2, 7 p. 41 AVG. in psalm. 92, 5). IUVENC. 1, 342 ruralis -a. HIER. adv. Pelag. 2, 13 -a dominica futuro iudicio reservatur. AVG. epist. 108, 11 p. 623, 20 -am et ventilabrum. ARNOB. in Matth. 4 -a . . . crucem demonstrat. EPIPHAN. in euang. 11 p. 7, 29 baptizabit . . . habens ventilabrum, quod est -am, unde paleae a tritico vento baiulante separantur. c quo panis in furnum immittitur: GREG. TVR. Mart. 3, 56 mulier panem forno locans -am quam tenebat abiecit (postea: lignum).

2 de rebus ei instrumento similibus (fere t. t.): ? a de parte anuli, qua gemma includitur: v. p. 115, 58 sqq. b de dorsi osse lato, scapula (vix de vertebra, ut quidam intellegunt): α animalis: CHIRON 521 de -a. 573 si quod iumentum -am eiecerit (572 scapulae dissolutae). 984 si quod iumentum -as vertebra doluerit. β hominis: VINDIC. epit. alt. 34 scapulas vel -as ossa duo (CAEL. AVR. chron. 3, 2, 22 inter sc. sive -as. cf. VICT. VIT. infra). CAEL. AVR. acut. 2, 14, 91 dolor . . . usque ad iugulum et -am perveniens (chron. 3, 4, 51 diaet. pass. 21. CASS. FEL. 66 p. 159, 14 [spalā sim. trad.]). 2, 35, 185 dolorem fieri . . . inter -as (3, 16, 129 a tergo i. utrasque -as, quod Graeci metaphrenum vocant [cf. infra]. chron. 3, 2, 16. 3, 2, 17. 3, 2, 22 v. supra). 3, 3, 23 occipitio et -is et interscapulae, quod Graeci metaphrenon vocant. chron. 2, 1, 21 humeris vel eorum summitatibus atque -is. VICT. VIT. 3, 31 nimio suspendio -is (spatulis var. l.) evulsis caput . . . in medio scapularum fuisse demersum.

deriv.: bipalium, ? 3. palo.

2. pala, -ae f. [peregrinum videtur. Sch.] nomen arboris Indicae: PLIN. nat. 12, 24 arbori nomen -ae, pomo arierae ([ariene var. l.]. inde 1, 12, 12).

pālābundus, -a, -um. a palari, cf. errabundus. plur. praeter l. 65, cf. GLOSS. -i errantes. i. q. palans, oberrans: I corporaliter (respicitur locus): TERT. apol. 21, 5 dispersi, -i et soli et caeli sui extorres vagantur Iudaei per orbem (? inde CYPR. idol. 10. Ps. ORIG. tract. 3, 21 B. -i omnes per orbem dispersi [palam in mundo sim. trad.; cf. Jordan, Arch. Lat. Lex. 13, 1904, 284]). ITIN. Alex. 22 conspectis eminus e . . . speculis equitibus -is. 2 in corporaliter (respicitur condicio animi): CYPR. epist. 45, 3 (in imagine haereticorum) ut . . . -as et errantes oves . . . in ecclesia colligamus (vix agnoscas var. l. bal. vol. II 1689, 23. ad Cornelium, qui respondet EPIST. pontif. 111 Cypr. epist. 49, 2 schismaticos errantes et -os). RVFIN. Basil. hom. 2, 4 qui erroribus decepti nequitiae, feri ac -i per aspera quaeque peccatorum et devia pervagantur. 5, 17 anima tua velut navis sine gubernaculis -a semper et oberrans peccatorum scopulis illidetur (Migne gr. 31, 421^B περιφερόμενος). Adkin.

palaca v. palaga.

palacalon v. pallachana.

palacra v. palaga.

palacrana v. palacurna l. 74.

palacurna, -ae f. [vox hispanica ut palaga (palaca); cf. balux, baluca et fortasse Strabo 3, 2, 8 ἡμιλιτραῖος βώλους, ἄς καλοῦσι πάλας. Sch.] i. q. massa, gleba auri (ad rem cf. Blümner, Technologie IV 119): PLIN. nat. 33, 77 inveniuntur in Hispania . . . massae auri . . . denas excedentes libras; palagas (palac- r, palacr- edd. vet.), alii -as (psal- V¹R, -cranas h, edd. vet.), iidem, quod minutum est, balucem vocant (cf. Strabo supra). Baer.

palasma, -tis n., πάλασμα. -les- RVFIN., -lis- GLOSS.

i. q. palaestrae peritia (locus GLOSS.): RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 2, 1 sicut . . . in athletico certamine fieri solet, ubi luctae conludio non tam ad palmam tenditur quam ostentatio -is et artis spectantium ad se rapit favorem (Migne gr. 36, 13^A τῶν παλαισμάτων, sed sententia paulo aliter nexa). pendent GLOSS. IV 548² -is: locus luctae (delendum locus? item V 317, 34. sim. V 384, 19 -tae. GLOSS. Corp. P 140 -te).

palaesta (-ē) v. 2. palaestes.

1. palaestēs, -ae m., παλαιστής. GLOSS. V 424, 6 et GLOSS. I Ansil. PA 158 v. sub palaestra. i. q. palaestrita: LAMPR. Alex. 27, 9 lyra, tibia, organo cecinit . . . ; -es primus fuit; in armis magnus eqs. AMBR. in psalm. 36, 55 alii sunt, qui . . . legitimo genere luctantur et . . . verberare non norunt, qui -ae (-str- var. l. -stritae edd. vet.) vocantur (opp. pammacharios). 38, 19 (explicit 'palaestas dies', v. sub 2. palaestes) -ae luctatores in agone dicuntur.

2. palaestēs, gen. gr. -oū m. et palaestē, -ēs (? palaesta, -ae) f., παλαιστής, παλα(ι)στή. -list- vel -lest- in var. ll. HIER. iuxta litt. graec. formae ambiguae l. 13. 16. 22, fem. l. 18, masc. l. 23 et HIER. in explicit.

mensura spatii, i. q. sexta pars cubiti: ITALIA psalm. 38, 6 (Ambr. ad loc.) -as posuisti dies meos (antea alia versio veteres, gr. παλαιστάς vel παλαιάς, Vulg. mensurabiles, Hier. psalt. sec. Hebr. breves. explicit AMBR. per 1. palaestes [v. supra] et pergit: quia et architectorum mensurae -ae dici feruntur eqs.; postea: Symmachus σπιθαμάς posuit). Ezech. 40, 5 (Hier. ad loc. l. 219) calamus mensurae sex cubitorum et -es (gen., cf. gr. παλαιστής, cod. 176 et Wirc. palmus, Vulg. palmo. explicit HIER. l. 301 qui palmus rectius graece dicitur -es, et est sexta pars cubiti. l. 303 disting. palma, σπιθαμή. inde etiam 42, 15/20 l. 410 -ῆ uno. l. 425. 45, 1/8 l. 1953). 43, 13 (Hier. ad loc. l. 741; insertum in textum Vulgatae) cubitum et palmum — sive -en (gr. gen. παλαιστής, alia versio l. 757 cubitus et -ῆς. cf. HIER. in explicit. l. 785 palmus id est -ῆς. l. 802 palmi . . . sive -oū).

*palaestra, -ae f. (n. plur. v. infra), παλαίστρα. de orig. (graeca): SERV. georg. 2, 531 vel ἀπό τῆς πάλης . . . vel ἀπό τοῦ πάλλειν (inde ISID. orig. 18, 24). SERV. auct. Aen. 8, 138 sec. nomen Palaestrae, a Mercurio amatae. SCHOL. Ter. p. 103, 15 palaios graece 'luctor', unde -a 'luctatio'. scribitur saepius -lest-, e. g. in rec. Palatina Plauti et in codd. vet. VEG. georg. 2, 531 MR. Aen. 3, 281 P. tituli exhibent -laest- (sed in nom. propr. etiam -lest-, e. g. CIL VI 25473). NOT. Tir. 107, 90. forma -a neutr. plur.: ENNOD. dict. 9, 6 p. 451, 24 epist. 1, 9, 1 p. 18, 12, 2, 6, 4 p. 45, 12 GLOSS. I Ansil. PA 162. GLOSS. Corp. P 91 -a: luctatoria (cf. palaestrium). 157 agmina (?): -a (item GLOSS. V 384, 34). de prosodia: CE 100, 2 pāl- Bücheler, pālēst- Stowasser, Wien. Stud. 30, 1909, 293. de notione: SERV. auct. Aen. 8, 138 luctamen, quod corpore conficitur. ISID. orig. 18, 24 locus . . . luctationis. GLOSS. -a: παλαίστρα. athletica congressio. luctatorium. lucta. luctatus, ubi athletae se exercent (sim. exercitatio, ubi eqs.). locus ubi luctam meditantur aut exercent pancratiarii. locus agonum eqs. V 424, 6 -arum: luctantium (ex GREG. M. past. 3, 37 -arum more explicit Hessels; sim. GLOSS. I Ansil. PA 158 -as: luctatores graece, ubi palaestas vel palaestritas potius legendum; vix referas ad p. 99, 54). ad singulos locos v. infra.

legitur inde a PLAVTO, TER., TRAG. inc., LVCL., RHET. Her., CIC., VARRONE, CATVLLO, NEP., VEG., HOR., PROP., OV., LIV.; in hexametris semper versum claudit. i. q. locus vel actio se exercendi (de notione palaestritae vix probanda v. l. 42 sqq.). syn. vel iuxta pos. gymnasium e. g. l. 58. 60. p. 99, 2. 4. 15. 73. 100, 1; hic illic epitheta per enallagen quandam -ae adiunguntur, quamquam palaestritis magis conveniunt, e. g. liquida p. 99, 34. 54, magnanima p. 99, 44, nitida p. 99, 16. 33. 35, nuda p. 99, 51, pinguis p. 99, 45.

I usu originario: A spectat potius ad locum: I usu vario (fere de -is publicis): PLAVT. Amph. 1012 (inter varias partes urbis) in -a atque in foro (cf. CATVLL. 63, 60 foro, -a, stadio et gumnasiis. OV. epist. 18 [19], 11 aut fora . . . aut unctae dona -ae). Bacch. 424 nisi in -am veneras (425 gymnasi, cf. CATVLL. supra et CIC. de orat. 2, 21 -am . . . exercitationis . . . causa, non disputationis invenisse [postea: gymnasia]. MANIL. 4, 721 gymnasium . . . fortesque -as). 431 de hippodromo et -a. CIL I² 715, 2 (saec. I a. Chr. in., Deli) -ae dedit (item aliquid datur -ae: CIC. Verr. II 2, 36 hereditatem -ae commissam. II 2, 45 -ae Syracusanorum . . . possessio traditur. ITALIA II Macc. 4, 14 [rec. L] compartiri -ae contributionis [sim. aliae rec. et VVLG., gr. τῆς ἐν παλαίστρῃ . . . χορηγίας, rec. M sumptus palaestricis deferebant). 1635, 3 (aet. Sull.) porticus et -(am) reficiunda (v. Schneider, RE XVIII 2, 2496, 51 sqq.). CIC. inv. 2, 2 Zeuxin deduxerunt in -am. Verr. II 2, 36 statuas in -a . . . ponere. II 3, 61 cum Apronius e -a redisset. leg. 2, 6 tantum . . . , quod satis sit modicae -ae, loci. NEP. Epam. 5, 4 castris . . . , non -a. VEG. Aen. 6, 642 (narrat de sedibus beatis) in gramineis exercent membra -is (vix recte SERV.: luctationibus. CLAVD. DON.: -a imaginem . . . certaminis fingit). VITR. 5, 11, 1 tametsi non sint Italicae consuetudinibus, -arum aedificationes . . . explicare eqs. (seq. descriptio). 10, 2, 12. STAT. Theb. 10, 498 -is omnibus (499 Nemeaeo in pulvere). MART. 4, 55, 7 libidinosae Ledaeas Lacedaemonos -as (cf. PRVD. ham. 365 Lacedaemonicas). 7, 67, 7 putri lutulenta Philaenis de -a. 7, 82, 5 ludit media populo spectante -a. FRONTO p. 215, 6 v. d. H. -am ingressus. APVL. flor. 16, 19 in -a . . . talum inverti. FIRM. math. 7, 26, 3 aut -ae aut athletarum magistri (8, 20, 4). al. -a est locus disputandi (cf. CIC. de orat. sub 2): BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 202, 20 (in exemplo) Socrates in -a disputaturus est (negatur ibid. l. 21). 2 -am privatam quandam significare videtur: CIC. Verr. II 5, 185 in domo et in privata aliqua -a. de orat. 1, 98 huic -ae et

[Hodges]

Tusculano tuo (*item de -a Crassi, ubi colloquium fieri fingitur: 2, 20*). Att. 1, 10, 3 quae tibi -ae gymnasiique videbuntur esse (*item in praediis Ciceronum: 2, 4, 7 -ae Palatinae. fam. 7, 23, 2 quae signa ad similitudinem gymnasiarum exornant mihi in -a locum. ad Q. fr. 3, 1, 3, 3, 9 [7], 7*). VITR. 6, 5, 3 porticus . . . spectantes ad -as et ambulationes. PLIN. nat. 35, 5 -as athletarum imaginibus et ceromata sua exornant. VLP. dig. 7, 1, 15, 1 *si mancipium de -a stercorandis latrinis praeponat dominus usu fructu abutens*.

B spectat potius ad actionem (*i. sive de exercitatione, arte sive de variis ludis, certaminibus sim.; de certo quodam luctamine l. 42. 56; quaedam etiam ambigua inter A et B e. g. l. 17. 25. 32. 37. 54. 58*):

1 sing.: TER. Eun. 477 fac periculum in litteris, fac in -a, in musicis (EVGRAPH.: corporis . . . scientia est. SCHOL.: luctatione eqs.). TRAG. inc. 207 Lacaenas virgines, quibus . . . -a, . . . labor, militia in studio est (*de isdem: PROP. 3, 14, 1; postea: virginei . . . gymnasii. Ov. epist. 15 [16], 151 more tuae gentis nitida dum nuda -a ludis, Helena*). RHET. Her. 4, 46, 59 in -a, qui taedas . . . accipit, celerior est . . . quam ille, qui tradit. CIC. de orat. 1, 73 qui pila ludunt, non utuntur in ipsa lusione artificio proprio -ae, sed indicat ipse motus, didicerintne -am an nesciant (3, 83 QVINT. inst. 5, 10, 121. *cf. 2, 8, 3 -ae peritus. IREN. 5, 13, 2 in [om. A] -a insueti [gr. ἀπάλαιστροι]. CE 100, 2 doctus -ae puer*). 3, 200 qui utuntur armis aut -a (3, 220 non ab scaena et histrionibus, sed ab a. aut etiam a -a *gestus fiat oratoris*). QVINT. inst. 9, 4, 8 in certamine armorum atque in omni -a. FIRM. math. 3, 11, 19 alios amatores -ae . . . , alios armorum [*sim. 4, 14, 13. cf. l. 38 et QVINT. inst. 5, 12, 21 vel militiae vel -ae*]. orat. 14 ut sic adiuvet *philosophia eloquentem* ut -a histrionem. NEP. Epam. 2, 4 -ae dare operam (LIV. 29, 19, 12 libellis . . . -aeque. LAMPR. Alex. 30, 4 -ae aut sphaeristerio aut cursui aut luctaminibus mollioribus). VERG. georg. 2, 531 *corpora* agresti nudant . . . -ae (-a *var. l.*; SERV.: rustica luctatione eqs.). HOR. carm. 1, 10, 4 decorae more -ae (PORPH.: Mercurium inventorem . . . -ae. *item ad Mercurium spectant: Ov. fast. 5, 667 nitida . . . laete -a. LVCAN. 9, 661 [interpol.?] auctoris citharae liquidaeque -ae. SERV. Aen. 4, 559 SERV. auct. Aen. 8, 138 CE 1528 A, 2 et B, 2*). Ov. met. 6, 241 opus nitidae iuvenale -ae (CE 1110, 7. *cf. l. 16. 33*). SEN. Herc. f. 1124 Argivā membra -ā flectere. LVCAN. 4, 614 Olympicae servatio more -ae. 7, 271 Graisi delecta iuventus gymnasiis . . . studioque ignava -ae et vix arma ferens (*v. ADNOT. et COMMENT. ad l.; cf. PLIN. nat. 35, 167 debellanda corpora -ae studiis. aliter TERT. pall. 4, 1 studia -ae male senescentia et cassum laborantia [i. inveterata et inutilia]*). MART. 5, 65, 3 castigatum ab Hercule Libycae ceroma (*i. luctator, sc. Antaeus*) -ae. **2 plur.**: VERG. Aen. 3, 281 exercent patrias oleo labente -as (280 Iliacis . . . ludis). MANIL. 3, 630 in varias . . . -as. VAL. FL. 4, 328 magnanimis. STAT. Theb. 6, 585 illi tenuem pingues florem inducere -ae (SCHOL.: cito genae barbae lanugine vestiuntur ex calore -ae et exercitatio ipsa urget corpora). 6, 742 *Alcidamantem* sacras inter crevisse -as. 6, 833 felices . . . deo monstrante -as (SCHOL.: Mercurio intellegimus; ipse enim huius artis inventor est. *cf. SCHOL. Stat. Theb. 4, 227 Mercurius -arum numen*). silv. 2, 1, 110 catenatis curvatus membra -is. 3, 1, 146 nudas. 3, 1, 157 Libycas nodare -as (*cf. l. 42*). 4, 8, 28 maternis (*i. Ledaeis, cf. p. 98, 76*). MART. 4, 8, 5 nitidis. CAPITOL. Ver. 2, 10 venatus, -as et omnia exercitia iuventutis. FIRM. math. 3, 11, 15 amatores . . . -arum. CLAUD. 17, 288 liquidas (*plerique notionem palaestrarum intellegunt, praeter necessitatem*). carm. min. 30, 171 Herculeas vidit Acheloo fluvio luctante -as *Calydon*. THEOD. PRISC. log. 87 gestationes et exercitia vel -as. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 45 exercitationibus variis -arum. INSCR. Hisp. Mariner Bigorra p. 216 n. 4, 2 assiduis durare membra -is.

II comparationes et translationes: **A per metaphoram, spectat ad:** **1 luctam amatoriam:** PLAVT. Bacch. 66 in -am, ubi damnis desudascitur? (*sc. domum lenonis ut: TER. Phorm. 484 [DON.: lenonis domum, a quo est exercitus amator assidue. aliter SCHOL.: luctatione, nomen palaestrizandi pro contentione posuit]*). LVCIL. 1267 podicis (*pud. trad.*) . . . est ad eam rem nata -a. MART. 10, 55, 4 post opus et suas -as. AVR. VICT. Caes. 11, 6 (*antea et Suet. Dom. 22: clinopalen*). **2 eruditionem** (*sc. de scholis vel studiis rhet., philos. sim.; notione loci plus minus dilucida apud CIC. et QVINT.; de disputationibus in -a habitis v. p. 98, 81. 84*): CIC. de orat. 1, 81 nitidum quoddam genus . . . verborum et laetum et -ae magis et olei quam huius civilis turbae ac fori (*sim. describuntur genera dicendi: Brut. 37 Demetrius Phalereus non tam armis institutus quam -a. orat. 42 genus epidicticum pompae quam pugnae aptius, gymnasiis et -ae dicatum. QVINT. inst. 10, 1, 79 Isocrates in diverso genere dicendi nitidus et comptus et -ae quam pugnae magis accommodatus*). IVLIAN. Aug. c. Iulian. 6, 18, 56 (*verba citata suis intexit Aug.*) quid . . . dicere voluisti, quasi claudens, ut loqueris, Aristotelis -am, ut inde ad sacras litteras revertaris? (*item de secta: SIDON. epist. 3, 6, 2 Platonicorum. cf. fortasse: EPIST. pontif. 398 Conc. I 2 p. 92, 25 priorum -a doctorem [gr. I 1, 7 p. 131, 40 παλαίστρα]*). FVLG. myth. 2 praef. p. 35, 23 arenam nostri studii, ubi tui exerceas -am ingenii (BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 12, 14 cum sese . . . *animus* exercuerit -a i. quasi quodammodo . . . luctatus). ENNOD. dict. 9, 6 p. 451, 24 inter -a tua (epist. 2, 6, 4 p. 45, 12 i. studiorum suorum -a). epist. 1, 9, 1 p. 18, 12

exercita litterarum gymnasiis -a. **3 agonem spirituales** (*sc. sensu christ.*): TERT. mart. 3, 5 (*martyrium certamen interpretans sec. I Cor. 9, 25*) carcerem nobis pro -a interpretamur (*item de loco poenae: PRVD. perist. 5, 213 ventum ad -am gloriae; . . . luctamen anceps conserunt martyr et carnifex*). POTAM. tract. 2 p. 1415^c in tanto caelesti -ae miraculo (*loquitur de martyrio Isaias*). AMBR. epist. 29, 5 F. diurna virtutis -a (in psalm. 118 serm. 12, 33 virtutum; *antea: exercitio*). in psalm. 40, 13, 3 spiritali (PELAG. epist. ad Demetr. 23 veluti spiritualis quodam -ae exerceri gymnasio. ALC. AVIT. epist. 53 p. 82, 22 certamen huius sp. -ae [*postea: gymnasio*]). in psalm. 118 serm. 12, 28, 3 exercitii usus in quadam caelestium scripturarum -a (*antea: ungamus . . . oleo lectionis . . . mentis lacertos*). EPIST. pontif. 375 Conc. I 2 p. 18, 19 christianas animas rerum -a semper exercet (*gr. I 1, 1 p. 87, 11 ἡ τῶν πραγμάτων παλαίστρα. cf. 385 ibid. p. 99, 4 bonorum hunc actuum -a semper exercuit [gr. I 1, 7 p. 126, 29 τῶν πράξεων ἡ παλαίστρα]*). VITA Hil. Arel. 26 l. 44 quotidiani exercitii -am (*antea: certaminis*). AVELL. p. 626, 3 christiani -a certaminis.

B per synecdochen transit in notiones secundarias: **1 experientiae, sollertiae** (*sc. exercitatione ortae*): CIC. Att. 5, 13, 1 (*a. 51*) utemur ea -a, quam a te didicimus. orat. 186 *numerus* quasi quandam -am et extrema linamenta orationi adtulit (*cf. 185 expolitio*). 228 in quo non motus hic *athletarum, gladiatorum* habet -am quandam. leg. 1, 6 *Coelius rerum scriptor* habuit . . . vires agrestis . . . , sine nitore ac -a. **plur. de apparatu artificioso:** IVL. VICT. rhet. 26 p. 446, 18 omnes rhetoricas -as . . . , quae ut addunt orationi auctoritatem eqs. **2 contentionis, rixae:** TERT. anim. 2, 6 quot varietates sententiarum, quot -ae opinionum. HIER. c. Lucif. 10 argumentorum tuorum -a (*i. sibi invicem repugnantium*). CONC. I 5 p. 307, 12 iudicet -as (*gr. I 1, 4 p. 11, 22 παλαίσματα. antea: certamina; loquitur et de disputationibus et de certaminibus puerorum*). **3 exercitationis sim.:** AMBR. off. 1, 10, 33 *parvuli* prius sonis meditantur loquendi, ut loqui discant; itaque sonus exercitatio quaedam et -a vocis est. HIER. epist. 31, 2, 1 *ne a praescripto -ae nostrae longius evagemur* (*i. ab ea re, qua se exercet*). NOT. urb. Const. praef. urbis . . . Constantinopolitanae, in qua vivendi -a est (*aliter Fuchs, Mus. Helv. 26, 1969, 59 sq.*). *huc fortasse pertinet: PAVL. NOL. epist. 23, 5 p. 162, 14 pietatis magis -a quam corporis* (*agit de unctione*).

deriv.: ? palaestrium, palaestrizo, palaestro. *cf. Onom.*

palaesticōs (*adv.*) v. palaesticus.

palaesticōsibilitās (*e conii.*) v. l. 44.

palaesticōsus, -a, -um (*e conii.*). *a* palaesticus. *i. q. palaesticus:* PHILO quaest. in gen. 4, 200 pelorii corporis . . . cum nimietate fortitudinis, quae et omnem -am possibilitatem superat (*Petit, palaestrissib- vel palaestre poss- trad., -icosibilitatem Sichert*).

palaesticus, -a, -um, *παλαιστρικός. scribitur -lest- e. g. in codd.* PLAVT. (*A deest*); -laest- e. g. in inscr. l. 72 atque apud FRONTONEM. GLOSS. V 645, 51 -us: de palaestra. *cf. ? palaestrium. inde a PLAVTO, AFRAN. (? adv. -ōs, v. infra), CIC., ORAT. imp. Claud., QVINT.*

i. q. ad palaestram pertinens: **1 adi.:** **a de rebus:** **α quae in palaestra agi solent:** PLAVT. Rud. 296 exercitu (*i. exercitio*) gymnastico et -o (*cf. DON. Ter. Ad. 117, 1 exercitationis -ae*). TER. MAVR. 50 sudor dum solitus cadat nulla mole (*i. labore*) -a. FIRM. math. 8, 21, 7 athletarum exercitatores, -is . . . obsequiis deputati. COMMENT. Lucan. 4, 621 -is coepit artibus uti *Hercules* (HIER. chron. a. Abr. 772 -ae artis certaminum. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 72, 22 a. -am vel cursus exercitia. CASSIOD. var. 4, 25, 1. *de ellipsi vocis artis v. l. 83 sqq.*). SCHOL. Stat. Theb. 6, 869 (894) certamine. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 4, 2 p. 1353^c agonis. MART. CAP. 2, 100 unctionem. GLOSS. I Ansil. GI 19 gymnasia: ludi -i, id est athletarum (*cf. III Abol. GI 1 [om. ludi, sed vix pro subst.]*). **β quae palaestritis propriae sunt:** CIC. off. 1, 130 -i motus . . . et histrionum . . . gestus (*vix gen. sing. subst.*). APVL. apol. 63, 7 facies eius *Mercurii* decora et suci -i plena. MART. CAP. 4, 369 -um corpus duobus modis dicimus: et id, quod palaestra compositum est, et id, quod natura ita formatum, ut huic arti accommodatum sit . . . ; illud tamen a palaestra recte dicitur -um, quod ipsius artis habet effectum eqs. (*ibid. bis iterum*).

β de hominibus: CIC. Verr. II 2, 54 praetorem tam -um (*per ironiam de Verre hereditate ad palaestram translata quasi ipse unctus*). ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 2, 15 odi illud -um prodigium (*i. Valerium Asiaticum; ad sensum peiorativum cf. fortasse PRVD. infra*). QVINT. inst. 2, 8, 7 discernet haec dicendi magister, quomodo -us ille (*sc. magister*) cursorem faciet eqs. (*vix subst.*). 12, 2, 12 doctores. FIRM. math. 3, 7, 7 -orum hominum duces. PRVD. perist. 10, 188 -i corrupta ephebi *Hyacinthi* fama, quem vester deus *Apollo* effeminavit gymnadis licentia.

2 subst.: **a neutr. plur.:** QVINT. inst. 1, 11, 15 qui . . . -is vacaverunt (*vix masc.*). ITALA II Macc. 4, 14 (rec. M) qui obsonia et copias . . . -is deferebant (*neutr. commendat gr. παλαίστραν et aliae vers. palaestrae vel in palaestra, quamquam rec. B masc. exhibet: his, qui in palaestra*). **b fem. sing. (sc. 'ars' vel 'disciplina'):** QVINT. inst. 2, 21, 11 nec medicina ideo non erit ars, quia unctio et exercitatio

[Hodges]

turpe ideo obscaenum, quod nisi in scaena -m dici non debet. HOR. ars 186 (*in scaena*) ne pueros coram populo Medea trucidet aut humana -m coquat exta nefarius Atreus. LIV. 45, 5, 10 nihil -m abnuere Euander, sed . . . occulte fugam parabat. SEN. clem. 1, 13, 5 eadem de illo bono principe homines secreto locuntur, quae -m (MIN. FEL. 10, 2). MELA 1, 57 cibos -m et extra tecta sua capiunt. TAC. hist. 2, 23, 5 miscere cuncta, modo -m turbidis vocibus, modo occultis ad Othonem litteris. ann. 2, 72, 1 haec -m et alia secreto dixit (*cf.* 3, 8, 2 haec -m et vitato omni secreto). 4, 1, 3 *Seiano erat* -m compositus pudor, intus summa apiscendi libido. 12, 7, 3 -m severitas ac saepius superbia; nihil domi impudicum. SVET. Cal. 16, 2 -m adempto equo equitibus. MIN. FEL. 10, 4 unum et ipsi *Iudaei* deum, sed -m . . . coluerunt (AVG. civ. 4, 1 p. 146, 8 D. vel -m . . . vel occulte). TERT. paenit. 10, 8 an melius est damnatum latere quam -m absolvi? *al.* ⑧ *coram certa persona* (e. g. *aliquis praesens cum aliquo conloquitur*): SEN. Herc. O. 1261 (*verba Herculis*) concede saltem scire, quo peream malo; quaecumque pestis sive quaecumque es fera, -m timere! (*opp.* 1249 sq. *lates, occulto*). 1516sq. nulla pestis fudit Alciden -m omnemque pestem vicit Alcides -m. CALP. ecl. 6, 82 te teste -m sua crimina pallidus audit (*nisi ad IIA*). ITALA gen. 16, 13 (*Lugd. al.*) -m vidi visum mihi (*gr. ἐνώπιον εἶδον*). deut. 4, 10 (*Lugd.*) -m stetistis ante dominum deum. CLAUD. MAM. anim. 2, 3 p. 107, 13 o si mihi de his loqui tecum comminus -mque proveniret, liberaliter videlicet agerem *eqs.* (VITAE patr. Iurens. 97M. nisi is, qui clancule accusaverat, . . . -m veniret in c.). SCHOL. Ter. p. 161, 12 -m (*in institutione scaenica, opp. secum*).

⑨ *pertinet ad ea, quae fiunt coram animalibus*: VARRO rust. 3, 16, 34 *exemptionem favorum* neque universam neque -m facere oportet, ne *apes* deficient animum.

β *in publicis rebus*: ① *agitur coram publico (exempla selecta)*: CIC. Quint. 65 M. Brutus intercessurum se dixit -m. 69 aude id dicere, non -m, *sc. in tribunali*, sed ipsis quos advocasti. Verr. I 18 non tanto in conventu tam aperte -mque dixisset, quae tamen a me pedetemptim cauteque dicentur (II 3, 132 -m Syracusis, te audiente, maximo c. L. Rubrius Q. Apronium sponsione lacessivit. II 5, 139 in c. -m supplicia . . . in civis Romanos exprimere. *al.*) II 2, 81 quae in foro -m Syracusis in ore atque in oculis provinciae gesta sunt (Cluent. 23 in f. -m multis audientibus. QUINT. decl. 252 p. 34, 12 non clam neque secreto . . . , sed -m apud magistratus in medio f. *cf.* CIC. Verr. II 4, 56 *Piso* aurificem iussit vocari in forum ad sellam Cordubae et ei -m appendit aurum . . . omnibus praesentibus). Cluent. 55 quaesivit . . . , clam an -m de se sententiam ferri vellet (72. 75. *cf. leg.* 3, 33 suffragia). dom. 13 in senatu -m nominati (*fam.* 1, 1, 2 egit causam. 1, 9, 25 LIV. 28, 45, 2. *al.*) Sest. 60 qui in contione -m dixerint (POLLIO or. frg. Sen. suas. 6, 15 -m pro c. recitare pollicebatur. LIV. 5, 6, 14 -m in c. audiuntur. *al.*) prov. 9 -m . . . imperator instructo exercitu (LIV. 25, 18, 9 -m, duobus e. audientibus. EPIST. Alex. l. 84H. vocato e.). rep. 1, 23 -m in castris. CAES. civ. 1, 76, 4 productos -m in praetorio interficiunt. 1, 84, 2 conloqui. SALL. or. Phil. 13 antea malum publicum occulte, auxilia -m instruebantur . . . ; nunc pax et concordia disturbantur -m, defenduntur occulte. LIV. 45, 15, 5 ut ex quattuor urbanis tribubus unam -m in atrio Libertatis sortirentur. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 *Solon tyrannidem* armis opprimi debere -m dictitare est ausus. TAC. hist. 2, 57, 2 mobilitate ingenii, quod -m (*sc. in contione exercitus*) abnuerat, inter secreta convivii largitur. ann. 4, 30, 2 ni . . . contra . . . morem suum -m pro accusatoribus Caesar inritas leges . . . conquestus esset. *al.*

indicat non modum agendi, sed quo pertineat actio verbi: TAC. hist. 1, 10, 2 *Mucianum* -m (*i. in rebus publicis*) laudares, secreta male audiebant (*vulgo explicant -m pro obi. positum i. q. '-m facta', cf. e. g. Heubner ad l.*).

② *agitur nomine rei publicae, publico iure sim. (exempla selecta; in ecclesia p. 104, 13)*: CIC. Verr. II 2, 94 -m de sella ac tribunali pronuntiat (*dom.* 54 in t. Aurelio conscribas -m. p. red. ad Quir. 13 AVR. Fronto p. 25, 15 v. d. H. [*in imagine*] praeco pronuntiet -m pro tuo t. victoriam. *al.*) II 2, 102 -m de loco superiore dixerat (II 4, 49 non occulte . . . sed -m de l. s. ageret pro imperio et potestate. II 4, 85 agebantur in conventu, -m, de sella ac de l. s.). II 2, 137 hoc impudentissime: -m . . . singulis censoribus denarii treceni ad statuam praetoris imperati sunt (II 4, 50. SALL. Lug. 29, 4 Calpurnius -m legatis imperaverat. *cf. etiam* CIC. Verr. II 4, 54 iubet [*TAC. ann.* 13, 15, 3]). *ibid.* pecuniam illam . . . contra leges clam dederunt; haec . . . -m salvis legibus contulerunt in statuam praetoris. II 3, 40 si -m praeco iussu tuo praedicasset non decumas frumenti, sed dimidias venire partis. II 3, 73 quae tu, *Verres*, -m egisti, in conventu imperasti, omnibus inspectantibus coegisti (II 3, 149 -m res gesta est, maximo c., Syracusis). II 3, 195 -m facere . . . in magistratu (*dom.* 138 ex rebus -m per magistratus actis). Sest. 38 meam causam senatus -m, equester ordo acerrime, cuncta Italia publice . . . susceperant. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 37 locationem -m in foro per quaestorem urbanum . . . facito. LIV. 1, 24, 7 -m . . . ex . . . tabulis cerave recitatae sunt sine dolo malo. 1, 51, 2 pro imperio -m interfici non poterat (*cf. TAC. ann.* 2, 40, 3 nec Tiberius poenam eius -m ausus, in secreta Palatii parte interfici iussit). 5, 20, 4 edici -m (ACT. lud. saec. Aug. [CIL VI 32323] 26 in contione -m

ediximus [*restituit editor*]). LEX arae Aug. Narb. (CIL XII 4333) II 10 hanc aram . . . his legibus hisque regionibus dabo dedicaboque, quas hic hodie -m dixero (*item* LEX arae Iovis Salon. [CIL III 1933] 6). SEN. contr. exc. 6, 5 (thema) iudices . . . -m absolutorias tulerunt sententias (6, 5, 2. TAC. ann. 1, 74, 4 *Tiberium* laturum sententiam -m et iuratum). TAC. hist. 2, 78, 1 *Vespasianus* mathematicum . . . et praescium -m habuerit. GRAN. LIC. p. 15, 3 pro collegio *decemvirorum*, quid in libris fatalibus scriptum esset, -m recitare. TERT. apol. 5, 6 *Marcus Aurelius* sicut non -m ab eiusmodi hominibus *Christianis* poenam dimovit, ita alio modo -m dispersit, adiecta etiam accusatorum damnatione. SVLP. SEV. chron. 2, 29, 3 datis legibus religio vetabatur -mque edictis propositis Christianum esse non licebat. *al.* *in rebus ecclesiasticis*: SVLP. SEV. dial. 3, 12, 1 eos *episcopos* solus *Theognitus* -m lata sententia condemnaverat.

β *laxius; sc. accedunt notiones secundariae (exempla potiora), quae sunt: α quasi perspicue, evidenter sim.: ① cum verbis variis (hic illic cum adiectivis)*: PLAVT. Rud. 1404 (*Gripus ad Labracem seorsum loquentem*) -m age, nolo ego murmurillum neque susurrum fieri (SEN. contr. exc. 6, 1, 2 hoc . . . tam -m egimus, ut pater sciret). CIC. Verr. II 1, 39 eum, qui -m est adversarius, facile cavendo vitare possis (SEN. contr. 2, 3, 16 esse tam -m furiosum. QUINT. inst. 5, 13, 15 erit -m falsum. *al.*) Catil. 3, 17 ut nullum in privata domo furtum umquam sit tam -m inventum, quam haec tanta in re publica coniuratio manifesto inventa . . . est. ac. 2, 13 P. Crassum et P. Scaevolam aiunt Tib. Graccho legum auctores fuisse, alterum quidem ut videmus -m, alterum ut suspicantur obscurius. Att. 10, 7, 1 hac in contentione neutrum tibi -m sentiendum . . . est. SEN. suas. 3, 7 *Ovidius verba Vergilii* recepit non subripiendi causa, sed -m mutuandi, . . . ut vellet agnosci. SEN. benef. 4, 31, 5 hominem tam -m obscenum. 6, 42, 2 debebis, sed -m debebis, sed libenter debebis. epist. 124, 7 quid . . . sit, -m et protinus apparet (*ITALA Is.* 65, 1 [*Hil. trin.* 5, 31. *al.*; *gr. ἐμφανῆς ἐγενόμην, Vulg. aliter*]. COMM. apol. 343). CVRT. 6, 11, 39 -m sontes. QUINT. inst. 5, 13, 16 -m . . . contraria et supervacua et stulta. decl. 255 p. 46, 26 videntes -m, immo gaudentes etiam accepimus intra viscera hostem, *sc. proditores* (VVLG. num. 12, 8 -m, non per enigmata et figuras dominum videt. *al.*) TAC. ann. 15, 55, 3 cetera -m vana. PLIN. epist. 4, 30, 3 cernitur id -m. ARGVM. Plaut. Pseud. 1, 8 res -m cognoscitur (ORIG. in Matth. ser. 70 p. 165, 14 nec ipsi, qui videntur cognoscere, -m eum cognoscunt). APVL. apol. 74, 6 -m notus (CONC. S I 5 p. 262, 35 -m novit omne futurum [*gr. σαφῶς. cf. p. 151, 1 plane scit. al.*]). TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 588, 14 creator . . . tam ipse notus est quam et sacramenta eius, -m scilicet decurrentia apud Israhel. ITALA psalm. 49, 3 (Filastr. 92, 3 *al.*) deus -m veniet (*gr. ἐμφανῶς, aliae vers. et Vulg. manifeste*). FILASTR. praef. 2 -m . . . oculis intuentes. HIER. epist. 54, 8, 2 quidam tam libere et -m peccant, ut, postquam eos videris, statim intellegas peccatores. *al.* ② *cum verbis dicendi, docendi, scribendi, ostendendi sim.*: CIC. Quint. 56 haec ille, si verbis non audeat, re quidem vera -m loquitur. 85 proficiscenti tibi in possessionem praetor ipse, *sc. edictum*, Sex. Naevi, -m dicit: ita possideto *eqs.* (Verr. II 3, 223 -m . . . non dicit Hortensius, tamen ita dicit, ut vos id suspicari . . . possitis. SEN. contr. 7, 1, 20 non . . . -m dicerent, sed per suspiciones et figuras. QUINT. inst. 4, 1, 11. 6, 2, 7. *et saepe; resp. gr. ἐναργῶς* CONC. S I 3 vers. Tur. p. 65, 20 [*I I, 2 p. 36, 24*], *φανερῶς ibid.* p. 86, 22 [*I I, 3 p. 4, 29*], *σαφῶς ibid.* p. 148, 20 [*I I, 2 p. 94, 7*]. *al.*, *διαρρήδην* CONC. S I 5 p. 287, 10 [*I I, 7 p. 65, 6*]). S. Rosc. 84 te -m adversarium esse profiteris (ASCON. Mil. p. 43, 13 sectam illam, *sc. Clodi*, sequi se -m profitebatur. QUINT. decl. 252 p. 32, 21. *al.*) Tim. 40 *dii* -m . . . se ostendunt (*[cf. gr. 41^a φανερώς, aliter coniunctum]*). QUINT. inst. 6, 3, 2 decl. 280 p. 143, 28. APVL. apol. 28, 7 -m et dilucide. *al.*) Att. 8, 11^d, 7 haec non ego prius sum suspicatus, quam mihi -m denuntiata sunt (VAL. MAX. 1, 7, 6 atrocitas -m atque aperte per quietem d. est). LVCR. 1, 803 manifesta -m res indicat (QUINT. decl. 349 p. 373, 10). 2, 565 -m fieri manifesta docet res (*[nisi cum fieri iungendum, sed cf. l. 64]*). TERT. adv. Marc. 4, 38 p. 550, 10 -m non docebat. ORIG. in Matth. ser. 100 p. 218, 5). VERG. Aen. 7, 428 ipsa -m fari omnipotens Saturnia iussit. SEN. rem. fort. 1, 3 -m mortem minetur. QUINT. inst. 1, 10, 10 quibus *verbis* certe -m confirmat *eqs.* 2, 21, 4 *Plato* in Phaedro -m . . . demonstrat. decl. 265 p. 82, 4 lex . . . -m scripta est (325 p. 279, 9 *elogium, sc. testamentum*, scriptum est -m, certe et manifeste). TERT. praescr. 26 l. 5 edixit. ITALA (= VVLG.) IV Esdr. 2, 36 *Weber* ego testor -m salvatorem meum. RVFIN. hist. 5, 8, 6 evidenter et -m . . . praedicari (*[gr. ἀναφανδόν]*). SVLP. SEV. chron. 2, 37, 6. *al.*) CLAUD. 26, 545 non somnia nobis nec volucres, sed clara -m vox edita luco. *al.*

β *quasi impudenter, proterve sim. (in vituperandis actionibus)*: PLAVT. Epid. 521 (*verba senis decepti*) seic data esse verba praesenti, -m. Truc. 191 mentiuntur. CIC. S. Rosc. 23 *T. Roscius* multa bona *Sex. Rosci* -m domum suam auferebat, plura clam de medio removebat (Verr. II 4, 128 ex aede Liberi simulacrum *Aristaei* non tuo imperio -m ablatum est?). div. in Caec. 22 equis umquam tam -m de honore, tam vehementer de salute sua contendit quam ille *Verres* . . . ? (CAES. civ. 3, 82, 3 inter se -m de praemiis ac de [Gatti])

fluvialem lupum. 10, 110 torpentem grata -o intiba (Ivv. 10, 203. adde Ov. supra). PETRON. 55, 6 vers. 2 tuo -o clausus pavo pascitur. 93, 3 vers. 2 Afrae volucres placent -o. PLIN. nat. 9, 122 ut experiretur in gloria(m) -i, quidnam saperent margaritae. 14, 72 iudiciorum ac -i peritissimum e libertis. 15, 8 -um delictiore sententia. 15, 18 olei medicatio alia . . . -i gratia, nulla est. MART. 14, 220 servire -um coqui nolo (syn. gulam). QVINT. inst. 1, 2, 7. Ivv. 11, 11 quibus in solo vivendi causa -o est. al. in comparatione: QVINT. inst. 6, 3, 19 orationis condimentum, quod sentitur latente iudicio velut -o.

2 respicitur munus loquendi (animalium Ov., APVL.): CATVLL. 55, 21 obsere -um (sc. tacendo, cf. 55, 18 linguam clauso tenes in ore). CIC. Tusc. 1, 37 loqui . . . , quod fieri nec sine lingua nec sine -o nec sine faucium, laterum, pulmonum vi . . . potest. nat. deor. 1, 92 (iuxta linguam, dentes, fauces). NIGID. Gell. 19, 14, 7 si ea N littera esset, lingua -um tangeret. HOR. sat. 2, 3, 274 balba feris annoso verba -o (cf. PERS. 1, 35 tenero subplantat verba -o). Ov. am. 2, 6, 47 non stupuerunt verba -o psittaci morientis; clamavit moriens lingua eqs. EPIST. Sapph. 111 deerant . . . verba -o. APVL. flor. 12, 6 eo facilius verba hominis articulant psittaci patientiore plectro (i. lingua) et -o (cf. PRVD. perist. 10, 6 plectrum -i et faucium . . . tibi tortor revulsit). LACT. opif. 10, 13 nisi acumen suum -o inliserit lingua. VVLG. Ezech. 3, 26 linguam tuam adhaerescere faciam -o tuo et eris mutus (cf. HIER. ad l. -o vel gutturi). MART. CAP. 3, 261 facit G spiritus cum -o; . . . K faucibus -oque formatur; L lingua -oque dulcescit; . . . Q impulsu -i ore restricto. SIDON. epist. 8, 9, 1 per musicum -i concavum tinnientes versus. al. cum attributo, quod spectat potius ad facultatem loquendi: DRAC. Romul. 8, 13 mollia blandiflavo delimas verba -o, o Homere.

3 vario respectu: a de membro animalium: VERG. georg. 3, 388 arietem, nigra subest udo . . . cui lingua -o, reice (in eadem re: COLVM. 6, 37, 7 in linguis et -is maculae. 7, 3, 1 si -um atque lingua concolor lanae est). Ov. met. 3, 85 venenifero . . . -o anguis (cf. 3, 74 pestiferos . . . rictus et DRAC. laud. dei 1, 462 serpens venenum . . . parans spumante -o). COLVM. 6, 2, 7 bovi domando totum . . . os et -um sale defricato. 6, 14, 2 tumor -i cibos respuit. *ibid.* ferro -um (prodest) sauciare (inde VEG. mulom. 4, 14). 7, 5, 22 (bis). PLIN. nat. 1, 11, 65. 11, 162 piscibus multis et in -o dentes. 11, 165 musculus marinus . . . habet . . . saetis intus os hirtum et linguam etiam ac -um. 28, 100 hyaenae -o . . . arefacto . . . ulcera oris emendari. PELAGON. 37 equo febrienti sanguinem . . . de -o . . . detrahe (sim. 65. 308 CHIRON 11. 547. al.). 120 equi -um fricato (*Hippiatr. gr. I p. 160, 3 τὸν ὀρθανίσκον*). CHIRON 138 epiforam . . . in -o vel faucibus. *ibid.* in -o vel tussillis. al. VEG. mulom. 3, 2, 1. al. b de membro hominum: Ov. met. 6, 306 duro lingua Niobes -o congelat. 12, 253 disiectis . . . ossibus oris acta retro naris medioque est fixa -o (in pugna ut: SIL. 7, 651 harundo . . . umentem ferrum admovit . . . -o. PRVD. psych. 422 ut saxum recavo misceret labra -o). trist. 3, 3, 21 suppressa . . . lingua -o (indicium defectionis ut: HIER. psalt. 23. Hebr. 22, 16 lingua mea adhaesit -o meo [Vulg. faucibus]. cf. l. 23. p. 110, 31). CELS. 4, 1, 2 quae in ore sunt non lingua tantummodo -oque terminantur. 4, 7, 3 -um unguere. *ibid.* incidere . . . in -o citra uvam. 5, 27, 3^c ne quod in gingivis -ove aliave parte oris ulcus habeat (cf. 6, 11, 3 ulcera a gingivis incipiunt; deinde -um totumque os occupant, tum ad uvam faucesque descendunt. MARCELL. med. 11 tit. -i exulcerationi remedia). 8, 1, 4 per medium -um una sutura procedit eqs. LVCAN. 4, 328 rescisso . . . nocent suspiria dura -o silientium (cf. 9, 744 pestis . . . in sicco linguam torrere -o coepit). PLIN. nat. 11, 167 est exemplum dentis homini et in -o geniti. 11 175, ultimo dependet -o uva. TAC. ann. 14, 51, 1 inlitum -um eius Burri noxio medicamine. SER. SAMM. 279 acetum clauso versatum agitare -o (cf. p. 110, 10 et Plin. med. 1, 17, 2 acetum . . . gargarizatur). LACT. opif. 11, 9 fistula spiritalis . . . interpatet in extremis -i regionibus. DRAC. Romul. 6, 48 ut lambens lingua -um tergat osculando. ORIBAS. eup. 4, 16, 2 p. 541 mel cottidie -um tangere (gr. τὸ φαρύγγε-θρον). al.

B in imagine de organo interioris hominis, quo percipiuntur res, quae gustatum excedunt (accedit gen. gerund. l. 75; alias imag. et comparationes v. l. 8. p. 110, 43): AVG. in epist. Ioh. prol. epistula dulcis omnibus, quibus sanum est -um cordis, ubi sapiat panis dei (in psalm. 30, 2 serm. 3, 6. 61, 1 video vos . . . audire et gaudeo -o c. vestri. GREG. M. in euang. 36, 1 p. 1266^B cibum vitae ex -o c. tangite [sec. psalm. 33, 9 gustate . . . quoniam suavis est dominus]. cf. AVG. in euang. Ioh. 7, 2 si quis habet -um sanum in corde. 26, 5 ut sanum sit intus -um vera iudicandi). in euang. Ioh. 43, 10 ('mortem gustabit') quo -o, quibus faucibus mors gustatur . . . ? (cf. serm. 37, 10 ubi est -um, quo gustatur hoc? [sc. bonum esse operari, prov. 31, 18]). in psalm. 30, 2 serm. 3, 6 (ad impium) -um de febre iniquitatis perdidisti (cf. VITA Caes. Arel. 2, 32 -us cuiusque cum verbum dei fastidit, anima eius febrit). 51, 18 da mihi -um cui iucundum est nomen tuum. 96, 1 si . . . adsit -um fidei, cui sapiat mel dei. ARATOR act. 1, 582 animi pleno gustare -o interior festinet homo panem poli (i. Christum).

palātus v. palatum.

palculus v. pauculus.

palē, acc. -ēn f., πάλη.

[videtur confundi cum Pales p. 112, 3.]

i. q. ars palaestrae, luctandi (GLOSS. I Ansil. PA 127 -e: lucta graece): STAT. Theb. 6, 830 Tydei corde (cura Garrod) labores ante alios erat uncta -e[s] (SCHOL.: 'uncta -es': palaestrae studium). Ach. 2, 155 liquidam nodare -en (cf. silv. 3, 1, 157 nodare palaestras). SIDON. carm. 9, 188 iuvenes doctos . . . -en Therapnis. -en exercent mimi sim.: SIDON. carm. 23, 302 mimos, schoenobatas . . . iocos, -en, rudentem . . . explicare. epist. 9, 13, 5 vers. 69 thymelen -enque doctas . . . citharistrias.

1. *palea, -ae f. [formationis parum perspicuae; voces plus minusve similes eadem fere notione praeditae in linguis cognatis inveniantur. Sch.] de origine: VARRO rust. 1, 50, 3 (inde capp.) in area stramentum discedit in aperto loco palam, a quo potest nominata esse -a. ISID. orig. 17, 3, 19 -a a quibusdam vocari dicitur, quod pala ventiletur . . . gentiles autem -am a quadam Pale frugum inventrice nominaverunt eqs. scrib. pall- hic illic in codd., palia GREG. TVR. Franc. 7, 14 p. 336, 16 (var. l.). de numero: PROB. app. gramm. IV 195, 30 inter pluralia tantum. SERV. georg. 1, 192 notandum -am dictam numero singulari contra artem (sim. FRG. Bob. gramm. VII 544, 21). exstat plur. inde a CATONE (sexies), LVCIL. (semel), sing. inde a CIC. (3/plur. 2), VARRONE (3/4), VERG. (2/1); praevallet plur. maxime apud COLVM. (3/46), PALLAD. (4/23), VVLG. (-/19), sing. praeferunt imprimis VARRO (v. supra), PLIN. nat. (21/11), CHIRON (4/2, apud VEG. mulom. resp. plur.), AVG. (uterque numerus persaepe, sed sing. longe praevalere vid.). in versionibus saepe plur. pro sing. graeco ponitur, e. g. Matth. 3, 12=Luc. 3, 17 triticum . . . -as (omnes codd. excepto d Luc. 3, 17 -am; gr. σίτον . . . ἄχρον). EDICT. imp. Diocl. 17, 7. variant sing. et plur. e. g. CIC. fin. 4, 76 (cf. etiam parad. 20). VARRO rust. 1, 50, 2 (cf. capp.). COLVM. 2, 10, 14. PLIN. nat. 33, 60 et 94. adhibetur sing. fere collective (nota AVG. in epist. Ioh. 3, 10 qui -a erant. sim. serm. 4, 34. al., plur. p. 115, 48), cum respectu certarum plantarum e. g. PLIN. nat. 18, 79. 298. 304. 22, 121, de tegmine unius grani fortasse p. 114, 54 sq. 68. de notione: PAVL. FEST. p. 187 -is, quas Graeci ἄχρον vocant (cf. Exc. Bob. gramm. I 553, 25 -a: ἄχρον. GLOSS. -a: ἄχρον. ἄχρον. -ae: ἄχρον). legitur inde a CATONE, LVCIL., CIC., VARRONE, frequentant COLVM., PLIN. nat., PALLAD., AVG. [fere i. q. acus: raet. or. pajola, centr. paya, occ. pala; francog. vet. et med. paille; i. q. stramentum: val. paie; it. paglia; sard. centr. padza, mer. palla; raet. or. paye; francog. paille; prov. vet. palha, var. dial. francoprov., prov., vasc.; cat. palla; hisp. paja; port. palha. cf. M.-L. 6161. Battisti-Alessio IV 2721. Wagner II 237. Wartburg VII 491 sqq. Corominas III 613. Machado² III 1737. St.] [confunditur cum pala CHIRON 250 OROS. hist. 7, 39, 14, v. etiam infra sub IIA.]

I usu sollemni respicitur pars herbarum, plantarum: A proprie significantur tam tegmenta granorum (v. maxime p. 114, 45 sqq. 52. 54 sqq. 65. 68. 116, 48) quam omnis superior pars culmi exceptis granis, quas notiones distinguere saepe nequimus. plerumque enim cum respectu triturae, ventilationis dicitur de reliquiis minutis spicarum vel culmorum (v. l. 68. p. 113, 19 et cf. GLOSS. V Aa p 38 -a: tritura frumenti. accedit adi. minuta: PAVL. FEST. p. 10 PLIN. nat. 18, 299 PALLAD. 12, 7, 22 AMM. 23, 4, 5); culmi longi respiciuntur maxime p. 113, 48. 74; spicis exceptis p. 114, 63. gr. respondet fere ἄχρον. de usu et notione egit Labhardt in: Sache, Ort und Wort, Festschr. J. Jud, 1943, 222 sqq. iuxta ponuntur (fere distincte): acus: CATO agr. 37, 2. 54, 2. VARRO rust. 1, 52, 2 a. ac -a. PLIN. nat. 18, 99; cf. PAVL. FEST. p. 9 -ae etiam quaedam de frumento acus dicuntur. ceterum cf. p. 113, 72. 114, 2. furfur: COLVM. 8, 6, 1 et p. 113, 8 sqq. stramentum: CATO agr. 37, 2. VARRO rust. 1, 13, 4 s. ac -a. COLVM. 1, 6, 22 s. aut -is (PELAGON. 363). PLIN. nat. 10, 94 -a et s. 15, 59 s. solidis -isve. 18, 79. 297 e stramento -am quaerunt. PALLAD. 3, 25, 17. 4, 10, 18 in . . . s. minutis vel in -is. variat ut syn. SVLP. Sev. epist. 1, 11 (cf. iam COLVM. 8, 5, 3). distinguuntur: arista: PLIN. nat. 18, 298 RVFIN. Orig. in lev. 16, 5 p. 499, 17. AVG. in psalm. 47, 11 (a. pars est -ae, ut fortasse etiam CONSVLT. Zacch. 1, 23 p. 29, 18. ratione inversa fortasse p. 115, 12). ANON. in I Cor. (ed. Frede) 81^A culmos, aristas et -as. culmus: VERG. georg. 1, 192 PLIN. nat. 18, 300 ANON. supra. stipula: PLIN. nat. 18, 80. 298 CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 74, 10. stipulae minuuntur in -as HIER. in Is. 25, 9-12 l. 26 in Ier. 23, 28/29 p. 287, 13. distinctione incerta RVFIN. Basil. hom. 2, 4 p. 1738^B VEREC. in cant. 1, 8 D. opponuntur: frumentum: COLVM. 2, 20, 5 IREN. 4, 4, 3 (4, 7 H.). 5, 28, 4 ZENO 2, 45 (1, 33, 3 L.). al., granum: CIC. Verr. II 3, 114 COLVM. 2, 9, 15 PLIN. nat. 18, 80 AVG. in epist. Ioh. 3, 10. al., triticum: ITALIA p. 114, 79. 83. CYPR. unit. eccl. 9 HIL. in psalm. 131, 11. et saepe. pertinet maxime ad frumentum, hordeum sim., sed etiam ad fabam aliaque legumina; genus determinatur per adi. CATO agr. 54, 2 triticeas et hordeaceas, gen. COLVM. 7, 4, 2 leguminum. 11, 2, 50 eius fabae (PALLAD. 4, 8, 1). PLIN. nat. 22, 121 tritici vel hordei (PALLAD. 12, 7, 22. al.), praepos. ex COLVM. 6, 3, 3 ex milio . . . ex hordeo . . . ex tritico. 7, 3, 22 ex leguminibus. 11, 2, 100 ex ervo.

I exempla usus -arum illustrantia: a -a alimentum, nutrimentum est: a plantarum: CATO agr. 33, 3 in vinea vetere . . . circum capita addito stercus, -as eqs. 37, 2 stercus unde facias: stramenta, lupinum, -as, fabalia, acus, frondem. COLVM. 1, 6, 22. 11, 3, 62 [Hodges]

stabilitate solidari, sed tamquam -as dissipantis inimici spiritu ventilari. IVVENC. 1, 345 AMBR. Job 2, 5, 18. AVG. doctr. christ. 3, 37, 55 donec . . . a frumento -a ventilabro ultimo separetur. *et saepe, v. etiam sub C1*). CYPB. mortal. 12 ventos grana fortia . . . contemnunt, inanes -ae flatu portante rapiuntur (*sim. unit. eccl. 9*). HIL. c. Const. 20 o fallax blandimentum tuum! -is enim aquas tegis et foveas caespitibus occultas eqs. AMBR. in psalm. 43, 41, 2 Petrus Christum negans quaedam locutus est quasi plena -arum (*cf. l. 44 nec non 56*). HIER. in Ier. 23, 28 p. 287, 12 doctrina perversa -is comparatur. VVLG. Is. 25, 10 triturbatur Moab . . . sicuti teruntur -ae in plaustro. RVFIN. Orig. in gen. 12, 5 p. 111, 25 littera legis velut -a hordei eius secernitur (*cf. GREG. M. moral. 16, 66 tegmen litterae quasi aristarum -as subtrahimus*). Orig. in lev. 16, 5 p. 499, 17 si quid . . . inane et superfluum, si quid -ae simile fuerit aut aristis. AVG. epist. 53, 3, 6 malis Christianis tamquam -ae suae vel zizaniis permixti sunt boni. serm. 5, 1 haereses et . . . schismata, quae . . . comparantur . . . -is eqs. EVAGR. sent. mon. 10 (Leclercq, Scriptorium V 2, 1951 p. 205) qui obligat memoriam malitiae in anima sua similis est abscondenti ignem in -is. *et saepius.*

C translate de hominibus vel rebus incorp. levibus, vilibus, improbis *sim.*: 1 usu christiano (pleraque pendent ex p. 114, 79. 83): a accedit gen. (*adi. l. 28. 29. 36*): α explicat.: TERT. fug. 1, 4 pala illa . . . discernens frumentum martyrum et -as negatorum. praescr. 3 l. 24 avolent -ae levis fidei adflatu temptationum. ZENO 2, 45 (1, 33, 3 L.) peccatorum -is limpudatus populus (HIER. in Ier. 23, 28 p. 288, 1 GREG. M. moral. 19, 16). HIER. in Ier. 23, 28 p. 287, 7 quid sibi volunt hereticorum -ae ad triticum ecclesiae? (*p. 287, 24. cf. AVG. c. Cresc. 3, 67, 77 in -is haereticis*). AVG. serm. 271 a carnali -a corda mundabat spiritus sanctus. PETR. CHRYS. serm. 103 p. 489^A depositis in morte vetustatis -is. GREG. M. moral. 3, 59 vitiorum (*opp. virtutum grana*). LAVRENT. paen. p. 93^B peccata . . . quasi pestilentiae -as. β possess.: AVG. catech. rud. 7, 2 areae dominicae -as, *sc. Christianos improbos* (in psalm. 21 serm. 2, 1 tota -a a. ipsius irridet Christum). 27, 9 ipsius ecclesiae -as (*c. Cresc. 3, 35, 39 p. 447, 5 zizania vel -a*). epist. 53, 3, 6 messis dominicae. util. ieiun. 8, 10 quidquid fecit hostis, de -a dominica fecit.

b cetera exempla (notabilia selecta): IREN. 4, 4, 3 (4, 7 H.) homo . . . ipse sibi causa est ut aliquando quidem frumentum, aliquando autem -a fiat. 5, 28, 4 -is . . . abiectis, quae sunt apostasia. CYPB. epist. 66, 8 p. 732, 16 solae possint -ae de ecclesia separari. HIL. in Matth. 2, 4 -as . . . inutilium atque infructuosorum hominum inanitatem. AMBR. in psalm. 43, 41, 1 homo nisi temptationibus fuerit ventilatus, fragilia quaeque vel (veluti *var. l.*) -as a se non potest separare. 43, 41, 2 Petrus flevit et -as suas lavit (*cf. l. 8*). HIER. hom. Orig. in Luc. 26 p. 155, 12 non tentatio te vertit in -as, sed cum esses -a, levis videlicet et incredulus eqs. AVG. in epist. Ioh. 3, 9 si amas . . . peccata tua, . . . -a es. 3, 10 qui -a erant, audiant, et grana fiant (*cf. serm. 223, 2 audite me, grana; . . . audite me, -ae; quamvis, si auditis, -ae non eritis*). in euang. Ioh. 28, 11 quemadmodum blasphemetur Christus a -a. in Matth. 11, 1 qui in eadem fide mali sunt, -a potius quam zizania deputantur eqs. serm. 4, 34 qui . . . amant honores suos in ecclesia, . . . -a sunt. *ibid.* grana . . . tolerant -am. EVCHER. form. 3 p. 16, 1 -ae: peccatores. *al., maxime apud AVG.*

2 usu vario: PS. VARRO sent. 20 amici divitum -ae sunt circa grana. ENNOD. opusc. 2, 118 p. 323, 22 elocutio ventosa . . . quae in -arum abundantia nihil est horreis inlatura de tritico eqs. (*cf. l. 8*).

II per similitudinem transfertur ad alias res corporeas:

? A de parte anuli, *i. q. σφενδόνη* (vulgo editur et intellegitur pala, sed nobis hic usus facilius e voce q. e. -a [*sc. ex imagine rei includentis, v. p. 112, 45*] explicari posse videtur; tamen concedendum est sermonis fabrorum proprietates non semper perspicuas esse, ceterum variatio codd. confusionem quandam harum vocum testatur): CIC. off. 3, 38 cum -am eius anuli ad palmam converterat Gyges (palam codd. plerique; -am praebent duo e recc. et testantur SERV. auct. georg. 3, 53 ea pars anuli, quae gemmam cohibet, propter similitudinem -a dicitur [*affertur CIC.; sim. GLOSS. I Ansil. PA 149*] nec non AMBR. off. 3, 5, 30. *cf. Plato rep. 359^e τὴν σφενδόνην*). APVL. flor. 9, 21 Hippias eius anuli et orbiculum circulerat et -am (paliē *fere trad.*) clauserat et gemmam insculperat. pala fortasse intellexit (*sec. codd. Cic.?*): GRAMM. suppl. 186, 5 anuli pala pars est illa, qua prae latitudine sui sigillum solet inprimi vel sigilli gemma seu lapis inseri vel indi. ceterum fortasse huc referendum GLOSS. II Philox. PA 44 (*sim. 61*) pale[t]a: σφενδόνη δακτυλίου. B de ramentis quibusdam, quae fiunt in aere coquendo: PLIN. nat. 34, 134 in aerariis officinis et smegma fit iam liquato aere ac percocto additis etiamnum carbonibus . . . ac repente vehementiore flatu expuitur aeris -a quaedam. *deriv.*: palealis, palearis, 1. palearium, palearius, paleaster, paleatus.

compos.: *cf. saccupale* (*cf. p. 114, 13 sq. 116, 53 et André, Lex. des termes de botan. s. v.*).

2. palea, -ae f. [*sunt qui idem esse ac 1. palea putent; non desunt in linguis cognatis voces, quae partes quasdam membranaceas significant. Sch.*] de notione: SERV. georg. 3, 53 'palearia' autem sunt pelles dependentes ex gutture (*addit SERV. auct.: unde et -ae,*

quae collum amplectuntur. *sim. GLOSS. I Ansil. PA 149*). *i. q. cutis, pellis quaedam dependens e gutture*: 1 galli: VARRO rust. 3, 9, 5 si sunt galli . . . -a rubra subalbicanti (*inde COLVM. 8, 2, 9 -ae ex rutilo albicantes, quae velut incanae barbae dependent*).

2 bovis: VARRO rust. 2, 5, 8 pecudes sint a collo [-a demissa, corpore bene costato] eqs. ([-a corpore apoleo d. b. costatos *fere trad., em. Keil*]; palearibus demissis *Iucundus ex Colum. l. 35*).

deriv.: palear(ia).

10 paleālis, -e. a 1. palea, *cf. palearis*. [*e con. PLIN. nat. 26, 56 epithymum . . . tenue, similitudine -i* (*sic Fournier, Rev. Phil. 27, 1953, 128; pallioli trad.*)] *i. q. ad paleam pertinens*: CAEL. AVR. acut. 2, 37, 209 -es uvas vel pensiles (3, 21, 204 recentium u. -ium. *ad rem v. p. 114, 5*).

1. palear v. palearia. 2. paleār(e) v. 1. palearium.

15 paleāria, -ium et inde palear (SEN.), palearium (GLOSS.) n. a 2. palea. de origine: ISID. orig. 12, 1, 30 bovis latitudo pellium a mento ad crura -a dicuntur a pelle ipsa, quasi pellearia; quod est generositatis in bove signum. scribitur pall- HIER. (*var. l.*), pelta- *sim. GLOSS. sing. non exstat nisi SEN. Phaedr. 1044 GLOSS. II 268, 26. 457, 47. de notione*: ISID. v. supra. (*inde GLOSS. I Ansil. PA 132. 149*). GLOSS. II 268, 26 δέρμα τὸ ὑποκάτω τῶν τραχήλων τῶν βοῶν: -um (*sim. 457, 47*). IV 552, 39 -a pellis, quae a mento bovis pendet (*sim. V 318, 48. 319, 39 GLOSS. I Ansil. PA 130. 131 GLOSS. I Corp. P 276*). GLOSS. I Ansil. PA 133 guttura pendentia boum. II Philox. PA 54 θλάσμα(?), ἐπιδορατὶς τοῦ τραχήλου βοός (*ἐπιδορατὶς suspicatur Heraeus in exemplari suo*). [*suffixo mutato: aemil. payól, sic. payula. cf. M.-L. 6162. St.*] [*GLOSS. I Corp. P 36 -bus v. sub pallare.*]

20 *i. q. pelles dependentes e gutture (per synecdochen fere de toto collo l. 38)*: 1 bovis (*saepe in descriptione*): VERG. georg. 3, 53 optuma . . . forma bovis, cui . . . crurum tenuis a mento -a pendent [*sec. Varronem supra l. 5. explicant SERV. p. 115, 83 et GLOSS. supra*]. Ov. met. 2, 854 tauro Europae armis -a pendent. *cf. 7, 117 pendula*. SEN. Phaedr. 1044 musco . . . pectus ac -r viret tauro e mari emergenti. COLVM. 6, 1, 3 parandi sunt boves . . . -bus amplis et paene ad genua promissis (*inde PALLAD. 4, 11, 2 largis*). 6, 21, 1 vaccae . . . probantur . . . -bus . . . amplissimis (*inde PALLAD. 4, 11, 5 maximis*). CALP. ecl. 3, 17 ruminans taurus . . . matutinas revocat -bus herbas. 7, 63 in arena vidimus et tauros, quibus . . . rigent -a saetis. PLIN. nat. 8, 179 bubus Syriacis non sunt -a. VAL. FL. 4, 406 summā -a sustinet undā Io mare ingrediens. STAT. Theb. 3, 332 taurus bellator . . . cui colla . . . sanguine proscissisque natant -bus armi.

2 hominis (*iocose*): HIER. epist. 52, 1, 2 (*de se ipso senescente*) arata fronte, ad instar boum pendentibus a mento -bus.

45 paleāris, -e. a 1. palea, *cf. palealis*. scribitur pal(l)i-ORIBAS. *infra. i. q. ad paleam pertinens, e palea confectus*:

1 de rebus variis: AVG. divers. quaest. 61, 1 hordeum areae tritura illo -i tegmine non exiit (*antea: hordei . . . medulla tenacissima palea tegitur*). MAR. MERC. Conc. S I 5 p. 7, 9 lector post tanti . . . magistri (*sc. Augustini*) tubam nostram etiam -em fistulam non aspernatus adsumere. VEN. FORT. Mart. 3, 284 immanem . . . hostem (*sc. daemonem*) -is arista e stramento Martini removit (*antea: fistuca; Sulp. Sev. dial. 2, 8, 9 partem straminis*). 2 saccus -is in nomine herbae: ORIBAS. eup. 2, 1 P 1 Aa paliurus, alii saccu -em (pallirem Ab, palia La), alii cicer domnicu vocant (*sim. syn. 2, 51 La p. 117, 21 Mō., ubi pal(d)iaris, paliuris codd.; gr. utrobique brevius*).

50 1. paleārium, -ī (palear(e) GLOSS.) n. a 1. palea. scribitur pali- GLOSS. III 200, 24. *cf. PROB. app. gramm. IV 198, 7 palearium non paliarium. forma -e GLOSS. II Philox. PA 53 -e: ἀχυρόν* (*cf. GLOSS. II 519, 54 paleara: chyreon*). [*palear(e) vel palearium: it. pagliaio; fortasse sard. centr. padzardzu; raet. or. payar; francog. pailler; prov. vet. palhar, var. dial. francoprov., prov., vasc.; cat. paller; hisp. pajar; port. palheiro. cf. M.-L. 6163. Battisti-Alessio IV 2721. Wagner II 237. Wartburg VII 502 sq. Corominas III 613. Machado² III 1737. St.*]

60 *i. q. palearum repositio*: COLVM. 1, 6, 9 villae pars . . . fructuaria dividitur in . . . faenilia -aque et apothecas et horrea. PALLAD. 1, 32 tit. de fenili, -o, lignario. GLOSS. -um: ἀχυρ(ε)ών. ubi cumula(n)-tur paleae (*addas fortasse GLOSS. III 506, 19 ἀχυρ(ε)ών: palear(i)um*).

2. paleārium v. palearia.

70 paleārius, -i m. a 1. palea. fortasse *i. q. venditor paleae*: CIL V suppl. ital. 515 L. Saufeio . . . Parato -o. VIII 421 C. Remmius . . . Felix -us (*'nescio utrum componendus sit cum faenario an signum sit a vocabulo quod est palear derivandum' ed.*).

75 paleaster, -stra, -strum. a 1. palea. *i. q. speciem paleae praebens*: GALEN. alfab. ('de spondylio') cod. Paris. f. 25^r semen spondylii candidum et latius et velut -um (*cod. Lucc. f. 104^v palidastrum, ed. Iunt. piliastrum, Diosc. 3, 84 p. 412 add. ad l. 10 ex rec. alfab. paleosum, Diosc. gr. 3, 76, 1 ἀχυρωδέστερον*).

80 paleātus, -a, -um. a 1. palea. [*dub. an huc GLOSS. V 548, 42 palleata: quod est aperta ('operta?') Goetz in indice, ut spectet fortasse ad usum similem ac palealis l. 12*]. falso traditur pro pullatus GLOSS. I Ansil. PA 135.] *i. q. palea commixtus*: 1 adi. in iunctura lutum -um: COLVM. 5, 6, 13 arboris praecisae plagam l. [*Hodges*]

-o contegi (*sim. plagae teguntur vel surculi ligantur l. -o: 5, 11, 6 -o l. bene subacto oblinito [item arb. 8, 2. 26, 5. cf. Cato agr. 40, 4 luto depsto].* PLIN. nat. 17, 112 PALLAD. 4, 1, 2. 4, 8, 2. 12, 7, 5 argilla vel -o l.). 12, 21, 2 urceus totus oblinitur l. -o (*sc. musti conservandi causa; similiter: 12, 44, 1 labellum circumlinito l. -o [12, 46, 4 operculum. 12, 44, 7 vasa . . . l. -o multo adoperiri. 12, 46, 2 vascula . . . inlita [PLIN. nat. 15, 65]. ibid. crasse linunt mala conservanda [12, 47, 6 opercula].*) 2 n. *sing. pro subst. de pabulo: CHIRON 994 vide, ut -um manducet iumentum elefantiote laborans.* Hodges.

palembachus v. palimbacchus. **palembolē** v. par-.
palēs cf. *Onom. et v. sub phiale (-a).*
palēstr- v. palaestr-, **palestrēs** v. paluster.
paleta v. p. 115, 73. **palēus** v. palaios.
palfebr- v. palpebr-.
paliambicus, -a, -um. a palin et iambicus (cf. palimbacchius, palintrochaicus). [*falsa var. l. pro palimbacchium SACERD. gramm. VI 534, 10.*] genus trimetri iambici: SACERD. gramm. VI 522, 8 de -o (palimbachio var. l.) comico trimetro acatalecto: -um (palimbicum var. l., palimbacchicum Putschius) comicum trimetrum acatalectum fit hoc modo, primo pede anapaesto, secundo iambo, tertio dactylo, tribus iambis; sed novissima syllaba indifferens.

paliarium v. l. palerium.
palificātus (i. palam factus) lectio mediaevalis pro patefactus in uno cod. saec. XI GREG. TVR. Franc. 2, 3 p. 43, 4.]

palillicius v. *Onom.* (Pales).
palillogia, -ae f., παλιλλογία. scrib. in edd. graecis litteris, quamquam plerique cod. latinas exhibent; palinl- AQUILA, MART. CAP., EVGRAPH., -ιλο- PS. IVL. RVF. t. t. rhet. et gramm. i. q. iteratio: AQUILA rhet. 29 p. 31, 12 -a, iteratio: haec figura, repetito eodem verbo aut nomine, non diversa vult intellegi, sed id quod significatur efficere vehementius . . .; nec solum nomen aut verbum, sed omnis pars orationis iterari ad eundem usum potest (*inde sim. MART. CAP. 5, 533.*) EVGRAPH. Ter. Andr. 642 rec. a per palinlogiam repetendo (*ex Don. ad 643 repetere.*) de certa quadam specie iterationis (*v. Lausberg, Handb. der lit. Rhet., 1960, 314.*): PS. IVL. RVF. schem. lex. 7 p. 50, 1 -a est, cum verbum, quod in prima sententia est ultimum, in sequente (est) primum.

palim v. palin.
palimbacchicus vix recte Putschius pro paliambicus SACERD. gramm. VI 522, 8, v. l. 19.]

***palimbacchius**, -ī m., παλιμβάκχειος. scribitur: palin- PS. CENS. frg. 13, 5 VLT. SYLL. gramm. IV 234, 16. 21. 27. al.; -baci- PS. CENS. frg. 14, 11; -bach- PS. CENS. frg. 15 al. t. t. metr., i. q. antibacchius (— — —, sed cf. l. 48 sqq.): QUINT. inst. 9, 4, 82 duabus longis brevem praecedentibus -us erit (*similiter definitur: PS. BASS. gramm. VI 307, 13 temporum quinque. MAR. VICTORIN. gramm. VI 207, 25 DIOM. gramm. I 465, 20. al.; definitione inversa: PS. CENS. frg. 13, 5 ex brevi et duabus longis [item DIOM. gramm. I 509, 1]. confunditur cum bacchio: PS. IVLIAN. TOL. gramm. V 323, 32 bacchius, qui et -us dictus [opp. antibacchius]. SACERD. gramm. VI 499, 7 -us dicitur, quod bacchio contraponitur (cf. MAR. VICTORIN. gramm. VI 45, 26 bacchio mutato temporum ordine, mensura autem permanente, -us contrarius dabitur sive pompicus. DIOM. gramm. I 479, 20 bacchio contrarius est -us, Latius, qui et Saturnius, ultimibrevis, quem quidam propompicon . . . vocant. ISID. orig. 1, 17, 12 antibacchius vel -us dictus, quia iteratus a bacchio est. sim. al.). PROB. cath. gramm. IV 43, 20 sq. (interpolatum) quarta compositio ex -o et spondeo, eqs. (Probus ipse antea: bacchius a brevi et b. a longa. item de clausulis: DIOM. gramm. I 469, 33. 470, 12 FRG. Bob. gramm. VI 627, 5. 8. 19). FORTVN. gramm. VI 292, 28 de anapaestico nasci logaedicum metrum videmus, si metrum anapaesticum -o concluderis. MAR. VICTORIN. gramm. VI 207, 18 -us sive antibacchius sive pompicus (CLEDON. gramm. V 30, 29. 32. 32. sed opp. l. 50; de pompico v. etiam l. 53. 55). DIOM. gramm. I 432, 20 -us . . . in paenultima circumflexum habet (*item de accentu: I 432, 22. 24 CLEDON. gramm. V 32, 32. 33, 5.*) SERV. gramm. IV 462, 12 archebulium constat dimetro acatalecto et -o. al.*

deriv.: palimbacchus.
palimbacchus, -ī m. a palimbacchius sec. antibacchus formatum. NOT. Tir. 114, 62 palembachus. [*in var. l. pro -bacchio SERV. gramm. IV 462, 12.*] i. q. palimbacchius: CARM. gramm. VI 646, 9 -um tenet . . . 'natura' notatum (-bachium trad., metro invito).

palimpissa, -ae f., παλίμπισσα. i. q. pix iterum decocta: PLIN. nat. 24, 40 liquidam picem oleumque quidam iterum decoctant et vocant -am (cf. 1, 24, 24; gr. Diosc. I, 72, 5).

palimpsēstus, -ī m., παλίμψητος. charta vel membrana iterum inscripta: CIC. fam. 7, 18, 2 (*in sententia iocosa*) quod in -o scripsisti, laudo equidem parsimoniam tuam. CATVLL. 22, 5 decem milia versuum perscripta, nec . . . in -on (palmisepto trad.) relata; cartae regiae eqs.

palin adv., πάλιν. scribitur -m CIL, graecis litteris ed. DIOM. de notione: DIOM. gramm. I 479, 23 apud Graecos . . . v contrarium significat. GLOSS. V 381, 13 -n: iteratum (*item GLOSS. L*

Corp. p. 72. 111). i. q. iterum: CIL IV 4603 Romanus olim -m aurum pro ferrum dedicat (cf. Väinänen, Latin vulg. inscr. Pomp.³ 1966, 108; -m numeros excedere monet Engström, Carm. lat. epigr. 10, senarium agnoscens).

5 compos.: paliambicus, palintrochaicus.
palinbacchius v. palim-.
palindicion (fort. -ia, -ian, i. gr. παλινδικία): iteratum iudicium GLOSS. L Corp. p. 151 (trad. palen-).

palindromos adi., παλινδρομος. in arte medica, i. q. inaequalis, sc. de pulsu intercapedinato: PS. SORAN. quaest. med. 184 quid est -os (palindronus cod.) pulsus? qui paulatim quidem intantum deducitur, ut intotum non appareat, et post hoc ad directionem suam percurrit, ut ad pristinum statum initii sui perveniat (*inde suppletur puls. p. 279, 7.*)

palingenesean: edscaeft (anglosax.) GLOSS. L Corp. p. 71 (*sim. GLOSS. V 381, 12 -eon*); i. gr. παλιγγενεσία. ut voce graeca utuntur CIC. Att. 6, 6, 4. SERV. Aen. 3, 68 (*pars codd. litt. lat.*). SCHOL. Pers. 6, 10 AVG. civ. 22, 28 p. 622, 13 D.

palinlogia v. palillogia.
palinōdia, -ae f., παλινωδία (quod resp. apud IREN. et CHRYSOST.). graece CIC. Att. 2, 9, 1. 4, 5, 1. 7, 7, 1; etiam ceteri non raro graecis litteris, si edd. fide dignae. GLOSS. L Corp. p. 112 palenothian: iteratum carmen. [GLOSS. V 574, 57 pantochia -a duo lemmata sine interpretamentis (cf. pandochium).] i. q. παλινωδία quae fit: 1 retractatione: IREN. 1, 23, 2 (1, 16, 2 H.) dicunt Stesichorum, quod Helenam vituperavit, orbatum oculis post deinde paenitentem et scribentem eas, quae vocantur -as, in quibus hymnizavit eam, rursus vidisse (*ad rem v. etiam l. 31. 34. 36.*) PORPH. Hor. carm. 1, 16 hac ode -av repromittit ei, in quam probrosum carmen scripserat (cf. TITVLVS Hor. carm. 1, 16 rec. Ψ -a Gratidiae vel Tyndaridi[s]). epod. 17, 42 Stesichorum -am fecisse, id est contrario carmine eam laudasse. AMBR. in Luc. 3, 37 quasi -am (var. l. psalmodiam) . . . canendam (HIER. epist. 102, 1, 1 -av . . . canam et imiter Stesichorum. AVG. epist. 40, 7 -av, ut dicitur, cane. MACR. Sat. 7, 5, 4 CHRYSOST. hom. V 750^D; v. Otto, Sprichw. n. 1323. cf. HIER. adv. Rufin. 1, 10 -am Stesichori more cantato). HIER. epist. 105, 4, 2 si ad -av provocos et oculos mihi reddas. 2 cantione saepe iterata (cf. l. 23): AMM. 18, 5, 4 Palatina cohors -am in exitium concinens nostrum.

palintrochaicus, -a, -um. a palin et trochaicus (cf. paliambicus, palimbacchius). genus trimetri trochaici: SACERD. gramm. VI 530, 2 sq. de trimetro brachycatalecto coluro chorio -o: trimetrum brachycatalectum colurum chorium -um (par- cod. B) fit, cum quinque pedes trochaici metri ponantur.

40 **? 1. paliōris**, gr. παλιονρίς (vox alibi non inventa). nomen herbae: GLOSS. III 594, 23 -is: ruta (paliurus: zura suspicatur André in plagulis, cf. l. 71).
? 2. paliōris v. paliurus.

? paliotracia: aristolochia longa GLOSS. III 572, 41 (III 542, 10 scrib. panodracia [pancratia suspicatur André, Lex. des termes de botan. 234]). nomen herbae (orig. inc.).

? palisi in loco desperato FEST. p. 213 (agit de s pro r posita; Papisconi. Ant. Augustinus, coll. Paul. Fest. p. 23).

? pālitor, -āri. a palari. i. q. vagari (part. praes.): PLAVT. Bacch. 1123 pastor harum ovium dormit, quom haec eunt a pecu -antes (Camerarius, Ernout, Lodge, cf. 1136; bal- trad., Leo, Lindsay, Questa, v. etiam vol. II 1699, 28).

paliūreus, -a, -um. a paliurus. i. q. paliuris ornatus: FVLG. myth. 1 praef. p. 6, 15 dum -a prata incedenti premerem planta.

***paliūrus**, -ī f. (m.), παλιούρος. scribitur pall- VVLG. IS. SEDVL. carm. pasch. ISID. al., pul- ORIBAS. syn. 9, 24, 3 Aa, -lur- SEDVL. carm. pasch. al., -lior- SEDVL. carm. pasch. ORIBAS. eup. 4, 53 (4, 52, 5) Ab al., -linor- ORIBAS. syn. 2, 51 La p. 117, 20 Mø; similia GLOSS. fem. praebet PLIN. nat. 13, 111, masc. SEDVL. op. pasch. 1, 27 (? neutr. -um ORIBAS. eup. 2, 1 P 10 La). nom. -oris GLOSS. III 594, 24. al., acc. -on COLVM. 10, 22, abl. -u DIOSC. 1, 102 p. 51, 25 M.; plur. IVLIAN. et ENNOD. dict. 10, 9 p. 457, 19. de notione (et synonymis): PLIN. nat. 24, 115 -us . . . spinæ genus est; semen eius Afri zuram vocant (cf. DIOSC. 1, 102 p. 51, 25 M. de -u id est zura. GLOSS. III 192, 7 zira). SERV. ecl. 5, 39 -us herba asperrima et spinosa ([item ISID. orig. 17, 9, 56. al.]. add. auct.: vel . . . spina alba). ORIBAS. eup. 2, 1 P 1 Aa -us alii saccu palearem (P 10 La sacum palia. al.), alii cicer domnicu vocant (GLOSS. III 548, 40. 572, 1. al.). GLOSS. L II Abav. PA 15 cardus, (genus) herbae vel spinæ (item V Abba PA 18. al.). GLOSS. V 128, 29 herba spinosa altero adunco, altero mucrone erecto. GLOSS. L Corp. p. 130 sinfulle (anglosax.). al. legitur inde a VERG.; attulimus omnia exempla praeter ORIBAS. et GLOSS. [val. (maced.) palur. cf. M.-L. 6165. St.] [confunditur cum Palinurus VERG. ecl. 5, 39 (cod. P); cf. l. 64.]

genus plantarum (cf. André, Lex. des termes de botan. 234; resp. gr. παλιούρος DIOSC. et ORIBAS., item GLOSS. III 264, 58): 1 -us australis q. d. (de ipso semine v. l. 70. 74; in imagine IVLIAN., ENNOD.): VERG. ecl. 5, 39 pro purpureo narcisso carduos et spinis [Gatti]

10, 442 per -a colla *Furiarum*. CE 1301, 3 Persephone. *de mortuis vel simulacris in somnio apparentibus (hinc pendet l. 60)*: VERG. Aen. 1, 354 *Sychaeus* ora modis attollens -a miris ([*cf. Lucr. sub palleo IIA*]). DRAC. Orest. 524). VAL. FL. 3, 59 somnia dira ... simulacraque -a.

B de herbis sim. (inseruimus etiam languentes; dub. GALEN. alfab. ['de agarico'] ed. Iunt. p. 80^E; cod. Lucc. et Paris. fragile): VARRO rust. 1, 67 vetustate ficus fit -ior. DIRAE 16 -a flavescant aestu sitientia prata. SEN. Phaedr. 768 languescunt folio ut lilia -o (COLVM. 11, 3, 26 *lactuca Cappadocia* viret. PLIN. nat. 21, 158 e viridi. 26, 30 subalbida a terra, superne -a. *cf. Ps. QVINT. decl. 12, 7 frondes*). COLVM. 10, 241 -a *cinara inter alia genera*. LVCAN. 4, 322 -a ... *aconita (nisi ad IC)*. PLIN. nat. 12, 27 *piperis semen* est ... -um. 12, 48 secunda bonitas -o *amomo (cf. Diosc. 1, 15, 1 W. υπόχλωρος)*. 13, 54 *fructus terebinthi* -us cum vite maturescit. 21, 20 rosarum unum genus inseritur -ae, spinosae (ANTH. 646, 34 modo quae ... *rutilaverat* ... , -a conlapsis deseritur foliis). 27, 133 cortex ... foris niger, intus -us. *al. SIL. 12, 373 -a ... arva coquit nimium tellus Ichnusae*. MART. 8, 14, 1 -a ne Cilicum timeant pomaria brumam. 13, 7, 1 si spumet rubra conchis (*i. faba*) tibi -a testa. IVV. 5, 87 -us ... caulis (SCHOL.: male coctus). CYPR. Demetr. 7 si vix ieiunas et -as herbas sterilis glaeba producat. CYPR. GALL. gen. 1276 *ut tellus per septem annos arens* -a pulvereo consumat gramina sulco. CORIPP. Iust. 4, 40 buxus.

C de rebus caelestibus (aliter p. 129, 81; de frigore l. 41 sq.): NIGID. Isid. nat. 38, 5 si -us ... sol ... occidat, aquilonem ventum significare (*de eodem*: PLIN. nat. 18, 342 oriens. AVIEN. Arat. 1611 -us ora cadens eqs. [*gr. 851 ώχρήση*]). VEG. mil. 4, 41 ANTH. 772, 17. *solem alloquitur*: SEN. Herc. O. 1529 -us maestus speculari terras [*nisi ad IA3*]). VERG. georg. 1, 446 ubi -a surget ... croceum linquens Aurora cubile. LYDIA 39 sidera per viridem redeunt cum -a mundum *sive mane sive vesperi* (STAT. Theb. 2, 120 iam -a turbant s. lucis equi [SCHOL.: pallentia]). OV. rem. 256 subito Phoebi -us orbis erit (*sc. a magis cantatus*). SEN. Ag. 818 -a (candida var. l.) Phoebe (*cf. Med. 793 tristem -a lucem funde per auras, Trivia [antea: lurida, opp. lucida]*). BOETH. cons. 1 carm. 5, 8 ut nunc pleno lucida cornu ... condant stellas luna ... , nunc obscuro -a cornu ... lumina perdat. PLIN. nat. 2, 89 *de genere cometarum*, quae sunt omnium -issimae et quodam gladii nitore (*hinc Lyd. ostent. 10 a p. 31, 10 ώχρός*). STAT. Theb. 1, 660 -us ... qui desuper imminet Argis, ... globum (*i. nubem mortiferam*). 7, 286 cum -a cedit bruma (*ad IC refert Vollmer; item silv. 5, 1, 128 -a Rheni frigora*). SCHOL. Hor. carm. 1, 2, 1-4 *fulmina* -a coruscatione esse dicuntur. RVT. NAM. 1, 184 nocturnis spatium laxaverat horis Phoebus ... -iore polo (*i. caelo*). SEDVL. op. pasch. 3, 19 vesper (*cf. carm. pasch. 3, 220 pallor ... noctis*).

D de animantibus et de rebus, quae pro animantibus ponuntur (spectat ad colorem cutis; alia v. sub E): 1 *de hominibus*: PRIAP. 32, 2 puella ... buxo -ior novaque cera (*quod pro deformitate pabatur; sim. Ov. ars 3, 269 -a nigriori opposita*). CALP. ecl. 6, 12 *huerorum* -us alter venit ... , candidus alter erat. MART. 10, 12, 10 -a turba eorum, qui malo caelo Romae manent. PORPH. Hor. carm. 2, 2, 15 sq. album ... corpus pro -o dictum est. CLAVD. 18, 121 cum -a nudis ossibus horrorem ... praeberet imago *Eutropii* decolor et macies ... laederet omnes (*cf. p. 130, 14*). 18, 261 (*per ironiam de Eutropio, qui labores belli subisse simulat*) solibus ora -ior. DIOSC. 3, 64 p. 405, 8 colorem -is ... restituet *cuminum (gr. 3, 59, 2 τρέπει ... χρώτα επί τὸ ώχρότερον)*. CONC. I 3 vers. Tur. p. 107, 4 homo (*gr. I 1, 3 p. 23, 18 ὑπωχρός*). SIDON. epist. 3, 13, 7 est misero facies ita -a, veluti ... umbris maestificata larvalibus. *de metalli fossoribus (v. palleo IIC2)*: LVCAN. 4, 298 scrutator -us auri. STAT. silv. 4, 7, 15 (*v. Vollmer ad l.*). CLAVD. carm. min. 30, 75. 2 *de bestiis (aliter de ave p. 129, 75)*: ITALA apoc. 6, 8 (Primas. ad l., *cf. cod. g et VVLG.*) vidi equum -um, et qui sedebat super eum, nomen ei erat mors (*post equum album, rufum, nigrum; gr. χλωρός inde Tert. pudic. 20 p. 268, 10 viridi*). AVIAN. fab. 6, 12 -a caeruleus cui ranae notat ora color (*ludit cum pallore aegroti, cf. IB2*). CASSIOD. in psalm. 52 concl. cameleontem ... modo prasinum, modo venetum, modo roseum, modo -um humani oculi contuentur.

E variis de rebus: 1 *colore praeditis*: PROP. 4, 5, 72 in mundo -a mitra situ puellae, cuius exsequiae in visione describuntur. SEN. nat. 2, 40, 6 *ictu fulminis* coloratur id, cuius alia fit quam fuit facies, tamquam caerulea vel nigra vel -a. LVCAN. 1, 618 -a taetris viscera tincta notis. PLIN. nat. 10, 144 ova alia sunt candida ... , alia -a (*Arist. hist. anim. 6, 2 p. 559 a 21 ώχρά*). 12, 127 laudatur candor eius suci ... ; sequens -o statera; niger colos improbatur. 13, 17 *unguentum* fit ... murra -um. 18, 357 *ignes* -i ... tempestatum nuntii (*cf. MART. 3, 65, 6 -us ... ture quod ignis olet*). 34, 125 *chalc-anthon facticium* -ius ... quantum colore, tantum bonitate deterius. 34, 178 quod *arrhenicum* optimum, coloris ... in auro excellentis, quod vero -ius ... est, deterius iudicatur (*cf. Diosc. 5, 104, 1 W. ώχροειδής, ubi lat. fuscus*). 37, 76 *chrysoberylli paulo* -iores, sed in aureum colorem exeunte fulgore (*inde Sol. 52, 61 languidius micantes. cf. de eodem*: ISID. orig. 16, 7, 6 dictus eo quod -a eius viriditas in

aureum colorem resplendeat). 37, 97 *Corinthios carbunculos* ... -iores candido (*Saint-Denis affert Theophr. lap. 33 τὸ λευκὸν χλωροειδέστερον*). *al. MART. 8, 33, 4 -a (i. flava?) ... rubri ... unda croci, qua utuntur in theatro*. 9, 26, 2 audet facundo qui carmina mittere Nervae, -a donabit glaucina ... tibi *claro unguentario*. SOL. 52, 55 -ior ac magis ad argenti colorem renitens lapis (*Plin. nat. 37, 56 pallor*). ITALA lev. 14, 37 (Lugd.) depressiones -as aut rubicundas (*gr. χλωροειδούςας, Vulg. pallore ... deformes, Monac. albicantes*). ZENO 1, 6, 2 (1, 4, 5 L.) *mare irascens extremorum* -o ex recursu voluminum ... in se frangitur (*spectat ad spumam?*). MARCELL. med. 13, 8 nigros vel -os dentes. PHYSIOGN. 27 guttulae ... -ae in nigris pupillis. 29 oculi ... si etiam -i fuerint, immites, homicidas faciunt. MAX. TAVR. serm. 101, 3 M. aqua ... vilis, -a et frigida in vinum versa, scilicet praetiosum, rubeum vel ignitum. *al. 2 de ipso colore (cf. p. 130, 45): color -us*: PLIN. nat. 10, 99 -o intus c. pinnarum superne cyaneo (*Arist. hist. anim. 9, 13 p. 615 b 28 ώχρόν*). MARCELL. med. 22, 16 PHILAGR. med. 3 p. 158, 17. PHYSIOGN. 88 c. frigidus albus est, medius inter nigrum et -um, quem Graeci *μελάγ-χλωρον* vocant. BOETH. herm. pr. 1, 7 p. 89, 14 rubri c. esse et -i et fuscus, ... etiam nigri. mus. 5, 5 a rubro discedit ad -um (*vix neutr.; antea: colores sibimet ... proximi*). *neutr. sing. (subst. praeter CHALC.): CHALC. comm. 333 candido ... minimum distat, quod dicitur -um*. Ps. Avg. categ. 18 (154 M.-P.) album et nigrum, inter quae ... nasci potest -um vel fuscum. EVGRAPH. Ter. Andr. 971 rec. α *vigilare repugnat somniare sicut nigrum -o*. BOETH. categ. Arist. lat. 10 b 16 rubeo ... et -o (*gr. τῶ ... ώχρῶ*). 12 a 18 venetum vel -um (*gr. τὸ ώχρόν ut: 12 a 21*). *cf. neutr. sing. quasi pro adverbio*: SOL. 20, 14 *gallaica viret -um (Plin. nat. 37, 110 e viridi pallens)*. *structurae notabiliores: indicatur causa palloris: per abl. saepius; per in cum abl. quasi pro obi. sive amandi (PROP. 3, 8, 28 Ov. am. 3, 6, 25 ars 1, 731. 732) sive timendi (Ov. epist. 1, 14); ? per praepos. ad Ps. QVINT. decl. 10, 3. indicatur pars -a per acc. graec. AVIEN. Arat. 1611.*

pro subst.: m. vel. f.: Ov. ars 3, 269 Ps. QVINT. decl. 12, 2 DIOSC. 3, 64 p. 405, 8, n. sing.: v. l. 21 sqq.

deriv.: pallidaster, palliditas, ? pallidiusculus, pallido, pallidulus.

compos.: com-, per-, semi-, sub-, vepallidus; cf. expallidus.

pallio, -are v. palliatus.

palliōlātīm adv. a palliolum vel a palliolatus. -eol-FRONTO. [*e coni. vix probab. Ribbeck CAECIL. com. 133.*] *i. q. pallii ope vel modo palliatorum (sc. de modo saltationis quodam)*: PLAVT. Pseud. 1275 -m amictus ... inaccessi ludibundus. FRONTO p. 150, 16 v. d. H. ut histriones, quom -m (-eol- trad., v. p. XXXIX) saltant, caudam cycni, capillum Veneris ... eodem pallio demonstrant eqs.

palliōlātus, -a, -um. a palliolum. *i. q. palliolo indutus vel praeditus*: MART. 9, 32, 1 hanc volo, quae facilis, quae -a vagatur. SVET. Claud. 2, 2 ob ... valitudinem (*sc. infirmam*) ... gladiatorio munere ... -us novo more praesedit. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 5^a, 59 Pighi (puer)i praetex(tati ... et puel)lae -ae cum discriminalibus. tunica -a (*sc. cui palliolum adiunctum est*): VOPISO. quatt. tyr. 15, 8 tunicas -as ianthinas (*iacintinas var. l.*) subsericas.

cf. palliolatim.

palliolum, -i n. a pallium deminutive. scribitur palliolum. GLOSS. III 21, 30, pale- GREG. TVR. glor. conf. 29, palle- HIER. epist. 64, 15, 3 (*var. l.*). GREG. TVR. glor. mart. 65 GLOSS. V 131, 16. *notatur palliol PAP. Corp. 208, 15 (dub. 209, 8)*. NOT. Tir. 97, 21. GLOSS. III 21, 30 (*'de veste'*) *πάλλικον (corr. sec. 92, 63)*. V 131, 16 peniculum (*paenula suspicatur Goetz; sed cf. fortasse Caecil. com. 133 peniculamentum ex pallio, de quo Non. p. 149, 27 pars vestis*). *legitur inde a PLAVTO, CAECIL., VARRONE, OV., RVT. LVPO; abiit in graecum παλλίολον (v. Liddell-Scott-Jones, Suppl. et Daris, Less. Lat. nel Greco d'Egitto, 1971)*. [*val. pãioarã de velamine lugentium et de eo genere texturae q. d. francog. 'crêpe'. cf. M.-L. 6167a. Corominas III 648 sq. St.*] [*legebatur olim pro paululum APVL. met. 1, 19, 8, pro pallio HIER. adv. Iovin. 2, 14 p. 418, 14 B.*]

*i. q. vestimentum, velamentum pallii simile (vi deminutiva parum manifesta): I proprie de textilibus variis: A de vestimentis (de forma et specie parum constat, etiam eius, quo caput velatur, velut l. 77. p. 133, 13; enumeratur inter vestimenta iuxta pallium p. 133, 20. 26): 1 virorum (VLP. dig. 34, 2, 23, 2 inter vestimenta virilia; inter puerilia et muliebria pallia afferuntur): PLAVT. Cas. 246 vide, -um ut rugat. 934 ubi est -um tuom? Epid. 194 -um in collum conice (apud Gell. 4, 17, 4 pallium traditur). Mil. 1179 -um habeas ferrugineum ... , id conexum in umero laevo (v. 1181 adsimulato quasi gubernator sies). Ov. ars 1, 734 nec turpe putaris -um (pill- var. l.) nitidis imposuisse comis. RVT. LVP. 2, 7 sine pallio, soleatus, praeligato (prae lectulo codd.) -o frigus a capite defendens. SEN. nat. 4, 13, 10 quosdam graciles et -o focalique circumdatos (*sim. de aegrotis: QVINT. inst. 11, 3, 144. de monachis aegrotis: HIER. reg. Pachom. 42 p. 23, 15 B. 105 p. 42, 3 [pallio var. l.]*). PETRON. 98, 7 -o suo laceratam mutavit vestem alterius. PAP. Corp. 251, 7 (*saec. II in.; inter res filio a patre missas*). HIER. epist. 64, 15, 3 (*de ephod, [Züch]*)*

vestimento quodam pontificis Hebraeorum). adv. Iovin. 2, 14 Antisthenes nihil sibi amplius quam -um reservavit. Orsies. doctr. 21 superfluum (item inter praecepta ad vestitum monachorum pertinentia: 22 lineum [cf. reg. Pachom. praef. 4 B. amictu]. 39 [reg. Pachom. 81 p. 37, 3 B. pallium]. reg. Pachom. 61 p. 32, 8. 9 B. 102 p. 41, 7). vita Hilar. 44 tunicam sacceam, cucullam et -um (sim. monachorum [cf. l. 3. p. 133, 81]: *ibid.* 46 [antea: sago]. RVFIN. hist. mon. 5 [gr. 5, 6 *πάλλια*]). CASSIAN. inst. 1, 6 SIDON. epist. 4, 9, 3. VITAE patr. 5, 5, 37 *syn.* mafortes. VEN. FORT. vita Leob. 21, 69). -um deo dono datur: VOPISC. Aurelian. 4, 5 -o purpureo, quod Soli . . . imperator obtulerat. 2 *feminarum*: VARRO frg. Non. p. 548, 34 caltula est -um praecinctorum, quo nudae infra papillas praecinguntur. FEST. p. 276 ricae et riculae vocantur parva ricinia ut -a ad usum capitis facta (cf. p. 288 [suppl. ex Paulo] rica est vestimentum quadratum, fimbriatum, purpureum, quo Flaminicae pro -o . . . utebantur. NON. p. 542, 1 ricinium, quod nunc mafurtium dicitur, -um femineum breve). MART. 11, 27, 8 sucida -o vellera quinque petit. IUV. 3, 95 Dorida (nomen ancillae in comoedia usitatum) nullo cultam -o (SCHOL.: habitu quasi veram mulierem). PAP. Corp. 208, 11 (saec. II in.) palliol(um) et pallium (in tabula nuptiali ut: 208, 15. 209, 8). SCAEV. dig. 34, 2, 38, 1 (quater) Semproniae . . . tunicas tres cum -is . . . dari volo. HIER. epist. 117, 7, 3 -um interdum cadit, ut candidos nudet umeros. PAVL. NOL. carm. 25, 110 superobducto praedita Rebecca -o, quo pudibunda suum texit velamine vultum (Vulg. gen. 24, 65 pallium). -um deae dono datur: CIL XIV 2215, 22 inter res fanis Isidis (?) traditas: -um, vestem, altera alba tunica, stola, zona et pallium. INSCR. Dessau 3495 bone deae tunicas duas et -um eqs. 3 *exempla minus definita et ambigua (in comparatione PLIN.)*: CAECIL. com. 266 saepe est etiam sub -o sordido sapientia. PLIN. nat. 26, 56 similitudine -i epithymum (paleali Fournier, Rev. Phil. 27, 1953, 128). CIL IV 8204 paenulam, -um. HIER. epist. 58, 2, 2 possessionum redivisibus abundare et vile iactare -um (sim. in Ezech. lib. 8 praef. l. 16). GILD. Brit. 1 chron. III p. 25, 16 -um auri que parum de anathemate praesumptum (sec. Vulg. Ios. 7, 21 pallium).

B *de quibuslibet velaminibus (in comparatione PRVD. perist. 3, 180)*: PRVD. perist. 3, 180 membra tegit nix . . . -i vice linteoli. 11, 141 -is . . . bibulae siccantur harenae. GREG. TVR. glor. conf. 29 iussit tumulum sancti . . . -is nitentibus obvelari. glor. mart. 65 furtim ex oratorio ablatis -is. Mart. 1, 13 ex . . . -is, quae pendent de parietibus oratorii.

II *metonymice et metaphorice*: HIER. in Ier. 7, 11 ecclesia dei vertitur in speluncam latronum, quando . . . regum quondam opes vile aut certe non vile -um possidet (i. -o indutus). RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 37 (41) si . . . levi -o rescripti tui contexisses opprobrium nostrum (sec. gen. 9, 23 pallium). MART. CAP. 8, 812 -o[s] tegendam Astronomiam potius quam divulgandam (contextu parum certo).

deriv.: palliolatim(?), palliolatus. cf. gr. *παλλιόλιον*.

[palliotunicae suspicatur Mommsen VLP. dig. 34, 2, 23, 2 pro pallia, tunicae praeter necessitatem.]

*pallium, -i n. [v. sub 1. palla. Sch.] de origine: VARRO ling. 5, 133 hinc quod facta duo simplicia paria, (-a) (v. Collart ad l.) parilia primo dicta. ISID. orig. 19, 24, 1 dictum . . . -um a pellibus, quia prius super indumenta pellicia veteres utebantur, quasi pellea; sive a palla per derivationem. scribitur -eum INSCR. Brit. Collingwood-Wright I 323 et saepissime in codd. (e. g. ITALA Matth. 5, 40 cod. δ. Luc. 6, 29 cod. e. cetera infra non adnotamus), qua de re CHAR. gramm. p. 89, 9 sqq. B. -ium, scriinium . . . ; sic enim dici debent, non alicum per e . . . et -eum. raro palium (e. g. ITALA gen. 24, 65 cod. 94). notatur pal CIL IV 1393. 2007. NOT. Tir. 97, 20. gen. sing. formam -ii postulant VEL. gramm. VII 57, 8 CHAR. gramm. p. 89, 14 B. neutr. postulat DVB. NOM. gramm. V 588, 8, masc. acc. plur. -os AVELL. p. 645, 14 REGVLA mag. 81, 5 (-os pro -us poni videtur ITALA psalm. 103, 6 cod. 325), cf. -um . . . , qui eqs. ITIN. Anton. Plac. rec. A 44. de notione: VLP. dig. 50, 16, 45 neque . . . dubium est, quin stragula vestis sit omne -um, *περίστρωμα*. GLOSS.: *πάλλιον. πέπλος. περιβόλαιον. βήλον (i. velum). ένδυμα. άπλοκίδιον. φάρος. legitur sing. inde a NAEV., PLAVTO, CAECIL., TER., plur. inde a VARRONE, CIC., PROP., OV. (de veste unius e. g. am. 1, 4, 41. 50 ars 1, 153); fluxit etiam in sermonem graecum.* [voces, quae in linguis romanis inveniuntur, a viris doctis restituae sunt. cf. M.-L. 6168. Wartburg VII 506 sq. St.]

i. q. pannus vel vestimentum, quod describit TERT. pall. 1, 1 extrinsecus habitus, et ipse quadrangulis, ab utroque laterum regestus et cervicibus circumstrictus in fibulae morsu, humeris acquiescebat. de re agit Kreis-v. Schaeuwen, RE XVIII 3, 249 sqq.; nota priscis temporibus solos viros -o usos (cf. PLAVT. Men. 658, ubi -um vestimentum virile, palla muliebre); opponuntur vel in enumeratione vestimentorum iunguntur e. g. amiculum PLAVT. Curc. 355 CIC. nat. deor. 3, 83 (syn. div. 2, 143), chlamys PLAVT. Men. 658 Merc. 911. 922, paenula FEST. p. 368 VLP. dig. 34, 2, 23, 2 COD. Theod. 14, 10, 1, 1, toga VARRO ling. 9, 48 CIC. Rab. Post. 26 SEN. contr. 9, 3, 13 et saepe, tunica PLAVT. Epid. 725 al. VARRO Men. 469 ling. 9, 48 CIC. Verr. II 4, 54 et saepe; sub nomine -i varia vestimenta, sc. quae super-

induuntur, comprehendit ISID. orig. 19, 24, 1 de -is virorum et 19, 25, 1 de -is feminarum.

I *de vestimento, quo homines (item dei, statuae) induuntur*:

A *adhibetur pro veste mera (de qua TERT. pall. passim)*: 1 *generalia quaedam (selecta)*: NAEV. com. 110 eum . . . pater cum -o uno ab amica abduxit (ad Scipionem refert Gell. 7, 8, 5). CIC. rep. 6, 2 ut . . . in forum mille hominum cum -is conchylio tinctis descenderent (contextu manco). nat. deor. 3, 83 statuae Iovis laneum -um iniecit Dionysius (inde VAL. MAX. 1, 1 ext. 3. item deorum: TERT. test. anim. 2, 7 p. 137, 13 VOPISC. Aurelian. 29, 1 MART. CAP. 1, 29). CATVLL. 25, 6 remitte -um . . . , quod involasti (cf. PETRON. 12, 2 raptum latrocinio. MART. 8, 59, 9 subducere -a. v. etiam l. 31). 32, 11 pransus iaceo et satur supinus pertundo tunicamque -umque (lecti operimentum intellegi dissuadet iuxtapositum et MART. 11, 16, 5 rigida pulsabis -a vena). RVT. LVP. 2, 7 tunicatus sine -o. PHAEDR. 5, 5, 18 porcellum subesse -o scurrae. PETRON. 32, 2 Trimalchio -o . . . coccineo adrasum excluserat caput. 80, 2 intorto circa brachium -o composui ad proeliandum gradum. CIL IV 1393 (inter res lavandas; sim. 2007). MART. 14, 138 calfaciunt villi laenae superindutae -a. APVL. apol. 44, 8 puro (pueri ut: SVLP. Sev. dial. 1, 10, 3. cf. VLP. dig. 34, 2, 23, 2 inter vestimenta puerilia). TERT. pall. 1, 3 -i iam teretis (de toga dici vid., cf. SCHOL. Pers. 5, 14 toga est . . . -um forma rotunda eqs. sim. ISID. orig. 19, 24, 3). 5, 1 a toga ad -um (fortasse proverbialiter; item 6, 3). 5, 3 -o nihil expeditus. ITALA gen. 49, 11 (Iren. 4, 10, 2=4, 20, 2 H.; cf. VVLG.) antea: stolam (gr. *περιβόλην*, aliae vers. amictum, anabol[adium], opertorium, indumentum). Matth. 5, 40 (aur. al.= VVLG.) qui vult . . . tunicam tuam tollere, remitte ei et -um (gr. *ιμάτιον*, aliae vers. vestimentum. idem ordine inverso Luc. 6, 29 cod. c, ubi gr. item, Vulg. vestimentum. pendet IUVENC. 1, 554; spectant huc e. g. TERT. fug. 13, 2 HIL. in psalm. 137, 16. cf. VVLG. Mich. 2, 8 desuper tunica -um sustulisti [v. HIER. ad l.]). LACT. inst. 4, 18, 8 sortiti sunt . . . de tunica et -o Christi (sec. Matth. 27, 35, ubi vestimenta). VVLG. gen. 39, 12 relicto . . . -o fugit Ioseph (hinc HIER. epist. 64, 4, 2). et saepe. via -is tegitur (cf. Matth. 21, 8 straverunt vestimenta sua in via): GREG. M. dial. 2, 37 p. 132, 19 M. strata -is . . . via . . . ab eius Benedicti cella in caelum usque tendebatur.

2 *illustratur per genera palliatorum*: a *graeci moris fuisse -um (cf. SVET. Aug. 98, 3 inter varia munuscula togas . . . ac -a distribuit lege proposita, ut Romani graeco, Graeci romano habitu . . . uterentur. TERT. pall. 3, 7 -um, etsi graecum magis, sed lingua iam penes Latium est)*: α *exempla fabulae palliatae (in qualibet com. FRONTO, in mimo v. p. 135, 9; non nisi de veste virili; NAEV. com. v. sub 1)*: PLAVT. Amph. 294 volt -um detexere (i. verberare; huc spectare vid. Serv. Aen. 10, 424 sic Plautus: ego hunc hominem hodie texam -o). Aul. 646 quid abstulisti hinc? . . . excutedum -um; . . . ne inter tunicas habeas. Bacch. 71 apud meretricem pro lorica malacum capiam -um. Capt. 779 parasitus ad currendum paratus: eodem pacto, ut comici servi solent, coniciam in collum -um (de eodem: 789 collecto . . . est -o. cf. frg. inc. 56, 2 appende in umeris -um [explicat ISID. orig. 19, 24, 1]). TER. Phorm. 844 umerum hunc onero -o atque hominem propero invenire). Cas. 237 cesso caput -o detergere. 636 face ventum . . . -o. 975 mi vir, . . . quid fecisti scipione aut quod habuisti -um? Curc. 355 provocat me in aleam, . . . pono -um; ille suum amiculum opposivit. Epid. 1 me reprehendit -o (Mil. 59 Trin. 624 TER. Phorm. 863). 725 soccos, tunicam, -um tibi dabo. Men. 658 (uxor ad maritum) tuam nec chlamydem do foras nec -um cuiquam utendum. Merc. 911 (adulescens vestem mutans) -um mi eferte, . . . cape chlamydem (922 vice versa). Mil. 687 eme, mi vir, lanam, unde tibi -um malacum et calidum conficiatur tunicaeque hibernae. Rud. 550 redactus sum usque ad unam hanc tuniculam et ad hoc misellum -um. Trin. 1154 (proverbialiter) tunica propior -o est (inde fortasse GREG. M. in euang. 20, 11 tunica plus est necessaria usui nostro quam -um). frg. inc. 26 hoc rugat -um, amictus non sum commode. al. CAECIL. com. 133 volat . . . peniculamentum [e]t -o datur] (tenet palliolatim Ribbeck). TER. Eun. 769 attolle -um (DON.: vel quia simplex est vel quia ebrius, trahit -um). IUVENT. com. 5 -um . . . ut splendeat. FRONTO p. 150, 17 v. d. H. histriones, quom palliolatim saltant, caudam cycni, capillum Veneris, Furiae flagellum eodem -o demonstrant. DON. de com. 8, 6 parasiti cum intortis -is veniunt. *ibid.* leno -o colore vario utitur. β *exempla Graecos -o usos testantia (cf. p. 137, 2; philosophos v. infra)*: VARRO Men. 311 quod tum erant in Graecia coma promissa, rasa barba, -a (palla var. l.) trahentes. Ov. epist. 19 (20), 210 ut . . . deciderint umero -a lapsa meo (i. Acontii). SEN. contr. 9, 3, 13 oratores toga posita sumpto -o quasi persona mutata rediebant et graece declamabant (cf. MART. CAP. 5, 429 Demosthenes erat -o circumactus . . . et Cicero trabeatus). VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 brachium intra -um reduxit Polemo (de eodem: AVG. c. Iulian. 1, 7, 35 manum -o subdidit. item de gestu modestiae: QVINT. inst. 12, 10, 21 oratores Attici semper manum intra -um continentes). PLIN. nat. 35, 62 aureis litteris in -orum tessaris intextum nomen Zeuxidis. QVINT. inst. 11, 3, 143 togam veteres ad calceos usque dimittebant, ut Graeci -um. PALLAD. hist. mon. I 24 p. 306^c Athenienses quoscumque -is, [Zdch]

quoscumque . . . birris esse vestitos (cf. gr. p. 111, 4 B. *τριβωνοφόγοι*). *γ* exempla Romanos quosdam morem graecum secutos testantia: Cic. Verr. II 5, 137 tu praetor in provincia cum tunica -oque purpureo visus es. al. Rab. Post. 26 -um sumendum Alexandriae, ut ei Rabirio Romae togato esse liceret. 27 Rutilius consularis homo soccos habuit et -um. Liv. 29, 19, 12 imperatoris Scipionis non romanus . . . nec militaris . . . cultus . . . : cum -o crepidisque inambulare in gymnasio (inde Val. Max. 3, 6, 1. cf. Naev. sub 1). Sen. epist. 114, 6 Maecenas (in) tribunali . . . sic apparuit, ut -o velaretur caput exclusis utrimque auribus, non aliter quam in mimo fugitivi divitis solent. Plin. epist. 4, 11, 3 graeco -o amictus Licinianus . . . ; carent enim togae iure, quibus aqua et igni interdictum est. Svet. Tib. 13, 1 Tiberius in Rhodo redegit . . . se deposito patrio habitu ad -um et crepidas. Flor. epit. 4, 2, 45 (inter prodigia) Pompeius cum pullo -o, nefas, . . . conspectus est. Spart. Hadr. 22, 4 Hadrianus in convivio aut -o tectus discubuit aut toga summissa.

b -um signum fuisse sapientiae, humilitatis sim.: *α* apud philosophos (v. etiam Tert., Hier. sub β et Nectar. sub IIIA): Varro Men. 314 Cynicis involucrium et -um luteum non est. 469 Diogenem . . . -um solum habuisse (eiusdem: Porph. Hor. epist. 1, 17, 32 Aristippum Diogeni subducto -o chlamidem subposuisse purpuream. Hier. adv. Iovin. 2, 14 p. 418, 14 B. -o duplici [Diog. Laert. 6, 22 *τριβωνα*]). Cic. de orat. 3, 127 Hippias gloriatus est . . . -um, quo amictus esset, . . . sua manu confecisse (idem narrat: Apvl. flor. 9, 20 Hier. epist. 60, 12, 4). Sen. benef. 7, 24, 1 Socrates 'emissum' inquit '-um, si nummos haberem' (7, 24, 2 iterum). Fronto p. 133, 13 v. d. H. Epictetus ne -um quidem sordibus obsitum candido et pure lauto praetulisset (contextu antea manco). p. 138, 20 tibi Aurelio purpureum -um erit sumendum, non -um philosophorum soloci lana (cf. Capitol. Aur. 2, 6 cum studeret Aurelius in -o et humi cubaret). Gell. 7, 10, 4 Euclides . . . -o versicolore amictus. 9, 2, 4 video . . . barbam et -um, philosophum nondum video (13, 8, 5 Lact. inst. 3, 25, 6). Apvl. met. 11, 8, 3 nec ille deerat, . . . qui -o baculoque . . . philosophum fingeret (flor. 14, 3 Sidon. epist. 9, 9, 14. cf. Avg. civ. 14, 20 p. 44, 8 D. Cynici non solum amiciuntur -o, verum etiam clavam ferunt). al. Lact. inst. 5, 2, 3 vitia sua capillis et -o . . . praetegebat. Amm. 25, 4, 4 victus eius Iuliani mensarumque tenuitas erat . . . admiranda velut ad -um mox reversuri. Cassiod. hist. 7, 4, 2 induti . . . -is ipsa -a reponebant (gr. Socrat. 3, 24 *τριβωνοφόγοι τοὺς τρίβωνα ἀπέθεντο*). al. de ipsa Dialectica: Mart. Cap. 4, 328 cui . . . -um Athenarumque vestitus. *β* apud Christianos (insigne dignitatis v. sub B2): Tert. pall. 4, 10 cum hanc primum sapientiam (i. Christianitatem) vestit . . . , tunc . . . -um super omnes exuvias et peplos augusta vestis. 6, 4 gaude, -um, . . . melior iam te philosophia dignata est, ex quo Christianum vestire coepisti. Hier. epist. 33, 3 si quis de philosophis vel de Christianis, qui vere philosophi sunt, trito -o et sordida tunica lectioni vacaverit. Svlp. Sev. dial. 2, 3, 2 Martinum in veste hispida nigro et pendulo -o circumtectum (aliis de sanctis: Hil. Arel. vita Honorat. 8 l. 7. 35 l. 7 ubi agitur de mortuo. Cassiod. hist. 8, 4, 2 vilissimo -o [gr. Theodoret. 4, 26, 1 *σιώρα*]). Vita Fulg. 15 p. 81 L.). Salv. eccl. 4, 24 licet sanctitatem -o mentiaris. Conc. Aurel. a. 511 p. 7, 12 monachus si in monasterio conversus vel -um comprobatus fuerit accepisse (de -o monachorum cf. Regvla mag. 81, 3. 5). al.

c etiam feminas usum -i recepisse (cf. Vlp. dig. 34, 2, 23, 2 inter vestimenta muliebria. Isid. orig. 19, 25, 1 de -is feminarum. comparat vestes viriles et muliebres Varro ling. 8, 28. 9, 48. de feminis regis v. sub B1, -um nutricis sub IIA): Varro Men. 538 de muliebri ricinio -um . . . [demittere] (add. Oltramare; sed v. de his Vahlen, Coniectanea . . . , 1858, 156). Cic. div. 2, 143 amica corpus eius Alcibiadis texit suo -o (eadem narrat: Val. Max. 1, 7 ext. 9). Prop. 4, 7, 20 -a nostra (i. Cynthiae et Propertii; pectora var. l.). Ov. am. 1, 4, 41 quae bene -a celant. 1, 4, 50 conscia de tergo -a deme tuo. 3, 2, 25 nimum demissa iacent tibi -a terra (sim. ars 1, 153). epist. 20 (21), 172 torrentur febribus artus et gravius iusto -a pondus habent (cf. Hier. in Ezech. 16, 13 l. 1342 gravi -orum onere). Petron. 17, 3 retexit superbum -o (del. Fuchs) caput Quartilla. 135, 4 incincta quadrato -o. Mart. 11, 104, 7 te tunicae . . . obscuraque -a celant. Tert. virg. vel. 12, 4. Itala gen. 24, 65 (cod. 91 al., cf. VvlG.) Rebecca tulit aestivale -um et operuit se (gr. *θέριστρον* [quod explicat Hier. in Is. 3, 23 quaest. hebr. in gen. 38, 21]. pendent Ps. Cyp. cena 30 Bachi. repar. laps. 20. al.; idem gr. vertitur Itala gen. 38, 14 [Cyp. testim. 3, 36]. cant. 5, 7 [Ambr. virgin. 8, 48 al. = VvlG.]). apoc. 17, 4 (Cyp. testim. 3, 36) mulier illa amicta erat -um purpureum et coccineum (gr. *κόκκινον*, Vulg. coccino). Cyp. elem. 6 p. 378, 3 -a et tunicas et omnia illa . . . indumenta viduarum (sec. act. 9, 39 tunicas et vestes). Vopisc. Car. 20, 4 aviae -o aurato atque purpureo. Claud. Don. Aen. 11, 575 p. 504, 29 pro . . . -o tigris pellis (Verg. pro . . . tegmine pallae). VvlG. Is. 3, 22 mutatoria et -a (palliola var. l.) et linteamina (Hier. ad l. mutatoria et -a, quae significantius Symmachus transtulit *ἀναβόλαια*, ornamenta sunt vestium muliebrum, quibus humeri et pectora proteguntur). al. de veste dearum: Apvl. met. 10, 31, 1 tenui -o bombycino

inunbrabat Venus spectabilem pubem. Mart. Cap. 1, 76 Iunonis -um coccineum, sed auro plurimo rutilatum. CIL XIV 2215, 14. 16. 23 (inter res fanis Isidis [?] traditas).

B adhibetur pro insigni alicuius dignitatis, muneris: *1* regum, imperatorum sim.: Fronto p. 138, 19 v. d. H. (v. p. 135, 29) purpureum (Vopisc. Prob. 10, 5. VvlG. Esth. 8, 15 serico atque p.). Itala gen. 41, 42 (cod. 101) Pharaon induit eum Iosephum -um byssinum (gr. *στολήν*, Vulg. stola). Capitol. Alb. 2, 5 (ex epistula Commodi) ut tibi insigne aliquod imperialis maiestatis accedat, habebis utendi coccini -i facultatem (6, 4). Lampr. Alex. 41, 1 (dictum Alexandri) matronas . . . regias contentas esse debere . . . unico (tunica var. l., fortasse tunicopallio) -o auro sparso (sim. Vopisc. Aurelian. 45, 5). Vopisc. Aurelian. 13, 3 proconsularia. Amm. 22, 9, 11 purpureum sibi . . . indumentum ex serico -o parat (quo laesae maiestatis arguitur; cf. Cod. Theod. 10, 21, 3 nec -a . . . domi quis serica contexat . . . tinctoria conchylio eqs.). Hier. in Ezech. 16, 13 l. 1385 indumenta -aque pulcherrima reginae. Cod. Theod. 14, 10, 1, 1 officiales discoloribus . . . -is pectora contegentes (ad clavum refert Kreis-v. Schaewen l. c., v. etiam Gothofredum ad l.). Conc. S I 5 p. 375, 7 ut excuteret -um rex (gr. I 1, 7 p. 77, 25 *πορφύριδα*, cf. I 4 p. 65, 19 chlamyda). *2* sacerdotum, episcoporum sim. (Hebraeorum Hier.; ad rem v. Leclercq, Dict. d'Arch. Chrét. et de Lit. sub v.): Hier. epist. 29, 4, 6 *ἐπέδνμα* . . . id est *ἐπόμις*, quod hebraice dicitur ephod, superius -um significat. 29, 5, 1 si ephod sacerdotale sit -um. Lib. pontif. p. 50, 2 dalmaticas . . . et -a linostema (diaconi ut: p. 91, 4. cf. sacerdotis: Itin. Anton. Plac. rec. A 38). p. 73, 4 ut episcopus . . . -um uteretur (sic saepius conceditur -o uti, e. g. Epist. pontif. Arel. 26 p. 40, 3. 39 p. 59, 6 Greg. M. epist. 1, 27 p. 41, 3. 4, 1 p. 233, 9 Vita Caes. Arel. 1, 42). Conc. Matis. a. 583 p. 157, 3 ut episcopus sine -o missas dicere non praesumat. Ven. Fort. carm. 2, 3, 17 -a . . . meruit Gregorius. Greg. M. epist. 2, 22 p. 119, 27 amisso -o. 5, 15 p. 295, 19 de usu -i extra ecclesiam. al. Regvla mag. 93, 27 tradat ei -um suum (abbati ut: Vitae patr. Iurens. 135 M.). al.

II de quibuslibet operimentis, pannis, velis sim., quae adhibentur: *A* ad varios usus: Plaut. Bacch. 434 fieret corium tam maculosum quam est nutricis -um (ad I referri solet; intelleximus pannum tersui aptum; pendet Fronto p. 154, 19 v. d. H. verba maculosiora quam n. -um). Petron. 28, 2 Trimalchio . . . tergebatur non linteis, sed -is ex lana mollissima factis. VvlG. exod. 12, 34 farinam ligans in -is posuit super umeros (nisi ad I, cf. gr. *ἱματίος*, Itala Monac. vestimentis). iud. 8, 25 expandentes . . . super terram -um proiecerunt in eo inaures. Itin. Anton. Plac. rec. A 44 -um lineum, in quo est effigies salvatoris. *B* ad operiendum lectum, cubantem (lecticam Evtr.): Plaut. Truc. 479 face ut accumbam . . . , -um inice in me. Cic. rep. 4, 4 complexus . . . concubitusque permittunt -is interiectis. Varro ling. 5, 167 quibus operibantur, operimenta et -a opercula dixerunt (-a delenda proposuit Spengel). Prop. 4, 3, 31 in toto non sidere -a lecto (Ov. am. 1, 2, 2 sedent). 4, 8, 87 mutato per singula -a lecto. Mart. 1, 109, 11 catellae gutta -a non fefellit ulla. Ivv. 6, 236 onerosa . . . -a iactat. Svet. Nero 48, 4 lectum modica culcita, vetere -o strato, instructum. Itala deut. 22, 17 (Aug. quaest. hept. 5, 33) replicabunt -um (gr. *ἱμάτιον*, Vulg. vestimentum). Evtr. 9, 18, 2 diductis lecticulae -is. VvlG. iud. 4, 18 opertus . . . -o (interpretationis non satis certae; cf. Itala Aug. loc. hept. 7, 20 pelle, gr. *δέσσει* vel *ἐπιβολαίω*). Is. 28, 20 -um breve utrumque operire non potest. Hier. epist. 60, 13, 2 proicere -um. Maxim. eleg. 1, 254 seni parva . . . magnum -a pondus habent (pendet ex p. 135, 66).

teguntur mortui: Apvl. met. 3, 9, 7 abrepto -o retexi corpora. flor. 4, 4 -o cadavera operiri et philosophos amiciri. Epit. Alex. 113 alveum . . . -o purpureo et insuper babylonico cooperuerunt. Pallad. hist. mon. I 19 p. 296^B super cathedras velatas -is suis sedentes quiescant (gr. p. 89, 8 B. *στρώματα*). *C* pro vexillis sim.: Vopisc. Aurelian. 5, 3 -um purpureum, quod in honore eius [s]pansum. Prvd. perist. 1, 35 pro . . . ventosis draconum . . . -is praeferunt milites insigne lignum crucis. c. Symm. 2, 728 quae festis suspendam -a portis. Vict. Vit. 2, 18 ecclesiam . . . cereis . . . fulgentibus -isque velaminum ac lampadibus rutilantem (nisi ad D). *D* ad res sacras operiendas: VvlG. exod. 36, 18 ut unum -um ex omnibus sagis fieret ad tabernaculum tegendum. num. 4, 6 -um hyacinthinum (involvuntur arca, mensa, vasa ut: 7. 8. 9. 12; variando iuxta pos. velamine, operimentum, vestimento). I reg. 21, 9 gladius . . . est involutus -o post ephod (an ad I?). Evseb. Emes. serm. 19, 20 libros prophetarum . . . purpureis -is honoratis (eodem spectat: 19, 23). Donatio Tiburt. a. 471 p. CXLVII^a 5 (inter dona ecclesiae oblata ut ibid. saepius. item Greg. M. epist. 1, 66 p. 87, 6. 7, 37 p. 486, 18). Vict. Vit. 1, 39 de -is altaris . . . camisiis sibi . . . faciebant (Greg. Tvr. Franc. 7, 22 p. 342, 6 [quo spectant etiam l. 3. 12. 13; de eadem re l. 18 pallas]. cf. Avell. p. 645, 14 [Iustiniani] -os holosericos ad ornamentum altaris direximus. Ven. Fort. virt. Hil. 12, 34 inter ignem cereae et -um [de eodem 12, 35]). Greg. Tvr. Franc. 6, 10 p. 280, 1 fures auferentes . . . multum . . . -orum olosericorum (de isdem p. 280, 6). glor. conf. 20 p. 759, 22 pignora (i. reliquiae martyris) -is . . . exornata (cf. Mart. 2, 60 p. 630, 19 -o, quo ille Martinus tegitur [l. 6 palla, quae . . . tegit sepulchrum]).

III *imagines et comparationes*: A *exempla varia*: VAL. MAX. 2, 2, 2 -um togae subici debere (i. Graeci Romanis; cf. -um philosophi opp. togae forensi: NECTAR. Aug. epist. 103, 1 qui Cicero togam . . . rugarum paginis resolutis -orum imitatus speciem retorqueret). ITALA psalm. 103, 2 (Iren. 2, 30, 1=2, 46, 1 H.) induitur lumine quemadmodum -um (gr. ἱμάτιον, Vulg. vestimento). 103, 6 (Sangerm.) abyssus sicut -um amictus eius terrae (gr. et Vulg. ut supra). 108, 29 (Veron.) circumamiciantur sicut -um duplex confusionem suam (gr. διπλοῖδα, Vulg. deploide, Hier. psalt. sec. Hebr. indumento, cf. AVG. ad l. diplois duplex -um est. spectat huc CASSIOD. in psalm. 43, 16 quodam -o confusionis vultum suum dicit coopertum). Is. 59, 17 (Hier. ad l.) circumdatus est vestimento vindictae et -o quasi retribuens ultionem (gr. περιβόλαιον, VVLG. -o zeli). SCHOL. Iuv. 3, 115 (explicit locutionem proverbialem 'maioris abollae') quasi -i . . . ; ergo 'abollae' per ironiam dixit quasi: sanctioris philosophi. Hier. psalt. sec. Hebr. 108, 19 maledictio quasi -um, quo circumdatur (gr. ἱμάτιον, Vulg. vestimentum, cod. 136 Cas. tunica). AVG. in psalm. 119, 3 l. 16 videtur habere -um consulentis et habet venenum perimentis. CASSIOD. in psalm. 118, 153 ut hanc humilitatem purpureo quodam -o vestiamus. B *cum gen. explic.*: VVLG. Is. 59, 17 zeli (v. l. 13). 61, 3 -um laudis pro spiritu maeroris reddetur lugentibus (gr. καταστολήν δόξης, Hier. ad l. vertit habitum gloriae, explicit stolam). AVG. c. Faust. 11, 3 p. 316, 13 exuimini . . . -o fallaciae. c. Iulian. 1, 7, 35 stilum . . . contumeliosum non tamquam -o pudoris absconderes. Ps. AVG. serm. ed. Mai 97, 1 paenitentiae (de Ninevitis). Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 35, 6 G. pietatis et gratiae. 45, 7 ubi malus maculosae conscientiae tenebris, bonus vero -o immortalitatis et beatitudinis vestiatur. APON. 8 p. 151 baptismatis. CASSIOD. in psalm. 43, 16 confusionis (v. l. 11). VEN. FORT. carm. 3, 9, 64 tetrae noctis -a crassa cadunt.

appendix epitheta notabiliora continens, quibus significatur: 1 color: album: PASS. Barth. 2 VITAE patr. Iurens. 135 M. auratum: VOPISC. Car. 20, 4 (cf. auroclavum: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVII^a 6). blatteum: VOPISC. Aurelian. 45, 5 VEN. FORT. carm. 2, 3, 17. candidum: FRONTO p. 133, 13 v. d. H. APVL. flor. 9, 20. coccin(e)um: PETRON. 32, 2 ITALA apoc. 17, 4 (Cypr. testim. 3, 36). VVLG. num. 4, 8 Ios. 7, 21 MART. CAP. 1, 76. discolor: COD. Theod. 14, 10, 1, 1. hyacinthinum: VVLG. num. 4, 6. 7. 9. 12. luteum: VARRO Men. 314 DON. de com. 8, 6. nigrum: Hier. epist. 22, 28, 1 SVLP. Sev. dial. 2, 3, 2. pullum: FLOR. epit. 4, 2, 45. purpureum: Cic. Verr. II 5, 31. 86. 137 FRONTO p. 138, 19 v. d. H. al. (cf. conchylio tinctum: Cic. rep. 6, 2 COD. Theod. 10, 21, 3). rutilans: MART. CAP. 1, 29 (cf. auro rutilatum: 1, 76). versicolor: GELL. 7, 10, 4. 2 materia: bombycinum: APVL. met. 10, 31, 1. byssinum: ITALA gen. 41, 42 (cod. 101). holosericum: v. vol. VI 3, 2860, 75 sq. holoverum: v. vol. VI 3, 2861, 38. lanenum: Cic. nat. deor. 3, 83 VAL. MAX. 1, 1 ext. 3 (cf. ex lana factum PETRON. 28, 2, lanestre VOPISC. Aurelian. 29, 1). lineum: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVII^a 11. 12 ITIN. Anton. Plac. rec. A 38. 44 ISID. orig. 19, 25, 2. linostemum: LIB. pontif. p. 50, 2. 91, 4 REGVLA mag. 81, 5. sericum: AMM. 22, 9, 11 VVLG. Esth. 8, 15 COD. Theod. 10, 21, 3. stamineum: REGVLA mag. 81, 3. 3 forma: breve: VOPISC. Aurelian. 29, 1 VVLG. Is. 28, 20. duplex: TERT. pall. 5, 3 ITALA psalm. 108, 29 (Veron.). Hier. adv. Iovin. 2, 14 p. 418, 14 B. al. fibulatum: VOPISC. Prob. 4, 5. fimbriatum: ISID. orig. 19, 24, 14. maius: SCHOL. Iuv. 3, 115 GREG. M. epist. 1, 66 p. 87, 6. minus: GREG. M. epist. 1, 66 p. 87, 6. 7, 37 p. 486, 18. parvum: MAXIM. eleg. 1, 254. pendulum: SVLP. Sev. dial. 2, 3, 2. quadratum: PETRON. 135, 4 (cf. quadrum: ISID. orig. 19, 25, 2). rotundum: ISID. orig. 19, 24, 10. simplex: VARRO Men. 538. teres: TERT. pall. 1, 3. 4 alia qualitatibus vel speciei indicia: bonum: VVLG. Ios. 7, 21. calidum: PLAVT. Mil. 687. crassum: VEN. FORT. carm. 3, 9, 64. insigne: ISID. orig. 19, 24, 9. maculosum: PLAVT. Bacch. 434. malacum: PLAVT. Bacch. 71 Mil. 687. misellum: PLAVT. Rud. 550. novum: VVLG. III reg. 11, 29. 30. onerosum: Ivv. 6, 236. pulchrum: Hier. in Ezech. 16, 13 l. 1385. purum: APVL. apol. 44, 8 ISID. orig. 19, 24, 3. sordens: MART. CAP. 6, 578 (cf. sordibus obsitum: FRONTO p. 133, 13 v. d. H., sordidatum: MACR. Sat. 7, 18, 18). tenue: APVL. met. 10, 31, 1. vetus: SVET. Nero 48, 4. vile: CASSIOD. hist. 8, 4, 2.

deriv.: palliastrum, palliatus (pallio), palliolum.

compos.: expallium (?), tunicopallium; cf. gr. ἐπενδυτοπάλλιον, σουβρικοπάλλιον.

pallo, -āre. a pallere, sc. ut albare iuxta albere. -ari i. q. pallidum fieri: GLOSS. II 242, 40 -or: ἀποχλωριῶ. [falso trad. -at pro pellat LVCR. 2, 278. de PETRON. 46, 2 dispere -vit v. sub palor.]

*pallor, -ōris m. a pallere. scribitur in codd. etiam pal-, pol(l)-. Not. Tir. 70, 32. de formis: inter singularia semper CHAR. gramm. p. 39, 14 B. (contra: Exc. Bob. gramm. I 551, 1 -es dicitur). exstat plur. his locis: LVCR. 4, 336 (311). VITR. 8, 6, 11 TAC. Agr. 45, 2 LEO M. serm. 34, 5 VEREC. satisfact. 104 CIL VI 33899, 9. de notione: CHAR. gramm. p. 39, 14 B. -r ὀχρίασις (item GLOSS. cf. Hier. in Am. 4, 9 ὀχρίασις, quae -em significat). SYNON.

Cic. p. 444, 7 sordes. squalor. inlucies. tabes. -r. macies. ad singulos locos v. infra. legitur inde a PLAVTO, LVCR., CIC., LVCR., VERG., HOR. [i. sept. (crem., bonon.) palour; galic. balor; port. bolor. cf. M.-L. 6169. Battisti-Alessio IV 2733. Machado² I 446. St.] [in codd. confunditur cum fallor LVCRIL. 995, pavor Ov. trist. 1, 4, 11 Liv. 39, 12, 5, pallere PLIN. nat. 14, 142, terror CLAVD. 5, 131. vix recte trad. Ps. AVG. serm. ed. Mai 151, 1 (cf. alteram rec. ed. Caillau II app. 78).]

i. q. color pallidus (metonymias per singula capita distribuimus, v. p. 138, 52. 139, 66. 140, 40. 141, 16, ceterum notio coloris evanescit p. 139, 46. 76). de ratione et gradu coloris haec praefanda putavimus (v. etiam sub pallidus et palleo): opp. rubor Cic. top. 52 Tusc. 4, 19 Ov. met. 4, 267 CELS. 3, 6, 7 et passim, distinguitur livor CELS. 5, 26, 31^D (cf. Ov. met. 2, 775). quodammodo affinis est color albus e. g. l. 81. p. 139. 28. 37, cf. -r albus HOR. epod. 7, 15 CYPR. GALL. num. 391 PHYSIogn. 91, albescens LACT. ira 5, 3, subalbidus CAEL. AVR. chron. 4, 3, 21. ceterum iungitur cum his adi. colorem indicantibus: aureus ITALA psalm. 67, 14 (cod. 136 Cas.), buxeus APVL. met. 1, 19, 1 FVLG. RVSP. epist. 3, 19 (cf. buxans APVL. met. 8, 21, 3, simillimus buxo Ov. met. 11, 418), croceus PAUL. PETRIC. Mart. 3, 199, exsanguis APVL. met. 9, 27, 3 AMBR. Hel. 12, 43, lividus FIRM. math. 5, 2, 4, luridus Ov. met. 4, 267 CYPR. GALL. deut. 240, luteus HOR. epod. 10, 16, viridis CVLEX 144 CIRIS 225. iuxtaponitur macies saepe, v. vol. VIII 17, 74 sqq., tremor Cic. Flacc. 10 part. 114 ac. 2, 48 Ov. met. 8, 790 SEN. Ag. 710 epist. 95, 16. al. indicatur causa -is per praepos. ab STAT. Theb. 5, 264, ex CLAVD. DON. Aen. 3, 215 p. 296, 6 Hier. epist. 54, 6, 2; per gen. fortasse Ps. QVINT. decl. 18, 9.

I respicitur potius color passione quadam amissus (fere de facie vel corpore hominum; animalium p. 139, 52 sq., plantarum l. 45. p. 139, 63, cf. l. 72, rei l. 44): A affectibus magis animi:

1 timore, curis, mala conscientia (v. etiam p. 139, 4): PLAVT. Men. 610 quid paves? . . . palla -em incutit. Cic. inv. 1, 48 (enumerantur signa in reo) cruor, fuga, -r, pulvis (sim. part. 114. top. 52 -r, rubor, titubatio). Tusc. 4, 19 fit ut pudorem rubor, terrorem -r . . . consequatur. LVCR. 3, 154 videmus sudoresque . . . -emque existere toto corpore (HOR. epod. 10, 16 instat navitis s. tuis tibi que -r luteus. VAL. FL. 3, 576 -r et amens cum piceo s. rigor). VERG. Aen. 4, 499 -r . . . occupat ora Didonis (SERV.: ex conscientia cogitatae mortis). 12, 221 iuvenali in corpore Turni -r (CLAVD. DON.: qui in iuvene esse non debuit, si deesset et metus). HOR. epod. 7, 15 tacent et albus ora -r inficit (SCHOL.: velut qui conscientiam peccati monstraret). sat. 2, 8, 35 vertere -r tum parochi faciem nil sic metuentis ut acris potiores. Ov. met. 4, 487 Tisiphone appropinquante postes tremuisse feruntur Aeolii, -rque fores infecit acernas (eburnas var. l.), solque locum fugit (luditur cum usu sub IIB3 descripto). 8, 760 -em ducere rami quercus caedem timentis. fast. 6, 19 horrueram tacitoque animum -e fatebar. trist. 1, 4, 11 confessus gelidum -e timorem (cf. STAT. Theb. 12, 168 vultus -e gelati. Ach. 1, 158 figit gelidus Nereida -r). 3, 9, 18 -r in attonitae virginis Medae ore fuit. SEN. Herc. O. 1722 quid sedet -r genis? SIL. 4, 456 subito . . . trementem corripuit -r. 7, 427 ora repente pervasit -r. STAT. Theb. 3, 564 hinc -r et irae, hinc scelus eqs. (vergūt in notionem q. e. timor ut: 12, 736 in terga reducit -r Agenoridas. silv. 5, 1, 70 quantus pro coniuge -r. Ps. QVINT. decl. 4, 3 praesagum . . . -em. AVG. civ. 4, 23 p. 173, 27 D.). 7, 803. Ivv. 4, 75 in quorum procerum facie miserae magnaeque sedebat -r amicitiae Domitiani (cf. de hospitibus eiusdem Tac. Agr. 45, 2 cum denotandis tot hominum -bus sufficeret saevus ille vultus et rubor). DECL. in Catil. 62 Catilinam ingredientem demisso vultu, -e terribili. APVL. met. 8, 21, 3 buxanti -e trepidus. 9, 27, 3 exsanguis -e trepidantem. 10, 10, 1 in vicem humani coloris succedit -r infernus in ore verberonis accusati. AMM. 14, 11, 22 Constantius Adrasteo -e perfusus (sec. p. 124, 84). VVLG. Esth. 15, 10 in -em colore mutato. Iudith 6, 5 -r qui faciem tuam obtinuit. Ps. AVG. categ. 12 (120 M.-P.) -r . . . animae passione constat, cum percussa metu nimio ad cordis ulteriora confugit eamque sanguis insequitur adeo, ut . . . corpus albescat. DRAC. Orest. 127 permixtus candore rubor gaudentis -e fugato. BOETH. in top. Cic. p. 294 saepe timori -r assistit, non tamen semper. al. 2 amore (v. etiam p. 140, 30): CIRIS 225 viridis per viscera -r aegrotas tenui suffundit sanguine venas. HOR. carm. 3, 10, 14 tinctus viola -r amantium. PROP. 1, 5, 21 nec iam -em . . . mirabere nostrum. Ov. met. 4, 267 (Clytie Solem amans in heliotropium mutatur) partem . . . coloris luridus exsanguis -r convertit in herbas; est in parte rubor, violaeque simillimus ora flos tegit. Ps. QVINT. decl. 14, 11 fuerat sane -r in facie. APVL. met. 5, 25, 5 si recte coniecto . . . de . . . nimio -e corporis . . . , amore nimio laboras. 10, 2, 6 salutis vultusque detrimenta et aegris et amantibus examussim convenire nemo qui nesciat: -r deformis, marcentes oculi eqs. CARM. de aegr. Perd. 250 languentes -r perfuderat artus. DRAC. Romul. 10, 229 Medea permixto -e rubens. MAXIM. eleg. 4, 29, 5, 11. 3 variis (huc inseruimus ambigua et minus definita): Cic. Flacc. 10 quo tremore et -e dixit testis quidam. ac. 2, 48 si qui tremerent et exalbescerent vel ipsi per se motu mentis al quo vel obiecta terribili re extrinsecus, nihil ut esset qui distingueretur tremor ille et -r. PROP. 2, 5, 30 hic tibi -i, Cynthia, versus erit. Ov. met. 11, 418 buxo . . .

[Züch]

simillimus ora *Alcyones* -r obit. SEN. Ag. 237 trementes circuit -r genas *Clytaemestrae* (de eadem DRAC. Orest. 154). 710 -r genas *Cassandrae* ... possidet (sim. de vate a deo incitato: LVCAN. 5, 216 nec, qui solet esse timenti, terribilis sed -r inest *Pythiae* [cf. ADNOT. ad l.]. VAL. FL. 1, 229 Idmon non -e... terribilis. STAT. Ach. 1, 515 intrantem ... deum primo -e fatetur *Calchas*. CORIPP. Ioh. 6, 158). Herc. O. 252 *Deianirae furenti* -r ruborem pellit (cf. Med. 859 -r fugat ruborem). dial. 4, 3, 2 si quis -em et lacrimas ... indicium adfectus animique signum putat, fallitur nec intellegit corporis hos esse pulsus (sim. de ratione inter corpus et animum intercedente agunt: PLIN. nat. 11, 224 QVINT. inst. 11, 3, 78 TERT. anim. 5, 5 SERV. Aen. 3, 30. al.). OCTAVIA 711 quid -r iste fert? LVCAN. 8, 56 deformem -e *Pompeium* (COMMENT.: dolore scilicet et metu). STAT. Theb. 1, 537 pudore pariter -rque ruborque purpureas hausere genas (11, 336). 5, 264 ab ira -r (cf. LACT. ira 5, 3 ut irati vultum maculet nunc suffusus rubor nunc -r albescens). 7, 360. 10, 693 truculentus in ore -r. QVINT. inst. 6, 2, 36 -r et veri similis dolor oratoris. APVL. met. 5, 22, 3 marcido -e defecta *Psyche*. CYPR. zel. 8 -r in facie (de invidio ut ANTH. 636, 10. cf. p. 140, 72). EPIGR. Bob. 36, 15 verecundo ... -e *Penelopes* (interpr. incerta). ARNOB. ad Greg. 4 p. 390, 4 te -r animi indignatione corripuit. al.

B affectionibus magis corporis: 1 morbo, debilitate, veneficio sim. (v. etiam p. 138, 76. 140, 20): Ov. met. 7, 290 *Aesonem* pulsa fugit macies, abeunt -rque situsque (cf. MAXIM. eleg. 1, 134 inficit ora *senescentis* -r). VITR. 8, 6, 11 *artifices plumbarii* -bus occupatos habent corporis colores (inde CET. FAV. 6 p. 294 exsucati sanguine foedo -e mutantur). CELS. 3, 24, 2 morbo regio corpus cum -e quodam inalbescit. al. SEN. dial. 2, 18, 1 tanta illi *Caligulae* -is insaniam testantis foeditas erat. 5, 26, 4 quid illius -em, illius maciem notas? pestilentia est (cf. SIL. 14, 637 malus ... -r *militum pestilentia affectorum*). CVRT. 3, 5, 3 *Alexandro in flumen desilienti* artus rigere coeperunt, -r deinde suffusus est. PLIN. nat. 20, 219 tamquam *atriplex* faceret *hydropicos* morbosque regio et -em (inter ipsos morbos ut: CIL VI 33899, 9 [tab. devot., saec. V in.] patiatur febris, frigus, tortionis, -is, sudores). Ps. QVINT. decl. 8, 8 ille anhelus pectoris -r. 18, 9 *matres amplectuntur illum morborum suppliciorumque -em filiorum*. TAC. ann. 15, 64, 2 *viduae* ore ac membris in ... -em albertibus. IVVENC. 2, 385* -e virentem *aegrotam* (respicitur Matth. 9, 20 ut: PRVD. cath. 9, 41 ora -r deserit). FIRM. math. 4, 19, 28 faciem sub *Mercurio nati* tenuis -r lividet (cf. 5, 2, 4 livido -e deformes. nisi ad IIBI). VINDIC. med. 1 sustinent post sanguinis detractionem -em, tenuitatem, debilitatem (sim. 2); haec etiam peracta venere corpora comitantur. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 21 *ventriculosus* -r subalbidus. BOETH. anal. pr. Arist. lat. 70 a 22 sequitur parientes -r (gr. τὸ ὀχρόν). al. in imag.: AMBR. in Luc. 5, 27 *Christus* potest sanare vulnera mea, ... auferre cordis dolorem, -em animae.

2 morte (sive instante sive peracta; cf. p. 138, 37. 141, 6): Ov. met. 14, 755 (*Anaxarete in saxum mutatur*) calidus ... e corpore sanguis inducto -e fugit. fast. 4, 541 -r ab ita corpore moribundi. CELS. 2, 6, 4 -r labra et nares decolorat. SEN. Phaedr. 832 ni languido -e canderent (candore pallerent var. l.) genae *Thesei ab inferis redeuntis*. nat. 3, 18, 1 rubor primum, deinde -r suffunditur *nullo morienti* (cf. PLIN. nat. 8, 122 *chamaeleonti* defuncto -r est). CVRT. 8, 3, 13 (de capite *Spitamene* occisi) confuderat oris exsanguis notas -r. LVCAN. 6, 759 mortuo remanet -rque rigorque. 7, 129 ante proelium multorum -r in ore mortis venturae (ADNOT.: ipsum -em venturam mortem dixit). SIL. 7, 632 turpat ... ora novus -r. STAT. Theb. 2, 98 mansere ... canities -rque suus (de mortuo in somnio apparente ut APVL. met. 8, 8, 6). QVINT. inst. 6, 2, 31 sanguis et -r et gemitus ... expirantis. APVL. met. 1, 19, 1 -e buxio deficientem. SERV. Aen. 11, 39 ('nivei ... Pallantis') referri ... potest ... ad -em ex morte venientem. HIER. epist. 60, 13, 2 marcescebat ... flante austro lilium et purpura violae in -em ... migrabat (sec. Is. 40, 6 flos ponitur pro homine). MART. CAP. 2, 139 exhausto -e confecta *Philologia* (initiatio morti comparatur, cf. Lenaz, 1975, ad l.). NOVELL. Valent. 33 letalis pereuntium -r. al. metonymice fere pro homine mortuo: VEN. FORT. vita Radeg. 34, 79 redit infans de funere et rubens levat (i. surgit) de pallio sanctae -r vicinus ad tumulum.

3 fame vel siti (cf. p. 140, 72; aliter sub 5b): Ov. met. 14, 578 (de oppido *Ardea* in alitem mutato) et sonus et macies et -r et omnia, captam quae deceant urbem (Liv. 2, 23, 3 SEN. contr. 1, 1, 20 IVV. 15, 101. OROS. hist. 6, 12, 2 de Gallia). STAT. Theb. 4, 774 (766) idem omnes -r ... viros sitientes ... habet. CLAVD. DON. Aen. 3, 215 p. 296, 6 ('pallida semper ora fame *Harpyis*') ex ea fame -r succedebat. QVODV. prom. 4, 6, 9 puellam ... nullo -e seu tate ... defectam. CYPR. GALL. deut. 240 -r corpora luridus necabit (*Vulg.* 32, 24 consumentur fame). CORIPP. Ioh. 6, 324 infectae -e genae.

4 vita luxuriosa sim. (cf. PERS. sub 5a): SEN. epist. 95, 16 (de victu voluptate corrupto) inde -r et nervorum vino madentium tremor. PLIN. nat. 14, 142 hinc -r et genae pendulae (de eis qui totam noctem bibunt; sim. AMBR. Hel. 12, 43). VINDIC. med. 1 v. sub 1. ORIBAS. syn. 5, 23, 1 Ab -r vita non bona utentibus generatur (sim. La, gr. ἄρροια).

5 studiis, laboribus sim., quae pertinent: a ad litteras,

artes: PERS. 1, 26 (log. poeta recitans ab auditore interruptus) 'quo didicisse, nisi hoc fermentum ... exierit ...?' en -r seniumque (SCHOL.: -r est anxietas quaedam animi permagnam faciens senectutem. add. cod. unus ad hoc palluisti, ut diu meditando laudem consequaris. fortasse ad usum sub 4 illustratum alludit). SCHOL. Pers. 1, 16 'albus': ... cogitandi -e confectus. 3, 85 ('palles') diuturna cogitatio vel lucubratio vel inedia -em corporibus inicit (cf. MART. CAP. 1, 37 lucubrationum perennium ... -em [NOVELL. Theod. 1 pr.]).

b ad exercitia pietatis, ieiunium (aliter sub 3): AMBR. Hel. 10, 35 vultus casto micat -e reverendus. Ps. AMBR. mans. 12 p. 22^B abstinentiae -e (Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 51, 10 G.). HIER. epist. 45, 5, 2 me macies delectat et -r. 54, 6, 2 -r ex ieiuniis. SVLP. SEV. dial. 3, 11, 5 ut quis -e potius aut veste quam fide haereticus aestimaretur. LEO M. serm. 34, 5 *Manichaei* neminem fallant ... vultuum ... -bus. OP. imperf. in Matth. 15 p. 717 venalem -em, quasi ieiunii signum (cf. POMER. 2, 4, 2 ieiunant, ut vultus sui -em ... laudibus vendant). al.

6 variis: PLIN. nat. 20, 159 *cuminum* -em gignit bibentibus (sim. de eodem GALEN. alfab. [de cumino] et PLIN. nat. 20, 164 de ami. cf. Diosc. 3, 59, 2 et 3, 62, 2 W. τὸ χλωρότερον). 28, 148 quidam traditur caprinum sanguinem bibisse, cum -e et invidia veneni sibi dati insimulare ... inimicum vellet. CLAVD. DON. Aen. 12, 65 p. 560, 18 frigus facit ... -em. ORIBAS. syn. 1, 3, 7 Aa p. 36, 2 Mø. priusquam ... color ex robore (i. rub-) in -e mutetur, sc. in corpore exercendo.

C per prosopopoeiam: 1 in sermone poetarum: Ov. met. 8, 790 in *Scythia* habitant -rque Tremorque et ieiuna Fames. SIL. 13, 582 in *Orci faucibus* Luctus edax Maciesque ... et Maeror ... et sine sanguine -r eqs. PRVD. psych. 464 (inter comites avaritiae) Anxietas, Periuria, -r eqs. CLAVD. 10, 81 hic habitat ... gratus amantum -r. 28, 322 comitatur euntem *Alaricum* -r et atra Fames eqs. 2 in religione (sed vix credas deo -i cultum institutum esse, v. Wissowa, Rel. u. Kult.² 149): Liv. 1, 27, 7 Tullus in re trepida duodecim vovit Salios fanaque -i ac Pavori (cf. Serv. auct. Aen. 8, 285 duo sunt genera Saliorum, ... ab Hostilio ... pavorii et pallorii instituti). ad hanc rem alludunt superstitionem Romanorum vituperantes: SEN. frg. 33 MIN. FEL. 25, 8 LACT. inst. 1, 20, 11 AVG. civ. 4, 15 p. 165, 7 D. al.

II respicitur color aliis potius causis inditus: A qui quadam mutatione, affectione rerum efficitur: 1 situ, mucore sim.; adhibetur fere metonymice de ipso mucore: LVCIL. 995 lana, opus omne perit; -r, tiniae omnia caedunt (NON. p. 462, 23 ad l. -em vetustatem et neglegentiam Lucilius ... voluit dici posse). VITR. 6, 4, 1 (de bibliothecis) venti umidi ... -e volumina corrumpunt (inde CET. FAV. 14). COLVM. 12, 42, 3 medicamentum alte suspenditur, ne -em trahat. 12, 52, 16 ne -em aut malum odorem capiant dolia. LVCAN. 3, 414 (agit de barbaris simulacris deorum) ipse situs putrique facit iam robore -r attonitos. VVLG. lev. 14, 37 in parietibus illius domus quasi valliculas -e sive rubore deformes (*Itala Lugd.* depraessiones pallidas aut rubicundas, *Monac.* cavationes albicantes aut flavescerentes, gr. κοιλιάδας χλωρίζουσας ἢ πυρριζουσας). 2 mutatione rerum caelestium: LVCAN. 7, 200 (interpol.?) numen in aethere maestum solis in obscuro pugnam *Pharsalicam* -e notavit. PLIN. nat. 2, 79 tinguit ... adpropinquantes stellas errantes utralibet alieni meatus circulus, frigidior in -em, ardentior in ruborem. 2, 98 occiso ... Caesare ... totius paene anni -e continuo solis defectus fuit (cf. Plut. Caes. 69, 5 ὀχρός ... ὁ κύκλος). STAT. Theb. 2, 334 primo ... Aurorae -e (SCHOL.: -em dixit colorem croceum). SEDVL. carm. pasch. 3, 220 cum -r adesset noctis (op. pasch. 3, 19 vesper pallidus). DRAC. laud. dei 1, 78 (inter prodigia) caeruleum -e diem roseumve colore. in imag.: GREG. M. moral. 8, 21 temptatio vesperi comparanda lumen iustitiae abscondit, sed non interimit; quasi ad -em trepidationis pertrahit. 3 variis modis colorandi, pingendi: LVCR. 4, 336 (311) multa ... sunt oculis in eorum arquatorum ... , quae contage sua -bus omnia pingunt. PLIN. nat. 9, 138 (de veste conchyliata) sic gignitur laudatus ille -r saturitate fraudata tantoque dilutior, quanto eqs. 33, 91 ne paraetoni candor -em chrysocollae adferat.

B qui animantibus vel rebus fere inhaeret, proprius est:

1 corpori humano eiusve partibus: HOR. sat. 1, 8, 25 -r magas ... fecerat horrendas adspectu. PRIAP. 32, 12 affert -em maciemque larvalem puella quaedam (de eadem 32, 2 buxo pallidior). Ov. met. 2, 775 -r in ore *Invidiae* sedet (8, 801 de Fame). PLIN. paneg. 48, 4 femineus -r in corpore *Domitiani*. CALP. decl. 2 innatus corpori -r excedit paulatim. PHYSIOGN. 6 corporis feminini color candidus vel cum -e nigrior, quem Graeci μελάγχλωρον vocant (quod vertitur 79 fuscior color -i permixtus). 22 -e oculorum (cf. 39 tremore et -e permixti oculi [gr. I p. 339, 6 ὀχρότης]). al. 2 herbis, arboribus (cf. Ov. sub IA2; aliter HIER. sub IB2): CVLEX 144 hederarum pingunt ... aureolos viridi -e corymbos. COLVM. 12, 57, 1 amaritudinem eius *sinapis* et -em. PLIN. nat. 16, 70 *buxus* duritie ac -e commendabilis (de eadem CORIPP. Iust. 4, 41). DRAC. laud. dei 1, 67 (inter prodigia) viola est mentita rosam -e fugato (de eadem: 2, 452 violae -e decenti. Romul. 6, 8). 3 inferis rebusque eis comparandis (cf. l. 27. p. 138, 45. 60. 139, 51): Ov. met. 4, 436 (describitur Orcus) -r hiemsque [Züch]

tenent . . . loca. LVCAN. 5, 628 (*de tempestate*) obsitus aer infernae -e domus. 6, 517 Stygio facies *Erichthus* -e gravatur. CORIPP. Ioh. 6, 136 extendant Tartara fauces et nigrae -e domus. 4 *rebus variis*: PLIN. nat. 33, 100 *argentum vivum sublitum in aere inaurato* -e detegit . . . praetenuas bratteas auri. 35, 175 *sulphuris exardescens* repercussu -em dirum velut defunctorum effundente. 37, 56 *adamantibus ceteris* -r argenti (*inde Sol. 52, 55 pallidior ac magis ad argenti colorem renitens*). ITALA psalm. 67, 14 (cod. 400=VVLG.) pinnae columbae deargentatae et posteriora dorsi eius in -e auri (cod. 136 Cas. in -e aureo, *Veron. al.* in specie auri, *Hier. psalt. sec. Hebr.* in virore auri, *gr. ἐν χλωρότητι χρυσίου. explicat RVFIN.* Orig. in cant. 3 p. 234, 5 auri . . . viriditatis speciem gerit fides virtutibus florens). GALEN. alfab. (de alumine) *alumen rotundum* est subalbidum et aliquo -e (*cf. Diosc. 5, 131 p. 224, 17 paulo subviridis, gr. 5, 106, 3 ὀχρότης*). VEN. FORT. vita Marcell. 7, 26 ex aqua fiebant vina . . . et undarum -r . . . in rubore conversus est. *ponitur fere pro re pallida*: AVG. serm. 19, 5 (*inter bona terrena*) aurum -em terrae, argentum livorem terrae.

lusus verborum sim.: cum palla, pallium PLAVT. Men. 610 VEN. FORT. vita Radeg. 34, 79, pallesco OV. met. 8, 760, pavor v. IC2. deriv.: pallorii.

pallōrii, -ōrum m. v. p. 140, 34. a pallor (*interpretatione falsa e Liv. 1, 27, 7 ficti videntur, v. Wissowa, Rel. u. Kult.² 149, 1*).

Zäch.

[*pallūcidum* NAEV. com. 93^c *coniecit Klussmann pro trad. pacui dum (Varro ling. 7, 108), quod aut 'πᾶν lucidum' (Klussmann) aut 'pallidum simul et lucidum' (Ribbeck) intellegitur; alii pellucidum vel perl- fort. recte (cf. Barchiesi, La Tarentilla rivisitata, 1978, 150 sqq.)*]

pallula, -ae f. a 1. palla *deminutive*. -loll- pars codd. GREG. TVR. Franc. i. q. (*parva*) palla: 1 de veste muliebri: PLAVT. Truc. 52 conscissa -a est. 271 tibi . . . infecisti . . . -am. 536 attuli eccam -am ex Phrygia tibi. 2 de velo, *operimento*: SVET. Tit. 10, 1 cum . . . lectica transferretur Titus aegrotus, suspexisse dicitur dimotis -is caelum. GREG. TVR. Franc. 7, 12 -ae, quae super altarium fuerant positae. glor. mart. 5 p. 491, 34 -am holosiricam . . . exhibuit, dicens ab hac Hierusolymis crucem domini involutam fuisse. 46 p. 519, 16 lenteamina vel -ae sive vela ecclesiastica. Mart. 2, 50 -am . . . , quae (qui *plerique cod.*) . . . de pariete dependit (*sc. in sepulchro Martini*).

Gatti.

**palma*, -ae f. [*cf. gr. παλάμη 'pars lata et plana manus', anglosax. folm, theod. vet. folma. Sch.*] *de origine*: de arbore sive eius ramis: VARRO ling. 5, 62 -am quod ex utraque parte natura vineta habet paria folia. CASSIOD. in psalm. 91, 13 -a . . . dicta est quasi pacis alma. *de flagello vitis*: VARRO rust. 1, 31, 4 posterior vitis . . . dicta primo videtur a pariendo parilema: exin mutatis litteris . . . dici coepta -a. *significatio 'manus' ab arbore derivatur*: ISID. orig. 11, 1, 69 -a est manus expansis digitis . . . , dicta ab expansis -ae ramis (*inversa ratione*: 17, 7, 1 quia manus victricis ornatus est, vel quod oppansis est ramis in modum -ae hominis).

in apocope: palm(is) ENN. (?) scaen. 208 (*affertur apud Cic. orat. 153 inter exempla pronuntiationis abbreviatae; palmi' crinibus Ribbeck trag. inc. 213*). *notatur p v. p. 144, 65. pal CE 1905, 1 CIL VI 10063, 5. INSCR. Année Epigr. 1962 n. 49 (Cordubae). palm TAB. triumph. Barberin. II (CIL I² p. 77). NOT. Tir. 107, 92. forma et litteris graecis*: PAP. Oxyrh. 519 b 18 παλμών.

de notione: POMP. gramm. V 146, 14 (*inter homonyma*) -a dicitur et arbor et quod datur victoribus; -a dicitur et manus. HIER. in Ezech. 8, 17 -arum, quas graeco sermone βαία vocant. EVCHER. form. 3 p. 18, 22 -a: perfectio vel victoria. ISID. diff. 2, 62 -a manus est dispansis digitis sicut et arbor dispansis ramis; item, sicut contractis digitis, pugnis (*similiter de manu*: orig. 1, 17, 8. 11, 1, 69). *distinguitur a voce q. e. palmus*: CAPER gramm. VII 110, 18 palmus in mensura, -a in manu (*sim.* ISID. diff. app. 159. v. *tamen infra l. 68 et AMBR.* in psalm. 38, 21, 1 -a . . . vel palmus portio manus est metientis et aliquid comprehendens. HIER. in Ezech. 40, 5 l. 302 sq. alioquin palmus σπιθαμήν sonat, quam nonnulli pro distinctione -a, porro palaesten palmum appellare consueverunt). GLOSS. -a: χεῖρ καὶ βᾶς καὶ φοῖνιξ καὶ παλάμη. νίκη. βραβεῖον. genus victoriae. palmus, -a: παλαιστής, σπιθαμή, δοχμή. -ae: φοῖνικες. ἀδελφίδες. -as: victorias. manus. -a cum dactulis: φοῖνιξ. -a nucaria: φοῖνιξ καρῆν<ρ>ά. GLOSS. II Abav. PA 17 -a vaticae(?) divinationis. *al. legitur inde a PLAVTO, ENN., CATONE, TER., LVCIL.*

[*palma manus*: val. palmā; it. palma; sard. centr. et med. pramma, palma; raet. occ. palma; francog. paume; prov. vet. palma et var. francoprov., prov., vasc.; cat. palma; hisp. palma; port. palma; a masc. palmus: de mensura: it. palmo; sard. centr. et med. prammu, palmu; prov. vet. palm; cat. palm; hisp. palmo; port. palmo; de plana parte interiore: tusc. palmo, var. it. sept., prov., vasc. palma arbor: it. palma; sard. centr. et mer. pramma, palma; francog. vet. et med. paume; prov. vet. palma, prov. palmo; cat. palma; hisp. palma; port. palma. cf. M.-L. 6170 sq. Battisti-Alessio IV 2733-2735. Wagner II 208. Wartburg VII 507 sqq. Corominas III 624 sq. Machado² III 1738 sq. St.] [*confunditur in codd. cum fama PROP. 3, 9, 8 (flamma codd. plerique, versu non sano). MART. 12, 94, 10 (in falsa var. l. Ov. ars 1, 727), cum parma*

PROP. 4, 10, 40 (*restituatur VITR. 10, 3, 6*); *restituatur pro prima CIC. Arat. 83 AVIEN. Arat. 1219; falso trad. pro palla VAL. FL. 2, 106, palmula LABER. mim. 53, pausa VITR. 3, 1, 2.*]

I i. q. παλάμη, de manu humana (*rerum personatarum l. 54 sqq. et SEN. Oed. 408 SIL. 4, 409. 6, 302. 17, 635. vis originaria manifesta est sub B, sed etiam sub A et C saepe praevallet respectus partis planae interioris*): A de tota manu (*maxime apud poetas*): 1 in feriendo: a feritur homo: α alius hostili modo (*cf. p. 143, 4; fortasse quaedam ad C pertinent*): PLAVT. Cas. 405 compressan -a an porrecta ferio? (*postea: pugnis caedor*). LVCIL. 1245 -is . . . misellam depuviit me. PETRON. 95, 4 os hominis -a excussissima pulsat *Eumolpius*. PLIN. epist. 3, 14, 7 Macedonem tam graviter -a (*palam var. l.*) percussit, ut paene concideret (*antea: manu leviter admonitus*). APVL. met. 2, 26, 7 -is infestis . . . latera suffodere. CAPITOL. Maximin. 6, 7 -a in pectus percussum. PASS. Thom. 9 Z. qui -a sua faciem apostoli percussit (*cf. p. 143, 51*). al. β lamentando sim. feritur pectus, facies sim.: CATVLL. 64, 351 putrida . . . infirmis variabunt pectora -is. VERG. Aen. 1, 481 tunsae pectora -is Iliades. 7, 503 -is percussa lacertos *Silvia*. Ov. epist. 10, 15 adductis sonuerunt pectora -is. ars 1, 535 tundens . . . pectora -is. met. 2, 341 caesae pectora -is *Heliades*. 4, 545 Cadmeida -is deplanxere domum *Inus comites*. al. SEN. Herc. f. 1101 Herculeis percussa sonent pectora -is. al. OCTAVIA 745. SIL. 12, 100 motis ad pectora -is. Ivv. 13, 128 plana faciem contundere -a. APVL. met. 4, 25, 1 -is infestis. CE 541, 6 (*saec. III*). ARNOB. nat. 5, 16 DRAC. laud. dei 3, 388. Romul. 8, 569 quatiunt omnes -is . . . frontes. γ exempla varia: Ov. met. 4, 352 *Hermaphroditus* cavis velox applauso corpore -is desilit in latices. MART. CAP. 8, 804 -ae verbere percrepantis adploso. CAEL. AVR. chron. 3, 8, 105 (*de ascite*) ad concussum -ae resonus est in ventre. 4, 7, 93. b feritur tympanum: CATVLL. 64, 261 plangebant . . . proceris tympana -is. LVCR. 2, 618 tympana tenta tonant -is. Ov. met. 4, 29 impulsa . . . tympana -is. BVC. Eins. 2, 17 resonant cava tympana -is. DRAC. laud. dei 2, 803 -is tympana pulsant. Romul. 7, 29 tympana rauca puellae percutiant -is.

2 in orando, *supplicando (fere plur.)*: ENN. ann. 350 passis late -is (LVCR. 5, 1200 nec pietas ullast . . . pandere -as ante deum delubra. CAES. civ. 3, 98, 2 VERG. Aen. 3, 263 GERM. 68 CARM. adv. Marc. 3, 212). VERG. georg. 4, 498 (*loq. Eurydice*) invalidas . . . tibi, *Orpheu*, tendens . . . -as (*amato ut*: LVCAN. 8, 583. *deis*: VERG. Aen. 1, 93 duplicis t. ad sidera -as *Aeneas* [SERV. auct.: manus explicitas]. 2, 688 caelo -as cum voce tetendit [*inde CARM. de resurr. 366*]. 5, 233 utrasque. 5, 256. al. Ov. met. 8, 849. 13, 411. VAL. FL. 1, 80 pias. 8, 140 ambas. SIL. 4, 409. 6, 302. 12, 590. al.). Aen. 2, 153 sustulit exutas vinclis ad sidera -as *Sinon* (9, 16 duplicis. Ov. met. 6, 368. 9, 175 fast. 4, 315 trist. 1, 11, 21. VAL. FL. 4, 473 geminas. al.). PROP. 4, 8, 71 supplicibus -is tum demum ad foedera veni (SEN. Oed. 408 vota tibi nobiles Thebae, Bacche, tuae -is s. ferunt). SIL. 1, 673 summissi -as . . . affigunt proni squalentia corpora terrae *legati Saguntini*. al. STAT. Theb. 11, 557 levavit ad caelum -as *Polynices*. HIER. psalt. sec. Hebr. 88, 10 expandi ad te -as meas (*Vulg. manus*). VVLG. exod. 9, 29 extendam -as meas ad dominum. al.

3 vario usu (*inde a VERG. pauca selecta*): ENN. (?) scaen. 208 palm et crinibus (*ad Eurip. Hec. 837 καὶ χερσὶ καὶ κόμαισι spectare videtur*). CIC. Arat. 52 dextram Cephei dextro pede pellere -am gestit *Cygnus (item de manu siderum velut hominum [apud Arat. ubique χεῖρ]*: 83 [*prima trad.*]. 415. 417 frg. 15, 1 nat. deor. 2, 111). LVCR. 5, 996 tremulas super ulcera tetra tenentes -as *primi homines*. VARRO At. carm. frg. 3, 2 geminis capiens *Anchiale* tellurem *Oeaxida* -is. VERG. Aen. 8, 69 cavis undam de flumine -is sustinet *Aeneas* (PROP. 4, 9, 36 c. suscepto flumine -a. Ov. met. 9, 35 c. hausto spargit me pulvere -is. *item in hauriendo*: PROP. 1, 20, 43 haurire parat demissis flumina -is *Hylas*. Ov. fast. 2, 294 nectar erat -is hausta duabus aqua. NEMES. ecl. 3, 49 concavat ille *Satyrus* manus -asque in pocula vertit. VEN. FORT. vita Marcell. 6, 22 [*in lusu verborum; v. p. 153, 4*]. MORET. 47 -is . . . suum dilatat in orbem panem. PROP. 2, 26, 11 vix primas extollens gurgite -as (VAL. FL. 8, 44 primis supplex dedit *Iason* oscula -is *Medeae*. *item cum respectu digitorum [cf. APVL. apol. 89, 7 infra, fortasse etiam supra l. 30]*: Ov. ars 3, 327 disce . . . duplici genalia nablia -a verrere). Ov. fast. 2, 803 (*de raptu Lucretiae*) positus urguenter pectora -is. LVCAN. 3, 734 distentis toto riguit . . . corpore -is pater *Argo mortui*. SIL. 6, 38 -is languentibus aequat harenas *Bruttius signifer*. APVL. apol. 33, 7 interfeminiū tegat . . . -ae velamento. 89, 7 quadraginta . . . porrecta -a significantur. flor. 15, 8 chlamyde velat *iuvenis sculptus* utrumque brachium ad usque articulos -arum. ITALA psalm. 127, 2 (cod. 136 Cas.) sumptum -arum suarum cum manducaveris (*Vulg. manuum*). II Macc. 14, 33 (rec. X) extendens -am . . . iuravit (*gr. δεξιάν, Vulg. manum*). al. per comparisonem: CAES. Gall. 6, 26, 2 ab eius cornus bovis *alicuius* summo sicut -ae ramique late diffunduntur (*v. Meusel ad l.; cf. p. 143, 29*). COLVM. 3, 10, 11 pampinos elicit *viti natura* velut -as.

B de parte lata et plana manus (*sc. strictius et usu originario, opp. manus nonnumquam, non comprehenditur pollex p. 143, 39 [cf. supra l. 73]; fortasse quaedam sub A allata huc spectant*): 1 exempla varia: CIC. Sest. 117 voces . . . et -arum intentus . . . profuderunt [*Adkin*]

minando (antea: manibus passis. *vix ad A3*). orat. 113 cum . . . digitos deduxerat et manum dilataverat *Zeno*, -ae illius similem eloquentiam esse dicebat. off. 3, 38 cum paleam eius anuli ad -am converterat *Gyges*. LABEO Gell. 20, 1, 13 os hominis liberi manus suae -a verberare (FEST. p. 370 -a m. vola dicitur. PLIN. nat. 29, 91 SVET. Dom. 19. HIER. in Os. 11, 3/4 l. 160. VVLG. iud. 8, 6 [item per hebraismum: I reg. 5, 4]. DYNAM. vita Max. 11 l. 287 G. cf. intra l. 37). CELS. 5, 28, 14^B *thymia ulcera* nascuntur vel in -is vel inferioribus pedum partibus. 8, 1, 21 in manu . . . prima -ae pars ex multis minutisque ossibus constat. 8, 1, 27 in pede planta -ae respondet. al. SEN. nat. 2, 16 solemus duabus manibus inter se iunctis aquam concipere et compressa utrimque -a in modum siphonis exprimere. 2, 28, 1 -a cum -a collata plausum facit; et plurimum interest, utrum cavae concutiantur an planae et extantae. PLIN. nat. 11, 246 sunt . . . ut manus praelongae pedes simiarum, sed vestigium -ae simile faciunt. 28, 57 -am alterna manu scalpere. QVINT. inst. 11, 3, 99 *digiti* extremi -am circa ima pollicis premunt. 11, 3, 114 dextrae se frequenter accommodat manus sinistra, sive in digitos argumenta digerimus sive aversis in sinistrum -is abominamur sive eqs. ITALA Is. 40, 12 (Hil. trin. 1, 6) qui tenet caelum -a et terram pugillo (gr. *συνδαμῆ*, Vulg. palmo. inde: IREN. 4, 19, 2 [4, 33, 1 H.] audistis mensos esse caelos in -a. HIL. trin. 1, 6 universitas caeli -a dei tenetur. *ibid.* ter; item de manu dei: PRVD. apoth. 861 numquid et ungues sunt claudere flexibiles patulam seu tendere -am?). MARCELL. med. 16, 33 salis quantum intra -am tenere potest. ITIN. Anton. Plac. rec. A 22 *Christi* manus ambas apparent et digiti et -ae in ipsa petra. al. inde de planta pedum anserum: PLIN. nat. 10, 52 Messalinus Cotta . . . -as (plantas cod. unus) pedum ex his anseribus torrere . . . repperit. in imag.: PLIN. nat. 11, 123 aliorum animalium cornua fudit in -as natura digitosque emisit ex iis (cf. de cornibus p. 142, 79). 2 in mensura (sc. longitudinis vel latitudinis, v. p. 141, 61 sqq. et cf. l. 20 sqq.; quantitatis v. l. 25 necnon p. 141, 64): VARRO rust. 3, 7, 4 intus ternarum -arum (-orum *Iucundus*) ex omnibus partibus columbaria esse oportet. PLIN. nat. 7, 28 Onesicritus, quibus locis Indiae umbrae non sint, corpora hominum cubitorum quinum et binarum -arum (-orum *Mayhoff*) exsistere refert. VVLG. iud. 3, 16 gladium . . . habentem . . . capulum longitudinis -ae manus (*Itala Lugd.* palmum). thren. 2, 20 parvulos ad mensuram -ae. ad vocem q. e. palmus trahere possis: AVSON. Mos. 132 gobio, non geminis maior sine pollice -is.

C transit plus minusve in actionem -a feriendi vel alapam datam (fortasse quaedam ad p. 142, 8 trahere mavis; vix huc iam MANIL. 5, 164, v. vol. VIII 1166, 55 sqq.): ITALA Is. 50, 6 (Tert. adv. Marc. 3, 5. al.) dorsum meum posui in flagella, maxillas autem meas in -as (gr. *δέδωκα . . . εἰς ἁρπίσματα*, Vulg. vellentibus, Hier. ad l. alapas. inde IREN. 4, 33, 12 [4, 55, 3 H.] ad -as [al.]. COMM. apol. 355 maxillas . . . meas -is feriendas iniquis praebui). III Esdr. 4, 30 Weber (= VVLG.) -is caedebat concubina regem de sinistra manu. Matth. 26, 67 (cod. q, sim. al. et VVLG.) -as in faciem ei dederunt (gr. *ἐράσσαν*, sim. Ioh. 18, 22 et 19, 3 [cod. a al.; cod. f et Vulg. alapam, gr. *ἁρπίσμα*). OP. imperf. in Matth. 28 p. 779 siquis . . . propter disciplinam -am alicui dederit. PASS. Thom. 8 Z. [seq. plaga, sed cf. 9 p. 142, 16]. PASS. Firm. 7. CE 629, 9 mater . . . cottidie fletus dat et in pectore -as). CYPR. patient. 7 (in *lusu verborum*) ut . . . -is in faciem verberaretur, qui -as veras vincentibus tribuit (spectat ad Matth. 26, 67 vel Ioh. 18, 22 supra ut: HIL. in Matth. 32, 3 in -is . . . atque sputis . . . universa in eum contumeliarum genera exercebantur. ORIG. in Matth. ser. 113 p. 235, 24 usque ad -as humiliavit se Christus. al.). HIL. in psalm. 143, 16 iniqua dextera est, cum -is caedit eqs. RVFIN. Adamant. 1, 15 propter exiguum -ae unius iniuriam. al.

II fere i. g. *φοῖνιξ*, de arbore eiusque partibus (dictum esse videtur ad imaginem manus humanae, quae subest formae sive rami sive ipsius arboris; resp. gr. *φοῖνιξ*, nisi alia adnotantur; ad rem v. Steier, RE s. v. Phoinix): A de ramo arboris: 1 ramus est signum victoriae sim. (ad metonymias v. sub b). syn. vel iuxta pos.: corona VARRO ling. 5, 62 VERG. Aen. 5, 111 VITR. 9 praef. 1. 3 SEN. epist. 78, 16 PLIN. nat. 8, 161. et saepius, praemium VERG. Aen. 5, 346 SEN. epist. 78, 16 SIL. 16, 517 STAT. Theb. 6, 810 MART. 11, 33, 1. al., honor OV. met. 7, 543 SYMM. epist. 1, 96 PS. AVG. serm. ed. Mai 55, 1. al., triumphus OV. hal. 67 CYPR. zel. 16 OPT. PORF. carm. 9, 21 PRVD. perist. 4, 77. al., tropaeum GRAT. 249 APVL. met. 10, 25, 2 OPT. PORF. carm. 9, 1. al., gloria SEN. contr. 10 praef. 13 PLIN. nat. 9, 122. 14, 148. 15, 8 PROSP. epigr. 30, 8. al., victoria PLIN. nat. 10, 47 SIL. 7, 456 IVV. 8, 58 FIRM. math. 8, 7, 5 AVSON. 366, 10 p. 107 P. al. locutione 'hoc mihi -a est' sim.: PROP. 2, 9, 40 PLIN. nat. 31, 41 AVSON. 12, 2 p. 323 P. CE 906, 10 PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 9 p. 613. 1, 13 p. 623 CLAVD. 15, 238 CIL XII 949. al., cum inf. '-a mihi est hoc facere' sim.: OV. am. 3, 14, 47 CYPR. zel. 15, 16 HIER. epist. 22, 23, 3. al.

a proprie et imagine perspicua (quae saepius discerni non possunt, e. g. l. 82 sqq.): α in certaminibus, ludis sim. (v. Steier l. c. p. 401, 17 sqq.): ① ludis scaenicis: PLAVT. Amph. 69 (versu non sano) sive qui ambissent -am histrionibus sive cuiquam artificii eqs. (Poen. 37 ne -a detur quoquam a. iniuria). TER. Phorm. 17 in medio omnibus -am esse positam, qui artem tractent musicam

(SCHOL. p. 127, 17 victoriam laudis). CIC. Phil. 1, 36 nisi forte Accio tum plaudire et sexagesimo post anno -am dari, non Bruto putabatis. Att. 4, 15, 6 -am tulit *Antipho actor*. HOR. epist. 2, 1, 181 valeat res ludicra, si me -a negata macrum, donata reducit opimum. OV. fast. 5, 189 clamata . . . -a theatri. trist. 2, 506 plauditur et magno -a favore datur. in imag.: PLAVT. Trin. 706 facile -am habes, . . . vicit tua comoedia; hic agit magis ex argumento et versus melioris facit. ② ludis gladiatorii: in imag.: CIC. S. Rosc. 17 plurimarum -arum vetus ac nobilis gladiator habetur *T. Roscius Capito* (item per ironiam: 84 alias quoque suas -as cognoscet [SCHOL. Cic. Gron. p. 311, 16 -as . . . dicimus victorias gladiatorum]). 100 multas esse infames eius -as, hanc primam esse tamen lemniscatam, quae Roma ei deferatur. fortasse huc pertinet: APVL. met. 10, 25, 2 multarum -arum spectatus proeliis medicus). Phil. 11, 11 quinquens absolutus est *Iulius Caesar Strabo*: sexta -a urbana etiam in gladiatore difficilis. proprie: MART. epigr. 29, 9 misit utrique rudes et -as Caesar utrique. SVET. Cal. 32, 2 more victorum cum -a discucurrit *Caligula murmillone caeso*. LAMPFR. Comm. 12, 11 tantum -arum gladiatoriarum confecisse *Commodum* . . . , ut mille contingeret. FIRM. math. 8, 7, 5 post multas -as innumerabilesque victorias. CIL II 1739, 2 opl(omachus) -aru(m) XX (item gen. accedente numero: INSCR. Année Epigr. 1962 n. 49 [Cordubae Hispan.]. v. etiam CIC. S. Rosc. 17 et APVL. supra). ③ curriculis equorum sim. (selecta post OV.): LVCR. 4, 989 quasi de -a summas contendere viris equos somniantes. CIC. Brut. 173 cum -am iam primus acceperit *auriga*. VERG. georg. 1, 59 Eliadum -as Epiros equarum mittit. 3, 49 Olympiacae miratus praemia -ae (SOL. 9, 14 Pythias et O. -as). 3, 102 gloria -ae. HOR. carm. 1, 1, 5. 4, 2, 18 quos Elea domum reducit -a caelestis pugilemve equumve (SEN. Ag. 919 STAT. Theb. 10, 234). PROP. 3, 9, 17 est quibus Eleae concurrit -a quadrigae. OV. met. 7, 543 equus degenerat -as (cf. trist. 4, 8, 19 inhonestet). fast. 4, 392 prima . . . ventosis -a petetur equis. al. SEN. Thy. 410 -am paterno non semel curru tuli. al. PETRON. 70, 13 (in aposiopesi) si prasinus proximis circensibus primam -am. ACT. Arv. a. 87 II 37 magister victores -is et coronis argenteis honoravit. al. MART. 11, 33, 1 saepius ad -am prasinus . . . pervenit. al. SVET. Nero 5, 2 ut . . . in praetura mercede -arum aurigarios fraudaverit *Neronis pater*. 22, 2 -arum numerum ampliari. CIL VI 10047^c, 3 mille -as complevi in factione prasina equis his (10053, 21 sibi). 33946, 4 Gigas agit(ator) factionis prasinae vicit -as in biga (. . .) XXVI, maiores II (10049^a, 3. 10049^b, 4. 10063, 5. TAB. devot. Audolent 272 A 12 [al.]. cf. l. 52). al. in imag.: AMBR. Isaac 8, 65 (respicitur Phil. 3, 14) festinantes equos (i. animas humanas), qui priores perveniant ad bravium Christi, quo prius inponatur -a cervicibus. ④ ludis variis (v. etiam HOR. supra l. 29; selecta inde a SEN.): VERG. Aen. 5, 70 cuncti adsint meritaque expectent praemia -ae. 5, 111 sacri tripodes viridesque coronae et -ae pretium victoribus. 5, 346 subiit -ae *Diores*. al. HOR. epist. 1, 1, 51 cui sit condicio dulcis sine pulvere -ae? LIV. 10, 47, 3 -ae . . . tum primum translato e Graeco more victoribus datae. VITR. 9 praef. 1 uti . . . cum -a et corona ferant laudes *athletae*. VAL. MAX. 8, 15, 4. 9, 12, 9. CIL VI 33950, 4 (a. 35) Fuscus, cursor prasini, . . . una -a rev(ocatus) bis eandem vicit (cf. supra l. 40). SEN. benef. 5, 2, 2 meliorem -a declarat (cf. CASSIOD. var. 2, 28, 1 *athletam* populis -a designat esse victorem). GELL. 3, 6, 3 (citat *Plutarchum*) in certaminibus -am signum esse placuit victoriae, quoniam ingenium ligni eiusmodi est, ut urgentibus opprimentibusque non cedat. al. in imag.: HOR. carm. 3, 20, 12 arbiter pugnae (sc. inter amatores) posuisse nudo sub pede -am fertur. PROP. 2, 9, 40 *Amores*, tela figite certantes atque hanc mihi solvite vitam: sanguis erit vobis maxima -a meus. OV. ars 2, 3 laetus amans donat viridi mea carmina -a (lauro vel myrto var. ll.), praelata Ascreae Maeonioque seni. al. in certo loco *tabulae lusoriae*: INSCR. Année Epigr. 1949 n. 81 (Romae, saec. III/IV) vi(c)tor -a (sc. vox ponitur pro effigie rami locum victoriae significans. cf. monogramma ꝑ INSCR. Ann. Ist. Arch. Rom. 49, 1877, 58 sqq. al., si solvendum p(alma) felicit(er); v. Lamer, RE XIII 2005, 47 sqq.).

β in religione, pompa sim.: ① apud paganos, Iudaeos: ② -a dedicatur deis variis: ab imperatore triumphante: TAB. triumph. Barberin. I (CIL I² p. 77) (M.) Aemilius Lepi(d)us it(e)rum ex Hispania prid. K. Ian. triumphavit, -am de(dit) (*ibid.* 23tes). a variis: TIB. 1, 9, 82 Veneri . . . merenti fixa notet casus aurea -a (parma Scaliger, v. sub illa voce) meos (CIL X 1598, 6 [pertinet ad deam incertam]. cf. p. 145, 3 et 53). INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 256, 7 Saturno -a(m) arg(enteam) fecit *Diopanthus* (item Saturno: INSCR. lat. Tun. ed. Merlin 709, 9. *Aesculapio et Pantheo*: 868^b, 3 posuit. cf. INSCR. Dessau 5471^b genio munic(ipi) C. I. Nerto-brigae -am ex argenti (p.)). ③ pertinet ad deam *Victoriam*: VARRO ling. 5, 62 cum corona et -a est *Victoria* (item de deae *imagine* bus: SPART. Sept. Sev. 22, 3 die circensium cum tres *Victoriolae* more solito essent locatae gypseae cum -is [*ibid.* iterum]. CIL VIII 6981 Iovis Victor . . . ferens in manu dextra . . . *Victoria(m)* -am ferentem). MAT. carm. frg. 3 dum dat vincendi praepes *Victoria* -am. MART. 10, 50, 1 frangat *Idumaeas* tristis *Victoria* -as morte *Scorpi aurigae*. CLAVD. 24, 205 -a viridi gaudens *Victoria*. CE 1905, 1 (saec. [Adkin])

IV vel V) ales, homo, nume(n), virtus et gloria pal(mae) (*scd de victore in certamine pedestri cogitat Lommatzsch ad l.*). © *vario usu*: APVL. met. 11, 10, 4 *Isidis antistes* ibat tertius attollens -am auro subtiliter foliatam. 11, 11, 1 Anubis . . . dextera -am virentem quatiens. PAP. Oxyrh. 519 b, 18 (*saec. II; in κομασία παλμών*). ITALA II Macc. 10, 7 (rec. L, *sim. VVLG.; de festiuitate tabernaculorum*) tyrsos et ramos virides et -as habentes deo. 14, 4 (rec. L, *sim. VVLG.*) venit ad regem Demetrium *sacerdos summus Alchimus* . . . offerre ei auream coronam et -am et . . . tallos. EVAGR. vita Anton. 82 pagano- rum opificum praesidia aduersus Christum comparata cum assumptione -arum: quod idololatriae apud Alexandriam insigne est. DRAC. Romul. 7, 58 tot bona proueniant sponsis, quot dextra parentum iungit amoriferas per festa iugalia -as. CORIPP. Ioh. 6, 173 lauros current -asque ferentes huius *ductoris* adventu.

① *apud Christianos*: ① -am tenet martyr *sim.*: ITALA apoc. 7, 9 (cod. g al., *sim. VVLG.*) turba multa, . . . stantes . . . ante agnum, amictos stolas albas, et -ae in manibus eorum (*cf. TERT. scorp. 12 p. 174, 2 albatii et -is victoriae insignes revelantur martyres, scilicet de Antichristo triumphantes*). PRVD. cath. 12, 132 -a et coronis luditis *parvuli ab Herode occisi*. MAX. TAVR. serm. 68, 2 M. per -am dextera martyris honoratur. VEN. FORT. carm. 10, 7, 20 fulget . . . in reliquis (*sc. in senatu caelesti*) -a corona fides. SACR. Greg. 73 (cod. O) in futuro cum -a victorie . . . tibi valeant apparere *Christiani* (*antea*: -arum . . . ramos). PASS. Mar. Iac. 11 in manu dextera -am viridissimam praefereus *puer martyr. in lusu significationis*: POTAM. subst. 14 Migne suppl. 1, 207 -a dicitur *crux e ligno -ae facta*, quam Christus caelos repetens . . . triumphato hoste portaret.

② -am tenent salutantes: PEREGR. Aeth. 31, 2 infantes cum ramis vel -is occurrerunt domino (*ibid.* ramos -arum. *item respicitur Matth. 21, 9*: HIER. epist. 22, 41, 3 -as victoriae sublevantes *parvuli*. MAX. TAVR. serm. 68, 3 M. significans . . . oblati -is ipsum Christum mundi esse victorem [*ibid.* eriguntur . . . tollantur]). ITIN. Anton. Plac. rec. A 40 occurrentes mulieres . . . -as in manibus portantes. *in nomine festiuitatis*: Ps. AMBR. serm. 31, 1 p. 667^c ut . . . eandem festiuitatem -arum sive olivarum vocitemus (*antea*: ramos -arum). SACR. Gelas. 329 M. tit. dominica in -as (*cf. SACR. Greg. 73 tit. die dominico in -as [-is cod. O]*). ISID. eccl. off. 1, 28, 1 dies -arum (orig. 6, 18, 13 d. -arum ideo dicitur *eqs.*).

γ *in rebus variis*: ① -am accipiunt qui bello vicerunt: ① *imperator triumphans* (*cf. p. 144, 68. 145, 18. 26 supra*): *in imag.*: VERG. georg. 3, 12 primus Idumaeas referam tibi, Mantua, -as Aonio vertice rediens. Aen. 7, 655 insignem -a . . . currum victoresque ostentat *Aventinus* equos (CLAVD. DON.: *vehabatur curru cum signo -ae more scilicet triumphantis*). *proprie*: OPT. PORF. carm. 9, 10 (*de Constantino*) Camenae mittite compositas in tempora mitia -as (*v. Polara ad l.; formam -ae imitatur carmen, cf. schol. carm. 9*). 9, 21 *si velit Musa* meritum iustis tot reddere nobile -as. AVSON. 4, 7 p. 323 P. Augusto dabitur . . . proxima -a Valenti. SIDON. carm. 5, 5 post -am palmata venit *Maioriano*. DRAC. Romul. 5, 319 (*inter insignia*) hederiae, lauri, quercus et -a triumphii. *inde in nomine loci* (*v. Scherling, RE s. v. Palma Aurea*): ANON. Vales. 12, 66 ingres- sus urbem venit *Theodericus* ad senatum et ad -am populo adlocutus *eqs.* (*item de Theoderico*: VITA Fulg. p. 55 L. in loco qui -a Aurea dicitur). PASS. Restitut. 4 (BHL 7197) iactaverunt eum *Restitutum decollatum* iuxta arcum triumphii (*sc. Septimii Severi*) ad -am.

② *victores varii*: SEN. Phoen. 638 victor . . . licet fratris spolia deiecti geras: frangenda -a est (*imagine eadem*: CVRT. 9, 2, 29 ne infregeritis in manibus meis -am, qua Herculem Liberumque patrem . . . aequabo). Ps. QVINT. decl. exc. Monac. 4 p. 360, 6 pugnans pro patria vicit *iuuenis* et cum -a receptus est in patriam. IVST. 14, 4, 17 tot bellorum -as laureasque una secum victori tradentes *Alexandri milites*. RVFIN. Orig. in Ios. 8, 7 p. 345, 6 quid . . . aliud est 'sanctificare bellum' nisi . . . pro -a victoriae virtutis merito coronari a Christo. Ps. AVG. serm. ed. Mai 55, 1 si . . . vicerit miles, -is victricibus et honoribus decoratur. *al.*

③ -am accipit *causidicus* (*cf. p. 147, 1*): LAVS Pis. 31 alta . . . victrices intexunt limina (*sc. Pisonis advocati*) -ae. MART. 7, 28, 6 excolat . . . geminas plurima -a fores. IVV. 7, 118 ut tibi lasso figantur virides, *scalarum gloria*, -ae.

β *de rebus incorporeis, sc. magis magisque transit in notiones secundarias* (*imagine certaminis saepius sublucente; metonymias per varias partes distribuimus, e. g. p. 146, 53 sqq. 147, 44 sqq.*): α *fere i. q. praemium vel primus locus, summus gradus sim.* (*de gradibus proximis v. p. 146, 1. 17. 46. 147, 39. 43 et dub. p. 146, 55; opp. secundum ac tertium locum QVINT. inst. 11, 3, 6; gen. obi., ubi accedit, significat vel ea, pro quibus praemium datur [e. g. p. 146, 8. 66 sq. cf. p. 147, 31 sq.], vel ea, in quibus primus locus tenetur [e. g. p. 146, 12. 15 sqq. et 27 sqq.]. paulo aliter de aliquo RVF. FEST. 30 sub γ*):

① *in universum* (*post SEN. pauca selecta*): PLAVT. Most. 32 quo nemo . . . antehac est habitus . . . magis continens, is nunc in aliam partem (*sc. in malam*) -am possidet. TER. Haut. 709 huic . . . consilio -am do (SCHOL. p. 122, 7 victoriam. *item -am accipit res*: VARRO rust. 3, 16, 14 Siculum mel fert -am. PROP. 4, 1, 102 libris est data -a meis. BVC. Eins. 1, 16 huic semper debetur -a labori [*sc. Caesaris*

laudibus]. PLIN. nat. 14, 64 ad tertiam -am varie venere *Albana vina. al.* QVINT. inst. 11, 3, 6 Demosthenes, quid esset in toto dicendi opere primum, interrogatus, pronuntiationi -am dedit eidemque secundum ac tertium locum. *al.*). VOLCAC. carm. frg. 1, 2 multos incertos certare hanc rem vidimus, -am poetae comico cui deferant (*item -am accipiunt poetae vel oratores*: 1, 5 Caecilio -am Statio do. VARRO Men. 399 in argumentis Caecilius poscit -am. CIC. de orat. 2, 227 admiror te . . . non huius rei [*i. facetiarum*] quoque -am ut ceterarum Crasso detulisse. 3, 143 docto oratori -a dandast. SEN. contr. 10 praef. 13 suas. 2, 16 MART. 4, 23, 4 QVINT. inst. 10, 1, 52. IVV. 11, 181 dubiam [*cf. AVSON. 191, 16 p. 49 P. ancipitem. al.*]). VARRO rust. 2, 1, 11 *Scrofae* haec aetas defert rerum rusticarum omnium -am. 3, 6, 2 *pavoni* natura formae e volucris dedit -am (*item -am accipit animal*: LVCAN. 9, 787 Cinyphia inter pestes tibi *sepi* -a nocendi est. PLIN. nat. 32, 59 cum -a mensarum . . . tribuatur *ostreis* [*cf. 32, 153 Helopi -am saporis inter pisces multi dedere. AVSON. 398, 22 p. 227 P. ostrea Burdigalensis* inter cunctas -am meruere priorem. MACR. Sat. 3, 16, 12 Varro pisci Tiberino -am tribuit]. *al.*). SEN. epist. 83, 24 cum penes te -a fuerit (*item in bibendo*: PLIN. nat. 14, 148 M. Antonius avidissime adprehenderat hanc -am). PLIN. nat. 35, 67 in liniis extremis -am adeptus *Parrhasius pictor* (*cf. QVINT. inst. 12, 10, 7 Polyclito a plerisque tribuitur -a*). CIL II 6260, 5 (*sculptum in lapide anuli cum imagine -ae*) -a tua est. *al.*

② *in meritis, virtutibus*: ① *varia*: ITALA Phil. 3, 14 (Tert. resurr. 23. *al.*) persequor ad -am incriminationis (*gr. βραβεϊον*, Ps. Cypr. singul. cler. 11. *al.* -am supernae vocationis, *Vulg. bravium*). OPT. PORF. carm. 9, 1 domino virtutum tradite -am (LVST. 15, 3, 16 -am virtutis inter ceteros tulit *Lysimachus*. VICTRIC. 5 in disparili sorte parilis -a v. est. PROSP. epigr. 23, 5. 60, 6. *al.*). ZENO 2, 45 (1, 33, 3 L.) sponsionis suae -am fortiter retinens *fidelis populus*. GAUDENT. serm. praef. 38 G. ut -am patientiae auferat *diabolus* fortissimo bellatori *sc. Iob*. AMBR. exc. Sat. 1, 24 ut . . . -am efficaciae reportares. in psalm. 118 serm. 16, 14, 1 -am castimoniae . . . usque ad angelorum conversationem . . . evehere. HIER. epist. 39, 7, 2 unam -am castitatis accepimus *Blesilla et Anna*. c. Lucif. 22 nemo potest Christi -am sibi assumere. VVLG. deut. 25, 1 quem iustum esse perspexerint *iudices*, illi iustitiae -am dabunt. RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 5 p. 254, 14 ut . . . perfectionis . . . -a vincentem perducatur ad deum. AVG. anim. 2, 10, 14 ut . . . baptizatus ad -am *perducatur*, quae est parata per gratiam. CONC. S II 3, 2 p. 90, 15 Flaviano -am et sanctae vitae et mortis tribuit gloriosae *synodus Chalcedonensis* (*gr. II 1, 3 p. 121, 36 βραβεϊον. al.*). ② *in martyrio*: TERT. spect. 29 p. 28, 4 in his *virtutibus christianis* tibi circenses ludos interpretare . . . ad martyrii -as gloriare (RVFIN. Basil. hom. praef. quamvis . . . beatus Cyprianus primam m. -am felici cruore mercatus sit, haud segnius . . . Basilius secundam -am confessionis indeptus est. SACR. Leon. 1291 VAL. CEM. hom. 15, 5 p. 741^a. *al.*). CYPR. epist. 10, 4 -am quam meruit accepit *Mappalicus*. 39, 3 *martyres* spiritales dei militis . . . -as domini et coronas industri passione meruerunt. Ps. DAMAS. epigr. 79, 9 Gordianus, Christi quem -a coronat. PRVD. perist. 2, 32 dies praedicta -am praestitit *Laurentio*. 5, 539 tu solus, *Vincenti*, . . . bravii duplicis -am tulisti. *al.*

③ *fere metonymice respicitur*: ① *successus, consummatio felix, labor feliciter confectus*: AVSON. 12, 2 p. 323 P. (*loq. statua*) qui signum Pallados . . . fecit, *eius* tertia -a ego sum. RVFIN. Orig. princ. 3, 5, 7 p. 278, 15 subiectio Christi ad patrem . . . suscepti ab eo operis -am declarat. AVG. civ. 22, 8 p. 568, 31 D. -am tanti laboris (COD. Theod. 6, 28, 3 post -am l. emeriti. v. l. 65). LEO M. epist. 111, 3 (Conc. S II 4 p. 64, 9) *deus* vobis praeter regiam coronam etiam sacerdotalem conferat -am. CASSIOD. var. 11, 31 decet -ae praemia consequi, qui sacramentis militaribus videntur esse perfuncti. 11, 35, 2 tales *militis bene meritos* . . . tardare piaculum est, quia post -am nemo dilatus est (*v. COD. Theod. supra*). ② *merces*: RVFIN. hist. 4, 16, 1 victoriae suae -am martyrium percepit a domino *Iustinus*. Orig. in cant. 1 p. 108, 17 quasi laboris sui consecuta *sponsa* iam -am (MAX. TAVR. serm. 73, 4 M. l. quaedam -a sit soporis oblivio. CORIPP. Ioh. 1, 524 o Romana manus . . . nostri -a l. v. l. 57 et *cf. CASSIOD. var. 9, 8, 1* propositi nostri est honestos labores -a remunerationis ornare). CLAVD. 15, 238 Gildonisne salus tanti sit -a furoris? ENNOD. dict. 7, 1 p. 443, 10 ubi orationis -a, si hic in *auditoriis* gratia taciturnitati? CE 708, 4 (*a. 539*) tu *coniunx mortua* . . . cottidiae expectabas videre proxima(m) -a(m), *sc. vitam meliorem*.

β *fere i. q. victoria* (*exempla notabiliora*): ① *in universum*: RHET. Her. 4, 39, 51 inimici . . . sanguinolentum -am crudelissima victoria potiti (*an ad ap? cf. Ov. am. 2, 5, 12 ferreus est . . . cui petitur victa -a cruenta rea*). CATVLL. 62, 11 non facilis nobis, aequalis, -a parata est. PROP. 4, 1, 140 tibi victrices, quascumque labore parasti, eludet -as una puella tuas. *al.* Ov. am. 3, 14, 47 prona tibi vinci cupientem vincere -a est. epist. 15 (16), 140 in dubium Veneris -a futura fuit (*item de iudicio Paridis*: STAT. Ach. 1, 69 sic Phrygiae pensamus gaudia -ae? TIBERIAN. carm. 2, 17). met. 6, 50 stolidae . . . cupidine -ae in sua fata ruit *Arachne*. LIV. 38, 53, 3 ut vos, *Quirites*, de P. Africano -am peteretis (peti feretis *Madvig*). GRAT. 249 haec ultima (*i. summa*) -a tropaei . . . tibi divum concessa

[Adkin]

favore. VAL. MAX. 8, 1 absol. 8 -am non ex alio ferre, sed de se dare merebatur *Valerius Valentinus accusator*. SEN. Thy. 1097 (*Atreus de Thyestis liberis immolatis*) nunc parta vera est -a. IREN. 5, 21, 1 quemadmodum accepit -am mors per hominem (*i. Adam*) adversus nos, sic eqs. QVEROL. p. 61, 19 R. multarum -arum hic *parasitus* est. VEG. mil. 3, 5 (*inter signa vocalia militaria*) sicut in vigiliis vel in proelio pro signo dicitur, ut puta 'victoria', '-a', 'virtus' eqs. HIER. c. Lucif. 19 coeperunt . . . Valens et Vrsacius . . . -as suas iactitare. EPIST. pontif. 391 Conc. S I 2 p. 107, 27 adfuit -ae qui contentioni non defuit *Petrus synodo in spiritu praesidens*. al.

① *in meritis, virtutibus*: A *varia*: CYP. zel. 15 quae iustitiae -a est, quae corona, esse te talem eqs. 16 libidinem subegisse continentiae -a est (*postea: corona patientiae*). PAUL. NOL. carm. 16, 255 nunc aliam confessoris cognoscite -am: vicit avaritiam (*item de Felice*: 23, 314 ingentes cui contulit *deus* olim nobilibus titulis benedicto nomine -as, quas . . . continuat . . . clementia Christi. 27, 203 quia nostra tuae sunt gaudia -ae). AVG. gen. ad litt. 11, 6 p. 339, 16 an quia . . . est -a gloriosior non consensisse temptatum quam non potuisse temptari? CIL XII 949, 3 Hilarius, cui -a obitus et vivere Christus. al.

② *in martyrio*: AVG. civ. 8, 27 p. 366, 22 D. ut . . . nos ad imitationem talium coronarum atque -arum . . . adhortemur. SACR. Leon. 3 quos *dies* insignes confessorum tuorum et martyrum -ae . . . sacraverunt. 107 nos beatorum martyrum -as . . . venerantes. al. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 32, 1 G. hodie . . . sacras septem martyrum *Macchabaeorum* -as . . . fides catholica concelebrat (*cf. infra l. 50*). PAUL. PETRIC. Mart. 2, 171 inquit *Martinus* . . . quonam tam clarae stemmata -ae tempore . . . promeruisset *martyr*. CASSIOD. in psalm. 118, 157 inde . . . numerosa -a venit ecclesiae. al.

γ *fere i. q. gloria, fama sim.*: CIC. Cato 19 quam -am utinam di immortales, Scipio, tibi reservent, ut avi reliquias persequere! LIV. 28, 41, 8 egregiam istam -am belli Punici patrati petis? MART. 12, 94, 10 epigrammata fingere coepi: hinc etiam petitur iam mea -a tibi. QVINT. inst. 1, 2, 24 ea nobis *pueris* ingens -a (*sc. in classe declamatoria praecedere*). RVF. FEST. 30 ut ad hanc ingentem de Gothis etiam *Babyloniae* tibi *Valenti* -a pacis accedat. AVSON. 192, 7 p. 50 P. -ae forensis . . . decus *Alcimus*. AMM. 17, 13, 21 *variae* . . . -ae *victoriarum* accessit eorum *Limigantum* quoque supplicatio. VEG. mulom. 3, 6, 4 curibus *Cappadocum* gloriosa nobilitas, *Hispanorum* par vel proxima in circo creditur -a. PAUL. NOL. epist. 5, 5 (*ad Sulpicium Severum*) tu . . . facundi nominis -am tenens. RVT. NAM. 1, 505 plus -ae est illos inter voluisse placere eqs. (*opp. pudor*). SACR. Leon. 1104 ad obscurandam perfectae continentiae -am. VEN. FORT. carm. 1, 15, 10 (*de Leontio*) militiae crevit -a secunda tuae. al.

c *transfertur ad homines (rem corpoream PLIN. nat.): α ad eum qui -am meretur*: VERG. Aen. 5, 339 *tertia* -a *Diores* (*pendent MANIL. 1, 787 SIL. 16, 503. 16, 573*). PLIN. nat. 31, 41 *frigoris salubritatisque* -a *praeconio urbis Marcia aqua* est. CASSIOD. inst. 1, 22 *famosorum* -a *certaminum Augustinus*. VEN. FORT. carm. 4, 3, 1 -a *sacerdotii* . . . *Tetrice* (*item in appellatione*: 5, 16, 3 *meriti pia* -a, *Gregori*). 10, 15, 3 *mater Macchabaeorum* septem -as caelo transmissit ab alvo (*cf. supra l. 25*). carm. app. 1, 270 p. 378 *fulgida* -a *Petrus*. 1, 356 p. 380 (*de beata Maria*). β *ad eum qui vincendus est*: SIL. 4, 390 *ultima* restabat . . . -a . . . *Virbius*.

2 *cetera exempla (vix huc PAP. Mich. 449, 2. 10, v. sub B)*: a *proprie*: α *in funibus, tegetibus sim. fabricandis*: VARRO frg. Non. p. 483, 38 [qui e busso aut] (*Muret, quibus alme codd.*) lino quid faciunt vel -a (*pluma scribendum suspicatur Lindsay. item sing. generali*: rust. 1, 22, 1 quae fiunt de cannabi, lino, iunco, -a, scirpo, ut funes, restes, tegetes). VITAE patr. 5, 4, 5 faciebat . . . plectam de ipsis -is (*gr. Cot. p. 357^A βατων. 5, 7, 1. cf. PALLAD. hist. mon. II 17 plectebat -as [altera versio I 12 torquentem de -is funes. gr. p. 78, 6 B. θαλλούς]*). 5, 6, 18 *modicas* -as habeo quas operor (*gr. Nau 1909 p. 369 n. 263 βαια. 5, 7, 9 infudit [gr. Cot. p. 531^A θαλλία]*). ARATOR act. 1, 741 *sporta solens texti iuncis* -isque vicissim tegmina dat Saulo (*explicatur allegorice 1, 743*): -a *coronis* semper inest). β *in pavimento verrendo*: HOR. sat. 2, 4, 83 *lapides varios lutulenta radere* -a. MART. 14, 82, 1 in pretio scopas testatur -a fuisse. γ *cum respectu formae transfertur ad manipulum, fasciculum (cf. p. 155, 75)*: ZENO 2, 45 (1, 33, 1 L.) *exsultat aestas* . . . in frumenti varias moles *spiceam feliciter contundens* -am (*an respicitur forma spicae ramo -ae similis?*).

B *de fructu arboris (metonymice CATO cum COLVM. et PLIN.; in sing. generali*: VARRO Men. 403 *lvs colleg. eborar. MARCELL. med. 27, 54; de genere et varietatibus agit PLIN. nat. 13, 34. 13, 41 sqq.)*: CATO agr. 113, 1 *suffito testam certa et schoeno et -a, quam habent unguentarii (respici videtur materia ad unguenta faciendā adhibita ex dactylis confecta [sed v. Goujard ad l.]; item fortasse COLVM. 12, 20, 5 adici debent hi odores: . . . nardum gallicum, costum, -a, eqs. PLIN. nat. 14, 107 vinum aromatiten . . . factitatum ex . . . cinnamo, croco, -a, asaro. cf. PERS. 6, 39 infra. potius de parte floris -ae q. d. σπάθη cogitat Steier, loc. cit. 400, 64 sqq.)*. VARRO Men. 403 -a *Aegyptia (describitur PLIN. nat. 12, 103 [inde SOL. 32, 36]. item cum nomine loci vel regionis genus indicante*: PLIN. med. 1, 25, 7 *Thebaicae [MARCELL. med. 20, 25 infra]. CHIRON 841 Suriacas*). CIL I² 2520, 15

polliciarus (*i. pollicearis*) illi *Cerbero* te daturum tres victimas, -as, *caricas, porcum nigrum*. Ov. met. 8, 674 hic mixta est rugosis *carica* -is (*cf. fast. 1, 185 quid volt -a sibi rugosaque carica, dixi*). SCRIB. LARG. 109 ad stomachi dolorem et inflationem: -arum *aliquantum, anethi aliquantum* eqs. 148 -ae *cariotae xxx (inde MARCELL. med. 26, 6. cf. 20, 25 -ae cariotae Thebaicae)*. PERS. 6, 39 postquam sapere urbi cum pipere et -is venit nostrum hoc maris expers (*an spectat ad unguenta? cf. Jahn ad l.*). PLIN. nat. 6, 161 *vinum . . . -is exprimere (MARCELL. med. 27, 9 -ae exprimuntur prelo aut coclea. ut supra in vino faciendo*: PLIN. nat. 14, 102). 13, 34 in Arabia languide dulces traduntur esse -ae. 23, 97 a vitibus oleisque promixa nobilitas -is. al. IVS colleg. eborar. (CIL VI 33885) 9. CIL IV 5380, 22. PAP. Mich. 449, 2 et 10 (*saec. II, contextu manco; vix de ramis*). SOL. 35, 9 pecuniam nesciunt, -is *vicitant Esseni*. EDICT. imp. Diocl. 6, 83 L. {p}almas (*ubi exemplum Strat. palmulas*). CHIRON 398 (*item VEG. mulom. 2, 91, 5. sed cf. Pelagon. 396 palmulas ut 370, ubi resp. VEG. mulom. 3, 28, 30*). al. MARCELL. med. 27, 9 *purgatarum. 27, 28 -ae ex litore. 27, 54 pinguissimam. al.*

C *de arbore ipsa (saepe in sing. generali, e. g. VARRO rust. 1, 41, 5 VERG. georg. 2, 67 COLVM. 3, 1, 2. exempla attulimus post Ov. selecta pauca. de specie, generibus sim. v. André, Lex. des termes de botan. 235 et Steier, RE s. v. Phoenix; de -a, quae fert myrobalanum PLIN. nat. 23, 98 v. vol. VIII 1745, 80, de -a elate PLIN. nat. 1, 23, 53. 12, 134. 23, 99 v. vol. V 2, 323, 45 sqq.; -a fusius describitur PLIN. nat. 13, 26 sqq.)*: LABER. mim. 133 *amor tuus . . . tam quam -a firmiter crescit*. VARRO frg. Serv. Aen. 3, 444 in foliis . . . -arum *Sibyllam* scribere solere (*item inscribuntur: 6, 74, v. etiam vol. VI 1, 1012, 69 sqq.; in funibus, sportis fabricandis*: PLIN. nat. 16, 89. 19, 31 HIER. vita Pauli 16. al. [cf. p. 147, 55 sqq.]. et saepius). rust. 1, 7, 7 *quaedam non possunt vivere nisi . . . in mari, ut scribit Theophrastus -as et squillas (hist. plant. 1, 4, 3. item de -a marina*: PLIN. nat. 13, 138. 28, 255). 1, 41, 5 -a . . . in crescendo tarda. CIC. Verr. II 5, 87 *nautae coacti fame radices -arum agrestium . . . colligebant (item radices cibus sunt*: 5, 99 EVSTATH. Basil. hex. 5, 1, 7. *de genere eodem*: CIC. Verr. II 5, 99 -arum *stirpibus [ibid. 131]. cf. COLVM. 3, 1, 2 campestris*). leg. 1, 2 *Vlixes Deli se proceram et teneram -am vidisse dixit (AVIEN. orb. terr. 1203 p. fluctu . . . -arum. al.; sim. de altitudine*: VERG. georg. 2, 67 *ardua [cf. APVL. mund. 36 -arum ardua]*. VAL. MAX. 1, 8, 2 *excelsae altitudinis [cf. PLIN. nat. 8, 29 excelsiores]*. PLIN. nat. 16, 125 in longitudinem excrescunt -a *sim.* LACT. Phoen. 69 *aerio sublimem vertice -am. al.*). CAES. civ. 3, 105, 6 *Trallibus in templo Victoriae . . . -a . . . exstitisse ostendebatur (de eadem*: VAL. MAX. 1, 6, 12 PLIN. nat. 17, 244. *item est omen sim.*: Ov. fast. 3, 31. LIV. 24, 10, 6 *viridem arsisse. 43, 13, 5. 43, 13, 6. PLIN. nat. 17, 244 Romae in Capitolio in ara Iovis . . . enata -a victoriam triumphosque portendit*. QVINT. inst. 6, 3, 77. SVET. Aug. 94, 11 *arborem -ae reperitam conservari ut omen victoriae iussit Caesar*). VERG. georg. 4, 20 -a . . . *vestibulum alvarii . . . inumbret*. Ov. met. 6, 335. 10, 102 *lentae, victoris praemia, -ae (item de flexibilitate*: PLIN. nat. 16, 223 GELL. 3, 6, 2). 15, 396 *tremulae . . . in cacumine -ae phoenix nidum construit*. PLIN. nat. 13, 111 -arum *magnitudine et suavitate (cf. MAX. TAVR. serm. 68, 2 M. suavis ad cibum). 16, 223 -ae arbor (eadem iunctura*: SVET. supra l. 46. HIL. myst. 1, 33, 2 *arbores -arum. Ps. AMBR. epist. 2, 7 [aliter rec. altera Pass. Gerv. Protas. infra]. al., per appositionem*: ITIN. Alex. 21 -is *arboribus. Pass. Gerv. Protas. [BHL 3514] 19. ambigue*: GELL. 2, 26, 9. 3, 6 tit. 3, 6, 2). 17, 60 *arboribus quibusdam natura . . . omnino non degenerandi . . . ut . . . -ae (similiter*: MAX. TAVR. serm. 68, 2 M. non marcescit). 17, 65 *rami . . . -arum (28, 118. in religione, festivitate sim. [cf. p. 144, 67 sqq.]*: ITALA lev. 23, 40 [Ps. Philo antiq. 13, 7. VVLG. spatulas]. VVLG. Ioh. 12, 13 CORIPP. Iust. 4, 79. al.; in comparatione: VVLG. Sirach 50, 14 [gr. στελέχη φοινίκων]. et passim apud eundem. al.

III *transfertur ad res alias (de planta pedum anserum et de cornibus animalium v. p. 143, 27 sqq., de manipulo p. 147, 68)*: A *de vitis flagello, palmite*: VARRO rust. 1, 8, 6 ne vindemia facta denique discat *uva* pendere in -a aut funiculo aut vinctu. 1, 31, 3 *sarmentum vitis non ex se potest eicere vitem, quam vocant minorem flagellum, maiorem et iam unde uvae nascuntur -am. 1, 31, 4 v. p. 141, 46. COLVM. 3, 17, 4 quicquid residui fuit ex vetere -a . . . raserunt. 4, 15, 3 bima . . . praeciditur vitis proxime -am, quae ex arcu summissa est (4, 24, 11 s. novis -is. 4, 24, 12). 4, 21, 3 novellis -is semper vitis renovetur (cf. supra 4, 24, 11 novis). 4, 27, 1 si -is incientibus progemmantibusque fossorem immiseris. 4, 27, 4 siquidem evenit, ut quidam oculi trigeminis -is egerminent (antea: palmites). al. apud eundem.*

B *de rebus variis*: 1 *de parte lata et plana remi*: CATVLL. 64, 7 *caerula verrentes abiignis aequora -is*. VITR. 10, 3, 6 *remi . . . extremis progredientibus a centro -is (Rose c. ed. pr., parmis trad.) . . . impulsu vehementi protrudunt porrectam navem. 2 de parte arboris trunci, qua rami in digitorum modum oriuntur*: LIV. 33, 5, 10 ita *densos obfigunt implicantque ramis vallos, ut neque (quis cuiusque -ae stipes, neque) quae cuiusque stipitis -a sit, pervideri possit*. PLIN. nat. 14, 12 *puro . . . perductae vites dracone in -am eius arboris rumpotini, inde sub rectos ramorum digitos flagella dispergunt*. [Adkin]

17, 202 (*de ulmis*) meridianum solem spectare -ae debent, rami a projectu digitorum modo subrigi. 3 *de figura impressa in cauterizando*: CHIRON 187. 311 (*de empletico*) ures eum in cervice, -as dabis. 342 (*de paralytico*) -am dabis usque ad verticem auriculae (*ibid.* semisse, stellam, virgulam. *inde*: VEG. mulom. 2, 105, 3 de cauterere accipiet -am *iumentum eqs.*). 604 in ipsos nervos -a (*i.* -am) ustionem urito.

deriv.: palmalis et palmaris (*nisi a palmis*); palmarius, palmatianus, palmaticius, palmatim, palmatoria, palmatus (palmo), palmenis, palmesco (?), palmetum, palmeus, palmicius, palmidae, palmosus, palmula, palmusculus; *cf.* palmes, palmus.

compos.: de-, expalmo; palmifer, -ger, 1. palmipes.

v. Onom. (Palma. Ad palmam. *cf.* p. 145, 50).

palmālis, -e. a palma vel palmus, *cf.* palmaris. *i. q.* palmae (-i) mensuram exhibens: MAR. VICTORIN. gramm. VI 51, 9 metrum cubitale, pedale, -e.

palmāris, -e. a palma vel palmus. GLOSS. I Ansil. PA 195 -is: magna, pr(a)ecipua (*spectatne ad l. 35?*).

i. q. ad palmam (-um) pertinens: I spectat ad palmam arborem vel eius partem: A ad ramum arboris (ut signum victoriae): 1 -is est, qui (quod) est palma dignus, praestans, eximius: a -es sunt res: CIC. nat. deor. 1, 20 illa -is sententia est (*v. Pease ad l.*; *item per ironiam*: Phil. 6, 15 illa statua -is est, de qua . . . non possem sine risu dicere). AMBROSIAS. in II Tim. 2, 18 hoc . . . negabant, quod -e (-rium pars *codd.*) est Christianorum, ut credant se . . . a mortuis resurgere (*item pro subst.*: AVG. cons. euang. 1, 7, 10 hoc . . . solent quasi -e [palmam *codd. aliquot*] suae vanitatis obicere, quod ipsi euangelistae inter se ipsos dissentiant). FAVST. Aug. c. Faust. 7, 1 multae . . . sunt causae non credendi in genealogiam Iesu, sed -is illa, quia *eqs.* (*inde* AVG. *ibid.* 7, 2). MARCELL. med. 16, 53 -e remedium ad tussem sic *eqs.* (36, 53). ARNOB. confl. 2, 1 p. 273^A quaestionem -em (*cf.* FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 2, 1 quasi -em interrogationem). FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 2, 2 ea sibi quasi -ia et invicta videntur proponere haeretici. CONC. Rom. a. 501 p. 426, 5 tit. quarta synodus habita Romae -is (*v. quae disputat Mommsen p. 417*).

b -es sunt homines: CASSIOD. var. 6, 19, 2 causarum periti -es habentur, cum *eqs.* (*postea*: gloriosius). CIL VI 10140 Pothus psilothar(ista) -is. 2 -is dea est Victoria palmam signum habens: APVL. met. 2, 4, 2 statuas, -is deae facies. 3 -es sunt ludi, quibus victori datur palma (*an quodlibet praemium?*): CIL IX 1666, 2 ludos -es . . . exhibuit.

B ad ipsam arborem: AMM. 24, 4, 7 iumenta . . . , quae in lucis -bus vescebantur.

II *i. q.* mensuram palmi exhibens (*v. etiam palmalis*): VARRO rust. 1, 35, 1 con(c)iditur rosa radicatus in virgulas -es (*Geopon. 11, 18, 2 παλαιστιαία*). VITR. 10, 16, 5 si . . . voluerimus -e facere foramen (*antea*: digitale, *postea*: semipedale). COLVM. 8, 3, 9 per spatia -ia modicis forantur cavis canales (11, 3, 21). ARNOB. nat. 6, 18 videmus ab artificibus haec signa *deorum* . . . -em in minutem contrahi. PALLAD. 3, 24, 1 -bus scrobibus obrui particulas rubi virgae ([*Geopon. 5, 44, 4 παλαιστιαίων*]. 4, 10, 11. 5, 4, 1). LIB. geneal. chron. I p. 188, 503 Aoth cultellum -em accepit (*respicitur iud. 3, 16, ubi gr. σπιθαμῆς τὸ μῆκος, Vulg.* longitudinis palmae manus).

palmārius, -a, -um. a palma. NOT. Tir. 107, 93 -us. *de notione*: PRISC. gramm. II 75, 9 -um, quod in palma est, hoc est in laude. [*dub. interpr.* VEG. mulom. 3, 3 duo nervi in cervice -ii (*v. app. crit.*.)]

I *i. q.* palma dignus, praestans, eximius: TER. Eun. 930 id vero est quod ego mihi puto -um, me repperisse *eqs.* (DON.: -um: palma dignum. EVGRAPH.: quod ego arbitror mihi esse gloriosum, ibi palmam debere summam [rec. a idem est -um quod palma]. SCHOL. Ter. p. 111, 1 -um est quod in palma meretur, sicut corollarium, quod in corona meretur. SCHOL. Ter. Bemb. -um: summum). CASSIOD. var. 8, 19, 5 is -ii (-marum vel -mari var. l.) Eugeneticus linguae ubertate suffecit (*ibid.* primarios, . . . singulares). INSCR. Hispania Antiqua Epigr. 4-5, 1953-54 n. 670 uxor pia viro -o posu(it) (*cf.* 664 incomparabili). 2 *pro subst. i. quod pro palma datur, praemium, merces*: VLP. dig. 50, 13, 1, 12 si . . . post causam actam cauta est honoraria summa, peti poterit usque ad probabilem quantitatem, etsi nomine -ii cautum sit (*i. mercedis causidico victuro promissae*). GEST. Liber. 3 praesul sancte . . . et fortis in -um Christi.

cf. Onom.

palmātianus, -a, -um. a palma (*sed v. l. 75*). scribitur -mac- ALEX. TRALL. 2, 53 (*bis*). 1 nomen vini palmensis (*sunt, qui a nomine loci derivent, e. g. Puschmann ad Alex. Trall. II p. 325, cf. André ad Plin. nat. 14, 67*): CASSIOD. var. 12, 12, 3 vinum . . . , quod laudare cupiens -um nominavit antiquitas . . . ; ita redolet . . . , ut merito illi a palma nomen videatur impositum (*fortasse neutr. pro subst. ut certe*: ALEX. TRALL. 2, 53 [*in diaeta cholericae passionis*] panis bonus cum vino . . . aut cum onfaco melle aut -o aut serapino. *ibid.*: in vino dabis aut de -o aut tyro aut serapino [*gr. II p. 325 et 327 P. Παλματιανόν*]). 2 *fem. -a pro subst., sc. vestis, quae est palmae ramis intexta ('uva' supplendum putant alii, v. Ewald-Hartmann ad l.)*: GREG. M. epist. 1, 64 quoniam non delectamur

exeniis, -as, quas tua direxit fraternitas, . . . suscepimus, sed eas . . . digno fecimus pretio venundari.

palmatiās, -ae *m.*, παλματίας. genus terrae motus: APVL. mund. 18 -ae (-mit- *codd. omnes praeter B*) . . . appellantur motus, quorum pavitatione illa, quae trepidant, sine inclinationis periculo nutabunt *eqs.* (*gr. 396 a 10 παλματίας*).

palmāticus, -a, -um. a palma, palmatus, *cf.* granaticus. nomen vini palmensis: ALEX. TRALL. 2, 74 (*contra δυσκρασίαν frigidam*) panis calidus . . . infusus in vino aut tyrio aut birechio aut serapino aut -o aut cinodino (2, 53 *in serie simili palmatiano. gr. II p. 407 P. non resp.*).

palmātīm adv. a palma. *i. q.* signo palmae (*t. t. in cauterizando, cf. p. 149, 2 sqq.*): CHIRON 391 alii . . . urent eos orthocolos decontra in articulis -m (-ati *trad.*; *inde* VEG. mulom. 2, 54, 5 [*paulatim trad.*]). 624 curabis nervos -m (*paulatim trad.*) urere deretro. 640 (*bis*).

tegestra: **palmatio** GLOSS. II 595, 2 (*obscurum*; Goetz *in indice s. v.* segestrum confert Paul. Fest. p. 70 pelles nauticas).

ferula palmātōria vola(to)ria GLOSS. V 599, 42. a palma, palmatus (*cf. Heraeus, Kl. Schr. 86, 1*).

***palmātus**, -a, -um et inde palmo, -ātum, -āre (*infra p. 151, 27*).

a palma. *de origine et notione*: FEST. p. 209 tunica . . . -a a latitudine clavorum dicebatur, quae nunc a genere picturae appellatur. SERV. Aen. 11, 334 -a dicitur toga, quam merebantur hi qui reportassent de hostibus palmam (*inde* ISID. orig. 19, 24, 5 [*additur*: ipsa vocabatur et toga picta, eo quod victorias cum palmis intextas haberet]). GLOSS. laureatus vel coronatus. toga -a: quae palmas habet. legitur -tus *inde* a LIV., FESTO, VAL. MAX., PLIN. nat., aliae formae *inde* a COLVM.

i. q. palma instructus, praeditus *sim.*: I spectat ad arboris ramum: A *i. q.* ramis palmae ornatus: I de vestimentis (*sc. effigie palmae ornatis*): a adi.: α de vestimentis ipsis:

① tunica -a (*fere iuxta toga picta*): LIV. 10, 7, 9 cui . . . indignum videri potest . . . eos viros, quos vos sellis curulibus, toga praetexta, t. -a et toga picta et corona triumphali laureaue honoraritis, . . . pontificalia atque auguralia insignia adicere? 30, 15, 11 Masinissam . . . toga picta et -a t. donat Scipio (*datur eidem*: 31, 11, 11 dona ampla data a senatu . . . , toga purpurea et -a t. . . et toga praetexta *eqs.*). FLOR. epit. 1, 5, 6 ex Tuscis quod aureo curru quattuor equis triumphatur, togae pictae t. que -ae. CAPITOL. Gord. 4, 4 -am t. et togam pictam primus Romanorum privatus suam propriam habuit Gordianus *eqs.* TREB. Gall. 8, 5 imperator Gallienus medius cum picta toga et t. -a inter patres. VOPISC. Aurelian. 13, 3 cape . . . tibi ut consul . . . togam praetextam, t. -am, togam pictam *eqs.* ② toga -a: MART. 7, 2, 8 (*de Caesaris lorica*) -ae . . . ducem, sed cito, redde t. APVL. apol. 22, 6 exprobrares . . . triumphantibus quadrigas albas et t. -am? ACT. lud. saec. Sept. Sev. 5a, 78 Pighi (*a. 204*) (Severus et Anton) in (us togis p)almatis sump(t)is *eqs.* TERT. coron. 13 l. 5 coronas insignes ad deducendas tensas cum -is t. sumunt magistratus. SCHOL. Iuv. 10, 37 'tunicam Iovis' t. -am dixit Tyria purpura confectam.

③ alia nomina: VAL. MAX. 9, 1, 5 cum -a veste convivia celebrabat Metellus Pius (SVET. Claud. 17, 3 M. Crassus Frugi iterum triumphans. TERT. apol. 50, 3 [*de martyrio*] hic est habitus victoriae nostrae, haec -a v., tali curru triumphamus. AVSON. 419, 52 p. 366, 334 P. -ae v. meae ornamenta. CASSIOD. var. 6, 1, 1). PRVD. c. Symm. 1, 555 adiectus fastis, -a insignis abolla. VEN. FORT. carm. 9, 2, 125 (*ad regem*) vestibit genitos tunc (*sc. in resurrectione*) stola pulchra tuos aut -a chlamys rutilo contexta sub auro.

β transfertur: ① ad statuum: TREB. Claud. 3, 5 divo Claudio in rostris posita est columna -a statua superfixa. ② ad homines: de consule: HIER. epist. 23, 3, 1 divitem purpuratum et non -um consulem, sed sacratum (*i. designatum*). de episcopo (*cf. infra l. 67*): CONC. Carth. a. 525 (Corp. Christ. 149) p. 261 l. 259 infulatus sacerdos praesides et primus -us in radias (*sc. Bonifatius*).

b fem. pro subst.: α de ipsa veste: TERT. idol. 18 p. 51, 12 quo more nunc praetextae vel trabeae vel -ae . . . sacerdotum provincialium insignia sunt dignitatis. PANEG. 2, 9, 6 missas cum curulibus suis per rura -as (*sc. tempore prisco, cum triumphales viri rusticarentur; cf. SCHOL. Cic. Gron. D p. 308, 20 factus est consul C. Atilius Serranus, aratorium pulverem -a tersit [palma abs- Landgraf, Stangl]. SIDON. carm. 5, 304 humili dum iuncta camino victoris fumum biberet -a bubulci). VOPISC. Prob. 7, 4 te . . . manet pro virtutibus tuis Capitolina -a (*cf. 7, 5 ubi explicatur*: in hanc sententiam omnibus semper consulibus scribebatur). AVSON. 419, 53 p. 366, 341 P. (*verba Gratiani ad consulem*) -am . . . tibi misi. SYMM. epist. 6, 40, 1 -a amictus et consulari insignis ornatu. SERV. ecl. 10, 27 triumphantibus habent omnia Iovis insignia, sceptrum, -am. AMBR. in psalm. 1, 46, 2 quid iuvant consulares praetextae aut nitentes auro triumphales -ae (palmae var. l.)? PAVL. NOL. carm. 10, 253 caesareas. al. β fere pro dignitate ipsa (*est fere consulatus*): FIRM. math. 1, 7, 37 post triumphales purpuras, post pictas aureasque -as (4, 21, 5). SIDON. carm. 5, 5 post palmam -a venit Maioriano. 7, 155 -a cucurrit per proavos Aviti. epist. 8, 8, 2 quid . . . dissimulas optare*

-am? ENNOD. epist. 5, 2, 3 p. 125, 17. 8, 1, 5 p. 200, 13 opusc. 1, 15 p. 265, 21 CASSIOD. var. 6, 1, 5. 8, 1, 3.

2 *cetera exempla*: a *corporaliter*: de lapidibus (sc. effigie palmarum ornatis): PLIN. nat. 36, 134 lapides -i circa Mundam in Hispania . . . reperiuntur idque quotiens freris (inde 1, 36, 29). de domo quadam (fere est nomen): CASSIOD. var. 4, 30, 2 Curvae porticus iuxta domum -am posita. b *incorporaliter fere i. q. victoriosus, gloriosus*: POTAM. subst. 14 Migne suppl. 1, 207 (de cruce Christi ex palma fabricata) inde regia, quod caelestis, inde -a, quod vicerit. PS. HIER. epist. 5, 6 p. 68^c apud nos infirmitas . . . mater pro certo -ae virtutis est. m. *pro subst. de martyribus*: AVG. c. Cresc. 3, 67, 77 p. 482, 12 ecclesia parit multitudinem candidatorum et -orum (respicit ad apoc. 7, 9 palmarum in manibus eorum).

B *i. q. ramis palmarum similis (fortasse etiam l. 22)*: 1 *de ipsis foliis*: POTAM. subst. 14 Migne suppl. 1, 207 tanto celsior fit materies palmarum arboris, quanto -ae frondes adtolluntur in comam. 2 *per comparationem de fustibus incisus*: VICT. VIT. 1, 33 iubet rex in modum serrarum fustes robustos veluti -os cum stirpibus fieri.

II *per comparationem palmarum manus i. q. re palmarum simili instructus*: A *de cervis eorumque cornibus*: CAPITOL. Gord. 3, 7 in qua pictura . . . continentur cervi -i ducenti. DRAC. laud. dei 1, 275 cervus in arva fugax -is cornibus errat (1, 640, sed antea: frontibus arboreis. fortasse uterque locus ad ramosa cornua Vergiliana spectat, cf. vol. IV 965, 43 sqq.). B *de navibus, quae remis ad speciem palmarum instructae sunt (nisi ramis ut signis victoriae, ut ad IA pertineat)*: DRAC. Orest. 111 praeda venit -is puppibus.

inde **palmō**, -ātum, -āre. 1 *i. q. palmas vitis adligare*: COLVM. 11, 2, 96 -are, id est materias adligare, hoc tempore non expedit.

2 *spectat ad palmam manus*: a *de vestigio palmarum imprimendo*: obi. est paries cruentandus: PS. QVINT. decl. 1, 11 (inde 1 tit.) -tus sanguine paries inventus sic est: totam manum explicuit, omnes digitos diligenter expressit (antea: vestigio manus cruentatus). 1, 12 hinc est paries -tus et illinc? (ibid. bis). obi. est *vestigium imprimendum*: PS. QVINT. decl. 1, 12 cum manus ex parte, qua -are vestigium potest, plicetur in capulo. b *de alapa infigenda (cf. expalmo)*: ANON. proph. p. 19, 406 ille Michias qui -tus est ante Achab filium Emath (sec. III reg. 22, 24, ubi Vulg. percussit).

deriv.: cf. palmaticius, palmatoria.

v. Onom. (Palmatus).

palmēnsis, -e. a palma. nomen vini: PLIN. nat. 14, 67 vina laudantur quae a palma una forte enata -ia appellavere (v. André ad l.).

v. Onom.

***palmes**, -itis m. [cum palma coniungendum videtur; formationis haud plane perspicuae. Sch.] de origine: PAUL. FEST. p. 220 -es vitium sarmenta appellantur, quod in modum palmarum humanarum virgulas quasi digitos edunt (item a palma derivant SCHOL. Verg. Veron. georg. 2, 299. ISID. orig. 17, 5, 95 -s . . . diminutivum nomen est . . . quod a palma derivetur). nom. sing. -is: ENNOD. carm. 1, 3, 5. 1, 9, 165. GREG. M. epist. 9, 101 (bis). GLOSS.^L Corp. p. 135. de genere: masc. testantur EXC. Bob. gramm. I 552, 31 DVB. NOM. gramm. V 588, 16 GLOSS.^L I Ansil. PA 201; fem.: GLOSS.^L I Ansil. PA 203 ut -(s) (-a cod. L) fecunda; non agnoscenda putamus: CVRT. 4, 3, 10 (quae sc. arbores). COLVM. 5, 6, 34 (praecipitata sc. materia). CARM. de mens. 2, 37 (ipsa -e codd. praeter E). REGVLA Tarnat. 8, 14 (cum Hier. epist. 46, 12, 3 leg. curva sc. falce). de notione: EXC. Bob. gramm. I 552, 31 -s βλάστημα. SERV. georg. 2, 367 'stirpibus' solidioribus -bus, id est truncis. SCHOL. Verg. Veron. georg. 2, 299 ante bimatam (flagella), postea -es dicuntur vitium sine fructibus summitates. SCHOL. Hor. epod. 16, 45 termes dicitur extremus olivae ramus, sicut vitium -s. ISID. orig. 17, 5, 9 -s vitis materia mollis, qui per novella brachia emissus fructum adfert: nam ideo rustici partem vitis -em dicunt. GLOSS. -s: κλήμα τὸ τοῦς βότρνας ἔχον συνεκκοπέντας. ὄσχος. pars vitis est ubi uva nascitur, quasi palma. in vitibus velut principia flagellorum. -s letus: vitis brachiolum quo uvae sunt. -es: ἔρνη. sarmenta. legitur inde a VERG., CVLICE, OV., PAULI FESTO, SEN. philos., CVRT., COLVM., LVCANO, PLIN. nat. ['spica': francog. vet. et var. dial. sept. et or. cf. M.-L. 6172. Wartburg VII 516 sq. St.] [confunditur in codd. cum palma COLVM. 4, 17, 5.]

i. q. flagellum, sarmentum: I in vite (saepe sing. collect., maxime in poesi, ubi plur. non existat nisi COLVM. 10, 14 PETRON. frg. 27, 9; de varietatibus: COLVM. 5, 6, 29 PLIN. nat. 17, 181, cf. André, Lex. des termes de botan. s. v.; vitem silvestrem significare videtur COLVM. 10, 14). syn. vel iuxta pos. brachium COLVM. 4, 21, 1. 4, 21, 2. al. IREN. 5, 33, 3 AVIEN. orb. terr. 1189 PRVD. cath. 3, 54 c. Symm. 1 praef. 16 ENNOD. carm. 1, 3, 5 dict. 1, 8 p. 425, 8; flagellum COLVM. 3, 6, 3. 3, 10, 1. 3, 10, 22. al. PLIN. nat. 17, 208 IREN. 5, 33, 3 AVIEN. orb. terr. 500 SCHOL. Verg. Veron. georg. 2, 299 DRAC. laud. dei 1, 172; palma COLVM. 4, 26, 3. 4, 27, 4; pampinus OV. met. 4, 397 COLVM. 3, 6, 2. 4, 17, 4. al. PLIN. nat. 17, 153. 17, 175. al. AVSON. Mos. 191 SIDON. carm. 22, 46 DRAC. laud. dei 2, 235

Romul. 3, 8 ENNOD. carm. 1, 3, 5, cf. quae praefanda erunt s. v. pampinus; sarmentum COLVM. 3, 6, 2. 3, 6, 3. 3, 10, 1. al. PLIN. nat. 17, 174 AVG. serm. Rev. Bénéd. 30, 1913 p. 406, 316.

A *proprie*: 1 *strictius de vitis brachio (sc. eo, quod uvae fert vel ferre potest)*: a *exempla varia*: VERG. ecl. 7, 48 iam lento (laeto pars codd.) turgent in -e gemmae. georg. 2, 364 dum se laetus ad auras -s agit (ecl. 7, 48 supra, in var. l. CYPR. GALL. iud. 543. v. SIL. 12, 160 sub 2a). CVLICE 74 viridi cum -e lucens Tmolia . . . coma. OV. met. 4, 397 Minyadum pars abijt in vites et, quae modo fila fuerunt, -e mutantur. 8, 294 gravidi longo cum -e fetus. fast. 1, 152 nova de gravido -e gemma tumet. al. SEN. epist. 41, 7 vitem laudamus, si fructu -es onerat. PETRON. frg. 27, 9 error iussit inanis . . . -bus plenis Bacchum vincire (item est ornamentum vel signum Bacchi: SIL. 7, 198 vitis, thyrsos delapsa virenti Bacchi, festas Nysaeo redimivit -e mensas. STAT. Theb. 7, 570 -e maturo ornantur tigres [cf. NEMES. ecl. 3, 19]. TERT. coron. 7 l. 31 Argi signum Iunonis -e redimitum . . . insultantem ostentat novercam de exuviis . . . privigni. FIRM. math. 1, 2, 9 tu . . . frustra devoves vitium -es Libero tuo [item dedicatur: SIDON. carm. 23, 47 BOETH. arithm. 1 praef. p. 5, 20]. al.). STAT. silv. 2, 2, 102 -e maturo rorantia lumina tersit Nereis. 5, 1, 48 qualiter aequaervo sociatam -e vitem ulmus amat (cf. infra l. 67 et CE 1559, 10 [saec. III/IV] vitis . . . quattuor amplexat ulmos de -e dulci). MART. 6, 49, 9 si vel minimos . . . hoc de -e laeseris racemos. 12, 31, 2 haec textilis umbra supini -is. Ivv. 8, 78 stratus humi -s viduas desideret ulmos. AVR. Fronto p. 61, 10 v. d. H. decem partibus tuas litteras legere malim quam omnes Marsicos aut Gauranos -es: nam Signini quidem isti nimis raucidos racemos et acidos acinos habent. GELL. 19, 12, 9 uberrimos . . . vitium -es decidit homo agriculturae imperitus. ITALIA gen. 49, 11 (Ambr. Ioseph 3, 13. al.) alligans ad vitem pullum et ad -em pullum asinae suae (gr. ἔλικι, Vulg. vitem, Rufin. patr. 1, 2S. -em vitis; ibid. explicatur: ἔλικα . . . dicunt Graeci non tam -em, quomodo habent exemplaria nostra, quam illos quasi uncinulos . . . -is eqs.). al.

b *apud rerum rusticarum scriptores (sc. apud COLVM. et PLIN. nat.; apud PALLAD. pauca exempla e COLVM. mutuata invenimus)*: COLVM. 3, 2, 17 frondibus et -um pare(s) facie apianae vites. 3, 3, 6 vites ita multis -bus onerant plerique, ut posteritati non consulant. 3, 6, 3 malleolus . . . novellus est -s, innatus prioris anni flagello (3, 13, 5. 4, 21, 3 PLIN. nat. 17, 181. cf. COLVM. 5, 6, 26 novi [PLIN. nat. 17, 193]). 3, 10, 14 -em quamvis frugifera parte enatum, si fructum non adtulerit, ne vim quidem fecunditatis habere (3, 10, 21. 5, 6, 26. al.). 4, 15, 4 vere, . . . quo gemmare -es incipiunt. 4, 16, 4 -s . . . paucorum oculorum. 4, 21, 2 ut una vitis octo serviat -bus. 4, 24, 5 pampinarius -s (5, 6, 31. subst. subaudiendo: 5, 6, 29 -um duo genera sunt: alterum, quod ex duro provenit, quod, quia primo anno plerumque frondem sine fructu adfert, pampinarium vocant, alterum, quod ex anniculo -e procreatur, quod quia protinus, fructuarium appellant [sim. describitur genus PLIN. nat. 17, 181]. 5, 6, 31. 35). 4, 24, 10 focaneus -s (5, 6, 35). 4, 27, 4 nec orbos tantum detrahare -es verum etiam frugiferos (cf. 4, 24, 18 fructuosos [5, 5, 13]. v. l. 47. opp. 4, 27, 6 steriles). 4, 29, 11 autumnus . . . falcem maturis -bus admovet (v. vol. VIII 499, 5 sqq. et PRISCILL. sub B2). 5, 6, 23 quo robustiores -es agat materia (PLIN. nat. 17, 175 infra). 5, 6, 26 ut veteres -es, quibus proximi anni fructus pependit, omnes reciduntur (PLIN. nat. 17, 182). 5, 6, 33 praecipites -es dicuntur, qui de annotinis virgis enati in duro adligantur; hi plurimum fructus adferunt (5, 6, 35). al. PLIN. nat. 14, 10 vis earum vitium omnis evocatur in -es aut deprimitur in propagines. 15, 63 quidam sic cum -e ipso condunt uvae, capitibus eius scillae infixis utrimque. 17, 175 tertius vineae annus -em velocem robustumque emittit et quem faciat aetas vitem. 17, 241 invenimus . . . vitem et malum punicam stirpe fructum tulisse, non -e aut ramis. 18, 316 vindemiare incipito, cum ad -em pampinus procumbere coeperit. al. apud eundem.

2 *laxius potius cum respectu*: a *totius plantae (fortasse etiam hic illic sub Ia, e. g. VERG.)*: VERG. georg. 2, 90 non eadem arboribus pendet vindemia nostris, quam Methymnaeo carpit de -e Lesbos. OV. met. 14, 663 si staret . . . caelebs sine -e truncus ulmi (antea: socia . . . cum vite). 15, 710 Surrentino generosos -e colles. fast. 1, 354 -e debueras abstinuisse, caper (postea: vite). COLVM. 10, 14 -bus . . . feris laetatur terra. SIL. 12, 160 frondentia laeto -e . . . Nysaea cacumina Gauri. STAT. silv. 3, 1, 147 Icario nemorosus -e Gaurus. 4, 2, 36 vitifero (uvifero Krohn) sub -e nudos umbravit colles . . . Lyaeus. MART. 1, 88, 5 opacas -is umbras. 8, 40, 1 non horti neque -is beati . . . Priape, custos. AVIEN. ora 501 caespitis fecunditatem, qua pecus, qua -em . . . educat solum. orb. terr. 500 coma largi -is illic in Piceni culminibus tenditur. AVSON. Mos. 191 -e consitus amnis videtur. AMM. 14, 8, 1 Isauria . . . uberi -e viret. 23, 6, 41 Persis . . . antiqua minutis frugibus dives et -e. 23, 6, 45 Arabes -e . . . sunt locupletes. CLAUD. 20, 171 Nysaeo -e felix Hermus. al. b *uvae*: OV. fast. 4, 894 Iuppiter, e Latio -e musta feres. VAL. FL. 3, 5 -e Bacchum Bithyno Phrygiove satum. ARNOB. nat. 1, 21 ex nostris vinetis exprimi unum prohibeant dei -is (-es trad.) rorem. PRVD. c. Symm. 2, 219 purpureum . . . gravi fundit deus de -e sucum. CLAUD. 22, 263 -e largo vina fluens Oenotria. PS. AVG. serm. Wien. Stud. 50, 1932 [Adkin]

p. 136, 33 quis alius nisi Christus per occultas venarum fibras stillatos (stell. codd. plerique) -es liquat (laqueat trad.; item de aqua in vinum mutanda [in lusu verborum]: VEN. FORT. vita Marcell. 6, 22 unde tam nova miracula, ut . . . nasceretur illi -s in palma?). SIDON. carm. 17, 16 vina mihi non sunt, . . . quae . . . Sarapiano -e missa bibas.

B in comparatione, in imag. et translate: 1 loci sacrae scripturae et huc relati (cf. EVCHER. form. 3 p. 16, 13 -es: apostoli vel sancti [affert Ioh. 15, 5] . . .; et in malam partem [affert deut. 32, 32]): ITALA deut. 32, 32 (Rufin. Orig. in cant. 3 p. 186, 4) ex vinea Sodomorum vitis eorum hostium, et -s eorum ex Gomorra (gr. κληματίς, Verec. in cant. 2, 33 D. propago, Vulg. uva. inde IULIAN. in Os. 10, 1-3 -em Sodomorum). psalm. 79, 12 (Sangerm., sim. VVLG. et PSALT. Rom.) vineam ex Aegypto transtulisti . . .; extendit -es suos usque ad mare et usque ad flumen propagines eius (gr. κλήματα. huc spectat RVFIN. Orig. in exod. 6, 10 p. 202, 8. 12 symb. 21). Ioh. 15, 2 (cod. b, sim. VVLG.) omnem -em in me Christo non ferentem fructum tollit eum pater (gr. κλήμα, cod. q sarmentum ut: 15, 5 [cod. b, sim. VVLG.] ego sum vitis, vos -es estis. huc spectant: OPTAT. 2, 9 p. 45, 3 intellegite . . . vos esse abscisos -es a vite. HIER. hom. Orig. in Ezech. 5, 5 p. 377, 26 ut fiamus in vera vite Christo Iesu fructiferi -es. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 185, 16 vinum, quod attulerunt illi -es, qui in Iesu permanserunt. 4 p. 225, 10 cuius vitis in anima humana -es purgat pater caelestis. PAVL. NOL. epist. 24, 10 NICET. appell. 1 p. 3, 4. al.). 2 exempla varia: PRISCILL. tract. 7, 117 (respicitur apoc. 14, 18) ut . . . virentis intellectus -es proferatis maturos. AVSON. 400, 3 p. 231, 16 P. (de opusculis publicandis) iam dudum ego ut -s audacior in hibernas adhuc auras improbum germen egissem. PRVD. c. Symm. 1 praef. 70 dum virgas steriles . . . de fidei -e concremant (Ps. AVG. serm. ed. Mai 118, 2 mater Christi se noverat de -e f. magnum produxisse botrum). PAVL. NOL. carm. 24, 697 hunc . . . vestra vite fustum -em (sc. liberos). AVG. conf. 1, 17, 27 laudes tuae . . . suspenderent -em cordis mei. ENNOD. dict. 8, 10 p. 448, 21 adstringe . . . artioribus vinculis . . . erratici -is lapsus (item de oratore iuvene: 9, 11 p. 453, 11. 22, 1 p. 493, 9 nec erumpentem in lucem laudis -em . . . truncamus). al.

II in arbore qualibet: CVRT. 4, 3, 10 falcebus -es (palmas Mützell) arborum eminentium ad se trahentes; quae ubi secutae erant, eqs. LVCAN. 4, 317 Pompeiani sitientes rore madentis destringunt ramos et si quos -e crudo arboris aut tenera sucos pressere medulla. PLIN. nat. 13, 30 suis inter ramos -bus racemosum est palmae pomum, utraque natura uvae atque pomi (item in palma: 13, 31 mas -e [in -e codd. plerique] floret [ibidem iterum]). AMBR. hex. 3, 13, 55 cultores praeiaciunt ramis eius palmae feminae dactulorum vel -um semina masculorum). TERT. coron. 7 l. 51 ut . . . nullum caespitem aut -em non alicuius dei capiti invenias consecratum. EVSTATH. Basil. hex. 5, 8, 6 in -es ramosque formatur umor (gr. p. 113^A ἀκρόμονας καὶ κλάδους).

deriv.: palmito; cf. palmesco. v. Onom.

palmēscō DIOM. gramm. I 344, 5 (inter incohativa quae primam positionem non habent). a palma, palmes derivandum videtur (cf. frondesco sim.).

palmētum, -ī n. a palma. scribitur -ent- GLOSS. II 472, 39. 472, 42. 500, 60; -it- in var. l. SOL. 56, 18 IUVENC. 3, 638 ITIN. Anton. Plac. rec. A 9. 34. de notione: SCHOL. Hor. epist. 2, 2, 184 -um, ubi palmae crescunt, sicut olivetum, ubi olivae. HIER. in Ezech. 47, 18 φοινικῶνος, id est -i. GLOSS. φοινικῶν.

i. q. locus palmis consitus: 1 plur.: HOR. epist. 2, 2, 184 cur alter fratrum cessare . . . praeferat Herodis -is pinguibus (PORPH.: per cuius -a magnas divitias significat). PLIN. nat. 5, 13 circa Atlantem montem fama exstare . . . vinearum -orumque reliquias. 5, 70 Hiericuntem -is consitam. 5, 73. 6, 131. 6, 161. 6, 205 -is caryotas ferentibus (inde SOL. 56, 18). STAT. silv. 5, 2, 138 an Solymum cinerem -aque capta subibis? TAC. hist. 5, 6, 1 in Iudaea -is proceritas et decor. IUVENC. 3, 638 (respicitur Matth. 21, 8) proxima . . . spoliant -a virore. HIER. in Ezech. 48, 23. Ps. AVG. serm. 170, 1 (nisi a Vignier confictus) depictus est ille resurrectionis hortus . . . pinetis cum -is. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 31 plurimis consitae fuere -is Phaselis et Archelais (gr. φοινικῶν πλείστη φύτευσις). ITIN. Anton. Plac. rec. A 9 oliveta et -a. 34. 2 sing.: IVST. 36, 3, 3 -o et opobalsameto distinguitur vallis quaedam. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 13 p. 626 erat in Hierichunte -um in quo balsamum gignitur (gr. I, 361 φοινικῶνα).

v. Onom.

palmēus, -a, -um. a palma, palmus (in mensura sub 2a). 1 spectat ad palmam arborem, i. q. confectus: a e ligno palmae: VITR. 10, 14, 3 capreoli tegantur . . . tabulis maxime -is (primis trad.; emendatur sec. Athen. mechan. p. 17, 14 φοινικίνους). VITAE patr. 6, 3, 17 surgens . . . mane senex accepit virgam suam -am. b e foliis: PAVL. FEST. p. 50 cumerae fiunt -ae vel sparteae ad usum popularem. COLVM. 5, 5, 15 -is tegetibus vineas adumbrabat (PLIN. nat. 12, 58). 12, 32 tomice -a aut iuncea ligato fasciculos. APVL. met. 2, 28, 2 iuvenem . . . pedes . . . -is baxeis inductum. PALLAD. 3, 27 -a sporta colabis vinum (11, 15. cf. 4, 10, 10 fiscella. APIC. 1, 3[4], 2 sportella). ORIGO Rom. chron. I p. 146, 4 thallos de

scopa -a (item p. 147, 22). c e fructu: PLIN. nat. 12, 79 perfusam vino -o accedentes stobrum arborem (24, 163. 164. 165. 166. 37, 185. omissa voce vinum: 23, 52 [cf. Diosc. gr. 5, 31, 1 φοινικίτης]).

2 spectat ad palmam manus: a in mensura i. q. longitudinem palmae habens: PLIN. nat. 26, 95 orchis herba sive serapias . . . caule -o (cf. Diosc. 3, 126, 1 W. κανλὸν σπιθαμῆς τὸ μῆκος). b de verberibus palma datis (respicitur Matth. 26, 67, cf. infra l. 35): ORIENT. carm. app. 3, 48 -a quem Christum caeco violarunt verbera pulsu.

10 **palmicius**, -a -um. a palma. scribitur in var. l. -it- SVLP. SEV. dial. 1, 11, 4. 1, 14, 2, -ac- DIOSC. 5, 53 p. 188, 10, -cum ibid. [sard. centr. palmitu. cf. Wagner II 208. St.] i. q. e palmae arboris parte confectus: 1 e foliis: SVLP. SEV. dial. 1, 11, 4 -am sportam (DIOSC. 1, 35 p. 23, 21 M. cf. PLIN. VAL. 3, 14 sportellam). 15 1, 14, 2 casu contigua . . . -a fiscella pendebat. 2 e fructu: DIOSC. 5, 53 p. 188, 10 de bino -u: vinu -u conficis sic eqs. (gr. 5, 31, 1 φοινικίτης. fortasse pro subst.: 5, 54 p. 189, 2).

ai ἀδελφίδες: palmidae GLOSS. III 256, 12 (cf. 185, 9 adelfides palmae). a palma (genus caryotarum).

20 **palmifer**, -a, -um. a palma et ferre. i. q. palmam ferens: 1 proprie: a palmas arbores (de terra sim., de populo Ov. met.): PROP. 4, 5, 25 -ae . . . Thebae. Ov. am. 2, 13, 8 Pharon. met. 10, 478 -os Arabas. ELEG. in Maecen. 1, 134 -is balsama missa iugis (sc. Iudaeae). SIL. 3, 600 Idymen. MART. CAP. 6, 702 insulae Fortunatae avibus plenae, nemorosae, -ae. b palmae ramos: 25 LVX. anth. 320, 13 dum -is (-geris Baehrens) post proelia tanta quadrigis . . . victores turba resolvit equos.

2 translate fere i. q. gloriosus, victoriosus (an etiam LVX. supra?): a -ae sunt res: ZENO 2, 18, 1 (1, 39, 1 L.) illustris martyrii -am trophaeis coronam competentis. Ps. HIER. epist. 5, 1 p. 61^C victoriae -um culmen. Ps. AVG. serm. 48, 3 cum -a castitate Iudith ad cives . . . festinat. serm. ed. Caillau 2, 85, 1 p. 141 -am contemplant in caelo salutem Stephanus. VICT. VIT. 3, 24 cursum -um consummavit Maioricus martyr. DRAC. Romul. 5, 274 -is . . . telis. b -r est 35 Christus (per ambiguum luditur cum palma manus sec. Matth. 26, 67): Ps. AVG. serm. ed. Caillau 1 app. 3, 1 post palmas in faciem quas excepit dominus Christus re vera -r.

40 **palmiger**, -a, -um. a palma et gerere. i. q. ramum palmae gerens: PLIN. nat. 35, 27 (in pictura) Nemean sedentem supra leonem, -am ipsam. SVLP. SEV. epist. app. 6, 1 -os biiuges ubi e circo recesserint, quietissime stabulari.

palmipedālis, -e. a palmus et pes, cf. sesquipedalis. palmo ped- habent codd. omnes VITR. 10, 14, 2, nonnulli 10, 15, 5. i. q. mensuram palmi et pedis habens: VARRO rust. 2, 4, 14 in haris ostium esse oportet et limen inferius altum -e. VITR. 10, 14, 2 postes . . . crassitudine quoquoersus -es. 10, 15, 2 tigno singulo . . . crassitudine -i, latitudine sesquipedali (cf. Athen. mechan. p. 21, 6 τὸ δὲ πάχος ἔ παλαιστῆς). 10, 15, 5 (de ariete) latitudine in imo -i, crassitudine (bi)pedali (cf. Athen. mechan. p. 23, 12 ἔ παλαιστῶν). 10, 15, 6 funes . . . habentes inter se -ia spatia. COLVM. 3, 19, 1 in clivosis . . . potest -is deponi malleolus.

deriv.: 2. palmipes.

55 **1. palmipēs**, -pedis adi. a palma et pes. i. q. pedes ad speciem palmae (sc. remi?) habens: PLIN. nat. 10, 29 (inde 1, 10, 32) aut . . . aduncos unguis habent volucres aut digitos, aut -um in genere sunt, uti anseres et aquaticae fere aves (cf. Arist. hist. anim. 504 a 7 στεγανόποδα). 11, 256 avium aliae digitatae, aliae -es, aliae inter utrumque, divisis digitis adiecta latitudine.

60 **2. palmipēs**, -pedis (-mop- v. VITR.). retrograde a palmipedalis. 1 subst. i. q. mensura palmi et pedis: VITR. 5, 6, 3 spectaculorum gradus ne minus alti sint -e (palmo pede var. l.). 2 adi. i. q. mensuram palmi et pedis habens: PLIN. nat. 17, 143 populus alba seritur bipedaneo pastinato, talea sesquipedali biduo siccata, -i intervallo.

65 **[palmiprimum olim falso PLIN. nat. 14, 102 pro pharnuprium.]** **palmito**, -āre. a palmes. i. q. germinare: LEX Sal. Merov. 34, 4 si quis per messem alienam iam -antem (sic cod. A1, expalm- sim. ceteri) . . . transversaverit.

palmo, -ātum, -āre v. sub. palmatus.

70 **palmop-** v. palmip-. **palmos** m., παλμός. i. q. palpitiatio: Ps. SORAN. quaest. med. 151 quid est -os? allevatio corporis ex musculis ab spiritu effecta, non ex arteriis, quae semper agitantur pulsibus, nec semper pulsans, sed temporibus aliquibus. GLOSS. med. ed. Heiberg p. 51, 5 -on Greci vocant saltum ventris ex parte palpitantis.

75 **palmōsus**, -a, -um. a palma. 1 i. q. palmis arboribus abundans: VERG. Aen. 3, 705 -a Selinus (SERV.: abundans palmis et apio. CLAUD. DON.: quod palmas copiosissime generet. cf. Sil. 14, 200 palmā . . . arbusta Selinus). 2 i. q. palmis victoriae ornatus (ex alia interpr. loci Vergiliani): SERV. auct. Aen. 3, 705 (post SERV. supra cit.) an -a ab equis nobilibus? (unde GLOSS. victoriosus).

***palmula**, -ae f. (-a n. plur. p. 155, 44, nisi audacius sing. -a cum plur. pruna iungitur). a palma deminutive. scribitur -mol- [Adkin]

GLOSS. III 88, 10 V 509, 16, in var. l. SVLP. SEV. dial. 1, 13, 8 IORD. Get. 149 GLOSS. IV 266, 36. NOT. Tir. 107, 94 palmola. GLOSS. πλάτη ἐν ἧ διαπλέομεν. φοῖνιξ, δρόξ. τὸ θέναρ, τὸ πλατὸ μέρος τῆς κώπης. extrema pars re(mo)rurum. extrema pars navis. GLOSS. I Ansil. PA 206 gubernaculi pars ima. legitur inde a LABER. infra l. 63, VARRONE, CATULLO, VERG., EPIST. imp. Aug., CELSO. [*species hordei*]: prov. vet. palmola et var. prov. vasc.; 'secale': lig. occ. parmura. cf. M.-L. 6173 (et Faré, Postille). Wartburg VII 517. St.] [confunditur in codd. cum palma e. g. CELS. 6, 6, 5 (etiam in exemplaribus EDICT. imp. Diocl. 6, 83L.), restituitur LABER. mim. 53.]

i. q. palma parva: I de palma manus: A de tota manu: VARRO Men. 355 valet et me -is producite (sc. applaudentes). APVL. met. 2, 7, 3 cibarium vasculum floridis -is rotabat in circulum Photis. 2, 17, 2 rosea -a. 3, 1, 2 -is in alternas digitorum vicissitudines super genua conexas. 3, 24, 4 in extimis -is. 8, 9, 2. FVLG. myth. 1 praef. p. 8, 10 Calliope ludibundo -ae tactu meum vaporans pectusculum. al. de corporis parte simili animalium: PLIN. nat. 9, 94 tranquillo . . . vectorem nauplium demissis (dim-trad.) -is ferire mare ut remis. APVL. flor. 12, 1 color psittaco viridis et intimis plumulis et extimis -is. B de parte lata et plana manus: APVL. met. 3, 21, 4 unguedine diu . . . -is suis adfricta . . . sese totam . . . perlinit Pamphile. 5, 20, 2 novaculam praecutam adpulsu etiam -ae lenientis exasperatam. 11, 10, 5 sacerdos quartus aequitatis ostendebat indicium, deformatam manum sinistram perfecta -a. TERT. apol. 9, 10 sanguis de femore proscisso [in -am] (-a rec. prima) exceptus.

II spectat ad palmam arborem vel eius partem: A de fructu palmae arboris (sing. q. d. generali: VARRO rust. 1, 67 [bis; addas capp. 1 p. 6, 23]. EXPOS. mundi 31 bis): VARRO rust. 1, 67 nucem iuglandem et -am et ficum Sabinam quanto citius promas, iucundiore utare, quod vetustate . . . -a cariosior fit. EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 76, 1 -as gustavimus. CELS. 1, 2, 9 -as pomaque et similia melius primo cibo adsumit stomacho parum valens. 6, 6, 5 nucleos -arum (MARCELL. med. 8, 122 -arum ossa vel n. [cf. SVET. Claud. 8 ossibus]). al. PELAGON. 370 in potione hiemali conficienda adiungis etiam -as tot (Hippiatr. gr. I p. 398, 6 φοῖνικας. Veg. mulom. 3, 28, 30 palmas). al. EXPOS. mundi 31 Nicolaum . . . -am in Palaestina regione, . . . similiter et Damascenam et alteram -am minorem . . . habent civitates praedictae (CASS. FEL. 48 p. 125, 21 -arum Nicolaorum carniurum. sed distinguitur Nicolaus sc. dactylus a -is: EDICT. imp. Diocl. 6, 83L. ISID. orig. 17, 7, 1). MARCELL. med. 20, 26 -is Thebaicis (SORAN. p. 69, 16 CAEL. AVR. acut. 2, 18, 109. 2, 37, 200. al.; distinguitur ISID. orig. 17, 7, 1). 22, 38 -as dactylos (distinguitur APIC. 7, 13 [11], 1 -as vel d.; -ae enumerantur inter genera dactylorum ISID. orig. 17, 7, 1). med. carm. 41 -a nec desint Edymes nec pruna Damasci. SORAN. p. 52, 15 -ae pingues (CAEL. AVR. acut. 1, 11, 90). DIOSC. 1, 118 p. 60, 23 M. mirobalanus a siccis -is stiptior est (cf. CAEL. AVR. chron. 2, 7, 105 aridis). CAEL. AVR. acut. 2, 18, 108 -as quas patetos vocant (2, 37, 203 chron. 4, 8, 126 CASS. FEL. 33 p. 70, 2). 2, 37, 200 -ae nucleas, quas cariotas appellant (distinguitur ISID. orig. 17, 7, 1). al., maxime apud script. rer. med. B de ipsa arbore: VARRO rust. 2, 1, 27 non scitis -as careotas Syrias (syriam trad.) parere in Iudaea, in Italia non posse? C de foliis vel ramis: PETRON. 40, 3 sportellae . . . duae -is textae, altera caryotis, altera Thebaicis repleta. VITAE patr. 5, 7, 27 inveniens paucas -as scidit eas monachus (ibid. sensu eodem palmae [gr. Nau 1908 p. 277 n. 195 θαλλία, sim. locis seq.]. item in plectis sim. faciendis: 5, 11, 51 infundebat -as suas. ibid. extendo -as istas. 5, 15, 26).

III transfertur ad alias res: A de parte lata et plana remi (fere per synecdochen pro ipso remo): explicationes (v. etiam GLOSS.): PAVL. FEST. p. 220 -ae appellantur remi a similitudine manus humanae. SERV. Aen. 5, 163 extrema pars remi in modum palmae protenta. ISID. orig. 19, 2, 7 -a est extrema latitudo remi, a palma dicta, qua mare impellitur. exempla: LABER. mim. 53 nec -arum (palmarum trad.) pulsus nec portisculi. CATVLL. 4, 4 sive -is opus foret volare sive linteo. 4, 17 tuo imbuisse -as in aequore dicit phasellus. VERG. Aen. 5, 163 laeva stringat, sine, -a cautes (item sing. q. d. generali: COMMENT. Lucan. 3, 609 si . . . dimittunt remos nautae, obliqua -a natant. PRVD. perist. 5, 462 rorante praepes -a. IORD. Get. 149 dehinc Dalmatiam . . . radens -a navigat). MIN. FEL. 29, 8 cum expansis -is labitur navis. HIER. epist. 100, 14, 1 -as dilatant gubernatores. SIDON. epist. 9, 16, 3 vers. 6 -am ponit manus. B de figura impressa cauterizando: VEG. mulom. 1, 28, 4 interdum . . . puncta infiguntur, . . . aliquando velut -ae fiunt. C de fasciculo, manipulo palma capto: MISC. Tir. p. 54, 20 ad dolorem intestinorum rosmarinum tritum cum aqua et -as duas rut(a)e et suco bibat (i. liquorem eius mixturae bibat; Fischer in plagulis rute cum suco iungendum suspicatur, -as ad II A referens).

deriv.: palmularis, palmularium.

palmulāris, -e. a palmula. i. q. ad palmam manus pertinens: MART. CAP. 8, 805 vers. 6 frictu . . . -i madidata tergit ora Silenus.

φοῖνικιον: palmulārium GLOSS. II 472, 38 (φοῖνικίων legendum putat Quicherat, Add. lex. lat. s. v.). a palmula.

palmulārius v. parmularius.

palmulum, -i n. (plur.) v. p. 155, 44. [falso legebatur olim pro pullum APIC. 6, 9 (8), 15.]

*palmus, -i m. [cf. sub palma. Sch.] inter genera mensurarum: VITR. 3, 1, 5 BALB. grom. p. 94, 14L. al. de notione: VITR. 3, 1, 8 -us . . . habet quattuor digitos (item: BALB. grom. p. 94, 18L. al.; aliter HIER. in Is. et ISID. infra). AMBR. in psalm. 38, 21, 1 σπιθαμῆ . . . -us est. ibid. palma . . . vel -us portio manus est metientis et aliquid comprehendens. HIER. in Ezech. 40, 5 l. 300 sqq. (cf. 43, 13 l. 785) -o qui rectius graece dicitur palaestes (v. supra 2. palaestes) et est sexta pars cubiti; alioquin -us' σπιθαμῆ sonat, quam nonnulli pro distinctione 'palma', porro 'palaesten' -um' appellare consuerunt. in Is. 40, 12 σπιθαμῆ . . . , hoc est -us (-a cod. unus), extentam significat manum a pollice usque ad extremum digitum (cf. ISID. diff. app. 159 est . . . haec mensura (sc. -us) a primo pollice usque ad minimum digitum). a voce q. e. palma distinguitur (v. etiam AMBR. et HIER. supra): CAPER gramm. VII 110, 18 -us in mensura, palma in manu (item ISID. diff. app. 159). GLOSS. -us: παλάμη. παλαιστής. παλαιστής χειρός. σπιθαμῆ. δοχμή. -um: ψημόθιν (σπιθαμῆν coni. Vulc., nisi legendum est plumbum). legitur inde a CATONE, VARRONE, VITR., COLVM., PLIN. nat., sc. in prosa oratione praeter ANTH. 209, 2. [confunditur in codd. cum palma PLIN. nat. 20, 245. HIER. in Is. 40, 12 restituitur: PLIN. nat. 17, 63. 21, 175), psalmus PLIN. nat. 35, 171, restituitur pro paulum PLIN. nat. 25, 68; deletur VITR. 3, 1, 5.]

i. q. pars lata et plana manus: 1 in mensura (metonymice de homine ANTH. 209, 2; ad rem v. supra l. 5 sqq. et RE XVIII 3, 262, 16 sqq.): a exempla strictius ad altitudinem, longitudinem, latitudinem spectantia: CATO agr. 43, 1 infimum sulcum latum p(edem) i et -um oportet esse (item acc. mensurae: 135, 6 PLIN. nat. 17, 81. cf. de latitudine: VITR. 7, 4, 2 ut ne plus pateant -um tegulae. PLIN. nat. 9, 44 tynni caudae latitudinem duo cubita et -um invenimus [Arist. hist. anim. 607b 34 σπιθαμῆς]. v. etiam infra l. 49). VARRO rust. 3, 5, 15 tabula . . . sit . . . in altitudinem -um. PLIN. nat. 12, 48 frutice . . . -i altitudine (item ad gen. mensurae accedit abl.: 12, 89. 24, 153 [Diosc. 4, 124 W. παλαιστιαῖος]). 12, 91 praecipua bonitas virgultorum tenuissimis partibus ad longitudinem -i (Theophr. hist. plant. 9, 5, 1 σπιθαμιαῖον, item Diosc. 3, 9, 1 W., unde Ps. APVL. herb. 110 l. 23 longitudine . . . -orum IV). 15, 25 frutice . . . non altiore -o (item abl. compar.: 21, 44. 25, 144. al.; acc. mensurae: 20, 117 (-um) alto [alio trad.] frutice recto [suppletum e Diosc. 3, 65 W. σπιθαμιαῖος]. 23, 131. 25, 68 [paulum vel parum trad.]. al.). 19, 121 pervenit ad -um altitudinis ocimum (Theophr. hist. plant. 7, 2, 1 σπιθαμιαῖον). 20, 245 ad -um altitudine increscit serpyllum. 22, 53 genera anthemidis -um non excedentia (24, 133 altitudine). 25, 48 caule -i (Diosc. 4, 148, 1 W. παλαιστιαῖον, palmeo vel -i altitudine coni. Mayhoff. item gen. mensurae nudo: 26, 108 binum -orum geranion [Diosc. 3, 116 W. διοσπίθαμα]. al.). 27, 121 polygala -um (-o trad.) altitudine inplet. al. ITALA exod. 28, 16 (Lugd.) quadratum erit rationale, . . . -um longitudinem et -um latitudinem (gr. σπιθαμῆς τὸ μήκος καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος. VVLG. mensuram -i habebit tam in longitudine quam in latitudine [inde: EPIPHAN. Avell. p. 745, 16 habens . . . -um unum]). iud. 3, 16 (Lugd.) gladium . . . -um longitudinem (gr. σπιθαμῆς, Vulg. palmae). al. de liquore: COLVM. 12, 34 mustum decoquis ad -um, id est ad quartas. AVG. epist. 167, 12 utrum aquam stadiis multis super se habeat homo praefocandus altam an unum -um vel digitum. de homine: PLIN. nat. 7, 75 Augusto praeside minimus homo duos pedes et -um Conopas nomine in deliciis Iuliae neptis eius fuit. ANTH. 209, 2 (per ironiam metonymice de ipso homine brevi) regius est Abcar servus . . . rana nanus strobilus -us zeloceca cylindrus. VVLG. I reg. 17, 4 Goliath . . . altitudinis sex cubitorum et -o.

b cetera exempla: CATO agr. 135, 6 orbis medios . . . crassos pedem et -um. VITR. 2, 3, 3 quod est quoquo versus quinque -orum, pentadoron dicitur (de eadem re PLIN. nat. 35, 171). 3, 1, 7 cubitum . . . ex sex -is constare digitisque XXIII. ibid. iterum. 3, 1, 8 e cubito . . . cum dempti sunt -i duo, relinquatur pes quattuor -orum. COLVM. 1, 6, 17 infra mensuram -i non nascitur curculio. 5, 10, 13 nux a nuce minime -o absit (item arb. 22, 2). PLIN. nat. 17, 63 -o inter se distantes amygdalas. ITALA II par. 4, 5 (Complut. al.) vastitudo eius maris figurati -o (gr. παλαιστής, VVLG. vastitas eius habebat mensuram -i). PALLAD. 12, 7, 10 nec . . . plus quam -o debet abscondi semen. al. CHIRON 690 -um vel tres digitos. HIER. epist. 64, 16, 1 pannus . . . habens magnitudinem -i per quadrum. al.

2 vario usu: VITR. 1, 2, 4 uti in hominis corpore e cubito, pede, -o, digito ceterisque particulis symmetros est eurythmiae qualitates eqs. 2, 3, 3 δώρον . . . Graeci appellant -um (sim. PLIN. nat. 35, 171); . . . id semper geritur per manus -um. 3, 1, 5 si . . . in utrisque -is ex articulis ab natura decem sunt perfecti digiti (vix ad palma trahendum, cf. antea: digitum, -um, pedem, cubitum). ITALA Is. 40, 12 (Aug. epist. 120, 14. al.) caelum mensus est deus -o et terram pugillo (gr. σπιθαμῆ, VVLG. caelos -o ponderavit. inde: TERT. adv. Hermog. 45, 1. HIER. epist. 21, 7, 1 tenet [59, 5, 2. Ps. VIGIL. THAPS. trin. 5, 57 rec. II -o dei teneatur. ibid. continetur]. AVG. serm. 53, 13, 14 an ipse deus tantus est in sedendo quantus in -o? . . . nos enim -um angustio- [Adkin]

rem valde habemus quam partem corporis, qua sedemus; ille autem si tam latus est in -o suo eqs.).

deriv.: palmalis et palmaris (nisi a palma). cf. palmeus; ad pal-musculus v. l. 6.

compos.: bipalmis (-us), palmipedalis (palmo-).

palmusculus, -ī m. a palma sec. ramusculus formatum (si recte trad.). i. q. ramus palmarum arboris: PALLAD. hist. mon. I 20 virginem mortuam cum olearum ramusculis -isque navicula transfre-tantes (gr. p. 96, 12 B. βαῖων).

1. **pālo**, -āvi, -āre v. palor.

2. **pālo**, -ātum, -āre. a 1. palus. non nisi passivum vel ge-rundivum. i. q. palis fixis instruere: 1 in cultura vi-tium: COLVM. 4, 30, 2 castanieti iugerum sufficere posse totidem -andis iugeribus vineae. 11, 2, 11 vineae, quae sunt -tae et ligatae (PALLAD. 3, 20, 1. cf. COLVM. 11, 2, 16 partes vinearum). 11, 2, 95 ut vitis -etur (PALLAD. 4, 7, 2. addas 3 capp. 20. 4 capp. 7).

2 in architectura (soli firmandi causa): PALLAD. 12, 15, 2 alnus fabricae inutilis, sed necessaria, si umidus locus ad accipienda funda-menta -andus est (cf. Vitr. 2, 9, 10 palationibus).

deriv.: palatio. compos.: 2. depalo.

? 3. **pālo**, -āre. a 1. pala. i. q. pala vertere: PLIN. nat. 19, 60 octo iugerum operis -ari (par- var. l.) iustum est (cf. Colum. 10, 45 versetur robore palae dulcis humus).

4. **palo**, -āre. retrograde fictum videtur e propalare, cf. 1. de-palare. i. q. propalare: PROVERB. Graec. B 5 (Migne suppl. 4, 1268) de tribus regalibus moribus ... Graeci in proverbiiis -ant: eqs. Adkin.

[palolucupinula. nomen herbae corruptum: Ps. Diosc. Vind. 4, 43 p. 202, 15 φοῖνιξ· οἱ δὲ ῥοῦν, οἱ δὲ ἀγγύωπα, οἱ δὲ φοινικόπτερος, ... Ῥωμαῖοι παλολουκουπιουλα (var. l. -πιουμ). πάβουλουμ μουρί-νουμ Wellmann fort. reete, cf. supra vol. VIII 1674, 5 sqq.; nomen e palmula et pin(n)ula sec. gr. φοινικόπτερος compositum latere putat Stadler in schedis nostris syllabam κοῦν ut dittographiam expungens.]

[pālopedica falso legitur pro paloridica, q. v.] Gatti.

***pālor**, -ātus sum, -ārī et pālo, -āvi, -āre. [orig. inc. Sch.] scribitur -ll- e. g. PETRON. 46, 2 (loco non certo). AVIEN. orb. terr. 282. 1319. de formarum usu: part. praes. passim inde a PLAVTO Bacch. 1136, part. perf. (plerumque sine copula) LIV. 1, 11, 1. 2, 50, 6 al. apud eundem; formae finitae non nisi (praeter gramm. et GLOSS.) LIV. 5, 44, 5. 27, 47, 9. PETRON. 46, 2 (loco non certo). TAC. hist. 3, 17, 2. 4, 18, 3. 4, 70, 4 ann. 4, 48, 3. ITALIA num. 32, 13 (Lugd.). AMM. 14, 1, 9. 14, 4, 5. 19, 11, 5. 23, 5, 3. corripitur syllaba prima CYPR. GALL. iud. 353. de notione: PAUL. FEST. p. 220 -are id est errare. CHAR. gramm. p. 465, 24 B. -or ῥέμβομαι -tus sum. p. 468, 23 -o πλανῶμαι. GLOSS. -antes: sparsi, per diversa fugientes. vagantes, dispersi. errantes. al.; obscurum: GLOSS. III Abstr. PA 18 -antes: gaudentes (ubi -antes: vagantes proponit Thomson, bacchantes vel balantes: g. Heraeus apud Goetz in indice; ad ballare refert Land-graf, Arch. Lat. Lex. 9, 1896, 364). legitur inde a PLAVTO, LVCR., SALL., frequentat LIV., deest CIC., CAES. [confunditur in codd. cum pallere VERG. Aen. 10, 674 Ov. met. 15, 150. STAT. Theb. 11, 21 (legendum videtur pallentes, v. Venini ad l.). al., restituitur CORIPP. Ioh. 2, 418; item restituitur pro balare PLAVT. Bacch. 1136 PHAEDR. 3, 15, 1, pro parare (v. sub II); dub. in lacuna CE 417, 11; falsa var. l. PLIN. paneg. 30, 3.]

I i. q. huc illuc errare, fere cum notione dissipationis (de pluribus praeter PHAEDR. 3, 15, 1 AMM. 14, 1, 9): A verbum deponens: 1 -antur bestiae: a domesticae: PLAVT. Bacch. 1136 non vides, ut -antes (bal- trad., sed cf. 1138 a balant) [solae liberae] grassentur oves? (1] secl. Ernout, Questa). LIV. 22, 17, 4 quosdam boves -tos a suis gregibus (cf. Plutarch. Fab. 7, 1 σποράδες). PHAEDR. 3, 15, 1 inter capellas agno -anti (bal- trad.) canis: 'stulte', inquit, 'erras eqs.' AVR. Fronto p. 34, 5 v.d.H. oves consternatae disperguntur; aliae alibi -antes balantesque oberrant. b aliae: PLIN. nat. 9, 111 ducibus examinum captis facile ceteras conchas -antes retibus includi. VAL. FL. 4, 506 oculis -antia monstra (i. Har-pyias fugatas) secuntur Haemonidae. CE 417, 11 (saec. I) ut forte lucus(tae pal)a(ant)es (sic Bormann, sed post a esse f aut e ait Mommsen) timidae neque(u)nt defendere ses(e) (opp. agminibus iunctis).

2 -antur homines (per enallagen terga VERG. Aen. 12, 738):

a proprie: α vario usu: LVCR. 4, 575 -antes comites ... montis inter opacos quaerimus (cf. 576 dispersos). 5, 973 nec plangore diem magno solemque per agros quaerebant pavidi -antes noctis in umbris homines inculti. HOR. sat. 2, 3, 49 velut silvis, ubi passim -antes error certo de tramite pellit. APVL. met. 8, 29, 1 ad istum mo-dum -antes sacerdotes mendici omnem illam depraedabantur regionem. AVIEN. orb. terr. 1319 multi Indi, qua flumina nimbis auget hiems ... -antes (pall- trad.) obeunt beryllum. AMM. 14, 1, 9 vesperi per tabernas -batur et compita imperator. 23, 5, 3 obtruncatis pluribus civibus, qui pacis more -bantur effusius. 26, 10, 17 licenter per exiguas undarum reliquias -antibus plurimis, ut pisces manibus colligerent. PAUL. PETRIC. Mart. 2, 588 -antia ... agmina (sc. hominum metuen-tium daemonicum; cf. 586 diffugiunt trepidi). pertinet ad gentes sede carentes: SALL. Iug. 18, 2 Gaetuli et Libyes vagi -antes, quas nox

coegerat, sedes habebant (v. Skard, Enn. u. Sall. 44 sq. et cf. FRONTO p. 193, 26 v.d.H. vagi -antes, nullo itineris destinato fine). ITIN. Alex. 20 multis circa -antibus vicinisve gentibus. AVIEN. orb. terr. 282 Massylii ... populi per aperta locorum -antes (pall- trad.) agitant (cf. Prisc. periheg. 178 vagantes). AMM. 14, 4, 5 late (de Saracenis; cf. 4 vita est illis semper in fuga). 22, 8, 42 -antes per solitudines vastas Scythas. 31, 2, 15 -ari ... per diversa.

β spectat ad ordines solutos militum: ① populantium, frumentantium sim.: SALL. Iug. 44, 5 lixae permixti cum militi-bus ... vagabantur, et -antes agros vastare eqs. LIV. 2, 50, 6 cum ... -ti ... passim vaga ... raperent pecora. 3, 5, 10 -tos praedam agen-tes. 4, 58, 3 -ti ad praedandum hostes. 7, 17, 8 multos populatores agrorum vagos -antes oppressit (23, 42, 12. 43, 23, 4). 10, 2, 10 prosperum ... in -tos praedatores proelium fuerat (10, 20, 5 in agris -antes). 22, 24, 2 ut impetus ... in frumentatores -tos ... fieret (31, 38, 6 -tos per agros. cf. AMM. 24, 5, 5 pabulatoribus paucis licenter -antibus). al. ② fugientium, cedentium sim.:

VERG. Aen. 5, 265 Demoleos cursu -antis Troas agebat (11, 734. SIL. 4, 571 dispersis ... signis. 13, 228). 9, 780. 10, 674. 12, 615. 12, 738 terga dabant -antia Teucris (cf. SIL. 5, 445 -antum ... terga. 7, 680 -antis ac versos terga). LIV. 5, 28, 11 ut ... -ti fugerent (cf. 21, 61, 9 diffugere. 22, 52, 4 perfugissent [TAC. hist. 1, 68, 1]). 5, 46, 4 Romanis ... convenientibus ex agris, qui aut proelio adverso aut clade captae urbis -ti fuerant. 7, 8, 6 agmen ... fugientium ab Signinis ... fuscum ac per agros trepida fuga -tum est (23, 40, 5 per agros silvasque. SIL. 2, 162 TAC. hist. 3, 17, 2. cf. LIV. 8, 24, 10 con-trahens ... suos ex f. -tos [40, 33, 8]. VVLG. iud. 20, 45 in illa ... f. -antes et in diversa tendentes. v. PRVD. sub 3a). al. VAL. MAX. 3, 7, 4 Gallos ac Ligures ex acie sine ducibus et signis sparsos ac -antes.

SIL. 4, 401 toto -antis aequore turmas. 5, 469. 15, 480 -antia ... agmina. STAT. Theb. 7, 724. TAC. Agr. 38, 1 Britannii -antes ... trahere vulneratos eqs. hist. 4, 18, 3 legionarius miles ... arma ordi-nesque retinebat; Vbiorum ... auxilia foeda fuga dispersa totis campis -antur. 4, 60, 2 pugnacissimus quisque in vestigio, multi -antes occubuere. 4, 70, 4. 4, 77, 2 ann. 3, 39, 2. al. inde in imag.: CLAVD. MAM. anim. praef. p. 20, 9 tertius liber aliquantum in sui primordio argumentatur, post saucios ex adversa acie -antes insequitur (sc. auctores dissidentes).

③ exempla varia vel ambigua: SALL. Iug. 54, 9 ignoratus Iugurtha Romanos -antis repente adgreditur. 66, 3 milites -antis inermos, quippe in tali die ac sine imperio, adgrediuntur Numidae. LIV. 1, 11, 1 raptim et ad hos Antemnates Romana legio ducta -tos in agris oppressit. 5, 44, 5 ob-sidionis taedio victi abscedunt vagique per agros -antur. al. CVRT. 5, 13, 11 (ibid. exercitum ... inconpositum inordinatumque proce-dere). TAC. ann. 1, 30, 3 pars extra castra -antes seditiosi (cf. 4, 48, 3 cum pars munitionibus adiacerent, plures extra -rentur). 1, 51, 1 sine vulnere milites, qui semisomnos, inermos aut -antis ceciderant. FLOR. epit. 1, 17, 5 inconditis atque -antis. PANEG. 12, 6, 2 nec ... temere ac passim vagis hostibus, ut facile -antes caederentur, sed acie in cunei modum structa. al.

b translate (spectat ad condicionem animi): α imagine erroris praevalente: LVCR. 2, 10 sapientum templa, despiciere unde queas alios passimque videre errare atque viam -antes quaerere vitae (cf. Ov. met. 15, 150 -antes ... homines passim et rationis egentes despectare). PETR. CHRYS. serm. 6, 1 ut vagos populos, -antes (var. ll. pall-, bal-) plebes, dispersas longe lateque gentes velut errantes oves in unum pastor misericors (i. Christus) congregaret. β imagine dissipationis praevalente (fere i. q. discordare): SOL. 1, 61 Iolaus Sardiniam ingressus, -antes incolarum animos ad concordiam eblan-ditus, Olbiam ... extruxit.

3 -antur res inanimae: a stellae: LVCR. 2, 1031 -antia sidera passim. VERG. Aen. 9, 21 -antis ... polo stellas (SERV.: bene '-antes', quasi in alienum tempus errore venientes. SERV. auct.: epitheton stellarum perpetuum. inde CORIPP. Ioh. 2, 418 [pallentes trad.]). a via aberrando: PRVD. apoth. 623 Christo nato -antes (pallentes var. l.) Geminis fuga separat. b flammae: AMM. 17, 7, 8 -antes ... flammaram ardores (sc. terrae motu excitati).

B verbum activum (inter verba activa CHAR. gramm. p. 468, 23 B. p. 474, 5): PAUL. FEST. p. 220 Palatium ... mons Romae, appellatus est ... quod -are, id est errare, ibi pecudes solerent. SVLPICIA sat. 43 veluti turbante Camillo ... Galli fugere ... sic nostri -are senes (i. philosophi) dicuntur.

II i. q. errantem facere: ITALIA num. 32, 13 (Lugd.) iratus in furore dominus super Istrahel factus: et -vit (par- trad.) eos in deserto XL annis (gr. κατεργόμυσεν, Vulg. circumduxit). fortasse huc pertinet sensu dissipandi PETRON. 46, 2 belle erit, etiam si omnia hoc anno tempestas dispere pallavit (varia temptant edd.; v. vol. V 1, 1392, 48 et Stefenelli, Volksspr. im Werk d. Petron, 98).

? III i. q. pererrare: AMM. 19, 11, 5 quam ob rem relictis laribus ... -rentur varia Limigantes (per supplent edd. plerique coll. 14, 1, 9. 16, 2, 2. 27, 9, 7. al.).

syntactica notabiliora: accedit praepos.: per: LIV. 4, 46, 7. 5, 44, 5. 7, 1, 3. et saepius. in cum abl.: LIV. 1, 11, 1. 4, 55, 4. 10, 20, 5 ITALIA num. 32, 13 (Lugd.). a suis gregibus LIV. 22, 17, 4.

[Adkin]

inter capellas PHAEDR. 3, 15, 1. *cum abl. loci*: VERG. Aen. 9, 21 SIL. 4, 401 TAC. hist. 4, 18, 3. *accedit saepe passim* (LVCR. 2, 1031 HOR. sat. 2, 3, 49 Ov. met. 15, 150 LIV. 2, 50, 6. *al.*) *vel vagi* (SALL. Iug. 18, 2 LIV. 5, 44, 5. 7, 17, 8. *al.*).

part. praes. et perf. pro adi. v. supra; pro subst.: part. praes.: HOR. sat. 2, 3, 49 LIV. 23, 26, 7 SIL. 5, 469. *al. part. perf.*: LIV. 22, 32, 2. 28, 30, 2. 32, 12, 8. *al.*

part. praes. adv. palanter. GLOSS. ed. Thomas, Sitz.-Ber. Münch. Ak. 1868 II 401 -r: incomposite, disperse (cf. GLOSS. I Ansil. PA 108-9 *explicatione omissa; cod. Monac. lat. 14429* [-llent-trad.] indigeste, inconstanter, incomposite, disperse [*inspexit Gatti*]).

deriv.: palabundus, palitor.

compos.: dispalor, impalo, propalor.

Adkin.

paloridica, -ae f. a 1. palus et ridica. -red- lapis. *genus pali significari videtur*: EDICT. imp. Diocl. 12, 27sq. -a sine ferro . . . cum ferro (*in capite de materiis. de textu et interpret. v. Crawford-Reynolds, Zeitschr. Pap. Epigr. 26, 1977, 145, qui conferunt 14, 1a rediges sive pali et CIL X 114, 38 palum ridicam . . . sufficiens pedaturae vineae*).

[**palosticaria** ut cognomen Iunonis perperam legi videtur CIL I² 2439, v. INSCR. lib. rei p. Degrassi 167 cum adn.] Gatti.

***palpabilis**, -e. a palpare. inde ab ITALA, IREN., non nisi apud ecclesiasticos.

i. qui palpari, comprehendere potest (de sensu activo v. l. 78; fere pro subst. l. 38. 41. 55. gr. respondet ψηλαφητός, nisi alia adnotantur; iuxtaponitur visibilis saepe): 1 *corporaliter, sc. respicitur tactus manuum (hic illic per negationem):* a *de rebus variis naturalibus*: α *tenebrae -es (cf. p. 160, 28):* ITALA exod. 10, 21 (Monac.) fiant t. -es in tota terra Aegypti (*Vulg. tam densae ut palpari queant*). *alludunt*: HIER. in Is. 50, 2/3 l. 17 RVFIN. hist. 9, 8, 15 t. -es et crassae. OROS. hist. 1, 10, 12 crassitudine -es. *al.*: *tropice, in comparatione vel imag.*: HIER. in Zach. 12, 4 -es eos daemones sim. opprimant t., quales fuerunt eqs. RVFIN. Orig. in exod. 4, 7 p. 179, 25 in crassas et -es errorum t. (*inde ISID. in exod. 14, 15 ignorantiae*). VIGIL. THAPS. c. Arian. 3, 12 per -es inanium opinionum t. *al.* β *cetera exempla*: TYCON. reg. 1 p. 3, 2 potestas res est inpalpabilis, lapis vero corpus -e. HIER. in Ezech. 16, 10^d 'et indui te subtilibus' . . . pro quo Aquila 'florido' sive '-i', Symmachus 'indumento'. Ps. AVG. quaest. test. I 115, 21 numquid potest alicubi repperiri . . . aer, qui -is sit? CHRYSOST. hom. I 294^A 'reliquias' . . . cum audis . . . nihil -e arbitreris aut crassum (*Migne gr. 55, 575 αἰσθητόν*). CASSIOD. anim. 6 H. corpus . . . solidum atque -e est (*opp. superficies*).

b *de deo rebusque divinis, naturam superantibus*: α *respicitur Christus incarnatus*: IREN. 1, 6, 1 (1, 1, 11 H.) ut et visibile et -e et passibile fieret corpus Christi (1, 9, 3 [1, 1, 20 H.]. RVFIN. Orig. princ. 1 praef. 8 solidum et -e. CONC. S I 5 p. 259, 27 [*gr. I 1, 5 p. 19, 12 ἀπτόν*]. IV 1 p. 75, 6 erat et post resurrectionem -e. GREG. M. in euang. 26, 1 incorruptibile et tamen -e. *al.* 4, 6, 6 (4, 11, 4 H.) verbum visibilem et -em factum (4, 24, 2 [4, 38, 2 H.]. VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 4, 22 [*bis; opp. incontractabilis*]). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 168, 1 -is ac manu contractabilis . . . dicitur Christus. AVG. in epist. Ioh. 1, 4. AVG. (?) un. eccl. 10, 25 p. 260, 26 se ipse visibilem atque -em mortalium sensibus admovebat. LEO M. serm. 30, 6 dividentes . . . -em ab impalpabili. SACR. Leon. 175 visu conspicuus tactuque (*tantoque cod.*) -is. EPIST. pontif. Thiel Symm. 12, 9 alteram esse . . . -em . . . carnis naturam et alteram . . . incomprehensibilem (AVELL. p. 196, 23 [*gr. ἔπαφον*]). *al.* β *cetera exempla*: RVFIN. symb. 7 (*de regno caelorum fermento simili, Matth. 13, 33*) ut . . . substantia illa ita -is sit ac fragilis, ut et acida fieri possit et corrupta. EVOD. fid. 33 mutabilem dicitis esse divinam substantiam . . . et -em carnis manibus. Ps. VIGIL. THAPS. trin. 6, 19 numquid natura dei ut natura hominis -is vel visibilis est? (*cf. Ps. AMBR. trm. 1 nullus . . . deum . . . corpus aliquod visibile aut -e arbitretur*). FAVST. REI. spir. 2, 1 p. 132, 17 cui deo comprehensibilis est materia sua (*sc. anima humana*) et factura -is. GREG. M. moral. 14, 72 in resurrectione erit corpus nostrum subtile . . . sed -e (14, 76. 77. *cf. 14, 73 caro . . . -is* [14, 77]).

2 *tropice, sc. respicitur perceptio quae fit mente, animo (usus fere excusatur; v. etiam l. 32 sqq.)*: RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 6 cum evidens et, ut ita dicam, -e et manu adtrectandum nobis Christus dederit suae resurrectionis exemplum (*antea: se . . . palpandum discipulis praebuit*). MIRAC. Steph. 2, 1 praeconia divinae laudis quibusdam contestans -bus documentis *paralyticus sanatus*. CASSIAN. conl. 4, 18 *utilitatem conluctationis* ipsis quodammodo manibus nostris -em factum esse. 13, 18, 2 fide non dubia et ut ita dicam [-i experientia] conprobatur . . . deum . . . omnia in omnibus operari (*'manifesto documento' intellexerim; sensu activo fere i. q. 'palpans' accipiunt alii*). *deriv.* impalpabilis.

palpabilitās, -ātis f. a palpare. *i. q. qualitas eius quod palpari, contrectari potest*: OROS. comm. 3 usque ad -em carnis adsumptionis specie crassuisse corpus Christi.

palpābunda: blandiens GLOSS. V 636, 21. a palpare. [*val. plāpīnd 'tener'. cf. M.-L. 6174. St.*]

palpāmen, -inis n. a palpare. *i. q. actio palpandi, palpatio*: PRVD. ham. 303 (*agitur de sensibus luxuriantibus*) tactus -n tenerum blandis ex fotibus ambit (POMER. 3, 6, 3 -n t., quod menti iam vitiosae blanditur).

palpāmentum, -ī n. a palpare. [*falsa var. l. pro pulpamentum CIC. Tusc. 5, 90.*] *fere i. q. blandimentum*: AMM. 27, 12, 6 eunuchus Cylaces aptusque ad muliebria -a.

palpātio, -ōnis f. a palpare.

A *i. q. actio vel facultas palpandi*: 1 *incorporaliter, sc. cum respectu blandiendi, adulandi*: a *in malam partem de blanditiis improbandis*: PLAVT. Men. 607 (*uxor ad maritum*) aufer hinc -es (*sunt qui attractiones placantes intellegant et ad 2a trahant, sed cf. palpator*). CYPR. epist. 34, 2 (*de coniventia presbyteri erga lapsos*) blanditiis et [-e perniciose] salutaris veritas impeditur (*plur. var. l.*). AVG. in psalm. 85, 7 quisque intueatur se sine adulatione et sine -e ([*postea: seipsum . . . palpet atque seducat*]. serm. 169, 15, 18 discutite vos . . . sine dolo, sine a., sine -e). *praevalente respectu decipiendi*: Ps. AVG. un. trin. p. 1209 hoc (*sc. deitatem in trinitate consistere*) sine -e credere nos manifestum est (*cf. antea: absque ambiguo*). b *in bonam partem*: VICTRIC. 3 (*loq. presbyter*) in eorum infidelium animas doctrina et -e perveni. CASSIAN. inst. 10, 7, 6 Paulus Thessalonicenses in epistula prima molli foverat -e verborum.

2 *corporaliter, respicitur actio manuum*: a *de ipsa actione*: HIER. nom. hebr. p. 7, 7 Gesen adpropinquans -i eorum sive vicinitas. p. 70, 7 Mysia adtrectatio vel -o. VVLG. Is. 32, 14 tenebrae et -o factae sunt super speluncas (*cf. Symm. σκοτός και ἔξεσούνησιν. explicat Hier. ad loc. l. 69 palpabiles tenebrae*). Ps. AVG. serm. ed. Mai 42, 1 (= 170 = serm. ed. Caillau 1 app. 4, 3. *Christus ad Thomam*) -o corporalis (corporis Caillau) verum corpus agnoscat. CASSIAN. conl. 19, 16, 4 coniunctionem femineam et -em quodammodo tenebram atque mollissimam. ORIBAS. eup. 3, 63, 4 p. 522 -e[s] subducendo (*i. -dum*) venenum adprobatur (*gr. ὑποβιβασθήναι τὸ δηλητήριον*). VITAE patr. Iurens. 81 M. abbas fratres lenissima -e deosculans.

b *de facultate*: ORIG. in Matth. ser. 63 p. 146, 15 visio, auditio, odoratio, gustatio, -o (*item inter alios sensus: 64 p. 150, 33, ubi gr. ἀφής*).

B *confusione quadam fere i. q. palpitatio*: ISID. orig. 10, 262 sepultus dictus est eo quod sit sine -e (*codd., palpitat- edd. vet. hic et diff. 1, 522, ubi tamen codd. vetustiores praebent -e, quae vox hac notione etiam apud auctores medii aevi invenitur*).

palpātor, -ōris m. a palpare. NOT. Tir. 107, 96^a. *i. qui palpat (cum gen. obi. TRACT. Pelag., CASSIAN.)*: 1 *incorporaliter, sc. animo, verbis, moribus sim.*: a *blandiendo, adulando vel indulgendo*: PLAVT. Men. 260 in Epidammieis voluptarii atque potatores maximi; tum sycophantae et -es plurimi in urbe hac habitant. Rud. 126 (*describitur leno*) hominem . . . malum, perierum, -em. CYPR. ad Donat. 11 (*de clientibus sim.*) auceps temporum -r. TRACT. Pelag. 4 p. 82 peccatorum . . . -es atque patroni. b *leviter tractando, attingendo*: CASSIAN. conl. 10, 13, 1 (*de vaga scripturarum lectione*) per omne scripturarum corpus . . . iactatur animus . . . -r tantummodo spiritalium sensuum ac degustator, non generator nec possessor effectus.

2 *corporaliter, sc. manibus sim.*: ITALA deut. 28, 29 (Monac.) eris palpans medio d(ie . . .) si(cu)t pal(p)a(t)or in ten(ebris) (*gr. ὡσει ψηλαφήσαι ὁ τυφλός, Lugd. sicut palpat caecus in t., sim. Vulg.*). HIER. nom. hebr. p. 14, 4 Mosis adtrectator vel -r meus.

palpātus, -ūs m. a palpare. *deest plur. i. q. actus palpandi, palpatio, contrectatio*: PHILO quaest. in gen. 4, 201 (*ad gen. 27, 12 ne forte palpaverit me pater*) non de -u, sed de scrutatu partium animae totam planam invenit deus (*cf. 4, 210 post -um dicitur: ' . . . manus . . . manus Esau' [gen. 27, 22, ubi Vulg. palpato eo]*). GREG. M. in Ezech. 1, 1, 6 haedinis pellibus indutus paterno -ui corpus fratrum finxit Iacob). MAR. MERC. Conc. S I 5 p. 32, 2 ipsius -u (-i *cod.*) crucifixi corporis certior (de) resurrectione Thomas (*ad Luc. 24, 39* palpat et videte ut: p. 32, 4 non indagatur deitas isto -u. p. 32, 5. 57, 5 ipso . . . -u [-o *cod.*]). VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 4, 22 cum pari visione et -u ac apostoli milites quoque qui eum crucifixerunt contrectaverint et viderint). VEREC. in cant. 6, 19 l. 32 D. poma quaedam in terra Sodomitica levissimo ipso tactu sic fuisse in aëre cinericio resoluta, ut ipsum mutatione sua praevenissent -um. VITA Roman. rec. (BHL 7306) 6 membra mortui pueri -u dignissimo tangens.

***palpebra**, -ae f. et ***palpebrum**, -ī n. (*ceteras formas et scripturas v. infra*). [*et palpebra et palpitare a *palpere (intrans. iuxta trans. palpare) derivat Leumann: forma palpetra sermonis vulgaris fuisse videtur. Sch.*] *de orig.*: Varronem vocem a palpitare derivasse (*fortasse sec. scripturam -petr-, de qua v. infra*) testatur HIER. tract. in psalm. II p. 7, 11 (*cf. etiam LACT. opif. 10, 2 quibus mobilitas, id est palpitatio, vocabulum tribuit*). SERV. Aen. 4, 30. VINDIC. gyn. p. 457 rec. P [*palpant trad.*]. CASSIOD. in psalm. 10, 6. 131, 4. *al.*) scribitur palph- vel palf- in codd. vetustissimis e. g. ITALA psalm. 10, 5 (Veron., Sangall.). 131, 4 (Veron., Sangerm.). PRVD. ham. 309 (A), OROS. hist. 4, 40, 1 (L), ORIBAS. (Aa saepius), in recentioribus passim, e. g. in FV CELSI, A VVLG.; palb- MARCELL. med. 8, 116 DIOSC. 2, 117 p. 225, 2. *al. formam -petr- testantur CAPER gramm.*

[Adkin]

VII 110, 9 -trae genae, -brae pili. CHAR. gramm. p. 134, 12 B. '-tras' per t Varro ad Ciceronem XIII dixit; sed Fabianus de animalibus primo '-bras' per b; alii dicunt -tras genas, -bras autem ipsos pilos. ceterum exstat CIL I² 2520, 22 (tab. III, ceterae lacunosae sunt). NOT. Tir. 78, 52^a -ae (107, 96^b).

de genere, numero, declinatione: secundum testimonia gramm.: et neutr. et fem. NON. p. 218, 14 sq. -um genere neutro consuetudo dici vult; -ae feminino (affert VARRONEM, LVCR., CIC.); fem. tantum PROB. app. gramm. IV 194, 17. al. sec. usum auctoritum: fem. plur. passim inde a CAECIL.; sing. -a saepius apud artium scriptores inde a CELSO, SCRIB. LARGO (apud PLIN. nat. non nisi 28, 38), sc. fere de alterutra -a (usu potius generali CAEL. AVR. acut. 3, 5, 51 chron. 2, 1, 40); ceterum sing. g. d. generalis praeter gramm. et gloss. exstat his locis: EPIST. Paul. et Cor. II rec. A et B 30. PRVD. ham. 309 perist. 2, 284 AVG. serm. 31, 2. 277, 11, 11 (in var. ll.: HIER. interpr. Iob 16, 16 psalt. sec. Hebr. 11, 5). neutr.: plur. -a, -orum ITALIA psalm. 10, 5 (Veron.). CHIRON 64 (fortasse etiam 530. 531). DIOSC. 1, 6 p. 7, 24 M. al. (fem. bis invenimus). CAEL. AVR. acut. 1, 8, 55. al. (fem. saepius). DRAC. laud. dei 3, 698 ORIBAS. eup. 2, 1 L 5 Aa (bis). syn. 8, 40, 2 La (Aa fem. ut saepe). al. GLOSS. III 175, 3; sing. -um, -i, -o CHIRON 64. 66 (quaternis locis, sed 83 fem. -a). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 5 (ter). 2, 1, 8 (fem. bis invenimus). CASS. FEL. 29 p. 55, 5. 11 (p. 55, 1 et 59, 4 -arum). GLOSS. III 618, 37. masc. -i plur. ORIBAS. eup. 4, 25 Ab (Aa -ae); dub. CHIRON 74 -um . . . inferiorem. formus tertiae decl. praebet GREG. TVR. glor. mart. 103 p. 559, 6 -ium. Mart. 3, 38 -bus (var. l. -is). 3, 57 -bus (alibi -as, -is).

syllaba media in hexametris producitur; corripunt CAECIL., VARRO. de notione (v. etiam l. 3 et infra l. 78); VINDIC. gyn. ed. Sudhoff, Archiv f. Gesch. d. Med. 8 p. 418 rec. Li l. 46 tunicarum oculi prima est -a quae grece bleferon appellatur. CASSIOD. in psalm. 10, 6 sunt . . . quaedam luminum thecae et quasi folles oculorum quos claudimus dormientes. ISID. orig. 11, 1, 39 sunt sinus oculorum eqs. GLOSS. -a (-o): βλέφαρον. -ae (-a): βλέφαρα. κάρθοι. GLOSS. I Ansil. PA 170 superciliarum loca. legitur in prosa oratione inde a TITIO, TVBERONE, CIC., VAL. MAX., CELSO, maxime apud artium scriptores (cilium fere rarius, omnino deest e. g. CELSO, SCRIB. LARGO), in versibus semel apud CAECIL., VARRONEM, LVCR., DRAC., bis apud PRVD., VEREC. [a forma palpebra fortasse sard. centr. párpala; francog. vet. paupievre; a forma palpebra: hisp. occ. (galic.) perfeba; a forma palpetra (hic illic suffixo mutato) dalm. popaile; var. dial. neap. et it. sept.; rael. or. paupiere, papele, occ. palpeder; francog. paupière; prov. vet. palpelha, parpella et var. prov.; cat. parpella; hisp. párpado. cf. M.-L. 6176. Battisti-Alessio IV 2737. Wagner II 225. Wartburg VII 519 sqq. Corominas III 669 sq. St.]

I i. q. tegmen oculorum, βλέφαρον (quod gr. resp. nisi aliud adnotatur). sunt qui putent -as primo superius tantum cilium significasse et inferius voce gena appellatum esse, qui usus haud saepe manifestus est, v. l. 63. 73. 84. p. 162, 13. 42 sqq. et fortasse CIC. nat. deor. 2, 143. significari par (vel paria) illustratur et verbis iungendi, separandi, cohaerendi (v. p. 162, 19 sqq.) et epithetis utra(e)que CHIRON 530 ORIBAS. syn. 8, 42 Aa ISID. orig. 11, 1, 40, duae VEREC. in cant. 2, 11 l. 47 D. distinguitur alterutra per adi. superior CELS. 7, 7, 4^B. 7, 7, 8^E. al. CHIRON 64. al. (nota plur.: CELS. 7, 7, 1^A CHIRON 64 PHYSIOGN. 42, e coni. PLIN. nat. 28, 38 [Mayhoff, sing. trad.]), inferior CELS. l. l. CHIRON 74. al., altera CELS. 7, 7, 4^B, alia VEG. mulom. 2, 15, 1. additur gen. oculi CHIRON 83 ORIBAS. syn. 8, 42, 1 La (gr. sine gen.), oculorum PASS. Macc. 18, 16. VITAE patr. 5, 11, 18 (gr. omisso gen. ut: ORIBAS. syn. 6, 31 G). voces affines (v. etiam ad II): cilia fere syn. est LACT. opif. 10, 1 sq. MARCELL. med. 8, 127. PHYSIOGN. 42, ratione minus perspicua: p. 162, 73 et MARCELL. med. 8, 126 sub [cilio et -is], id est intra oculos ([cilium inferius et superius intellegunt Kollesch-Nickel. an ad II? sed dissuadent ceteri loci MARCELLI, maxime p. 162, 29). PHYSIOGN. 37 remissis -is, fronte molli, ciliis . . . laxioribus (gr. I p. 337 βλέφαρα . . . , τὰ ἀμφὶ τὰ βλέφαρα). CASS. FEL. 29 sub -o . . . sive sub ciliis. genae distinguntur CIC. nat. deor. 2, 143 QUINT. inst. 11, 3, 77, fere syn. PAVL. FEST. p. 94 (sim. SERV. Aen. 6, 686 VINDIC. gyn. p. 457 rec. P). PLIN. nat. 23, 49 VEG. mulom. 2, 15, 4.

A vario usu: I hominum (Voluptatis AMBR.; fusius de natura et officiis CIC. nat. deor. 2, 142 sq. LACT. opif. 10, 2. al.): CAECIL. com. 193 timidum tremulis -is. TITIVS or. frg. (2M.) Macr. Sat. 3, 16, 16 vix prae vino sustinet -as iudex. TVBERO hist. 9 -as . . . eius Reguli, ne conivere posset, sursum ac deorsum diductas insuebant Carthaginenses (de eodem: CIC. Pis. 43 resectis -is [VAL. MAX. 9, 2, 1 OROS. hist. 4, 10, 1]. ceterum cf. PASS. Macc. 18, 16 sectae oculorum -ae [paulo aliter gr. τὰς τῶν ὀμμάτων κόρας ἐπήρωσεν]). CIC. nat. deor. 2, 142 -ae . . . , quae sunt tegmenta oculorum, mollissimae tactu ne laederent aciem, aptissime factae eqs. (PRVD. ham. 309 pupula molli subdita -ae est). 2, 143 (inde ISID. orig. 11, 1, 39) munitae . . . sunt -ae tamquam vallo pilorum (cf. p. 163, 20. 22 et LACT. opif. 10, 2 -ae . . . pilis in ordinem stantibus vallatae saeptum oculis . . . praebent. Ps. AVG. serm. ed. Mai 75, 5 oculi cautis -is velut armigeris muniuntur). LVCR. 4, 952 (somni ratio exponitur) brachia

-aeque cadunt. CIL I² 2520, 22 (in tab. devotionis, iuxta supercilia et pupillas). PAVL. FEST. p. 42 coniventibus -is. QUINT. inst. 11, 3, 77 ad affectus exprimendos in -is etiam et in genis est quoddam deserviens iis oculis ministerium (nisi ad II, cf. Spalding ad l.; pendet FORTVN. rhet. 3. 21 -ae . . . quemadmodum moveri debeant). FRONTO p. 218, 10 v. d. H. ad pupulas hominum et -as incurrere oportet Somnum. APVL. met. 5, 17, 1 lacrimis . . . pressura -arum coactis. 9, 12, 4. EPIST. Paul. et Cor. II 30 rec. A (sim. B) nihil illius Ionae corruptum est, neque capillus neque -a (simili relatione: AVG. serm. 31, 2 perit caput, ubi non perit capillus? ubi non perit -a, perit oculus? an ad II?). AMBR. Cain et Ab. 1, 4, 14 p. 348, 24 ludentibus iaculans -is retia Voluptas. PRVD. perist. 2, 284 lippos -a putri. AVG. serm. 277, 11, 11 in -is claudendis et aperiendis. ibid. -am levas . . . ; -a levata ad supercilium. MACR. Sat. 7, 16, 33 quibus ante -ae nudatae pilis fuerant, illic (sc. in metallo aeris) convestiuntur. DRAC. laud. dei 3, 698 -a tegunt lucis nudantque fenestras. al. 2 animalium: AMM. 18, 7, 5 leonum -arum libramentis mordicus insidentes culices.

B apud scriptores artium: I hominum: a exempla varia: α de utraque vel qualibet -a: CELS. 2, 6, 3 per . . . somnum -ae non committuntur (mortis indicium ut: 2, 6, 4 pallent. 2, 8, 25 infra). 2, 8, 25 -ae dormientis non coeunt (PLIN. nat. 23, 49 PHYSIOGN. 37). 6, 6, 27^A versas (7, 7, 6^C. cf. SCRIB. LARG. 26 inversa [36. al.]. PLIN. phys. Bamb. 20, 5 reversata [ORIBAS. syn. 3, 139 La]. sim. al.). 7, 7, 4^B alteram . . . -am a ministro deduci oportet, alteram a medico (7, 7, 5 [bis]. ubique var. l. diducere, quam praetulerunt edd. ante Marx quamque etiam hic probat 7, 7, 6^A -ae . . . inter se cohaerentes . . . diducuntur [7, 7, 6^B. adde p. 161, 74]). 7, 7, 8^A pili . . . , qui in -is sunt. al. SCRIB. LARG. 30 -as perungere (cf. MARCELL. med. 8, 20 inunges [8, 127 cilia superiora et inferiora, id est -as ipsas. PLAC. med. 4, 8 rec. α. al.]. sim. al.). al. PLIN. nat. 28, 97 -is inutiles pilos tolli (sim. 31, 92. 32, 70. al.). al. PHYSIOGN. 23 velociter . . . moventur (CAEL. AVR. acut. 3, 5, 51. al. adde l. 5 et cf. PHYSIOGN. 42 permovent [promoveant var. l.]). 27 pateant. 30 -as iungunt oculi (cf. 39 oculi . . . coniungentes -as. 42 -as . . . coniungunt homines). 38 coniveant (codd. duo et Rose; convenient ceteri. v. etiam supra l. 2). PLIN. phys. Bamb. 19, 10 clausa -a (ORIBAS. syn. 6, 31 La. al., adde l. 13 et cf. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 40 -am concludendo ac distinguendo). et saepius. brevilquentia quadam ponitur pro membro morbis affecto: PLIN. nat. 28, 65 puerorum urina prodest contra oculorum albugines . . . , cicatrices, argema, -as (cf. 28, 171 fel cum melle contra caligines . . . , ad -as . . . cum succo oleris. ORIBAS. eup. 2, 1 Q 2 utimur . . . ad -as). β de superiore -a (notabiliora, sc. determinatione carentia; v. p. 161, 47): CELS. 7, 7, 8^G si parum -a descendet. 7, 7, 9^A si nimium -ae deest. 7, 7, 9^B si ea cartilago incisa est, -a concidit neque attolli postea potest. PHYSIOGN. 36 -as erigi (cf. 38 subrectae [gr. I p. 333, 3 et 338, 5 βλέφαρα . . . ὀρθά]).

b cum adi.: CELS. 6, 6, 27^A crassas (MARCELL. med. 8, 185. al.). ibid. duras (CAEL. AVR. acut. 1, 8, 55. al.). SCRIB. LARG. 28 asperas (MARCELL. med. 8, 123. 11, 35. al.). 230 pilosam. MARCELL. med. 8, 137 scabras ac scabidas (8, 141). 8, 179 exesas et glabras . . . decentissimas facies (8, 180). PHYSIOGN. 22 mobiles (91). 42 incertas (ibid. iterum). 81 parva. ibid. prolixior. ibid. tenues. 91 citis (cf. 107 celeres). 99 ovatis. 106 sanguinolentis. 107 tardis. DIOSC. 5, 124 p. 220, 5 grossa (ORIBAS. eup. 4, 27 Aa). ORIBAS. eup. 4, 25 tit. Aa ad -as quae malas sunt ut pulchra fiant. al.

c gen. pendet e subst.: α -arum (-orum): CELS. 6, 6, 15 pilos (PLIN. nat. 22, 91 MARCELL. med. 8, 174. al.; cf. PHYSIOGN. 43 capilli [DIOSC. 4, 105 p. 54. 12]). SEN. epist. 64, 8 crassitudo. SCRIB. LARG. 26 aspritudinem (26. al. MARCELL. med. 8, 120. al.; cf. DIOSC. 2, 59 p. 203, 17 aspredinem [2, 140 p. 231, 12]). ORIBAS. eup. 2, 1 L 5 Aa asperitas). 36 callositatem (inde MARCELL. med. 8, 119). PLIN. nat. 23, 117 scabiem. 28, 46 psilotrum (32, 76). 28, 168 vitii (CAEL. AVR. chron. 2, 1, 5). MARCELL. med. 8, 185 duritias (CAEL. AVR. chron. 1, 5, 161). PHYSIOGN. 81 circumcisionem (i. linamenta, περιτομήν). 95 motus. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 69 distantia (de catulepticis. cf. de apoplecticis: 3, 5, 50 suspensio. sim. al.). al. β -ae: CELS. 6, 6, 10 in exteriori -ae parte (7, 7, 8^B tertiam. 7, 7, 8^C superiorem). 7, 7, 8^A summa cutis (7, 7, 8^B mediam -ae c. addas l. 76).

2 animalium: COLVM. 6, 37, 7 (inde PALLAD. 4, 14, 3) si discolors pilos asinus in -is aut auribus gerit (cf. PLIN. nat. 8, 170 aurium referre in his mulis et -arum pilos). CHIRON 64 (de trichiiasi) ut -a eius iumenti superiora ulterius cilia infer(iora infes)tent (suppl. Heracus coll. VEG. mulom. 2, 15, 1 pili aliam -am urentes. alii aliter, v. vol. VII I, 1387, 81). ibid. sub ipsum -um intus scalpello plagam . . . das (inde VEG. l. l. in cute -ae). al. VEG. mulom. 2, 15, 4 -a altius elevata.

C in sacris script. et inde apud ecclesiasticos (saepius in evant. bimembri, ita ut -ae respondeant voci oculi et in huius notionem vergant): I animantium: ITALIA psalm. 10, 5 (Veron. al., sim. VVLG.) oculi eius in pauperem respiciunt, -a eius interrogant filios hominum (explicat e. g. HIER. tract. in psalm. II p. 7, 9 -is requirit, conivens quodammodo et dissimulans eqs. [sim. CASSIOD. ad l.]. AVG. ad l. [allegorice]. IULIAN. ad l. [obtulit intentum intellegit]). 131, 4 [Adkin]

(*ibid.*, *sim.* VVLG.) si dederō somnium oculis meis aut -is meis dormitionem (*cf.* HIL. *ad l.* et in psalm. 118 dalet 7 CASSIOD. *ad l.*). prov. 6, 25 (Ps. Ambr. apol. Dav. II 3, 12) neque capiaris oculis meretricis neque abripiaris -is (Chromat. in Matth. 23, 1, 4 E.-L. oculis tuis . . . -is tuis, *Vulg. brevis*). 30, 13 (Ps. Aug. spec. 21 p. 389, 8) -is . . . suis extolletur *malus* (VVLG. -ae eius in alta subrectae). *al.* HIER. interpr. Iob 16, 16 super -as meas umbra mortis (VVLG. Iob 16, 17 -ae meae caligaverunt). VVLG. Ier. 9, 18 -ae nostrae defluant aquis (*cf.* VEREC. satisfact. 6 -is . . . cadat dulcis manantibus haustus). GREG. TVR. Franc. 5, 38 p. 244, 3 *persecutrici Christianorum* unum oculum nubs alba contegens lumen . . . pepulit a -is. *al.* 2 *transfertur ad rem*: VVLG. Iob 41, 9 oculi eius *Leviathan* ut -ae diluculi (*explicat* GREG. M. moral. 33, 57 -as . . . d. extremas noctis horas accipimus, in quibus quasi nox oculos aperit *eqs.*).

II *per synecdochen*, plur. *i. q. pili ciliorum* (*disting.* cilia DIOSC., SIDON., genae PLIN. nat. 11, 154, 246; *contra sub I pili et -ae disting. passim*, *e. g. p. 161, 81, 162, 31, 57, inepte apud gramm. p. 161, 1 sqq.; afferuntur certiora, dub. v. p. 161, 62, 162, 3, 9 sq.*):

A *hominum*: VARRO Men. 370 *oculos calliblepharo naturali -ae tinctae vallatos mobili saepto tenent*. PLIN. nat. 11, 154 (*cf.* 1, 11, 56) -ae in genis homini utrimque, mulieribus vero (fucō *Mayhoff*) etiam infectae cotidiano . . . ; alia de causa hoc natura dederat ceu vallum quoddam visus *eqs.* 24, 36 -as lentiscina *resina* . . . replicat (24, 43 [*cf.* Diosc. 1, 70, 3 W. *τρίχας ἐν ὀφθαλμοῖς*]). 25, 156 *capnos herba* evolsas -as renasci prohibet (*cf.* Diosc. 4, 109 W. *τὰς ἐκ τῶν βλεφάρων ἐκλυσθείσας τρίχας*, DIOSC. v. p. 162, 58). 29, 115 *cerebrum cornicis* . . . -as gignere dicitur (30, 136). DIOSC. 1, 81 p. 45, 7 M. -a ciliis crescere facit *oleum picinum*. SIDON. epist. 1, 2, 2 si . . . cilia *Theodorici Visigothi* flectantur, ad malas medias -arum margo prope pervenit. B *animalium*: PLIN. nat. 11, 155 *struthocamelus alitum sola*, ut homo, utrimque -as habet (*cf.* Arist. *part. anim.* 4, 14 p. 697b 18 *βλεφαρίδας*). 11, 246 -is, quas *simiae solae* quadripedum et in inferiore habent gena (*cf.* Arist. *hist. anim.* 2, 8 p. 502 a 31 *βλεφαρίδας*).

deriv.: palpebralis, palpebraris, palpebro.

palpebrālis, -e. a palpebra. *i. q. ad palpebras perti-*
nens: PRVD. ham. 872 numne . . . -bus (-pheb- *cod. A al.*) extra horrescunt saetis *animarum oculi*?

palpebrāris, -e. a palpebra. *i. q. ad palpebras perti-*
nens: CAEL. AVR. chron. 4, 2, 17 palpebris . . . erunt adhibendi sicci pulveres atque collyria, quae Graeci blepharica vocant, nos -ia dicere poterimus.

palpebrātio, -ōnis f. a palpebrare. *i. q. palpebrarum motus, nictatio*: CAEL. AVR. acut. 1, 3, 36 (*de phreneticis*) fixo visu atque sine ulla -e aut multum mobili et cum iugi -e (*cf.* 2, 10, 59 [*de catalepticis*] *oculorum statio sine ulla -e*). 3, 14, 116 -e frequentant *hydrophobi* (*cf.* chron. 1, 5, 148 *oculorum frequens -o indicium maniae est*).

compos.: impalpebratio.

palpebro, -āre. a palpebra. NOT. Tir. 78, 52^c -at.
i. q. palpebras movere, nictare, βλεφαρίζειν: CHIRON 986 (*de iumento apioso*) oculi non -ant. CAEL. AVR. acut. 1, 2, 32 *phrenetici* visus attentus vel frequenter -ans. 2, 10, 70 si ante oculos eorum *catalepticorum* quisquam digitos circummoveat, (non) -ant aegrotantes.

deriv.: palpebratio.

palpebrum et palpebra v. palpebra.

palpitatio, -ōnis f. a palpitare. [ISID. diff. 1, 522 v. p. 160, 39. *confusionem inversam praebet fortasse cod. A Ps. MATTH. euang. 13, 4 dum . . . manum suam a -e retraheret (antea: palparet).*]

I *i. q. motus rapidus, tremulus (accedit notio crebritatis praeter PLIN. sub b)*: a *partis corporis*: SEN. epist. 95, 16 (*de luxuriosis*) nervorum . . . sine sensu iacentium torpor aut -o [*corporum*] (*del. edd. praeter Préchac*) sine intermissione vibrantium. PLIN. nat. 11, 10 *divolsis insectis praecipua vivacitas et partium singularum -o*. 32, 49 *ranae linguam extractam* inponat supra cordis -em mulieri dormienti. 32, 132 in febris, quae sit cum capitis doloribus et oculorum -e (*item oculorum*: LACT. opif. 10, 2 palpebrae, quibus mobilitas id est -o vocabulum tribuit. Ps. AMBR. serm. 47, 4 ut apertis oculis absque -e totum aspiciat solem *aquila*). b *totius animantis*: PLIN. nat. 9, 181 ne -o ulla *piscis capti* aut sonus ceteros abigat. Ps. QUINT. decl. 2, 18 *qui dormiens occiditur*, habet . . . -es, habet motus et quicquid totus lectulus sciat.

2 GLOSS. haesitatio, dubitatio. sine -e: procul haesitatione, sine dubio (*cf.* p. 164, 78).

palpitātus, abl. -ū m. a palpitare. *i. q. motus rapidus, tremulus*: PLIN. nat. 9, 90 insidiantur . . . polypi apertis *conchis* inpositoque lapillo extra corpus, ne -u eiciatur; ita securi grassantur.

*palpito, -āvī, -āre. [*v. sub palpebra. Sch.*] *de origine: v. GLOSS. infra. scribitur -pet- in var. l. HIER. epist. 22, 30, 3 ENNOD. dict. 9, 15 p. 454, 15, -petr- in var. l. VEN. FORT. vita Germ. 11, 36 (cf. p. 164, 8). formae perf. rarius leguntur; invenimus formas breviores -asse* PLIN. nat. 7, 72 TERT. anim. 23, 1, -asti AVG. in euang.

Ioh. 18, 11, -arit HIER. in Gal. 4, 19; *plenas -verit* AVG. in euang. Ioh. 36, 5, -verint AVG. gest. Pelag. 6, 18; *ceterum non nisi -vit* AVG. civ. 22, 8 p. 576, 10 D. *al.* NOT. Tir. 107, 96. *de notione*: MACR. exc. gramm. V 655, 9 *πάλλω -o vibro ἐπὶ τοῦ κραδαίνω*. SCHOL. Prud. cath. 7, 142 -at emoritur. GLOSS. *πάλλω. σκαρίζω. σπαίρω. ἐπὶ τοῦ σκαρίζω*. tempto. -at: *σφύζει*. GLOSS. I Ansil. PA 223 -antia: trementia vel reliquo adhuc spiritu. 225 -at: tremit. an(h)elat. IV Plac. p 2 -ans est qui animam trahit; nam '-trans' non est latinum, potest tamen a palpetris (*edit. dubitanter, -bris trad.*) venire. *legitur singulis locis apud CIC., Ov., frequentius inde a SEN. philos.* [*fortasse francog. vet. palpant 'commotus'; cf. etiam cors. palpatoghja 'cor'. cf. M.-L. 6176a (Faré, Postille). Wartburg VII 521 sq. St.*] [*confunditur in codd. cum palpare HIER. epist. 14, 11, 1 PRVD. perist. 10, 844. al.*]

15 *i. q. rapide, tremule moveri, agitari sim. (palpebris non nisi l. 49 sqq. 72 sqq. p. 165, 44 sqq.; usu translato accedit adverbium hinc l. 77, sc. vi fere abhorrendi, infinitivus l. 58)*: I -ant *animantes*: A -at *pars corporis* (*sc. hominis vel animalis*):

1 *pars interna*: CIC. nat. deor. 2, 24 cum cor animantis alicuius evolsum ita mobiliter -ret, ut imitaretur igneam celeritatem ([*antea*: micare . . . quasi quodam igneo motu]. SEN. Herc. f. 1299 ecce quam miserum metu cor -at pectusque sollicitum ferit. dial. 5, 14, 3 *necati* cor sub vulnere -ans. PLIN. nat. 11, 181 -at certe et quasi alterum movetur intra animal. 28, 97. 30, 19. FIRM. math. 8, 10, 2 crebris agitationibus. *al.*) Ov. met. 6, 560 ut . . . salire solet mutilatae cauda colubrae, -at *lingua Philomelae excisa* (LVCAN. 2, 182 *exsecta* . . . l. -at et muto vacuum ferit aera motu. PLIN. nat. 11, 173 *ranarum. cf. infra l. 62*). SEN. Herc. O. 709 (*loquitur Deianira*) cor attonitum salit pavidumque trepidis -at venis iecur (PRVD. perist. 5, 116 ut per lacunas vulnerum i. resectum *Vincenti -ct*). epist. 74, 3 nisi hic *mortis* timor e pectore eiectus est, -antibus praecordiis vivitur. PLIN. nat. 7, 72 *Zoroastri infanti* cerebrum ita -asse, ut inpositam repelleret manum (11, 134 uni homini (in) *infantia -at. cf.* 7, 4 quam diu -ans vertex *infantis*). 10, 148 in ovo . . . gutta ea quae cor esse existimatur salit -atque. ARNOB. nat. 7, 4 (*de bestiis in ludis trucidatis*) tremibundis . . . -antes in visceribus venas (PRISCILL. tract. 3, 71 extarum v. animatione terreni spiritus -antes). ENNOD. dict. 2, 5 p. 431, 27 iunicum exta semivivis -antia motibus. *al.*

2 *pars externa*: a *quaelibet*: TERT. anim. 25, 3 de quo fetu -ent *ilia matris*, micent latera, tota ventris ambitio pulsetur. LACT. inst. 3, 2, 2 *philosophiae* partes ac membra . . . quasi disiecta et dissipata -are potius videantur quam vivere (*item in imag.*: FIRM. err. 20, 5 licet . . . idololatriae morientia -ent membra. *proprie*: err. 2, 2 *Osiridis lacerati*. CAEL. AVR. diaet. pass. 54 *epileptici*). ZENO 2, 18, 3 (1, 39, 7 L.) nec salientes *digiti Arcadii* futurae mortis exitio -bant. HIER. epist. 1, 12, 2 subito *feminae* (*sc. quae mortua credebatur*) -at pectus. PRVD. perist. 10, 844 ut . . . -antis oris *Romani morientis* exciperet globum *mater. al.*

b *oculus, aspectus, mentis acies sim. (fere i. q. palpebrare; cf. etiam l. 72 sqq. p. 165, 44 sqq.)*: AVG. in psalm. 73, 19 si non -at aspectus tuus. serm. 4, 1 nec vestigia eius nutent, nec oculi eius -ent. util. cred. 2, 4 luminibus vix apertis et adhuc lucem -ando atque aversando . . . recusantibus. *in imag. -at mens sim.*: AVG. conf. 4, 15, 24 inruebat in oculos ipsa vis veri et avertentem -antem mentem ab incorporea re *eqs.* serm. 4, 7 -at mentis acies. Ps. AVG. serm. 128, 9 (*de dei contemplatione*) -at infirmus aspectus. serm. ed. Mai 107, 1 non possum dicere, quantum splendor animi vestri me delectat audire; . . . -at sensus mei dicentis. *accedit inf. (sec. trepidare, horrere sim.)*: AVG. vera relig. 35, 65 si haec intueri -at mentis aspectus, quiescite.

B -at homo (*vel eius totum corpus, mens, anima sim.*): 1 -ant *varii*: SCRIB. LARG. 194 *toxicum potum* cogit . . . exululare et -are lingua similiter decollatorum capitibus (*cf. supra l. 26*). Ivv. 3, 134 ut semel aut iterum super illam -et (*item sensu obsceno*: DON. Ter. Eun. 424 *scorta dicuntur ἀπὸ τοῦ σκαίρειν*, quod graece -are intellegitur, quod illae faciunt saltando assidue vel potius crissando). TERT. anim. 23, 1 hominem . . . primo . . . opus futille et invalidum et instabile in terra vermis instar -asse (*cf.* RVFIN. Adamant. 2, 8 volutari figmentum creatoris et -are [*gr. σκαρίζων*]). SOL. 1, 63 *femineus* sexus nonagesimo primum die -at (*Plin. nat. 7, 41 motus. item infans in utero*: HIER. in Gal. 4, 19 CAEL. AVR. gyn. 1, 56). *al. oculis, acie sim. (cf. A2b)*: AVG. in euang. Ioh. 18, 11 propinquasti, intendisti, -asti, refugisti (*de divinae veritatis contemplatione ut: gen. ad litt. 12, 31 p. 425, 26 creatura cum conatur lumen illud intueri, -at infirmitate. item in imag.*: Ps. AVG. un. trin. p. 1212 ego ne alios hinc haesitare vellem, ita mihi huius manifestationis lumen effulsit; sed magis est . . . ista . . . credere, neque hinc ullo modo -are [*sed antea p. 1209 sine palpatione, v. supra p. 160, 19; cf. palpitatio sub 2*]). SVLP. SEV. Mart. 7, 3 defunctum . . . laxatis in usum videndi -are luminibus.

2 -ant *moribundi sim. (fere respectu respirationis)*: a *signum est vitae redeuntis* (*cf.* SVLP. SEV. sub 1, HIER. sub A2a): LVCAN. 6, 754 omnis -at artus *mortuus, quem Erictho ad vitam revocaverat* (*artus vix pro nom. sing. intellegendum, cf. p. 165, 16*). b *signum* [*Adkin*]

est mortis praesentis: HOMER. 383 stratus . . . super sua -at arma (*item in bello:* STAT. Theb. 8, 439 iam -at arvis Phaedimus. 9, 757 saevi miser inter funera belli -at *Eurytion*). QVINT. decl. 247 p. 15, 1 non illum *Bestium*, quamvis semianimem atque -antem, invasit carnifex. SVET. Tib. 61, 4 conligatis vulneribus ac semianimes -antesque adhuc in carcerem rapti (VVLG. II reg. 18, 14 BACHIAE. repar. laps. 2. 8). APVL. met. 3, 3, 6 tris . . . interemptos . . . spirantes (-tibus *coni. edd. rec.*) adhuc corporibus in multo sanguine -antes. ITALA iud. 5, 27 (Lugd.) -ans cecidit miser (Verec. in cant. 9, 26D. -vit, cecidit. *gr. et Vulg. non resp.*). FIRM. math. 1, 7, 2 alterius *iuvenis* iam -antis laqueum rupit inimicus (VEN. FORT. vita Germ. 11, 36 spiritu deficiente decumbens . . . iam -bat exanimis). ZENO 2, 41 (1, 42, 2 L.; *de regeneratione per Christum*) exspirantis non -at corpus. PRVD. perist. 14, 49 (*ibid. seminecem*). psych. 594 vincla . . . extorquent animam *Avaritiae*, nullo quae vulnere rapta -at. *al. accedit acc. artus (sec. LVCAN. 6, 754 sub a):* DRAC. Orest. 728 male partitos per vulnera -at artus *Aegisthus*. Romul. 5, 281 moriens tremibundos -at artus. *e signum est vitae remanentis:* HIER. epist. 22, 30, 3 vitalis animae calor . . . in solo tantum tepente pectusculo -bat. SVLP. Sev. Mart. 16, 2 omni ex parte praemortua vix tenui spiritu -bat *puella* (GREG. TVR. Mart. 1, 11 solo sp. [3, 49 vit. patr. 2, 4]. *cf. VEN. FORT. vita Germ. 42, 116 parvulum . . . ultimo flatu -antem*). ALC. AVIT. hom. 7 p. 115, 12 aliquid -antis vitae. GREG. TVR. Mart. 3, 8 -ante tantum spiritu. VEN. FORT. vita Germ. 45, 125 anhelito (-u *codd. aliquot*) -ante.

3 -ant pavidi (maxime in imag.; cf. APVL. sub II A): PETRON. 100, 4 animum -antem percussit vox. TERT. spect. 30 p. 29, 6 poetas . . . ad inopinati Christi tribunal -antes. POTAM. epist. ad Athan. Rev. Bénéd. 30, 1913 p. 281, 74 quibus *dictis* si iam -as. HIER. epist. 14, 11, 1 potentissimi quondam reges nudo latere -bunt (*sc. in extremo iudicio*). PRVD. cath. 12, 121 -ans . . . infans in *strage Bethlemitica* (*seq. singultat . . . halitus*). AVG. c. acad. 3, 10, 22 me . . . -antem atque cadentem (*sc. in disputando*). soliloq. 2, 6, 9 me -antem in his tenebris *errorum*. Ps. AVG. alterc. l. 62 S.-H. tibi *synagogae* quondam et Romanus orbis intremuit et terra gentium -vit. SIDON. epist. 2, 1, 4 -antium civium extrema libertas. *al.*

C -at animal (in morte praeter PLIN., AVG. l. 44 sq.): SEN. nat. 3, 18, 3 ut gustare non possint *delicati* nisi quem *piscem* in ipso convivio natantem -antemque viderunt (PLIN. nat. 9, 177 pisces qui ad pabula petenda -ent exiguis branchiis. VVLG. Tob. 6, 4 *Tobias* adtraxit eum in sicco et -are coepit ante pedes eius. AVG. civ. 22, 8 p. 574, 12 D. *al.*). CALP. ecl. 2, 62 saepe vaporato mihi caespite -at agnus *immolandus*. VEG. mulom. 2, 130, 5 occisum pullum -antem aperies. *oculis:* AVG. in euang. Ioh. 36, 5 si acie -verit *aquilae pullus* (*de eodem: gest. Pelag. 6, 18 oculis. cf. Plin. nat. 10, 10 coniventem*).

II pertinet ad res in animas: A corporaliter (cf. p. 164, 35): STAT. Theb. 12, 71 his *inferiis* arduus ignis -at (*cf. MART. CAP. 2, 219 tenui lucernam -are lumine coegit . . . crepusculum*). APVL. met. 1, 13, 1 tremore viscera quatuor, ut grabattulus etiam succussu meo inquietus . . . -ando saltaret. CARM. de Iona 40 -at *antenna* in *tempestate* (*ibid. tremit*). OROS. hist. 2, 9, 10 campum . . . crasso et semigelato sanguine -antem. **B incorporaliter:** POTAM. tract. 1 Journ. Theol. Stud. 19, 1918 p. 301, 66 heu luctus pius *Lazari sororum*, precum pulsus tenuante defectu, carmine -ante (*trad. -anti vel -ati. item de sono: PRVD. perist. 10, 10 vox . . . extingui nequit, nec si recisis -et meatibus. AVG. serm. 208, 2 oratio nec offendat aut -et aut . . . obmutescat*). GREG. M. moral. 6, 52 motus carnis . . . per desideria -ant.

deriv.: palpito, palpitatus.

1. *palpo, -āvī, -ātum, -āre et *palpor, -ātus sum, -ārī. [*cf. palpus (-um). Sch. scribitur parp- PAP. Corp. 250, 17 (cf. Adams, Zeitschr. Pap. Epigr. 31, 1978, 135 sq.). formae perf. breviores -asse PAUL. NOL. carm. 31, 376 VAL. CEM. hom. 7, 5 VIGIL. THAPS. c. Eutyech. 4, 22 bis, -asset CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 38, 9; non invenimus -avisse(t). ad verbum deponens v. infra. NOT. Tir. 78, 52b et 107, 95 -at. de notione: PAUL. FEST. p. 220 -ari blandiri. DOSITH. gramm. VII 432, 3 -or κροτώ. GLOSS. ψηλαφῶ. foveo aut blandio aut pertracto. -o equo: κατακροτῶ τοῦ ἵππου. GLOSS. I Ansil. PA 220 blandire vel adtractare. 221 -at: blanditur aut manu contrectat. 226 -o: manu temto. cetera v. infra suis locis. legitur deponens apud PLAVTVM bis et singularis locis apud LVCIL., POLLIONEM Cic. fam., HOR. sat., PAUL. FEST., VLP. (aetatis posterioris non habemus exempla nisi Ps. AMBR. paenit. 18 VVLG. deut. 28, 29 in var. l. ROMVL. fab. 43, 9 rec. gall. (cod. F) nec non testimonia quaedam grammaticorum, e. g. DOSITH. l. 68. CHAR. gramm. p. 479, 29 B., v. etiam SCHOL. HOR. sub II), verbum activum PLAVT. Poen. 357 in cod. A (an et 343 p. 166, 8?), apud MANIL. (I), IUV. (2), INSCR. Année Epigr. 1941 n. 4, PAP. Corp. 250, 17, APVL. met. (I), TERT. (I) et saepius inde ab ITALA, formis infinitis ambiguis SEN. dial. 5, 8, 7 APVL. met. 8, 7, 3. *al. [it. palpare; sard. centr. (ap)palpare, mer. (ap)prappai; raet. or. palpá, occ. palpar, palper; prov. vet. palpar et var. prov., vasc.; cat. palpar; hisp. popar 'blande contrectare'; port. poupar 'parcere'. cf. M.-L. 6175 (et Faré, Postille).**

Battisti-Alessio IV 2737. Wagner II 209. Wartburg VII 517 sq. Corominas III 628 sq. Machado² III 1863. St.]

[*confunditur in codd. cum palpebre* (HOR. sat. 2, 1, 20; *restituitur* CHIRON 385), palpitare (HIER. epist. 53, 1, 1 PAUL. NOL. carm. 18, 349, *pro qua voce falso trad. VINDIC. gyn. p. 457 rec. P*), plaudere (OV. met. 2, 867), pulsare (STAT. Theb. 1, 55; *pulsans pro -ans* DRAC. satisf. 313 *coni. Arevalo*); *e coni. vix recta* CIC. Att. 9, 9, 1 (*temptabo Nipperdey*); *loco corrupto* PLAVT. Poen. 343 quando illi apud me mecum [-as et lallas] (*sic A, caput et corpus copulas P, varia temptaverunt varii*).]

I absolute vel obi. supplendo i. q. palpo uti (sc. contrectando vel blandiendo; usus origine intransitivum abit in transitivum, cf. obi. acc. inde a MANIL., IUV. sub III; indicatur qua re: digitis CHIRON 228 VEG. mulom. 1, 46, 2, manibus GREG. TVR. glor. mart. 37; -are de aliqua re v. p. 167, 28 sqq.; -ant homines eorumve membra vel actiones):

A cum vi blandiendi: PLAVT. Merc. 169 vapulabis, nisi iam loquere aut hinc abis.: hoc sis vide, ut -atur; nullust, quando coepit, blandior (*sc. -ari per ironiam alludit ad vapulabis*). Poen. 357 peristi, nisi illam mihi tam tranquillam facis quam mare . . .: quid faciam? :: exora, blandire, -a (A, exp- P et Non. p. 104, 8, *cf. vol. V 2, 1597, 43 sqq.; sequuntur blanditiae Milphionis 365 sqq.*). LVCIL. 883 hic me ubi videt, subblanditur, -atur, caput scabit, pedes legit. SEN. dial. 5, 8, 7 nihil asperum tetricumque -anti est (*in imag. animalia -antis? comparatur blandienti*). APVL. met. 8, 7, 3 verbis -antibus stimulum doloris *Charites* obtundere (ZENO 1, 5, 4 [2, 7, 5 L.] aciem veritatis). HIER. epist. 53, 1, 1 subdola et -aus (*palpit- var. l.*) adulatio (*cf. 58, 6, 2 -antes adultores*). *al.*

B mera vi contrectandi (includimus imagines perspicuas): **1 -at caecus, in tenebris operans sim. (cf. p. 167, 23 sqq. 34. 38. etiam 79):** ITALA deut. 28, 29 (Lugd.) eris -ans meridie sicut -at caecus in tenebris (*gr. ἔση ψηλαφῶν, VVLG. -es . . . sicut -are solet e. in t.*). VVLG. Iob 5, 14 quasi in nocte sic -bunt in meridie. 12, 25 (*Hier. interpr. Iob tractabunt*). AVG. mor. Manich. 2, 1, 1 non ut videntes, sed ut -antes (*cf. nupt. et concup. 1, 5, 6 non cernendo sed -ando*). *al. accedit per aliquid:* APON. 7 p. 125 caeco corde -ando per tenebrosos errorum montes superbiae. GREG. TVR. glor. mart. 37 per obscuritatem noctis -ans manibus.

2 -ant varii: a respicitur potius sensus tangendi: ITALA psalm. 113, 15 (Sangerm. = VVLG.) manus habent et non -bunt (*gr. οὐ ψηλαφήσουσιν, Veron. non contrectabunt*). Luc. 24, 39 (Ambr. Ioseph 12, 69 = VVLG.) -ate et videte (*gr. ψηλαφήσατε*). IREN. 5, 3, 2 oculus videns, . . . auris audiens, . . . manus -ans et operans. PRVD. ham. 327 -andi . . . sensus. *al. b -at medicus: locum aegrum quaerens sim. (cf. CHIRON 89 sub III A1):* CHIRON 228 a cervice vesicae sub ipso [m]anu[m] hippo[cen]taurum versus -bis digitis (*corrigi potest e VEG. mulom. 1, 46, 2*). CASS. FEL. 34 p. 74, 4 si forte aliqua praecordiorum tensio digitis -antibus occurrerit. *sanandi causa (cf. infra l. 74 sqq. p. 167, 15 sqq.):* Ps. AMBR. paenit. 18 pessime sedulitas medendi -atur, cum non continuo suppurata labes absconditur.

II cum dativo i. q. palpum inferre (dat. testantur DOSITH. gramm. VII 425, 2 CHAR. gramm. p. 383, 1 B. DIOM. gramm. I 313, 7 -o equo. subi. sunt homines): PLAVT. Amph. 507 (*versu non sano*) nimis hic *Iuppiter* scitust sycophanta . . .; observatote quam blande mulieri *i. Alcmenae* -bitur (*suppalpatur Serv. Aen. II, 725*). POLLIO Cic. fam. 10, 33, 2 *Lepido* scribenti ad me eius modi litteras . . . -rer (*palmarer vel palma rerum trad.*) necesse erat. HOR. sat. 2, 1, 20 cui *Caesari* male si -ere, recalcitrat undique tutus (*sc. ut equus*). PORPH.: *metaforicos: cui si adularis, offenditur. -ari [-ere trad.] proprie: manu mulcere. SCHOL.: assentari, et hic '-ere' quasi a verbo deponenti dixit, cum sit activum*). CHIRON 385 (*de podagra*) cui *iumento* si -are (*palpebre trad.*) volueris, non patiar doloris aliquid beneficio huius rationis.

III cum acc. i. q. palpo tractare (manu MANIL. [?]. SCHOL. IUV. 6, 196 PRVD. perist. 11, 91 PAUL. NOL. epist. 18, 7. *al. pro obi. est interrog. obliqua* AVG. conf. 10, 35, 54; *subi. sunt homines vel res [sc. p. 167, 15. 27 et saepius sub B]; discernitur a tractare* AVG. epist. 95, 4): **A corporaliter (huc traximus imagines perspicuas):** **1 animalia (vel partem corporis, sc. blanda manu praeter CHIRONEM, VEG.; cf. imaginem HOR. sub II):** MANIL. 5, 702 manu vastos . . . frenare leones et -are lupos, pantheris ludere captis. VLP. dig. 9, 1, 1, 7 si, cum equum permulsisset quis vel -tus esset, calce eum percussit, erit actioni locus. TERT. pall. 3, 5 Mercurium . . . -ti arietis mollitie delectatum. CHIRON 89 quem tumorem -tum intelliges carnem intus esse (VEG. mulom. 1, 63 recens t. hac ratione -atur: *eqs. [curatur ed. princ., quam vocem ad 2, 60, 1 coni. Ihm, Rhein. Mus. 46, 1891, 495; sed fortasse -atur vergit in notionem tractandi curationis causa, cf. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 9, 3 sicubi forte aegrum pecus, vel revisere oculo vel -ando curare [gr. ἐπισκέπασθαι tantum]*). PRVD. perist. 11, 91 animalia . . . non . . . blandi . . . manu -ta magistri. *al.*

2 homines, deum (vel partem corporis; vi blande tractandi l. 84. p. 167, 18; cognoscendi vel quaerendi p. 167, 6 sqq. [acced. interrog. obliqua gen. 27, 21]): IUV. 10, 206 *senum* iacet exiguus cum ramice nervus et quamvis tota -etur nocte, iacebit (SCHOL.: *fricetur, praeputie [Adkin]*

tur. *item obscene*: ARNOB. nat. 5, 9 *Iuppiter* -bat [pell-vel pall-trad.] res intimas *matris deorum*. SCHOL. Iuv. 6, 196 tamquam si manu -etur). INSCR. Année Epigr. 1941 n. 4 (*Ostiae, saec. II; inter titulos satiricos imaginibus septem sapientium adscriptos*) ut bene cacaret, ventrem -vit Solon (HIL. c. Const. 5 *hostis blandiens* non dorsa caedit, sed v. -at). ITALA gen. 27, 12 (Lugd.) ne forte -et me *Iacob pater meus Isaac* (gr. *ψηλαφήση*, *Vulg.* adtractaverit. in eadem re: 27, 21 [Lugd.] ut -em te, fili, si tu es filius meus *Esau* aut non [*Vulg.* tangam]. 27, 22 [*ibid.* = VVLG.]. HIL. myst. 1, 25. *al.*). IREN. 3, 24, 2 (3, 38, 2 H.) nemo . . . mensus est eum *deum* nec -vit (gr. *ἐψηλάφησεν*). HIL. trin. 3, 20 *dominus Thomae* -andi corporis et contrectandi vulneris obtulit facultatem (in eadem re: HIER. epist. 49, 21, 2 cum -andas manus . . . monstraverit *Iesus* [108, 24, 1 bis]. AVG. in epist. Ioh. 1, 3. et *saepius*). HIER. in Abd. 12 l. 448 dogmata . . . blandientia errori nostro et non curantia vulnus sed -antia (hom. Orig. in Ezech. 3, 3 si blandus inimicus -verit potius quam secaverit v. AVG. serm. 83, 7, 8 si v. -etur, homo perditur. GILD. Brit. 108 chron. III p. 83, 32 manu). RUFIN. apol. adv. Hier. 1, 3 -anti et leviganti maxillam (*iuxta levigare ut*: hist. mon. 1 p. 399^C -are cervicem mollius collumque l.). *al.*

3 *res* (*praeter partes corporis; vergit in notionem -ando quaerendi l. 23 sqq. 38*): ITALA iud. 16, 26 (Aug. loc. hept. 7, 64; loq. *Samson caecus* -bo columnas, super quas domus confirmata est (gr. *ψηλαφήσω*, *Vulg.* tangam). Is. 59, 10 (Ps. Aug. serm. ed. Mai 80, 1, *sim.* VVLG.) -bunt sicut caeci parietem (AMBR. virginit. 11, 61 *anima* adhuc p. domus suae -at, adhuc ostium quaerit. GREG. M. moral. 6, 38). I Ioh. 1, 1 (frg. Mur. 31) quae . . . manus nostrae -verunt (gr. *ᾠ . . . ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου*, Rufin. Orig. in lev. 3, 7 m. n. -verunt de verbo vitae [sc. *praepos.* de fortasse cum -are iungens, cf. Orig. in num. 25, 3 in cant. 1 p. 103, 33]; *aliae vers.* scrutatae sunt, tractaverunt, temptaverunt, *Vulg.* contrectaverunt [temptaverunt *var. l.*]; cf. *supra l. 11 sqq.*). AMBROSIAS. in Rom. 7, 6, 4 quod . . . nec oculis cernitur aut manibus -atur. VVLG. exod. 10, 21 tenebrae . . . tam densae, ut -ari queant (cf. *Itala Monac.* palpabiles). Sirach 30, 1 (*add. cod. nonnulli*) non -et proximorum ostia (gr. *non resp.*). PAVL. NOL. epist. 18, 7 quasi ictus sui locum praecurrente gladium manu -ans *carnifex*. AVG. gen. ad litt. 11, 31 p. 364, 10 *Adam et Eva caeci in paradiso oberrantes* -antes . . . fructus prohibitos. ROMVL. fab. 43, 9 rec. gall. (*cod. F*) attingere vult *vulpes* escam nec valet -ari. SERM. Rev. Bénéd. 59, 1949 p. 200, 38 organum -are et citharam percutere, tibias inflare. *pro obi. est interrog. obliqua*: AVG. conf. 10, 35, 54 non dicimus: . . . gusta quam splendeat, aut -a, quam fulgeat: videri enim dicuntur haec omnia.

B *incorporaliter* (*imagines magis perspicuas v. sub A*): 1 *homines* (aures l. 63; *vi maxime blandiendi, accedit vis decipiendi imprimis infra l. 64 sqq.*): a *indicatur qua re* (*per ironiam PAP.*): PAP. Corp. 250, 17 (*saec. II init.*) ne tib(i) paream a spe amar(a) parpa(tum) vagari quasi fugitivom (cf. PAVL. NOL. *sub b*). Iuv. 1, 35 quem *delatorem* Massa timet, quem munere -at Carus. CYPR. laps. 14 qui peccantem blandimentis adulantibus -at, peccandi fomitem subministrat (*inde CAES. AREL. serm. 148, 1 verbis adulantibus*). HIER. adv. Rufin. 3, 6 subdola praedicatione -ari. PRVD. cath. 8, 8 maior exemplis famulos remisso dogmate -as, *Christe*. AVG. serm. 252, 6, 6 nec -amus eos vanis adulationibus. SIDON. epist. 7, 1, 2 rogationum -amur auxilio. *al.* b *non indicatur qua re*: PANEG. 3, 16, 2 nec . . . blandiri populo, -are obvios et artes petitorias auderet exercere. AMM. 14, 11, 24 qui eum *Gallum* licet nocentem blandius -antes periuriis ad usque plagas perduxere letales. 28, 4, 9 -antes . . . advenam *meretricem* deformitate magna blanditiarum ita extollunt ut *eqs.* (*an etiam de tactu corporali?*). AMBR. epist. 48, 2 scriptorem indecores sermones sui -ant (*antea: delectant*). 63, 87 quid vos -ant divitiae? HIER. epist. 140, 1, 2 plausu . . . populari, qui solet inperitorum aures decipere atque -are. in Ezech. 39, 1 l. 1842 -bitur atque lactabitur (cf. *Vulg. Ezech. 39, 2 seducam*). PAVL. NOL. epist. 17, 1 spe . . . ea nos vel opinione -ante. AVG. serm. 46, 2, 3 sermo divinus neminem -ans. *al.* ? *medio-passive*: HIER. in Ezech. 33, 23 l. 1419 qui theatralibus luduntur carminibus . . . et ibi cum voluptate -antur (*postea: se decipiant*). *reflexive*: AVG. in epist. Ioh. 3, 6 ne vos -etis, ne vos aduletis, ne vos decipiatis, ne vos illudatis. in euang. Ioh. 6, 12 nec illi se -ent. 12, 13. 49, 8. in psalm. 85, 7 l. 17 atque seducat. *al.* ISID. sent. 2, 32, 3 satis delicate se -at, qui vult sine labore vitia superare.

2 *res* (*indicatur qua re AVSON., PRVD., CASSIOD.; vi potius mitigandi APVL., potius obscurandi, velandi AVSON., PRVD., CAES. AREL.*): APVL. met. 5, 31, 3 *Ceres et Iuno* -are Veneris iram saevientem sic adortae: 'eqs.' AVSON. 419, 56 p. 367 P. eorum dubitationem . . . condemnans, qui studium suum interpretationis errore -bant. PACIAN. (?) *sim. carn.* p. 115, 7 *caecitas haereticorum* nolens de integro videre quod verum est, dum maluit ex decurtatione -are quod falsum est (*loquitur de verbis Rom. 8, 3 decurtatis; cf. palpationem caecorum sub I B 1*). PRVD. psych. 234 lenta ut solacia mollem desidiam pigro rerum meditamine -ent. AVG. epist. 95, 4 eloquia domini nonne -antur potius quam tractantur a nobis, dum . . . quaerimus potius quid sentiendum sit, quam definitum aliquid fixumque sentimus?

CASSIAN. conl. 16, 15 superbiae suae vitium -ant et nutriunt. CASSIOD. var. 3, 47, 1 qui poenam debitam considerata moderatione -verit. CAES. AREL. reg. virg. 65 p. 119, 29 ne, dum unius neglegentia -atur et secundum regulam non corrigitur, aliae . . . vitientur. *al.*

5 *part. praes. m. pro subst.*: SEN. dial. 5, 8, 7 AVG. mor. Manich. 2, 1, 1. *al.* *p. p. p. n. plur. pro subst.*: Ps. AVG. serm. ed. Mai 42, 1 habemus . . . firmitatem -ta credentium. *gerund. n. plur. pro subst.*: FVLG. myth. 2, 7 *visus* et -anda notat et degustata aspicit.

10 *deriv.*: palpabilis, palpabilitas, palpabunda, palpamen, palpamentum, palpato, palpator, palpatus (-ūs). cf. palpo (-ōnis) nec non nomen iocose fictum Palponides (*Plaut. Persa 704 cod. A, alii aliter, v. vol. V 2, 1597, 41 et Woytek, 1982, ad l.*).

compos.: com-, ex-, prae-, re-, suppalpo(r).

15 2. palpo, -ōnis (-inis l. 21) m. *vox a grammaticis (et in glossis) allata ex abl. vocis q. e. palpus per falsam interpretationem orta esse videtur, fortasse ex NON. p. 163, 10 (unde GLOSS. V 646, 38) -o quasi a palpando (affert Plaut. Merc. 153 -o percutit, ubi Plaut. percutis, qui tamen abl. intellexisse potest); vix huc Pers. 5, 176, v. sub palpus.*

20 *testimonia*: DON. gramm. IV 374, 13 nomina alia verbis similia, ut comedo, -o (CLEDON. gramm. V 37, 22 sic et . . . hic -o, huius -onis. CONSENT. gramm. V 341, 2 GRAMM. suppl. 76, 7. 12 -o, -inis). EXPLAN. in DON. gramm. IV 538, 18 comedo, -o: sic vocitati sunt quidam. PRISC. gramm. II 121, 18 in o masculina . . . derivativa, ut . . . a palpando -o (EVTYCH. gramm. V 454, 23). EVTYCH. gramm. V 459, 34 palpo . . . et indago . . . verba habent adhaerentia sibi nomina . . . -o, indago *eqs.* GLOSS. V 509, 11 -em: adolatorem (574, 56). 607, 62 -es: qui ducunt caecos (*ex Osbernio, cf. Loewe, Prodromus 51*).

palpor v. 1. palpo.

30 palpus, -i m. (*an palpum, -i n. ? exstat abl. -o praeter PLAVT. Pseud. 945*). [*eiusdem stirpis videtur ac palpebra, q. v. Sch.*] *i. q. palma blande contrectans, palpans (vergit in sensum translatum blanditiarum)*: PLAVT. Amph. 526 (*cf. 507 palpabitur*) timidam *Alcmenam* -o percutit *Iuppiter* (Merc. 152 [*servus domino*] -o percutis [*percutit Non., v. l. 16; cf. 169 palpatur; nullust . . . blandior*]). Pseud. 945 (*loquitur Simia sycophanta*) mihi oprudere non potes -um (*pulpam Corbett, Eranos 59, 1961, 86 sqq.*). PERS. 5, 176 ius habet ille sui, -o quem ducit hiantem cretata ambitio (*sic distinxit Bücheler, Rhein. Mus. 42, 1887, 472; ille . . . palpo intellegebant ed. priores. cf. ITIN. Alex. 41 arcere hominem Alexandrum et deducere -o temptabat Callisthenes*).

cf. palpo(r).

Adkin.

palteum in GLOSS. pro balteum.

palūda v. 1. paludus.

45 palūdamentum, -i n. [*sensus artius cohaeret cum paludatus; sed de origine nihil constat nec liquet, qua ratione hae duae voces cum 1. paludus (paluda?), cuius notio parum intellegitur, iungi possint. Sch.*] *de origine*: VARRO ling. 7, 37 propter quod conspiciuntur, qui ea habent, ac fiunt palam, -a dicta (*sim.* ISID. orig. 19, 24, 9 -um . . . dictum aliquibus videtur, quod eo indutus palam faceret imperator bellum futurum). GELL. 7, 12, 3 (*negat compositum esse*).

50 NOT. Tir. 114, 38. *de notione*: VARRO ling. 7, 37 paluda a -is; haec insignia atque ornamenta militaria (FEST. p. 253 omnia . . . m. o. -a dici. cf. GLOSS. V Abba PA 7 -a: ornamenta militum. v. et l. 61). NON. p. 538, 32 -um vestis, quae nunc clamis dicitur (*inde GLOSS. III Abol. PA 34*). ISID. orig. 19, 24, 9 -um erat insigne pallium imperatorum cocco purpuraque et auro distinctum (*affert SALL. p. 169, 6*) . . . ; erat . . . pallium bellicum. GLOSS. -um: φοινικίς. χλαμύδα τὸ μαρτίον. vestimentum militare. vestimentum belli ut toga pacis (v. p. 169, 8). genus vestimenti bellici, id est haecilae (*anglosax.*). GLOSS. I Ansil. PA 228 insigne ducum et imperatorum e cocco aut purpura. V Abba PA 6 (*cf. Aa P 64*) ornamentum militiae; id est vestis superior sicut toga aut clamis, pessum seu mantum; unde hi, qui in provincia(m) proficiscuntur, paludati vocantur. Aa PA 41 ducatoris (*cf. GLOSS. V 509, 13 ducator; vix per metonymiam*). LYD. mag. 2, 4 παλουδαμέντοις· αἱ δὲ εἰσι διπλακες ἀπὸ κόκκων κτλ. legitur inde a VARRONE (*in prosa tantum oratione; non apud CIC., qui, quamquam adi. paludatus ei non alienum est, voce q. e. sagum uti solet, fere in Phil.*).

70 *i. q. sagum militare, maxime illud insigne ducis exercitus (Romanorum fere; ex Etruria ortum testatur FLOR. epit. 1, 5, 6; sensus, quem exhibent interpretes veteres l. 51 sqq., apud auctores nusquam manifestus invenitur; vix de homine l. 64)*: 1 *quorumlibet* (*fere militum*): SALL. hist. frg. 3, 106 -a ostentari (*Kritz, ostari sim. trad.; contextu parum dilucido*). LIV. 1, 26, 2 cognito . . . -o sponsi (*sc. inter spolia, quae Horatii de Curiatii tulerant; eadem narrantur VIR. ill. 4, 8*). AMM. 14, 11, 20 ablatis regiis indumentis Caesarem *Constantium* tunica texit et -o communi. HIER. epist. 79, 2, 4 nihil nocuit militanti -um et balteus et apparitorum catervae (*de centurione religioso sec. act. 10, 1 sq.*). 145, 1 quis . . . non diligit eum, qui sub -o et habitu militari agat opera prophetarum . . . ? *inde de veste nobili (cf. p. 169, 5; fortasse per lusum verborum cum palliolo, v. l. 56 et Løyen ad l.)*: SIDON. epist. 4, 9, 3 novo genere vivendi monachum complet non sub palliolo, sed sub -o *vir illustris inter vitam cultiorem sacrarum script. studiosus*.

[Hodges]

2 *imperatorum* (inde etiam *lictoris*, v. sub c; de colore v. e. g. VAL. MAX. 1, 6, 11. 1, 8, 8 PLIN. nat. 22, 3; cf. Ps. AVG. serm. Migne suppl. 1, 295 non nobis textile -um aut vario stamine picta vestis pendet ex humeris. VICTRIC. 26 si quis saecularium principum nostram nunc viseret civitatem, . . . -i flammam ac Tyrium myricem miraretur): a *ducis exercitus*: SALL. hist. frg. 1, 87 togam -o mutavit (cf. PLIN. paneg. 56, 4 -o mutare praetextam. ISID. orig. 19, 24, 4 toga . . . Romani in pace utebantur, belli autem tempore -is). LIV. 9, 5, 13 a consulibus abire lictores iussi -aque detracta *victis*. 25, 16, 21 -o circa laevum brachium intorto . . . in hostis impetum fecit *Gracchus*. VAL. MAX. 1, 6, 11 pullum ei *Crasso* traditum est -um, cum in proelium exeuntibus album aut purpureum dari solet. 1, 8, 8 *Cassius Caesarem mortuum* vidit humano habitu augustiorem, purpureo -o amictum . . . in se impetum facientem. 5, 1, 11 quo . . . honoratius cremaretur, inici ei *Bruto* suum -um iussit *Antonius*. PLIN. nat. 22, 3 coccum imperatoris dicatum -is. SVET. Iul. 64 nando . . . evasit ad proximam navem . . . -um mordicus trahens, ne spolio poteretur hostis. Aug. 10, 4 *Octavianum* sine -o equoque . . . apparuisse post fugam. FLOR. epit. 2, 13, 59 relicto a *Caesare* . . . -o. APVL. apol. 22, 7 hoc *Diogeni* et *Antistheni* pera et baculum, quod regibus diadema, quod imperatoribus -um eqs. (vix ad b). OROS. hist. 6, 18, 32 *Lepidus* . . . deposito -o assumptaque veste pulla supplex *Caesari* factus eqs. transfertur ad habitum *graecum* (de *Dioscoris* in pugna visis v. Pease ad Cic. nat. deor. 2, 6): IVST. 20, 3, 8 duo iuvenes diverso a ceteris armorum habitu, eximia magnitudine et albis equis et coccineis -is (chlamydis -is var. l., -is del. Rühl ut gloss.) pugnare visi sunt. b *principis* (eius uxoris PLIN., filii TAC. hist.): PLIN. nat. 33, 63 *Agrippinam* *Claudi* principis . . . indutam -o aureo textili sine alia materia (sed cf. TAC. ann. 12, 56, 3 ipse *Claudius* insigni -o neque procul *Agrippina* chlamyde aurata praesidere). TAC. hist. 2, 59, 3 *filium Vitellii infantem* -o opertum. Ps. AVR. VICT. epit. 3, 9 phalerato equo insignisque aenea corona, quasi triumphans indutus aureo -o, curru biugo decucurrit *Caligula*. AMM. 21, 5, 12 supplicem imperator *Iulianus* -o protexit. 23, 3, 2 *Iulianum* -um purpureum propinquo suo tradidisse *Procopio*. 26, 6, 15 *Procopius* nusquam reperto -o tunica auro distincta, ut regius minister, indutus. c *lictoris* (de lictoribus paludatis cf. p. 170, 1): HIER. epist. 1, 7, 3 furens et anhelus lictor, -o in cervicem retorto, dum totas expedit vires, fibulam, quae chlamydis mordebat oras, in humum excussit.

cf. paludatus et 1. paludus.

palūdātus, -a, -um. [v. sub paludamentum. Sch.] de origine et formatione: PRISC. gramm. II 441, 25 a paludamento -us. 562, 15 (nomen, non participium esse contendit). NOT. Tir. 114, 37. de notione: VARRO ling. 7, 37 ad bellum cum exit imperator ac lictores (cf. p. 170, 1) mutarunt vestem et signa incinuerunt, -us dicitur proficisci. FEST. p. 253 -i in libris auguralibus significat, ut ait *Veranius*, armati, ornati. GLOSS. -us: clamidatus (ad IVV. 6, 400 v. sub IBI). mantuatus. -i: blavati (clavati suspicatur *Heraeus*). -is: mantuatis. legitur in sermone augurali (v. FEST. supra et SCHOL. Verg. infra) et inde a LVCIL.

i. q. paludamento indutus (de Romanis praeter AMPEL.):

I de hominibus: A de variis militibus (et usu inde derivato): SCHOL. Verg. Veron. Aen. 10, 241 (verba auspiciantis e *Sabidio* citantur) equites et pedites nomenque *Lati*(num, contubernales, cincti, armati, -i. LVCIL. 393 pone -us stabat rorarius velox (veles *Lachmann*; sunt qui -us in -um vel -os mutant, ut potius trahatur ad p. 170, 16).

transfertur ad virgines *Salias*: FEST. p. 329 *Salias* virgines *Cincius* ait esse conducticias, quae ad *Salios* adhibeantur, cum apicibus -as; quas *Aelius Stilo* scripsit sacrificium facere in *Regia* cum pontifice -as cum apicibus in modum *Saliorum*.

B de imperatoribus (eorumque lictoribus): 1 vario usu: VARRO ling. 7, 37 v. supra l. 45. LIV. 2, 49, 3 consul -us egrediens in vestibulo gentem omnem suam instructo agmine videt. IVV. 6, 400 cum . . . -is ducibus (SCHOL.: euntibus ad militiam, chlamydati scilicet). AMPEL. 16,5 *Pseudophilippus* in arce regni -us ius dicit.

2 in libera re publica, de magistratu vel promagistratu ex urbe in provinciam proficiscente (lictoribus eius p. 170, 1, cf. l. 46; usus fere technicus voci q.e. paludamentum insolitus praeter p. 168, 63): a in iunctura -um exire: CIC. Verr. II 5, 34 cum -us exisset votaque pro imperio suo . . . nuncupasset. Sest. 71 malis omnibus atque execrationibus. CAEL. Cic. fam. 8, 10, 2 (verba senatus consulti). CASS. Cic. fam. 15, 19, 2 *Pansam* nostrum . . . -um ex urbe exisse. CAES. civ. 1, 6, 6 votis nuncupatis (LIV. 41, 10, 11). FAST. cos. Capitol. a. 44 a. Chr. (Inscr. Ital. XIII 1 p. 59). LIV. 40, 26, 6.

b in iunctura -um proficisci: CIC. prov. 37 proficiscetur -us? Pis. 31 in provincias (LIV. 41, 5, 8). Phil. 5, 24 neque sacrificiis sollempnibus factis neque votis nuncupatis non profectus est, sed profugit -us (LIV. 42, 49, 1. cf. p. 170, 16). Att. 4, 13, 2 *Crassum* . . . aiunt profectum -um. fam. 15, 17, 3. LIV. 37, 4, 2 omnibus . . . paratis. 42, 27, 8 praetor. c alia: CIC. Phil. 13, 19 egressus est non viis, sed tramitibus -us (LIV. 36, 3, 14. VAL. MAX. 5, 6, 3 portam). fam. 13, 6, 1 cum te *proconsulem* prosequeretur -um. epist. frg. IV 25 *W. Antonius* demens ante lucem -us. LIV. 21, 63, 9 ne . . . -us . . . cum lictoribus in

provinciam iret. 31, 14, 1 -is lictoribus profectus ab urbe (41, 10, 5 non -is [pabul- trad., corr. ed. pr.] l. eqs. 41, 10, 7. 13. 45, 39, 11 consul proficiscens praetorve -is l. in provinciam). 41, 17, 6 loco lacunoso. MACR. Sat. 1, 6, 2 nullis hodie officiis publicis occupari fas esset; togatus certe vel trabeatus -usve seu praetextatus hac die videtur nullus.

3 sub principatu, de principe: TAC. hist. 2, 89, 1 *Vitellius Romam ingressurus* -us accinctusque (postea: sumpta praetexta; eadem paulo aliter refert SVET. Vit. 11, 1 urbem . . . introiit -us ferroque succinctus eqs.). SVET. Claud. 21, 6 praesedit . . . -us (cf. p. 169, 34). Galba 11 deposita legati suscepit *Caesaris* appellationem, iterque ingressus est -us. CAPITOL. Aur. 14, 1 profecti . . . sunt -i ambo imperatores.

II transfertur ad aulam (sc. principis): CLAUD. 28, 596 ducibus circumstipata togatis iure -ae iam curia militat aulae.

masc. pro subst. (cf. p. 169, 57): CIC. Phil. 3, 24 iter -i (sc. *Antonii proconsulis*; de eadem re v. p. 169, 78). SEN. epist. 95, 31 quae clam commissa capite luerentur (luerent, tum codd.), quia -i fecere, laudamus. SIDON. epist. 5, 7, 3 invident tunicatis otia, stipendia -is.

cf. paludamentum et 1. paludus.

palūdēnsis, -e. a 2. palus. i. q. paluster: INSCR. Année Epigr. 1934 n. 40, 10 (aet. *Commodi*, *Thamugadi*) opus aquae -is conquirendae concludendaeq(ue) inchoari fieriq(ue) curavit. cf. Onom.

palūdester, -stris, -stre. a 2. palus, iuxta paluster (v. *Morland*, Die lat. Oribasiusübers. 1932, 128). padulestr- GLOSS. med. ed. Heiberg p. 80, 18, cf. padulustr- HIPPOCR. aer. 1 (palustr- var. l.; sc. per confusionem inter -r et paluster). nom. sing. fem. -ia per heteroclisin HIPPOCR. aer. 18 (-is corr. *Kühlewein*). GLOSS. I Ansil. PA 237 palustri: -i (similiter per corr. PL 212). inde ab HIPPOCR. aer.

i. q. paluster: 1 de rebus: a de aquis sim.: HIPPOCR. aer. 1 utrum -bus (padulustr- cum var. l. palustr-) utantur aquis an eqs. ([gr. ἐλώδεσι]. 7 stagnosae et -es [gr. λιμναῖαι]. 8 [gr. ἰτέμ]. 10 -bus et stagnosis [gr. ἐλείωσι]. 24 loco stabiles . . . et -es [gr. ἐλώδεα]. PHILAGR. med. 4 p. 175, 21. ORIBAS. eup. 1, 14, 12 [gr. ἰλωδῶν]). CAEL. AVR. salut. praec. 39 lavacra . . . fontana vel imbrilia, fluminalia vel -ia (sic cod. Aug., palustr- cod. Lond.). CASSIOD. var. 2, 32, 2 mare. 2, 32, 4 quantum spatii restagnatis incursibus -is illuvies occupavit. b de locis sim.: HIPPOCR. aer. 15 regio (gr. ἐλώδης. 24 gr. λιμακώδεα). 18 desertio . . . campestris et -ia (gr. λιμακώδεα). ORIBAS. syn. 4, 1, 1 Aa humidis aut -bus locis ([cf. gr. τέλασσην, La paludibus]. 6, 24, 3 Ab gr. ἐλώδους. 7, 13, 6 Aa aquis et -bus l. [gr. ἐλείων, cf. La paludibus]. GLOSS. med. ed. Heiberg p. 80, 18). n. plur. pro subst.: HIPPOCR. aer. 13 naturae montibus similes . . . aliae vero stagnosis et -bus (gr. ἐλώδεσσην). addas fortasse HIPPOCR. aer. 15 (syntaxi turbata) victus . . . sunt hominibus -bus (cf. gr. ἐν τοῖς ἔλεσσην. est h. -is emendat *Kühlewein*).

2 de animalibus: PHILVM. med. 3 p. 142, 3 de avibus . . . ea danda sunt, quae non sunt saginata, praeter -ia (-es var. l.). PHILAGR. med. 3 p. 171, 17 pisces pelagici et -es (4 p. 175, 21 p. -es omnes et pelagicos. RVF. podagr. 10).

3 dea -is: GLOSS. V Aa T 438 *Tritonia*: dea -is dicitur (cf. Serv. auct. Aen. 2, 171 a *Tritonide* palude *Africae*, iuxta quam nata dicitur).

palūdētum, -i n. a 2. palus. GLOSS. II 588, 63 -um: paluster locus. i. q. regio palustris: SCHOL. Hor. epod. 5, 58 quod subustione -a illic siccata sint, *Subura* dicitur.

palūdicola, -ae c. a 2. palus et colere, cf. limicola. i. q. paludum incola (de civitate l. 63): CARM. de mens. 2, 6 -am prendere . . . avem. SIDON. epist. 4, 1, 4 ad -as *Sygambros*. 7, 17, 2 vers. 19 rura -ae . . . populosa *Ravennae* (cf. Sil. 8, 601 sub paludosus).

[palūdifer ex ANTH. 762, 42 affertur vol. II 2260, 18; sed est medii aevi.]

palūdigenus, -a, -um. a 2. palus et gignere, cf. amni-, limigenus (*Auson.*); inter exempla vocum per -gena formatarum affert *André*, Rev. Phil. 47, 1973, 12 coll. gr. ἐλειογενής, ignorans *EPIGR.* Bob. (neutr.). i. q. in palude genitus: *EPIGR.* Bob. 48, 3 -is perlucida *Virgo* (aqua) fluentis (cf. *Frontin. aq. 10, 5* concipitur *Virgo* . . . palustribus locis). ANTH. 94, 1 ('de cereo') lenta -am vestivit cera papyrum.

palūdivagus, -a, -um. a 2. palus et vagari. i. qui per paludes vagatur: AVIEN. orb. terr. 312 *Italidum* vi maesta -os *Germania* flevit alumnos.

palūdo, (-inis) f. [si genuinum, a 2. palus, cf. incudo, -inis iuxta incus. Sch.] GLOSS. II 295, 39 ἔλος: hic palus, haec -o. 498, 57 -o: ἔλος. 589, 7 -o: palus.

palūdōsus, -a, -um. a 2. palus. [fort. val. pāduros 'silvosus'; tusc. paduloso; francog. med. palueux; prov. vet. paludos. cf. M.-L. 6179. Wartburg VII 531. St.] i. q. paludibus abundans, paluster: 1 de incolis: PROP. 4, 6, 77 ille poeta -os memoret servire *Sygambros*. 2 de terra, regione sim.: OV. met. 15, 268 e . . . -a humo siccis humus aret harenis. SIL. 8, 601 qui lenta [Hodges]

-ae proscindunt stagna Ravennae. STAT. silv. 3, 2, 108 -i fecunda licentia Nili.

? 1. **palūdus**, -a, -um. [v. sub paludamentum. Sch.] i. q. *paludatus* (nisi subst. [nom. propr.?] paluda, incertae notionis et originis; epitheton Discordiae; de variis interpretationibus v. e. g. Tiffou, Rev. Et. Lat. 45, 1967, 242 sqq. et Oostenbroek, Eris-Discordia, 1977, 80 sqq.): ENN. ann. 521 corpore tartarino prognata -a virago (sic affert VARRO ling. 7, 37 explicans -a a paludamentis; palude exhibet Prob. Verg. ecl. 6, 31 assentientibus nonnullis recentioribus).

? 2. **palūds**, -a, -um. a 2. palus. i. q. *paluster*: PS. APVL. herb. 59 l. 21 herba confirma nascitur locis -is (vix gen. vocis q. e. 2. palus; potius per corruptelam, e. g. pro paludosis).

pālum, -i n. v. 1. palus.

palumba v. palumbes.

palumbācius, -a, -um. a palumbus, sc. more vulgari pro -aceus. i. q. *similis palumbi*, sc. eius colore praeditus: GROM. p. 351, 24 L. (l. 22 colores terminorum orientalium) alii marmorei termini virides, alii -i, alii prasini.

palumbāris, -e. a palumbus. i. q. *ad palumbes perti-nens*: in nomine herbae: PS. Diosc. Vind. 4, 59 p. 213, 10 περιστερεών (-στεριον in rec. orig.) ὀρθός . . . οἱ δὲ ἔρβα παλουμβάρις (quae columbina vocatur Ps. Apul. herb. 66 l. 8; cf. Plin. nat. 25, 126 peristereos . . . columbis admodum familiaris, unde et nomen. cf. p. 174, 19). ?m. vel f. pro subst. de ipso palumbe vel de columba (v. André, Les noms d'oiseaux, 1967, 116): ORIBAS. syn. 4, 1, 7 La p. 3 (de cibus extenuantibus) -is per turres commorantes meliores sunt de domesticis (gr. τῶν περιστερεῶν αἱ ἐκ τῶν πύργων, quod rectius vertit Aa columbi de turribus; sed fortasse ex antecedenti-bus subintellegas aves, ita ut -is ad turres spectet, cum interpretes iam antea a graeco longius abscedere videatur).

[palumbārius ex glossa recenti affert e. g. Forcellini s. v.]

***palumbēs** (palumbis), -is m., f., ***palumbus**, -ī m., palumba, -ae f. [de ratione declinationum parum liquet; formatio partis terminantis confertur cum columba, pars radicem servans cum gr. πέλεια et pruss. vet. poalis, quae eiusdem fere notionis sunt. Sch.] de origine: ISID. orig. 12, 7, 62 (interpol. ad p. 173, 20; om. codd. BCK) -es eo quod sint farsae, a pabulo. NOT. Tir. 111, 39 -es (antecedit columba). legitur inde a PLAVTO (v. sub IIBI), CATONE, LVCILIO (v. sub IIA2). [a formis -us, -a val. porumb; it. palombo, -a; sard. centr. palumbu, -a; var. dial. francog.; prov. vet. paloma et var. prov. vasc.; cat. paloma; hisp. palomo, -a; port. pombo. cf. M.-L. 6181. Battisti-Alessio IV 2736. Wagner II 209. Wartburg VII 523sq. Corominas III 627sq. Machado² III 1849. St.] [confunditur in codd. maxime cum columba FIRM. math. 8, 14, 3 (falsa var. l. HOR. carm. 1, 2, 10 CELS. 6, 6, 39^B PERS. 3, 16. al.); vix recte trad. VARRO rust. 3, 9, 1 (v. Keil ad l.); de CE 50 lec-tionis et explicationis ambiguae v. vol. VII 2, 1807, 81sqq. et Tjäder, Gnomon 45, 1973, 453.]

I de formis et genere: A doctrinae gramm.: QVINT. inst. 1, 6, 2 (vox -es fem. genere usurpata VERG. ecl. 3, 69 exemplum est auctoritatis, qua summorum in eloquentia virorum iudicium pro ratione est; cf. PRISC. infra). NON. p. 219, 3 -es (ed. princ.; -i codd.; an restituas -is?) feminino Vergilius (affert ecl. 1, 57); masculino Lucilius (453. addit PLAVT. Bacch. 51 POMPON. Atell. 41. sim. CHAR. gramm. p. 136, 10 B., qui pergit Varro autem in Scauro 'i' dicit, quod consuetudo quoque usurpavit). PROB. app. gramm. IV 198, 15 -es, non [-us] (trad. in serie verborum in is exeuntium; tamen vix restituas -is, v. Foerster, Wien. Stud. 14, 1892, 293). CHAR. gramm. p. 177, 21 B. (e Romano) -es a quo nominativo veniat quaeri solet. p. 452, 28 (quae apud Latinos masculina, apud Graecos feminina sunt) -us φάσσα (inde GLOSS.). SERV. ecl. 1, 57 (sim. PHILARG. rec. I ad l.) -es . . . non dicuntur latine (immo -i), sed multorum auctoritas latinum facit (affert CIC. carm. frg. 3). MARTYR. gramm. VII 191, 8 (utrum 'vus' an 'bus' scribendum) -us promiscue, licet Vergilius feminino genere extulit (affert ecl. 1, 57 -es, pro quo -ae posuit CASSIOD. ibid.). PRISC. gramm. II 169, 16 (exemplis e Capro et Probo sumptis monstrat veteres confudisse genera nulla significationis differentia . . . , sed sola auctori-tate coactos) hic et haec -es. DVB. NOM. gramm. V 586, 20 -is generis feminini (affert VERG. ecl. 3, 69). GRAMM. suppl. 116, 30 feminina. . . : caedes, strages, . . . -es.

B usus auctorum: 1 enumerantur formae declinationis: a tertiae (infra non indicavimus medicos a PLIN. nat. pendentes, qui passim substituerunt formas decl. secundae; contra PLIN. p. 172, 7sq.): α nom. sing.: -es: CIC. carm. frg. 3 (si vere sing., v. sub IIA1). ISID. orig. 12, 7, 62 (rec. orig.; plur. -es in codd. interpol.). GLOSS. II 470, 23 φάσσα: -us, -es. V 382, 56 GLOSS.^L Corp. p. 136 NOT. Tir. 111, 39. adde PROB. app., PRISC., GRAMM. suppl. sub A et cf. falsam var. l. PLIN. nat. 1, 10, 35 et 10, 158. -is: PLIN. nat. 1, 10, 35 (codd. potiores; -es d, -us T). 10, 158 (bis; priore loco cum var. l. -es, -us). 30, 60 (-us dett.). 30, 144 (R; -us cett., sed antecedit abl. -e). GLOSS.^L II Philox. PA 49 (-es sec. VERG. suspicatur ed.). adde DVB. NOM. sub A et cf. NON. ibid., PLIN. nat. 30, 61 sub b. β casus ceteri: PLAVT. Bacch. 51 -em (Poen. 676 POMPON. Atell. 41 PLIN. nat. 10, 106, 18, 267 [-um var. l.]. SCHOL. Hor. carm. 4, 12, 6). LVCIL. 453 -es

(Non. p. 219, 6; -os perperam codd. Char. gramm. p. 136, 15 B. contra contextum. item nom. vel acc. plur.: VERG. ecl. 1, 57, 3, 69. HOR. sat. 2, 8, 91 [sed -is edidit e. g. Klingner sine nota in app.]. carm. 3, 4, 12 CALP. ecl. 3, 76 PLIN. nat. 8, 101, 10, 72, 106, 11, 200 NEMES. ecl. 2, 67. SPART. Geta 5, 5 [sed cf. l. 19]. ARNOB. nat. 4, 24 p. 229, 12 M. al.). PLIN. nat. 1, 29, 39 p. 99, 10 M. -e (1, 30, 8-53 p. 102, 36 M. 30, 144 [-o d]). 10, 26 -ium (10, 78, 18, 267 [-bum E]). 29, 126 [sed CELS. p. 173, 52 -i]. 30, 67 [bis]). 16, 247 -is (gen. ut 30, 58, 94).

b secundae (vix huc LVCIL. 453, v. sub aß; cf. falsas var. l. -is pro columbis HOR. carm. 1, 2, 10, -o pro columbo PERS. 3, 16): CATO agr. 90 -um. agr. capp. 99 VARRO frg. (81 F.) Char. gramm. p. 136, 16 B. rust. 3, 9, 1 (sed recte delevisse vid. Keil). 3, 9, 21 CELS. 2, 30, 2, 5, 5, 1, 5, 8 (-ae J). 6, 6, 39^{AB}. COLVM. 8, 8, 1 (-es recc. pauci). 8, 9, 2, 11 capp. 8 -is (vix ad c). SCRIB. LARG. 16 (bis). PETRON. 70, 2. PLIN. nat. 10, 147 -i (codd. et edd., fortasse parum considerate, cum formae tertiae decl. apud eum tradantur fere vicies; cf. 30, 61 -us codd., Saint-Denis, -is Mayhoff). MART. 2, 37, 6, 3, 58, 19, 13, 67 tit. et 1. PORPH. HOR. carm. 1, 2, 9 SER. SAMM. 599 EDICT. imp. Diocl. 4, 28 L. LAMPR. Diad. 4, 6. Alex. 41, 7 (sed cf. l. 5). FIRM. math. 8, 14, 3. PLIN. med. 2, 18, 4 -orum (inde MARCELL. med. 26, 12 -i, sed PLIN. nat. 30, 67 -ium). et saepius.

c primae (vix huc spectat l. 13 nec IUVENC. 1, 196 -as [C et edd. rec., -es fere cett.; scribam potius sec. I, 188 columbas errasse putaverim quam poetum formam vocis Vergilianam neglexisse]. cf. falsum var. l. -ae l. 13. p. 171, 65 et CELS. 6, 39^B pro columbae): PELAGON. 123 -am (v. sub IIA2d; gen. masc. -i exhibet 132). ANON. med. ed. Piechotta 170 -a. INSCR. christ. Ferrua 9762. Diehl 1561A DIFF. ed. Beck p. 46, 33 GLOSS. III 257, 60, 435, 42 V 318, 44 GLOSS.^L Corp. p. 103.

2 illustratur genus: a accedunt adi., part., pron.: α masc.: ad formas decl. tertiae: PLAVT. Bacch. 51 unum (POM-PON. Atell. 41). Poen. 676 illum (nisi intellegas 'hominem'). LVCIL. 453 macros. PLIN. nat. 30, 60 ferus (30, 67. cf. l. 38). 30, 144 ter circumlato . . . -e (circumlata vel -data trad., sed cf. ibid. emissus). GLOSS.^L I Ansil. PA 234 -es, qui. ad formas decl. secundae: CATO agr. 90 ubi prensus erit. CELS. 2, 30, 2 decoctus. COLVM. 8, 8, 1 -os columbosque . . . pinguissimos facere. SCRIB. LARG. 16 masculi. ibid. ferorus (PLIN. nat. 30, 61 [nisi -is restituendum]). SER. SAMM. 599 PLIN. med. 2, 6, 4, 2, 8, 5, 2, 18, 6 MARCELL. med. 27, 60). MART. 13, 67, 1 torquati. LAMPR. Diad. 4, 6 regium parvulum. al. β fem. (vix huc HOR. carm. 3, 4, 12 sub IIA1): VERG. ecl. 1, 57 raucae . . . -es. 3, 69 aeriae . . . -es. PLIN. nat. 10, 106 -es . . . aliquas. ibid. (e Nigidio) nominata(m) -em. NEMES. ecl. 2, 67 geminas . . . -es (geminos . . . -os codd. interpol. pauci). SERV. Aen. 1, 474 -es . . . , quas. AGROEC. gramm. VII 118, 17 ferac. GLOSS. V 128, 36 -es, quae. b apponuntur subst.: PLIN. nat. 10, 158 -is . . . femina . . . , mas. c -is vel -us significat feminam: PLIN. nat. p. 173, 3sq. INSCR. christ. p. 173, 77sqq. (ibid. bis -a de femina).

II de notione: significatur avis generis columbini (sc. maxime 'columba -es' L. vel etiam 'columba oenas' L., sed genus fere domesticum intellegendum videtur p. 173, 3; ad rem v. Steier, RE IVA 2484, 22sqq. et 2486, 34sqq.); distinguuntur columba et turtur passim, variat cum columba p. 173, 12; determinatur species adiecti-vis ferus l. 33, 38, 45, regius infra l. 81; gr. respondere scias φάρτα (φάρσα), nisi alia adnotavimus. testimonia notionis: SERV. ecl. 1, 57 -es columbae, quas vulgus [tetras] vocat ([tetras, stecos var. ll.; t(h)itos loco interpol. ISID. orig. 12, 7, 62). Aen. 5, 213 columbae agrestes -es vocantur (SCHOL. Hor. gloss. I carm. 3, 4, 12). CASS. FEL. 48 p. 122, 21 -us, quem Graeci fassan appellant (GLOSS. φάρσα [distinguitur saepe columba: περιστερά]). AGROEC. gramm. VII 118, 17 'columbae' quae mansuefieri possunt . . . , 'es' ferae saxis silvisque inhabitantes (cf. DIFF. ed. Beck p. 46, 33 inter columbas [-bos trad.] et -as [-os trad.]: columbae sunt, quae mansuefieri possunt, -ae sunt silvestres). GLOSS. -es: cuscotae (vel cuscutan; anglosax.). -us: colu(m)bus maior. -es: quae (vel qui) in arboribus degunt (affertur VERG. ecl. 1, 57 PLAVT. Bacch. 51). V 318, 44 -a: columba silvestris grandis (inde GLOSS.^L Corp. p. 103 -a: columba).

A proprie: 1 in universum (fere de habitu sim.): CIC. carm. frg. 3 iam mare Tyrrhenum longe penitusque -es [reliquit] (fortasse corruptum; de -bus migrantibus cf. l. 84). VARRO frg. (81 F.) Char. gramm. p. 136, 16 B. (sine contextu). VERG. ecl. 1, 57 nec . . . raucae, tua cura, -es, nec gemere . . . cessabit turtur (cf. PLIN. nat. 10, 106 -ium cantus . . . conficitur . . . in clausula gemitu. 18, 267 v. infra. SPART. Geta 5, 5 minurriunt. CASSIOD. var. 8, 31, 2 murmurantes. GLOSS. I p. 92 paucitare [i. rauc-]. v. et p. 173, 29). 3, 69 parta meae Veneri sunt munera; namque notavi ipse locum, aeriae quo congessere -es (sc. in excelso degentes sim.; aliter SERV.: aerii coloris). HOR. carm. 3, 4, 12 me fabulosae . . . nutricis extra limina . . . fronde nova puerum -es texere (sunt qui fabulosae cum -es iungant; vix recte, v. vol. VI 1, 38, 2. item in prodigio: LAMPR. Diad. 4, 6 aquilam ei . . . -um regium parvulum attulisse et posuisse in cunis dormienti [ad avis speciem cf. Capponi, Ornithologia lat., 1979, 375]). PLIN. nat. 8, 101 -es . . . lauri folio annum fastidium purgant. 10, 72 hieme abeunt et -es; quonam . . . incertum (item [Hodges])

respiciuntur -es migrantes: 10, 78 in agrum Volaterranum -ium vis e mari quotannis advolat. *cf.* Cic. *supra*. 10, 106 Nigidius putat, cum ova incubet sub tecto, nominata(m) -em relinquere nidos (*ad rem v. Capponi l. c. 375 et 377*); pariunt . . . post solstitium (10, 147 bis anno. 10, 158 -is et turtur plurimum terna ova . . . p.). 10, 158 -is incubat femina post meridiana in matutinum, cetero mas (*Arist. hist. anim. 564a18 τῶν . . . φαβῶν ἢ μὲν θήλεια*). 18, 267 (*loquitur natura ad agricolam*) -ium . . . exaudi gemitus; transisse solstitium caveto putes, nisi cum incubantem videris -em. *al. apud eundem.* PORPH. Hor. *carm.* 1, 2, 9 (*sec. falsam var. l. Hor. carm. 1, 2, 10 -is pro columbis*). ARNOB. *nat.* 4, 24 p. 229, 12 M. ut -es ex [i]ovis esse progenitos quosdam deos. IVVENC. 1, 196 templo sollemnes ferre -es (188 columbas. *cf. Luc. 2, 24 duos pullos columbarum. lectiones codd. v. p. 172, 22*). SERV. Aen. 1, 474 *ut Troilum caperet*, Achillem . . . -es ei, quibus ille delectabatur, obieciisse. SCHOL. Hor. *carm.* 4, 12, 6 Daulias, quae in -em versa est (*v. Onom. vol. III 63, 11*). LICENT. *carm. ad Aug.* 92 (*ἀδύνατον*) ante sub Aegaeo aptabunt pia tecta -es. ANON. *med. ed. Piechotta* 170 nec -a dentes habet (*v. Heim, Incantamenta magica, Jahrb. class. Phil. Suppl. 19, 1893, 493, 101*). ISID. *orig.* 12, 7, 62 -es . . . avis casta ex moribus appellatur, quod comes sit castitatis *eqs.* (*cf. vol. III 1732, 20sqq.*).

2 -bus utuntur homines (potiora; cf. l. 12. 15) a eos farciunt, nutriunt: CATO *agr.* 90 -um recentem, ubi prensus erit, ei fabam coctam tostam primum dato *eqs.* (*ad acc. praecepto praepositum v. e. g. Svennung, Unters. Pallad., 173*). *agr. capp.* 99 -um recentem sic farcito (VARRO *rust.* 3, 9, 21 ac reddunt pingues. COLVM. 11 *capp.* 8). COLVM. 8, 8, 1 -os columbosque cellares pinguissimos facere. 8, 9, 2. MART. 3, 58, 19 *in villa Faustini* sonant . . . turres plausibus columbarum, gemit hinc -us, inde turtur. LAMPR. *Alex.* 41, 7 aviaria instituerat . . . -orum. FIRM. *math.* 8, 14, 3 aut aves capiet, . . . aut -os (columbas *var. l.*) *studiose* nutriet. **b eos pro cibo habent**: LVCIL. 453 *macro* . . . -es (*si recte huc traximus*). POMPON. *Atell.* 41 quo(i) -em unum ex ore tollit (*Bücheler, de parasito cogitans ut Frassinetti, qui restituit quo -es? unum eqs.; aliter Ribbeck ad l.*). HOR. *sat.* 2, 8, 91 merulas poni et sine clune -es, suavis res. PETRON. 70, 2 *coquus* de vulva faciet piscem, de lardo -um. MART. 2, 37, 6 stillantem . . . alica sua -um. 13, 67, 1 (*tit. -i*) inguina torquati tardant . . . -i; non edat hanc volucrum, qui cupit esse salax. EDICT. *imp. Diocl.* 4, 28 L. (*inter pretia carnis*) -orum par (*gr. φασσῶν, sed in exemplari Megar. οινάδων*). APIC. 6, 2 *tit.* 6, 4 *tit.* in -is, columbis (I in assis. 2 (in) elixis). 6, 4, 4 *ius* mittis super columbum vel -um. e eos amicae dono ferunt (*sec. Theocrit. 5, 96 δασῶ . . . φάσσαν. cf. Ov. met. 13, 833 par . . . columbarum*): VERG. *ecl.* 3, 69 *v. sub I.* CALP. *ecl.* 3, 76 tibi saepe -es, saepe etiam leporem . . . misimus in gremium. NEMES. *ecl.* 2, 67 leporem geminasque -es . . . silvarum praemia misi. **d iis in medicina et diaetetica utuntur**: CELS. 2, 30, 2 *adstringunt alvum* merula, -us, magisque in posca si decoctus est (PLIN. *nat.* 30, 60. 61 PLIN. *med.* 2, 8, 5. *al.*; *cf. PLIN. nat.* 30, 58 *caro -is in aceto decocta . . . coeliacis medetur [inde PLIN. med. 2, 11, 2]. MARCELL. med. 27, 60 -um ferum ex passo concoque eqs.*). 5, 5, 1 purgant aerugo, . . . sanguis columbae et -i (6, 6, 39^A sanguine vel columbae vel -i vel hirundinis inunguere oculum [*in eadem re: 6, 6, 39^B PLIN. nat. 29, 126 PLIN. med. 1, 9]. SCRIB. LARG. 16. MARCELL. med. 36, 37 [Plin. med. 2, 27, 5 columbarum]. 5, 8 adurunt auripigmentum, . . . stercus et . . . columbae et -i (PELAGON. 132 -i stercore(m) serp. IIII [Fischer; palumbini stercoris Ihm *sec. Veg. p. 174, 9]. cf. SER. SAMM. 599 -orum . . . fimus [PLIN. med. 2, 18, 5. sed Plin. nat. 30, 67 fimum . . . palumbinum]. SCRIB. LARG. 16 -i venas . . . incidere ad sanguinem excipiendum. PLIN. nat. 30, 67 lapillos, qui . . . in -ium ventriculo inveniuntur, conteri et potioni inspergi [*inde PLIN. med. 2, 18, 4 MARCELL. med. 26, 12]. ibid. plumarum cinerem -ium ferorum (30, 94 cinis plumarum aut interaneorum -is. quibus ex locis pendent PLIN. med. 2, 18, 6. 3, 23, 3). 30, 144 finitur iumentum verminatio ter circumlato [mediis] -e; . . . -is emissus moritur iumentumque liberatur confestim ([Mayhoff, m(a)edis *codd. praeter R* verendis; *sed cf. PELAGON. 123 -am per ventrem ei et dorsum ter traicito, ita ut eum fasciare videaris; vivum dimittito]. al.****

B tropice de ipsis hominibus: **1 per imaginem aucupii respicitur qui praeda meretricis vel lenonis est** (*cf. Plaut. Asin. 215 noster quaestus aucupi simillimust*): PLAVT. *Bacch.* 51 (*ad meretrices*) viscus merus vostrasti blanditia.: quid iam? quia enim intellego, duae unum expetitis -em *eqs.* Poen. 676 nos tibi, leno, -em ad aream usque adduximus; nunc te illum meliust capere. **2 in blanditiis de parvulis, innocentibus, sanctis sim.** (*cf. palumbulus infra et columba vol. III 1732, 83sqq.*): INSCR. *christ. Diehl* 1563 (*a. 362*) Secund(a)e . . . bene merenti . . . -o sine felle (*masc. -us de femina ut 1563 adn. [a. 484 vel 507/8]. de puerulo: 1562 [= CE 1839]. fem. -a de muliere: 1561. 1561A. ad rem cf. ISID. sub AI nec non vol. III 1731, 82sqq. et VI 1, 422, 59sqq.*). INSCR. *christ. Ferrua* 20179 -us Titus qui bisit annus II. SCHOL. *Pers.* 3, 16 -es (*vel -os sec. falsam var. l. Persii in scholiis, quae ed. Kurz; columbos cett.*) pueros . . . quos . . . blandientes columbos . . . vocant *nutrices*.

deriv.: palumbacius, palumbaris, palumbinus, palumbulus.

cf. Onom.

palumbinus, -a, -um. a palumbes. [*dub. an huc spectet it. palombina, i. genus quoddam vvae; cf. M.-L. 6180. Battisti-Alessio IV 2736. St.*] [*falsa var. l. pro columbinus PLIN. nat. 29, 143; e con. dub. PELAGON. 132, v. p. 173, 56.*]

i. q. ad palumbem pertinens, quod palumbis est: **1 adi.**: PLIN. *nat.* 30, 67 fimum . . . -um in faba sumi contra calculos (MARCELL. *med.* 26, 80. *cf. p. 173, 57 nec non VEG. mulom. 2, 121, 3 -i stercoris [sec. Pelagon. 132 p. 173, 56. PLIN. phys. Bamb. 8, 20]). 30, 110 in contractione nervorum caro -a in cibis prodest (*in eadem re: MARCELL. med. 35, 10 Ps. THEOD. PRISC. add. p. 290, 16, sed Ser. Samm. 978 caro . . . columbae*). LAMPR. *Alex.* 13, 1 (*inter omina imperii*) ovum purpurei coloris . . . -um. MARCELL. *med.* 8, 161 (*sec. p. 173, 52 sq.*) -us ei oculo sanguinolento . . . sanguis, aut . . . columbinus . . . infundatur (GALEN. *alfab.* [*de sanguine*] *cod. Lucc. fol. 102^v = Paris. fol. 23^r*). **2 f. pro subst.**: GLOSS. III 563, 40 *fassion (sc. φάσσιον) i. -a (André, Les noms d'oiseaux, 1967, 117, cogitat sive de carne -a sive de vi deminutiva ut sit i. q. palumbes parvus; sed fortasse intellegas potius herbam quandam coll. vocibus palumbaris supra et columbina vol. III 1734, 73).**

palumbis v. palumbes.

palumbulus, -i m. a palumbus deminutive. **i. q. palumbus parvus, non nisi in blanditiis de amasio vel parvulo**: APVL. *met.* 8, 26, 4 (*loquuntur cinaedi*) nobis quoque tuis -is . . . inpercias asinum. 10, 22, 3 (*matrona ad asinum*) teneo te . . . meum -um, meum passerem. INSCR. *christ. Ferrua* 18552 (*de puerulo*) -us sine fel (*cf. palumbes IIB2*).

palumbus v. palumbes.

1. *pālus, -i m. (*n. v. l. 31*). [*e *pakslo -a radice verborum q. s. pangere, pacisci iuxta paxillus ut taxillus iuxta talus, maxilla iuxta mala sim. Sch.*] *notatur p CIL VI 10184, 4. neutr. -a VARRO Men. 179 (v. NON. p. 219, 19), -um LEX Sal. Merov. 34, 1 cod. A2 et GLOSS. l. 38. de notione: SERV. auct. georg. 1, 264 'vallos': quos aliqui -os, Graeci χάρακας, Homerus σκόλοπας. ISID. orig. 5, 27, 16 fustes sunt, quibus iuvenes pro criminibus feriuntur; appellati, quod praefixi in fossis stent; quos -os rustici vocant (sim. 20, 13, 2). GLOSS. -us: ἤλος. πάσσαλος. πᾶλος. GLOSS. IV 178, 21 (*add. cod. a*) sudes: -um (*cf. GLOSS. L II Abav. sv 41 sudes: -i, titiones [al. v. adnot.]. legitur inde a PLAVTO, CATONE, LVCIL., GRACCHO, CIC., VARRONE, SALL. (ex suppl.), HOR. sat., TIB., OV., LIV. (frequentius inter posteriores apud COLVM., PLIN. nat., PALLAD.); abit in sermonem graecum, v. l. 37 et Liddell-Scott-Jones sub πᾶλος (cf. etiam sub III). [val. par; it. palo; sard. centr. et mer. palu; ræt. or. pal, occ. pel; francog. pieu; prov. vet. pal et var. francoprov., prov., vasc.; cat. pal; hisp. palo; port. pau. cf. M.-L. 6182. Battisti-Alessio IV 2735. Wagner II 209. Wartburg VII 524sqq. Corominas III 626sq. Machado² III 1776. St.] [*in locis dubiis: AFRAN. com. 227 (paulo trad., -o Bothe. COLVM. 5, 9, 3 (talearum edd., -orum trad. def. Pommoell, Textkrit. stud. till Colum. femte bok, 1931, 47sq.). PS. GARG. MART. p. 210, 15 pala lignea in modum remi formata (trad., -o ligneo . . . formato Rose, nescioqua ratione, nisi sec. Geopon. 20, 46, 3 φάβδω).*]**

I proprie i. q. lignum praecutum (-i non acuti CIL IV 6886, -us non ligneus p. 175, 66. 176, 32; in imagine PLAVT. sub A1 et p. 175, 71. 74): A de sudibus, vallis sim. (sc. lignis maioribus, quae in terra figuntur; hic illic sing. collect., e.g. p. 175, 17. 21sqq. 33. 38): 1 usu vario (item non definito): PLAVT. *Rud.* 1290 quasi -o pectus tundat (proverbialiter; vix ad B; de subi. aut indefinito aut suppleto [sc. cor] v. Otto, Sprichw. n. 1331 et Marx ad l.). LVCIL. (?) 1371 prymnesius -us (*explicit PAVL. FEST. p. 224 ad quem funis nauticus religatur, quem alii tosillam dicunt. cf. FEST. p. 356 (ton-sillam ait) esse Verrius -um dolatum (in acumen et) cuspidem praeferatum [suppl. ex Paulo, qui pergit: qui navis religandae causa in litore figitur]. huc fortasse spectat: PLIN. nat. 9, 160 defixos . . . -os in aqua*). SALL. *hist. frg.* 3, 96 B 14 ad vigil(um speciem) . . . (-is ere)xerant fulta . . . ca(davera) (*suppl. sec. FRONTIN. strat. 1, 5, 22 -is . . . erecta cadavera . . . alligavit*). VITR. 2, 9, 11 quod ibi (*i. Ravennae*) omnia opera . . . sub fundamentis . . . habeant -os (*simili ratione: 3, 4, 2 locus paluster -is alneis aut oleaginis . . . configatur . . . carbonibusque expleantur intervalla -orum. 5, 12, 6). 10, 2, 3 -i resupinati defodiantur . . . , quo funes machinam tenentes alligentur (de isdem ter: 10, 2, 4). PAVL. FEST. p. 44 caecum vallum dicitur, in quo praecuti -i terrae adfixi . . . occuluntur (cf. in vallo: p. 59 vallum crebris suris, id est -is, munitum. in aliis modis defensionis: FRONTIN. strat. 2, 3, 17 ut densos numerososque -os firme in terram defigerent [ibid. quadrigae hostium . . . -is implicitae. de eadem ratione: 2, 3, 18]. VEG. mil. 3, 24 p. 116, 13 tribulus . . . est ex quattuor -is confixum propugnaculum eqs.). CIL IV 6886 -os acutos . . . ; qui non acuti eqs. (item usu non definito: 6887. EDICT. *imp. Diocl.* 14, 1a [Zeitschr. Pap. Epigr. 26, 1977, 136] rediges [i. ridicae] sive -i [gr. πᾶλοι]). TERT. *nat.* 1, 12, 3 quanto distinguitur a crucis stipite Pallas Attica et Ceres Pharia, quae sine forma rudi -o et solo staticulo ligni informis repraesentatur? (*sim. apol. 16, 6*). adv. Iud. 10, 7 (*Christus cum tauro comparatur*) cuius cornua essent crucis extima (*sc. eius antennae*)*

[Hodges]

... unicornis autem medio stipite -us (*ad deut. 33, 7; sim. adv. Marc. 3, 18 p. 406, 26. cf. p. 176, 42.*) *al.*

2 usu quodammodo speciali: **a in re rustica** (*cf. p. 174, 36; adhibetur maxime ad vites alligandas*): **α distinguitur ridica** (*cf. p. 174, 80*): CATO agr. 37, 3 r. et -os ... siccos dolato (COLVM. 11, 2, 90). VARRO rust. 1, 8, 4 *pedamentum* robustum, quod ... vocatur r., alterum -us e pertica, *eqs.* COLVM. 4, 12, 1 *primus annus vineae novellae* nondum vehementem -um aut r. desiderat. 4, 26, 1 cui vineae stabiliendae melior est r. -o (*item r. pluris aestimatur*: 4, 33, 4. PLIN. nat. 17, 174 *pedamenta optima* ... aut r. e robore oleaque, si non sint, -i e iunipero, cupresso, laburno, sabuco). 11, 2, 11 r. vel ... -is conficiendis (11, 2, 12. *cf. PALLAD. 2, 22 r. vel -i faciendi* [12, 5 fieri. 13, 2]). 11, 2, 12 -os ... caedere et ... acuere: r. autem *eqs.* PLIN. nat. 18, 233 *praeparare. al.* **β exempla varia selecta:** VARRO Men. 179 in vineis, quod tria -a habeant, tripales dici. rust. 1, 14, 2 *saeps* fit ... -is statutis crebris *eqs.* (*item in saepe*: PLIN. nat. 8, 31. LEX Sal. Merov. 34, 1 cod. A2 [*sing. collect.*]). LEX Burg. lib. const. 27, 1 LEX Visig. 8, 3, 7). 2, 2, 16 -os offigunt et ad eos alligant *agnos* (*cf. CHIRON 583 fige* ... -um, alliges eum, *sc. iumentum*). TIB. 1, 7, 33 -is adiungere vitem. MENOL. Colot. (Inscr. Ital. XIII 2 p. 287) Ian. 11 -us aqitur (Vall. [*ibid.* p. 293] Ian. 12. INSCR. Année Epigr. 1975 n. 20 [*Romae*] -(u)m caedentes, aquentes. *cf. l. 13.*) *ibid.* (p. 289) Aug. 9 -us paratur (Vall. [*ibid.* p. 295] Aug. 11). COLVM. 4, 13, 1 ne in adliganda materia flexum -i, si forte curvus est, sequendum putet *adligator*. 4, 15, 1 ex ordinaria vite in alterum -um mergus est adtrahendus. 4, 16, 2 prope truncum deponitur -us. 4, 17, 2 vacantibus -is propagines adplicandae. 12, 15, 1 -i ... figuntur et perticis iugantur; ... cannae iugis superponuntur (12, 39, 1). *et saepius*. PLIN. nat. 14, 40 *nec indiget arbore aut -is, ipsa se sustinens vitis quaedam*. 17, 57 -o e robore depacto in *fmeto* (*de eadem re Varro rust. 1, 38, 3 robusta* ... materia). 17, 123 cum -i defixi radices cepissent (*cf. Theophr. hist. plant. 2, 1, 2 χάρακος*). 17, 151 sabucus ... firmissima ad -um (*cf. 1, 17, 34 de ceteris ad perticas et -os caeduis*). *al.* PALLAD. 4, 7, 2 -us maioribus vitibus solidus, minoribus ponatur exilis. *al.* **γ apud iuris consultos** (*sc. quaerentes, pertineantne -i ad fundum eiusve instrumentum necne*): ALF. dig. 33, 7, 16, 1 Corneliu[m] respondisse ... -os, perticas, rastros, ligones instrumenti vineae esse. VLP. dig. 7, 1, 9, 7 ager, unde -o in fundum ... solebat pater familias uti (*item sing. collect.*: PAVL. dig. 7, 1, 59, 2 caesae harundinis vel -i compendium). 19, 1, 17, 11 -i, qui vineae causa parati sunt. 33, 7, 12, 11 si caesa sint *salicta*, ... contineri *instrumento fundi* ...; idem et in -is erit dicendum. PAVL. dig. 32, 56 -i et perticae in numero materiae redigendi sunt (*item 50, 16, 168*).

b alligantur puniendi (*de cruce v. supra l. 1; vix recte ad crucem referunt quidam Cic. Verr.*): GRACCH. or. frg. (48 M.) Gell. 10, 3, 3 -us destitutus est in foro eoque adductus ... M. Marius; ... virgis caesus est. Cic. Verr. II 5, 10 producuntur et ad -um alligantur (5, 11, 71). 5, 72 cives Romani ... ad -um atque ad necem rapiantur. LIV. 2, 5, 6 stabant deligati ad -um nobilissimi iuvenes (8, 7, 19 i, lictor, deliga ad -um. 26, 13, 15. 26, 15, 8. 26, 16, 2. 28, 29, 11 VAL. MAX. 3, 8, 1 SVET. Claud. 34, 1. *al.*; *vix etiam Cic. Verr. II 5, 121, ubi ad -um add. codd. rec.*). VAL. MAX. 5, 8, 1 ad -um religatos. ANTH. 415, 25 (*Senecae attributum*) iussus praebere caput -oque ligatus. *al.*

c designantur fines: IVDICIVM Contreb. (Année Epigr. 1979 n. 377; a. 87 a. Chr.) l. 7 intra eos -os (*antea*: qua Salluienses novissime publice depalarunt). SENT. Helvidi Prisci (CIL IX 2827) 20 ut primum -um figeret a quercu pedes circa undecim (*in formula compromissi de finibus regundis facti. cf. ibid.* 22. 27. 29. TAB. cer. Herculan. 78, 5 [Parola del pass. 10, 1955, 452] caesos [79, 4, 3 *ibid.* p. 453]. 79, 1, 3. 4. 5 [*ibid.* p. 454]). AGENN. grom. p. 33, 11 adimi fides saecrificialibus -is in totum non debet (*antea*: terminos sacrificales non in fine ponunt, sed ubi illud sacrificii potius opportunitas suadet]. LIB. col. I p. 218, 5 L. terminos ... ligneos, qui s. -i appellantur. p. 223, 2 ut -i annui s. renovarentur. II p. 252, 17 -is ligneis, siliceis, s. p. 255, 23. 257, 24 GROM. p. 347, 10 L.). SIC. FLACC. grom. p. 102, 18 in quibusdam ... regionibus -os pro terminis observant. HYG. lim. grom. p. 155, 9 actuarios -os (*i. quorum ope limites aguntur*). LIB. col. II p. 222, 17 L. -orum loco postea lapides gregales ... sunt adpositi. GROM. p. 307, 3 L. -os de ilice picitos (p. 346, 9. 349, 15 picatos). *in imagine*: TERT. ieiun. 11 p. 290, 3 -os terminales figitis deo (*i. deum angustis finibus coartatis*).

d exercitantur milites, gladiatores sim. (*usum describit VEG. mil. 1, 11; in imag. SEN.*): SEN. epist. 18, 8 *exercemur ad -um* ([*paululum trad.*; *cf. marg. cod. p. ita* ... milites solebant]. CHAR. gramm. p. 37, 11 B. ad -os [*item Exc. Bob. gramm. I 550, 11 GLOSS. V 574, 47*]). VEG. mil. 1, 11 p. 15, 14. 1, 14 p. 18, 2. 1, 15 p. 18, 11. 2, 23 p. 57, 14. *cf. 1, 11 p. 15, 20 contra illum -um*). IVV. 6, 247 vulnera -i (SCHOL.: de -o pugnantium habitu gladiatorum. *item spectat ad mulieres se gladiatorum more exercentes*: 6, 267 quando ad -um gemat uxor Asyli gladiatoris). VEG. mil. 1, 11 p. 15, 14 -orum ... usus non solum militibus, sed etiam gladiatoribus ... prodest. *al. apud eundem*.

B de clavis, paxillis sim. (*sc. lignis minoribus ad figendum, findendum, fodiendum aptis*): **1 usu vario**: PAVT. Men. 404

navis quasi supellex pellionis: -us -o proximum (*intellegimus de clavis, qui in nave tabulis figendis, apud pellionem pellibus extendendis inseruntur; alii intellegunt sudas, perticas sim.; v. Sedgwick, Mnemosyne 4, 1951, 160*). MIL. 1140 ut figam -um in parietem (VVLG. Sirach 27, 2 in medio compaginis lapidum [*gr. πάσσαλος*]). VARRO rust. 3, 5, 4 *circum ornithonis parietes* multos esse -os, ubi aves adsidere possint (*vix ad A trahendum; in eadem re*: 3, 8, 1 COLVM. 8, 3, 4). OV. fast. 1, 665 rusticus emeritum -o suspendat aratrum (*sc. in clavo, qui posti vel parieti infixus est; ad A referunt vulgo; cf. AVG. serm. 239, 3, 3 illud oleum in -o pendeat* [*de eadem re*: serm. Migne suppl. 2, 795 urceo ... pendenti in -o; ad interpr. v. serm. 11, 2 in clavo]). ITALA iud. 16, 13 (Quodv. prom. 2, 22, 45) si alligati fuerint ... capilli Samsonis ... in -o orsorio (*gr. πασσάλω, Vulg. clavum. item QVODV. l. c. in explic.; de eadem re*: ITALA iud. 16, 14 [Lugd.; *gr. et Vulg. ut supra*]). PALLAD. 2, 15, 18 terebratae radici -um de buxo imprimunt vel cuprinum clavum (12, 7, 5 [*antea*: cuneus]. *cf. 3, 25, 4 radicem terebras et ibi ligneum -um deprimis* [*postea*: cuneum]. 4, 8, 2 oleastri -um vel lapidem vel pini vel querci -os radicibus ... infige [*v. Rodgers ad l.; Geopon. 9, 10, 7 πάσσαλον*]). APIC. 8, 1, 10 per articulum pernae -um mittes, ita ut cutem a carne separet. VICT. VIT. 1, 6 aliis -orum vectibus ora reserantes (*item in vexando*: 2, 9 -is minoribus dentatis).

2 usu speciali: **a de instrumento, quo terra foditur, laxatur sim.**: CATO agr. 45, 2 -o prius locum nefeceris, quo taleam demittas (PALLAD. 3, 25, 28. *cf. PLIN. nat. 17, 123 -is laxato* ... meatu. PALLAD. 3, 18, 1 locum -o ... deprimente). 161, 1 *asparagum serens* -o grana ... demittito et eodem -o cavum terrae operito (*cf. PLIN. nat. 19, 84 -o adacto caverna palea insternatur. ITALA deut. 23, 13 [Lugd.] -us erit tibi* ... et cooperit *excrementa* [*gr. πάσσαλος, Vulg. paxillum*]). MARCELL. med. 25, 14 radix ... eruitur -o acuto (26, 96. *cf. 28, 40 radicem -o ligneo effodito* [PLIN. phys. Bamb. 19, 1]. Ps. APVL. herb. 131 l. 8 de -o eburneo amoves ... terram in mandragora effodienda. ORIBAS. syn. 9, 61 add. Aa p. 396 radices ... colligis cum -o roboreo). **b de paxillis tabernaculi** (*in sacr. script. et usu inde pendente*): ITALA exod. 39, 9 (Lugd.) -os tabernaculi foederis (*gr. πασσάλους, Vulg. 38, 31 paxilli. eodem spectant isdem respondentibus in gr. et Vulg.*: 39, 21 [Lugd., *item num. 3, 7. 4, 32*]). iud. 4, 21 (Lugd., *sim.* Ps. Philo antiq. 31, 7) sumpsit Iael ... -um tabernaculi ... et fixit -um ad tempus eius Sisarae (*gr. bis πάσσαλον, Vulg. bis clavum. huc spectat 4, 22 [Lugd.] -us in tempus eius* [*gr. et Vulg. ut supra; item et 5, 26 ibid.*]). *pendent*: RVFIN. Orig. in iud. 5, 4 p. 495, 5. 5, 5 p. 495, 19 -o ... id est ligni crucis ... acumine [*simili explanatione*: VEREC. in cant. 9, 25 D.]. p. 495, 20 QVODV. prom. 2, 17, 31 CYPR. GALL. iud. 223). Is. 33, 20 (Tycon. reg. 2 p. 10, 8) neque agitantur -i tabernaculi tui (*gr. πασσαλοι, Vulg. clavi, Itala Hier. ad l. paxilli*). 54, 2 (Cypr. testim. 1, 20, *cf. Conc. Carth. a. 411 [Corp. Christ. 149A] 1, 55 l. 57*) dilata tabernaculum tuum et aulaeorum tuorum fige -os; ... et -os confirma (*primo loco gr. et Vulg. aliter; secundo gr. πασσάλους, Vulg. clavos, aliae vers. sim. ac supra, e. g. Ambr. hex. 3, 1, 5. pendet*: PACTAN. epist. 3, 27 p. 98 ecclesiam dei dilatantem tabernacula sua et aulaeorum -os ... figentem). VVLG. Sirach 14, 25 *beatus vir, qui in parietibus illius sapientiae figens -um statuet casulam suam ad manus illius* (*gr. πάσσαλον, spectat ad tabernaculum, quod domui firmae adstruitur*).

II per similitudinem (*significatur membrum virile; aliter imagines sub I, v. p. 174, 54*): HOR. sat. 1, 8, 5 (*loquitur Priapus ligneus*) obscaeno ... ruber porrectus ab inguine -us. *addas fortasse*: VVLG. Sirach 26, 15 *mulier lasciva contra omnem -um sedebit et contra omnem sagittam aperiet pharetram* (*gr. πασσάλου. nisi mera indicatio loci, sc. 'ubicumque est -us', fortasse tabernaculi*).

? III titulus gladiatorum (*gradum vel ordinem significans, referendus aut ad -um exercitandi* [*v. p. 175, 73*] *aut ad gladium ligneum aut ad gregem gladiatorum* [*cf. primus pilus*]; *v. Robert, Les gladiateurs dans l'orient grec, 1940, 28sqq., qui etiam inscriptiones graecas affert, quibus πρώτος [δευτερος sim.] πάλος [an πάλος?] exhibetur*): CIL V 5933, 3 secutori primo -o (VI 10189, 4 s. -o primo. *v. LAMPR. infra*). VI 10184, 4 retia(rio) ... p(alo) prim(o). X 1926, 6 myrmilloni ... primo -o. *adhibetur ut titulus honorificus*: LAMPR. Comm. 15, 8 appellatus est ... inter cetera triumphalia nomina etiam sescenties vicies -us primus secutorum (*cf. Dio Cass. 72, 22, 3 πρώτοπαλος σεκοντώρων*).

deriv.: palaris, 2. palo; *cf. paxillus et gr. παλλίωνες* (Ps. Mauric. strat. 10, 3, 3).

compos.: tripalis (-pall-).

2. *palūs, -ūdis f. [*confertur cum ind. vet. palvala- 'stagnum, limus' sim. Sch.*] *de origine*: VARRO ling. 5, 26 -s paululum aquae in altitudinem et palam latius diffusae. ISID. orig. 15, 13, 18 -es (padul- *var. l.*) dictae a Pale pastorali dea, quod paleam, id est pabula, nutriant iumentorum. *scribitur* padul- PAP. Marini 119, 99. 115. *al.* (*v. Schuchardt, Vocalismus des Vulgärlat. I 29*) *et hic illic in codd., e. g. ITALA Is. 35, 7* (Ps. Aug. spec. 135 p. 684, 9 cod. S, qui tamen 144 p. 699, 9 palud-). VEG. mil. 3, 20 cod. M (*idem 4, 1; accedentibus aliis 3, 18*). VVLG. exod. 7, 19 cod. O. Is. 14, 23 cod. Legion.¹ (*v. indicem p. 265*). DIOSC. 4, 15 p. 16, 13 cod. P. [*Hodges*]

ISID. orig. (v. supra). NOT. Tir. 114, 35. de genere: DVB. NOM. gramm. V 586, 22 -s generis feminini (affert EPIST. Alex. I. 232 H.; sim. GLOSS. V 128, 35); masc. GLOSS. II 295, 39 ἔλος: hic -s, haec paludo. de formis: gen. plur. -um poscunt CHAR. gramm. p. 183, 18 B. FRG. Bob. gramm. V 561, 23; legitur CAES. Gall. 4, 38, 2 FEST. p. 329 TAC. ann. 1, 17, 3. 61, 1. 65, 5; -ium legitur MELA 3, 82 CAPITOL. Maximin. 12, 6 IVST. 44, 1, 10. al.; ambigue trad. LIV. 21, 54, 7 MELA 3, 29 PLIN. nat. 2, 174 PANEG. 6, 12, 2. de nom. sing. -do v. paludo. de prosodia (sc. nominativi sing.): -us producitur apud poetas inde a VERG. ecl. 1, 48, excepto solo HOR. ars 65 (suspectum, v. Brink ad l.; solutionem temptat Delz, Mus. Helv. 30, 1973, 51 sq.); -ūs testantur QVINT. inst. 1, 7, 3 (agit de homonymis). CHAR. gramm. p. 183, 18 B. SERV. Aen. 2, 69 (excipit HOR. ut: 6, 107 PRISC. gramm. II 267, 22). GRAMM. suppl. 118, 10. 129, 22; sed correptum docent SERV. gramm. IV 452, 32 (allato HOR.). PS. PRISC. gramm. III 525, 20 (contextu non inturbato); 'indifferenter positum reperitur' sec. FIN. METR. gramm. VI 234, 2 add. (v. adnot.; allato VERG. ecl. 1, 48). de notione: SYNON. Cic. p. 415, 23 stagna. -es. vada. litora. p. 475, 7 lacus. latices. stagna. -es. scatebrae. EXC. Bob. gramm. I 553, 24 -s τὸ ἔλος (idem gr.: SERV. Aen. 6, 359 PS. SORAN. quaest. med. 120 GLOSS.). GLOSS. -s: λίμνη. GLOSS. III 433, 38 αἰαία (i. ἔλαια?): paludes. GLOSS. I Ansil. PA 120 (=230) -s: loca aquosa herba(s) semper habentes -es dicuntur. legitur inde a PAVTO, ENN., SISENNA, VARRONE, CIC., GALBA Cic. fam., CATVILLO, LVCR. [it. (sept.) palude; raet. or. palut, occ. palieu et var.; francog. vet. et med. palu; prov. vet. palut, palus, palun et var. prov.; per metathesin (sc. e forma padul-): val. padure 'silva'; it. padule; sard. centr. padule, paüle, mer. paúli; cat. paul; hisp. vet. paul; port. paul. cf. M.-L. 6183. Battisti-Alessio IV 2738. 2719. Wagner II 204. Wartburg VII 530sq. Corominas III 695sq. Machado² III 1776. St.] [de ENN. ann. 521 v. sub 1. paludus; falso trad. pro baluc- v. vol. II 1713, 25sq.]

i. q. ἔλος, λίμνη. significatur fere locus stagno, limo sim. occupatus (metonymias v. sub IIIA) sive harundinetis, iuncetis vel caeno inuis sive navibus aptus (e. g. SISENNA frg. inc. 2 VARRO ling. 5, 43. 156 HOR. ars 65 SEN. nat. 6, 8, 4 PORPH. Hor. sat. 1, 5, 4. 13; cf. CAPITOL. Maximin. 12, 4 quasi navale quoddam proelium in -e fecit) vel etiam natantibus (CVRT. 9, 1, 18 APVL. met. 2, 29, 3 IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 101 ORIGO Rom. chron. I p. 144, 6). ponitur iuxta alia nomina aquarum (fere distinguendo; syn. e. g. l. 63sq.): CIC. nat. deor. 1, 97 terra, mari, -bus, fluminibus (CAES. Gall. 7, 15, 5 f. et -e. 7, 17, 1 VERG. georg. 2, 110 Aen. 6, 369 VITR. 8, 2, 2 v. infra. SEN. dial. 3, 17, 4 nat. 5, 8, 1. et saepius; distinctius SERV. p. 178, 46). VARRO AT. carm. frg. 22, 1 pelagi ... tardaeque -is (VITR. 8, 2, 2 fontibus et fluminibus et -bus et pelago. EVSTATII. Basil. hex. 3, 7, 6 -es et fluvii pelagusque [gr. λίμναι]). LEX VRSON. (CIL I² 594) 79, 39 fluvii, rivi, fontes, lacus, aquae, stagna, -es (FIRM. math. 3, 3, 11 circa fluvium vel mare vel -es. VVLG. exod. 7, 19 fluvios ... et rivos ac -es [sim. 8, 5]. CLAVD. rapt. Pros. 2, 296 quod fluvii volvunt, quod nutrivere -es. al.). CATVLL. 17, 10 totius ... lacus putidaeque -is (v. supra. Ov. met. 6, 345 [343]. LIV. 1, 13, 5. 22, 6, 6 [5]. SEN. nat. 3, 8. 6, 7, 2 l. et stagna ... et ... -es. LVCAN. 4, 118 SIL. 15, 34 [35]. al.; de mari rubro sec. num. 33, 10 HIER. epist. 78, 9, 2. cf. varias versiones: HEGES. 3, 26, 1 -is aequore [gr. 3, 507 λίμνης, Ps. Rufin. lacus]). CAES. Gall. 2, 28, 1 aestuaria ac -es. VERG. Aen. 6, 323 Cocytii stagna ... Stygiamque -em (8, 88 Ov. Pont. 4, 10, 61. LIV. 33, 29, 6 syn. ex st. PAVL. FEST. p. 59 [in explic.]. SEN. nat. 3, 30, 4 aquae amnes amnibus iungent, -bus st. 6, 7, 2 v. supra. COLVM. 8, 15, 1. al.; cf. SIL. 13, 573 Acheron descendit nigra lentus per st. -e). 7, 702 amnis et ... -s ([SERV.: Caystrum ... qui cohaeret Asiae -e]. LYGD. 3, 37 VAL. FL. 8, 209. SIL. 17, 600 v. infra. al.; cf. STAT. Theb. 9, 391 te [sc. filium Nymphae] alta ... imo condidit amne -s). PROP. 4, 11, 15 vos, vada lenta, -es (cf. SIL. 17, 600 -em et ... vada et ... amnem. VVLG. Ier. 51, 32). cf. gen. explic.: SIL. 3, 322 stagna ... -is (3, 484. v. p. 179, 26). MART. 4, 4, 1 siccae ... -s lacunae. AVIEN. orb. terr. 243 Maeotidis alta -is aequora (Dionys. periheg. 163 ὕδατα λίμνης. cf. HEGES. l. 53 et explicationem SERV. ecl. 1, 48 -s id est aequor). HIER. psalt. sec. Hebr. 107, 35 -es aquarum (114, 8 VVLG. Is. 14, 23). sing. et plur. promiscue adhibentur, cum natura -um instabilis fines saepe mutet; cf. sing. et plur. de eodem loco ab eodem scriptore usurpata, e. g. VARRO ling. 5, 43 et 5, 156, CIC. p. red. ad Quir. 20 (al.) et fin. 2, 105, CAES. Gall. 7, 15, 5 et 7, 17, 1 (sing. var. l.), PLIN. nat. 2, 168 (cf. 10, 23) et 27, 2.

Iusu sollemni: A exempla notionis (v. etiam l. 39 sq.): 1 respicitur vita in -e nascens: a herbarum, arborum sim.: PAVT. Rud. 122 quin tu in -em is exsicasque harundinem ...? (cf. PLIN. nat. 9, 56 harundines ... in -e prognatae). VERG. ecl. 1, 48 quamvis ... limoso ... -s obducatur pascua iunco (cf. COLVM. 4, 13, 2 -bus desectus iuncus). georg. 2, 110 fluminibus salices crassisque -bus alni nascuntur. Ov. ars 1, 554 ut levis in madida canna -e tremit. met. 6, 345 gratam ... -bus ulvam. 11, 363 -s ... densis obsessa salictis. GRATT. 34 optuma Cinyphiae ... -es lina dabunt. PLIN. nat. 12, 129 malobathrum in -bus Indiae ... gigni (cf. Diosc. 1, 12, 1W. τέλασι). 17, 31 Caecubae vites in Pomtinis -bus madent (de eadem vite: MART. 13, 115, 2 in media nata -e). al. b animalium: SISENNA frg.

inc. 2 in eam -em multi piscium salliendorum causa ... commeant (cf. PAVL. FEST. p. 59 -em ... in qua nascuntur pisces. FIRM. math. 3, 3, 11 piscatores et quibus circa ... -es sit subsidium. AMM. 22, 15, 8 quod pisces et herbae et beluae similes ac in Nilo per eas -es gignuntur). VARRO Men. 489 anates ... -bus ... sequeris (cf. COLVM. 8, 15, 1 anates, querquedulae, boscides ... similesque volucres, quae stagna et -es rimantur). VARRO AT. carm. frg. 22, 1 pelagi volucres tardaeque -is. VERG. georg. 1, 363 notas ... -es deserit ardea. 3, 432 anguis, postquam exusta -s ... , exsilit in sicco (cf. MELA 3, 82 serpentes quosdam ex limo concretarum -ium emergere. DON. vita Verg. l. 59 cum serpens ... proreperet e -e. AMM. 22, 15, 26 anguim, qui ex Arabicis emergunt -bus). PHAEDR. 1, 2, 10 ranac vagantes liberis -bus (item de ranis: 1, 30, 2 COLVM. 10, 11 AVG. serm. 8, 5 l. 136 L. al.). al.

2 exempla varia (pauca selecta): CIC. leg. agr. 2, 52 cum Mithridates Maeote et illis -bus ... defendatur (cf. CAES. Gall. 5, 21, 2 -bus ... munitum [6, 5, 4. 7, 16, 1 HIRT. Gall. 8, 11, 1 CVRT. 9, 1, 14. al.]. 7, 15, 5 flumine et -e circumdata urbs [HIRT. Gall. 8, 7, 4 in silva c. -e]. sim. al.). 2, 71 harenam aliquam aut -es (item de loco sterili, minimi pretii: LVCR. 5, 202 SALL. or. Lep. 23. HOR. ars 65 sterilis [dub., v. p. 177, 10]. LIV. 5, 53, 9. VAL. MAX. 5, 3, 2^b ignobilis ... ac desertae. al.). p. red. ad Quir. 20 in -bus demersus Marius (de eodem: Sest. 50 Pis. 43 fin. 2, 105 SEN. contr. 7, 2, 6 VELL. 2, 19, 2 LVCAN. 2, 71. Ivv. 10, 276 [cf. SCHOL.]. FIRM. math. 1, 7, 37 SCHOL. Cic. Bob. p. 156, 21). Phil. 5, 7 -es siccare (SEN. nat. 6, 25, 2 PLIN. nat. 26, 19 QVINT. inst. 3, 8, 16 SVET. Iul. 44, 3. al.; cf. CATVLL. 68, 110 siccare emulsa pingue -e solum. VERG. georg. 1, 113 -is ... umorem bibula deducit harena. COLVM. 2, 16, 5 -s ... suleis derivanda est. similiter al.). GALBA Cic. fam. 10, 30, 2 angustias -is et silvarum transimus (cf. CAES. Gall. 7, 19, 2 -em ... perrumpere. HIRT. Gall. 8, 10, 2 -em ... transibant [8, 13, 2 STAT. silv. 3, 2, 67]. BELL. Afr. 61, 3 -em ... transgressi). CAES. Gall. 6, 34, 2 -s impedita (7, 19, 1 difficilis atque i. HIRT. Gall. 8, 14, 4). 7, 57, 4 -em, quae influeret in Sequanam (cf. LIV. 44, 31, 3 flumen ex ... -e oriens [MELA 2, 7 PLIN. nat. 6, 188]. sim. al.; vice versa: SEN. nat. 4, 2, 3 in -es diffusus. MELA 1, 36 ingens -s amnem ... recipit. PLIN. nat. 5, 90 distrahitur in -es. sim. al.). SALL. hist. frg. 1, 11 qua -bus in via fuit Gallia (eadem iunctura: MELA 3, 29 SIL. 4, 750. cf. VOPISC. Prob. 12, 3 in viis ... -bus [VEG. mil. 3, 6 p. 80, 1 OROS. hist. 6, 10, 9]). VERG. georg. 4, 48 altae neu crede -i, aut ubi odor caeni gravis aut eqs. (item de loco non salubri: VITR. 1, 4, 12 SEN. nat. 6, 27, 3. COLVM. 1, 5, 3 aqua pestilens, quae in -e semper consistit [inde PALLAD. 1, 4, 1 a lacunis aut -e]. 1, 5, 6 quod illa -s caloribus noxium virus eructat eqs. PLIN. nat. 18, 33 IVST. 44, 1, 10. al.). et saepe. de -bus fluminum (cf. l. 33 sq.): PLIN. nat. 6, 109 Euphratis -bus (IVST. 42, 3, 9). TAC. hist. 3, 9, 1 -es Tartari fluminis. SERV. Aen. 7, 801 (de lectione Asturae pro Saturae) -em pro flumine posuit. DIOSC. 4, 15 p. 16, 13 in flumine Tracie ... in Strimona -e (gr. Στρομόνα ποταμῶν). pro nom. propr. a quibusdam explicatur (sed vide ne regionis cuiusdam pars loquentibus notior a genere appelletur nec a nomine proprio, cf. campus, sc. Martius; sic certe -es TAB. Peut. 11, 3 [loca affinia appellantur desertum et deserta]): VITR. 8, 2, 6 Agger fluvius influit in -em quae appellatur (suspiciantur quidam nomen proprium excidisse, v. Callebat ad l.). MELA 1, 112 inter Pontum -emque (109 et 111 et 115 loquitur de Maeotide; de eadem: 2, 3 [ubi paulo antea: Maeotide; item 2, 4]).

B exempla appellationis: 1 accedit subst.: a per gen.: ENN. frg. var. 21 supra Maeotis -es (PLIN. nat. 27, 2 HEGES. 5, 50. cf. AVIEN. orb. terr. 243 Maeotidis [gr. v. p. 177, 66. AMM. 22, 8, 11 Maeotidos. HIPPOCR. aer. 13 gr. λίμνης. OROS. hist. 1, 2, 52]). Cic. Pis. 43 in Minturnensium -bus (SCHOL. Cic. Bob. p. 156, 21 OROS. hist. 5, 19, 7. cf. Ivv. 10, 276 Minturnarum). VERG. Aen. 7, 801 Saturae ... -s ([SERV.: Saturam -em]. SIL. 8, 380). PROP. 2, 26, 48 Lerna ... -s. Ov. epist. 6, 107 Scythiae ... -bus (trist. 3, 4, 49). fast. 2, 491 Capreae (cf. LIV. 1, 16, 1 Caprae. al., v. Onom. II 171, 28, ubi addas ORIGO Rom. chron. I p. 144, 6). VELL. 2, 19, 2 -em Maricae. LVCAN. 9, 347 Tritonos (cf. 354 unda). PLIN. nat. 3, 120 Atrianorum -es, quae Septem Mariae appellantur. 4, 21 Phenei. al. b per eundem casum (-s fere sequitur): LIV. 31, 41, 4 Boeben -em. 38, 15, 2 Caralitin -em. 44, 2, 6 Ascuridem (al., v. vol. II 777, 29). 44, 31, 2 Labeatide. PAVL. FEST. p. 220 in Pallante -e. CVRT. 4, 7, 9 ad Mareotin -em (4, 8, 1. cf. PORPH. Hor. carm. 1, 37, 14 M. -s esse dicitur eqs.). PLIN. nat. 5, 75 c -e Cendebia. 10, 23 ad Maeotim -em (AVIEN. orb. terr. 243 [Dionys. periheg. 163 λίμνης]). AMM. 22, 8, 30 SCHOL. Cic. Bob. p. 95, 29. al.). SIL. 3, 322 stagna ... Tritonidos alta -is (HYG. astr. 2, 12 -em T. AVIEN. orb. terr. 392 [Dionys. ut supra]. SERV. auct. Aen. 2, 171). AVIEN. ora 590 Helice ... -s. al.

2 accedit adi. (Maeotis sim. v. supra): VERG. Aen. 7, 702 Asia ... -s (SERV. ad l., cf. Hom. B 461 λιμῶνι, ex quo georg. 1, 384 prata). 10, 709 -s Laurentia (SERV. ad l.; cf. VELL. 2, 19, 1 Laurentinis). Ov. met. 15, 358 Tritoniacam. LIV. 33, 29, 6 Copaidem. GRATT. 48 Cinyphiae ... -es. VITR. 1, 4, 11 Gallicae -es. SEN. contr. 7, 2, 6 Minturnensis -s (FIRM. math. 1, 7, 37 in -bus M.). CVRT. 6, 4, 18 Maeotiam -em (LVCAN. 2, 641 -s ... M. PORPH. Hor. carm. 3, 29, 28 M. -bus. cf. PLIN. nat. 2, 168 -is Maeoticae [AMM. 31, 2, 1

[Hodges]

-es M.]). COLVM. 10, 135 Pompeia -s. LVCAN. 3, 85 Pomptinas . . . -es (PLIN. nat. 17, 31. 26, 19. MART. 10, 74, 10 -es . . . P. al.; sing.: PLIN. nat. 3, 59 QVINT. inst. 3, 8, 16 IUV. 3, 307 PORPH. Hor. ars 65). 5, 377 Salapina -s. PLIN. nat. 2, 226 -is Reatinae (plur.: 31, 12). al.

3 *conexu laxiore* (cf. p. 178, 67): CIC. leg. agr. 2, 52 Maeote et illis -bus (MELA 1, 7 -s ipsa M. vocatur. HYG. astr. 1, 8 -em, quae M. appellatur). VITR. 1, 4, 12 -es . . ., uti Pomptinae. MELA 1, 36 ingens -s amnem Tritona recipit, ipsa Tritonis (cf. PLIN. nat. 5, 28 -s vasta amnem Tritonem nomenque ab eo accipit). 2, 7 *Hypanis* ex grandi -e oritur, quam matrem eius accolae appellant (sec. Herodot. 4, 52 ἡμυνης). 3, 29 -um Suesia, Metia et Melsyagum maximae. PLIN. nat. 36, 190 -em . . ., quae vocatur Cendebia. Ps. AVR. VICT. epit. 41, 5 -em Hiulcam nomine (AMM. 15, 11, 16. 23, 6, 59). sim. al.

II *de aquis inferni* (de ENN. ann. 521 v. supra sub 1. paludus): VERG. georg. 4, 479 limus niger et deformis harundo Cocyti tarda que -s inamabilis unda (SERV. auct.: Styx -s apud inferos. similiter: Aen. 6, 438). 4, 503. Aen. 6, 107 tenebrosa -s Acheronte refuso (SERV.: -em pro lacu posuit; nam Avernum significat eqs.; sed de ipso lacu inferni: VAL. FL. 6, 158 Averno -s). 6, 323 Cocyti stagna alta . . . Stygiam que -em (6, 369 Ov. met. 1, 737 SEN. Herc. f. 780. et saepius). LYGD. 3, 37 nigram (SEN. Thy. 666 SIL. 13, 573). PROP. 4, 11, 15 vos, vada lenta, -es. Ov. met. 2, 46 dis iuranda -s (SIL. 13, 569 divis . . . iurari dignata -s. cf. LACT. inst. 1, 11, 12 per Stygiam -em . . . iurat [1, 17, 12 per infernam -em]. CLAVD. rapt. Pros. 1, 112 testor . . . horrendae stagna . . . -is). fast. 2, 610 infernae (LACT. inst. 1, 11, 12 et l. 25). SEN. Ag. 768 limosa. SIL. 3, 484 ad manes imos atque atrae stagna -is. al.

III *tropice et figurate*: A per *synecdochen*: 1 ponitur pro aqua palustri: VERG. Aen. 6, 414 gemuit sub pondere Aeneae cumba Charonis . . . et multam accepit rimosa -em. Ov. Pont. 2, 7, 74 est in aqua dulci non invidiosa voluptas: aequoreo bibitur cum sale mixta -s. STAT. silv. 4, 3, 8 nec . . . montibus . . . caesis inducit Nero sordidas -es (nisi de ipsa fossa a lacu Averno deducta). 2 ponitur pro herbis palustribus (sc. harundine sim.): MART. 11, 32, 2 de bibula sarta -e teges. 14, 38, 2 (fascis calamorum) texantur . . . tecta -e tibi. 14, 160, 1 tomentum concisa -s circense vocatur.

B in *comparatione et metaphoricè*: PLIN. nat. 35, 164 exprobravit patinarum -es (per hyperbolen; praeter magnitudinem respicitur fortasse etiam varietas ciborum, sc. animalium palustrium). FRONTO p. 171, 4 v. d. H. 'cloacam' dixi de corpore, in quo . . . ita ut in -e corrupta sint omnia. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 117 in . . . vitiorum -e. 3, 101 natate te . . . in impietatis tuae et formidinis -e. in psalm. 13, 1^b in hebetudinis profunda -e demersum. CAES. AREL. serm. 46, 2 per nimiam ebrietatem ipsa corporis terra velut in -em conversa (cf. *ibid.* ebriosis tales sunt, quales -es esse videntur; eqs.).

deriv.: paludensis, paludester, paludetum, paludo, paludosus, ? 2. paludus, paluster; cf. gr. παλούδιον (Ps. Mauric. strat. 4, 3, 2. 3. 11, 4, 38).

compos.: paludicola, paludigenus, paludivagus.

nom. propr. vix agnoscendum v. p. 178, 48.

paluseus, -a, -um. originis et notionis obscurae; iungunt quidam cum 2. palus, magis opinione quam re ducti. de genere quodam fici: CLOAT. Macr. Sat. 3, 20, 1 (frg. 9 F.) atra -a (inter alia adi. sive ab appellativis sive a nom. propr. derivata; sed ne de distinctione quidem satis constat).

*palūster (-stris), -stris, -stre. a 2. palus. scribitur -lestr-: GROM. p. 315, 16 L. res -lestres. NOT. Tir. 114, 36 -r. nom. sing. masc. -r legitur LIV. 36, 22, 10 VITR. 3, 4, 2. GLOSS. l. 67 et sub IAI. NOT. Tir., cf. testimonia gramm. PRISC. gramm. II 127, 15 FRG. Bob. gramm. V 560, 19 GRAMM. suppl. 101, 17. 20; -is legitur COLVM. 8, 14, 2 PALLAD. 1, 34, 4, commendatur CHAR. gramm. p. 104, 9 B.; abl. sing. non nisi -i, cf. FRG. Bob. gramm. V 560, 20, sed v. CHAR. gramm. p. 158, 33 B. (ex Romano) celebre (abl.) simile dubiis est . . ., ut salubre, -e eqs.; de fem. heteroclit. dub. -ia v. p. 180, 27. GLOSS. -r: ἐλώδης -is: λυμνώδης. GLOSS. I Ansil. PA 237 -i: paludestri (sim. ex corr. PL 212). legitur inde a SISENNA, VARRONE, CAES., BELL. Hisp., VERG., CVLICE, HOR. (sat., epist.), OV., LIV. [cf. nomen deriv. venet. (trident.) palustela 'locus -r'. cf. M.-L. 6184. St.] [de padulust- v. paludester.]

i. q. ad paludem pertinens, paludis proprius sim.: I relatione potius locali: A de ipsis locis (sc. sive in palude, iuxta paludem sitis sive qualitate paludis praeditis): 1 locus: plur.: SISENNA hist. 18 VARRO rust. 1, 12, 2. 2, 8, 5 in -bus l. atque uliginosis. CAES. civ. 3, 49, 4 l. sequi demissa ac -ia et puteos fodere. VITR. 2, 9, 10. FEST. p. 330 in -bus l. nascitur scirpus. COLVM. 2, 11, 2 opp. siccis. 12, 28, 2 FRONTIN. aq. 10, 5. TAC. Germ. 30, 1 effusis ac -bus. al. sing.: VARRO ling. 5, 149. rust. 3, 11, 1 l. nessotrophii . . . eligere . . . -em (distinguitur: naturalis aut lacus aut stagnum aut manu facta piscina). CAES. Gall. 7, 20, 4. PRIAP. 86, 1 l. villulamque -em. VITR. 3, 4, 2 sin . . . solidum non invenietur, sed l. erit congesticius ad imum aut -r eqs. 5, 3, 3. VLP. dig. 39, 2, 24, 2 -is l. vel harenosi . . . quasi vitiosi. PALLAD. 1, 34, 4. GLOSS. I Corp.

P 149 -r l.: ubi sunt paludes. GLOSS. II 588, 63 paludetum: -r l. 2 iuxta alia locorum vocabula: BELL. Hisp. 29, 2 -i et voraginoso solo currens rivus (PLIN. nat. 36, 95. AVR. VICT. Caes. 37, 4 -i s. hiemalibus aquis corrumpitur Sirmium. SIDON. epist. 2, 2, 16 lacus s. -i voraginosus). LIV. 22, 9, 4 via (VLP. dig. 43, 8, 2, 3 opp. sicca. OROS. hist. 4, 15, 2. cf. PLIN. nat. 35, 117 accessu). 36, 22, 10 ager Heracleensis -r omnis (COLVM. 7, 9, 6 [opp. sitientibus; inde PALLAD. 3, 26, 3 opp. siccis]. 8, 14, 2 -is . . ., sed herbidus. CIL VIII 25943, 4, 8 [aet. Hadr.] (sil)vestres aut -es). VITR. 1, 4, 1 vicinitas. 5, 3, 1 regionibus -bus aut aliis regionibus vitiosis (HIPPOCR. diaet. 2 [cib.] l. 94 M. [var. l. -ludest-, gr. 37 ἐλώδεσι]). 8, 3, 7 lacus . . . -es. PAVL. FEST. p. 87 terram (PANEG. 8, 8, 2). SEN. epist. 51, 10 in molli -ique pascuo (COLVM. 6, 27, 2 spatiosa et -ia nec montana. PALLAD. 12, 13, 3 sec. COLVM. 7, 3, 20 l. 49). 73, 16 humus sterilis ac -is. COLVM. 12, 21, 4 vineas. PLIN. nat. 14, 61 populetis (cf. FLOR. epit. 2, 6, 13 virgultis). 24, 59 campis. al. cum nom. propr.: HOR. epist. 1, 5, 4 Minturnas. PLIN. nat. 18, 176 Aegyptus. SIL. 8, 530 stagnis . . . -e Liternum. 3 n. plur. pro subst. (in imag. IVLIAN.): PLIN. nat. 12, 102 quamvis in -bus nascatur myrobalanus (13, 71 in -bus Aegypti aut quiescentibus Nili aquis. 20, 231. 21, 98. 24, 152. 27, 126 PLIN. med. 2, 27, 2). 12, 104 lacum, cuius -ia aestate siccantur. 14, 110 Patavinorum in -bus vindemiae. 16, 97 (postea: campestris, in silvis). 16, 219. VVLG. Ezech. 47, 11 in litoribus . . . et in -bus. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 82 (in imag.) vel ardua asperaque virtutum vel demersa et -ia voluptatum (cf. p. 179, 43 et infra l. 69). nomen civitatis (sc. affertur ut alterum nomen Genavae): NOT. Gall. 11, 2 chron. I p. 600 (add. cod. 70) idem et -ia (nisi fem. heteroclit.; ad rem v. Howald-Meyer, Die röm. Schweiz 132/3 adnot. 2).

B de eis, quorum locus palus est: 1 de re in palude usitata (actione PLIN.; cf. villulam, sc. in palude sitam PRIAP. sub AI): VARRO Men. 276 navem . . . -em, quam nautici equisones per ulvam ducerent loro (cf. PLIN. nat. 6, 99 vadosa navigatio, -i similis).

2 de paludis incolis sim.: a de animalibus: VARRO rust. 1, 38, 1 volucrum praeter -ium ac nantium (COLVM. 2, 14, 1. cf. Ov. met. 8, 625 mergis fulicisque. MELA 3, 56 avium [PALLAD. 1, 33, 1. 14, 3, 4]). HOR. sat. 1, 5, 14 ranae (MARCELL. med. 9, 6). VITR. 1, 4, 1 spiritus . . . bestiarum -ium venentos (1, 4, 11). PALLAD. 1, 35, 14 testudinem. b de herbis sim.: α de harundinibus sim.: VERG. georg. 3, 175 ulvam (VITR. 2, 1, 5. 5, 12, 5 PALLAD. 12, 7, 22). CVLICE 72 calamo (Ov. met. 1, 706). Ov. rem. 142 limosā canna -is humo gaudet (met. 4, 298 non . . . c. -is nec . . . ulvae nec . . . iunci. 8, 630. Pont. 4, 3, 47 in caeno . . . c. que -i. LVCAN. 5, 517 sterili iunco c. que . . . -i. SIL. 17, 88 levi calamo c. que . . . -i. PALLAD. 1, 13, 2 [sec. l. 47]). met. 8, 336 lenta salix ulvaeque leves iuncique -es (11, 366 [de var. U. et con. v. Bömer ad l.]). PLIN. nat. 8, 101. 16, 4 ulva et -i i.). PLIN. nat. 16, 178 scirpi fragiles -esque. 19, 15 harundine (CET. FAV. 21 p. 303 h. graeca vel -i [cf. Vitr. 7, 3, 2 de paludibus]). β de aliis herbis sim.: LIV. 21, 54, 1 rivus . . . obsitus -bus herbis (SEN. nat. 3, 27, 4. COLVM. 7, 3, 20 -es silvestresque. MARCELL. med. 19, 52 gladiolum h. -em [v. l. 51]). PLIN. nat. 18, 318 nec de novella vite aut -i. 21, 111 gladiolum . . ., et ipsum -em. 22, 145 -is lens, per se nascens in aqua non profluenti. 27, 89 gallidragam . . ., -em et spinosam. SER. SAMM. 744 phasganio. Ps. APVL. herb. interpol. 68 l. 9 (v. adnot.) algam -em, papaver -em. 71 l. 9 (v. adnot.) trixaginem -em (cf. Ps. Diosc. Vind. 3, 111 p. 122, 14 τριξάγιο παλούστρις). de adarca (sc. velut de re ad herbas pertinente): PLIN. nat. 16, 167. n. plur. pro subst.: PLIN. nat. 13, 68. 107.

3 de paludis materia (metaphoricè ANIAN.; addas fortasse LIV. sub II): Ov. met. 14, 103 loca feta -bus undis (ulvis var. l.), litora Cumarum (Ib. 225. SIL. 14, 586 patulam Cyanen lateque -bus u. stagnantem). LIV. 36, 18, 14 loca . . . in via -i limo et voraginibus. VITR. 5, 9, 6 aquarum fontes aut . . . -is abundantia. SEN. Med. 213 -bus qua maria dulcescunt aquis (nat. 6, 20, 7 COLVM. 1, 5, 3 PLIN. nat. 11, 116. 31, 50. al.). COLVM. 3, 13, 8 scaturigo. 9, 5, 6 odor -is coeni. AMM. 27, 10, 11 per ignota . . . et -es uliginis devius (AMBR. hex. 1, 8, 28. HEGES. 3, 26, 1 nec -is uliginis crassum aliquid aut turbidum recipit lacus Gennesar [gr. v. l. 79]). metaphoricè de anima (sc. tamquam re umida; cf. supra l. 25): ANIAN. Chrysost. hom. 2, 5 sicut ignis . . . ubi humidam corripit . . . materiam . . ., sic etiam concupiscentia . . . quando humentem . . . ac -em succendit animam.

II relatione potius modalis, sc. de statu, specie sim. paludis propriis: LIV. 22, 2, 11 nocturno umore -ique caelo gravante caput (nisi ad IB3). PERS. 5, 60 crassos . . . dies lucemque -em (SCHOL.: obscuram propter nebulam, quae de paludibus nascitur). AMM. 22, 8, 45 septimum ostium Danuvii caenosum et -i specie nigrum. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 18 lacus Gennesar -i . . . crassitudine tenuiores habet latices (gr. 3, 507 ἐλώδους, cf. HEGES. sub IB3). PAVL. NOL. carm. 17, 37 aer flatu gravis e -i anguim tetros referens odores. CASSIOD. var. 2, 21, 2 tellus naufraga -i torpore confusa (antea: loca . . . caenosis fluentibus . . . occupata). 10, 29, 2 -i statione pigrescens inundatio.

palux v. balux.

Hodges.

? **pamaeum**: vestis pastoralis GLOSS. V 607, 66 (poemenicum conii. Graeve, pilleum Heraeus).

pammacharius, -i m. a pammachum, nisi a πάμμαχος sc. suffixo latino formatum, cf. symmach(i)arius a σύμμαχος. codd. praebent etiam panm-, -macar- (e. g. cod. Q apud Hier.). i. q. **pancratiastes**: FIRM. math. 8, 8, 1 Luna cum Marte facit pycetas, (pam)macarios (suppl. Wikström, In Firm. Mat. stud. crit., Diss. 1935, 109 sq.; maluerim p. aut -os ut postea). EXPOS. mundi 32 habere eam, sc. Gazam, et -os, Ascalon athletas luctatores, Castabala calopectas. AMBR. in psalm. 36, 55 in sacculari agone sunt alii qui caedem et pulveris iactum membrorum nisibus miscent omni sibi verberandi iure permissio, quos -os vocant, eo quod omnis litis et pugnae adversum se habeant potestatem. Hier. tract. in psalm. I p. 241, 24 athletarum multa sunt genera: sunt enim alii athletae, alii . . . quasi -i, alii ad discum contendunt, eqs.

pammachia, -ae f., πάμμαχία. i. q. **lucta**, certamen: SECVNDIN. epist. p. 896, 24 sed forte, post Daretis et Entelli certamen, Iacob et ipsius -am (trad. pamma quam) expectare volueras? (ad rem cf. Aen. 5, 368 sqq. et gen. 32, 24 sqq.; respondet Aug. c. Secundin. 23 p. 941, 11 luctam Iacob cum angelo inridet).

pammachum (-ium?), -i n., πάμμαχον (cf. πάμμαχον). i. q. **pancratium** vel **luctam** quoddam (distinctio quaedam subluere videtur l. 26 et Pap. Preisigke, Sammelb. 6222, 18 sqq.): Hyg. fab. 273, 5 in quibus ludis gymnici ipse Hercules contendit -um (-ium Barth, -io Schmidt), quod nos pancratium vocamus. CIL VI 10154, 6 (a. 367/75; lapis perit) in omni aethetico certamine . . . victorem -o lucta prancati cestibusque id est pygme.

cf. pammacharius et v. Onom. (Pammachius).

pammixia, (-ae) f., πάμμικία (quae vox alibi non legi videtur). i. q. **mixtura omnium generum**: Ps. PHILo antiq. 10, 1 misit . . . deus super eos decem plagas et percussit eos; he autem erant plage, id est sanguis et rane, et -a (panim- var. l.) et grando eqs. (spectat ad Vulg. exod. 8, 21 omne genus muscarum, gr. κνώμια, sed cf. Hier. epist. 106, 86, 2 iuxta Hebraicam intelligentiam per δίφθογγον debet scribi οι, ut sit κνώμια, id est 'omne muscarum genus', quod Aquila πάνμικτον, id est 'omnimodam muscam', interpretatus est. post -a lacunam suspicatur Baxter, Arch. Lat. Med. Aevi 25, 1955, 130).

pammūsus, -a, -um, πάμμουσος. i. q. **in omnibus artibus versatus**: 1 de dea omnium artium patrona: CIL III 14195⁹, 10 (a. 104) imaginem arg(enteam) Minervae -ae . . . fecit (gr. ibid. l. 20 Ἀθηνᾶς πάμμουσος). 2 de hominibus in omnibus artibus versatis: INSCR. Dessau 8482a (Puteolis) Hilarioni -o, quem di appetiverunt, qui vixit annis xv. CIL VI 10159 d. m. Erotis, alumno dulcissimo et -o gymnico Valentines filies mees; vixit annos xvi.

cf. Onom.

† **pamnu**: virtus Graece est GLOSS. I Ansil. PA 239 (rome, i. γῶμη, suspicatur Lindsay).

pampa, -ae f. vox peregrina videtur. PAENIT. hibern. p. 138, 7 Bieler si quis capud alterius percusserit usque ad cerebri -as (cf. p. 150, 29 sic ut cerebri cutem inspiciat. 'i. squamas' explicant duo codd. et Du Cange s. v.).

pampanus v. pampinus. Gatti.

? **pampināceus**, -a, -um. a pampinus, si recte trad. i. q. **e pampinis confectus vel pampinorum similis**: COLVM. 12, 20, 5 ad praedictum . . . modum musti adici debent hi odores: . . . amomi pondo quadrans, croci quincunx, ferispaet -ae libram (sic SA² [ubi scribitur panp-]; eris A¹, cripe, eripe sim. recc.; sertae Campanicae H. Barbarus).

pampinārius, -a, -um et pampinārius (-um), -i m. (n.). a pampinus. scribitur in codd. etiam panp-, e. g. COLVM. 3, 10, 21 S. de genere v. infra ad 2. de notione: COLVM. 5, 6, 29 palmitum duo genera sunt: alterum, quod ex duro provenit, quod quia primo anno plerumque frondem sine fructu adfert, -um vocant; alterum, quod ex anniculo palmitate procreatur, quod . . . fructuarium appellant (cf. PLIN. nat. 17, 181 sic duo genera palmitum: quod e duro exit materiamque in proximum annum promittit, -um vocatur eqs.).

i. q. **solis pampinis praeditus, uva carens (non nisi de sarmentis vitium)**: 1 iuxta subst.: COLVM. 3, 10, 7 ne -am virgam deplantet. 4, 24, 5 -us palme innatus trunco vel cruribus ([Pallad. 3, 12, 4 circa crus quicquid nascitur]. 5, 6, 31). arb. 3, 1 -a sarmenta deponi non placet, quia sterilia sunt. 2 solum ponitur, sc. subaudiendis vocibus q. s. palme, malleolus vel sarmentum sim. (masc. l. 77. 79. p. 182, 2. 3, neutr. l. 76. 83. p. 182, 1, cetera ambigua): COLVM. 3, 10, 5 ex duro trunco enatum sarmentum, quod -um vocant. 3, 10, 15 confiteor -os . . . cum e duro processerint, tempore anni sequentis acquirere fecunditatem eqs. (cf. PLIN. nat. 17, 157 serere e -is sterile est, nec nisi fecundo oportet. PALLAD. 3, 9, 8 -us, qui de duro nascitur, etiam si adtulit, sc. fructum, pro frugifero non est ponendus). 3, 10, 21 -um et sagittam velut inutiles ad deponendum prudentissime damnaverunt maiores (antea: e duro natam virgam). 4, 11, 3 e duro quae pullulant . . . -a saepissime fructu carent (inde PALLAD. 3, 15, 1). 4, 24, 11 proximae duro materiae exiguum fructum praebent, simile(s)

scilicet -is (cf. PALLAD. 3, 12, 6 haec sarmenta circa durum velut -a minus adferunt). 5, 6, 31 viti novellae -um inmitti non oportet, nisi necessario loco natus est, ut viduum ramum maritet. 5, 6, 35 -us.

pampinatio, -ōnis f. a pampinare. scribitur in codd. etiam panp-, e. g. COLVM. 11, 2, 38 S. GLOSS. βλαστολογία. pampini collectio.

i. q. **actio pampinandi (plur. COLVM. 4, 10, 2. 4, 17, 3; accedit gen. obi. COLVM. 5, 5, 19): 1 strictius, pampinantur vites: VARRO rust. 1 capp. p. 4, 22 de -e (item COLVM. arb. capp. 14). COLVM. 4, 6, 1 ut frequenti -e supervacua detrahamus malleolis et vivradicibus (cf. 11 capp. 4 eandem -em malleolis adhibendam). 4, 7, 1 omnis . . . -is ea est tempestivitas, dum adeo teneri palmites sunt, ut levi tactu digiti decutiantur (inde 11 capp. 4 PALLAD. 6, 2, 2. cf. COLVM. 11, 2, 38 prima -o recte inchoatur, dum prorepentes oculi digito decuti possint). 4, 10, 2 vitium semina -ibus adiuvanda, ut robur accipiant. 4, 14, 3. 4, 17, 3 -cs . . . saepe adhibendae; neque enim satis est semel aut iterum tota aestate viti detrahere frondem supervacua. 4, 27, 2 magis -o quam putatio vitibus consulit. 4, 28, 1. 5, 5, 19 de -e talis (sc. prostratae) vineae parum inter auctores convenit. PLIN. nat. 17, 165. 17, 190 -o verna. 17, 193 in -e vitis macrae non hos detrahere pampinos, qui cum uva sint. 2 laxius, pampinantur arborum stolones: PLIN. nat. 17, 7 Stolonum cognomen fuit Liciniae genti: ita appellatur in ipsis arboribus fructicatio inutilis; inde et -o inventa primo Stoloni dedit nomen (ad rem v. Varronem rust. 1, 2, 9).**

pampinātor, -ōris m. a pampinare. i. qui pampinat: COLVM. 4, 10, 2 autumno vel vere . . . vitium semina nepotibus, quos -r (-ione SA) in superiore parte omiserat, liberanda censemus. 4, 27, 5 id (sc. etiam partem uvae decutere) . . . faciet variis de causis -r industrius. 5, 5, 13 -r . . . supervacuos deterget, fructuosos palmites summittit.

1. **pampinātus**, -a, -um v. sub pampino.

2. **pampinātus**, -a, -um. a pampinus. 1 i. q. **pampini forma praeditus, pampini similis**: PLIN. nat. 16, 225 abies . . . spectabilis ramentorum crinibus, -o semper orbe se volvens ad incitatos runcinae raptus. 2 i. q. **instructus pampinis (sc. caelatis, arte factis)**: TREB. Claud. 17, 5 (enumerantur dona) discum corymbiatum argenteum . . ., lancem argenteam -am . . ., patenam argenteam hederaciam. SIDON. carm. 24, 71 pomaria prisca regis Indi, sc. Pori, . . . aureasque vites electro viridante -as (cf. epist. Alex. p. 193, 3 in qua vinea folia aurea fuerunt).

pampineus, -a, -um. a pampinus. scribitur in codd. etiam panp-, e. g. SEN. Phaedr. 755 E. de notione: ISID. diff. 1, 449 v. sub pampinosus. legitur in poesi inde a VERG. (vocem ab eo formatam esse existimat Norden ad Aen. 6, 281), in oratione prosa singulis locis apud PLIN. nat., TAC., FIRM., VICT. VIT. et gramm. [invenitur in textu manco: CIL X 7134, 5 (carminis frg. esse iudicat Mommsen). e suppl. dub. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 5^a, 67 Pighi Bacchum pa(mpineis red)imitum cor(nua sertis) (suppl. Diehl, pa(trem) Funaioli).]

1 adi.: a i. q. **ad pampinum pertinens: α ratione sollemni: umbra -a: VERG. ecl. 7, 58 aret ager, vitio moriens sitit aeris herba, Liber -as invidit collibus u. (inde HIL. gen. 107). PRIAP. 86 (Verg. 3), 14 uva -a rubens educata sub u. (COPA 31 -a fessus requiesce sub u. [inde NEMES. ecl. 4, 46]. Ov. trist. 3, 10, 71 non hic -a dulcis latet uva sub u. [cf. p. 183, 12]). MART. 4, 44, 1 -is viridis modo Vesbius mons u. de rebus e pampino manu confectis (de thyrso v. sub b): VERG. Aen. 6, 804 -is victor iuga flectit habenis Liber, agens . . . tigris. SEN. Oed. 430 Silenus . . . -is redimitus tempora sertis (cf. VAL. Fl. 5, 79 Bacchum -a nequentem cornua vitta. TAC. ann. 11, 4, 2 -am coronam albentibus foliis. FIRM. err. 6, 7 -is coronarum circulis). de rebus naturalibus quae constant e pampino (an ex hedera l. 70sq.?): CVLEX 75 pastorem in gramine iacentem viridi cum palmitate lucens Tmolia -o subter coma velat amictu. Ov. met. 3, 667 Bacchus racemiferis frontem circumdatus uvis -is agitat velatam frondibus hastam. STAT. Theb. 4, 386 (ad Bacchum) -um . . . iubes nemus inreptare Lycurgo. CYP. GALL. gen. 1221 (describitur vitis) -os inter flexus tris adfore fundos (cf. Itala gen. 40, 10 [cod. 101] in ea vinea tres fundi erant). DRAC. laud. dei 1, 173 vinea -os subarundinat . . . campos. Romul. 6, 67 Liber -is ornatus fronte corymbis intrat et uviferas vibrat . . . thyrsos (-is c. fortasse i. q. pampinis, cf. laud. dei 1, 171 torta per obliquos it vitis in orbe corymbos et vol. IV 1081, 63sqq.; an de hedera accipiendum?). β intercedente respectu vitium, uvarum fere i. q. vineus: PROP. 2, 33, 30 Icare Cecropiis merito iugulate colonis, -us nosti quam sit amarus odor. SIL. 7, 188 fagina -o spumarunt pocula suco.**

b i. q. **pampino ornatus (utrum thyrsus totus e pampino constet necne, non liquet, cf. tamen SERV. l. 84 et Ov. supra l. 65): α de rebus variis (de Baccho SIDON.): VERG. georg. 2, 5 tuis hic omnia plena muneribus, tibi, Bacche, -o gravidus autumno (ὀπωρῶν intellegit Heyne, cf. supra vol. II 1605, 1 sqq.) floret ager, spumat plenis vindemia labris (SERV.: '-o' pro pampinoso, ut nemus frondeum [Aen. 1, 191] pro frondosum). Aen. 7, 396 matres Latinae -as . . . gerunt incinctae pellibus hastas ([SERV.: pampinis tectas]. Ov. epist. 13, 33**

[Somazzi]

VAL. FL. 2, 269 SCHOL. HOR. gloss. *I* carm. 2, 19, 18. *item de thyrso*: SEN. Phaedr. 755 tu, thyrsigera Liber ab India . . ., tigres -a cuspide territans. STAT. Theb. 7, 654 pilo. Ach. 1, 634 thyrsis [CLAUD. 8, 603 ANTH. 941, 34 DRAC. Romul. 10, 275]. PROP. 3, 17, 26 Tyrrhenos . . . nautas in vada -a desiluisse rate *Bacchi*. CALP. ecl. 2, 59 inter -as . . . ulmos (cf. MART. 10, 93, 2 picta . . . -is . . . arva iugis [*i. vineis iugatis*]). SIL. 17, 648 descendens Liber ab Indis egit -os . . . currus (STAT. Theb. 4, 656). SIDON. carm. 7, 29 longo veniunt post ordine divi: -us Liber, Mars trux eqs. β *de vitibus earumve partibus* (aliter p. 182, 62sqg.): OV. met. 10, 100 flexipedes hederæ . . . et . . . -ac vites et amictæ vitibus ulmi eqs. (trist. 2, 143. Pont. 3, 8, 13 non hic -is amicitur v. ulmus. CYPR. GALL. exod. 895 num. 606). Pont. 3, 1, 13 non tibi, *Pontica tellus*, -as autumnus porrigit uvas. PRVD. cath. 3, 53 ubi vitea -o brachia palmite luxuriant. VICT. VIT. 3, 55 non vitis tegebatur aestate -is opacata virgultis.

c. i. q. pampini similis: PLIN. nat. 37, 150 Botrytis alia nigra est, alia -a, incipienti uvæ similis.

α *neutr. pro subst.*: GLOSS. II 380, 49 οἰνάνθη τὸ ἄνθος τῆς ἀμπέλου: -um. GLOSS. I Philox. PA 69 -um: οἰνάνθινον (*an e falsa interpretatione PLINII [v. sub Ic] ortum?*).

pampino, -āvi, -ātum, -āre. *a* pampinus. *scribitur in codd. etiam pamp-, e. g. VARRO rust. 1, 31, 1 COLVM. 11, 2, 44. 11, 2, 79 cod. S, in quo saepius. de notione: VARRO rust. 1, 31, 2 -are est e sarmento coles qui nati sunt, de iis, qui plurimum valent, primum ac secundum, non numquam etiam tertium, relinquere, reliquos decerpere, ne relictis colibus sarmentum nequeat ministrare sucum. GLOSS. βλαστολογῶ. φυλλολογῶ.*

α *absolute i. q. vitium germina vel folia supervacua decerpere* (*distinguitur putare COLVM. 4, 29, 12. hic illic obi. e contextu suppleri vel subaudiri posse haud negaverimus, e. g. CATO agr. 33, 4 bis. COLVM. 5, 5, 19*): CATO agr. 33, 4 (*affertur Plin. nat. 17, 197*) ubi vinea frondere coeperit, -ato. *ibid.* ubi uva varia fieri coeperit, vites subligato, -ato uvasque expellito. COLVM. 4, 7, 3 in malleolo similis ratio est -andi atque in palmitibus. 4, 29, 12 in surculo -andum non aliter est, quam in novella viviradice. 5, 5, 14 -andi . . . modus is erit, ut opacis locis umidisque et frigidis aestate vitis nudetur foliaque palmitibus detrahantur . . ., locis autem siccis calidisque et apricis e contrario palmitibus uvæ contegantur eqs. (*inde PALLAD. 1, 6, 4. cf. 9, 3 mense Augusto locis frigidis -atur, locis vero ardentibus . . . obumbratur potius uva [sec. Colum. 11, 2, 61 pampinis vitem spoliant]. 5, 5, 19 alii negant esse nudandam vitem . . .; aliis placet parcius -are, ut . . . vitis non in totum supervacuis frondibus oneretur eqs. 11 capp. 4 arb. 5, 1. 6, 2. PLIN. nat. 17, 190 cum uva defloruerit, aliqui -andum putant. PALLAD. 6, 2, 2 mense Maio -ari conveniet.*

β *cum obiecto i. q. germinibus supervacuis decerpendo purgare* (*distinguitur putare VARRO rust. 1, 31, 1 COLVM. arb. 11, deputare l. 55. 68*): α *strictius, pro obi. sunt vites earumve partes vel vineta: VARRO rust. 1, 31, 1 inter vergiliarum exortum et solstitium oportet vites -ari, sed a sciente (PALLAD. 6 capp. 2. 9 capp. 3. 10, 18 v., cuius fructus umore putrescit, per latera -anda est [cf. Geopon. 5, 29, 2 προκαθαίρειν . . . ἐκ πλαγίου]). COLVM. 4, 6, 3 quem malleolum et ipsum -are censemus. 4, 6, 4 sarmentum . . . ab imo usque in tres pedes et semissem -bimus et omnes eius intra id spatium nepotes enatos saepius decerpemus. 4, 6, 5 magis . . . conveniet proximo autumno falce deputari superiorem partem sarmenti quam aestivo tempore -ari. 4, 29, 11 truncus saepius -andus est, cum germinat. 11, 2, 44 omnes vineas identidem -are (11 capp. 4. arb. 11 bis. PLIN. nat. 18, 254. 257). *ibid.* puerilis una opera iugerum vineti -bit (PLIN. nat. 18, 254). 11 capp. 4 viviradices. arb. 3, 5 semina.*

β *laxius, pro obi. sunt aliae plantae earumve partes (hic illic vites comprehenduntur; cautius additur veluti COLVM. 5, 10, 21): COLVM. 4, 31, 2 peticalis salix non minus quam vinea -atur. 5, 10, 21 danda est opera, ut pomorum rami, dum teneros ramulos habent, veluti -entur et ad unum stilum primo anno semina redigantur (eadem arb. 25, 2). 11, 2, 79 seminaria, quae suo tempore -ta non sunt, arbusculaeque ficorum in seminariis putari et ad singulos stilos redigi debent; quae tamen melius, dum tenera sunt, per germinationem -antur. PLIN. nat. 17, 214 -ari ea, sc. arbusta, non est moris . . .; deputantur cum vite pariter eqs.*

deriv.: pampinatio, pampinator.

pampinosus, -a, -um. *a* pampinus. *de notione: ISID. diff. 1, 449 pampineum est totum de pampinis, -um quod pampinis plenum est. i. q. pampinis, germinibus abundans: 1 proprie, respiciuntur plantae: COLVM. 5, 5, 14 si parum -a vitis est, advectis frondibus . . . fructus muniatur. PLIN. nat. 23, 21 vitis albae folia -a ad magnitudinem hederæ dividuntur ut vitium. SERV. georg. 2, 5 v. p. 182, 82. 2 translate, respicitur genus scribendi (cf. pampinus sub IIC): VEN. FORT. epist. (carm. 5, 1) 6 (ad Martinum episcopum Galliciae) quo volueris colae (i. coli. membri orationis) -ae diffundis propagines, quod vero libuerit acuti commatis falce succidis.*

α **pampinus**, -i m. et f. [*vox peregrina. Sch.*] *de origine: ISID. orig. 17, 5, 10 dictus -us, quod de palmite pendeat. scribitur in codd. etiam pamp- (e. g. COLVM. 3, 2, 13. 3, 10, 13 cod. S, in*

quo saepius), -pan- (*e. g. HIER. epist. 112, 22, 2 cod. D. Diosc. 1, 62 p. 35, 7 M. cod. M*), -pen- (*e. g. Ps. ASPER gramm. suppl. 46, 26 cod. A, in quo semper. ORIBAS. eup. 3, 7, 5 La p. 520 cod. G*). NOT. Tir. 105, 50. 105, 51. 130, 87 (*ubique -um*). *de genere et formis:*

doctrinae gramm.: DON. gramm. IV 375, 33 sunt . . . nomina incerti generis inter masculinum et femininum, ut . . . -us (*sim. DIOM. gramm. I 327, 12 SERV. gramm. IV 432, 6. al.*). SERV. ecl. 7, 58 sane sciendum, Vergilium -os numquam cum genere dicere, sed Varronem uti frequentius feminino (*cf. SERV. Aen. 5, 380 -i supprimit genus, quia dubitatur [sed masc. apud Verg. legi putat POMP. gramm. V 160, 14, si recte trad., v. Keil ad l.]. Varronem adhibere fem. testantur etiam SCHOL. Verg. Bern. georg. 1, 448 GLOSS. I Ansil. PA 240 GLOSS. V 128, 38*). DVB. NOM. gramm. V 588, 2 -us generis feminini est (*item Ps. ASPER gramm. suppl. 46, 26, quartae declinationi tribuens*). auctorum usus: *masc. apparet CATO agr. 33, 4 ACC. trag. 257 COLVM. 3, 6, 2. 3, 10, 11 et saepe. fem.: LVCIL. 1270 CORN. SEV. carm. frg. 8 CLAUD. 24, 367. carm. min. 25, 5 SIDON. epist. 5, 17, 4. nota abl. sg. -a ORIBAS. eup. 3, 7, 5 La p. 520 (iuxta myrta, rosa). nom. pl. -us Ps. ASPER gramm. suppl. 46, 26 (cf. var. l. -us pro -os COLVM. 6, 9, 1. 11 capp. 4). neutr. nom. sg. -um (nisi latet acc. masc.) (GLOSS. III 300, 72. 427, 61 NOT. Tir., nom. pl. -a ARNOB. ad Greg. 20 p. 429, 13 (iuxta nemora). de notione: ISID. orig. 17, 5, 10 -us est folia, cuius subsidio vitis a frigore vel ardore defenditur atque adversus omnem iniuriam munitur; qui ideo alicubi intercisus est, ut et solem ad maturitatem fructus admittat et umbram faciat. GLOSS. ἀμπελόφυλλον. βλαστός. βλαστός ἀμπέλου. ἔλιξ. ἔλιξ ἀμπέλου. οἴναρον. πέταλον. φυλλάμπελον. flosculus vel ubi aperiuntur frutices. folia vitis. initium folii vitis. GLOSS. I Corp. PA 69 crous (anglosax.; item GLOSS. V 380, 53, ubi var. l. cros). legitur in poesi semel vel bis apud PLAVT., ENN., LVCIL., ACC., VERG., HOR. carm. al., ter apud CLAUD. et DRAC.; in prosa oratione inde a CATONE, VARRONE, CIC. (singulis locis), frequentatur a COLVM. et PLIN. nat., sed bis tantum apud PALLAD. [*it. pampino, pampino; sard. centr. et mer. pampinu; raet. or. pampul; francog. pampre; var. prov., vasc.; cat. pampol; hisp. pampano; port. pampano. cf. M.-L. 6185 et Faré, Posille. Battisti-Alessio IV 2739sq. Wagner II 210. Wartburg VII 532sqg. Corominas III 632. Machado³ IV 288. St.]**

i. q. plantarum flexuosum germen, sarmentum fere foliis ornatum: I proprie: A vitium (in lapide sculptarum APVL. met. 2, 4, 6; in comparatione AMBR. hex. 3, 14, 60 HIER. in Ion. 4, 6 l. 128 [inde epist. 112, 22, 2]): 1 strictius, de parte vitis. de rationibus quae intercedunt inter -um et alia vocabula ramulos vitigineos significantia: -us exit e palmite e. g. COLVM. 4, 24, 20 PLIN. nat. 17, 175. 180 (distinguitur palmes e. g. OV. met. 4, 397 PLIN. nat. 17, 153. v. etiam supra p. 151, 82sqg.), ex malleolo COLVM. 4, 7, 3, sarmento COLVM. 4, 24, 20 DRAC. laud. dei 1, 629, virga COLVM. 5, 6, 36; contra -i ornati sunt capreolis, clavicularibus, nepotibus e. g. COLVM. 4, 6, 1 sq. 4, 14, 1. 4, 29, 11 (de foliis v. infra) nec non fundere possunt materiam, v. COLVM. 4, 22, 4. 5, 6, 32. ceterum COLVM. variationi sermonis studentem voces q. s. materia, palmes, sarmentum, virga eadem fere notione permutare apparet e. g. 3, 6, 2. 4, 17, 4 arb. 5, 1. iuxta ponitur folium COLVM. 11, 2, 67 -os ac folia. PLIN. nat. 17, 153 folia, -i. 23, 3 folia . . . et -i, cf. PLAVT. Cist. 729 -i folio (THEOD. PRISC. eup. faen. 77 -orum folia. VEN. FORT. vita Radeg. 20, 47. vice versa COLVM. 4, 22, 4 unius . . . folii -us); ceterum distinguitur frons VERG. georg. 2, 333 COLVM. 3, 10, 11. 6, 9, 1. uvis instructus est e. g. LVCIL. 1270 COLVM. 3, 6, 2. 3, 10, 11. 4, 17, 4. accedit gen. vitis (vitium) COLVM. 6, 9, 1 (cf. VEG. mulom. 4, 6, 2). PLIN. med. 2, 10, 3 HIER. epist. 60, 12, 4 MARCELL. med. 34, 63. 36, 65 ORIBAS. eup. 3, 7, 5 La p. 520.

α *potius respiciuntur ipsa sarmenta (maxime plur.; e sing. certiora tantum hic inseruimus, sc. l. 64. p. 185, 7. 30, cetera ad b relegantes): α exempla varia: PLAVT. Cist. 729 involvolum bestiam, quae in -i folio intorta implicat se (pendent, sed vocem q. e. folium omittunt PAVL. FEST. p. 112 involvus se involvit -o. ISID. orig. 12, 5, 9 eruca -o involuta [affert PLAVT.]). ENN. (?) scaen. 152 (= TRAG. inc. 134) non intermittunt vites laetificae -is pubescere. FRONTO p. 147, 24 v. d. H. vitis gloriatur -os suos ita pulchros esse, ut necterentur ex eis Libero thyrsi, corona Sileno eqs. APVL. met. 2, 4, 6 pone tergum deae saxum insurgit . . . foliis et virgulis et sicubi (trad.; alicubi vel hic ibi Helm) -is et arbusculis alibi de lapide florentibus. ISID. diff. 1, 449 v. sub pampinosus. β in doctrina vitium colendarum: plur.: CATO agr. 33, 4 vineae -os teneros alligato leviter corrigitoque, uti recte spectant. COLVM. 3, 10, 11 natura viti primum radices velut quaedam fundamenta iecit, ut is quasi pedibus insisteret, truncum deinde superposuit velut quandam staturam corporis et habitus, mox ramis diffudit quasi brachiis, tum -os elicit velut palmas eorumque alios fructu donavit, alios fronde sola vestivit. 4, 6, 1 bini -i summittuntur eqs. ([resp. Pallad. 6, 2, 1 materiae]. 4, 17, 4 oculi . . . b. -os emiserunt). 4, 14, 1 quem cantherium teneri adhuc -i capreolis suis inligent, ne ventis explantentur. 4, 17, 8 in omnem partem iugum porrigendum est, ut prorepentes undique -i iungantur eqs. (cf. PLIN. nat. 17, 180 densiores . . . citra -i exultant). 4, 27, 2 vinitor . . . supervacuos -os deturbet (cf. PLIN. nat. 17, 175 [Somazzi]*

-os . . . detergere. 17, 193 detrahere. 17, 212 recisis . . . -is). 4, 29, 17 enascentis in arcu propaginis -os educare, quos possis . . . vel propagare vel ad fructum relinquere (cf. PLIN. nat. 17, 153 palmites, nepotes, uvae, folia, -i gignuntur e gemmis). 11, 2, 67 tempestivam esse vindemiam, . . . cum -os ac folia decidere considerassent. *al.* PLIN. nat. 14, 13 (contextu corrupto). 18, 254 cum -i quattuor digitos longitudine expleverint. *sing.* (collective COLVM. arb. 5, 1 PLIN. nat. 18, 316): COLVM. 3, 6, 2 si per unumquemque -um maior numerus uvarum dependet (cf. 3, 17, 3 omnis . . . fecundus -us eqs.). 3, 10, 13 cur, quamvis non sit e duro -us sed e tenero natus, si tamen orbus est, . . . quasi sterilis damnatur a nobis? (5, 6, 32 quisquis . . . -us loco n. in exputando vel alligando fractus est). 4, 7, 3 cum malleolum ad unum -um iam redegeris et is ipse excesserit pedalem longitudinem (cf. arb. 5, 1 simul atque -us instar quattuor digitorum erit). 4, 12, 2 aliquid esse, quod . . . prorepens -us statim adprendat (4, 22, 4 unius . . . folii -us prorepit e duro eqs. 5, 5, 8). 4, 22, 3 ut . . . vitis possit . . . ab ea maxime parte, quae vulnerata est, -um fundere ([resp. Pallad. 12, 3 germen]. de re cf. 4, 24, 17 -um . . . elicere). 4, 29, 11 ne vento . . . explantetur tener -us. PLIN. nat. 18, 316 vindemiare incipito, cum ad palmitem -us procumbere coeperit (ad rem cf. l. 5). *γ* in arte medicinae: PLIN. nat. 23, 3 (cf. 1, 23, 3) folia vitium et -i capitis dolores . . . mitigant. *ibid.* -i triti et inpositi tumorem omnem siccant (inde MARCELL. med. 34, 63 et 36, 65, qui praebet tantum -i vitium [contra Plin. med. 3, 1, 2 omittit -os]. cf. Diosc. gr. 5, 1, 1 τὰ φύλλα καὶ αἱ ἔλικες, lat. 5, 1 p. 166, 12 folia et caprioli). *ibid.* sucus eorum (sc. -orum) dysintericis infusus medetur (inde PLIN. med. 2, 10, 3). 23, 4 -i sanguinem excreantibus . . . diluti potu prosunt. 23, 14 contra serpentium ictus -os quoque eius (sc. uvae theriacae) edendos censent inponendosque (cf. Pallad. 3, 28 sarmentorum cinis). MARCELL. med. 2, 11 -um continuo de vite lectum cum oleo coques atque simul trito diligenter tempora inlines (THEOD. PRISC. eup. faen. 76 -os molles tritos cum alfitis adhibemus. 77 -orum folia molliora trita. v. etiam l. 22). VEN. FORT. vita Radeg. 20, 47 offerebat ministra sanctae folium -i, sc. pustulae imponendum.

b potius respiciuntur folia, frons: *α* *sing.* (huc spectat p. 184, 65sq.; fere collective; de singulis foliis e. g. COLVM. arb. 11 TERT. pall. 3, 3 AMBR. hex. 3, 14, 60): LVCIL. 1270 purpuream . . . uvam . . . albam -um habere (de colore v. Marx ad l.). ACC. trag. 257 Bacchae pectus glauco -o obnoxae obtegunt (obnoxae obtexunt trad.). VARRO rust. 1, 48, 2 vitis seritur, non ut -um ferat, sed ut uvam. VERG. georg. 1, 448 male tum mitis defendet -us uvas a grandine. PRIAP. 85 (Verg. 2), 8 virente dulcis uva -o. HOR. carm. 3, 25, 20 Bacchum (an poetam?) cingentem viridi tempora -o (4, 8, 33 ornatus. cf. PRIAP. 83 [Tib. 2]; 7 revincte -o caput). CORN. SEV. carm. frg. 8 thelua purpureis gemmavit -us uvis (Mazzarino, sc. pro helva, coll. Varrone rust. 2, 5, 8; therva trad.; v. Dahlmann, Corn. Sev. 1975, 46sq.). OV. met. 4, 397 pars vestis abit in vites et, quae modo fila fuerunt, palmite mutantur; de stamine -us exit. COLVM. 3, 2, 12 propter -i densitatem. 3, 2, 13 specie -i et trunci. 4, 26, 4 quae vinea cum accipit -i et uvarum pondus, infringitur. arb. 11 uvas . . . suo sibi -o tegito. SIL. 7, 167 -us umbras nondum uvae viridis . . . texebat. TERT. pall. 3, 3 est sub -o chamaeleon. AMBR. hex. 3, 14, 60 scissum atque divisum -um (cf. EVSTATH. Basil. hex. 5, 8, 3 multifida formatione perfectus est [gr. τῆς ἀμπέλων τὸ φύλλον]. ISID. orig. 17, 5, 10 v. p. 184, 22). *ibid.* ficulneae quoque folium aequae prope ut -us quadrifida rescinditur divisione eqs. *ibid.* in -o (opp. in ficulneae folio). HIER. in Ion. 4, 6 l. 128 lata . . . folia in modum -i (inde epist. 112, 22, 2). CLAUD. carm. min. 25, 5 crispatur opaca -us et mites undatim ventilat uvas ([cod. Cuiacii, def. Schmid, Stud. Ital. 27/28, 1956, 508sq.; variant ceteri]. DRAC. Romul. 3, 8 ut ventilet . . . matrem gravidam pendentibus uvis -us exultans). DIOSC. 1, 62 p. 35, 7 M. vas, quod (quos trad.) -o cooperis (sed gr. 1, 57 τῶν στεμφύλων, Plin. nat. 15, 29 vinaceis ut infra l. 79). DRAC. laud. dei 1, 629 -us uviferae vitis sarmenta revestit. *al.* -us indicium est autumnii recurrentis CE 1443, 2 (fort. saec. V) ter rosa vix fuerat, ter spicae et -us, ex quo tradita Gregorio, Festa, iaces tumulo. *β* plur. (exempla certiora; ambigua v. sub a): CIC. Cato 53 uva vestita . . . -is nec modico tepore caret et nimios solis defendit ardore (Ps. CYPR. laud. mart. 7 erumpentibus -is . . . uva vestitur). COLVM. 4, 24, 20 palmas paucis frondescet -is. 6, 9, 1 febricitanti bovi convenit . . . tenerrimam quamque frondem ac -os vitis obici (inde VERG. mulom. 4, 6, 2). 11, 2, 61 multi etiam . . . -is vitem spoliant, ut percoqui fructus possint. PALLAD. 11, 22 (in uvae passae faciendae praecepto) substernis -os sicco algore frigentes . . . et, ubi vas inpleveris, item -os addis nihilo minus non calentes (cf. Geopon. 5, 52 φύλλον ἀμπέλων . . . φύλλα τῆς ἀμπέλων. item ad conservandum adhiberi videntur: DIOSC. 5, 4 p. 167, 14 de uba, qui in panfinis . . . servantur [cod. Paris. paup. gr. 5, 3, 1 ἐκ τῶν στεμφύλων, Plin. nat. 23, 11 vinaceis ut supra l. 64]). SERV. Aen. 7, 396 'pampineas hastas': -is tectas. SCHOL. Pers. 1, 101 (addunt inter alia codd. duo) edera et -is induta lynx Bacchi. HIER. epist. 60, 12, 4 arborum comis vitiumque -is.

2 laxius, cum respectu totius plantae: *a* usu vario (exempla non carent ambiguitate, sc. ita ut parte virenti, frondenti tota vitis

repraesentetur): VERG. georg. 2, 333 nec metuit surgentis -us austros . . . , sed trudit gemmas et frondes explicat omnis. DIRAE 12 non arbusta novas fruges, non -us uvas parturiat. NEMES. ecl. 3, 37 Baccho adulescente primum laetas extendit (ostendit var. l.) -us uvas. AVSON. Mos. 195 (de vitium imagine undis repercussa) tremit absens -us et vitreis vindemia turget in undis. CLAUD. 24, 367 in nave Bacchi transtra ligant hederæ, malum circumflua vestit -us. rapt. Pros. 2, 111 hic hederæ serpunt, hic -us induit ulmos. ARNOB. ad Greg. 20 p. 429, 13 huic, sc. corpori, nemora pomis, huic -a uvis . . . procuramus. CORIPP. Ioh. 3, 324 tunc fecunda erat Ceres, tunc laetus -us uvis. *b* singulariter fortasse de vite silvestri: COLVM. 7, 9, 6 nemora sunt convenientissima, quae vestiuntur . . . pomiferis . . . silvestribus, ut sunt albae spinæ, Graecae siliquæ, iuniperus, lotus, -us eqs. (pinus edd. vet., spinus temptat Schneider).

attributa notabiliora: CATO agr. 33, 4 teneros (COLVM. 4, 14, 1. 4, 29, 11. 11, 2, 38 arb. 15 PLIN. nat. 17, 197. *al.*). LVCIL. 1270 albam. ACC. trag. 257 glauco. PRIAP. 85 (Verg. 2), 8 virente (cf. HOR. carm. 3, 25, 20 viridi [4, 8, 33]). CORN. SEV. carm. frg. 8 thelua (sc. helva). CLAUD. carm. min. 25, 5 opaca. THEOD. PRISC. eup. faen. 76 molles.

*B aliarum plantarum (cautius additur velut PLIN. nat. 27, 93. in similitudine HERM. sim. 8, 1, 17. *al.*): PLIN. nat. 16, 153 similis est hederæ . . . quam vocant smilacem . . . , folio . . . a pediculo emitente -os (cf. Theophr. hist. plant. 3, 18, 11 ἰουλος λεπτός καὶ ἔλικτός). 27, 93 adhaerent his foliis Ideae herbae velut -i, in quibus flos (cf. Diosc. gr. 4, 44 ὡς ἔλικες, lat. 4, 41 p. 25, 21 aste [i. hastae]). 27, 94 isopyron aliqui phaselion vocant, quoniam folium . . . in passeoli -os torquetur (cf. Diosc. gr. 4, 120 ἔλικα, lat. 4, 116 p. 57, 8 capriolu). HERM. vulg. (cf. Pal.) sim. 8, 1, 17 alii afferebant virgas suas virides et -os habentes (de sarmentis salicis, ut 8, 1, 18 ex quibus virgibus excreverant -i earum, qui -i afferebant quendam fructum. et saepius *ibid.*, gr. resp. παραφύας). PLIN. med. 1, 12, 2 rubi, in quo mora nascuntur, teneri -i decoquantur ex vino ([Plin. nat. 24, 118 caules]. 1, 13, 5 ruborum . . . -i [Plin. nat. 24, 119 caulicorum. pendent MARCELL. med. 12, 63 rumericum . . . -i. PLIN. phys. Bamb. 36, 15]).*

II translationes variae, quae fiunt cum respectu: *A formae:* PLIN. nat. 9, 163 polyphi . . . pariunt vere ova tortili vibrata -o (cf. Arist. hist. anim. 544a9 καθάπερ βοστρύχιον. 549b33 ὁμοιον βοστρυχίους οὐδάνθης). *B vilitatis, sc. opposito fructu:* ITALIA iud. 8, 2 (Lugd.; Gideon, vir gentis Abiezer, laudat viros Ephraim) nonne melior -us Efrem quam vindemia Abiezer? (gr. ἐπιφυλλίς, Vulg. racemus). *C ubertatis:* VEN. FORT. vita Marcell. 1, 2 inlustrium oratorum ingenia sermonum flore variante distincta et eloquii vernantibus -is obumbrata (cf. pampinosus sub 2).

deriv.: pampinaceus, pampinariis, 2. pampinatus, pampineus, pampino, pampinosus.

? *compos.:* dipampinum, epipampinum.

Somazzi.

1. pān v. pas. [2. pan v. panaces p. 187, 29.]

1. pana v. 2. panna. 2. pāna v. panus.

panaca, -ae f. genus vasis potorii: MART. 14, 100 -a (var. l. -ga): si non ignota est docti tibi terra Catulli, potasti testa Raetica vina mea. *orig. incertae; gr. πανάκη subesse suspicatur Frei-Korsunsky, Griech. Wörter aus lat. Überlieferung, Diss. 1969, 80; vocem peregrinam putant alii.*

panacē v. panaces.

panacēa, -ae f., πανάκεια. scribitur panecia PHILVM., panacia Ps. DIOSC., ORIBAS. syn. 9, 1 add. Aa p. 268, panalea Misc. Tir. (? v. infra l. 78), punacia GLOSS. V 545, 6. acc. gr. -an restituit Marx LVCIL. 1367. de notione: SERV. Aen. 12, 419 -am genus herbae; sciendum tamen Lucretium (trad., Lucilium corr. Pius) -am ubique salem dicere; unde possumus et hoc loco salem intellegere, nam omnem pellit dolorem; sed melius herbam, quia ait 'odoriferam'. add. auct. alii -am medicamentum dicunt ex conpluribus herbis compositum, quod ad omne vulnus facit. GLOSS. I Ansil. PA 249 radix salutaris herbae. GLOSS. V 545, 6 salutaris. legitur inde a ? LVCIL., VERG., LVCANO, PLIN. nat.

? 1 de sale: LVCIL. 1367 cf. l. 59.

2 nomen herbarum: a i. q. panaces: VERG. Aen. 12, 419 Venus spargit . . . salubris ambrosiae sucos et odoriferam -am (panacem cod. P, corr. P¹. cf. SERV. supra). LVCAN. 9, 918 -a potens et Thessala centaurea . . . sonant flammis. LACT. Phoen. 88 addit teneras nardi . . . aristas et sociam myrrae vim, -a, tuam. PELAGON. 400 herbam, quae Heraclea et -a dicitur, teres (Hippiatr. gr. I p. 399, 21 πανάκειαν). MARCELL. med. 1, 80 -ae radix in oleo conteritur et deinde capiti instillatur (Plin. nat. 25, 134 et Plin. med. 1, 1, 4 panacis). med. carm. 52 adde . . . -am. Ps. DIOSC. herb. fem. 64 (63) nomen herba panacia . . . eadem folia cum melle mixta cancri dentium . . . sanat (cf. Diosc. 3, 48, 1 W. πανάκες). Misc. Tir. p. 65, 20 ad gutta frenitica herba panalea et agrimonia (panacea intellexit Moore, Arch. Lat. Lex. 10, 1898, 265). *b i. q. cunila bubula:* PLIN. nat. 20, 169 cunila bubula vescuntur testudines cum serpenti-bus pugnaturae; quidamque in hoc usu -am vocant (cf. Diosc. 3, 29 W.).

3 genus medicamenti (cf. supra l. 62): PHILVM. med. 3 p. 143, 10 qualia emplastra sunt diaiteas (i. διὰ ἰτέας) et panecia et [Gatti]

(H)icesius et . . . Mnaseus. ORIBAS. syn. 9, 1 add. Aa p. 268 *catapotia quoddam* vocatur -a Galenu (*item* eup. 4, 49 Aa p. 568).

cf. Onom.

*panaces, -is, *πάνακες* et *panax, -cis, *πάναξ* (de genere et ceteris formis v. infra). scribitur -nic- ORIBAS. syn. 5, 40, 4 G. GLOSS. III 573, 69. 574, 15. 614, 23. 626, 12. al. de genere: neutr. PLIN. nat. 20, 168. 25, 30. 25, 32. al.; fem. PLIN. nat. 25, 42. 25, 165. 26, 113. al. Ps. APVL. herb. 96 l. 11; masc. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 170.

formae notabiliores: tertiae decl. nom. -es CELS. sexies. PLIN. nat. saepe. Ps. APVL. herb. interpol. 123 l. 8. 13 Ps. Diosc. Vind. 3, 51 p. 64, 18 ISID. orig. 17, 9, 28 (cf. -is PLIN. nat. 26, 119 [codd., -es edd. vet.; sim. 26, 152]. GLOSS. III 626, 52. al.), -x COLVM. 11, 3, 29 PLIN. nat. 19, 187 Ps. APVL. herb. 96 l. 11 Diosc. 3, 51 p. 401, 9 GALEN. alfab. ('de panace'). gen. -os (-is passim): GLOSS. III 632, 45 -os rizo (πάνακος ῥίζα subesse videtur). fort. etiam III 541, 53 patanos id est panatu ('-os id est -u?' Goetz). acc. -en PLIN. nat. 12, 127 (-em var. l.; cf. 20, 168). -e Diosc. ter. plur. non nisi LYCR. 4, 124 (-es). primae et secundae decl.: nom. panace (sec. *πανάκη?*): MARCELL. med. 28, 14 Diosc. 3, 50 p. 399, 25 GLOSS. III 552, 38. 39. al.; inde fort. gen. -e (i. -ae) ORIBAS. syn. 3, 17, 1 GLOSS. III 614, 23. 623, 4 (-is Goetz). al., vel -es ORIBAS. syn. 3, 17, 2. nom. panaceus praebent GLOSS., sc. gen. gr. -os pro nom. accipientes, v. l. 75. p. 188, 15, adde III 562, 44 -os. inde etiam abl. -o GLOSS. III 593, 25 opanaculus ius (sc. sucus) de -o (*item* 615, 13. 627, 14). de notione: GALEN. alfab. ('de panace') -x radix est herbae, de qua opananax conficitur; quae et ipsa etiam, etsi infirmius, eadem praestat, quae opananax. ISID. orig. 17, 9, 28 -es (-is var. l.) herba fragrantis odoris, thyrso ferulae similis, ex quo profluit sucus, qui dicitur opananax. GLOSS. III 195, 3 apopanaxion: pan (όποπανάκιον -x dub. Goetz). legitur inde a LYCR., CELSO, COLVM., maxime apud scriptores rerum naturalium.

nomen herbarum variarum, quae ad omnes morbos utiles putantur (cf. PLIN. nat. 25, 30 -es ipso nomine omnium morborum remedia promittit, numerosum et dis inventoribus adscriptum. ad rem v. Gossen, RE XVIII 3, 446 sqq.; André, Lex. des termes de botan. 236. saepe invenitur in compositionibus; gr. fere respondet *πάνακες, πάναξ. ceterum* cf. panacea): 1 usu vario: LYCR. 4, 124 odorem expirant acrem: -es, absinthia taetra habrotonique graves et tristia centaurea. CELS. 3, 21, 7 videntur . . . hanc facultatem habere iris, nardum . . . -es eqs. (-is var. l.). 5, 4 aperiant tamquam ora in corporibus . . . -es, iuncus quadratus, eqs. 5, 18, 11 cerae . . . sextans, -is selibra eqs. 5, 19, 3 -is denarium (opop- Linden, *item* 5, 19, 15). 5, 25, 3^B -is radicis (COLVM. 6, 5, 2 -is et erungii radices [inde PALLAD. vet. med. 5, 3 PELAGON. 21 VEG. mulom. 1, 17, 14, Hippiatr. gr. I p. 38, 2 *πανακείας*]. SCRIB. LARG. 117 -is r. 236 PLIN. nat. 20, 178. 25, 99 -is omnium generum radix [*item* 25, 134. 26, 107. 139; sed 26, 75 e -e omnium generum radix]. al. PELAGON. 78. et saepius apud medicos et mulom. [cf. Niedermann, Mus. Helv. 1, 1944, 231 sqq., sed v. etiam l. 65]. adde GLOSS.). al. COLVM. 10, 103 medica -em lacrima . . . spargite. 11, 3, 17 licet . . . transferre . . . -em ultima parte Martii mensis. 11, 3, 29 -x utroque tempore levi et subacta terra rarissime disseritur. SCRIB. LARG. 5 ad capitis dolorem . . . bene facit haec compositio: . . . -is denarium (*item* MARCELL. med. 1, 5). 260 -is aliquantum (Marcell. med. 21, 14 opop-). al. PLIN. nat. 12, 127 (1, 12, 57 de -e) -en et unguentis eadem Syria gignit, nascentem et in Psophide Arcadiae circaque Erymanthi fontem et in Africa et in Macedonia, ferula sui generis quinque cubitorum, foliis primo quaternis, mox senis eqs. 19, 187 -x piperis saporem reddit. 23, 16 uvae passae inlinuntur . . . podagris et unguum mobilibus cum -e (Diosc. 5, 3, 3 W. μετὰ όποπανάκος). 26, 137 ruptis convulsisque . . . sucus Vetonicae . . . -es, scordium eqs. (aliter distinxit Mayhoff eumque sequentes Ernout-Pépin, in versione contra Plinii usum -es intelligentes 'medicamentum omnia sanans'). 26, 151 menses ciet -is semen cum absinthio (GLOSS. III 623, 4 dancocretico [sc. δαύκος κρητικός] id est -e [trad., -is Goetz] s.). al. CHIRON 831. 841. 897. VEG. mulom. 4, 3, 6 -em a seplasiariis comparas. MARCELL. med. 7, 19 umorem -is, id est opanacem. 30, 42 vinis . . . factis ex . . . -e (cf. Diosc. 5, 83 sub panacites). al.

2 manifestius indicatur certa species: PLIN. nat. 1, 25, 19 Achillea sideritis sive -es Heraclium (GLOSS. III 552, 63 acillea. cf. Plin. nat. 25, 42). 19, 165 ligusticum silvestre est in Liguria suae montibus: . . . -em aliqui vocant ([cf. Diosc. 3, 53 p. 401, 24 sq. cives -e illum vocant inde, quia radix eius alba est . . . , similis -i, cui et virtus una est cum -e]. 20, 168 aliqui -es vocant [-en var. l.; inde 1, 20, 60 ligustico sive -e]. Ps. Diosc. Vind. 3, 51 *λιγυστικόν. οι δὲ πανάκειαν καλοῦσι, Ῥωμαῖοι πάνακες*. GLOSS. III 632, 45 -os rizo: libertici radicis [in eadem glossa 573, 73 -us rignus. 593, 49 -us regius. sim. al., sc. forma -us pro nom. accepta. addas 548, 39 pancugirius]. 25, 30 (1, 25, 11 -es Asclepion) -es . . . numerosum et dis inventoribus adscriptum: unum quippe Asclepion cognominatur (Ps. APVL. herb. interpol. 123 l. 8 et 13 [de tertia specie origani]. Diosc. 3, 51 p. 401, 9 de -e Asclepii. GLOSS. III 552, 38 A. id est -e). 25, 31 id, sc. -es, quod e Macedonia adfertur, bucolicon vocant. 25, 32 (1, 25, 12 -es Heraclion) alterum genus -is Heraclion vocant et ab Hercule inventum tradunt, alii organum Heraclioticum aut silvestre (25, 42 aliqui et

hanc -em Heracliam, alii sideriten [cf. GLOSS. III 577, 11] . . . vocant. 26, 113 -is, quam Heraclion diximus, radice. Diosc. 3, 30 p. 390, 23 organo agreste aut -e aut heraclia [sim. 3, 51 p. 401, 16]. 3, 50 p. 399, 25 GLOSS. III 552, 39. 562, 44. cf. Diosc. 3, 53 p. 402, 3 radix eius ligustici alba est, similis -i eracleotico [CAEL. AVR. acut. 3, 4, 42 GLOSS. III 565, 22]. v. et p. 187, 69). 25, 32 (1, 25, 13 -es Chironion) tertium -es Chironium cognominatur ab inventore (25, 131 -es, Ch. praecipue. 25, 165 Chironiae [*item* fem.: 26, 139. Ps. APVL. herb. 96 l. 11 *innula campana* a Graecis dicitur -x Chironia, alii centauria -x]. Diosc. 3, 52 p. 401, 17 GLOSS. III 558, 15. 622, 9). 25, 33 (1, 25, 14 -es Centaurion sive Pharnacion) quartum -es, ab eodem Chirone repertum, Centaurion cognominatur, sed et Pharnaceon (GLOSS. III 573, 69. 574, 15). GLOSS. III 577, 12 scoporegia (i. scopa regia) id est -is. 626, 52 meo (i. meum) id est erba -is (cf. 614, 48 meo id est erba -us vel radix levistici).

deriv.: panacinus.

panacia v. panacea.

panacinus, -a, -um. a panaces. ad panacem pertinens, sc. de oleo: CAEL. AVR. chron. 4, 7, 95 incipiunt . . . etiam rutacium aut anethinum aut -um oleum (in serie simili: 4, 7, 100 oleo . . . -o. 4, 7, 104 -i olei).

panacites, acc. -ēn, *πανακίτης*. i. q. panace conditum, sc. de vino: Diosc. 5, 83 p. 197, 3 de bino -en: vinu -en conficitur sic: panacis . . . uncias decem mittis in uno urceo eqs. (gr. 5, 62 *πανακίτης. πάνακος κτλ.*).

? panacosceras Ps. APVL. herb. interpol. 65 p. 121 adn., inter nomina herbae paeoniae; fort. depravatam ex *Πανός κέρατα*, quod praebet Ps. Diosc. Vind. 3, 140 p. 149, 11.

panacus v. sub panaces p. 187, 21.

panagorace v. panagorace.

panalēa v. panacea.

ἀροτοπώλης: ? *pānārārius* GLOSS. III 307, 9 (panarius Goetz in indice). formam a panis derivandam collatis ceteris vocibus in -ararius pro -arius desinentibus (v. Svernung, Kleine Beiträge, 1936, 54 sqq.) agnoscere mallem, nisi in eadem glossa quinquies traderetur panarius (v. *ibid.* sub 2).

panaretos, acc. -on vel -um, adi., *πανάρετος* (cf. GLOSS. I p. 162 -os compositum est pan, graece omne, arethis virtus). scribitur in codd. etiam par-, -ere-, -thos; litteris gr. HIER. praef. Vulg. i. q. omni virtute plenus (sc. epitheton librorum quorundam scripturae sacrae; cf. Lampe, Patristic Gr. Lex. s. v.): HIER. chron. a. Abr. 1785 (inde PROSP. chron. I p. 400, 251) Iesus filius Sirach Sapientiae librum componens, quem vocant -on (sc. ecclesiasticum; de eodem libro: praef. Vulg. Salom. p. 4, 9 -os . . . liber. CASSIOD. inst. 1, 5, 6 quem propter excellentiam virtutum suarum -um [-on var. l.] appellat Hieronymus, id est [virtutum omnium capacem] [inde GLOSS. IV 137, 35, add. in cod. a]). ISID. praef. test. 40 liber sapientiae, qui vocatur -on (sic tradi affirmatur Migne 83, 166^C; respicitur liber sapientiae Salomonis).

cf. Onom.

pānāria v. panarius. panaricium v. paronychium.

pānāriolum, -ī n. a panarius (panarium). i. q. parvum panarium, sportula: MART. 5, 49, 10 tum, cum prandia misit imperator, cum -is tribus redisti.

pānārius, -a, -um. a panis. [notione q. e. 'canistrum, corbis' (v. infra sub 1): a -um: *il. vet. et dial.* panaro; francog. panier; prov. vet. panier, var. francoprov., prov., vasc.; cat. paner; hisp. pancro; a -a: sard. centr. panārdza. M.-L. 6187. Battisti-Alessio IV 2741 sq. Wagner II 212. Wartburg VII 535 sqq. St.]

non nisi pro subst.: 1 i. q. receptaculum panibus et aliis cibariis servandis, portandis aptum (sc. neutr. -um, sed masc. -us CIL IX 2854, 3; fem. -a subiacet l. 58; respicitur genus quoddam canistri, velut sportula sim. [distinguuntur SVET. Dom. 4, 5], sed de genere et de materie parum constat infra CIL IX, PAP.; ad rem v. Hug, RE XVIII 3, 456): a testimonia notione: VARRO ling. 5, 105 hinc (sc. a pane) -um, ubi id (sc. panem) servabant, sicut granarium, ubi granum frumenti condebant. CHAR. gramm. p. 140, 19 B. pomaria . . . ubi servantur poma, ut -a (pena-, penu-trad.). GLOSS. ἀροτόθηρον. ἀροτόφορον. κρεμάστρα. κρεμάθρα. canistrum panum. excipulum. b exempla

cetera: CIL I² 1206, 5 (sepulcrum uxoris pistoris ad similitudinem -i aedificatum) corporis reliquiae quod superant sunt in hoc -o. STAT. silv. 1, 6, 31 -a candidasque mappas subvectant pueri (epulo publico ut: SVET. Cal. 18, 2 -a cum obsonio viritim divisit. Dom. 4, 5 senatui equitque -is, plebei sportellis cum obsonio distributis). PLIN. epist. 1, 6, 3 cum venabere, licebit . . . ut -um et lagunculam sic etiam pugillares feras. ITALIA deut. 26, 2 (Lugd.) primitias inmittis in -um (gr. κάραλλον, Vulg. cartallo ut 26, 4 [ibid.] accipiet sacerdos -um ex manibus tuis). CIL IX 2854, 3 (contextu mutilo) -os fabricandos . . . curaverunt aediles. PAP. Tjäder 8, 2, 12 -o rupto uno (dub. an recte alveum pumi iaciendo adhibitum intellexerit editor). NOT. Tir. 104, 61. abiit in sermonem gr. *πανάριον*, v. Davis, Less. Lat. nel Greco d'Egitto, 1971, et Lampe, Patristic Gr. Lex., s. v.

2 i. qui (quae) panem vendit: fem. -a: MIRAC. Steph. 1, 3 mulier quaedam nomine Hilara . . . civibus nota -a. masc. -us: [Gall]

GLOSS. II 246, 17 ἀροπώλης: -us (item III 459, 2. 487, 7. 489, 40. 509, 2. de III 307, 9 v. panarius). 588, 67 -us: panum venditor.

deriv.: panariolum.

panathēnaicus v. *Onom.* **panatrimon** v. pancration.

[**panatros** id est zura GLOSS. III 541, 52 (corruptum videtur pro paliurus, v. supra p. 118, 70 sq.).]

panatru v. panaces p. 187, 16.

panax v. panaces.

pancarpineus, -a, -um. derivatum lat. a gr. πάγκαρπος iuxta pancarpus formatum potius intellegendum videtur quam vox a gr. muluata. i. q. omnibus fructibus commixtus: VARRO Men. 567 -o cibo coacto (var. l. parc-).

pancarpius, -a, -um. a gr. πάγκαρπος (auctum suffixo lat. -ius compositionibus apto). [restituatur olim vix recte pro cognomine iocoso Iesus Valentinianorum Pancarpipannirapiam TERT. adv. Val. 12 p. 192, 1, v. *Onom.*] PAVL. FEST. p. 220 -ae dicuntur coronae ex vario genere florum factae (inde GLOSS.). intellegasne potius i. q. fruges omnis generis habens?

pancarpus, -a, -um, πάγκαρπος. PROB. app. gramm. IV 197, 32 -us non pancarpus (cf. l. 12 et v. Heraeus, Arch. Lat. Lex. II, 1900, 308). formis graecis: AVG. c. Secundin. 23 p. 941, 5 -ος (editor, -os cod.), -on NOVELL. Iust., Ps. APVL.; cf. l. 31.

1 adi., i. q. fructibus omnis generis plenus: AVG. c. Secundin. 23 p. 941, 5 ubi (sc. infra l. 34) te . . . gratulor congruum posuisse vocabulum: -ος enim omnis est fructus, quod in ecclesia spiritaliter verum est (inde GLOSS. V 525, 18 -us: omnis fructus). ibid. p. 941, 9 deus Manichaeorum non -us sed plane campareus (codd.; compartus ed. princ.) factus est, qui omni feritate discerptus est a gente tenebrarum.

2 neutr. pro subst. (vix masc. sub b; cf. tit. libri gr. GELL. praef. 8 -ov): a genus spectaculi circensis, quo variae bestiae inter se vel cum hominibus pugnantibus edebantur (fere per imaginem lancis fructuum variorum plenae): SECUNDIN. epist. p. 897, 1 (cum ludibrio) an -um in arca Noe conspicere disposueras? AVG. c. Secundin. 23 p. 940, 27 tanta . . . deformitate captivo nomine -i, qui in ludicris muneribus edi solet, propter omnium generum quae inierant bestias exagitas arcam Noe, figuram ecclesiae (quae sequuntur v. sub 1). CASSIAN. conl. 5, 14, 2 qui . . . omnigenis congregari bestiis praemiorum contemplatione consueverunt, quod spectaculi genus vulgo -um nuncupatur (inde GLOSS. I Ansil. PA 254). NOVELL. Iust. 105, 1 multa delectatione complebit populum hoc, quod vocatur -on [Latine silva] (del. vulgo; gr. -ov tantum) conspectum, et cum bestiis pugnantibus homines eqs. (cf. IVLIAN. epit. novell. 98, 1 quod -um vocant, celebrandum est). b nomen herbae: Ps. APVL. herb. interpol. 110 l. 11 (cardus silvaticus) Graeci . . . -on, . . . Latini cardus vari(an)us eqs. (pancratation trad., restituatur sec. Ps. Diosc. Vind. 3, 9 p. 16, 16 χαμαιλέον μέλας: οἱ δὲ πάγκαρπος [-ov var. l.]).

cf. pancarpineus et v. *Onom.*

pance v. panza.

? **panceps**: ἔλκος κτήνους ἐπὶ τραχηλίῳ GLOSS. I Philox. PA 82. compos. a panus et capere agnovit Skutsch, Plautin. und Romanisches, 1892, 41; sed eadem explicatio legitur in eodem glossario PA 157 ad formam plur. patices; rem similem significare videtur pa(n)tex apud Chironem (v. sub pantex). corruptumne igitur paniceps pro pantex? de nom. paniceps a plur. patices formato sec. forceps: forcipes cogitatur apud Walde-Hofmann II 248 sub v. panus.

[**pancharis** v. p. 190, 32.] **panchratium** v. 2. paner-.

panchrēstārius, -i m. a panchrestus. i. q. confector panchrestorum: ARNOB. nat. 2, 38 fullones, lanarios, phrygiones, cocos, -os (-chry- cod., -chri- edd.), muliones. INSCR. Année Epigr. 1957 n. 111 (Carnunti) Vlpus V(it)ialis -us (-cre- lapis).

panchrēstus (-os), -a, -um, πάγκρηστος. scribitur -cri- ANTIDOT. BRUX., ORIBAS., GLOSS. traduntur formae gr. vel ambiguae praeter ANTIDOT.; fem. -os sec. gr. l. 69, 71.

i. q. ad omnia utilis: 1 adi., non nisi de medicamentis:

Cic. Verr. II 3, 152 (ironice) adventu L. Metelli praetoris, cum omnes eius comites iste Verres sibi suo illo -o medicamento, sc. pecunia, amicos reddidisset (PLIN. nat. 36, 146 medicamentis . . . quae -a appellat). PLIN. nat. 23, 136 (cf. 1, 23, 71) -os stomatice. ANTIDOT. BRUX. 4 hygra (ygra cod.) dicitur quasi solum collyrium; nam dicitur -um (cod., -on ed.; cf. ORIBAS. syn. 3, 135 ygra . . . -os, mirabilis [gr. -ος]). loco dubio: GLOSS. III 572, 2 pancrista i. semen rutae (acceptitne glossator pro appellatione quod de utilitate medicamenti dictum erat? cf. e. g. Plin. nat. 20, 131 in praecipuis . . . medicaminibus ruta est). 2 n. plur. -a pro subst. indicat dulcia quaedam: SALV. gub. 6, 92 parvulos contumaces, quos morigeros minae ac ferulae non efficiunt, interdum -a atque blanditiae ad oboedientiam trahunt.

deriv.: panchrestarius.

panchrēstārius v. panchrest-.

panchrōdes m., πάγχρωδης (gr. alibi non legi videtur). nomen gemmae q. e. panchrus: DAMIG. lapid. 37 lapis -es: -es (restit. Abel; utroque loco panchrodo cod., panchrodus Pitra) lapis habet colorem omnem, . . . facit . . . ad victoriam, est enim invictus et sacer.

panchrōma n., πάγχρωμα (gr. alibi non legi videtur). nomen herbae (cf. André, Notes de lexicogr. botan. grecque, 1958, 47): Ps. APVL. herb. 3 l. 49 a Graecis dicitur hierobotane, . . . alii -a (om. rec. a) . . . Itali verbenaca (gr. Ps. Diosc. Vind. 4, 60 p. 214, 11 δίχρωμον). GLOSS. III 573, 61 -a i. verbenaca.

panchrōmaton n., πάγχρωματων (gr. alibi non legi videtur). nomen herbae (cf. André, Notes de lexicogr. botan. grecque, 1958, 47): Ps. APVL. herb. 14 l. 10 (herba dracontea) a Graecis dicitur dracontea, . . . alii -on (rec. β, sanchomaton cett.). GLOSS. III 573, 29 pagromaton ho(c) dragantea.

panchrūs m., πάγχρους. nomen gemmae (cf. panchrodes; sunt qui opalum intellegant): PLIN. nat. 37, 178 (cf. 1, 37, 66) -us fere ex omnibus coloribus constat (-c(h)rum var. l.). ISID. orig. 16, 12, 1 (inde GLOSS. I Ansil. PA 257) -us varius ex omnibus pene coloribus constans; unde et nominatus (scribitur etiam -gr- et -cr-).

panchrūsos (-on), πάγχρουσος. i. q. in omnibus aureus (non nisi epitheton oppidi cuiusdam, a plerisque ut nomen proprium explicatum, v. vol. II 1924, 47): PLIN. nat. 6, 170 Berenicen oppidum . . . quae -os cognominata est.

[**pancelo** v. 1. pando p. 192, 48.]

pancera: rapina GLOSS. (scribitur etiam -chra, -gra, -cras sim.). obscurum; cf. impancro vol. VII 1, 516, 61 sqq.

pancratiārius, -i m. a 1. pancratium. scribitur in GLOSS. etiam prancat-, pacrat- sim. [vix recte coniecit Vallarsi pro pammacharii HIER. tract. in psalm. I p. 241, 24.] i. q. pancratiastes: VITAE patr. 5, 5, 15 sunt enim in saeculo -i, qui cum nimis caesi steterint, et fortes apparuerint, coronas accipiunt (gr. Nau 1908 p. 54 n. 166 παμμαχάριοι). GLOSS. III 372, 6 -i: παγκρατιά(ι)οι. IV 373, 30 -us: pugil (382, 30 V 379, 44 GLOSS. I Corp. P 715, 849). V 383, 16 prancatrius (var. l. prancatarius. sine interpr.). GLOSS. I Ansil. PA 256 -i flagellis aut tormentis subiecti aequo animo tolerantur coronantur. V Aa P 1684 pugil: -us, [pancharis] (παγκρατιαστής Theander dubitanter; an, pancratias? [v. infra]).

pancratiās, -ae m., παγκρατίας (gr. alibi non legi videtur). i. q. pancratiastes (cf. l. 32): GLOSS. III 302, 49 παγκρατίας (immo -ia in serie plur.?): -ae. dubium, an recte tradatur GELL. 13, 28(27), 3 animo prompto semper atque intento, ut sunt athletarum qui -ae vocantur (codd. [scribitur etiam -grat-], tuetur Gronov; pancratiastae ed. Iuntina et edd. rec. coll. 3, 15, 3, v. sub pancratiastes).

pancratiastēs, -ae m., παγκρατιαστής. scribitur in codd. etiam pranca-, -cras- sim. NOT. Tir. 107, 72 -is. de formis: sing. nom. -es ENN., FIRM., PLIN. med. (-is NOT. Tir.), acc. -en QVINT., GELL., HIER., GLOSS., abl. -e PLIN. nat. 34, 59 NON., plur. nom. -ae SEN. contr., GLOSS., acc. -as SEN. contr. exc., PLIN. nat. 34, 57. de notione: GLOSS. -en: luctator. -ae: παγκρατιασταί. οἱ παλαισταί. cf. etiam l. 60.

i. q. athleta pancratio certans (hucine etiam GELL. 13, 28 [27], 3? [v. sub pancratias]): ENN. com. tit. -es (affert Non. p. 506, 2 Ennius . . . -e [-is codd.; restit. -e sec. p. 513, 12. 517, 12]. in titulo controversiae: SEN. contr. exc. 5, 3 fratres -ae). SEN. contr. exc. 5, 3 (thema) quidam duos filios -as instituit. PLIN. nat. 34, 57 Myro fecit . . . -as (item de statua: 34, 59 -e Delphis posito). QVINT. inst. 2, 8, 13 si quis docendum -en susceperit. GELL. 3, 15, 3 Diagoras tris filios . . . habuit, unum pugilem, alterum -en (-em var. l.), tertium luctatorem. FIRM. math. 8, 27, 6 erit -es sine filiis (pancrastes sim. trad.). PLIN. med. 3, 30, 11 -es de nobilissimis. HIER. in Tit. 1, 7 p. 567^B ('episcopum . . . esse . . . non vinolentum, non percussorem') non vetat esse pugilem et -en, quod etiam in . . . gentili, si fuerit, reprehenditur, sed eqs. (Vallarsi in margine ed. 1769² addit -ην id est athletam, non indicans unde).

pancraticē adv. a παγκράτιον more graeco-latino formatum (v. Frei-Korsunsky, Griech. Wörter aus lat. Überlieferung, Diss. 1969, 31). i. q. ut pancratiastes (iocose; v. Fraenkel, Plautinisches im Plaut., 195, 1): PLAVT. Bacch. 248 benene usque valuit?:: -e atque athleticē (cf. Epid. 20 valet pugilice atque athleticē).

1. **pancratium** (-on), -i n., παγκράτιον. scribitur prancati CIL VI 10154, 6; pac(h)ra- PLIN. nat. 20, 74; panatrimon et pantracion GLOSS. sub 2 allatae. NOT. Tir. 107, 71 -um. forma gr. -on traditur in nomine herbae PLIN. nat. (iuxta -um), Ps. APVL. herb., v. sub 2; forma -u(m) etiam pro abl. adhibetur DIOSC. sub 2.

1 genus certaminis, quo lucta cum pugilatu iungebatur (ad rem v. Jüthner, RE XVIII 3, 619sqq.): VARRO Men. 519 (in imag.) in charteo stadio . . . magis delectatus Stoicorum -o quam athletarum. PROP. 3, 14, 8 Spartae femina . . . patitur duro vulnera -o. SEN. benef. 5, 3, 1 Lacedaemonii vetant suos -o[s] aut caestu decernere, ubi inferiorem ostendit victi confessio. PLIN. nat. 34, 79 -i (-ti, -tio, -tis trad.) victorem. 35, 139 qui -o Olympiae citra pu(lv)eris iactum, quod vocant ἀκοντί, vicit. HYG. fab. 273, 5 pammachum, quod nos -um vocamus. VLP. dig. 9, 2, 7, 4 si quis in colluctatione vel in -o, vel pugiles dum inter se exercentur alius, alium occiderit eqs. CIL VI 10154, 6 (a. 367/75; lapis perit) in omni aethetico certamine . . . victorem pammacho, lucta [prancati] cestibus(ue), id est pygme [i] immo -i(o)? displicet gen. -i iungendus cum lucta, quod est aliud [Gatti]

2. *pando, pandi (pandidī), passum (pānsūm), -ere. [cum patere coniungere student viri docti. Sch.] vocem derivant: a panem dare (sc. iis, qui asylum petebant in templo Pandae ad id patente) STILO, quem affert VARRO frg. (201 F.) Non. p. 44, 2, ab aperire quidam apud SERV. auct. 6, 283; cf. -ssum a pati p. 200, 84. scribitur: -ire CE 1356, 4 (Arausione, saec. V exeunte, scriptura deterrima). NOT. Tir. 63, 27 -it. de formis (doctrinas gramm. 1. pando conferentium v. illic): perf. act. pandi testantur: CHAR. gramm. p. 320, 23 B. CONSENT. gramm. V 384, 26 (sed formam exstare negat idem 378, 9). PRISC. gramm. III 504, 16 (qui fusius de coniugatione agit). apud ceteros scriptores non legitur nisi forma aucta pandiderunt CASSIOD. hist. 5, 43, 6 et falsa var. l. pandiderant pro perdiderat LEO M. serm. 74, 1 (formas similes conguessit Rönsch, Itala und Vulg., 288). p. p. -ssus et -nsus: GELL. 15, 15, 1 -ssum veteres dixerunt, non -nsus (formam -nsus plane admittit CHAR. gramm. p. 322, 24 B., eandemque damnant: DIOM. gramm. I 377, 23 SERV. Aen. 1, 480. PRISC. gramm. III 504, 29 [ut a nomine Pansa distingui possit]. al.). usus auctorum: -ssus trad. passim inde a NAEV. trag. 16 PLAVT. Stich. 369, v. maxime p. 194, 35sq. 195, 68sq.; -nsus legitur VITR. 3, 1, 3 (bis, sed span- H altero loco). PLIN. nat. 7, 77 -nsis manibus (-ssis, sparsis var. ll.; sed non nisi pass- trad., ubicumque respiciuntur fruges siccandae 14. 16.41. 18, 35). VOPISC. Aurelian. 5, 3 (span- et exspan- trad.). AMM. 16, 5, 11. 24, 2, 10. 19. 29, 5, 48 (span- cod.). 29, 6, 17 (sed 30, 5, 18 -ssis). RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 2, 3 (span- var. l.). PRVD. cath. 12, 170. AVG. serm. 234, 3 (paucis var. l.). HIL. gen. 40 GILD. Brit. 3 chron. III p. 28, 16. v. etiam p. 200, 37. de notione (cf. etiam p. 195, 69. 200, 26): VARRO frg. (201F.) Non. p. 44, 7 (e Stilone) -ere, quod est aperire. GELL. 15, 15, 3 'capillo . . . -sso' . . . quasi porrecto et expanso, et 'ssis manibus' et 'velis -ssis' . . . , quod significat diductis atque distentis. Non. p. 370, 9sq. (distinguitur passum: perpassum) -ssum dicitur genus liquoris, quod ex uva -ssa cogitur (affertur VERG. georg. 2, 93); -ssum: dispersum, solutum (afferuntur VERG. Aen. 1, 480 crinibus Iliades -ssis. TER. Phorm. 106 capillus -ssus. Caecil. com. 197 flammeum expassum); -ssum: extensum, patens, unde et passus dicimus, quod gressibus mutuis pedes pateant (afferuntur ENN. ann. 349 et 350, v. p. 195, 71, nec non NAEV. trag. 16, v. p. 194, 11). CHAR. gramm. p. 320, 23 B. ἀπλώ (cf. p. 336, 10 ἐξἀπλώ). SYNON. Cic. p. 439, 22 -it: aperit. ostendit. patefacit. extendit. recludit. diducit. reserat (sim. p. 416, 1 aperit eqs.). GLOSS. ἀνοίγω, σαφηνίζω. ἀναπέρω. φανερό. ἀπλώ. expono. -ere: aperire. ostendere. et al.; v. etiam l. 62. legitur in poesi inde a NAEV., PLAVT., ENN., TER. (frequentant VERG., OV., VAL. FL., SIL., STAT.); in oratione prosa inde a CATONE, STILONE supra l. 4, QVADRIG., CIC., VARRONE (frequentant PLIN. nat., AMM., non habent e.g. SALL., SEN. rhet., CELS. [sed v. p. 200, 83], SVET.) per totam latinatē, longe praevaleantibus formis temporis praes. et p. p. p., quod praeter usum p. 200, 23sq. descriptum legitur fere de textis, membris, crinibus, v. p. 194, 10. 35. 195, 67; ceterum occurrit singulis tantum locis inde a PLIN. nat. 18, 127, ceterum v. 194, 76. 195, 18. 42. 43. 196, 18. 21. 197, 38. 59. 198, 5. 80. [var. langob., venet., raet. or. et centr. cf. M.-L. 6189. St.] [confunditur in codd. -ere maxime cum expandere (spandere) e.g. CIC. Tusc. 1, 119 CYPR. unit. eccl. 5 (restituatur VOPISC. Aurelian. 5, 3), pendere LVCAN. 5, 428 IREN. 2, 28, 7 (2, 43. 2 H.). al., tendere LVCAN. 5, 428 PRISC. periheg. 578. al. (falsa var. l. VERG. georg. 2, 296 AETNA 244), pangere e.g. OPT. PORF. carm. 7, 15 (falsa var. l. LVCR. 4, 8 PRVD. perist. 4, 153; e con. vix recta TERT. anim. 30, 3), p. p. p. -ssus cum sparsus CAES. Gall. 7, 48, 3 Ov. am. 3, 2, 45 LIV. 26, 9, 7. et saepe. dub. var. l. MART. 14, 106, 1 p. 203, 55; falsa var. l. pro pexus TER. Haut. 290; e con. dub. COMM. apol. 301 (pro quasso). vix recte trad. PETRON. 102, 15 v. p. 192, 74, DIOSC. 4, 76 p. 44, 9 (pro patitur). coll. p. 195, 70 restituendum vid. -ssis GLOSS. I Ansil. PA 558 parsis: sparsis solutis (sim. 559 parsit: solvit exparsit. III Abol. PA pars: solutus vel sparsus. v. Heraeus, Arch. Lat. Lex. 10, 1898, 516; de verbo quodam vulgari pargere pro spargere posito cogitaverat Landgraf ibid. 9, 1896, 408).]

refertur fere ad ea, quae antea complicata, in unum collecta aut clausa, operta erant, ita ut significet i.g. sive extendendo, diducendo sim. sive reserando, detegendo sim. patefacere.

I transitive (reflexive e.g. p. 194, 77. 195, 16. 198, 14, medio-passive e.g. p. 194, 61. 195, 20. 197, 1 [c. acc. relationis, p. 194, 74. p. 195, 69]). cum obi. effecto p. 194, 27. 195, 46sq. 196, 32. 82sq. et p. 199, 37; ceterum effectus vel etiam modus actionis indicatur abl. Ov. ars 3, 500 curvato . . . sinu (RVT. NAM. 1, 278 obliquo . . . s.). SIL. 2, 548 vasto . . . rictu. AVIEN. orb. terr. 223 tenui . . . oris hiatu (cf. CLAVD. carm. min. 26, 28 immenso . . . ore. aliter PLIN. nat. 3, 4); praepos. in c. acc. p. 194, 67. 75 nec non AVIEN. Arat. 1482 in . . . reclinem . . . habitum; cf. adv. late (v. p. 195, 23). laxius AMM. 24, 2, 10, porrectius AMM. 29, 5, 48; finis actionis indicatur praepos. in c. acc. SIL. 10, 295, ad c. gerund. EVSEB. EMES. serm. 29, 23, dat. STAT. Theb. 3, 534; accedit praedicativum CHALC. p. 195, 32. PAVL. NOL. carm. 16, 87 locum, qui . . . paventi -itur e-fugium. CONC. I 5 p. 278, 14.

A in universum: I praevalente notione extendendi,

explicandi, spargendi sim. (accedit color dilatandi l. 60 et p. 195, 22; ceterum quaedam a 2 haud facile distingui posse vix mireris [cf. p. 196, 34]). indicatur unde quid extendatur praepos. ex LIV. 28, 30, 3 CHALC. comm. 220. al., ab PLIN. nat. 3, 6. 6, 1. al. (cf. etiam VERG. p. 196, 83); adv. unde COLVM. 4, 24, 11, deinde PLIN. nat. 3, 29 sim. al.; quo vel qua directione praepos. ad VERG. georg. 1, 398. 4, 28 PLIN. nat. 3, 6. al. (cf. SEN. p. 197, 9), in c. acc. LIV. 22, 4, 4. PLIN. nat. 6, 25 in laeva (AMM. 23, 6, 27). al., dat. CARM. adv. Marc. 3, 212 simulacro (abl. loci intellegas potius SEN. Med. 318).

a -untur quae tendi, porrigi possunt: α texta, vestes, retia sim.: ① vela: NAEV. trag. 16 (v. app. crit.) -sso velo . . . Aquilo. me . . . (in) portum fer (PLAVT. Stich. 369 [perperam Non. p. 11, 28 ad l.: laxo et rugoso]. PROP. 2, 21, 14 PLIN. nat. 19, 5 VAL. FL. 7, 474 FRONTIN. strat. 2, 5, 45. al.; in imagine: CIC. Tusc. 1, 119 in portum mortis v. -ssis pervehi. 4, 9 v. orationis [antea: v. facere]. Ov. ars 3, 500 curvato -ere v. sinu. QVINT. inst. 6, 1, 52 PLIN. epist. 8, 4, 5. FRONTO p. 90, 31 v. d. H. [antea: ad eloquentiam velificaris]. al.). VERG. Aen. 3, 520 velorum . . . alas. SEN. Med. 318 ausus Tiphys -ere vasto carbasa ponto (321 tendere. cetera v. vol. III 429, 8sq.). LVCAN. 5, 428 sipara velorum (pendens, tendens var. ll.). Iv. 1, 150 (in imag.) utere velis, totos -e sinus. AVSON. 394, 28 p. 253 P. lintea veli (RVT. NAM. 1, 278 obliquo . . . sinu. CORIPP. Ioh. 1, 240 flabris. cf. etiam var. l. pro tendant AETNA 244). part. praes. -ens fere pro subst. masc.: SEN. dial. 9, 9, 3 (in imagine) ut non multum procellarum fortunae inruat magna armamenta -entibus. ② quaelibet: PLIN. nat. 9, 29 locum . . . -endis (-entis trad.) retibus habilem. 29, 87 telas muscis in parietibus latissime -it aranea. VOPISC. Aurelian. 5, 3 pallium purpureum, quod in honore eius -nsus fuerat (spansum, expansum trad.). LACT. Phoen. 128 cum -it vestes Flora rubente solo. AMM. 16, 5, 11 -nsa chlamyde aurum accipere. 16, 12, 39 purpureum signum draconis summitati hastae longioris aptatum velut senectutis -entis (pend- var. l.) exuvias. 24, 2, 10 (per) propugnacula cilicis undique laxius -nsis, quae telorum impetus cohibent. 29, 5, 48 sago puniceo porrectius -nso.

β membra corporis (saepē p. p. fere pro adi.): palmas: ENN. ann. 350 (v. p. 195, 71) -ssis late palmis ([NON. p. 370, 23: patentibus et extensis]. gestus fere supplicantis; item p. p. p.: CIC. nat. deor. 2, 111 CAES. civ. 3, 98, 2. VERG. Aen. 3, 263 [SERV.: solutis. auct.: apertis]. GERM. 68 ad numina [Arat. 68 ἀείδονται]). LVCR. 5, 1200 -ere palmas ante deum delubra (inf. ut CARM. adv. Marc. 3, 212 simulacro). manus: CIC. Sest. 117 manibus -ssis gratias agentes (item p. p. p.: CAES. Gall. 1, 51, 3 [ad supplicandum ut: 2, 13, 3. 7, 47, 5]. VITR. 3, 1, 3 et pedibus. ibid. iterum. PLIN. nat. 7, 77 [sparsis var. l.] al.). ITALIA psalm. 43, 21 (cod. 136 Cas.) ad deum alienum (aliae vers. expandimus, gr. διεπετάσαμεν). RVFIN. long. in gen. 3, 6 p. 47, 24 ad sola dei opera -endae sunt. PASS. Andr. long. 5 in cruce (var. l. pend-, tenderet; postea: extensis). alia: VERG. georg. 1, 398 ad solem pinnas in litore -unt alcyones (Ov. am. 3, 2, 45 -ssis . . . p. [sparsis var. l.]. Ps. QVINT. decl. 13, 4 [pendet e loco seq.]. cf. VERG. georg. 4, 28 alas -ere ad . . . solem apes [PLIN. nat. 6, 122. al.; cf. l. 18]). MANIL. 5, 550 per duras -untur bracchia Andromedae cautes (GERM. 205 districta . . . -it b. [fusius gr.]. PLIN. nat. 11, 88. al.). PLIN. nat. 9, 94 a nauplio pandi . . . buccarum sinus aurae tamquam vela. STAT. Theb. 6, 754 Capaneus tanta . . . -it membrorum spatia quanta Tityus. al. part. praes. -ens fere pro subst. masc.: DRAC. laud. dei 2, 756 suppliciter . . . suas -entis flentibus ulnas exaudit deus.

γ loca, regiones, aquae sim. (gentes pro regione AMM. 22, 8, 29; cf. regnum p. 195, 27; sive mero respectu situs, ut e.g. VERG., STAT., sive accedente notione dilatandi, ut l. 65. 68. 76. al.): ① medio-passive: VERG. georg. 1, 34 qua locus Erigonen inter chelasque . . . -itur. LIV. 28, 30, 3 Carteia in ora Oceani sita est, ubi primum e faucibus angustis -itur mare. 32, 4, 4 fauces transeunti . . . repente velut maris vasti sic universa -itur planities (vergit ad B1aß). CVRT. 7, 11, 3 specus os artum . . . est; paulatim deinde ulteriora -untur. PLIN. nat. 3, 4 tam modico ore (sc. freta Gaditano) tam immensa acquorum vastitas -itur. 6, 1 a Bosporo quoque in aliam vastitatem -itur mare (cf. in latitudinem: PLIN. nat. 6, 38 -i mare. APVL. mund. 6 p. 299 [gr. 393a20 ἐπιπλατωνόμενος ἀναχέεται]). AMM. 22, 8, 29 -untur in l. Sauromatae. al.). VAL. FL. 4, 99 proxima Bebrycii -untur navigantibus litora regni (vergit ad B1aß). STAT. Theb. 10, 5 -itur immenso deformis sanguine campus (aliter SCHOL.: abscessu militum patefactus est). SOL. 11, 1 qua Aegaeus sinus -itur. AVIEN. ora 152 Ophiussa . . . tanta -itur latus, quantam iacere Pelopis audis insulam. 679 amnis -itur in decem flexus (vexis trad.; lacunam statuerunt alii). AMM. 29, 6, 17 Tiberis . . . supra amnis speciem -nsus omnia paene contexit. al. ② transitive (et reflexive): PLIN. nat. 3, 6 Tarraconensis . . . ad Gallicum oceanum Hiberico a mari transversa se -ens (sim. AVIEN. orb. terr. 631 Ausoniam se -it in oram tellus Trinacria et patulo distenditur agro [Dionys. periheg. 468 ἐπέταται, Prisc. 478 distenditur]). 3, 29 Hispania citerior paulatim deinde se -ens, qua contingit ulteriorem Hispaniam. 6, 25 Armenia maior transversis iugis inclusa latitudinem in laeva -it ad Cyrum amnem . . . , longitudinem vero ad minorem usque Armeniam [Kruse]

victoria -it. Ov. fast. 4, 449 -itur . . . Diti via. LIV. 4, 15, 5 ad dominationem. 10, 5, 11. 10, 41, 9 -untur inter ordines v. (antea: ut viam . . . patefaciant). GRAT. 360. LVCAN. 3, 467 lancea . . . -ens perque arma v. perque ossa (sim. PRVD. ham. 602 lacerata per ilia viperae). VAL. FL. 2, 612 (navibus ut: TAC. hist. 2, 4, 1. cf. l. 11. p. 196, 13). FLOR. epit. 2, 2, 3. al. iter: SEN. Herc. f. 667 vorago faucibus vastis patet latumque -it omnibus populis i. (item ad inferos: SIL. 12, 127 Acherontis ad undas. 14, 240 ad manis. cf. l. 1). Herc. O. 1988 i. ad superos gloria -et. LAVS Pis. 224 si famae mihi -is i. VAL. FL. 4, 197 SIL. 2, 356. 5, 393 ferro . . . latum -it i. *Flaminius* (CLAVD. 28, 478 ense. cf. p. 196, 77). MART. 12, 98, 4 navigerum per freta -it i. *Neptunus*. al. varia: SEN. Tro. 9 septena Tanain ora -entem (cf. VAL. FL. 8, 187 *Hister* septem exit aquis, septem ostia -it). LACT. ira 7, 10 sunt animalia, quae latibulis suis diversos . . . exitus -ant, ut . . . fuga pateat obsessis. IVVENC. 1, 669 (Matth. 7, 7 pulsate et aperietur vobis) pulsanti . . . aditus foribus -etur apertis (HIL. psalm. instr. 24 psalmi a. propria . . . clave -amus [antea: aperire]. trin. 10, 51 impiissimae intellegentiae. PAVL. NOL. carm. 28, 38 ad basilicas. COD. Theod. 1, 2, 5 a. supplicandi. al.). RVFIN. hist. mon. praef. p. 387/8 virtutis iter agere volentibus . . . tramitem -at doctrina. CE 1918, 1 (sacc. IV/V) -itur introitus, sacrata limina Cr(isto) (SACR. Gelas. 489 M. ad caeleste regnum [sim. 525. al.]. BOETH. categ. 3 p. 252^B liber in altiora philosophiae i. -it). ARATOR act. 1, 525 carcer clausus apostolicis vestigia -it aperta gressibus (aliter p. 198, 59). al.

δ varia: ① *vigente respectu aperiendi, patefaciendi:* LVCAN. 6, 39 per ardua Caesar ducit opus: -it fossas turritaque . . . disponit castella (ADNOT. aperit, extendit. item cum obi. effecto: AMM. 17, 7, 12 Anaximander ait arescentem . . . terram rimas -ere grandiores). VAL. FL. 1, 397 plenas nectare cellas -it apes dimittens. STAT. silv. 5, 2, 178 (in imag.) si tibi -ret ipse Bellipotens aquilas legionum (cf. 165 aquilas tibi . . . et castra recludit). APVL. mund. 23 p. 341 occidentium numerus nascentibus locum -it. AVSON. Mos. 57 ut . . . almus aperto -itur intuitu . . . aer, nec placidi prohibent oculos per inania venti (1¹dat., v. Tränkle, Mus. Helv. 31, 1974, 159). COD. Iust. 6, 32, 4 (a. 379) testamenta -untur (sim. aperiuntur libri: PRVD. apoth. 594 promite secretos fatus, date, -ite librum. CLAVD. 18, 11 -ite pontifices Cumanae carmina vatis. cf. imag.: HIL. gen. 40 primum caeli -nsus liber . . . celso suspenditur orbe). ② *respectu patefaciendi minus perspicuo vergit in notionem q. e. (recludendo) praebere sim.:* STAT. Theb. 4, 849 (841; ad Langiam fontem) fessis . . . hospita -as flumina. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 180, 20 Marti aper caeditur, . . . Mercurio mella -untur (nisi cogites de melle cellis expromendo). IVVENC. 1, 573 sicubi iustitiae -etur (-itur var. l.) pulchra facultas, devitate oculos hominum (SVLP. SEV. chron. 1, 15, 3 ne . . . redeundi . . . f. -retur). AVIEN. orb. terr. 1303 *Arieni* invenere corallo -ere vivendi commercia (gr. *Dionys. perihēg. 1106 βιοτήσιον ὄνον ἔχουσιν*). CLAVD. 24, 107 virtutibus . . . materiam -it Stilicho ('dat materiam exercendi virtutes' *Burman*). COD. Theod. 14, 3, 11 edicimus nulli omnino ad ecclesias ob declinanda pistrina licentiam -i.

b -untur animantes eorumque partes vel sinus sim. (herbae, res personatae; cf. l. 4. p. 196, 45. 58): α *proprie: -ere partes suas:* ENN. ann. 532 -ite . . . genas et corde relinquite somnum (CVLEX 185). VERG. Aen. 6, 421 *Cerberus* tria guttura -ens (SIL. 2, 548 Mors . . . vasto cava -ens g. rictu. al.; sim. SEN. Oed. 165 Mors oris hiatus -it [SIL. 5, 136. 10, 295 tigris moriens -it h. in vanos morsus. TER. MAVR. 1294. BOETH. cons. 2 carm. 2, 14 rapacitas]. LVCAN. 4, 329 -unt ora sitientes [STAT. Theb. 3, 534 caedibus aquilae. al.]. SIL. 13, 560 Mors rictum. al.). NEMES. cyn. 135 lumina -ssa (ARATOR act. 2, 532. cf. oculos: CYPR. epist. 58, 8 [sp. var. lect.]. HIL. in psalm. 52, 20 o. intellegentiae). reflexive et mediopass.: PLIN. nat. 9, 107 conchas -entes se quadam oscitatione impleri roscido conceptu (cf. Sol. 53, 23 hiant. item de conchis: PLIN. nat. 9, 142 -it se pina. EVSTATH. Basil. hex. 7, 3, 8 ostream se . . . sub sole -entem [opp. tegimenta concludere. gr. τὰς πύλας . . . διαπλώσαντα, Ambr. hex. 5, 8, 22 diptychum . . . aperiatur et reseret]). 21, 14 rosa paulatim rubescens dehiscit ac sese -it (sim. CARM. de resurr. 211 rubent, mox ut rosa -itur, arva [pingitur, fronditur var. ll.]). -ere partes alienas: SER. SAMM. 965 -ere quae medicamenta poterunt ulcus patuloque mederi (963 si conclusum servabit tibia vulnus). IVVENC. 3, 394 -antur scissi piscis penetratia ventris (ad Matth. 17, 27). PRVD. perist. 11, 58 altos -ere secessus et lacerare iecur. CLAVD. 5, 414 hic fracti reserat curvamina dorsu *Rufini*; hic iecur, hic cordis fibras, hic -it anhelas pulmonis latebras. β *in imagine et translate:* VERG. Aen. 8, 712 Nilum -entem . . . sinus et tota veste vocantem . . . in gremium . . . victos (SEN. Phaedr. 1190 o mors . . . confugimus ad te: -e placatos s. TAC. hist. 1, 52, 3 -ret modo sinum et venienti fortunae occurreret *Vitellius*. cf. p. 196, 70). SIL. 9, 57 aures -e deo (IVVENC. 2, 547 dictis . . . vitalibus. 2; 812 cordis . . . a. AVIEN. Arat. 292 sacris. CLAVD. 22, 48 rumoribus. APRING. in apoc. 1, 11 p. 8 [seq.: oculi reserantur]. cf. SACR. Leon. 629 -as tuae propitiationis auditum). IVV. 14, 327 si nondum implevi gremium, si -itur ultra (aliter: PRVD. perist. 11, 229 ecclesia maternum -ens g. OROS. hist. 5, 2, 2 ad suscipiendos socios . . . g. -it Africa. PETR. CHRYS. serm.

108, 3 distendit membra, dilatat viscera, pectus porrigit, offert sinum, g. -it *deus*). IVVENC. 2, 212 quis vestrum duram poterit mihi -ero mentem? AVIEN. Arat. 1445 praeeptis . . . sitientia pectora -e (POMER. 3, 8, 1 *superbia diabolo* immunitum pectus . . . -it). AVG. serm. 234, 3 dominus paratus est dare: nos -nsis (paucis var. l.) cordibus optemus accipere (PETR. CHRYS. serm. 79, 4 aperiunt oculos, c. -unt). reflexive: EVSEB. EMES. serm. 29, 23 ut sese -rent ad dandum (cf. 29, 26 de pecuniis dandis erat ei sermo, pigebat autem divites aperiari eqs.). ENNOD. carm. 2, 145, 1 si te, Messala, studiis mihi -ere velles eqs.

e -untur tempora, *initia sim. (sc. vi locali ad tempus translata):* Q. CIC. carm. frg. 4 arida . . . aestatis Gemini primordia -unt (cf. CLAVD. carm. min. 30, 34 nobilitas cunctis exordia -it laudibus). LVCAN. 6, 359 tempora se (ve)ris florentia -unt. NEMES. cyn. 105 cum lanus, temporis auctor, -it inocciduum bis senis mensibus aevum. IVVENC. 2, 292 Christos . . . adventu proprio vitalia saecula -et. MEROB. carm. 4, 1 annus -itur ecce iam secundus.

B *speciatim -untur, quae sensibus vel animo percipienda praebentur (sc. tam explicando, porrigendo sim. quam resevando, aperiendo, sed colores frustra separare temptaveris):* 1 quolibet modo: a strictius -untur quae imprimis oculis subiciuntur:

α *sidera, caelum, lux sim. (cf. p. 195, 4. 197, 38; gr. non respondet verbum notionis similis nisi l. 36):* CIC. Arat. 320 aestifer est -ens ferventia sidera Cancer. 335 quantus terris consectus pellitur orbis (sc. zodiacus), tantundem -ens supera mortalibus edit (gr. 554 τόσσον . . . φέρεται). 380 exoritur -ens industria lumina Virgo (frg. 22. LVCAN. 5, 657 *Matuta* auroram differt et l. -it. cf. OCTAVIA 232 vidimus caelo . . . cometam -ere infestam facem). 406 secum medium *Nixum* -et Nepa (gr. 622 οἱ γὰρ μὴ φορέουσιν). 449 cum cauda . . . omnis iam -itur Hydra (gr. 660 ὄρθανός ἀντιφέροι). 452 *Centaurus* simul cum lumine -it . . . feram. SEN. Herc. O. 1708 nube discussa diem -e, ut decorum voltus ardentem Herculem spectet (STAT. Theb. 4, 486 *Tisiphone*, dux -e diem *Manibus*, ut appareant. APVL. mund. 29 p. 355 sol . . . ortu suo d. -it, occasu noctem reducit. CASSIOD. Ios. antiq. 3, 51 incipiente . . . iam -i die [gr. ἀποφαίνεν]). AVIEN. Arat. 722 celso late se cardine -it *Orion* (gr. 324 ὑπὸ πειπήωτα, Cic. Arat. 105 late dispersum). PRVD. perist. 3, 63 prius . . . , quam plaga -at Eoa polum. CYPR. GALL. Ios. 383 roseus cum primum -itur axis.

β *varia:* CATVLL. 6, 13 non tam latera ecfututa -as, nei tu quid facias ineptiarum (sim. partes corporis: CIL XI 6721, 14 [glans *Perusina*; a. 41/40 a. Chr.] culum pan(dite). PERS. 4, 36 populo marcentis -ere vulvas. HOMER. 831 Apollo mentitos vultus simulati -it Achillis denudatque virum. STAT. silv. 2, 3, 32 niveos ne -ret artus *nympha*. AMM. 27, 10, 15 -bant sequentibus . . . dorsa fugientes). HOR. sat. 2, 2, 26 pietā -at spectacula caudā pavo. VAL. FL. 5, 203 vos etiam, silvae, . . . -ite, dives ubi pellis micet arbore sacra. STAT. Theb. 4, 815(807) a nautis salutatus cum Leucada -it Apollo. 10, 284 luno lunarem quatiens exerta lampada dextra -it iter . . . et corpora monstrat (cf. 12, 266 [verba *Argiae ad Polynicem mortuum*] tu mihi -e vias tuaque ipse ad funera deduc. aliter sub *A2ay*). HIER. in Ezech. 1, 2 ('aperti sunt caeli et vidi visionem dei') quibus reseratis -untur visiones (antea: reserata mysteria). CASS. FEL. 20 p. 30, 14 fistulam ferro nudare et omnem callositatem occultam artificio manus visibus -ere. CASSIOD. hist. 6, 1, 40 philosophantes, qui magis habitu quam magisterio -bantur (Socrat. 3, 1 p. 380^A ἐδείκνυντο). ARATOR act. 2, 1126 velamine noctis aperto -ere visa solum, quod praebuit hospita nautis . . . Melite. al.

b *laxius -untur, quae maxime intellegenda praebentur:* VERG. georg. 2, 258 piceae . . . aut hederae -unt vestigia terrae frigidae (SERV. hederae indicant frigus. aliter p. 195, 47). SIL. 15, 626 lux urget -itque fugam *Poenorum Romanis*. APVL. mund. 26 p. 346 ut nulli temere notitiam oris sui -ret *Xerxes* (gr. 398a14 παντι ἀόρατος). SOL. 1, 84 servi duo gemini viderentur, nisi solus sermo fidem -ret ([*Plin. nat. 7, 56* sermone puerorum detecta fraude]. 53, 1). AMM. 15, 8, 16 *physiognomici libri*, quorum lectio per corporum signa -it animarum interna (cf. ENNOD. epist. 4, 20, 1 p. 113, 7 animorum secreta). RVFIN. Orig. in Ios. 23, 3 p. 443, 11 dei iudicium, quod in occulto est, sors -it in publico (-et var. l.). MACR. Sat. 3, 5, 1 etiam de sacrificiorum usu . . . diligentiam suam -it *Vergilius* (aliter ENNOD. epist. infra). DIONYS. EXIG. Conc. I 5 p. 235, 11 desiderium, quod erga vestram paternitatem . . . gero, quo possum studio -ere non desisto (cf. ENNOD. epist. 3, 14, 2 p. 82, 4 muta . . . diligentia quo teste -atur?). ENNOD. carm. 2, 111, 16 gramina cultorem praenoscent, muta locuntur: . . . monstrat cui creverit arbor: fetibus et genio -itur hic dominus. CORIPP. Ioh. 1, 565 cauti fortesque . . . -ite quisque suas belli in discrimine vires (eadem fere 4, 440). 6, 558 ite per hostes intrepidi . . . : patrias . . . -ite laudes. PASS. Petr. Paul. long. 14 ut *Simonis* iniquitas manifestata omnibus -retur (gr. κατάδηλος γένηται). al. ? neutr. plur. p. p. -ssa pro subst. i. q. aperta, cognita sim.: ARNOB. nat. 2, 4 cum imminetia et nondum -ssa nullis possunt rationibus refutari (sic *Reifferscheid* in indice sec. *Hildebrand*, cui minus placet part. perf. verbi q. e. pati passivum adhibitum; parum considerate *Bulhart, Wien. Stud. 71, 1958, 168*).

2 dictis, scriptis (sive mero respectu eloquendi, proferendi [fere *Krusc*]

argumenta, e. g. infra l. 11. 22., sed ipsam orationem l. 35. 37], sive cum colore explicandi, illustrandi e. g. l. 6. 28, quem frustra ab illo separare temptaveris; notionem patefaciendi se verbis v. sub β):
a c. acc. obi.: α usu communi: ① vario respectu: LVCR. 1, 55 de summa caeli ratione deumque disserere incipiam et rerum primordia -am (SIL. 12, 87 *templorum* p.). 5, 54 rerum naturam -ere dictis (item c. abl. instr.: PETRON. 89, 1 opus versibus. PLIN. nat. 18, 35 hoc exordio praecepta -ere. STAT. silv. 1, 5, 30 carmine molli domum. al.; cf. MANIL. 1, 12 per carmina caelum). VERG. georg. 4, 284 inventa magistri (v. sub b). Aen. 3, 179 Anchisen facio certum remque ordine -o (HOMER. 132 omnibus [B 55 ἀρίστητο βουλὴν]. cf. STAT. Theb. 5, 244 scelus o. -o, quis dolor, unde animi). 6, 267 -ere res alta terra et caligine mersas (antea: audita loqui). Ov. met. 4, 680 (v. infra sub b) nomen (SIL. 13, 724 ora ... docet ... et nomina -it). 14, 221 -e tuos ... casus. GRATT. 107 gentibus artes (item c. dat.: PLIN. nat. 14, 3 praecepta agricolis. SIL. 6, 206 ductori singula. 9, 261 [v. infra]. HOMER. 132 [v. supra]. STAT. Ach. 2, 89. al.; v. iam Ov. sub b). MANIL. 3, 157 stellarum effectus. SEN. Herc. f. 647 virtutum ordinem. Thy. 633 effare et istud -e ... malum. VAL. FL. 1, 12 versam ... Idumen (cf. STAT. silv. 1, 4, 92 Arctoas acies ... et ... depositam Dacis pereuntibus urbem -ere. loci vix ad c. pertinent). 3, 16 causas infandaque proelia, Clio, -e virum (item -unt Musae sim.: HOMER. 1 iram [gr. Α Ι ἀείδε]. STAT. Theb. 4, 34 Fama ... -e viros. NEMES. cyn. 98. al.; cf. infra l. 75 sq.). SIL. 9, 261 culpam deflendaque facta ductori -unt (12, 389 STAT. silv. 5, 3, 235). 10, 503 talia dum -it Cinna Hannibali eqs. al. STAT. Theb. 5, 46. 5, 218. 11, 735 quid crimina gentis -ere, quid casus iuvat ostentare pudendos? silv. 3, 2, 40. 5, 3, 156 -ere doctus carmina Battiadae latebrasque Lycophronis atri Sophronaque implicitum tenuisque arcana Corinnae. HIL. trin. 1, 25 sextus ... liber omnem haereticæ assertionis fraudulentiam -it. VEG. mulom. 3, 3 nervorum ... numerus ... ac mensura -enda est (3, 2, 1 exponi. 3, 4 indicandus est numerus). MIRAC. Steph. 1 pr. (ad Tob. 12, 7 opera ... dei revelare et confiteri) ut opera dei ... in aperto -amus. VEN. FORT. carm. 10, 8, 1 praeconia -ere regum. et saepe. ② respiciuntur vaticinia et mysteria religiosa: CATVLL. 64, 325 accipe, quod laeta tibi -unt luce sorores (i. Parcae), veridicum oraculum (in comparatione de dictis imperatoris: CLAUD. 28, 37). VERG. Aen. 3, 252 quae ... mihi Phoebus Apollo praedixit, vobis Furiarum ego maxima -o. 3, 479 Ausoniae pars ... , quam -it Apollo. 6, 723 Anchises ... ordine singula -it: '...' (seq. oratio recta ut: VAL. FL. 1, 740 [in necyomantia] talia libato -bat sanguine Cretheus. al.). LIV. 5, 16, 10 oraculo -untur fata (LVCAN. 6, 590 STAT. Theb. 10, 162. CLAUD. 19, 37 [ironice de Eutropio]). VAL. FL. 4, 559 (vaticinatur Phineus Iasoni) sua -ere terris saecula (SIL. 3, 11 venientia. sim. 3, 630 seriem venturi ... aevi. STAT. Theb. 3, 627 ventura atque omne quod ultra est [625 arcana profari]. 4, 621 venturas ... vices et funera belli. al.). STAT. Theb. 10, 193 nox ... accommoda fraudi -itur augurio divum (dub. an recte huc referatur; fortasse cogites de nocte, quae bono omine intenditur). PS. APVL. Ascl. 19 magna tibi -o et divina nudo mysteria. IVVENC. 2, 555 (sec. Matth. 11, 27 cui voluerit filius revelare) deum patrem videbit, -et cui talia natus. IVVENC.(?) praef. pr. 8 aeternae -ens mysteria vitae Iohannes (HIL. trin. 9, 55. HIER. in Is. 29, 9/12 l. 61 aperire signacula et m. -ere scripturarum. al.; hucine PS. APVL. supra? cf. RVFIN. Orig. in Ios. 20, 6 p. 425, 21 cui revelat secreta et -it arcana deus [APRINC. in apoc. 4, 1 syn. reserantur]). HIL. in psalm. 118 phe 4 in euangeliis legis occulta et abscondita prophetica mandata ... -untur. trin. 9, 31 divinitatis nobis gloriam -ens sermo Christi. HIER. epist. 65, 5, 1 spiritu sancto futura Christi sacramenta -ente (in Ezech. 1, 3 CASSIOD. in psalm. praef. l. 60. al.) hom. Orig. in Luc. 38 p. 213, 9 speramus -ente deo aperiri posse quod latitat (cf. RVFIN. hist. 6, 23, 2 cui, quidquid arcanum ... in sacris litteris tectum est, -etur). al.

β -ere se vel mentem suam sim. (notione se patefaciendi sim.): IVVENC. 4, 564 vestram ... -ite mentem (respicitur Matth. 26, 66 quid vobis videtur?). CLAUD. rapt. Pros. 1, 215 Iuppiter ... Veneri mentis penetralia -it (sed var. l. nudat fortasse recte praetulit Hall, ad l., 1969, post alios). AVG. beat. vit. 2, 10 tibi ... verba defuerunt, ut non sicut Tullius te modo -res.

b cum enunt. interrog. (fortasse interrog. recta iuxta imperat. SEN. Herc. f. 1301; cf. VAL. FL. 5, 203 sub 1a β): VERG. georg. 4, 284 Arcadii ... inventa magistri -ere quoque modo ... apes tulerit cruor boum (IORD. Rom. 2 meo ... eloquio -am [antea: referam]. PS. VIGIL. THAPS. trin. 2, 41). Ov. met. 4, 680 -e requirenti nomen terraeque tuumque et cur vincla geras (fast. 4, 193 Musae, -ite ... , c.). 15, 622 -ite nunc Musae ... , unde eqs. (STAT. Theb. 5, 46. 244). fast. 5, 693 Mercuri, mihi pande ... , in Geminos ex quo tempore Phoebus eat. SEN. Ag. 404^{sq.} Herc. f. 1301 -e, quid fieri iubes? (SIL. 7, 346 SYMM. epist. 5, 43 SCHOL. Stat. Theb. 4, 773. et saepius). STAT. Theb. 1, 671 tu -e, quis Argos advenias (5, 244 silv. 5, 1, 95). CONSVLT. Zacch. 2, 1 p. 49, 20 -e, an sit tertia ... persona eqs. (sc. spiritus sanctus). enunt. supplendum videtur ex antecedentibus: SEN. Phaedr. 860 effare aperte, quis gravet mentem dolor.: haut -it ulli; maesta secretum occulit Phaedra. STAT. Theb. 1, 561 forsitan

... , quae sint ea sacra ... , exquirant animi; ... animos advertite, -am: postquam eqs.

c cum inf. vel acc. c. inf. (vix huc p. 199, 20sq.): ARNOB. nat. 7, 17 p. 363, 3 M. istud non ludere est, non confiteri, non -ere, quid sit deus nescire? HIL. trin. 8, 2 ut ea ipsa ... ridicula esse et inepta -amus (item acc. c. inf.: IULIAN. in Ioel 2, 26-27 [respic. IV reg. 18, 3-7] quem Ezechiam magno circa cultum dei studio ferbuisse fides -it annalium [gr. ἐδήλου]).

d cum oratione recta (per obi. praeparatam ad a relegavimus, e. g. p. 199, 41): CYPR. GALL. gen. 103 (gen. 3, 13 respondit) Eva sub haec -it: 'serpentis suasa loquellā accepi pomum'.

II intransitive: **?A** i. q. patere sim. (de PAVL. NOL. carm. 28, 55 v. p. 195, 8): HIL. (?) hymn. de Christo 43 (respic. Matth. 27, 51) vela templi scissa -unt (tuctur Feder; var. ll. pendens, pendunt sim.; pendent Meyer; templum ... -unt Walpole, Early Latin Hymns, ad l. haud inepte). MAR. VICTOR aeth. 3, 390 (ad gen. 13, 8sq.) nullo nam limite cuiquam discretus -bat ager. **B** i. q. extendi (sc. longiorin sim. fieri; fortasse per usum mediopass. [v. p. 193, 71] explicandum): MAR. VICTOR aeth. 1, 367 quae costa -ens varios mox et digesta per artus accepit formam mulieris, sc. Evae.

part. praes. -ens pro subst. masc. (accedit tamen obi.) p. 194, 24. 56.

p. p. p. ***passus**, -a, -um pro adi. notione originaria i. q. extentus, apertus sim. v. supra, e. g. p. 193, 47; huc relegavimus notionem secundariam q. e. aridus sim. (sc. de iis, quae ad siccandum strata erant, v. p. 196, 14; cf. NON. p. 11, 28 -um est proprie rugosum vel siccum [perperam affertur PLAVT. Stich. 369, v. p. 194, 11]; unde et uva -a dicta est, quod sit rugis implicata [afferuntur PLAVT. Poen. 312 LVCIL. 557]. fere pro syn. exstant infra aridus l. 42, rugosus l. 48. 74, siccus l. 46 [cf. l. 59. 62. 67]): 1 notione communi (sc. proprie praeter LVCIL. sub b): **a** uva -a (ordine inverso -a uva VAL. MAX. 9, 12 ext. 8 COLVM. 12, 59, 5 PLIN. nat. 31, 101. al.; de confectione agunt COLVM. 12, 16, 1sq. PLIN. nat. 15, 67 PALLAD. 11, 22; explanationes: PLIN. nat. 23, 15 u. -a, quam astaphida vocant [1, 23, 12 GLOSS.]. GLOSS. u. -a: σταφυλή, σταφίς [sim. al.]. desiccata. racemus tortus. huc referam contextu lacunis depravato SCHOL. Verg. Veron. georg. 2, 93 ['passo'] seu quod expandi solet πάνσα [i. -nsa? sed v. quae monuit Hagen ad l.]): PLAVT. Poen. 312 auscultat mihi modo ac suspende te.: siquidem tu es mecum futurus pro u. -a pensilis. CATO agr. 7, 2 quas uvas suspendas duracinas ... , vel ad fabrum ferrarium pro -is ea(e) recte servantur. 143, 3 pira arida, ... u. -as vilica habeat (item syn. aridus: PRIAP. 32, 1 infra. COLVM. 11, 2, 62 tempus est aridis u. ficisque conficiendis, de quibus quemadmodum -ae fiant, suo loco dicemus. 12, 58, 2). VARRO rust. 3, 16, 28 u. -am et ficum cum pisierunt, adfundunt sapatam (ad pascendas apes ut: COLVM. 9, 14, 16. PLIN. nat. 21, 82 u. -as siccave ficos). frg. Diom. gramm. I 486, 9. PRIAP. 32, 1 u. aridior puella -is (item in comparatione: CLAUD. 18, 111 -ā facies rugosior u.). VAL. MAX. 9, 12 ext. 8 -ae u. suco (narratur mors Anacreontis ut PLIN. nat. 7, 44 acino u. -ae). COLVM. 9, 13, 5 grana ... u. -ae cum rore Syriaco ... pinsitae dantur apibus laborantibus (item pro remedio est: SCRIB. LARG. 9 u. -am cum piperis albi granis ... dabimus: ... haec deducunt pituitam. 56 u. -ae sine granis tantum. 233 u. -a enucleata contusa [v. vol. V 2, 615, 42sq.]. al. PLIN. nat. 20, 162. 23, 15. al. PELAGON. 24, 2. et saepius). 12, 16, 3 quidam u. -am foliis ficulneis involvunt et adsiccant. 12, 44, 4 acina uvae in horreo suspensae paene tam dulcia quam est u. -a (item respicitur dulcedo: PLIN. nat. 15, 17). al. PETRON. 56, 9. 69, 6 turdi ... u. -is ... farsis. PLIN. nat. 15, 67 uvas in sole siccant -asque in aqua calida mergunt. al. AVR. Fronton. p. 61, 12 v. d. H. ITALIA num. 6, 3 (Lugd.) qui deo consecratus est, u. recentem et -am non manducabit (gr. σταφυλήν πρόσφατον καὶ σταφίδα, Vulg. u. recentes siccasque. inde HIER. in Am. 2, 12 l. 360 u. -am ac viridem. cf. VVLG. num. 6, 4 omnia, ab u. -a usque ad acinum [aliter Italia]). EDICT. imp. Diocl. 6, 92 L. u. -ae fabriles (cf. l. 40). 6, 93 u. -ae maximae. et al., saepius apud APIC. **b** varia: CATO agr. 125 murtam nigram arfacito in umbra; ubi iam -a erit eqs. (inde Plin. nat. 15, 123 siccata usque in ariditatem). VERG. georg. 4, 269 -os de vite racemos dare apibus aegris (PETRON. 135, 8 vers. 14). FEST. p. 253 ficus. PLIN. nat. 14, 16 a patientia nomen acinis datur -is (14, 41). CARM. de resurr. 364 propheta stupuit ... cineribus creta iacuisse corpora -is (dubitanter huc traximus coll. Vulg. Ezech. 37, 2 sicca ossa. 37, 4 ossa arida. an cogites de cineribus passim sparsis?). iocose transfertur ad senes macie torridos (cf. comparationes l. 47): LVCIL. 557 rugosi -ique senes (sunt qui ad patior referant).

2 notione deflexa: vinum -um, sc. de ipso liquore uva -a confecto (nisi intellegas subst. passum appositione additum; vix huc p. 201, 65): PELAGON. 89, 1 (inde VEG. mulom. 2, 131, 5) pastillos, quos ... in melle, oleo et v. -o ... deicies (sim. ibid. 2; sed in Hippiatr. gr. I p. 113, 9 adn. bis distinguuntur οἶνος et ἐψημα). MARCELL. med. 30, 17 veratrum potum ex v. -o (ibid. postea: potus ex passo). in explicatione glossarum: GLOSS. II 401, 28 πεπανός: maturus, mitis, -us (item III 263, 56 ad πέπανος, πέπειρος).

p. p. p. neutr. ***passum**, -ī pro subst. (aliter, sc. notione participii communi, p. 198, 79). derivatur a pati praeeunte VARRONE [Kruse]

-cta vel sponsa dici potest. SERV. Aen. 10, 722 -ctae coniugis hic ordo est: conciliata primo, dein conventa, dein -cta, dein sponsa): PLAVT. Trin. 1183 haec tibi -ctast Callicli . . . filia (CIC. Att. 5, 21, 2 cuius filio. TAC. ann. 1, 55, 3 alii. 2, 43, 2 Neroni. al.). VERG. Aen. 10, 722 -ctae coniugis ([SERV. v. supra]. OV. met. 14, 451 VAL. FL. 6, 44. 274). PRIAP. 16, 6 -cta puella viro est ([nisi depon., sc. indicata altera parte per dat. ut p. 20, 28]. OV. epist. 20 [21], 187. QVINT. decl. 343 p. 355, 10 alii destinatum, alii -ctam. al.). OV. epist. 8, 95 nec -cta marito intravi thalamos. 10, 92 tibi -cta fui. 15(16), 35 quam -igit lecto Venus . . . nostro. 19(20), 159 haec mihi se -igit, pater hanc tibi. LIV. 1, 2, 1 cui Turno -cta Lavinia . . . fuerat. PLIN. nat. 15, 136 Caesari. VAL. FL. 3, 495 thalamis virgine -cta (CYPR. GALL. gen. 957). HIER. epist. 22, 40, 1 -cta uxore. CLAUD. 10, 22 iungere . . . quam -igit socer. -cta pro subst. (accedit tamen dat. l. 18. 20): VERG. Aen. 10, 79 abducere -ctas (SERV.: id est sponsas). VELL. 1, 1, 3 -ctae eius, . . . Hermiones. VAL. FL. 5, 240 quemcumque procorum -cta petat Medea (Burman quicumque legens -cta ad foedera sponsalia refert). IVV. 6, 200 tibi legitimis -ctam iunctamque tabellis. IVVENC. 1, 139 coniugium nullo cum crimine -ctae. PRVD. c. Symm. 1, 258 haud sterilem certus sponsus fore iam sibi -ctam. 1, 471 sponsus foedera -ctae intercepta gemens. ENNOD. opusc. 3, 163 p. 373, 17 (in imag.). -ctus dicitur vir: VAL. FL. 6, 585 -cti coniugis. STAT. Theb. 3, 172 -ctum Phyllea. b obi. sunt variae res: CATVLL. 62, 28 conubia . . . , quae -igere viri, -igerunt ante parentes. VERG. Aen. 4, 99 -ctos . . . hymenaeos. 10, 649 thalamos . . . -ctos (cf. supra l. 12). PROP. 4, 3, 11 -ctae . . . noctes ([vel noctis, siquidem iure e lect. cod. N correctum; v. app. crit. et comm.]. OV. rem. 505). OV. epist. 6, 41 ubi -cta fides? ubi conubialia iura . . .? (19[20], 9 fast. 3, 485). ars 3, 462 gaudia -cta. met. 9, 722 -ctae . . . taedae. VAL. FL. 8, 154 nil tecum . . . -igere parentes. TAC. ann. 12, 5, 1 -ctum inter Claudium et Agrippinam matrimonium. HEGES. 1, 41, 7 quod Syllaeo Arabi -igisset nuptias Salome ([gr. 1, 534 γήμασθαι σπουδάζουσα]. OROS. hist. 3, 12, 3 Eurydice mariti morte [sec. Iust. 7, 4, 7 pacta depon.]). PRVD. apoth. 603 Ioseph, -cti cui cura pudoris.

B pro obi. accedit enunt. vel (acc. c.) inf. (addas fortasse CIC. Cael. 61): CIC. off. 3, 92 si quis . . . -igerit . . . , ne . . . uteretur (TAC. hist. 4, 54, 3 ann. 13, 14, 1. IVLLIAN. dig. 12, 2, 39 cum debitore . . . , ne . . . pecunia peteretur eqs. 46, 3, 34, 11 PAUL. dig. 2, 14, 27, 1 et 5. MARCIAN. dig. 20, 5, 7, 2 si -ctum sit a creditore, ne eqs.). LVCR. 1, 1023 (=5, 421) nec quos quaeque darent motus, -igere primordia rerum (item cum interrog.: SVET. rhet. 25, 9 [e vetere controversia] -igerunt, bolum piscium quanti emerent). LIV. 28, 21, 5 -cto inter se, ut victorem res sequeretur (34, 31, 8 ut . . . mitterem . . . , -igistis. SIL. 13, 264. TAC. hist. 2, 3, 1 ita -ctum, ut eqs. ann. 12, 15, 2 [ut om. M]. 15, 6, 1. al.; verbo suppl.: TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 576, 8 de officii distributione -igerunt, ut Paulus in nationes). 43, 21, 3 ob sides dare -igerant (item cum inf.: TAC. ann. 11, 9, 3 complexi dextras apud altaria deum -igere fraudem . . . ulcisci. 14, 31, 2. APVL. met. 2, 28, 1 mecum . . . grandi praemio [item indicatur pretium]: AVR. VICT. Caes. 8, 5 ab Sabino . . . sestertium milies -igerat . . . imperio decedere; de eadem re p. 206, 46]. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 5, 2 p. 756 [gr. 4, 382 συνθήκας πεποιημένοι]. GAIUS inst. 4, 147 (=INST. Iust. 4, 15, 3) quas res . . . pro mercedibus fundi pignori futuras -igisset (item acc. c. inf.: IVVENC. 4, 515 oscula . . . -igit sese contingere Christi Iudas).

C intransitive vel absolute (obi. suppl. VAL. FL.): LEX XII tab. 1, 7 ni ita pagunt (v. sub A1a. LIV. 32, 5, 4 -igerant). 8, 2 ni cum eo pacit (v. p. 205, 22; CIC. off. 3, 92 ab eo, quicum -igerat. accedit de: TERT. apol. 50, 7 cum gladio . . . de laude. VIR. ill. 43, 6 de redemptione . . . cum hostibus. OROS. hist. 3, 1, 7 cum hoste . . . de foederis condicione. 6, 2, 9 cum Sulla de pace [Liv. perioch. 83 pacem . . . fecit]). CIC. Q. Rosc. 26 die pactionem fecisse . . . ; non -igit. LIV. 22, 58, 5 pretium, quo -igerant dedentes sc. 38, 24, 8 tanti (gen. pretii). VAL. FL. 7, 652 si . . . terga ingerat ultro, qui -igit (sc. terga). VLP. dig. 24, 3, 22 pr. si, cum dotem daret pater . . . , in unum casum -igit (sim. ibid. iterum). COD. Iust. 4, 49, 2, 1 (a. 259) in bonae fidei contractu. CE 420, 13 (Puteolis) non ut votis -igi, me fata tulerunt.

II spectat ad scribendum, dicendum, canendum (ex imagine litterae, quae in cera figitur [cf. p. 208, 8], transfertur ad carmina componenda [cf. l. 78sq.]; spectat ad librum non poeticum l. 76. p. 208, 22. 30, ad cantum ore prolatum p. 208, 2. 22. 36, ad instrumentum musicum sub A3): A accedit obi., quo significatur: 1 forma dicendi, canendi sim. (de fretis p. 208, 1; vi scribendi p. 208, 8): ENN. ann. 299 tibia musarum -it melos (AVSON. 200, 34 p. 60 P. -e . . . flebile, Musa, melum). CIC. Att. 2, 6, 2 ἀνέξδοτα (i. opus historicum) . . . Theopompio genere . . . -entur. fam. 16, 18, 3 an -is aliquid Sophocleum? LVCR. 1, 25 quos versus ego de rerum natura -ere conor (PAUL. FEST. p. 221 quod in illis paginis v. -untur, id est figuntur [cf. p. 205, 54sq.]. GELL. 13, 21, 1 CONSTANT. epist. ad Opt. Porf. 9 ENNOD. carm. 2, 146, 5. cf. DIOM. gramm. I 473, 10 [=502, 25] in -enda versificatione). 1, 933 obscura de re tam lucida -o (pando var. l.) carmina (item 4, 8 [ubi pando var. l.]. MART. 3, 38, 7 -entur c. TAC. ann. 13, 3, 3 c. -endis. SER. SAMM. 1 salutiferum, quod -imus,

. . . c. OPT. PORF. carm. 22, 7. al. PRVD. perist. 6, 156 c. freta . . . -ant. ENNOD. carm. 2, 109, 3 -entem c. labris. al.). HOR. epist. 1, 18, 40 poemata (ars 416). MART. 11, 3, 7 chartas (tangere pars codd.). OPT. PORF. carm. 25, 3 scrupea -entes Musae (in hoc carmine verba miscentur varia et obscura ratione, ita ut scrupea etiam ad carmina referri possit; v. Polara ad l.). al. SIDON. epist. 9, 13, 4 paria (nisi ad 2). 9, 15, 1 vers. 42 stupenda. al. obi. est littera sim.: COLVM. 10, 252 ceu littera . . . -itur in cera . . . mucrone . . . , sic et humo . . . (pung-, ping- var. ll.) puncta libet (ss. discipulis, qui magistrum graphiis infixis vexaverunt; ad metaphoram scribendi v. Thraede, Stud. zu Spr. und Stil des Prud., 1965, 138). 2 res dicendo, canendo prolata, praedicata (dub. CARM. Cic. Tusc. 1, 34 = ENN. var. 16, v. p. 205, 44): VAL. MAX. 2, 1, 10 maiores natu in conviviis ad tibias egregia superiorum opera carmine comprehensa -bant (v. Vahlen, Opusc. acad. II, 1908, 135sq.). OPT. PORF. carm. 2, 8 -ere versu ista (9, 17. PAUL. PELL. 18 v. tua dona canentem -ere). 21, 2 nostra -et tua iussa Camena. 21, 14 omnia. PRVD. cath. 9, 3 hunc Christum. 9, 7 facta . . . et . . . miracula. 9, 84 -e vexillum (83 dic tropaeum). perist. 4, 148 senatum (i. martyras) -ere psalmis. 4, 153 Publum -at (pand- var. l.) chorus. subi. est res: MARCELL. med. carm. 6 quod . . . empirica -it, hoc liber iste tenet. VEN. FOR. carm. 2, 2, 1 -e, lingua, gloriosi proelium certaminis. CE 2165, 14 (Afr.) nomen vite pagat ho(nor) (i. titulus honorificus celebret nomen; vix ad l. 7sq.). 25 ? 3 audacius, obi. est instrumentum canendi (cf. p. 205, 60): AMBR. in psalm. 1, 11 quid igitur psalmus nisi virtutum est organum, quod sancti spiritus plectro -ens propheta . . . caelestis sonitus fecit in terris dulcedinem resultare? (tangens suspicatur van Leijenhof coll. Ps. Aug. serm. 180, 1 plectris organum tangens resultat David).

B absolute et obi. suppl.: CIC. Att. 2, 14, 2 de -endo . . . fieri nihil potest (spectat eodem ac p. 207, 76). TAC. ann. 14, 16, 1 quibus aliqua -endi facultas erat. AMBR. in psalm. 38, 1, 1 Idithun -endi sollertissimus praecinebat psalmos. PRVD. apoth. 379 Hebraeus -it (ping- var. l.) stilus, Attica copia -it, -it et Ausoniae facundia . . . linguae (sc. Christum). perist. 5, 324 carcerarius martyrem videt . . . obambulantem -ere (spectat ad 313 psallentis).

III spectat ad varios modos figendi, infigendi sim. (litteram v. sub IIAI): A usu vario: 1 strictius, sc. notione figendi servata: a proprie: PACVV. trag. 218 tosillam pegi . . . in litore. LIV. 7, 3, 5 praetor maximus clavum -at (-at fortasse legis vetustae, quae affertur, proprium, cum antea eadem res voce figendi significetur; cf. vol. III 1329, 16sq.). PAUL. FEST. p. 108 v. p. 205, 57. COLVM. 4, 16, 3 medio interordinio -etur palus (4, 22, 2). 4, 33, 2 harundines ab latere castanearum -untur. TERT. nat. 1, 18, 10 si crucem . . . nullus adhuc . . . -igit (i. in terra fixit). ? suppl. obi. rei figendo annexae: INSCR. Journ. Rom. Stud. 52, 1962, 192 n. 6 (Brit.), si recte suppletur pa(ngit), i. affigit, sc. laminam argenteam in pariete templi. b metaphorice de finibus determinandis (quasi palis vel lapidibus infixis; nisi ad I referendum): CIC. Pis. 37 finibus provinciae, quos lex cupiditatis tuae, non quos lex generi tui (i. Caesaris) -igerat. leg. 1, 56 terminos, quos Socrates pegerit (pepig-, pereg- var. ll.; huc refert Kenter ad l.). c singulariter oscula -ere (sec. oscula figere, v. vol. VI 1, 710, 77sq. 711, 15sq.; nisi ad pactum nuptiale referendum, v. sub IA2): ANTH. 941, 86 Concordia . . . iungere nunc dextras, nunc o. -ere mandat (cf. fortasse v. 92 fixum foedus).

2 laxius, sc. notione (alicubi) ponendi, collocandi: CIRIS 14 si me . . . -ret arce (de textu et variis coni. v. app. crit.). TERT. adv. Val. 20 p. 199, 3 Paradisum, archangelum quartum, supra caelum tertium -unt Valentiniani (nisi pro verbo dicendi intellegendum).

B cum respectu serendi, plantandi (v. etiam p. 205, 54. 58. 62. 66): 1 obi. est planta sim. (obi. suppl. VARRO, CIL; vineam sim. v. sub 2): a proprie: VARRO ling. 5, 134 pala a -endo (inter instrumenta serendi). rust. 1, 43 item -itur inserendo cytisum. FEST. p. 213 plantae -i dicuntur (PAUL. FEST. p. 108 v. p. 205, 58). COLVM. 3, 3, 12 vicena milia malleolum . . . inter ordines -imus (3, 5, 3. 3, 16, 2. 3, 17, 3. 3, 18, 6. 11, 2, 18). 3, 18, 1 quo pastino semina -untur (5, 10, 14 [repang- var. l.]. arb. 3, 3 [ping- var. l.]. PALLAD. 5, 3, 3). 4, 30, 4 perticae cacuminum . . . -untur eo usque, dum ad solidum demittantur. 11, 2, 42 eam taleam . . . cum panxeris. al. PLIN. nat. 17, 156 surculi intorti -untur. SVET. Galba 1 ramulum. ibid. alias laureas. CIL XIII 1623 ('ex auctoritate . . . Hadriani') nemini arandi, serendi -endive ius est intra id spatium agri. PALLAD. 2, 10, 3 sarmenta (3, 9, 5. 3, 9, 9. 3, 9, 10 -cturus est [panct- var. l.]). 2, 13, 8 vites. 2, 14, 1 quae iam -nctae (pact- var. l.) sunt radices. 12, 7, 23 nuce iuglandes. al. b obi. mutato (per synecdochen): TERT. pall. 3, 6 tunicam -ere et serere (t. ponitur pro herbis, e quibus conficitur). c per imaginem surculi deferendi: TERT. apol. 9, 18 filios -ere (cf. Min. Fel. 31, 4 liberos seritis). pall. 2, 6 ut . . . velut ex surculis . . . populi de populis, urbes de urbibus . . . -rentur. PETR. CHRYS. serm. 164, 4 legem -ere (sparg- var. l.), gratiam serere (comparatur deus cum agricola; aliter p. 206, 14).

2 obi. est humus sim. (nec non de hortis sim. instituendis): a proprie: PROP. 3, 17, 15 seram vites -amque ex ordine colles. [Frühcke]

CALP. ecl. 2, 49 vulsis radicibus arida tellus -itur (pand- var. l.). FRONTO p. 214, 13 v. d. H. hortus, qui crebro -itur. TERT. anim. 30, 3 harenae seruntur, saxa -untur (pand- *Wissowa frustra, v. Waszink ad l.*). PALLAD. 2, 13 tit. -endis vineis (IVLIAN. in Am. 9, 14 quod . . . -rent v. [sec. Vulg. plantabunt]). MAR. VICTOR aleth. 1, 226 paradisus . . . -itur (pand- var. l.; *pendet ex gen. 2, 8 plantaverat.*) **b** in imagine: CHALC. transl. 47^A quasi quoddam seminarium philosophiae -ens (pand- var. l.) *recordatio temporis (gr. aliter).*

Cum respectu conficiendi: OPT. PORF. carm. 26, 19 (*loquitur ara, cuius imago varia longitudine versum formatur*) me metra -unt de Camenarum modis. AMM. 24, 7, 4 *naves profuturas -endis pontibus.* CYPR. GALL. deut. 100 qui culmina -it ([*ad deut. 22, 8 aedificaveris domum*]). GILD. Brit. 3 chron. III p. 28, 15 murorum, turrium . . . , domorum, quarum culmina . . . porrecta in edito forti compage -bantur).

p. p. p. f. pro subst. **pācta**, -ae f. v. p. 207, 14.

p. p. p. n. pro subst. ***pāctum**, -i. de origine v. CASSIOD. *infra. notatur p:* PROB. litt. sing. gramm. IV 274, 25 p. c.: . . . -um conventum (*in edicto perpet.*). NOT. Tir. 43, 28. de *notione (v. etiam IAI et 3)*: EXC. Bob. gramm. I 544, 23 -um *συνθήκη* (HIER. epist. 106, 50, 6 apud Graecos *συνθήκη* -um dicitur). EVCHER. form. 9 p. 52, 6 -um: *confoederatio gratiae divinae cum homine.* CASSIOD. in psalm. 118, 158 -um est inter dissidentes affectu gratiae definita condicio, a pace dictum, quasi pacis actum; unde merito utriusque legis (*i. veteris et novae*) constitutum -um vocatur *eqs.* GLOSS. -um: *σύμφωνον ἤτοι συνθήκη. ὁμολογον, σύμφωνον, διάλυσις.* conventum. iudicium (ind- trad.), decretum. *legitur vix iam in LEGE XII tab. (v. sub IBI), loco inter part. et subst. ambiguo apud PLAVTVM, ceterum inde a RHET. Her., CIC., SALL., NEP., PROP., OV., LIV., saepissime in sermone iuris (ubi minus frequenter pactio); frequentia insigni etiam in libris vet. testamenti ab Hier. translatis (cf. p. 211, 75); abiit in sermonem graecum.* [it. patto; *raet. or. pate, occ. pach; hisp. vet. pecho; a pacta (f. sg. ex n. pl.): prov. vet. pacha, var. dial. francoprov., prov. or.; cat. (mallorc.) peyta; fortasse hisp. pecha et port. peita. cf. M.-L. 6138. Battisti-Alessio IV 2808. Wagner II 236. Wartburg VII 461 sqq. Corominas III 703. Machado² III 1783. St.] [*confunditur saepius cum factum, e. g. OV. met. 11, 135 fast. 4, 817 IVVENC. 3, 579; falso trad. -a pro facta ITALIA psalm. 27, 4 (cod. 136 Cas.), ubi postea recte facta, gr. bis ἔργα, Vulg. opera (v. Rev. Bénéd. 89, 1979, 175 sq.). cum -o pro compacto codd. plerique Cic. Att. 10, 12, 2.]**

i. q. **conventio**. sc. de actione, qua duo vel plures inter se consensum quendam constituunt; inde etiam de condicionibus conventionis, maxime AVG. serm. 211, 1, 1 sub IAA, TERT. sub IBI, pleraque sub IIC2; de consensu communi v. sub IB2; *transfertur ad res, de quibus conventum est, e. g. p. 210, 82. 84. 211, 5. 212, 12.*

I exempla notionis: A generalia quasi praefanda: 1 *definitiones, divisiones sim. (v. etiam supra l. 20 sqq.; ad rem v. etiam synonyma q. s. conventum, pactio et praecipue Vlp. dig. 2, 14, I, 3 conventionis verbum generale est et ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendique causa consentiunt, qui inter se agunt eqs.):* RHET. Her. 2, 13, 19 *ius constat . . . ex his partibus: natura, lege, consuetudine, iudicato, aequo et bono, -o (eodem spectant: CIC. inv. 2, 67 -um, par, iudicatum [sim. 2, 162]. QVINT. inst. 7, 4, 6 in lege, more, iudicato, -o. IVL. VICT. rhet. 4, 5 p. 390, 19 natura iustum, more iustum, -o iustum).* 2, 13, 20 *ex -o ius est, si quid inter se pepigerunt. ibid. -a sunt, quae legibus observanda sunt (affert XII tab. p. 206, 9) . . . ; sunt item -a, quae sine legibus observantur ex convento, quae iure praestare dicuntur.* CIC. inv. 2, 68 -um est, quod, inter quos convenit, ita iustum putatur, ut iure praestare dicatur. 2, 162 -um est, quod inter aliquos convenit. FLORENT. dig. 2, 14, 57, 1 *si ex altera parte in rem, ex altera in personam -um conceptum fuerit eqs. (VLP. dig. 2, 14, 7, 8 -orum quaedam in r. sunt, quaedam in p.). VLP. dig. 2, 14, 1, 2 (v. p. 24, 78 et cf. 46, 4, 8 pr. non esse -um, cum consensum paciscendi non habuerit).* 50, 12, 3 pr. -um est duorum consensus atque conventio (*disting. pollicitatio*). PAVL. dig. 2, 14, 27, 2 *in stipulationibus ius continetur, in -is factum versatur (ad rem cf. p. 210, 7).* IVL. VICT. rhet. 4, 5 p. 390, 23 *lege vel -o iustum est, in quo consideratur, an non sit prohibitum; nam si scriptum praetenditur, alius erit status eqs. ISID. orig. 5, 24, 18 -um dicitur inter partes ex pace conveniens scriptura, legibus ac moribus comprobata. ibid. 19 alii dicunt -um esse, quod volens quisque facit (opp. placitum).*

2 *de iure -orum quaedam potiora (ad rem v. Kaser, Röm. Privatr. I² 527; Condanari-Michler, RE XVIII 2, 2127 sqq.):* EDICT. praet. perpet. Vlp. dig. 2, 14, 7, 7 -a conventa, quae neque dolo malo neque adversus leges, plebis scita, senatus consulta, decreta edicta principum . . . facta erunt, servabo (*huc spectat COD. Iust. 2, 3, 29, 1. cf. PAVL. dig. 2, 14, 27, 4 -a, quae turpem causam continent, non sunt observanda. sent. 1, 1, 4^a -um contra ius aut constitutiones aut senatus consulta interpositum. sim.: COD. Iust. 2, 3, 6 [a. 213]. CONSVLT. 4, 8 [pendet ex Paul. sent. 3, 4B, 2, ubi -a om.]. COD. Iust. 2, 3, 30, 3). GAIUS inst. 4, 119 (*agit de exceptione 'si . . . non convenit, ne ea pecunia peteretur'*) ne aliter iudex eum condemnet, quam si nullum -um*

conventum de non petenda pecunia factum fuerit. dig. 2, 14, 28 pr. *contra iuris civilis regulas -a conventa rata non habentur.* PAVL. dig. 2, 14, 38 *ius publicum privatorum -is mutari non potest (cf. 2, 14, 42 -is . . . privatorum formam iuris fiscalis convelli non placuit. VLP. dig. 50, 8, 2, 8 ius rei publicae -o mutari non potest).* 46, 3, 95, 4 *naturalis obligatio . . . iusto -o . . . ipso iure tollitur. VLP. dig. 2, 14, 7, 5 (quater) ne ex -o actio nascatur (PAVL. dig. 2, 14, 6 interdum ex -o a. nascitur vel tollitur, quotiens lege vel senatus consulto adiuvatur. sent. 2, 14, 1 ex nudo . . . -o inter cives Romanos a. non nascitur [inde COD. Herm. 4, 1]. al.; cf. VLP. dig. 19, 5, 15 ex -o actionem non oriri).* 2, 14, 5, 7 *solent . . . ea -a, quae postea interponuntur, parere exceptiones (cf. PAVL. dig. 2, 14, 27, 2 prius -um per posterius eliditur. ibid. postea posterius -um potest renovare primum contractum. sim. al.).* PAVL. dig. 2, 14, 17, 1 *quaedam actiones per -um ipso iure tolluntur. sent. 1, 1, 3 -o convento Aquiliana stipulatio subici solet (eodem spectat: COD. Theod. 2, 9, 2 ubi -um conscriptum est atque Aquiliana stipulationis vinculis firmitas iuris innexa. cf. PAVL. sent. 2, 22, 2 omnibus -is stipulatio subici debet, ut ex stipulatu actio nasci possit. de eadem re COD. Iust. 2, 3, 7 a. 213. 2, 3, 11 a. 229. sim. al.).* COD. Iust. 2, 3, 20 (a. 293) *dominia rerum non nudis -is transferuntur. al.*

3 *syn. et iuxta pos. notabiliora (cf. pacis -um p. 213, 60):* CIC. Caecin. 51 -i et conventi formula (*persaepe, v. vol. IV 843, 68 sqq., ubi non disting. inter seriem et formulam bimembrem qua saepe utuntur iurisconsulti; cf. FEST. p. 372 ex conventionem et -o [QVINT. decl. 336 p. 322, 17 c. -orum. POMP. dig. 13, 7, 8, 3 -i c. al.]). LIV. 9, 11, 2 *syn. sponsionis (AVG. serm. 56, 9, 13). SEN. contr. 9, 3, 7 opp. testamento (sed syn. ITALIA Is. 28, 15 [Hier. ad l.]. cf. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 26, 26 quod, ubicumque in graeco 'testamentum' legimus, ibi hebraeo sermone sit 'foedus' sive '-um' [sim. AVG. loc. hept. 1, 68 amat scriptura testamenti nomine -um appellare. v. etiam p. 211, 27. 61. 62. 75]).* contr. exc. 6, 1 *foedus et . . . -um (SIL. 2, 274 f. que fidesque eqs. 4, 504. 12, 679. al.; cf. AMM. 20, 8, 5 foederum -o. RVFIN. Orig. in gen. 3, 6 p. 48, 16 foederis . . . -um).* STAT. Theb. 11, 365 -a fideque (*cf. l. 33. p. 213, 39 et AVG. serm. 212, 1 -o fidei inter mercatores [de symbolo christ.: PETR. CHRYS. serm. 59, 1. 2. 60, 18]).* GELL. 20, 1, 54 -um atque conductum. VLP. dig. 2, 14, 1, 2 (*explicatur per placitum, quod iuxta ponitur AVG. conf. 8, 8, 19 serm. 56, 9, 13. 58, 6, 7. 211, 1, 1. al.; cf. CIC. Verr. sub BI).**

4 *exempla, quibus -um scriptum illustratur (sed: scriptura non existente COD. Iust. 2, 3, 17 a. 286):* CIC. Caecin. 51 -i et conventi formula ([*postea: qui scripserunt*]). OV. epist. 19 [20], 153 *recitetur f. -i). part. 130 (inter scripta enumeratur. cf. QVINT. inst. 7, 5, 6 de testamentis, -is, stipulationibus, omni denique scripto).* SEN. contr. exc. 6, 1 *syn. chirografum (item: AVG. serm. 58, 6, 7 LEO M. serm. 51, 7). SEN. benef. 3, 15, 1 utinam . . . nec -a conventaque impressis signis custodirentur.* APVL. apol. 92, 1 (*-um tabulis inscriptum videtur. cf. VVLG. deut. 9, 9 tabulas -i. AVG. serm. 278, 9, 9 tabulas . . . et . . . -um).* SCAEV. dig. 12, 6, 67, 3 -um, quod . . . adscribi solet eqs. PAVL. dig. 17, 2, 71 pr. *de ea re . . . in -o convento . . . proscripterunt. COD. Iust. 2, 3, 15 (a. 259) -um . . . dotali instrumento comprehensum. COD. Theod. 2, 9, 2 -um conscriptum (Ps. PROSP. carm. de prov. 944). 2, 9, 3 pr. (v. INTERPR.: quae . . . scriptura testatur).* AVG. serm. 211, 1, 1 -um . . . fecimus et condicionem . . . subscripsimus. GREG. M. epist. 3, 66^a (=9, 82) -orum . . . pagina. ISID. orig. 5, 24, 18 v. sub I.

B exempla sec. genera -orum disposita: 1 *in universum (sc. de qualibet conventionem; selecta inde a SEN.; vix iam LEX XII tab., v. p. 205, 23):* PLAVT. Aul. 260 *scio, quo vos soleatis pacto perplexari: -um non -um est, non -um est (ambiguum inter part. et subst.; spectat ad stipulationem v. 256, cf. 258 convenisse).* CIC. Verr. I 16 *mansit in condicione atque -o (antea: redemptio iudicii. Ps. ASCON. Verr. p. 209, 26 et 29 explicat placito). Caecin. 51 -i et conventi (cf. de orat. 2, 100 -a, conventa, stipulationes [in serie sim.: 2, 116 part. 130]. v. etiam sub A3). OV. met. 4, 91 -a placent (locum conveniendi statuerunt Thisbe et Pyramus). SEN. contr. 9, 3 (thema) -um interpositum est (agitur de liberis expositis ut: 9, 3, 2. 9, 3, 7 plures liberos in testamento habeo quam in -o). QVINT. decl. 343 p. 354, 4 *pactus sum; hoc -um non servatur. FRONTIN. strat. 2, 5, 41 inique . . . et contra -um facis (sc. qui provocatus ad pugnam comitem adducis).* VERVO Fronto p. 124, 16 v. d. H. -o . . . , quod inter nos . . . intercessit (sc. non suscensendi. cf. p. 124, 19 -i memoriam). GELL. 5, 10, 8 *petere institit ex -o mercedem Protagoras a discipulo (de eadem re: 5, 10, 10. 5, 10, 14 APVL. flor. 18, 27). APVL. apol. 92, 1 repetitionem pecuniae filiis Pudentillae -o datam (v. F. Norden, Apuleius . . . und das röm. Privatr., 1912, 183). TERT. adv. Marc. 4, 6 p. 433, 12 huius -i et huius praescripti (de condicionibus disputationis quasi litis; hinc fortasse explicandum: CARM. adv. Marc. 5, 180 haec illi -o celant noluntque fateri admissi factum Iudaei negantes Christum deum [nisi i. q. compacto]). IVVENC. 3, 579 mercedis portio . . . redditur et -i servantur iura (cf. Matth. 20, 2 conventionem). 3, 724 mercedis -a reposit is, qui vineam locaverat (i. mercedem pactum). SORT. Sangall. 24, 8 *ad -um venies, nam non vinces. AVG. serm. 212, 1 symbolum inter se faciunt mercatores, quo eorum societas -o fidei teneatur* [Frühlke]**

(item explicat symbolum: PETR. CHRYS. serm. 62, 3. v. infra l. 80). *al.* per graecismum de tessera militari (cf. Rev. Bénéd. 89, 1979, 169 sq.): ITALA II Macc. 13, 15 (recc. LX) dato suis -o 'dei victoriam' (gr. σύνθημα, Vulg. et aliae vers. signo). *de regulis grammaticae*: AVG. conf. 1, 18, 29 -a litterarum et syllabarum accepta a prioribus locutoribus (postea: sonorum vetera placita).

2 *spectat ad pacem, foedera sim. (sc. quae fiunt inter duces, populos sim.; respicitur status internus l. 31; exempla selecta)*: SALL. epist. Mithr. 7 -o vitam dederant victores filio Philippi. hist. frg. inc. 24 quae -a in conventionem non praestitissent (ad usum bellicum refert Don. Ter. Eun. 467, 2). PROP. 4, 4, 82 Tarpeia convenit hostem, -a ligat -is (nisi m.) ipsa futura comes (de eadem: LIV. 1, 11, 9 ex -o tradendi). LIV. 1, 27, 3 -o transitionis Albanorum (TAC. hist. 2, 99, 2). 5, 27, 6 nobis cum Faliscis, quae -o fit humano, societas non est. 22, 23, 4 ut occulti alicuius -i ea merces videri posset (Hannibal agro Fabii pepercit). 26, 24, 16 -a cum Hannibale... respicere Philippum (nisi mera vi participiali). VAL. MAX. 5, 6 ext. 4 (inter Carthaginem et Cyrenas). SEN. Phoen. 280 -i fides (inter Etroclum et Polynicem ut: 462 STAT. Theb. 11, 365). SIL. 1, 5 sacri... perfida -i Carthago. 1, 116 Martem cohibentia -a. 1, 294 libertas populis -o servata. 1, 693 Hannibal surdus... -orum. 2, 274 foedusque fidesque... iurataque -a parentum. TAC. hist. 3, 70, 1 (inter Vitellium et Sabinum). ann. 3, 60, 3 sociorum -a. GELL. 20, 1, 54 -um atque conditum cum rege populi Romani. ITALA gen. 26, 28 (Rufin. Orig. in gen. 14, 3 p. 125, 6) fiat coniuratio inter nos Philistaeos et inter te Isaac et constituamus tecum -um, ne eqs. (gr. διαθήκη, Vulg. foedus; cf. AVG. loc. hept. 1, 97 amant scripturae pro -o ponere testamentum). I Macc. 10, 26 (rec. L = VVLG.) servastis ad nos -um (gr. συνθήκας, rec. B sponsionem pacis). AMM. 16, 12, 26 armatorum milia partim mercede, partim -o vicissitudinis reddendae quaesita. *et saepius. respicitur status internus societatis et ecclesiae (sc. consensu communi partus)*: AVG. civ. 4, 4 p. 150, 22 D. manus... hominum... -o societatis astringitur (cf. conf. 3, 8, 15 generale... -um est societatis humanae oboedire regibus suis). RVSTIC. Conc. I 4 p. 63, 28 -o vel pace ecclesiastica (gr. I 1, 3 p. 37, 23 συνβιβασμοῦ, cf. I 3 p. 177, 4 placito).

3 *spectat ad sponsalia, nuptias (et inde ad similes coniunctiones; exclusimus conventiones de dote factas)*: OV. epist. 19(20), 153 recitetur formula -i. *ibid.* 157 verba altera -i. VAL. FL. 8, 401 sacri... -i religio dulcisque... primordia taedae. STAT. Ach. 2, 69 genialia rumpi -a. IUV. 6, 25 conventum... et -um et sponsalia... paras. TAC. ann. 6, 45, 3 iuvenem... -o... matrimonii vincire. APVL. met. 4, 26, 5 adolescens... mihi pigeratus votisque nuptialibus -o iugali... destinatus. IVVENC. 1, 143 servat sponsalia -a Ioseph. AVG. nupt. et concup. 1, 11, 12. serm. 278, 9, 9 contra illas tabulas facies et contra -um (sc. uxore abutens, cf. supra p. 26, 33 sqq.). CARM. adv. Marc. 5, 76 debita reddere -o iussit Paulus (I Cor. 7, 3. antea: nubere). *al.* transfertur ad similem coniunctionem: AMM. 14, 4, 4 Saracenis uxores... mercennariae conductae ad tempus ex -o. AVG. bon. coniug. 4, 4 p. 193, 6 -a ac placita adulterina. conf. 4, 2, 2 -um libidinosi amoris. haer. 87 mas... et femina sub continentiae professione simul habitantes puerum et puellam sibi adoptabant in eiusdem coniunctionis -o successores suos futuros.

4 *fit conventio cum deo, deis: a cum deis paganorum*: OV. met. 2, 818 Aglauros dixit 'hinc ego me non sum nisi te motura repulso.' 'stemus' ait '-o' velox Cyllenius 'isto!' 11, 135 Bacchus -i (facti trad.)... fide... munera solvit Midam restituens. LVCAN. 6, 493 cuius commercia -i obstrictos habuere deos? (sc. magicis artibus). ITALA exod. 23, 32 (Aug. loc. hept. 2, 111) non dispones illis et diis eorum -um (gr. διαθήκη, Vulg. foedus). *b cum deo Hebr. vel Christ. (Itala praefert vocem q. e. testamentum, cf. Hier. sub A3 et Aug. loc. hept. 6, 13 -um pacis testamentum vocat scriptura more... suo)*: ITALA gen. 9, 15 (Respons. Rom. Migne 78, 749^c) -i mei recordabor (sc. deus; gr. διαθήκης, Vulg. foederis, aliae vers. testamenti). iud. 2, 20 (Tert. scorp. 3) transgressi sunt gens ista -um meum, quod disposui patribus eorum (gr. διαθήκη, VVLG. irritum fecit... -um meum, quod pepigeram cum p. e., Aug. quaest. hept. 7, 17, 2 testamentum). psalm. 77, 57 (cod. 400, cf. VVLG.) non observaverunt -um (gr. ἡσυνθήκασαν, VVLG. serv-, aliae vers. om. -um). 118, 158 (Hil. ad l. resch 8 al.) vidi non servantes -um (gr. ἀσυνθεοῦντας, Vulg. praevaticantes, Veron. insensatos). CONC. Ilib. a. 305 Mansi 2, 8^A virgines, quae se deo dicaverint, si -um perdiderint (prodvar. l.) virginitatis. VVLG. num. 18, 19 -um salis, sc. offerendi (II par. 13, 5). Ier. 31, 32 non secundum -um, quod pepigi cum patribus vestris eqs. (Hier. ad l. quod... -um' pro 'testamento' ponimus, Hebraicae veritatis est eqs.; cf. etiam textum scripturae ab Hier. allatum). *et saepe*. RVFIN. Orig. in gen. 3, 6 p. 48, 16 hoc est... signum fidei, quod inter deum et hominem aeterni foederis continet -um (explicat circumcisionem). NICET. symb. 13 p. 51, 24 B. retinete... -um, quod fecistis cum domino, id est hoc symbolum (item de symbolo: PETR. CHRYS. serm. 57, 16 vitae [58, 2]. 59, 1 fidei [59, 2. 60, 18]. 59, 18 spei. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 36, 1 symbolum, quod graeco eloquio et -um solet et collatio nuncupari). AVG. conf. 8, 8, 19 quod non irem in placitum et -um tecum (de conversione). c. Pelag.

1, 14, 28 -o illo cotidianae orationis, ubi dicimus 'dimitte, sicut dimittimus' (de eadem re: serm. 56, 9, 13 sponsionem... -um et placitum. 58, 6, 7 -um et placitum firumque chirographum. 58, 7, 8. 83, 4, 4. 211, 1, 1 -um et placitum cum deo fecimus et condicionem solvendi debiti in cautione subscripsimus). *al.* Ps. AVG. serm. ed. Mai 146 cautionem... et -um in baptismo cum Christo fecimus, ut eqs. *al.* per hebraismum de loco conveniendi (sc. dei cum populo, v. Rev. Bénéd. 89, 1979, 170 sqq.): HIER. psalt. sec. Hebr. 74, 4 in medio -i tui (cf. formas hexaplares Aq. συνταγής, Symm. συναγωγής. item de loco Psalt. Rom. atrio; de tempore festo Vulg. sollemnitatis sec. gr. εορτής). per imaginem syngraphae (sec. Col. 2, 14): LEO M. serm. 51, 7 qui peccati chirographum et praevaticationis -a dirumpit (55, 3 sanguis... agni antiquae pr. -a delebat).

5 *fit pax vel conventio cum rebus et cum animali (sc. Leviathan)*: ITALA Is. 28, 15 (Hier. ad l.) fecimus testamentum cum inferno et cum morte -um (gr. διαθήκη... συνθήκας, VVLG. foedus... -um. *sim.* VVLG. Is. 28, 18). CARM. laud. dom. 66 cuius Christi venerabile -um nexum lege pari summumque imumque (i. elementa *sim.*) peraequat. VVLG. Iob 5, 23 cum lapidibus regionum -um tuum (sc. ne noceant; allegorice explicat PHILIPP. ad l. p. 630^B -um solidae charitatis). 40, 23 numquid feriet tecum -um Leviathan (sc. sicut animal domesticum). Ier. 33, 20 -um meum (i. dei) cum die et -um meum cum nocte (cf. 33, 25 si -um meum inter diem et noctem et leges caelo et terrae non posui [Itala Cassiod. in psalm. 32, 11 testamentum]).

6 *fit conventio cum diabolo (Leviathan v. sub 5): a per renuntiationem*: TERT. anim. 35, 3 fraudatorem, ... -i transgressorem (antea: eam inire concordiam cum diabolo, quae deputetur ex fidei conventionem; pactus es... renuntiasse ipsi et pompae... eius eqs.). HIER. epist. 130, 7, 14 secundo post baptismum gradu inisti -um cum adversario tuo dicens ei: 'renuntio tibi, diabole, eqs.' (postea: foedus, quod pepigisti). in Matth. 5, 25 l. 591 in baptisate... -um inire cum diabolo eqs. (eandem parabolam aliter explicat hom. Orig. in Luc. 35 p. 201, 26). in psalm. 9 p. 23, 5 (antea: quando baptizamur renuntiantes diabolo... foedus... cum eo facimus eqs.). *b per nexum peccati (aliter LEO M. sub 4b)*: Ps. PROSP. carm. de prov. 944 impia non oberunt cum saevo -a tyranno, captiva conscripta manu.

II *grammatica notabilia selecta: A iuncturae verbales: 1 per casus: a nom.*: ALF. dig. 23, 4, 19 hoc... -um ita valet (SEN. Phoen. 462 PROC. dig. 23, 4, 17 SCAEV. dig. 23, 4, 31 PAVIN. dig. 18, 1, 72 pr. al.). OV. met. 4, 91 -a placent. PROC. dig. 46, 3, 82 cum -um conventum nullum intercessisset (VERVS Fronto p. 124, 16 v. d. H. -o... quod inter nos... intercessit. SCAEV. dig. 24, 3, 50. 46, 1, 63 VLP. dig. 47, 10, 11, 1. al.). IAVOL. dig. 23, 4, 1, 1 ne... -um non prosit (SCAEV. dig. 22, 2, 5, 1 PAVIN. dig. 45, 2, 9, 1 VLP. dig. 2, 14, 7, 19. al.; cf. PAVL. dig. 2, 14, 27, 2 proficiet -um ad novum contractum). POMPON. dig. 23, 4, 7 nocebit (VLP. dig. 2, 14, 10, 2. 2, 15, 9, 3 MARCIAN. dig. 20, 6, 8, 2. cf. VLP. dig. 2, 14, 14 et prodesse et obsesse). AFRIC. dig. 8, 3, 33, 1 -o... vel stipulatione intervenientibus (SCAEV. dig. 46, 3, 102, 3 PAVIN. dig. 19, 5, 8 VLP. dig. 23, 4, 4. al.). VLP. dig. 24, 3, 22, 8 -is... durantibus. *al.* *b acc.*: CIC. off. 3, 92 -a et promissa... servanda (SEN. benef. 3, 15, 1 SIL. 17, 78 QVINT. decl. 343 p. 354, 4 EDICT. praet. perpet. Vlp. dig. 2, 14, 7, 7 VLP. dig. 2, 14, 52, 2. et saepius.-cf. PAVL. dig. 2, 14, 27, 4 observanda [v. p. 211, 68]). PROP. 4, 4, 82 -a ligat. SEN. contr. 9, 3 (thema) -a conventa legibus facta (VAL. MAX. 7, 3 ext. 2 fecit. FORMVLA Baet. [CIL II 5406] 6. et saepius). *ibid.* interpositum (contr. exc. 8, 2. al., v. vol. VII I, 2247, 83 sqq.). SEN. benef. 3, 15, 1 nec -a... custodirentur (IVLIAN. dig. 23, 4, 18 HIER. epist. 130, 7, 14 psalt. sec. Hebr. 25, 10 VVLG. gen. 17, 9 exod. 19, 5. al.). SIL. 2, 274 iurata (6, 696. v. etiam l. 63). 4, 504 reposeant (STAT. Theb. 11, 570. cf. 11, 365 poscimus). 4, 788 -a resigna per cunctos iurata deos. 6, 489 ferientis (HIER. psalt. sec. Hebr. 50, 5 VVLG. Iob 40, 23. al.). 13, 287 frangere (cf. STAT. Ach. 2, 69 rumpi. PAVL. dig. 2, 15, 15 rescisso [ACT. Archel. 34, 8]). IUV. 6, 25 -um... paras. TAC. hist. 3, 9, 2 firmaret (4, 57, 1 VVLG. lev. 26, 9 AVG. conf. 3, 8, 15. cf. DARES 40 confirmato [VVLG. Dan. 9, 27 MARCELL. auct. chron. II p. 105, 538, 1]). 3, 70, 1 turbarentur. 4, 65, 3 sancientur. ann. 6, 43, 1 spatium exuendi -a. PAVIN. dig. 20, 6, 1, 1 solutum esse (VVLG. Ezech. 17, 16 solvit. cf. 17, 15 dissolvit). VLP. dig. 24, 3, 22, 8 -is... quae... inita fuerint (v. vol. VII I, 1297, 17 sqq.; addas HIER. epist. 130, 7, 14 in Ier. 31, 31-34 in Matth. 5, 25 l. 591). ITALA gen. 26, 28 (v. sub IB2) constituamus (VVLG. gen. 17, 19. cf. gen. 9, 9 statuam [9, 11. 17, 7. al.]). iud. 2, 20 (v. sub IB4b) transgressi sunt (VVLG. deut. 17, 2 Os. 6, 7. cf. IV reg. 18, 12 praetergressi). *et saepius.* *c abl. (de APVL. met. 4, 26, 5 v. Groningen Commentaries, 1977, 194 sq.)*: SALL. epist. Mithr. 7 -o vitam dederant. OV. met. 2, 818 stemus... -o... isto (fast. 4, 817 [alii iungunt ordine pacto; v. comm. ad l.]). LIV. 9, 5, 5. 9, 11, 2. G. VLP. dig. 19, 2, 9, 2 [nisi dat., quem praebet idem 13, 7, 11, 2; ambigue etiam 33, 4, 1, 1]. PAVL. dig. 18, 5, 7, 1. al.). LIV. 5, 27, 6 quae -o fit... societas (PROC. dig. 23, 4, 17 meliorem condicionem... fieri. SCAEV. dig. 45, 1, 122, 5 transactione -o... facta. al.). SIL. 1, 294 libertas... [Fröhke]

est dysintericis (cf. PLIN. VAL. 5, 27. ALEX. TRALL. 2, 74 [gr. II p. 407 P. κέγχρος]. ANTHIM. 71); similiter his, quae vaporanda sunt, excalfactum imponitur; sistit alvum eqs. (inde PLIN. med. 2, 6, 1. cf. p. 218, 79 et HIPPOCR. diaet. 2 [cib.] l. 220 M. Diosc. 2, 80 p. 211, 13). ORIBAS. syn. 4, 13, 6 Aa (sim. La) p. 12 inter ea, quae minus nutriunt. 4, 32, 1 Aa p. 35 inter ea, quae infrigidant (La elismon e gr. ἔλυμος). d cetera exempla (sc. usu parum definito praeter PLIN.): PLIN. nat. 18, 297 -i culmo non tegunt domos. GELL. 4, 1, 8 etiamne . . . milium et -um et glans et hordeum 'penus' est? EDICT. imp. Diocl. 1, 6 L. -ii k(astrensem) mo(dium) denarios tot. CASSIOD. var. 9, 5, 1 dum primo tempore -ii speciem coemptam in propriam reconcidere substantiam spectantes caritatem eqs. (vulgo intellegitur opus pistorium, sed v. Mus. Helv. 36, 1979, 124sq. et cf. 12, 26, 1 non vini, non tritici, non -i species . . . fuisse procreatas. 12, 27, 2 de horreis . . . -i speciem . . . esurienti populo . . . distrahi). 12, 27, 3 ex supra dicta quantitate -i.

2. pānicum, sc. metrum, v. Onom.

pānifex, -icis m. a panis et facere. i. q. panem faciens, pistor: VINDIC. med. 4 illud, quod in panificio separant -es, fermento relicto alterius panis confectioni profuturo.

pānifica v. panificus. pānificans v. panifico.

pānificium, -i n. a panis et facere (cf. VARRO ling. 5, 105 a pane et faciendo -um coeptum dici). scribitur panef- NON. sub 1b, COD. Theod. sub 2. [falso trad. GLOSS. I Ansil. ME 512, v. supra vol. VIII 738, 73. cf. p. 217, 83.]

1 i. q. res a panificibus facta, opus pistorium (cf. SYNON. Cic. p. 426, 3 frustum carnis. crustum. -um. pars. portio. GLOSS. ποτανεϊόν): a usui profano: CELS. 2, 18, 2 scire oportet . . . , quae . . . ex frumentis -a sunt, generis valentissimi esse (cf. 2, 18, 10 cum . . . -a omnia firmissima sint). ITALA III reg. 17, 13 (Aug. serm. Rev. Bénéd. 50, 1938 p. 190, 96) vade, fac -(i)um et affer mihi (gr. ἐγχρυσίαν μικρόν, Vulg. subcinericium panem parvulum).

b usui sacro: SVET. Vesp. 7, 1 in templo Serapidis verbenas coronasque et -a, ut illic assolet, Basilides libertus obtulisse ei visus est. ACT. Arv. a. 240 (Dessau 9522) II 32 corbul(is) cum -a pro tesauris ad aram fecerunt (canificia legerunt alii, sed v. Dessau ad l. et Ernout, Rev. Phil. 25, 1951, 160). IVST. 20, 2, 7 Minervam deam -is placant Metapontini. NON. p. 552, 3 turundam, ut libum, sacrum quoddam ex farre genus -i. PROB. Verg. ecl. praef. p. 325, 8 (describitur ornatus pastorum in dedicatione templi Dianae laudes canentium) cum . . . reticulo, quo -a haberent (antea: panibus figuras ferarum vel pecorum referentibus). CIL VIII 4585 (titulus mutilus, in templo repertus) -is et cetera qua(e ad dedicatio)nem pertinent.

2 i. q. actio, officium panis faciendi (cf. GLOSS. ἀροποιία. addatur VARRO l. 23): COD. Theod. 14, 3, 3, 1 -i necessitatem suscipere successionis iure coguntur praedio pistoris donati. 14, 3, 4 in tantam -i substantiam idoneos de suis subrogare cogantur, quantum ipsi exhibere pistorum senatores facti. 14, 3, 22 qui fraude pistorum concusserit, . . . perpetuis -i nexibus addicatur. VINDIC. med. 4 v. sub panifex. collective de omnium pistorum actione (an de ipso collegio pistorum?): COD. Theod. 14, 3, 21 qui coniugio e corpore pistorio transire temptaverit, sciat se . . . deportatione puniendum facultatesque suas -o sociandas.

3 de loco (sc. forno sim.), ubi panis conficitur: GLOSS. II 246, 16 ἀροποιεϊόν: -um (cf. ὄψο-, σιτοποιεϊόν sim. et fortasse l. 79).

pānifico, -āvī, -ātum, -āre. a panis et facere. [francog. med. pannechier et var.; hisp. vet. et dial. (a) paniaguar (paniaguado). cf. M.-L. 6197. Wartburg VII 543. Corominas III 634. St.] 1 act. i. q. panem facere: CASSIOD. Ios. antiq. 15, 309 his, quantum potuissent per se -are, triticum divisit Herodes (gr. τὰ περὶ τὰς τροφὰς ἐκπνεῖν). part. praes. fere pro adi.: NOVELL. Iust. 80, 5 pr. praepositis -antium stationum (gr. ἀροποιητικῶν ἐργαστηρίων).

2 pass., i. q. panem fieri (in allegoria christ. sec. Ioh. 6, 31sq.): Ps. AVG. serm. ed. Mai 152, 2 (=CHRYSOST. hom. III 859C) salutare -batur nobis verbum crystallica prophetiae fermentatione formatum (firmatum CHRYSOST.).

pānificus, -a, -um. a panis et facere; cf. panifex. scribitur panef- GLOSS. V 510, 37. 576, 11. [falsa var. l. -o pro panico PLIN. nat. 18, 153.]

1 subst. i. q. panem faciens: fem.: VVLG. I reg. 8, 13 rex filias . . . vestras faciet sibi unguentarias et focarias et -as (v. etiam panicoqua. allegorice explicat GREG. M. in I reg. 4, 22. 4, 58 -ae fiunt, quando electas mentes verbi dei alimento reficiunt; . . . -ae . . . sunt, quando . . . altae scientiae verba proferunt eqs.). masc. (v. Bader, Formation des compos. nom., 1962, 185): GLOSS. II 246, 15 ἀροποιός: pistor, -us. V 576, 11 (item 510, 37 manu sec.) pistor pistrilla -us (fortasse confusae sunt duae glossae, sc. pistor: -us et pistrilla: panificium). 2 adi. i. q. panem praebens: PETR. CHRYS. serm. 166, 4 quadraginta annis populum Iudaeorum -us in cremo pavit imber (sec. exod. 16, 4).

NON. p. 114, 11 Laberius in Panilicis (seq. mim. 66). vox incertae fidei, originis notionisque. formam vulgarem aquilici (pro aquileges, v. supra vol. II 374, 48) confert Heraeus in exemplari suo;

an conferendum cum coctilicibus? Parilicis coni. Ribbeck sec. Compitalia; alii alia.

?panios tramarios vel ubi fila volvuntur in giro GLOSS. V 555, 41. obscurum, nisi est gr. πηλίον. explicationem viz expedit GLOSS. II p. XXXVII panion: pannus.

*pānis, -is m. [formam *pastnis subesse deminutivo pastillus probatur; cetera incerta sunt. Sch.] de origine: VARRO frg. Non. p. 63, 26 pastillos et -es; haec vocabula pastus, quod esse pascere dicebant (inde NON. p. 63, 24 GLOSS. V 651, 13). ling. 5, 105 v. p. 234, 1. PLVT. quaest. conv. 8, 6, 5 πᾶνεμ δὲ τὸν ἄρον ὡς ἀνιέντα τὴν πείναν. CASSIOD. var. 6, 18, 6 Pan . . . primus consparsas fruges coxisse perhibetur, unde et nomine eius -is est appellatus. ISID. orig. 20, 2, 15 a gr. πᾶν derivat. notatur pan CIL IV 4888 Ivs colleg. eborar. (CIL VI 33885)16. al., pane v. infra. NOT. Tir. 104, 60. de genere: masc. testantur QUINT. inst. 1, 6, 5 PROB. inst. gramm. IV 97, 9sq. al.; neutr. iuxta masc. inveniri affirmant ARNOB. nat. 1, 59 p. 56, 2sq. M. (nullo exemplo ut VIRG. gramm. suppl. 193, 2). NON. p. 218, 10 (affert PLAVT., v. infra); genera notione temere distinguuntur DIFF. Suct. p. 311, 16 Roth. vestigia neutri invenimus haec: nom. sing. -e: PLAVT. Cure. 367 (codd. Nonii et Charisii, -em codd. Plaut.; neutr. vituperat CHAR. gramm. p. 113, 23 B.). LEX colleg. Aesc. et Hyg. (CIL VI 10234) 15 et 16 (bis, nisi est acc. -e(m) per perseverationem positus, v. ibid. l. 13). acc. -em pron. neutr. excipitur ITALA Marc. 7, 27 (cod. b). ceterum saepius exstat acc. -e, qui pronuntiatione et scriptura negligentiore explicari potest, e. g. CIL IV 5380 (quater decies). al. PAP. Corp. 277, 1 (saec. IV). 304, 18 (saec. I-II, cf. 303, 13 -em), in codd. CATO agr. 157, 9 (neutr. intellegit Mazzarino, -em recc. quidam, cdd. plerique). ITALA Marc. 6, 8 et Luc. 9, 3 (cod. e). ARNOB. nat. 5, 45. al. de formis: gen. plur. -ium postulat CAES. anal. frg. (8 F.) Char. gramm. p. 114, 3=178, 30 B.; contra -um docent VERR. FLACC. frg. (19 F.) Char. gramm. p. 114, 3=179, 1 B. CHAR. gramm. p. 112, 13 B. Exc. Bob. gramm. I 542, 33. al. exstat -um: ITALA II par. 13, 11 (Complut.). Matth. 16, 9 (cod. a al. =VVLG. [ubi var. l. -ium ut 16, 10, 12]). al. HIL. in Matth. 14, 12. al.; -ium: ITALA Matth. 16, 10 (cod. ff2; -um cod. a al. et VVLG., v. l. 34). HIL. trin. 6, 33 (codd. antiquissimi, -um var. l.). ceterum gramm. improbant acc. -im, abl. -i (e. g. PROB. inst. gramm. IV 97, 9 Exc. Bob. gramm. I 542, 33), quos invenimus LVV. 10, 81 (var. l.). ORIBAS. eup. 2, 1 A 40 Ab p. 441. syn. 6, 6, 13 Ab p. 102. praeterea nota nom. sing. -es ORIBAS. syn. 5, 53, 10 Ab p. 53 (La -e). acc. plur. -is in cod. Lugd. ITALA exod. 39, 18 lev. 2, 4. 7, 12. de usu numerorum: CHAR. gramm. p. 114, 5 B. non puto -em plurali numero dici posse . . . nec quisquam veterum nisi singulariter dixit. apud auctores sing. longe praevalet, sed plur. invenitur inde a PLAVTO, v. p. 221, 9sq., frequentatur in sacr. script. magisque in ITALA quam in VVLG., cf. AVG. loc. hept. 2, 81 amat . . . scriptura pluraliter magis -em quam singulariter dicere. pan- corripitur CYPR. GALL. gen. 721. de notione: v. l. 69. p. 221, 41. 222, 2. 10. 13. 16. 83sq. 228, 27sq.; addas GLOSS. ἀροτος τὸ πᾶνεμ. -e: πᾶνεμ. legitur inde a PLAVTO, CATONE; saepissime in script. sacr., cum antea pauci sint, qui frequent, sc. praecipue CELS. et PLIN. nat.; in carminum genere grandiore substituitur vox q. e. Ceres (cf. QUINT. inst. 8, 6, 24 ARNOB. nat. 5, 45 et v. Onom. vol. II 343, 6sq.) itaque -is omnino deest LVCR., VERG., HOR. carm. (septies in sat. et epist.), TIB., PROP., MANIL., LVCANO, VAL. FL., SIL.; semel praebent CATVLL., MORET., CALP., STAT. silv., quater Ov. fast., sexies MART., duodecies IVV. [val. pine; dalm. pun; it. pane; sard. centr. et mer. pane; ract. or. pan, occ. pem; francog. pain; prov. vet. pan et var. francopro., prov., vasc.; cat. pa; hisp. pan; port. pão. cf. M.-L. 6198. Battisti-Alessio IV 2745. Wagner II 212. Wartburg VII 543sq. Corominas III 633sq. Machado³ IV 295sq. St.] [e coni. dub. pro canis SALL. hist. frg. 2, 106, pro penus POMPON. Atell. 42, pro paene SVET. Vit. 13, 3; falso trad. pro panicum PLIN. med. 1, 25, 5.]

i. q. ἀροτος (quod gr. fere respondet).

I proprie, sc. de cibo animantium corporeo (ad rem v. e. g. Blümner, Technol. I²sq.; André, L'alimentation, ²1981, 62sq.):

A exempla notionem vocis illustrantia: 1 usu sollemni respicitur ipse cibus: a strictius de certo genere cibi: α e frumento confecti (cf. AVG. quaest. hept. 2, 60 non -es eos modo dicit, qui fiunt ex frumentis; ipsos enim proprie -es appellare consuevimus):

① sing. (specimina paucissima ad illustrandos colores selecta):

Ⓐ potius respicitur materiae singulae partes formatae: PLAVT. Bach. 580 comesse -em tres pedes latum potes. LVCIL. 502 decumano -e. Ov. fast. 6, 311 coronatis -is dependet asellis (sing. de pluribus

partibus ut: CVRT. 4, 2, 14 cum forte -em quidam militum frangerent. cf. p. 223, 69). SEN. benef. 3, 8, 3 beneficium est unus in fame -is (ITALA exod. 29, 23 [Lugd., sim. VVLG.]. al.; cf. APVL. met. 4, 22, 7 unico vel secundo -e contentus). PLIN. nat. 28, 49 si -is haereat faucibus. SVET. Aug. 94, 7 prandenti . . . aquila -em ei e manu rapuit.

HIER. vita Pauli 10 dimidii . . . -is fragmentum (SVLP. Sev. dial. 1, 4, 4. REGVLA mag. 26, 3 tertia quadra ipsius d. -is). al.

Ⓑ potius respicitur ipsa materies (sc. cuiuslibet quantitatis):

PLAVT. Asin. 142 sordido vitam oblectabas -e. CATO agr. 56 compeditis per hiemem -is p(ondo) IIII eqs. LVCIL. 200 deficit alma Ceres nec

plebes -e potitur (cf. SVET. Cal. 39, 1 ut -is Romae saepe deficeret). HOR. epist. 1, 10, 11 liba recuso: -e egeo iam mellitis potiore placentis. CELS. 1, 3, 34 multo -e uti. 2, 18, 4 plus alimenti est in -e. PLIN. nat. 1, 22, 68 -e tot medicinae conficiuntur. 19, 53 alio -e procerum, alio volgi existente. al. breviloquentia quadam ponitur fere pro commercio ad -em spectante (alias breviloquentias v. sub c, e. g. p. 222, 56. 58): CHAR. dig. 50, 4, 18, 7 episcopi, qui praesunt -i et ceteris venalibus rebus.

⑧ plur. (v. etiam p. 220, 41sq.): PLAVT. Persa 471 compendi feci binos -es in dies. MET. PIVS ind. cen. Macr. Sat. 3, 13, 12 in cena sumina . . . , altitia assa, amulum, -es Picentes. VARRO frg. Non. p. 63, 26 pastillos et -es. CIC. Att. 10, 15, 4 VAL. MAX. 7, 4, 3. al., sc. fere de partibus materiae formatis, aliter, sc. potius de ipsa materia, haud raro in script. sacris, ceterum e. g. SER. SAMM. 779 trita cupressus . . . Baccho iungetur . . . -bus et teneris (e PLIN. nat. 24, 15 cum II partibus -is mollis). cum respectu variorum generum fortasse: PLIN. nat. 20, 184 cum semen gratissime -es etiam condat. APVL. met. 10, 13, 3 v. p. 225, 54. ARNOB. nat. 7, 8 dei -es accipiunt.

β variis rationibus confecti: ① de cibis ipsius -is similibus vel similiter confectis (in comparatione l. 21): CAES. civ. 3, 48, 1 milites genus radicis ad similitudinem -is efficiebant (de eisdem: 3, 48, 2 ex hoc effectos -es. SVET. Iul. 68, 2 genere -is ex herba). PLIN. nat. 7, 30 quos pisces . . . sole torreat atque ita -em ex iis faciant Oritae. 13, 27 ex iis palmis vina gentiumque aliquis -is (cf. 13, 47 palma farinae modo spissatur in -em. sim. 16, 15 de glandibus). 13, 108 Aegyptii capita loti siccata tundunt eoque -e utuntur (ad rem cf. Herodot. 2, 92, 2 et PLIN. nat. 22, 56 ex cuius lotometrae semine . . . fiunt -es [Diosc. 4, 113 W. ἀλοῦσι πρὸς ἀγοπούλιαν, sed DIOSC. 4, 109 p. 55, 13 -i commiscunt]). 18, 117 ex qua faba temptatus sit etiam -is. 22, 27 Thraces tribuli nucleo vivunt -em facientes praedulcem (cf. Diosc. 4, 15, 2 W. στροποιοῦσι κτλ., DIOSC. 4, 15 p. 16, 14 pro tridico de ipso -e faciunt). al.

② de cibis, qui pro -e adhibentur, substituuntur: α variis: usu pleno (nisi sec. b explicandum): OV. fast. 4, 395 -is erat primis virides mortalibus herbae (in eadem re am. 3, 10, 10 cibus). VVLG. Is. 65, 25 serpenti pulvis -is eius (ITALA Hier. ad l. comedit . . . terram quasi -em). in locutione comparativa e. g.: SEN. epist. 87, 3 caricae, si -em habeo, pro pulmentario sunt, si non habeo, pro -e. PLIN. nat. 15, 82 -is . . . et opsonii vicem siccatae fici implent.

β de esca Iudaeorum, quae manna vocatur (cf. AVG. loc. hept. 2, 81 [ad exod. 16, 4 infra] locutio est, qua -is pro alimento ponitur. quaest. hept. 2, 60. apud eccles. sec. Ioh. 6, 41. 51 saepe praefiguratio Christi eiusve verbi vel eucharistiae intellegitur, e. g. AMBR. myst. 8, 47 AMBROSIAS. in I Cor. 10, 4 AVG. in euang. Ioh. 13, 4): ITALA exod. 16, 4 (Aug. quaest. hept. 2, 58 al. = VVLG.) pluam vobis -es de caelo (cf. EXPOS. mundi 4 -em . . . eis Camarinis pluui. EVCHER. laud. her. 12 -em pluvium. ARATOR act. 2, 61 inundant nubila -es). psalm. 77, 24 (Veron. al. = VVLG.) -em caeli dedit eis (104, 40 [ibid.]. QVODV. virtut. carit. 9, 4. al.; cf. ITALA psalm. 77, 24 [cod. 136 Cas.] celestem [CYPR. epist. 69, 14 LACT. inst. 4, 10, 10. al.]). 77, 25 (ibid.) -em angelorum manducavit homo (IV Esdr. 1, 19 Weber [= VVLG.]. TERT. adv. Iud. 3, 13 adv. Marc. 2, 18 p. 359, 29 AMBR. in Luc. 4, 15 off. 2, 4, 13. al.; cf. TERT. ieiun. 5 p. 279, 25 angelici [PRVD. tituli 41 VEREC. in cant. 4, 28 D.]). al.

γ laxius et sensu generali est cibus praecipuus, ut hac voce fere omnia alimenta hominis comprehendendi vel significari possint (cf. l. 41): α exempla varia selecta (in re difficiliter definienda e scriptoribus paganis pauca huc vergentia afferre ausi sumus, ut appareat, quatenus his exemplis usus sacr. script. iam praeparatus sit; ceterum huc trahi possunt nonnulla sub c allata nec non supra l. 34sq.; in notionem substantiae, rei familiaris vergit fortasse l. 76. 77): PLAVT. Trin. 253 ad amatorem ducitur familia tota meretricis: vestiplica, unctor . . . : raptores -is et peni. SEN. contr. 1, 7, 18 ('liberi parentes alant') -em, quem cani das, patri non das? (ex declamatione Albuicij; sim. sententiam affert QVINT. inst. 8, 3, 22 da patri -em). SEN. epist. 95, 51 ut cum esuriente -em suum dividat. IVV. 1, 120 clientibus hinc toga, calceus hinc est et -is fumusque domi. ITALA gen. 43, 31 (Lugd. al. = VVLG.; Ioseph ad servos) ponite -es. 47, 15 (Lugd. al. = VVLG.; Aegyptii ad Ioseph) da nobis -es (ad 2b trahit AVG.). 47, 16 (Lugd.) dabo vobis -es (Vulg. cibos). psalm. 104, 16 (Veron. al. = VVLG.) vocavit famem super terram, omne firmamentum -is contrivit. Matth. 6, 11 (cod. a al.) -em nostrum cottidianum da nobis hodie (huc trahit e. g. AVG. serm. 57, 7, 7 a parte totum intellegitur; quando -em petimus, ibi omnia accipimus [sed cf. ibid. sequentia et 59, 3, 6 de serm. dom. 2, 7, 25, ceterum e. g. p. 228, 79. 229, 11]). Luc. 20, 47 (cod. c al.) devorant -es viduarum (cod. a al. et Vulg. domos sec. gr. οἰκίας). al. TERT. monog. 7, 7 viduam . . . de -e eius patris ali (libere vertit lev. 22, 13, ubi gr. ἀπὸ τῶν ἀγῶν . . . φάγεται, Vulg. aletur cibus). QVODV. grat. 2, 2, 4 cogitas nummum, -em, tunicam mundam. LEX Burg. lib. const. 6, 9 si ingenuus fugitivo . . . -em dederit (LEX Sal. Merov. 55, 4. 56, 6 [var. l. paverit]. 98, 2 aut que(m)libet -em aut hospitem). al.

β in iuncturis -em comedere, manducare (in sacris script. praeter p. 222, 7): (com)edere: ITALA gen. 39, 6 (Aug. loc. hept.

1, 141sq., sim. VVLG.) Potiphar omnia nesciebat . . . praeter -em, quem ipse edebat (AVG. ad l. per -em utique omnia intellegi voluit ad victum eius pertinentia). I reg. 14, 24 (Tert. ieiun. 10, sim. VVLG.) maledictus homo, qui ederit -em (quod votum violat Ionathan mel comedens). psalm. 40, 10 (Veron. al. = VVLG.) qui edebat -es meos (i. hospes sim., cf. VVLG. Dan. 11, 26 comedentes -em cum eo). al. REGVLA mag. 1, 61 gyrovagi alieni laboris quaerunt -es comedere. manducare: ITALA gen. 43, 16 (Lugd.; Ioseph ad dispensatorem) fratres mecum . . . manducabunt -em . . . meridie (Vulg. sunt comesuri meridie. cf. AVG. loc. hept. 1, 177 numquid -es tantum? sed ab eo, quod excellit, et cetera est complexa locutio). 43, 32 (Aug. loc. hept. 1, 182) non . . . poterant Aegyptii manducare cum Hebraeis -es (Vulg. comedere tantum. AVG. ad l. illa locutio frequentatur, ut in -bus omnes escae intellegantur). exod. 34, 28 (Lugd. al., sim. VVLG.) -em non manducavit Moyses ieiunans (AVG. loc. hept. 2, 143 a parte totum, id est a -e omnem cibum . . . significans). Tob. 1, 10 (Sangerm. 4 al.) manducabant de -bus gentium (Vulg. I, 12 ex cibus). II Thess. 3, 8 (cod. g al. = VVLG.) non gratis -em manducavimus ab aliquo, sed . . . operantes. et saepius.

γ in locutionibus quibusdam, quae totam vitae condicionem circumscribunt (sc. genetivo apposito; usus sacr. script. proprius; imitationes explicationisque ecclesiasticorum saepius transeunt ad IIB): ITALA deut. 16, 3 (Lugd.) manducabis . . . azyma, -em malitiae (VVLG. afflictionis). II par. 18, 26 (Complut.) in carcere -em tribulationis edat ([VVLG. date ei -is modicum]. VVLG. III reg. 22, 27. PAVL. NOL. epist. 23, 6 [de -e ex panicio et faba confecto] -es illos t. imitatus est. ORIG. in Matth. ser. 28 p. 50, 1). psalm. 79, 6 (Veron. al., sim. VVLG.) cibabis nos -em lacrimarum (fort. in imag. sec. psalm. 41, 4 [ibid.] fuerunt mihi lacrimae meae -is. ad paenitentiam refert e. g. AMBR. paenit. 1, 13, 59, ad alias res tristes e. g. AVG. in psalm. 79, 7 martyres cibati de -e l. PETR. CHRYS. serm. 27, 5 ut non -em vitae, sed -em l. conficeret, per quem veniunt scandala). 126, 2 (ibid.) qui manducatis -em doloris (de variis vers. agit HIER. epist. 34, 2, 1. explicant e. g. HIL. ad l. AVG. ad l. qui gemunt in ista peregrinatione. serm. 216, 10, 10 [ubi syn. -em tristitiae, -em luctus; opp. -is lactitiae, -em gaudii]). sim. al. in vet. test. et apud ecclesiasticos, e. g. PETR. CHRYS. serm. 99, 5 (de Eva et Maria) ut mulier, quae confecerat -em gemitus et sudoris (v. gen. 3, 19), -em vitae coqueret et salutis.

δ tropice et in locutionibus proverbialibus (notabiliora; nonnulla simul spectant ad b): PLAVT. Aul. 195 altera manu fert lapidem, -em ostentat altera (inde HIER. epist. 49, 13, 1 -em, ut dicitur, ostendere, l. tenere. 81, 1, 4 adv. Rufin. 3, 38. ceterum cf. ITALA Matth. 7, 9 [cod. c al., sim. VVLG.] a quo petit filius eius -em, numquid l. porriget ei? [sim. Luc. 11, 11 ibid.] nec non SEN. benef. 2, 7, 1 beneficium . . . aspere datum -em lapidosum vocabat Fabius Cunctator). CATO or. frg. 40, 2 (112 M.) frusto -is conduci potest, vel uti taceat vel uti loquatur (cf. PETRON. 69, 3 tace, lingua, dabo -em). VARRO frg. Non. p. 88, 16 videri esurienti -em cibarium siligineum (cf. SEN. epist. 123, 2 illum -em malum tibi tenerum et siligineum fames reddet). HOR. sat. 2, 2, 17 cum sale -is (i. cibus tenuissimus, cf. PLIN. nat. 31, 89 s. cum -e esitasse eos veteres proverbio apparet. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 13-14. v. etiam p. 223, 24; aliter, sc. de symbolo communicationis: RVFIN. epist. Clement. 9, 2 ORIG. in Matth. ser. 82 p. 194, 17sq.). PETRON. 37, 3 noluisse de manu illius Fortunatae -em accipere. 46, 7 habet haec res -em. 56, 4 boves, quorum beneficio -em manducamus. 62, 13 nec postea cum illo -em gustare potui. MART. 8, 16, 5 (ad pistorem causidicum factum) et -em facis et facis farinam (i. victum paras et parta dissolvit. cf. alias locutiones ad victum parandum spectantes: IVV. 14, 181 -em quaeram aratro. APVL. met. 7, 15, 3 -em sibi suisque de meo parabat corio [postea: sui cibi]). QVINT. inst. 6, 3, 60 quamvis reus sum, . . . et -em item candidum edo. 6, 3, 93 -e et aqua vivo. IVV. 10, 81 duas tantum res . . . optat populus, -em et circenses (cf. Fronto p. 200, 1 v. d. H. annona et spectaculis). ITALA gen. 3, 19 (Cypr. patient. 11 al., sim. VVLG.) in sudore vultus tui cdes -em tuum (pendent e. g. TERT. adv. Marc. 2, 11 p. 350, 18 sudor et labor -is. COMM. instr. 2, 17, 1). deut. 8, 3 (Lugd., sim. VVLG.) non solum in -e vivit homo, sed in omni verbo eqs. (pendent e. g. Matth. 4, 4 [cod. d al. = VVLG.]. TERT. bapt. 20 p. 218, 7 resurr. 26 p. 63, 11). al.

ε per prosopopoeiam iocosam: QVEROL. p. 34, 17 R. observant unice -em deum (Iuditor cum nomine dei q. e. Pan, cf. p. 220, 11 et lusum verborum VESPA 45 illum praecedunt Panes: facio mihi -es).

2 notione deflecta (v. etiam p. 221, 5. 223, 44): a magis respicitur forma ciborum (hinc transfertur ad alias res, v. IIA): CATO agr. 75 (compositio libi) omnia permisceto bene; inde -em facito. MARCELL. med. 27, 63 inde -is formatus in foco coquitur (sim. 27, 110). b metonymice de frumento: VVLG. Iob 28, 5 terra, de qua oriebatur -is (cf. Iulian. ad l. frumenta. aliter PHILIPP. ad l. in qua Iudaea -is legis dei . . . nascebatur [sim. AVG. ad l. GREG. M. moral. 18, 51]). Is. 28, 28 in messe excutietur . . . cyminum in baculo; -is autem comminuetur (ITALA Hier. ad loc. Iob 28, 5 cyminum cum -e comeditur. explicat HIER. ad loc. Iob 28, 5 . . . id est triticum de quo efficitur -is, rotis ferreis teritur eqs.). AVG. loc. hept. 1, 198 (ad gen. 47, 15 quod [Clavadetscher])

v. p. 221, 69) per -es triticum significat, locutione per id, quod efficitur, id, quod efficit.

B exempla usum -is illustrantia: 1 *adhibetur in vita profana:* **a generatim:** **α cibus hominum est:** ① *exempla varia (pauca selecta):* PLAVT. *Asin.* 200 quom a pistore -em petimus. TER. Eun. 939 quo pacto ex iure hesterno -em atrum vorent meretrices. CIC. Tusc. 5, 97 cum Ptolomaeo esurienti cibarius in casa -is datus esset, nihil visum est illo -e iucundius. Att. 10, 15, 4 -es et cetera in navem parantur (*item adhibetur in itinere:* HOR. sat. 1, 1, 47 reticulum -is [cf. Ivv. 12, 60]. ITALA gen. 21, 14 [Aug. quaest. hept. 1, 53 al., sim. VVLG.] -es et utrem aquae. Iudith 10, 5 [Corb., sim. VVLG.] polenta et lapates et -es et caseum. al.). SALL. Iug. 44, 5 -em in dies mercari (*est cibus militum ut:* 45, 2 CVRT. 4, 2, 14 SPART. Pesc. 10, 6. COD. Theod. 7, 4, 4 in expeditione biduo expeditionalem annonam, tertio die -em consequantur [cf. 7, 4, 6 buccellatum ac -em]. v. etiam p. 221, 21sq. 226, 61). VAL. MAX. 2, 5, 5 ut frequentior apud eos veteres pultis usus quam -is esset (sim. PLIN. nat. 18, 83). SEN. epist. 83, 6 -is deinde siccus et sine mensa prandium. COLVM. 1, 8, 18 -is potionisque probitatem (*est cibus captivorum ut e. g. p. 222, 24 et LVCIAN. Cypr. epist. 22, 2 modicum -is accepimus et aquam ad mensuram.* Ivv. 10, 277 mendicatus victa Carthagine -is, sc. a Mario exule. TERT. ieiun. 13 p. 291, 18 interdum -e et aqua victitantes (*est cibus ieiunantium, sese castigantium ut:* VITA Anton. 7 p. 23, 9 -is et sal [HIER. epist. 22, 36, 1. 24, 3, 1 RVFIN. hist. 2, 17, 22. al.]. HIER. epist. 52, 12, 2 fortissimum ieiunium est aqua et -is. CONSVLT. Zacch. 3, 3 p. 102, 18. al.). et passim.

② *civibus, collegis sim. donatur (venit l. 55. 59):* **A variis occasionibus (pleraque spectant ad sportulas in dedicatione sim. distributas):** CIL IV 429 Polybium aed(ilem) . . . f(aciatis); -em bonum fert. Ivs colleg. eborar. (CIL VI 33885) 11 a curatorib(us) praestari pl(a)c(uit) <-em et> vin(um et) caldam epulatis (*item suppletur l. 13. 15.* 16 ut sport(ulae) ex arc(a) darentur . . . pan(is) et vin(um) et cald(a) (CIL XIV 119 [a. 212]. X 3699 [a. 251]. IX 4215 [a. 338] plebi urbane ad aepulum. XI 3009 decurionibus [5215]. 6033 plebi. 6310. cf. X 5796 [a. 197] dedit denarios tres adiecto -e et vino [XI 4395. 4582. 6358. 6360. 6362]. XI 6014 denarios duos cum -e et vino). LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 2, 15 magistri cenarum . . . ponere debeb(unt) . . . -es a(ssium) II (INSCR. Année Epigr. 1927 n. 124, 15 [Formis]). LEX colleg. Aesc. et Hyg. (CIL VI 10234) 12 dividerent . . . praesentibus . . . -em . . . , vinum (13. 15. 16). CIL V 7920 praebuit. **B publice datur civibus urbium Romae vel Constantinopolis (multa spectant ad munus -is gradilis a Constantino institutum, de quo v. Kübler, RE XVIII 3, 606 sqq.; in notionem g. e. ius -is accipiendi vergit l. 55. 62. 65):** VOPISC. Aurelian. 35, 1 coronas eum fecisse de -bus (sc. loco aurearum) . . . et singulis quibusque donasse eqs. 47, 1 -bus urbis Romae unciam de Aegyptio vectigali auxit. 48, 1 oleum et -is et porcina gratuita praebentur populo Romano (sim. ORIGO Rom. chron. I p. 148, 11). HIL. c. Const. 11 Paulinum relegasti, ne -em . . . de horreo tuo sumeret. COD. Theod. 1, 6, 7 pr. ut ex veterum more praefecto urbis per publicum incedente honoris eius et loci gratia expansio -is habeatur. 14, 16, 2 annona in -e cocto domibus exhibenda. 14, 17 rubr. de annonis civicis et -e gradili (al. v. vol. VI 2, 2137, 23 sqq. et cf. PRVD. c. Symm. 1, 582 gradibus dispensus ab altis). 14, 17, 1 nonnullos venditis aedibus -es earum penes se retinere eqs. 14, 17, 5 civis Romanus, qui in viginti -bus sordidis . . . quinquaginta uncias comparabat, triginta et sex uncias in bucellis sex mundis sine pretio consequatur, ita ut ius in his . . . habeat . . . nemo, qui aedificiorum percipiat -em. al. ibid. 14, 19 rubr. de pretio -is Ostiensis (14, 19, 1 -em O. adque fiscalem uno nummo distrahi). CASSIOD. var. 6, 18, 1 ut . . . urbi praepararetur annona, ubique redundet -is copia. 6, 18, 2 querela -is. 6, 18, 5, 6, 18, 7. 11, 5, 3. COD. Iust. 5, 12, 31, 5 si quis in dotem . . . vel aedes vel -es civiles spondit (ibid. iterum. 7, 37, 3, 1d qui . . . accipiunt . . . -es c. NOVELL. Iust. 7, 6 pr. in pignore . . . accipere rem immobilem . . . , in domibus forsan . . . aut c. -bus).

β adhibetur ad varios usus: CAES. civ. 3, 48, 2 ex hoc genere radicis effectos -es . . . vulgo in eos Pompeianos iaciebant Caesariani inopia laborantes, ut spem eorum minuerent (in eodem strategemate: LIV. 5, 48, 4 multis locis -is de Capitolio iactatus [item sing. -is: FRONTIN. strat. 3, 15, 1. al.]. VAL. MAX. 7, 4, 3 FLOR. epit. 1, 13, 15). PLIN. nat. 13, 82 ad glutinum conficiendum diligentior cura mollia -is fermentati colat. 22, 139 gravitatem odorum in cubiculis ustus emendat eqs. 23, 57 acetum mitigatur usto -e. SVET. Claud. 18, 2 artiore . . . annona . . . detentus . . . a turba conviciisque et simul fragminibus -is . . . infestatus (fere eadem OROS. hist. 7, 6, 17). VLP. dig. 33, 6, 9 pr. zythum in quibusdam provinciis ex tritico vel ex hordeo vel ex -e (panico Cuiacius) conficitur. PALLAD. 1, 35, 9 elleboro . . . -em . . . permisceas ad mures necandos. AVSON. 86, 2 et 87, 2 p. 317 P. (inter elementa potionis quae vocatur dodra). al.

b in re medica, praeceptis diaeteticis (in veneficio p. 224, 7, in facie curanda p. 242, 23sqq.): **α estur, sumitur:** CATO agr. 157, 9 aegrotus brassicam edit, si poterit, sine -e; si non, dato -e (-em var. l.) purum ibidem madefaciat (sim. medicamentum -e miscetur: CELS. 2, 12, 1^A cuius gutta -i adiecta . . . purgat. 3, 18, 20 si in po-

tione non accepit, in -e adiciendum est. SCRIB. LARG. 99. 136. 244 [bis] per se . . . vel cum -e. PLIN. nat. 20, 30 et saepius. SER. SAMM. 324. al.). 157, 13 si esse non volet, dato . . . -em (*item in praeceptis diaeteticis sim.:* CELS. 1, 3, 34 multo -e uti. 4, 11, 7 -is ex aqua frigida . . . dari potest. 8, 9, 1^D -is . . . ante septimum diem non adsu-mendus. al. SCRIB. LARG. 133 PLIN. nat. 20, 134. al.). CIC. Cluent. 169 venenum, quod ei datum sit in -e (de eadem re 173 ter. ceterum in veneficio adhibetur: PLIN. nat. 29, 75). CELS. 2, 18, 4 plus alimenti est in -e quam in ullo alio (agitur de vi vel effectu ut: 2, 25, 1 aliena . . . stomacho sunt . . . -is fermentatus eqs. 2, 30, 1 astringunt -is ex siligine eqs. al. PLIN. nat. 22, 56 negatur quicquam illo -e salubrius esse [sim. 22, 67]. 22, 138 sq. [fusius]. al. CAEL. AVR. chron. 5, 11, 136 ANTHIM. 1. al.). al. **β imponitur corpori:** CELS. 3, 10, 2 febricitantes iuvat etiam -is cum papavere iniectus. 6, 6, 1^K superinponere candidi -is interiorum partem ex vino subactam (cf. imponere: 6, 6, 31^C -e(m) ex vino subactum super oculum. SCRIB. LARG. 227 [bis] super haemorrhoidas. 228. PLIN. nat. 20, 112 apium cum -e . . . inpositum [sim. 20, 228 malva cruda cum -e. al.]. 22, 139 oculorum tumori. al.). 7, 7, 2 tuberculum calido -e . . . foveri oportet. PLIN. nat. 20, 158 nepeta recens cum tertia parte -is temperata aceto inlinitur (22, 138 callo pedum in aceto). 20, 248 -em addunt cataplasmati. 24, 15 cupressi folia cum II partibus -is. 27, 89. 28, 49. Ivv. 2, 107 pressum in facie digitis extendere -em (de Othone effeminato ut: SVET. Otho 12, 1 faciem cotidie rasitare ac -e madido linere. SCHOL. Iuv. 2, 99. ceterum cf. Ivv. 6, 462 multo -e tumet facies mulieris). PLIN. med. 1, 8, 2 apio . . . trito cum -e oculi teguntur (sim. Ps. APVL. herb. 119 l. 3, sc. sec. PLIN. nat. 20, 112 supra). al.

c cibus animalium est: VARRO rust. 2, 9, 10 ita -em horde-acium dandum, ut . . . eum in lacte des intritum (sc. canibus ut: 2, 9, 11 SEN. contr. 1, 7, 18 PHAEDR. 1, 23, 3. 3, 7, 21. 4, 19, 4 fur-furibus . . . consparsum. al. SEN. epist. 72, 8 COLVM. 7, 12, 10 PETRON. 64, 6. 8. al.). 3, 7, 9 columbas manducato candido farciunt -e (cf. 3, 9, 21 triticeo -e intrito in aquam . . . farciunt gallinas. COLVM. 8, 7, 4. 8, 9, 2). PHAEDR. 3, 2, 6 rustici misere -em pantherae in fovea periturae (3, 2, 18 dederit). COLVM. 8, 17, 15 sordidi -is offae . . . praebentur piscibus. PLIN. nat. 9, 25 fragmentis -is delphinum allucere (cf. 9, 32 intrita -is e vino satiantur delphini operam praebentes). 18, 74 quadripedum . . . fere cibus est -is ex hordeo. 32, 17 melanuri in mari -em abiectum rapiunt. al.

2 adhibetur in cultu deorum, religione, ritibus: **a apud paganos:** CATVLL. 59, 4 devolutum ex igne prosequens -em busti-rapa. Ov. fast. 6, 311 coronatis -is dependet asellis (cf. 6, 347 asinum tu, diva Vesta, . . . de -e monilibus ornas [in eadem re: LACT. inst. 1, 21, 26 -bus coronari asellum]. PAVL. FEST. p. 220 -bus redimibant caput equi immolati [si huc pertinet; v. Scholz, Glotta 43, 1965, 131sq.]). FEST. p. 253 (inter merces pollucendas) far, polenta, vinum, -is fermentatus eqs. CVRT. 8, 4, 27 Alexander iussit adferri patrio more -em - hoc erat apud Macedonas sanctissimum coentium pignus - , quem divisum gladio uterque libabat. PLIN. nat. 24, 103 sacro facto . . . -e vinoque (cf. MACR. Sat. 3, 11, 10 Cereri faciunt sue praegnante, -bus, mulso). GAIUS inst. 1, 112 in quo sacrificio farreus -is adhibetur, unde etiam confarreatio dicitur (item VLP. reg. 9). ACT. Arv. a. 218 I 7 fratres aruales frug(es) arid(as) et virid(es) contiger(unt) et -es laureatos (sim. a. 240 [Inscr. Dessau 9522] I 29 et 31, ceterum a. 241 l. 12). a. 218 I 30 -es laureat(os) per public(os) partiti sunt. TERT. praescr. 40 l. 8 diabolus in cultu Mithrae celebrat et -is (et -es et A) oblatio-nem. al.

b apud Iudaeos: **α -es proponuntur in tabernaculo vel templo:** ITALA exod. 25, 30 (Lugd., sim. VVLG.) inpones super men-sam -es propositionis (40, 21 [ibid.]. Matth. 12, 4 [cod. a al. = VVLG.]. al. TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 454, 10. RVFIN. Orig. in lev. 13, 3 p. 471, 3 sqq. [allegorice referuntur primum ad duodecim tribus, deinde ad Christum]. ISID. nat. 1, 3. al.). num. 4, 7 (Lugd., sim. VVLG.) -es super eam mensam semper erint (Monac. -es sempiterni). I reg. 21, 4 (Cypr. testim. 3, 32, sim. VVLG.) -is sanctus (opp. -es profani). II par. 13, 11 (Complut.) propositionem -um super mensam ([VVLG. proponuntur -es]. Hebr. 9, 2 [cod. d al. = VVLG.] in tabernaculo erat p. -um). al. Ivvenc. 2, 571 (sec. Matth. 12, 4) Davida . . . -es sumpsisse sacros. HIER. epist. 64, 9, 2 duodecim -es duodecim mensuum significant circulum. al. **β cetera exempla:** ITALA gen. 14, 18 (Cypr. epist. 63, 4 al., sim. VVLG.) Melchisedech . . . protulit -em et vinum (sacramentum Christi praefiguratum intellegunt fere veteres, e. g. CYPR. epist. 63, 4 FIRM. err. 18, 3 AMBR. [?] sac. 4, 3, 10 PAVLA Hier. epist. 46, 2, 4. ceterum pendens e. g. TERT. adv. Iud. 3, 1 PEREGR. Aeth. 13, 4). exod. 29, 2 (Lugd., sim. VVLG.) sumis . . . -es sine fermento consparso oleo . . . et inpones ea in canistello . . . et offeres ea. lev. 8, 31 (Lugd.; ad sacerdotes consecratos) manducate . . . -es, qui sunt in vanno perfec-tionis (VVLG. -es . . . consecrationis edite). et saepius in vet. test.

c apud Christianos (de cibo ieiunantium v. p. 223, 23): **α respicitur eucharistia (v. quae ad IIB monuimus):** ① in novo test.: ITALA Matth. 26, 26 (cod. c al., sim. VVLG.) accepit Iesus -em et benedixit et fregit et dedit discipulis suis dicens: accipite et manducate, hoc est corpus meum (sim. Marc. 14, 22 Luc. 22, 19 I Cor. 11, 23 [Clavadetscher])

sq., ceterum cf. Ioh. 6, 51sq. 59). act. 2, 42 (cod. d al., sim. VVLG.) erant perseverantes . . . in communicatione fractionis -is et orationibus (sim. 2, 46 [ibid.]). 20, 7 (cod. g, sim. VVLG.) cum venissemus frangere -em. I Cor. 11, 26 (cod. c al. = VVLG.) quotienscumque . . . manducabitis -em hunc et calicem bibetis eqs. al.

⑩ apud ecclesiasticos: (A) exempla varia (pauca selecta): TERT. nat. 1, 7, 10 (inter crimina Christianis obiecta) tot infantiae trucidatae, tot -es cruentati (sim. 1, 7, 20, 1, 7, 23 [inde apol. 8, 7]. 1, 7, 31 [inde apol. 8, 2]). ceterum cf. uxor. 2, 5 l. 18. 21 nec non AVG. haer. 26 -em . . . inde, sc. e sanguine pueri, facientes haeretici. PS. GREG. TVR. Thom. 66 Z. quod in oleo et aqua et -e magica consummet ille magus, sc. Thomas). adv. Marc. 1, 14 p. 308, 22 -em, quo ipsum corpus suum repraesentat. 5, 8 p. 597, 21 -is et calicis sacramento. IREN. 4, 18, 4 (4, 31, 3 H.) eum -em, in quo gratiae actae sint, corpus esse domini (cf. 4, 18, 5 [4, 31, 4 H.]). FIRML. Cypr. epist. 75, 10 p. 818, 3 invocatione . . . sanctificare . . . -em eqs. PS. CYPR. adv. Iud. 10 cibum gratiae, -is qui est a benedictione. AMBR. [?] sacr. 4, 4, 14 ubi accesserit consecratio, de -e fit caro Christi. 5, 4, 24 [fusius]. al.). ZENO 1, 14, 4 (2, 6, 8 L.) omnibus . . . unus -is cum signo datur. FERRAND. canon. 108 ut diaconus -em non erogat. GREG. TVR. Franc. 5, 33 verus de effracto -e sanguis effluxit (item 6, 21). et saepe. apud haereticos: FILASTR. 74 sunt Artotyritae nomine in Galatia, qui -em et caseum offerunt (sim. AVG. haer. 28). (B) accedit attributum (sc. adi. vel gen. subst., cf. IIB1b et C1b): CYPR. domin. orat. 18 dum . . . non communicantes a caelesti -e prohibemur (HIL. in Matth. 9, 3 sacramentum -is c. AVG. in euang. Ioh. 26, 11 -em c. spiritaliter manducate. CHROMAT. in Matth. 28, 5, 3 E.-L. -em illum c. et spiritalem. al.). IUVENC. 1, 595 sancti substantia -is (AMBR. [?] sacr. 4, 6, 27 [verba sacerdotis] offerimus tibi . . . hunc -em s. al.; cf. AVG. serm. 227 sanctificatus [QVODV. prom. 2, 2, 4 l. 74]). AMBR. (?) sacr. 5, 4, 24 ille -is vitae aeternae (5, 4, 25 SACR. Greg. 1, 25). HIER. epist. 22, 40, 5 sacramenti. RVFIN. Orig. in lev. 13, 5 p. 477, 7 mysticum (AVG. c. Faust. 20, 13). AVG. serm. 130, 2 altaris. al.

β mittitur pro eulogia (ad rem v. vol. V 2, 1048, 34 sqq. et Stuibler, RAC VI 922 sq.): PAUL. NOL. epist. 3, 6 -em unum sanctitati tuae unitatis gratia misimus, in quo . . . trinitatis soliditas continetur; hunc -em eulogiam esse tu facies dignatione sumendi. 4, 5: 5, 21 dignare . . . -em in eulogiam vertere. 7, 3 AVG. epist. 31, 9 -is . . . benedictio fiet. c. Petil. 3, 16, 19 eulogias -is . . . hilariter datas (CAES. AREL. reg. virg. 25 transmittere). GREG. M. dial. 2, 8 p. 91, 16 M. ut servo . . . domini infectum veneno -em quasi pro benedictione transmitteret.

Γ exempla confectionem et genera -is illustrantia: 1 varia selecta: CATO agr. 74 -em depsticum sic facito (seq. compositio). VARRO frg. Non. p. 531, 28 cocula coquebant -em, primum sub cinere, postea in forno. MORET. 117 ancilla eruit . . . -em e foco [confectio describitur v. 16-50]. OV. fast. 6, 315 suppositum cineri -em focus ipse parabat eqs. SEN. epist. 90, 23 fusius describitur. COLVM. 2, 6, 2 siliginis species in -e praecipua. PLIN. nat. 18, 102 pastillos in -e faciendo dilutos cum similagine seminis fervefaciunt atque ita farinae miscent; sic optimum -em fieri arbitrantur. 18, 107 ipsi -em faciebant Quirites, mulierumque id opus maxime erat. 18, 108 cocos tum -em lautioribus coquere solitos. APVL. met. 10, 13, 3 pistor dulciarius, qui -es et mellita concinnabat edulia. ZENO 2, 44, 1 (1, 41, 1 L.) et AVG. serm. 227. 229, quae v. sub IIC3. PETR. CHRYS. serm. 71, 7 (in imag.). GREG. M. dial. 1, 11 cum obliti essent crucis signum inprimere, sicut in hac provincia crudi -es ligno signari solent, ut per quadras quattuor partiti videantur eqs. (cf. l. 19 nec non p. 227, 63). al.

2 manifestius indicantur certa genera (maxime epithetis; inter cetera exempla nota praeapos. ex p. 226, 13. 18. 26. 44. al., de p. 226, 19. 22, gen. qual. p. 226. 17. 28. 30. 45, abl. qual. p. 226, 38. fusius variis de generibus agunt PLIN. nat. 18, 67-108 ISID. orig. 20, 2, 15 sq.; ad rem v. Blümner, Technol. I² 74 sqq.): a sec. colorem (notabiliora): PLAVT. Asin. 142 sordido (SEN. epist. 18, 7. 110, 12 COLVM. 8, 17, 15 SVET. Nero 48, 4 APVL. met. 6, 19, 5. al.; cf. PS. AVG. quaest. test. I 9, 2 inmundus). CAS. 310 rubido (mirre explicat PAUL. FEST. p. 263 parum coctus, rectius ISID. orig. 20, 2, 15 recoctus et rubefactus). TER. Eun. 939 atrum (cf. PLIN. nat. 18, 68 nigrum [MART. 11, 56, 8]). VARRO rust. 3, 7, 9 candido (al. v. vol. III 243, 76 sqq.; cf. IUV. 5, 67 niveus. RVFIN. hist. mon. 1 p. 401^D miri . . . candoris. PS. AVG. vit. christ. praef. nitidos [ANTHIM. 1]. ibid. siligine candentes). LAMPR. Alex. 37, 3 mundi (al. v. vol. VIII 1630, 55 sqq.).

b sec. modum conficiendi: CATO agr. 74 (= capp. 83) depsticum. VARRO frg. Non. p. 62, 11 elixum -em ex farre et aqua frigida fingeant (CAEL. AVR. chron. 2, 13, 159 e. aut non coctum -em [nisi aliter iungendum]. cf. PLIN. nat. 18, 105 e Parthis invecto, quem aquaticum vocant. ORIBAS. syn. 4, 13, 6 Aa p. 12 lavati [4, 32, 13 Aa p. 36]. 4, 37, 2 Aa p. 40. ISID. orig. 20, 2, 16 spungia -is aqua diutius malaxatus eqs.). CELS. 2, 30, 1 si ustus est -is (PLIN. nat. 22, 139. 23, 57. al.; cf. CELS. 3, 6, 17 -is tostus [SER. SAMM. 324. al.]. PLIN. phys. Bamb. 36, 8 combusti [85, 3]. 75, 1 ustulati. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 205 assus). ibid. si bis coquitur (PHILVM. med. 2 p. 115, 24 bis coctus [CAEL. AVR. chron. 4, 6, 90]. cf. l. 68 et PLIN. nat. 22, 138

iterum coctus). PLIN. nat. 18, 88 artopticio (18, 105). ibid. furnaceis (18, 105. cf. ORIBAS. syn. 4, 1, 4 La p. 3 in forno coctis [Aa clybanites]). 18, 105 streptici (André, sceptrice codd.). ibid. in clibanis cocti (cf. vol. III 1342, 31-42 nec non clybanicus, clybanites ibid. l. 15 sq. 19 sq.). 28, 208 qui cinere coctus sit (cf. p. 225, 46 et cinericius: NOVATIAN. trin. 18, 11 D. [sec. gen. 18, 6, ubi gr. ἐκροπίας, ITALIA Ps. Orig. tract. 2 p. 18, 6 ingriphios, id est azymos. subcinericius. VVLG. subcinericius]. CYPR. elem. 17. subcinericius: l. 7 et VVLG. iud. 7, 13. al. GREG. M. dial. 1, 11 ISID. orig. 20, 2, 15). ZENO 2, 44, 1 (1, 41, 1 L.) caccabacei. al.

c sec. substantiam principalem (varia genera conferunt e. g. CELS. 2, 18, 4 PLIN. nat. 18, 86sq.): VARRO frg. Non. p. 62, 11 elixum -em ex farre et aqua . . . fingeant (ARNOB. nat. 2, 21. cf. COLVM. 7, 12, 10 farreo [GAIUS inst. 1, 112. al.]. SER. SAMM. 488). p. 88, 16 siligineum (SEN. epist. 119, 3. 123, 2 VOPISC. Aurelian. 35, 1. al.; cf. CELS. 2, 30, 1 ex siligine [PLIN. nat. 18, 86 e s. lautissimus -is]. ALEX. TRALL. 1, 6 -is siliginis. cf. p. 225, 72). rust. 2, 9, 10 hordeacium (al. v. vol. VI 3, 2965, 48-71 et cf. CELS. 2, 25, 1 ex hordeo [PLIN. nat. 18, 71. 74]. ORIBAS. syn. 4, 1, 4 Aa et La p. 3 de hordeo [gr. χορδαί]). 2, 9, 11 triticios (3, 9, 21 COLVM. 7, 12, 10. 8, 7, 4 IUVENC. 1, 377. al.; cf. CELS. 2, 28, 1 ex tritico est. ORIBAS. syn. 4, 1, 4 Aa et La p. 3 de tritico [RVF. podagr. 12 unifarinus de tritico]). HOR. epist. 2, 1, 123 secundo (SCHOL.: non siligineo, non primo. v. Brink, 1982, ad l.; cf. PLIN. nat. 18, 90 secundarii [SVET. Aug. 76, 1]. LAMPR. Alex. 37, 3 sequentis). PAUL. FEST. p. 187 acerosus (NON. p. 445, 14). CELS. 2, 18, 4 ex polline. 2, 25, 1 ex milio (COLVM. 2, 9, 19 conficitur. PLIN. nat. 18, 54 fit). 2, 30, 1 ex simila (cf. RVFIN. Orig. in lev. 13, 3 p. 472, 5 ex s. confectus. p. 472, 13. cf. ITALIA lev. 7, 12 [Lugd.] -is similaginis [Wire. ex similagine factos, VVLG. absque fermento]. num. 6, 15 [Lugd.] similaginis -es [VVLG. -um azymorum]. VVLG. Sirach 39, 31 similagineus. sim. al.). SCRIB. LARG. 227 autopyron (v. vol. II 1601, 30 sqq.). PLIN. nat. 18, 54 e panico fit. 18, 92 ex arinea dulcissimus -is. 22, 139 sitanius. sim. al.

d sec. varias substantias, quae addi possunt: FEST. p. 253 fermentatus (al. v. vol. VI 1, 524, 82 sqq., ubi addatur e. g. ITALIA lev. 7. 13 [Lugd.]. cf. ISID. orig. 20, 2, 15 fermentacius). CELS. 2, 24, 1 sine fermento (al. v. vol. VI 1, 525, 74 sqq.; cf. TAC. hist. 5, 4, 3 -is Iudaicus nullo fermento). SCRIB. LARG. 133 cum -e azymo (ITALIA lev. 2, 4 [Lugd.]; VVLG. absque fermento). al.; cf. ISID. orig. 20, 2, 15 azymus non fermentatus . . .; aerymus leviter fermentatus). PLIN. nat. 18, 117 adgravatur . . . pondus illa faba et omni legumine . . . in -e venali. 19, 168 papaver -is rustici crustae inspergitur eqs. 20, 184 cum semen herbae q. e. git gratissime -es etiam condiat. 22, 67 -em . . . ex his bulbis asphodeli cum farina subactis. 31, 115 in -e salis vice utuntur Chalestraeo nitro (cf. STAT. silv. 4, 9, 37 -es nitidantis [virid-legunt alii] aphonitri). al.

e sec. originem: MET. PIVS ind. cen. Maer. Sat. 3, 13, 12 -es Picentes (cf. PLIN. nat. 18, 106 durat sua Piceno in -is inventione gratia ex alicae materia. MART. 13, 47 tit. Picentini [APIC. 4, 1, 2]). FEST. p. 142 Syriaci. PLIN. nat. 18, 105 Parthicum (cf. p. 225, 77). 20, 163 Alexandrinis (PAP. Corp. 251, 20 [saec. II in.]. THEOD. PRISC. log. 101 APIC. 4, 1, 3. al.). TAC. hist. 5, 4, 3 Iudaicus. COD. Theod. 14, 17, 5 Ardinenses (Sard. Gothofredus). PAUL. NOL. epist. 5, 21 Campanum. SVLP. SEV. dial. 1, 11, 5 Aegyptii. THEOD. PRISC. log. 101 Cyprius. ibid. Africanus (var. l. Afrus. cf. GLOSS. III 572, 3 -e Afro i. siligine [an siligineo? v. Apic. 7, 13, 2 sq.]). PS. THEOD. PRISC. add. p. 328, 3 transmarino.

f sec. varias rationes (cf. civilis, gradilis p. 223, 53. 63): VARRO frg. Non. p. 88, 16 cibarium (al. v. vol. III 1034, 71-81; addatur REGVLA mag. 13, 51 -is cibarissimi). SEN. epist. 119, 3 plebeius. PLIN. nat. 18, 67 militari (VOPISC. Aurelian. 9, 6 m. mundos . . . , m. castrenses). 18, 105 alias ab opsoniis appellati, ut ostrearii, alias a deliciis, ut artolagani. 19, 168 rustici (PS. AVG. vit. christ. praef. [bis]). 22, 138 nauticus (PLIN. med. 2, 6, 2 MARCELL. med. 27, 133). CHRON 427 empticii (824). PS. APVL. herb. 33 l. 4 domestico (44 l. 3). al.

g appendix ad A-C: 1 iuncturae verbales selectae: a -em comedere sim.: PLAVT. Bacch. 580 comesse -em (EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 76, 2 -is unciam. PLIN. nat. 26, 119 ITALIA exod. 16, 3 [Tert. ieiun. 5 = VVLG.]. et saepius; cf. edere vel esse: PLAVT. Men. 917 CELS. 1, 6, 2. PLIN. nat. 22, 139 [bis]. 28, 264 QVINT. inst. 6, 3, 60 APVL. met. 6, 19, 5. et saepius, v. vol. V 2, 102, 3 sqq.; esitare: GELL. 11, 7, 3). TER. Eun. 939 vorent (cf. devorare: PETRON. 44, 11. ITALIA Luc. 20, 47 [v. p. 221, 76]. al.). EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 76, 1 gustavimus (LIV. perioch. 48 [loco corr.]. PETRON. 62, 13 CIL IV 8903 PEREGR. Aeth. 28, 4. al.; cf. PS. AVR. VICT. epit. 15, 5 degustans). CELS. 3, 2, 7 -is . . . minus . . . adsumere (4, 10, 2. 4, 18, 4. 8, 9, 1^D GREG. TVR. Franc. 9, 21. cf. sumere: CELS. 4, 5, 8 -is non tam multum. 4, 26, 3 selibram. SVET. Aug. 77 -em. al.; absumere: COLVM. 2, 9, 19 SVLP. SEV. dial. 1, 14, 3. 2, 6, 6; consumere: IUV. 14, 128 -is . . . frusta). 4, 6, 6 -is mandendus (PS. AVG. vit. christ. praef., addas fort. LIV. perioch. 48. cf. manducare: PETRON. 56, 4 et saepe, v. vol. VIII 273, 77 sqq. [aliter, sc. notione comminuendi VARRO rust. 3, 7, 9]). al. b -em facere [Clavdelscher]

mon. I 48 p. 332^A extremis induta -is (gr. p. 153, 21 B. ζαζοδντοῦσα). REGVLA mag. 79, 30 -os suos vel indumenta in alieno opere stricare (i. extr.). al. per synecdochen significantur bona pauperis, res familiaris: PETRON. 44, 15 iam -os meos comedi, et si perseverat haec annona, casulas meas vendam. IVV. 8, 95 praeconem . . . tuis circumspice -is in auctione vendendis. metonymice de ipso paupere (cf. infra l. 33. p. 235, 12): ANTH. 470, 6 contemptu (contempnit cod.) proelia -us habet.

b de singulis textilibus: α variis: HOR. carm. 1, 35, 22 te, Fortuna, Spes et albo rara Fides colit velata -o (PORPH.: posset videri sordide dixisse -o, nisi vellet . . . intellegi a pauperioribus magis coli fidem [sim. SCHOL.]. SERV. Aen. 1, 292 [cana Fides] quod ei albo -o involuta manu sacrificatur [affert HOR.; paulo aliter SCHOL. HOR. ad l.: albo -o caput velabant]). epist. 1, 17, 25 quem Diogenem duplici -o patientia velat (PORPH.: vili veste, quam diploidem veteres dixerunt. SCHOL.: pallio. de eadem veste: HOR. epist. 1, 17, 32 Diogenes Mileti textam . . . vitabit chlanidem [-amyd- fere trad.], morietur frigore, si non rettuleris -um). VAL. MAX. 6, 2, 7 exigui -i cavillatione regias ei Pompeio vires exprobrans Favonius (antea: candida fascia . . . diadema. cf. 7, 2 ext. 5 regem quendam diadema . . . diu considerasse ac dixisse: 'o nobilem magis quam felicem -um eqs.'). MART. 2, 46, 9 -is clienti dandis fraudare duobus . . . tineas (3 lacernis). PAP. Corp. 250, 5 (saec. II) accepisse me tun(ica)m et -os braciles. LAMPR. Comm. 15, 3 gladiatoria sumpsit arma, -o purpureo nudos humeros advelans. OPTAT. 6, 4 p. 150, 11 non . . . hoc -o potest virginitas adiuvari (de eadem mitella virginum ibid. p. 150, 19). SCHOL. HOR. epist. 1, 11, 18 campestre dicitur -um, quo . . . iuvenes inguina tegebant. HIER. epist. 64, 16, 1 rationale sacerdotis -us est brevis auro . . . textus (de eodem EVCHER. instr. 2 p. 156, 12 -us exiguus). VITA Caes. Arel. 2, 42 quod ille . . . non lintheum, sed -os in usum habuerit (antea: de drapo sancti Caesarii). PASS. Paul. 14 -um, quo caput tegis (maforam, qua var. l.). al. β respicitur tunica agitatoris tincta colore factionis (metonymice in vim ipsius factionis vergunt maxime IVV. et CIL): PLIN. nat. 33, 90 harenam circi chrysocholla sterna, cum ipse Nero concolori -o aurigaturus esset. IVV. 11, 198 eventum viridis . . . -i. PLIN. epist. 9, 6, 2 spectatores favent -o, -um amant et si . . . hic color illuc, ille huc transferatur, . . . favor . . . transibit . . . ; tanta auctoritas in una vilissima tunica est. CAPER gramm. VII 104, 13 nec dicendum inversis -is agitasse aurigas, sed versis (explicat Friedländer, Sittengesch. IV⁹ 203sq. coll. Constant. Porph. caer. 1, 69 p. 336 πᾶντα σημεῖα μὴνύοντα). SVET. Dom. 7, 1 duas circensibus gregum factiones aurati purpureique -i ad quattuor pristinas addidit. CIL VI 10045, 3 decurionibus et familiae -i russei. 37835, 1 Hyla, agitator -i veneti. GLOSS. III 174, 7 (in capite: quae in circo) ἄζακος: -us (seq. colores: pra[n]sinus. venetus. roseus [immo russeus?]. albus). dubium, an huc pertineat: CIL VI 10046, 2 familiae quadrigariae . . . -i chelidoni (ed. et vol. III 1004, 44; lapis perit; P. Anni Chelidoni legit Smetius fortasse rectius, v. Friedländer apud Marquardt, Staatsverwaltung III² 518, 4).

2 in imagine et comparationibus: α vario respectu: POM-PON. Atell. 70 quin bono animo es? video erepsti (Bücheler, eripis sim. trad.) primitus de -bus (nisi pertinet ad B2b). PETRON. 83, 10 vers. 5 pruinosis horret facundia -is. ITALA Luc. 5, 36 (cod. a; in parabola per confusionem quandam cum p. 234, 51) nemo insumentum tunicae rudis adsuit -o veteri (gr. ἐνὶ ἰμάτιον, Vulg. in vestimentum). HIER. epist. 21, 13, 3 idolatras . . . -is, miseria, egestate confectos. AVG. c. Iulian. 5, 1, 1 haec . . . omnium vox est haereticorum, ipsa consuetudine iam . . . protrita; et tamen necessitate compellitur talibus -is indui . . . vestra superbia. ord. 1, 8, 24 egentes et aegroti se per sapientiam curari non sinunt et in -os suos recidunt eqs. SIDON. epist. 1, 4, 3 adulescentum declamatiunculas -is textilibus comparantes. **b respiciuntur hominum peccata, mortalitas sim.:** AVG. in euang. Ioh. 25, 15 de superbo . . . mortali, accincto -is carnis . . . et obliviscenti, qua pelle vestitus sit. in psalm. 68 serm. 2, 18 avari istis compedibus (i. mortalitati) -os quaerunt; sed sufficiant -i compedum; . . . cum . . . superflua quaeris, compedes tuas onerare desideras. serm. 36, 3 abieimus -os iniquitatis, ut indueremur stola immortalitatis. 299, 9 (ad II Cor. 5, 4) -os mortalitatis et corruptionis. CHROMAT. serm. 32, 3 L. Christus -is involutus est (v. p. 235, 4), ut nos a peccatorum nostrorum -is exueret. QVODV. c. Iud. pag. Ar. 2, 6 turpes . . . -os suscepit Adam, quando a diabolo exspoliatus est pudicitia; . . . ad hos . . . turpissimos -os suos posteros obligavit. 4, 1 ne non . . . apud eum, qui baptizatus est, diabolus suos -os agnoscat. PS. ORIG. tract. 3, 26 B. -is criminum obvolutum filium Agar (gen. 21, 19). IOH. epist. ad Sen. 6 vetusti erroris -us (opp. gloriae . . . indumentum baptismo conlatum). CAES. AREL. serm. 188, 2 ne appareamus vitiorum -is veteribus involuti. al. de ipsis peccatoribus: CHROMAT. serm. 32, 3 L. dudum quidem -i fuimus, sed nunc iam facti sumus tunica pretiosa Christi.

B de quibuslibet textilibus (personate p. 234, 59, metonymice p. 235, 12, per synecdochen p. 235, 46): 1 generatim (addidi locos dubios vel contextu deficiente ambiguos; in comparatione p. 234, l. 23 et 26): ENN. frg. var. 30 -bus. CATO agr. 76, 2 tracta placenta -o oleo uncto tangito et circumtergeto unguitoque. VARRO ling. 5, 105

'panis', quod primo figura faciebant, ut mulieres in lanificio, -us (loco valde dubio; panus F; pannus cod. G saec. XVI, quod pro gen. sing. accipiens post alios tuetur Collart ad l.; sed nec cum -us nec cum panus bene congruit, quod panis a pascere derivare videtur Varro frg. [202 F.] Non. p. 63, 25 et formas secundae decl. exhibet idem p. 232, 66. 243, 13). HOR. epod. 17, 51 cruore rubros obstetrix -os lavit. Ov. Ib. 233 v. sub 2b. VITR. 7, 8, 4 cum id in -um infunditur (ad liquandum ut: ibid. per -i raritates . . . extra labitur argentum vivum. DIOSC. 4, 146 p. 67, 12 cucumeres acu pungis et -u pressi ex(s)ucantur). FEST. p. 145 (loco corrupto) Arici[n]ae genus -i [manici] fieri. PETRON. 102, 12 (8 ego vos in duas iam pelles coniciam et . . . pro sarcinis habebō) statuarum ritu patiemur -os et vincla? 135, 4 -um de carnario detulit furca, in quo faba erat ad usum reposita (pro sacco sim. est ut: 135, 5 solvit . . . licio -um. PASCHAS. verba patr. 41, 3 F. in altero parvo -o misit . . . harenam [distinguitur saccum; Vitae patr. 5, 9, 9 sportella, Migne gr. 65, 373^D μαλάκιον, var. l. μαλάκιον]). PLIN. nat. 22, 94 -i marcō. MART. 10, 5, 12 moriturus abigat . . . moto noxias aves -o (cf. PALLAD. 1, 37, 4 aves . . . -is et crepitaculis terrcamus). GAIUS inst. 3, 202 hoc veteres scripserunt de eo, qui -o rubro fugavit armentum (sim. VLP. dig. 47, 2, 50, 4. cf. LEX Burg. Rom. 29, 1 si quis caballum per -um rubrum . . . turbaverit, ut pereat). PAP. Corp. 315 (saec. II/III) -orum (seq. lacuna). ITALA Esth. C 27 (Complut.) exsecror illud vestimentum regale tanquam -um immunditiae (Corb. fluxuationis muliebris, Aug. in psalm. 51, 6 et VVLG. 14, 16 menstruatae. cf. p. 235, 69sq. nec non AMBR. apol. Dav. I 11, 56 mulieri menstruatae coinquinatus est -us. VVLG. Is. 64, 6 quasi -us menstruatae sunt universae iustitiae nostrae). ARNOB. nat. 6, 16 p. 328, 15 M. (p)annos, lanuginem, chartulas nidulorum in mollitiem congerere animalia. CONC. Rom. subdit. a. 325 Mélanges d'arch. et d'hist. 6, 1886, 6 n. 12 (respicitur textile in missa celebranda adhibitum, quod vocatur corporale) nulli . . . liceat -um tinctum insuper altare ornare nec consecrare nisi tantum in lineo candido (inde LIB. pontif. p. 51, 1 sacrificium altaris non in sircum neque in -um tinctum celebrari eqs.). significatur textum, unde vestes fiunt (exempla certiora): VEN. FORT. vita Radeg. 34, 79 sanctae Radegundis saluberimam vestem . . . -i nobilis. GLOSS. III 270, 15 vestis polimita, quae -o tenuium filorum constat, qui multitudinem filorum continet bene textorum . . . ; sicut linitensis (? i. levidensis, v. vol. VII 2, 1197, 29) -us, qui habet pauca fila.

2 speciatim respiciuntur: α partes vestimenti adsutae, consutae vel discissae: α in imag. et comparationibus illustratur: quod foede additur, inepte iungitur: NOVIVS Atell. 86 qui habet uxorem sine dote, -um (ei -um Ribbeck) positum (obsutum Bücheler) in purpura est. HOR. ars 16 inceptis gravibus . . . purpureus, late qui splendeat, unus et alter adsuitur -us; . . . sed nunc non erat his locus (TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 451, 19 priori euangelio -um haereticae novitatis adsuisti [respiciuntur euangeliorum loci infra citandi ut: BACHAR. repar. laps. 22 qui post sanctos actus turpiter vixerit, veterem -um rudi assuerit vestimento. PRAEDEST. 1, 43 p. 600^C in stragulo coccineo -os albos . . . assutos]). ITALA Matth. 9, 16 (cod. a al., sim. VVLG.) nemo . . . committit commissuram -i rudis in vestimentum vetus (cf. Marc. 2, 21 [ibid.] insumentum -i rudis. paulo aliter Luc. 5, 36 p. 233, 53. ex his locis pendent l. 46sq. nec non: IVVENC. 2, 371 rudibus veteres subtexere -os vestibus. OROS. apol. 25, 2 ACT. Archel. 21, 4. al.). HIER. epist. 97, 2, 3 quid maledictorum -os hinc inde consuitis? schisma ecclesiae: OPTAT. 3, 9 p. 93, 9 sqq. pendebant . . . -i de una vestis origine; . . . ut quid se super alterum -um alter -us extollit? . . . si dicat contemptus -us: . . . 'nonne . . . apud lotorem pariter mundati sumus eqs.?' AVG. bapt. 2, 11, 16 p. 192, 13 schismatici se ipsi in multa schismata diviserunt; . . . conati sunt resarcire dedecus -orum suorum. in euang. Ioh. 13, 14 quid . . . schismate ad -os vis deduci talem divitem (sc. sponsum ecclesiae)? agnosce, totum emit et tu dicis: partem hic habeas. PS. AVG. serm. ed. Mai 42, 2 ne quis . . . ad schismatum -os ab . . . vestis integritate desciscat. β cetera exempla: VITR. 7, 8, 4 cum auro intexta vestis consumpta est, -i in fictilibus vasis inpositi . . . comburuntur. SEN. dial. 5, 19, 4 Caligula scindi vestimenta miserorum et in os farciri -os imperavit. AVG. in euang. Ioh. 118, 2 nisi scinderetur tunica Christi, ut -os eius inutiliter tollerent milites.

b fasciae sim., quibus infantes involvuntur (saepius in imag.): α quilibet (hucine POMPON. sub A2a?): Ov. Ib. 233 Eumenides membra . . . vinxerunt tinctis ferrugine -is, a male deserto quos rapuere rogo. SEN. epist. 20, 13 infans lacte et -o . . . contentus. TERT. adv. Iud. 9, 6 (hyperbolice) apud barbaros infantes in proelia erumpunt . . . -is armati et butyro stipendiati (eadem fere adv. Marc. 3, 13 p. 396, 20). ITALA Ezech. 16, 4 (cod. 176, sim. VVLG.) cum nata es, Hierusalem, in aqua non es lota neque sale salita neque -is involuta ([gr. σταγγύνας]). AMBR. Aug. c. Iulian. 2, 6, 15 in -is [tropice explicat AVG. ibid.: in -is, non utique laneis aut lineis . . . , sed -is vitiatas originis tanquam hereditariis involutus]. HIER. epist. 24, 2 Asella adhuc infantiae i. -is, vix annum decimum aetatis excedens. al.). HIER. in Ezech. 16, 4sq. l. 960 infantes involvuntur duplicem ob causam: ut et sale siccet corpus, quod -is ne defluat . . . stringitur.

redditi . . . scaenae -i certaminibus sacris prohibebantur. CIL VI 37841 (aet. Traiani) M. Vlpus . . . Apolaustus maximus -orum coronatus adversus histriones et omnes scaenicos. PLIN. paneg. 46, 1 spectaculum -orum. al. SVET. Nero 16, 2 -orum factiones. 26, 2 seditionibus -orum e parte proscaeni superiore signifer simul ac spectator aderat. Dom. 10, 1 discipulum Paridis -i. IULIAN. dig. 38, 1, 25, 1 -um vel archimimum libertum (cf. 38, 1, 27 si libertus artem -i exercent). CIL XIV 2113, 3 (a. 187 vel 192) Aurelio . . . Agilio Septentroni -o sui temporis primo (INSCR. Année Epigr. 1953 n. 188, 3 [Lepti M., a. 217]. INSCR. Dessau 5186, 2 [Puteolis, aet. Commodi]. CIL XIV 4624, 3 [saec. III]. al.). INSCR. Année Epigr. 1956 n. 122, 2 (Thamugadi, aet. Severi) Vincentius hic est -orum decus. TERT. spect. 17 p. 19, 1 impudicitiam -us a pueritia patitur ex corpore, ut artifex esse possit. al. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 124 torquebitur et fatigabitur ut -us. ARNOB. nat. 4, 35 quid -i vestri, quid histriones, quid illa mimorum atque exoleti generis multitudo? VOPISC. Car. 16, 7 mimis, meretricibus, -is . . . palatium replevit. 19, 2 cerataulas, choraulas . . . -os et gymnicos exhibuit imperator (rem fusius illustrat nota Salmasii ad l.). FIRM. math. 8, 8, 1 -os aut mimologos. 8, 20, 8 erunt -i, sed cinædi (8, 23, 3). DIOM. gramm. I 492, 1 (= SVET. frg. p. 11, 20) -us et pythaulēs et choraules in comœdia canebant. SCHOL. Hor. epist. 1, 18, 19 de gladiatoribus et -is. SCHOL. Iuv. 7, 90, 1 ('histrion', sc. Paris) quod non praestant senatores, -us dabit. Hier. chron. a. Abr. 1995 (= SVET. frg. p. 22, 3) Pylades Cilex -us, cum veteres ipsi canerent atque saltarent, primus Romae chorum et fistulam sibi praecinere fecit. Avg. in psalm. 30, 2 serm. 3, 11 cui dico ut diligat dominum, qui adhuc diligit mimum, qui adhuc diligit -um (antea: amphitheatrum, postea: vinolentiam, pompas saeculi). serm. 198, 3 pro mimo, pro histrione, pro -o, pro auriga, pro venatore. SALV. gub. 6, 15 athleticis, petaminariis, -is. al. accedunt nomina (de variis eiusdem nominis -is agit Bonaria, Maia 11, 1959, 224sq.). Bathyllus: p. 240, 67sq.; Mnester: p. 240, 71sq.; Pylades: supra l. 25. p. 240, 65. 76 nec non Act. lud. saec. Sept. 5^a, 44sq. Pighi (a. 204). INSCR. Dessau 5186, 2 (Puteolis, aet. Commodi). CIL XIV 4624, 3 (saec. III). V 5889, 6. 7753, 1; Gaius Theoros: p. 240, 63; Mysticus: PLIN. nat. 7, 184. CIL VI 33967, 4 (scrib. Mu-); M. Vlpus Apolaustus: supra l. 2 et CIL IX 344, 3 (aet. M. Aureli) Aelio . . . Aurelio A. ACT. lud. saec. Sept. 5^a, 44sq. Pighi (a. 204). CIL X 6219, 3 L. Aurelius A. (item XIV 4254, 4); Hylas: SVET. Aug. 45, 4; Paris: l. 6. 23; praeterea et VLP. dig. 12, 4, 3, 5 VITA Iuv. p. 234 SCHOL. Iuv. 6, 87, 2; Aurelius Agilius Septentrio: l. 9; addas et CIL XIV 2977, 3; Marcus: ACT. lud. saec. Sept. 5^a, 44 et 46 Pighi (a. 204); M. Septimius Aurelius Agrippa: INSCR. Année Epigr. 1953 n. 188, 3 (Lepti M., a. 217); Vincentius: supra l. 12; Helladius et Thorodon: CASSIOD. var. 1, 20, 4, 1, 32, 3; Vlpus Castresis: CIL V 2185, 6; C. Iulius Actius: CIL VI 33966, 3. X 1946, 4 C. Vmmidius A. Anicetus; Hellas: CIL XII 1916, 2.

2 de ipso ludo scaenico (exempla certiora; ambigua v. sub 1, e. g. l. 28. p. 240, 63. 65, cf. CASSIOD. var. 1, 20, 4, qui nominat histrionem et postea describit hanc partem musicae disciplinae): PETRON. 31, 7 -i chorum, non patris familiae triclinium (SIDON. epist. 8, 9, 5 c. -orum, qui bono cantu male dictata commendant. cf. QVODV. symb. 1, 2, 16 chorus illic et cantio -i illicet auditum). PLIN. paneg. 46, 2 neque . . . a te minore concentu, ut tollerēs -os, quam a patre tuo, ut restitueret, exactum est. Avg. in psalm. 103 serm. 1, 13 l. 9 ne putetis nominata 'allegoria' -i aliquid me dixisse (cf. l. 20 de theatro). serm. coll. Morin p. 270, 7 quanti morbi procedunt de medio; quanta luxuria redundavit propter theatra et organa et tibus et -os. PHYSIOGN. 88 -is et aleae deditos esse, qui eqs. (cf. 103 studiosus -orum [gr. Adamant. B 57 φιλορησιστής]).

f. **pantomima**, -ae. GLOSS. V 380, 42 -a: omnium artium lusor (vix virum significat; item GLOSS. Corp. P 66). i. quae pantomimum agit, ludia: SEN. dial. 11 (12), 12, 6 beatiorene istos putas, quorum -ae deciens sestertio nubunt, quam Scipionem, cuius liberi a senatu, tutore suo, in dotem aes grave acceperunt? SCHOL. Iuv. 11, 162, 2 expectas apud me -as aut lyristrias de Gadibus, quae lasciviant (de isdem: 11, 172, 1 saltantibus -is). LVX. anth. 310 tit. in -am pygmaeam, quae Andromachae fabulam frequenter saltabat et raptum Helenae. CASSIOD. Ios. antiq. 12, 187 cum . . . intrasset -a ad convivium pulcherrima (gr. ἀρχηστρίδος). 12, 188 si rex ei minime concederet -am (gr. v. supra).

deriv.: pantomimicus.

pantophobus, -a, -um, παντοφόβος (vox gr. alibi non inventa; nisi -phobas, cf. hydrophobas). i. qui omnia timet, sc. omnipavus: CAEL. AVR. acut. 3, 12, 108 Andreae sectatores memorant phreniticos esse -os, quos nos omnipavos dicere poterimus (edd. praebent aut pantaphobos aut pantophobas, de quo cf. Drabkin ad 3, 10, 99 hydrophobarum).

pantopōlēs v. pantapoles.

pantopōlium, -ī n., παντοπόλιον. i. q. taberna, ubi multa veneunt (in imag.): PLAUT. Pseud. 742 servus callidus in pectore habet murrinam, passum, defrutum, mellam, mel quovismodi; quin in corde instruere quondam coepit -um (A, hermopolium pro therm-P).

pantorganus, -a, -um, παντόργανος (vox gr. alibi non inventa). ? i. q. omnium instrumentorum musicorum peritus: CIL IV 8873, 1 vinca(t) -a (sc. tibicina? nisi -a n. pro subst. de agone quodam musico, ut putat Della Corte, Notiz. Scavi 1927 p. 107 sq.).

5 **pantracion** v. pancration.

panuc- v. etiam sub panic- et pannic-.

? **pānuclium**: πηνύιον GLOSS. L II Philox. PA 81 (= GLOSS. II 141, 47). dubium; panuclium tempt. Scaliger; panuvelium restit. Salmasius; panucellam, sc. demin. a panucula, dubitanter coni. Laistner coll. Gloss. II 407, 29 πηνύιον: . . . panucula.

10 [pānuclium restituebatur olim pro panucellum et panuvelium, q. v., sc. HESYCH. II 2213 πηνύιον. πανούκλιον (panuvelium latere putat Schmidt in ed., sed demin. gr. neutr. ponitur pro lat. panucula ut p. 216, 75), ἢ ἀτρακτος, εἰς ὃν εἰλείται ἡ κρόκη.]

15 **pānucula** et **pānulia** v. 1. panicula.

1. *pānus, -ī m. (f. -a l. 24 sq.). [vox notione infra sub 1 descripta e forma dorici *πανός (cf. πῆνος, πηνύιον) mutuata est; sed utrum ceterae notiones inde per similitudinem translatae sint (cf. l. 45) an prorsus alius voces eiusdem formae exprimant, non liquet. Sch.]

20 de origine: VARRO ling. 5, 114 -us (-nn- trad.) graecum, ubi E A fecit (cf. gr. πῆνος, dor. πᾶνος). scribitur in codd. pannus CHAR. gramm. p. 134, 3 B. (excerpta cod. Paris. saec. VIII), PRISC. gramm. II 115, 15. al. genus masc. testatur CLEDON. gramm. V 40, 14; fem. -a (sc. sec. panicula) exstat PLIN. med. 3 capp. 5 (cf. var. l. 3, 5 tit.). 3, 5, 1. 3. 6; de gen. sing. dubio -us v. p. 234, 2. de notione v. infra. legitur paucis locis inde a LVCILIO, AFRANIO, NOVIO, VARRONE, CELSO, sed 58^{ies} apud PLIN. nat.; in sermone medicorum posteriorum substituta est fere vox q. e. panicula (v. infra l. 56). [var. it. sept.; cf. M.-L. 6209a. Wartburg VII 571. St.] [confunditur in codd. saepe cum panis et pannus (v. l. 21sq.).]

30 1 i. q. globus subteminis convoluti (cf. NON. p. 149, 17 -us tramae involucrum, quam diminutive panuculam vocamus [affert LVCIL.]; quae sequuntur v. sub 2a; ad rem v. Blümner, Technol. I², 153): LVCIL. 298 intus modo stet rectus (sc. fusus?), foris subteminis -us (ad lanificium refert e. g. Marx ad l.; de coitu imagine obscena adumbrato cogitat Krenkel ad l. dubitanter). VARRO ling. 5, 114 v. sub panuvelium. PAUL. FEST. p. 220 -us facit deminutivum panucula (sim. NON. supra [inde GLOSS. V 645, 22 -us: panucula. cf., nisi respicitur 1. pannus, GLOSS. V 509, 22 et 574, 45: pan(n)iculae: pannus]. CHAR. gramm. p. 134, 3B. [afferens LVCIL. ut PRISC. gramm. II 115, 15]). GLOSS. II 407, 29 πηνύιον: -us (pen- trad.), haec panucula (cf. ibid. p. XXXVII panion: pannus). de loco dubio VARRO ling. 5, 105 v. p. 234, 2.

45 2 i. q. abscessus, tumor sim. (maxime inguinum, v. l. 50. 54; per similitudinem dictum esse testantur CELS. 5, 28, 10 et NON. sub a): a explicationes sim.: CELS. 5, 18, 19 -um phygetron Graeci vocant (5, 28, 10 v. infra. SCRIB. LARG. 263 [Marcell. med. 32, 1 paniculas]). 5, 28, 10 phygetron . . . est tumor non altus, latus, in quo quiddam pusulae simile est; . . . fit maxime aut in vertice aut in alis aut inguinibus; -um (panem trad.) a similitudine figurae nostri vocant (distinguuntur in hoc capite carbunculus, carcinoma, ignis sacer, struma, furunculus et alia, quaecumque 5, 28, 11 generaliter nominantur minuti abscessus). NON. p. 149, 17 (quae praecedunt v. sub 1) -us est tumor quoque inguinum; ex formae similitudine sic vocatur (afferuntur AFRAN. et NOVIVS, v. sub b). PLIN. med. 3, 5 tit. -is (ad panas var. l., item 3 capp. 5), quas paniculas nos dicimus (cf. e. g. l. 48. 74). distinguuntur struma CELS. 5, 28, 10 (v. 5, 28, 7). SCRIB. LARG. 263 PLIN. nat. 20, 225. 21, 143 et saepe, furunculus CELS. 5, 28, 10 (v. 5, 28, 8). PLIN. nat. 20, 220. 22, 159. 23, 122. al., parotis SCRIB. LARG. 263 PLIN. nat. 20, 4. 22, 22 et al. apud eundem, tumor PLIN. nat. 20, 216. 22, 42. 23, 122. al., collectio PLIN. nat. 20, 216. 22, 42. 23, 134. 24, 115. 27, 63, vomica PLIN. nat. 24, 62. 115 SER. SAMM. capp. 39 et sim. al. (cf. l. 51. 64).

65 b exempla varia: AFRAN. com. 218 papulam, -um, tympanum. NOVIVS Atell. 65 qui me miserum miseriorem reddidit quam -us puerum. CELS. 5, 18, 19 adversus -um (var. l. -em) . . . et omne tuberculum. 7, 2, 5 in -o (trad. -e), quia fere vehementer cutem extenuat, tota ea super pus excidenda est. SCRIB. LARG. 263 malagma quod discutit strumas, parotidas, -um (PLIN. nat. 20, 128 [PLIN. med. 3, 5, 1 -as]. 21, 143. et saepe apud eundem). PLIN. nat. 20, 4 -os sanat (20, 216. 22, 22. al. apud eundem). 20, 220 -os, furunculos incipientes, duritias omnes . . . atriplice crudo utiliter inlini ([-os om. Garg. Mart. med. 7]. 23, 71. 23, 122 ad furunculos, -os, parotidas decoctae fici inlinuntur [Garg. Mart. med. 49 paniculas]. al.). 21, 161 concoquit -os (v. vol. IV 82, 64sq.). 24, 11 viscum -os mitigat omnis generis. 30, 75 -os aperit sebum (PLIN. med. 3, 5, 3 -as, Marcell. med. 32, 3 paniculas). al. apud eundem. SER. SAMM. capp. 39 -o, vomicae et strumae depellendis (panoi vel pani codd., -o edd. vet.; panoi tuentur edd. rec. pro dat. gr. accipientes [v. Pépin in indice p. 101], vix recte; si de errore scribae cogitare nolis, intellegas -o i(d est) vomicae). PLIN. med. 3, 5, 6 ad -as utuntur hac compositione. MARCELL. med. 15, 11 (in praecantatione) hunc -um (palum trad., corr. ed. princ. a. 1536), has panuculas, hanc strumam, hanc strumellam . . . evoco. ANON. med. ed. Piechotta 68.

[Gatti]

3 *i. q. spica panici* (cf. 1. panicula sub 4; partem quandam crassiorem, unde paniculae exeunt, intellegit Orth, RE VIII 1955, 30sqq.): PLIN. nat. 18, 54 sunt et panico genera mammosa e -o parvis racemata paniculis, et cacumine gemino.

deriv.: 1. panicula. compos.: panuvellium.

2. panus v. 1. pannus.

panusculus, -i m. a panis diminutive, sed formatione mira (notione vocis vix apta a pannus derivat Hofmann apud Walde-Hofmann sub illa voce). *i. q. panis parvus, pastillus* (cf. 1. paniculus): ISID. orig. 17, 9, 6 erocomagma expressis aromatibus crocini unguenti atque informato sedimine in -os fit (-col- TV; in eadem re Diosc. 1, 27 p. 18, 23 M. trocisci fiunt lati).

panuvellium dictum a pano et volvendo filo VARRO ling. 5, 114. *i. l. artis textrinae significare videtur radium ex quo subtemen decurrit (ad rem v. Blümner, Technol. 12, 153sq.), sed forma origoque vocis incerta est; sec. veriloquium Varronis A. Spengel restituit panuvollium; cum vellus, vellere coniungunt alii (sive ad panus sive ad pannus referentes); ceterum quodammodo huc pertinere videntur panucellium nec non πανούζλιον p. 242, 12; cf. Collart, ed. 1954, ad l.*

[panza v. p. 237, 50. 52.]

1. papa v. sub 1. pappā.

Gatti.

2. *pāpa, -ae m. a πάπ(π)ας derivatum videtur. de origine et notione: (GLOSS. V 319, 2 [-a: admirabilis] vel pontifex (item GLOSS. Corp. interpr. nom. p. 188, 248. nam ex interiect. papae vocem natam censent gramm. recentiores, v. e. g. Gramm. suppl. 218, 22 [Remigius Altiss.] papae Graeca interiectio est admirantis; unde et -a dicitur apostolicus et interpretatur 'admirabilis' vel 'pater patrum'). scribitur pappā HIER. praef. Vulg. euang. p. 4, 15 (var. l. ut NOT. Tir. 60, 37). DAMAS. epigr. 18 (apographum saec. VI). notatur pp e. g. CE 656, 2 (a. fere 300), pap CIL XI 304 (saec. V ex.). NOT. Tir. 55, 30 (inter episcopus et presbiter ut 60, 37). 122, 184 -a noster. de formis: nom. sing. -s v. p. 250, 9 (var. l. pro -a HIER. epist. 57, 2, 1. 60, 19, 3. 64, 21, 1. 97, 2, 4); dat. sing. var. l. -a (fortasse sec. formam graecam, cf. Uddholm, Formulæ Marculli, 1953, 57) HIER. epist. 112 tit. 141 tit. praef. Vulg. euang. tit. CONC. Carth. a. 416 Aug. epist. 175 tit., item acc. sing. -an HIER. epist. 97, 4 (ex corr.); plur. non invenimus nisi AVELL. p. 231, 20 (an gen. sing.?). EPIST. Chlodov. Mon. Germ. capit. reg. Franc. 1. CAES. AREL. testam. p. 287, 3 (verbis pessime traditis). INSCR. christ. Silvagni 4210, 6 (aetate dubia). corripitur syllaba prior CE 1359, 8 (a. 475). legitur in sermone christiano inde a PASS. Perp. et TERT., saepius saepiusque inde ab HIER. (sed raro in versibus), alibi semel tantum pro papas, -atis (v. II), quod vocabulum notione christiana rarissime synonymi vice fungitur (v. p. 249, 83). [invenitur interdum falsa var. l. pro papas (v. p. 249, 49); saepius fulso aut additur in codd. aut substituitur pro episcopus sim., ubi de pontifice Romano agitur (e. g. p. 246, 39); rursus ubi de aliis episcopis agitur, aut omittitur -a (e. g. VEN. FORT. epist. [carm. 3, 2] tit.) aut substituitur episcopus (ALC. AVIT. epist. 9 tit.); de epistularum ab episcopis Romanis missarum titulis v. p. 246, 30sqq., de loco suspecto CIL XI 4975, 7 p. 247, 17.]

I in sermone christiano vox honorifica adhiberi videtur, sc. fere de episcopis, et fuerit saepissime *i. q. pater*, si ex graeco iudicare licet, vel episcopus (distincte iuxtaponitur episcopus e. g. p. 244, 45 sqq., pater e. g. p. 244, 61sqq., utraque vox p. 244, 68). saepissime in allocutione alterius, vix quisquam de semetipso dicit (v. A2aß; gr. e. g. Pap. Giss. 55 tit.); usurpatur etiam in vituperatione (ARIUS Candid. epist. 2 PAUL. NOB. epist. 5, 14). gr. respondet πάπας, nisi alia adnotantur, e. g. PASS. Perp. 13, 3 ARIUS Candid. epist. 2 SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 143, 7 EDICT. imp. Iust. de fide p. 107, 1; respondet ἐπίσκοπος e. g. CONC. S II 3, 3 p. 109, 11 (gr. II 1, 3 p. 95, 8), ἀρχιεπίσκοπος e. g. LEO M. epist. 103 (CONC. S II 4 p. 156, 7, gr. II 1, 2 p. 28, 33, unde archiepiscopus II 3, 2 p. 46, 4), sc. iuxta πάπας (ut etiam AVELL. p. 170, 9, cf. 180, 22) et iuxta πατριάρχης.

A de episcopis: **1** variis, sive urbium ignobilium episcopis (e. g. l. 72. p. 244, 9. 32) sive patriarchis (e. g. l. 76. 79. 83); episcopus episcopum ita nominat e. g. p. 244, 43, nusquam autem pontifex Romanus episcopum ullum (sed v. p. 247, 10): **a** in sermone vario:

α nomine proprio non addito (cf. p. 246, 74. 247, 20): PASS. Perp. 13, 3 vidimus . . . Optatum episcopum (sc. Thuburbitanum?) . . . et diximus . . .: 'non tu es -a (pater var. l.) noster?' (cf. p. 245, 75). TERT. pudic. 13 p. 244, 2 pro peccatore in ecclesiam inducto bonus pastor et benedictus -a contionaris (vix de episcopo Romano, sed fortasse de antistite Carthaginiensi, v. Altaner-Stauber 1978, 159. 580. item per ironiam HIER. e. loh. 4 tu beatissimus -a et fastidiosus antistes . . . conservos tuos . . . despicias [de episc. Hierosolym.]). (GREG. TVR. Franc. 2, 27 quae -a poscit, adimpleam (rex fortasse de episc. Remensi). 5. 30 vocatum ad se urbis -am (de episc. Constantinopol., cum alias hac iunctura semper pontifex Romanus significetur, v. sub 2aγ). **β** nomine proprio addito: ARIUS Candid. epist. 2 (=ARIUS epist. ad Euseb. p. 1, 3, sim. CASSIOD. hist. 1, 15. 1) Arrius, qui persecutionem patitur ab Alexandro -a iniuste (de episc. Alexandrino ut: HIER. epist. 97, 1, 3 me et -am Theophilum [DIONYS.

EXIG. epist. de pasch. 1 p. 63, 24. al.]. c. Ioh. 4 excepto -a Athanasio [in Tit. 3, 10/11]). HIER. epist. 7, 4, 2 a -a Valeriano (de episc. Aquileiensi ut: 60, 19, 3 beatus -a Chromatius [81, 2 sanctum. al.]). 57, 1, 2 -am Epiphanius criminatus est (de episc. Salam. Cypr. ut: 57, 2, 1 miserat Iohanni episcopo supradictus -a E. litteras. adv. Rufin. 2, 13 beatum. al.). AVG. epist. 31, 8 libros beatissimi -ae Ambrosii (de episc. Mediolanensi ut: CE 1359, 8 [a. 475] Dionisio . . . -ae). CANON. Turner I p. 566 Aurelius -a (i. episc. Carthag.). CASSIAN. concl. 1 praef. 1 beatissimo -ae Castori (de episc. Aptensi ut: 9, 1 praeceptis beatissimae memoriae -ae C.). SIDON. epist. 2, 10, 2 studio -ae Patientis (i. episc. Lugdun.). CIL XI 304 hic requiescit in pace sanctus -a Iohannes (obiit a. 494. item de episc. Ravennat.: 272 [a. 539-546] salvo domno -a Victore. 273 [a. 556-559]. 285 [a. 570-578] -a nostro Petro). CARM. cod. Petav. 8 tit. Dominus -a in nomine Christi pauper episcopus (sc. Viennensis ut: CONC. Turon. a. 567 p. 130, 28 a -a Avito vel omnibus episcopis. al.). ENNOD. carm. 1, 9 tit. (genuinum?) dictio quae habitata est in natali sancti ac beatissimi -ae Epiphani (i. episc. Ticinensis; -ae om. cod. E). CONC. Massil. a. 533 p. 60, 13 constitutio Caesari -ae (i. episc. Arelat.).

b in appellatione, praecipue in epistularum titulis (ceterum cf. PASS. Perp., TERT., HIER. sub aa): **α** neque adi. neque subst. apposito: NOVATIAN. Cypr. epist. 30 tit. Cypriano -ae presbyteri . . . Romae consistentes s. (MOYS. Cypr. epist. 31 tit.). RVFIN. Clement. praef. -a Gaudenti. CLAUD. MAM. epist. p. 198, 2 Sidonio -ae (ex corr. pro suo A). CE 1838 (=INSCR. christ. Diehl 1071, saec. VI; in acrostich.) Vivenciole -a (ibid. 1 sacerdos, 12 antistes summi). CIL XIII 1575 Scutari -a (nisi est medii aevi). **β** adi. appositis (cf. etiam γ): NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 8 beatissime ac gloriosissime -a (MOYS. Cypr. epist. 31, 8 pars codd., probat Diercks). HIL. trin. 4, 12 et 6, 5 (epistula Arii ad Alexandrum Alexandrinum) beatissime -a (HIER. epist. 63 tit. [episcopo add. codd. nonnulli]. 86 tit. 88 tit. [conpresbytero add. u]. MIRAC. Steph. praef. b. -a Euodi. CASSIAN. inst. praef. 2. al.; cf. Ps. HIER. epist. 37 p. 265^B beate -a Augustine [FAUST. REI. grat. praef. p. 3, 8]). HIER. in Hab. lib. 2 praef. mi Cromati, -a venerabilis (in Zach. lib. 2 praef. mi Exsuperi, -a v. cf. ENNOD. opusc. 3, 91 p. 354, 8 [Loq. Euricus rex] venerande -a). RVFIN. symb. 1 fidelissime -a Laurenti (dub. an episc.). PRVD. perist. 11, 127 optime -a. AVIT. BRAC. epist. ad Pale. p. 805 beatissimo dilectissimoque semper in domino -ae Balconio. CANON. Turner I p. 574 petimus venerationem tuam, sancte -a Aureli (AVELL. p. 115, 4). ALC. AVIT. epist. 9 tit. Avitus episcopus -ae Constantinopolitano (A. e. Const. episcopo L). 25 tit. Avitus episcopus -ae Hierosolymitano. γ subst. appositis, sc. in eadem enumeratione, sive intercedente sive omissa coniunctione (cetera v. sub c; cf. etiam l. 31sq.): HIER. epist. 99 tit. beatissimo -ae Theophilo episcopo (114 tit. dilectissimo atque amantissimo -ae [om. V] Th. e. HIL. AREL. epist. ad Eucher. p. 197, 24. RVFIN. epist. 2, 16 tit. domino sancto et apostolico ac mihi . . . excolendo patrono et -ae Aeonio episcopo Ruricii episcopo. 2, 18 tit. al.). 102 tit. domino vere sancto et beatissimo -ae Augustino (134 tit. d. vere sancto et omni mihi affectione venerabili -ae Aug. VALENT. Aug. epist. 216, 4 domine -a. AVG. serm. 322 [recitatur libellus] d. beatissime -a Aug. VITAL. TONANT. epist. 2 SIDON. epist. 6, 1 tit. EPIST. Chlodov. Mon. Germ. capit. reg. Franc. 1 orate pro me, domini sancti et apostolica sede dignissimi -ae. Merov. 8 d. semper meus et apostolicae -a. et saepe). AVG. epist. 174 tit. domino beatissimo et sincerissima caritate venerando sancto fratri [et consacerdoti] (ac coepiscopo V) -ae Aurelio (EPIST. Austras. 11 tit.). PROSP. epist. 1 tit. domino beatissimo -ae ineffabiliter mirabili incomparabiliter honorando praestantissimo patrono Augustino (1, 9 RVFIN. epist. 2, 8 tit. VEN. FORT. epist. [carm. 3, 2] tit. al.). 1, 7 -a beatissime, pater optime (PAUL. FAUST. REI. epist. 4 tit. domino patri pariter et patrono Fausto -ae. VEN. FORT. vita Hil. 1, 1. DYNAM. vita Max. 1 l. IG. domino beatissimo patri Urbico -ae [ad romanum -am cod. A, nom. propr. interpretans epitheton p. 246, 59 allatum]. al.). SEDAT. ad Ruric. epist. 8 tit. domino sancto ac beatissimo et apostolica reverentia suspiciendo domno et -ae Ruricio episcopo Sedatus episcopus (EVERAS. ad Ruric. epist. 6 tit. domno sancto meritis beatissimo -ae honoris cultu suspiciendo atque apostolico patri domno Ruricio episcopo. VITAE patr. 5, 15, 29 EPIST. Austras. 21 tit. VEN. FORT. epist. [carm. 3, 4] tit. domino sancto et apostolica sede dignissimo domno et patri. al.). VEN. FORT. carm. praef. 4 p. 1, 21 vir apostolice praedicande -a (Gregori (ad episc. Turonensem).

c synonyma et iuxtaposita notabiliora (appendix ad a et b):

antistes: HIER. e. loh. 4 tu beatissimus -a et fastidiosus a. SIDON. epist. 2, 10, 2 (v. 2, 10, 3). FAUST. REI. grat. praef. p. 3, 8 summorum antistitem (CE 1838 v. sub ba). apostolatus: ALC. AVIT. epist. 25 tit. cf. etiam e. g. l. 54. 55. 66. 69. 71. 72. archiepiscopus: VITAE patr. 5, 15, 29 dixit ei a. . . . ille respondit: . . . domne -a. DIONYS. EXIG. epist. de pasch. 1 p. 63, 24. coepiscopus: v. l. 57. conpresbyter: v. l. 32. consacerdos: v. l. 57. dominus: v. l. 49, adde etiam CIL XI 273 (a. 556-559) salvo d. -a Agnello. 285 (a. 570-578). dominus: v. l. 67, adde CIL XI 272 (a. 539-546) salvo d. -a Victore. episcopus: v. l. 15. p. 243, 71, adde HIER. epist. 57, 2, 1 miserat Iohanni

[Krümer]

episcopo supra dictus -a Epiphanius (*item non de eodem antistite*: RVRIC. epist. 2, 8 tit. EPIST. Austras. 15 tit. CONC. Turon. a. 567 p. 132, 16. *al.*). CANON. Turner I p. 566 cum Aurelius -a . . . (p. 568) consedissem]t, . . . Aurelius e. dixit (*alibi in canonum conc. Afric. praefationibus non variatur, sed bis episcopus scribitur, c. g. Conc. Carth. a. 390 [Corp. Christ. 149] p. 12 l. 3 et 7; sed v. p. 247, 76*). SIDON. epist. 6, 1 tit. (6, 1, 1 episcopus episcoporum). *al.* frater: r. p. 244, 57, adde NOVATIAN. Cypr. epist. 30 tit. Cypriano -ae . . . frater Cypriane. MOYS. Cypr. epist. 31 tit. (v. 31, 2). pastor: TERR. pudic. 13 p. 244, 2 tu bonus p. et benedictus -a. VITA Marcell. Ebred. (BHL 5227) 8. pater: v. p. 244, 61, adde VALENT. Aug. epist. 216, 6 domine p. . . . domine -a . . . domine et dulcissime p. SIDON. epist. 2, 10, 2 (v. 4 vers. 1). 6, 1 tit. pater patrum. pontifex: HIER. adv. Rufin. 3, 17 -ae Theophili sententiis delectaris et nefas putas pontificum decreta convelli. CASSIAN. cont. 1 praef. 1 (v. praef. 2). SIDON. epist. 2, 10, 2 (v. 2, 10, 1). ENNOD. opusc. 3, 91 p. 354, 8. *al.* sacerdos: CE 1838 v. sub *ba*.

2 de pontifice Romano (*cf. p. 243, 71; eodem loco etiam de alio episcopo c. g. HIER. adv. Rufin. 3, 17. inscriptiones huc pertinentes praeter p. 247, 18 omnes Romae repertae sunt*): a usu communi, sc. ipsa voce -a de pontif. Rom. agi non indicatur: α varie:

(i) in narratione: (A) nomine proprio addito: CE 656, 2 (a. fere 300) cubiculum duplex . . . iussu -ae sui Marcellini diaconus iste Severus fecit (INSCR. christ. Diehl 1758 precibus -ae Leonis mei [trad. in ei]. AVELL. p. 180, 22 CONC. Rom. a. 502 p. 445, 6. v. etiam l. 29 et cf. e. g. p. 247, 27 necnon p. 243, 72. 244, 14). INSCR. christ. Diehl 966 deposita . . . sub Liberio -a (*cf. 3727 (sedent)e [ita de Rossi, alii aliter]* -a Liberio. CE 1917, 6 salvo Siricio -a [INSCR. Bull. arch. crist. 1870 p. 143. INSCR. christ. Diehl 1780 s. -a nostro Ioanne. CIL XV 7261]. INSCR. christ. Silvagni 3259, 60 [sq. minus cert.] (temporibus) Sirici -a(e) [GREG. M. epist. 13, 1. *al.*]. CASSIOD. var. 9, 15, 3a tempore sanctissimi -ae Bonifatii [GREG. M. dial. 3, 8. *al.*]. DAMAS. epigr. 18 (Dama)si pa(pae cultor atque amator) (*in margine carminis incisum*). HIER. epist. 97, 4 beatum . . . -am Anastasium. adv. Rufin. 3, 20 sancti -ae Anastasii. AVG. epist. 186, 2 beatissimae memoriae -am Innocentium (PROSP. c. coll. 21, 1 sanctae m. GREG. M. epist. 2, 49 sanctae m. decessor meus Pelagius -ae. *al.*; cf. PROSP. c. coll. 21, 1 beatae recordationis [AVELL. p. 232, 2. *al.*]). VINCENT. LER. 32, 1 geminam apostolicae sedis auctoritatem, unam scilicet sancti -ae Xysti, qui nunc Romanam ecclesiam venerandus illustrat, alteram decessoris sui beatae memoriae -ae Caelestini (*cf. ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 7 ad sanctum Hormisdam, seu quicumque nunc ille est, -am [antea: ad Romanae ecclesiae maximum sacerdotem quasi ad caput nostrum]. VITA Caes. Arel. 1, 42 Romam veniens beato Symmacho tunc -ae . . . praesentatur. addas l. 71. p. 247, 23*). LEO M. epist. 103 (Conc. II 4 p. 156, 21) sanctus ac beatissimus -a caput universalis ecclesiae Leo . . . Petri apostoli praeditus dignitate (*gr. II 1, 2 p. 29, 14 ἀρχιεπίσκοπος τῆς μεγάλης καὶ πρεσβυτέρας Πόλης, quod versum est II 3, 2 p. 46, 21 archiepiscopus magnae senioris Romae*). AVELL. p. 356, 20 a beatissimo atque apostolico -a Vigilio (CASSIOD. var. 9, 17, 2. *al.*). PROSP. c. coll. 5, 3 erravit -a Innocentius et Petri sede dignissimus, . . . erravit . . . beati Petri sedes, quae ad universum orbem -ae Zosimi ore sic loquitur. ALC. AVIT. epist. 34 p. 64, 15 (*sequitur* 65, 4 -a urbis). ENNOD. opusc. 2, 60 p. 306, 13. CONC. Rom. a. 501 p. 428, 6 memorati superius Symmachi -ae (*cf. l. 65*). *al.* (B) nomine proprio non addito:

CE 787, 26 dignus, qui . . . immaculatus -a sederes (*de Liberio?*). CANON. Turner I p. 570 aput venerabilem -am (COD. Theod. 16, 5, 62 ENNOD. epist. 5, 24, 2 p. 145, 1 opusc. 2, 10 p. 290, 16. *al.*). CONC. II 3, 3 p. 109, 11 beatissimus et apostolicus vir -a (*gr. II 1, 3 p. 95, 8 ἐπίσκοπος. cf. p. 247, 8*). HIL. Leo M. epist. 46, 1 (Conc. II 4 p. 27, 23) litteras beatissimi -ae (46, 2 [p. 28, 7]. CASSIOD. var. 8, 24, 4. CIL VI 9936 [a. 537] b. -a (concede)nte. *al.*). 46, 2 (p. 27, 36) reverendissimo -ae. 46, 2 (p. 28, 2) a praefato -a (CONC. Rom. a. 501 p. 429, 1. *cf. p. 432, 4 memorati -ae*. DIONYS. EXIG. Conc. I 5 p. 306, 36 idem -a [AVELL. p. 168, 26]. VITAE patr. Iurens. 19 M. antedicti ac venerabilis -ae). SYNOD. episc. a. 465 (Thiel, Hil. epist. 15) 10 dignus -a, dignus doctor (*acclamatio*). CONC. II 4 p. 192, 11 iudicatum, quod -a protulit, sequor. CONC. Rom. a. 499 p. 403, 28 -a incolume. CONC. Vas. a. 529 p. 57, 8 ut nomen domni -ae, quicumque sede apostolicae praefuerit, in nostris ecclesiis recitetur. MASSIL. a. 533 (Corp. Christ. 148A) p. 91, 114 sancti -ae auctoritatem. ARATOR ad Parth. 87 patri egregio . . . -ae. LIBERAT. 22 CONC. II 5 p. 136, 20 si -a fieret. PASS. Caecil. 11 Vrbnum . . . quem -am suum Christiani nominant (*cf. p. 243, 72*). GREG. M. epist. 3, 67 subscriptio domni -ae. INSCR. christ. Silvagni 4210, 6 quem ordo cleri primum extollit in urbe, quem -ae rectum probaverunt atque fidelem. *al.*

(ii) in appellatione, praecipue in epistularum titulis (*ceterum cf. l. 57, 68*): (A) adi. appositis: OPTAT. app. 4 p. 206, 25 dilectissimo -ae Silvestro. p. 207, 3 gloriosissime -a. HIER. epist. 36 tit. beatissimo -ae Damaso (153 tit. praef. Vulg. euang. p. 4, 15 -a b. Ps. AVG. serm. [Corp. Christ. 9, 355sq.] 3, 1 LEO M. epist. 68, 1. *al.*; cf. HIER. praef. Vulg. euang. tit. beato [*var. l. beatissimo*]). Ps.

AVG. serm. (Corp. Christ. 9, 355sq.) 1, 4 venerabilis -a. 2, 1 sancte -a (ARATOR ad Vigil. 3 sanctissime -a Vigili). (B) subst. appositis, sc. in eadem enuntiatione, sive intercedente sive omissa coniunctione (*cetera v. sub c*): SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 143, 7 domino beatissimo -ae Iulio (Ps. HIER. epist. Rev. Bénéd. 35, 1923, p. 123, 6 domine mi [mihi B] -a karissime. CONC. Carth. a. 416 Aug. epist. 175, 6 [*om. codd. nonnulli*]). CONC. Milev. a. 416 Aug. epist. 176 tit. d. beatissimo meritoque venerabili et . . . honorando -ae. AVELL. p. 108, 9 domine Zosime -a venerabilis. GREG. M. epist. 1, 41a tit. *al.*). AMBR. epist. 42 tit. domino dilectissimo fratri Syricio -ae (CONC. Carth. a. 416 Aug. epist. 175 tit. AVG. epist. 177 tit.). Ps. AMBR. act. Seb. 19, 72 venerabilis -a ac divinae legis antistes. Ps. HIER. epist. Rev. Bénéd. 35, 1923 p. 123, 2 domino meo vere domino monarchiamque ecclesiarum totius orbis tenenti -ae Damaso episcopo (*om. T*) Hieronimus (GREG. M. epist. 9, 227a tit. domino sancto ac beatissimo -ae Gregorio c. Rechardus rex Gotorum). LEO M. epist. 68 tit. domino sancto, beatissimo patri et apostolica sede dignissimo -ae (68, 1, 2. v. etiam AVELL. infra). ANATOL. Leo M. epist. 132 tit. sanctissimo ac beatissimo coepiscopo -ae Leoni Anatolius. AVELL. p. 657, 27 domino beatissimo atque apostolicae sedis probatissimo pontifici Hormisdæ -ae patri. ENNOD. epist. 6, 31 tit. domno -ae Ennodius. ARATOR ad Vigil. tit. domino sancto beatissimo atque apostolico et in toto orbe primo omnium sacerdotum, -ae Vigilio. EPIST. imp. Mauric. Greg. M. epist. 1, 16b tit. (Conc. II 4 p. 136, 4) Gregorio viro sanctissimo et beatissimo archiepiscopo almae urbis Romae ac -ae (patriarchae Iwald). (C) neque adi. neque subst. apposito: CE 2040, 3 tibi, -a I)eo. ENNOD. epist. 4, 1 tit. Symmacho -ae Ennodius. CASSIOD. var. 9, 15 tit. *al.* sine nomine proprio: ENNOD. epist. 4, 29 tit. (*nisi pertinet ad b*).

β a pontificibus Romanis de se ipsis dicitur, sc. in epistularum titulis (*quos tamen codd. saepe inter se discrepantibus potius librorum vel collectorum esse suspiceris quam pontificum, qui sibi episcopi nomen tribuere solebant; non pertinent huc loci, ubi aut pontifex alios facit loquentes aut loquitur de decessoribus suis aut inscriptione aedificium quoddam a pontifice quodam exstructum sim. esse indicatur*): EPIST. pontif. 263 Migne 13, 1164^A Siricius -a (*deletur a nonnullis*) orthodoxis per diversas provincias. LEO M. epist. 17 tit. Leo -a universis episcopis per Siciliam constitutis (*in eiusdem EPIST. pontif. Arel. 9 tit. additur a codd. nonnullis, saepius var. l. pro episcopus, v. l. 79 et Conc. II 4 p. XXVIII*). EPIST. pontif. 562 Thiel Hil. 12 tit. p. 152 dilectissimis fratribus . . . episcopis Hilarus -a (*ita iam cod. Paris. 12097 saec. VI, v. Silva-Tarouca, Gregorianum 12, 1931, 350; tamen dub. ut: p. 137. 139. 140 [cf. ed. Epist. pontif. Arel. 15. 16. 17]. item EPIST. pontif. 572 Thiel Simplic. 2 tit. p. 177 [cf. Avell. p. 130]*). 675 Thiel Gelas. 15 tit. p. 379 (*formula*) -a ille clero, ordini et plebi consistentibus civitate illa. 727 Thiel Gelas. 23 tit. p. 389 Gelasius -a Crispino et Sabino episcopis (*in eiusdem epistulis p. 390. 448. 489. 493 Gelasius -a. EPIST. pontif. 629 Loewenfeld 1. al.*). 751 Thiel Anast. 6 tit. p. 634 dilectissimis fratribus universis per Gallias constitutis Anastasius -a. 787 Thiel Horm. 25 tit. p. 788 (*additur uno cod.*). EPIST. pontif. 952 Gassó-Batlle 69 tit. (*Pelagii I ut 970 [49 tit.], epistula uno codice I tradita, qui hoc vocabulum saepissime habet, ubi non praebent alii, e. g. 978 [19 tit.]. 980 [21 tit.]; var. l. etiam 977 [18 tit.]. al.*). in epistula subditiva: EPIST. de Melch. Migne suppl. 2, 283 (*saec. VI conficta*) beatus -a Damasus episcopus Hieronimo.

γ addito adi., genetivo sim. de Romano pontifice agi indicatur (*non huc trahendos duxi locos appositionibus q. d. sim. auctos, v. e. g. p. 247, 49*): PAVL. NOL. epist. 5, 14 urbici -ae superba discretio (*cf. CAES. AREL. testam. p. 287, 3 sancti -ae urbicani*). 20, 2 -am urbis (Romae add. codd. duo) Anastasium (POSSID. vita Aug. 18 sancto -ae u., et prius . . . Innocentio et postea . . . Zosimo eius successori. NOVELL. Valent. 17, 2 religiosi viri u. [*orbis var. l.*] -ae. PRAEDEST. 1, 26 p. 596^{B,C}. ALC. AVIT. epist. 34 p. 65, 4 [*antea ter -a sine tali additamento*]. *al.*; cf. p. 243, 79). Ps. AMBR. act. Seb. 18, 64 -a urbis Romae nomine Caius (AVELL. p. 162, 2 [*gr. ἐπισκόπου Πόλης*]). 223, 13 domino sancto apostolico et beatissimo patri patrum Gelasio -ae u. R. 521, 9 a Caelestino -a u. R. et a sancto Cyrillo Alexandrinae civitatis antistite [*sed 521, 23 beati Leonis -ae*]. PRAEDEST. 1, 86 p. 617^A. *al.*). NOVELL. Valent. 17 pr. venerabilis viri Leonis Romani -ae (OROS. apol. 6, 5 -am R. PRAEDEST. 1, 86 p. 616^C ENNOD. opusc. 2, 11 p. 291, 1. 2, 81 p. 312, 18 [*syn. Sard. c. 3*]). CONC. Rom. a. 502 p. 447, 8. 9. IVLIAN. epit. novell. 115, 5 beatissimos . . . patriarchas, id est -am R. et Constantinopolitanum et Alexandrinum *eqs.* LIBERAT. 23 CONC. II 5 p. 138, 30 condemnatus . . . Anthimus Constantinopolitanus ab Agapito -a R. et Menate Constantinopolitano. *al.*). AVELL. p. 63, 20 sancti Zosimi -ae ecclesiae catholicae urbis Romae (LEO M. epist. 29 tit. [Conc. II 4 p. 9, 17] Caesari . . . Leo [-a ecclesiae catholicae urbis Romae] [*var. l. episcopus ut gr. II 1. 1 p. 45, 2*]. cf. CONC. II 2, 2 p. 65, 28 domni mei beatissimi atque apostolici universalis ecclesiae -ae Leonis urbis Romae [p. 66, 2. *gr. II 1. 2 p. 141, 18. 22 ἐπισκόπου*]). p. 231, 14 beatissimus Caelestinus -a senioris Romae (p. 231, 20 NOVELL. lust. 131, 2. cf. EDICT. imp. lust. de fide p. 107, 1 a Damaso sanctae memoriae -a antiquioris [Krömer]

Romae [CONC.^S IV 1 p. 24, 16. *al.*]. MARCELL. chron. II p. 80, 440, 2 Romanae ecclesiae Leo quadragesimus tertius -a (p. 102, 525 VITA Caes. Arel. 1, 60). CONC. Massil. a. 533 (Corp. Christ. 148A) p. 88, 23 (*om. K*) suprascriptus sanctus et dominus meus Iohannes -a sedis apostolicae (SACR. Gelas. 402 M.). GREG. M. epist. 1, 39a tit. pactum sancti Gregorii -ae Romae (Romensis *var. l.*) rectoribus Siciliae datum. *sim. al. pontificatus Romanus ad ecclesiam universalem refertur*: CONC.^S II 3, 3 p. 114, 2 apostolico viro universalis ecclesiae -ae (*gr. vertitur II 1, 3 p. 99, 19 τῷ ἀποστολικῷ καὶ πάσης ἐκκλησίας προύχοντι ἐπισκόπῳ. cf. p. 246, 81*). GREG. M. epist. 8, 29 (*episcopo Alexandrino*) in praefatione epistolae . . . superbae appellationis verbum universalem me -am dicentes imprimere curastis (*ibid. si . . . u. me -am vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur universum; sed absit hoc*).

b usu speciali, sc. ipsa voce -a de pontifice Romano agi indicatur (*afferuntur exempla certiora, si excipis CIL XI et SERM. Arian.*): CIL XI 4975, 7 (*Spoletii, perit*) depositio Picentiae . . . neofytac die v kal. Sep. consignata (-tae *coni. Rossi*) a Liberio -a (*var. ll. apographorum P · P, P · F, PP · F ·, unde de textu dubitem*). SERM. Arian. frg. I 16 similiter . . . Bithynius episcopus Theognius ad -am scribit (*ita restituit De Bruyne, Zeitschr. neutest. Wiss. 27, 1928, 110, qui tamen dubitat de pontif. Romano*). CONC. Tolet. a. 400 Mansi 3, 1006^E expectantes . . . , quid -a qui nunc est, quid sanctus Simplicianus Mediolanensis episcopus . . . rescribant (*cf. p. 245, 40; antea: cum sedes apostolica rescripserit*). 1007^A priusquam illis per -am vel per sanctum Simplicianum communicatio redditur. SACR. Gelas. 1244M. (*in canone missae*) una cum famulo tuo -a nostro illo et antestite nostro illo episcopo (*sim. Greg. 1, 19=1, 5 D. [pars codd. addit sedis apostolicae vel omittit et antistite eqs., ut locus pertineat ad a, cf. l. 5]. ad hunc ritum spectat ENNOD. opusc. 2, 77 p. 311, 15. ceterum cf. etiam p. 245, 71*). MARCELL. auct. chron. II p. 107, 546, 1 Vigilius -a LVIII ab apostolo Petro (*cf. l. 2*). 108, 547, 4 -a Vigilius ingressus est ad Constantinopolim. ALC. AVIT. epist. 40 p. 68, 33 sanctum -am et beatitudinem vestram *Petrum episcopum Ravennatem* (ENNOD. epist. 3, 10, 4 p. 78, 24. 3, 10, 5 p. 79, 3). ENNOD. epist. 3, 10, 3 p. 78, 14 sanctus pater vester dominus episcopus postulavit, ut expensa, quae pro necessitatibus domni -ae Ravennae facta est, redhibitione pensaretur (4, 31, 2 p. 119, 19. 5, 13, 2 p. 136, 21. 6, 33, 2 p. 168, 8. 7, 28, 4 p. 194, 24). opusc. 2, 80 p. 312, 12 addidistis: 'ergo concilia sacerdotum ecclesiasticis legibus quotannis decreta per provincias, quia praesentiam -ae non habent, valetudinem perdiderrunt?' 2, 84 p. 313, 21. CASSIOD. var. 10, 20, 3 (*Theodora Augustae Theodahatus rex*) sive beatissimus -a sive senatus amplissimus. 10, 20, 4 a venerabili viro -a. GREG. M. dial. 4, 31 p. 275, 4 M. (*de eremita cuiusdam visione*) rex hesternae die . . . inter Iohannem -am et Symmachum patricium . . . deductus. p. 275, 10 M.

c synonyma et iuxtaposita notabiliora (appendix ad a et b): antistes: AVG. epist. 190, 22 a duobus . . . antistitibus apostolicae sedis, -a Innocentio et -a Zosimo (VINCENT. LER. 6, 5. LEO M. epist. 103 [CONC.^S II 4 p. 155, 33]. PROSP. c. coll. 5, 3). NOVELL. Valent. 17, 2 Romanus a. (17, 3. *cf. ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 18 Romanae urbis*). PROSP. c. coll. 21, 1 (*a. de aliis episcopis ut: AVELL. p. 521, 9 SACR. Gelas. 402 M. al.*). CE 915, 5 (*saec. V*). *al. archiepiscopus: v. p. 246, 25, adde AVELL. p. 159, 17 beatissimus vir Felix, caput nostrum, -a et archiepiscopus. NOVELL. Iust. 131, 2 (de alio episcopo). archipontifex: AVELL. p. 614, 4 archipontifici et -ae. caput: LEO M. epist. 103 (CONC.^S II 4 p. 156, 21) beatissimus -a caput [universalis ecclesiae] Leo (1 *om. unus e codd.*). AVELL. p. 159, 17. coepiscopus: v. p. 246, 19, adde ENNOD. opusc. 2, 84 p. 313, 21 (de alio episcopo). dominus: v. p. 246, 4, addatur LEO M. epist. 28 (CONC.^S II 2, 1 p. 33, 3) iussu domini mei venerabilis -ae Leonis. INSCR. christ. Diehl 840. *al. dominus: ENNOD. epist. 3, 10, 3 p. 78, 14 pro necessitatibus domni -ae. 6, 33, 2 p. 168, 8 (var. l. dominum ut 7, 28, 4 p. 194, 24). CONC. Vas. a. 529 p. 57, 8 Massil. a. 533 (Corp. Christ. 148A) p. 88, 23 GREG. M. epist. 3, 66. al. episcopus: v. l. 20. p. 246, 14; ceterum: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 143, 7 (episcopus de alio pontifice ut: CONC. Tolet. a. 400 Mansi 3, 1006^E VINCENT. LER. 6, 5 PROSP. chron. I p. 472, 1297 PRAEDEST. 1, 86 p. 617^A episcopum orientis. et saepe). DAMAS. epigr. 18 (*idem pontifex Rom. et -a et e. dicitur, sed non ab eodem auctore, ut: AVELL. p. 108, 9. al.*). HIER. adv. Rufin. 3, 17, 3, 24 contra -am Anastasium (*postea: Siricii episcopi. item non de eodem: INSCR. christ. Diehl 1860 [saec. VI]. al.*). AVG. epist. 215, 2 ad -am Innocentium, Romanae urbis e. Ps. AMBR. act. Seb. 18, 67 haec . . . dicente -a Caio exclamavit Tiburtius . . . : 'obsecro te, pater et episcoporum episcopo'. SYNOD. episc. a. 465 (Thiel, Hil. epist. 15) 1 residente . . . Hilario -a in basilica . . . , Hilarius episcopus ecclesiae catholicae urbis Romae synodo praesidens dixit (*item variatur in canonum conc. Rom. praefationibus: a. 487 [Thiel, Felix epist. 13] 1. CONC. Rom. a. 502 p. 438, 4 [v. 444, 1]. cf. CONC. Rom. a. 499 p. 399, 3 [v. 402, 13]. GREG. M. epist. 11, 15 necnon p. 245, 3*). *al. frater: v. p. 246, 10, adde PAVL. NOL. epist. 20, 2 (ad Delphinum episcopum) sanctum fratrem tuum -am urbis Anastasium. AVELL. p. 610, 4 (omissum in aliis Hormisdæ libelli fidei exemplaribus). pastor: ARATOR ad Parth. 87 (v. 84). pater: v. p. 246, 17,***

adde Ps. AMBR. act. Seb. 18, 67. AVELL. p. 223, 13 domino sancto apostolico et beatissimo patri patrum Gelasio -ae urbis Romae. CASSIOD. var. 11, 2 tit. patres (*de plur. pro sing. posito v. Fridh, Etudes crit. et syntax., 1950, 35*). *al. patriarcha: IVLIAN. epit. novell. 115, 5 beatissimos . . . patriarchas, id est -am Romanum et Constantinopolitanum eqs. (cf. 119, 2). pontifex: NOVELL. Valent. 17 pr. (v. I). PROSP. c. coll. 21, 1. CONC. Rom. a. 499 p. 403, 28 -a incolume . . . ; hoc vivo, sicuti dictum est, pontifice. LIBERAT. 12 CONC.^S II 5 p. 119, 13. CAES. AREL. testam. p. 287, 3 (de alio episcopo). *al.; cf. HIER. epist. 153 tit. (I super ordinatione pontificatus tui). praesul: NOVELL. Valent. 17, 2. CE 2040, 3 (saec. V med.). DIONYS. EXIG. CONC.^S I 5 p. 306, 36. ENNOD. epist. 5, 13, 2 p. 136, 21 (3 p. 137, 1 praefatum sedis apostolicae praesulem). opusc. 7, 11 p. 414, 1. CONC. Rom. a. 501 p. 431, 11 LIBERAT. 17 CONC.^S II 5 p. 129, 30. *al. sacerdos: HIER. adv. Rufin. 3, 21 tantae urbis s. CONC. Tolet. a. 400 Mansi 3, 1006^E Ps. AVG. serm. (Corp. Christ. 9, 355sq.) 3, 1 ALC. AVIT. epist. 39 p. 68, 7 CE 787, 26. al.***

B transfertur ad alium gradum ecclesiasticum (sc. presbyteri et archimandritae, sec. gr.; cf. p. 244, 37): CONC.^S II 2, 1 p. 9, 18 misi . . . presbyterum Abramium; . . . expecto -am Abramium (*sim. altera versio II 3, 1 p. 114, 2, gr. II 1, 1 p. 132, 18; de nom. papas postea in eodem textu adhibito v. p. 250, 9*).

II i. q. nutritor, papas significare videtur (nihil est, quod cum Harrod, Lat. terms of endearment, 1909, 52 de patre cogites): CIL VI 16273 L. Cornelio Pausaniae -ae b(ene) m(erenti) fecit Cl. Cethegilla (*nisi vocis papati syllabam ultimam nota scriptam [v. CIL V 7059, 8] male intellexerunt, qui hanc inscriptionem tradunt*).

cf. Onom.

***papae interiectio, παπαί (resp. gr. HEGES. p. 249, 13, GLOSS.; per confusionem resp. βαβαί MVTIAN. p. 249, 21, cf. l. 45. 57 et DVB. NOM. gramm. V 572, 15 babae vitiose dicitur, sed -ae dicendum, sicut Varro in satira). originem gr. memorat AVDAX gramm. VII 361, 11; inter voces primitivas affert PRISC. gramm. III 91, 27. scribitur saepe pape; pappae PERS. 5, 79 *var. l.*, παπαί VARRO Men. tit. infra l. 79 *var. l.* vocalem syllabam prioris productam contendit VLT. SYLL. gramm. IV 256, 5, vocem iambicam dicit MAR. VICTORIN. gramm. VI 85, 14. accentum certum esse memorat CLEDON. gramm. V 79, 18, sc. in posteriore syllaba (ita Ps. PRISC. gramm. III 528, 35 AVDAX gramm. VII 361, 11. *cf. Lindsay, Lat. Lang., 1894, 164*). legitur apud poetas comicos (PLAVT., TER., AFRAN., *cf. VLT. SYLL. gramm. IV 256, 5 -ae . . . lenioribus apta videtur esse carminibus*), VARRONEM, PERS. paucosque recentiores; praeterea apud gramm. et in schol. (quorum non omnia exempla attulimus). [confunditur in codd. e. g. cum babae PLAVT. Cas. 906 (*falsa var. l. CHAR. gramm. p. 311, 8 B.*) et papa PLAVT. Stich. 771 Truc. 507 HIER. p. 249, 15 (*cf. p. 249, 74*).]**

*exprimit varios animi affectus (cf. MAR. VICTORIN. gramm. VI 78, 12. CHAR. gramm. p. 311, 12 B. [ex Palaem.]. GRAMM. suppl. 158, 33 -ae laetantis, ut vach, aliquoties dolentis, ut oh), sive solum positum (PLAVT. Bacch. 207 Cas. 906 Epid. 54. al.) sive in orationis aut initio (PLAVT. Men. 918 Rud. 1320 Stich. 425. al.; respicit non sequentia, sed antecedentia PLAVT. Truc. 507; cum acc. exclam. CONC.^S IV 1 p. 79, 21) aut medio (TER. Eun. 229 [an in medio enuntiato ut AFRAN. com. 154?]. 416. BOETH. cons. 1, 6, 6 W. -ae autem) aut fine (TER. Eun. 279). ponitur saepe in versuum fine. iuxta alias interiectiones (negleximus gramm. *sim. enumerationes*): attat TER. Eun. 229 GLOSS.; babae PLAVT. Cas. 906 Stich. 771; em, hercle PLAVT. Bacch. 207; hercle Men. 918; mehercle TER. Eun. 416; o PLAVT. Cas. 906; tatae, pax Stich. 771; vae Epid. 54.*

I exprimit admirationem (quam notionem testantur e. g.: MAR. VICTORIN. gramm. VI 204, 22 HIER. epist. 20, 5, 1. PRISC. gramm. III 90, 7sq. verba ei interiectioni subaudiuntur, ut si dicam 'ae, quid video?', vel per se 'ae', etiamsi non addatur 'miror', habet in se ipsius verbi significationem [cf. GLOSS. V 574, 50 -ae: miror]. GLOSS. V 318, 39 -ae interieccio admirantis cum inrisione):
a gaudentis, laudantis sim.: PLAVT. Bacch. 207 equidnam meminit Mnesilochi puella?:: rogas? immo unice unum plurimi pendit.:: -ae.:: immo ut eam (eum trad., Vahlen) credis? misera amans desiderat. Rud. 1320 talentum argenti . . . inerat . . . : -ae, divitias . . . habuisti luculentas. Stich. 425 abi quo lubet; cadum tibi veteris vini propino.:: -ae, ducam hodie amicam (*dub. an ad 2a ut: 771 [loquuntur servi saltantes] fac tu hoc modo.:: at tu hoc modo.:: babae.:: tatae.:: -ae.:: pax.:: nunc pariter ambo; omnis voco cineados contra*). TER. Eun. 229 attat, hiequidem est parasitus . . . ; ducit secum una virginem . . . ; -ae, facie honesta (SCHOL. p. 98, 22 -ae admirantis est. SCHOL. Bemb.: laudis interieccio. *cf. Don. ad. 230 hanc Parmeno ipse miratur. PRISC. gramm. III 91, 2*). 279 ecquid beo te?:: men? -ae.:: sic soleo amicos.:: laudo (*ironice ut fortasse VARRO Men. tit. papia -ae περί ἐχρωμίων [si recte verba separantur. cf. l. 32. p. 252, 81 et Zumsande, Varros Menippea Papias papae, 1970, 89 sqq.; var. ll. papia pae, pappapae, παπαπαπαί sim.*]. *cf. l. 65. p. 249, 4. 10; falso SCHOL. p. 100, 4 -ae secum metuendo dicit*). 317 quid tua istaec puella?:: nova figura oris.:: -ae (DON. -ae interieccio mira subito accipientis). 416 pulchre mehercule dictum et sapienter; [Krömer]

diversissimarum linguarum nomina huius animalis afferuntur. Sch.] scrib. -pirio l. 24 et p. 258, 54. notatur papil ACT. Arv. a. 240 (Inscr. Dessau 9522) II 42. NOT. Tir. 109, 59. *de genere:* DON. gramm. IV 376, 18 *nomen commune ut pomilio vel -o* (GRAMM. suppl. 110, 7 hic et haec -o [-rio trad.]). *exempla generis feminini non invenimus. legitur inde ab Ov., PHAEDRO, COLVM.; notione sub 2 illustrata abiit in sermonem gr. παπιλιών, παπιλιόν. [var. it. sept.; ract. or. pavee, centr. pavei; francog. papillon et var. dial.; prov. ret. papalhon, papillon, var. francopro. prov.; cat. paballó, papalló. i. q. tentorium: it. padiglione; sard. papidzone; ract. or. paveión; francog. pavillon; var. prov.; cat. paballó. cf. M.-L. 6211. Battisti-Alessio IV 2717, 2810. Wagner II 219. Wartburg VII 575sq. St.] [e con. dub. TERT. spect. 20 p. 21, 21, v. vol. II 1460, 82.]*

1 *proprie de genere insectorum, i. q. ψυχί.* cf. ISID. orig. 12, 8, 8 -es aviculae sunt, quae maxime abundant florentibus malvis (cf. l. 49), quique vermiculos stercore suo faciunt nasci (cf. l. 45). 15, 10, 3 -es sunt aviculae, quae lumine accenso conveniunt et circa volitantes comburantur. GLOSS. -o: ψυχή (in capite: de avibus. huc pertinere videtur explicatio corr. III 361, 23 εσπιση). *nomen vermivolis, dictus a similitudine -is, id est tentorii. animal sicut apis tenuis, quas dicunt animulas (sim. ibid. iterum et GLOSS. I Corp. p. 168). buturfliogae (anglosax. ut fivaldae. eadem GLOSS. I Corp. p. 129 et 64). avis, est quae numquam crescit (item GLOSS. I Corp. p. 174 et GRAMM. suppl. 110, 7 ad lemma papirio). v. etiam p. 258, 56. sing. collect. e. g. Ov. met. 15, 374 PLIN. nat. 11, 65.*

a *de variis generibus horum insectorum:* Ov. met. 15, 374 agrestes tineae . . . ferali mutant cum -e figuram (sim. LACT. Phoen. 108). PLIN. nat. 11, 77 (de bombycibus) fieri . . . primo -es parvos nudosque, mox . . . villis inhorrescere eqs. (ad rem v. Gossen, RE IIA 575sq.). 11, 100 insectis aliis cornicula ante oculos praetenduntur ignava, ut -bus (Arist. hist. anim. 532a27 ψυχάλ. eadem vox respondet 551a24 ad 11, 112 [cf. 1, 11, 37] rupto . . . cortice chrysalidis volat -o). 18, 209 sunt qui certissimum veris indicium arbitrentur ob infirmitatem animalis -es (-is trad.). 28, 162 -o . . . lucernarum luminibus advolans inter mala medicamenta numeratur (nisi ad b). MART. 8, 33, 8 (iocose) phiala tam tenuis potest . . . minimi pinna -is agi. 12, 61, 6 (in comparatione respiciuntur adversarii indigni) in tauros . . . ruunt leones, non sunt -bus molesti. POL. SILV. chron. I p. 544, 1 (inter nomina insectorum). NOT. Tir. 109, 59 (praecedat musca). **b** *de genere apibus infesto (i. q. 'galleria mellonella' L., v. Gossen, RE IIA 581sq.; hucine PLIN. nat. 28, 162 ex a?):* COLVM. 9, 7, 5 obscenum scarabei vel -is genus. 9, 14, 2 -es enecandi sunt; quae pestes plerumque favis adhaerentes decidunt suffimento adhibito (sim. PLIN. nat. 21, 81). 9, 14, 8 ut tiniae verrantur -esque necentur, qui . . . apibus exitio sunt; nam et ceras erodunt et stercore suo vermes progenerant, quos alvorum tinias appellamus (eadem memorant: PLIN. nat. 11, 65 -o . . . ignavus et inhonoratus, luminibus accensis advolitans, pestifer eqs. PALLAD. 4, 15, 4. ISID. supra). 9, 14, 9 quo tempore malvae florent, cum est eorum (-um; earum var. l.) maxima multitudo, si . . . in vas lumen aliquod demittatur, undique -es concurrant et . . . adurantur (sim. PLIN. nat. 21, 81 PALLAD. 5, 7, 7). PALLAD. 6, 10 mense Maio -es abundant. **c** *de anima hominis mortui formam -is exhibente (ad rem v. e. g. Waser apud Roscher, Lex. griech. röm. Myth., III 3234sq.; huc spectat fortasse GLOSS. l. 21; cf. etiam adi. feralis apud Ov. sub a):* PHAEDR. app. 29(31), 1 -o vespam . . . viderat dixitque: . . . dum vivebant corpora, quorum ex reliquiis animam nos accepimus, ego eloquens . . . fui; . . . nunc levitas putris et volito cinis. CE 1063, 1 -o volita(n)s texto religatus aranist (i. aranei est. praecedat Seita hic sit(a est)). 1851 adn. (=CIL II 2146) volitet meus ebrui libationibus -o.

2 *transfertur ad tentorium (ut HIER., ISID. infra et Constant. Porph. caer. I, 91 Migne gr. 112, 756^A testantur, a similitudine formae [vix a varietate coloris] appellatum esse videtur [sc. in sermone militum, cf. l. 72 et Kempf, Rom. sermonis castrensium reliquiae, Neue Jahrb. für Philol., Suppl. 26, 1901, 394]; aliter GLOSS. supra l. 20). explicaciones:* HIER. in Zach. 14, 16 l. 635 tabernacula atque tentoria, quae nunc a similitudine parvulae avis -es vocantur (sim. ISID. orig. 15, 10, 3). AVG. loc. hept. 1, 117 'domos' appellatas esse (gen. 31, 37), cum essent cubicula aut tentoria, quos etiam -es vocant. GLOSS. -o: σκίπρια. -es: tentoria. tenturia modica. tabernaculum: tentorium, -em. tentorium: casa militaris vel tabernaculum, quod dicunt mil(it)es -es. sim. al. pro syn. sunt tabernaculum, tentorium infra passim.

a *in re militari (legebatur olim PAP. Corp. 106 V 20, 7 [act. imp. Dom.] falso pro s(t)actione por(tae), v. Chartae Lat. antiq. I 7 IVb 20, 7):* HYG. mun. castr. 1 -um tensionem cohortium . . . ostendimus (ibid. non plus quam octonos -es singulae centuriae tendunt [VEG. mil. 1, 23, 3, 8 p. 84, 19. cf. p. 254. 10. 19. 23]. 27 tendunt -bus tot [item 28]). ibid. -o unus occupat pedes x, . . . tegit homines VIII. al. in eodem capite. 27 decuriones singulis -bus utuntur. TERT. mart. 3, 1 nemo miles . . . de cubiculo ad aciem procedit, sed de -bus expeditis et substrictis, ubi omnis duritia . . . constitit. LAMPR. Alex. 51, 5 apertis -bus prandit (61, 2 [syn. tentorium utroque loco]. cf. SPART. Pesc. 11, 1 militarem cibum sumpsit ante -em). TREB. trig.

tyr. 16, 1 Herodes, homo delicatissimus . . . cui erant sigillata tentoria et aurati -es. VEG. mil. 1, 3 interdum sub divo interdum sub -bus commorentur tirones. 2, 13 decem militibus sub uno -e degentibus. HIER. in Dan. 11, 44/5 l. 452 scripsit Symmachus . . . τὰς σκηνὰς τοῦ ἱπποστασίου . . . quod in latino sonat . . . 'es equitatus' . . .; Aquila ita: . . . tabernaculum praetorii (Vulg. tabernaculum suum Apedno). VVLG. II reg. 11, 11 Iudaei bellum gerentes habitant in -bus . . . et ego ingrediar domum meam? (Itala Vind. [cod. 115] in tabernaculis). GREG. TVR. Franc. 4, 44 fixit tenturia; . . . castra posuit; . . . -es extendit. vit. patr. 5, 2 (syn. in tentoriis). **b** *vario usu:* ACT. Arv. a. 218 I 20 promagister post sacra praetextam deposuit et in -e (papillione lapis) suo reversus est (cf. a. 240 [Inscr. Dessau 9522] II 42 in papil(iones) suos ad mutand(um) vestitum introierunt). EDICT. imp. Diocl. 12, 25 (Zeitschr. Pap. Epigr. 26, 1977, 135) ligna ad -es sine ferro. 19, 4 (suppletur sec. gr. ἐνδορομῆς (εἰς) παπιλιῶνα). VVLG. exod. 33, 8 (inde GREG. M. moral. 5, 66) stabat unusquisque in ostio -is sui (cf. num. 16, 27 in introitu -um. utroque loco syn. tabernaculum, quod respondet etiam in Itala [Lugd.]). ITIN. Theod. 12 | tenduntur . . . -es | et ponitur altaris (| extenditur tentorius var. l.). GLOSS. II p. XIII tolus dicitur rotunditas illa, quae in rotundis contignationibus media ponitur et in -bus eminetur. in comparatione: HIER. in Is. 40, 21-26 l. 47 quasi tabernaculum et -em extendit caelum.

deriv.: papiliunculus. cf. Onom.

25 *papiliunculus, -i m. a papilio deminutive. i. q. papilio parvus:* TERT. anim. 32, 3 (in refutatione metempsychoseos) siccitatibus gaudent lucustae, -i, chamaeleontes.

***papilla, -ae f. a papula deminutive (item GLOSS. I Ansil. PA 343). de origine:** PAUL. FEST. v. l. 37. ISID. orig. 11, 1, 75 dictae -ae, quod eas infantes quasi pappant, dum lac sugunt. scribitur papell- THEOD. PRISC. eup. faen. 13 et 15 (var. l.). DIOSC. passim. al. NOT. Tir. 111, 90. acc. -um SORAN. p. 38, 12 (-um vel -o trad., cf. ibid. p. 43, 5 ubi gen. -ae vel -i praebent codd.). de usu numerorum: omnino praevallet plur.; adhibetur sing. de alterutra -a PLAVT. Cas. 848 VERG. Aen. 11, 803 et saepe, notione collect. vel generali e. g. PLAVT. Asin. 224 VARRO MEN. 26 PROP. 4, 4, 54 PRVD. cath. 7, 165. de notione: PAUL. FEST. p. 220 [-ae capitula mammaram] dictae, quod papularum sunt similes (| sim. ISID. diff. 2, 65 [scquitur: mammae autem tumores pectoris leviter exsurgentes]. orig. 11, 1, 75 GLOSS.). SERV. Aen. 11, 803 mamilla est omnis eminentia uberis, -a vero breve illud, unde lac trahitur. ISID. diff. 1, 372 -ae . . . sunt [nuclea summa mammaram], quae sugentes comprehendunt (| item GLOSS. I IV Ps. Plac. p. 17). GLOSS. -a: θηλή, μαζός. ἀχρομάσθιον. mamilla. mamma, ruma, mamilla. -ae: θηλαί. ἀχρομάσθια. mammae. legitur inde a PLAVTO, LVGIL., VARRONE, CATULLO, in hexametris semper ita, ut versum claudat; post APVL. rarescere videtur (cf. l. 55), deest VVLG. (mamilla quater), quater exstat apud AVG. (m. novies), e scriptoribus artis medicae sex tantum exempla usus proprio nobis praesto sunt (cetera v. sub IIB). contra mamilla aetate priore perraro occurrit, sc. singulis locis apud VARRONEM, PAUL. FEST., PLIN. nat. (mamma saepe), TERT., quinquies apud IVV. (-a semel); postea aliquanto saepius invenitur, sc. et apud Christianos et apud medicos, sed deesse videtur poetis praeter SER. SAMM. (semel, -a semel usu proprio, quater sub IIB). ceterum cf. mamma nec non dida et ruma. [sard. mer. pabedda. cf. M.-L. 6212. Wagner II 201. St.] [confunditur in codd. cum capillus PROP. 3, 14, 19 IVV. 6, 122 CLAVD. carm. min. 25, 28, pupilla CALP. ecl. 5, 53 GREG. TVR. Franc. 10, 3 p. 484, 9 (restituatur pupilla fort. recte APVL. met. 3, 22, 5), capella CALP. l. c.]

60 *significat papulam parvam: I* *proprie de eminentia pectoris, i. q. θηλή, mamilla (sensu strictiore de apice mammaram e. g. l. 70. p. 255, 28. 64 [cf. distinctiones gramm. l. 37sq., et CARL. AVR. gyn. 1, 126; paulo aliter ENNOD. carm. 1, 4, 42 pectoris gemmae in roseis -is]. sed saepe idque maxime apud poetas sensu latiore tota mamma significari videtur, e. g. l. 72. p. 255, 4. 52; syn. est mamma e. g. p. 255, 2. 7. 62sq. adhibetur in comparatione p. 255, 32. 77, in imag. p. 255, 43):* **A** *hominum vel decorum (sideris HYG. sub Ia): I* *feminarum: a* *exempla varia:* PLAVT. Friv. frg. 8 tunc -ae primulum fraterculabant - illud volui dicere, sororiabant. LVGIL. 859 invenies hic stare -as pectore marmoreo. VARRO frg. Non. p. 548, 35 nudaie infra -as praecinguntur callata (cf. CATULL. 64, 65 strophio lactentis vincita -as. APVL. met. 2, 7, 3 fasceola . . . sub ipsas -as succinetula. 10, 21, 1 taeniā decoras devinxerat -as. NON. p. 538, 8 strophium virginalem horrorem cohibet -arum. AVSON. 94, 1 p. 348 P. HIER. epist. 117, 7, 3. al.). CATULL. 55, 12 (iocose) hic in roseis latet -is, quem quaeris (cf. APVL. met. 3, 16, 6 scrutatus e mediis -is meis abscondita abripit). VERG. Aen. 11, 803 hasta sub exertam . . . perlata -am Camillae haesit (inde CLAVD. DON. Aen. 11, 800 p. 531, 30. ceterum cf. VAL. FL. 6, 374 Amazonem ferit ad confine -ae. APVL. met. 8, 14, 1 ferro sub -am dexteram transadacto corruit. v. p. 255, 11. 57). 11, 862 arcum tetendit, donec . . . tangeret . . . dextra nervoque -am (sec. Hom. Δ 123 νευρήν . . . μαζῶ πέλασεν. inde CLAVD. DON. Aen. 11, 860 p. 538, 29). PROP. 3, 14, 19 Spartaie Helene nudis capere arma -is (cap. rec.) fertur (4, 3, 43 Hippolyte n. tulit [Hodges]

probatur per adi. (pron.) fem. LVCAN. 4, 136 (cf. ADNOT.). MART. 10, 97, 1 IVV. 4, 24. al. (iuxta neutr. VEG. mulom. 2, 13, 5. de PLIN. nat. 13, 76 v. Holwerda, Zeitschr. Pap. Epigr. 45, 1982, 261), per formas non neutr. CATVLL. 35, 2 -e (voc.). MART. 13, 1, 3 -os (ALC. AVIT. carm. 1, 295; dub. CHIRON 88). AVSON. 393, 99 p. 249 P. -i; genus neutr. (non in poesi) probatur per adi. (pron.) non fem. CELS. 5, 28, 12^K PLIN. nat. 13, 72. al. VLP. dig. 32, 52, 6. al., nom. -um PLIN. nat. 13, 71. 73 VLP. dig. 32, 55, 5. al.; genus masc. non nisi ORIBAS. SYN. 9, 40 add. Aa p. 342 immissus (fort. etiam 7, 1, 4 La -as . . . infusus. cf. PASS. Matth. 18 p. 240, 26 -o, quem eqs.). formae graecae ITALA Iob 40, 16 (Priscill. tract. 1, 29) acc. -on, LIB. pontif. p. 60, 2 gen. -u. plur. exstat extra poesin PLIN. nat. 15, 117 SERV. Aen. 6, 154 Ps. AVG. serm. Migne suppl. 1, 296 (dub. CHIRON 88), in poesi MART. 13, 1, 3 SER. SAMM. 10, 635 AVSON. 393, 99 p. 249 P. al. -y-productum (cf. PRISC. gramm. III 525, 18) testantur omnia exempla poetarum (sed v. l. 27). de notione (v. infra l. 30): GLOSS. πάπυρος (-ov). eorisc (anglosax.). addas fortasse: GLOSS. Corp. p. 70 papilivus: wiolucsel (sim.: GLOSS. V 381, 10 papilvus: ilugsegg. cf. GLOSS. Corp. p. 76 paupilius: scaldhulas). legitur inde a CATVLLO (v. sub IIA), CELSO, COLVM., MELA, LVCANO, PLIN. nat., MART., IVV. [fortasse sard. centr. papiru; (cf. e. g. francog. papier). *papilus 'ellychnium': var. it. dial.; var. prov., vase.; cat. pabil; hisp. pabilo; port. pavio. pápyrus: val. papurã. cf. M.-L. 6218. Battisti-Alessio IV 2757. Wagner II 218. Wartburg VII 589 sqq. Corominas III 602 sq. Machado³ IV 325. St.] [in loco corrupto VARRO Men. 58 papiri nolevi trad., papyrino levi Bücheler, alii alia; dub. trad. SER. SAMM. 81 (-pÿr-rix defendendum ex graeco Anth. Pal. 6, 249); con. dub. CIRIS 88.]

i. q. herba palustris, calamo harundinique similis, Aegypti Syriaeque propria (cf. GLOSS. V 509, 25 genus herbae, scirpus, id est iuncus. ad rem v. PLIN. nat. 13, 71sq. [v. et infra sub B2]. 24, 88; Blümner, Technol. I² 301. 313sq.; Hehn, Kulturpflanzen und Haustierte, 1911, 312sq.; Schubart, RE XVIII 3, 1116, 10sq.): I de herba ipsa (ambigua v. sub B4 et IIC2): A generalia quaedam: MELA 3, 96 Nilus alit . . . -um (ad idem flumen spectant: PLIN. nat. 13, 71 -um . . . nascitur in palustribus Aegypti aut quiescentibus Nili aquis. ADNOT. Lucan. 3, 132 Memphi -us nascitur. SCHOL. Iuv. 4, 24, 1 -um nascitur in Nilo). PLIN. nat. 5, 44 Nigri fluvio eadem natura quae Nilo; calamum ac -um . . . gignit (cf. SOL. 30, 1 Nigrum partem putant Nili: sic -o viret). 6, 205 in Fortunatis insulis -um . . . in amnibus gigni. 13, 73 in Euphrate nascens circa Babylonem -um. 13, 128 saripha comã -i est. 16, 157 calami Aegyptii maxime cognatione quadam -i. al. ITALA Iob 40, 16 (Priscill. tract. 1, 29) secundum silvam et -on et butomon (cf. Op. imperf. in Matth. 27 p. 773 seus calamum et -um, gr. παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον, Vulg. et Hier. aliter). SERV. Aen. 6, 154 palus -is referta. laxius de quovis genere iunci (cf. p. 260, 21): ALC. AVIT. carm. 1, 295 amnibus Gallicis enodes ferre -os mos est. in imagine et comparatione: Op. imperf. in Matth. 27 p. 773 (ad Matth. 11, 7 calamum a vento moveri) calamus . . . est vacuus, -us autem nimium levis . . . sic omnis homo carnalis vacuus in fide et levis in sensu . . . calamus est et -us. VITAE patr. 5, 5, 33 cogitatio fornicationis fragilis est velut -us (-irum Festschr. Bischoff, 1971, 37; gr. Nau 1908 p. 272 n. 185 βιβλίον).

B de usu; adhibetur: 1 ad naves faciendas (cf. p. 258, 50): LVCAN. 4, 136 conseritur bibula Memphitis eumba -o (inde ISID. orig. 6, 10, 2 et GLOSS. III 511, 56 IV 601, 5 V 172, 26). PLIN. nat. 7, 206 in Nilo ex -o ac scirpo et harundine naves conficiuntur. 13, 72 ex ipso . . . -o navigia texunt Aegyptii. VVLG. Is. 18, 2 Aegyptus mittit in mari legatos et in vasis -i super aquas (explicat HIER. ad l. p. 178^D id est epistolis sive navibus. p. 247^B volumina, recte vasa -i, id est chartacia. cf. versionem Theodotionis σκεῦεσι πάπυρον, sed LXX ἐπιστολάς βιβλίνας). -o facta est etiam arcula, in qua Moses infans exponebatur (cf. p. 258, 76): RVFIN. Orig. in exod. 2, 4 p. 160, 13 'tibus' genus est tegminis ex virgis aut ex -o contextum. 2 ad chartam faciendam (rationem a Plinio expositam illustrant Hendriks, Zeitschr. Pap. Epigr. 37, 1980, 121sq., Holwerda, ibid. 45, 1982, 257sq.): PLIN. nat. 13, 77 supina tabulae scheda adlinitur longitudine -i. VLP. dig. 32, 52, 6 -um ad chartas paratum. SYMM. epist. 4, 28, 4 Aegyptus -i volumina . . . texuerit (cf. ADNOT. Lucan. 3, 222 Memphis, quae . . . -o libros fieri instituit). Diosc. 1, 96 de bapuru (var. l. vapiru): vapuru (var. l. vapiru), unde carta Alexandrina fit. ISID. orig. 6, 10, 2 carta . . . diata. quod carptim -i tegmen decerptum glutinatur. 3 in medicina: ad fistulas tractandas (describitur curatio CHIRON 92 VEG. mulom. 2, 13, 5sq. CASS. FEL. 20 p. 30, 18sq.): PLIN. nat. 24, 88 cognata in Aegypto res est harundini -um, praecipuae utilitatis, cum inaruit, ad laxandas siccandasque fistulas. CHIRON 88 fistulam curabis . . . -o[s] et per collyrium (inde VEG. mulom. 2, 23, 2 -o et collyrio). 96 fistulae curantur . . . -o (cf. VEG. mulom. 2, 27, 3 -i iniectione). ORIBAS. SYN. 9, 40 add. Aa p. 342 -us per se ipsum, sicut collurius (Fischer, -is trad.) inmissus. al. aliter: MARCELL. med. 34, 101 ad varices . . . lanuginem de -o adpone (ibid. explicat: lanuginem, quae viridi -o in summitate est). 4 ad vestitum, stramentum (ambiguum, sintne vestes chartaceae an ex libro

papyri textae, quod dicit PLIN. nat. 13, 72, cf. Blümner l. c. 301): IVV. 4, 24 Aegyptius succinctus patria . . . -o. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 174, 5 Bragmani membra -i tegmine . . . velantur. CARM. ad senat. 23 gallica sit pedibus molli redimita -o (cf. MART. CAP. 2, 115 calceos . . . ex -o textili). LIB. pontif. p. 60, 2 -u racanas mundas (sim. p. 61, 23). VITAE patr. 5, 10, 76 p. 925^C budam de -o (de eodem genere stramenti ibid. p. 926^C stramentum hoc de -o). 5 ad alios usus: PLIN. nat. 15, 117 in -is . . . caulis ipse pomum est (de -o ut cibo). 18, 108 cribrorum genera Aegyptus -o atque iunco invenit. 33, 94 Aegyptio -o metallum funditur. VLP. dig. 32, 55, 5 (inter ligna, sc. comburenda, continetur; sed glossam suspicatur Lenel). GLOSS. IV 601, 6 biblum: funes de -o factas.

II de charta ex herba -i confecta, quae adhibetur: A ad scribendum (interdum fere i. q. carmen, epistula, maxime l. 15, 25): CATVLL. 35, 2 velim Caecilio, -e, dicas eqs. PLIN. nat. 13, 81 taenea fungo -i bibula. MART. 13, 1, 3 perditte Niliacas, Musae, mea damna, -os. IVV. 7, 101 pagina crescit multa damnosa -o (SCHOL.: charta in qua scribitur). APVL. met. 1, 1, 1 -um . . . in scriptam. SER. SAMM. 10 cunctum teneris expone -is. VOPISC. quatt. tyr. 3, 2 -o et glutine (antea: chartis). AVSON. 393, 20 p. 245^P. scissam . . . -um (ellychnium intellegit Pastorino, cf. C2; sed de genere quodam iunci dictum putat). 393, 99 p. 249 non opicae . . . -i. SYMM. epist. 4, 33, 2 mandare . . . -o. 4, 34, 3 -i serinia. HIER. in Is. 18, 2 v. p. 259, 61. MART. CAP. 2, 136 ex -o volumina. SIDON. epist. 4, 3, 1 quod . . . nullas vianum volas mea -us oneraverit. SEDVL. op. pasch. 1, 1 p. 176, 12 cum prisci nonnulla . . . Niliaci -o gurgitis calamo perarante contradant (cf. carm. pasch. 1, 22 biblis). ENNOD. epist. 1, 4, 7 p. 9, 5 Iosiam . . . subrepta -us instruxit (spectat ad IV reg. 22, 8, ubi LXX βιβλίον, Vulg. liber, volumen). VEN. FORT. carm. 7, 18, 20 quod . . . -us agit, virgula signis inscripta . . . valet. CE 938, 1 auratis litteris sit sparsa -us.

B in medicina: CELS. 5, 28, 12^K satis est -um intortum . . . medicamento inlini. COLVM. 6, 6, 4 sanguis emissus sub cauda bovis inhibetur -i ligamine (cf. VEG. mulom. 4, 4, 4 post emissionem sanguinis -o ligata cauda restringitur). PLIN. nat. 28, 61 perstringi contra . . . sanguinem . . . narium . . . lino vel -o principia genitalium (in eadem re similiter: SER. SAMM. 635 MARCELL. med. 10, 43). VEG. mulom. 2, 57, 1 -um candelarum purgatum subtiliter carpis eqs. (de usu -i in candelis v. sub C2). MARCELL. med. 10, 58 (ad tractandos polypos) si -us . . . suco herbae infecta et spicillo involuta naribus inseratur (ORIBAS. SYN. 7, 1, 4 Aa glutinat vulnus -us pusca aut vino infusa et in gyro i. [gr. πάπυρος, La -as]).

C ad urendum (cf. p. 258, 80): 1 spectat ad comburendos homines vel corpora: MART. 8, 44, 14 fartus -o . . . torus funebri (cf. 10, 97, 1 arsura struitur Libitina -o). SCHOL. Iuv. 1, 155, 4 Nero maleficos homines taeda et -o et cera supervestiebat (sc. comburendos ut: PASS. Matth. 18 p. 240, 26 cooperite eum martyrem -o [gr. παπύρω. sim. p. 240, 28. 20 p. 245, 18]. cf. PASS. Tarach. 9 p. 470 date -um . . . et apponite ignem ventri). 2 spectat ad ellychnium lucernae vel cerei (cf. p. 258, 51; haud certum, utrum ellychnia e charta an cortice herbae confecta sint): HIL. trin. 6, 12 lampas bipertita -o eodem intexta. SCHOL. Iuv. 3, 287, 1 ('tempero filum') candelae -um (cf. supra l. 38). EPIST. ed. Caspari 8 p. 180 candelabrum . . . exhausta -i ariditate . . . completum (sc. oleo deficiente, sec. Matth. 25, 1sq. ut: ALC. AVIT. carm. 6, 469 siccam percurrit flamma -um). PAVL. NOL. carm. 14, 100 lumina ceratis adolentur odora -is. 23, 119 aestum, quem fumosa dabat ceratis cella -is (inde GREG. TVR. glor. mart. 103 p. 558, 31 nebula cellulae, quae de exusta -o surrexerat). ANTH. 94, 1 paludigenam vestivit cera -um. SACR. Gelas. 426 M. cereum . . . cera, oleo atque -o constructum (cf. GREG. TVR. Mart. 3, 50 candelulas ex cera atque -o formatas). ENNOD. opusc. 9, 6 p. 417, 10 -um ad alimenta ignium. GREG. M. dial. 1, 5 p. 40, 5 M. in medio lampadis -um posuit. al.

D ad alios usus: PLIN. nat. 34, 112 adulterata aerugo deprehenditur et -o galla prius macerato; nigrescit enim -us statim aerugine inlita. MART. 3, 2, 4 ne . . . cordylas madida tegas -o. PALLAD. 3, 33 sarmenta -o ligabis stricto (Geopon. 4, 14 ἐν πάπυρω). PRISC. LYD. solut. 1 p. 51, 8 olearis spongea repellit puram ex mixtura aquae vinique aquam, et -us similiter.

deriv.: papyraceus, papyrifer, papyrinus (?), papyrius (-eus). Paškiewicz.

*pār (paris l. 79), -ris adi. (pro subst. v. p. 270, 50). [conferitur umbr. pars est; ceterum nihil de origine constat. Sch.] notatur (fere pro -ia gladiatorum excepta INSCR. christ.): p CIL IV 9983. INSCR. christ. Diehl 4256 A (dubium); p. p. FAST. mag. Ost. a. 108 (Inscr. Ital. XIII 1 p. 198). a. 109 (ibid. p. 200). a. 113 (ibid. p. 202). al. NOT. Tir. 67, 68 -r. genus commune testantur CHAR. gramm. p. 26, 11B. PRISC. gramm. II 150, 7. al. (n. subst. v. p. 271, 7). de formis: nom. sing. (fem.) -is ATTA com. 14 (affert PRISC. gramm. II 341, 22 '-is' pro '-r'), gen. -is (varo, cf. Hofmann-Szantyr 68): CIC. Balb. 1 (parens trad.). CELS. 3, 4, 15 (om. V). CAPITOL. Ver. 1, 4 (-i codd.). ARNOB. nat. 5, 15 p. 268, 10 M. (pars trad.). al., ? dat. -e (subst.) v. p. 272, 46, acc. -ium (subst.) v. p. 271, 9, abl. -i et -e (subst.) v. p. 272, 47 sq., adi. -i praeter p. [Baer]

263, 14. plur. nom., acc. -is saepius inde a Cic. de orat. 1, 83 (-es var. l.). Tusc. 1, 40, 4, 29, gen. -ium et -um testatur CHAR. gramm. p. 26, 24 B.; -um defendunt PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 174, 1B. MART. CAP. 3, 297, ceterum non occurrit; -ium inde a Cic. top. 11 saepius, abl. -is (nisi -is nom. ad succus referatur) PLIN. phys. Bamb. 17, 8. 12. compar. deest; sed cf. magis -r inde a PLAVTO; superl.: -issimus ELOG. Scip. (CE 7) 3 -isuma. PLAVT. Curc. 506. GELL. 20, 1, 34 (rar- trad.). v. etiam GLOSS.; cf. maxime -r: PLAVT. Amph. 832 (dub.). QVINT. inst. 3, 1, 16. 10, 2, 10. praeterea: probe PLAVT. Poen. 1049, plane RHET. Her. 4, 20, 27 CIC. leg. 1, 55 TERT. patient. 16 p. 23, 21, sane CIC. Mur. 41 lvv. 4, 16 GELL. 13, 27, 3, perfecte et absolute Cic. ac. 2, 55, abunde LIV. 8, 29, 4, totus AVG. civ. 11, 31 p. 505, 25 D., omnino PRAEDEST. 1, 15 p. 595^C. de prosodia: -a- in forma pār productam, in pārem sim. correptam testatur PRISC. gramm. II 222, 24. 223, 7. 326, 7; idem versibus probatur, -r inde a PLAVTO Capt. 315 Poen. 376 ENN. ann. 522, -em sim. inde a PLAVTO Men. 1119 Merc. 999 ENN. scaen. 168. de notione et differentia: SACERD. gramm. VI 459, 29 -r de diversis venit, simile de isdem. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 28 p. 228, 5 -r ex mensura . . . et ex . . . quantitate cognoscimus, simile autem . . . in eo, quale sit, attendimus (sim. LVL. VICT. rhet. 6, 3 p. 400, 19). DIFF. ed. Beck p. 33, 45 aequalis annis vel corpore . . . -r statura aut mensura aut animo vel viribus, geminus natura. SYNON. Cic. p. 443, 27 simile -r. idem. geminum. duplex. instar. exemplar. GLOSS. -r: ἴσος. aequalis vel similis. geminum, aequale. -i: aequali, simili. GLOSS. I Ansil. PA 514 -issi(m)a: similia dicta. alia non pauca infra suis locis inveniunt. legitur inde ab ELOG. Scip. (p. 267, 34), PLAVTO, ENN., TER. per totam latinitatem. [spectat ad similitudinem: it. pari; sard. centr. pare, mer. pari; francog. vet. et med. per (pair); prov. par; hisp. par; spectat ad numerum aequalem: it. pari; ruel. occ. pēr; francog. pair; prov. par; hisp. par; port. par; spectat ad coniunctionem geminorum: it. paio; ruel. or. par, occ. per; francog. paire; var. franco-prov., prov., vasc.; cat. par; hisp. par; port. par. cf. M.-L. 6219. Battisti-Alessio IV 2776, 2723. Wagner II 222. Wartburg VII 595 sqq. Corominas III 654 sq. Machado³ IV 299. St.] [confunditur in codd. cum pars saepe, e. g. CIC. prov. 17 CATVLL. 111, 3 Ov. fast. 6, 300 (-r falso trad. PLAVT. Rud. 675 Acc. trag. 686 PRIAP. 37, 9; -r restituitur e. g. CIC. Tusc. 4, 29 CAES. Gall. 1, 28, 5 al.). ceterum dub. vel falso trad. e. g. CIC. Verr. II 5, 31 PETRON. 58, 5. e conl. dub.: CHIRON 614 -i (Oder, pariet trad., fortasse pariter, cf. Pelagon. 349 aequaliter nec non Chiron 823 pariter teres). CLAVD. carm. min. app. 5, 75 -r ludunt (Birt, sed alii alia, faro ludu trad.)]

exempla sic digerenda censuimus:

CAPVT PRIVS: exempla notionem illustrantia:

I significatur responsio, paritas:

A de eis, qui (quae) aliis respondent:

1 praevalente vi similitudinis, i. q. similis, aequalis:

a respicitur gradus, qualitas (relatione simplici vide l. 79; relatione mutua p. 263, 58). b respicitur mensura, quantitas: p. 265, 51 (in rhetorica p. 266, 59; in locutione q. e. -ia -ibus p. 266, 73; in geometria p. 266, 79; in re iudiciaria p. 267, 10; de tibiis Serranis p. 267, 18).

2 praevalente vi proportionis, i. q. idem valens, aptus, dignus: a respondent res (fere rebus): p. 267, 30.

b respondent animantes (animantibus p. 268, 32; rebus p. 268, 77).

B de eis, qui (quae) sibi respondent: 1 per statum, qui idem manet: p. 269, 44. 2 per congruentiam partium (de numero i. q. ἀρτιος p. 269, 75; de forma perfecta p. 270, 15; de substantia divina p. 270, 30).

II significatur identitas: p. 270, 38.

pro subst.: I neutr.: p. 270, 50 (i. q. acquitas p. 271, 1; i. q. ζῆλος p. 271, 5; i. q. exemplar p. 272, 32). II masc. et fem.: p. 272, 46.

CAPVT ALTERVM: locutiones, structurae, iuncturae sim.:

I locutiones (verbales: -r est p. 273, 74; aliae p. 274, 69; adverbiales p. 275, 47). II structurae (comparandi causa p. 276, 16; limitandi causa p. 277, 18). III iuncturae (cum vocibus affinis p. 277, 57; contrariis p. 278, 17). IV homoeoprophora: p. 278, 45.

CAPVT PRIVS: exempla notionem illustrantia: I significatur responsio, paritas: A de eis, qui (quae) aliis respondent (cf. SEN. benef. 5, 10, 2 quaedam verba ad alios pertinere: . . . -r sum, sed alicui, quis enim -r est sibi? quod comparatur, sine altero non intellegitur): 1 praevalente vi similitudinis, aequalitatis sim., fere i. q. similis, aequus, aequalis, idem: a respicitur gradus, qualitas: α responsio fit relatione simplici: (1) vario usu: (A) de rebus: (1) corporeis (sc. specie, formu sim. -bus; hic illic etiam mensuram respici vix negaverimus; exempla selecta): PLAVT. Poen. 1049 tessera est -r probe quam habeo domi. Cic. ac. 2, 125 ut nos nunc simus ad Baulos . . . , videamus sic innumerabiles -bus in locis. LVCR. 2, 738 color materiae . . . neque -r

rebus neque . . . dispar. CAES. Gall. 7, 74, 1 -es eiusdem generis munitiones. SALL. hist. frg. 4, 65 equos similiter munitos atque equites; sim. Paneg. 4, 22, 4 operimento ferri equi atque homines pariter obsaepti. cf. CLAVD. 5, 361 -r vestitus equis]. AMM. 16, 8, 8. HIER. epist. 60, 10, 2 vili tunica et o. -i). VERG. Aen. 6, 184 -bus . . . accingitur armis ([CLAVD. DON.: qualia alii gestabant]. 9, 655 [metonymice de rebus gestis]. 11, 439. 710 SIL. 2, 132. al.; aliter p. 264, 20). LIV. 2, 12, 7 scriba cum rege sedens -i fere ornatu (SEN. Thy. 526 o. cape -es meis). CELS. 8, 10, 7⁰ in alterum -r (del. Targa) membrum (sim. de parte corporis, quae natura sua alteri respondet: 8, 12, 1 dentes -bus non respondent. cf. p. 264, 69). SEN. Phaedr. 831 ora . . . -ia Perithoo. COLVM. 3, 21, 3 cum istinc Bituricae uvae fructibus opimis, hinc -bus helvolae respondent. MELA 2, 3 alterum promunturium . . . Carambico . . . -r et adversum (cf. PLIN. nat. 5, 77 Libano monti -r . . . mons adversus . . . obtenditur). PLIN. nat. 5, 101 -r sinus priori. 25, 170 ephemerum folia habet lilii, sed minora, caulem -em. TAC. ann. 2, 59, 1 -i cum Graecis amictu Germanicus. al.

(2) incorporeis (sc. condicionibus, actionibus, qualitibus):

(3) qualibet ratione (inde a Cic. selecta): ENN. scaen. 168 qui alteri exitium parat, cum scire oportet sibi paratam pestem . . . -em. TER. Hec. 170 -r ingenium (DON.: eandem voluntatem). VARRO Men. 289 natura humanis omnia sunt -ia: qui pote plus, urget, piscis ut saepe minutos magnus comest. RHET. Her. 2, 3, 5 vitium (opp. dispar). 2, 29, 46 quod de aliqua parte dissimile est nec habet -em rationem comparationis. al. MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 claritate. CIC. Quinct. 10 non ius -r, non agendi potestas eadem, non magistratus aequus. Cluent. 197 dignitate. Vatin. 26 continentia. ad Q. fr. 3, 2, 2 -i clamore atque impetu. al. CATVLL. 28, 11 quantum video, -i fuistis casu (sc. atque ego). 61, 38 virgines, quibus advenit -r dies (sc. d. nuptiarum). CAES. Gall. 1, 28, 5 in -em iuris libertatisque condicionem atque ipsi erant. NEP. Alc. 5, 4 imperio. reg. 3, 2 leto. VERG. Aen. 6, 159 cui fidus Achates it comes et -bus curis vestigia figit. 10, 741 fata. HOR. sat. 1, 3, 121 cum dicas esse -is res furta latrocinii. Ov. met. 4, 192 Solem, qui laedit amores, laedit amore -i Venus (aliter p. 264, 6). al. (6) spectat ad ea, quae iterum vel saepius fiunt, geruntur sim. (cf. per pleonasmum: -i consuetudine p. 275, 79; inde a Cic. selecta): ATTA com. 14 ad hanc fortunam accessit fortuna ei -is (nom.). CIC. inv. 2, 32 si . . . in -i ante peccato convictus sit. p. red. in sen. 27 ut -i studio convenirent. ad Q. fr. 2, 14, 4 ambitus redit immanis, numquam fuit -r. al. LENT. Cic. fam. 12, 15, 4 qui et antea -i contumelia viros clarissimos adfecerant. SALL. lug. 54, 1 ad cetera, quae levia sunt, -em animum gerant (sc. atque antea. NEP. Milt. 2, 5 -i felicitate ceteras insulas . . . redigit. al.). NEP. Dat. 2, 1 -i se virtute postea praebuit. Hann. 7, 5 in eo magistratu -i diligentia se Hannibal praebuit ac fuerat in bello. 11, 7 neque tum solum, sed saepe alias . . . -i prudentia pepulit adversarios. VERG. Aen. 11, 520 sic ait et -bus Messapum . . . dictis hortatur. Ov. trist. 3, 1, 59 inde tenere -i . . . ducor ad . . . templa dei (-i ordine, quo per urbem hactenus incessi? Burman, sed alii alia). LIV. 3, 18, 3 numquam -em occasionem duros deos (cf. TAC. hist. 3, 49, 1 Antonius nequaquam -i innocentia post Cremonam agebat). 22, 43, 6 -r priori metus (28, 1, 1 bellum. al.). PLIN. nat. 2, 215 ad principia motus et -ia incrementa . . . revocantur aestus maris. al.

(B) de animantibus: (1) indicatur solum, cui aliquis -r sit (fere per dat., gen. l. 67; cui rei ACC., sc. per comparationem comparandiarum, ad quam cf. p. 263, 20. 49. 55; inde a Cic. selecta): PLAVT. Capt. 315 bene merenti bene profuerit, male merenti -r erit (nisi ad 2 trahendum). Curc. 506 -issimi estis libus lenonibus. Poen. 376 sycophanta -r ero. Acc. trag. 156 virtuti sis -r, dispar fortunis patris (sc. Soph. Aias 551 ὀμοῖος. virtuti abl. dubitanter vol. V 1, 1390, 37). CIC. Planc. 60 quis . . . se dicit . . . Duellio -em? de orat. 1, 122 tibi -r . . . nemo unquam fuit orator. Brut. 143 huic Antonio alii -em esse dicebant, alii anteponebant L. Crassum. div. 1, 5 Cratippum -em summis Peripateticis. Lael. 69 in amicitia -em esse inferiori. ibid. iterum (opp. superiores). fam. 4, 9, 4 ut . . . fratri tuo aut -r aut certe proximus sim. al. Ps. Cic. in Sall. 2, 6 -r ac similis scelestorum civium. NEP. Att. 3, 1 communis infimis, -r principibus. Ov. fast. 1, 90 tibi Iano -r nullum Graecia numen habet. LIV. 27, 37, 5 natum esse infantem quadrimo -em. SEN. contr. 1 praef. 6 numquam -r fit imitator auctori (sim. Ps. VARRO sent. 24 auditorum narratur . . . numquam fiet -r docenti). et saepe. (2) indicatur, qua in re (fere per abl., rarius per praepos. in cum abl.; exempla selecta): CIC. inv. 1, 4 in dicendo (opp. superior). Verr. II 3, 23 in omnibus . . . rebus. Font. 24 consilio gravitate constantia. Cluent. 107 ingenio et diligentia et religione. Phil. 1, 34 libertate esse -em ceteris (cum ceteris var. l.) Antonium, principem dignitate. 4, 15 scelere -r est illi, industria inferior. de orat. 1, 240 disserendo. nat. deor. 1, 96 cur . . . forma -es sumus deis? Att. 5, 20, 4 appellatione. al. PROP. 2, 26, 46 Neptunus fratri -r in amore Iovi. Ov. Pont. 4, 13, 27 esse -em virtute patri. LIV. 1, 35, 1 Ancus . . . cuilibet superiorum regum . . . et artibus et gloria -r. 3, 35, 9 splendore vitae. 4, 9, 4 genere. 25, 21, 9 stultitia et temeritate. SEN. nat. 4, 2, 12 beluas marinis vel magnitudine vel noxa -es. al. (3) non indicatur, cui vel qua in re [Baer]

(-r ponitur attributive e. g. PLIN. paneg., GELL. et l. 13sq.): RHET. Her. 3, 7, 13 si bono genere, -em (sc. maioribus) aut excelsiorem fuisse. CIC. ad. Q. fr. 3, 1, 18 ut sit paene -r (sc. Caesar familiaribus meis). NEP. Them. 1, 1 pauci -es putentur (sc. Themistocli). HOR. epod. 9, 23 -em (sc. Augusto) . . . duces eqs. OV. ars 1, 583 sive erit inferior seu -r (sc. tibi vir). LIV. 34, 3, 2 simul -es esse coeperint (sc. viris mulieres). SEN. contr. 7, 6, 8 generum . . . -em (sc. nobis). PLIN. nat. 37, 7 (sc. gemmarum ostentatione). SIL. 12, 221 non ullum dixere -em iuvenem. PLIN. paneg. 50, 3 -es domini (sc. prioribus nobilitate). GELL. 17, 4, 1 Menander a Philemone, nequaquam -i scriptore, . . . vincebatur. CE 491, 4 -r fui (sc. coniugi amore, fide sim.). al. de marito (deflexum ex usu subst., v. p. 273, 27): CE 678, 3 (a. 398) Theodule -i dicata marito. INSCR. christ. urbis 3532, 3 vixi . . . cum coniuge -e eqs. (fort. per errorem quadratarii ex 'coniuge et compare', cf. Silvagni ad l.).

① in forma comparationis (cf. SYNON. Cic. p. 443, 27 -r, . . ., instar, exemplar); comparantur homines vel res: ① cum deis, deo (caelo l. 33; ad indicandum gradum felicitatis, potestatis, virtutis sim.; fere proverbialiter, cf. Otto, Sprichw. n. 516): ② in prosa oratione (cf. p. 270, 69): CIC. nat. deor. 2, 153 vita beata . . . -r et similis deorum. SEN. epist. 31, 9 bonis naturae -r deo (per deos plerique codd.) surges; -em autem te deo pecunia non faciet (48, 11 philosophia. frg. 27 virtus. al.). 113, 30 ingens -rque dis regnum: imperare sibi eqs. al. in doctrina haereticorum: TERT. adv. Hermog. 4, 4 materiam -em deo. adv. Marc. 2, 9 p. 347, 11 deo -em animam. in scriptura sacra: ITALA Phil. 2, 6 (Ambrosiast. ad l.) non rapinam arbitratus est Christus esse se -em deo (gr. τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, aliae vers. et Vulg. aequalem). ② in poesi: CATVLL. 51, 1 ille mi -r esse deo videtur (cf. Sappho 2, 1 ἴσος θεοῖσι, GLOSS. II 589, 1 -r deo: similis deo). HOR. carm. 1, 6, 16 Tydiden superis -em (SEN. Ag. 610 -r ille regi, -r s. erit. Herc. O. 104 -r ille est s., cui pariter dies et fortuna fuit). SEN. Herc. f. 194 alium . . . fama . . . laudet caeloque -em tollat et astris (MART. 8, 36, 12 -r domus est c., sed minor est domino. CLAUD. 27, 26). al.

③ cum variis et hominibus et rebus: ① in prosa oratione: GAV. BASS. frg. Gell. 3, 19, 2 'parcus' composito vocabulo est dictus, quasi '-r arcae', quando sicut in arca omnia reconduntur eqs. PLIN. nat. 34, 39 turribus -es statuac. 37, 57 cucumis semini -r adamas. APVL. Plat. 2, 9 iuridicialis illa providentia medicinae -r[s] est, nam morbis animae medetur sicut illa corporis. ITALA deut. 13, 6 (Tert. scorp. 2. al.) amicus qui animae tuae -r est (gr. ἴσος, Vulg. quem diligis ut animam tuam, cf. Cypr. Fort. 5 aequalis). PRISCILL. tract. 8, 120 rudem hominis nativatem . . . -em beatis. ② in poesi: LVCR. 5, 969 -es subus silvestria membra nuda dabant terrae primi mortales. VERG. Aen. 2, 794 (= 6, 702) imago -r levibus ventis volucrique simillima somno (cf. Hom. λ 207 εἰκελον). SEN. Ag. 610 l. 31. Thy. 1084 montibus . . . -es gigantes. Tro. 406 -r . . . fabula somnio. LVCAN. 9, 893 -r lingua potentibus herbis. STAT. Theb. 6, 306 hiberno -r inconstantia equi ponto. MART. 3, 93, 5 araneorum cassibus -es mammas. 9, 27, 2 vulturino mentulam -em collo. epigr. 24, 4 -r unda fretis (sc. in naumachiae spectaculo). IVV. 4, 97 prodigio -r (pars cod. unus) est in nobilitate senectus (i. tam rara). 5, 114 anseribus -r altilis. IVVENC. 2, 820 fermento -r est munus caeleste (cf. Matth. 13, 33 simile). CLAUD. 10, 243 filia lunae crescenti, plenae -r mater. 24, 289 -r nitor cervorum intactis nivibus. MART. CAP. 8, 805 (vers.) ebrium collo . . . utribus -em reportat. BOETH. cons. 1 carm. 7, 9 -r . . . serenis unda diebus. 3 carm. 7, 3 apium . . . -r volantum voluptas.

β responsio fit relatione mutua (sc. aut de compluribus invicem respondentibus aut de una re ad complures pertinente): ① de rebus:

① incorporeis: ① in universum (varia selecta): PLAVT. Bacch. 1108 -i fortuna . . . utimur. CIC. Mur. 61 omnia peccata esse -ia (sim. sec. doctr. Stoic. de vitii virtutibusque e. g. de orat. 1, 83 inter se. 3, 55 parad. 21. 22. fin. 3, 69 HOR. sat. 1, 3, 96). Phil. 11, 19 cum -i dignitate simus, eodem honore digni non putemur? rep. 1, 49 si ingenia omnium -ia esse non possunt, iura certe -ia debent esse eorum inter se, qui eqs. CATVLL. 57, 3 maculae -is utrisque (sc. velut gemellis; in imag.). LVCR. 2, 337 (= 694. 724) non . . . -ia omnibus omnia. CAES. civ. 2, 16, 3 -i . . . condicione ex muro ac turribus bellandi data. HIRT. Gall. 8, 19, 3 pugnatur . . . -i contentione. SALL. Catil. 54, 1 eis genus aetas eloquentia prope aequalia fuere, magnitudo animi -r eqs. Iug. 78, 2 duo sunt sinus . . . impares magnitudine, -i natura. VERG. Aen. 4, 102 -bus . . . regamus auspiciis. 12, 190 -bus . . . legibus (sc. duarum gentium). OV. epist. 18 (19), 114 incitat . . . morsus error uterque -es. met. 6, 680 erat -r forma duarum filiarum. fast. 5, 18 -r erat omnis honos. et saepe. in serm. philos. per circumscriptionem termini q. e. ἀδιάφοτος, de rebus indifferentibus (sc. inter se; nisi intellegendum 'eiusdem momenti', ut ad p. 265, 71 referas): CIC. leg. 1, 55 solum bonum esse, quod honestum esset, malumque, quod turpe, ceteras res omnis plane -is, ac ne minimum quidem, utrum adessent an abessent, interesse.

② spectat ad vicissitudinem amoris, amicitiae sim. (exempla selecta): CIC. Lael. 58 quae sententia definit amicitiam -bus officiis ac voluntatibus (fam. 13, 55, 2 -bus ac mutuis [13, 65, 1]. CVLEX 231. al.). Att. 16, 16^a, 3 tua voluntas erga me meaque erga

te -r atque mutua (SEN. epist. 6, 3. al.). CE 68, 6 -i coniugio (CIL VI 35280. de societate qualibet: VAL. MAX. 6, 2 ext. 3 virtute -r, felicitate dissimile). 960, 6 concordēs . . . -i viximus ingenio. OV. epist. 13, 158 iuro per . . . -es animi coniugiique faces (cf. OCTAVIA 49 odio -i ardens maritus mutua flagrat face). 18 (19), 5 urimur igne -i (AVSON. 80, 2 p. 346 P.). met. 12, 416 -r amor est illis (Pont. 3, 2, 69 aetas et a. cf. p. 262, 35). VAL. MAX. 2, 1, 6 in -i iugo caritatis (SEN. epist. 109, 16 egregium opus -i i. ducet sapiens cum sapienti. MART. 4, 13, 8 -i . . . sit Venus aequa i. al.; cf. FIRM. math. 6, 29, 19 -i caritatis vinculo). al.

③ spectat ad statum vel eventum ambiguum pugnae sim. (rixae PETRON.; accedit abl. Nimit. l. 18 sq.): CAES. civ. 1, 51, 5 dum -i certamine res geri potuit (al., v. vol. III 883, 17). HIRT. Gall. 8, 19, 2 cum diutius -i Marte iniretur proelium (LIV. 36, 44, 7 CVRT. 6, 1, 7 FLOR. epit. 4, 2, 80). BELL. Alex. 29, 3 quod tam diu -i proelio . . . certaretur ([opp. p. impar]. NEP. Them. 3, 3 -i p. discesserant. LIV. 34, 39, 2. 38. 21, 4 [opp. nihil iam aequi erat]. 41, 26, 3 utrimque). LIV. 21, 55, 8 pugna -r animis magis quam viribus erat (22, 47, 4 viribus et animis. 28, 15, 1). 22, 41, 1 dimicatio. SIL. 9, 357 media . . . diu pendente per ambas spe gentis, -bus Mavors flagrabat in armis (aliter infra l. 55 et p. 262, 6. 268, 9). TAC. ann. 12, 35, 2 acies. al. inde per iocum: PETRON. 14, 7 nullo genere -r erat causa rixantium.

④ spectat ad rationem communiter agendi (certiora selecta): ① agitur potius una mente, eadem voluntate sim.: EPICED. Drusi 201 omnibus idem oculi, -r est concordia flendi (STAT. Theb. 6, 344 geminis eadem omnia: vultus, currus . . . -r et c. votis). SEN. Thy. 970 festum diem, germane, consensu -i celebremus (al., v. vol. IV 391, 64 sqq.; cf. ARNOB. nat. 3, 33 p. 190, 7M. -i vocum . . . adsensu). SIL. 16, 294 mente favete -i (VVLG. Esth. 13, 18 -i m. et obsecratione. HIER. epist. 48, 4, 1 ARATOR act. 1, 387). GELL. 12, 8, 6 -i voluntate coniuncti (HIL. in Matth. 18, 9 -i spiritu ac v.). LACT. inst. 1, 4, 1 prophetae -i et consona voce praedixerunt (2, 8, 48 uno spiritu et -i v. HIER. epist. 21, 31. cf. l. 29; distinximus l. 40). 5, 13, 5 omnis aetas . . . unis ac -bus animis deo serviat (6, 7, 9 -bus a. summaque concordia. 6, 23, 32). SACR. Leon. 832 consonante -ique . . . confessione. BENED. reg. 64, 3 consilio. PRISC. Anast. praef. 8 sapientium . . . arbitrio -i. ② agitur potius eodem tempore, simul sim. (de ipso tempore APVL.): FLOR. epit. 2, 15, 8 comploratum . . . publice statim et -i voce conclamatum est (HIER. in Ier. 12, 7/8. cf. AVR. VICT. Caes. 33, 31 clamore). 3, 6, 13 abiectis statim telis . . . plausu undique -i . . . vitam petiverunt. APVL. flor. 15, 25 nec omnes Pythagorei -i tempore cingues sunt (cf. Gell. 1, 9, 3 idem . . . tempus; tamen vix ad II referendum). AVR. VICT. Caes. 5, 14 senatum -i morte tollere. AMM. 23, 2, 8 -i . . . exitio . . . obruit multos ruina. 25, 7, 3 uno -ique natatu . . . transgressi . . . flumen. CLAUD. 1, 139 Eugenius et Arbogastes -bus sub te cecidere triumphis.

③ corporeis (respicitur species, forma sim.): ① variis (hic illic cum respectu coniunctionis duorum [cf. p. 265, 11 et n. pro subst. i. q. ζῷος], e. g. MORET., MART.; pauca selecta): VARRO ling. 5, 62 palma ex utraque parte habet -ia folia (nisi ad B2). 5, 133 pallia facta duo simplicia -ia, parilia primo dicta. 8, 32 lectos non omnis -is magnitudine ac figura (9, 9, 47 et materia et altitudine et figura). LVCR. 4, 427 columnis. VERG. Aen. 5, 425 caestus pater extulit aequos et -bus palmas amborum innexuit armis (12, 344 quos . . . nutrierat . . . -busque ornaverat a. vel conferre manum vel -eqs. [alii inf. ad nutrierat, alii ad -bus referunt ut iam SERV. auct.: scilicet ut aequaliter dimicarent]. LIV. 9, 40, 9. 35, 29, 2. al.; cf. supra l. 20). 10, 568 clipeis (cf. SERV. auct.: id est inter se -bus). MORET. 120 ocreis. MANIL. 1, 303 nec -bus positae sunt frontibus ursae (cf. I, 451 aversas frontibus Arctos). SEN. epist. 121, 23 araneorum -es telas, -r in favis angulorum omnium foramen (nisi '-r . . . foramen' ad congruentiam partium spectat, ut ad p. 270, 22 pertineat). MART. 11, 27, 10 sardonichas (sim. 12, 49, 12 -es, gemellos, grandes, non pucros, sed uniones). TAC. hist. 3, 47, 3 naves volvuntur -i utrimque prora et mutabili remigio. PLIN. epist. 8, 20, 4 lacus . . . undique aequalis: . . . omnia dimensa, -ia (sim. spectat ad formam rotundam: paneg. 51, 4 una facies circi, omnia continua et -ia).

al. ② de partibus corporis inter se congruentibus (fere cum respectu pulchritudinis, sanitatis sim.): VARRO ling. 9, 29 non horum puerorum et puellarum ita inter se [non] omnia similia membra, ut separatim in suo utroque genere similitudine sint ea membra -ia? (CAEL. AVR. gyn. 1, 4 [gr. Soran. p. 4, 28 Ilb. ἀρτιμελής]. cf. 1, 115 corporis particularis atque sensibus -bus). rust. 2, 5, 8 bovis ungues (COLVM. 8, 2, 8 gallinae). CELS. 8, 18 -bus ossibus oppositis. SEN. Oed. 360 capita -bus bina consurgunt toris iecoris. COLVM. 6, 29, 2 testibus pulli (inde sim. PELAGON. 2 CHIRON 780). FRONTO p. 152, 20 v. d. H. straboni oculi dispares sunt; potuisse te -es aut impares dicere (syn. disconcinuos, convenientes). LACT. opif. 10, 23 articularum.

② de animantibus: ① de eis, qui -i qualitate, statu sim. praediti sunt (accidente praepos. inter p. 276, 48): ① qua in re, e contextu colligi potest: ② varia ratione (selecta quaedam): CATO or. frg. 51 (206 M.) si ambo -es essent, sive boni sive mali [Baer]

feris. PLIN. nat. 9, 41, 19, 13. VAL. FL. 5, 587 illum . . . -r refer. 6, 530. al. SIL. 9, 224 Massylae acies et . . . vulgus Adyrmachidae, -r gens accola Nili (sic Blomgren, Siliiana 1938, 28sq. coll. 9, 293). al. DECL. in Catil. 116 putate . . . putate -r eqs. (sequitur: denique . . . tandem). et saepe. abundanter: COD. Theod. 15, 14, 8 his quoque -r exceptis (PAVL. PELL. 380). HIST. Apoll. rec. A 28 commendo vobis filiam . . . praeterea et nutricem . . . vobis commendo -r. PAP. Tjäder 14-15 B III 7 (a. 572) Melmini . . . -rque et Guderit.

B in iuncturis quasi polysyndeticis (solum certiora afferuntur, cetera v. sub IA2b vel IIA2b; gr. respondet $\tau\epsilon$. . . $\kappa\alpha\iota$ e. g. HEGES. 1, 30, 5 [gr. Ios. bell. Iud. 1, 298]. Ps. RYFIN. Ios bell. Iud. 7, 4 p. 810 [gr. 6, 113]): 1 coniunguntur duo: a -r ac: VAL. MAX. 2, 10 ext. 2 sapientia -r ac sanctitate. 3, 3pr. virorum -r ac feminarum. 3, 3, 1 pii -r ac fortis. et passim apud eundem. SEN. Ag. 978 consors periculi -r ac regni. dial. 4, 31, 6. al. CVRT. 3, 5, 11 amicis -r ac medicis. 4, 6, 25. EDICT. imp. Nervae Plin. epist. 10, 58, 8 DECL. in Catil. 61 GELL. 13, 5, 11. et saepissime. b -r et, -r . . . -que: VAL. MAX. 6, 2pr. dictis -r et factis. 8, 5, 6, 8, 7 ext. 2. 9, 8, 1. PLIN. nat. 12, 22 saepem . . . opacam -r et munitam. VAL. FL. 4, 762 votis -r praedaeque. MART. 4, 57, 8 Nympharum -r Nereidumque. al. IVV. 6, 315 cornu -r vinoque. TAC. ann. 13, 45, 2 gloriam -r et formam. PLIN. epist. 8, 20, 3 audivi -r et vidi. al. Ps. QVINT. decl. 8, 5 tibi -r medicoque. al. TERT. apol. 24, 3 exercitu . . . deorum -r et daemonum. et passim. nota et . . . -r et: CYPR. epist. 10, 4 et opto -r et exhortor. 16, 1 periculum et plebis -r et nostrum. LACT. opif. 8, 5 deus faciem hominis necessariis membrorum ministeriis et instruxit -r et ornavit. FIRM. err. 7, 2. et saepe.

2 coniunguntur tria: SEN. nat. 3, 29, 9 nobilia -r atque adornata magnarumque gentium regna. CYPR. epist. 76, 3 sacrificium . . . et pretiosum -r et gloriosum et plurimum vobis . . . profuturum. unit. ecl. 23 opto . . . et consulo -r et suadeo. IVL. VAL. 3, 35 splendor, ornatus -r et celsitudo. AMBR. Noe 14, 49 mentis -r et corporis sensuumque omnium. EYCHER. laud. her. 7 et percunctatur -r et docetur ac . . . sermocinatur. al.

appendicula stilistica (sc. ad I et II; exempla potiora selecta): 1 synonyma, iuxta posita (cf. etiam p. 280, 70. 281, 24): a adnexa per coniunctionem copulativam vel per asyndeton: LVCIL. 1229 item -rque (VARRO Men. 438 -r i.). CIC. Lael. 56 -r aequaliterque (AVG. serm. 277, 15, 15 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 20 p. 59, 16). BELL. Afr. 69, 4 una -rque (SVLP. SEV. dial. 2, 12, 10. CONC. S II 3, 2 p. 33, 4 [versio antiqua; gr. II 1, 2 p. 19, 2 ἀνα tantum]). LVCAN. 3, 587 simul -r (MART. 10, 35, 17 RYFIN. Basil. hom. 4, 3 p. 1755A PAVL. PETRIC. Mart. 2, 399. al.). FLOR. epit. 1 praef. 3 -r atque insemel. AVG. c. Parm. 2, 3, 7 p. 52, 19 cum in uno -r essent.

b variata in variis membris orationis: α spectant ad I: PLAVT. Asin. 15 item alias, -r nunc. ENN. scaen. 200 opulenti cum locuntur -r atque ignobiles, . . . eadem . . . oratio aequa non aequae valet (SEN. dial. 9, 10, 5. cf. VVLG. I par. 25, 8 ex aequo). PAPIN. dig. 45, 2, 9 pr. -r deposui . . . vel . . . similiter commodavi (VVLG. eccles. 2, 16). AVG. civ. 11, 5 p. 468, 4 D. (l. 10 aequaliter). β spectant ad II: CIC. Phil. 12, 1 vobiscum -r et una cum . . . consule (LVCR. 3, 168. 445 VERG. Aen. 5, 830 SEN. epist. 49, 3 VAL. FL. 8, 244 STAT. Theb. 1, 457. al.). de orat. 3, 10 vixisse cum re publica -r et cum illa simul extinctus esse (LVCR. 3, 457 COLVM. 3, 21, 5 PLIN. nat. 36, 30 VAL. FL. 6, 343 SIL. 5, 198 STAT. Theb. 12, 425 QVINT. inst. 5, 13, 11 TAC. ann. 2, 5, 4. et saepe). FLOR. epit. 1, 18, 1 eodem tempore (PANEG. 3, 22, 5 uno t.). Ps. QVINT. decl. 19, 3 non per partes, . . . sed semel, sed -r invado (TERT. coron. 5 l. 25).

2 opposita (ad II solum): SEN. dial. 11(12), 13, 3 non singulara . . . sed -r omnia (item -r o.: PLIN. nat. 37, 129 IREN. 3, 1, 1. sim. -r universae: VLP. dig. 41, 9, 1, 1. -r per se ponitur: Ps. QVINT. decl. 8, 16. cf. PANEG. 4, 18, 1 singillatim). epist. 37, 4 interdum alternis imperantes, interdum -r (MELA 3, 1, 1 PLIN. nat. 11, 138). HIER. in Ezech. 23, 36 ut, qui . . . adulteria separatim descriperat. -r . . . supplicia nuntiaret (CIL VIII 23245, 5).

deriv.: pararius, paric(u)lum, parilis, pario (-are), paritas, 2. paro. compos.: com-, dis-, im-, semi-, suppar (vix etiam separ. Prisc. gramm. II 150, 8). cf. parifico, parimembre. Ramminger.

para praepos., παρά. litteris lat. in versu gr. CIL IV 2400a, 2; in explicatione verbi gr. GLOSS. II p. XIV parthenos. virgo quae coram cunctis verecundatur. -a enim coram est, thenos verecundia. [cf. abrut. mbara. cf. M.-L. 6220 et Paré, Postille. St.] [de CIL IV 9591a, 4 v. sub parasenum.]

1 respicitur auctor, origo, fere i. q. ab: ORIBAS. syn. 3 add. La p. 898 emplastrum -a Iohanne grammatico. 2 respicitur tempus, fere i. q. post: ALEX. TRALL. 2, 252 dabis . . . potionem die -a diem et in diebus CLX bibat potiones LXXX (i. alternis diebus, gr. II 525 P. $\mu\iota\alpha\nu$ $\upsilon\pi\epsilon\rho$ $\mu\iota\alpha\nu$. cf. 2, 270 die post diem, gr. II 573 $\pi\alpha\rho\alpha$ $\mu\iota\alpha\nu$). cf. paraveredus. Paškiewicz.

parabalani indecl.? m., παραβαλανεις. scribitur -bol. CONC. S (var. l. ut: COD. Iust. 1, 3, 17, 1 [bis]. 1, 3, 18 pr. [bis]). COD. Iust. 1, 3, 18, 1, -bai- cod. E COD. Theod. ubique, -balin- CONC. S (var. l.). forma -i (in COD. Iust. meliores cod. praebent -in) usur-

patur non modo pro nom. plur., sed etiam pro gen. plur. l. 10, acc. plur. l. 12, abl. plur. l. 11.

significantur qui in ecclesia Alexandrina munere aegrotos curandi fungebantur (ad rem v. Philipsborn, Byzantion 20, 1950, 185 sqq.; André, Rev. Et. Lat. 38, 1960, 167-169): COD. Theod. 16, 2, 42 pr. terrore eorum, qui -i nuncupantur (CONC. S II 3, 1 p. 169, 17 irruebant . . . in ecclesiam milites cum armis, instabant . . . qui -i n. [gr. II 1, 1 p. 179, 28]. cf. COD. Theod. 16, 2, 42, 1 = Iust. 1, 3, 17, 1 qui -i vocantur). 16, 2, 42, 2 (= Iust. 1, 3, 17, 1) si quis eorum haec violaverit, . . . brevibus -i eximatur (huc spectat 16, 2, 43 [sim. Iust. 1, 3, 18, 1] ea quae lex complectitur super isdem -i). 16, 2, 43 [sim. Iust. 1, 3, 18 pr.] -i, qui ad curanda debilium aegra corpora deputantur, quingentos esse ante praecepimus; . . . sed nunc de his, qui . . . pro consuetudine curandi gerunt experientiam, sescenti -i ad huiusmodi sollicitudinem eligantur. Krömer.

? parabaptizo, -äre, παραβαπτίζω (nisi est aetatis recentioris). i. q. baptizare extra leges ecclesiae: NOVELL. Iust. 42, 3, 1 -are . . . aut sacram communionem sordidare (exstat in altera editione, quam olim ed. Contius [inde Conc. Const. a. 536 Mansi 8, 1156^c, ubi tamen legitur perperam baptizare; constitutionem non exhibet CONC. S IV], sed altera, cui nomen est Authentici, praebet extranea baptismata facere; gr. παραβαπτίζεω).

parabata, (-ae) m., παραβάτης. [dub., num recte huc referatur GLOSS. par(a)бата: cupidus (ad Italiam Iac. 2, 9 [cod. ff = Vulg.] transgressores [gr. παραβάται] refert e. g. Thomson GLOSS. L III Abstr. PA 36; Landgraf, Arch. Lat. Lex. 9, 1896, 444 con. puer alatus: Cupido).] i. q. transgressor: HIER. nom. hebr. p. 75, 4 Satanias -a vel contrarius (cf. p. 76, 9 Satanias transgressor sive adversarius).

parabilis, -e. a 1. parare. i. quod (facile) parari potest: CIC. fin. 1, 45 natura divitias, quibus contenta sit, . . . -es (-is var. l.) . . . habet (item in doctrina Epicuri spectat ad cupiditates explendas sec. gr. εὐπόριστος [cf. e. g. Epicur. sent. 15]: 2, 90. 91 Tusc. 5, 93. cf. SEN. epist. 4, 10 -e est, quod natura desiderat, et adpositum. Ps. SEN. mon. 21 necessaria -ia sunt). HOR. sat. 1, 2, 119 -em amo Venerem facilemque (SCHOL. viliolem pretio). SEN. dial. 9, 1, 6 cibus . . . -is facilisque nihil habens accessiti pretiosique (cf. CVRT. 6, 2, 3 parco ac -i victu [8, 4, 28]). epist. 5, 5 res . . . usitatas et non magno -es (cf. 90, 18 omnia necessaria obvia erant et gratuita et opera levi -ia). CVRT. 3, 5, 2 levi et -i cultu corporis. Paškiewicz.

*parabola, -ae f., παραβολή (cf. e. g. AVG. in psalm. 77, 1 -a . . . licet sit vocabulum Graecum, iam tamen pro Latino usurpatur). scribitur saepe -bul- (e. g. ITALIA Marc. 3, 23 et 4, 2 [cod. e, sed 4, 33 -o-]. PRISCILL. tract. 1, 12 [sed 1, 13 -o- ex -u- correctum, 6, 91 -o-]), interdum -vola (e. g. ITALIA Marc. 4, 30 cod. d), parala var. l. AVG. quaest. hept. 2, 164, palab- var. l. MACR. Sat. 4, 5, 7. NOT. Tir. 32, 70. 32, 70a summa -a (vix exemplum notationis permissus, licentia medio aevo inde a saec. XII sollempnioris, sed potius respicitur VVLG. num. 24, 15 sumpta . . . -a [cf. p. 289, 9]). 94, 11a. formae graecae inveniuntur in textu gramm. et rhet. (et CASSIOD.), maxime nom. sing. -e (quasi indecl. pro acc. CASSIOD. in psalm. 103, 2, 113, 8; -ae ISID. orig. 1, 37, 31 [item SCHOL. Verg. Bern. ecl. 8, 87?]) et acc. sing. -en; abl. -e QVINT. inst. 8, 3, 77. ceterum nonnulli scriptores formas variare videntur, si codd. vel edd. fides habenda, v. e. g. IVL. RYF. rhet. 22 sq. p. 44 παραβολή . . . -e . . . -a. legitur vox sermoni pedestri propria inde a SEN. phil., QVINT. maxime apud gramm. et rhet., ceterum saepe in sacris script., unde passim apud Christianos inde a TERT. (sed omnino deest CYPR.). ['Wort': dalm. palaura; it. parola; sard. centr. et mer. paraula, peraula 'gegebenes Wort'; raet. or. preaule, occ. parevla 'Märchen' (a sermone docto haud alienum); francog. parole; prov. vet. paraula et var. francopro. prov., vasc.; cat. paraula; hisp. palabra; port. palavra. cf. M.-L. 6221. Battisti-Alessio IV 2780. Wagner II 221. Wartburg VII 603 sqq. Corominas III 616. Machado³ IV 283 sq. St.]

1 notiones aut respicientes litteras ac orationem aut inde derivatae (gr. respondet παραβολή, nisi alia adnotavimus): A usu originario de comparationibus, similitudinibus, imaginibus, sine respicitur perfecta comparatio complectens et rem, de qua agitur, et rem, quae comparandi causa affertur, sive sola res comparandi causa allata (vix id quod comparatione aut explicatur aut velatur [v. p. 288, 8]): 1 quibuslibet (saepissime respiciuntur comparationes perfectae; raro apud ecclesiasticos, v. etiam p. 288, 75): SEN. epist. 59, 6 scriptores antiqui, qui simpliciter et demonstrandae rei causa eloquebantur, -is referti sunt, quas existimo necessarias, non ex eadem causa qua poetis (sc. ornandi causa), sed . . . ut et dicentem et audientem in rem praesentem adducant (item respicitur vis demonstrandi vel argumentandi e. g. l. 78 et GAUDENT. serm. 18, 4 G. BOETH. top. Arist. lat. 157a 14; al. vis ornandi e. g. l. 83 et CLAVD. DON. Aen. 10, 725 p. 382, 24. 11, 720 p. 523, 5). QVINT. inst. 5, 11, 23 in argumentatione proximas exemplo vires habet similitudo praecipueque illa, quae ducitur . . . ex rebus paene paribus . . . ; nam -e, quam Cicero conlationem vocat (cf. 5, 11, 1, ubi -e linguae graecae vindicator), longius res quae comparentur repete solet (cf. p. 287, 7). 6, 3, 59 (textu corrupto). 8, 3, 77 (de similitudinibus orationem ornantibus) in omni . . . -e aut praecedit similitudo, res sequitur, aut praecedit res et similitudo [Krömer]

sequitur (cf. SACERD. gramm. VI 464, 3 sqq.). SACERD. gramm. VI 463, 32 *homocosis* dividitur tribus modis, in -am, in paradigma, in icona (sim. DON. gramm. IV 402, 22 MACR. Sat. 4, 5, 1. al.; aliter IVL. RVF. rhet. 22sq. p. 44 cuius species sunt primae duae παράδειγμα et παραβολή. harum distantia est, quod paradigma facit vera exempla, -e ficta ostendit [ad rem v. QUINT. inst. 5, 11, 1]; -a et ipsa tripartita est, per εικόνα, ὅμοιον, ἐπαγωγή). 464, 1 -a est rerum dissimilium comparatio (sim. DON. gramm. IV 402, 24. al.; aliter IVL. VICT. rhet. 6, 3 p. 399, 20 sqq. *similitudo* ducetur aut ab exemplo aut a -a aut a fabula aut ab imagine . . .; -a est res aut genere similis aut ratione eqs.). 464, 19 fit . . . -a modis octo eqs. (item DIOM. gramm. I 463, 22). EPIST. Paul. et Cor. II rec. A 28 a seminibus . . . facere -am (doctrinae add. rec. C; rec. B sumere exemplum). NOVATIAN. trin. 6, 2 D. SERV. Aen. 1, 497. SCHOL. HOR. sat. 2, 3, 320 ('ranae a te non multum abluat imago') non a te discrepat -a. STAT. Theb. 6, 386 (408) 'tardius astra cadunt' (sc. quam equi currunt): -a per hyperbolen eqs. (cf. p. 288, 66 et Diom. gramm. I 464, 13 comparatio per dissimilitudinem). CLAUD. DON. Aen. 10, 410 p. 345, 1 'non aliter . . .': complevit -am. HIER. adv. Iovin. 1, 11 p. 224^c Paulus (I Cor. 7, 18 sqq.) infert . . . -as circumcisi et ethnici, servi et liberi eqs. hom. ORIG. in Ezech. 1, 11 p. 335, 4 iuxta aliam -am ab Iohanne Baptista propositum (respicitur Luc. 3, 17). 5, 5 p. 375, 31 (de Ezech. 15, 1-5, quae explicantur 15, 6-8) quae cum in -a audierit propheta, nos tantum sensum debemus exponere secretiorem. VVLG. Ezech. 17, 2 propone enigma et narra -am . . . et dices: . . . aquila grandis eqs. (explicatur 17, 12 sqq.; aliter accipit HIER. p. 291, 17). QVODV. prom. 2, 19, 35 unus . . . sub quadam -a totum increpat Israhel (respic. iud. 9, 8 sqq.). MACR. Sat. 4, 5, 7 a -a . . ., quoniam magis hoc poetae convenit (cf. SEN. supra), saepissime pathos movit Vergilius (sequitur: patheticae -ae). 5, 13, 30 quae animam -ae dabant apud Homerum. 5, 16, 14 hoc Maro non narrationis ut Homerus, sed -ae loco posuit. ORIG. in Matth. ser. 53 p. 119, 12 in aliqua -a . . . Pastoris. al.

2 a Iesu propositis (-a dominica, euangelica sim. e. g. IREN. 1, 8, 1 [1, 1, 15 H.]. HIER. in Ier. 6, 16 p. 87, 19). παραβολή exstat saepe apud Matth., Marc., Luc. (Ioh. utitur voce παροιμία, quae vertitur similitudo aut proverbium); in Matth. et Marc. ITALAE CODD. plerique et VVLG. praebent semper -a, cod. k, ubi exstat, semper similitudo (cod. e variat); in Luc. plerique variant (etiam VVLG., -a ubique cod. a, d, sim. ubique cod. e). ecclesiastici vocem -a nimirum etiam de similitudinibus adhibent, quae in euangeliis non ita appellantur; ceterum multos locos ita tractant, quasi pertineant ad p. 289, 76 sqq., cum in euangeliis saepe comparationes non perfectae respiciantur et Iesus -is usus esse dicatur, ne intellegeretur (v. sub ba). ad rem v. Hauck, Theol. Wb. NT s. v.

a exempla varia: ITALA Matth. 13, 3 (cod. d al. = VVLG.) locutus est eis multa in -is (13, 10 [ibid.]. Marc. 12, 1 [ibid.]. al.; cf. Matth. 13, 33 [ibid.] aliam -am locutus est. sim. al.; ceterum cf. e. g. Marc. 3, 23 [cod. f al. = VVLG.] in -is dicebat illis [cod. d al. in -am, cod. b al. ait . . . in -is]. Luc. 15, 3 [aur. al. = VVLG.] ait ad illos -am istam. 13, 24 (cod. a al. = VVLG.) -am propositum (HIER. epist. 21, 41, 1 [subi. est Hier.]. al.). 13, 53 (cod. b al. = VVLG.) cum consummasset . . . -as. 21, 33 (cod. b al. = VVLG.) aliam -am audite (cf. p. 288, 6). TERT. adv. Prax. 26 p. 279, 6 inducens -am (IVLIAN. in Iob 8, 17. al.). pudic. 9 p. 236, 7 sunt . . . in -is, quae et simpliciter posita sunt ad struendam et disponendam et texendam -am. IREN. 3, 14, 3 per solum Lucam cognovimus . . . et de -a divitis illius eqs. ORIG. in Matth. ser. 9 p. 15, 18 praecedentem -am (v. vol. X 2, 402, 25 sq.) exponens Matthaeus scribit (fere i. q. narrare ut 75 p. 176, 12). p. 15, 23 narrationem -ae seminantis. 12 p. 23, 15 -arum euangelicarum cenas. al.

b indicatur, quare Iesus -is usus sit: α ut doctrinam absconderet: ITALA Matth. 13, 13 (cod. d al.) in -is loquor eis, ut videntes non videant et audientes non audiant et non intellegant, ne quando convertantur (aur. = VVLG. quia v. n. vident et a. n. audiunt neque intellegunt. cf. locos geminos Marc. 4, 11 Luc. 8, 10). IREN. 4, 29, 2 (4, 45, 2 H.) qua ratione dominus in -is loquebatur et caecitatem faciebat Israel . . ., sciens incredulitatem eorum, eadem ratione et cor Pharaonis indurabat eqs. HIL. in Matth. 13, 1 sedisse dominum in navi et turbas foris stetisse ex subiectis rebus est ratio; in -is enim erat locuturus et facti istius genere significat eos, qui extra ecclesiam positi sunt, nullam divini sermonis capere posse intelligentiam. AMBROSIAN. in I Cor. 14, 21, 2 ut quia multi Iudaeorum malivoli erant et propterea non erat dignum his in revelatione loqui euangelium, sed (om. rec. γ) in -is loqueretur ad eos et intellegentes ideo non sibi revelari, quia mali erant, nec sic se corrigere, ut mererentur per explanationem audire verba dei. FVLG. RVSP. praedest. 3, 15. al.

β ut doctrinam, partim saltem et pro auditorum intellectu, explicaret (cf. e. g. p. 286, 75. 290, 79): ITALA Marc. 4, 33 (cod. f al. = VVLG.) talibus multis -is loquebatur eis verbum, prout poterant audire (tamen sequuntur: seorsum autem discipulis . . . diserebat omnia). RVFIN. Orig. in gen. 1, 7 p. 9, 22 venimus ad Christum unusquisque secundum propriam suam virtutem; aut enim cum turbis venimus ad eum et per -as nos reficit ad hoc tantummodo, ne multis ieiuniis deficiamus in via, aut eqs. CASSIOD. in psalm. 68, 12

dixit dominus -am ad turbam . . ., more providentiae suae, ut qui caelestia capere non poterant, per terrenas similitudines audita percipere potuissent. al.

c illustratur ratio, quae intercedit inter duas partes comparisonis (notabiliora selecta): α per verba: ITALA Matth. 13, 18 (cod. d al. = VVLG.) audite -am (cod. e: -as) seminantis (potius usu laxiore pro audite, quid sit -a sem. [cf. Marc. 4, 10 infra] quam notione novata, sc. 'id quod narratione demonstratur'. cf. narra l. 10 et B3). 13, 36 (aur. al. = VVLG.) disere nobis -am zizaniorum (aliae vers. edisserere, narra, enarra. item disserere notione q. e. interpretari: Marc. 4, 34 [cod. d al.]. TERT. pudic. 10 p. 239, 1 in ethnicum. MAX. TAUR. serm. 25, 1 M. al.; cf. TERT. resurr. 33 p. 72, 16 sqq. aut ab ipso Christo . . . edisseratam . . . aut a commentatore euangelii praeluminatam . . . aut ultro coniectandam eqs.). 24, 32 (aur. al. = VVLG., sim. Marc. 13, 28) ab arbore . . . fieri discite -am eqs. (cf. p. 287, 12). Marc. 4, 10 (cod. d al., sim. Luc. 8, 9 et 11) interrogaverunt illum . . ., quae esset -a ista (aur.: de -is, VVLG. -as. item esse: HIER. epist. 21, 1, 2 de iusto et peccatore. in Matth. 21, 28 gentilium et Iudaeorum. al.). 4, 13 (cod. d al. = VVLG.) nescitis -am hanc, et quomodo omnes -as cognoscetis? 4, 30 (cod. f al. = VVLG.) cui -ae comparabimus regnum dei? (in quam -am c. vel similabimus aut in qua -a damus vel transferamus aliae vers.). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 521, 13 defecti . . . -a in persona domini. 4, 37 p. 548, 26 servorum . . . -a . . . iudicem ostendit deum (IREN. 1, 3, 1 [1, 1, 5 H.] per -as. OROS. comm. 2 de -a. al.). pudic. 7 p. 232, 4 drachmae -am . . . in ethnicum interpretamur (al. HIER. hom. Orig. in Ezech. 11, 2 p. 425, 35 salvator . . . ipse. al.). 8 p. 235, 4 Iudaeum . . . -a non recipit. p. 235, 19 haeretici . . . -as quo volunt tribuunt. HIL. in Matth. 22, 3 haec . . . -a distinguenda temporibus est et dignoscenda personis est. ZENO 2, 13 (1, 37, 10 L.) Samaritani -a . . . sacramentum spiritaliter intuentibus patefecit. al. β variis modis: ITALA Matth. 21, 45 (cod. c al. = VVLG.) cum audissent . . . Pharisei -as eius, cognoverunt, quod de ipsis diceret (Marc. 12, 12 [cod. b al.; cod. a al. et VVLG. ad eos]. cf. Luc. 12, 41 [aur. al. = VVLG.] ad nos. 18, 9 [ibid.] ad quosdam, qui in se confidebant. 20, 19 [cod. a al.]). Luc. 18, 1 (cod. f al. = VVLG.) dicebat . . . -am ad illos, quoniam oportet semper orare (cf. AVG. quaest. euang. 2, 45, 1 ad semper orandum . . . -am ponere). TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 556, 4 regiam potestatem in -a postulaturus exierat Christus. 5, 6 p. 590, 4 -a fortis illius armati . . . si in creatoris -am accipitur (cum gen. rei demonstrandae ut: resurr. 22 p. 55, 27. TRACT. in Luc. 1, 3 G. doctrinae [cf. p. 287, 12]. RVFIN. Orig. in num. 5, 2 p. 28, 4 remissionis. EVCHER. instr. 1 p. 122, 17. al.). pudic. 8 p. 235, 14 ne aliorum temperetur facilitas comparationum, quam quo -ae cuiusque materia mandavit (dictum esse videtur de conditione, qua adductus Iesus -am proposuit [cf. 7 p. 232, 4], ut 9 p. 238, 17. non de doctrina -a illustranda [opp. materiae doctrinarum 8 p. 235, 22, cf. 9 p. 235, 25 sq.] neque de re comparationis causa allata [ita 8 p. 234, 9]). resurr. 33 p. 72, 10 ad Iudaeos in -is loquitur . . .; nonnumquam plane et ad discipulos (cf. sim. opp.: IREN. 4, 2, 5 [4, 3, 2 H.] manifeste et sine -is [4, 36, 8=4, 58, 10 H. per -am . . . et m. al.]. 4, 41, 4 [4, 68, 2 H.] non per -as, sed simpliciter. HIER. in Matth. 21, 33 l. 1547 in -is, . . . aperta facie). MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 12 sicut ipse intus (sc. Christus in carne), sic et verum intus in -is et signis (duae Christi naturae comparantur ut EPIPHAN. in euang. 55 p. 143, 16). GAUDENT. serm. 18, 15 G. ratio . . . -ae (MAX. TAUR. serm. 33, 3 M.). AMBR. apol. Dav. I 5, 20 nec -a videtur a mysterio discrepare (cf. HIER. epist. 21, 28, 1 iuniorum filium secundum praesentem -am in publicanis et peccatoribus . . . debemus accipere [opp. secundum mysticos . . . intellectus]). in Luc. 8, 13 (ad Luc. 16, 19 sqq. ut HIER. tract. p. 376, 20 sq.) narratio magis quam -a videtur, quando etiam nomen exprimitur (de differentia inter -am et narrationem historicam etiam: AVG. gen. ad litt. 8, 4 p. 236, 21 [ad Luc. 15, 23] domini narratio -a fuit, de qua numquam exigitur, ut . . . ad litteram facta monstrantur. 8, 7 p. 241, 11 quaest. hept. 2, 164. cf. p. 287, 6). HIER. epist. 21, 41, 3 sub omnibus -is arguuntur invidiae Iudaei. AVG. quaest. euang. 2, 45, 1 -as dominus aut secundum similitudinem . . . ponit, . . . aut ex ipsa dissimilitudine aliquid probat. al.

B usu deflexo, sc. evanescente comparandi notione (in sacris scripturis et apud ecclesiasticos praeter p. 289, 54. 63): 1 servata notione dicendi sim. (sequuntur scriptores latini [interdum dubitanter, v. e. g. HIER. in Is. 14, 2 p. 216^D et 217^B] interpretes veteris test. graecos, qui pro hebr. mašal scribere solebant παραβολή etiam ubi non de comparatione agitur, v. Hauck, l. c. 744 sqq.; Wackernagel, Kl. Schr. II 1239 sqq.; ceterum usus deflexus interdum permiscetur cum usu originario, v. e. g. AVG. doctr. christ. 3, 29, 40 CASSIOD. in psalm. 45, 4 [3]. 103, 2): a dicuntur varia (loci huc pertinentes inde a novo test. [v. p. 289, 6] saepe ita accipiuntur, quasi pertineant aut ad b [saepius enim etiam hic iuxtaponuntur aenigma sim.] aut ad A1); -a significatur i. q.: α sententia, sermo (saepius respiciuntur sententiae sapientium; sermo propheticus l. 83 sqq.; huc vergunt etiam e. g. IREN. 1, 8, 1 [1, 1, 15 H.]. 2, 20, 1 [2, 32, 1 H.]): ITALA num. 23, 7 (Lugd.) venit spiritus dei super illum, et accepta -a sua dixit (item de Balaam Israel benedicente et futura praedicente: 23, 18 al. [VVLG. adsumpta -a sim.]. respicit [Krümer]

Ps. PHILO antiq. 18, 10 tulit -am. ANON. proph. p. 17, 397sq. [*de prophetiae vel revelationis septem membris vel generibus*] vox de caelo, accepta -a eqs. [*sim.* ISID. orig. 7, 8, 36, *qui addit* apud Salomonem in proverbiiis]. psalm. 48, 5 (Sangerm. *al.* = VVLG.) inclinabo in -am aurem meam. 77, 2 (Veron. *al.*, *sim.* VVLG.) aperiam in -is os meum (*sed iam* Matth. 13, 35 *hic locus notione originaria accipitur*). prov. 1, 6 (Hier. in Is. 29, 17, *sim. al.*) intellegit -am et tenebrosus sermonem, dicta sapientium et aenigmata (*nisi ad b ut* VVLG.). Mich. 2, 4 (cod. 175 = VVLG.) sumetur super vos -a (*[nisi ad β]*). VVLG. Is. 14, 4 Hab. 2, 6). Matth. 15, 15 (cod. f *al.* = VVLG.; *cf. locum geminum* Marc. 7, 17) edisserere . . . -am (*respicitur 15, 11 non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem*). Luc. 14, 7 (*aur. al.* = VVLG.) dicebat . . . ad invitatos -am . . . : cum invitatus fueris ad nuptias eqs. HIER. adv. Iovin. 1, 28 p. 250^B in sequenti -a legimus (*seq. prov. 30, 21sq.*). VVLG. III reg. 4, 32 locutus est . . . Salomon tria milia -as (*cf. p. 290, 44*). Iob 27, 1 (= 29, 1) addidit quoque Iob adsumens -am suam (*cf. Aquila παραβολήν, sed LXX προοίμιον, unde Hier. interpr. Iob prooemium et praefationem*). prov. 26, 7 indecens est in ore stultorum -a (*sim.* 26, 9). eccles. 12, 9 cum . . . esset sapientissimus Ecclesiastes . . . composuit -as multas (*cf. p. 290, 48*). Sirach 20, 22 ex ore fatui reprobabitur -a, non enim dicit illam in tempore suo. 38, 38. *respicitur titulus librorum*: ITALA prov. tit. (*testatur* Aug. spec. 7 p. 71, 13 satis sint ista de -is [*in var. l. Cypr. testim. 2, 1. 3, 50*]. *cf.* HIER. praef. Vulg. Salom. p. 4, 5 masloth, quas Hebraei -as, vulgata editio proverbialia vocat [*sim. reg. p. 7, 2. aliter* ISID. orig. 6, 2, 18]; LXX παραοίμια, unde aliae vers. par-oemiae aut proverbialia ut Vulg., ubi tamen sequitur 1, 1 -ae Salomonis [*item 10, 1. 25, 1*]. HIER. praef. Vulg. Salom. p. 4, 11 hebraicum librum Sirach . . . non ecclesiasticum, ut apud Latinos, sed -as praenotatum. VVLG. Sirach 20, 29 verbum -arum. β *irrisio* (*semper in locutionibus* in -am dare, facere *sim.*; *notio plerumque minus certa, cf. etiam l. 9 et p. 290, 40*): ITALA deut. 28, 37 (Lugd.) abducat dominus te . . . , et eris ibi in enigmat[a]e et in -a et in narratione in omnibus gentibus (*Vulg. proverbium*). II par. 7, 20 (Complut., *sim.* VVLG.) dabo eam domum in -am et in narrationem omnibus populis (Iob. 3, 4 [Vat.]. VVLG. Ier. 24, 9). psalm. 43, 15 (cod. 136 Cas., *sim. al.*) posuisti nos . . . derisum . . . , posuisti nos in -a gentibus (*Vulg. ut aliae vers. similitudinem*). 68, 12 (Veron. *al.* = VVLG.) factus sum illis in -am (AVG. ad l. [id est in irrisionem] [*delendum?*]; -a dicitur, quando datur similitudo de aliquo, quando de illo male dicitur; sic ille, verbi gratia, pereat quomodo ille, -a est; is est comparatio et similitudo maledicti). γ *proverbium* (*sententias sapientium sim. v. p. 288, 80, maxime l. 22*): ITALA I reg. 24, 14 (Lucif. Athan. 1, 14) dicitur -a antiqua: ex iniquis exiet nequitia (*Vulg. in proverbio*). Ezech. 18, 2sq. (Hier. in Ier. 31, 27) quid vobis et -ae isti inter filios Israhel dicentium: patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupuerunt? . . . si fuerit adhuc haec -a in Israhel . . . ; anima quae peccaverit, ipsa morietur (*notionem proverbii [ut Ezech. 12, 22 psalm. 68, 12] huic loco tribuit HIER. in Ezech. 12, 21 l. 1450 [quid est vobis -a ista]; at in Ezech. 18, 1 -am et proverbium ita explicat: ut aliud in verbis sonet, aliud in sensu teneat eqs.; distinguere videtur VVLG. Ezech. 18, 2sq. -am vertitis in proverbium eqs.*). Luc. 4, 23 (cod. d *al.*) dicetis mihi -am hanc: medice, cura te ipsum (*cod. b al. et Vulg. similitudinem*). δ *fabula, narratio* (*vix huc RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 44[46]. hist. 3, 39, 11 ORIG. in Matth. ser. 51 p. 113, 1*): [MART.] 5, 31 lemma -a tauri (*nisi ad A1, quo referre possis 10, 11 -a de . . . amicitias. 11, 26 -a de Ganymede. 11, 42 -a de scriptis suis*). RVFIN. hist. 3, 39, 17 Papias historiam quandam subiungit de muliere adultera . . . ; habetur autem in euangelio, quod dicitur secundum Hebraeos, scripta ista -a (*gr. ιστορίαν . . . ἦν τὸ . . . εὐαγγέλιον περὶ ἐξεί*). ROMVL. fab. 11 epil. rec. gall. (*sim. rec. vet.*) -a haec monet illos, qui volunt bene facere malis (*var. l. fabula; cf. Thiele p. LXXXIX*).

β *de sacris scripturis alia quam quae dicuntur significantibus* (*cf. p. 287, 61sq.*): ① *generatim* (*notabilia selecta*): ITALA Ezech. 20, 49 (Tycon. reg. 4 p. 40, 25, *sim.* VVLG.) nonne -a est haec quae dicitur? (*sc. Ezech. 20, 46-48. explicat HIER. ad loc. l. 98 est sensus: 'planius loquere, non intellegimus per -am quid loquaris'. ceterum cf. TYCON. reg. 4 p. 40, 15 intellexit -am esse adversum Hierusalem*). TERT. adv. Prax. 13 p. 248, 2 (*respicitur gen. 19, 24*) non in allegoriis et -is, sed in definitionibus certis et simplicibus habent sensum (*sim. opp. AMBR. virginit. 19, 121 [ad Luc. 5, 4]. HIER. in*

Ezech. 18, 1 l. 48 [*ad exod. 20, 5sq. et 34, 5-7*]). resurr. 31 p. 69, 21 non . . . in -a accipienda . . . revelationis intentio (*respicitur Ezech. 37, 1-14*). 33 p. 72, 3 in euangeliiis quidam dominum omnia in -is pronuntiasse contendunt. p. 73, 2sq. *sententiae Christi quaedam* si nomina absoluta sunt rerum . . . , ut nihil eorum in -am comprimi possit, nec ea in -as compellantur, quae . . . praedicantur. IREN. 1, 19, 2 (1, 12 H., *ad Dan. 12, 7sq.*) Daniel interrogat angelum absolutiones -arum. 2, 10, 1 -as, quae quaeruntur et ipsae quomodo dictae sint, male ad eum deum inventum . . . transfigurantes (*infra: ambiguas . . . scripturas*). PRISCILL. tract. 1, 12 dominus . . . ad intellegendum se opus verbi tribuens -am dicti per se sermonis exposuit dicens (*seq. oratio dei Iob 40, 3sq.; de eodem loco ibid. 1, 13*). HIER. in Ezech. 18, 25 (*ad p. 289, 45*) putatis -am non esse -am, sed sic eam accipitis quasi historiae veritatem (*cf. in Is. 14, 5sq. p. 217^D quem regem debemus intellegere ut -am; . . . aliter simplex historiae expositio quomodo -a dicitur, quae nulli alteri παραβάλλεται, id est comparatur?*). VVLG. Sirach 39, 2sq. in versutias -arum simul introibit, occulta proverbiorum exquiret et in absconditis -arum conversabitur. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 205, 28 quod per aliam . . . -am, sub eodem tamen intellectu dicitur in euangelio (*respicitur Matth. 24, 17*). Orig. in num. 16, 2 p. 138, 22 per -am ergo dicit Balaam. Orig. princ. 2, 5, 2 a nobis . . . talia (*sc. exod. 20, 5 sim.*) . . . non secundum litteram intelleguntur, sed . . . requirimus, quid introrsus significet ipsa -a. AVG. c. Adim. 15 p. 157, 18 Iesus ostendens non esse -am Matth. 15, 11, sed propriam locutionem (*sim. de eodem loco c. Faust. 16, 31 p. 480, 19 non proprie nec aperte . . . , sed . . . obscuritate -ae*). IULIAN. in Iob 29, 1 -a proprie dicitur, quando plus continetur in sensibus quam pronuntiat in verbis, vel amplius quam in superficie sonat rerum consequentia, vel intellectus ratione conficitur; hoc enim totum egit vel potentiae divinae . . . descriptio vel sapientiae . . . commendatio, ut sancti Iob per haec virtutibus testimonium redderetur. CASSIOD. inst. 1, 18 Hilarius altus . . . divinarum scripturarum abyssus . . . adducens facit . . . conspici, quae prius -is velabantur obscuris (*in psalm. praef. p. 9^A psalmorum obscuritas, quae variis est intexta personis et velata -is. cf. 17, 13[14] in conspectu dei . . . veritas patet. . . nec -is tegitur, quod manifesta luce declaratur*). in psalm. 77, 9(12) vides omnia -is et propositionibus explicari (*i. perspicua esse, cum cognoscatur psalmum in -is loqui*). al. ② *speciatim de veteris testamenti locis, qui Christum et ecclesiam praefigurare iudicantur* (*dub. an hac DIDASC. apost. 54, 31 QVODV. prom. 2, 22, 43*): TERT. resurr. 20 p. 53, 7 prophetas ne virtutes (*i. miracula*) quidem eius Christi per -as profatos, sed plane. IREN. 4, 26, 1 (4, 40, 1 H.) Christus per typos et -as significabatur. 4, 27, 1 (4, 42, 3 H.) Salomon Christi regnum praefigurabat et loquebatur tria milia -arum in adventum domini (*affert III reg. 4, 32 [v. p. 289, 16]*). PRISCILL. tract. 6, 91 absolutionem dicti in -is sermonis (*sc. I Cor. 5, 7, ubi verba exodi de paschate explanantur*). HIER. in eccles. 12, 9 (*scrutans composuit proverbialia. cf. p. 289, 20*) Salomon proverbialia et -as composuerit aliud habentes in medulla, aliud in superficie pollicentes. CASSIOD. in psalm. 1 concl. -is et tropicis allusionibus subsequens drama decurritur (*sc. post psalm. 1-10*) et per allegoricas similitudines paene omnia referuntur ad dominum salvatorem. 77 concl. dixit . . . -is se et propositionibus esse locuturum eqs. GREG. M. moral. 18, 2 (*ad Iob 27, 1*) nominata . . . -a . . . discimus, ne iuxta textum tantummodo eius verba pensemus; ad eam itaque similitudinem, cuncta trahenda sunt, qua figurate ecclesia designatur (*sim. 19, 15 ad Iob 29, 1*). al.

γ *de sensu nominis latente*: VIGIL. TRID. ad Ioh. 9 Martyrius martyrium passus prophetiam, quam tenebat (*sc. nomine suo*), implevit: exposuit vocabuli -am eqs.

2 *evanescente etiam notione dicendi de rebus, quae alterius rei significandae causa non solum memoratae (v. 1b), sed etiam factae esse iudicantur* (*exempla certiora*): α *de rebus in veteri testamento memoratis, quae Christum, ecclesiam sim. praefigurare iudicantur, i. q. typus*: ITALA Hebr. 9, 9 (cod. 89 = VVLG.) quae cultus Iudaici condicio -a est temporis instantis. 11, 19 (cod. d, *sim.* cod. 89 et VVLG.) Abraham fide optulit Isaac . . . aestimans, quod a mortuis suscitare possit deus; unde cum et in -am resurrectionis accepit (*aliter intellexit MVTIAN. sub b*). HIL. in psalm. 136, 2 omnia, quae in Aegypto gesta erant, parabolica esse ita (*sc. per psalm. 77, 2*) demonstrata sunt . . . ; per id enim, quod et -ae et propositiones sunt, rerum futurarum effectibus comparantur (*sequitur: in praefigurationem*). PRISCILL. tract. 10, 133 si dictus verborum formis et rerum -is adprobaret scriptura (*nisi ad b*). QVODV. grat. 2, 5, 1 percurramus eandem ipsam -am (*sc. Davidis ante arcam saltantis, de quo censet 1, 19, 7: haec . . . similitudo magnum passionis dominicae continet sacramentum*). 2, 6, 1 transeamus . . . a -a ad spiritalem intellectum. β *de aliis rebus*: TERT. anim. 43, 11 (*de somno mortis exemplari*) fidei facilius adiuvandae per imagines et -as sicut sermonum ita et rerum (*cf. SEDVL. op. pasch. 4, 5 dominus factorum sermonumque -is vitale nobis iter ostendit*). resurr. 14 p. 42, 18 talia . . . divinarum virium linamenta non minus -is operato deo quam locuto (*cf. IREN. 5 praef. per -as et dicta sunt et facta*). IREN. 1, 3, 1 (1, 1, 5 H.) a salvatore per -as ostensa . . . sic: triginta Aeonas significari per triginta annos eqs. HIER. in Ier. 18, 1

[Krömer]

paracharacta (-ēs?), -ae m., παραχαράκτις. *i. q. adulterator monetæ* (cf. Gloss. adulter: π.): COD. Theod. 9, 21, 9 falsæ monetæ rei, quos vulgo -as vocant (cf. l. 15).

[**paracharagma** vel **paracharagnus**, -a, -um v. paracharaximus.]

paracharaximus, -a, -um, παραχαράξιμος. *scribitur paracar-*
in cod. X CASSIAN. (sc. ubique forma -caraximus), var. codd. Ps. IGNAT. (ubi et -caraxina), GLOSS. V 622, 50.

1 usu originario *i. q. adulterinus* (de nummis, non nisi in imagine; vox vulgaris esse dicitur l. 15, cf. l. 3; apud CASSIAN. coniciebatur olim paracharagma vel paracharagnus, -a, -um): CASSIAN. conl. 1, 21, 1 abbas quidam nimio ieiunio peccavit -o scilicet inlusus nomismate, dum . . . parum discutit, an esset legitime figuratum (1, 22, 1 ut . . . cogitationes, quæ mentiuntur opera pietatis, tamquam adulterina n. et -a reprobemus. 2, 9 ut deprehendamus n., quod non sit in moneta legitima figuratum, atque illud, sicut vulgari usus verbo . . . dixisti, tamquam -um reprobemus). Ps. IGNAT. Magnes. 5, 2 homo irreligiosus falsa moneta est, noxia, adultera, -a (prava var. l., gr. παραχράγμα, quod vix etiam lat. restituas), quæ non a deo, sed a diabolo facta est (huc fortasse spectat GLOSS. V 524, 44 -a: imago vel figura falsa). usu pro subst. (neutr. potius quam fem. sec. moneta; hucine GLOSS. supra?): CASSIAN. conl. 1, 20, 4 -is nos conatur includere diabolus. **2** in explicazione prava *i. q. paracharacta*: GLOSS. V 622, 50 (glossæ Aynardi) -us est falsus monetarius.

[**paracia** *i. gramen* GLOSS. III 573, 13. corruptum pro parthia, quod exhibent Ps. Apul. herb. 78 l. 12 (var. l. percia) et Gloss. III 559, 52 (apud Ps. Diosc. Vind. 4, 29 p. 192, 11 respondet ἀπαρία).]

? **paracimetus**, -i m., παρακίμετος (sc. χρόνος). *i. q. tempus perfectum* (t. t. gramm.): MACR. exc. gramm. V 610, 22 ὑπεροπτελιζός passivi generis de -o (-o rest. Ianus) suo nascitur. 614, 35 prima persona -i (-mei cod.) semper in a terminatur. sed fortasse formæ lat. supra allatæ excerptori potius quam ipsi MACR. tribuendæ sunt; scribitur enim in iisdem exc. Par. litteris lat., sed forma gr. -os 610, 10 (peri-cod.), litteris gr. -os 606, 5. 7. 16, ut in exc. Bob. 633, 19.

† **paracinonia** v. vol. I 1915, 20.

paracēsis (vel -ē-, v. paracletus), acc. -in f., παράκλησις. *i. q. consolatio* sim. a spiritu sancto allata: HIL. syn. 29 credimus in spiritum sanctum, qui in -in et sanctificationem et consummationem credentibus datus est. RVFIN. Orig. princ. 2, 7, 4 paracletus . . . quod dicitur spiritus sanctus, a consolatione dicitur; -is (edd., sed trad. litt. lat. cum var. ll. -lisis et -lysis) enim latine consolatio appellatur (inde ISID. orig. 7, 3, 10 sent. 1, 15, 4. cf. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 2, 2 [inde GLOSS. Ansil. PA 370] et consolatio et exhortatio apud Graecos -is [ed. -is cod.] dicitur).

* **paracletus** (vel -ē-) et paracletus, (-ytus), -i m., παράκλητος (*vocem originis gr. esse testantur e. g. PELAG. in II Thess. 2, 16 AVG. in euang. Ioh. 34, 2. de scriptura: differunt inter se iam codd. antiquissimi; exhibent enim -etus codd. abd ITALAE Ioh. 14, 16 (non in cod. a). 14, 26. 15, 26. 16, 7. cod. P PALLAD. c. Ambr. fol. 347r, 4. 347v, 5. 8. 22. cod. C AMBROSIAST. in Rom. 16, 27. 1 in Eph. 3, 17. et al., -itus cod. ff² ITALAE Ioh. (locis cit., item codd. IJ al. VVLG.). cod. Vat. SERM. Arian. frg. 19. cod. P AMBR. fid. 2, 9, 76 (sed -etus ibid. in afferendo Ioh. 14, 26). cod. R AMBR. spir. 1, 15, 137. cod. A PRVD. cath. 5, 160. et al., -ytus cod. B HIL. ad Const. 2, 9, 1. cod. C al. VVLG. (locis cit.). cod. A ACT. Archel. 11, 3 al.; cod. Vat. SACR. Gelas. 618 M. et al.; in codd. rec. praevalere videtur forma -itus. Not. Tir. 120, 42 -um (et al. eodem casu). plur. non nisi in negatione p. 294, 65. de mensura: syllabum paenultimam, quam longam docte conservat AVSON. rhop. 7 p. 19 P., corripitur apud Ps. HIL. hymn. 1, 35. 2, 94 HYMN. Ambros. I 9, 19 PRVD. cath. 5, 160 perist. 10, 430 ORIENT. carm. app. 3, 164 in voce a Graecis sero mutuata mirum non est (cf. e. g. idolum et Leumann, Grammat. 1977, 56). legitur solum apud Christianos inde ab ITALIA, TERT., sed deest CYPRI. nec in titulis exstare videtur, nisi recte suppletur INSCR. christ. Diehl 1830, 1.*

i. q. advocatus, adiutor, consolator sim. (gr. respondet nimirum παράκλητος, de qua voce v. Behm, Theol. Wb. NT V 798sq.): **1** de spiritu sancto (notione originaria evanescente [v. tamen BI et e. g. p. 294, 40] abiit saepe in meram appellationem spiritus sancti). ponitur saepe iuxta subst. spiritus, idque maxime his formis: sp. sanctus -us TERT. praescr. 8 l. 34 adv. Prax. 2 p. 229, 12 HIL. c. Aux. 14 LVCI. Athan. 1, 31 l. 3D. 1, 40 l. 33. et saepe (cf. sanctus -us sp. LVCI. non conv. 9 l. 81D. non par. 25 l. 19. al. NICET. hymn. A 13 p. 84B., sanctus sp. -us LVCI. non par. 25 l. 18D. Ps. ORIG. hom. in Matth. 4, 7 p. 258, 16), sp. -us HIL. in Matth. 31, 11 LVCI. Athan. 2, 11 l. 31D. AMBR.(?) sac. 6, 2, 9. 10 PALLAD. c. Ambr. fol. 347v, 8. 23. al., -us sp. Ps. ORIG. tract. 20, 11B. EPIST. pontif. 311 ed. Cabié l. 56 FVLG. RVSP. c. Arian. 7 l. 604. al.

A in scriptura sacra: ITALIA Ioh. 14, 16 (cod. b al. = VVLG.) rogabo patrem et alium -um dabit vobis . . . spiritum veritatis (cod. c al. advocatum, r al. consolatorem; item variant codd. et ceteris locis. explicant e. g.: MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 12 in ipso altero -o, hoc est spiritu sancto, inest Iesus, sicut in ipso deus? eqs. AMBR. spir. 1, 13, 136 unitas . . . nominis est, non filii spiritusque Sabelliana confusio. Ps. AMBR. trin. 6 p. 515^B 'alius' . . . ut aequalitatem naturæ

ac potestatis agnoscamus. cf. etiam p. 295, 16. 20). 14, 26 (ibid.) -us autem spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia (per contaminationem cod. a advocatus est autem -us ille sp. s. cf. 15, 26 [ibid.] cum . . . venerit -us, quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis eqs.). 16, 7 (cod. a al., sim. VVLG.) si non abiero ego, -us non veniet ad vos.

B apud ecclesiasticos: **1** explicationes vocis (ne similia separentur, addidimus locos quosdam, qui Christum respiciunt): TERT. ieiun. 13 p. 292, 6 spiritus sanctus . . . ex providentia imminuentium . . . plagarum, qua -us id est advocatus ad exorandum iudicem dicitur, . . . remedia mandabat (monog. 3, 12 quod a tota continentia infirmitatem tuam excusat. AVG. in euang. Ioh. 74, 4. al.; v. etiam infra). AMBR.(?) sac. 6, 2, 10 quid est -us nisi consolator? (PELAG. in II Thess. 2, 16 p. 447, 5. al.; item GLOSS.; ceterum v. infra). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 12, 1 -us, id est advocatus vel consolator (item praebent utramque explicationem: AVG. in euang. Ioh. 94, 2 EVCHER. instr. 2 p. 160, 1. al.; notiones distinguit FAVST. REL. spir. 1, 10 p. 119, 5 -um, id est a., quod ad personam filii respicit, sive etiam c., quod ad sanctum spiritum pertinet [cf. locum sequentem]). Orig. princ. 2, 7, 4 utrumque . . . significat in graeco -us, et consolator et deprecator; . . . in salvatore nomen -i pro deprecatore intellegendum videtur, . . . de spiritu vero sancto -us consolator debet intellegi (cf. FAVST. REL. supra). RVSTIC. c. aceph. p. 1179^A ('alius' personarum differentiam indicat, 'aliud' naturarum) non dixit (Ioh. 14, 16) 'aliud consolatorium' spiritum, sed 'aliud -um' (inde fortasse GLOSS. -um: consolatorium [item GLOSS.^L Corp. P 108], nisi conicias consolatorem). ISID. orig. 7, 3, 12 alii -um . . . oratorem vel advocatum interpretantur; ipse enim spiritus sanctus dicit, ipse docet eqs.

2 loci ceteri: **a** generatim (exempla selecta): TERT. praescr. 8 l. 37 apostoli . . . doctorem consecuturi erant -um. adv. Prax. 2 p. 229, 12 spiritum sanctum, -um, sanctificatorem fidei eorum, qui credunt. 25 p. 276, 10 conexus patris in filio et filii in -o tres efficit coherentes (item respicitur sancta trinitas: MAR. VICTORIN. hymn. 3, 7L. pater, filius, -us, o beata trinitas. 3, 175 esse, deus, es; spiritum esse, Christus; apparere quod sit spiritus, -us. Ps. HIL. hymn. 2, 94 gloria . . . sit deo patri, genito, -o. PRVD. cath. 5, 160 filius spirat de patrio corde -um. et saepe; cf. l. 46sq.). IREN. 3, 17, 3 (3, 18, 2 H.) ut . . . ubi accusatorem habemus (cf. apoc. 12, 10), illic habeamus et -um (sim. elucet notio vocis originaria: NOVATIAN. trin. 29, 8 D. Christus -um discipulis . . . dabat, ne illos . . . sine avvocato et quodam tutore desereret. AVG. conf. 3, 6, 10 nomen -i consolatoris nostri spiritus sancti. Ps. AVG. serm. cd. Mai 43, 2 nisi -us veniat advocatus. al.; cf. I supra et AMBR. infra). NOVATIAN. trin. 16, 3D. si a Christo accepit -us quae nuntiet, maior ergo iam -o Christus est eqs. (v. Loi, ed. 1975, ad l.). HIL. c. Aux. 14 credo . . . et in spiritum sanctum -um (SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 71, 4 in spiritum sanctum, hoc est in -um. LVCI. Athan. 1, 40 l. 33 D. al.). syn. 53 si quis . . . non alium dicat -um a filio . . . anathema sit (sim. CONC. Tolet. a. 400 Mansi 3, 1003^D. al.; cf. p. 295, 15sq.). LVCI. non conv. 9 l. 81D. sanctum -um spiritum . . . constare ex nihilo (sec. Arianorum doctrinam ut: reg. apost. 7 l. 68D. fabricatum esse ex nihilo. SERM. Arian. frg. 19 providentia dei per Christum factus). GAUDENT. serm. 14, 3G. plenitudinem doctrinae . . . per ipsum -um . . . consummandam esse. AMBR.(?) sac. 6, 2, 10 Ariani putant se derogare sancto spiritui, si dicant illum spiritum -um; . . . quasi non et de patre lectum sit, quia ipse est 'deus consolationis' (II Cor. 1, 3. cf. NICET. spir. 16 nequis . . . spiritum sanctum, quia -us dicitur, contemptibile aliquid existimet eqs.). CONC. Tolet. a. 400 Mansi 3, 1003^A est . . . genitus filius, non genitus -us, sed a patre filioque procedens (item PASTOR libell. p. 43, 9 Ps. AVG. serm. 233, 1). EPIST. pontif. 311 ed. Cabié l. 56 ut vel consignent vel -um spiritum tradant pontifices (cf. formulas traditionis SACR. Gelas. 451M. inmitte in eos spiritum sanctum tuum -um. al.). Ps. IGNAT. Phil. 2, 4 neque tres sunt patres neque tres filii, sed neque tres -i, sed unus pater eqs. et saepius.

b specialim de -o operante secundum doctrinam: **α** Montani (cf. III C1a): TERT. anim. 58, 8 hoc . . . -us frequentissime commendavit, si qui sermones eius ex agnitione promissorum charismatum admiserit. fug. 1, 1 errant -um non recipiendo (cf. ieiun. 1 p. 274, 20 -o controversiam faciunt, . . . novae prophetiae recusantur. 12 p. 291, 11 -um, quem in Montano negatis, in Apicio credere. sim. al.). monog. 2, 4 -us . . . multa habens edocere, quæ in illum distulit dominus (cf. 14, 3 si . . . Christus abstulit, quod Moyses praecepit . . . cur non et -us abstulerit, quod Paulus indulsit? virg. vel. 1, 10 iustitia per euangelium efferbuit in iuventutem, nunc per -um componitur in maturitatem. et sim. al.). adv. Prax. 1 p. 228, 19 nos . . . agnitio -i . . . disiunxit a psychicis. pudic. 21 p. 269, 24 qui ipsum -um in prophetis novis habeo dicentem: ' . . . ' (postea: quid si pseudo-propheticus spiritus pronuntiavit?). et saepe apud eundem. Ps. TERT. haer. 7 p. 224, 19sq. in apostolis quidem . . . spiritum sanctum fuisse, -um non fuisse et . . . -um plura in Montano dixisse, quam Christum in euangelio protulisse. HIL. ad Const. 2, 9, 1 Montanus per insanas feminas suas -um alium defendit (cf. Ioh. 14, 16 sub 1A). AVG. c. [Paškiewicz]

Faust. 32, 17 p. 777, 22 Cataphrygarum -o. *et al.* β *Manis* (*cf. III C 1b*): FAUST. Aug. c. Faust. 32, 6 et nobis *Manichaeis* -us ex novo testamento promissus . . . docet, quid accipere ex eodem debemus et quid repudiare. Avg. c. Faust. 32, 15, 32, 16 vos -um docuisse scripturas istas (sc. *acta*) apostolorum non esse. 32, 17 quae tandem poterit haeresis exoriri sub -i nomine, quae non haec omnia . . . sibi audeat coaptare? *al.*

II *de ceteris trinitatis personis:* A *de filio:* *in scriptura sacra:* ITALIA Ioh. 14, 16 *v. sub IA.* I Ioh. 2, 1 (Ambr. spir. 1, 15, 137 *al.*) si quis peccaverit, -um habemus ad patrem Iesum (Christum) (*Cypr. epist. 55, 18 al. et Vulg. advocatum, Conc. 8 I 5 p. 195, 23 al. consolatorem; per contaminationem Tract. de trin. fid. p. 193, 30 habemus advocatum . . . iustum -um Iesum Ch.*). *locis inde pendentibus* (*v. etiam sub IBI*): MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 11 quod -us et Christus est. HIL. syn. 54 ut ipsum esse filium -um dicant *haeretici*, cum . . . differentiam missi rogantisque significet *Iesus* (sc. Ioh. 14, 16 *sub IA. cf. AMBR. spir. 1, 15, 137 alius -us est filius, alius -us spiritus sanctus; . . . quemadmodum unitas nominis, ita etiam unitas potestatis est*). HIER. epist. 120, 9, 17 quando dicit dominus 'alium -um . . .', et se ostendit esse -um (*sim. NICET. spir. 16. al.*). FAUST. REL. spir. 1, 10 p. 119, 24 si secundum hominem -o Christum adsimilatum putas, *erras. sim. al. usu liberiore:* ORIENT. carm. app. 3, 164 respice nos . . . crucifixe, -e, *Christe.*

B *de patre* (*cf. p. 294, 57 et e. g. Hier. epist. 120, 9, 17 et deus pater hoc censetur nomine -i sive consolatoris*): NICET. spir. 16 (*inde EVGEN. Vict. Vit. 2, 93*) nec a patre hoc nomen -i alienum est: beneficii enim nomen est, non naturae (*affert II Cor. 1, 3 pater misericordiarum et deus . . . consolationis*). FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 2, 1 cognosce, quod deus pater non careat -i opere, ut ex hoc discas non certare de nomine.

III *de aliis divinitatibus, spiritibus, hominibus:* A *ironice in contradictione de diabolo:* TERT. ieiun. 11 p. 289, 29 *si dicis diabolium, non spiritum sanctum hanc disciplinam introduxisse, aut contende diabolium cum deo facere nostro aut satanas -us habeatur.*

B *in doctrina Valentinianorum est nomen aconis cuiusdam nec non salvatoris:* TERT. adv. Val. 8 p. 186, 3 -us et Pistis (*inter acones ab Homine et Ecclesia progneratos ut: IREN. 1, 1, 2 [1, 1, 1 H.], 2, 14, 8 [2, 18, 7].*) 16 p. 195, 17 *Christus . . . vicarium praeficit (-fecti coni. Kroymann aliter interpungens) -um Soterem: hic erit Iesus (de eodem: IREN. 1, 4, 5 [1, 1, 8 H.]) -um . . . misit ad eam Achamoth, hoc est Salvatorem.*

C *de ipsis hominibus:* 1 *locum usurpantibus -i a Christo promissi:* a *de Montano* (*cf. p. 294, 67*): Ps. HIER. indic. de haer. 32 Montanum -um et Priscam . . . vanissimus error observat (*inde cautius: Avg. haer. 26 Montanus tamquam -us*). RVFIN. hist. 5, 14 qui *M.* se -um nominaret. b *de Mane* (*cf. supra l. 1*): ACT. Archel. 15, 3 (*loquitur Manes*) sum quidem ego -us, qui ab Iesu mitti praedictus sum (Avg. c. Faust. 13, 17 p. 398, 26 -um . . . esse Manichaeum vel in Manichaeo. *al.*) 25, 3 (*verba Archelai*) quem ego magis parasitum quam -um dixerim. RVFIN. symb. 37 (39) l. 25 qui seipsum -um nominavit. *al.*

2 *conviciose de Petiliano:* Avg. c. Petil. 3, 16, 19 p. 177, 2 *Petilianus me Tertulli accusatoris (act. 24, 1) . . . vocabulo denotet, sibi propter advocatorem . . . i nomen imponat atque ob hoc se cognominalem spiritus sancti . . . fuisse deliret (p. 176, 27 advocati forensis).*

in usu verborum cum parasitus l. 50.

? *paraclisis v. parenclisis.*

paraclitus v. paraclitus.

paracemē, acc. -ēn f., παρακεμή. scribitur in codd. ubique -agm- (*ad g pro κ cf. Leumann, Gramm. 1977, 199*). *i. q. remissio, declinatio* (t. t. med.): MARCELL. med. 27, 30 cedente . . . impetu affectionis . . . quod tempus Graeci -en vocant (*opp. acmen ut: Ps. SORAN. quaest. med. 88 [sec. Ps. Galen. defin. med. XVIII 388] acgritudinis declinationem -e(n) vocant Graeci. 188*). Ps. SORAN. quaest. med. 193 quid est -e(n)? declinatio passionis est; . . . interdum . . . comprehendimus declinationem morborum, cum aequales quidem permaneant accessiones, sed symptomata minuuntur.

paracollēma, plur. -ata n., παρακόλλημα. i. q. genus emplastris: ORIBAS. syn. 8, 40, 5 La p. 250/1 -ta (-colim- *cod.*) . . . et superinunctiones uteris, quando in . . . temporibus venas tumentes tenduntur (*Aa anacollimas, gr. παρακόλλημασι*).

**paracollēsis, acc. -in (-im l. 76) f., παρακόλλησις. scribitur hic illic -ole- vel -olli-, v. infra. i. q. glutinatio* (sc. *vulnerum sim.; gr. respondent verba κολλάω vel παρακολλάω praeter l. 78*): DIOSC. 1, 118 p. 60, 22 M. cataphrasim adibita palma vulnere recenti -in facit ([*Plin. nat. 23, 98 vulnera conglutinant. sim. respondent e. g. 23, 124 et 1, 143 p. 72, 5 M.*]. 2, 65 p. 207, 9 *paracolesim [cod. Mon.]. et saepe apud eundem*). 4, 33 p. 22, 22 *herba inposita vulnerebus -in pr(a)estat ([gr. 4, 36 ἐναιμών ἐστὶ κολλητική].* 4, 55 p. 30, 5 *paracollisin [cod. Par.].* 5, 146 p. 234, 12 *de spongia*).

paracollēticus, -a, -um, παρακολλητικός. scribitur -colet- DiOSC. 1, 119 p. 62, 20 M., -col(l)et- DiOSC. 1, 139 p. 69, 22 M. 5, 142 p. 232, 14 GLOSS. *usu originario i. q. paracollēs in efficiens, conglutinans* (*gr. respondet κολλητικός, nisi alia adnotavimus*): DIOSC. 1, 119 p. 62, 20 M. *malum granatum est -um vulnerum.*

1, 139 p. 69, 22 M. virtus est ei suco . . . -a vulnerum ([*Plin. nat. 23, 134 vulnera conglutinant*]. 2, 105 p. 220, 17. 3, 95 p. 420, 1 *vulnerum.* 5, 158 p. 239, 4 [*aliter gr. 5, 132 τὸ . . . κολλῶδες*]). GLOSS. med. ed. Heiberg p. 52, 7 -um penicillum: id est spungiolam novam mollem (*cf. p. 295, 79*). *in interpretatione prava:* DIOSC. 5, 142 p. 232, 14 virtute . . . parimplastica, id est -a (*gr. 5, 116 ἐμπλαστικήν tantum*).

[*paracoloquiron i. camiphiteos GLOSS. III 574, 11 (redigas ad formam holocylon: chamaepitys, cf. vol. VI 3, 2860, 2).*]

paracopē, acc. -ēn f., παρακοπή. GLOSS. med. ed. Heiberg p. 52, 9 -en: Graeci dicunt hebretationem mentis adque degressionem.

paracynauchē, acc. -ēn f., παρακυνάχη. i. q. genus anginae: CAEL. AVR. acut. 3, 1, 3 *passionem, si in utraque . . . parte interiorum faucium fuerit, cynanchen vocandam esse . . .; quae in altera fuerit parte -en vocaverunt (postea distinguuntur hyanche, synanche, parasyanche. voces paulo abiter distinguit ALEX. TRALL. 1, 136, ubi scribitur parasquinancen [gr. II 125 P. π.]).*

1. *parada, -ae f. (trad. solum plur.). [quae ratio inter 1. et 2. parada intercedat, non liquet; utraque vox peregrina videtur. Sch.]*

i. q. tegmen cratibus (vel etiam velis?) factum, quo in navibus solem arcebat: AVSON. 394, 29 p. 253 P. *navigantem te . . . expositum subter -as lectoque iacentem.* SIDON. epist. 8, 12, 5 *superflexa crate -arum sereni brumalis infida vitabis.*

2. *parada, -ae f. [v. sub 1. parada. Sch.] nomen herbae* (*i. q. rumex, v. André, Lex. des termes de botan. s. v.*): GLOSS. lappa-cium: -a.

paradiastolē, acc. -ēn f., παραδιαστολή (quod alibi gr. non legi videtur). scribitur litteris gr. praeter ISID., GLOSS. t. t. rhet. i. q. distinctio (ad rem v. Lausberg, Handbuch der lit. Rhetorik § 749): RVF. LVP. 1, 4 -ή: hoc schema plures (res) aut duas, quae videntur unam vim habere, disiungit et, quantum distent, docet, suam cuique propriam sententiam subiungendo; Hyperidis: ' . . . cum te pro astuto sapientem appelles egs.' (*idem exemplum afferunt: QVINT. inst. 9, 3, 65 huic [sc. figurae q. e. συνουκείωσις] diversam volunt esse distinctionem, cui dant nomen -ήν, quae similia discernuntur; . . . an figura sit dubito.* ISID. orig. 2, 21, 9 -e est, quotiens id, quod dicimus, interpretatione discernimus [*inde GLOSS. I Ansil. PA 377*]). Ps. IVL. RVF. schem. lex. 22 p. 53, 23 -ή est, cum similes res discernuntur contrariis redditis (*vix apte affert Verg. ecl. 3, 80 sqq.*); latine dicitur discriminatio. CARM. de fig. 115 -ή: subdistinctio fit, cum rem distinguimus ab re.

paradiēgesis, (-eōs) f., παραδήγησις. scribitur litteris gr. praeter FORTVN. i. q. narratio rerum non ad causam pertinentium (t. t. rhet.): QVINT. inst. 9, 2, 107 invenio qui adgregent his figuris . . . -εις. FORTVN. rhet. 2, 19 est -is, cum aliquas res gestas extra causam positas inducimus egs. (*inter species narrationis ut MART. CAP. 5, 552 -iv.*) *Paśkiewicz.*

paradigma, -antis n., παράδειγμα. praeter formam -a nom. et acc. sing. inveniuntur gen. sing. -atis IVL. VICT. rhet. 11 p. 413, 5, dat. -ati SACERD. gramm. VI 469, 7, abl. -ate TERT. anim. 43, 11 SACERD. gramm. VI 465, 19, abl. plur. -mis VEN. FORT. carm. praef. 1 p. 1, 6.

i. q. exemplum (signum v. 2b): 1 *usu sollemnī, agitur de dictis et scriptis* (v. etiam p. 297, 16): a *in arte grammatica et rhetorica significantur modi quidam a probandi, demonstrandi sim. (voce graeca utuntur e. g. Quint. inst. 5, 11, 1sq. Mar. Victorin. rhet. 1, 28 p. 228, 11, qui etiam rem tractant; de qua v. vol. V 2, 1329, 81sq. s. v. exemplum [exemplum distinguitur l. 68, 72 al.]. huc spectant GLOSS. II 588, 51 similitudo, exemplum. GLOSS. V Abba PA 69 similitudo, fabula):* SACERD. gramm. VI 464, 1 *homoeosis* dividitur tribus modis, in parabolam, in -a, in icona ([*trad. in -a, in parabol., in icon.*] *sim. ibid.* 464, 17. DON. gramm. IV 402, 22 [*item CHAR. gramm. p. 365, 10B.* ISID. orig. 1, 37, 31]. DIOM. gramm. I 463, 13). 465, 19 de -c: -a est rei praeteritae relatio ad hortationem vel dehortationem (*sim. CHAR. gramm. p. 365, 19B.* DIOM. gramm. I 464, 17 -a est enarratio exempli vel rei praeteritae relatio significans adhortationem dehortationem-ve). 469, 7 exemplum dicitur modis quattuor: . . . a maiore ad minus . . .; hoc commune est -i. 469, 16sq. inter -a et exemplum et argumentum et signum hoc est, quod -a non inducitur nisi aut a petentibus (parentibus *cod.*) aut ad petentes (*cf. l. 64*). 469, 22 exemplum et -a ex aliis conprobatur (conprobat ex correctione in exemplari nostro), argumentum vero ex ipsius rei effectu. DON. gramm. IV 402, 28 -a est enarratio exempli hortantis aut deterrentis (*sim. CASSIOD. in psalm. 1, 4[6]. v. etiam l. 65, 83*). SERV. gramm. IV 448, 12sq. inter parabolen et -a hoc interest, quod parabole rerum dissimilium comparatio est . . . -a autem est rerum similium comparatio, ut cum puta hominem homini comparamus. IVL. RVF. rhet. 22 -a facit vera exempla, parabole ficta ostendit (*cf. l. 63*). IVL. VICT. rhet. 11 p. 413, 5 -is entymematici (*syn. paradigmaticon entymema, v. p. 297, 25*). CASSIOD. in psalm. 14, 4(8) quod schema dicitur -a . . .; invitatur . . . nos prosperis et terret adversis (*sim. de psalmorum locis, ubi enumerantur bonorum commoda et peccatorum incommoda: 33, 16[15]. 36, 17[18] quae figura dicitur -a, id est exemplum hortantis vel deterrentis. 111, 10*). VEN. FORT. carm. praef. 1 p. 1, 6 tropis -mis perihodis [*Krömer*]

epichirematibus coronati *poetae*. ISID. orig. 1, 37, 34 -a . . . est exemplum dicti vel facti alicuius aut ex simili aut ex dissimili genere conveniens eius, quam proponimus, rei, ita: 'tam fortiter perit . . . Scipio quam . . . Cato.' **b** in *euangeliorum explicatione significantur exempla vel parabola a Iesu propositae*: GREG. M. in euang. 33, 4 de duobus . . . debitoribus -a opponitur (*respicitur Luc. 7, 41 sqq.*) in Ezech. 1, 7, 4 (*respicitur Matth. 17, 24sqq.*) Iesus, dum tributum . . . peteretur, . . . -a proposuit, per quod se nihil debere respondit (*intelligit fortasse -a enthymematicum ut p. 296, 78*).

2 usu vario: ? **a de exemplo, ad quod mundus creatus est**: TERT. anim. 43, 11 (*agit de somno exemplaris vice fungente*) voluit . . . deus et alias nihil sine exemplaribus in sua dispositione molitus -e Platonico plenius humani vel maxime initii ac finis lineas cotidie agere nobiscum (*ita explicat Waszink ad l., qui respici vult Plat. Tim. 29b; sed potius respicitur aut Phaed. 71^c sq. aut apol. 40^c sqq., ita ut locus ad 1 pertineat.*) **b GLOSS.**^L V Abba PA 76 -a: portentum (*cf. Gloss. III 335, 38 παράδειγμα*: portentum. *Gloss.*^L II Philox. MO 35 monstrum: τέρας, σημεῖον, παράδειγμα).

paradigmaticus, -a, -um, *παράδειγματικός*. **i. q. paradigma adhibens**, *sc. de enthymemate* (exemplabilis vertit Cassiod., v. vol. V 2, 1320, 29sqq.): FORTVN. rhet. 3, 12 in -o *enthymemate* gravi et plena *structura utendum est* (*vox graeca legitur 2, 15 et 2, 29*). IVL. VICT. rhet. 11 p. 412, 24 enthymematon . . . formae sunt quinque: eleneticon, . . . dicticon, . . . gnomicon, . . . -on, . . . syllogisticon. p. 413, 2sqq. -on enthymema . . . hoc . . . differt ab exemplo, quod exemplum per se positum probationem adiuvat, conversum autem in speciem argumenti formam accipit paradigmatis enthymematici, ut sit exemplum: '. . .'; at vero ut enthymema (8) sit -on *eqs. p. 413, 23* -a et *gnomica enthymemata*.

paradiŋionium v. *parazonium*.

paradisiacus, -a, -um, *παράδεισιακός*. *scribitur -yss-* VEN. FORT. *carm.* 2, 4, 9 (*carm. quadr.; var. l. alibi apud eundem iuxta -ys- et -iss-; var. l. paradisicae IVLIAN.*).

i. q. ad paradysum pertinenens, paradysum complectens, paradysus ortus: **1 respicitur caelum**: IVLIAN. in psalm. 27, 1^d neque . . . resurrectionis aut -ae habitationis vel certe ascensionis in caelum notitiam tunc habebant. GREG. TVR. vit. patr. 19 praef. aditum nemoris -i recludere. VEN. FORT. *carm.* 4, 7, 21 ad -as epulas te cive reducto . . . gaudet . . . polus (8, 3, 29). 8, 1, 8 -o germine Christus alit (*de sacris scripturis dici videtur*). CE 1387, 24 (a. 573) -as possidet aptus opes. **2 respicitur protoplastorum sedes: in circuitione**: ALC. AVIT. *carm.* 1, 300 in -a ponuntur sede *primi homines*. VEN. FORT. *carm.* 2, 4, 9 -o . . . in horto (*epist. [carm. 5, 1] -i h. odora-menta*). *de rebus tam miris, ut paradysus ortae putentur*: GREG. TVR. Iul. 41 reliquias . . . martyr -is virtutibus illustravit (*respicitur odor ut*: VEN. FORT. *carm.* 6, 6, 2 *ver* -as spargit odore rosas. *cf. l. 43*).

paradisicola, -ae m. **a paradysus et colere** (*cf. caelicola*). **i. q. paradysi incola**: PRVD. ham. 928 -ae post ulcera dira beato proditur infelix (*sc. dives Lazaro post mortem in Abrahae sinum recepto, cf. Luc. 16, 23 et p. 302, 24. var. ll. -issi-, -ysi-*).

***paradisus**, -i m., *παράδεισος* (GLOSS. III 429, 19), *quod respondet in graecis, nisi aliud indicatur. scribitur in codicibus saepe -iss- (e. g. HIL. trin. 10, 34 cod. D saec. V/VI [iuxta -is-]. PRVD. cod. A ubique. CIL VIII 13603) vel -ys- (e. g. HIER. epist. 14, 10, 3 cod. e saec. VI. MAX. TAVR. serm. cod. S fere ubique [sed 57, 2 M. iuxta -is-]), rarius -yss-; v. etiam sub paradisiacus. NOT. Tir. 120, 43 -um (antecedit paraclitum ut 120, 23^b. 124, 8. 125, 116). de genere: fem. CHRYSOST. hom. III 827^c (*sed antecedit masc.; var. l. ITALA IV Esdr. 3, 6 Weber AVG. anim. 2, 12, 16*), *neutr.* PS. CYPR. laud. mart. 11 -um . . . floret. GLOSS. III 429, 19 *παράδυσος* -um. V 129, 6. GLOSS.^L I Ansil. PA 381 (*cf. l. 57; var. l. RVFIN. Orig. in gen. 5, 1 p. 59, 2*). *de formis*: ? **abl.** -u CIL VIII 13603 (*nisi est acc. -u(m)*); **voc.** SEDVL. *carm. pasch.* 5, 222 ALC. AVIT. *carm.* 3, 202 CE 688, 14. *al. in versibus. plur. inde ab ITALA (nota AVG. p. 300, 45 -um -orum)*. *legitur in ITALA et apud Christianos passim inde a TERT. (inscribuntur libri TERT. [v. anim. 55, 5 adv. Marc. 5, 12 p. 618, 1], AMBR., VICTORIS CAP. [v. frg. Spicil. Solesm. I p. 277]); alibi rarissime, sc. in versionibus (IVL. VAL., DIOSC.; cf. Gell. 2, 20, 4)*. [*a sermone docto haud alienum: it. paradiso; var. raet. centr. et occ.; francog. vet. parais, parvis (cf. parvis 'atrium ecclesiae'); prov. vet. parais; hisp. paraiso; port. paraiso. cf. M.-L. 6223. Battisti-Alessio IV 2766. Wartburg VII 614sqq. Corominas III 655sq. Machado³ IV 302. St.]**

I usu originario i. q. hortus, nemus sim. (*cf. AVG. gen. ad litt. 12, 34 p. 430, 12 proprie quidem nemorosus locus. syn. hortus e. g. AMBR. epist. 34, 5 F. [iuxta] p. 298, 13. 15 et TRACT. in Luc. 1, 7 G.*), **pomarium** HIER. in Ier. 29, 1-7 p. 351, 21, *virid(i)arium l. 84 et GLOSS.*) **A proprie**: **1 de quolibet horto**: ITALA 11 par. 33, 20 (Complut.) sepelierunt illum *Manassem* [in -o domus eius] (in domo sua *Vulg.*). Dan. 13, 4 (cod. 176, *sim. Wire.*) erat ei viro *Susan-uae* -us vicinus domui eius (*de eodem horto*: 13, 7. 15. 20. *al. [ibid.]: Vulg. ubique pomerium; Lucif. viridarium*). *respiciunt e. g. AMBR. epist. 5, 16. 34, 5 F. AVG. serm. 343, 1 in -o, hoc est in viridario*

(*suo*). IVL. VAL. 3, 24 (*Alexander de arboribus loquacibus*) ducor in quendam locum arboribus consitum vel amoenissimis; hunc illi -um vocitavere. AMBR. Cain et Ab. 2, 8, 26 *Cain* dicit (*gen. 4, 8*): 'eamus in campum', non dicit: 'eamus in -um', ubi poma florent, non in aliquem cultum et fructiferum locum. *epist.* 19, 3 F. *Iesus* transivit in -um, ubi se capiendum dedit (*item de Gethsemani*: MAX. TAVR. serm. 58, 1 M. in hortuli -o [*sim. 74, 2, sc. iuxta -um latroni promissum, altero loco iuxta -um Susannae*]). HEGES. 4, 17 p. 269, 5 *apud Hiericho* mirabilem hortarum gratiam cernas; . . . tam diversis inhalantes floribus -i suaves fundunt odores (*de eadem regione*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 5, 4 p. 760 optimos . . . -os ac densissimos. *cf. p. 299, 35*). RVFIN. *hist. mon.* 17 *in monasterio quodam horti irrigui, omnium quoque pomorum arborumque -i*. DIOSC. 3, 17 p. 383, 16 *acanto . . . nascitur in -is et locis lapidosis et humectis*. 3, 117 p. 426. 15 *pyrgitis nascitur in -o aut in hortis (gr. 3, 107 ἐν παλισκίους καὶ παραδείσοις)*. VITAE patr. 6, 1, 15 (*somnio ostenditur beatitudo eorum, qui vita proba decesserunt*) ducens . . . me in quendam campum . . . habentem -os multos *eqs. al. de Christi sepulcro posito in horto*: AVG. *epist.* 187, 5 in sepulcro -um nullus intellegit; et si quisquam ita esset absurdus, ut hoc sapere conaretur eo, quod illud sepulcrum in horto erat *eqs.*

2 de protoplastorum sede (*v. etiam sub II A 1 b*): **a generatim** (*exempla selecta; in gen. 2 et 3, unde ceteri pendunt, omnes versiones praebent -um [de varietate structurarum v. ed. Beuron.]*):

ITALA gen. 2, 8 (Iren. 5, 5, 1 *al.*) plantavit deus [-um in Eden] (VULG. -um voluptatis, *quam iuncturam fere omnes vers. praebent 3, 24 pro π. τῆς τροφῆς, sed inter se discrepant 3, 23 [v. ed. Beuron.]* cf. HIER. *quaest. hebr.* in gen. p. 4, 32 eden deliciae interpretantur, pro quo Symmachus transtulit -um florentem). 2, 10 (Aug. gen. c. Manich. 2, 1, 1, *cf. VULG.*) flumen . . . prodibat ex Eden et irrigabat -um, quod inde dividitur in quattuor partes. 2, 16 (Ps. Cypr. tract. 38) in -o dei (*cf. AVG. conf. 2, 2, 3 -o tuo*). 3, 23 (Aug. gen. ad litt. 11, 1 p. 334, 15 *al., sim. VULG.*) dimisit illum *Adam* . . . deus de -o voluptatis . . . et eiecit *Adam* *eqs. (utrumque verbum saepius usurpatur [prae]terea e. g. expellere TERT. cult. fem. 1, 1. 27, proicere IREN. 5, 1, 3; de deicere sim. v. l. 78], sed cf. AVG. serm. 285, 6 tamquam . . . iam pronos proprio pondere dimisit eos de -o, non exclusit)*. 3, 24 (Verec. in cant. 2, 23 l. 18 D.) posuit [ante ianuam -i] (*aliae vers. aliter*) Cherubin et flammeum gladium (GREG. M. moral. 4, 22. *cf. p. 301, 22. 57. 64 et AMBR. in psalm. 1, 38, 3 ingressu. 118 serm. 20, 12, 1 exitu*). IV Esdr. 3, 6 Weber (=VULG.) in -um, quem plantavit . . . , antequam terra adventaret. 6, 2 (*ibid.*) antequam confirmarentur fundamenta -i. TERT. *adv. Iud.* 2, 11 *deus Adam* colonum -i (-o *var. l.*) praefecit (*al. vol. III 1706, 58sq.; sim. de Adam: PACIAN. [?] sim. carn. p. 125, 5 hominem. ASTER. ad Renat. l. 92 hospitem. EVCHER. laud. her. 6 possessor. FAVST. REL. grat. 1, 7 p. 24, 14 incola. sim. al.*). *adv. Marc.* 2, 2 p. 335, 22 -i gratia et familiaritas dei (*item afferuntur -i virtutes et bona*: HIL. in Matth. 3, 5 gloria. GAUDENT. serm. 9, 42 G. beatitudo. AVG. civ. 11, 12 p. 479, 21 D. felicitate. GREG. M. dial. 4, 1 p. 229, 1 M. gaudiis. *sim. al.*). 2, 12 p. 352, 2 separatio pronuntiata est inter . . . orbem et -um (*item de -i loco remoto*: AVG. gen. ad litt. 8, 7 p. 242, 4 locus ipse -i a cognitione hominum est remotissimus. *sim. al.*). monog. 17, 6 *Adam* de -o sanctitatis exulavit. *paenit.* 12, 9 *paenitentiam Adam* exomologesi restitutus in -um suum non tacet (*respici volunt editores Aadae funus coll. VITA Aadae 48 [v. etiam p. 299, 4]; sed nescio an aut ad B2b pertineat, cf. Finé, Jenseitsvorst. bei Tert., 1958, 224, aut ad II una cum FILASTR. 115, 8 Adam meruit delicti veniam inpetrare atque in -um in Christi praesentiam filiorum etiam procreatione remeare [cf. AVG. pecc. mer. 2, 34, 55 et apoc. Mos. 37]*). IREN. 1, 30, 5 (1, 28, 3 H.) cum esset cum Patre . . . in caelo et in -o *serpentiniformis Nus.* NOVATIAN. trin. 8, 2 D. *deus* peculiarem protoplastis aeternae vitae mundum quendam -um in oriente constituit. PS. PHILO antiq. 19, 10 *deus* ostendit ei *Moyse* locum, unde pluit manna . . . , usque ad semitas -i. 32, 8 -us reddita inspiratione fructus sui *motus est* (*cf. apoc. Mos. 38*). AMBR. *epist.* 20, 17 relinquere . . . incolatum -i (in psalm. 118 serm. 7, 15, 2. *cf.* 20, 12, 1 sede [LEO M. serm. 22, 5 sedibus. *al.*]). GREG. M. moral. 4, 22 habitatio). HIER. *epist.* 51, 5, 3 (*Epiphan.*) de -o ruinam. ASTER. ad Renat. l. 157 *monachus* hoc labore esse, quod aut -o dignum aut caelo sit necessarium (*opponuntur -us et caelum etiam*: VEN. FORT. *carm.* 4, 4, 1 MART. BRAC. *corr.* 4. *al.*). RVFIN. Orig. in exod. 8, 1 p. 218, 6 de -o libertatis. PRVD. psych. 224 do consaepo -i limite (*cf. ALC. AVIT. carm. 2, 116 limine. PS. BOETH. fid. cath. 95 fine [var. l. sinu]*). AVG. civ. 13, 18 p. 579, 15 D. in terra . . . nemorosa atque fructuosa, quae -i nomen obtinuit. in psalm. 47, 9 *Iob* vicit in stercore, victus in -o (*eadem comparatio Aadae et Iob: 133, 2 GREG. M. moral. 3, 12. al.*). MAX. TAVR. serm. 48, 3 M. *Adam* de -i sublimitate deiectus (*cf. ALC. AVIT. carm. 2, 152 -i in vertice. APON. 1 p. 20 de -i monte . . . peccando descendit. addus doctrinum Origenis, quam vituperat HIER. epist. 51, 5, 5 [Epiphan.]*). CASSIOD. *hist.* 9, 42, 2 undae . . . sacri -i (*i. Nilus, v. gen. 2, 13*). ITIN. Anton. Plac. rec. A 41 *noces Indicas* de -o credunt homines esse. GREG. M. *epist.* 6, 58 ca. quae a -o vicina sunt (*i. ee Arabia sim.*), bene olentia nobis ligna transmiseritis. *al.*

b *specialim respiciuntur alii homines ibi postea morantes vel moraturi (non raro minus certum, utrum locus quidam pertineat huc an ad II)*: ITALA (=VVLG.) Sirach 44, 16 Enoch placuit deo et translatus est in -o (-um var. l.), ut det gentibus paenitentiam (*respicitur gen. 5, 24. de eodem*: FVLG. act. mund. p. 135, 2 ex Enoch felici translatione et -i incola(tu) [*correxi, cf. p. 298, 66*] conquisito. AVG. pecc. mer. 1, 3, 3 Enoch et Helias ita in -o fortasse pascuntur sicut Adam. cf. p. 301, 9). TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 618, 3sq. (*respicitur* 11 Cor. 12, 4) mirabor, si secundum Marcionem proprium potuit habere -um deus nullius terrenae dispositionis; nisi si etiam -o creatoris precario usus est, sicut et mundo eqs. IREN. 5, 5, 1 dicunt presbyteri . . . eos, qui translati sunt, illuc (*sc. unde proiectus est Adam*) translatos esse - iustus enim hominibus et spiritum habentibus praeparatus est -us, in quem et Paulus . . . asportatus (*cf. p. 301, 70*) . . . -et ibi manere eos . . . usque ad consummationem. VICTORIN. POETOV. in apoc. 11, 4 *Elias et Hieremias* 'sunt duae olivae . . . , qui in conspectu domini terrae stant'. id est [in -o] (sunt in -o *rec. Hier.*); hos ergo oportet interfici ab Antichristo (*item de Elia*: HIER. epist. 22, 18, 2. CHROMAT. serm. 22, 2 L. [*distinguuntur* caelum, terra, inferna]. *al.*; *cf. p. 301, 4*). LACT. inst. 2, 12, 19 *deus* -um igni circumvallavit, ne homo posset accedere, donec summum iudicium faciat in terra et iustos viros . . . in eundem locum revocet (*cf. epist. 22, 4. de igni circumfuso cf. Isid. orig. 14, 3, 3 nec non p. 301, 61. 302, 6*). AMBR. Hel. 4, 7 plantavit dominus -um ad gratiam beatorum. RYFIN. Orig. in num. 12, 3 p. 103, 15 pervenitur vel ad illud famosissimum divini -i nemus et amoenas delicias habitationis antiquae vel certe ad verticem perfectionis et beatitudinis summitatem. AVG. gen. ad litt. 8, 5 p. 238, 1 potuit ille latro (*cf. p. 300, 72*) in eum introduci -um, ubi fuerat corpus primi hominis. *al.*

B *in comparatione, imagine sim.; comparantur cum -o eiusque partibus*: 1 *regiones, loca* (*cf. p. 301, 31. 65*): ITALA gen. 13, 10 (cod. 101 *al.*, *sim.* VVLG.) terra Sodomorum olim inrigabatur . . . sicut -us dei (*laudatur regio quaedam amoena et fructuosa etiam*: SALV. gub. 7, 8 -i imaginem possedisse Aquilanos. ITIN. Anton. Plac. rec. A 5 Nazareth similis -o. 13 Hiericho . . . videtur ut -us). LOEL 2, 3 (Verec. in cant. 3, 9 D.) ante faciem eius populi locustarum -us et post cum solitudo deserti (*gr. ὄς π. τρυφής, Vulg.* quasi hortus voluptatis. *explicationem* VEREC. *v. sub 2b*). HIER. epist. 3, 4, 2 insulam . . . quasi quidam novus -i colonus insedit (*de loco vasto quidem ac deserto, sed animae piae -i voluptates praebente, ut*: EVCHER. laud. her. 39 corporis est eremus, animae -us. *al.*). 24, 3, 1 Asella cellulae clausa angustiis latitudine -i fruebatur (*item de cella monastica*: 125, 7, 3 [*respicit* REGVLA Macar. 6, qui locus tamen potius ad II pertinet ut etiam VITAE patr. Iurens. 80 M.]). *al.*

2 *quaelibet res vel animantes*: a *varia*: ITALA cant. 4, 12 (Ambr. epist. 34, 4 F.) -us clusus soror mea sponsa, -us clusus, fons signatus (*gr. χῆπος, aliae vers. et Vulg.* hortus. *sec. b vel c intellegunt* AMBR. l. c. *al.*). 4, 13 (cod. 169 *al.*, *sim.* VVLG.) emissiones tuae -us cum fructu pomorum eqs. Is. 1, 30 (cod. 192) peccatores erunt . . . ut -us aquam n(on habens) (*sim. aliae vers., Vulg.* hortus). EZECH. 28, 13 (Tert. adv. Marc. 2, 10 *al.*, *sim.* VVLG.) in deliciis -i dei tui natus es (*ad regem Tyrium condicione felicissima natus; ecclesiastici vulgo accipiunt de diabolo intellegentes vocem -us aut sec. A2 [ita TERT. l. c.] aut sec. IIIA [v. p. 301, 12]; de homine* TYCON. reg. 7 p. 80, 29sq.; *ceterum cf.* HIER. ad loc. l. 230 contrarium -um 'non dei' apud eos, qui veritatem mutant eqs.). TERT. monog. 5, 4 per Christum totus homo in -um revocatur (*i. in statum pristinum*). AVIT. BRAC. Lucian. epist. rec. B 8 tanta suavitas . . . odoris inde (*i. e. sancti Stephani sepulcro*) egressa est . . . , ita ut putarem nos in amoenitate -i esse positos (*cf. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 3, 6 C* amquam de -o spirans aura. *item respicitur odor*: PETR. CHRYS. serm. 16, 5 Christus appellatur odor -i. DYNAM. vita Max. l. 452 (G. *al.*). CHROMAT. serm. 35, 4 L. Susanna fide et conversatione sua in -o Christi manebat. ALC. AVIT. epist. 32 -o vestri conspectus inclusus tabellarius. ENNOD. carm. 2, 64, 3 quicumque meos -i vere labores demulcet (*i. convivio meo interest*). *al.*

b *anima eiusque status vel virtutes*: ITALA (=VVLG.) Sirach 40, 17 gratia sicut -us in benedictionibus et misericordia in saeculo permanet (*cf. 40, 28 timor domini sicut -us benedictionis*): TERT. anim. 38, 2 concupiscentia adolescentem hominem de -o integritatis educit. AMBR. epist. 34, 3 F. colligitur -um ipsum non terrenum videri posse, non in solo aliquo, sed in nostro principali (34, 7. *gr. Philo opif. mund. 154 τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονιστὸν*). 34, 4 (*ad cant. 4, 12, quod v. sub a*) Solomon . . . -um in homine esse evidenter declaravit; . . . ait de virgine anima vel ecclesia. 34, 6 *casta uxor et virgo est* in -o, ut . . . refrigeretur virtutum umbraculis. parad. 1, 6 videtur -us anima esse. in psalm. 45, 12, 1 verbum dei, quo -us intellegibilis inrigatur (AVG. civ. *infra. cf. 13, 21 p. 585*, 13 D. nonnulli totum ipsum -um . . . ad intellegibilia referunt). HIER. epist. 22, 18, 2 de -o virginitatis eiectum (*cf. 22, 19, 4 [ad Eustochium virginem] tua regio -us*). AVG. civ. 13, 20 p. 585, 5D. sic fuisse . . . lignum vitae in -o corporali, sicut in spiritali, hoc est intellegibili, -o sapientia dei (*simili oppositione*: 13, 21 p. 586, 22. 14, 11 p. 29, 9. gen. ad litt. 8, 1 p. 229, 6sq. [*opp. corporaliter*]. 12, 34 p. 430, 17 si . . . proprie quidem nemorosus locus,

translato autem verbo omnis etiam spiritalis quasi regio. ubi animae bene est, merito -us dici potest, non solum tertium caelum . . . , verum etiam in ipso homine laetitia quaedam bonae conscientiae -us est. *al.*). 13, 21 p. 585, 27 nemo . . . prohibet intellegere -um vitam beatorum (*cf. gen. c. Manich. 2. 8. 10 in -o, hoc est in beata vita* [2, 14, 21. *al.*]. 2, 9, 12 beatitudinem hominis, quae -i nomine significatur. 2, 14, 20 Eva non secundum locum erat in -o, sed potius secundum beatitudinis affectum). LEO M. serm. 81, 3 ne . . . in -o virtutum concrecat silva vitiorum. VEREC. in cant. 3, 9 D. priusquam . . . *diabolus* invadat fidelem mentem, -us est. *al.*

c *ecclesia*: TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 338, 16 Adam translatus in -um - iam tunc de mundo in ecclesiam. IREN. 5, 20, 2 plantata est . . . ecclesia -us in hoc mundo. *ibid.* ut non . . . proiciamur de -o vitae (*nisi ad d*). CYPR. epist. 73, 10 ecclesia -i instar exprimens. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 15 dictum est, quod ecclesia secundum canticum canticorum hortus sit . . . , -us cum fructu pomorum eqs. (*respicitur cant. 4, 12sq. [sub a] ut*: AVG. civ. 13, 21 p. 586, 8 D. epist. 187, 6. *al.*, *fort. etiam* VINCENT. LER. 23, 12 in isto spiritali -o). OPTAT. 2, 11 p. 46, 22 ore tuo et sensu nostro ecclesiam -um esse dixisti . . . in quo horto eqs. TYCON. reg. 7 p. 81, 19 in deliciis -i, id est ecclesiae. RYFIN. Orig. in cant. 3 p. 193, 16 in ecclesia Christi, quae est -us deliciarum. AVG. bapt. 4, 1, 1 ecclesia -o comparata. c. Petil. 2, 13, 30 quod tunc -us, hoc nunc ecclesia. in psalm. 47, 9 ponite vobis ecclesiam ante oculos ad instar similitudinemque -i. LEO M. serm. 70, 4 a -o ecclesiae. *al.*

d *caelum (huc traxi eos tantum locos, ubi aut caeli allegoria esse affirmantur, quae de protoplastorum sede traduntur, aut caelum comparari cum -o luce clarius est [maxime adiectivis sim. appositis]; cetera v. sub IIA)*: TERT. adv. Val. 20 p. 199, 2 haeretici caelos angelos . . . faciunt, sicut . . . et -um archangelum quartum, quoniam et hunc supra caelum tertium pangunt, ex cuius virtute sumperit Adam, deversatus illic inter nubeculas et arbusculas (*sim.* IREN. 1, 5, 2 [1, 1, 9 H.]). AMBROSIAS. in 1 Cor. 6, 2, 2 hunc mundum superioris esse imaginem . . . ; est enim et Hierusalem inferior et illa superior . . . ; est inferior -us . . . , est ille caelestis, in quo raptus apostolus eqs. (in II Cor. 12, 3-5, 1 et 2 CASSIOD. inst. 1, 32, 3 ISID. diff. 2, 32, 33). in Phil. 1, 26 -i superioris desiderio. HIER. epist. 51, 5, 4 (*Epiphany.*) quis patienter audiat in tertio caelo donantem nobis Origenem -um et illum, quem scriptura commemorat, de terra ad caelestia transferentem eqs.? hom. Orig. in Ezech. 1, 3 p. 326, 3 ut eiceretur Adam sive de Hierusalem sive de -o. AVG. gen. ad litt. 8, 5 p. 237, 4 Christus lignum vitae est in -o spiritali, quo misit . . . latronem. 12, 34 p. 432, 11sq. *si tertium caelum est quasi dei mansio*, non incongruenter arbitramur et illuc esse apostolum raptum et ibi fortassis esse -um omnibus meliorem et, si dici oportet, -um -orum. in psalm. 29 serm. 2, 7 Adam in stercore (*i. Iob*) respuit mulierem, ut ad -um admitteretur. VITA Hil. Arel. 5 l. 12 Abraham regni caelestis conviva . . . , cuius sinus recte dicitur -us animalium. VITA Adae 25 (*loquitur Adam*) postquam eiecit sumus de -o . . . , raptus sum in -um iustitiae. 29 Michael eiecit me de -o visitationis et iussionis dei; et . . . tetigit aquas, quae erant circa -um, et gelaverunt.

e *Maria*: SEDAT. serm. Rev. Bénéd. 88, 1978, 88, 1. 12 'fons ascendebat de -o et irrigabat . . . superficiem terrae' (gen. 2, 6); terra haec virgo sanctissima . . . fuit, quae . . . ab omni contagio virilis consortii immunis permansit, ut merito -us dei vocaretur et esset; huius horti deliciae variae virtutum species sunt, quibus . . . ecclesia vernat; fons qui de -o ascendit, dominus est Iesus. SERM. Migne suppl. 4, 1994 (*de annuntiatione*) Maria Gabrielis sorbuit ex ore nobilissimum margaritum, et in -o ventris floruit gemma virtutis.

f *usu deflexo (saepe minus certum esse, quo locus quidam pertineat, vix est quod monemus, cum iam scriptores ecclesiastici saepe dubitarint, v. e. g. p. 301, 84 et AVG. epist. 187, 6 quae si ita sunt, generale -i nomen est, ubi feliciter vivitur)*: A *de caelo (syn. e. g. p. 301, 23), sc. eo loco, ubi mortuorum animae una cum deo aeterna beatitudine fruuntur (quomodo novi testamenti loci hic allati [l. 72. p. 301, 38. 70], qui ad hunc usum divulgandum plurimum attulisse videntur momenti, ab iis intellecti sint, qui illos libros conscripserunt, v. e. g. apud Jeremias, Theol. Wb. NT. V 766sq.; distinximus l. 26sq.; non respiciuntur mortuorum animae e. g. p. 301, 4. 12. 70)*: 1 *usu sollemni*: a *varie (in imagine p. 301, 31)*: ITALA Luc. 23, 43 (cod. a *al.* = VVLG.; Iesus ad latronem) hodie mecum eris in -o (cod. e *al.* -o patris. caelum intellegunt ecclesiastici passim, interdum dubitantes, v. e. g. AVG. epist. 187, 7 ubicumque sit . . . -us. *aliter* p. 299, 29. 302, 20). TERT. resurr. 43 p. 89, 7 nemo . . . peregrinatus a corpore statim immoratur penes dominum nisi ex martyrii praerogativa, -o scilicet, non inferis deversurus (*de martyribus prius quam alii -um consequentibus ut*: CYPR. epist. 73, 22 [*de latrone confitente ut*: HIER. epist. 16, 1, 2 AVG. serm. 285, 2 ALC. AVIT. epist. 4 p. 32, 3. *al.*]. Fort. 13 p. 347, 5 LVCIIF. moriend. 2 l. 9 D. MAX. TAUR. serm. 12, 2 M. *al.*; de martyrum praerogativa v. etiam p. 301, 13 et TERT. scorp. 12 p. 172, 10). CYPR. Demetr. 20 dei servos -us invitat, . . . copia regni caelestis exspectat (*iuxta regnum caeleste sim. etiam*: epist. 66, 7 p. 732, 9. HIL. trin. 10, 67 in regno -i. TRACT. in Luc. 1, 57G. AVG. serm. coll. Morin p. 309, 21. *al.*). HIL. trin. 10, 34 [Krümer]

Christus descendens ad inferos a -o non deest (opp. infernum sim. etiam: TERT. p. 300, 76. HEGES. 3, 17 p. 219, 4. AVG. serm. 109, 4, 4. al.). ZENO 2, 63 (1. 46B, 3 L.) nos post baptismum ad -um pervenimus. FILASTR. 154, 1 Elias meruit . . . ut in -um raperetur sublimis, ubi cum sanctis omnibus collocaretur (cf. p. 299, 17). DAMAS. (?) epigr. 21, 7 nunc -us habet mortuum (VEN. FORT. carm. 4, 17, 12 [E 1406, 4. al.]). AMBR. obit. Theod. 56 -i incolam . . . et habitatorem supernae illius civitatis. in psalm. 45, 11, 3 (respicitur psalm. 45, 3) illi sunt montes, qui transferuntur in -um: Iatro, Iohannes, Enoch (cf. p. 299, 4). HEGES. 3, 17 p. 219, 7 ne me ipsum necans mihi . . . illa -i eripiam, quae Romanus . . . non potuit eripere. HIER. epist. 22, 4, 3 ille diabolus, qui in -o deliciarum nutritus est (sec. Ezech. 28, 13 [q. v. sub IB2a] ut HIER. in Ezech. 28, 11-19 l. 377 Cherub . . . eiectus est de monte dei, hoc est de habitatione -i. al.; ceterum cf. PETR. CHRYS. serm. 16, 5 quos daemones de caelo deiecasti, quos de -o exclusisti. PS. FVLG. RVSP. serm. 77). 22, 41, 5 ad -um mente transgredere. INSCR. christ. urbis 4219b, 23 (saec. IV ex.) vivit in aeterna -i sede beatus (sed sequitur: hunc tu, Christe, choris iungas caelestibus oro, unde locum ad B pertinere censeas). PRVD. ham. 839 diversis regionibus . . . -i. . . quarum est illa, unde fluens anima . . . vegetaverat Adam. QVODV. grat. 1, 16, 3 Christus mons dei, scala caeli, ianua -i (cf. Ioh. 10, 9). CHROMAT. in Matth. 34, 1E-L. via . . . angustata, quae ad caelum ducit, quae ad -um dirigit, per quam pauci . . . ducuntur ad vitam. PS. EYSEB. GALLIC. hom. 3, 26, martyres in illo -i lumine constituti (cf. VEN. FORT. carm. 4, 26, 119 luce. CIL V 6218, 4 -um lucis [inde suppletur VIII 9271, 6]). 5, 5 -i sinus pandis. APON. 1 p. 5 corde ad montem -i ascendit (cf. l. 14. p. 298, 78). VEN. FORT. vita Marcell. 4, 13 natus Parisii, sed civis -i (cf. CAES. AREL. serm. 151, 2 civitas -i). CAES. AREL. serm. 1, 19 -i portum . . . intrare (cf. INSCR. christ. urbis 18324, 2 tuae navis iter ad litus -i [der]ege). VITAE patr. Iurens. 83M. -i praemia. al. in imagine (cf. p. 299, 31): VITA Hil. Arel. 6 l. 21 saeculi -um . . . intravit (de Lirinensi insula ut: 7 l. 2 terrestrem . . . -um. cf. ANTH. 786a, 26 invenit hic valvas . . . -e, tuas. v. etiam l. 65).

b ita usurpatur vox, ut eundem locum esse caelum ac protoplastorum sedem censeat aliquis (cf. p. 299, 1): ITALA apoc. 2, 7 (Primas. al., sim. VVLG.) qui vincet, dabo ei edere de ligno vitae, quod est in -o dei mei. IV Esdr. 8, 52 Weber (=VVLG.) vobis . . . apertus est -us, plantata est arbor vitae . . . aedificata est civitas. TERT. anim. 55, 4sq. sunt mortuorum Christianorum animae, inquis, in -o, quo . . . et patriarchae . . . appendices dominicae resurrectionis ab inferis migraverint; et quomodo Iohanni . . . -i regio revelata (sc. apoc. 6, 9) . . . nullas alias animas apud se praeter martyrum ostendit . . . nisi quia nullis romphaea -i ianatrix cedit nisi qui in Christo decesserint; (5) . . . tota -i clavis tuus sanguis est; habes etiam de -o a nobis libellum, quo constituimus omnem animam apud inferos sequestrari in diem domini. adv. Marc. 2, 10 p. 350, 8 hominem gloriosorem in -um ad licentiam decerpentiae arboris vitae . . . regressurum (item cum verbis redeundi, reducendi: CYPR. Demetr. 26 Christus nos ad -um reduces facit, hic ad caelorum regna perducit. eleem. 22 p. 390, 10 denno revoco. Fort. 13 p. 346, 16 triumphantem redire et unde Adam . . . eiectus est, illuc . . . trophaea . . . reportare. et passim). CYPR. mortal. 2 p. 298, 9 possessio -i nuper amissa mundo transeunte iam venit. 26 p. 313, 18 patriam . . . -um computamus (RVFIN. Orig. in num. 23, 11 p. 221, 24 ad veram illam patriam, unde egressus es, -i. CONC. ARAUS. a. 529 p. 52, 27 CE 1369, 10. al.). HIER. epist. 39, 4, 2 necdum -i ianuam Christus effregerat, necdum flammam illam romphaeam . . . sanguis eius extinxerat. hom. Orig. in Luc. 24 p. 148, 20 stabit in igneo flumine . . . Christus iuxta flammam romphaeam, ut quicumque post exitum vitae huius ad -um transire desiderat . . . hoc eum amne baptizet (de igni circumfuso etiam: PS. AVG. serm. ed. Mai 37, 2. VEREC. in cant. 2, 23 l. 14D. hunc ignem [respicitur II Petr. 3, 10] esse . . . purgatorium, qui ianuis est -i circumseptus eqs. cf. p. 299, 23). EVCHER. laud. her. 42 Lirinensis insula aquis scatens, herbis virens . . . -um possidentibus se exhibet, quem possidebunt. al.

2 de aliqua caeli parte (exempla certiora; pleraque pendent e II Cor. 12, 4, de quo loco v. infra): ITALA II Cor. 12, 4 (cod. d al., sim. VVLG.) scio hominem (sc. ipsum Paulum) . . . raptum . . . usque ad tertium caelum, et scio . . . hominem . . . quia raptus est in -um eqs. (si recte huc traximus; aliter e. g. HIER. epist. 51, 5, 7 et p. 299, 14, cf. etiam l. 84). IV Esdr. 7, 46 Weber (=VVLG.) in die iudicii apparebit lacus tormenti et contra illum erit locus requieitionis, et elibanus gehennae ostendetur et contra eam iucunditatis -us. HIER. in Ezech. 28, 11-19 l. 334 'in monte sancto dei' (Ezech. 28, 14) haud dubium quin -um significet, ad quem post caelum tertium Paulus eqs. RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 18, 6 si . . . melius aliquid doces quam Paulus, prius est ut ad quartum caelum ascendas (ille enim usque ad tertium ascendit) et ad alterum -um. AVG. epist. 187, 3 fortasse intellegendum dicis -um quasi in aliqua caeli parte compositum. gen. ad litt. 12, 1 p. 379, 14 videtur apostolus in tertio caelo insinuare -um. p. 379, 22sq. quaeri solet . . . utrum illic in tertio caelo apostolus voluerit intellegi -um, an posteaquam raptus est in tertium caelum, raptum esse et in -um, ubicumque sit -us, . . . prius in tertium caelum et post

inde in -um. PS. FVLG. RVSP. serm. 69 mater Macchabaeorum cum filiis inter prata -i laetabatur in caelo. al.

B de aliis animae mansionibus (nonnumquam respicitur Ioh. 14, 2 in domo patris mei mansiones multae sunt, e. g. apud IREN.): TERT. apol. 47, 13 si -um nominemus, locum divinae amoenitatis recipiendis sanctorum spiritibus destinatum, maceria quadam igneae illius zonae (cf. p. 299, 23) a notitia orbis communis segregatum, Elysii campi fidem occupaverunt (nat. 1, 19, 6 amoeno in loco. cf. GLOSS. III 520, 30 Eliseus (para)dysus). IREN. 5, 36, 1 cum figura transit mundi huius, qui digni fuerint caelorum conversatione, illic transibunt, id est in caelos, alii . . . -i deliciis utentur, alii . . . speciositatem civitatis possidebunt, ubique autem deus videbitur (sequuntur 5, 36, 2 hanc esse . . . dispositionem eorum qui salvantur dicunt presbyteri apostolorum discipuli et per huiusmodi gradus proficere eqs.). FILASTR. 150, 9 convenit cognoscere quod alii in regno, alii in -o, alii in vitam atque remissionem peccatorum in futuro erunt deputandi. PS. DAMAS. epigr. 85, 8 (a. 382) per eximios -i regnat odores . . . expectatque deum (diem dubitanter Heraeus in exemplari nostro), superas quo surgat ad auras (sed antecedit: Christi modo gaudet in aula). AMBR. epist. 19, 8 F. (respicitur Luc. 23, 42sq.) ut per -um ad regnum perveniatur, non per regnum ad -um. HIER. tract. p. 379, 16sq. (ad Luc. 16, 23) -us pauperis sinus erat Abrahae . . . ; dicat mihi aliquis: in inferno est -us? ego hoc dico, quia sinus Abrahae -i veritas est; sed et sancti sinum -um fateor (sim. quaeritur, num sinus Abrahae -us habendus sit et a caelo discernendus: AVG. epist. 187, 6 gen. ad litt. 12, 34 p. 430, 23, cf. CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 170, 20sq. [contra fere idem est ac caelum p. 300, 48]; distinguuntur sinus A. et -us: HIER. epist. 60, 3, 3 RVFIN. Orig. in num. 26, 4 p. 249, 31 AVG. gen. ad litt. 12, 34 p. 431, 23. ceterum cf. -i sinus p. 298, 74. 301, 26). RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 6 p. 190, 3 puto . . . , quod sancti quique discedentes ex hac vita permanebunt in loco aliquo in terraposito, quem -um dicit scriptura divina, velut in quodam eruditionis loco eqs. AVG. anim. 1, 9, 10 Vincentius Victor ausus est eis promittere non solum -um, verum etiam regnum caelorum (de sede infantium ante baptismum mortuorum ut: 2, 10, 14. 2, 12, 16 in -um, hoc est locum tantae felicitatis. 2, 12, 17). QVODV. symb. 2, 7, 2 Christus quia deus totus ubique est: totus in caelo, totus in terra . . . , totus in inferno, totus in -o, quo latronem introduxit. al.

compos.: paradisiicola.

cf. Onom.

Krömer.

? paradoxium, -i n.

a paradoxus, nisi de voce gr. παράδοξιος ceterum ignota cogitare malis; ad fem. paradoxia dubitanter referunt edd. i. quod ad paradoxum (i. athletam) pertinet, sc. certamen, luctatio sim.: GLOSS. V Abba SCA 15 scamma: ubi -a fiunt (item: ibid. Aa s 651. GLOSS. V 514, 55 [ubi additur fovea, i. fovea]. huc referam: GLOSS. IV 422, 49 scema: pa[t]radoxia [sub voce q. e. schema affert Goetz in indice, sed cf. e. g. Gloss. IV 283, 31 scemata: arena ubi athlete luctantur]).

*paradoxus, -a, -um, παράδοξος (cf. AVG. p. 303, 35; a parare et δόξα derivatur GLOSS. p. 303, 37). traditur saepe formis et litteris gr., sed formae lat. certae inveniuntur inde a SEN. benef. 2, 31, 1 PORPH. Hor. epist. 1, 12, 20 (ceterum v. imprimis sub 2b). superl. gr. Cic. sub 2a. masc. -ος accedit more gr. ad subst. fem. l. 79. 81. p. 303, 6. legitur inde a CIC., SEN. phil., QVINT.

i. q. mirus (sc. respicitur, quod inopinatum est, sub 1 et 2a, quod admiratione dignum est, sub 2b. cf. GLOSS. -on: admirabile. -a: graece miracula. GLOSS. V Corp. p. 46 -a: miracula, [planos] [obscurum; vix referas ad p. 303, 23sq.]. al. ibid.; neutr. pro subst. saepe, v. 1a, 1bβ al., masc. pro subst. p. 303, 23): 1 technice: a in philosophia de sentiis illis Stoicorum (neutr. pro subst.):

Cic. parad. tit. -a Stoicorum (ita inscr. codd.; cf. DIOM. gramm. I 383, 1 in -is St.). 4 quae quia sunt admirabilia contraque opinionem omnium - ab ipsis Stoicis etiam -a appellantur - temptare volui (fin. 4, 74 haec -a illi, nos a. dicamus. cf. l. 55. 77 nec non ac. 2, 136 mirabilia Stoicorum, quae -a nominantur [SEN. benef. 2, 31, 1 hoc ex -is Stoicae sectae minime mirabile . . . aut incredibile. epist. 87, 1 Stoica -a. cf. AVG. infra]). ibid. mihi ista -a (litt. gr. cod. unus) quae appellant . . . videntur esse . . . verissima. SEN. epist. 81, 11 illa . . . quae videtur inopinata (cf. l. 72. p. 303, 10) omnibus dicere, -a Graeci vocant (-a trad.). PORPH. Hor. epist. 1, 12, 20 Stoicus, qui de -is loquitur. al. conviciose transfertur ad dogmata haereticorum: AVG. e. Iulian. 3, 3, 8 haec sunt sententiarum portenta vestrarum, haec inopinata mysteria . . . haec -a Pelagianorum haereticorum, mirabiliora quam Stoicorum philosophorum.

b in rhetorica: α de genere causae, quae opinioni communi contraria est (adi., excepta p. 303, 3 et fort. l. 81; ad rem v. Lausberg, Handbuch der lit. Rhetorik § 64, 3): QVINT. inst. 4, 1, 40 (inter quinque genera causarum) admirabile . . . id est . . . -or; . . . (41) admirabile autem vocant, quod est praeter opinionem hominum constitutum (sim. FORTVN. rhet. 2, 13 p. 109, 5 figura materiae -os. SVLP. VICT. rhet. 7 p. 316, 25 modus causae -os). FORTVN. rhet. 2, 13 p. 109, 9 quid in -o faciemus? (sc. figura an n. pro subst.?). AVG. rhet. 17 p. 147, 23 (inter quattuor figuras controversiarum) -os, quod nos opinionis malae possumus dicere, tametsi quidam parum diligenter graece loquentes -a pro his, quae sunt bonae opinionis, accipiunt [Paškiewicz]

([quae sequuntur v. infra sub 2b]. 21 p. 150, 17 in -o. id est in m. o. themate). 18 p. 148, 12 -or est controversiae genus. . . in quo utraque inhonesta sunt, tam res quam persona. RHET. min. p. 586, 37 (neutr. pro subst.). inde de dicto quodam miro, insolenti: DON. Ter. Andr. 68, 2 ('obsequium amicos, veritas odium parit') est sententia -os (postea: ἀμφίβολος sententia et probabilis magis quam necessaria aut honesta).

c in medicina, sc. de genere paralyseos: CAEL. AVR. chron. 2, 1, 15 Erasistratus memorat paralyseos genus et -on appellavit, quo ambulantes repente sistuntur, ut ambulare non possint, tunc rursus ambulare sinuntur.

2 vario usu: a de inexpectatis, inopinatis: CIC. Att. 6, 1, 16 τὸ παραδοξότατον: usuras . . . servavit etiam Servilius. AVG. rhet. 17 p. 147, 27 v. sub b.

b de admiratione dignis: α masc. pro subst. de eis, qui ludis scaenicis vel circensibus miranda faciunt, sc. de histrionibus, athletis sim. (sed respectus excellentiae mirabilis evanescere videtur, maxime SCHOL. Iuv.; ad rem cf. Schneider, RE XVIII 3, 1166 sq.; huc fortasse pertinet titulus mutilus CIL III 8828): SCHOL. Iuv. 8, 186, 1 sipario: velum, sub quo latent -i, cum in sc(a)enam prodeunt (inde et e Iuv. 6, 380 ortam esse GLOSS. V 655, 17 -i id est vendentis vidit Heraeus, Arch. Lat. Lex. 9, 1896, 594). [MART.] 5, 23 lemma de Basso -o divite effecto (versu 5, 23, 2 iura theatralis . . . loci deceptus esse videtur qui lemma composuit). AVG. rhet. 17 p. 147, 26 vulgo . . . olympionicas et ceteros victores graecorum et sacrorum certaminum -os (vix adi.) vocant, magis consuetudine quam ratione ducti; nam . . . -on est, quod est παρὰ τὴν δόξαν, contra opinionem bonam (quae praecedunt v. p. 302, 82). CIL XI 5170 ludos [a]edidit -is ex urbe. huc referam veriloquium ineptum: GLOSS. -us: qui se ad gloriam parat.

β de rebus: AVG. rhet. 17 p. 147, 24 v. p. 302, 84. APIC. 1, 1 conditum (sc. vinum) -um: conditi -i compositio eqs.

adv. gr. παραδόξως (i. q. per paradoxon, ex inopinato, cf. supra 1bβ) exhibit DON. Ter. Andr. 696, 4 ('valeant') -ως locutus est et non dixit, quod intenderat 'pereant'.

deriv.: paradoxium. cf. Onom.

paradroma v. paradromum.

paradromis f., παραδρομῆς, non exstat nisi forma gr. -ίδας VITR. 5, 11, 4 et 6, 7, 5, v. vol. I 1870, 7.

paradromum, -ī n., παράδρομον, vel paradroma, -ae f., παραδρομή. significari videtur pars quaedam vestimenti (ut gr. παραδρόμαξ): GLOSS. III 286, 31 (cf. ed. emendatam p. 657) paenula tanti constat de infertoribus, de -is et fasciis (gr. παρὰ τῶν παραδρόμων [an -ῶν?] καὶ τῶν φασιῶν. cf. Haupt, Opuscula II 446 ad l.).

paradys- v. paradys-.

paraenesis, -eōs f., παραίνεσις. scribitur litteris gr. DON. [-is titulus librorum PACIAN. paraen. et ENNOD. opusc. 6 in codd. traditus non est.] i. q. exhortatio (t. t. rhet. et phil.): GALICAN. Avid. 3, 7 per ordinem -eos (paren- codd.; -eon Casaubonus), [hoc est praeceptionum] (interpol.?), per triduum disputavit (antea: rogatus . . . ut praecepta philosophiae ederet). DON. Ter. Hec. 766, 1 ('hoc te moneo') haec figura oratoria -is dicitur.

*paraeneticus, -a, -um, παρανετικός. scribitur paren- in var. l. SEN., paran- passim in codd. Hor. l. 69 sqq. litteris gr. trad. apud QUINT., formas lat. easque dubiae fidei soli exhibent EVCHER., FERRAND. i. q. exhortativus (t. t. phil. vel rhet.; pro subst. v. QUINT., FERRAND., cf. TITVLVS): SEN. epist. 95, 1 pars philosophiae, quam Graeci -en vocant, nos praeceptivam dicimus. QUINT. inst. 9, 2, 103 Gorgian secuti Rutilius et Celsus (frg. rhet. 18 M.) posuerunt schemata: . . . minas, id est κατάλληξιν, exhortationem, -όν (potius neutr. pro subst. quam masc., sc. τόπον, λόγον sim.). TITVLVS Hor. earm. 1, 4 rec. Ψ -e dicolos, ad Sestium Quirinum (item de odis: 2, 3 ibid. -e immo symboleutice. 2, 18 -e, alii hypothetice [Schol. Hor. tit. protreptice]. 3, 29 rec. Ξ -e [rec. Ψ prosphoneticae]. et saepe). EVCHER. epist. ad Val. tit. epistula -a (si adi. referendum est ad antiquitatem; sim. dubites etiam de FERRAND. epist. 7tit. ad Reginum comitem -us).

adv. παρανετικῶς restituit Stephanus in lacuna codd. DON. Ter. Ad. 491, 2.

? paraetesis v. parathesis. parafernum, paraferenēsis v. paraph-.

paragauda, -ae f. (? -gaudis v. p. 304, 3). [ad formam proxime accedit gr. παραγαυδής, sed procul dubio subest vox peregrina (persica?). Sch.] scribitur bala- INSCR. infra, parae- fortasse EDICT. infra (sed -ag- legerunt alii). 1 de genere tunicae pretiosae, limbis et clavis quibusdam distinctae (ad rem v. Schuppe, RE XVIII 3, 1167 sqq.): INSCR. Väänänen Graff. Palat. I 301 (saec. III in.)

balagauda, Dalmatica eqs. EDICT. imp. Diocl. 19, 40 L. -ae Laodice-nae (gr. παραγαυδήν, i. -ior). TREG. Claud. 17, 6 (inter dona) vestes diversas . . ., albam subsericam, -em triuncem unam eqs. (-em pro -am corr. sec. triuncem? v. Heraeus, Kl. Schr. 39). VOPISC. Aurelian. 15, 4 cum darentur aurigis victoribus tunicae subsericae, lineae -ae. 46, 6 -as vestes . . . primus militibus dedit . . . aliis monolores, aliis dilores eqs. (subst. intellexit Heraeus l. c., adi. alii, Casaubonus coni. paragaudias). ? 2 de ipsis ornamentis tali vesti apponendis (sic explicat e. g. Gothofredus ad l., sed v. infra): COD. Theod. 10, 21, 1 auratas ac sericas -as auro intextas . . . privatis usibus contexere . . . prohibemus (10, 21, 2 nemo a. habeat aut in tunicis aut in lineis -as. loci ad 1 trahi possunt, si in tunicis significat i. q. 'inter tunicas, sc. quas possident'; sed notio limbi subesse vid. voci paragaudatus).

deriv.: paragaudatus, paragaudius.

paragaudātus, -a, -um. a paragauda (cf. gr. παραγαυδωτός apud Davis, Less. Lat. nel Greco d' Egitto, 1971, 88). i. q. paragaudis (sc. limbis sim.) ornatus: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVIIa 15 vela blatea auroclava baragaudata (31 [vara- ut: 32. 34. 35. 37]).

paragaudis v. paragauda.

paragaudius, -a, -um. a paragauda (cf. colorius). i. q. paragaudatus: VOPISC. Prob. 4, 5 tribuno dari . . ., ut eius dignitas incrementis iuvetur, tunicas russulas duas, . . . interulas -as duas eqs. e coni. v. l. 8.

[paragilon i(d est) uualanorum grandis (i. balanorum glandes) GLOSS. III 572, 23 (cf. 541, 51 peragillon id est balanorum grandis). corruptum; vocem ἄκυλον latere suspicatus est Goetz in indice s. v. balanus coll. Theophr. hist. plant. 3, 16, 3.]

paragmē v. paracme.

*paragōgē, abl. -ē (l. 35) f., παραγωγή. t. t. gramm., quo significatur species quaedam metaplasmī: SACERD. gramm. VI 451, 27 species metaplasmī sunt prothesis, epentthesis, -e eqs. (eadem enumerantur DON. gramm. IV 395, 30. al.). 452, 3 de -e: -e est cum in fine verbi syllaba additur, ut 'admittier orant' (Verg. Aen. 9, 231. sim. definitur: DON. gramm. IV 396, 6 -e est appositio ad finem dictionis litterae aut syllabae, ut 'magis' pro 'mage' . . .; hanc alii prosperalepsin appellant [ut e. g. Char. gramm. p. 366, 21 B.; inepite, sc. per contaminationem, distinguuntur -e et p. DIOM. gramm. I 441, 2]. POMP. gramm. V 296, 33 sqq. al.; cf. p. 305, 9). CONSENT. gramm. p. 29, 15 N. si 'multum ille' scandendo 'multil' facias, episyntyphe erit . . . secundum me autem -e est ut 'magis' pro 'mage'.

paragōgium, -ī n., παραγώγιον. i. quod deducit, derivat, sc. de rivulo aqueductus: COD. Iust. 11, 43, 10, 1 (imp. Zenone) si quis clam . . . de isdem -is (paralog-, parolite- sim. trad.) vel fontibus aquam transduxit (antea: minuscularios [mun- var. l.] . . . vel fontes).

paragōgus, -a, -um, παραγωγός. editur litteris gr. DIOM. sub l. i. q. derivativus (t. t. gramm.): 1 de metro: FORTVN. gramm. VI 291, 4 haec sunt . . . metra originalia; cetera omnia ex his sunt deducta, quae a Graecis -a appellantur. 294, 10 (opp. principalibus metris). DIOM. gramm. I 501, 32 modi metrici sunt sex: . . . -ός (-gon vel -gen trad.) derivativus. 2 de vocabulis: CHAR. gramm. p. 335, 13sq. B. de -is: sunt quaedam verba, quae -a appellantur quaeque ex primitivi verbi declinatione et mutationem et adiectionem litterarum capiunt . . . velut 'laccio' ex eo quod est 'lacro' (item DIOM. gramm. I 379, 5. cf. Ps. ASPER gramm. V 551, 23 figurae verbi sunt septem, simplex . . . -a ut 'facesso'). DIOM. gramm. I 323, 19 ex his nominibus principalibus nascuntur derivativa, quae apud Graecos -a dicuntur ut 'fontanus' . . .; derivantur autem nomina modis septem: aut enim patronymica sunt aut possessiva eqs. MART. CAP. 5, 511 derivatione quoque fiunt verba, quae grammatici -a nominantur, ut dicimus 'floreae rura'. ISID. orig. 17, 5, 9 'palmes' . . . diminutivum nomen est, quod nomen -um dicitur, quod a 'palma' derivetur (postea: derivativum).

[paragorizo v. paregorizo.]

paragramma, plur. -ata n., παράγραμμα. scribitur litteris gr. CIC. 1 i. q. paronomasia, sc. lusus verborum qui fit mutatione unius fere litterae: CIC. fam. 7, 32, 2 acuta ἀμφιβολία, . . . elegans ὑπερβολή, . . . -a bellum (sed 'παρὰ γράμμα dictum' intellexit Whibley, Class. Rev. 37, 1923, 64). 2 i. q. falsa scriptura, mendum librarii: HIER. epist. 71, 5 si -ta in libris descriptis reppereris . . . non mihi debes imputare. CASSIOD. inst. 1, 15, 14 ubicumque -ta in disertis hominibus reperta fuerint, intrepidus vitiosa recorraat emendator quidam.

paragraphe f., παραγραφή. technice in rhetorica de genere quodam exceptionis vel translationis (τὸ παραγραφικόν respondet apud Hermogenem p. 43 sq. R.; ad rem v. Martin, Antike Rhetorik, 232): FORTVN. rhet. 2, 5 p. 105, 9 coniectura quot locis dividitur? decem: -e, antiparagraphe eqs.

paragraplus, -ī m. (an f. sec. gr., cf. p. 305, 1?), παράγραφος. technice apud gramm. de nota quadam: ISID. orig. 1, 21, 8 (inter notas sententiarum) -us ponitur ad separandas res a rebus, quae in conexu concurrunt, quemadmodum in catalogo loca a locis . . . separantur (inde GLOSS. I Ansil. PA 386, ubi scrib. -grafus). 1, 21, 9 [Paškievicz]

praestantissimus. *al.* pro convicio: PLAVT. Most. 887^a impure -e. :: qui -us sum? :: ... cibo perduci poteris quovis (*servi loquuntur*). iocose de re: PLAVT. Epid. 311 metuo ..., ne ulmos -os faciat, quae usque attondeant (*servus timet, ne a domino verberetur*).

β in explicationibus: DON. Ter. Eun. 236, 6 tristitia gravitasque ... aliena semper ab hominibus -is. SCHOL. Hor. sat. 1, 9, 76 leno ad Satyrionem -um (in fabula *Plautina*). epist. 2, 1, 173 -i vocantur, qui quae est gulae dominis favent, id est adulantur. SCHOL. Ter. p. 99, 32 differentia est inter -um et nebulonem; -us proprie dicitur adulator. SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 228 qui (non) (*add. Castiglioni, Boll. Fil. Class. 12, 1935/6, 127*) parcit mandendo, id est -us. Ad. 590 (comici) aduliscentium (servo)s non minus gu(losos) quam para(sitos) inducunt. *al.*

γ exempla varia: CIC. Lael. 98 nec -orum in comoediis assentatio faceta nobis videretur, nisi essent milites gloriosi (*hinc* AMM. 28, 4, 12 garruli quidam adulantur divites -orum in comoediis facetias adfectando [*sententia lacunis laborat*]; ut enim illi sufflant milites gloriosos eqs. IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 20 p. 1545 quis -us ita militis gloriosi vires assentationibus extulit ut Traducianus diaboli?). fam. 1, 9, 19 quod in Eunucho -us suaderet militi. HOR. epist. 2, 1, 173 adspice ..., quantus sit Dossennus edacibus in -is (in fabulis *Plautinis*). FEST. p. 326 *histrio quidam* fere omnibus mimis -us inducatur. QUINT. inst. 11, 3, 74 in comoediis ... servi, lenones. -i ... inter se discernuntur. 11, 3, 112 in fabulis ... servi, ancillulae. -i ... citatius moventur. 11, 3, 178. APVL. flor. 16, 9 *sunt apud poetam quendam* -i edaces et parentes tenaces eqs. PS. CYPR. spect. 6 p. 8, 18 *scaena exhibuit* scurriles iocos, -os sordidos (*cf. supra l. 1*). AVSON. 398, 46 p. 228 P. -orum collegia Plautinorum. DIOM. gramm. I 489, 13 (= SVET. frg. p. 11, 4) *histrio deformis personis utebatur* nisi -us pronuntiabat. HIER. epist. 22, 29, 4 *mulieres impudicae* rubore frontis attrito -os vicere mimorum. AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 20 p. 1546 (*respondet* IULIANO l. 18) ut tamquam -i et assentatores diabolum falsis laudibus mulceatis.

δ in declamationibus rhetoricis: SEN. contr. 2, 6, 9 meretricem vidi pendente collo senis et -orum circumfusum patri gregem. 10, 1, 7 venit iste dives cum turba clientium ac -orum (*cf. l. 40. 60sq.*). contr. exc. 3, 4 redivivum me senem meretrix vocat, -orum iocantium materia sum. QUINT. inst. 2, 4, 23 et pro luxuria et pro amore dicimus, et leno interim -isque defenditur sic, ut eqs. decl. 252 p. 29, 6 rapuit eam -us divitis. 260 p. 63, 19 non meretricibus donat, non in -os profundit (*cf. PS. QUINT. decl. 9, 20 non redempta meretrix ... non lenonum -orumque cara adulatio in crimen venit*). 296 p. 169, 11 obicimus adulescenti ante omnia, quod -um habuerit. p. 169, 17 quid enim est -us nisi comes vitiorum? turpissimi cuiusque facti laudator? *al.*

ε vario usu (*ad explicationem cf. SCHOL. Cic. Bob. p. 99, 16 homines qui -orum in modum vel solo possint ventre corrumpi, ad gylae blandimenta venales. ALTERC. Hadr. et Epict. 73 quid sunt -i? :: qui tamquam pisces adescantur*): CATO agr. 5, 4 -um ne quem habeat vilicus (*ad rem conferas Colum. 1, 8, 5 ne convictum cum domestico ... habeat*). LVCIL. 717 amici quaerunt animum, rem -i ac ditias. IVV. 1, 139 nullus iam -us erit (*i. dives cenabit solus*). 5, 145 ad mensam quotiens -us venerit infans. 14, 46 puellae lenonum et cantus pernoscantis -i. APVL. apol. 100, 4 temulentum illud collegium, -os tuos. TERT. apol. 39, 16 qua penes vos -i adfectant ad gloriam famulandae libertatis sub auctoramento ventris inter contumelias saginandi. LAMPR. Heliog. 21, 5 *Heliogabalus* oppressit in tricliniis versatilibus -os suos violis et floribus (*de simili irrisu -orum* 24, 5. *al.*). SCHOL. Iuv. 1, 135 adfectione et invidia -orum. 5, 3 -i Caesaris. *al.* AMBR. in psalm. 48, 25, 1 adseclae ... atque -i divitis (*cf. EVSTATH. Basil. hex. 5, 2, 11 dives -orum vel adfinitum adulatorum circumsaepus excubiis [gr. ἐν αὐτῶν ... προσεδρόνοντων]*). VAL. CEM. hom. 10, 2 (tit.: de -is) *inter adultores* procedit -orum gula, cui consuetudinis est iniuriam mero vendere. SALV. eccl. 3, 51 *heres divitis* pascebat -os et helluones copiis patris. FACVND. defens. 12, 5, 1 *veritatem assentationi adversam* si tenerent magnifici sacerdotes et non inde vellent placere principibus, unde -i fallaces incautis solent patronis illudere. PASS. Ambr. Ferent. (BHL 376) 3 habebat ... Ambrosius secum quendam -um ..., cui versa vice dominus serviebat, ita ut calceamenta ei detraheret (*de comite quodam ministrante*). *de asino convivae*: APVL. met. 10, 16, 8 *vinum* offer -o meo. *per merum convivium* (*in lusu verborum cum paraletus*): ACT. Archel. 25, 3 *Manes* quem ego magis -um quam paraletum dixerim.

ζ laxius de quibuslibet adulatoribus, assentatoribus: HIER. epist. 96, 6, 2 verborum Origenis cupiunt esse -i (*cf. CONC. S I 5 p. 161, 19 [= p. 277, 29] impietatis Nestoris -i [gr. ἰ 1, 6 p. 138, 29 παρόδοι]*). PETR. CHRYS. serm. 105, 3 *diabolus* minister scelerum, criminum leno, -us ipse vitiorum.

η de dis epulonibus (*in theologia Varronis*): AVG. civ. 6, 7 p. 258, 22 D. (*sec. Varronem*) epulones ... deos -os Iovis (p. 258, 24; *Cardauns n. 71* -os I. Varroni abiudicat).

θ -i Apollinis (Phoebi MART., *omisso gen. p. 318, 11 sqq.*) de collegio mimorum (GLOSS. II 589, 3 mimus; *ad rem v. Ziehen, RE XVIII 4, 1376 sqq.*; *Jory, Hermes 98, 1970, 237 sqq.*): FEST. p. 326

quare -i Apollonis in scaena dicitent, causam Verrius ... reddidit. *ibid.* de ipsa appellatione -orum Apollinis. MART. 9, 28, 9 laurigeri -um ... Phoebi (*de mimo*). CIL XIV 2408, 3 (*a. 169*) diurno -o Apoll(i-nis) tragico comico. 2113, 5 (*a. 187*) pantomimo ... sacerdoti ... Apollinis -o (*l. 7 sq.*; *cf. 2988, 4 archimimus. 3683, 3 [si recte supplementur]*). X 3716, 4 (*saec. II ex.*) -o et sacerdoti Apollinis (*cf. l. 4 et 8 sq.*). INSCR. Dessau 5186, 5 (*aet. Commodi*) pantomimo ... patrono -orum Apollinis sacerdoti synodi (*cf. CIL XIV 2977, 9 [aet. Severi] pantomimo ... archieri synodi*). CIL VI 10118, 2 (=CE 411, 2) (ad)lectus scaenae, -us Apollinis ... (quar)tarum ... actor (XIV 4198. *cf. VI 37817* -o secund(arum actori) ... poetae). VI 37418 P. Herenni -i (*cf. VIII 25574 Iulius -us*). IX 1578, 7 XI 7767a. b. XIV 4273 a. b. INSCR. Bull. Comm. Arch. Roma 61, 1933, 117 n. 107/8 (*graphio scriptum, dubio sensu*) parasi(t)i pereamus. INSCR. Année Epigr. 1945 n. 118 (*Romae*) -us Apollinis et q. q. collegi cantorum.

f. parasita, -ae (*cf. Wackernagel, Synt. II 12*). 1 proprie de sociis mulieris: HOR. sat. 1, 2, 98 *matronam circumstant* custodes ... ciuiflones, -ae. 2 translate de ave, quae mores quasi parasiticos ostendat: PLIN. nat. 10, 68 otus est imitatrix ... avis ac -a et ... saltatrix (*cf. Arist. hist. anim. 597b24 sq. κόβαλος και μιμητης και αντιχοόμενος*).

deriv.: parasitaster, ? parasiticus, parasitor, parasitulus. *cf. parasiticus. v. etiam Onom.*

parasquin- v. paracyn-

parastas, -ados f., παρστάς. [*var. raet. centr. cf. Faré, Postille. St.*] i. quod statuitur, collocatur iuxta aliquid: 1 in aede de antis, pilis ab utraque parte ianuae collocatis (*cf. parastata sub Ib, parastatica sub Ia*): VITR. 3, 2, 1 templum in antis, quod graece ναός εν παραστασιω (trad. litt. lat.) dicitur. 2 in machina bellica de lignis quibusdam: VITR. 10, 10, 2 latitudo -os mediae unius foraminis (*ibid. ter parastatica; cf. etiam parastata sub Ia*). 10, 10, 3 in media -e.

parastata, -ae f. et m., παραστάτης. i. quod vel qui statuitur, collocatur iuxta aliquid (aliquem): 1 de rebus: a in navibus vel machinis de lignis quibusdam: CATO inc. libr. frg. 18 malum deligatum, -ae vinctae (iunctae legunt alii. affert ISID. orig. 19, 2, 11 explicans: -ae stipites sunt pares stantes, quibus arbor navis sustinetur [*inde* GLOSS. I Ansil. RA 409]). VITR. 10, 11, 5 -arum longitudo tanta (-orum codd.; in descriptione ballistae, *cf. parastas et parastatica*). b in aede de antis, pilis dictum videtur: CIL X 7495 (in p)ronao columnas IIII et para(statas ...) et podium et pavimentu(m) (si sic supplendum, *cf. parastas, parastatica et fortasse Inscr. osc. Planta n. 34*).

2 de homine, sc. adiutore vel ministro: CIL X 1584 (*saec. III in.*) Libero patri ... Eglectiani sacerdotis Aureli(ius) Aug. lib. Draco -a consecravit.

parastatica v. parastaticus.

parastatico, -are. fortasse a parastaticus (-a), ut sit i. q. assistendo sublevare sim. ('lenire' intellegit Oder in indice ed. graecolatina a παραστατικός derivandum agnoscens, sed notioni παραστατέω, -στάτης melius congruere videntur): CHIRON 393 tussis perpetua leniter -ari potest, persanari non potest (*Veg. mulom. 2, 129, 5 adiuvari vel suspendi*). 417 si quod iumentum iocur aliqua doluerit, non poterit sanum esse; ..., si sudabit, intelligis eum posse -ari (*parasticari codd., cf. l. 57*).

parastaticus, -a, -um, παραστατικός. scribitur per haplographiam parastic- l. 73. 81. 83, *cf. supra l. 55*; ad haplographiam *cf. p. 292, 49*. non invenitur nisi fem. vel masc. pro subst.

i. quod statuitur, collocatur iuxta aliquid: 1 fem. parastatica, -ae: a in aedificiis de pilis (sc. fere iuxta columnas positus; *cf. parastas, parastata*): VITR. 4, 2, 1 trabes ... supra columnas et -as et antas ponuntur. 5, 1, 6 (*describitur basilica*) columnae ... habentes post se -as ..., quae sustinent trabes ...; supraque eas aliae -ae eqs. TAB. cer. Pomp. Année Epigr. 1973 n. 139 (*a. 51*) Puteol(is) in foro in porticum Augusti Sextiana in -a libellus adfixus fuit (*eadem formula ibid. n. 140 [a. 51]. 141 [a. 61 ut n. 142]. 1978 n. 131 [a. 51]*). PLIN. nat. 33, 52 argenteae trabes et columnae atque -ae. CIL VI 543, 3 (*a. 115*) imagine(m) arg(enteam), -as cum suis ornamentis et regulis posuit. III 75, 12 (*ca. a. 203*) ex novis lapicidinibus tractae ... sunt -ae et columnae grandes et multae. NOT. Tir. 100, 85 (-stra- trad.; 84 columna). b in machinis variis: VITR. 9, 8, 6 in clepsydris in columna aut -a horae describuntur (nisi -a pertinet ad aedificium aliquid). 10, 10, 2 -ae (parastice unus e codd.) dextra ac sinistra ... altae tantum (in ballista ut *ibid. a -a* ad foramen ..., a foramine ad medianam -am. 10, 11, 6 -ae latitudo. *cf. parastas et parastata sub Ia*). c in sermone veterinariorum de osse in genu posito (fortasse 'ossa sesamoidea' significantur; *cf. 2b*): VEG. mulom. 3, 1, 2 (*de numero et positione ossium*) in genibus -ae II.

2 masc. parastaticus, -i: a de instrumento medicorum ad fracta ossa curanda idoneo (nisi fallimur): CHIRON 544 ad mandibulam fractam curandam ex pannis -os (parasticos *codd.*) madefactos ab interiore parte componito. 596 si quod iumentum crus fregerit, ... fracturam tegebis et supra -os (parasticos *codd.*) impones; deinde fasciabis, sequenti regulas ... alligabis (*haud scio an ita explicandum* [Oesterle])

sit, ut -is ossa reponantur, deinde regulae membrum laesum impediunt, quominus flectatur [cf. e. g. 566]; sed loco sim. 997 desunt -i). **b** de morbo ossium, ossilagine, 'exostosi' (ad ossa q. d. metacarpalia refert Fischer in plagulis coll. voce parcellis; ceterum cf. 1c): CHIRON 641 quodcumque iumentum ossilaginem submiserit non bene, ex qua re -um vel genum longum fecerit.

cf. parastatico.

Oesterle.

parastichis, abl. -ide f., παραστιχίς. significatur ordo litterarum, qui est in latere paginae a summo ad imum, i. q. acrostichis: SVET. gramm. 6, 4 Aurelius Opillus cognomen suum per duas l litteras effert in -e (per-, paraschide var. ll.) libelli qui inscribitur Pinax. GELL. 14, 6, 4 quorum ... nominum -is reperiatur apud Homerum (trad. litteris gr.).

? **parastrōma**, abl. plur. -atibus, παράστρωμα (si vere agnoscenda est vox, quae apud Graecos non legi videtur). i. q. stragulum, tapete sim.: GREG. TVR. Franc. 6, 20 domus ... cum argento, [-bus], utensilibus (vox omnibus codd. tradita fortasse ab ipso auctore perperam pro peristromatibus adhibita est; cf. André, Emprunts et suffixes nominaux, 1971, 15 adn. 2).

parasynanchē, acc. -ēn, παρασύνγχη. scribitur litteris gr. CELS. i. q. genus anginae: CELS. 4, 7, 2 levius est genus, ubi tumor tantummodo ruborque est ... id -ην appellant Graeci (item distinguuntur alia genera, sc. fere cyn-, paraeyn-, syn-, hyanche: CAEL. AVR. acut. 3, 1, 3 si tumor in altera fuerit parte, -en nuncupant. ALEX. TRALL. 1, 136 flegmon extrinsecus ... facit -en [gr. II 125 P. π.]).

parasynaxis, acc. plur. -īs (i. -εις) f., παρασύναξις. scribitur in codd. et -sun-, -sin-. acc. plur. -es, quem exhibent e. g. Krüger (COD. Iust.) et Migne 56, 553, non trad. nisi falsa var. lect. CONC. S II 2, 2 p. 26, 10, 12. i. q. congregatio adversa, non legitima sim.: COD. Iust. 1, 5, 8, 3 = CONC. S II 2, 2 p. 26, 3 (a. 455) Apollinaristae vel Eutylianistae ... -is et conventicula tam diurna quam nocturna non contrahant (1, 5, 8, 5 [= p. 26, 10] si -is et c. interdicta collegerint. cf. ibid. [= p. 26, 12] illicitas -is conventusque celebrare).

parasyntetos adi., παρασύνθετος (latine non legitur nisi neutr. plur. -a). t. t. gramm., i. q. decompositus (v. PRISC. infra):

DIOM. gramm. I 301, 29 nomina componuntur etiam de conpluribus, quae -a Graeci appellant, ut 'inexpugnabilis'. MACR. exc. gramm. V 604, 27 verba ... ex compositis nominibus -a vocantur. 604, 29 verba -a. editur litteris gr.: MACR. exc. gramm. V 600, 34. 601, 1. 5. PRISC. gramm. II 177, 12 figura decomposita, quam Graeci -ov vocant (568, 18).

Beikircher.

[**parātārius** vix recte con. Humelbergius APIC. 8, 6, 1 pro voce dubia faratarius. v. vol. VI 1, 279, 18sq.; ceterum falso traditur pro parietarius, q. v.]

paratation n. pro subst., παρατατικόν, t. t. gramm. gr., sc. i. q. imperfectum, non exstat nisi formis gr. MACR. exc. gramm. V 613, 31. 614, 25. 32 (litt. lat.).

parātē v. 1. paro (paratus).

paratērūsa, -ae f., παρατηρούσα. scribitur in codd. litteris latinis variisque erroribus. fere i. q. speculatrix: TVRPIL. com. tit. -a (affertur abl. nudo -a NON. p. 132, 14 et al. apud eundem; in -a PRISC. gramm. II 478, 15).

parathēcē f., παραθήκη. si acc. lat. -am restituere nolis, legas potius -en, cum formam -em ab edd. praelatam ne cetera quidem composita, velut bibliotheca sim., exhibere videantur. i. q. depositum (sc. in comparatione vel imag. de homine eiusve anima; cf. Gloss. depositum: π.): VITA Anton. 20 p. 36, 8 custodiamus nos a cogitationibus inmundis, et [non] quasi [-em datam] (Garitte; parate cedat a trad.; -am Bartelink) nobis custodiamus domini (domino Garitte) animam, ut ipse agnoscat facturam suam (gr. π. vel παρακαταθήκη. cf. Euagr. vita Anton. 20 p. 873/4 depositum). Ps. PHILO antiq. 3, 10 cum ... completi fuerint anni saeculi, ... vivificabo mortuos ... et reddet infernum debitum suum, et perditio restituet -em suam (Harrington sec. codd. duos; -en unus, partem cett.).

parathesis f., παράθεσις. t. t. rhet.: ISID. orig. 2, 21, 46 (in capite de figuris verborum et sententiarum) -is est, cum quasi deponimus aliquid imperfectum apud memoriam iudicum, repetituros nos dicentes, cum oportunum fuerit (paratitisis fere trad., var. l. parenthesis affert Otto; paratitisis GLOSS. I Ansil. PA 419; paraetesis Eckstein sec. 2, 21, 38 apaetesis [v. vol. II 205, 41]).

[**paratida** corrupte tradi videtur GLOSS. III 580, 6 adragines i. portulaga sive -a vel crassa gallina (deest -a in glossa ceterum simili III 608, 29).]

1. parātio, -ōnis f. a 1. parare. genus fem. testatur NON. p. 219, 28 (affert AFRAN., v. infra). [falso tradi videtur pro separationes DIDASC. apost. 49, 15 (v. Tidner, Komm. 1938 ad l.); vix recte -em restituit Huemer VIRG. gramm. epist. 4 p. 24, 25 (lectiones traditas rationem vel narrationem praetulerunt alii).]

fere i. q. actio parandi, sc. acquirendi vel faciendi sim.: AFRAN. com. 268 (loco parum dilucido) silentio opus est; nulla [-est] -o [-] mi est ed. princ. Nonii, praeterea enim est proposuit Ribbeck). SALL. Iug. 31, 8 regni -o (cf. 31, 7 Ti. Gracchum regnum parare aiebant). VLP. dig. 30, 39, 7 constat etiam res alienas legari posse,

utique si parari possint, etiamsi difficilis earum -o sit (cod. F, comparatio vel praeparatio rece.). GLOSS. II 396, 19 παρασκευή: -o. preparatio, hic apparatus, apparitio (i. -rat-), instructio, instrumentum. 398, 20 παρατοιμασία: -t(ia) (suppl. Goetz in indice, -t(ura) dubitanter Heraeus in exemplari suo). fortasse addendus est titulus mutilus: CIL VIII 12066, 2 -em frumenti ((com)p- supplevit Mommsen).

? **2. parātio**, -ōnis f. a 2. parare (nisi de errore scribae cogites, v. Svennung, Wortstud. Oribas. 1932, 104 et cf. falsam var. l. -e pro comparatione COD. Iust. 1, 17, 1, 7). fere i. q. comparatio, collatio: ORIBAS. syn. 4, 13, 2 La p. 12 aves minus nutriunt ... ad -em generis animalium terrestrium (gr. παραβαλλόμενον, Aa comparationem).

paratitla n. plur., παράτιτλα. significantur additamenta in legum collectionibus ad titulos adiecta (sc. quae alias constitutiones sim. ad rem pertinentes breviter comprehendunt; v. e. g. Krüger, Gesch. der Quellen des Röm. Rechts, 1888, 359 et Berger, Encyclop. Dict. of Roman Law s. v.): COD. Iust. 1, 17, 1, 12 sufficiat per indices tantummodo et titulorum subtilitatem, [quae -a nuncupantur], quaedam admonitoria eius codicis digestorum facere [-] om. rec. prior, sc. Dig. de conc. dig. 1, 12, addidit F², -a litteris graecis exhibens; paratiticia codd. rel.). 1, 17, 2, 21 (= Dig. de confirm. dig. 21) si qui ... per titulorum subtilitatem adnotare has leges maluerint et ea, quae -a nuncupantur, componere (litteris latinis F. graecis vario modo corruptis codd. rel.; gr. cod. F: τῶν ὀνομαζομένων παρατίτλων).

parātor, -ōris m. a 1. parare. i. qui parat: AVG. c. Cresc. 1, 8, 10 p. 332, 20 si contentiosus habetur a vobis vel animosus -rque rixarum, qui pro vera fide certat (item fere 1, 11, 14 p. 336, 27 concitatore[m] [-emque] r. [om. pars codd.]).

[**parātōrius** v. pariatorius.]

paratragoedo, -āre, παρατραγοδεῖν (cf. Leumann, Kl. Schr., 1959, 169). fere i. q. tragicum loquendi morem ludificando imitari sim.: PLAVT. Pseud. 707 (702sq. magnifice hominem compellabo ... io ih, te te, turanne, eqs.) ut -at carnufex (-diat ed. princ.).

paratrētus, -a, -um, παράτητος. fere i. q. in latere perforatus sim.: SORAN. p. 75, 19 in generando vir impediri solet, quotiens hypospadias est vel -us, hoc est in latere balani cavernam habens, per quam semen emittat.

paratrimma, plur. -ata n., παράτριμμα (quod gr. infra respondet). scribitur -ima- ORIBAS. eup. 2, 1 D 3 Aa p. 464 et in codd. rec., ceterum -igma- ibid. 2, 1 B 47 La p. 442 et al., patrim- ibid. 2, 1 P 16 La p. 497. legitur plur. -ta praeter l. 46.

fere i. q. locus cutis attritus, attritio sim. (cf. Gloss. attritio: παράτριμμα): **1 generatim**: ORIBAS. eup. 2, 1 B 47 La p. 442 si super -ta et ulceribus ... superspargas balaustium (Aa iscorticatura [i. excorti-]). 2, 1 L 13 Aa p. 486 (sim. La) ad -ta et paronicia. 2, 1 P 7 Aa p. 497 pini cortex ut in [-a si] cataplasma sit inposita sanit magnifice (acc. sing., an legendum [-asi] sec. var. l. gr. 2, 1 P 19 παρατριμμασι? La: -ta ... sanat). **2 speciatim -a fit**: inter coxas, i. q. intertrigo: ORIBAS. eup. 2, 1 D 3 Aa p. 464 ab igne usta ulcera et ea, que vocantur -ta, id est inter coxas, que se de itinere excorticaturas faciunt (sim. La). in pedibus: ORIBAS. syn. 7, 5 tit. La p. 135 ad ... -ta, id est subtritura (antea: subcontritus et scorticata, Aa subtritas). 7, 5, 4 La p. 136 quod Greci -ta dicunt (gr. τὰ ἐξ ὑποδημάτων π., Aa quae ex calciamento fiunt subtriturae).

parātūra, -ae f. a 1. parare. scribitur litteris gr. p. 321, 9. 79. 80. plur. non exstat nisi TERT. apol. 22, 10 -as (item PHILO et ARNOB. sub Iapf, REGVLA mag. 81, 7). virg. vel. 12, 5 -ac. de notione v. GLOSS. p. 321, 28 (fortasse etiam supra l. 4) nec non LYD. sub 2bβ. vocem frequentat TERT. (31ies), ceterum exhibent ITALA, VITA Cypr. paucique posteriores; deest in versibus; abiit in sermonem gr., v. infra p. 321, 9. 28 (cf. παρατούριον Hesych. II 706, ἀντιπαράτωρα Suda A 2701 II 470). [confunditur in codd. cum apparatus TERT. adv. Val. 26 p. 202, 16 VITA Cypr. 2, 5 VVLG. II par. 5, 5 (dub. trad. GLOSS. IV 562, 59); olim vix recte con. pro praeparatura TERT. anim. 43, 9.]

1 significatur potius actio parandi vel status paratus (sc. maxime cum respectu faciendi, efficiendi, sed praeparandi e. g. l. 75. p. 321, 6, acquirendi, colligendi l. 83): a notione communi (respicitur fere actio; ad statum fortasse referas p. 321, 3): α in bonam vel neutram partem; parant: ① deus sive natura: TERT. apol. 22, 10 daemones habent de incolatu aëris ... caelestes sapere -as, ut et pluvias, quas iam sentiunt, repromittant. anim. 37, 1 omnem ... hominis in utero serendi struendi fingendi -am aliqua ... potestas divinae voluntatis ministra modulatur. adv. Marc. 3, 2 p. 378, 23 opus salutis, sc. adventus Christi, -am desiderabat, ut credi posset, substructam (-structum, sc. opus, Kroymann) fundamentis dispositionis et praedicationis. ITALA psalm. 64, 10 (cod. 136 Cas.) sic -a eius dei terram fecundantis (gr. ἐτοιμασία, Veron. al. et Vulg. praeparatio). 110, 6 (ibid.) deus -am operum suorum adnuntians populo suo, dare illis hereditatem gentium (male respondent gr. ἰσχύον, Vulg. virtutem). ② homines: TERT. anim. 25, 6 taceo cubicularis aestus et omnem illic caloris -am enitentibus necessariam. adv. Marc. 4, 12 p. 454, 14 pridiana pabuli -a (Iudaeorum manna colligentium, exod. 16, 5). 4, 31 p. 526, 25 (ad Luc. 14, 16 homo quidam fecit [Breimeier])

cenam) cenae -a vitae aeternae saturitatem figurat (cf. Ps. Avg. serm. Migne suppl. 2, 1021 spiritalis alloqui tanquam nitidi convivii -am). virg. vel. 12, 5 manifestae -ae (manifesta -a *Rigaltius*) totam circumferunt mulieritatem, sed virginari volunt sola capitis nuditate (*syn. habitu, suggestu*). VITA Cypr. 2, 5 iam veteres . . . tenebras sola lucis, sc. fidei, -a vincebat (paritura vel aparatura var. ll.). PHILO quaest. in gen. 4, 239 ad -am custodiae, ne quid subito abominandum proveniat. ? hucine contextu parum dilucido forma gen.

gr. *περατούρας* (ad ε pro α v. *Mayser, Gramm. der griech. Pap.*, 1906, 55 sq.): PAP. Amherst II 142, 16 (saec. IV) praefectum Augustamnicae *κελεύσα(ι τ)ῷ πραιποσίτῳ τ(ᾶ)ν κάστρον Ἰππων[ων] τῆς ἐγγίστη(ς) -ας ἐπαναγκάσαι τοὺς ἐγγεγραμμένους κτλ.* (de loco parandi cogitat van Herwerden, *Lex. Gr. suppl. et dial. II s. v. περ-, alii aliter*).

β in malam partem, sc. de insidiis sim.: PHILO quaest. in gen. 4, 238 (ad 27, 41 ut occidam Iacob) talis est pravitas malignantium . . . insidiosa, -as (parat. has var. l.) sibi impossibiles reservando in posterum. ARNOB. in psalm. 56 p. 404^A (ad 56, 7 laqueum paraverunt pedibus meis) si . . . contra -as daemonum paratum cor habeas.

h notione deflecta respicitur, quali statu sit, quod paratum est, sc. fere i. q. condicio, qualitas sim.: TERT. apol. 27, 4 ille . . . spiritus daemónicae et angelicae -ae, sc. diabolus. anim. 53, 6 anima post mortem exultat aut trepidat, prout -am devorsorii sui sentit.

2 significatur potius ipsa res parata (sive res qua quid paratur; de animantibus OPTAT. sub a): a generatim: α cum gen. indicante id ipsum, quod paratum est (adi. pro gen. OPTAT.; hic illic fortasse vergit in notionem q. e. copia, maxime ubi accedunt adi. quantitatis, cf. GLOSS. II 397, 2 -a <cop>ia [suppl. *Heraeus*]): TERT. adv. Marc. 3, 10 p. 393, 2 deum non eguisse . . . carnis -ae (-a var. l.; an ad 1?). 4, 43 p. 565, 23 mulieres convenerunt ad sepulcrum cum odorum -a. pall. 3, 7 tantam . . . -am materiarum vestibibus aptarum ingenia . . . vestificinae prosecuta sunt. adv. Val. 16 p. 196, 8 Paracletus vitia . . . in materiae corporalem (sunt, qui coniciant incorp-) -am commutans ex incorporali passione. 26 p. 202, 16 in hoc et -am mundi prospectam esse (appar. var. l.; cf. *Iren. I, 6, 1=1, 1, 11H.* mundum fabricatum esse). ITALIA II Macc. 12, 27 (rec. B) machinarum et sagittarum -am abundantem (gr. *παράθεσις*, rec. cet. apparatus, apparaturam, instrumentum). VITA Cypr. 11, 7 deliciarum omnium -am (antea: loci gratiam). OPTAT. serm. 7 Migne suppl. 1, 291 (ad psalm. 90, 11 ut te custodiant angeli) protectionem angelicae -ae. β cum gen. indicante, quo pertineat, quod paratum est:

TERT. anim. 19, 3 unde mox illis surculis . . . folia formantur . . . , si non in ipsis omnis -a generis quiescit et partibus promotam grandescit? (patient. 13 p. 21, 9 patientia . . . adversus o. subvertendae fidei . . . -a(m). scorp. 10 p. 169, 2 o. eius persecutionis . . . -am illuc transferre. VVLG. II par. 5, 5 intulerunt . . . o. -am [appar. var. l.] tabernaculi. cf. TERT. spect. 4 p. 6, 8 ex idololatria universam spectaculorum -am constare). pudic. 22 p. 272, 27 aqua et sanguis, utriusque lavacri -a (sc. baptismatis et martyrii). ITALIA psalm. 88, 15 (cod. 136 Cas.) iustitia et iudicium -a throni tui (gr. *ἑτοιμασία*, *Veron. al. et Vulg.* praeparatio, *Hier. psalt. sec. Hebr.* firmamentum). PHILO quaest. in gen. 4, 197 (ad 27, 3 pharetram et arcum) gaudere . . . -a belli.

γ vario usu: TERT. anim. 18, 3 a Platone adversus sensus corporales aliam portendi -am ut multo idoneiorem, vires scilicet animae. 19, 6 in utero hominis anima . . . cum omni sua -a pullulavit, tam intellectu quam et sensu. adv. Marc. 1, 11 p. 305, 22 ut sublimior deus . . . nullam sibi prospexerit agnoscendo -am. 2, 1 p. 333, 12 Marcion aliud subruere necesse habuit, ut, quod vellet, extrueret; sic aedificat, qui propria -a caret. GREG. M. epist. 12, 13 p. 360, 30 de benedictione (i. reliquiis) . . . sancti Petri transmisimus fraternitati vestrae -am unam (dictum videtur de reliquiis partibus ratione quadam paratis, compositis sim.; v. e. g. 8, 33 p. 36, 19 in qua clave benedictio de catenis illius Petri est inserta; ceterum cf. p. 323, 36).

h speciatiim: α de testimoniis, documentis sim. (sc. sec. usum similem vocis instrumentum, v. vol. VII 1, 2014, 19 sqq.; ad ipsos utriusque testamenti libros pertinere videtur maxime l. 67. 68. 75): TERT. apol. 47, 9 nostram hanc noviciolam -am (antea: vetus instrumentum). anim. 2, 3 germanae et . . . propheticae -ae (opp. apocrypha). carn. 8 l. 9 haereticos de sua -a repercutere (cf. adv. Marc. 4, 1 p. 422, 23 omnem sententiam et omnem -am Marcionis ad . . . euangelium eius provocamus). coron. 1 l. 19 martyr calcatus de euangelii -a (alludit ad *Eph. 6, 15* calcatei pedes in praeparatione euangelii). ieiun. 11 p. 289, 4 utriusque testamenti -am. adv. Marc. 4, 3 p. 427, 15 authenticam -am (cf. p. 428, 12 germanum illud apostolorum instrumentum). monog. 7, 1 de omni nostra -a (antea: vetera . . . instrumenta legalium scripturarum). β de vestibibus, pannis, textilibus sim.: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVII^a 21 vela olosirica cocoprasina duo; item alia -a olosirica blattea (sim. 29). LYD. mag. 1, 7 p. 13, 17 W. τοῦ ἡγήδος . . . -α, οἶονεὶ στολή ἐπίσημος (2, 14 p. 70, 4 τοιαύτη . . . τῆς ἀρχῆς ἢ παρ' αὐτοῖς λεγομένη -α, ἀντὶ τοῦ σ.). REGVLA mag. 81, 1 habere debent fratres in hieme -am grossam cottidianam stamineam et tunicam aliam nocturnam (cf. *Bened. reg. 55, 5* cucullam in hieme vellosam). 81, 4 in aestate . . . habeant -am lino-stimam non satis grossam (81, 7 -as subtiliores l. cf. 81, 5 pallios l.).

1. parātus, -a, -um v. 1. paro.

2. *parātus, -ūs m. a 1. parare. genus masc. testatur NON. p. 219, 28. de formis: longe praevalet abl. sing. -u (v. l. 11), deinde sequitur acc. plur. -us; omnino desunt gen. sing. et plur. nec non dat. sing. (vix pro dat. habeas formam -u IVVENC. 4, 520 p. 323, 54, ALC. AVIT. carm. 4, 298 infra l. 25). legitur raro in oratione soluta, sc. apud CIC. (1, sed apparatus 38), SALL. (1/-), ?LIV. (1, v. IIB/app. 95), SEN. phil. (3/27) et inde a GELL., sed saepe apud TAC. (16/10, sc. opusc. 1/4, hist. 7/5, ann. 8/1); frequentius occurrit in versibus idque fere ultimo hexametri loco (sc. 49 e 52 hex. exemplis, maxime forma -u) inde ab OV. (7), CARM. de bell. Aeg. (2), VAL. FL. (2), in serm. gr. fort. p. 431, 67. [confunditur maxime cum apparatus, e. g. LIV. 10, 41, 3 SEN. epist. 14, 6 (contra editores ad apparatus traxerim INSCR. Paest. ed. Mello-Voza 91, 18 cultu at paratuque), et cum p. p. paratus, e. g. STAT. Ach. 1, 18 (falsa var. l. LVCAN. 4, 374. VAL. CEM. hom. 15, 1 p. 738^C [v. ed. Riberi]. cf. QVINT. inst. 10, 1, 15, ubi -us falso trad. pro paratur).]

I significatur potius actio parandi vel status paratus: A cum respectu conferendi, praebendi sim.: SALL. hist. frg. 1, 88 Sertorius magno usui bello Marsico -u militum et armorum fuit (TAC. hist. 2, 84, 1 navium, m., a. -u strepere provinciae). CARM. de bell. Aeg. 41 instrumenta necis v(a)rio congesta -u (sc. quo varia instrumenta parantur). PANEG. 3, 10, 2 in tanto rerum -u, quo provincia reficitur. ALC. AVIT. carm. 4, 298 (in arca fabricanda) mons ut quisque fuit, famulo placere -u: Pelion . . . cum mittat . . . quercus eqs. (-u pro abl. habeas, dat. intellexerunt Peiper in indice aliique).

B cum respectu praeparandi: 1 quolibet agendi modo:

a praeparatur bellum sim.: CARM. de bell. Aeg. 65 hos inter coetus (t)alique ad bella -us. STAT. Theb. 2, 104 Polynicis ingentia . . . acta . . . rerumque graves . . . -us (cf. 3, 719 magnos cunctamur . . . -us. Ach. 1, 940 tantos . . . revocare -us). TAC. ann. 15, 9, 2 ut Parthi omisso -u invadendae Syriae spem omnem in Armeniam verterent.

b praeparantur varia: STAT. Ach. 1, 18 (ad Domitianum carmine canendum) te longo necdum fidente -u (parato var. l.) molimur magnusque tibi praeludit Achilles (nisi ad CI). TAC. hist. 1, 23, 1 Otho studia militum . . . -u facinoris, sc. occisionis Galbae, adfectaverat. CLAUD. DON. Aen. 4, 290 p. 392, 27 Aeneas sociis -us urgentissimae navigationis iniunxit. ALC. AVIT. carm. 6, 641 (verba Marthae, sec. Luc. 10, 40 me solam ministrare) sola -u vexor (nisi ad CI).

2 cogitando, sc. de consiliis sim.: STAT. Theb. 5, 37 vos arma vocant magnique in corde -us (AVSON. 422, 6 p. 379 P. Iovem inmodicos volventem c. -us, . . . ut eqs. [Hom. B 3 ὁ γὲ μερμηρίζει κατὰ φρένα]. cf. STAT. Ach. 1, 97 Thetis alios animo [iterum var. l.] commenta -us). TAC. hist. 2, 98, 2 Vitellii -us noscebantur, Vespasiani consiliorum pleraque ignota. PAUL. PELL. 350 nostros spe sollicitante -us.

C cum respectu faciendi, efficiendi, moliendi sim.: 1 notione sollemni: TAC. hist. 3, 43, 2 procurator Forum Iuli praesidio tuebatur totamque regionem Vespasiano conciliavit; quae ut [-u firma] et aucta rumore apud Vitellianos . . . increbruerit eqs. ([-u] sc. his molitionibus firmata, tuta sim., vix 'vera' ut vol. VI 1, 819, 10 et e. g. Heubner ad l.). VESPA 18 (loq. pistor) Saturnalium epulas semper rerum commendo -u. IVVENC. 3, 328 (ad Matth. 17, 4) trino . . . hic tentoria . . . faciam diversa -u. 3, 630 discipuli celeri complent praecepta -u. PAUL. NOL. carm. 6, 28 sacerdos credita sollemni curabat templa -u. 16, 164 mulier mentis in excessu divino facta -u. 20, 346 suem vir conspiciat . . . mirando adstare -u: . . . vestigia lambit . . . et eqs. 21, 668 (21, 664 quae aedificanda sedula . . . cura parabat) inpleto stetit hic opus omne -u (cf. CE 891, 1 operis [sc. viae] . . . -us). PAUL. PELL. 280 formido . . . tardabat coeptos . . . -us (an ad B?).

al. 2 notione deflecta respicitur, quali statu sit, quod paratum est, sc. fere i. q. species, qualitas sim.: PAUL. NOL. carm. 19, 617 eadem crux dissimili compacta -u (19, 612 forma crucis gemina specie componitur). 27, 639 haec tibi, Christe . . . , tenui fragilique -u pro nobis facimus (cf. 27, 596 quae facta et picta videmus). ORIENT. comm. 1, 223 pacta tibi dubio non vis nutare -u ('an patratu? Ellis in app. crit.): promissam certo pectore redde fidem (an cogites de instrumento, sc. documento sim., ut ad IIC pertineat?). PAUL. PETRIC. Mart. 4, 341 larga satis regali dona -u.

II significatur potius id ipsum, quod paratum est (sc. ad usum quendam factum est, ut hic illic idque maxime sub CIa intellegi possit res, qua quid parari potest): A pertinet ad victum cultumque hominum (fere luxuriosum, splendidum; aliter l. 75, v. praeterea p. 323, 15. 17. al.): 1 usu generali de vitae -u: a necessario: CIC. fin. 5, 53 sapientes in beatorum insulis nullum necessarium vitae cultum aut -um requirentes. b opulento, luxurioso sim.: OV. epist. 15(16), 193 hanc Helenae faciem largis . . . -bus (parentibus var. l.) uti deliciisque decet luxuriare novis (cf. 191 cultu divite). TAC. hist. 2, 59, 2 Vitellius nullo principali -u, sed vetere egestate conspicuus (cf. ann. 11, 12, 3 servi, liberti, -us principis. 11, 30, 2 domum, servitia et ceteros fortunae -us). 2, 81, 3 aemulantium inter se regum -us (cf. ann. 6, 37, 3 gazam et -us regios). ann. 3, 55, 2 opibus, domo, -u speciosus. GELL. 1, 14, 1 (ex Hyg. hist. frg. 3 Peter) multa ad splendorem domus atque victus defieri neque pro ampli-

[Breimeier]

tudine dignitateque lautum -um esse *Fabricio* (-umque var. l.). 19, 1, 7 quispiam dives ex Asia, magno . . . cultu -uque rerum et familiae.

2 *speciatim pertinet ad*: a *convivia* (tam de omni eorum apparatu quam de escis, quas certe solas respiciunt e. g. PAVL. NOL., SEDVL.; comprehenditur eucharistia PRVD.): Ov. met. 4, 763 pulchro . . . instructa -u . . . convivia regis. 8, 683 *Philemon et Baucis* veniam dapibus nullisque -bus orant. VAL. FL. 2, 651 stant gemmis auroque tori mensaeque -u regifico (CLAVD. 5, 340 atria r. iussit splendere -u exceptura dapes). IVV. 14, 13 lauto cenare -u (CYPR. GALL. gen. 1237 canistra regificis dapibus l. que inpleta -u). TAC. ann. 3, 52, 1 ventris et ganeae -us. PRVD. cath. 4, 34 nos tu, *deus*, gemino fovens -u artus atque animas utroque pastu confirmas. CLAVD. 15, 180 splendet Tartareo furialis mensa -u, caede madens, atrox gladio, suspecta veneno. PAVL. NOL. carm. 16, 168 -us (paratos var. l.) intulerat *mulier* (16, 162sq. panes, . . . escas). SEDVL. carm. pasch. 5, 408 modico . . . -u postquam victa fames (op. pasch. 5, 36 p. 301, 5 modicis . . . dapibus). al. b *vestiendum*: Ov. met. 6, 451 venit magno dives *Philomela* -u, divitior forma, quales *Naiades* incedunt . . . (454) si modo des illis cultus similesque -us. fast. 3, 627 *Anna* Tyrios induta -us. c *sollemnitates varias* (in explicatione allegorica CHROMAT.): Ov. Pont. 3, 4, 5 *carmen meum* est opus exiguum vestrisque -bus impar (sc. *pompa triumphi*, v. *André ad l.*). TAC. hist. 2, 95, 1 editis . . . gladiatoribus . . . ingenti -u et ante illum diem insolito. ann. 13, 17, 1 proviso ante funebri -u, qui modicus fuit. CHROMAT. serm. 10, 4L. perire non poterat tantus -us nuptiarum (ad *Matth. 22*, 8 nuptiae . . . paratae sunt).

B *pertinet ad rem sacram*: LIV. 10, 41, 3 omnis ille occulti -us sacri (codd. opt., app. det. aliquot et cum parte edd. vol. II 257, 48 sec. 10, 38, 8 et communem *Livii* usum, v. p. 322, 7. cf. et TAC. ann. 12, 47, 1 provisum illic [sacrificii -um] [l.] sacrificium imperatum trad.). ARNOB. nat. 3, 15 p. 174, 2 M. multo ture . . . et reliquo caerimoniarum -u (cf. AVSON. 152, 8 p. 6 P. nullo -u [postea: nec tus . . . nec liba eqs.]. PRVD. perist. 10, 919 hos -us [10, 916sq. aras . . . et tus eqs.]). hic potissimum addantur reliquiae pretioso ornatu compositae (cf. p. 321, 60): PAVL. NOL. epist. 31, 2 tali -u (antea: compositionem . . . qua tubello aureolo particulam crucis . . . inclusimus).

C *vario respectu* (cf. p. 322, 66): 1 *potius de corporeis*: a *de instrumento* (tam usu generali quam de singulis rebus): a *vario* (maxime *tortioni*, poenae sim. apto): SEN. epist. 14, 6 *pestes natura contingentes* nihil habent, quod intentent, quod praeferant; haec (i. *tortiones* sim.) ut magna bella aspectu -uque vicerunt (app. var. l.; cf. *ibid.* apparatus terribilis, 4 ingens . . . pompa). PRVD. perist. 11, 105 composito satis instruxere -u martyrism ad poenam verbera, vincla, feras. MAR. VICTOR. aleth. 3, 745 maiore bonus iudex damnare -u mavult *Sodomitas*. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 299 funereo . . . -u (cf. *Sulp. Sev. dial. 3*, 4, 1 diversa perdendis parari iubet genera poenarum). 5, 589 hanc . . . Martino cupienti evertere molem (sc. *idolum*) cuncti defuerant ad talia vota -us (*Sulp. Sev. dial. 3*, 9, 1 nulla erat facultas). β *belli*, pugnae sim. (cf. SEN. supra): VAL. FL. 2, 510 *Herculem* immanem . . . -u. TAC. Agr. 25, 3 magno -u . . . oppugnare . . . castella. IVVENC. 4, 520 (*Christus ad Iudam tradentem*) totum complere licebit, huc venisse tuo quaecumque est causa -u (parato var. l.; vix dat., ad 'inf. omisso accusativo' v. *Huemer in indice p. 161*). PRVD. psych. 200 *Mens Humilis* . . . egens alieni auxilii proprio nec sat confisa -u (cf. 198 paupertinis . . . armis). CLAVD. 21, 336 *Martis* graviore -u.

b *de herbis, frugibus* sim., quaecumque regio quaedam parat (subestne imago ornatus sim.?): IVLIAN. in Ioel 2, 4sq. l. 129 ut omnem -um regionis vultumque delerent *locustae* sim.

2 *potius de incorporeis*: a *quae homines sibi parant*: SEN. dial. 3, 20, 7 mala ingenia magnitudinem . . . non habebunt; ceterum sermone, conatu et omni extra -u facient magnitudinis fidem (*intellegam, quaecumque non innata parari possunt, sc. habitus, dignitas, vis sim.; vix de solo ornatu*). GELL. 17, 2, 13 (ad *Quadrig. hist.* 8 magnum viaticum, sc. *eloquentiam, dignitatem* sim., . . . ad rem publicam evertendam habere) 'magnum viaticum' pro magna facultate et -u magno nove positum est (postea: apparatus). b *quaecumque vita parat, sc. eventus* sim.: SEN. dial. 9, 15, 3 qui *miserias ineptiasque vitae deridet*, nihil magnum, nihil severum, ne miserum quidem ex tanto -u putat. Breimeier.

paraverēdus, -ī m. a gr. παρά et veredus, sec. parangaria; ad compos. duarum vocum peregrinarum cf. *epiraedium*. scribitur etiam -verid-, -vared-, -verend-, -vend-. NOT. Tir. 112, 71a (antea: veredus). legitur in litteris publicis inde ab a. 339; transit in gr. παραβέδδος. [francog. vet. et med. palefroi; prov. vet. palafrei; fortasse hisp. palafren. cf. M.-L. 6231. Wartburg VII 640 sq. *Corominas III 618 sq. St.*]

significatur equus, qui ad magistratus sim. in viis non principalibus portandos a provincialibus quasi tributum exigebatur (in viis principalibus veredi cursus publici adhibebantur, cf. *iuxtapos. p. 324, 10* et COD. Iust. 12, 50, 23 pr. CASSIOD. var. 5, 39, 14; cet. saepe iuxta parangaria nec non angaria, unde -us hic illic per brevilloquentiam

vergit in notionem muneris, e. g. l. 18. 24. ad rem v. *Seeck, RE IV 1852sq.*, *Rittweger, De equi vocabulo, Diss. 1890, 42sq.*): 1 coeretur usus, licentia -orum postulandorum vel punitur abusus: COD. Theod. 8, 5, 3 praesidibus et rationalibus . . . usurpandi agminalis seu -i licentia derogetur. 8, 5, 6 ne quis agminalis ac -os aestimet postulandos, sc. temere. 8, 5, 7 ut quisquis alius (sc. praeter agentes in rebus) -um exegerit, non ei cedat inpune (antea: -orum exactio patrimoniam multorum evertit). 8, 5, 15 qui -os . . . ad canalem audeat commovere eqs. 8, 5, 16 pr. in Sardinia, in qua nulli paene discursus veredorum seu -orum necessarii esse noscuntur, ne provincialium status subruatur, memoratum cursum penitus amputamus. 8, 5, 59 si quispiam -um . . . non ostensa evectioe . . . praesumpserit, . . . singulas lib(ras) auri per singulos -os det. 8, 5, 63. 8, 5, 64 pr. NOVELL. Maior. 7, 13 unam sibi angariam et duos -os alteramque angariam officio suo et -os duos liceat postulare iudici provinciali. COD. Iust. 12, 50, 23 pr. CASSIOD. var. 5, 39, 14. 2 datur immunitas certis personis vel corporibus: COD. Theod. 6, 23, 3, 1 ne angarias vel parangarias sive -os ulla eis decurionibus et silentiariis . . . inponat auctoritas (de eisdem 6, 23, 4 pr.). 11, 16, 15 inter sordida munera, quibus eximuntur consistoriani comites, notarii eqs. (11, 16, 18 excipiuntur ecclesiae, rhetores, grammatici). Iust. 12, 5, 2 pr. ne cubicularii -os . . . dare cogantur. 3 cetera exempla: NOVELL. Theod. 5, 3, 1 possessiones habere donatas concedantur, si contactos et bastagas et -os . . . sine mora dependant. CASSIOD. var. 11, 14, 1 -orum assiduitate . . . esse fatigatos *Comenses* (sim. 12, 15, 6, ubi seq.: -orum . . . praebitionem . . . in assem publicum constituimus imputari). 12, 18, 2 -orum adscriptus numerus procuretur. PAP. Tjäder 47-48 B 13 br(evis) de paraverid(i)s. Oesterle.

? parauma n. trad. in serie subst. gr. in a exeuntium PROB. app. gramm. IV 195, 18 reuma, [-a], centema eqs. ([-] paramma, pneuma, paradigma temptaverunt viri docti; compos. vocis auma [v. vol. II 1465, 60] fortasse cum gr. αὔω coniungendum dubitanter defendit *Heraeus, Arch. Lat. Lex. 11, 1900, 68*).

parauxēsis, acc. -in f., παραύξησης. litt. gr. trad. QUINT., MAR. VICTORIN. gramm. VI 49, 14. i. q. amplificatio, incrementum:

1 in arte rhetorica: QUINT. inst. 9, 2, 106 (inter figuras sententiarum) Rutilius sive Gorgias adicit . . . αντίρρονον, -w eqs. 2 in arte metrica (syn. incrementum): MAR. VICTORIN. gramm. VI 43, 11 sq. fiunt enim ex syllabis pedes ordine incrementorum, quem Graeci syllabicen -in vocant; item temporum, quem Graeci chronicen -in nominant (49, 14 porriguntur tempora . . . χρονική -ει).

paraxis v. paropsis.

parazēlus, -ī m., παραζήλος (gr. non legi videtur nisi forma τὸ παραζήλον, quam e scriptore saec. IX affert *Lampe, Patristic Gr. Lex. s. v.*). i. q. prava aemulatio: AMBR. in psalm. 36, 5, 2 (ad 36, 1 μὴ παραζήλου ἐν πονηρομένοις, μηδὲ ζήλου κτλ.) aliud . . . esse zelum, aliud -um: haec est enim prava aemulatio eqs. (36, 10, 1 distinguuntur subaemulatio . . . , aemulatio).

paraziēnum v. parazonium.

? parazōna, παραζώνη fortasse recte restituit *Forcellini s. v. pro vareza* NOT. Tir. 77, 56 (inde GLOSS. I p. 246 sine explicatione); sequitur enim 77, 57 varezonium (Gloss. *ibid.* v.: παραζώνιον); faretra et faretrazonium intellexit *Schmitz vix recte; v. etiam Heraeus, Arch. Lat. Lex. 12, 1902, 79*.

parazōnium, -ī n., παραζώνιον. scribitur in GLOSS. variis modis depravatam: paraziēnum, paradionium sim. NOT. Tir. 77, 57 varezonium. de notione: GLOSS. cingulum. prope balteum. genus teli Macedonici. GLOSS. I p. 246 varezonium (e NOT. Tir. supra): παραζώνιον. i. q. genus baltei vel gladii (ad rem cf. *Lambertz, RE XVIII 4, 1416*): INSCR. Année Epigr. 1948 n. 58 (aet. *Tiberii?*) anulum aureum (cum) gemma . . . (in qua) imago Ti. Caesaris (est e)t -um. MART. 14, 32 tit. -um: militiae decus hoc gratique erit omen honoris, arma tribunicium cingere digna latus. ITALA II reg. 21, 16 (cod. 91) praecinctus erat -um (Vulg. ense novo, gr. LXX κορόνην, sed παραζώνην *Theodot.*). IV reg. 3, 21 (cod. 91) denuntiaverunt omni praecincto gladium et -um ferenti ad pugnam (Vulg. balteo, gr. ζώνην, var. l. παραζώνην). Gatti.

*parca (Parca), -ae f. [fortasse a parcere, sc. de dea puerperii, quae hoc nomine propitiatur; cf. l. 72. qui cum VARRONE (v. sub IA2) a parēre derivare student, in formatione vocis singulari haerent. Sch.] de origine: VARRO frg. Gell. 3, 16, 10 a partu (v. sub IA2). SACERD. gramm. VI 461, 23 si dicimus fata -as, quod non parcant (sc. per euphemian vel antiphrasin ut: 462, 12 DON. gramm. IV 402, 5 SERV. Aen. 1, 22 HIER. epist. 40, 2, 3. et saepe; cf. LYD. mens. 3, 10, p. 48, 17 W. Πάρκας . . . τὰς μηδενὸς φειδομένης Μοίρας). scribitur: parcarum CE 1128, 1 (*Romae*). litteris gr. LYD. supra. abbreviatur: par CIL VII 418 INSCR. Gall. Narb. Espér. 65. 66. parc CIL VII 927. cf. l. 80. de formis: dat. sing. -a in titulo antiquissimo sub IA allato. dat. pl. -abus CIL V 8242 XI 621 XII 5890. INSCR. Gall. Narb. Espér. 83 Parca(bus). Année Epigr. 1969 n. 339 (Gall. Narb.). de notione: SACERD. gramm. VI 461, 23 fata (MART. CAP. 4, 360 GLOSS.). GLOSS. -a: πεπωμένη. -ae: Μοίραι. Μοίραι, Κῆρες. fa[c]ta vel fortunae melioris. uuyrdae (anglosax. ut: -as: burgrunae). legitur in titulo antiquissimo saec. III a. Chr. (v. sub IA), postea [Zoppi]

in versu inde a CATVILLO eiusdemque aetatis CE (v. p. 326, 1. 38) et VERG. ceterisque poetis aevi Augusti idque maxima frequentia apud STAT. et CE, in prosa oratione apud VARRONEM, CAESELL. posterioresque gramm., ceterum apud SEN. apocol., PETRON., HYG. al. et in titulis (v. IB). [falso trad. -ae pro partae AVSON. 336, 7 p. 200 P.]

nomen dearum (ad usum metonymicum v. IIB): I in re sacra et in describenda religione Romana: A pertinet ad cultum veterem dearum ad partum pertinentium (ad rem v. Tels - de Jong, Sur quelques divinités rom. de la naissance et de la prophétie, 1960, 67 sqq.): I nomen generale dearum (hucine VARRO p. 326, 1?): INSCR. lib. rei p. Degrassi 10 (cippus agri Lavinatis saec. III a Chr.) -a Maurtia, dono (I dat., v. Leumann, Gram. 1977, 419 sq.; Maurtia videtur esse i. q. Mavortia, Martia, v. e. g. Leumann l. c. 121. Schilling, Gnomon 32, 1960, 652, sed pro Mortia accipit e. g. Latte, Röm. Religionsgesch. 53, 1 coll. CAESELL. infra; ad vim potius generalem vocis -ae cf. titulum geminum ibid. Neuna fata, sed v. VARRO sub 2). CAESELL. Gell. 3, 16, 11 tria . . . nomina -arum sunt: Nona, Decuma, Morta (affert Liv. Andr. Carm. frg. 11 quem diem profata Morta est. pergit Gell. Mortam quasi nomen accepit Caesellius, cum accipere quasi Moeram deberet). 2 nomen proprium unius ex tribus fatis (ortumne errore ex usu supra illustrato, an INSCR. huc trahas ex I?): VARRO frg. Gell. 3, 16, 10 -a immutata una littera a partu nominata, item Nona et Decima a partus tempestivi tempore (eandemne vocat Partulam Tert. anim. 37, 1?).

B aetate imp. per plur. respiciuntur sive Μοῖραι (ut sub II), sive Matronae illae Gallorum aliorumque (ad quas certe referri possunt l. 38 sq.; v. Heichelheim, RE XIV 2230, 53 sqq.): 1 nude ponuntur: HOR. Carm. saec. 25 vos . . ., veraces cecinisse -ae, quod . . . rerum terminus servet, bona iam peractis iungite fata (Act. lud. saec. Aug. [CIL VI 32323] 92 Moerae). CIL V 8235 Libero . . . et Pa(reis) (si recte suppletur). 8242 aram -abus et Bonae Deae phialam . . . dono dedit. VII 928 -is . . . v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) (eadem vel simili formula: XI 621 [v. editorem ad l.]. XII 348. 645. al. ibid. INSCR. Gall. Narb. Espér. 65. al. ibid. INSCR. Année Epigr. 1969 n. 339 [Gall. Narb.]. fortasse addendum CIL XII 659 <d>is inferis sive <Par>c(is)). 2 cum appositione vel attributo: CIL V 3280 (item 3281 et 3282) -is Aug(ustis). VII 418 (item 927) matribu(s) Par(cis). XIII 6223 deabus -is <C>aesonius Liberalis (INSCR. Brit. Collingwood-Wright I 247 -is d. et numinibus Aug.). INSCR. Année Epigr. 1946 n. 158 (Gall. Narb.) -is trebus sororibus.

II in poesi et mythologia i. q. Μοῖραι (v. etiam IB). epitheta notabilia: infestae CE 55, 13 (aet. Catulli, ut etiam 59, 3, si recte suppl.), concordēs VERG. ecl. 4, 47 CIRIS 125, iniquae HOR. Carm. 2, 6, 9, non mendax HOR. Carm. 2, 16, 39 (cf. Carm. saec. 25 veraces [v. sub IB]. PERS. 5, 48 tenax veri), immites PROP. 4, 11, 13 STAT. Theb. 7, 774, nubila OV. trist. 5, 3, 14, dura OV. Pont. 4, 15, 36 STAT. Theb. 3, 491. 6, 325, saevae VAL. FL. 5, 531 STAT. silv. 2, 7, 89, celeres STAT. Theb. 8, 328. 8, 439 CE 378, 5, nocentes STAT. Theb. 11, 462 silv. 5, 2, 85. coniungitur cum Fortuna VERG. Aen. 12, 147, fatum SIL. 9, 649 (STAT. Theb. 1, 706 silv. 5, 2, 85 Ach. 1, 255. ceterum voces variant in contextu OV. Pont. 3, 7, 20 SIL. 5, 75, dissimili ratione adhibentur e. g. LVCAN. 6, 812 et saepius; cf. p. 324, 81).

A usu communi: 1 plur.: a loci generales, quibus illustrantur -arum ortus, nomina sim. nec non ratio quae intercedit inter -as et alios deos (ad fatum cf. l. 50): CIC. nat. deor. 3, 44 -ae, Hesperides, Somnia; quos omnes Erebo et Nocte natos ferunt genealogi (sim. narrat HYG. fab. geneal. 1. cf. Hesiod. theog. 217 Μοῖραὶ καὶ Κῆρα). VERG. Aen. 12, 147 qua visa est Fortuna pati -acque sinebant. HOR. Carm. 2, 17, 16 sic potenti Iustitiae placitumque -is. OV. fast. 3, 802 -arum monitu . . . trium (SEN. apocol. 3, 1. al.; cf. p. 326, 24 et OV. fast. 6, 795 tot restant de mense dies, quot nomina -is. SERV. auct. ecl. 8, 75 ternario numero continentur). STAT. Theb. 8, 119 cum -ae tua (i. Ditis) iussa trahant (Schol.: fata ad tuum arbitrium fila disponere. similiter potentior est Proserpina: CLAUD. rapt. Pros. 2, 305 [verba Ditis ad P.] accipe . . . famulas . . . -as; sit fatum quodcumque voles. CE 492, 6 Proserpinam solventem fila dearum, quae globo -arum revoluta cuncta gubernant). STAT. Ach. 1, 255 (Thetidis verba ad filium) nil humiles -as terrenaque fata vererent. HYG. fab. geneal. 1 -ae tres, id est Clotho, Lachesis, Atropos (fab. 171, 1. 277, 1 -ae C. L. A. invenerunt litteras quasdam. SERV. auct. Aen. 1, 22. al.). SERV. auct. Aen. 3, 233 alii eas harpyias . . . -as esse tradunt, unde et divinatō [ei] data est ([I] respicitur Celaeno). ADNOT. Lucan. 6, 703 'sorores' -as dicit. CLAUD. rapt. Pros. 1, 48 -ae vetuere minas Ditis . . ., quarum sub iure tenentur omnia eqs. MART. CAP. 1, 3 quidquid ille Iuppiter . . . -arum pugillo asservante dictaverit (ad -as scribentes cf. infra p. 326, 8. 68). 1, 32 (vers.) -arum chorus humana fata pensat, tuque, Iuppiter, sortem caelitem.

b inducuntur habitu sollemni: α canentes (cf. VERG. ecl. sub β): CATVLL. 64, 306 veridicos -ae coeperunt edere cantus (postea describuntur -ae nentes). 64, 383 carmina divino cecinerunt pectore -ae (TIB. 3, 11, 3 te nascente novum -ae cecinerunt puellis servitium. HYG. astr. 2, 15 p. 54, 4 fata [item fab. 171, 1. 174, 2]. CE 1141, 15 futura. 1533, 4 quem terminum. v. etiam l. 29. p. 326, 16 sq.).

CE 55, 13 cinerem . . . infistae -ae deposierunt carmine. VARRO ling. 6, 52 tempora quod tum pueris constituentur -ae fando, dictum fatum. STAT. Theb. 6, 923 dirae recinebant (retinebant plurimi codd.) omnia -ae. β nentes (cf. 2b et p. 325, 80): VERG. ecl. 4, 47 'talisa saecula' suis dixerunt 'currite' fuis concordēs stabili fatorum numine -ae (AVIEN. Arat. 208 decursis -arum ab origine fuis). Aen. 1, 22 sic volvere -as (SERV. [aut] a filo traxit volvere [aut] a libro, una enim loquitur, altera scribit, alia fila deducit [I] add. auct.). cf. STAT. Theb. 4, 787 sic -as volvere. 7, 774 immites scis nulla revolvere -as stamina). 10, 815 extrema . . . Lauso -ae fila legunt ([I] lina l. var. l.). STAT. silv. 3, 1, 171 [verba Herculis] -arum f. tenebo extendamque colus [item f. -arum: CE 1109, 2 aet. Flav. Ps. ALEX. c. Dind. coll. p. 174 CLAUD. 2, 157]. CE 627, 7 cunctis f. parant . . . nec parceretur [i. -itur] ullis. 15 HOR. epod. 13, 15 unde tibi Achilli reditum certo subtemine -ae rupere (LVCAN. 3, 19 lassant rumpentis stamina -as. STAT. Theb. 8, 13 rumpebant stamina -ae. CE 1997, 2). TIB. 1, 7, 1 hunc cecinere diem -ae fatalia nentes stamina ([eadem fere OV. trist. 5, 3, 25]. SEN. Herc. O. 1098 nulli non avidi colus -as s. nectere. LVCAN. 6, 777 -arum s. [CE 587, 1. 1128, 1]. frg. 1, 1 nunc plenas posuere colos et s. -ae [STAT. silv. 5, 1, 169]. al.; cf. supra l. 15 sq.). SEN. Herc. f. 559 evincas . . . -arum . . . colos non revocabiles (MART. 9, 17, 2 -arum . . . pensa brevesque c. CLAUD. Carm. min. 26, 87. cf. l. 18. 19). apocol. 4, 1 vers. 20 plus solito nevere . . .; 'ne demite, -ae' Phoebus ait. PETRON. 29, 6 in pariete pictae sunt tres -ae aurea pensa torquentes (Ivv. 12, 64 -ae meliora . . . p. manu ducunt hilares et staminis albi lanificae. cf. MART. supra). al.

c vario usu: α futura sciunt variaque agunt, iubent, vetant sim.: CATVLL. 68, 85 scibant (scirant coni. L. Müller) -ae non longo tempore abisse (coniugium an coniugem?). VERG. Aen. 3, 379 prohibent . . . cetera -ae scire Helenum (HOR. Carm. 2, 6, 9 STAT. Theb. 6, 325 CLAUD. 15, 121). 5, 798 si dant ea moenia -ae (LVCAN. 6, 812 fatum cognoscere -ae . . . dabunt). 9, 107 aderat . . . dies et tempora -ae debita complebant. CIRIS 125 patriam incolumem . . . concordēs stabili firmarant numine -ae (cf. supra l. 5). 270 cui Mino -ae tribuere nec ullo vulnere laedi (CE 1612, 1 annos -ae quos tribuerent). VAL. FL. 5, 531 num saevae . . . petant iam vellera -ae. 6, 693 iuvenem terris -ae tenuere Cytaeis. al. β mortem destinant (v. etiam passim sub b): CE 59, 3 (aet. Catulli) (infestae) -ae . . . finem vitae statuerunt. VERG. Aen. 10, 419 Halaeso iniecerē manum -ae telisque sacrarunt Euandri (cf. LVCAN. 1, 113 -arum Iulia saeva intercepta manu). CE 965, 12 (a. 10) supremum annum (vel diem) -ae sorte dedere mihi (2121, 14 [saec. I?]). EPICED. Drusi 73 claudite iam, -ae, nimium reserata sepulcra. SEN. Herc. f. 188 nimium . . . properas . . .: certo veniunt tempore -ae. SIL. 4, 203 -ae . . . ad manes traxere Sarmantem. STAT. Theb. 5, 736 haud . . . indebitus . . . luctus adest, recto descendunt limite -ae. 7, 367 fessum vita dimittite, -ae. silv. 2, 1, 148 -is fragiles urgentibus annos. CE 430, 2 quam -ae . . . mererunt funere acerbo. 537, 1 -ae te rapuerunt . . . spectantes . . . tuae gloriae cursum (1119, 4). et saepius in CE. γ exempla cetera: VERG. Aen. 12, 150 -arum . . . dies et vis inimica propinquat (cf. PROP. sub 2a). PROP. 4, 11, 13 immites habuit Cornelia -as (cf. OV. trist. 5, 3, 14 sub 2a, an et epist. 11, 107 sub B?). OV. met. 5, 532 sic -arum foedere cautum est. SIL. 5, 75 heu vani monitus, frustra morantia -as prodigia (syn. fata). 5, 406 augurio -arum impellere metas. 8, 6 expectanda esse viri fata, optandumque . . . -arum auxilium. 9, 475 fixas -arum vertere leges (al. v. vol. VII 2, 1250, 15 sqq.). 9, 649 -arum . . . fraus. STAT. Theb. 8, 439 heu celeres -ae (item in exclamatione: silv. 2, 7, 89 o saevae nimium gravesque -ae. MART. 6, 62, 3 heu crudele nefas malaeque -ae. CE 1204, 1). et saepe.

2 sing. (v. etiam sub IA et p. 324, 82): a vario usu: HOR. Carm. 2, 16, 39 mihi parva rura . . . -a non mendax dedit. PROP. 3, 5, 18 optima mors, -ae quae venit acta die (-ae Lachmann, -a fere trad.; Parca . . . dea Hailer; alii aliter; cf. VERG. sub 1cy). OV. trist. 5, 3, 14 nubila nascenti . . . mihi -a fuit. Pont. 4, 15, 36 dura iubet gelido -a sub axe mori. PERS. 5, 48 nostra . . . aequali suspendit tempora libra -a tenax veri (CE 1164, 4 invidia quem tenerum -a t. rapuit; quo matri multos scripsit annos?). STAT. silv. 2, 1, 138 subitas inimica levavit -a manus. parum constat de CIL II 6064.

b respicitur actio nendi sim. (cf. 1bβ): OV. am. 2, 6, 46 stabat vacuo iam tibi, psittace, -a colo. EPICED. Drusi 164 hanc lucem celeri turbine -a neat. CE 221, 6 (non am)ori . . . (-a pa)rcit coniugis, (quae morte) rupit sta(mina). 1144, 1 vitae tempus . . . mihi . . . stamine -a praeripuitque colu.

B ad notionem metonymicam q. e. fatum fortasse vergunt: OV. epist. 11, 107 nubite felices -a meliore sorores (Planudes vertit κόρη βελτιότι, sed conferre possis supra l. 51. 65). Pont. 3, 7, 20 -a . . . ad extremum, qua mea coepit, eat. CE 1206, 1 invidia -arum series livorque malignus . . . mea ruperunt stamina lucis (Lucan. 1, 70 invidia fatorum series contulit Heraeus in exemplari suo, v. etiam vol. VI 1, 367, 64 sqq.; an series de tribus dici potuit?).

in lusu verborum cum parcere CE 627, 7 (e coni. etiam 221, 6; cf. p. 324, 72).

parcarpus v. panc.

Zoppi.

[πεπωμένον: **parcātum** GLOSS. II 401, 53. *vix cogites de adi. sec. fortunatus formato et notionis q. e. a Parcis affectus sim.; potius corruptum videtur pro Parca, <fa>tum (cf. p. 324, 82).*]

parcē v. parcus.

parcelalon trad. inter nomina leontopodii (pedeleonis) Ps. APVL. herb. 7 l. 10 add. rec. β (inde GLOSS. III 573, 66 -on: pedeleonis). *obscurum; vix est, quod conferas Ps. Diosc. Vind. 3, 96 p. 109, 14 παραβέγκλουμ (non παρα-, ut affirmant Howald-Sigerist ad l.); fortasse latet potius pardalion (cf. Diosc. 3, 106 p. 422, 27 leontopodium aut pardalion).*

parcellis, plur. -ides. *vulgari quodam modo depravatam e gr. παρακερκίς (an sec. σκέλος mutatum?), nisi mendose trad. i. q. ossilago cruris (ad rem v. Hippiatr. gr. II p. 259, 6; ad ossa q. d. metacarpalia refert Fischer in plagulis coll. voce parastaticus sub 2b):* CHIRON 576 de -es. 593 si quod iumentum -es [submiseri]n[t], sic intelliges: iosu (i. deorsum) quam genu... tubiscula (i. tuberc-) ex osso nata invenies (cf. e. g. 642 si quod iumentum ossilaginem... summiserit).

1. **parceo** v. parco.

2. **parceo** v. porceo.

W.

parceprōmus, -a, -um. a parce promere (-ē sec. bene-, maledicus sim.); compos. a 1. parcus et promus intellegunt qui parci-promus legunt. [falso legebatur olim PLAVT. Pseud. 1266.] i. qui parce promit, avarus: PLAVT. Truc. 183 qui cum geniis suis belligerant -i (-e- P; in A littera incerta est).

parciloquium, -i n. a 1. parcus et loqui; cf. pauciloquium. i. q. locutio parca, sc. taciturnitas: APVL. met. 5, 13, 1 fidei atque -o meo (-i mei var. l.) perpendisti documenta.

parcimōnia, **parcimōnium** v. parsimonia.

? **parciōsus**, -a, -um.

a 1. parcus (sc. pro *parcosus sec. ebrius), si agnoscenda est vox.

i. q. moribus parci, avari sim. praeditus: GLOSS. III 374, 35 (in capite de moribus) -us: φαίλος (trad.; φειδωλός conl. Vulcanius; sed fortasse latet φαῦλος, si huc trahi possunt GLOSS. III 459, 22 et 475, 16 partiosus: φαῦλος [an partiosus i. q. partes sequens, sc. factiosus?]).

parciprōmus v. parce-

Korteweg.

***parcītās**, -ātis f. a 1. parcus. plur. non exstat. de notione: HIER. in Zach. 12, 6sq. l. 187 φειδολία (v. sub IA2b). GLOSS. parsimonia: -s, frugalitas. sim. al. legitur singularis locis apud PVBLIL. (? v. infra l. 71), SEN. phil., ITALAM, PALLAD., deinde saepius, maxime apud ecclesiasticos inde ab AMBROSIAS., HIER., PRVD. [confunditur in codd. c. paritas SEN. clem. 1, 22, 2, paucitas BENED. reg. 39, 10. loco obscuro: OPT. PORF. carm. 22 (in versu intexto 6; sed carmen est fortasse medii aevi).]

I significatur habitus animantium parcorum (fere hominum, sed dei p. 328, 39, leonis p. 328, 14): A usu communi pertinet ad res parce utendas, adhibendas, fere i. q. parsimonia (accedit saepius gen. rei parce adhibitae, v. maxime sub 1 et 3a, gen. gerund. sub 4; gen. explicat. vel identitatis p. 328, 10 [cf. structuram inversam p. 328, 12]): 1 in universum: SEN. clem. 1, 22, 2 civitatis... mores magis corrigit -s animadversionum (paritas a. var. l.; an ad II? cf. postea: turba damnationum). ANIAN. Chrysost. hom. 5, 5 in re tali diligere -em (Migne gr. 57, 61 φειδώ. ad II Cor. 9, 6 qui parce seminat. item: SALV. eccl. 3, 69 qui seminant in -e [opp. largitate]). CASSIOD. Ios. antiq. 2, 88 Ioseph Pharaoni consilium dedit, ut frugum -s haberetur et non affluenter Aegyptiis his uti permetteret (gr. φειδώ. de copiis servandis; vix ad 3).

2 in re familiari administranda, pecunia utenda (exempla certiora, cetera v. sub 3; distinguuntur vel iuxta ponuntur passim virtutes vitiaque varia, e. g. largitas, luxuria, parsimonia, tenacia):

a in bonam vel neutram partem i. q. frugalitas sim.: PALLAD. 1, 26, 1 turdi reditum maximum praestant -i beneficium ministrante luxuria ementium. HIER. in eccles. 7, 3 ad comparisonem avaritiae et nimiae -is (fortasse addas: EVGRAPH. Ter. Haut. 437 aut largitatem n. aut -em). MACR. somn. 1, 8, 7 temperantiam sequuntur... moderatio, -s, sobrietates. POMER. 3, 3, 2 excludat -s vera luxuriam. ENNOD. dict. 19, 3 p. 479, 14 quae... -s parentum... servavit (syn. parsimonia). CASSIOD. var. 2, 2, 4 privata -s liberalitates publicas enutrivit. GREG. M. moral. 32, 45 p. 662^B nonnumquam tenacia -s putatur (sed locis geminis epist. 1, 24 p. 35, 16 past. 2, 9 respondet parsimonia. cf. ISID. sent. 2, 55, 3 virtutem -is... tenacia imitatur). huc pertinet, nisi aevi est posterioris: PVBLIL. (?) N 61 necessitatum -s est remedium (hanc Caecilii Balbi q. d. sententiam metri gratia Publilio tribuit Friedrich in ed. a. 1880, 12; cf. ibid. p. 292, 207).

b in malam partem i. q. avaritia, tenacia (cf. nimia -s sub a): SCHOL. Pers. 6, 20 miseram -em avari cuiusdam. 6, 21. AMBROSIAS. in II Thess. 3, 15, 1 ne forte quidam... occasionem -is et inhumanitatis captarent (ORIG. in Matth. ser. 70 p. 164, 3). HIER. in eccles. 6, 1-6 quod avarus stultissima -e se cruciet. in Is. 52, 11sq. l. 58 in vitiis universa contraria sunt, ut... luxuria -i (cf. in Zach. 12, 6sq. l. 187 via dextra -s est, quam Graeci φειδολίαν vocant, sinistra luxuries, media rectaque frugalitas). ENNOD. opusc. 3, 32 p. 338, 24 sordenti -e (opp. profusione immoderata).

3 in usu cibi potusque (respicitur cibus simplex vel ieiunium sim.; ad distributionem cibi pertinet BENED. sub b; accedit saepe color

continentiae, moderationis sim., ad quem cf. B2; fere pro syn. accedunt abstinentia, continentia, temperantia et al., v. infra passim): a apud varios auctores: SCHOL. Hor. gloss. I sat. 2, 2, 70 ('victus tenuis') -s. SCHOL. Iuv. 11, 58, 1 'si laudem siliquas': id est -em. SORAN. p. 16, 15 abstinentia... vel -s sit cibi aegrus (CAEL. AVR. chron. 3, 8, 118. 4, 8, 111 [antea: cibi... deductione]. cf. l. 17). THEOD. PRISC. eup. faen. 35 aegrus vini et carni -s indicenda est (cf. VAL. CEM. sub b). log. 106 panis -s et potus... continentia. b apud ecclesiasticos: HIER. epist. 54, 8, 3 vana est pudicitia sine comitibus... suis, continentia et -e. PRVD. perist. 10, 359 ieiuniorum -em sobriam (VEN. FORT. vita Albin. 6, 15). QVODV. prom. 2, 39, 90 nequior quam intemperantia est... simulatio -is. 4, 5, 7 abstinentia -is (RVRIC. epist. 2, 15 p. 395, 20). CASSIAN. conl. 5, 11, 3 in omni... -is exercitatione versari. 7, 26, 1 -s... et continentia praedatoris (ad III reg. 13, 28 non comedit leo de cadavere). inst. 4, 14 ex his redivitibus sustentare... suam... -em (opp. usibus... multorum). LEO M. serm. 44, 2 l. 39 ieiunia servanda non ciborum tantummodo -e, sed maxime privatione vitiorum (sim. 94, 1 l. 31 quando exterior -s a temperantia interiore procedit). 81, 2 (opp. satietas). 89, 1 edendi licentiam simplici -e cohibemus, ut in usu ciborum modus eligatur. PETR. CHRYS. serm. 41, 1 si aegri medicis serviunt ardua -e, quare... sit durum Christo moderatis oboedire ieiuniis eqs.? VAL. CEM. epist. p. 758^A -s vini (I Tim. 5, 23 vino modico). Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 44, 3G. qui... exteriore salutifera poculorum -e se macerat (cf. l. 18). BENED. reg. 39, 10 servata in distributione cibi... -e (paucitate var. l.; cf. GLOSS. -e: abstinentia). al.

4 loquendo, scribendo (respicitur brevitatis): ANIAN. Chrysost. hom. 4, 1 Petrum verborum -e gaudentem ([opp. ubertate loquendi. Migne gr. 57, 40 βραχυλογία]. ENNOD. epist. 2, 5, 3 p. 44, 10). CLAVD. MAM. anim. 3, 17 (opp. prolixitas). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 23, 21 disputandi (cf. syll. categ. 2 p. 829^D introducendi. CASSIOD. inst. 1, 23, 2 loquendi). ENNOD. epist. 4, 12, 4 p. 107, 26 -e in eloquendis illis excessibus usus fueram.

B pertinet ad alios mores, sc. potius: 1 ad non laedendum, ut vergat in vim q. e. indulgentia, clementia (c. gen. obi. ITALIA):

ITALA Col. 2, 23 (Theod. Mops. ad l.) non in -e corporis, (explicatur ibid. quia... corpori suo parcere nolint. cf. gr. ἀφειδία σώματος, cod. d. al. vexationem c., Vulg. ad non parcendum corpori). IVLIAN. in Os. 2, 14-17 l. 319 quia censura eius dei nulli esse deberet de nimietate suspectior, cum, si scelerum... quantitibus... conferatur, excusandam -em, excusandam habeat tarditatem (an cogites de raritate censurae, ut ad II pertineat?). CASSIOD. hist. 3, 2, 22 dum omnes Christiani sine -e perimerentur (Sozom. 2, 11, 4 ἀφειδῶς, quae vox respondet etiam: 3, 2, 31 s. ulla -e eos verberibus laniavit. 6, 12, 10 Ios. antiq. 6, 61. cf. CASSIOD. sub 2). Ps. IGNAT. Tars. 9, 2 domini cum -e estote (gr. μετὰ φειδοῦς τοῖς δούλοις ἐπιτάσσετε).

2 ad se continendum, ad non intumescendum, ut vergat in vim q. e. moderatio, modestia sim. (ad abstinentiam cibi pertinentia v. sub A3): Ps. HIER. in I Tim. 6, 6 qui quaestus cum -e] rationabiliter accipitur (cf. vix ipsi Italiae tribuendum, quae cum Vulg. exhibet cum sufficientia; gr. μετὰ ἀδιακρισίας). IVLIAN. in Am. 1, 1 l. 37 propositum seriae -is... Amos explicavit, dicens:... 'pastor eram' (Am. 7, 14; postea: haec... modestiae virtus). 6, 2 l. 78 vicinarum... gentium laudata -e damnavit munera Iudaeorum superbientium. ENNOD. opusc. 2, 47 p. 302, 19 Christi milites indepta culmina sublimi -e moderantur (antea: celsiore humilitate). CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 100 concubinis sine -e iugiter miscebatur (gr. ἀφειδῶς, ut CASSIOD. sub 1). GREG. TYR. Mart. 1, 26 quidam in oratione cum summa -e se contenens (nisi ad A3 referendum). 1, 38 si vere fuerint -s fidesque coniunctae.

II significatur status rerum, quae parce conlatae sunt, fere i. q. paucitas (hucine iam SEN. ex IAI, ceterum IVLIAN. ex IB1?): AMBR. Isaac 3, 8 amans non est unius osculi -e contenta, sed plura exigit. LEO M. serm. 12, 3 de omni mensura munerum ipsius dei gaudeamus;... tam nobis copia quam -e consulitur (antea: inopia). PROSP. vocat. gent. 2, 4 p. 690^B praesentes divitiae fidem praeteritae non abrogant -i (antea opp. gratiae largitas. in eadem re: 2, 9 p. 694^C -s gratiae). PETR. CHRYS. serm. 163, 3 legalis cibi singularitas et -s (sc. manna; opp. convivii caelestis effusio). Paškiewicz.

parciter v. parcus.

[parcitor falsa var. l. pro pariator q. v.]

parcītūdo, -inis f. a 1. parcus. i. q. parsimonia vel avaritia: GLOSS. II 470, 26 φειδωλία: hoc parsimonium, -o (parsio interpr. ed. Stephani). 589, 5 -o: cupiditas. Korteweg.

***parco**, pepercī (parcuī, parsi), parsum (alias formas v. infra), -ere. [coniungendum esse cum compescere (pro *com-pescere) visis doctis persuasum est; sed de origine radicis nihil constat. Sch.] ? notatur p. 331, 52. NOT. Tir. 34, 100 -it. 35, 1 -ercit.

de formis: 1) stirpis praes.: imperat. praes. -itis iuxta dedite CE 366, 1 (aet. imp. Aug.). formae heteroclit. praes. -e(n)t trad. ROMVL. fab. 42, 2 rec. W (-bat cett.). EVSEB. EMES. serm. 28, 7 (parum constat de CE 627, 7). 2) stirpis perf.: parcuī: NAEV. com. 69 -uit (affertur a NON. p. 153, 20 -uit: -ercit [inde GLOSS.]). parsi (in doctrina gramm. e. g. DIOM. gramm. I 368, 7 melius veteres -si [Korteweg])

declinant; nam parsimoniam, non parcimoniam dicimus [cf. GRAMM. suppl. 98, 28 -o, -si, parsimonia]. v. etiam l. 29. 34): PLAVT. septies, e. g. Bacch. 996 Capt. 32 (addas fortasse p. 330, 26 et cf. p. 337, 52). TER. Hec. 282. CATO or. frg. 23, 1 (122 M.). NOVIVS Atell. 78 NEP. Thras. 1, 5. PETRON. 58, 5 (par ero trad.). SVET. gramm. 23, 4 -sisse (parcisse, (pe)percisse var. ll., v. Brugnoti ad l.). GELL. 5, 14, 15. TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 497, 26 -sit (Kroymann; persit M, -ercit cett.). INSCR. Année Epigr. 1974 n. 168 (e Latio); vix addatur VICTOR CAP. p. 338, 52. peperci: PLAVT. Aul. 381 (dub., v. p. 337, 52; cf. etiam p. 330, 27). ENN. ann. 199 TER. Ad. 562 ACC. trag. 360 et passim inde a CIC. 3) con. a or. -sis PLAVT. Bacch. 910 Pseud. 79. 4) sup. pin. et part. per j.: parsum (testatur PRISC. gramm. II 511, 24, 573, 8): IVLIAN. in Os. 7, 1. perperam restitutum est ITALA Zach. 11, 5 (Gild. Brit. 88 chron. III p. 74, 35; passi sunt trad. recte, cf. gr. ἐπαρσῶν). parcitum: COMMENT. Lucan. 2, 102; falsa var. l. PLIN. nat. 33, 78. pepercitum: LVCIF. reg. apost. 7 l. 5 D. pepercitum: CHART. lat. ant. 518 III 21. 5) part. fut.: parsurus (testimonia gramm.: DIOM. gramm. I 368, 10 facit . . . participium futurum -surus, ut ait Varro in Laterensi [v. l. 20]; sed Plinio [sc. dub. serm. frg.] displicet. PRISC. gramm. II 511, 24. GLOSS. -surus: -citurus): VARRO frg. Prisc. gramm. II 512, 1 AETNA 623 sq. LIV. 26, 13, 16. 35, 44, 6 SVET. Tib. 62, 3. Nero 37, 3 -surum (-citurum, passurum var. ll.). TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 618, 15. al. parcurus: HIER. epist. 14, 2, 2 in Is. 28, 21/22 l. 31 FAVST. Aug. c. Faust. 22, 4 MAX. TAVR. serm. app. 29 p. 908^B VICT. VIT. 2, 13. GLOSS l. 38; falsa var. l. pro -surus e. g. SVET. Nero 37, 3 HEGES. 1, 43, 3 p. 106, 13.

de notione: SACERD. gramm. VI 433, 3 sunt verba, quae in tempore perfecto separantur, ut -o 'ignosco' et 'servo'; ignosco facit -erci (affert VERG. Aen. 2, 534) . . . servo facit -si ([affert TER. Hec. 282; sim. distinguit perfecta DON. ad l.]. NON. p. 370, 25 sqq. -ere est veniam dare [affert VERG. Aen. 6, 853 LVCIL. 1089], -ere servare [affert VERG. Aen. 10, 532 LVCIL. 719]. SERV. Aen. 10, 532 -e . . . est secundum antiquos 'serva', ut apud Lucilium et Ennium invenitur [loci non indicantur]). CHAR. gramm. p. 390, 25 B. -si semel, -erci saepius (sim. DIOM. gramm. I 368, 8 DIFF. ed. Beck p. 75, 6). SYNON. Cic. p. 439, 16 -ercit: temperavit. consuluit. abstinent. conservavit. moderatus est. salutem fuit, incolunitati. GLOSS. -o tibi: quod est πεῖδομαι σοφ. -e: dimitte. -surus: ignosciturus, miserturus. GLOSS. I Ansil. PE 424 -ercit: indulget. 425 -ercit: veniam dedit. al. legitur inde a LIV. ANDR. (v. p. 338, 22), NAEV., PLAVTO per totam latinitatem, si excipias quosdam artium scriptores, sc. VITR., CELS., SCRIB. LARG., MARCELL. med. al.; occurrit saepe forma imperativi, v. imprimis p. 332, 36. 337, 73. 338, 72; quatenus notiones conferri possunt, adhibetur multo frequentius quam temperare, quod verbum legitur inde a PLAVTO. [prov. vet. parcer et var. prov.; cf. M.-L. 6231 a. Wartburg VII 641. St.] [confunditur in codd. maxime cum pascere e. g. PLAVT. Most. 104 SEN. clem. 1, 22, 1 COLVM. 11, 1, 25 (cf. etiam p. 337, 27; falso trad. APVL. met. 2, 11, 6. restituitur ANTH. 15, 128), parere e. g. CIC. de orat. 3, 170 SIL. 17, 464 (restituitur ITALA Sirach 23, 2 [cod. 171]), pati e. g. LIV. 26, 13, 16 SVET. Nero 37, 3 (cf. etiam l. 22), spargere AETNA 623 sq. (restituitur GERM. frg. 3, 16; falsa var. l. FRONTIN. strat. 2, 13, 1).]

exempla sic digerenda censuimus:

I i. q. temperare:

A dativo aliisque structuris ponuntur quae parce vel omnino non adhibentur, praebentur: 1 cum subst. vel pron.: p. 330, 8. 2 cum struct. verbali: p. 332, 19.

B dativo aliisque structuris ponuntur, quae non laeduntur: 1 usu communi: p. 333, 2. 2 cum respectu custodiendi, curae adhibendae: p. 336, 70. 3 -ere alicui aliquid, vergit in vim q. e. indulgere: p. 337, 32.

C absolute: 1 cum respectu parce vel non adhibendi: p. 337, 49. 2 cum respectu non laedendi: p. 338, 19.

II vi novata '-ente re' fere i. q. cessante: p. 339, 44.

III structurae: p. 339, 50.

I fere i. q. temperare, πεῖδεσθαι (quae vox respondet in GLOSS. et infra in versionibus, nisi alia adnotavimus). usu originario significabatur primitus fortasse is, qui partes suas coercet, cohibet (cf. formulam priscam p. 331, 68), deinde is, qui se ipse continet, sc. usu intransitivo, cui accedere potuerunt variae structurae indicantes quo actio verbi spectet (cf. Ernout-Meillet s. v.). pro syn. accedunt (exempla potiora): consulere ACC. trag. 137 AFRAN. com. 116 CIC. Font. 3 rep. 3, 24. al. BELL. Alex. 24, 2. al., (con)servare CIC. Verr. II 3, 75 de orat. 2, 221. al. PVBLIL. Q 31 SEN. contr. 1, 2, 12. al., ignoscere CIC. Verr. II 5, 104 SALL. Catil. 52, 32 RVT. LVP. 1, 9. al. (distinguitur SEN. clem. 2, 7, 2), abstinere VERG. Aen. 2, 534 SEN. epist. 114, 7. al., misereri SEN. contr. 7, 1, 8 QVINT. decl. 338, 26 ITALA Ezech. 8, 18 (cod. 176 = VVLG.). al., opponuntur e. g. damnare PLAVT. Trin. 829 LIV. 8, 32, 12. 27, 33, 11. al., perdere CIC. Quinct. 51 Ov. met. 9, 728, occidere CIC. Phil. 2, 59 SEN. contr. 7, 5, 14 VAL. MAX. 6, 1, 2. al., laedere Ov. am. 3, 2, 21 MANIL. 4, 76 SEN. contr. 7, 5, 14. al., saevire Ov. epist. 4, 148 SEN. Med. 432 dial. 6, 16, 8. al., uti (sc. non nisi

notione sub IA illustrata) Ov. met. 2, 127 SEN. dial. 11(12), 14, 3 PLIN. nat. 15, 7. al. et multa sim.

A dativo aliisque structuris ponuntur, quae sive parce sive omnino non adhibentur, praebentur, fiunt (haec notio praevalet passim, illam vero distinximus l. 11. p. 331, 10. 28. 55. 82; per zeugma quoddam accedit etiam obiectum sub B illustratum l. 19. 24 [cf. p. 341, 11]; pro subi. sunt homines vel dei passim, animalia p. 331, 22. 332, 66, res p. 331, 30. 41. 47. al.): 1 cum subst. vel pron. (iuxta gerund. v. sub 2c): a in universum temperatur: α operae, impensis, pecuniae sim. (sc. rebus suis saepe, sed alienis l. 14. 26. 31. 34. al.; occurrit saepe in sententiis negativis; respectus parce, frugaliter adhibendi elucet maxime l. 16 sq. 31): NAEV. com. 69 suo labori[s] nullus -uit ([suos labores Ribbeck dubitanter]. PLAVT. Pseud. 5 duorum l. ego hominum -sistem lubens, mei te rogandi et tis respondendi mihi, cetera v. vol. VII 2, 796, 57 sqq.). PLAVT. Capt. 32 nil pretio -sit (HEMINA hist. 13 LIV. 22, 59, 19). Cas. 501 argento -i nolo, obsonato ampliter. CURC. 381 nisi eam pecuniam mature -sit (VARRO frg. Prisc. gramm. II 512, 1 -surus pecuniis bene partis. SALL. Catil. 25, 3 pecuniae an famae minus -ret eqs. [vergit ad B]). MIL. 1380 investigabo, operae non -o meae (Most. 104 operam [v. infra]. CATO agr. 1, 1 ne . . . opera tua -as visere praedium tuum [inde PLIN. nat. 18, 26 operae]. CIC. fam. 13, 27, 1). Most. 104 sumptum (-u var. l.), operam (non) -unt suam (CIC. fam. 16, 4, 2 ulla in re. SALL. Catil. 14, 6 neque s. neque modestiae [ut vergit ad B]. sine negatione: PLIN. epist. 2, 6, 5. DECRET. decur. Forosempron. [CIL XI 6123, 1] 13 s. publicis. al.). TRUC. 375 utinam a principio rei item -sisses, meae, ut nunc repercis saviis ([l. ita e. g. Leo; -ereisses A, item parsissi P; repercisses con. Spengel]. de fortunis ut: PLIN. epist. 6, 28, 3 illis rebus tuis ac meis -o. REGVLA mag. 87, 30. cum praepos.: PAVL. NOL. carm. 20, 290 de terrenis sibi -ere r. [sc. nec aliis erogare]). CIC. Planc. 86 me . . . illi amicorum auxilio -ercisse. PVBLIL. N 5 nullus est tam tutus quaestus, quam quod habeas -ere (carcere, arcere sim. fere trad.; cf., si recte rem familiarem intellegimus: Q 31 quod nescias cui serves, stultum est -ere). VERG. Aen. 10, 532 auri memoras quae multa talenta, gnatis -e tuis (cf. p. 329, 32 sq.). LIV. 35, 44, 6 nec impensae nec labori nec periculo (IVV. 5, 156). RVT. LVP. 2, 15 multum desiderare egentis est signum et nihil -ere egestatis est initium. al.

β instrumentis vulnerandi, ferendi (manibus l. 39. 48 sqq.):

PLAVT. Men. 848 pugnis me votas, Apollo, in huius ore [quicquam] -ere ([l. pro obi. interno accipiunt viri docti, e. g. Ussing ad l., sed ipsam partem oris pugnis non laedendam intellexisse videtur Klotz in versione a. 1948, ut ad B pertineat locus). LVCR. 6, 399 cur sinit Iuppiter fulmina in cassum cadere neque -it eis in hostis? Ov. met. 2, 127 (Phoebus ad Phaethonta) -e . . . stimulis et fortius utere loris. SEN. Herc. O. 1013 -e verberibus, precor (dubium an potius actionem intellegas; item: STAT. Theb. 6, 305 silv. 1, 4, 44). epist. 114, 7 -ercit gladio, sanguine abstinent Maecenas. LVCAN. 7, 729 -endum ferro manibusque suorum iam ratus Caesar hostibus devictis (SIL. 7, 265 f. flammisque. FLOR. epit. 2, 6, 17). SIL. 9, 124 -e, precor, dextrae; non ut mihi vita supersit . . . sed sanguine patris . . . ne damnes . . . manus (nisi ad p. 335, 44 trahas. cf. manibus: LVCAN. 7, 729 supra l. 48. QVINT. decl. 265, 15. PANEG. 4, 37, 4 temperet . . . dextrae, manu [-nui var. l.] -at. AVG. serm. 5, 2 videtur -ere manu et saevit in corde. LIB. geneal. chron. I 179, 373). 17, 286 (Venus ad Neptunum naves tempestate affligentem) -e, precor, pelago (ad B trahunt alii, vix recte). ITALA prov. 13, 24 (Cypr. testim. 3, 105 al., sim. VVLG.) qui -it baculo suo, odit filium suum. VVLG. Ier. 50, 14 debellate eam Babylonem; non -atis iaculis. SEDVL. carm. pasch. 5, 77 -i mucrone iubet (cf. op. pasch. 5, 5 aciem vagina condi). DRAC. laud. dei 3, 611 flagello. audacius dicitur instrumento -ere, qui impedit quominus alius eo uti debeat (sim. p. 331, 49; ceterum cf. e. g. l. 81): SEN. Herc. O. 1913 quotiens telis facibusque tuis, Iuppiter, . . . -ercit Hercules puniens scelestos.

γ actionibus variis et affectibus sim. (cf. l. 9 sqq.; adhibetur de animantibus praeter l. 66, 77): ① cum casibus obliquis (fere dat.): VERG. georg. 2, 339 hibernis -bant flatibus euri (SERV. auct.: pro abstinebant). Aen. 1, 257 -e metu ([SERV.: dimitte metum. CLAUD. DON. p. 59, 25 noli timere]. SIL. 5, 372). 2, 534 voci iraque. 9, 656 -e . . . bello (cf. Hom. A 422 πολέμον δ'ἀποπαύσο). Ov. ars 1, 716 incepto -e referque pedem. SEN. Herc. f. 742 quisquis tyrannus . . . incruentum mitis imperium regit animoque -it (sc. irae sim. ut: QVINT. decl. 265, 15 -e a. tuo. ARNOB. nat. 7, 8 animos [loco varie temptato]). Thy. 222 sceleri. LVCAN. 2, 180 pereuntis Marii -ere morti inferendo vulnera non letalia (AVG. in psalm. 30 enarr. 1, 11. VITA Mitriae [BHL 5973] 2 m. ei -ere [sc. servo; eius var. l.]. adde p. 340, 50). PLIN. nat. 10, 79 multa omitto . . . fastidio -ens. PS. QVINT. decl. 14, 6 ut venenum corporis -at invidiae (v. vol. VII 2, 202, 39). 18, 7 -ent oculis palam, abstinebunt . . . complexibus. TAC. ann. 15, 61, 4 adspectui. SVET. Tib. 62, 1 neque tormentis neque supplicio cuiusquam -ercit (RUFIN. hist. 3, 36, 6 martyris supplicii . . . -entes Christiani [sc. deprecando sim.; gr. παρατησόμενοι tantum]). DECL. in Catil. 74 nec ulli studio -ercisse umquam consciscendarum opum nec ullo desiderio . . . abstinnisse reputatus est. APVL. met. 7, 19, 1 dolori. al. ② cum praepos.: ab (cf. p. 332, 13. 340, [Korteweg])

49. 51): LIV. 25, 25, 6 *legati* precantes, ut a caedibus et ab incendiis -retur (cf. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 5 ab homicidiis [gr. ἔξαφίονται φόνου]). ITALA exod. 32, 12 (Lugd.) -e ab ira furoris tui (gr. παῦσαι τῆς ὀργῆς, Monac. desine ab, Vulg. quiescat). SOL. 27, 13 pariter omnes *leones* -unt a sagina. AVG. civ. 2, 24 p. 89, 2 D. ab sceleribus. *variis*: ITALA (=VVLG.) Sirach 13, 15 *potentior* non -et de malitia et de vinculis (gr. φείσεται περὶ. cf. p. 330, 30). CASSIOD. hist. 1, 11, 18 ut de cetero -ret in delicto (cf. Sozom. 1, 13, 8 φείδουτο τῶν ἀμαρτημάτων. cf. abstinere in vol. VII 1, 784, 4).

δ *cibo et potioni*; *praevallet respectus*: ① *parce adhibendi* (cf. p. 337, 57): VERG. Aen. 8, 317 nec . . . agrum colere norant aut -ere parto (SERV.: nec inventa servabant). PLIN. nat. 15, 7 oleo noluit -i natura ([antea: vinis uti necesse non est]. 19, 57). MART. 6, 27, 5 annoso nimium ne -e Falerno (nisi nimium cum adi. iungas).

② *abstinendi, non adhibendi (nisi coll. p. 336, 7 de colore non violandi cogitare malis)*: HOR. carm. 2, 7, 20 nec -e cadis (nisi ad l. 10 supra). LIV. 29, 1, 14 *Scipio* frumentum Siculorum civitatibus imperat, ex Italia advecto -it. SEN. Thy. 914 ne -e potu: restat etiamnunc cruor. MELA 1, 41 *genti cuidam* cibus est caro . . . ferina, nam gregibus . . . quod potest -itur. SER. SAMM. 705 nimio . . . -ito vino (COMM. instr. 2, 22, 5 v. copioso). AVSON. 151, 6 p. 5 P. dormiunt glires hie mem perennem, sed cibo -unt (SEDL. op. pasch. 2, 17 p. 224, 14 sabbatico). VAL. CEM. hom. 19, 3 quasi adeo sit abstinendum a cibis, aut in totum -endum poculis. in inscriptionibus poculorum de liquore non infundendo (cf. p. 337, 62): CIL XIII 10018, 134 aquam -e. 135 -e picatum, da Amineum, sc. vinum.

ε *rebus variis (fere cum respectu abstinendi, prohibendi sim., hic illic etiam parce admittendi, adhibendi, maxime l. 30. 46 sq.)*: PLAVT. Persa 572 in domo munienda ne sis ferro -seris. LVCR. 2, 1163 arva exhausta -unt fetus augentque labores. CAES. civ. 1, 64, 2 neu periculo militum -ret Caesar (iuxta labori ut: LIV. 35, 44, 6. 37, 53, 15 CVRT. 5, 13, 5). NEP. Paus. 2, 5 ne cui rei -at ad ea efficienda, quae eqs. TIB. 1, 2, 35 qui obviū fitis, -ite luminibus . . .: celari vult sua furta Venus (OV. met. 5, 248 -ite l. [verba Persei caput Medusae detegentis; an ad p. 335, 33?]. cf. oculis: PROP. 4, 9, 53 [sacerdos ad Herculem] -e o., hospes, lucoque abscede verendo. ITALA gen. 45, 20 [Lugd.] non -atis o. pro vasis vestris [aliter Vulg.; gr. μὴ φείσῃθε τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν σκευῶν. duas vers. afferunt cod. 91 al. ne -atis o. rerum vestrarum et adest(e) o. vestris et nolite -ere vasis]). MANIL. 1, 463 natura paucis stellis adumbravit caeli signa; quicquid subduxit flammis, ei natura -ercit succubitura oneri (sed -ercit cum oneri iungit e. g. Housman). SEN. Herc. O. 1507 (1497 planctus pone) -e iam lacrimis (v. vol. VII 2, 841, 8 sq.; cf. SEN. dial. 12[11], 4, 3 nulli -endum est rei magis quam huic, cuius tam frequens usus est). dial. 10, 8, 3 quomodo illi, qui paucos viderent superesse sibi annos vitae, trepidarent, quomodo illis -rent (cf. epist. 15, 4 quae exercitationes corporis breves . . . temporis -ant [88, 39. 94, 28]). 11(12), 14, 3 (ad matrem) gratiae nostrae, tamquam alienis rebus uteris, -ercisti. PLIN. nat. 19, 58 quae holera non egerent igni -rentque ligno (ratione simili adhibitum ut p. 330, 60). STAT. Theb. 11, 576 malis hominum, Stygiae, iam -ite, divae. LEX rivi (CIL XII 2426) 7 del(atoris) pars dim(idia) mullae esto, nisi (i. nisi) (egi) p(arcere) v(olet) (si recte solvit Seckel apud Bruns, Fontes I⁷ 288, 9; aliter Mommsen ad l.).

β *in dicendo, scribendo temperatur*: α *variis rebus (maxime instrumento loquendi)*: ① *ita ut parce adhibeantur*: PLAVT. Bacch. 996 ceras . . . haud -sit neque stilo scribens litteras longiusculas. MIL. 1220 ne -e [voce, ut] audiat miles ([acc. in codd. Serv. auct. Aen. 10, 532; voci ut vel victu codd. Plauti]). ITALA prov. 26, 25 [Hier. adv. Rufin. 3, 43] -ens voce magna [gr. male resp., sed cf. Vulg. quando submiserit vocem]. MAX. TAVR. serm. 93, 1 M. [ad Is. 58, 1] vehementer clamare nec voce -ere [inde CAES. AERL. serm. 115, 5 voci]). HOR. sat. 1, 10, 13 sermone . . . defendente vicem modo rhetoris . . . , interdum urbani -entis viribus atque extenuantis eas consulto. ② *ita ut prorsus contineantur, non adhibeantur: vox, lingua sim.*: PLAVT. Persa 682 tace, -e voci ([voce var. l.]. VERG. Aen. 2, 534 Priamus non . . . abstinet nec v. iraeque -ercit. paulo aliter: TAC. ann. 15, 61, 4 v. [sc. allocutioni sim.] . . . et adspectui -ercit tribunus intro-misitque alium). PAUL. FEST. p. 222 '-ito linguam' in sacrificiis dicebatur, id est coarctato, contineto, taceto (EVAGR. sent. mon. 14 p. 1181^C linguae [cf. alteram vers. Leclercq, Scriptorium V 2, 1951 p. 205 -ens . . . lingua, ubi -ae vel -am var. ll.]. addas p. 339, 57). ITALA prov. 10, 19 (Cypr. testim. 3, 103) -ens . . . labiis sapiens eris (Vulg. moderatur; an ad l. 55?). 16, 17 (Hier. adv. Rufin. 3, 43 et var. l. VVLG.) qui diligit vitam, -it ori suo ([om. codd. VVLG. plerique sec. hebr.]. HIER. interpr. Iob 7, 11 [=VVLG.] non -am ori meo [cf. ad l. GREG. M. moral. 8, 36 ori . . . suo -it, qui confiteri malum quod fecit erubescit; in laborem quippe os mittere est eqs.]). varia: PS. QUINT. decl. 5, 14 -e . . . adversorum interpretationi. PORPH. Hor. carm. 2, 1, 9sq. -e . . . tragico stilo opus historicum scribens. HIER. in Is. 8, 19-22 l. 72 -imus librorum magnitudini (-nem var. l.).

β *ipsis dictis, scriptis (sc. fere cohibendis, non faciendis, sed parce adhibendis maxime PLAVT. Pseud. 79)*: variis: PLAVT. Poen. 1145 (ad nutricem imagine iocosa) tace atque -e muliebri supellectili. :: quae east supellex? :: clarus clamor. Pseud. 79 quid faciam

tibi, ut opem feram? :: eheu. :: eheu? id quidem hercle ne -sis: dabo (nisi rectius id cum dabo iunxit Ussing). CIC. Verr. II 4, 27 (tabulae emptionis non proferuntur) an litteris -ercisti? HOR. epod. 17, 6 Canidia, -e vocibus . . . sacris. LIV. 1, 46, 7 verborum contumeliis. 6, 3, 4 -ere lamentis Sutrinus iussit Camillus (8, 7, 21). 8, 7, 21 ut neque lamentis neque execrationibus -retur (39, 10, 3). LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 22 quid plura? -amu(s) orationi. SEN. Herc. O. 1843 votis -erci, nil ego a superis peti (Phaedr. 953). 1965 questibus. Med. 174 compesce verba, -e iam, demens, minis (PROSP. carm. de ingrat. 157). PLIN. nat. 28, 62 sermoni. SIL. 3, 133 ominibus -e et lacrimis. 7, 248 dictis. al. verbis: AFRAN. com. 355 quiesce et . . . -as istis v. HOR. carm. 3, 14, 12 male ominatis (sed v. Delz, Mus. Helv. 30, 1973, 54, qui conii. ab inominatis). PROP. 2, 28, 13 non nostis -ere v. (sine attributo ut: OV. Pont. 4, 3, 28 insultare iacenti te mihi nec v. -ere fama refert [sunt qui admittentes structuram p. 340, 75 illustratam mihi cum -ere iungant, ut locus pertineat ad B]. SEN. Oed. 1020. epist. 29, 2 quare . . . v. -am? gratuita sunt. PS. QUINT. decl. 19, 6 erga me. al.). SEN. dial. 2, 11, 2 obscenioribus. al.

2 cum structura verbali: a inf. (maxime apud poetas; in prosa oratione LIV. 34, 32, 20 APVL. apol. 23, 6 et inde paulo saepius):

α formae variae: PLAVT. Bacch. 910 (907 ut eum dictis . . . castigem) cave -sis in eum dicere (sine respectu invehendi: VLP. dig. 28, 2, 3 pr. si -ercerit pater 'filium' dicere, 'ex Seia' autem 'natum' dixit. AVG. civ. 15, 7 p. 71, 17 D.). Epid. 464 quid . . . vera -am proloqui? TER. Hec. 282 (verba desperantis) hancine ego vitam -si perdere! (DON. ad loc. 4 continui, abstinui). CATVLL. 64, 146 viri nil metuunt iurare, nihil promittere -unt. LVCR. 2, 680 dum religione animum turpi contingere -at. HOR. sat. 2, 2, 58 avarus nisi mutatum -it defundere vinum. carm. 3, 28, 7 -is deripere . . . amphoram? PROP. 3, 15, 43 non meritam -as vexare Lycinam. ITALA II reg. 12, 4 (Iren. 4, 27, 1) -ercit accipere (VVLG. -ens . . . sumere). prov. 24, 11 (Lucif. Athan. 1, 28) redimere eos . . . ne -as (Vulg. ne cesses). IVVENC. 4, 105 nec . . . pestes prosternere corpora -ent (Matth. 24, 7). SYMM. epist. 1, 13, 1 te adloqui . . . non -erci. al. contaminazione quadam: PAUL. NOL. epist. 34, 9 nec -it omittre peccatorem diabolus, nisi frangat. β imperat. -e, -ite (fere pro noli [quod a poetis stili grandioris alienum est, v. Axelson, Unpoetische Wörter, 135], cave): PLAVT. Persa 312 vomitam pressare -e. VERG. ecl. 3, 94 -ite, oves, nimium procedere (SERV.: servate, ne procedant; accepitne oves pro obi?). Aen. 3, 42 -e piat scelere manus. AETNA 629 attollere praedas (sunt qui conii. pergite). HOR. carm. 1, 28, 23 ne -e . . . harenae . . . capiti inhumato particulam dare (MART. 11, 43, 11 nomina). 3, 8, 26 nimium cavere. TIB. 1, 6, 51 violare puellam (PS. PROSP. carm. de prov. 203). LYGD. 5, 6 immerito iuveni -e nocere, dea (PROP. 2, 5, 18). PROP. 1, 15, 26 desine . . . revocare . . . periuria . . . et oblitos -e movere deos (OV. epist. 19 [20], 117 fast. 4, 204. STAT. Theb. 7, 219 moveri). OV. epist. 5, 43 flesti discedens: hoc saltem -e negare. 17(18), 203 -e queri (rem. 645 VAL. FL. 7, 225). trist. 3, 3, 51 -e . . . lacerare genas (PAUL. NOL. carm. 11, 6 CE 971, 9). 3, 11, 32 -e,

precor, manes sollicitare meos (EPICED. Drusi 376. CE 995 B, 19 [aet. imp. Tib.]. MART. 11, 22, 4 CE 1468, 2). et saepe. EPICED. Drusi 375 irritare. DORCAT. carm. frg. 1 pilos . . . condere. LIV. 34, 32, 20 -e, sis, fidem . . . iactare. OCTAVIA 270 renovare luctus. 963 precari. LVCAN. 7, 659 prosternere gentes. 10, 395 -e morari. SIL. 9, 46 cladi -e obviis ire. 17, 27. MART. 7, 68, 2 carmina commendare . . . -e, precor. al. CE 1037, 2 (saec. I). APVL. apol. 23, 6 MIN. FEL. 14, 2. al.

? subaudiendus est inf. verbi dicendi (quod elucet posita determinatione ad inf. suppleendum spectante): APVL. met. 1, 8, 2 'tace . . . -e' inquit, 'in feminam divinam' ('subintellege . . . inveni' Floridus ad l.; vix recte ad p. 340, 25 trahit e. g. Molt, 1938, ad l.).

β *enunt. secund. (iuxta alias determinationes v. p. 340, 55)*: PLAVT. Trin. 316 ne . . . , neu . . . , neu . . . , neu tibi aegritudinem . . . parerem, -si sedulo. TERT. nat. 1, 10, 40 (sim. apol. 14, 6) poetae non -ercerunt, ut non aerumnas ac poenas dei praefarentur. ROMVL. fab. 92, 4 rec. gall. et vet. (verba pulicis descendantis de camelo) bene feci . . . -ens, ne te diutius gravarem (tibi -ere, ne rec. W).

γ *gerund.*: LIV. 26, 31, 5 contumeliis in eos dicendis non -itis. LVCAN. 1, 147 (de Caesare) numquam temerando -ere ferro (v. Ollfors, Textkrit. u. interpret. Beiträge, 1967, 12 sqq.). SIL. 14, 549 frangendae in vulnera prorae. APVL. met. 1, 2, 5 '-e', inquit, 'in verba ista haec tam absurda tamque immania mentiendo' (prae-pos. in potius ad effectum vel finem mentiendi spectare putaverimus, quam pro dat. cum -e iungendam esse; v. p. 340, 25). TERT. anim. 33, 5 nec ossibus -itur nec cineribus indulgetur [nuditate plectendis] (ad utrumque verbum referas). ITALA II Macc. 5, 12 (rec. P) rex iussit militibus non -ere caedendo eos qui in illos incidissent (gr. κόπτειν ἀπειδῶς, rec. LX -ere occursantes, VVLG. occursantibus). AVG. civ. 1, 9 p. 16, 31 D. ut non -ant obiurgando peccata. 9, 8 p. 379, 21 malitiae . . . exprimentae.

δ *part. praes. (cf. Eklund, The . . . Use of the Present Part. in Latin, 1970, 106 sqq.)*: ITALA II Macc. 5, 6 (rec. L) Iason . . . non -bat caedem faciens civium suorum (gr. ἐποιεῖτο σφαγὰς . . . ἀπειδῶς, rec. X acies civium, rec. P nulli, VVLG. in caede civibus). dubium an huc pertineat: VVLG. Iob 6, 10 haec mihi sit consolatio, ut adfligens me dolore non -at deus (an subaudias 'mihi'? vix ad p. 339, 70).

B dativo aliisque structuris ponuntur, quae non laeduntur, damno non afficiuntur sim.: 1 usu communi: a -unt qui libet (sc. fere homines; animalia l. 79 sqq. p. 335, 42. 336, 10. al., res e. g. p. 334, 5. 30. 335, 60. 336, 11): α animantibus (rebus, sc. positis pro animantibus e. g. l. 73. p. 334, 36): ① quolibet modo:

5 ④ alteri cuidam: PLAVT. Asin. 176 sq. mihi amanti ... te, lena, -ere aequomst. :: ... quae amanti -et, eadem sibi -et parum. TER. Haut. 43 novas comoedias qui scribunt, nihil -unt seni (actori). CIC. Verr. II 3, 75 quibus aratoribus -ere et consulere ... et quos ... conservare debuisti (antea: civitas ... spoliata ab isto ac vexata). PLANC. 89 iis amicis ... consulendum et -endum putavi (sc. non implorans eorum auxilium). fam. 9, 20, 3 (iocose) statui ... tibi (sc. hospiti) ne aegroto quidem -ere. 13, 8, 3 rogo ... , ut Albinio -as, praedia Laberiana ne attingas. PUBLIL. H 22 honeste -as inprobo, ut -as probo (sim. M 37. contrarie: PS. SEN. mon. 117 bonis nocet, qui malis -it. AVSON. 311, 5 p. 407 P.). S 22 suis qui nescit -ere, inimicis favet. SALL. Catil. 52, 32 si ipse pudicitiae, si famae suae, si dis aut hominibus umquam ullis -ercit ([sc. a sceleribus abstinendo]. LVCAN. 6, 599 [ad magam] -e deis superis et manibus exprime verum. STAT. Theb. 2, 689 nimium ... secundis -e deis [sc. noli superbire]. 9, 814 -e parenti, -e deis quicumque favent [sc. noli pugnare]. cf. verba Mezentii: VERG. Aen. 10, 880 divum, quos Aeneas invocaverat, non -imus ulli [cf. Glenn, Am. Journ. Phil. 102, 1981, 43 sqq.]. VERG. Aen. 11, 105 (verba Latinorum corpora suorum petentium) -ret Aeneas hospitibus quondam socerisque vocatis. COPA 26 lassus iam sudat asellus; -e illi. HOR. Carm. 3, 10, 17 Lyce, supplicibus tuis -as (amatorem admittendo ut: TIB. 1, 8, 51 neu Marathum torque ... ; in veteres esto dura, puella, senes; -e, precor, tenero. 2, 5, 114 Ov. epist. 4, 162. al.). Ov. am. 3, 2, 21 (ad consessorem) -e puellae: contactu lateris laeditur ista tui. epist. 7, 75 (Dido Aeneae) nec mihi tu curae; puero -atur Iulo, ne hiberno mari committatur. ars 2, 30 (Daedalus a Minoe veniam abeundi petit) si non vis puero -ere, -e seni. al. ⑤ sibi ipsi, sc. abstinendo: laboribus, incommodis, periculis sim. (cf. l. 7. 82. p. 334, 11): TER. Haut. 164 Menedeme, die festo tandem aliquantum tibi -e. CIC. Verr. II 5, 3 cum sibi ipse non -ercisset pugnando. CAES. Gall. 5, 40, 7 ut ... sibi -ere cogeretur Cicero vigiliis defatigatus. civ. 3, 10, 6 proinde sibi ac rei publicae -rent Caesar et Pompeius. SALL. Iug. 107, 1 sibi in proelio. Ov. epist. 18(19), 205 (Hero Leandro) si tibi non -is, dilectae -e puellae. LIV. 9, 8, 4 SEN. contr. 9, 4, 3. SEN. clem. 1, 1, 4 (verba imperatoris clementis) quotiens nullam inveneram misericordiae causam, mihi -erci (vix ad l. 43; cf. enim 1, 5, 1 tu animus rei publicae tuae es ... ; tibi ... -is, cum videris alteri -ere). al. cupiditatibus noxiis (sc. accedente respectu potius sibi consulendi quam se cohibendi sim.; exempla certiora; vix huc l. 41): AFRAN. com. 116 pudica quod sum, consulo et -o mihi, quoniam comparatum est, uno ut simus contentae viro. CIC. Cluent. 168 cum ad illud prandium crudior venisset et ... sibi tum non -ercisset, ... aegrotasse iuvenem. HOR. sat. 1, 4, 127 avidos vicinum funus ut aegros ... metu sibi -ere cogit, sic eqs. (PORPH.: observantius secum agunt). MART. 1, 106, 10 crebros ... bibas trientes ... ; quid -is tibi?

⑥ non occidendo, non vulnerando sim.: ④ in bello, praedationibus sim. (hucine p. 335, 52?): PLAVT. Caec. frg. 5 ita sunt praedones: prorsum -unt nemini (item de piratis: CIC. Verr. II 4, 21 quibus amicis ... -ant). CIC. Phil. 2, 59 mihi ... -i oportere (antea: me non occidisti). ad Brut. 5, 5 W. (Brutus in C. Antonium clementia uti vult) cui -imus ... ? his ergo consulimus, qui nos occident? (item -itur ducibus belli civilis: ibid. iterum. ANTON. epist. Cic. Phil. 13, 36 [inde Cic. ibid.]. an locos ad p. 334, 50 trahas?). CAES. Gall. 7, 28, 4 non aetate confectis, non mulieribus, non infantibus -ercerunt milites (cf. enumerationes similes: CVRT. 9, 5, 20 senibus, ... feminis, ... infantibus. ITALA [=VVLG.] III Esdr. 1, 53 Weber iuveni et virgini et seni et adulescenti [loco gemino 11 par. 36, 17 non est misertus adulescentis]. VOPISC. Aurelian. 31, 5). 7, 47, 5 matres familiae ... obtestabantur Romanos, ut sibi -rent (cf. ibid. abstinere). BELL. Afr. 85, 6 ut -rent hosti milites (SEN. benef. 4, 34, 2. PETRON. 107, 4 dediticis h. [antea: crudelitatem ... impediunt]. QVINT. decl. 379, 3 [ibid. ignoscere]. al.). 85, 9 eis militibus. NEP. Thras. 2, 6 cedentes violari vetuit, cives enim civibus -ere aequum censebat (SVET. Iul. 75, 2 acie Pharsalica proclamavit, ut c. -retur. al.; cf. p. 334, 51 sq.). Dat. 6, 6. VERG. Aen. 1, 526 pio generi. 6, 853 Romane, memento ... -ere subiectis et debellare superbos (inde CYPRI. GALL. deut. 993 supplicibus). PROP. 4, 6, 81 si aliquid pharetris (i. sagittariis) Augustus -et Eois. Ov. Pont. 1, 2, 125 princeps, qui vicit semper, victis ut -ere posset (LIV. 30, 42, 17. 33, 10, 4. 33, 12, 7 SIL. 14, 673. al.). al. ⑤ cetera exempla: CIC. Verr. II 1, 69 levius eorum Lampsaecenorum peccatum fore, si homini scelerato -ercissent, quam si legato non -ercissent. CAES. Gall. 6, 28, 2 neque homini neque ferae ... -unt uri (item -unt animalia: TIB. 1, 1, 34 vos exiguo pecori, furesque lupique, -ite. 3, 9, 1 [ad aprum] -e meo iuveni. PLIN. nat. 8, 48 [inde SOL. 27, 15] prostratis -it [leo ut: MART. 1, 14, 5. 2, 75, 10 GELL. 5, 14, 15]. 8, 134 -entes sibi irencei [sc. qui non corrumpunt suas spinas]. al.). VERG. Aen. 3, 41 (loquitur Polydorus mortuus) iam -e sepulto, -e pius scelerare manus (de violatione sepulcri ut: VAL.

MAX. 9, 2, 1 p. 428, 24 mortuorum umbris. QVINT. decl. 369, 3 mortuo. TERT. apol. 37, 2. CE 837 -e pi[a]e manes [nisi intellegas -e, piae sunt manes]). AETNA 623 sq. nullis -sura incendia ... vel solis -sura piis. HOR. Carm. 3, 11, 46 (loquitur Hypermetra) viro clemens misero -erci. Ov. epist. 17(18), 142 ut ... mihi -at Hellespontus (de aquis ut: met. 1, 311 quibus unda -ercit, illos ... domant ... ieiunia. MART. epigr. 25, 1. PRVD. perist. 5, 440 [nisi ad C]. DRAC. Orest. 377). al. SEN. contr. 7, 5, 14 occidit ... maritum, novercam laesit, puero -ercit. al. VAL. MAX. 6, 1, 2 Verginius proprio sanguini non -ercit (sc. filiae). PHAEDR. 1, 22, 2. 3, 2, 15 ferae. SEN. Herc. O. 887 quicumque fato ignoscit et -it sibi eqs. (respicitur mors voluntaria ut: QVINT. decl. 292, 2 credibile non est eum -ercisse hospiti [sc. non accusando], qui s. non -ercit. MARCIAN. dig. 48, 21, 3, 6 qui ... s. non -ercit, multo minus alii -et. AVG. civ. 1, 23 p. 38, 16 D.). Oed. 31 lues mihi -it uni; cui reservamur malo? epist. 90, 45 homines saeculi aurei -bant ... mutis animalibus. al. LVCAN. 9, 688 Persea caput Gorgonis ferentem Pallas ... iussit non laedere terras et -i populis. al. in tortura (cf. l. 68. p. 339, 7 sqq.): CHART. lat. ant. 518 III 21 (saec. IV/V) praeses ad officium, a quo servus caedebatur, d(ixit): -e; cumque peptum ei fuisset eqs. PASS. Macc. 11, 7 maximum accipitur beneficium, si ex nulla nobis laterum parte -atur (verba martyris ut: PRVD. perist. 10, 137 ne mi remissus leniter -erceris). PASS. mart. gr. (BHL 3970) 13 p. 98^A iussit -i filiis, qui caedebantur.

⑦ non accusando, non detrectando sim.: CIC. S. Rosc. 95 vereor ... , ne ita hunc reum videar voluisse servare, ut tibi accusatori omnino non -ercerim (ibid. iterum; -it patronus, orator ut: Tull. 4 adversario nulla in re -ere. SEN. contr. 2, 4, 10 Latro fratri -ercit, puerum pressit. 7, 5, 14 ASCON. tog. cand. p. 70, 30 QVINT. inst. 11, 1, 68. al.). Sest. 118 cui Clodio ... ne histriones quidem coram sedenti -ercerunt. rep. 4, 11 comoedia quem non vexavit? cui -ercit? (item -unt scriptores saturarum sim.: HOR. sat. 1, 4, 35 non ... -et amico. MART. 10, 33, 10 -ere personis, dicere de vitiis. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 111 satyricae ne sibi quidem -ercit. LACT. inst. 1, 9, 8 Lucianus, qui diis et hominibus non -ercit. al.). Att. 1, 17, 3 vereor ... ne, dum defendam meos, non -am tuis. HOR. sat. 2, 3, 326. SEN. contr. 7, 5, 15 pro amatore sanguini suo non -it noverca contra testimonium filii disputans (sensu ambiguo etiam vulnus novercae respici videtur). 9, 6, 17. SEN. Herc. O. 1426 cetera ut sileam mala -amque fatis, unum tantum dicam. CVRT. 6, 10, 7 non ... nomen meum praeteriit, ut possit videri socio coniurationis -ercisse (in eadem re: 6, 10, 9). PETRON. 59, 1 (ad obiurgantem) -e adulescentulo. PS. QVINT. decl. 19, 6 -e saeculo, -e marito, -e patri. SVET. Aug. 86, 2 modum dicendi Maecenatis Augustus irridet; sed nec Tiberio -it. al. (cf. e. g. l. 12).

⑧ non condemnando, impunitatem dando sim.: CIC. Verr. II 2, 76 (ironice) retinete hominem Verrem in civitate, iudices, -ite et conservate. 5, 104 fieri nullo modo poterat, quin Cleomeni -retur (antea deliberat Verres: poterone eos adficere supplicio ... , ignoscere Cleomeni?). Font. 35 in sententiis ferendis civi -ere (RVT. LVP. 2, 18). al. SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 12, 2 cui Marcello inimici propter dignitatem -ercerant (respicitur venia post bellum civile data ut: MAT. Cic. fam. 11, 28, 2 civibus victis ut -retur ... laboravi. R. GEST. div. Aug. 3 victor ... omnibus v(eniens) petentibus civibus -erci. cf. p. 333, 57 sqq.). SALL. Catil. 52, 12 (verba Catonis) dum paucis sceleratis -unt senatores. Ov. trist. 5, 5, 64. LIV. 8, 32, 12 milites dictatorem in contione orabant, ut -ret magistro equitum, neu cum eo exercitum damnaret. 29, 20, 3 quod legato a Locrensibus accusato -ercisset Scipio. RVT. LVP. 1, 9 scelere contaminatis hominibus (cf. ibid.: ignoscendo). SEN. contr. 7, 1, 9 huic quisquam -at, qui fratrem suum occidit? contr. exc. 3, 2, 1 iudices non absolverunt reum, sed saeculo -ercerunt (cf. l. 42). VAL. MAX. 5, 4, 1 reo Coriolano. CVRT. 6, 10, 12. 7, 2, 7 ut insontibus et fortibus viris -ret Alexander. 8, 8, 18 (verba Alexandri iudicis) mones me, ut vestris parentibus -am. PLIN. epist. 9, 13, 21 quod severus in ceteros senatoribus solis dissimulatione quasi mutua -ret senatus. CALP. decl. 26 liberis sacerdotis, qui deseruerunt, ... -atis. MAECIAN. dig. 29, 5, 14 impuberibus senatus consulto Siliano -i credebatur (iterum ibid. de suppliciis servorum ut: VLP. dig. 29, 5, 1, 29. 33 impuberi servo ... utrum in supplicio tantum -imus an vero etiam in quaestione? ibid. 37. 38). MARCELL. dig. 47, 6, 5 nisi ... severius a praetore constituendum est, nec servorum conscio domino -endum est. PAPIN. dig. 48, 5, 6 pr. in huiusmodi crimine reo. al.

⑨ rebus: ① animantium statibus, qualitatibus, actionibus (variis modis non laedendi; non detrectando l. 77. 84. al., non puniendo p. 335. 8. 12; selecta inde ab Ov.): PLAVT. Rud. 222 vitae hau -o, perdi di spem (ENN. scaen. 134 Cic. Planc. 71. nat. deor. 3, 15 qui imperatores patriae consulerent, v. non -rent. SALL. Catil. 61, 6 suae hostiumque. NEP. reg. 2, 2. al.). ENN. ann. 200 captivorum libertati (v. p. 336, 23). CIC. Tull. 3 minus eius Fabii rei fama e -ere accusatione (v. vol. VI 1, 214, 82 sqq.). Rab. perd. 8 reum nec suae nec alienae pudicitiae -ercisse (Cael. 42 -at iuventus p. suae, ne spoliaret alienam. SALL. Catil. 52, 32. SEN. dial. 4, 28, 7 [opp. adtemptari]. al.). de orat. 2, 221 -bat ... adversarii dignitati, in quo ipse conservabat suam (orat. 89 -et et amicitias et dignitatibus, vitabit ... contumelias. SALL. Catil. 52, 32. SEN. clem. 1, 22, 1. al.). 2, 237 -endum ... maxime [Korteweg]

est caritati hominum, ne temere in eos dicas, qui diliguntur. fam. 11, 27, 1 quem cum obiurgarem, quod parum valetudini -ret eqs. SALL. Catil. 14, 6 modestiae (v. p. 330, 24). Ov. met. 10, 412 (Myrrha ad nutricem) discede . . . miseroque pudori -e (SEN. contr. exc. 4, 3, 2. suas. 4, 5. al.). VAL. MAX. 2, 3, 6 nemo erat, cuius magis saluti -i et consuli deberet (CVRT. 6, 9, 24. 7, 2, 26. 9, 6, 15 orabant, ut . . . s. suae, id est publicae, -ret Alexander. IVST. 28, 4, 4. al.). LVCAN. 9, 1087 (verba Caesaris) -imus annis Ptolomaei iuvenilibus donamusque nefas (sc. necem Pompei). PLIN. nat. praef. 33 (ad principem) quia occupationibus tuis publico bono -endum erat. MART. 1, 35, 13 -as lusibus et iocis rogamus nec castrare velis meos libellos. PAVL. dig. 2, 5, 2, 1 rusticitati . . . hominis, qui in ius non venerit, -endum erit. TERT. pudic. 1 p. 221, 23 praecavendo vanissime, quibus criminibus -unt et -endo ineptissime, quibus praecavent (cf. Avg. civ. 1, 9 p. 15, 3 D. peccatis . . . damnabilibus -unt [ibid. p. 15, 16]. GREG. M. dial. 2, 12, 2 Benedictus fratrum culpam -ercit [moral. 11, 48 culpis]. sim. al.; cf. p. 336, 60). al.

⑩ *animantium corpori eiusque partibus* (hic illic in imag.; de PLAVT. Men. 848 v. p. 330, 40): ACC. trag. 294 cur . . . huius dubitem -ere capiti (per imag. respicitur salus, vita ut: 360 re dubia haut dubitarit vitam offerre nec c. -ercerit. Cic. Verr. II 5, 48. Font. 3 -ercisse huius c., consuluisse famae. Cael. 67 VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 QVINT. decl. 383, 1. proprie: Ov. am. 1, 14, 28 [ad puellam calamistris crines wrentem] c., ferrea, -e tuo. cf. p. 339, 69). CIC. Quinct. 40 credamus hoc, Sex. Naevium, cuius (sc. Quinctii) caput oppugnet, eius auribus -ercisse (tacendo ut: SEN. Oed. 1020 -e verbis . . . et -e a. benef. 2, 11, 6 -amus a.; admonitio taedium facit. caute loquendo: Cic. de orat. 3, 170 [v. l. 82]. SEN. nat. 2, 2, 4 CVRT. 4, 10, 26 PLIN. paneg. 68, 7). dom. 58 an . . . veteres illae copiae coniuratorum . . . corpori meo -ercissent? (CVRT. 3, 11, 21 ne c. quidem vis ac libido -bat. 7, 3, 16 QVINT. decl. 322, 11. Ps. CYPR. pudic. 3 nec c. -ens impudicitia nec animis. al.). har. resp. 59 corporis sui partibus. Phil. 12, 19 -ite oculis . . . meis (ne horribilia videant ut: SEN. Thy. 525 rem. fort. 5, 4 SVET. Dom. 11, 3. al. [cf. p. 331, 33 sqq.]; respicitur oculorum laesio: Ov. am. 1, 7, 65 nec nostris o. nec nostris -e capillis. 3, 3, 48 PLIN. nat. 36, 32. al.). Att. 8, 1, 1 Pompeium, qui caput ipsum (sc. Romam) reliquisset, reliquis membris non -ere (in imag. ut CLAVD. carm. min. 53, 29. proprie: SEN. clem. 1, 5, 1 m. languentibus. SIL. 6, 623. HIER. in Jer. 2, 16 sq. ut nulli -rent membro, sed omnia constuprarent Aegyptii. al.). TIB. 1, 1, 67 sq. me mortuo -e solutis crinibus et teneris, Delia, -e genis (cf. l. 35). Ov. ars 2, 413 in concubitu lateri ne -e tuo (Ivv. 6, 37). fast. 6, 160 aves, extis . . . -ite. SEN. contr. 9, 2, 11 cuius meretricis osculo nemo se abstinit, nisi qui -ercit suo. SEN. Med. 480 per manus, pro te quibus numquam -erci (clem. 2, 2, 1 -etur ubique m. tuis [sc. principis, ne saevire debeat. -ent- var. l.]. PLIN. nat. 35, 105 m. Protogenis, sc. eius picturae. al.; cf. p. 330, 49). benef. 5, 15, 4 propinquorum sanguini (-ne var. l.) . . . non -itur (epist. 88, 30 alieno s. tamquam suo. 95, 51 s. humano. PANEG. 12, 13, 3 quorum s. [-ne codd. potiores] -erceras, arma fregisti. al.; cf. etiam p. 334, 36). al.

⑪ *locis, aedificiis, civitati sim.*: CIC. Verr. II 2, 4 quid expugnasset et quibus (nisi masc.) -ercisset et quae reliquisset (Marcellus in expugnatione Syracusarum ut: 4, 120 aedificiis omnibus . . . -ercit). Vatin. 7 quod patriae -ercerim in exilium iens (VOPISC. Aurelian. 23, 4. cf. CAES. civ. 3, 10, 6 rei publicae). har. resp. 59 quis minus umquam -ercit hostium castris quam ille omnibus corporis sui partibus (LVCAN. 7, 328). NEP. Them. 6, 5 (praecepta Themistoclis) nulli loco -rent Athenienses in muris exstruendis. HOR. carm. 1, 35, 38 unde manum iventus . . . continuit? quibus -ercit aris? (cf. OPTAT. 6, 1 p. 144, 12 altaribus). epist. 1, 14, 30 rivus multa mole docendus aprico -ere prato. LIV. 26, 13, 16 Romanos Capuae -suros non esse. 32, 15, 5 Epirotarum -ercerat agris Quinctius consul (TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 359, 8 septimo quoque anno . . . agro -itur [cf. lev. 25, 4 agrum non seres]. 32, 33, 12 urbibus -ere ([11 incendere ac diripere]. 37, 9, 9 moenibus urbeque. 38, 8, 6. CVRT. 5, 7, 5 [opp. incendendam]. 7, 6, 20. IVST. 11, 4, 6 [7 diruitur]). SEN. Herc. O. 1304 (verba Hercules) aliter ac gigantes caelo -erci (LVCAN. 4, 596). epist. 55, 6 illi rivo, cum mare patet, -itur a piscatoribus. COLVM. 7, 9, 8 non -etur horreis, si foris deficit pabulum. 10, 58 (de terra colenda) matri ne -ite. LVCAN. 2, 734 -itur Hesperiae; . . . Romana . . . tellus immaculata sui servetur sanguine Magni in Aegypto sepulti. PLIN. nat. 3, 138 (sim. 33, 78) metalla fodere interdictum esse . . . veteres consulto patrum, Italiae -i iubentium. 16, 216 cui (del. Mayhoff) templo -ercit religione inductus Hannibal (IVST. 8, 3, 4 non deorum immortalium t., non aedibus sacris, non diis penatibus . . . -ercit. Avg. civ. 1, 4 p. 9, 24 D. 3, 18 p. 127, 20 SVLP. Sev. chron. 2, 26, 6). al.

⑫ *rebus variis (tam corp. quam incorp.)*: CIC. leg. agr. 1, 11 quibus causis (sc. agris quibusdam onerandis vel vendendis) gratis -ret Rullus legis exceptione. Cael. 67 testes capiti . . . innocentis fortunisque -ant (Cod. Theod. 16, 1, 1 sciat delinquens non saluti suae, non f. esse -endum). de orat. 3, 170 in quo (sc. verborum novorum usu) . . . est auribus consuetudinique -endum. SALL. Iug. 85, 3 bellum parare simul et aerario -ere (cf. Cod. Iust. 6, 51, 1, 14a illi fisco non -imus). VERG. georg. 2, 363 dum prima novis adolescit frondibus aetas,

-endum teneris et . . . ipsa vitis acie nondum falcis temptanda (item non putando sim.: COLVM. 4, 24, 21 -endum est vitibus et . . . anguste putandum. PLIN. nat. 17, 160 ipsi articulo malleoli. 17, 162 gemmis). 4, 239 si mel non eximens -es . . . futuro . . . et apium res miserabere fractas (SERV. auct.: -es alimento illis futuro. SCHOL. Verg. Bern.: consules). Aen. 7, 115 penuria adegit edendi . . . violare . . . orbem fatalis crusti (sc. panis) patulis nec -ere quadris. HOR. sat. 1, 1, 71 (ad avarum) congestis undique saccis indormis . . . et tamquam -ere sacris cogeris. Ov. met. 14, 531 ignes . . . timent naves, quibus unda -ercit. fast. 1, 685 formicae, subiectis -ite granis. 6, 625 Tullii signo . . . -ercit ignis. SEN. nat. 2, 52, 1 teneris et rarioribus -it fulmen . . . quia transitu patente minus saevit. LVCAN. 2, 129 flammis . . . -ercit sanguis effusus. PLIN. nat. 16, 57 corpori ipsi piceae non -itur (sc. cum picis gratia inciditur). 17, 65 rami -unt suboli (opp. umbra . . . premitur). al.

⑬ *unt dei, mors, fortuna sim.*: α *usu pagano*: PLAVT. Merc. 680 Apollo, quaeso te . . . , meo . . . ut -as gnato pace propitius (affert PORPH. HOR. carm. saec. 33 sq. tuens notionem non nocendi; an ad 2?). Trin. 829 (825 sqq. te omnes saevum . . . commemorant; . . . ego placido te et clementi . . . usus sum) pauperibus te -ere . . . , divites damnare atque domare (de Neptuno ut: Ov. rem. 743 nepoti, sc. Hippolyto). ENN. ann. 199 sq. (Pyrrhus ad captivos) quorum virtuti belli fortuna -ercit, eorundem libertati me -ere certumst (Cic. fam. 13, 4, 2 NEP. Thras. 1, 5 VAL. MAX. 6, 9, 15. SEN. Herc. f. 326 maximis virtutibus. dial. 6, 16, 8 LVCAN. 2, 518. al.). VERG. Aen. 6, 63 vos quoque Pergameae iam fas est -ere genti, dique deaeque. HOR. carm. 3, 2, 15 mors . . . non -it inbellis iuventae poplitibus timidove tergo (SEN. Herc. f. 872. Tro. 402 noxia corpori, nec -ens animae). 3, 9, 12 si -ent animae fata superstiti (ibid. 16. SEN. dial. 12 [11], 1, 2, 4, 1 nihil umquam ulli -unt nec remittunt. SACERD. gramm. VI 461, 24 dicimus f. Parcass, quod non -ant [462, 11 MART. CAP. 4, 360]. CE 96, 7 f. non -unt bonis. al.). TIB. 1, 2, 99 mihi -e, Venus; . . . quid messes uris acerba tuas? (Ov. epist. 7, 31 DRAC. Romul. 10, 588). 2, 6, 7 (5 ure, puer) quodsi militibus -es (de Amore ut: Ov. epist. 4, 148 qui mihi nunc saevit, sic tibi -at Amor. DRAC. Romul. 10, 588). PROP. 1, 17, 28 (ad Nereides) mansuetis socio -ite [litoribus] (abl., nisi dat. ut vergat ad 2; v. Fedeli, 1980, ad l.). Ov. met. 9, 728 sq. si di mihi -ere vellent, -ere debuerant; si . . . perdere vellent eqs. fast. 2, 451 -e, precor, gravidis, facilis Lucina, puellis. 4, 911 aspera Robigo, -as Cerialibus herbis. al. LIV. 27, 33, 11 deos inmortales, miseritos nominis Romani, -ercisse innoxii exercitibus. PAVL. FEST. p. 239 ut vivis liberis et servis -rent Lares. CE 1020, 3 (act. imp. Tib.?) (sit tibi) terra quies, -ito et ipse tuos (item de dis manibus: CIL VI 13101, 6 -e matrem . . . et sororem tuam . . . , ut possint tibi facere . . . sollemnia. INSCR. Année Epigr. 1967 n. 238 [Hisp. Tarrac.] -e tuos). SEN. Herc. O. 1137 (Hercules ad Iovem) debuit frangi polus; quid -is astris? dial. 1, 4, 7 eos . . . , quibus indulgere videtur deus, quibus -ere, molles venturis malis servat. al.

β *usu christiano (exempla selecta)*: TERT. adv. Marc. 1, 26 p. 328, 1 quia . . . malo . . . -ere deum indignius sit quam animadvertere. ITALIA deut. 33, 3 (Lugd.) -ercit plebem suam dominum (Vulg. dilexiti). psalm. 6, 3 (cod. 136 Cas.) ne . . . in furore tuo corripias me; -e michi, dominus (gr. ἐλέησόν με, Veron. al. et Vulg. miserere). Ion. 4, 11 (Wirc.) Ninevem civitatem magnam (VVLG. dat.). Rom. 8, 32 (cod. d, sim. al. et VVLG.) qui deus nec filio suo -ercit, set pro nobis omnibus tradidit illum (inde e. g. TERT. fug. 12, 3 f. s. non -ercit pro te). II Petr. 2, 4 (Aug. civ. 15, 23 al. = VVLG.) deus angelis peccantibus non -ercit. CYPR. epist. 61, 3 qui essent, quos inimicus laceraret, qui contra, quibus diabolus ut suis -ret. FIRM. err. 28, 13 diu criminibus tuis -ercit divina moderatio, diu facinus tuum cum dissimulatione respexit (sim. non puniuntur crimina: VVLG. Iob 14, 16 -es [-is vel -e var. ll.] peccatis meis [SACR. Gelas. 1341 M. GREG. M. moral. 9, 83. al.]. GREG. M. moral. 9, 80 praeterita, quae deliquimus. 10, 12 verbum prolatae contumeliae. cf. l. 49. p. 334, 73; structuram 'aliquid alicui', ut vergat in vim ignoscendi, v. sub 3). VVLG. gen. 18, 24 (loquitur Abraham) non -es loco illi propter quinquaginta iustos? (Itala, Quodv. prom. 1, 16, 23 remittes). Iob 7, 16 (verba Iob) -e mihi (gr. ἀπόρτα ἀπ' ἐμοῦ. Hier. interpr. Iob discede). Is. 30, 18 exspectat dominus, ut misereatur vestri, et . . . exaltabitur -ens vobis. PRVD. ham. 937 confiteor, dimitte libens et -e fatenti. al.

⑭ *cum respectu custodiendi, curae adhibendae sim.* (cf. C2b): α *exempla usum praeparantia* (sc. quodam modo vigente adhuc vi non laedendi, non molestandi sim.; exempla potiora, ceterum cf. e. g. l. 17. p. 333, 11. 44): PLAVT. Asin. 177 sibi (v. p. 333, 7). Bacch. 751 potin ut cures te atque ut ne -as mihi? mea fiducia opus conduxi (cf. Cic. Catil. 4, 3 consulite vobis; prospicite patriae; conservate vos . . . ; mihi -ere ac de me cogitare desinite). Cic. Flacc. frg. Cus. 15 huic hominum generi maiores nostri sic -endum . . . arbitrabantur, ut eos . . . etiam in culpa defenderent. rep. 3, 24 iustitia . . . praecipit -ere omnibus, consulere generi hominum eqs. leg. 3, 9 (verba legis) magistratus sociis -unto, se et suos continente. BELL. Alex. 24, 2 ut consuleret novus rex regno paterno, -ret . . . patriae afflictas. SALL. Iug. 106, 3 (verba Sullae) se mansurum potius, quam . . . turpi fuga . . . vitae -ret. HOR. epist. 1, 7, 11 hieme ad mare descendet vates tuus et sibi -et. PHAEDR. app. 6, 11 amicos sublevate, miseris -ite (cf. [Korteweg])

OCTAVIA 473 pulchrum . . . est . . . consulere patriae, -ere afflictis, fera caede abstinere. ITALA psalm. 71, 13 [Veron. al. = VVLG.] -et rex bonus pauperi et inopi et animas pauperum salvas faciet). PLIN. nat. 8, 134 aliter non est occidere irenaceos et tergori -ere (quod morituri urinae aspersione corrumpere temptant). al.

b usu pleno fere i. q. servando, custodiendo consulere alicui (exempla minus dubia): α animantibus: PLAVT. Capt. 32 nil pretio -sit pater, filio ab hostibus capto dum -ret. ACC. trag. 137 (verba Ismenes Antigonom a consilio periculoso absterrentis) me par est tibi consulere et -ere. ITALA gen. 20, 6 (Ambr. Abr. 1, 7, 59. al.; loquitur deus ad Abimelech) -erci tibi, ut non peccares in me ([Vulg. custodi] ENNOD. epist. 9, 12, 2 p. 237, 27 -at tibi . . . deus, ut credas me immemorem tui esse). psalm. 18, 14 (Sangerm. al., sim. VVLG.) ab occultis meis (sc. delictis, v. AVG. ad l.) munda me, domine, et ab alienis -e servo tuo ([Hier. psalt. sec. Hebr. 19, 14 libera. huc spectat AVG. serm. 216, 10]. 21, 21 [Barnab. 5, 13] -e animae meae a gladio [gr. ibid. πῆσαι, sed LXX ῥῶσαι, Veron. al. et Vulg. erue]). PASS. Macc. 14, 7 apes raptorem mellis pungentes plus -unt generi quam saluti suae. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 131, 21 deus nostrae unanimitati prospiciens et saluti populorum -ens (gr. I 1, 7 p. 163, 18 κηδόμενος, Conc.^s IV 1 p. 134, 31 procurans. cf. p. 339, 37). reflexive (se custodiendo, abstinendo): AVG. epist. 211, 14 (inde Ps. AVG. reg. III 6, 2) vobis a verbis durioribus -ite. in euang. Ioh. 22, 12 (ad temere loquentem) -e tibi; noli praecipitare sententiam (cf. -ere voci sim. p. 331, 64 sqq.). β rebus: ITALA Ezech. 24, 21 (Wirr.) ego, deus, profano sancta mea . . ., desiderabilia oculorum vestrorum et quibus -bant animae vestrae (cod. 176 ex quibus pascebantur [man. pr. ex parc-] animae v., Vulg. super quo pavet anima v.). GRILL. rhet. ed. Courcelle, Rev. Phil. 29, 1955, 36 l. 84 nulla . . . a Romanis illata poena . . ., quod antea (i. ante bellum) non amiserant, -erunt Rhodii. DICT. 5, 2 praeteritorum satias; futuris saltem -endum ac consulendum est.

β structura novata alicui aliquid vergit in vim q. e. indulgere, condonare sim. (cf. vol. VII 1, 1253, 19 sqq.; dat. commodi iunctura laxiore appositum v. p. 339, 52. 340, 1): α cum respectu indulgenter concedendi, praestandi: GELL. 16, 19, 10 vitam . . . sibi ut -rent oravisse Arionem (sec. Herodot. 1, 24, 2 πύχην . . . παρατερόμενον). CASSIOD. var. 11, 35, 3 (remuneratio collegae militiae juncto statim praebatur) tibi . . . praestas, quod -is alteri, quando indemnitas prioris lucrum potius fit sequentis eadem expectantis ('indulges' Traube in indice ed.; sed vide, ne quod -is alteri sit idem atque 'eo quod damnus non infers alteri'; sequitur enim indemnitas). b cum respectu indulgenter remittendi, non puniendi (obi. sunt crimina ut p. 336, 60): VITA Caes. Arel. 2, 24 illi misello -at deus peccatum hoc. GREG. M. moral. 15, 39 illis . . . minima crimina sim. -untur, qui maiora . . . defleverunt. CE 709, 8 ([multo ?] post 542) in se linquentibus facinus funditus -ens episcopus.

α absolute, sc. non indicatur cui temperetur (structuras e contextu subaudiendas hic non attulimus, cf. p. 332, 57; dat. commodi accedit sub 1aβ): 1 cum respectu parce vel non adhibendi, utendi sim.; -unt: α qui rem familiarem vel alimenta servant, non profundunt: α vario usu: PLAVT. Aul. 381 festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi -erces (edd. varie emendaverunt formam perf. a Plauto alienam [cf. p. 329, 2]). TER. Haut. 139 illi filio, quem male tractavi, de me supplicium dabo laborans, -ens, quaerens (SCHOL. Ter. Bemb. servans [affert VERG. p. 330, 34]. item explicat: TER. Ad. 813 conserva, quaere, -e, fac quam plurimum illis filiis relinquant). CATO agr. 58 eas oleas condito; -ito, uti quam diutissime durent (nisi acc. etiam ad -ito trahas; cf. p. 339, 59). NOVIVS Atell. 78 (versu lacuna depravato) qui non -sit apud se . . . frunitus est. CAES. Gall. 7, 71, 4 frumentum se . . . dierum xxx habere, sed paulo etiam longius tolerari posse -endo. PORPH. Hor. sat. 2, 2, 106 -endo prospicis, ne umquam tibi desit, quod eqs. CIL XIII 10018, 133 -e (in vase patorio, cf. p. 331, 24). β accedit dat. animantis, cuius commodo sumptus non fiunt (minus probabiliter, idque certe non apud PLIN., intellegi potest etiam dat. hominis damno non afficiendi): LVCIL. 619 sumptum homini praebeat, genium suum defrudet, (et) ali(i) -at (si recte conii. Krenkel, Miscellanea Critica II, 1965, 176; det alii, -at Marx, alieno -at Ribbeck). CE 366, 1 (aet. imp. Aug.) -itis heredi ([v. Wieland, Mus. Helv. 14, 1957, 193 sqq.]. 1106, 2 avarus, h. -ens, invidus ipse sibi). PLIN. epist. 9, 37, 2 coloni omnia consumunt . . ., ut qui iam putent se non sibi -ere.

b qui verbis abstant, tacent (de carminibus VERG.; saepe forma imperativi): PLAVT. Poen. 250 soror, -e, amabo: sat est istuc alios dicere nobis . . . : quiesco. 993 eum appella, quid velit, quid venerit eqs.: ne -seris. TER. Phorm. 793 ostenderem . . ., quo pacto. : -e sodas (cf. SCHOL. Ter. p. 138, 3 minus loquere). VERG. ecl. 8, 109 -ite, ab urbe venit, iam -ite, carmina, Daphnis (huc traximus coll. 61 desine, tibia, versus. an intellegas 'ne nocueritis'?). PHAEDR. 3 epil. 1 supersunt mihi, quae scribam, sed -o. SEN. Herc. O. 1447 (ad se ipsum) -e et hanc vocem occupa. 1942 -e (cf. structuram plenam 1965 -e . . . questibus). LVCAN. 6, 773 ne -e, precor: da nomina rebus, da loca eqs. TAC. dial. 27, 1 'non verebor nominare singulos scholasticos . . . : -e' (aparte sim. trad.). ITALA Is. 58, 1 (Tert. adv. Iud. 9, 30 al.) exclama in vigore et ne -erces, exalta ut tuba vocem tuam

(Vulg. cesses). II Cor. 12, 6 (cod. d al.; sim. VVLG.) veritatem dicam, si gloriabor; -o autem, ne quis eqs. HIL. syn. 90 -ens . . . de his nihil dico. al.

c qui in quibuslibet condicionibus abstant, se continent (v. etiam sub 2aβ): PROP. 3, 9, 29 Maecenas, cum possis summos honores adipisci, -is et in tenues humilem te colligis umbras. GERM. 656 Orion ob scelus poenas luit ideoque -ite mortales: numquam levis ira deorum. GELL. 2, 1, 5 saeviente pestilentia Socrates -endi moderandique rationibus dicitur . . . retinuisse salutem (sc. vita continentem). ITALA Is. 54, 2 (Aug. civ. 18, 29, sim. VVLG.) dilata locum tabernaculi tui . . .; fige, noli -ere, prolonga funiculos tuos. CLAUD. rapt. Pros. 1, 67 Pluto iratus -erit erubuitque preces ('desiit furere' Burman; ceterum v. Hall, comm. 1969 ad l.). DRAC. Romul. 8, 155 (Cassandra suadet, ut Paris necetur) Troile, quid cessas? quid -is, . . . Hector? (159 sqq. vos saltem surgite cives . . ., muris depellite fratrem). part. praes. -ens pro adi. fere i. q. parcus, avarus: HOR. Carm. 3, 19, 21 cur . . . cessant flamina tibiae . . .? -entes ego dexteris odi: sparge rosas (PORPH. otiosas, quae . . . non spargant rosas).

2 cum respectu non laedendi sim.: α notione communi (sc. iisdem fere coloribus ac sub B1; -unt fere homines, sed res e. g. l. 32. 34, dei l. 39. 48. al., animalia l. 47): α in universum: ① formae variae (exempla selecta inde a SEN. rhet.): LIV. ANDR. Carm. frg. 28 -entes praemodum (deficiente contextu dubitanter huc traximus; v. e. g. Broccia, Ricerche su Liv. Andr., 1974, 40 sqq.). TER. Ad. 562 venit . . . insaniens; nil -erit meque verberavit. LVCIL. 1089 quom -ere possint (suppleas perdunt sim., si recte confertur CIC. Quint. 51 mavolt vir bonus commemorari se, cum posset perdere, -ercesse, quam, cum -ere potuerit, perdidisse). OV. Pont. 1, 7, 45 qua . . . est res passa, -erit Augustus, usus et est modice fulminis igne sui. LIV. 39, 50, 5 multitudo . . . -endum . . . censebant; . . . alii ad necem eius Philopomenis consentiebant. MANIL. 4, 76 contra rationem laeduntque cibi -untque venena. SEN. contr. 7, 1, 8 praedones iam miserentur, piratae (irati trad.) iam -unt. SEN. Med. 432 o . . . sortem asperam, cum saevit et cum -it ex aequo malam (cf. Phoen. 35 [loquitur Oedipus] Cithaeron . . ., semper cruenta, saeve . . ., cum occidis et cum -is). clem. 2, 7, 2 -et . . . sapiens, consulat et corriget (distinguitur; ignoscet). LVCAN. 8, 652 (Cornelia ad Pompeium mortuum) hoc merui . . . in tuta puppe relinqui? perfide, -bas? (vergit ad b). 8, 707 Pompeius fuit felix nullo turbante deorum et nullo -ente miser. SIL. 14, 430 qua . . . -bat . . . vapor ignis. STAT. silv. 1, 2, 80 (loquitur Amor) virginem summa leviter . . . lampade -entes . . . strinximus. 3, 3, 168 victis -entia foedera Cattis . . . donat clementia Caesaris (vergit in usum adi. q. e. mitis, non gravis sim.). TAC. Agr. 20, 2 -endo . . . incitamenta pacis ostentare. TERT. pudic. 16 p. 255, 6 hic (I Cor. 7, 28) -endo permittit nuptias apostolus. ITALA Ezech. 8, 18 (cod. 176 = VVLG.) non -et oculus meus neque miserebor (9, 10 [ibid.]. VVLG. Ezech. 5, 11. al.). CYPR. domin. orat. 21 Daniel inter feras esurientes et -entes . . . pascitur. VVLG. thren. 2, 17 destruxit et non -erit dominus. RVST. HELP. benef. 37 Christus obses -endi. DRAC. Orest. 600 ut Clytaemestra, nisi interficiatur, ingerat inferias animam -entis Orestis. LEX Visig. 1, 1, 7 iudex erit in percutiendo parcus, in -endo adsiduos. VICTOR. CAP. frg. Spicil. Solesm. I p. 271 VIII (ad exod. 4, 24 sqq.) occasionem propitiandi per circumcisionem, qua -ret, deus dare dignatus est Moysi (parcerit cod., -serit editor vix recte; non enim intellegenda est circumcisio, qua abstinuit Moyses, sed occasio veniae danda ut ibid. postea: per datam occasionem . . . voluit -ere delinquenti). al. ② forma '-ente re' vel '-endo' adhibetur ad indicandum modum actionis, sc. non infestum, gravem, sed cautum, lenem, providum sim. (part. praes. vergit in usum adi.; cf. p. 339, 37. 45, part. coniunct. l. 41, aliter abl. gerund. l. 43 sq.): STAT. Theb. 3, 131 matres corpora caesorum curant, pars spicula dextra nequiquam -ente trahunt, pars molliter aptant braccia (SER. SAMM. 77 corpus d. -ente foveto). Ach. 1, 572 thyrsos -ente ferit Achilles Deidamiam. CYPR. laps. 14 (in imag.) medicus vulnera manu -ente contrectat (AVSON. 238, 4 p. 79 P.). CLAUD. 26, 122 (in imag.) medici sollertia . . . -endo . . . secat, ferro ne largius acto eqs. (sim. CONC.^s I 5 p. 354, 20 quos episcopos -endo excommunicationi subiecimus [gr. I 1, 5 p. 130, 34 πεπεσμένως, dat. eis addit RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 47, 26]. ORIBAS. syn. 1, 9, 2 La p. 46, 19 Mø. validiores amplius evacuas, . . . infirmiores -endo evacuas [gr. φειδομένως, Aa parcus]). SIDON. Carm. 11, 41 -enti pistre flagellat Triton Galateam amatam.

β in precatationibus, adhortationibus, iussis (animo obversari videtur hic illic non tam homo non laedendus quam ipsa actio intermittenda vel non suscipienda, ut loci pertineant ad 1c; sed notiones certa ratione separari non possunt): ① variis: VERG. Aen. 6, 834 -e . . ., proice tela manu (SERV.: Caesari dicit, quem clementem circa Pompeianos legimus). 12, 693 -ite iam Rutuli, et vos tela inhibete, Latini. TIB. 1, 4, 83 (81 Marathus lento me torquet amore) -e, puer, quaeso (sc. non spernendo amantem ut: 1, 5, 7. 2, 6, 29. Ov. epist. 4, 167 per Venerem, -as, oro). PROP. 2, 29, 19 (log. unus e Cupidinibus) -ite iam, fratres: iam certos spondet amores poeta vincetus. Ov. am. 3, 11, 45 (41 fores . . . minus improba vellem) -e per o lecti socialia iura eqs. (sc. oro). met. 2, 361 sq. (verba Heliadum) -e, precor . . .; nostrum laceratur in arbore corpus. trist. 2, 179 (ad Augustum) -e, [Korteweg]

precor, fulmenque tuum . . . reconde (*in eadem re*: Pont. 2, 8, 23. *al.*). NVX 182 (*loquitur nux ad viatores*) -ite. SEN. contr. 2, 2, 9. 7, 2, 2 -e iam, quaeso, Popilli: nihil tibi nisi occidendum Ciceronem mandavit Antonius. PHAEDR. 2, 8, 8 ille cervus fugiens supplex: vos modo, boves, inquit, -ite. SEN. Herc. f. 1314 (*Hercules ad Amphitryonem*) iam -e, genitor, -e, iam revoca manum (*sc. a te*). *al.* *verba iudicis vel domini sollemnia ad tortorem* (*cf. p. 334, 18*): PASS. Saturn. Dat. (BHL 7492) 6, 9 -e' inquit iudex reclusumque in carcerem passioni . . . martyrem destinavit. 8, 7 proconsul . . . lingua nolenti -e' prosilivit; cessavere carnifices. *al. ibid.* AVG. in psalm. 122, 6 l. 17 servus adtendit ad manus domini sui, qui eum caedi iussit, quoadusque dicat: -e' (*sim.* CASSIOD. in psalm. 122, 2 l. 51). CHART. lat. ant. 518 III 21 (*saec. IV/V*). PASS. mart. gr. (BHL 3970) 14 p. 98^E iussit caedentibus -i (*i. imperavit verberantibus, ut -atur*). ⑩ *ad deos, elementa naturae sim. spectantibus*: HOR. carm. 2, 19, 7 sq. recenti mens trepidat metu . . ., euhoe, -e Liber, -e, gravi metuende thyrso. 4, 1, 2 Venus, . . . rursus bella moves? -e, precor, precor. TIB. 1, 3, 51. 1, 9, 5 -ite caelestes periurium non punientes. LYGD. 5, 21 -ite, pallentes undas quicumque tenetis . . . dei. OV. epist. 17(18), 45 (*Leander ad Boream*) -e, precor, facilemque move moderatius auram. fast. 4, 921 (*ad Robiginem*) -e, precor, scabrasque manus a messibus aufer. *al.* SEN. Med. 595 -ite, o divi, veniam precamur, vivat ut tutus Iason. SIL. 6, 588. 8, 659 -ite, crudeles superi: iam stragis acervis deficiunt campi. STAT. silv. 1, 2, 269 -at Lucina, precor. MART. epigr. 25b, 4 (*Leander ad undas*) -ite dum propero, mergite cum redeo. *al.* *in parenthesis ad excusanda verba impia*: CONC. S IV 2 p. 101, 13 examinata sunt, quae dubitationem . . . generare videbantur et, -at divina maiestas, qualia . . . aliqui blasphemizabant (*item fere rec. altera Athan. ed. Opitz III p. 53, gr. ibid. φεισάσθω*).

⑪ *vergii in vim custodiendi, consulendi sim. (cf. p. 338, 38, ceterum v. B2; cum acumine iteratur vox notionibus diversis l. 34 sq.)*: QVINT. decl. 246, 9 inventa est . . . una quae magis amaret, una quae -ret: noverca (*privignum in bellum proficisci prohibens*). HIER. epist. 55, 5, 5 crudelitate elementi non -it medicus, ut -at, saevit, ut misereatur (*sim.* MAX. TAUR. serm. 75 p. 684^D summam medendi artem non -it, ut -at). RVSTIC. Conc. S I 4 p. 76, 38 divina gratia homines -endo gubernat et misericorditer regit (*gr. I 1, 7 p. 76, 22 χάρω . . . κηδομένην tantum, I 5 p. 374, 6 cui omnium hominum cura est. cf. p. 337, 20*). ARATOR act. 2, 685 arca i. ecclesia servata . . . crescit per spatium -entis opem (*sc. L cubitorum [v. gen. 6, 15]; cf. 2, 675 sacer numerus, sc. L, delicta resolvit*). SACR. Greg. 202, 50 (202, 925 D.) familiam tuam . . ., domine, caelesti protectione circumda, ut te -ente sit libera, te custodiende a malis . . . sit segura.

⑫ *vi novata pro subi. est ipsa res, a qua abstinetur, quae non adhibetur, sc. non nisi forma '-ente re' fere i. q. cessante, non intercedente sim. (cf. p. 338, 57 et part. praes. verborum transitivorum intransitive adhibita apud Hofmann-Szantyr 290 δ; syn. cessare exstat apud eundem DRAC. p. 338, 14)*: DRAC. Romul. 2, 155 fracta leonis colla Cleonaei telo -ente necantur a Hercule. 10, 96 ut venias -ente mora.

⑬ *structurae variae, quibus indicatur: A cui temperetur, sc.: I rei non adhibendae, non faciendae vel parce utendae sim. (indicatur simul persona vel res, ad quam respicit parsimonia, dativo p. 330, 30. 34. 75, praepos. erga p. 332, 18, pro p. 331, 37 [ibid. alia versio exhibit gen. sec. gr.])*: a *struct. nominali*: α *dat.*:

NAEV. com. 69 PLAVT. Bacch. 996 (*et novies*). et passim. accedit ab c. *abl.*: ITALA sap. 1, 11 (*Aug. de mend. 16, 31 al. = VVLG.*) custodite . . . vos a murmuratione . . . et a detractone -ite linguae (*gr. ἀπὸ καταλαλιᾶς φεισάσθε γλώσσης. inde ISID. reg. monach. 3, 2 a d. -at monachus linguam*). β *acc.* (*cf. locos dub. vel con. p. 330, 13. 331, 71. 337, 58. 340, 81*): PLAVT. Curc. 381 eam pecuniam. Mil. 1220 vocem. Most. 104 sumptum (-u *var. l.*), operam. Pseud. 79 id (*sed v. p. 332, 2*). LVCR. 2, 1163 fetus. RVT. LVP. 2, 15 nihil (STAT. Theb. 7, 14 [*nisi pro mera negatione accipias*]). PAUL. FEST. p. 222 (*formula prisca*) linguam. ARNOB. nat. 7, 8 animos (*loco varie temptato*). MAX. TAUR. serm. 75 p. 684^D artem. ISID. reg. monach. 3, 2 (*v. supra*). PASCHAS. verba patr. 55, 5 vestimentum (*postea dat.*; Migne gr. 65, 304^A gen. bis; VITAE patr. 6, 4, 30 *dat.*). CIL XIII 10018, 134. 135. accedit *acc. relationis*: ROMVL. fab. 42, 2 rec. W ille . . . alapas non -et caput (*rec. gall. et vet. sibi alapis non -bat. Phaedr. 5, 3, 2 alapam sibi duxit*). γ *abl.* (*primitus fortasse relationis, qui postea etiam pro instrumentali vel separativo accipi potuit. formas decl. quartae in u exeuntes ad dat. traximus, e. g. VERG. Aen. 1, 257 -e metu [sed cf. SERV. auct. ad loc. ablativum pro dativo, item PRISC. gramm. II 363, 10]. cf. etiam dubia p. 331, 65. 71; vix addas p. 332, 84. 338, 53*): CATO agr. 1, 1 opera (*accedit inf., v. p. 330, 21*). ITALA prov. 26, 25 (*Hier. adv. Rufin. 3, 43*) voce (*addas p. 331, 61*). AVSON. 130, 4 p. 430 P. caede. HIER. epist. 55, 5, 5 crudelitate. SEDVL. carm. pasch. 5, 77 mucrone (*mucroni var. l.*). δ *praepos.*: v. p. 330, 84. 340, 38; *aliter, sc. struct. partitiva* PAUL. NOL. p. 330, 29.

⑭ *struct. verbali*: v. IA2 et p. 340, 55. 2 *animanti non laedendo, rei non violandae sim.*: α *sine additamento*: α *dat.*: PLAVT. Asin. 176 (*et septies*). ENN. ann. 199. 200 scaen. 134. et passim; *refl. p. 333, 32 nec non* PLAVT. Asin. 177 HOR. epist. 1, 7, 11 SEN. benef. 4, 14, 4. al. β *acc.* (*cf. IB3 et*

p. 330, 39. 334, 2. 340, 73; *iuxta dat. comm. l. II, cf. l. 18; vix recte a doctis quibusdam huc trahuntur* DRAC. Orest. 600, v. p. 338, 50. CASSIOD. hist. 7, 14, 1 Paulino . . . reveritus eius vitam -ercit. in psalm. 117, 18 filio [*ed. Migne; fili cod. unus; fidelis Adriaen*] non -itur): Cic. Verr. II 2, 76 (*per perseverationem; v. p. 334, 45*). CE 1020, 3 (*aet. imp. Tib.?*) -ito . . . tuos (*al. v. p. 336, 43 sqq.; ceterum in titulis*: CE 1466, 2 -e opus hoc [*cf. 1883, 2 -e tumulum*]). ITALA deut. 33, 3 (Lugd.) plebem (*gr. τοῦ λαοῦ, Aug. quaest. hept. 5, 56 populo*). Ion. 4, 11 (Wirc.) Ninevem civitatem (*v. l. 26*). II Macc. 5, 6 (*rec. X*) acies civium (*v. p. 332, 82*). 5, 12 (*recc. LX*) cursantibus (*v. p. 332, 77*). ANTH. 15, 128 lectum iugalem natis -e tuis. VVLG. thren. 2, 2 praecipitavit dominus nec -ercit omnia speciosa. VEREC. in cant. 3, 12 D. adolescentulos (*trad. ; dat. restit. viri docti*). GREG. M. dial. 2, 12, 2 culpam (*cf. moral. 9, 80 praeterita, quae deliquimus. 9, 83 peccatum. 10, 12*). loco obscuro: CE 2122, 2 (*saec. I?*) filium amissum, mater, . . . doleto; fatal(e) hoc vitium est par(e) te [*puero*] (*abl. compar. 'te potius quam puerum' intellexit Löfstedt, Rhein. Mus. 67, 1912, 219, dat. comm., sc. 'cui sollemnia facias', van Leijenhorst in plagulis coll. p. 336, 44*). γ *praepos.*: ITALA deut. 13, 8 (Lugd. *al.*) non -et oculus tuus super eum (*[gr. ἐπί, VVLG. ei]. 19, 13 [ibid.; gr. ἐπί, Vulg. misereberis]*). Ion. 4, 10 [*Wirc.*] s. cucurbitam [*gr. ὑπέρ, Lucif. Athan. 2, 33 cucurbitae, Vulg. doles*]. *al.* VVLG. Ezech. 7, 4. *al.* LIB. iubil. 47, 5 filia Pharaonis -ercit s. te [*sc. Moysen. cf. ITALA exod. 2, 6 Lugd. -ercit ei*]). Ezech. 16, 5 (*cod. 176*) nec -ercit oculus meus in te (*[gr. ἐπί, VVLG. super]*). Ion. 4, 11 [*Lucif. Athan. 2, 33*] in Nineve civitatem [*gr. ὑπέρ, VVLG. civitati*]. addas l. 60. 65 et fortasse VVLG. I reg. 15, 29 triumphator in Israel non -et. vol. VII 1, 749, 77 sq. vix recte adduntur LVCR. 6, 399 APVL. met. 1, 8, 2, v. supra p. 330, 43. 332, 59; *ceterum cf. p. 332, 70*). *aliter, sc. struct. partitiva*: ACT. Petr. 30 usque et de servis suis non -it fornicatrix (*aliter gr.*). ?δ *gen. (non nisi in var. l. sec. gr.)*: ITALA Ier. 17, 17 (*Hier. ad l. p. 214, 21*) -ens mei (*cod. L saec. VI/VII; sed var. l. mihi confirmatur loco gemino p. 215, 10; aliter Vulg.*). VVLG. Iob 20, 13 illius (*cod. L saec. VII al.; dat. exhibet etiam HIER. interpr.*). ?ε *abl.*: non nisi in var. ll. *infra l. 73 et p. 335, 47. 49. adde* AVG. catech. rud. 19, 6.

⑮ *indicatur insuper ipsum malum, cui temperatur vel consultitur: α praepositionibus*: ① *in c. abl. (exempla notabiliora exclusis iis, quae meram occasionem indicant, ut Cic. p. 335, 81)*:

SIL. 10, 329 Poenus . . . tum denique Martem dimisit tandemque suis in caede -ercit (*sc. ne caedentes laborarent; aliter, sc. ne caederentur*: VVLG. II Macc. 5, 6 [*v. p. 332, 81*]). VLP. dig. 29, 5, 1, 33 impuberi . . . utrum in supplicio tantum -imus an vero etiam in quaestione? et magis est, ut de impubere nec quaestio habeatur. PAUL. dig. 49, 16, 14, 1 tironi in hoc crimine. GREG. M. moral. 11, 48 qui sibi nunc in culpa -it, ei postmodum in poena non -itur. ② *ab c. abl. (cf. p. 339, 56)*: ITALA psalm. 18, 14 et 21, 21 v. p. 337, 14 sqq. 77, 50 (*Sangerm. al. = PSALT. Rom.*) non -ercit a morte animabus (*[gr. ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν, VVLG. a m. animarum, HIER. psalt. sec. Hebr. morti animae]. HIER. interpr. Iob 33, 18 animae eius a m., ne cadat in bello [gr. ἀπό, Vulg. eruens]*). ACT. Archel. 51, 4 a plagis Pharaoni (*Pharaonis var. l.*). AVG. civ. 21, 18 p. 523, 30 D. ab ea poena supplicibus. epist. 193, 12 ab hac condicione. 211, 14 v. p. 337, 22. GREG. M. past. 3, 25 p. 97^D ab increpationis gladio.

β *structura verbali (sc. enunt. secund. praeter l. 72; non huc pertinent quae rationem -endi indicant coniunctione quod LVCAN. 3, 96. 4, 596 al., vel merum effectum finemve coniunctione ut FRONTIN. strat. 2, 11, 6 LAVOL. dig. 42, 5, 28 al.)*: TERT. apol. 37, 2 nec mortuis -unt Christianis, qui in illos de requie sepulturae . . . avellant (*ITALA Iudith 2, 11 v. infra. SYMM. epist. 1, 88 numquam in me -am, q.*). resurr. 15 p. 45, 13 censura humana non -ens . . . illis ministris sceleris, quominus cum auctoribus puniantur (*ITALA Iudith 2, 11 v. infra. ORIG. in Matth. 13, 11 p. 211, 3 [gr. ἵνα μὴ]*). ITALA gen. 20, 6 (*Aug. quaest. hept. 5, 55*) -erci tibi, ne peccares (*[gr. τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν, Ambr. Abr. 1, 7, 59 al. ut non]*). Ezech. 20, 17 [*cod. 176*] -ercit oculus meus in eos, ne delerem illos [*gr. ἐφείσατο . . . ἐπ' αὐτοὺς τοῦ ἐξάλειψαι, VVLG. super eos, ut non]*]. addas l. 50 et fortasse p. 332, 66). Iudith 2, 11 (*Reg. al.*) super contumaces . . . non -et oculus tuus, ut des illos in occisionem (*[gr. τοῦ δοῦναι, Sangerm. 15 usquequo des illos in mortem, Complut. qui(n), cod. 62 quominus]*). ENNOD. epist. 9, 12, 2 p. 237, 27. ut non: ITALA gen. 20, 6 [*v. supra*]. VVLG. IV reg. 5, 20. Ezech. 20, 17 [*v. supra*]). ad c. gerund.: ITALA (= VVLG.) IV Esdr. 16, 72 Weber insani neminem -entes ad diripiendum (*nemine man. pr. cod. A saec. IX*).

γ *abl. instrumenti, sc. rei vel actionis infestae, qua quis non utitur (sc. ut -ere adhibitum videatur pro non laedere, vim non inferre sim.; dub. an huc trahi possint PLAVT. p. 330, 39, Ov. p. 332, 15; cf. etiam p. 339, 76 sq.; ceterum ablativo indicatur res, qua quis consultit, e. g. Cic. Verr. II 2, 49 summa cura. 5, 48 litteris. SALL. Iug. 106, 3 fuga)*: ROMVL. fab. 42, 2 v. p. 339, 69. AVSPIC. ad Arbog. 22, 3 cupiditas in alumnos desaevit, nec saeva -it rabie (*Brandes, rabiem cod.*), quorum amore pascitur. DRAC. satisf. 157 inimicorum iugulis mucrone -ercit David (*e. g. I reg. 24, 4 sqq.*). cf. *abl. absol.*: PRVD. cath. 7, 85 incolis fulmen . . . pie repressis ignibus -ercit.

♂ acc. obi., sc. notione deflexa in structura 'alicui aliquid' v. sub IB 3 b.

B obi. *internum*: PLAVT. Men. 848 quicquam (*nisi aliter explicandum, v. p. 330, 39*). TER. Haut. 43 nihil (SEN. dial. 12[11], 4, 1. v. *etiam p. 338, 25*). 164 aliquantulum. PROP. 4, 6, 81 aliquid.

part. praes. parcens usurpatur plus minusve pro adi. p. 338, 16. 42. 59.

in lusu verborum cum Parca v. p. 326, 82; per homoeoprophoron in formula supplicantis -e, precor: TIB. 1, 8, 51 (voces disiunguntur 2, 6, 29). HOR. Carm. 4, 1, 2 -e p. p. Ov. epist. 7, 165. met. 2, 361. et saepe; vox iteratur notionibus diversis p. 333, 84. 335, 26. 337, 8. 339, 34 sqq. (cf. p. 330, 5sq.).

deriv.: parcus; cf. parsimonia (-ium).

compos.: comperco (*vel -ar-*), deperco, imperco, reparco (*vel -er-*); cf. comperco et imparcenter. Korteweg.

1. *parcus, -a, -um. [*a* parcere; fortasse sec. largus: largiri formatum; cf. Leumann, *Gramm.* 1928, 202. Sch.] *de origine:* GAV. BASS. frg. (6 F.) Gell. 3, 19, 2 -us composito vocabulo est dictus quasi 'par arcae' eqs. (*v. sub pararcus*). contra GELL. *ibid.* 4 sq. *inducit Favorinum a pecunia et arcere iocose fingentem formam primitivam pecuniarcus, deinde serio proferentem* (5) -us ... ab eo, quod est 'parum' et 'parvum', denominatus est. a verbo derivat PRISC. gramm. II 136, 17 probo probus, ... parco -us. *compar. -ior et superl. -issimus inde a PLAVTO. de notione (v. etiam p. 342, 25. 345, 3 sq.).* SYNON. Cic. p. 440, 26 -us. frugi. abstinens. parvo contentus. suo contentus. alieni contemptor. GLOSS. II 218, 12 ἀδάπανος: sine in-

pena, -us. 470, 27 φειδωλός: -us, tenax, abstinens. IV 266, 47 -us: 'cupidus', abstinens (I) v. vol. IV 1427, 31 sqq.). V 318, 40 qui se continet ubique. *al. legitur in versu inde a PLAVTO, CAECIL., TER., in prosa oratione inde a RHET. Her., Cic.; pluribus quam decem locis adhibent SIL. (15), MART. (12), PLIN. min. (13), Script. hist. Aug. (22), SYMM. (20) al.; ex auctoribus potioribus adi. neglegunt e. g. VARRO, LUCR., CAES., LIV., CÆLS., qui tamen omnes adv. parce utuntur.*

[*confunditur in codd. maxime cum paucus Ov. am. 3, 6, 9 CYP. epist. 2, 2 al. (restituatur APVL. Carm. frg. 1 PANEG. 2, 18, 1), parvus Ov. fast. 2, 538 MART. 10, 41, 6 al. (restituatur SER. SAMM. 1072 VEG. mulom. 1, 35, 2), partus MART. 9, 101, 19 Ivv. 10, 116. de CATULLO 39, 11 v. vol. VI 1, 281, 5 (-us defendit e. g. Schuster, Wien. Stud. 64, 1949, 91, sed v. Fordyce, 1961, ad l.), de PROP. 3, 5, 18 v. p. 326, 63.*

loco corrupto: GLOSS. IV 549, 5 -us: crimen 'talis' (scelus var. l.)]

I respicitur habitus animantium non effusus, fere i. q. temperans, continens, abstinens sim. (*item de rebus ad animantes pertinentibus; per similitudinem de rebus naturalibus vel manu factis sub A 1c*).

pro syn. accedunt avarus, tenax p. 342, 73 sq., ceterum e. g. continens PLAVT. Most. 31 PLIN. epist. 5, 19, 9, sobrius TER. Ad. 95 CYP. epist. 11, 6 AMM. 21, 16, 5. al., modestus CIC. de orat. 2, 287 VAL. MAX. 2, 1, 9 FRONTO p. 46, 17 v. d. H. EVTR. 9, 11, 2, frugalis CIC. de orat. 2, 287 CYP. epist. 2, 2 (cf. frugi Ivv. 14, 112 AVSON. 205, 9 p. 63 P.), abstemius APVL. Carm. frg. 1 AVSON. 205, 9 p. 63P. AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 4, 2; distinguuntur vel opponuntur avarus p. 342, 52, sordidus p. 342, 63, ceterum prodigus RHET. Her. 4, 34, 46 CLAVD. Carm. min. 9, 29, avidus VAL. MAX. 6, 4 pr. CAPITOL. Gord. 21, 1 Maximin. 28, 2 SPART. Pesc. 6, 6, effusus SEN. dial. 3, 4, 3 CAPITOL. Opil. 13, 4 (cf. profusus APVL. apol. 25, 2), largus COLVM. 10 praef. 1 VOPISC. Car. 14, 2 CE 1347 A, 14 (saec. IV). EVGRAPH. Ter. Haut. 437. al. et multae aliae voces. in figura q. d. litotes p. 343, 9. 17. 57. al. usurpatur saepe praedicative, sc. -us est sim. inde a PLAVTO passim, ceterum p. 343, 9. 33. 48. 344, 26. al.

A usu communi pertinet ad res utendas, adhibendas vel alicui tribuendas: **1** in universum: a de animantibus, sc. hominibus vel deis, qui non large (vel nullo modo, ut l. 74.78): α adhibent quilibet: PLAVT. Rud. 919 (*verba piscatoris*) opera haud fui -us mea. SEN. dial. 10, 7, 5 custos eius (sc. temporis sibi tributi) -issimus. LVCAN. 9, 590 somni -issimus ... est Cato (IVST. 11, 13, 2 Ps. AVR. VICT. epit. 47, 5). PLIN. paneg. 83, 7 uxor tua quam modica cultu, quam -a comitatu. ARNOB. nat. 5, 10 p. 261, 16 M. (*ironice*) frugalitatis magnae viri et circa res etiam flagitiosi operis -iores nolentes Iovis semina sine effectu effusa putari. β beneficiis, donis sim. vel poenis afficiunt: CIC. Balb. 50 nimium -us in largienda civitate M. Crassus (*item in conferendis honoribus*: SVET. Aug. 38, 1 in bellica virtute honoranda. AMM. 21, 16, 1 erga tribuendas celsiores dignitates impendio -us. CLAVD. 28, 555). PANEG. 2, 18, 1 ut -ior (paucior trad.) tardiorve tempore quem, cui quid promiseris, modove decipias. AMBR. paenit. 1, 2, 9 delinquenti -us (sc. veniam non dans, si recte edidit Gryson 1971; var. l. delinquendi partem praetulit Faller). Ps. AMBR. apol. Dav. II 4, 20 deus non avarus munerum nec beneficii -us nec gratiae angustus (eadem fere Ps. GREG. Tvr. Thom. 76 Z.). PRVD. cath. 7, 165 sucum papillae -a nutrix derogat infantibus (SCHOL. avara. *item in alendo*: PAVL. NOL. Carm. 18, 228 agricola -ior ... natis quam pecori). CLAVD. 8, 114 Theodosius pietatis abundans, poenae -us erat (cf. IULIAN. in Am. 3, 12 -us ... vindicandi et miserandi dives deus). rapt. Pros. 3, 36 Natura -um ... Iovem se divite clamat, qui campos horrere situ velit.

b de animantium partibus, actionibus, qualitatibus sim.:

HOR. Carm. 3, 16, 44 deus obtulit -a quod satis est manu (VAL. MAX. 6, 4 pr. nec -a nimis nec rursus avida manu ... hauriamus exempla). VAL. MAX. 7, 1 pr. patet Fortunam ... adversas res cupido animo infligere, secundas -o tribuere. STAT. Theb. 7, 200 (*verba Iovis*) cui ... sanguinis usus -ior humani quam mihi? (ARATOR act. 2, 351 partium virilium). AMBR. exc. Sat. 1, 57 iustitia est sibi -ior ... et quidquid habet ... transfundit in proximos. PRVD. ham. 331 mediocriter uti muneribus dei -umque modum servare fruendi (cf. c. Symm. 2, 135 munera -is ... fruenda moribus). CLAVD. Carm. min. 9, 29 in hystrice est -us ... [sui] tumor iraque numquam prodiga telorum (I) i. rei suae, sc. spinarum, cf. p. 344, 53; 'furor parcens sibi' Burman vix recte).

c de rebus naturalibus vel manu factis (fere hominum modo -is): PROP. 4, 3, 60 -a lucerna (sc. male lucens, v. Camps, 1965, ad l.). PLIN. nat. 14, 29 helvola vitis alternis annis fertilis est, sed melior vino, cum -ior. 16, 44 taeda est abundantior suco quam reliqua genera, -ior liquidiorque quam picea (loco obscuriore tam de arbore quam de eius pice loqui videtur auctor, cf. André, 1962, ad l.). STAT. silv. 4, 5, 13 nos -a tellus solatur (nisi coll. I parvi beatus ruris honoribus ad IB 2 trahas. sed cf. LEO M. serm. 12, 3 l. 73 si ... -ior fuit in susceptis terra seminibus et castigatiore proventu vites ... fluxerunt). AVIEN. Arat. 512 -ior hic Aries rutillae semper facis, indigus ignis spectatur iusti (gr. 228 ωδὴς καὶ ἀνάστερος).

2 in re familiari administranda, pecunia utenda sim.:

a de animantibus (fere hominibus; de Minerva l. 46, de apibus l. 39):

α in bonam vel neutram partem, ut vergat in vim q. e. frugi (de ambiguitate vocis agit SEN. benef. 2, 34, 4): ① vario usu: PLAVT. Most. 31 nemo adaeque ... antehac est habitus -us nec magis continens. 237 (antea: parsimoniam adhibet). TER. Ad. 95 fratrem ruri esse -um et sobrium (DON. ad loc. 1 non prodigum. GLOSS. frugi). RHET. Her. 4, 34, 46 ut si quis hominem prodigum et luxuriosum inludens -um et diligentem appellet. CIC. de orat. 2, 287 cum optimus colonus, cum -issimus, modestissimus, frugalissimus esset eques quidam. Brut. 148 Crassus erat elegantium -issimus, Scaevola -orum elegantissimus (item masc. pro subst.: HOR. sat. 1, 3, 16 huic -o, paucis contento. PHYSIOGN. 34. 75). orat. 83 sic ut in epularum apparatu a magnificentia recedens quidam non se -um solum sed etiam elegantem videri volet. SALL. Catil. 9, 2 in supplicii deorum magnifici, domi -i erant prisca Romani (cf. LVCAN. 3, 161 -orum mores ... avorum. MART. 14, 43, 2 patres). VERG. georg. 1, 4 apibus ... -is

([SERV. servatricibus, frugi, quae mella custodiunt]. MART. 14, 222, 2 Ps. QVINT. decl. 13, 3). HOR. Carm. 2, 8, 22 meretricem metuunt ... senes -i (ad β trahunt alii). Ov. am. 1, 3, 10 temperat ... sumptus -us uterque parens. met. 7, 656 Myrmidones, -um genus ... quaesitique tenax et quod quaesita reservet. fast. 4, 692 cum duro -a colona viro (NVX 72). STAT. silv. 4, 6, 51 -i domus ... Molochi. 5, 1, 123 coniunx agricolae -i. Ivv. 10, 116 uno -am colit asse Minervam discipulus (partam var. l.; v. Courtney, 1980, ad l.). PLIN. epist. 5, 19, 9 Zosimus est tam -us et continens, ut eqs. APVL. Carm. frg. 1 fuisti ... Athenis -us (paucius trad.) atque abstemius. PORPH. HOR. sat. 2, 2, 55 nimium (VOPISC. Car. 14, 2 n. avarus, n. -us es. al.; cf. CAPITOL. Pius 7, 11 principis ... nimis -i). al. ② distinguitur qui parsimoniam in vitium vertit (cf. p. 343, 21): avarus (non huc l. 50): NIGID. frg. (25 F.) Serv. auct. georg. 1, 47 qui -ior est, suo contentus est, quod a. non facit (praemonet SERV. auct.: plus est [sc. 'avari agricolae'], quam si dixisset '-i'). HOR. epist. 2, 2, 194 quantum discordet -us avaro; distat enim eqs. (cf. PORPH. ad 192/3 quamvis par[um] considerantibus simile(s) esse videat[ur]). RVT. LVP. 1, 4 nolito te saepius -um appellare, cum sis a.; nam qui -us est, utitur eo quod satis est, tu contra eqs. (cf. QVINT. inst. 3, 7, 25 [sec. Cels.] ut pro ... avaro -um vocemus. Ivv. 14, 111 tamquam frugi laudetur a., tamquam -us homo). TAC. hist. 1, 49, 3 pecuniae alienae non adpetens Galba, suae -us, publicae a. HIER. epist. 22, 33, 1 quidam ... -ior magis quam avarior. sordidus: QVINT. inst. 5, 13, 26 pro sordido -um ... dicere. PORPH. HOR. sat. 1, 1, 101/2 Naevius ... fuit in tantum -us, ut s. merito haberetur. LACT. inst. 6, 14, 3 liberalem a prodigo separare ... , aut -um a sordido. cf. AVSON. 319, 7 p. 22 P. -us sine sordibus.

β in malam partem i. q. avarus (saepe syn. avarus vel tenax; nimis -us sim. v. supra; vitium -i describitur HIER. in Is. 57, 10 l. 27): PLAVT. Aul. 206 neque illo quisquam est alter hodie ex paupertate -ior. 314 (v. p. 348, 32). 315 esse -um et misere vivere. 335 senem -issimum (Stich. 555. TAC. hist. 1, 18, 3 de Galba. PORPH. HOR. Carm. 2, 11, 6-8 -i ac tenaces. cf. supra l. 42). CAECIL. com. 204 (200 parentem ... avarum) a -o patre (CIC. Cael. 36 p. -o ac tenaci). TER. Ad. 866 (loquitur Demea) ego ille agrestis, saevus, tristis, -us, truculentus, tenax (cf. Menand. frg. 11 Körte φειδωλός. potius pro subst., ut certe: POMPON. Atell. tit. -i [trad. NON. p. 476, 11 Pomponius partis, corr. Bothius]). NOVIVS Atell. tit. -us. HOR. epist. 1, 5, 13 -us ob heredis curam nimiumque severus adsidet insano. QVINT. decl. 260, 12 avari -ique. APVL. apol. 25, 2. CYP. elem. 9 p. 380, 17 -os et steriles). HOR. sat. 2, 5, 79 magnum donandi -a iuventus. SEN. benef. 2, 34, 4 -issimum hominem. SVET. Tib. 46 pecuniae -us ac tenax. Galba 14, 2 Galba erat modo acerbior -iorque, modo remissior ac neglegentior quam conveniret principi electo (huc trahitur vulgo coll. l. 72, sed v.

Venini, 1977, ad l.). GELL. 10, 17, 3 persona . . . divitis avari et -i (in mimo Laberii). APVL. met. 7, 16, 5 Diomedes sic -us hordei fuit, ut . . . iumentorum famem corporum humanorum largitione sedaret. *al.*

b de rebus: α variis (sc. quae minore sumptu curantur, parantur, vel quae hominum modo -ae sunt [OV., SIL.]): PROP. 4, 10, 18 a -o (a porco, aprico trad.) . . . Lare Romuli. OV. epist. 15(16), 191 -a . . . est Sparte, tu, Helena, cultu divite digna. SIL. 11, 539 pateant non -a aeraria militibus conducendis. MART. 10, 41, 6 nimium munera -a (parva var. l.; item de ludis: LAMPR. Alex. 43, 4). PLIN. paneg. 55, 5 moderatio est eligere -issimos honores; quo temperamento . . . acrarario consulis. β de qualitatibus, actionibus, statibus, partibus animalium: VITR. 1, 2, 8 distributio (i. οὐκονομία) . . . est . . . -a . . . in operibus sumptus ratione temperatio. COLVM. 10 praef. 1 cum -ior apud priscos esset frugalitas (Ps. QVINT. decl. 9, 5). STAT. Theb. 12, 487 -a superstitione parva tantum dona afferens. MART. 12, 62, 11 cernis . . . , quantus luxurietur honos Saturnalibus, quam non -a manus eqs. (PALLAD. hist. mon. I 36 p. 322^A [opp. cum largitate, gr. p. 138, 21 B. φειδωλῶς]). Ps. QVINT. decl. 14, 2 -a mediocritate. SYMM. epist. 6, 26, 1 -a . . . expansio alimentorum. rel. 13, 2 munitentia. PRVD. psych. 558 Avaritia mutat habitum, non ut avara lues, sed virtus -a putetur. *al.*

3 in dicendo, scribendo (respiciuntur verba sive breviter sive raro prolata, sed subluceat hic illic color moderate loquendi, maxime apud PLIN. nat. et STAT. sub a, SIL. sub b): **a de animantibus:** CIC. orat. 81 ille tenuis orator . . . nec in faciendis verbis erit audax et in transferendis verecundus et -us. PLIN. nat. 6, 72 Indus per tot milia passuum, -issimis auctoribus, navigatur (sc. qui minimum indicant numerum. cf. AVSON. 419, 26 p. 360, 174 P. ego in numero indicando consulatum, quos a te geri velim, -ior, quia tu in munere liberalior: . . . te saepius hoc honore defraudas, ut et aliis largiaris). STAT. Theb. 2, 176 Adraste, quam te -um in praeconia famae mens agitat matura tuae. 2, 422 (Eteocles ad Tydea) -ior eloquio et medii reverentior aequi inciperes orationem. PLIN. epist. 5, 8, 13 in historia recentium temporum, si laudaveris, -us, si culpaveris, nimius fuisse dicaris, quamvis illud plenissime, hoc restrictissime feceris. 9, 2, 1 in quibus epistulis -ior fui (sim. SYMM. epist. 4, 29, 1). 10, 26, 2 in laudando. paneg. 3, 3 in laudibus suis -um (opp. nimium). Ps. AVR. VICT. epit. 45, 5 Valentinianus sermone cultissimus, quamquam esset ad loquendum -us. SYMM. epist. 1, 26 -us est litterarum (i. epistularum). AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 18, 2 qui sit -us alloqui nec sermonis intemperans (opp. in multiloquio). *al.* **b de sermone, animo, affectibus (quaedam etiam ad II trahi posse vix mireris):** VAL. MAX. 2, 1, 9 quam -o et quam modesto sermone . . . soliti sint uti (SYMM. epist. 1, 103 [opp. prolixior]. *al.* MACR. somn. 2, 5, 4 Tullianus sermo . . . verborum -us, rerum fecundus). SEN. dial. 3, 4, 3 sunt irae quaedam saevae manu, verbis -iores, quaedam in maledicta . . . effusae. SIL. 17, 208 navita -o . . . voto non auras poscit amicas contentus caruisse Noto. SYMM. epist. 1, 23, 1 Atticis salibus aspersa . . . , sed -ior pagina tua (antea: brevis). 2, 40 -iorem . . . testimonii cautionem. 4, 12, 3 mea gratia quae -a sermonis est (ibid. verborum modicus sum). ENNOD. epist. 3, 2, 4 p. 73, 4 feriato ore in planctibus -us est animus. 4, 26, 3 p. 117, 9 conloquia (epist. 5, 5, 1 p. 128, 2). 6, 31, 2 p. 167, 6 -a in maximis elocutione contentus. *al.*

4 in edendo, bibendo (separare nolimus locos quosdam potius animum moderatum, non avidum respicientes, qui vergant ad B1 vel 3):

a de hominibus: HOR. sat. 2, 2, 62 veteris non -us aceti avarus quidam. 2, 3, 114 si quis . . . potius foliis -us vescatur amaris quam frumento. PLIN. epist. 1, 22, 4 quam -us in victu, quam modicus in cultu T. Aristo. SVET. Iul. 53 vini -issimum fuisse (Aug. 77. CAPITOL. Maximin. 28, 2 [opp. cibi avidus]. TREB. Claud. 13, 5 [opp. ad cibum promptus]. *al.*). CAPITOL. Opil. 13, 4 si prandisset . . . , -issimus, in cena effusissimus. Gord. 6, 6 vini -us, cibi -issimus (19, 2. SPART. Pesc. 6, 6 [opp. vini avidus]. *al.*). 21, 1 pomorum . . . avidissimus fuit, in reliquo genere ciborum -issimus. ITALIA Sirach 31, 24 (Ps. Aug. spec. 52 = VVLG.) somnus sanitatis in homine -o (opp. viro infrunito. gr. 34, 20 ἐπὶ ἐντέρω μετρίω). HIL. in psalm. 14, 7 p. 89, 10 ut pecuniam spernat, ut ieiuniis -us sit. SYMM. epist. 8, 23, 2 deliciarum -us. PRVD. cath. 7, 66 (de Iohanne baptista). POMER. 2, 23, 1 qui -iores videri volunt et gloriam sibi velut de abstinentia districtiore conquirunt. *al.* **b de hominum vita sim. nec non de ipsis epulis:**

CVRT. 6, 2, 3 -o ac parabili victu ad implenda naturae desideria defungi (8, 4, 28 SIL. 15, 810. TAC. ann. 15, 63, 3 senile corpus Senecae et -o v. tenuatum. CYPR. epist. 11, 6 RVFIN. hist. mon. 29 p. 455^B. *al.*). SIL. 6, 95 -a vires accersere mensa (TAC. ann. 13, 16, 1. AMM. 16, 5, 1 [opp. ambitiosam]). MART. 13, 116, 2 sitis. PLIN. epist. 3, 12, 1 cena (SPART. Sept. Sev. 4, 6). CYPR. epist. 2, 2 sumptibus -ioribus quidem sed salutaribus (antea: frugalioribus et innocentibus cibis). PANEG. 2, 14, 4 imperatoris epulae mensis communibus -iores locorum . . . fructibus instruuntur. LAMPR. Alex. 37, 2 convivium neque opiparum neque nimis -um (SYMM. epist. 6, 81). VOPISC. Tac. 11, 1 fuit vitae -issimae (AMM. 19, 9, 9 Persarum. 21, 16, 5. 22, 16, 18. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 281^C arida -aque). PRVD. cath. 7, 15 -am . . . disciplinam ieiunii (cf. ALC. AVT. epist. 83 p. 94, 24 -ioribus . . . ieiuniis).

B in variis condicionibus se continendi vel abstinendi: **1 moderate, sine studio, non vehementer agendo (hucine l. 19? ceterum v. quae ad A3 et 4 monuimus):** de animantibus: HOR. carm. 1, 34, 1 [-us deorum cultor] et infrequens (L SCHOL.: minus colens. sed illiberalem, sc. parva tantum munera afferentem, intellegunt alii coll. p. 343, 16). PLIN. epist. 9, 19, 6 in quo (sc. quod vetuit monumentum sibi fieri) tibi -ior videtur et pressior Frontinus quam Verginius. paneg. 21, 2 tu . . . , beneficiorum tuorum -issimus aestimator. 51, 1 tam -us in aedificando es, quam diligens in tuendo (in cum gerund. ut: SVET. Claud. 12, 1 in semet augendo -us atque civilis praenomine imperatoris abstinet). GELL. 3, 1, 12 in sese colendo. ENNOD. opusc. 1, 15 p. 265, 19 in exigendis praemiis). de affectibus (nisi ad 2 trahas): OV. ars 1, 281 -ior in nobis nec tam furiosa libido est quam in animalibus. Pont. 1, 2, 98 paene . . . merito -ior ira imperatoris meo est. **2 non laedendo, incommodis non afficiendo (hucine l. 12? vix etiam p. 342, 10):** de animantibus: SIL. 3, 577 populus Romanus haud umquam -us pro laude cruoris et . . . famae sitiens (CLAUD. 22, 29 Iuppiter nostri . . . c. -us. cf. TAC. hist. 3, 75, 1 moderatum et civium sanguinis -um). 12, 424 Aceris deletis nihilo levior nec -ior ira Nucerriam diruit Hannibal (nisi ad 1; cf. vol. VII 2, 1209, 34 sqq.). FRONTO p. 46, 17 v. d. H. (antea: ne tibi litterae meae crebriores oneri essent) me laborum tuorum -iorem . . . esse oportet. AMM. 30, 9, 1 in provinciales admodum -us erat tributorum . . . molliens sarcinas. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 28 p. 848 quis tam . . . -us anima, ut eum non paeniteat hucusque vixisse? (gr. 7, 378 φιλόψυχος. cf. vitae parcere p. 334, 74). de armis vel dextera armata: STAT. Theb. 7, 689 -ior ad cives Polynicis inhorruit ensis. PRVD. perist. 10, 1064 -a ad secundum dextra. COMM. instr. 1, 17, 8 sacerdotes Bellonae insaniam fingentes dorsa sua allidunt -a bipenne. **3 quidlibet non faciendo vel non sectando sim. (cf. quae ad A4 monuimus):** cum inf.: SIL. 1, 680 Fabius -us . . . lacessere Martem. 8, 462 haud -i Martem coluisse Tudertes. MART. 9, 101, 19 Domitianus recusatos -us duxisse triumphos. cum gen. rei qua quis abstinet, cuius cupidus non est: SIL. 10, 32 ruebat acies non -a fugae. TRAIAN. Plin. epist. 10, 9 statuam poni mihi . . . , quamquam eius modi honorum -issimus, tamen patior. IVST. 6, 8, 6 pecuniae adeo -us fuit, ut sumptus funeri defuerit (aliter p. 342, 61. 82). ? cum abl.: GLOSS. II 575, 57 culpa -us (carens Loewe dubitanter): inculpabilis.

C appende structurarum (ad A et B); indicatur: **1 qua (in) re quis -us sit:** **a structura nominali:** α abl. (sc. instr. vel limitationis): PLAVT. Rud. 919 opera haud fui -us mea. SEN. dial. 3, 4, 3 irae verbis -iores. SIL. 12, 424 -ior ira Hannibal (irae Gronovius). STAT. Theb. 2, 422 eloquio. PLIN. paneg. 83, 7 comitatu. CE 492, 17 (saec. III) manu. SPART. Pesc. 1, 4 vita (AVG. civ. 4, 3 p. 149, 26 D.). *al.* β gen. (rei adhibendae, admittendae sim. vel etiam appetendae, temptandae): HOR. sat. 2, 2, 62 avarus quidam veteris non -us aceti. LVCAN. 9, 590 somni (IVST. 11, 13, 2 Ps. AVR. VICT. epit. 47, 5). SIL. 3, 577 cruoris (CLAUD. 22, 29. cf. TAC. hist. 3, 75, 1 sanguinis). 10, 32 fugae. TAC. hist. 1, 49, 3 pecuniae (sc. utendae ut SVET. Tib. 46. appetendae: IVST. 6, 8, 6). TRAIAN. Plin. epist. 10, 9 honorum. SVET. Iul. 53 vini (al. v. p. 343, 60). FRONTO p. 46, 17 v. d. H. laborum tuorum. APVL. met. 7, 16, 5 hordei. CAPITOL. Aur. 5, 8 rei suae (cf. sui: CLAUD. carm. min. 9, 29 SIDON. epist. 3, 5, 2). *al.* γ praepos. (hic illic pendent non tam ab ipso adi. quam a toto praedicato ut l. 62): in cum abl. (vix iam VITR. 1, 2, 8 p. 343, 13): PLIN. epist. 1, 22, 4 in victu. 9, 2, 1 in quibus epistulis. 9, 19, 6 in quo. paneg. 3, 3 in laudibus suis. CAPITOL. Aur. 23, 2 in largitionibus pecuniae publicae. Gord. 21, 1 in reliquo genere ciborum (cf. GREG. TVR. vit. patr. 14, 1 in cibis). *al.* in cum acc.: IVST. 41, 3, 10 Parthi sunt in libidinem proiecti, in cibum -i. circa: ARNOB. nat. 5, 10 p. 261, 16 M. viri c. res etiam flagitiosi operis -iores. erga: SYMM. epist. 2, 2 mihi e. Lucilli praedicationem sermo -ior, fides maior est.

b structura verbali: α gerund.: **① cum praepos.:** in cum abl.: CIC. Balb. 50 in largienda civitate. orat. 81 in transferendis verbis. PLIN. epist. 10, 26, 2 in laudando. *al.*, v. etiam supra l. 8. ad: Ps. AVR. VICT. epit. 45, 5 ad loquendum. PRVD. perist. 10, 1064 ad secundum. erga: AMM. 21, 16, 1 e. tribuendas celsiores dignitates. **② gen.:** HOR. sat. 2, 5, 79 magnum donandi -a iuventus. AMBR. Abr. 1, 5, 38 loquendi (ENNOD. epist. 1, 2, 4 p. 4, 10 opusc. 3, 58 p. 345, 18). IVLIAN. in Am. 3, 12 vindicandi. SVLP. Sev. chron. 2, 46, 4 utendi. SIDON. carm. 5, 148 habendi.

β inf.: v. l. 30.

2 in quem quis -us sit: **a praepos. (vix huc STAT. sub B2):** PANEG. 3, 12, 1 tam severe -us in semet, in cives suos tam liberalis est ac remissus (AMM. 30, 9, 1 in provinciales. CLAUD. 28, 555 in se vel pignora). LAMPR. Comm. 16, 8 circa alios omnes. **b dat. (dub. Ps. CATO dist. 3, 9 munificus . . . vivas, non -us amicis [var. l. amicus praetulit Boas]. ceterum cf. TERT. sub II B2):** AMBR. exc. Sat. 1, 57 sibi (v. sub A1 b). paenit. 1, 2, 9 v. p. 341, 74. PAVL. NOL. carm. 18, 228 agricola -ior . . . natis quam pecori. epist. 25^a, 2 p. 231, 21 qui pauperi -us et sibi prodigus fuerat. CE 1347 A, 14 (saec. IV) nulli. 698, 15 (saec. VI) -us sibi, largus amicis. ? c gen.: v. p. 342, 10.

II respicitur status rerum non abundans, non amplius, fere i. q.

[Paškievitz]

exiguus, modicus sim. (usu imprimis poetico; iungitur saepe attributive cum abl. instr. vel ponitur praedictive, ut quodammodo ad verbum pertinere videatur [sc. notione sub I illustrata, ut l. 11 monuit SERV.]; opp. largus, longus, magnus, pro syn. adhibentur brevis, modicus, parvus al., quae infra adnotavimus; litotes l. 26. 39; accedit dat. l. 61, praeterea abl. mensurae et limitationis l. 54 sq.): A pertinet potius ad multitudinem parvam, paucitatem (locos inter adi. et adv. ambiguos Ov. am. 1, 8, 69 et PETRON. 130, 7 v. p. 346, 14. 56):

1 rerum corporearum: VERG. georg. 3, 403 caseum -o sale contingunt hiemique reponunt (SERV. [inde SCHOL. Verg. Bern.] aut modico, aut . . . [servatorio], quia omne in quod mittitur servat, nam et homo frugi -us vocatur, aut certe -o dixit pro parce, ut sit nomen pro adverbio [L] hanc notionem rectius agnovit idem p. 342, 40]. cf. Ov. fast. 2, 538 [535 parva petunt manes] satis est . . . -a . . . mica salis [parva, sparsa var. ll.]. Ov. epist. 20(21), 82 vento lintea -a dari (cf. e. g. rem. 266 dedit . . . lintea plena). trist. 3, 2, 19 nec nostro -ior imber lumine de verna quam nive manat aqua (de lacrimis; de pluvia: AVIEN. Arat. 1831 [1829 modico]). SEN. nat. 4, 2, 2 prout . . . Nilus magnus influxit aut -ior (AMM. 22, 15, 13 si venerit -ior [opp. abunde . . . luxurians; postea: nimietate . . . parvitate]). PLIN. nat. 14, 125 pugnacibus mustis crapulae (i. resinae) plus inditur, lenibus -ius (neutr. pro subst.). 19, 132 betae genus -issimi seminis (Theophr. hist. plant. 7, 4, 4 ὀλιγοσπερμότερον). VAL. FL. 2, 70 restituunt . . . -o corpora Baccho (item de vino: SER. SAMM. 1067 -o conspersa Lyaeo medicamenta [1072 parvo trad.]). SIL. 6, 330 foveam -o tectam velamine frondis. 11, 54 respersis non -o sanguine mensis. 14, 230 fluvium facilem superari gurgite -o (nisi ad B2). MART. 4, 46, 13 -ae cistula non capax olivae. 4, 66, 16 nuces. 8, 33, 12 caryotam fert cum -o sordidus asse cliens. SER. SAMM. 464 furfur . . . -a fuerit cum fervidus unda (item de aqua sumenda: VEG. mulom. 1, 35, 2 -issimum potum . . . suscipiat [parvis- codd., paucis- ed. pr.]. RVFIN. hist. mon. 27 p. 449^B aqua -issima utebatur [antea: largiore mensura]. aliter l. 35). ITIN. Alex. 33 Caucasum intersitum . . . par(c)is arboribus (raris coni. Kluge; cf. Arrian. 3, 28, 5 φιλόν). AVIEN. Arat. 1663 -o . . . tellus rore madebit. orb. terr. 163 maris unda -ior et tenui praetexens ima fluente. AVSON. 411 p. 270P. -ior ille maiorum mensis . . . sucus (sc. garum). VEG. mil. 3, 11 cibo (HIER. epist. 54, 10, 5). 2 ignis, luminis: SIL. 3, 304 -a durasse hastilia flamma. AVIEN. Arat. 234 -o igne micant manus Ophiuchi. 1119 vix lumine -o eminent Eridanus (AVSON. 369, 29 p. 96 P. nec fulgura -i luminis intendens sol [antea: plena sub luce]). 3 variarum rerum incorporearum: ARNOB. nat. 3, 40 p. 197, 9 M. dei Consentes miserationis -issimae. PS. AVR. VICT. epit. 13, 8 quamvis ipse Traianus -ae esset scientiae. SYMM. or. 3, 4 (neutr. pro subst.) ut Valentinianus pater -iora promitteret de Gratiano filio, sed milites suffragiis suis de eo . . . feliciter iudicarent. PRVD. apoth. 844 flatu tibiae -us (845 largo . . . flamine). SORAN. p. 11, 14 aestate -a est purgatio mulierum (postea: modicum; gr. p. 15, 11 Ἰβ. ἔλαττον, Cael. Aur. gyn. 1, 28 parva). CE 1321, 2 (saec. IV? sed fortasse est spurium) praemia.

B pertinet potius ad spatium parvum, breve sim. (ad pondus fortasse l. 59): 1 temporis: Ov. am. 3, 6, 9 -a dedisse quieti tempora (parva, pauca var. ll.). SIL. 7, 339 cui -a quies minimumque soporis (cf. PLIN. paneg. 49, 8 -us et brevis somnus). de pede metrico: BASS. gramm. VI 264, 21 creticus una -ior syllaba est quam paeon. TER. MAVR. 1385 trochaeus est syllaba longus priore, -ior novissima. 2 loci (hucine p. 342, 18?): SIL. 16, 111 nisi sagitta -o summum violasset vulnere corpus (nisi cogites de actione levi vulnerandi). MART. 2, 40, 6 condantur -o . . . Falerna vitro. 4, 8, 10 cum Caesar ingenti . . . tenet pocula -a manu. 7, 74, 6 (in voto) Atlas -a mole prematur. TERT. pall. 1, 1 tunicae neque trans crura prodigae . . . nec [bracchiis] -ae nec manibus artae (L] dat. potius quam abl., cf. IC2b; var. l. par(a)e vix recte pro adi. cum adv. parum coniungendo acceperunt Salmasius alique nec melius pandae, adi. cum pandere coniungendum finxit Sedgwick, Vig. Christ. 22, 1968, 94). AVIEN. Arat. 532 tertia . . . linea . . . -ior est ([sc. Δελάτωρον. postea: contracta. gr. 236 οὔτι τόση, Cic. Arat. 8 minor, Germ. 238 brevior]. 948 -ior artat l. circulos). 606 modus ollis Pleiadibus -us et ignis tenuis (gr. 264 ὀλίγαι, Cic. Arat. 37 tenues). orb. terr. 200 terra . . . -i faucibus oris hiat (de Bosporo; cf. Dionys. perih. 142 στενωτάτος). SYMM. epist. 3, 1 artare paginam limite -iore (postea: breves epistulas).

masc. pro subst. v. p. 342, 33. 56. 77. al., neutr. (sc. compar.) l. 22. 44.

*adv. *parcē. compar. -ius persaepe inde a CIC., superl. -issime saepe inde a CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3. de notione: GLOSS. πεδωλώζ. cupide vel exigue (cf. p. 341, 28). exigue, continenter. -ius: περσειμένως. -issime libavit: tenuiter comprehendit (cf. fort. p. 348, 40). legitur inde a PLAVTO, TER. [confunditur in codd. maxime cum parte (quasi pro adv.) e. g. SEN. nat. 4 praef. 9 QVINT. inst. 11, 3, 100. al., ceterum e. g. cum paucissime AVG. epist. 55, 13; falsa var. l. pro large Ov. fast. 1, 404 COLVM. 1 praef. 19, -ius pro fortius Ov. rem. 463. suppletur in lacuna LIV. 23, 49, 4.]*

i. q. modo parco, modice sim. (in figura q. d. litotes MANIL. 5, 244 SIL. 10, 473 al.; iuxtaposita et opposita haud rara ad singulos locos fere notavimus infra; compar. -ius cum abl. mensurae p. 346, 37. 347, 51.

348, 27, aliter fortasse p. 347, 76): I cum verbis (verbo subintelligendo l. 11. p. 347, 26. 66): A usu communi (sc. significatur ratio temperata, non effusa vel etiam modus exiguus, parvus, e. g. l. 8. 19 sq. 67. 78 sqq. et p. 347, 2, qui colores saepe discerni non possunt): 1 in universon: a respicitur usus rerum variarum, res familiaris administranda sim.: α in variis iuncturis (maxime cum verbis dandi, tribuendi sim.): PLAVT. Pseud. 1266 unguenta . . . corollas dari dapsilis, non enim -e promi. TER. Andr. 450 nimium -e facere sumptum (DON. ad l. ne diceret 'sordide'. GLOSS. tenaciter, frugi). CIC. Flacc. 32 didimum eius numeri navium . . . imperavit; num potuit -ius? (verbo subintelligendo ut: PLIN. epist. 9, 28, 5 paneg. 38, 1). fin. 2, 42 cur id tam -e tamque restrictive faciant, qui ad virtutem voluptatem adiungunt, non intellego. CAES. Gall. 7, 71, 7 frumentum -e et paulatim metiri. Ov. am. 1, 8, 69 initio -ius exigit pretium ab amatoribus (nisi adi. intellegas). LIV. 45, 35, 6 de praeda -ius, quam speraverant milites . . . dederat (COLVM. 8, 7, 3 offas gallinis. PLIN. nat. 25, 57 helleborum [opp. largius]. PLIN. epist. 2, 13, 8 ius trium liberorum -e et cum delectu. SVET. Aug. 40, 3. al.). VITR. 8, 6, 9 leniter et -e . . . aqua immittatur. CELS. 5, 28, 11^E linamenta -e . . . imponi debent. SEN. epist. 48, 12 -e dispensandum erat. COLVM. 2, 10, 28 herbam Medicam iumentis praeebas . . . -ius (5, 12, 4 cytium. SVET. Iul. 38, 2 -e neque pro liberalitate sua praebitum prandium). 6, 7, 3 nec potestas aquae nisi quam -issime facienda est (antea: prohibendus erit bos potione). PLIN. nat. 14, 73 Clazomenium vinum -ius mari condiunt. FRONTIN. aq. 110, 1 beneficium quoddam a principibus -issime tribui (PLIN. paneg. 60, 5. TRAIAN. Plin. epist. 10, 95 beneficia. SVET. Aug. 25, 3 coronas murales). al.

β vitam -e agere (sc. sive modicos sumptus faciendo ut l. 31. 35 al., sive abstinendo a cibo, e. g. l. 32. 37; in bonam partem respicitur frugalitas e. g. l. 41 sqq., in malam avaritia l. 34. 45): ① varia:

PLAVT. Truc. 347 pecuniam ita . . . servem itaque -e victitem, ut eqs. (AMM. 25, 8, 7 quos cibos . . . exercitus -ius victitans conservat). TER. Andr. 74 mulier pudice vitam -e ac duriter agebat (ITALA Sirach 11, 18 [Ps. Aug. spec. 22 et 28 = VVLG.] locupletatur -e agendo [gr. ἀπὸ προσοχῆς καὶ σφριγγίας]. CAPITOL. Pert. 8, 10 cum ille -ius se ageret [antea: sumptus . . . recidit]. ANTHIM. praef. p. 3, 15 in edendo bibendo -ius agentes). Ad. 45 semper -e ac duriter se habere (DON. ad l. 3 -e . . . ad servandum, duriter ad laborem referendum est). HOR. sat. 2, 2, 127 quanto . . . -ius . . . [nituistis]? (Schol. vixistis). QVINT. decl. 302, 5 quomodo postea vixit? quam frugaliter acquisivit? quam -e?

② vivere: VARRO Men. 488 tum Romae -e pureque pudentis vixere (cf. CE 91, 3 p(a)rcē pudensque). CIC. off. 1, 106 quam sit turpe . . . delicate ac molliter v. quamque honestum -e, continenter, severe, sobrie. LVCR. 5, 1118 divitiae grandes homini sunt v. -e aequo animo. HOR. sat. 1, 3, 49 -ius hic vivit: frugi dicatur (ut vitium dissimuletur). 1, 4, 107 -e, frugaliter atque . . . contentus (cf. PANEG. 2, 13, 3 contentequae. AMM. 21, 12, 17). QVINT. decl. 260, 31 (postea: frugalius). al.

γ -e sumere, adhibere sim. (saepe cibos potusque): ① uti: BELL. Afr. 21, 1 eo frumento -e utebantur. Ov. trist. 2, 128 o princeps -e viribus use tuis in vindicta ([126 lenior]. SEN. nat. 3, 27, 2 [opp. toto impetu]). VITR. 7, 5, 8 minio. CELS. 3, 18, 9 frictione. SEN. dial. 9, 3, 8 tempore (opp. prodige). epist. 74, 18 commodis (opp. sine ratione). MART. 12, 14, 1 veredo. LACT. inst. 6, 17, 17 -e id est mediocriter uti pecunia. al. ② varia: MANIL. 5, 244 nec -e (parte var. l.) vina . . . hauriet (PETRON. 130, 7 hausi -ius merum [nisi adi.]). VAL. MAX. 9, 11, 2 quod -ius corpore telum recepisset Scaevola iugulandus (e Cic. S. Rosc. 33 quod non totum telum corpore recepisset). CELS. 4, 15, 3 ut -e adsumantur medicamenta quaedam (4, 27, 1^D add. [Maia 26, 1974, 171] l. 60 potionem . . . qua(m) -issime. PLIN. epist. 7, 21, 3 vinum. cf. sumere: PLIN. nat. 25, 111 medicamentum. HIER. epist. 54, 10, 4 legumina moderate -eque sumpta. RVFIN. hist. mon. 3 p. 407^C cibum. SACR. Leon. 929). SEN. dial. 5, 14, 1 monebat, ut -ius biberet ([2 bibit deinde liberalius]. MART. 1, 77, 2 -e. PROB. Verg. georg. 2, 385-9. BENED. reg. 40, 6 opp. usque ad sacietatem). epist. 58, 6 ut ius a te datum -issime exerceam. IVV. 6, 546. PLIN. paneg. 54, 3 honores delibare -issime aut . . . recusare. al. pretio minore: MART. 13, 20, 2 napos hos Amipternus ager . . . educat . . . ; Nursinas poteris -ius esse pilas (cf. Plin. nat. 19, 77 palma . . . Amipterninis datur, dein Nursinis nipsis).

b respiciuntur quaelibet modice peracta: α generatim: TVRPIL. com. 39 quae amicum cupit esse diuturnum, modice atque -e eius serviat cupidines. PHAEDR. 4, 18, 9 -e gaudere oportet et sensim queri. SEN. dial. 9, 4, 2 ut -ius se inferat officiis publicis et cum dilectu inveniat aliqui. epist. 99, 24 effusissime flere, meminisse -issime (nisi ad B1). OCTAVIA 452 crede fortunae . . . -ius. CVRT. 4, 10, 30 flevisse (STAT. silv. 5, 3, 75). PLIN. nat. 2, 69 quoniam . . . incipiat -ius adici motus (planetarum ut: 2, 71 -ius iam se minuente motu). 5, 56 Nilum -ius fluere (antea: largiorem fluere. de eodem: SOL. 32, 14 sive abundantius exaestuet sive -ius. ceterum cf. PLIN. nat. 31, 51 fons . . . superfluit . . . -ius). SIL. 10, 473 Hannibal haud -e miratus equum. STAT. Theb. 9, 669 libanda . . . fratri -ius ora tulit Diana. silv. 1, 5, 44. MART. 8, 38, 6 dolere. TAC. dial. 41, 4 cum tam raro et tam -e peccetur. PLIN. epist. 5, 16, 3 ut -e custoditeque ludebat

puella. SVET. Claud. 16, 1 ut aut -ius aetatae indulgeret aut certe cautius luxuriosus quidam. *al. locutio vel amplius vel -ius fere i. q. magis minusve (cf. infra l. 43):* RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 2 mens v. a. v. -ius bonum negligens in malum trahebatur. β *speciatim in laedendo, infestando sim. (respicitur status modice incisus* COLVM. 3, 2, 14; *cf. 2ay):* Ov. epist. 8, 13 -ius Andromachen vexavit Achaia victrix (*11 quid gravius . . . tulissem?*). ars 3, 30 femina . . . saevius Amoris non discutit arcus; -ius haec video tela nocere viris *facilius deserentibus quas amaverunt (ad B1 trahit Brandt, 1902, ad l.).* CELS. 3, 7, 1^c -ius in his pueris aegris agendum est: non facile sanguinem mittere . . . convenit (SEN. epist. 25, 2 cum hoc veterano emendando -ius agendum puto. AMM. 27, 7, 6). SEN. Phaedr. 795 vexent hanc faciem frigora -ius, haec solem facies rarius appetat. CVRT. 8, 14, 26 ut -ius instarent beluis (*antea: avidius persecuti*). COLVM. 3, 2, 14 *Nomentanae vitis folium -ius scinditur (cf. Plin. nat. 14, 23 folio scissa minus).* 4, 24, 18 -ius detondetur palmitis nepos (*opp. vehementius. cf. 4, 29, 12 putandum est . . . sic, ut usque in quartum annum -ius imperetur.* 5, 5, 19 -ius pampinare). *al. structura neglegentiore iungitur cum praedicato, cum sensu potius ad obi. spectet:* RVFIN. Orig. in num. 25, 1 p. 233, 4 illi quidem . . . pertulerunt vindictam, mediocrius tamen et -ius, hi vero . . . multo vehementiori subiacent ultioni.

2 *in dicendo, scribendo: a generatim: α vario respectu:* Cic. Mur. 29 si satis profecissem in arte loquendi, -ius de eius laude dicerem (QVINT. inst. 4, 1, 7 pauciora de se ipso dicit et -ius). fin. 5, 81 iam illa externa bona -e tu quidem (*sc. assumis vel laudas sim.; item sine verbo:* LACT. inst. 2, 8, 7 de quo nunc -ius, quod eqs.). fam. 4, 13, 6 hac de re . . . hoc scribo -ius (CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3 -e . . . et timide. *addas* LENT. *infra*). CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3 quam -issime facere (*opp. non attingere argumentum quoddam*). SEN. benef. 2, 1, 4 vota homines -ius facerent, si eqs.). Q. CIC. Cic. fam. 16, 27, 1 quae -ius frater perscripserat, verecundia videlicet et properatione, ea tu . . . ut erant, . . . scripsisti (*item opp. veritas:* LENT. Cic. fam. 12, 14, 3 multo -ius scripsi, quam re vera furere eos inveni. EPIST. Alex. l. 17 H. -ius omnia loqui, quam [*quae var. l.*] gesta sunt). VARRO ling. 8, 51 de hoc genere -ius tetigi. Ov. ars 2, 639 veros -e profiteamur amores. SEN. dial. 5, 13, 3 vocem summittere, loqui -ius (QVINT. inst. 11, 3, 100 -e et quasi timide [*parte, pace var. ll.*]). FACVND. defens. 6, 3, 32 [*antea: evidentius atque expressius*]). 11(12), 19, 7 laudes . . . tam -e transcurrere. nat. 4 praef. 5 alius adulatione clam utetur, -e, alius ex aperto, palam (*cf. 9 qui -e adulatur [*parte var. l.*]*). PLIN. nat. 20, 78 *cum* Cato non -ius celebraverit brassicam. *al. locutio magis -iusve (cf. supra l. 2):* SVET. Nero 25, 3 prout quisque se m. -iusve laudasset. β *respicitur usus figurarum verborumque:* Cic. de orat. 3, 39 non erit utendum verbis insolitis . . . nisi quando ornandi causa -e (Tusc. 4, 27 conlatione. QVINT. inst. 1, 5, 20 -issime ea aspiratione veteres usi sunt. 9, 3, 4 *figuris verborum [opp. qui nimium adfectaverit].* AQUILA rhet. 40 p. 35, 1 figura. MACR. Sat. 6, 4, 22 hac licentia, *sc. verbis Graecis [opp. largius]*). orat. 83 concinnitatem . . . adhibet quidem hic subtilis orator, . . . sed paulo -ius. HOR. ars 53 si verba nova Graeco fonte cadent -e detorta (51 licentia sumpta pudenter. *cf. MACR. supra et FORTVN. rhet. 3, 3 p. 122, 7 nova verba -ius debemus attingere*). QVINT. inst. 12, 10, 42 oratores etiam si -ius quam poetae, simili tamen ratione, falsa et impropria verba virtutem ducentes. AVG. epist. 55, 13 similitudines . . . suscipimus . . . ad sermonem quidem multipliciter, ad celebrationem vero sacramentorum . . . -issime (*pauc. var. l.*).

γ *respicitur accusatio, reprehensio sim.:* Cic. fam. 1, 9, 23 id (*sc. laedere sim.*) feci -e et molliter (SEN. benef. 7, 24, 2 non ut numquam fiat, sed ut -e [*vix ad B, antecedit enim: castigare mollius; cf. etiam 7, 25, 2 submissis et familiaribus verbis*]). QVINT. inst. 9, 2, 69 -ius et circumspicimus). VERG. ed. 3, 7 lac subducitur agnis. -: -ius ista viris tamen obicienda memento (*vix recte post -ius distinguit SERV. ad l.: noli valde haec obicere, tamen scias . . . obiciendas rapinas*). PROP. 2, 24, 10 *amantem -ius infamant puellae viles.* SEN. contr. 1, 1, 2 -ius, quaeso (*si recte huc traximus; item sine verbo:* DICT. 1, 6 -ius quaeso, Palamede, inquit Priamus, -iniquum etenim videtur insimulari eum qui absit'). VAL. MAX. 3, 8 ext. 4 quo -ius patris criminibus insisteret accusator. QVINT. inst. 11, 1, 66 ut inviti et necessario et -e (*parte var. l.*) iudicemur dixisse in propinquos. decl. 342, 14 -e . . . stringendus erit pudor. DON. Ter. Ad. 143, 3 quos -e reprehendimus.

δ *speciatim refertur ad singulas voces locutionesve, quibus quid minuitur vel mitius appellatur sim. (sc. explicando, excusando praeter HOR.): vario usu:* HOR. epist. 1, 7, 38 rexque paterque audisti coram nec verbo -ius absens (*ad abl. cf. p. 344, 40; sunt qui abl. mensurae intellegant*). PLIN. nat. 7, 155 Xenophon dicit regem quendam vixisse annis DC atque, ut -e mentitus, filium eius DCCC (*item in indicando numero:* QVINT. inst. 10, 4, 4 panegyricum Isocratis, qui -issime, decem annis dicunt elaboratum. OROS. hist. 7, 37, 13 secundum eos qui -issime referunt). PLIN. epist. 7, 20, 3 (*ad Tacitum*) nos, duos homines . . . non nullius in litteris nominis - cogor enim de te quoque -ius dicere, quia de me simul dico. formula verbum humiliter mitiusve inducens ut -issime dicam

(dixerim, loquar): QVINT. inst. 10, 1, 101 adfectus . . . - ut -issime dicam - nemo historicorum commodavit magis quam Livius (decl. 272, 14. 313, 1. *al. Ps. QVINT. decl. 9, 10 AMM. 16, 12, 9 HIER. epist. 118, 2, 4). decl. 269, 16 ut -issime loquar. 321, 9 habet . . . hoc . . . - ut -issime dixerim - admirationem (338, 16 Ps. QVINT. decl. 8, 3).*

B usu deflexo per compar. -ius et superl. -issime respicitur potius quam frequenter quid fiat vel etiam utrum quid fiat necne, ut vergant in notionem q. e. sive rarius, rarissime sive minus, minime (sc. ut fere negetur actio; pauca certiora, cf. e. g. p. 346, 75. 347, 8 vel etiam p. 347, 45 sqq., sed vix huc p. 347, 60 vel p. 347, 10, ubi raro distingui videtur ut p. 347, 13): 1 *in universum:* HOR. carm. 1, 25, 1 -ius iunctas quatiunt fenestras puellae iactibus crebris iuvenes protervi (PORPH. et SCHOL.: rarius. *sed cf. Nisbet-Hubbard, 1970, ad l.*). ASCON. tog. cand. p. 67, 11 cur Cicero . . . illud iudicium saepius in infamiam vocat? quod -ius videtur fuisse facturum, si eqs. Ps. QVINT. decl. 18, 5 stupra . . . obiciat . . . maritus uxori: fas est, fieri solet, -ius tamen, si iam sit et mater. FRONTO p. 46, 28 v. d. H. proposueram -ius te appellare, quom tu cotidie scripsisti mihi. TER. MAVR. 966 litteras . . . receptant saepe ternas syllabae nec minus saepe et quaternas, porro quinas -ius. CHAR. gramm. p. 274, 24 B. (*e Romano*) -issime Probus . . . quaerit an quis[bus] extulerit, quod et ipsum credo non -issime factum. 2 *in iure:* FRONTIN. (?) grom. p. 34, 12 (*suadetur, ne quis interdicto agat; ad rem v. Rudorff in ed. Lachmanniana II p. 450*) si silva caedua sit, post quintum annum -issime repetatur (partes sumere petatur *cod.*; *cf. p. 34, 20 minime . . . ad interdictum iri debet*). PAVL. dig. 4, 4, 24, 2 (*e Scaev.*) minor XXV annorum repellendus est; multoque -ius . . . heredem minoris restituendum esse. 4, 4, 24, 4 *restitutio in integrum fit in pecunia credita, sed -ius in venditione.* MACER dig. 1, 18, 16 senatus consulto cavetur, ut de his . . . -issime ius dicatur.

II cum adi.: A *vi augendi iungitur cum parcus (v. Hofmann, Umgangssprache³ 95):* PLAVT. Aul. 314 edepol mortalem -e parcum praedicas (315 adeo . . . parcum [*sed sunt qui deleant adeo*]).

B usu communi (sc. ut adiectivorum vis minuatur): SOL. 21, 2 ager Noricus frigidus et -ius fructuosus (*inde ISID. orig. 14, 4, 5*). 30, 32 *hyacinthus lapis est . . . vitiis non -e obnoxius (nisi ad I).* AVR. VICT. Caes. 20, 6 *gens Africana* fato quodam bonorum -e fecunda.

adv. parciteer (compar. et superl. v. sub parce). i. q. parce (NON. p. 515, 5 -r pro parce [affertur POMPON.]): POMPON. Atell. 179 nolo (*v. app. crit.*) -r. -: tamquam frater mihi sis, medium abdomen tecum dividam. CLAVD. MAM. anim. praef. p. 19, 17 liber noster quippiam ex variis disciplinis . . . modeste ac moderate et quam potuit -r praelibavit.

deriv.: ?parciosus, parcitas, parcitudo. *cf. Onom.*

compos.: parcepromus, parciloquium; deparcus, praeparcus, triparcus; perparce.

[2. **parcus, -i m.** *hanc vocem mediae latinitatis (v. e. g. Du Cange s. v. vel Niermeyer, Med. lat. lex. minus, s. v. parricus) olim exhibere putabatur* LEX Sal. Merov. 119, 3 (= capit. 6, 3, 3) in bargo, *sed v. vol. II 1753, 6 et Mittellat. Wb. s. v. bargus.*] Paskiewicz.

parda v. pardus.

pardaliches, (-is) n., παρδαλιαγγής (quod resp. apud DIOSC.). scribitur -iach- in parte *codd.* PLIN. nat. 1, 27, 2 et SOL. 17, 10, -es DIOSC. 4, 73 p. 42, 22. 4, 77 p. 44, 14. *acc. masc. -em (var. l. -en) SOL. 17, 10.*

genus plantarum (cf. André, Lex. des termes de botan. 239):

1 *i. q. aconitum (venenum ex aconito confectum* PLIN. nat. 8, 100): PLIN. nat. 8, 100 pantheras per fricatas carnes aconito barbari venantur; occupat ilico fauces earum angor, quare -es id venenum appellavere quidam (*inde SOL. 17, 10. similiter* PLIN. nat. 27, 7). 20, 50 aconitum, quod alio nomine -es vocatur. 1, 27, 2 aconitum sive thelyphonon sive cammaron sive -es eqs. (*in simili serie:* DIOSC. 4, 73 p. 42, 22). 2 *i. q. apocynon:* DIOSC. 4, 77 p. 44, 14 astroquinon (*gr. ἀπόκνον*) aut quinarcon aut -es aut quinomoron eqs.

pardalicus, -a, -um. a pardalis. *i. q. pardalium proprius:* AMBR. Tac. 2, 11, 47 exuebant inmanes bestiae (*i. carnifices*) corium capitis et -is feritatibus saeviebant (*alludit ad IV Macc. 9, 28 παρδάλεω θῆρας, cf. Pass. Macc. 9, 28 simile pardis animal*).

pardalinus, -a, -um. a pardalis. *ad pardalin pertiens:* ORIBAS. syn. 2, 22 Aa p. 105, 9 Mø. adapes leoninos et -os (*La adeps leonis et pardi, gr. παρδάλεως*).

pardalion n., παρδάλιον (resp. gr.). [*vix recte trad. pro pardalium* DIOSC. 4, 61 p. 34, 13 (*gr. 4, 65, 1 παρδάλιον*)]. *i. q. herba pedeleonis (cf. André, Lex. des termes de botan. 239):* DIOSC. 3, 106 p. 422, 27 leontopetalon aut leontopodium aut -on dicunt (*gr. 3, 96*).

addas fortasse Ps. APVL. herb. 7 l. 10 add. rec. β , v. sub parcelalon.

pardalios m., παρδάλε(ι)ος, sc. λίθος. *nomen gemmae:* PLIN. nat. 1, 37, 73 leontios, -os (*haec verba add. codd. Ld ad 37, 190 sunt et gemmae a leonis pelle et a pantherae nominatae; cf. Meliteniotes II 176 παρδαλίτην*).

cf. Onom. (-us).

pardalis, (-is) f., πάρδαλις. *acc. -in RVFIN., abl. -ide SERV.* [*camelum -in separatim scriptum pro camelopard- v. vol. III 201, 41.*]
[Gatti]

genus bestiae, i. q. panthera (pardus femina SERV.): CVRT. 5, 1, 21 leones . . . et -es caveis praeferebantur. SERV. Aen. 3, 113 l. 31 Plinius in naturali historia (8, 42 sq.) dicit leonem cum -ide (parda var. l.) et pardum cum leaena concumbere. RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 7, 1 sicut -in in via Assyriorum (sec. Os. 13, 7, ubi gr. πάρδαλις, Vulg. pardus).

deriv.: pardalicus, pardalinus, pardalium (?).

cf. compos.: camelopardalis (-a, -us), leopardalis.

cf. Onom.

pardalium, -ī n. a pardalis, nisi iungendum cum pardalion aut pardalios. nomen unguenti (alioquin ignoti; ad rem cf. Ernout ad loc. infra cit.): PLIN. nat. 13, 6 fuerat et -um in Tarso, cuius etiam compositio et mixtura oblitterata est.

[**pardāre** pro passitare de voce sturnorum SVET. frg. p. 253, 1 var. l. (v. etiam app. superiorem p. 251).]

parduellis v. per-

***pardus**, -ī m., cf. gr. πάρδος. scribitur bardus ITIN. Anton. Plac. rec. A 39 (cod. G). NOT. Tir. 108, 21. GLOSS. πάρδαλις. legitur inde a LVCANO, PLIN. nat., MART., IVV., ITALA. [e voce graeca fluxisse videntur adiectiva colorem quendam significantia haec: vasc. pard 'coloris varii'; cat. pardo 'coloris inter fuscum et cinereum ambigu'; hisp. pardo eiusdem notionis; port. pardo eiusdem notionis. cf. M.-L. 6232 et Faré, Postille. Wartburg VII 641 sq. Corominas² IV 398 sq. Machado³ IV 309. St.] [confunditur in codd. cum part(h)us TREB. trig. tyr. 15, 7 PRISC. periheg. 171. falso pars codd. pro pagus HOR. carm. 3, 18, 12.]

1 genus ferae, i. q. panthera (cf. Wotke, RE XVIII 3, 747 sqq.; inter quadrupedes affert POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 4; sexus non respici solet, sed mares significantur l. 39 sqq. 44; in graecis resp. πάρδαλις): a exempla varia: LVCAN. 6, 183 non signior . . . saltus . . . , quam per summa rapit celerem venabula -um (item spectat ad -os venandos vel capiendos: MART. epigr. 15, 7 [in spectaculis ut: CLAVD. 17, 303 semine permixto geniti]. TREB. trig. tyr. 15, 7 capiendis leonibus et -is. IVL. VAL. 3, 4 bestiae . . . , -i . . . et leones . . . , . . . subiugantur. CLAVD. 24, 345 virides). PLIN. nat. 8, 41 -os, pantheras, leones et similia (in simili serie: IVV. 8, 36 -us, tigris, leo [item pro nomine canum]: GREG. M. epist. 1, 6]. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7 [pertinet ad vetricat]. ITIN. Alex. 49 IVL. VAL. 3, 19. al.). 8, 42 leones quos . . . -i generavere (item respicitur generatio promiscua: 8, 43. SOL. 17, 11 [inde ISID. orig. 12, 2, 10]. 27, 13. SERV. Aen. 3, 113 v. sub pardalis. CLAVD. l. 33. VEREC. in cant. 6, 2 D. coeunt -i cum canibus feminis. ISID. orig. 12, 2, 11 leopardus ex adulterio leaenae et -i nascitur [cf. exempla, quae infra sub parda attulimus]). 8, 63 nunc varias pantheras et -os, qua mares sunt, appellant (item de vario colore: 8, 70 -orum maculis. AVIAN. fab. 40, 1 distinctus maculis [hinc apol. 41]. v. etiam l. 51. 59. 67. 68 sqq.; praeterea huc spectat: PRISC. periheg. 171 has terras calidas pelli similes -i dixere priores; namque solum squalens orbis distinguit opacos [cf. Dionys. 181 παρδαλέη]). 10, 202 insidunt in . . . Africa -i condensa arbore . . . et in praetereuntia desiliunt eqs. 11, 172 leonibus, -is . . . imbricatae asperitatis ac limae similis lingua est. MART. 1, 104, 2 picto . . . iuga . . . collo -us sustinet (item in spectaculis: PRVD. perist. 1, 57 -is offerendum pectus martyri. MARCELL. chron. II p. 102, 521 triginta -os . . . in amphitheatro . . . exhibuit. v. etiam l. 32sq.). IVV. 11, 123 sustinet mensam magno sublimis -us hiatu (sc. eburneus). SVET. frg. p. 247, 5 est vox -orum felire. al. b exempla sacrae scripturae (et inde pendentia): ITALA cant. 4, 8 (codd. 169. 170 al., sim. VVLG.) a cubilibus leonum, a montibus -orum (Epiphan. ad l. leopardorum, qui explicat: a varietate peccatorum. cf. APON. 7 p. 123 ut -i secretissimos montes occupant, ubi discurrentes animalia simpliciora captivent). Is. 11, 6 (Iren. 5, 33, 4 al., sim. VVLG.) -us conquiescet cum haedo (explicat allegorice: HIER. ad loc. l. 55 quod lupus et -us agni et haedi imitentur innocentiam. hinc etiam: HIER. epist. 130, 8, 4 RVFIN. Orig. in gen. 2, 5 p. 36, 9. ITIN. Anton. Plac. rec. A 39 [sim. rec. B]). Ier. 5, 6 (Hier. in Nah. 2, 11/12, sim. VVLG.) -us vigilavit super civitates eorum (HIER. ad l. Alexandri impetum praefigurans . . . ; -um autem vocat ob varietatem eqs.). 13, 23 (Ambr. hex. 6, 3, 15 al., sim. VVLG.) si mutabit . . . -us varietatem suam (explicant AMBR. l. c. [fusius]. HIER. ad l. varietatem peccatorum. hinc etiam: HIER. epist. 53, 8, 16 adv. Pelag. 2, 26 adv. Rufin. 3, 23 l. 52. cf. EVCHER. form. 4 p. 25, 5 -us: diabolus vel peccator moribus varius). Dan. 7, 6 (Priscill. tract. 1, 8 al., sim. VVLG.) alia bestia erat ut -us (explicat HIER. ad l. -o b. velocissimae et ὄρμητικῆ comparatur, quae praiceps fertur ad sanguinem et saltu in mortem ruit [inde GLOSS. I Ansil. PA 454]. idem ad 7, 7^b volens intellegi . . . Alexandrum [sim. vita Hilar. 1]. in simili visione: ITALA apoc. 13, 2 [Iren. 5, 28, 2 al., cf. VVLG.] b, quam videram, similis erat -o [per 'varietatem' explicant VICTORIN. POETOV. et PRIMAS. ad l.]. cf. PASS. Macc. 9, 28 sub pardalicus). Os. 13, 7 (Hier. ad l., al., cf. VVLG.) ero eis quasi panther et sicut -us in via Assyriorum (v. Rufin. sub pardalis et explicationes apud HIER. ad l.). VVLG. Sirach 28, 27 quasi leo et quasi -us (parda var. l.) laedebit illos lingua maligna.

2 genus piscis (significatur fortasse idem, qui graece vocatur πάρδαλις [v. Strömberg, Stud. zur Etymologie . . . der griech. Fisch-

namen, 1943, 107]): POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 9 inter nomina natantium.

f. **parda**, -ae. [var. l. pro pardus VVLG. Sirach 28, 27.] i. q. pardus femina: SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 195 leopardus procreatur ex -a et leone, quod monstruosum est (cf. p. 349, 43). ISID. orig. 12, 2, 11 leonem cum -a aut pardum cum leaena concumbere (sec. Serv., v. sub pardalis; item MYTHOGR. 1, 39 p. 14, 17).

compos.: mustelopardus; cf. camelopardus, leopardus.

cf. Onom. Pardus.

Gatti.

parebasis, acc. -in, abl. -ī f., παρέβασις. scribitur litteris gr. QVINT., FORTVN., PS. CASSIOD., fortasse MART. CAP. i. q. digressio (cf. MART. CAP. et GLOSS. I Ansil. PA 457 parechasin: d. [unde corrigas IV dub. Plac. p. 1 parecausis; adgressio]): 1 t. t. rhet. (ad rem v. Martin, Antike Rhetorik, 1974, 89 sqq. et Calboli Montefusco ad FORTVN. l. 21): QVINT. inst. 4, 3, 12 hanc partem (q. e. post quaestionem peroratio) -w vocant Graeci, Latini egressum vel egressionem ([var. l. peregrasin]. inde PS. CASSIOD. rhet. 16). 4, 3, 14 -is est . . . alicuius rei, sed ad utilitatem causae pertinentis, extra ordinem excurrens tractatio ([trad. pareubasis, παρεβασεις]. inde IVL. VICT. rhet. 17 p. 429, 2). FORTVN. rhet. 2, 20 post narrationem semper inducemus excessum, quem διέξοδον vel -w Graeci vocant? (sim. MART. CAP. 5, 552 p. n. . . digressionem, quam -w vocant, oportet adiungere [pare(c)basin codd. plerique]). IVL. VICT. rhet. 17 p. 428, 9 post quaestionem perorationis vice fungitur . . . -is. 2 usu vario: PORPH. Hor. carm. 2, 1 pr. Horatius Asinium Pollionem hortatur, ut historiae opus consummet, ac deinde in -i . . . bellorum civilium calamitatem refert (paretbasi, pharethasi trad.). 3, 4, 22 sq. hac -i ostendit eqs. (inde SCHOL. Hor., ubi scrib. pareguasi). SERV. Aen. 10, 653 descriptio per -in facta; non enim a superioribus pendet, sed ante dictis adiungitur (var. ll. parebasin, parechasin, parentesin). COMMENT. Lucan. 3, 169 (praecausic var. l.). 298 (parecausis var. l.). PS. ASCON. div. in Caec. p. 202, 8 'verum ut ad te, Caecili, redeam': recte, quia ad subscriptores -in fecerat. usurpatur pro titulo opusculorum, quae quodammodo digressionis vel transitionis vice funguntur: AVSON. 152 tit. 358 tit. (si genuinum; v. Brandes, Beitr. zu Auson., Progr. Wolfenbüttel, 1909, 10).

parechysis v. parenchysis.

pareclum v. paric(u)lus. **parecolecticus** ed. apud Diosc. 5, 142 p. 232, 14 pro paracolleticus. **parectatos** v. pareutactos.

paredrus, (-a, -um), πάρεδρος (quod gr. respondet). scribitur varie, e. g. parh- TERT. (var. l.), RVFIN. hist. 4, 7, 9; pa(na)reth(r)is, parchedris GLOSS. (v. infra et vol. V 2, 656, 21 sq.). i. q. adsidens (Cic. fam. 16, 18, 2 intellegas nom. propr.), sc. de daemone assistente (GLOSS. -is: ministris. ad rem v. Preisendanz, RE XVIII, 4, 1428 sqq.): TERT. anim. 28, 5 scimus . . . magiae licere explorandis occultis per catabolicos et -os et pythonicos spiritus. IREN. 1, 13, 3 daemonem quendam -um habere (pharetr- var. l.). RVFIN. hist. 4, 7, 9 somniis . . . inmissis ac daemonibus -is aliisque similibus fraudibus (hinc per distinctionem prave inter d. et -is interpositam: GLOSS. I p. 162 parcheris: praestigus [i. -iis]). m. pro subst. intellegas potius: IREN. 1, 23, 4 amatoria . . . et agogima et, qui dicuntur, -i et oniropompi . . . exercentur (similiter iuxta opera magica: 1, 25, 3 angeli inferiores operantur . . . -os et o. et reliquas malignationes. cf. l. 50). FVLG. Virg. cont. p. 86, 2 quae aut Dardanus in dinameris aut Battades in -is aut Campester in catabolicis . . . cecinerunt (agi videtur de libellis ad magiam pertinentibus; an ad l. 53?). RVFIN. hist. 2, 14, 5 Simon magus utens adminiculo adsistentis sibi et adhaerentis daemonicae virtutis, quam -um vocant ([var. ll. pharedrum, pareorum]. hinc GLOSS. I p. 162 paretrum: perstigium, cf. l. 51). v. etiam l. 45.

cf. Onom.

[ac **paregia** VARRO Men. 244 (ex Non. p. 204, 23) inter legumina; asparagiam corr. Müller.]

parēgoria, acc. -am f., παρηγορία. i. q. mitigatio (GLOSS. I Ansil. PA 458 par[r]egoma: m. graece): PS. APVL. herb. 24 l. 9 medicamen mire -am praestat (item 82 l. 5 cod. unus). PS. SORAN. quaest. med. 32 adiuventum est, quod sanitatem vel -am affert dolentibus membris (para- cod.). ALEX. TRALL. 2, 257 hoc . . . faciens dicebat -am sibi esse (trad. para-; gr. II 535 P. ὀφελείσθαι).

***parēgoricus**, -a, -um, παρηγορικός (quod gr. respondet). i. q. mitigans: MARCELL. med. 36, 3 remedium -um ad podagram (cf. THEOD. PRISC. eup. faen. 23 adiutoriis). SORAN. p. 52, 9 pessaria (para- var. l.). 104, 7 cancri quotiens . . . in accessione inveniuntur, rebus -is (para- var. l.) curandum est. THEOD. PRISC. eup. faen. 51 cataplasmata ex hordei . . . seminibus -is. 97 cataplasmata ([para- var. l.]. log. 23. 109). log. 86 potiones (para- var. l.). GALEN. alfab. ('de ovo') vitellus . . . -us (para- cod. Lucc.) vel stypticus invenitur. ALEX. TRALL. 1, 51 aliquo mitigatorio suco illinies aut ex aliquo -o suco (scrib. para- ut 1, 88 collirium). al. -um est cum inf.: HIPPOCR. mul. 1 l. 591 M. fovere corpus . . . -um est (parigoritium trad.).

n. pro subst. **parēgoricum**, -ī (sc. remedium sim., cf. GLOSS. III 604, 37 parigorica: qui mitigant dolorem): SORAN. p. 66, 16 ut [Kruise]

praecedentibus -is (para- var. l.) cum fomento et cataplasmatibus et scarificatione . . . postea ad metasyncritica nos convertamus (*paulo aliter gr. p. 117, 23 sq. 11b. καταπλάσματα θεσπιά χαλαστικά κτλ.*). RVE. podagr. 33 si solum mediocriter par(egorica adhibeantur) (*suppl. Daremberg; an ad adiutoria in praecedentibus referendum?*). ALEX. TRALL. 1, 114 aliud -um ad dolores, qui ex flegmone fiunt (*scrib. para-*).

adv. parëgoricë. i. q. modo mitifico: SORAN. p. 59, 19 ut, quotiens primo occurrerit, -e gubernetur *praefocatio matricis* (*opp. metasyncritice*).

parëgorizo, -āvī, -āre. [*cf. παρηγορέω. de -ίζω pro -έω v. Schwyzer, Griech. Gramm. I 736. Sch.*] scribitur para-, *exceptis locis infra allatis, inde a SORAN. p. 94, 8 Ps. SORAN. quaest. med. 15 PHILVM. med. 2 p. 140, 8; pare-: AVG. (var. l. para-). SORAN. p. 107, 13 (var. l. para- ut 107, 19). app. 9 DIOSC. 3, 47 GLOSS. I Ansil. PA 376; pari-: ORIBAS. eup. 2, 1 S 12 Aa syn. 6, 38, 1 (Aa ut: 7, 15, 5. 7, 31, 1); cetera infra notavi.* [*parigoricis Oribas. eup. 4, 12, 12 La non huc referendum; est enim transcriptio formae graecae q. e. παρηγορήσεις (sc. c = σ).*]

i. q. mitigare, mulcere *sim.* (GLOSS. I Ansil. PA 376 -at: mitigat et oblectat et temperat. *sim.* GLOSS. V 509, 33. *gr. respondere solet παρηγορεῖν*): 1 usu christiano respicitur consolatio quaedam naturae humanae, quae fulciri tantum, sed vere sanari non potest (*pendet quodam modo ex usu medicorum*): AVG. in psalm. 122, 11 -amur (*-ridiamur var. l.*) cotidie medicamentis dei, quia manducamus et bibimus (*inde restituit Morin in sermone qui Augustino vindicatur: CAES. AREL. serm. 21, 7 non . . . vera salus est . . . , quam dicunt medici; -amur quodam modo: nam aegritudo perpetua est in ista fragilitate carnis [peregrizamur duo codd., aegrotamus Maurini]).*

2 *technice apud medicos respicitur curatio, quae malum minuit, sed non tollit: a cum obi.* (*sc. morborum sim.; -antur aegroti l. 37. 47*): SORAN. p. 94, 8 praedictis sucis ipsas partes cum oleo calido inrigare et -are. p. 107, 13 ragadium in orificio matricis . . . rebus calasticis -ari debet. p. 107, 19 condylomata . . . -anda sunt. app. 9 pessus qui -at, hoc est qui mitigat, omnes dolores (*[vix ad b.] ORIBAS. syn. 8, 7, 13 Aa -rezat [La mitigant]. ALEX. TRALL. 1, 85 -risaverunt*). DIOSC. 3, 47 p. 398, 13 *ruta attriticos -ritiat.* ORIBAS. eup. 2, 1 G 1 Aa ad . . . inflammationes, qui -are (*i. -ari*) opus habent, *adhibendum est lac (sim. La; cf. gr. τὰ παρηγορίας δέονενα).* S 12 Aa -at mordicationes dysentericis (*La mitigat*). syn. 2 add. p. 148, 30 Mø. *causos . . . -amus cataplasmata, que fit cum aceto et mel cocta. 6, 39, 1 Aa -are consuebit in febribus sitem embroces capiti de frigido oleo roseo cum catacrunismum factum. 7, 31, 1 Aa adenas . . . -antur si eqs. (La mitigantur).* ALEX. TRALL. 1, 57 *spasmus -ant (cf. gr. I 519 P. γίνεται παρηγορικών).* 2, 153 *constipata aperit et -at, id est mulcet seu mitigat (cf. gr. II 445 P. έχει . . . τὸ παρηγορικών).* 2, 259 *ex his non solum -antur aegroti, sed quam maxime multum iuvantur.*

b *sine obi.*: Ps. SORAN. quaest. med. 15 *medicina statum nec sanum nec aegrum -ando reprimit, ne ad aegritudinem consurgat, sed ad sanitatem revertatur.* PHILVM. med. 2 p. 140, 8 *si non multum nimius sit reumatismus, oleum si iniciatur, -at.* ORIBAS. syn. 2 add. p. 145, 5 Mø. *sucum ptyanae cum ovis ad -andum inicitur.* 7, 15, 5 Aa *in his malis . . . -ari (impers.) oportet solum quamdiu finiantur dolores (cf. gr. παρηγορίας δέεται, La mitigationes).* 7, 50, 3 Aa *oportet . . . commiscere diaforeticis quae mitigent et in principio amplius mittere quae -ent (cf. gr. τὰ παρηγορητικά).* 9 add. p. 399 *in initio et in statu -at (scrib. -gozir-) medicamentum ad podagram.* ALEX. TRALL. 1, 57 *provideri . . . oportet acetum, ut et -et et somnum facere possit (gr. aliter).*

parëlion v. parhelion.

parembola (-bolē), *abl. -ī (v. l. 65) f., παρεμβολή. scribitur parimbola INSCR., palembole GLOSS.* i. q. insertio: 1 t. t. *architecturae, ut videtur de genere quodam ornamenti (quod tamquam emblema alteri operi inseri videtur; at v. l. 68): CIL VI 726 Soli invicto . . . cum -i et ypobasi voto fecit (abl. -i pro -ῆ, Mommsen maluit plur. -i(s); vix cogites de voce quadam parembolis addenda lexicis Graecis).* INSCR. Année Epigr. 1939 n. 212 (*Lousonnae*) -a (*contextu perditio; 'placage, revêtement' intellegunt edd., haud probabile; cf. etiam Ber. Röm. Germ. Komm. 40, 1959, 135 n. 34).* 2 *ratione dubia (fortasse in rhet. vel gramm., cf. Gloss. III 328, 29 παρεμβολή: interiectio [de parenthesi]): GLOSS. I Ansil. PA 137 -e: propositio.*

cf. Onom.

parembolicus, -a, -um, *παρεμβολικός.* i. q. ad immissionem pertinens (*in arte geom. de modo, quo figura alteri inscribitur*): MART. CAP. 6, 715 *schemata ergastica Graecis nominibus sic appellantur: primus tmematicus . . . , quartus engraphos, quintus perigraphos, sextus -us eqs.; ibid. -us est tropus, qui docet, quemadmodum verbi gratia dato tetragono immittamus datum trigonum.*

? **parembolis v. l. 66.** **paremia v. paristhmia.**

[paremphantum falso traditur pro aparemphantum MACR. exc. gramm. V 621, 27.]

paremptōn, *παρεμπτών. de pulsū fere i. q. intercidens:* Ps. SORAN. puls. p. 279, 2 a Graecis parem(pip)ton pulsus dicitur, qui inter quasdam diastolas et systolas aequaliter factas unam dia-

stolen velocius percudit (*sim. quaest. med. 181, ubi scribitur parin-*).

paremplasticus, -a, -um, *παρεμπλαστικός (respondet gr., nisi aliud adnotavi). scrib. fere parim- fere i. q. aptus ad obstruendum (sc. poros): DIOSC. 3, 20 p. 384, 22 medicamento virtus est . . . similis cummi -a (5, 106 p. 209, 15 stiptica et -a [gr. 5, 81, 3 δύναται . . . παρεμπλάττειν]. 5, 109 p. 211, 4 -a et istaltica. sim. virtutem -am habere: 5, 142 p. 232, 13 id est parecolectica [gr. 5, 116 ἐμπλαστικήν]. 5, 177 p. 240, 12 [gr. 5, 151 παρεμπλάσσουσάν]. 5, 111 p. 212, 5 miscetur medicaminibus -is (gr. 5, 86 ἐμπλάστροις . . . μείγνεται . . . οὔσα . . . ἐμπλαστική). 5, 160 p. 239, 10 emptoicis et quiliacis (pa)rimplasticus est lapis moroctos (gr. 5, 134 δοκεῖ . . . παρεμπλάσσειν). Kruse.*

parenchirësis, *abl. -ī f., παρεγγίρησις. litt. graecis CIO.* significatur actio eius, qui se in rem alterius sive inviti sive libentis interponit: 1 *generatim:* CIO. Att. 15, 4, 3 *egone ut eam causam, quam is (sc. Brutus) scripsit? ego scribam non rogatus ab eo? nulla -is fieri potest contumeliosior (fortasse ludit cum notione speciali).*

2 *speciatim de actione magistri artis oratoriae, qui discipuli declamationem recenset, corrigat, supplet (t. t.): TITVLVS Quint. inst. 2, 6 de divisione et -esi (-ensi var. l.; opponuntur I sq. magistri, qui materias, quas discipulis . . . dabant, non contenti divisione derigere, latius dicendo prosequabantur, et alii qui cum primas modo lineas duxissent, post declamationes, quid omisisset quisque, tractabant. 3 emendationem et divisionem; praecipientem et reprehendentem). Krömer.*

parenchyma n., *παρέγχυμα. per heteroclisin acc. -am v. infra. de statu quodam plenitudinis vel abundantiae v moribus per vasa infusis effecto:* ORIBAS. syn. 1, 7, 1 La p. 42, 18 Mø. *his, qui repleti sunt sanguine vel habundant virtute, quos Graeci paregemam (parcocimmam Li, paraximam St, paregcima BMH) appellant, flebotomo dicimus expedire (cf. gr. κατὰ τὸ καλούμενον παρέγχυμα, quod corruptum putat Fischer in plagulis coll. Oribas. coll. med. 7, 2, 15 et Galen. XI 259, ubi ἐγγυμα tantum).*

parenchysis, (-is) f., *παρέγγυσις (vix cogites de -εγγ- coll. Galen. VIII 350, ubi dicitur -εγγ- de hydrope, cum XIV 124 -εγγ- de alio morbo ponatur). significantur genera quaedam morbi hydrofici: CAEL. AVR. chron. 3, 8, 97 vocant . . . hanc passionem etiam hyderon vel -in, origini locorum specialia nomina tribuentes; nam -in appellat sensibilem et manifestam liquoris superfusionem, quae fiet inter peritoneum membranam et intestina eqs. ([trad. parecch-, quod male retinet Drabkin in textu, cum in transl. -ench- ponat]. syn. 3, 8, 99 asciten vel tympaniten; 3, 8, 98 distinguitur species passionis exhibens totius corporis inflationem sive humoris infusi perforationem [v. locum seq.]). CASS. FEL. 76 p. 186, 12 ad diffusiones humoris per totum corpus, quas -is (i. -εις) dicunt (var. l. parathisis).*

parenclisis, *acc. -in f., παρέγκλισις. scrib. paran- ORIBAS.* i. q. inclinatio (*sc. matricis*): CAEL. AVR. chron. 5, 1, 5 cum eius matricis fuerit inclinatio facta, quam -in vocant (*Drabkin, terminum Graecis solitum restituens; sed fortasse cum edd. vet. legendum paraclisin, quamquam Graecis alienum; cf. l. 53*). ORIBAS. syn. 9, 48 add. Aa p. 365 *inflammatio matricis fit ex aborsu, de -en (Ab paclisin, i. paracl-?), de percussu eqs.*

parengraptus, -a, -um, *παρέγγραπτος (resp. gr.). i. q. adscriptus (sc. deorum numero heros; fortasse m. pro subst.): CONO. I 3 vers. Tur. p. 126, 12 Christum si quis . . . post baptismum . . . adoptionem meruisse dicit, sicut quos pagani -os (-graphos var. l.) dicunt, id est inscriptos, anathema sit (sim. alia vers. I 5 p. 94, 12; cf. I 2 p. 57, 18 perigraptos . . . , id est adoptivos).*

1. **pārëns v. pareo.**

2. ***parëns**, -entis m. et f. [*participium eiusdem radicis ac verbum 2. pario, fortasse ad stirpem aoristi pertinens, cf. gr. οἱ τεκόντες quae vox et sensu, sc. et patrem et matrem comprehendenti, voci latinae congruit. Sch.*] *de origine:* ISID. orig. 9, 5, 4 -es quasi parientes. *scribitur:* -eint- CIL XI 5764 (*saec. I a. Chr.?*), -int- CIL VI 21033. INSCR. Année Epigr. 1966 n. 413 (*Macedon.*), -et- *sim.* CIL XIV 487 (*aet. Claud.*; -es pro -ens). VI 21435 (*saec. III*). INSCR. christ. urb. Rom. 9781. al., -emt- CIL VI 27441, 6. 30391¹, 4 VIII 26275; *cum apice:* CIL VI 36657^a parëns; *litteris gr. παρέντες* LYD. mag. 1, 26 GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A, παρέντης PAP. Corp. 281, 94 (*saec. V/VI*). *notatur:* p CIL V 3285. 3287 XIII 5244. al., pr CIL VI 26244 INSCR. Notiz. Scavi 1919 p. 219, 140 (*Centumcellis*), pr CIL VI 9559. 18674. 19716. et saepe, pare CIL VI 14895. 16848, parn CIL III 4218, paren CIL VI 5578. 23747. al. NOT. Tir. 48, 34 -s. *genus nimirum ad pers. vel res, quas respicit, adaptatur; masc. plur. etiam de utroque -e; masc. sing. de muliere positum testantur:* PAVL. FEST. p. 151 masculino genere -em appellabant antiqui etiam matrem. CHAR. gramm. p. 130, 19 sqq. B. heres -s homo, etsi in communi sexu intellegantur, tamen masculino genere semper dicuntur. nemo enim aut secundam heredem dicit aut bonam -em . . . , sed masculine, tametsi de femina sermo habeatur (*affert p. 354, 37. 38. 65; cf. etiam p. 354, 40. 359, 55*). *ceterum v. Hofmann-Szantyr, Gramm. 7. de formis: gen. sing. -eis CIL I² 1214, 5. nom. plur. -is CIL III 14873². 15035 INSCR. christ. urb. Rom. 1557.* [Kruse]

1667, 2880. *et saepius in titulis; in codd. e. g.* LVCR. 4, 1221 QR; -i, sc. sec. gen. -orum, CIL VI 12891, 22022. *gen. plur. -um passim; -ium testantur*: VARRO ling. 8, 66 dispariliter dicuntur civitatum, -um et civitatum, -ium. CHAR. gramm. p. 175, 14 B. (ex Romano) (ns) litteris nominativus singularis si terminetur, genitivus pluralis ante um i recipiat necesse est; itaque Cicero rationis memor -ium saepe dixit *eqs.* (apud quem -ium non nisi in var. l. legimus, e. g. S. Rosc. 67 Verr. II 5, 23). EXPLAN. in Don. gramm. IV 496, 15 et -um et -ium Horatius dixit (-ium non nisi carm. 3, 24, 21). PRISC. gramm. II 354, 27 genitivus pluralem absque i facit plerumque. 355, 4 etiam -ium non irrationabiliter dicitur. *legitur in titulis*: LEX Salpens. (CIL II 1963) 1, 2, 3 DECRET. fabr. Sentin. (CIL XI 5748) 17 CIL III 656, 6 V 4430, 3, 5227, 7 VI 3597, 29 109 VIII 15 539^a. al.; *in codd. vet. e. g.* LIV. 27, 34, 14. GAIUS inst. 1, 99 (v. David-Nelson ad l.) *et in Digestis. ceterum codd. et edd. saepe variant; per heteroclinin -orum*: Ps. CYPR. aleat. 9, 1 (var. l. -um ut mont. 5). EDICT. imp. Diocl. et Maxim. (Pap. Corp. 241) II 5 (at III 2 -ium). CIL VI 12013, 9, 29195, 7. IX 648, 4 -turum. INSCR. christ. urb. Rom. 2303, 20101 INSCR. christ. Diehl 4187. *forma pariens*: INSCR. christ. urb. Rom. 17046 (falso trad. PLIN. nat. 10, 185; *vix recte restituitur* SALL. hist. frg. 2, 92 parientium [pariuntum cod.]). *de notione*: DIFF. ed. Beck p. 75, 7 inter patres et -es: patrem ad hominem referimus vel ad virilem sexum; -es etiam ad matrem vel ad omnem cognationem referimus. *v. etiam quae infra singulis capitibus vel locis adiecimus. legitur inde a LEGIBVS reg. per totam latinitatem, sc. usu plurali de ambobus genitoribus; notiones vero patris vel matris post saec. II rarius inveniuntur (etiam antea voces q. s. pater et mater frequentia praestant, cum -s coloris magis poetici sit).* [significantur 'genitores': val. p̄arint̄i; it. vet. parenti; francog. parents; prov. vet. paren (i. q. 'pater'); hisp. vet. parientes; significantur 'propinqui': it. parente; sard. centr. et mer. parente; raet. or. parint, centr. parant; francog. parent; prov. vet. paren et var. franco-prov., prov.; cat. paren; hisp. pariente; port. parente. cf. M.-L. 6233. Battisti-Alessio IV 2774 sq. Wagner II 224. Wartburg VII 642 sqq. Corominas² IV 403 sq. Machado³ IV 310. St.] [confunditur cum pares SEN. Ag. 871 (cf. p. 352, 67), cum lares SEN. Herc. O. 318, 353 LVCAN. 9, 992; restituitur LEX XII tab. 10, 7 (Schöll sec. CIC. leg. 2, 60, aliis ed. non probantibus).]

i. qui (quod) parit (sensu proprio et translato; usu prorsus generali TERT. adv. Prax. 8 p. 238, 23 omnis origo -s est et omne, quod ex origine profertur, progenies est; *vim verbalem, sc. participii, ne p. 362, 20, 365, 32 quidem agnoscas).*

exempla sic digerenda censuimus:

I *de hominibus (vel deis liberorum procreatoribus):*

A *proprie:*

1 *usu communi: a strictius de procreatoribus (de alterutroque infra l. 75, plur. de ambobus p. 355, 5, struct. et iunct. p. 355, 36). b laxius de propinquis (de maioribus p. 356, 75, de cognatis et affinibus p. 357, 38, significatur certus gradus p. 357, 70). c evanescente respectu cognationis (de patre adoptivo p. 358, 18, de hominibus eiusdem gentis sim. p. 358, 42).*

2 *exempla usum iuris illustrantia: p. 359, 21.*

B *pro appellatione honorifica: 1 usu quasi praeparativo: p. 359, 76. 2 usu pleno (in re publica p. 360, 17, varia ratione p. 361, 34).*

C *translate (sc. de rerum auctore, conditore, inventore): p. 362, 4.*

II *de aliis procreantibus subolem: A de animalibus: p. 362, 40.*

B *de herbis, arboribus: p. 362, 81.*

III *de deis, natura: A de deo (philos. p. 363, 8, pagan. p. 363, 24, christ. p. 363, 64). B de natura, terra sim.: p. 364, 8.*

C *transfertur ad mentulam: p. 364, 41.*

IV *de variis rebus: A de terris (de patria, civitate p. 364, 46, de senatu p. 364, 63, de terra originis p. 364, 70, de aquis p. 365, 7).*

B *de aliis rebus (sive causa efficiente sive materia): p. 365, 16.*

I *de hominibus (vel deis liberorum -bus [rerum sub C2 et 3, cetera v. sub III]; comprehenduntur cuncta animantia* LVCR. 1, 598, 2, 605 sub II A1b; *de corde p. 362, 20, de mentula p. 364, 41): A proprie (sc. de eis, qui per conexum naturalem aut per definitionem iuris -es dicuntur [tamquam imagines inseruimus p. 357, 31, 358, 59, 358, 81]; appellationem honorificam v. sub B, homines rerum auctores sub C):*

1 *usu communi: a strictius de procreatoribus:*

α *exempla notionum:* ① *de alterutroque -e (DIFF. Suet. p. 309, 12 sqq. -s vel masculus vel femina est...; -s uterque dicitur, alter quod causa sit partus, alter quod parientem habeat materiam.* PRISC. gramm. II 168, 1 -s: ὁ γονεύς καὶ ἡ γονεύς. ISID. orig. 5, 26, 16 -em, id est patrem vel matrem): ② *de patre (GLOSS. -s: πατήρ. γονεύς. pater. genitor. sim.; inde a CIC. pauca selecta; raro plur.):* PLAVT. Merc. 209 -i proloqui mendacium (207 non credet pater). Persa 366. Stich. 96 numquam... nimis curare possunt suom -em filiae. CAECIL. com. 200 -em habere avarum, inlepidum, in liberos difficilem *eqs.* TER. Haut. 202 quem ferret, si -em non ferret suom? (PVBLIL. A 8 ames

-em, si aequus est; si aliter, feras). Phorm. 357 ignoratur -s (354 patrem... scire). ACC. trag. 226 natis sepulchro ipse est -s Thyestes. TRAG. inc. 169 dum nati dissipatos artus captaret -s Medae. CE 4, 2 (saec. II med. a. Chr.) quod... -s... vovit, liberi solverunt (saepe in tit., e. g. CIL I² 597^a, 8 [frg. legis similis legi repetund.]. 1544 CE 62, 1, 164, 1 quod par -i fuerat facere filium, fecit pater [sim. 171, 1, 173, 1, al.; cf. de matre infra l. 42]). RHET. Her. 1, 10, 17 ulcisci -em Agamemnonem. 4, 20, 27 (pater var. l.). 4, 28, 38. CIC. inv. 1, 109 cum diducaris... a -e, filio. S. Rosc. 37 qui mortem obtulerit -i (antea: occidisse patrem. sim. 70 qui -em necasset [cf. Diog. Laert. 1, 59 παροικτόνον]). rep. 3, 37 ut -s liberis imperat animus corpori (sim. vergit ad 2b Tusc. 2, 48). et saepe, maxime in oratt. CATVLL. 61, 67, 67, 1. CAES. Gall. 5, 14, 4 uxores habent... inter se communes... -es... cum liberis. SALL. Catil. 39, 5 filius, quem... -s necari iussit. NEP. Dion 6, 2 accepit gravissimum -s vulnus morte filii. VERG. Aen. 1, 75 *nympha* faciat te, *Aeole*, prole -em (subi. filia: Ov. fast. 6, 29 [log. Iuno] Saturnum prima -em feci. *pass.*: PAUL. FEST. p. 95 ne possint... fieri -es Galli. QVINT. inst. 1, 1, 3. cf. infra l. 47). 2, 299 -is Anchisae (item accedit nom. propr. e. g.: 8, 155 Ov. met. 1, 752 SEN. Oed. 12 VAL. FL. 1, 383. al.). HOR. sat. 1, 6, 7 non refert quali sit quisque -e natus (6 libertino patre natum). carm. 3, 10, 12 te... Tyrrhenus genuit -s (item indicatur genus vel origo: VAL. FL. 4, 227 Elei. STAT. Theb. 11, 76 Stygii). Ov. met. 8, 847 filia... digna -e (Pont. 2, 2, 82 LIV. 4, 17, 9. al.; cf. LVCAN. 6, 420 indigna). LIV. 1, 13, 3 (log. Sabinae) nos causa... caedium viris ac -bus sumus. VELL. 2, 29, 5 SEN. Ag. 32 dial. 6, 25, 1 CVRT. 3, 12, 21 LVCAN. 1, 116 PETRON. 89 vers. 48. al. plur. pro sing.: CIC. p. red. in sen. 1 qui mihi fratrem... me fratri..., liberis nostris -es, nobis liberos... reddidistis. SEN. Med. 439 sequeretur necem proles -um (i. Iasonis, de quo 441 patrem; an cogites etiam de Medea?).

② *de matre (v. etiam passim sub β; VERG. Aen. 4, 178 sub IIIB2; GLOSS. I Ansil. PA 460 -s: mater. plur. rarius inde ab Ov. met. 14, 744. additamentis probatur genus masc. l. 37, 38, 64 [v. p. 352, 77], fem. praeter Cic. Phil. [dub.] inde a VERG., HOR., Ov.):* TER. Hec. 448 -i potius quam amori obsequi (301 matris). 483 postputasse omnes res prae -e (481 matris). PACVV. trag. 220 (log. Medus) potestatem... inquirendi mei -is (explicit Char.: matrem quaeri). CORNELIA (?) epist. frg. Char. gramm. p. 131, 1 B. tuus -s sum (eadem de se ipsa tamquam deo -e p. 357, 4). CIC. Cluent. 200, 202 nemo huic tam iniquus praeter -em fuit. Mur. 89 (antea: matrem). Phil. 2, 49 ad -em tuam (tuum trad.). fam. 6, 22, 2 -i, coniugi tuisque omnibus (3 matrem). CIL I² 1798 (= CE 167) quot par -i fue(r)at faceret filius, mors immatura fec(it), mater faceret filio (similis formula saepe; de patre v. supra). VERG. ecl. 4, 62 qui non risere -i (si recte restit. sec. v. 60 risu cognoscere matrem). georg. 4, 320 adfatus... -em: 'mater *eqs.*' Aen. 9, 84 tua. 9, 90 CIRIS 68. HOR. sat. 2, 3, 134 Orestem occisa insanisse -e. Ov. am. 2, 19, 28 Danae de Iove facta -s (epist. 12, 198 de Medea. met. 6, 192 Latona. Ib. 566 Myrrha. subi. filius: EPICED. Drusi 147 me facit ille -em. cf. supra l. 16). 3, 15, 15 pueri... -s Amathusia (item indicatur origo vel genus: epist. 16[17], 234 Idyia. SEN. Herc. f. 390 superba Tantalus... -s, Niobe. Thy. 275 Daulis... -s, Procne. LVCAN. 9, 646 PLIN. nat. 7, 45. al.). et saepius. EPICED. Drusi 81 nec genitrice tua fecundior ulla -um. 139. 300 NVX 24 PHAEDR. 4, 5, 20 SEN. Ag. 953. et saepius in trag. OCTAVIA 127. 313 (sed 306 i. q. pater). CVRT. 4, 14, 22. 6, 3, 5. LVCAN. 4, 599 (Terra Antaei -s ut 4, 645). 8, 409 Parthus cui fas implere -em (sim. CHRYSOST. hom. III 878^B filii -bus sociabantur conubio [Migne gr. 52, 808 μητέρα]). PLIN. nat. 7, 47 VAL. FL. 1, 650. al. SIL. 7, 444. STAT. Theb. 6, 563 nota -s cursu (i. Atalante). silv. 2, 1, 96 altricum victas pietate -es (97 matris). Ach. 1, 25 vana -um auguria (22 materni... praesagia somni). al. Tac. ann. 13, 13, 4 principum coniuges ac -es. 13, 21, 2 (antea: matrum). PLIN. epist. 4, 21, 2 infantes -bus..., dum nascuntur, orbatae (I utraque filiam enixa decessit). al. ? plur. pro sing.: GRACCH. or. frg. (67 M.) Char. gramm. p. 130, 28 B. suos -es amat (Char.: cum dicit in significatione matris. sed etiam patre mortuo de utroque -e dicere potuit).

© *sing. de patre vel matre (aut indefinite aut ratione incerta; hic illic agnoscas sing. pro plur.; exempla selecta):* PLAVT. Rud. 192 si erga -em aut deos me impiavi (197 plur.). ENN. scaen. 211 quis -em aut hospitem necasset (PLIN. nat. 2, 144). 406 -em et pa(triam, di, servate) sospitem ([suppl. Scaliger]. CIC. fam. 1, 9, 18 vim neque -i neque p. adferre oportere [sec. Plat. Crit. 51^c μητέρα... πατέρα... πατρίδα]). RHET. Her. 4, 30, 41 gere morem -i, pare cognatis, obsequere amicis (CIC. fin. 5, 69 [68 plur.]. off. 1, 154). CIC. Sull. 89 cum -e, cum liberis, cum fratre, cum his necessariis. leg. 1, 47 non -s, non nutrix, non magister. fin. 4, 76 qui -em et qui servum... verberat (infra: quid inter -em et servulum intersit). CATVLL. 62, 58 virgo... cum par conubium maturo tempore adepta est, ... minus est invisae -i (62 plur.). CIRIS 240 utrumque... -em (Ov. am. 1, 3, 10 epist. 6, 62 met. 4, 387. et saepe; cf. SIL. 1, 378 gemino [CE 105, 2, 443, 10, 1035, 3]). Ov. fast. 4, 35 Anchises cum quo commune -is non dedignata est nomen habere Venus. SEN. benef. 5, 5, 3 non est... turpe vinci beneficiis a -e (1 plur.). dial. 6, 17, 7 acerbum funus est, quod -s sequitur (sim. STAT. silv. 2, 6, 2). Ps. QVINT. decl. 6, 19 alterius... [Kruse]

Röm. Religionsgesch., 93, 2. di -um: CIL I² 1596 (=CE 16) deis inferum -um sacrum. ni violato. VI 29109 dis -ium et genio Vituli. XI 4327 deis -um. deum -em: CORNELIA epist. frg. 2 ubi mortua ero, parentabis mihi et invocabis deum -em ([-um Lobeck]. at postea plur.: eorum deum eqs.). divi -es: CATVLL. 64, 404 mater substernens se . . . nato, . . . non verita est divos scelerare -es (penates apogr. rec., fortasse recte, cum -es legatur etiam in fine v. 400). di -es (vix addas TRAG. inc. 243 deos penates, qui -es Thestii, ubi ed. 2 deos -es): CIL VI 9659, 13 diis -bus suis (postea: dis manibus). 28852^a dis -bus. TAB. devot. Audollent 190, 16 dibus -bus ilius. INSCR. Tun. Merlin 1609 deis -bus. ① cetera exempla (plur. praeter l. 17. 20; quaedam etiam ad a referri possunt): PLAVT. Merc. 834 sq. di penates meum -um, familiai Lar pater, vobis mando meum -um rem bene ut tutemini. CIC. inv. 1, 105 si ad pueros pertinebit iniuria, de liberis suis cogitent, . . . si ad senes, de patribus aut -bus. LVCR. 2, 1167 arator cum tempora temporibus praesentia confert praeteritis, laudat fortunas saepe -is (1170 anticum genus). VERG. Aen. 5, 39 veterum non inmemor ille Acestes -um (5, 576. Ov. am. 1, 3, 7 veterum . . . magna -um nomina. SIL. 13, 35 v. memorata antiqua -um. cf. PASS. Macc. 8, 5 ab exordio antiquorum -um). 9, 3 luco . . . -is Pulumni Turnus . . . sedebat. LIV. 1, 59, 10 invocati . . . ultores -um di (sim. 1, 59, 13 invocantibus . . . -um furias viris mulieribusque). VAL. MAX. 7, 1, 1 felicitas -es ei, Q. Metello, nobilissimos dedit (cf. SIL. 8, 246 sine luce genus surdumque -um nomen. STAT. silv. 3, 3, 142 tenues . . . -es. IVV. 8, 138 -um nobilitas. TAC. ann. 11, 25, 2 clari -es patri-ciorum. v. et l. 27. 30). VAL. FL. 2, 340 veteres . . . -um . . . opes. SIL. 3, 100 ex sacrata repetebat stirpe -es uxor Hannibalis. 13, 62 castum . . . penetrabile -um. STAT. Theb. 6, 268 series antiqua -um (silv. 5, 2, 15 s. inhonora -um. AVG. civ. 15, 15 p. 90, 21 D.). silv. 3, 3, 45 (antea: clara . . . gentis linea). PLIN. paneg. 70, 2 (opp. posteros). al. de patriarchis tamquam maioribus Christianorum (usu christiano; cf. etiam p. 364, 66): CYPR. mortal. 26 p. 313, 18 sqq. patriam nostram paradisum computamus, -es patriarchas habere iam coepimus: quid non properamus . . . , ut -es salutare possimus? magnus illic nos carorum numerus expectat: -um fratrum filiorum frequens nos . . . turba desiderat (inde CAES. AREL. serm. 7, 2 -es nostri sunt p. et prophetae et apostoli et martyres [sim. 151, 2. 6]).

② de cognatis et affinibus (SYNON. CIC. p. 413, 22 adfinis. propincus. cognatus. eqs. [sim. 449, 21]. HIER. adv. Rufin. 2, 2 -es militari vulgarique sermone cognatos et affines nominat. GLOSS. IV 480, 35 adfinis: cognatus proximus aut proximus -s. GLOSS. I Ansil. PA 474 propinquorum): ① plur.: INSCR. Année Epigr. 1975 n. 524 (Hispan., saec. I a. Chr.?) Clodia liberta patri, patrono, -bus, viro suo plaquit. MELA 3, 64 proximos -es ([inde SOL. 52, 22; gr. Herodot. 3, 99 οἱ μάλιστα οἱ ὀμιλέοντες]. TERT. scorp. 3 p. 151, 12. COD. Theod. 4, 22, 2 [Interpr. proximis]. al.; cf. GREG. TVR. Franc. 2, 42 propinquis [LEX Burg. lib. const. 14, 2]). PLIN. epist. 1, 8, 5 munificentia -um nostrorum (6 de suis). PS. QVINT. decl. 4, 22 omnes (CAPITOL. Aur. 5, 7 PASS. Iren. Sirm. 3, 1. 2. al.; cf. CIL VI 17436 universi. CE 562, 14 cuncti. VITA Melaniae [BHL 5885] 12 p. 10, 15 R. unusquisque -um, qui erant in senatu [l. 23 propinqui. gr. p. 49, 24 τῶν συγκλητικῶν συγγενῶν]). CYPR. epist. 39, 3 -bus ac propinquis suis (afferuntur: avia, patruus, avunculus. item distinguuntur p.: COD. Theod. 5, 1, 9 pr. et 2. cf. HIER. in Gal. 2, 10 cognatis et -bus suis). LAMPR. Alex. 67, 3 amicos et -es ([postea: amicitia vel necessitudo]. COD. Theod. 4, 22, 4 PASS. Thom. 41 Z.). VITAE patr. 5, 10, 56 (gr. Cotelier p. 600^B συγγενεῖ, 7, 36, 4 consanguineis). GREG. TVR. Franc. 2, 42 interfectis . . . -bus suis primis. 7, 25 pater fratresque ac consubrini vel reliqui -es. al. ② sing.: SEN. epist. 108, 19 Pythagoras migrationem animae docens hominibus paricidii metum fecit, cum possent in -is animam inscii incurrere . . . , si in quo cognatus aliqui spiritus hospitaretur. APVL. met. 2, 2, 6 quin . . . -em tuam accedis et salutas? (Byrrhenam ut: 2, 3, 5. 3, 12, 2. 3). VOPISC. Aurelian. 31, 2 Achilleo cuidam -i Zenobiae (CAPITOL. Maximin. 30, 4 quaedam -s sua. PS. AMBR. act. Seb. 21, 82 a -e quodam Christiano). GREG. TVR. Franc. 10, 29 p. 523, 5 genitrix quae nullum -em praeter hanc subolem spectabat. glor. mart. 69 propinqui feminae illius . . . cadaver -is inquirunt (ibid. iterum). LEX Sal. Merov. decr. Child. 1, 2 nec fratri . . . nec patruo aut -i consanguineo. al.

β magis definite, sc. certo gradu propinquitatis (fere superiore vel aequali; inferiore e. g. l. 84. p. 358, 5. 8): ① comprehenduntur plures sub nomine -um (plur. praeter VEN. FORT.; cf. etiam Ov. fast. 4, 57 p. 358, 75): BITHYN. CIC. fam. 6, 16 repeterem initia amicitiae ex -bus nostris (postea: paternam amicitiam; intellegas patrem Ciceronis et avum Bithynici. sim.: VAL. MAX. 3, 5 tit. SEN. Thy. 28 rabies -um, Tantalii Pelopisque). LIV. 26, 41, 17 (Scipio ad milites) vos hic cum -bus meis . . . sustinuisse labantem fortunam populi Romani (syn. 26, 50, 7 patrem patruumque. de eisdem: SIL. 13, 394. cf. VEN. FORT. carm. app. 3, 8 [pater . . . et avunculus] uterque -s). SEN. Herc. O. 215 (de fratre et patre ut: DON. vita Verg. l. 44 SERM. Corp. Vind. 21 p. 306, 5. cf. TERT. carn. 7 l. 73. 82 [antea: mater . . . et fratres. sim.: CIL VI 18734. 19007, 14]. TEST. porcelli p. 268, 13 [postea: patri, matri, sorori]. CIL VI 26026 -bus pientissimis [i. patri, matri, fratri]). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 523, 23 (afferuntur: pater, filius, mater, filia,

nurus, socrus). CIL VI 14170 Hypnus et Prima et . . . Faustus -es (pater, mater, vitricus [? v. adnot.]; sim.: 28628. huc fortasse: 35414. INSCR. Notiz. Scavi 1892 p. 317 [Neapoli]). 24354 patri . . . et avunculo et . . . avo et . . . matri . . . -bus dignissimis. 26268 nuptiales -es (si recte ad maritum et filium refert ed.). INSCR. Notiz. Scavi 1903 p. 204 (Venusiae) matri . . . aviae . . . -bus. ② de singulis: Ov. met. 5, 237 ultor . . . -is Acrisii avi Perseus. CIL XII 1026 Iuliae Drusillae . . . <T>[b]erius -i (sc. filiae sororis; de voce dubitat ed., sed sim. significatur filius sororis: EVTR. 1, 8, 2 Brutus -s . . . Tarquinii. GREG. TVR. Franc. 10, 28 propinquum -em [antea: nepotem; filium fratris mei]). CE 1080, 1 (saec. I) ossa sub hoc tumulo pia sunt, sed acerba -i (de fratre ut: LEANDER reg. praef. Migne suppl. 4, 1422. cf. ENNOD. epist. 2, 15, 5 p. 55, 7 -is silentium [i. Euprepiae sororis]). TAC. ann. 12, 47, 1 Radamistus . . . simulare obsequium, socrum ac -em appellare Mithridaten (item de patruo: HEGES. 1, 42, 6 [ubi -is trad., patru ed. frustra]. cf. de avunculo: AVSON. 206, 5 p. 64 P.). CASSIOD. var. 10, 4, 4 (de amitino).

ε evanescente respectu cognationis: α de patre adoptivo (plur. de -e a. et matre TAC. ann. 2, 71, 1, INSCR. numm., CAPITOL., de -e a. et patre naturali SEN. contr., de serie -um a. FRONTO p. 117, 10):

① de Caesaribus (sc. successuros adoptantibus; decessores qui non adoptaverunt successores v. p. 360, 72): CIC. Phil. 13, 47 Caesar Octavianus, adulescens summa pietate et memoria -is sui (Caesaris dictatoris ut: ATT. 16, 15, 3 R. GEST. div. Aug. 2 Ov. met. 15, 820. VITR. 1 praef. 2 bis. OCTAVIA 481. TAC. ann. 1, 9, 3 [1, 9, 4 patris]. 1, 10, 1). VELL. 2, 39, 3 (de Augusto Tiberii -e ut: 2, 126, 1 TAC. ann. 1, 7, 4. 3, 16, 4 divo Augusto -i tuo. 3, 24, 4. 4, 34, 2. de eodem C. Caesaris -e: DECRET. decur. Pis. de C. Caesare [CIL XI 1421] 13). TAC. ann. 2, 71, 1 quod di Germanicum -bus, liberis, patriae . . . raperent (Antoniam et Tiberium intellegunt vulgo, Augustam addit Furneaux). PLIN. paneg. 6, 4 filius ac -s (Traianus et Nerva; de quo etiam: 23, 5. 38, 1 -is indulgentissimi [antea: patrem]. 47, 4). INSCR. numm. imp. Hadr. II p. 367 n. 232 a. b divis -bus (Traiano et Plotinae Hadrianus; item p. 384 n. 387. cf. p. 343 n. 30 divo T. patri). SVET. Nero 18 -is Claudii gloriae. FRONTO p. 37, 15 v. d. H. (ad M. Caes.) in te ac tuo -e. p. 117, 10 (ad Verum imp.) plerique principes ante -es vestros (intellegas Ant. Pium et Hadr.). ② de variis: SEN. contr. 1, 1, 3 (bis plur. de patre naturali et patre adoptivo; syn. patres). TAC. ann. 15, 19, 2 sine sollicitudine -s, sine luctu orbis (sc. qui filium adoptavit). TERT. nat. 1, 16, 10 in adoptionem melioribus -bus dare infantes (sim. apol. 9, 17).

β de eis, qui sunt eiusdem gentis, populi (fidei l. 59): ① de maioribus: ① in universum (plur. praeter SIL. 3, 360): TVBERO hist. 1 si quod a -bus acceptum protinus antiquae memoriae tradiderunt. CATVLL. 101, 7 prisco quae more -um tradita sunt (VERG. Aen. 6, 223 SIL. 6, 484. 6, 660. 7, 177. al. STAT. Theb. 2, 253. cf. PLIN. epist. 3, 20, 4 a consuetudine -um). SALL. (?) rep. 2, 13, 1 quodsi tecum patria atque -es possent loqui (2, 13, 6). VERG. Aen. 2, 448 veterum decora . . . -um (cf. ITALIA II Macc. 8, 19 [rec. P] sub maioribus -bus [gr. προγονων, VVLG. -es tantum]. GREG. M. in Ezech. 1, 3, 19 antiquis). 3, 94 Dardanidae . . . , quae vos a stirpe -um prima tulit tellus eqs. 7, 172 regia Pici horrenda religione -um. HOR. epod. 16, 8 -bus . . . abominatus Hannibal. Ov. met. 7, 503 foedus . . . et iura -um (SIL. 11, 160. cf. 2, 274 iurata . . . pacta -um). LIV. 45, 37, 12 vetera atque audita a -bus repeterere. RVT. LVP. 2, 6 pro -um monumentis. LVCAN. 10, 194 magnorum . . . secreta -um. VAL. FL. 1, 97. 1, 544 animae . . . -um. SIL. 1, 61 -um dedecus. 3, 26 e lege -um. 3, 360 Massageten . . . -em (sing. pro plur.). al. de eis, qui sunt eiusdem fidei vel haereseos (usu christiano): PS. MAR. VICTORIN. verb. script. 6 -bus nostris prioribus haec tradentibus. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 49, 15 sancta . . . -um traditio (p. 63, 13). p. 50, 18 magna . . . fuit -bus nostris atque maioribus sollicitudo de supradicta praedicatione sacrilega. p. 51, 15 quae . . . anathematizata sunt . . . a -bus nostris (sim. HIER. epist. 112, 13, 1). p. 63, 22 quae sunt a -bus constituta. OPTAT. 1, 21 p. 23, 2 de -bus vestris, Donatistae (de eisdem p. 23, 7 magistros, p. 25, 16 maiores, 1, 5 p. 8, 12 principes). 1, 28 p. 30, 18 ne -es tuos reos agnosceres. ibid. p. 31, 7.

② de auctore generis: ① usu communi: VERG. georg. 3, 36 Trosque -s et Troiae Cynthius auctor. Aen. 3, 180 geminos (sc. Teucrum Dardanumque). 6, 765 Silvium regem regumque -em. Ov. epist. 8, 117 generis (PANEG. 11, 3, 2 conditor vel -s. CLAUD. DON. Aen. proem. p. 2, 21 -s et auctor. cf. TRAG. inc. 91 [dub., an fictum a Iuba] o -s antiqua nostrae gentis, Argivum decus [nisi de dea quadam eo sensu, ut pertineat ad III]. CE 18, 3 [aet. Sen. phil.] stirpis). fast. 4, 57 Romulus suos . . . Venerem Martemque -is dixit. LIV. praef. 7 cum suum conditorisque sui -em Martem . . . ferat populus Romanus. CE 1525 c, 6 (saec. I in.) Aeneadam alma -s. GERM. 186 (antea: auctor . . . generis). SIL. 1, 87 Belusque -s omnisque nepotum a Belo series. 8, 294 STAT. Theb. 6, 280. PANEG. 11, 3, 3 vestri (Maximiani et Diocletiani) illi -es, Hercules et Iuppiter (item 11, 3, 8 -es deos . . . imitari. cf. 11, 3, 2 supra). metaphorice de Homero tamquam principe generis poetarum: VITR. 7 praef. 8 poetarum -em philologiaeque omnis ducem. CLAUD. carm. min. 23, 13 -s vatium, princeps Heliconis. ② usu christiano de Ada, Eva, Noe: MIN. FEL. 24, 1 (21, 9 W.) [Kruse]

primis (PAVL. NOL. epist. 30, 4 generis humani. Ps. PROSP. carm. de prov. 209. 269. *sing. de Ada*: HIL. in Matth. 10, 23 bis. PROSP. carm. de ingrat. 229. *al.*). TERT. monog. 6, 1 -es Adam et Noe. HIL. in Matth. 8, 7 Adam -s universorum. AVG. civ. 12, 58 p. 555, 23 D. 13, 21 p. 585, 14 -es generis humani (15, 1 p. 28, 29. *adde* PAVL. NOL. *supra*). PROSP. carm. de ingrat. 607 terreni (SACR. Greg. 96, 16 = 96, 455 D.). *al.*

Ⓜ *de eis, qui quasi populi consanguinitate iuncti sunt:*

Ⓐ *intra populum*: CASSIOD. var. 3, 1, 1 (*Alarico Theodericus*) -um vestrorum innumerabilis multitudo. 3, 23, 3 ne plus intentio civilis rapiat quam bella consumant: scuta in hostes erigant, non -es (*sim.* 3, 24, 4). 3, 24, 4 -es nostros (*antea*: Gothos nostros). 5, 43, 4. 6, 9, 7 -bus suis dicere gestiunt, quae viderunt in aula regia legati externi. 8, 9, 4. 9, 17, 4. 10, 31, 1 -es nostros Gothos. 10, 31, 3. 12, 3, 4.

Ⓑ *cum alio populo*: CASSIOD. var. 10, 14, 3 cur, *Romani, Gothos* expavistis, quos -es hactenus nominastis? IORD. Get. 94 *Gepidarum natio* arma in -bus movit; quomodo vero Getae Gepidaeque (-as var. l.) sint -es *eqs.* (*cf.* 97 consanguinitatis). 131 (*de Ostrogothis ut*: 133 tam O. quam Gepidis -bus). 200 -es Vesegothas (253. 284). EPIST. Austras. 48 -bus nostris (*sc. Francorum*) Romanis.

2 *exempla usum iuris illustrantia; inde a GAIO selecta:*

a spectat magis ad ascendentes: α *doctrinae vel definitiones*: PAVL. FEST. p. 221 -s vulgo pater aut mater appellatur, sed iuris prudentes avos et proavos, avias et proavias -um nomine appellari dicunt. GAIUS dig. 38, 10, 1 pr. gradus cognationis alii superioris ordinis sunt, alii inferioris...; superioris ordinis sunt -es *eqs.* (*cf.* FRG. de grad. cogn. 2 supra numerantur -es). 38, 10, 3, 2 -ium... personas semper duplicari: avum enim et aviam tam maternos quam paternos intellegimus. 50, 16, 51 appellatione -is non tantum pater, sed etiam avus et proavus et deinceps omnes superiores continentur: sed et mater et avia et proavia. VLP. dig. 2, 4, 4, 2 (*explicat verba edicti l. 41*) -em... utriusque sexus accipe; sed an in infinitum, quaeritur; quidam -em usque ad tritavum appellari aiunt, superiores maiores dici; hoc veteres existimasse Pomponius refert; sed Gaius Cassius omnes in infinitum -es dicit *eqs.* (*sim.* PAVL. dig. 38, 10, 10, 7). THEOPHIL. inst. 1, 12 pr. -es λέγονται πάντες οἱ ἀνιόντες (GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A). β *exempla varia*: LEX reg. Fest. p. 230 v. p. 356, 82. LEX repetund. (CIL I² 583) 3 <quo>ive ipse -sve suos filiusve suos heres siet (*sim.* 60). 33 *delatoris* -isve eius <reibertus>... testimonium ne dicat. LEX Iul. de vi (Coll. Mos. 9, 2, 2) in reum testimonium dicere ne liceto, qui se ab eo -eve eius... liberaverit. EDICT. praet. perpet. (Vlp. dig. 2, 4, 4, 1) -em, patronum patronam, liberos -es patroni patronae in ius sine permissu meo ne quis vocet (*inde* GAIUS inst. 4, 183). *al.* IVLIAN. dig. 37, 5, 6 liberis et -bus legata praestare. 37, 15, 2 pr. honori -ium ac patronorum. POMPON. dig. 42, 1, 30. 48, 2, 1 *mors* -ium liberorumque et patroni et patronae. VENUL. dig. 48, 2, 12, 4 *lex Pompeia parricidii* eos adpraehendit, qui -es cognatosve aut patronos occiderint (48, 19, 15 MOD. dig. 48, 9, 9, 2). GAIUS inst. 1, 192 patronorum et -um legitimae tutelae (2, 122). dig. 23, 2, 53 nuptiae consistere non possunt inter eas personas, quae in numero -ium liberorumve sunt. VLP. dig. 23, 3, 5 pr. profecticia dos est, quae a patre vel -e profecta est (*item opp.* pater: 26, 7, 3, 1. 27, 9, 7, 2. *al.*). 25, 3, 5, 2 utrum... tantum patrem avumve paternum proavumve paterni avi patrem ceterosque virilis sexus -es alere cogamur, an vero etiam matrem ceterosque -es et per illum sexum contingentes cogamur alere, videndum. *al.*

b spectat magis ad patrem familias: S. C. Ostor. (dig. 38, 4, 1 pr.) is -s (*antea*: qui... liberos iustis nuptiis quaesitos in potestate haberet). S. C. Maced. (dig. 14, 6, 1) post mortem -is eius, cuius in potestate fuisset *filius* (LEX Salpens. [CIL II 1963] 2. 3 EDICT. praet. perpet. [frg. Vat. 320] POMPON. dig. 38, 6, 5 pr. GAIUS inst. 1, 55. 130. 144. *et saepe*). IVLIAN. dig. 23, 2, 18 nuptiae inter easdem personas nisi volentibus -bus renovatae iustae non habentur. GAIUS inst. 1, 118 a -bus et a coemptionatoribus mancipantur *emancipandi* (1, 123. 166 a). 1, 129 si ab hostibus captus fuerit -s, ... pendet ius liberorum. 1, 172 in -e..., qui filiam neptemve aut proneptem alteri... mancipio dedit. 2, 157 sui... heredes ideo appellantur, quia... vivo quoque -e quodammodo domini existimantur (2, 181. 3, 4. *al.*). 2, 158 ut... -is bona veneant (dig. 38, 2, 5. 1. *al.*). 2, 181 post obitum -is (*cf.* VLP. dig. 28, 3, 3. 1 post mortem. *adde* S. C. Maced. *supra*). 3, 19 emancipati liberi nullum ius in hereditatem -is... habent (3, 67 dig. 29, 2, 57, 1. *al.*). 3, 58 si <a> -e fuerint exheredati (3, 66. 3, 71. *al.*). 3, 114 qui in potestate patris est, agit aliquid *ad stipulando*, sed -i non acquirit. *et saepe*.

B adhibetur pro appellatione honorifica (quae tribuitur ei, qui quodam modo -is vice fungitur): 1 *usu quasi praeparativo* (*additis fere particulis comparativis*): CIC. div. in Caec. 61 praetorem quaestori suo -is loco esse (CIL XI 5764 [saec. I a. Chr.?] de censore. LIV. 4, 42, 7 *imperator militibus*. SEN. benef. 2, 20, 3. *al.*; *cf.* CIC. p. red. in sen. 35 in -is l. [Planc. 28 Brut. 1 rep. 1, 18]). 62 cum is *praetor tibi quaestori* -is numero fuisset. dom. 94 me non ut crudelem tyrannum, sed ut mitissimum -em omnium civium studiis desideratum (Phil. 2, 12. rep. 2, 47 qui consulit ut -s populo. fam. 13, 29, 3 LIV. 2, 7, 4. SEN. epist. 73, 2 ut -em colere. PLIN. epist. 5, 14, 5. *al.*).

Planc. 25 quasi -i et custodi salutis meae (de orat. 3, 3 q. -s bonus aut tutor fidelis. PLIN. paneg. 21, 4. HEGES. 1, 26, 1 q. -i publico [CASSIOD. var. 6, 8, 3]. *al.*). MIL. 102 te -em alterum putant (*cf.* Ps. AVR. VICT. epit. 15, 3 ut -em seu patronum magis quam dominum... reputarent). fam. 5, 8, 4 sicut alterum -em. LIV. 26, 49, 13 eam pro -e colebant (PLIN. epist. 8, 14, 6). SEN. dial. 12(11), 5, 2 venerationem tamquam -i praestitit (PLIN. epist. 6, 32, 2 t. -s alter). CVRT. 4, 11, 3 haud secus quam -s (FRONTO p. 187, 17 v. d. H.). CE 1001, 6 (*saec. I*) in... vicem... -is (COD. Iust. 1, 55, 4 [a. 385] -is vicem). SIL. 10, 405 Pauli... ceu... -is fata gemunt *Romani*. PANEG. 9, 5, 3 *Caesares* liberorum nostrorum -es appellare. AVR. VICT. Caes. 39, 8 eo... ipso, quod dominum dici passus, -em egit *Diocletianus*. AMM. 26, 9, 5 ut se *ducem* ac si -em... sequerentur milites. paulo aliter, per meram substitutionem (*sc.* -es dicit quidam vita communi sibi iunctos): CVRT. 6, 9, 12 (*Alex. ad milites*) in vobis liberos, -es, consanguineos habeo.

2 *usu pleno*: a *cum respectu rei publicae administrandae*:

α *appellatio tribuitur potius per occasionem*: CIC. Rab. perd.

27 *Marium*, quem vere patrem patriae, -em, inquam, vestrae libertatis atque huiusce rei publicae possumus dicere (Ps. CIC. ad Oct. 7). p. red. in sen. 4 cum... res publica... -bus perpetuis... esset orbata (*item de senatoribus*: CASSIOD. var. 4, 4, 5 -es publici de clementia nominati [8, 2, 2. 10, 13, 4. *cf. etiam l. 2. 38. 50. 52. p. 361, 28.*]). Pis. 6 me Q. Catulus... -em patriae nominavit (*item de Cicerone*: PLIN. nat. 7, 117 IVV. 8, 243. *de aliis*: LIV. 5, 49, 7 *Camillus*. LVCAN. 9, 601 *Pompeius v. etiam infra l. 57*). Phil. 13, 25 -s verior (*Octavianus*; *antea*: patriae -s, *Caesar*). Att. 9, 10, 3 conservatorem istius urbis -emque *Ciceronem*. ad Q. fr. 1, 1, 31 -em Asiae. LIV. 2, 60, 3 -em... datum ab senatu *militibus* (*item de legionum ducibus*: 22, 29, 10 *de Fabio* [syn. 22, 30, 2 patrem. *de eodem*: SIL. 7, 735. 8, 2]. TAC. ann. 2, 55, 5 legionum [3, 13, 2]. 2, 80, 2). 6, 14, 5 -i plebis Romanae. 7, 30, 19 conditorum, -ium, deorum... numero nobis eritis (*sc. Romani Campanis*). INSCR. numm. Cohen I p. 176 n. 9 (*Gadibus*) municipii -s M. Agrippa (*item n. 11. 12. iuxta patronus*: *ibid.* n. 10 *et* CIL XI 5175 b, 5. SEN. Ag. 655 te, magne -s *Priame*, flent Iliades. LVCAN. 8, 732 ut Romana suum gestent pia colla -em *Pompeium*. SIL. 17, 651 salve, invicte -s, *Scipio*. FLOR. epit. 1, 9, 5 ut plane publicus -s in locum liberorum adoptasse sibi populum videretur *Brutus*. *al.*

β *appellatio tribuitur potius secundum usum quendam*:

① *Caesaribus* (*Augustae l. 56. 63*), *sc. tamquam civium sim. protectoribus* (ironice AMM. 29, 2, 7; *ad rem Alfeldi, Die Geburt der kaiserlichen Bildsymbolik, Mus. Helv. 9, 1952, 204 sqq. 10, 1953, 103 sqq. 11, 1954, 133 sqq.*): Ⓐ *non accedit gen.*: CIC. off. 3, 83 ab oppressis civibus -s *nominatur Caesar* (*de eodem*: fam. 12, 3, 1). INSCR. numm. imp. Aug. n. 95, 3-6 S. P. Q. R. -i cons(ervatori) suo *Augusto* (*de eodem*: Ov. trist. 2, 157 *patria*, quae te tuta et securae est [39 patriae... pater]. Pont. 2, 2, 115. 4, 9, 134 nomen... -is [SEN. Clem. 1, 10, 3]). VAL. MAX. 5, 5, 3 princeps -sque noster (9, 11 ext. 4. ACT. Arv. Claud. C 8 publici [24 PLIN. epist. 8, 6, 10 SYMM. rel. 9, 5]. ACT. Arv. a. 101 I 26. *al.*). SEN. dial. 12(11), 16, 4 publicum (PLIN. epist. 8, 6, 8 paneg. 10, 6. 26, 3. 67, 1. 87, 1. *al.*, *adde l. 50*). STAT. silv. 1, 2, 178 -s *Latus Domitianus* (*cf.* 4, 3, 108 *Romani*). PLIN. paneg. 2, 3 non... de tyranno, sed de cive, non de domino, sed de -e loquimur. 4, 2 -s noster (29, 2. 53, 1. 87, 3. *adde* VAL. MAX. *supra*). *al. de Augusta*: MEROB. carm. 1, 11 sacra -s. Ⓑ *accedit gen.*: patriae -s (*vel* -s patriae): CIC. Phil. 2, 31 (*de Caesare ut*: 13, 23. 13, 25 CIL I² 799 INSCR. numm. lib. rei publ. 480, 19. 20 [a. 44]. LIV. perioch. 116. VAL. MAX. 6, 4, 5 M. *Brutus*... p. -is parricida. 6, 8, 3. 8, 11, 2 SVET. Iul. 85). CIL III 6803 (*de Augusto ut*: X 823 OCTAVIA 477). OCTAVIA 490 (*Nero*). TAC. ann. 1, 14, 1 *senatores* alii -em, alii matrem p. appellandam... censebant *Augustam* (*de eadem*: SVET. Tib. 50, 3). 2, 87 -is p. delatum... vocabulum non adsumit *Tiberius*. CIL VIII 23824 (a. 161; *de Antonino Pio*). PRVD. c. Symm. 1, 9 inclitus... -s p. moderator et orbis *Theodosius*. *cetera exempla* (*vix huc cum Souchay AVSON. Mos. 380*): STAT. silv. 4, 1, 17 salve, magne -s mundi, *Domitiane* (*eundem adloquitur*: 4, 2, 15 orbis [MART. 7, 7, 5. 9, 6, 1]). PLIN. paneg. 6, 1 -s generis humani *Nerva* (PANEG. 8, 20, 1 EDICT. imp. Diocl. praef. 7 L.). 39, 5 communis omnium -s *Traianus*. LAMPR. Heliog. 35, 4 *Diocletianus*, aurei -s saeculi.

② *Caesarum decessoribus* (*quibus filii adoptivi succedunt v. p. 358, 21*): Ⓐ *indicato certo -e*: EPIST. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. (CIL III 781) 13 divi Antonini -is nostri litteras (COD. Iust. 6, 49, 4 a. 293. FRG. Vat. 314 a. 294). CAPITOL. Maximin. 5, 4 (*verba Alexandri Severi*) apud divum -em meum Severum. COD. Iust. 2, 13, 1 pr. (a. 293) divus Claudius consultissimus princeps -s noster (PANEG. 5, 2, 5. 5, 4, 2). 2, 36, 3 (a. 294) edicto... divi Marci -is nostri. EPIST. imp. Grat. Auson. 419, 53 p. 366, 342 P. divus Constantinus -s noster. COD. Theod. 6, 4, 17 pr. divinum -em nostrum Constantinum. 13, 10, 2 sub domino et -e nostro *Diocletiano*. *al.*

Ⓑ *non indicatis certis -bus*: COD. Iust. 7, 66, 2 (a. 222) *mortui* bona ad successorem pertinere -bus meis placuit (7, 12, 2, 2 a. 254/6). 7, 71, 4 pr. (*impp. Diocl. et Maximian.*) constitutionibus divorum

[Krusse]

nostrorum -ium ([-um var. l.]. FRG. Vat. 270 a. 294. COD. Theod. 9, 39, 2). 9, 2, 11 (a. 292) statutis principum -um (-ium var. l.) nostrorum . . . praescriptum est (EDICT. imp. Constant. de accus. [CIL III 12043] 23). COD. Theod. 12, 1, 105 divi -es nostri statuerunt. *al.*

Ⓜ *magistratibus sim.* (loq. principes tamquam ad propinquos; *aliter l. 18.28 sqq.*): Ⓐ *praefectis praetorio*: COD. Iust. 4, 65, 4, 1 (a. 222) Vlpianum p. p. et -em meum. CAPITOL. Gord. 27, 7 Misitheus p. et -s noster (*de eodem in inscr. ficticia*: 27, 10). 29, 1 Gordianus Philippum in locum -is adsciverat. TREB. trig. tyr. 18, 5 de *Ragonio Claro praefecto Illyrici et Galliarum*. INSCR. Année Epigr. 1967 n. 478 (ca. a. 344) -em amicumque nostrum (COD. Theod. 11, 1, 6). CONST. Sirmond. 1 Ablabi -s karissime atque amantissime (*eadem formula*: 2. 7 NOVELL. Valent. 36 pr. et saepe, v. etiam l. 16. 30).

Ⓑ *praefectis urbi*: VOPISC. Aurelian. 9, 6 sinceritas tua, mi -s carissime. CONSVLT. 9, 1 (a. 365) -s carissime atque amantissime (*eadem formula*: NOVELL. Valent. 8, 2 pr. 11, 1. *al.*). SYMM. epist. 2, 44 dominus meus -s noster p. u. COD. Theod. gest. in sen. 8 p. u. -s amicusque noster. Ⓒ *comiti et magistro utriusque militiae*: CIL IX 4051 (a. 398 vel 399) (Stiliconis com)itis et magi(stri utriusque mil)itiae, -is su(i), sc. Arcadii et Honorii (*huc spectat fortasse*: PRVD. c. Symm. 2, 711). VI 1719 (a. 420) -i . . . principum. NOVELL. Valent. 6, 1, 1 p(arens) k(arissime) a(tque) a(mantissime) (*eadem formula*: 17, 3. *al.*). 36 pr. magnifici viri -is patriciique nostri (*de Aetio ut*: 36, 1 et fortasse 1, 3, 4. *de Ricimere Maior*. 1). Ⓓ *variis*: TREB. Claud. 17 Claudium -em amicumque nostrum ([*si recte huc rettulimus*]. HEGES. 1, 39 p. 92, 15 [*gr. 1, 460 συγγενεις και φίλους*]). SYMM. epist. 4, 12, 1 publicus -s (*de Stilichone consule ut* 4, 14). NOVELL. Valent. 19, 3 (Maximo viro inlustri patricio) Maxime p(arens) k(arissime) a(tque) a(mantissime) (*item ibid.* 4). PAP. Tjäder 31 II 5 (a. 540) dominis praedicavilibus et colendis -bus, defensori, magistratui quinquennali cunctoque ordini curiae civitatis Faventinae (*item* 32, 1. 33, 8).

Ⓔ *varia ratione designantur*: α *qui quasi genitorum vice officia quaedam praestant, sc.*: Ⓐ *quilibet sospitatores, magistri, patroni sim.*: TER. Phorm. 496 (*Phaedria ad lenonem*) tu mihi cognatus, tu -s, tu amicus. CE 959, 4 (*aet. Sull.*) vir conlibertus fuit, eidem . . . ree fuit . . . plus supraque -s. CIC. p. red. in sen. 8 P. Lentulus -s ac deus nostrae vitae, fortunae, memoriae, nominis (*sim. de eodem*: p. red. ad Quir. 11 Sest. 144). 37 frater, qui in me pietate filius, consiliis -s . . . inventus est ([*loco gemino* p. red. ad Quir. 8 beneficio -s]. ad Q. fr. 1, 3, 3). PHAEDR. 3, 15, 18 facit -es bonitas, non necessitas. QVINT. inst. 2, 9, 1 praeceptores . . . -es esse non quidem corporum, sed mentium (*cf.* FRONTO p. 66, 17 v. d. H. a meo magistro et -e Athenodoto [APVL. apol. 97, 1 me -em suum, me dominum, me m. vocans. flor. 18, 18]. AVSON. 416, 32 p. 284 P. -em adfari [*postea*: altor et . . . praeceptor]). APVL. met. 3, 7, 3 hospitem -emque meum Milonem. DECRET. centon. Sentin. (CIL XI 5749) 5 referentibus Casidio et Severo patre n(umeri) n(ostri) et Hedio Peregrino -e (*item in collegio*: *ibid.* 21. PAP. Tjäder 30, 111 [a. 539] Latinus possessorum -s corporis. *ad rem v. Kornemann, RE IV 425, 20 sqq.*). VOPISC. Prob. 6, 2 (*Gallienus de Probo*) etiamsi patrem meum fatalis . . . necessitas tenuit, habeo tamen -em Aurelium Probum. AVSON. Symm. epist. 1, 32, 4 me tibi -em et amicum et . . . cariorem fuisse sensit. QVEROL. p. 62, 2 R. o -s ac patrone (*fortasse sec. var. l. falsam Ter. Ad. 456, ubi* DON. patronus . . . parens, *codd. Ter. et edd.* pater). CLAVD. 10, 41 stirpe soror, pietate -s (*Serena, quae Honorium educavit*). ITIN. Anton. Plac. rec. A 5 Nazarenae -em suam dicunt eam (*sc. sanctam Mariam*; fuisse *add. rec. B, ut potius referatur ad p. 358, 68 sqq.*). Ⓑ *sacerdotes aliaeque personae sacratae (christ. praeter APVL. et VVLG.; virgo CASSIOD. inst.)*: APVL. met. 11, 25, 7 Mithram sacerdotem et meum iam -em ([*de notione v. Griffiths ad l. et ad* 11, 21, 3]. VVLG. iud. 17, 10 -s ac s. [*Itala Lugd.* patrem]). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 94, 25 divinitas vos servet . . . -es (*eadem formula*: EPIST. imp. Grat. ad Ambr. 3). HIER. epist. 22, 35, 4 decuria monachorum cum suo -e (*i. decano*). PS. HIER. epist. 7, 9 p. 114^D honorabilis (AVELL. p. 82, 17). PAVL. NOL. epist. 3, 3. AVG. serm. coll. Morin p. 449, 27 -es vestri, qui vos neophytos suscipiunt, doceant vos eqs. (*i. sponsos baptizandorum, nisi sunt -es naturales*). AVELL. p. 90, 23. CASSIOD. var. 11, 3, 1 spiritales -es (*cf.* 11, 3, 3 animae veri -es episcopi [PS. PRIMAS. in Rom. p. 421^B doctores . . . -es animarum]). inst. 1, 23, 1 -em nostram Probam virginem sacram.

β *qui propter aetatem provectam -es nominantur (hic illic etiam genitores vel generices intellegi possunt)*: OV. fast. 3, 243 tempora . . . colunt Latiae fecunda -es, quarum militiam votaue partus habet (230 matres). 3, 757 satyri turgentia . . . ora -is Sileni rident (*de quo antea bis*: senex). LIV. 32, 21, 23 Aratum patrem filiumque Sicyonios, cum senem infelicem -em etiam appellare solitus esset Philippus, interfectos. LVCAN. 2, 36 (28 matrona, 38 matres). 2, 64 miseros angit sua cura -es oderuntque gravis . . . fata senectae. STAT. Theb. 2, 663 avidas Bacchum scelerare -es (*plur. pro sing. intellegit Mulder ad l., ad Agauen solam referens*). APVL. met. 1, 21, 4 (*ad anum cauponem quandam*) -s optima. 4, 26, 1 (*puella rapta ad anum*) parce . . . mi -s. SER. SAMM. 931 febrem . . . depelli carmine posse vana superstitio credit

tremulaeque -es. SPART. Did. 4, 1 senatorum equitumque unumquemque, ut erat aetas, vel fratrem vel filium vel -em adfatus.

Ⓒ *translate de rerum quasi genitoribus*: 1 *de rerum incorporearum auctore sim.* (*accedit particula comparativa* CIC. fin. 4, 14 QVINT. inst. 12, 11, 5): CIC. fin. 2, 1 Socrates -s philosophiae iure dici (*de eodem*: nat. deor. 1, 93). 4, 14 Zeno quam ob rem ab inventoribus doctrinae tamquam a -bus dissentiret (*sunt qui -es Zenonis intellegant; quod si mavis, referas ad p. 358, 81*). PROP. 4, 10, 17 v. sub 2. OV. trist. 1, 1, 115 (*alloquitur elegiam*) si qua est tibi cura -is (*item de carminum auctore*: 1, 7, 35. 3, 1, 57. 3, 14, 15 Pont. 4, 5, 29 MART. 10, 104, 15). COLVM. 1 praef. 30 -s eloquentiae, deus ille Maeonius (QVINT. inst. 12, 11, 5 formabit quasi e. -s iuvenes orator senex. *cf.* PLIN. nat. 7, 117 facundiae Latiarumque litterarum -s Cicero [MACR. somn. 2, 5 7]). 1, 1, 13 Magonem rusticationis -em. PLIN. nat. 25, 11 Homerus . . . doctrinarum et antiquitatis (*de eodem* COLVM. 1 praef. 30 *supra*). PLIN. epist. 7, 24, 8 Cassianae scholae princeps et -s. SYMM. rel. 20, 3 legum -bus, Caesaribus. HIER. epist. 51, 3, 3 (*Epiphan.*) Arii patrem . . . haereseon radicem et -em. PRVD. ham. 556 cum mala nostra ex nostris concreta animis . . . , quid sint, quid valeant, sumant de corde -e (*vix vim verbalem, sc. participii, agnoscas*). 2 *de urbium conditore sim.* (*cf.* QVINT. inst. 3, 7, 26 laudantur . . . urbes similiter atque homines, nam pro -e est conditor eqs.; -um loco CVRT.): CIC. div. 1, 3 huius urbis -s Romulus (*de eodem*: PROP. 4, 10, 17 u. virtutisque -s. LIV. 1, 16, 3 regem -emque u. Romanae. 1, 16, 6. 4, 3, 12. 5, 24, 11 -e et auctore u. Romae. VAL. MAX. 5, 3, 1. TAC. hist. 1, 84, 4 -e et conditore. 4, 58, 6. DECL. in Catil. 79 princeps ac -s. *de variis*: PANEG. 10, 2, 1 -es u. et statores deos). CIL III 2907 Augustus -s coloniae murum et turres dedit (*eadem fere* 13264). SEN. contr. 7, 2, 6 Romulus horum moenium conditor et sacratus caelo -s (*sim.* SIL. 2, 654 murorum Sagunti Hercules). CVRT. 4, 2, 10 Carthaginem Tyrii condiderunt semper -um loco culti. STAT. Ach. 1, 12 me . . . inter prisca -um nomina cumque suo numerant Amphione Thebae (*propter Thebaiden scriptam*). VOPISC. Car. 2, 2 vero patre ac -e rei publicae Romulo. PRVD. c. Symm. 1, 164 Roma, tuos . . . -es . . . , Gradivum vel Cytheream. OROS. hist. 6, 1, 13 Romulus -s Romae. 3 *de rerum corporearum inventore vel fabricatore*: HOR. carm. 1, 10, 6 lyrae -em Mercurium. PRVD. perist. 10, 293 Mentor et Phidias fabri deorum vel -es numinum (*sc. statuarum*).

Ⓓ *de aliis procreantibus subolem*: A *de animalibus (de -e omnium animantium infra l. 58; per translationem iocosam p. 357, 82)*:

1 *proprie (sc. de genitoribus subolis)*: α *sing.*: α *de patre*: AFRAN. com. 403 (*ex persona Priapi*) vulgo praedicant aurito me -e (*i. asino*) natum. β *de matre*: VARRO rust. 2, 4, 20 -is nutricis suis (*antea*: matrem). SEN. Oed. 375 conceptus in nuptae bovis . . . implet -em. COLVM. 7, 3, 15 quod ex vetere materia nascitur, plerumque congeneratum -is ovis senium refert. PLIN. nat. 8, 165 amissa -e equa. 10, 14. 10, 168 -s geminos volitat amplexa infantes, *sc. vespertilio (-s trad., parit Mayhoff fort. recte)*. 10, 170 viperarum nascuntur occisa -e. 10, 185 in ventre -is muris. VAL. FL. 4, 46 aegra -s. STAT. Theb. 5, 599 aligerarum sedem fetusque -is. 6, 189 catulo spoliata -s. 10, 462 (459 matrem). MART. epigr. 13, 6 soluta -s (*sus gravida telo icta ut*: 14, 2 vulnere facta -s). *al.* γ *de patre vel matre*: OV. hal. 108 gemino . . . -e channes piscis. COLVM. 6, 36, 1 explorare -em futurae prolis feminam et marem. PLIN. nat. 25, 14 occisum draconis catulum revocatum ad vitam a -e.

β *plur.*: α *de ambobus -bus*: LVCAN. 1, 598 referre naturam, mores, victum motusque -um (2, 664). 2, 605 officiis . . . -um. VARRO rust. 2, 5, 9 respondent ad -um speciem boves. 2, 6, 3 similes -um genuntur asini. VERG. georg. 3, 101 prolem . . . -um (*nisi ad γ*). GRATT. 264 prodant metagonta -es (*canes iuvenes*). COLVM. 3, 10, 17 -ium (-um *codd. rec.*) fecunditati. PLIN. nat. 8, 173 ex duobus diversis generibus nata . . . neutri -ium esse similia. STAT. Theb. 10, 231 certare -bus illos equos pullos. PORPH. Hor. serm. 1, 7, 2 hybridarum . . . dicuntur canes, qui ex imparibus -bus nati sunt. *al.* β *de matribus*: VARRO rust. 3, 7, 10 candidae fiunt -es columbarum (*antea*: matribus; *at de distinctione ambigitur*). GRATT. 539 Itali(c)ae . . . -es equae (*contextu manco*). COLVM. 8, 8, 11 praebeas . . . copiosum cibum -bus columbarum (-ientibus var. l.). 9, 11, 1 ut multitudo apium sine discordia cum -bus suis conversetur (*nisi ad l. 62*). CALP. ecl. 2, 47 ne depulsa vagas quaerat fetura -es. STAT. Theb. 7, 396 -um ubera. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 44, 4 G. exulceratis -bus nascuntur viperarum.

γ *de maioribus*: OV. met. 15, 366 apes, quae more -um rura colunt (*intellegas boves, e quorum cadaveribus apes nasci creduntur*). STAT. silv. 5, 2, 24 titulus generosus a vitis expectatur equus, cuius de stemmate longo felix demeritos habet admissura -es. ROMVL. fab. 65, 27 rec. vet. (*lupus ad canem*) vitam ego duco, sicut ex primo -e consuevi.

2 *translate (sc. de auctore alicuius rei)*: ARATOR act. 2, 1163 (*alloquitur serpentem*) mortis amatrix, cuius es ipsa -s.

Ⓓ *de herbis, arboribus sim.*: COLVM. 3, 10, 16 ressex quia inhaeret stirpi suae . . . mixtus adhuc -is elementis . . . ac velut altricis uberibus eductus eqs. PLIN. nat. 12, 22 rami imi in terram adeo curvantur, ut annuo spatio infigantur novamque sibi progeniem [Kruse]

faciant circa -em. 15, 37 *mala cotonea* incurvatos trahunt ramos prohibentque crescere -em. 15, 41 *pruna nucibus insita* faciem -is sucumque adoptionis exhibent. 24, 173 quoniam liberi *herbae impiae* super -em excellent.

III de deis, natura: A de deo (*Tellus et Natura v. sub B; deos, qui more humano procreare dicuntur, v. supra sub I; de diabolo p. 364, 1*):

1 *philosophorum* (*accedit quasi Cic. Tim. 6 et Avg.*): Cic. Tim. 6 *demiurgum* quasi -em huius universitatis (*gr. 28^c ποιητὴν καὶ πατέρα. eundem locum respiciunt*: APVL. Socr. 3 p. 124 -em, qui omnium rerum dominator atque auctor est. MIN. FEL. 19, 14 mundi -s . . ., caelestium terrenorumque fabricator. TERT. anim. 4 factor ipse -s facti potest dici [*v. Waszink ad l.*]). 40 -s effectorque (*gr. 41^a δημιουργός πατήρ τε. antea*: deus qui omnia genuit). 47 (*gr. 42^e πατρός*). MANIL. 2, 77 mundi summa per omnis par semper partis aequo digesta -e. SEN. benef. 2, 29, 4 quanta nobis tribuerit -s noster (epist. 110, 10 deus et -s n.). dial. 1, 1, 5 -s ille magnificus . . ., sicut severi patres, durius educat *hominem bonum*. LVCAN. 2, 7 -s rerum ([*nisi de Iove velut sub 2b; cf. v. 4 rector Olympi*]). QVINT. inst. 2, 16, 12 deus ille princeps -s r. fabricatorque mundi. GELL. 7, 1, 8 naturae auctori -ique omnium r. bonarum). AVG. civ. 12, 27 p. 554, 15D. deos istos, quos a nobis volunt quasi -es et conditores nostros coli *philosophi*.

2 *paganorum*: a plur.: VARRO rust. 1, 1, 5 *Iuppiter et Tellus* -es magni dicuntur, Iuppiter pater appellatur, Tellus Terra mater. MACR. Sat. 1, 19, 6 di caloris caelestis -es. CIL V 3283 dis -bus pro salute *cuiusdam* (*item in titulis Veronensibus votivis*: 3284—3289 INSCR. Année Epigr. 1946 n. 138. *incertum an addas CIL V 3290 dis -bus Augustis. distinguas p. 356, 77 sqq., cf. libros ibi laudatos; ad deos graecos pertinere videtur*: GLOSS. dii -es: θεοὶ πάτριοι).

b *sing.*: α *de matre magna q. d.*: VERG. Aen. 10, 252 alma -s Idaea deum (Ov. fast. 4, 182. CIL VI 499 [a. 374] matri deum magnae I. summae -i). Ov. met. 14, 546 alma (*v. supra*). fast. 4, 359 illa deos . . . peperit: cessere -i (*postea*: mater). Ib. 457 magnae. SEN. Ag. 688 turritae. CLAUD. rapt. Pros. 3, 115 sancta.

β *de Iove*: ① *cum gen. obi.*: Ov. met. 14, 807 divumque hominumque -em (*cf. SEN. Thy. 90 magne divorum -s nosterque*). PLIN. paneg. 88, 8 hominum deorumque). SEN. Herc. f. 264 divum. 517 caelestium rector -sque (598 arbiter -sque. *cf. SIL. 15, 61 superum*). 1054 magnus . . . -s aetheris. PHAEDR. 466 maximus mundi -s (LVCAN. 4, 110 summe -s mundi. PLIN. paneg. 80, 4). AVIEN. Arat. 23 ipse -s rerum (*v. LVCAN. sub I*). ② *cetera exempla*: HOR. carm. 1, 12, 13 -is . . ., qui res hominum ac deorum . . . temperat. SEN. epist. 107, 11 (vers.) o -s celsique dominator poli. LVCAN. 2, 59 saeve -s. CALP. ecl. 4, 93 Iuppiter ipse -s. SIL. 17, 475 summi . . . labat domus alta -is (HOMER. 89 [*gr. A 503 Ζεὺς πάτερ*]). STAT. Theb. 2, 359 Saturnius. silv. 5, 3, 232 Tarpei.

γ *de variis* (*accedit velut PAUL. FEST. p. 52*): LABER. mim. 54 genius generis nostri -s (AVFVST. Paul. Fest. p. 95 deorum filius et -s hominum). Ov. met. 4, 15 (*invocatur Bacchus*) Nycteliusque Eleleusque -s eqs. (*cf. SEN. benef. 4, 8, 1 putant Liberum patrem, quia omnium -s sit*). 10, 148 Musa -s. 15, 48 -i Amphitryoniadae. fast. 1, 627 Tegeaeae (*i. Carmentae*). 4, 572 future -s, Thybri, potentis aquae. 6, 479 Matutae. PAUL. FEST. p. 52 cui *Iano* supplicabant velut -i et a quo rerum omnium factum putabant initium (MART. 8, 2, 1 factorum genitor -sque I.). SEN. Thy. 789 terrarum superumque -s *Phoebus* (SIL. 9, 345 Ph., o *Musae*, . . . vocate -em. 13, 538 qui -i carmina fuderunt Ph. STAT. Theb. 1, 696). SIL. 2, 671 interni . . . aula -is, *Ditis*. APVL. met. 4, 30, 1 rerum naturae prisca -s, *Venus* (*sim. de Iside*: 11, 5, 1. 11, 7, 4). 11, 2, 1 Ceres alma frugum -s originalis. 11, 27, 2 deum . . . summi -is, *Osiris*. MART. CAP. 8, 803 *Arithmetica* -em superum. ANTH. 723, 3 Luna -s mensum, numerosa prole renascens).

3 *Christianorum* (*accedit particula compar. LACT. inst. sub b*):

a *cum gen. obi.*: MIN. FEL. 18, 4 universitatis dominum -emque (*sim. HIL. trin. 1, 4 universitatis dominum et infinitatis -em*). 18, 7 omnium (19, 15. 35, 4 -em o. et o. dominum. HIL. in Matth. 4, 8. *cf. rerum*: PRVD. cath. 7, 25 COD. Theod. 16, 5, 6, 2). LACT. inst. 2, 5, 3 -em generis humani (HIL. in Matth. 14, 7. *cf. IVVENC. 1, 118 hominum* [PRVD. perist. 13, 56 RVST. HELP. benef. 126]. PRVD. ham. 697 -s opifexque et conditor Adae). 6, 9, 1 -em animae . . . deum (ARNOB. nat. 2, 47 -s et genitor animarum. *cf. GREG. M. moral. 7, 40 cordis*). ira 1, 9 mundi -s et conditor rerum. IVVENC. 1, 747 vitae lucisque (Ps. HIER. epist. 19, 19 p. 207^D magister et -s v.). HIL. in Matth. 10, 15 immortalitatis. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 27, 9 G. virtutum.

b *sine gen. obi.*: MIN. FEL. 9, 4 *Christianos* sacerdotis colere genitalia et quasi -is sui adorare naturam. 17, 7 nonne auctorem suum -emque testatur ver? 31, 8 sic nos . . . fratres vocamus ut unius dei -is homines (TERT. scorp. 3 p. 151, 12 [*ad exod. 32, 27 sqq.*] tria milia hominum a -bus proximis caesa, quia tam proximum -em deum offenderant. PRVD. perist. 10, 128. 10, 534. *al.*). ARNOB. nat. 2, 48 quo . . . -e sint editae *animae*. LACT. inst. 5, 7, 1 deus ut -s indulgentissimus. opif. 2, 1 artifex . . . noster ac -s deus. IVVENC. 1, 572 perfecto similes estote -i (*Matth. 5, 48 pater . . . caelestis*). FILASTR.

praef. 3 vero Christo -e amissa falsitate -is mendacissimi *diaboli* (*ibid. iterum*). SEDVL. carm. pasch. 1, 305 perpetui . . . -is iura. *al.*

distinguitur deus -s a Christo filio (*quod fortasse ad IA Ia referre mavis*): PRVD. apoth. 792 de corde -is filius emicuit (*cf. cath. 9, 10 corde natus ex -is*). 1008 -s deitas. cath. 4, 15 a Christo . . . et -e. 9, 107 in -is arce. psych. praef. 60 -e natus alto. CLAUD. carm. min. 32, 19 *Christus ascensione* repetens . . . -em.

B *de natura, terra, mundo sim.* (*sc. tamquam omnium auctore, tutore* [*cf. VARRO sub A2a*], *aliter sub IV; usus vocis excusatur l. 14. 30. 40*): 1 *cum gen. obi.*: CIC. Tusc. 1, 118 a natura -e omnium (SEN. benef. 3, 28, 2 unus o. -s mundus est. COLVM. 1 praef. 2 communis o. -s Tellus. 2, 1, 2 terram [SVET. Iul. 7, 2]). PLIN. nat. 27, 2 *rerum naturam*. *cf.* 18, 1 cunctorum -i, *terrae*). nat. deor. 2, 86 omnium . . . rerum . . . seminator et sator et -s, ut ita dicam, atque educator et altor est mundus (COLVM. 3, 9, 1 natura [*de eadem*: PLIN. nat. 24, 1 sacra. 29, 64. 37, 205. *cf. l. 21*]). PLIN. nat. 27, 8 -s r. o. et magistra *casus*. Ps. QVINT. decl. 10, 17 r. o. auctorem -emque spiritum. *al.*). PREC. terr. 1 tellus, rerum naturae -s. 17 magna tu mater deum . . . vere gentium et divum -s (*cf. SEN. Phaedr. 959 magna -s, natura, deum*). MANIL. 2, 209 -s (*pars var. l.*) mundi natura. PLIN. nat. 27, 146 rerum ([*omnium fere suppletur*]). DRAC. laud. dei 3, 554 natura [Orest. 776]. ANTH. 718, 14 *de Oceano*. EPIST. Alex. 1. 13 H. terra quantum aut bonarum rerum pariat aut malarum, concepatrix et -s publica ferarum ac fructuum metallorumque atque animalium (*pariens var. l.; v. quae adnotavit de Boer de tota sententia varie depravata*). 2 *cetera exempla*: CIC. Tusc. 5, 37 a communi -e natura (*item per appos.*: OCTAVIA 385 LVCAN. 10, 238 ARNOB. nat. 2, 17 LACT. Phoen. 34 DRAC. laud. dei 3, 27 BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 84, 2. *ad eandem referas*: SEN. epist. 90, 38 sufficiebat illa ut -s [in tutelam] omnium [L] ita tutela *Bücheler*]. PLIN. nat. 7, 1 -s . . . homini an . . . noverca fuerit [*sim. QVINT. inst. 12, 1, 2. al.*]). VERG. Aen. 4, 178 illam. *Famam*, Terra -s . . . progenuit ([SERV.: generale est, rerum omnium -s Tellus]. *item per appos.*: PETRON. 127, 9 [vers.]. CE 1039, 1 [saec. I]. IVV. 8, 257 CLAUD. carm. min. 53, 1 CARM. c. pag. 94; *ceterum*: Ov. met. 1, 393 magna -s t. est [*item spectant ad oraculum Deucalioni datum*: COLVM. 10, 60 PROB. Verg. georg. 1, 60—63]. *cf. om. voce q. e. terra*: Ov. met. 1, 383 magnae. OCTAVIA 417). PREC. herb. 2 tellus -s (*item per appos.*: AVIEN. Arat. 1379 DRAC. laud. dei 1, 176. *de eadem*: OCTAVIA 405 COLVM. 10, 164. PLIN. nat. 18, 21 t., quae -s appellatur. 33, 1). *al.*

C *transfertur ad mentulam*: MART. 11, 15, 9 ex qua nascimur, omnium -em, quam sanctus Numa mentulam vocabat.

IV *de variis rebus* (*adiicimus quaedam iam supra, v. sub III Bet C nec non p. 362, 20*): A *de terris, locis sim.* (*aquis sub 2b*):

1 *significatur potius id, ad cuius tutelam, dominationem aliquis (aliquid) pertinet*: a *de patria, civitate sim.* (*accedit velut TAC., AMM. bis, quasi PLIN. epist.*): VARRO Men. 235 patriam, maiorem -em (Cic. Catil. 1, 17 p., quae communis est -s omnium nostrum [*sim. de orat. 1, 196*]). rep. 1 frg. Non. p. 426, 10 antiquior. Att. 9, 9, 2 antiquissimam et sanctissimam. *cf. CLAUD. DON. Aen. 1, 95 p. 32, 25 p. potiore loco inter -es numeratur*). PROP. 3, 22, 39 haec tibi, Tulle, -s (*sc. Roma ut*: FLOR. epit. 3, 18, 5 matrem . . . ac -em urbem *Italiae*. PANEG. 7, 11, 6 sanctae. AVSON. 290, 9 p. 147P. rerum dominam Latii -em. SYMM. epist. 3, 11, 3 civitas nostra populorum omnium -s. AMM. 14, 6, 5 velut frugi -s. AMBR. obit. Valent. 20. PRVD. c. Symm. 1, 416 fida. CLAUD. 26, 52 veneranda. 28, 362 vestra -s, Auguste). MELA 2, 36 Musarum -s domusque Pieria. PLIN. nat. 3, 39 omnium terrarum alumna et -s (*Italia ut*: 37, 201 rectrix -sque mundi altera). SIL. 4, 811 Carthago -s (*loquitur Hannibal; de eadem*: PRVD. perist. 4, 61 -s orbis populosa Poeni). TAC. ann. 3, 28, 3 velut -s omnium populus (*cf. PLIN. epist. 4, 13, 5 pro re publica quasi . . . pro -e*. AMM. 25, 3, 18 velut imperiosa -s . . . res publica). b *de senatu, curia*: GRAN. LIC. p. 10, 12 patriam sibi . . . Romam esse, senatum -em (*mutavit ex Polyb. 31, 2, 5, ubi plur. βουλευτὰς et πατέρων*). COD. Theod. 12, 1, 149 -i curiae se . . . auferre. c *de ecclesia*: Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 13, 2 G. ecclesia omnium fidelium -s (*nisi per imaginem ad I; cf. antea*: mater cunctorum viventium Eva).

2 *significatur potius id, unde aliquis (aliquid) originem ducit*:

a *de terra, urbe sim.*, *sc. tamquam origine*: α *viventium* (*sive animantium sive arborum, frugum sim.; aliter sub IIIB*): Cic. Flacc. 62 ut ipsa terra *Atheniensium* ex sese suos cives genuisse dicatur et eorum eadem terra -s, alitrix, patria dicatur (*sec. Isocr. paneg. 25 τροφὸν καὶ πατρίδα καὶ μητέρα*). VERG. georg. 2, 173 magna -s frugum, Saturnia tellus, magna virum (*hinc AVSON. sub b. cf. FLOR. epit. 3, 5, 10 Athenas . . . frugum -em*). VITR. 8, 3, 24 Africa -s et nutrit ferarum bestiarum, maxime serpentium (*item animalium*: STAT. Theb. 4, 262 volucrum . . . -s *Messe*. CLAUD. 5, 31 -s Argaeus equorum). PLIN. nat. 14, 1 *arborum communium* omnium peculiaris -s *Italia* (*cf. STAT. Theb. 3, 106 nemorum Dodona -s*). *de arca Noe* (*v. H. Rahner, Symbole der Kirche, 1964, 531 sqq.*): CYPR. GALL. gen. 295 arca venturis . . . -s servabat semina saeculis. β *coloniae sim.*: Cic. Scaur. 45a Africa . . . -s illa Sardiniae. LIV. 37, 54, 19 certare . . . ausi sumus cum -bus quaeque civitas *Rhodiurum* et [*Kruse*]

conditoribus suis. PLIN. nat. 5, 76 Sidon . . . Thebarum . . . Boeotiarum -s. Tac. ann. 4, 55, 2 -em urbis Romae Troiam. FLOR. epit. 1, 3, 8 Albam . . . quamvis -em . . . diruit *Tullus Hostilius*. *γ rerum quarumlibet*: SIL. 16, 150 belli . . . -em *Carthaginem*. PRVD. perist. 2, 1 antiqua fanorum -s *Roma*. CLAVD. 24, 136 armorum legumque -s *Roma*.

h de aquis, sc. tamquam origine: α *viventium sim.*: STAT. Theb. 9, 440 (*Ismenos Bacchum adloquitur*) non te admonet altrix unda . . . iam pridem oblite -um? (cf. 343 altrices . . . aquas). PLIN. paneg. 30, 3 fecunditatis -s *Nilus*. AVSON. Mos. 381 -s frugumque virumque, Mosella (*pendet e* VERG. sub a). β *aliarum aquarum*:

PLIN. epist. 8, 8, 5 *Clitumnus* quasi -em ceterorum *fluminum*. AVIEN. orb. terr. 246 *Maetis* sola -s ponto, genetrix haec sola fluente est (*antea*: matrem, cf. *Dionys. periheg. 165 μητέρα*). ora 393 -s nostri maris *Oceanus*.

B de aliis rebus: 1 *de causa quadam efficiente (accedit particula comparativa* CIC. de orat., TERT., MART. CAP.): CIC. de orat. 1, 9 omnium . . . artium procreatricem quandam et quasi -em (sc. *philosophiam ut*: Tusc. 5, 6 vitae. SEN. nat. 2, 53, 3 artium). leg. 1, 62 earum rerum -s est educatrixque sapientia. VAL. MAX. 4, 5 pr. *verecundia* -s est omnis honesti consilii. STAT. Theb. 1, 127 -s odii metus. TERT. anim. 37, 3 decuriale numerum ut exinde reliquorum -em colunt. AVIEN. Arat. 40 autumnii . . . -is. AMM. 21, 13, 13 *aequitate* -e nutriceque orbis Romani. MACR. Sat. 1, 5, 4 -is artium antiquitatis. MART. CAP. 9, 936 de prima voce velut de sonitus totius -e. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 26, 19 potest res incorporea -s esse . . . corporeae. 2 *de materia, elemento sim. (accedit particula comparativa* l. 29. 34. 35): APVL. met. 2, 12, 2 *lucernae igniculum* . . . memorem . . . illius maioris et caelestis ignis velut sui -is. TERT. nat. 2, 3, 3 *deos non esse*, quorum -es, id est elementa, dei non sint (*de isdem*: 2, 3, 7). PAVL. NOL. carm. 22, 37 mundos, quos atomis per inane -bus (*pat. var. l.*) edit *Epicurus (ne hic quidem vim verbalem concedas)*. AVG. gen. ad litt. 7, 22 p. 221, 7 -s . . . animae instituta est aliqua creatura spiritalis (7, 23 p. 222, 4 quasi -em . . . a. cf. 10, 5 p. 301, 3 ex angelis tamquam -bus *animarum*). ENNOD. opusc. 5, 15 p. 397, 12 de limo -e (*sc. ex quo homo factus est; item*: 10, 5 p. 420, 17 ARATOR act. 1, 374).

deriv.: parentalis, ? parentarium, parentela, parentivus, parento.

compos.: comparentes (VVLG. Tob. 10, 11), falsiparens; *ambiguum* inter 2. parens et 2. pario: cuncti-, omniparens (*ad* 2. pario *potius pertinent* frugi-, luciparens); parenticida.

parentalia v. parentalis.

parentalicus, -a, -um. α parentalis (parentalia). i. q. ad parentalia (sc. *sollemnia mortuorum*) *pertinens*: INSCR. Dessau 6468 (*Peteliae, saec. II med.; ex testamento*) in cena -a quotannis *facienda* . . . dari volo *denarios tot*.

*parentalis, -e. α 2. parens. *scripturas -ran- et -tel-, -til- v. l. 67. 68. 80. compar. et superl. desunt. legitur subst. -ia inde a* CIC., PAVL. FEST., *inscr. saec. I, adi. inde ab* OV., FLOR., PS. CYPR. *singul. cler.; abiit in sermonem gr. p. 366, 37. [e con. valde dubia restit. Mommsen loco corr. VARRO ling. 6, 23 dies -ium (sed ad gen. plur. v. l. 70; diem tarentum cod.; cf. Latte, Röm. Religionsgesch. 93, 2). falso trad. pro parentela p. 367, 48 (cf. l. 68).]*

I in re sacra (et usu inde derivando) i. q. ad parentes mortuos pertinens (cf. *ad rem supra p. 356, 77 sqq.; notiones deflexas v. sub B*):

A *neutr. plur. parentalia pro subst. (vix cogites de sing. p. 366, 32; de nom. sing. heterocl. -ium v. p. 367, 21): 1 usu communi significantur sollemnia paganorum, quae fiunt manibus (sc. tam privata quam publica, quae fiebant mense Febr. [v. p. 366, 21. 367, 35. 370, 2]; fusius de ritu agit Ov. fast. 2, 533 sqq., ceterum v. e. g. Latte, l. c. 98, Eisenhut, RE Suppl. XII 979; de ritu christiano adhib. per comparationem p. 366, 11). cf. CHAR. gramm. p. 37, 11B. -ia: νερούσια (item GLOSS.). GLOSS. III 239, 39 (in capite de diebus festis) τὰ νερούσια, τὰ νερούσια: -ia. IV 267, 18 -ia: dies festi paganorum. *sim. al.; v. etiam* HIER. *infra sub a. inter nomina generis neutri semper pluralis numeri affertur* PROB. gramm. IV 196, 5 (*item* CHAR. l. c. et al.), *formam vocis esse -ia, non parantalia, praecipitur ibid. 199, 4.**

Not. Tir. 48, 35 parentilia (*K, -tilla, -tela alii*). *compendia titulorum v. sub b. gen. plur. -orum exhibent tituli (v. p. 366, 26.27. al.) et testatur* CHAR. gramm. p. 50, 27B., *qui etiam gen. tertiae decl. probat (nullo allato exemplo; vix addas l. 51; ceterum cf. Leumann, Gramm. 1977, 451); abl. plur. -lis v. p. 366, 32.*

α *apud auctores*: CIC. Scaur. 11 cum agerent -ia Norenses omnesque suo more ex oppido exissent. Phil. 1, 13 an me censetis . . . decreturum fuisse, ut -ia cum supplicationibus miscerentur . . . ut decernerentur supplicationes mortuo *Caesari?* PAVL. FEST. p. 87 *fabula Lemuralibus iacitur larvis et -bus adhibetur sacrificiis (inde* SCHOL. Ter. p. 76, 8; *vix adi.*). PETRON. 78, 4 'putate vos' ait *Trimalchio* 'ad -ia mea invitatos esse' (cf. *Sen. epist. 12, 8 p. 371, 41*). PORPH. Hor. epist. 2, 2, 209 (*sim. SCHOL. ad l., ubi scribitur -telia*) *Romulus* . . . Lemuria instituit, id est -ia *eqs.* ARNOB. nat. 7, 37 *pulticulae, thura cum carnibus rapacium alimenta sunt ignium et -bus coniunctissima mortuorum.* ZENO 1, 4, 3 (1, 1, 12 L.) *luxuria mortuorum sepulcra convertit in templa, . . . -ia in sacrificia, mores in sacra.* GAUDENT.

serm. 4, 14 G. partes . . . idolatriac sunt veneficia . . . observatio ominum, -ia; -ia, inquam . . . nam gulae suae causa . . . coeperunt homines prandia mortuis praeparare, quae ipsi comederent *eqs.* 4, 15 qui exercent -ia. SCHOL. Hor. epod. 2, 59 *Terminaliorum dies* post -ia est. CLAVD. DON. Aen. 6, 885 p. 617, 9 -ia mortuis exhibentur. HIER. in Jer. 16, 5/8 p. 197, 9 moris . . . est lugentibus ferre cibos et praeparare convivium, quae Graeci *περίδειπνα* vocant et a nostris vulgo appellantur -ia, eo quod parentibus iusta celebrentur (*sim. in* Os. 9, 3/4 l. 62; cf. *AVG. conf. 6, 2, 2 [antea: cum ad memorias sanctorum, sicut in Africa solebat, pultes et panem et merum adtulisset mater]* quia illa quasi -ia superstitioni gentilium essent simillima, *vetabantur*). AVG. quaest. hept. 5, 47 an per hoc (*deut. 26, 14*) prohibet -ia, quae observare gentes solent? CASSIOD. in psalm. 48, 12 ritum quem gentilitas in -bus agere consuevit, quando fatua superstitione . . . in sepulcris invocant nomina mortuorum. *nomen libelli*: AVSON. 158 p. 28, 8P. carorum meorum obitus . . . commemoro; titulus libelli est -ia; antiquae appellationis hic dies et iam inde ab Numa cognatorum inferiis institutus. β *in titulis*: S. C. de Druso (CIL VI 31200) b1, 4 (ad reym divinam paren(talibus faciendam). DECRET. decur. Hercul. Balb. (Année Epigr. 1976 n. 144; *saec. I in.*) ex . . . eo loco -bu(s) pompam duci. MENOL. Colot. et Vall. Febr. (Inscr. Ital. XIII 2, 47 p. 287 et 48 p. 293) -ia. EPIST. donat. Syntroph. (CIL VI 10239) 8 die parentali(orum) . . . item . . . die rosationis, item . . . die natali meo ([*-i(orum)*] *Heraeus, Kl. Schr., 1937, 91; -i (meo) edd., adi. intellegentes, quod ceterum non legitur in titulis, at v. infra l. 46*). CIL V 4489, 7 ut profusiones fierent diebus -orum et rosali(orum). *sim. ibid. l. 13. XI 5047 die -orum ne minus homines XII ad rogam suam vescerentur*). CIL V 2072 ut facerent Ciar(nenses) na(talia) tur(e) . . . Her(clanenses) par(entalia), mul(ieres) rosas. 5272, 14 lectisternium tempore -or(um) . . . quodannis ponatur et parentetur (5907). VI 9626, 11 ut diebus sollempnibus sacrificium mi(h)i faciatis, id est . . . die natalis mei usque ad *denarios tot* . . . -lis *denarios tot (potius abl. plur. heterocl. quam gen. sing. pendens e dies)*. 10248, 10 ut . . . quodannis die natalis sui et rosationis et violae et -b(us) memoriam sui sacrificiis . . . celebrent. XI 1436 b, 7 parental(ia) et rosar(ia) quotann(is) at sepulchrum suum celebrent (XIII 2465). *al. usurpatur in titulo gr.: INSCR. Année Epigr. 1901 n. 124 (Macedonia) παρανταλίου.*

2 *metonymice (ortum fortasse ex interpretatione prava loci cuiusdam qualis l. 6):* GLOSS. V 585, 9 -ia sunt munuscula, quae pro remedio parentum deo in sacrificium offeruntur.

B *adi.*: 1 *strictius cum respectu parentandi (ut cogitari liceat de notione secundaria q. e. ad parentationem vel ad -ia pertinens; cf. parentalicus)*: Ov. met. 13, 619 *aves Memnonides quotannis* . . . -i moriturae voce rebellant (615 *inferiae* . . . cadunt *aves*. cf. p. 370, 68). fast. 2, 548 quondam . . . -es deseruere dies *Romani* (cf. *supra l. 23*). CLAVD. DON. Aen. 3, 305 p. 307, 14 *Andromachen* fuisse . . . -bus obsequiis occupatam (*antea*: ut . . . eum *Hectorem* ad tristis epulas advocaret. *vix huc p. 365, 77*). 2 *laxius sine respectu parentandi fere i. q. feralis, funebris sim.*: FLOR. epit. 4, 2, 69 -ia fercula regio . . . sanguine madebant (*antea*: super . . . mensas et pocula interficiendum se ei *Petreio* praebuit *Iuba*). VEN. FORT. vita Germ. 32, 94 instinctu divino in -es bestias (sc. *par ursorum*) *feralis ira succenditur, ita ut invicem se caedant (-bus bestiis var. l.)*.

II *vario usu i. q. ad (quemlibet) parentem pertinens (sc. ad genitorem alterum vel utrumque, ceterum ad maiores vel propinquos l. 70. 76. al., ad protoplastum l. 82, ad abbates l. 66, ad patres concilii l. 79; non nisi adi.)*: A *de animantibus: de manibus genitorum (accedit quodammodo ad usum sub I illustratum)*: Ov. trist. 4, 10, 87 fama, -es, si vos mea contigit, umbrae. *de progenie propinquorum*: VITAE patr. Iurens. 4 M. -is . . . posteritas (v. vol. X 2, 199, 53).

B *de rebus*: 1 *de affectibus sim. (sc. sive parentum sive erga parentes)*: Ps. CYPR. singul. cler. 33 p. 208, 17 (*respicitur* Luc. 14, 26) -is affectio (cf. *AVG. bon. coniug. 3, 3 -is affectus [sc. erga liberos; erga parentes: serm. coll. Morin p. 159, 34; abbatum erga monachas: VITAE patr. Iurens. 25 M.]*). Ps. AVG. serm. 195, 4 terror -is (*antea*: timor . . . maritalis). ALC. AVIT. carm. 1, 186 ista (sc. *coniugum*) -es non rumpant vincula curae. c. Eutyech. 1 p. 21, 16 utrum sine supercilio -i . . . impenderit ministerium seminis *Abraham* (l. 12 multarum gentium pater). CASSIOD. var. 4, 1, 4 posteros nostros obliget gratia -is (i. *inter propinquos*). VEN. FORT. carm. 9, 13, 1 corde -i, iugi pietate colendi *diaconi quidam*. VITA Caes. Arel. 1, 10 meus es . . . propinquus: nam . . . parentes tuos . . . per consanguinitatem -i recordatione complector. 2 *de variis rebus*: Ps. CYPR. singul. cler. 36 p. 211, 22 sciant nunc adempta sibi esse -ia *patrocinia* (35 p. 210, 27 aiunt: . . . sicut indultum est parentibus nostris). AVG. serm. 293, 1 in nativitate Iohannis aetas congrua non erat -is (*antea*: nascitur . . . de anicula). CONC. S II 5 p. 34, 11 qui -em rectitudinem negant (sc. *fidem orthodoxam a patribus concilii definitam; antea*: qui paternam sortem . . . custodiunt). ALC. AVIT. c. Eutyech. 1 p. 18, 17 *si Christus homo tantum esset, communis debiti sarcinam -i chirographo sustineret (item respicitur peccatum originale: FVLG. RVSP. epist. 17, 26 peccati -is maculam. praedest. 1, 7 macula -is [postea: naevo paternae trans-*

[Krusel]

gressionis]. VEN. FORT. epist. [carm. 10, 2]3 hereditas). SIGISM. Alc. Avit. epist. 93 p. 100, 5 me . . . gratiae debitorem non magis -ia debita quam beneficia mihi impensa fecerunt. EPIST. Austras. 43 nepotem peregrinantem -em redire depraecamur ad portum (antea: sine parentibus annos pupillares transigere). VEN. FORT. carm. 4, 5, 8 Ruricii gemini flores, quibus Aniciorum iuncta -i culmine Roma fuit. vita Marcell. 4, 13 nec sumens de -i laude iactantiam (antea: non de generis intumescens superbia).

deriv.: parentalicius, parentalitas.

parentālītās, -ātis f. a parentalis. i. q. parentela: FERRAND. epist. 10 redde . . . quod exigit -s (parentela superscr. man. saec. XV; postea: familiaribus obsequiis). cf. var. l. p. 368, 23.

? **parentārium**, -ī n. si vox agnoscenda est, a 2. parens derivanda videtur, ut significetur locus, ubi parentes coluntur (actionem parentandi intellegunt alii vocem more minus solito a verbo q. e. parentare derivantes). CHAR. gramm. p. 37, 12 B. (inter neutralia semper pluralia) haec parentalia νεκρῶσια; [ubi eos qui peregre moriuntur colunt, -um dicitur] ([] huc transposuerunt Keil et Barwick verba cod. N trad. ad p. 36, 25 compitalia id est ubi eos eqs. [unde GLOSS. I p. 247 compitalia seu -um, ubi eos eqs.; compitalia et manes nectuntur ratione dubia etiam Gloss. II Philox. CO 108]; parentalium con. Heraeus, Kl. Schr., 1937, 92 dubitanter, sed fortasse forma textus genuini latet in cod. Cauchii et excerptis Par., ubi pro colunt -um trad. solet parentari).

parentātio, -ōnis f. a parentare. i. q. actio parentandi: FEST. p. 157 (in lac.) -o, non sacrifi(cium). TERT. spect. 12 p. 14, 23 sq. quod . . . mortuis litabatur muneribus gladiatoris, utique -i deputabatur; . . . idololatria -is est species: tam haec quam illa mortuis ministrat. SERV. auct. Aen. 5, 99 manes venientes de Acheronte ad hanc -em. 5, 101 ('socii . . . dona ferunt') libenter . . . conferunt -i. CLAUD. DON. Aen. 3, 310 p. 308, 23 -is causa (cf. Verg. Aen. 3, 301 sqq. cum . . . dapes et tristia dona . . . libabat cineri Andromache manisque vocabat Hectoreum ad tumulum). MACR. Sat. 1, 10, 16 Cato ait (orig. 16) Larentiam . . . annuae -is honore dignatam. POL. SILV. fest. Febr. 13 -o tumulorum incipit.

parentātum v. sub parento.

parentātus, abl. -ū. m. a parentare. i. q. parentatio: PROB. app. gramm. IV 193, 8 -u (nullo allato exemplo inter appellativa generis masculini, quae ablativo casu . . . u littera terminantur).

***parentēla**, -ae f. a 2. parens. scribitur in codd. hic illic -ella, e. g. LEX Sal. Merov. 67 (cod. AI), et saepius -illa, ut MART. BRAC. corr. 7 (cod. K). EPIST. Austras. 28 et 47. al. plur. non exstat nisi bis apud PHILONEM (cf. p. 368, 25). legitur inde a CAPITOL., PHILONE. [falsa var. l. pro propinquitas Ps. HIER. in Gal. 1, 19.]

1 i. q. ratio, quae intercedit inter parentes, cognatio (sed ad rationem, quae intercedit inter parentem et filium vel subditum sim., spectant maxime l. 53. 80 sqq. 84. cf. GLOSS. I Ansil. PA 462 -a [-tilia, -talia trad.]: propinquitas. pendet praepos. cum infra l. 73): a usu communi: CAPITOL. Gord. 23, 6 socerum dignum -a sua putavit. PHILO quaest. in gen. 4, 215 divitias, -as, amicitias et dignitates (interpretem συγγένεια pro εὐγένεια [vers. armen.] legisse suspicatur Petit, 1973 ad l.). SCHOL. Hor. epist. 1, 20, 19 (additamentum cod. V; respicitur 20 me libertino natum patre) -am suam . . . designat. AVELL. p. 672, 22 est Stephanus iste, quomodo dicitur, de -a Vitaliani (cf. ex: COMMON. patr. 2, 8 ex genere et -a [antea: ex genere et cognatione. gr. Nau 1908 p. 268 n. 175 bis respondet συγγενική, in Vitis patr. 5, 5, 24 parens]. PASS. Firm. 2). VAL. CEM. hom. 12, 6 gradum -ae aut necessitudinem consanguinitatis (cf. CASSIOD. in psalm. 87, 19 proximos, qui nobis -ae ordine sociantur). 17, 2 quem videt sibi -ae affinitate coniunctum (cf. ENNOD. epist. 6, 18, 1 p. 159, 16 -ae catena sociati [antea: propinquitatis]. SCHOL. Ter. p. 82, 26 affinitatem: propinquitatem; affinitas est coniunctio -ae. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 256^A necessitudinem -ae [gr. p. 22, 16 B. συγγενῶν κηδεμονίαν]). CASSIOD. var. 10, 4, 3 quos et gratia iungit et -a conciliat. 12, 9, 1 absque -a successio. in psalm. 15, 7 (antea: cognatio). IORD. Rom. 57 Cyrus et Darius -ā coniuncti. EPIST. Austras. 28 -ae . . . ex affectu. LEX Sal. Merov. 60 tit. de eo, qui se de -a (parentibus var. l.) tollere vult. CAES. AREL. reg. virg. 61. ISID. sent. 3, 21, 7 -ae obtentu. PS. ORIG. hom. Migne suppl. 4, 897 qui me de carnali admones -a et de humana propinquitate commemoras (cf. l. 77). al. de cognatione populorum vel generis humani et dei: AVG. civ. 3, 7 p. 104, 9 D. quid Romana -a dignius facere potuerunt Ilienses? PETR. CHRYS. serm. 140, 6 Maria filium dei concepit, ut . . . terrenis cum caelestibus -am conquirit. b transfertur ad rationem intercedentem: inter Christum et fideles: RVSTIC. Conc. S I 4 p. 23, 3 confidimus de illa eius Christi -a, qua proprii eius efficiamur (opp. 23, 6 quae secundum carnem est -a; gr. Isid. Pelus. epist. 4, 46 ἀγγιστεία utroque loco; antea p. 23, 2 de cognatione, gr. συγγενεία). PS. ORIG. hom. Migne suppl. 4, 898 spirituales . . . -am Christi et apostolorum.

inter genus et speciem (sc. ut illud tamquam parens sit, praeponatur sim., haec derivata sit, supponatur): BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 24 p. 72, 16 subalterna . . . duas formas (sc. et generis et speciei) habent . . . ; namque . . . et generis quodammodo -am et speciei derivationem sortita sunt. inter reges et cives: VEN. FORT. carm.

10, 8, 9 hic in vestro regno . . . -a et patria et tutela coruscant, . . . in vobis dona salutis habent cives. inter res similes: CHRYSOST. hom. II 1200^C (dei filius iisdem verbis utitur ac pater) [-ae] sermo communionem ostendit naturae ([] perperam cum antecedentibus iungitur in ed.; exspectes -a sermonis, cf. Migne gr. 52, 460 ἡ συγγένεια τῆς λέξεως. antea: sermonis germanitatem, gr. εὐγένειαν).

2 metonymice de ipsis cognatis (addasne l. 25?): PHILO vita contempl. 13 quibus . . . -ae non sunt (gr. συγγενεῖς. antea: filiiis aliisque cognatis). ROMVL. fab. 25, 8 rec. gall. (log. mus ad felem et noctuam) omnis -a vestra sit maledicta. ALC. AVIT. c. Ar. 30 p. 13, 6 honorari senium -ae (cod., senio parentali ed. princ.). EPIST. Austras. 47 desideria . . . de . . . -a vel filiorum vita dignetur implere deus. LEX Burg. lib. const. 85, 1 si mater tutelam suscipere voluerit, nulla ei -a praeponatur. LEX Visig. 2, 4, 13 tit. ut contra extraneos -a et propinquitas testimonium minime dicant. LEX Sal. Merov. 67 pater aut -a (parentis, i. -es, var. l.). VEN. FORT. epist. (carm. 10, 2) 9. MART. BRAC. corr. 7 ut omnem -am suam . . . incestaverit Iuppiter.

deriv.: parentelitas.

parentēlītās (trad. -tilitās), -ātis f. a parentela (cf. cautelitas, nisi intellegere malis subst. derivandum ab adi. ceterum ignoto *parentilis). i. q. ratio, qua parentelae (i. ipsi propinqui, v. l. 7) iunguntur, cognatio: PASCHAS. verba patr. 29, 2 nos nulla inter nos sumus -is (-tilitus, -talitatis, -tele var. ll.) adfinitate coniunctae (Vitae patr. 6, 3, 17 extraneae nobis sumus). GLOSS. I Ansil. PA 468 -s: [parentelae] (plur., i. q. propinqui? sed glossam potius ad PASCHAS. referas, ut in explicatione gen. sing. servatus sit).

***parenthesis**, -eōs f., παρένθεσις. scribitur in codd. saepius -tes- (-τες-); traditur litteris gr. QVINT. inst. 9, 3, 23.26. DON. Ter. passim. PS. IVL. RVF. schem. lex. 12 (non nisi ed. princ.). CARM. de fig. 118; de RVT. LVP. v. Halm in app. p. 3, 1. de formis: occurrunt passim sing. nom. -is et acc. -in (-im var. l. SERV. Aen. 1, 65), gen. -eōs infra l. 76, abl. -i l. 48. 83. p. 369. 1. 19; vix cogites de gen. sing. -is SERV. Aen. 1, 65 est figura -is (cf. e. g. I, 9 est figura hypallage); plur. non exstat. non legitur nisi apud rhet. et gramm., sc. forma lat. inde a PORPH., SACERD., vox gr. iam apud RVT. LVP., QVINT. [vix recte trad. VEN. FORT. Mart. praef. I 1 (παράθεσις edidit Browerus, fortasse e cod.); perperam restit. PORPH. Hor. epod. 11, 7/8 per -w pro iuxta se positum.]

i. q. interpositio, sc. technice in arte: 1 rhet. de figura, qua contextui inseritur sententia quodammodo aliena (quae nomina latina substituuntur v. l. 45. 56 sq. 61): a definitiones: RVT. LVP. 1, 17 -is: cum in continenti sententia aliquid interponitur, quod neque eius sit sententiae neque omnino alienum ab ea sententia, tum denique hoc schema efficitur, sed periculose ponitur eqs. QVINT. inst. 9, 3, 23 quod interpositionem vel interclusionem dicimus, Graeci -w (sive) παρέμπωσιν vocant, cum continuationi sermonis medius aliqui sensus intervenit (affertur Cic. Mil. 94). SACERD. gramm. VI 466, 5 sq. species hyperbati sunt -is, hystero-logia, . . . ; de -i: -is est, cum dictionis ordo interposita sententia diducitur (affertur Verg. Aen. 4, 296; item inter species hyperbati: DON. gramm. IV 401, 5 et 10. DIOM. gramm. I 460, 26 et 33 dialysis sive -is. POMP. gramm. V 309, 20. cf. l. 53). SERV. Aen. 1, 65 (inde ISID. orig. 1, 37, 18 inter species hyperbati) -is est quotiens remota de medio sententia integer sermo perdurat (distinguitur ellipsis ut 1, 371; cf. l. 78). PS. IVL. RVF. schem. lex. 12 -is est, cum . . . sententia interrumpitur per alienam . . . sententiam (afferuntur Verg. ecl. 9, 27 sqq. georg. 3, 512 sqq.); . . . latine haec figura dicitur interruptio vel interiectio. CARM. de fig. 118 -is: interiectio cum quaedam medio ordine famur. EXPLAN. in Don. ed. Schindel l. 356 -is fit, quotiens disrupto sensu narrationis aliud ex alio interponitur. CASSIOD. in psalm. 16, 3/4 qui versus continet figuram -in, id est interpositionem eqs.

b exempla cetera: a strictius respiciuntur, quae inseruntur enuntiato absoluta, ut sint non coniuncta eius structurae: QVINT. inst. 9, 3, 26 coniunxit . . . -w et ἀποστροφῆν Vergilius (sc. Aen. 8, 643 at tu dictis Albane maneres). DON. Ter. Ad. 150 'credo iam omnium taedebat': -is πρῶτη: etenim addimus ad ea, quae . . . parum certa sunt, aut 'credo' aut 'puto' (item de prima -eōs specie, de qua parum constat, p. 369, 4. 9). Eun. 780, 5 'qui, malum, alii?': 'malum' κατὰ -w suaviter infertur (cf. p. 369, 1. 11 et SCHOL. Hor. epist. 1, 18, 28 per -in insertum. SCHOL. Stat. Theb. 5, 243 per -in interpositae). Heo. 385, 3 bona -is (sc. orationem rectam interrumpens ut: SCHOL. Hor. gloss. I epist. 1, 7, 52. SCHOL. Theb. 9, 663 inter verba Dianae interposuit suam poeta personam . . . , ut sit -is ex persona poetae). Phorm. 123, 4 'qui illum di omnes perduint': 'qui' . . . pronomen est, quo incipiens Phormionem describere cohorruit . . . et in hanc vocem . . . erupit; hoc autem certum genus est -eōs. SERV. ecl. 1, 31 'fatebor enim': hoc per -in dictum est (10, 46 georg. 1, 36 Aen. 1, 308. 12, 161 [distinguitur ellipsis, v. supra l. 54]. SERV. auct. Aen. 8, 688 'nefas' exclamatio est . . . aut per -in d. et saepe in SERV. [auct.]). Aen. 7, 73 'nefas': absoluta -is (item de singulis vocibus l. 67. 74). SERV. auct. georg. 4, 67 longior solito -is (4, 252 longa -is usque ad illum versum). PS. ASCON. Verr. p. 259, 22 obscuratur sensus . . . per hyperbaton cum -i figura. al. β laxius respiciuntur, quae quolibet modo inseruntur sermoni: PORPH. Hor. carm. 3, 10, 17 [Kruse]

(‘o, quamvis eqs., . . . parcas’) de -i inlata sunt (si recte ad quamvis rettulimus; item de enunt. secund.: DON. Ter. Andr. 568 ‘quod di prohibeant’: -ic per εὐφημισμὸν [sim. EVGRAPH. ad l.]. Phorm. 654, 1 -ic prima [si recte rettulimus ad: ut aperte . . . fabuler]. SERV. auct. Aen. 2, 77 [‘fuerit quodcumque’]. 11, 636. SCHOL. Stat. Theb. 1, 479 [‘ventis ut decertata residunt aequora’] -is per similitudinem. 5, 243). DON. Ter. Hec. 62 (‘iurabat quotiens . . . , quam sancte, uti quivis facile posset credere, numquam . . . ducturum uxorem’) -ic prima: ‘iurabat numquam . . . ducturum’ (sc. iungendum est). Phorm. 125, 2 ‘lex est’: alia causa narrationi interponitur; et dicitur -ic. 337, 2 sententia(s) infert poeta (κατὰ) -w (suppl. Zwielerlein, Terenzkomm. des Donat, 1970, 173). SERV. Aen. 11, 7 (‘quercum . . . constituit tumulo . . . et induit . . . exuvias, tibi, magne, tropaeum, bellipotens’) ‘tibi . . . bellipotens’: [videtur interrupta descriptio] (add. auct.); hoc per -in dictum est (SERV. auct. Aen. 6, 317 id est per suppositionem). SERV. auct. Aen. 10, 615 (‘si mihi . . . eadem vis in amore foret, non hoc mihi namque negares . . . , quin . . . possem . . . servare Turnum’) ut per ea, quae per -in posita sunt, reliquo sensui occurratur . . . ; alioquin dempta hac -i non congruit primum cum postremo, si ita dicas: ‘si mihi . . . (foret), quin’. al.

2 gramm. de figura, qua mediae voci inseritur littera vel syllaba (cf. DON. gramm. IV 396, 5 alii epenthesis [v. vol. V 2, 653, 50 sqq.], alii -in dicunt): CHAR. gramm. p. 366, 4 et 15 B. metaplasmi species sunt . . . prothesis, -is . . . ; -is est cum inter primam et ultimam syllabam aut littera adicitur aut syllaba: littera ut . . . ‘religione’ . . . pro ‘religione’ — hunc metaplasmm quidam syncrisin appellant —, syllaba ut ‘Mavortis’ . . . pro ‘Martis’ eqs. (sim. definitur inter species metaplasmi: VLT. SYLL. gramm. IV 262, 32). DON. Ter. Eun. 384, 1 ‘despicatam’ . . . est -ic μεταπλασμός (sc. pro despectus), (2) vel certe alterius verbi declinatio. SERV. Aen. 1, 635 ‘alituum’ . . . -is est, sicut Mavortis, nam alitum facit (in eadem re Prisc. gramm. II 355, 25 per interpositionem). loco dubio vel corrupto: DON. Ter. Phorm. 372 A, 1 pergin: ἀπόστροφος per -w (licetne cogitare de nota apostropho verbo inserta, sc. pergin pro pergisne?).

parentia (pārentia), -ae f. a parēre (item GLOSS.). formam sec. oboedientia sim. novatam -ientia exhibent COD. Iust., PAP., CASSIOD., GLOSS. I Ansil.

i. q. actio vel virtus parendi, sc.: 1 oboedientia (item GLOSS.): CHALC. comm. 270 (ad transl. p. 48^A victa et parente providis auctoritatibus necessitate) est et alia consulta -a, quae error et facilitas dicitur, ut sit provida -a ratione nixa necessitas (v. Van Winden, Calcidius on matter, 1965, 37 sq.). COD. Iust. 3, 4, 1, 1 (a. 440) praecepto . . . -am accommodare (cf. commodare: PAP. Tjäder 10–11, 3, 12 [a. 489] praeceptis. CASSIOD. var. 7, 27 cui comitivae saluberrimam -am commodate [patient- var. l.]). CASSIOD. var. 3, 24, 2 -am vestram saepius approbatam nunc quoque . . . monstrate (patient- var. l.). GLOSS. I Ansil. PA 519 (v. Uhlfelder, De proprietate sermonum . . . , 1954, 105) parit parturit, paret vero -am significat. ? 2 apparentia: v. p. 385, 15.

parenticida, -ae m. a 2. parens et caedere. NOT. Tir. 48, 36. i. qui parentem occidit (sim. GLOSS.): in ioco Plautino (quem explicavit Leo, Kl. Schr. I, 1960, 35 sqq.): PLAUT. Epid. 349 ego tuom patrem faciam -am.: quid istuc est verbi?: nil moror vetera et volgata verba; peratum ductarent (Leo, ductare at codd.): ego follitum ductitabo. apud gramm. vocem paricida explicantes: PRISC. gramm. II 26, 9 pro -a . . . factum paricida. ISID. orig. 10, 225 quidam veteres hunc (paricidam) -am dixerunt. GLOSS. V 318, 27 (unde 636, 20).

deriv.: parenticidium.

parenticidium: γονοκτονία GLOSS. II 531, 36. a parenticida.

parentilia et parentilla v. parentela (p. 367, 41. 47).

parentilitas v. parentelitas.

parentivus, -a, -um. a 2. parens. i. q. ad parentem pertinet: VAL. CEM. hom. 20, 5 -ae mortis exspectatione animam pascit avarus (antea: de patris morte . . . , de fratris vita). MAX. TAUR. serm. 15, 1 M. martyribus -a quadam a Christo affectione concessum est, ut . . . , qui erant consanguinitate fratres, fierent etiam sanctitate germani. ENNOD. dict. 13, 4 p. 465, 13 adulescentes Paterius et Severus, ornamenta curulium et -a vocabula purpurarum (de eorum parentibus consulibus v. Prosopogr. Later Rom. Emp. II 836 et 1004).

parento, -āvi, -ātum, -āre. a 2. parens (cf. p. 370, 8). a pareo derivare videntur GLOSS. p. 370, 4 scribitur litteris gr. p. 370, 23.

inter verba activa coniugationis primae affert CHAR. gramm. p. 473, 33 B. formae stirpis perf. brevioris -asse(t) trad. CIC. Phil. 13, 35 AMM. 23, 5, 8 SIDON. epist. 3, 12, 6, longioris non nisi -erat SEN. epist. 12, 8; de forma ex imperat. et con. confusa parentatid LEX luci Lucer. (CIL I² 401) 3 v. Leumann, Gramm. 1977, 571. legitur in prosa oratione inde a LEGE luci Lucer., ?M. Fulvio Nobiliore aliisque gramm. vel iuris scriptoribus saec. II a. Chr. (v. p. 370, 31. 53), CORNELIA, VARRONE, CIC., in poesi non nisi singulis locis apud TRAG. inc., LVCR., OV., AVSON., CLAUD. [falso trad. GLOSS. I Ansil. PA 590 participat: -at (sec. Gloss. IV 418, 33 corrigas partem dat); supplendum est fortasse in lacuna DECRET. decur. Pis. de L. Caesare (CIL XI 1420) 13 (. . . paren)tetur.]

I fere technice respiciuntur sacra, quae fiunt mortuis (tam parentalibus mense Febr. [v. infra l. 30. 53] quam aliis diebus. GLOSS. -at: ἀποκαίει νεκροῖς νεύσια. umbris vel tumulis mortuorum frequenter paret, id est obsequitur aut ministrat. cf. GLOSS. II 477, 38 ἄος ποιῶ: -o [Stephanus; χ. ποιῶς parcto parendo trad.]):

A intransitive vel absolute fere i. q. sacra mortuorum facere vel munera mortuis debita offerre sim. (notionem originariam fuisse fortasse i. q. parentem vocare contendit Wagenvoort, Studies in Roman Literature . . . , 1956, 292 sqq., qui confert vocem q. e. quiritare; ad invocationem mortuorum cf. praeter locos ab eo laudatos etiam p. 366, 15 et 48. 367, 33. 371, 39): 1 usu originario, sc. pagano (munera vel victimae indicantur abl. instr. l. 16 sq. 55. 65 sq. et fortasse l. 25. 43, ponuntur pro subi. sub 2a; accedunt adv. vel locut. adverbiales publice infra l. 40. 57. 60, quotannis sim. l. 48. 49. 57. 62. 65): a non indicatur cui: LEX luci Lucer. (CIL I² 401) 3 in hoc loucarid . . . ne quis cadaver proiecitad neve -atid (v. p. 369. 76). CIC. leg. 2, 54 hostia maxima -are. Phil. 1, 13 ut, cuius sepulcrum usquam exstet ubi -etur, ei publice supplicetur (sc. Caesari. item pass. impers.: SCHOL. Hor. epod. 17, 48 novendiale dicitur . . . sacrificium . . . , quia nono die post mortem -atur [vix subaudiatur sacrificium pro subi.]. CIL V 5272, 17 lectisternium . . . memoriis defunctorum . . . ponatur et -etur [nisi dat. ἀπό κοινοῦ]. INSCR. Année Epigr. 1932 n. 21 [iuxta Philippos] οὐτ . . . παρενητορ [pro -εντη-, i. -etur]. cf. ββ). LVCR. 3, 51 -ant et nigras mactant pecudes et manibus divis inferias mittunt. VARRO ling. 6, 13 ferunt tum, sc. Feralibus, epulas ad sepulcrum, quibus (dat., an abl.?) ius [s]ibi -are. PLIN. nat. 18, 118 -ando . . . adsumitur faba (cf. p. 365, 76). TERT. spect. 13 p. 15, 25 non sacrificamus, non -amus (quae sequuntur v. sub B2). IVST. 11, 5, 12 ad tumulos eorum, qui Troiano bello ceciderant, -vit Alexander (cf. l. 46). PHILocal. fast. Febr. 13 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 241) virgo Vesta(lis) -at. MACR. Sat. 1, 16, 25 (e Fab. Max., v. frg. 4 Peter) non oportere atro die -are, quia tunc quoque Ianum Iovemque praefari necesse est, quos nominari atro die non oportet.

b accedit dat. defuncti (sed ipsius -antis, sc. cum acumine quodam, l. 44 [cf. p. 371, 8]): α act.: -ant homines: CORNELIA epist. frg. 2 ubi mortua ero, -bis mihi et invocabis deum parentem. TRAG. inc. 146¹ Aegialeo pare(n)tat pater (exemplum καταρχήσεως est apud Quint. inst. 8, 6, 35; verbum enim -andi potius de filio quam de parente dici debuit). VARRO ling. 6, 23 cui Accae Larentiae sacerdotes nostri publice -ant[e] (cf. l. 60. p. 367, 34). TERT. nat. 2, 14, 14 Athenienses sciunt eiusmodi deis (sc. qui olim homines erant) sacrificare; nam Aesculapio et matri inter mortuos -ant. resurr. 1 p. 25, 6 vulgus . . . defunctis -at et quidem inpensissimo officio. test. anim. 4 p. 138, 29 si quando extra portam cum obsoniis et matteis tibi potius -ans ad busta recedis aut a bustis dilutior redis. AMM. 23, 5, 8 consecrato principi. MACR. Sat. 1, 16, 33. SIDON. epist. 3, 12, 6 Alexandrum -asse manibus Achillis (postea: iusta solvisse. cf. ad rem IVST. sub a). CIL VI 1925 uti ex usuris eius pecuniae omnibus annis -et ei hoc loco collegium. INSCR. Année Epigr. 1955 n. 126 (Afr.; ad curiales) uti mihi quodannos in annos singulos non minus quinques -etis. -ant ipsa sollemnia: TERT. spect. 6 p. 8, 11 privatorum memoriis legatariae ludorum editiones -ant. β pass. impers. (cf. l. 18): VARRO ling. 6, 34 (e Fulvio Nobiliore [frg. 2F.] et Gracchan.) ab diis inferis Februarius appellatus, quod tum his paren(t)etur. frg. Serv. auct. Aen. 12, 603 suspendiosis, quibus iusta fieri ius non sit, suspensis oscillis veluti per imitationem mortis -ari (parentum F). DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (CIL XI 1421) 33 eo die quodannis publice manibus eius per magistratus . . . -etur (MACR. somn. 1, 12, 4 cum sol Aquarium tenet, m. -atur. v. et l. 46. p. 371, 7). FAST. ann. Iul. Praen. Dec. 23 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 139) -ari ei Accae Larentiae publice (cf. l. 40). SEN. epist. 122, 3 mortuis . . . interdium -atur (opponuntur qui noctu convivuntur et ita fere iusta sibi faciunt). IVST. 9, 7, 11 quotannis. HYG. fab. 68, 3 Eteocli et Polynici (item 68, 3b. cf. 68, 3a his inferiae . . . fiunt). AVG. serm. 361, 6, 6 quibus patriarchis exsequias celebratas esse legimus, -tum esse non legimus. CIL XII 731 ut omnibus annis sacrificio ei -etur.

2 transfertur: a ad animalia tamquam -antia (sc. se pro victimis offerentia): Ov. am. 1, 13, 4 Memnonis umbris annua sollemni caede -et avis (cf. p. 366, 44). HYG. astr. 2, 4 p. 36, 14 Erigone sibi mortem conscivit; cui canis mortuae spiritu suo -vit. b ad ritum christianum (sc. in memoriam defuncti celebratur missa, cf. Jungmann, Missarum Sollemnia I³, 1952, 285 sq.): TERT. castit. 12 l. 25 securus morietur relictis filiis . . . , qui illi -ent (cf. II l. 7 sq. pro cuius uxoris defunctae spiritu postulas, pro qua oblationes annuas reddis).

B transitive, pro obi. sunt: 1 mortui, fere i. q. sacrificando placare sim.: CIL I² 1990 quei eos -ret. 2 munus, fere i. q. sacrificando offerre sim. (cf. II B): ? active (si recte in sermone Trimalchionis potius acc. agnoscendum putavimus quam abl.): PETRON. 69, 2 nihil sibi defraudat moechus quidam, et . . . laudo illum; hoc enim nemo -at (cf. 43, 8 salax erat . . . ; nec improbo, hoc solum enim secum tulit). p. p. p. neutr. -tum pro subst. de rebus oblatiis, sc. cibis: TERT. spect. 13 p. 15, 25 neque de sacrificio et -to edimus, quia non possumus cenam dei edere et cenam daemoniorum. ? 3 ipsa [Kruse]

sacra, fere i. q. sacrificando efficere, celebrare (vix huc p. 370, 19):

GLOSS. exsequiae: qui -at exsequias, mortuis officium compensat (si recte duas glossas sic iunxit Goetz).

II vi ex usu tecnico deflexa de iis, quicumque exsolvunt quod iustum, debitum est vel indulgent rei cui obnoxii sunt (fere per imaginem sacrificandi):

A intransitive fere i. q. satisfacere sim. (accedit dat. excepto CLAUD. sub 1a [saepe manibus, v. l. 20 sqq. 34; sibi, sc. ipsi -anti, l. 30. 41]; passim cum abl. instr.): 1 mortuis (morigeris l. 33):

a vindicandis iniuriis, sceleribus (per sontis supplicium, sc. fere necem; per sententiam iudicis CIC. Flacc.): CIC. Flacc. 96 quam potestis P. Lentulo . . . mactare victimam gratiore, quam si L. Flacci sanguine illius . . . odium saturaveritis? litemus igitur Lentulo, -emus Cethego. Phil. 13, 35 non Dolabella prius imperatori suo (Caesari, sc. nece Trebonii), quam Antonius etiam collegae -asset. CAES. Gall. 7, 17, 7 (verba militum Avaricum oppugnantium) praestare omnes perferre acerbitates, quam non civibus Romanis, qui Cenabi perfidia Gallorum interissent, -rent (-are Ciacconius). LIV. 24, 21, 2 -andum regi sanguine coniuratorum esse (SEN. dial. 12[11], 16, 2 viginti legionum s. iratri -are M. Antonium. CVRT. 7, 2, 29 duci. IVST. 13, 3, 10 manibus [AMM. 15, 8, 6 velut . . . tyrannorum m. Romano s. -antes persultant barbari]). CVRT. 5, 6, 1 excidio illius urbis -andum esse maioribus. FLOR. epit. 2, 6, 8 manibus eorum Saguntinorum vastatione Italiae, captivitate Africae, ducum . . . exitio -tum est. APVL. met. 8, 12, 4 (Log. Charite) sepulchrum mei Tlepolemi tuo luminum cruore libabo et sanctis manibus eius istis oculis -bo. IVST. 39, 3, 12 parricidae supplicio uxoris manibus. VIR. ill. 78, 6 Ptolemaei regis nece Pompeio -vit Caesar. CLAUD. 28, 118 pavit Iuleos invisio sanguine manes Augustus, sed falsa pii praeconia sumpsit in luctum patriae civili strage -ans (parentis var. l.). -ant sibi ipsi morituri (sc. vindictam anticipantes): FLOR. epit. 3, 21, 20 Marius iuvenis et Carbo consules quasi desperata victoria ne inulti perirent, in anticessum sanguine (-nem var. l.) senatus sibi -bant. -at is ipse, de quo supplicium sumitur: AMM. 14, 11, 24 Barbatio . . . damnatus extincti per fallacias Caesaris manibus animam . . . -vit. b variis actionibus: IVST. 12, 15, 6 Alexander moriturus se iam videre dixit, quantis caedibus, quo cruore mortuo sibi -tura sit Macedonia (sc. certamine de successione futuro). AVSON. 215, 9 p. 71 P. quo officio horum versum claris doctisque viris pia cura -at (vers. 5 sq. nomina . . . voce ciere).

2 sibi viventi (sc. convivando per imitationem ritus sacri; cf. p. 365, 79. 370, 44. 62): SEN. epist. 12, 8 Pacuvius quidam legatus, cum vino et illis funebribus epulis sibi -verat (-verit, presentaverit var. ll.), sic in cubiculum ferebatur a cena, ut . . . caneretur: βεβιωται.

3 rei: explendis affectibus, libidinibus: SEN. dial. 7, 11, 4 locus . . . in quo luxuriae -atur convivis lautissimis. CVRT. 9, 5, 20 internecone hostium iustae irae -tum est a Macedonibus regem occisum esse putantibus. vindicandae iniuriae: PETRON. 81, 6 noxio sanguine -bo iniuriae meae.

B transitive pro obi. est munus, fere i. q. satisfaciendo offerre (cf. IB 2 et l. 32): TERT. uxor. 1, 6 l. 5 quam nubendi abstinentiam pleraeque gentilium feminarum memoriae . . . maritorum -ant (parcant var. l.).

p. p. neutr. parentatum pro subst. v. p. 370, 82. deriv.: parentatio, parentatus; cf. ?parentarium. Kruse.

*pareo, -ui, -itum, -ere. [orig. inc. Sch.] scripturam parr in formula iuris adhibitam testatur FEST. p. 233 'parret', quod est in formulis, debuit et producta priore syllaba pronuntiari et non gemino r scribi eqs.; exstat quinquies in aere Contrebiensi (v. p. 373, 47), in TAB. cer. Pomp. Année Epigr. 1973 n. 155. 156 (a. 52), in codd. antiquissimis GAIVS inst. 3, 91. 4, 43 INTERPR. Gai 109 (bis). 111. 112, recc. CIC. Q. Rosc. 11 (in apographo Poggii). PAVL. FEST. p. 221. al., v. Heraeus, Kl. Schr., 1937, 147 (extra sermonem iuris TIB. 1, 9, 9 in uno cod.). ceterum scribitur pari- LEX Bant. (CIL I² 582) 10 et in codd. inde a saec. V, sc. HYG. lim. grom. p. 147, 11 (B). MAECIAN. dig. 28, 5, 87, 1 (F). COD. Theod. 8, 5, 62, 1 (T). al. (cf. Sommer-Pfister, Laut- u. Formenlehre I 1977, 92; Väinänen, Introduction au Latin vulg., 21967, 46 et 144). NOT. Tir. 36, 17 -et (de aliis notis v. p. 373, 40). de genere: inter verba neutralia Ps. ASPER gramm. suppl. 50, 23; vix agnoscendum mediopass. p. 374, 67. de formis: inter verba coniug. secundae PROB. cath. gramm. IV 36, 20 sq. CHAR. gramm. p. 476, 2 B. pass., sc. non nisi usu impers. et notione oboediendi, inde a Cic. Verr. II 4, 76 Manil. 64 Rab. perd. 6, p. p. -itum deesse dicit PRISC. gramm. II 492, 5, sed exstat e. g. LAVOL. dig. 4, 8, 39 pr. SCAEV. dig. 4, 8, 44 (bis). 33, 4, 12 SYMM. rel. 23, 6 CIL IX 3160, 13. al. part. fut. -iturus: VELL. 2, 90, 3 LACT. inst. 4, 22, 4 IVST. 1, 2, 1. al. gen. pl. part. praes. -entum: SIL. 14, 82 VVLG. Hebr. 11, 1 (v. etiam p. 382, 46 sqq.; -entium LIV. 28, 24, 11. al.). de mensura: priorem syllabam productam testantur FEST. supra et PRISC. gramm. II 460, 21; corripunt CYP. GALL. exod. 163 num. 158 COMM. apol. 80. 279. al. DRAC. laud. dei 2, 742. al. de notione: PAVL. FEST. p. 221 -ere oboedire; -et significat apparebit. NON. p. 375, 23 sqq. -et obsequitur (affert VERG. Aen. 1, 689) . . . ; -et videtur, ostenditur (affert VERG. p. 375, 50). SERV. Aen. 1, 118 -ere . . . est oboedire . . . , apparere autem videri . . . ; et haec observatio di-

ligenter custodiri debet, licet eam auctores metri causa vel clausulae plerumque corrumpant (cf. sim. distinctiones DIFF. Suet. p. 287, 4 ISID. diff. 1, 31. al.). GLOSS. πείθεται, πείθαρχεί, παύεται. apparet, obtemperat. al., v. etiam infra p. 373, 28 sqq. 40. 375, 52 sqq. 377, 79 sqq.

5 legitur inde a LIV. ANDR., PLAVTO, ENNIO, TER., LEGE Bant., SENT. MINUC. primaria videtur fuisse notio apparendi, cf. p. 377, 71 sqq. et compos. ad-, compareo; quae tamen priore aetate extra sermonem iuris (nota p. 373, 64) exemplis paucissimis exhibetur, sc. p. 373, 80 (sublucet formula iuris, quam CIC. saepius affert). 374, 60. 84. 375, 50 (e sermone augurali? cf. p. 374, 62). 376, 22; inde a fine saec. I aliquanto saepius occurrit, frequentatur in ITALIA (invenimus plus quam 50 locis, in VVLG. rarius, sc. 23 locis [quater tantum in libris ab ipso Hier. translatis]) et sola abiit in linguas q. d. romanicas, ceterum praevalente nimirum compos. appareo non modo apud priores, sed etiam apud posteriores (aliter PEREGR. Aeth., ubi -o 15, app-6 locis). notio oboediendi frequentatur in oratione soluta aureae et argenteae latinitatis neque apud poetas inde a VERG. raro invenitur, qui obsequor perpaucis locis adhibent, oboedio et obtempero fere negligunt; aetate vero posteriore magis magisque superatur synonymis, imprimis voce oboedire. de usu quorundam auctorum v. tabulam subiunctam:

10 15 20

25 30 35 40 45 50

55 60 65 70 75 80

exempla sic digerenda censuimus:

CAPVT PRIVS: i. q. apparere:

I usu q. d. impersonali: A in formulis iuris: p. 373, 37. B usu vario: p. 373, 79.

II usu q. d. personali: A accedunt determinationes variae more praedicativi: p. 374, 36. B cetera exempla: p. 375, 46.

CAPVT ALTERVM: i. q. oboedire:

I de singulis actionibus: A -ent animantes (cum dat. rerum p. 378, 12; cum dat. animantium p. 379, 10; absolute p. 379, 50; cum obi. rei exsequendae p. 379, 66). B -ent res: p. 379, 71.

II de actione repetita vel de habitu, statu:

A -ent animantes: 1 in universum (cum dat. rerum p. 380, 6; cum dat. animantium p. 381, 5; absolute p. 381, 47). 2 colores speciales (de statu subditorum p. 382, 11; de ministerio apparitorum sim. p. 382, 64).

[Breimeier]

pareo

oboedio

obsequor

obtempero

PLAVT.

TER.

CIC.

CAES.

SALL.

NEP.

LIV.

SEN. phil.

CVRT.

PETRON.

PLIN. nat.

QVINT.

TAC.

PLIN. min.

APVL.

TERT.

VLP. dig.

IREN.

AMM.

VVLG.

AVG. civ.

in psalm.

COD. Theod.

COD. Iust.

NOVELL. Iust.

B -ent res: p. 383, 31.
appendix structuralarum: p. 384, 38.

CAPVT PRIVS: fere i. q. **apparere**, conspicuum vel manifestum fieri aut esse (cf. SCHOL. Cic. Gron. B p. 327, 6 -ere est constare. GLOSS. -o: φαίνωμαι). colores et usus quosdam difficilius distinguendos ibi tantum, ubi e re visum est, separavimus, sc. statum et actionem p. 375, 81. 376, 41. 76. 377, 31, sensibus potius percipienda et mente iudicanda p. 374, 58. 83. 375, 21 nec non sub IIB1. ceterum hic illic vergit in notionem q. e. videri, maxime p. 375, 33 sqq., praeterea e. g. p. 374, 65. 375, 1; contra in notionem q. e. fieri, adesse, exsistere sim. p. 374, 1. 376, 25. 377, 4. 23; cum negatione forsitan i. q. dispensare, v. e. g. p. 376, 38. 39. 377, 44. gr. respondet φαίνεσθαι vel ὁφείψαι sim., nisi alia indicavimus; in versionibus passim variat cum apparere (quod praevalet in VVLG.), quae infra non adnotavimus. indicatur, cui vel ubi quis appareat: dativo pers. VERG. Aen. 10, 176 SVET. Aug. 95. PAP. Corp. 250, 17 (saec. II in.). ITALIA gen. 18, 1 (Ps. Aug. spec. 141 p. 693, 7). exod. 13, 7 (Monac.). et saepius; dat. rei p. 374, 80. 375, 68. 376, 13. 69 (nisi est abl., dubitamus etiam de p. 376, 13 atque 81). 377, 12. 52 sq. praepos. variis (maxime in c. abl.): p. 376, 79 sqq. 377, 49. 51. 56 sq., ceterum e. g. p. 374, 1. 5. 375, 25. 376, 5. 11. 78. 377, 10. 36. ? acc. gr. p. 377, 13.

I usu q. d. impersonali, sc. pro subi. sunt vel subaudiuntur structurae verbales vel adverbialia (aetate priore locutio sermoni iuris propria est, cum alibi frequentetur apparet, v. vol. II 266, 39 sqq., ubi tamen insunt quaedam structurae personales, quas nos ad II rele-gavimus). inter verba impers. CHAR. gramm. p. 476, 15 B. AVG. gramm. V 515, 5. 10 sq. scias ... -et' et 'liquet' hoc significare quod dicimus 'manifestum est', ut si dicas 'et si -et hoc te dixisse eqs'. perf. exstare negat EXPLAN. in Don. gramm. IV 553, 10 (at v. p. 374, 1). huc pertinent GLOSS. -et: φαίνε. φαίνεται. constat. constitutum (est) vel constat seu conplacit. consecrat (lege constat cum aliis codd.), manifestum est. al. pro subi. adhibentur adv. l. 43. 48. 82. 84, subi. subauditur e contextu l. 49 sqq. 54 sqq. 80. p. 374, 2, omnino omittitur sub A1c; cetera v. sub A2 et B2 et 3. pleraque spectant ad iudicium mentis, potius ad iudicium oculorum p. 374, 2. 26. 29. al.

A in formulis iuris, quae ad actionem vel iudicium spectant: 1 exempla digeruntur sec. formam formulae: a occurrit in enunt. condic., sc. si -et (-iat LEX Bant., -ret Cic. Verr. II 3, 55 [-et var. l. ut 3, 69. v. etiam l. 68]). GLOSS. si -et: si constat. abbreviatur p LEX Rubr. infra. PROB. litt. sing. gramm. IV 275 [bis]. NOT. laterc. gramm. IV 328 [bis]: LEX Bant. (CIL I² 582) 10 praetor iubeto ... eum, sei [ita] -iat, condemnari popul(o) (l) sc. eum adversus legem fecisse. item forma affirmativa tantum affertur: CIC. Q. Rosc. 11 div. in Caec. 56 Verr. II 2, 31. al. GAIUS inst. 3, 91. al. INTERPR. Gai 108. al.). IVDI-CIVM Contreb. (Année Epigr. 1979 n. 377; a. 87 a. Chr.) l. 1 sqq. sei parr(et ag)rum quendam ... Sosinestanos iure suo ... vendidisse ...; tum sei ita -et, eei iudices iudicent eum agrum ... Sosinestanos ... iure suo vendidisse; sei non -et, iudicent eqs. (sim. ibid. l. 9 sq. item et forma affirmativa et forma negata afferuntur: TAB. cer. Pomp. Année Epigr. 1973 n. 156 [a. 52] si -et C. Marcium ... d(are) oportere, ... condemnato; si non -et, apsolvito [item 155 GAIUS inst. 4, 46. 47. 86]). LEX Rubr. (CIL I² 592) 1, 31 si damnei infectei repromittere noluit, iudex c(ondemnato); s(ei) n(on) p(aret), a(bsolvito) (sim. l. 41. item forma negata tantum: GAIUS inst. 4, 43 [bis]. 47. 50. 51 [bis]. in serm. graeco Pap. Preisigke, Sammelb. 10288, 3b, 13 ἐὰν δὲ μὴ φαίνῃται). b occurrit in aliis enunt. secund.: CIC. Tull. 7 iudicium vestrum est ..., 'quantae pecuniae -et ... damnum datum esse' (31. GAIUS inst. 4, 54 q. partem -et in eo fundo ... actoris esse. cf. VLP. dig. 6, 1, 5 pr. [ex Pompon.] in quantum -et in illo acervo suum cuiusque esse [app. var. l.]. 50, 16, 179 quanti eam rem esse -et [item 50, 16, 193]). GAIUS inst. 4, 41 quidquid -et N. Negidium A. Agerio dare facere (oportere) (4, 131). c affertur forma abbreviata ad munus iurisconsulti significandum: PETRON. 137, 9 vers. 7 iurisconsultus -et, non -et' habeto.

2 subiecti loco est acc. c. inf. (acc. subaud. l. 75; appendix synt. ad 1; de ceteris struct. v. supra l. 33 sqq.): IVDICIVM Contreb. v. l. 47. CIC. Q. Rosc. 11 si -rret (pareret Axer) sestertia tot. ... dari (sc. oportere, quod exstat: TAB. cer. Pomp. Année Epigr. 1973 n. 155. 156 GAIUS inst. 3, 91. 4, 4. 4, 41 dare facere [4, 131]. al.). Tull. 7 damnum datum esse (item 31). div. in Caec. 56 eam ... dixisse. Verr. II 2, 31 fundum ... ex iure Quiritium P. Servili esse (3, 55 iugera eius fundi plura esse quam colonus esset professus. GAIUS inst. 4, 41 quendam hominem ex iure Quiritium Auli Agerii esse. 4, 54. VLP. l. 60. 61 sq. INTERPR. Gai 109). 3, 69 adversus edictum fecisse (GAIUS inst. 4, 37 (ope) consiliove Dionis ... furtum factum esse). GAIUS inst. 4, 46 illum ... in ius vocatum esse. 4, 47 aliquem mensam ... deposuisse (4, 60 INTERPR. Gai 111. 112).

B usu vario: 1 subi. supplendum est vel indicatur adverbis: Cic. Mil. 15 quid porro quaerendum est? factumne sit? at constat; a quo? [at -et] (apparet vel at apparet var. ll.). SVET. Vesp. 4, 5 id de imperatore Romano, quantum postea eventu -uit, praedictum (apparuit, patuit var. ll.). ITALIA Matth. 9, 33 (cod. h. al. = VVLG.) locutus est mutus, et miratae sunt turbae dicentes: 'numquam sic

-uit in Istrahel' (gr. ἐφάμη οὐτως). ITIN. Theod. 7 Christi digiti in eam columnam haeserunt et hodie -et.

2 pro subi. est acc. c. inf. (acc. subaudiendo l. 9. 11. 12): SVET. Cal. 8, 5 abunde -ere arbitror non potuisse ibi nasci Gaium (apparere, patere var. ll.). TERT. cult. fem. 2, 5 l. 14 ut in vobis, sc. feminis se exornantibus, -at manus vos quodammodo deo afferre. PEREGR. Aeth. 15, 2 ubi -bat fuisse operatum ... Iohannem baptistam. 19, 6 in ... Aggari vultu, i. in eius statua, -bat ... fuisse hunc virum ... sapientem. FEL. Aug. c. Fel. 1, 12 p. 813, 18 -bit, quod teneo, mendacium esse (patebit var. l.). 2, 10 p. 839, 14. FORT. Aug. c. Fort. 20 p. 99, 8 quae ab ipso diximus facta esse ... deo, ... incorruptibilia haberi his rebus ... -et. 21 p. 103, 6 COMM. apol. 474. instr. 1, 10, 3 -et esse deum, sc. Neptunum. VEREC. in cant. 1, 7D. CE 382, 1 coniugis officium -et tribuisse maritum.

3 pro subi. est enunt. secund.: a interrog.: HyG. grom. p. 84, 20 antiqui plurimum videbantur praestitisse, quod ...; -et autem, quantum hoc plus sit, quod eqs. CE 470, 8 (saec. I/II?) et pietas hilic (i. circa finem vitae vel exsequias) -et et qui sit amicus. VLP. dig. 34, 1, 14 pr. si non -et, quid sentiat testator. 50, 17, 34 si non -at, quid actum est (postea: appareat). TERT. adv. Marc. 4, 8 p. 439, 1 cuius dei filius sit Iesus, vel hic, sc. Luc. 4, 41, -at. 4, 29 p. 520, 4 si Christus ... non vult de ... frivolis cogitari ... , paulo post -bit. 5, 13 p. 619, 19 quantas ... foveas ... Marcion fecerit auferendo quae voluit, de nostri instrumenti integritate -bit. COD. Iust. 8, 27, 9 (a. 287) ita ... -bit, an ex pretio pignoris debito satisfieri potest. ITIN. Burdig. p. 592, 4 ascenditur Sion et -et, ubi fuit domus Caifae. CLAVD. DON. Aen. 4, 675 p. 418, 20 -bat ... , quid illud esset. VEREC. in cant. 4, 1D. unde ... sumptum est canticum Azariae, non liquido -et. al. b alia: PEREGR. Aeth. 8, 1 -et sane, quoniam ... ingens fuit civitas Ramessen. FEL. Aug. c. Fel. 2, 17 si ... -et, quia Christus propter animam nostram crucifixus est, -et, quia eqs. FORT. Aug. c. Fort. 21 p. 103, 13 -et ... , quod anima bona factione carnis ... peccare videtur, non sua sponte.

II usu q. d. personali, sc. pro subi. sunt subst. vel pron. (subi. e contextu subaudiendo p. 375, 68; iungitur struct. pers. et impers. l. 18):

A accedunt determinationes variae indicantes, qualis (quale) vel qua specie, quid agens aliquis (aliquid) appareat (arcuimus quaedam liberius cum verbo iuncta, sc. p. 376, 9. 17. 377, 36. 46. 61. al.):

1 variae locutiones comparativae: a adv. (explicatur enuntiato secund. l. 43): SENT. Minuc. (CIL I² 584) 32 qui eorum de maiore parte Langensium ... sententia ita non -bit (i. agrum his conditionibus possidens), is eum agrum nei habeto. CLAVD. DON. Aen. 6, 450 p. 565, 9 sic -bat Dido in illa obscuritate, quomodo incipiens luna nubilo caelo conspicitur. addas fortasse IVL. VAL. 2, 25 p. 86, 18 si id vobis tuto -ret (pateret Axelson, Zum Alexanderroman d. Iul. Val., 1936, 17 sq.). b adv. cum subst. (part.): FRONTIN. (?) grom. p. 38, 1 si (u)t aquae diffusae regiones -ant et argumentis ... careant (PASS. Theclae Ba 3 p. 8, 10 Paulus aliquando quidem -bat ut homo, interdum vero angeli vultum habebat [apparebat Bc, fiebat A]). ITALIA Luc. 24, 11 (cod. d) -uerunt in conspectu eorum quasi derisus verba haec ([cod. a al. et Vulg. visa sunt]). IREN. 3, 18, 7 si ... non factus caro Christus -bat q. caro. 4, 33, 2 q. homo). HERM. vulg. (sim. Pal.) vis. 3, 2, 6 -bat structura turris tanquam ex uno lapide aedificata. DIOSC. 3, 4 p. 377, 22 flos quidam cum marcuerit, sicut florem pire -et (gr. 3, 4, 2 παραπλήσιον γίνεται).

2 nomina vel pron. fere praedictive posita (hic illic nom. c. inf., sc. supplenda copula, accipi potest; subst. iuxta adv. v. sub 1b):

a adi. vel participia: a spectat potius ad iudicium oculorum: ① -ent res: SEN. Ag. 457 Graecis abeuntibus iam litus omne tegitur et campi latent et dubia -ent ... Idaei iuga (patent var. l., pereunt Poggio). SVET. Aug. 95 Augusto immolanti omnium victimarum iocinera replicata ... -uerunt (patuerunt var. l.). TERT. apol. 35, 7 (rec. Fuld.) si pectora translucerent, cuius non praecordia insculpta -re(n)t ... Caesarem congiaria dividendam (appare(re)nt ceteri). ITALIA Matth. 23, 27 (cod. a al. = VVLG.) sepulcra a foris -ent hominibus speciosa, intus vero plena sunt eqs. (cod. d monumentum -etur decorum [-et man. alt.; cf. gr. φαίνεται in eodem cod.]). MARCELL. med. 31, 6 cum ... -uerint totae haemorrhoides ([antea: ut prodeant totae. sec. Scrib. Larg. 227, ubi apparuerint]). ENNOD. carm. 1, 1, 2 t. in orbe -et sol [patet var. l.]). DIOSC. 4, 10 p. 14, 5 radix fracta alba -et (gr. 4, 10, 2 ἐνδοθεν δὲ λευκαί). 5, 109 p. 211, 2 stibu formonsu est, lucidu et radiosu -et (gr. 5, 84, 1 στίβι δὲ κράτιστόν ἐστι τὸ σίλβον καὶ λαμπυρίζον). ② -ent animantes: APVL. met. 1, 14, 3 quid ... me fiet, ubi iste iugulatus mane -uerit? ITALIA exod. 23, 15 (Ottob.) die festo non -vis (i. -bis) in conspectu meo vacuus (item deut. 16, 16 [Lugd.]). Matth. 6, 16 (cod. a al., sim. VVLG.) hypocrisis exterminant ... facies suas, ut -ant hominibus ieiunantes (6, 18 [cod. a al.] ne -atis hominibus i., sed patri vestro [cod. q. sing. -as sec. gr. φαῖς, awr. al. et Vulg. videaris]. cf. p. 375, 35). MAR. MERC. Conc. I 5 p. 57, 2 Iesum ... , qui visibilis oculis -uit ([alteram vers. v. p. 377, 53]. p. 58, 5 qui v. -uit). CONC. Lugd. a. 583 p. 154, 9 si de eorum clericorum ... contubernio ... infans natus -uerit.

β spectat potius ad iudicium mentis: ① -ent animantes: SEN. Herc. O. 8 (Hercules ad Iovem) -ui certe Iove ubique dignus. [Breimeier]

ITALA Matth. 23, 28 (cod. a al. = VVLG.) a foris quidem -etis hominibus iusti, intus autem eqs. (cod. h videmini). II Cor. 13, 7 (cod. d al. = VVLG.) ut non nos probati -amus, sed eqs. (cf. MVTIAN. Chrysost. hom. 8, 1 p. 291/2 probabiles -uerunt sacerdotes [gr. p. 68 εὐδοκίμοισι]). IREN. 2, 17, 3 acones erunt . . . similes generatori, vel si dissimiles -bunt eqs. 3, 23, 2 nec victus quidem adhuc -bit inimicus (-bat var. l.). VVLG. Bar. 4, 31 nocentes -bunt, qui te vexaverunt (sec. var. l. gr. δόλαιοι ut Itala Legion. manifesti sunt). COMM. instr. 2, 17, 11 maxima pars vestra luxuriis dedita -et. ENNOD. dict. 25, 3 p. 501, 14 (loq. Thetis) mortalibus similes -emus. MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 1 p. 409/10 perfecti tunc -bunt. ① -ent res: IREN. 3, 12, 6 superfluous . . . et inutilis adventus domini -bit, si eqs. (apparebit var. l.). COD. Iust. 8, 53, 5 (a. 284) si donatio per epistulam facta non -et, verba tamen testamenti . . . fideicommissum continere non ambigitur. HIER. in Matth. 20, 32 ut ex responsione caecorum manifesta debilitas -at. CHROMAT. in Matth. 13, 1, 1 E.-L. omnia admiratione digna et maiestati eius Christi congrua -uerunt (apparuerunt var. l.). COMM. apol. 298 patriarchae Iacob benedictio vera -uit in gentes (alii aliter legunt, ut ad B2b pertineat). VEREC. in cant. 5, 3, l. 49 D. futura . . . vita dum . . . sapit, ista praesens nobis brevior et infelicio -et.

γ spectat potius ad iudicium gustus: ITALA prov. 27, 7 (Epi-phan. in euang. 24) animae egentis etiam amara dulcia -ent (Cassian. conl. 14, 13, 4 videntur, Vulg. aliter).

β subst. vel pron.: dat. fin.: FRONTO p. 68, 6 v. d. H. ne delator existas neve indicio -as apud filiam, quasi . . . te quam illam magis diligam. nom.: IREN. 3, 18, 7 quod . . . -bat Christus, hoc et erat. CARM. adv. Marc. 5, 14 piacula legis esse typum eius . . . , quae -uit hostia vere. DIOSC. 5, 96 p. 201, 10 unum genus pompholygis est terra plenum, ut cer(o)tum -at parietibus collectum (gr. 5, 75, 1 ὡσάν ἀπόφημά τι).

3 structurae verbales: a inf. (suppl. VEN. FORT.; sec. struct. impers. accedit acc. praedic. PAP.; ceterum cf. quae ad 2 monuimus): PAP. Corp. 250, 17 (saec. II in.; miles ad patrem) me probavi in classe, ne tib(i) -am . . . vagari quasi fugitivom. HIER. epist. 22, 27, 7 (sec. p. 374, 77) ut -ant hominibus ieiunare. CORIPP. Ioh. 5, 47 vertice silvae commoto -uere quati. inf. supplendo: VEN. FORT. carm. 5, 6 p. 117, 11 ante peccatum orig. tota hominum mire -bat terra duorum (sc. esse. notionem obsequendi et structurarum q. d. gen. pro dat. accipit Blomgren, Stud. Fort. I, 1933, 11). b enuntiatum secund.: quod: ITALA gen. 41, 21 (Euseb. Emes. serm. 18, 49) vaccae bonae intraverunt in ventres earum turpium nec -uerunt, quod introissent (gr. οὐ διάδηλοι ἐγένοντο, ὅτι κτλ. huc inseruimus coll. Vulg. nullum saturitatis dedere vestigium vaccae turpes; aliter cod. 101 nec -uerunt, cum introissent, ut spectet ad p. 377, 31). relat.: FIRM. err. 8, 3 (loq. Sol deum se esse negans) quicquid sum, simpliciter -o.

B cetera exempla: 1 -ent res: a quae potius mente percipiuntur, aestimantur (hic illic cum acumine quodam ad veram naturam, vim alicuius rei apparentem spectare videtur, v. maxime l. 50. 66):

α actio -endi affirmatur: VERG. Aen. 10, 176 hominum divumque interpres Asilas, cui pecudum fibrae, caeli cui sidera -ent et linguae volucrum et praesagi fulminis ignes (locum varie explicant gramm. et comm., v. e. g. NON. p. 371, 83. SERV.: est 'peritissime agnoscuntur' . . . ; nam si 'videntur' tantum accipias, cuius possunt videri nec tamen intellegi . . . ; nec '-ent obtemperant' procedit. SERV. auct.: apparent ac patent . . . ; an hyperbolice . . . , ut ei -ere videantur, sicut dicimus artes quibusdam esse subiectas?). CE 470, 8 pietas (v. p. 374, 18). HYG. lim. grom. p. 154, 20 si vitium . . . conspiciendi fuerit, vana contemplatio in uno quintario statim -et (apparet var. l.; vix ad A). TERT. adv. Prax. 27 p. 282, 7 tam distincta documenta . . . utriusque substantiae (i. spiritus et carnis). ITALA deut. 29, 29 (Lugd.) quae . . . -ent (opp. absconsa; gr. τὰ . . . φανερά, Vulg. quae . . . manifesta sunt). Ier. 13, 26 (Hier. ad l.) -bit ignominia tua, adulteria tua eqs. (Ambr. Abr. 2, 7, 43 videbitur). Ps. CATO dist. 2, 8 temporibus peccata latent et tempore -ent (patent var. l.). CHIRON 840 -bit effectus curationis (item 910). VVLG. Tob. 2, 22 vana facta est spes tua et elemosynae tuae modo -uerunt (apparuerunt, perierunt var. ll.).

al. subiecto supplendo: ACT. Petr. 21 p. 68, 25 videte sensum, quod oculis non videtis; et aures vestrae praeclose sunt, sed animo vestro intus -ant (sc. quae nec oculis nec auribus percipi possunt).

β actio -endi negatur: VLP. dig. 40, 5, 24, 17 ordinem scripturae sequendum in servis manumittendis; quod si ordo non -at eqs. TERT. praescr. 42 l. 14 cum sint scismata apud haereticos, non -ent; scisma est enim unitas ipsa. IVL. VAL. 2, 24 p. 84, 26 cum . . . medentibus . . . curatio illa non -ret (procederet Ausfeld, Rhein. Mus. 61, 1906, 638; sed cf. l. 65). FIRM. err. 22, 2 dei tui, i. Osiridis, mors nota est, vita non -et. VVLG. Sirach 23, 2 ut . . . non -ant delicta illorum (var. ll. appareant, parcant; gr. παρῆ). PELAG. in I Cor. 15, 54 ut ac si absorta non -at mors (appareat, pereat var. ll.). COMM. instr. 2, 25, 8 pace subdola cum haereticis facta vulnera non -ent.

b quae potius sensibus percipiuntur: α oculis (simul etiam auribus p. 376, 57): ① respicitur potius status, quo aliquid conspici potest: ② status -endi affirmatur: STAT. Theb. 5, 603 avis ad nidum revertens stupet, cum solus in arbore -et (cara var. l.) sanguis et errantes . . . plumae fetuum necatorum. silv. 2, 2, 76 haec

villae fenestra videt Inarimen, illinc Prochyta . . . -et eqs. HYG. lim. grom. p. 142, 14 tetrantum veterum lapides adhuc -ent. TERT. anim. 6, 3 anima . . . movet corpus, et conatus eius extrinsecus foris -ent (cf. VITA Anton. 42 p. 53, 21 -et . . . animi motus in facie). ITALA gen. 1, 14 (Ps. Cypr. pasch. 5 [cod. c]) ut -ant luminaria super terram (gr. εἰς φαῖσιν, var. l. ὡστε φαίνεω, cod. III al. luceant, om. Vulg. [cf. Phil. 2, 15 sub 2aβ]. sim. de sideribus: SOL. 52, 13 septemtriones . . . quindecim dies -ent [Plin. nat. 6, 69 adparere]. SCHOL. Germ. Bas. p. 78, 21 Equus -ens usque ad umbilicum. VICTORIN. Macc. 305 lumen. al.). III reg. 8, 8 (cod. 93) -bant capita eqs. (gr. ἐνεβλέποντο. de eadem re: VVLG. II par. 5, 9 vectium . . . capita -bant ante oraculum). II Macc. 12, 9 (recc. LX = VVLG.) ut lumen ignis portus incensi -ret Hierosolimis (recc. BM luceret, rec. P conspiceretur). ITIN. Burdig. p. 591, 2 -ent vestigia clavorum (COMMENT. Lucan. 8, 694 (h)odieque -et v. digiti). p. 592, 6 -et locus, ubi palatium habuit David (p. 597, 4 PEREGR. Aeth. 12, 3. 4. al.). PEREGR. Aeth. 5, 5 in hodie adhuc fundamenta -ent, quemadmodum fuerunt lapide girata (10, 4. 13, 3). 19, 14 palatium . . . in editiori loco positum erat, sicut et nunc -et, ut vides. CLAVD. DON. Aen. 11, 640 p. 513, 6 capilli eius capitis nudi -bant. VVLG. I reg. 16, 7 homo . . . videt ea, quae -ent; dominus autem intuetur cor. al. ② status -endi negatur: TAB. devot. Gall. (Année Epigr. 1981 n. 621 a; saec. I) quomodo hoc plumbu non -et et decadet, sic eqs. (cf. p. 377, 46). SIC. FLACC. grom. p. 117, 1 limites . . . non -entibus lapidibus difficile inveniuntur (NIPS. grom. p. 289, 18 L. in agris divisus solent l. in centuriis non -ere). HYG. lim. grom. p. 147, 11 ut monte obstanti sol -ere cito desinat (opp. longius conspiciatur. sim. de luna: FIRM. math. 4, 16, 6 [sc. de luna nova]. ISID. nat. 21, 2 [sc. in defectu]). IVLIAN. dig. 37, 11, 7 si quaedam ex his signis testamenti non -ent (opp. maneat). VLP. dig. 14, 3, 11, 4 si . . . vetustate . . . contigit, ne . . . -ret scriptura. ITALA exod. 13, 7 (Monac.) non -bit tibi fermentum in omnibus finibus tuis (deut. 16, 4 [Lugd.]). Luc. 11, 44 (cod. b al. = VVLG.) monumenta estis, quae non -ent (gr. ἀδηλα). Hebr. 11, 1 (Ambr. paenit. 2, 3, 15 = VVLG.) rerum . . . non -entium (gr. βλεπομένων). PEREGR. Aeth. 12, 7 columna . . . iam non -et (ibid. iterum). HIER. tract. in Marc. p. 353, 20 si sol luxerit, lux lucernae non -et. SORAN. p. 63, 16 fici . . . triti ita, ut semen eius non -at (cf. Ps. APVL. herb. 84 l. 4 herbam . . . adeo decoc-tam, donec non -at. DIOSC. 1, 18 p. 14, 23 M. opobalsamum genuinum aquae miscetur ita, ut non -at [gr. I, 19, 2 χεῖται ταχέως]. similia e sermone medico v. sub β et sub paresco). al.

③ respicitur potius actio, qua quid in conspectum venit: ④ quod antea latebat: ITALA gen. 1, 9 (cod. 111 al.) dixit deus: 'congregetur aqua . . . et -at arida'; . . . et -uit arida. 8, 5 (Aug. civ. 15, 14) diluvio decrescente -uerunt capita montium. 30, 37 (Lugd.) cortice detracto -bat super virgas album. exod. 16, 10 (Monac.) gloria domini -uit in nube. psalm. 17, 16 (Sangerm.) -uerunt (parunt trad.) fontes aquarum, et revelata sunt fundamenta orbis terrae. CHIRON 343 cum -uerit polypus, praeciditur (antea: se foras ostenderit). DIOSC. 4, 92 p. 50, 23 qui flos se citius aperiat et sicut capilli albi -ent et capitellu rotundu (gr. aliter). 5, 125 p. 220, 20 cum fractu fuerit misy, deintus stellae aureae -ent (gr. 5, 100 ἀποστίλβον ἀστεροειδῶς). MART. CAP. 8, 881 ante Solem -ere solitus Mercurius (sim. de sidere orienti: EVSEB. EMES. serm. 6, 6 cum . . . -uerit luna, occultantur stellae). ITIN. Anton. Plac. rec. A 41 recedente mare . . . arma Pharaonis vel vestigia rotarum curruum -ent. ⑤ quod antea non exstabat: ITALA gen. 9, 14 (Ambr. Noe 27, 103) -bit arcus meus in nube (FRG. apoc. p. 153 a. in caelo -bit et cornum et lampada et sonus et vox eqs.). Matth. 2, 7 (cod. c) tempus, quando -uit eis magis stella. 13, 26 (cod. d) cum . . . germinasset faenum . . . , tunc -uit zizania (cf. GREG. TVR. glor. mart. 90 p. 549, 2 si tardius flores ex more -uerint). 24, 27 (cod. a al. = VVLG.) fulgur exit ab oriente et -et usque in occidentem (Ps. AMBR. act. Seb. 4, 13 fulgura et coruscationes numquam -uerunt). 24, 30 (cod. a al. = VVLG.) tunc -bit signum . . . in caelo (VVLG. apoc. 12, 1). PRISCILL. tract. 11, 144 (contextu parum sano) ut . . . primum incomposita . . . -rent in creatione mundi. al.

β tactu: MARCELL. med. 27, 3 cum . . . ita fuerit levis confectio, ut in ungue nulla -at aspritudo (sec. Scrib. Larg. 113, ubi pateat trad.). DIOSC. 5, 96 p. 201, 12 ponfolinga . . . est . . . subleve, ut tactu non -at sicut aura (gr. aliter).

2 -ent animantes: a quolibet modo, sc. fere naturali (sive oculis percipiuntur sive alio modo eorum praesentia sentitur, ut p. 377, 7. 36; cum colore elucendi vel eminendi sim. maxime p. 377, 11. 18. 29. 36. pro subi. sunt animalia p. 377, 22, res animatae p. 377, 10. 39; contra homines pro rebus habiti v. supra l. 32): α respicitur potius actio, qua quis in conspectum venit (addidimus exempla inter actionem et statum ambigua): ① indicatur, ubi vel cui quis -at: MART. 12, 28, 18 ad portum quotiens -uit Hermogenes (cf. 16 venit). VLP. dig. 4, 6, 10 ut sine dedecore in publico -ere (apparere var. l.) non possint (cf. 42, 4, 7, 13 qui . . . copiam . . . sui faciat in publico ibique -at. Ps. CATO brev. sent. 5 foro -e [para, parce var. ll.]. IVLIAN. epit. novell. 15, 7 publice -at [88, 1]). ITALA exod. 23, 17 (Ottob.) tribus temporibus anni -vit (i. -bit) omne masculinum tuum in conspectu domini (sim. 34, 24 [Lugd.]. deut. 31, 11 [Lugd.]. [Breimeier])

psalm. 16, 15 [Sangerm. *al.*]. psalm. 41, 3 (Sangerm. *al.* = VVLG.) veniam et -bo ante faciem dei (cf. HIER. psalt. sec. Hebr. 84, 8 apud deum). prov. 11, 31 (Ps. Cypr. singul. cler. 18) si iustus vix salvus fit, peccator et impius ubi -bit? ([*Vulg. aliter*]. inde I Petr. 4, 18 nec non PAVL. Nol. epist. 14, 3. CASSIOD. compl. in I Petr. 4, 12 p. 1367^A non -bunt). II Macc. 7, 22 (rec. P) filii, nescio, qualiter in meo utero -ueritis (Aug. anim. 1, 14, 23 p. 322, 14 -uistis in ventrem meum). Matth. 6, 5 (cod. d) *hypocritae* amant stare in synagogis . . . orantes, ut -ant hominibus (cod. a *al.* et *Vulg.* videantur). HIERM. vulg. mand. 12, 2, 4 cupiditas mala . . . fugiet a te . . . et non -bit ante te (*Pal.* occurrit). HIER. tract. in psalm. I p. 87, 2 desiderant . . . -ere in istius saeculi ecclesiis. VVLG. act. 21, 3 cum -uissemus . . . Cypro (*var. ll.* apparuissemus, pervenissemus et Cyprum; cf. *var. l. gr.* ἀραγαρέντες . . . τὴν Κύπρον [τῆς Κύπρου unus]; *Itala cod. g* cum apparuisset . . . Cyprus). MART. CAP. 6, 575 -ent denique iam ingressurae Artis obsequio electissimae feminarum (*nisi ad p. 375, 24*). VITAE patr. Iurens. 80 M. ruunt . . . quasi coram iudice -ituri (perituri *var. l.*). INSCR. Année Epigr. 1945 n. 97, 5 (*saec. VI in.*) ego . . . dux . . . , qui nunquam periuravi . . . , et in bellu -ui et in pace. *al.* ① *nude ponitur*: APVL. met. 5, 3, 5 (*antea*: videre poterat *neminem*) ut, quamvis hominum nemo -ret, chorus tamen esse pateret (CE 1254, 5). HYG. fab. 204 *noctua* in lucem non prodit, sed noctu -et (*Barth.* patet *trad.*). VLP. dig. 30, 47, 2 si . . . culpa heredis non -at *servus legatus*. PAVL. dig. 4, 8, 32, 12 *si arbiter sese celans et investigatus* diu non -uerit. TERT. resurr. 14 p. 44, 1 totum . . . hominem ex utriusque substantiae concretione -ere (cf. CARM. adv. Marc. 5, 97 per quam *carnem* -et homo, qui *aliter spiritus invisibilis esset*). COD. Theod. 11, 1, 32 si depraedator fraudium -at (*si recte trad.*). ENNOD. epist. 5, 3, 2 p. 126, 11 ignaris de -endi occasione generatur horror (*pariendi var. l.*). *al.*

β *respicitur potius status, quo aliquis conspici potest, conspicuus est (pauca certiora fere negata; huc vergunt e. g. p. 376, 82. l. 21, 27)*: ITALA gen. 41, 21 (cod. 101, v. p. 375, 43). prov. 23, 5 (Aug. in euang. Ioh. 84, 2) si . . . direxeris oculum tuum ad illum *divitem*, nusquam -bit (*de Christo intellegit Aug. explicans*: videri non potest). Phil. 2, 15 (Pelag. *ad l.*) inter quos *pravos* -etis sicut luminaria in mundo (lucete *var. l.* [cf. *cod. d al.* et *Vulg.* lucetis]; Ps. Aug. spec. 116 p. 654, 1 -bitis). ITALA (= VVLG.) IV Esdr. 11, 16 Weber (*ad pinnam aquilae, quae est terrae domina*) antequam incipias non -ere (*antea et postea saepius* apparere, comparere). SOL. 2, 15 *Aeneas* apud Numicium *fluvium* -ere desiit (*apparere var. l.*; *ad rem cf. Ps. Aur. Vict. orig. 14, 2* nusquam . . . comparuisse). VVLG. Iob 30, 8 filii . . . ignobilium et in terra penitus non -entes (*apparentes var. l.*). ACT. Petr. 4 p. 49, 5 *Simon magus* subito non -uit; et postea apparuit *eqs.* CIL XIII 7554, 10 (*in devotione*) *plumbum Sintonem* sic (d)esumat non -entem tanquam inferos (cf. p. 376, 22).

β modo naturam superante: α *spectat ad incarnationem Christi* (cf. p. 374, 80. 375, 27, *aliter l. 67*): TERT. adv. Marc. 1, 15 p. 309, 19 quomodo dominus -uit . . . in hoc mundo? (*antea*: manifestari). QVODV. haer. 7, 16 homo -et, deus latet. COMM. apol. 279 ut in terra -ret. MAR. MERC. Conc. I 5 p. 25, 23 -et et videtur ab omnibus (p. 64, 28). p. 30, 22 qui oculis -et (p. 57, 40. cf. p. 35, 24 qui visui -uit). p. 31, 41 hunc qui -et, hunc quem oculi intuentur (*alteram vers. v. p. 374, 80*). *al.* β *cetera exempla (fere de eis, qui in visionibus hominibus apparent)*: ITALA gen. 18, 1 (Ps. Aug. spec. 141 p. 693, 7) -uit . . . ei *Abrahamae* deus ad ilicem *Mambrae* (*item -et deus*: exod. 6, 3 [Lugd.] ad *Abraham*. 25, 8 [Ottob.] in bobis, i. vobis [*Vulg.* habitabo]. 30, 6 [Lugd.; gr. γνωσθήσομαι, *Vulg. aliter*]. deut. 33, 2 [Lugd.; gr. ἐπέφανεν, *Vulg.* ortus est]. exod. 3, 2 (Lugd.) -uit . . . ei *Moysi* angelus (Matth. 2, 19 [cod. d]. Luc. 22, 43 [cod. q]). Matth. 17, 3 (cod. d) -uit eis *Moyses* et *Helias* cum eo *Christo* loquentes. 27, 53 (cod. d) *sancti, qui resurrexerunt*, -uerunt multis (*gr. ἐνεφανίσθησαν*). HIERM. Pal. vis. 1, 4, 3. 3, 1, 2 in ipsa nocte -uit mihi illa senior (*sc. ecclesia ut*: 3, 3. 3, 10, 2 [*gr. ἐνεφανίσθη*]). PRVD. c. Symm. 2, 237 (*deus ad Symmachum*) meditaris numina mille, quae similes -ere [meis virtutibus] (*i. mea potestate*). CARM. adv. Marc. 5, 207 *Christus* patribus sanctis -ens ab origine mundi. COMM. instr. 1, 41, 5 mundus finitur, cum ille *antichristus* -bit.

CAPVT ALTERVM: fere i. g. *oboedire*, obsequi, obtemperare, obsequio praesto esse sim. (*sc. intransitive adhibitum praeter IA3*). quae notio ita e capite priore orta esse videtur, ut actio eius, qui iussu aliquo evocatus apparuit vel ad ministerium praesto fuit, significata sit; cf. e. g. locutionem tritam dicto -ere (vol. V 1, 993, 42 sqq.) et infra IIA2b. saepius enim subluget notio q. e. apparere, praesto esse sim., v. e. g. p. 380, 44. 381, 54; ponitur iuxta praesto esse p. 383, 40. 55; nota etiam locos variis rationibus inter utrumque caput quasi ambiguos ut p. 375, 50. 377, 15. 380, 41. 381, 77. 382, 8. 383, 51. 63. *al.* ceterum vergit in notionem q. e. satisfacere, implere sim. maxime p. 378, 29. 50. 380, 42 sqq. testimonia notionis: PAVL. FEST. p. 109 inparentem, non -entem, hoc est oboedientem. PRISC. gramm. III 274, 2 verba subiecta sunt, ut 'servio tibi, oboedio, -o, ministro *eqs.*' SYNON. Cic. p. 421, 13 dicto audiens. auscultans. obtemperans. obsequens. morem gerens. imperio -ens. iussioni satis faciens. GLOSS. -o: πειθαρχῶ. πειδομαι. -uit: ἐπέσθη. -ens: πειθαρχῶν. -et: obsequitur, obtempe-

rat. -ere: obedire. *sim. al.* syn. e. g. oboedire: CIC. leg. 3, 3 parad. 33 Tusc. 5, 36. *al.*; obsequi: RHET. Her. 4, 30, 41 SEN. benef. 5, 25, 5. *al.* (quodammodo distinguitur CE 56, 2); obtemperare: RHET. Her. 4, 30, 41. *al.*, v. vol. IX 2, 270, 59 sqq.; sequi: CIC. Rab. perd. 22 parad. 34 Tusc. 3, 33. *al.*; servire: PLAVT. Persa 812 Cic. prov. 2 Rab. Post. 22. *al.* opp. e. g. imperare: CIC. Sull. 21 rep. 1, 63. *al.*, v. p. 381, 79; iubere: PLAVT. Amph. 244 QVADRIG. hist. 57 Cic. Rab. perd. 20. *al.*

I respectu certo, sc. fere de singulis vel unius causae, temporis actionibus (probabiliora, cetera v. sub II): A -ent animantes (fere homines eorumve coetus sim; dei, divini sim. e. g. l. 36. p. 379, 36. 42; etiam aquila PHAEDR. 2, 6, 14): I cum dat.: a rerum; -etur: α iussis, voluntati sim. cuiuslibet alterius: ① strictius, sc. dat. significat ipsum iussum vel verba, quibus iubetur (exempla selecta inde a CIC.): PLAVT. Mil. 1036 me in clamato . . . : memini et praecceptis -bo (Most. 420. CIC. fil. Cic. fam. 16, 21, 6 dummodo p. patris -rem; διαγοήδην enim scripserat, ut *eqs.* CIRIS 353 PLIN. epist. 9, 10, 1. CE 1982, 3 [*saec. II*] praeccepto. *al.*). Persa 812 delude . . . : viden, ut tuis dictis -o (et saepe, v. vol. V 1, 993, 42-52 et infra p. 380, 26). 841 (833 hunc ludificemus) tuo ut imperio -am (QVADRIG. hist. 57 lictor . . . Maximum . . . descendere iussit; Fabius i. -et. CIC. Verr. II 4, 76 praetoris. Rab. perd. 22. 27 CAES. civ. 3, 95, 2 VERG. Aen. 4, 238. *al.*). CIC. Quinct. 65 decreto praetoris (SENT. PROCOS. Sard. [CIL X 7852] 9. NOVELL. Valent. 8, 1, 5). Rab. perd. 6 nunc . . . -bitur et . . . accusatoris conditioni et . . . inimici potestati (Planc. 41 IAVOL. dig. 35, 1, 40 pr. 35, 1, 55. 35, 1, 56 CELS. dig. 40, 7, 23, 1. VLP. dig. 5, 2, 8, 10 c. -ere . . . in persona filii [36, 2, 5, 5. *al.*]. et persaepe; inde conditioni satisfit etiam sine actione -entis: VLP. dig. 35, 1, 2 'si navis ex Asia venerit'; . . . quandoque venerit navis, c. -itum videtur). Mur. 47 voluntati tuae (Vatin. 2. de orat. 3, 208 vestrum omnium. PLIN. epist. 3, 8, 4 SCAEV. dig. 32, 38, 6. *al.*). Vatin. 5 intercessioni (Liv. 43, 16, 10). Pis. 61 legi tuae (Planc. 41. Phil. 11, 28 huic . . . l. -uit Cassius, cum est . . . profectus. Tim. 38 l. morique. Liv. 9, 34, 24 MART. epigr. 29, 4 CALP. decl. 23 SCAEV. dig. 18, 3, 6 pr. *al.*). Ov. met. 1, 385 iussis (trist. 5, 9, 34. Liv. 45, 13, 2 legatorum Romanorum. STAT. Theb. 10, 82 i. Iunonis Iris. TAC. hist. 4, 25, 4. *al.*). 2, 126 monitis (fast. 3, 760 PHAEDR. 2, 6, 14 VAL. FL. 7, 187. *al.*; cf. EPIST. imp. Dom. [CIL IX 5420] 26 admonitioni). IAVOL. dig. 4, 8, 39 pr. arbitri . . . sententiae (POMPON. dig. 45, 1, 5, 4 s. iudicis. PAPIN. dig. 22, 1, 1, 2. *al.*). *al.*

② laxius, sc. dat. significat: ① varias res, sc. actiones, qualitates sim. alterius, unde is, qui -et, eius voluntatem colligit:

CIC. Caecin. 9 nimiae vestrae, sc. iudicum, benignitati -remus, si *eqs.* Rab. perd. 6 inimici potestati (v. l. 25). Ov. fast. 5, 504 dei -ent promissis agricolae hospitium praebentis. SEN. contr. 10, 2, 3 fortiter faciens -ui (paravi *trad.*) adulescens magnis exemplis. PANEG. 9, 4, 1 imperatorum . . . nostrorum providentiae singularique in nos benevolentiae huius quoque operis instauratione -endum est. CIL VIII 26279, 7 ut adfectibus civium -ret epulo quarto a se dato. ② minus implendum eiusve condiciones sim. (in solvendis debitis sim. praeter ITIN., CLAVD.): SCAEV. dig. 18, 3, 8 quibus temporibus solutioni statutis si non -uisset emptor. VLP. dig. 27, 9, 5, 9 si . . . urgeat creditor aut usurarum modus [-endum aeri alieno] suadeat ([-] cendum alieno proposuit Mommsen). PAVL. dig. 19, 2, 54, 1 si pensionibus -uerit conductor. COD. Iust. 4, 2, 8 (a. 293) huius quantitatis solutioni (4, 10, 8 a. 294. 5, 4, 16 a. 285-295. 5, 37, 18 a. 293). 4, 26, 9 (a. 294) sorti et usuris. ITIN. Alex. 20 ubi solum urbis condendae describi conveniret, . . . alphis conlatis architectos solo pingendo -uisse ferunt. CLAVD. 22, 271 provinciae hortantur: eat; . . . -uit officio Roma. PAP. Tjäder 59 I 9 (a. 433) pars condemnata -at iudicatis (cf. Tjäder ad l.).

β signis vel praecceptis sim. religiosis, quae quis observat:

CIC. Sest. 83 Sestius cum auspiciis religionique -ens obnuntiaret, quod senserat (Phil. 2, 88. nat. deor. 2, 7 Iunius . . . classem amisit, cum a. non -uisset. div. 2, 21 signis . . . et a. 2, 71). har. resp. 11 libenti animo portentis deorum . . . religionique -bo (div. 2, 71 contra auspicia navigaverunt; -endum enim religioni fuit *eqs.* VAL. MAX. 1, 6, 3 PLIN. nat. 25, 17 EPIST. Alex. l. 332 H. adde l. 62 et cf. l. 74). div. 2, 84 si omni -uisset Crassus (NEPOTIAN. 6, 1). SIL. 4, 805 superum . . . honori. QVINT. inst. 3, 11, 6 an responsis -ere debuerit Orestes. CLAVD. 26, 549 caelo -ere vocanti ([patere *var. l.*]. v. 26, 545 sqq. vox edita luco: ' . . .').

γ suis ipsius affectibus vel actionibus, promissis sim., quibus quis indulget, respondet: CIC. Cluent. 158 non . . . debeo dubitare, iudices, quin . . . religioni potius vestrae quam odio -atis. prov. 2 in hac sententia dicenda non -bo dolori meo, non iracundiae serviam (Att. 2, 21, 4 timeo, tam vehemens vir . . . ne . . . d. et iracundiae -at [parcat, pereat *var. ll.*]). NEP. Alc. 4, 6 irae (v. sub δ). VERG. Aen. 7, 433 ni dare coniugium et dicto, sc. suo ipsius, -ere fatetur rex Latinus. CVRT. 6, 10, 2 (loq. Philotas) iniuria accusatus ignoro, quomodo et animo meo et tempori -am (APVL. met. 5, 6, 3 damnosa poscenti). VAL. FL. 7, 154 nutantem Colchida curis Iuno videt necdum extremo -ere furori. CIL X 476, 11 (a. 337) sponsioni nostrae (477, 11 [a. 347]). *al.*

δ necessitati sim., quae inest rebus, temporibus: CIC. Vatin. 2 [Breimeier]

in tanto hominis de me optime meriti, sc. *Sestii*, periculo et tempore eius et voluntati -ere volui (Att. 7, 18, 2 t. -amus, cum Pompeio in Hispaniam eamus. CVRT. 6, 10, 2). Planc. 94 *an navigans* cum tempestate pugnem periculose potius, quam illi . . . obtemperem et -am? off. 2, 74 si salvi esse velint, necessitati esse -endum (LIV. 9, 4, 16). NEP. Alc. 4, 6 *inimici Alcibiadem in exilium agentes* plus . . . irae suae quam utilitati communi -uisse. FRONTO p. 208, 10 v. d. H. *piscator indignum duxit piscem magnum ad venalis deferre*, sed dignitati -ens regi obtulit.

h animantium (fere hominum eorumve coetuum; -etur deis, divinis sim. l. 25. 35. 42. 46, praeterea rei animatae vel personatae l. 22. 34): **α in vita publica**: LIV. ANDR. trag. 13 (*Aegisthus ad famulos loqui videtur*) quin, quod -ere (mihi) vos maiestas mea procat, . . . hanc deducitis? (si recte suppletur; si minus, ad 2 referas). CIC. dom. 50 a senatu iudicatum me . . . diligentissime senatui -uisse (p. red. in sen. 38 Pis. 14. Planc. 87 qui *consules* . . . senatum s. -ere non sient. Phil. 6, 9. al.; cf. Sest. 145 vobis [i. patribus conscriptis ut: LIV. 37, 53, 25]. Phil. 7, 2 huic ordini [7, 14]). Phil. 5, 29 si legatis -uerit Romamque redierit *Antonius* (ibid. numquam -bit ille l. SALL. Jug. 25, 1 quoniam l. non -uisset [sc. *Iugurtha* ut 25, 7]. LIV. 45, 13, 6). al. CAES. civ. 3, 81, 2 ut *Thessaliae civitates* Caesari -rent atque imperata facerent. OV. met. 13, 449 sociis -entibus umbrae *Achilleos Polyxena* rapta sinu matris. fast. 5, 97 'consistite' praescia mater . . . ait; et matri et vati -et *Euander* (CVRT. 4, 6, 13 *Alexander* -uit v.). LIV. 21, 63, 7 consul . . . revocantibus ex ipsa acie diis atque hominibus non -uisse (IVST. 13, 7, 4 deo). 22, 42, 10 cum referri signa in castra iubenti consuli milites non -rent (LVCAN. 8, 238). al. SEN. contr. 9, 4, 13. SEN. dial. 3, 18, 6 iussus occidere imperatori non -uisti (ASCON. tog. cand. p. 70, 19 i. ac dictatori). CVRT. 5, 9, 13 *Dareus* aegre -uit *Artabazo* et . . . eodem in loco substitit. 7, 1, 39. LVCAN. 10, 399 suadenti . . . nefas. TAC. ann. 15, 36, 3. SCAEV. dig. 4, 8, 44 si arbitro -itum non esset *eqs.* (VLP. dig. 4, 8, 21, 10. 11. cf. VLP. dig. 6, 1, 68 iudici [PAVL. dig. 10, 1, 4, 3]). al. **β usu vario**: CIC. Phil. 13, 6 sin responderit *sapientia* ' . . . ', tum sapientiae vocem audire videar eique ut deo -am (SIL. 8, 205 [loco fort. spurio] *diva Anna Iunoni* deae -ere parat. NEMES. cyn. 10). orat. 35 tibi *Bruto* hortanti . . . non -ere nefas esse *duxi*. div. 1, 123 non -uisti mihi revocanti. Att. 8, 11, 4. 11, 9, 2 cessi meis vel potius -ui. TIB. 1, 4, 75 Titium coniunx haec meminisse vetat; -at ille suae. LIV. 1, 50, 9 ni -at patri *filius* (SEN. contr. 1, 1, 8. 1, 6, 8. 7, 1, 5. al. QVINT. decl. 301, 22. al.). SEN. contr. exc. 4, 3, 1 filia etiam fratri -uit, filius nec patri. LVCAN. 6, 711 (*Erichtho inferos precatur*) -ete precanti. PETRON. 129, 12 libenter . . . -ui ancillae. IVV. 5, 64 PLIN. epist. 4, 11, 15. 7, 11, 6 exigenti. PAPIN. dig. 35, 2, 13 *servus* -ere domino *fideicommissum iniungenti* debuit (item de servo: VLP. dig. 9, 4, 2, 1. COD. Iust. 6, 24, 3, 2 [a. 223]. cf. 6, 30, 21 pr.; aliter, sc. -etur deo: QVODV. virtut. carit. 5, 2). VLP. dig. 12, 4, 3, 9 ut testatori -atur. CHALC. transl. p. 20^B iubentibus vobis hesterno die facile -ui ([gr. ἐξαριζόμεν]. HIER. epist. 1, 2, 2). al.

2 absolute (selecta; omnino omisimus exempla, ubi dat. facile suppleri potest): PLAVT. Amph. 244 *Amphitruo* equites iubet dextera inducere; equites -ent citi. ENN. ann. 228 tonsam ante tenentes -rent, observarent, portisculus signum cum dare coepisset. CIC. Rab. perd. 20 *consules cives* arma capere et se sequi iubent; -ent omnes. Catil. 2, 12 *Catilina* simul atque ire in exilium iussus est, -uit. Deiot. 23 *legati Saguntum missi*, si Hannibal non -ret, Karthaginem ire iussi sunt; nostros quo iubemus ire, si non -uerit *Antonius*? CAES. Gall. 1, 27, 2 cum *Caesar Helvetios* suum adventum exspectare iussisset, -uerunt. NEP. Alc. 4, 3 cum *Alcibiadi* nuntius . . . missus esset, ut domum . . . rediret . . . non -ere noluit. HOR. sat. 2, 2, 52 siquis nunc mergos suavis edixerit assos, -bit pravi docilis Romana iuventus. OV. met. 3, 104 Pallas . . . iubet supponere terrae . . . dentes . . . ; *Cadmus* -et. 6, 162 Manto . . . fuerat . . . vaticinata . . . : *Ismenides*, ite frequentes . . . ; -etur. 8, 693. al.

3 usu recentiore cum obi. rei exsequendae (cf. obsequi vol. IX 2, 188, 29 sqq.; non huc pertinet obi. int., quod v. p. 384, 57): SERM. Migne suppl. 4, 1993 *deus* instat votis: 'vade . . . Gabrihel . . . ; ac ne dubites -enda esse, quae mando' (sed postea: festinat -ere . . . imperiis; an legendum paranda?).

B -ent res (sine dat. l. 80. 82): CIC. leg. agr. 1 frg. 3 venibit . . . sub praecone tota Propontis . . . Mysia et Phrygia eidem conditioni legique -bunt. OV. trist. 1, 4, 22 desinat in vetitas . . . contendere terras et mecum magno -at aura deo, i. Augusto (item -ent partes naturae: OCTAVIA 39 *Claudi imperio* -uit liber diu Oceanus. LVCAN. 6, 462 nocte magicis artibus prolongata legi non -uit aether. ZENO 1, 2, 3 [1, 36, 8 L.] sol lunaque Iosuae [sc. sec. Ios. 10, 12 sq.]. PS. ORIG. hom. in Matth. 3, 1 p. 257, 13 tempestas . . . potestati dei). SEN. contr. 9, 4, 4 etiam, cum tyranno servirent (i. me caederent), mihi -uerunt manus filii (SEN. Thy. 986 nolunt m. -ere). CELS. 6, 18, 2^A si mollita sic . . . cutis ducenti -uit, expeditior reliqua curatio est (de eadem 6, 18, 2^B si non -bit). LVCAN. 8, 606 Romanus regi sic -uit ensis, sc. iussu *Ptolomaei Pompeium* necans. PETRON. 131, 6 nervi -uerunt imperio manuum membrum virile temptantium.

II respectu communi, generali, sc. de actione repetita vel de habitu, statu sim. (hic illic agnoscas usum ingressivum, e. g. p. 381, 15. 21): **A -ent animantes** (fere homines eorumve coetus, regiones sim.; animalia e. g. l. 52 sqq. p. 381, 65 sqq., dei sim. e. g. p. 381, 71 sqq.):

1 in universum (quaedam aut ad 2 aut ad IA trahi posse vix negaverimus): **α cum dat.**: **α rerum**; -etur: ① iussis, voluntati sim. cuiuslibet alterius: ② strictius, sc. dat. significat ipsum iussum vel verba, scripta, quibus iubetur (selecta inde a CIC.): PLAVT. Asin. 147 filia tuo, sc. *lenae*, facit iussu, tuo imperio -et: mater tu, eadem era es (CIC. Mur. 22 orbem terrarum -ere huic i. [sc. Romanorum ut: prov. 33 CAES. Gall. 5, 2, 4 SALL. Catil. 36, 4 LIV. 4, 10, 3. al.]. Tim. 30 *animantia* i. -ere didicerunt [gr. 38^e τὸ προσταχθέν]. BELL. Alex. 67, 2 *Deiotarus* imperiis Pompei. NEP. Dat. 4, 2 i. regis Persarum. LIV. 8, 34, 7. al.). 601 qui sese -ere apparent huius *adulescentis* legibus, . . . numquam bonae frugi sient (VARRO Men. 265 oportet bonum civem l. -ere. 507. CIC. inv. 2, 127 iudicem legi -ere [item sing.: leg. 2, 26. 3, 28 LIV. 9, 34, 7. al.]. Verr. II 5, 28 Cluent. 150. fin. 3, 64 vir bonus et sapiens et l. -ens. al.). CIC. Catil. 4, 24 consul, qui . . . -ere vestris decretis non dubitet (Sest. 32 CAES. Gall. 6, 13, 10 LEX VRSON. [CIL I² 594] 129, 33). ac. 1, 5 praeceptis dialecticorum (Tusc. 5, 36 p. illi veteri [cf. Plato Menex. 248^a πείσεται]. fam. 9, 1, 2 illorum librorum. VERG. Aen. 2, 607 QVINT. decl. 268, 9. al.). Att. 14, 14, 2 cui servire ipsi, sc. *Caesari*, non potuimus, eius libellis -emus. CAES. Gall. 6, 13, 10 *Galli druidum* decretis iudiciisque -ent. LIV. 2, 18, 8 creato dictatore . . . plebem metus inaccessit, ut intentiones essent ad dicto -endum (8, 4, 2 non Romanorum solum, sed Samnitium quoque d. 28, 24, 11 milites speciem d. -entium . . . servabant. 32, 3, 7 CVRT. 7, 4, 9 SACR. Gelas. 755 M.). OCTAVIA 459 (verba *Neronis*) iussis . . . nostris -ant (SIL. 3, 387 equum i. -ere magistris. APVL. mund. 35 legum [gr. aliter]. al.). al.

③ laxius, sc. dat. significat: ① varias res, sc. maxime actiones qualitatesve alterius, unde is, qui -et, eius voluntatem colligit: CIC. Manil. 60 consuetudini (v. l. 73). Phil. 11, 27 -ere . . . moribus (v. l. 76). leg. 1, 56 requiri placere terminos quaestionis, quos Socrates pegerit, iisque -ere. Lael. 37 non . . . -uit ille Blossius Ti. Gracchi temeritati, sed praefuit (cf. SALL. [?] in Tull. 5 bonos -ere crudelitati tuae cogebas. COD. Theod. 9, 10, 4 pr. servi furoribus talium dominorum). LVCAN. 4, 184 (poeta ad militem) cur non te sponte tua sceleri -ere fateris? SCHOL. Stat. Theb. 4, 751 *Hypsipylen* Iovis -uisse complexibus. COD. Theod. 15, 5, 2 pr. ut ante meridiem tantum sollemnitati -ant iudices (i. iudis adsint). GREG. M. moral. 11, 57 l. 5 amori illius dei bonis operibus -ere. ② munus implendum eiusve condiciones sim.: LEX VRSON. (CIL I² 594) 98, 36 *incola coloniae* munitioni uti colon(us) -eto (-ento trad.). COD. Iust. 4, 9, 3 (a. 294) fructuum restitutioni. 5, 12, 27 (a. 294) sollemnibus pensitationibus. 10, 42, 10 (a. 284-305) obsequiis publicis (CASSIOD. var. 11, 18). IVVENC. 1, 750 officiis verbo iussis. COD. Theod. 6, 26, 3, 1 equorum oblationibus. 11, 30, 67 ut . . . -at appellator temporibus *appellationi* statutis. 12, 1, 72 possessor agri eius curiae -at functionibus, cui se sponte dedit. 12, 1, 116 muniis. 14, 3, 2 oneribus (15, 3, 3 iniuncto oneri [onere V]). ③ instrumenta iubendi: VERG. georg. 3, 208 equi ante domandum . . . negabunt verbera lenta pati et duris -ere lupatis (item -ent animalia: HOR. sat. 1, 1, 91 asellum . . . -entem currere frenis. OV. trist. 4, 6, 3 equus . . . habenis. MART. 1, 104, 7 aper capistris). VAL. MAX. 6, 9, 7 fascibus.

④ signis vel praeceptis religiosi sim.: CIC. nat. deor. 2, 8 eorum imperiis rem publicam amplificatam, qui religionibus -uissent. div. 2, 125 qui somniis -at (opp. qui contemnat). FILASTR. 36, 5 iudaismo, id est circumcisionis aliisque . . . superstitionis . . . -ere carnalibus (57, 2 i. potius et paganitati [parare var. l. utroque loco]. cf. 68, 2 christianae doctrinae ac fidei catholicae [pugnare var. l.]).

⑤ suis ipsius affectibus, qualitatibus, rationi sim.: CIC. Cluent. 121 iudices . . . in compluribus iam reis . . . suae potius religioni quam censorum opinioni -uerunt. Cael. 42 cum -uerit iuventus voluptatibus (POMER. 3, 10, 2 p. 489^A [voluntatibus var. l.]. cf. CIC. fin. 2, 60 libidini [SALL. Catil. 51, 2 infra l. 74]). rep. 3, 24 si sapientiae -as (cf. Tusc. 4, 39 rationi. fat. 28 cui, sc. ἀγῶ λόγῳ). parad. 33 improbissimis dominis dedecori ac turpitudini. Tusc. 2, 11 *philosophus* decretis suis. HOR. sat. 2, 7, 111 gulae -ens. SEN. epist. 121, 12 constitutioni suae. 124, 3 sensibus, id est iudicibus boni ac mali.

⑥ necessitati, legibus sim., quae rebus inhaerent (indici earum PLIN. nat.): CIC. Manil. 60 maiores nostros semper in pace consuetudini, in bello utilitati -uisse (Deiot. 13 u. tuis, sc. *Caesaris*, -uit *Deiotarus*. cf. SALL. Catil. 51, 2 nemo libidini simul et usui -uit). Phil. 11, 27 in . . . perturbatione omnium rerum temporibus potius -ere quam moribus (fin. 3, 73 sapientes iubent tempore -ere [cf. Ps. Phocylid. gnom. 121 καὶ ὡς λατρεύειν]. de eadem re Att. 12, 51, 2 nec non fam. 4, 9, 2 [v. infra]). orat. 202 poetae in numeris quasi necessitati -ere coguntur (off. 1, 127 naturae n. . . quam occultissime. fam. 4, 9, 2 tempore cedere, id est n. -ere, semper sapientis est habitum. PLIN. epist. 6, 29, 7). ac. 1, 19 ei naturae . . . -endum esse dicebant philosophi (Cato 5 NEP. Att. 17, 3 SEN. benef. 5, 9, 1 epist. 93, 2. cf. CIC. off. 3, 23 naturae rationi). al. SEN. dial. 7, 20, 3 (inter vitae proposita) ego laboribus, quanticumque illi erunt, -bo. epist. 16, 5 [Breimeier]

fortuna. LVCAN. 3, 148 tot rebus iniquis -uimus victi *Romani*. PLIN. nat. 7, 214 *Romani* -uerunt . . . [ei] *horologio* annis undecentum (L) et *trad.*. FRONTO p. 40, 7 v. d. H. suades in primis fidei -endum.

al. β *animantium* (fere *hominum*, sed *deorum* l. 34. 44): ① *in vita publica*: CIC. inv. 1, 3 urbibus constitutis, ut . . . aliis -ere sua voluntate consuescerent *homines*. Verr. II 3, 12 ut *Siciliae civitates* eadem condicione populo Romano -rent, qua suis antea -uissent (Font. 13 semper p. R. -rent *Galli*. Phil. 6, 4 rep. 6, 11). p. red. in sen. 17 omnes ante vos consules senatui -uerunt (Sest. 143 amemus patriam, -amus s. Lig. 20 Deiot. 13 Phil. 6, 4). Rab. Post. 22 *civem Romanum* venire in eum locum, sc. in *Aegyptum*, ubi -endum alteri et serviendum sit? rep. 1, 63 noster populus in pace . . . imperat et ipsis magistratibus . . . in bello sic -et ut regi (CVRT. 3, 1, 23 *Alexander* Paphlagoniam intrat . . .; omnis haec regio -uit r. STAT. Theb. 7, 375 TAC. ann. 4, 46, 1). 1, 67 qui -ant principibus ([*Plato rep.* 562^a τοὺς . . . τῶν ἀρχόντων κατηρόους]. TAC. ann. 13, 43, 3 *Suillius* nihil ex his sponte susceptum, sed principi -uisse defendebat. PANEG. 3, 15, 4 CLAVD. 21, 205. cf. Ov. trist. 5, 8, 26 cui *Augusto orbis*. OCTAVIA 26 *Claudio* totus -uit orbis). al. CAES. Gall. 7, 63, 9 *Haedui* dolent se deiectos principatu . . .; inviti . . . Eporedorix et Viridomarus Vercingetorigi -ent. HIRT. Gall. 8, 47, 2 -ente Romanis civitate *Atrebatium* (EVTR. 3, 2 *Sardinienses* ex condicione pacis R. -ere debebant. 3, 11, 1). SALL. Iug. 35, 9. 93, 8 NEP. Eum. 6, 4. 8, 2 phalanx *Alexandri Magni* . . . non -ere (parem *var. l.*) se ducibus, sed imperare postulabat (LIV. 2, 44, 10 in bello. 5, 6, 16 VELL. 2, 110, 4. al.). VERG. Aen. 12, 189 non ego nec Teucris Italos -ere iubebo nec mihi regna peto. 12, 236 dominis . . . superbis. Ov. Pont. 4, 3, 43 *Pompeio* totus terrarum -uit orbis. LIV. 2, 44, 10 magistratibus (GAIUS dig. 50, 1, 29). et al. ② *usu vario*: RHET. Her. 4, 30, 41 gere morem parenti, -e cognatis, obsequere amicis. CIC. Phil. 6, 4 ut mulieri citius avarissimae, sc. *Fulviae*, -uerit *Antonius* quam senatui populoque Romano. rep. 1, 51 *natura tulit*, ut *inbecilliores* -ere summis velint (*opp.* praecessent). 3, 33 cui *deo* qui non -bit, ipse se fugiet. Tim. 21 non esset rectum minori -ere maiorem ([*gr.* 34c ἀρχεσθαι]. HOR. epist. 2, 1, 84 *senes* turpe putant -ere minoribus. cf. VERG. ecl. 5, 4 tibi *maiori*). al. PVBLIL. R 11 roganti melius quam imperanti -as (SEN. clem. 1, 24, 1). CATVLL. 62, 61 *parentibus*. VARRO rust. 2, 10, 2 ei, qui aetate et scientia praestat. CE 56, 2 (*verba libertae*) fui -ens dominis senibus, huic *marito* autem obsequens (*item de servis*: CALL. dig. 48, 10, 15, 3 VLP. dig. 47, 10, 17, 7. *de leone mansueto*: STAT. silv. 2, 5, 3 d. -ere minori). TIB. 1, 4, 17 homini . . . leones. Ov. ars 1, 29 vati -ete perito (cf. rem. 703 -ete canenti). 2, 509 *Phoebo* -ete monenti. LIV. 22, 29, 8 qui nec ipse consulere nec alteri -ere sciat. SEN. contr. 1, 8, 4 patri (2, 1, 16. 2, 1, 20 in omnia. QVINT. inst. 7, 4, 27 GELL. 2, 7, 1. al.). al.

h *absolute*: α *usu vario*; -ent: ① *homines* (*selecta*; *exempla*, ubi *dat.* facile *suppleri* potest, *omnino omisimus*): CIC. Font. 49 *Galli* aut victi armis sunt aut invitissimi -uerunt. rep. 2, 61 cum summa esset auctoritas in senatu, populo patiente atque -ente, inita ratio est, ut . . . *Xviri* . . . crearentur. leg. 2, 21 quae . . . *augur iniusta* . . . deixerit, *inrita* . . . sunt, quique non -uerit, capital esto. off. 1, 76 -entiores . . . exercitus et fortiores. VARRO frg. Gell. 13, 12, 6 *tribunus plebis* vocari neminem iussi nec vocatum a conlega -ere invitum. HIRT. Gall. 8, 49, 2 condicione -endi meliore *Gallis quam rebellandi*. SALL. Iug. 7, 4 *Iugurtha* . . . modestissime -endo . . . in . . . claritudinem . . . pervenerat. or. Phil. 7 *Lepidus* est pro consule . . . cum legatis adhuc iure -entibus. VERG. Aen. 12, 568 regna . . . *Latini*, ni . . . victi -ere fatentur, eruam. Ov. met. 8, 636 (*de Philemone et Baucide*) tota domus duo sunt, idem -entque iubentque. POMP. TROG. Iust. 38, 5, 5 cum inter hanc decretorum amaritudinem -endo non tamen eos *Romanos Mithridates* mitigaret. VELL. 2, 23, 6. PLIN. paneg. 9, 2 sq. *Traianum* nihil fecisse, nisi quod meruit et -uit? -uisti enim, *Caesar*, et ad principatum obsequio pervenisti. 20, 3 comitatus *imperatoris* adinctus et -ens. al. ② *animalia*: MORET. 121 *agricola* sub iuga -entis cogit . . . iuvencos. HOR. epist. 1, 20, 15 male -entem . . . asellum. LIV. 39, 25, 13 equum tenacem, non -entem (SEN. benef. 5, 25, 5 e. obsequens facile et -ens [-ere *trad.*]). cf. SIL. 16, 359 *docilis freni* et melior -ere *Pelorus*. 16, 438 nec iam subducto -bat verbere currus. STAT. Theb. 8, 157 NEMES. cyn. 267). SEN. Thy. 500 -et *canis*. ③ *dei*: SEN. dial. 1, 5, 8 ille ipse omnium conditor et rector scripsit quidem fata, sed sequitur; semper -et, semel iussit. LVCAN. 6, 494 (*mundus magicis Thessalidum artibus conturbatur*) -ere necesse est an iuvat *deos*? STAT. silv. 1, 4, 108 (*de Apolline et Aesculapio medentibus Rutilio*) ritu se cingit uterque *Paeonio* monstrantque simul -entque volentes. ARNOB. nat. 4, 11 *dei* invocati ab haruspibus -ent, et suis acciti nominibus veniunt (*nisi ad p.* 377, 54).

β *iuxtaponitur* imperare, imperitare: CIC. leg. 3, 5 et qui bene imperat, -uerit aliquando necesse est, et qui modeste -et, videtur qui aliquando imperet dignus esse (*sim.* *imperatur ac -etur vicissim*: *ibid.* bis. LIV. 4, 5, 5 in vicem annuis magistratibus -ere atque imperitare. 7, 18, 7. PLIN. epist. 8, 14, 5 ut imperare -endo . . . adsuescerent). fin. 2, 46. Tusc. 2, 47 quasi duo simus, ut alter imperet, alter -at

(*antea*: ut tute tibi imperes). fam. 9, 25, 2 *Pacte*, ades ad imperandum, vel ad -endum potius. PVBLIL. C 9 casta ad virum matrona -endo imperat. O 6. LIV. 6, 6, 18. 21, 4, 3 res diversissimas, -endum atque imperandum. SEN. dial. 7, 11, 2 cum sequi -entis sit, regere imperantis. al. TAC. Agr. 32, 3 inter male -entes *Britannos* et iniuste imperantes *Romanos*. ann. 1, 64, 4 quadragesimum id stipendium *Caecina* -endi aut imperitandi habebat. al., e. g. FIRM. err. 13, 5 dicant . . . qui potior est: qui vocat et imperat et includit, an qui vocatur et -et et, cum venerit, . . . includitur.

2 *praevalent colores speciales*: α *respicitur potius status eorum, qui subditi sunt*: α *regibus, magistratibus, ducibus sim.* vel *gentibus* (*accedit dat. exceptis l. 29. 32 sqq. 42*): ① *exempla varia* (sc. *probabilia selecta*; *ceterum huc vergunt nonnulla sub 1, ubi v. e. g. l. 6. p. 380, 10. 381, 8. 27. 82*): TRAG. inc. 35 *Danai*, qui -ent *Atridis*, . . . arma sumite. CIC. Phil. 3, 9 *maiores nostri* regibus -ere iam a condita urbe didicerant; nos post reges exactos servitutis oblivio ceperat (leg. 3, 4 fam. 15, 4, 10. POMP. TROG. Iust. 38, 7, 2 nullis umquam nisi domesticis r. PLIN. nat. 6, 145 oppidum, quod *Characenorum* regi -et [*sim.* 6, 146]. TAC. Agr. 12, 1 olim r. -bant, nunc per principes *egs.* al.; cf. PLIN. nat. 6, 191 insula . . . *reginae* -et [*Strabo 17, 2 βασιλεύοντα*]). rep. 1, 55 neque . . . uni neque paucis velle -ere; libertate . . . *nihil* esse dulcius (leg. 3, 4). leg. 3, 8 *consules militiae* summum ius habent, nemini -ento (*sim. de ordine magistratum*: 3, 15 cui *magistratui* reliqui -rent [*placere trad.*]). 3, 16. LIV. 8, 32, 3 *dictatori* consules, . . . *praetores*. NEP. Epam. 10, 4 *Thebas* . . . perpetuo alieno -uisse imperio *excepto tempore Epaminondae* (R. GEST. div. Aug. 26 gentes, quae non *parerent* i. nos)tro [*gr.* τὰ μὴ ὑποτασσόμενα]. PLIN. nat. 5, 29 *Africae populi*, qui Romano -ant i. [-ent *var. l.*]). VERG. Aen. 10, 179 hos -ere iubent . . . *Pisae*, sc. *duci Asilae* (*in enumeratione copiarum ut*: STAT. Theb. 4, 178 *Messenii* huic *Capaneo* -ere dati). LIV. 32, 31, 4 qui soli *Ligurum* non -bant . . .; ea quoque gens . . . in dicionem venit (*sim.* 34, 17, 11). CVRT. 4, 10, 28 *quantuscumque* . . . *reginis* honos ab his, qui -ent, haberi potest (cf. 8, 8, 8 *regum* . . . *clementia* . . . etiam in illorum, qui -ent, ingeniis sita est). LVCAN. 5, 57 *senatores* *Libyam* . . . iubent . . . -ere *Iubae*. PLIN. nat. 6, 134 supra eos *populos* -ent *Parthis Mardi* et *Saitae*. TAC. hist. 4, 48, 1 legio in *Africa* auxiliaque . . . sub . . . *Augusto* . . . *proconsuli* -bant; *mox C. Caesar* . . . *legionem* . . . *legato* tradidit. ann. 12, 54, 2 ita *divisis provincialibus*, ut huic *Ventidio Galilaeorum* natio, *Felici Samaritae* -rent. IVST. 15, 1, 5 tenebat *Ptolomeus Aegyptum* . . .; *Cassandro* -bat *Macedonia*. DARES 18 ductoribus et exercitibus, qui -uerunt ([*pararunt, pararent trad.*]). an ad caput prius? *venerunt* *Meister* in *indice*). VVLG. act. 10, 7 qui illi *centurioni* -bant (adherebant *var. l.*; *gr.* τῶν προσκαρτερούντων). AVG. in euang. Ioh. 118, 1 qui -bant *Pilato*. al. ② *part. praes. pro subst.* (*servata structura verbali* PRISC.; *vix huc* SALL. Iug. 3, 2, v. p. 354, 72): SALL. Iug. 102, 7 (*Sulla ad Bocchum*) -entis abunde habemus, amicorum . . . *nemini* satis fuit. VELL. 2, 108, 2 ex voluntate -entium constantem . . . principatum (-entum *var. l.*; *opp.* certum imperium). SIL. 14, 82 pectora . . . -entum exagitare. APVL. mund. 35 *legis* arbitrio -entium mentes agitantur (-entum *var. l.*; *gr.* 400b15 ἐπεπόμενοι). PRISC. rhet. 3, 14 p. 554, 19 si rex . . . consulat . . . sibi -entium saluti.

β *cuilibet superiori* (*sine dat.* TAC.): CIC. leg. 1, 23 *homines et dei* isdem imperiis et potestatibus -ent . . .; -ent autem huic caelesti discriptioni mentique divinae et praepotenti deo (*item -etur deo*: PETRON. 121 vers. 103 cui *Diti Cocyti* penetralia -ent. 133, 3 vers. 2 -et cui *Priapo* *Lesbos*. TAC. Germ. 39, 2 tamquam *sit in eo luco* . . . *regnator omnium deus*, cetera subiecta atque -entia). fin. 3, 75 solus liber nec dominationi cuiusquam -ens *appellabitur sapiens*. VERG. Aen. 7, 485 *Tyrrhus* . . ., cui regia -ent armenta et late custodia credita campi. HOR. sat. 2, 7, 79 qui servo -et, *i. eius vicarius* (*nisi ad bβ, cf. Usener, Kl. Schr. II 239 sq.*).

h *respicitur potius ministerium, quod praestatur*: α *ab apparitoribus et postea a quibuslibet officialibus nec non ab ipsis magistratibus* (cf. GLOSS. V 549, 30 apparitores: id est ministri, qui obediunt imperanti vel qui -ent. *aetate priore et apud scriptores et in legibus adhibetur compos.* apparere [*v. vol. II 267, 62 sqq.*], ut *dubitari liceat, sitne hic usus sec. illam vocem novatus an subsit usus priscus. subi. est res l. 76. 77*): ① *indicatur, cui vel cui rei quis -at, sc. dativo*: GELL. 10, 3, 19 *Romani* . . . *Bruttios* . . . non milites scribebant . . ., sed magistratibus in provincias euntibus -ere et praeministrare servorum vicem iusserunt (*addas fort.* PAVL. FEST. p. 115 *lictors* -entes m., *nisi usus verbi epitomatori tribuendus est, cf. p. 370 viatores* m. -bant [*Fest. p. 371 apparent*]). COD. Theod. 1, 10, 8, 5 *comitibus titulorum ad provinciam missis* sola . . . provincialis apparitio -bit (11, 30, 59). 1, 15, 11 quod *officium* meritis tuis -et (8, 7, 7, 2 *prudenter tuae*. 9, 17, 6 tibi. al.; cf. 11, 30, 29 qui *officiales* tibi -ent [11, 36, 17]). 1, 29, 1 qui officio *praefecti praetorio* . . . vel *ordinar(iis)* . . . rectoribus aliquando -uerint (PASS. Cassian. 1, 1 *Cassianus* exceptor . . . -bat o.). 1, 29, 4. 6, 35, 13 pr. qui in palatio militando diversis actibus -uerunt. 7, 22, 8 *armatae militiae*. 13, 11, 12 qui *vicariae* potestati, *comitivae orientis* aut *Augustalitati* -endo . . . peregit stipendia (*vicarium, comitem orientis praefectumque Aug.* [Breimeier]

intellegit Gothofredus). 14, 3, 10 *libertini quidam* praedicto corpori -ant (parant *V*). VVLG. II reg. 16, 19 (*Husai ad Absalom*) cui ego serviturus sum? . . . sicut -ui patri tuo, sic -bo et tibi. CASSIOD. var. 1, 36, 2 nobis. 8, 17, 1 illi regi (*syn. servivit*). ② *indicatur, ubi quis -at*: COD. Iust. 10, 41, 3, 1 (*impp. Diocl. et Maxim.*) si praeses vos ad obsequium civilium munerum reppererit -uisse. SPART. Pesc. 7, 4 (*de Paulo et Vlpiano*) cum unus ad memoriam, alter ad libellos -uisset, statim praefecti facti sunt. COD. Theod. 8, 7, 12 pr. in quo officio -ent (8, 7, 13 pr.). AMM. 26, 7, 1 qui intra regiam apparebant aut -ere desierant (*def. Pighi, Stud. Amm., 1935, 63*). CASSIOD. var. 8, 16, 7 qui sub tanto principe . . . sine culpa -uit. ③ *nude*: COD. Theod. 7, 1, 14 ex quo tempore -ere coeperint.

β *a quolibet (cum dat. rei l. 29, sine dat. l. 17, 22)*: IVV. 12, 107 *elephantum* -ere solebant Hannibali et nostris ducibus (*opp. servire . . . privato*). INSCR. Ital. IV 1, 213 *virgo undecies senis . . . Vestae* -uit annis. LACT. Phoen. 33 *Phoenix* -et et obsequitur Phoebus . . . satelles. IVVENC. 1, 36 *deus me* ante suos vultus voluit -ere ministrum (*verba Gabrielis sec. Luc. 1, 19* adsto ante deum). HIER. epist. 53, 1, 3 *Plato captus . . . et venundatus etiam tyranno . . . -uit (postea: servus)*. CYPR. GALL. exod. 163 (*deus ad Israel*) hoc in colle mihi sensu -atis ovanti (*sec. exod. 3, 12, ubi gr. λατρεύετε, Itala Lugd. servietis*). num. 158 *expletis annis servitii Levita* vacuus sit cura -endi (*sec. num. 8, 25, ubi gr. ἀπὸ τῆς λειτουργίας, Itala Lugd. ab servitione*). COMM. instr. 2, 11, 4 ecce militatur: Christo sicut Caesari -es (*Dombart; -et trad., quod tuetur Martin, sc. post Caesari demum interpungens et usum impers. agnoscens*). MART. CAP. 1, 5 pluribus deis -et Mercurius. PASS. Paul. 12 p. 37, 11 erimus tibi, *Paule*, itineris comites et usque ad mortem -entes (tibi -entes *var. l.*). GLOSS.^L III Abstr. PA 56 parentat: umbris vel tumulis mortuorum frequenter -et, id est obsequitur vel ministrat (*item al.*).

Β -ent res (*respicitur status subditus passim sub 2, ceterum l. 36. 46. 47. 56; de rebus, quae ministerium praestant, l. 51. 75. p. 384, 18. plerumque accedit dat., aliter l. 36. 61. 77. al.*): 1 *quas homines, dei agunt, faciunt vel colunt, possident sim.*: α *variae*: α *corp.*: LEX agr. (CIL I² 585) 89 *agri vectigales* ea lege sient -antque, quam eqs. (*de terra, solo sim. ut: Cic. Tusc. 1, 69 videmus hominis utilitati agros omnis et maria -entia [cf. SALL. sub β]. Ps. VERG. Aen. 1, 3 arva colono. AVIEN. orb. terr. 14 tellus . . . aratro*). CIC. Verr. II 1, 78 quod concupieris, quod cogitaris, nisi id ad nutum tuum praesto fuerit, nisi libidini tuae cupiditatieque -uerit, immittentur homines. off. 1, 92 *res familiaris non libidini potius luxuriaequae quam liberalitati et beneficentiae -at (fam. 13, 29, 2 v. sub β)*. OV. met. 8, 472 *carina . . . -et . . . incerta duobus, sc. vento et aestui (cf. SEN. epist. 76, 13 navis gubernaculo -ens. CLAUD. 18, 425 puppim . . . clavo)*. CE 875, 1 (*ad eum, qui fano Dianae Nemorensi praefuit, sc. Caesarem sec. Bücheler*) unus es, ex sacris cui -ent dona Dianae. STAT. silv. 3, 3, 95 *Claudio procuratori* uni -ent commissa ministro, quae Boreas quaeque Euris . . . invehit. 3, 3, 198 tu, *sc. pater mortuus*, custos dominusque laribus, tibi cuncta tuorum -bunt. TERT. spect. 8 p. 9, 24 *columnae deas Sessias . . . , Messias . . . , Tutulinas . . . sustinent; ante eas tres arae trinis deis -ent, Magnis Potentibus Valentibus*. β *incorp.*: ANTON. or. frg. (26 M.) Cic. de orat. 2, 167 *Norbani tribunatus voluntati -uit civitatis*. CIC. fam. 13, 29, 2 et animus et opera et auctoritas et gratia, etiam res familiaris C. Capitonis praesto fuit et -uit et temporibus et fortunae meae. SALL. Catil. 2, 7 quae homines arant navigant aedificant, virtuti omnia -ent (*omnia pro acc. gr. habuit FRG. Bob. gramm. VII 543, 37 omnia -ent: in omnibus [si huc referendum], sed cf. HOR. sat. 2, 3, 96 omnis . . . res, virtus fama decus, divina humanaque . . . divitiis -ent*). MANIL. 3, 107 fidei . . . -entia vincla, *sc. laborum urbanorum*. 3, 119 utcumque regunt dominantia sidera, -e[n]t effectus facundiae. QVINT. inst. 1, 12, 4 (*antea: inventio rerum, electio verborum, compositio, gestus, pronuntiatio, vultus, motus*) quae . . . velut sub uno conatu tam diversa -ent simul.

β *partes hominum eorumve affectus, motus, qualitates sim.*: α *-ent externis, sc. voluntati alterius vel necessitati cuidam*: CIC. Tusc. 3, 5 animi . . . , qui . . . praeceptis . . . sapientium -uerint (*off. 1, 13 nemini . . . nisi . . . legitime imperanti. fam. 13, 29, 2 v. sub β. SEN. epist. 71, 16 deo. 107, 9 legi naturae*). SEN. dial. 7, 13, 1 *Epicurus iubet illam voluptatem -ere naturae*. TERT. resurr. 8 p. 37, 20 *caro potest apud Christum . . . -ere debito tanto (parare var. l.; cf. usum p. 378, 50. 380, 42 sqq. illustratum)*. EPIGR. Bob. 36, 10 (= AVSON. 135, 10 p. 431 P.) tibi . . . -uit indulgens et sine voce dolor (*i. desiderium amantis*). AVG. vera relig. 23, 44 omnis anima . . . in-rationalis . . . meliori. MART. CAP. 1, 92 (*vers.*) quae -ens probitas, *sc. Mercurii famuli Iovis*, munera pensitet. β *-ent ipsi homini vel sibi invicem*: LVCR. 3, 144 cetera pars animae . . . -et et ad numen mentis . . . movetur (CIC. Tusc. 1, 20 *animi duas partes . . . , iram et cupiditatem*. 2, 50 *animi pars . . . rationi*. APVL. Plat. 1, 18 inferiores duae p.). CIC. fin. 5, 34 *mentis, cui tota hominis natura -at*. Tusc. 3, 33 -ere . . . animum rationi (HOR. epist. 1, 2, 62 nisi -et, imperat). 4, 22 *adpetitiones rationi (cf. off. 1, 102 appetitus rationi [1, 141])*. fat. 25 *motus voluntarius nobis (SEN. dial. 4, 3, 4 m. animi rationi. cf. QVINT. inst. 1, 12, 4 sub β)*. SEN. contr. 1 praef. 5 *memoria mea mihi*

iam olim precario -et. SEN. benef. 2, 18, 4 *adfectus saepe contumaciter -ent (epist. 85, 8 -ere nescit)*. 4, 2, 1 *apud Epicureos virtus voluptatum ministra est, illis -et*. epist. 8, 5 *ne animo male -at corpus (cf. TERT. resurr. 7 p. 36, 3 utrumne animae caro an anima -at carni [appareat var. l.]*). al.

2 *mundus eiusve partes vel res naturales (agros sim. v. p. 383, 36 sqq.)*: α *-ent deo, numini eorumve iussis sim.*: CIC. leg. 3, 3 *mundus deo -et et huic oboediunt maria terraeque*. nat. deor. 1, 19 oboedire et -ere voluntati architecti aer, ignis, aqua, terra potuerunt. 10 1, 22 omnes naturae numini divino (APVL. mund. 36 animalium . . . natura . . . caelestibus institutis [*gr. p. 401a10 πειθόμενα*]). div. 1, 120 deo . . . , cuius numini -ent omnia (2, 35 deorum . . . numini. IVVENC. 1, 76 *iussis dei. al.; cf. DRAC. laud. dei 2, 742 deo cuncta [BOETH. cons. 3, 12, 34 W.]*). MANIL. 2, 68 *machina (i. mundus) . . . imposito . . . magistro*. PLIN. nat. 3, 94 *ventos Aeolo -uisse existimatum (in eadem re: SIL. 9, 493 STAT. silv. 3, 2, 44)*. Ps. APVL. Ascl. 19 *summa . . . summo illi domino -et*. TERT. bapt. 3 p. 203, 22 (*de aqua*) materiam, quam in omnibus . . . operibus suis deus disposuit, etiam in sacramentis propriis -ere fecit (*sunt qui intellegant parère*). 20 al. β *-ent homini (paulo aliter p. 383, 36 sqq.)*: SEN. epist. 93, 2 *utrum . . . aequius iudicas te naturae an tibi -ere naturam?* PETRON. 134, 12 *vers. 1 (log. maga) quicquid in orbe vides, -et mihi (cf. vers. 6 mihi flumina -ent eqs.)*. SERV. auct. Aen. 10, 176 *sidera vel ceterae, quas dixit, res (v. p. 375, 55)*. ENNOD. opusc. 1, 70 p. 280, 13 *castigatas Vandalorum ventis -entibus (sc. Theoderico) . . . depraedationes*. 25 c *aliis rebus naturalibus vel legibus naturae sim.*: TIB. 1, 9, 9 *freta . . . -entia ventis*. OV. trist. 1, 2, 26 *nescit, cui domino (i. vento) -at, unda maris*. MANIL. 1, 33 *per inane suis -entia finibus astra*. 1, 479 *certis . . . legibus omnia -ent*. 2, 504 *Sagittarius -ere Leoni auribus . . . assuevit (i. Λέωντος ὑπακούει)*. 3, 533 *tempora . . . propriis -entia signis*. 4, 784 *Gnosia Centauro tellus . . . -et (cf. e. g. 4, 763 sq. Virgine sub casta . . . est Rhodos)*. PLIN. nat. 2, 218 *interiorum marium spatiosior laxitas dicioni lunae aestus efficientis -et*. 17, 22 *quidam caelum terrae -ere cogunt, sc. sementibus caeli regionem sec. agri qualitatem tribuentes*. STAT. silv. 3, 3, 49. PALLAD. ins. 91 *mespilus huic malo sibi insito -et, sc. fructus suos mutans (pares vel patet var. ll.)*. al.

appendix structurarum (ad caput alterum): 1 *indicatur, cui vel cui rei quis -at: per dat. passim inde a LIV. ANDR. trag. 13 (si recte suppletur), PLAVTO Asin. 147 (liberius cum dat., qui significat munera implenda sim. p. 378, 50. 380, 42, cf. p. 382, 82. 83); ceterum cf. praepos. sub p. 383, 11 et fortasse ad l. 53, in l. 61; vix gen. p. 375, 37; struct. transit. v. p. 379, 69*.

2 *indicatur potius, in qua re -atur, per*: α *praepos.*: in c. abl. (*selecta*): CIC. Pis. 61 *neque alia ulla in re legi tuae -ui*. Tusc. 4, 53 *in patiendo ac perferendo*. QVINT. decl. 301, 22 *in ministerio*. FRONTO p. 158, 15 v. d. H. *in plerisque*. GELL. 2, 7, 1 *in . . . omnibus iussis*. Ps. CYPR. v. sub b. CE 973, 6 *in officieis. al.; cf. p. 383, 8*. c. acc.: SEN. contr. 2, 1, 20 *an in omnia patri -endum sit; etiamsi in o., an ibi tamen non sit -endum, quo eqs. (SEN. benef. 3, 20, 2 VLP. dig. 47, 10, 17, 7)*. de: CIC. de orat. 2, 165 *senatui -endum de salute rei publicae fuit*. GREG. M. dial. 1, 4, 12 *de eo, sc. praecepto sim. ad (v. etiam p. 383, 7 et sub 3c)*: VELL. 2, 23, 6 *-entem ad (ante trad.) omnia supplicemque (Act. Archel. 29, 3 ad o., quae ei imperabat . . . -bat servus)*. CASSIOD. var. 2, 24, 1 *ad omnes iustitiae partes subiectos libenter -ere docuistis*. per: EPIST. Alex. l. 332 H. *-ui per omnia homini (GREG. M. epist. 1, 21)*. β *obi. int.*: STAT. Ach. 1, 660 *non adeo -bimus omnia matri (GELL. 2, 7, 3 omnia [omnibus var. l.], quae pater imperat, -endum. 2, 7, 10. cf. p. 383, 57)*. GELL. 2, 7, 5 *nihil necessum esse patri obsequi et -ere (2, 7, 14. Ps. CYPR. or. 2, 2 p. 147, 9 nihil . . . in praeceptis tuis -ui)*. 2, 7, 8 *patri -endum quae imperat (cf. GREG. Tyr. Mart. 1, 33 p. 604, 26 -bo quod iusseris)*. 2, 7, 12 *quaedam esse -endum*. c *inf.*: STAT. Theb. 8, 157 *repugnant cornipedes nulloque truces hortamine -ent nec celerare gradum nec tollere lumina terra*.

3 *indicatur potius modus vel finis -endi per*: α *adv. (pauca selecta)*: PLAVT. Most. 420 *optime ([si cum verbo iungendum])*. PVBLIL. R 11 *melius*. SEN. epist. 90, 5 *bene. al.*. CIC. dom. 50 *diligentissime (LEX Vrsion. [CIL I² 594] 129, 33)*. Phil. 6, 4 *facile (PLIN. nat. 28, 56. al.)*. *ibid.* citius (PETRON. 131, 6 *dicto citius. cf. VERG. Aen. 4, 295 ocuis. VAL. MAX. 7, 3, 3 celeriter*). rep. 2, 4 *libenter (SEN. epist. 16, 5 PETRON. 129, 12. al.)*. leg. 3, 5 *modeste (3, 6 SALL. Iug. 7, 4)*. HOR. epist. 1, 20, 15 *male (SEN. Ag. 637 epist. 8, 5. 56, 9. al.)*. SEN. contr. 9, 4, 8 *lente (PETRON. 140, 8)*. SEN. benef. 2, 18, 4 *contumaciter (epist. 16, 5 SVET. Aug. 24, 2)*. VAL. FL. 6, 291 *non segnius*. STAT. Theb. 10, 681 *non tarde*. PLIN. epist. 4, 11, 15 *obsequenter*. AVG. civ. 22, 8 p. 578, 8D. *oboedientissime (VITA Caes. Arel. 2, 16)*. al. β *abl.*: CIC. Tim. 41 *animantia quaedam deis iure et lege volentes -ant ([gr. 41c δίκην καὶ ὑμῖν . . . ἐπεσθαί]*. ad Q. fr. 1, 1, 21 *eodem . . . iure*. SALL. or. Phil. 7. cf. p. 383, 35). STAT. Theb. 8, 157 *hortamine (v. sub 2c)*. VLP. dig. 27, 8, 1, 6 *[munere] mandato non -uerunt ([munere iniuncto coni. Mommsen])*. DECRET. fabr. Pisaur. (CIL XI 6335) 16 *obsequio dignitati eius patroni*. NEMES. cyn. 267 *moderamine (v. sub c)*. c *praepos.*: ad: ITALA Luc. 12, 47 (*cod. e al.*) *servus, [Breimeier]*

qui . . . non -uerit ad voluntatem domini (cod. c al. voluntati, cod. l secundum voluntatem, gr. μή έτοιμάσας ή ποιήσας προς τὸ θέλημα, unde Vulg. non praeparavit et non fecit eqs.). CYPR. Demetr. 8 p. 356, 21 ad voluntatis obsequium (Cod. Iust. 10, 41, 3, 1 [impp. Diocl. et Maxim.] ad o. civilium munerum). secundum: v. l. 2. per: CYPR. hab. virg. 2 p. 188, 23 per omnia servitutis obsequia. in: NEMES. cyn. 267 equus -et in obsequium lentae moderamine virgae.

part. praes. **pārēns**, -entis: 1 notione oboediendi occurrit rarius quam syn. oboediens et obsequens. adhibetur pro subst. p. 382, 45 sqq., ceterum p. 380, 27. 382, 4. 5 nec non e. g. VELL. 2, 50, 3 non -entem. SEN. epist. 90, 5 male -entibus; pro adi.: posit. (notabilia); v. etiam compos. l. 21): p. 380, 18. 381, 40. 65. 66 sqq. 382, 60. 383, 75. 384, 53; comparat.: p. 381, 53. ? 2 notione apparenti: neutr. plur. pro subst.: GLOSS. V 129, 11 -entia: apparentia (huc traximus coll. Gloss. III 425, 42 [in capite de caelo] έπιφενόμενα: apparentia [cf. p. 376, 5 sqq.]. an intellegas subst. fem. parentia, -ae sec. apparentia, -ae ? sed ad neutr. plur. spectat etiam PRISC. gramm. II 168, 3).

deriv.: parentia, paresco, parisso, 1. paritor.

compos.: ad-, con-, dispereo; imparens. Breimeier.

pareosis v. parisisis.

parergium, -i n., παρέργιον (sc. demin. gr. a voce q. e. παρέργον ductum, in graecis non exstat). i. q. **parergum**: 1 de partibus operis additiis: PLIN. nat. 35, 101 quod Protogenes, cum . . . Minervae delubri propylon pingeret, ubi fecit . . . Paralum . . ., adiecerit parvolas naves longas in iis, quae pictores -a (-ga cum cod. h edd. vet.) appellant. 2 de opere additio: HIER. epist. 32, 1, 1 tam parvam epistolam scribo, quod . . . alio opere detentus hoc quasi -o (paresdio sim. var. ll.) me occupare nolui.

parergum, -i n., παρέργον. litteris graecis GELL. 1 i. q. opus additium (sc. accedens ad opera quaedam principalia): Acc. carn. tit. (affert NON. p. 61, 19 Accius -orum lib. I. huc refertur etiam GELL. praef. 8 -a. opera quaedam rustica intellegenda putant viri docti; cf. Henriksson, Gr. Büchertitel, 1956, 22). HYGIN. fab. 31 tit. -a eiusdem (i. Hercules; sc. praeter athla duodecim). 2 i. q. pars operis additicia (sc. quae ornandi causa sim. additur): VITR. 9, 8, 5 effectus varietatesque motionum, in quibus moventur sigilla, vertuntur metae, calculi aut ova proiciuntur, buciniae canunt, reliquaque -a horologiorum. CIL II 2326 Venerem . . . cum -o (in statua ut: XIV 2865 signum Liberis pa(tris) panthei cum suis par(ergis)). X 6102 ex qua summa tensae Minervae ex argenti libris centum (c)um -is suis to(tis fierent).

pārēscō, -ere. a parēre. [langob. vet. pareser; francog. paraire; prov. vet. pareisser et var. francoprov., prov., vasc.; cat. parèixer; hisp. parecer; port. parecer. cf. M.-L. 6237. Wartburg VII 645 sqq. Corominas² IV 400. Machado³ IV 309. v. etiam quae adnotata sunt sub voce q. e. pareo. St.] i. q. visibilem fieri (vel esse; adicitur negatio ut p. 373, 12): ANON. med. ed. Piechotta 136 mala cydonea mittes in melle, ut tandiu ibi decocantur, ut putriant et iam non -ant.

compos.: appareo.

paresis, (-is) f., πάρεσις. i. q. **paralysis**, stupor: CASS. FEL. 42 p. 101, 20 -s . . . stomachi, id est paralysis.

pāret (impers.) v. pareo.

paret- v. pariet-.

pareutactos, acc. -on (nom. plur. -oe, -oi) m., παρέυτακτος. significatur species quaedam ephedorum (cf. NON. p. 67, 11 -oi [parectato hi trad.], qui de pueritia veniunt ad pubertatem. huc pertinere videtur GLOSS. V 651, 20 -oi [peracto trad.]: quasi fere aere [i. aetate?] iactato. vocem restituit e lectionibus corruptis Bücheler, Kl. Schr. III 218; ad rem v. Lambertz, RE XVIII 4, 1470): LVCIL. 321 unde -oe (parectato e trad.), clamides ac barbula prima. 752 ephubum quendam, quem -on vocant (praeu-, parec- trad.).

f. plur. **pareutactae** (formatione quodam modo iocosa). i. q. **adulescentulae** (fortasse more pareutactorum se gerentes): VARRO frg. Non. p. 67, 17 -ae (praeu-, parec- var. ll.) adsunt; mulier quae mulier, Venus, caput est earum (v. Lambertz l. c.).

pargium v. vol. I 1799, 40 et Meyer-Lübke apud Gröber, Grundriß der roman. Philol. I², 1904/6, 458.

[pargo v. spargo; cf. etiam supra p. 193, 65.]

parhedrus v. paredrus.

parhēlion, acc. plur. -ia, παρήλιον. i. q. **imago solis geminata**: SEN. nat. 1, 11, 2 imagines solis Graeci -a appellant. 1, 11, 3 nihil . . . prohibet illas imagines -a vocari; sunt autem imagines solis in nube spissa et vicina in modum speculi; quidam -on ita definiunt: nubes rotunda et splendida similisque soli. 1, 13, 1 solent et bina fieri -a.

parhippus, -i m., πάριππος. scrib. pari-COD. Theod. 8, 5, 14, 1 (cod. T), RVSTIC. i. q. **equus extraordinarius** (sc. in cursu publico praeter veredos usurpatus): COD. Theod. 8, 5, 14, 1 quamquam, quid sit -us, et intellegere et discernere sit proclive. ibid. -um eum videri et habendum esse, si quis usurpato uno vel duobus veredis, quos solos evectio continebit, alterum tertiumve extra ordinem commoveat. 8, 5, 22, 1 ut -um vel avertarium nullus accipiat . . . nisi eqs. 8, 5, 27 plures -os dimittendos. 8, 5, 29 ii tantum -um praesu-

mant, quibus . . . veredum cum -o tribui iusserimus (8, 5, 49 RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 203, 21). CASSIOD. var. 4, 47, 5 -orum . . . onera centum librarum nullus excedat (sim. ibid. iterum et 5, 5, 3).

[**parhistoriān** pro parem historiam COMMENT. Lucan. 4, 549 coni. Housman ad Lucan. 4, 552; praeter necessitatem.]

parhodiaeus v. parodicus.

parhoem- v. paroem-.

parhomoeon v. paromoeon.

parhygrus v. parygrus.

parhypatē, (-ēs) f., παρυπάτη (sc. χορδή). scrib. pary- Ps. CENS. de formis: sing. nom. -e saepe, dat. -e BOETH. mus. 4, 13 p. 336, 3 (var. l. -is), acc. -en BOETH. mus. 4, 10 p. 331, 6. al.; plur. nom. -ae BOETH. mus. 4, 13 p. 336, 24, dat. -is ibid. p. 336, 6, acc. -as ibid. p. 337, 16.

t. t. **musicae de chorda, quae iuxta hypaten est** (v. l. 21), eiusque sono (lat. subprincipalis v. l. 17; ad rem v. e. g. Vetter, RE XVI 843 sq.): VITR. 5, 4, 5 sonitus mobiles vocabula . . . habent haec: -e hypaton, lichanos hypaton, -e meson eqs. (simili serie: Ps. CENS. frg. 12, 3 [var. l. pari-]. MART. CAP. 9, 931 [litt. gr.; explicat id est subprincipalis ut: BOETH. mus. 4, 3 p. 309, 25. 310, 7]. BOETH. mus. 1, 22 p. 214, 6. 12. al.). 5, 4, 6 -e quae in harmonia distat ab hypate (dimidium) hemitonium, in chroma transmutata habet hemitonium. BOETH. mus. 1, 20 p. 206, 16 -e . . . quasi iuxta hypaten posita et collocata. 1, 27 p. 219, 8 hypate meson Saturno est attributa, -e vero Ioviali circulo consimilis est (postea l. 22. 24 sec. Tullium sit Venus -e hypaton . . ., Iuppiter -e meson). 4, 10 p. 331, 6 -en meson chromaticen (331, 7. al.; cf. 330, 20 diatonos [330, 23. al.]. 331, 21 enarmorios [331, 23. 4, 13 p. 336, 2. al.]). et saepe apud eundem.

pariambōdēs (sc. pes), παριαμβώδης (gr. alibi non exstat). t. t. **metr. de pede quodam pentasyllabo**: DIOM. gramm. I 482, 1 -es ex brevi et longa et brevi et duabus longis (pariambus cod. Leid.).

pariambus, -i m., παρίαμβος. acc. -ov TER. MAVR. 1369 (1535 -on, ceterum -um). t. t. **metr., nomen pedum**: 1 **pyrrichii** (explicatur nomen: MAR. VICTORIN. gramm. VI 44, 14 appellatur -us . . ., quod minus habeat unum tempus ab iambo): BASS. gramm. VI 255, 2 (in definitione versus sotadei) pes secundus -us, tertius spondeus, quartus -us eqs. (textum antea mancum illustrat MAR. VICTORIN. gramm. VI 131, 16 et 26 sq.). 262, 24. 264, 27 proceleumaticus constat ex duobus -is (item TER. MAVR. 1461). 265, 4. QVINT. inst. 9, 4, 80 (agit de pedibus bisyllabis) spondion longis duabus, pyrrichium, quem alii -um vocant, brevibus constare (hinc DIOM. gramm. I 465, 14. sim. ANTH. 480, 2). TER. MAVR. 1369 **pedem disyllabum primum, qui duas breves habet, -ov . . . dicunt** (similiter de specie et nominibus agunt: MAR. VICTORIN. gramm. VI 44, 13 sq. DIOM. gramm. I 475, 10. al.). al. 2 **variorum** (vix addas l. 29 et DIOM. gramm. I 481, 15, v. sub parapycnos): DIOM. gramm. I 479, 17 (inter ternarum syllabarum pedes) bacchius, Oenotrius, tripodians, quem Graeci -um dicunt; constat ex brevi et duabus longis. 481, 14 (pedes heteroploci pentasyllabi) -us in longa et brevibus quattuor (parapaeon coni. Gaisford, sed fortasse respicitur species choriambi).

pariās, (-ae) m., παρείας (vel -ρω-, -ρῶν). **genus serpentis**: LVCAN. 9, 721 contentus iter cauda sulcare -s (-ry-, -roe- var. ll., -redd. vet.). ISID. orig. 12, 4, 27 -s: serpens quae semper in cauda ambulat et sulcum facere videtur.

cf. Onom.

pariatio, -ōnis f. a pariare. [de AVG. in psalm. 61, 4 l. 25 v. pariatoria.] i. q. **exaequatio debiti et soluti, metonymice de libello, qui rationes pares esse testatur** (GLOSS. II 443, 48 συναίρεσις λόγον: -o): SCAEV. dig. 12, 6, 67, 3 an pactum, quod in -bus (pactionibus var. l.) adscribi solet in hunc modum 'ex hoc contractu nullam inter se controversiam amplius esse', impediatur repetitionem (in Basil. respondet εν . . . αποδείξει).

pariātor, -ōris m. a pariare. [falsa var. l. AVG. serm. 256, 1.] i. q. **qui pares rationes habet** (sc. qui debita solvit): PAVL. dig. 35, 1, 81 pr. Sticho mortuo, antequam rationes redderet, vel -e (aparitore var. l.) vel reliqua habente (paria t(estat)ore vult Röhle, Labeo 17, 1971, 51 sq., vix recte). EPIST. ad quinquennial. (CIL VI 33840) 4 **colonus hortorum** per aliquod annos in hodiernum -r (paria esse t(estat)ur Röhle, l. supra cit.). INSCR. Année Epigr. 1975 n. 883 (? saec. III, Afr.) conductori -i restitutori fundi Aufidiani (v. Peyras, Antiq. Afric. 9, 1975, 212). dub. an huc CIL III 7437, 9 (= 6150) par(iator) Aur(elius) Numisianus (inter collegas sodalicii Bacchiaci; solvit Mommsen dubitanter; an cogites de parens coll. p. 361, 49 sq. ?).

deriv.: pariatoria.

pariātōria, (-ae) f. (fortasse ex adi. -a, sc. ratio). a pariator. i. q. **pariatio**, sc. de condicione eius, qui rationes pares habet (GLOSS. V 509, 34 persolutio vel adimpletio debiti sive supplementum): AVG. in psalm. 61, 4 l. 25 (in imagine; ad Col. I, 24 ut suppleam, quae desunt pressurarum Christi, in carne mea) pro modulo nostro exsolvimus, quod debemus . . .; -a (parat-, parit- var. ll.; pariatio Latinius) plenaria passionum non erit, nisi cum saeculum finitum fuerit.

pariātus, -a, -um v. 1. pario.

parichimia v. paristhemia.

[**parichrūs** adi. AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 42, 1 topazion lapis est . . . -us (pari-, pasychrus var. ll., parygrus Engelbrecht) et [Krusz]

aede Salutis ... -es pinxisset *quidam*. PLIN. nat. 22, 4 herbis ... -es ... pingi [*v. app. crit.*]. *al.* VITR. 7, 5, 8 *minio* nunc ... toti -es inducuntur; accedit huc chrysocola *eqs.* (7, 9, 2 *minio*). PROC. dig. 8, 2, 13, 1 pretiosissimas picturas habere in -e communi (*cf.* CIL VI 5346, 5 [saec. I?] picturas in -e). PLIN. nat. 35, 50 purpuris in -es migrantibus. 35, 89 carbone ... imaginem in -e delineavit. 35, 116 *quidam* instituit amoenissimam -um picturam. 35, 118 nondum libebat -es totos tingere. *al.* *iii* ornatur litteris inscriptis vel adfixis: PLAVT. Trin. 1039 ad -em sunt fixae *leges*. LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) 2, 41 nomina ... ad aedem Saturni in -e *scripta*. CIC. de orat. 2, 240 tota Tarracina tum omnibus in -bus inscriptas fuisse litteras *quasdam*. PRIAP. 2, 10 quod otiosus templi -bus tui notavi. PLIN. nat. 28, 20 -es incendiolorum deprecationibus conscribuntur. CE 957, 1 (Pompeis) admiror, -s, te non cecidisse ruina, qui tot scriptorum taedia sustineas. PAP. Corp. 104 A II 9 (a. 94) tabula fixa ... in -e, in qua scriptum est *eqs.* PLIN. epist. 8, 8, 7 multa ... -bus inscripta in sacro Clitumni. SVET. gramm. 17, 4 fastos ... marmoreo -i incisos. CIL VI 52, 4 ne quis velit -es ... inscribere aut scariphare. *al.* *iv* ornatur variis rebus (notabiliora): CIC. div. 1, 74 arma fixa in -bus (de donis votivis agitur ut: HOR. carm. 1, 5, 14 me tabula sacer votiva -s indicat ... suspendisse ... vestimenta ... deo. 3, 26, 4 arma ... et barbiton hic -s habebit [*cf.* PORPH. ad l.]. LIV. 41, 18, 4. *al.* VARRO rust. 3, 1, 10 litteris exornati -es (i. libris, *cf.* SEN. dial. 9, 9, 7 in speciem et cultum -um comparantur. PLIN. epist. 2, 17, 8. VLP. dig. 30, 41, 9 in bibliothecis -bus inhaerentibus). PAVL. FEST. p. 56 *clavus annalis* figebatur in -bus sacrarum aedium. VAL. MAX. 9, 1, 5 Attalicis aulaeis contactos -es. PLIN. nat. 36, 196 in speculis -um (*cf.* VLP. dig. 34, 2, 19, 8 speculum ... -i adfixum). VLP. dig. 30, 41, 12 si ... inhaerent -bus *statuae*.

δ agitur de -e perfosso, forato: fodere *sim.* (*sc. fere furandi vel adulterandi causa*): PLAVT. Asin. 563 ubi -es perfoderis (Mil. 142 CIC. Vatin. 11. PAVL. FEST. p. 378 vectibus. SEN. contr. 7, 5 them. 7, 5, 3. 7, 5, 10 pater meus tamquam -s perfossus est. 10, 6, 2. ITALA Luc. 12, 39 [*cod. e; gr. τὸν οἶκον, cod. b al. et Vulg. domum*]. *al.*; *cf.* PLAVT. Pseud. 980 perfossor -um [*v. Lilja, Terms of abuse ... , 1965, 49*]). SEN. contr. 10, 6 them. noctu -em eius effodit (ITALA Ezech. 12, 5 [*cod. 175; VVLG. perfodi*]. AVG. serm. 82, 14). VVLG. Ezech. 8, 8 fode -em (AVG. in euang. Ioh. 7, 12 alienum). *alia*: COLVM. 8, 3, 7 foratis duobus adversis -bus *aviarii* (ARGVM. Plaut. Mil. 1, 6 communem ... -em. *cf.* COLVM. 8, 10, 2 perforatis -bus [APVL. met. 1, 10, 3. VLP. dig. 47, 18, 1, 2 effracto perforatoque]. *v. etiam vol. X 2, 654, 1*). 9, 15, 10 foramina -um (PETRON. 98, 1. *cf.* VVLG. Ezech. 8, 7 foramen ... in -e). QVODV. prom. 1, 36, 51 clam effractis -bus (*adde* VLP. *supra*).

ε agitur de *damnis variis, ruina, demolitione -is* (*v. etiam* PLAVT. *sub 3*): ENN. scaen. 90 tosti ... -es urbis Troiae (*cf.* SALL. hist. frg. 2, 64 ambusti. PROC. dig. 8, 2, 13 *pr. per tubulos* flamma torretur -s. VLP. dig. 9, 2, 27, 10 exustus [*inde COLL. Mos. 12, 7, 8*]. ARNOB. nat. 2, 77 urat tectum, -em, ianuas). CIC. Verr. II 4, 122 -es ... nudos ac deformatos reliquit (*cf.* LIV. 38, 43, 5 nudatos). top. 22 in -e ... demoliendo (*cf.* VLP. dig. 39, 2, 35 -is ... demolitione). parad. 28 -es disturbabas. fam. 9, 15, 5 si ... nihil est in -bus aut in tecto viti (*cf.* VLP. dig. 39, 2, 28 vitium ... -is [39, 2, 40, 1 PAVL. dig. 8, 5, 7]. VLP. dig. 39, 2, 18, 11 -s vitiosus factus). ALF. dig. 8, 5, 17, 2 -s madescebat (*cf.* LAVOL. dig. 19, 2, 57 -i ... umore ... mufacto). Ov. Pont. 3, 2, 11 dedit -s venturae signa ruinae (*cf.* SEN. contr. 10, 6, 1 -is ruina [VAL. MAX. 6, 3, 1 *al.*]. CE 957, 1 *v. supra l. 14. sim. al.*). LIV. 4, 15, 8 equitis puniendi tecta -esque ... dissiparentur. VITR. 2, 3, 2 lateribus parum siccatis -es ... vitiantur. 6, 3, 2 stillicia -es ... corrumpunt (*cf.* COLVM. 1, 6, 5 ne fundamenta -um corrumpantur). *al.* SEN. contr. exc. 5, 5, 3 arboris rami -es moverant. SEN. dial. 5, 35, 5 -es insularum exesos, rimosos, inaequales. nat. 6, 30, 5. PROC. dig. 8, 5, 13 fistulae ruptae inundant -em tuum *eqs.* PLIN. nat. 2, 197. POMPON. dig. 8, 5, 14, 1 si -s ... se inclinaverit (CIL VI 1703, 4 [a. 414]). 39, 2, 39 *pr. decidente -e* (PAVL. dig. 39, 2, 18, 11 [bis]). ITALA lev. 14, 36 (Tert. pudic. 20) maculae et cavositates ... in -bus (*Vulg. aliter. de eadem re 14, 37 [v. p. 391, 79]. 14, 39 [Lugd.] effusus est factus in -bus [Vulg. aliter]. VVLG. lev. 14, 44.* *al.*

h specialia quaedam: *α* pertinet ad munitiones oppidi, arcis, castrorum (dicitur vel de parte earum vel de ipsis moenibus; distinguitur murus l. 74 [*cf. p. 387, 82*]. 84, moenia l. 82; in notionem q. e. oppidum vergit l. 81): ENN. ann. 534 -s percussus trifaci (*si recte ad oppugnationem oppidi refertur*). LIV. 44, 11, 6 transfosso -e *fornicum non eadem crassitudine structorum, ac vetus murus fuit, iter in urbem patefacere* (*cf.* 44, 11, 8 -es *fornicum perfossi*). VITR. 1, 5, 1 -um, qui supra terram sunt futuri (*sc. turrium murorumque; opp. fundamenta*). CVRT. 5, 1, 34 XX (pedes) lati -es sustinent hortos pensiles. AMM. 20, 6, 3 ad fundamenta -um ... subvertenda. 20, 11, 10 vimineae crates ... -bus contiguae (21, 12, 6 [antea ponuntur: muros; moenium]). 23, 4, 13 collis -bus. 31, 6, 4 pacem sibi esse cum -bus memorans *dux Gothorum*. 31, 15, 4 militum ... numerus ... adfixus -bus moenium. ADNOT. Lucan. 3, 492. CLAVD. DON. Aen. 1, 470 p. 95, 10 castrorum. VEG. mil. 4, 3 oppidi murus ... hac ratione perficitur: intervallo vicenum pedum interposito duo intrinsecus -es

fabricantur (*cf. ibid.* inter -es densata terra). 4, 23 *ut hostes ... intra binos -es ... perimantur*. AMBR. in Luc. 7, 71 civitas ... muralibus saepta -bus (CIL VIII 23073). *β* de muris sub divo structis, *sc. maxime ad aream secludendam (manifestiora; huc pertinere possunt nonnulla sub a allata, e. g. p. 388, 2. 21)*: LEX par. fac. Put. (CIL I² 698; *ad rem v. Wiegand, Die put. Bauinschr., 1894*) 1, 5 lex -i faciundo in area, quae est ante aedem Serapi. 1, 9 sq. -s, qui est propter viam, in eo -e medio ostiei lumen aperito (2, 15). 1, 12. 1, 16 extra -e. 2, 11 sq. maceria extrema -s qui est, eum -em *eqs.* 2, 16. 10. LIV. 43, 16, 4 -em in sacra via ... demoliri iusserant *ensores quendam*. (*sim.* VAL. MAX. 6, 5, 3). PAVL. FEST. p. 110 intergerivi -es dicuntur, qui inter confines struuntur (*cf. vol. VII 1, 2197, 61 sq.*). COLVM. 10, 27 hortus vel -bus vel saepibus hirtis claudatur (ISID. orig. 15, 9, 4 maceriae sunt -es longi, quibus vineae ... clauduntur). 15. PLIN. nat. 17, 203 -e vel saepe ... muniri vineas. FRONTIN. strat. 1, 5, 5 Pompeius vias -bus intersaeptis. ITALA num. 22, 25 (Lugd.) asina compressit eum Balaam ad -em vineae (*antea: maceria; VVLG. asina iunxit se -i*). Is. 5, 5 (Cassiod. in psalm. 79, 13. *al.*) -em eius vineae (*Vulg. maceriam*). EPIST. Alex. I. 336H. nemus, quod erat intra -em. PALLAD. 1, 34, 4 (*agitur de munitione horti sim.*). 10, 13, 2 cappari circumveniendum est luto strictis -bus, *sc. ne procedat ulterius*. GROM. p. 347, 14 L. (*enumerantur signa finium*) termini Tiburtini, silicei ... , structurae -um in modum lineae (*cf. ibid.* l. 29. p. 361, 20 -es ... finales direximus. CIL VI 19915, 15 in agro -s long(us) p(edes) 25 LV. *al.* *γ* de parte cloacae, aquaeductus, putei aliorumque operum subterraneorum: VITR. 5, 9, 7 in ... earum cloacarum -bus ... tubuli instruuntur. 8, 6, 3 solum et -es cum camera in specu struantur et ita perducatur aquaeductus in colle harenoso (*cf.* QVINT. decl. 298, 14 inclusis intra -es aquis. COD. Iust. 11, 43, 10, 2 [*imp. Zenone*] -es aquaeductuum). 8, 6, 15 -bus calcatis (*sc. putei ut ibid. iterum et PLIN. nat. 19, 172 in puteorum -bus [GREG. TVR. glor. mart. 1]. 36, 173 calcari solum -esque cisternarum*. PALLAD. 1, 17, 1 Signinis -bus *construitur*. 1, 17, 2 pavimenti vel -is tectura). ARNOB. nat. 2, 20 tellure in effossa locus ... tecto et -bus clausus. AMM. 22, 15, 30 excisis -bus *syringum et secessuum subterraneorum*. PRVD. perist. 11, 123 -s ... inlitus cryptae. *δ* de latere variarum rerum structurarum, manu factarum: VITR. 10, 9, 5 traicitur per latera -um axis (*sc. in navi*). SEN. nat. 1, 3, 6 piscinam ... insertis -bus divide. COLVM. 6, 37, 10 (*machina ad asinos admittendos instituta describitur*) duos -es adverso clivulo inaedificatos *eqs.* PLIN. nat. 34, 128 spodon ... derasam -bus fornacium. TAC. ann. 14, 5, 1 Agrippina et Acerronia eminentibus lecti -bus ... protectae sunt. ITALA exod. 30, 3 (Lugd., *sim.* VVLG.) inaurabis ... -es eius in circuitu (*sc. altaris ut: lev. 5, 9 [ibid.] asperget sanguinem ... -em a. VVLG. exod. 37, 26. Ezech. 41, 22 -es eius lignei*). INSCR. Afr. Gsell I 2101, 4 (a. 364) par(ietibus) ... soliorum ita corruptis (*si ita supplenda*). GLOSS. III 590, 66 (*sim.* 612, 18. 624, 31) girius: farina -is in molino (*si latus molae intellegendum*).

tias agere gestiunt (cf. DECL. in Catil. 117 -es urbis . . . gaudio exultaturos). Deiot. 30 nulli -es nostram salutem . . . custodient (cf. p. 390, 55 sqq. et Cic. nat. deor. 3, 80 Africanum domestici -es non texerunt. SEN. epist. 43, 3 te -es tui tegent). fam. 6, 3, 3 Athenis sententias philosophicas -es ipsi loqui posse videntur (APVL. met. 2, 1, 5 credebam iam statuas . . . incessuras, -es locuturos eqs. EPITAPH. EBNOD. [CE 1368] 18 -s functi dogmata nunc loquitur). HOR. sat. 2, 3, 8 inmeritus . . . laborat iratis natus -s dis atque poctis (cf. Kiessling-Heinze ad l.). Ov. met. 4, 73 invidie . . . -s, quid amantibus obstas? (SEN. contr. 7, 5, 9 dexterae nec -s obstitit nec pater). TERT. idol. 8 p. 37, 16 quot -es signa (i. idola) desiderant? HIER. epist. 117, 1, 3 -es in me maledicta resonarunt. AVG. conf. 8, 2, 4 (per ironiam) ergo -es ecclesiae faciunt Christianos? al.

3 *comparationes et similitudines* (v. etiam l. 40. 43. 48 nec non p. 389, 33): PLAVT. Most. 165 Amor . . . in pectus perpluit meum: . . . madent iam in corde -es (subest similitudo aedium et hominis v. 91 sqq. fusius illustrata; cf. 111 imber lavit -es. 117 -es ruunt). SEN. dial. 1, 6, 4 qui felices putantur, miseri sunt, sordidi . . . , ad similitudinem -um suorum extrinsecus culti. PETRON. 23, 5 (de cinaedo nimis fucato) ut putares detectum -em nimbo laborare. 131, 10 ramum super oculos meos posuit et quasi -e interiecto audacior facta eqs. PLIN. nat. 16, 70 buxi genus diffusius et densitate -um (16, 140 cupressus tonsilis facta in d. -um. 17, 62 de myrto). TAC. dial. 22, 3 (de orationibus Ciceronis iuvenis) velut in rudi aedificio, firmus sane -s et duraturus, sed non satis expolitus et splendens. ann. 6, 24, 3 ut tamquam dimotis -bus ostenderet scelus domesticum.

B *transfertur ad alia*: 1 *per metaphoram* (at forma comparationis servata l. 40. 43. 48): a *de hominibus* (v. etiam sub 3): PLAVT. Truc. 788 neve inter vos significetis, ego ero -s. AFRAN. com. 14 -s pictus putidus (si recte ad hominem refertur). ITALA act. 23, 3 (cod. e al., sim. VVLG.; Paulus ad Ananian sacerdotem) -s dealbate (item de simulatore: AVG. in psalm. 57, 3 [ad Pharisaeum] quid te vis dealbare, -s lutee? cf. p. 392, 13 nec non l. 19 potius cum respectu vilitatis vol. VII 2, 1894, 61 sq.). AVG. in epist. Ioh. 5, 7 intrent ecclesias, faciant -es basilicarum.

b *de rebus*: α *corporeis*: ① *de latere cavernae, montium* (parum probabiliter explic. Schneider VARRO rust. 3, 14, 3): SEN. nat. 6, 25, 1 ut -es, quibus fertur omne tegimen cavi subterranei, decidunt (antea: latera). PEREGR. Aeth. 3, 1 montes eos . . . totum ad directum subis ac si per -em. Ps. APVL. herb. 28 l. 7 ostrago nascitur . . . in monumentis aut in -bus, qui sunt circa [montium radices] (l. monumenta var. l.). ② *de variis rebus naturalibus -i similibus*: LACT. opif. 10, 8 deus nasum velut -e per medium ducto intersaepsit. Ps. AVG. serm. ed. Mai 3, 1 (=CAES. AREL. serm. 158A) anima, quae intra carnos fragiles -es habitas (cf. p. 392, 1). 72, 2 in paradiso per frondeas porticus viridesque -es nativa constructio suboleverat eqs. DIOSC. 3, 87 p. 414, 13 melanthium in medio capitello habens veluti -em, discernens semen ipsum (gr. 3, 79, 1 διαφάγματα).

β *incorporeis*: HIER. epist. 15, 4, 3 ab Arrio -bus separamur (cf. c. Lucif. 14 [orthodoxus ad Luciferianum] a nobis -bus separaris). RVFIN. Orig. in exod. 12, 2 p. 264, 9 (de aliena agentibus in ecclesiis) non 'velamen super cor eorum' (II Cor. 3, 15), sed -s quidam et murus est positus. BACHIAR. repar. laps. 18 p. 1057^B soluto per luxuriam continentiae -e.

2 *per synecdochen fere i. q. domus* (fere i. q. ecclesia l. 71 sqq.; usum testatur CIC. de orat. 3, 168 ex parte totum, ut pro aedificiis cum -es aut tecta dicimus. in re difficilius definienda probabiliora quaedam selegimus; huc vergunt haud pauca sub IIB allata, ceterum e. g. p. 387, 76. 390, 51; v. etiam p. 389, 72): TRAG. inc. 205 -um umbris occuluntur mulieres praeter Lacaenas. CIC. Deiot. 7 quae (sc. orationes meas) . . . angustiora -es faciunt. parad. 28 (ad Clodium) cum -es meos disturbabas. Att. 14, 5, 2 -bus contineri Caesaris interfectores egredi non audentes. SEN. contr. 10, 4, 12 illos -es maiorum (antea: domum meam). PLIN. nat. 11, 13 insecta -bus nostris occultata (gr. Arist. hist. anim. 599a21 ἐν ταῖς οἰκίῃσι). PANEG. 12, 14, 3 nusquam extra -es egredi audebat Maxentius. 12, 14, 4 pro pudor, intra -um custodias imperator! CAPITOL. Opil. 12, 10 vivos . . . homines -bus inclusit et struxit (cf. SCHOL. Iuv. 4, 9 vivae in -bus struebantur Vestales virgines vitatae). EVAGR. vita Anton. 17 p. 869 parvis aruris et -bus relictis (gr. οἰκίαν, Vita Anton. p. 33, 3 domum). AVG. in psalm. 33 serm. 2, 8 redeunt ad -es suos. 54, 14 non intrent -es istos (127, 11). 54, 19 in ipsa congregatione -um horum. 69, 3 in his -bus tundant confusi pectora sua. serm. 47, 22 vis valere testamentum tuum in domo tua . . . ; dimittis filiis tuis -es. COD. Theod. 15, 1, 47 privatorum non est -bus coartandum palatium. 16, 5, 11 ne haeretici ad imaginem ecclesiarum -es privatos ostendant. al.

3 *per allegoriam in explicatione sacr. script.* (afferimus potiora, sec. locos sacr. script. digesta): ITALA lev. 14, 37 (Lugd., sim. VVLG.) tactum in -bus domus lepra affectae. explicat HESYCH. ad l. p. 962^D -es domus recte dicuntur hi qui eam continent, id est ordines divina dicentium atque docentium. p. 963^A ergo -es recte ministri sacrorum eqs. ITALA psalm. 61, 4 (Veron. al., sim. VVLG.) inimici hominibus nocent tamquam -i inclinatio et maceriae impulsae (cod. 136 Cas. -s dealbatus [sc. ad inimicum referens ut Hier. psalt. sec. Hebr.

5 murus inclinus]). varie explicatur, cf. e. g. HIL. ad l. corporis . . . -em, quem ante libido . . . perfoderat. GREG. ILIB. in cant. 4, 6 F. refert ad corpus Christi crucifixum. ARNOB. ad l. p. 409^D. ITALA cant. 2, 9 (cod. 169 al., sim. VVLG.) sponsus retro post -em nostrum, prospiciens per fenestras, auscultans per retia. explicant e. g. GREG. ILIB. in cant. 4, 6 sq. F., sc. -em ad corpus Christi referens. EVCHER. form. 9 p. 56, 8 -s . . . structura bonorum operum. EPIPHAN. ad l., sc. legem intellegens coll. Eph. 2, 14 (v. infra). APON. 4 p. 74 resurgens post -em incredulitatis nostrae. al. ITALA Ezech. 13, 10 sqq. (Hier. ad l., sim. VVLG.) iste populus aedificat -em et isti falsi vates linunt eum stultitia . . . ; (14) et suffodiam -em, quem levistis . . . ; (15) dixique ad vos: non est -s eqs. explicant vel pendent e. g. OPTAT. 1, 2 p. 4, 6 nec ruinosum ac dealbatum extruerent -em (3, 10 p. 94, 14. AVG. in psalm. 95, 3 quid est -s d., nisi hypocrisis?). HIER. ad loc. l. 224 deus itaque μεταφορικῶς aedificabat eis, per legis mandata . . . et prophetarum eloquia . . . , maceriam . . . , ut hoc quasi muro et -e firmissimo cingerentur. l. 227 ipsum . . . -em . . . liniebant pseudo-prophetae eqs. l. 252 non est iste -s, hoc est 'non est vestra defensio'. RVFIN. Orig. in gen. 10, 1 p. 94, 7 (ad eos, qui legem ignorant) non possum linire -em lapsantem. ITALA Hab. 2, 11 (Greg. Ilib. in cant. 4, 6 F., sim. VVLG.) lapis de -e clamavit et scarabaeus de ligno adnuntiavit. explicat GREG. ILIB. in cant. 4, 7 F. lapis itaque Christus de -e corporis sui clamavit ad patrem (sc. Luc. 23, 46) . . . ; nam ideo -s dicitur Christus, qui, ut includat suos, servet alienos eqs. (quam explicationem reprobat HIER. ad loc. l. 426, ipse -es aedificiorum intellegens, v. ibid. l. 340. 352. 374). ITALA Eph. 2, 14 (Tert. adv. Marc. 5, 17) fecit duo unum soluto medio -e inimicitiae (gr. τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ, aliae vers. -em maceriae al., v. ed. Beuron.).

30 explicant et pendent e. g. MAR. VICTORIN. ad l.: cum inter deum et animam intercederet medius -s quasi saeps ac maceria per illecebras carnis et mundanas cupiditates eqs. AMBR. Isaac 4, 32 venit ergo et primo post -em est (v. cant. 2, 9 supra), ut inimicitias animae et corporis solvat sublato -e, qui impedimentum concordiae videbatur afferre. in Luc. 3, 24 (iungit cum gen. 38, 29 ut HIER. epist. 52, 3, 8 -em diviserat duos ante populos separantem). 3, 26 quasi medium solvit legis -em. HIER. in Mich. 2, 11/13 l. 551 id est obscuritatem veterum prophetarum. PAVL. NOL. epist. 12, 6 -em valli, hoc est peccatum eqs. AVG. in psalm. 137, 2 l. 43 medium -em peccati. serm. 358, 4 -e maceriae contradictionis et divisionis. multo plura praebet ed. Beuron. ad l. -es lapide angulari coniuncti (cf. e. g. Eph. 2, 20): FIRM. err. 20, 6 lapis autem hic sanctus id est Christus . . . in angulo positus duorum -um membra aequata moderatione componit, id est veteris et novi testamenti in unum colligit vires (cf. HIER. in Ezech. 40, 35 l. 997 quo veteris et novi testamenti -es continentur. GREG. ILIB. fid. 6, 39. al.). OPTAT. 3, 10 p. 95, 12 lapis est Christus duos in se suscipiens populos . . . , qui nodo pacis iungit utrumque -em (cf. AMBROSIAS. in Eph. 2, 22. COLLECT. Arian. hom. 16, 3 qui duos populos velut duo -es, e diverso venientes, ex circumcisione et praeputio, in una fide copulavit. HIER. in Is. 19, 11/13 p. 183^D. AVG. c. Faust. 22, 89 p. 696, 14 duos -es . . . , circumcisionis videlicet et praeputii. serm. 204, 3 in Israelitico -e. 258, 1. sim. saepe). al.

II *syntactica et stilistica*: A *iuncturae nominales*: 1 *cum gen. subst., quod indicat aedificium eiusve partem* (selecta): CATO agr. 15 villae (SVET. Nero 48, 3). CIC. Verr. II 4, 122 interiores templi -es (SALL. hist. frg. 2, 64 templorum. PRIAP. 2, 10. LIV. 40, 2, 2 in posticis -bus Cereris t. al.). Marcell. 10 curiae (LIV. 2, 28, 8 PLIN. epist. 1, 8, 17 paneg. 75, 2). CAES. civ. 2, 9, 5 turris. CIL VI 34013, 3 (a. I) -es et camaras scalariorum. VITR. 3, 2, 6 cellae (3, 5, 4. al. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 276^D). 4, 8, 6 aedis (PAVL. FEST. p. 56 NERAT. dig. 39, 2, 47. al.). 5, 1, 7 basilicae (AVG. in epist. Ioh. 5, 7 CIL IX 4063, 4). SEN. nat. 3, 24, 3 balnei (PLIN. nat. 13, 22 DIOSC. 1, 32 p. 22, 10 M.). PLIN. nat. 28, 52 gymnasiorum. 30, 51 dormitorii. 36, 189 scaenae. SIL. 2, 361 domus (NERAT. dig. 39, 2, 47 SCAEV. dig. 8, 2, 41, 1. al.). Ps. QVINT. decl. 1, 9 cubiculi (PLIN. epist. 2, 17, 22. al.). PAVL. dig. 8, 2, 28 conclavis vel triclinii. PEREGR. Aeth. 3, 8 ecclesiae (AVG. catech. rud. 27, 14 conf. 3, 3, 5. CIL XII 5336b, 2 [saec. V]. al.). al. 2 *iuxta posita potiora*: CIC. Verr. II 5, 184 tectum et -es (dom. 60 -bus, . . . tectis. har. resp. 16 -es atque t. [Phil. 2, 69 LIV. 3, 52, 6 VAL. MAX. 6, 3, 1c. al.]. parad. 28 fam. 9, 15, 5. LIV. 4, 15, 8 tecta -esque. CIL V 3257, 10 [a. I a. Chr.] tectum -es. al.). Phil. 2, 105 pavimenta . . . -es (VARRO rust. 1, 59, 2 v. infra. COLVM. 1, 6, 16. al.). VARRO ling. 5, 42 (distinguuntur -es aedium et murus oppidi. distincte etiam: LIV. 25, 25, 8 castra Syracusis posita contextu -um pro muro saepta. TAC. ann. 15, 43, 4 non communione -um, sed propriis . . . muris. cf. p. 389, 71; distinctione minus perspicua: PLIN. paneg. 49, 1 -bus et m. HIER. in Ezech. 13, 10/16 l. 224 VVLG. I Esdr. 4, 12. al.). rust. 1, 57, 1 -es et solum (VITR. 8, 6, 3 s. et -es cum camera. COLVM. 1, 6, 13 PLIN. nat. 36, 173 TAC. ann. 2, 69, 3. al.). 1, 59, 2 camaras . . . et -es pavimenta (3, 7, 3. 3, 8, 1 SALL. Catil. 55, 4. VITR. 7, 10, 2 -em et camerae curvaturam. 8, 6, 3 v. supra. CIL VI 34013, 3 [a. I]. al.). SALL. hist. frg. 2, 64 domus . . . -esque (SEN. dial. 9, 2, 9 nat. 6, 30, 5 PLIN. nat. 35, 118. al.). ITALA psalm. 61, 4 (Veron. al. = VVLG.) -i . . . et maceriae (cf. iuncturam per gen.: Eph. 2, 14 [cod. d al.] -em maceriae [MAR. Gatti])

VICTORIN. ad l. medius -s quasi saeps ac maceria]. al., v. etiam p. 390, 9). **3 epitheta situm -is indicantia** (notabilia; v. etiam intergerivus vol. VII 1, 2197, 60 sqq.): CATO agr. 18, 5 inter canalis et -es extremos torcularii (CAES. civ. 2, 9, 2. 2, 9, 3 VITR. 4, 7, 2. 4, 8, 1. al. [hic illic dub., utrum de situ totius muri an de superficie intellegendum]). CIC. Verr. II 4, 122 (v. p. 388, 83) interiores (sc. de superficie; de toto muro VITR. 4, 2, 2). CAEL. 59 -em . . . , qui cum Quinto Catulo fuerat ei communis (top. 22 [bis]. 24. ALF. dig. 39, 2, 43, 1 [ter]. Ov. met. 4, 66 VITR. 2, 8, 8. 6, 6, 6. al., saepe in Digestis). VARRO ling. 5, 42 -es postici (v. vol. X 2, 227, 22 sqq.). COLVM. 8, 3, 2 dextro laevoque (CIL VI 9405, 3. cf. PORPH. Hor. Carm. 3, 26, 5/6 sinistrum. CIL VI 11648 sinisteriore [25192, 7]). 8, 3, 2 -i, qui est intrantibus adversus (8, 3, 7 duobus a. -bus. 8, 10, 2. cf. p. 388, 16). LAVOL. dig. 33, 3, 4 medius -s, qui utrasque aedes distinguat (ARGVM. Plaut. Mil. 2, 9 VLP. dig. 8, 4, 6, 1. et saepius, v. p. 392, 27; aliter, sc. vi partitiva, e. g. p. 390, 8. ceterum cf. CIL VI 8491, 4 -is mediani). SVET. Nero 48, 3 ad (a)versum villae -em. INSCR. Tun. Merlin 652, 4 (a. 260/1) cu(m) -e frontale.

B iunctura intra -es, inter -es fere i. q. intra domum (aliter e. g. p. 390, 1. 20. sunt quae vergant in notionem q. e. privatim, e. g. l. 21 sq. 26): **1 sine attrib.:** CIC. Quinct. 38 aut i. -es aut summo iure experiri (sim. opp.: Liv. 4, 9, 6 cum res peragi i. -es nequisset, ventum in ius est). CLUENT. 175 i. -es in domestico scelere. DEIOT. 5 dico i. -es (cf. Brut. 32, ubi opp. forensi luce). or. frg. A XV 9 includendus i. -es. VARRO ling. 5, 161 qui locus tectus i. -es relinquebatur patulus. LIV. 25, 1, 7 in secreto modo atque i. -es (opp. in publico etiam ac foro eqs.). COLVM. 12, 1, 5 i. -es continere (opp. foras emittere). GELL. 12, 13, 28. LACT. inst. 1, 20, 18 non i. -es aut aediculas luto factas, sed intra pectus collocandae sunt virtutes (inde epit. 16, 1). al. **2 cum attrib.:** CIC. Tull. 50 cum i. -es tuos hostem . . . teneas (item cum pron. poss.: Att. 3, 10, 2 i. -es meos [fam. 4, 14, 3]. SEN. dial. 9, 1, 11 i. -es suos vitam coercere [AVG. in psalm. 46, 12 mittere]). CATIL. 2, 1 non in foro, non in curia, non denique i. domesticos -es pertimescemus (VAL. MAX. 2, 7 ext. 2 DON. Ter. Hec. 522, 3. COD. Theod. 12, 1, 6 scelus admissum est [opp. in civitate]. 14, 9, 3 pr. docent [opp. in publicis magistrationibus]. al.). VARRO rust. 3, 3, 1 alites i. -es villae solent pasci (item cum gen. aedificii: LIV. 2, 28, 8 curiae. AVG. conf. 3, 3, 5 ecclesiae [VITA Fulg. p. 141 L.]). VAL. MAX. 4, 4, 9 haec in foro, haec i. privatos -es plurimum poterant (QVINT. inst. 1, 2, 1 domi atque i. p. -es studentem continere. PANEG. 9, 9, 1 [opp. in publica ostentatione]. al.). VLP. dig. 29, 5, 1, 27 i. eosdem -es. cf. AVG. in psalm. 93, 2 l. 27 inter istos -es.

C iuncturae verbales selectae: CATO agr. 14, 1 faber haec faciat oportet: -es omnes eqs. (LEX par. fac. Put. [CIL I² 698] 1, 5. 2, 12. 16 VARRO rust. 1, 59, 2 CIL I² 1801, 6 VITR. 1, 5, 3. al.; cf. reficere: POMPON. dig. 39, 2, 41 GAIUS dig. 8, 2, 8. al.). 18, 6 -es extruendo (al. v. vol. V 2, 1939, 42 sqq.; cf. obstruere: LEX par. fac. Put. [CIL I² 698] 2, 15 [v. Heck, Mus. Helv. 24, 1967, 49 sqq.]. struere: VITR. 2, 1, 3. 2, 8, 4. 2, 8, 19. 8, 6, 3 PAVL. FEST. p. 110 PLIN. nat. 36, 171. al. construere: ADNOT. Lucan. 3, 492 GREG. M. in Ezech. 1, 2, 3. al.). CIC. Mil. 75 ducere (INSCR. Année Epigr. 1975 n. 327 [lib. rei p.]). LACT. opif. 10, 8). ALF. dig. 39, 2, 43, 1 aedificare (ibid. bis. COLVM. 8, 3, 4 POMPON. dig. 10, 3, 22. al.; cf. inaedificare: COLVM. 6, 37, 10). CIL V 3257, 10 (a. 1 a. Chr.) -es allevarunt. VITR. 2, 1, 4 -es arboribus statuantes. 4, 8, 2 -s conlocetur (6, 8, 1). SEN. dial. 2, 12, 2 moliri (TERT. cult. fem. 1, 6 l. 4). VEG. mil. 4, 3 fabricantur (DIOSC. 3, 146 p. 436, 5 GROM. p. 361, 20 L.). AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 19 fundatum -em (PRVD. c. Symm. 2, 451 fundatus structusque). al.

deriv.: parietalis, parietarius, parieticulus, parietinae, parietinus.

compos.: comparieticus, comparietinus.

parietālis, -e. a paries. ad parietem pertinens, parietarius; significatur genus: herbae (sc. parietariae, q. v.): MARCELL. med. 13, 6 (componitur dentifricium) adicies fasciculos septem herbae -is. tegulae: INSCR. Ephem. epigr. IX 1289 (ad CIL VII 1238; in tegula) -em Cabriabanu(s) (vel -bantu(s); nomen barbari cuiusdam). lecti: GLOSS. lectus -is: κλίνη τοιχωτή (sc. contra parietem positus; distinguitur l. cubicularis et plutealis; gr. corrupte trad., correxit Boucherie).

parietālius et parietāria v. parietarius.

[pari(e)tāriālis aqua falsa var. l. pro parietaria in aqua THEOD. PRISC. log. 111.]

***parietārius, -a, -um.** a paries. de scriptura: forma originaria -us legitur in titulis infra sub 1 allatis et saepe in codd., e. g. ORIBAS. eup. 2, 1 E 5 Aa (lit. gr. p. 394, 15); ceterum exstant frequentiores parit- Ps. THEOD. PRISC. add. p. 272 CASS. FEL. 2 p. 11, 4 ORIBAS. eup. 2, 1 E 12 La p. 468 ALEX. TRALL. 2, 246 GLOSS. al., et paret- PLIN. phys. Bamb. 66, 11 (-rea). ANTIDOT. BRUX. 135 ORIBAS. eup. 2, 1 E 5 Ab GLOSS. III 565, 43. al.; rarius occurrunt parat- VEG. mulom. 2, 129, 11 (cod. L). GLOSS. III 565, 3. al., part- GLOSS. III 617, 61. ? forma dissimilata -alius p. 394, 16. 22 (sec. parietalis?). notatur parietar CIL VI 6354. legitur inde a CIL VI 6354 (saec. I med.), EDICTO imp. Diocl., FIRM.; abiit in sermonem gr. p. 394, 28 sq.

[de herba (v. 2a infra): rom. puteara, neap. paretara. cf. Faré, Postille ad M.-L. 6243a. St.]

i. q. ad parietem pertinens: 1 generatim: CIL VI 6354 (= INSCR. Dessau 7623; saec. I med.) T. Statilius Nicepor, faber struct(OR) parietar(ius) ([sic solvit Dessau, v. eius indicem p. 730b; struct(URAE) parietar(iAE) intellexit e. g. Kornemann, RE VI 1900, 12]. 9910, 2. FIRM. math. 8, 24, 8 erit architectus s. -us vel marmorarius). EDICT. imp. Diocl. 7, 8L. pictori -o (gr. <τοιχο>γράφω. distinguitur 7, 9 p. imaginario). ANTIDOT. BRUX. 135 stercus passeris -ii.

2 speciatim in nomine herbarum fere in parietinis nascentium; respici videntur: **a parietaria officinalis L.** (v. e. g. El Ghamrawi, Lexikograph. Stud. über die lat. Pflanzennamen, Diss. 1967, 21 et 26; hic illic fem. pro subst., nisi vocem q. e. herba subaudire malis; neutr. pro subst. fort. l. 16): Ps. DIOSC. Vind. 4, 85 p. 245, 17 περιόκιον . . . Ρωμαίοι . . . παριητάριον (inde, serie aucta: Ps. APVL. herb. interpol. 82 l. 6 [in app. crit.] -a, muralem, [paritalium] [] neutr. pro subst. ? an potius -aliam coll. l. 22?). PELAGON. 75 herbam -am teneram (76 suco h. -ae [85, 2. THEOD. PRISC. eup. faen. 38. al.]. 89, 1 folia [VEG. mulom. 2, 131, 5 PLIN. VAL. 3, 38]. THEOD. PRISC. log. 81 PLIN. phys. Bamb. 66, 11. al.; ordine inverso: Ps. THEOD. PRISC. add. p. 318 -ae h. sucus). Ps. APVL. herb. 82 l. 6 herba perdicalis; . . . alii muralem dicunt, alii -am (-aliam var. l.); nascitur per parietibus. THEOD. PRISC. eup. faen. 46 -ae radices sucus (herbae add. pars codd.). ORIBAS. eup. 2, 1 E 5 Aa p. 468 elsine vitragine, alii autem perdicadon, Romani vero -am, alii bitraginem vocant. ALEX. TRALL. 2, 246 succus perdicados herbe, quam nos -am aut vitrariam appellamus. HIPPIATR. gr. I p. 113, 10 φύλλα βοτάνης σιδηρίτιδος, ἢν Ρωμαίοι παριητάρων (B, παριητ- M) καλοῦσι (sim. II p. 72, 20 παριητάρων. al. ibid.). GLOSS. -a id est coliconus (v. vol. III 1571, 46 sqq.). -a: perdicalis. al. iocose in comparatione: Ps. AVR. VICT. epit. 41, 13 Constantinus Traianum herbam -am ob titulos multis aedibus inscriptos appellare solitus erat (de eodem Amm. 27, 3, 7 eum herbam parietinam iocando cognominarunt). **b genus verbasci** (v. André, Lex. des termes de botan., 326 sq.): GLOSS. III 582, 60 falvius (obscurum, nisi latet φλόμος) id est lupicuda sive -a . . . vel vervascus.

parieticulus, -i m. a paries. scribitur paret-. i. q. paries parvus: INSCR. christ. urb. Rom. 1965, 6 fecimus nobis . . . arcosolio (acc.) cum -o suo.

parietinae, -arum f. a paries. scribitur parit- HIER. psalt. sec. Hebr. 109, 10 (cod. A), parient- GLOSS. Corp. D 55. notatur pariet TAB. aliment. Baeb. (CIL IX 1455) 3, 9. de notione: AVG. in psalm. 101 serm. 1, 7 -ae dicuntur, quas vulgo dicimus ruinas, ubi parietes stant sine tecto, sine habitantibus (inde sim. ISID. orig. 15, 8, 3 -as dicimus quasi parietum ruinas eqs.). GLOSS. III 313, 64 οικόπεδα. V 356, 23 desertinis (inde GLOSS. Corp. D 55; v. vol. V 1, 689, 43). [cors. partina; vasc. pardia; cat. pardina; arag. pardina; derivata: port. pardieiro, galic. pardiñeiro. cf. M.-L. 6244. Wartburg VII 654. Corominas² IV 400. Machado³ IV 309. St.] [e con. dub.: CIC. Att. 4, 19, 1 rei publicae . . . -as (Watt 1965, putamina Tucker, Shackleton Bailey, putavi de trad.).]

i. q. parietes ruinosi vel incuria relictis sim.: **1 proprie:** SISENNA hist. 24 post villarum maceriae ac -as quinque cohortes in insidiis reliquit. CIC. Tusc. 3, 53 Corinthi . . . -ae. Att. 5, 19, 3 quae de -is in Melita laboravi ([tarentinis trad.]. de eadem domo: fam. 13, 1, 3 illud Epicuri -arum). PLIN. nat. 22, 43 perdicium nascens in tegulis -isque ([cf. Diosc. 4, 82 p. 46, 16 tectis aut parietibus]. 24, 183. 25, 161 in muris -isque et t. [cf. Diosc. 4, 88 p. 48, 22 in parietibus et saxosis locis eqs.]. item de locis ubi herbae crescunt: 25, 87 circa vetera monumenta -asque et inculta itinerum. 25, 155 in -is et saepibus. Ps. APVL. herb. 76 l. 24 [cod. Cas.; alii parietibus]. 84 l. 11 [var. l. parietes]). TAB. aliment. Baeb. (CIL IX 1455) 2, 70 fundus cum -is (sim. 3, 2. 9. 33 casis et -is). ITALA psalm. 101, 7 (Veron., Aug. ad l., al.) factus sum sicut nycticorax in -is ([gr. ἐν οικόπεδω, aliae vers. et Vulg. in domicilio]. fusius tractat AVG. ad l. serm. 1, 7 sq. [v. etiam l. 43]. PROSP. ad l.). HIER. in Ezech. 13, 4/7 l. 92 vulpes habitant iuxta Aquilam . . . in desertis, iuxta Symmachum et Theodotionem 'in -is' atque 'ruinosis' (gr. ἐρείπιοις. eodem spectant: hom. Orig. in Ezech. 2, 4 p. 345, 26 adv. Rufin. 3, 7). in Is. 17, 1 p. 174^B -ae Damasci ac pristinae potentiae vestigia (antea: erit sicut acervus lapidum in ruinam). psalt. sec. Hebr. 109, 10 vagentur . . . et mendicent et quaerantur in -is. VVLG. Ezech. 36, 4 haec dicit dominus deus . . . desertis, -is et urbibus derelictis (gr. ἠφανισμένοις, Itala Hier. ad l. dissipatis). AVG. in psalm. 101 serm. 1, 15 pulvis de -is ruinarum. 101 serm. 1, 17 cavete -as. LIB. pontif. p. 63, 18 via Salaria sub -as usque (parietes var. l.). VITA Caes. Arel. 1, 31 egredientes e civitate obsessa quidam extra antemurale inter -as epistulam proditoris reppererunt (vix de ipsis munitionibus, sed potius de ruinis quibusdam extramuranis).

2 translate: CIC. fam. 4, 3, 2 in tantis tenebris et quasi -is rei publicae (cf. supra l. 50). AMBR. epist. 6, 3 F. -is quibusdam animae ruinosae.

cf. Onom. Parietinae.

parietinus, -a, -um (vix idem ac parietinae). a paries.

[Galli]

[de Cic. Verr. II 4, 128 v. sub parinum.] *i. q. ad parietem perti- nens*: ITALA lev. 14, 37 (Tert. pudic. 20; agitur de lepra domorum) aspectum earum cavositarum humiliorem citra [-am] formam ([Gele- nius, parietem non trad.]. gr. ὄψις . . . ταπεινότερα τῶν τοίχων, Vulg. humiliores superficie). AMM. 27, 3, 7 v. p. 394, 33. Avg. c. epist. fund. 32 p. 235, 5 passerem -um (cf. Aug. in psalm. 58 serm. 1, 10 parietum passerem). Gatti.

parifico, -āre. a par et facere. *i. q. parem facere*: ORIENT. carm. app. 3, 19 nexa vicissim trina potestatum conclusio parificatur. PATRIC. frg. 3 nullus credat me ob ista miracula . . . -andum apostolis.

parigoriciis v. p. 351, 17, **parigorizo** v. paregorizo. Kruse.

parilema VARRO rust. 1, 31, 3. vox ficta, qua origo subst. q. e. palma a verbo pariendi ducatur, v. p. 141, 45.

***parilis**, -e. a par sec. similis, v. Leumann-Hofmann-Szantyr, Gramm., allgem. Teil p. 70*. a verbo parandi derivant PRISC. gramm. II 132, 2 GRAMM. suppl. 67, 32 paenultimam brevem testan- tes. corrumpitur in codd. variis modis, e. g. palil- IVL. VAL. 1, 42 (var. l.), piril- GLOSS. compar. et superl. non inveniuntur.

legitur multo rarius quam par, sc. in versibus apud LVCIL., CE 959 (aet. Sull.?), CIC. Arat., LVCR. (bis), OV. (septies), CVLICEM, TER. MAVR. (sexies) et haud paucos posteriores, in prosa oratione fortasse in DIDASC. Ter. (v. supra p. 267, 24), ceterum apud VARRONEM (bis), APVL. (quater), deinde paulo saepius. [vix huc sard. vet. paniliu. cf. M.-L. 6244a. Wagner II 213. St.] [confunditur in codd. hic illic cum par, e. g. CYPR. GALL. gen. 621 MART. CAP. 2, 132, pariter OV. met. 5, 478; dub. an intellegendum sit CE 1634, 4; vix recte coniciebatur olim Cic. rep. 1, 56 ex -i (pro voce corrupta expoliri; alii alia), SEN. contr. 1, 6, 11 (puerilem trad., -em Gertz).]

i. q. par (cf. GLOSS. -is: aequalis. -e: par, simile. sim. al.; indi- catur cui [rei] respondeatur per dat. LVCR. 1, 1067 TER. MAVR. 263. 1569 sibi. AVSON. 314, 6 p. 408 P. MART. CAP. 6, 665, gen. ROMVL. sub IB, praepos. AVG. mus. 5, 3, 3 inter se; respectus indicatur per abl. VARRO ling. 9, 27. 10, 77 CVLEX 358 GENNAD. vir. ill. 25 CYPR. GALL. gen. 353 CE 1969, 2, praepos. per p. 396, 4, ? in c. abl. l. 47):

I de eis, quae aliis respondent: A praevalet vi similitudinis, sc. fere i. q. similis, idem sim. (iungitur cum unus p. 396, 4. 6, cum similis fortasse l. 63):

1 respicitur qualitas: a responsio fit relatione simplici: LVCIL. 447 cui -em fortuna locum fatumque tulit fors (vix ad ββ). CE 959, 11 (aet. Sull.?) fido fida viro veixsit coniunx, studio -i [qum] nulla in avaritie cessit ab officio ([] dub. utrum coniunctio an praepos.). LVCR. 2, 374 grana frumenti inter se forma distant; concharum . . . genus -i ratione videmus pingere litus ([cf. e. g. 2, 377 simili ratione. 2, 516 pari ratione]. SER. SAMM. 114 MART. CAP. 1, 12). VARRO ling. 9, 27 cuius modi tritico iacto reddidit segetes terra, sic (h)ordeo sato proportione reddidit -is. 10, 77 simile verbum verbo est tum quo[nia]m et re[m] . . . et voce[m] . . . e[st] in] figurae transitu [declinationis] -e est ([] del. Mette). CVLEX 229 ad -es agor eventus. OV. met. 7, 305 arte . . . -i. 8, 569 discubere toris Theseus . . . quosque alios -i fuerat dignatus honore Achelous. 14, 29 puellam optantem . . . eadem ac tu -ique cupidine captam. trist. 1, 8, 26 accipere et -i reddere voce 'vale'. APVL. met. 5, 7, 1 quoad . . . sororum heulatus saxa cautesque -em sonum resultarent. TER. MAVR. 263 σίγνα, quod istis consonantibus -i sede oris vibratur (265). SER. SAMM. 760 lumbrius terrae mixto inducetur aceto aut -i nova ruta modo (CYPR. GALL. num. 389 COD. Theod. 16, 2, 10. GLOSS. -i modo: simili modo [similitudo trad.]. cf. p. 396, 16). NEMES. cyn. 114 (nisi ad B) huic cani venaticae -em submitte marem (Gratt. 263 iunge pares. cf. MART. CAP. 1, 22 [vers.] -em meruisse iugalem). IVL. VAL. 2, 39 non se -bus cum diis honoribus exaequabat Alexander. ARNOB. nat. 6, 10 p. 317, 26 M. non est simulacrum, quod non -es lineas prin- cipali ab ore traducat. 7, 28 p. 377, 26 -i sensu. CARM. de fig. 62 -em similemve vim vincemus (si recte sic emendatur, v. app. crit.; masc. pro subst. intellegunt alii). AVIEN. Arat. 1020. SYMM. epist. 7, 100 -i amore. AMM. 20, 7, 11 audacia. AMBR. paenit. 1, 5, 21 duae urbes ex vicinia Sodomorum -is exidii traxere consortium (cf. PRVD. c. Symm. 2, 191 -is consortia poenae). AVG. epist. 190, 4 adoptandam a deo animam mirabili dignatione gratiae, non -i dignitate naturae. MART. CAP. 6, 665 Arimphaei . . . -em Hyperboreis vitam degunt (Sol. 17, 1 Hyperboreis similes . . . A.). COD. Theod. 11, 25, 1 quotienscumque . . . breves ad sedem praefecti . . . destinantur, -is notitia provinciali quoque tradatur officio. OROS. hist. 1, 19, 2 via. AVELL. p. 46, 18 ceteros . . . eorum consimiles sacerdotes, qui se -i observantia dederunt. CE 1376, 8 (saec. VI) Liberius rexit Romulcos fascas . . . successu -i Gallica iura tenens. 2100, 26 (a. 551) -em sortem ingemis ipse tuam. al. masc. pro subst. (cf. l. 63): IVL. VAL. 1, 42 congregata tibi ad societatem sceleris -ium conspiratione. AVIAN. fab. 11 epim. 2 (interpol.?) pauperior caveat sese sociare potenti, namque fides illist cum -i melior.

b responsio fit relatione mutua: α de singulis rebus ad complures animantes vel res pertinentibus: CIC. Arat. 165 consimili specie stellas -ique nitore. OV. met. 5, 478 -i (pariter var. l.) . . . colonos . . . et boves leto dedit Ceres. APVL. Plat. 2, 13 aequalitas ista inter duos amicos non aliter provenit, nisi similitudo utroque -i caritate

conveniat (cf. IVVENC. 4, 64 fratrum -i . . . amore). 2, 14 amor tertiae speciei divini atque terreni proximitate collectus, nexuque et con- sortio -i copulatus (ad II B trahunt alii). NEMES. ecl. 4, 5 -is . . . furor duorum amantium. ANTH. 198, 35 fortibus una viris -isque per omnia sors est (CLAVD. carm. min. app. 2, 63 [syn. aequa]). ARNOB. nat. 7, 51 p. 412, 2 M. deos hominibus . . . se cunctis una et -i gratia sine ulla inclinatione praebere. IVVENC. 1, 6 cura his ambobus Zachariae coniugique suae -is. SYMM. epist. 7, 110 duo . . . bona -is voluptatis. AMM. 20, 3, 4 sol et luna -i comitatu obtinentes circulos proprios . . . et iunctim locati. PRVD. perist. 4, 27 splendor -is duarum gemmarum. CYPR. GALL. gen. 621 iuvenes -i fulgore decentes (pari var. l.). CARM. de Sod. 22 incestu -i. VICTRIC. 5 in disparili sorte -is palma virtutis est. MART. CAP. 2, 132 puellae vultu decoreque -i . . . luculentae. COD. Theod. 16, 1, 2 pr. ut trinitatis unam deitatem sub -i maiestate . . . credamus. OROS. hist. 4, 8, 12 squamas serpentis a summo gutture usque ad imam alvum -i modo dispositas. ENNOD. opusc. 9, 2 p. 416, 9 -i . . . iudicio censendus est et qui numquam loquitur . . . et qui eqs. al. β de compluribus animantibus vel rebus (vix huc LVCIL. sub a): CVLEX 358 -es virtutis honore heroes. PAVL. NOL. carm. 25, 3 Christe . . . -es duc ad tua frena columbas (in imag., cf. I concordies animae. proprie: CYPR. GALL. gen. 529 columbas -es simili cum turture iunctas [Vulg. gen. 15, 9 turturem . . . et columbam]). AVG. in euang. Ioh. 24, 2 litteras -es, aequales. GENNAD. vir. ill. 25 deum patrem et filium non duarum esse naturarum et divinitate -ium, sed unius essentiae. CYPR. GALL. gen. 353 fratres -es pietate. CE 1969, 2 con- cordes animae . . . moribus eximi(i)s -es et amore iugali.

2 respicitur mensura, quantitas sim.: a vario usu (de tibiis -bus DIDASC. Ter. Hee. v. p. 267, 24): LVCR. 1, 1067 antipodas noctes -is agitare diebus nostris. OV. met. 8, 631 Baucis anus -ique actate Philemon (10, 115). SER. SAMM. 210 fel perdicis -i cum pondere mellis ([Plin. nat. 29, 125 aequo pondere]. 248. 533 -i fuerint si pondere mixta [Plin. nat. 31, 68 aequis portionibus]). PAVL. NOL. carm. 19, 634 (describuntur virgae crucis) ut diducta pari fastigia fine supinant, infra autem distante situ -i pede constant. CYPR. GALL. gen. 1274 -i cum tempore (1273 septem . . . per annos). MART. CAP. 2, 197 -i interiectione. al. neutr. pro subst. de mensura pari: MART. CAP. 6, 717 ἰσότης est, cum duae lineae pares uni mediae duplo -ive (-i var. l.) conferuntur. b in re metrica: TER. MAVR. 1569 binas -es qui pedes sibi syllabas habebunt. 1968 mox dispare versu subiecto . . . tunc . . . -em dedit illi priori versui (2696 continuos tres -es . . . v. 2804). OPT. carm. 3, 17 -i sub tramite versuum (cf. 9 [in versu intexto] limite sub -i). 20b, 12 aequari . . . dissona versuum elementa tempore sub -i. AVG. mus. 5, 3, 3 ut postero- res partes versuum sint . . . inter se -es.

B praevalet vi proportionis, analogiae sim., sc. fere i. q. sufficiens, aptus, dignus sim.: adi. (hucine p. 395, 58?): SYMM. epist. 9, 72 quod eventus rei publicae prosperos -i tuo sermone ornasti (postea: quae facundia . . . negotiorum magnitudini orationis gravitate respondit). masc. pro subst.: ROMVL. fab. 96, 2 (rec. gall.) aquila dixit: 'quaero -em [coniugii mei]' . . .; cui milvus: 'me accipe, quia superior tibi sum, ut quacris' ([] gen. ut p. 269, 35 sqq.).

II de eis quae sibi respondent vel aequabilitatem quandam in se continent: A divisione, quae fit in aequas partes: APVL. flor. 15, 7 adulescens . . . crinibus (a) fronte -i separatu per malas remulsis. AVG. mus. 5, 2, 2 ipsius -is divisionis qui . . . numerus auctor est? an dualis? :: ita est. CYPR. GALL. num. 120 sex plaustra . . . duodecim bobus -em divisit ad usum. B qualibet concordia partium, harmonia (cf. supra l. 3): PRVD. cath. 5, 122 felices animae . . . concentu -i . . . dulce canunt melos (si recte huc traximus; var. l. -es praeferunt alii, v. Assendelst, comm. 1976 ad l.). LICENT. carm. ad Aug. 8 Varro mundum . . . disseruit canere et -es agitare choreas.

usum pro subst. supra inseruimus, sc. masc. l. 49. p. 395, 76, neutr. l. 36 (cf. p. 395, 28).

adv. pariliter. compar. et superl. non inveniuntur. [falsa var. l. pro partiliter AVG. trin. 12, 9, 14; falso editum est olim pro pariter BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 20 p. 59, 16.]

i. q. pariter (item CHAR. et SCHOL. p. 278, 71. 279, 29. cf. GLOSS. -r: aequaliter): 1 vario usu (comparantur res cum aliis rebus vel plures inter se): DON. Ter. Andr. 814, 1 maior . . . et ad summam aetatis refertur et ad comparisonem aetatis -r positum est (pariter var. l.). CASSIOD. in psalm. 55, 11(9) ut quidquid de illo patre dicitur, de isto filio -r sentiatur. VEREC. in cant. 6, 8 l. 49 D. uno . . . pretio omnes equi -r comparantur. 2 spectat ad aequam divisionem, ordinationem: AVG. ord. 1, 2, 3 quo centro circuli cetera -r dime- tiantur (trin. 8, 3, 4 facies hominis dimensa -r). Ps. Avg. categ. 12 (124 M.-P.) positio partium ita apte -rque digesta est, ut nulla earum mensurae alterius emineret.

deriv.: 1. parilitas.

compos.: com-, dis-, im-, supparilis.

? cf. Onom.

1. *parilitās, -ātis f. a parilis. scribitur in codd. hic illic paral-, e. g. PROSP. in psalm. 149, 1. legitur in prosa oratione [Paškiewicz]

tantum inde a GELL., APVL., TERT., sc. *sing.*, plur. non nisi AVG. c. epist. fund. 33 p. 236, 14 LEO M. serm. 95, 9; *vocem frequentat* AVG. [confunditur in codd. cum paritas, ubi videas.]

i. q. status, condicio sim. parilis (cf. GLOSS. -s: *ἰσοσύτης ἢ ἰσότης*. aequalitas. GLOSS. I Ansil. PA 511 -e: evacuatione [aequat- conl. ed.; an exaequat-?]. *pro syn. occurrunt saepius aequalitas, analogia, similitudo* [quae vox distinguitur infra l. 52. 55 et AVG. trin. 7, 6, 12 l. 150]): I *pertinet ad responsionem eorum*: A quae aliis respondent: I *usu communi, sc. praevalente vi similitudinis*:

a *cum respectu qualitatis*: α *cum gen.*: ① plur.: GELL. 14, 3, 8 aequiperatio ... et -s virtutum inter sese consimilium ... speciem ... aemulationis creat. TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 297, 11 -i et unitati eorum duorum deorum (antea: deos tam pares). SCHOL. Cic. Bob. p. 162, 6 ex -e congruentium suffragiorum (postea: aequalitatem suffragantium). AVG. civ. 11, 22 p. 491, 18 D. pulchritudo constat ... -e ac dimensione membrorum (c. epist. fund. 30 p. 231, 19 in euang. Ioh. 3, 21. al.). 22, 19 p. 598, 11 si quid in illa figura ... -e partium non congruebat (CLAVD. MAM. anim. 2, 5 p. 116, 19 quae sibi secundum ... numeri aequalitatem p. -e respondeant. FVLG. RVSP. incarn. 28 congruentia et -s p. corporis. CASSIOD. in psalm. 55, 11 l. 259). epist. 104, 15 peccatorum (167, 4). c. Faust. 21, 6 moderatione mensurarum, -e numerorum sensuum et membrorum corporis (gen. ad litt. 5, 22). LEO M. serm. 12, 1 -s voluntatum (antea: morum similitudo). 95, 9 improbarum -es cupiditatum, foedera scelerum. ISID. epist. 8, 2 quod ... de -e agitur apostolorum, Petrus praeminet ceteris. al.

② *sing.*: APVL. met. 2, 10, 4 Photidi aemula libidine in amoris -em congermanescenti mecum. SOL. 2, 18 Erythraea ... Sibylla ... appellata est de scientiae -e. ITIN. Alex. 4 materiae -s (sc. belli Persici et Alexandri et Constantii). IVL. VAL. 2, 28 p. 97, 8 discriminis -e protrahi bellum (vix ad 2, cf. supra p. 246, 11 sqq.). CHALC. transl. p. 41^c quibus consortium divinitatis et appellationis -s competit (gr. *ὁμόνομον εἶναι*). MAR. VICTORIN. adv. Arium 4, 10 p. 1120^d substantiae -e (patris et filii; cf. AVG. trin. 4, 9, 12 in eiusdem naturae constubstantiali -e). AVG. civ. 5, 2 p. 193, 2 D. aegrotandi -em. MAR. MERC. Conc. I 5 p. 24, 16 in deitatis unitate et -e (sc. personarum. gr. I 1, 7 p. 98, 11 ταυτότητι, I 2 p. 67, 28. al. unam eandemque similitudinem, I 3 Rustic. p. 130, 20 identitate). SIDON. epist. 2, 9, 4 in causis disparibus dicendi -em servare (cf. ISID. praef. test. 41 propter ... sensus similitudinem et eloquii -em). al.

β *sine gen. (cum adi. pro gen. l. 52. 57; cf. praepos. de, in c. abl. l. 49. 56)*: TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 297, 18 excludentes ab eo deo unico -em alterius cuiusdam (cf. p. 297, 25 an diversitas ... duos deos capiat, si -s capere non potuit). resurr. 48 p. 99, 14 exemplum ... ex diversitate an ex -e componitur? utique ... ex -e (inde restit. Ps. ORIG. tract. 17, 13 B. [pravitate, pravite codd.]). ITIN. Alex. 2 in omni hac -e imperatorum. CHALC. comm. 21 terra et ignis habent ... aliquam ex ipsa contrarietate -em ... et haec est analogia, id est ratio continui competentis. 330 similitudo -is disparilitatisque concretio est. AVG. civ. 15, 13 p. 83, 13 D. ista de centum annis ... detractis per tot generationes continuata -s (in dinumeratione annorum). in epist. Ioh. 4, 9 non semper 'sicut' ad -em et aequalitatem refertur (postea: sed sicut ad similitudinem dicitur). in euang. Ioh. 110, 3 filius -em suam commendat, ne credatur patre inferior. CASSIAN. c. Nest. 1, 2, 2 Eunomius ... licet similem sibi divinam esse asseruit trinitatem, diversam tamen a se contendit, admittens similitudinem excludens -em. CASSIOD. anim. 16 l. 6 -s in omnipotentia, aequalitas in caritate. ISID. sent. 1, 3, 1 quamvis usque ad -em angelicam humana post resurrectionem natura proficiat. al.

δ *cum respectu mensurae, quantitatis*: APVL. Socr. prol. 3 qui aliter ac lapidum structor meo operi accommodem ... inaequalitate aspera quaedam ... sine ... mensurae -e. CHALC. comm. 19 latera figurarum ... habent adversum se competentem modum ...; et solida ergo *is imposita* ... habebunt adversum se competentem -em (ibid. iterum; postea: analogiam sive competentiam). MAR. VICTORIN. gramm. VI 80, 19 trochaeus, cum tribus temporibus ut idem iambus constare videatur, posset ... sub huius modi -e cum eo misceri (item in re metrica: 88, 2 -is, qua inter se congruunt metra, contemplatione. AVG. mus. 4, 2, 2 anapaesti -s). SALV. gub. 6, 5 pari utriusque partis bonorum et malorum numero contenti sumus; ... immo exsultare nos potius ... conveniret, si -s nobis ista contingeret. SIDON. epist. 2, 2, 4 spatii -e cellarum. BOETH. arithm. 2, 42 p. 139, 27 neglecta proportionis -e (in medietate arithmetica ut 2, 43 p. 140, 22 neglecta proportionis aequalitate). al.

ε *usu peculiari, sc. praevalente vi proportionis, analogiae sim. de statu, quo quis alicui rei aptus est, aliquid sustinere potest sim. (vix huc l. 29 supra)*: APRING. in apoc. 1, 10 sq. p. 8 ('audivi post me vocem') omnis humanitas ... nequaquam -em praesentiae divinae aut vultus divini praestat intuitum, sed quadam fragilitate depressa carnalitas quasi postea (post tergum Beatus) dei sermonibus admoneatur.

ζ *quae sibi respondent vel aequabilitatem quandam in se continent (-s sui v. sub 2)*: I congruentia partium: a de statu duorum coniuncto: coniugum (animalium ISID.): Ps. CYP. singul. cler. 38 clericis ad manifestandam gravitatem singularitas

magis quam -s testis vera est; respicite quanta mala conversatio -is huius adquirat (item opp.: 41). ENNOD. opusc. 5, 27 p. 400, 22 quae mecum matrimonii habuit -e subiugari. ISID. lib. num. 8 dum ex -e consistant animalia in arcam introducta. notarum numeri vicenarii: CASSIOD. in psalm. 20 concl. l. 243 haec -s (sc. XX) unam summam (sc. viginti) designat. b de qualitate numerorum, qui in duas aequas partes dividi possunt: CASSIOD. inst. 2, 4, 2 quae ei numero accidunt: ... -s, imparilitas et cetera. ISID. lib. num. 8 binarius numerus, prima numerorum procreatio, ... -is corporatio. c de qualibet concordia partium, harmonia: AVG. civ. 22, 24 p. 614, 8 D. in corpore humano quamquam ... omnium partium congruentia numerosa sit et pulchra sibi -e respondeat. CASSIAN. conl. 24, 6, 1 rutunditatis -em. PROSP. in psalm. 149, 1 ut laus dei in ... ecclesia celebretur, quae sibi ex fide et moribus ... concordat; nam sine hac -e nulla est canentium suavitas. CASSIOD. in psalm. 118 div. l. 30 singulae litterae alphabeti sibi octonos versus ... vindicantes cunctum carmen pulcherrima -e describunt.

2 constantia, immutabilitate: Ps. HIER. epist. 19 p. 206^B qui filius dei disculsa penitus -e sui ... etiam cum ... in nostra carne obscuratur, immensus est.

II pertinet ad identitatem: CASSIOD. in psalm. 48, 21 psalmum repetita versus decimi tertii -e conclusit.

compos.: fortasse imparilitas (nisi ab imparilis).

? 2. parilitas, -atis f. [vox q. e. 1. parilitas perperam cum pario iuncta esse videtur, sc. hac fere derivatione: pario >*parilis 'fertilis' >parilitas; cf. fortasse sterilis: sterilitas. Sch.] i. q. status mulieris pariturae, graviditas sim., si recte trad.: Ps. AVG. serm. ed. Mai 45, 2 (e cod. Vat.) Elisabeth quod habuit erubescerat; non condicione erubescerat -is, sed pudor eam revocabat propectae aetatis (Iom. cod. Cass., v. Ps. Aug. serm. ed. Caillau 2 app. 67, 3).

pariliter v. parilis.

Paskiewicz.

? parillus, -a, -um. si recte legitur, a par, cf. parilis, pariculus. i. q. par: VIRG. gramm. epit. 1 p. 4, 4 huius ... sapientiae (sc. tam humilis quam sublimis) -a in homine similitudo demonstratur, qui platum telleum afflamque habet aetream (sic Huemer, per illa in sive perillā codd.; peritia in Polara sec. cod. A; per illum hominem Mai; nisi distincte par illa).

parimbola v. parembola.

parimembre, (-is) n. a par et membrum. de figura rhet. q. d. ἰσοκῶλον (quod gr. respondet in tit.): CARM. de fig. 82 fit -e, ubi membra aequalia circuitus sunt (paremembre trad., emend. Sauppe).

parimplasticus v. parempl-

[parimula falso pro parmula: GLOSS. V 509, 1 -a: parva festivitas (cf. GLOSS. I Ansil. PA 512 parimola: dies festa paganorum); ortum ex ordine glossarum turbato GLOSS. IV 137, 29-31 parma: genus scuti. parentalia: dies festos paganorum. parimola: quod supra; ordinem correctum servant GLOSS. III Abstr. PA 54-57, ubi parmula recte post parma.]

facias illos mut[u]los ... Crispu(m) marinis (vel Crispum arinis) et Marinem parinis TAB. devot. Audollent 219 A 12. quid significet, non liquet.

ex aede Liberae † parinum caput ... num dubitasti tollere? CIO. Verr. II 4, 128. porinum Fröhner, agninum Peterson, parietinum Walter, Rhein. Mus. 91, 1942, 1; alii alia.

1. pario, -āvī, -ātum, -āre (depon. v. lay). a par. scribitur -e- pro -i- fortasse CHAR. gramm. p. 473, 33 B. -eo inter verba Iae coniug. forma perf. brev. -asset v. sub 2. [vix huc pertinent: LEX Bant. (CIL I² 582) 10 pariat (i. pareat; per errorem huc trahitur in indice ad Bruns, Fontes iur. Rom.). CIL VI 11035 rat(ionibus) par(ibus), sicut legendum suadet 11034 rationes pares, dum edd. male solvunt par(iatis). dub. trad. et interpr.: LAMPR. Alex. 49, 1 -ant edd. cum P, patiar altera jam. codd. (utrumque sententiae parum convenit).]

1 i. q. parem reddere (vel paritatem efficere): a pertinet ad rationes exaequatas (sc. debiti et soluti): α act. cum obi. vel pass.: INSCR. Année Epigr. 1979 n. 370a (Hispania; saec. I) (Iulius a ratione tegularia. Anthimus cum censum -vit <D>XXXIII (cf. ibid. b: solve quod minus fecisti). CHART. lat. ant. 315d 6 (ca. a. 208) <P>ariari (sc. denarios; textu parum certo, ut etiam -ti legi possit). VLP. dig. 22, 1, 33 pr. si bene collocatae sunt pecuniae publicae, in sortem inquietari debitorum non debent, et maxime, si -ent usuras; si non -ent, eqs. (ad vocem q. e. parere trahit Vocab. Iurisprud. Rom., intellegendum pecuniae pro subī., cf. p. 408, 67, quod tamen sententiae parum convenit). Ps. FVLG. RVSP. serm. 18 p. 883^A -are debitum patris. GLOSS. V 318, 54 -tus: completus (-lit- trad.; huc traximus coll. usu vol. III 2094, 69 sqq. illustrato). β absolute: LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 22 quisquis mensibus sex ... non -verit (cf. 21 dabit). EPIST. imp. Comm. (CIL III 13750) 41 cum omnibus annis fisco -verit (item cum dat.: VLP. dig. 40, 1, 4, 5 ei [paruerit var. l.]). TAB. devot. Journ. Rom. Stud. 53, 1963, 123 B 4 (saec. II/III) ut ... in brevi temp(or)e -at (i. reddat, quae furatus est).

γ part. perf. pro depon.: LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 24 quisquis ... -tu(s) decesserit (sc. qui debita solvit; nisi translatione quadam ab obi. rei ad obi. pers. facta).

b *pertinet ad quemlibet statum parem (pass. vel mediopass. de eo, qui par est vel par redditur):* ITALA Phil. 2, 6 (Tert. adv. Marc. 5, 20, cf. resurr. 6) *Christus in effigie dei constitutus non rapinam existimavit -ari deo (gr. τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, Vulg. esse se aequalem deo).*

2 *i. q. parem esse (vel fieri; vergit in notionem q. e. convenire l. 6):* TERT. anim. 30, 5 quia nec -asset commeatus . . . vitae . . . tempori (*item cum dat.:* adv. Marc. 4, 29 p. 521, 5 paraboliarum status, similitudinum peraequatio, si nec in alium spectant, quam cui per omnia -verint [paria venerint trad.]). 32, 9 mollitia lanae, mollitia plumae: -ant naturalia earum, substantiva non -ant. resurr. 53 p. 111, 17 ex qua . . . substantia -ant inter se Christus et Adam? scilicet ex carne. FAVSTIN. de trin. 1, 13 dei . . . voluntas et cuiuslibet, non tamen dei, voluntas -are (parere var. l.) non potest (*antea:* ex aequo illis voluntas).

deriv.: pariatio, pariator.

2. **pario**, peperī, partum (*part. depon. v. p. 406, 21*), -ere.

[conferuntur varia vocabula linguarum cognatarum, inter quae et notione et forma proxime accedit lituan. periū, perėti 'ovis incubare'. Sch.] scribitur litteris gr. περιεργι CIL XIII 5338 TAB. devot. Audollent 267, 16. 17. 269 B 13. Not. Tir. 91, 93 -it. 91, 94 -perit. 91, 95 -tus (*vix ad partus, -ūs*). *de formis:* eos, qui ad quartam coniugationem trahunt, errare dicit SACERD. gramm. VI 488, 12 sqq. (= PROB. cath. gramm. IV 36, 16sqq.); -ire dicit apud veteres testatur DIOM. gramm. I 383, 5 (*affert ENN. ann. 10 ut: PRISC. gramm. II 401, 5. sim. al.*), addas PLAVT. Vid. frg. 18 et fortasse ENN. scaen. 263 (*v. Skutsch, Studia Enniana, 1968, 188 sqq.*), cf. var. l. VVLG. Ruth 1, 12 Is. 66, 9; -iret ITALA Luc. 1, 57 (codd. d e). ROMVL. fab. 30, 8 rec. gall. (*coni. Thiele pro per-*). CIL III 2267, 5; -irent VINDIC. gyn. p. 456 rec. D; -ibis POMPON. Atell. 19/20. ? *praes. redupl. (sc. ex perf. formatum) GLOSS. II 262, 33 pepero: γεννώ (v. Heraeus, Kl. Schr., 1937, 130). perf. non redupl. agnovit Jeanneret, Tabl. d'exéc., 1918, 55. 84 in TAB. devot. Audollent 268, 2 qun peri. vix addas perf. paruit GREG. M. epist. 9, 156 p. 157, 30 (paravit Mommsen). part. fut. -iturus inde a PLAVTO (cf. PRISC. gramm. II 501, 8 sq. 559, 11 III 485, 30). *de notione:* PAUL. FEST. p. 222 -tus et pro nascendo . . . et pro parato. *ad caput prius spectant:* GLOSS. -ta: περικτηθέντα. adquisita. parata. quaesita. inventa. -tam: ποιοθεῖσαν. pace -ta: pace nata. et sim.; cetera infra suis locis inserui. *caput alterum respicitur:* PAUL. FEST. p. 52 quod graece κέβειν -ere sit (HIER. in Is. 64, 6 κενόσω, id est -entium). GLOSS. -o: τίτω. -perimus: parturivimus. -i: nasci, gigni. *legitur inde a LEGE XII tab., APP. CLAVD., NAEV., PLAVTO, ENN., SCIP. mai., TER. per totam latinatatem (de pass. rarius occurrente in cap. alt. v. p. 403, 65).* [*langob. vet. parir; raet. or. pari; vasc. pari; cat. parir; hisp. parir; port. parir. cf. M.-L. 6236. Battisti-Alessio IV 2777. Wartburg VII 645. Corominas² IV 403. Machado³ IV 312. St.*] [*variat in codd. imprimis cum parare (dub. SEN. dial. 1, 5, 8, ubi -ti pro parati coni. Gertz). falso trad. PLAVT. Poen. 103 -perit BCD pro deperit, SALL. epist. Mithr. 17 -tum pro raptum (cf. lectiones par- et rap- TERT. bapt. 17 p. 215, 12), CALP. ecl. 2, 32 -enti pro pallenti. dub. interpr.: CIL IV 1410. 1411 CE 950, 9.]**

significatur sensu quodam generali actio, opera, cura, qua aliquid (aliquis) in praesentiam vel existentiam adducitur (sc. sive acquirendo sive faciendo sive propagando).

CAPVT PRIVS: respectu vario: **I** *praevalente notione comparandi (cum notiones acquirendi et faciendi distingui vix possint, hic spectari potius intellegas eam relationem, quae exstat inter rem -tam et quendam obtinentem vel quodammodo affectum, sub II autem magis ipsum ortum rerum; dat. personae vel additur vel fere subauditur; sub A I deest praeter ea, quae infra p. 400, 23 sqq. attulimus, et LVCR. 5, 1197 VERG. ecl. 3, 68 HEGES. 5, 36, 1. syn. adsciscere p. 402, 14, adquirere p. 402, 36, comparare p. 401, 19. 402, 13, contrahere p. 401, 4, parare p. 400, 72. 402, 32. 35):* **A** *in universum:* **1** *corporaliter (-untur res, exercitus p. 400, 33 sq.): a redigendo in possessionem vel potestatem: α usu verbali; actio fit:* **1** *vario modo:* LEX XII tab. (Plin. nat. 21, 7) qui coronam -it ipse pecuniave eius (*inde* CIC. leg. 2, 60). CIC. fin. 1, 51 praeda . . . improbe -ta. 1, 53 res iniuria (*cf. SALL. or. Phil. 15 Lepido nihil est domi, nisi armis -tum aut per iniuriam*). LVCR. 5, 869 pecudes sequuntur suo sine pabula -ta labore (*cf. APVL. Socr. prol. 4 p. 110 corvus offulam volatu -erat*). VERG. ecl. 3, 68 -ta meae Veneri (*i. puellae*) sunt muna: namque notavi ipse locum, . . . quo congessere palumbes (SERV.: praeparata). MANIL. 5, 492 -tas . . . caede rapinas. VAL. MAX. 6, 5, 7 scelere (*i. ob prodicionem*) -to pilleo (SEN. Med. 55 quae s. -ta [pacta var. l.] est, s. linquenda est domus). IVV. 13, 25 -tos gladio vel pyxide veneni nummos. APVL. met. 4, 1, 3 res latrocinio -ae.

II *negotiano sim. (sc. quaestus vel lucri faciendi causa sim.; peculium castrense p. 400, 16 sqq.):* NAEV. com. 84 ante -ta [patria] (l. i. patria bona, v. Cavazza-Resta Barrile, Lex. Liv. et Naev., 1981, sub patrius; vix ad β). PLAVT. Asin. 283 maximas opimitates . . . suis eris . . . -et servus. 734 viginti minae bonae, mala opera -tae (*cf. VARRO frg. Prisc. gramm. II 512, 1 pecuniis bene -tis [CIC. fin. 2, 55 non*

contra leges, sed . . . legibus. GELL. 3, 3, 14]). Cas. 200 *peculium*. Merc. 77 bona (Rud. 506 sceleste -ta. Trin. 347 bene. CIC. Quinct. 74 honeste). Trin. 838 satis. TER. Andr. 797 inhoneste . . . ditias. Phorm. 46 id illa universum abripiet, haud existumans quanto labore -tum (DON.: quaesitum. sim. SCHOL. Bemb.). CIC. S. Rosc. 88 fructum . . . quem labore -isset. Caecin. 74 fundum . . . bene -tum (*cf. COLVM. 3, 3, 8 solum . . . tot milibus nummorum -tum [CE 1164, 10 saec. I]*). Mur. 55 (*opp. relictum ut Caecin. supra, cf. MART. infra*). off. 1, 92 *res familiaris*, quae . . . bene -ta sit nullo neque turpi quaestu neque odioso (MART. 10, 47, 3 res non -ta labore, sed relicta eqs.). epist. frg. III 4 W. (*contextu manco*). HOR. sat. 1, 1, 94 -to, quod avebas. TRIB. 2, 4, 40 opes (SEN. dial. 7, 23, 1 sine cuiusquam iniuria. COLVM. 12 praef. 6. TAC. ann. 4, 44, 1 innocenter par[a]tae). COLVM. 9, 8, 1 *apium examina* vel aere -ta vel gratuita (*item animalia: APVL. met. 4, 13, 5 largis emptionibus -tas ursas*). *al.*

III *bello vel potestate publica (regnum et imperium v. p. 401, 47 sqq.):* **A** *exempla varia:* PLAVT. Cist. 201 perditae perduelles, -ite laudem et lauream. CIC. prov. 3 eas *Syriam Macedoniamque* ita -tas habent ii, qui nunc optinent, ut eqs. (LIV. 34, 58, 6 ex ea possessione ita -ta, ita recuperata deduci Antiochum). 28 retinere exercitum praedā ante -ta (LIV. 3, 31, 4 p. -ta ingens. 7, 17, 5. *al.*). LIV. 1, 10, 7 opima -ta sunt spolia. VAL. MAX. 2, 9 pr. -tarum rerum . . . cumulus. PLIN. nat. 33, 149 -ta signa et tabulas pictas. **B** *indicatur cui:* CIC. leg. agr. 1, 3 vectigalia . . . populo Romano. 2, 62 pecunia . . . decemviris. SALL. or. Lep. 21 l. 38. VERG. Aen. 11, 25 l. 40. LIV. 37, 19, 8 regis militibus -ta est praeda. **C** *indicatur quo modo:* CIC. Verr. II 3, 179 frumentum improbissime per triennium -tum. leg. agr. 1, 4 armis et virtute (LIV. 4, 48, 3 quicquam agri. v. etiam p. 399, 71). 1, 5 agros . . . qui . . . L. Pauli . . . virtute -ti sunt (2, 62 manubiis vectigalibus eius v. -tis. BELL. Alex. 42, 3 praeda. SALL. or. Lep. 3 quae maiores v. -perere. *al.*; cf. CVRT. 6, 3, 5 rerum per virtutem -tarum). 2, 49 quod -tum recenti victoria eqs. (*cf. LIV. 21, 43, 6 quidquid . . . triumphis -tum eqs. SIL. 1, 221 Hispanae . . . cohortes, auxilia . . . genitoris, Hamilcaris, -ta trophaeis*). 2, 54 res -ta bello (SEN. clem. 1, 26, 5 spolia. *cf. belli iure: LIV. 25, 40, 2 spolia. SEN. contr. 10, 5, 15*). prov. 29 laurea . . . periculis -ta (*cf. SIL. 15, 498 argenti pondera et auri, -ta . . . longo discrimine [i. bello]*). VARRO ling. 5, 178 praeda manu -ta (EPICED. Drusi 180 arma). SALL. or. Lep. 21 milites, quorum sanguine Tarulae Scirtoque . . . divitiae -tae sunt (VERG. Aen. 11, 25 nobis . . . patriam. Ov. epist. 1, 94 -tis s. rebus. LIV. 2, 48, 2 s. ac sudore. SIL. 15, 255. *cf. Ov. am. 3, 8, 9 -to per vulnera censu*). LIV. 5, 28, 3 velut publico latrocinio -tam praedam. 34, 58, 5 quae . . . per summum decus -ta eqs. 34, 62, 12 vi atque iniuria (*cf. CVRT. 5, 12, 17 per scelus*). PLIN. nat. 9, 117 opes provinciarum . . . spoliis -tae. IVV. 16, 52 (*de peculio castrensi*) quae sunt -ta labore militiae. *al.* **D** *indicatur ubi, ex quo sim.:* LIV. 22, 20, 9 direptis aliquot . . . vicis maiore quam ex continenti praeda -ta (*parata var. l.*) cum in naves se recepissent milites. 41, 18, 3 praedam, quae Mutinae -ta erat. VAL. MAX. 2, 7, 2 tropaea . . . ex . . . hoste. STAT. silv. 3, 3, 87 (*de fisco Caesaris*) -tae . . . per omnis divitiae populos. TAC. ann. 4, 18, 1 -tis . . . apud Germaniam triumphalibus. 11, 10, 3 tributa illis de gentibus -ta ([*parata cod.*]). FLOR. epit. 1, 11, 10 -ta de Antio spolia).

β *p. p. neutr. pro subst. (cf. SYNON. Cic. p. 439, 14 -ta. parata. quaesita. ante collecta. plur. praeter PLAVT., TITIN., VERG., STAT.):*

1 *accedunt determinationes variae:* NAEV. trag. 51 male -ta male dilabuntur (*idem proverbium respicitur: PLAVT. Poen. 844 m. -tum male disperit [v. etiam infra p. 402, 26. 44]. ceterum: TAC. ann. 12, 48, 2 poteretur Radamistus m. -tis. SVET. Vesp. 16, 3 m. -tis optime usus est*). PLAVT. Rud. 1241 ūti bene licet -tum bene (TER. Phorm. 788 patris b. -ta [LVCR. 4, 1129]. SALL. or. Lep. 17 aliena b. -ta [CLAVD. DON. Aen. 1, 435 p. 90, 9]). TITIN. com. 144 illud ante -tum (BELL. Afr. 47, 4 APVL. apol. 20, 3. vix iam p. 399, 80). SALL. (?) rep. 1, 1, 3 ut fabricata, sic virtute -ta (*item abl. instr.: 1, 1, 7 armis. QVINT. inst. 5, 10, 115 bello [adde LIV. infra]. IVV. 14, 303 tantis -ta malis*). LIV. 37, 53, 27 bello a vobis -ta (*item indicatur, cui vel a quo: TAC. Agr. 14, 2 a prioribus. ann. 13, 34, 2 -ta olim a Lucullo Pompeioque. 15, 2, 3 retinere -ta maioribus. INSCR. christ. urb. Rom. 4155, 16 sibi*). TAC. hist. 2, 86, 3 pro certis et olim -tis nova ambigua ancipitia malebat *Fuscus* (ann. 13, 34, 2 *supra*). **II** *cetera exempla:* SALL. Iug. 31, 17 maius dedecus est -ta amittere quam omnino non paravisse. VERG. georg. 1, 300 frigoribus -to agricolae . . . fruuntur. Aen. 8, 317 parcere -to (*antea: componere opes*). Ov. ars 2, 13 -ta tueri. SEN. epist. 115, 16 *avaritia* quam misera desideratis, quam misera -tis est. STAT. Theb. 3, 554 gens avida et -to non unquam stare quieti homines. TAC. ann. 14, 29, 1 Didius . . . non nisi -ta retinuerat. CLAVD. 26, 502 ne . . . -ta reponas.

b *alia ratione:* APVL. apol. 50, 1 spiritu indidem -to (*i. ex carne vel humore*). Ps. HIL. libell. 6 p. 78, 7 *Christus* homo -to corpore, deus in potestate docebat ut magister, persuadebat ut frater eqs. (*de carne induto; aliter, sc. de homine creato, p. 407, 73*).

2 *incorporaliter: a -untur res incorporeae: α -it res quaedam (structuraliter passivas dubias, quoad fieri potuit, p. 401, 47 sqq. inseruimus):* **1** *sine dat. personae (subi. sunt maxime res in-*

[Krusse]

corporeae, corporeae e. g. VARRO MEN., SEN., COLVM.): APP. CLAVD. *carm. frg.* 1 ne quid fraudis stuprique ferocia -at. TER. ANDR. 68 obsequium amicos, veritas odium -it. VARRO MEN. 200 ut sucum (*obi.*) -ret mansum (*subi.*). ling. 10, 8 *verba quaedam* -unt errorem. RHET. HER. 3, 5, 8 honestum nihil oportere existimari, quod non salutem -at. 3, 11, 20 *magnitudo vocis* naturā -itur (*paratur var. l.*), . . . *firmitudo curā* comparatur (*antea: comparat.*) *al.* CIC. INV. 1, 20 ut et benivolentiam -at et offensionem *anceps causa*. BRUT. 25 sive illa *eloquentia* arte -atur aliqua sive exercitatione . . . sive natura. part. 107 verbi interpretatio controversiam -it (*vulgo, facit trad.*). LAEL. 19 amicitiam natura. off. 3, 81 cum id, in quo violatur aequitas, non ita magnum, illud autem, quod ex eo -itur, permagnum videtur (LVCR. 5, 1305). *al.* PVBLIL. N 12 cicatrix, quam virtus -it. Q 21 quod vix contingit, ut voluptatem -it! LVCR. 1, 83 religio -perit scelerosa atque impia facta. SALL. Catil. 31, 1 laetitia atque lascivia, quae diuturna quies -erat. SEN. epist. 87, 31 divitiae . . . superbiam -unt, invidiam contrahunt (*item QVINT. inst. 3, 6, 57*). COLVM. 6, 3, 5 nisi ad satietatem datur *glans pabulo*, scabiem -it (*item de cibo: PLIN. nat. 19, 126 lactucae somnum. 23, 106 punici mali . . . inflationes. IVV. 3, 233*). PLIN. nat. 11, 181 ut -at praecipuam vitae causam et originem *cor.* 33, 48 haec (*sc. facta*) -it habendi cupido. *al.* VAL. FL. 3, 376 ignavia finem. QVINT. inst. 2, 2, 6 res altera taedium laboris, altera securitatem -it (*sc. laus parca vel nimia*). *al.* TAC. hist. 4, 37, 2 res adversae discordiam. CAPITOL. Aur. 8, 4 *Tiberis inundatio* famem. ARNOB. nat. 1, 8 p. 9, 14 M. si siderum motus . . . -unt . . . mala (*item de stellis fata regentibus: Ps. PROSP. carm. de prov. 659*). *al.* ① *cum dat. personae (rei pro pers. l. 32. 34. 41; subi. sunt maxime res incorporeae, corporeae e. g. HOR., SIL., AVIEN.):* PLAVT. Merc. 72 tibi . . . iste -et laetitiam labos (ENN. frg. var. 7 [reperere var. l.]. MART. CAP. 2, 124 [vers.]). Most. 418 ut omnia . . . tranquilla sint neque quicquam nobis -ant ex se incommodi. CIC. Mur. 22 haec *rei militaris virtus* nomen populo Romano, haec huic urbi aeternam gloriam -perit (*cf. VAL. MAX. 2, 8 pr. disciplina militaris . . . principatum Italiae Romano imperio -perit*). VERG. (?) catal. 9, 58 ipsa sibi egregium facta decus -ent (CASSIOD. in psalm. 1, 3[5] nobis adversa. GREG. M. moral. 1, 47 laetitiam menti). HOR. carm. 2, 1, 16 cui laurus . . . honores . . . -perit. PROP. 1, 18, 23 -perit nobis iniuria curas. 2, 18, 1 multis odium -perere prorehae. LIV. 21, 63, 4 res . . . acta invidiam apud nobilitatem . . . Flaminio, favorem apud plebem alterumque inde consulatum -perit. SEN. Herc. O. 220 decor formaque mortem -itura mihi (APVL. met. 10, 15, 4 d. pudori -perit . . . dedecus). SIL. 9, 351 laudes . . . -itura tibi *vulnera*. APVL. met. 10, 14, 7 ne simultas . . . nobis contentiones -at. AVIEN. orb. terr. 1388 non his . . . gloria forti -ta manu est aut clara decus -p(er)ere metalla. SYMM. epist. 10, 4, 3 illi . . . quadrigae exilium . . . -erunt. DRAC. laud. dei 1, 291 *serpens non modo nocens, sed etiam* membris vitae -itura medellas. *al.*

β *-it aliquis* (lingua TIB. 3, 19, 20, manus LIV. 1, 26, 11, Tellus MANIL. 2, 876): ① *cum dat. personae (vel rei; selecta inde a SALL.):* PLAVT. Trin. 316 tibi aegritudinem. Truc. 334 tibi *moram*; 517 mihi tibi que . . . -isti decus ([*ludat cum notione edendi partum; cf. 522 filium -isti*]). SALL. [?] rep. 2, 10, 5. LIV. 30, 14, 7 [v. *infra*]. 37, 20, 14 TAC. ann. 2, 52, 4). SCIP. mai. or. frg. (3 M.) Gell. 4, 18, 3 (*si genuinum*) pacem . . . et victoriam vobis -peri (OV. met. 13, 348. LIV. 30, 14, 7 decus . . . et v. sibi [*var. l. ceperit*]). *al.* CAECIL. com. 26 ea tum compressa -it huic puerum, sibi probrum (*de lusu notionum cf. PLAVT. l. 50 nec non p. 402, 23*). TER. ANDR. 961 mihi immortalitas -tast (*parata var. l.*). Eun. 871 ut solidum -rem hoc mihi beneficium. TRAG. inc. 171 sibi salutem . . . parricidio (CAES. civ. 3, 69, 3 s. sibi atque exitum. BELL. Afr. 50, 4 fugā). CIC. Quint. 94 pudore ornamenta sibi. Sull. 49 adflicto P. Sulla consulatus vobis -batur, sicuti -tus est (LIV. 7, 32, 12 mihi tres c. summamque laudem. *cf. SALL. Iug. 63, 5 magistratum*). rep. 1, 7 -ere . . . reliquis otium (off. 3, 3 civitati. *cf. quies: VERG. Aen. 3, 495 [SERV.: pro 'parata']*). 7, 598. *al.*) 6, 11 cognomen id tibi per te -tum (VAL. MAX. 6, 9, 4. *cf. OCTAVIA 750 nomen invidiā tibi*). off. 2, 47 sibi . . . maximam laudem (CIL I² 3197 virtute animi. *v. etiam supra* LIV. 7, 32, 12). ad Brut. 23, 4 W. vobis . . . -ta divina gloria (OV. epist. 20 [21], 117 met. 12, 293 LIV. 6, 25, 6 SIL. 10, 574. *al.*). *al.* LVCR. 1, 220. 5, 1197. PVBLIL. N 45 nocentem qui defendit, sibi crimen -it. SALL. or. Lep. 22 mihi fiduciam (CHAR. gramm. p. 409, 10 B.). SALL. (?) rep. 2, 10, 5 qui per virtutem sibi divitias decus honorem -erunt (TIB. 1, 7, 9 STAT. Theb. 12, 84. *al.*). NEP. Alc. 7, 5 amicitiam sibi. TIB. 1, 6, 27 mero somnum -peri tibi. 3, 19, 20 misero . . . lingua malum. LIV. 1, 26, 11 *manus imperium populo Romano* -erunt (*cf. SIL. 3, 588 Latio . . . regnum*). 6, 38, 6 intercessionem . . . -tam vobis. 10, 2, 2 Sallentino . . . agro pax -ta (36, 31, 8 omnium bono [*nisi abl. modi*]). adde SCIP. supra. et saepius. ② *sine dat. personae (selecta inde a CIC.; inf. pass. pro obi.* SIL. 4, 47): PLAVT. Amph. 644 laude -ta (Cist. 201 CIC. Planc. 66 CAES. Gall. 6, 40, 7. *al.*). Bacch. 674 occasio . . . virtute -ta. Cist. 161 pedibus per fugium -perit (*cf. Ov. trist. 1, 1, 56 fuga -ta [TAC. hist. 5, 24, 1, ubi trad. paratum]*). Pseud. 705a laetitias. ENN. ann. 447 qui facta labore [e]nixa militiae -perere. TER. Eun. 399 labore alieno . . . -tam gloriam (CIC. inv. 2, 70 rep. 2, 5 off. 2, 51. *al.* SALL. [?] rep. 2, 11, 3 Ov. epist. 3, 122 LIV. 28, 9, 15.

et saepe). ACC. trag. 194 hostimentum (*si recte em. Grotius*). RHET. Her. 4, 13, 19 pacem (CIC. fam. 10, 6, 1 victoriā . . . non pactione. INSCR. Année Epigr. 1977 n. 778 [*Nicopoli; a. 30/29 a. Chr.*]). NEP. Epam. 5, 4 bello. LIV. 1, 19, 3 terra marique. 2, 26, 4 undique. 2, 31, 10 TAC. hist. 5, 10, 2). 4, 53, 66 ego libertatem . . . -peri, vos -tam (*paratam var. l.*) servare non vultis (CIC. leg. agr. 2, 16 sudore et sanguine. LIV. 3, 61, 5. 34, 49, 11 alienis armis). CIC. inv. 1, 36 corporis aliquam commoditatem non natura datam, sed studio et industria -tam. leg. agr. 2, 103 hoc statu, quem habetis . . . virtute -tum. Flacc. frg. Schol. Cic. Bob. p. 96, 22 cognomen frugalitatis (LIV. 9, 46, 15. *cf. SIL. 1, 610 nomina [TAC. ann. 1, 9, 2]*). Pis. 3 consulatu . . . -to (LIV. 7, 1, 2 lege. 7, 18, 5 duorum hominum virtute). fin. 1, 66 amicitias comparare, quibus -tis confirmatur animus (Q. CIC. pet. 25 -tis ac fundatis. LIV. 42, 46, 6. TAC. dial. 5, 4 [*syn. adsciscere*]). Phil. 14, 1 victoria, quae -ta est (off. 1, 35 fam. 12, 18, 2. CAEL. Cic. Att. 10, 9^a [=fam. 8, 16], 1. CAES. Gall. 5, 43, 3. *al.* BELL. Afr. 31, 9. 81, 2 SALL. Iug. 82, 3. et saepe). SALL. Catil. 2, 4 imperium . . . iis artibus retinetur, quibus initio -tum est (LIV. praef. 9, 9, 34, 2 male -ta. *al.*; *cf. Ov. ars 1, 260 regna [LIV. 1, 46, 3 scelere. 40, 57, 1. 44, 1, 10. al.]*). NEP. Lys. 1, 1 famam magis felicitate quam virtute -tam (VAL. FL. 7, 283[291]. TAC. ann. 3, 56, 1). VERG. Aen. 2, 578 -to . . . triumpho (OV. am. 2, 12, 16 epist. 7, 154 LIV. 6, 16, 5). SEN. Med. 25 -ta ultio est: -peri, *sc. filios (de lusu notionum cf. p. 401, 55)*. SIL. 4, 47 metui (*inf. pass.*) -perere manu Galli (*cf. 16, 15 -ta . . . formido manu*). et saepe. p. p. neutr. plur. pro subst.: TAC. hist. 3, 6, 1 infami gratia primum pilum adepto Varo laeta ad praesens male -ta (*parata cod.*) mox in perniciem vertere (*subest proverbium p. 400, 57 allatum*).

β *-untur homines, sc. amici, rivales sim. (cf. SIL. p. 400, 33):*

TER. ANDR. 68 (*v. p. 401, 2*) amicos (Eun. 149 cupio aliquos -ere a beneficio meo [SCHOL. Bemb.: -ere: dixit 'invenire']). SALL. Iug. 10, 4 a., quos neque armis cogere neque auro parare queas: officio et fide -untur [*parantur var. l.*]. PVBLIL. S 36 suspicio sibi ipsa rivales -it. VERG. Aen. 2, 784 (*umbra Creusae ad Aeneam*) illic res Italae regnumque et regia coniunx -ta tibi (SERV. auct.: 'an parata an adquisita armis?', *sim. CLAVD. DON. p. 255, 10; vix sola coniunx tamquam nata, i. fato destinata, significatur, quod ad caput alterum pertinet; simili ambiguitate: 6, 89 alius Latio iam -tus Achilles, natus et ipse dea*). ENNOD. epist. 6, 36, 1 p. 170, 6 desideranti . . . mihi per litteras orationum vestrarum postulare suffragia perlatores domesticum vota -erunt. opusc. 1, 17 p. 266, 5 Serranum scipionibus (*i. consulatui*) aratra -erunt. hic *subiungas p. p. neutr. plur. pro subst. (sc. de coniuge):* OV. epist. 6, 157 (*vota Hypsipyles*) orba sit illa, Medea, viro, nec male (*mala var. l.*) -ta diu teneat peiusque relinquat (*subest idem proverbium ac p. 400, 57*).

β *fere technice apud iuris consultos (de exemplis, in quibus dat. pers. non additur, dubitari licet, an potius ad II trahenda sint):* IAVOL. dig. 45, 1, 108 pr. cum condicio etiam ex incertae personae facto -ere obligationem possit (IVLIAN. dig. 45, 3, 1, 3 stipulatio. POMPON. dig. 33, 1, 7 bis. VLP. dig. 2, 14, 7, 4 nuda pactio o. non -it, sed -it exceptionem). IVLIAN. dig. 12, 2, 40 exceptionem (VLP. dig. 2, 14, 7, 5. *al.; v. l. 51. 54*). CALL. dig. 50, 6, 6, 7 collegium . . . quod immunitatem -at. VLP. dig. 2, 14, 7 pr. iuris gentium conventiones quaedam actiones -unt, quaedam exceptiones (2, 14, 7, 1. 12, 2, 9, 6 domino. 20, 1, 17 creditori. *al.* COD. Iust. 7, 46, 3 [*aet. Gord.*] haec sententia . . . iudicati a. -ere non potest. *al.*). 4, 4, 40 pr. persecutionem. 12, 6, 26, 4 placuit rem pro pecunia solutam -ere liberationem (46, 4, 13, 4. *al.*). 17, 2, 35 nemo potest societatem heredi suo sic -ere, ut ipse heres socius sit. COD. Iust. 7, 35, 1 (*a. 224*) tempus expeditionis adversus petitiones . . . praescriptionem non -it. 7, 33, 7 (*a. 293*) diuturnitate possessionis -tam securitatem (*paratam PL*). INST. Iust. 2, 6, 11 error . . . falsae causae usucapionem non -it. *al. obi. est res per actionem quaesita: NOVELL. Theod. 17, 1, 1 bona defunctorum caduca vel quamlibet rem aliam ad fiscum . . . pertinentem vel eam, quae eam -it (ei -itur var. l.), actionem . . . competere. obi. sunt homines: COD. Iust. 2, 54, 1 (*a. 294*) cum in rem actioni possessio -at adversarium (actionem . . . adversario var. l.). 7, 6, 1, 1a ut ceteri omnes modi, per quos Latinorum nomen inducebatur, penitus con- quiescant et non Latinos -ant, sed eqs.*

II *praevalente notione efficiendi, inveniendi (v. quae prae- monuimus sub I; quaedam difficiliter distinguuntur a p. 408, 48, ubi vide; syn. consequi p. 403, 1, excogitare l. 82, fingere p. 403, 19, gignere l. 76, procreare p. 403, 11, producere p. 403, 22, proferre l. 76, quae- rere l. 78. al.):* A -untur incorporea: I proferendo *sim. (sc. ingenio, arte, industria):* a argumenta, orationes, verba *sim. excogitando:* RHET. Her. 4, 4, 7 cum -ere et ipsi gignere et proferre debent oratores (*opp. aliorum boni selectores*). LVCR. 5, 5 talia nobis pectore -ta suo quaesita(que) praemia liquit Epicurus. CIC. de orat. 2, 120 quae tota ab oratore -untur (*sc. argumenta ut: part. 48 quod ea a. non -it oratoris ars, sed foris ad se delata tamen arte tractat*). 3, 58 alii . . . ut dialectici, novum sibi studium ludumque -erunt (*antea: excogitant*). orat. 114 dialectici . . . spinosiora multa -erunt. rep. 1, 2 nihil . . . dicitur a philosophis . . . quod (non) ab iis -tum confirmatumque sit, a quibus civitatibus iura discripta sunt. parad. 17 [Kruse]

siquidem nihil -peri tale, nihil consecutus sum, ut *eqs. fin. 3, 3* nobis quibus etiam verba -enda sunt imponendaque nova rebus novis nomina. nat. deor. 2, 74 qui ista -perit (off. 2, 8 i. praeclara). PLIN. epist. 2, 3, 10 orationem melius . . . pronuntiasse ipsum, qui -erat. GELL. 7, 13, 11 quoddam novum. APVL. Socr. prol. 1 p. 105 haec . . . quae inpraesentiarum et quasi vobiscum -enda sunt (*opp. scripta*).

Varia: LVCR. 5, 334 (*de inventione organi hydraulici?*) organici melicos -perere sonores. Cic. de orat. 1, 202 id ipsum, quod erat hominis proprium, non -tum per nos, sed divinitus ad nos delatum. 2, 356 (*agitur de memoria*) ars . . . dicendi . . . habet hanc vim, non ut totum aliquid, cuius (in) ingeniis nostris pars nulla sit, -at et procreet, verum ut ea, quae sunt orta iam in nobis et procreata, educet atque confirmet. orat. 183 esse . . . in oratione numerum quendam non est difficile cognoscere . . . : ita notatio naturae et animadversio -perit artem. rep. 6, 10 ut cogitationes sermonesque nostri -ant aliquid in somno tale, quale de Homero scribit Ennius. parad. 2 quae *philosophia* -perit dicendi copiam. Tusc. 4, 4 ne ea, quae -isse (reperisse *Davisius*) ipsi putamur, aliunde didicisse videamur (*sim. fam. 4, 13, 7 ingenio studioque*). PLIN. nat. 35, 9 quae non sunt, finguntur -untque desideria non traditos vultus, sicut in Homero evenit. IVV. 15, 145 exercendis -endisque artibus (*sim. ARNOB. nat. 2, 19 p. 88, 1 M. grammaticam, musicam, oratoriam . . . et geometricas formulas*). TERT. adv. Marc. 1, 8 novitas, quae . . . ethnicis deos -perit (*postea: produxerit. cf. IVST. 4, 1, 13 fabulae Scyllam et Charybdin -perere*). AVG. civ. 17, 4 p. 205, 31 D. *iustitiam* velut a se sibi -tam, non ab illo, *deo*, inpartitam. *al.*

2 condendo, instituendo: CIO. rep. 2, 17 Romulus cum . . . haec egregia duo firmamenta rei publicae -isset, auspicia et senatum. leg. 2, 36 quom multa eximia divinaque videantur Athenae . . . -isse . . . , tum nihil melius illis mysteriis. Tusc. 5, 5 tu, *philosophia*, urbis -isti (*cf. AVG. in psalm. 132, 2 [quam . . . iucundum habitare fratres in unum]*) ista suavis melodia . . . etiam monasteria -perit). CYPR. Fort. 11 p. 338, 16 *ecclesia Hierosolymitana* mater, origo et radix, quae ecclesias septem postmodum -perit (*nisi potius ad p. 408, 48*). AVSON. 419, 72 p. 372, 483 P. -to et condito optimo rei publicae statu.

3 vario modo: Cic. de orat. 2, 146 ea, *res et sententiae*, vi sua verba -ent, quae . . . satis ornata mihi . . . videri solent, si eius modi sunt, ut ea res ipsa -isse videatur (*cf. 3, 125 rerum . . . copia verborum copiam gignit*). nat. deor. 1, 19 formae . . . apte cadentes ad animum afficiendum (*eff. trad.*) -endosque sensus. MANIL. 4, 129 velleria *arietis* diversos ex se -entia quaestus: nunc glomerare rudis, nunc rursus solvere lanas *eqs.* VITR. 3, 1, 1 *symmetria* -itur a proportione (*var. l. paratur*). 10, 3, 1 *motus diversi machinae* -unt eos perfectus. PLIN. nat. 7, 87 patientia corporis . . . innumera documenta -perit, clarissimum in feminis Leaenae meretricis. SIL. 16, 229 -bat . . . Aurora diem (APVL. met. 9, 28, 2 rota solis. REGVLA mag. 33, 4 nox. *addas: VVLG. Soph. 2, 2 priusquam -at iussio quasi pulverem transeuntem d.*). APVL. mund. 16 *praestigiae quaedam* speciem . . . spectaculi -unt. 20 *litterae* mutuis se auxiliis adiuvantes syllabas -unt et de syllabis voces. TERT. test. anim. 5 p. 141, 17 in ipsis quodammodo labiis -ta (*sc. ea, de quibus loquimur; parat ed. Mesnartii*). *al.*

B -untur corporea: CATVLL. 66, 45 Medi -perere novum mare, *sc. perfodientes Athon*. GELL. 5, 12, 11 quae *sagittae* sunt . . . -tae ad nocendum. AVG. civ. 2, 2 p. 55, 16 D. Romam . . . -tam veterum auctamque laboribus. MARCELL. med. carm. 12 quae sunt -ta salutis (*i. medicamina*). ALC. AVIT. carm. 4, 247 *in arca* mansor conponat -tis dispersa cubilia cellis. 4, 342 *Noe* evasit -to diffusa pericula claustris. ENNOD. carm. 2, 20, 2 conditor Armenius . . . hic -perit fontem vivificantis aquae (*i. exstruxit baptisterium*).

CAPVT ALTERVM: spectat ad ortum viventium vel quasi viventium, fere i. q. generare, gignere (*at -ere aliter ac gignere semel tantum de masculis, v. sub IA 2 [cf. etiam p. 404, 30]. adiecimus imagines sim., v. sub II; ceterum varia ratione dicitur de feminis, quae infantes aliarum usurpant*, PLAVT. Cist. 140 TRUC. 807 SEN. Med. 922 *nec non p. 404, 58. pass. perraro legitur, sc. perf.* VARRO frg. Gell. 16, 17, 2 ling. 5, 69 LVCR. 5, 865 COLVM. 3, 10, 16 PLIN. nat. 7, 45. *al., praes. PLIN. nat. 10, 145. 11, 91. 16, 220 ITALA Luc. 20, 34 [cod. d.] al.*): **I proprie:** A in generis propagatione (*herbarum sim. v. sub B 3, prodigia sim. p. 405, 25. 407, 12*): **I -unt feminae** (*venter p. 405, 60. 62; viri, sc. per adynaton sim. p. 405, 13*): **a homines, deae sim.: α usu communi:** **① cum obi:** **Ⓐ accedit dat.** *personae (maxime patris; aliorum l. 78. 81. 83. 84. p. 404, 2.6. al.; adde p. 404, 18):* PLAVT. Amph. 718 speravi . . . istam tibi -ituram filium (ITALA gen. 4, 1 [Ps. Hier. epist. 6, 6 p. 85^A. *al.*] ei *Adam* [*gr. ἄδων, VVLG. sine dat.*]). CYPR. Fort. 11 p. 341, 1 deo potius . . . , non saeculo. et saepe. *cf. CAECIL. com. 26 puerum [v. p. 401, 55]. VARRO Men. 19 Iovi puellum*). ENN. scaen. 61 progeniem Priamo (*reperisti fere trad.*). OV. met. 13, 516 (*log. Hecuba*) inferias hosti -peri (*i. Polyxenam immolatam*). 14, 334 nymphen, quam . . . dicitur . . . -isse Venilia Iano. Ib. 214. SEN. contr. 1, 7, 8 *uxor* -perit mihi tria . . . prodigia (*i. filios scelestos*). 7, 6, 10 servis tuis -itura fratres (CLAUD. 18, 290). PHAEDR. 3 prol. 19 Mnemosyne Iovi fecunda novies artium -perit chorum. SEN. Ag. 163 (*loquitur Clytaemnestra*) lustrale classi Doricae -peri caput. Herc. O. 1496 (*ad Hyllum*) tibi illa -at, quidquid ex nobis habet

(*cf. STAT. Ach. 1, 954 -at ne quid tibi barbara coniunx*). 1776 Herculem . . . Iovi. Phoen. 136 uno avia partu liberos -perit viro sibi et nepotes (*de Iocasta, cf. STAT. Theb. 10, 797 nec nato -peri . . . n., sc. sicut Iocasta; aliter: Ach. 1, 656 caelo Deidamia*). MART. 6, 64, 3 Curio *coniunx*. PLIN. paneg. 22, 3 cum cernerent *feminae*, cui principi cives, cui imperatori milites -issent. *al.* **Ⓑ accedunt determinationes variae:** PLAVT. Amph. 720 ut salva -am filium (*cf. 879 uno fetu . . . sine doloribus [Cist. 140 s. d. TRUC. 807 labore alieno puerum suppositum -perit s. d.] AMBR. inst. virg. 4, 29 cum salute . . . cum dolore*). 1138 uno partu duos -perit simul (SEN. Phoen. 136, v. l. 2 et *cf. l. 8. aliter: ENN. frg. var. 77 tertio p. TRAG. inc. 82 p. postremo*). Cist. 163 decumo post mense exacto. 181 eius . . . ex iniuria (*cf. Epid. 542 meo compressu. MANIL. carm. frg. 3 complexu Iovis. AVG. civ. 3, 5 p. 101, 20 D. ex concubitu Anchisae. ex patre: CATVLL. 111, 4 ex patruo. OV. met. 5, 541 ex Acheronte. PAVL. FEST. p. 220. al.; sed mater ex se: SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 5, 3 ut ea liberos ex sese -ret*). ENN. frg. var. 76 Neptunum clam (*praepos.*) Saturno Ops -it. CE 59, 6 (*saec. I a. Chr.*) (*recte*) . . . patrono. VARRO ling. 5, 69 -tus . . . in lucem. PLIN. nat. 7, 45 Agrippas ut aegre -tos (*sic legas cum SOL. 1, 65; aegri et partus var. ll.*). **Ⓒ cetera exempla (selecta):** PLAVT. Amph. 480 *Alcumena* -et filios geminos (1070 *infra*. 1088 TRUC. 522 TER. Haut. 1022. *al.; cf. PLAVT. Truc. 640 filiolum*). 1070 geminos filios pueros (Cas. 256 Men. 21 TRUC. 389. *al. VARRO rust. 2, 10, 9. al. Cic. Att. 10, 18, 1 p. ἐπιταρνιαίων*). Cist. 140 puellam (TER. Haut. 627 OV. medic. 17 ARGVM. Plaut. Cist. 3. *cf. PLAVT. Cist. 569 filiam [617 sq. Cic. Flacc. 72]*). TRUC. 399 si quod -issem, id (non) necarem (TER. Andr. 464 CIC. Cluent. 33 QVINT. decl. 338, 18. *al.; cf. TER. Andr. 219 quicquid. SEN. contr. 2, 5, 2 nihil [MART. 10, 91, 2]. ENN. ann. 56 quos -isti. LVCR. 119 non -perit, verum postica parte profudit (obi. deperdito)*). AFRAN. com. 298 *pater* me genuit, -perit mater. Cic. Verr. II 1, 48 Apollinem Dianamque (*de iisdem: APVL. Plat. 1, 1. al.*). HOR. carm. 3, 3, 32 *de Ilia*. OV. met. 5, 48 Athis, quem flumine Gange edita Limnae vitreis -isse sub undis creditur. 11, 318 duos (SEN. Med. 957. *cf. OV. fast. 2, 615 geminos [COLVM. 2, 1, 3 trigeminos aut g.] SEN. Phoen. 449 utrumque. IVLIAN. dig. 46, 3, 36 quinque simul. sim. al.; cf. geminos l. 21. 22*). SEN. contr. 2, 4, 5 meretrix. SEN. Phoen. 369 nocentes (*log. Iocaste ut: STAT. Theb. 7, 514 -peri . . . nefas*). dial. 6, 11, 1 mortalis nata es, mortales -isti. PETRON. 94, 1 o felicem . . . matrem tuam, quae te talem -perit. BVC. Eins. 2, 29 hostem (STAT. Theb. 7, 491). PLIN. nat. 7, 51 quasdam *feminas* sibi similes semper -ere, quasdam viro *eqs. al. part. praes. fem. pro subst.*: SEN. contr. exc. 6, 8, 2 quidni invideat Corneliae, quidni illi quae Catonem -perit, quidni sacerdotes -entibus?

Ⓓ sine obi. (*statum nuptiae significari volunt quidam apud PROP. 4, 4, 55, sed de textu parum constat, v. Shackleton Bailey, Propertiana 237, nec comparandum STAT. Theb. 12, 539*): **Ⓐ accedunt determinationes variae:** PLAVT. Amph. 1100 sine dolore (*cf. TERT. cult. fem. 1, 1 l. 13 in doloribus et anxietatibus -es [sec. gen. 3, 16 ubi legitur in tristitia vel in dolore -es filios sim., v. ed. Beuron.]*). Aul. 798 tua gnata -perit decumo mense post (CAECIL. com. 164 soletne mulier d. m. -ere? pol nono (quo)que, etiam septimo atque octavo [*Menand. frg. 343 Koerte κρεῖ*]). *cf. TRAG. inc. 81 expletis . . . ad -endum mensibus. OV. fast. 3, 124 bis quino . . . m.*). ENN. scaen. 263 ter sub armis malim vitam cernere, quam semel modo -ere (*[sec. Eur. Med. 251 τρεῖς]*). PLIN. nat. 7, 23 s. in vita. 7, 29. *cf. OV. met. 5, 304 novies. sim. al.*). TER. Andr. 497 -isse hanc e Pamphilo (*sim. ex patre: Hec. 527 ex quo? cf. AVG. civ. 15, 3 p. 62, 2 D. de quo viro [16, 28 p. 171, 23 de iuvene]. aliter de Sarra per partum ancillae -ente: 16, 25 p. 165, 14 ad -endum ex altera, quod non poterat ex se ipsa*). Hec. 531 et recte et tempore suo. 781 clam (*cf. OV. met. 11, 762 furtim*). OV. fast. 5, 242 -ere intacto . . . viro *voluit Iuno*. PLIN. nat. 7, 29 septimo aetatis anno. 10, 32 difficulter (27, 30 [*part. praes. pro subst. ut: 28, 102. item difficile: 24, 185 PLAC. med. 23, 8 et 29, 6 rec. β. aegre: PLIN. nat. 11, 203]. cf. PALLAD. hist. mon. I 23 p. 304^C cum maxima difficultate -bat [gr. p. 107, 17 B. ἐδυστόχεῖ*]). 20, 192 facilius (PLAC. med. 16, 11 rec. β facile. *cf. 23, 8 rec. β sine labore*). QVINT. decl. 327, 4 infeliciter (CALP. decl. 2 p. 3, 6. *cf. TERT. virg. vel. 14, 8 felicissime*). *al.* **Ⓑ accedit dat.:** LVCR. 4, 1255 quibus . . . nequissent uxores -ere. SEN. contr. 2, 5, 13 rei publicae . . . tyranno. STAT. Theb. 6, 172 belli, cui -peri (*querela Eurydices*). MART. 11, 53, 5 marito. **Ⓒ cetera exempla (selecta):** PLAVT. Amph. 1102 postquam -perit, pueros lavere iussit nos. TRUC. 86 -isse (rep. trad.) simulat sese (TER. Andr. 472). 198 quae numquam fuit praegnas, qui -ere potuit? (TER. Ad. 931 -ere iam diu haec per annos non potest. VARRO Men. 553. *al.*). CAECIL. com. 220 quae non -perit, lacte non habet (*cf. LVCR. 5, 814 femina quaeque cum -perit, dulci repletur lacte*). TER. Andr. 233 facilitatem (*facul. var. l.*) -undi (PLIN. nat. 21, 167. *item pendet gerund. e subst.:* VARRO rust. 2, 10, 9 tempus [PLIN. nat. 1, 7, 4. 7, 40. *cf. PALLAD. hist. mon. I 57 p. 340^B hora; gr. p. 166, 10 B. τοῦ τρεῖς, cf. II 17 p. 377^A dies partus*]). IVLIAN. in Ioel 2, 32 l. 552 C. viribus). 771 in -undo aliquot adfuerunt liberae (*item gerund. cum praepos.:* Cic. Verr. II 1, 48 ad -endum temporibus exactis. nat. deor. 2, 68 Lucinam in -endo invocare [*cf. p. 405, 8*]). AVG. civ. 14, 26 p. 54, 12 D.). Phorm. 47 ubi era -pererit (46 v. p. 400, 4). POMPON. Atell. 19 sq. si [Kruse]

praegnans non es, -ibis numquam. RHET. Her. 2, 25, 39 necesse est -isse, quoniam sustinet . . . infantem (*item illustratur modus argumendi*: CIC. inv. 1, 44 si -perit, cum viro concubuit. *sim.*: 1, 72. 73. 74. 75 QVINT. inst. 5, 9, 5. 7). Ov. epist. 20 (21), 102 de qua -ens arbore nixa dea est. PLIN. nat. 36, 151 *aëtitae lapides* nisi parturientibus auferantur, omnino non -ant. Ivv. 5, 141 Mycale -at licet et pueros tres in gremium patris fundat semel. *al. part. praes. pro subst.*: VARRO ling. 5, 69 -entes eam *Iunonem Lucinam* invocant (*sim.* Ov. met. 10, 507). Ov. met. 9, 283 praepositam timidis -entibus Ilithyiam (*patientibus M¹*). 9, 322. FEST. p. 177 nixi di . . . velut praesidentes -entium nixibus (*in eadem re* PAVL. FEST. p. 52). MART. 11, 55, 6 pallidior . . . -ente (*pariete var. l.*). QVINT. decl. 306, 6 convenerunt ad -entem consolantes propinqui. *al.*

β extra rationes naturales: ① *de viris (sc. per adynaton, iocum, ironiam sim.)*: PLAVT. Amph. 785 sq. (*Sosia ad Amphitruonem*) tu -isti Amphitruonem, ego alium -peri Sosiam; nunc si patera pateram -perit, omnes congeminavimus. Stich. 166 (*loq. parasitus*) uteri dolores mihi oboriuntur cotidie, sed matrem -ere nequeo (*155 famem ego fuisse suspicor matrem mihi*). MART. 12, 42, 6 exspectas numquid ut et -at? (*vir viro nuptus ut*: Ivv. 2, 138 quod nequeant -ere). TERT. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 12 (*explicit psalm. 131, 11 fructu ventris tui*) neque enim -iturus esset David (p. 412, 5 David -isse Salomonem, *sc. ridiculum est*). adv. Val. 32 p. 208, 14 ut Marcus aut Gaius . . . in nymphone pleromatis . . . forsitan -at aliquem . . . Aeonem. ② *respicitur partus prodigiosus*: ENN. scaen. 35 mater gravida -ere (*ex*) se ardentem faciem visa est in somnis Hecuba (*de eadem re*: Ov. epist. 16[17], 239). CIC. div. 1, 121 si mulier leonem -isse visa esset. PLIN. nat. 7, 34 serpentem -perit . . . ancilla (LAMP. Comm. 1, 3. *cf. Alex. 14, 1 dracunculum*). *in convicio*: CIC. de orat. 2, 267 (*dictum Scipionis min.*) si quintum -ret mater eius *Metelli Caprarii*, asinum fuisse -ituram. *in narratione fabulosa*: APVL. met. 1, 9, 3 octo annorum onere misella illa velut elephantum -itura distenditur.

γ notabilia quaedam ad ius pertinentia: ① *sine obi.*: SEN. contr. 2, 5 them. sterilitatis nomine dimisit *maritus* intra quinquennium non -entem (*item part. praes. pro subst.*: QVINT. decl. 251 them. *verba legis*). 2, 5, 15 [*bis*]. 16 QVINT. decl. 251, 6. *cf. quinquennio* SEN. contr. 2, 5, 14. 15. 16). CELS. dig. 40, 2, 19 si minor annis . . . matrimonii causa praegnatem manumiserit eaque interim -pererit, in pendenti erit, servus an liber sit, quem ea -perit. IVLIAN. dig. 1, 5, 26 si ancilla praegnans subrepta fuerit, quamvis apud bonae fidei emptorem -pererit, id quod natum erit, tamquam furtivum usu non capitur. 30, 82, 4 quod si legatum mihi est, quod ex Pamphila natum erit, ego Pamphilam mercatus sum et ea apud me -perit, non possum videri partum ex causa lucrativa habere. EDICT. praet. perpet. Vlp. dig. 25, 4, 1, 10 *quater (agit de inspiciendo ventre custodiendoque partu)*. VENVL. dig. 41, 1, 66 cum praegnans mulier legata aut usucapta aliove quo modo alienata -at, eius fient partus, cuius est ea. 42, 8, 25, 5 Proculus ait, si mulier post alienationem conceperit et antequam ageretur -pererit, nullam esse dubitationem, quin partus restitui non debeat. GAIUS inst. 1, 88 si ancilla ex cive Romano conceperit, deinde manumissa civis Romana facta sit, et tunc -at, licet civis Romanus sit qui nascitur *eqs.* *al.* ② *cum obi.*: QVINT. inst. 3, 6, 25 an is, quem, dum addicta est, mater -perit, servus sit natus. CELS. dig. 23, 3, 58, 1 quod ea -pererit (MARCELL. dig. 25, 3, 8. *sim.* POMPON. dig. 30, 24 pr. quidquid [VLP. dig. 40, 7, 16]). IVLIAN. dig. 38, 16, 8, 1 si uxor mortuum -isset *eqs.* (VLP. dig. 21, 1, 14 pr.). GAIUS inst. 1, 84 liberum (VLP. dig. 1, 5, 18. 40, 7, 6, 1. *al.*). 1, 92 *peregrina civis Romana facta civem Romanum -it (ibid. iterum. VLP. dig. 1, 5, 18)*. VLP. dig. 29, 2, 30, 1 *venter* qui suum heredem -iturus est (*cf. 29, 2, 30, 2 eum . . . , qui suus heres futurus est. 38, 16, 1, 1 ut uxor . . . suum -at*). *ibid.* qui legitimum vel consanguineum -iturus est *venter*. 40, 7, 3, 16 servos (INST. Iust. 1, 4 pr. liberum an servum). 49, 15, 21 pr. eam quae postliminio reversa erat libera et ingenua, ingenuum -isse constat (COD. Iust. 7, 4, 4 [a. 222?]). *al.*

δ animalia (sc. ad feminina referas, etsi quaedam de toto genere dicantur, e. g. p. 406, 12. 41. 51; negantur -ere mares p. 406, 17):

α in universum (ad plura genera spectant: LVCR. 5, 865 genus omne, quod est veterino semine -tum. PLIN. nat. 7, 38 ceteris animantibus statum et -endi et partus gerendi tempus est; homo toto anno et incerto gignitur spatio. 10, 175 ocissime -unt, quae plurimos gignunt):

① *vivipara (pertinent ad omnia eorum genera, i. ζωότοξα*: PLIN. nat. 10, 183 quaecumque animal -unt, in capita gignunt *eqs.* [10, 212 *de facultate somniandi*. 11, 228 quae a. -unt, pilos habent, quae ova, pinnae aut squamas aut corticem *eqs.* 11, 232 ova gignentium nulli mammae sunt, nec lac nisi a. -enti]):

② *mammalia q. d. terrestria*: ① *sine obi.*: ② *accedunt determinationes variae*: PLAVT. Vid. frg. 18 feminam . . . leonem semel -ire (GELL. 13, 7, 1 [*de isdem sec. Herodot. 3, 108 τίχτει*]. *cf. VARRO rust. 2, 3, 4 bis. 2, 4, 14 bis . . . in anno. COLVM. 6, 27, 13 omnibus annis. PLIN. nat. 10, 179 omni mense*). VARRO rust. 2, 1, 19 alia alio tempore -ere solet: equa enim ventrem fert duodecim menses, vacca decem *eqs.* (*cf. COLVM. 7, 9, 3 quattuor . . . mensibus feta sus, quinto -ere. PLIN. nat. 8, 177 boves -unt mense decimo*). 2, 4, 7 ut aestate -at *sus*; . . .

tunc -it, cum pabulo abundat terra (*sim.* 2, 5, 13 temperatissimo anni tempore. 2, 6, 4 eodem tempore alterius anni. 2, 9, 11 circiter solstitium. PLIN. nat. 8, 200 Martio. 10, 179 vere). *ibid.* ut bimae -ant *sues* (*cf. 2, 5, 13 vaccae trimae. PLIN. nat. 10, 179 a trimatu*). 2, 5, 13 in decem annos (*cf. PLIN. nat. 8, 200 octonis annis*). Ov. met. 9, 323 *mustela* ore -it (*cf. l. 79. p. 407, 8*). PLIN. nat. 8, 105 hyaenis utramque esse naturam et alternis annis mares, alternis feminas fieri, -ere sine mare vulgus credit. ③ *sine determinationibus*: CATO agr. 150, 2 oves, quae non -pererint (VARRO rust. 2, 2, 15 cum -ere coeperunt. ITALIA gen. 30, 42 [Lugd.; *gr. ἔρερον, Vulg. aliter*]). CIC. div. 2, 49 quo modo equa -at (*cf. VARRO rust. 2, 7, 7 equinum pecus pascendum . . . faeno; cum -erunt, hordeo adiecto*). VARRO rust. 2, 1, 24 quot feminas habeat *grex quorumlibet pecorum*, quae -ere possint. 2, 4, 15 cum -perit *sus* (PLIN. nat. 25, 133 quae numquam -pererit [*sim.* 28, 136]. 28, 139 MART. epigr. 12, 4). 2, 5, 15 *vaccae* cum -ere coeperunt (PAVL. FEST. p. 353 tauras vaccas steriles *dici* . . . , quod non magis -ant quam tauri). PHAEDR. 2, 4, 2 feles cavernam nancta in media *quercu* -erat. PLIN. nat. 8, 112 in -endo semitas minus cavent humanis vestigiis tritas (*cervae ut*: 20, 37). 8, 126 -entem . . .

ursam. 8, 151 iusta ad -endum annua aetas *canum*. *al. part. perf. depon. -ta i. q. quae -perit (sec. enixa sim.?)*: COLVM. 7, 4, 3 (*de ove*) quo . . . -ta nutrici consociata minus labore in educatione fetus sui.

④ *cum obi.*: *sine determinationibus*: VARRO rust. 2, 2, 18 oves, quae geminos -ere solent (PHAEDR. 3, 15, 9. 11 feminam [PLIN. nat. 20, 29]). 2, 4, 4 si porcos multos -unt *sues* (2, 4, 17 -ere dicunt oportere porcos, quot mammas habeat; si minus -at, fructuariam idoneam non esse, si plures -at, esse portentum). 2, 4, 12 ut *sorex* -isset mures. 2, 8, 4 cum -perit equa mulum aut mulam (CHIRON 757 masculum). 3, 15, 2 *glires* ubi pullos -ere possint. COLVM. 7, 6, 7 *capra* -it . . . frequenter duos, nonnumquam trigeminos (PLIN. nat. 8, 200 quaternos). PLIN. nat. 8, 168 *asina* raro geminos -it (28, 225 marem). 10, 176 *de vulpe*. 10, 178 *de canibus*. *al.* HYG. astr. 2, 33 p. 71, 19 ut alios -ret, alios haberet in ventre *lepus*. *accedunt determinationes*: PLIN. nat. 8, 45 leaenam primo fetu -ere quinque catulos. 8, 126 -unt xxx die plurimum quinos *ursae*. GELL. 14, 6, 4 singulas pecudes in singulos annos terna -ere.

⑤ *cetera*: PLIN. nat. 9, 12 *ballaenas* statis temporibus in quodam sinu placido . . . -ere (*de isdem l. 40 et 9, 13 utero graves -endive poenis invalidae*). 9, 21 -unt catulos *eqs.*). 9, 41 *aquatilia quaedam animal -unt*, ut pristis, ballaena, vitulus (9, 43 delphinus ac vipera [*cf. 11, 215 delphini*]). 9, 78 cum ceteri pisces ova -ant, . . . *genus cartilagineorum a. -it (de isdem: 9, 165. inde 1, 9, 75)*. 10, 168 volucrum a. -it vespertilio tantum [*inde 1, 10, 81*]). *ibid.* hic vitulus -it in terra; . . . -it nonnumquam geminis plures. 9, 165 *torpedo* intra se -it *eqs.* ([*inde 1, 9, 75*]. 10, 170 [*de vipera ut*: 11, 209]. *cf. 21, 104 lappa herba* intra se germinat velut animalia, quae in se -unt). 11, 86 scorpiones terrestres vermiculos ovorum specie -unt (11, 91 -untur . . . undeni). 11, 120 corpus -entibus *insectis*.

⑥ *ovipara (part. praes. pro subst. ova -entia, i. ζωότοξα* PLIN. nat. 11, 188. 204. 206. 249. 263. 267 [*cf. ova gignentia 11, 204. al.*]):

① *aves*: ① *cum obi.*: ENN. ann. 10 ova -ire solet genus pennis condecoratum, non animam (CIC. ac. 2, 57 gallina. VARRO rust. 3, 9, 8 *iuxta*: incubare. COLVM. 8, 14, 5 *anser*. PLIN. nat. 10, 85 *luscini*. 10, 143. 158. *et saepius; v. et l. 50*). VARRO Men. 565 pullos . . . fritinnientis (PLIN. nat. 30, 91). PLIN. nat. 10, 27. 10, 32 corvi -unt . . . quinos (*item numerus pro obi.*: 10, 97 binos. 10, 165 ternos. *ibid.* novenos. 36, 149). 10, 159 columbae marem semper et feminam -unt. *al.* ② *sine obi.*: CATO agr. 89 gallinas . . . , quae primum -ent (*cf. COLVM. 8, 14, 6 ubi primo -perit anser femina*). CIC. nat. deor. 2, 129 *locum* requirunt ad -endum. VARRO rust. 2, 1. 27 in Italia . . . , in omnibus terris (*item indicatur ubi*: COLVM. 8, 9, 1 in ornithone. 8, 14, 5 extra saeptum. PLIN. nat. 9, 63 Romae *aves peregrinae*. 10, 26 in alienis nidis *coccyx*. 10, 100). 3, 7, 9 diebus quadragenis concipit et -it et incubat et educat *columba* (PLIN. nat. 10, 90 totidem [*i. septem*]). 3, 10, 3 *anseribus* . . . tempus est aptissimum . . . ad -endum et incubandum (a Kalendis Februariis . . .) usque ad solstitium (*item COLVM. 8, 14, 4. cf. 8, 5, 1 confecta bruma. PLIN. nat. 10, 106 post solstitium. 10, 146 omni tempore. 10, 147 brumali mense. sim. al.*). *ibid.* ter in anno (*cf. COLVM. 8, 14, 4 ter anno [PLIN. nat. 10, 161]. PLIN. nat. 10, 147 deciens anno*). *al.* COLVM. 8, 3, 5 matricem ad cubilia vel -endi vel incubandi causa perveniant. 8, 5, 3 (4 dum edant ova). 8, 5, 25 cum -ere desinent. 8, 15, 7 -ere cunctantur in servitute. PLIN. nat. 10, 161 pavo a trimatu -it. 10, 164 aegre -unt *ardiolae*. *al.*

③ *pisces*: PLIN. nat. 1, 9, 15 quomodo -ant *animalia marina*. 9, 65 *mulli* -unt ter annis (*cf. 9, 162 bis anno eqs.*). 9, 76 murena quocumque mense -it, cum ceteri pisces stato -ant (*cf. 9, 163 polypi -unt vere ova*). 9, 78 *supra l. 41*. 9, 81 *phycis* nidificat ex alga atque in nido -it. 9, 158 saepiae et lolligines . . . ore . . . -unt. 9, 164 saepia in terreno -it inter harundines. 9, 166 acus sive belone.

④ *cetera ovipara*: VARRO rust. 3, 14, 5 *cochleae* in fetura -unt innumerabilia. PLIN. nat. 8, 89 *crocodilus* -it ova quanta anseres (9, 37 *testudines* -unt o. avium ovis similia ad centena numero. 9, 166 mus marinus [*i. genus testudinis*] in terra scrobe effosso -it o. 10, 169

in terrestribus o. -unt serpentes [*inde* 1, 10, 82]. 11, 101 *locustae*. 11, 155 *quadripedes* [*item* 11, 156]. 9, 159 *ranae* . . . -unt minimas carnes nigras, quas gyrynos vocant (*simili errore*: 11, 85 *aranei* . . . -unt vermiculos ovis similes [*cf. Arist. hist. anim. 555b28 γεννῶν . . . σκωλήνια*]. *addas de ceraste*: 16, 220 et 17, 221 [*sec. Theophr. hist. plant. 4, 14, 5 ἐπίκτορται*]). 9, 164 *purpurae*, murices eiusdemque generis vere -unt (*cf.* 11, 102 *vergiliarum exortu locustae*). 10, 187 *quadripedum ova gignentium lacertas ore -cre*. 11, 85 *aranei -unt* . . . omnia in tela. *ibid. phalangiae -unt* . . . trecenos. 11, 102 *matres locustarum*, cum -pererint. 16, 220 alii *teredines* . . . ipsa materia, alii -untur *ex ceraste* (*sim.* 17, 221).

β respicitur partus prodigiosus (formulam magicam v. l. 18): HEMINA hist. 11 monstrum fit: sus -it porcos triginta (*item* VARRO ling. 5, 144 rust. 2, 4, 18 CLAVD. DON. Aen. 3, 390 p. 319, 27. *cf. p. 406, 27*). VARRO rust. 2, 1, 27 -isse mulam; . . . si hic in Italia, cum -perit mula, sit portentum eqs. (*idem disserunt*: CIC. div. 2, 49 bis [*v. Pease ad 1, 36*]). 2, 61 AVG. doctr. christ. 2, 23, 36. *eventum referunt*: LIV. 26, 23, 5. 37, 3, 3 PLIN. nat. 8, 173. *in formula magica*: GARG. MART. cur. boum 14 VEG. mulom. 4, 26 MARCELL. med. 8, 191 ANON. med. ed. Piechotta 170. *cf. etiam p. 408, 54*). LIV. 23, 31, 15 bos eculeum -perit. PHAEDR. 3, 3, 4 -erunt oves agnos humano capite. SPART. Geta 3, 2 ovum gallinam . . . -isse purpureum.

2 de masculis i. q. procreare (aliter p. 405, 14. 406, 17): CAECIL. com. 19 ait hic vicinus se eas -isse (*textu parum certo*; se asperisse *trad.*; *explicitat* NON. p. 464, 21 -ere etiam viros dici posse; *idem affert Hom. Z 155 ἔτικτεν*).

3 neglecto respectu sexus de utroque parente: VARRO rust. 3, 7, 9 *columbarum pulli nascuntur bini, qui simulac creverunt et habent robor, cum matribus -unt* (*nisi ad p. 406, 58, sed huc traximus coll. Geopon. 14, 1, 4 μετὰ τῶν τεκόντων . . . ἀρχονται τίκτεν*). ITALA Luc. 20, 34 (cod. d) *fili huius saeculi -untur et -unt, nubunt et nubuntur* (*add. sec. var. l. gr. γεννῶνται καὶ γεννῶσιν, aliae vers. generantur [nascuntur] et generant, deest Vulg.*). ISID. orig. 9, 5, 4 *parentes quasi -entes dicuntur*.

B de qualibet procreatione; -unt: 1 *tellus, mare, elementa sim. (loci generales, sc. obiecto carentes*: LVCR. 5, 826 PLIN. nat. 18, 111 APVL. mund. 23); -untur: a *animantes*: ENN. frg. var. 48 *gentis omnium -perit terra mater* (PACVV. trag. 93 t. -it corpus, animam aether adiugat. LVCR. 2, 994 *fruges arbustaque . . . et genus humanum, . . . omnia saecula ferarum*. PLIN. nat. 3, 78 *serpentes*. DRAC. laud. dei 1, 333 *hominem non t. -it*). VARRO rust. 1, 8, 5 si -it humus mures. OV. met. 1, 417 *tellus animalia* (MANIL. 4, 667 *saevos . . . leones*). COLVM. 10, 67 nos . . . Deucalioniae cautes -perere (*antea*: prognerat). APVL. met. 4, 28, 3 *deam, quam caeruleum profundum pelagi -perit*. b *herbae, fruges sim.*: CIC. nat. deor. 1, 4 et fruges et reliqua, quae terra -at (LVCR. sub a. PLIN. nat. 14, 149). 2, 83 *terra, quae gravidata seminibus omnia -at et fundat ex sese* (LVCR. 5, 234 *tellus . . . naturaque . . . rerum*. OV. ars 1, 757. *cf. COLVM. 1 praef. 2 cuncta*). CATVLL. 64, 282 *aura -it flores . . . Favoni* ([*antea*: ferunt campi, creat]. OV. ars 3, 185 *terra [sim. COLVM. 10, 20]*). OV. Pont. 3, 8, 15 -unt *absinthia campi*. BVC. Eins. 2, 35 *novos . . . fetus*. PLIN. nat. 18, 2 *noxia (infra: genuit)*. AVG. civ. 7, 16 p. 294, 3 D. *Dianam viarum praesidem, unde et virginem volunt, quod via nihil -at (respici videtur Matth. 13, 4)*. al. c *varia*: PROP. 3, 18, 28 *Pactoli quas -it (premit var. l.) umor opes (i. aurum; cf. ENNOD. epist. 1, 18, 2 p. 29, 15 quae aurum -at terra)*. MANIL. 1, 135 seu liquor hoc -perit (*sc. mundum*). PLIN. nat. 2, 239 cum . . . se . . . ipsa -at (*item de igne*: 36, 201 *dubium sit, plura absumat aut -at*). APVL. mund. 18 sunt quae *terrae fontes -unt eqs*. EPIST. Alex. l. 12 H. *terra quantum aut bonarum rerum -at aut malarum, conceprix et parens publica ferarum ac fructuum eqs. (de textu varie depravato v. quae adnotavit de Boer)*. DRAC. satisf. 71 -it *gemmas . . . terra*.

2 natura, deus (cf. l. 48 supra): CIC. Catil. 1, 25 ad hanc te amentiam natura -perit, voluntas exercuit, fortuna servavit (*item homines*: PLIN. epist. 6, 21, 1 neque . . . natura nihil iam laudabile -it [*de ingenii aetatis suae*]). ITALA Iac. 1, 18 [cod. ff] -perit nos *deus verbo veritatis [gr. ἀπεκρίσεν, Vulg. genuit]*. al.). COLVM. 10, 176 quos mille -it . . . natura colores, *sc. florum*. PLIN. nat. 9, 2 *mari . . . accipiente causas genitales e sublimi semperque -ente natura*. 17, 177 nihil natura *portionibus -it*. GELL. 7, 1, 9 (*transl. e Chrysippo*) cum multa . . . atque magna gigneret *natura -retque aptissima et utilissima*. PRVD. apoth. 777 ipse *Christus gerit, quod struxit, opus nec ferre pudescit factor, quod -perit, corpus loquor atque animae vim*. al.

3 herbae, fruges, arbores sim.: a cum obi.: α ratione naturali: VARRO rust. 1, 31, 2 ut . . . in -endis colibus vires habeat maiores *vitis* (*cf.* 1, 31, 3 ad *uvae -endas*. 1, 31, 4 *capreolum*). 1, 44, 4 *poma aut spicam* (PLIN. nat. 13, 59). 2, 1, 27 *palmulas careotas . . . -ere*. OV. rem. 176 quod -perit, . . . onus. PAVL. FEST. p. 220 *frugibus -endis*. COLVM. 3, 10, 16 *reser fecundis -tus seminibus* (*cf. PLIN. nat. 19, 72 semina . . . proceras cucurbitas -unt*). PLIN. nat. 11, 14 quae *arbores glutinum -unt*. 16, 31 tot res praeter *glandem -unt robora, sed et boletos suillosque* (28 *gignit*). 17, 155 *sarculi tempestive sati praegnates inchoatos conceptus . . . -unt (antea: ferunt)*. APVL. met. 4, 2, 5 *caliculos . . . , quos . . . rosas laureas appellant*. β *ratione*

quadam peculiari: PLIN. nat. 16, 174 *salices -unt . . . balteo corticis vincula (i. materiam vinculis conficiendis praebent)*. 16, 199 (*in oraculo*) cum arbor arma -isset (*i. arbor succisa arma intus latentia prodidit sicut animal fetum*).

b *sine obi.*: VARRO rust. 1, 31, 3 *genus vitis quoddam dictum videtur a -endo parilema*. 1, 41, 5 ubi obrutae in seminario -ant *fici*. NVX 107. PLIN. nat. 1, 21, 64 *lappa herba, quae intra se -it* (*cf. p. 406, 46*). 16, 94 -unt . . . cum florent *arbores (item indicatur, quando*: 17, 105, 19, 118 *semina quaedam anno tantum suo -unt, quaedam saepius (antea: gignit)*). 16, 135 *fastidit . . . palma ubique nasci aut nata -ere vel . . . educare, tamquam invita -pererit*. 17, 178 *inhibenda fecunditas est: ea est natura, ut -ere malit quam vivere* (*cf.* 17, 179 ut *crecere etiamnum malit quam -ere*). al. SERV. auct. Aen. 4, 402 *Minerva volens . . . ostendere Atticis, quo expeditius segetes -rent. per structuram singularem, sc. accedit abl. respectus*: PLIN. nat. 19, 138 ne prius *cyma quam caule -at brassica* (*cf. Colum. 11, 3, 24 in cymam prosilit nec . . . caulem amplum facit*).

4 *regiones, civitates sim., quae proferunt: a res (fere herbas, lapides)*: OV. Pont. 4, 15, 10 *Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos, quot Sicyon bacas, quot -it Hybla favos*. COLVM. 10, 130 quae *brassicae genera -unt . . . Cumae eqs*. PLIN. nat. 19, 26 *Hispaniae pars quaedam, nec haec tota, sed quatenus -it, montes quoque sparto operit*. 37, 128 *India xython -it, plebeiam sibi gemmam (antea: fert)*.

b *homines*: LIV. 45, 23, 16 *Asiae regionem inaniora -ere ingenia (parare trad.)*. COLVM. 1, 1, 8 *Athenae . . . scriptorum frequentiam -erunt*. SIL. 7, 692 *Catonem Tuscula . . . moenia*. TERT. pall. 2, 6 *Romanos Phryges -unt (gens ut: PRISC. periheg. 924)*. PANEG. 2, 4, 5 *Hispania durissimos milites, haec experientissimos duces, haec facundissimos oratores, haec clarissimos vates -it eqs*. CLAVL. 22, 361 *domus haec . . . reginas . . . -it reginarumque maritos*. AVG. civ. 15, 1 p. 59, 25 D. *superna civitas, quamvis hic in terra -it cives* (17, 16 p. 240, 16 *Christum*). ENNOD. epist. 2, 1, 19 p. 60, 6 non est . . . *effeta Liguria: nobilitatem -endi nec in temporum extremitate deposuit*.

5 *res variae (addidimus conchas margaritam proferentes, v. AMM.)*: LVCR. 2, 899 haec, *sc. ligna glabraeque, cum sunt quasi putrefacta per imbres, vermiculos -unt (sim. de arboribus*: PLIN. nat. 15, 80 *caprificus culices -it [79 gignitur aliquid]*. *cf. p. 407, 10*). PLIN. nat. 20, 1 *aquas sole devorante, luna -ente*. 31, 112 *praegnantibus nitrariis, sed nondum -entibus spumam nitri (sim. -itur metallum*: 34, 159 *plumbum nigrum aut . . . sua provenit vena nec quicquam aliud ex sese -it, aut cum argento nascitur eqs.*) 36, 134 *esse aliquos lapides, qui -ant (cf. 37, 180 paeantitides . . . praegnantis fieri et -ere [inde SOL. 9, 22 concipere et -ere. PRISC. periheg. 439]*. 37, 188 *cymias . . . fracta ex se fabae similitudinem -it*). AMM. 23, 6, 85 *conchulae singulas margaritas . . . -unt* (86 *debilia, i. margaritas vitiosas*).

II *imagines et locutiones proverbiales (potiora tantum attulimus, sc. ubi notio partus contextu quodam illustratur; addi possunt fortasse quaedam p. 402, 70 sqq. allata)*: A *vario usu*: NAEV. carm. frg. 63 prius -et locusta lucam bovem (*item de partu impossibili [cf. p. 405, 17. 407, 12]*): PHAEDR. 4, 23 [24], 3 *mons murem -perit [sec. Hor. ars 139]*. PETRON. 45, 9 *colubra restem non -it*. SVET. Galba 4, 2 *ille de praesagio dubitans irridens 'sane', inquit, 'cum mula -pererit'*. RHET. Her. 2, 22, 34 *omnium malorum stultitia est mater . . . , ea -it . . . cupiditates . . . ; haec -unt avaritiam (cf. RVT. LVP. 2, 6 cum crudelitatis mater sit avaritia et pater furor, haec facinori coniuncta -it odium: inde . . . nascitur exitium)*. CIC. Phil. 2, 118 ut aliquando dolor populi Romani -at, quod iam diu parturit (*cf. LIV. 21, 18, 12 quod diu parturit animus vester, aliquando -at*). VARRO ling. 8, 9 duo . . . genera verborum, unum fecundum, quod declinando multas ex se -it *dispariles formas eqs. (cf. Ps. APVL. Ascl. 35 species . . . ex se totiens -ens imagines [antea: nasci]*. CHALC. comm. 36 cum . . . numeri . . . partim ipsi alios -ant, partim ab aliis -antur, eqs. [*item multiplicando*: FAV. EVL. 13, 2 sqq. W. = p. 8, 26 sqq. H. BOETH. arithm. 2, 4 p. 88, 10]). frg. Gell. 16, 12, 7 *faenus quasi a fetura quaedam pecuniae -entis atque incrementis (item explicant*: PAVL. FEST. p. 86 NON. p. 53, 28. *vix addas p. 398, 71*). PROP. 2, 3, 28 non *humani partus sunt talia dona: ista decem menses non -perere bona (cf. CENS. 3, 6 ille, dies natalis meus, mihi vitam, hic, tuus, vitae fructum . . . -erunt)*. GELL. 17, 10, 2 *Vergilium -ere . . . versus more atque ritu ursino (sim. DON. vita Verg. l. 81)*. Ps. APVL. Ascl. 20 *deus utraque sexus fecunditate plenissimus, semper voluntatis praegnantis suae -it semper, quidquid voluerit procreare*. 39 *εἰμαρμένην rerum omnium initia -it (cf. Lyd. mens. 4, 7 p. 71 W. κέει)*. ITALA Is. 59, 4 (Cyp. testim. 2, 4; *cf. VVLG.*) qui parturiunt *dolorem et -unt facinus ([gr. κύνωσω πόρον καὶ τίκτωσω ἀνομίαν]*. *sim. VVLG. Iob 15, 35 concepit dolorem et -perit iniquitatem et uterus eius praeparat dolos [item psalm. 7, 15, gr. ἔτεκεν. inde NICET. virg. laps. 45 p. 128, 18 B.]*. ARNOB. nat. 1, 57 p. 52, 22 M. quasi vero errorum non antiquitas . . . mater sit et non ipsa -pererit res *fabulosas*. QVEROL. p. 51, 2 R. *urna -perit auri gravida pondere vilisque mater grande puerperium dedit (sc. fracta)*. SERV. Aen. 4, 229 'gravidam imperiis': quasi -ituram imperia *Italiam*. VVLG. Is. 26, 18 *concepimus et quasi parturivimus et*

-perimus spiritum (*hinc per explicationem*: RVFIN. Orig. in num. 20, 2 p. 188, 26 sqq. Orig. in cant. 3 p. 213, 7 ORIG. in Matth. ser. 54 p. 123, 12). CLAVD. 28, 653 annus, natus fonte suo . . . , cuius cunabula fovit curia . . . , quem . . . -perit Victoria. AVG. in psalm. 35, 14 quod . . . parturiebant corde et lingua -ere non poterant (*eloquendo ut*: serm. 225, 1, 1 verba cogitatione concipiuntur, voce -untur. *cf. scribendo*: CONC. I 3 vers. Tur. p. 165, 22 manum . . . per litteras -entem sermonem [*gr. I 1, 2 p. 77, 36 τίκτουςαν. agit de nativitate verbi divini*]). *al.* **B** usu christiano (*sc. maxime de generatione spiritali*): TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 474, 21 ille deus nunc me rursus filium nuncupat, iam non in animam, sed in spiritum -ens (HIL. trin. 3, 3 d. ex se filium genuit, . . . ; non ut -tum, *eqs.* VEREC. in cant. 2, 21 l. 63 D. spiritaliter [*deperisse trad.*; *cf. l. 86 generamur*]). CYPR. epist. 74, 7 sponsa Christi, quae -ere spiritaliter et generare filios deo possit ([*sim. QVODV. symb. 2, 12, 7. item de ecclesia sim.*: FIRMIL. Cypr. epist. 75, 14 ter. AVG. bapt. 1, 15, 23 p. 167, 4 per baptismum. QVODV. symb. 2, 4, 28 membra eius Christi [3, 1, 6]). OPTAT. 2, 7 p. 43, 17 quis spiritus . . . , nisi qui -at filios gehennae? RVFIN. Orig. in num. 20, 2 p. 128, 26 -it anima nostra et generat filios, sensus scilicet et opera, quae gerit. AVG. c. Faust. 29, 4 Christum quem . . . credendo conciperemus et confitendo quodammodo -remus (*sim. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 1, 7 G. concipiamus fide, -amus confessione. vice versa*: SACR. Leon. 1206 Felicitas confessionis . . . visceribus . . . conceptos per fidem denuo . . . -perit martyres ad coronam). Ps. PROSP. carm. de prov. 348 credulus Abram, multorum, -ente fide, genitor populorum. SACR. Greg. 85, 4 (85, 374b D.) ut omnes . . . -at gratia mater (*baptismo ut*: PASS. Petr. 4 p. 27, 22 S. per sacrum fontem domino. *v. etiam* AVG. bapt. supra; *parere intellegimus Tert. bapt. 3 p. 203, 22*). ORIG. in Matth. 17, 31 p. 675, 7 hos ambos (*i. sermonem legis et euangelii*) -perit sapientia mater (*gr. γεννώμενοι*).

lusus verb. inter notiones capite priore et altero illustratas v. PLAVT. Cist. 161 et 163. TRUC. 517 et 522. CAECIL. com. 26. TER. Phorm. 46 et 47. MANIL. 2, 876 SEN. Med. 25 QVODV. haer. 5, 15.

part. praes. pariens, -entis pro subst.: fem.: v. p. 399, 40. 404, 41. 62. 405, 7. 36. neutr.: v. p. 405, 76. 406, 50.

part. perf. partum, -i n. pro subst.: v. p. 400, 54 sqq. 402, 25. 42. depon. parta, -ae f. pro subst.: v. p. 406, 21.

deriv.: 2. partio, 2. partito, partitudo, partor (paritrix), partura, parturio, 2. partus. cf. 2. parens et p. 387, 25. 395, 13.

compos.: appario, reperio; expartus; frugi-, luciparens (cf. ambigua inter 2. parens et 2. pario: cuncti-, omniparens); flori-, frugi-, nugi-, omni-, ovi-, viviparus; dei-, gemelli-, primipara; puerpera, vipera; postpartor. cf. properies, opiparus (-is), pauper.

pariolus v. hariolus. **pariōtis** v. parotis.

parippus v. parhippus.

parison n., *πάρισον*. *trad. litt. gr. QVINT., AQRILA, SCHEM. dian. de figura rhet. (cf. p. 204, 75), sc. de specie quadam, quae paronomasiae vel isocolo similis est*: QVINT. inst. 9, 3, 76 *quaeritur verbum par et extremis syllabis consonans: 'non verbis, sed armis'. et hoc quoque . . . pulchrum est: 'quantum possis: in eo semper experire, ut prosis': hoc est -ov, ut plerisque placuit; Theo Stoicus -ov existimat, quod sit e membris non dissimilibus. AQRILA rhet. 24 p. 30, 12 -ov, prope aequatum: differt . . . a superiore (sc. isocolo), quod ibi membrorum verba paria sunt numero, hic uno vel altero addito aut in superiore membro aut in postremo pariter excurrunt (inde MART. CAP. 5, 531). SCHEM. dian. 41 p. 76, 4 -ov est adsimilatio sententiae membris non dissimilibus . . . et plerumque paribus et contrariis constans (cf. CASSIOD. infra). EVGRAPH. Ter. Haut. 1039 rec. a ('quaeris id, quod habes . . . ; quod abest, non quaeris eqs.') est compositum ex contrariis, quae figura dicitur antitheton vel -on, id est aequatio sententiae (CASSIOD. in psalm. 91, 7 -on, id est ae. s., quae saepe paribus, plerumque constat imparibus. 102, 16).*

parisōsis f., *παρίσωσις*. *fortasse de figura rhet. (cf. l. 61): GLOSS. I Ansil. PA 476 -is (pareosis trad.): adaequatio.*

pārīso, -āre. *a parere incohative sibi finxit VIRG. gramm. epist. 3 p. 140, 17 'florisso' primae coniugationis esse noscitur; sic 'calisso patisso -o'.*

paristhmia n. plur. (*inde paristhmiae f.*), *παρίσθμια (resp. gr.) scribitur -itm- ORIBAS. (alia l. 75. 76); -ichim- ALEX. TRALL. fem. -ae praeter MARCELL. et ORIBAS. tit. i. q. fauces, tonsillae (nec non tumor earum): MARCELL. med. 35, 12 ad faucium tumorem et dolorem, qui graece dicitur -a. ALEX. TRALL. 1, 138 donec liniantur parichimiae (1, 139 perichimias). ORIBAS. eup. 4, 71 (70) Aa tit. ad -a. 4, 71, (70), 1 Aa -as Graeci, quas nos tonsillas vocamus (*sim. La, ubi paremias. cf. 4, 71 add. La p. 589 -as id est tunsillas. ibid. molles . . . et inflammatae -ae (cf. La). ibid. add.: paretimiae (Ab -estm-).**

paristoria v. paristoria. **parit-** v. etiam pariet-

paritās, -ātis f. *a par. [falsa var. l. pro parilitate AVG. trin. 7, 6, 12 l. 150 (cf. etiam MART. CAP. 1, 8. 6, 668 infra). olim legatur SEN. suas. 7, 14 -e stultorum pro patris sui totum.]*

fere i. q. status vel condicio eius, qui (quod) par est: 1 generatim: a de statu simili: ARNOB. nat. 2, 50 neque . . . contrarium insitum esse contrario potis est aut (in) impari -s aut dulcedo in amaritudine contineri (nisi ad 2a). ZENO 2, 1, 1 (1, 45, 2 L.) -s sacra

dei patris et filii (antea: sancta aequalitas). MART. CAP. 6, 668 septem montes, qui -e (parilitate var. l.) cacuminis fratres sunt appellati. BOETH. diff. top. 2 p. 1190^D locus a similibus in quantitate -s, id est aequalitas, nuncupatur, in qualitate similitudo. b de statu apto:

MART. CAP. 1, 8 non facile quaequam . . . , quae congrua -e (parilitate var. l.) Tonantis nurus deligeretur, occurrit.

2 speciatim in arithmetica: a respicitur qualitas numeri, qui in duas aequas partes dividi potest: MART. CAP. 7, 732 dyas prima . . . forma -is est (cf. BOETH. arithm. 2, 28 p. 119, 4 cum in . . . ordine -is sit dualitas). 7, 736 numerus senarius fit ex triade, qui mas, quod impar est numerus, habetur, et dyade, quae femina -e. BOETH. arithm. 1, 5 p. 14, 22 sqq. par numerus est, qui in duo aequalia et in duo inaequalia partitionem recipit, sed ut in neutra divisione vel in paritati -s vel -i inparitas misceatur, praeter solum -is principem, binarium numerum, qui . . . ex duabus unitatibus constat et ex prima duorum quodammodo -e. 1, 10 p. 21, 25 -is naturam substantiamque. ibid. p. 22, 14 secunda . . . pars . . . , quod -is nomen est (opp. tertia . . . , quae impar est denominatio). 2, 27 p. 117, 18 cuiuscunque numeri medietas unus est, ille inpar est, cuius vero duo, hic -e recepta in gemina aequa disiungitur. et saepius apud eundem. b respicitur aequa proportio: BOETH. arithm. 2, 45 p. 149, 15 geometrica medietas vel in maioribus vel in minoribus terminis aequali omnium proportionalitate componitur, et est inter omnes -s quaedam medietatis aequum ius in proportionibus conservantis.

pariter v. sub par.

[zera: **paritio** GLOSS. III 193, 46 (*in capite de leguminibus*). ζηρά (*vel ζειρά*): panicium suspicatur Goetz in indice.]

parito, -āre. *a parare. i. q. (sedulo vel assidue) parare: PLAVT. Merc. 649 cum illuc, quo nunc ire -as, veneris. Poen. 884 dum ero insidias -em (Scaliger, pariter A, parilem P). Pseud. 486 ecquas viginti minas . . . -as ut a me auferas?*

1. pāritōr, -ōris m. *a parere, nisi ab apparitor retrograde.*

i. q. apparitor (SYNON. Cic. p. 446, 32. cf. GLOSS. V 423, 1 -es: ministros [referendum ad Greg. M. dial. 3, 31, 4 apparitores]: AVR. VICT. Caes. 2, 4 ceteros -orum praesidesque Augustus instituerat. HIL. in psalm. 128, 4 vasa diaboli, satanae ministerium et latrocinantium tela et alienae militiae ac nequitiae -es (portitores var. l.; sunt qui a parere derivent, vix recte).

cf. Onom.

2. paritor, -ōris m., *sc. a parere, ut significetur is, qui parit, v. l. 38.]*

paritoria v. pariatoria.

paritūdo v. partitudo.

paritūra v. partura.

Kruse.

parium n. sing., *sc. ex plur. paria formatum, v. p. 271, 9.*

***parma**, -ae f. [*orig. inc., nisi probas opinionem Niedermanni (v. infra l. 64 sq.) derivationem palma > *palmula > parmula (sc. per dissimilationem) > parma postulantis, haud inepte, quamvis obstare videatur ratio temporum (parma prius quam parmula legitur). Sch.]*

de orig.: VARRO ling. 5, 115 -a quod e medio in omnis partis par. *gen. sing. -ai LVCR. 4, 847. de notione:* NON. p. 554, 18 -a est scutum breve. ANON. de mach. bell. 9 -a, hoc est modicus clipeus eqs. ISID. orig. 18, 12, 6 -a levia arma, quasi parva, non clipeus. SYNON. Cic. p. 444, 30 scutum. clipeum. -a. cetra. GLOSS. ἀσπίδιον. θυρεός. scutum parvum. scutum breve. scutum brevissimum. genus scuti.

legitur inde ab ENN., POLYB., VARRONE, LVCR., sed admodum raro exceptis VERG., LIV., SIL., STAT.; deest e. g. CAES., CVRT., LVCANO, TAC.; transit in gr. πάριση (cf. πάριση). [loco lacunoso

FEST. p. 314. *in codd. confunditur maxime cum arma (MART. 9, 68, 8 GREG. TVR. Franc. 3, 15 p. 115, 4; e con. STAT. Ach. 2, 93) et palma (e. g. STAT. Theb. 8, 731 GREG. TVR. Franc. 2, 20 p. 91, 4; restit. MART. epigr. 29, 5; e con. Scaligeri TIB. 1, 9, 82 aurea -a [palma codd., quod alii coll. παλμουλάριος ut formam dissimilatam vocis -a accipiunt, cf. Niedermann, Essais d'étymol., 1918, 42 sq., sed v. supra p. 144, 72]; contra parmis pro palmis trad. VITR. 10, 3, 6.]*

I proprie i. q. genus scuti (in compar. p. 411, 7. 55. tropice p. 411, 46 metonymice sub B 2. ad rem v. Lambert, RE XVIII 2, 1539 sqq.): A quorumlibet, sc. fere militum, bello pugnantium (adiunximus instrumentum pilarii, v. MART. sub I): 1 strictius de scuto quodam minore fere equitum vel velitum (GLOSS. ἰπικὴ ἀσπίς. huc inseruimus omnia exempla LIVII, e ceteris non nisi certiora, v. quae ad 2a monemus): POLYB. 6, 22, 1 τοῖς . . . νεωτάτοις παρήγγελαν μάχαιραν φορεῖν . . . καὶ -ην (seq. descriptio. cf. LIV. 38, 21, 13 veles tripedalem -am habet). 29, 6, 1 (14, 4) τῇ δυνάμει τῆς -ης καὶ τῶν Ἀγροστικῶν θυρεῶν ἀρτεῖχον (inde LIV. 44, 35, 19 aut -a aut scuto Ligustino). VARRO Men. 21 secuntur cum rutundis velites leves -is, antesignani quadratis multisignibus tecti. SALL. hist. frg. 3, 102 se quisque in formam -ae equestris armabat scuto vimineo (LIV. 26, 4, 4 -ae breviores quam e.). VERG. Aen. 9, 548 Helenor, . . . ense levis nudo -aque inglorius alba (SERV. quasi tiro . . . , quia picta arma iam probati in bellis habebant). 10, 800 nati -a protectus (de eadem 10, 817 -am . . . , levia arma [a clipeo distinguit SERV., a scuto CLAVD. DON. ad l.]). 11, 619 equites fugientes reiciunt -as (SERV. auct.: -a . . . est equestre scutum. cf. CLAVD. DON. ad l.). 11, 693 equitis. 11, 711 purā . . . interrita -ā Camilla (CLAVD. DON. ad l. pura -a, hoc

est expedita et sine pondere). PANEG. in Mess. 95 quis eques -a . . . tueri possit. PROP. 4, 10, 21. LIV. 2, 6, 9 per -am . . . transfixus eques. 2, 20, 10 -as obiciunt equites (2, 46, 5 consul. 4, 38, 4 equites). 22, 1, 9 Arpis -as in caelo visas (inde OROS. hist. 4, 15, 1. GLOSS. V 378, 7 -a: scuta in caelo Amazonum). 31, 35, 6 veliti Romano -am gladiumque habenti. al. PLIN. nat. 3, 43 Italia Amazonicae figurā desinens -ae (inde Mart. Cap. 6, 639 peltae Amazonicae. cf. GLOSS. V Aa p 100 -a: scutum leve, id est Amazonicum [sim. Abba PA 67. v. etiam l. 7]). SIL. 3, 234 rudis his Poenis velitibus tum -a, brevique bellabant ense. 10, 317 transfixi clipei . . . fractaque . . . -arum tegmina. 13, 167 equitis. 14, 212 equitum ductoris caelata gerebat taurum -a. MART. 9, 38, 2 non . . . efficies, ut tibi -a cadat (de pilario -a ludente ut 9, 38, 10. cf. p. 412, 6). IVV. 5, 154 simia equitans capella tegitur -a. insigne est principis iuventutis: R. GEST. div. Aug. 14 ab equitibus Romanis -is et hastis argenteis donatum (gr. ἀσπίσιω, Cass. Dio 55, 12, 1 αὶ πέλται. cf. fortasse GLOSS. I Ansil. PA 530 -as: ornamenta militaria).

2 laxius de quolibet scuto: a hominum (nonnulla fortasse scutum minus significant, e. g. l. 25 sqq. 29): ENN. ann. 402 conveniunt . . . tela tribuno, configunt -am. LVCR. 4, 847 obiectum -ai laeva dat (i. -am obicit). NEP. Iph. 1, 4 cum ante illum imperatorem maximis clipeis . . . uterentur, ille e contrario peltam pro -a fecit. VERG. Aen. 9, 765 confixa Phegea -a Turnus necat. PROP. 2, 25, 8 vetus in templo bellica -a vacat. 4, 10, 40 Belgica . . . -a relata ducis Virdomari (sim. de armis exterorum, barbarorum: VAL. FL. 6, 99 albentes . . . ferit aelyde -as Scytha. SIL. 1, 407. 628 -ae . . . relatae Hispana de gente rudes. 15, 479 Hibera. AMM. 29, 5, 39 -as genibus inlidentes Mauri [38 scuta Romanorum]. 31, 5, 9 GREG. TVR. Franc. 2, 40 p. 91, 4). OV. met. 12, 89 onus cava -a sinistrae (Cygni ut 12, 130. contra scutum Achillis clipeus appellatur 12, 95. 132. 140). 13, 167 -am hastamque tenenti Achilli. PAVL. FEST. p. 31 Brutianae -ae dicebantur scuta, quibus Brutiani sunt usi (cf. l. 83 sqq.). SEN. Ag. 634 commotae sonuere -ae in equo Troiano. MELA 1, 26 extat . . . -a elephantino tergori exsecta ingens Antaei. VAL. FL. 1, 486 Acastum horrentem iaculis et -ae luce coruscum. SIL. 4, 387. 4, 537 hastam . . . summae figit . . . margine -ae (STAT. Theb. 8, 524. cf. 9, 746). 5, 525 crudae . . . tegmina -ae Sychaei. 12, 26 pondera . . . -arum (23 clipei). al. STAT. Theb. 2, 644 iaculo -aque Menoeten proterebat agens (cf. 5, 662. 9, 472 obiecta dispellit flumina -a [464 clipeum]. 11, 343 oppositam capulo -aque repellis). 4, 267 Parthenopaeus inbelli -a pictus Calydonia matris proelia. 11, 399 quod fulva metallo -a micet. al. MART. 9, 20, 10 Domitiano infanti pro iaculo et -a Curetum fulmen et aegis Iovis erat. AMM. 16, 12, 37 pedes frontem artissimis conserens -is (36 scutorum). CLAUD. 28, 628 grave -a sonat (627 allisis clipeis). GREG. TVR. Franc. 3, 15 p. 115, 4 (de eodem p. 114, 17 scutum). al. tropice in pugna poetae et oratoris: PRVD. c. Symm. 1, 651 opposita . . . volans iaculum depellere -a. b deorum: VERG. Aen. 2, 175 -amque ferens hastamque Athena (sc. Palladium; de eadem: PLIN. nat. 36, 18 [simulacrum; syn. scuto]. STAT. Theb. 8, 714 opposita celantem lumina -a. 12, 607. ARNOB. nat. 4, 16 p. 220, 11 M. -am ferens. SIDON. carm. 15, 17 laevam -a tegit). CLAUD. 8, 12 iam trabeam Bellona gerit -amque removit.

B gladiatorum: 1 proprie de scuto minore Thraecis (cf. GLOSS. Θρακικὸν ἄσπιον): PLIN. nat. 33, 129 refert, concava sint specula et poculi modo an -ae Threidicae. MART. epigr. 29, 5 lex erat, ad digitum posita concurrere -a (palma trad.). 14, 213 (tit. -a) haec, quae saepe solet vinci, quae vincere raro, -a tibi, scutum pumilionis erit. huc pertinere videtur CIL IV 2483 victor Veneri -am feret.

2 metonymice ponitur pro gladiatore -a armato: MART. 9, 68, 8 clamor fuit amphitheatro, vincenti -ae cum sua turba favet.

II translate in descriptione follis fabrilis: AVSON. Mos. 269 accipit alterno [cohibetque] foramine ventos lanæa fagincis alludens -a cavernis (I redhibetque Fuchs, Mus. Helv. 32, 1975, 179. vulgo orbiculus quidam foramen follis praeccludens intellegitur; ipsum follem rotundum significari docet H. Vierck per litteras, sed haeremus in attributo lanæa).

deriv.: ? parmarius, parmatus, parmula.

? parmarius, -i m. a parma. aut is, qui parmas conficit, aut is, qui parma ornatus est (nisi est cognomen; cf. scutarius): CIL V 7719, 2 P. Baebio L. f. Cam(ilia) parm(ario).

parmatus, -a, -um. a parma. cf. armatus sim. i. q. parma ornatus: LIV. 4, 38, 3 (decurio equitum ad equites pedibus procliaturos) haec . . . -a cohors (armata codd., em. Schele. de eisdem pro subst. 4, 39, 1 ut -is, novae cohorti hostium, locus detur).

Pythagoras parmoron dicit herbae heliotropiae genus Ps. APVL. herb. 49 l. 10 (partepon trad., corr. ed. sec. Ps. Diosc. Vind. 4, 33 p. 194, 15 πάρορον).

parmula, -ae f. [a parma deminutive; aliter Niedermann (v. sub parma). Sch.] genus scuti, fere i. q. parma (GLOSS. III Abstr. PA 54 sq. parma: genus scuti. -a: quod supra. vi demin. fere evanida apud FRONTIN.): 1 proprie (agit de armis velitum FRONTIN., gladiatorum PAVL. FEST.): HOR. carm. 2, 7, 10 celerem fugam sensi relicta non bene -a (SCHOL. scuto). FEST. p. 238 -is pugnare milites soliti sunt; quarum usum sustulit C. Marius datis in vicem

earum Bruttianis (cf. p. 411, 32). PAVL. FEST. p. 366 Thraeces gladiatores appellantur a similitudine -arum Thraciarum (palmarum cod. unus). FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 29 -is non amplis et galeiculis gladiisque armati velites (in eadem re Liv. 26, 4, 4 parmae, Val. Max. 2, 3, 3 parvo tegmine). 2 tropice: FRONTO p. 152, 24 v. d. H. (uti) clipeo te Achillis in orationibus oportet, non -am ventilare neque hastulis histrionis ludere (cf. p. 411, 12).

deriv.: parmularius.

parmularius, -i m. a parmula. παρμουλάριος AVR.

1 i. q. fautor gladiatorum, qui parmula contendunt (cf. scutarius): QVINT. inst. 2, 11, 2 rhetor quidam percentanti Theodorus an Apollodoreus esset, 'ego' inquit '-us sum'. SVET. Dom. 10, 1 Domitianus murmillonum fautor patrem familias Thraecem laudantem . . . canibus obiecit cum hoc titulo: 'impie locutus -us'. AVR. in semet ipsum 1, 5 τὸ μήτε προσιανὸς μήτε βενετιανὸς μήτε -ος ἢ σκουτάριος γενέσθαι. huc fortasse pertinet CIL VI 9719 Crescens . . . ser(vus) . . . olear(ius) de portic(u) Pallantian(a) Venetian(or)um parmulariorum? (cf. Friedländer, Sittenges. II 76). 2 i. qui parmula ornatus est (cf. scutarius; alii fabrum parmulas conficiantem intellegunt): CIL VI 2196 apparitori pontificum -o. Röck.

†parnacidas trad. inter nomina vestimentorum mulierum VARRO frg. Non. p. 543, 1 (bar- var. l.; -is vel -ae codd. in lemme NON. p. 542, 28); arnacidas (Iunius al. et vol. II 624, 53) sensui vix aptum est, Pharnacidas temptavit Heraeus vol. V 2, 559, 72; ad loc. v. Dahlmann, Gnomon 17, 1941, 175sq., qui dubitanter proposuit parapectia. Kruse.

1. ¶paro, -āvi, -ātum, -āre. [iuxta parēre, sc. eadem ratione ac occupare iuxta capere formatum, sed fortasse ita, ut composita quaedam velut 1. comparare verbo simplici antecesserint; cf. Leumann, Gramm. 1977, 549. Sch.] NOT. Tir. 32, 61 -at. formae perf. breviores occurrunt solae -asti(s) inde a PLAVT. Bacch. 727 TER. Eun. 240 CIC. Verr. II 5, 46, ceterum iuxta longiores -arunt, -aram sim., -arim sim. inde a PLAVT. Stich. 203 TER. Haut. 976 CIC. Att. 8, 8, 1. al. LVCR. 5, 1011 (long. inde a CATO or. frg. 5, 2 [18 M.]. CIC. Phil. 11, 30 fam. 2, 17, 3. 9, 6, 4 CAES. Gall. 7, 84, 1). -asse, -assem sim. inde a PLAVT. Merc. 76 CIC. Verr. II 1, 74 Cael. 51 (long. inde a PLAVT. Mil. 726. 733 CIC. Cluent. 20 Flacc. 71). supin. I paratum ITIN. Alex. 46, supin. II paratu PANEG. 3, 21, 4. de notione: NON. p. 137, 12 metare: -are (codd. Non., metari: -are GLOSS. V 644, 11; metari: partire Mueller et vol. VIII 892, 69; sed cf. GLOSS. II 316, 6 ετοιμάζω: preparo, -o, comparo, meto et e. g. p. 415, 2). GLOSS. -o: ετοιμάζω. εδοπερίζω. παρασκευάζω. -at: cogitat. perficit vel admittit. GLOSS. I Ansil. PA 358 -bat: disponebat. 394 -ant: praeparant. sim. al.; ceterum cf. p. 415, 32. 421, 73 sqq.; ad singulos locos v. infra. legitur inde ab INSCR. column. rostr. (nisi est aet. imp.), PLAVTO. [cum respectu apparandi, ornandi sim.: it. parare; francog. parer; prov. vet. parar et var. prov.; cat. parar; hisp. vet. parar; acquirendi: sard. vet. parare; i. q. arcere, avertere: val. vet. pāra; it. parare; prov. vet. parar et var. francoprov., prov.; cat. parar; port. parar; i. q. subsistere: cat. parar; hisp. parar; port. parar; i. q. discere: neap. vet. parare. cf. M.-L. 6229. Battisti-Alessio IV 2770. Wagner II 221 sq. Wartburg VII 622 sqq. Corominas² IV 393 sqq. Machado³ IV 305. St.] [confunditur in codd. cum compos. ad-, con-, prae-, reparare al., e. g. TER. Haut. 948 CIC. Cael. 36 CAES. Gall. 7. 41, 4 LIV. 29, 22, 1 VLP. dig. 30, 39, 7 (e con. dub. PLAVT. Poen. 1099), et maxime cum parere (parēre), e. g. TER. Ad. 39 CIC. Cael. 31 Lael. 54 SALL. Iug. 43, 3 LIV. 27, 5, 1 (falsa var. l. RHET. Her. 3, 10, 18 al., restituitur e. g. SISENNA hist. 118 LIV. 42, 53, 1; ceterum v. de hac confusione Pettersson, Commentationes Liv., 1930, 178 sq.); falsa var. l. est pro narrare CIC. de orat. 2, 153 al., patrare LIV. 35, 35, 15 al., sperare CIC. Att. 5, 14, 2 al.]

exempla sic digerenda censuimus:

CAPVT PRIVS: usu communi, i. q. ετοιμάζειν:

I -antur definita, certa:

A res corporeae, quas quis potius: 1 efficiat, construat: p. 413, 15. 2 instruat, aptet: p. 414, 34 (cum respectu adferendi p. 415, 17). 3 acquirat sibi vel aliis: p. 415, 28 (emendo p. 416, 36).

B res incorporeae: 1 quae -antur quibuslibet modis: p. 416, 62 (perdiscendo p. 417, 50). 2 quae praeparantur vel incohantur: p. 418, 13 (quae interrumpuntur p. 419, 4; sola cogitatione p. 419, 30).

C animantes: 1 -are alios: p. 419, 66 (servos, operarios p. 420, 24; liberos p. 420, 44; amicos p. 420, 57). 2 -are se vel partes suas: p. 421, 56 (mediopassive p. 422, 17).

II -antur minus definita, incerta: p. 422, 50 (sine obi. p. 422, 61).

CAPVT ALTERVM: usu tecnico de suscipienda provincia (-are inter se vel cum aliquo): p. 423, 12.

appendix syntactica: 1 obi.: p. 423, 34. 2 (in)commodum: p. 423, 65. 3 finis vel eventus futurus: p. 424, 5. 4 tempus vel locus: p. 424, 65.

p. p. p. pro adi. paratus, -a, -um p. 424, 74; neutr. pro subst. paratum, -i p. 431, 25; masc. pro subst. paratus, -i p. 431, 83; adv. parate p. 432, 16.

CAPVT PRIVS: usu communi respiciuntur qui (quae) curant, ut aliquid (aliquis) praesto sit, sc. fere i. q. promptum vel aptum, [Breimeier]

idoneum facere sim., ἐτοιμάζειν (quod gr. respondere solet, sed infra fere negleximus; cf. GLOSS. supra; colores infra distincti saepius per zeugma iunguntur, e. g. p. 415, 2. 6. 418, 40). iuxta ponuntur vel variant in contextu (exempla selecta): agere TER. Eun. 608 CIC. Att. 9, 6, 7 LIV. 22, 55, 5, armare CIC. Caecin. 33 BRVT. Cic. fam. 11, 20, 4, cogitare ENN. scaen. 340 CIC. fam. 1, 7, 9 LIV. 44, 17, 7, curare PLAVT. Men. 352 CATO agr. 142 CIC. Flacc. 11, dare PLAVT. Pseud. 283 TER. Haut. 737 ACC. trag. 658, emere PLAVT. Merc. 88 CATO agr. 1, 1 CIC. Planc. 62, facere PLAVT. Most. 101 CIC. nat. deor. 2, 154 CAES. Gall. 5, 42, 5, instruere CATO agr. capp. 15 CIC. Caecin. 33 CAES. Gall. 5, 5, 2, meditari CIC. Flacc. 11 fam. 1, 7, 9. 5, 2, 6, quaerere CIC. dom. 54 VERG. Aen. 9, 506.

I-antur definita, certa (hic illic e contextu facile supplenda):

A res corporeae (partes corporis v. sub C; ceterum v. et p. 419, 55), quas quis vel quid: 1 potius efficiat, construat, conficiat sim.:

a aedificia, navigia variaque opera structa, fabricata:

INSCR. column. rostr. (CIL I² 25) 7 <copias . . . c>lassesque navales primos ornavet pa<ravetque> (CIC. off. 1, 84 c. illa amissa aliam -are. ceterum v. vol. III 1288, 20 sqq. et cf. SERV. auct. Aen. 3, 6 classem molimur: fabricamus, -amus; aliter infra p. 414, 47). PLAVT. Merc. 76 se . . . ea pecunia navim, metretas quae trecentas tolleret, -asse ([nisi ad 3, sed cf. 87 aedificat n.]. Mil. 921 [in imag.] si non nos materiarius remoratur . . . cito erit -ta n., i. dolus. CIC. Verr. II 5, 46 [v. 5, 47 aedificatam]. LIV. 37, 8, 3. 37, 50, 5. al.; cf. rates: PROP. 1, 17, 13 Ov. epist. 8, 23. lintres: LIV. 21, 26, 8 ad vicinalem usum. 21, 27, 8. sim. al.). Most. 101 aedes quom extemplo sunt -tae, expolitae, factae probe . . . laudant fabrum eqs. (item -antur habitacula sim.: CIC. Att. 2, 6, 2 domum [SEN. contr. 2, 1, 11 SEN. epist. 87, 6]. LVCR. 5, 1011 casas. VARRO rust. 3, 2, 17 villam. 3, 3, 7 aviaria. Ov. fast. 3, 242 avis in ramo tecta laremque -at [SEN. epist. 90, 9]. al.). Rud. 136 puteum (VVLG. num. 21, 18 foderunt . . . et -verunt). CAES. Gall. 5, 42, 5 turres . . . falces testudinesque . . . -are ac facere (VITR. 10, 14, 1. item -antur opera militum: CAES. Gall. 7, 84, 1 musculos. VITR. 10, 16, 4 machinam. LVCAN. 3, 479 longinqua ad tela -ti tormenti mutare modum. al.). VERG. Aen. 3, 160 moenia magnis magna -a (cf. LIV. 39, 37, 3 eos muros arcem et munimentum sibi, non civitati -verunt tyranni [CAPITOL. Max. Balb. 10, 1]). 4, 88 portus . . . aut propugnacula bello tuta (CAPITOL. Max. Balb. 10, 1). 12, 117 aras gramineas ([CLAUD. DON.: statuebant]. CYPR. GALL. deut. 226. cf. ITALA [=VVLG.] III Esdr. 5, 48 Weber altare). Ov. epist. 7, 124 portas urbis. ars 3, 391 monumenta (i. porticus et thermas). met. 2, 619 rogam (3, 508 r. quassasque faces feretrumque. LVCAN. 5, 281). al. -antur sepulcra (cf. p. 414, 13): LVCAN. 8, 713 Pompeio raptim tumulum fortuna -vit (HIER. epist. 1, 12, 1). MART. 10, 97, 3 iam scrobe, iam lecto, iam pollinctore -to. CE 460, 5 (saec. II) hospitium membris fatoque. CIL VIII 21014 (a. 342) ut loca -rentur ita, ut eqs. (INSCR. christ. urb. Rom. 11166, 2 [a. 483]. 10956. al.).

b escas, potiones, medicamenta sim.: PLAVT. Cas. 147 sq. prandium iusserat senex sibi -ari.: . . . neque -o neque hodie coquetur (Cure. 252 parasito. SEN. epist. 87, 3 p. -tum fuit non magis hora. ITALA Matth. 22, 4 [cod. a al. =VVLG.]). Poen. 9 cui -tumst, quod edit. CATO agr. 54, 1 bubus pabulum hoc modo -ari darique oportet. CIC. Cluent. 20 cum . . . venenum deprehendisset Cluentius, quod . . . Oppianicus ei -visset (166 dom. 129. Cael. 58 ubi quaesitum est v., quemadmodum -tum. Brut. 277. al. LIV. 40, 13, 7 SEN. contr. 7, 3, 4. et saepe). Cael. 31 potionem venenatam (si recte conicitur; potuit trad.). VARRO rust. 1, 13, 2 in culina cibus -atur ac capitur (LIV. 44, 34, 3 SEN. dial. 9, 1, 6. 11 [12], 10, 7 sibi manu sua. al.). VERG. ecl. 6, 79 quas illi Tereo Philomela dapes, quae dona -arit (Ov. fast. 6, 671 SEN. Thy. 1106 IVVENC. 3, 743 PRVD. cath. 10, 71). HOR. epod. 5, 77 maius -bo, maius infundam tibi fastidienti poculum ([i. philtum]. DRAC. laud. dei 2, 698 p. larga -ans sitientibus . . . ministrat dextra dei). TIB. 1, 5, 34 huic Messallae Delia -et atque epulas ipsa ministra gerat (Ov. fast. 2, 317. LIV. 26, 13, 17 instructae -taeque). Ov. rem. 91 (in imag.) principiis obsta: sero medicina -atur, cum mala . . . convaluere. met. 11, 32 aratores multo fructum sudore -antes (nisi ad B2). MANIL. 5, 283 (de pistore) hominum . . . alimenta -are. SEN. contr. 7, 3, 8 medicamentum (PLIN. nat. 34, 131). PHAEDR. 3, 19, 2 cenam (MART. 14, 218, 2 APVL. met. 9, 22, 6 TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 527, 4. al.). al.

c res naturales: LVCR. 5, 156 deos hominum causa voluisse -are . . . mundi naturam (5, 198 nequaquam nobis divinitus esse -tam n. rerum [loco gemino 2, 180 creatam]). CIC. nat. deor. 2, 157 ea (i. fruges, legumina sim.) . . . is solis . . . esse -ta, qui utuntur (sc. hominibus; syn. nata. sim. 2, 158 haec). VERG. georg. 1, 429 si luna nubibus occupata erit, maximus agricolis pelagoque -bitur imber (SERV.: erit . . . pluvia. cf. ITALA psalm. 146, 8 [Sangerm. =VVLG.] deus -at terrae pluviam [Hier. psalt. sec. Hebr. praebet]). 2, 266 ubi prima -etur arboribus seges. PHAEDR. app. 14, 17 interdium intonat mundi fragor noctemque . . . nimbis -at (parit L. Müller vix recte. cf. SEN. Med. 728 dum -at Phoebus diem). SEN. Med. 532 Iuppiter, . . . vindices flammam -a (sc. fulmina). nat. 1, 6, 6 quam aquam etiamsi nondum habet, iam -at nubes (-ta, apparat, apparet var. ll.). 2, 59, 12

tibi -ari . . . illam caeli confusionem, illam tempestatum discordiam (nisi ad B). 5, 12, 2 ventus iter sibi vi ac pugna. ITALA prov. 3, 19 (Iren. 4, 20, 3 al.) deus . . . -vit . . . caelum prudentia ([Vulg. stabilivit]. 8, 27 [Tert. adv. Prax. 7 al.; Vulg. praeparabat. pendet TERT. adv. Prax. 19 p. 262, 10]. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 7 CARM. de resurr. 28). al.

d res quaslibet (exempla inde a CAES. selecta): CATO agr. 23, 1 quala -entur, sarciantur. 25 (antea: vinaceos . . . succernito) cribrum illi (illius trad.) rei -ato. or. frg. 5, 2 (18M.) hastas donaticas (v. p. 417, 74). LVCR. 5, 1011 casas postquam ac pellis ignemque -arunt homines prisci (Ov. met. 3, 698 instrumenta necis ferrumque ignesque. ITALA Matth. 25, 41 [aur. =VVLG.] ignis aeternus. al.; cf. EPICED. Drusi 126 haec . . . dona [i. tumulus et ignis]). 5, 1266 ut sibi tela -ent ([darent Lachmann]. BELL. Afr. 31, 7 quae ad defendendum solent -ari. REPOS. 155. al.). 5, 1351 ferro tela -atur. VARRO ling. 5, 129 speculum. CAES. civ. 1, 28, 2 scalas (LIV. 29, 7, 5. 29, 7, 8 PANEG. 6, 19, 5). 3, 80, 5 crates (TAC. hist. 4, 23, 4). SALL. Iug. 12, 3 uti . . . portarum clavis adulterinas -et. VERG. georg. 1, 265 retinacula viti. HOR. sat. 1, 1, 82 fomenta. Ov. epist. 7, 124 bellis . . . temptor vixque rudis portas urbis et arma -o (ars 2, 50 pinnae Icarum. fast. 4, 700 vilica texens adversus . . . minas frigoris a. -at. al.). COLVM. 5, 6, 1 ulmorum seminarium (5, 6, 5 VLP. dig. 7, 1, 9, 6). LVCAN. 6, 124 via caede -anda est (ITALA Is. 40, 3 [Tert. adv. Marc. 4, 33 al. =VVLG.; in imag.] -ate viam domini [quae verba referuntur saepius ad Iohannem baptistam, e. g. Matth. 3, 3 cod. a al. =VVLG.]. apoc. 16, 12 [cod. g; Vulg. praeparatur]. VEG. mil. 4, 16. al.). PETRON. 17, 2 diu flevit; ac . . . nos . . . expectavimus lacrimas ad ostentationem doloris -tas (113, 9 l. dolore -tae. CYPR. GALL. iud. 683). al. indicatur, qua ex materia quid -etur: CET. Fav. 4 p. 291 ut -etur . . . caementum de silice ([Vitr. 8, 6, 14 c. d. s. frangatur]. 21 p. 303 catenae . . . de iunipero [Vitr. 7, 3, 1 comparentur, Pallad. 1, 13, 1 factis]. HEGES. 4, 20 p. 273, 23). AMM. 22, 9, 10 purpureum . . . indumentum ex serico pallio.

2 potius instruat, aptet varioque modo tractet (saepe cum respectu praeparandi): a generatim: a aedificia, navigia, machinas sim. (cf. PLAVT. Pseud. 163 infra l. 68): CATO agr. capp. 15 quo modo torcularium et cellam oleariam -are oporteat (-ari, -ere var. ll.; cf. e. g. 12 instruere). NOVIVS Atell. 40 o domus -ta pulchrae familiae festiviter (in imag.: TERT. paenit. 2, 6 mundam pectoris d.). CIC. Att. 8, 3, 6 navis . . . in Caieta est -ta nobis (8, 4, 3. 8, 11^b, 1 fam. 9, 2, 3. LENT. Cic. fam. 12, 15, 2 instructas et -tas [eodem iuxtaapos.: CAES. Gall. 5, 5, 2 ad navigandum. LIV. 27, 15, 7. al.; cf. LIV. 22, 19, 2 navium numerum instructum -tumque]. al.; cf. e. g. OCTAVIA 520 puppibus . . . fugae -tis). Ov. epist. 8, 96 nec pacta marito intravi thalamos matre -ante novos ([si obi. ἀπὸ κοινῶν positum]. item cum respectu matrimonii: met. 1, 658 fast. 3, 689 STAT. silv. 1, 2, 219). CARM. de bell. Aeg. 38 (v. p. 415, 9) classes (LIV. 22, 56, 7 c. ad . . . insulas stare -tam instructamque, ut eqs. [eodem iuxtaapos.: 24, 40, 5. 25, 11, 19. al.]. 42, 45, 6 [cf. Polyb. 27, 3, 4 παρασκευάζονται]. al.). LIV. 24, 37, 4 Henna -ta instructaque omnia custodiis ac vigiliis erant. SCAEV. dig. 32, 35, 3 balineae -ari purgarique, ut habiles ad lavandum fierent, solitae sunt. 33, 7, 27, 4 praela. AMM. 31, 15, 6 -andis operibus. CLAUD. 1, 264 tecta -ant epulis. PAUL. NOL. carm. 26, 104 perfugio . . . -ent reparatis moenia muris. al.

β escas, potiones sim.: PLAVT. Cure. 325 pernam, abdomen . . . : . . . in carnario fortasse dicis. : immo in lancibus; quae tibi sunt -ta, postquam scimus venturum. VERG. Aen. 6, 604 apud inferos Ixioni Pirithooque epulae . . . ante ora -tae (paternae var. l.) regifico luxu. Ov. fast. 2, 317 potanda . . . vina ministri (AVSON. 400, 5 p. 231, 34 P. v. cum biugo -bo plaustro . . . Santonos vehendum. VVLG. II Esdr. 5, 18). 2, 364 sacerdotes veribus transuta salignis exta -ant. 6, 315 subpositum cineri panem focus ipse -bat. LIV. 26, 8, 11 ut commeatus -tos et in urbibus haberent et ex agris . . . in viam proferrent (27, 43, 10 ut c. -tos militi ad vescendum in viam deferrent). PETRON. 56, 3 medici mihi iubent saepe anatinam -ari. MART. 11, 104, 12 merum. al. **γ res quaslibet (exempla inde a VERG. selecta):** PLAVT. Pseud. 163 tibi hoc praecipio, ut niteant aedes . . . ; tu esto lectisterniator; tu argentum cluito, idem exstruito; haec . . . facite ut offendam -ta, . . . tersa, strata . . . omnia ut sint. CATO agr. 3, 3 si cito sustuleris oleam et vasa -ta erunt eqs. 8, 2 fundum . . . ita -et itaque conserat, uti quam sollertissimum habeat (cf. COLVM. 2, 4, 11 ager . . . sit iteratus -tusque ad sementim [TERT. cult. fem. 1, 5 l. 18; peraratur coni. Kroymann, vix recte]. EXPOS. mundi 36 terram . . . ad seminationem -at Nilus. ORIENT. comm. 2, 54 tellurem in fructus). TRAG. inc. 34 itis, -atis arma quam primum, viri (SALL. Catil. 24, 2 a. per Italiam locis opportunis. VERG. Aen. 4, 290 classem aptent . . . a. -ent [CLAUD. DON. ad l. p. 392, 28 ut praesto fierent a.]. 7, 468. Ov. fast. 2, 214 insidias a. que tecta. al.). SISENNA hist. 118 cistasque, quae erant legum ferendarum gratia -tae, deiecerant (part(h)a trad., pos(it)ae coni. alii). CIC. Phil. 6, 9 saga -ate. LVCR. 5, 1011 pellis (SCRIB. LARG. 172 quamvis . . . hyaenam emerim [invenerim ed. pr.] et p. -tam habeam). VERG. Aen. 5, 513 arcu contenta -to tela tenens . . . Eurytion ([explicat SERV.: contento arcu tela tenens -ta]. SEN. Herc. O. 549 manus intende et a. cornibus [Breimeier]

iunctis -a. ITALA psalm. 7, 13 [Veron. al. = VVLG.]. 12, 117 campum ad certamen . . . dimensi . . . -bant in medioque focos et dis . . . aras gramineas. HOR. carm. 1, 15, 12 galeam Pallas et aegida currusque et rabiem (PORPH. Hor. epod. 9, 21 sq.). PROP. 2, 29a, 6 vincla (OV. met. 13, 667 QVINT. decl. 339, 13. al.). OV. met. 3, 46 sive . . . serpenti tela -bant sive fugam (CARM. infra. LIV. 36, 18, 1 arma t. TAC. ann. 15, 55, 1. al.; parum constat de STAT. Theb. 3, 369 sq.). 13, 224 cum tu terga dares inhonestaque vela -res (DRAC. Romul. 8, 244). CARM. de bell. Aeg. 38 ad instantis acies . . . tela -antur, signa, tubae classesque simul terrestribus armis. LVCAN. 7, 792 epulis . . . -atur ille locus, voltus ex quo . . . iacentum agnoscat Caesar. STAT. Theb. 12, 4 iam Tithonia nubes discutit ac reduci . . . -at aethera Phoebos. al.

dub. an significetur emendatio sim. codicis festinanter descripti: RVRIC. epist. 1, 8 p. 362, 1 quem codicem nunc utrum, sicut est, transcriptum an [-tum] reddere debeam, in vestro pendet arbitrio ([-] trad.; alii alia).

b *speciatim cum respectu adferendi, admovendi sim. (exempla certiora, sc. accedentibus praepos. in vel circum c. acc. praeter l. 20):*

PLAVT. Bacch. 727 (v. 714 sq. tu . . . efer cito . . . stilum, ceram eqs.) quid -asti? :: quae -ari tu iussisti omnia (-are var. l.). TRUC. 35 quasi in piscinam rete qui iaculum -at. CIC. Att. 10, 15, 4 ego, dum panes et cetera in navem -antur, excurro in Pompeianum. VERG. Aen. 2, 132 -ari . . . circum tempora vittae (per zeugma, v. p. 418, 40; cf. CLAVD. DON. ad l. p. 164, 11 vittis . . . caput fuerat nexum). ITALA psalm. 10, 3 (Sangerm. al.) -verunt sagittas in pharetram (VVLG. in pharetra, Hier. psalm. sec. Hebr. posuerunt sagittam suam super nervum). SVLP. Sev. dial. 2, 8, 6 stramen in lectos.

3 *potius acquirat, colligat sim., sc. sibi ipsi vel etiam aliis, ut subluceat respectus praebendi, potestatem permittendi sim. (quod infra non distinximus nisi sub ay et d; accedit saepius abl. instr. vel modi, e. g. PLAVT. Men. 584 fenore aut periuriis. CIC. Lael. 55 pecunia, gen. vel abl. pretii v. p. 416, 55. de nozione cf. SYNON. Cic. p. 423, 27 emit . . . mercatur. -at. comparat eqs. p. 439, 14 parta. -ta. quaesita. ante collecta. GLOSS. -o: περιποιῶ. -are: acquirere. parta: -ta, adquisita [sim. al. ibid.]): a generatim: α res varias: PLAVT. Cas. 392 (in convicio) -tum oportet esse iam laqueum tibi (nisi ad 2). Rud. 136 sacrificaturi semper petunt aquam hinc . . . aut vascula . . . ; Veneri -vi vasa et puteum, non mihi (IAVOL. dig. 33, 10, 11 [e Labeone] murrea . . . v. et vitrea, quae ad usum . . . -ta essent. POMPON. dig. 34, 2, 10 [e Q. Scaev.]. al.). SALL. Iug. 43, 3 arma tela equos et cetera instrumenta militiae -are eqs. ([-ere var. l.]. VERG. Aen. 2, 181. LIV. 22, 57, 10 a., tela, alia. 42, 52, 11 quae sibi quisque -verit pauper miles [distinguuntur a. prompta ex regio apparatu]). ALF. dig. 32, 60, 2 lana lino purpura uxori legatis, quae eius causa -ta essent. 34, 2, 28 argentum, quod usus sui causa -tum esset (ibid. saepius. IAVOL. dig. 32, 100, 2. PAVL. dig. 34, 2, 32, 4 [e Scaev.]. proprium a. ad usum suum -tum). HOR. sat. 2, 3, 215 siquis . . . huic agnae vestem ut gnatae -et, ancillas, -et aurum (LABEO dig. 32, 29 pr. vestem, quae eius concubinae causa empta -ta esset. SEN. dial. 9, 9, 3 POMPON. dig. 34, 2, 10). TIB. 2, 4, 21 mihi per caedem et facinus sunt dona -anda (SIL. 14, 608 multo Mavorte -ta. COMM. instr. 2, 14, 12 [v. app. crit.]). PROP. 3, 5, 6 aera. OV. met. 8, 489 magno . . . -tas . . . inferias, uteri . . . pignora nostri. al.*

β *escas, potiones, medicamenta sim.:* PLAVT. Most. 67 ire in Piraeum volo, in vesperum -are piscatum mihi. CATO agr. 54, 1 glandem -ari legique . . . et in aquam conici. Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 (de penu) quod ipsius patrisfamilias . . . causa -tum est. ibid. quae . . . in dies singulos . . . cenae causa -antur (postea: contrahuntur et reconduntur). CIC. off. 1, 11 pastum, v. p. 416, 27. CAES. civ. 2, 22, 1 panicum et hordeum. SALL. Iug. 28, 7 -tis commeatibus (al. v. vol. III 1824, 30 sqq., sed alia nozione supra p. 414, 63). LIV. 28, 26, 4 cibaria dierum aliquot ([nisi ad 2; item dubites de FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 31]. VLP. dig. 33, 7, 12 pr.). al. praebent ipsae substantiae medicamenti certam sui quantitatem (si recte trad.): OV. medic. 92 quinque -ent (-ant var. l., trahant Muretus) marathi scripula, murra novem.

γ *pecuniam, opes sim.:* ① *aliis:* PLAVT. Asin. 90 viginti . . . usust filio argenti minis: face id ut -tum iam sit (sim. Pseud. 283 at dabit, -bit, sc. minas viginti). Epid. 253 eum argentum sumpsisse . . . ab danista . . . id -tum et sese ob eam rem id ferre (sim. TER. Haut. 737 est -tum argentum . . . ; atqui iam dabitur). CIC. Att. 11, 11, 2 hic fortasse potero sumere (sc. nummos sim.), si sciam istic -tum fore. SALL. hist. frg. 2, 98 (D) 17 stipendium. HOR. sat. 1, 4, 108 viverem uti contentus eo, quod mi ipse pater -asset (-assem var. l.). VITR. 10 praef. 2 qui quadringenta (-ginta trad.) ad opus possunt -are (IVV. 1, 106 quinque tabernae q. -ant). LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 46 propinquis vestris dotes -astis. PLIN. epist. 2, 20, 1 assem -a et accipe . . . fabulam. al. ② *sibi:* PLAVT. Epid. 324 per illam tibi copiam copiam -are aliam licet (nisi ad B ut et Poen. 362). Men. 584 qui aut fenore aut periuriis habent rem -tam (Rud. 38 rem bene -tam comitate perdidit). RHET. Her. 2, 20, 32 maleficio -are divitias (al. v. vol. V 1, 1635, 47 sqq.). SALL. (?) in Tull. 4 opulentiam . . . ex sanguine . . . civium (nisi ad B). HOR. epod. 1, 32 haud -vero, quod aut . . . terra premam eqs. (SCHOL.: adquisiero). PROP. 1, 8, 36 Elis opes . . . -arat equis (OV. fast. 5, 282 de vetito. SIL.

17, 61 GALLICAN. Avid. 1, 8. al.). LIV. 1, 47, 12 regem instituisse censum, ut insignis ad invidiam locupletiorum fortuna esset et [-ta, unde] ubi vellet egentissimis largiretur ([[-] i. -ta essent ea, e quibus; nisi subaudiat fortuna]. SEN. epist. 17, 5 -are . . . u. vivam volo). VITR. 6 praef. 5 ad pecuniam -andam ex arte (SEN. benef. 1, 11, 5 TAC. ann. 2, 37, 3. S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 8 tam sanct[ae] -atur quam insumitur. al.). al.

δ *loca, regiones sim. (sc. ad possidendum, utendum; paulo aliter l. 24):* ① *aliis:* PLAVT. Cas. 478 apud . . . vicinum mihi locus est -tus . . . ; is mihi se locum dixit dare, quo latere possem (cf. LAVD. infra). CIC. leg. agr. 2, 85 cum . . . -etur aliis, eripiat vobis (antea: aliquid ex hoc agro . . . , qui vobis ostenditur, aliis comparatur). CAES. Gall. 1, 31, 10 quibus Harudibus locus ac sedes -rentur (item populo: ITALA exod. 23, 20 [Tert. adv. Marc. 3, 16 al., sim. VVLG.] terram, quam -vi tibi, Israel [Tert. adv. Iud. 9, 23 al. praeparavi, Aug. c. Faust. 16, 19 iuravi]. Ps. PROSP. carm. de prov. 359 domus . . . placitura -atur). LIV. 42, 1, 7 ut sibi consuli magistratus . . . locum publice -re(-nt), ubi deverteretur. LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 7 ut . . . fugienti fida receptacula -aris (v. ed. Wisstrand 1976). SEN. Herc. O. 1434 quis mihi Herculi morienti caelum -at? (nisi ad 2. cf. ITALA Ioh. 14, 2 [cod. b al. = VVLG.] vado -are vobis locum in domo patris mei [cod. a ut praeparem. sim. 14, 3 cod. e al., ubi b al. et Vulg. praeparavero]. al.). PALLAD. 4, 11, 7 armentis . . . loca. RVF. FEST. 10 provincias sceptris tuis. al. obiciendo malis: LVCAN. 6, 332 Emathiam, bello quam fata -bant. ② *sibi:* TER. Haut. 976 aram (i. locum tutum; v. p. 419, 70). CIC. off. 1, 11 ut genus animantium . . . omnia . . . , quae sint ad vivendum necessaria, anquirat et -et, ut pastum, ut latibula. CAES. Gall. 6, 22, 3 ne latos fines -are studeant Germani (ad rem v. 6, 22, 2). OV. fast. 3, 576 exilio terra -anda nova est ([petenda var. l.]. cf. LVCAN. 1, 13 quantum terrae . . . pelagique). 4, 383 in circo hanc ego militia sedem, tu pace -asti. LIV. 37, 35, 6 -ari singula adquirendo (sc. partes imperii; opp. teneri. cf. FLOR. epit. 4, 12, 29 difficilius est provincias optinere quam facere; viribus -antur, iure retinentur). STAT. silv. 3, 1, 25 sive tui solium Iovis et virtute -ta astra tenes, Hercules. al.

b *speciatim emendo (conducendo PLAVT. Mil.; exempla potiora, cetera v. supra; in contextu variat saepius cum emere, quod distinguitur in sermone iuris VLP. dig. 32, 47, 1; cf. etiam p. 431, 34):* PLAVT. Mil. 115 ego servus . . . mihi navem -o (sc. locum in ea). Stich. 203 praedium (al. v. vol. X 2, 578, 60 sqq.). CATO agr. 22, 4 si orbes in . . . trapetos -bis (postea: emuntur). agr. capp. 1 quo modo agrum emi -arique oporteat (COLVM. 1, 1, 18 [e Magone]. 1, 3, 8. 12. al.; cf. obi. suppl.: CIC. Flacc. 71 mallem . . . , si . . . te crassi agri delectabant, . . . in Capenati -visses [72 emissas]. LIV. 26, 34, 10). CIC. Verr. II 4, 35 quid argenti . . . -aris, unde quidque aut quanti emeris. Cael. 36 hortos . . . eo loco -asti, quo eqs. ([praepar-, -tos var. ll.]. Att. 12, 19, 1 Ps. Cic. in Sall. 19). Lael. 55 cetera -are, quae -antur pecunia, equos famulos vestem . . . vasa. Att. 1, 10, 4 subsidium senectuti (i. bibliothecam). LVCR. 4, 1132 unguenta, coronae, sarta ([v. infra l. 74]. ITALA Luc. 23, 56 [cod. a al. = VVLG.; cf. Vulg. Marc. 16, 1 emerunt]. al.). CAES. civ. 1, 78, 1 erant . . . facultates ad -andum frumentum exiguae ([nisi absolute; prandium trad.]. LIV. 34, 9, 12 redemptoribus vetitis f. -are [ere var. l.]. GAIUS dig. 3, 5, 21). SALL. (?) in Tull. 4 qua ex pecunia domum -veris (3 emebat). al. accedit abl. vel gen. pretii (suppl. ex enunt. relat. IVV.; v. etiam p. 415, 52. 431, 36, ceterum cf. p. 415, 30): VITR. 1, 2, 8 quae non poterunt inveniri aut -ari nisi magno. SEN. dial. 9, 9, 2 luxuriam coercere . . . , desideriis naturalibus parvo -ta remedia adhibere (nisi ad a). IVV. 3, 224 domus . . . -atur, quanti eqs. APVL. met. 1, 24, 9 has quisquilias, sc. pisces, quanti -asti?

B *res incorporeae (animum sim. v. sub C):* 1 *quae -antur quibuslibet modis (sc. perficiendo, tractando, inveniendo vel etiam excogitando sim.; nozione peculiari sub cf):* a *actiones, doli, consilia (exempla inde a CIC. selecta):* PLAVT. Asin. 294 ne post tempus praedia praesidium -em (Mil. 222 nostris p. -a; interclude inimicis commeatum eqs. BELL. Hisp. 39, 1 saluti suae. SALL. Catil. 31, 4 [an ad C?]. al.). CURC. 212 vindictam. MIL. 138 -vi . . . magnas machinas, qui amantis . . . facerem convenas. 198 dolum . . . conservo (al. v. vol. V 1, 1860, 35 sqq.). 1389 -tae insidiae sunt (al. v. vol. VII 1, 1893, 31). VID. 67 consilium (CIC. Pis. 11 VAL. FL. 4, 480). ENN. scaen. 324 Aiacci obsidionem -as. CIC. Plane. 89 interitus rei publicae . . . aut infinita dimicatio -retur. CATVLL. 32, 7 -es . . . nobis novem . . . fututiones. LVCR. 4, 1132 ab amantibus convivia, ludi, pocula crebra, unguenta, coronae, sarta -antur (LIV. 45, 32, 11 convivium instruere et l. -are [cf. Polyb. 30, 14 διατίθεσθαι]. ACT. lud. saec. Aug. [CIL VI 32323] 22 sacrificia atque . . . l. CVRT. 10, 5, 5. al.). 6, 1229 hoc aliis erat exitio letumque -bat (OV. Ib. 355). BELL. Afr. 88, 6 ut aliquid sibi ex ea re [-auxilii -ret] (auxiliaret sim. codd. opt.; cf. SALL. Catil. 52, 29 non votis . . . auxilia deorum -antur, sed agendo [or. Lep. 7 SEN. dial. 11(12), 17, 4]). VERG. Aen. 4, 503 (494 sq. pyram . . . erige et arma impone) iussa -at (nisi ad A). SEN. Herc. O. 1969 quos planctus. LVCAN. 5, 773 morte (sorte var. l.) -ta te sequar ad manes (7, 470 quae m. cunctis poena -atur. TAC. ann. 13, 1, 1 EVCHER. laud. her. 6). et saepe.

b animantium status, habitus, affectus vel qualitates, artes sim. (exempla inde a Cic. selecta): PLAVT. Aul. 493 mores meliores sibi -ent mulieres. Merc. 933 pater mihi exilium -at. Trin. 398 suae senectuti . . . acriorem hiemem. Truc. 420 divortium et discordiam inter nos amantes. al. ENN. scaen. 137 libertatem. frg. var. 61 primus . . . imperium summum Caelus habuit; is id regnum . . . sibi instituit atque -vit (SALL. Catil. 5, 6. Iug. 31, 7 [nisi ad 2]. LVCAN. 1, 34. al.). TER. Hec. 210 filio luctum (SIL. 4, 703 DECL. in Catil. 84). Phorm. 821 eius modi in animo -are cupiditates, quas eqs. 957 animo virili praesentique ut sis -a. CATO or. frg. 31 (155 M.) utrinde iram utrinde factiones tibi -es (SEN. Phaedr. 1059 iras -at monstrum. AMM. 19, 11, 14 in hostem). CIC. Cluent. 157 testi hoc periculum T. Attio auctore -tum esse (Ps. AVR. VICT. epit. 43, 4 SVLP. SEV. chron. 1, 43, 9). orat. 43 quibus rebus ea eloquentia -etur (SALL. [?] in Tull. 2. QVINT. inst. 10, 1, 2 nisi . . . in procinctu -tamque ad omnis casus habuerit e. TAC. ann. 2, 37, 3). fin. 1, 3 non -anda nobis solum ea sapientia, sed fruenda etiam. 1, 47 voluptatem. div. 2, 122 quodsi ita natura -tum esset, ut ea dormientes agerent, quae somniant. CASS. Cic. fam. 15, 19, 2 ἡδονήν . . . et ἀταραξίαν. LVCR. 6, 31 quid . . . mali foret in rebus mortalibus passim, quod fieret naturali . . . seu casu seu vi, quod sic natura -asset. SALL. Catil. 6, 5 amicitias (SEN. epist. 9, 12. 19, 12 PASS. Macc. 2, 2). Iug. 2, 4 summa claritudo. HOR. epist. 1, 18, 100 virtutem doctrina -et naturane donet. Ov. ars 3, 368 ludendo . . . -atur amor (TAC. hist. 2, 19, 2 pareni). LIV. 8, 13, 14 pacem vobis . . . -are in perpetuum . . . potestis (SEN. clem. 1, 9, 4 p. -ta est [parta var. l.]. EVTR. 9, 17, 3). et saepe.

c dicta, dicenda, scripta eorumve argumenta sim.:
α notione communi: PLAVT. Pseud. 454 (Pseudolus ad se ipsum) orationem tibi -a adversum senem (LIV. 28, 43, 1 ad tempus. PLIN. nat. praef. 31 in eum. FRONTO p. 141, 8 v. d. H. SPART. Ael. 4, 7). RHET. Her. 4, 35, 47 (fortasse e L. Crass., v. eius or. frg. 19 M.) reo duplicem defensionem (SALL. Catil. 35, 2 TAC. ann. 13, 15, 5). CIC. inv. 1, 25 orationem ab aliqua re . . . ridicula incipere . . . iam -ta. Flacc. 51 testis servet, quod -vit. Phil. 13, 19 -ta de circumscribendo adulescente sententia consularis (TAC. ann. 11, 6, 3. 16, 11, 1 cognitionem . . . et . . . s.). de orat. 2, 118 locos . . . multa . . . meditatione -tos atque expeditos habere debetis (QVINT. inst. 2, 4, 31 non quia desideratur communis l., sed quia -tus est. TAC. dial. 31, 5. cf. Cic. Brut. 46 scriptas . . . fuisse et -tas a Protagora rerum illustrium disputationes, quae nunc communes appellantur loci). 2, 152 ut habeant -tum . . . , quid de quaque re dicant. al. LVCR. 4, 512 verborum copia contra sensus instructa -tast. 6, 999 ubi haec confirmata . . . constiterint nobis praeposta -ta. SALL. Catil. 51, 40 tum lex Porcia aliaeque leges -tae sunt (SVET. Iul. 52, 3 scriptam -tamque. cf. p. 418, 4). or. Phil. 17 decreta. VERG. Aen. 10, 585 non dicta -at contra (STAT. silv. 5, 2, 83). Ov. am. 2, 19, 17 quas mihi blanditias, quam dulcia verba -bat (LIV. 29, 22, 1 res, non v. [praepar., repar. var. ll.]. QVINT. inst. 10, 1, 6 VVLG. Sirach 33, 4). met. 9, 508 cur haec exempla -vi? (IVV. 9, 135). LIV. 28, 45, 4 rogationem. al. **β notione peculiari significatur actio perdiscendi, sc. ut verba textus cuiusdam memoriae inculcentur (cf. p. 412, 49):** PELAG. epist. ad Demetr. 23 p. 37^D scripturas sacras lege; quae -anda sunt, memoriae penitus insere eaque iugi meditatione conserva; quae maturanda sunt, frequenter revolve (si recte huc traximus). RVFIN. hist. 10, 9 p. 972, 14 pueruli . . . meditantibus et lectiones suas -antes. Ps. EVSEB. GALIC. hom. 9, 1 l. 32 G. ad -andum et tenendum . . . carmen (sc. symbolum). CAES. AREL. serm. 6, 3 p. 34, 1 cantica . . . turpia memoriter retinent . . . ; ista possunt tenere atque -are, quae diabolus docet (cf. 19, 3 p. 86, 13 cantica luxuriosa). 6, 3 p. 34, 5 et symbolum discere . . . et psalmos . . . et -are et tenere et frequentius dicere (CONC. Vas. a. 529 p. 56, 11 [v. Caes. Arel. ed. Morin II 1942, 86, 18; var. l. psalmis tuentur Maassen, de Clercq]. VITA Caes. Arel. 1, 19 p. et hymnos). 19, 3 p. 86, 9 symbolum . . . et orationem dominicam (130, 5 p. 515, 11 s. -are, ita ut . . . per se reddant. p. 515, 28). p. 86, 10 pauca verba in symbolo ([postea: tenere]. p. 86, 14. 130, 5 p. 515, 32 pauca v. symboli). al. apud eundem. sine obi. (sed respicitur nimirum lectio divina sim.): CAES. AREL. serm. 130, 5 p. 515, 29 quod memoriam ad -andum non habeat (158, 1 p. 610, 17 lectio non laboriosa est ad -andum). 238, 1 p. 903, 14 unus dicit se -are non posse, alter dicit 'volo, sed duram memoriam habeo'. p. 903, 27 sq. si non -as . . . ; cum -as eqs. (postea: cum tenueris).

d varia (selecta inde a SALL.): TER. Ad. 39 in animo instituere aut -are, quod sit carius quam ipsest sibi homo. CATO or. frg. 5, 2 (18 M.) maiores . . . divorsum pretium -vere . . . strenuis, decurionatus, optionatus, hastas donaticas aliosque honores (Cic. Phil. 5, 49 Octaviano summi h. et exquiruntur et -ti sunt). ACC. trag. 658 quinam Tantalidarum interfectioni modus -etur? ([postea: dabitur satias]. LVCR. 1, 1008 sibi rerum summa). RHET. Her. 3, 23, 38 (de imaginibus artis memoriae) ut . . . nos illi omnia -ta quaesita tradamus. Cic. Quinct. 52 omnia tela (i. sanctiones legum) . . . , quae -ta sunt in eos, qui eqs. (SALL. or. Macri 12 vis tribunicia, telum a maioribus libertati -tum). Att. 9, 5, 2 medicamentis iis, quae -antur rei publicae vulneratae. LVCR. 1, 551 si nullam finem natura -asset frangendis rebus (TAC. ann. 2, 14, 4). 4, 785 conventus hominum,

pompam, convivia, pugnas, omnia (sc. eorum imagines) sub verbone creat natura -atque? HIRT. Gall. 8, 53, 2 quo maiores -rent (speravar. l.) necessitates, quibus cogi posset senatus id probare. SALL. Iug. 31, 17 -andi iuris et maiestatis constituendae gratia (hist. frg. 1, 11 alia iura. ELOG. Inscr. Ital. XIII 3, 66 ius fetiale -vit). Ov. fast. 6, 647 sic exempla -antur, cum iudex, alios quod monet, ipse facit (LVCAN. 4, 497 STAT. silv. 4, 4, 71. 5, 2, 30). STAT. Theb. 12, 422 sive locum monstris . . . Fortuna -bat eqs. (TAC. ann. 13, 40, 1 fraudi). FRONTO p. 214, 15 v. d. H. ubertas soli otio -atur. PAVL. dig. 2, 14, 27, 2 posterius pactum ad actionem -andam inefficax est (22, 1, 24, 2 manifesti furti a. COD. Iust. 2, 4, 35 [a. 294; peracta var. l.]. al.). al.

2 quae sive praeparantur, sc. ut esse vel fieri possint, sive incohantur (exempla potiora; cetera v. supra): **a quibuslibet actionibus:** **α generatim; pro obi. sunt:** **① subst. vel pron. (adv. l. 24; cf. et l. 77; obi. facilius ex contextu suppl. e. g. PLAVT. Aul., Cas.; exempla inde a Cic. selecta):** PLAVT. Aul. 263 nuptias hodie quin faciamus num quae causa est? :: immo . . . optuma.: ibo igitur, -bo (Cas. 546 non ornatis . . . n.?: orno et -o. TER. Andr. 341 sibi -tas n. [EVGRAPH.: praeparantur]. Hec. 127 in ipsis n., postquam videt -tas. LIV. 30, 12, 20. al.). Mil. 907 ludificari . . . erum vis? . . . commode et facete res -tast (1301 iam dudum res -tast [sc. profectio]. Stich. 445 [interpol. ?]. Cic. Att. 12, 21, 4. VARRO rust. 2, 8, 1 rem divinam). Poen. 909 leno disperibit faxo . . . ; ita -tumst (-tust A). ENN. scaen. 167 alteri exitium (SIL. 11, 576 TAC. hist. 4, 58, 1. al.). RHET. Her. 3, 21, 34 (=TRAG. inc. 26, sed versus ficticius videtur) domum itionem . . . -ant (al. v. vol. V 1, 1948, 63 sqq.). CIC. Verr. II 3, 65 publice sibi convivia -ari . . . iubebat (VERG. Aen. 1, 638. ITALA Tob. 7, 8 [Complut., cf. VVLG. 7, 9; gr. non resp.]. al.). dom. 54 vim (Mil. 100 SALL. Catil. 35, 5 Ov. met. 2, 576. 5, 288. al.). Mil. 19 ei viro (i. Pompeio) . . . mors -batur (Ov. met. 10, 384 mortis . . . -tae instrumenta. TAC. ann. 15, 61, 2 [nisi ad b]. al.). Lig. 3 bellum . . . , quod . . . ante audierunt geri quam -ari (ab eodem verbo distinguitur: LIV. 2, 43, 7. 31, 33, 4. 42, 13, 5 SEN. Tro. 233. al.; ceterum iunctura trita est, v. vol. II 1838, 75 sqq.). Att. 7, 26, 1 fuga, quae -batur, repressa est ([nisi ad β]. CAES. Gall. 7, 61, 4 VERG. Aen. 1, 360 Ov. met. 3, 46. LIV. 45, 5, 10 occulte. al.). 9, 12, 3 ludos (Ov. am. 3, 13, 3 LIV. 1, 9, 6. al.). SALL. Catil. 27, 2 incendia (32, 2. 48, 4. 52, 36 DECL. in Catil. 84 PRVD. c. Symm. 1, 532). VERG. Aen. 2, 132 (verba Sinonis) mihi sacra -ari et salsae fruges et circum tempora vittae ([SERV. auct.: quidam '-ari' pro '-bantur' accipiunt et ad omnia hoc subaudiunt]. 4, 638 [nisi ad β; opp. perficere]. Ov. epist. 20 [21], 157. met. 9, 136. al.). PROP. 3, 4, 3 -at ultima terra triumphos. Ov. am. 3, 13, 3 festa (fast. 2, 247. 3, 199 DRAC. Romul. 10, 382). met. 15, 762 Venus vidit . . . -ari pontifici Caesari letum (OCTAVIA 620). et saepe.

② structurae verbales: **Ⓐ inf. (sc. praes. act. vel depon., poetice perf. act. e. g. Ov. ars 2, 98 SIL. 11, 92; inf. facilius suppl. Cic. Catil.; exempla inde a CATVILLO selecta):** ENN. ann. 459 iam . . . signa . . . sonitum dare voce -bant (LVCAN. 7, 352 regna. MART. 7, 56, 3 Iovi . . . templa. al.). LAEV. carm. frg. 20 Laertie, . . . -a ire Ithacam (VERG. Aen. 1, 678. 4, 118 venatum [CLAUD. DON.: disponunt]. al. PROP. 1, 15, 8 formosa novo . . . viro. Ov. epist. 1, 100. al. LIV. 23, 28, 7. et saepius). Cic. progn. frg. 5, 2 cum clamore -atis ranae inanis fundere voces ([cf. Arat. 947 βοόωσι]. LYGD. 2, 20 ossa f. lacte). Catil. 2, 13 quid dubitaret proficisci eo, quo iam pridem -ret (SALL. Catil. 46, 3 in Apuliam. Iug. 22, 1 NEP. Dat. 4, 1. al.). div. 2, 78 libertatem defendere (VERG. Aen. 2, 447 his se . . . d. telis. HOMER. 77). Att. 5, 20, 7 Romam litteras mittere (SALL. Catil. 18, 5 Pisonem . . . ad optinendas . . . Hispanias. Ov. met. 5, 182 iaculum. LIV. 42, 29, 8. al.). CATVLL. 17, 2 o colonia, quae . . . salire -tum habes. LVCR. 5, 1148 se quisque . . . ulcisci (Ov. fast. 5, 574 numen utrumque. SIL. 2, 133 fatum. 4, 259). SALL. Iug. 13, 2 omni Numidia imperare. NEP. Att. 9, 2 liberos . . . exstinguere. VERG. Aen. 7, 605 Getis inferre . . . bellum (LIV. 26, 25, 9 VAL. MAX. 9, 10 ext. 2. LVCAN. 3, 498 acies. al.). 11, 509 quas dicere grates quasve referre -em? (Ov. ars 2, 17 magna -o . . . d. meo carmine. al.; cf. p. 419, 42). HOR. sat. 1, 5, 10 iam nox inducere terris umbras et caelo diffundere signa -bat. et saepe. **inf. indicat actionem alterius ac -antis (cf. acc. c. inf. p. 423, 55):** ITALA Matth. 26, 17 (aur. et al. = VVLG.) ubi vis -emus tibi comedere pascha? (gr. ἐτοιμάσωμεν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα, cod. a praeparemus; ordine inverso, ut ad p. 424, 31 trahi possit, cod. b al. -emus . . . pascha manducare. cf. etiam Marc. 14, 12 [cod. r] quo . . . -emus tibi manducare pascha? [gr. ἐτοιμάσωμεν ἵνα, cod. d al. et VVLG. -emus tibi, ut manduces p.]). RVST. HELP. hist. testam. 2 Evae viperea vetitum decerpere pomum invidus arte -at (vix intellegas ipsum diabolium decerpentem). **Ⓑ enunt. secund. (sc. fin. praeter LIV. 3, 22, 5; antecedunt hic illic pron. vel adv. praepar.):**

TER. Haut. 948 iam uxorem ut accersat -et (praepar. var. l.). TRAG. inc. 166 pater adpropinquat iamque paene ut Medea comprehendatur -at. 188 te in regnum summo periculo sola [ut restituam] -o ([restitutio, restituere var. ll.]). CIC. Verr. II 1, 67 id agi atque id -ari, ut filiae suae vis adferretur (eodem iustapos.: LIV. 26, 41, 6 non ut . . . , sed ne). Att. 8, 1, 2 a Pompeio sic . . . -ari . . . , ut Luceriam . . . copiae contrahantur eqs. (an ad b?). fam. 16, 10, 2 tu Musis nostris -a, ut

[Breimeier]

operas reddas. LIV. 3, 22, 5 cum Volsci . . . dimicare non ausi, quemadmodum quieti vallo se tutarentur, -rent. ITALIA Marc. 14, 12 v. p. 418, 74. CAPITOL. Max. Balb. 13, 5. al.

β speciatim -antur actiones, quae interrumpuntur, ad effectum non perveniunt (sc. ut manifestior eluceat color conandi vel incipiendi; exempla certiora): ① cum inf.: TER. Phorm. 3 poeta vetus Terentium maledictis deterrere, ne scribat, -at. LVCR. 5, 1269 olim non aere, sed argento facere haec (sc. silvas caedere sim.) . . . -bant . . . ; nequam. SALL. Iug. 42, 5 de . . . civitatis moribus si . . . -em (parum var. l.) disserere, tempus quam res maturius me deseret. VERG. Aen. 3, 248 bellumne inferre -atis et . . . Harpyias . . . pellere regno? (3, 240 proelia temptant). HOR. sat. 2, 3, 13 invidiam placare -as virtute relicta? contemnere miser. 2, 3, 271 si quis insanire -et certa ratione (antea: laboret; cf. Ter. Eun. 63 si des operam, ut cum ratione insanias). PROP. 1, 20, 43 Hylas, antequam a nymphis rapitur, aquam haurire -at. OV. met. 2, 350 cum crinem manibus laniare -ret Helias, avellit frondes (in metamorphosi ut: 4, 588 quotiens . . . aliquos -at edere questus, sibilat. 11, 58 BOETH. cons. 4 carm. 3, 14). 12, 439 dum -at hic armis nudare iacentem, necatur. fast. 6, 521 Herculis adventu, quae vim modo ferre -bant, . . . terga dedere fugae. al. LIV. 1, 36, 1 rex muro . . . circumdare urbem -bat, cum . . . bellum coeptis intervenit (25, 22, 8). CVRT. 8, 13, 23 traicere amnem . . . -bat . . . , cum eqs. al., sc. in poesi. ② cum subst. verbali: VERG. Aen. 8, 214 cum iam stabulis . . . moveret Hercules . . . armenta abiturque -ret, discessu mugire boves eqs. SIL. 11, 88 Torquatum palmas . . . intentantem . . . proavitaque facta -antem (11, 90 excipit his verbis . . . Fabius: ' . . .'). SPART. Carac. 5, 4 ad orientem profectio -ans omissio itinere in Dacia resedit. AVSON. 325, 54 p. 112 P. Amorem cassa -antem suffugia. ARATOR act. 2, 1162 rapinas.

β sola cogitatione, consilio sim. (subluet vis q. e. animo proponere, in animo habere sim.; exempla certiora et inde a Cic. selecta): PLAVT. Mil. 267 (imagine militari) si invenio, qui vidit, ad eum vineam . . . agam: res -ast, vi pugnandoque hominem caperest certa res (TER. Andr. 32 ad hanc rem quam -o, . . . fide opus est). ENN. scaen. 340 ibi quid agat, secum cogitat [-at] putat ([-] sunt qui metri gratia coniciant curat vel paritat). TER. Phorm. 191 quam . . . fugam aut furtum -at? (DRAC. Romul. 10, 346). ACC. trag. 485 cuius vos tumulti causa accierim et quid -em, animum advortio (LIV. 25, 8, 6 cum . . . , q. -rent, exposuissent. 33, 14, 11 insciis omnibus, q. -ret. al. STAT. Ach. 1, 272 quid . . . -ant oculi? al.). CIC. Q. Rosc. 40 hoc loco . . . quid -es respondere, scire cupio. Sest. 144 me . . . dicentem et plura etiam dicere -antem horum aspectus . . . repressit (VERG. Aen. 4, 390 Dido linquens . . . Aeneam multa -antem d. [volentem d. var. l., quod trad. 2, 790]. 10, 554 caput . . . multa -antis d. deturbat [cf. Hom. K 454 ἐμελλε]. al.; aliter p. 418, 65). Phil. 14, 15 in me impetus . . . -batur (antea: cum consilia inirent). SALL. Catil. 43, 3 inter haec -ta atque decreta (v. 43, 1 constituerant, uti eqs.). Iug. 71, 5 quae ipse -visset facere, perfidia clientis sui praeventa esse (SEN. Thy. 266f. quid tandem -as?). VERG. Aen. 8, 400 (Vulcanus ad Venerem) si bellare -as atque haec tibi mens est (CLAUD. DON.: disponis). OV. met. 6, 618 magnum, quodcumque -vi: quid sit, adhuc dubito. 6, 623 triste -at facinus tacitaque exaestuat ira (9, 150 TAC. ann. 15, 74, 1). 11, 413 ad Clarium -at ire deum ([415 consilii . . . certam facit coniugem]. LIV. 29, 5, 9 CVRT. 9, 3, 8. al.). et saepius. poetice pro actione ponuntur ipsa corporea, ad quae consilium sim. spectat (nisi cogites de inf. quodam supplendo): PLAVT. Asin. 168 (ad lenam) modo quom accepisti, haud multo post aliquid quod poscas -as (sc. donum sim. ut: Truc. 51 prius quam unum dederis, centum quae poscat -at). VERG. Aen. 11, 18 arma -ate animis et spe praesumite bellum (SERV.: aut hypallage est pro 'armis -ate animos' aut certe est mutanda distinctio, ut sit 'animis et spe praesumite bellum'. CLAUD. DON.: arma sint in animis vestris armaque tractentur. ad rem cf. p. 421, 68). SIL. 4, 446 consulem Garamantica pubes cinxerat et Tyrio regi nova dona -bat, armorum spoliis eqs. STAT. Theb. 6, 693 spatium . . . inmane -bat Phlegyas discum iacturus.

C animantes partesque et coetus eorum: 1 -are alios: a singulos homines, deos sim.: α cum solo obi.: ① generatim (sc. saepe quaerendo, arcessendo, obligando sim.; alias rationes -andi infra illustrare temptavimus; de PLAVT. Curc. 506 v. sub 2. paro): TER. Haut. 976 nec tu aram tibi nec precatorem -aris (-bis A). CIC. Quinct. 75 -antur testes, qui hoc dicant. Tull. 19 (18 adducit . . . homines electos . . . et iis arma . . . comparat) ad quam rem -ti essent (item coguntur vel instruuntur viri armati: Sest. 84 homines . . . emisti, coegisti, -asti. SALL. Iug. 74, 2 Numidae ab Iugurtha pro tempore -ti instructique. LIV. 27, 10, 2 milites ex formula [27, 10, 3]. 28, 44, 5 mercede -tos milites. al.). Verr. II 1, 74 accusatorem. 3, 55 recuperatores. Att. 2, 5, 3 num quis in eius (sc. auguris cuiusdam?) locum -etur (eligendo, potestatem publicam tribuendo sim. ut: SALL. hist. frg. 1, 11 plebs tribunus plebis . . . sibi -vit. or. Macri 15. or. Phil. 17 legatos et decreta -atis. LIV. 35, 20, 13 praetores. al.; cf. p. 420, 73. 78). ad Q. fr. 1, 4, 3 intercessor -bitur (in re simili CAEL. Cic. fam. 8, 8, 9). CAEL. Cic. fam. 8, 1, 1 -vi, qui sic omnia persequeretur, ut eqs. LVCR. 1, 199 homines tantos natura -are non potuit, pedibus qui eqs. (item creando, formando sim.: ITALIA psalm.

118, 73 [cod. 325 al.] manus tuae fecerunt me et -verunt me [gr. ἐπλασαν, Vulg. plasmaverunt]. IREN. 1, 6, 1 salvatoris corpus . . . -tum . . . , ut et visibile . . . et passibile fieret [gr. κατασκευασμένον]. Ps. HIL. libell. 6 p. 76, 17. al.). HIRT. Gall. 8, 28, 1 Fabius equites praemittit sic -tos, ut confligerent eqs. (item docendo vel etiam exercendo sim.: LIV. 3, 10, 10 Hernicos ad partes -tos esse in excitanda belli fama. SEN. dial. 1, 1, 6 deus bonum virum . . . experitur, indurat, sibi illum -at. al.; cf. infra e. g. l. 42. 45). SALL. Iug. 33, 2 Iugurtha tribunum plebis magna mercede -at, cuius eqs. (cf. 35, 4 pretio . . . insidiatores Massivae [in eadem re: 35, 6 qui ad caedem -ti erant]). VERG. Aen. 1, 360 fugam . . . sociosque. HOR. sat. 2, 3, 215 ancillas (v. p. 415, 48). PRIAP. 83 (Tib. 2), 27 bidens amica Romuli senis memor -atur peni puniendo (in eadem re 31). OV. am. 2, 14, 12 qui . . . iterum iaceret generis primordia nostri . . . , -andus erat (item destinantur a deo vel fato: SEN. Herc. f. 210 protinus reduci Herculi novus -atur hostis. TAC. ann. 15, 47, 2 -ari rerum humanarum aliud caput. ITALIA gen. 24, 44 [Aug. loc. hept. 1, 88] quam mulierem dominus famulo suo Isaac [Vulg. praeparavit]. al.; cf. etiam l. 82). ars 1, 237 vina -ant animos faciuntque caloribus aptos (sim. rem. 805). al. ? usu neglegentiore imperf. pass. pertinet potius ad statum iam perfectum: VVLG. Esth. 4, 14 (Mardocheus ad Hester) quis novit, utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore -reris?

② speciatim -antur: A servi emendi, operarii conducendi sim. (milites sim. v. e. g. p. 419, 76, et pecunia corruptos l. 9 sq.; ceterum cf. p. 421, 9 sq.): PLAVT. Epid. 371 ego -bo aliquam dolosam fidicinam, nummo conducta quae sit, quae se emptam simulet eqs. Merc. 341 amicam mihi -vi, animi causa, pretio eripui. TER. Hec. 726 aliquam puero nutricem -a (DON.: -a pro quaere). Eun. 488 qui haberet, qui -ret alium servum ([Eugraph. 487 si haberet tantum, unde alium compararet]. CIC. dom. 6 s. tuos a te iam pridem ad bonorum caedem -tos. CAEL. 58. SALL. Iug. 31, 11 s. aere -ti [HOR. sat. 2, 3, 129]. ALF. dig. 50, 16, 203. al.). CIC. Planc. 62 in mancipiis -andis ([postea: emimus]. LIV. 41, 6, 10 argento -ta m. VLP. dig. 14, 4, 5, 14). LAEL. 55 famulos. CATVLL. 10, 20 octo homines -are rectos (IVLIAN. dig. 19, 1, 24, 1 [e Sab.] ex peculio [PAVL. dig. 12, 1, 31, 1]. APVL. met. 8, 26, 2 h. servulum ministerio suo. VLP. dig. 50, 16, 185). 10, 30 meus sodalis . . . , is sibi -vit (sc. servos, v. l. 36; videm subaudiuntur: 10, 32). VARRO rust. 1, 17, 3 (e Cassio) operarios. 3, 14, 1 fugitivarius (v. vol. VI 1, 1494, 59). al. ALF. dig. 32, 60, 3 topiarium . . . , saltuarium (VLP. dig. 33, 7, 12, 4 [e Laboene]). OV. am. 1, 8, 87 servus et ad partes sollers ancilla -entur, qui doceant eqs. (nisi trahas ad l. 6). LIV. 41, 20, 13 magnis pretiis -tos gladiatores. al. B liberi: quolibet modo: PLAVT. Most. 122 parentes fabri liberum sunt; . . . eos extollunt, -ant sedulo in firmitatem eqs. PELAG. in Eph. 6, 1 ('filii, oboedite parentibus vestris') -at eos disciplinae, qu[ia] illos a parentibus . . . praecipit erudiri. DRAC. laud. dei 1, 48. v. etiam p. 424, 28. 30. quaerendo, suscipiendo sim. (vix creando, ut p. 419, 84, sed v. l. 56; ceterum cf. p. 421, 14. 15): GELL. hist. 15 unde (sc. e Sabinis raptis) liberos sibi et suis, posteros patriae -rent ([patria -var. l.]. VARRO Men. 552). STAT. Theb. 1, 70 (Oedipus ad Tisiphonen) natos . . . tibi . . . -vi. PLIN. epist. 8, 10, 2 abortu neptis senectutem tuam quasi -tis posteris destitutam (addas GELL. supra). SER. SAMM. 608 fetus studio medicorum curante -tos. CE 92, 12 quem (sc. puerum?) nuper -aram. LVX. anth. 293, 3 te . . . -vit Aeolus (fort. generando, v. Happ, 1986, ad l.).

C amici, propinqui sim. (sc. conciliando sim., aliter vero l. 12. 17. 28; ceterum cf. infra l. 83 sq.): TER. Andr. 66 ut facillime . . . amicos -es ([cf. 68 obsequium a . . . parit]. CIC. Lael. 54 veros [parere var. l.]. 55. SALL. Iug. 10, 4 quos a. neque armis cogere neque auro -are queas: officio . . . pariuntur [-antur var. l.]. SALL. [?] rep. 2, 6, 6 LIV. 9, 3, 12. al.). Ad. 477 ille . . . psaltriam . . . -vit, quicum vivat. CIC. p. red. ad Quir. 9 quos propinquos ego -are non potui. OV. rem. 449 sibi . . . solacia bina -vit (441 ut . . . binas habeatis amicas). fast. 4, 592 non gener hoc nobis more -andus erat. SEN. Herc. O. 1491 tuis hanc facibus et thalamis -a. TERT. virg. vel. 11, 8 virgini maritum.

β accedit praedic. (obi. vel praedic. suppl. LIV., SEN.): PLAVT. Merc. 996 hunc senem -a [me] clientem ([-] secl. Guyet, Leo). Mil. 846 ut tibi . . . alium subpromum -es. TER. Haut. 1002 eum mihi precatorem -o. Eun. 770 huic ipsi est opus patrono, quem defensorem -o (PLANC. Cic. fam. 10, 7, 1 non te . . . in culpa d. mihi -vi. SVET. Iul. 29, 1 ingenti mercede. HIER. epist. 49, 1). CIC. Att. 2, 5, 2 qui consules -entur, utrum . . . Pompeius et Crassus eqs. SALL. or. Macri 1 uti . . . plebs vindices -visset omnis iuris sui tribunos plebis. VERG. Aen. 2, 181 Danaï arma deosque -ant comites. OV. ars 1, 378 ministra, quam amavisti, dominae munus [-at] ([-] temperat var. l.). LIV. 5, 26, 1 patres . . . evicerunt, ut . . . Camillus crearetur tribunus militum; propter bella simulabant -ari ducem (SVLP. Sev. chron. 2, 21, 1 vicarium exercitui, quem -verat d., Iudam filium substituit [nisi aliter interpungas]). SEN. epist. 86, 21 ne, quemadmodum Aegialus me sibi adversarium -vit, sic ego -em te mihi. SIL. 4, 709 hunc Flaminiū . . . -at imperio Saturnia fesso ductorem eqs. MART. 1, 54, 6 inspice, qui novus -atur, an possit fieri vetus sodalis. 9, 14, 1 hunc, quem mensa tibi, quem cena -vit amicum (PLIN. epist. 4, 17, 9 [Breimeier]

multos quidem a. tibi . . . -vi, praecipuos tamen Secundum eqs.). QVINT. inst. 4, 1, 41 in ancipiti . . . benevolum iudicem . . . -are. *al.* *pass. cum praedictivo vergit in notionem q. e. fieri (sc. non respicitur qui -et):* Ps. Avg. serm. Rev. Bénéd. 57, 1947 p. 123, 52 numquid Maria passa est puerpera -ta pudoris in ipso . . . partu naufragium?

b coetum, multitudinem hominum (animalium v. sub c):
α quemlibet: PLAVT. Pseud. 391 tibi nunc dilectum -a ex multis atque exquire illinc unum, qui eqs. CIC. Sull. 55 in -anda familia ([antea: ut emat gladiatores]. VARRO rust. 1, 18, 6 quantam f. servorum -es. FRONTIN. aq. 116, 1 quae f. huius rei causa -ta est [sc. tutelae ductuum]). SALL. (?) rep. 2, 6, 6 tibi . . . amici et multa praesidia -anda sunt. 2, 10, 8 apud maiores factio contra hostis tantum -batur. VERG. Aen. 5, 548 puerile . . . agmen. TIB. 1, 10, 39 prole -ta. CARM. de bell. Aeg. frg. 2, 3 G. choros. LIV. 39, 24, 3 subolem . . . stirpis -bat cogendis omnibus procreare . . . liberos. SEN. Phoen. 615 has tuo sceptro -et tradatque gentes. VLP. dig. 50, 16, 195, 3 corpus quoddam servorum. ITALA Luc. 1, 17 (cod. b *al.* = VVLG.) -are domino plebem perfectam ([cod. d praeparare, cod. e comparare]. CYPR. epist. 57, 1 p. 651, 10 ad certamen). CYPR. epist. 72, 2 p. 777, 11 quam ecclesiam Christus . . . sanguine suo -vit. *al.* **β militarem:** PLAVT. Cas. 50 (in imag.) sibi uterque contra legiones -at . . .; pater adlegavit vilicum eqs. (BRVT. Cic. fam. 11, 20, 4 l. armo, -o. CAPITOL. Aur. 21, 8). Pseud. 579 (in imag.) in meo pectore prius ita -vi copias . . ., facile ut vincam (*al. v. vol. IV 908, 63 sqq.*). CIC. Catil. 1, 15 manum (ad Q. fr. 2, 3, 4 [nisi ad B]. HEGES. 1, 12, 3 p. 18, 25). Sest. 40 exercitum (Phil. 4, 4 [4, 3 conficeret]. SALL. Iug. 28, 4. *al.* NEP. Dat. 11. 1 Eum. 6, 4. LIV. 6, 6, 13 e. instructo -toque [8, 30, 4]. *al.*). Phil. 10, 9 Brutus praesidia vestrae libertati -vit ([nisi ad B]. Att. 7, 13, 2 fam. 2, 17, 3). CAES. civ. 1, 29, 3 auxilia, equitatum -ari (LIV. 29, 3, 13. *al. v. vol. II 1628, 37 sqq.*). *al.*

c animalia: **α in universum:** CIC. Tusc. 1, 108 in Hyrcania canes publice alitos pro sua quisque facultate -at, a quibus lanietur mortuus (RVT. NAM. 1, 623). Lael. 55 equos (CAES. Gall. 5, 55, 3 a finitimis e. -are. SALL. Iug. 43, 3. FRONTIN. strat. 2, 5, 30 e., quos ante portam -tos habebat. TAC. Germ. 18, 3. *al.*). CAES. Gall. 4, 2, 2 Galli iumenta impenso -ant pretio (VLP. dig. 33, 9, 3 pr. [e Sab.; loco fortasse turbato] i., quae dominici usus causa -ta sunt). VARRO rust. 3, 3, 5 augures . . . ad auspicia . . . -arunt pullos (ENNOD. epist. 1, 18, 4 p. 30, 5 aquilas ferunt p. suos . . . ad solis -are radios). Ov. am. 3, 13, 3 sacerdotes Iunoni festa -bant et . . . bovem (VVLG. II Esdr. 5, 18). LIV. 30, 18, 6 -tos elephantos . . . in proelium inducere (38, 38, 8 e. tradito omnes, neque alios -ato). MANIL. 5, 386 volucres ad iussa -tas. *al.* **β in re rustica (sc. fere emendo nec non educando, nutriendo sim.; fortasse huc pertinent etiam l. 34. 37):**

CIC. Lael. 62 in illis, sc. capris et ovibus, . . . -andis adhibere curam, in amicis eligendis neglegentes esse (ALF. dig. 32, 60, 3 oves stercorandi fundi causa). VARRO ling. 5, 96 boves ideo . . . -bant (-bantur m. pr.), ut inde eligerent ad arandum (rust. 1, 20, 1 COLVM. 6, 1, 3 PALLAD. 4, 11, 1. 4, 11, 3). rust. 2, 1, 11 scientia pecoris -andi ac pascendi (2, 1, 12. 2, 1, 13 ut bonum -es p. 2, 1, 15 [obi. suppl.]. 2, 1, 24. VITR. 8, 3, 14 COLVM. 1 praef. 25. *al.*). 2, 3, 10 ut ad denas capras singulos -ent hircos. 2, 8, 5 in grege mulorum -ando. 2, 9, 2 alterum genus canum custodiae causa -atur (3, 9, 4 gallinarum. COLVM. 6 praef. 6 quadripedum). 3, 6, 2 pavones. *al.*

2 -are se vel partes suas (maxime cum respectu se instruendi, se praeparandi): **a reflexive:** **α accedunt structurae:**

① *variae:* TER. Eun. 249 (verba parasiti) hisce hominibus ego non -o me, ut rideant, sed eis ultro adrideo eqs. CIC. Flacc. 11 ad id se -at testis (sc. ut laedat neve coarquat). orat. 122 ad discendum. fam. 1, 7, 9 ut haec multo ante meditare, huc te -es, haec cogites, ad haec te exerceas. *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 8, 10 Curio se contra eum Caesarem totum -at. 8, 9, 2 ad hunc eventum. LVCR. 4, 804 (perperam iteratum. 808) rerum simulacra pereunt, nisi queis (Purmann; que ex trad.; alii alia) sese ipse animus imaginatione -vit; (805) ipse -at sese porro speratque futurum, ut videat eqs. CAES. Gall. 7, 41, 4 similem ad casum. BELL. Alex. 13, 4 ad confligendum (cf. 13, 6 ad dimicandum. VERG. Aen. 10, 259 animos aptent armis pugnaeque -ent se. LIV. 9, 14, 1 ad proelium. 36, 43, 12 ad navale certamen. *sim. al.*). PROP. 2, 24 b, 48 dura est, quae multis . . . fingit amorem, et se plus uni si qua -are potest (sc. ornando, qui respectus subest et loco corrupto Ov. medic. 27. cf. p. 422, 16). Ov. met. 6, 613 in omne nefas. et saepius.

② *forma ita me -o, ut (sic . . ., ut l. 83; locutioni vim peculiarem tribuit DON. Ter. Hec. 68, 2 hoc verbum adversum (im)municos [corr. Sabbadini, Stud. Ital. 3, 1895, 351] et segnes sumitur. Eun. 240, 2 hoc proprie verbum ad exprimendam immunitatem et ignaviam factum est):* TER. Hec. 68 nemo . . . ad te meretricem venit, quin ita -et sese, abs te ut . . . quam minimo pretio suam voluptatem expleat. Eun. 240 (ad miserum quendam) itan -asti (praepar. var. l.) te, ut spes nulla reliqua in te siet tibi? (DON. ad l. 1 quam obiurganter! tamquam in illo sit, quod miser est. SCHOL. Bemb.: composuisti, apparasti). TRAG. inc. 112 ut vinci nesciant. CIC. Cluent. 88 me ad omnia confirmavi et sic -vi, ut docerem eqs. Att. 2, 18, 4 ad Brut. 1, 3 W. LIV. 3, 40, 12. 35, 23, 10. ③ *forma -o me facere*

(cum inf. pass. l. 3): SORT. Sangall. 17, 11 -a te reddere rationes (imperat. ut: AVG. serm. 69, 3, 4 videre. de serm. dom. 1, 19, 57 l. 1416 [antea: noli tu percutere] -a te adhuc percuti [percutienti var. l. et edd. vet.]. CAES. ABEL. serm. 182, 2 p. 700, 5 audire. GLOSS. III 46, 36 abstinere te et scire eqs. [101, 11 a. et s.]). SCHOL. Iuv. 13, 199 -vit se . . . reddere pecuniam (antea: r. dubitavit). AVG. in psalm. 86, 9 l. 18 [nos] -emus gaudere ad deum, laudare deum ([] acc. ut ibid. l. 43; cf. enim l. 42 ad aliud gaudium nos -emus).

β nude: LVCR. 4, 805 v. p. 421, 65. 4, 809 oculos etiam, cum tenuia . . . cernere coeperunt, contendere se atque -are. BELL. Alex. 45, 4 -bant se Vatiniani repente oppressi (sc. ad pugnam; *sim.*: SPART. Sept. Sev. 15, 3 ut se -ret ac bellum Parthis inferret. VERG. mil. 3, 22 p. 113, 7 HEGES. 4, 15, 2 p. 263, 14). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 521, 24 (ad Luc. 12, 39 sq.) qui se non -verint nec caverint furem. ITALA apoc. 19, 7 (cod. g *al.*) venerunt nuptiae agni et sponsa eius -vit se (Primas. *al.* et Vulg. praeparavit se).

b mediopassive (an huc LIV. 42, 53, 1 MART. 11, 78, 3?): BELL. Afr. 12, 3 Caesar milites in campo iubet galeari et ad pugnam -ari (cf. LIV. 21, 53, 7 ad propinquum certamen. CYPR. epist. 58, 3 p. 663, 13 ad agonem saecularem exercentur homines et -antur. *sim. al.*). SEN. contr. 2 praef. 4 illum illi studio (sc. declamandi) -ari, non per illud alteri praeparari. SEN. Herc. f. 872 tibi, mors, -amur; sis licet signis, properamus ipsi (cf. SIL. 12, 586 senes morti . . . -antur). dial. 5, 7, 2 ea, quae -as quibusque -aris. epist. 70, 20 cum ad matutina spectacula -retur bestiarius. 102, 29 illis deis nos in futurum -ari iubet cogitatio. VAL. FL. 2, 390 pelago . . . -ari praecipitat Iason socios. QVINT. inst. 11, 3, 25 ediscere quam maxime varia . . ., ut simul in omnia -emur (nisi ad I). Ivv. 6, 251 verae . . . harenae. CYPR. epist. 58, 8 p. 664, 4 armari et -ari nos . . . docet Paulus (affertur Eph. 6, 12 sqq.). AVSON. 313, 5 p. 408 P. pulchrius multo -ari quam creari nobilem (praedictive, cf. Iaf). *al.*

c -are partes suas: HOR. epist. 1, 18, 112 Iuppiter det vitam, det opes, aequum mi animum ipse -bo (LIV. 35, 20, 1 nihildum ad id bellum praeter animos. 35, 35, 16. 36, 17, 16 in haec . . . praemia dignos -ate a., ut eqs. SEN. dial. 9, 3, 1 ad . . . certamen. VAL. CEM. hom. 1, 5 imperio). Ov. met. 6, 553 iugulum Philomela -bat spemque suae mortis viso conceperat ense (QVINT. decl. 305, 6). 9, 34 brachia . . . opposui . . . et pugnae membra -vi. 13, 568 Hecuba, cum canis fieret, rictu . . . in (ad var. l.) verba -to latravit conata loqui. LIV. 35, 35, 16 -ate animos, dextras, ne quis . . . cesset (SEN. Herc. O. 999 d. intrepidam -a. VAL. FL. 4, 289 in pugilatu. CLAVD. carm. min. 53, 7 in bella). SEN. Tro. 87 -et exertos turba lacertos. VAL. FL. 2, 125 Fama iam . . . ora -at, iam suscitatur aures. 7, 32 vultus vocesque. STAT. Theb. 12, 604 taurus arma -at (sc. cornua). Ps. QVINT. decl. 4, 5 membra nudavi et ad incurrens ubique ferrum vitalia -ta circumtulit. ITALA II par. 19, 3 (Lucif. non conv. 4 *al.*) -asti cor tuum ad requirendum dominum ([gr. κατηύθηνας, Vulg. praeparaveris]. 20, 33 [Complut.] ad dominum [gr. κατεύθηνας, Vulg. direxerat]. *al.*).

II -antur minus definita, incerta: **A cum obi. (specimina paucissima):** PLAVT. Amph. 971 curemne ut apparentur, quibus opust? :: . . . quantum potest -ta fac[ta] sint omnia. Aul. 784 num renuntiatur repudium rebus -tis, exornatis nuptiis? Men. 955 ut -entur, quibus -tis opus est (cf. TER. Andr. 523 quod -to opus est, -a). Persa 302 -tum iam esse . . ., unde argentum sit futurum. TER. Eun. 500 ut sint domi -ta ([DON. 499: non dicit quae, quia intellegitur]. item per plur. respicitur obi. quoddam generale: Ad. 787 -ta a nobis sunt, ita ut dixi [DON.: non dixit quae, sed 'ut dixi' dicendo significat dixisse se omnia]). Ad. 285 lectulos iube sterni nobis et -ari cetera. CATO agr. 2, 6 si quid desit in annum, uti -etur. et saepe.

B sine obi. (locos, ubi facilius suppletur e contextu, v. sub I; ceterum huc vergit p. 417, 66; adhibetur nimirum variis coloribus supra illustratis): PLAVT. CURC. 353 'omnis res -tast'; et nos, quibus -tum est, assumus (pass. impers. ut: TER. Eun. 608 de symbolis quid actumst? :: -tum est. CIC. Att. 7, 8, 4 Caesar cum audierit contra se diligenter -ari. VARRO ling. 10, 32 -etur pugnetur, -ari pugnari [exempla sunt imperandi, quae afferuntur inter declinatuum species . . ., quae tempora habent sine personis]. *al.*). Men. 352 -a cura vide, [quod opust fiat]: sternite lectos eqs. ([] nisi enunt. secund.). TER. Andr. 254 uxor tibi ducendast . . ., -a, abi domum. CIC. ad Q. fr. 3, 7(9), 3 de dictatore . . . actum . . . nihil est; . . . Hirrus -at, multi intercessores numerantur (cf. 3, 6[8], 4 Hirrus auctor fore videtur). SALL. Catil. 6, 5 Romani domi militiaeque intenti festinare, -are eqs. (Iug. 76, 4. cf. Iug. 11, 8 moliri, -are). Iug. 31, 17 maius dedecus est parta amittere quam omnino non -visse (cf. Thuc. 2, 62, 3 κτωμένους. item iuxta parta: PANEG. 2, 25, 6 -andi rabiem p. irritabant). 60, 1 oppugnare aut -are. NEP. Att. 13, 4 potius diligenter quam pretio -are. VERG. Aen. 2, 121 (v. 2, 118 anima . . . litandum) quaerunt, cui fata -ent, quem poscat Apollo (SERV.: cui praeparent mortem. auct.: sunt, qui ita dividant: 'cui fata -ent' vitam, 'quem poscat Apollo', ut moriatur. sunt, qui fata pro obi. habeant vel textum corruptum putent). LIV. 34, 4, 16 (an ad A?). ITALA II par. 35, 14 (Complut.) postquam levitae pascha facientes -berunt sibi et sacerdotibus (gr. μετὰ τὸ ἐτοιμάσαι, VVLG. sibi . . . et s. postea -verunt. *viz* [Breimeier])

subaudias pascha vel sim., ut ad I pertineat; in eadem re: 35, 15 [Complut.]. ITALA [=VVLG.] III Esdr. 1, 13 Weber. *al.*) Luc. 9, 52 (aur. *al.* = VVLG.) *nuntii intraverunt in civitatem . . . , ut -rent illi Christo; et non receperunt eum (gr. ὄς ἐτοιμάσαι αὐτῷ, cod. d praepararent). act. 10, 10 (cod. e, sim. VVLG.) Petrus esuriens voluit gustare; -antibus autem eis cecidit super eum pabor eqs. (gr. παρασκευαζόντων, cod. d al. praeparantibus). PANEG. 3, 21, 4 gratuitas et -tu facillimas comites, iustitiam eqs. *al.* forma -bo et monstro pro -bo monstrare *sim., sc. figura q. d. enumerativa (v. Hofmann-Szantyr 783; cf. e. g. p. 422, 12. 14):* CHIRON 28 nunc etiam -bo et monstro: ' . . . ' (antea: dicere sic incipiam).*

CAPVT ALTERVM: usu technico et notione parum dilucida in administrandis muneribus publicis de suscipienda provincia (in locutione iuris fortasse vetusta primitus accessisse obi. putaverimus [v. LEX, SALL., FEST.], ut -are significaret actionem acquirendi praebendique, quae fiebat consensu collegarum mutuo nec sorte [opp. sortiri LEX, CIC.]; inde fortasse notione deflexa sine obi. [HEMINA, CIC.] adhiberi potuit de ipsa actione conveniendi, paciscendi; de 2. paro cogitant alii; verbo 1. comparo utitur Liv. in eadem re, v. vol. III 2017, 23. 51. 55 sqq.): -are inter se: HEMINA hist. 11 pastores praefecerunt aequaliter imperio Remum et Romulum, ita ut de regno par(ar)ent i. se (pares i. se essent *edd. vett.*). LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 25 aed(iles) . . . i. se -anto aut sortiunto, qua in partei urbis quisque eorum vias publicas . . . reficiundas . . . curet eiusque rei procuracionem habeat. SALL. hist. frg. 2, 98(D)6 consules decretas a patribus provincias i. se -vere: Cotta Galliam . . . habuit, Ciliciam Octavius ([partivere Wölfflin]. FEST. p. 234 <provi>ncias i. se pa(r)arent) [suppl. Mueller post Ursinum]. olim vix recte per coni. etiam SALL. Iug. 43, 1 pro partire). -are cum aliquo: CIC. fam. 1, 9, 25 sese, si licitum esset legem curiatam ferre, sortiturum esse cum collega provinciam; si curiata lex non esset, se -turum cum collega tibi que successurum.

appendix syntactica:

1 indicatur obi.: a *acc. subst. vel pron. passim (adv. sic, ita fortasse PLAVT. Poen. 909 CIC. div. 2, 122 LVCR. 6, 31 STAT. Theb. 4, 746 [739]; cf. etiam p. 418, 77; -are de aliqua re HEMINA hist. 11, quod v. l. 21). accedit acc. praedicativus: v. supra p. 420, 67; ceterum e. g. Ov. fast. 2, 317 potanda . . . vina (item cum gerund.: AVSON. 400, 5 p. 231, 34 P. vinum . . . vehendum. CLAVD. 5, 442 MART. CAP. 8, 807. *al.*). LIV. 36, 17, 16 dignos . . . animos. 39, 37, 3 eos muros arcem et munimentum sibi. *al.* (cf. *adv. fere pro praedicativo positum e. g. NOVIVS Atell. 40 domus -ta . . . festiviter. GREG. M. moral. 2, 80 mentem . . . robustius -are). per praepos. indicatur materies sim.: v. supra p. 414, 29 et cf. ZENO 2, 10, 2 (1, 43, 4 L.) de filio hostiam. CONSVLT. Zacch. 2, 11 p. 70, 25 honorem . . . de crimine. *al.***

b structuris verbalibus: α *enunt. secund.: fin.: v. p. 418, 76; ceterum addas PLAVT. Mil. 726 TER. Phorm. 957 SIL. 12, 208. *al.*; dub. an sine coniunctione p. 422, 69. interrog.: ENN. scaen. 340 v. p. 419, 35. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 25 v. supra l. 23. LIV. 3, 22, 5 v. p. 419, 1; addasne p. 417, 41? β *inf.: v. imprimis p. 418, 46. 419, 6; ceterum addas e. g. p. 419, 41 sqq. 48 sqq. inf. suppl., sc. intellegendus ex determinationibus ad eum spectantibus: CIC. Catil. 2, 13 quo (v. p. 418, 55). Ps. Avg. serm. ed. Mai 85, 1 donec . . . vinceret, quem -bat. γ *acc. c. inf. (vix addas et p. 421, 84. 424, 20): loco haud sano: VERG. Aen. 7, 430 armari pubem portisque moveri laetus in arma -a (iube M et Serv. auct. Aen. 1, 35; in arva coni. Peerlkamp; ceterum cf. Mackail, 1930 ad l.). loci ceteri: COMM. apol. 151 Adam ruit in mortem . . . ; propter quae storias tantas deus esse -vit, ut inventiones diabuli detegeret omnes. CONC^S I 5 p. 278, 9 Christus infirmari dicitur secundum humanitatem, ut tuam cessare -ret infirmitatem (l) reparet var. l.; gr. I 1, 6 p. 139, 21 πάνση). DRAC. Romul. 9, 79 Hectoreum si forte canes laniare cadaver ipse -as.***

2 indicatur is(id), cuius commodo vel incommodo quid -etur:

a dat.: PLAVT. Asin. 294 ne post tempus praedae praesidium -em. Merc. 933 pater mihi exilium -at. et passim. gen. attributive positus adhibetur, ubi dat. expectaveris (loci potiores; sunt qui huc trahant TAC. ann. 13, 1, 1 prima . . . mors . . . Silani . . . -atur; audacius quam rectius gen. apud VOPISC. Prob. 10, 7 restituit Hallén, In script. hist. Aug. stud., 1941, 55 sq.): REPOS. 29 nodos Veneris. IOH. BICL. chron. II p. 214, 575, 1 cuius regis Persarum Iustinianus . . . bellum -at (cui var. l.; v. Norberg, Beitr. zur spätlat. Syntax, 1944, 35). VEN. FORT. carm. app. 9, 13 poma vel ostrea fratris (Blomgren, Stud. Fort. I 1933, 3, fratres trad., fratri coni. Leo).

b praepos. (proxime accedunt struct. causales, e. g. PLAVT. Merc. 341 animi causa [Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 patrifamilias . . . c. CIC. nat. deor. 2, 154. et saepius, maxime in sermone iuris]): PLAVT. Pseud. 454 orationem tibi -a adversum senem (NEP. Dat. 6, 1 copias adversus se. Ov. fast. 4, 700 LIV. 8, 25, 2. *al.*). CATO agr. 22, 4 si orbes in . . . trapetos -bis (CIC. Quinct. 52 tela iuris in eos, qui eqs. Mil. 67 omnia in hunc. Phil. 14, 15 SALL. Catil. 52, 36 SEN. contr. 1, 5, 1. *al.*). CIC. Att. 7, 8, 4 contra se (CAEL. Cic. fam. 8, 8, 10 LVCR. 4, 512 CAES. civ. 1, 85, 8 HIRT. Gall. 8, 55, 2. *al.*). 12, 27, 3

excusationem . . . ad illum Brutum (13, 12, 3 me -bam ad id, quod ille mihi misisset, ut eqs. VARRO rust. 2, 3, 10 ad denas capras singulos . . . hircos eqs. 3, 3, 4. LIV. 28, 43, 1. *al.*). LIV. 43, 3, 7 pro Romanis (FRONTIN.[?] strat. 4, 1, 41).

3 indicatur, cui fini vel ad quem eventum futurum, effectum sim. quid -etur (non collegimus adv. sive nude posita sive illustrata per enunt. secund., ut l. 13, vel etiam per enunt. primar. ut CIC. fam. 9, 20, 2 SEN. Med. 899): a *structura verbali (gerund. v. sub b et p. 423, 38):* α *enunt. secund. (fere relat., fin., consecut.; exempla selecta):* PLAVT. Epid. 371 -bo fidicinam, nummo conducta quae sit, quae se emptam simulet, quae senes . . . ludificetur. Mil. 138 -vi . . . machinas, qui amantis . . . facerem convenas. Pseud. 579 in . . . pectore . . . ita -vi copias . . . , facile ut vincam. TER. Eun. 249 hisce ego non -o me, ut rideant. Ad. 477 psaltriam . . . , quicum vivat. CATO agr. 8, 2 TRAG. inc. 112 CIC. Quinct. 75 LVCR. 1, 199 VARRO ling. 5, 96. et saepius. sine coniunctione: DRAC. Romul. 10, 422 cui-cumque iubebis, colla -o feriat. β *part. fut.:* SEN. dial. 6, 17, 7 sic te -a tamquam in igne rogi inpositurus . . . puerum. VLP. dig. 30, 41, 14 si -vit quaedam testator quasi translaturus in aliam domum. γ *inf. (vix acc. [nom.] c. inf. intellegas l. 26. 33 sqq.; cf. inf. pro obi. sub 1bβ; refl. -o me c. inf. v. p. 421, 84, ubi dubites utrum inf. vi finali an pro obi. ponatur, cum -o me vergat in vim q. e. animum induco, volo, incipio sim.):* ITALA II par. 35, 12 (Complut.) -berunt olocausta tradere ipsis (gr. ἠτοίμασαν τὴν δλοκαύτως παραδοῦναι αὐτοῖς, Vulg. separaverunt ea, ut darent eqs.). psalm. 111, 7 (cod. 136 Cas.) -ans cor suum sperare in domino (gr. ἐτοίμη . . . ἐλπίζεν, Vulg. paratum . . . sperare). Is. 14, 21 (Tycon. reg. 7 p. 71, 5 *al.*) -a filios tuos interfici peccatis patris (gr. ἐτοίμασον τὰ τέκνα σου σφαγῆναι, Vulg. praeparate f. eius occisioni. pendet TYCON. reg. 7 p. 77, 11 dicit . . . -are quos genuerit interfici). Luc. 22, 8 (cod. a) -ate nobis pascha manducare (gr. ἐτοιμάσατε . . . τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν, cod. b *al.* = VVLG. ut manducemus. cf. p. 418, 70 sqq.). I Petr. 1, 5 (cod. 67) custodimini . . . in salutem (a patre) -tam revelari in tempore novissimo (l) add. contra gr., ubi ἐτοίμη ἀποκαλυφθῆναι. cf. p. 430, 68). CE 1908, 7 (prope Palmyram, saec. IV-V) <c>astrum reddidisti . . . ornatum . . . et lymfis pollere . . . -asti. ASSVMPT. Moys. 11, 12 quae filia virgo -atur (dari) viro (l) Charles, tali trad., tradi Rönisch, alii alia).

b structura nominali: α *praepos. (proxime accedunt structurae causales, e. g. CATO agr. 2, 5 pabuli causa [GRACCH. or. frg. (51 M.) Gell. 9, 14, 17 vitae e. Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 cenae e. et saepe]):* PLAVT. Most. 122 parentes liberos -ant . . . in firmitatem (CIC. fam. 5, 2, 6 in meam perniciem. Ov. met. 6, 613 in omne nefas. 13, 568 rictu . . . in verba -to [ad var. l.]. EPICED. Drusi 126 LIV. 36, 17, 16 VITR. 4, 3, 1. *al.*). CATO agr. capp. 34 ad oleam cogendam quae -es (cum gerund. ut: Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 quae ad edendum bibendumque. CIC. Pis. 11. *al.* CAES. Gall. 5, 5, 2. et saepe; cum pron. vel subst.: CIC. Flacc. 11 ad id se -at. Cael. 58 ad eam rem. *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 9, 2 ad hunc eventum. CAES. civ. 2, 14, 6. et saepe). VEG. mil. 4, 31 p. 150, 11 Romanus . . . populus pro decore . . . , non propter necessitatem . . . classem -bat (Ps. HIER. epist. 41, 11 pro salute nostra). β *dat.:* CATO agr. 25 (antea: vinaceos . . . succernito) cribrum (illi) rei -ato (l) illius trad.). LVCR. 1, 551 si nullam finem natura -asset frangendis rebus (cum gerund. ut: LIV. 10, 32, 2 exercitum tuendis . . . finibus. SEN. epist. 88, 20. *al.*). VERG. Aen. 2, 334 neci. 10, 259 pugnae. Ov. met. 9, 34. 15, 463 se . . . cruori. fast. 3, 576 exilio. Pont. 3, 4, 95 currum . . . triumphis (triumphi var. l.). SEN. contr. 2 praef. 4 foro . . . se et honoribus. *ibid.* studio. exc. 3, 5, 1 me optioni. VELL. 2, 43, 2 alterutri se fortunae. SEN. dial. 9, 17, 1 ostentationi. *al.* γ *gen.:* ALF. dig. 32, 60, 3 topiarium . . . ornandi, saltuarium . . . tuendi et custodiendi fundi magis quam colendi -tum esse (nisi causā e contextu suppleas; item cum gen. gerund.: TAC. ann. 3, 27, 1 adversum patrum factiones multa populus -vit tuendae libertatis). IAVOL. dig. 50, 16, 242, 4 quoniam perpetui usus -tae essent tabulae. δ *acc. praedic.:* v. p. 423, 37.

4 indicatur ad quod tempus vel in quem locum quid (quis) -etur: PLAVT. Most. 67 in vesperum -are piscatum mihi (Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 in dies singulos. CAES. Gall. 7, 41, 4 se in posterum diem similem ad casum. LIV. 1, 28, 1. 8, 1, 4. 30, 12, 20. et saepius). TRUC. 35 in piscinam rete (cetera ad locum pertinentia v. p. 415, 21 sqq.; cf. etiam p. 421, 40; aliter p. 419, 77). CIC. ad Q. fr. 2, 3, 4 manus ad Quirinalia (LIV. 33, 14, 11 ad diem edictam. VVLG. Esth. 3, 14 se ad praedictam diem. Iob 12, 5 ad tempus statutum. prov. 21, 31 ad diem belli).

p. p. p. pro adi. *paratus, -a, -um. trad. litteris gr. p. 427, 68. 429, 25. compar. -ior et superl. -issimus inde a CIC.; ceterum cf. magis -us CIC. Att. 8, 16, 2 SALL. Catil. 20, 17 LIV. 7, 16, 4. *al.*, bene CIC. nat. deor. 3, 2 Att. 7, 6, 2 HIER. epist. 14, 7, 1 (optime CIC. fam. 5, 13, 1), nimium Ov. epist. 10, 113 fast. 1, 437 et sim. *al.* de notione: GLOSS. -us: ἐτοιμος, εὐτορεπής. promptus. *sim. al.*; ceterum v. infra. legitur inde a PLAVTO (formula in serm. gr. recepta p. 428, 74. 429, 23). [variat in codd. maxime cum p. p. p. partus, e. g. CIC. Phil. 8, 29 SEN. Oed. 865 (restituatur p. 425, 51. 426, 71), peractus SEN. Ag. 976 CLAVD. 28, 451. *al.*, peritus SVET. Claud. 42, 1. *al.* (cf. etiam p. 431, 1), praeparatus VVLG. Sirach 51, 4 SVLP. Sev. [Breimeier]

dial. 2, 1, 7. *al.*; falso tradi videtur -as pro pateras ITALIA exod. 38, 12 (Lugd., gr. *θύσκα*.)

fere i. q. *promptus*, *ἔτοιμος* (quod gr. respondet, nisi alia adnotavimus; ad colores secundarios v. l. 18 sq. 51. 82. p. 426, 5. 427, 56. 428, 42. 430, 20). *iuxta* ponuntur vel variant in contextu (exempla selecta): armatus CIC. Phil. 7, 26 Tusc. 5, 76. *al. et p. 429, 1*, instructus CIC. Verr. I 7 orat. 20 Tusc. 4, 52. *al. et p. 429, 7*, meditatus CIC. Quinct. 39 (*al. v. vol. VIII 580, 37 sqq.*), ornatus CIC. div. in Caec. 47 Caecin. 60 CAES. Gall. 3, 14, 2, praesto CIC. nat. deor. frg. 2 LVCR. 2, 1067 (*v. l. II*), promptus CIC. div. in Caec. 41 Brut. 154 off. 2, 17 Q. CIC. pet. 3; *iunctura fere abundantia*: -us praesto PLAVT. Persa 288 tibi -a praestost res mala. LVCR. 4, 798 BELL. Afr. 31, 3, ad manum -us (*v. vol. VIII 362, 77 sqq.*); *opponitur maxime imparatus* PLAVT. Capt. 538 Cas. 827 CIC. Mil. 55. *al.*

I pertinet ad ea, quae (rarius eos, qui) ipsa actura non sunt, sed alicui contingunt vel praesto sunt sim. (non huc pertinet p. 426, 81):

A de rebus: I quae fere ad manum sunt, adsunt (item quae instructae sim. sunt l. 82 et fortasse l. 38. 42. *al.* [cf. p. 428, 42]; quae aptae sunt hic illic sub b): a non indicato fine vel effectu:

α pecunia et res corporeae (quae sive hominum opera sive natura sim. praesto sunt; exempla inde a CIC. selecta; cf. etiam PLAVT. Rud. 278 sub β): PLAVT. Pseud. 97 quid ego ni fleam, quoi nec -us nummus argenti siet neque eqs. (*cf. etiam infra l. 58*). Stich. 520 ut cuique homini res -ast, perinde amicis utitur (*item cum respectu pecuniae*: CIC. Quinct. 44). Trin. 734 -a dos domist. CATO agr. 31, 1 vectes . . . ulmeos facito, uti sient -i. CIC. nat. deor. frg. 2 faber . . . non ipse facit materiam, sed utitur ea, quae sit -a (*ibid. iterum [syn. praesto ut: LVCR. 2, 1067]. LACT. inst. 2, 8, 9 ex m. subiacente ac -a. AVG. fid. et symb. 2, 2 p. 5, 2. cf. p. 426, 6*). Att. 12, 22, 3 hortos emere volo; -issimi sunt Drusi, cupit enim vendere. VARRO ling. 5, 40 prata dicta ab eo, quod sine opere -a (COLVM. 2, 16, 2 quod protinus esset -um nec magnum laborem desideraret [*inde ISID. orig. 15, 13, 17*]. *v. et p. 426, 14. 431, 43 sq.*). PVBLL. P 39 -ae (patra- var. l.) lacrimae insidias non fletum indicant (*paulo aliter p. 430, 17. 25*). LVCR. 4, 798 simulacra (*syn. praesto*). 6, 10 ad victum quae flagitat usus, omnia iam ferme mortalibus esse -a (*item de rebus ad vitam necessariis*: VITR. 8 praef. 3 ad manum -a. SEN. epist. 25, 4 divitiae -ae sunt. PLIN. nat. 23, 2). CAES. Gall. 3, 14, 2 naves . . . -issimae atque . . . ornatissimae (*[inde OROS. hist. 6, 8, 11]. VERG. Aen. 1, 362 n., quae forte -ae, corripunt [CLAUD. DON.: non . . . talis naves . . . , quae . . . indigerent aliquibus armamentis, sed quae essent -ae]*). BELL. Alex. 28, 2 rex magnam et -am classem habebat. VERG. Aen. 4, 75 Dido Aeneae ostentat . . . urbem . . . -am (*[sc. ubi Troiani manere possint; ad opera paene perfecta refert SERV.: -um potest dici, cui etiam paululum superest]. LIV. 5, 50, 8*). 7, 97 thalamis ne . . . crede -is: externi venient generi. HOR. epod. 6, 12 velut taurus in malos asperrimus -a tollo cornua. NVX 126 tela -a (*i. saxa*). LIV. 41, 2, 12 omnium rerum -am expositamque copiam (VITR. 7, 10, 3). VITR. 7, 6 foditur (farina) marmoris -a, quam nec molere nec cernere opus est. CVRT. 5, 1, 4 praedam opimam -amque (TAC. ann. 16, 2, 1 velut -am p. [*si recte restituitur, partam trad.*]. *cf. p. 426, 69*). *al. respicitur maturitas frugum*: PALLAD. 7, 2, 2 nunc . . . tritici messis absciditur; quam -am esse cognoscis, si eqs. EVSEB. EMES. serm. 18, 13 p. 16, 1 aliquis flos maturus aut fructus iam -us.

β cetera exempla (*sc. res incorp. et generalia quaedam*): PLAVT. Capt. 538 ex -a re imparatam omnem facis (*eadem fere Cas. 827*). Cas. 54 sibi fore -as clam uxorem excubias foris (*vix ad 2*). Pseud. 397 quoi neque -a(st) gutta, (nec -ust quicquam A) certi consili neque adeo argenti eqs. (*interpol.?*). Rud. 278 nobis nec locus(t) ullus nec spes -a. RHET. Her. 2, 30, 49 voluntario facinori nullam esse excusationem, imprudentiae [et] iustam deprecationem -am. 3, 23, 38 quidam conscripserunt imagines . . . , uti, qui ediscere vellent, -as haberent. CIC. Quinct. 18 auxilium sibi -um putabat (Q. CIC. pet. 22 [*iuxta* propositum]. SCAEV. dig. 4, 4, 39, 1 [*iuxta* promptum]). Planc. 82 praesidia . . . -a semper amicis ([*peracta var. l.*]. off. 2, 70). Brut. 154 promptam et -am in . . . respondendo celeritatem. fin. 5, 57 -issimis vesci voluptatibus. Tusc. 1, 118 portum . . . -um nobis et perfugium putemus (*mortem ut: 2, 66*). Att. 15, 2, 4 nullum est p. aut melius aut -ius). Att. 1, 4, 1 mea intercessio -a et est et fuit. fam. 6, 5, 4 a me . . . tibi omnia . . . -issima esse. *al. Q. CIC. pet. 3 adiumenta . . . ut -a ac prompta sint. PLANC. Cic. fam. 10, 18, 4 pontem . . . reliqui . . . , ut venienti Bruto . . . sine mora transitus esset -us. PVBLL. Q 11 quod semper est -um, non semper iuvat. SEN. Ag. 976 cervix vulnus expectat tuum; scelus -um est: caede eqs. (peractum var. l.). dial. 12 (11), 9, 5 cui -a est fortuna. epist. 75, 5 si . . . contingere eloquentia non sollicito potest, si aut -a est aut parvo constat eqs. *al. CVRT. 5, 10, 13 lacrimas . . . profuderunt: adeo humanis ingeniis -a simulatio est (cf. TAC. hist. 1, 26, 1 dissimulatio). LVCAN. 8, 32 quisquamne secundis estis tradere se fatis audet nisi morte -a? (sc. qua evadere malam fortunam possit, ? cf. enim l. 67 nec non p. 426, 7; aliter p. 426, 56). PETRON. 15, 9 vers. 2 nolo, quod cupio, statim tenere, nec victoria mi placet -a. 88, 6 ne -as quidem artes audemus cognoscere. *al. vi deflexa respicitur status bene instructus, fere i. q. apparatus (cf. falsam var. l. -issimi . . . ludi pro apparat- CIC. Pis. 65; vix huc et l. 55): CIC. Verr. II 4, 62 exornat . . .***

triclinium; exponit . . . vasa . . . ; omnibus curat rebus instructum et -um ut sit convivium (CONSVLT. Zacch. 3, 4 p. 103, 35 elegantis -iorisque c. copias).

b cum respectu quodam finis, effectus sim. (*sublucet notio q. e. aptus, idoneus maxime l. II sqq. 21. 23*): CATO agr. 6, 3 ulmos serito . . . , et materia, si quo opus sit, -a erit (*cum enunt. condic. ut: SEN. Herc. f. 1028 si piget luctus, habes mortem -am [cf. p. 425, 79]. Oed. 865 si ferus videor . . . , -a [iam parta var. l.] vindicta in manu est. Phoen. 457 nat. 3, 25, 4 PETRON. 47, 5. *al.**). CIC. Verr. II 1, 119 erat in aequitate . . . Pisonis -issimum perfugium, quo sine labore . . . homines uterentur. orat. 128 illud (*sc. τὸ ἠθικόν*) . . . est ad benivolentiam conciliandam -um (*item ad cum gerund.*: VITR. 10, 2, 10 non modo ad has res, sed etiam ad onerandas . . . naves. VLP. dig. 50, 16, 31 ad fructum capiendum [*de prato ut p. 425, 30*]. *al.*). off. 2, 17 studia ad amplificationem nostrarum rerum prompta ac -a (*item ad cum subst. vel pron.*: fam. 6, 10, 1 operam, . . . fidem meam sibi ad omnes res -am esse. LIV. 39, 8, 6 cum ad id . . . -am voluptatem haberet. VITR. 2, 8, 20 parietes craticii ad incendia uti faces sunt -i [*vergit ad IIB2b*]. 10, 2, 10 v. supra. SEN. epist. 65, 2 res ad omnia -a. *al.*). TIB. 2, 4, 1 sic mihi servitium video dominamque -am (*sunt qui trahant ad 2 vel usum verb.*). SEN. epist. 16, 3 non est philosophia populare artificium nec ostentationi -um (*cum dat. fin. ut: PLIN. nat. 19, 52 hortensiae fruges voluptati satietatique. TAC. Germ. 44, 2 -am semper adpulsui frontem prorae. TRYPH. dig. 4, 4, 37 pr.*). 72, 1 apud animum deposita subinde excuti debent, ut -a sint, quotiens usus exegerit. *al.*

2 quae instant vel obventurae sunt sim. (*fere res incorp.*):

a commoda vel neutra: PLAVT. Asin. 123 (87 perficito argentum hodie ut habeat filius) illud argentum tam -um filio scio esse quam me hunc scipionem contui. Aul. 164 si . . . senex anum praegnatem . . . fecerit, quid dubitas, quin sit -um nomen puero Postumus? (SEN. epist. 79, 16). ENN. scaen. 8 extolles pro bona vita -am gloriam (partam Ribbeck). CIC. Planc. 13 aediles quicumque erunt, idem mihi sunt ludi -i. Phil. 8, 29 aut libertas -a victori est aut mors proposita victo ([*parta var. l.*]. CIL IX 5417 [*nisi usu verb.*]). fin. 2, 76 consulatus tibi -issimus est (*cf. ad Q. fr. 3, 1, 10 tribunatum Curtio -um esse [nisi ad verbum]*). div. 1, 59 reditum. carm. frg. 35 quod fore -um est, id summum exsuperat Iovem. PLANC. Cic. fam. 10, 8, 7 fructus meritorum . . . in rei publicae incolumitate satis magnus est -us (PLIN. epist. 2, 10, 8). CATVLL. 62, 11 palma (PRVD. perist. 6, 24). 76, 5 multa -a manent . . . gaudia. LIV. 22, 40, 9 Hispanorum . . . transitio. VELL. 2, 126, 4 honor dignis -issimus, poena in malos sera, sed aliqua (PLIN. epist. 7, 25, 2). LVCAN. 7, 303 merces (*v. sub b*). STAT. Theb. 8, 272 sub luce -a (*sc. ante solis ortum*). QVINT. inst. 12 prooem. 4 quibus rebus -ior venia est (PLIN. epist. 8, 11, 3 cui casui -ior apud feminas v. 8, 16, 5 apud amicum . . . lacrimis . . . vel laus . . . vel v. FRONTO p. 204, 11 v. d. H. erratis neglegentia v. -ior datur [*vergit ad I*]). *al. b mala, incommoda:*

PLAVT. Epid. 125 sine meo sumptu -ae iam sunt scapulis symbolae (*i. verbera sim.*). Mil. 295 tibi iam, ut pereas, -um est. Most. 700 res -a est mala (male A) in vesperum huic seni (Persa 288 abi in malam rem.: at tu domum, nam ibi tibi -a praestost). ENN. scaen. 168 qui alteri exitum parat, eum scire oportet sibi -am (-um Bentley) pestem ut participet parem. TER. Haut. 356 siquid . . . adversi evenerit, tibi erunt -a verba, huic homini verbera (*Eugraph. 354: praeparata*). Phorm. 133 mihi -ae lites ([*Eugraph.: litem intendet*]. Ad. 792). Eun. 969 mihi magnum malum. CIC. Catil. 4, 20 mors . . . omnibus est -a (CLAUD. 28, 451). fin. 3, 2 acrior . . . cum Stoicis . . . contentio. Att. 15, 22 si pergit Sextus, bellum -um est (fam. 16, 12, 4). *al. RVT. LVP. 1, 2 nocentem perturbat lex -um supplicium ostentans (VEG. mil. 3, 6 p. 76, 4). SEN. dial. 9, 11, 9 quod regnum est, cui non -a sit ruina et proculcatio et dominus et carnifex? epist. 14, 15 quanto huic periculum -ius foret multa agenti? LVCAN. 7, 303 aut merces hodie bellorum aut poena -a ([*atur var. l.*]. TAC. ann. 2, 10, 1 victis graves p., in deditionem venienti -am clementiam [*si ἀπὸ νόου*]. TERT. idol. 18 p. 53, 6). *al.**

B de animantibus: PLAVT. Bacch. 219 quod ames, -umst (*sc. Bacchis*): quod des, inventost opus. TIB. 2, 4, 1 dominam (*v. sub A1b. item iuxta res: SEN. dial. 9, 11, 9 dominus et carnifex [v. sub A2b]*). Ov. epist. 8, 82 (*verba Hermiones*) Neoptolemo praeda -a fui (CVRT. 4, 14, 11 coniuges . . . et liberi . . . , -a hostibus p., nisi eqs. 9, 10, 27 bacchabundum agmen . . . , -a p., si eqs. [*nisi recte parta trad.*]). met. 5, 603 quia nuda fui, sum visa -ior illi (*sc. Alpheo Arcthusa; sunt qui ad IIA1 trahant*). CVRT. 4, 4, 14 viri in vestibulo . . . aedium stabant, -a saevientibus turba. PLIN. epist. 1, 14, 3 Rustico gener diu quaerendus fuisset, nisi -us et quasi provisus esset Minicius. ITALIA II Tim. 2, 21 (cod. 78 *al.*, *sim.* VVLG.) si quis . . . mundaverit se . . . , erit vas . . . utile domino, ad omne opus bonum -um (*gr. ἡτοιμασμένον, cod. 89 -us*). FIRM. math. 5, 3, 26 constellatione quadam nati erunt . . . -i ac proiecti ad pericula. *al.*

II pertinet ad eos, qui (rarius ea, quae) ipsi acturi, aliquid effecturi sunt (item qui patiendi quadam voluntate vel facultate sunt praediti, e.g. p. 427, 19 sq. 428, 56. 430, 29):

A de animantibus: I cum respectu potius voluntatis, propositi, animi proni (*inseruimus et quaedam inter 1 et 2 ambigua; ad IB vergunt, qui iussu [Breimeier]*

alterius quid parant, ut l. 30. al.; ad notionem cf. SYNON. Cic. p. 438, 4 pronus. facilis. promptus. proclivis. animatus. expeditus. -us. voluntarius. GLOSS. I Ansil. PA 422 -os: dispositos): a accedunt structurae indicantes, quid quis propositum habeat (addidimus adv. l. 24): α notione communi: ① inf.: ENN. ann. 252 alter nare cupit, alter pugnare -ust (LIV. 44, 37, 4 sine detractatione. SEN. dial. 4, 36, 5 ORIG. in Matth. 17, 14 p. 623, 18). TER. Phorm. 427 itane es -us, facere me advorsum omnia? (CIC. Quinct. 8 CAES. Gall. 2, 3, 3 civ. 1, 20, 5 BELL. Afr. 6, 7 Alex. 23, 2. al.). Acc. trag. 434 petere pestem (LENT. Cic. fam. 12, 15, 2). CIC. inv. 1, 23 is est maxime docilis, qui attentissime est -us audire (SEN. epist. 122, 11 poetam recitantem a. ab ortu ad occasum. LACT. inst. 5, 19, 11). Quinct. 66 se -um esse . . . defendere (CAES. civ. 1, 7, 8 iniurias. IVLIAN. dig. 12, 6, 35. GAIUS dig. 2, 9, 4 [e Sab.]. al.). 87 eum . . . iudicio pati -um fuisse (CAES. civ. 1, 9, 5 ad omnia se descendere -um atque omnia p. rei publicae causa. 2, 32, 8 LIV. 5, 53, 7 SIL. 10, 491. al.). Verr. II 3, 193 frumentum . . . dare (CAES. Gall. 2, 3, 3 obsides. SALL. Jug. 46, 5. LIV. 8, 32, 18 ius iurandum. 40, 29, 12. al.). Tusc. 2, 5 et refellere sine pertinacia et refelli sine iracundia -i sumus. al. PLANC. Cic. fam. 10, 21, 6 nec depugnare . . . nec obsideri . . . nec mori . . . pro vobis -ior fuit quisquam (HOR. epist. 2, 1, 184). CATVLL. 45, 4 ni te . . . amo atque amare porro omnes sum . . . -us annos. et saepissime, e. g. in Dig. ② varia (sc. potiora; ceterum cf. appendicem): TER. Andr. 909 itane huc -us advenis? . . . tune hic . . . adolescentulos . . . in fraudem illicis? ([DON. subornatus et compositus dolo]. Phorm. 427 [v. supra]. al.; cf. e. g. l. 45 sqq. et CIC. S. Rosc. 84 si Capito, quem ad modum -um esse audio, testis prodierit [vix neutr. intellegas]). CIC. Verr. I 2 cum sint -i, qui contionibus . . . invidiam . . . inflammare conentur (Phil. 1, 25 -os habemus, qui intercedant eqs. BELL. Hisp. 40, 4 erant -i, qui naves incenderent. LIV. 26, 13, 18. 35, 3, 6. 43, 10, 2 qui proderent urbem. PETRON. 18, 5 turba, quae . . . me vindicaret. al.). II 1, 2 est . . . Verres . . . ut ad audendum proiectus, sic -us ad audiendum (part. 13 fin. 2, 1 Tusc. 1, 17. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 70 patulae aures: -ae ad a. cum aliis gerund.: CIC. fin. 4, 72 ad contemnendam pecuniam [QVINT. decl. 258, 1]. ad Q. fr. 1, 2, 4 hominum Graecorum ingenia ad fallendum -a. al. CAES. Gall. 2, 21, 5 tam -us ad dimicandum animus [7, 19, 3. civ. 3, 85, 4 animo. BELL. Afr. 41, 3 Hisp. 25, 2. al.]. et saepius). Mil. 25 homo ad omne facinus -issimus (PRVD. c. Symm. 1, 109 animum. cum aliis subst. vel pron.: CIC. fam. 4, 7, 6 ad omnia -i sumus [11, 7, 3 ad o. ita -us, ita animatus . . . , ut. PLANC. Cic. fam. 10, 21^a BRVT. Cic. ad Brut. 19, 1. al.]. al. CAES. civ. 3, 95, 2 milites ad omnem laborem animo -i [SEN. epist. 90, 44]. et saepius). Lig. 1 -us . . . veneram . . . , ut ignoracione tua . . . abuterer (Phil. 13, 13 -issimo animo, ut. div. 2, 4 sic. fam. 11, 7, 3 v. supra. PLANC. Cic. fam. 10, 8, 6 ita sum animo -us, ut. CAES. Gall. 7, 19, 2 sic animo -i, ut. al.). VERG. Aen. 2, 61 Sinon in utrumque -us, seu versare dolos seu mori ([inde SEN. dial. 7, 8, 3]. SEN. contr. 7, 3, 3 in suam mortem. VAL. FL. 1, 174 in quaecumque vocas. STAT. Theb. 2, 387 omne . . . in facinus. al.). Ov. fast. 3, 215 iam steterant acies ferro mortique -ae (cum dat. ut: Pont. 2, 2, 117 [115] Augustus placidus . . . parens veniacque -us. LIV. 1, 1, 8 animum vel bello vel paci -um [TAC. ann. 13, 39, 2 aut proelio]. 7, 16, 4 praedae magis quam pugnac. 26, 12, 13 eruptioni. VELL. 2, 56, 4 omnibus audendis. al.). al.

β vi quodammodo deflexa: ① respicitur actio iamiam instans, sc. forma -us facere (vel ad faciendum) fere pro facere incipiens, factururus (exempla pauca minus dubia; cf. etiam p. 428, 15. 430, 78): VITR. 7, 5, 5 cum iam id opus probare fuissent -i, tum . . . quidam ait eqs. APVL. flor. 15, 9 dextra statuae . . . pulsabulum citharae admovet, ceu -a percutere, cum vox in cantico interquievit ('iamiam pulsatura' Floridus; an obstare putes enunt. temp.?). SVLP. Sev. dial. 3, 1, 4 Gallo iam ad narrandum -o inruit turba monachorum. DRAC. Romul. 8, 630 Mors . . . raptura viros, . . . fata datura, . . . nurus viduare -a. PRISC. rhet. 1, 3 p. 551, 17 simiae . . . -ae erant incipere aedificationem; sed eqs. (gr. Hermog. progymn. 1 p. 3, 2 R. ἡμελλων). GLOSS. I Philox. AD 31 ad decernendum -i-o; μέλλοντι ἀποφάινεσθαι (1° trad. litt. gr. post ἀποφ.). al. ② respicitur actio alterius ac -i, ut -um esse vergat in vim q. e. consentire, permittere sim. (exempla certiora; cf. etiam inf. pass. p. 430, 64; accedit dat. LIV., ut AVG. serm., ceterum acc. c. inf.): LIV. 4, 6, 4 contentam . . . interim conubio plebem -am dilectui fore. PAPIN. dig. 31, 77, 8 nisi -i fuerint fratres et ipsi patris iudicium fratri 1 conservari (F, conservare cett., conservarunt unus). VLP. dig. 13, 6, 7 pr. (e Celso) si alter conveniatur, qui furti non egit, et -us sit periculo suo conveniri (-ire F²) alterum, qui furti agendo eqs. AVG. serm. 16, 2 te . . . -iorem esse, ut villa tibi auferretur quam vita. de serm. dom. 1, 19, 58 l. 1444 (acc. suppl. ex enunt. secund.) ut . . . multo magis in se contemni -us sit Christianus, si quos huius saeculi honores habet (l. 1449 Paulus erat -us hoc in se c., quod eqs.).

β sine illis structuris: α vario usu (exempla selecta inde a CIC.): TER. Andr. 719 Pamphilum esse amicum, amatorem, virum in quovis loco -um ([si recte iunximus]. HOR. epist. 1, 7, 22 vir bonus . . . dignis ait esse -us. CLAVD. 8, 488 fortes . . . viros animisque -os).

Haut. 494 te . . . oro ut facias, Chreme. :: -us sum. CIC. Catil. 3, 17 hominem . . . tam audacem, tam -um eqs. (Phil. 11, 26 expedito . . . et -o. Att. 7, 3, 5. 8, 13, 1). 4, 3 aequo animo -oque moriar (CAES. civ. 1, 71, 2 militum -issimos a. SALL. Catil. 58, 8 forti atque -o. TAC. hist. 2, 9, 2 -is omnium a. [nisi ad verbum]. PLIN. paneg. 9, 5). Phil. 3, 32 tempore oblato, ducibus -is, animis militum incitatis eqs. (nisi ad l. 35). Att. 11, 10, 2 nihil firmitus esse dicunt, nihil -ius quam Africam (cf. PLANC. Cic. fam. 10, 8, 6 provinciam . . . civitatum consensu -issimam et . . . ad officia certantem. LVCAN. 8, 99 quo sit tibi, Pompei, . . . totus . . . -ior orbis. TAC. hist. 4, 49, 1 nutantes Gallias, -am Germaniam). BELL. Alex. 45, 4 -ior militum animis Vatiniana acies erat quam Octaviana. PROP. 1, 9, 25 quod sit satis illa puella -a (item in re amatoria: APVL. flor. 14, 6 virginem. aliter l. 63 sqq.). SEN. epist. 95, 52 -ae sint iuvandis manus (STAT. Theb. 8, 387). LVCAN. 5, 731 mentem iam verba -am (-antem var. l.) destituunt. PETRON. 31, 6 potionem poposci; -issimus puer . . . me . . . cantico excepit ministrans. QVINT. inst. 12, 10, 74 nulli non agentium -a vulgi corona est (ad audiendum; sim. respicitur praesentia fidelium sacra celebrantium: PEREGR. Aeth. 29, 3 omnes hodie hora septima in Lazario -i simus. 30, 3 in ecclesia. al. ibid.). TERT. ieiun. 16 p. 296, 13 tu eo inreligiosior, quanto ethnicus -ior; ille . . . idolo gulam suam mactat eqs. PAP. mil. Fink 47 col. I 6 (imp. Alex. Sev.) ad omnem tesseram -i e[fi]rimus (eadem formula: 50 col. I 1. al. ibid.). INSCR. christ. urb. Rom. 2099, 5 (a. 384) omnibus -issimus et dulcis fuit. al. β propositum elucet ex ipsis subst., quibuscum -us iungitur (saepius praedicative; exempla potiora; huc pertineat con. dub. VAL. MAX. 7, 3, 7 excursorem [excussioemque trad., quod defenditur vol. V 2, 1314, 15]): TER. Andr. 316 ut te arbitretur sibi -um moechum, si illam duxerit. CIC. Planc. 56 quos ego testis video -os (AVG. serm. 66, 4 Iohannes non separatus a Christo, sed t. -us). 88 victoriae nostrae gravis adversarios -os, interitus nullos esse [ultores] (si subaudiendum -os, cf. CVRT. 3, 2, 18 habeo . . . -um mortis meae ultorem). Phil. 2, 113 habet . . . res publica adolescentis nobilissimos -os defensores. fam. 16, 11, 3 numquam improbi cives habuerunt -iorem ducem (LIV. 4, 2, 14 consules -os esse duces . . . adversus scelus civium). LIV. 40, 55, 5 Xychum parvo metu admoto -um indicem esse. SEN. epist. 119, 2 -um tibi creditorem dabo Catonianum illum: a te mutuam sumes (v. Cato ad fil. frg. 13). PETRON. 130, 4 (in imag.) memento non me sed instrumenta, sc. penem, peccasse; -us miles arma non habui. al.

2 cum respectu potius facultatis, potestatis (exempla potiora; saepe subluet color q. e. instructus, ornatus, maxime sub b [cf. p. 425, 18]): α usu communi; de iis qui -i sunt: α ad quaslibet actiones (exempla selecta inde a CIC.): PLAVT. Trin. 1189 tu in perendinum -us sis, ut ducas uxorem (cf. TER. Phorm. 907 nuntio -um me esse: . . . uxorem date). VARRO Men. 175 pransum ac -um esse (ad hanc locutionem fere proverbialem cf. l. 82 et p. 432, 5). CIC. Manil. 55 homines in maritimis rebus exercitatissimos -issimosque (peri- var. l.; item in c. abl.: GRAT. 158 in utroque -us canis [sc. sagacitate et virtute]. c. acc.: SEN. epist. 121, 6 in omnem significationem rerum . . . -a illorum saltatorum est manus. HIER. epist. 64, 11, 2 in ministerium dei. al.). Phil. 7, 26 excitati erecti -i armati animis iam esse debemus, ne . . . fallamur (LIV. 34, 34, 3 et a. et corporibus ad sustinenda ea [sc. laborem . . . ac periculum]. cf. p. 429, 63). de orat. 2, 190 mens . . . ad comprehendendam vim oratoris -a (fin. 1, 49 ad dolores. nat. deor. 3, 29 omne animal ad accipiendam vim externam . . . -um est [antea: patibilem naturam habet]. al. CAES. Gall. 1, 5, 2 ad eam rem. LIV. 27, 43, 11 ad iter. SEN. benef. 6, 15, 6 ad incursum procellae. al.). Tusc. 5, 76 contra . . . animi perturbationes satis esse videmur . . . illis disputationibus armati et -i (5, 88 fam. 5, 13, 1). Att. 16, 4, 4 profecturus -iorem . . . offendi Brutum, quam audiebam; nam . . . bona navigia . . . habet. CATVLL. 15, 12 tuum penem moveto quantum vis, ubi erit foris 1, -um] (nisi interpunctione sublata pro neutro accipiendum. cf. PRIAP. 46, 7 quamvis videar satis -us. 85 [Verg. 2], 18 -a . . . mentula [contextu corrupto]. Ov. fast. 1, 437 Priapus obscena nimium . . . parte -us. ARNOB. nat. 5, 9 p. 260, 22 M. Iovis ad obsceni certaminis expeditionem -i. MARCELL. med. 33, 8 in venerem. al.; cf. supra l. 13. 39). VERG. Aen. 5, 578 signum . . . -is ad lusum pueris . . . dedit. SEN. benef. 5, 2, 4 vir bonus ad ultimum usque vitae diem stabit -us et in hac statione morietur. epist. 88, 17 secunda exspecto, malis -us sum. PETRON. 40, 6 -i aucupes cum harundinibus fuerunt. CALP. ecl. 5, 42 ovium pullos nondum stare -os. ITALIA Luc. 12, 40 (cod. e al. = VVLG.) vos estote -i, quia qua hora non putatis filius hominis venit. al. technice in formula aulae byzantinae '-us' (sc. qua indicatur imperatorem -um esse ad caerimonias quasdam vel ludos sim.): CONSTANT. PORPH. caer. aul. byz. 2, 51 Migne gr. 112, 1289^A ὄταν ἴδῃ ὁ σιλεντιάριος, ὅτι πάντα ἐτοιμά εἰσι, καὶ λάβῃ τὸ -us (sc. 'imperator iam est' Reiske in transl.). cf. p. 431, 75.

β ad pugnandum sim. (exempla selecta inde a CIC.; ad notionem cf. OP. imperf. in Matth. 10 p. 685 miles non ille -us dicitur ad bellum, qui concupiscit exire, sed qui potens est exire): CATO orig. 101 exercitum . . . pransum -um cohortatum eduxit foras atque instruxit. FRG. inc. Serv. auct. Aen. 3, 384 (ex annalibus; sc. Ennii? v. O. Skutsch, ed. 1985, 771 sq., ubi et de var. coniecturis) confricati oleo, [Breimeier]

lentati -ique ad arma. CIC. Tull. 21 *servi* multi armati -ique occidunt *alios servos* (Caecin. 61 perinde valebit, quasi armatissimi [-issimi *var. l.*] fuerint, si reperientur ita -i fuisse, ut vim vitae . . . potuerint adferre. dom. 12 -i atque a. seditionis duces. BELL. Afr. 31, 3. LIV. 6, 26, 4 [*ironice de inermibus*]. *al.*). Manil. 5 *successorem* non satis esse -um ad tantum bellum administrandum. Phil. 3, 1 *Antonium* instructum et -um ad urbem venturum esse (CAES. Gall. 7, 59, 5 -o atque i. exercitu. LIV. 31, 42, 4 eques. 37, 23, 9 hostium aciem i. et -am ad concurrendum. *al.*). 11, 35 -um habet imperatorem . . . nec -um solum, sed peritum atque fortem (TREB. trig. tyr. 13, 3 patre . . . f. et ad bellum -o). Att. 7, 6, 2 illi tum arma dedimus, ut nunc cum bene -o pugnaremus. fam. 6, 6, 10 animatus melius quam -us Pompeius. CAEL. Cic. fam. 8, 10, 1 quam -us ab exercitu esses (*ibid. iterum*. PLANC. et BRVT. Cic. fam. 11, 13^a, 2 quam -issimi . . . ab e. reliquisque rebus. *cf.* PLANC. Cic. fam. 10, 8, 6 ab omni re sumus -iores [*postea*: legiones habeo quinque *eqs.*]). CAES. Gall. 2, 9, 1 nostri . . . ut impeditos adgrederentur, -i in armis erant. civ. 1, 6, 2 legiones sese habere -as x. SALL. Catil. 27, 2 ipse cum telo esse, item alios iubere, hortari uti semper intenti -ique essent (Iug. 49, 3 -i -ique essent . . . Romanos invadere. LIV. 24, 39, 4. 29, 6, 11. *al.* CVRT. 5, 11, 1. *al.*). NEP. Dat. 4, 3 (*opp. imprudentem*). LIV. 8, 19, 3 Samnites nondum -i erant ad bellum. 21, 53, 11 -os pugnae esse Romanos. *sim. al.* formula iubendi sollempnis in re militari 'i' (*conferasne p. 422, 67?*): PS. MAVRIC. strat. 12, 8, 16, 9 *ἔταν . . . μέλλει πάντως ἢ συμβολῆ συνάπτεσθαι, παραγγέλλει*: '-i!' (*trad. litt. graecis; inde Leo tact. 7, 74 Migne gr. 107, 756^c ἔτοιμοι*).

γ ad dicendum, disputandum, probandum *sim.* (*saepe in iure, causis agendis sim.*; *hunc usum fortasse respexit* SYNON. Cic. p. 442, 32 summus vir. -us. doctus. perfectus. eruditus. *eqs.*): RHET. Her. 1, 6, 10 aliter ac -i fuerimus nos esse dicturos (*cf.* CIC. inv. 1, 25 te brevius quam -us fueris esse dicturum). CIC. Quinct. 39 cum -us meditatique venisses (Verr. I 7 -um atque instructum in iudicium venire. 32 nemo . . . -ior, vigilantior, compositior ad iudicium. Brut. 158 nat. deor. 3, 2. *al.* Q. CIC. pet. 2 ad dicendum. VARRO rust. 2, 5, 2 ad partes. *al.*). S. Rosc. 82 *accusator* nos . . . -iores reperiet quam putabat (*sim.* CAEL. Cic. fam. 8, 6, 1). div. in Caec. 41 tempus . . . in his studiis . . . consumam, quo -ior ad usum forensem promptiorque esse possim. de orat. 1, 103 *Gorgiam* ad omnia, de quibus quisque audire vellet, esse -um. Brut. 145 hominem acutissimum et in iure . . . -issimum. rep. 1, 34 qua in disputatione . . . tu -ior es. *al.* VERG. ecl. 7, 5 Arcades ambo, et cantare pares et respondere -i (SERV. auct.: pro '-i, ut cantarent et responderent'; vel 'pares -i' quasi 'pariter -i'. SCHOL. Bern.: docti, periti alterna dicere. *cf.* Theocr. 8, 4 *δέδαμμένω*). SEN. contr. 9, 2, 2 -us erat accusator cum commentariis. 10 praef. 2 nihil erat illo *Scauro* venustius, nihil -ius. ASCON. Scaur. p. 22, 17 ad dicendum. Mil. p. 37, 32. tog. cand. p. 70, 22 -us eruditusque. Ivv. 16, 46 -i digredimur, *sc. in lite*. PLIN. epist. 3, 9, 16 vir exercitatus et vigilans et quamlibet subitis -us. 4, 9, 3 -us et vehemens. 5, 9, 2. PAVL. dig. 22, 3, 25, 4 nisi *id* . . . probationibus . . . ostendere -us sit. *sim. al.*

b accedit indicatio instrumenti (*sc. ablativo, nisi huc trahas et l. 44. p. 428, 71; subluceat passim color q. e. instructus, ornatus, quae adi. iuxta ponuntur l. 54. 59. 68. 70*): CIC. div. in Caec. 47 in iudicio omnibus . . . rebus is, qui princeps in agendo est, ornatissimus et -issimus esse debet (Att. 5, 20, 5 omnibus r. ad defendendum. BELL. Alex. 18, 1 neque nostri aut scalis aut cratibus aut reliquis r. -i venerant ad oppugnandum. LIV. 35, 44, 3 nec -us satis ulla re. AVG. catech. rud. 10, 3 quibus r. *dicendis*). Caecin. 60 scutis telisque -i ornatique. de orat. 1, 38 *Gracchi* omnibus vel naturae vel doctrinae praesidiis ad dicendum -i. Att. 9, 13, 4 *Caesarem* -um . . . peditatu, equitatu, classibus, auxiliis (fam. 15, 4, 6 adulescens et e. et p. et pecunia). fam. 2, 8, 2 Pompeium . . . ad omnia *providenda* . . . et animo et consilio (CAEL. Cic. fam. 8, 14, 4 et a. et copiis. VERG. Aen. 2, 799 *socii* animis opibusque -i [*sc. ire sim.*], in quascumque velim . . . deducere terras [*Serv. auct.*: fortes pariter et divites]. *si locos recte huc traximus, adde* HIRT. et DICT. *infra*; *ceterum cf. p. 431, 20*). HIRT. Gall. 8, 18, 2 ad proeliandum animo atque armis (LIV. 10, 16, 8 exercitum -um instructum a., stipendio [*si abl. ἀπό κοινού*]. DICT. 2, 39 a. atque animis). LIV. 42, 47, 3 *post indutias Persea* nihilo -iorem, Romanos omnibus instructiores rebus coepturos bellum. VITR. 3 praef. 1 gratia forensi et eloquentia cum fuerint -i *artifices* (*aliter interpunxit Krohn*). Tac. Agr. 42, 2 *Domitianus* -us simulatione (*si recte huc traxerunt e. g. Ogilvie-Richmond, 1967, ad l.*; simulationis *var. l.*). SVET. Claud. 42, 1 utroque . . . sermone (*nisi ad ay*; peritus *var. l.*). APVL. Plat. 2, 21 vigore mentis ad omnia perpetienda. *al.*

B de rebus (*partes et coetus animantium supra inseruimus*): 1 *notione communi* (*ad rationem hominis -i propius accedente*): CIC. Tusc. 4, 52 non . . . desiderat fortitudo advocatam iracundiam, satis est instructa -a armata per sese. Att. 8, 15, 2 victoria . . . ita incerta, ut deterior causa -ior mihi esse videatur. fam. 2, 4, 2 est . . . tibi gravis adversaria constituta et -a, incredibilis quaedam expectatio. Ov. epist. 10, 113 (*loq. Ariadne*) *fuistis* vos quoque crudeles, venti, nimiumque -i, flaminaque in lacrimas officiosa meas (VAL. FL.

1, 691 sedent ad iussa ministri, qualiter ad . . . solium lovis omnia circum prona -a deo, ventique imbresque *eqs.*). SEN. contr. 9, 3, 2 *indulgentia* -a, quidquid posceretur, dare (*parat var. l.*). SEN. Thy. 824 sol . . . occiduus tenebras . . . iubet surgere nondum nocte -a: non succedunt astra *eqs.* clem. 1, 1, 9 *imperatoris* clementiam -am humanis erroribus. benef. 1, 6, 1 *beneficium est* benevola actio . . . in id, quod facit, prona et sponte sua -a (*sim.* 2, 1, 3 beneficia -a, facilia, occurrentia *eqs.*). dial. 4, 5, 2 haec non est ira, feritas est; . . . -a est, dum noceat, vel accipere *iniuriam*. 5, 8, 5 vir bonus, sed irae -ioris. epist. 59, 7 -a praesidia sint (*sc. virtutes quae comparantur cum exercitu pugnae -o*). 71, 30 *quae philosophia docet*, nondum tam -a haberem . . . , ut ad omnes casus procurerent. PETRON. 119 vers. 6 fatis . . . in . . . bella -is (*cf.* FIRM. math. 4, 19, 37 *dominus geniturae* ad nocendum -us). PLIN. nat. 11, 83 cum . . . captura incidit, quam vigilans et -us *accursus* *araneorum* (ad cursum *var. l.*). STAT. Theb. 12, 32 *qui propinquos caesos quaerunt*, ruunt planctu pendente et ubique -o. Ivv. 6, 273 *uxor plorat* lacrimis semper . . . -is in statione sua atque exspectantibus illam, quo iubeat manare modo (SCHOL. metaphora a militibus. paulo *aliter l. 25. 35 p. 425, 33*). *al.*

2 *coloribus peculiaribus* (*sc. imagine hominis -i fere evanida; exempla manifestiora*); -um esse dicitur: **a** quod subitum est actionem quandam imminentem: LVCR. 6, 564 in domo terrae motu concussa protractae . . . trabes inpendent ire -ae (*cum inf. ut* GREG. TVR. vit. patr. 2, 4 p. 671, 25 iam . . . -um est iugum . . . cum ipso igne corruere). STAT. Theb. 9, 36 deriguit iuvenis lacrimaeque haesere -ae. **b** quod per se facile admittit quosdam effectus (*hucine p. 426, 18?*): VITR. 2, 8, 1 *structurae* genus venustius est reticulatum, sed ad rimas faciendas . . . -um. LVCAN. 6, 93 caelo . . . -ior unda omne pati virus duravit *bibentium* viscera caeno (ADNOT.: quod facilius aqua ad se morbi contagionem trahat quam aer). RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 4 v. vol. X 2, 652, 68. **c** quod obvium est, facile apparet: SEN. Oed. 77 peste saeviente negatur uni . . . in hoc populo mihi mors *tam* -a? ([*l. iam var. l.*]. epist. 30, 16 a quo . . . non prope est *m.*, -a omnibus locis omnibusque momentis? *aliter p. 425, 79. 426, 7. 56. 427, 64*). PLIN. nat. 11, 146 *lacrimarum* umor in dolore tam fecundus et -us (PLIN. epist. 2, 17, 25 quocumque loco moveris humum, obvius et -us u. occurrat).

appendix structurarum (*sc. saepe a locutione -um esse, habere sim. pendentium*): **1** indicatur is (*id*), cuius commodo vel incommodo quid -um (*quis -us*) sit: **a** dat.: PLAVT. Asin. 123 argentum . . . filio. Epid. 125 scapulis symbolae. *et saepe*. **b** *praepos.*: CIC. Mil. 56 contra illum (Phil. 11, 35 c. Dolabellam. *al. v. p. 428, 59*; *ceterum*: VVLG. Esth. 11, 6). fin. 1, 49 ad dolores (*item ad res*: Tusc. 5, 89 fam. 6, 6, 12. *al.* HIRT. Gall. 8, 47, 2 SEN. benef. 6, 15, 6. *al.*; *ad animantes*: TERT. idol. 18 p. 53, 6 poenae ad impios -ae. ITALA exod. 32, 26 [*Lugd. al.*] ad dominum [*Ambr. epist. 66, 7 a domino*; -us *inseritur contra LXX et Vulg.*]). PLANC. et BRVT. Cic. fam. 11, 13^a, 2 ad omnia pro vobis (VAL. MAX. 7, 3, 7. EPIST. pontif. Arel. 54 p. 79, 39 [*eadem* 56 p. 83, 17]). SALL. Iug. 101, 2 adversum omnia (Cod. Iust. 6, 44, 4 [*a. 240*]. EVGRAPH. Ter. Phorm. 426). NVX 126 semper habent in me tela -a viae. INSCR. Année Epigr. 1975 n. 880 (*Africa, saec. III ex.*) ob . . . -um (er)ga <omn(e)s amorem.

2 indicatur ad quem finem, propositum *sim.* quis -us (*quid -um*) sit: **a** *structura verbali* (*gerund. v. sub b*): **α** *enunt. secund.*: PLAVT. Trin. 1189 -us sis, ut ducas uxorem (*al. v. maxime p. 427, 44*; *ceterum e. g.*: CIC. Verr. II 5, 183. CAES. Gall. 2, 9, 1 [*nisi rectius iudicavit Meusel ad l.*]. SALL. Iug. 91, 2. *al.*). CIC. Verr. I 2 cum sint -i, qui . . . conentur (*al. v. maxime p. 427, 29*). ADNOT. Lucan. 5, 731 -us, quid uxori suaderet, sermone deficitur (*nisi ad c*). **β** *inf.*: act. vel depon. v. p. 427, 5 *sqq.*, *ceterum e. g. supra l. 23. p. 429, 20. 41* (*sc. inf. praes.*; *fut.*: CIC. carm. frg. 35 fore. DIONYS. EXIG. Avell. p. 472, 11 [*copula supplenda*]; *perf.*: LVCAN. 3, 344 [*iuxta praes.*]. 10, 150 MOYS. Cypr. epist. 31, 5 p. 561, 3). **pass.**: CIC. Tusc. 2, 5 et refellere . . . et refelli . . . -i sumus. PLANC. Cic. fam. 10, 21, 6 depugnare . . . , obsideri . . . , mori. VAL. MAX. 3, 2, 19 vinci (SEN. dial. 1, 3, 3 MART. 7, 42, 3). APVL. met. 2, 10, 3. ITALA I Petr. 1, 5 (cod. s *al.* = VVLG.) salutem -am revelari in tempore novissimo (*cf. p. 424, 33*). *al.* **γ** *acc. c. inf.*: v. p. 427, 71.

b *structura nominali* (*cf. etiam adv. e. g. p. 427, 24*): **α** *praepos.*: FRG. inc. Serv. auct. Aen. 3, 384 ad arma ([*sc. actio pugnandi intellegenda*]. CIC. div. in Caec. 41 ad usum forensem. *item passim iuxta subst. vel pron., e. g. p. 426, 16. 427, 40. 428, 55*; *iuxta gerund.*: p. 426, 12. 427, 33. 428, 55. 56. *al.*). VERG. Aen. 2, 61 in utrumque (*al. v. p. 427, 47. 428, 50*; *ceterum*: SEN. benef. 1, 6, 1 PETRON. 119 vers. 6. *al.*; *cf. in c. abl. pro acc.*: CLEM. ad Cor. 2, 7 -i in omni opere bono [*gr. εἰς, cf. VVLG. Tit. 3, 1 ad omne opus*]. GREG. TVR. Franc. 2, 2 p. 39, 5 cum . . . iamiam . . . in conflictu -i essent. *al.*). VEN. FORT. vita Germ. 76, 205 -us pro misericordia, . . . currens pro venia. **β** *dat.*: v. p. 426, 22. 427, 51 *nec non e. g.* LIV. 21, 53, 11 pugnae. SEN. epist. 59, 7 CVRT. 3, 8, 23. **γ** *acc. gr.* (*nisi ad c*): VAL. FL. 6, 756 rapuere deum iam iam quodcumque -ae Thyiades (in q. cod. *unus recentissimus et edd. fere omnes*). **δ** *vix recte gen. tuentur edd. quidam loco corrupto* CIC. leg. 2, 66 tuendae . . . [Breimeier]

civitatis -issimus (perit- *Stephanus*, v. C. F. W. Müller, *Rhein. Mus.* 55, 1900, 640; non est quod conferas falsam var. l. p. 429, 73).

c structura manca (sc. subintellegenda est e contextu determinatio quaedam breviliquio omissa; exempla potiora; cf. et p. 430, 60. 82):

CIC. Q. Rosc. 49 si quando me peierare (vis), . . . -um fore scito. BELL. Afr. 33, 1 se . . . -os, quaecumque imperasset, et libenti animo facturos. VERG. Aen. 2, 799 v. p. 429, 64. STAT. Theb. 9, 170 vadit . . . respiciens tamen et, revocent si forte, -us. *dubium, utrum struct. fin.* (e. g. ire sim.) *subaudias, an indicationem loci*: LIV. 36, 1, 9 legiones essent -ae, quo senatus censuisset (42, 35, 5).

3 indicatur ad quod tempus vel in quem locum quis -us (quid -um) sit (cf. etiam l. 9): PLAVT. Most. 700 res -a est mala in vesperum huic seni (Trin. 1189 in perendinum. CAES. civ. 3, 86, 5 in posterum. BELL. Afr. 1, 2 in dies horasque. PETRON. 18, 5 in crastinum. al.). LIV. 27, 27, 2 ut ad locum miles esset -us (aliter, sc. cum respectu temporis: ITALA Esth. 3, 14 [cod. 130, sim. 146] ad diem hunc [Vulg. pararent se ad praedictam diem]. PEREGR. Aeth. 36, 5 ad horam . . . secundam).

4 indicatur qua re vel quo respectu quis -us (quid -um) sit: abl. saepe, v. imprimis sub IIA2b; iunctura sollemnis animo -us CIC. Phil. 7, 26 (potius abl. limit. ut: PLANC. Cic. fam. 10, 8, 6 CAES. Gall. 7, 19, 2 civ. 3, 85, 4. al. BELL. Alex. 45, 4 LIV. 34, 34, 3. al.; potius vi instrum. p. 429, 63). praepos. maxime in c. abl. p. 428, 49. 429, 39. al., ab p. 425, 69. 429, 13.

p. p. p. neutr. pro subst. **paratum**, -i (exempla certiora; servata struct. verbali l. 31 sqq. 41. al.; abiit in serm. gr. l. 66. 75): 1 plur.; significantur res: a quae potius a parante quodam partae, acquisitae vel factae sim. sunt: PLAVT. Merc. 88 aedificat navim . . . et mercis emit, -a navi imponit (sunt qui abl. sing. intellegant, ut ad usum verb. pertineat). HOR. sat. 2, 3, 167 barathrone dones, quidquid habes, an numquam utare -is. LABEO dig. 32, 29 pr. concubinae causa -a (VLP. dig. 32, 45 uxoris c. -a. item in definiendis legatis: SCAEV. dig. 34, 2, 36 omnia potui -a 'pocula' dicuntur. VLP. dig. 32, 49, 3 [distinguantur empta]. 32, 55, 9 [=50, 16, 167] ad faces . . . -a. PAUL. dig. 32, 78, 6 [e Val.] emptorum -orumque appellatione). LVCAN. 4, 374 luxuries numquam parvo contenta -is (paratu var. l.; ADNOT.: id est parvo emptis). SIL. 15, 495 bello . . . -a prodigere in bellum. ITALA deut. 32, 35 (Lugd., sim. al.) prope est dies perditionis eorum et advenerunt -a vobis (gr. πάρεστιν έτοιμα υμιν, Veron. adest -a vobis, sc. dies; aliter Vulg.). AMM. 15, 8, 18 ne -a diffluerent (antea: paratis . . . universis, quae eqs.). PRVD. epil. 24 -a ligno (sc. supellex vilis; opp. empta magno). b quae potius nullo parante ad manum sunt, obvia sunt sim.: VARRO rust. 1, 7, 10 antiqui prata -a appellarunt (sim. PLIN. nat. 18, 29. cf. p. 425, 30 sqq. 426, 14). HOR. carm. 1, 31, 17 frui -is (PORPH.: aut 'his quae ego paravi' aut 'quae . . . in promptu sunt omnibus'. cf. SEN. epist. 90, 18 ad -a nati sumus [postea: omnia necessaria obvia erant et . . . opera levi parabilia]. GELL. 6, 16, 6 per luxum animi -a atque facilia fastidentis [sec. Eurip. frag. 892, 3 άπερ πάρεστι]). SEN. epist. 55, 6 cum tempestas piscatoribus dedit ferias, manus ad -a porrigitur (sc. ad pisces fluviales). TAC. hist. 4, 39, 3 Scribonianus . . . ne -is quidem corrupti facilis, adeo metuens incerta (ad a trahere videtur Heubner, 1976, ad l. alique, sed respectum opportunitatis intellegere malimus coll. ann. 6, 37, 1 -a capessere). PAP. Corp. 40, 2 lupus m(a)nsit quasi -a cenaret (gr. Babr. 16, 4 έτοιμα).

2 sing.: a usu communi (sc. iisdem coloribus, quos sub 1 distinximus; dub. an huc spectet structura nondum certe explicata TER. Andr. 523 p. 422, 54): TER. Eun. 542 quo in loco dictum est convivium fieri, -i nihil est (SEN. epist. 123, 1 in villa mea n. habeo -i nisi me [-um var. l.]. cf. CIC. Att. 8, 3, 4 'recuperabit rem publicam'; . . . quid ad eam spem est -i?). PERS. 1, 90 verum nec nocte -um plorabit, qui eqs. (SCHOL. lamentationem nocte excogitatam). VLP. dig. 32, 47, 1 (distinguitur emptum, v. vol. V 2, 511, 41). LACT. inst. 2, 8, 26 erit . . . deus minoris potestatis, si ex -o facit; quod est hominis. *dubium, an huc pertineat*: SVDA A 2701 άντιπαράτωρα άντικόσμησις . . . , παράτον γάρ ή παρασκευή παρά 'Ρωμαίους (inde II 470; lateine potius paratus, -us? ad neutr. gr. pro masc. lat. cf. Psaltes, *Gramm. byz. Chron.*, 1913, 186). b in locutione adverbiali ex -o fere pro facile sim. adhibita: IREN. 2, 2, 4 qui non possunt statim aliquid ex -o fabricare, sed . . . multis organis indigent (vix de materia ut l. 64). HIPPOCR. progn. 24 p. 154, 1 A. pueris . . . spasmi nascuntur, si eqs.; fiunt . . . haec [ex -o] pueris novellis (l. si recte restit.; om. cod. alter, ex aperto vel ex parte alter, gr. έξ έτοιμοτάτου, var. l. έξ έτοιμον).

c t. t. aulae byzantinae in caerimoniis, ludis sim. incipiendis τó πέρατον (derivandus a formula 'paratus', v. p. 428, 74; ad formam περ- cf. supra p. 321, 9 et Psaltes, *Gramm. byz. Chron.*, 1913, 3; quodam modo sublucere videtur notio deflexa q. e. iussum, permissum sim.): CONSTANT. PORPH. caer. byz. 1, 73 (64) p. 94, 4 V. δίδωται τó -ον από κελύσεως διά του πραιποσίτου. 1, 77 (68) p. 112, 7 ó δέ βασιλεύς κελύει τώ πραιποσίτω δοθήναι τó -ον. 1, 81 (72) p. 160, 2 (cf. l. 5 δίδωσι διάταξιν). al. ibid.

p. p. p. masc. pro subst. **paratus**, -i (compar. -iores et superl. -issimi CIC.). exempla potiora (servant struct. verbi vel adi. pro-

prias SEN., SCAEV., HIER.; *negleximus e. g.* LIV. 30, 16, 7 VAL. FL. 1, 174. 180. AVG. serm. 100, 1, 1 p. 602, ubi potius adi. praedicative positum intellegas pron. vel subst. non aperte indicato). I significantur homines instructi, apti vel propensi sim.: sing.: VARRO

Men. tit. pransus -us (cf. p. 428, 46). SCAEV. dig. 22, 1, 47 -um iudicium accipere, si ab adversario cessatum est, moram facere non videri. plur.: CIC. fin. 2, 119 quamquam aliquid ipse poteram (sc. dicere sim.), tamen invenire malo -iores. ATT. 11, 9, 1 video imparata et infirma omnia contra -issimos (ad pugnandum ut: LVCAN. 1, 281 semper nocuit differre -is). HIER. epist. 50, 5, 1 congerere maledicta . . . scurrarum est et -orum semper ad lites (parasitarum et al. var. ll., parasitorum edd. vet.). COMM. instr. 1, 23 tit. de ubique -is (ad rem v. 1, 23, 2 tamquam parasitus facis te ubique paratum).

2 significantur homines a parante quodam acquisiti, empti: SEN. clem. 1, 18, 1 parcere . . . captivis et pretio -is.

adv. **paratē**. legitur apud PLAVT., CIC., SEN. utrumque, al.; compar. -ius inde a CIC., superl. -issime inde a PLIN. epist. [confunditur cum paratus, -a, -um e. g. SEN. contr. 10 praef. 16 CASSIOD. hist. 1, 7, 3 (v. infra sub 2; falso trad. SEN. contr. 2, 1, 32).]

fere i. q. modo parato, ratione parata sim. (accedit passim ad verba, ad esse cum praedicativo CASSIOD. sub 2 [cf. et -e habeo l. 53]; sine verbo ponitur in exclamatione PLAVT. Epid. 374 sub 1):

1 respicitur potius praeparatio, instructio sim. agentis vel eius in parando diligentia, providentia, cura sim. (saepe in dicendo, argumentando): PLAVT. Epid. 374 (ad servum consilia sua aperientem) ut -e (cf. 356 euge, 359 haud male). RUD. 193 id si -e curavi ut caverem. CIC. S. Rosc. 72 diligentius -iusque venisses in iudicium (Brut. 241 orator quidam ad dicendum veniebat magis audacter quam -e). PHIL. 2, 79 invecus est copiosius multo in istum et -ius Dolabella quam nunc ego. de orat. 1, 150 sumpto spatio ad cogitandum -ius atque accuratius dicere (opp. subito . . . dicere). SEN. contr. 9, 5, 11 hoc colore . . . -ius usus est (Müller, partius et pertius trad., peritius Gertz, alii alia). 10 praef. 16 causas nemo diligentius proposuit, nemo respondit -ius (PLIN. epist. 3, 9, 32 [disting. confidenter an constanter]). ANIAN. Chrysost. hom. 5, 1 p. 1021/22 memoriter prius audita retinentes -ius atque instructius ad recentia convolutis (Migne gr. 57, 55 οὐτω tantum). AVG. epist. 167, 2 p. 588, 10 vaniloquis . . . litigatoribus -ius instructiusque resistimus. serm. 37, 10 l. 240 (ad prov. 31, 17 succincta fortiter lumbos eqs.) quam devote servit, quam -e (apparate Maurini; vix ad 2). 2 respicitur potius animus pronus, voluntas sim. agentis (fortasse potius eius prompta celeritas e. g. SEN.):

CIC. off. 1, 84 (83) dimicare . . . -ius de honore . . . quam de ceteris commodis (antea: promptiores . . . esse). SEN. benef. 2, 2, 2 qui tam -e facit, non est dubium quin libenter faciat. DON. Ter. Andr. 324, 1 -issime narrat (antea: nulla cunctatione). COLLECT. Arian. nom. apost. 11 celeriter domino oboedivit et -e post ipsum secutus est. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 11 p. 618 Caesarem . . . multo quam ipse -ius memoria renovantem Antipatri expeditiones (gr. 1, 283 έτοιμότερον). PRVD. perist. 14, 87 vulnus ut imminens cervix subiret prona -ius. CONC. S I 3 vers. Tur. p. 192, 12 Christus annuit . . . -issime diligentibus se (gr. I 1, 4 p. 34, 6 κατανεύει . . . έτοιμώς). CASSIOD. hist. 1, 7, 3 qui fuerint dei sui sic -issime proditores (paratissimi cod. unius man. alt.; gr. Sozom. 1, 6, 3 έτοιμώς). in graecismo -e habeo fere i. q. paratus sum: ITALA act. 21, 13 (cod. e) mori . . . -e habeo (v. vol. VI 3, 2452, 39). CONC. S I 3 vers. Tur. p. 188, 7 -e . . . in hoc, sc. ad pacem, habentes nos invenit (var. ll. paratos . . . in hoc invenit [cf. vers. alias, e. g. I 2 p. 104, 27] vel paratam . . . in hoc habentes pacem i.; gr. e. g. I 1, 4 p. 16, 17 έτοιμώς . . . έχοντας). 3 respicitur potius facilitas, qua quid fit: quod fere necessario consequitur ex ipso actu vel statu: SEN. dial. 7, 8, 6 quidquid agetur a sapiente, in bonum exhibit facile et -e et sine tergiversatione agentis. PHILO quaest. in gen. 4, 179 (ad gen. 26, 3 ero tecum et benedicam te) dei . . . comitium (i. praesentia sim.) benedictionem . . . -issime praestat. quod pendet ex arbitrio alieno: RVSTIC. CONC. S I 4 p. 214, 2 dic, quis alterum sit corripiendo lucratus, . . . quis imitatus Petrum et (quis) ad paenitentiam -e susceptus (act. 2, 38 contulit ed., sed subesse videtur potius Matth. 18, 15 sqq. et 21 sq.). CASSIOD. hist. 1, 11, 36 -issime beneficium promeruit Eutychianus, quod poposcit (gr. Sozom. 1, 14, 11 έτοιμώς . . . λαβεϊν).

deriv.: parabilis, parabundus, 1. paratio, parator, paratura, 2. paratus, parito.

compos.: ap-, 1. com-, dis-, prae-, re-, se-, supparo, impero; imparatus; cf. opiparus (-is).

cf. Onom. Paratus.

? 2. paro, -āvi, -ātum, -āre. a par, nisi potius cum 1. paro coniungendum. hoc verbum agnovisse videtur PRISC. gramm. II 131, 27 paenultimam corripit 'parilis' a pare . . . derivativum, quod a verbo '-o' nascitur (unde 'comparo' . . . ; proprie enim pares sunt, qui inter se possunt comparari). fere i. q. parem facere, sc. aestimando sim.: 1 in lusu verborum cum par: PLAVT. Curc. 506 eodem . . . vos trapezitas pono et [-o]: parissimum estis hibus lenonibus (l. pari Leo dubitanter [cf. vol. VII 1, 191, 3 sqq.]; ad 1. paro revocant Ernout-Meillet⁴ 481 s. v. par). 2 technice in re publica: v. 1. paro sub capite altero.

deriv.: ? 2. paratio. compos.: cf. 2. comparo (dub., an huc spectent quaedam exempla vocum disparo et supparo).

3. paro, -ōnis m., παρών. nom. gr. -on PAVL. FEST. p. 147. [falso trad. meo -e pro myoparone PAVL. NOL. epist. 49, 15 p. 403, 21. vix recte conii. -es pro prores SISENNA hist. 105, -um pro (bar)barum AVR. VICT. Caes. 39, 21.]

significatur genus navium: 1 testimonia gramm.: PAVL. FEST. p. 222 -es navium genus, ad cuius similitudinem myoparo vocatur (cf. p. 147 myoparo . . . ex duobus dissimilibus formatum; nam et mydion et -on per se sunt). GELL. 10, 25, 5 navium . . . appellationes, quae in veterum libris reperiuntur, hae sunt: . . . mydia, phaseli, -es, myoparones eqs. ISID. orig. 19, 1, 20 sq. -o navigium (navium vel var. l.) piratarum aptum et ex his ita vocatum (affert CIC. infra) . . .; (21) mioparo quasi minimus -o; est enim scapha ex vimine facta eqs. (inde partim corrupte GLOSS. I Ansil. PA 535 -o. 536 paroa). 2 exemplum usus: CIC. carm. frg. 8 tunc se fluctigero tradit mandatque -i (-e cod. unus. si frg. recte carmini q. d. Marius tribuitur, conferri potest CIC. Sest. 50 navigio perparvo. versus iterari videtur in pavimento operis musivi sub imagine -is CE 2294, 10 [saec. II vel III in.] (...)atq. -i).

deriv.: parunculus.

Breimeier.

parobsis v. paropsis.

paroch- v. etiam paroec-.

parochēnsis v. paroeciensis.

parochus (-os), -ī m., πάροχος. 1 testimonia gramm. de notione et de origine: PORPH. Hor. serm. 1, 5, 46 -i . . . cupiarii dicuntur ἀπὸ τοῦ παρέχων . . .; hodieque autem a copiariis praestantur haec iis, qui rei publicae causa iter faciunt. NON. p. 48, 21 -os (paracos trad.) a graeco tractum est nomen, quod vehicula praebat (Iunius; praeeat codd., def. Lindsay); δῆματα enim graece . . . appellantur; et est officii genus, quod administrantibus paret (affert VARRONEM). SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 46 -i genus officii solitum peregrinis sales et ligna praebere; et significat publicum cursum. ibid. -i sunt qui solent legatis causa rei publicae iter facientibus necessaria ministrare, publici muliones; παρέχων est exhibere. 2, 8, 36 -i: pascentis ἀπὸ τοῦ παρέχων, id est pastoris illius, qui convivium praebat. ibid. -i dicuntur qui hospitibus publice exhibent necessaria; hic tamen pascentis et domini. 2 usus auctorum: a fere technice in re publica significatur is, qui magistratibus sim. hospitium praebet (ad rem v. Zucker, RE XVIII 4, 1670 sqq.): VARRO Men. 475 hic . . . omnia erat, idem sacerdos, praetor, -os; denique idem senatus, idem populus (paracos, paratos codd.). HOR. sat. 1, 5, 46 proxima Campano ponti quae villula, tectum praebet et -i, quae debent, ligna salemque.

b iocose transfertur ad quemlibet hospitium praebentem: CIC. Att. 13, 2^a, 2 Sestius noster -us publicus occupavit Ariarathen regulum (vix ad a, v. Shackleton Bailey ad l.). HOR. sat. 2, 8, 36 Vibidius calices poscit maiores: vertere pallor tum -i faciem, nil sic metuentis ut acris potiores.

parocia v. paroecia.

parocimum v. paronychium.

parodia, abl. -ā f., παρῳδία. scrib. litt. gr. QVINT. [vix recte loco corrupto PORPH. Hor. epist. 1, 16, 73 conii. Pauly, Beiträge zur Kritik des . . . Porphyron, 1876 ad l. (praedia trad.; παρῳδία Petschenig).] i. versus (dictum) ad alterius similitudinem compositus, unde fere sensus irridens oritur: QVINT. inst. 6, 3, 97 adiuvant urbanitatem . . . versus commode positi, seu toti ut sunt . . ., seu ficti notis versibus similes, quae -a dicitur. DON. Ter. Eun. 590 'sonitu concutit': -a de Ennio (scaen. 380). PS. ASCON. Verr. p. 215, 22 dictum . . . in Metellos . . . Naevi est: 'fato Metelli Romae fiunt consules' . . .; de quo (qua codd. et edd.) -a subtiliter Cicero dixit: 'te non fato, ut ceteros ex vestra familia eqs.'

parodieus, -a, -um, παροδικός. i. q. pertinens ad πάροδον, sc. technice: in astrologia respicitur cursus stellae (quae temporalis, χρονολογία effecta esse dicitur; cf. Vett. Val. p. 100, 29 ἀγαθοποιῶ μὴ ἐφεστῶτος παροδικῶ ἢ κατὰ γένεσιν): FIRM. math. 5, 3, 3 tunc decernit uxorem bonam, cum -us Saturnus (id est temporalis) aut Lunam de quadrato viderit, aut eqs. in arte metrica est nomen versus iambici (si recte restituitur): FRG. Bob. gramm. VI 620, 3 tetrametrum catalecticum, ut est apud Aristophanem, quod [-um] dicitur ab eo, quod intrantes caveam (Wilamowitz, Kl. Schr. IV 413, 2, trans scabiam trad.) chori id genus carminis canere soleant ([-um] Wentzel, parhoetiicum cod.; sed fortasse rectius emendatione cautiore parhodiicum proposuit Wilamowitz l. c.; cf. imprimis προσοδικός [t. t. metr.] iuxta προσοδικός).

*paroecia (par(r)oc(h)ia), -ae f., παροικία. de scriptura (sc. codd. fere antiquiorum): paroeci- AVG. civ. 14, 24 p. 51, 18 D. cod. V (paroci- V²). CONC. S II 2, 2 p. 108, 25 cod. Θ. GEST. Melet. 1, 2 sqq. (Zeitschr. neutest. Wiss. 35, 1936 p. 159, 13 sqq.). al., praevalet e. g. in codd. CASSIOD. hist.; cf. paroechi-, parroeci- SVLP. SEV. dial. 1, 8, 2 cod. V. CONC. S II 2, 2 p. 58, 21 cod. r. MARCELL. chron. II p. 93, 486 cod. T. al. sed iam codd. antiquissimi multo saepius praebent par(r)oc(h)i-, e. g. DIDASC. apost. (cod. Veron. saec. VI parroci- ter, paroci- semel) et Concilia Galliae (v. Corp. Christ. 149 et Mon. Germ. Hist. Leges III 1), sc. cod. Paris. 12097 saec. VI/VII (parroci- vel parrochi-), cod. Colon. 212 ca. a. 600 (parroci- passim). al.; v. p. 434, 7 atque Niedermann, Gnomon 14, 1938, 275. ceterum inveniuntur

etiam parychy-, parruchi-, parrochi- al. de notione: EVCHER. instr. 2 p. 160, 12 -a adiacens domus, id est dei; dioecesis gubernatio (cf. GLOSS. I Ansil. PA 538 -a: adiacens domus aut dioecesis). GLOSS. V Abba PA 57 adiacens vel incolatus. GLOSS. V 318, 56 statuta loca. 318, 60 -idas: subiagentis. 379, 33 loca adiacentia ecclesiae. 424, 15 in diocesi: in -a. legitur in sermone christ. inde a saec. IV exeunte.

[e forma paroecia: francog. paroisse; prov. vet. parrocho et var. franco-prov., prov. cf. M.-L. 6249. Wartburg VII 658 sqq. St.]

significatur pars ecclesiae christianae, sc. vel societas, congregatio Christianorum vel eorum regio, territorium ad clericum quandam pertinens (qui colores saepe aegre diiudicantur; praevalet respectus societatis e. g. l. 38. 40. 54. p. 435, 8, respectus localis e. g. l. 19. 36. 37. 46. 82. graece fere respondet παροικία. de origine et usu vocis v. de Labriolle, Arch. Lat. Med. Aevi 3, 1927, 196 sqq.):

1 de singulis congregationibus fere ruri sitis, quibus praest presbyter (chorepiscopus l. 32; syn. est dioecesis l. 42. 55. 63, at distinguitur l. 28. 36): a in universum: CANON. Migne 13, 1188^A (decr. Damasi) paschae tempore presbyter et diaconus per -as dare remissionem peccatorum . . . consueverunt. HIER. epist. 82, 8, 1 eum in -a

sua (episcopi Hierosolymitani) Bethleem presbyterum constitutum (postea: in . . . territorio). c. Vigil. 3 presbyteri quidam -as suas vicinia terrarum divisus . . . per singula loca ecclesiarum dei -is et incolatibus distinguetur (AVG. civ. 14, 24 p. 51, 18 D. presbyter fuit . . . in -a

Calamensis e. GREG. M. epist. 1, 76. al.). AVG. epist. ed. Divjak 23 A, 2 Iosias Russicadensis -ae presbyter. EPIST. pontif. 299 Migne 20, 520^A

ecclesias in dilectionis tuae constitutas -is. 317 Migne 20, 606^C Felicensem -am ad suam (episcopi) dioecesis . . . pertinentem. 337

Migne suppl. 1, 797 ne quis -as in alterius territorio civitatis crederet retinendas. ibid. contentus -is iure tibi debitis. CONC. Reg. a. 439

(Corp. Christ. 148) l. 74 episcopo irrita ordinatione creato unam -arum suarum ecclesiam cedere, in qua aut chorepiscopi nomine . . . aut

peregrina . . . communionem frueretur. CONC. S II 2, 2 p. 37, 20 rusticas -as quae sunt in singulis provinciis (sim. aliae vers., sc. p. 58, 14. 90, 27

rusticanas. 101, 22. 108, 25 rurales). SIDON. epist. 7, 6, 8 in desolatis . . . dioecesibus -isque. CONC. Agath. a. 506 (Corp. Christ. 148) l. 196

extra -as . . . oratorium in agro habere. Aurel. a. 541 p. 93, 7 si quae -ae in potentum domibus constitutae sunt. CAES. AREL. serm. 1, 1

in -is quoscumque rusticos . . . admonere. 2 admonitiones simplices -is necessarias in hoc libello conscripsimus (cf. 13 tit. sermo in -is necessarius). VITA Caes. Arel. 2, 19 per -as ambulabant clerici cum Caes.

(2, 18 syn. dum dioceses visitaret). et saepe. b opp. ecclesia episcopalis urbana per: ecclesia (cf. l. 23 sqq.): DIDASC. apost. 9, 8

pastor qui constituitur in visitatione praesbyterii et in ecclesiis omnibus et -is. PAVL. NOL. epist. 3, 6 tam in ecclesiis quam in monasteriis

Carthagini Thagastae Hippone Regio et totis -is tuis atque omnibus . . . locis. EPIST. pontif. Arel. 1 Arelatensis ecclesia, quae sibi

Cytharista et Gargarium -as in territorio suo sitas incorporari iure desiderat. CONC. Carth. a. 419 (Corp. Christ. 149) p. 107 l. 207 nec

in sua ecclesia vel -a communicet episcopus accusatus. SIDON. epist. 7, 6, 8 per rusticas . . . solitudo -as (opp. urbanarum ecclesiarum).

EPIST. pontif. 976 Migne suppl. 4, 1286 ecclesia Sessulana quae Nolanae ecclesiae esse videtur -a. ibid. si tanta est ecclesiae Sessulanae penuria, ut -a esse non possit, eam potius titulum Nolanae ecclesiae

constitue. GREG. TVR. Franc. 6, 38 (syn. diocesis). al. civitas: EPIST. pontif. Thiel Felix 13, 9 aut in -a presbyter aut episcopus in

civitate (sim. CAES. AREL. serm. 1, 12 p. 11, 1). CONC. Agath. a. 506 (Corp. Christ. 148) l. 203 non nisi in civitatibus aut in -is teneant

missas, non in oratoriis in agro sitis. Vas. a. 529 p. 56, 17 non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus -is. Arvern. a. 535 p. 69, 1 neque

in civitate neque in -is . . ., sed in villolis. VITA Caes. Arel. 2, 20 praedicationem, quam non solum in civitate, sed etiam in omnibus -is

fecit (antea: cum in dioceses venissemus). al. urbs: MONTAN. epist. 1, 2 non solum -arum, sed et urbium cura . . . sollicitet metropolitanum.

GREG. TVR. glor. conf. 105 p. 815, 16 huius urbis episcopus non est coram, eo quod illum causa visendarum -arum elongaverit.

2 de dioecesi, provincia, cui praest episcopus (sive suffraganeus, e. g. l. 77. 78, sive metropolitanus, e. g. l. 71. p. 435, 5; syn. diocesis l. 84. al.): CONC. Taur. a. 398 (Corp. Christ. 148) l. 14

quasdam ecclesias in Narbonensi positas . . . suas (metropolitani Massiliensis) -as fuisse (sim. ibid. l. 26). HIER. epist. 51, 2, 1 (Epiphani.)

quamquam in monasterio ordinaverim presbyterum et non in -a, quae tibi (episcopo Hierosolymitano) subiecta sit (nisi ad 1a). 51, 2, 2 (Epiphani.) ad meae . . . -ae videbantur ecclesiam pertinere

Cypri ecclesiae (DIDASC. apost. 29, 8 si . . . praesbyter de e. -ae venerit, suscipite eum. GENNAD. vir. ill. 36 Vigilantius presbyter . . .

Hispaniae Barcelonensis -ae e. tenuit). 109, 2, 1 episcopum, in cuius -a esse presbyter dicitur. DIDASC. apost. 9, 23 si . . . in -a modica

ordinandus est episcopus. AVG. epist. 209, 2 ad -am Hipponiensis ecclesiae pertinebat castellum Fussalense (EPIST. pontif. Arel. 18

p. 27, 28 -as Arelatensis ecclesie . . . in . . . alios . . . fuisse translatas. AVELL. p. 376, 9. 378, 18. 688, 23 congregata synodo de -a e. Thes-

salonicensis). epist. ed. Divjak 20, 3, 1 cum regendae . . . -ac latissimae non sufficerem (20, 2, 5 in nostra diocesi). CANON. Turner I 1, 2 p. 191

[Kruse]

rec. VIII (var. l. et aliae rec. provincias, gr. ἐπαρχίαν). CONC. S II 2, 2 p. 47, 8 sq. (gr. II 1, 3 p. 89, 11. 13 διοικήσεων). EPIST. pontif. 630 Löwenfeld 2 si ad tuam (episcopi) pertinet -am basilica consecranda. AVELL. p. 529, 22 (Hormisda synodo Epiri veteris) metropolitanus Eugenius -ae vestrae obtinens principatum. 533, 8 episcopus qui sunt in sua (metropolitani) -a. RVSTIC. CONC. S I 4 p. 130, 25 (Alexandri metropolitani epistula) si qui remanserint consoni nobis et placuerit eis permanere in -is nostris. EPIST. pontif. 1056 CONC. S IV 2 p. 123, 9 Theodorus Mopsuestensis coepit repere extra fines suos . . . et in -am ad eum non pertinentem. GREG. M. epist. 14, 7 episcopus in cuius -a castrum Cassiopi . . . est positum (antea syn.: in tua . . . diocesi. sim. de eodem loco 14, 13). et saepe.

deriv.: paroecialis, paroecianus, paroeciensis, ? paroecitanus.

paroeciālis, -e. a paroecia. i. q. pertinens ad paroeciam: metropolitani: AVELL. p. 537, 3 -es . . . sacerdotes tuos competenti adhortatione confirma (cf. 533, 8 episcopus, qui sunt in sua paroecia). 607, 5 episcopus Constantinopolitanus . . . episcopis suis -bus . . . quid ipse fecerit innotescat (RVSTIC. CONC. S I 4 p. 243, 15 [gr. I 1, 3 p. 27, 30 ἐπαρχῶν ἐπίσκοποι. antea syn. suae regionis episcopi, opp. metropolitanus]). ruralem: GREG. M. epist. 1, 51 parroeciales (-och- var. l.) presbyteros . . . ordinare. CONC. BRAC. a. 572, 3, 2 in ecclesiis parrochialibus. *ibid.* parrochiales clerici.

paroeciānus, -a, -um. a paroecia. i. q. pertinens ad paroeciam: CONC. AUREL. a. 541 p. 88, 17 ut parrochiani (-och- var. l.) clerici a pontificibus suis . . . statuta canonum legenda percipiant. Tolet. a. 589 Mansi 9, 994^A si episcopus unam de parrochianis ecclesiis suis monasterium dicare voluerit (var. ll. paroecia- nec non parrochitanis [sec. metropolitanus?], quod receperunt Arevalo et Vives 1963 p. 126, 12. 134, 22). CANON. TURNER II p. 316 cod. C de presbyteris vel diaconibus parrochianis. m. plur. pro subst.: MIRAC. THECLAE 1 p. 170, 13 cum . . . parrochiani mane ad eandem properassent ecclesiam. VEN. FORT. vita Leob. 24, 76 (nisi est saec. IX) filia unica cuiusdam ex parrochianis.

paroeciūs, -a, -um, παροικικός. i. q. ad colonatum spectans, colonarius: IVLIAN. epit. novell. 111, 1 nulli liceat administratori rerum ecclesiae maioris huius imperialis civitatis . . . vendere vel donare . . . rem immobilem vel annonas . . .; sed neque -o iure dari quidpiam concedimus (var. ll. patricio, patrio, pari sim.; cf. Novell. Iust. 120, 1 pr. παροικικῶ δικαίω, lat. de colonis iuste dari).

paroeciēnsis, -e. a paroecia. i. q. in paroecia constitutus: MONTAN. epist. 1, 4 praecipuntur -es presbyteri . . . chrisma a praesidente sibi episcopo petant (par(r)ochi- trad., paroehenses ed. Migne).

? paroecitānus v. l. 28.

paroemia, -ae f., παροιμία. scrib. parh- CYPR., SACERD., CHAR., DIOM.; vocem gr. exhibent QVINT., TERT., PORPH., DON. Ter. i. q. proverbium: 1 figura rhet.: QVINT. inst. 5, 11, 21 -as genus illud, quod est velut fabella brevior et per allegoriam accipitur. 8, 6, 57 -av (inter allegoriae species ut: SACERD. gramm. VI 461, 12 DON. gramm. IV 401, 29. al.). SACERD. gramm. VI 462, 25 -a est vulgaris proverbii usurpatio ad aliquam rem significandam, cum aliud intellegitur, quam quod dictione monstratur (sim. CHAR. gramm. p. 364, 18 B. ceterum cf. DON. gramm. IV 402, 11 -a est accommodatum rebus temporibusque proverbium [inde DIOM. gramm. I 462, 29 ISID. orig. 1, 37, 28]). PORPH. Hor. epist. 1, 17, 20 -a. DON. Ter. Andr. 555, 2 (555, 1 sententia γρομική). Eun. 381, 1 (381, 2 proverbium). al. EXPLAN. in Don. ed. Schindel l. 399 -a est proverbium de re verisimili. POMP. gramm. V 311, 30 -a proverbium latine dicitur (cf. ISID. praef. test. 37 proverbia . . ., quae Graeci -as vocant). CASSIOD. in psalm. 115, 11 haec . . . sententia pertinet ad figuram -am. 2 titulus libri veteris test. (titulus lat. l. 62, Lucif. Athan. 1, 25 et passim): TERT. pudic. 18 p. 259, 5 in proverbii Salomon, quae -as dicimus. CYPR. testim. 2, 1 apud Salomonem in -is (var. l. proverbii ut 2, 2 et saepius apud eundem). HIL. in psalm. 127, 1. HIER. epist. 33, 4, 6 (opera Origenis enumerantur) in -as omeliae.

paroemiācus, -a, -um, παροιμακός. i. q. ad paroemiam pertinens: MAR. VICTORIN. gramm. VI 105, 16 si anapaestica heptemimere copulentur, fiet metrum quod -ov appellatur (SERV. gramm. IV 462, 6 de -o: -um constat dimetro catalectico).

paromoeon, abl. -ō n., παρόμοιον. scribitur: parh- CHAR., DIOM., v. etiam l. 78. litt. graecis DON. Ter., CARM.; apud RVT. LVP. in tit. graece editur, postea lat. t. t. rhet., quo significantur vel variae similitudines verborum vel initia verborum similia (v. l. 77 sqq.): RVT. LVP. 2, 12 -ov: . . . -on verborum efficit similitudinem, ita uti hoc est: ' . . . non verbis, sed armis' (quod appellatur παρόμοιον Quint. inst. 9, 3, 76). SACERD. gramm. VI 458, 29 de [-o: -on] (paromoeosi parhomoeon trad.) est cum multorum verborum diversorum initia similibus litteris proferuntur (sim. DON. gramm. IV 398, 20 CHAR. gramm. p. 370, 24 B. al.). DON. gramm. IV 397, 9 (inter schemata lexeos ut CHAR. gramm. p. 368, 21 B.). Ter. Andr. 218 (distinguitur παρονομασία). 592, 2 bene usus est -ω. 776, 2 ('provolvebam . . . provolvebam') de proximo -ov repetivit (item Hec. 168, 2). Hec. 274, 2 'iniquae aequae': comicum -ov. al. apud eundem. DIOM. gramm. I 446, 30

de -o: -on est cum verba vel nomina paululum inflexa et tamen prope similia superioribus inferuntur ut 'multa . . . multus' (Verg. Aen. 4, 3). CARM. de fig. 127.

parōn v. 3. paro.

*paronomasia, -ae f., παρονομασία. scrib. litteris gr. CIC., QVINT., DON. Ter., al.

t. t. rhet., i. q. adnominatio (respicitur similitudo vocabulorum earundem vel similitudo stirpium. ad rem v. Lausberg, Handbuch der lit. Rhetorik § 637 sq.): 1 exempla varia: CIC. de orat. 2, 256 ridiculi alterum genus est, quod habet parvam verbi immutationem, quod in littera positum Graeci vocant -av, ut 'Nobiliorem mobiliorem'. RVT. LVP. 1, 3 -a (-a Halm): hoc aut addenda aut demenda aut mutanda aut porrigenda aut contrahenda littera aut syllaba fieri consuevit. QVINT. inst. 9, 3, 80 ὁμοιοτέλετον et -a est (sc. 'matrimonium . . . patrimonium'). FRONTO p. 100, 10 v. d. H. Sallustius usus est -a . . . non absurda nec frivola, sed proba et eleganti: 'simulator ac dissimulator' (Catil. 5, 4). AQVILA rhet. 27 p. 30, 32 -a (paronymia trad.): levis immutatio; haec figura ita ornat orationem, ut in nomine aut in verbo interdum syllaba, nonnumquam littera immutata diversa significet ut 'praetor/praedo' (inde MART. CAP. 5, 532). SACERD. gramm. VI 458, 18. DON. Ter. Andr. 218 si in verbis sunt similia, παρόμοια dicuntur, (si) in nominibus, -ai. Hec. 1, 8 figura -a. al., v. etiam vol. V 1, 535, 22 sqq. 2 distinguuntur genera diversa: QVINT. inst. 9, 3, 66 sq. -a quae dicitur adnominatio; ea non uno modo fieri solet: ex vicinia quadam praedicti nominis ducta casibus declinatis, ut Domitius Afer . . .: 'mulier omnium rerum imperita, in omnibus rebus infelix', (67) et cum verbo idem verbum plus significans subiungitur: 'quando homo hostis, homo' eqs. DIOM. gramm. I 446, 13 de -a: -a est veluti quaedam denominatio, cum praecedenti nomini aut verbum aut nomen adnectitur ex eodem figuratu, ut 'fugam fugit' 'facinora fecit' . . .; et aliter -a fit . . ., quotiens nomine simili utimur in significatione diversa ut eqs. (affert Ter. l. 35). PS. IVL. RVF. schem. lex. 15 p. 51, 23 -a est secundum praedictum verbum positio alterius ipso poscente sensu, ut . . . 'inceptio est amentium, haud amantium' (Ter. Andr. 218) . . .; contra et aliter: 'puppaeque tuae pubesque tuorum' (Verg. Aen. 1, 399). Latine dicitur adnominatio vel adfectio.

*parōnychium, -i n. et parōnychia, -ae f., παρωνυχία (quod gr. respondet). scribitur paronychium (-onicium sim.): PETRON., PLIN. nat., CHIRON, RVFIN. al.; paran-: MARCELL. med., DIOSC. 4, 39 p. 25, 3. 4, 51 p. 28, 19 (iuxta paron-); panaricium (cf. Heraeus, Kl. Schr., 1937, 58 et Stefenelli, Volkssprache, 1962, 36): SCHOL. Cic., PS. APVL. (var. l. paron-), DIOSC. (praeter l. 40 sq.), GALEN. alfab. ('de myrta'), MISC. Tir. p. 61, 2, GLOSS. III 206, 58. formae fem.: PS. APVL. herb. 42 l. 9 sq. (var. l.). PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 82. DIOSC. sub 2. fem. et neutr. confunduntur ORIBAS. syn. 7, 18. legitur inde a PETRON., sc. fere apud artium scriptores; praevalet plur. [a panaricium: it. panereccio; sard. centr. panarige; raet. or. panarits; cat. panadis; hisp. panadizo, panarizo; port. panariz. cf. M.-L. 6186. Battisti-Alessio IV 2746. Wagner II 211. Wartburg VII 535. Coroninas² V 716. Machado³ IV 289. St.]

1 de suppuratione, qua pedes vel manus circa unguis afficiuntur (explic. reduvia SCHOL. Cic. Gron. D p. 314, 17. saepe iuxta pterygia; de morbo animalium CHIRON): PETRON. 31, 3 servis insequentibus ad pedes ac -a cum ingenti subtilitate tollentibus (PLIN. nat. 28, 88 scobe elephantii. DIOSC. 1, 114 p. 57, 20 M. oleaster -a unguibus tollit). PLIN. nat. 21, 142 ad -a farina eius iridis utuntur (24, 182. 34, 153 ad . . . -a digitorum [inde 1, 34 in summa]). ORIBAS. eup. 2, 1 L 13 Aa [sim. La] ad . . . -a, id est in digitis orbicalos. cf. syn. 7, 18 tit. Aa ad -a, id est orbicalos in unguibus). 22, 138 inlinitur . . . -is panis (24, 9). 23, 9 ad . . . purganda . . . -a (23, 163 DIOSC. 5, 7 p. 169, 12). 23, 69. 23, 77 oleastri imponuntur folia . . . -is (MARCELL. med. 18, 28. 31). SCHOL. Cic. Gron. D p. 314, 14 (ad Cic. Rosc. 128, ubi reduviam) stultitia . . . medici est, ut pro capite -um curet (item proverbialiter: RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 11 [14] leve -um pedis. proprie: THEOD. PRISC. eup. faen. 90 DIOSC. 4, 39 p. 25, 3). CHIRON 618 cura levato ungula ne qua -a (paro anchea trad.) remaneant (cf. 633 ne qua -a relinquant). MARCELL. med. 15, 101 (in carmine magico). 18, 26 ad -um et suppurationes unguiculorum. PS. APVL. herb. 42 l. 10 -a mirifice sanat scillae radix (-ae mire facit Ca). al. 2 de herba quadam, quae reduviam sanare creditur (ad rem v. André, Lex. des termes de botan., s. v.): DIOSC. 4, 51 p. 28, 19 de -a: -a nascitur in lapidibus; frutex est similis peplo eqs. (Ps. Diosc. Vind. 4, 54 -a: . . . Παμαίτοι οὐγγουινάλις [ed. Colon. 1529, βοωνάλα sim. trad., βούκωνάμ Wellmann]).

parōnymus, -a, -um παρόνυμος. fere i. q. denominativus (sive adi. sive neutr. pro subst.): DIOM. gramm. I 323, 22 derivantur . . . nomina modis septem: aut enim patronymica sunt aut possessiva . . . aut -a aut verbalia eqs. 324, 8 -a sunt quae ab alio quodam trahuntur . . ., ut 'equus eques'. PS. AVG. categ. 4 (22 sqq. M.-P.) -a videamus, quae sunt in omonymorum et synonymorum medio constituta eqs. (fusius de horum differentiis agitur. cf. Boeth. categ. Arist. lat. 1a12 denominativa).

*paropsis, -idis f. (m. v. p. 437, 26), παροψίς. de origine: [Kruel]

CHAR. gramm. p. 135, 15 B. -es feminino genere dicuntur, a pulmentario . . . , quod Graeci *δύρον* appellant. ISID. orig. 20, 4, 10 -s quadrangulum et quadrilaterum vas, id est paribus apsidis. *scribitur: in rationibus figulorum saec. I saepe forma ut videtur linguae gallicae adaptata parax- (rarius parox-), ceterum paras- nec non paraps- et parusp- (saec. II); v. Hermet, La Graufesenque, 1934, 320 et Marichal, Rev. Et. Anc. 76, 1974, 283. 288. in codd. persaepe paraps- (e. g. cod. F VLP. dig. 34, 2, 19, 9. cod. d al. ITALA Matth. 23, 25, 26, 23 Marc. 14, 20. codd. AB PRVD. psych. 532. et passim in recc.), saepe etiam parabs- (e. g. Lugd. ITALA num. 4, 7, 7, 19, 25, 31. al. [sed -aps- exod. 25, 29, 38, 12 num. 7, 13]. Monac. ITALA num. 7, 43. 55. 67. 73 [sed -obs- num. 4, 7]. et saepius). rarius exstat forma originaria parops- PETRON. 50, 6 (sed 34, 2 bis paras-, paraps-; v. Nelson, Petron. en zijn 'vulgair' Latijn, 1947, 33). ITALA Marc. 14, 20 (cod. k), in var. l. iuxta -obs-, -abs- MART. 11, 27, 5, 11, 31, 18 (v. Lindsay, Journ. Phil. 39, 1903, 56). IVV. 3, 142. et saepius; cf. parobs- ITALA l. 12 et exod. 25, 29 (Ottob.). CHAR. gramm. p. 135, 15 B., in var. l. SVET. Galba 12, 3. al. notatur in rationibus figulorum (v. supra): par, paroxe, paroxed, paraxi, paruspi. NOT. Tir. 35, 76^a parapsidus (interpol. ante paradisus, v. Heraeus, Arch. Lat. Lex. 12, 1902, 54). de genere: v. l. 1; masc. v. l. 26 sq. 54. de formis: nom. sing. -dis ITALA num. 7, 85 (Lugd.). EPIPHAN. (infra sub 2); acc. sing. -da fortasse GLOSS. II 460, 27 τρύβλιον: -da (cf. V 379, 51 -dam: gabutan [-des var. l. et GLOSS. L Corp. P 27]); acc. plur. -das VLP. dig. 34, 2, 19, 9 (MART. 11, 31, 18 restituit Housman, Class. Papers II 838). masc. heterocl.: nom. plur. -di saepe in rationibus figulorum (formae tertiae decl. ibi desunt). v. et l. 20. de notione: EVCHER. instr. 2 p. 148, 8 -is: acitabulum maius, aliqui et catinum ita appellari putant. GLOSS. τρύβλιον. gabata vel catinum. gabata vel patena. -es: suffusoria. adde l. 23. legitur in rationibus figulorum inde ab aet. Neronis, ceterum inde a PETRON., MART., IVV., SVET., ITALA.*

genus vasis, quo cibus ministratur (gr. respondet τρύβλιον nisi aliud notavimus. usu parabolico l. 61, unde transfertur ad homines l. 64; sing. collect. l. 58; ad rem v. Huemer, Commentat. Woelfflin., 1891, 189 sqq. Hilgers, Lat. Gefäßnamen, 1969, 33. 238): 1 indicatur vel e contextu colligitur materia vasis: a metallica: PETRON. 34, 2 cum forte -s excidisset et puer iacentem sustulisset, animadvertit Trimalechio . . . ac proicere rursus -em iussit (34, 3 syn. argentum. cf. -s argentea: ITALA num. 7, 13, 19, 25. al. ibid. [Lugd.; Vulg. acetabulum]. PRVD. epil. 18. ceterum affertur inter vasa argentea VLP. dig. 34, 2, 19, 9). 50, 6 ex hac massa (sc. aeris auri argenti) fabri . . . fecerunt catilla et -es (inde ISID. orig. 16, 20, 4). ITALA exod. 25, 29 (Lugd.) facies -es . . . et cyathos . . . , ex auro puro facies ea (cf. 38, 12 [ibid.] vasa mense, id est -es . . . et cyathos et libatoria . . . , aureae [Vulg. utrobique acetabula]). b figlina: in rationibus figulorum: INSCR. Hermet, La Graufesenque 1, 14 Privatos paraxidi tot (sim. saepe ibid. et Rev. Et. Anc. 55, 1953, 126. 76, 1974, 105. 107. 283. 291). Rev. Et. Anc. 76, 1974, 288 Bituni paruspi(di) remat(i) tot (sc. more Remorum formati?). ibid. paruspi(di) pullati tot (olim legabatur gollati, quod deletur vol. VI 2, 2125, 82). alia: MART. 11, 27, 5 cui portat . . . ancilla -e rubra allecem (SEVVL. op. pasch. praef. p. 176, 4 in r. testae -e ministrare cibos). VITA Caes. Arel. 1, 32 quod dominus in arantino (i. Arretino) -e tinxit panem, non in argenteo vase.

2 exempla varia: MART. 11, 31, 18 (enumerantur vasa varia) gabatas -esque et leves scutulas cavasque lances. IVV. 3, 142 quot possidet agri iugera? quam multa magnaue -e cenat? SVET. Galba 12, 3 dispensatori . . . -em leguminis pro sedulitate . . . porrexisset. ITALA num. 4, 7 (Lugd.; Vulg. thuribula). Matth. 23, 25 (aur. al. = VVLG.) estis hypocritae, quia mundatis, quod de foris est calicis et -is (sim. 23, 26 ibid.; gr. bis παροψίδος. pendent e. g.: HIL. in Matth. 24, 7 HIER. adv. Pelag. 2, 13. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 70 ut competat nobis . . . dici: ' . . . -es mundae deforis'. al.). 26, 23 (cod. f al. = VVLG.) qui intinguet necum manum in -e (pendent e. g.: PRVD. psych. 532 dextram -e iungit. LEO M. serm. 58, 3 CASSIOD. in psalm. 40, 10 l. 205. al.; ad rem cf. FERREOL. reg. 39 p. 975^A ne frequentius ceteris manum -i . . . immergat monachus). SIDON. epist. 2, 9, 6 multas epulas paucis -bus apponi. EPIPHAN. de mensur. 24 de tryblio: hic apud Latinos in passione domini -dis dicitur; est autem quadrangulum et quadrilaterum vas aequa eminae mensura (Metrol. gr. p. 263, 27 παροψίς. hinc ISID. l. 2). VITAE patr. Iurens. 67 M. panem in -e aqua . . . madefactum.

[paroptēr v. l. 80.]

*paroptēsis, acc. -in, abl. -ī f., παρόπτησις (quod gr. respondet).

t. t. medicinae de curatione quadam, quae sanat calore: SORAN. p. 61, 1 metasyncritica subiungimus, quae constant ex salso, dropace, cucurbitis, -i, fricatione partium eqs. (sim. p. 66, 21). THEOD. PRISC. gyn. 31 locis isdem psilotra [-es] dropaces et sinapismos appono (codd. -is vel paropteres, unde quidam vocem paroptēr 'vas ad assum coquendum' sibi finxerunt, sed cf. in eadem re CAEL. AVR. gyn. 2, 55 adhibita . . . -i). log. 46 ad capitis dolorem -is, dropaces, sinapismi . . . adhibeantur (89 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 40, 2, 13, 181 gyn. 2, 13. al.). CAEL. AVR. acut. 3, 8, 93 cum sit recorporativae virtutis -is. chron. 1, 5, 168

utendum . . . -i ad insaniam. 5, 4, 76 -i et solis torrore vel arena ignita. indicatur, qua re calor efficiatur: CAEL. AVR. chron. 1, 1, 36 -is adhibenda erit ex carbonibus (2, 1, 34 -in ex c. aut . . . pavimento, item lapidibus ac testis. 3, 2, 40 ex c. vel parietibus ignitis. 5, 11, 134 infra). 4, 7, 102 rubor faciendus ventris . . . ex dropace vel sole et flammae -i eqs. (cf. 5, 11, 134 -i ex flamma vel carbonibus . . . provocatur sudor). 5, 2, 39 adhibenda . . . -is ex igni eqs.

paroptus, -a, -um, παροπτος. i. q. subassatus: APIC. 6, 8 (9), 6 pullum -um.

[parotes (i. proci?): petitores virginum GLOSS. V 472, 22. 509, 26.]

*parōtis, -idis f., παρωτίς. scribitur pariot- PLAC. med. 5, 19 rec. a (var. l.). 5, 35 rec. β Ps. DIOSC. herb. fem. 25. al.; ceterum codd. praebent etiam parothid-, parodit-, paroted-, paracet-, al. de formis: sing. non exstat nisi dat. -i PLIN. nat. 23, 123. 24, 15. 188 PLIN. med. 1, 7, 4, acc. -em SCRIB. LARG.; saepissime occurrit acc. plur., fere forma -as (raro -es, sc. PELAGON. 57. 64 [at 68 -as]. PLIN. phys. Bamb. 51 tit. 51, 13. al.). primae decl. (e forma ambigua -as [v. supra] ortae videntur): plur. nom. -ae CHIRON 88. VEG. mulom. 2, 23, 1 (nisi -de(s) legendum). PHILVM. med. 1 p. 104, 7 ISID. orig. 4, 8, 2. al.; gen. -arum PLIN. phys. Bamb. 51, 10 ALEX. TRALL. 1. 124; dat. vel abl. -is CHIRON 521. MARCELL. med. 15, 43 (-bus 15, 36. 37. al.). PHILAGR. med. 4 p. 178, 20 THEOD. PRISC. eup. faen. 22 tit. DIOSC. 2, 86 p. 212, 30, 2, 144 p. 233, 3 (-bus 2, 88 p. 213, 29. al.). al. legitur apud VITR. et inde a CELSO, SCRIB. LARGO, PLIN. nat. apud rei medic. scriptores. [falsa var. l. CELS. 6, 13, 1 pro parulidas (unde ORIBAS. eup. 4, 71 add. Aa p. 591), PLIN. nat. 25, 47 pro Proetidas; deletur abl. sing. PLIN. nat. 29, 143.]

1 t. t. architecturae de ornamento, lapide sculpto, quo ostia utroque latere ornantur, i. q. ancon: VITR. 4, 6, 4 in hyperthyris ionicis ancones, sive -es vocantur, exalptae dextra ac sinistra praependeant ad imi supercillii libramentum.

2 t. t. medicinae de genere abscessus (de quo fusius THEOD. PRISC. eup. faen. 22-25 CASS. FEL. 17 ALEX. TRALL. 1, 124-129 ORIBAS. eup. 4, 45): a exempla ad naturam morbi spectantia:

CELS. 6, 16 sub ipsis . . . auribus oriri -es solent; . . . id abscessus genus est (cf. CHIRON 87 infra. THEOD. PRISC. eup. faen. 22 tumores repentinos sub auribus innatos. CASS. FEL. 17 p. 24, 4 [inde GLOSS. III 603, 47]. al.). SCRIB. LARG. 45 antequam suppuraverunt -es (cf. 206 -as . . . suppuratas iungit, si quis emissarium collectionis apto loco, id est infra sinum, ubi collectio est, fecerit. MARCELL. med. 15, 73 collectionem -um . . . discutit. ISID. orig. 4, 8, 2 -ae sunt duritiae vel collectiones, quae ex febribus aut ex aliquo alio nascuntur in aurium vicinities). PELAGON. 57 si -es habuerit in faucibus (cf. CHIRON 87 quodcunque iumentum strumas vel -as vel scrophas habuerit, sic eum intelleges: tumor dextra sinistra ab auricula usque ad fauces grandis increset eqs. [inde VEG. mulom. 2, 23, 1]. MARCELL. med. 7, 20 si fauces angina vel glandulae et -es occupaverint). THEOD. PRISC. eup. faen. 24 adiutoria quae . . . in maturitatem cogere -as . . . valeant.

al. b varia: CELS. 5, 18, 5 medicamentum -bus. 5, 18, 18 Proarchus . . . ad -as: seq. compositio (SCRIB. LARG. 43 tit. 160. 266 PLIN. nat. 20, 179. al.). 5, 18, 31 potest . . . ea compositio . . . ad -as, phymata, strumam eqs. SCRIB. LARG. 43 discutit . . . eas -as sine dolore medicamentum quoddam (44. 45. 206. 263 PLIN. nat. 20, 167. al.). PLIN. nat. 20, 4 -as, panos sanat (22, 22. 32. al.). 20, 234 curant . . . strumas et -as (22, 71. 32, 78. al.). 22, 158 inlinitur . . . -um . . . malis (cf. MARCELL. med. 15, 39 vitium). 23, 123 fici prosunt . . . -i. 24, 15 -i et strumae . . . inponuntur cupressi. al. PLIN. med. 1, 7, 1 raro medici -bus curationem non devocant ad scalpellum, cum et reprimi possint et . . . aperiri molliore curatione. PLAC. med. 2, 6 rec. α ex hoc testiculo vulpis -as confricato (rec. β fricaverit). al.

paroxynticus, -a, -um, παροξυντικός. i. q. aggravans, sc. accessionem provocans vel morbum graviorem reddens: ALEX. TRALL. 1, 57 -on est . . . , si a somno impediatur phreneticus (gr. I p. 519 P. παροξυντικόν).

paroxysmus, -i m., παροξυσμός. i. morbi accessio (GLOSS. med. ed. Heiberg p. 54, 1 paroximus: id est commotio [54, 2 paroximum: id est c. febris]): ORIBAS. syn. 9, 51, 2 La p. 375 mitigare dolores in ipsis accidentibus paroxysmis (gr. ἐν . . . παροξυσμοῖς, Aa p. 376 in commotionibus [cf. vol. III 1940, 53. 58 sq.]).

paroxytonus, -a, -um, παροξύτονος. i. paenultima syllaba accentum habens: EXPLAN. in Don. gramm. IV 527, 20 Simoentis Thermodontis proparoxytona sunt, si ad Graecos respicias . . . ; -a (-oxi- codd.) autem, si ad nostram redigas regulam. 528, 25 cum sint -a Κασσάνδρα et Σιβύλλα.

parpatem v. p. 250, 18.

parra, -ae f. et parrus, -i m. [orig. inc. Sch.] plur. non exstat; masc. -us legitur p. 439, 20. 21. 29. 37 [var. dial. it., prov., vasc. cf. M.-L. 6251 et Faré, Postille. Battisti-Alessio IV 2787. Wartburg VII 662 sq. St.] [confunditur hic illic cum porro, parvus.]

nomen avium: 1 usus auctorum (quae avis significata sit, non liquet; caprimulgum intellexit e. g. André, Les noms d'oiseaux, 1967, 118 sq., genus quoddam otorum Capponi, Ornithologia lat., 1979, 381 sq.): a in superstitione: PLAVT. Asin. 260 quo hanc celo-

cem conferam? impetratum, inauguratum; quovis admittunt aves: picus et cornix [est] ab laeva, corvos -a (*B²*, porro *cett.*) ab dextera consuadent. HOR. carm. 3, 27, 1 impios -ae recinentis omen ducat et praegnans canis eqs. (PORPH.: augurio -ae avis). FEST. p. 197 *oscinum est*, cum cecinit corvus, cornix, noctua, -a, picus (*postea: picus et -a et in oscinibus et in alitibus habentur*). HYG. Non. p. 518, 31 est -a Vestae, picus Martis. SERV. auct. Aen. 1, 273 l. 42 cum eos Romulum Remumque Faustus . . . animadvertisset nutriri a fera et picum amque circumvolitare. PRVD. c. Symm. 2, 571 cur Cremerae in campis cornice vel oscine [-a] nemo deum monuit, perituros Marte sinistro tercentum Fabios ([-]parta *var. l.*; SCHOL. avis mali ominis).

in locutione proverbiali: PETRON. 43, 4 *quidam inter initia [-]malam -am pilavit*, sed recorrexit costas illius prima vindemia: vendidit enim vinum, quanti ipse voluit ([-]sc. mala Fortuna usus est, *Ital. prov. confert Maiuri, 1945 ad l.*). **b loci ceteri**: PLIN. nat. 18, 292 avem -am (parvam *var. l.*) oriente Sirio ipso die non apparere et donec occidat (*idem facit oenanthe Plin. nat. 10, 87, quam aliam esse avem contendunt André et Capponi ll. cit.*). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 26 -a (*inter varia genera avium*). ANTH. 733, 9 (*fort. medii aevi*) laetis -us (parvis *cod. duo*) . . . tinnipat arvis (*cf. GLOSS. I p. 93 -i tinnipant*). *dub. trad.*: PLIN. nat. 10, 96 in genere [-]autem -arum] est, cui nidus miro quodam modo . . . perficitur ([-]Capponi, Latomus 32, 1973, 550 sqq.; vitae -arum [vel v. parvarum, v. riparium] fere *trad.* vitiparrarum, vocem ceterum ignotam, *coni. Harduinuis tuenturque edd. rec.*; item ripariarum Barbarus, *adstipulante André l. cit. p. 161*).

2 explicationes: **a significantur species 'paridarum' L.:** *fem.*: GLOSS. -a: αἰγίδαλλος. -a maior: αἰγίδαλλος. -a modica: αἰγυδος μικρός. κωναἰγυδος (κων- Goetz dubitanter). *masc.*: GLOSS. -us: αἰγίδαλλος. αἰγυδος. **b i. q. μύστης** (*i. fortasse caprimulgus, quod 'interdiu dormiens oculos μύει' Wessner, Gloss. I p. 341*): GLOSS. II 142, 6 -a: μύστης ὄρνειον [-]κορυδαλλός ἢ ἀστραγαλίσκοσ] (*explicatio lemmatis deperditi; cardellus suppletur Gloss. I Philox. PA 96a, parrula proposuit Wessner l. cit. coll. p. 448, 55*). 374, 32 μύστης: -a, [-]sacratu] (*i. sacris initiatus; inde perperam: 588, 54 -a: qui mystica novit. vix recte de his glossis Steier, RE XV 362, 6 sqq.*). 509, 23 -us: μύστης (*si recte restituit Heraeus; bargus: myrte [vel myste] trad.; aliter Goetz s. v. bargus*). **c loco dubio**: GLOSS. [-]passa]: εἶδος ὄρνειον ([-] -a? passer?).

deriv.: ? parralis, parrula.

compos.: ? vitiparra (*v. l. 24*).

cf. Onom.

? **parrālis**, -e. *si recte legitur, a parra. in nomine loci (in partibus Tusciae siti), clivus -is (? i. parrarum frequentia insignis): PASS. Alex. Baccan. (BHL 273) 4 in locum, qui dicitur clivus -is (parralis var. l.)*.

parreo (parret) *v. pareo*.

parrhēsia, acc. -ān f., παρρησία. *scribitur litteris gr. praeter ISID., GLOSS. quasdam. i. q. oratio libera, verborum licentia. (cf. GLOSS. II 399, 22 -a: licentia, fiducia, confidentia. GLOSS. I Ansil. PA 481 -a [-]rre- cod.]: confidentia): in sermone communi: CIC. Att. 1, 16, 8 fautoribus illius victoriae -av eripui. technice in arte rhet. (v. Lausberg, Handbuch der lit. Rhetorik § 761): RVT. LVP. 2, 18 -a (*lat. -rre- cod., sed v. Halm in ed. ad p. 3, 1*): fere contrarium est hoc superiori (*sc. τῆ ἐπιτροπῆ*); nam in hoc vehementer cum iudice agendum est eqs. QVINT. inst. 9, 2, 27 de oratione libera, quam Cornificius licentiam vocat (*Rhet. Her. 4, 36, 48*), Graeci -av (*postea: vera libertas; exempla affert Cic. Lig. 7.10; sim. IVL. RVF. rhet. 33*). 9, 3, 99 -av (*in enumeratione*). CARM. de fig. 130 -a: inreticentia. ISID. orig. 2, 21, 31 (*inde GLOSS. I Ansil. PA 513 parrisia*) -a est oratio libera et fiducia plena (*affert Cic. Mil. 72*).*

? **parriat**: palmam tribuat GLOSS. I p. 162. *obscurum.*

Kruse.

* **parricida** (pāricidās), -ae m. (*iuxta subst. fem. sub IIB2*). [*prima pars vocis compositae primitus homines eadem gente vel origine coniunctos, deinde, sc. tempore legum antiquissimarum (cf. p. 440, 41), usu dilatato omnes ingenuos vel cives significass evidentur (cf. voces liber iuxta liberi, i. γνήσιοι, nec non theod. frei, lat. civis aliasque, quarum notio similiter immutata est). sed postea Romani vocem, quam nimirum cum parens vel pater iungebant, fere usu strictiore adhibebant. de origine ceterum nihil constat; qui coniungunt cum gr. παρός (dor., aeol. πᾶός, sc. ex *πᾶσος), haerent in forma sollemni -rr-; neque qui non prorsus inepte conferunt vocem par, rationem sonorum plane explicare possunt. Sch.] de origine: PRISC. gramm. II 26, 7 vel a 'pari' componitur vel, ut alii, a 'patre': ergo si est a 'pari', r euphoniae causa additur, sin a 'patre', t in r convertitur; quibusdam . . . a 'parente' videtur esse compositum et pro 'parenticida' . . . factum '-a' (177, 20 a 'p.' et a verbo 'caedere'. *cf. p. 440, 56*). *de scriptura (v. etiam sub parricidium, parricidalis): -rr- testantur POMP. p. 440, 57. PRISC. supra. GRAMM. suppl. 297, 22 (v. etiam p. 440, 62 sqq.); exstat INSCR. christ. urb. Rom. 19999. PLAVT. Pseud. 362 (cod. A). COD. Theod. 11, 63, 4 (cod. V) et passim in codd. -r- traditur LEX reg. Paul. Fest. p. 221 (var. l. -rr-, quae scriptura praevalet in textu PAVLI FESTI p. 221 et traditur in lege tribunicia Fest. p. 318). GLOSS. IV 418, 37, et saepius in var. l. litt. gr. LYD. mag. 1, 26. NOT. Tir. 53, 10 (pare-). de**

genere et de formis: inter communia PRISC. gramm. II 144, 5 GRAMM. suppl. 96, 14; inter masc. primae decl. GRAMM. suppl. 95, 10. nom. sg. -as non nisi LEX reg. Paul. Fest. p. 221 (confertur hosticapas et nom. masc. gr. -ās, v. Leumann, Gramm. 1977, 281). de prosodia: prima syllaba positione producta: PLAVT. Pseud. 362 HOR. carm. 3, 29, 8 SEN. Herc. O. 906. al.; correpta in clausulis teste DIOM. gramm. I 469, 17 anapaestum et trochaeum . . ., ut archipirata et -ārum (de PRVD. ham. 565 et ANTH. 850, 10 v. patricida). -rī-correptam testatur PRISC. gramm. II 26, 7, sed -rī-mensuratur ad vocem dactylis aptandam: AVSON. 281, 2 p. 193 P. ARATOR act. 1, 192. paenultimam -cī-productam testatur Ps. PRISC. gramm. III 522, 3. legitur inde a LEGE reg., PLAVTO, SCAVRO orat., RHET. Her.; frequentatur apud CIC., SEN. rhet., QVINT.; deest e. g. CAES., NEP., VELL.; ceterum vox versibus dactylicis male apta non occurrit nisi apud poetas supra l. 5 sqq. allatos et COMM. [falso trad.: CIC. S. Rosc. 30 culleum [-]supplicium -arum] ([-]explicationem secl. edd.) confunditur in codd. cum patricida: CIC. har. resp. 17 Tusc. 4, 18 fam. 12, 3, 1 (de CIC. dom. 26 v. sub patricida) et parricidium, patricidium (v. sub his vocibus).]

significatur homo, qui scelere impio, nefario contaminatus est, eo quod hominem occidit (cum constet usu auctorum indicari fere interfectorem hominum propinquorum, cognatorum [v. sub IIA], de interpretatione legum veterum [v. sub IAI] dissentiunt viri docti, v. post alios Cloud, Zeitschr. Sav. Stift., Rom. Abt. 88, 1971, 1 sqq.). dicitur et de interfectores, qui eadem aut perpetraverunt aut excogitaverunt, incohaverunt (e. g. p. 441, 44. 50. 442, 62), et de variis hominibus nocentibus, actione sua foedera certa, leges humanitatis sim. laedentibus, saepius convicii causa (v. p. 441, 9. 442, 22. 443, 3 sqq.; nota de eo qui patrem caedit, pulsat: SEN. contr. 9, 4, 6. 15. 17 | QVINT. decl. 372, 1. 4; respicitur mors spiritalis p. 441, 75); cf. de his coloribus Winterbottom ad QVINT. decl. 281. transfertur ad res sub IIB2b. color impii, nefarii augetur adiectivis: CIC. har. resp. 17 impurissimo ([Phil. 12, 13 impuro]. sim. superl.: Phil. 13, 42 i. Mil. 86 taeterrimo. SALL. Catil. 52, 31 crudelissimis [Ps. QVINT. decl. 8, 2]. QVINT. decl. 317, 9 perditissimo. Ps. QVINT. decl. 18, 1 callidissimus). SPART. Geta 3, 3 maledicte. AVG. civ. 3, 15 p. 118, 6 D. nefarium. adde p. 442, 71. 72; augetur adverbis: CIC. Mil. 17 magis. VAL. MAX. 9, 11, 6 bis (OROS. hist. 6, 21, 17), temperatur adverbis: LACT. inst. 1, 10, 10 paene. 5, 5, 9 propemodum.

I praemonenda quaedam: **A exempla notionem adumbrantia**: **1 in legibus vet.**: LEX reg. Paul. Fest. p. 221 si qui hominem liberum dolo sciens morti duit, -as (-a *var. l.*) esto (*expl. PAVL. FEST. ad l. -a non utique is, qui parentem occidisset, dicebatur, sed qualemcumque hominem indemnatum. locus varie tractatus, cf. Cloud l. c. p. 2 sqq.*). FEST. p. 318 (*e lege tribunicia*) si quis eum, qui eo plebei scito sacer sit, occiderit, -a ne sit. *in textu legis a Cicerone sec. leges veteres formato: CIC. leg. 2, 22 sacrum sacrove commendatum qui clepsit rapsitve, -a esto (cf. p. 441, 46).* **2 apud rhetores et grammaticos**: QVINT. inst. 8, 6, 35 -a matris quoque aut fratris interfecto (*hunc usum per catachresin explicat ut: DON. gramm. IV 400, 1 CHAR. gramm. p. 359, 17 B. POMP. gramm. V 306, 15 [qui addit: quamquam voluerit Cicero, sc. dom. 26, facere discretionem . . . 'matricida fratricida sororicida']. al.). SERV. gramm. IV 430, 5 dicimus -am non eum qui patrem tantum, sed qui quemque parentum necaverit. POMP. gramm. V 306, 19 maiores nostri voluerunt aliud esse -am (*sc. atque parentis interfectorem*) [-]a est qui parentem occidit, nam idcirco dictum est ita addita una littera r, -a, quod parentem interimat]; apud maiores enim nostros homicidas raro legistis, -as autem semper; idcirco etiam -as patriae vocamus qui cives interimunt ([-] secl. Keil. cf. LYD. mag. 1, 26 παρρικίδας . . . τούς τε γονέων τούς τε πολιτών φονέας ἀποκαλοῦσι, πατέρες [i. parentes aut pārentes] ἐκατέρους προσαγορεύοντες). ISID. diff. 1, 462 parricidam dicimus, qui occidit parentem, paricidam, qui socium atque parem (*cf. GLOSS. V 636, 19 sqq. paricida qui homines occidit pares natura; parenticida qui parentes; sed modo unum est*). orig. 10, 225 -a (parre-, parra-, patri- *var. ll.*) proprie dicitur interfecto parentis, quamvis quidam veteres hunc parenticidam dixerunt. SYNON. Cic. p. 427, 11 homicida. latro. -a. percussor. sicarius. gladiator. eqs. GLOSS. -a: πατροκτόνος. πατρολόας. μητροκτόνος. πατραλοίας. qui patrem occidit sive matricida. qui parentes suos occidit. patricida et -a idem qui parentem occidit. *sim. al.**

B voces affines, quae aut copulantur vel iuxta ponuntur aut distinguuntur (notabilia; saepe legitur in maleficorum catalogis ut: PLAVT. Pseud. 362 CIC. Catil. 2, 7. 2, 22 Phil. 2, 31. 4, 5. al.): sacrilegus: PLAVT. Pseud. 362 SALL. Catil. 14, 3. MIN. FEL. 28, 3 (in climace). OPTAT. 1, 21 p. 24, 10. sicarius: CIC. Catil. 2, 7. 2, 22 Phil. 2, 31 (in climace). APVL. met. 10, 6, 2 PETR. CHRYS. serm. 127, 3. variat in contextu CIC. Sest. 82 (cf. 81). distingui videtur CIC. fam. 12, 3, 1 non modo s., sed iam etiam -ae. latro: CIC. Catil. 2, 7 Mil. 18 Phil. 4, 5 LENT. Cic. fam. 12, 15, 4 (laxius). TAC. ann. 4, 34, 3 PETR. CHRYS. serm. 127, 3. distingui videtur PETRON. 107, 11 (v. p. 441, 21). hostis: inde a CIC. Sull. 19, v. vol. VI 3, 3057, 55 sqq. homicida: inde a CIC. Phil. 2, 31, v. vol. VI 3, 2866, 5 sqq.; distingui videtur p. 442, 11. proditor: CIC. de orat. 3, 106 Tusc. 4, 18 SEN. dial.

[Baer]

3, 16, 5 CVRT. 6, 10, 13 SVET. Claud. 12, 3. interfectore (v. etiam p. 442, 60): QVINT. inst. 8, 6, 35 (v. sub A2). CAPITOL. Opil. 2, 4. plus valet quam nequam QVINT. inst. 8, 3, 48 (v. l. 24).

II exempla usum illustrantia: A usu sollemni, sc. pertinet ad viros, qui homines interficiunt, iniuria afficiunt: I ponitur solum (vel hic illic in appos. iuxta nom. propr., e. g. l. 42. p. 442, 64): a usu generali de quibuslibet interfectore vel de hominibus facinorosis, alicui nocentibus, perniciem facientibus, sim. (fere convicii loco; de Amore APVL., de diabolo FIRM.; inde a CIC. exempla selecta): PLAVT. Pseud. 362 (ad lenonem) bustirape . . . furcifer . . . sociofraude . . . -a . . . sacrilege, eqs. (sim. in allocutione: APVL. met. 5, 30, 1 Venus ad Amorem: matrem tuam, me . . . -a, denudas cotidie et percussisti saepius. FIRM. err. 26, 2 ad diabolum: sic tuis prospicis, -a). RHET. Her. 1, 3, 5 dicere pro viro forti contra -am (del. Römer). CIC. Catil. 2, 7 quis . . . veneficus, quis gladiator, quis latro, quis sicarius, quis -a, . . . inveniri potest, qui se cum Catilina non familiarissime vixisse fateatur? (sim. de iisdem 2, 22 SALL. Catil. 14, 3). de orat. 3, 106 querela in depeculatore, in proditore, in -am. fin. 2, 21 absurde dicitur non reprehendendos -as. Tusc. 4, 18 -ae (patri- var. l.) aut proditoris supplicio. SEN. contr. 9, 4, 21 (log. captivus) ut possim vivere, -as panem rogo. PETRON. 107, 11 qui ignotos laedit, latro appellatur, qui amicos, paulo minus quam -a (LACT. inst. 6, 23, 10 nihil amplius istos antistites castratos appellare possum quam impios et -as). QVINT. inst. 8, 3, 48 -am non nequam dixeris hominem . . . quia . . . parum . . . est (8, 6, 30 [exemplum antonomasiae]). SVET. Iul. 42, 3 (e Cic.) -as . . . bonis omnibus . . . multavit Caesar. LACT. inst. 6, 10, 4 humanitatis vinculum qui diruperit, nefarius et -a existimandus est. ZENO 1, 13 (1, 3, 15 L.) aut certe Iesu Nave -a sit, si cultris corda hominum desecat. AVG. c. Cresc. 4, 16, 19 p. 520, 1 haeretici Maximianenses . . . aspides, viperae, -ae, cadavera Aegyptia, eqs. al.

b in vita privata de interfectore propinquorum (cf. legem Pompeiam p. 445, 55 sqq. et Cod. Theod. 9, 15 rubr. de -is [respondet Iust. 9, 17 de his qui parentes vel liberos occiderunt]): α vario usu: ① patris, parentum (v. et sub β passim, cf. p. 442, 54):

CIC. inv. 2, 58 qua poena -ae afficiuntur (antea: de nece parentis). S. Rosc. 70 supplicium in -as singulare (sc. poenam cullei) excogitaverunt maiores nostri (antea: in eum qui parentem necasset. hinc pendet orat. 107). MIL. 17 (ironice) nisi forte magis erit -a, si qui consularem patrem quam si qui humilem necarit. parad. 24 patrem vita privare si per se scelus est, Saguntini, qui parentes suos liberos emori quam servos vivere maluerunt, -ae fuerunt. HOR. carm. 3, 29, 8 Telegoni iuga -ae. SEN. contr. 7, 1, 15 Mithridaten . . . non dubium -am (cf. Appian. bell. Mithr. 112, 549 τὴν μητέρα ἔκτεινε καὶ τὸν ἀδελφόν). 7, 3, 3 teneo -am (sc. filium a patre veneficii accusatum). al. VAL. MAX. 1, 1, 13 id . . . supplicii genus multo post -is lege inrogatum est . . . quia pari vindicta parentum ac deorum violatio expianda est (cf. p. 440, 48). SEN. Oed. 1002 (de Oedipode ut 1033. 1044 [post mortem matris] bis -a . . . matrem peremi. Phoen. 267). clem. 1, 15, 2. dial. 7, 26, 6 (de Iove ut: LACT. inst. 1, 10, 10 paene -a. 5, 5, 9 propemodum -a. cf. RUFIN. sub patricida). QVINT. decl. 281, 2 (de filio stricto gladio patri occurrente) satis . . . est probare animum -ae. 372, 4 (de filio adoptivo patrem pulsante). al. ② fratrum, sororis (cf. l. 43. p. 442, 9. 12; distingui vid. a fratricida FIRM. math. 7, 23, 13 homicidas -asque . . . aut qui . . . fraterno sanguine cruententur): SEN. contr. 7, 1, 9 fateor me -am, occidi fratrem . . . imposui in exarmatam navem (al. in hac contr.). FLOR. epit. 1, 3, 6 (de Horatio sororem occidente). 3, 1, 6 persequi bello -am Iugurtham. CYPR. idol. 5 fit Romulus -a. CAPITOL. Opil. 2, 4 (de Caracalla interfectore Getae ut: SPART. Carac. 11, 5. al.). LACT. epit. 22, 7 (de Cain ut: OPTAT. 1, 21 p. 24, 10. ZENO 1, 6, 3 [1, 4, 9 L.]. QVODV. prom. 1, 6, 8 primus in hominibus -a. al.; cf. AVELL. p. 125, 4 Timotheum -am, qui . . . vastator ecclesiae in morem Cain, eqs.). AMBR. exc. Sat. 2, 25 (de Abessalon ut 2, 28. obit. Valent. 47. al.). OROS. hist. 1, 12, 9 (de Eteocle et Polynice).

③ filiorum (cf. p. 442, 7. 18): SEN. Herc. O. 906 ipse Hercules Megaram . . . stravit sagittis atque natorum indolem . . . ter -a factus. PS. QVINT. decl. 8, 2 de crudelissimo -a queri possit non sola mater (postea: filium occidit pater. sim. 8, 4. al.). CALP. decl. 12. 18 haec iam cunctatio -arum est (sc. 'cunctatione nostra filios ad mortem adigimus' Burman). LACT. inst. 6, 20, 24 de iis, qui liberos exponunt. IVST. 26, 2, 6 de Gallis, qui coniuges et liberos trucidaverunt. ZENO 1, 6, 5 (1, 4, 15 L.) -a incruentus Abraham (postea: felix orbis fuerat . . . si omnes sic fierent -ae). HEGES. 1, 41, 9 -ae crudelitas (sc. Herodis liberos suos supplicio afficientis). OROS. hist. 2, 13, 6 Verginius pater . . . filiam . . . plus -a prostravit. 3, 9, 1 (de Manlio Torquato filium occidente ut: 3, 9, 4). nota de eis qui spiritualiter interficiunt: CYPR. laps. 9 perdidit nos aliena perfidia, parentes sensimus -as. ④ quorumlibet cognatorum, patronorum, dominorum (cf. etiam l. 70. p. 442, 8. 12): SEN. contr. 7, 1, 3 licuisse mihi . . . aliter quam -ae mori (si generaliter dictum de quolibet interfectore cognatorum ut 7, 1, 21. 24. et patricida et fratricida simul respicitur 7, 1, 10). 7, 2, 2 nega te -am (sc. patroni Ciceronis, ut saepius in hac contr.). VAL. MAX. 6, 5, 7 cum eum Sulpicium Rufum proscriptum et in villa latentem a servo proditum conperisset Sulla, . . . -am . . . praecipitari . . . saxo Tarpeio . . . iussit (sim. de servis: SEN. benef. 3, 23, 4 personam -arum ferentes).

SEN. dial. 3, 16, 5 cum -as insuam culleo (de hac poena v. e. g. VLP. dig. 48, 9, 6. MOD. dig. 48, 9, 9 pr. [fusius describitur]. SCHOL. Iuv. 8, 213. 13, 155 COD. Theod. 9, 15, 1. 11, 36, 4 et p. 441, 36; ad rem cf. Cloud, l. c. p. 26 sqq.). AVG. civ. 3, 15 p. 118, 6 D. nefarium -am soceri interfectione regnantem (sc. Tarquinium Superbum ut ibid. p. 118, 11).

β cum determinationibus indicantibus: ① interfectum: LIV. 3, 50, 5 liberum (item cum gen.: CVRT. 8, 7, 2 parentis sui. TAC. ann. 15, 67, 2 matris et uxoris. HEGES. 2, 1, 1 suorum . . . domesticum. al.). SEN. contr. 7, 1, 16 (log. pater) -a meus. APVL. met. 10, 6, 2 -am fraterno exitio esse. EVAGR. alterc. p. 25, 12 ad caedem patris -a fuit Abessalon. PETR. CHRYS. serm. 127, 3 homicida in extraneos, in proprios -a (PALLAD. hist. mon. I 2 p. 256^A in matres, in fratres, in patres . . . fieri -as [gr. p. 22, 15 B. ἀδελφοκτονεῖν καὶ μητροκτονεῖν καὶ πατροκτονεῖν, cf. II 13 p. 366^D fratricidia et patricidia]. dub. QVINT. decl. 372, 1, cf. Winterbottom ad l.). ② modum interficiendi: SEN. contr. 7, 1, 10 ut alter scelere sit -a, alter ministerio. VAL. MAX. 9, 11, 6 filius bis -a, consilio prius, iterum spectaculo. CYPR. ad Donat. 7 patres filios spectantes in . . . spectaculis gladiatorum . . . esse se non putant oculis -as.

c in vita publica: α de quibuslibet adversariis rei publicae, hominibus seditiosis sim. (sive re vera alios interfecerunt, sive tantum convicii loco -ae appellati sunt; cf. p. 447, 47 sqq.): ① accedunt determinationes: A gen. patriae (quam locutionem locutioni q. e. 'pater patriae' oppositam esse putat Opelt, Lat. Schimpfwörter, 1965, 131 sq.; cf. p. 440, 59): SCAVR. or. frg. (9 M.) Char. gramm. p. 187, 1 B. nefarius vulturius, p. -a. CIC. Vatin. 35 p. certissimus -a. Planc. 70 si iudices et non -ae p. nominandi sunt. Phil. 4, 5 hostem illum et latronem et -am p. CVRT. 6, 9, 30 (v. sub β). LACT. inst. 1, 15, 29 p. -a Iulius Caesar. AVG. civ. 1, 5 p. 10, 11 D. perdit et p. -ae Catilinarum. ② variae: CIC. Catil. 1, 29 -a civium (LAMPR. Comm. 18, 13 in acclamationibus senatus). SALL. Catil. 51, 25 -as rei publicae (AVG. civ. 3, 7 p. 104, 11 D.). or. Cottae 3 -a vestri. CVRT. 6, 9, 30 exercitus (v. sub β). PANEG. 2, 12, 2 publici -ae (FIRM. err. 12, 6). 12, 18, 1 -am urbis (de Maxentio). LAMPR. Comm. 18, 4 (in acclamationibus senatus) senatus. HIER. epist. 18 A, 10, 2 reliquiarum patriae -a Ismahel.

③ vario usu: CIC. Sull. 19 resistebam . . . illi hosti ac -ae Autronio (Phil. 14, 4. SALL. Catil. 31, 8 h. atque -am vocare [TAC. hist. 1, 85, 3 ann. 15, 73, 3]. saepius in acclamationibus senatus, quae traduntur LAMPR. Comm. 18, 3 sqq.). 77 in impiorum partem atque in -arum sedem atque numerum transferetis Sullam (opp. honestissimorum hominum gregibus). dom. 57 (de Clodio ut: har. resp. 17 impurissimo. Mil. 18 latronis et -ae [opp. honesti atque innocentis viri]. 86 taeterrimo). Sest. 82 (de Clodii sociis). 111 (de Gabinio et Pisone, de quibus 35 proditores aut potius apertos hostes) interfuit epulis . . . -arum. Phil. 8, 8 ut fortunas nostras . . . dispertiat -is (de sociis Antonii Lepidique ut: 11, 21 pestiferi cives -aeque. 12, 19. al.). 12, 13 huic . . . importuno atque impuro -ae (de Antonio ut: 13, 21. al. PLANC. Cic. fam. 10, 24, 3 latrocini -arum). al. LENT. Cic. fam. 12, 15, 4 ille -a Dolabella. SALL. Catil. 52, 31 de crudelissimis -is (sc. sociis Catilinae). QVINT. decl. 317, 9 (de filio, qui ad hostes transfugit) perditissimo -ae. 352, 4 milites veluti -as (sc. seditiosos) se excludi putaverunt. al.

β de interfectore viri summum imperium tenentis, regis sim. (quasi patriae parentis, cf. l. 57. 59; de haereticis episcoporum interfectore LEO M.): CIC. Phil. 2, 31 confiteor eos . . . plus quam sicarios, plus quam homicidas, plus etiam quam -as esse, si quidem est atrocior patriae parentem quam suum occidere. ibid. si -as eos dicis (de Caesaris interfectore ut: fam. 12, 3, 1 VAL. MAX. 1, 7, 2. 4, 5, 6. 6, 4, 5 patriae parentis -a [v. sub B1]. TAC. ann. 4, 34, 3 nusquam latrones et -as . . . nominat T. Livius [interfectores appellantur Liv. frg. 59]). SEN. clem. 1, 9, 11 (log. Augustus) vitam . . . tibi, Cinna, iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac -ae (cf. 1, 9, 4 percussorem meum). CVRT. 5, 10, 13 Nabarzanus ceterique -ae (de Darii insidiatoribus et interfectore ut: 5, 11, 8. 5, 12, 18. 5, 13, 16. 6, 3, 9 -a Bessus. 6, 3, 17 [antea: domini sui interfectores]). 6, 9, 2 ut vehementius -is irascerer (de conspirantibus in Alexandrum ut: 6, 9, 30 Philotan -am esse regis, patriae, exercitus. 6, 10, 13. 6, 11, 8. al.). SVET. Claud. 12, 3 cum . . . eum Claudium . . . perisse . . . nuntiatum esset, . . . populus et militem quasi proditorem et senatum quasi -am incessebat. AVSON. 281, 2 p. 193 P. (de Didio Pertinacis interfectore). LEO M. epist. 156, 3 (Conc. II 4 p. 102, 34) impios -as (sc. interfectores episcoporum ut ibid. p. 103, 13 sacrilegi -ae).

δ de populo Iudaeorum (sc. qui Christi interfectores putantur. cf. de Hierusalem p. 443, 33): COMM. apol. 729 -a patris (sec. doctrinam Patripassionum). ARATOR act. 1, 192 Iudaea, . . . -a (sec. act. 2, 40 a generatione ista prava).

ε determinat alia subst., unde vergit magis minusve in vim adi. (exempla certiora; ceterum cf. B2b; convicii loco LAMPR.): SVET. vita Lucani p. 333, 14 apud -am principem (sc. Neronem). CYPR. patient. 10 adversus fratrem -am non resistit Abel (FIRM. err. 11 Cabirus interemptus a -is^vf. consecratur. IVST. 10, 3, 1). LAMPR. Comm. 19, 1 (senatus^vde Commodo mortuo) -ae gladiatoris memoria aboleatur, -ae gladiatoris statu(a)e detrahantur. HIER. epist. 39, 4, 2 filium -am (sim. de Abessalon: SVLP. SEV. chron. 1, 38, 3 SALV. gub. 2, 14).

GREG. M. dial. 3, 31, 6 pater . . . perfidus et -a (patri- var. l.), commotus paenitentia est.

B specialia quaedam: 1 pertinet ad viros, qui res delent, detrectant (rem publicam sim. v. p. 442, 23 sqq., ecclesiam p. 441, 61; cf. p. 440, 47. 441, 23): VAL. MAX. 6, 4, 5 Brutus suarum prius virtutum quam patriae parentis -a. LACT. inst. 3, 14, 9 nos . . . -ae sumus . . . , qui philosophiam negamus parentem esse vitae? (spectat ad p. 447, 70). POTAM. epist. ad Athan. Rev. Bénéd. 30, 1913, p. 280, 29 (de haeretico) lanio truculentus, -a desertor, . . . dentibus malesanis . . . temptavit scindere trinitatem.

2 pertinet ad subst. sexus fem. (fere ad mulieres, aliter sub b; interficiuntur patres vel filii, exceptis locis infra l. 31 [fratres], l. 33 [Christus]; accedit praepos. in Ps. AVG., OROS.; dub. an huc pertineat IVST. 39, 3, 11 Cleopatra execratione -arum [sc. Tryphaenae et militum necem exsequentium] . . . decedit): a ponitur solum: PLIN. nat. 7, 149 inter adversa Augusti: adulterium filiae et consilia -ae (sc. Iuliae) palam facta (cf. Sol. 1, 49 filiae . . . voluntas parricidalis. nisi -ae recte ad Antonium retulit Swan, Am. Journ. Phil. 92, 1971, 740). ARNOB. nat. 4, 16 p. 219, 20 M. -a petulans (conviciose de Minerva, Pallantis et Titanidos filia, quae patrem occidit; de eadem FIRM. err. 16, 2). SERV. auct. ecl. 6, 74 quasi -a a Minoe ad puppim religata est Scylla, quae crinem patris amputavit (cf. PROB. Verg. ecl. 6, 74 Minos -am refragatus uxorem [nisi ad b]). SERV. ecl. 8, 48 ne defendat -am (sc. Medeam). HIER. epist. 22, 13, 2 necdum nati filii -ae (sc. quae abortum fecerunt, cf. VEN. FORT. vita Germ. 1, 3 ne genetrix fieret -a). Ps. AVG. serm. 46, 4 (ad IV reg. 6, 28 sqq.) ne mulier sese gaudeat non fuisse in suum filium -am. OROS. hist. 6, 21, 17 mulieres Cheruscorum parvos filios conlisis humi in hostium ora iaciebant, in singulis filiorum necibus bis -ae. b determinat alia subst., unde vergit in vim adi.: ARNOB. nat. 3, 26 p. 184, 16 M. Martem dissensionibus gaudere civilibus, commorientium fratrum -a nece et . . . filiorum et patrum parricidali congressionis horrore. HIL. in psalm. 2, 26 deperditae civitatis, . . . homicidae et -ae Hierusalem (cf. sub A1d).

deriv.: parricid(i)alis, parricidans, parricidatus, parricidium.

*parricidālis, -e et parricidiālis, -e. a parricida (parricidium). forma sollemnis est parricidal-; parricidal- praebent CIL III 427, 5 (ca. a. 200). HIL. trin. 10, 55 cod. D (saec. VI/VII). AMBR. Ioseph 3, 11 p. 79, 2 cod. B (saec. VII). Ps. VAL. CEM. hom. Migne suppl. 3, 187 et nonnulli codd. rec., e. g. FPV PAVL. NOL. epist. 13, 20. 23, 20. 24, 16; ceterum invenitur pari- in var. l. FIRM. math. 6, 9, 15. 6, 16, 6. al.; infra haec non iam indicavimus. compar. et superl. desunt. legitur inde a PETRON., Ps. QVINT., FLORO, TERT.; in poesi nonnisi PRVD. ham. praef. 14.

i. q. ad parricidam, parricidium pertinens (iuxta pos. incestuosus HIL. in psalm. 130, 3, impius HIL. trin. 10, 55, sacrilegus CAES. AREL. serm. 52, 4): I respicitur interfecio animantium (parricidio afficiuntur fere propinqui, amasius l. 56, dominus p. 444, 28; ceterum cives vel populi affinitate quadam iuncti l. 78. p. 444, 13. 16. 44. al.; imperator l. 68, episcopi p. 444, 46 et LEO M. epist. 149, 2. 156, 5. 158 [Conc. S II 4 p. 98, 11. 103, 29. 104, 29]; Christus a Iudaeis l. 57. l. 80 p. 444, 37 sq. 40. al., a diabolo Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 15, 6. 19, 6 G.; innocentes pueri vel virgo l. 63. p. 444, 20 et PETR. CHRYS. serm. 146, 8 SEDVL. op. pasch. 2, 7 p. 205, 10): A de rebus: 1 variis: a quae parricidarum propriae sunt, quibus parricidium efficiunt, praeparant: α de eorum membris, instrumentis sim.: PETRON. 80, 1 gladium -i manu strinxit Ascylltos Gitona amasium divisurus (CLAVD. DON. Aen. 2, 235 p. 180, 6. HIL. in psalm. 118 mem 4 -es m. unigenito dei filio inferens Iudaeus. HEGES. 2, 12, 1 p. 163, 16. 5, 41, 2 p. 387, 2 PRVD. ham. praef. 14. al.; cf. CHRYSOST. hom. III 809D dexteram [loco gemino Ps. AVG. serm. ed. Mai 28, 3 vix recte traditur -es pro subst. masc.]). IVST. 37, 1, 4 filios -i veneno necavit (HEGES. 1, 45, 1 p. 121, 20. cf. AMBR. hex. 5, 18, 58 -bus sucis). ZENO 1, 2, 8 (1, 36, 26 L.) conatur Susannam -i gladio iugulare. AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 6, 4 -bus armis (Ps. HIER. epist. 4, 3 p. 58D. al.). β de eorum animo, mente, affectu sim.: Ps. QVINT. decl. 4, 19 -em agere cogitationem (HEGES. 1, 43, 3 p. 106, 10). 17, 18 vultus -i ardore suffusus. CIL III 427, 5 (Ephesi, ca. a. 200) (spes) -es insid(i)atorum sustulerunt Severus et Caracalla (gr. l. 13 τὰς ἐπιθῆδας τῶν ἀνοσίων ἐπιβουλευτῶν). ad rem cf. Spart. Sept. Sev. 15, 4 vitae suae insidiatores). SOL. 1, 49 voluntas -is (sc. Iuliae, cf. etiam l. 16). LAMPR. Heliog. 14, 2 hominem . . . -is animi (HEGES. 1, 43, 6 p. 109, 16 [gr. 1, 596 τὸν ἀλάστορα]). IVLIAN. in Am. 1, 11-12 l. 235. 6, 2 l. 64. al.; cf. anima: PAVL. NOL. epist. 23, 20 in -em a. Abessalonis [sec. sap. 1, 4, ubi malivolam a.]. AVG. doctr. christ. 3, 21, 30 [de eodem]. cor: PROSP. vocat. gent. 2, 13 [de Cain]). FIRM. math. 4, 14, 9 filios suos -i perimunt furoris amentia (err. 11 HEGES. 1, 44, 5 p. 113, 10. al.). 6, 22, 11 -bus inimicitiarum odiis (6, 31, 80 parentum circa filios. IVLIAN. in Am. 1, 6-8 l. 153 [Idumaeorum contra Israelitas ut: 9, 11-12 l. 300]. al.). 8, 26, 11 -is furoris amentia (err. 16, 2 AMBR. Iac. 2, 2, 5 COD. Theod. 9, 38, 6. MAR. MERC. Conc. S I 5 p. 22, 33 Iudaeorum, sc. contra Christum. al.). al.

b quae parricidio efficiuntur: SCHOL. Stat. Theb. 4, 56 -es epulas Thyestis (cf. HEGES. 5, 41, 1 p. 384, 21 -is convivii). AMBR. off. 3, 20, 118 (ad IV reg. 6, 28 sqq.) non solum humanis, sed etiam -bus

filiorum necatorum cadaveribus mulieres pastae. PETR. CHRYS. serm. 147, 3 Cain -i coepit terrore vexari. SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 221, 16 -is maculae factus est inchoator Cain.

c quae varia ratione ad parricidam vel parricidium pertinent:

5 SPART. Sept. Sev. 21, 6 fratrem . . . -i . . . figmento interemit Caracalla (sc. eum parricidam esse fingens). HIL. in psalm. 127, 7 Iacob viventis filii funus -i fratrum mendacio plangens. Ps. HIER. epist. 4, 3 p. 58C -i illi campo reversus est Cain. AVG. c. Faust. 22, 22 p. 615, 2 -i culleo (cf. ISID. orig. 5, 27, 36 culleum est -e vasculum . . . , in quo parricidae . . . in mare praecipitantur). SIDON. epist. 4, 23, 1 suppli-
10 ciis -bus.

2 de actionibus, eventibus sim.: a ipsorum parricidarum:

FLOR. epit. 3, 21, 1 -e bellum (i. civile; aliter, sc. de Abessalon; HIL. in psalm. 118 patrem b. -i persequitur. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 4, 2. cf. in psalm. 36, 58, 3 proeliis [al.]). ARNOB. nat. 3, 26 v. p. 443, 32. FIRM. math. 1, 7, 26 cruentarum pecuniarum -i collatione ditatur Sulla in proscriptionibus. 4, 14, 9 scelerum (IVST. 27, 1, 10. al.). 6, 9, 15 certamina (RVFIN. Adamant. 4, 2 p. 60, 20 Bu. [de Eteocle et Polynice]). SCHOL. Stat. Theb. 2, 667 caedes (RVFIN. Orig. in exod. 4, 6 p. 177, 30 Nilum -i caede maculaverant Aegyptii Hebraeorum pueros necantes). AMBR. Iac. 2, 6, 27 flagitium (HEGES. 1, 6, 2). PAVL. NOL. epist. 24, 16 illo -i Iudae osculo. AVG. c. Iulian. op. imperf. 4, 128 p. 1424 -ia sacrificia faciebant Sodomitae (cf. sap. 12, 4 sq. filiorum suorum necatores]. quaest. hept. 7, 49 p. 490, 9 -e s. Iephtae). al. b quibuslibet, sc. varia ratione ad parricidium pertinentibus: ARNOB. nat. 3, 23 p. 181, 14 M. (de partu matri mortifero) -bus nixibus interemptae mulieres. FIRM. math. 1, 7, 30 -is praeepti Sullae (quo servum adduxit, ut dominum necaret; ad rem v. p. 441, 82). 4, 14, 9 parentibus per ipsos filios -e infertur exitium. HEGES. 5, 22, 1 p. 347, 23 -is causa spectaculi (5, 22, 2 p. 353, 25). 5, 53, 1 p. 415, 13 (Eleazarus ad Iudaeos) nisi nos nostrosque nunc interficimus, cogemur subire pompae -is ludibrium (sc. muneris gladiatorii?).

B de hominibus eorumve coetibus sim. (de capite l. 43; parricida fit hostia, qua parricidium expiatur, l. 42; vix addas p. 443, 61):

HIL. in psalm. 51, 4 Idumaeus populus . . . impius et -is et proditor (subsunt insidiae Esau gen. 27, 41, cf. p. 443, 78; Hil. in explic. transfert ad Iudaeos Christum prodentes, qui respiciuntur et AMBR. Cain et Ab. 1, 2, 5 in psalm. 39, 12). 130, 3 incestuosus et -bus filiis parit David (inde ZENO 1, 7, 4 [2, 9, 7 L.]). trin. 10, 55 impiam -emque Hierusalem. HEGES. 1, 8 p. 12, 24 (Aristobulus fratricida moribundus de semetipso) mactetur hostia -is. 1, 40, 9 p. 89, 16 ubi -e illud reperiam caput (gr. 1, 500 τὴν πατροκτόνον . . . κεφαλὴν). 4, 7, 1 fugite . . . coetus -es (p. 251, 20 parricidium adversum cives). 5, 18, 1 p. 334, 23 frequentiae -es (de coetibus urbis summa fame laborantis). EPIST. pontif. Thiel Gelas. 37, 1 ingerere quempiam -bus exemplis . . . antistitem (i. Syllacenis, qui episcopos necaverant).

II respiciuntur variae actiones impiae, nefariae, sacrilegae sim.: A quibus afficiuntur homines auctori quadam familiaritate sim. coniuncti (neglecta notione interfecionis, nisi hic illic mors animae comprehenditur; accedit quodammodo NOVELL.): TERT. pudic. 14 p. 250, 13 incestas nuptias . . . et libidinem -em (opp. solam . . . fornicationem. spectat ad I Cor. 5, 1 ut uxorem patris sui aliquis habeat). Ps. CYPR. singul. cler. 29 p. 206, 4 -is dilectio clericorum in feminas. PAVL. NOL. epist. 13, 20 -i crimine contemni pauperes nostro arbitrio, quos nullo videmus a nobis dei opere discretos. NOVELL. Maior. 6, 3 quae puella a fratrum consortio -i quodammodo arte subtrahitur ad vitam sanctimoniam degendam.

B quibus impugnantur res, quae quodammodo parentibus, affini-
60 finibus sim. comparari possunt: 1 ecclesia ab haeticis: CYPR. epist. 57, 3 p. 652, 12 contra ecclesiam -ia cotidie arma suscipiunt (59, 13 p. 680, 15). 59, 2 p. 668, 16 gladios, quos verbis -bus iactitant (postea: homicidae sunt apud deum tales). 59, 18 p. 689, 1 minis suis -bus. AMBR. incarn. 2, 12 fraterno nomine non fraterne ecclesiam persequuntur, siquidem . . . quadam nuncupativa fidei germanitate -bus gladii nos cupiunt vulnerare. 2 ars generalis ab arte speciali: MACR. Sat. 7, 15, 14 in ipsam philosophiam invehitur -i ausu medicina.

adv. parricidaliter. i. q. parricidali modo: LAMPR. Alex. 1, 7 quibus bellis civilibus necesse fuit militem contra hostem paratum -r perire (-cidaliter codd., -cidaliter edd. vet.). AVG. epist. 34, 3 nonne tibi videtur iuvenis matri carnali mortem minans dixisse -r frendens: quid faciam ecclesiae (sc. matri spiritali)? IVLIAN. in Am. 6, 3/6 l. 122 (ad Iudaeos decem tribuum captivitatem non plorantes) ut eas calamitates venisse -r gaudeatis (antea l. 64 parricidales animos).

parricidāns, -antis adi. a parricida pro parricidalis ipse FVLG. formasse videtur devitans in hoc libro XI litteram V. i. q. parricidalis: FVLG. aet. mund. p. 168, 20 Fabius parvo contactam mero coniugem trucidat et resignatae ynotece (ob resignatam oenothecam Reifferscheid) -anti cruore (i. caede) sacrificat.

parricidās v. parricida. parricidātus, -ūs m. (sed v. infra). a parricida; ad formationem cf. reatus. significare videtur i. q. parricidium, sed neque notio neque formatio vocis prorsus constant (sunt qui intellegant parricidatus, [Baer])

-a, -um): CAEL. OF. FRG. (38 M.) Quint. inst. 1, 6, 42 -um (*inter vocabula non perdurantia affert* QVINT. l. c. *addens* quod in Caelio vix tolerabile videtur).

parricidialis v. parricidalis.

***parricidium**, -i n. a parricida, cf. homicidium. derivatur a 'caede parentis' vel 'paris', v. infra l. 18, 20. scripturam sollemnem parr- praebet IVS IVR. Sestin. (CIL XI 5998^a) 7; in codd. invenitur etiam pari- e. g. CIC. Tusc. 5, 6 SEN. suas. 3, 2. al., par(r)a-AMBR. epist. 27, 14 F. Ps. AVG. quaest. test. I 5 p. 29, 5 LEX Visig. 6, 5, 19, pare- GLOSS. IV 547, 33, parcid- SEN. clem. 1, 15, 2 CALP. decl. 3. i longa in syllaba -ri- IVS IVR. Sestin. l. c. (si recte descriptum), litt. gr. LYD. mag. 1, 26 *κραιστόρες παρρικίδιον*. forma contracta gen. sg. -di: PLAVT. Rud. 651 (*metro firmatur*). FEST. p. 297. 318 SEN. contr. 7, 1, 16. 7, 2, 8 (*et saepius*); contra -dii passim in digestis et al.; in IVRE IVR. Sestin. l. c. *apographa discrepant*. de

notione: ISID. orig. 5, 26, 16 -i actio non solum in eum dabatur qui parentem, id est vel patrem vel matrem interemisset, sed et in eum qui fratrem occiderat; et dictum -um quasi parentis caedem. 10, 225 (*quae antecedunt v. p. 440, 66*) quoniam -um et (*i. etiam*) homicidium quocumque intellegi possit, cum sint homines hominibus pares (cf. Plut. Rom. 22, 4 *πᾶσαν ἀνδροφονίαν παρροκτονίαν προσεπειν*). GLOSS. -um: *παρροκτόνιον. παρροκτονία*. qui patrem aut matrem occidit. parricidium. GLOSS. Corp. p. 179 -o: mequialm (*anglosax.*).

legitur in sermone pedestri inde a LEGE XII tab. (? v. infra l. 48), CIC., SALL., LIV., frequentant SEN. rhet., QVINT., deest e. g. CAES., NEP., VELL.; in versibus non nisi PLAVT. Rud. 651 et infra l. 75.

[confunditur in codd. cum parricida FLOR. epit. 1, 3, 5 CYPR. ad Donat. 8 p. 9, 18 LACT. epit. 58, 5 al. (v. etiam sub patricidium. falso trad. -um SEN. contr. 7, 5, 5 COD. Theod. 9, 15 rubr., restit. e con. dub. QVINT. decl. 372, 4), fratricidium QVODV. de IV fer. 3, 14 CHROMAT. serm. 23, 1 l. 15 L., patricidium CHROMAT. l. c. BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 494, 6. al. (v. etiam sub hac voce). e con. probab. SEN. contr. 9, 4, 22 -i (Thomas, tyrannicidi trad.) consilium.]

I proprie i. q. impia occisio hominum occisori propinquitate, affinitate vel quibuslibet aliis vinculis pietatis sim. iunctorum (de Saturni devoratione filiorum l. 79. p. 446, 56 sq.; de morte viperarum p. 446, 16; de occisione Christi l. 81. ceterum dicitur de occisione vel facta vel incohata, excogitata sim. e. g. p. 446, 20. 22. 447, 17. 19; de controversis vocis rationibus, quae a viris doctis et antiquis et recentioribus prolatae sunt, cf. post alios Cloud, Zeitschr. Sav. Stift., Rom. Abt. 88, 1971, 1 sqq.): A in legibus, apud iuris consultos sim. (occurrere videtur inde a LEGE XII tab., v. l. 48; cf. SEN. contr. 1, 4, 9 legem . . . de -is. QVINT. decl. 281, 1 ad legem -i): FEST. p. 318 qui occidit hominem sacrum, -i non damnatur (*affert legem tribuniciam, v. p. 440, 45*). PAVL. FEST. p. 221 (*inde supplet Lindsay FEST. p. 258*) parrici(di) quaestores appellabantur, qui solebant creari causa rerum capitalium quaerendarum (POMPON. dig. 1, 2, 2, 23 qu. -i, quorum etiam meminit lex duodecim tabularum. LYD. mag. 1, 26. ad rem v. Cloud l. c. p. 18 sqq.). POMPON. dig. 1, 2, 2, 32 Cornelius Sulla quaestiones publicas constituit, veluti de falso, de -o, de sicariis. VENVL. dig. 29, 5, 13 (*item PAVL. dig. 48, 9, 10 heredes, qui -i poena teneri possunt* [opp. extraneos]. VLP. dig. 48, 9, 6 utrum qui occiderunt parentes an etiam conscii p. -i adficiantur. 48, 9, 7 -i p. tenebitur, qui eqs. MOD. dig. 48, 9, 9 pr. [*fusius describitur ut e. g. COD. Iust. 9, 17, 1. al.*]). 48, 2, 12, 4 servos reos non facit lex Pompeia -i, quoniam caput primum eos adpraehendit, qui parentes cognatosve aut patronos occiderint (PAVL. sent. 5, 24, 1 l. P. de -is tenentur, qui patrem matrem, avum aviam, fratrem sororem, patronum patronam occiderint [*sim. MARCIAN. dig. 48, 9, 1 inserens: patrualem matrualem, patruum avunculum amitam, consobrinum consobrinam, uxorem virum, generum socrum, vitricum, privignum privignam*]). al.). VLP. dig. 1, 18, 13, 1 qui -um admiserat, utrum simulato furore facinus admisisset an eqs. 48, 9, 8 -i postulatus. 48, 20, 3 quinque legibus damnatae mulieri dos publicatur: maiestatis, . . . -i eqs. COD. Theod. 9, 19, 4, 1 lege Cornelia de veneficiis sicariis -is. 11, 27, 1 lex, quae parentum manus a -o arceat, sc. *alimenta pauperibus tribuens*. LEX Visig. 6, 5, 19 si pater filium aut mater filiam aut filius patrem aut frater fratrem aut quemlibet sibi propinquum, gravibus coactus iniuriis . . . occiderit, et hoc . . . aput iudicem potuerit adprobare, quod -um (parra- var. l.), dum propriam vitam tuetur, admiserit, securus abscedat.

B cetera exempla: 1 occiduntur propinqui (sc. consanguinitate, affinitate occisori iuncti; ad gradum cognationis in legibus explicatum v. sub A): a accedunt determinationes indicantes eum, qui occiditur: a adi.: TRAG. inc. 171 (*ex Ennii Medea?*) sibi salutem ut familiari (sc. fraterno) pareret -o Medea. CIC. Cluent. 31 fraterno (HEGES. 5, 41, 2 p. 387, 4). LIV. 31, 31, 17 domestica. ARNOB. nat. 4, 33 p. 240, 14 M. tamquam hostili de sanguine ita se proprio -o cruentare Saturnum (sc. de devoratione filiorum, cf. fort. p. 446, 56, nisi recte abscisionem genitalium intellexit Löfstedt, Arnobiana, 1917, 85). PETR. CHRYS. serm. 4, 1 (*de occisione Christi*) caelestis -i. β gen.: CIC. Phil. 3, 18 patris et patrum (OROS. hist. 4, 20, 28). LIV. 8, 11, 7 filii. SVET. Nero 34, 5 matris. CHROMAT. serm. 23, 1 l. fratris. γ variae (fere iunctura laxiore): LIV. 44, 1, 10 -o . . .

perpetrato in fratrem, cogitato in parentem (SEN. contr. exc. 5, 4, 2 -um de patre finxit, de f. commisit. CHROMAT. serm. 27, 3 L. quod -um in fratre commiserat). APVL. met. 5, 11, 2 -um struentes contra sororem. IVST. 18, 7, 18 duplicis, et in filio et in patria -i poenas dedit. AVG. civ. 3, 15 p. 118, 2 D. tanto in . . . regem Servium Tullium -o perpetrato a genero.

b exempla varia, ubi e contextu apparet, quis occidatur, sc.:

α pater, parens (mater l. 14 sqq., vipera l. 16; cf. p. 445, 17. 22 et nonnulla sub A et B1a): CIC. inv. 2, 58 -i causa subscripta. *ibid.* -i . . . mentio . . . facta (*postea: de nece parentis*). S. Rosc. 28 ut nomen huius S. Roscii de -o deferrent. *ibid.* ipso nomine -i. 61 de -o causa dicitur (*postea: cur patrem filius occiderit*). al. in hac oratione (*inde* QVINT. inst. 7, 2, 2. 9, 2, 53 GELL. 15, 28, 2 Roscium -i reum [*sim.* 15, 28, 3]). SEN. contr. 1, 4, 5 alterum putavi -um matrem coram patre occidere (*sim. de matricidio* 1, 4, 9. VAL. MAX. 8, 1 ambust. 1 TAC. ann. 14, 8, 4. al.; *nota de vipera: APVL. apol. 85, 5 exeso matris utero in lucem proserpit atque ita -o gignitur*). contr. exc. 3, 2 them. quidam filium accusavit -i. 3, 2, 1 non ab dico te propter -um. 5, 4 them. accusatus est . . . -i. et saepe. VAL. MAX. 5, 9, 1 gravissima crimina . . . in novercam commissum stuprum et -um cogitatum. 5, 9, 3 suspectus in -o filius. 5, 9, 4. al. SEN. clem. 1, 15, 2 Tarius filium deprehensum in -i consilio damnavit. dial. 3, 2, 2. epist. 108, 19 -i metum fecit Pythagoras, cum possent in parentis animam inscii incurere et ferro morsu violare. QVINT. inst. 4, 2, 73 -um obicitur iuvenibus, quorum pater vivit. 7, 2, 17 pater decessit, ille filius -i reus est. decl. 281 them. stricto gladio occurrit . . . patri; . . . accusat filium -i. saepe. SVET. Vit. 6. al.

β frater, soror (cf. l. 62. 71. p. 445, 18. 58. 68. et sub Ia; *inde a* QVINT. selecta): LIV. 40, 8, 7 Philippus iudex inter duos filios, accusatorem -i et reum (*ad eosdem* 40, 12, 15. 40, 13, 3. 4. al.). 45, 19, 14 cum detestabilis altera res (*sc. fratri regnum eripuisse*) et proxima -o sit. FEST. p. 297 accusatus . . . -i Horatius (*de eadem caede sororis: FLOR. epit. 1, 3, 5. SCHOL. Cic. Bob. p. 113, 12 de -o hoc est interempta sorore*). SEN. contr. 1, 7, 16. contr. exc. 5, 3, 1 vincere propter -um nolunt fratres pancratiastae. al. QVINT. inst. 9, 2, 88 reus -i, quod fratrem occidisset. decl. 286, 9. 321, 6 (*invicem veneficii se reos deferunt frater et medicus*): inter homicidium et -um cognoscitis. al. MIN. FEL. 25, 2 Romulus . . . -um fecit (*de eodem -o: SERV. auct. Aen. 1, 292 SERV. Aen. 6, 779. al.*). IREN. 3, 23, 4 Cain non reveritus deum, neque confusus in -o (*de eodem -o: CYPR. mortal. 17 -um mente conceptum. et saepius*). CAPITOL. Opil. 4, 8 quod vel ob -um vel incestum displiceret Caracalla (*de eadem caede Getae: SPART. Carac. 8, 5. 8, 6. al.*). al.

γ filius, filia (cf. l. 61. p. 445, 68 et sub Ia; *inde a* FLORO selecta): SEN. contr. exc. 6, 6, 1 perdidit uxorem -o (*sc. quia filiam interfecit*), filiam veneficio. contr. 7, 7, 9 (*loq. pater filium imperatorem hostibus prodidisse accusatus*) et imperatorem et -um vendidi? suas. 3, 2 adhuc -um non feci (*deliberat Agamemnon de Iphigenia immolanda ut* 3, 3 [*bis*]). QVINT. decl. 315, 18. 317, 14. al. FLOR. epit. 1, 9, 5 (*de supplicio quo Brutus filios interfecit ut: CLAVD. DON. Aen. 6, 820. al.*). MIN. FEL. 30, 2 sunt quae . . . -um faciant, antequam pariant (*sim. de abortu: TERT. UXOR. 1, 5 l. 10 CYPR. epist. 52, 2 p. 619, 5. TERT. scorp. 7 p. 159, 3 (de deo salutis causa martyrium admittente) sophia filios suos sapienter . . . iugulavit (prov. 1, 20), dum in vitam . . . ; o -i ingenium!* CYPR. mortal. 12 (*de sacrificio Isaaci ut: ZENO 2, 11, 2 [1, 59, 5 L.]*)

δ quilibet propinquus (cf. p. 445, 56 sqq. *ibid.* l. 82.; *inde a* VAL. MAX. selecta): LIV. 1, 13, 2 Sabinae mulieres hinc patres, hinc viros orantes, . . . ne -o macularent partus suos. 1, 47, 1 Tulliae praeterita -a (*sc. sororis coniugisque*). 1, 50, 5 Tarquinii Superbi imperium raptum -o soceri Servi Tulli. SEN. contr. 1, 1, 23 audimus fratrum (*sc. Atrai et Thyestis*) fabulosa certamina . . . impias epulas, detestabili -o furvum diem. al. VAL. MAX. 8, 1 ambust. 1 filiam -um (*sc. avia necavit filiae liberos*) ultam esse -o (*i. matricidio*). TAC. ann. 13, 16, 4 sibi . . . -i exemplum intellegebat Agrippina. 13, 21, 2 (*loq. Agrippina*) nec . . . aut mihi infamia -i (*sc. me consilium filii occidendi cepisse*) aut Caesari conscientia (*sc. -i, i. matricidii*) subeunda est. IVST. 3, 1, 3 impellit Artaxerxen -um (*i. patricidium*) -o (*i. fratricidio*) vindicare. 9, 7, 12 ad quam ultionem per -um (*sc. mariti*) festinaverat Olympias. 18, 4, 14 -um rex Pygmalion fecit (*cf. 8 avunculum suum eundemque generum . . . occidit*).

ε nota de Saguntinis se suosque occidentibus (cf. Flor. epit. 2, 6, 6 excitant rogam, tum desuper se suosque . . . ferro et igne corrumpunt): QVINT. decl. 369, 2 sic (*sc. bona mente*) Saguntini fecerunt -um. FLOR. epit. 2, 6, 8 in illo publico -o incendioque.

2 occiduntur cives (sc. cum occisore eandem patriam quasi parentem habentes; accedit prope l. 81; determinatur per adi. p. 447, 3, locut. praep. p. 447, 8): CIC. Verr. II 5, 170 facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, prope -um necare (*affert* QVINT. inst. 8, 4, 4 ut exemplum incrementi). Catil. 1, 33 qui (*socii Catilinae*) se tecum omni scelere -oque iunxerunt. Sull. 76 introspicite Catilinae . . . ceterorumque mentes; . . . quae indicia -orum, quantos acervos

scelerum reperietis! Lig. 18 sceleris . . . crimine, furoris, -i liceat Cn. Pompeio mortuo, liceat multis aliis carere. Phil. 6, 4 domesticis stupris, forensibus -is delectatur (*sim. de occisionibus ab Antonio, Dolabella aliisque factis* 11, 14. 11, 27. 12, 15. 13, 20. *al.*). SALL. or. Lep. 24 specie concordiae et pacis, quae sceleri et -o suo nomina indidit Sulla. SEN. contr. 2, 1, 11 an . . . -um tanti fuit? (*respicitur genus humanum divitiarum causa se ipsum interficiens*). HEGES. 4, 7 p. 251, 20 -um adversum cives.

3 *occiduntur viri summum imperium habentes (quasi patriae parentes; de morte Servii Tullii cf. p. 446, 5. 63):* CIC. Phil. 13, 22 (*verba Antonii*) soluto supplicio -i (*de occisione Caesaris ut: VAL. MAX. 1, 5, 7 dignus admissio -o eventus. 1, 6, 13 FLOR. epit. 4, 7, 1. LIV. 1, 52, 1 qui Latini Turnum novantem res pro manifesto -o merita poena adfecissent. VAL. MAX. 8, 14 ext. 4 Philippum interemit Pausanias et quidem quod petierat assecutus est; tam enim se -o quam Philippus virtute notum posteris reddidit. 9, 11 ext. 4 unius -i (i. Tiberii occidendi) cogitatione cuncta scelera superata (postea: princeps parensque noster Tiberius). CVRT. 3, 6, 11 (loq. medicus ad regem) crimen -i, quod mihi obiectum est, tua salus diluet (*sim. de Alexandro occidendo: 6, 7, 7. 6, 10, 14. 5, 9, 3 (de Dareo occidendo ut: 5, 9, 9. 5, 12, 4. al.)*). PANEG. 2, 30, 3 extinctus aperto dominus Gratianus -o. *al.**

4 *occiduntur socii, amici, patroni sim. (populi affinitate quadam iuncti IVLIAN.):* SEN. contr. 7, 2, 1 Antonius credidit posse -um facere Popillium (*sc. patronum Ciceronem occidens ut 7, 2, 2*). PLIN. nat. 33, 48 (*C. Gracchi a familiari occisi*). APVL. met. 4, 11, 6 *dux noster, cum . . . nulli nostrum spontale -um suadens persuadere posset, . . . gladium suum . . . per medium pectus . . . transadigit. 8, 8, 9 noli -o nuptias auspicari, sc. amico interfectori mariti nubens. IVLIAN. in Am. 1, 13-15 l. 264 nec isti populi, Ammon videlicet et Moab, de Loth stirpe venientes, a -i invidia liberantur (cf. p. 443, 78 sqq.)*.

5 *e contextu non apparet, quis occidatur (exempla selecta; cf. etiam LEGEM XII tab. sub A):* CIC. Cluent. 32 ceteri non videntur in singulis hominibus multa -a suscipere posse (*opp. Oppianicus gravidam fratris uxorem necans*). fin. 4, 63 homines sceleribus et -is inquinatos (*opp. caste et integre viventes*). SEN. contr. 10, 3, 15 facilius est ignoscere bello quam -o. 10, 5, 23 quid, si volueris bellum pingere? . . . quid, si -um? SEN. benef. 3, 6, 2 homicidii, veneficii, -i, violatarum religionum . . . diversa poena est ubique (*in serie ut: QVINT. inst. 5, 13, 3 de -o, sacrilegio, maiestate. 6, 2, 21 gravia per se, -um, caedes, veneficium. 11, 3, 59 non dico de homicidio, sacrilegio, -o [sim. AVG. c. acad. 3, 16, 36]. SVET. Tib. 66. Nero 33, 1 [nisi ad p. 446, 59]. AVG. civ. 22, 22 p. 604, 4 D. al., cf. PLAVT. sub IIA). dial. 6, 26, 4 nulla hic (*sc. in sede mortuorum*) arma mutuis furere concursibus . . . nec -a aut fingi aut cogitari. LACT. inst. 6, 20, 28 tragicae historiae subiciunt oculis -a et incesta regum malorum. BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 494, 6 sqq. (*patri- var. l.*). *al.**

II *transfertur: A per hyperbolen ad varias actiones noxias, iniurias, quibus afficiuntur homines (cautius inducitur l. 54):* PLAVT. Rud. 651 fraudis, sceleris, -i, periuri plenissimus, legirupa, imprudens eqs. (*sc. leno, cf. p. 441, 10 et Opelt, Schimpfwörter, 1965, 94*). VITR. 7 praef. 9 mors eius ut -i damnati (*de Zoilo Homerum poetarum parentem [v. p. 358, 81] vituperante. cf. de auctore medicinae SCRIB. LARG. praef. 7 genere quodam -um ac sacrilegium eos committere, qui haec [i. falsa] dicunt de Asclepiade*). SEN. contr. 1, 1, 23 quam innocenter me contra -um (*sc. auxilium a fratre non oblatum*) vindico. 1, 6, 1 filius meus ait se uxori, quae patrem reliquerat, -um debere (*luditur cum notione sollemni*). contr. exc. 6, 7, 2 filius -o (*i. adulterio novercae*) convaluit. contr. 7, 2, 4 Popillius Ciceronem lacerat occisum; . . . hoc -um tertium . . . est. 7, 3, 5 vivo patre et hoc -um est (*sc. mors voluntaria filii ut ibid. iterum: reus est -i qui mavolt mori quam patrem videre*). QVINT. decl. 373, 2 patrem captum deseruisti: maximum crimen, immo -um. CALP. decl. 10 (*de actione matris mortem filii provocante*). APVL. met. 7, 3, 2 quod crimen non modo latrocinium, verum etiam -um quisque rectius nominari (*de latrocinio in hospitem, cf. 3, 7, 3 hospitem parentemque meum*).

B *per metaphoran vel in imagine ad actiones quibus delentur, detrectantur res (cf. p. 445, 80):* **1** *patria (sc. de perduellione, seditione adversus patriam ut 'parentem civium', cf. p. 364, 46 sqq.):* **a** *patria indicatur determinationibus (cf. suus l. 84):* CIC. Sull. 6 obstrictum esse patriae -o (*dom. 133 in p. -o exsultare. Phil. 2, 17 [de Catilinae eiusque sociorum actionibus ut: SCHOL. Stat. Theb. 5, 159 AVG. c. acad. 3, 16, 36]. 11, 29 nefario. off. 3, 83 foedissimum et taeterrimum. HEGES. 5, 22 p. 347, 25*). LIV. 28, 29, 1 revocavit Coriolanum . . . a publico -o privata pietas (*VAL. MAX. 1, 8, 8 [de occisione Caesaris ut: 3, 1, 3. 6, 8, 4. cf. sub C]. aliter p. 446, 77*). IVST. 18, 7, 18 in patria (*v. p. 446, 4*). **b** *exempla varia (selecta):* CIC. Rab. perd. 27 nefarii sceleris ac -i mortuum L. Flaccum condemnabimus? (*[sim. ibid. de C. Mario, nisi mavis utrumque locum strictius de occisione tribuni plebis sacrosancti intellegere]*). IVS IVR. Sestin. [CIL XI 5998^a] 7 s. -i sui poenas exsolverit). Catil. 1, 17 te patria quae communis est parens omnium nostrum odit ac metuit et iam diu nihil te iudicat nisi de -o suo cogitare (*huc spectat GLOSS. II*

Philox. PA 95 πατροκτονίας). Att. 10, 10, 5 eripiam me ex istorum -o. SEN. contr. 10, 3, 3 si -um (esset) fuisse in diversis partibus, numquam defendisset apud Caesarem Ligarium Cicero. VAL. MAX. 9, 11, 3 reum . . . inchoati -i Catilinam. SEN. benef. 5, 16, 1 posuit arma Coriolanus, sed in medio -o posuit. QVINT. decl. 322, 4 (*de iuvene reo affectatae tyrannidis et patricidii*) ut vel uno appellari nomine potuerit utrumque scelus -um. *al.*

2 *aliae:* CIC. Tusc. 5, 6 vituperare quisquam vitae parentem philosophiam et hoc -o se inquinare audeat? HIL. trin. 3, 21 si liceret, corpora et manus ad caelum elevarem, . . . concuteremus fundamenta terrae et toto in haec opera dei -o desaeviremus. OPTAT. 3, 8 p. 91, 1 parentes incruenta -a facere cogebantur (*sc. animarum liberorum suorum, dis eos ture sacrificare iubentes*).

C *per metonymian ad diem, quo Caesar occisus est:* SVET. Iul. 88 curiam, in qua occisus est, obstrui placuit Idusque Martias '-um' nominari.

appendix: structurae et iuncturae notabiliores: 1 iungitur cum verbis faciendi, committendi sim.: CIC. Cluent. 32 suscipere. LIV. 44, 1, 10 -o . . . perpetrato. SEN. contr. 1, 4, 9 facere (7, 1, 6. *al.* QVINT. decl. 258, 6. 314, 12. 369, 2 MIN. FEL. 25, 2. *al.*). contr. exc. 5, 4, 2 commisit (suas. 3, 3 SCRIB. LARG. praef. 7 QVINT. inst. 7, 2, 2 decl. 317, 14. *al.*). VAL. MAX. 1, 5, 7 admissio -o (VLP. dig. 1, 18, 13, 1 LEX Visig. 6, 5, 19). 5, 9, 4 ad peragendum -um. CVRT. 6, 10, 14 consummato . . . -o. CYPR. mortal. 12 gerere.

2 *copulantur aut iuxta ponuntur aut distinguuntur voces plus minus affines: scelus: PLAVT. Rud. 651 s., -i . . . plenissimus (sine coniunctione ut CIC. Verr. II 5, 170 [in climace] facinus . . . , s. . . , prope -um. Lig. 18 Ivs IVR. Sestin. [CIL XI 5998^a] 7). CIC. Rab. perd. 27 s. ac -i ([bis]. LIV. 40, 24, 6 SEN. epist. 108, 19). Catil. 1, 33 s. -oque. fin. 4, 63 s. et -is (SALL. or. Lep. 24). laxius: CIC. Sull. 76 quae indicia -orum, quantos acervos scelerum. Phil. 11, 14. 11, 29. *al.* caedes (*cf. p. 445, 18*): LIV. 31, 31, 17 domestica -a et cognatorum amicorumque c. (SVET. Tib. 66 Nero 33, 1). QVINT. inst. 6, 2, 21 -um, c., veneficium. FLOR. epit. 4, 7, 1 (*variant in contextu*). IVST. 17, 1, 6 -um . . . secutae c. sunt. 30, 1, 2 (-um explicatur per necem . . . parentis et caede . . . fratris). *distincte:* SCHOL. Cic. Bob. p. 113, 12 non c. vulgari set . . . -o. homicidium: v. vol. VI 3, 2868, 51 sqq. et supra p. 445, 19. veneficium: SEN. contr. 9, 2, 13 -i et v. 9, 6, 7 ante v. oportet faciat quam -um. SEN. benef. 3, 6, 2 (*in serie maleficiorum ut QVINT. supra. al.*). crimen: VAL. MAX. 5, 9, 1 gravissima crimina . . . stuprum et -um. QVINT. decl. 373, 2 maximum, immo -um. APVL. p. 447, 65.*

3 *significatur: a is, qui occidit: per gen.:* CIO. Phil. 14, 35 M. Antoni. Att. 10, 10, 5 istorum. LIV. 40, 24, 6 fratris. 44, 1, 10 Persei. SEN. dial. 3, 2, 2 filii. *al.* per pron. poss.: SALL. or. Lep. 24 -o suo (*sc. Sullae*). LIV. 40, 9, 9 -o tuo (*Demetrii*). *al.* b is, qui occiditur: per adi. p. 445, 75 sqq. 447, 76 (*cf. p. 447, 3*); per gen. p. 445, 82 sqq. 447, 72 sqq.; per pron. poss. p. 447, 84; variis modis p. 445, 84 sqq. 447, 8.

deriv.: parricid(i)alis.

parricidio (-āre) v. parricidans.

Baer.

parro(e)c(h)- v. parroc-

parrula, -ae f. a parra deminutive. scribitur paru- codd. saec. VIII GLOSS. Leid. ed. Hessels 47, 52 GLOSS. Corp. p. 128 (*cf. 176*). *nomen avium:* GLOSS. III 18, 3 κορυδαλλός: parru[m]la (*item p. 439, 34 e coni.; significari videtur genus alaudarum, sed etiam 'parum cristatum' L. intellegi posse vidit André, Les noms d'oiseaux, 1967, 119 sq.*). V 382, 23 -a: masae (*anglosax., sc. 'parus' L.; item GLOSS. Leid. ed. Hessels 47, 52 GLOSS. Corp. p. 128. ad idem avium genus referunt viri docti GLOSS. Corp. p. 176 -a [paruca trad.]: hicae [anglosax.]). cf. Onom.*

parrus v. parra.

Kruse.

***pars**, -rtis f. [*ratione nominum in -ti- cadentium formatum a radice, quae subest gr. πέρωται, έρωρον, a qua in linguis cognatis voces variae fere eiusdem notionis originem trahunt. de ratione sonorum cf. Leumann, Gramm. 1977, 60. Sch.] scribitur litt. graec.: παρτες PS. MAVRIC. strat. 12, 8, 16, 14. 12, 8, 24, 14. cf. p. 449, 28 sq. notatur (de compendio pa v. supra p. 3, 59): p(artis) CIL IX 3438, 5. par(te) CIL XII 5093, 9. adiunctis aliis litteris: p(ro) p(arte) CIL VI 18100, 8 XIV 1641, 3. 5176, 4. m(aiore) p(arte) LEX Vrson. (CIL I² 594) 70, 10 (*sim. al. ibid.*). p(ro) p(arte) s(ua) LEX aq. Claud. (CIL VIII 18587) 4, 5 (*al. ibid., si recte solvit Dessau*). m(aiorem) p(artem) d(iei) PROB. litt. sing. gramm. IV 275. p(ro) p(arte) d(imidia) *ibid.* NOT. Tir. 30, 96 -s (*al.; cum numeris adiectis e. g. 60, 75 sqq., in locut. praepos. e. g. 31, 2. 60, 86 sq.*). de genere: more vulgari excipitur per pron. relat. neutr. vel masc. (*per apposit. explices ITALIA Luc. 15, 12 [cod. d]: EXPOS. mundi 34 -es, quae (quas Rougé) describere necessarium (Hahn, Sprache der . . . Expos., 1898, 21 cogitat de gr. μέγη ἄ*). IORD. Get. 82 -s eorum, qui . . . tenebat.*

de formis: gen. sing. -us LEX Bant. (CIL I² 582) 12; -es CHIRON 560 (*cf. Ahlquist, Stud. Chiron., 1909, 29*). acc. sing. -im CIL I² 37 (*scrib. -i, cf. Mommsen ad l.*). PLAVT. Truc. 1 (*apud Apul. flor. 18, 7 cod. F*). CIC. leg. agr. 3, 8 (*cod. unus*). LVCR. 6, 88. 6, 384. 6, 661 (OQ, ceteri -em ut passim, cf. Ernout, Rev. Phil. 42, 1918, [TeBmer])

139 sq.). VERG. Aen. v. *infra* p. 455, 30. 41. Ov. met. v. p. 455, 32. SVET. Aug. 42, 3 (-em var. l.). FRONTO p. 57, 4 v. d. H. AVR. Fronto p. 50, 25 ORIBAS. syn. 9, 28 eup. 2, 1 D 1. *ceterum* cf. *sub partim*; -en (*ante ve*) TAB. cer. Dac. 7 (CIL III p. 940 a. 142) int. 8 CIL VI 10219, 9. *abl. sing. -i* PLAVT. Men. 479 Persa 72. LEX Sil. (Fest. p. 246; trad. patris). TER. Eun. 579 (*dub.*). CATO agr. 136. LEX repetund. (CIL I² 583) 51 (*sed* 65 -e). VARRO rust. 1, 13, 5 (-e var. l. ut 1, 40, 6). 3, 3, 9. CIC. Arat. frg. 10 (*trad. -im*). LVCR. 1, 1111, 3, 611 (*cf. Ernout-Robin ad l.*). 4, 515, 5, 511 (-e var. l. ut 5, 721). 6, 694, 6, 721. MANIL. 3, 395 (*cf. Housman ad l.*). APVL. apol. 42, 7 (*v. Helm in app. crit.*); -ei LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 25, 27. *nom. plur. -is* VARRO ling. 5, 21, 5, 56. LVCR. 5, 494 (OQ). *gen. plur. -um* ENN. ann. 593 CAES. anal. frg. Char. gramm. p. 179, 5 B. NEP. frg. 42 Marsh.; *consuetudinem -ium testatur* PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 179, 10 B. *dat. et abl. plur. -ibus distinguit a formis quartae decl. e. g.* PRISC. gramm. II 364, 25, *indifferenter scripsisse veteres testatur* CASSIOD. gramm. VII 156, 16 (*ex Curtio Valeriano*). *acc. plur. -is* (*testatur* PRISC. gramm. II 360, 9); LEX XII tab. 3, 6 (Gell. 20, 1, 49). PLAVT. Merc. 276 Mil. 811. TER. Hec. 836 (*cod. A ut Haut. 1. 10 Phorm. 27. 83 Eun. 354. sed Eun. 151 -es A et Don.*). CIC. Verr. II 3, 40 (*ter cod. V*); *ceterum v. Neue-Wagener I³ 389. 391 sq. (in pap.: CARM. de bell. Aeg. 34).*

de notione (de ratione q. e. inter voces -s, potentia, virtus, vis v. p. 468, 65 sqq.; distinguitur a portio CHALC. comm. 33): SYNON. Cic. p. 426, 3 frustum carnis. crustum. panificium. -s. portio. ISID. orig. 18, 2, 8 *spolia vocantur -es . . . a pari divisione pro personarum qualitate*. GLOSS. -s: μέρος. -es: μέρη. al. GLOSS. I Ansil. PA 582 -bus: munere, vice. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A πάρις μέρος. πάρις μέρος. σίνε πάρις δίχα μέρους. *cetera v. infra suis locis. legitur inde a ? CARM. Sal. (v. supra p. 3, 59), LEGE XII tab., NAEV., PLAVTO per totam latinitatem. [val. parte; it. parte; sard. centr. et mer. parte; raet. part; francog. part; prov. vet. part et var. francoprov., prov., vasc.; cat. parte; hisp. parte; port. parte. cf. M.-L. 6254. Battisti-Alessio IV 2783. Wagner II 226. Wartburg VII 669 sqq. Corominas² IV 414 sq. Machado³ IV 314. St.] [confunditur in codd. cum: aperte: ACC. trag. 133 (restituatur aperte). VARRO ling. 7, 18 (restituatur a -e ut: 7, 75. 8, 15 SEN. suas. 4, 4). QVINT. inst. 7, 4, 38 (var. l.). ars saepe, e. g. CIC. de orat. 1, 59. leg. 2, 46 (-s restituatur ut: ac. 1, 23 APVL. Socr. prol. p. 113). Ov. am. 2, 18, 19. LIV. 2, 47, 12 (ars restituatur ut: GRATT. 151 COLVM. 5, 9, 16 [a. Hedberg, alii alia]. al.). par: v. p. 261, 36. paries: VITR. 2, 8, 2. CIL VI 15792 ex pariete tertia (jort. ex -e t. ut VI 4710, sed cf. Samter, RE IV 601, 6). partus e. g. MANIL. 2, 726 (-s restituatur). PS. APVL. Ascl. 8 (falso trad. pro partum, cf. Lact. inst. 4, 6, 4 τόκον). pater (fere in casibus obliquis per transpositionem litterarum): LEX Sil. (Fest. p. 246. -s restituatur ut: COM. pall. inc. 56 VARRO ling. 5, 85 frg. Non. p. 494, 14 SEN. contr. 10, 2, 1. al.; cf. et p. 474, 43). TER. Haut. 8 CIC. Phil. 11, 9 nat. deor. 2, 30 VERG. Aen. 8, 511. et saepe. dubia, mutila, manca: PACVV. trag. 73 TYBERO hist. 10 VARRO Men. 305 LVCR. 5, 485. 5, 881 (v. Bailey ad l. et e. g. Verdière, Eos 51, 1961, 94 sqq. Müller, Mus. Helv. 32, 1975, 48 sqq.). CVLEX 346 (cf. Housman, Classical Papers II 572 sq.). RABIR. carm. frg. 4 SEN. epist. 105, 3.]*

exempla sic digerenda censuimus:

- I μέρος fit separatione corporali: l. 81.
 II μέρος est id, in quod dividitur unitas maior:
 A pertinet ad meram divisionem: 1 exempla varia significantiora: p. 450, 52. 2 cum respectu rationis computatae: p. 451, 69. 3 grammatica et stilistica: p. 454, 16.
 B pertinet ad rationem participandi: 1 spectat ad quaslibet res: p. 459, 54. 2 spectat ad munus actoris: p. 464, 7.
 III μέρος est id, ex quo totum quoddam componitur:
 A cum respectu pertinendi, attinendi, contingendi: p. 465, 84.
 B cum respectu diversitatis singulorum: 1 significantur res: p. 467, 39 (de corporis -bus p. 467, 67; de partitione orationis p. 471, 21). 2 significantur homines: p. 474, 34 (de litigantibus p. 474, 38; de factione p. 475, 7).
 appendix ad I-III: p. 478, 1 (iuncturae verbales computandi, partiendi p. 478, 23).
 IV de loco, directione, latere:
 A proprie: 1 vario usu: p. 478, 83 (locutiones locum vel directionem indicantes p. 479, 2; de certis regionibus p. 480, 50). 2 pertinet ad latu animantium vel rerum: p. 482, 47.
 B translate i. q. respectus, sensus, ratio sim.: p. 485, 71.
 C per imaginem: p. 487, 66.
 appendix ad I-IV: locutiones periphrasticae p. 488, 45; de ellipsi p. 488, 67.

i. q. μέρος.

I μέρος fit separatione corporali (fere extrinsecus illata; dicitur de segmentis, fragmentis sim. rei solidae singularibus, sc. quae quo modo ad totum quoddam pertineant, non refert; attulimus exempla certiora, alia cf. e. g. p. 456, 81 sqq. 458, 49 sqq. 470, 14 sqq.): A de seg-

mentis corporis occisi hominis (cf. p. 450, 37): LEX XII tab. 3, 6 (Gell. 20, 1, 49) tertiis nudinis -is secanto (cf. Quint. inst. 3, 6, 84 corpus inter creditores dividi licuit. Gell. 20, 1, 48 secare . . . atque partiri corpus addicti sibi hominis. TERT. apol. 4, 9 iudicatos . . . in -es secari a creditoribus. ad rem v. Kaser, Röm. Zivilprozessrecht, 1966, 102 sq.). SEN. Phoen. 365 Agaue spoliū tulit . . . nati . . . in -es dati. PETRON. 141, 2 si corpus meum in -es conciderint (ITALA iud. 19, 29 [Lugd.] concidit illam concubinam mortuam membratim in duodecem -es [gr. μερίδας, VVLG. in d. -es ac frusta. inde SVLP. SEV. chron. 1, 29, 4 membra . . . in d. discissa -es]). B de aliis fragmentis, particulis, frustis sim. (saepeius determinatur per gen. materiae, e. g. l. 13. 16. 28, per adi. l. 23): CIC. Cluent. 173 venenum abditum aliqua in -e panis (PALLAD. hist. mon. I 10 p. 285^B vis edimus -em p. ? [gr. p. 71, 21 B. κάλασμα]). LVCR. 1, 309 in parvas . . . -is dispergitur umor. 1, 863 cibos . . . habere in se nervorum corpora parva ossaque et omnino venas -isque cruoris. 2, 826 quanto in -es res quaeque minutas distrahitur magis eqs. 2, 829 ubi in parvas -is discerpitur austrum (831 filatim). 3, 659 serpentem in multas -is discidere ferro (665 particulis). VERG. Aen. 5, 858 cum puppis -e revolsa . . . proiecit in undas Palinurum (cf. 9, 562 ipsum pendentem . . . magna muri cum -e revellit. Ov. met. 13, 882 Cyclops -em . . . e monte revulsam mittit. SIL. 9, 466 convulsam . . . -em vicini montis . . . iacit. HEGES. 5, 26, 2 convulsa -e murali). AETNA 361 ille impetus ignes et montis -es . . . subvectat (cf. SEN. Phoen. 72 rapax torrens . . . -es . . . lapsi montis exesas rotat). PRIAP. 70, 3 (contextu non satis integro; ad liborum fragmenta rettulimus coll. Ov. fast. 3, 734). Ov. met. 8, 649 resecat de suis tergore -em exiguam. VAL. MAX. 1, 6, 5 (in prodigio) carnis . . . in modum nimbi dissipatae -es ceciderunt. SCRIB. LARG. 207 medicamentum in -es divisum (cf. 213 galbani . . . divisi in minimas -es. 264 cera . . . in minimas -es concisa). PLIN. nat. 9, 33 -es . . . e manibus accipiant delphini (frusta in escam ut: IVV. 14, 78 cada-veris. 14, 131 lacerti piscis. APVL. met. 7, 11, 3 subreptas. 10, 14, 2 opimas. 10, 14, 3. 4. 6. 10, 15, 2. ITALA Ezech. 24, 4 [Wirc.] divisiones -ium, omnem divisionem bonam [gr. διχοτομήματα, . . . διχοτόμημα, VVLG. frusta . . . , omnem -em bonam]. Luc. 24, 42 [cod. a al., cf. VVLG.] piscis assi -em [gr. μέρος]. al.; aliter p. 460, 46 sqq.). MART. 11, 31, 3 cucurbitas quasi filios Thyestae in -es lacerat secatque mille. al. *abl. modi (resultat. q. d. l. 39 sq.)*: COLVM. 7, 3, 16 conceptum ferro divisum . . . -bus educat. DIOSC. 2, 157 p. 240, 7 scilla -bus incisa ([gr. 2, 171, 2 ἐντυμθεῖσα]. CASSIOD. hist. 9, 28, 6 [gr. Theodoret. 5, 22, 6 εἰς μικρὰ . . . διελόντες]). APIC. 5, 1, 3 orbiculos . . . confringis et -bus in lac summittis (sim. 8, 7, 5). per locut. praepos. (in -es v. supra): HIER. epist. 61, 4, 3 praecidendam linguam ac per -es et frusta lacerandam.

II μέρος est id, in quod dividitur unitas maior (sc. magis pertinet ad rationem quantitativam, quae illustratur fere per adi. quantitatis vel numeros; totum quod dividitur indicatur per gen. partit. nec non per praepos. [v. p. 478, 3], rarius per adv. [v. p. 478, 20]; cum gen. generis q. d. v. p. 451, 50. 452, 3, gen. materiae v. p. 451, 71; cf. et iunct. verb. p. 478, 23 sqq. allatas): A pertinet ad meram divisionem: 1 exempla varia significantiora (praeter antiquiora attulimus selecta; saepe dicitur de qualibet quantitate non artius definita, sive magna sive parva): a -s ponitur sine gen.: α de animantibus:

① accedunt adi. vel pron. quantitatis: PLAVT. Most. 114 magna -s . . . induxerunt (MACER hist. 23 portant. VARRO Men. 4 veniebat. CIC. Mur. 62. al. LVCR. 5, 1025 bona m. que -s servabat. SALL. epist. Mithr. 18 volunt. al. HOR. sat. 1, 6, 90 negat. Ov. Pont. 1, 9, 15. LIV. 7, 31, 1 m. -i . . . videbatur. al.). PACVV. trag. 320 periere Danaï, plera -s pessum datast. RHET. Her. 2, 20, 32 cum ab aliqua aut a maiore -e ad omnes confertur eqs. (CIC. inv. 1, 101 aut ad omnes aut ad m. -em. part. 62 quod m. -i sit utile. off. 2, 37. al. CAES. Gall. 3, 3, 4 maiori . . . -i placuit. HIRT. Gall. 8, 19, 7 LIV. 1, 14, 7. al.). CIC. de orat. 3, 115 quod maximae -i sit utile (Ov. met. 1, 311 m. -s unda rapitur. LIV. 34, 33, 6 m. -is sententia. al.; cf. p. 454, 21). VARRO rust. 3, 16, 36 subsidit aliqua -s ([sc. apium]. CAES. Gall. 6, 40, 2. al.; v. l. 61). HOR. ars 297 bona -s . . . curat (cf. LVCR. supra). LIV. 23, 27, 8 exigua -s . . . petit. SEN. Herc. O. 164 quota -s . . . concidit! (i. 'quam parva' ut: 640). al. ② sine additamentis: ENN. ann. 73 -s ludicre saxa iactant. Acc. trag. 686 -s (ed. vet., pari trad.) . . . accommodant. HEMINA hist. 9 manent. CIC. Att. 15, 5, 3 (de veteranis) -em esse dimissam. BELL. Afr. 51, 6 stabat. 70, 3 -s . . . insequi. SALL. Iug. 97, 5 -s equos escendere. hist. frg. 3, 87, 5, 9. VERG. Aen. 9, 507 quaerunt. al. Ov. epist. 20(21), 54 putat. al. β de rebus: TER. Eun. 123 bonam magnamque -em . . . attulit ([sc. eorum, quae Thais habet]. Ov. Pont. 1, 8, 74 erit nostris -s b. dempta malis). Ad. 116 maxumam -em fero (sc. damni). LVCIL. 340 -s est parva poema (poesis [gen.] add. Warmington). CIC. Tusc. 1, 93 melius putatur, aliquam -em quam nullam attingere (fam. 16, 24, 1 opp. omne. QVINT. inst. 10, 2, 26 opp. unum). Ov. epist. 12, 89 quota -s haec verba sunt (i. 'quam parva' ut: SEN. Oed. 67 QVINT. inst. 12, 1, 26). CELS. 6, 6, 1^A cum magnam -em ad vitae . . . dulcedinem conferant oculi (nisi ad B). al.

b -s ponitur cum gen. partit. solo: α animantium (fere [Teßmer])

hominum): PLAVT. Curc. 548 -s lenonum, libertos qui habent. Persa 838 libertinorum. Trin. 35 faciunt -s hominum *eqs.* Truc. 105 (109) -s spectatorum scitis. CIC. leg. agr. 2, 79 populi (LIV. 7, 18, 10. *cf.* 4, 60, 5 plebis. *item multitudinis*: CAES. civ. 2, 19, 2 senatus. *addas l. 8 sqq.*). Catil. 2, 26 patriciorum. CAES. Gall. 5, 45, 1 quorum *nuntiorum. al.* SALL. Iug. 91, 5 civium. R. GEST. div. Aug. 12 (praetorum e) tribunorum. *al. in re militari*: NAEV. carm. frg. 32 -em exerciti in expeditionem ducit (SCIP. min. or. frg. [12 M.] Fest. p. 261. *al.*). CATO mil. frg. 6 equitatus (LEP. Cic. fam. 10, 34, 1. *al.*). SISENNA hist. 22 cohortium (*al.*). CAES. Gall. 1, 49, 5 auxiliorum. 7, 5, 1 copiarum (*al.* HIRT. Gall. 8, 34, 1. *al.*). civ. 1, 83, 5 equitum (*al.* BELL. Afr. 50, 4. *al.*). *al.*

β rerum: ① *sing.*: CATO orig. 136 stipendio agrique -e multati. CIC. Verr. II 5, 85 urbis suae -em. *ibid.* nostri imperi. CASS. Cic. fam. 12, 13, 4 -em muri demolitus est. VARRO frg. Char. gramm. p. 139, 13 B. de unius loci -e (NVX 60 -s . . . l. qua sto). OV. met. 7, 592 turis. trist. 5, 1, 45 poenae. Pont. 4, 10, 20 meae vitae. LIV. 44, 26, 1 regni. CIL XIV 4535, 2 (a. 36) -s circi . . . arsit (*cf.* Tac. ann. 6, 45, 1 deusta -e circi). *al. transit in usum periphrasticum (sc. pro 'aliquantum', 'modicum' sim.)*: RHET. Her. 1, 3, 5 habet in se causa et honestatis et turpitudinis -em. PVBLIL. F 15 facilitas nimia -em stultitiae sapit (I 48. *simili structura*: P 20 Q 44 S 47 V 33, nisi ad III). OV. met. 15, 513 -em maris (*i. aquam*). fast. 5, 428 prisci . . . moris. *saepius apud eundem*. CELS. 5, 18, 32 fici . . . -em (*sim. in mixturis*: SCRIB. LARG. 245 cum aceti -e. APIC. 7, 10[12], 1 -em lactis. exc. 14). ITALA Iac. 3, 5 (Ps. Aug. spec. 51 p. 525, 5) lingua -s membri est (*gr. μικρόν μέλος, Vulg. modicum membrum*). ② *plur. (paucissima)*: CIC. inv. 2, 43 quorum *locorum* -s ad consilium pertinet. VARRO ling. 6, 59 aedificiorum. CAES. civ. 3, 42, 2 navium. SALL. or. Cottae 7 vectigalia . . . vix -em sumptuum sustinent. OV. met. 3, 174 dilata -e laborum. *al.*

c -s ponitur cum gen. et aliis attributis quantitatem indicantibus: *α adi.* (*cf. et p. 454, 83 sqq.*): PLAVT. Aul. 485 in maximam . . . populi -em (Most. 280 vestrorum [TER. Haut. 8. *al.*]. LVCIL. 183 hominum [HOR. sat. 2, 3, 121. *al.*]. ACC. carm. frg. 3 RHET. Her. 4, 9, 13. CIC. inv. 2, 168 rerum. *al.*). Cist. 120 magnae -i . . . mulierum (CIC. Verr. II 1, 30 iudicum. II 5, 95 urbis. *al.* LVCIL. 3, 406 animai. *al.*). Poen. 1285 maiore -e prandi (Boeot. frg. 1, 9 populi. LEX repetund. [CIL I² 583]57. 60. 65. 75 SENT. Minuc. [CIL I² 584]30. 32 LEX agr. [CIL I² 585]39. SISENNA hist. 8 loci. *al.*). Truc. 1 perparvam -em . . . loci (*cf. CORNELIA epist. frg. 2 parva [al.; v. etiam p. 450, 77]*). LEX Sil. (Fest. p. 246) minore -i (patris *trad.*) familias (CIC. leg. agr. 2, 18 populi. *al.*; *addatur fortasse LEX Bant.* [CIL I² 582]12). CIC. Planc. 49 exigua -s populi (*al. v. vol. V 2, 1470, 44 sqq. 1473, 26 sq.*). Phil. 2, 71 belli -s tanta (*cf. LVCIL. 3, 413 tantula. 4, 174 quantula. SALL. hist. frg. 2, 70, 4 aliquantam. sim. al.*). de orat. 2, 14 bonam -em sermonis (*al., cf. vol. II 2091, 80 sqq.*). AETNA 76 plurima -s scenae (415 VITR. 4, 5, 2 OROS. hist. 7, 6, 10). OV. epist. 13, 60 regni -s quota (*i. 'quam parva' ut: met. 7, 522. 9, 69. al. LIV. 37, 58, 8 SEN. Ag. 22. al.*). *cum gen. generis vel definit. (v. Weissenborn-Müller ad loc. cit.; cf. p. 452, 3, praeterea CATO agr. 144, 4 p. 452, 57)*: LIV. 3, 57, 9 (*in delectu*) -s magna voluntariorum . . . praesto fuere. *β pron. indefinit. (saepe dicitur pro 'aliquid', 'nihil' sim.; exempla paucissima)*: (ali)qua (a. -em parvulam ALF. dig. 19, 2, 27 pr.): PLAVT. Mil. 1030 a. mihi -em hodie operae des. TER. Haut. 42 laboris. Phorm. 637 aequi bonique. RHET. Her. 2, 28, 45 laudis. CIC. inv. 2, 16 eorum *argumentorum (item cum gen. plur.: BEVT. Cic. ad Brut. 3, 5 W. militum. multitudinis: HIRT. Gall. 8, 52, 3 exercitus). Quinct. 38 ne quam -em . . . ullius ornamentum relinquat (cf. LIV. 3, 22, 3 ne qua -s hostium . . . veniret). Verr. II 5, 108 humanitatis. al. nonnulla*: CIC. inv. 2, 1 tabulas pinxit *Zeuxis*, quarum n. -s . . . remansit. CAES. civ. 1, 13, 4 militum. (n)ulla: CIC. Cluent. 120 ullam honestatis suae -em (*cf. leg. 1, 39 quouis rei publicae -em nec norunt u. eqs. Att. 9, 11, 4 quietis. ad Q. fr. 3, 1, 15 libertatis). leg. agr. 2, 5 n. -em . . . quietis. ac. 1, 28 materiae (cf. Tim. 16 huiusce generis [gr. 32^c μέρος οὐδὲν οὐδένος]). fam. 1, 4, 3 meritorum (item gen. plur.: CAES. Gall. 1, 43, 9 Germanorum). CAES. civ. 2, 18, 7 belli. OV. trist. 5, 12, 32 antiqui . . . vigoris. *al.**

2 *cum respectu rationis computatae (cf. p. 478, 23 sqq.)*:

a de numeris fractis (cf. et dimidia p. 452, 74, quota l. 49 et p. 450, 68. 80. 453, 82, multesima LVCIL. 6, 651; accedit gen. materiae e. g. p. 452, 7. 35. 56. 67. cf. p. 450, 11): *α ordinalibus solis (cf. etiam p. 456, 13 sqq. 457, 57 sqq. 459, 31. 461, 19. 40 sqq. 57. 75; attulimus exempla selecta)*: ① *forma simplex (plur. v. l. 76. 84. p. 452, 21; cf. et Svennung, Unters. Pallad. 163 sq.)*: ② *vario usu*: NAEV. com. 27 decumas -es, quantum alieni fuit (*al., v. vol. V 1, 171, 73 sqq. 172, 36 sqq.*). CIL I² 37 vicesima -i (*acc.*). PLAVT. Bacch. 322 fertne -em tertiam? (*sc. auri*). CATO agr. 14, 5 -s quarta preti. 29 -em dimidiam stercoris . . . -em quartam . . . alteram quartam -em (*cf. CAES. Gall. 1, 31, 10 tertiam . . . -em agri . . . de altera -e tertiam*). 136 -i octava . . . dividat *frumentum (sim. al. ibid.)*. SCIP. min. or. frg. (19 M.) Gell. 6, 11, 9 plus tertiam -e pecuniae. SENT. Minuc. (CIL I² 584)27 frumenti -em vicensumam, vini -em sextam (*cf. LEX Manc. [CIL VIII 25902]2, 29 fructus -es tertias. item LEX Hadr.*

[CIL VIII 26416]3, 3). CIC. Sest. 55 quinta . . . -s vectigalium. LVCIL. 4, 117 *animalium* tertia -s. CAES. Gall. 3, 6, 2 plus tertia -e interfecta. SALL. Iug. 97, 2 Numidiae -em tertiam. *al. cum gen. generis*: SVET. Iul. 42, 1 minus tertia -e puberum ingenuorum inter pastores habent.

③ *technice in variis mensuris, quantitibus, ponderibus, numeris sim. computandis*: ① *cum gen. materiae in variis mixturis (saepe medicamentorum)*: CATO agr. 23, 2 -em quadragessimam addito defruti (24 [bis]). PLIN. nat. 14, 86. 33, 93. *al.* LEX par. fac. Put. (CIL I² 698)2, 20 calcis . . . -em quartam indito. VITR. 7, 1, 5 tertia -s testae . . . admisceatur (PLIN. nat. 28, 175 aceti. *cf. COLVM. 7, 5, 22 commiscere. SCRIB. LARG. 73 miscetur [PLIN. nat. 24, 186. 33, 46]*). CELS. 5, 28, 13^c uvae . . . -s quarta fico adiecta (6, 5, 3. *al.*). *al.* ② *alia*: VARRO ling. 5, 171 sextula sexta -s unciae . . . sextans sexta -s assis (*in comparandis mensuris*: COLVM. 5, 1, 9 *de -bus iugeri*. PLIN. nat. 12, 62 tertiam -em mnae. FRONTIN. aq. 24, 2 digitus . . . sextadecima -s pedis, uncia duodecima). rust. 1, 18, 5 quem ad modum . . . demam sextam -em *eqs.* (*item describitur computatio*: MANIL. 2, 335. 3, 285. COLVM. 5, 2, 5 summae -em tertiam sumito [5, 2, 10]. 5, 2, 9. *al.*; *cf. plur.*: PLIN. nat. 36, 179 septimae . . . -es detraherentur). VITR. 2, 5, 2 tertia -e ponderis (*item per gen. indicatur genus rei mensuratae*: 3, 1, 2 altitudinis [3, 1, 7. *al.* COLVM. 11, 3, 48. *al.*]. 3, 5, 2 crassitudinis [4, 6, 2. *al.*]. 4, 3, 4 moduli [4, 3, 6]. *sim. al.*). *al.*

④ *numeri fracti copulantur per additionem*: CIC. fam. 13, 29, 4 dimidia et tertia (*item*: COLVM. 5, 1, 12]. VITR. 4, 3, 6 d. et sextae. *al.* COLVM. 5, 1, 11 d. et duodecima. SVET. Aug. 101, 2 -e d. et sextante (*item in testamento Augusti Tib. 23*). IULIAN. dig. 28, 6, 30 d. et quarta). VITR. 3, 5, 3 octava et sexta decuma. COLVM. 5, 1, 11 tertia et duodecima. PLIN. nat. 6, 210 tertiam . . . et octavam *eqs.* CIL VI 10248, 6 quartae et quartae et vicesimae (*i. 1/4 + 1/24*).

β numerus card. vel distr. iuxta ordinalem ponitur: ① *-es numero ordinali et cardinali indicatae totum reddunt*: PLAVT. Bacch. 666 decimam -em ei dedit, sibi novem abstulit (CIC. Verr. II 3, 70 VARRO rust. 3, 16, 33). CATO agr. 39, 2 cretae . . . -es duas, calcis tertiam (VARRO frg. Non. p. 551, 21 CAES. civ. 1, 82, 4 ALF. dig. 24, 1, 38, 1 LIV. 3, 22, 4. 22, 23, 10. *al.* CELS. 3, 21, 6. 5, 18, 34. *al.*). CAES. Gall. 1, 12, 2 tres . . . -es . . . quartam vero -em (CELS. 5, 19, 28. 6, 9, 3. *cf. PEVD. cath. 8, 10 -bus . . . t. . . . q. . . . portio*). CELS. 5, 20, 1^A octo -es, nona *eqs. sim. al.* ② *numero integro copulatur fractus*: VITR. 3, 3, 6 duarum columnarum et quartae -is columnae (3, 3, 7 modulorum duorum et moduli q. -is. PLIN. nat. 2, 35 quinos . . . dies . . . superque q. -em diei). 3, 3, 7 modulorum VIII et dimidiae moduli -is. 4, 3, 4 duorum et moduli sextae -is (5, 9, 3). 10, 11, 3 digitorum XIII et digiti octava -e. PLIN. nat. 2, 44 vicenis diebus septenisque et tertia diei -e. *al. cf. in abl. abs.*: PLIN. nat. 6, 213 XIII horarum . . . accedente bis quinta -e unius horae. 6, 217 horarum xv addita nona -e unius horae aut . . . quinta.

③ *numero cardinali numerator q. d., ordinali denominator q. d. indicatur*: COLVM. 5, 1, 11 -es duae tertiae (5, 1, 12 -es d. t. et una quarta. LEX Malac. [CIL II 1964] 4, 46. 5, 33. 5, 56]. *ibid.* -es tres quartae. PLIN. nat. 6, 218 quintarum -ium . . . trium. 34, 159 -bus nonis duabus.

γ cardinalibus solis: ① *totum non indicatur, sed colligi potest e numero -ium, qui unitate minor est quam totum (e. g. duae -es i. 2/3)*: CATO agr. 114, 1 stercus et cinerem . . . et duas -es terrae (144, 4 strictorum. *al., v. vol. V 1, 2245, 59*). LEX Vrson. (CIL I² 594) 130, 44 trium -ium d(eurionum) (PLIN. nat. 17, 206. 26, 113. 36, 194. *addas fortasse p. 472, 44*). NEP. Timoth. 4, 1 multae novem -es detraxit. PLIN. nat. 2, 186 octo -es unius horae (*v. Beaujeu ad l.*). 4, 62 quattuor fere -bus. ② *totum e contextu elucet (specimina selecta)*: *antecedente numero pleno -ium*: VITR. 3, 5, 11 e tribus duas -es. 6, 3, 3 longitudo cum in quinque -es divisa fuerit, tres -es latitudini dentur; . . . cum in tres -es dividatur, duae -es latitudini tribuantur (*cf. HYG. astr. 4, 2 p. 100, 19 dividere in -es octo, ex his invenies -es quinque . . . tres autem eqs.*). *al. enumeratis omnibus -bus (in mixturis; fere cum gen. materiae)*: VITR. 7, 1, 3 ad tres -es rudaris una calcis misceatur (*ibid. sim.*; 7, 1, 5. 8, 6, 14). CELS. 5, 18, 15 pyritis -s una, sulphuris duae -es, resinae . . . -es tres (*eodem modo enumerantur quantitates*: 6, 6, 34^A COLVM. 12, 49, 8. *al.*). COLVM. 6, 25 axungiae -s una tribus -bus hysopi permixta (*sim.* 8, 7, 4). 12, 10, 3 duae -es sapae cum aceti una -e (12, 49, 6. 7 PLIN. nat. 20, 94). *al.*

b de dimidio: *α accedit dimidia* PLAVT. Curc. 447 et *passim, cf. vol. V 1, 1203, 55 sqq. ceterum cf. media vol. VIII 596, 83 sqq.* (*adde CIC. Arat. 409*), altera *vol. I 1737, 17 sqq., nec non aequa vol. I 1031, 4 sqq.*; de CASS. FEL. 1 p. 2, 3 medietatis -em *pro 'dimidiam -em' v. Junel, In Cass. Fel. studia, 1936, 98.*

β per se positum (hic illic minus stricte de quantalibet alterutra -e; accedit prope p. 453, 5). *de notione cf. VLP. dig. 7, 1, 43 si non sit specialiter facta -is mentio, dimidia -s bonorum continetur (de hac quaestione cf. Goodyear ad Tac. ann. 2, 48, 1. hic illic e contextu apparet ut LABEO dig. 18, 1, 78, 2 CELS. dig. 31, 15). DON. Ter. Eun. 1055, 5 (in -e aliqua) non 'in -e' dixit, ne aequa intellegatur. CARM. de pond.*

53 quae dimidium superat, -s esse negatur. *cf. p. 455, 13 sqq.*; *attulimus exempla probabiliora*; de HOR. *carm. 1, 1, 20 cf. Camps, Am. Journ. Phil. 94, 1973, 137 sqq., etsi hunc plura, quae huc refert, argutius explicasse putamus.*

CIC. Mur. 42 multi viri fortes et prope -s civitatis offensa (CAES. Gall. 7, 32, 5 uti -s cum -e c. confligat. Liv. 6, 27, 6). LVCR. 1, 617 dimidia -is -s semper habebit dimidiam -em. 2, 200 plus ut -e foras emergant tigna (*cf. formam plenam: 4, 1231 p. -e aequa*). Ov. trist. 3, 3, 16. 5, 10, 30. GERM. 599 noctis p. -e [*gr. 583 πλείον δίχα νεκρός, cf. Cic. Arat. 365 mediam ... noctem*]. Liv. 6, 37, 12 -s ex plebe, -s ex patribus (*de decemviris ut: 6, 42, 2 ex -e de plebe creandis ...; quinque patrum, quinque plebis*). 8, 4, 4 ubi -s virium, ibi et imperii -s est. 8, 4, 11 senatus ... -em (*cf. 8, 5, 5 senatus -em aequam*). 8, 24, 14 corpore praeciso medio -em ... misere, -s ... retenta. 37, 40, 8 trium milium pari ferme numero -s Cretenses, -s Tralles. MANIL. 1, 419 Centaurus -s hominis (*Housman: 'homo dimidiatus'*). COLVM. 2, 20, 3 culmi (*antea: medium culmen*). SIL. 4, 535 orbus -em visus unoculus. MART. 2, 24, 6 (*v. Friedländer ad l.*). IVV. 11, 72 anni (*v. Courtney ad l.*). TAC. ann. 3, 17, 4 bonorum (4, 20, 1. 13, 43, 5). VVLG. I Macc. 3, 37 -em exercitus (*cf. Itala rec. LB dimidium [gr. τὰς ἡμίσεις]*).

c per rationem multiplicativam (non nisi plur.): α indicatur mensura differentiae: ① per abl.: multis -bus: CORNELIA epist. frg. 1 multo tempore m. que -bus ... potius quam eqs. (*sic explicat Nipperdey, Opuscula, 1877, 116; nisi vim localem vel usum sub β allatum praeferas*). CIC. fin. 3, 36 quis non m. -bus malit ... quam eqs. (*item cum verbo comparat.: nat. deor. 2, 102 superatur. CAES. civ. 3, 80, 2 auxerat. ac. 2, 116 maiorem (nat. deor. 2, 92. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 14 [gr. 2, 285 πολλαπλασίονα]*). nat. deor. 2, 88 sollertius. fam. 1, 2, 2 plures (CAEL. Cic. fam. 8, 9, 3). LVCR. 1, 735 inferiores -bus ... m. multoque minores (CAES. civ. 3, 84, 3). 4, 317 (342) mobilior. SVET. Iul. 68, 3 pauciores. *accedunt numeralia: CIC. Verr. II 3, 49 duabus -bus ... amplius. ac. 2, 82 duodeviginti -bus ... maiorem (LACT. epit. 34, 1 decem et octo. VVLG. II reg. 19, 43 decem. cf. CHALC. infra). Tim. 22 septem et viginti -bus antecedit (gr. 35^c ἑπτακαιεκοσιπλασίονα. cf. CHALC. transl. 35^c maior). AVR. Fronto p. 61, 9 v. d. H. decem -bus ... malim. ITALA Matth. 19, 29 (Victorin. Poetov. in apoc. 21, 5) centum -bus multiplicatam ([gr. ἑκατοπλασίονα, Vulg. et aliae vers. centuplum]. HIL. in psalm. 118 praef. 1 p. 355, 15). al. ② per acc.: PLIN. nat. 2, 83 solem abesse a luna undeviginti -es, quantam (quantas, quantum var. II.) lunam ipsam a terra (*cf. Plutarch. plac. philos. 2, 31 ὀκτωκαιδεκαπλάσιον*).*

β indicatur frequentia actionis: QVINT. decl. 331, 26 qui duabus -bus perit (*syn. bis*). ITALA Hebr. 1, 1 (Aug. in psalm. 61, 18 al.) multis -bus et multis modis ... deus locutus est (*gr. πολυμερῶς, Vulg. multifariam*).

δ de -bus computatis variis: α circulatorum, orbium (fere caelestium) aliarumque figurarum geometricarum: ① generatim:

CIC. Arat. 268 octo in -is divisum ... circum (*sc. tropicum ut: 284 GERM. 473. 494 HYG. astr. 4, 2 p. 100, 18 AVIEN. Arat. 970. 990*). 315 sex ... -es bina pari spatio caelestia signa tenentes (*de zodiaco ut: Tusc. 1, 68 VITR. 9, 1, 3 GERM. 527. al.*). nat. deor. 2, 47 ut omnes ... -es (*sc. circuli et globi*) sint inter se simillimae (*sim. 2, 115 sq. Tim. 17 Ov. fast. 6, 272 sqq. PLIN. nat. 2, 5 HYG. astr. 1, 1 p. 22, 16*). LVCR. 5, 684 in -is non aequas dividit orbem sol. MANIL. 2, 310 (*agit de circuitu trianguli*). VITR. 1, 6, 13 (*agitur de variis segmentis figurae cuiusdam rotundae directionem ventorum indicantis*). CET. FAV. 29 p. 311, 8 sqq. (*in horologio*) -es circulatorum. FAV. EVL. 15, 3 W. (=p. 10, 15 H.) σημιῶν, lineae semen et signum sine ullis -bus. MACR. somn. 1, 16, 11 (*distinguitur -s a puncto*). ② speciatim de gradibus quibusdam orbis caelestis (*spectat fere ad illam orbis pleni in trecentas sexaginta vel in sexaginta -es divisionem*): MANIL. 1, 567 circulus arcticus sex ... fugit solidas a caeli vertice -es (*item cum num. card.: 1, 574 quinque. 2, 307 -es orbis. 5, 68. al. PLIN. nat. 2, 35. 7, 160. al. HYG. astr. 1, 6 p. 24, 24. al.; cum gen. definit.: MART. CAP. 8, 867 latitudinis [879]*). 2, 714 ignotis signorum -bus (3, 188. 4, 503 HYG. astr. 1, 6 p. 25, 19 FIRM. math. 2, 5). 3, 216 minimum deprendere punctum: quae -s exortum eqs. (*de puncto horoscopi ut: 3, 388. 539. FIRM. math. 2, 15, 2 -s horoscopi [al. AVG. civ. 5, 2 p. 193, 25 D.]*). 3, 257 cum fulget in octava Capricorni -e sol (*cum num. ordin. ut: 4, 444 Lanigeri -s quarta nocet. 5, 141. 337. al. VITR. 9, 3, 1. al. COLVM. 9, 14, 1. al. PLIN. nat. 2, 65. al.*). al. PLIN. nat. 2, 48 in scripulis -ium (*cf. FIRM. math. 1, 3, 2 -ium minorumque. 2, 5 una -s in minuta dividitur sexaginta. 2, 13, 3 AVG. divers. quaest. 45, 2. de minutis ipsis: AMM. 20, 3, 2 in his ... minutis, quas geometrica ratio -ium -es appellat. AVG. civ. 5, 3 p. 194, 20 D. momenta -ium minutarum*). al.

β horarum: MANIL. 3, 413 (*al., v. vol. VI 3, 2955, 15 sq. 26 sqq.*).

γ variorum (exempla pauca selecta): VARRO ling. 6, 3 tempus divisum in -es aliquot. LVCR. 6, 652 tōta -s, ... quota eqs. (MANIL. 3, 420 quota. COLVM. 5, 3, 4 VLP. dig. 28, 5, 1, 5. *cf. p. 462, 6*). HOR. epist. 1, 6, 35 quae -s quadrat acervum. Ov. medic. 80 (*item assis:*

AVSON. 347, 14 p. 165 P. 368, 11 p. 94. *cf. CELS. 5, 17, 1^c denarii*). VITR. 1, 2, 4 *symmetria* ex -bus ... separatis ad universae figurae speciem ratae -is responsus (3, 1, 1 *in proportione*. 3, 1, 9. 6, 2, 1). HYG. mun. castr. 2 quotiens latitudo duplicatur, longitudo -es minuet (*cf. Grillone, Stud. Ital. 49, 1977, 258*). HYG. astr. 4, 2 p. 101, 4 non in minutis -bus et dimidiis ... , sed certis numeris. 4, 5 cum omnes res ad duodecim -es revocarent *astrologi*, ut menses et horas eqs. AVSON. 336, 52 p. 203 P. tris coit in -es numerus perfectus. FAV. EVL. 5, 1 W. (=p. 3, 6 H.) monas ... indivisa, sola, non ex -bus constans. 10, 1 sq. (=p. 6, 15) perfectum arithmetici vocant qui numerus se implet -bus suis eqs. (*v. Sicherl, Beiträge zur Kritik ... des Fav. Eul., 1960, 696; sim. senarii ut numeri perfecti: 13, 1 [=p. 8, 29]. 18, 4 [=p. 13, 4]. AVG. civ. 11, 30 p. 504, 2 sqq. D. divers. quaest. 57, 3 MART. CAP. 7, 753 BOETH. arithm. 1, 19 p. 41, 11. cf. l. 8*). al.

3 grammatica et stilistica (ad 1-2): a de appositione:

α partitiva (*sc. -s toti eodem casu apponitur; -s fere postponitur, sed v. e. g. PLAVT. Capt. et cf. Norberg, Beitr. zur spätlat. Syntax. 1944, 6, 1; per contaminationem potius explices MIN. FEL. 27, 5 plerique -s vestrum [pleraque Davisius]*): ① vario usu (*cf. infra l. 75 sq.*): PLAVT. Capt. 232 fere maxuma -s morem hunc homines habent. Mil. 94 meretrices ... maiorem -em videas eqs. (*vix usu adverbiali, v. Löfstedt, Synt. 1² 262*). LEX vic. Furf. (CIL I² 756) 15 veicus Furf(ensis) mai(or) -s fifeltares (*vox parum perspecta*) sei ... volent. LEX Vrson. (CIL I² 594) 99, 13 decuriones m(aior) p(ars) 103, 5 m(aior) p(ars) qui tum aderunt. Liv. 26, 33, 14 senatus iuratus maxima -s. 27, 12, 5 octo milia hominum, -s maxima ... traducta. 30, 3, 9 Numidae ... -s maxima (*sim. 30, 8, 7*). 37, 13, 4 Romani -s exigua. VITR. 9, 2, 2 quod dimidia -e caeli spatio distaret a sole luna. TAB. cer. Dac. 8 (CIL III p. 947) ext. 17 eam domum -em dimidiam (*sed int. 5 eam domus -em dimidiam*). HERM. Pal. sim. 8, 5, 6 virgae maior -s inventae sunt virides (*gr. τὸ πλείστον μέρος*). GREG. TVR. Franc. 4, 24 cum rex regnum (regni var. l.) -em ... obtenuisset. Mart. 3, 52 (*totum exprimitur per enunt.*) quae proiciebat per inferiorem -em, -s maxima cruor erat (*nisi omisso pron. demonstr. explicandum*). CIL VI 6150 sepulchrum -em tertiam decumam.

② in mensuris compositionum variarum (*saepe accedit mensura per gen.*): CATO agr. 93 amurcam cum aqua commisceto aequas -es. ITALA lev. 5, 11 (Lugd.) decimam -em mensurae yi similaginem (*gr. τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σερμίδαλιν, VVLG. similam -em. sim. num. 28, 5 [Lugd.; gr. σερμίδαλιν, VVLG. simillae]*). num. 15, 6 (Lugd.) in oleo tertiam -em (*si recte huc referimus; gr. ἐν ἐλαίῳ, τὸ τρίτον τοῦ ἴν, VVLG. oleo tertiae -is hin*). PELAGON. 107 mori radicem tertiam -em scripuli (*Hippiatr. gr. I p. 117, 9 μέρος ἕξης γράμματος τρίτον*). CHIRON 145 acetum et rosam -em dimidiam. 347 -em dimidiam medicamento in dies VII -es VII bibere dare curabis. 953 aqua(m) dimidiam -em. (*suppl. Ahlquist, Stud. Chiron., 1909, 40*).

β distributiva: ① respondet alii (aliae): SALL. Catil. 2, 1 reges ... -s ingenium, a. corpus exercebant. 38, 3. Iug. 38, 5 milites Romani ... arma capere a., a. se abdere, -s ... confirmare (*trimembris ut: 69, 2. Liv. 35, 51, 3 a. ... a. ... magna -s. SVET. Tib. 75, 1 -s ... -s ... a.*). 57, 4. 74, 1. al. VERG. ecl. 1, 65 nos hinc alii ... ibimus Afros, -s Scythiam eqs. Ov. fast. 1, 406 Naides ... aliae ... -s eqs. Liv. 30, 24, 9 onerariae -s maxima ... , aliae eqs. TAC. ann. 15, 13, 2 illi ... -s iussu ducis et a. eqs. ② respondet -s: SALL. Iug. 14, 15 capti ... -s in cruce acti, -s bestiis obiecti sunt, pauci ... clausi. VERG. Aen. 11, 888 sq. exclusi ... -s ... volvitur, ... -s ... arietat. 12, 278 fratres ... -s gladios stringunt ... , -s ... ferrum corripunt. AETNA 185 rupes -s igni domitae, -s ignes ferre coactae. Liv. 2, 28, 1. 3, 60, 4. 9, 31, 7. 24, 21, 8 multitudo -s ... , -s ... -s eqs.; al. VAL. FL. 3, 462 illi ... -s ... locant, -s ... insternunt. STAT. Theb. 4, 798. 5, 382 SVET. Vesp. 8, 2. resp. alia, sc. -s: AMM. 31, 16, 2 egressi ... -s ... , alia currebant. ③ respondent varia: SALL. Iug. 60, 7 ceteri ... pauci integri, magna -s vulneribus confecti abeunt. Liv. 31, 37, 2 equites ... quidam ... , -s eqs. (TAC. ann. 6, 43, 1). TAC. hist. 5, 11, 2 Romani poscebant ... pericula, -s virtute, multi ferocia. ann. 3, 1, 2 ignoti ... , -s ... , plures eqs.

b de incongruentia numeri (*v. etiam sub c, e. g. p. 455, 23. 70 sqq.; in variatione numeri v. l. 80 et p. 455, 21*): α formae IIIae pers. (*attulimus exempla antiquiora, inde selecta*): ① sine gen. vel cum gen. sing. multitudinis: PLAVT. Most. 114 v. p. 450, 56. Boeot. frg. 1, 9 maior -s populi aridi reptant fame (*item cum plur. adi. vel part.: BELL. Afr. 61, 3 -s equitatus ... progressi eqs. SALL. Iug. 58, 2 magna -s vulnerati. VERG. Aen. 5, 108 parati. Liv. 2, 26, 3. 10, 2, 11 -s capti classem indicant. 38, 27, 8 saucii aut inermes [TAC. hist. 1, 68, 1]. al. STAT. Theb. 2, 228 TAC. hist. 1, 80, 2. al.*). ENN. ann. 73 v. p. 450, 69. ACC. trag. 686 v. p. 450, 70. HEMINA hist. 9 v. p. 450, 71. MACR. hist. 23 v. p. 450, 56. MAT. *carm. frg. 7 altera -s acii vitassent ... undas. VERG. georg. 4, 378 -s ... onerant. Aen. 2, 31 -s stupet ... et ... mirantur. 5, 661. 9, 507. 11, 466 (sing. var. l.). Ov. met. 7, 604. Liv. 31, 48, 6 magna -s senatus ... censebant. LABEO Gell. 4, 2, 12 magna -s ... carent. al. ② cum gen. plur. (locut. praepos. Ov.): PLAVT. Trin. 35 p. 451, 2. ACC. *carm. frg. 3 maxima -s Graium ... conficiunt sacra. LEX Iul. munic. (CIL I²**

593) 149 maior -s decurionum ... censuerint (LEX Vrson. [CIL I² 594] 64, 14. 99, 3). BELL. Hisp. 3, 8 existimant ... magna -s hominum. 13, 6 SALL. Iug. 91, 5. Ov. met. 6, 221 -s ... de septem genitis ... conscendunt. LIV. 1, 27, 9. 4, 33, 10 Veientium maxima -s Tiberim effusi petunt (*sim. cum participio*: 21, 27, 9 nantes. 23, 16, 11 -em militum ... iussos). *al.* β formae I^{ae} pers. (cf. p. 476, 17 sqq.): PLAVT. Truc. 105 v. p. 451, 3. Ov. fast. 6, 777 decurrite. MIN. FEL. 12, 2 -s vestrum, et maior melior, ... egetis. AVSON. 305, 26 p. 179 P. -s plaudite ..., -s offensi explodite.

γ formae I^{ae} pers. (cf. p. 466, 55. 476, 17): HOR. ars 24 maxima -s vatum ... decipimur. PLIN. nat. praef. 14 magna -s ... quaerimus.

ε de usu distributivo (exempla selecta): α respondet -s:

① ponuntur bina membra: ① -s ponitur nude (cum enunt. relat. l. 20 sq.): ① eodem casu (cf. etiam p. 453, 10. 15): TER. Ad. 23 sq. -em aperient, ... -em ostendent (*item acc.*: LIV. 10, 31, 5 cum -em Ap. Claudius ..., -em L. Volumnius ... sequeretur eqs. 38, 41, 8 frumentum ... -em ..., -em eqs. SEN. contr. exc. 6, 4 -em bibit ipse. -em uxori dedit. *sim. al.*). LVCIL. 666 -s difflatur ..., -s ... obrigescit. CAES. Gall. 7, 28, 3 -s ... a militibus, -s ... ab equitibus est interfecta. BELL. Hisp. 37, 1 -s crat, quae ... miserat, -s erat, quae ... essent (*sim. in variatione numeri*: Ov. met. 6, 645 sq.). SALL. Iug. 33, 3 -s in vincula duci iubebat, -s ... supplicium sumi. VERG. Aen. 4, 405 sq. -s ... tridunt ..., -s ... cogunt (*incongruentia numeri ut*: 6, 218 sqq. 6, 642 sqq. Ov. ars 1, 563 met. 4, 272. 493 Liv. 2, 53, 2. *al.*). 6, 6 sq. quaerit -s ..., -s ... rapit. 6, 491 sq. Ov. epist. 10, 102 (*de Minotauro* -e virum ..., -e bovem (*item abl.*: met. 3, 483 sq. poma candida -e, -e rubent. PLIN. nat. 37, 91. 37, 191 CIL VIII 11184 e). fast. 1, 323 sqq. -s ... credit ..., -s putat (*sim.* 5, 167).

al. ② casus variantur (cf. p. 453, 14): VERG. Aen. 5, 187 -e ..., -em (partim var. l.; *item variatio casuum fit per abl. et acc.*: LIV. 31, 36, 9 STAT. Theb. 9, 85 AVIEN. Arat. 1276). Ov. met. 12, 535 -s ..., -em (partim var. l.). LIV. 44, 28, 14 -s ..., -i (*trad. partim corr. Kreysig*). *al.*; *sing. iuxta plur.*: CLAVD. carm. min. 53, 113.

③ accedunt varia additamenta (exempla paucissima): CIC. inv. 1, 35 mortalium ... -s, -s eqs. Flacc. 32 una -s ..., altera (SEN. dial. 2, 1, 1 a. -s ..., a. eqs. *al.* [vix huc PROP. 4, 7, 59]. cf. SIL. 2, 82 -s comitum ..., -s cetera. MART. epigr. 20, 1 -s haec ... -s illa [IVV. 15, 3]. 11, 22, 9 -s una ..., una. AMM. 15, 9, 7 -s ..., alia [16, 11, 14. PS. APVL. Ascl. 19 cf. p. 454, 62]). off. 1, 22 ortus ... nostri -em ..., -em (*item acc.*: CAES. Gall. 4, 27, 6 quorum [BELL. Afr. 88, 2. *al.*]. VERG. Aen. 11, 794 sq. voti [partim ... partim trad. apud Claud. Don.]. *sim. al.*). 1, 85 -i civium consulunt, -em neglegunt. VERG. Aen. 5, 277 -e ..., -s. 7, 686 sq. -s maxima ..., -s (Ov. met. 3, 643 trist. 5, 9, 15 sq.). HOR. sat. 2, 7, 6 sq. -s hominum ..., -s multa. Ov. met. 1, 686 sq. oculorum -e ..., -e. LIV. 1, 14, 7 -em militum ..., cum -e maiore. *al.*

④ ponuntur terna membra: LVCR. 4, 944 sqq. -s ... animai ..., -s ..., -s eqs. Ov. met. 8, 331 sq. venere viri, -s ... tendunt, ... -s adimunt ..., -s ... sequuntur. LIV. 5, 21, 10 -s ... invadunt ..., -s ... revellunt, -s ... inferunt. VELL. 2, 110, 4 multitudinis ... -s ... decreverat ..., -s ... se effuderat, -s ... destinaverat. LVCAN. 5, 264 sqq. -em ..., -em ..., -s. 10, 123 quorum -s maxima ..., -s ..., -s. *al.*

β respondent alia (specimina selecta): ① formae bimembres: ENN. ann. 559 hos pestis necuit, -s occidit illa duellis. Acc. trag. 221 concoquit -em ..., veribus ... lacerta tribuit Atrous (*vix recte vol. VII 2, 829, 8*). LENT. Cic. fam. 12, 15, 6 -em navium ..., reliquas (SALL. Iug. 55, 5 LIV. 45, 9, 1). TIRO Gell. 10, 1, 7 -s ..., alii (*al.*, v. supra p. 454, 48 et cf. vol. I 1642, 63 sqq.). LVCR. 2, 99 partim ... resultant, -s ... vexantur. SALL. Iug. 62, 7 eorum magna -s ..., pauci eqs. (epist. Mithr. 18 SALL. [?] rep. 1, 2, 6. LIV. 1, 37, 4 maxima -s [cf. 5, 8, 12 perpauci ..., -s maxima]. *al.* PLIN. nat. 18, 169 reliqua -s. v. p. 454, 64). hist. frg. 4, 67 magna -s ..., ceteri (5, 9 Liv. 6, 24, 11. 38, 27, 7. *al.*; cf. VERG. Aen. 11, 466 -s ..., cetera ... manus). HOR. sat. 2, 1, 3 sunt, quibus ..., altera ... -s (Ov. fast. 4, 795 LIV. 22, 6, 6). Ov. met. 15, 648 -s ..., multi. LIV. 33, 29, 3 quidam ..., -s (MANIL. 2, 156 quaedam. TAC. ann. 2, 11, 2). CVRT. 5, 1, 19 magna -s ..., plures (TAC. ann. 2, 24, 2, 48, 3. *al.*; cf. 1, 41, 3 orant ..., -s ..., plurimi). *al.* quasi abundanter -s aut ... aut: ITIN. Alex. 22 -s aut caeduntur aut fugantur. ② formae multimembres: CATVLL. 64, 256 sqq. harum -s ... quatiebant ..., -s ..., -s ..., -s ..., plangebant aliae ..., multis eqs. (*al.*; cf. vol. I 1642, 63 sqq.). SALL. Iug. 32, 3 fuere qui ... alii ... -s (*aliis membris variatis*: VERG. georg. 4, 159 sqq. HOR. epist. 1, 1, 77 Ov. fast. 3, 527 sqq. 3, 658 STAT. silv. 3, 2, 28 sq.). hist. frg. 2, 87 A -s ... alii ... ceteris (LIV. 37, 20, 4 sq. magna -s ... paucis ... ceteri. APVL. mund. 26). 3, 98 A -s ... alii ... plurimi (TAC. ann. 3, 38, 4. cf. CVRT. 5, 3, 11 paucis ... pluribus ... magna -s [TAC. ann. 1, 4, 2 pauci ... plures ... alii ... -s multo maxima]). VERG. Aen. 7, 624 sqq. -s ... -s ... omnes ... -s. Ov. ars 1, 122 virginum -s ... -s ... altera ... altera ... haec ... haec, haec ... illa (*sim. resp. pron. demonstr.*: met. 11, 30. 487 fast. 4, 440. 6, 328 sq. SEN. Tro. 1128 LVCAN. 10, 129 sqq. STAT. Theb. 1, 517 sqq. 12, 26 sq.). met. 2, 11 sq. quarum -s ... -s ... quaedam (LIV. 1, 9, 11. 37, 20, 5. SEN. nat. 1, 3, 1 aliae -es ... aliae ... quaedam ... aliae. MELA 3, 63 sq.). *al.*

γ per ellipsin (*sc. alterum membrum non significatur; ad loc. dub.* CVLEX 346 cf. Housman, *Class. Papers II 573*; vix huc VERG. Aen. 5, 108): SALL. Iug. 31, 10 magnifici, sacerdotia et consulatus, -s triumphos suos ostentantes. hist. frg. Pap. Corp. 28, 7 armati navibus e[i]volant scaphis aut nando, -s (p)uppibus ... (i)npulsis. TAC. hist. 2, 100, 3 adcelerare legiones, Cremonam, -s Hostiliam petere iussae. 4, 68, 4 legiones ... Poeninis ... Alpibus, -s monte Graio traducuntur.

δ de usu quasi adverbiali: α per casus: ① acc. -em (*sc. interiorum q. d.*, cf. Müller, *Synt. des ... Akk. 161 sq. et supra p. 454, 22 et 37 sqq.*; dubitamus de con. CAES. civ. 1, 46, 2 nonnullam -em ex n. -e. vix huc TERT. anim. 53, 4 [cf. Waszink ad l.]. *ambigue l. 13. 21*): ① sine gen.: PLAVT. Capt. 422 me haud centesimam -em laudat quam eqs. (Mil. 764 h. c. -em dixi atque ... possum expromere. *item numero determinatur*: SALL. hist. frg. 4, 3 demissis -em quasi tertiam antennis). Poen. 413 maiorem -em ... habitas (CIC. ac. 2, 14 [opp. raro admodum]. CAEL. Cic. fam. 8, 9, 3. HYG. fab. 30, 7 m. -em Iove adiutore. de COLVM. 3, 3, 4 cf. Pomoell, *Colum. språk och stil, 1946, 87 sqq.*). Pseud. 1322 aliquam -em ... gratiam facere (PS. TER. Andr. alt. exit. 9 [v. quae explicavit Skutsch, *Rhein. Mus. 100, 1957, 59 sqq.*]). TER. Ad. 130 curemus aequam uterque -em. CIC. p. red. ad Quir. 8 lacrimae magnam -em tectis ... continebantur (orat. 189 [magna ... -e var. l.]. ac. 2, 36 [magna -e var. l.]. off. 1, 137 [v. app. crit.]. fam. 9, 15, 3 non omnino ..., sed m. -em. *al.* VARRO rust. 1, 18, 7 Liv. 5, 14, 5. *al.*). off. 1, 24 maximam ... -em (-e, ex ... -e var. ll.) ad iniuriam faciendam aggrediuntur (CAES. Gall. 4, 1, 8 neque multum ..., sed m. -em). LVCR. 3, 64 non minimam -em (6, 1259). 6, 1249 bonam (*i. magnam*) -em ... dabantur. VITR. 3, 5, 8 ratam -em ... expediendae sunt altitudines epistylorum. ponitur nude (cf. p. 454, 33): TYCON. in apoc. 129 B. -em silentium (T, silentii Primas.). ANTHIM. 25 vomitus ita, ut -em facies (*nisi facies est gen. sg.*, cf. var. ll. faciei et faucis, quod def. Fischer in plagulis) constringat. ② cum gen.: ENN. ann. 237 magnam cum lassus diei -em fuisset ... consilio ... lato (CIC. Verr. II 4, 54 maiorem. LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 16. *al.*). CIC. S. Rosc. 97 ut ... nullam -em noctis requiesceret (div. 1, 59 magnam. CIC. fil. Cic. fam. 16, 21, 3 [sine adi.]. CAES. Gall. 1, 26, 5 [interp. ?] nullam). fam. 4, 3, 1 afui magnam -em consulatus tui. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 92 maiorem -em ... anni (*item*: 102 Liv. 32, 28, 6. 36, 1, 2. 42, 30, 8. cf. LEX Vrson. [CIL I² 594] 63, 6 -em III a. sine adi.: LIV. 5, 4, 5). VARRO frg. Non. p. 494, 14 cum maiorem -em ... aetatis stipendia facerent (LIV. 1, 35, 4). LVCR. 3, 399 temporis exiguam -em (CAES. Gall. 5, 7, 3 magnam. civ. 1, 70, 5 nec minimam. *al.*). *al.*

③ abl. -e (-i), -bus (*praeter abl. modi etiam temporis vel loci*):

④ cum adi. vel pron. (cf. et supra l. 11. 22. 25): ① sing.: PLAVT. Persa 72 ut aequa -i prodeant (CIC. Arat. 359 non a. -e secatur. MANIL. 4, 526 PLIN. nat. 35, 40). SALL. Iug. 98, 3 magna -e editus collis (LIV. 24, 34, 14 proclive saxum [m. ex -e var. l.]. 41, 6, 6 CVRT. 6, 4, 19 AVR. VICT. Caes. 42, 3. *al.*). Ov. epist. 7, 110 nulla -e pigendus (Pont. 2, 6, 20. 4, 4, 6 VAL. MAX. 4, 3 ext. 3). fast. 1, 134 hanc causam aliqua ... -e vides (trist. 5, 13, 7 Pont. 4, 8, 64 LIV. 23, 12, 4. 30, 9, 7 CELS. 2, 8, 27 COLVM. 3, 10, 3. 3, 13, 4. *al.*). trist. 3, 4, 42 mala vix ulla -e levanda levas (Pont. 1, 7, 18 nosque negas u. -e fuisse tuos. LIV. 37, 53, 5. 37, 53, 9. 39, 36, 4. QVINT. inst. 4, 1, 56 [v. Winterbottom, *Probl. in Quint.*, 1970, 82]. 7, 4, 6). Pont. 2, 8, 35 minima. 4, 9, 55 qua. LIV. 9, 24, 12 maxima (VITR. 8, 3, 6 aut omnes aut m. -e. SEN. contr. 3 praef. 6 [nisi leg. ex]. QVINT. decl. 301, 5 [v. Winterbottom ad l.]. PLIN. epist. 10, 39, 1. *al.*). CELS. 5, 26, 23^G exigua (8, 4, 15. SEN. dial. 12[11], 12, 2). *al.* ② plur.: aequis -bus (*aliter* MANIL. 2, 214. cf. et p. 461, 69): VERG. Aen. 9, 754 Pandaro -bus a. huc caput atque illuc umero ex utroque pependit. COLVM. 12, 10, 3 a. -bus acetum et sapa ... misceatur (*sim. in mixturis*: PLIN. nat. 26, 23. 30, 113. 127 PLIN. med. 1, 18, 6. *al.* PELAGON. 13. *al.*). S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 39 numerus ... a. -bus ... dispartiat (*nisi trahas ad B.*). cum num.: PLIN. nat. 20, 237 sinapi inponitur cum fico et cumino tusum ternis -bus.

⑤ accedit gen.: LEX repetund. (CIL I² 583) 65 (m)aiore -e diei (LEX Vrson. [CIL I² 594] 70, 10. 71, 22 Liv. 10, 12, 5. cf. MELA 3, 53 exigua. GELL. 3, 2, 11 aliqua. sine adi.: PLIN. nat. 2, 42). CAES. civ. 3, 41, 5 parva -e noctis itinere intermisso (SEN. nat. 5, 9, 2 magna [SVET. Cal. 50, 3]. AVR. Fronto p. 107, 15 v. d. H. aliqua). LIV. 4, 24, 5 magna -e vitae (m. -em Madvig alii). VELL. 2, 44, 5 maiore -e anni domi se tenuit (VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 [trad. ex del. Heraeus]. cf. LEX Malac. [CIL II 1964] 1, 41 reliqua). SEN. dial. 9, 3, 1 maiore temporis -e.

⑥ ponitur nude: ① sing. (*loc. dub. necdum satis explic.* CIC. nat. deor. 2, 146; cf. et supra p. 455, 26 sqq. 29 sqq. 43.): GERM. 605 quicquid -e micat (*i. non totum visibile est*). SEN. nat. 6, 30, 2 quamvis ... -e (ex add. E) saeviat vis elementorum (*antea: ex toto*). PLIN. nat. 2, 217 mare totum in universitate animosius quam -e est. QVINT. decl. 252, 13 relictum est, ut eā (ex Gronovius) -e fecerit (*de loco dub. varie tract. cf. Winterbottom*). ② plur.: i. q. particulatim, gradatim (*sim.* cf. p. 450, 38 sqq.): VELL. 2, 38, 1 ut, quae -bus notavimus, facilius simul universa conspici possint. 2, 111, 4 hostium vires universas evasimus, exhausimus (*Gruter, alii alia*) -bus. 2, 126, 1 uni-
[Teßmer]

versa opera quis . . . [in] -bus eloquatur? (*de textu restituendo v. Blomgren, Éranos 81, 1983, 44 sq.*). SEN. dial. 4, 29, 1 tota vincetur, dum -bus carpitur *ira*. epist. 95, 12 quae -bus dantur (*vix dat.*). COLVM. 2, 3, 2 non multum nec universum cibum, sed -bus et paulatim praebere. ITALA sap. 12, 2 (Lucif. reg. apost. 10, *sim.* VVLG.) hos, qui exerrant, -bus corripis (*gr. κατ' ἄλγυν. cf. AVG. nat. bon. 48 p. 888, 12. 12, 8 (ibid.) ut illos -bus exterminarent (gr. κατὰ βραχύ, Vulg. paulatim. 12, 10 (ibid.) = VVLG.) -bus iudicans (gr. ut supra). ZENO 1, 1, 2 (2, 3, 5 L.) lex -bus et discitur et docetur. Ps. AVG. quaest. test. I 106, 18 -bus fecisse (opp. omnia simul). GREG. M. past. 3, 33 p. 116A non quidem repente, sed -bus totus cadit (*ad Sirach 19, 1 paulatim).**

i. q. partim, ex -e: VELL. 2, 38, 4 Hispania saepe amissa -bus (opp. universa). SEN. nat. 2, 11, 1 nec . . . eodem modo totus . . ., sed aliter alibi et -bus. AVELL. p. 602, 4 non -bus errorem corrigi, sed radicibus amputari. CONSVL. Constant. chron. I p. 239, 358 (opp. funditus).

β per praepos.: ① *ex -e* (cf. et p. 456, 80. 461, 36 sqq. 72 sqq. 462, 6): ② *cum variis adi. vel pron. (cf. p. 458, 15 sq.):*

CATO agr. 141, 1 quota ex -e . . . censeas (TAB. cer. Pomp. Année Épigr. 1978 n. 129 a. 35. SEN. dial. 10, 19, 3. al.). CIC. inv. 2, 105 hoc genus . . . in iudiciis non versatur nisi quaedam ex -e (orat. 175 q. ex -e, non totum dicitur. al. VARRO ling. 10, 74. 76. 78. rust. 3, 12, 6 similis . . . ex q. -e. HIRT. Gall. 8, 46, 1 Liv. 44, 24, 3. al.). 2, 134 legem aliqua ex -e commutari (2, 159 opp. totum [item orat. 99]. Verr. II 4, 79 opp. funditus. Tusc. 5, 22 fam. 2, 18, 3. al. VARRO ling. 5, 77 Ov. met. 13, 657 Liv. 2, 48, 1 VITR. 8, 3, 26. al.). 2, 165 honestas omni ex -e propter se petitur (Tim. 8 consentiat [cf. gr. 29^c πάντως]. 12 absolutissimum [gr. 30^d κατὰ πάντα]. Lael. 79 perfectum [LACT. inst. 1, 3, 3]. Ov. rem. 42 fast. 5, 158 [abl. nudus var. l.]. APVL. Plat. 1, 8. al.). Q. Rosc. 33 neque ex ulla -e fuit cultus ager (Caecin. 38 sententia . . . infirmata. al. POLLIO Cic. fam. 10, 33, 1 vera. LVCR. 4, 721 VAL. MAX. 1, 8 ext. 12. 4, 1, 13. 6, 6 ext. 2. 8, 7, 1 SVET. Tib. 15, 2. al.). div. in Caec. 35 ne qua ex -e coniunctus cum eo reperiare (Brut. 156 [interrog.]. S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 28). Cluent. 96 nulla . . . ex -e (al. LVCR. 1, 667 LABEO dig. 33, 2, 31 VAL. MAX. 4, 3, 8. 8, 13 ext. 7. al.). leg. agr. 2, 22 aequa. nat. deor. 1, 24 minima (off. 1, 76 QVINT. inst. 1, 10, 31). al.

③ *cum magna sim.:* magna: CIC. div. in Caec. 32 m. ex -e tua potestas erat. Mur. 32. Flacc. 6 bellum Cretense ex m. -e gessit (eadem collocatione: Att. 15, 18, 2 BRVT. Cic. fam. 11, 4, 2 CAES. civ. 3, 57, 3 Ov. ars 1, 645 trist. 2, 502 Liv. 21, 13, 6 VITR. 5, 1, 10. SEN. contr. exc. 3, 8, 2 totus aut ex m. -e. CELS. prooem. 11. al.). Lig. 7 bello gesto . . . ex -e m. (eadem collocatione: Att. 7, 3, 3 R. GEST. div. Aug. 27 [gr. ἐκ μέισζονος μέρους]. PLIN. nat. 10, 29 QVINT. inst. 7, 4, 19 SVET. Claud. 25, 5). Tusc. 1, 1 aut omnino aut m. ex -e. al. LENT. Cic. fam. 12, 14, 2 LVCR. 6, 694 CAES. Gall. 1, 16, 6. civ. 2, 31, 8 (sed cf. Barwick, Rhein. Mus. 91, 1942, 35 sq.). 3, 53, 5. al. maxima (aliter p. 473, 25): CIC. Verr. II 1, 41 multo ex m. -e. II 3, 47. har. resp. 11 multo m. ex -e (eadem collocatione: ad Brut. 5, 5 W. Liv. 24, 15, 2. SEN. nat. 6, 24, 6 aut totam aut . . . m. ex -e. QVINT. inst. 1, 5, 58. al.). Phil. 2, 91 fam. 10, 5, 3 VELL. 2, 17, 1 CELS. 4, 1, 5. CIL XI 6225, 6 (saec. I in.). al. maiore (aliter p. 473, 28): CIC. Cluent. 67 m. ex -e. Tusc. 5, 22 ex m. -e. *ibid.* ex multo m. -e. 5, 86 multo m. ex -e. *ibid.* multo m. et graviore ex -e. div. 2, 23. VARRO frg. Mar. Victorin. gramm. VI 4, 6 (Dion. Thrax p. 5, 3 Uhlig ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ). al.

④ *accedit numerus (dimidia v. vol. V 1, 1204, 33 sqq.):* CIC. Verr. II 3, 103 agros decumanos . . . ex -e decuma . . . vectigalis. CAES. Gall. 3, 20, 1 Aquitania quae -s . . . ex tertia -e Galliae est aestimanda (cf. Barwick, C.'s Comment., 1938, 87 sqq.). ALF. dig. 24, 1, 38, 1 ex tertia -e mulieris res facta non est. VITR. 2, 5, 1 si testam tunsam . . . ex tertia -e adiecerit. PLIN. nat. 30, 75 admixta resina . . . ex -e tertia.

⑤ *ponitur nude (cf. supra p. 453, 11, infra p. 458, 8 sqq.):*

① *vario usu:* CIC. ad Q. fr. 3, 1, 9 ex -e gaudeo. al., cf. vol. V 2, 1123, 55 sqq., adde Ps. APVL. herb. interp. 68 l. 12 (Diosc. 3, 132, 1 W. ποσῶς). opp. omnis, totus, universus *sim.:* VITR. 7, 1, 1 omnis aut ex -e congesticius (EXPOS. mundi 37 haec . . . ex -e, non . . . omnia scribere. *sim.* 62). SEN. nat. 1, 12, 1 modo ex -e . . . modo totum (6, 6, 3 QVINT. inst. 2, 4, 39. 5, 11, 6 GAIVS inst. 2, 273 [epit. 2, 7, 8 pro -e]. al.). 6, 6, 3 terrarum non universarum, sed ex -e motus est. PELAG. in Rom. 6, 6 p. 50, 13 non ex -e, sed integer (RVFIN. Orig. in lev. 7, 2 p. 376, 24 MACR. Sat. 6, 2, 1 Cod. Theod. 11, 28, 15 NOVELL. Marc. 5, 2). EXPOS. mundi 7 (opp. multa ut: 33). opp. catholice: TERT. fug. 3, 1. *i. q. singillatim:* ITALA I Cor. 12, 27 (cod. g. al.) corpus estis Christi et membra ex -e (gr. ἐκ μέρους, var. *l. μέλους, quam vers. seq. Vulg.* membra de membro). EXPOS. mundi 23 quarum civitatum ex -e memoratus. 27 civitatum nomina ex -e . . . dicere (HIER. epist. 64, 18, 10). 31 descripsimus. HIER. in Ezech. 48, 8 l. 1591 commonebimus. *i. q. particulatim, praecipue (sc. neglectis vel posthabitis aliis; cf. p. 458, 30):* EXPOS. mundi 55 colunt . . . et deos, ex -e Iovem et solem (cf. Lombroso, 1903, ad l.). 57 terra dives in omnibus, fructibus quoque et iumentis et negotiis, ex -e et mancipiis. 64 Creta habet viros divites ex -e et eruditos. VITA Roman.

rec. (BHL 7306) 4 vir dei duobus ex -eangebatur angustiis. ② *usu praedicativo:* ITALA I Cor. 13, 10 (cod. 89 al., cf. VVLG.; antea: ex -e . . . scimus) cum . . . venerit, quod perfectum est, destruentur quae ex -e sunt (*gr. ἐξ μέρους. pendent e. g. AVG. civ. 11, 31 p. 506, 10 D. doctr. christ. 1, 39, 43. ORIG. in Matth. ser. 113 p. 236, 5 scientia, quae ex -e est*). FLASTR. 94, 4 David quod plenum est docuit, Salomon autem quod ex -e est.

③ *distributive:* LIV. 44, 9, 5 iuvenum inductio ex (in trad.) -e simulacrum . . . exercitus erat, ex -e eqs. VAL. MAX. 6, 1 ext. 2 COLVM. 1, 6, 4 MELA 1, 52 PLIN. epist. 6, 31, 7 POMPON. dig. 34, 2, 34 pr. TERT. adv. Hermog. 36, 1. al. ITALA Dan. 2, 33 (Cypr. testim. 2, 17) pedes . . . ex -e . . . ferrei, ex -e . . . fictiles (*gr. μέρος μὲν . . . μέρος δέ, VVLG. pedum quaedam -s . . . quaedam*). VLP. dig. 29, 1, 19 pr. ex -e testato, ex -e intestato (*sim.* INST. Iust. 2, 14, 5). al. ad alterum membrum accedit additam.: Ps. APVL. Ascl. 10 ex -e . . . ex alia -e. LACT. inst. 3, 3, 12 ex -e aliqua . . . ex -e.

④ *peculiaris quaedam:* ① *seq. enunt. (nonnulla ad notionem p. 487, 18 sqq. allatam referre possis; cf. Löfstedt, Sprache Tertullians, 1920, 102; de PEREGR. Aeth. 12, 3 v. Erkell, Gnomon 33, 1961, 806):* CIC. fam. 4, 4, 1 excusationem tuam . . . accipio ex ea -e, quatenus . . . scribis eqs. SEN. dial. 3, 6, 5 alienis uti ex -e (*si recte trad.*), qua nostra sunt (TERT. adv. Marc. 2, 2 p. 334, 20 deum non scias nisi ex -e, q. voluit ipse. 2, 18 p. 360, 5. 5, 4 p. 583, 6 [quia trad.]. antecedit pron. demonstr.: bapt. 4 p. 204, 7 ex ea -e [monog. 3, 2 resurr. 16 p. 46, 2 spect. 10 p. 11, 25]. coron. 12 l. 11 [loco lacunos] ex hac -e). AVG. civ. 18, 35 p. 308, 1 D. ex -e, quantum eqs.

② *accedit gen. (sc. ita, ut ex -e quasi pro obi. ponatur):* ITALA (=VVLG.) IV Esdr. 6, 12 Weber quorum signorum ex -e (quorum -em, quae iam ex -e var. *ll.*) mihi demonstrasti. EXPOS. mundi 59 quorum negotiorum ex -e dicemus: eqs. (afferuntur praecipua).

③ *per -es, -em (cf. SYNON. Cic. p. 438, 2 sub partim; plur. praeter l. 55. 65. 69):* ④ *i. q. particulatim, singillatim, gradatim sim. (cf. p. 478, 75. 76):* CATO agr. 140 opus p. -es facito. MANIL. 2, 769 p. -es ducenda fides. 3, 352. SEN. contr. 7, 4, 5 p. -es comparando. SEN. dial. 9, 1, 4 non tam semel . . . quam p. -es (IREN. 2, 28, 4 non de s. . . sed p. -es. PAUL. dig. 35, 1, 44, 8 SORAN. p. 41, 6). nat. 1, 6, 4 non p. -es . . . sed statim totum (QVINT. inst. 4, 2, 128). POMPON. dig. 30, 24, 4 si p. -es t. navem refecero. LACT. inst. 2, 10, 24. 2, 54, 2 modo universum . . . modo p. -es et minutatim (COLVM. 4, 24, 4. 5, 8, 7 QVINT. inst. 5, 10, 54. 9, 2, 40 FRONTIN. strat. 1, 10, 1). COLVM. 1, 4, 5 (opp. in summa). SCRIB. LARG. 135 p. -es aqua mixtum (cf. MARCELL. med. 25, 47 admiscetur). PLIN. nat. 21, 100 florentibus (cf. Theophr. hist. plant. 7, 10, 3 κατὰ μέρος ἀνθεῖν). QVINT. inst. 5, 13, 28 dissolvitur. 10, 1, 20. 11, 2, 27 ediscere. Ps. QVINT. decl. 5, 12. FRONTIN. strat. 1, 5, 19 dimittere (cf. FLOR. epit. 2, 17, 8 missi). PLIN. epist. 2, 5, 10 emendari. 9, 18, 2 p. -es . . . et quasi digesta. LAVOL. dig. 17, 1, 36, 2 fundus p. -es venit. ITALA exod. 23, 30 (Ottob.) eiciam (*gr. κατὰ μικρὸν μικρὸν, Vulg. paulatim. cf. VVLG. deut. 7, 22 paulatim atque p. -es*). al. respiciuntur -es vi corporali discissae *sim. (cf. sub I):* SEN. Thy. 60 membra p. -es eant discerpta. OCTAVIA 797 membra . . . trahunt. SYMPH. 163 in corpora multa recessit ebur. VVLG. Ezech. 24, 6 p. -es et p. -es suas eice eam (*i. vacuam redde ollam*). AVG. serm. coll. Morin p. 375, 16 manducatur (opp. manet integer). HESYCH. in lev. 1, 14 p. 802^c columbam p. -es comminue. al.

⑤ *i. q. partim, ex -e: sing.:* AFRIC. dig. 8, 3, 32 non p. -em servitutum adquiri (MARCELL. dig. 33, 3, 3 PAPIN. dig. 8, 3, 34 pr. PAUL. dig. 35, 2, 49, 1. 45, 1, 140, 2 [del. gen. dominorum]). VLP. dig. 12, 1, 13, 1 (e Papin.) condico (*ibid. plur., v. infra*). plur.: APVL. mund. 23 p. -es . . . consumptam terram (*gr. 39^a a 29 κατὰ μέρος*). VLP. dig. 8, 4, 6, 1 p. -es servitus imponi non potest (eadem spectat: PAUL. dig. 8, 1, 8, 1 bis). 12, 1, 13, 1 (e Papin.) consumpseris. *ibid.* condicam. 35, 3, 3, 9 ablata est hereditas. THEOD. MOPS. in I Tim. 1, 19 p. 83, 12 dubii extantes.

⑥ *i. q. separatim:* CONC. I 2 p. 47, 21 Christum neque per -em ponentes et dividentes hominem et deum ([gr. I 1, 1 p. 35, 27 ἀνὰ μέρος. cf. I 3 p. 29, 10 seorsum]. RVSTIC. CONC. I 4 p. 239, 22 p. -es [gr. I 1, 6 p. 162, 7 ut supra]. cf. p. 233, 20 a -e p. [gr. I 1, 6 p. 152, 10 sq.]). 48, 15 secat . . . in duos Christos et hominem statuit p. -em specialiter (*gr. et alias vers. v. p. 459, 2 sqq.*).

⑦ *in -em (-es, -e, -bus):* ⑧ *in locutione q. e. in ea(m) -e(m), ut (vergūt in notionem p. 487, 22 allatam):* CIC. Catil. 4, 3 moveor his rebus omnibus, sed in eam -em, ut eqs. ENNOD. epist. 1, 16, 1 p. 27, 7 quod . . . proficeret . . . in ea scilicet -e, ut eqs. opusc. 5, 29 p. 401, 8 in ea tantum fui fidelis -e, ut eqs.

⑨ *vario usu:* ⑩ *abl.:* ⑪ *nude: i. q. in singulis (plur.; vix addas p. 457, 1):* SEN. benef. 3, 1, 3 ingratorum una culpa est, ceterum in -bus varietas magna. QVINT. inst. 7, 2, 22 laborabimus (opp. universitate ut PLIN. epist. 9, 4, 2). *i. q. partim (sing. praeter ISID. Goth. 18 chron. II p. 275 rec. B):* SEN. epist. 83, 27 in -e sobrium . . . in -e ebrium (item distributive: QVINT. inst. 5, 7, 22. 11, 2, 34 CYPR. laps. 20 SCHOL. Cic. Bob. p. 80, 1. cf. p. 459, 7). QVINT. inst. 2, 8, 6 verum videtur (*sim.* 4, 5, 13). 6, 3, 45 (in -em plerique). 10, 7, 25 FRONTIN. strat. 3, 8, 2 VLP. dig. 2, 14, 7, 6 LACT. inst. 7, 22, 4. al. *i. q. separatim:* CONC. I 5 p. 138, 11 ponens

in -e et seorsus ([gr. I 1, 7 p. 59, 28 *ἰδίᾳ καὶ ἀνὰ μέρος*, cf. p. 283, 3 particulariter]. p. 214, 31 [gr. p. 225, 34 *ἀνὰ μέρος*]. de eadem re: DIONYS. EXIG. Conc. I 5 p. 239, 22 in -e constituens [gr. I 1, 1 p. 37, 6 *ἀνὰ μέρος ἰδίᾳ*, cf. supra p. 458, 69 et IV 1 p. 162, 28 separatim]).

⑤ cum additamentis: PLIN. nat. 13, 28 terra maiore in -e . . . nitrosa (22, 1. 36, 88). TAC. hist. 5, 20, 1 aliqua (CENS. 7, 4 in -e a. repugnant alii, in -e consentiunt). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 59, 13 modica. ② acc.: ③ sing.: i. q. partim, ex -e: LAVOL. dig. 18, 1, 64 utrum in -em an in totum venditio consistat (VLP. dig. 9, 4, 2, 1. al. PAP. Tjäder 36, 25 [a. 575-591]). POMPON. dig. 46, 8, 18 GAIUS inst. 3, 172. VLP. dig. 32, 11, 21 utrum in -em agent an in solidum (39, 2, 40, 2. al. PAVL. dig. 46, 1, 71 pr.). 38, 2, 12, 4 in -em . . . in -em (item distributive: 49, 4, 1, 12 PAVL. dig. 10, 2, 27). al. i. q. separatim: BOETH. trin. 2, 36 homo corpus et anima est, non vel corpus vel anima in -em. ⑥ plur. fortasse i. q. distributim, dispersim (sc. ad quorundam per locos distributionem spectare videtur): ITALA Marc. 6, 40 (cod. b al. = VVLG.) discubuerunt in -es per centenos (gr. *πρᾶσιαι πρᾶσιαι*, cf. 6, 39 per contubernia). CHIRON 293 anagallidis herbae granula in -es in foliis pusilla inhaerentia. VEN. FORT. Mart. 1, 274 in populo circumstante fit fragor in -es (cf. vita Germ. 42, 119 fragor in -es adtollitur).

⑦ usu praedativo in -e i. q. tamquam -s (cf. Bulhart ad loc. cit.): PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 7 rec. II dum haec forma aequalis omnino in -e non dividatur (cf. 5, 47 si aliquid de eo in -e dividitur).

⑧ pro -e: ① pro rata -e i. q. pro rata portione (spectat ad rationem -ium): CIC. rep. 2, 67 utinam ex omni senatu p. r. -e esset, sc. copia prudentium. 6, 18 Tusc. 1, 94 CAES. civ. 1, 17, 4 VITR. 3, 3, 10. 4, 4, 2. 4, 4, 4 p. r. -e magnitudinis (item cum gen.: 6, 3, 6 atrii). 5, 3, 4 GAIUS inst. 2, 254. 255 HYG. astr. 1, 6 p. 26, 3 FAV. EVL. 16, 4 W. (= p. 11, 16 H.). al. ② accedunt pron. vel adi. quantitatem quodammodo determinantia: PLIN. nat. 28, 139 admixto . . . sebo p. -e tertia (cf. HYG. mun. castr. 27 p. -e dimidia). SVET. Aug. 46 urbi quodam modo p. -e aliqua adaequavit colonias (VLP. dig. 36, 3, 1, 19 hereditas p. a. -e . . . restituitur. EDICT. Theodor. 154). MAECIAN. dig. 35, 2, 30, 6 res . . . quae interierint, p. nulla -e. IVVENC. 4, 291 gracili p. -e. MART. CAP. 2, 220 (vers.) p. -e multa. AVELL. p. 562, 28 p. magna -e.

③ nude i. q. partim (cf. p. 457, 71): IULIAN. dig. 36, 1, 28, 8 hereditatem vel totam vel p. -e . . . committit (VLP. dig. 6, 1, 3, 2 non totum, sed p. -e esse vindicandum. al. apud iurisconsultos. cf. SIDON. epist. 3, 3, 9 non ex asse . . . sed p. -e). POMPON. dig. 7, 4, 14 causae vel p. -e interitum usus fructus recipiunt. 30, 38 pr. p. -e acquirere, p. -e repudiare (item distributive: 46, 8, 18. al. MARCELL. dig. 33, 3, 3. TRYPH. dig. 49, 17, 19, 2 p. -e testatus, p. -e intestatus [al.]. al. apud iurisconsultos. LIB. col. I p. 235, 5 sq. VEN. FORT. vita Radeg. 5, 15. cf. LIB. col. I p. 218, 4 p. -e . . . alios. p. 235, 13 p. -e . . . ceterum [236, 14. 20. 237, 2]). SCAEV. dig. 18, 4, 22 pretium p. -e accepit. al., saepe apud iurisconsultos. praedativo: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 98, 13 cum omnia in homine p. -e sint (pendet ex I Cor. 13, 9/10, v. p. 458, 2).

④ singularia (cf. p. 458, 67): PLIN. nat. 21, 77 venenati favi gignuntur, quidamque a -e (ad -em var. l.). ORIBAS. syn. 9, 13, 1 La p. 295 dabis . . . non de semel, sed de -es (gr. *μεμερισμένως*, ad opp. cf. p. 458, 35).

B pertinet ad rationem participandi: 1 spectat ad quaslibet res, quae attribuuntur vel praebentur in possessione vel opere communi vel qualibet condicione vitae (exempla magnitudinem -is indicantia ad A vergere non negaverimus, v. e. g. p. 461, 36 sqq.): a exempla notionem illustrantia: α vario usu: ① spectat ad res incorporales: ② varia selecta (ceterum v. sub b et p. 478, 1 sqq.): PLAVT. Asin. 516 ecqua -s orationis . . . dabitur mihi? (Mil. 645 iustam. cf. Asin. 517 loquendi. PETRON. 42, 1 fabulae). Mil. 865 tu meam -em, infortunium si dividetur, . . . accipito. Rud. 239 socia sum in malis, nec minor -s meast quam tua (cf. 552 consociare mihi . . . tecum licet: aequas habemus -es). Trin. 1066 boni malique in ea re -s tibi est eqs. LVCIL. 97 tu -em laudis caperes, tu gaudia mecum partisses (cf. CIC. Sull. 9 oneris mei -em nemini impertio, gloriae bonis omnibus). CIC. Verr. II 3, 183 quae -s operae . . . in scriba est? Sest. 68 sceleris (cf. Ov. ars 1, 390 criminis). LVCR. 2, 5 belli certamina . . . tueri . . . tua sine -e pericli. SALL. or. Macri 18 absit periculum et labos, quibus nulla -s fructus est. NEP. Dion 2, 4 -em regni . . . habere (VERG. Aen. 4, 374 SEN. Thy. 432 FLOR. epit. 4, 2, 56. 4, 11, 10. cf. SEN. Thy. 527 imperi [OCTAVIA 790 VAL. FL. 1, 522. FLOR. epit. 1, 14, 1 i. et magistratum. 1, 18, 21]). VERG. georg. 4, 220 esse apibus -em (patrem P) divinae mentis. Aen. 1, 508 operum . . . laborem -bus aequabat iustis Dido (cf. Ov. met. 8, 547 Theseus sociati -e laboris functus [LIV. 5, 20, 6 l. periculique. al. LVCAN. 2, 347 laborum. QVINT. decl. 298, 7]). HOR. carm. 4, 2, 46 meae . . . vocis accedet bona -s et . . . canam (i. 'pro mea -e canam', v. E. Fraenkel, Sitz. Ber. Heidelbg. Ak. 1932/3, 8). al. ③ de sorte, fortuna, statu vitae sim. (cf. CIC. Phil. 2, 74 in suis -bus, id est in suis fortunis. APVL. mund. 38 fatum μοῖραν vocant, quod ex -bus constat [gr. 401b12 ἀπὸ τοῦ μεμερισθῆναι. resp. μοῖρα CASSIOD. Ios. antiq. 1, 333]. huc fortasse locus parum sanus TER. Haut. 798): PLAVT. Rud. 190 hancine ego -em capio ob pietatem praecipuam? 675 sese ut ferunt res

fortunaque nostrae, -s (par T, edd. plerique) est moriri. RHET. Her. 2, 30, 48 pares, hoc est in isdem -bus animi, corporis, fortunarum positos ([vix ad IVC; de eadem re Cic. inv. 1, 101 pares animo, fortuna, corpore]. SCHOL. Cic. Gron. D p. 308, 1 in meliore -e est p.). 5 CIC. fam. 15, 15, 3 casu dissimili usi sumus: tu . . . eam -em petisti, ut eqs. ad Q. fr. 1, 1, 43 si mea -s nemini cedit, fac ut tua ceteros vincat (sublucet imago scaenae, v. 1, 1, 42. 46). Ov. epist. 8, 101 -s haec una mihi, coniunx bene cessit Orestes. PHAEDR. 3, 18, 10 factorum arbitrio -es sunt vobis datae: . . . forma pavoni, vires aquilae, luscini melos. 10 SEN. Herc. O. 1025 peracta iam -s matris est: statuit mori; nunc nostra superest, mortis auferre impetum. dial. 1, 2, 12 ut in difficiliore -e se ostenderet virtus Catonis. in script. sacris et inde apud ecclesiasticos (saepe sub imagine hereditatis et possessionis, cenae l. 16): ITALA Iob 24, 18 (Lucif. reg. apost. 11 l. 68 D., cf. VVLG.) maledicatur -s illorum impiorum in terris (gr. *μερίς ut fere infra*). psalm. 10, 7 (Veron. al., cf. VVLG.) spiritus procellae -s calicis eorum (inde: LVCIF. Athan. 1, 23 l. 37 D. in hac -e. cf. p. 461, 10). 15 eccles. 3, 22 (Hier. ad l., cf. VVLG.) non est bonum, nisi quod laetabitur homo in opere suo, quia haec est -s eius (sim. ibid. 5, 17. 5, 18 [gr. μέρος]. 9, 9). sap. 2, 9 (Ambr. Tob. 5, 17 = VVLG.) haec est -s nostra et haec est sors (item syn. sors: Is. 17, 14 [Hier. ad l. = VVLG.]. 57, 6 [ibid.]. al.). Luc. 10, 42 (cod. a al., cf. VVLG.) Maria optimam -em sibi elegit (hinc e. g. CYPR. hab. virg. 24 maiore et meliore -e). Col. 1, 12 (cod. d al., cf. VVLG.) pater vocavit nos in -em hereditatis (VVLG. sortis) sanctorum. al.

④ spectat ad res corporales (-em pueri praedam PETRON., homines escam ferarum infra l. 63): ① in condicionibus variis (cf. p. 478, 1 sqq.): PLAVT. Aul. 774 neque -em tibi ab eo . . . indispices . . . ? Rud. 1017 nisi -s datur. TER. Haut. 652 puella exposita expers -is . . . de nostris bonis. CATO agr. 136 qua ex -e politori -s est eqs. 145, 3 quae eius -s erit. CIC. S. Rosc. 107 praedae (LIV. 3, 29, 2. al.; cf. PETRON. 80, 1 -em meam . . . abscindam a puero velut praeda). Phil. 2, 73 ex quibus possessionibus praeter -em Miseni nihil erat, quod eqs. CAES. civ. 3, 10, 7 neque fore aequa -e contentum. VERG. Aen. 6, 611 divitiis soli incubuere . . . nec -em posuere suis. PHAEDR. 2, 1, 2 praedator . . . -em postulans. al. in script. sacris vergit in notionem 'possessio', 'sors', 'hereditas': ITALA num. 18, 20 (Lugd., cf. VVLG.) in terra eorum non capies hereditatem et -s non erit tibi inter illos ([gr. *μερίς ut infra passim*]. VVLG. Sirach 44, 26). deut. 10, 9 (Lugd., cf. VVLG.) non est levitis -s et sors in fratribus eorum (12, 12 [Lugd., cf. VVLG.] vobiscum. 18, 1 [Lugd., cf. VVLG.] cum Istrahel. sim. al. de levitis). VVLG. II Esdr. 2, 20 vobis . . . non est -s et iustitia . . . in Ierusalem. Os. 5, 7 cum -bus suis (explicit Hier. ad l.: sive cleris, id est possessionibus). Am. 7, 4 comedit . . . -em ignis. al.

② de portione alimenti sim. singulis tribuenda (cf. p. 478, 31. fort. huc loci dub. interpr. APVL. met. 11, 20, 1. 3): ① varia: PLAVT. Men. 479 (vers. om. A) loquitur . . . de -i mea (in imag. -is hereditariae). PETRON. 33, 7 paene proieci -em meam. SVET. Cal. 18, 2 qua epulatione equiti R. contra se hilarius . . . vescenti -es suas misit (SPART. Carac. 3, 6 fratri -es de cena. VVLG. II Esdr. 8, 10. 12. Esth. 9, 19 -es epularum et ciborum [sim. 9, 22]. ad p. 450, 30 sqq. vergit: CAPITOL. Pert. 12, 6 offulas binas aut omasi -e(m)). Dom. 11, 1 quandam -bus etiam de cena dignatus est (v. SPART. supra et cf. APVL. met. 2, 24, 6 cenas et -es requiris. 9, 38, 9 caseum atque alias prandii -es diviserat. HIER. epist. 53, 8, 18 [in imag.] convivii). APVL. 10, 13, 6 post opiparas cenas . . . multas numero -es in cellulam . . . solebant reportare. TERT. ieun. 17 p. 297, 2 (in agape) duplex . . . praesidentibus honor binis -bus deputatur (cf. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 123 -bus duplicibus [gr. *μοῖραις*]). ITALA gen. 43, 34 (cod. 100, cf. VVLG.) tulerunt . . . -es . . . , maior autem -s erat Benjamin in quinquiplo prae illorum -es (gr. *μερίδας sim.*). I reg. 9, 23 (cod. 115, cf. VVLG.). psalm. 62, 11 (Veron. al. = VVLG.) -es vulpium erunt inimici (gr. *μερίδες*, inde AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 6 RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 238, 29 sqq. al.). LAMPR. Alex. 37, 4 panem et -es aut holiorum aut carnis aut leguminum. al. ② in rebus sacris: ITALA II par. 31, 3 (Complut., cf. VVLG.) -s regis de his, que possidebat in holocausta (gr. *μερίς ut infra passim*. cf. ibid. 31, 4 populo . . . dare -em sacerdotum et levitarum. 31, 15. VVLG. Sirach 7, 34 da illi -em . . . primitiarum. sim. al. in script. sacris). VVLG. I reg. 1, 4 sq. sacerdos dedit . . . uxori suae et cunctis filiis . . . -es, Annae autem dedit -em unam. Sirach 50, 13(12) in accipiendo . . . -es de manu sacerdotum (gr. *μέλη fort. per errorem pro μέρη*). in eucharistia: CYPR. laps. 26 -em cum ceteris . . . accipere. AVG. serm. coll. Morin p. 375, 16 (=ed. Mai 129, 1) unus quisque accipit -em suam, unde et ipsa gratia -es vocantur (v. Mai ad l.).

③ spectat ad animantes (fere subest imago possessionis vel hereditatis): ① vario usu: SEN. nat. 2, 32, 7 cum omnia, quae supra nos sunt, -em nostri sibi vindicent. ITALA Ios. 22, 25 (Lugd.) non est vobis -s domini (gr. *μερίς κυρίου*, VVLG. -em non habetis in domino). HIER. interpr. Iob 31, 2 quae est -s alia dei? (gr. *τί ἐμέριον ὁ θεός*, VVLG. quam . . . -em haberet deus in me; explicit Greg. M. moral. 21, 6 me possessionem suam). VVLG. Sirach 26, 3 -s bona mulier bona eqs. (gr. *μερίς*). ② populus Iudaeorum vel Christianorum -s [Teßmer]

dei est: ITALA deut. 32, 9 (Lugd., cf. VVLG.) facta est -s domini plebs ipsius Iacob (gr. *μερίς ut infra passim. huc spectant* HIER. epist. 52, 5, 2 in Matth. 15, 11 VEREC. in cant. 2, 10 D.). II Maec. 1, 26 (recc. LXB=VVLG.; cf. rec. P portionem). Zach. 2, 12 (Hier. ad l. =VVLG.) possidebit dominus Iudam -em suam. VVLG. Esth. 13, 16 -em tuam, quam redemisti tibi de Aegypto. Sirach 17, 15 -s dei Israhel facta est. 24, 16 radicavi in populo honorificato et in -e dei mei, hereditas illius. © *deus -s populi est*: ITALA num. 18, 20 (Lugd., cf. VVLG.) ego dominus sum -s tua et hereditas tua (gr. *μερίς ut passim. VVLG. Sirach 45, 27. cf. ITALA psalm. 15, 5 [Veron.=VVLG.] -s hereditatis meae et calicis mei [cf. cod. 136 Cas. portio]*). psalm. 72, 26 (Veron.=VVLG.; sim. 118, 57; v. vol. X 2, 36, 45 sqq. et cf. VVLG. thren. 3, 24). VVLG. Ier. 10, 16 -s Iacob ([HIER. ad l. -s . . . sanctorum]. 51, 19). Ps. PROSP. carm. de prov. 509 cedat . . . tibi -s ipse redemptor.

β *in rebus iudicialibus, pecuniariis sim.*: ① *de portione hereditaria vel legata (cf. etiam p. 460, 13. 37. 48. 77)*: ② *varia selecta*: CIC. Q. Rosc. 55 quem ad modum socius in societate habet -em, sic heres in hereditate habet -em. Verr. II 1, 125 sextam -em hereditatis (al., v. vol. VI 3, 2637, 24 sqq.). Att. 13, 3, 1 velim scire, quae sit -s duorum. 13, 26, 1 de Vergili -e valde probo. HOR. sat. 2, 5, 100 quartae sit -is Vlixes . . . heres. 2, 5, 108 tua (SEN. contr. exc. 6, 1, 2. cf. SEN. contr. 2, 4, 5 suam [QVINT. inst. 7, 1, 59 IUV. 1, 41]). LAUD. Murdiae (CIL VI 10230) 5 aequalitate -ium (cf. LABEO dig. 32, 29, 1 aequales -es . . . heredum). QVINT. inst. 7, 1, 46 -em iure gentium peto. CELS. dig. 32, 80 -es . . . concursu fieri (al., v. vol. IV 117, 23 sqq.). IULIAN. dig. 28, 6, 32 -em quartam Attianae -is (cf. GAIUS inst. 2, 259 -is -em. *ibid.* quarta -e eius -is). AFRIC. dig. 35, 2, 88, 3. GAIUS inst. 2, 199 (syn. portionem). al. apud iurisconsultos. ITALA gen. 31, 14 (cod. 101) numquid est nobis iam -s aut hereditas in domo patris nostri? (gr. *μερίς, Lugd. portio, Vulg. aliter*). CAES. AREL. serm. 60, 1 si -em sibi et Christo ad substantiam suam cum filiis suis fecerit (syn. portionem. cf. Aug. serm. 86, 11, 13 fac locum Christo cum filiis tuis. rem tractat A. Schultze, Augustin u. d. Seelteil, 1928, 187). al.

③ *in certis locutionibus*: ① *per praepos. ex*: RHET. Her. 2, 21, 33 quem . . . heredem . . . ex -e faciebat (non indicatur magnitudo ut: PLIN. epist. 2, 16, 1 IULIAN. dig. 28, 5, 38 pr. al. POMPON. dig. 46, 3, 25. al. apud iurisconsultos. cum gen.: CIL V 1047 heres ex -e bonor(um)). CIC. fam. 13, 29, 4 heres ex -e dimidia et tertia (item determinatur per numeros: LEX Falcid. [dig. 35, 2, 1 pr.] quartam [PLIN. epist. 5, 1, 9 IAVOL. dig. 28, 5, 14. al.]. QVINT. decl. 336, 8 dimidia [IAVOL. dig. 29, 2, 64. al.]. PLIN. epist. 6, 33, 6 sexta [IAVOL. dig. 29, 2, 76 pr. al.]. al.). VAL. MAX. 7, 7, 2 eadem. 7, 8, 4 magna (TAC. ann. 16, 11, 1. cf. GAIUS dig. 10, 2, 5 maiore). 7, 8, 8 nulla (VLP. dig. 28, 5, 17, 3). CELS. dig. 28, 5, 60, 7 aliqua (al.). IULIAN. dig. 36, 1, 28, 13 debita (al.). al. apud iurisconsultos. plur. (cf. infra l. 52): IAVOL. dig. 28, 6, 39 pr. (ex Labeone) ex aequis -bus heredem (POMPON. dig. 28, 5, 67. al.; cf. MARCELL. dig. 40, 5, 56 paribus). IULIAN. dig. 28, 6, 32 disparibus (36, 1, 24 GAIUS inst. 3, 69. al.). al. apud iurisconsultos. ② *per praepos. pro*: LABEO dig. 28, 9, 6 p. his -bus inter heredes . . . divisio fiat, quibus ex -bus hereditatem . . . haberent (cum pron. ut: IAVOL. dig. 24, 3, 66, 7 [ex Labeone] qua ex -e . . . , p. ea -e [item CELS. dig. 28, 5, 60, 1]. sim. al.). IULIAN. dig. 28, 5, 38, 5 (non determinatur ut: 45, 1, 56, 1 sive . . . solus heres . . . , sive p. -e. POMPON. dig. 41, 3, 29 PAPIN. dig. 5, 2, 15, 2. al. apud iurisconsultos). 37, 4, 13, 2 tertia (cf. GAIUS inst. 2, 124 quarta. sim. al.). 41, 5, 2, 2 p. -e coheredum (AFRIC. dig. 12, 1, 41. al.). PAPIN. dig. 22, 3, 3 maiore (VLP. dig. 29, 2, 67. al.). cf. pro rata -ium: VLP. dig. 28, 6, 10 pr. ③ *per alias praepos.*: TAC. ann. 2, 48, 1 heres in -e Caesar (cf. p. 452, 82 sqq.; item in cum abl.: IAVOL. dig. 33, 7, 27, 3. add. gen.: GAIUS dig. 28, 6, 5 in -e . . . deficientis . . . heres). POMPON. dig. 28, 5, 29 in tantam -em (item in cum acc.: SCAEV. dig. 32, 37, 2 cuius in locum -emve [PAPIN. dig. 28, 6, 41, 8. cf. VLP. dig. 28, 6, 10, 7 in eius -em]. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 1 vel in totum . . . vel in -em). IAVOL. dig. 28, 5, 64 heredes sine -bus (AFRIC. dig. 28, 5, 48, 2 GAIUS dig. 29, 1, 17 pr. VLP. dig. 28, 5, 17 pr. al. apud iurisconsultos).

④ *per abl. (fere plur.)*: QVINT. decl. 264 them. dimidiis. SVET. Tib. 76 aequis (CELS. dig. 28, 5, 60, 7 IULIAN. dig. 35, 2, 87, 4. al.).

⑤ *in variis negotiis*: ① *in iure sociorum (cf. etiam l. 19 et p. 459, 63. 463, 58)*: CIC. Verr. II 1, 143 (verba legis) socium ne admittito neve -em dato. CIL I² 1326, 3 (nisi ad l. 84) (ex parte dimidia socia (SEN. epist. 65, 22 [in imag.] aequis -bus socii [ex ae. -bus: PROC. dig. 17, 2, 76. 80 POMPON. dig. 17, 2, 6]. PROC. dig. 17, 2, 76 ex his -bus. 17, 2, 80 ex millesima -e eqs. LEX met. Vipasc. frg. 2, 13 pro ea -e eqs. CELS. dig. 28, 5, 60, 1 qua ex -e eqs.). SEN. benef. 7, 12, 1 ut -s mea sit, -s illius socii. PROC. dig. 17, 2, 76 -es societatis (POMPON. dig. 17, 2, 6. cf. CELS. dig. 17, 2, 75 coita . . . societatis ex his -bus, quas eqs. VLP. dig. 17, 2, 29 pr. si non fuerint -es societati adiectae, aequas eas esse constat). QVINT. decl. 320 them. exacta est -s (sc. alterius socii). LEX met. Vipasc. frg. 2, 18 -s socii (AFRIC. dig. 16, 1, 17, 2 GAIUS dig. 2, 9, 4). al. POMPON. dig. 17, 2, 59 pr. in societate vectigalium. AFRIC. dig. 19, 2, 35, 1 in societate praediorum. GAIUS inst. 3, 149 sq. de -bus lucri et damni (item PAVL. dig. 17, 2, 30). al. addas ius

sepulcrorum (cf. p. 454, 36. ad rem v. Samter, RE IV 600, 26 sqq.): CIL I² 1274, 4 habet -es viriles IIII, ollas XX. VI 10219, 9 monumentum -enve eius vendere. *ibid.* 12 monumenti -em alienare. XII 4365, 5 pro par(te d)imidia (si)bi e(t) (s)uis (5093, 9 -e d. XIV 5176 a 11 ex portione sua -e d. *ibid.* b 4 p(ro) p(arte) d. recepti in societate. al.; cf. CIL XIV 4820, 7 pro -e semissa). XIV 1135, 7 (ter) ex -e tōta. al.

⑥ *alia*: CIC. Q. Rosc. 34 an de sua -e . . . fecerit pactionem (sim. 35. 55). Verr. II 3, 131 in aratorum bonis . . . diripiendis decumanos dictitasse tuas esse -es, tuam rem, tuam praedam. Vatin. 29 -is illo tempore carissimas. Rab. Post. 4 magnas -es habuit publicorum. *ibid.* dare -is amicis. Att. 1, 12, 2 in cogendis pecuniis . . . -em mihi quaeri. 13, 50, 2 pro mea -e (sc. fundi ut: NERAT. dig. 17, 1, 35 IULIAN. dig. 30, 86, 3). CAES. Gall. 6, 19, 2 -s utriusque coniugis (sc. de pecunia, quam uterque in matrimonium attulit). LABEO dig. 33, 2, 31 pro indiviso ex -e dimidia totius fundi usus fructus (al., v. vol. VII 1, 1212, 40 sqq.; cf. vol. V 1, 1611, 7 sqq.). PROC. dig. 8, 6, 16 servitutis. IUV. 7, 123 inde cadunt -es ex foedere pragmaticorum. PLIN. epist. 9, 37, 3 si non nummo, sed -bus locem (sc. fructuum, cf. infra l. 20). LEX Manc. (CIL VIII 25902) 1, 11 dominis . . . eius f(undi) -es e lege Manciana prestare. 1, 17 eius fructus (2, 29. fructuum: 1, 23 LEX Hadr. [CIL VIII 26416] 3, 3. 14). SVET. Vesp. 23, 2 pactus est lucri -em. POMPON. dig. 18, 2, 12 etsi dispares -es vendentium fuerint. al. in sermone iur.

⑦ *iuncturae et locutiones notabiliores*: α *iuncturae verbales selectae (ad serm. iuris cf. exempla in Vocab. iurispr. Rom. IV 495 sqq. allata)*: ① *nom.*: forma: (est) -s mihi (om. dat. p. 460, 1): PLAVT. Trin. 1066 (v. p. 459, 64). al. cuius quis participes sit, indicatur per praepos. (cf. p. 460, 38 sqq.): in (cf. p. 478, 8): ITALA eccles. 9, 6 (Hier. ad l.) -s non est eis mortuis adhuc in saeculo in omni, quod fit sub sole (gr. *μερίς, VVLG. nec habent -em. Hier. in explic. communionem*). act. 8, 21 (Tert. idol. 9, cf. VVLG.) tibi . . . in ista ratione (gr. *μερίς, aliae vers. portio*). VVLG. II reg. 20, 1 in David (III reg. 12, 16 II par. 10, 16). cum: ITALA II Cor. 6, 15 (cod. d al.=VVLG.) quae -s fidei c. infidele? (gr. *μερίς*). RVSTIC. Conc. I 4 p. 98, 30 nulla nobis -s est c. eo. 103, 10. 129, 34. PROSP. epigr. 101, 13 c. principe mundi. CASSIOD. compl. in act. 8, 9 c. fidelibus. ? singulariter per abl. (loci?): ANTH. 931, 16 sanctis -em aliquam nobis esse locis (si recte interpretatur Herrmann, Latomus 15, 1956, 196, carmen dubiae aetatis Senecae tribuens).

② *acc.*: ① *habere capere, sim.*: ① *habere (sing., plur. cf. supra l. 10)*: CIC. Q. Rosc. 55 (bis). Tusc. 4, 52 fam. 10, 20, 1 NEP. Dion 2, 4. al. quocum quis communicet, indicatur per praepos.: cum: TERT. uxor. 2, 2 l. 67 quod immundum est, c. sancto non habet -em. ITALA deut. 18, 1 (Lugd.). Ioh. 13, 8 (cod. b al.=VVLG.) mecum (gr. *μερός μετ' ἐμοῦ*). PRISCILL. tract. 1, 6 c. Sodoma. HIER. epist. 39, 5, 4 c. sancta Melania. QVODV. grat. 2, 12, 1 c. omnibus sanctis. al.; de illa formula sepulcrali q. e. -em habeat c. Iuda (sc. violator sepulcri) v. INSCR. christ. Diehl 1273 et 3844 sqq. in (cf. p. 460, 80): ITALA apoc. 20, 6 (cod. g=VVLG.) in resurrectione (gr. *μερός*). AMBROSIAS. in Eph. 5, 5 in regno caelorum. HIER. hom. Orig. in Luc. 17 p. 110, 8 in regno dei (Ps. GREG. TVR. Thom. 24 Z.). PROSP. epist. 2, 13 in dei civitate. APON. 12 p. 220 in vitam aeternam. ② *alia*: PLAVT. Mil. 865 meam -em . . . accipito (CIC. S. Rosc. 107 PHAEDR. 4, 26, 12 SEN. Thy. 541. al.). Rud. 190 (v. p. 459, 84) capio (LVCIL. 97 laudis. SVET. Aug. 37 administrandae rei p. GAIUS inst. 3, 149 lucri. al. apud iurisconsultos. cf. LIV. 26, 5, 15 -em capessant pugnae [28, 19, 16 periculi. al. SEN. Thy. 527 TAC. hist. 3, 64, 1 ann. 12, 25, 1]). CIC. S. Rosc. 107 -em praedae tulerunt (TREBON. Cic. fam. 12, 16, 4 rei et amoris. OV. met. 12, 154. 14, 24 LIV. 2, 47, 11 SEN. benef. 6, 35, 2. al.). Sest. 49 attingere (rei publicae -em ut: Tusc. 4, 5 Att. 9, 9, 1 SVET. Tib. 13, 2. alia: CIC. Sest. 68 sceleris. de orat. 2, 76 muneris. rep. 3, 32 sermonis [nisi ad III]. Att. 9, 11a, 2 belli. IUV. 14, 106 vitae). Mil. 40 suscepisset (rep. 1, 10. al.). VERG. Aen. 8, 511 traheret (LIV. 9, 40, 10 VAL. MAX. 3, 2, 24). HOR. carm. 1, 27, 10 sumere -em Falerni. al. ③ *dare, ponere sim.*: PLAVT. Asin. 516 dabitur (Rud. 1017. al.). CIC. Caecin. 12 legavit (LABEO dig. 32, 29, 1 IAVOL. dig. 28, 6, 39 pr. al. apud iurisconsultos). Sull. 9 impertio (al., v. vol. VII 1, 592, 57). fam. 5, 2, 1 tribueretur (PLIN. nat. 9, 142 APVL. apol. 93, 5). VERG. Aen. 6, 611 -em posuere suis (PLIN. nat. 12, 89 deo. ITALA Luc. 12, 46 [cod. b al.=VVLG.] -em . . . eius cum infidelibus ponet [gr. *μερός inde TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 522, 12. 17 PAVL. NOL. epist. 36, 3. 50, 8 CIL XI 322, 6]. sim. al.). PAVL. NOL. epist. 20, 3 ut -em nobis facias cum illo (i. impertiendo ut: OP. imperf. in Matth. 14 p. 713 -em impotentibus faciamus. ENNOD. epist. 7, 11, 1 p. 179, 23 ex eis opibus. aliter apud iurisconsultos, cf. Vocab. iurispr. Rom. l. c.). al. ④ *postulare, petere sim.*: PLAVT. Rud. 973 postulat (PHAEDR. 2, 1, 2). 980 poscant (1077 SIL. 12, 307 FLOR. epit. 1, 14, 1). 1123 petebas (CIC. Q. Rosc. 52 [bis]. Verr. II 1, 125 Tusc. 3, 48 LIV. 5, 20, 6. al.). CIC. Marcell. 6 fortuna sibi vindicat ([item Ps. SEN. mon. 165]. LIV. 3, 20, 1 ad se [44, 14, 8]. VELL. 2, 34, 2. 2, 105, 1 VAL. MAX. 6, 4 pr. SEN. nat. 2, 32, 7. al.). TAB. cer. Dac. (CIL III p. 937; a. 139) 9 evicerit (al., v. vol. V 2, 1043, 67 sqq., adde: TAB. cer. Herculan. 61 [Parola del pass. 9, 1954, 56]. PAP. Tjäder 35, 42 a. 572. 37, 51 a. 591). al.*

③ *cum praepos. in: cum acc.:* CIC. Caecin. 12 in -em mulieres vocatae sunt (VERG. Aen. 3, 223 in -em praedamque [AVSON. 393, 24 p. 246 P.]. LIV. 5, 21, 5. 7, 22, 9 TAC. ann. 1, 11, 1. *al.*; *in formula pontif.* [v. Rivière, *Rev. sciences relig.* 5, 1925, 210 sqq.]: LEO M. epist. 14, 1 in -em . . . sollicitudinis [EPIST. pontif. 538 Migne 69, 19C]. fam. 14, 2, 3 in eius *impensae* -em . . . venire (Ov. am. 3, 9, 51 *cum* matre [met. 8, 427 tecum]. ars 1, 390 met. 5, 270. 7, 564 LIV. 6, 40, 18. *al.*). VERG. Aen. 7, 709 in -em data Roma Sabinis (CLAUD. 5, 315 regna). LIV. 10, 10, 10 in -em agri accipiantur (TAC. ann. 14, 33, 1 agminis). PETRON. 113, 10 in -em voluptatis . . . admitti (IVLIAN. dig. 37, 4, 13, 1 patris sui. *al. apud iurisconsultos*). TAC. Agr. 13, 3 adsumpto in -em rerum Vespasiano. *al. cum abl.* (cf. p. 467, 25 sqq.): CIC. fin. 3, 61 si sint in maiore -e rerum *naturalium* ([postea: frui]. *item subi. est particeps:* Ov. am. 2, 16, 14 caeli [*vix notione locali, v. Némethy ad l. et cf. l. 19*]. ars 1, 566 tori. fast. 1, 293 Iuppiter in -e est. trist. 5, 14, 9 malorum. LIV. 5, 46, 4 praedae [6, 15, 6]. *al.*; *subi. est res, cuius quis particeps est:* ITALA exod. 29, 26 [Lugd.] erit tibi in -e *pectus arietis* [gr. *ἔν μερίδι*, VVLG. cedet in -em]). VERG. Aen. 4, 374 *Aeneam* regni . . . in -e locavi (12, 145 caeli. PRVD. c. Symm. 2, 417 curarum). Ov. epist. 6, 20 in . . . -e recepta tori. ITALA lev. 8, 29 (Lugd.) factus est Moyses in -e (*i. particeps est; gr. ἔν μερίδι*, VVLG. tulit . . . in -em suam). *al.*

β *determinatur per adi. (specimina paucissima):* PLAVT. Truc. 562 *Herculeam* (*i. decimam*). CIC. Q. Rosc. 10 legitimae (VLP. dig. 38, 2, 19 pr.). Verr. II 3, 7 virilis (II 4, 81. *al.* LIV. 6, 11, 5 GAIUS inst. 2, 124. *al. apud iurisconsultos; plur.:* CIL I² 1274, 4 NERAT. dig. 30, 124 IVLIAN. dig. 38, 2, 23, 2. *al. apud iurisconsultos. cf. infra l. 77*). fam. 13, 29, 4 publica. LIV. 5, 23, 9 debita (OCTAVIA 790 IAVOL. dig. 38, 2, 34. *al.*). NERAT. dig. 30, 124 hereditarias (*al., v. vol. VI 3, 2628, 80 sqq.*). LEX Manc. 1, 16. 20 colonicas (*v. vol. III 1704, 80 sqq.*). S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6) caducae (*al., v. vol. III 36, 33 sqq.*). GAIUS inst. 3, 167 dominica (*al., v. vol. V 1, 1887, 70 sqq.*). EPIST. procur. de salt. Bur. (CIL VIII 10570) 3, 8 agrarias. TRYPH. dig. 23, 3, 78, 4 dotalis (*bis*). *al.*

γ *locutiones propter usum casuum notabiles:* ① *gen. rubricae q. d. (v. Hofmann-Szantyr 71 sq.):* CIC. Verr. II 3, 201 qui mille modium Verri suae -is . . . dedisset. ② *acc. (cum pron. poss. sim.; i. q. pro mea -e sim., nisi acc. int.; cf. infra l. 49):* PLAVT. Mil. 646 meam -em . . . tacere. Rud. 1126 sine me [pro re] mea(m) -e(m) loqui (*del. et suppl. Gronovius seq. Ernout al., -e del. Camerarius prob. Marx*). TERT. adv. Val. 2 p. 178, 20 malim meam -em meliori sumi vitio. VVLG. Iob 32, 17 respondebo et ego -em meam. CONC. I 5 p. 376, 34 turbaverunt . . . patrum fidem hanc ipsorum -em (*gr. I 1, 7 p. 79, 18 τό γε αὐτῶν μέγος. cf. I 4 p. 68, 20 quod ad ipsos pertinet*). ③ *abl. comparationis:* VERG. georg. 1, 35 *Scorpio* caeli iusta plus -e relinquit tibi (Ov. epist. 20[21], 10 i. p. tibi -e favet).

δ *locutiones praepositionales ('ex' v. supra p. 461, 36. 73. al.):* ① *in:* ① *cum acc.:* PLAVT. Asin. 679 [tu in] (tuam *Fleckeisen*) -em . . . hunc delude. 916 in -e(m) (*suppl. Lambinus, sed cf. l. 56*) hac amanti . . . potirier (*sc. alternando*). HOR. epod. 2, 39 si mulier in -em iuvat domum. VAL. FL. 1, 475 non iam operum in -em *missus* (*item cum gen.:* TAC. hist. 4, 26, 3 additus . . . in -em curarum. ann. 13, 31, 2 in -em pretii emptoribus aderescebat *vectigal*). VLP. dig. 39, 3, 6, 1 singuli in -em experiantur et condemnatio in -em fiat *eqs.* ② *cum abl. (cf. p. 461, 61):* TER. Eun. 1055 perface . . . pretio, ut haeream in -e aliqua . . . apud Thaidem (*nisi ad p. 459, 6 trahas. DON. ad l. v. p. 452, 84*). LIV. 44, 41, 1 munia in -e praecipua laboris periculique capescebat. MANIL. 5, 629 socius . . . in -e catenae. GAIUS inst. 3, 121^a. *al. apud iurisconsultos.*

② *pro (cf. p. 461, 51. 462, 4. 5 sq.):* ① *pertinet magis ad personam, auctoritatem, munus sim.:* PACVV. trag. 337 ubi poetae p. sua -e falsa . . . canant (VARRO Men. 235 facit. CIC. Sull. 4 p. s. -e atque auctoritate defendunt. LVCR. 1, 807 sol . . . fovet. LIV. 23, 33, 10. 24, 29, 6 BOETH. cons. 1, 3, 7 W.). CIC. fam. 1, 9, 21 qui meus in re publica sit p. mea -e capessenda status (15, 15, 3 ego p. m., tu p. tua, p. sua quisque -e). CASS. Cic. fam. 12, 13, 4 nostra. LVCR. 4, 550 formatura . . . laborum p. -e figurat *voces* (*i. pro sua -e; item nude:* LIV. 29, 5, 7 STAT. silv. 1, 4, 121 AVSON. 428, 2 p. 383 P.). *cum adi.:* MAT. Cic. fam. 11, 28, 4 debeo p. civili -e rem p. velle salvam. COLVM. 1, 1, 11 p. virili -e tributum nobis intulerunt Lysimachus *eqs.* (PLIN. epist. 8, 6, 6 APVL. met. 7, 13, 3. *cf. infra l. 77*).

② *pertinet magis ad vires, facultates sim.:* CIC. S. Rosc. 136 me p. mea tenui infirmaque -e . . . defendisse (Verr. II 4, 81. fam. 5, 2, 9 adiuvi). Sest. 138 p. virili -e defendunt (Phil. 13, 8 plus quam p. v. -e obligatum [LIV. 7, 7, 5 adnitendum. *cf. l. 78*]. SALL. [?]rep. 1, 8, 10 dictum et adiutum. Ov. trist. 5, 11, 23 LIV. 1 praef. 3. *al., cf. et l. 25 sqq. 70 sq. p. 464, 4 sqq. 465, 45. aliter infra p. 468, 46*). Ov. fast. 4, 301 plus quam p. -e laborat. CLAUD. carm. min. 30, 227 feminea p. -e. *cum enunt. relat.:* VITA Caes. Arel. 2, 1 p. -e, qua possumus. ③ *pertinet magis ad quantitatem participationis (accedit gen. l. 82):* CIC. Verr. II 1, 89 p. sua quaeque -e . . . civitates fecerunt *naves* (LVCR. 5, 257 redditur. ALF. dig. 19, 2, 31 p. s. -e frumenti cum nauta agere. CIL IX 1624 [contextu dub.] facere). II 2, 145 ut p. -e . . . conferrent *pecuniam* (*item nude:* Ov. met. 11, 287.

GAIUS inst. 2, 257 -is et p. -e stipulationes [VLP. reg. 25, 15 INST. Iust. 2, 23, 6]. *al.; cf. plur.:* IVLIAN. dig. 39, 2, 42 p. -bus stipularentur. 43, 33, 1, 1). Ov. Pont. 2, 1, 17 gaudia Caesareae gentis p. -e virili sunt mea (LIV. 3, 71, 8. 26, 36, 3 plus quam p. v. -e. *plur.:* POMPON. dig. 45, 3, 37 p. virilibus -bus . . . debetur. GAIUS inst. 3, 70 [bis]. *cf. p. 463, 77*).

2 *spectat ad munus actoris (sc. scaenici) et inde ad cuiuslibet agentis officium, quod tamquam portio quaedam aut tribuitur aut suscipitur (fere plur., sing. cf. supra e. g. p. 462, 60 sqq.; attulimus selecta praeter a):* a *in scaena (ad notionem v. l. 13 p. 465, 26. cf. p. 460, 7):* PLAVT. Amph. 62 hic servos quoque -es habet. TER. Haut. 1 quor -is seni poeta dederit, quae sunt adolescentium (SCHOL. Ter. Bemb.: officia scenicorum pro portione fabulae divisa per singulos). 10 quam ob rem has -is didicerim (EVGRAPH.: cur -es adolescentium senex sumpserit). CIC. Sest. 120 *Aesopus* artifex . . . -ium in re publica tam quam in scaena optimarum. HOR. epist. 2, 1, 171 adspice, Plautus quo pacto -is tutetur amantis ephēbi, ut patris attentī, lenonis ut insidiosī. ars 177 ne forte seniles mandentur iuveni -es pueroque viriles. 193 actoris -is chorus officiumque virile defendat. PETRON. 80, 9 (vers.) ridendas . . . -es *in mimo*. QVINT. decl. 342, 7 mimi -bus. ARATOR ad Parth. 51 scribere, quas . . . simulavit fabula -es.

b *alia ratione:* α *in variis condicionibus:* ① *agunt animantia:* PLAVT. Merc. 276 illius . . . simiae -is ferat (*i. agat; vers. dub., cf. Enk, 1932, ad l.*). CORNELIA epist. frg. 2 quem oportebat omnium eorum, quos antehac habui liberos, -is eorum tolerare. CIC. fam. 3, 12, 2 suscipe paulisper meas -is et eum te esse finge, qui sum ego. NEP. Dion 8, 3 (*de simulatione inimici*) excepit has -es. HOR. sat. 1, 1, 18 mutatis discedite -bus (*sc. miles, mercator, consultus, rusticus*). Ov. am. 2, 15, 26 peragam -es anulus ille viri. ars 1, 278 -es . . . rogantis agat (fast. 6, 70. *item cum part. praes.:* rem. 524 conciliantis). ars 2, 294 potentis. fast. 3, 684 -es hae (*sc. lenae; cf. 680 officio*). 5, 184 distuleram -es . . . tuas (*sc. matris florum munera*). GRAT. 11 tum -is quisque secutus exegere suas. VAL. MAX. 4, 4, 10 senatus . . . patris sibi -es desumpsit (5, 10, 1 p. magis quam pontificis -es. QVINT. decl. 344, 7). PHAEDR. app. 17, 2 obstetricis. SEN. benef. 2, 18, 1 mariti . . . uxoris. 7, 14, 3 peregit -es suas medicus. epist. 80, 7 hic humanae vitae mimus, qui nobis -es, quas male agamus, adsignat. *al.* ② *transfertur ad res (cf. l. 30 p. 465, 72):*

CIC. fin. 5, 34 primae . . . animi -es, secundae corporis. VARRO rust. 1, 4, 1 priores -es agit, quod utile est, quam quod delectat. LVCR. 3, 124 non aequas omnia -is corpora habere. Ov. Ib. 86 peragunt -es ira dolorque suas. Pont. 2, 4, 4 deserit an -is languida cura suas? 4, 9, 7 in domini subeat -is et praestet amici officium . . . littera nostra. SEN. nat. 2, 6, 5 aëris intentione -es suas explicant *cornua et tubae*. LVCAN. 7, 632 non istas habuit pugnae Pharsalia -es, quas aliae clades. *al.*

β *respiciuntur officia publica, iudicialia sim. (cf. supra l. 36):* CIC. Quinct. 8 -is accusatoris obtinet *Hortensius* (VAL. MAX. 4, 1, 10 a. et testis et iudicis. QVINT. inst. 7, 2, 12. *in imag.* SEN. epist. 28, 10). Verr. II 4, 79 tuas (*sc. Scipionis*) -is suscipio, . . . tuum munus sustineo (*idem syn.:* II 4, 81. *cf. p. 465, 59*). Rab. perd. 6 patroni . . . consulis (fam. 15, 21, 2. TAC. ann. 3, 53, 3 non aedilis aut praetoris aut c.). har. resp. 61 hanc personam et has -is . . . sustinere. Planc. 12 populi. Phil. 2, 70. fam. 3, 10, 1 officia atque -is (HOR. ars 315 quod iudicis o., quae -es . . . ducis. *cf. p. 465, 57*). CAES. civ. 1, 85, 3 omnium ordinum. 3, 51, 4 aliae . . . sunt legati -es atque imperatoris. SEN. contr. 10, 2, 1 faciles habetis -es, *iudices* (*cf. VAL. MAX. 5, 8, 3 iudicis* [TAC. ann. 4, 59, 3 AFRIC. dig. 24, 3, 34. *al. apud iurisconsultos; adde l. 50, cf. infra l. 80 sq. p. 465, 67*]). QVINT. inst. 11, 1, 27 inviti iudices audiunt praesumentem -es suas). PS. QVINT. decl. 3, 1 p. 42, 6 advocati (*cf. PLIN. epist. 2, 11, 19. 7, 33, 5*). TRAIAN. Plin. epist. 10, 3 b civis et senatoris boni. IVLIAN. dig. 36, 4, 6 pr. praetoris (PAPIN. dig. 36, 1, 54, 1. *al.*).

γ *respicitur munus disputantium, colloquendum sim.:* CIC. de orat. 2, 15 transactis . . . meis -bus (artibus *var. l.*). 2, 26 *Antonii* esse -is, ut de tota eloquentia disserat. 3, 144 eae -es fuerunt tuae, de inlustranda oratione ut diceres. ac. 1, 43 tuae sunt nunc -es . . . docere, quod *eqs.* Att. 13, 19, 4 ut nullae esse possent -es meae (*antea: κωφὸν πρόσωπον*). 13, 19, 5 (*Varronis in Academicis ut:* 13, 25, 3 fam. 9, 8, 1). VARRO rust. 2, 5, 2 secundum actum de maioribus adtexamus; in quo . . . inquit Vaccius, meae -es (*sim. alluditur ad actus scaen.:* 2, 9, 16. 3, 14, 1). TAC. dial. 24, 2 contradicendi -es. 28, 1 SVET. rhet. 30, 2 APVL. flor. 18, 43. *al.*

δ *iuncturae et structurae ad a-b:* α *iuncturae verbales selectae:* ① *nom., sc. forma 'meae -es sunt' sim. (v. et p. 465, 68. 71 sqq.):* CIC. Caecin. 66 cum tuae sint hae -es: *eqs.* (div. 1, 105. fam. 11, 5, 3 tuum est hoc munus, t. -es. *al.* SEN. contr. exc. 8, 6, 3 PHAEDR. 3 epil. 24. SEN. epist. 14, 13 nullae -es t. sunt). Sull. 92 vestrae (*iudicium ut:* SEN. contr. 9, 3, 6 expeditae -es v. sunt). Balb. 1 meae (Att. 13, 19, 4 nullae [SEN. contr. 7, 1, 22]. SEN. contr. 1, 1, 19).

cf. cum dat. poss.: TAC. ann. 3, 10, 1 nullas esse -is Trioni. ② *gen., sc. forma 'hoc mearum -ium est' sim. (cf. p. 465, 74):* CVRT. 4, 14, 12 quod mearum fuit -ium (QVINT. decl. 257, 13 AMM. 26, 2, 8 [Teßmer])

AVELL. p. 75, 26). QVINT. decl. 279, 16 tuarum. CALL. dig. 1, 18, 9 (bis, in formula iuris) quid sit -ium suarum. ③ acc.: agere: v. vol. I 1398, 66 sqq., adde: Ov. ars 1, 278. 2, 198. 294 rem. 524 fast. 6, 70 AVSON. 9, 2 p. 320 P. cf. peragere: MORET. 51 Ov. am. 2, 15, 26 rem. 383 Ib. 86 VAL. MAX. 5, 8, 3 SEN. benef. 7, 14, 3 PLIN. epist. 7, 33, 5. assignare: v. vol. II 892, 65 sq. dare: v. vol. V 1, 1676, 19 sqq., excepto CIC. Rab. Post. 4 (pertinet ad I). defendere: PLAVT. Mil. 811 CIC. Att. 13, 25, 3 HOR. ars 193 AVG. civ. 5, 9 p. 203, 12 D. discere: TER. Haut. 10. dividere: v. vol. V 1, 1605, 49 sqq. explicare v. vol. V 2, 1730, 60. exsequi: v. vol. V 2, 1852, 26 sqq., excepto PALLAD. ferre (i. agere): v. vol. VI 1, 531, 62, cf. ibid. 65 sq. implere: v. vol. VII 1, 632, 6. 636, 73 sq. imponere: v. vol. VII 1, 657, 79 sq. poscere: CIC. S. Rosc. 35. cf. deponere vol. V 1, 590, 71. suscipere: CIC. Veri. II 2 10. II 4, 79. 81 Sest. 3 Att. 3, 20, 2. al. PLIN. epist. 6, 6, 6 SVET. Iul. 82, 1 rhet. 30, 2. sustinere: CIC. har. resp. 61 Att. 3, 20, 2 TAC. ann. 3, 53, 3 SVET. Nero 11, 2 AFRIC. dig. 39, 1, 15 GAIUS inst. 4, 160 VLP. dig. 10, 2, 2, 3. al. vindicare: CIC. ac. frg. 20 CVRT. 6, 11, 28 SVET. Aug. 16, 4 FIRM. err. 9, 1. al. ④ abl.: fungi: v. vol. VI 1, 1588, 3 sqq., adde: SEN. epist. 114, 6 PLIN. epist. 3, 5, 2 TRAIAN. Plin. epist. 10, 3 b. 10, 44 CALP. decl. 23 INTERLOC. praef. vig. (CIL VI 266) 25 CYPR. epist. 5, 1 CIL VIII 11174, 6. al. ⑤ cum praepos.: ad: CIC. leg. agr. 2, 19 ut id . . . populi ad -is daret (nisi tribus significantur). VARRO rust. 2, 5, 2 ut ad -es paratus veniat (Ov. ars 2, 546 Pont. 3, 1, 42. 4, 2, 27 NVX 68). 2, 9, 16 vocat (SEN. Phoen. 351. Ivv. 4, 2 [SCHOL.: scaenici ad -es suas solent vocari]. addas fortasse SEPT. SER. carm. frg. 2, 3 v. Mattiacci, 1982, ad l.). Ov. am. 1, 8, 87 servus et ad -es sollers ancilla parentur ([nisi ad sollers tantum]. Liv. 3, 10, 10 Hernicos . . . paratos. v. et l. 24). AVSON. 308, 16 p. 181 P. me ad -es iam recipio. al. in: v. supra p. 464, 44.

β iuncturae nominales: ① adi. notabiliora: ad gradus pertinentia: TER. Eun. 151 priores (CIC. Brut. 317 ad Q. fr. 3, 1, 18. 3, 4, 4 VARRO rust. 1, 4, 1 VAL. MAX. 2, 8, 2 EVGRAPH. Ter. Phorm. 27). Phorm. 27 primas ([Don.: maximas. EVGRAPH.: hoc est summas]. CIC. div. in Cacc. 48. 49 fin. 5, 34. al. VARRO rust. 2, 1, 3 SEN. contr. 7, 4, 4 SEN. benef. 4, 2, 2 QVINT. inst. 2, 4, 1. al.). CIC. div. in Cacc. 48 secundarum (fin. 5, 34 ac. frg. 20. HOR. epist. 1, 18, 14 [PORPH. ad l.]. DON. Ter. Ad. praef. 1, 4. al. CASSIOD. Didym. in Iudam 9 p. 93, 19. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 6 s. -ium rector [cf. gr. I, 172 ἰδιοστράτηγος]. cf. p. 487, 72). ibid. tertiarum (DON. Ter. Ad. praef. 1, 4 al. apud eundem). dom. 10 praecipuae (14 QVINT. inst. 1 prooem. 12. 11, 3, 74). Att. 6, 2, 2 maximae. CVRT. 6, 11, 28 proximas. SVET. Aug. 16, 4 summas (v. et l. 34). al. alia: TER. Eun. 354 duras (al., v. vol. V 1, 2305, 82 sqq.). CAES. civ. 3, 51, 5 imperatorias (VAL. MAX. 2, 8, 2). HOR. ars 177 seniles. ibid. viriles. PLIN. nat. 23, 1 medicas. SVET. Nero 11, 2 ludicras. al.

② per gen. indicatur, quo -es pertineant (gen. subi. v. supra passim): ③ gen. explic.: CIC. S. Rosc. 35 audaciae (cf. 122). Verr. II 2, 10 plures -es . . . defensionis quam accusationis (Sest. 3 pietatis potius quam d., querellae quam eloquentiae, doloris quam ingenii). Mur. 6 lenitatis et misericordiae. off. 1, 98 constantiae, moderationis, temperantiae, verecundiae. Att. 3, 20, 2 meae salutis. CAES. civ. 1, 85, 1 querimoniae vel miserationis. TAC. hist. 3, 38, 2 delationis (SCHOL. Iuv. 4, 53). al. de muneribus veneriis (cf. p. 464, 30): CLAVD. 19, 60 Veneris -es ingeniumque (SORAN. p. 73, 1 [veneriis var. l.; gr. p. 125, 5 Ilb. συμπλοκῶν]). ④ gen. inhaer.: CIC. Att. 6, 2, 2 maximae -es istius officii (Liv. 26, 9, 9 officiorum. PLIN. epist. 9, 13, 16. 10, 47, 3. cf. p. 464, 56 sq.). Liv. 6, 6, 16 in -es muneris (cf. p. 464, 52). VAL. MAX. 5, 3, 4 detestabilis ministerii. ⑤ gen. gerund.: CIC. Verr. II 1, 65 hospitem recipiendorum. Att. 5, 1, 4 instituendi et monendi. HOR. carm. 1, 2, 29 scelus expiandi. Liv. 8, 20, 12 SEN. dial. 12(11), 14, 2 QVINT. inst. 1, 1, 8. al.

γ pendent structurae variae (quibus -es explicantur): ① ut (vel ne; cf. etiam l. 79 p. 460, 5): TER. Phorm. 835 -is tuas acturus est. :: quas?: ut fugitet patrem. CIC. S. Rosc. 95 -is istas deponisse, ut in iudicio versarere. Font. 21 iudicis has -es esse . . . ut eqs. (de orat. 2, 26. 3, 144 tuae [Att. 14, 13^b, 4. sine copula: PLIN. epist. 2, 12, 7]. POMPON. dig. 28, 5, 23, 1. al. apud iurisconsultos). nat. deor. 1, 33. ANTON. Cic. Att. 10, 10, 2 ne eqs. Liv. 24, 7, 4 VLP. dig. 40, 12, 5, 1. ② inf.: -es sunt (cf. p. 460, 1): CIC. ac. 1, 43 (v. p. 464, 68). off. 1, 99 iustitiae -es sunt non violare homines eqs. SEN. Herc. f. 440 -es meae sunt reddere eqs. SIDON. epist. 9, 3, 6 operibus incumbere. -ium est sim.: CELS. 7, 3, 2 medici -ium est eniti eqs. SYMM. epist. 3, 7 tuarum -ium erit respondere. structuriis mixtis (cf. Hofmann-Szantyr 353): OROS. apol. 12, 1 mearum ista -ium non sunt latius indagare. ③ cum praepos. ad: CIC. Font. 21 ne . . . vestrae maiores . . . -es sint ad cogitandum quam ad dicendum meae. Liv. 8, 25, 9 -es ad rem agendam divisere, ut eqs. PAUL. dig. 3, 3, 45 pr. (ex Sabino) nullas praetoris -es esse ad compellendum.

III μέγος est id, ex quo totum quoddam componitur (sc. magis pertinet ad rationem constitutivam): A praevalente respectu per-

tinendi, attinendi, contingendi: 1 per coniunctionem necessariam, inhaerentem (plus valet quam accessio SEN. epist. 66, 25, marcipia 74, 17, adiutorium 88, 25): a significantur res: α vario usu (pauca certiora): CIC. fin. 4, 31 una voluptas -s est eius vitae, quae posita est in voluptate; nummus . . . -s est . . . divitiarum; eqs. VARRO rust. 3, 16, 27 cibi -s . . . potio. SEN. benef. 2, 10, 2 nesciat, a quo acceperit, si hoc ipsum beneficii -s est. dial. 1, 4, 4 quod passura est virtus, gloriae -s est. rem. fort. 12, 1 -em esse innocentiae caecitatem. STAT. silv. 5 praef. morum tuorum -s est pietas. IAVOL. dig. 50, 16, 242 pr. malum navis esse -em, artemonem autem non esse Labeo ait, quia pleraeque naves sine malo inutiles essent, ideoque -s navis habetur: artemo autem magis adiectamento quam -s navis est. TERT. adv. Hermog. 36, 4 si quid movetur, actus eius est motus . . . -s substantiae non est eqs. β cum structuris: (acc. c.) inf.: VERG. Aen. 7, 266 -s mihi pacis erit dextram tetigisse (SEN. nat. 5, 18, 12. TAC. hist. 3, 46, 3 consilii p. que). Ov. met. 9, 291 -s . . . est meminisse doloris. SEN. contr. 10 praef. 14 -em esse eloquentiae putabat eloquentiam abscondere. CELS. 4, 18, 2 -s . . . sanitatis est vomitum esse suppressum (SEN. Phaedr. 249 velle sanari. epist. 94, 69). SEN. benef. 1, 15, 6 dial. 6, 5, 3 epist. 34, 3. 61, 3. al. TAC. Agr. 45, 2 PLIN. epist. 9, 5, 1 HIL. trin. 12, 25 OPTAT. 2, 12. al. enunt. cum quod: TAC. ann. 6, 27, 1 -s maeroris fuit, quod Iulia . . . denupsit. γ accedunt adi. (sunt talia etiam sub β): HOR. carm. 2, 17, 18 violentior. PROP. 1, 4, 11 extrema (i. exigua). SEN. contr. 4 praef. 6 magna (SEN. epist. 71, 1. 76, 34. 123, 3 PLIN. epist. 6, 2, 8). SEN. nat. 2, 4, 1 necessaria. 2, 4, 2 alicuius rei nativa -s (opp. quasi -s). epist. 30, 11 prima. PS. SEN. extr. voc. 195 gravissima. QVINT. inst. 11, 2, 43 firmissima.

b significantur homines (de Plutone SEN. Herc. f., de terra per prosopopoeiam Ov. Pont.; cum gen. partit. praeter l. 39): GALL. carm. frg. Journ. Rom. Stud. 69, 1979, 140 l. 3 (dub. an genuinum) Caesar maxima Romanae -s . . . historiae (EPICED. Drusi 267). VERG. georg. 2, 40 famae . . . -s maxima nostrae, Maecenas (Ov. trist. 3, 12, 44 f. -sque gradusque). Aen. 2, 6 quorum (sc. gestorum) -s magna fui. 10, 427 Lausus -s ingens belli (10, 737 SIL. 8, 426. 10, 223 bis. Ivv. 12, 110. cf. Ov. met. 7, 483 militiae [11, 216]). PROP. 1, 6, 34 imperii (CARM. de bell. Aeg. 25 SEN. clem. 1, 16, 1). Ov. epist. 3, 46 patriae (SEN. dial. 4, 31, 7). ars 1, 170 muneris. Pont. 3, 1, 10 Pontica tellus, pessima duro -s es in exilio. VAL. MAX. 8, 13 ext. 4 Asinius . . . Pollio, non minima -s Romani stili. SEN. Herc. f. 725 regni. Phoen. 230 criminum. LVCAN. 5, 40 Curio -s magna senatus. SIL. 5, 329 ruinae. 11, 503 laborum. MART. 7, 26, 3 carminis. TAC. ann. 15, 72, 2 cladium. HIER. hom. Orig. in Luc. 16 p. 96, 1 miraculi.

2 laxius, sc. de eis qui (quae) quolibet modo alicuius sunt, in aliquorum numero sunt sim.: a significantur homines (deus -s esse negatur e. g. PRVD. c. Symm. 2, 240), qui dicuntur quasi membra: α rerum (accedit quasi l. 50; pauca selecta): CIC. fin. 3, 64 unum quemque nostrum eius mundi esse -em (nat. deor. 2, 32 Ov. met. 15, 456 AMM. 29, 2, 18). ac. 1, 21 quasi -em quandam civitatis et universi generis humani (ad imag. corporis animantium refert Ruch, Rev. Et. Lat. 48, 1970, 212 sq., cf. p. 470, 30 sq. 476, 14). Ov. met. 9, 20 popularis ero et rerum -s una tuarum. trist. 2, 158 patriae (cf. SVET. Aug. 48 membra -isque imperii). Pont. 4, 15, 14 census . . . tui. MANIL. 4, 885 nostrum . . . parentem (sc. caelum) -s sua perspicimus. SEN. benef. 6, 20, 1 universorum. 6, 23, 3 operis (i. universi; sim.: PAUL. NOL. epist. 16, 5 operum dei). epist. 102, 27 morte separari ab eo corpore, cuius ante -s fueris (cf. QVINT. decl. 338, 19 filium . . . -em viscerum matris). ANTH. 718, 13 cunctorum.

β hominum: ① ipsorum vel eorum animarum, mentis sim. (cum respectu amicitiae, amoris, cognitionis; additur aut gen. aut adi. sim. praeter l. 69): HOR. carm. 2, 17, 5 te meae . . . -em animae (Ov. met. 8, 406. Pont. 1, 8, 2 magna [3, 4, 69 amici]. STAT. silv. 3, 2, 7 maiorem. al.; cf. Ov. Pont. 1, 6, 16 animi consiliique mei). Ov. epist. 10, 58 -s nostri . . . maior (MART. CAP. 1, 39. cf. Ov. trist. 4, 10, 32 mei [CVRT. 4, 14, 22 ANTH. 445, 4. al.; cf. PAUL. NOL. carm. 15, 310 mea]. PS. QVINT. decl. 9, 23 sui. AVSON. 105, 2 p. 434 P. tui). rem. 638 quisquis dominae -s erit ulla tuae. met. 11, 473 (de coniuge) quae -s . . . absit (cf. coni. Housman LVCAN. 7, 677 -e absente pro trad. te praesente, sed v. Mayer, Mnemosyne 32, 1979, 349 sq.). fast. 5, 459 voti (EPICED. Drusi 39). trist. 3, 6, 20 desiderii. LVCAN. 5, 757 -s optima Magni (sc. uxor). AVIEN. ora 51 cordis. HIER. epist. 133, 3, 4 Priscillianus -s Manichei. RVT. NAM. 1, 493 mentis. CE 1248, 1 Gelli -s maxima Phoebus libertus. ② multitudinis, societatis, turbae, familiae: PROP. 1, 21, 4 -s ego sum vestrae . . . militiae (Ov. epist. 8, 46 Achilles -s m., dux . . . ducum Agamemno). 4, 11, 44 Cornelia magna -s . . . domus (Ov. Pont. 1, 7, 68. 4, 9, 109. TAC. Germ. 13, 1 ante hoc d. -s videntur iuvenes, mox rei publicae. ann. 6, 8, 3. 12, 50, 1. adde: SEN. dial. 6, 14, 1 -bus suis). Ov. am. 1, 2, 49 triumpho. met. 2, 426 comitum, virgo, -s una mearum (5, 577 Nympharum. 13, 51 ducum. trist. 4, 10, 34 e . . . viris . . . tribus. al.). trist. 2, 58 turbae (Pont. 4, 9, 6 LVCAN. 6, 594). 4, 5, 1 dilectos inter -s prima sodales (5, 3, 6). al. EPICED. Drusi 145 -s . . . Neronum Drusus (nisi ad p. 452, 79 sqq. trahas). SEN. clem. 1, 15, 3 consilii. dial. 6, 18, 7 eris . . . [Teßmer]

et spectator et ipse -s magna conantium. LVCAN. 2, 236 -s populi lugentis (FLOR. epit. 3, 13, 7 *possidentes* qui ipsi -s p. erant. ARATOR ad Vigil. 2. cf. IUV. 1, 26 plebis [ANTH. 433, 7]). *al.*

γ *deorum*: MANIL. 2, 116 quis . . . posset . . . reperire deum, nisi qui -s ipse deorum est? SEN. nat. 7, 25, 2 *animum* dei -em. epist. 92, 30 in eo divini aliquid existere, qui dei -s est. *negatur*: PRVD. apoth. 884 absurde fertur . . . -s esse dei *anima* (*sim.* AVG. civ. 11, 22 p. 492, 2 D.).

β *significatur res* (*anima sim. v. supra l. 5. 7; exempla pauca selecta*): CIC. nat. deor. 1, 24 terra . . . quoniam mundi -s est, -s est etiam dei (*sed negatur*: PRVD. c. Symm. 2, 243 quod ex nihilo formavi, -s mea non est. cf. *supra l. 6*). LVCR. 3, 103 bona . . . valetudo . . . dicitur esse corporis et non est tamen haec -s ulla valentis. OV. met. 1, 315 terra tempore in illo -s maris. 13, 810 -s montis, . . . antra. MANIL. 5, 291 luxuriae -s (*de ornamentis aedium*). SEN. contr. exc. 5, 5, 2 -s domus est arbor, quae in domo est (*cf.* CELS. dig. 6, 1, 49 pr. solum -em esse aedium. POMPON. dig. 33, 7, 15, 2 villa . . . -s fundi habetur. *sim. al. apud iurisconsultos*). SEN. Herc. O. 831 corporis palla horridi -s est. QVINT. inst. 8, 3, 42 ornatus -s (*sc. expoliri orationem*). TAC. Agr. 21, 2 id . . . apud imperitos humanitas vocabatur, cum -s servitutis esset. SVET. gramm. 17, 2 Catulinae domus, quae -s Palatii tunc erat. *al.* *cum inf.*: QVINT. inst. 9, 4, 35 ut negligentiae est -s hoc pati, ita humilitatis ubique perhorrescere (*sc. hiatus*). TAC. hist. 2, 47, 3 plura de extremis loqui -s ignaviae est.

ε *locutiones variae* (*quaedam vergunt in notionem p. 487, 67 illustratam*): CIC. Phil. 11, 3 mors in benefici -e numeretur (POMP. TROG. Iust. 38, 4, 9 in -em virium suarum). OV. Pont. 2, 2, 104 nos in turbae -e fuisse tuae (*[item -s est homo: IUV. 11, 29 in -e senatus]*). SEN. nat. 3, 28, 5. QVINT. inst. 1, 11, 17 haec . . . in -e pronuntiationis. 5, 10, 51 facultatis. *al.*; in -em: POMPON. dig. 24, 3, 67 PAVL. dig. 19, 1, 21, 4). LIV. 7, 18, 5 in -e civium censerit. COLVM. 1 praef. 27 quorum pecorum in -e . . . cura avium posita est (QVINT. inst. 1, 11, 17 virtutum. 2, 18, 5 in -e oratoria. *al.* PLIN. epist. 6, 27, 5). PLIN. nat. 11, 186 in -e extorum habitum est. QVINT. inst. 1 proem. 22 in cuius elocutionis -em memoria ac pronuntiatio veniunt (*cf.* 3, 8, 53 cedent). LACT. inst. 2, 5, 36 ranae . . . et formicae . . . ex -e mundi sunt. *al.*

B *praevalent respectu diversitatis singulorum, quibus totum constituitur*: I *significatur res* (*de re vel causa litigantium sim. v. sub 2a*): *a* -s dicitur de eis, ex quibus constant animantes eorumque corpora et animi: *α* *de totius animantis -bus*:

① *pertinet ad animam, mentem sim. et corpus* (*comprehenditur opus poetae quasi -s sui, qua spiritaliter existit l. 49 sq. 51. 53*): CIC. fin. 2, 33 omne . . . animal . . . omnes -es suas diligit duasque . . . in primis amplectitur, *animum et corpus*, deinde utriusque -es. 5, 57 optima . . . -e hominis (Tusc. 5, 67 OV. met. 14, 604 SEN. epist. 23, 6. 65, 18. 74, 16 ab o. nostri -e ad pessimam. *cf.* nat. 4 praef. 20 qua -e optimi sumus). TIM. 41 mortalem. LVCR. 3, 107 ex alia . . . -e ac corpore. HOR. carm. 3, 30, 6 non omnis moriar multaue -s mei vitabit Libitinam (OV. am. 1, 15, 42 superstes erit). OV. rem. 232 -s haec (*sc. animus*). met. 15, 875 -e . . . meliore mei super alta perennis astra ferar (SEN. benef. 3, 20, 1. epist. 71, 32 m., id est rationali. 78, 10 m. ac divina. *al.* MART. 10, 2, 8 m. tui -e superstes eris). trist. 3, 3, 60 nulla (SEN. Tro. 378). SEN. dial. 4, 14, 2 in vilissima sui -e (epist. 124, 4. *item de corpore*: APVL. Plat. 2, 22 deterior. PS. APVL. Ascl. 10 mundana. *al.*) *al.* ② *pertinet ad animantes ex diversis naturis compositos* (*cf. p. 453, 16. 455, 26*): CIC. Arat. 209 sq. -em . . . virilem . . . , equi -es (*de Centauro ut*: MANIL. 2, 533. *de Sagittario*: MANIL. 2, 444 -is equinae). OV. met. 9, 251 materna . . . -e (*spectat ad humanam et divinam -em Herculis ut*: 9, 269 SEN. Herc. O. 1968). SEN. epist. 113, 9 hae (*sc. leo et draco*) -es erant eius *Chimaerae*. MART. 14, 174, 2 (*de Hermaphrodito*) -s est una patris, cetera matris habet. TERT. adv. Prax. 27 p. 282, 18 ex ea -e, qua spiritus erat (*spectat ad duas naturas Christi ut*: PRVD. apoth. 530 materna [*cf. l. 59*]. SEDVL. carm. pasch. 2, 136 humana [*op. pasch. 2, 11 humana ratione*]. CASSIOD. in psalm. 34, 22 humanitatis. *al. apud eundem*).

β *de corporis -bus* (*distinguitur membrum*: CIC. fin. 2, 113 membra . . . reliquae corporis -es [*sim. off. 3, 32 CELS. 2, 8, 40*]; *in iunctura q. e. membrorum -es*: VAL. MAX. 9, 2 ext. 10 CELS. proem. 19. 3, 3, 3. 5, 18, 1 PLIN. nat. 7, 169. 24, 13. *al.*; *syn. vel iuxta pos.*: CIC. fin. 3, 18 Tusc. 4, 28 nat. deor. 2, 121 LVCR. 6, 1118 OV. Ib. 547. *al.*): ① *quibuslibet* (*hic illic transit in notionem q. e. 'locus' (cf. vol. VII 2, 1578, 11 sqq.; v. e. g. l. 75. 82 sq. p. 468, 13)*):

② *usu generali* (*exempla selecta; determinationes situm indicantes v. sub c*): RHET. Her. 4, 28, 38 in eandem -em corporis (CIC. p. red. in sen. 11 de orat. 3, 221. *al.* LVCR. 2, 441. 2, 913. 6, 947. CAES. Gall. 5, 14, 3 omni. BELL. Afr. 72, 4 bis. SALL. [?] in Tull. 5 LYGD. 2, 17. *al.*). CIC. fin. 1, 39 nec manus . . . nec ulla -s (*sim. adnumeratur aliis membris*: 5, 35 reliquae. VARRO ling. 9, 78 aliquam aliam. LVCR. 3, 792 quavis. QVINT. inst. 11, 3, 85 ceterae). ac. 2, 122 qui sint situs -ium, quam vim quaeque -s habeat. LVCR. 3, 98 sensum animi certa non esse in -e locatum. VERG. Aen. 11, 748 apertas (*i. non tectas; inde HOMER. 591*). SEN. apocol. 4, 3 illa -e qua facilius loquebatur (*sc. ano ut*: FRONTIN. strat. 3, 13, 4 aversam. *de postica -e cf.*

vol. X 2, 227, 40 sqq.). MART. 11, 61, 13 (*de lingua ut* IUV. 9, 121). APVL. met. 7, 26, 3 disiectis (*cf. antea: membratim*). *al.*

③ *in re medica* (*raro accedit gen. 'corporis', e. g. CELS. 1, 3, 13. 1, 4, 1. 3, 6, 8 al.*): ① *varia*: CELS. proem. 67 in -es quoque umor erumpit, ut oculos aurisque (*sim. absolute*: 3, 27, 1^B. *al.* CHIRON 980 impones -bus. CAEL. AVR. acut. 3, 6, 63. chron. 1, 4, 125 [*antea: articulorum*]. *al. apud eundem*). 2, 8, 35 in iis -bus, quibus viscera continentur (2, 10, 14 eae -es . . . , quae. *al.* PLIN. nat. 20, 140). 3, 27, 2^B si dolor est, ea ipsa -s . . . perunguenda est (CHIRON 162 ex i. -e [*facie Grevander, Unters. Chiron., 1926, 111 sq., cf. Hippiatr. gr. I p. 54, 7 προσώπου*]. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 168 ipsae -es). *al.* COLVM. 6, 8, 2 eandem -em (SCRIB. LARG. 223 eiusdem [*sc. ani*]. *al.*). 6, 11 ea -s (SCRIB. LARG. 11 [*antea: eo loco. inde MARCELL. med. 1, 11*]). SCRIB. LARG. 263 articulamentorum vel cuiuslibet -is. *al.* ② *cum adi. (vel partic.) notabilioribus*: CELS. proem. 13 -ium interiorum notitia (*al., v. vol. VII 1, 2209, 34 sq.*). 42 membrana superiores -es ab inferioribus diducit (*de intestinis ut* 4, 1, 9. *alia*: 2, 6, 6 coxas et i. -es. *al.*). 1, 3, 9 magis superiores -es quam inferiores (1, 6, 1. 3, 21, 5. *al.*; *sg.*: 1, 3, 25. 1, 8, 1. *al.*; *cf.* 3, 25, 1 summa -s corporis, *i. superficies*). 1, 3, 14 laboranti (4, 2, 1). 1, 9, 2 vitiosa (COLVM. 6, 11. 7, 13, 2). 2, 4, 4 extremas (2, 7, 12. *al.*; *cf. vol. V 2, 2000, 25*). 7, 33, 1 sanam (8, 3, 10 PLIN. nat. 3, 128). 8, 3, 10 integram (PLIN. nat. 31, 127). SEN. epist. 104, 18 fracta . . . , luxata. COLVM. 7, 5, 8 scabrae. SORAN. p. 60, 2 medianis (*al., v. vol. VIII 525, 15 sqq.*). *al.* ③ *determinatur per gen. (fere periphrastice)*: PLIN. nat. 34, 166 lumborum et renium -i (CHIRON 342 in -e renum). CHIRON 491 -es nervorum (*Veg. mulom. 2, 86, 2 nervos*). PASS. Macc. 9, 28 capitis -e (CAEL. AVR. acut. 1, 17, 182 c. -es). CAEL. AVR. acut. 2, 37, 196 oris. chron. 1, 1, 5 spinae. 1, 3, 56 transvorationis (1, 4, 109. 2, 1, 19 t. vel faucium. *al. apud eundem*). 4, 8, 111 stomachi. *addas fortasse*: CHIRON 530 fibularia venas -es oculi[s] subicies (*si recte intellegimus 'v., quae sunt -es o.'*).

④ *genitalibus* (*utriusque sexus; hic illic accedit gen. 'corporis', saepe determinatur per adi., gen., enunt. relat.; rarius ponitur sine ullis additamentis, e. g. THEOD. PRISC. 34 CAEL. AVR. acut. 3, 18, 181 gyn. 1, 107; adhibetur et sing. et plur.; fort. huc spectat loc. dub. POMPON. Atell. 86 -em insipui [v. Frassinetti app. crit.]. cf. et Adams, Latin Sex. Voc., 1982, passim*): CIC. nat. deor. 2, 64 ea -e corporis, quae eqs. (*item seq. enunt.*: OV. fast. 4, 240 -es, quae eqs. PETRON. 132, 12 AVG. civ. 14, 20 p. 44, 17 D. DRAC. laud. dei 1, 485. *non add. enunt.*: CELS. 7, 25, 1^C PLIN. nat. 26, 96). 2, 128 -es corporis et ad procreandum et ad concipiendum aptissimae. off. 1, 126 ad naturae necessitatem datae (*sim.* 1, 127. *cf.* GAIVS inst. 3, 193 necessariae [FIRM. math. 8, 31, 7]). 1, 129 quaedam. LVCR. 4, 1044 genitalis (*al., v. vol. VI 2, 1814, 1 sqq.; cf. ARNOB. nat. 3, 9 genitalium membrorum -es. 4, 28 genitabiles*). 6, 1209 virili (FEST. p. 313 SEN. frg. 34 COLVM. 7, 11, 2 PORPH. Hor. epod. 8, 18. *al.*; *cf. PAVL. FEST. p. 95 virilitatis. SERV. Aen. 9, 617 virorum*). SALL. Iug. 85, 41 turpissimae (ORIG. in Matth. 17, 33 p. 691, 12). OV. am. 3, 7, 6 inguinis effeti -e. 3, 7, 69 -s pessima nostri. ars 2, 618 pudenda (AVG. c. Pelag. 1, 16, 32). 2, 707 illis, in quibus eqs. (*seq. enunt. ut*: Ib. 274 [*syn. membra*]. PETRON. 129, 1 IUV. 9, 32 ARNOB. nat. 5, 27. *al.*; *sine enunt.*: OV. ars 3, 92 AVG. civ. 14, 17 p. 40, 29 D. *cf.* OV. ars 3, 804 -s . . . ista). met. 13, 479 tēgēdas (PRIAP. 1, 7). PRIAP. 9, 1 obscena (*al., v. vol. IX 2, 159, 76 sqq.*). 30, 1 -e tui maiore *minax*. *al.* FEST. p. 293 quae -s . . . caeditur in castratione. VAL. MAX. 4, 5, 6 inferior -s corporis (CELS. 2, 7, 8 [*plur. ut*: 4, 27, 1^D ARNOB. nat. 5, 21]. PAVL. sent. 5, 4, 21. *al.*). CELS. proem. 49 naturalibus (7, 18, 1. *cf. PHAEDR. 4, 16, 5 naturae -es*). PETRON. 112, 2 hanc (ZENO 1, 13, 1 [1, 3, 2 L.] bis). 138, 7 veneficio . . . sopitae. PLIN. nat. 2, 93 verendis (VEG. mulom. 1, 7 [*cf. Chiron 364 locis*]. *cf. TERT. paenit. 10, 1 verecundioribus [al.]*). 32, 134 muliebri (AVR. Fronto p. 74, 24 v. d. H. SORAN. p. 50, 11 [*gr. p. 99, 20 Ib. τόπων. cf. Cael. Aur. gyn. 2, 90 verendorum*]. THEOD. PRISC. log. 66. *cf. AVG. civ. 6, 9 p. 263, 9 D. femineam [al.]*). *al.*

γ *de animi sim. -bus* (*de notione q. e. vis, potentia sim. cf. Laeder, Antiochus v. Askalon, 1940, 75 sqq. et CHALO. comm. 223 nihil interest dicere -es animae et item potentias animae. 224 animae -s sive potentia. AVG. civ. 4, 11 p. 162, 2 D. virtutes . . . vel -es. 7, 13 p. 290, 23 -es . . . vel potestates. distinguuntur*: TERT. anim. 14, 3 non tam -es animae . . . quam vires et efficaciae et operae. CHALO. comm. 223 non magis -es eius ullae quam virtutes et potentiae): ① *exempla varia selecta*: CIC. de orat. 2, 354 hanc -em ingenii (*de memoria ut Brut. 219*). orat. 15 quibus orationis modis quaeque animorum -es pellerentur. rep. 1, 60 *consilium* animi -s optima (3, 37 id est sapientia. *al.*). 2, 67 quae . . . -s animi mens vocatur (*sim. fin. 5, 36. cf. Att. 3, 7, 3 omnis -is mentis*). 3, 36 imperat . . . ratio libidini . . . et ceteris vitiosis . . . animi -bus (3, 37 APVL. Plat. 2, 9 AVG. civ. 14, 19 p. 42, 11 D. *al.*). fin. 2, 115 cum cupiditate, id est cum animi levissima -e. Tusc. 2, 41 mollem (2, 48. 50). 2, 51 inferiori (APVL. Plat. 1, 18 AVG. civ. 9, 4 p. 374, 18 D. *al.*). VAL. MAX. 4, 1 pr. saluberrimam -em animi, moderationem. SEN. epist. 68, 7 in animo nostro sunt quaedam quasi causariae -es. 92, 1 -es ministras, per quas movemur alimurque. *al.* ② *determinatur per gen. apposit. vel explicat. (dub. interpr. LVCR. 3, 143 ubi Ernout def. gen. explic., aliter [Teßmer]*

Bailey et Kenney ad l.): CIC. ac. 2, 124 trisne -is habeat animus . . . , rationis irae cupiditatis (div. 1, 61 r. et mentis). APVL. Plat. 1, 18 adpetitus. 2, 24 illam . . . desideriorum tertiam -em. PHILO quaest. in gen. 4, 186 eloquentiae . . . iracundiae . . . concupiscentiae.

Ⓜ *determinatur per adi.* (generalia epitheta v. supra): SEN. epist. 92, 8 irrationalis. APVL. apol. 50, 7 rationalem (cf. Plat. 1, 13 rationabilem [1, 18 CHALC. comm. 137. al.]). CHALC. comm. 261 patibilem (297). PHILO quaest. in gen. 186 nutritoriae. AVG. civ. 10, 9 p. 415, 26 D. intellectuali . . . spiritali (10, 32 p. 459, 2 sq.). 15, 7 p. 70, 10 carnalis.

h -s dicitur de eis, ex quibus constant res: α corporeae vel sensibus percipiendae: ① mundus, natura rerum sim. (disting. materia SEN. nat. 2, 3, 1; attulimus notabiliora): CIC. leg. frg. 2 mundus omnibus -bus inter se congruentibus cohaeret. fin. 1, 19 -es mundi (ac. 2, 121 Tim. 46. al. VARRO ling. 9, 113. al. LVCR. 5, 244 membra ac -is [cf. vol. VIII 643, 60]. al.; cf. l. 18). ac. 1, 26 (spectat ad quattuor elementa ut: Tusc. 1, 40. nat. deor. 2, 27 quarta [SEN. nat. 3, 12, 2 naturae. 3 mundi]. 2, 39 aetheris -c. 2, 117 summa -s caeli aetherea. LVCR. 5, 538 aeriis [5, 553]. al.; cf. Ps. APVL. Ascl. 6 quinta [sc. 'quinta essentia'; ad hanc cave referas HOR. carm. 1, 13, 16, v. Nisbet-Hubbard ad l.]). ac. 1, 27 materiae -es, quae infinite secari ac dividi possint (item de primordiis sim.: LVCR. 1, 397 aëris. 1, 601. 610 minimis [1, 628. 2, 485 SEN. benef. 3, 29, 4]. 1, 616 infinitis [1, 622]. et saepe apud eundem. cf. particula sub IA1b). nat. deor. 2, 86 mundus omnia . . . sicut membra et -es suas nutritur et continet. VERG. georg. 2, 483 naturae (SEN. nat. 6, 30, 2. 6, 32, 2 [apparatus Oltramare]). PLIN. nat. 2, 129 rerum n. -bus [al.]. 9, 2. 17. al.; cf. l. 18). Ov. ars 2, 470 in . . . suas -es cessit . . . chaos (eiusdem: Pont. 4, 8, 58). al.

Ⓜ orbis terrarum, terrae, urbes sim.: ① exempla varia selecta: CIC. S. Rosc. 103 tertiam -em orbis terrarum (item de Africa: SALL. Iug. 17, 3 LVCAN. 9, 411 PLIN. nat. 7, 114 SIL. 1, 195. al.; de Europa: Ov. fast. 5, 618 PAVL. FEST. p. 78. alia ad rationem computatoriam potius spectant, e. g. PLIN. nat. 6, 59, cf. 6, 210). Verr. II 1, 55 Italiae -es (item cum nom. propr.: II 5, 145 Siciliae. Arch. 4 Asiae. Phil. 12, 10 Galliae. al.). II 1, 96 provinciae. II 4, 119 templum . . . ceteraque urbis -es (Catil. 1, 9 fam. 15, 4, 10 CAES. Gall. 7, 47, 4. al.; sing.: FRONTIN. aq. 18, 3. 87, 5). Balb. 9 quot orae sunt -esque terrarum ([sim. VELL. 2, 40, 4 AMM. 14, 6, 6]. VELL. 2, 72, 5. al.; cf. PLIN. nat. 11, 106 orbis [VOPISC. Prob. 1, 3. al.]. v. et l. 37). CAES. Gall. 1, 1, 1 Gallia est omnis divisa in -es tres, quarum unam . . . aliam . . . tertiam ([vix ratione computatoria, ut putat Barwick, C.'s Comment., 1938, 89; huc spectant 2, 1, 1 et Liv. 5, 34, 1, cf. Ogilvie ad l.]. 1, 12, 4 Helvetia in quattuor [-es vel] pagos [1] om. α, sed cf. p. 481, 64]. 3, 1, 6 vicus in duas -es. BELL. Alex. 1, 5 urbs. al.; de divisione agrimensurum v. FRONTIN. grom. p. 11, 1 Hyg. lim. grom. p. 131, 13 sqq.). ② explicatur per adi., pron., enunt. (exempla paucissima): CIC. Verr. II 1, 154 extremis (CAES. Gall. 6, 33, 3 Ov. trist. 3, 3, 3. al.). II 5, 96 in urbis intumam -em (cf. CAES. Gall. 5, 12, 1 [interpol.?] Britanniae -s interior [Liv. 36, 9, 12 urbis. 44, 35, 8 regni. PLIN. nat. 14, 14 Africae. al.]). Mur. 89 contrarium (al., v. vol. IV 766, 79 sq. cf. HIRT. Gall. 8, 24, 2 diversissimam [BELL. Alex. 42, 4 VERG. Aen. 12, 708 TAC. hist. 2, 1, 1 PLIN. epist. 9, 28, 2. al.]). Att. 5, 20, 2 Cappadociae -em eam, quae eqs. (item per enunt. relat.: CAES. civ. 1, 20, 3 BELL. Alex. 67, 1 VARRO ling. 5, 16 SALL. Iug. 48, 3. 102, 13. 111, 1. al.). fam. 3, 5, 3 maritimam (al., v. vol. VIII 401, 27 sq.). ad Q. fr. 1, 2, 5 superiore -e (Liv. 36, 31, 11. 43, 22, 8. PLIN. nat. 19, 14. al.). CAES. Gall. 4, 28, 2 inferiorem (BELL. Alex. 2, 4 SALL. Iug. 18, 12 PLIN. nat. 5, 48. cf. LVCAN. 4, 106 mundi -s ima [ad rem v. vol. VII 1, 1401, 11 sqq.]). 7, 28, 2 ultimas (civ. 1, 25, 3 Liv. 1, 29, 4. 35, 13, 5. 40, 42, 3). al.

Ⓜ caelum vel quaelibet caelestia (de directione caeli v. p. 480, 50): ① de variis caeli spatiis, plagis (fere accedit vel subintelligendus est gen. caeli, mundi sim.): CIC. Arat. 2 caeli mediam -em ([i. aequatorem, gr. 231 μεσόδοι. item 285]. SEN. epist. 90, 42). 188 inferiore in -e ([opp. supero . . . orbe. gr. 407 ὑπ' ἐσπερίην ἄλα]. sc. sub horizonte posita ut: MANIL. 3, 376. VITR. 6, 1, 5 [opp. superior ut: SEN. nat. 5, 17, 2]. SERV. auct. Aen. 8, 149. cf. Cic. Arat. 214 infernis [gr. 443 περαιόθεν]). al. LVCR. 5, 615 aestivis (cf. 5, 642 aestiferas). al. Ov. met. 2, 160 isdem de -bus (Ib. 33 MANIL. 1, 186. 4, 589). al. ② de divisionibus augurum: CIC. leg. 3, 43 caeli . . . -es . . . definitas (cf. SERV. Aen. 9, 4 designatas). div. 2, 42 caelum in sedecim -es diviserunt Etrusci (LVCR. 6, 86 caeli divisus -bus. PLIN. nat. 2, 143 [v. Beaujeu ad l.]). VARRO ling. 7, 7 eius templi -es quattuor dicuntur, sinistra ab oriente, dextra ab occasu, antica ad meridiem, postica ad septentrionem (eodem ordine: frg. Fest. p. 339 PAVL. FEST. p. 220. alio ordine: Liv. 1, 18, 7 SERV. auct. Aen. 2, 693 ISID. orig. 15, 4, 7. ordine non indicato: SERV. ecl. 9, 15). ③ specialia astrologica (cf. etiam p. 453, 61 sqq.): MANIL. 2, 857 omne . . . signum . . . -bus inficitur mundi (item de duodecim q. d. locis [cf. vol. VII 2, 1582, 49]: 2, 912. 916. 924. 932. 936 [versu spurio]. 2, 966 caeli -es titulosque. 3, 583 templa . . . et -es caeli). 3, 70 (de sortibus sive athlis q. d. ut: 3, 73 sq. -s . . . eidem confinis -i. 3, 83 -s operum. 3, 138 [131 locus]. al. ibid. [ad rem v. Housman, Manil.

3 p. V sqq.]). 4, 312 sq. Aries primam -em sibi vindicat ipsi, altera sors Tauro, Geminis -s tertia cedit ([cf. Firm. math. 2, 4, 3 decanus]. item de decanis: 4, 321 tertia [v. Housman ad l.]. 4, 343 vicinam. 4, 362 sortis -s ultima. al. ibid.).

5 ④ variae res corporeae: ① usu sollemni: ① exempla generalia paucissima: CIC. fin. 4, 38 vitis cum -bus suis. SALL. Catil. 20, 1 in abditam -em aedium (item artius definitur e. g. Ov. met. 2, 737 -s secreta domus. Liv. 44, 9, 3 -em humillimam muri. COLVM. 1, 6, 1 urbanam, rusticam, fructuariam. al.). Ov. met. 11, 559 -es et membra carinae. VITR. 1, 2, 2 e singulis . . . membrorum -bus universi operis conveniens effectus. COLVM. 1, 6, 20 ad villae situm -iumque eius dispositionem. 1, 8, 20 omnes -es agri. TERT. anim. 14, 4 organum hydraulicum . . . , tot membra, tot -es, tot compagine . . . et una moles erunt omnia. al. subest divisio corporalis: CIC. leg. 2, 6 Fibrenus divisus . . . in duas -es (item de brachiis fluminis: CAES. Gall. 4, 10, 4 Ov. met. 15, 739 VITR. 8, 3, 7. ITALIA gen. 2, 10 [Aug. gen. ad litt. 8, 7] de flumine paradisi [gr. ἀρχάς, Vulg. capita, cf. Ambr. in psalm. 35, 21 flumina]). VERG. Aen. 6, 540 -is . . . se via findit in ambas. Ov. trist. 5, 5, 36 scinditur in -es atra favilla duas. al.

20 ② speciatim in doctrina haruspicum: CIC. div. 2, 28 quae -s extorum inimica, quae -s familiaris esset (Liv. 8, 9, 1). LVCAN. 1, 622 hostili (COMMENT. opp. amica). ③ de vi, virtute medicamentorum (v. Svennung, Unters. zu Pallad., 1935, 594, 4; cf. p. 468, 65): ORIBAS. eup. 2, 1 A 25 La anthemis aliquam -em habet extenuatorium ([gr. 50 λεπτομερήs]. al., v. sub leptomeris et vol. V 2, 1983, 78). C 21 Aa abstracturiam (La extrahendi, gr. 68 ἐλκτικῆς sc. δυνάμειος). D 1 Aa -em ad commovendam libidinem (La aliquid, gr. 2 παροξυντικόν. ibid. La inflandi [gr. φουσῶδες τι]. al. apud eundem.

30 β incorporeae: ① variae (specimina paucissima): CIC. div. in Caec. 9 rei publicae ([subest imago membrorum corporis ut Verr. II 1, 5 Mil. 68 Att. 2, 1, 7. al.; cf. Cluent. 146]. al. BELL. Alex. 65, 1. et saepius. cf. Ov. trist. 2, 232 imperii [TAC. ann. 13, 49, 3]. CHART. lat. ant. XI 488, 1, 20 [saec. II] administrationis). Font. 40 in omnibus vitae -bus (off. 1, 4. al. VAL. MAX. 6, 2 pr. SEN. Phaedr. 842. al.). rep. 2, 26 omnis . . . -is religionis. Cato 5 ceterae -es aetatis ([postea: extremum actum]. 33. cf. SEN. epist. 12, 6 tota aetas -bus constat). LVCR. 1, 181 alienis -bus anni (5, 676. 701. al.). SEN. epist. 88, 35 quamcumque -em rerum humanarum divinarumque comprenderis. 124, 17 tempus . . . tribus -bus constat: praeterito, praesente, venturo. et saepe. de quaestu argentariorum: ITALIA act. 19, 27 (cod. e al. = VVLG.) haec periclitatur nobis -s in redargutionem venire (gr. τοῦτο . . . τὸ μέρος, de quo v. Bauer, Wörterb. zum NT). accedunt determinationes notabiliores ad rei publicae instituta, ordines sim. pertinentes: TREB. trig. tyr. 12, 16 a -e militari (AMBR. epist. 40, 6 comite orientis m. -ium. NOVELL. Marc. 1, 7 in m. -e). QVEROL. p. 17, 4 R. in -e civili ([opp.: honores militares]. SYMM. epist. 9, 112, 1 summam e. -ium virum [item plur.: COD. Theod. 11, 18, 1]. VEG. mil. 1, 5 [opp.: militiam . . . armatam]. SIDON. carm. 5, 565). VEG. mil. 2 praef. instituta maiorum -is armatae (SIDON. epist. 1, 9, 2 CASSIOD. var. 8, 12, 1). RVFIN. hist. 8, 11, 2 rationes . . . summarum -ium (gr. καθολικότητος).

50 ② de partitione, subdivisione artium, disciplinarum sim. (cf. et p. 472, 71 sqq. 473, 45 sqq.): ① ipsarum: ① artis rhet. vel operum oratoris (quarum de differentia fusius QVINT. inst. 3, 3, 11 sqq., ceterum cf. Lausberg, Handb. der lit. Rhetorik § 139 et 255 sqq.; quaedam p. 471, 21 sqq. allata etiam huc trahi possunt): RHET. Her. 3, 1, 1 quattuor -es . . . artificii (item de quinque operibus q. d. oratoris: 3, 8, 15 rhetoricae [3, 16, 28. 3, 24, 40 CIC. inv. 2, 178. al.]. 4, 5, 8 artis [CIC. inv. 1, 5. 9. 2, 11]. CIC. orat. 51 dicendi. al. QVINT. inst. 3, 3, 1. al. FORTVN. rhet. 1, 1 -es oratoris officii. al.). CIC. de orat. 1, 22 eam -em dicendi (sc. iudicalem; item de tribus generibus causarum: QVINT. inst. 2, 4, 21. 3, 4, 3. 12, 2, 16; cum adi. determinantibus v. p. 471, 49 sqq.). 2, 78 dicendi (item varia ratione partiendi: 2, 233 QVINT. inst. 8, 3, 1). Brut. 320 eloquentiae (QVINT. inst. 10, 1, 46. TAC. dial. 10, 4 eius). al. QVINT. inst. 1 proem. 17 -em oratoriae artis meliorem studium sapientiae (2, 11, 1). al.

60 APVL. Plat. 2, 8 rhetoricae duae sunt . . . -es (i. disciplina contemplatrix et adulandi scientia). ② philosophiae (exempla selecta): CIC. inv. 2, 7 philosophiae (ac. 1, 30. al. SEN. nat. 6, 13, 2. al.). de orat. 1, 68 philosophia in tris -is est tributa (sim. fin. 4, 4 APVL. Plat. 1, 4). fin. 5, 9 una -s est naturae, disserendi altera, vivendi tertia (cum gen. explicat. ut: ac. 1, 19 bene v. SEN. epist. 94, 48 praeciendi). SEN. nat. 1 praef. 1 inter illam -em, quae ad homines, et hanc, quae ad deos pertinet. al. accedunt adi. determinantia: CIC. fin. 1, 22 λογική (al., v. vol. VII 2, 1610, 63 sqq.). fat. 1 moralem (al., v. vol. VIII 1472, 83 sqq.). SEN. epist. 88, 24 naturalis (89, 9. al. QVINT. inst. 12, 2, 10. 20 Ps. APVL. herm. p. 265 AVG. civ. 8, 4 p. 325, 23 D. al.; cf. PORPH. Hor. epist. 1, 12, 16 fysicam [al.]). ibid. rationalis (89, 17. al. QVINT. inst. 12, 2, 10 Ps. APVL. herm. p. 265

80 AVG. civ. 8, 10 p. 335, 34 D. al.). al. ③ variarum (exempla pauca selecta): CIC. div. 2, 88 astrologiae. VARRO Men. 399 (in arte poetica, cf. Geller, Varros . . . Parmeno, Diss. 1966, 48). rust. 1, 2, 23 agri culturae (eodem spectant: 1, 5, 3 COLVM. 1 praef. 25, 3, 1, 1 rei rusticae [6 praef. 4. 6. arb. 1, 1]. 11, 1, 10 rusticationis. PLIN. nat. 18, 170

culturae). 2, 1, 2 (*rei pastoricae ut*: 2, 1, 12 sqq.). frg. Diom. gramm. I 426, 21 *grammaticae* (*eiusdem*: QVINT. inst. 1, 4, 2, 1, 5, 1 grammatices [SVET. gramm. 24, 3 DIOM. gramm. I 426, 15]. *al.*). VITR. 1, 3, 1 architecturae. CELS. prooem. 4 medicinae (*al.*, v. vol. VIII 536, 48 sqq.).

⑤ earum rerum, in quibus artes sim. versantur (*specimina selecta*): RHET. Her. 2, 10, 15 iuris (2, 12, 17 CIC. inv. 2, 61, 2, 68 [bis]. *al.* POMPON. dig. 1, 2, 2, 6 CAIVS inst. 2, 191, 3, 56. *al.* apud iurisconsultos). 3, 2, 3 utilitas in duas -es . . . dividitur (*cf.* CIC. inv. 1, 43 honestatis aut utilitatis [2, 54, 89, 94. *al.*]. de -bus honestatis v. vol. VI 3, 2899, 4 sqq.). CIC. inv. 2, 159 virtutis (2, 177 de orat. 2, 343. *al.* SEN. epist. 94, 45 in duas -es virtus dividitur). 2, 160 prudentiae (de orat. 1, 85 APVL. Plat. 2, 20. ceterarum virtutum: CIC. inv. 2, 163 fortitudinis [*cf.* vol. VI 1, 1167, 53]. 2, 164 temperantiae). orat. 201 utriusque (*i. materiae et tractationis*). *ibid.* collocationis. Tusc. 4, 11 perturbationum. 4, 20 voluptatis. *et saepe. magis respicitur sedes argumentorum* (*cf. t. t. q. e. 'locus' vol. VII 2, 1594, 22 sqq.; disting.* CIC. inv. 2, 147): RHET. Her. 3, 3, 4 prudentiae -bus utemur *eqs.* (*ibid.* iustitiae. 3, 3, 5 modestiae. CIC. inv. 1, 21 benevolentiae [*cf.* I, 22 ex locis]). SCHOL. Cic. Gron. D p. 300, 1 venialis -s (*cf. p. 297, 23 venialis locus*).

⑥ de partitione orationis: ① actionis rhetoricae eiusque materiae, usu plus minus tecnico (*quaedam fort. potius trahas ad divisiones ipsius artis rhet. p. 470, 54*): ① -es orationis dicuntur exordium, narratio, argumentatio, peroratio *sim.* (*de re cf. Lausberg l. c. p. 150 sqq., Marlin, Antike Rhet. 58 sqq.*): RHET. Her. 1, 3, 4 inventio in sex -es orationis consumitur: in exordium, narrationem, divisionem, confirmationem, confutationem, conclusionem (2, 1, 2, 2, 2, 2 CIC. inv. 1, 19. de orat. 2, 79 eas . . . quattuor quinque sexve -is vel etiam septem. CASSIOD. inst. 2, 2, 9. *item numerantur*: CIC. part. 4 quattuor [27, 28 FORTVN. rhet. 2, 12 SVLP. VICT. rhet. 17 p. 322, 4 ISID. orig. 2, 7, 1]. QVINT. inst. 3, 9, 1 quinque [4, 3, 15. *al.* MART. CAP. 5, 544]). 4, 40, 52 quae de -bus orationis tertia est *divisio*. CIC. inv. 1, 97 (*de digressionem ut*: QVINT. inst. 9, 2, 55). de orat. 2, 310 et principia et ceterae -es orationis (*sim.* 2, 323). 2, 329 haec -s orationis (*de narratione ut*: QVINT. inst. 4, 2, 62. 4, 2, 126). orat. 211 non in peroratione, . . . sed in orationis reliquis -bus. *al.*

② de -bus -ium orationis, generibus causarum vel materiae:

③ exempla varia selecta: RHET. Her. 1, 8, 13 narrationis genus quod in negotiorum expositione positum est, tres habet -es: fabulam, historiam, argumentum (*sim.* CIC. inv. 1, 27). 1, 10, 17 causarum divisio in duas -es distributa est *eqs.* (*eodem spectat*: CIC. inv. 1, 31). 1, 11, 19 legitima constitutio dividitur in -es sex *eqs.* ([*cf.* Quint. inst. 3, 6, 46 species]. *cf.* 1, 16, 25 constitutiones et . . . constitutionum -es [1, 17, 27. *al.* CIC. inv. 2, 53. *al.*]). 2, 2, 3 huius constitutionis (*sc. coniecturalis*) ratio in sex -es est distributa *eqs.* (*cf.* 2, 7, 10 -bus coniecturae. CIC. top. 82 quattuor -es). 2, 18, 28 argumentatio in quinque -es est distributa *eqs.* ([*sim.* CIC. inv. 1, 67]. *cf.* 2, 19, 30 ex quinque -bus constat [*fusus de numeris -ium ratiocinationis*: CIC. inv. 1, 54 sqq. QVINT. inst. 5, 14, 5 sqq.]. *sim.* *al.*]). *al.* ④ determinantur (*cf. quae monuimus supra l. 22*): per adi.: RHET. Her. 1, 14, 24 absoluta (CIC. inv. 1, 15, 2, 69). *ibid.* adsumptiva (CIC. inv. 1, 15, 2, 69 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 11 p. 190, 30). CIC. inv. 1, 8 iudiciale (QVINT. inst. 2, 4, 3. *al.*; *cf.* CIC. inv. 1, 12 iudiciale [1, 14, 2, 62 QVINT. inst. 3, 6, 57 *al.*]). *ibid.* deliberativam (1, 12 QVINT. inst. 2, 21, 23. *al.*]). *ibid.* demonstrativam (*al.*, v. vol. VI 1, 502, 62 sqq.). 1, 12 negotialem (1, 14, 2, 62. 2, 100 QVINT. inst. 3, 7, 1 *al.*]). QVINT. inst. 3, 6, 56 laudativa. *al.* per gen. explicat.: CIC. de orat. 3, 52 -es . . . latine loquendi planeque dicendi. 3, 91 illustrandae orationis ac totius eloquentiae cumulandae. top. 6 inveniendi . . . iudicandi. SEN. contr. 1, 1, 14 aequitatis. 2, 1, 20 officii. 7, 1, 26 narrationis. QVINT. inst. 3, 3, 8 memoriae. 3, 5, 1 imitationis. *al.*

⑤ enuntiati, versus, circuitus *sim.* eorumque membrorum:

① exempla varia selecta: RHET. Her. 4, 27, 38 orationis (*al.*, v. vol. IX 2, 880, 1 sqq.). 4, 30, 41 'dissolutum' est, quod coniunctionibus verborum . . . sublatis, separatis -bus effertur. CIC. de orat. 3, 192 versus . . . prima et media et extrema -s (SEN. contr. 7, 1, 27 ultima. QVINT. inst. 9, 4, 72 prima. *al.*; *cf.* BASS. gramm. VI 267, 8 trimetri iambici. *sim.* *al.* SACERD. gramm. VI 518, 24 sq. in prima -e et tertia *eqs.* [*vergit in vim localem ut*: 519, 2, 528, 20 RVFIN. gramm. VI 559, 19]). orat. 221 constat . . . ille ambitus . . . e quattuor fere -bus, quae membra dicimus (*cf.* QVINT. inst. 9, 4, 122 incisum . . . -s membri [AQUILA rhet. 33 p. 32, 17]. IVL. VICT. rhet. 22 p. 439, 21 comma concisa in singulas -es brevis oratio). VARRO ling. 6, 57 concinne loqui . . . , ubi inter se conveniunt -es. QVINT. inst. 1, 7, 9 -s eius compositi posterior (*cf.* PRISC. gramm. II 440, 12 in nominibus . . . compositis . . . extrema -s. BOETH. herm. Arist. lat. 16 b 6 *verbi* -s [*gr. μέσος*]). TER. MAVR. 2575 *hendecasyllabi* -s heroica. CHAR. gramm. p. 246, 23 B. (*ex Romano; absolute de -bus q. d. orationis ut*: DIOM. gramm. I 433, 8. SERV. Aen. 2, 37 -em pro -e ponere ut 'torvum' pro 'torve'. PRISC. gramm. II 424, 2. *al.*]). ② de forma verborum (*quasi -e paradigmatis*): VARRO ling. 10, 78 non esse in consuetudine in his verbis omnis -is, ut declinatum ab amo vivo amor (sed non) vivor. VAL. MAX. 8, 7, 6 ut eam *graecam linguam* in quinque divisam genera (*i. dialectos*) per omnes -es ac numeros . . . cognosceret. QVINT. inst.

1, 5, 13 (*sive 'assentior' sive 'assentio'*) sive illud verum est, haec quoque -s consensu defenditur.

③ de dispositione rei tractandae, narrandae *sim.* in oratione, dialogo, epistula, opere quolibet et variis cogitatis (*res tractanda indicatur per gen. l. 24 sqq., per enunt. l. 19 et 23. hic illic vergit in notionem q. e. 'res', v. e. g. l. 8; quaedam exempla invenies sub c*): ④ exempla varia selecta (*hic illic subluceat notio infra l. 26 sqq. illustrata*): RHET. Her. 2, 21, 33 ne . . . aliquam idoneam -em reliquerimus (*antea: rem idoneam*). CIC. S. Rosc. 124 maximam -em. off. 3, 34 hanc . . . -em relictam explebimus. *al.*]). 3, 11, 19 -ium causae . . . dispositiones. 4, 44, 56 septem -bus tractabitur *res* (*cf.* CIC. de orat. 3, 115 res distribuitur in -es). CIC. inv. 2, 176 quo quidque animo, quicum, quo tempore . . . fiat . . . ; his ex -bus . . . locos sumi oportere. dom. 32 religionis -em . . . praetermittam (ac. 2, 12 fam. 3, 5, 1. *cf.* COLVM. 10 praef. 3 omissas [TAC. dial. 16, 3]). de orat. 3, 103 silva rerum . . . , qua de -e dixit Antonius. leg. 2, 7 ad eam -em sermonis . . . revertamur (off. 3, 6). div. 2, 146 haec . . . -s una restat (off. 3, 9, 3, 116. *cf.* VERG. georg. 3, 286 superat [Ov. ars 1, 771]. Ov. trist. 2, 211 superest [CELS. 8, 1, 1. COLVM. 3, 21, 11 ut praecipiamus. 9, 16, 2. *al.*]). VERG. georg. 4, 2 hanc etiam, Maecenas, aspice -em (SEN. contr. 1, 6, 9 tractavit [SEN. benef. 5, 7, 1 QVINT. inst. 2, 17, 3]. 1, 8, 9 divisit [2, 5, 15]. PLIN. nat. 35, 197 attingere. *al.* QVINT. inst. 4, 3, 1 ingredi. *al.* TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 297, 25 h. -em, an . . . capiat). MANIL. 2, 965 haec . . . sub certa stellarum -e canentur (*cum gen. rei tractandae ut*: CELS. 3, 4, 1 curationum. PLIN. nat. 14, 77 medicinae. TERT. anim. 18, 1 intellectualium. v. et supra l. 14). *al.* ⑤ magis respicitur locus rei tractandae destinatus (*cf. p. 471, 69 sq.*): forma 'in ea -e' *sim.*: RHET. Her. 4, 20, 28 ea conlocant in isdem -bus orationis (*cf.* CIC. Brut. 139 in . . . opportunis [*antea: suo quaeque loco*]). CIC. Mur. 6 alia. LIV. 5, 4, 8 hac (SEN. contr. 1, 7, 13. 2, 4, 9 suas. 6, 10 PLIN. nat. 6, 141, 7, 94. *al.*]). 21, 1, 1 in -e operis mei (*cf.* PLIN. epist. 1, 5, 5 in -e causae). SEN. contr. 2, 5, 18 illa. suas. 6, 13 sequenti. *al.* alia selecta: VAL. MAX. 5, 5, 4 huic -i voluminis (COLVM. 12, 53, 1). PLIN. nat. 3, 2 *nominum* causis . . . dilatis in suas -es (TERT. anim. 58, 1 ad hanc -em). *al.* ⑥ magis respicitur certus ordo operum, quae partiuntur in libros, capita, articulos, actus *sim.*: in partitione fabulae scaenicae (*per imaginem huc referuntur* CIC. Marcell. 27 SEN. Tro. 1131; *cf.* Leo, *Plaut. Forsch.* 229): PORPH. Hor. ars 189 (quinto . . . actu) quinque -bus *tragoediae*. DON. Ter. Hee. 39 quinque sunt actus, -es fabulae (Eun. 440, 2). EVANTH. de com. 4, 5 comedia per quattuor -es dividitur: prologum, protasin *eqs.* in notis *stichometricis q. d.* (*ad rem cf. Ritschl, Opusc. I 84; Birt, Buchwesen 158 sq.*): ASCON. Scaur. p. 25, 27 circa tertiam -em a primo. 27, 12 post duas -es orationis. 27, 22 post tres -es (a) primo. HIER. in Is. lib. 11 praef. l. 36 undecimus liber in principiis et usque ad duas sui -es (*si recte huc referimus*). in partitione *digestorum* (*de re v. Wieacker, Textstufen 1960, 125 sqq.*): DIG. de conc. dig. 2, 1 prima -s legum (*ibid.* illa. 2, 2 quae graeco vocabulo *πρωτα* nuncupatur [*sim.* de confirm. dig. 2]). 2, 5 *digestorum* (*ibid.* iterum). de confirm. dig. 1 in septem -es eos libros digessimus. *al.*

⑦ pertinet potius ad cuiusdam operis locos, capita, articulos *sim.*: ⑧ quorumlibet scriptorum: CIC. Brut. 160 orationis . . . eius scriptas quasdam -is reliquit. Tusc. 3, 44 ecce tibi ex altera -e ab eodem poeta (*sim.* locus oratione recta affertur: fam. 7, 25, 2 epistulae tuae. VAL. MAX. 6, 2, 9 *tragoediae*. CAIVS inst. 3, 141 TREB. trig. tyr. 6, 5). Ov. epist. 17(18), 202 littera . . . invisast hac mea -e tibi (*cf.* TAC. ann. 5, 2, 2 -e eiusdem epistulae). Pont. 3, 6, 54 nulla libri -e . . . mei. QVINT. inst. 1, 8, 6 operis. APVL. flor. 16, 10 recitabat -em fabulae. *al.* ⑨ legum, edictorum, formularum, epistularum vel orationum imperatorum, testamentorum, actorum *sim.*: SEN. contr. 2, 3, 8 hoc . . . illa -s legis pertinebat: 'eqs.' (PLIN. epist. 10, 114, 3 [*postea: capita*]). CAIVS inst. 3, 47, 3, 216 [*de capite l. Aquiliae ut*: 3, 217]. *al.* IVLIAN. dig. 37, 10, 4 ex sequenti -e edicti (CHART. Lat. ant. X 416, 2, 2 [*saec. II/III*]). CALL. dig. 4, 6, 14 illa. *al.* apud iurisconsultos, *cf.* Vocab. iurispr. Rom. II 430). CAIVS inst. 4, 39 formularum (*al.*, v. vol. VI 1, 1117, 11 sqq.). VLP. dig. 30, 17 pr. testamenti (TEST. Iulian. [CIL XIV 2934] 14). FRG. Vat. 158 -s orationis imperatoris Severi: 'eqs.' Cod. Iust. 1, 3, 7 (a. 381) actorum (10, 48, 2). 6, 9, 7 (a. 305) epistulae (10, 5, 1 a. 451). 8, 14, 3 (a. 223) ex rescripto (9, 41, 4 a. 216). *al.*

⑩ de ratione quae intercedit inter voces -s, genus, species, forma (*exempla selecta*): ① distinguitur species (*genus v. vol. VI 2, 1903, 18 sqq., forma v. vol. VI 1, 1075, 53 sqq.*): CIC. inv. 1, 40 -e quadam et s. (*cf.* Ps. APVL. herm. p. 265 s. seu -es. MAR. VICTORIN. defin. p. 17, 21 s. ac -bus). VARRO ling. 10, 18(20) -is . . . s. plures (*item per gen.*: QVINT. inst. 3, 8, 26 ponuntur ut -es, quae superiorum s. sunt -ium. *cf.* BOETH. elench. soph. Arist. lat. 174a12 -es specierum). rust. 1, 5, 4 -es generales in binas dividuntur s. ([*sec. Keil*]. QVINT. inst. 3, 4, 9). 2, 1, 12 (*in -e discernuntur s.*). QVINT. inst. 6, 1, 55 non tam -es . . . quam s. MAR. VICTORIN. defin. p. 30, 4 definitionem . . . cum s. enumerantur, partitionem cum -es. 30, 24 (*disting.* genus et totum, s. et -s ut: BOETH. Porph. isag. p. 33, 12 sqq. [*in Porph. comm. pr. 1, 27 p. 82, 16 sqq.*]). *aequantur*: AVG. doct. christ. 3, 34, 47).

⑧ *per variationem ponitur*: ① genus: CIC. de orat. 2, 211 illa altera -s orationis (2, 212 g.). part. 20 haec -s orationis (v. 19 et 21). fam. 4, 13, 1 unam . . . -em et consuetudinem . . . epistularum (antea: g. litterarum). QUINT. inst. 4, 1, 50 tris esse . . . praeparandi iudicis -es (4, 1, 51 haec g.). ② species (cf. p. 472, 76 et CIC. orat. 45 de -e quod afferens variat Quint. inst. 3, 5, 15 de s.): VARRO rust. 3, 3, 3 in prima -e . . . (in) altera s. (de isdem 3, 3, 4). TERT. anim. 14, 2 dividitur . . . in -es (postea: s.). MAR. VICTORIN. defin. p. 30, 23 -es pro speciebus poni. AVG. civ. 4, 20 p. 169, 17 D. doctr. christ. 3, 34, 47. ③ forma: v. vol. VI 1, 1075, 53 sqq., adde TERT. adv. Marc. 2, 14 p. 354, 9 cuique -i malorum (p. 354, 8 formae, 354, 4 species).

⑨ -s opponitur generali cuidam tamquam aliquid particulare, individuum: ① respicitur synecdoche: ① in doctrina, definitionibus sim.: RHET. Her. 4, 33, 44 intellectio est, cum res tota parva de -e cognoscitur aut de toto -s (explicatur). CIC. de orat. 3, 168 intellegi . . . aliquid aut ex -e totum, . . . aut ex toto -em (QUINT. inst. 8, 6, 19 MART. CAP. 5, 512. al. SACERD. gramm. VI 468, 3). QUINT. inst. 8, 6, 13 a toto et a -bus (PORPH. Hor. epist. 1, 18, 66 a -e totum. DON. gramm. IV 400, 26 CHAR. gramm. p. 361, 23 B. al.). DON. Ter. Ad. 261, 2 per *συνεκδοχήν*, in qua figura ea -s pro toto ponenda (SERV. auct. Aen. 4, 116. cf. SERV. Aen. 6, 253 pro -e totum [GREG. M. moral. 3, 22 totum pro -e . . . pro toto -em. al.]). al. ② alia: CIC. part. 70 quod genus causarum a meliore -e laudationis est appellatum (QUINT. inst. 3, 4, 12). fin. 5, 91 non ex maxima -e de tota vita iudicabis? (5, 92 ex eo, quod maximas -es continet, . . . tota res appellatur. CASSIOD. compl. in I Cor. 1, 14 a m. -e dicitur). Tusc. 5, 22 ex maiore -e (ibid. iterum. 5, 23 SEN. epist. 87, 37). VARRO ling. 5, 141 aedificia nominata a -e . . . : ab aedibus et faciendo (sine additam. ut: 5, 155. 7, 18 a -e [aperte trad. ut 7, 75]. paulo aliter 8, 14 sq., cf. Dahlmann, 1940, ad l.). al.

⑩ vario usu: CIC. inv. 1, 91 ex -e quadam, non ex omni genere definita. de orat. 2, 168 locus ex -e . . . ea, quae est subiecta generi (cf. QUINT. inst. 5, 10, 90 ex -e ad totum. FORTVN. rhet. 2, 23 loci a toto, a -e. IVL. SEV. rhet. 21 p. 367, 7 loci a toto ad -es, a -bus ad totum. sim. al.). VARRO ling. 10, 84 quae genera vocabulorum item et ex -e et universa nominamus (sc. ut faba). PAVL. FEST. p. 368 vestis generaliter dicitur, ut stragula . . . , vestimentum -s aliqua, ut pallium eqs. Ps. AVG. categ. 6 (34 M.-P.) pro -e, hoc est *καθέκαστον*, dicitur (opp. commune). MART. CAP. 5, 481 a -e . . . argumentum non ad totum probandum ducitur, sed ad aliquam -em (ibid. a. a -e ad -em. CASSIOD. inst. 2, 3, 15). BOETH. anal. pr. 69a15 exemplum est . . . ut -s ad -em. Porph. isag. p. 33, 12 individuum . . . -s (in Porph. comm. pr. p. 82, 16. al.). al.

⑪ in enumeratione, serie (pertinet ad divisiones, partitiones supra passim illustratas; attulimus exempla paucissima): RHET. Her. 1, 14, 24 -es duae . . . , quarum una . . . , altera (item bimembria: CIC. inv. 1, 31 Deiot. 22. al.); cf. inv. 1, 27 altera . . . , altera [Cluent. 1. al. VARRO rust. 3, 1, 8 SEN. epist. 71, 27. al.]. VARRO ling. 5, 2 priorem . . . , illam alteram. al.). CIC. Mur. 11 tris . . . -is . . . , et earum unam . . . , alteram . . . , tertiam (top. 90 fin. 5, 9 VARRO ling. 8, 11. al.; item multimembria: de orat. 2, 129 prima . . . , secunda . . . , tertia [VARRO ling. 8, 1 SEN. nat. 2, 33. al.]. top. 82 una . . . , altera . . . , tertia . . . , quarta. VARRO rust. 1, 5, 3 prima . . . , secunda . . . , tertia . . . , quarta. al.). -s alternat cum aliis vocibus: CIC. inv. 1, 58 sq. quinque . . . -es . . . : primum . . . ; deinceps . . . ; tertia in -e . . . ; quarto in loco . . . ; quinto . . . loco (2, 130 sqq. nat. deor. 2, 75. VARRO rust. 2, 1, 16 sqq. primus locus . . . ; secunda -s [2, 1, 18] . . . ; tertia res eqs.; al.). 2, 39 sqq. primum . . . ; deinde . . . ; deinde . . . ; quarta . . . -s. VARRO rust. 2, 1, 13 sqq. primum . . . ; altera -s . . . ; tertia -s . . . ; quarta -s. sim. saepius.

⑫ e appendix determinationum per adi. notabilia secundum tempus, situm, gradum, seriem sim. (quaedam supra vel infra afferre maluimus; alia e.g. sub exterior sim. vol. V 2, 1990, 65. 1995, 53. 1999, 19. 2000, 20. 2001, 54. inferior sim. VII 1, 1391, 12. 46. 1392, 50. 1396, 51. 1399, 22. interior sim. VII 1, 2209, 23. posterior X 2, 210, 26. 211, 8. posticus X 2, 227, 38. etsi saepe gen. subi. accedit vel suppleri potest, insunt nonnulla, quae vi adverbiali accipias, sed similia separare noluimus, v. e.g. p. 474, 8 sqq. 474, 24 sqq.; attulimus selecta): media: sing.: CIC. Arat. 300 m. de -e secatur circulus. Cluent. 185 in . . . media . . . -e quaestionis (nat. deor. 2, 91 mundi. SEN. benef. 6, 27, 1 voti. dial. 8, 5, 4 naturae. al.). MANIL. 3, 61 per m., mundi praecordia, -em. CELS. 7, 7, 13^B oculi m. -e (item abl. sine praepos.: SEN. nat. 1, 8, 6 diei. COLVM. 8, 15, 2 nessotrophii. 11, 3, 27 PLIN. nat. 16, 18. al.). al. plur.: CVLEX 107. Ov. met. 9, 647 m. in -bus. 15, 387 m. e -bus ovi (MANIL. 4, 593). VITR. 1, 6, 10. al. prima: RHET. Her. 3, 10, 18 in primis . . . causae -bus (sing.: SEN. contr. 9, 6, 15 suas. 5, 4 CELS. 8, 13. al.). CIC. carm. frg. 13, 1 p. a -e iuventae (not. locali: Ov. fast. 3, 712 a p. -e videndus). inv. 1, 33 (bis) p. quaeque -s (SEN. nat. 1, 2, 6). VARRO ling. 6, 9 huius (sc. anni) temporis -s p. hiems. LVCR. 6, 368 calor. Ov. epist. 14, 22 noctis (SEN. nat. 5, 8, 2 p. n. -e. PLIN. nat. 2, 185). fast. 6, 225 Iunii. LIV. 38, 53, 9 vitae. al. prior: CIC. Tusc. 1, 112 orationis (cf. CAEL. Cic. fam. 8, 6, 5 epistulae. VELL. 1, 14, 1 voluminis). LVCR. 3, 662

serpentis. HIRT. Gall. 8, 16, 2 p. -es . . . equorum (item plur.: VITR. 9, 5, 1 centauri. COLVM. 6, 38, 4 voluminis). SEN. contr. 1, 1, 14 in p. -e actionis (suas. 6, 8, 6, 13. CELS. 6, 4, 2 capitis. 8, 15, 7 SEN. nat. 6, 23, 4 PLIN. nat. 11, 256. c. acc.: CELS. 8, 8, 1^A in p. -em iugulum inclinatur. 8, 8, 1^B. et saepe. SEN. epist. 123, 14 COLVM. 2, 2, 28 PLIN. nat. 11, 249). CELS. 2, 7, 17 ap. -e ([opp. a tergo]. 8, 1, 24 et a posteriore. 8, 1, 26 PLIN. nat. 11, 208. 250). PLIN. nat. 9, 161 p. -e raiiae similis piscis. summa: CIC. Arat. 194 a s. -e . . . caligine tectam aram ([gr. 415 ὄψι]. VARRO ling. 5, 75 a s. -e ad infimam descendam. LVCR. 4, 428). Ov. ars 3, 307 lacerti. VITR. 3, 5, 13 operis. 4, 6, 2 in s. -e ([syn. in summo]. CELS. 5, 26, 7. 6, 15, 1. al.; c. acc.: SEN. epist. 83, 16). SEN. contr. exc. 6, 4, 2 s. fere -bus levis . . . umor suspenditur (item abl. sine praepos.: SEN. nat. 6, 16, 1 COLVM. 1, 6, 17. plur. 2, 2, 9. 5, 6, 25 PLIN. nat. 11, 82). PLIN. nat. 17, 103 vitibus . . . e s. -e conceptus. superior: CATO agr. 18, 4 arborum (COLVM. 5, 6, 13). SISENNA Miles. frg. 3 de -e s. descendebat (VITR. 6, 6, 7 de s. -bus). RHET. Her. 3, 17, 30 vel ab s. vel ab inferiore -e imagines sequi in artificiosa memoria (CAES. Gall. 2, 18, 2 collis. LIV. 43, 19, 9 aggerem . . . ducere. CELS. 7, 26, 2^L [opp. a latere]. al. SEN. nat. 1, 8, 1 percutit sol nubes. al.). CIC. inv. 2, 44 in s. -bus argumentationis (sing.: VARRO ling. 5, 162 cenitare. VITR. 8, 5, 2 canalem habeat regula. CELS. 8, 1, 26. 8, 10, 1^F COLVM. 4, 10, 2. al.; c. acc.: COLVM. 5, 5, 5. 8, 17, 1 ab imo. 11, 3, 63). FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2 avium atque altitium. VARRO ling. 5, 149 ex s. -e (VITR. 5, 3, 4 eicient . . . vocem praecinctiones. CELS. 2, 10, 9 decidit. 4, 1, 10. 7, 7, 11 SEN. nat. 1, 8, 2. 7, 6, 3 ex s. -e in terras. al.). al.; addas fortasse CHIRON 719 (v. Ahlquist, Stud. Chiron., 1909, 42; aliter Hofmann-Szantyr 44). ultima: CIC. nat. deor. 1, 87 duabus unius orbis u. -bus. CAES. Gall. 6, 29, 2 pontis. VERG. ecl. 4, 53 vitae (LVCAN. 7, 7). Ov. epist. 14, 22 lucis. met. 5, 192 vocis. al. LIV. 10, 5, 9 castrorum. PAVL. FEST. p. 54 caudae. SEN. contr. 2, 5, 13 controversiae (sim. de oratione: 2, 5, 14. 7, 8, 9 u. quaestioni vel -i. al. SEN. benef. 5, 11, 1 QUINT. decl. 374, 7). VAL. MAX. 7, 4 ext. 2 pugnae. al.

⑬ significantur homines: a de pluribus et singulis, qui in quibuslibet controversiis agunt contra alios, vel de societate eorum, qui in unam rem vel causam coniuncti sunt (inde abiit in notionem q. e. res, causa, v. e. g. l. 43. 47. 80. 82 p. 475, 54 sq. 57 sqq.):

α de litigantibus in iudicio sim. (quaedam verunt in notionem sub IVB illustratam, e.g. l. 61 sqq. et l. 69 sqq.): ① varia selecta (plur. pro sing. l. 41): TER. Andr. 419 (in imag. iudicii) nostrae timeo -i. COM. pall. inc. 56 tutare amici causam, -is (patris trad.) suscipe (cf. QUINT. inst. 7, 2, 55 pro -e suscepta). CIC. Caecin. 24 illa adversa (sim. Cluent. 65 ista). Att. 4, 17, 4 cum ego -em (patrem trad.) eius . . . defendissem (sed v. Shackleton Bailey. Ov. trist. 2, 96 victa (QUINT. inst. 11, 1, 78. cf. QUINT. decl. 300, 4 victricis). LIV. 23, 4, 3 eas causas suscipere, ei . . . -i adesse eqs. SEN. contr. 7, 5, 7 inbecillio-rem -em habet (cf. suas. 7, 10 non . . . mala. QUINT. inst. 6, 2, 4 meliore). 9 praef. 5 in foro -em accipitur, in schola eligunt (cf. PLIN. epist. 2, 3, 2 electionem . . . -is [-es var. l.]). PHAEDR. 3, 13, 5 (in fabula ut: ROMVL. fab. 48, 6). SEN. benef. 4, 12, 2 abire in -em alteram. QUINT. decl. 309, 8 quae inter utramque -em . . . conveniunt ([LAVOL. dig. 19, 2, 51 pr. convenit. LEX Burg. Rom. 23, 1 convenerit]. VLP. dig. 12, 2, 34, 5 i. -es dubitatum. 37, 6, 1, 11 constet i. -es. al.). 321, 6 utri.

al. ② determinatur per adi. vel pron. (notabilia): altera (v. etiam l. 50): RHET. Her. 2, 4, 7 ex (om. M) a. -e vires . . . , ex a. -e inbecillitas (distributive ut: CIC. S. Rosc. 152 Mur. 42 QUINT. inst. 3, 10, 1. 5, 3. 5, 4, 1. al.). CIC. Cluent. 195 ex a. -e totum municipium. SEN. contr. 1, 2, 21 a. -is color. al. SEN. apocol. 14, 2 a. tantum -e audita (EDICT. imp. inc. de temp. accus. [Chart. Lat. ant. X 415; saec. II/III] 1, 11. cf. SEN. Med. 199 inaudita). QUINT. inst. 5, 13, 36 pro -e a. al.; saepe quasi formula ad introducendam positionem adversarii, e.g. SEN. contr. 1, 1, 11. 1, 4, 5. 1, 7, 8. 2, 4, 5 QUINT. decl. 263, 11. 274, 10 CALP. decl. 1. 2. utraque: CIC. fin. 1, 24 re . . . ex u. -e audita (cf. PLIN. epist. 10, 59 audita u. -e). LIV. 26, 48, 9 advocatis -is u. PAVL. FEST. p. 57 SEN. contr. 10, 4, 5. al. VAL. MAX. 4, 1, 7 u. -e perorata (cf. CHART. Lat. ant. V 280, 9 [a. 37/43] causa ex u. -e per(or)ata). al., nota plur.: EDICT. imp. inc. de temp. accus. (Chart. Lat. ant. X 415; saec. II/III) 1, 10 LEX Visig. 8, 3, 13.

alia: CIC. inv. 2, 74 confirmatio . . . contraria de -e (Caecin. 104 Cluent. 7 ex c. -e [QUINT. decl. 357, 5]. 130 SEN. contr. 4 praef. 3). SEN. apocol. 12 vers. 21 una tantum -e audita (POMPON. dig. 18, 5, 1. al.). ibid. neutra (QUINT. inst. 7, 2, 41 PLIN. epist. 7, 10, 2. al.). QUINT. inst. 2, 4, 28 adversa (al., v. vol. I 869, 53 sqq.). 3, 11, 23 diversa (4, 1, 54. 4, 2, 6. al. Ivv. 13, 136 SVET. gramm. 9, 4 VLP. dig. 3, 2, 4, 4. al.). 4, 1, 19 fiduciam -is suae (4, 2, 28. al. INTERPR. cod. Theod. 2, 5, 2 pro s. -e vel persona. item cum pron. poss. supra l. 41 et QUINT. inst. 4, 2, 101 nostram [5, 13, 52 decl. 338, 8. al.]. 7, 1, 4 mea [PAVL. dig. 18, 1, 52]. plur.: AMM. 22, 10, 5 tuis). ③ determinatur per gen. subi. (cf. etiam l. 43; hic illic per meram circumscriptionem, v. et Löfstedt, Coniect. I 120): SEN. contr. 1, 1, 23 cum declamaret -em abdicantis. 2, 4, 13 adulescentis (2, 6, 7. al.). 9, 4, 14 accusatoris. 10, 2, 19 -em patris declamavit. VLP. dig. 50, 16, 212 actoris. ibid. rei. COD. Iust. 5, 20, 2 mariti (cf. LEX Burg. Rom. 21, 2 viri). al.

cum praepos. ab (ex VLP.): SEN. contr. 1, 6, 12 a -e patris (1, 8, 8.

[Tefmer]

1, 8, 15. 2, 1, 30. *saepius apud eundem*). 1, 8, 13 filii (7, 5, 8. *al.*). 7, 2, 14 accusatoris (10, 3, 12. *cf.* QVINT. inst. 7, 4, 38 accusantis). *al.* QVINT. inst. 7, 4, 3 eius. 7, 4, 38 defendentis. decl. 364, 1 divitis. PLIN. epist. 6, 31, 10 heredum. POMPON. dig. 22, 2, 2 promissoris. GAIUS inst. 4, 87 adversarii. 4, 100 actoris (MAECIAN. dig. 35, 2, 32, 2 a. sive . . . rei. *al.*). VLP. dig. 3, 3, 25 ex -e rei. *al.*

β *in rebus publicis de variis factionibus, consociationibus sim. civium vel externorum, nec non certantium bello intestino vel externo (ad rem et vocum interpretationem v. Hellegouarc'h, Vocabulaire latin . . . des partis politiques, 1972, passim; attulimus exempla usum illustrantia, alia v. sub δ):* ① *respicitur dissensus quidam civium vel civitatum:* ① *plur.:* ① *usu generali et indistincto:* RHET. Her. 2, 27, 43 -es, quibus illi (*sc. qui audiunt*) student. CIC. rep. 1, 31 Tib. Gracchi ratio tribunatus divisit populum unum in duas -is (*sim. de divisione civitatis e. g.:* CAES. Gall. 6, 11, 5 [6, 12, 1 factionis]. civ. 1, 35, 3. SALL. Iug. 41, 5 omnia in duas -es abstracta. *cf. p. 453, 5 sqq.*). Lael. 77 *si in rei publicae -bus dissensio intercesserit* (ad Brut. 16, 2W. SALL. Catil. 4, 2 SALL. [?] in Tull. 7). SALL. Iug. 40, 3, 41, 1 mos -ium et factionum (*de loco varie tractato, praecipue de ratione, q. e. inter voces -s et factio, cf. Hellegouarc'h l. c. 100. 114. Paananen, Sallust's politico-soc. Terminol., 1972, 31. 54 sqq.*). LIV. 33, 48, 11 in civitate aliorum alias -es foventium et factionibus discordi. VELL. 2, 21, 2 se dubium mediumque -bus praestitit Cn. Pompeius. PHAEDR. 1, 2, 4 conspiratis factionum -bus arcem . . . occupat Pisistratus. *al.* ② *de una tantum factione sim. (distinguitur defectio, civile bellum sim. Cic. Phil. 2, 70. 13, 39. 47. sed cf. Tac. ann. 16, 22, 2 secessionem iam id et -es et . . . bellum esse):* CIC. Verr. II 1, 38 quos suis -bus amicissimos esse intellegebat Sulla (BELL. Afr. 87, 3 parum s. -bus praesidii esse existimaverat Cato. *al.*; *cf.* LIV. 3, 67, 9 vestrarum. *sim. al.*). Phil. 2, 75 fuerit haec -ium causa communis (TAC. hist. 2, 85, 2. *cf.* DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 1 -ium causa . . . suadere eqs. BELL. Afr. 88, 5 -ium gratia). 5, 44 adversariorum. Att. 1, 14, 6 studio perditarum rerum atque -ium (LIV. 8, 12, 5 consules aut suarum rerum aut -ium in re publica . . . memores). LENT. Cic. fam. 12, 14, 3 aliarum (SALL. Catil. 37, 10 a. atque senatus -ium). SALL. Iug. 43, 1 populi. LIV. perioch. 84 -es optimatum (SVET. Iul. 1, 3 [verba Sullae]). 112 victarum -ium (SEN. epist. 71, 8 LVCAN. 2, 513 FRONTIN. strat. 2, 7, 13. TAC. hist. 2, 59, 3 victricium v. que. *al.*). SEN. contr. 7, 3, 9 qui bene de -bus meruerant (TAC. hist. 1, 64, 4. *cf.* 3, 69, 3 meritum erga -es. ann. 3, 62, 2 in -es merita). 10, 3, 4 diversas (10, 3, 14 SEN. dial. 4, 23, 4. FRONTIN. strat. 3, 10, 7 [duarum trad.]. *al.*; *cf.* SEN. contr. 10, 3, 8 contrarias. SVET. Tib. 6, 3 adversarum [Vit. 18 ANTH. 462, 31]). SEN. epist. 95, 70 Cato ostendit . . . aliquas esse et rei publicae -es (*i. liberae r. p.;* *item* 104, 30 fecit. *aliter supra l. 17*). LVCAN. 4, 548 in -bus unis (ADNOT.: id est Caesaris). *al.* additur gen. nom. propr.: CIC. Phil. 5, 32 (*bis*) C. Caesaris (13, 47 ad Brut. 4, 5 W. POLLIO Cic. fam. 10, 33, 1 BELL. Afr. 87, 4 VELL. 2, 49, 3. *al.*). LIV. 34, 31, 7 Philippi (34, 32, 8). 38, 39, 8 Antiochi. 44, 29, 7 Persei. VELL. 2, 22, 2 Cinnae. 2, 26, 2 Sullae (*cf.* 2, 28, 1). 2, 48, 4 Pompei (2, 49, 3 VAL. MAX. 3, 2, 13. PLIN. nat. 7, 179 causas et -es pias. *cf.* LVCAN. 5, 14 Magni). 2, 72, 1 M. Bruti (VAL. MAX. 4, 7, 4. *al.*). VAL. MAX. 1, 1, 19 Antonii (TAC. ann. 4, 44, 2). *al.*

③ *sing.:* CIC. S. Rosc. 16 eam -em (*sc. nobilitatis*) causamque (Sull. 9 [antea: bonorum . . . causa]. p. red. ad Quir. 13. Lig. 2 in ea -e fuisse. LIV. 1, 30, 2 ea . . . -s rei publicae [*sc. patres ut:* 2, 42, 7]). 135 si quid in hac -e mihi non placeat ([antea et postea: causa nobilitatis]. Att. 8, 3, 6 si . . . fuerit nobis in h. -e locus. ad Q. fr. 2, 16, 1 propensis in h. -em. *al.*). Balb. 58 neminem . . . alterius rationis ac -is . . . offendit (Marcell. 17 Deiot. 35. *al.* LIV. 3, 11, 1. *al.*). Lig. 19 in utraque -e (fam. 16, 11, 2 POLLIO Cic. fam. 10, 31, 1 CAES. civ. 3, 70, 2 LIV. 4, 9, 11. *al.*). Att. 2, 23, 2 illius -is auctores ac socios (SALL. Iug. 16, 1 in senatu. NEP. Att. 8, 6). 10, 1, 2 alterius utrius -is in seditione (ANTON. Cic. Att. 10, 10, 2 NEP. Att. 2, 2. *al.*). CAEL. Cic. fam. 8, 14, 3 honestiorem sequi -em. SALL. hist. frg. 1, 6 diversa (LIV. perioch. 58 causam d. -is. 126 SVET. Iul. 29, 2. *cf.* LIV. 33, 27, 11 adversae [perioch. 80]. VAL. MAX. 9, 2, 1 contrariae). OV. trist. 2, 43 superatae. LIV. 3, 1, 4 neutri (42, 5, 11 SVET. Iul. 75, 1 Nero 2, 3).

al. determinatur per gen.: CIC. Sull. 77 impiorum ([si recte huc trahitur]. *cf.* Att. 14, 13, 2 perditorum). LIV. 31, 31, 9 Carthaginensium (*al.*; *item cum nom. gentium:* 35, 31, 14 Romanorum [*al.*]. 36, 42, 5 Aetolorum. *sim. al.*). LIV. 37, 53, 28 Antiochi (*item cum nom. propr.:* SEN. contr. 7, 2, 12 Antoni. TAC. hist. 2, 42, 1 Othonis).

④ *respicitur oppositio acierum vel quorumlibet pugnantium (vi locali hic illic sublucente):* ① *sing.:* CIC. nat. deor. 2, 70 ut apud Homerum cum duo exercitus contrarios alii dei ex alia -e defenderent (*cf.* OV. fast. 3, 209 utra di sint pro -e rogandi, nesciunt Sabinae raptae). GALBA Cic. fam. 10, 30, 3 ex utraque -e pugnari (VARRO frg. Non. p. 398, 14. OV. met. 12, 147 positus -s u. substitit armis. 14, 530. *al.* LIV. 6, 33, 10. 26, 39, 12 ex u. -e signo dato. *et saepe.* VELL. 2, 79, 5 explicatis . . . u. -is classibus. *al.*). SALL. Catil. 59, 4 ex altera -e C. Antonius . . . legato exercitum permittit (LIV. 9, 23, 4 fuga a. -is. 21, 57, 12 ex a. -e . . . , in a. [*cf.* VELL. 2, 85, 3 in a. -e . . . , in a.]. *al.* IVV. 15, 73 TAC. hist. 3, 83, 1. *al.*). OV. met.

13, 612 (*de certamine avium*) diversa (LIV. perioch. 111 FRONTIN. strat. 3, 6, 1 IVST. 15, 1, 1. *al.*; *cf.* VAL. MAX. 7, 2, 5 contraria [9, 10 ext. 1]. FRONTIN. strat. 2, 5, 47 adversam). LIV. 3, 5, 4 ulla. 9, 39, 6 ab neutra -e emissa . . . tela. *al.* ② *plur. (de utraque -e tantum):* PAVL. FEST. p. 66 duabus -bus de victoria contendentibus. LVCAN. 2, 59 utrasque simul -esque ducesque (FRONTIN. strat. 1, 12, 3 TAC. hist. 2, 26, 2 SVET. Iul. 75, 2). 4, 495 geminae. AMM. 24, 4, 18 controversae -es dimicantes. *non add. determinatio:* CVRT. 4, 1, 35 fortuna -ium. IVST. 24, 8, 3 in hoc -ium certamine. AMM. 19, 2, 14 indutias -bus dare. 20, 7, 6 -bus . . . post solis occasum . . . digressis. 24, 4, 15 sonantibus tubis strepabant utrimque -es. *et saepe apud eundem.* HEGES. 5, 12, 2 imminebant -bus duces.

③ *usu laxiore de variis membris, societatis civitatis (pauca selecta; de imag. corporis v. l. 20. p. 466, 52; cf. et p. 453, 5sq.):* CIC. fam. 13, 9, 2 societas Bithynica publicanorum -s est maxima civitatis (LIV. 2, 24, 4. 34, 51, 6 potentiozem. *sim. al.*). HOR. epod. 16, 15 communiter aut melior -s . . . quaeritis (16, 37 eamus omnis . . . civitas aut -s indocili m. grege. OV. Pont. 3, 2, 25 -s estis pauci m., qui eqs.). carm. saec. 39 iussa -s (*sc. civitatis Troiae*) mutare Lares. LIV. 3, 19, 9 plebem -em velut abruptam a cetero populo. IVV. 8, 44 humiles . . . , volgi -s ultima nostri. TAC. hist. 1, 4, 3 -s populi integra. 3, 74, 2 sordida -s plebis. *al.*

④ *usu recentiore de factione circensi (ad rem v. Maricq, Factions du cirque et partis popul., 1950, 396 sqq.):* AVG. civ. 9, 7 p. 378, 12 D. sicut populus . . . in venatoribus et aurigis secundum suarum studia -ium . . . exercere amores (CASSIOD. var. 1, 32, 4 utriusque -is. *ibid.* pro -e quam diligit. *cf.* CORIPP. Iust. 1, 320 fecere duas studia in contraria -es). CASSIOD. var. 1, 20, 2 -is . . . prasini (1, 20, 3. 1, 27, 2. 1, 33, 1. 2). 1, 32, 3 spectaculorum studia -esque. *ibid.* -ium pantomimis. NOVELL. Iust. 17, 2 ad aliquam -ium (*gr. πρὸς τὴν τῶν μερῶν*). CORIPP. Iust. 2, 310 -es utraeque.

⑤ *de variis qui eadem opinione, isdem moribus sim. coniunguntur (hic illic subest imago belli, iudicii, factionis rei p.; cf. et distributiones supra allatas, e. g. p. 455, 64 sqq.):* ① *exempla varia selecta (PLAVT. Trin. 93 vix sanum putamus, cf. Ritschl, Parerga I 517 sqq.):* CIC. de orat. 3, 72 philosophi eloquentiam despexerunt, oratores sapientiam, neque quicquam ex alterius -e tetigerunt (*cf. iurgium inter antisophistas:* SVET. Tib. 11, 3 studiosiorem -is alterius). HOR. carm. 3, 16, 24 transfuga divitum -is linquere gestio (*in imag. belli ut:* OV. rem. 50 diversis -bus [*i. viris et puellis*] arma damus). OV. am. 1, 2, 36 -es turba secuta tuas (*i. Cupidinis quasi in triumpho*). ars 3, 48 haec . . . -s (*i. puellarum, opp. illos viros; de isdem:* 3, 342 -es . . . duas). met. 3, 255 dissentientium -s invenit utraque causas (SEN. contr. 10 praef. 5. CELS. prooem. 12 medicorum. SEN. epist. 102, 11. *al.* CVRT. 7, 6, 9. QVINT. decl. 268, 20 de Graecis et Romanis. TERT. praescr. 13 l. 16 de sanctis et damnatis. *al.*; *nota plur.:* ZENO 2, 21, 1 [1, 35, 1 L.] de fidelibus et infidelibus). *al.*

② *de Christianis (vel Iudaeis) de fide dissentientibus:* ① *generatim:* TERT. adv. Hermog. 21, 1 ne diversa -s . . . contendat eqs. (*al. apud eundem.* CYPR. epist. 45, 1. *cf.* 44, 1 adversae [PELAG. in Rom. 3, 4. 12, 15]. CASSIOD. hist. 7, 13, 5 contrarias [Theodoret. 4, 13, 1 τῆς ἐναντίας μερίδος]). adv. Iud. 1, 1 (*in disputatione habita inter Christianum et Iudaeum*) obstrepentibus quibusdam ex -bus singulorum (*trad. defendit Tränkle ad l.*). adv. Marc. 3, 16 p. 403, 23 utrique (*al.*). 5, 8 p. 600, 15 nostrae (SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 60, 2 SVLP. SEV. chron. 2, 40, 5. *al.*). *al.* SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 115, 4 absente -e altera constat fuisse confecta acta (*cf.* CANON. Turner I p. 648 acta . . . ex una -e confecta. *gr. κατὰ μὴνόμεσται*). *item in concilio Christianorum:* PALLAD. c. Ambr. fol. 339^r, 2 e sua -e. fol. 343^r, 7 sqq. disputationem . . . inter -es habitam. *sim. al.*). HIER. vir. ill. 110 ex -e catholica (ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 15, 11). *al.*

② *speciatim de secta haeretica:* ① *cum determinationibus (fere sing.):* CYPR. epist. 43, 7 in Felicissimi et satellitum eius -es. 44, 3 in schismatis -es. 59, 9 -s Novatiani. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 48, 10 episcopi a -e Arrianorum (p. 78, 9. *cf.* FILASTER. 90, 1 Arriana [HIER. vir. ill. 118, 120]). HIL. coll. antiar. p. 85, 12 haeticorum (p. 101, 4. *cf.* p. 153, 7 haeretica). OPTAT. 1, 26 p. 28, 8 Donati (3, 3 p. 78, 14. *al.* AVG. epist. 49, 3. *al.*; *cf.* HIER. vir. ill. 110 Donatiana). RVFIN. Clement. 1, 56, 1 Sadducaeorum. AVG. serm. coll. Morin p. 105, 33 Donatistae de -e Maiorini. *al.* ② *nude, sc. in -em ire sim. (cf. p. 485, 10):* AVG. serm. 149, 5, 6 in -em ire et per . . . haeresim ab universo conscindi. COMM. instr. 1, 28, 4 tollit se in -e (*huc traximus coll. 2, 11, 2 in -e secedat*).

③ *determinationes et iuncturae ad a-γ:* ① *adi. notabiliora (quaedam iam supra attulimus, e. g. p. 474, 54):* ① *nom. propr. (cf. supra l. 66. 70):* plur.: BELL. Hisp. 35, 2 (*bis*) Pompeianarum (37, 1 LIV. perioch. 127 VELL. 2, 52, 3. *al.*). NEP. Att. 2, 2 Sullanus (LIV. perioch. 88 ASCON. Corn. p. 58, 4. *al.*). *ibid.* Cinnanis (*al.*, v. Onom. II 449, 38). LIV. perioch. 84 Marianarum (VELL. 2, 24, 4. 2, 27, 6 EVTR. 6, 1, 2. *al.*). 123 Cassianarum (v. l. 83). VELL. 2, 55, 1 Iulianarum (2, 63, 3. 2, 68, 2 TAC. ann. 1, 2, 1). 2, 74, 1 Brutianis Cassianisque. 2, 74, 3 Antonianarum (2, 84, 2 SEN. benef. 2, 25, 1). VAL. MAX. 1, 8, 1 Romanarum ([Romanorum var. l.]. AMM. 27, 12, 16). [Teßmer]

PLIN. nat. 36, 116 Caesarianis (al., v. Onom. II 39, 2). TAC. hist. 1, 84, 3 Vitellianarum (1, 90, 2, 3, 30, 1, 3, 32, 2). al. sing.: LIV. 35, 50, 4 Romanae (35, 51, 7 TERT. apol. 21, 18 CYPR. idol. 13 AMM. 25, 7, 5). EVTR. 5, 8, 1 Marianae (5, 9, 1). AMM. 14, 5, 1 Magnentiana. ② *alia*: CIC. Cael. 13 meliorum (SEN. contr. 10, 3, 3 ASCON. Mil. p. 30, 13. AVG. civ. 3, 7 p. 104, 5 D. civilium. sing.: LIV. 2, 44, 3, 42, 13, 8, 42, 46, 5. v. et p. 476, 17). 77 bonarum (Att. 1, 13, 2 ad Brut. 5, 3 W. ASCON. Mil. p. 44, 24 GALLICAN. Avid. 14, 8 SIDON. epist. 2, 13, 5. cf. NEP. Att. 6, 1 optimarum [QVINT. inst. 12, 1, 16 id est rei publicae. cf. p. 464, 16]).

③ *iuncturae verbales selectae, sc. indicantes aliquem alicuius factionis esse sim.*: ④ *cum verbo esse*: CIC. Quinct. 69 erat... illarum -ium (item cum gen. plur.: BELL. Hisp. 13, 5 suarum. SALL. Catil. 37, 10 aliarum. NEP. Att. 6, 1 optimarum. LIV. 34, 31, 7 Philippi. al.; cum gen. sing.: CIC. Att. 10, 1, 2 alterius utrius. POLLIO Cic. fam. 10, 31, 2 nullius. LIV. 3, 39, 9 cuius. al. apud eundem). Lig. 2 in ea -e fuisse (Deiot. 35. SEN. contr. 10, 3, 14 in diversis -bus [item plur.: SEN. dial. 4, 23, 4. al.]. OPTAT. 3, 3 p. 78, 14. al.; in -em: v. vol. VII 1, 795, 47 sq.). ITALA sap. 2, 25 (Lucif. Athan. 1, 31 =VVLG.) sunt ex -e illius (CYPR. zel. 4 HIER. epist. 21, 1, 2. al.). EXVP. 4 de -bus Marianis fuit (plur. ut 7. sing.: OPTAT. 3, 3 p. 78, 8, 79, 3 FILASTR. 90, 1. al.). ⑤ *cum aliis verbis*: RHET. Her. 2, 27, 43 -es quibus illi student. CAEL. Cic. fam. 8, 14, 3 honestiorem sequi -em (Ov. am. 1, 2, 36 LIV. 21, 39, 6 perioch. 84 SEN. contr. 7, 2, 12. al.). BELL. Afr. 87, 4 Caesaris -bus fa visse (al., v. vol. VI 1, 375, 28. cf. pro -e: Ov. met. 5, 152). LIV. 33, 48, 11 alias -es fovere (38, 32, 4, 42, 29, 11 VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 TAC. hist. 1, 8, 2. cf. SEN. dial. 11[12], 9, 8 refovet). 35, 48, 9 ut neutri -i sese coniungant (cf. 39, 23, 13 -bus... adiungendo sese. QVINT. inst. 12, 1, 16 se... iungeret). frg. 60(61) -ium, pro quibus steterat (SEN. suas. 6, 22 VELL. 2, 48, 4 SEN. dial. 7, 4, 1. al.; cf. CVRT. 3, 11, 18 in... -bus steterant [CYPR. epist. 55, 19. al.]). VELL. 2, 86, 3 cum non -bus eius se miscuisset (TAC. ann. 4, 44, 2 -bus... misceretur). LVCAN. 9, 97 si faciet -es pro libertate Cato (9, 228 fecimus [COMMENT. ad l. in -es fuimus]. cf. p. 475, 45). TAC. hist. 1, 59, 2 accessere -bus (2, 58, 1 IVST. 17, 2, 12). al.

⑥ *de qualibet multitudine separata*: α *pertinet ad divisionem hominum in classes, tribus, ordines sim. (cum gen. explicat. QVINT., ITALA)*: CIC. Arch. 11 censoribus Iulio et Crasso nullam populi -em esse censam. Flacc. 15 distributis -bus, tributim et centuriatim discriptis ordinibus, classibus, aetatibus. leg. 3, 7 censores populi... -is in tribus describunt (cf. 3, 11 quos censores in -bus populi locassint). VARRO ling. 5, 85 fratris est graecum vocabulum -is (patris trad.) hominum. Ov. fast. 3, 131 Romulus -es totidem Titiensibus... dedit (antea: orbes, corpora). 6, 84 populum digessit ab annis Romulus in -es... duas (de isdem: MACR. Sat. 1, 12, 16 ex Fulvio Nob.). FEST. p. 174 Romulus populum... in -is triginta distribuerat (item de curiis: PAUL. FEST. p. 49 POMPON. dig. 1, 2, 2). p. 344 civitas Romana in sex est distributa -is. PAUL. FEST. p. 119 Luceres, quae -s tertia populi Romani (ad rem cf. VARRO ling. 5, 55 de divisione agri Romani). COLVM. 5, 1, 7 tribus dictae... a -bus populi tripertito divisi. QVINT. inst. 5, 2, 1 -bus centumviralium, quae in duas hastas divisae sunt. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 31 gladiatorum primae -i... secundae eqs. (postea: ordinis, classis. de re v. Schneider, RE Suppl. III 769 sq.). ITALA (=VVLG.) III Esdr. 1, 11 Weber steterunt sacerdotes... per tribus et secundum -es principatus patrum (gr. μερίδαρχίας ut: 5, 4 [ubi fortasse regio intellegenda est]).

β *in re militari*: ⑦ *in variis divisionibus*: CAES. Gall. 6, 32, 3 copiis in tres -es distributis (item dividi dicuntur copiae, exercitus sim.: 7, 34, 1, 7, 61, 4, 7, 67, 1 SALL. Iug. 101, 3 LIV. 6, 4, 10 et saepe). civ. 1, 55, 1 in duas -es sese distribuunt (item dividi dicuntur homines e. g.: LIV. 29, 33, 6 equites... divisos... turmatim in tris -is. 36, 24, 8 milites. ITALA iud. 7, 16 [Lugd. =VVLG.] trecentos viros in tres -es [gr. ἀρχάς, cuius de notione v. Lundström, Übersetzungstechn. Unters., 1955, 121. cf. etiam l. 56]). ⑧ *magis respiciuntur certae singulae copiae, turmae sim. (exempla paucissima)*: CAES. civ. 2, 40, 1 peditum eam -em, cui maxime confidebat. LIV. 28, 25, 10 ut convenirent... seu carptim -es seu universi mallent (cf. 28, 25, 15 singulae... cohortes et Polyb. 11, 25, 10 κατὰ μέγεθος). 41, 18, 11 duabus simul -bus subire... coepit eqs. VELL. 2, 112, 4 ea -s, quae eqs. TAC. ann. 2, 8, 3 auxiliorum agmen Batavique in -e ea. ITALA I Macc. 4, 19 (rec. L =VVLG., sim rec. B) apparuit -s quaedam prospiciens de monte (gr. μέγος τι). al. ⑨ *magis respicitur genus copiarum (exempla pauca notabiliora)*: LIV. 21, 41, 4 qua -e copiarum (item de equitatu: 21, 53, 1, 21, 54, 6 ea -e virium [22, 44, 4]). 22, 19, 3 quacumque -e copiarum (antea: terra marique). 23, 26, 4 neutri -i virium (antea: terra... navibus). 26, 4, 3 ulla -e (i. equitibus vel peditibus). 37, 18, 5 nulla -e virium (antea: equitum levisque armaturae). PAUL. FEST. p. 9 acus (pro 'acie'?)... exercitus... instructio, quod ea -s militum eqs. NOT. dign. occ. 7, 112 princeps ex officiis magistrorum militum praesentalium, uno anno a -e peditum, alio a -e equitum ([item 25, 38. 26, 22]. 28, 23 a -e peditum [36, 7. 37, 32. 41, 28. 29. 42, 1]. ad rem cf. Polaschek, RE XVII 1, 1080). CASSIOD. var. 1, 10, 2 domestici -is (patres var. l.) equitum et peditum. al.

appendix grammatica et stilistica ad I-III: A vice gen. pertinentis ad partitionem, originem, limitationem sim. ponuntur alia (structura peculiari dat. sympath. q. d. SIL. 1, 195): 1 praepos. (hic illic potius ad verbum trahi potest): a de (cf. p. 460, 30): 5 PLAVT. Rud. 1077 -em posco mihi istinc de istoc vidulo. al., v. vol. V I, 56, 19 sqq., ubi addas e. g. CIC. Verr. II 4, 139 LVCR. 4, 541 Ov. epist. 14, 115 met. 11, 373 fast. 5, 164 LIV. 35, 30, 11 MANIL. 5, 29 VITR. 4, 6, 5 COLVM. 4, 7, 2. b in (cf. p. 459, 64. 462, 28): 10 PLAVT. Men. 135 equa in istae -s inest praeda mihi? CIC. fin. 5, 91 virtus... maximam -em optineat in rebus humanis. Tusc. 5, 67 -s optuma... in homine. div. 1, 119 in extis. off. 3, 10 in Coa Venere (sc. picta). ad Q. fr. 1, 1, 5. NEP. Alc. 8, 4 in ea re. VERG. Aen. 6, 31 opere in tanto. Ov. met. 13, 102. 15, 528 in corpore (SEN. benef. 2, 12, 1). Pont. 1, 7, 16. 3, 1, 10. 3, 2, 4 LIV. 36, 2, 8 SEN. nat. 1, 3, 3. 6, 1, 12 15 epist. 92, 1 COLVM. 1 praef. 24. al. c ex: CIC. div. in Caec. 57. al., v. vol. V 2, 1118, 14, ubi addas e. g.: CIC. Att. 11, 2, 3. 16, 2, 1 CAES. Gall. 3, 26, 6 SALL. (?) rep. 1, 2, 6 TIB. 2, 6, 54 Ov. trist. 2, 186 LIV. 5, 23, 9 VITR. 4, 1, 1 S. C. Frontin. aq. 127, 2 CELS. 5, 28, 11^B 20 SEN. epist. 99, 4. d inter: Ov. trist. 4, 5, 1. 5, 3, 6.

2 *adv. (cf. supra l. 5)*: PLAVT. Mil. 711 inde (al., v. vol. VII I, 1119, 49). Rud. 973 illinc. CATO agr. 14, 4 tegula non integra, unde quarta -s aberit. CAES. civ. 1, 82, 4 hinc (vix huc PLAVT. Pseud. 1322).

B *iuncturae verbales selectae computandi, partiendi sim. (v. etiam sub IIA2 passim), quae spectant ad*: 1 *divisionem*: 25 a *dividuntur, distribuuntur ipsae -es (sive efficiendo sive imperiando)*: LEX XII tab. 3, 6 (Gell. 20, 1, 49) secanto (v. p. 450, 2). PLAVT. Aul. 767 dimidiam tecum... -em dividam (LVCR. 6, 86 caeli divisio -bus. VITR. 1, 6, 13 -es... tres ac... tres dividendae. GERM. 453 -s aequa rotarum dividitur. aliter e. g. MANIL. 2, 711 CVRT. 10, 10, 6 nec non supra p. 465, 9). CIC. Flacc. 15 distributis -bus (al., v. vol. V I, 1546, 81 sqq.). ITALA deut. 18, 8 (Lugd.) -em partitam manducabit (gr. μερίδα μεμερισμένην, VVLG. -em ciborum eandem accipiet quam et ceteri). b *dividitur unitas, multitudo sim. (sc. in -es)*: RHET. Her. 1, 10, 17 divisio in duas -es distributa (al., v. vol. V I, 1546, 36 sqq. 1547, 4 sqq. 27 sqq.; in cum abl.: p. 1546, 49 sqq.; abl. nud.: p. 1547, 33. 39. cf. CIC. inv. 1, 66 in quinque -es tribuerunt argumentationem [de orat. 1, 68. al.]). 1, 11, 19 ea constitutio dividitur in -es sex (2, 4, 6. al. CIC. Arat. 268. al. VARRO ling. 5, 55. 6, 3. al. CAES. Gall. 1, 1, 1. al. BELL. Alex. 1, 5 SALL. (?) rep. 2, 5, 1 40 VITR. 3, 3, 7. et passim. cf. VARRO ling. 9, 24 paribus -bus [item abl.: MANIL. 2, 288 quaternis. HYG. astr. 1 praef. p. 20, 1 aequis. al.]. MANIL. 3, 405 per... -es [COLVM. 4, 24, 2. cf. notam vol. V I, 1610, 73]). HOR. ars 326 assem... in -es centum diducere ([de t. t. arithmeticae v. vol. V I, 1019, 37 sqq.; cf. MANIL. 3, 423 id ducito in aequas sex -cs]. CELS. prooem. 9 in tres -es medicina d. 5, 28, 12^E in plures -es fistulae. SEN. dial. 5, 14, 3. 10, 10, 1. al.). Ov. fast. 6, 84 digessit... in -es (MANIL. 3, 454 SEN. nat. 2, 48, 2. 3, 29, 8 PLIN. nat. 2, 15 50 QVINT. inst. 11, 1, 6. al.). c *locutiones peculiariae*: -es facere (cf. p. 462, 73. 477, 33): CIC. de orat. 2, 366 ut -es faceret. Att. 12, 33, 1 -is fecit in ripa. 12, 38^a, 2 -bus quattuor factis hortorum. VARRO ling. 7, 110 operis. VITR. 5 prooem. 4 fabulae. PHAEDR. 1, 5, 6 app. 16, 7. SEN. epist. 89, 17 facere -ium -es. QVINT. inst. 7, 1, 38. al. HYG. astr. 1, 6 p. 26, 11. ITALA Ioh. 19, 23 (cod. b al. =VVLG., gr. μέγεθος). CAPITOL. Maximin. 30, 2. -es dicere (habere), sc. de eo, qui quarundam -ium computationem didicit: PETRON. 46, 3 iam quattuor -is dicit puer (58, 7 centum. 75, 4 decem. CIL XI 1236, 10 -es d. ccc). CIL V 7274, 6 -es habuit x.

2 *subtractionem*: PLAVT. Truc. 562 mihi detraxi -em Herulanam ([aliter distinxit Ernout]. CIC. Tim. 22 [gr. 35^b μοίρα]). NEP. Timoth. 4, 1 MANIL. 3, 420 SCRIB. LARG. 52 PLIN. nat. 36, 179 QVINT. inst. 3, 6, 28. al.). VARRO rust. 1, 18, 5 demam (SALL. hist. frg. 2, 70, 4 HOR. carm. 1, 1, 20 LIV. 35, 9, 8 MANIL. 3, 420. VITR. 4, 7, 1 [adempta var. l.]. SEN. epist. 24, 20. cf. LIV. 2, 41, 1 ademptae). PLIN. nat. 34, 159 deductis (IVLIAN. dig. 14, 4, 12).

3 *additionem*: CIC. nat. deor. 2, 49 quarta... diei -e addita (MANIL. 3, 429 VITR. 3, 5, 5. al.). MANIL. 2, 733 adiecta -e... dimidia (VITR. 3, 5, 7. 4, 1, 1).

4 *multiplicationem*: CIC. div. 2, 42 quattuor -es... duplicare (MANIL. 2, 328. 5, 102). AVG. civ. 15, 20 p. 103, 28 D. septenarii -es (i. III et IV) alteram per alteram multiplicatas (20, 5 p. 413, 10 BOETH. arithm. 1, 9 p. 20, 21. cf. p. 453, 38).

C *loci generales notabiliores rationem q. e. inter voces -s et totum illustrantes (ceterum v. exempla varia supra passim, e. g. p. 457, 67 sqq. 458, 37. 459, 9. 38 sqq. 473, 13 sqq.)*: SEN. epist. 89, 1 facilius... per -es in cognitionem totius adducimur. 108, 2 nec avide invadenda universa: per -es pervenietur ad totum. GALVVS dig. 50, 17, 113 in toto et -s continetur. VLP. dig. 44, 2, 7 pr. -s in toto est. MART. CAP. 4, 351 -es sunt quae in toto esse intelleguntur et ex quibus totum constat. BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 12 p. 237, 3 -s... ad singularitatem refertur... totum ad pluralitatem. top. Arist. lat. 150 a 15 sqq. (fusius).

IV *de loco, directione, latere (quaedam attulimus supra sub III, sc. ubi potius subauditur gen., ut -s totius intellegatur, e. g. p. 467, [Teßmer])*

72 sqq. 469, 63 sqq.): **A proprie: 1 vario usu: a locutiones locum vel directionem indicantes** (quaedam iam supra attulimus, cf. quod monuimus p. 473, 68 sq., quaedam aegre a 2 secerni possunt; distinximus sec. rationem, qua quaeritur ubi, unde, quo, non ignorantes in aliis linguis talia aliter distingui): α quaeritur potius quo (SYNON. Cic. p. 441, 9 quorsus. quam in -em. sim. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 246): **① in:** **Ⓐ cum acc. sing.** (cf. infra l. 40): PLAVT. Rud. 667 (suppl. dub.) (quam in) -em ingredi persequamur (VARRO rust. 1, 13, 7 cella fenestras haberet. CAES. Gall. 1, 40, 1 ducerentur. 5, 34, 3. al. LIV. 10, 43, 13. al.). RHET. Her. 3, 18, 30 in quamlibet -em quoque loco lubebit (LVCR. 1, 292 procumbunt venti. cf. CAES. civ. 2, 41, 4 quamcumque [BELL. Alex. 2, 5 movebant turres. COLVM. 3, 13, 7 proreperint. al.]). CIC. de orat. 3, 178 in diversam -em ascendit sol (al.; cf. CAES. Gall. 4, 17, 7 contrariam [civ. 1, 69, 1. 3, 63, 1 VAL. MAX. 1, 6, 11. 3, 2, 19. al.]). TIM. 36 in anticam -em (gr. 40^b εἰς τὸ πρόσθεν). Tusc. 1, 43 nullam in -em movetur (HIRT. Gall. 8, 40, 3 derivari. Ov. met. 8, 864. al.). VARRO rust. 1, 6, 6 in unam -em verget locus (LIV. 32, 24, 5 oculos . . . certamen averferat. al.). LVCR. 4, 446 ire . . . aliam in -em (CAES. Gall. 2, 24, 1. 2, 24, 3 LIV. 1, 7, 6. al.). 6, 88 utram (6, 384 CAES. Gall. 1, 12, 1. al.). 6, 563 eandem (CAES. Gall. 7, 60, 4 civ. 3, 37, 4 SEN. nat. 7, 21, 4. al.). al. CAES. Gall. 3, 15, 3 in eam -em . . . quo ventus ferebat (4, 32, 2 COLVM. 7, 3, 24). ALF. dig. 39, 3, 24 pr. alteram (VITR. 9, 1, 15. al.). VERG. Aen. 6, 440 -em fusi . . . in omnem campi (Ov. met. 3, 70 SEN. Herc. O. 483. al.). LIV. 34, 46, 12 in hanc aut illam -em moveri (FEST. p. 261 illuc transite, . . . in h. -em [in formula vet. ut: PLIN. epist. 8, 14, 19]. SEN. nat. 3, 25, 8. al.). al. **Ⓑ cum acc. plur.:** PACVV. trag. 96 in omnes -es prospectum aucupo (Cic. nat. deor. 1, 54 interminatam . . . magnitudinem [cf. LVCR. 1, 967 infinitum]. 2, 117 fundit [cf. LVCR. 5, 469 diffusus]. LVCR. 2, 211 dissipat. CAES. Gall. 2, 24, 4 fugere. 4, 19, 2 dimisisse [al.]. et saepius). CIC. div. 1, 78 ut flumina . . . in contrarias -es fluxerint (2, 33 vertere. PLIN. epist. 6, 20, 8 agebantur. al.; cf. LVCR. 5, 647 diversas [Ov. met. 5, 419. 11, 262 CELS. 7, 5, 4^c. 8, 16, 2. al.]). VARRO rust. 1, 12, 3 ne in eas -es (eam -em trad.) spectet villa eqs. LVCR. 1, 1007 in cunctas undique -is (al. apud eundem; accedit undique praeter 4, 603. 6, 1017). 2, 208 quascumque (cf. CAES. Gall. 1, 15, 1 quas [SEN. suas. 4, 2 PLIN. nat. 2, 92]). 6, 299 alias (SEN. nat. 5, 13, 4). al.

Ⓒ ad: CAES. Gall. 7, 65, 1 ad omnes -es opponebantur praesidia. Ov. met. 5, 230 in -em . . . illam, ad quam se . . . obverterat.

Ⓓ per obi. acc. (cf. infra l. 54): LIV. 31, 33, 6 gnarus, quam -em petisset consul (FRONTIN. strat. 1, 1, 2. IVVENC. 2, 201 [cf. Ioh. 3, 8 quo vadat]).

β quaeritur potius unde (exempla certiora, alia v. sub γ , cf. et p. 480, 47): **① ab:** Acc. praetext. 12 quorsum aut quibus . . . a -bus gliscunt (plur. pro sing., aliter SEN. nat. 1, 2, 9 a pluribus -bus . . . impetum fieri). SALL. Iug. 101, 2 alia. SANTRA trag. 1 omni -e (LIV. 2, 50, 7. al. VAL. MAX. 3, 2, 23 SEN. Herc. f. 1202 nat. 5, 18, 5. al.). SEN. nat. 1, 14, 6 ea.

Ⓔ ex: **Ⓐ plur.:** RHET. Her. 4, 55, 68 ex aliis alii -bus convolant. LVCR. 1, 996 res . . . geruntur -bus (e) cunctis (HOMER. 359 ANTH. 718, 8). 5, 645 alternis. CAES. Gall. 3, 4, 1 omnibus (4, 32, 3. 7, 80, 4. al. BELL. Alex. 31, 3 LIV. 37, 41, 9). civ. 2, 6, 4 duabus (LIV. 40, 39, 6). VERG. Aen. 7, 70 -is petere agmen easdem -bus ex isdem. MANIL. 2, 395 diversis (VELL. 2, 109, 5. al.). **Ⓑ sing.:** CIC. div. 2, 42 qua ex -e venisset (CAES. Gall. 7, 28, 1 LIV. 9, 23, 6 PLIN. nat. 18, 361). LVCR. 5, 712 alia (v. l. 60). 6, 610 veniant ex omni . . . -e (6, 1261 CAES. Gall. 5, 43, 7 Ov. met. 11, 490. LIV. 3, 49, 6 adsentiendo [sim. 3, 52, 10]. APVL. mund. 14 [sec. GELL. 2, 22, 25 ex alia atque alia -e]). CAES. civ. 3, 40, 3 utraque (cf. PLIN. paneg. 92, 5 utra). 3, 47, 3 aliqua. LIV. 32, 25, 8 altera. PLIN. nat. 2, 100 ea.

Ⓒ de: LVCR. 5, 703 solem certa de surgere -e (sunt nonnulli qui legere malint desurgere). 6, 522 nubes omni . . . de -e feruntur (Ov. Pont. 4, 14, 27). Ov. met. 13, 954 diversis (GREG. TVR. Franc. 4, 45). LVCAN. 5, 610 solita. GREG. TVR. Franc. 4, 30 p. 162, 11 alia (glor. mart. 50 p. 522, 26).

γ quaeritur potius ubi (sc. significatur locus, ubi aliquid sit vel fiat, hic illic perlucet vi movendi): **① in cum abl.** (cum determinatione praeter PLIN. nat. 8, 225): Acc. trag. 180 itera, in quibus -bus . . . et quo captus modo Astyanax (item plur.: LVCR. 2, 1075 aliis [2, 1065 alibi]. CAES. Gall. 7, 15, 2 omnibus [7, 67, 3]). CIC. Arat. frg. 10, 2 ortus . . . atque obitus -i (Camerarius ex trad. partim, v. Buescu ad l.) admiscetur in una (CAES. Gall. 7, 80, 6 VAL. FL. 6, 615). div. 1, 120 tum in hac, tum in illa -e (Ov. met. 2, 317 illic . . . illic . . . in hac . . . -e. SIL. 9, 271). CAES. Gall. 2, 22, 1 alia (2, 23, 3). *ibid.* quaque (7, 85, 1. cf. PLIN. nat. 2, 14 quacumque). 7, 61, 3 eadem. 7, 67, 4 si qua in -e laborabant . . . eo eqs. (SALL. Iug. 74, 3 q. in -e . . . , ibi. hist. frg. 4, 59). SALL. Iug. 60, 5 ea (COLVM. 3, 21, 4 quocumque . . . , in ea -e). VERG. Aen. 9, 691 diversa (11, 203 STAT. Theb. 8, 134, 8, 218). Ov. met. 14, 398 nulla. LIV. 31, 21, 15 omni (in om. pars codd.).

Ⓓ ex: CIC. Arat. 367 -e ex alia . . . enat Orion ([gr. 586 ἀντίος]. Verr. II 1, 66 alius ex a. -e clamavit. CATVLL. 64, 251 VERG. Aen. 10, 362 LIV. 3, 38, 5 PLIN. nat. 3, 109. al.). Verr. II 4, 95 nulla (LIV. 10, 14, 10 VITR. 7, 1, 2). II 5, 5 ubi, quando, qua ex -e (CAES. Gall.

7, 81, 6). div. 1, 2 caelum ex (om. cod. unus) omni -e patens (CVLEX 49 Ov. fast. 5, 4 LIV. 3, 70, 11. al.). LVCR. 6, 409 illa (Ov. fast. 4, 6). 6, 558 una (MANIL. 4, 642). MANIL. 3, 637 adversa. PLIN. nat. 2, 161 quacumque.

Ⓔ ab: CIC. rep. 6, 24 quando ab eadem -e sol . . . defecerit ([cf. MACR. somn. 2, 11, 14 in isdem locis et -bus]. SEN. nat. 7, 21, 3). CAES. Gall. 3, 26, 4 clamore ab ea -e audito (5, 34, 2 LIV. 2, 20, 1. 3, 28, 6. al.). LIV. 2, 6, 11 Tarquiniensis ab sua -e Romanum pepulit. 4, 18, 8 rex ab omni -e . . . obequitans Romanis (22, 48, 3. 28, 15, 1. 35, 28, 2. al.). 6, 30, 5 ibi . . . ab altera -e. 7, 33, 13 fuga ab nulladum -e erat (cf. 8, 38, 10 recursum ab ulla . . . -e. sim. al.). VELL. 2, 109, 5 Carnuntum locus Norici regni proximus (sc. Boiohaemo) ab hac -e. CVRT. 9, 10, 7 Indos maritimos Ptolemaeus, ceteros ipse rex et ab alia -e Leonatus urebant.

Ⓕ de: LVCR. 1, 437 nulla de -e . . . prohibere (2, 235). 6, 820 ut quadam de -e venenet auras Avernus. VERG. Aen. 4, 153 alia de -e . . . transmittunt campos cervi (STAT. Theb. 6, 177 [resp. ad 135 illic]).

Ⓖ per: COLVM. 6, 13, 3 p. omnes -es adprehendere . . . pellem. ITALA Ioh. 10, 1 (codd. lr) qui non intrat per ianuam . . . , sed ascendit p. aliam -em ([gr. ἀλλὰχόθεν, Vulg. aliunde, aliae vers. p. alteram -em vel alia -e]. AMM. 30, 5, 13).

Ⓗ abl. solo (specimina selecta): **Ⓐ sing.:** CIC. Arat. 27 omnis -e (omni ex -e var. l.) locatas parva[s] Vergilias (gr. 255 sq. οὐ μάλα πολλὸς . . . χῶρος). 186 procul Arcturo est adversa [de] -e locata Ara ([gr. 405 ἀντιπέσην]. MANIL. 2, 893. cf. VARRO ling. 9, 24 contraria. VERG. Aen. 9, 1 diversa). LVCR. 1, 843 nec . . . esse ulla . . . -e in rebus inane ([textum trad. def. Bailey ad l.]. LIV. 10, 14, 16. 27, 42, 12 CELS. 5, 26, 3^a). CAES. Gall. 7, 25, 4 omni -e submotis hostibus ([sic β, Meusel; o. ea -e α, def. Seel; o. ex -e Ciacconius]. LIV. 23, 46, 2. al. SEN. Thy. 1080 LVCAN. 7, 667). VERG. Aen. 1, 474 -e alia fugiens Troilus (8, 433. 9, 521. al. Ov. rem. 183. LIV. 5, 42, 3 a. atque a. -e. al. PETRON. 122 vers. 130 PLIN. nat. 27, 2. VAL. FL. 1, 140 [130 hic]. al.). Ov. am. 1, 4, 32 qua tu biberis, hac ego -e bibam (ars 3, 750 [sc. in convivio]. met. 1, 173 h. -e [fronte var. l.] . . . , hic locus. 8, 568 [resp. illa ut: LIV. 34, 13, 2 SEN. Thy. 725]). epist. 16 (17), 82 qua (ars 1, 576. Pont. 4, 12, 9 q. syllaba -e moratur. al. EPIST. Sapph. 149 LIV. 6, 24, 10. 21, 11, 6 [interrog. ut: STAT. Theb. 12, 341 MART. 7, 73, 5]. CELS. 7, 12, 1^e. 8, 10, 1^f [indef. ut: COLVM. 2, 4, 6. al.]. al.). 17 (18), 48 nulla (met. 12, 48 LIV. 4, 18, 8. al. SEN. Thy. 118).

Ⓑ plur.: CAES. civ. 3, 40, 1 reliquis -bus. 3, 106, 5 in viis urbis omnibus -bus interficiebantur. VERG. Aen. 12, 521 immissi diversis -bus ignes . . . in silvam (Ov. met. 6, 53 fast. 2, 372 LIV. 10, 15, 3. al.; cf. MANIL. 3, 619 adversis). LIV. 8, 10, 1 aliis (28, 3, 13). 21, 8, 2 pluribus (25, 36, 11. 42, 63, 9). 26, 44, 6 multis (28, 19, 17. 43, 19, 12 SEN. nat. 5, 14, 1). 40, 31, 7 tribus -bus simul (42, 7, 6. aliter p. 477, 70). MANIL. 1, 480 ullis. PLIN. nat. 33, 74 altissimis -bus ducitur flumen (intellegimus 'per loca excelsa', plerique tamen 'de locis excelsis').

b de certis quibusdam regionibus: α de directione vel regione caeli (plur. saepe in sermone poetico; hic illic respicitur etiam regio terrae, cf. sub β ; quaedam vergunt in notionem p. 469, 62 illustratam): **① accedit gen. determinat.:** CIC. Arat. 97 lucis inter -is gelidas a quilonis locatae (201 -e ex a. . . pellere nubem. PLIN. nat. 13, 136. PRISC. perihieg. 263 [Dionys. perihieg. 275 πρὸς βορέην]. 312 [gr. *ibid.* 320 βορειότεροι, cf. Avien. orb. terr. 456 plaga . . . Bootis]. al.; v. et l. 60). 142 in -bus austri (SEN. nat. 1, 13, 3 a -e a. HYG. astr. 1, 6. AVIEN. orb. terr. 834 -bus a. [gr. op. cit. 633 νοτίους. 969 gr. 800 πρὸς νότον]. AVSON. 370, 9 p. 413 P. al., v. et l. 60. 65). rep. 6, 22 in reliquis orientis aut obeuntis solis ultimis aut aquilonis austrive -bus. VERG. georg. 1, 370 boreae de -e trucis (APVL. mund. 1 ex [gr. p. 392a3 κατὰ τὸ βορέιον κλίμα]. AVIEN. Arat. 1159 de [Dionys. perihieg. 631 ἐκ βορέω]. AVSON. 370, 1 p. 412 P. ad. al.). MANIL. 1, 439 de -e noti (AVIEN. orb. terr. 239). VITR. 1, 6, 11 euri (PRISC. perihieg. 637 in -es e., zephyri boreaeque vel austri [Dionys. perihieg. 645 sq. πρὸς βορέην eqs.; cf. Avien. orb. terr. 846 sqq. per terras . . . qual]. ISID. nat. 38, 2). PAVL. FEST. p. 119 ad -em stellae luciferae. MELA 1, 20 ab orientis -e (TERT. nat. 1, 13, 1 ad o. -em. LACT. epit. 12, 2. al.; cf. l. 60). PLIN. nat. 18, 338 septentrionis (NIPS. grom. p. 291, 7 L. PALLAD. 1, 9, 5. al.). NIPS. grom. p. 291, 10 L. occidentis (PS. APVL. Ascl. 27 a -e solis o. LACT. epit. 12, 2). al. **Ⓓ accedit gen. caeli sim.:** VARRO rust. 1 capp. p. 3, 16 in quam -em c. villa ponenda sit. 1, 7, 1 ager spectet ad meridianam c. -em (item ad: 1, 39, 1. VITR. 4, 5, 1 c. orientis. in: VARRO rust. 2, 3, 6 SEN. Herc. O. 1138 poli. PLIN. nat. 6, 143. acc. obi. solo: COLVM. 3, 21, 8 quam c. -em s. 5, 6, 20 PLIN. nat. 1, 17, 2. cf. COLVM. 5, 5, 9 aspiciant [arb. 17, 4]). LVCR. 6, 1111 quattuor a ventis et c. -bus (MANIL. 4, 587 SEN. nat. 5, 16, 3 PLIN. nat. 2, 119 mundi. 18, 354. HOMER. 866. HIL. in Matth. 15, 10 orbis. al.). VITR. 8, 2, 1 in quamcumque -em c. 9, 2, 2 vadit luna ad orientis c. -es. al. **Ⓖ determinatur per adi.** (cf. etiam p. 481, 41 sqq. 484, 9 sqq. 24 sqq. 34 sqq.). Ov. fast. 1, 140 perspicio (sc. Ianus) . . . eoas -es hesperiasque simul (AVIEN. Arat. 1310 eoa . . . -e). VITR. 6, 1, 2 aedificia conversa ad calidas -es. 8, 2, 5 a frigidissimis -bus venti (SEN. nat. 5, 10, 4). 8, 2, 8 meridianis (9, 1, 2. 9, 3, 3. al. SEN. nat.

4, 5, 4. PLIN. nat. 7, 170 a m. -bus ad occasum solis. PALLAD. 1, 20 olearis cella m. sit obiecta -bus [cf. *Cet. Fav. 13* in meridie]. *al.*) 9, 1, 3 septentrionali (*al.* SEN. nat. 5, 10, 3 ex s. -e caeli. PLIN. nat. 18, 281). LVCAN. 1, 534 arctois (PRISC. periheg. 121 a. ad -es *vergens* [Dionys. periheg. 119 βορέην ἐπι]. *al.*). PLIN. nat. 2, 92 in occasura -e caeli. APVL. mund. 6 occiduorum -ium mare ([gr. 393a17 πρὸς δύσιν]. 11 de aestivis o. -bus [gr. 394b21 ἀπὸ δύσεως]. ARNOB. nat. 1, 2 ab o. -bus. *al.*) *al.*

β *de regionibus terrestribus (quaedam ad usum sub III illustratum [p. 469, 30 sqq.] spectare non negaverimus; de usu aevi cadentis cf. e. g. Löfstedt, Synt. II 440 sqq.):* ① *sing.:*

α *vario usu:* CIC. fam. 15, 2, 3 quae civitates in ea -e (*sc. in Cilicia*) essent. VARRO rust. 1, 2, 4 in oceano in ea -e (*sc. in regione septentrionali, cf. l. 42*). CAES. Gall. 1, 13, 3 in eam -em ituros atque ibi futuros Helvetios, ubi *eqs.* (*cf. LIV. 38, 25, 9 in eam -em . . . ducti*). 3, 10, 2 hac -e (*sc. omni ora maritima Gallorum*). BELL. Alex. 42, 5 omnem . . . illam -em regionemque (*sc. Illyricum*). HOR. carm. 3, 3, 39 qualibet exsules in -e regnanto *Romani, sc. Illo depulsi*. 3, 3, 55 (*cf. 53* quicumque mundo terminus obstitit) qua -e debacchentur ignes, qua nebulae. PROP. 4, 3, 35 qua -e fluat *Araxes*. OV. Pont. 2, 9, 4 me tibi regi Thraciae finitimi -e iacere soli. 4, 7, 13 -s haec (*sc. Pontus, v. Némethy, 1915, ad l.; ceteri ad rem antea commemoratam referunt*). SEN. Phaedr. 25 -s illa . . . , qua . . . litora . . . Sunion urget. clem. 1, 1, 2 nulla -s usquam. PLIN. nat. 6, 51 in alia -e (*sc. ac in Scythia*). *al.* β *determinatur per gen. nominis propr. (fere usu periphrastico):* BELL. Alex. 28, 2 quod mare Africae -is esse dicitur. MELA 1, 18 a *Ponto* in Aegaei -em pertinens Thracia. PLIN. nat. 2, 149 in Thraciae -e ad Aegos flumen (*sim. accedit altera determinatio per praepos. [nisi ad III trahas]: 10, 23 in Thraciae -e super Amphipolim. EPIPHAN. Avell. p. 755, 2 in -e Libyae circa litus maris [Migne gr. 43, 300^c ὄχθαυς]*). 4, 64 -e Capherei. 4, 83 in Asiae -e. 6, 218 in -e Venetiae. 7, 14 in -e Syrtium Maiorum. SIL. 8, 650 Libyes a -e . . . venere faces (*item magis spectat ad directionem caeli: AVIEN. Arat. 1470 Libyae de -e notus*). INSCR. Année Épigr. 1931 n. 36 (*a. 144*) provinciae) Arm(eniae) item Capp(adociae). ITALA Ios. 18, 15 (Lugd.) a -e Cariath Baal (*gr. ἀπὸ μέγου K. VVLG. ex -e C.*). act. 16, 12 (*cod. e=VVLG.*) prima -is Macedoniae civitas *Philippi* (*gr. μερίδος*). VOPISC. Aurelian. 11, 1 a -e Nicopolis. AMM. 22, 8, 16 Bithyniae -em provinciae. SVLP. Sev. chron. 1, 10, 3 in -e turris Gader. *al.* DIOSC. 1, 7 p. 59, 32 Indie. LEO M. epist. 157, 3 (Conc.^s II 4 p. 109, 33) Aegypti. *al.* γ *determinatur per adi.:* VARRO rust. 1, 2, 4 salubrior -s septemtrionalis est quam meridiana (*[nisi ad III trahas, antecedit divisio orbis terrae]*). PORPH. Hor. carm. 1, 25, 19. 3, 10, 2/4. HIPPOCR. diet. 2 [cib.] l. 6 M.² iuxta meridiana. *cf. MELA 1, 11 eoae [3, 68 AVIEN. ora 254]. GELL. 17, 21, 34 orientali. PORPH. Hor. carm. 1, 36, 4 occiduam [IORD. Get. 70. 303]. LVC. 6, 721 aestifera. PLIN. nat. 9, 172 in -e Baiana (item nom. propr.: ITIN. Anton. Aug. p. 164, 1 Arabicam. AVIEN. orb. terr. 636 Lilybeia [gr. 470 Λιλύβη]. AMM. 19, 12, 3 Thebaidis -is. CLAUD. DON. Aen. proem. p. 6, 21 Siciliensis. AVG. psalm. c. Don. 107 Africana. *al.*). HEGES. 2, 9, 1 ex . . . inhabitabili -e (*gr. 2, 388 ἐκ τῆς ἀεικήτου*). VICT. VIT. 1, 15 transmarina. *al.**

δ *plur. (dicitur et de una regione et de pluribus, e. g. infra l. 64. 66. 68; hic illic non discerni potest; quaedam fort. ad a trahenda, e. g. l. 62 sqq.):* α *vario usu:* CIC. Att. 3, 2 illas -es, *sc. Brundisium* (BELL. Alex. 72, 2 OV. epist. 17 [18], 197 ITALA act. 20, 2 [cod. e=VVLG., *gr. τὰ μέγη ἐκείνα*]. AMM. 22, 15, 21. *al.* RVFIN. hist. mon. epil. 1 p. 460^c. AVG. civ. 18, 18 p. 278, 7 D. de quadam regione i. -ium. *al.*) fam. 12, 7, 2 in istis -bus, *sc. in Asia provincia* (AVG. epist. 52, 3 COMM. instr. 2, 1, 29). PLANC. Cic. fam. 10, 11, 2 in his -bus (OV. Pont. 1, 4, 23 AMM. 15, 11, 1. *al.* SCHOL. Iuv. 12, 12 CASSIAN. conl. 18, 2, 3. *al.*) CAES. Gall. 5, 41, 6 quascumque in -es velint . . . proficisci (civ. 3, 102, 1 HIRT. Gall. 8, 5, 3 BELL. Afr. 93, 2. *cf. 88, 2* quas). 6, 11, 2 in omnibus civitatibus atque in omnibus pagis -busque (*sunt qui deleant, cf. p. 469, 45*). 6, 33, 1 in eas -es, quae *eqs.* (*cf. BELL. Alex. 2, 1 in omnes -es, per quas eqs.*). 6, 43, 6 alias regiones -esque. HIRT. Gall. 8, 24, 1 plures. LIV. 32, 35, 12 -ium . . . destinatio. SEN. epist. 85, 22 in multa loca multasque -es distributa *vita* (*[nisi ad C2]*). CLAUD. 21, 310). FRONTO p. 195, 19 v. d. H. has . . . provincias, Daciam et Parthis omissas -es. GELL. 17, 8, 16 earum . . . -ium mare (VOPISC. Tac. 3, 6 AVR. VICT. Caes. 42, 17 AMM. 16, 5, 14. *al.*)

β *determinatur per gen. (per appositionem l. 83; saepe usu periphrastico):* CIC. Mur. 89 orientis (*al., v. vol. IX 2, 1002, 71 sqq., adde e. g.: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 43, 21 in -bus o. atque occidentis [AVG. civ. 16, 17 p. 154, 19 D. et]. cf. NOT. dign. occ. 1 tit. occidentis [CASSIAN. inst. 10, 23 tit. NOVELL. Theod. 1, 5]. FRONTO p. 225, 5 v. d. H. per oram Siciliae atque Italiae -is (AMM. 15, 10, 10, 18, 6, 5. *al.; item nom. propr.: ITALA Matth. 2, 22 [cod. k al. = VVLG.] Galilaeae [gr. τὰ μέγη ut 15, 21 et al. in ITALA]. EXPOS. mundi 34 et Aegypti et Alexandriae et totius Thebaidis. 53 Epiri. sim. saepius*). FIRMIL. Cypr. epist. 75, 10 in alias regionum -es (*cf. ARNOB. nat. 4, 13 locorum [de textu et de notione v. Marchesi ad l.]*). LVOIF. Athan. 1, 29 l. 27 D. in -es regni. VICT. VIT. 3, 43 heremi. ? *vice gen. accedit appositio (cf. Svennung, Unters. Pallad. 201, 1):* EXC. barb. p. 234, 24 Fr. -bus*

occasu imperavit. IORD. Get. 149 de Corcyra atque Hellade -bus. γ *determinatur per adi.:* HOR. carm. 1, 35, 32 eoīs (ANTH. 454, 2 AMM. 16, 10, 1. 18, 4, 2. *al.; cf. CLAUD. 20, 124 hesperis [CASSIOD. hist. 4, 2, 1. al.]*). PANEG. in Mess. 164 exustas. OV. trist. 5, 5, 30 in -es Italas et loca dextra (*item nom. propr.: TREB. trig. tyr. 29, 1 Gallicanis [HEGES. 4, 16, 1 gr. 4, 440 Γαλατίας]*). POSTVL. ap. procons. [a. 395] Aug. c. Cresc. 3, 56, 62 Assuritanis. *et saepius*). SEN. nat. 4, 2, 29 semper hibernis (*cf. PLIN. nat. 16, 137 aestuosis*). ITALA act. 19, 1 (*cod. e, cf. VVLG.*) superiores (*[gr. τὰ ἀνωτερικὰ μέγη]*). SORT. Sangall. 82, 1). EXPOS. mundi 36 orientales (TREB. trig. tyr. 29, 1 NICET. psalm. 2 p. 68, 13 B. *al.*). CAPITOL. Maximin. 13, 3 septentrionales (IORD. Get. 137. *cf. AMM. 21, 13, 1 arctois*). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 65, 13 occidentalium -ium episcopi (MAXIMIN. c. Ambr. fol. 308^r, 37 HIER. in Ier. 2, 10. *al.; cf. AMM. 22, 3, 7 occiduas [26, 10, 8 NOVELL. Theod. 2, 1]. al.*)

δ *de regionibus quibusdam cogitatione potius vel imaginatione consistentibus:* PS. APVL. Ascl. 7 hominem constitui in ea -e, qua deus est. PS. TERT. haer. 1 p. 214, 7 deum in summis et infinitis illis -bus et in superioribus manere. 3 p. 219, 3 in inferioribus -bus *mundus*. CYPR. epist. 37, 4 de his subacti mundi -bus ad superna transmissa vox. VVLG. Sirach 17, 25 (27) in -es vade saeculi sancti. AVG. serm. 126, 6 in -bus caelorum, in his quae supra caelos sunt. PS. AVG. quaest. test. I 127, 17 ad tenebrarum -es. TAB. devot. Audollent 228 A 2 te rogo, qui infernales -es tenes (B 1. *cf. B 5*). CIL V 8294, 7 relicta -e lucis.

ε *varia selecta (sc. de quibuslibet locis; subauditur fort. notio sub II B allata l. 29 sqq.):* CIC. har. resp. 31 sanctissimam -em ac sedem maximae religionis (30 de locis sacris religiosis). CATVLL. 17, 18 nec se sublevat ex sua -e (*sc. tori, cf. PROP. 4, 3, 56 catula tui -em vindicat una toro. EPICED. Drusi 328 in vacui -e priore tori. STAT. silv. 2, 6, 4 deserti praerepta coniuge -em conclamare tori*). LVC. 1, 1111 sq. quacumque . . . de -i corpora desse constitues, haec rebus erit -s ianua leti. 5, 734 aborisci quaeque creata atque alia illius reparari in -e locoque. 6, 1041 -em in vacuum (*i. in vacuum*). PROP. 2, 30, 37 te prima statuent in -e choreae *Musarum* (*cf. SVET. Tib. 33 assidebat . . . in -e primori. HIER. epist. 58, 1, 1 ultimam convivii. cf. p. 487, 70*). OV. ars 3, 356 quam subeat -em . . . quamque vocet (*in ludo talorum, de quo v. Owen, 1924, comm. ad Ov. trist. 2, 475 sq.*). trist. 1, 1, 111 libros obscura latitantes -e in scrinio. Pont. 1, 1, 12 qua steterant Artes, -s vacat illa (SEN. contr. 2, 5, 4 accedenti. SEN. Herc. f. 17 probro. PRVD. apoth. 118 nec -s v. ulla maiestate patris). SEN. contr. 7, 4, 7 solebat . . . excedere subsellia sua et . . . usque in adversariorum -em transcurrere (*cf. AVG. civ. 22, 8 p. 570, 23 D. feminarum [de loco in ecclesia feminis reservato ut: INSCR. christ. urb. Rom. 5126 mulier(um)]*). ITALA (=VVLG.) III Esdr. 9, 11 Weber in subdiali -e stare (*gr. ἀἰθροί*). *al.*

ζ *magis pertinet ad latus animantium vel rerum (alternat cum latus e. g. p. 484, 6. 485, 4. 46. 56. 58. 60, alia ratione coniunguntur l. 81 p. 483, 55 et 68, -s lateris l. 84 et p. 484, 81, adde: PLIN. nat. 11, 209, distinguuntur e. g. l. 68, in re militari saepe syn. cornu v. p. 483, 44):* α *locutiones plus minus adverbiales: α usu sollemni:*

① *ad latera (nec non frontem et tergum) animantium pertinentia (multitudinis e. g. l. 55 et 81, siderum e. g. l. 56. 65. 82):* α *cum respectu vario:* ① *ab:* CATO or. frg. 1, 16 (37 M.) nostros pone versus hosteis esse ab dextra -e (CIC. div. 1, 120 tum a d., tum a sinistra [*in augurio ut: SVET. Vit. 9*]. HYG. astr. 3, 21 Aurigae. MARCELL. med. 25, 11 a d. -e . . . , ad sinistram. v. l. 63). SALL. Iug. 97, 5 ab omnibus -bus . . . tecti *militēs* (LIV. 30, 36, 8 SEN. nat. 1, 16, 3 rem. fort. 16, 6). OV. met. 4, 655 laeva . . . a -e . . . protulit ora *Medusae* (9, 82. VOPISC. Aurelian. 13, 1 adsidentibus). PLIN. nat. 1, 11, 56 altera. QVINT. inst. 11, 3, 106 a sinistra -e . . . , in dextra (PASS. Matth. 18. v. et CIC. supra. plur.: VEG. mil. 1, 18 non solum a dextris, sed etiam a s. -bus *insilire equos*). ② *de:* CIC. Arat. 257 dextra de -e (*[cf. Germ. 463 latera]*). MANIL. 5, 505). OV. met. 12, 419 sinistra. ③ *sub:* CIC. Arat. frg. 26 (25), 1 sub laeva *Geminorum* . . . -e (*gr. 160 ἐπὶ λαύα*). ④ *in:* cum acc.: CIC. Verr. II 2, 74 versabat se utramque in -em (Brut. 216 vacillante. *sim. de motu oratoris: QVINT. inst. 11, 3, 92. 11, 3, 129. 11, 3, 161 [distinguuntur latera ut: 11, 3, 165]*). VARRO ling. 5, 68 modo in dexteram, modo in sinisteram -em . . . movetur (rust. 2, 5, 13 in dexteriore . . . in sinisteriore [*unde PLIN. nat. 8, 176 in d. -em . . . in laevam*]). LIV. 7, 35, 2. 12 PLIN. nat. 9, 85. *al.*) SALL. Iug. 11, 4 in -em alteram. QVINT. inst. 11, 3, 113 in laevam -em . . . , ad dextram. cum abl.: VAL. MAX. 5, 5, 3 dextra in -e praetorium . . . statui. CYPR. epist. 11, 4 ad dexteram . . . in sinistra -e. LVVENC. 4, 263 *iustos* dextra . . . in -e locabit, at pravos laeva . . . -e relinquet (*ad Matth. 25, 33 a dextris suis . . . a sinistris*). ⑤ *ex:* LVC. 4, 830 manus . . . datas utraque *ex* -e ministras (ITALA II Macc. 3, 26 [recc. XR = VVLG.] flagellabant [*gr. ἐξ ἐκατέρου μέγου*]. *cf. rec. B per utrasque -es, rec. M in u. -es*). VVLG. exod. 17, 12). OV. met. 4, 367 (*de polyppo*) ex omni dimissis -e flagellis (LIV. 27, 48, 15 ex o. -bus, ab fronte, ab latere, ab tergo). MANIL. 1, 319 -e ex alia *Bootae* (*cf. PETRON. 80, 2 altera*). ⑥ *ad:* CHIRON 757 equa uber dimiserit ad dexteriore -em. MARCELL. med. 22, 41 (? abundanter) ad dextram -em lateris aut

bracchii. ⑦ *per abl. solum*: LYGD. 4, 38 pendeat laeva . . . -e lyra (Ov. met. 7, 241 statuit . . . aras . . . binas, dexteriore . . . , l. -e. COLVM. 6, 24, 3 si -e dextra . . . , si l.). Ov. met. 5, 162 instabat -e sinistra . . . Molpeus, dextra . . . Echemmon (MANIL. 5, 174. 486 SIL. 10, 503 PRVD. c. Symm. 2, 889). SEN. Phaedr. 1079 omni. PLIN. nat. 7, 77 hominis vires dextra -e maiores. *al.* HOMER. 429 adversa.

⑧ *per acc. solum* (*cf. quae adnotavimus p. 484, 68*): CHIRON 470 si sinisteriore -em cadens subcumbet (*cf. Veg. mulom. 2, 69, 1 musculi dexteriores . . . , sinistri*). 757 si sinisteriore -e uber dimiserit equa [*quae antecedunt v. p. 482, 83*].

⑨ *respicitur locus spectantis, demonstrantis, euntis sim. in definiendo situm locorum vel rerum (saepe iungitur cum dat. participii, cf. locut. graec. εἰσιόντι, εἰσπλέοντι sim. et locut. vol. VIII 351, 13 sqq. allatas)*: ① *cum praepos.*: Ov. met. 2, 839 tellus a -e sinistra posita (ASCON. Scaur. p. 27, 27 vicus a s. -e descendenti. *item ab*: Ov. met. 7, 357 Pitane a laeva -e reliquit volans [CVRT. 5, 1, 11 euntibus. 6, 4, 17 a l. . . et ab altera -e]. CVRT. 4, 9, 6 a -e dextra erat Tigris [PLIN. nat. 4, 51]). 14, 102 Parthenopeia dextra moenia deseruit, laeva de -e . . . tumulum (trist. 1, 4, 19 laeva. GREG. TVR. glor. conf. 35 dextra). VITR. 2, 8, 13 ad dextram -em forum . . . , sub sinistram . . . portus conspicitur e regia (PRISC. periheg. 100 [*Dionys. periheg. 96 δεξιτερὴν κατὰ χεῖρα*]. *cf. PHAEDR. app. 26, 9 'abiit hac ad laevam' dixit et d. demonstrat nutu -em*). DONATIO Monim. (CIL VI 10231 saec. II/III) 4 locus est euntibus ab Roma e -e dexteriori. PEREGR. Aeth. 12, 5 in sinistra . . . -e vidimus terras Sodomitum (CIL XIV 850 in -e sinisteriore intransibus).

② *per abl.*: *apud auctores*: Ov. met. 8, 221 laeva -e Samos, . . . dextrā Lebinthos erat (Liv. 26, 26, 2 intranti [HYG. mun. castr. 3]). 15, 704 dextra. VITR. 5, 9, 1 exeuntibus e theatro sinistra -e odeum (PRISC. periheg. 510 [*Dionys. periheg. 481 σκαῖὸν πόρον*]). *in inscr.*: LEX colleg. Aesc. et Hyg. (CIL VI 10234) 4 ab urbe euntibus -e laeva (*item EPIST. donat. Iren. [CIL VI 10247] 3. EPIST. donat. Syntroph. [CIL VI 10239] 3. add. intransibus; EPIST. donat. Artemid. [CIL VI 10241] 8. sine addit.: EPIST. prox. tabul. [CIL VI 10233] 10. EPIST. donat. Artemid. l. c. 12 ientibus ab urbe -e sinistra (sim. CIL XIV 1636, 1, 13 intransibus [INSCR. Notiz. Scavi 1923 p. 390 Romae]. 4865, 1, 6 introeuntibus). CIL VI 4889, 5 intransibus dexteriore -e (item XIV 1302. dextra: 1636, 2, 8. TAB. cer. Dac. 8 [CIL III p. 947 ext. 2; p. 945 int. 2 acc. exhibet, potius obi. putandum]. *cf. CIL X 2455 introeuntibus [XIV 4865, 2, 8]. INSCR. christ. urb. Rom. 17535 [a. 405] descendit(us)*).*

③ *? per acc. (vix etiam l. 38)*: CIL VI 10275 ab ostio introitus -em dexteriore porticum . . . aediam eqs. (*dub. propter verbum omissem et accusativos adiunctos*).

④ *ad latus rerum pertinentia (de latere aciei, cornu e. g. l. 59 et p. 484, 16)*: ① *cum praepos. (specimina selecta)*: ① *ex*:

CATO agr. 41, 3 artito . . . alterum surculum ex altera -e vitis (LEX repetund. [CIL I² 583] 51 sorticulae. CIC. Verr. II 1, 76 [*fori ut Liv. 3, 49, 6*]. *al.* CAES. civ. 3, 40, 2 oppidi. *al.*). CIC. Cluent. 180 ex omni -e dentatam serrulam (rep. 2, 11 urbis. div. 2, 32 capitibus iecoris. VARRO ling. 5, 140 plaustri. CAES. Gall. 7, 22, 3. *al.*; plur.: VARRO rust. 1, 7, 4 ex o. -bus sol ac luna coquunt arbores. 3, 7, 4 columbarii. CAES. Gall. 2, 29, 3 in circuitu. *al.* HIRT. Gall. 8, 43, 1 oppidi. *al.*). de orat. 3, 180 ex utraque tecti -e (*al.* VARRO ling. 5, 62. 145. *al.* LVCR. 1, 88 ex u. pari malarum -e [*cf. Ernout-Robin, 1925, ad l.*]. 5, 511. CAES. Gall. 2, 8, 3 [*seq.*: ab utroque latere]. *al.*; plur.: BELL. Hispan. 40, 1 [*loco lacunoso*]. ITALA exod. 32, 15 [*Lugd.] tabulae scribtae ex utrisque -bus suis [gr. μερῶν, VVLG. sing. ut 36, 24]. HYG. astr. 1, 3). VARRO ling. 5, 111 ex una -e sola (rust. 1, 13, 5. 1, 40, 6 LVCR. 6, 1029 CAES. Gall. 2, 29, 3. *al.* Liv. 2, 47, 1 ex -e una aciei . . . in cornu altero. *al.*). rust. 3, 5, 10 ex duabus -bus dextra et sinistra (*item cum num.*: CAES. civ. 2, 1, 3 tribus. VITR. 2, 1, 4 quattuor). CAES. Gall. 5, 21, 5 alia (CELS. 7, 5, 1^c PLIN. nat. 8, 138 APVL. met. 11, 11, 4). *al.**

② *in*: *cum acc.*: CATO agr. 161, 1 intervallum semipedem latum in omnes -es (CIC. Cato 52 VARRO ling. 5, 115. rust. 1, 10, 2 in o. quattuor -es [CELS. 8, 16, 1. *al.* apud eundem]. CAES. civ. 3, 46, 1. HIRT. Gall. 8, 18, 1 patentem [Liv. 10, 38, 5 PAUL. FEST. p. 52]. PLIN. nat. 17, 202 [*antea*: in terga frontemque, in latera]). LEX par. fac. Put. (CIL I² 698) 1, 17 in utramq(ue) -em (VARRO rust. 1, 10, 2 Liv. 21, 55, 2 VITR. 6, 8, 7. 10, 14, 2 CELS. 5, 26, 24^B. *al.*; *cf. Ov. met. 5, 139 ambas*). CIC. Tim. 25 in dexteram -em [*gr. 36^c ἐπὶ δεξιά*]. VARRO rust. 2, 7, 5 dexteriorem. VITR. 10, 2, 6 (neque in d.) neque in sinistram -em. CELS. 4, 1, 7 dexteriorem. 4, 1, 8 FRONTIN. strat. 1, 6, 1. *al.*). Liv. 28, 14, 15 in sinistram -em, . . . ad dextram (CELS. 4, 1, 11 SENT. Helvidi Prisci [CIL IX 2827] 31 TAC. hist. 3, 82, 3. *v. et l. 73*). 40, 33, 4 alteram (VITR. 10, 3, 4. *al.*). VITR. 10, 2, 14 unam (10, 3, 7. *al.*). CELS. 8, 10, 1^k in quam -em . . . , ab ea eqs. (8, 16, 2. *al.*). *al.* *cum abl.*: VARRO ling. 9, 34 ut in dexteriore -e scaenae . . . , sic . . . in sinisteriore (VITR. 2, 8, 13. 9, 7, 6 SEN. Oed. 368. *al.*). CAES. Gall. 2, 5, 6 in altera -e fluminis (HOR. carm. 1, 15, 30. *al.*). 2, 23, 1 in sinistra -e aciei (BELL. Afr. 67, 1 SALL. Catil. 59, 3 Iug. 100, 2. VERG. Aen. 9, 468 murorum [*in om. R*]. PLIN. nat. 11, 204. GROM. p. 327, 5 L. [p. 2 Josephson] in s. -e[m] [*sc. figurae ut saepe ibid.*]). HOR. sat. 1, 3, 92 mea . . . in -e catini.

VITR. 3, 5, 5 in quattuor -bus volutarum (4, 1, 12 abaci. *cf. 6, 7, 1 in tribus -bus porticus*). CELS. 2, 3, 1 utraque (PLIN. nat. 8, 107 FRONTIN. grom. p. 13, 15). ITALA exod. 26, 35 (Aug. quaest. hept. 2, 177, 8) in -e tabernaculi, quae respicit ad austrum, . . . in -e tabernaculi, quae respicit ad aquilonem (*gr. ἐπὶ μέγους*, VVLG. in latere t. meridiano . . . , in -e aquilonis).

③ *ab*: VARRO ling. 7, 43 arma ab utraque -e . . . incisa (CAES. civ. 1, 25, 5 litoris. 3, 63, 6 Ov. met. 4, 666. 15, 734 MANIL. 1, 577 CELS. 7, 4, 2^A. *al.*). rust. 1, 24, 3 a septemtrionali -e (plaga var. l.) fundi (*cf. PLIN. nat. 5, 63 a meridiana urbis -e. AMM. 23, 6, 66 occidentali [VVLG. iud. 20, 34 urbis]. cum gen. pro adi.*: PLIN. nat. 2, 57 ab occasus -e [MART. CAP. 6, 667]. 31, 43 aquilonis). CAES. Gall. 2, 23, 4 a fronte et a sinistra -e (civ. 3, 94, 4. BELL. Alex. 8, 2 vel a s. -e . . . vel (a) dextra. Liv. 9, 27, 11 CELS. 5, 26, 12. *al.*; *cf. CAES. Gall. 7, 45, 10 ab dextra -e collis [7, 50, 1. Ov. met. 12, 272 temporum. Liv. 34, 14, 9 ab d. -e . . . , ab sinistro cornu. al.]*). 7, 34, 3 altera (Liv. 26, 5, 10. 44, 11, 4 CELS. 5, 26, 24^A. *al.* CVRT. 8, 11, 7. *al.*; *cf. Liv. 44, 11, 6 alia*). Ov. met. 1, 35 aequalis ab omni -e terra (10, 374 fast. 3, 377 Liv. 10, 43, 5. *al.* SEN. nat. 4, 11, 3. *al.*). SEN. nat. 1, 2, 9 una (1, 8, 1 COLVM. 5, 10, 21 arb. 26, 4 ITIN. Anton. Plac. rec. A 19). PALLAD. 1, 24, 1 quattuor. *apud gromaticos (fere in figuris ad casas litterarum denotandas; ad rem et genus sermonis cf. Josephson, Casae litterarum, 1950, passim; cf. l. 34. 41 sqq. p. 483, 83 al.)*: GROM. p. 310, 12 L. ab orientali -e aquam vivam significat (317, 3. 318, 22. 332, 9. plur.: 313, 20 ab orientales -es). 310, 13 sextanea (311, 6. 313, 21. *al.*). 318, 2 duodecima (323, 21. 345, 21. *cf. 330, 21 [p. 14 Josephson] a duodecimani -es*). 319, 21 sinistra (*al.*; plur.: 330, 22 a sinistris -bus). 332, 11 dextra.

④ *ad*: CAES. Gall. 4, 18, 2 ad utramque -em pontis firmo praesidio relicto (7, 80, 1 munitionis). 7, 48, 1 ad alteram -em oppidi (civ. 1, 18, 5 CELS. 8, 2, 5 COLVM. 2, 10, 13). BELL. Afr. 59, 5 ad dextram -em . . . aciei (61, 2. VITR. 5, 8[7], 1 ad proscaenii sinistram -em, . . . d. -em. VVLG. III reg. 7, 39 IV reg. 23, 13). SEN. nat. 1, 2, 8 coronae. GROM. p. 2 (Josephson) ad orientales -es ribum significat [*sc. in figura*]. VVLG. Ios. 11, 8 ad o. illius -em. iud. 8, 11. *cf. PRISC. periheg. 445 notias montis [Dionys. periheg. 431 ἐξ νότον]. 676 boreas [gr. l. c. 695 πρὸς . . . βορέην]. 860 eoas [gr. l. c. 919 πρὸς ἀνατολήν]*).

⑤ *de* (*apud GROM. in figuris casarum*): Ov. fast. 2, 643 terminum diversa . . . de -e coronant. PETRON. 122 vers. 179 nemoris de -e sinistra (GROM. p. 317, 28 L. [*in figura ut saepe ibid., plur.*: p. 318, 17]). GROM. p. 310, 20 L. una (323, 27 GREG. TVR. glor. conf. 103). 329, 28 (p. 12 Josephson) orientalibus. *al.* EXPOS. mundi 34 de laeva -e Syriae. PEREGR. Aeth. 12, 8 de dextra -e ecclesiae. 12, 10, 43, 7 quintana. CHIRON 70 de ipsa -e temporum (77). GREG. TVR. Franc. 4, 49 de alia -e (*sc. ultra Rhenum*). *al.* *cf. de ab*: GROM. p. 14 (Josephson) de ab una -e. p. 16 de ap -em sinistram. de contra: GROM. p. 332, 9 L. de c. sextanea -e.

⑥ *per varias praepos.*: CELS. 5, 26, 10 sub dextra -e praecordiorum (PRISC. periheg. 152 sinistra [*Dionys. periheg. 161 σκαῖός*]). COLVM. 8, 17, 3 per adversam -em patet exitus ([p. adversa var. l.]. FRONTIN. strat. 2, 5, 21 aversam. GROM. p. 6 [Josephson; *v. app. crit.*]. CHIRON 296 contrariam. 562 unam [VEG. mulom. 2, 39, 1 in -e tantum]). GROM. p. 310, 21 L. contra sextaneam -em (322, 27. 333, 23. 336, 4).

⑦ *per casus*: ① *abl. (specimina selecta)*: BELL. Afr. 37, 3 sinistra -e campi (GROM. p. 313, 19 L. [*in figura ut saepius ibid. v. et l. 61 sqq.*]). SALL. hist. frg. 3, 11 qua -e spectat orientem Creta (VERG. georg. 2, 270 Liv. 42, 63, 5. *al.*). PANEG. in Mess. 42 nec hac plus -e sedet nec surgit ab illa libra. Ov. met. 1, 46 duae dextra caelum totidemque sinistra -e secant zonae (Liv. 27, 18, 15. 39, 30, 10 d. -e . . . , laeva. VITR. 9, 7, 3 sinisteriore -e et . . . dexteriore. CELS. 2, 4, 3 magis . . . d. -e quam sinistra. 2, 7, 5 modo d., modo sinistra. *al.*). Liv. 7, 17, 8 utraque (VITR. 2, 3, 4. *al.* CELS. 8, 12, 4. *al.* COLVM. 2, 10, 26. *al.*). 23, 17, 12 altera (*al.* CELS. 8, 1, 16. *al.* MELA 1, 89 PETRON. 134, 6. *al.*). 25, 22, 8 diversis (*al.* PRISC. periheg. 540 [*Dionys. periheg. 514 ἐκάτερον, cf. AVIEN. orb. terr. 690 gemina de -e*]). *al.*

② *acc. (cf. Ahlquist, Stud. Chiron., 1909, 42; fort. huc GROM. p. 328, 23 L. sinistram -em [sed cf. var. ll. in app. crit. Josephson p. 8]. cf. et supra p. 474, 26. 483, 7)*: CHIRON 43 ut illam -em, quae misera est, unguam planam possit ponere (VEG. mulom. 2, 82, 2 -is illius, quae eqs.). 135 auferes . . . sanguinem . . . de prioribus pedibus iuxta unguam -es. 560 dextram -em emittito sanguinem (VEG. mulom. 2, 39, 3 de temporibus -is ipsius sanguinem detrahes).

β *notabilia quaedam*: ① *-s ponitur sine pron. vel adi. cum gen. rei, qua -s determinatur (fere ad indicandum situm sim.)*: ab (*plur. HEGES.*): CIC. Arat. 151 Vincla caudarum a -e locata (*item de sideris situ*: VITR. 9, 4, 4 Ophiuchi capitis). Tusc. 1, 94 Hypanis ab Europae -e in Pontum influit (*item nom. loci*: VAL. FL. 1, 579 a -e Pelori). Att. 6, 1, 17 statua ab Opis -e posita (postica Urlichs et vol. X 2, 227, 46). Ov. met. 15, 740 laterum . . . a -e duorum porrigit . . . lacertos. CELS. 4, 1, 5 earum costarum (*cf. 7, 7, 4^A narium, . . . temporum. 8, 16, 3 lacerti. PLIN. nat. 30, 23 auriculae*). PLIN. nat. 6, 41 frontis. HEGES. 5, 52, 2 a munitionis -bus. VVLG. Ruth 3, 4 [Teßmer]

pedum. GREG. TVR. glor. mart. 62 oratorii. PASS. Thom. 47 Z. anguli (in -e vel in -em var. II.). ISID. nat. 28, 2 solis. *praeupos. variae*: LIV. 25, 25, 11 ex -e captae urbis (cf. PLIN. nat. 6, 190 Africae [6, 192. cf. 6, 180 latere]). PLIN. nat. 5, 62 in Africae -e ([i. ad Africam pertinente sicut: 6, 190. 36, 76]). TAC. ann. 15, 10, 3 alares ... in -e campi locat. REGVLA mag. 56, 11 sequestrantes se ab eis comitibus itineris in -e stirpium). *abl.*: MART. 3, 91, 9 spondae qui -e iacebat. IVV. 7, 159 laevae -e mamillae nil salit iuveni (i. hebes est).

Ⓜ *forma* 'in -e(m), a -e ire, ponere' sim.: Ⓜ in -em (cf. etiam l. 2. p. 476, 72): SEN. contr. 10 praef. 13 (in imag.) in -em abire. PRVD. c. Symm. 1, 439 statucae membra ... curvantur (in -e var. l.). PS. AVG. c. Fulg. Rev. Bénéd. 58, 1948 p. 194, 26 ut aquam ... in -em ducamus (antecedit Is. 22, 9 averterunt aquam). CONC. Carth. a. 411 (Corp. Christ. 149 A) 1, 10 cum eodem illic secedat in -em (GREG. TVR. vit. patr. 20, 1. PASS. Paul. 14 paululum [in -e cod. unus]). Ⓜ in -e (cf. p. 476, 74 sq.): QVEROL. p. 25, 16 R. sacellum in -e, argentaria ex diverso (v. Löfstedt, Coniect. I 116). p. 54, 20 sodes, paululum in -e huc ades. VEG. mulom. 2, 39, 1 maxillae nec non etiam nares depravantur in -e (cf. CHIRON 562 p. 484, 53). AVG. serm. 105, 10 in -e tolleret nos et diceret nobis Virgilius: eqs. VICT. VIT. 3, 19 secedant in -e (REGVLA mag. 56, 8 modicum [cf. 56, 1 modice de via]). VITAE patr. 6, 3, 2 posuerunt ... mihi mattam in -e et sibi in alium angulum a -e (gr. Cot. p. 543 sq. παρὰ μέγος [bis], cf. Löfstedt l. c. 117 sq.). GREG. TVR. Franc. 9, 35 in -e excussus. REGVLA mag. 23, 22 reponatur (30, 2). Ⓜ a -e: v. supra l. 23; aliter p. 458, 67 (de loco dub. GREG. TVR. Franc. 5, 32 v. Löfstedt l. c. 118, 3).

Ⓜ *distributive (specimina selecta)*: CIC. rep. 6, 18 ex altera -e graviter, ex altera ... acute sonent orbes caeli (CAES. Gall. 7, 59, 5 a. ex -e ... alteram eqs. LIV. 24, 14, 1 -e altera ... a. eqs. 34, 9, 4 ab a. -e, ab a. eqs. al. CELS. 2, 11, 1 a. -e patet, a. clausa est. al.). CAES. Gall. 4, 3, 2 sq. una ex -e ...; ad alteram -em eqs. (civ. 2, 25, 1. al. BELL. Alex. 30, 5. LIV. 24, 3, 8 u. -e ... a. eqs. al. VITR. 6, 7, 1. al. COLVM. 5, 2, 4. al.). LIV. 26, 5, 6 alia -e ... alia (28, 6, 11. al. CELS. 5, 26, 5. al.). APVL. Socr. 1 p. 117 luna -e luminis compos, -e altera cassia fulgoris. al.

Ⓜ *exempla varia selecta*: α *de latere animantium*: CIC. fin. 4, 36 ut si laevam -em neglegerent, dexteram tuerentur. VARRO rust. 1, 20, 3 in alterutra -e (sc. boum biugorum). LVCR. 4, 292 ea, quae nobis membrorum dextera -s est, in speculis fit, ut in laeva videatur. HOR. sat. 2, 3, 51 ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit, unus utrique error, sed variis inludit -bus. CELS. 6, 9, 4 in umero -is eius, qua dens dolet (cf. MARCELL. med. 12, 48 -is sinistrae dens). CVRT. 6, 5, 27 (de Amazonibus) laeva -s ad pectus est nuda. PLIN. nat. 2, 145 animalia fulmine percussa contrarias incubant -es (postea: in percussas). 11, 67 ab aversa -e. PRVD. cath. 9, 86 (de morte Christi) hinc cruoris fluxit unda, lymphae -e ex altera (cf. tituli 165 utrumque latus, et v. adnot. Arevali, Migne 59, 872 sq.). CASS. FEL. 44 p. 110, 10 in ipsa -e facies iacere laborantes (de eadem re Ps. Theod. Prisc. p. 321, 16 in ipso latere; vix ad p. 468, 9). al.

β *de latere rerum (aciei l. 53)*: CIC. Tim. 49 dextera detrusit in laevam -em oculorum laevaue in dexteram speculum (gr. 46^c τὸ δεξιὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέγος ... τῆς ὄψεως). CAES. civ. 2, 4, 5 dextera -s ... sinistra (de cornu aciei ut LIV. 37, 30, 7). 2, 8, 1 qui dextram -em operis administrabant. HIRT. Gall. 8, 33, 1 omnes oppidi -es. LIV. 42, 15, 5 dextera -s semitae. VITR. 5 proem. 4 cybus iactus quam in -em incubuit (antea: lateribus). CELS. 7, 5, 3^B -is alterius uncis ferramenti. COLVM. 4, 29, 9 per ... tenuiorem -em insertus surculus (antea: latere altero). 5, 6, 20 rubrica notetur una -s arboris (sim. 5, 9, 8. 8, 11, 12 una -s ovorum). MELA 2, 89 montis -em occidenti adversam (PLIN. nat. 31, 43 septentrionales [postea: latere]). AMM. 23, 6, 29 occiduam. 27, 10, 10 arctoam. PLIN. nat. 11, 33 favo in cava -e nigro. 16, 196 aquiloniae -es abietum. ITALIA II par. 23, 10 (Complut.) a -e dextera domus usque ad -em sinistram domus (gr. bis ὀμίας, VVLG. templi; sim. VVLG. IV reg. 11, 11). al.

γ *de linea, fine, ora sim. extrema alicuius rei in interpretatione vocum hebr.; respondet*: qasah: ITALIA Ios. 3, 8 (Lugd., cf. VVLG.) cum introieritis -em aquae Iordanis (gr. ἐπὶ μέγος. sim. 3, 15 [ibid.] in -em aquae I. [gr. εἰς μέγος, VVLG. in -e]). iud. 7, 11 (Lugd.) descendit ... in -em quinquagesimam in castra ([gr. εἰς μέγος τῶν πενήκοντα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ, VVLG. in -em castrorum]. cf. 7, 17 [Lugd., cf. VVLG.] ingredior in -em castrae [gr. ἐν μέσῳ A, ἐν ἀρχῇ B]. sim. 7, 19). qesôt (sensu hebraico dicitur de universitate ex omnibus suis finibus constituta, versiones gr. et lat. textui hebr. vix conveniunt): ITALIA III reg. 12, 31 (Lucif. reg. apost. 3 l. 55 D.) fecit sacerdotes -em aliquam populi (gr. μέγος τι ἐκ τοῦ λαοῦ, Vulg. de extremis populi). 13, 33 (ibid. 5 l. 87) fecit ex -e populi sacerdotes (gr. ἐκ μέγος τοῦ λαοῦ, Vulg. de novissimis populi). qasah: VVLG. Iob 26, 14 haec ex -e dicta sunt viarum eius (cf. HIER. interpr. Iob haec -es viae eius [gr. μέγος]. haec versiones potius ad notionem sollemnem spectare videntur).

Ⓜ *translate fere i. q. respectus, sensus, significatio, ratio, modus sim.* (saepe vergit in notionem q. e. 'res' [cf. CHAR. gramm. p. 410, 6 B. hanc ... rem ... huic -i], v. e. g. p. 486, 31 sqq. 47 sq. 68 sqq. 487, 1 sqq.; nonnulla ad finia esse exemplis p. 457, 17 sqq. allatis

vix negaverimus): 1 *locutiones fere adverbiales per praepos. vel abl.*: α *usu sollemni (specimina selecta)*: α *per praepos.*: Ⓜ in: Ⓜ cum acc.: sing.: PLAVT. Most. 32 in aliam -em (RHET. Her. 2, 26, 40 accipi. CIC. inv. 1, 79. al.). TER. Haut. 47 in utramque -em ingenium quid possit meum ([cf. EVGRAPH.: et levia ... et gravia]. 440. CIC. inv. 2, 45 explicare. Mil. 61. de orat. 1, 263 dicere [al.]. 3, 107 disseri [al., v. vol. V 1, 1463, 11 sqq.]. nat. deor. 2, 168 disputare [al., v. vol. V 1, 1449, 5 sqq.]. Att. 15, 26, 2 est. al. CAES. Gall. 5, 29, 6 LIV. 2, 5, 9. 24, 19, 7 SEN. contr. 1 praef. 13. al.). Eun. 632 cogitare ... ea omnia in peiorem -em (al., v. vol. VIII 225, 9 sq., cf. PAVL. FEST. p. 2 malam [SEN. dial. 2, 13, 1 LACT. frg. 5. al.]). 876 in eam -em accipio (CIC. Att. 2, 16, 3. 8, 3, 6 verba fecerim. LIV. 33, 28, 8 argumentatur. cf. p. 487, 20 sqq.). Ad. 174 in istam -em potius peccato (QVINT. decl. 331, 9). CIC. inv. 2, 83 contrariam in -em converti (de orat. 2, 215 POLLIO Cic. fam. 10, 33, 2). S. Rosc. 45 bonam (Arch. 32 Att. 3, 25. al. PRIAP. 2, 11 SEN. dial. 2, 18, 5. al.; cf. CIC. Phil. 7, 5 optimam [off. 2, 46 Att. 10, 3^a, 2 BRVT. et CASS. Cic. fam. 11, 2, 1]. PAVL. FEST. p. 184 meliorem [SEN. dial. 6, 3, 3]). Q. Rosc. 17 alterutram (SEN. suas. 6, 20 PLIN. epist. 1, 5, 10. 5, 9, 7. 9, 26, 6. 10, 45). off. 2, 20 neutram (NEP. Att. 13, 5 HOR. sat. 2, 2, 66 VAL. MAX. 6, 2, 7. al. SEN. dial. 11[12], 5, 1 QVINT. inst. 12, 8, 8. al.). al. plur.: CIC. inv. 2, 50 hi loci ... in contrarias -es diducuntur (de orat. 1, 158 disputandum. 2, 215. rep. 3, 8 disserendi [Tusc. 2, 9]. div. 2, 55. 2, 147). Cluent. 199 deterrimas (LVCR. 2, 509 deteriores ... melioris). Sest. 21 omnis (off. 1, 7 Att. 11, 6, 2 fam. 4, 10, 2 VATIN. Cic. fam. 5, 10^b. al.). PAVL. FEST. p. 17 ambas. PHAEDR. 2 prol. 11 bonas. QVINT. inst. 3, 11, 1 plures. TERT. nat. 1, 1, 7 malas. al.

Ⓜ *cum abl.* (cf. infra l. 75): PLAVT. Trin. 231 amorin ... an rei ...; utra in -e plus sit voluptatis. AFRAN. com. 226 (contextu dubio) utraque. PROP. 1, 11, 18 in hac omnis -e tenetur ([v. Shackleton Bailey, Propertiana, 1956, 35 sq.]. SEN. epist. 121, 4 iudicet. PLIN. nat. 10, 172 QVINT. inst. 1, 1, 17. 2, 12, 3. al. FRONTO p. 38, 2 v. d. H. ITALIA II Cor. 9, 4 [Ambrosiast. ad l.; gr. ἐπιστάσει, Vulg. in hac substantia]. al.). Ov. met. 15, 854 una. PLIN. nat. 18, 1 qua (QVINT. decl. 308, 4. al. TERT. uxor. 2, 5 l. 7. al.). QVINT. inst. 3, 6, 64 ulla (12, 1, 16 decl. 328, 16 ENNOD. epist. 1, 16, 3 p. 37, 21). NERAT. dig. 22, 6, 2 omni (Ps. TERT. haer. 3 p. 219, 15 CASSIOD. var. 10, 14, 5. al.). VLP. dig. 39, 4, 1, 3 aliqua (EPIST. pontif. 212 Hil. coll. antiar. p. 90, 20 REGVLA mag. 42, 4). al.

Ⓜ *ad (cum sing. praeter TER. Hec.; cf. infra l. 74)*: TER. Andr. 193 ad deteriolem -em (cf. AMM. 29, 1, 19 pessimam). Hec. 836 ad malas adducam -is animum. CIC. Verr. II 5, 6 ad utram -em ... profertur? (cf. VITR. 6, 1, 11 utramque). fin. 4, 4 meliorem. off. 3, 30 ad nullam -em utili (Att. 13, 10, 1. cf. PETRON. 17, 1 neutram). PVBLIL. A 7 tristem. TERT. anim. 48, 4 nihil ... sobrietas ... ad hanc -em ([sc. somnia]. coron. 10 l. 61. idol. 7 p. 36, 12 SVLP. Sev. Mart. 25, 7 MAX. TAVR. serm. 106, 2 M.). al.

Ⓜ *ex (cum sing. praeter l. 54)*: RHET. Her. 2, 11, 16 ex altera -e ... interpretari (GELL. 15, 13, 2 verba inusitata, sc. dep. vi pass.). CIC. inv. 1, 26 ex contraria -e dici (Brut. 145. al.). 1, 94 aliqua (Verr. I 10. al. SEN. dial. 3, 5, 1 epist. 87, 23. al.). part. 129 quaeri ex utraque -e (fin. 5, 10 off. 2, 8. al.). fam. 5, 15, 1 amor tuus ex omnibus -bus se ostendit in eis litteris ([nisi de locis epistulae]. AVG. civ. 14, 15 p. 36, 30 D. omni modo atque ex o. -bus). CAES. Gall. 1, 2, 4 ut minus facile ... possent; qua ex -e ... dolore adiciebantur ([de interpolatione et de loco simili 6, 34, 3 v. Barwick, Rhein. Mus. 91, 1942, 34 sqq.; de vi causali cf. Löfstedt, Sprache Tertullians, 103, 2 et l. 60. p. 487, 26]. VAL. MAX. 4, 7, 1 [indefin.]. CASSIOD. in psalm. 103, 1 ex q. -e provenit, ut eqs.). carm. frg. (Suet. vita Ter. 7) 5 ne hac despecte (despecta trad.) ex -e iaceres ([sic Baehrens alii, hac despectus -e Calphurnius]. TERT. apol. 11, 9 ENNOD. epist. 8, 19, 2 p. 213, 15). LIV. 22, 54, 11 nulla ex -e comparandae sunt clades (TERT. spect. 13 p. 15, 17 competere nobis spectacula. cf. SEN. suas. 2, 6 ex ulla -e similis [VAL. MAX. 4, 7 pr.]). PLIN. epist. 3, 4, 9 alterutra. al.

Ⓜ *de*: RHET. Her. 2, 29, 46 simile vitiosum est, quod de (ex var. l.) aliqua -e dissimile est. AVELL. p. 60, 10 de hac -e ferre iudicium (i. de hac re ut: 60, 12 RVSTIC. CONC. I 4 p. 198, 35 scripsimus. cf. ENNOD. epist. 1, 26, 4 p. 37, 19 de ea -e deliberatum). MAXIM. eleg. 4, 13 me diversis tractum de -bus (i. forma, voce, motu) una carpebat variis ... puella modis. al.

Ⓜ *ab*: CIC. inv. 2, 25 natura eius affectionis ... quietissima ab -e (Weidner ex trad. q. ad -em) explicanda. ac. 1, 45 ut, cum in eadem re paria contrariis in -bus momenta rationum invenirentur, facilius ab utraque -e assensio sustineretur (ASCON. Corn. p. 56, 6 ut eisdem rebus ab u. -e vel a contrariis utantur). HOR. carm. 2, 16, 28 nihil est ab omni -e beatum (LIV. 26, 16, 11 laudabili. SEN. epist. 87, 36 innoxium. SVET. gramm. 3, 1). LIV. 1, 32, 2 cetera egregium, ab una -e haud ... prosperum. SEN. benef. 2, 28, 4 si beneficia a deteriore -e spectaveris. IVLIAN. dig. 27, 8, 3 si tutor ab hac -e culpa vacet. al.

Ⓜ *alia*: ARNOB. nat. 3, 5 pro -e consimili (i. consimiliter. GREG. M. in Ezech. 1, 9, 32 p. bona -e dictum). AVELL. p. 337, 11

quae ... super hac sunt -e disposita (*i. s. hac re ut*: 399, 22. 406, 15 ENNOD. epist. 2, 11, 3 p. 50, 26. 13, 3 p. 136, 27. CASSIOD. var. 1, 14, 2, 32, 3. *al.*).

β per abl.: plur.: omnibus -bus *i. omnimodis sim.* (*vix trahendum ad exempla p. 453, 23 sqq. allata, ut malunt quidam*): CIC. inv. 1, 58 exercitus is ... o. -bus commodius regitur, quam is *eqs.* 2, 136 iustius et probabilius accusare. fin. 2, 108 maiores (*bis*). 5, 93 plus. CAES. Gall. 5, 15, 1 superiores (*vix abl. loci*). *sing.* (*cf. p. 486, 62*): VARRO ling. 10, 37 aliqua -e dissimiles (PLIN. epist. 3, 5, 10 ut non a. -e prodesset). HOR. sat. 1, 2, 38 ut omni -e laborent (EPIST. Sapph. 45 placebam. AMM. 29, 1, 32 expolitus). OV. ars 3, 282 discunt ... ridere puellae, quaeritur ... hac quoque -e decor (fast. 6, 284. 808 laudamus ... h. quoque -e [*sc. forma*] deas. Pont. 1, 7, 35. 2, 2, 90. 3, 1, 100 h. ... aut nulla -e. CELS. 5, 27, 10). Ib. 428 qua ... -e potes (Pont. 4, 12, 49 iuvandus. SEN. dial. 5, 36, 1 melior. PLIN. epist. 4, 17, 10). CELS. 6, 6, 1^E nonnumquam copiosior vel acrior, nonnumquam utraque -e moderatior. *al.*

h respectus explicatur structuris: **α per enunt.** (*acc. c. inf. l. 24*): **① varia ratione** (*cf. infra l. 52*): RHET. Her. 4, 53, 67 *verbum ambiguum* accipitur ... in eam -em, quam vult is, qui dixit (*item per enunt. relat.*: CIC. S. Rosc. 56). CIC. Deiot. 14 *quae a te in eam -em accepta sunt* ... , ut ... adfeceris (de orat. 1, 90 CAEL. Cic. fam. 8, 8, 4 QVINT. decl. 314, 12. *cf.* CAEL. Cic. fam. 8, 11, 4 in hanc -em, ... ut [SEN. epist. 81, 17]). Att. 8, 1, 1 id ego in eam -em accepi, haec oppida ... illum ... habere. 16, 1, 6 *has litteras scripsi in eam -em, ne me motum putares.* **② ratione causali, sc. -s vergit in notionem q. e. causa** (*cf. Löfstedt, Komm. 127. Sprache Tertullians 101 sqq., nec non supra p. 458, 17. 486, 58*): CIC. Att. 15, 1, 1 quanta me molestia adfecerit, nec ... ex ea -e maxime, quod *eqs.* (MAX. TAVR. serm. 83 p. 699^A in ea magis -e ... , q.). TAC. dial. 21, 4 ut Caelium ex ea -e laudet, qua antiquus est (*[de vi caus. dubitat Güngerich, 1980, ad l.]*). TERT. nat. 1, 4, 6 ex ea -e damnatus est, qua [*cf. apol. 14, 7 propterea ... quia*]. spect. 22 p. 23, 1 ex eadem -e [*arte Ursinus*], qua). PEREGR. Aeth. 3, 2 ex ea -e ... , quia *eqs.* (VEN. FORT. vita Marcell. 3, 11 ex hac -e ... , q.). CASSIOD. var. 9, 4, 3 ex ea -e ... quando *eqs.*

β per gen.: in -e(m): SCAEV. dig. 28, 3, 19, 1 in -em substitutionis exheredatus. TERT. adv. Marc. 1, 2 p. 292, 28 alium deum praesumpsit esse debere in -em bonae arboris. ITALA Col. 2, 16 (*cod. e al. = VVLG.*) nemo vos iudicet in cibo vel in potu aut in -e die festi (*gr. ἐν μέλει εὐφροσύνης*). ARNOB. nat. 7, 16 alimioniarum. PELAG. in II Cor. 9, 3 p. 280, 15 doctrinae sive ministerii. CASSIOD. in psalm. 25, 12 fidei. ex -e: TERT. virg. vel. 11, 1 ex -e subsecutae disputationis, ne *eqs.* AMBROSIAS. in Gal. 5, 21 ex -e carnis, non ex -e spiritus. 5, 24, 2 mundi. AVG. in psalm. 32, 2 serm. 1, 3 prosperitatis. pro -e: PHILO quaest. in gen. 4, 158 dictum ... p. -e narrationis. CASSIOD. in psalm. 20, 7 membrorum (24, 11). a -e: CASSIOD. in psalm. 29, 13 'confitebor' ... accipiendum est a -e membrorum (48, 16 dicat. 90, 16 intellegatur. *al. apud eundem*).

2 exempla varia selecta: CIC. inv. 2, 142 eam -em, quae sibi prosit, defendere. SEN. dial. 5, 30, 3 plus speravi quam debui; haec -s maxime metuenda est (9, 8, 1. QVINT. inst. 7, 1, 10 instat huic -i vehementius, ut putet *eqs.* [12, 11, 11; *sed cf. Austin, 1948, ad l.*]). CASSIOD. var. 5, 14, 4. 11, 39, 2). QVINT. inst. 8, 3, 89 in augendo minuendoque ... ; utrique -i totidem modi (decl. 268, 7 u. -is exemplis [TERT. adv. Marc. 2, 29 p. 376, 1]. SCAVR. gramm. VII 20, 11. *al.*]). TAC. dial. 1, 4 qui diversam ... -em susciperet (*nisi trahas ad IIIB2*). AVR. Fronto p. 69, 7 v. d. H. scribam alterutram -em *eqs.* TERT. virg. vel. 3, 2 ut per licentiam utriusque moris indicium melioris -is emergeret (*cf. TYCON. reg. 4 p. 39, 28 civitates Israhel ... figuram esse ecclesiae: aliquas ... -is malae, aliquas bonae, aliquas vero utriusque*). PHILO quaest. in gen. 4, 159 dictum oratoriae -is (*patet trad.*) ... , morali vero stilo *eqs.* (*al., v. vol. IX 2, 901, 76 sqq.*). MAXIM. eleg. 1, 209 his -bus aetas defluit ... : non habitus, non ipse color *eqs.* *al.*

C in exemplis per imaginem expressis: 1 magis subest imago loci (*sc. cum respectu aestimationis, gradus sim.*; *cf. p. 467, 25. 475, 69*): TER. Haut. 57 vicinitas, quod ego in propinqua -e amicitiae puto. VAL. MAX. 4, 4 pr. divitias in prima felicitatis -e ... ponere (QVINT. inst. 5, 11, 42 ponitur ... in -e prima deorum auctoritas). SEN. dial. 9, 4, 6 si a prima te rei publicae -e fortuna sum-moverit. plur.: HEGES. 1, 11, 2 secundis -bus reservatum, ut *eqs.* (*gr. 1, 100 θέμενος ... ἐν δευτέρω. antea: principe loco*).

2 magis subest imago directionis, lateris: **α locutiones selectae:** **α accedit omnis:** CIC. de orat. 1, 88 animis ... iudicium ... in o. -em ... permovendis (3, 61 diffusis disputationibus. SEN. epist. 79, 18 veritas in o. -em sui eadem. QVINT. inst. 1, 12, 2 ingenium in o. -em, ut ita dixerim, spectat. plur.: CIC. Tusc. 4, 38 sapiens in o. -is aciem intendit. 5, 83 habetur oratio. VERG. Aen. 4, 630 animum versabat [*sim.* LIV. 1, 58, 3 CARM. de bell. Aeg. 34]. *al.*). 3, 32 praemunitum et ex o. -e causae saeptum (LVCR. 3, 30 natura relecta est. *al.*). SEN. dial. 7, 27, 6 mala vos ab o. -e confodiunt. *al.* **β accedunt varia pron. vel adi.:** CIC. de orat. 1, 87 quot modis hominum mentes ... in quamque -em moverentur (*cf. CLAVD. 15, 281 quaslibet*

ad -es animus nutaverit anceps). orat. 114 artem rhetoricam quasi ex altera -e respondere dialecticae (ac. 1, 32. *cf. Arist. rhet. 1354a1 ἀντίστροφος τῆ διαλεκτικῆ*). rep. 2, 43 in perniciosissimam -em ... decidit. fin. 5, 30 neutram in -em propensiores (ac. 2, 130 moveri. TERT. adv. Hermog. 41, 1 pronus et praeceps. *ibid.* inclinantis). Tusc. 5, 60 in contrarias -is. LVCR. 6, 648 cunctas in -is. VERG. Aen. 4, 286 animum in -is ... rapit varias (*item 8, 21*). OV. am. 3, 10, 28 hinc ... , ex illa -e. Pont. 1, 3, 57 sqq. hostis adest dextra laevaue a -e ... , terret utrumque latus: altera ... -s ... sententia sarisas, altera ... spicula. VAL. MAX. 7, 2 ext. 17 utramque -em spernit utilitatis (SEN. benef. 4, 34, 5 cogitat. QVINT. inst. 2, 17, 30 ex u. causae -e. PLIN. epist. 2, 19, 9 in u. -e calculos [*i. argumenta*] pone). SEN. dial. 5, 10, 4 non omnes ab eadem -e feriuntur. epist. 81, 15 in hanc ... -em proclivior. PERS. 3, 72 humana qua -e locatus es in re. *al.*

β distributive in oppositione duorum (plurium l. 43; fere in deliberando, comparando sim.; pauca selecta usum illustrantia):

α responsione strictiore: altera ... altera: CIC. fin. 2, 63 ex a. -e ponebas cumulatum aliquem ... voluptatibus ... , ex a. autem cruciatibus. Lael. 63 cum ex a. -e proposita haec (*sc. honores sim.*) sint, ex a. ius amicitiae. SALL. Catil. 41, 2 in a. -e erat aes alienum ... , at in a. maiores opes. SEN. contr. exc. 3, 9, 1 ex a. -e lex est, ex a. testamentum. VAL. MAX. 4, 7, 3 ex a. -e res publica ... , ex a. amicitia. varia: CIC. Att. 8, 3, 3 in hac -e haec sunt, vide nunc, quae sint in altera. LIV. 9, 18, 10 cum ex hac -e saecula plura numerentur quam ex illa anni. SEN. contr. 9, 4, 15 ex hac -e tyrannus iubet, ex altera lex vetat. SEN. epist. 66, 22 ex alia -e ... , ex altera. IVV. 6, 437 inde ... atque alia -e in trutina. PORPH. Hor. sat. 2, 2, 64 ex una -e luxuriam, ex alia avaritiam. **β responsione liberiore** (*sc. e contextu potius colligenda*): contraria: CIC. inv. 2, 157 rerum expetendarum tria genera sunt; par autem numerus vitandarum ex c. -e. VAL. MAX. 4, 8 ext. 2. altera: CIC. fin. 5, 90 omnia, si ex a. -e ponantur (*subest imago librae v. 5, 91; cf. et off. 3, 11 omnia ex a. -e collocata*). BRVT. Cic. fam. 11, 10, 1 malle me tuum iudicium quam ex a. -e omnium istorum. LIV. 22, 59, 15 si videatis catenas ... , si ex a. -e cernatis *eqs.* 40, 8, 12 meliora ... exempla -e a. posui. QVINT. decl. 255, 5 *transfugae* cum ex a. -e intuerentur patriam ... , ad fortunam tamen inclinaverunt. alia: TERT. nat. 1, 10, 49 nescio, ne plus de vobis dei vestri quam de nobis querantur; (sed vos) ex a. -e adulamini (*suppl. Schneider, Mus. Helv. 19, 1962, 186*). COMM. instr. 1, 22, 11 et tamen ex a. -e *eqs.* EPIPHAN. in euang. 19 p. 20, 7 iterum ... ex a. -e (CASSIOD. var. 12, 1, 2). *vi magis additiva*: AMM. 28, 4, 22 sqq. (*de erratis nobilitatis*) aliqui ... alius ... multi ... alius ... -e alia.

appendix ad I-IV: **A circumscriptiones variae, locutiones periphrasticae sim.** (*quaedam supra attulimus ut p. 451, 19 sqq. 53 sqq. 474, 79 sqq., cf. etiam p. 481, 25 sqq. et 72 sqq.*): 1 *pertinet ad personam:* **α fere pro formula q. e. 'quod ad me attinet' sim.:** LENT. Cic. fam. 12, 15, 4 nullo exemplo nostra ex -e. SEN. benef. 5, 2, 3 officium quod uterque a sua -e esse plenissimum cupit. APVL. met. 7, 4, 5 se ... pro sua -e quendam convenisse hominem (*cf. usum p. 463, 61 sqq. illustratum*). EPIST. Austras. 9 p. 124, 18 ut populum a -e sua vivere liceat quietum. **β mera circumscriptione:** VITA Hil. Arel. 22 l. 26 sacerdotes de beatitudinis tuae -e venientes. MAX. TAVR. hom. app. 3 p. 920^B ex -e imperatoris (*item 920^C*). CASSIOD. var. 1, 36, 2 -s nostra (*i. nos*). 10, 8, 1 a vestris ... -bus postulare.

2 pertinet ad res: plur.: DON. Ter. Eun. 27, 5 purgat id ipsum peccatum ... ab imprudentiae -bus. CLAVD. DON. Aen. 1, 555 p. 110, 28 ut animum Didonis ad miserationis -is urgeret. 4, 190 p. 376, 23 vacare ... libidinis -bus. 4, 220 p. 383, 2 reiectis -bus honestatis. *al.* HIL. AREL. vita Honorat. 2 l. 5 quicquid recordatio in laudis -bus suggerit. VAL. CEM. hom. 4, 5 si iustitiae -es colas (*sim.* 4, 6). *sing.*: CHIRON 116 omnis esca ... in -em cruditatis se convertit (*i. male digestibilis fit*). PS. LACT. PLAC. fab. OV. 9, 2 *Nessi centauri* cruor in veneni cessit -em (*i. venenum factum est*).

B de ellipsi: v. sub vocibus in quibus -s subaudienda est, e. g. centesima (*al. num. fract. ut decima, tertia [saepe plur.]*, vicesima), dextera (*laeva, sinistra*), dimidia (*media*), prima (*fere plur. ut secundae*), rata.

deriv.: partialis, partiarius, partiatim, particula, partilis, partim, 1. partio (*partior*).

compos.: compars, expers, participium, particeps, partificus, partipedes, quinquipartes. *Teßmer.*

[**parsavit:** indicavit seu protulit GLOSS.^L V Aa p. 102. *corruptum* (*parravit var. l.*; *pansavit, quod forma verbi q. e. pansare esset, a pandere derivandi sed alibi non exstantis, restituere noluit Theander*).]

[**parsim cod.** F APVL. met. 4, 31, 6, *ubi vulgo passim; vix sparsim coll. p. 193, 62 sqq.*]

***parsimonia,** -ae f. et parsimonia, -i n. [*a parcere, parsus; cf. Leumann, Gramm. 1977, 605; de formis parsi, parsum, parsurus v. supra p. 328, 83 sqq. Sch.*] *de origine:* PRISC. gramm. II 120, 2 parco, parsi, -a (*item GRAMM. suppl. 98, 28; ceterum voces coniungere videntur e. g. CIC. orat. 83sq. SEN. benef. 2, 34, 4, v. etiam p. 489, 51. [Korteweg]*

490, 21. 23). *de genere et scriptura: inter feminina affert* PROB. app. gramm. IV 194, 17; *duo genera inveniri testatur* DVB. NOM. gramm. V 587, 3 -a generis feminini; sed Virgilius -um tempus sibi dixit (*corruptum, vix ad* VERG. l. 64; v. *Glorie, ed. 1968 p. 796 ad l.*). *fem. -a exstat passim apud auctores, sc. forma -sim- (-ssim- pro -rsim- e. g. GLOSS. IV 374, 2) in codd. vet. e. g. PLAVT. Truc. 310 (A), CIC. Cael. 38 (II, saec. V), in tit. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278)9, multo rarius -cim-, e. g. CYPR. ad Donat. 3 GREG. M. in Ezech. 1, 7, 2. neutr. -um non exstat nisi his locis: forma -cim- CIL V 123 (lapide deperdito ut 195. 4156). CE 516, 2 (v. INSCR. Tun. Merlin 297). GLOSS. III 163, 2, forma -sim- GLOSS. et falsa var. l. CASSIAN. inst. 5, 7; de forma -muni- v. p. 490, 18. NOT. Tir. 40, 50 -a. de notione (cf. p. 490, 2): GLOSS. -a: φειδωλία. φειδώς. μικρολογία. σωφροσύνη. pietas modica (obscurum; ad TER. Haut. 441 refert Lindsay, GLOSS. I III Abol. PA 1). frugalitas, abstinentia, parcitas, penuria et abstinentia ciborum. sine -a: ἀφειδώς. -um: μικρολογία. sim. al. legitur in versibus apud PLAVT. quinquies, singulisque locis apud TER., VERG. catal., ARGVM. Plaut., AVSON. al.; in prosa oratione inde a CATONE, HEMINA, CIC., VARRONE; deest e. g. apud CAES., SALL., VITR., VELL., VAL. MAX.; plur. PLAVT. Trin. 1028 PRVD. cath. 7, 3. al. [restituatur pro patrimonium HEMINA hist. 13 SCHOL. Iuv. 11, 77. falso trad. RABIR. carm. frg. 4.]*

I pertinet ad animantes, sc. i. g. hominum habitus parcus vel actio parcendi (aliter per metonymiam sub Alb; pro agente inducitur maxime l. 73). iuxta posita vel synonyma e. g. duritia, v. vol. V 1, 2291, 14 sqq., diligentia CIC. S. Rosc. 75 off. 1, 92, 2, 87 SYMM. epist. 8, 58, paupertas LIV. 1 praef. 11. 34, 4, 13 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 199, frugalitas SEN. epist. 56, 10. 88, 30 FRONTO p. 128, 6 v. d. H. IVST. 3, 2, 10. al.; v. etiam p. 490, 44 sqq.; fere opponuntur e. g. avaritia, v. p. 490, 6. al., luxuria, v. vol. VII 2, 1920, 71 sqq. et cf. luxus AMBR. in Luc. 1, 36, opulentia APVL. apol. 95, 5 CAPITOL. Pius 7, 5. per gen. indicatur saepe, quae res parce adhibeatur, usurpetur, vel quo respectu quis parcus sit: NEP. Alc. 11, 4 victus atque cultus (SEN. nat. 4 praef. 18. al.). SEN. clem. 1, 1, 3 sanguinis (al. v. sub B). PLIN. nat. 14, 90 eius rei (i. vini). 19, 144 praemiorum. TAC. ann. 15, 48, 3 voluptatum. PLIN. epist. 3, 5, 13 temporis. GELL. 12, 4, 1 linguae. TERT. castit. 10 l. 7 carnis. LAMPR. Alex. 37, 1 donandi. al. (cf. in c. abl. infra l. 59. 64 et VITAE patr. Iurens. 62 M. in victu); aliter: CASSIAN. inst. 5, 5, 2 holerum (v. p. 490, 53, sc. gen. indicat rem ab homine parco comedendam). 6, 2 ieiuniorum (gen. inhaerentiae). in proverbis: l. 58. 64.

A exercetur -a in rebus tendis, adhibendis: I in consumendo vel dando, sc. maxime rem familiarem, pecuniam (in imagine infra l. 79; escas et potiones v. sub 3. adhibetur plerumque in bonam neutramve partem, ironice autem vel in malam partem e. g. l. 57. 64. 69. 75): a usu proprio: α exempla varia (selecta inde a LIV.): PLAVT. Most. 236 ista ... absumpta res erit; ... estur, bibitur, neque quisquam -am adhibet. Trin. 1028 utinam veteres homin(um mor)es, veteres -ae ... <in> ... honore hic essent (GELL. 2, 24 tit. cf. antiqua: PLIN. nat. 18, 37 TAC. ann. 3, 52, 1. 12, 53, 3. al.). Truc. 310 rem coegit ... -a duritiaque, quae nunc ad vos meretrices clam exportatur. TER. Haut. 441 vehemens in utramque partem ... es nimis, aut largitate nimia aut -a ([EVGRAPH. 437 ad l. parcitatem]. PORPH. Hor. carm. 2, 14, 25sq. AVSON. 419, 72 p. 372 P. n. -a et austeritas vix ferenda). CATO or. frg. 11, 1 (128 M.) in -a atque in duritia atque industria omnem adulescentiam meam abstinui. HEMINA hist. 13. CIC. Quint. 92 possitne se contra luxuriam ac licentiam rusticana illa atque inculta -a defendere (cf. AVR. VICT. Caes. 41, 3 agrestis). prov. 28 ornamentum triumphu minuendum nostra -a non putavi. rep. 4, 7 optimum ... vectigal duco esse -am (eadem vel sim. sententia fere proverbialis: parad. 49 Ps. SEN. mon. 22 PANEG. 3, 10, 3). Att. 5, 4, 4 meam in eo -am huius paginae contractio significat (sc. in charta parce utenda ut fam. 7, 18, 2). et saepius. VARRO rust. 3, 16, 1 mulsum non bibere propter -am. NEP. Alc. 11, 4 ut -a victus atque cultus omnes Lacedaemonios vinceret Alcibiades. VERG. catal. 13, 12 seu furta dicantur tua et helluato sera patrimonio in fratre -a (i. in fratris re fam. consumenda. resp. proverbium SEN. epist. 1, 5 s. -a in fundo est [sc. epoto vase]. sim. VEG. mil. 3, 3). LIV. 1 praef. 11 numquam fuit civitas, ubi tantus ... paupertati ac -ae honos fuerit. SEN. epist. 74, 19 quae prudentia modum illis commodis aut -am imponat. PLIN. nat. 12, 62 Alexandro ... sine -a tura ingerenti aris. 15, 11 tertia est culpa in -a, quoniam propter impendium decerpendi exspectatur, ut decidant olivae. 19, 144 praemiorum -am cavillantes milites (nisi ad II). TAC. Agr. 4, 2 (de urbe Massilia) locum Graeca comitate et provinciali -a mixtum. ann. 3, 55, 3 domesticam. 14, 56, 1 quantum Volusio longa -a quaesivit (opp. liberalitas). PLIN. epist. 3, 5, 13 temporis. SVET. Tib. 34, 1 publicam. APVL. met. 1, 24, 1 mores atque -am ... Milonis (cf. I, 21, 5 extremas avaritiae ... homo; ironice κατ' ἐδρημισμὸν dictum videtur). CE 516, 2 (saec. II/III) coniunx ... -o fulta. PANEG. 4, 35, 4 aedificia novo ornatu splendidia indecoram maiorum -am prodiderunt. IVST. 44, 2, 1 dura omnibus Hispanis et adstricta -a. PACIAN. (?) sim. carn. p. 114, 11 (in imagine respicitur explicatio loci sacrae script.) medicamentum tibi ... vino modico ... admixto ... transmisi ...; quod si tibi visum fuerit avarius temperatum nostramque -am sitis ardore culpaveris eqs. CONSVLT. Zacch. 1, 36 p. 44, 20 nascendi integritatem aut -a aut nimietas temperat parentis alterius (sc. elementa in generatione non aequa parte prae-

bentis). al. β plane distinguitur avaritia, tenacitas sim. (de distinctione dubitat LACT.): SEN. benef. 2, 34, 4 -a (-um var. l.) est scientia vitandi sumptus supervacuos aut ars re familiari moderate utendi; parcissimum tamen hominem vocamus pusilli animi et contracti, cum infinitum intersit inter modum et angustias. QVINT. inst. 4, 2, 77 verbis elevare quaedam licebit: luxuria liberalitatis, avaritia -ae ... nomine lenietur (TAC. hist. 1, 37, 4). LACT. inst. 6, 17, 15 -am ... virtutis loco habent philosophi; quae si studium est habendi non potest esse virtus (cf. 6, 17, 10 cupiditas ... inter vitia numeratur). AVG. epist. 167, 6 tenacitas vitium est ... -ae simile ... fallacissima specie (sim. dist. tenacia: GREG. M. moral. 23, 19 et al. apud eundem).

b usu metonymico significatur ipsa pecunia moribus parcis reposita: ARGVM. Plaut. Truc. 6 meretrices ni rapiant domini -am (patrimonium Scaliger; Opitz, Leipz. Stud. 6, 1883, 257 sq., putat scriptorem p. 489, 49 male intellexisse, sc. ut pron. rel. ad -a rettulerit). SYMM. rel. 20, 2 ex argentariorum -a argentum iusso operi ministratum est. CIL V 123 coniuges de -o suo domum aeternam vivi sibi posuerunt (195. 4156. item, si recte rest.: X 7000 mate(r de parci)munio su(o) fe(cit)).

2 in dicendo, scribendo (aliter supra p. 489, 59 sq. 82): CIC. orat. 84 sunt ... pleraque apta[e] ... oratoris tenuis ... -ae (cf. 83 si, ut in epularum apparatu, <a> magnificentia recedens non se parcum solum ... videri volet). GELL. 11, 2, 4 Crassi elegantiam ... multa -a mixtam (citat Cic. Brut. 148 parcissimus elegantium eqs.). 12, 4, 1 qua linguae -a, qua loquendi oportunitate ... amicum esse conveniat (cf. RVFIN. Orig. in num. 27, 12 p. 277, 19 oris -am [inde Ps. AMBR. mans. 36 p. 35^A]). APVL. apol. 95, 5 ut in illa oratione ... nec -am Salustius nec opulentiam Cicero requirat. SYMM. epist. 1, 45, 1 odi -am verborum bonorum (cf. ibid. scribendi ... brevitatis). 7, 129 (ibid. brevi pagina). PAVL. Nol. epist. 36, 2 imitabimur in hac epistula -am sermonis vestri (nisi ad II; opp. plenitudinem sensus vestri).

3 in fruendo (sc. maxime cibo ac potu; somno l. 37, qualibet voluptate l. 36. 47. 58): a usu vario: PAVL. Fest. p. 96 'gallam bibere ...' cum ait Lucilius (501), praemonet -a esse utendum neque gulae indulgendum eqs. PLIN. nat. 14, 90 diu ... eius rei (i. vini) magna -a fuit. TAC. ann. 15, 48, 3 procul erat gravitas morum aut voluptatum -a; ... luxu indulgebat Piso. AMM. 25, 4, 4 Iuliani temperantia crescebat ... iuvante -a ciborum et somni, quibus ... tenacius utebatur. SYMM. epist. 5, 67 (syn. abstinentia). 8, 31. 8, 58 morbum comprimere ... nitor diligentia et -a. HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 663^C quomodo dolores et victus -a ex eorum medicorum dispositione nascantur (cf. Migne gr. 13, 405^A τὸ ἐπιπονον τῆς διαίτης). SIDON. epist. 2, 9, 10 disruptum ganea stomachum ... sarcire ... -a solet. b pertinet ad abstinentiam, temperantiam Christianis exercendam (fere pro syn. e. g. abstinentia AMBR. Hel. 8, 22 spir. 2 prol. 14 RVFIN. hist. mon. 1 p. 398^C. al.; ieiunium AMBR. Hel. 8, 22 SIDON. epist. 6, 2, 1. al. [disting. AVG. infra]; temperantia AMBR. Noe 25, 89. al.): TERT. castit. 10 l. 7 -a carnis spiritum adquies (cf. ibid. l. 6 per continentiam). CYPR. ad Donat. 3 quando -am discit, qui ... largis dapibus adsuevit? AMBR. Abr. 2, 4, 17 (inter virtutes castitati coniunctas) -am cibi, fugam lasciviae eqs. Cain et Ab. 1, 5, 18 p. 355, 2 innumeris vina nocuerunt, nulli -a (antea: frugalitas). PRVD. cath. 7, 3 adesto castis, Christe, -is. AVG. serm. 207, 2 -a ieiuniis coniungatur (i. ne pro cibis prohibitis comedantur delicatiores). CASSIAN. inst. 5, 5, 2 nec cunctis purorum holerum habilis est -a. 5, 7 virtus -ae ([-nii var. l.]. conl. 17, 21, 1. al.). conl. 2, 21, 2 meminī seniores nostros ... hanc -am sustentasse eqs. 21, 23, 2 saluberrimus -ae modus (cf. SACR. Leon. 1308 -ae ... mensuram). LEO M. serm. 68, 4 in studio -ae (SACR. Leon. 193 medicinali(s) -ae studiis [opp. immoderantiam]). POMER. 1, 12, 1 immoderatis cupiditatibus -ae frenum imponere. FVLG. RVSP. incarn. 38 si ... sobrietas in castitate ac -a teneatur. VITA Fulg. p. 29 L. regulae communis -am custodire. GREG. TVR. Mart. 2, 18 p. 615, 28 -ae se ... deputans caputque tonsurans. DIONYS. EXIG. vita Pachom. 43 l. 46 C. pro -a praemia concedentur (gr. ἐγκράτεια). ISID. eccl. off. 2, 16, 14 coercere per -am concupiscentiam et gulam. et saepe.

B exercetur -a in laedendo (sc. alios animantes eorumve cadavera aut se ipsum; praeter SEN. clem. in iunctura sine -a, cf. supra p. 489, 15. 68): SEN. clem. 1, 1, 3 summa -a etiam vilissimi sanguinis (benef. 4, 1, 2 quocumque misit virtus, ... sine ulla s. sui -a vadendum. nat. 5, 18, 9). AMM. 15, 4, 8 sine pars(imo)nia, quidquid offendi poterat, ... configebant. 17, 10, 6 resistentes ... sine ulla -a contruncabant. 19, 11, 14. 25, 3, 10. 25, 4, 17 innumeras sine -a pecudes mactans Iulianus sacrificans (nisi ad p. 489, 44 sqq.). 29, 6, 8. 31, 13, 6 cadavera sine -a calcabantur.

II pertinet ad statum rerum: ? de inopia, paupertate: LIV. 39, 1, 6 inops regio, quae -a adstringeret milites (nisi ad ipsorum militum indigentiam referendum, ut ad p. 489, 44 sqq. pertineat). de vilitate, statu non luxurioso: SVET. Aug. 73 instrumenti eius et suppellectilis -a apparet ... residuis lectis. de quantitate exigua, parva (an huc etiam l. 29. p. 489, 70?): GARG. MART. pom. 2, 12 (13) cutis persici pomi exilitas et carnis squallor consentaneae prodibunt ad -am vetustatis (cf. antea: persici pomum ... asservari diu non potest). AMBR. epist. 63, 26 mitigatur iuventutis ferocitas epularum -a (opp. redundantia ciborum).

[parsio v. parcitudo.] Korteweg.

parstināca v. pastinaca.

partārius v. p. 393, 81.

[Gatti]

partecta, -ōrum *n.* 'fortasse formatum est a παρατεκταίνω' Mommsen ad l. infra cit.; vix cum Osthoff, Indogerm. Forsch. 8, 1898, 27 sqq. ad ipsam linguam indogerm. refugiendum. genus contignationis, contabulationis sim., ubi spectatores in circo adsunt (ad rem v. Osthoff l. c.): ORIGO Rom. chron. I p. 146, 28 circensibus Apollinaribus -orum columna ruit et oppressit homines MCXII (p. 148, 24 -orum podius r. et o. h. XIII).

partem-, **parten**- *v.* parthen-. **parter** *v.* pater.

parthena, -ae *f.*, παρθένη (cf. Wackernagel, Vorl. über Syntax II², 1928, 12). *i. q.* virgo, monacha: PEREGR. Aeth. 24, 1 omnes monazones et -<a>e, ut hic dicunt, . . . sed et laici (sunt qui de viris dictum putent, sed cf. de isdem Cyrill. Hierosol. catech. 16, 22 p. 949^A μονάζοντας, παρθένους καὶ . . . λαϊκούς).

[**partheniacum** pro paroemiicum SERV. gramm. IV 462, 6 edd. vet.; 466, 8 edd. vet.]

partheniās, acc. -ēn, plur. -ae, -ārum *m.*, παρθενιάς. scribitur -te- in var. l. SERV. auct. forma -ēn ionica AVSON., de qua v. Hornstein, Wien. Stud. 70, 1957, 148, 1; hinc Peiper, Prete in indice nom. -ēs statuunt. vox graeca, cuius notio est filius virginis, dupliciter adhibetur: 1 plur. -ae de iuvenibus Lacedaemoniorum, qui Tarentum condidisse dicuntur (v. Schaefer, RE XVIII 4, 1884 sqq.): PORPH. Hor. carm. 2, 6, 11/12 Phalanto principe -ae Spartani Tarentum condiderunt. LACT. inst. 1, 20, 32 ex quibus virginibus sunt -ae nati (var. ll. -them- et -thenii [cf. p. 492, 5]). IVST. 3, 4, 7 ex his feminis promiscuo concubitu gravidis nati ob notam materni pudoris -ae vocati sunt. 3, 4, 17 possessio Tarentina -is in aeternum fundata. SERV. auct. ecl. 10, 57 Parthenius mons dictus, quod -ae Lacedaemonii . . . ibi . . . consedissent eqs. MYTHOGR. 1, 206 p. 65, 22 v. l. 40. 2 sing., appellatio Vergilii (sc. eius nominis interpretatio graeca, cf. Hornstein, l. cit. 148 sqq.): DON. vita Verg. l. 36 Vergilium vita et ore et animo tam probum . . . ut Neapoli -as vulgo appellatus sit (id est virginalis suprascr. cod. E). AVSON. 360 p. 219, 3 P. Maronem -en dictum causa pudoris. SERV. vita Verg. p. 1, 7 adeo . . . verecundissimus fuit ut ex moribus cognomen acciperet; nam dictus est -as.

cf. Onom.

partheniātae, acc. -ās *m.*, παρθενιάται (quae vox gr. alibi non exstat; formata fortasse sec. Σπαρτιάται). *i. q.* partheniae (v. l. 20): SERV. georg. 4, 125 cum iuvenes de incertis parentibus nati erubescerent originem suam - nam et -ae appellabantur ([i. e. de virginibus nati suprascr. cod. M]. sim. Aen. 3, 551 l. 8 et Mythogr. I, 206 p. 65, 22 partheniae). SERV. auct. Aen. 3, 551 l. 26 pueros, qui ex virginibus nati erant, -as vocaverunt.

parthenicō, (-ēs) *f.*, παρθενική. nomen herbae (ad chamaemelon referri solet, cf. André, Les noms de plantes, 1985, 189): CATVLL. 61, 194 uxor in thalamo . . . ore floridulo nitens alba -e velut luteumve papaver. cf. Onom.

parthenicon *n.*, παρθενικόν. scribitur -te-. [inter nomina herbae q. d. pulegium affert ed. Ackermann Ps. APVL. herb. 92 p. 265; cf. var. lect. l. 64; latet fortasse etiam in formis depravatis glossarum infra l. 83 sq.] nomen herbae q. e. artemisia: Ps. APVL. herb. 10 l. 14 alii -on dicunt . . . Itali serpullum maius, alii valentia, Romani artemisia (-ion olim ed. Ackermann, sed cf. Ps. Diosc. Vind. 3, 113 p. 125, 7 παρθενικόν). GLOSS. III 573, 67 -on id est artemisia.

parthenidae, (-ārum) *m.*, παρθενίδαί (vox gr. alibi non inventa). *i. q.* partheniae (v. supra l. 20): PROB. Verg. georg. 2, 197 Tarentum . . . condiderunt -ae, hoc est exules Lacedaemoniorum.

partheniēs l. 18. **parthenion** *v.* -um.

parthenis, (-idos) *f.*, παρθενίς. var. l. nom. -ix PLIN. nat. 25, 73. nomen herbae q. e. artemisia: PLIN. nat. 25, 73 artemisia antea -is vocabatur (inde 1, 25, 36 artemisia sive -is eqs.).

cf. Onom.

parthenium (-on), -ī *n.*, παρθένιον (gr. resp. apud DIOSC.). scribitur: litt. graecis CELS. (var. l. -ov); -te- Ps. APVL. herb. 23 l. 9 (var. ll. panten-, partenicon). DIOSC. 3 praef. p. 374, 41. al.; pantenon GLOSS. med.; varie depravatur in GLOSS. (v. sub 3). [falsa lectio pro parthenicon v. l. 52.]

nomen herbarum varii generis (v. André, Les noms de plantes, 1985, 189; non liquet cui generi tribuendum sit PLIN. nat. 21, 89):

1 *i. q.* herba muralis: CELS. 2, 33, 2 herba muralis, -ov vel παρθενικόν appellant Graeci (huc spectat PLIN. nat. 21, 176 -um alii leucanthes, alii amaracum vocant, Celsus apud nos perdicium et muralem [inde 1, 21, 52]). DIOSC. 3 praef. p. 374, 41 de -o. 3, 150 p. 438, 5 de -o: -on aut amaracum aut leucanthes. 2 *i. q.* herba urceolaris: PLIN. nat. 22, 41 helxinen aliqui perdicium vocant . . . alii sideritem, nonnulli -um (de eadem herba 22, 43 [v. André ad l.]. cf. 1, 22, 20 perdicio sive -o sive siderite, quae urceolaris sive astericum). 22, 44 herba monstrata . . . a Minerva, quare -um vocari coepta est. Ps. APVL. herb. interpol. 82 l. 6 adnot. DIOSC. 4, 82 p. 46, 14. 3 *i. q.* herba mercurialis:

PLIN. nat. 25, 38 linostis sive -um (-us trad.) Mercuri inventum est; ideo apud Graecos Hermu poan multi vocant eam, apud nos omnes mercurialem (cf. 1, 25, 18 -on). Ps. APVL. herb. 83 l. 16 alii -on dicunt . . . Itali mercurialis. herb. interpol. 83 l. 19 DIOSC. 4, 184 p. 91, 10. GLOSS. mercurialis: -on (al., scriptura varie depravata, e. g. -timin-, -temn-, -gem-, -gam-). 4 *i. q.* chamaemelon: Ps. APVL. herb. 23

l. 9 GLOSS. med. ed. Heiberg p. 51, 12. 5 *i. q.* libanotis: Ps. APVL. herb. interpol. 80 l. 47 herba rosmarinum sive libanotis vocatur etiam . . . -on.

cf. Onom.

5 **parthenius**, -ī *m.*, παρθένιος. [cf. p. 491, 24.] plur. de iuvenibus Lacedaemoniis, *i. q.* partheniae (v. p. 491, 20): PHILARG. Verg. ecl. 10, 57 rec. I (inde SCHOL. Verg. Bern.) -i Lacones ideo, quod, cum profecti essent ad bellum, reliqua iuventus stuprum cum virginibus fecit; inde nati -i nominati sunt (cetera ad nomen montis referantur coll. Serv. auct. ecl. 10, 57). ISID. orig. 15, 1, 62 Phalantus -orum dux -os constituit.

cf. Onom.

parthenix *v.* parthenis.

parthenōn, -ōnis *m.*, παρθενών. scrib. -te- in var. ll. codd.

15 *i. q.* domus vel pars domus virgini vel virginibus propria: 1 significatur pars villae Attici vel Bruti (nomen fortasse a templo Minervae sumptum; v. sub 2): CIC. Att. 13, 40, 1 φιλοτέχνημα illud tuum, quod vidi in -e, Ahalam et Brutum (*i.* eorum imagines). 2 significatur templum deae Atheniensium, q. e. Athena Parthenos (de quo v. Wiesner, RE XVIII 4, 1913 sqq.): PLIN. nat. 34, 54 Phidias . . . fecit . . . Minervam . . . , quae est in -e (partenonia var. l.). 3 significatur habitatio virginum: ANTH. 198 tit. verba Achillis in -e eqs. (partenona cod. Salmas.).

25 **parthenos** *f.*, παρθένος. scribitur -te- GLOSS.^L, cum apice -nō PAP. graece, *i. q.* virgo (sim. GLOSS. V 129, 24 GLOSS.^L I Ansil. PA 573): PAP. Corp. 65, 11 (saec. II/III; contextu manco) putes -ō nōn ut t<. . . (veteri comoediae ascribere voluit Dingel, Zeitschr. Pap. Epigr. 10, 1973, 30; obloquitur Bader, ibid. 12, 1973, 270 sqq.). GLOSS. II p. XIV -os: virgo quae coram cunctis verecundatur; para enim coram est, thepos verecundia.

cf. Onom.

? **parthia** *f.* vox aliena, si recte legitur. scribitur -ti- GLOSS. nomen herbae graminis (ad rem cf. André, Lex. des termes de botan., 1956, 239): Ps. APVL. herb. 78 l. 12 Daci -a dicunt, Itali gramen (var. l. percia; inde GLOSS. III 559, 52 dacipartia id est gramen. fluxit fortasse e Ps. Diosc. Vind. 4, 29 p. 192, 11 Σπάνοι ἀπαρία, Δάκοι κοτιάτα. cf. etiam GLOSS. III 573, 13 paracia *i.* gramen).

35 **partiālis**, -e. a pars. [legitur pro partilis in edd. vet. MAR. VICTORIN. adv. Arium 4, 32, pro partitalis in epist. spuris EPIST. pontif. 133 Migne 5, 87^A. 878 Migne 65, 17^B ex GREG. M. epist. 5, 41 p. 333, 9.] *i. q.* ad partem pertinens (sc. de eis, quae ad singula, non ad universum referuntur; paulo aliter partilis apud eundem p. 515, 79, si editioni fides habenda): HESYCH. in lev. 8, 4/9 p. 876^C quatuor . . . versuum ei rationale, id est ex quatuor generalibus virtutibus, et ex duodecim lapidibus -bus quodammodo et specialibus fieri praecepit (respicitur exod. 28, 17 sqq.). 13, 38/39 p. 945^C quorundam -ium parvorumque mandatorum ignorantia.

adv. **partiāliter**. *i. q.* partiliter, sc. indicatur actionem ad partem tantum pertinere, non ad totum: CONC.^S I 5 p. 247, 17 si quis . . . divinae naturae carnem capacem dixerit ac -r unitam carni (partiliter coll. Palatina, v. ibid. p. 73, 9). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 36 ordinamus etiam si quid -r loco patienti poterit adhiberi . . . rasionem capillorum (partiliter ed. Rovilli in marg. coll. p. 516, 55).

55 **partiāricius**, -a, -um. a partarius. scribitur parc-. *i. q.* ad partiarium pertinens (dub. utrum adi. an f. pro subst., cf. Du Cange s. v. parceria): FORMVLAE Andecav. 30 p. 14, 3sq. quasi vineas suas . . . ad -as ei dedisset, ut . . . ipsas vinias ad -as habere debeat.

60 **partiārius**, -a, -um. a pars. de notione: GLOSS. communicarium: -um (si recte trad., v. vol. III 1952, 79 sq.). [prov. vet. parsier, vasc. parcè; cat. parcer; hisp. aparcerro; port. parceiro. cf. Wartburg VII 675. Corominas² I 294. Machado³ IV 307. St.] [in suppl. dubio CATO agr. capp. 145. vix recte edd. vet. THEOPHIL. inst. Iust. 2, 23, 5 (bis) et 2, 23, 6 -ov pro partitariu. in tit. falso CIL VI 3400*, 2.]

65 *i. q.* pertinens ad conductionem, hereditatem, usum sim., qui fit per partitionem: 1 de eis, qui aliqua re per partitionem utuntur vel alicuius rei participes sunt (de hominibus praeter l. 79; accedit gen. sub b): a technice in sermone iuris: α adi.: CATO agr. capp. 146 vineam redemptori -o ut des (cf. GAIUS dig. 19, 2, 25, 6 -us colonus quasi societatis iure et damnum et lucrum cum domino fundi partitur [opp. qui ad pecuniam numeratam conduxit]. cf. l. 76 sq. et p. 462, 18. ad rem v. Bolla, RE XVIII 4, 2480 sqq.). GAIUS inst. 2, 254 (inde INST. Iust. 2, 23, 5) legatarii (v. vol. VII 2, 1101, 37 sqq.; addas INST. Iust. 2, 23, 6. inde forma sec. partitio aucta THEOPHIL. inst. 2, 23, 5 ληγαταρίων partitariu [ibid. iterum nec non 6. explicatur GLOSS. iurispr. ἀδερ II 45 παρτιταρίων ἡμισυμερίτων]). β *m.* pro subst.: CATO agr. 16 calcem -o coquendam qui dant. 137 vineam curandam -o; . . . -o fenum et pabulum. agr. capp. 19 calcem -o locandam.

80 **b** transfertur ad quamlibet participationem: TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 323, 10 bonitas dei Marcionis . . . cedens perditioni, -a exitii. 3, 16 p. 402, 24 disce et hic cum -is erroris tui Iudaeis (de eis, qui ex parte tantum socii sunt, ut: resurr. 2 p. 26, 11 alios Saducaeos . . . -os sententiae illorum [sc. dimidiam resurrectionem agnoscentes]).

2 de eis, quae per partitionem communiter possidentur: APVL. met. 4, 30, 1 (verba Veneris) cum mortali puella -o maiestatis honore [Gatti]

tractor. 8, 26, 5 promiscuis operis -us agebat concubinus. COD. Iust. 2, 3, 9 (a. 223) pascenda pecora -a, id est ut fetus eorum portionibus, quibus placuit, inter dominum et pastorem dividantur.

3 de institutionibus, quae spectant ad ius partitionis: APVL. met. 9, 27, 4 (maritus ad adulterum) te . . . non necabo . . . , sed plane cum uxore mea -o tractabo (n. pro subst. fere pro adv., nisi subaudiatur iure). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 158, 14 tractatus adversus Arrium Sabelliumque, cuius Fotinus -a hereditate damnatur.

pro subst.: m. p. 492, 75, fort. etiam p. 492, 80 sq.; n. fort. l. 6. deriv.: partiarius.

partiatim adv. a pars; cf. membratim. i. q. per partes (sc. corporis): CAEL. AVR. acut. 1, 11, 79 -m erit adhibenda cucurbita, ut . . . nunc praecordiis . . . , nunc capiti, nunc clunibus eqs.

partibilis, -e. a partire. [confunditur cum partilis CLAUD. MAM. anim. 1, 18 p. 66, 16 sqq.] 1 i. quod partiri potest, divisibilis (non nisi neutr. pro subst.): BOETH. top. Arist. lat. 138a23 quoniam magis est proprium animalis sentire quam -e, non est autem animalis sentire proprium, non erit animalis (25) -e proprium (gr. bis τὸ μεριστόν). 2 i. q. partitus, partilis, singularis (sec. gr. μεριστός): PRISC. LYD. solut. 9 p. 94, 21 rationes creaturarum creator solus noscit; impossibile est -i animo et sensu accipere varietatem . . . formae et utilitatis.

compos.: impartibilis.

participium, compos. a pars et capere, fingitur veriloquii causa p. 502, 5.

*particella, -ae f. a particula. [val. particea; it. particella; francog. parcelle; prov. vet. parsela; hisp. particilla, barchilla. cf. M.-L. 6257. Battisti-Alessio IV 2785. Wartburg VII 675 sq. Corominas² I 510. St.] i. q. parva pars: TAB. Albertini 3, 4 -as agrorum in dibersis locis vendunt (4, 5 -as a., id est aumas duas. 6, 4 -am agri. al. ibid.). Gatti.

*particeps, -ipis subst. et adi. a pars et capere (derivatur a partiri GRAMM. suppl. 74, 27). NOT. Tir. 30, 98. de formis: vix agnoscas nom. sing. -cipes ITALA Hebr. 2, 14 (cod. d; plur. -es antea recte positum errore iteratum videtur pro sing. -s); abl. sing. -e et -i, gen. plur. -um et -ium testatur FRG. Bob. gramm. V 562, 18 sq.; -e trad. CIC. Tusc. 4, 10 LIV. 35, 10, 8 DECL. in Catil. 53. al., -i metro firmatur MART. 4, 75, 4 (v. p. 494, 12), trad. SPART. Geta 5, 3 (vix addas TAC. ann. 6, 10, 2 [-is trad., -e edd.]); gen. plur. non trad., sed restituendus videtur NOVELL. Iust. 123, 43 (participio trad., gr. μετασφόντων). compar. et superl. non leguntur, sed cf. maxime -s CIC. parad. 15. legitur in versibus apud LIV. ANDR., PLAVT., TER., postea singulis vel binis locis apud CATVLL., LVOR., SEN. trag., SIL., MART. al., quater apud OV.; in prosa oratione inde a CIC. per totam latinitatem. [it. partecipe. cf. M.-L. 6258. Battisti-Alessio IV 2784. St.] [confunditur cum princeps AVELL. p. 392, 4. al. (restituitur ARNOB. nat. 3, 40).]

i. partem capiens, μέτοχος (quod respondet in gr. nisi alia adnotavimus. ad notionem cf. HIER. in Eph. 5, 7 puto . . . in scripturis v. e. in bonam partem, participem in malam semper accipi [sed v. e. g. p. 496, 10, 29]. GLOSS. -s: μέτοχος, μερίτης, ἰσόμοιχος, κοινωνός. -em: partem [vel comparem Goetz in indice], consortem. SYNON. Cic. p. 418, 1 consors. compar. socius. -s. collega: similis).

vox fortasse e sermone militari orta (v. sub IAI) utrum pro subst. an pro adi. accipienda sit, saepe non liquet, cum longissime praevaleat usus praedicativus (-em facere [fieri] PLAVT. Aul. 132. 605. al. TER. Haut. 428 CIC. inv. 2, 92 Catil. 1, 2. al. SALL. Iug. 14, 9 et passim, -em esse CIC. inv. 1, 20 Q. Rosc. 50 et saepissime. CATVLL. 55, 22 LVOR. 3, 462 CAES. civ. 3, 82, 1 et passim, -em habere CAES. civ. 3, 60, 5 BRVT. et CASS. Cic. fam. 11, 2, 1 NEP. Eum. 1, 6 OV. trist. 3, 2, 28 et saepius; sim. al.); adi. certe intellegitur e struct. attributiva CIC. orat. 21 ac. 2, 21 nat. deor. 1, 87. al. SALL. Iug. 71, 3 VELL. 2, 69, 1. et al.; pro subst. masc. (fem. e. g. p. 494, 24) adhibetur sub IAI, ceterum PLAVT. Mil. 1013 (iuxta subst. ut: CIC. Verr. II 1, 45 Font. 47 Sull. 34. et saepe [cf. l. 68 sqq.]). Persa 758a (accedit pron. poss. ut saepius, v. p. 495, 80 sqq. 497, 6 sqq.). Pseud. 588 (accedit adi. vel part. ut: OV. met. 3, 147 CVRT. 5, 13, 15. 6, 9, 16. 7, 2, 29 VLP. dig. 46, 4, 16 pr. al.). iuxta ponuntur vel opponuntur (exempla selecta): socius inde a PLAVT. Mil. 1013 passim (differentia iuris statuatur Ps. ASCON. Verr. p. 253, 7 aliud . . . 'socius', aliud '-s': qui certam habet partem, non divise agit, ut socius), adiutor Cic. Sull. 34. al. PLIN. epist. 6, 9, 2 DECL. in Catil. 53. al., auctor Cic. Sull. 34 (si recte trad.; actor Orelli). CVRT. 6, 8, 10 CYPR. epist. 69, 9. al., expers CIC. orat. 21 fin. 2, 38. al. VVLG. Hebr. 5, 13. al., conscius Cic. Att. 1, 18, 1 QVINT. decl. 366, 5 SVET. Otho 6, 3 AMM. 28, 6, 22. al., minister Cic. fam. 2, 7, 2 LIV. 40, 20, 4 TAC. hist. 1, 88, 1 PLIN. epist. 6, 9, 2. al., comes TAC. hist. 1, 88, 1 SVET. Cal. 45, 1 CYPR. epist. 10, 4 p. 493, 21. al., consors CYPR. epist. 67, 9 p. 743, 3 FILASTR. 50, 3 PRVD. apoth. 162 PAUL. NOL. epist. 13, 20. al.

I -es sunt homines, anima, animalia (reges sim. pro deis habitos v. sub III): A sine structuris (quae tamen saepius e contextu suppleri possunt [ex enunt. relat. v. p. 494, 45]): 1 vi originaria perlucet de eo, qui partem praedae capit (cf. p. 494, 22 sq. 495, 82. 497, 4 nec non Leumann-Hofmann-Szantyr, Allg. Teil 80*. in imag. PLAVT.): LIV. ANDR. trag. 3 ut Pergama accensa et praeda[m] per -es aequiter

partita est. PLAVT. Most. 312 (Philolaches loq.) Callidamates cum amica incedit; euge, . . . conveniunt manuplares eccos: praedam -es petunt. Persa 757 (antea: hostibus victis eqs.; servus loq.) inter -es dividam praedam et participabo (seq. p. 495, 81). 2 vario usu: PLAVT. Aul. 132 (Eunomia ad fratrem) quin -em pariter ego te et tu me [ut] facias. CIC. Phil. 13, 44. Att. 2, 25, 2 aut expedies nos omni molestia aut eris -s. Ps. BRVT. Cic. ad Brut. 24, 4 W. beneficiis atque honoribus ut -es frui (LIV. 1, 52, 3 secunda . . . fortuna. cf. PLIN. paneg. 50, 1 cum rebus tuis ut -es perfruamur). CVRT. 6, 8, 10 nemo supprimit coniurationis indicium . . . nisi auctor aut -s. SIL. 1, 76 Barcas se -em casus sociarat in omnis Didonis. MART. 4, 75, 4 (ad Nigrinam quandam) te patrios miscere iuvat cum coniuge census, gaudentem socio -ique viro (-eque, -emque, participare var. ll.). TAC. ann. 6, 10, 2 Marino -e (-is trad.) Seianus . . . Atticum oppresserat. PLIN. paneg. 19, 3 ut omnium laborem . . . tamquam -s sociusque relevares. SVET. Otho 6, 3 obvius quōque non aliter ac si conscius et -s foret adhaerente Othoni imperatori consalutato. al.

B indicatur id, quod quis parte quadam sive capit, possidet sim. sive facit sim. (res praeter Ibd; cognoscendo e. g. l. 51. 54, audacius l. 46): 1 per gen.: a rei corporeae: PLAVT. Truc. 747 (adulescens ad ancillam) non <mei> licet [do] obsoni me -em fieri? (Leo; n. l. donati Spengel, n. l. dimidio Lindsay, ut ad 3 pertineat). CIC. Q. Rosc. 50 si universae praedae -s esset (iniuria partae ut: Verr. II 2, 45. bello partae: CAES. civ. 3, 82, 1 p. ac praemiorum. LIV. 4, 53, 10. 5, 20, 4). OV. Pont. 3, 1, 164 Augustum numen adora . . . -emque tori (i. uxorem). RVT. LVP. 1, 12 frater eiusdem sanguinis -s (ITALA Hebr. 2, 14 [cod. d] quia filii, i. homines, -es sunt s. et carnis [gr. μεκοινωνήσεν, Vulg. communicaverunt]. Ps. Avg. serm. ed. Mai 74, 2 hominem, . . . naturae consortem, -em s. sociumque substantiae corporalis. cf. Avg. civ. infra). COLVM. 6 praef. 7 bos inter fulgentissima sidera -s caeli. FRONTO p. 41, 11 v. d. H. pater te socium dignitatis gloriae bonorumque (honorumque var. l.) omnium -em tutatur (VLP. dig. 37, 6, 1 pr. paternorum). p. 175, 23 -em mei corporis et animi (sc. per amicitiam; per eucharistiam: Avg. civ. 21, 25 p. 536, 19 D. corporis eius Christi et sanguinis. in psalm. 39, 12. al.). ITALA Rom. 11, 17 (Aug. in psalm. 134, 7. in imagine ad gentes:) tu . . . cum esses oleaster, insertus es in illis ramis (i. Iudaeis) et -s pinguedinis olivae factus es (gr. συγκοινωνός, Vulg. socius. cf. p. 496, 64). AMM. 15, 3, 9 Africanus et omnes letalis mensae -es opprimuntur (VVLG. I Cor. 10, 21 m. domini . . . et m. daemoniorum [gr. μετέχων, Itala cod. d al. participare]. SVLP. Sev. Mart. 20, 2 SACR. Leon. 76. al.). VVLG. Hebr. 5, 13 omnis . . . , qui lactis est -s, expers est sermonis iustitiae: parvulus enim est (gr. μετέχων, Itala cod. d al. qui percipiet lacte). EVSTATH. Basil. hex. 6, 1, 1 spectator -s sudoris athletarum (aliter p. 495, 73). al.

b rei incorporeae: a cuiusvis (pauca selecta inde a Cic.): PLAVT. Aul. 605 erus speculatum huc misit me, ut, quae fierent, fieret -s (ex enunt. relat. supplendus vid. gen. eorum, sc. cognoscendorum; vix ad 4). Epid. 266 si placebit, utitor consilium meum . . . : gratiam habeo, fac -es nos tuae sapientiae (VVLG. sap. 6, 25 invidia non erit -s s. [gr. 6, 23 κοινωνήσεται]. Avg. trin. 3, 2, 8. al.). Mil. 1013 socium tuorum conciliorum et -em consiliorum ([consiliarium trad.]. Pseud. 11 Cic. Verr. II 1, 40. Catil. 1, 2 publici c. fam. 2, 7, 2 vel -s vel socius vel minister c. al. BRVT. et CASS. Cic. fam. 11, 2, 1 CAES. civ. 3, 60, 5. et saepe). TER. Haut. 428 nuntium adporto tibi, cuius maxime te fieri -em cupis. CIC. Sull. 34 omnium rerum, quas ego in consulatu . . . gessi . . . , auctor, adiutor, -s exstitit Torquatus (cf. prov. 41 Caesar consul . . . egit eas res, quarum me -em esse voluit. SALL. Iug. 29, 3 negoti. OV. met. 3, 147 per devia lustra vagantes -es operum compellat Actaeon [VELL. 2, 116, 3 CVRT. 6, 7, 8. al.]. sim. al.). Planc. 104 consiliorum . . . socius, periculorum -s, rerum, quas gessi, adiutor (ad Q. fr. 1, 1, 43. LIV. 44, 22, 12 qui in eodem velut navigio -es sunt periculi [eadem imagine AMM. 30, 10, 2]. CVRT. 7, 1, 3. al.). rep. 1, 43 libertatis. ac. 2, 21 homo animal est mortale rationis -s (nat. deor. 1, 87 animam r. consilium -em. Tim. 27 compos et -s [gr. 37^a μετέχουσα, Chalc. compos]. al. ARNOB. nat. 7, 9 p. 351, 22 M. al.). LVOR. 3, 462 animum -em leti . . . esse (cf. ARNOB. nat. 1, 38 p. 33, 17 M. anima mortis -s. v. et l. 75). CATVLL. 55, 22 amoris. CIC. fil. Cic. fam. 16, 21, 2 sollicitudinis et doloris (CYPR. epist. 62, 3 SYMM. epist. 1, 85. cf. RVT. LVP. 1, 20 luctus [SVLP. Sev. epist. 2, 6]. sim. al.). OV. Pont. 2, 5, 42 Salanum -em studii Germanici (studiis cod. unus). LIV. 10, 38, 9 unus quisque admovebatur altaribus magis ut victima quam ut sacri -s (Avg. conf. 8, 2, 3). VAL. MAX. 4, 1, 9 Livi Salinatoris in Hasdrubale opprimendo gloriae -s fuerat Claudius Nero (CYPR. epist. 51, 1 p. 615, 10. al., addas fortasse l. 30). Ivv. 3, 52 secreti . . . honesti (TAC. ann. 1, 6, 3 SVET. Otho 3, 1. HIER. epist. 21, 20 s. eius Christi). TAC. ann. 6, 29, 4 uxor incitamentum mortis mariti et -s fuit. SVET. Aug. 25, 3 socios expeditionum et -es victoriarum (Cal. 45, 1 Vesp. 8, 2. PANEG. 12, 18, 1 tu, Tiberis, Constantini v. -s esse voluisti. al.). IVLIAN. dig. 46, 3, 34, 6 obligationis (VLP. dig. 46, 4, 16 pr.). al. gerund. (cf. p. 495, 74. 496, 55): CIC. Verr. II 4, 139 hereditatis diripiendae. LIV. 35, 10, 8 administrandi (-strati pars codicum) belli. AMM. 30, 1, 4. COD. Theod. 11, 22, 2 possidendi. β criminis, fraudis sim.: CIC. Catil. 3, 14 qui huius coniurationis -es fuissent (Cael. 15. cf. etiam l. 10). dom. 135 fieri . . . -s invitus alieni sceleris (CVRT. 6, 6, 36 [v. sub C3]. 6, 11, 35. al. QVINT. decl. 366, 5 [iuxta conscius]. APVL. met. 3, 8, 7.

et saepius). LIV. 4, 30, 5 populationis. 23, 2, 9 tamquam et ipse cogitati facinoris -s (CVRT. 5, 13, 15. 8, 6, 24 MARCIAN. dig. 37, 10, 2. al.). 40, 20, 4 erant . . . hi legati Persei fraudis in fratrem ministri et -es (VLP. dig. 9, 2, 23, 4. al.). VELL. 2, 69, 1 Trebonium, virum . . . ingratisimum -emque caedis (MARCIAN. dig. 29, 5, 14. cf. ORIG. in Matth. 13, 1 p. 172, 7 interfectionis [gr. *συναιτιοί*]). al. *γ* dominatus, potestatis sim.: CIC. Phil. 2, 27 Trebonius depulsor . . . dominatus quam -s esse maluit (cf. SALL. [?] rep. 1, 2, 3 dominationis et p. 496, 81). SALL. Iug. 14, 9 regni (NEP. Timol. 1, 3 FIRM. err. 13, 1 DICT. 1, 14. al.; aliter infra l. 29). PLIN. nat. praef. 3 tribuniciae potestatis (Ps. AVR. VICT. epit. 10, 11. AMM. 26, 4, 3 Valentem, -em . . . legitimum p.). PLIN. paneg. 9, 1 non solum successor imperii, sed -s etiam sociusque placuisti Nerva (SVET. Tit. 6, 1 Dom. 2, 3. CIL VIII 22851 [saec. III in.]. al.). al. *δ* dei, vitae aeternae sim. (ad rem cf. Hanse, Theol. Wb. NT II 830 sqq.): ITALA Eph. 3, 6 (Mar. Victorin. ad l., al.) esse gentes coheredes . . . et -es promissionis ([gr. *συμμέτοχα*, Vulg. conparticipes]. PHILIPP. in Iob 42 p. 800^p). Hebr. 3, 14 (cod. d al., sim. VVLG.) -es . . . Christi facti sumus (RVFIN. Orig. princ. 2, 6, 6 p. 146, 8 eius. AVG. in psalm. 65, 13. al.). 6, 4 (ibid.) -es . . . facti sunt spiritus sancti (IREN. 3, 24, 1 cuius). I Petr. 3, 22 (Vulg. cod. M; sim. Cassiod. compl. in I Petr. 3, 17) ut vitae aeternae -es efficeremur ([cod. 65 al. heredes; sententia deest gr. ut et Vulg. codd. compluribus]. FIRM. err. 21, 6 sepulturae Christi . . . et v. AVG. pecc. mer. 2, 24, 38 p. 110, 25 nos -es v. aeternae, ille Christus vita aeterna. in psalm. 38, 22 l. 37 v. sempiternae. CONC. I 2 p. 54, 16 [gr. I 1, 2 p. 40, 10 *μετασχῶμεν*]. al.). IREN. 3, 18, 7 incorruptibilitatis (gr. *μετασχεῖν*). 4, 28, 2 ut et homo fieret -s dei (AVG. civ. 22, 30 p. 632, 21 D. al.; ironice ad idoli cultorem: FIRM. err. 22, 3 tibi agat gratias deus tuus *quippe a te factus*, . . . te sui velit esse -em). PRVD. ham. 661 homines regni . . . -es iubet deus esse sui (QVODV. c. Iud. pag. Ar. 21, 5 r. caelorum. al., addas p. 497, 14). AVG. civ. 21, 16 p. 520, 16 D. divinitatis (in psalm. 66, 9 l. 45. al.). al.

2 per praepos.: a in: c. abl.: CIC. inv. 2, 92 -s tu factus es in turpissimo foedere summae religionis (nisi ad Ib). Ps. QVINT. decl. 3, 3 (v. sub C3). ITALA apoc. 1, 9 (cod. g al. = VVLG.) ego Iohannes frater vester et -s in tribulatione eqs. (gr. *συνχωρώνς*, Orig. in Matth. 16, 6 p. 486, 17 socius). COD. Iust. 5, 62, 7 (a. 224) -em in munere habere debet tutor. CYPR. epist. 60, 1 ut in meritis ac laudibus vestris nos quoque -es et socios computemus. FIRML. Cypr. epist. 75, 17 dubitat in ceteris quoque consentire eis haereticis et -s esse. CAPITOL. Aur. 7, 5 fratrem sibi -em in imperio designavit. LAMPR. Heliog. 6, 3 in omni vita et actu. AMBROSIAS. in Phil. 1, 8. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 7, 4 eos facit . . . in conloquiis et sermone -es (Migne gr. 36, 317^c *προσομιλή*). MAX. TAVR. serm. 17, 1 M. in substantia, . . . in gratia. al. c. acc. (vix huc p. 494, 10): AVG. in psalm. 121, 5 l. 33 (ad psalm. 121, 3 participatio . . . in idipsum) ut . . . efficiaris tu -s in idipsum, factus est ipse Christus prior -s tui. b de: PAUL. FEST. p. 127 (155, 8 L.) qui *municipipes* . . . -es . . . fuerunt omnium rerum ad munus fungendum una cum Romanis civibus praeterquam de suffragio ferendo aut magistratu capiando. VITA Cypr. 4, 3 Caecilianus Cyprianum fecerat de sectae communicatione -em. PASS. Const. (BHL 1938) 13 ut de regno eius Christi merear esse -s. c ad (cf. l. 47): TAC. ann. 15, 50, 2 Natalis -s ad omne secretum Pisoni erat. CYPR. idol. 7 p. 25, 3 daemones student quaerere sibi ad poenam comites, quos ad crimen suum fecerint errore (terrore B) -es. LVCIF. Athan. 1, 43 l. 7 D. hos socios atque -es ad dei delandem hereditatem . . . habes. AMBROSIAS. in II Cor. 7, 3 ad praesentes passionem et ad futuram vitam. al.

3 per dat. vel abl. (v. formas non ambiguas l. 66 sqq. 70.72; ceterum cf. p. 494, 21. 69. 496, 22): SEN. Herc. f. 369 (Lycus ad Megaram) -s regno veni. TAC. hist. 1, 88, 1 multos . . . non -es aut ministros bello, sed comitum specie secum expedire iubet. VLP. dig. 24, 3, 22, 7 fortuitis casibus mulieris maritum vel uxorem viri -em esse. HERM. vulg. mand. 2, 2 -s eris peccatis (-i dett.) male loquentis (gr. *ένοχος*, Pal. -s eris huius detrahentis. cf. CYPR. epist. 65, 4 p. 725, 9 desperatorum delictis. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 53, 10 blasphemis sceleribusque. sim. al.). Ps. CYPR. aleat. 8 p. 101, 9 saeculo -s aleator. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 121, 14 animae . . . , quae verbo dei et paci eius -es fiunt (AVELL. p. 711, 21 cui p. ecclesiasticae). PAUL. NOL. epist. 13, 20 quomodo dedignamur terrena possessionis usu facere -es, quos . . . divinae originis unitate consortes habemus? CONC. I 3, 3 p. 88, 10 his decretis (gr. II 1, 3 p. 80, 20 *τοῖς . . . ὁρισθεῖσι . . . σύμψηρος*). p. 111, 23 honore (gr. II 1, 3 p. 97, 10 *μετέχομεν*). ARNOB. ad Greg. 20 p. 428, 8 animam deus suae condidit aeternitati (-tim cod. A) -em. CASSIOD. hist. 7, 37, 2 Athanasii sudoribus -s fuit (Theodoret. 4, 20, 2 *συμμετέσχεν*). al. gerund.: AVELL. p. 392, 4 sese . . . his agendis rebus fuisse -em.

4 per enunt. secund.: VVLG. II par. 20, 36 iniit amicitias . . . rex Iuda cum . . . rege Israhel . . . et -s fuit, ut facerent naves (Itala Complut. communicabit cum illo, ut eqs.). vix de enunt. interrog. cogites p. 494, 45.

C indicatur socius vel is, quem quis sectatur (saepo cum determinatione rei, cuius quis -s est): 1 per pron. poss.: PLAVT. Persa 758a (antecedit p. 494, 3) ite foras: hic volo ante . . . ianuam meos -es bene accipere (item in imag. de commilitonibus: Pseud. 588 me et simul -es omnis meos praeda onerabo). TER. Haut. 150 nulla me voluptate . . . frui, nisi ubi filius . . . redierit meus -s. ITALA psalm. 44, 8 (Cypr. testim.

2, 6, sim. al.) deus unxit te . . . super -es tuos (var. l. sec. Vulg. prae consortibus). HEGES. 4, 8 Iudaei non patiuntur consortes et -es suos ingredi (sc. Idumaeos; in eadem re 4, 9, 2). VVLG. Mal. 2, 14 (ad maritum) haec -s tua et uxor foederis tui. COD. Theod. 16, 5, 53 Iovinianum cum ceteris suis -bus et ministris exilio coherceri (cf. l. 36). al. 2 per praepos. cum (cf. infra l. 83): PAUL. FEST. v. sub B2b. VLP. dig. 37, 6, 1 pr. cum praetor emancipatos . . . -es . . . faciat cum his, qui sunt in potestate, bonorum paternorum. CLAVD. DON. Aen. 1, 195 p. 45, 30 omnium vobiscum -s fui. VVLG. Tob. 3, 17 numquam cum his qui in levitate ambulant -em me praebui. HESYCH. in lev. 17, 15 p. 1008^A qui communicavit sive -s fuit cum his. MAX. TAVR. serm. 98, 1 M. -s . . . esse cum saeculo (antea: partem . . . habere cum Christo). al. 3 per dat. (vix huc LIV. p. 495, 3): CVRT. 6, 6, 36 Barzaentes sceleris in regem suum -s Besso. 6, 7, 6 se . . . eius consilii fortibus viris . . . esse -em. Ps. QVINT. decl. 3, 3 uxor in plerisque ruris operibus marito -s. TAC. ann. 15, 50, 2 v. sub B2c. IVLIAN. dig. 46, 3, 34, 6 quia in causam dotis -s . . . patri filia esset. APVL. apol. 56, 9 (at v. vol. VII 1, 200, 8) si qui forte adest eorundem sollempnium mihi -s. TERT. adv. Iud. 2, 5 nec . . . diabolo (mendacii add. cod. Trecentis) -es efficerentur Adam et Eva. IVL. VAL. 2, 33 (Darius moriens ad Alex.) matrem meam . . . habeto . . . -em Olympiadi tuae. DON. Ter. Eun. 407, 1 ut voluptatibus . . . regi idem] -s esset (l. nisi tu caris var. l. regis). HIL. in Matth. 14, 16 nemo domino passionis esse -s poterat. LVCIF. Athan. 1, 7 l. 27 D. -em . . . sacerdotibus fieri ad gerendum populum. NOVELL. Iust. 123, 10, 1 ludentibus -es aut inspectores fieri. al. sibi -s: HIER. p. 497, 55. 4 per gen. (exempla certiora): ITALA Os. 4, 17 (Wirc.) -s simulacrorum Ephrem (VVLG. idolorum; cf. HIER. ad l. idolorum . . . amicus et -s. v. etiam infra l. 40). Eph. 5, 7 (cod. d, sim. VVLG.) nolite . . . fieri -es eorum infidelium (cod. g al. conparticipes, gr. *συμμέτοχοι*). IREN. 1, 10, 3 l. 73 (sec. Eph. 3, 6 p. 495, 16) gentes . . . -es sanctorum (gr. *συμμέτοχα*). FIRML. Cypr. epist. 75, 16 illorum, sc. Core et Dathan et Abiron, -es et fautores. LVCIF. Athan. 2, 20 l. 34 D. quorum Iudaeorum . . . sis in omnibus -s. moriend. 5 l. 76 eius apostoli . . . imitatores atque -es. VVLG. Os. 6, 9 Galaad -s sacerdotum. PRVD. perist. 5, 9 martyr nunc angelorum -s. NIOET. spir. 2 Macedoniani vel eorum in hac curiositate -es (item factionum religiosarum: COD. Theod. 16, 5, 66 pr. sectae Nestorii. MAR. MERC. CONC. I 5 p. 70, 9 Iuliani. CASSIOD. hist. 9, 3, 8 Damasi [Theodoret. 5, 3, 9 *τῆς Δαμάσου μερίδος*]. al.; cf. l. 5). Ps. BASIL. ad fil. p. 39, 11 pacificus homo consortium angelorum merebitur, invidus -s daemoniorum efficitur (cf. COMM. apol. 697 daemonum). COD. Theod. 3, 6, 1, 1 circa administrantium filios, nepotes, propinquos, -es ([Iust. 5, 2, 1, 1 addit id est consiliarios, cf. Interpr. cod. Theod. ad l. in consortium administrationis . . . adiuncti]. 8, 15, 5, 1). al.

II -es sunt res (res personificatas v. sub I): A incorporeae: CIC. inv. 1, 20 causae genus est anceps, in quo . . . causa et honestatis et turpitudinis -s est. Verr. II 5, 132 istius . . . calamitatis tuae, sc. classis amissae, fortuna -s non fuit. fin. 5, 67 cum ita copulatae conxaeque sint virtutes, ut omnes omnium -es sint. nat. deor. 2, 36 si rationis -s sit natura (sim. 2, 81). al. COLVM. 6 praef. 6 iumentorum usus (-um fere trad.) nostri laboris est -s. APVL. mund. praef. p. 285 divinarum -s rerum philosophia videbatur (gr. p. 391aI *θεῖόν τι . . . χεῖμα*). Plat. 1, 14 p. 209 auditionem . . . aerae naturae -em aeris nuntiis percipere sonores (BOETH. arithm. 2, 31 p. 123, 19 numeri pares putantur . . . alterius n. esse -es [Nicom. arithm. 2, 18, 1 *ἐτερότητος . . . μετέχων*]). al. accedit gerund.: CIC. fin. 2, 38 de summo bono ratio . . . voluptatis non dolendive -s. B corporeae: FRONTO p. 41, 7 v. d. H. insulam . . . omnium . . . deliciarum voluptatumque -em. TERT. resurr. 15 p. 44, 11 (adv. eos, qui resurrectionem carnis negant) non sit -s in iudiciis sententia caro, si non fuerit et in causa (cf. 33 p. 73, 10 utramque animam et carnem esse -em et regni et iudicii et resurrectionis. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 20, 5 G. in retributione -es spiritus et caro [syn. consortes]). IREN. 2, 30, 7 l. 176 uti neque corpus non -s putaretur esse visionis eius (Pauli, II Cor. 12, 2 sqq.). AVG. in euang. Ioh. 117, 5 oleaster factus est -s pinguedinis oleae, non olea -s facta est amaritudinis oleastri (pendet a Rom. 11, 17 [v. p. 494, 36]. sim. in psalm. 72, 2). al.

III -es sunt dei, spiritus sim. (reges deorum similes l. 70): A usu pagano: Ov. trist. 3, 2, 28 di . . . , -es irae quos deus unus Augustus habet. CIL III 1076 (saec. II ex.) Minervae Iovis consiliorum -i. PANEG. 2, 18, 4 (ad Theodosium) illi maiestatis tuae -i deo (i. Iovi) feruntur adsistere Fata cum tabulis. 4, 14, 6 divus Constantius -s caeli (sim. de rege Persarum vivo: AMM. 17, 5, 3 rex regum Sapor, -s siderum, frater Solis et Lunae [cf. Pighi, Nuovi Studi Amm., 1936, 182 sq.]). ARNOB. nat. 1, 28 p. 24, 18 M. dei paganorum esse creduntur immortales, perpetui et nullius umquam -es finis. 3, 40 deos quosdam summi Iovis consiliarios et -es (Scaliger, principes trad.) existimari (cf. l. 42). 4, 20 fescenni<n>orum. FILASTR. 61, 3 inter deos masculofeminas quasdam esse . . . et utriusque naturae -es. al. B usu christiano: varia exempla: CYPR. eleem. 13 fac tibi possessionum terrestrium Christum -em, ut et ille te sibi faciat regnorum caelestium coheredem. FIRM. err. 24, 8 deus pater -em eum Christum regni faciens (cf. CONC. I 3 vers. Tur. p. 131, 13 [sim. al.] Christus filiationis dominationisque effectus -s [II 3, 1 p. 214, 19 participans, gr. I 1, 7 p. 99, 6 *μετέχων*]). Ps. HIL. libell. 6 p. 77, 12 filius dei, qui in factura hominis -s cum patre fuerat. PRVD. c. Symm. 2, 232 (deus loq.) ministeriis ad tot moderamina mundi non [van Leijenhorst]

ego nec -es sociosve requiro. AVG. civ. 11, 13 p. 481, 22 D. *diabolus eius veritatis -s factus*. in euang. Ioh. 19, 11 *deus non quasi -s fit vitae . . . , sed 'habet vitam in semetipso' (Ioh. 5, 26)*. in psalm. 49, 28 *deum . . . vis tenere -em, et tamquam corruptum iudicem praedae socium vis habere*. *al. respicitur Christus homo factus*: PRVD. perist. 10, 469 *Christus . . . , rerum creator, noster idem -s (AVG. trin. 4, 8, 12 -s n. per humanitatis susceptionem. MAR. MERC. Conc. I 5 p. 51, 17 carne . . . et sanguine -s factus est n. [gr. I 1, 1 p. 28, 15 μετέσχεν αἷμαρος, I 2 p. 39, 3 participavit sanguinem, sim. al.]*). AVG. civ. 9, 15 p. 388, 34 D. *deus factus -s humanitatis nostrae (SACR. Leon. 1239)*. 21, 16 p. 520, 15 *mortalitatis (in psalm. 44, 21. et saepius apud eundem)*. in psalm. 118 serm. 16, 6 -s factus est *Christus fratrum suorum, deus hominum, immortalis mortalium*. *al.*

[*adv. particeps agnoscunt quidam DIDASC. apost. 63, 5 ut -s immortalitatis et regni dei . . . efficiamini (cf. Hofmann-Szantyr 173d; sed potius corrigas participes, cum idem error occurrat e. g. CYPR. laps. 10 p. 244, 8 AMM. 30, 5, 1).*]

deriv.: participium, participo(r); *cf.* participialis.

compos.: comparticeps.

participābilis, -e. a participare. *i. qui participari potest, participatur*: CHALC. comm. 338 (339) *formatum . . . quidque compositum sit necesse est, ex participante et ex -i, ut in statua, in qua participat quidem aes, participatur vero impressa forma (L. t. t. phil. τὸ μετέσχεν et τὸ μετεχόμενον confert Waszink ad l.; v. etiam p. 508, 63)*. HIER. Didym. spir. 8 p. 110^B (*ad act. 2, 4 repleti sunt omnes spiritu sancto*) cum . . . -is sit spiritus sanctus, *eqs. (sim. 53 p. 147^B ostendimus eum -em et a multis simul capi posse)*. *falsa var. l. vi activa fere i. q. particeps*: IREN. 3, 8, 3 *quae . . . facta sunt non iam eiusdem dei vocabuli participabilia (V, percipabilia cett. et edd. rec.)*. 5, 3, 3 *membra . . . -a vitae (A, percipabilia cett. et edd., gr. ἐπιδεκτικά)*.

compos.: imparticipabilis.

participālis, **participāliter** v. participial-

participāns v. participo.

***participātio**, -ōnis f. a participare. *legitur plur. apud SCAVR. et PS. THOM. (v. sub II et III), sing. (maxime abl. -e) inde ab APVL., TERT., ITALA (frequenter AVG., de quo v. Koch, Augustins Lehre von der Teilhabe, 1958); deest apud poetas. [confunditur in codd. cum participio BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 33, 1 (falsa var. l. MART. CAP. 2, 156; de PS. ASCON. VERR. p. 221, 6 v. p. 530, 8); falsa var. l. -o vel -e pro participio e. g. RVFIN. Orig. princ. 4, 4, 5 (cf. Beikircher loco p. 503, 48 cit.)]*

I usu communi i. q. status vel actus participandi (metonymias v. p. 498, 31. 499, 19): **A** *quo quis (quid) particeps est (gr. respondet μετοχή, nisi alia adnotavimus; cf. GLOSS. -o: κοινωνία. μέγους μετοχή. accedit passim gen. obi. [sc. rei, cuius quis particeps est; gen. gerund. p. 499, 16. 45; vergit in gen. inhaerentiae p. 498, 2. 79]; gen. subi. e. g. l. 55. p. 498, 48; pron. poss. vel adi. pro gen. subi. p. 498, 68. 78; praepos. ad l. 67. p. 498, 62. 80, cum p. 498, 34. 63. 77. 499, 25, in c. acc. l. 55, c. abl. p. 498, 60; fig. fere etym. -e participare: p. 499, 47; de statu mutuo p. 498, 79, cf. l. 55)*: **I** *participes sunt homines (locus l. 60)*: **a** *indicatur cuius rei (dei p. 498, 6) quis particeps sit: α in universum*: APVL. Plat. 2, 11 *vitiosus non ignarus quantum dedecoris . . . adipiscatur ex -e vitiorum. ITALA psalm. 121, 3 (Sangerm. al. = VVLG.) Hierusalem aedificatur ut civitas, cuius -o eius in id ipsum (explicat Hier. ad l. si sibi in omni parte sit particeps civitas et invicem membra pro se sollicita sint; aliter e. g. Aug., v. p. 495, 45)*. IREN. 2, 34, 4 *secundum -em vitae vivens facta est anima. CAPITOL. Aur. 16, 1 contulit filio triumpho -em et consulatum. AMBROSIAST. in II Tim. 2, 6/7 a -e gazophylacii se abstinebat Paulus. HIER. nom. hebr. p. 12, 27 Ebron -o tristitiae sive fortitudinis. RVFIN. Orig. princ. 1, 1, 5 mens nostra . . . pro talis materiae, sc. carnis, -e hebetior . . . redditur. AVG. in psalm. 58, serm. 1, 14 animam . . . extorrem a societate generis humani et a -e communis sanguinis ex Adam. OROS. hist. 5, 15, 22 *virgines Vestales . . . ad -em incesti sollicitatas. BOETH. Porph. isag. p. 32, 6 -e . . . speciei plures homines unus (gr. p. 6, 21 μετοχία)*. NOVELL. Iust. 30, 8 *pr. iudices, quibus aliqua est ad causam -o (gr. μετοχία)*. *al.**

β *in religione christiana (ad rem v. Lupp, Der Begriff '-o' im Sprachgebr. der röm. Liturgie, 1960)*: **①** *respiciuntur sacrificium et sacramenta (sc. fere eucharistia; v. etiam p. 498, 49)*: TERT. orat. 19 p. 192, 10 -o sacrificii (sc. oblatio) et executio officii (sc. ieiunium). AMBR. epist. 9, 4 F. (nisi ad B) *peccatorum remissio, gratiarum divisio, sacramentorum -o ([i. baptismus, confirmatio, eucharistia]*. AVG. bapt. 7, 47, 93 p. 367, 8 in -e s. *haereticis . . . communicabant. epist. 166, 21 qui parvuli sine sacramenti eius Christi [i. baptismi] -e de vita exeunt. SACR. Leon. 924. 1305. et saepius)*. VVLG. I Cor. 10, 16 *calix benedictionis . . . nonne communicatio sanguinis Christi est? et panis, quem frangimus, nonne -o corporis domini est? ([gr. bis κοινωνία, Italica cod. d al. bis communicatio]*. AVG. civ. 21, 19 *tit. corporis Christi. epist. 149, 17 corporis et sanguinis Christi [c. Faust. 20, 18 opp. oblatione. pecc. mer. 1, 20, 27 LEO M. serm. 63, 7. al.]*. ANIAN. Chrysost. hom. 17, 7 p. 151, 5 S. *interdicemus . . . vobis . . . caelestis -em mysterii ([Migne gr. 57, 264 μετασχεῖν]*. AVELL. p. 362, 12 m. *christiani. SACR. Leon. 453 vivificet nos . . . -o . . . m. al.]*. AVG. serm.

coll. Morin p. 19, 7 *ad -em huius altaris accedite (SACR. Greg. 1, 27 [13 D.]. 71, 2)*. LIB. pontif. p. 78, 1 -o . . . *communione cum haereticis (AVELL. p. 368, 8 catholicae c.)*. *al. transfertur ad sacrificium paganorum (cf. p. 504, 19)*: PELAG. in I Cor. 10, 16 (p. 497, 76) *panis idololatriae daemonum -o esse monstratur*. **②** *vario respectu*:

-o dei, *spiritus sancti sim.*: IREN. 2, 13, 7 (*antea: aeones participabunt de patre*) -o patris adimplentis (RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6 -o dei p. pervenit in omnes [*antea: participium trahunt*]. 4, 4, 9 p. 363, 2 p. ac filii et spiritus sancti). 4, 20, 5 *subsistentia vitae . . . de dei -e evenit, -o autem dei est . . . frui benignitate eius (HIER. tract. in psalm. II p. 10, 8 dui qui -e illius appellantur [sc. filii dei sec. psalm. 81, 6, ut RVFIN. Orig. in exod. 6, 5 p. 196, 21. al.]*. AVG. civ. 9, 15 p. 388, 19 D. *al.)*. 5, 6, 1 l. 18 *fratres in ecclesia . . . secundum -em spiritum existentes spirituales (5, 9, 2 [gr. μετάληψιν]. syn. communionem)*. AMBROSIAST. in Phil. 2, 1 sqq., 1 [*explicatur societas spiritus, gr. κοινωνία*]. DIDASC. apost. 1, 5 *acceperunt . . . -em . . . s. [gr. μετοχία]*. CLAVD. MAM. anim. 1, 14 p. 58, 24 *angelici s. al.)*. RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6 *ex -e verbi vel rationis (AVG. epist. 140, 11. al. apud eundem)*. *al.*

-o vitae aeternae et variarum rerum: MAR. VICTORIN. adv. Arium 2, 8 p. 1094^B *unde . . . filii dei erimus, nisi -e vitae aeternae? (AVG. in psalm. 101, serm. 1, 11 beatae v. trin. 1, 6, 10. al.)*. ZENO 1, 2, 9 (1, 36, 28 L.) *deus hominem regni caelestis -e ditavit (EVCHER. instr. 1 p. 97, 8 r. et . . . nominis. ARNOB. ad Greg. 23 p. 435, 15 r. convivique. al.)*. FILASTR. 141, 4 *homines caelestis gloriae -em (participationem perpetuam imprimunt Marx et Heylen) . . . sperantes . . . consequi (NICET. vigil. 2 p. 58, 11 B. al.)*. AVG. divers. quaest. 23 *anima aeterna aeternitatis -e (gen. ad litt. 11, 32 p. 366, 5)*. epist. 153, 13 *gratiae divinae (PROSP. c. coll. 2, 4 FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 1, 2)*. LEO M. serm. 47, 1 (*antea: consortium crucis*) -o *dominicae passionis (sc. per ieiunium; sim. 70, 6 ad -em crucis [71, 1])*. *al.*

b *indicantur socii (fere i. q. coniunctio, societas; in vim metonymicam ipsius multitudinis sociorum vergunt Ps. CYPR., AVG., AVELL.)*: *per praepos. cum*: ITALA II Cor. 6, 15 (*Ambrosiast. ad l.*) *quae [-o] fideli cum infideli? (L. sec. 6, 14 infra l. 75? pars edd. vet. ut Vulg., gr. μερίς)*. LEO M. serm. 50, 1 *quae . . . nobis est (mortis inser. Quesnel) cum Christo -o? (antea: conresuscitati . . . , commortui. aliter supra l. 6)*. CONC. Tur. a. 461 (Corp. Christ. 148) l. 91 *nullam . . . cum fratribus inordinate ambulantes . . . habere -em. per gen.: Ps. CYPR. tract. 52 ora ut in -em martyrum reciteris. AVG. serm. 117, 4, 6 haereticus non pertinet ad -em societatemque sanctorum. LEO M. epist. 106, 1 (Conc. II 4 p. 59, 22. ad episcopum quendam) ut . . . ab omni te deviantium -e purgares. per adi. pro gen.: AVELL. p. 153, 13 cum quibus haereticis olim a catholica -e divisus est quidam*.

c *exempla cetera*: PS. CYPR. singul. cler. 19 p. 195, 20 *male . . . in hac -e (sc. cum muliere) pacati sunt, qui eqs. (cf. II p. 185, 19 in hac communitate, 20 p. 196, 3 de hac coniunctione, sim. al.)*. RVFIN. Orig. princ. 4, 4, 5 *ea . . . quae de -e animae diximus (gen. subi. ut: LEO M. serm. 4, 2 sine ipsius Petri -e. ENNOD. opusc. 1, 13 p. 265, 10. al.)*. AVG. in euang. Ioh. 26, 19 -o . . . , *qua aliquis 'manducat me' (Ioh. 6, 57)*. COD. Theod. 7, 18, 4 *pr. qui . . . scelus aut (Mommson, aut sceleris trad.) -e confovit aut dissimulatione neglexit. LEO M. serm. 4, 2 ut quae mihi Christo potestate sunt propria, sint tibi mecum -e communia (eadem 83, 1)*. SACR. Leon. 1238 *sanctos -e perpetua contingere. al.*

2 *participes sunt deus, diabolus, daemones sim.*: **a** *usu pagano*: APVL. Socr. 3 p. 123 *deorum naturas nullius extrarii boni -e, sed ex sese bona(s)*. 9 p. 141 *quae daemonum corpora . . . utrimque (i. ab aethere et terra) seiugata vel enim utrimque commixta sint, sive amolita seu modificata utriusque rei -e. SERV. Aen. 2, 632 utriusque sexus -em habere numina*. **b** *usu christiano*: IREN. 2, 31, 1 *universos Patres . . . non curiose agere de aliis, in quibus neque -o neque communio aliqua est eis. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 125, 4 nulla . . . -o Christo ad Belial (gr. συμπωνία, sec. II Cor. 6, 15)*. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 13, 6 *deus per Christum secunda utitur -e nobiscum multo magnificentiore quam prima, qua nos creavit (Migne gr. 36, 325^C κοινωνία)*. AVG. in euang. Ioh. 22, 10 *ut non -e vivat Christus, sed . . . ipse vita sit. in psalm. 49, 2 l. 11 qui per seipsum non alterius -e deus est (cf. LEO M. epist. 15, 5 solus . . . deus nullius -is est indigens)*. 56, 8 *secundum nostram -em. trin. 4, 13, 17 l. 24 quia nec -em mortis nostrae habere potuit nec resurrectionem suae falsus mediator, i. diabolus. CONC. I 2 p. 47, 40 unitatem duarum Christi naturarum non intellegimus secundum -em adfectualem (gr. I 1, 1 p. 36, 18 μέθεξιν, DIONYS. EXIG. Conc. I 5 p. 239, 4 secundum -is affectum)*. *al.*

3 *participes sunt res (incorp. passim, corp. e. g. AMM., MAX. TAVR., ORIBAS.)*: TERT. carn. 19 l. 27 *ex concubitu nativitate domini negatam esse, . . . non ex vulvae -e. ITALA II Cor. 6, 14 (Cypr. testim. 3, 62 al.)* *quae . . . -o est iustitiae et iniquitati? ([-tatis cod. B]. codd. d, g [ubi portio var. l.] al. cum iniquitate, ut VVLG.)*. IREN. 2, 29, 1 *quaedam . . . salvat iustitia propter suam -em. MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 48 p. 1077^D -e . . . cuiusdam communionis omnia, quae sunt, ad altera sunt. p. 1078^A quaedam opposita nulla -e ad se invicem. EVSEB. Candid. epist. 2 p. 1040^A quaedam . . . iuxta -em substantiae facta esse (aliter gr. Theodoret. 1, 6, 8 καθ' ἐκονσιασμόν)*. AMM. 22, 8, 9 *mare in freto -e utriusque maris finitum. AMBR. parad. 9, 44 hunc vivendi usum spirandique munus cum beatae vitae gratia veluti coniunctum et quadam*

[van Leijenhorst]

-e permixtum esse. AVG. divers. quaest. 46, 2 l. 63 quarum *idearum* -e fit, ut sit quidquid est, quoquo modo est. gen. ad litt. imperf. p. 498, 16 castitas . . . nullius -e casta est (sc. *per se casta est*), sed eius -e sunt casta, quaecumque casta sunt. OROS. apol. 11, 8 quia homini tribuis 'posse cum velit *mandata dei custodire*', remove simulatam *gratiae*, . . . -em (*gen. subi.*, cf. 7 frustra . . . se gratia . . . interserit). CASSIAN. conl. 5, 8, 1 *materia*, quae pertingit ad animae vel carnis -em vitaeque substantiam (sc. *necessaria est velut cibus et potus*). MAX. TAVR. serm. 20, 2 M. nisi superioris -e lapidis ornaretur, forsitan necessarius non videretur *lapis molae inferior, qui non movetur*. BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 9 quae (*qualitates sim.*) ipsa quidem natura incorporea sunt . . . -e vero corporis permutantur (*Nicom. arithm. 1, 1, 3 μετέχει καὶ παραπολαύει*). in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 33, 1 generis (*cf. Porph. isag. p. 45, 2 accidentium [gr. μέθεξις]*). p. 50, 15 speciei (*sim. saepius apud eundem*). ORIBAS. eup. 2, 1 S 5 La p. 502 *ut semen sileris nimis sit leptomeris*, id est extenuandi -em habet (*Aa id est extenuans humores, gr. aliter*). syn. 2, 56, 19 La p. 122, 20 M σ . *ladanus pinguis absque -e saplonis (i. sabulonis, gr. ἀμέτοχον ἄμμου, om. Aa)*. *metonymice de ipsa re particeps, sc. particula*: PHILIPP. in Iob 26 p. 688^A minor est -o ad totum: gutta stillae perenni fonte, eqs.

B quo quis (quid) dispensat, impertit (exempla pauca minus dubia, cetera v. sub A, e. g. p. 498, 73): SPART. Did. 6, 9 ut fieret senatus consultum de -e imperii (*Spart. Sept. Sev. 5, 7 de participando imperio*). AVG. c. acad. 2, 2, 4 te . . . omnia mea *obligationum* vincula etiam patrimonii tui mecum -e rupturum (*cf. CONC. S II 3, 2 Rustic. p. 95, 16 bonorum -e ditare domesticos [vers. ant. p. 98, 2 bona . . . mutuari, gr. II 1, 3 p. 118, 19 μετάδοσιν]*). EUSTATH. Basil. hex. 3, 2, 8 deo sermo necessarius non est, sed ex ipsa . . . cardinali cogitatione fit -o voluntatis (*gr. μετάδοσις*).

C locutiones verbales selectae ad A et B: de iis, qui alios participes faciunt: CAPITOL. Aur. 16, 1 ut contulerit . . . in filium . . . triumphii -em (VEREC. in cant. 2, 8 l. 32 D.). RVFIN. Orig. princ. 2, 6, 3 -em sui . . . praebuit *Christus hominibus*. AVG. in psalm. 58, 1, 7 *Christus donans -em suae divinitatis* (EVCHER. instr. 1 p. 97, 8 GENNAD. dogm. 23. al.). SACR. Leon. 703 -o caelestis indulta convivii. al. *de iis, qui participes sunt vel fiunt*: FILASTR. 141, 4 gloriae -em . . . consequi. SERV. Aen. 2, 632 -em habere (RVFIN. apol. Orig. 4 p. 569^A Orig. princ. 1, 1, 3 AVG. trin. 4, 13, 17. al.). DIDASC. apost. 1, 5 acceperunt . . . -em *spiritus sancti* (*cf. capere: AVG. gen. ad litt. 11, 33 p. 367, 9 percipere: THEOD. MOPS. in Eph. 1, 22 p. 139, 12*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 13, 6 *deus utitur -e nobiscum*. Orig. princ. 2, 7, 2 quod -em *spiritus sancti* . . . creatura . . . assumat (*cf. sumere: AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 22*). AVG. catech. rud. 8, 1 ad sacramentorum -em *venire* (*cf. accedere ad: AVG. serm. 149, 6, 7 spir. et litt. 3, 5. al. GREG. Tyr. glor. mart. 9. sim. al.*). CASSIAN. conl. 2, 5, 2 -em ineundi . . . convivii . . . obtinere. BOETH. arithm. 1, 12 p. 29, 27 -e tracta a numero quodam. in Porph. comm. pr. 2, 20 p. 120, 5 omnes homines . . . hominis -e aequae participant. al.

II usu tecnico in arte gramm. i. q. participium: SCAVR. gramm. VII 21, 4 detracta verbis (sc. 'sumo, demo, emo') supervacua littera p quare -bus adiciatur, ratio non est (*ibid. 25, 10 participium*).

III usu novato, fortasse per errorem quendam interpretis, de discidio, dissensione sim. vel contentione, simultate sim.: PS. THOM. apoc. l. 6 tunc erunt -es in saeculo inter regem et regem et erit in universa terra famis magna (*Hil. in Matth. 25, 2 adversus se mutuo . . . regna concurrent [sec. Matth. 24, 7] confert ed. ad l.; in altera rec., Wien. Stud. 30, 1908, 327 respondere v detur in partione, de qua voce v. vol. VII 1, 594, 15*).

[**participātor coniciebatur olim perperam** AVELL. p. 340, 6 (v. Migne 66, 43^B; participationem trad., -one Günther contextum supplens sec. locum geminum p. 342, 7).]

participātrix, -icis f. a participare. i. quae particeps est (*praedicative de re*): IREN. 5, 3, 3 *haeretici quidam si . . . vivunt nunc et totum illorum corpus participat vitae, quomodo audent dicere non esse carnem -em vitae?* (*[gr. μετοχικήν, var. l. δεκτικήν καὶ μ.] ibid. quoniam . . . -x v. [om. cod. Q] sit caro [gr. ἐπιδεκτική]*).

1. **participātus**, -a, -um v. participo.

2. **participātus**, -ūs m. a participare. legitur inde a saec.

IV. [*confunditur hic illic cum principatus al., v. infra.*]

i. q. participatio, societas (in iunctura fere abundantanti communionis . . . -um l. 74): 1 *participes sunt homines (eorum qualitates, mens l. 84)*: a *variandarum rerum (accedit gen. obi. praeter COD. Theod.)*: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 123, 3 *debent haeretici quidam neque nomen habere episcopi neque communionis . . . habere -um (gr. κοινωνία τινά, Canon. Turner I p. 650, 284 communionem)*. SCHOL. Cic. Bob. p. 165, 25 -u fortunae suae, *quem Cicero in amico sensit*. CLAUD. DON. Aen. 7, 705 p. 102, 6 Sabini admissi sunt in -um (*participationem edd. vet.*) Romani imperii. AMBR. patr. 2, 9 sanctus propheta refugit tanti sceleris -um (*principatum var. l.*). AVELL. p. 416, 2 ut hominum milia . . . -um eius *Christi* adquirent (*CONC. S I 5 p. 203, 12 ut etiam nos -u ipsius . . . adoptionis beneficium lucraremur*). COD. Theod. 3, 12, 3, 4 si quis . . . in contrahendis incestis nuptiis -um atque consilium inisse monstrabit (*gen. obi. Cod. Iust. 5, 5, 6, 4*). PROSP. carm. de ingratis. 899 quoniam sapientia sana, . . . mens libera morbo

vitam agerent dignam summorum -u. PETR. CHRYS. serm. 23, 2 (*ad Luc. 12, 32*) ad -um regni, rex gregem populi totius admittit (*gen. obi. participandum regnum, principatum regni var. ll.; syn. consortium dominationis*). b *potestatis summae: cum gen.*: CAPITOL. Ver. 3, 8 Marcus in eum *Verum* omnia contulit, -u etiam imperatoriae potestatis indulto. SPART. Pesc. 5, 6 ad -um imperii Severum vocans *Niger* (*item fere TREB. trig. tyr. 6, 1; aliter p. 499, 78*). *cum adi. pro gen.*: CAPITOL. Aur. 6, 10 tanta erat Marci probitas et tanta in imperatorio -u[m] (*principatu edd. vet.*) modestia. *nude*: CAPITOL. Opil. 5, 1 arripuit imperium filio Diadumeno in -um adscito (*cf. Maximin. 8, 1 filio . . . in -um [-to P¹ teste B] dato*). GALLICAN. Avid. 7, 4 *Maecianus* (*con-*) senserat spe -us Cassio. SPART. Did. 8, 3 *Didius quendam* ad -um evocavit (*cf. Sept. Sev. 8, 14 cum . . . Severum ad -um vocaret Niger*).

2 *particeps est divinitas (accedit gen. obi. praeter l. 25)*: a *apud paganos*: MART. CAP. 1, 20 germano *Mercurio* in -um (*principatum D¹*) operis consessumque suscepto, sc. *ab Apolline*. b *apud Christianos*: CONC. S I 5 p. 94, 25 (= p. 141, 27) quid in rege humilium quam ad -um (*participationem var. l.*) nostrae naturae pauperrimae voluntarie devenisse? (*p. 286, 15 communionem, gr. I 1, 7 p. 64, 5 κοινωνία. in eadem re: I 5 p. 339, 31 dei verbum similiter ac nos -um [participium codd. duo] habuisse carnis et sanguinis [gr. I 1, 1 p. 28, 15 μετέσχεν, cf. e. g. I 2 p. 39, 3 participavit]*). p. 98, 31 *Christus* habens filietatis -um (*I 3 p. 131, 5 participatur filiatione, IV 1 p. 71, 20 particeps. sim. al.; gr. I 1, 7 p. 98, 29 μετέχων*). p. 129, 19 *Christus* filius est dei natura et deus vere, non gratia nec -u (*gr. I 1, 7 p. 48, 35 μετουσία*). p. 170, 16 propriae dei vitae.

***participiālis** (*participiālis*), -e. a participium (*sed cf. l. 29*). forma -palis fortasse dissimilatione quadam ex -pialis orta (*v. Niedermann, Mnemosyne 3, 1935/6, 267 sq.*), nisi derivandam putes a particeps, tradi videtur sub 2 passim; sub 1 eam exhibent solam, sed ab edd. nonnumquam spretam, VARRO ling. 10, 34 QVINT. inst. 1, 4, 29 MAR. VICTORIN. gramm. VI 201, 11 DOSITH. gramm. VII 394, 5 EXC. Bob. gramm. I 535, 6 DIOM. gramm. I 318, 20 MACR. exc. gramm. V 626, 28 (*sed loco gemino 648, 26 -pial-*). CLEDON. gramm. V 58, 3. ISID. orig. 1, 7, 25 (*sed -pial- GLOSS. I Ansil. PA 594 inde tractum*). VIRG. gramm. epist. 3 p. 154, 8. 5 p. 161, 23; *ceterum exstat in var. l. DIOM. gramm. I 338, 12. 342, 3 PRISC. gramm. II 54, 10 SCHOL. Stat. Theb. 7, 360. al. legitur in arte gramm. inde a VARRONE, FESTO (adv.), QVINT. (frequentant DIOM., PRISC.), ceterum rarissime, v. sub 2. [confunditur in codd. cum participium PRISC. gramm. III 293, 17. 472, 10.]*

i. q. ad participium pertinens vel quod participii est sim. (ad participem pertinens fortasse sub 2 [etiamne apud VARRONEM sub 1a?]): 1 *technice in arte gramm. (neutr. pro subst. sub bβ, ceterum e. g. l. 66. p. 501, 18)*; spectat ad: a *ipsa participia eorumque formas sim. (gerundivum, quod antiquis erat part. fut. pass., l. 64. 68 [cf. l. 53])*: vario usu: VARRO ling. 10, 34 quae verba declinantur cum temporibus ac casibus ac vocantur a multis ideo -ia (*cf. p. 501, 73 nec non PRISC. gramm. II 54, 10 stoici participium connumerantes verbis -e verbum vocabant vel casuale [gr. ὄημα μετοχικόν, ut vid.; cf. Dahlmann ad Varronem ling. 8, 58]*). DOSITH. gramm. VII 394, 5 *si ablativus unus -is sit, velut 'ducente dea' (gr. μετοχική. eadem fere DIOM. gramm. I 318, 20 EXC. Bob. gramm. I 535, 6. cf. VIRG. gramm. epist. 5 p. 161, 23 ablativum -em)*. DIOM. gramm. I 396, 9 non est -is iste sermo (*sc. 'natandi causa' sim.*), sed propria sermonis species, quia genus et numerum non recipit (*cf. p. 503, 23 sq.*). PRISC. gramm. III 483, 19 *formae periphrasticae sim.* per huiusmodi voces -es (*sc. tentum, tenturum*) proferuntur. VIRG. gramm. epist. 3 p. 154, 8 verbum 'inquit' -i modo ponunt, sc. 'inquiens'. *de participiis pro adi. vel subst. adhibitis (cf. QVINT. l. 74)*: CHAR. gramm. p. 379, 20 B. participium eundem casum trahit quem etiam verbum; . . . sed nomina -ia, quae fiunt ex participiis instantis temporis, genitivum casum recipiunt (*sim. l. 28, ubi exempli gratia amans amicorum affertur. PRISC. gramm. II 521, 2 'ostentum' . . . , quando monstrum significat, n. est -e. 534, 3. III 486, 7 n. verbale vel -e 'fandus fanda fandum'*). ISID. orig. 1, 7, 25 -ia sunt n., quae sic sonant sicut participia, ut 'legens'. al.; *cf. p. 501, 15*). PRISC. gramm. II 60, 4 *inter species nominum derivatorum: verbale, -e, adverbiale. 137, 25 tertia forma in 'dus' terminantium nominum est -is, id est quae terminationem habet participiorum futuri temporis passivorum, et significat dignum esse aliquem eo, quod demonstratur, ut 'laudandus' laude dignus. 140, 22 -ia: 'sapiens, amans', cum sint sine tempore. III 293, 17 omnia fere -ia (participia cod. M) praesentis temporis genitivis solent iungi: 'amans illius'. al. apud eundem.*

b *gerundium et supinum*: a *adi.*: QVINT. inst. 1, 4, 29 sunt . . . haec (*sc. 'dictu, factu'*) . . . verba -ia quidem, non tamen qualia 'dicto factoque' (DON. gramm. IV 361, 9 gerendi [gerundia cod. M] vel -ia v. sunt haec: legendi legendo legendum lectum lectu. DIOM. gramm. I 355, 20. CLEDON. gramm. V 20, 1 quia similia sunt gerundi verba participiis futuri temporis passivi, appellantur -ia. al.). DIOM. gramm. I 338, 12 -is *modus verbi* a quibusdam *grammaticis* admittitur (342, 3 de -i m.: -is verborum m. est, cuius verba, quod sint participiis similia, -ia dicuntur, [-is dicitur codd.] nec tamen participia sunt, ut legendi eqs. 352, 34. 354, 15. 356, 36 gerundi vel -i m. MACR. exc. gramm. V 626, 28 [= 648, 26] de usurpativa specie verborum: hanc quidam gerundi m. vel -em vocant. aliter l. 58). β *neutr. pro* [van Leijenhorst]

subst. (subauditur 'verbum'): DIOM. gramm. I 342, 13 -ia . . . et patientis habent significationem (*affert Verg. ecl. 8, 71 cantando rumpitur anguis. cf. PRISC. gramm. III 499, 29 gerundia vel -ia communia sunt tam in activo quam in passivo*). 356, 13 *gerundia* vel -ia. PHOC. gramm. V 436, 2 *gerundio* vel -bus et participiis utriusque temporis deficiunt *verba impersonalia*. PRISC. gramm. II 409, 5 *gerundia* . . . vel -ia, cum participiorum vel nominum videantur habere casus obliquos nec tempora significant *eqs.* 425, 20 *supina* (quae nos *gerundia* dicimus *add. codd. aliquot*) vel -ia cum nec personas discernant et temporibus careant . . . et casus assumant . . . nomina videntur esse. 472, 9 *supinum* vel -e in 'um' desinens. III 488, 5 *ex participio praesentis temporis et tria gerundia vel -ia solent nasci* . . . , ut amans amandi amando amandum. *al.*

e quasilibet voces sive a participiis derivatas sive solam speciem, similitudinem participiorum praebentes: MAR. VICTORIN. gramm. VI 201, 11 quae sunt participia nominativa seu nomina -ia? quae quasi speciem participiorum habent, ut comatus galeatus hastatus (PRISC. gramm. II 528, 3 'volui' . . . praeteritum, ex quo n. -e nascitur 'vultus'). CLEDON. gramm. V 58, 3 moribundus . . . est -e, non *participium futuri ut 'amandus'*. PRISC. gramm. II 138, 15 in 'sus' terminantia partem -ia sunt, id est participiis praeteriti temporis similia, . . . et sunt quartae declinationis ut usus. 145, 17 in 'io' desinentia, quando sunt verbalia sive -ia, feminina sunt, ut oratio, actio. III 479, 34 'saucia' (*Verg. Aen. 4, 1*) est nomen appellativum, speciei derivativae sive -is (*sc. a p. p. sauciatum derivatum*). *al. apud eundem.*

2 *respicitur quaelibet participatio*: a *de ipso participio, socio*: CHAR. dig. 1, 11, 1 pr. qui *magistri equitum* adsociati -es [ad curas] (*Mommsen, curae ad cod. F, cura a fere cett.*) militiae gratia secundam post eos *dictatores* potestatem gererent. b *de rebus, quae non nisi partem quandam capiunt, per partes fiunt sim., ut vergat in notionem q. e. partilis (opp. plenitudo l. 34)*: HESYCH. in lev. 9, 1 p. 889^c *sicut in processu . . . operis pingendi -i augmento perficitur imago quaedam, sic verba legislatoris fiunt . . . clariora additamento eorum, quae per partes sancit.* 10, 12 p. 900^c quia -is quaedam apud nos est theologia; in caelis quippe eius est plenitudo. 14, 41 p. 964^a eam, quae -is est, interpretationem legis (*cf. 964^b -is interpretatio*).

*adv. *participialiter (forma participaliter, ad quam cf. p. 500, 28, trad. sola FEST. p. 352 [cod. F], ceterum non nisi varia lectione FEST. p. 201 [bis, per apographa cod. F]. CAPER gramm. VII 106, 6 SERV. Aen. 8, 15 SERV. auct. Aen. 8, 670 ISID. diff. app. 47).* i. q. modo *participiali, sc. pro participio, per participium sim. (technice in sermone gramm.)*: FEST. p. 194 'ostentum' non solum pro portento poni solere, sed etiam -r (principaliter *cod. alter*) <pro ostentato> (p. 352 'torrens' -r pro 'exurens' ponitur). p. 201 'ostentum' . . . , quin -r (-paliter, principal- *trad.*) quoque dici solitum sit, non dubium est (*ibid. iterum s. v. 'ostentas'*). PORPH. Hor. carm. 4, 5, 15 'icta' -r dicitur, et significat 'percutsa'. CHAR. gramm. p. 99, 23 B. [v. vol. X 2, 624, 75]. SERV. ecl. 5, 82 'sibila' [*Aen. 2, 211*] . . . pro 'sibilantia'. *al.; cf. SERV. Aen. 10, 628 si dixeris 'petendus est codex' iam non per gerundium, sed -r loqueris*). CAPER gramm. VII 106, 6 ut pingo pictum, sic fingo fictum facit -r. SERV. Aen. 5, 613 ('in solā . . . actā') ne non secreta . . . litorum, sed -r acta significet (10, 341). SERV. auct. Aen. 8, 670 'secretosque pios' aut in secreto morantes aut -r ab illis *Tartareis sedibus* secretos. POMP. gramm. V 235, 19 si -r utaris et dicas 'quoniam dicturus sum'. FRG. Bob. gramm. VII 542, 41.

[*participio, -āre falso trad. vel ed. pro participio* BOETH. arithm. 2, 31 p. 124, 13 GRAMM. suppl. 74, 5 GLOSS. II 368, 56.]

**participium, -i n. a particeps (vel participare) sec. t. t. gr. μετοχή. de origine v. l. 83. p. 502, 4 nec non GRAMM. suppl. 74, 5 sacrificio sacrificium, particip[i]o -um. legitur in arte gramm. inde a VARRONE, in sermone communi (sc. sing. praeter p. 503, 45) rarius quam participatio inde a Ps. CYPRI., GAUDENT., HIER., (apud AVG. -um omnino non, participatio passim), sed frequentius apud RUFIN. (sec. schedas nostras -um 35tes, participatio 25tes) et in NOVELL. Iust. (15/1). [in codd. confunditur hic illic cum principium, e. g. DON. Ter. Hec. 20, 2, et participatio, ut p. 503, 47 sq.]*

i. q. *μετοχή (item GLOSS.)*: I *usu technico in arte gramm. de parte quadam orationis (comprehendente quae nunc -um praes., perf., fut. nec non gerundivum appellantur, de quo v. p. 503, 9; ad rem cf. Jeep, Zur Gesch. der Lehre von den Redetheilen, 1893, 259 sqq.)*:

A *exempla potiora ad doctrinam pertinentia (fusius rem tractant SACERD. gramm. VI 443, 16 sqq. PROB. inst. gramm. IV 138, 26 sqq. posterioresque complures)*: 1 *definitiones*: VARRO ling. 8, 58 *verba quaedam simul habent casus et tempora, quo vocantur -a (cf. SACERD. gramm. VI 443, 17 -um est pars orationis cum tempore et casu [= CHAR. gramm. p. 230, 2 B., qui addit: sine persona active vel passive aliquid significans. 232, 10 ex Cominiano]. DOSITH. gramm. VII 408, 2 dictio . . . cum tempore et casu et genere. al.)*. FEST. p. 241 <parti>cipia appellantur, quae <, quoniam . . . conditio> nem rerum significant, e <. . . verbo> tempora, personas recipiunt . . . (<suppl. Müller, sed coll. e. g. l. 75 aliquid excidisse putaverimus, quo -um personas recipere negetur; vix conferas POMP. gramm. V 261, 23 -um semper a persona ducit originem; quando dico 'amans ego, amans tu', . . . currit per omnes personas). SACERD. gramm. VI 443, 17 (*praecedat l. 74*) -um dictum est quod partem recipiat a nomine, partem a verbo; recipit a no-

mine duo, genus et casum . . . , a verbo duo, tempora et significationem (*sc. act. vel pass.*), . . . ab utroque duo, numerum et figuram (*sc. simplicem aut compositam. sim.* PROB. inst. gramm. IV 138, 27 DON. gramm. IV 363, 13. 387, 18. *et saepe*). SERV. gramm. IV 416, 27 -um dictum est, quasi participium; habet enim partes a nomine duas *eqs.* (440, 17. EXPLAN. in Don. *ibid.* 513, 9 partes enim capit et de nomine et de verbo. *al.*). GLOSS.¹ I Ansil. PA 591 -a: sunt partes verborum vel nominum.

2 *-um distinguitur a nominibus similibus: a generatim*: QVINT. inst. 1, 4, 27 quaedam -a [an] appellationes sint dubitari potest, quia aliud alio loco valent, ut 'lectum' et 'sapiens' (L an verba an vel an verbi *codd.*). CAPER gramm. VII. 104, 21 -um a nomine tripliciter discernitur, comparatione, declinatione, significatione (SACERD. gramm. VI 444, 3 'sapiens' tempore -um, c. nomen declaratur. CHAR. gramm. p. 238, 10 B. comparationem non recipiunt -a. *sim. al.; aliter*: AVG. gramm. V 495, 9 -a videntur comparationem recipere, si loquendi consuetudo permittat vel hortetur auctoritas, sed tantum praeteriti temporis). SCAVR. gramm. VII 25, 10 'tectis' cum et nomen <et> -um sit. SACERD. gramm. VI 443, 36 sunt quaedam -a eadem etiam nomina . . . , quorum quidem species genetivo dinoscitur, ut cultus (*item distinguuntur subst. quartae decl.*: 479, 25 PROB. cath. gramm. IV 29, 24 DON. gramm. IV 388, 21. *et saepe; cf. etiam p. 503, 28*). PROB. inst. gramm. IV 142, 20 -a neque comparativos aut superlativos gradus, sed nec adverbia facere possunt, et accusativo, non genetivo casui iungi reperiuntur (CHAR. gramm. p. 240, 10 B. non nullis grammaticis placet, ut a nominibus, sic etiam a -is . . . adverbia figurari . . . ; [28] procul dubio remota -a sunt ab hac figurandorum ex se a facultate. *al.; obloquitur*: DON. gramm. IV 388, 25 adverbia de -is fieri posse non nulli negant, sed hos plurimae lectionis revincit auctoritas). SERV. Aen. 2, 610 si *vocabula in 'ns' exeuntia* . . . eadem sint et nomina et -a, ut amans, cum nomina fuerint, omni modo in 'e' mittunt *ablativum*; cum -a, licenter utimur 'e' vel 'i' (*aliter EXPLAN. in Don. gramm. IV 497, 24 discretionis causa i littera terminatur in ablativo, cum nomen est. POMP. gramm. V 259, 5 omnia -a in 'e' mittunt ablativum*). CLEDON. gramm. V 71, 24 si genetivo 'amantium' facit, -um est; si 'amantum', nomen. PRISC. gramm. III 317, 15 -a . . . necesse est verborum suorum servare constructiones. *al.* b *speciatim disputatur de quibusdam vocabulorum generibus, utrum -a sint necne*: SACERD. gramm. VI 431, 27 haec *impersonalis* species verborum duo recipit -a, praesentis temporis 'taedens, pudens' . . . et futuri . . . 'taedendus, pudendus' (*cf. e. g. l. 82 et SERV. gramm. IV 440, 33 'pudens' . . . -um non ab i. videbitur, sed a verbo integro 'pudeo'*). *aliter SACERD. gramm. VI 444, 5 nomina 'decens, pudens' speciem habent -orum. DOSITH. gramm. VII 408, 17 i. verborum omnino -a non esse; . . . 'pudens' magis appellatio quam -um est. et saepius*). 444, 6 <sunt -a> sine verbi aliqua substantia, ut tunicatus, galeatus (*si recte restit. Keil; de adi. eiusdem formationis*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 201, 11 quae sunt -a nominativa seu nomina participialia? quae quasi speciem -orum habent. DON. gramm. IV 388, 12 SERV. Aen. 6, 104. *et saepius. aliter*: SERV. gramm. IV 441, 6 quoniam tempus habent, sine dubio -a sunt [9 'galeatus incedit' id est . . . 'iam galeam habet']. VIRG. gramm. epist. 5 p. 165, 19 sqq.). 444, 16 sunt non nulla -a, quae adiecta praepositione transeunt in nomen, ut innocens, indoctus; . . . nemo enim dicit <innocet vel> indocteor (DON. gramm. IV 388, 17. POMP. gramm. V 263, 30 sqq. *et saepius. aliter de indoctus*: PROB. inst. gramm. IV 140, 3 composita figura -orum est). PROB. inst. gramm. IV 143, 7 sqq. sunt nomina, quae suspicionem -orum futuri temporis (*i. gerundivorum*) . . . incurrant, ut puta furibundus, moribundus; sed -um praes. ex iis derivari non potest . . . ; ideo haec . . . nomina, non -a sunt pronuntianda (DON. gramm. IV 388, 19 SERV. gramm. IV 441, 20. *al.*) *al.*

3 *-orum tempora speciesque nec non formatio, declinatio*: GELL. 9, 6, 3 -a praeteriti temporis (SACERD. gramm. VI 437, 32 PROB. inst. gramm. IV 139, 19. *et passim; omittitur t.*: SACERD. gramm. VI 440, 25. 442, 1 DIOM. gramm. I 360, 3. *al.; cf. -um praeteritum*: DON. gramm. IV 363, 24 sq. CHAR. gramm. p. 232, 13 sqq. B. [*ex Cominiano*]). SERV. gramm. IV 417, 24 licet latinitas non habeat . . . p. -um ab activo. *al.*) SACERD. gramm. VI 436, 27 praesentis temporis -a (*item vel omissio t.*: 439, 36. 441, 14 PROB. inst. gramm. IV 139, 6. *et passim; cf. -um praesens*: SERV. Aen. 1, 121 in latino . . . sermone a passivo verbo p. -um non est. gramm. IV 417, 24 ARVS. gramm. IV 514, 20 CLEDON. gramm. V 23, 10. *al.*) 438, 22 -a . . . futuri (*item vel addito temporis*: 439, 36 PROB. inst. gramm. IV 139, 27. 140, 26. *et passim; cf. -um futurum*: DIOM. gramm. I 371, 1. 386, 12 ARVS. gramm. IV 514, 20 MACR. exc. gramm. V 651, 8. *al.*) 444, 8 omnia . . . -a aut 'n' et 's' terminantur temporis praesentis, ut amans, aut 'rus' temporis futuri activitatis, ut amaturus, *eqs.* (*sim. de terminationibus*: PROB. inst. gramm. IV 139, 6 sqq. DON. gramm. IV 417, 9 sqq. *al.*). PROB. inst. gramm. IV 140, 12 -a praeteriti temporis . . . s litteram . . . in rus syllabam convertunt (*sim. SERV. gramm. IV 417, 32 CLEDON. gramm. V 70, 21. al.*). DON. gramm. IV 388, 6 interdum a non defectivo verbo -a defectiva sunt, ut . . . 'studens' futurum tempus non habet (388, 22 Ps. ASPER gramm. suppl. p. 56, 11. *ad rem cf. e. g. DIOM. gramm. I 403, 7 temporibus deficiunt*). 388, 7 ab impersonali verbo -a nisi usurpata non veniunt (SERV. Aen. 10, 444. *cf. l. 38 sqq. nec non e. g. DIOM. gramm. I 363, 19 ab hoc impersonali verbo, sc. paenitet, usurpatum est*

-um temporis instantis). Ter. Hec. 20, 2 'placitae' ... nota -um sine verbo ([ad rem cf. p. 502, 38sq.]. 644 'moratam'. SERV. auct. Aen. 4, 259 'alatis'. al.; cf. l. 10). CHAR. gramm. p. 216, 18 B. -a instantis 'amans' (379, 28 i. temporis. DROM. gramm. I 358, 2. al.). 327, 4 -a ... perfecti (327, 24. 328, 21. DROM. gramm. I 367, 7 <-um> p. temporis [CLEDON. gramm. V 57, 35]). CLEDON. gramm. V 23, 26 semper -a praesentis temporis ablativum singularem in e litteram mittunt, licet genetivum pluralem in ium mittunt (sim. al.; cf. p. 502, 31sq.).

al. de -o fut. pass., quod nunc gerundivum appellatur (addas QVINT. l. 33sq.): SACERD. gramm. VI 430, 37 'factus et faciendus' -a sunt sine verbi substantia: nam 'facior' non est dicendum (SERV. auct. georg. 4, 488 'ignoscenda' -um passivum s. s. v. [SERV. sine verbi origine]. cf. l. 1. p. 502, 44). 437, 30 -a trahuntur a verbo passivo temporis praeteriti et futuri; ... temporis futuri 'hic amandus' (439, 10 PROB. inst. gramm. IV 139, 27. SERV. gramm. IV 417, 30 de -o f. t. a passivo. et saepe; omittitur t.: SACERD. gramm. IV 440, 25 -a praeteriti 'scriptus' ... futuri 'scribendus'. 442, 1. CHAR. gramm. p. 221, 3 B. -a passiva ... f. al.; -um futurum passivum: DIOM. gramm. I 396, 3 PRISC. gramm. III 486, 8). PROB. inst. gramm. IV 141, 4 -a praesentis temporis ... s litteram ... in dus syllabam convertunt, ... ut puta clamans, clamandus (sim. SERV. gramm. IV 417, 28sq. CLEDON. gramm. V 70, 19sq. et al.). MACR. exc. gramm. V 626, 31 'ad salutandum eo' -um esse iam desinit, nisi adieceris ... 'amicum' (distinguitur a gerundio, de quo cf. p. 500, 54). al.

B exempla varia (sc. vetustiora tantum): VARRO ling. 9, 110 analogiam ... de his, quae appellantur -a (-<al>ia L. Spengel dubitanter), reprehendunt multi; iniuria: nam non debent dici terna ab singulis verbis. PAVL. FEST. p. 94 -um, quod a gerendo deducitur (distinguitur subst. gestus). QVINT. inst. 1, 4. 19 adiectum est nominibus ... mixtum verbo -um. 1, 5, 47 (de solocismo) in -o per genus et casum ut in vocabulo, per tempora ut in verbo, per numerum ut in utroque peccatur. 1, 6, 26 verba quaedam defectiva quo modo ... in -a transibunt? 9, 3, 9 utimur et verbo pro -o: 'magnum dat ferre talentum' (Verg. Aen. 5, 248) tamquam 'ferendum', et -o pro verbo: 'volo datum'. 9, 3, 64 -o (sc. 'gerendum'). GELL. 1, 7, 6 (ad Cic. Verr. II 5, 167 'hanc sibi rem praesidio sperant futurum') 'futurum' ... non refertur ad 'rem' ... neque pro -o positum est, sed verbum est indefinitum. al.

II in sermone communi de participatione (sc. de statu participis; metonymice l. 79; per gen. obi. indicatur passim res cuius quis participat, deus l. 66, socius l. 45. 76; pro gen. accedunt praepos. ad p. 504, 12 apud l. 68, cum p. 504, 25, in c. abl. p. 504, 6. 15, c. acc. p. 504, 35; gen. subi. l. 59, explicat. l. 80; sine determinationibus l. 53. 57. al.; iunctura abundanti communionem -i Ps. AMBR. trin. 13): A exempla varia: 1 in universum (cf. sub B p. 504, 12. 22. 34sq. al.):

Ps. CYPR. singul. cler. 14 p. 188, 17 clericus cavenda sunt feminae -a (cf. p. 498, 45). PHILO quaest. in gen. 4, 195 add. 6 animalium pronorum, -o sapientiae alienorum (participatio s. alienarum var. l., unde participationem s. alienam eorum vix recte conii. Petit; v. Beikircher, Beiträge aus der Thesaurusarbeit, Mus. Helv. 45, 1988). RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6 p. 57, 11 ratio ... cuius -o (-patio(ne) var. ll.) rationabiles sunt homines. Ps. AVG. c. Felician. 9 ad hunc regis filium -um regiae potestatis ... decurrere. VINDIC. med. 4 Aristoteles ... semen inquit aliud principaliter vocari, aliud -o. ibid. -o ... dicit appellari semen spumam ultimae digestionis nutrimenti. al.

2 usu peculiariter christiano (eodem respectu quo participatio p. 497, 68sq.): HIER. tract. in Is. p. 120, 16 aliud ... est esse sanctum per naturam, aliud per -um (syn. consortio, participatione). RVFIN. Basil. hom. 5, 4 p. 1764^c 'craterem' (prov. 9, 2) ... ipsum purificatorum nominat sapientiae mysticum -um, unde licet omnibus ... haurire (gr. p. 393^a τὴν ... τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν). Orig. in gen. 1, 2 p. 4, 5 illius ... aquae supernae -o, quae supra caelos esse dicitur, unusquisque fidelium caelestis efficitur. Orig. in lev. 9, 11 p. 439, 24 anima humana si contigerit vitam, ex -o vitae erit immortalis (LICINIAN. epist. 1, 1 M. v. aeternae -um). Orig. princ. 4, 4, 5 sicut ... -o filii dei quis ... adoptatur et -o sapientiae in deo sapiens efficitur, ita et -o spiritus ... spiritualis efficitur (item de communionem cum deo trinitario: BACHAR. repar. laps. 3 de ... Christi -o. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 6 p. 42, 20 habere communionem per -um apud deum. cf. p. 504, 2. 11. 32 et al.). CASSIAN. conl. 23, 21, 2 dignos eorum sacramentorum -o nos esse (participatio(ne) var. l.). CONC. I 3 vers. Tur. p. 10, 7 quibus temporibus Christus nondum unctus sine -o erat donationis postea ei donatae (Rustic. participatione, gr. I 1, 1 p. 17, 8 ἀμέτοχος ἦν). PRAEDEST. 3, 17 p. 659^d gratiae -o ... delectari. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 6 p. 42, 13 sine -o omnium tenebrarum est et nullam communionem cum eis habet, qui ex eius dei inluminatur luce. PASS. Fabii (BHL 2818) 1 ut fideles, etiamsi martyrium non potuerint adipisci, ad -um triumphantium mereantur honorando martyria promoveri (adparticipium ... promereri cod. unus et ed. perperam; at -um ... promereri Bulhart in schedis). al.

metonymice de ipsa re participe, sc. de corpore Christi: APON. 5 p. 90 Christi sepulchrum ... ubi ... in adsumpta carne -um eius corporis, iacuisse probatur (l. quae -um est ed. Colon.).

B -um ponitur pro obi. in locutionibus verbalibus adhibitis de iis: 1 qui participes sunt vel fiunt (de actione mutua p. 504, 14):

a -um habere: GAUDENT. serm. 7, 3 G. cum ... homines hinc h. iudi-

centur aliquod -um bonitatis, si bonum deum ... diligant (item cum gen.: RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6 p. 57, 6 Christi. patr. 1, 11 l. 25 S. dei iam in se -um habens quidam. CONC. I 5 p. 276, 21 peccati ... -um non habet Christus [gr. I 1, 5 p. 24, 21 ἀμοιγήσας]. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 3sq. [gr. μετέχειν]. al.). Ps. AVG. serm. cod. Guelf. app. 6, 2

5 p. 191, 45 -um h. in regno caelorum (NOVELL. Iust. 109 praef. in publicis curis [gr. μετουσίαν. syn. participarentur]. al.). EPIST. pontif. 318 Migne 20, 608^a ut ... hi haeretici cum Iudaeis ... -um habeant damnationis (NOVELL. Iust. 145, 1 dignitatis ... aliquod cum eis provincialis -um [gr. ἀρχικὴν ... μετουσίαν]). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 5, 19 p. 81, 1 ex deo sumus ab eo -um (participamur cod. unus) habentes. NOVELL. Iust. 59 praef. ut nos ... ad bonos actus studeamus h. semper -um (gr. μετουσίαν ut 89, 4 ad ... cognatos. al. ibid.).

b varia: RVFIN. Adamant. 2, 1 ut -um capere sui invicem dicat et bonum mali et malum boni ([gr. μετέχειν]. ARNOB. in psalm. 148 p. 567^a in divinis laudibus -um. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 15 animatae potentiae [Migne gr. 44, 176^b μετέχει]. al.; cf. suscipere: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 166, 20. CASSIOD. Didym. in I Petr. 3, 15a p. 30, 14 [gr. μετοχήν ... δέχεται].

20 ([cf. p. 498, 4]. Greg. Naz. orat. 3, 20, 3 de aeterno lumine -um sumentes [Migne gr. 36, 360^a φωτὶ παραστάντες]. Orig. princ. 1, 1, 3 numquid putandum est omnes eos, qui medicinae participant, ... eius sibi auferre particulas et ita eius -um sumere? al.; cf. Orig. princ. 2, 6, 3 ut tantum ex eo deo ... -i sumeret). Orig. in cant. prol. p. 70, 31 caritatem ad proximum respicere, cum quo -um gerit (inierit var. l.). Orig. in lev. 9, 11 p. 440, 1 si -um traxerit mortis (Orig. princ. 1, 3, 6 ex eo deo ... omnia quae sunt -um trahunt, [participant var. l.]. 4, 4, 9). CONC. I 5 p. 176, 5 primi status Adae participes facti, ... etiam secundi Adae ... status -um consequemur. al.

30 2 qui alios participes faciunt: RVFIN. Basil. reg. 2, 53 Christus divinitatis suae -um tribuit. Greg. Naz. orat. 4, 9, 2 spiritus sanctus semper -um sui praestans, non ipse aliunde -um sumens (Migne gr. 36, 441^b μεταληπτὸν, οὐ μεταληπτικόν). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 260 qui nulli ... cohabitationis suae -um exhibebant (principium var. l., gr. μετεδίδουσαν). NOVELL. Iust. 145, 1 nullum -um in Phrygiam ... dantes magistratui Lydorum (gr. μετουσίαν).

deriv.: participialis. vix agnoscas compos. adparticipium p. 503, 77.

*participo, -āvi, -ātum, -āre et *participor, -ātus sum, -ārī. a particeps (potius a pars et capere derivandum putat EVTYCH. gramm. V 487, 2 [cf. iam PRISC. gramm. III 503, 23]). scribitur litteris graecis: p. 506, 81. deponens -or aetate priore legi videtur in CE 935, 1 (aet. Sullae?) tantum, ni fallimur contextu lacunoso (v. p. 506, 60); ceterum dubitare possis de LVCR. infra l. 79, vix iam de PLAVTO l. 63; aetate recentiore occurrit notione sub IIA illustrata passim inde ab VLP., ITALIA, IREN. (usum non distinximus nisi p. 506, 58. 508, 23); raro invenitur sub IB, sc. non nisi p. 505, 82. 506, 16. legitur sexies apud PLAVTVM, singulis vel binis locis apud ENNIVM, CE, CIC., LVOR., LIV., FEST. (de MART. v. p. 494, 12), saepe inde a FRONTONE, GELL., APVL., PAPIN., VLP., TERT., ITALIA. [confunditur in codd. cum principare NOVELL. Iust. 7 praef. pr. p. 50, 12 (e conii. dub. IREN. 5, 18, 3) et cum partiri VVLG. prov. 29, 24. trad. loco obscuro: FEST. p. 205.]

I notione q. d. factitiva i. q. participem facere, impertire sim. (cf. NON. p. 37, 19 impertire est -are et partem dare. GLOSS. -at: impertit. sim. al.): A pro obi. est is qui (id quod l. 69. 74) sua parte donatur, portione instruitur sim. (structura sollemni 'aliquem aliqua re' [aliquo p. 505, 5]; acc. suppl. e contextul. 81 [cf. p. 508, 43]; pro abl. accedunt gen. l. 61. p. 505, 14sq., praepos. l. 69sq. 74. p. 505, 11sq., adv. l. 76, enunt. interrog. p. 505, 13; res dispensata desideratur saepius sub Ia, suppletur ex enunt. relat. p. 505, 9):

I quolibet modo: a structuris variis: PLAVT. Cist. 165 virgo paternum servom sui -at consilii (nisi ad 2). TRUC. 748 non <mei> (Leo) licet [do] obsoni me participem fieri? :: si volebas -ari, auferres dimidium domum (vix deponens, ut ad II pertineat). CIC. leg. 1, 33 ad -andum alium [ab alio, communicandumque inter omnes ius nos (iustos trad.) natura esse factos (dubitanter huc traximus, ad -andum alium pro gerundivo accipientes; l. alio var. l., cum alio Huschke aliique, gerundivum ad -andum cum obi. ius iungentes, ut ad B1a pertineat). IREN. 1, 13, 3 (pseudopropheta ad discipulam) -are te volo ex mea gratia (gr. μεταδοῦναι). 2, 33, 3 anima docet corpus et -at de spiritali ei facta visione. LACT. inst. 5, 6, 1 non -bant alios (aliis edd. vet.), quibus aliquid affluebat. AVSON. 412 p. 270, 14 P. tu, ut me -es, delicias tuas ... defrudas. AMBR. epist. extra coll. 14, 107 vir ... uxorem ... -et ut coheredem gratiae (vix ad IIA1, v. p. 506, 27).

PRVD. apoth. 818 membris tabentibus interfusam animam caro -at de faece sua. PAVL. NOL. carm. 2, 8 mihi ... rarus ... generatur sphondylus ...; hinc te -ans eqs. AVIAN. fab. 12, 10 (dea neglecta ad sacrificantem) alios mavis -are deos. b structura 'aliquem aliqua re': LVCR. 3, 692 anima cum corpore ita conexa est ... , uti dentes quoque sensu -entur (nisi deponens intellegens ad II trahas). CE 963, 10 (a. 12 a. Chr.) patrona nomine suo -at cinerem (i. me mortuam; opp. preivat). APVL. met. 1, 4, 6 tibi ... haec quae narras ... credam et pro mercede ... prandio -bo (9, 33, 3 dominum ... opipari p. -at. cf. IVL. VAL. 1, 13 vos ... -bo convivio [Hist. Alex. M. I p. 21, 2 Kr. καλέσω σε εἰς τοὺς γάμους. cf. p. 508, 43]. SVLP. Sev. chron. 1, 53, 6 Ioachim a rege in

[van Leijenhorst]

amicitiam receptus mensaque et consiliis -tus). IVL. VAL. 1, 42 (*Darius loq.*) quo honore nos donat atque -at supera maiestas (1, 46 heroas divum h. [*Hist. Alex. M. I p. 48, 26 Kr. ἔθυσεν . . . ἠρωσιν*]). SYMM. epist. 2, 81, 1. 5, 91 me sermonis tui h. -as). PAVL. NOL. epist. 32, 7 vers. 10 *martyrii* coronas, quae domino famulos -ant (*nisi ad B1b, quo certe spectat var. l. cod. M dominum famulis*). VEN. FORT. carm. app. 17, 6 haec mulier . . . floreat . . . cunctis -anda bonis. *al.*

2 *aliquem certiore faciendo* (*huc p. 504, 61?*): PLAVT. Mil. 232 auden -are (*Bugge, aut in parte mici pare trad.*) me quod commentu's? 263 ille *servus* non potuit quin sermone (-ni *var. l.*) suo aliquem familiarium -verit de amica eri, sese vidisse eam *eqs.* (COD. Theod. 1, 15, 4 cunctis de rebus . . . vicarios esse -andos). Stieh. 33 (*Panegyris ad sororem*) ubi sint, quid agant, eequid agant, neque -ant nos, neque redeunt *mariti nostri*. IVL. VAL. 3, 14 (*Alex. ad Aristotelem*) eorum omnium . . . te -are per litteras ([*Hist. Alex. M. I p. 106, 13 Kr. ἐξειπεῖν*]). *item c. gen. si recte conicitur*: 3, 16 quorum universorum . . . vos quoque -are curabimus [*l. Kroll, Rhein. Mus. 70, 1915, 598, sec. vers. Armen., quo primum reversi trad.*]. 2, 27 p. 95, 29 *Eumelo* gestae rei seriem explicat et . . . duces quoque laetos, facto -at (*l. laeto Kroll, l. l. 597. item c. abl.*: 3, 27 ea te *Aristotelem* scientia -are [*gr. p. 115, 2 δηλώσαι*]).

B *pro obi. est id quod dispensatur, tribuitur, cuius quis particeps fit sim.* (*sc. res praeter l. 57sq. 64; absolute sub l. 63; pro obi. est struct. part. l. 42; gr. respondet μεταδίδωμι, nisi alia adnotavimus; cf. GLOSS. -o: μεταδίδωμι μέρονος. communico, do, tribuo. -at: partem dat. -andis consiliis: communiter conferendum. al.*): 1 *quolibet modo*: a *structura 'aliquid cum aliquo'* (inter aliquos PLAVT.): PLAVT. Persa 757 (*in imagine; servus loq.*) inter participes dividam praedam et -bo. LIV. 3, 12, 5 Lucretius consul . . . suas laudes -are cum Caesone (*cf. l. 68*). COD. Iust. 6, 39, 1 (*a. 196*) eum, cum quo fraudis consilium -tum est (PAPIN. dig. 29, 4, 27, 2 fraudis c. cum heredibus). 8, 29, 4 (*a. 240*) fraudem eum -asse cum creditore. CAPITOL. Aur. 7, 6 <cum imperium> . . . cum alio -asset (*si recte suppletur sec. SPART. Sept. Sev. 5, 7 TREB. Gall. 7, 1. cf. IVST. 34, 2, 8 -to . . . cum eo Ptolemaeo regno. HEGES. 1, 40, 5 regni potentiam cum fratre [cf. gr. 1, 483 ὄς, sc. ἀδελφός, . . . ἐκινώνει]. al.*). PACIAN. (?) sim. carn. p. 117, 2 cum . . . -ent *daemones* delictum omne cum carne. AMM. 21, 1, 8 elementorum omnium spiritus . . . -at nobiscum munera divinandi. AMBR. exc. Sat. 1, 40 cum quo -bo curas? RVFIN. hist. 9, 8, 14 non solum cibos cum eis *pereuntibus*, sed et affectum -are ([*gr. διέμενον*]). PELAG. in I Cor. 5, 11). PAVL. PELL. 507 fructus . . . rei nostrae . . . sponte sua mecum . . . -ando. REGVLA mag. 20, 9 ut . . . omnium cum uno *absente* -etur oratio. *al. pro obi. accedit struct. partitiva*: IREN. 3, 16, 1 *Christum* -asse . . . cum eo *Iesu* . . . de sua virtute et de suo nomine.

b *structura 'aliquid alicui'*: ITALA I Thess. 2, 8 (Theod. Mops. ad l. p. 11, 8) complacemus -are (-ari *cod. unus*) vobis non solum euangelium Christi, sed nostras ipsorum animas (*cod. g -are vobiscum, cod. d communicare, Ambrosiast. ad l. impertire, Vulg. tradere*). IREN. 1, 2, 1 Nus . . . excogitabat reliquis quoque Aeonibus -are magnitudinem Patris (*gr. ἀνακωνώσασθαι*). 1, 13, 3 *pseudopropheta* -vit ei *discipulae* suam gratiam (HIL. myst. 1, 8 Cayn . . . non -verat sibi conspectae a deo hostiae g. THEOD. MOPS. in II Thess. 2, 13 p. 59, 5 vobis g. spiritus [*syn. donans*]). 4, 14, 1 l. 33 *Christus* gloriam suam -are (-ari *var. l.*) volens discipulis suis. ARNOB. nat. 1, 51 (*ad deum*) id, quod facere solus possis, fragilissimae rei, *i. homini*, donare et -are faciendum *omnipotentis est*. HIL. trin. 4, 4 *substantia* -ta duobus, *sc. deo patri et filio*, et in utroque consumpta. AMBR. in Luc. 7, 247 *facultates* -are pauperibus. spir. 1, 5, 72 qui *spiritus* solis -etur iustis. PAVL. NOL. epist. 23, 44 quibus *famulis suis* et patrem suum -at *Christus* et regnum. AVG. pecc. mer. 1, 31, 60 p. 61, 12 per -tam carni (*carnis var. l.*) divinitatem. serm. coll. Morin p. 143, 33 cui *Lazaro a divite* -anda humanitas erat. CASSIOD. Ios. antiq. 1, 297 Laban . . . promisit omnem se ei *Iacob* -are clementiam (NOVELL. Iust. 7 praef. pr. p. 50, 12. 74, 6 *filii ex prohibitis nuptiis procedentes* neque naturales vocandi neque -anda eis ulla clementia est). *al. reflexive se -are sociis quibusdam* (*cf. sibi -are l. 50*): VEN. FORT. Mart. 4, 349 ut *imperator cogat Martinum* se -are nocivis (*sim. 4, 359 se -are sinistris*).

c *structuris mancis*: α *non indicato particeps: act.*: LIV. 2, 52, 8 *consularem accusatum* iuvit et Verginius collega . . . -ando laudes. PANEG. 6, 15, 4 *Diocletianus* primus imperium et -vit et posuit. AMBR. spir. 1, 5, 75 cum *creatura* non impertiat spiritalem gratiam, sed adquirat, nec -et, sed adsumat. MART. CAP. 5, 437 (*Rhetorica ad deos*) si Pallados aures atque Arcadium (*sc. Mercurii*) rationem benivolae maiestatis -arit assensio, non displicebo. ORIBAS. syn. 1, 19, 3 La p. 65, 14 Mø. *clysteres quidam* ex se nutrimenta -ant (*Aa nutriunt, gr. ἔχουσι*). *pass. (exempla pauca, sc. minus ambigua; ceterum v. II A1c)*: COD. Iust. 9, 34, 4, 1 (*a. 244*) *debitor* -to fraudis consilio per subiectam . . . personam dispendium tuum . . . pertemptat. TREB. Gall. 12, 1 Odenatum -to imperio Augustum vocavit. HIL. myst. 1, 8 deo . . . non placent nisi communia et -ta et amic(a)ta. AVG. epist. 140, 11 ut . . . ad -andam . . . suam naturam adoptaret *Christus* filios hominum. VEN. FORT. carm. 1, 2, 12 hanc sacer Andreas . . . sibi vindicat arcem (*i. templum domini*) et cum fratre pio *Petro* -ta regit. *deponens*: PHILO quaest. in gen. 4, 195 add. 8 *Isaac* mensarum -atur *dricedines* (mensura(m) -antur d. *trad., corr. Petit sec. gr.*). ? β *nor indicato obi.*: AVG. in

Iob p. 580, 13 (*cf. Gal. 6, 6*) misericordia, qua -at catechizanti qui catechizatur (*sc. victum praebens, nisi conicias quam*).

2 *narrando, nuntiando* (*signis mutis DRAC.; structura 'aliquid cum aliquo' praeter l. 7. 11. 14sq. 20*): a *act. vel pass.*: APVL. met. 8, 9, 3 nec tamen cum quoquam -tis nocturnis imaginibus, *sc. trucidati mariti*, sed indicio facinoris prorsus dissimulato. ITALA I Thess. 2, 8 vobis . . . euangelium (*v. sub 1b*). CYPR. epist. 57, 1 statueramus . . . -to invicem nobiscum consilio, ut *eqs.* (*si recte huc traximus; cf. p. 505, 30*). IVL. VAL. 2, 39 *consilia* cum matre -at (*Hist. Alex. M. I p. 98, 3 Kr. ἔγραψε . . . τῇ μητρὶ*). AVSON. 168, 16 p. 35 P. quod muta domus silet . . . , quod mala non cuiquam, non bona -o *viduus*. SYMM. epist. 5, 92 -ta cum filio amaritudo. 7, 100 si quid *cognovisti* . . . , mecum quaeso -es. 8, 22, 2 si quid stilo adieceris, cum . . . lectore -a. AVG. epist. 87, 5. serm. 6, 1. AVELL. p. 551, 17 -ate . . . per universum orbem mandata euangelica. DRAC. laud. dei 1, 84 natura . . . -ans quaecumque forent mundoque minentur. *al.* b *deponens*: AVG. epist. 86 ut . . . aestus causarum mearum [*cum excellentia rer*] tua (*l. c. e. partiarer fere codd., e. -ret Goldbacher, c. e. partirer ed. Maurin.*). util. cred. 7, 14 da veniam et -are mecum . . . sapientiam tuam. THEOD. MOPS. in Gal. 2, 6 p. 18, 17 'nihil contulerunt', hoc est: . . . non -ti sunt mihi consilium de aliquo.

II *notione q. d. habitiva* (*cf. Leumann, Gramm. 1977, 545sq.*) sive *intransitive i. q. participem esse sive transitive i. q. modo participis habere, pro particeps occupare sim.* (*in exemplaribus gr., nisi alia adnotavimus, respondet μετέχειν, ut et in GLOSS.*): A *indicatur cuius rei quis particeps sit* (*coetus hominum l. 37. p. 507, 19; animalium singulorum, quibuscum quis coniunctus est aut vinculo cognationis vel sanctificationis [sc. cum deo, Christo, spiritu sancto p. 507, 39. 44. 81. al., cum patriarcha p. 508, 16], aut laxius societate operis p. 508, 17; indicatur participatio mutua p. 508, 7; figura fere etymologica participatione -are p. 508, 51*): 1 *transitive* (*obi. suppl. ex enuntiato relativo l. 52. 68*): a *act.*: ENN. scaen. 168 exitium paranti esse paratam (-tum Bentley) pestem ut -et parem (*v. Timpanaro, Contributi, 1978, 661*). FRONTO p. 165, 6 v. d. H. studuimus una, iocum seriumque -vimus. APVL. apol. 14, 6 tam varias habitudines corporis -at, tot vultus . . . imitatur *speculi imago*. 24, 9 -are curiam coepi (*item -antur conventus sim.*: VLP. dig. 49, 7, 1, 4 coetum ordinis cuiusdam. COD. Iust. 4, 37, 3 [*a. 294?*] salinarum societatem. *al.*). 47, 5 sacrum magicum (*item sacra sim.*: 55, 8 sacrorum . . . initia. TERT. mart. 2, 7 sollemnes nationum dies. *al.*). met. 9, 24, 2 mensam nobiscum . . . -at (TERT. adv. Hermog. 39, 1 *materia* -et cum illo deo necesse est . . . condiciones aeternitatis. pudic. 15 p. 251, 13 cum fideli sacramenta. ITALA num. 11, 17 [*Lugd.; deus ad Moysen*] -bunt *presbyteri* tecum impetum populi [*gr. συναντιλήπονται, Vulg. ut sustentent*]). COD. Iust. 5, 38, 1 [*a. 226*] fraudem . . . cum aliis. *al.*). SOCR. 16 p. 156. VLP. dig. 17, 2, 55 aequum est . . . , ut cuius -vit lucrum, -et quis et damnum. TERT. carn. 19 l. 34 si dei spiritus non de vulva carnem -turus descendit in vulvam *Mariae* (*aliter, sc. respectu fere partitivo: praeser. 34 l. 29 etsi nihil de damnaticis -rent [-rentur var. l.] haereses*. IREN. 2, 13, 7 omne . . . omnes *Aeones* . . . -bunt de patre [*si recte trad.*]. *al.*; cf. RVFIN. apol. Orig. 9 p. 606^B nihil . . . ex . . . immortalis anima). spect. 24 p. 24, 16 quod . . . eieramus, neque factio neque dicto . . . -are debemus. IREN. 5, 3, 2 quae sapientiam -ant dei, -ant et virtutem eius. CONC. I 3 vers. Tur. p. 44, 11 quam *caritatem* -antes divinas implebunt leges (*opp. neglegentes; gr. I 1, 1 p. 93, 13 οἱ μετιόντες*). ORIBAS. eup. 2, 1 E 10 (17) La p. 470 *herba quaedam* -at . . . et stipticam [*in se, parvam partem*] (*l. om. Aa*). T 8 [78] Aa, La p. 511 [*gr. 2, 1 T 3 μετελήψε*]. 10 [80] La p. 512 [*in se om. Aa*]. et saepe. b *deponens* (*part. praes. -ans v. sub a*): CE 935, 1 (*cf. CIL IV 4967; aet. Sullae? perit versus initium*) *veicinei* incendia -antur (*amoris, v. Tandoi, Quaderni dell' A. I. C. C. di Foggia, 1981, 137sq.*). VLP. dig. 4, 4, 9, 4 (*e Papin.*) si pretium -tus est, *qui se in servitute venire passus est* (COD. Iust. 7, 18, 1 pr. [*a. 239*]). *ibid. iterum, si recte trad.*; cf. l. 80sq.). IREN. 2, 23, 1 solus . . . duodecimus *Aeon* -tus est passionem. VVLG. III Esdr. 5, 40 ne -entur sancta *sacerdotes*. RVFIN. Orig. in iud. 1, 2 p. 468, 6 quam *lucem* ipsi ex vera luce -ti sunt *apostoli*. AVG. bapt. 2, 13, 18 p. 194, 4 -amini nobiscum unitatem, -emur vobiscum dolorem (RVSTIC. CONC. I 4 p. 215, 36 -tus . . . es cum haereticis . . . quod de virgine *Maria* sapis. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 271 cum eis . . . pericula belli [*gr. συνάρασθαι*]. *al.*). CONC. I 3 vers. Tur. p. 140, 10 oportebat . . . nos temptationum -ari tristitiam (*gr. I 1, 3 p. 43, 4 μερίζεσθαι*). GREG. TVR. Franc. 6, 29 p. 296, 15 *diabolus* nihil in ea *anima* -atur. ORIBAS. eup. 2, 1 A 35 Aa p. 439 *uva domestica* -atur . . . aliquam virtutem causticam (La -at). VEN. FORT. carm. 9, 1, 118 *regina* regnum moribus ornat principis et culmen -ta regit. THEOD. MOPS. in Eph. 2, 18 p. 152, 20 utrique . . . similiter eandem spiritus -ti gratiam. *al.* c *pass. (quaedam etiam ad p. 505, 75 trahi posse non negaverimus)*: FEST. p. 178 ut ex ea *cauda hostiae* sanguis destillet in focum -andae rei divinae gratia (*item gerund.*: GELL. 15, 2, 7 ad -andas eiusmodi *conviviorum* voluptates. COD. Iust. 7, 16, 5, 1 [*imp. Alex.*] -andi pretii gratia [*cf. ad pretium -andum: INST. Iust. 1, 3, 4. 1, 16, 1. GLOSS. iurispr. ἀδερ Α 2 ἀδ προατίονμ παρτικιπάνδουμ*]). PANEG. 2, 33, 4. AVG. cons. euang. 2, 4, 11 ad istam mortalitatem nobiscum -andam *Christus* descendit. *al.*). APVL. Plat. 1, 15 ut eius *iocineris* redundantiam -tis haustibus relevet *lien* (*abl. c. part. ut: AVG. civ. 10, 1* [*van Leijenhorst*])

p. 401, 15 D. animam nisi -to lumine . . . dei . . . beatam esse non posse. gen. ad litt. 10, 14 p. 314, 3. *al.*) TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 441, 3 -ari . . . stigmata delictorum quasi ex contagione, si qui se cum peccatore miscuerit. CAPITOL. Aur. 7, 9 *donativum* ob -tum imperium militibus promiserunt *Aurelius et Verus*. CHALC. comm. 338 (339) in qua *statua* . . . -atur . . . impressa forma (*v. sub participabilis*). HIL. trin. 4, 9 soli . . . propria non -antur ab altero. AMM. 18, 5, 6 quo honore *apicis* -antur mensae regales. NICET. vigil. 2 p. 58, 10 B. de consensu malitiae -atur cum facientibus poena (*rec. interpol.* qui consentit malitiae particeps est poenae. *item indicatur unde -etur*: AVG. gen. ad litt. 10, 16 p. 316, 18 ex corpore peccati -ta conluviis. in psalm. 134, 3 ille *dominus* bono suo bonus est, non aliunde -to bono). COD. Theod. 12, 1, 74, 2 antiquitate -ti senatus (*i. eo quod quidam antiquitus senatum -vit*). GREG. M. moral. 5, 66 l. 28 qui *dominus* . . . a suis fidelibus -ari dicitur. *al.*

2 *intransitive* (*tam act. quam deponens, quod sub d tantum distinximus; hic illic etiam de vi pass. cogitare possis, ut exempla ad IA pertineant*); *accidunt*: a *praepos.* (*adv. unde l. 41*): α *cum*: TERT. nat. 1, 5, 9 *scelasti quidam* neque congregant neque -ant nobiscum (*postea: ne illis quidem misceamur. item cum hominibus*: REG. eccl. Carth. [Corp. Christ. 149] p. 183 l. 34 nobiscum. Ps. MAX. TAVR. serm. 7, 3 M. vobiscum. CONC. Tur. a. 567 p. 131, 6 cum . . . excommunicatis -ari [communicare *Sirmond*]). ITALA I Cor. 9, 13 (*cod. d al. = VVLG.*) qui altario deserviunt, cum altario -antur (*Ambrosiast. ad l. al. de altario, Aug. cons. euang. 2, 30, 73 al. conpartiantur, gr. συμμερίζονται*). Ps. AVG. quaest. test. I 111, 19 quia non possunt *homines* -ari cum fide Christi, nisi *eqs*. CASSIOD. inst. 5, 5, 1 non in sola fortitudine mentis consistunt *ieiunia*, cum corporis enim possibilitate -ant (-antur *cod. A*). AVELL. p. 740, 7 -ari vos cum sacerdotis laudibus. *al. accedente dat. comm.* 'mihi nihil -at tecum' pro 'nihil meum -at tecum': VEN. FORT. Mart. 1, 230 nil cum martyribus sibi *latroni* -are (*Sulp. Sev. Mart. 11, 4 sibi nihil e. m. esse commune*). β *de* (*iuxta acc. v. p. 506, 47. al.*): TERT. orat. 18 p. 191, 15 *ut non ieiunantes* de nostra operatione -ent (*participes Ursinus*). uxor. 2, 6 l. 10 de cuius poculo -bit *uor*? ITALA II Tim. 2, 6 (*Hier. Orsies. doctr. 34. al.*) laborantem agricolam oportet primum de fructibus -are (-ari *var. l.*; *gr. μεταλαμβάνειν, Vulg. accipere*). IREN. 2, 13, 7 quemadmodum . . . quae in aëre fabricantur necesse est -are de aëre . . . sic et qui sunt intra eum omnes similiter -bunt de patre. HIER. adv. Iovin. 2, 22 p. 318 qui de sacrificiis -antur. RVFIN. Orig. princ. 1, 1, 3 de spiritu sancto (2, 7, 4). PASS. Petr. Paul. long. 62 *ut -entur* (-ent, *comp. var. ll.*) *socii* mecum de gratia tua, *domine* (*gr. μερίδα ἔχωσω*). *al. adv. unde*: AVG. in euang. Ioh. 48, 9 si per sermonem dei fiunt homines dii, si -ando fiunt dii, unde -ant non est deus? γ *ex* (*cf. p. 506, 65. 508, 49. al.*): IREN. 3, 17, 2 *vitam aeternam* his donavit, qui ex ipso -antur (*ex Christo ut: MVTIAN. Chrysost. hom. 6 p. 279/80 quid est 'participes facti sumus Christi' [Hebr. 3, 14]? -amus ex eo, inquit. 20 p. 361/2 per sacramenta*). RVFIN. Orig. in lev. 5, 2 p. 336, 3 ex qua *hostia* neque Moysen neque Aaron . . . -are fas est. Orig. princ. 2, 6, 6 p. 146, 5 ex odore eius *unguenti*. MVTIAN. Chrysost. hom. 13 p. 325/6 ex immortalis mensa. δ *ab*: IREN. 4, 30, 3 l. 83 si . . . ab omnibus (*homin. var. l.*), quae dicuntur aliena esse, -atur (*antea: si nihil est alienorum apud eum*). AVG. serm. 4, 31 *etiam mali Christiani* -ant sacramentis, et . . . a tritico et vino. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 18, 17 *adfirmatio et negatio* aequaliter ab enuntiatione -ant (*sim. 2, 5 p. 99, 5*). PRISC. LYD. solut. 7 p. 79, 15 ab illis *gravissimis sive levissimis* . . . -ando, eo quidem plus eo autem minus, erunt quaedam quidem levia corporum, quaedam vero gravia (*nisi ad d; cf. Arist. cael. 311a32 κατά . . . τὸ ἐκείνων τετραγώνηται, τοῦ μὲν πλείον, τοῦ δ' ἔλαττον*). ε *in* (*cf. p. 506, 72. 508, 40*): CONC. I 5 p. 259, 24 illum ipsum *Christum* in mensuris humanitatis -tum (*gr. I 1, 5 p. 19, 10 ἐν τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις καθιγμένον*). ARNOB. in psalm. 49 p. 395^B in furto -aris. NOVELL. Iust. 109, 1 -ari in eius *fidei nostrae* salutari communionem. VEN. FORT. expos. orat. 26 in illo *ad caelum* itinere -ari (-are *var. l.*) cum sancto apostolo. ζ *ad*: v. p. 508, 38.

b *gen.* (*nisi formas ambiguas pro dat. accipias*): ITALA I Cor. 9, 12 (*Aug. in euang. Ioh. 122, 3*) si alii potestatis vestrae -ant, non magis nos? (*Vulg. participes sunt*). Hebr. 2, 14 (*Aug. pecc. mer. 1, 27, 50 al.*) pueri communicaverunt sanguini et carni et ipse *Christus* propemodum eorum -vit (*VVLG. -vit hisdem, cod. d participes [pro particeps] factus est. inde e.g.: CONC. I 3, 1 vers. antiq. p. 85, 8 iuxta nos -tus est carnis et sanguinis [abl. substituit Rustic., acc. ponitur I 2 p. 39, 3 al.]*). IREN. 1, 2, 6 Propatorem magnae exultationis -antem. 2, 29, 2 corpora, quae -verunt iustitiae. 3, 21, 1 omnes gentes . . . -are vitae (*sc. aeternae ut: RVFIN. Orig. princ. 2, 3, 2 p. 116, 6. al.; v. communis: IREN. 5, 3, 3 l. 69. al.*). MAR. VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 18 p. 116, 23 generis -antia aequaliter -ant (*item part. praes. n. plur. pro subst.*: BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 13 p. 326, 5 differentiae sui -antia non relinquunt [*p. 326, 9. cf. p. 508, 1*]). EVSEB. Candid. epist. 2 p. 1038^A *aliquid a deo factum* neque naturae eius . . . -ans (*cf. CASSIOD. hist. 1, 16, 3 cum . . . natura*). RVFIN. Orig. princ. 4, 4, 1 (28) p. 351, 6 virtutis eius *Christi* inoperationisque. AVG. in psalm. 118, 16, 1 non . . . existendo sunt homines dii, sed fiunt -ando illius unius, qui verus est deus. *al. forma* -ans est (*ut vergat in vim adi. vel subst.*): IREN. 4, 20, 12 l. 363 (*ad Rom. 11, 17*) oleaster inseritur in olivam et -ans pinguedinis eius erit. MAR. VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 15 p. 113, 16 proprium *prae-*

dicatur de his, quae sui -antia sunt (*gr. τῶν αὐτοῦ μετεχόντων ἀτόμων, BOETH. Porph. isag. p. 43, 14 quae illo -ant*). gen. div. verb. 9 p. 1025^A quae *mundi* partes sunt -antes animae intellectualis. *al.* (*cf. e. g. l. 7*).

c *dat.* (*cf. formas ambiguas sub b et d*): IREN. 2, 33, 4 anima -ans suo corpori (*aliter Lundström, Stud. zur lat. Irenäusübersetz. 1943, 118sq., qui Iren. usum esse dat. negat*). MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 60 p. 1085^D *esse et vivere et intellegere* sunt in se circulata et -antia invicem sibi. LEPOR. 5 *ut in Christo* et humanitati divina communicent et divinitati humana -ent. CANON. Turner II 1 p. 94 rec. III *paenitentes quidam* orationi tantum incipient -are (-ari *cod. unus; rec. IV* communicare; *gr. Mansi 2, 517 κοινωνίας τυχχανέτωσαν*). BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 18 p. 117, 1 species omnes aequaliter suo generi -ant (*sed ibid. l. 11 genere [generi cod. K]*). ORIBAS. eup. 2, 1 A 4 La p. 427 *agaricum* minus . . . aquoso -atur humori (*deest in Aa et in gr.*). THEOD. MOPS. in Gal. 3, 29 p. 59, 16 *Christiani, qui per Christum facti estis semen Abrahae*, quoniam et illi *Abraham* (*sc. -ti estis*), -ti estis promissionibus illis *ei factis* (*si recte intelleximus*). usu *laxiore dat. indicat, cui quis socius operis sit*: AVSON. 419, 42 p. 364, 283 P. *comitia*, quae tu pontifex maximus deo, *non populo*, -tus habuisti (*respicitur Epist. imp. Grat. ibid. l. 290 consilium meum ad deum retuli*). VEN. FORT. carm. 2, 7, 34 mulier . . . condidit artus *martyris*, una sed famula -ante sibi.

d *abl.* (*nisi formas ambiguas pro dat. accipias; hucine LVCR. p. 504, 79?*): α *deponens* (*exempla certiora, partim formis gr. act. respondentia, quae vix vi passiva ad IAlb referri possunt; part. praes. -ans v. sub β*): ITALA II Macc. 5, 10 (*rec. L, sim. X; cf. VVLG.*) *Iason mortuus* neque lamentatus neque cura . . . neque patrio sepulcro -tus est (*gr. ἀπένθητος ἐγενήθη, . . . μετέσχευ, rec. P sepulchrum -vit, B consecutus est*). ARNOB. nat. 5, 17 ipsa *mysterii ratio* . . . necesse est turpitudinis alicuius -etur infamia. AMBR. in Luc. 8, 33 ea . . . parte, qua -amur servitute *domini*, -amur et regno. AMBROSIAST. in Eph. 5, 22-24 *ecclesia* in nomine potest, non in natura -ari Christo. CONC. I 3 vers. Tur. p. 158, 9 -ari cibo salutis (*[gr. I 1, 2 p. 86, 18 μεταλαβείν]*). CASSIOD. Ios. antiq. 3, 99 [*gr. γεγευμένος*]. *cf. l. 49*). CASSIOD. hist. 3, 7, 9 neque confabulatus cum eo sum . . . neque qualibet locutione -tus (*Socrat. I, 34 ἐκοινωνήσα*). 9, 30, 2 humana . . . natura -tus Theodosius (*[acc. var. l., Theodoret. 5, 16, 7 μετασχών]*). Ios. c. Ap. 1, 232 divina [*gr. μετεσχημένα*]. *cf. l. 42*). ORIBAS. eup. 2, 1 L 2 Aa p. 482 magis -antur his *virtutibus* flores de ea *viola* (*La ad haec . . . flores de ea magis -antur, gr. μετέχει*). NOVELL. Iust. 109 praef. *ne haeretici* ulla (<in> ulla *Schöll-Kroll*) . . . -rentur militia nec . . . in publicis curis participium haberent (*gr. μετιέναι . . . μετουσίαν ἔχειν*). *al.*

β *act.*: IREN. 2, 17, 5 eadem universi *Aeones* . . . natura -antes. IVL. VAL. 1, 39 curari homines liberalius iubet -atque convivio (*[Hist. Alex. M. I p. 42, 11 Kr. συνανακλιθείς. an ad p. 504, 83?]*). GREG. TVR. Franc. 1, 48 p. 32, 12 -astis e. CONC. Matisc. a. 583 p. 159, 1). MAR. VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 29 p. 129, 8 et 10 quae -ant specie, aequaliter -ant; . . . quae -ant accidenti, . . . non aequaliter -ant (*Porph. isag. p. 21, 15 μετοχή, Boeth. p. 50, 15 participatio*). SVLP. SEV. chron. 2, 1, 3 ne ex mensa regis gentilium cibis -ret *Daniel* (2, 12, 6). MART. CAP. 4, 345 corpus anima -ans (*i. animal*). BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 20 p. 120, 5 omnes homines . . . hominis participatione aequae -ant. *al.*

B *absolute*: I *vario usu*: ITALA I Cor. 9, 10 (*Aug. in euang. Ioh. 10, 7*) triturans in spe -andi *debet triturare* (*percipiendi Vulg.*). 10, 30 (*Aug. Adim. 14 al. = VVLG.*) si ego cum gratia -o (*sc. mensae, cibi sim.; cod. d al. percipio, Ps. Cypr. singul. cler. 7 gratiae -o [ut ad A2b pertineat, cf. Ambrosiast. gratiae particeps sum]*). CHALC. comm. 338 (339) in qua *statua* -at aes (*v. sub participabilis*). AVG. in euang. Ioh. 19, 13 *ut Christus* esset vita non egens vitā, ne -ando intelligatur habere vitam (*item abl. gerund.*: 19, 14. PROSP. in psalm. 118, 63 -ando suam fecit *Christus naturam hominis*. *al.*). in psalm. 146, 11 ad incomprehensibilia non se extendant *homines* quasi comprehensuri, sed tamquam -turi. *al.*

2 *part. praes.*: *pro subst. neutr. i. q. τὸ μετέχον*: CHALC. comm. 338 (339) formatum . . . quidque . . . ex -ante et ex participabili *compositum est* (*v. sub participabilis*). PRISC. LYD. solut. 1 p. 49, 5 quod -antibus infert *formam*. *pro adi. vel subst. masc. i. q. particeps, socius*: PAUL. NOL. carm. 10, 156 *vita mea* non est -antum . . . fugax hominum (*respicitur Auson. 418, 71 p. 288 P. coetus hominum . . . vitans*). epist. 32, 6 p. 282, 9 (*in versu*) nos dilige -ans.

AVG. civ. 17, 20 p. 250, 1 D. corpus eius *Christi* offertur et -antibus ministratur, *sc. per eucharistiam*. VICT. VIT. 2, 81 pro qualitate ac merito -antium. ? *inf. praes.* participāre *pro subst.* p. 509, 6. *part. praes.* participāns *pro adi. vel subst. v. l. 63. p. 507, 76. 82; cf. p. 506, 54.*

p. p. p. **participātus*, -a, -um *pro adi. fere i. q. communis, matuus* (*sec. usum p. 505, 75 et p. 506, 76 illustratum*): SYMM. epist. 2, 36, 4 *redde te mihi, ut nobis aequiorem vitae cursum faciant* -a solacia (*cf. I adiutu inter nos mutuo*). 8, 71 *quiddam* -a petitione deprecimus *ego et filius*. MACR. Sat. 1, 7, 19 (*ex Hyg.*) terram . . . -a potentia possidebant *reges*. CASSIOD. var. 10, 1, 1 -a exultatione gaudere. VEN. FORT. epist. (carm. 10, 4) 2 -a laetitia (*opp. communes lacrimae*). GREG. M. moral. 34, 40 dum privatam celsitudinem superbe appetiit *Leviathan*, iure perdidit -am. *al.*

p. p. p. neutr. pro subst. **participātum**, -i. 1 usu communi: v. supra p. 505, 79. 82. 2 usu tecnico: in arte gramm. i. q. **participium**: MART. CAP. 3, 227 praepositionibus aut coniunctionibus <aut> -is (voce q. e. participium utitur Mart. Cap. postea, e. g. 3, 285). in philosophia i. q. **participabile** (v. p. 497, 22): BOETH. top. Arist. lat. 121a12 diffinitio autem participare est suscipere -i rationem (gr. *ἄρος δὲ τοῦ μετέχειν τὸ ἐπιδέχασθαι τὸν τοῦ μετεχομένου λόγον*).

deriv.: participabilis, participatio, participatrix, participatus (-ūs). compos.: imparticipatus; cf. comparticipor. van Leijzenhorst.

***particula**, -ae f. a pars deminutive. scribitur particula GLOSS. IV 371, 39. NOT. Tir. 30, 97. ? neutr. plur. -a: ORIBAS. syn. 3, 182, 6 La p. 885 inveniuntur . . . de ossa -a. GLOSS. *μερίδιον*. legitur inde a VARRONE, CIC., LVCR., frequentius apud grammaticos et Avg. [confunditur cum p̄ars SEN. nat. 1, 5, 5, cum particularis THEOD. PRISC. log. 115; falso trad. pro articulo COLVM. 4, 24, 14. loco lacunoso PAP. Corp. 220 I 4 (fortasse ad p. 512, 19).]

i. q. (parva) pars (gr. *respondet μόριον, nisi aliud adnotavimus*). distincte iuxtaponuntur -a et pars AVG. bapt. 1, 6, 8 c. Parm. 3, 6, 29 Ps. SORAN. quaest. med. 15 VINDIC. med. 8 CASSIOD. inst. 1, 15, 8; syn. est parva, modica pars l. 38. 44; saepe adi. vim demin. *augentia accedunt*, sc. parva CIC. Pis. 85 de orat. 3, 109 VITR. 8, 3, 26. al. (cf. minima: CIC. orat. 226 ALF. dig. 5, 1, 76 SCRIB. LARG. 136. IVV. 13, 14 minimam exiguamque), tenuissima CIC. de orat. 2, 162, minuta CIC. ac. 2, 118 QVINT. inst. 3, 11, 21. al., exigua VAL. MAX. 6, 9, 7. IVV. supra. al., quantalacumque p. 512, 8, brevis QVODV. prom. 4, 6, 10. *haud raro ironice vel per contemptum adhiberi videtur*, e. g. CIC. de orat. 1, 179 fin. 5, 72 OPTAT. 2, 1 p. 33, 2. 35, 7 AVG. un. bapt. 5, 7 p. 8, 16. *contra hic illic fere syn. est pars, nota variationem versionum sub IIB2*. *universitas divisa indicatur genetivo partit. passim inde a CIC. Pis. 85, praepos. ex VARRO ling. 10, 44. CELS. 8, 15, 3 (iunctura laxiore e. g. SCRIB. LARG. 17 IREN. 2, 19, 8), de ORIBAS. l. 12 (iunctura laxiore e. g. PALLAD. 3, 24, 1). ceterum accedit gen. explic. p. 510, 39, subiectivus p. 510, 82, possessoris p. 512, 23.*

I de qualibet parte: A usu vario: 1 de partibus rerum corporearum vel in spatium extendarum: a variarum: α respectu universitatis, ad quam -a refertur, magis minusve vigente: LVCR. 2, 833 prius omnem efflare colorem -as purpurae discerptae, quam discedant ad semina rerum (829 in parvas partis). VITR. 8, 3, 26 in parva -a terreni, i. in corpore hominis (opp. in magnitudine terrae. cf. l. 60). SEN. nat. 1, 5, 5 unaquaque -a speculi ex multis minutisque compositi. SCRIB. LARG. 46 spongiae -am praesectam (in confectione medicamentorum ut: 136 in minimas -as concisa radix. 172 THEOD. PRISC. eup. faen. 65. al.; cf. etiam l. 80). IREN. 2, 19, 8 accipiet ex ea statua lutea -am qualemcumque (syn. modicam partem). SOL. 52, 56 sanguine macerati adamantes in -as dissiliunt. PALLAD. 3, 24, 1 de grossa rubi virga fieri . . . -as. VEG. mil. 2, 20 legio -am aliquam conferebat in saccum. CAEL. AVR. gyn. 1, 70 -a panis ([Sorān. p. 36, 16 Ilb. μέρος]. VAL. CEM. hom. 7, 5. cf. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 270^B buccellati [gr. p. 48, 11 B. κλασματόν]. CAES. AREL. serm. 25, 1 p. 107, 13 si non habet integram buccellam vel qualemcumque -am. DIONYS. EXIG. vita Pachom. 37 l. 9 C. ex ipso pane -am ei tradidit. al. β respectu universitatis fere evanido, de parva quantitate vel de parvis rebus (exempla certiora; cf. 2aβ): HOR. carm. 1, 28, 25 harenae ossibus et capiti inhumato -am dare. SEN. nat. 7, 9, 4 conversione mundi dissiparetur . . . terrae . . . compages, nedum -a aeris torti, i. cometes. FRONTO p. 32, 2 v. d. H. mater . . . -as a te sibi missas, sc. ad natalem diem, cum clienta communicabit (de cuppediis sim. ut fortasse CASSIOD. Ios. antiq. 11, 292 Iudaei -as de conviviis sibi invicem mittentes [nisi ad II coll. gr. μερίδας]). AVG. anim. 1, 4, 4 exiguam quandam -am aeris spirando trahere. civ. 22, 4 p. 558, 11 D. terrena -a tam exigua (i. homo ut: ENNOD. opusc. 2, 44 p. 301, 18). MARCELL. med. 4, 67 afronitri . . . aliquam portionem et sulfuris vivi -am simul terito.

b materiae, elementorum (apud philosophos, sc. de atomis vel aliis partibus minimis; cf. l. 37, ubi distinguuntur atomi): LVCR. 3, 708 quasi per causas omnis diduntur in artus -ae, quibus haec animi natura creatur. 4, 260 non privam quamque solemus -am venti sentire. 4, 776 tanta est . . . copia -arum imaginum. CIC. ac. 2, 118 Anaxagoras posuit materiam infinitam, sed ex ea -as similes inter se minutas eqs. (sim. de eodem: AVG. civ. 8, 2 p. 322, 30 D. -is rerum omnium. de Archelao ibid. p. 323, 3. 6). TIM. 47 -as ignis et terrae et aquae et animae. ALF. dig. 5, 1, 76 quod, ut philosophi dicerent, ex quibus -is minimis consistemus, hae eqs. SEN. nat. 2, 7, 1 philosophi quidam aera discernunt et in -as diducunt (2, 6, 2 atomos). AVG. gen. ad litt. 7, 20 p. 217, 4 corporei caeli corporeas quasdam -as, id est lucis et aeris. al.

c animantium eorumve membrorum (mundi ARNOB. sub β. cf. Avg. in Iob sub 4): α de partibus vi, instrumento sim. effectis: LVCR. 3, 665 in illis -is serpentis divisi. HOR. carm. 1, 16, 14 in creatione hominis Prometheus addere principi limo coactus -am undique, sc. a ceteris animalibus, desectam. SCRIB. LARG. 17 ex iecinore gladiatoris . . . -am (in confectione medicamentorum ut: CHIRON 958 ex ea porca -as facito. MARCELL. med. 10, 42 ranae. al.; cf. etiam l. 41). PETRON. 135, 5 in panno erat sincipitis vetustissima -a mille plagis dolata. IVV. 15, 79 hostem captum in plurima sectum frustra et -as. ARNOB. nat. 7, 24 p. 371, 12 M. cum -a visceris cauda pecoris amputata. al. respici-

tur creatio Evae: PRVD. ham. 281 vir regit invalidam propria de carne resectam -am. DRAC. laud. dei 1, 374 demere -am. β de partibus naturalibus: VITR. 1, 2, 4 e cubito, pede, palmo, digito ceterisque -is. CELS. 8, 15, 3 recipere -am aliquam ex capite umeri. APVL. apol. 36, 4 libros de genitu animalium deque victu deque -is ([cf. 36, 5 Aristotelis . . . περὶ ζώων ἀνατομῆς]. 40, 5 de -is omnium a.). ARNOB. nat. 3, 35 p. 192, 9 M. si mundus . . . est animal . . . et si eius -ae dei sunt. VINDIC. med. 8 omnes per corporis partes ac -as (THEOD. PRISC. log. 51. al.). THEOD. PRISC. eup. faen. 18 (opp. toti corpori). al. per euphemismum de membro virili (cf. p. 468, 33 et Migliorini, Anazetesis 6/7, 1982, 25 sq.): THEOD. PRISC. log. 32 tensionem -ae.

d locorum, regionum sim. (momentorum AVG. conf.): α caelestium: CIC. de orat. 1, 179 cuicumque -ae caeli officeretur aedificando. COLVM. 11, 2, 39 hoc biduo sol unam dicitur tenera -am (de parte zodiaci ut: HYG. astr. 4, 14 p. 115, 8 quanta -a luminis aut ipsius signi superesse videatur. CENS. 8, 4, 8, 5 has Graeci moeras cognominarunt. 8, 12 -am conceptionis. AMM. 26, 1, 8 secunda -a . . . Arietis. AVG. civ. 5, 2 p. 193, 18 D. caeli -am, ubi ponitur horoscopus). AVG. conf. 7, 6, 8 aliam positionem siderum aliasque -as momentorum . . . notare. ISID. nat. 23, 3 -as addunt et detrahunt planetae. β terrestrium (cf. p. 512, 19): CIC. de orat. 3, 109 ex -a parva urbis ac loci nomen habent philosophi. GALL. Fest. p. 302 si qua -a in eo saltu . . . aratur. ibid. si qua -a in eo fundo habet silvam. COLVM. 1, 2, 1 agri sui -as omnis . . . circumire. MARCIAN. dig. 41, 2, 43 fundi -am sciebat esse alienam (postea: reliquas partes). TERT. monog. 16, 7 Iudae (opp. totius mundi). OPTAT. 2, 1 p. 33, 2 Africae (p. 35, 7 ubi opp. in omnibus populis). AVG. c. Cresc. 4, 60, 73 Numidiae. al.

2 de partibus rerum incorporearum: a variarum: α respectu universitatis, ad quam -a refertur, magis minusve vigente: CIC. Pis. 85 cognoscis ex -a parva scelerum . . . genus universum. TIM. 23sq. cum -am singulorum intervallorum relinqueret; eius autem -ae intervallo relicto eqs. VARRO ling. 10, 44 haec analogia erit -a ex illa . . . formula analogiarum. VITR. 3, 1, 5 singulares . . . res, sc. monades, -ae sunt eius, sc. denarii, numeri (sim. de partibus numeri: BOETH. arithm. 1, 31 p. 65, 5. mus. 2, 29 p. 263, 8 si geminata -a minus est parte dimidia. 5, 16 p. 366, 5 [opp. integros numeros]). SEN. epist. 32, 2 inconstantia diducimus illam vitam in -as ac lancinamus. 95, 44 in -as suasisse totum ordinanti parum est. Ps. APVL. Ascl. 4 ut sit . . . species generis -a. SOL. 1, 39 abundante insuper quadrantis -a (sc. diei. sim. de partibus temporis: NICET. vigil. 1 p. 56, 10 noctis -am [AVG. epist. 158, 8]. AVG. conf. 11, 15, 20 hora fugitivis -is agitur. epist. 55, 35 -is temporum [nupt. et concup. 1, 35, 40 p. 252, 10. al.]. al.). et saepius. β respectu universitatis fere evanido, de parva quantitate (exempla certiora; cf. 1aβ): CIC. off. 2, 40 scelesti non possunt sine ulla -a iustitiae vivere. IVV. 13, 14 levium minimam exiguamque malorum -am vix ferre potes (SCHOL. minima damna). AVG. serm. 24, 3 l. 84 quam -am sensus in se sentit, qui se insensatum adorare non sentit? RVSTIC. Conc. I 4 p. 183, 27 nescio an vel parva mihi satisfactionis -a in diem iudicii relinquatur.

b materiae tractandae, docendae vel artis exercendae sim.: CIC. de orat. 2, 162 magistri, qui omnis tenuissimas -as atque omnia minima mansa ut nutrices infantibus pueris in os inserunt. rep. 1, 38 ut ne qua -a in hoc sermone praetermissa sit. fin. 5, 72. SEN. contr. 1, 3, 8 -as incurrentes in quaestionem. SEN. dial. 1, 1, 1 a toto -am revelli placet. epist. 71, 4 in -as illud summum bonum diducere (antea: in multa spargendum). QVINT. inst. 2, 8, 15 non satis est phonasco acutis tantum aut mediis aut gravibus sonis aut horum etiam -is excellere. 2, 15, 25 rhetoricen esse civilitatis -ae simulacrum et quartam partem adulationis (AMM. 30, 4, 3 c. -ae umbram. cf. p. 512, 17). 3, 11, 21 per tam minutas rerum -as rationem docendi concidere (cf. 5, 11, 30 per minutissimas . . . partis). al. IREN. 1, 27, 2 Marcion non euangelium, sed -am euangelii tradens eis (nisi ad BI). FORTVN. rhet. 1, 19(20) -a iuris quae est? cum aliqua postulatio est (2, 8. Ps. ASCON. Verr. p. 206, 3 qualitas negotialis extra scriptum in -a i. est constituta). Ps. SORAN. quaest. med. 15 medicinae partes . . . sunt, quae universam complent (sc. sanitas, aegritudo al.), -ae vero, quae complent aliquam partem. al.

3 de partibus dei, divini sim.: CIC. Tim. 11 cuius . . . omne animal quasi -a quaedam est, . . . eius similem mundum esse dicamus. nat. deor. 2, 37 homo est quaedam -a perfecti. HOR. sat. 2, 2, 79 (de animo) divinae -am aurae (cf. AVG. anim. 3, 3, 3 p. 362, 13 eam animam -am esse quandam halitus naturae dei [p. 362, 15. 17]). IREN. 2, 19, 3 -a quaedam universitatis patris in anima ipsorum Valentinianorum deposita est. LACT. ira 10, 41 deus homini -am de sua sapientia dedit. AVG. conf. 3, 10, 18 sanctos anhelare -as dei gemendo in oratione atque ructando eqs. (in doctrina Manichaeorum ut c. Pelag. 2, 2, 2 animam -am dei). al.

4 de hominibus, qui sunt pars coetus, societatis (maxime de haeresibus): FILASTR. 84, 1 qui et Gnosticorum et Manicheorum -am . . . secuntur. AVG. bapt. 1, 4, 5 p. 151, 2 ut ab universitate . . . ad -as insidiarum suarum multos separent Donatistae. 1, 6, 8 p. 153, 18 minutae -ae Donatistarum (syn. minutissima frustra). c. Cresc. 3, 67, 77 p. 482, 8 suarum praesumptionum vel potius amputationum proprias -as. in Iob p. 601, 20 fit corpus eius Christi ecclesia, cuius et -a est Iob. c. Parm. 3, 6, 29 partem suam Donatistarum non esse per multas -as divi-

dendam. c. Petil. 1, 21, 23 in ipsa -a vestrae concisionis (*opp.* in totius orbis communionem). *al.* apud eundem. QVODV. grat. 2, 11, 11 nobis qualemcumque -am etsi extremam intra muros eius sanctae Hierusalem concedere dignare, deus. VINCENT. LER. 3, 1.

B de partibus orationis, sermonis, scriptorum: 1 de quibuslibet partibus: BRVT. (?) Cic. ad Brut. 24, 1 W. -am litterarum tuarum, quas misisti Octavio, legi, missam ab Attico mihi. VITR. 4 praef. 1 volumina . . . incepta uti -as errabundas reliquisse. FEST. p. 339 Aelius Gallus dicit senatus decretum -am quandam esse senatus consulti. VELL. 1, 16, 1 (de digressionem) haec -a operis. COLVM. 10 praef. 4 laboris nostri, sc. liber decimus. QVINT. inst. 7, 10, 7. 10, 3, 30 actionis -as, quas ceris mandamus. PLIN. epist. 1, 8, 3 ut non tantum universitati eius orationis attendas, verum etiam -as . . . lima persequaris. CELS. dig. 1, 3, 24 una aliqua -a eius legis (*opp.* tota lege). FRONTO p. 14, 11 v. d. H. orationis meae -as, quas excerpteram, recitasti. AVG. c. Adim. 14 p. 149, 8 -as quasdam de scripturis eligunt. FACVND. defens. 9, 2, 16 non ex integris et perfectis -as demordemus. *al.*

2 de partibus sententiarum sim.: **a in arte rhet. i. q. comma:** Cic. orat. 205 in omnibus numeris aequaliter -as deceat incidere an facere alias breviores alias longiores (226). 206 eorum circuituum -is. 226 in minimis -is orationis. QVINT. inst. 9, 4, 69. CARM. de fig. 4sq. -ae membra efficiunt, haec circuitum omnem; -a est comma. ISID. orig. 2, 19, 1. **b in arte logica de partibus propositionum (cf. etiam l. 56 infra):** Ps. APVL. herm. p. 268 constat -as tam subiectivas quam declarativas partim definitas esse, ut 'homo' . . . partim indefinitas, ut 'non homo' (*eadem opp.* p. 270. MART. CAP. 4, 408 [declarativa tantum *ibid.* 4, 397; subiectiva tantum Ps. APVL. herm. p. 276. 277]. cf. Ps. APVL. herm. p. 271 subiecta . . . declarans [p. 272]). p. 271 conversio -as in contrarium perducit, ut, quae definita est, in definita fiat *eqs.* (MART. CAP. 4, 399 [ter]. adde l. 25). *ibid.* communem -am (*ter*). BOETH. herm. sec. 5, 12 p. 395, 11 -am propositionis (p. 395, 15). **c varia:** BASS. gramm. VI 263, 16 -a . . . posterior hipponactei versus. DIOM. gramm. I 485, 19 clausulas . . . -arum (*i. versus q. d. epodi; de eisdem ibid. l. 28 partibus versusum*). FACVND. defens. 9, 3, 19 furtivas sententiarum eius Theodori -as, quas . . . praecedunt haeretici.

3 de vocabulis parvis (maxime de indeclinabilibus; aliter l. 44. 49. 60. 63. 66. 69): **a exempla varia:** VARRO frg. Char. gramm. p. 143, 4 B. 'quando' -am pro 'cum' ponunt Formiani. p. 241, 27 (*respicuntur interiectiones*). GELL. 10, 29, 1 'atque' -a a grammaticis . . . coniunctio esse dicitur conexiva (*de eadem:* 10, 29, 4 NON. p. 503, 1. cf. l. 55). 12, 13, 8 haec . . . -ae, sc. 'in', 'cis', 'uls'. 17, 13, 1 'quin' -a, quam grammatici coniunctionem appellant. *al.* PORPH. Hor. carm. 3, 6, 6 -a 'habes' (*item de verbo:* BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 48, 12 sc. 'est' [cf. l. 71]. RVSTIC. c. aceph. p. 1201^B sc. 'sunt'). 3, 24, 38 'nec' -am (cf. l. 56 et BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 17, 7 'non' -a quae est adverbium). DON. Ter. Ad. 274 'tam' -a. Phorm. 57, 2 'sed' -a. DIOM. gramm. I 415, 30 'at', haec -a cum coniunctio est, per t scribitur, cum praepositio est, per d. SERV. Aen. 1, 181 (*de pronomine ut:* EXPLAN. in Don. gramm. IV 488, 17. 499, 10. 512, 3. 8). 1, 331 multas -as ad ornatum pertinere. 4, 31 pro comparativo iungebant -am 'magis' (*sim.* SERV. gramm. IV 439, 20 EXPLAN. in Don. gramm. IV 512, 34). AVG. doct. christ. 3, 2, 4 'enim' -am. MACR. somn. 2, 8, 5. *al.*

b accidunt determinationes genus indicantes: **α adi.:** GELL. 10, 29 tit. -a 'atque' non complexiva tantum est. Ps. APVL. herm. p. 267 cui enuntiatio negativa -a praepositur (p. 270. 278 [bis]. AVG. in psalm. 140, 20 quaest. hept. 2, 28 BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 52, 4. 20. *al.*). TERT. adv. Hermog. 26, 2 fibula coniunctivae -ae, sc. 'autem' (cf. l. 74). PORPH. Hor. carm. 3, 4, 29 'ut' . . . veteres . . . pro locali -a ponebant. 3, 25, 3 subiunctiva -a 'quae'. DON. Ter. Ad. 168 'enim' inceptiva -a apud veteres fuit (*al. v. vol. VII 1, 875, 39 sqq.*). ANDR. 742, 1 'hercle' ornativa -a est. Eun. 204, 2 'aut' expletiva -a (*al. v. vol. V 2, 1722, 42 sqq.*). Phorm. 370 B demonstrativa -a usus est dicendo 'hanc'. SERV. Aen. 9, 280 'aut' disiunctiva -a est. 10, 615 'quin' confirmativa -a est (SCHOL. Ter. p. 58, 19). PRISC. gramm. III 127, 3 infinitam -am, sc. pron. indef. **β gen.:** MAR. VICTORIN. defin. p. 39, 2 -a similitudinis, sc. 'quasi'. SERV. Aen. 1, 697 non potest coniunctivi modi -a, sc. 'cum', iungi indicativo. 3, 639 'o miser' aut blandientis -a est . . . aut re vera 'miser' (*inde SCHOL. Ter. p. 59, 33*). 4, 534 'en' quasi demonstrantis -a est. BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 153, 13 contradictionis . . . -a, sc. aut 'est' aut 'non' (p. 153, 16. 18).

4 de partibus vocabulorum: QVINT. inst. 1, 5, 67 quaedam voces compositae non tam ex tribus quam ex -is trium coeunt. GELL. 2, 17, 6 'con' -a (*de eadem:* 2, 17, 9. SERV. Aen. 11, 519 'con' . . . coniunctiva -a est. *sim. de syllabis praefixis:* 2, 19, 3 're' -a. 4, 17, 8. 15, 3, 3. 8. *al.* DON. Ter. Andr. 663 auctiva -a [694]. SERV. Aen. 8, 189. SERV. auct. Aen. 2, 330 'bi' -a. AVG. quaest. hept. 3, 20 p. 248, 22). 11, 15, 5 quam . . . vim haberet -a haec extrema (*sc. '-bundus' ut:* 11, 15, 6. cf. 11, 15, 8 postremam). SERV. Aen. 1, 116 -ae adiunguntur (*spectat ad enclitica 'que' 've' 'ce' sim. ut:* 3, 91 omne *μόριον*, id est -a, quae sui substantiam non habet. 10, 668 moria, id est minores -ae. gramm. IV 427, 6. 8 MART. CAP. 3, 272. *ceterum cf.* SERV. Aen. 1, 207 has -as 'met' 'pian' 'te' [*de eisdem:* 4, 606]. AVG. civ. 16, 6 p. 133, 29 D. addidimus -am, id est 'ne'). CLAVD. DON. Aen. 11, 540 p. 497, 11 aliqua . . . subtracta -a, ut Camilla

potius quam Casmilia diceretur. BOETH. herm. sec. 1, 2 p. 58, 8 'ferus' cum 'equi' -a iunctum 'equiferum' consignificabat. 2, 4 p. 92, 8.

II de portione, qua aliquis alicuius rei particeps est, vel de mensura, quatenus aliquid fit: A locutiones cum praepos.: ex: Cic. Verr. II 1, 100 aliqua ex -a investigamus pecunias (2, 47 ex aliqua -a socii praedae. CONC. I 5 p. 151, 28 ex a. -a fiat maiestate patris inferior [*gr. I 1, 6 p. 123, 18 κατά τι γούν δλως*]). AVG. conf. 2, 3, 5 narro haec . . . generi humano, quantulacumque ex -a incidere potest in istas meas litteras (gen. ad litt. 5, 16 p. 160, 4 *deum* sentire [*opp.* universa comprehendere]. *al.*). lib. arb. 1, 2, 5 *deum* ex nulla -a commutabilem. secundum: ITALA (= VVLG.) III Esdr. 1, 5 ed. Weber omnes in templo et secundum -am principatus paternam vestram eorum Levitarum . . . immolate pascha (*gr. μεριδαρχίαν*). pro: AVG. c. Pelag. 1, 1, 2 facio quod possum pro mei -a muneris *eqs.*

B cetera exempla: 1 varia: VAL. MAX. 6, 9, 7 T. Aufidius habuerat Asiatici publici exiguam admodum -am. QVINT. inst. 2, 17, 14 Aristoteles rhetoricae -am civilitatis sicut dialectices adsignat. EPIST. imp. Hadr. ad Quiet. (CIL III 355^B) 3 in quantas -as <q>uos <le>ros appellant, ager . . . divisu<s sit> (*item de portione agri:* SERV. Aen. 9, 272 regibus pro honore daretur aliqua publici agri -a. QVODV. prom. 1, 6, 8 terrae -a. CAES. AREL. testam. p. 287, 11 parvam -am monasterio dedimus). ITALA psalm. 62, 11 (cod. 136 Cas.) tradentur in manus gladii, -ae vulpium erunt (*gr. μερίδες, Veron. al. et Vulg. partes*). Sirach 14, 14 (Ps. Aug. spec. 24 p. 407, 2 = VVLG.) -a boni doni non te praetereat (*gr. μέρις ἐπιθυμίας ἀγαθῆς*). OPTAT. 5, 7 p. 136, 9 non de tanto munere baptismatis -am sibi aliquam vindicare Paulum. NOVELL. Theod. 22, 2, 1 heredes uniuscuiusque rei sibi -am vindicando . . . totas dilacerant facultates. *al.* 2 respicitur portio vitae, sors: ITALA psalm. 49, 18 (Cypr. epist. 63, 18 *al.*) inter moechos -am tuam ponebas (*gr. τὴν μερίδα, Veron. al. et Vulg. portionem, Hier. psalt. sec. Hebr. pars. inde OPTAT. 4, 6 p. 111, 21 inter moechos -am habere*). II Cor. 6, 15 (Pass. Saturn. Dat. 22, 2 et Conc. Carth. a. 411 [Corp. Christ. 149 A] 3, 258) quae -a est fideli cum infideli? (*gr. μερίς, cod. d. al. et Vulg. pars*). apoc. 21, 8 (Tert. pudic. 19) timidus . . . idololatris -a in stagno ignis (*sim. apud eundem fug. 7, 4 et scorp. 12; gr. μέρος, Vulg. pars*).

deriv.: particella, particularis, particulatim, particulatio, particulatus, particulo.

*particulāris, -e. a particula. scribitur litt. graecis l. 68. compar. l. 65, superl. deest. legitur inde a saec. II/III (v. l. 68), saepe apud Ps. APVL. herm. et BOETH.

i. q. ad partem pertinens (GLOSS. μερικός): I negatur potius universalitas: A in sermone communi (*hic illic vergit in notionem q. e. peculiaris, specialis, v. maxime l. 48. 52. 58*): IREN. 4, 12, 3 -ia . . . praecepta (*opp.* eminentiora et summa). COD. Iust. 9, 6, 6, 2 (a. 239) -is publicatio (*antea:* in parte bonorum damnatus). SCHOL. Cic. Gron. D p. 303, 8 -is narratio. HESYCH. in lev. 13, 9 p. 938^A legis praevaricatio nocet etiam cum -is sit. Ps. SORAN. quaest. med. 79 per omnes -es partes corporis (*gr. Galen. vol. XIX p. 382 τὰ μέρη καὶ τὰ μόρια*). THEOD. PRISC. log. 115 aegritudines -es (cf. *ibid.* -es causae. CAEL. AVR. acut. 3, 15, 118 -es vel speciales passiones [*opp.* generales . . . vel principales]). COD. Theod. 11, 5, 4 -i delegationum notitia . . . singulis transmissa provinciis (cf. COD. Iust. 1, 52, 1 [a. 439] -bus delegationibus). COD. Iust. 4, 66, 1 (imp. Zenone) -e . . . damnus (cf. INST. Iust. 3, 24, 3 -is interitus [*opp.* totius rei interitus]). 6, 2, 22, 1c non in totum, sed -em solutionem . . . facere. 6, 30, 20, 2 heredi -i facto (*antea:* heredem ex parte instituit. cf. NOVELL. Iust. 22, 44, 9 per institutionem -em [*gr. μερικῆν*]). 8, 53, 34, 4 ex -i donatione (cf. 8, 53, 34 pr. communes donationes). CASSIOD. hist. 9, 14, 16 de dispensationibus . . . -bus ecclesiarum ([*gr. Theodoret. 5, 9, 14 τῶν κατὰ μέρος*]). NOVELL. Iust. 31 epil. [*gr. μερικαῖς*]. *al.*). ORIBAS. eup. 1 praef. Li p. 404 singula medicamenta habent . . . -es usus (*gr. κατὰ μέρος. cf. 2, 1 A 40 Aa p. 441 -es officia*). RVSTIC. CONC. I 4 p. 32, 3 ne . . . -is fieri synodus videretur (cf. p. 74, 20 fecerunt -e concilium [*gr. I 1, 7 p. 74, 11 μερικόν. cf. p. 514, 2*]). PRISC. LYD. solut. 10 p. 102, 12 -iores per locos venti (*opp.* generalium ventorum). *al.* neutr. pro subst. de parte quadam rei familiaris (*nisi fallimur*): PAP. Wessely, Stud. z. Palaeogr. u. Papyrusk. 22, 61, 3 (saec. II/III) καλῶς ποιῆ(ε)ις δοῦς τὸ παρικλάριον μου τῷ ἀναδιδόντι σοι τὸ πιττάκιον.

B t. t. philos. (gr. resp. ἐν μέρει, ἐπὶ μέρος, κατὰ μέρος, nisi aliud adnotavimus; opp. universalis saepe; vergit in notionem q. e. singularis e. g. p. 513, 14. 18): 1 de syllogismo eiusve partibus vel modis:

a adi. (haud raro subst. subaudiendo ponitur): Ps. APVL. herm. p. 266 propositiones aliae universales sunt, ut 'omne spirans vivit', aliae -es, ut 'quaedam animalia non spirant', aliae indefinitae, ut 'animal spirat' (p. 268 -em abdicativam [p. 271 MART. CAP. 4, 397. 400. *al.*]. *ibid.* a -i dedicativa [p. 270 MART. CAP. 4, 397. 401. *al.*]. p. 275 coniunctio irrita duarum -ium. BOETH. anal. pr. Arist. lat. 25b17 universalis . . . privativa p. non convertitur, -is vero convertitur. *al.* apud Ps. APVL. et BOETH. p. 269 affirmatio (BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 147, 12. *al.*). *ibid.* negatio (BOETH. herm. sec. p. 144, 32. *al.*). p. 272 fit illativum . . . -e (cf. p. 274 -em facit illationem). p. 274 modus, qui conducit . . . dedicativum -e (p. 276 quater [*sim.* CASSIOD. inst. 2, 3, 12]. cf. BOETH. anal. pr. Arist. lat. 29a28 pro praedicativo -i [*al.*]). MART. CAP. 4, 342 [Newman]

quid sit universale, quid -e *proloquium* (4, 397 -e ... dedicativum. *al.*). BOETH. anal. pr. Arist. lat. 24a19 *orationem* dico ... -em ... , quae alicui aut non alicui aut non omni inesse ... significat. 26b27 syllogismus (28a9. *al.*). *al.*, maxime apud BOETH. **b neutr. pro subst.** (*certiora; ambigua v. sub a*): Ps. APVL. herm. p. 271 nihil in ea formula nisi -e concluditur. p. 277 potentius ... universale quam -e est. BOETH. anal. pr. Arist. lat. 24a20 *oratio indefinita* inesse vel non inesse significat sine universali vel -i. 26a6. *al. apud eundem.*

2 cetera exempla: **a adi.:** BOETH. c. Eut. 2, 37 substantiarum aliae sunt universales, aliae -es (herm. sec. 2, 7 p. 136, 19 in ... singularem -emque s. p. 137, 16). 3, 34 intellectus ... universalium rerum ex -bus sumptus est. herm. pr. 1, 3 p. 58, 26 -e accidens (herm. sec. 1, 3 p. 69, 2. *al. apud eundem*). herm. sec. 2, 6 p. 133, 7 specialis homo et -is univoca sunt (Porph. isag. p. 27, 18 de homine ... et de -bus hominibus. p. 29, 18. *al. apud eundem*). *al. apud eundem.* CASSIOD. inst. 1, 15, 8 divisionum et subdivisionum iterumque -ium divisionum.

b subst.: *neutr. sing. vel plur.:* BOETH. anal. pr. Arist. lat. 67a24 sumere -ium disciplinam. categ. Arist. lat. 8b3 et in -bus hoc manifestum est (*gr. ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα*). elench. soph. Arist. lat. 181a24 -e sequitur universale ut hominem animal. c. Eut. 2, 42 -ia ... sunt, quae de aliis minime praedicantur. Porph. isag. p. 33, 3 species de omnibus individuis dicitur, individuum ... de uno solo -i. *al. apud eundem.*

masc. plur.: BOETH. Porph. isag. p. 40, 9sq. inrationale ... et de bubus praedicatur et de his qui sunt -es; species autem, ut homo, solum de his qui sunt -es *egs.* p. 41, 18.

II negatur potius status perfectus, integer (pauca significantiora; ambigua v. sub I): BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 145, 1 si quis partem ex toto subripiat, -e est quod relinquit *egs.* CONC. I 5 p. 152, 9 qui -em accipiat revelationem (*opp.* qui sit perfectus sapientia; *gr.* I 1, 6 p. 124, 17 *μερικῆν*). p. 153, 20 -em ... gratiam (*opp.* omnem ... deitatem; *gr.* ut supra). p. 178, 34 -i quadam et modicata quantitate ... gratia fruebantur prophetae. RVSTIC. CONC. I 4 p. 14, 13 substantia habens ... non -e charisma, sed fons ... bonorum (*Migne gr.* 78, 1256^B *μερικόν*). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 3, 2sq. p. 52, 7 -em, ut ita dicam, filiorum adoptionem (*opp.* ad plenum). *al.*

pro subst. masc. l. 23, neutr. l. 4. 17. p. 512, 66.

adv. *particulāriter.* *compar. et superl. desunt.* *gr. respondet ἀνὰ μέρος vel κατὰ μέρος, nisi aliud notavimus.*

I usu sollempni -r indicat actionem ad partem tantum pertinere vel per partes singulas, non uno tractu vel summam fieri: **a negatur potius universalitas, fere i. q. cum respectu partium, per partes:** **α usu vario:** AVG. c. Faust. 21, 5 p. 574, 5 creator omnibus -r atque universaliter congrua tribuens (*idem opp.:* immort. 15, 24. in psalm. 57, 1 l. 26 quidquid ... vel u. vel -r dici potest. retract. 2, 20, 1 sive quae u. sive quae -r [partiliter var. l.], id est non peraeque in omnibus locis, observat ecclesia. cf. Ps. AVG. serm. 62, 10 iustitiam generaliter nominavit, deinde -r exsequitur). CONC. I 3 p. 97, 32 -r edocebimus vos (*cf. postea:* per singula). CAEL. AVR. acut. 2, 10, 65 quibus curationibus -r latentia curentur (*antea:* in partibus). BOETH. elench. soph. Arist. lat. 183b19 prius elaborata -r augentur ab eis qui accipiunt postea. 183b30 velut ex successione -r colligere (NOVELL. Iust. 22, 2, 1 legislationem). c. Eut. 3, 38 substantias -r substantes *ὑποστάσεις* appellarunt. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 47 quae ibi, *sc. in bello*, -r gesta sunt. 2, 108 fit ... *templi observatio -r per dies certos (i. per partes tribuum sacerdotalium?)*. NOVELL. Iust. 28, 7 haec eum complexive monemus; -r autem sciet *egs.* (*quasi pro obi. positum, cf. gr. τὰ ... κατὰ μέρος*).

al. vi deflexa, sc. accedente notione praecellendi, fere i. q. peculiariter, maxime: EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 96, 9 *Iesus sapientia ... proficit, sicut euangelii litterae (v. Luc. 2, 52) docent -r.* CAEL. AVR. chron. 2, 13, 158 quae *epithemata* sunt plurima -r (*nisi -r cum sequentibus iungendum*). **β t. t. philos.:** Ps. APVL. herm. p. 271 universalis ... *dedicativa ... -r ... potest converti, ut cum sit 'omnis homo animal' non potest ita converti, ut sit 'omne animal homo', sed -r potest 'quoddam animal homo' (p. 272. 275 BOETH. anal. pr. Arist. lat. 25a11. al. apud eundem).* MART. CAP. 4, 396. 4, 409 et universaliter et -r ... concludi potest (*ibid. iterum et tertium*). 4, 411. BOETH. anal. pr. Arist. lat. 27a31 fieri syllogismum privativum -r. herm. sec. 2, 7 p. 138, 14 *nomen universale* universaliter proferimus dicentes 'omnis homo' aut -r dicentes 'quidam homo'. top. Arist. lat. 163a1 quando quod -r oportet demonstrare universaliter quis petet. *al. apud eundem.*

b negatur potius status integer, i. q. ex parte: IOH. MAXENT. CONC. I 4 p. 28, 7sq. *natura divina* tota secundum totum in unoquoque rationali animali an -r esse cognoscitur? :: -r certe inest *egs.*

2 vi quadam locali pertinet ad actiones separandi vel statum separatum, fere i. q. separatim: CONC. I 3 vers. Tur. p. 200, 19 *Nestorius Christi naturas* separat ... deum seorsum ponens et similiter hominem -r ([*Dionys. Exig. Conc. I 5 p. 304, 8 vertit* seiunctum ... seorsum]. I 5 p. 257, 1 proprie et -r. p. 259, 19 -r ponunt utramque *subsistentiam*. NOVELL. Iust. 19 praef. cum -r poneremus leges, *sc. non in codice*). I 5 p. 259, 15 in *Christo* hominem distinguunt ... -r et proprie. p. 260, 9 esse seorsum atque -r utramque *naturam* (p. 264, 36 *divise et -r [altera versio p. 152, 11 separatim]*). FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 7, 1 *trinitas* ita sit ubique tota, ut nec per partes creaturae totius -r dividi ... possit (*cf. ad Tras. 2, 19, 1 non per ... separata loca -r separatur trinitas*).

PRIMAS. in apoc. 5, 5 -r quisque fidelium ... spem aeternae salutis habere cognoscitur. RVSTIC. CONC. I 4 p. 74, 32 quae -r facta sunt (*sc. a particulari concilio, v. p. 512, 64; sim. CONC. I 5 p. 372, 10; gr. I 1, 7 p. 74, 21 μερικῶς*).

deriv.: particularitas.

compos.: superparticularis.

***particulārītās, -ātis f.** a particularis. *plur. non legimus.*

i. q. status, condicio, qualitas particularis (opp. universalitas passim): BOETH. anal. pr. Arist. lat. 24a20 (rec. Carn.) *propositio indefinita* inesse aut non inesse significat sine universalitate -e (*gr. τοῦ ... κατὰ μέρος, rec. Flor. particulari*). diff. top. 2 p. 1184^A (*de inductione*) multorum collecta -s aliud quiddam particulare demonstrat. 4 p. 1215^D *topica dialectica et rhetorica* a semetipsis universalitate et -e distinctae sunt. herm. pr. 1, 9 p. 104, 17 *si* in universalibus universaliter praedicatis contradictio per oppositionem -is fiat. herm. sec. 2, 7 p. 138, 22 universale, quod est 'homo', addita -e per id quod ei adiectum est 'quidam' particulariter profertur. in Porph. comm. sec. 2, 3 p. 176, 25 (*de significatione vocis q. e. genus*) in illa primae significationis multitudine huius secundae -s continetur, ut in Romanorum genere Scipiadarum genus. *al. apud eundem.*

particulārīter v. particularis.

***particulātīm adv.** a particula. SYNON. Cic. p. 437, 34 *partim*. -m. membratim. articulatim *egs.* 441, 5 paulatim. minutatim. -m *egs.* GLOSS. κατὰ μέρος. per partes. styccimelum (*anglosax.*). legitur in oratione soluta inde a VARRONE, RHET. Her., SEN. phil., in versibus apud LYCR. et PRVD.

I ponitur vi distributiva, i. q. per partes singulas (iuxta verba dividendi, quae v. maxime sub β, apparet vis efficiendi, ut sit i. q. in partes; de affinitate harum notionum v. Schaffner-Rimann, Die lat. Adv. auf -tim, 1958, 36; saepe accedit respectus temporis, successionis, cf. opp. semel IREN. 2, 19, 5 DON. Ter. Eun. 367, 2. 370, 2, simul AVG. trin. 15, 23 Ps. AVG. quaest. test. II nov. 20 p. 475, 17 LEO M. serm. 49, 1. al.; gr. respondet κατὰ μέρος, nisi aliud adnotavimus): **a respiciuntur partes dicatorum, scriptorum, argumentorum, quae per partes, non summam proferuntur, explicantur sim.:** RHET. Her. 1, 9, 14 breviter narrare poterimus ... , si summam, non -m narrabimus. SEN. epist. 67, 7 cum -m fiunt vota (*opp.* cum uno voto multa comprehensa sunt). 94, 3 qui se ad totam vitam instruxit, non desiderat -m admoneri (FACVND. defens. 8, 7, 3. cf. AMBROSIAS. in I Cor. 11, 17 emendat). 94, 31 praecipere (*opp.* in totum). FRONTO p. 146, 16 v. d. H. *animadversiones* -m scribere (*postea:* singula). NOVATIAN. trin. 24, 10 D. -m exponens ... sacramenti ordinem. DON. Ter. Eun. 367, 2 non semel effudit hoc bonum, sed -m digessit. vita Verg. l. 84 Aeneida ... -m componere instituit prout liberet quidque. SERV. Aen. 5, 845 -m ad id venit, quod aperte dictum refutaretur. AVG. divers. quaest. 67, 1 totum ... capitulum -m considerandum est. retract. 2, 25, 1 verba *Petilianii* ... ponens -m in libro meo. *al. speciatim i. q. κατὰ κόμματα (cf. p. 511, 18 et vol. VIII 633, 46 sqq.)*: PORPH. Hor. carm. 3, 1, 21 -23 apud 'non' -m subdistingendum est.

b respiciuntur partes locorum: VARRO Men. 17 terra culturae causa attributa olim -m hominibus. ling. 5, 16 loca natura<e> ... prima duo, terra et caelum, deinde -m utriusque multa. 5, 32 universus ager dictus Latius, -m oppidis cognominatus, ut a Praeneste Praenestinus. rust. 2 praef. 2 quom vocent -m loca villae, procoetona, palaestram *egs.* PAVL. dig. 8, 3, 23, 3 quamvis -m venierit *fundus*. LACT. inst. 2, 10, 23 quae *sterilitas* accidere -m solet (*opp.* ubique diffusa). Ps. AGENN. grom. p. 63, 4 diviso monte -m datae sunt proprietates. PRISC. LYD. solut. 4 p. 64, 16 sol ... ab hiemali tropico -m in aequinoctialem veniens.

c respiciuntur partes corporis animantium (cf. imag. l. 83):

α quaelibet (v. et p. 515, 17): SEN. epist. 24, 14 instrumenta excarnificandi -m hominis (*antea:* singulis articulis). PRVD. apoth. 1077 totum corpus resurget, quod -m sorbuerat mors. AVG. civ. 19, 12 p. 376, 13 D. donec in *elementorum* pacem paulatim -mque discedat corpus tabescens. Ps. ANTON. MVSA epist. ad Maec. 8 totum ... corpus -m gravabitur morbo quodam. **β caedendo effectae:** PLIN. nat. 9, 48 pelamydes (*i. thynni*) ... -m ... consecrae. ITALIA II Macc. 15, 33 (rec. L al. = VVLG.) *blasphemi* linguam ... -m avibus dare (*rec. P particulatam*). FIRM. math. 7, 2, 15 conciso infante -m prolato ex utero (*sim.* 7, 23, 20). err. 6, 3 -m membra concisa *infantis trucidati* (Ps. AVG. vit. christ. 3 p. 1035 membratim -mve concisi *interfectores*. APIC. 8, 7, 14 pullus ... -m concisus). AVG. civ. 3, 28 p. 141, 6 D. -m membris amputatis. Ps. AVG. serm. 46, 2 (*ad IV reg. 6, 24sq.*) fame coacti materni sinus ... -m sibi redditum *infantem* recognoscant. ISID. orig. 20, 2, 26 v. vol. IX 2, 486, 61.

d respiciuntur partes multitudinis: COLVM. 7, 5, 4 -m facilius quam universus convalescit grex. 7, 6, 5 melius est unum gregem totum quam ex pluribus -m mercari. ITALIA deut. 7, 22 (Lugd.) disperdet dominus ... gentes istas ... -m (*gr. κατὰ μικρόν μικρόν, Vulg. paulatim atque per partes*). I Cor. 14, 27 (*Ambrosiast. ad l.*) -m loquantur (*gr. ἀνὰ μέρος, cod. d al. et Vulg. per partes. explicat Ambrosiast. singuli, non simul omnes*). AMM. 29, 5, 35. 31, 7, 2 -m ... multitudo minui debuit. VEG. mil. 3, 11 p. 94, 9 per angusta portarum -m procedit exercitus. AVG. civ. 20, 5 p. 413, 31 D. *Christus* per totum hoc tempus in ecclesia sua venit, hoc est in membris suis, -m atque paulatim (*cf. in psalm. 8, 9 et universalis ecclesia ... et -m per loca singula ecclesiae*). *al.*

[Newman]

e respiciuntur quaelibet partes: α *accedente respectu temporis indicat actionem partibus succedentibus perfici:* LVCR. 3, 542 lumina qui linquunt moribundi -m. PLIN. nat. 1, 21, 60 quae herbae -m floreat (19, 70 -m cucumis floret. 19, 100 ocimum . . . -m et ab imo incipit. 21, 88. 101. 103). 27, 134 *smyrnii radix* prodest . . . in vino pota, sed -m, quoniam universitate vomitiones movet. GAIUS dig. 30, 65, 2 *domus* -m ita refecta . . . , ut nihil ex pristina materia supersit. SCAEV. dig. 34, 3, 28, 13 quae mutua acceperam . . . -m (cf. 46, 3, 90 *pecuniam mutuam* -m recepit). MOD. dig. 22, 1, 41, 1 -m . . . exsolvere (cf. NOVELL. Theod. 26 pr. reddere). AMM. 23, 6, 80 *Persae* cutes vivis hominibus detrahunt -m vel solidas. 31, 15, 7 *Gothi cernebant* -m vires suas convelli. AVG. trin. 15, 23 omnia . . . simul videt, non -m aut singillatim. CONC.^s I 5 p. 178, 3 (*ad Luc. 2, 52* proficiebat . . . sapientia) *deitas sapientiam* -m corpori tribuebat. GREG. M. moral. 2, 26 -m crescens dolor. *al.*

β *cetera exempla:* APVL. mund. 19 *elementa* -m quidem rebus ortus atque obitus adferentia, universitatem vero a fine . . . vindicantia (*gr. ἐπι μέγους*). PLAT. 1, 8 de primis elementis . . . constare -m animalium et inanimantium corpora. AVG. epist. 137, 7 si audiat multitudo . . . , non inter se -m comminuunt sonos tamquam cibos, sed omne . . . omnibus totum est (*in eadem re* serm. 28, 4 -m et minutatim [*inde* Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 17, 4 G.]). HESYCH. in lev. 6, 8 -12 p. 846^A holocaustum quomodo -m dividatur. Ps. SORAN. quaest. med. 9 ad quem finem omnia, quae -m fiunt, ducuntur. FVLG. RVSP. fid. 29 *spiritus quidam* per locorum corporalium partes . . . non -m sunt, sed . . . toti (cf. ISID. sent. 1, 2, 1 non -m deus implet omnia, sed . . . ubique . . . est totus). *al.*

2 *ponitur vi limitandi, fere i. q. per certam partem, ex parte (actio vel status limitatur eo, quod partes tantum afficiuntur, rarius eo quod non prorsus perficitur):* PLIN. nat. 7, 90 *memoria* morborum et casus iniurias . . . sentit, alias -m, alias universa. FRONTO p. 57, 5 v. d. H. *scriptores* -m elegantis, Novium . . . in verbis rusticanis . . . , Attam in muliebribus eqs. IREN. 4, 30, 4 *futuras plagas* universaliter accipere gentes, quas tunc -m accepit Aegyptus. LACT. inst. 7, 7, 7 -m veritas ab iis *philosophis* tota comprehensa est. CASSIOD. in psalm. 107, 13(14) cum *haereses* diversae -m tangant maiestatis iniuriam (*opp. funditus abrogare fidem*). COD. Iust. 4, 35, 23, 1 si quis . . . vendidit -m actiones, partem autem donare simulat. NOVELL. Iust. 22, 26 pr. -m quidem infirmanda alienatione, -m vero constante (*opp. perfecte valente*).

particulatio, -ōnis f. a particula. i. q. *pars (nisi fallimur):* MART. CAP. 9, 953 (*interpol.?*) *diesis* est in quarta -e *toni (explicit Remig. Autiss. ad l. quarta -o una pars est. ad rem v. vol. V I, 1061, 42 sqq.)*.

particulatus, -a, -um. a particula. *compar. et superl. desunt.* i. q. *in partes parvas divisus:* ITALA II Macc. 15, 33 (rec. P) linguam *blasphemi mortui* . . . ex capite secans -am ait *Macchabeus* tradere avibus (*gr. κατὰ μέρος, aliae rec. et Vulg. particulatim*). HIL. trin. 12, 40 non patitur hoc existimari in deo minutarum rerum -as cogitationes (*antea: universitas non partibus cogitationum effecta est*). *neutr. plur. pro subst.:* HIL. trin. 9, 61 in deo non sunt . . . -a, sed tota et universa.

particula, -ōnis m. a particula, cf. *Leumann, Gramm. 1977, 361.* i. q. *particeps hereditatis, coheres:* POMPON. Atell. 140 -es producam tibi (*affert NON. p. 20, 6, explicans: -es dicti sunt coheredes, quod partes patrimonii sumant*).

cf. *Onom.*

Newman.

partificus, -a, -um. a partus et facere. i. q. *partum ferens, fecundans:* FVLG. aet. mund. p. 150, 21 (*ad I reg. I*) *Annae* conceptionalis . . . torpor -um perdiderat mercimonium.

***partilis**, -e. a pars. vix -ilis, cf. *gentilis sim.* legitur inde a saec. IV. [*confunditur cum partialis (v. p. 492, 38), partiliter, pariter (v. infra).*]

1 *i. q. ad partem pertinens:* a *usu communi cum respectu quarumlibet partium:* α *negata universalitate de eis, quae ad partem vel ad singula referuntur, non ad universum:* MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 62 p. 1086^D quidam . . . dicunt *hominem* ex corpore et vō -i et anima et spiritu. AMM. 14, 11, 25 *Nemesis* est substantialis tutela generali potentia -bus praesidens fatis. FAV. EVL. 12, 6 W. (= p. 8, 19 H.) ille, sc. *circularis motus*, mundi comes totius, hi, sc. *motus ad dextram, sinistram eqs.*, -es habentur (CAEL. AVR. chron. 2, 1, 44 motu -i *paralytici*). AVG. trin. 12, 9, 14 *anima* in curam -em truditur. Ps. SORAN. quaest. med. 13 quae -es sint similitudines et dissimilitudines. THEOD. PRISC. log. 80 specialia vel -ia adiutoria (*opp. catholicis sive generalibus curis*). *neutr. pro subst., fere i. q. singulare:* MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 49 p. 1078^C *unum est universalium et -ium omnium, quae sunt, prima causa.* 4, 32 p. 1136^A *filium esse λόγον, omnium et universaliter universalium et generum et specialium et -ium λόγον.* CAEL. AVR. acut. 1, 5, 46 non febricitare furiosos . . . non est . . . universale . . . , sed est . . . -e. β *negata integritate de eis, quae parte tantum exstant, non sunt integra vel absoluta:* MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 32 -em de te deo cognoscentiam . . . habemus. HESYCH. in lev. 2, 1/3 p. 806^C -is . . . scientia (*opp. perfecta*). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 30 adhibemus . . . *metascyriticos cyclos* . . . primo -es, tunc perfectos.

b *technice in astronomia cum respectu CCCLX partium circuli (cf. supra p. 453, 61 sqq.; usum explicat Dressel, Lexikalische Bemerkungen zu Firm., 1882, 27 sqq.):* FIRM. math. 3, 6, 8 *Mercurius Veneri* -i[ter] radiatione coniunctus (*i. ita ut eadem parte alterius cardinis*

positus sit; sim. 4, 20, 5 si . . . Iuppiter et Venus . . . Lunam -i r. respexerint. 4, 24, 2 si -i r. fuerit contrarius. *al.*) 4, 14, 13 vicina aut -i societate *coniungi* (6, 31, 28 [*var. l. pariter ut* 7, 16, 2]. 7, 23, 10. 13). 4, 17, 2 singula loca -i (*var. l. partiliter*) . . . ratione collecta (4, 25, 4 -i debemus omnia r. tractare. 6, 32, 3 locum patris -i . . . r. colligere. *al.*) 4, 25, 4 haec est -is coniunctio defluctioque Lunae. 4, 25, 5 -ia apotelesmata.

2 *i. q. e partibus consistens:* MART. CAP. 5, 552 narrationum aliae continuae, aliae -es vocantur; . . . -es, quibus vel argumentum vel digressio aliqua interponitur. CLAUD. MAM. anim. 1, 18 p. 66, 16 sqq. hoc illi . . . contendunt, qui animam -em putant, quamquam indissociabili consequentia, si corporea foret, -is foret, quia et -e, quod corporeum, et corporeum omne, quod -e ([*partibilis ubique var. l.*]. cf. 1, 18 p. 68, 18 *animam* localem . . . vel -em). 2, 5 p. 115, 17 -is unitas. 2, 7 p. 120, 11 an sit -e quod secari nequit.

n. pro subst. p. 515, 71.

adv. ***partiliter**. GLOSS. -r: *divise vel per partes distribute.* partiliter: *divise aut patenter (idem GLOSS.^L I Ansil. PA 722. 778. duae glossae confundi videntur, sim. ac GLOSS. V 608, 29 petiliter: demisse, divise).* legitur inde ab IREN., ARNOB., FIRM. [*confunditur cum pariter (falso trad. FIRM. math. 7, 17, 3), pariliter, partialiter, particulariter (v. infra). e coni. vix necessaria:* ARNOB. nat. 5, 18 p. 271, 11 M. loco vix sano: VINDIC. med. 16 non . . . haec (*sc. corpora infantium decimo mense edita*) maturam habent intrandi vel in altum tendendi [-r] (*'non intellego' Wellmann, I, an potestatem? Wieland.*)]

1 *usu communi cum respectu quarumlibet partium:* a -r indicat actione partes effici, fere i. q. *separatim:* IREN. 2, 17, 2 quaeritur . . . , quemadmodum emissi sunt reliqui Aeones, utrum uniti ei qui emiserit . . . an efficaciter et -r (*pariter var. l.*). AVG. quaest. hept. 4, 55 non autem huius modi res (*sc. gloria sim. sociorum*) quasi -r divisae minuuntur, sed totae sunt omnibus, totae singulis, qui earum habent societatem. trin. 12, 9, 14 quod -r possidet *anima (opp. 12, 10, 15* quae . . . communiter . . . possidentur).

b -r *indicat actionem ad partem tantum pertinere, non ad totum, fere i. q. cum respectu partis, ex parte, per partes:* ARNOB. nat. 1, 12 cum ea, quae fiunt, non par<t>iliter fiant, sed ad census summam redeant referanturque totius. 6, 4 *deos* non -r uspiam, sed ubique esse totos (cf. 6, 19 dii . . . toti an -r atque in membra divisi *habitant in simulacris?* AVG. epist. 140, 3, 6 nec -r per cuncta diffusus *deus* . . . , sed ubique totus [*var. l. particulariter*]). CONC.^s I 5 p. 73, 9 -r unitam *carni divinam naturam (eadem p. 83, 20, sed p. 247, 17 partialiter)*. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 74 quo potu -r locale adiutorium ventri praestemus. PRIMAS. in apoc. 2, 1 l. 11 si qua singulis -r ecclesiis praedicat, universam generaliter convenire docetur ecclesiam. 3, 10 l. 70 sive -r singuli sive generaliter hic inpugnentur . . . universi. GREG. M. moral. 5, 66 l. 28 *deus* intellegi -r non potest (*pariter, particulariter var. ll.*).

c -r *indicat actionem ipsam quasi in partes dividi:* α *notione potius distributiva, fere i. q. ἐν μέγεσι, per vices:* HIPPOCR. diaet. 1 l. 69 D.-J. ignis . . . potest totum per omnia movere, aqua vero totum per omnia nutrire; -r tamen unumquodque eorum et optinet et optinetur (*gr. ἐν μέγεσι*). THEOD. PRISC. gyn. 6 (*de praefocatione matricis*) quae *causae* sub duabus praecipue principalibus passionibus constrictionis vel laxationis etiam -r sub certis accidentibus alias causas efficiunt. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 neque coacervatim neque uno tempore omnes erunt partes curandae, sed -r atque diverso. 2, 13, 181 utendum praeterea -r nunc aquae potu, nunc vini (2, 13, 182). β *notione potius additiva, fere i. q. paulatim:* FVLG. myth. 3, 2 melius est . . . labore -r securiore doceri quam ex necessitate venientem repentaliter perterrerit.

2 *technice in astronomia cum respectu CCCLX partium circuli, fere i. q. cum respectu ipsius vel eiusdem partis (cf. partilis sub Ib):* FIRM. math. 2, 3, 2 si *stellae* -r altitudinum suarum signa possederint. *ibid.* stellarum pars maxima in his signis -r constituta (3, 2, 1. 3, 3, 1 in primo cardine -r id est in parte horoscopi. *al.*) 2, 14, 1 interim *platicae, sc. exponamus;* nam paulo post . . . -r ostendemus rationem, qua eqs. (cf. 2, 14, 4 *suptili partium definitione*). 2, 14, 2 locus ipse -r . . . inventus eqs. (2, 15, 4. 2, 19, 12. 4, 17, 9 [*opp. platicae*]. *al.*) 2, 23, 3 quod sit . . . *exagonum, . . . r intimamus (7, 25, 18).* 3, 1, 19 -r in hoc libro multa dicentur (*opp. platicae definita*). 4, 16, 1 ut et -r et generaliter omnia explicasse videamur. 6, 23, 7 si se -r Iovi in eodem signo Luna coniunxerit (cf. 7, 26, 6 -r iuncti). *al. apud eundem.*

compos.: impartilis.

Gatti.

***partim** subst. fere indecl. vel adv. (*v. p. 517, 10; formae partim pauca exempla, sc. epitheto ornata aut polyptoto inserta sub subst. pars tractavimus, v. supra p. 448, 81 sqq., ubi deleantur SVET. et FRONTO et AVR., quae invenies infra sub IC2a; contra quaedam exempla formae partem usum fere adverbialem praebentia infra inserimus, sc. SCHOL. Cic. p. 520, 31. 521, 30. 31, cf. p. 518, 6, vix addas locos dubios p. 456, 29 sqq. allatos*). a *pars derivat item PRISC. gramm. III 75, 4. de notione:* SYNON. Cic. p. 437, 34 -m. *particulatim. membratim. articulatim . . . per partes.* GLOSS. *μερικῶς, κατὰ μέρος, ἐκ μέγους, ἐν μέγεσι.* per partes. GLOSS.^L IV Ps. Plac. p. 16 -m: *dimidium. Corp. p. 4 (ad OROS. hist. 4, 9, 13) -m: sume daeli (anglosax.). legitur in versibus paucis locis apud LIV. ANDR., PLAVT., ENN., TER., SVEIVM, VERG., VAL. FL., [Zoppi]*

AVSON., DRAC., saepius apud LVCR. et OV., in oratione soluta inde a CATONE, SISENNA, QVADRIA, saepe apud CIC. et LIV., raro e. g. apud SEN. phil., PLIN. nat., TAC., TERT. [confunditur in codd. maxime cum acc. partem, e. g. CIC. Manil. 26 de orat. 2, 362 BELL. Hisp. 37, 2 LIV. 45, 25, 5 (falso trad. LIV. 44, 28, 14), ceterum cum pariter NEP. Dat. 10, 2. falsa var. l. pro parum PLAVT. Pseud. 1276, pro farti[m] PLIN. nat. 15, 69; dub. trad. PLIN. paneg. 34, 2. DRAC. mens. 17 -m variantibus uvis ('an passim?' Vollmer). addas fortasse DON. Ter. Phorm. 254, 2 (raptim Bentley, ed.); in contextu vix sano LVCIAN. Cypr. epist. 22, 2.]

adhabetur tam pro subst. fere indecl., ut sit i. q. pars, nonnulli, alii, quam pro adv., ut sit i. q. ex parte, in parte, per partes.

praemonenda quaedam: 1) de usu et genere vocis: testimonia veterum: GELL. 10, 13, 1 '-m hominum venerunt' plerumque dicitur, quod significat 'pars hominum venit' ...; nam -m hoc in loco adverbium est neque in casus inclinatur, sicuti 'cum -m hominum' dici potest, id est 'cum quibusdam hominibus' eqs. pro adv. accipiunt etiam DON. Ter. Hec. 15, 3 CHAR. gramm. p. 242, 13 B. AGROEC. gramm. VII 115, 17 ISID. diff. 1, 473. observationes nostrae: vocem primitus acc. subst. q. e. pars fuisse apparet infra sub I, v. e. g. l. 56. 57. p. 518, 38 nec non p. 521, 40 et cf. Schaffner-Rimann, Die lat. Adv. auf -tim, 1958, 11 sqq.; tamen etiam sub I ita ut sub II -m fere pro subst. indecl. positum esse conicias ex variationibus sub V collectis et eo quod verba et epitheta non cum -m congruunt, sed constructionem ad sensum q. d. praebent, e. g. p. 518, 34. 59. 519, 42. 72. 74. 78. 79; porro pro acc. spatii vel temporis accipi possunt p. 519, 56. 520, 12. 69. 521, 13, pro acc. relationis p. 521, 51. ceterum -m saepe more substantivi regit gen. part. (v. IC, IIA2 nec non p. 520, 38. 521, 51) vel praeupos. (v. ID et IIA3). prorsus in usum adverbii abiit maxime sub III, ubi pauca certiora inseruimus ambigua sub I vel II relinquentes. respiciuntur plerumque pluralia divisa, raro singularia dispersita (e. g. p. 518, 7. 81. 519, 5. 38); spectat ad duos, ut -m ... -m sit i. q. 'alter ... alter' DECL. in Catil. 98 SCHOL. Cic. Bob. p. 93, 1 BOETH. mus. 1, 22 p. 214, 17 sq. 2) de collocatione sim.: legitur plerumque in structura bimembri (cf. p. 455, 15 sqq.), saepissime per asyndeton -m ... -m; accedunt coniunctiones: CIC. Verr. I 14 -m ... -m etiam (Caecin. 16 leg. 3, 31 fam. 4, 14, 2. al. ASCON. Corn. p. 58, 4 [e coni.]. SVET. Nero 19, 3. al.). LVCR. 4, 55 sqq. -m ... et -m (4, 917 sq. VLP. dig. 43, 24, 11, 5 ut quid et vi et clam fiat, -m et -m. al.). 6, 1058 sq. -m ... at -m. VERG. Aen. 11, 204 sq. (v. infra l. 79 et cf. fort. OV. met. 15, 526 -m -m<que>). RVT. LVP. 1, 14 -m ... -m autem (APVL. apol. 27, 1 sq. IREN. 2, 30, 3 -m quidem ... -m a. [4, 33, 13]). SVET. Vitell. 1, 1 -m ... -m vero (LACT. mort. pers. 52, 2 opif. 20, 3 SCHOL. Cic. Bob. p. 86, 30. al.). series trimembris: RHET. Her. 3, 2, 2 -m ... -m ... -m et. CIC. Verr. II 1, 7 (per asyndeton ut: 5, 154 leg. 1, 25 fin. 3, 56. al. LIV. 30, 42, 2-4 [e coni.]. 33, 38, 12 sq. QVINT. inst. 7, 1, 3 [e coni.]. SVET. frg. p. 355, 1 al.). Catil. 2, 21 -m ... -m ... -m etiam (Pis. 48 rep. 6, 20 QVINT. inst. 12, 11, 14). exempla plurimum membrorum: CIC. inv. 1, 37 (quater ut Cluent. 88 Tusc. 1, 69 div. 2, 115). 2, 168 (quater bina). respondent aliae voces, sc. fere pronomina (imprimis alius), raro adv. vel subst.: l. 62. p. 518, 36. 519, 5. 68. 520, 12. 32. 52. 521, 21. 23. 49. al. ordine verborum minus solito -m hic illic vocabulum, quo totum significatur, antecedit, v. p. 518, 18 sqq. 519, 45. 520, 1. al.

I pertinet potius ad obiectum acc. vel ipsum pro obi. est (v. etiam sub V; acc. int. v. sub IV, quae sunt pro subi. in acc. c. inf. sub IIB2):

A totum e contextu colligitur: 1 usu sollemni: CATO agr. 6, 3 circum vias ulmos serito et -m populos. CIC. S. Rosc. 129 haec pauca ... ita audiat, ut -m me dicere pro me ipso putetis, -m <pro> Sex. Roscio (item iteratur: POMP. Cic. Att. 8, 12^a, 1 -m Albae, -m Sulmone collocavit, sc. cohortium. OV. fast. 6, 525 Ino docet -m, -m praesentia nati continet. SVLP. Sev. Mart. 25, 1 -m, sc. vitae, ab ipso ... sciscitati sumus, -m ab aliis ... cognovimus). SALL. Iug. 21, 2 castra hostium invadunt, semisomnos -m, alios arma sumentis fugant (83, 3 probare -m, alia abnuere. GELL. 9, 9, 3 Vergilius ... -m [partem var. l.] reliquit, alia expressit). 2 abusive -m ponitur pro plur. partes: MISC. Tir. p. 48, 19 sqq. recipe gingiber -m VIII, petrisilio -m II, apii semen -m II eqs.

B totum indicatur per acc.: 1 -m iteratur: a acc. antecedit; differentia membrorum explicatur: α enuntiatis, quae -m sequuntur: TER. Hec. 363 exordiar narrare, quae ... accidunt, -m quae perspexi hisce oculis, -m quae accepi, auribus (-m) -m percepi Wagner sec. cod. A). CIC. nat. deor. 2, 81 ut semen ita fingat ... in suo quidque genere, -m ut ... per stirpes alantur suas, -m ut moveri ... possint. BELL. Hisp. 6, 3 cum complura castella occupasset, -m ubi equitatus, -m ubi pedestres copiae in statione ... esse possent (si sic restituendum). β maxime verbis, quorum obi. est -m: CIC. Verr. I 3 quas insidias -m mea diligentia devitarim, -m amicorum studio ... reppulerim (item in enunt. relat.: II 1, 7. 2, 6 de orat. 2, 362 LIV. 26, 51, 10 AVG. civ. 2, 14 p. 70, 27 sq. D. al.). Catil. 3, 24 multos ... viros -m eiecit ex civitate, -m interemit (NEP. Iph. 1, 2 ut multa in re militari -m nova attulerit, -m meliora fecerit. VERG. Aen. 11, 204 sq. corpora -m multa ... infodiunt avectaque -m ... tollunt. LIV. 39, 41, 7 CVRT. 5, 6, 2 EVTR. 4, 17, 2. cf. NEP. Thras. 1, 5 plurimos [PANEG. 5, 2, 5]). Phil. 8, 8. or. frg. A VI 1 (syn. alios ... alios). HIRT. Gall. 8, 43, 3 BELL. Alex. 44, 4 NEP. Pel. 3, 3 EUM. 13, 1. OV. met. 1, 436 sq. 7, 226 sq. herbas ... -m radice revellit, -m succidit. LIV. 27, 15, 5. 34, 47, 3. al.

VAL. MAX. 9, 6, 2 octo milia electa ... -m trucidavit, -m vendidit. SEN. dial. 10, 18, 1 QVINT. inst. 7, 10, 13 FLOR. epit. 1, 13, 11. al. γ potius aliis partibus enuntiati: CIC. Verr. I 14 monumenta ... -m regum ... -m etiam nostrorum imperatorum ... spoliavit. Manil. 71 multas me ... similitates -m obscuras, -m apertas ... suscepisse (partem legit Schol. Cic. Gron. D p. 322, 15). Mur. 20 urbes -m vi, -m obsidione cepit (sim. LIV. 30, 9, 2. 34, 29, 1). dom. 112 aedilitatem ... -m in arca, -m in hortis suis conlocavit (obi. est sing. ut: ac. 2, 2 consumere iter ... -m in percontando ... -m in rebus gestis legendis. Tusc. 1, 69 LIV. 21, 60, 3 QVINT. inst. 7, 1, 3. PLIN. epist. 3, 5, 19 quem -m publica, -m amicorum officia dstringunt [nisi ad II]. SVET. Aug. 49, 1. al.). fam. 10, 28, 3. al. LVCR. 4, 55 mittunt ... corpora res multae, -m diffusa ... (57) et -m contexta. CAES. civ. 3, 4, 6 Bessos -m mercennarios, -m imperio ... comparatos ... adiecerat. BELL. Alex. 44, 1 NEP. Them. 2, 8 OV. met. 5, 189 LIV. 23, 14, 5. 26, 29, 5 sermonibus, quos -m misericordia ... -m invidia ... excitabat. al. VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 COLVM. 11, 2, 70 SVET. Cal. 18, 1 Vesp. 4, 1. al.

δ acc. interponitur vel sequitur (nonnulla vergunt ad III): CIC. leg. agr. 2, 98 ut ... -m invidiosos agros ... -m desertos ... populo Romano induceretis. div. 1, 90 -m auguriis, -m coniectura, quae essent futura, dicebat. CAES. civ. 3, 103, 1 hominibus armatis, -m quos, ex familiis societatum delegerat, -m a negotiatoribus coegerat (quos -m Ciacconius). OV. met. 1, 228 sq. semineces -m ... artus mollit aquis, -m ... torruit igni (item in versibus: 5, 646 sq. -m ... rudi ... semina iussit spargere humo, -m ... recultae. VAL. FL. 3, 439 sq.). LIV. 31, 3, 5 -m ipse adeundo, -m per legatos ... homines concivit. 37, 41, 10. 44, 28, 13 -m in via fugientes Gallos ... ceciderunt, -m ante portam exclusos. SVET. frg. p. 355, 1 victis piratis Cilicibus -m ibidem, -m in Graecia, -m in Calabria agros dedit (nisi ad IVB). GAIUS dig. 38, 2, 7 -m comprobare iudicium ... -m evertere. AVG. civ. 19, 1 p. 349, 10 D. OROS. hist. 4, 9, 13 INST. Iust. 2, 1, 25.

2 -m semel ponitur: a sine responsione: CIC. S. Rosc. 130 multa multos, -m imprudente, L. Sulla commisisse (-m invito, -m i. Madvig; alii alia suppl.). GELL. 13, 10, 3 in libris illis ... multa posuit, -m lepide ... reperta. AVG. serm. 5, 1 falsi Christiani, quos -m digessit ecclesia. b respondet aliis vocibus: LVCR. 5, 840 multa ... tellus ... portenta creavit ... orba pedum -m, manuum viduata vicissim eqs. BELL. Afr. 39, 3 Numidas ... -m vivos capiunt, nonnullos equites ... convulneraverunt. SALL. Iug. 13, 2 urbis -m vi, alias voluntate ... adiungit (89, 1 NEP. Pel. 1, 4 LIV. 23, 1, 6 APVL. met. 7, 13, 6. flor. 14, 1 haec ... -m cum audiret ... alia[s] ipse sibimet suggereret eqs. SOCR. 1 p. 116 EVTR. 5, 7, 1. AMM. 16, 2, 6 barbaros ... -m ... alios ... nonnullos ... residuos. al.). FLOR. epit. 2, 20, 4 urbis ... -m ... sollicitat, paucas ... vi recepit. AVSON. 398, 47 p. 228 P. festos ... dies -m ipse meorum excolui inque vicem conviva vocatus adivi.

γ totum indicatur per gen. part.: 1 -m iteratur (cf. partem ... partem p. 455, 39 sqq.; huc pertinent CIC. Manil. 26 et LIV. 26, 46, 8, si praefertur var. l. -m ... -m): CIC. Pis. 48 cum -m ... praedae ... libidines devorassent, -m ... luxuries, -m eqs. NEP. Dat. 10, 2 quarum praedarum -m suis dispersit, -m (pariter var. l.) ad Datamen mittit. APVL. apol. 27, 1 sq. ut -m eorum philosophorum ... irreligiosos putent; ... -m autem, qui ... deos celebrant, eos vero vulgo magos nominent. PAVL. NOL. epist. 17, 2 quorum frequentationum -m amicitia, -m religio contrahebat.

2 -m semel ponitur: a sine responsione: VARRO ling. 5, 10 quorum verborum -m ... scribam. SVET. Aug. 42, 3 peregrinos ... omnes ... -mque (partem- var. l.) servitorum urbe expellere. AVR. Fronto p. 50, 25 v. d. H. tu -m meorum scriptorum prope caeco amore interpretatus es. FRONTO p. 57, 4 praeter hos -m scriptorum animadveritas particulatim elegantis. APVL. apol. 56, 4 ut audio -m Oensium, qui istum novere. b respondet alius: SALL. or. Cottae 1 quorum periculorum alia toleravi, -m reppuli.

δ totum indicatur alio modo: CIC. nat. deor. 1, 46 de forma ... -m natura nos admonet, -m ratio docet (partem bis var. l.). ASCON. Mil. p. 43, 27 ex iis servis ... -m neminem se umquam habuisse, -m manumisisse.

II pertinet potius ad subiectum vel ipsum pro subi. est: A enuntiati pleni: 1 totum indicatur per nom. substantivi vel pronominis aut e contextu colligitur, ut -m ipsum pro subi. sit (e. g. p. 519, 8. 9. 12. 520, 46. 50): a -m semel ponitur: α sine responsione: ① exempla contextus manci (vocem respondentem perisse maxime apud LIV. ANDR. suspicamur): LIV. ANDR. carm. frg. 13 -m errant, nequiont Graeciam redire (cf. Hom. δ 495 πολλοὶ μὲν ... πολλοὶ δέ). ENN. ann. 436 hic insidiantes vigilant, -m requiescunt (nisi hic est nom. pl., ut spectat ad β). CATO or. frg. 26 (136 M.) sunt -m, qui ... alterius ... causa magistratum petunt. VARRO Men. 120 -m venusta muliebri ornat<i> stola. ② exempla certa: PLAVT. Persa 434 quod -m faciunt argentarii. CIC. Verr. II 2, 158 statucae in locis publicis positae, -m etiam in aedibus sacris. Brut. 85 cum insimularetur ... familia, -m etiam liberi publicanorum. fin. 4, 18. Tusc. 4, 1 cum regis institutis, -m etiam legibus ... tota res militaris ... esset constituta. LVCR. 3, 78. 4, 116 animalia sunt ... -m tantula eqs. 5, 1083 (de avibus) -m mutant ... cantus. 5, 1143. 1310. VARRO ling. 5, 100 ferarum vocabula ... -m peregrina sunt. rust. 3, 9, 20 gallinas farciunt turundis ...

[Zoppi]

-m admixtis eqs. BELL. Alex. 27, 6. 29, 4 equites ... -m ... flumen tranarunt. Hisp. 34, 2 legiones ex perfugis conscriptae, -m oppidanorum servi. 37, 2 (si recte trad., v. Pascucci, 1965, ad l.). SALL. Catil. 50, 1 APVL. apol. 83, 2.

β respondēt aliae voces: ① alius: CIC. rep. 4, 3 id ... effici ... debet, -m institutis, alia legibus. fin. 2, 109 bestiae -m cursu ... laetantur, congregatione aliae ... imitantur civitatem. div. 1, 93 -m ... alia ... quaedam. LAEL. 45 -m, sc. dicunt philosophi ...; alios autem dicere aiunt. SALL. Iug. 40, 2 -m conscii sibi, alii ... pericula metuentes ... parabant eqs. HYG. Gell. 10, 16, 4 qui ... fugati sunt, alii Veliam, -m Massiliam condiderunt. GELL. praef. 6 alii ... alii ... ille ... hic ... alius ... -m ... quidam ... alius. 2, 22, 18 alii ...; -m autem sunt, qui eqs. 3, 2, 8 sacra sunt ... -m diurna, alia nocturna. 12, 2, 1. al.

② variae (cf. l. 7sq. 11sq. 41sq.): LVCR. 2, 98 corpora exercita motu -m intervallis magnis ... resultant, pars etiam brevibus spatiis vexantur. 4, 1240 steriles nimium crasso sunt semine -m et liquido praeter iustum ... vicissim. 6, 1172 in fluvios -m ... membra dabant ...; multi ... inciderunt in puteos. VITR. 7, 10, 2 fuligo inde collecta -m componitur ... ad usum atramenti ... , reliquum ... utuntur eqs. (DICT. 3, 2 matronae ... , -m ... , reliquae). GELL. 5, 6, 27 veteres -m enim scripserunt ...; sed Sabinus ... dicit. ARNOB. nat. 1, 56 scripta interpolata quaedam et addita, -m mutata.

b -m iteratur; differentia membrorum explicatur: α enuntiat, quae -m sequuntur: CIC. Mur. 51 senatores -m ideo fortes ... non erant, quia nihil timebant, -m quia timebant <nimium> (Phil. 6, 14. cf. CLAUD. DON. Aen. 2, 1 p. 145, 9sq. tacuerunt -m, sc. Troiani, propter ... , -m, sc. Tyrii, quia eqs.). fin. 3, 56 haec ... -m sunt per se ipsa praeposita, -m quod aliquid efficiunt, -m utrumque (VARRO rust. 3, 3, 4 piscinarum sunt species duae, -m quod habent pisces in aqua dulci, -m quod in marina). LVCR. 1, 483sq. corpora sunt porro -m primordia rerum, -m concilio quae constant principiorum (cum duobus enunt. relativis: 4, 736sq. VARRO ling. 10, 64 POMPON. dig. 1, 2, 2, 32).

β enuntiat, quorum subi. est -m: RHET. Her. 3, 2, 2 deliberationes -m ipsae ... consultandae sunt ...; -m propter ... extraneam causam deliberantur eqs. 4, 39, 51. CIC. inv. 1, 37. 1, 57 (de rhetoribus) -m ... dixerunt, -m ... putaverunt. dom. 11 Mil. 29 de orat. 1, 220. fam. 4, 14, 1 quae -m iam adsunt, -m impendent. ad Q. fr. 1, 3, 5. al. LVCR. 4, 917sq. vis animae -m ... foras ... recessit et -m ... concessit in altum (subi. est sing. ut: CVRT. 9, 9, 19 classis -m in praealta aqua stabat ... , -m in vado haerebat. COLVM. 2, 10, 32 GAIUS inst. 1, 111. al.). 6, 1058sq. 6, 1208sq. -m ... et ... nonnulli ... et ... -m (BELL. Afr. 40, 5 qui -m ... erant ... , -m ... , n.). CAES. civ. 2, 42, 2 nostri ... -m ... interficiuntur, -m integri procumbunt. HIRT. Gall. 8, 34, 3. 8, 48, 7 BELL. Afr. 32, 3 Alex. 46, 5 Ov. met. 1, 40sq. LIV. 4, 33, 6. 8, 39, 8. al. RVT. LVP. 1, 14 -m nostri silebant, -m autem ... clamorem excitabant. CVRT. 4, 3, 4 QVINT. inst. 12, 8, 2sq. SVET. Tib. 61, 4. al. γ partibus enuntiatorum: SISENNA hist. 60 (subi. deest) -m fera vite, -m lauro ... abundant. 83. RHET. Her. 3, 2, 2 deliberationes -m sunt eiusmodi, ut ... , -m eiusmodi, ut eqs. 3, 21, 35. 4, 9, 13 omnes gentes ... -m vi, -m voluntate consenserunt. 4, 41, 53. CIC. inv. 1, 35 (fere syn. pars ... pars). p. red. in sen. 7 magistratus -m metu ... , -m desperatione ... recesserunt. orat. 99. nat. deor. 1, 24 dei membra -m ardentia, -m refrigerata. Att. 7, 17, 4 malum excitatum est -m ex improbis, -m ex invidis civibus (subi. est sing. ut: BELL. Alex. 43, 1 LIV. 3, 49, 1. 30, 42, 2 varia oratio fuit, -m purgantium ... , -m ultro accusantium eqs. 45, 40, 2. MELA 1, 51 Nilus -m asper, -m navigia patiens in ... lacum devenit [nisi -m est pro acc. spatii]. al.). fam. 12, 5, 3. al. VARRO ling. 5, 77. 7, 96 (syn. alii ... alii ut 8, 34). rust. 2, 11, 12 illi -m domum, -m ad Menatem, sc. discedunt. al. CAES. Gall. 2, 33, 2 HIRT. Gall. 8, 19, 7 BELL. Afr. 52, 5 Alex. 31, 1 Hisp. 31, 9. 10 NEP. praef. 5 LIV. 9, 25, 7. 29, 20, 1 haec ... -m vera, -m mixta ... iactabantur. al. CELS. 2, 1, 16 SEN. nat. 2, 26, 5. PLIN. nat. 11, 230 pili in homine -m simul, -m postea gignuntur. sim. saepius.

2 totum indicatur per gen. part. (adde p. 517, 13 et cf. p. 520, 30. 38): α -m semel ponitur: α sine responsione: CATO orig. 95b haut scio, an -m eorum fuerint, qui eqs. FRONTO p. 116, 9 v. d. H. deorum ... -m ... maluerunt eqs. GELL. 6, 3, 7 cum ... -m senatorum ... quererentur. β respondēt aliis vocibus (cf. VARRO sub b): CIC. de orat. 3, 106 quorum locorum communium -m habent ... incusationem ...; alii autem habent eqs. (nat. deor. 1, 103 bestiarum ... terrenae sunt aliae, -m aquatiles, aliae ... ancipites. GELL. 3, 16, 16).

b -m iteratur: CIC. Manil. 18 homines ... industrii -m ipsi ... negotiantur ... , -m eorum ... pecunias ... collocatas habent. prov. 24 de orat. 2, 94. 2, 308. part. 86 bonorum ... -m necessaria sunt ... , -m non necessaria. 87 div. 2, 113 off. 2, 72. VARRO frg. (49 F.) Cassiod. gramm. VII 153, 4 litterarum -m sunt et dicuntur ... , -m dicuntur neque sunt ... , quaedam neque sunt neque dicuntur, (om. pars codd.). NEP. Att. 7, 2 quorum -m ... castra sunt secuti, -m ... domi remanserunt. LIV. 42, 41, 2 eorum obiectorum ... -m ea sunt, quibus eqs. ... , -m quae ... verbo negare <satis> sit. AVG. doctr. christ. 2, 25, 38 quorum institutorum -m superflua ... instituta sunt, -m commoda. BOETH. mus. 1, 3 p. 190, 31.

3 totum indicatur per praepos. ex (-m iteratur praeter CIC. leg.): CIC. Vatin. 16 sex fuerunt, e quibus -m plane tecum sentiebant, -m

medium ... cursum tenebant. Phil. 8, 32 cum -m e nobis ... timidi sint ... , -m ... a re publica aversi. leg. 2, 42 -m ex illis scelestis ... dissipati iacent. FEST. p. 371 ex vicis -m habent rem publicam et ius dicitur, -m nihil eorum. QVINT. inst. 3, 4, 8 ex dubiis -m nobis ... sunt libera ... , -m eqs.

B structurarum variarum, quae munere enuntiat funguntur: 1 participii coniuncti, gerund., adi., quae fere pro enunt. relat. ponuntur: α -m semel ponitur: CIC. div. 2, 23 Caesar a ... civibus, -m etiam a se ... ornatis trucidatus. LIV. 42, 53, 1 orta est vociferatio simul indignantium minitantiumque, -m iubentium eqs. TAC. ann. 1, 32, 1 centuriones laniatos ... et -m exanimos. APVL. met. 9, 9, 1 ad viam ... -m ... fluidam et alibi ... lubricam. SCAEV. dig. 12, 6, 67, 2 apochae ... -m solutae pecuniae. TERT. adv. Marc. 4, 42 p. 563, 27 Christi vestitum ... divisum, -m sorti concessum (alterum -m supplevit Latinius). b -m iteratur: CIC. Phil. 2, 26 in tot hominibus -m obscuris, -m adolescentibus. leg. 3, 31 fin. 5, 90. nat. deor. 1, 6 sermonem -m admirantium ... , -m ... scire cupientium. 2, 100 div. 2, 115. fam. 4, 14, 2 interitus ... civium -m amplissimorum, -m etiam optimorum. BELL. Alex. 69, 1 legionem -m difficultate itinerum ... , -m crebritate bellorum ... deminutam. LIV. 5, 26, 5. 7, 14, 7. 23, 7, 3. 27, 17, 1 reconciliandis ... animis -m donis, -m remissione obsidum. 35, 31, 13. VAL. MAX. 9, 5, 1 -m monenti, -m oranti senatui ... responsum non dedit. SEN. dial. 10, 5, 1. SVET. Aug. 101, 1 testamentum ... -m ipsius, -m libertorum ... manu scriptum. Nero 35, 5 DECL. in Catil. 13. al.

2 accusativi c. inf.: α -m semel ponitur: α sine responsione: CIC. leg. agr. 2, 36 quae sacella maiores in urbe -m, periculi perfugia esse voluerunt (-m ornamenta urbis, -m Clark). LVCR. 5, 952 scibant ... fluenta ... lavere ... saxa ... et -m plano ... erumpere campo. LIV. 23, 11, 11 Bruttios Apulosque, -m Samnitium ... defecisse. SCHOL. Cic. Gron. D p. 294, 12 scelus partem Pompei fuisse contendit. β respondēt alius: CIC. nat. deor. 1, 66 esse corpuscula quaedam levia, alia aspera ... , -m autem angulata eqs. SALL. Iug. 19, 5 Gaetulos accepimus -m in tuguriis, alios ... vagos agitare. APVL. Plat. 2, 1. b -m iteratur: CIC. Cluent. 88 ut docerem ... illa iudicia -m ruinae similiora ... fuisse, -m nihil ... valere, -m etiam eqs. PLANC. 1 audivi meos -m inimicos, -m invidios huic accusationi esse fautores. de orat. 1, 141 causarum ... -m in iudiciis versari, -m in deliberationibus (item iuxta gen.: fin. 3, 51 Tusc. 5, 38 div. 2, 83). leg. 1, 25 fin. 4, 56 Tusc. 5, 93 ad Q. fr. 3, 5(6), 4. al. Ov. met. 15, 526 membra rapi -m, -m <que> ... relinquere ... videres. LIV. 10, 37, 7 (antea: alios ... alios). 21, 21, 13. al. SVET. Tit. 8, 5. al.

3 ablativi absoluti: α -m iteratur: CIC. Font. 42 ducibus -m aetate, -m ... calamitate consumptis. Lig. 19. BELL. Alex. 76, 2. Hisp. 1, 2 -m precibus, -m vi ... comparata manu. LIV. 7, 4, 2 in dilectu -m virgis caesis ... , -m in vincula ductis. 27, 14, 7. al. SVET. Claud. 7 adclamante populo 'feliciter' -m 'patruo imperatoris', -m 'Germanici fratri'. 20, 2. al. b -m semel ponitur: BELL. Afr. 8, 1 exoneratis ... -m navibus. 62, 4 remigibus ... vagantibus, -m ... progressis. Hisp. 3, 8 pedites dispositis (-ti codd. rec.) -m, sc. in muro, ibi, sc. in oppido, remanserunt. PAVL. dig. 19, 1, 47 -m datis materiis. AMM. 18, 8, 14 -m ... gementibus, aliis ... sauciis, multis eqs.

III pertinet potius ad praedicatum vel verbum (certiora; quae sec. I vel II explicari possunt, supra inseruimus non negantes nonnulla huc trahi posse, e. g. p. 518, 18sq. et l. 19. 21. 51. p. 518, 81. 519, 51):

A -m iteratur vel respondēt alteri adverbio (sc. nonnumquam p. 521, 21, alias p. 521, 23; hic illic vergit in notionem q. e. 'et ... et', e. g. l. 65. 67. p. 521, 3. 6): 1 pertinet ad unam actionem, quae fit variis modis, causis sim.: α actio describitur duobus verbis, ita ut unitas actionis e contextu colligenda sit: TER. Hec. 167sq. Pamphili animus -m uxoris misericordia devinctus, -m victus huius iniuriis ... elapsus Bacchidi. BELL. Hisp. 3, 7 nostri per hostium praesidia ad oppidum contendunt ...; et -m tempestate impediti vigiles non poterant diligentiam praestare, -m ... deterrebantur. LIV. 27, 28, 10 cataractam -m vectibus levant, -m funibus subducunt. 30, 12, 9 -m pavore moenia sunt deserta, -m ... patefactae portae. 33, 38, 12sq. CVRT. 7, 5, 23 de coniuratione certior factus -m gratias agit, -m ... iubet eqs. PLIN. epist. 10, 70, 2 -m spoliata, -m neglecta ... domus. AVR. Fronto p. 63, 1 v. d. H. aliquot horas -m legi ... , -m scripsi. APVL. met. 11, 27, 1 scrupulum -m apud meum sensum disputo, -m sacrorum consiliis examino. HIL. ad Const. 2, 4, 2. AVG. conf. 8, 9, 21 -m velle -m nolle ... aegritudo animi est. al.

b actio describitur uno verbo; modi vel causae distinguuntur: α varia ratione: LVCR. 5, 266 fit, ut nil umor abundet, -m quod ... aequora venti deminuunt ... , (268) -m quod supter per terras diditur (6, 20sq. CAES. Gall. 5, 6, 3 contendit, ut ... relinqueretur, -m quod ... timeret, -m quod ... diceret. LIV. 26, 21, 16. cf. ASCON. Corn. p. 58, 4 -m propter gratiam ... , -m <etiam> quod eqs.). SVEIVS carm. frg. 1, 1sq. basileia haec nux nomine -m, -m Persica ... fertur (si recte restituit Speranza, Script. Rom. rust. I 1974, 56sq., sec. Bücheler). CELS. 5, 27, 4 qui ... -m ob ipsum vulnus, -m ob ... aestus siti premeretur. PLIN. epist. 9, 2, 1 parcior fui, -m quia ... , -m quia. SVET. Iul. 29, 1 restitit -m per ... tribunos, -m per ... consulem (APVL. met. 8, 7, 6). APVL. met. 6, 11, 3 Cupido ... cohercebatur ... , -m ne ... vulnus gravaret, [Zoppi]

-m ne eqs. PASS. Theclae Ba 10 p. 26, 6sq. ille . . . accedens, -m amans . . . , -m metuens . . . , ait eqs. (Ca simul . . . simul, gr. ἅμα μὲν . . . , ἅμα δέ). AVG. civ. 10, 32 p. 459, 6 D. quae via salutaris, -m cum haec futura praenuntiantur, -m cum facta nuntiantur, numquam . . . defuit. COD. Iust. 7, 7, 2 pr. -m . . . proprius, -m alienus est servus communis. ISID. nat. 6, 2 annum . . . -m civilem, -m naturalem, -m magnum esse.

al. β duobus ablativis: CIC. Marcell. 1 tacebam non timore aliquo, sed -m dolore, -m verecundia. Phil. 2, 116 Caesar Romae attulerat . . . -m metu -m patientia consuetudinem serviendi. top. 97 ac. 1, 20. nat. deor. 2, 151 vescimur bestiis . . . -m capiendo, -m alendo (item iuxta gerund.: LIV. 37, 18, 1. SVET. Claud. 21, 6 naumachiarios -m minando, -m adhortando ad pugnam compulit. APVL. met. 10, 23, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 25). Ov. trist. 4, 1, 51 -m pelago, -m vestigia terra vel rate . . . vel pede nostra sequi. LIV. 2, 44, 5 consulares . . . -m gratia, -m auctoritate obtinere, ut eqs. 2, 44, 9. 25, 24, 11. 32, 32, 6. al. VELL. 2, 81, 1 seditio . . . -m severitate, -m liberalitate discussa. QVINT. inst. 12, 10, 2. FRONTIN. strat. 2, 5, 38. PLIN. epist. 2, 2, 3 ad villam -m studiis -m desidia fruor. 10, 15 SVET. Tib. 72, 3 rhet. 30, 5. al.

2 pertinet ad actiones repetitas: SCRIB. LARG. 53 (inde MARCELL. med. 12, 1) dolor varie sedandus est, -m collutione . . . , -m commandatione, nonnumquam suffitione. GAIUS inst. 3, 78 tempus, quod eis iudicatis -m lege XII tabularum, -m edicto . . . tribuitur. GELL. 2, 22, 1 legi solitum erat . . . carmen . . . aut historia -m Graecae linguae, alias Latinae. COD. Iust. 7, 63, 5, 1b ad tempora appellationis accedant tres menses, ut -m annale numeretur, -m novem mensum spatium consequatur.

B -m semel ponitur (respondet aliud adv. supra l. 23): DARES 12 Dares . . . ait . . . hos, sc. Castorem Pollucemque, se vidisse, cum induitiae essent, -m proelio interfuisse. SCHOL. Cic. Gron. B p. 333, 30 'via aliqua ex parte recreari Siciliam': ὑπερβολικῶς nec partem dixit posse recreari (postea: ex parte). D p. 302, 8 eadem partem recurat. AVG. serm. 4, 36 -m discussa sunt . . . magna mysteria. DRAC. laud. dei 2, 35 spiritus sanctus singula non -m, generaliter omnia nutrit. COD. Iust. 1, 17, 1, 6 (= DIG. de conc. dig. 1, 6) in notis Papiniani ex Vlpiano adscripta nullam vim obtinebant, -m propter honorem . . . Papiniani (-m om. DIG.). INST. Iust. 2, 10, 1 licet diutius permansit, attamen -m et hoc testamenti genus in usu desiit.

IV pertinet ad alias partes enuntiati vel earum vice fungitur (cf. etiam IIB): A -m semel ponitur: 1 sine responsione: CATO agr. 5, 6 bubulcis opsequito -m (item pro acc. int.: LACT. inst. 1, 19, 1 qui -m profuerunt [opp. qui fecit omnia]. CANON. Turner I 2, 1 p. 360 ne . . . -m [partem var. l.] potentem monstret spiritum sanctum). or. frg. 57, 2 (213 M.) cum -m illorum . . . erat pro scorto (iuxta abl. subst.: QVADRIG. hist. 87 cum -m copiis hominum. cf. p. 517, 15sq.). QVADRIG. hist. 89 neglegentiā -m magistratum . . . evenisse eqs. (item pro gen.: LVCR. 4, 959 fit . . . coniectus -m animai eqs. [parte trad., corr. Lachmann coll. 4, 918sq., cf. etiam 4, 944 pars . . . animai]. FRONTO p. 48, 21 v. d. H. ingenia -m hominum . . . oratione leniri. p. 122, 14 ut loricas -m eorum . . . scinderet). 2 respondet quidam: AVG. beat. vit. 17 -m (parti var. l.) placuit deum habere illum, qui . . . ; quidam autem dixerunt eqs.

B -m iteratur: TER. Hec. 15 (loq. histrio) in fabulis novis -m sum earum exactus, -m vix steti. CIC. p. red. in sen. 33 me a magistratibus -m oppugnatum, -m proditum, -m derelictum (item iuxta ab c. abl.: CAES. Gall. 2, 1, 3 quod Belgae ab nonnullis Gallis sollicitarentur, -m qui . . . moleste ferebant, -m qui . . . studebant eqs. LIV. 45, 12, 2). CAEL. 43 quorum virorum -m nimia libertas . . . , -m . . . luxuries . . . nominarentur (item iuxta gen.: opt. gen. 11 nonnullorum sermo . . . -m se ipsos Attice dicere, -m neminem . . . dicere. cf. AVG. sub V). nat. deor. 2, 151 materia . . . -m ad calcificandum . . . utimur, -m ad aedificandum. HIRT. Gall. 8, 5, 2 in tecta -m Gallorum, -m quae . . . stramentis . . . erant inaedificata, milites compegit (vix ad IIB). LIV. 5, 43, 5 Gallorum exercitu diviso -m . . . praedari placuit, -m obsideri arcem (item pro dat.: 45, 25, 5 [Polyb. 30, 5, 1 οἱ μὲν . . . οἱ δέ]. cf. l. 49 et fortasse p. 518, 28).

V in structuris non prorsus concinnis ponitur relatione variata vel ambigua (-m iteratur praeter l. 73. 77): CIC. Phil. 1, 13 quae -m iam sunt, -m timeo, ne impendeant (cf. p. 519, 37. eadem variatione: VERG. Aen. 10, 330sq. telorum -m . . . resultant . . . , deflexit -m . . . Venus). fin. 2, 109 bestiae multa faciunt . . . -m indulgenter vel cum labore . . . ; -m cursu . . . laetantur, . . . aliae eqs. (si quidem alterum -m respondet priori, v. Madvig, 1876, ad l.; simili variatione: LIV. 36, 5, 1 -m ipse sollicitabat . . . animos . . . , -m ultro . . . veniebant). VARRO ling. 8, 23 de eo Graeci Latini que libros fecerunt multos, -m cum alii putarent . . . , alii cum . . . putarent eqs. HIRT. Gall. 8, 28, 2 praefectus . . . turmas -m idoneis locis disponit, -m (parte Nipperdey) equitum proelium committit. BELL. Afr. 50, 4 quos . . . -m interfecerunt, -m vivorum sunt potiti (sim. 61, 5). SALL. Iug. 38, 3 duces . . . , -m uti transfugerent, corrumpere, alii . . . locum uti desererent. AVG. doctr. christ. 2, 11, 16 quorum verborum -m . . . servata est antiquitas . . . , -m vero . . . transferri non potuisse dicuntur. Zoppi.

partināca v. pastinaca.
1. *partio, -ivī (-iī), -itum, -ire et *partior, -itus sum, -iri. a pars (cf. PRISC. gramm. III 503, 21). scribitur litteris gr. infra sub IID. de genere: SACERD. gramm. VI 488, 20sq. (item PROB.

cath. gramm. IV 36, 25sq.) -o -vi; sic Cicero: -verunt (-verant Prob. recte, sc. ad SALL. Iug. 43, 1 referendum, ut apparet coll. SERV. Aen. 1, 194 CLEDON. gramm. V 59, 13); dicimus et -or sub eodem intellectu activitatis vel verbi communis. DON. gramm. IV 383, 19 sunt verba incertae significationis, ut . . . munero -o . . . ; et in o et in r littera finiuntur. sim. al. formae activae leguntur (neglectis nimirum part. praes. et fut. nec non gerund.) duodecies inde a PLAVTO usque ad SALL. et paulo saepius inde ab VLP., ITALIA; exstant in stirpe praes. PLAVT. Amph. 1035 -ite (CIC. leg. 3, 7 [in sermone legis] -unto. VLP. reg. 24, 25 -ito [item THEOPHIL. inst. 2, 23, 5 in eadem formula legandi]. GLOSS. -i). ASIN. 271 et MIL. 707 -am (si fut., cf. -bo ITALIA exod. 15, 9 [Vict. Vit. 2, 31; -bor var. l. ut Veron. al.] et psalm. 59, 8 [cod. 136 Cas.; -bor cod. 400], si con. praes. cf. BENED. reg. 21, 3 -at. al.). ENN. ann. 236 -it ([v. p. 524, 8]. LVCR. 5, 684 -it. CONC. II 3, 2 Rustic. p. 14, 18. al.). LVCL. 834 -ret (CHROMAT. serm. 3, 6 L. -remus). PS. VIGIL. THAPS. c. Marivad. 2, 1 -ire ([iri var. l.]. NOVELL. Iust. 18, 7). in stirpe perf. longiore ENN. scaen. 327 -vit (TAC. ann. 12, 30, 2 -vere. CE 637, 2 v. p. 526, 30. al.; vix addas -verunt l. 1) et SALL. Iug. 43, 1 -verant, brevior LVCL. 98 -isses (ACC. trag. 265 -issent ['an -issint?' Ribbeck]. AFRAN. com. 50 -isset). CIL V 2258, 9 -ierunt (Ps. AVG. quaest. test. I 114 p. 308, 5). FLASTR. 121, 1 -ierit. vi passiva exhibentur passim p. p. -tus inde a LIV. ANDR. trag. 4 et gerund. -endus inde a CIC. Sull. 9 (-undus trad. tantum CIC. phil. frg. V 56), ceterae autem formae raro, sc. CIC. orat. 188 -itur. CENS. 6, 10 -iri. EPIGR. Bob. 52, 7 -irier. EXPOS. mundi 23 -itur. al. (fortasse addas APVL. met. 3, 28, 4 -untur, v. p. 523, 9). formae deponentiales occurrunt inde a CIC. inv. 1, 32 passim (fut. -bor v. l. 12). de notione: differentiam inter -iri et dividere statuit SACERD. gramm. VI 460, 3sq. (v. infra p. 523, 47); pergit: hac dictione poetae quidem indifferenter utuntur (affert VERG. Aen. 11, 510 [infra p. 524, 27] et Lucan. 2, 35 divisere) . . . , oratores vero certe ponunt (affert Cic. div. in Caec. 45 dividere et CIC. inv. 1, 33 [infra p. 525, 72]. aliter voces distinguuntur p. 523, 20. 30). SYNON. Cic. p. 421, 30 dissipat. discindit. dispertit . . . discerpit. definit. dividit . . . -itur. separat eqs. GLOSS. -or: μερίζω. διανέμω. -itur: dividitur. II 272, 49 διαμερίζω: dispartio, -o, dirimo, discerpo. 309, 41 ἐπιμερίζω: -or, impertio. al. legitur act. inde a LIV. ANDR., deponens inde a CIC. per totam latinitatem, sed neglegitur e. g. a TER., CATONE, RHET. Her., VARRONE. [partim cum vi discedendi (cf. p. 525, 1): it. partire; part. centr. et mer. vet. partire; raet. occ. partir; francog. partir; prov. partir; cat. partir; hisp. partir; port. partir. cf. M.-L. 6259. Battisti-Alessio IV 2785. Wagner II 227. Wartburg VII 678sq. Corominas IV 414. Machado IV 315sq. St.] [confunditur in codd. maxime cum pati (e con. dub. TAC. hist. 2, 77, 2), ceterum e. g. cum sortiri Ov. met. 4, 775 al., parere DON. gramm. IV 383, 19 al. (restituatur VOPISC. Car. 9, 4 CLAUD. DON. Aen. 4, 375 p. 408, 4; vix recte trad. CIC. de orat. 3, 24 [-tis codd., partis restit. vulgo]). vix recte trad. LIV. p. 530, 29 et al.; e con. dub. loco nondum sanato CAES. Gall. 7, 35, 3.] fere i. q. dividere, distribuere (pro syn. saepe occurrit dividere [asyndeton bimembre in formula legandi p. 530, 23], de differentia v. supra l. 27; gr. respondere solet μερίζειν, quod infra fere negleximus; indicatur partitio aequa: aequiter LIV. ANDR. trag. 4, pariter PLAVT. Asin. 271, aequaliter CIC. Q. Rosc. 53 VELL. 2, 32, 3. al., ex aequo SEN. epist. 66, 26 TAC. hist. 2, 77, 2, in aequa BOETH. arithm. 1, 9 p. 17, 15 [cf. in partes non aequas LVCR. 5, 684]. sim. al.):

I plene adhibito respectu participis cuiusdam (sc. animantis; rarius rei): A strictius de eo qui (quod) partem dat, impertit, tribuit sim. structurae sollemnes: aliquid cum aliquo PLAVT. Asin. 271 CIC. Verr. II 1, 113. al. CAES. Gall. 6, 6, 1 et passim (refl. p. 524, 2, sine obi. p. 523, 11), aliquid inter aliquos PLAVT. Mil. 707 LIV. 42, 31, 6 VAL. MAX. 5, 10, 3 al. (inter se: CIC. Tusc. 1, 40 CAES. Gall. 7, 55, 5 al. HIRT. Gall. 8, 35, 2 SALL. Iug. 43, 1 et saepius; cf. l. 84), aliquid alicui LVCL. 834 Ov. met. 7, 653 fast. 5, 717 LIV. 4, 13, 9 VAL. MAX. 5, 6 ext. 4 et saepius (refl. se p. 523, 71; sibi: ITALIA psalm. 21, 19 [cod. 136 Cas.]. VVLG. Ioh. 19, 24 Cod. Theod. 8, 8, 7. al.; cf. p. 523, 70). ceterum qui (quod) particeps est indicatur praesens. per l. 74. p. 523, 66. 524, 18 in c. acc. p. 523, 33. 46. 56. 61 (c. abl. p. 523, 69 et e. g. ARNOB. nat. 2, 59 p. 135, 21 M.), apud INTERPR. cod. Theod. 2, 18, 3. cum solo obi. AFRAN. com. 50 CIC. Sull. 9 de orat. 3, 19 NEP. Dion. 2, 4 et saepius; pro obi. est struct. part. p. 524, 17, enunt. interrog. p. 524, 16; absolute vel obi. suppl. p. 523, 10. 19. 46.

1 usu communi, sc. variis modis impertiendo; pro obi. sunt vel intelleguntur: a res: α praeda, possessiones et quaecumque ad rem familiarem pertinent: LIV. ANDR. trag. 4 ut Pergama accensa et praeda[m] per particeps -ta est (PLAVT. Asin. 271 praedam pariter cum illis -am. LIV. 21, 5, 5 large. al. DARES 42 cum omnibus. cf. e. g. LIV. 21, 21, 2 -tis . . . reliquiis praedae. PETRON. 79, 12 manubias [syn. dividam]). PLAVT. Mil. 707 (verba senis) bona . . . cognatis didam, inter eos -am (AFRAN. com. 50 cum testamento patria -isset b. CIC. Verr. II 1, 113. 4, 37 POMPON. dig. 41, 10, 4, 1 Hyg. astr. 2, 17). CIC. dom. 23 aerarium cum eo Pisone. Mil. 73 Clodius, qui regna dedit, ademit, orbem terrarum quibuscum voluit -tus est. CAES. Gall. 7, 55, 5 pecuniam . . . inter se. HOR. sat. 2, 5, 82 si uxor uno de sene gustarit tecum -ta lucellum (cf. GAIUS dig. 19, 2, 25, 6 damnum et lucrum cum domino. NOVELL. Iust. 22, 25 lucrum inter alterutros [gr. ἐν ἀλλήλοις διαμερισθῶ -van Leijenhorst]

σας]). Ov. met. 7, 653 (*Aeacus loq.*) populis . . . recentibus urbem -or et . . . agros (TAC. Germ. 26, 2 quos a. . . inter se . . . -untur; facilitatem -endi camporum spatia praestant). fast. 5, 717 (*Pollux ad Iovem*) caelum -ire duobus ([sc. *mihī et fratri*]). PRVD. ham. 57 *Marcionis secta* . . . dominis c. -ta duobus). VAL. MAX. 1, 1 ext. 4 eam crateram auream. CVRT. 4, 5, 7 *Dareum*, quod totum amiserit, velle -iri. PLIN. nat. 36, 43 sedem. SIL. 2, 409 his colonis tecta domosque. MART. 4, 73, 7 largas . . . opes (APVL. met. 3, 28, 4 *latrones* o. vehunt raptimque constrictis sarcinis singuli -untur [*nisi vi passiva ad b trahas*]. CE 774, 3). al. *absolute vel obi. suppl. (cf. l. 3)*: CIC. Q. Rosc. 56 *Roscius*, cum exegit suam partem et tibi socio integram petitionem reliquit, tecum -iri non debet (VLP. dig. 10, 2, 22 pr. [*e Labeone*] cum . . . conscio. al.; cum respectu hereditatis [*cf. p. 530, 14*]): CIC. Cluent. 21 cum . . . matre. LAVD. Turiae [CIL VI 1527] 1, 20 QVINT. decl. 336, 14 VLP. reg. 25, 15). ITALIA Ios. 14, 1 (Lugd.) hii sunt qui possiderunt . . . in terra Chanaan, quibus -ti sunt Eleazar . . . et Iesus (*gr. κατεκληρονόμησεν, Vulg. quam terram dederunt eis*).

β *opera, munera, officia (saepe publica)*: CIC. de orat. 2, 366 Antonius ita -tum esse tecum, ut ipse . . . exponeret hoc, tu aliud (*cf. 3, 19 Antonius in -enda disputatione nostra . . . ea divisit, quae seiuncta esse non possunt. Brut. 190 Hortensius cum -retur tecum causas*). CAES. civ. 1, 38, 2 *legati officia inter se -untur* (LAVD. Turiae [CIL VI 1527] 1, 38 SVET. Aug. 13, 3. al.). 1, 73, 4 *legati id opus inter se . . . -untur* (TERT. anim. 58, 6 nec omnia o. [optima] cum carnis ministerio anima pa<r>titur. AVG. civ. 7, 4 p. 279, 10 D. inter se). HIRT. Gall. 8, 35, 2 inter se provincias -untur *duces quidam (item inter se)*: SALL. Iug. 43, 1 LIV. 9, 12, 9. al.; *ceterum*: LIV. 3, 22, 3. 3, 57, 9. 9, 41, 2. cf. POMP. TROG. prol. 13 provinciarum imperia). NEP. Dion 2, 4 *cum rege moriente colloqui de -endo regno ([nisi de territorio cogites]*). AVSON. 317, 27 p. 18 P. *Valentinianus cum fratre et filio -itur regnum neque dividit unum*. SVLP. SEV. chron. 2, 17, 3. al.). LIV. 4, 13, 9 -ta ducibus multitudinis ministeria esse. 24, 35, 7 inter se munera belli (VELL. 2, 32, 3 iudicandi munus . . . aequaliter in [inter var. l.] utrumque ordinem. AMM. 20, 11, 22 m. dimicandi. cf. LIV. 33, 35, 1 munia inter se [*Polyb. 18, 48, 1 ἐμέρισαν σφᾶς αὐτούς*]). 42, 31, 6 inter praetores ita -ta imperia eqs. (PLIN. paneg. 8, 4. addas l. 28). SIL. 11, 61 -ta . . . curuli (60 alternatos . . . fasces). STAT. silv. 3, 2, 26 *Nereides, -tae . . . vices navem protegit* (SEDVL. carm. pasch. 1, 255 sol -itur cum nocte v. DRAC. laud. dei 2, 11. al.). al.

γ *varia (exempla attulimus notabiliora selecta tantum inde a VAL. MAX.)*: CIC. Sull. 9 neque ego hoc -endae invidiae, sed communicandae laudis causa loquor (*postea: impertio*). Tusc. 1, 40 quasi *quattuor elementa -ta habeant inter se ac divisa momenta*. Lael. 22 *amicitia res adversas -ens communicansque leviores facit*. CAES. civ. 3, 82, 1 suum cum Scipione honorem -itur *Pompeius*. VERG. Aen. 1, 194 *Aeneas cervorum corpora socios -itur in omnis; vina . . . dividit (explicat SACERD. gramm. VI 460, 3sq. 'dividit': non -itur, quoniam unum corpus est vini; . . . -itur . . . : non dividit, quia septem sunt, non unum corpus)*. Ov. ars 3, 593 foedera lecti (*nisi ad B2*). LIV. 5, 40, 8 *sacra inter se onere -to ferunt[ur] virgines Vestales* (VAL. MAX. 1, 1, 10 [*in eadem re*]). SEN. contr. 1, 7, 9 *mecum alimenta -ire, fili* (SEN. nat. 6, 16, 2 *stellae a. ex terreno trahunt et inter se -untur*). VAL. MAX. 2, 6, 7 p. 77, 22 quod immortalitatem suam nobiscum -iri noluerit *deus*. 5, 10, 3 *quidam et filium efferens et senatum habens potuit unius diei lucem . . . inter calamitosum patrem et strenuum consulem . . . -iri* (CE 1183, 2 -ta tecum vivere lu<ce velim>). PHAEDR. 3, 8, 13 in ambos *filios caritatem -ens pater*. SEN. benef. 6, 13, 4 utilitatem rei -iris *mecum mihi bene faciens*. STAT. Theb. 1, 176 *Eteocles et Polynices -ti versant populorum fata*, (*ἀπό κοινού*). MART. 4, 19, 7 *plumea . . . laxi -iris pondera follis (sc. iaciens in alios ludentes?)*. QVINT. inst. 1, 2, 2 si eadem tempora in plures -atur *praceptor* (COMM. apol. 184 tempore -to, sc. quod deus diabolo concessit [*item 834 Eliae. nisi loco utroque tempus bipertitum intellegas, ut ad IIB pertineat*]). cf. l. 54 nec non QVINT. inst. 1, 12, 4 pluribus curis horas. 12, 11, 18 *quantulum temporis . . . studiis -imur?*). SVET. Iul. 41, 2 comitia cum populo -tus est (*ad rem cf. CIC. sub b*). ACT. Arv. a. 218 (CIL VI 2104) a 30 panes laureat(os) per public(os) -ti sunt (*item a. 219 [CIL VI 2067] b 2. cf. a. 240 [Dessau 9522] II 26 familiarum . . . diviserunt*). ITALIA Luc. 22, 17 (cod. a) accepto calice gratias egit *Christus* dicens: sumite hoc et -imini in vobis (cod. d -imini vobis, *Vulg. dividite, gr. διαμερίσασθε*). ZENO 1, 6, 2 (1, 4, 4 L.) momentis horarum aequabiliter se -iri non posset *sol, si eqs. al. part. praes. pro subst. masc. servata struct. verbali*: FRONTIN. aq. 91, 4 per imprudentiam . . . aquas -entium.

δ *animantes eorumque corpus (pro cibo adhibitum v. supra l. 46)*: CAES. Gall. 6, 6, 1 -tis copiis cum . . . legato et . . . quaestore . . . adit tripertito (BELL. Afr. 43 cum Scipione. LIV. 9, 14, 9 inter se. 23, 26, 2. al.; cf. CAES. civ. 1, 4, 3 *exercitus* cum Pompeio. CVRT. 9, 10, 6 levem armaturam cum Ptolomaeo. al.). 7, 55, 5 pecuniam atque equos inter se -ti sunt. CIC. Phil. 7, 16 qua lege cum C. Caesare magistratus *creandos -tus est tribunus plebis quidam (sc. ut partim a Caesare nominarentur)*. VAL. Fl. 6, 425 illum *curribus falcatis correptum acies curvae secat undique falcis -iturque rotis (dat.)*. STAT. Theb. 12, 387 *Antigone et Argia -tae . . . artus Polynicis mortui . . . cara vicibus cervice fruuntur*. silv. 3, 3, 139 *divus Vespasianus progeniem claram terris -tus et astris*. Ivv.

3, 121 *amicum*. CALP. decl. 44 o fortuna . . . abstulisti mihi filium, relinque vel filiam; -amur vel saltem liberos meos. al. *reflexive (sc. se aequando sim.)*: VAL. MAX. 4, 7 ext. 2 p. 209, 17 (*antea: Alexander de Hephaestione dixit: et hic Alexander est*) paucis verbis se cum comite suo -tus est.

2 *cum respectu sermonis conferendi (e con. dub. ENN. ann. 236 amicum, quocum . . . mensam sermonesque suos rerumque suarum consilium -it [O. Skutsch, Studia Enniana 1968, 95 sq.; comiter impertit trad. struct. singulari])*: LVCIL. 834 quas -ret ipse [*pro*] doctrina<s> boni<s> (*si recte corr. Marx et Cichorius*). VERG. Aen. 11, 822 *Camilla Accam . . . adloquitur . . . quicum -iri curas solebat (nisi ad Iay. sed cf. AVG. conf. 5, 6, 11 -iri cum eo Fausto curas quaestionum mearum conferendo familiariter)*. STAT. Theb. 8, 280 *vatem, quicum ipse arcana deorum -iri et visas uni sociare solebat Amphiarus aves. silv. 5, 2, 38 Domitius Corbulo illi Bolano legato curarum asperrima suetus credere -irique metus, quod tempus amicum fraudibus esset eqs.* BARNAB. 1, 5 ut vobiscum -ar ex eo quod accepi (*sc. doctrinam; gr. μέγος τι μεταδοῦναι*). HIER. epist. 7, 1, 1 (*tribus amicis*) per singulos officia mei non sunt -enda sermonis.

B *laxius de eo qui (quod) partem capit, participat, pro partecipe possidet sim. (cum obi. acc. passim [sc. rerum praeter l. 55]; pro obi. ponitur gen. l. 30, praepos. ex l. 53, de l. 54; absolute l. 35)*: 1 *indicatur persona (res l. 39), quacum quis (quid) -itur: a per praepos. cum: LVCIL. 98 tu partem laudis caperes, tu gaudia mecum -isses. PLANC. Cic. fam. 10, 8, 3 ut potius cum pluribus societatem defendendae libertatis iniremus, quam cum paucioribus funestam . . . victoriam -remur. VERG. Aen. 11, 510 (Turnus Camillae) noli sola pugnare, mecum -ire laborem* (INSCR. Alger. II 4724 [*saec. V*] <f>elix Vrania, mecum -ire l. fontis renovandi. cf. EVSTATH. Basil. hex. 6, 1, 2 mecum . . . -iri laboris huius [*gr. κοινωεῖν ἐμοὶ τῆς ἀγωγῆς*]). VLP. dig. 37, 8, 1, 9 (*ex Iuliano*) ut tertiam partem hereditatis filius cum nepote . . . -atur (*cf. LEX Visig. 4, 2, 10 hereditates . . . feminae cum illis propinquis . . . aequaliter -antur*). CLAUD. DON. Aen. 11, 40 p. 413, 1 (*Aeneas ad Pallantem mortuum*) cur triumphos meos mecum non potuisti -iri? al. *absolute, ut vergat in notionem q. e. communicare, se coniungere*: ITALIA prov. 29, 24 (Ps. Aug. spec. 74, *item fere VVLG.*) qui -itur cum fure, odit animam suam (*participatur var. l. Vulg., participat ed. Clem.*). GREG. M. moral. 7, 41 gravi . . . damno scientia divina minuitur, si cum carnis notitia -itur (*nisi pass. ad 2*). b *per dat.*: STAT. Theb. 1, 475 -tum esse extrema protervo Thesea Pirithoo, *sc. Proserpinam rapturo*.

2 *exempla cetera (quae de pluribus sociis dicuntur facile ad A referri possunt, si subaudias inter se vel sim.)*: Acc. trag. 265 aeternabilem (*alt-Ribbeck*) divitiam -issent (*-issent idem dubitanter*). CIC. Q. Rosc. 53 quod tum redactum esset, aequaliter omnes -rentur *socii*. Vatin. 12 cum te non custodem ad continendas, sed portitorem ad -endas merces missum putares. Ov. met. 4, 775 sorores Phorcidas unius -tas (*sortitas var. l.*) luminis usum. VAL. MAX. 8, 7 ext. 16 industriae laudem duo reges -ti sunt. LVCAN. 1, 290 te, *Caesar*, depellere regno decretum genero est; -iri non potes orbem, solus habere potes. PLIN. nat. 10, 39 auxiliatur *noctuis accipiter . . . bellumque -itur*. STAT. silv. 2, 1, 207 *Blaesus alternum pueri -itur amorem*. PLIN. epist. 1, 3, 1 possident te et per vices -untur *deliciae Comi?* VLP. dig. 14, 4, 5, 7 dominus utrum ita demum -etur ex merce, si quid ei mercis nomine debeatur, an eqs. (6 in tributum . . . vocantur). ACT. Arv. a. 240 (Dessau 9522) II 13 de porciliis -ti et epulati sunt *fratres Arvales*. CLAUD. 10, 31 *sponsa communem -itur avum*. al.

II *respectu participis minus vigente vel prorsus sublato*: A *pro obi. sunt singula ad unitatem quandam pertinentia, sc. partes, membra sim. (obi. plurali numero posita saepe inter A et B ambigua esse vix est quod moneamus; pro obi. acc. accedunt enunt. interrog. l. 72. p. 525, 26)*: ? 1 *singulariter respicitur qui in ordinem quandam refertur, adnumeratur*: ENN. scaen. 327 eandem me in suspicionem sceleris -vit pater (*'me in partem eiusdem suspicionis adduxit'* Vahlen ad l.; *sunt qui in me sive coniciant sive intellegant [sc. praepositione postposita], ut ad IA pertineat*).

2 *usu communi*: a *respiciuntur partes sim., quae potius constituantur vel disponuntur, distinguuntur*: PLAVT. Amph. 1035 (*post lacunam; ad Amphitruonem utrumque*) vos (*subi.*) inter vos -ite; ego abeo (sc. *uter versus A. sit, uter falsus [cf. l. 72]*); an coll. p. 522, 59 ad IA? ad IIB *traxit Lambinus controversiam dirimendam intellegens*). CIC. leg. 3, 7 (*verba legis*) populi . . . partis in tribus describunt, exin pecunias, aevitatis, ordinis -unto *censores*. Phil. 14, 15 *cum cives conspirantes -rentur . . . inter se, qui Capitolium . . . qui urbis portas occuparent (item c. enunt. interrog.: QVINT. decl. 323, 7 divisum -tumque responso oraculi est, quid Alexander facere deberet, quid nos)*. CAES. Gall. 7, 24, 5 plures *legiones . . . -tis temporibus erant in opere* (LIV. 22, 27, 6 aut diebus alternis aut, si maiora intervalla placerent, -tis t. alterius . . . imperium . . . esse: *in re metrica*: TER. MAVR. 1387 *iambus et trochaeus terna rite -entur ambo vicibus tempora*). MANIL. 2, 277 in tria -tus . . . ter cadit *trigoni angulus astra*. OCTAVIA 420 (419) *ferrea aetas -ta fines regna constituit*. PLIN. nat. 2, 52 cur . . . -tis vicibus anni brumalis sol abscedit a terra? (PRISCILL. tract. 5, 86 -ta temporum, *sc. diei noctisque, vice*). STAT. silv. 1, 3, 58 -tis distantia tecta trichoris (*in villa Tiburtina; v. Vollmer, 1898, ad l.*). al. b *respiciuntur partes, quae potius segregantur (fortasse mediopass. iuxta [van Leijenhorst]*

indicationem, unde quis se segreget, ut subluceat notio discedendi sim. linguarum romanicarum propria, l. 3. 9. 17; cf. struct. ex sim. sub 3b): CRET. FAV. 29 p. 310 a quo circulo primum lineae horarum -tae aequaliter notantur in horologio ([si recte huc traxit Plommer, 1973, ad l.], item cum praepos. a: EPIST. Paul. et Cor. II rec. A 10 deus -tus ... a spiritu Christi misit in prophetas [rec. B partem de ... spiritu colla<tam> ... misit, alia rec., Zeitschr. NTWiss. 44, 1952/3, 74, dividens ... spiritum misit]. CASSIOD. hist. 9, 40, 9 reliqui ... ab eo haeretico per schismata diversa -ti sunt [Socrat. 5, 24 ἀπ' αὐτοῦ ... διηρέθησαν, syn. segregatus est, separati sunt, divisi fuerant]). SOL. 26, 4 in iisdem licet foveis -tis tamen per scrobis secubationibus dividuntur ursi. HIL. trin. 12, 3 ut haeretici euangelicum et profeticum spiritum in lites dividant et in iurgia -antur. COMM. instr. 2, 2, 16 tempore iudicii flamma ... gentes media -iturque servans in annis mille (l. def. Martin; gentis media -taque Dombart, n. plur. pro subst. intellegens). CARM. de resurr. 239 (sec. gen. 2, 10) fons ... perfundit ... campos paradisi, quattuor inde rigant -ta flumina terras (-tam ... terram codd. aliquot ut ad p. 526, 68 pertineat). p. p. p. neutr. plur. -ta pro subst. (cf. l. 15): COMM. apol. 926 -ta locorum ('secreta l. Dombart in schedis).

3 usu tecnico: a in arte rhet. et dialectica (pro obi. sunt ipsae partes dispositae; cf. B1a): CIC. de orat. 3, 119 nihil refert, si qua in re discrepavit ab Antoni divisione nostra partitio: eadem sunt membra ... sed paulo secus a me atque ab illo -ta ac tributa (distr. pars codicum). QVINT. inst. 5, 8, 4 quorum (argumentorum sim.) priusquam -or species, indicandum est esse quaedam ... communia. CLAUD. DON. Aen. prooem. p. 3, 20 initio poeta -itur, quid fato, quid extra fatum perpeus sit Aeneas. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 14, 28 simplicis enuntiationis ... elementa -iri. b in arte computandi (pro obi. sunt fere partes, per quas divisio fit [eo genere obi. interioris, ni fallimur, quod illustraverunt Hofmann-Szantyr, 39 sq.], sed partes quae divisione computantur l. 37. 45 et fortasse l. 38 sqq.; cf. B1b): COMPVT. Carth. 1, 4 habes dies DCCCC XXXI; -iris tricesimam, invenies tries as (i. XXXI); ... remanet unus assis (item c. acc. fem. numeri solius: 2, 2, 2, 15 DIONYS. EXIG. pasch. 13. cum sola nota numeri: GROM. Cantor 22. 23). 2, 1 in quibus milibus tot -iris trigesimam, habebis ... milia tot (accedit praepos. in ut: 2, 3 in his -iris septimam. et saepius ibid.; cf. l. 41). 2, 14 in his diebus tot -iris sexagesimam, et, quod fueris -tus, supra dierum numerum ponis. 2, 15 ex quibus diebus -iris sexagesima (aut neutr. plur. aut, ut ad B vel C pertineat, abl. sing., nisi restituas acc. -mam [cf. supra]; simili ambiguitate: GROM. Cantor 16 vasis [i. basis trigoni, q. e. pedum XIV] semper -or dimidia, fit VII. DIONYS. EXIG. pasch. 13 in quibus CLXVI -iris xxxcesima, remanent XVI. al. ibid.). GROM. Cantor 16 hinc (i. ex LXX) -or XIII, fit V (aliter in eadem re p. 526, 8). 20 multiplicando fit CCCLXX; -or ... partem G, fit CXLV ([i. 6270:6 = 1045]. 24. DIONYS. EXIG. pasch. 12 quartam p., quam -tus es, adicies).

B pro obi. est totum quoddam (hic illic etiam plur. de multitudine quadam; partes vel ratio divisionis indicantur praepositionibus in c. acc. l. 56 et passim [c. abl. p. 526, 42. 61], per l. 66 sqq. p. 526, 9. 527, 8. al., secundum p. 526, 16, inter et intra p. 526, 38. 46, abl. instr. l. 69. p. 526, 16. 72. 74. al., acc. praedic. l. 68. p. 526, 74, enunt. interrog. infra l. 78): 1 usu tecnico: a in arte rhet. vel dialectica et variis disciplinis per partes, species sim. disponuntur vel definiuntur res, de quibus agitur (aliter p. 527, 14 sqq.; cf. A3a et C1 et 2): α indicantur partes, species sim. (per praep. in c. acc. exceptis l. 66 sqq. 69): CIC. inv. 2, 177 sin distributius tractare qui volet laudes et vituperationes, -atur in animum et corpus et extrarias res licebit (l. brevis pro: in laudes animi eqs.; vix ad IA). Brut. 141 quae actio si -enda est in gestum atque vocem. orat. 117 perfectus orator genus universum in species certas -etur ac dividet (QVINT. inst. 3, 6, 66 statum legalem in quinque s. 4, 5, 27 [ibid. in genera]). 188 pes ... qui adhibetur ad numeros, -itur in tria. top. 92. Tim. 11 sunt ... omnia animantia in quaedam genera -ta ([gr. 30^c ἐν μέγους εἶδει]. QVINT. inst. 4, 5, 27. 6, 3, 108 seria ... in tria g.). SEN. epist. 58, 16 quaecumque sunt, in sex modos. QVINT. inst. 1, 4, 6 eas consonantes in semivocalium numerum mutarumque. 3, 5, 2 divisio ... eorum, qui totum opus oratoris in res et in adfectus -untur. al. FRONTIN. aq. 78, 4 dispensatio per nomina aquarum et regiones urbis -enda est (77, 2 digeramus). TERT. anim. 16, 1 Plato bifariam -itur animam per rationale et irrationale. PORPH. Hor. carm. 1, 13, 16 in quinque partes amoris fructus esse -tus dicitur: visu, adloquio eqs. (FORTVN. rhet. 2, 21). HIER. epist. 50, 2, 2 in digitos -iri causam (breviloquentia quadam, cf. vol. V 1, 1124, 81 sqq.). al. β exempla cetera: CIC. inv. 1, 33 -itur apud Terentium (Andr. 49 sq.) breviter et commode senex ... quae cognoscere libertum velit. de orat. 2, 133 quidam constituunt ... in -endis orationum modis duo genera causarum. top. 33 stipulationum aut iudiciorum formulas. Tusc. 4, 9 Stoici, cum de animi perturbationibus disputant, magnam partem in his -endis et definiendis occupati sunt. al. QVINT. inst. 7, 4, 20 ita causam -imur, an commissa sit poena, an exigi debeat. FRONTO p. 144, 11 v. d. H. quaestiones. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 22 p. 210, 5 pro S. Roscio dicens -itur ... Tullius non causam, sed orationem, dividendo in crimen, audaciam et potentiam. al. in titulo libri: VLP. dig. 32, 55, 1 Ofilius ... libro quinto iuris -ti (item ibid. 4. al.; ad rem v. Nörr, Zeitschr. Sav. Stift. Rom. Abt. 97, 1980, 402).

b in arte computandi (pro obi. est numerus dividendus, hic illic e

contextu subintellegendus; cf. A3b): α -iri in aliquid: in partes divisione computatas: AVG. serm. 252, 8, 8 CL in vigenos quinos -iri ... ut fierent eorum sex partes. in partes, per quas divisio fit: COMPVT. Carth. 2, 1 quas noctes tot cum -tus fueris in sexagesimam partem, invenies tot. VICTOR. pasch. add. II chron. I p. 740, 27 dies tot -iris in septima, fiunt tot. BOETH. arithm. 1, 9 p. 17, 15 hunc numerum VIII ... quaternarius in aequa -itur (antea: in duo paria dividi). GROM. Mortet 21 hoc LXX pa<r>tior in partes XIII, fit in singulis partibus V (aliter in eadem re p. 525, 43). al. β -iri per aliquid (sc. partes, per quas divisio fit): COMPVT. cod. Col. frg. p. 243 -ire CCCLXV per [XII vicibus] XXX, invenies duodecies (corrigendum sec. l. 14). DIONYS. EXIG. pasch. 2 hos DXXVIII -ire per XV, remanent III. 12 hos DCLXXXIII per quartam partem -iris (GROM. Cantor 19. 21). al. γ vario usu: COMPVT. cod. Col. prol. 10 p. 233 CCCLXV -iris, quotiens habet XXX, invenies duodecies. BOETH. arithm. 1, 4 p. 14, 10 totum ... trina divisione (cf. infra l. 53). mus. 2, 17 hos CCC secundum L -imur, fiunt VI.

2 usu communi dividuntur vel disponuntur: a varia: α proprie: CIC. Tim. 22 cum ex tribus effecisset unum, id ipsum in ... membra -tus est demiurgus (gr. 35^b διέμεμεν, Chalc. transl. divisit in partes). LVCR. 3, 710 animi natura -ta per artus corporis (702 disperditur). PROP. 4, 9, 10 per tria -tos qui Cacus dabat ora sonos. MONTAN. carm. frg. 1, 4 hirundo ... cibos inmittere nidis incipit et molli -tos ore ministrat (nisi ad p. 523, 40). PETRON. 10, 4 (in imagine) Ascyte ... intellego nobis convenire non posse; itaque communes sarcinulas -amur. QVINT. decl. 337, 8 sicut onera facilius subeas, si -aris (aliter p. 523, 50). APVL. met. 8, 4, 3 canes ... -tae totos praecingunt aditus in venatione. ITALIA deut. 32, 8 (Veron.) cum -retur altissimas nationes [e]gentium, sicut dispersit filios Adam (Lugd. divisisset, sim. Vulg.; gr. διεμέριζεν). CE 637, 2 numqua(m) feci dolum neque duos partibi (i. -vi) ama(n)tes (si recte restit. Lebek, Zeitschr. Pap. Epigr. 20, 1976, 175). al. p. p. p. neutr. plur. -ta pro subst.: PRISC. LYD. solut. 1 p. 44, 21 si ... miscetur cum corpore, non iam unum erit anima, sed quiddam divisorum et -torum.

β translate: ① -iri se vel partes suas (sc. plura simul agendo): MORET. 24 Simylus advocat ... manus operi molendi -tus utroque (sc. adv., cod. G; an rectius utriusque alii?): laeva ministerio, dextra est intenta labori (dubium utrum manus ἀπό κοίτου, an -tus medio-pass.). VAL. MAX. 6, 5 ext. 3 se inter misericordem patrem et iustum legislatorem -tus Zaleucus in puniendo filio. PS. PROSP. carm. de prov. 167 -iri ... in multa negotia mentem (GREG. M. past. 1, 4 dum mens per diversa -itur [antea: dividitur ad multa]). GREG. M. moral. 5, 2 cogitationem suam in amore domini et in eius prosperitatis terrenae dispensatione -iri. ② cetera exempla: LIV. 21, 21, 10 Hannibal -ens curas simul <in> inferendum atque arcendum bellum. 27, 7, 7 regionibus ... -tum imperium est consulum (27, 7, 17). VAL. MAX. 3, 8, 1 quia, si eum Fulvium intra se ipsum (ipsam Kempf) -ta laude aestimes, maiorem punita Capua quam capta reperias. 6, 9 ext. 4 Alcibiaden quasi duae fortunae -tae sunt, altera, quae ei nobilitatem ... adsignaret, altera, quae damnationem ... infligeret. POMPON. reg. frg. servitutes dividi non possunt; nam eorum usus ita conexus est, ut qui eum -atur naturam eius corrumpat. TER. MAVR. 1388 ἄσσις unum tempus possidebit, quando iambum -or (syn. divides. cf. p. 524, 78 nec non DIOM. gramm. I 480, 3 alterum pedem epitrita divisione -imur). IREN. 2, 13, 5 si ... de sensu sensum dicant emissum, praecidunt sensum dei et -untur. VOPISC. Car. 9, 4 bella -endo (pariendi trad.) contudit Sarmatas. OPTAT. 2, 5 p. 39, 25 (respicitur I Cor. 1, 13) dum Christum -iri conati sunt schismatici (aliter de iis, qui Christi naturas separandas putant: PRISCILL. tract. 1, 3 dividunt ... substantiam et magnitudinem Christi ... -untur. CONC. II 3, 1 Rustic. p. 69, 29 dominum ... nolite -iri; inpartibilem nolite -iri [vers. antiq. dividere et separare]. IV 1 p. 177, 21 Christum non in duabus personis -endum vel dividendum. al. p. p. p. -tus vergit in vim adi. q. e. varius, diversus: APVL. mund. 27 p. 351 deo nec multis opus est nec -tis (paratis var. l.) hominum conservediis (Wowerius, conversationem trad.; gr. 398b10 ἐπιτεχνήσεως ... καὶ ὑπερσείας τῆς παρ' ἐτέραν). EVAGR. vita Anton. 22 diversa ... eorum daemonum et -ta nequitia est (gr. non resp.). PRISC. LYD. solut. 3 p. 63, 13 -tis quibusdam distinctionibus totius virtutis utitur anima.

b loca sim. et quaecumque lineis, limitibus sim. distinguuntur: LVCR. 5, 684 sol ... aetheris oras -it et in partis non aequas dividit orbem (sc. die nocteque; sim. MANIL. 3, 384 per duo -tae ... divortia terrae). VERG. georg. 1, 126 Saturno rege ne signare quidem aut -iri limite campum fas erat (cf. in adsignatione agrorum: ITALIA Ios. 18, 6 [Lugd.] -ite terram in septem partes [Vulg. describite]). Ov. fast. 4, 680 carcere -tos circus habebit equos. MANIL. 2, 811 qui cardo ... medium tenui -itur limite mundum. 3, 190 quem ortivum cardinem bene -tis memorant horoscopton astris (cf. STAT. Theb. 3, 499 augures rite ... -ti sidera). BOETH. arithm. 2, 6 p. 91, 18 quadratum ... ita ductae lineae in quattuor ... triangulos ... -untur. al.

c copiae, classis sim., quae ordinantur, separantur (sc. fere in re militari): CAES. Gall. 3, 10, 3 -endum sibi ac latius distribuendum exercitum putavit Caesar (6, 33, 1 -to exercitu [abl. abs. ut: LIV. 23, 1, 4. 28, 19, 9 VAL. MAX. 5, 2, 4]). VERG. Aen. 5, 562 agmine -to (in lusu Troiae). HOR. epist. 1, 18, 61 -itur lintres exercitus servorum ad simulandam Actiacam pugnam. LIV. 9, 19, 8 Romana acies ... ex pluribus [van Leijenhorst]

partibus constans, facilis -enti . . . , facilis iungenti. 27, 8, 17 classe . . . -ta. VELL. 2, 113, 3 Tiberius legatos . . . -tis praefecit hibernis. SIL. 7, 520 -tus socias vires *dux*. 7, 736 -tis . . . manipulis. TAC. ann. 15, 6, 3 cetera *ad bellum necessaria* ex rerum usu sociarent -irentur *duces* (*nisi ad IA*). SVET. Vit. 9 copias. *al.*

d corpora animantium, plantae sim., quae dissecantur, disperguntur: SEN. Oed. 617 bacchantium manus -ta regem Penthea. COLVM. 3, 17, 1 id flagellum . . . per gemmas quinas . . . -ti complures taleolas terrae mandaverunt *quidam*. 12, 7, 4 flores . . . diduci et -iri. STAT. Theb. 6, 488 equi . . . iam iam . . . trementem Hippodamum -ti furiis, ni eqs. GELL. 20, 1, 19 de inmanitate illa secandi pa<r>tiendique humani corporis (*sim.* 20, 1, 48). CLAUD. 15, 470 aquila hydrum reluctantem morsu -itur obunco. *al.*

e res dicendae, scribendae, quae pluribus locis ponuntur vel in partes minores dividuntur (*aliter Ia*): QVINT. inst. 5, 12, 14 potentissima argumenta -ta primo summoque loco ponere. 6, 1, 55 necesse erit uti pluribus quasi epilogis; . . . sunt qui hos *μερικὸς ἐπιλόγους* vocent, quo -tam perorationem significant. 7, 1, 29 -endo multiplicare confessionem. 7, 10, 11 ubi utendum expositione continua, ubi -ta (*cf.* FORTVN. rhet. 2, 26 aut per instructam propositionem aut per -tam). AVG. doctr. christ. 4, 1, 1 hoc opus nostrum . . . in duo quaedam fueram prima distributione -tus. RVT. NAM. 2, 9 -imur . . . per opuscula bina ruborem (*sc. carmen per duos libros*). BENED. reg. 18, 21 -endo . . . , qui . . . prolixiores sunt psalmi. *al.*

C absolute (*obi. suppl. v. supra, e. g. l. 1. p. 525, 5; cf. p. 525, 38; vix hic etiam l. 57*): **1** in arte rhet. (*cf. Bīa*): CIC. inv. 1, 32 qui ita -itur: 'ostendam eqs.' (QVINT. inst. 4, 5, 9 [illa trad.], *cf.* MART. CAP. 5, 556 Tullius . . . sic -tus est, ut eqs.). 1, 66 commode -ti sunt illi, qui in quinque partes tribuerunt argumentationem (*cf.* QVINT. inst. 4, 5, 12 optime). part. 139 -iri ipsum et definire et ambigui partitiones dividere eqs. QVINT. inst. 4, 5, 2 si qua in -endo praeterimus. 4, 5, 24 diligentia -endi. 11, 3, 163 proponere, -iri, interrogare. **2** in dialectica: CIC. fin. 1, 22 tollit definitiones, nihil de dividendo ac -endo docet Epicurus (*item gerund.*: Tusc. 4, 9 peripatetici . . . spinas -endi et definiendi praetermittunt. AVG. doctr. christ. 2, 35, 53 scientia . . . -endi. MART. CAP. 4, 339. *al.*). ARNOB. nat. 2, 11 p. 77, 26 M. concludere . . . syllogismos, . . . -iri, dividere eqs. **3** vario usu: MAECIAN. distrib. 26 cum rei natura infinitam -endi praestet facultatem, succedit unciae quoque . . . divisio. PAVL. sent. 1, 18, 1 de his, quae divisa eo iudicio (*sc. arbitri familiae heriscundae*) non sunt, communi dividendo arbiter postulatus -etur (*nisi ad IA*).

D intrans. i. q. se dividere (*sc. discedendo; in re militari*): PS. MAVRIC. strat. 12, 8, 16, 10 (= 12B16 l. 60 D.; *trad. litteris gr.*) medii -itis (*pro -ite*) ad diphalangiam (*explicatur: πρὸς διφραγγίαν μερίζονται*).

part. praes. masc. plur. partientes *fere pro subst. v. p. 523, 72. p. p. partitus, -a, -um. vergit in vim adi. maxime p. 526, 62 et l. 19 sq.; adhibetur pro subst. p. 525, 18. 526, 32.*

adv. partitō. *fere i. q. apta partitione, distribute* (*cf. p. 525, 55*): CIC. orat. 99 qui . . . nihil potest tranquille, nihil leniter, nihil -e (*parti(m)*, parte, parum *codd. aliquot*) definite distincte facete dicere.

adv. partitīm. *fere i. q. singillatim, separatim*: SOL. 7, 18 nec Atticos montes -m tacebimus: est Icarus, est eqs. (-m latere *vid. in S¹ N¹, restit. S²*; partim vel (*in*) partem *var. ll.*). CLAUD. 21, 30 hic est publica felix, sed privata minus; [-m] singula quemque nobilitant, hunc forma decens, hunc robur eqs. (*cf. 34sq. quae divisa beatos efficiunt, collecta tenes; [-] partitum var. l., tuentur edd. plerique [-tum est] pass. impers. intellexit Birt postea interpungens*).

[**adv. partitō olim accipiebatur** VLP. reg. 24, 25, v. p. 530, 23.] *deriv.*: partibilis, partitio, partitor.

compos.: com-, de-, suppartio(r), dis-, impertio(r); superpartiens; bipertitus, im-, multi-, tripartitus et *sim. al.*

2. partio, -ōnis f. a parēre (partum). NON. p. 217, 28 partus masculini est generis . . . ; partitudo et -o feminini (*affert PLAVT. et AFRAN.*). PRISC. gramm. II 256, 2 'hic partus' . . . quamvis 'haec -o' . . . antiqui protulisse inveniuntur (*affert PLAVT.*).

i. q. actio pariendi: **1** respicitur partus: **a** hominum: PLAVT. Truc. 196 (195) peperisse audivi Phronesium . . . :: horresco misera, mentio quotiens fit -is (parationis P). AFRAN. com. 346 non dolorum -is veniet in mentem tibi? GELL. 3, 16, 9 antiquos . . . Romanos Varro dicit . . . nono mense aut decimo neque praeter hos aliis -em msulieri secundum naturam fieri existimasse ([*Varro frg. Gell. 3, 16, 10 partus*]. *cf.* 3, 16, 20 cum . . . tempus ipsius -is nono aut decimo mense definisset Hippocrates). 10, 2, 1 Aristoteles . . . tradidit mulierem in Aegypto uno partu quinque pueros enixam eumque esse finem dixit multiugae hominum -is (partit-, portat- *var. ll.*; *cf. Aristot. hist. anim. 584b33 πλείστα . . . τίκτεται πέντε. an metonymice de eo quod paritur?*). 12, 1, 20 (*inde MACR. Sat. 5, 11, 15*) non -em solam Aeneae . . . , sed alituram quoque feram et saevam crinatus est Vergilius (*Aen. 4, 365sq.*). **b** animalium: VARRO rust. 3, 9, 4 gallinae amplae ad -es sunt aptiores (*cf. 3, 9, 6 galli quidam ad partus sunt steriliores*).

? 2 respicitur acquisitio: IVLIAN. epit. in psalm. 62, 11^b in -em victus sui quaedam inde, *sc. de cadaveribus*, vulpes usurpant (*para-*

tionem *de Coninck fortasse recte; Theod. Mops. p. 409, 12 εὐροῦσαι ἐσθίειν λέγονται*).

3. partio v. partitio.

partionālis v. portionalis.

partior v. 1. partio.

? partiōsus v. supra p. 327, 33.

partipedēs sunt versus, qui in singulis pedibus singulas orationis partes adsignant, ut 'miscent fida (*corruptum*) flumina candida sanguine sparso' DIOM. gramm. I 499, 12 (*inter versus optimos enumerantur ibid. p. 498, 25 [paripedes edd. vet.], gr. appellantur p. 498, 27 ποδομερεῖς. cf. versus districtus vol. V 1, 1552, 35sq.*).

partitē v. 1. partio.

partitiālis, -e. a partire (partitus). *fere i. q. ad partiendum pertinens, partiens sim. (i. q. partialis vix recte intellegunt alii)*: GREG. M. epist. 5, 41 p. 333, 9 (*ne quis appelletur episcopus 'universalis'; cf. l. 19*) ut ad totius compagis ecclesiae pertineret commodum membrorum -is ista distinctio (*partialis edd. vet.*).

adv. partitiāliter. *i. q. modo partitiali, per partitionem sim.*: GREG. M. epist. 5, 44 p. 340, 9 Paulus (*cf. I Cor. 1, 10sq.*) membra dominici corporis aliis . . . subici -r evitavit (*participaliter var. l.; opp. qui cuncta eius membra tibimet conaris universalis appellatione supponere*).

partitiārius v. p. 492, 74. **partitīm** v. 1. partio.

***partitio, -ōnis f.** a partire (-ri). *scribitur i longa LAVD. Murdiae (CIL VI 10230) 4. partio, forma vulgaris (cf. l. 34) per haplogiam explicanda (intercedente fortasse voce q. e. portio), trad. sola CIL VI 29983, 1. ITALIA II par. 31, 2 (Complut.). CHAR. gramm. p. 146, 29 et 147, 1 B. (dub. an recte; -tit- exstat ibid. p. 310, 8). CAEL. AVR. gyn. 2, 12 (in chron. et acut. sec. schedas nostras ter -tit-), exstat in var. l. FRONTO p. 173, 25 v. d. H. (man. pr. cod.). VVLG. I par. 24, 1 II Esdr. 11, 36 Ezech. 48, 29 AVG. civ. 7, 3 p. 275, 14 D. MART. CAP. 4, 354 (bis). PRISC. gramm. II 175, 4. III 289, 4 CASSIOD. in psalm. 36, 12. legitur maxime apud artium scriptores inde a RHET. Her. (semel), CIC. (fere 70^{ies}), LAVD. Murdiae (semel), LIV. (semel), VITR. (ter), QVINT. (35^{ies}); deest in poesi; abiit in sermonem gr., v. p. 530, 20. [e forma partio: dalm. vet. parçogna; var. it. mer.; sard. centr. vet. parthone; francog. vet. et med. parçon; prov. vet. parsó. cf. M.-L. 6260 et Faré, Postille. Wagner II 227. Wartburg VII 691sq. St.] [in codd. confunditur maxime cum portio CIC. off. 2, 40 VVLG. I par. 24, 1. al., participatio IREN. 5, 26, 1 HIL. in Matth. 15, 10. al.; falso trad. CIC. inv. 1, 76 (-e vel ratione -es codd., partis ratione Linsmayer).]*

i. q. divisio, distributio (GLOSS. μερισμός): **1** significatur actus partiendi vel status rei partitae (*accedit saepe gen. rei partitae [gerund. CIC. ac. 1, 18]. iuncturae verbales notabiliores: -em habere CIC. inv. 1, 31 VITR. 3, 1, 6, -e uti CIC. inv. 1, 31 Tusc. 4, 11. al. QVINT. inst. 4, 5, 4 FORTVN. rhet. 2, 21, -em facere CIC. Verr. II 3, 183 Sull. 13 de orat. 1, 22 MAECIAN. distrib. 40 SOL. 1, 56. al., -es dividere CIC. part. 139*): **A** mera vi distrahendi, disponendi, separandi sim. (*partes indicantur praepos. in c. acc. BOETH. arithm. 1, 5 p. 14, 21 in Porph. comm. sec. 3, 5 p. 213, 11 CASSIOD. in psalm. 80, 4. al., per BOETH. mus. 4, 6 tit. al. ibid.*); **dividuntur**: **1** orationes, libri sim. et quaelibet argumenta tractanda (*technice in arte rhet., usu hic illic prope accedente ad 2; distinguitur divisio vol. V 1, 1630, 44sq.*): **a** strictius pertinet ad certam orationis partem (*v. definitiones infra allatas; dubia ad b traxi; -o inseritur fere ante argumentationem, ante narrationem l. 66*): CIC. inv. 1, 19 orationis partes sunt exordium, narratio, -o, confirmatio, reprehensio, conclusio (*cf. Rhet. Her. 1, 3, 4 divisionem. ceteri rhet. -em tractantes ambigunt an pars orationis sit praeter IVL. VICT. rhet. 1 p. 373, 28*). 1, 31 -o . . . perspicuam totam efficit orationem; partes eius sunt duae . . . ; una pars est, quae, quid cum adversariis conveniat et quid in controversia relinquatur, ostendit (*de eadem: ibid. iterum. QVINT. inst. 4, 5, 28. FORTVN. rhet. 2, 21 quod -is genus vocatur per seiunctionem. al.*) . . . ; altera est, in qua rerum earum, de quibus erimus dicturi, breviter expositio ponitur distributa (*de eadem: 1, 32 [inde MAR. VICTORIN. rhet. 1, 22 p. 209, 13 -o quae distributio nuncupatur]. FORTVN. rhet. 2, 21 quod -is genus vocamus per enumerationem*). 1, 98 in conclusione dicere, quas partes exposueris in -e. et saepe *ibid.* QVINT. inst. 4, 2, 49 -o narrationem antecedens taedium levat: 'dicam quae acta sint ante ipsum rei contractum, dicam quae in re ipsa, dicam quae postea' (*cf. FORTVN. rhet. 2, 19 ante narrationem potest -o induci? potest, quando eqs.*). 4, 4, 7 propositiones, si coniungantur, in -em cadunt. 4, 5, 1 -o est nostrarum aut adversarii propositionum aut utrarumque ordine collocata enumeratio (*cf. FORTVN. rhet. 2, 22 omnis -o qualis est? aut nostra, quae προηγουμένη διαίρεσις dicitur, aut adversarii, quae ἀναγκαία διαίρεσις nominatur, aut communis, quae μικτή potest dici*). 4, 5, 25 contra quam obscuritatem -o inventa est. 9, 4, 92 quia initium eius pro Cluentio orationis -i simile est (*de eadem re cf. p. 529, 36*). *al.* **b** laxius pertinet ad quamlibet dispositionem (*sc. fere ad expositionem distributam; ad structuram operis ipsam fortasse HIER. epist., AVG.*): CIC. inv. 1, 33 ut . . . in omni dictione prima quaeque pars, ut exposita est in -e, sic ordine transigatur. *ibid.* quemadmodum in -e proposuit, ita narrat (*senex in Andria Terentii, ut ibid. iterum*). de orat. 3, 119 (*v. p. 525, 22*). Brut. 302 Hortensii -es . . . et conlectiones. nat. deor. 3, 6 quadripertita . . . fuit divisio tua, primum . . . , deinde . . . , tum . . . , postremo . . . ; haec . . . -o fuit. 3, 65 haec . . . ex tua -e restant duo. QVINT. inst. 1, 2, 13 taceo de -bus et declamationi-

bus rhetorum, quibus discipulos suos instruunt (v. Colson, 1924, ad l.). 3, 3, 9 Hermagoras partes artis oratoriae indicans iudicium, -em, ordinem . . . subicit oeconomiae. 3, 9, 2 -o . . . dispositionis est species, ipsa dispositio pars rhetorices et per omnes materias . . . aequaliter fusa. 9, 4, 131 argumenta, -es, iocos et quidquid est sermoni magis simile. 11, 1, 53 pater de morte filii dicturus argumenta diducet in digitos et propositionum ac -um captabit leporem? FRONTO p. 173, 25 v. d. H. quom sermo inter nos de -bus (partionibus *man. pr.*) orationum ortus esset. SACERD. gramm. VI 460, 4 (*inter schemata, cf. l. 46*) merismos, quam nos -em vocamus, fit hoc modo, cum multae res separantur, ut puta pecora multa partiuntur eqs. (v. p. 522, 28; opp. 459, 31sq. *diaeresis vel divisio* est unius rei separatio). HIER. epist. 58, 10, 2 Arnobius inaequalis et nimius est et absque operis sui -e confusus. adv. Iovin. 1, 4 sequar vestigia -is expositae (sc. Ioviniani; propositionis var. l.). AVG. civ. 6, 3 tit. quae sit -o Varronis librorum suorum, quos eqs. EVGRAPH. Ter. Haut. praef. prologus Menandri -em tenet, in qua <vult> (Schöll) . . . id ipsum . . . dissolvere. *al.*

2 res fere partium enumeratione definiendae (technice in philos. et inde in rhet. ceterisque artibus; distinguitur divisio vol. V 1, 1629, 55sq.; ad rem cf. Nörr, *Divisio und -o*, 1972, 20sq.): CIC. inv. 2, 130 hanc inducere -em oportebit, cuius in singulas partes multae convenient argumentationes: primum . . . , deinde . . . , postremo eqs. de orat. 2, 165 (*enumerantur sedes argumentorum*) si res tota quaeritur, definitione universa vis explicanda est . . . , sin pars, -e, hoc modo: aut senatui parendum . . . fuit, aut eqs. Brut. 198 hoc (sc. *movere*) erat oratoris officium -e tertium, genere maxumum. part. tit. -es oratoriae (*titulum affert* QVINT. inst. 3, 3, 7. *al.*; cf. CIC. part. 139 expositae tibi omnes sunt o. -es). 139 et partiri ipsum et definire et ambigui -es dividere et argumentorum locos nosse eqs. top. 28 definitiones aliae sunt -um, aliae divisionum; -um, cum res ea, quae proposita est, quasi in membra discerpitur. fin. 3, 40 nullis . . . -bus, nullis definitionibus utuntur philosophi quidam. 4, 4 totam philosophiam tris in partis diviserunt, quam -em eqs. ac. 1, 18 rerum expetendarum fugiendarumque. *al.* VITR. 3 praef. 4 rationes . . . summae architecturae -e distribui finitionibusque terminavi. 4, 8, 7 ordines . . . et symmetrias earum aedium sacrarum -bus distinxit. QVINT. inst. 4, 1, 69 Cicero . . . utitur . . . pro Cluentio . . . -e (sc. *in exordio*; cf. p. 528, 75). 7, 1, 1 sit . . . divisio rerum plurium in singulas, -o singularum in partis discretio. *al.* MAR. VICTORIN. defin. p. 28, 23 si -e, enumeratis partibus, quid libertas sit dicimus. FORTVN. rhet. 2, 24 (*inter locos argumentorum*) item a -e, id est ἀπὸ τῆς διαίρεσως, per omnes circumstantias cum partimur aut personas . . . aut cetera (MART. CAP. 5, 559. *respicitur Aristot. rhet. 1398a29, quo referas etiam l. 24. al., v. Calboli Montefusco, Fortun. rhet., 1979, ad l.*). AVG. soliloq. 2, 11, 21 (*de dialectica*) quae disciplina contineat definitionum divisionum -umque rationes. *et saepius. inter figuras sententiarum*: QVINT. inst. 9, 2, 105 precari, corripere figuras putat Celsus; -em quoque et propositionem et divisionem (*nisi ad 1; cf. l. 10*). PRISC. gramm. III 289, 4sq. coniunctioni εἰ . . . tam ἐάν quam εἰ redditur in -e; . . . Romani 'si' ponunt, in redditione tamen -is plerumque 'sin' (*respici videtur διλήμματος, cf. vol. V 1, 1629, 70sq.*).

3 numeri (technice in arte computandi): VITR. 3, 1, 6 perfectum . . . esse numerum qui sex dicitur, quod . . . habet -es . . . convenientes: sextantem unum, trientes duo eqs. MAECIAN. distrib. 40 infra has partes unciae -o facta et nominibus et notis caret. COMPVT. Carth. 1, 6 p. 283, 10 calculata -o. BOETH. arithm. 1, 4 p. 14, 5 in gemina facta -o numeri paris (l. 1 sectio, 16 divisio). 1, 5 p. 14, 21 par numerus est, qui in duo aequalia et in duo inaequalia -em recipit, (*Nicom. arithm. 1, 7, 4 τμηθῆναι δυνάμενος*). *al.*

4 varia: CIC. de orat. 1, 22 Graecos -em iam quandam artium fecisse et . . . seposuisse a ceteris dictionibus eam partem dicendi, quae eqs. Tim. 22 fuit . . . talis illa -o (*in aedificatione mundi; quae praecedunt v. p. 526, 19; gr. 35^b ἤρχετο . . . διαίρειν ὧδε, Chalc. divisionem*). GELL. 20, 1, 39 de sectione -eque corporis (cf. p. 527, 11). ITALA psalm. 143, 14 (cod. 136 Cas.) pecora nostra nutribiles sunt sine -e, (*i. sine dissipatione sim., an conicias sine perditione? gr. οὐκ ἔστιν κατάπτωμα φαγομοῦ, Sangerm. al. nec non Vulg. non est ruina maceriae, Hier. psalt. sec. Hebr. non est interruptio*). SOL. 1, 56 bituminis -o repentina (*ibid. dispergitur, diducitur*). FIRM. err. 5, 4 animam . . . separatio ista trium partium sec. Platonem dissolvit et patitur maximam ex ista -e iacturam. MAR. VICTORIN. gramm. VI 43, 2 hae sunt tres -es temporum, quae continuam rhythmopoeian faciunt (l. 9 divisione. cf. DIOM. gramm. I 513, 27 huius antibacchii versus facilis -o, cum sciamus pedem ipsum constare ex brevi et duabus longis). HIL. trin. 10, 65 Christus habens in se . . . sine aliqua sui et -e (portione, participatione *codd. aliquot*) quod homo est, et divisione quod deus est (*aliter p. 530, 43*). CAEL. AVR. chron. 1, 1, 23 vini facienda -o atque . . . adiectio. BOETH. mus. 1, 6 p. 193, 17 linea . . . in finita semper -e dividitur. 3, 16 p. 300, 3 regularis monochordi est facienda -o. GREG. M. moral. 28, 15 mensurarum lineae in terrarum -e tenduntur. *al. de genere quodam exercitatio- nis gramm., q. d. (ἐπι)μερισμός (ad rem v. Glück, Priscians -es, 1967, 31sq.)*: CHAR. gramm. p. 310, 8 B. (*ex Romano*) praepositiones cum, apud, penes, propter in -e versus separari debent a cohaerentibus partibus orationis. PRISC. gramm. III 515, 3 -es XII versuum Aeneidos principalium (*hic libri titulus traditur codd. G al. recte, v. Glück, l. l. 86*).

B accedente respectu communicandi, participandi (-o est vel fit cum aliquo l. 4 et II, inter aliquos l. 26 sq.); dividuntur: 1 possessiones, praeda et quaecumque ad rem familiarem pertinent:

a vario usu: CIC. Verr. II 3, 183 cur cum eo scriba tantae pecuniae -o fiat? 4, 121 in hac -e ornatus Syracusarum captarum. Sest. 54 aerarii. Phil. 13, 42 urbis et Italiae (*item 13, 47*). off. 2, 40 propter aequabilem praedae -em ([portionem *cod. unus; antea: aequabiliter . . . dispertiat*]. Ps. ASCON. Verr. p. 221, 6 p. -e [-o, participio, participatione *codd.*]). QVINT. decl. 261, 3 (*interpol. ?*) omnes paene dies . . . in hac -e consumi, ut patrimonium aequentur. CYPR. ad Donat. 12 p. 14, 5 nulla in clientes . . . largitio est, cum indigentibus nulla -o est eqs. HERMOG. dig. 40, 12, 40 pacto -is pretii. FILASTR. 121, 1 de divisione orbis terrae et -e habitationis. AGENN. grom. p. 25, 8 de adsignationibus et -bus agrorum. *al.* b technice significatur species legandi (cf. l. 65; ad rem v. Kaser, *Röm. Privatrecht I² 745*): CIC. Caecin. 13 in his rationibus auctionis hereditariae et -is. 15 cum ei viduae . . . pecunia ex -e deberetur. leg. 2, 50 hoc docent Scaevolae (sc. P. et Q., pontifices), quom est -o, ut, si in testamento deducta scripta non sit, eqs. 2, 53. GAIUS inst. 2, 254 quae species legati -o vocatur, quia cum herede legatarius partitur hereditatem (*inde INST. Iust. 2, 23, 5; cf. THEOPHIL. inst. Iust. 2, 23, 5 partitio[n] [GLOSS. iurispr. ἀδερ II 46 παρτίτιον μερισμόν]*). VLP. dig. 50, 16, 164, 1 '-is' nomen non semper dimidium significat, sed prout est adiectum. reg. 24, 25 'heres meus cum Titio hereditatem meam partito (-or *edd. quidam vix recte; cf. p. 522, 10*), dividito'; . . . quae legandi species -o <appellatur>.

2 munera, officia sim.: CIC. Sull. 13 haec inter nos (sc. me et Hortensium) -o defensionis non est fortuito . . . facta. de orat. 2, 123 non erit . . . iniqua -o muneris suscepti, si eqs. LIV. 45, 20, 3 -em regni petiturum Attalum (partiturum *cod.*; cf., nisi de territorio cogites, IREN. 5, 26, 1 dividi . . . et regnum . . . et domum oportet . . . ; propterea iam -em [participationem *cod. A*] et divisionem praefiguravit dominus [*apoc. 17, 12 Matth. 12, 25*]). Ps. QVINT. decl. 13, 17 officiorum -o inter apes (FRONTO p. 135, 4 v. d. H.). COD. Theod. 11, 1, 26 iniquae -is . . . incommodum in tributis solvendis.

3 varia: FRONTIN. aq. 87, 3 sedula . . . -e distributa est ubertas aquae. APVL. mund. 21 concordiam elementis dedit specierum aequa -o (*gr. 396b35 ἰσομοιρία*). Plat. 2, 7 veniens ex aequitate -o, ut singulis in agros dominatus congruus deferatur, . . . bonus quisque . . . in honoribus . . . praefertur. HIL. in Matth. 15, 10 diversorum donorum et charismatum -es (participationes, portiones *var. ll.*) ministrationsesque. AVG. civ. 7, 3 p. 275, 14 D. ubi a Vitumno et Sentino vitam sensusque dantibus . . . in huius munificentiae -e (partione *var. l.*) superentur ceteri dei. 10, 3 p. 405, 33 nec -e minuitur deus, qua singulos fideles inhabitat. *in dialectica et gramm. metonymice de praedicamentis (sc. fere aliquid alicui attribuentibus, i. aliquid de aliquo praedicantibus)*: CAEL. AVR. acut. 1 praef. 10 (9 non debuit Asclepiades eandem obtrusionem simul phrenitim atque phreniticae passionis causam vocare) e<s>t enim dicere quod secundum Asclepiadem causae ascriptionum sive -um sint, quas Graeci categorias appellant, non appellationum, quas idem prosectorias vocant (*sim. 11*).

II significatur quod partiendo fit: A de qualibet parte, quae effecta est: 1 definitione vel dispositione argumenti cuiusdam: RHET. Her. 1, 12, 22 haec -o legitimae constitutionis . . . raro venit in iudicium (*fere de specie, cf. I, II, 19 legitima constitutio dividitur in partes sex*). TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 324, 15 bonitas dei Marcionis non iam a -e speciali hominis liberandi defecit, sed a proprietate generali (*ad IB traxit Meijering, comm. 1977, ad l.*). CHAR. gramm. p. 146, 29 B. -es orationis, quae appellantur qualitates (*i. adiectiva; de iisdem: p. 147, 1. utroque loco trad. forma partiones; cf. gr. μερισμός de parte orat. Apoll. Dysc. synt. p. 48, 9 B. al.*). EVGRAPH. Ter. Haut. 3 hanc . . . -em solvit, uti dicat ' . . . ' ; quod primo proposuerat, primo solvit (*item de parte dispositionis: 10; aliter p. 529, 16*). CASSIOD. in psalm. 36, 12 sit nobis hic secunda -o psalmi (partio *cod. Germ. corr.*; cf. 25 perventum est ad tertiam sectionem). 2 separatione, diremptione: LAVD. Murdiae (CIL VI 10230) 4 omnes filios aequae fecit heredes -e filiae data (*sc. parte hereditatis legata, v. IB1b*). VVLG. II Esdr. 11, 36 de levitis -es habitaverunt fines quosdam (*trad. etiam partiones, portiones*).

B de portione participis cuiusdam: ITALA II par. 31, 2 (Complut.) statuit Ezecias partiones sacerdotum et levitarum per distributiones eorum (*gr. bis ἐρημεσίας, Vulg. turmas . . . per divisiones. item respicitur ministerium: VVLG. I par. 24, 1 filiis Aaron hae -es erunt [trad. etiam partiones, portiones. cf. 24, 19 vices eorum secundum ministeria sua]*). VVLG. Ezech. 48, 29 haec est terra, quam mittetis in sortem tribus Israel, et hae -es earum (*trad. etiam partiones, portiones. Itala Wirc. al. distributiones*).

deriv.: cf. portio (vol. X 2, 29, 81).

[1. partito v. 1. portio.]

2. partito, -äre, verbum frequentativum a parere derivandum affert PRISC. gramm. II 501, 7 nullo allato exemplo.

partitor, -ōris m. a partire (-ri). [*olim legebatur CIC. Vatin. 12 -em pro portitorem; vix recte trad. SCHOL. Verg. Bern. georg. 4, 4 ('magnanimos . . . duces apium . . . dicam') magnanimos: -es (sc. distributores, largitores? sed Verg. de fortibus dixit [cf. 4, 83])*]. GLOSS. II 309, 43 ἐπιμεριστής: -r (por-trad., corr. ed. Stephani). 367, 60 μεριστής: -r. [*van Leijenhorst*]

partitūdo, -inis *f.* a parere (partum), nisi a 2. partus (ita Leumann, *Gramm.* 1977, 367). NON. p. 217, 28 v. sub 2. partio. GLOSS. -o: partus. -es: partus.

i. q. partus: 1 de actione, eventu sim.: PLAVT. Aul. 75 celare erilis filiae probrum, propinqua -o cui appetit (cf. 276 probrum atque -o prope adest ut fiat palam). SOL. 1, 63 masculo gravidis est pronior -o uteri (sec. Plin. nat. 7, 63 facilius partus). IUL. VAL. 1, 6 p. 11, 4 adpetente . . . iam -is tempore considerat Olympias oneri partus levando. p. 11, 8 (vates ad eandem) vim -is vince, reprimens geniturae necessitatem imminenti (spectat ad -is labores ut: DON. Ter. Ad. 602 'dolore' -is. Andr. 268, 1 labore [-is] [var. l. partus et egritudinis def. Zwielerlein, *Terenzkomm. des Donat*, 1970, 149]. HIL. syn. 73 dolores -is [paritudinis var. l.]). p. 11, 30. DON. Ter. Hec. praef. 3, 3 -o Philumena. 354, 2 ad eventum -is. SVLP. SEV. chron. 1, 9, 3 Rachel desperata iam -e Ioseph edidit (an ad 2?). COD. Theod. 9, 42, 10 futurae -is testimonia (*i. graviditatis indicia*). respicitur singularis nativitas Christi: HIL. syn. 17 dei filius non corporalis -is est genitus exemplo. PRISCILL. tract. 6, 100 quoniam . . . non conveniret virginitas -i, aeternitati mors eqs. (99 partum). PS. AVG. serm. ed. Caillau 1, 7, 10 p. 24a extr. habuit . . . deus filius nostrae similem -is exitum, sed similem non potuit habere conceptum (ibid. in partu . . . filii). 2 de eo quod paritur (cf. SVLP. SEV. sub I): LEX Visig. 6, 3, 6 tit. si servus ancille -em (partum codd. tres) leserit, *i. abegerit* (cf. 6, 3, 4. 5 partum).

partitus, -a, -um v. 1. partio.

partiuncula v. portiuncula. van Leijenhorst.

partor, -ōris *m.* a parere; cf. formationem iocosam postpartor.

i. qui aliquid parit, comparat: CIL VIII 20542 (saec. IV) <t>riumforum parto<ri>, gloriae ac virtutis <a>uctori . . . Constantio.

fem. paritrix, -icis. cod. Casinensis praebet fere partic- vel paritric-. *i. quae parit, genitrix* (de Maria, sc. in versionibus RVSTICI pro gr. -τόκος, cf. vol. VI 2, 1822, 59 sqq. et RVSTIC. Conc. II 3, 2 p. 10, 7 adn. 'genetricem': proprie in G(raeco) sonat '-em'): RVSTIC. Conc. I 4 p. 5, 29 genetricem vel -em dei (52, 5 bis. 110, 2. 124, 1. adde l. 35). 7, 3 de -e Christi (26, 20. c. aceph. p. 1245^A Nestorius dixit sanctam virginem -em C., non dei). 52, 5 dei -em et hominis sanctam virginem nominare (52, 8).

partōrius, -a, -um. a parere. scribitur -tur-. *i. q. ad pariendum aptus:* ORIBAS. syn. 9, 40 add. p. 346 supposita ulla (*i. olla*) sellae -ae, in qua sedere facis mulierem (9, 43, 18 Aa p. 355 super s. -am [La sella tantum, gr. δίφρον]. ad rem v. vol. IX 2, 239, 57 sqq.).

partrix v. partor.

partuālis, -e. a 2. partus. *i. q. ad partum pertinens:* TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 487, 12 ordinarium et sollemnem menstrui vel -is sanguinis fluxum.

partūcula v. particula.

partūra, -ae *f.* a parere. *i. q. actio pariendi* (sc. iumenti; significatur pars rei pecuariae): VARRO rust. 2, 1, 26sq. deme . . . duas res de mulis: admissuram et -am. :: (27) Vaccius, [-am] ? inquit, proinde ut non aliquotiens dicatur . . . peperisse mulam (l. cod. Marc. teste Politiano, pasturam apographa; parituram Politianus utrobique).

Kruse.

? GLOSS. II 456, 54 τολός: **parturia** (cum parere coniungendum, sed formationis mirae; paritura Heraeus; ceterum cf. partorius).

parturiālis, -e. a parturire. *i. q. ad parturitionem pertinens, capax pariendi, pariturus:* CASSIOD. anim. 4 l. 7 H. (post brevem definitionem animae) editum est quasi -e ovum, ubi vita futurae avis . . . continetur; nunc aperiatur in partes eqs. (partul- var. l.; vix cum aliis lexicis passive intellegendum, sc. 'qui partu editur').

parturibundus, -a, -um. a parturire. de quantitate -ri- syllabae dubia v. Pianezzola, *Aggettivi verbali in -bundus*, 1965, 60 sq.

i. q. parturiens, partum editurus: MIRAC. Steph. 2, 2, 2 ad revisendam filiam gravidam . . . mater -a revertitur (fortasse de matre propter timorem et dolorem quasi parturiente intellegendum, v. p. 533, 84; -a<m> Maurenbrecher in schedis nostris, miro verborum ordine).

parturigo, -inis *f.* a parturire. *i. q. dolor parturientis:* ANIAN. Chrysost. hom. 8, 2 p. 1053/4 Maria aerumnosum conficere iter iubetur propter partum illum mirabilem ac spirituales -es (Migne gr. 57, 85 ὀδύνας).

***parturio**, -ivī (-ii), -itum, -ire. a parere (partum); cf. PRISC. gramm. II 429, 13 (inter verba meditativa a supino derivanda ut 495, 12. 501, 3). de scriptura: -tour- TAB. devot. Audollent 295, 10 (saec. III?). NOT. Tir. 91, 96 -it. de formis: imperf. -ib- raro invenitur, sc. PHAEDR. 4, 24, 1 APVL. met. 7, 4, 1. FVLG. aet. mund. p. 155, 19 (-ieb- var. l.). al., -ieb- saepius apud posteriores, e. g. PANEG. 2, 23, 4 HIER. epist. 69, 6, 1; stirpis perf. formae integrae in perf. indic. tantum, sc. -vi VVLG. Is. 23, 4. al., -vit ITALA psalm. 7, 15 (Ambr. in Luc. 10, 26). al., -vimus VVLG. Is. 26, 18. al., breviores e. g. -riit OROS. hist. 6, 17, 8. al., -rierat AMBR. spir. 3, 8, 52, -risse AVG. c. Faust. 15, 4 p. 421, 9; et -ivi et -ii attestatur DIOM. gramm. I 371, 2, cf. CHAR. gramm. p. 321, 7 B. de notione et differentia: MAR. VICTORIN. in Gal. 4, 27 p. 1186^D -ire . . . in dolore esse est, cum partus effunditur. AMBROSIAST. in Rom. 8, 22 -ire dolere est. ISID. diff. 1, 275 generare masculos dicimus, -ire feminas (cf. p. 533, 42). GLOSS. -o: τίκτω. ὀδύνω. al. leguntur formae stirpis praes. inde a PLAVTO, TER., POMP. Atell.,

VARRONE, CIC., VERG., stirpis perf. inde a FILASTR., AMBR., HIER.; passive raro invenitur inde ab AMBR., HIER., p. p. p. non nisi apud AVG., supinum et part. fut. act. nusquam legimus. stirpes perf. act. et pass. omnino deficere putat PRISC. gramm. II 418, 26. 421, 10. 560, 2.

5 [fortasse it. partorire, var. dial. sept.; cat. parterir 'laborare'. cf. Faré, Postille. Battisti-Alessio IV 2786. Wartburg VII 694. St.] [in falsa var. l. pro parere VVLG. Is. 21, 3. 42, 14. al.; con. Lachmann ad LVCR. 2, 342 praeter necessitatem.]

i. q. parere velle, pariendo laborare (sed inversione quadam id -ire dicitur, quod nascitur, sub IIB1c). primitus absolute adhibetur deinde etiam cum obi., qui usus praevalet sub IIB (pro obi. sunt actiones nascendi vel generandi p. 533, 74. 535, 5, structurae verbales sub IIB3); usui absoluto accedit abl. rei edendae p. 533, 35. 534, 36, de abl. respectus v. p. 535, 66; cum dat. commodi p. 533, 36. 76. 15 535, 3. al. distinguitur vel opponitur saepe parere, e. g. TER. Hec. 413 CIC. Phil. 2, 118 LIV. 21, 18, 12 PHAEDR. 4, 24, 1 PLIN. nat. 36, 151 AMBR. in psalm. 47, 11, 2 (cf. iuxtapositionem verbi q. e. nasci HOR. ars 139 AVG. in Gal. 38, 6sq. al.); sed ad notionem pariendi saepius vergit, maxime in usu transitivo et apud posteriores, e. g. DIRAE 11 PHILO vita contempl. 17 VVLG. Is. 45, 10 CLAVD. 1, 204 ENNOD. carm. 1, 9, 20.

I usu strictiore pertinet ad generationem animantium, quae partu eduntur, gignuntur (sc. a feminis praeter l. 61. 64; pro feminis substituuntur uterus l. 78 [cf. etiam p. 535, 69], nec non fragilitas humana l. 81, infirmitas p. 535, 64; usu paulo laxiore Eva genus humanum -ire dicitur l. 66 sqq.). A -unt homines vel dei:

1 absolute: a formae variae: PLAVT. Amph. 1061 ubi -it era mea, deos . . . invocat. 1091 -ire . . . uxor ocepit tua (infin. -ire cum verbo incipiendi ut: PLIN. nat. 28, 247 incipientibus -ire. EDICT. praef. Vlp. dig. 25, 4, 1, 10. al.). Aul. 693. al. TER. Hec. 413 vereor, si clamorem eius . . . exaudiat servus, ne -ire intellegat; aliquo mihi hinc ablegandus, dum parit Philumena. al. POMPON. Atell. 56 decumo mense demum turgens verminatur, -it. PLIN. nat. 36, 151 -ant (v. sub b). GELL. 2, 23, 17 mensibus exactis (postea: in puerperio ententis). ITALA Is. 54, 1 (Cypr. testim. 1, 20 al.) sterilis, quae non parit . . . , quae non -is

35 (gr. ἡ οὐκ ὀδύνοσα, Vulg. pariebas). Ioh. 16, 21 (cod. a sim. al.) mulier cum -it, tristitiam habet . . . ; cum autem genuerit puerum eqs. (gr. τίκτη, Vulg. parit). ARNOB. nat. 3, 10 p. 168, 15 M. -ire alias deas tractu longo. ZENO 2, 9, 1 (2, 12, 2 L.) -it Maria non dolore, sed gaudio (de eadem: AMBR. inst. virg. 5, 39 magnum erat virginem -isse. CASSIAN. c. Nest. 7, 25, 2 virgo concepit, virgo peperit, virgo cum -iit eqs. [ex Ambr. ?]. al., cf. l. 69 sq. 72 sqq.). VVLG. Is. 45, 10 vae qui dicit patri

40 'quid generas?' et mulieri 'quid -is?' (Itala [Hier. adv. Pelug. 2, 25 p. 563^C] me peperisti). al. b part. praes. act. (fere pro subst. vel adi. adhibetur): Ov. fast. 3, 256 dicite 'tu, Lucina, voto -entis ades'. SEN. epist. 117, 30 qui obstetricem -enti filiae . . . accersit. PLIN. nat. 28, 247 ossicula quaedam . . . utilia gravidis -entibusque. 36, 151 lapides quidam adalligati mulieribus vel quadripedibus . . . continent partus, non nisi -ant removendi . . . ; sed nisi -entibus auferantur, omnino non pariant. et saepe apud eundem. SVET. Nero 21, 3 cantavit Canacem -entem. ITALA psalm. 47, 7 (Sangerm. al., sim. VVLG.) dolores sicut -entis

50 ([gr. τικτούσης]. I Thess. 5, 3 [cod. 89 al.; gr. τῆ ἐν γαστρὶ ἐχούση, Vulg. in utero habenti]. al.; cf. e. g. VVLG. Is. 13, 8 quasi -ens dolebit. Ier. 49, 24 dolores tenuerunt eam quasi -entem). Is. 13, 8 (Tycon. reg. 4 p. 50, 26) parturitiones . . . illos habebunt quasi mulieris -entis ([gr. γυναικὸς τικτούσης, VVLG. v. supra]. FIRM. math. 3, 7, 24 tempus -entis

55 m. PS. PHILO antiq. 12, 5 VVLG. Ier. 13, 21. al.). DON. Ter. Ad. 487, 1 vox -entis (VVLG. Ier. 4, 31 vocem . . . quasi -entis). PALLAD. hist. mon. I 56 p. 338^C -entium feminarum (gr. p. 164, 13 B. ταῖς τικτούσας). et saepe.

2 cum obi.: a -untur ipsi filii: PLIN. nat. 35, 140 Iove Liberum -ente . . . muliebriter ingemescente inter obstetricia dearum. ITALA gen. 3, 16 (Filastr. 120, 6) in dolore -es filios ([sine obi. Aug. in psalm. 126, 8; gr. τέξη τέκνα, aliae vers. et Vulg. paries f.]. PETR. CHRYS. serm. 57, 4 deus filium non doloribus -it). cant. 8, 5 (cod. 169 al.) ibi -vit te mater tua (gr. ὀδύνησέ σε, aliter Vulg.). PRISCILL. tract. 1, 21 qui daemones venerantur, digni sunt, quos in forma Cain . . . Euaa -ens eqs. (-at con. Schepss in praef. edit., sed v. Svennung, *Festschrift Persson*, 1922, 138). FILASTR. 120, 5 quod . . . de eis filiis nos omnes itidem -ierit Eva. AMBR. in psalm. 47, 11, 2 Christum Maria non -vit, sed peperit. AVG. in Gal. 38, 6 cum homines a matribus concipiantur, ut formentur, iam formati autem -antur, ut nascantur.

70 al. b -untur res variae pro filiis nominatae: PRISCILL. tract. 3, 70 virginalem metram . . . ad concipiendum vel -endum habitaculum corporis patuisse (sc. Christi; cf. PETR. CHRYS. serm. 145, 5 Maria, quae vitam -it [virum, talem var. ll., sed cum eodem obi. MAX. TAUR. serm. 62, 1 M.]). 10, 134 Rebecca . . . divinae promissionis decreta -ens. AMBR. Iac. 2, 11, 53 mater Macchabaeorum in talibus filiis integram pietatis formam et -vit et peperit. CLAVD. 1, 204 felicem . . . uterum, qui nomina -it annis (*i. consules futuros*). carm. min. 53, 124 Latona lumina caeli -ens (*i. Apollinem et Artemin*). PETR. CHRYS. serm. 60, 4

75 fragilitas humana concipitur et concipit, -itur et -it eqs.

B -unt animalia (addas l. 47 sq.; cum obi. ITALA, SOMN. Neron.): 1 ovipara, sc. ova edentia (fortasse excudentia p. 533, 1.3): VARRO rust. 3, 9, 8 cum -ent gallinae, acus substernendum; cum pepe-

[Röck-Blundell]

rerunt eqs. COLVM. 8, 3, 4 *aviarius* debet speculari aut incubantis aut -entis fetus (foetus *edd. vet.*). 8, 5, 3 cum -ent aves. 8, 11, 9 -unt *pavones*. PLIN. nat. 10, 105 *columbae* -enti . . . ministeria ex mare (*sec. Arist. hist. anim. 612b35 περί τὴν ὄδινα, sed ordine sententiarum mutato*; pullos -enti *iungit Capponi, Ornithologia lat., 1979, 180*). ITALA Ier. 17, 11 (Filastr. praef. 3) *perdix* collegit quae non -iit (*gr. ἔτεκε, Vulg. peperit*). PETR. CHRYS. serm. 130bis, 1 *apis* ore concipit, ore -it. 2 *vivipara*: PHAEDR. 1, 19, 3 *canis* -ens. VVLG. Iob 39, 1 -entes *cervas* (*spiritaliter explicat RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 212, 24*). SOMN. Neron. (Journ. Theol. Stud. 16, 1915, 12sq.) 2, 3 *vitula* -vit agnam.

II *usu laxiore et translato*: A *pertinet ad quamlibet generationem naturalem viventium (in imagine sim. l. 24. 37. 44sq. 48 nec non 53sq. 59sq.)*: 1 *plantarum vel earum partium, segetum sim.; -ire dicuntur*: a *ipsae plantae vel partes earum, silvae sim. editurae fructus vel surculos, folia sim.*: α *absolute*: VERG. ecl. 3, 56 nunc omnis ager, nunc omnis -it arbor ([SERV. '-unt' de pomiferis dicimus]. COLVM. 10, 413 DRAC. laud. dei 1, 169. 1, 574). PLIN. nat. 16, 101 *vitis* sola bis -it, primum cum emittit uvam, iterum cum digerit (VAL. CEM. hom. 6, 7). 17, 113 diutissime oculi *oleae* -unt. 17, 135 *vere* germina -ire. 21, 96 tota aestate aliud floret in eo genere *carduorum*, aliud concipit, aliud -it. HIER. epist. 66, 1, 2 -entem *rosam*. VAL. CEM. hom. 4, 2 miramur . . . quare non fecundo caespite multiplex spica -at (*nisi sec. BIC explicandum*). ENNOD. carm. 1, 6 dict. 5 p. 521, 10 -entia . . . *plantaria. in imagine*: VAL. CEM. hom. 9, 1 (*ad Gal. 6, 8*) *si pauperes adiuvamus*, multis seminibus multa -unt, ac multis -entibus multiplicata consurgunt. β *cum obi.*: DIRAE 11 nec fecunda . . . semina -ant segetes, non pascua colles, non arbusta novas fruges, non pampinus uvas, ipsae non silvae frondes, non flumina montes. VVLG. cant. 7, 12 flores fructus -unt (MAR. VICTOR aleth. 3, 70 quem *fructum* dulci nectare tendens -it *vineae*, ac duro nascuntur pocula ligno [*nisi absolute*]). HIER. c. Ioh. 26 p. 377^B *uvarum pulchritudo futura vina* -ens.

b *res naturales, sc. maxime agri, terra sim., vel ipsa natura vel regiones*: α *absolute*: VERG. georg. 2, 330 *vere* -it almus ager (PERVIG. Ven. 78 AMBR. Noe 14, 48 p. 445, 20. *al., adde l. 16*). COLVM. 10, 10 *natura soli*, quae gramine laeto -it. PLIN. nat. 2, 155 *terra* medicas fundit herbas et semper homini -it (VVLG. Is. 66, 8. *cf. l. 42. 68. p. 535, 34. al.; in imag.* HIER. tract. in psalm. I p. 179, 1 quando . . . t. nostra [*i. caro nostra*] . . . pluvis deliciarum fuerit inrigata *ieiunio omisso*, necesse est, ut -at et pullulet). CYPR. GALL. deut. 160 rident gramina -itque mundus. EVSTATH. Basil. hex. 5, 2, 7 (*ad gen. 1, 11* germinet terra herbam) tellus . . . repente -ens (*gr. ὀδίνουσα*).

β *cum obi. (addas pascua l. 27)*: PS. APVL. Ascl. 36 *terra* -it fruges et . . . partus nutritat suos (AMBR. Noe 17, 60 p. 456, 8 fructus spir. 3, 8, 52 messem, quam t. non -ierat [*i. manna*]. *etiam in allegoria vel imagine*: AMBR. in Luc. 9, 32 procellis sacrilegii liberata novos fructus t. iam -it, veteres parit. PAVL. NOL. epist. 28, 1 p. 241, 10 neque illi puero spinas . . . sua t. -at [*sec. gen. 3, 18* germinabit]). AVG. serm. 254, 3, 4 *stercus, i. tristitia paenitentis*, fructum -it (*inde CAES. AREL. serm. 162, 4 frumentum*). MAR. VICTOR aleth. 2, 168 fetus varios, quos tellus imbre marito -ens eqs. BOETH. categ. 4 p. 267^D quos flores verni temporis clementia -it. ISID. orig. 14, 3, 11 quam *arborem* alia regio minime -it (*antea*: gignit). *al.*

c *alia (in imaginibus variis)*: COLLECT. Arian. serm. 12, 1 de eo sanguine martyris purpureos flores -ens *ecclesiae torcular*. ENNOD. opusc. 2, 118 p. 323, 23 infecundam frugibus culmorum -it ubertatem *elocutio ventosa*.

2 *animantium et quorumlibet (sc. rebus variis fere pro matribus substitutis; stercus ipsum dicitur vermes generare l. 69; sub b addidimus obi. generalia quaedam)*: a *absolute*: HOR. ars 139 -ent (-unt var. l.) montes, nascetur ridiculus mus (*cf. PHAEDR. 4, 24, 1 mons -bat . . ., murem peperit [inde ROMVL. fab. 31, 1 et 4 rec. gall.]. ceterum v. Otto, Sprichw. n. 1173*). ITALA Is. 23, 4 (Ambr. Hel. 19, 72, *sim. VVLG.; loq. mare*) non -vi nec peperit nec enutrivi iuvenes (*gr. ὀδίνου*). CLAUD. carm. min. 27, 62 polus non concitat axes -ente rogo (*sc. phoenice nascente*). *al.* b *cum obi.*: HOR. carm. 4, 5, 26 quis paveat Germania quos horrida -it fetus, incolumi Caesare? SVET. Aug. 94, 3 prodigio denuntiabatur regem populo Romano naturam -ire. PACIAN. paraen. 9 p. 117 promissas . . . divitias terra -ens regi David serviebat. FVLG. myth. 2, 16 quae *laetamina* . . . vermiculos -ant hortis. VVLG. Is. 66, 8 -vit et peperit Sion filios suos. BACHAR. repar. laps. 21 talem *filium* -unt gemitus et lamenta plangentium (*sc. parentum; respicitur II reg. 12, 24*). MARCELL. med. carm. 22 *natura* creatrix fetibus omnigenis, quos -it. EVSTATH. Basil. hex. 2, 3, 9 quorum *pratorum al.* nihil habebat terra -ens adhuc nativitatem eunctorum (*opp. ut . . . proferret; gr. ὀδίνουσα*). ENNOD. carm. 1, 9, 20 quicquid terra creat, gignit mare, -it aether. VEN. FORT. carm. 3, 12, 10 *flumina* tibi -unt . . . dapes (*i. pisces*). CORIPP. Iust. 3, 103 cuncta . . . dominis quae -it orbis, *sc. Romanis*. ISID. Goth. 1^a chron. II p. 267, 12 (*larus Hispaniae*) quicquid . . . arva fecundum, quicquid metalla pretiosum, quicquid animantia . . . utile ferent, -is. *al.*

B *cetera exempla*: 1 *absolute*: a -unt, qui (quae) dolent vel laborant *sim.* (*cf. p. 531, 81 et HIER. in Hab. 3, 10-13 l. 643 'dolebunt' sive -ent populi, ὀδινῆσονται quippe utrumque significat*): α *homines vel animi sim. eorum, sc. qui cura, sollicitudine vexantur,*

opprimuntur: CIC. Lael. 45 qua *securitate* frui non possit animus, si tamquam -at unus pro pluribus (*antea*: sollicitum esse). ITALA Hab. 3, 10 (Tert. adv. Marc. 4, 39) videbunt te, *deus*, et -ent populi (*gr. ὀδινῆσονται, Vulg. doluerunt*). AVG. conf. 7, 7, 11 quae illa tormenta -entis cordis mei, qui gemitus. in psalm. 52, 1 l. 7 'pro Maeleth' . . . videtur dicere pro -ente sive dolente (*in explicatione de Christo, Paulo aliisque intelligitur*). serm. 57, 3, 3 gemimus, rogamus, -imus, clamamus ad deum, ut paulo serius moriamur. SIDON. epist. 4, 11, 7 lacrimis habenas anima -ente laxavi. *al.* β *res naturales, sc. quae quatiuntur, tremunt sim. (l. 14sq. subest ambiguitas verbi hebr. q. e. hñl)*: SIL. 12, 138 *in campis Phlegraeis* tellus . . . aestuat, et Stygios exhalat . . . flatus, -it, et tremulis metuendum exsibilat antris (L. def. Blomgren, *Siliana, 1938, 27*). ITALA psalm. 76, 17 (cod. 136 Cas.; *sim.* HIER. psalt. sec. Hebr.) *deus*, viderunt te aquae et -ierunt eqs. (*gr. ἐφοβήθησαν, Vulg. timuerunt*). 95, 9 -et a facie eius *dei* omnis terra ([*gr. σαλευθήτω, Vulg. commoveatur, Hier. psalt. sec. Hebr. pareat*]. 113, 7 [*gr. ἐσαλεύθη, Vulg. mota est, Hier. psalt. sec. Hebr. contremescit*]). Rom. 8, 22 (cod. d *al.* = VVLG.) omnis creatura ingemescit et -it usque adhuc (*gr. συνῳδίσει*). HIER. psalt. sec. Hebr. 29(28), 8 vox domini -ire faciens, desertum Cades (*Vulg. concutientis*).

b -unt, qui (quae) edere, efficere, exprimere *sim. parant, sc. re, quae editur sim., tacita (abl. significata apud HIER. tract. in Is.)*:

α *usu vario*: PLIN. nat. praef. 28 audio *philosophos* . . . -ire adversus libellos meos . . . et subinde abortus facere iam decem annis eqs. (*meditando -it quis etiam* AMBR. fug. saec. 6, 32 qui -it, pariat, ne onusto . . . iniquitatibus mentis utero fugere non possit [*respicitur Matth. 24, 19*]. HIER. epist. 52, 4, 2 cum cotidie generet semperque -at, incorrupta est *Abisag* [*i. sapientia senum, cf. 52, 3, 7*]. AVG. in psalm. 137, 4 gravidum cor nostrum -it, et ubi pariat quaerit). FIRM. err. 15, 4 iam -it flamma caelestis (*i. incendium quoddam parat. eventu quodam praeparando -it aliqua res etiam*: FVLG. aet. mund. p. 155, 19 in quo *cornu Samuhelis* [*I reg. 10, 1*] . . . regni enteca ebulliens -bat [*i., ut vid., Sauli potestatem regiam praeparabat*]). HIER. psalt. sec. Hebr. 10, 5 -unt viae eius *impii* in omni tempore [*aliter gr. et Vulg. psalm. 9, 26*]). HIER. tract. in Is. p. 102, 17 'plaga tumens' . . . est . . . vetus delictum, quasi quodam pure -ens. VVLG. Sirach 19, 11 a facie verbi -it fatuus, tamquam gemitus partus infantis (*gr. ὀδινῆσει*). AVG. in psalm. 103 serm. 3, 12 l. 33 (*auditores hortatur, ut bona dent ecclesiae*) gemitis, et nihil adhuc exit. si gemitis, -ite; si -itis, parite. β *spectat ad regenerationem spiritalem (cf. p. 535, 65sq.)*: AVG. epist. 48, 2 cui *ecclesiae* -enti, si nulli boni ministrare vellent, quo modo nasceremini, non inveniretis (-it *ecclesia etiam*: in psalm. 126, 8 l. 6sq. 9. 26 QVODV. symb. 3, 1, 4 PS. EVSEB. GALLIC. hom. 34, 5 l. 92 G.). in psalm. 47, 5 l. 46 -it vetus homo, sed nascitur novus homo (*sc. paenitentia; cf. p. 535, 67*).

GREG. M. in I reg. 2, 16 l. 351 *Hierusalem, mater electorum hominum*, velut . . . -ire non potuit, cum *Adam peccantem* . . . amisit.

c *usu singulari -it id ipsum, quod paratur vel efficitur (quod potius obi. loco expectaveris; cf. fortasse p. 533, 22)*: CASSIOD. hist. 7, 15, 2 cum . . . belli eventus interea -ret, terrae motus factus eqs. (*Socrat. 4, 3 ταραχή . . . ὀδινετο*).

2 *cum obi. acc., quo indicantur ea, quae quis (quid) edere, creare, formare, efficere parat vel re vera edit, efficit sim.*: a -untur *res (coetus hominum v. sub b)*: α *potius mente intellegendae, apprehendendae*: CIC. Mur. 84 hoc quod conceptum *res publica* periculum -it . . . comprimam. Phil. 2, 118 ut . . . dolor populi Romani pariat, quod iam diu -it (*sc. ut libertatem sibi vindicet*). Ov. epist. 12, 208 (*Medea loq.*) ingentis -it ira minas. LIV. 21, 18, 12 quod diu -it animus vester aliquando pariat. ITALA psalm. 7, 15 (*Sangerm. al., sim. VVLG.*) *inimicus* -vit iniustitiam, concepit dolorem et peperit iniquitatem (*gr. ὀδινῆσεν. cf. HIER. psalt. sec. Hebr. -it iniquitatem*). 59, 4 (Cypr. testim. 2, 4. *al.*) -unt dolorem et pariunt facinus (*gr. κόνοσι, Vulg. conceperunt*). PANEG. 2, 23, 4 -bat fortuna motus. DIOM. gramm. I 400, 9 postera aetas . . . coepit . . . nova velut -ire verba. HIL. syn. 84 non utique haeresim -ire *studuit synodus*. ZENO 1, 8, 1 (2, 2, 2 L.) cum . . . gemens -it carina naufragium. PHILO vita contempl. 17 sollicitudo . . . iniurias -ire consuevit (*syn. generare. gr. γεννώσης*). FVLG. myth. 3, 3 curiositas . . . detrimenta suis amatoribus novit -ire quam gaudia (AVG. serm. 37, 1 animus, quaecumque . . . gaudia . . . concepit, -it et parere quaerit in . . . mentibus vestris. *al.*). TRACT. in Luc. 4, 5 ut . . . -at mortem *diabolus hominibus* (HIER. epist. 66, 5, 2 alius tumentis aqualiculo m. -it, *sc. sibi. cf. SEDVL. op. pasch. 4, 15 hydrops morbus necem -bat inclusam [ad Luc. 14, 2; cf. carm. pasch. 4, 177 paritura]*). HIER. epist. 28, 1 sortis . . . dilatio usuram -it. 121, 11, 12 *Neronis* peccatis . . . Antichristi -itur adventus. adv. Rufin. 3, 3 -is mihi montes criminum. tract. in psalm. I p. 209, 27 -it peccata anima (*respicitur Iac. 1, 15 concupiscentia . . . parit peccatum ut*: PS. AVG. hypomn. 4, 8 l. 416). VVLG. prov. 8, 25 (*loq. sapientia*) ante colles ego -bar. CLAUD. 17, 81 *philosophus quidam* -it (concepit var. l.) innumeros angusto pectore mundos. PAVL. NOL. carm. 21, 525 *divitibus* auri letifer usus -it aeternos . . . ignes. AVG. conf. 9, 8, 17 non praeteribo, quicquid mihi anima -it de illa matre . . . quae me -vit et carne . . . et corde, ut in aeternam lucem nascerer. in euang. Ioh. 101, 5 laboris sui fructum *ecclesia* nunc -it desiderando, tunc est paritura cernendo eqs. (CASSIAN. conl. 6, 3, 7. *al.*). pecc. mer. 3, 13, 23 hanc epistolam dum dispositio mea brevem -it,

liber prolixus est natus. in psalm. 111, 4 hunc versum -bat ille superior. BACHIAE. epist. Migne suppl. 1, 1036 tu verbo dei feta, tu sermonem eius enixa . . . nobis scientiam dei -is. OROS. hist. 5, 24, 14 sibi Marianum . . . Roma -bat excidium. CASSIAN. conl. 10, 10, 11 ut nullas . . . spiritalium sensuum generationes -ire me sentiam. CONC. S I 5 p. 162, 25 sententiae . . . blasphemiam -entes ([gr. I 1, 6 p. 140, 24 ὀδύοντα, alt. versio I 5 p. 279, 1 generantia]). PÉTR. CHRYS. serm. 131, 6 Iudaeus de conceptu mentis blasphemia [-am var. l.] -it, gignit iniurias). et saepe.

β potius sensibus percipiendae, sc. res corporeae, tempestates, lux, calor, motus vel species corporum sim. (addas p. 533, 28 flumina; v. etiam ad A2): HOR. carm. 1, 7, 16 Notus non . . . -it imbres perpetuo (-tuos var. l.). SIL. 9, 284 inclusam rabiem ac sparsuras astra procellas -it unda freti (in imag. AVG. in psalm. 103 serm. 4, 4 licet mare huius saeculi . . . procellas . . . -at). LACT. PHOEN. 96 flammam -it ipse calor. ZENO 1, 4, 3(1, 1, 10 L.) impudicitia vultum suum pingens nunc delet quas amaverat species . . . , nunc -it novas. ANON. de mach. bell. 17, 2 machinae impetu -ente discursum navis. FVLG. aet. mund. p. 178, 14 ignis . . . aquas didicit -ire. HIER. epist. 69, 6, 1 spiritus dei . . . super aquas ferebatur et nascentem mundum . . . -bat (CLAUD. MAM. anim. 2, 12 p. 146, 9 aliquos tibi . . . mundos atomorum minuta -ant. cf. p. 534, 78). psalt. sec. Hebr. 90(89), 2 antequam montes nascerentur et -retur terra et orbis (Vulg. formaretur). CLAUD. 10, 275 sidera -it aether. PAVL. NOL. carm. 20, 344 cum prima ruberet -ens aurora diem (PÉTR. CHRYS. serm. 74, 2 vesper, mater noctis, -it d. [sc. ordine propter resurrectionem mutato; ordine naturali 75, 2 nec lucem -it, sed tenebras vesper]). ALC. AVIT. epist. 14 p. 47, 11 -entibus lacrimas oculis. ENNOD. carm. 2, 149, 4 rorem -it . . . lapis (i. columna, ex qua fluit aqua). al.

b -untur animantes eorumve coetus: α usu vario: ① -itur is, qui tamquam fetus alicubi inclusus est (addas p. 536, 51): APVL. met. 7, 4, 1 (ironice; asinus puellam in ventrem suum insuendam recordatur) ventrem . . . suspiciens meum iam misellam puellam -bam. CARM. de resurr. 149 veniente Christo terra . . . remugit -ens homines, quos reddere iussa debet. SERM. Migne suppl. 4, 848 belua . . . viventem virum Ionam feta -ens. ② -untur civitates, ecclesia sim. futurae, quae quodammodo praeparantur: AVG. civ. 18, 21 p. 283, 4 D. Procae regis tempore . . . iam quodam modo Roma -batur. c. Faust. 15, 4 p. 421, 9 (ad ecclesiam) te iam tunc figuratam et prophetatam praescientiam -isse sanctorum (item praenuntiando: 22, 94 p. 701, 5 caput illud . . . et hoc corpus eius [i. Christum et ecclesiam] . . . scribentium litteras vere sacras omnis -vit intentio). in psalm. 5, 8 civitas . . . , quam nunc -it et paulatim parit ecclesia. OROS. hist. 6, 17, 8 Roma Caesare occiso quanta de cineribus eius agmina armata -iit. EPIPHAN. in cant. 219 C.-G. ibi, sc. in cruce, -vit ecclesiam mater eius, sc. caro Christi . . . ; ibi -vit eam, quando dolores pro ea sustinuit (cf. Migne gr. 40, 144 ὀδύνησεν . . . καὶ ἐξέπννεσεν). ③ -itur infans a matre servatus, sc. ut quasi iterum vivere incipiat: AVG. serm. 10, 1 mater puerum iterum -vit, dum a falsa matre defendit, et iterum peperit, dum non permisit occidi (sec. III reg. 3, 16 sqq.).

β sensu spiritali: ① -itur, qui spiritaliter regeneratur (cf. Ibβ): ITALA Gal. 4, 19 (cod. d al., sim. VVLG.) filii mei, quos iterum -o donec formetur Christus in vobis (gr. ὄψ . . . ὀδύω. explicat e. g. MAR. VICTORIN. ad l. id est in lucem proferre cupio . . . magnisque doloribus animae meae nasci ad vitam cupio et ad salutem [sim. AVG. in Gal. 38, 7]. huc spectant e. g. TERT. monog. 14, 2. AVG. epist. 82, 30 quos pariendos -bat). ZENO 2, 32 (2, 28 L.) vos per fidem genitales unda concepit, per sacramenta iam -it (SERM. Corp. Vind. 21 p. 248, 19. cf. BACHIAE. repar. laps. 22 filios Christi fontis uterus et . . . vulva mysterii -vit. SACR. Gelas. 444 M. novos populos tibi fons baptismatis -it). 2, 34 (2, 23 L.) quos sua -it fides. RVFIN. Orig. in gen. 6, 3 p. 69, 21 tales . . . -it et tales filios generat . . . ecclesia (AVG. in euang. Ioh. 12, 3. al.). AVG. catech. rud. 15, 5 caritas alios -it eqs. (in psalm. 147, 14 [fusius]. serm. 294, 11, 12 [opp. quem -vit infirmitas, i. parentes carnales]. al.). conf. 5, 9, 16 mater me -bat spiritu (opp. carne pepererat. item: GREG. M. in euang. 3, 3 p. 1087^A. ad abl. resp. cf. l. 76. p. 534, 81). in psalm. 8, 10 hominem novum paenitentiae veteris -it. et saepe.

② -itur Christus ab eis, qui eum spiritaliter accipiunt sim.: AMBR. in Luc. 10, 25 (antea citantur Gal. 4, 19 [v. supra] et Matth. 12, 50 qui fecerit voluntatem patris mei . . . , mihi . . . mater est) quae -it verbum, Christum -it. in psalm. 47, 10, 3 Christus est et puer, quem -it, qui in utero suae mentis accepit spiritum salutis. 47, 11, 2 dolor est ut -as . . . , quem in principio debes habere perfectum. HIER. epist. 65, 1, 3 (ad Principiam virginem) tu unum cotidie concipis, -is, generas eqs. (antea: virgo Christum portat in corpore). FERRAND. epist. 3, 17 p. 907^A multae mulieres deum timentes -unt deum Christum mente, non carne.

③ pro obi. accedunt structurae verbales significantes: a eventum futurum praenuntiatum: AVG. c. Faust. 19, 31 p. 535, 18 vetus testamentum Christum regem . . . in generationibus, factis, dictis . . . et rerum figuris -bat esse venturum (-batur esse venturus var. l.; item acc. c. inf.: PRIMAS. in apoc. 5, 1 l. 312 istis . . . significativis . . . Christum -bant fore venturum). b consilium, quod aliquis efficit vel efficere conatur: AVG. in psalm. 85, 10 psalmista -vit, ut figeret

orationem suam in auribus dei. MVTIAN. Chrysost. hom. 8, 2 p. 293/4 Paulum frequenter -entem ad introducendum sermonem de pontifice et semper differentem (gr. ὀδύοντα . . . εἰσαγαγεῖν).

deriv.: parturialis, parturibundus, parturigo, parturitio.

compos.: com-, reparturio.

*parturitio, -ōnis f. a parturire. GLOSS. I Ansil. PA 631 -bus: femin(ar)um partubus. legitur inde ab ITALA, Ps. PHILONE, HIER., sc. in prosa orat. et fere apud Christianos.

I i. q. actus parturiendi (in interpr. nominis HIER. nom. hebr. p. 27, 6 Esthahol: ignis -is. accedit gen. parturientis e. g. l. 23 sq. 31. 45; rei, quae parturitur l. 48; rei, in qua consistit vel ad quam pertinet -o l. 30. 37. 39. al.): A sensu strictiore significatur actus feminae partum edentis, parturientis: ITALA Tob. 4, 4 (Ps. Aug. spec. 20 p. 387, 1 = Complut.) gemitus -is . . . matris tuae ne obliviscaris ([haec desunt in gr. et aliis vers.]. IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 26 p. 1562. cf. ibid. p. 1561 g. in -e pati. sim. al.). Ps. PHILO antiq. 9, 6 tempus -is. HIER. epist. 140, 6, 7 (ad psalm. 89, 2) montes . . . non nativitatem -emque recipiunt, sed conditionem. in Ier. 4, 31 mulier pariens et necdum dolorem -is experta (AVG. epist. 243, 7 SCHOL. Ter. p. 144, 24. al.; cf. AVG. pecc. mer. 2, 23, 37 -o cum doloribus). adv. Iovin. 1, 22 p. 241^B apud Iudaeos gloria erat in partibus et -bus. AVG. in euang. Ioh. 101, 3 (ad Ioh. 16, 21 mulier cum parit eqs.) -o . . . tristitiae, partus autem gaudio comparatur. pecc. mer. 2, 33, 53 de -e mulieris. DIONYS. EXIG. Conc. S IV 2 p. 204, 2 naturalis . . . -is exordium corruptio est (antea: partus, gr. p. 193, 18 sq. τόκος bis). Greg. Nyss. creat. 18 p. 376^A Eva -is damnata supplicio (Migne gr. 44, 188^A τῶν ὀδύων). al.

B sensu dilatato transfertur: I ad dolorem, vexationem sim. (ubicumque ITALAM citavimus, praebent gr. ὀδύνας, Vulg. dolores): ITALA psalm. 17, 5 (cod. 136 Cas.) circumvenerunt me -es mortis. 47, 7 tremor comprehendit eos, ibi -es ut generantis. Matth. 24, 8 (Cypr. Fort. 11 p. 335, 13, sim. cod. q et loco gemino Marc. 13, 8 cod. k) ista mala initia -um sunt ([nisi ad 2, cf. HIER. ad l. melius transfertur '-um' quam 'dolorum', ut quasi conceptus quidam adventus antichristi, non partus intellegatur]. AVG. in Iob p. 608, 4. al.). HIER. in Os. 13, 12/13 dies -is et captivitatis (ibid. iterum. AVG. serm. 210, 5, 7). AVG. in euang. Ioh. 101. 6 in . . . desiderii -e. in psalm. 47, 5 l. 41 conceptionem doloris et -is. 122, 6 l. 29 anima nostra posita . . . in mediis gemitibus et -bus molestiarum. CAPREOL. epist. 2, 4 resolvere . . . inferorum -es (sec. act. 2, 24 ubi gr. ὀδύνας, Vulg. doloribus). GEST. Pilat. 6, 1 (rec. D^b; respicitur Ioh. 5, 5 sqq.) in periculo et in -e dolorum iacui (aliae rec. in infirmitate . . . in dolore pessimo, gr. ἐν ὀδύνη πόνων). al. 2 ad quemcumque actum edendi, creandi, formandi sim.: HIER. in Is. 23, 4/5 p. 276^B (log. 'saeculi huius mare') mea . . . -o et partus . . . apostolorum Christi -e deleta est, quorum unus loquebatur eqs. (seq. Gal. 4, 19, v. p. 535, 52. cf. PHILIPP. in Iob 39 p. 768^B -e apostolica. item ad regenerationem spiritalem pertinent: AVG. conf. 8, 6, 15 miles vitam monachi legens turbidus -e novae vitae. al.). AVG. epist. 151, 6 quo die illius -is, i. consilii cuiusdam, nefarius fetus est editus. Ps. AVG. serm. ed. Mai 152, 1 (de nocte, quae diem resurrectionis genuit) nox bonae -is . . . ; commovit nox ista uterum, parturiendo corpora resurgentium. OROS. apol. 26, 4 terra herbam producere iussa hoc annuis vicibus incessabili -e custodit. CASSIAN. c. Nest. 1, 1, 1 -o monstrosa, sc. qua hydra nova capita edidit. VITAE patr. Iurens. 12 M. ut heremitae . . . spiritalem subolem . . . monasteriis . . . casta -e diffunderent.

II usus in metonymian vergentes: A de fructu parturiendi: CHRYSOST. hom. I 873^B numquid similes habet -es mater filiorum Zebedaei ac mater Macchabaeorum? (Migne gr. 50, 621 ὀδύνας, sed sententiis aliter distinctis). de sententia, consilio: AVG. epist. 31, 6 quamquam nullis verbis explicem conceptionem ac -em cordis mei (nisi ad IB2). B de loco scripturae, quo actus parturiendi narratur: FAVST. Aug. c. Faust. 23, 2 p. 708, 22 neque . . . in -bus Mariae dictum legitur illud (sc. Matth. 3, 17, Luc. 3, 22) . . . sed in expiatione Christi.

partūrius v. partorius. Röck-Blundell.

1. partus, -a, -um v. 2. pario.

2. *partus, -ūs m. a parēre. scribitur cum apice partū CIL III 6759. vix huc NOT. Tir. 91, 95, v. p. 399, 21. NON. p. 217, 26 masculini est generis; inter nomina quartae decl.: PRISC. gramm. II 256, 2. al.; fem. vix agnoscendum p. 542, 26. de formis: gen. sing. parti PACVV. trag. 70, partuis VARRO Men. 26; dat. sing.: parto ORIBAS. syn. 4, 28 Aa p. 30, ceterum -ui: PAVL. FEST. p. 97 EDICT. praet. perp. Vlp. dig. 25, 4, 1, 10. al.; acc. sing.: -u ORIBAS. eup. 2, 1 L 2 p. 482 Aa (La -um); abl. sing.: -o Ps. VEN. FORT. vita Med. 2, 4 vita Remed. 1, 3; gen. plur.: -uum PAPIN. dig. 33, 7, 3 pr. VLP. dig. ter. Ps. APVL. Ascl. 27 RVSTIC. Conc. S I 4 p. 81, 27; dat. abl. plur.: -ubus testantur, sc. fere distinguentes partes, partibus VEL. gramm. VII 68, 4 CAPER gramm. VII 110, 18. DOM. gramm. I 308, 2 evitandae ambiguitatis gratia. al.; aliter PROB. inst. gramm. IV 116, 15 per i et per u litteram pronuntiat. CASSIOD. gramm. VII 156, 16 (ex Curtio Valer.) -ubus et -ibus . . . veteres quidem indifferenter scripserunt. solum traditur -ubus: HOR. epod. 5, 5 HIER. adv. Iovin. 1, 22 p. 241^B IULIAN. in Os. 13, 9 -13 l. 163 MAR. MERC. Conc. S I 5 p. 61, 19; variat cum -ibus: APVL. met. 9, 33, 5 (-i- in -u- correctum ut POMPON. dig. 15, 2, 3). AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 1 [Kruse]

AVG. civ. 7, 3 p. 276, 12. 22 D. 12, 24 p. 551, 2. 16, 8 p. 136, 6 MART. CAP. 1, 71. *al.*; -ibus solum traditur: APVL. Plat. 2, 26 PORPH. HOR. carm. saec. 13 TIBERIAN. carm. 4, 13 FAV. EVL. 2, 1 W. (p. 2, 13 H.).
de notione et differentia: CHAR. gramm. p. 55, 7 B. -s: *τοκετός* (item GLOSS.). ISID. diff. 1, 240 farctum dicimus qui non est editus . . . -um qui editus est. DIFF. ed. Beck p. 56, 11 fetus terrae est, -s hominum. GLOSS. III 312, 9 *ὄδινη*: -s (*heteroclit. pro ὄδισ?*). *legitur inde a PLAVTO per totam latinitatem; frequentant maxime VARRO rust. (22^{ies}), OV. (33^{ies}), MANIL. (32^{ies}), COLVM. (47^{ies}), PLIN. nat. (plus 200^{ies}). dat. sing., gen. dat. abl. plur. rarissime, v. supra. [it. parto; sard. centr. et mer. partu; raet. occ. et or. part; fortasse francog. vet. et med. part; prov. vel. part, delph. part, vasc. part; cat. part; hisp. parto; port. parto. cf. M.-L. 6260a. Battisti-Alessio IV 2786. Wagner II 227. Wartburg VII 694. Corominas² IV 403. Machado³ IV 316. St.] [variat imprimis cum pars e. g. MANIL. 4, 378 COLVM. 10, 199 PLIN. nat. 28, 227, pastus e. g. VARRO rust. 2, 6, 4 PLIN. nat. 25, 92 (*dub. vel falso trad. MANIL. 4, 665 PAUL. FEST. p. 369*), ortus (*falsa var. l. MANIL. 5, 46; e con. dub. 5, 344*). *al.*; loco corrupto ITALA psalm. 143, 12 (cod. 136 Cas.)]*

*fere i. q. τόκος, sc. de actione vel de effectu, fructu pariendi. indicantur parentes per: gen.: TER. Hec. 446 gnatae. CIC. carm. frg. 33, 5 B. (Tusc. 2, 20) Oenei (item nom. propr.: nat. deor. 1, 41. 2, 69 fam. 6, 18, 5 PROP. 1, 13, 30. al.). Cluent. 31 eius. nat. deor. 3, 47 matronarum. et saepius, v. e. g. p. 538, 36 sqq. 540, 11 sqq. praepos.: VARRO ling. 9, 29 ex viro et muliere (LVCAN. 10, 76 ex coniuge. TAC. ann. 3, 22, 1 ex P. Quirinio. al.). OV. epist. 19(20), 194 de quo coniuge -s eat (MANIL. 2, 560 qui . . . veniunt de sidere -us). MANIL. 4, 270 fluunt a sidere. adi.: PROP. 3, 17, 21 maternos. MANIL. 2, 627 virgineos (*sc. sideris; aliter, sc. Mariae*: EPIST. pontif. 373 Conc. I 2 p. 21, 25. 374 *ibid.* p. 9, 2. 375 *ibid.* p. 15, 18. cf. CONC. I 3, 1 p. 6, 11 virginali). AVG. serm. 195, 2 femineo. *id quod paritur indicatur per: gen.: CIC. Brut. 49 oratorum -us. div. 1, 36 malorum. VARRO ling. 6, 40 verborum (AVG. trin. 9, 9, 14). rust. 2, 4, 17 eorum, sc. pecorum. VERG. Aen. 6, 786 deum (AMM. 22, 8, 2). VITR. 2, 9, 1 fetus. PLIN. nat. 8, 170 mularum. 14, 28 uvarum. al. adi.: CLAVD. 8, 133 Apollineo.**

I proprie: A praevalente respectu actionis (nonnulla inter A et B1 ambigua, v. e. g. infra l. 54 sqq. 70. p. 538, 26 sq.): 1 usu communi: a in generis propagatione animantium (*cf. locum generalem CIC. div. 2, 49 animantium -um. de -u modum naturae excedente, sc. fabuloso, monstruoso vel divino, l. 45. 52. p. 538, 36 sq. 39. 83. al.*): α pariunt feminae: ① homines, deae sim.:

① iuncturae verbales ad graviditatem, parturitionem vel abortum spectantes: -u edere vel oriri: PLAVT. Amph. 1138 uno -u duos peperit simul *Alcumena* (ENN. frg. var. 77 tertio -u Ops parit geminos. TRAG. inc. 82 -u postremo. SEN. Phoen. 136. al.). VERG. georg. 1, 278 -u Terra nefando Coeumque Iapetumque creat saevomque Typhoea. Aen. 1, 274 geminam -u dabit Iliam prolem (GLOSS. -u dabit: pariet, procreabit. paulo aliter OV. met. 8, 504 animam). 7, 660 *Aventinus* quem Rhea . . . -u sub luminis edidit oras (OV. met. 13, 486 fast. 5, 26. al., v. vol. V 2, 83, 36 sqq.). 12, 847 Dirae quas . . . Nox . . . uno eodemque tulit -u. OV. met. 1, 669 quem . . . -u Pleias enixa est (GELL. 10, 2, 1). LVCAN. 9, 659 -u Danaes . . . ortum . . . Persea (*cf. AVG. serm. 193, 1 Christus natus virginis -u [CONC. I 3, 1 p. 6, 11 virginali -u. al.]*). PLIN. nat. 7, 49 quae gemino -u . . . genuit filios. *al. -um adiuvere, accelerare, solvere sim.*: HOR. carm. saec. 13 maturos aperire -us (*cf. p. 538, 48 et OV. fast. 3, 258 ut solvat -us molliter Lucina [PLIN. nat. 28, 33 difficiles. VAL. FL. 5, 149 STAT. Theb. 5, 461]. STAT. Ach. 1, 674 Lucina resolvit*). PLIN. nat. 20, 6 putant conceptus adiuvari adalligato semine *cucumeris* . . . -us vero, si eqs. (20, 37. 22, 89. 27, 120. al.). 20, 105 stimulant hortensii *bulbi* -um. 23, 158 *laurus* Idaea -us celeres facit (*cf. 24, 171 -us adcelerant herbae quaedam [26, 161. 28, 42. 30, 126]*). 24, 132 ciet . . . -us . . . difficiles *sucus quidam* (24, 154. FRONTO p. 217, 21 v. d. H. Lunonem plerosque -us nocturnos ciere. v. etiam p. 540, 75). 30, 128 *serpens quaedam* adservata -us faciles praestat (*cf. 30, 129 faciliores . . . facit [32, 131. 133]*). *variae (varii casibus)*: TER. Hec. 384 -um ut celaret suum (446. 531. al.); *cf. 396 ut clam veniat -s patrem*). Ad. 307 -s instabat prope (PHAEDR. 1, 18, 2 QVINT. decl. 277, 9. al.; *cf. TER. Ad. 619 iam -s adsiet [OV. met. 9, 674 prope. CELS. 2, 1, 14]. CIC. Cluent. 31 appropinquare [HYG. astr. 2, 18 p. 59, 3. al.]*). TAC. ann. 1, 44, 1 ob imminentem -um. al.). CIC. nat. deor. 2, 69 *Diana* adhibetur ad -us, quod ii maturescunt aut septem . . . aut . . . novem lunae cursibus (MIN. FEL. 18, 2). OV. epist. 15 (16), 43 adhuc utero -u remorante tenebar. met. 9, 300 *Lucina arte magica* sustinuit -us *Alcmenae* (*cf. 9, 301 inceptos tenuerunt carmina -us*). fast. 1, 623 ne . . . daret -us (*i. ne pareret, v. vol. V 1, 1686, 66 sqq., adde: CHIRON 748*). LVCAN. 5, 79 premeret cum viscera -s. SIL. 13, 629 aetherio . . . pondere -u[m] exsolvor. TAC. ann. 3, 22, 1 *Lepida* . . . defertur simulavisse -um ex P. Quirinio. APVL. met. 5, 9, 4 *Psyche* quam fetu satiante postremus -s effudit *matris (item parit ipse -s: CLAVD. DON. Aen. 6, 580 p. 585, 8 ediderat. PRVD. cath. 7, 2. MART. CAP. 7, 739 hominem . . . dimittunt. collective: PASS. Macc. 1, 9 quos fecundus sanctae matris -s non eodem omnes tempore . . . progenuit)*. *al.*

② pendet ex praepos.: VARRO Men. 26 quod hic sequatur mulierem e -u liquor, *sc. lac (item ex -u: CELS. 2, 8, 35 [Hippocr. progn. 20 ἐκ τῶν τόκων]*). 3, 6, 4 ex -u in febres incidere. 5, 25, 14 ex -u laboranti.

SEN. epist. 59, 2 SCRIB. LARG. 89. 121. *al.*). frg. Non. p. 352, 34 in -u precabantur Numeriam (CIC. nat. deor. 2, 69 adesse. OV. epist. 19[20], 191. PAUL. FEST. p. 200 ferre . . . opem in -u laborantibus. SEN. contr. 2, 5, 9. contr. exc. 4, 6 them. *uxor* in -u perierat. PLIN. nat. 24, 22 in difficili -u. 26, 160. *al.*). rust. 1, 44, 4 mulieres habent ad -um dies certos (CIC. nat. deor. 2, 69 p. 537, 70. OV. epist. 11, 50 rudis ad -us . . . eram. VITR. 2, 9, 1 a conceptu ad fetus -um. SEN. contr. 2, 5, 9 STAT. silv. 3, 3, 122. al.). EPICED. Drusi 82 *Livia* tot bona per -us quae dedit una duos (*item modale: CE 1992 [saec. IV]. Ps. BOETH. fid. cath. 4; temporale: SVET. Vesp. 5, 2*). CELS. 2, 7, 8 si mulier a -u vehementes dolores habet (*Hippocr. progn. 20 ἐκ τῶν τόκων. item ab -u: PLIN. nat. 20, 173 purgat a -u mulieres herba quaedam. 22, 83 bilem . . . a -u siccatur et saepe*). SEN. Med. 50 haec virgo feci; . . . maiora . . . me scelera post -us decent (PLIN. nat. 21, 158 folia *quaedam* epiphoris . . . mammarum . . . p. -um inlinuntur. SIL. 13, 645 TERR. monog. 8, 2. et saepe). ACT. Arv. a. 63 I 23 vota susceprant pr-o -u et incolumitate Poppaeae. PLIN. nat. 1, 7, 5 signa sexus in gravidis pertinentia ante -um (QVINT. inst. 7, 6, 3 decl. 300, 6. al.). *al.*

③ exempla varia (*pauca selecta inde a CIC.*): TER. Andr. 230 *femina* cui committas primo -u mulierem. PACVV. trag. 70 mē gravidam sentio adgravescere propinquitate -i (*cf. AVR. Fronto p. 84, 14 v. d. H. adpropinquatio*). VARRO Men. 26 lact e papilla cum fluit, signum putant -uis. frg. Gell. 3, 16, 10 Nona et Decima a -us tempestivi tempore *nominatae sunt* (GELL. 3, 16, 1. 12, 1, 13. al.). 16, 16, 4 recti perversique -us. CIC. nat. deor. 3, 47 quia -us matronarum tueatur *Natio* (*cf. HOR. epod. 5, 5 -bus Lucina . . . adfuit*). VERG. Aen. 6, 786 laeta deum -u *Cybele (nisi ad B)*. OV. epist. 16(17), 238 ante diem -us (QVINT. decl. 277 them. 277, 2 HYG. astr. 2, 1 p. 30, 10). IVV. 6, 592 -us subeunt discrimen *pauperes* (MART. CAP. 2, 149. *cf. GELL. 12, 1, 8 de . . . labore . . . -us. VVLG. gen. 35, 17 ob difficultatem -us periclitari. PALLAD. hist. mon. I 56 urgeri . . . -us angustiis [gr. p. 164, 11 B. ἐν τῇ ὀδύρῃ]*). SVET. Aug. 94, 5 horam . . . -us (ITALA = VVLG. IV Esdr. 16, 39 Weber). APVL. met. 7, 6, 3 *femina* quae decimo -us stipendio viri familiam fundaverat. *al.*

④ animalia: A vivipara: ① exempla varia: LVCAN. 3, 776 -us . . . ferarum (*item cum gen. subi.: CIC. div. 2, 49 mularum [COLVM. 6, 37, 3 SVET. Galba 4, 2. al.]*). PAUL. FEST. p. 222 pecoris [COLVM. 7, 3, 16]. VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 equae [CHIRON 749]. PLIN. nat. 1, 8, 10, 20, 37. al.). CIC. div. 2, 50 (*parit mularum*). VARRO rust. 2, 2, 14 ovis fit -s exitu autumnali (2, 7, 7 idoneo tempore. verbo subaudiendo: PLIN. nat. 8, 151 bis anno [8, 205]. 8, 168 a tricensimo mense). OV. met. 15, 379 non iam est catulus, -u quem reddidit ursa recenti (PAUL. FEST. p. 12 CALP. ecl. 5, 40). PHAEDR. app. 17, 1 premente -u scrofa cum gerneret (*inde ROMVL. fab. 30, 1*). COLVM. 6, 27, 11 si . . . aut -u aut abortu equa laboravit. 7, 6, 8 *capellae* assiduo -u fatigatae. PLIN. nat. 8, 170 (*paritur mularum ut 8, 171 ad tales -us equas tot annorum . . . legunt*). 8, 176 ad -us vocare boves. 28, 111 in lana ovis . . . primo -u genitae. NEMES. cyn. 125 post menses duos fecundos aperit -us matura gravedo *canis* (PETR. CHRYS. serm. 40, 1. *cf. etiam p. 537, 54 nec non p. 542, 38*).

② pendet ex praepos. temporis: CIC. nat. deor. 2, 127 cervae . . . paulo ante -um perpurgant se quadam herbula (*inde PLIN. nat. 8, 112. ceterum: 11, 211. 236*). VARRO rust. 2, 1, 18 appello futuram a conceptu ad -um: hi enim praegnationis primi et extremi fines (3, 3, 4 *de variis generibus animalium*). 2, 4, 19 a -u decem diebus proximis non producantur ex haris matrem (*item a -u: 2, 11, 2 COLVM. 7, 9, 9 PLIN. nat. 8, 112. 172. 10, 178. 179. al.*). 2, 6, 4 *asinorum* in -u (*pastu var. l.*) eadem fere observant quae in equis (MANIL. 3, 655 pecudum volucrumque genus . . . in venerem -umque ruit. COLVM. 7, 3, 16 *ovis* laborat in -u). VERG. georg. 3, 157 post -um cura in vitulos traducitur (PLIN. nat. 11, 211 bis).

③ ovipara (*addas VARRO rust. 3, 3, 4 l. 53, MANIL. 3, 655 l. 57*): ① aves: VARRO rust. 3, 9, 9 adpositissimae ad -um sunt anniculae aut bimae *gallinae*. COLVM. 8, 4, 2 *vinacea gallinis* dari non debent: . . . -us raras et ova faciunt exigua. 8, 5, 2 *hordeum semicoctum* et maius facit ovorum incrementum et frequentiores -us. 8, 5, 5 cum primum -um consummaverunt *gallinae*, incubare cupiunt. 8, 11, 5 *pavo fetam saepius comprimens* concepta in alvo vitiat ova nec ad -um sinit perducere. 8, 11, 8 *pavones* in promptu gerunt ova, quibus iam -s adpropinquat (*sim. 8, 14, 5 de anseribus*). MELA 3, 83 Phoenix . . . non . . . coitu concipitur -uve generatur. PLIN. nat. 10, 89 dies . . . -us *halcyonum*. STAT. Ach. 1, 212 vicino volucris iam sedula -u. *al.* ② cetera: VARRO rust. 3, 14, 1 *cochleae*, quas ibi posueris ad -um. HOR. sat. 2, 8, 44 deterior post -um carne futura *murena* (*opp. gravida*). PLIN. nat. 1, 9, 76 quorum in -u rumpatur venter (*afferuntur 9, 166 acus, serpentes*). 9, 59 *mugilem* feminam mares -us tempore sequuntur (*sim. 9, 157, ubi sub -u*). 9, 89 *polypi feminae* pereunt . . . fere a -u (*item a -u: 9, 166*).

β pariunt masculi: ① procreando: CIC. carm. frg. 33, 5 B. (Tusc. 2, 20) Oenei -u edita *Deianira* (*truentur edd. coll. Soph. Trach. 1050 Οινείως κόρη [cf. etiam p. 407, 23. 541, 77]*, Oeneo patre Bentley). VARRO rust. 3, 9, 6 *galli quidam* ad -us sunt steriliores (3, 9, 4 *gallinae* ad partiones . . . aptiores). LVCAN. 10, 76 *Caesar* miscuit armis illicitosque toros et non ex coniuge -us (*nisi ad p. 541, 77*). ② extra rationes naturales, *sc. tamquam feminae*: CIC. nat. deor. 1, 41 -um Iovis ortumque virginis (*cf. 3, 53 qui genuisse Minervam dicitur; inde [Krusen]*

MIN. FEL. 19, 12. *de eadem*: SIDON. *carm.* 6, 8 fudit quam . . . armatus -s vertice dividuo [*vix ad 2a*]. NEMES. *cyn.* 20 *Iuppiter ut iusti complerit tempora -us* (*Bacchi ut*: AVIEN. *orb. terr.* 1117 femoris sub imagine -us dirupisse Iovem penetralia).

b de qualibet procreatione; pariunt: α *herbae, arbores sim.* (*eduntur aut fructus aut aliae partes*): VARRO *rust.* 1, 8, 7 in -u et alimonio vinum . . . quaerit . . . solem. COLVM. 3, 10, 13 malleolo . . . fecunditatis vis adsit, etiam si interim cesset a -u. 3, 10, 16 ut prognerare possit *pampinari*; verum eiusmodi -um comperimus non tam ipsius reseces quam materni esse muneris. PLIN. *nat.* 1, 16, 41 de conceptu arborum, de germinatione, de -u. 12, 60 *tus* autumnu legitur ex aestivo -u. 16, 101 eorum, quae non florent, -s tantum est et maturitas. 17, 61 (*si recte suppl. Mayhoff*). 18, 152 imber in herba utilis a -u. 18, 189 nisi multiplici -u exinaniatur ubertas *vitis*. *de procreatione insitione effecta*: PALLAD. *ins.* 143 inseritur lauro cerasus -uque coacto tinguit adoptivus virginis ora pudor (*more suo insitionem imagine conubii describit, v. Svennung, Untersuchungen, 1935, 80*). β *tellus, natura sim.* (*de creatione gigantum v. p. 537, 45*): LVCR. 2, 933 si . . . aliquis dicet . . . oriri posse ex non sensu sensum mutabilitate aut aliquo tamquam -u . . . , huic satis illud erit . . . probare (935) non fieri -um nisi concilio ante coacto *eqs.* 2, 1152 tellus . . . quae . . . dedit . . . ferarum ingentia corpora -u (SEN. *Oed.* 731 [*respicitur Cadmeia seges*] *feta t. impio -u effudit arma*). MANIL. 1, 126 permixta chaos rerum primordia . . . discrevit -u mundumque enixa *est.* 1, 144 discordia concors, quae . . . opus generabile fingit atque omnis -us elementa capacia reddit. 4, 825 arva . . . negant -us effeta creando. PS. *APVL. Ascl.* 14 *natura et conceptus et -us in se possidet vim atque materiam*. AMBR. *hex.* 4, 5, 21 *vere sol fovens omnia repetendos cogit in -us, ut terra germinet eqs.* DRAC. *Romul.* 3, 2 causas perspice -us (*antea: fructibus apta . . . est terra creatis*). γ *res variae*: PLIN. *nat.* 2, 82 *ex sideribus fulmen maxime turbato fit aere, . . . quia turbatur quodam ceu gravidi sideris -u.* 5, 76 Tyros . . . olim -u clara, urbibus genitis Lepti, Vtica et . . . Carthagine, etiam Gadibus . . . conditis.

2 usu deflexo: α *active, sc. cum respectu eius, quae (qui) parit, pertinet ad:* α *facultatem vel potestatem pariendi, fecunditatem*: VARRO *rust.* 2, 8, 2 -u fructuosus neuter, *sc. nec mulus nec hinnus*. LAVD. *Turiae* (CIL VI 1527) 2, 50 ut, quom ex te liberos ha(b)ere non possem, per te tamen <habere> <diffi>dentia -us tui alterius <con>oniugio parares fecunditatem. COLVM. 2, 1, 3 transactis inventae temporibus, . . . -s tamen annis denegatus non restituitur. MIN. FEL. 24, 3 (22, 11 W.) -s in Iunone defecit, et Minerva canuit antequam peperit (*item CYPR. idol.* 3. *cf. ITALA gen.* 29, 35 [*Lugd. al.*] *stetit -s eius Liae* [*item 30, 9. 21 ibid., gr. ubique ἔσθη τοῦ τίκτην, Vulg. cessavit . . . parere*]). VVLG. *gen. capit. ser.* 1a53 *stetit a -u*. *addas fortasse* DIOSC. 4, 180 p. 90, 2 *radix thelypteris mulieribus -um admittit* (*adimit temptaverim coll. gr. 4, 185 ἀσπλημπριαν ποιοῦσιν*). β *tempus partionem antecedens vel sequens (usu dilatato de toto spatio graviditatis PALLAD.)*: VARRO *rust.* 2, 4, 17 in eorum porcorum -u (*Keil ex petu*) scrofae bis die ut bibant curant lactis causa (PLIN. *nat.* 8, 212 *sues feminae in -u asperiores* [*antea: maribus in coitu plurima asperitas. cf. Arist. hist. anim. 571b11 ὅταν ἐκτέκωσι πρῶτον*]). PALLAD. 8, 4, 1 *mense Iulio tauris summittendae sunt vaccae, quia decem mensum -s sic poterit maturo vere concludi*. PS. *APVL. herb.* 116 1. 20 *medicamen mulier bibat praeter -um* (*cod. B praegnantia . . . mulieri ne dederis*).

b quasi passive, sc. cum respectu eius qui (quae) paritur, pertinet ad nativitatem, originem (addidimus exempla selecta usum praeparantia, e. g. l. 60. 65): CIC. *S. Rosc.* 63 cum etiam feras inter sese -s atque educatio et natura ipsa conciliet. LVCR. 1, 164 *si ex omnibus rebus omne genus nasci posset, . . . genus omne ferarum incerto -u culta ac deserta teneret*. VARRO *rust.* 2, 4, 16 *porci a -u decimo die habentur puri* (*item a -u: 2, 8, 2 pullum . . . a -u recentem* [*AVG. pecc. orig.* 40, 45. *cf. l. 68 et CYPR. epist.* 64, 4 *infans a -u novus*]. 2, 9, 12 duobus mensibus primis a -u non diiunguntur a matre *catuli*). PLIN. *nat.* 11, 236, 28, 227 *fimum quod primum edidit a -u pullus* [*inde PLIN. med.* 3, 23, 8]). 2, 6, 4 secundum -um pullos anno non remoovent a matre (2, 7, 11. 2, 9, 12. *cf. TERT. anim.* 36, 3 post). PROP. 2, 3, 27 non humani -us sunt talia dona (*opp. caelestia munera*). PAVL. *FEST. p.* 14 *avillus agnus recentis -us*. STAT. *Theb.* 8, 197 -u . . . ligatam Delon (*in eadem re: AMM.* 22, 8, 2 -u deorum insignem. CLAVD. 8, 133 DRAC. *Romul.* 10, 595). APVL. *met.* 6, 4, 1 *Samos -u vagituque et alimonia tua, Iuno, gloriatur* (HIL. *trin.* 2, 24 per conceptionem, -um, v., cunas. 2, 27). TERT. *nat.* 2, 11, 4 *Diespiter, qui puerum, perducatur ad -um* (*puerperam Reifferscheid ut spectet ad 1, sed sim. iunctura exstat virg. vel. 14, 7. ceterum cf. VVLG. IV reg.* 19, 3 *venerunt filii usque ad -um* [*item Is.* 37, 3]). *adv.* Marc. 5, 9 p. 603, 13. CENS. 17, 2 *spatium vitae . . . -u et morte definitum*. HIER. *epist.* 21, 2, 5 ut filius dei hominis filius nasceretur, decem mensum fastidia sustineret, -us expectaret adventum *eqs.* PRVD. *ham.* 599 *viperarum progeniem saepti rumpentem obstacula -us. nam quia nascendi nullus patet exitus, alvus fetibus . . . excruciatu carpitur* (*ad B2 traxit Stam, 1940, ad l.*). *al.*

? *e de conceptu (errore interpretis pro gr. γέννησις positum putat Frank, Sacris Erudiri 4, 1952, 195):* PS. *AVG. serm.* 121, 2 *Maria sancta concepit, sanctior efficitur post -um* (*si recte huc traximus coll. 121, 3 expavit in -u suo* [*respicitur Luc. 1, 29*]. *ibid.* -u suo nupsit).

B metonymice: 1 *de corpore, animante, quod paritur (v. quae ad A monuimus):* α *in propagatione generis (sing. saepe collective, e. g. l. 18. 20 sqq. 25. p. 541, 11. 21. 22. 25. 29; plur. pro sing. STAT. Theb.* 6, 154 *et p. 541, 63):* α *usu sollemni (ponitur plerumque cum respectu matris, rarius amborum parentum vel modo minus definito; de infante supposito l. 34 sqq.):* ① -s *hominum, deorum sim.:* α *exempla varia:* ① *de homine nato (sive de infante sive de adulto; selecta inde ab Ov.):* AFRAN. *com.* 347 ut -um proiceret pater. LVCR. 4, 1229 -s duplici de semine constat (*cf. VARRO ling.* 9, 29 ex viro et muliere . . . -s). 4, 1253 *mulieres unde pueros suscipere et -u possent ditescere dulci*. CIC. *fin.* 1, 12 -s ancillae sitne in fructu habendus, disseret inter principes civitatis (*saepissime apud iuris consultos, sive cum genetivo sive nude positum, e. g. POMPON. dig.* 15, 2, 3 [*distinguitur pecorum fetus ut: GAIUS dig.* 20, 1, 15 pr. 35, 2, 73 pr. *et saepius*]). GAIUS *dig.* 6, 1, 20 -s a. restitui debet. *v. Vocab. iur. Rom. I 442, 53 sqq. IV 515, 18 sqq.; rarius de infantibus liberorum, v. ibid. IV 515, 37 sqq. et e. g. infra l. 34 sqq.*). VERG. *Aen.* 7, 321 -s suus (*sc. Veneris, i. Aeneas*). PROP. 1, 13, 30 *puella Leda -u gratior, una tribus*. OV. *epist.* 12, 188 (*Medea Iasoni*) saeviet in -us dira noverca meos (*cf. fast.* 2, 624 in -us mater acerba suos). PONT. 2, 8, 48 *Drusus pars fuerit -us sola caduca tui* (EPICED. *Drusi* 472 *pars . . . -us . . . prior, i. Tiberius. al.; cf. PLIN. nat.* 7, 33 *maiorem . . . partem ex omni eius vixisse -u*). EPICED. *Drusi* 121 *duplicis sors altera -us* (*item 123*). LIV. 1, 3, 11 *Reae Silviae . . . perpetua virginitate spem -us adimit Amulius*. MANIL. 1, 767 *Aurorae . . . nigrum -um, Memnona. 1, 779 Horatia proles, tota acies -s*. SEN. *contr.* 10, 4, 16 *exponere . . . inutiles -us* (QVINT. *decl.* 306 *them. SVET. Cal.* 5 IVST. 1, 4, 12). SEN. *Herc. O.* 407sq. *conciliat animos coniugum -s fere. : sic ipse forsitan dividet -s toros*. dial. 6, 11, 2. OCTAVIA 949 -u . . . potens *Messalina*. COLVM. 3, 8, 1 *Aegyptiis et Afris gemini -us . . . paene sollemnes sunt*. PLIN. *nat.* 7, 67 *feminae . . . alenti -um* (*cf. 24, 166 puerperas -um nutriendas* [GELL. 12, 1, 21. *al.*]). 27, 62 *virilis sexus -um* (27, 125 *phylli herba femina sui sexus facit -us*). SIL. 3, 87 *tanti . . . gloria -us* (MART. 12, 21, 7). 15, 465 *sacris Carthaginis illum supposito mater -u subduxerat* (PAPIN. *dig.* 48, 18, 17, 2 de quaestione suppositi -us. PAVL. *dig.* 48, 10, 19, 1 *accusatio suppositi -us*. MACER *dig.* 48, 2, 11, 1. *al.; cf. PAPIN. dig.* 34, 9, 16 pr. -us subiecti [VLP. *dig.* 25, 3, 1 pr. *falsum -um subiciunt. al.*]). VLP. *reg.* 3, 3 si *Latini uxor civis Romana sit, -s quoque civis Romanus est. al. per negationem de pathicis*: IVV. 2, 138 *tormentum ingens nubentibus pathicis haeret, quod nequeant parere et -u retinere maritos*. ② *de fetu nondum edito (certiora; ambigua v. supra):* CIC. *Cluent.* 31 *mulierem, ne -u eius ab hereditate fraterna excluderetur, necavit*. VITR. 2, 9, 1 *quo firmior efficitur ad maturitatem -s* (*cf. CELS.* 7, 29, 1 si iam prope maturus -s intus emortuus est [*al. v. vol. VIII 499, 17 sq.*]). CENS. 8, 7 ad *maturitatem -us*. CELS. 7, 29, 2 *emortuo -u* (PLIN. *nat.* 20, 74. 139. *et saepius. cf. PLIN. nat.* 20, 154 *defunctos. 22, 54 mortuos* [24, 30. *al.*]). 26, 159 *enectos*). LVCAN. 1, 377 *plena . . . in viscera -u coniugis gladium condere*. PLIN. *nat.* 7, 42 *capillum germinante -u*. 28, 251 *viventem -um*. IVLIAN. *dig.* 25, 4, 2 pr. *edictum de custodiendo -u* (25, 4, 2, 1. *al. [nisi ad A; aliter p. 541, 1]. al., v. etiam l. 65 sqq.*

③ *iuncturae verbales potiores:* ① *-um edere, -u levari sim.:* PACVV. *trag.* 68 *triplicem virili sexu -um procreat* (*fortasse ad p. 541, 77 propter verbum*). OV. *met.* 6, 712 -us enixa gemellos (*al. v. vol. V 2, 597, 63 sqq.*). 9, 698 cum te -u *Lucina levarit* (DON. *vita Verg.* l. 12. *cf. Ps. LACT. PLAC. fab. Ov.* 9, 5 *Alcmenam -u solutam*). LIV. 1, 4, 2 cum *geminum -um edidisset* (1, 39, 5 SEN. *contr.* 2, 5, 13. VAL. MAX. 9, 14 pr. *deformis et . . . invalidos*. CELS. 2, 8, 16 *difficulter -um edit* [*Hippocr. aphor.* 6, 35 *δυστοκώσῃ*]). PLIN. *nat.* 7, 66 *non vitales. al., saepe apud iuris consultos, e. g. VLP. dig.* 25, 4, 1, 1 -s . . . antequam edatur *mulieris portio est*). PLIN. *nat.* 10, 32 si *ederint corvinum ovum, per os -um reddere feminas*. SIL. 1, 111 *producere. TERT. anim.* 25, 2 *animam . . . effuso iam -u nondum vivo infanti . . . imprimi* (*al., etiam de abortu, v. vol. V 2, 222, 30 sqq. et cf. PAVL. sent.* 4, 9, 2 *fudisse* [IVVENC. 1, 105. *al.*]). CYPR. *GALL. gen.* 115 *ponere -um* (*ad gen.* 3, 16 *paries. sim.* 563 *ad gen.* 16, 2). *al.* ② *-um abigere, eicere sim. (pro subi. sunt fere animantes vel medicamenta sim.):* CIC. *Cluent.* 32 *quod -um . . . sibi medicamentis abegisset* (PLIN. *nat.* 14, 116 *vino. TAC. ann.* 14, 63, 1. *al.*). VAL. MAX. 4, 6, 4 -um . . . eicere (PLIN. *nat.* 20, 154 *defunctos. 24, 30 mortuos. al.*). CELS. 2, 7, 16 *mulieri gravidae sine modo fusa alvus excutere (elidere var. l.) -um potest* (SVLP. *SEV. chron.* 1, 18, 3 -um non *deformatum*). LVCAN. 6, 559 *volnere . . . ventris . . . extrahitur -s* (PLIN. *nat.* 22, 147. 23, 99. 24, 22. *al.; cf. 20, 74 trahat* [23, 62]). PLIN. *nat.* 20, 86 -us . . . *emortuos pelli medicamento* (20, 139. 21, 146. *al.*). 25, 25 *qua ratione . . . -us eliderentur* (*cf. l. 70*). 26, 156 *psyllion menses ciet . . . et emortuos -us*. 29, 32 *lana imposita . . . mortuos -us evocat* (30, 123). FLOR. *epit.* 3, 4, 2 -us . . . *extorquere tormentis. al.* ③ *variae ad parturitionem vel graviditatem pertinentes:* CALV. *carm. frg.* 14 -us *gravido portabat in alvo* (*cf. PLIN. nat.* 7, 38 -us *gerendi tempus. 7, 40 -um se tredecim mensibus tulisse* [CLAVD. *rapt. Pros.* 3, 308 -us . . . *geminos*]. 7, 57 *perferunt* [APVL. *met.* 6, 9, 6. *al.*]). MANIL. 3, 13 *male conceptos -us* (*item p. p. VAL. MAX. 4, 6, 4 PLIN. nat.* 30, 123. 142 TAC. *ann.* 1, 10, 5. *ceterum LVCAN. 4, 594 concepit. CENS. 8, 4*). CELS. 2, 8, 13 -um *reservare* ([*Hippocr. prorrhét.* 2, 22 τὰ ἐμβρυα]. *cf. 2, 10, 3 ad -um sustinendum. PLIN. nat.* 1, 31, 7 [Kruze]

medicinae quales -um custodiant [28, 246. 30, 124. 130]. 9, 79 *continerere* [16, 199. 28, 98. *al.*]. 2, 8, 30 -um perdit. PLIN. nat. 20, 143 *quibusdam cibis necari* . . . -us (20, 146. 27, 139. 28, 251). 30, 123 -us conceptos . . . *maturat medicamentum quoddam* (MACR. somn. 1, 6, 66. *cf.* VINDIC. med. 14 -um consummari). *al.*

① -s animalium: ① *viviparorum*: CIC. de orat. 2, 168 *ferae -us suos diligunt (item agitur de amore -us: Tusc. 5, 79 pro suo -u . . . propugnant. COLVM. 6, 27, 12 ne desiderio -us sui labore equa. PLIN. nat. 8, 169 -us caritas summa est asinae. 9, 21 magna erga -um caritate delphini). VARRO rust. 2, 4, 13 sus . . . quae sit fecunda, animadvertunt fere ex primo -u (COLVM. 7, 12, 11 p. effetae canis -s amovendus est. ITALA gen. 4, 4 [Ps. Aug. serm. ed. Mai 135, 1] obtulit Abel de p. -u [Vulg. de primogenitis, gr. τῶν πρωτοτόκων]. *al.*). OV. fast. 4, 647 pecus ante diem -us edebat acerbos (COLVM. 6, 24, 4. 6, 27, 3 mense duodecimo equae. 7, 2, 6. *al.* PLIN. nat. 8, 176 perfectos . . . inchoatos. *al.*). VITR. 8, 3, 14 cum pecora . . . parantur ad conceptionem -us. COLVM. 3, 10, 17 *pecudes* quae trigemino -u commendantur. 6, 21, 2 *vaccae minores bimis si* conceperint, -um earum removeri placet. 6, 36, 2 *semina* concepta diutius in -um adolescent. 6, 37, 10 -um . . . nutrit equa (*cf.* PLIN. nat. 8, 165 -um ad ubera non admittit). 7, 9, 10 *suis uniuscuiusque -um consideret custos (cf. 7, 9, 12 progeniem. ad p. 539, 47 trahunt alii). 7, 9, 13 sues* quibus -s submittitur. *al.* PLIN. nat. 8, 112 *cervae octonis mensibus ferunt -us, interim et geminos (8, 163 undenis mensibus equae. *al.*; cf. 8, 163 oves* gerunt -um diebus CL). 8, 163 *equi a trimatu firmior -s. 11, 233 animalia* numero fecunda -u, . . . haec plures habent *mammis. 11, 234 primis* genitis in quoque -u sues primas praebent *mammis. et saepius.**

② *oviparorum*: ① *de ovo*: ① *avium (de ovis excudendis praeter APVL.)*: VARRO rust. 3, 9, 9 *gallarum optimum esse -um (ab) aequinoctio verno ad autumnale (postea: ante aut post nata . . . non supponenda). COLVM. 8, 2, 6 certis anni temporibus earum gallinarum -us excipere. 8, 5, 2 (antea: ova edere incipiunt) quo maturius -um edant (8, 11, 10). 8, 11, 10 primus est -s quinque fere ovorum (cf. 8, 14, 5 tertium -um . . . educare). 8, 14, 6 notandi erunt uniuscuiusque -us, ut suis matribus subiciantur. PLIN. nat. 10, 161 pavonum -s excluditur diebus ter novenis (PROB. Verg. georg. 3, 338). SYMPH. 59 (pullus in ovo) posito -u natum me nemo videbat. *al.* iocose et familiariter *de ovis edulibus*: APVL. met. 9, 33, 5 (*ad gallinam*) cotidiana nos -ubus saginasti (*cf. l. 60*). ② *ceterorum*: CIC. nat. deor. 2, 129 cum in terra -um ediderint *testudines et crocodili. PLIN. nat. 9, 71 in stagna et amnes transeundi plerisque piscibus marinis . . . ratio est, ut tutos fetus edant, quia non sunt ibi qui devorent -us. SOL. 32, 23 in -u fovendo . . . vices servant crocodili.* ② *de fetu vivo (v. etiam l. 69. p. 542, 27):* PLIN. nat. 9, 47 *cordyla* appellatur -s *thynnorum*, qui fetas redeuntes in mare . . . comitatur. 10, 13 *aquilarum, dum pullos nutriunt, albescunt inedia pinnae, ut merito -us suos oderint.**

③ *peculiaris quaedam*: ① *de animantibus modum naturae excedentibus, sc. sive fabulosis, monstrosis sive divinis*: HOR. carm. 3, 4, 74 *Terrae -us fulmine . . . missos ad Orcum (item respiciuntur gigantes: OV. fast. 5, 35 Terra feros -us, . . . Gigantas edidit. MANIL. 1, 429. 2, 877. 3, 6 -us in matre sepultos). OV. ars 1, 326 Pasiphaen* implevit . . . dux gregis et -u proditus auctor erat (*item de Minotauro*: SEN. Phaedr. 691). MANIL. 4, 103 *miscentur ferarum corpora cum membris hominum: non seminis ille -s erit, . . . astra novant formas. LVCAN. 1, 562 monstrosi . . . hominum -us (al. v. vol. VIII 1455, 37 sqq.). PLIN. nat. 7, 30 mixtos . . . et semiferos (CLAUD. 18, 1). 7, 34 multiformes (cf. TAC. ann. 12, 64, 1 biformes). TAC. hist. 1, 86, 1 insolitos animalium -us. ann. 15, 47, 1 bicipites hominum aliorumve animalium -us. APVL. met. 9, 33, 6 *gallina* praematurum, sed magno prorsus futurum scrupulo prodidit -um: non enim ovum . . . , sed . . . perfectum edidit pul-*

lum. IREN. 1, 4, 5 *Achamoth . . . peperisse . . . -um spiritalem secundum similitudinem factum satellitum Salvatoris (i. angelorum; sim. 1, 5, 6 [gr. bis κόνηα]). NEMES. ecl. 3, 24 Iuppiter* produxit . . . -us, *sc. Bacchum. HYMN. Ambros. I 3, 30 natum deum -umque virginis (de Christo ut: PRVD. cath. 12, 140 SACR. Leon. 1244. *al.*; cum respectu genitoris: CONC. I 5 p. 204, 18 a Maria id quod natum est, proprius -s intellegitur genitoris). *al.* ② *in astrologia*: MANIL. 1, 557 *vagos -us eadem esse per astra et mixtum . . . generis discrimine fatum (sim. 2, 710). 2, 237 -u complentes aequora Pisces. 2, 543 in -us (unus e recc., partes ceteri) Tauri sub Cancro nata feruntur pectora (item cum gen. sideris: 2, 548 et Librae -us et quos dat Virginis astrum. 2, 610 Lanigeri [2, 619]). 2, 560 qui . . . Sagittari veniunt de sidere -us (569 nati). 2, 627 Virgineos . . . -us. 4, 202 non fecundus erit (quid mirum in Virgine?) -s. 5, 418 ponto cum se Delphinus in astra erigit . . . , ambiguus terrae -s pelagique creatur, sc. natatores, urinatores. *al.* CLAUD. 1, 146 cum matris onus Lucina beatum solveret et magnos proferrent sidera -us. ③ *ponitur cum respectu genitoris (certiora; cf. l. 66. p. 540, 39; huc fortasse p. 538, 82. 540, 52):* SEN. Herc. f. 494 (*log. Lydus*) sin copulari . . . negat *Megara*, vel ex coacta nobilem -um feram. STAT. Ach. 1, 932 (*Deidamia ad Achillem*) tuos dignabere -us *e bello revertens?***

④ *secundae -us sim.*: PLIN. nat. 9, 41 *vitulus* parit in terra, pecudum more secundas -us reddit (20, 51 suffito eo alio evocari s. -us. 20, 115 *apium* semine urinam ciet, menstrua ac s. -us et si foveantur semine decocto). SER. SAMM. 650 *reliquias -us lactaria* detrahet herba.

⑤ *notione deflexa respicitur descendentium successio, quae fit per filium nepotem sequentesque*: PLIN. nat. 7, 50 *signa quaedam naevosque et cicatrices . . . regenerari: quarto -u Dacorum originis nota in brachio redditur.*

⑥ *qualibet procreatione*: α *pariunt arbores, herbae, segetes sim.*: ① *fructum ferentes*: PANEG. in Mess. 172 *tondetur . . . seges maturos annua -us. COLVM. 3, 10, 11 natura pampinos* alios fructu donavit, alios fronde sola vestivit ad protegendos tutandosque -us. PLIN. nat. 13, 57 *ficus* demetitur alio subnascente, septeno ita numerosa -u per singulas aestates. 15, 92 *trini quibusdam castaneis -us ex uno calyce. 17, 13 ut hieme tepida* absumpto -u arborum sequatur protinus conceptus *novus, id est germinatio. *al.* ② ramos, frondes, flores sim. proferentes*: PLIN. nat. 16, 94 *sata quaedam* diutius gravida -us gerunt, quod germinatio inde vocatur; pariunt vero cum florent *eqs. 22, 94 boleti* initio . . . spuma lentior, dein corpus membranae simile, mox -s. 23, 110 *primus pomi huius -s florere incipientis cytinus* vocatur. PALLAD. ins. 16, 52 *insitione* nobilitat -us *baca* superba feros. 137.

β *pariunt natura, terra, mare sim.*: PROP. 2, 15, 31 *terra . . . falso -u deludet arantes (item de segetibus, arboribus sim.: MANIL. 4, 142 terrae . . . -us [AMBR. Nab. 7, 35. 8, 38]. COLVM. 10, 144. 162 quos enixa est -us, iam quaerit alendos terra [161 fetus]. aliter p. 541, 75). MANIL. 4, 692 stupefacta* suos inter Germania -us *valde magnos ([eadem prosopopoeia: 4, 715]. item de hominibus: 4, 879 -um caeli [sim. 4, 903]. MAXIM. eleg. 1, 230). VITR. 2, 1, 7 -us naturae materies ad aedificandum. COLVM. 10, 199 spiritus orbis . . . stimulis . . . cupidinis actus ipse suos (suas trad.)* adamat -us et fetibus implet. 10, 202 -us enixa . . . utraque . . . pontum . . . natantibus implet, *sc. Thetis et Amphitrite. PLIN. nat. 27, 3 montes et excedentia in nubes iuga -usque eorum et herbas (de feris?). *al.**

γ *pariunt res variae*: PLIN. nat. 3, 131 *lacus . . . amnesque eorum -us aut alumni. 9, 107 -um . . . concharum esse margaritas (infra: fetum. de eisdem: 9, 108 bis. SOL. 53, 25 conchae magis de caelo quam de mari -us habent). 18, 253 heliotropium ac lupinum* esse sideris huiusce, *sc. Vergiliarum, -um. 37, 154 lapis* Cytis circa Copton nascitur . . . et videtur intus habere -um (*petram, lapidem var. ll., sed cf. 37, 163 gassinades* gemma concipere dicitur et intra se -um fateri concussa).

δ *de parte corporis, qua paritur, sc. de utero, vulva (cf. p. 539, 78):* TERT. anim. 26, 2 *Rebecca* cum -s aperitur et numerus *infantium* inspicitur (*an ad A coll. p. 537, 54. 538, 48 sq.?*). PRVD. cath. 7, 59 *Iohannes -u de senili effusus est (an intellegas de causale, sc. '-u sero?'). ORIBAS. syn. 4, 28, 12 Aa p. 30 omnis caro iubenum animalium facile deducit ventrem, sed et extremae partes eorum et maxime -o proximiores, similiter ut edina (nisi 'recentes natae'; La et gr. brevis).*

II *translate (imagine plerumque servata vel sublucente, aliter e. g. l. 53. 62. 70. p. 543, 8):* A *de eo, quod efficitur, editur, procreatur qualibet actione*: 1 *de animantibus vel de rebus corporeis*: ENN. scaen. 77 *Troianus* equus, qui suo -u ardua . . . perdat Pergama (*de eodem: LVCAN. 1, 476 -u . . . nocturno*). PLIN. nat. 7, 43 *tu qui fortunae munera amplexaris et te ne alumnum quidem eius existimas, sed -um. Ps. APVL. Ascl. 8 deus* quom a se secundum fecerit, *sc. mundum, . . . amavit eum ut divinitatis -um suae (partem trad., corr. Rohde, cf. Lact. inst. 4, 6, 4 τόκον). ARNOB. nat. 6, 14 p. 325, 8 M. tui esse operis et digitorum -um simulacrum dei (Ursinus, partem trad., artem Gelenius). AVG. in psalm. 126, 8 (sec. Gal. 4, 19) parturit illos iustos* ecclesia: in illa autem resurrectione mortuorum apparebit -s *ecclesiae. PROSP. carm. de ingrat. 115 novi -us oriuntur in ipso securae matris, i. ecclesiae, gremio, sc. Semipelagiani. PETR. CHRYS. serm. 40, 1 ecclesiasticum gregem videmus fundere uberes -us. CONC. Tur. a. 567 p. 137, 7 filii karissimi, qui estis -us divinae gratiae, . . . fructus ecclesiae (Sirmond, partis codd.). 2 de rebus incorporeis*: VARRO Men. 58 -u poetico[n] (*contextu admodum incerto*). PETRON. 118, 3 *neque concipere aut edere -um mens potest, nisi ingenti flumine litterarum inundata. GELL. 17, 10, 3 ingenii . . . sui Vergilii -us* recentes rudi esse facie et imperfecta *eqs. AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 47 quaedam virtus animae, quae velut quodam vulvae genitalis secreto cogitationum nostrarum suscipere semina, conceptus fovere -usque solet edere (deinceps fusius explicatur usque ad 2, 1, 2). inst. virg. 17, 109 quae virgo* immaculatos sibi fidei -us et pietatis exposcat. RVFIN. Orig. in lev. 12, 25 p. 467, 1 *sanctarum animarum -s (antea: donec pariat anima spiritum timoris dei). PAVL. NOL. epist. 21, 6 eloquia vestra -us animae vestrae sunt. AVG. c. Pelag. 1, 14, 28 concupiscentiae -us . . . baptismatis ablutione dimissi sunt (postea: illi -us, qui non solum peccata, verum etiam crimina nuncupantur). MART. BRAC. superb. 9 ne gloriae appetitus ex abundantia nequitiae suae deterrimum illum . . . superbiae proferat -um.*

B *de ipsa actione, sc. sive active de procreatione sive passive de ortu, origine*: CIC. Brut. 49 (*agitur de origine rhetoricae*) Graeciae . . . oratorum -us atque fontis vides (*an ad l. 1 supra?*). div. 1, 36 *praedictus est ab haruspibus incredibilis -s malorum. VARRO ling. 6, 40 verba* quorum in -u[m] memoria adfuerit nostra (*AVG. trin. 9, 9, 14 -um verbi*). MANIL. 1, 184 *solis . . . assiduos -us et fata diurna (i. ortus et interitus). SEN. epist. 102, 23 per hoc spatium, quod ab infantia patet in senectutem, in alium maturescimus -um (syn. origo). APVL. Plat. 1, 3 unum . . . ex omnibus membris philosophiae et quasi proprii -us corpus effecit Plato. COLLECT. Arian. serm. 7, 3 ut fructus uberrimos felici -u*

producerent apostoli spiritu sancto impleti. VVLG. Is. 66, 7 antequam veniret -s eius, peperit masculum Hierusalem (postea: peperit filios suos). AVG. serm. 216, 7, 7 nolite . . . -us vestri ianuas angustare (de regeneratione spiritali ut: QVODV. symb. 1, 1, 3 ut post -um laetur ecclesia se tales suscepisse, quos spiritaliter nutriat. 3, 1, 1. PETR. CHRYS. serm. 72, 2 caelestis -s. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 20, 4 G. [de baptisate] trino -u fontis. VEREC. in cant. 4, 2 l. 53 D. al.). MACR. Sat. 5, 17, 1 laboravit ad rei novae -um Vergilius. PETR. CHRYS. serm. 72, 1 Hieremias . . . -us supernorum sensuum sustinebat clamans (4, 19): 'ventrem meum doleo'. 133, 1 beatus Andreas martyrii -u caelestem noscitur generatus ad gloriam. MAX. TAUR. (?) serm. 61b, 1 M. natali salvatoris mundus de profundis noctium tenebris -u[m] quodam lucis eruitur (postea: oritur . . . lux mundo). PS. EVSEB. GALLIC. hom. 20, 5 G. die resurrectionis terra populos . . . uno, ut sic dixerim, -u refundet in lucem. 44, 4 (de generatione vitiorum) humana praecordia . . . monstruosa -us fecunditate violantur sicut serpentes prole nascente. DRAC. laud. dei 1, 390 (de Evae creatione) Adae somnus erat -s, conceptus semine nullo factus erat. IVST. VIGELL. in cant. 144 ad -um spiritalis intelligentiae pervenire.

deriv.: partialis; cf. partitudo.

Kruse.

parvibulus, -a, -um. a parvus et bibulus. i. q. paucum bibens: CAEL. AVR. acut. 3, 15, 120 Hippocrates . . . dicens phreniticos -os (prorrh. 1, 16 βραχυπότοι). *ibid.* -os, quos brachypotas vocant, hoc est quod (qui Amman in margine) modicum biberent liquoris. 3, 15, 125.

parvicollis, -e. a parvus et collum. i. q. brevi collo praeditus: CAEL. AVR. chron. 2, 12, 137 homines . . . -es, quos microtrachelos appellavit Erasistratus, hoc est qui minimae longitudinis habeant colla (opp. porrecta collorum longitudine formatos).

parvifacio v. parvus p. 563, 23.

[**parviunior** CONC. Carth. a. 525 (Corp. Christ. 149) p. 261 l. 255 perperam pro parvi iunior (ut e. g. Mansi VIII 641^A).]

[**parviloquium**, **parvipendia**, **parvipensio** sec. versionem aet. rec. perperam edita sunt Migne 64 BOETH. top. Arist. 8, 5 p. 1008^B (errore typhothetae pro praviloquium; ed. crit. Arist. lat. 164b13 laboriosum sermonem). 4, 6 p. 952^C (deest gr. et Arist. lat. 127b31). 8, 1 p. 995^B (Arist. lat. 156a33 exanimationem).]

parvipendo v. parvus p. 563, 24.

[**parvipensio** v. l. 33]

van Leijenhorst.

parvitas, -ātis f. a parvus. legitur singulis vel binis locis apud CIC., VAL. MAX., COLVM., PLIN. nat., GELL. al., ceterum saepius inde a saec. IV, praecipue in formulis modestiae (v. IIA1); plur. non exstat nisi GELL. 1, 3, 28 BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 6. 1, 4 p. 14, 15.

[confunditur in codd. saepius cum parvitas, e. g. GELL. 1, 3, 28 PANEG. 12, 4, 3 (restituatur GELL. 6, 17, 2 p. 545, 28; falso trad. ARNOB. nat. 2, 17; dub.: ITALA psalm. 24, 7 [cod. 136 Cas.] delicta iuventutis meae et -is [gr. ἀγνοίας, Vulg. ignorantiae; coniciasne praec. Hier. psalt. sec. Hebr. scelerum? vix ad p. 544, 4]), ceterum cum paritas EVGEN. Vict. Vit. 2, 41.]

i. q. status parvi cuiusdam, exiguitas sim. (metonymias v. imprimis sub IB2 et IIA1a; cf. GLOSS. II 260, 7 βραχυτης: brevitatis, -s. 371, 42 μικροτης: -s, pusillitas. coniungitur cum adi. eiusdem notiois exigua p. 544, 40. 545, 36, minutissima p. 544, 3, cum subst. exiguitas p. 544, 1 [cf. l. 72 et p. 544, 79]; opp. magnitudo PLIN. nat. 2, 51 GELL. 1, 3, 28 et saepius; alia opp. et syn. v. infra): I proprie (sc. de statu qui sensibus percipi aut mensurando intellegi potest):

A pertinet ad spatium parvum (fere corporum [sc. ad longitudinem, latitudinem, altitudinem, cf. opp. altitudo, latitudo REGVLA mag. 8, 4], temporis p. 544, 4 et fortasse l. 72 sqq., ubi syn. brevitatis):

1 rerum variarum: CIC. Tim. 47 quae vincula corpus mortale continentia cerni non possent propter -em (gr. 43^a διὰ μικρότητα, Chalc. transl. ob . . . brevitatem). COLVM. 10 praef. 4 (in proverbio, cf. Otto, Sprichw. n. 790) tam exigua sunt, de quibus dicam, ut, quod aiunt Graeci, ex incomprehensibili -e arenae funis effici non possit. PLIN. nat. 2, 51 terrae -em (opp. magnitudinem solis). 34, 83 simulacri quadrigae. TERT. anim. 19, 5 arbor contenta est -e (praec. ed. princ.). HIER. in Ezech. lib. 7 praef. l. 26 Hebraeorum volumina litterarum nobis -e caecantur. BOETH. arithm. 1, 1 p. 8, 6 (inter essentias, i. fere categorias) qualitates, quantitates, formae, magnitudines, -es, eqs. categ. 2 p. 214^A -em vicorum (opp. magnitudinem civitatum). mus. 1, 9 p. 196, 12 sensibillum -em (nisi ad C). CASSIOD. compl. in epist. apost. praef. p. 1321^A brevis . . . narratio summas rerum in -e complectens (antea: brevitate, postea: summam. item respiciuntur dicta vel scripta: VEN. FORT. virt. Hil. 13, 38 textus huius -e [postea: brevitatis]. cf. p. 544, 29). ORIBAS. syn. 8, 28, 3 La p. 246 popularum -em (gr. excidit in lacuna; Aa: quae parvae sunt).

2 animantium vel partium corporis (aetatis p. 544, 6): APVL. met. 11, 13, 5 aures enormes asini repetunt pristinam -em, dentes saxei redeunt ad humanam minuitem. PORPH. Hor. sat. 1, 10, 18 propter maciem ac -em corporis (FACVND. defens. 11, 7, 18 [nisi ad p. 545, 12, sed cf. *ibid.* angustiam]. cf. HIER. epist. 59, 5, 3 illius Christi potentiam unius corpusculi -e finire. REGVLA mag. 8, 4 corpus hominis in ipsa -e sua). SOL. 25, 8 Indicos elephantos Mauretani elephantum timent . . . -is suae conscii (cf. Plin. nat. 8, 27 maior Indicis magnitudo est). PANEG. 12, 4, 3 Maxentius erat despectissimae -is (praec. fere trad.) . . . , tu . . . tantus ac talis.

MAR. MERC. Conc. I 5 p. 12, 31 status exiguitatis et -is, in qua nascuntur infantes. COD. Theod. 7, 20, 12, 2 quidam membrum debilis aut -e deformis. CASSIOD. in psalm. 101, 8 l. 274 passeris minutissimam -em. respicitur aetas (sc. de infantia, adolescentia; vix huc p. 543, 47): PS. AMBR. serm. Sess. 3, 10 p. 138^A (ad Is. 11, 6 puer parvulus) hoc est sacerdos . . . aetatis -e innocu(u)s. GREG. M. in I reg. 2, 38 (ad 2, 19 tunicam parvam fecit Samuheli puero) dum adhuc per novitatis suae incrementa proficeret, . . . apta suae -i accepit monumenta (nisi ad II).

B pertinet ad quantitatem parvam: 1 usu communi de statu sim. eorum, quae potius: a non magna sunt: IREN. 2, 7, 3 universae creaturae varietatem . . . adaptare pleromati ipsorum -i (postea: pleroma ipsorum xxx aetates sunt). AMM. 24, 3, 3 milites -e promissis percitos (antea: nummos centenos viritum pollicitus). GREG. TVR. glor. mart. 47 p. 520, 21 -s facultatis eius coepit paulatim minui (postea: in tanta redactus est exiguitate). ORIBAS. eup. 2, 1 C 29 Aa p. 460 cyamus participat . . . aliquid in -e (-em Ab) . . . stipticam virtutem (gr. K 94 ἐπ' ἄλγρον, La aliquantum). b non multa sunt (sc. de parvitate sim.; opp. abundantia, copia, multitudo, nimietas): HLL. trin. 6, 33 l. 25 (ad Matth. 14, 15 sqq.) naturae -s (sc. quinque panes) famem pellens profecerat in eiusdem copiam naturae. PACIAN. epist. 2, 5 p. 35 quorum Novatianorum -e, si vellem, atque defectu poteram gloriari (item hominum: EPIST. pontif. Gelas. 611 Schwartz p. 48, 19 -s non efficit, ut veritas non sit veritas [opp. multitudo; cf. l. 20 in paucis constituisse veritatem]). AMM. 22, 15, 13 gurgitum . . . nimietate . . . culturas moratur agrorum Nivus, -e . . . minatur steriles segetes. SORAN. p. 39, 16 ne aut plurimis coopertoriis infans gravatus sit aut ne -e eorum perfrixerit (gr. aliter). CAEL. AVR. acut. 1, 11, 85 convenit . . . cibi -s ([opp. plurimus . . . c.]. chron. 2, 1, 30). salut. praec. 38 aquae. CAES. AREL. epist. ad virg. 3, 5 p. 148, 15 -s locutionis (antea: tantum loquaris, quantum oportunitas flagitat). GREG. TVR. glor. conf. 1 p. 749, 9 -em hanc potus in abundantiam convertere.

2 metonymice: de parva parte per divisionem effecta: BOETH. arithm. 1, 4 p. 14, 15 praedocimus . . . quantitatem in infinitas pluralitates ad crescere, spatia vero, id est magnitudines in infinitissimas minui -es (cf. 1, 1 p. 9, 16 sq. infinitissimas . . . suscipit sectiones). de parva pecunia (possessione): GREG. TVR. Franc. 9, 30 p. 449, 5 exacta -e tributis. glor. mart. 102 p. 556, 9 -s redituum meorum . . . per ipsas adhuc residet domos. p. 556, 20 [-e] pecuniolae, quam coniungere potui, adest (i. -em sec. quam? -s var. l.). LEANDER reg. 28 (Migne suppl. 4, 1446) exiguam -em privatim occultat fraude.

C pertinet ad vim parvam, impetum non vehementem: CAEL. AVR. acut. 1, 1, 28 praesentia signa passionis -e iam latentia pro futuris accipimus. chron. 4, 3, 40 pulsus -s vel amputatio (4, 7, 92. CASS. FEL. 42 p. 96, 13 p. -s quam microsphyxian vocant Graeci [item 62 p. 154, 7. 64 p. 156, 22]. 47 p. 121, 2). 5, 2, 35 haec passio initio -is causa negligitur et contempta convalescit.

II translate de statu humili, ignobili, vili sim.: A animantium eorumque partium et qualitatum sim.: 1 in circumlocutionibus affectatae modestiae (pro syn. est e. g. humilitas l. 56 [cf. -s humilitatis p. 545, 5], opp. sanctitas, magnificentia et sim. al.): a formulae sollemnes, metonymice de ipso loquente adhibitae (in adlocutione hominum tam superiorum quam aequalium inferiorumque, cf. O'Brien, Titles of address, 1930, 76 sq.): mea -s: VAL. MAX. 1 praef. si excellentissimi vates a numine aliquo principia traxerunt, m. -s eo iustius ad favorem tuum, Caesar, decurrerit (item pro subi.: CONC. I 3, 1 p. 243, 25 m. consentit -s [cf. l. 28 m. humilitas]. PATRIC. conf. 1 GREG. TVR. Mart. 2, 40. al.). OPT. PORF. epist. ad Constant. 1 cupida -is m. vota (gen. pendens e subst. ut: EVAGR. vita Anton. 89 admonitu [gr. παρ' ἐμοῦ, Vita Anton. a me]. HIER. epist. 62, 2, 1 sententiam [SIDON. epist. 7, 9, 25]. TRACT. Pelag. 5 p. 116 verba [VITA Caes. Arel. 1, 54]. ANVLIN. Aug. epist. 88, 2 acta. sim. saepius). PEREGR. Aeth. 5, 12 m. -em dignabantur . . . suscipere (EVGEN. Vict. Vit. 2, 41 potestas regia . . . -em m. ammonere dignata est. VITA Caes. Arel. 2, 13. al.). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 163, 16 praesente . . . Vrsatio et m. -e (sim. in abl. absol.: VALENT. Aug. epist. 216, 3 ignorante). EVAGR. vita Anton. 39 volueram silentio premere quaecunq. m. acciderant -i (gr. μηδὲν εἰς ἐμυνοῦ λέγειν, Vita Anton. nihil ex me dicere). RVFIN. hist. 5, 24, 8 scientes -em m. (gr. τὸν μικρόν μου ἀνθρώπον). et saepe cum adi.: EPIPHAN. in euang. 62 p. 171, 3 ut m. extremae -i videtur.

nostra -s: IVL. HON. cosmogr. A 51 (verba discipuli) haec omnia n. -s protulit . . . et publicae scientiae obtulit (item pro subi.: AVG. in psalm. 150, 8 l. 29 deo, quantum potest -s n., . . . gratias agamus [item serm. 183, 15. 272 p. 1248]. VITAL. TONANT. epist. 1 p. 847^D. al.). HIER. epist. 21, 42 quin inculta tibi n. -is videatur oratio (gen. pendens e subst. ut: HIER. Aug. epist. ed. Divjak 27, 2, 1 opuscula. EPIST. pontif. 282 Conc. I 5 p. 3, 6 sermo [antea: tuae sanctitatis]. PATRIC. epist. 9 exhortationem. al.). 138, 3 fratres, qui cum n. sunt -e, . . . te salutant (item 142, 1. al.). EPIPHAN. Avell. p. 744, 15 tua venerabilitas a -e n. quiddam postulas (alia versio Facund. defens. 4, 2, 42 n. exiguitatem petens). AVELL. p. 710, 7 oret . . . vestra sanctitas . . . pro n. -e. RVSTIC. Conc. I 4 p. 201, 1 praeceptum magnificentiae vestrae . . . n. est redditum -i. al. b exempla cetera (metonymice imprimis MART. BRAC.): OPT. PORF. epist. ad Constant. 2 quod carmen . . . ingenii mei -s praestitit (FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 1, 1 nostri). RVFIN. Orig. princ. 2, 4, 4 [Baer]

p. 132, 8 secundum -em sensus nostri (Orig. in Rom. 4, 7 p. 984^c pro -e s. mei [item patr. 2, 25 l. 28 S.]. patr. 2, 15 l. 5 S. quantum ad mei s. -em spectat. EPIPHAN. in euang. 33 p. 62, 8 iuxta -em s. nostri). MART. BRAC. trin. mers. 1 (per abundantiam) pontificalis gratiae ritu abiectissimam humilitatis nostrae visitas -em. al.

2 vario usu: CYPR. mortal. 1 quosdam vel inbecillitate animi vel fidei -e . . . minus stare fortiter. PS. MAR. VICTORIN. phys. 21 p. 1306^a -s . . . eius Christi quam divina sit, agnoscamus; conceptus est homo, sed sine origine humani seminis . . . , ignobilis et deformis, sed gloriosus (item respicitur natura hominis a Christo assumpta: HIL. frg. min. p. 227, 9 superavit . . . magnitudo domini -em servilis formae. FACVND. defens. 11, 7, 17 [e Cyrill. Alex.] ut . . . humanam sustineret -em Christus [Migne gr. 70, 1041^c μικροπρεπείας]. cf. p. 543, 81). PHYSIOGN. 74 ubi aliquis pauperiem, rusticitatem, parsimoniam, -em (i. humilitatem sim.?) et misericordiam imitandam putat. EVSTATH. Basil. hex. 8, 8, 15 sufficientia sunt quae disseruimus . . . , si tamen non ad copiosas creaturae divitias, sed ad -em nostrae possibilitatis aspexerit lector (gr. τὸ . . . ἀσθενές). SALV. epist. 9, 15 personae suae -s (antea: humilis est . . . et vilis sibi, exiguum se penitus atque ultimum putans). VEREC. in cant. 2, 5 l. 27 D. opera dei vera sunt ac mirabilia, nostram tamen fugientia -em. FVLG. RVSP. ad Tras. 2, 1, 1 quotiens humanae conditionis infirmitas . . . fines molitur aliquatenus suae -is excedere. al.

B rerum (ad IB traximus ORIBAS. p. 544, 16): 1 vario usu (respiciuntur quae sunt minoris momenti sim.): GELL. 1, 3, 28 (e Theophr.) has . . . -es (pra- var. l.) rerum et magnitudines atque has omnes officiorum aestimationes alia . . . momenta . . . moderantur. 6, 17, 2 quidam inludens levitatem quaestionis -emque (codd. rec., pract. et edd. novelli, v. Tränkle, Hermes 111, 1983, 107 et cf. 6, 17, 3 nugalia). CASSIOD. var. 3, 7, 2 studete ut, qui non soletis pro rebus magnis excedere, nunc non videamini . . . in -e peccare. 2 in arte rhet.: pertinet ad genus dicendi humile: CASSIOD. var. praef. 16 medium genus dicendi, quod nec magnitudine tumescit nec -e tenuatur. pertinet ad figuram deminutionis: CASSIOD. in psalm. 89, 4 l. 115 tapinosis, id est humiliatio, quando cuiuslibet rei magnitudo minuitur in exiguum -em (101, 10 l. 326. ut t. humilitatis affectu magnam rem deiciat usque ad vilissimam -em).

parula v. parrula.

parūlis, acc. pl. -idas, f., παρουλίς (cf. epulis). formam vulgarem pullaria, -ium v. suo loco. i. q. tuberculum in gingiva ortum: CELS. 6, 13, 1 solent . . . in gingivis tubercula quaedam oriri dolentia, -as Graeci appellant (parotidas FV et Oribas. eup. 4, 71 add. Aa p. 591). 6, 13, 4 fit . . . , ut ex gingivae ulcere, sive -s (parulides J, parvulus FV et Oribas. l. l. p. 592) sive non fuit, diutius pus feratur. SCRIB. LARG. 61 (inde MARCELL. med. 11, 27) medicamento uti oportet . . . etiam ad -as (ed. princ. et Marcell., parotidas cod.) et epulidas, id est ubi ex transverso gingiva suppurav(er)it vel ubi super extremum molarem increverit gingiva.

parum v. parvus.

parumloquium, -ī n. vox a parum et loqui iocose ficta secundum multiloquium. i. q. habitus eius, qui parum ad rem loquitur (quamvis verbosus sit, v. Traina, Athenaeum 40, 1962, 345 sqq.): PLAVT. Merc. 31 (inter vitia amoris:) multiloquium, -um (pauciloquium ed. princ., pauciloqui Havet): hoc ideo fit quia quae nihil attingunt ad rem . . . amator profert . . . ; hoc (sc. multiloquium) pauciloquium rursus idcirco praedico, quia nullus . . . amator adeost . . . facundus, quae in rem sint suam ut possit loqui.

***parumper adv.** a parum et particula -per (v. Leumann, Kl. Schr. 49). scribitur parvom- PLAVT. Most. 1152 (formam antiquam suspicatur Lindsay, cf. parvum- in cod. unico FAVST. REL. epist. 2, 41 p. 426, 13). NOT. Tir. 52, 36. inter adverbia temporis infinita CHAR. gramm. p. 243, 6 B. olim, . . . tantisper, paulisper, -r eqs. de notione: PAVL. FEST. p. 221 -r significat paulisper, quasi perparvum, hoc est valde parvum; refertur autem ad tempus. NON. p. 378, 14 -r, ut saepe, interim et parvo tempore; -r cito et velociter (affert VERG. Aen. 6, 382, v. p. 546, 59, et ENN. ann. 53. 71, v. p. 546, 41. 51). DON. Ter. Ad. 70, 2 paulisper quasi paulumper ut -r dictum, -r quasi parum dictum add. man. alt. cod. V). GLOSS. -r: ἐπ' ὀλίγον. κατ' ὀλίγον. πρὸς ὀλίγον. κατὰ βραχὺ. paululum. perparum. valde modicum vel parum. sim. al. legitur in versibus inde a PLAVTO aliisque scaen. vet. (qui -r exhibent 16 locis, paulisper 14), ENN. ann. (-r 5/p. -), LVCR. (1/-), VERG. (1/1), OV. (1/2), SEN. (5/-), LVCAN. (1/-), VAL. FL. (5/-), SIL. (1/1), STAT. (11/-) al.; scriptores fere praeferunt paulisper (afferimus selectos post LIV.): CATO (-r -/p. 5), CIC. (12/30 idque maxime in orat. et epist.), CAES. (-/9), BELL. Afr. (1, fort. ex ENN./5), BELL. Hisp. (1, ex ENN./-), SALL. (-/5), LIV. (26/37), SEN. phil. (-/4), CVRT. (3/7), PETRON. (-/4), QVINT. (2/2), TAC. (-/3), PLIN. min. (-/9), SVET. (4/2), APVL. (-/23), SYMM. (-/15), AMM. (9/28), VVLG. (3/7). [confunditur in codd. cum parum e. g. p. 547, 28. 29 (restituatur CIC. rep. 6, 12, v. p. 546, 34; vix recta var. l. LIV. 29, 2, 9 EPIST. Alex. l. 410 H.).]

I usu originario respicitur parvum spatium (cf. parum IB1), sc. fere temporis, ut significetur i. q. parvo tantum tempore, vel vi attenuata i. q. parvo tempore, in parvum tempus (quae notiones saepe vix distinguere possunt; ad vim localem, sc. fere i. q. modicum sim.,

v. B2a; notio q. e. cito, velociter a quibusdam perperam intellegitur sec. NON. p. 545, 65; opp.: VVLG. Is. 54, 8 sempiterna. CLAVD. 21, 146 perpetua [cf. FAVST. REL. epist. 2, 41 p. 426, 13 in perpetuum]. PETR. CHRYS. serm. 71, 11 diu. GREG. TVR. Franc. 5, 10 p. 204, 23 assiduus):

5 A illustrata ratione temporis: 1 -r explicatur enuntiato temp. a dum incipiente: PLAVT. Amph. 638 voluptas -r datast, dum viri . . . potestas videndi fuit noctem unam modo. TER. Andr. 714 dum exeo, -r me opperire hic (AMM. 21, 7, 7). CIC. leg. agr. 2, 49 -r mentis vestras, Quirites, commovere videor, dum patefacio vobis eqs. LIV. 4, 32, 10 cunctatus -r, dum speculatores referrent Quinctium evasisse . . . , signa profert. VAL. FL. 7, 74 durare. SVET. Nero 48, 3 commoratus. al.

2 -r excipitur aliis adv. temporalibus: PLAVT. Bacch. 794 manedum -r, iam exeo ad te (CIC. Phil. 2, 104 remove gladios -r . . . , iam intelleges eqs. STAT. Theb. 6, 800). Mil. 596 cohibete intra limen . . . vos -r . . . , sinite me prius perspectare. CIC. de orat. 3, 143 haec cum Crassus dixisset, -r . . . silentium fuit; tum Cotta . . . inquit eqs. (LIV. 4, 33, 2. SEN. Herc. O. 245 AMM. 20, 3, 8). div. 1, 47 discedo -r e somniis, ad quae mox revertar (LVCAN. 4, 172). LVCR. 4, 1116 parva fit ardoris . . . pausa -r, inde redit rabies. LIV. 2, 10, 7 cum his viris primam periculi procellam . . . -r sustinuit; deinde eos quoque . . . cedere in tutum coegit (28, 23, 3 primo . . . -r obstipuerunt; dein eqs. 31, 39, 13. al. SVET. Tib. 73, 2 Galba 19, 2). 2, 25, 3 consul -r moratus . . . dato tandem . . . signo militem . . . emittit. VAL. FL. 8, 78 servabo -r ipsa nemus, longum interea tu pone laborem. al.

25 B cetera exempla (de spatio modico sed fere indefinito, nisi e contextu intellegitur finis intervalli ut e. g. infra l. 70 sq.): 1 in sententiis postulantium, optantium (hic illic -r modestiam loquentis indicare videtur, e. g. ENN. ann. 53. 208 Ov. am. 3, 6, 2): a cum imperativo (cf. l. 8. 14): PLAVT. Aul. 199 da mi operam -r. Cas. 350 tace -r ([parum codd., idque in rasura B]. Curc. 357 Men. 348 Most. 1152). Merc. 922 mane -r atque haec audi (PACVV. trag. 326 facessite omnes hinc, -r tu m. [nisi cum facessite coniung.]. SEN. Herc. O. 1977. cf. l. 12). ENN. ann. 208 divi hoc audite -r (TER. Phorm. 486 audi obsecro. :: non audio. :: -r. CIC. rep. 6, 12 [parum rebus trad.; coniec. alii alia, cf. Ballaira, Bollettino del Comitato 18, 1970, 79]). Acc. trag. 381 reprime -r vim citatum quadrupedum. Ov. am. 3, 6, 2 amnis, . . . siste -r aquas (CE 995A, 1 [aet. Tib.] -r s. gradum, quaeo [sim. 1537A, 1. 2083, 1]). SEN. Phaedr. 1175 ades -r. al. b vario usu: PLAVT. Amph. 389 indutiae -r fiant, si quid vis loqui. Cist. 712 <tace>amus, era, -r. Truc. 326 non quis -r durare opperier? (interrogatio fere pro exhortatione). ENN. ann. 53 te . . . precor, Venus, . . . ut me de caelo visas . . . -r ([vix recte explicat NON. p. 545, 65]. Liv. 8, 24, 15 ut -r sustinerent precata mulier. 38, 29, 8 ut -r abscederent). CIC. Balb. 47 existat . . . ille vir -r cogitatione vestra (Scaur. 48 qui utinam posset -r e. cf. Tusc. 5, 68 is praestans vir . . . animo -r et cogitatione fingatur). orat. 112 ab hoc Demosthene -r abeamus. rep. 1, 12 dent operam -r atque audiant. Lael. 5 tu velim a me animum -r avertas (LIV. 3, 58, 3). LIV. 45, 37, 8. CIL IV 1781 ludamus -r. al.

2 in quibuslibet sententiis: a cum verbis movendi sim. (ut hic illic etiam de vi locali cogitari possit, maxime l. 55 sq. 65; saepius in imagine; cf. e. g. l. 46): ENN. ann. 71 campum celeri passu permensa -r conicit in silvam sese lupa ([vix recte explicat NON. p. 545, 65]. 455 sola terrarum . . . permensa -r). 587 nostri cessere -r (frg. attulit BELL. Hisp. 23, 3 fortasse vim localem intellegens, quam agnoscere possis etiam BELL. Afr. 52, 2 et manifestiore LIV. 26, 44, 3 -r c. Romani, ut propiores subsidiis . . . summittendis essent. mero respectu temporis: LIV. 7, 24, 3 consul vulneratus cesserat -r ex acie [4 consul . . . revector]). CIC. Brut. 322 delectandi gratia digredi -r a causa. Att. 9, 4, 3 abduco -r animum a molestiis. VERG. Aen. 6, 382 his dictis curae sunt emotae pulsusque -r corde dolor (explicant NON. p. 545, 65. SERV. id est paulatim laetari coepit . . . ; dictum est, quasi ab eo magna moderatione dolor recessit; alii '-r' valde parum volunt [cf. GLOSS. I III Abstr. PA 40 valde modicum. GLOSS. IV 457, 11 ultra modicum, paulisper]). LIV. 42, 52, 4 mota -r acies . . . , ne stetisse tantum in armis viderentur. al. cum

65 verbis flectendi, tendendi (sc. manifesto respectu loci): AVIEN. Arat. 134 Cynosura numquam moratur neque ceu molita -r flectitur (-r cum molita iungunt alii). 156 forma verticis draconis in nutum veluti curvata -r. orb. terr. 140 Zephyrum . . . dehinc deflexa -r alta petunt aequora. ANON. de mach. bell. 10, 2 fistula . . . ferri -r extensa. b cum verbis variis (exempla selecta): LIV. 2, 19, 10 pugnam -r restituit cohors exulum. 10, 19, 16 Samnites -r cunctati . . . Appio occurrere (VAL. FL. 5, 392). 45, 12, 6 -r cum haesitasset, 'faciam' inquit (Polyb. 29, 27, 6 βραχὺν χρόνον). CVRT. 10, 4, 2 -r . . . dubitaverant (cf. 10, 9, 14 addubitavere). VAL. FL. 6, 493 quis liliis vita brevis totusque -r floret honor. STAT. Theb. 12, 35 lusit Fortuna -r. Ach. 1, 235 in mari cana -r spumant signa fugae Thetidis. Ivv. 4, 62 obstitit intranti . . . turba -r. FLOR. epit. 1, 13, 1 procurrentis imperii cursus -r Gallorum . . . incursionem supprimitur. IVVENC. 4, 290 (ad Matth. 25, 42 sqq.) mihi tecti vestisve -r tegmina . . . non dabantur. AVIEN. orb. terr. 403 ambas (i. Europam et Africam) si conferre sibi quisquam velit, una -r ut credatur humus (sc. brevi momento cogitationis ut supra l. 44 sq.). HIER. in Ezech. 39, 17 - 29 l. 2068 -r abscondit . . . faciem suam ab eis (VVLG. Is. 54, 8 [syn. 54, 7 ad punctum in modico, opp. sempiterna]). in Ioel 2, 15 - 17 l. 330 recedendum -r a coitu praecepit (cf. I Cor. 7, 5 ad tem-

(pus). RVFIN. hist. 2, 9, 3 -r deliberans (*gr.* ὀλίγον). AVG. civ. 1, 3 p. 8, 12 D. quod institueram . . . dicere, -r expediam (*opp.* copiose . . . tractanda). CONC. I 5 p. 139, 19 -r carnem deprimi morte concessit *Christus* (*gr.* I 1, 7 p. 61, 11 πρὸς βραχὺ). PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345^B -r super mattam reclinari (*gr.* p. 17, 18 B. μικρὸν . . . ἀναπνεεῖν. *cf.* I 1 p. 253^B momento temporis). *al.*

II usu deflexo respicitur quaelibet parvitas, fere i. q. parum, paulum (maxime apud GREG. TVR., qui notione communi adhibet vocem e. g. Franc. 5, 10 p. 204, 23): A *adv.*: HIER. epist. 54, 10, 5 (excusatio verborum minus decentium deest in cod. antiquiss., interpolatam putat Labourt, ed. 1953, ad l.) malo apud te, filia, verecundia -r quam causa periclitari. EPIPHAN. Avell. p. 749, 29 -r . . . ceraunium lapis . . . huic carbunculo videtur esse consimilis (*Migne gr.* 43, 297^A ὀλίγον . . . ἀδῶ ἔουσε). GREG. TVR. Franc. 3 praef. p. 96, 10 velim -r conferre, quae . . . successerint. glor. conf. 93 p. 808, 3 de eo ligno hastulae factae -r acutae. Mart. 1, 32 p. 603, 32 iam valde exanimus invocato nomine beati Martini . . . -r convalui (*cf.* p. 604, 3 adhuc parum fortis). *cf.* explicationes p. 545, 63. 67. 69. 546, 62.

B *pro adi.* (nisi quaedam per appositionem pro subst. accipias; *cf.* parum sub II): GREG. TVR. Franc. 5, 10 p. 204, 21 vinum . . . non bibeat praeter aquam -r melle linitam (*vix ad A*). glor. conf. 83 p. 802, 3 ampullam unam -r vinum (vini *var. l.*) habentem. Mart. 1, 4 p. 590, 17 ut -r mora (morae *var. l.*) esset. 3, 12 p. 635, 23 ut ei pulvere (*vix gen., sed acc., v. Blomgren, Eranos 34, 1936, 29*) -r exhiberent de sepulchro.

C *pro subst.* (*v. quae ad B monuimus*): I accedunt struct. partit.: *gen.*: GREG. TVR. dorm. 3 p. 763, 18 portantes secum -r pecuniae (*var. l.* parum praetulit *Krusch in ed. priore p. 849, 9*). glor. conf. 95 p. 809, 8 -r pulveris (103 p. 813, 24 [parum *var. l.*]). Iul. 46a p. 582, 19 vit. patr. 8, 6 p. 696, 20). 103 p. 814, 4 cibi -r capere (vit. patr. 11, 2 p. 710, 30). Franc. 8, 15 p. 381, 20 -r panis et oleris ac modicum aquae (vit. patr. 13, 1 p. 715, 23 -r p. vel aquae). Mart. 2, 32 p. 621, 12 olei. *al. apud eundem.* de c. abl.: GREG. TVR. Mart. 1, 27 p. 601, 29 plus . . . valet -r de pulvere basilicae (4, 25 p. 655, 33).

2 *nude ponitur* (*sc. pro obi.*): GREG. TVR. vit. patr. 10, 1 p. 706, 9 de cuius vita -r . . . dicere delectat animo. VITAE patr. Iurens. 157 M. de sancto Martino -r . . . refertur.

parunculus, -i m. a 3. paro *deminutive.* i. q. parvus paro: COM. pall. inc. 21 -is ad litus ludit celeribus (*affert ISID. orig. 19, 1, 20 sub voce paro: navigium piratarum [inde GLOSS. I Ansil. PA 652]. pergit 21: mioparo quasi minimus paro; est enim scapha eqs.*).

parvolus v. parvulus.

[1. parus *falsa var. l. pro parvus* TERT. pall. 1, 1 v. supra p. 345, 62.]

[2. pārus *var. l. pro parrus* (*i. parra, nomen avis*) in carmine saec. decimi ANTH. 762, 9; hanc formam genuinam esse non pauci sibi persuaserunt, unde eam recepit *Linné.*]

parvulitas, -ātis f. a parvulus. i. q. status eius, qui infans parvulus est, infantia (utroque loco cum colore imperitiae, ignorantiae): COMM. instr. 1, 6, 2 dicitis, o stulti, 'Iovis tonat . . .'; etsi -s sic sensit (*censet Ludwig*), cur anni dicentes? (*postea: infantia*). THEOD. MOPS. in Gal. 3, 25 p. 55, 7 paedagogi utiles . . . sunt puerulis parvulis propter -em eorum.

*parvulus, -a, -um. a parvus *deminutive.* inter deminutiva affert CHAR. gramm. p. 196, 26 B. de scriptura: in titulis -vol- praevalere videtur, sc. CE 482, 4 (*aet. Hadr.*). 1843, 2 (*saec. I vel II*). INSCR. christ. Diehl 377, 3. 5 (*a. 574?*). 2829, 5 (*a. 447*). item saepius, v. *Prinz, De O et U vocalibus, 1932, 25*; -vul- exstat CE 1170, 9. 1162, 1. 1337, 8 CIL VIII 22673, 7. *al.*, -bul- CE 108, 8 CIL VI 9927, 3 VIII 9107, 5 XIII 1981, 9 INSCR. christ. urb. Rom. 4281, 2 (*a. 522*). 19744, 7 (*saec. V*). *al. codices haud raro variant, e. g. cod. A TER.; ex antiquissimis ubique praebent -vol- cod. A PLAVTI (Poen. 896. 1346 Stich. 161; alibi non exstat), A FRONTONIS (septies), cod. d ITALAE epist. Paul. (duodecies); -vul- MP VERG. Aen. 4, 328, cod. f ITALAE (plus decies, -vol- Matth. 15, 38), praevalet in codd. VVLG. (v. indices orthogr. ed. pontif.); -bul- e. g. ITALIA psalm. 16, 14 (cod. 304). Matth. 11, 25 (cod. d) et saepius in cod. O VVLG. abbreviatur parvu(la) INSCR. christ. Diehl 2740, 3 a. 519 (*nisi intellegas parvu(m)*). NOT. Tir. 52, 35 -um. de formis: compar. et superl. desunt. *gen. plur.* -um ARNOB. nat. 3, 14 p. 172, 6 M. GLOSS. ῥήπιος. νεογνός. νηπιώτατος. -um: ῥήπιον. ὀλίγιστον. legitur inde a PLAVTO (*quater decies*), TER. (*octies*), sed postea in versibus admodum raro exceptis CE; e scriptoribus frequentant VAL. MAX. et APVL. met., saepissime adhibetur in sacr. script. et apud AVG., plerumque pro subst. masc., raro in sermone iuris; omnino deest e. g. SALL., TIB., LIV., OV., VELL., LVCANO, PERS., VAL. FL., STAT. [port. parvo; i. q. infans: it. pargolo; langued. vet. parvol; vasc. parvol; cat. parvol; astur. parvolu. *cf.* M.-L. 6262. Battisti-Alessio IV 2775. Wartburg VII 694. Corominas IV 417. Machado IV 316. St.] [confunditur in codd. maxime cum parvus: Cic. Manil. 54 CAES. Gall. 6, 21, 3 COLVM. 8, 11, 1 PLIN. nat. 36, 43 VVLG. thren. 2, 11. et saepe.]*

i. q. (valde) parvus. deminutivum ponitur aut vi sollemni (*pro superlativo e. g. l. 70. p. 550, 70. 551, 29. 552, 40; cf. PALLAD. 1, 5, 3 glebam -am [Colum. 2, 2, 18 perexigua] aut cum affectu quodam* (e. g. p. 548, 64sq. 76sq. 550, 4sq.)). haud raro attributum est al-

terius deminutivi, e. g. l. 42. 47. 58. p. 550, 43. 551, 83. 552, 16. vim deminutivam arguit particulae admodum VAL. MAX. 1, 5, 3. 1, 7, 7. 3, 5, 1. 4, 3 ext. 3 SEN. nat. 2, 6, 5 IVST. 7, 2, 5. *al.*, dumtaxat BELL. Afr. 87, 3, modo *ibid.* 54, 1, oppido quam VITR. 8, 3, 11, quam PLAVT. Pseud. 783. variis structuris indicatur, quo respectu aliquis (aliquid) -us sit (*v. l. 32. p. 550, 81. 551, 12. 553, 7sq.*) vel cui rei quis impar sit (*v. l. 23. p. 553, 16sq.*).

CAPVT PRIVS: proprie (*sc. de eis, quorum amplitudo, copia sim. aut sensibus percipi aut mesurando intellegi potest*): I pertinet ad spatium (*sc. de animantibus vel rebus spatium quoddam obtinentibus vel de spatio ipso*): A corporum (*de scriptis p. 550, 81*): I accedente respectu aetatis, sc. infantilis, puerilis: a de hominibus vel deis (*de daemone l. 34sq.*; aetas alibi mensura temporis indicatur, e. g. l. 31. 73. 77. p. 549, 8. 37. 38, alibi vario modo e contextu colligi potest, e. g. l. 26. 67. 74sq. p. 549, 1sq. 19. 22. 26. 31. 34; locutionem aetate -us v. p. 553, 24. 32. 34): α *adi.*: ① exempla varia (*saepius praedicative quam attributive ponitur*): PLAVT. Capt. 1013 pater meus te mihi -um peculiarem -o puero dedit (*sim. iuxta pron., fere praedicative*: Poen. 896 illas emit . . . -as. 1346. TER. Eun. 892 nutrix illam aluit -am. BELL. Alex. 78, 2. CIRIS 138 idem, sc. Amor, . . . acuebat -us iras. VAL. MAX. 5, 7, 1 SEN. Oed. 806. OCTAVIA 636 te -um in lucem edidi. CALP. decl. 24. et saepius). Poen. 1101. Pseud. 783 quam illae rei (*fort. stuprum patiendo*) . . . sum -us. SEN. Herc. f. 1020 (*Herc. de filio*) -um hoc monstrum. Tro. 456 nostrae -am stirpem domus, sc. Astyanacta. epist. 99, 23 filii tui quamvis -i iocos. IVV. 6, 89. TAC. Agr. 4, 2 statim -us sedem . . . studiorum Massiliam habuit. PLIN. paneg. 26, 7 -orum civium. CE 428, 4 (*aet. Hadr.*) antequam quinque . . . complerem -us annos. APVL. met. 4, 31, 6 auriga -us delphini Palaemon.

ITALA Gal. 4, 1 (*cod. g al., sim. VVLG.*) quamdiu heres -us est (*gr. ῥήπιος*). Ps. MAR. VICTORIN. phys. 20 *Christus* nasci -us debuit (*de eodem: 22 adhuc -us fere annorum XII. HIER. hom. Orig. in Luc. 18 p. 111, 11. CHROMAT. serm. 30, 2 L. in corpore -us. al.; cf. l. 74. p. 549, 29*). AMBR. exc. Sat. 1, 61 lectoris. RVFIN. hist. mon. 7 p. 411^A manu apprehendit quasi -um quendam Aethiopem (*i. daemonem ut: DYNAM. vita Max. 8 l. 193 G. ad rem cf. l. 42 et PALLAD. hist. mon. 1, 5 p. 266^D daemon fit . . . -us puer*). *al.* ② iuxta subst., quae infantem aut gradum cognationis significant (*attributive vel praedicative*): PLAVT. Capt. 982 -o puero [-um *codd., corrigitur sec. 1013, v. l. 18*]. Merc. 90 p. -o mihi paedagogus fuerat. Stich. 161 p. me gestavit -um. TER. Ad. 494 or a p. -is sumus educ[ati] [*cf. l. 82sq.*]. CIC. Cluent. 137 CALV. ur. frg. Char. gramm. p. 296, 24 B. *al.*; *cf.* RVFIN. hist. mon. 29 p. 454^B [*de daemonibus*] quasi -os quosdam puerulos [THEOD. MOPS. p. 547, 51]. Cist. 123 illanc . . . -am puellam proiectam . . . sustuli (552 Curc. 528 TER. Eun. 108 VVLG. IV reg. 5, 2. *al.*). Poen. 1105 mihi . . . gnatae . . . sunt surruptae -ae (AFRAN. com. 208. ITALIA II Macc. 5, 13 [rec. X] mulierum et natorum -orum [*gr. τέκνων, Vulg. om. -orum*]. CE 108, 8).

Rud. 39 filiola (VAL. MAX. 1, 5, 3 ENNOD. opusc. 5, 22 p. 399, 11. *cf.* filia: NEP. Them. 8, 4. APVL. met. 10, 28, 1 [postea: infantulae]. COD. Iust. 6, 21, 6, 1 [a. 225]. *al.*). TER. Eun. 524 soror (521 parva). CIC. Catil. 4, 3 filius meus (SEN. epist. 99, 1. 2 ASCON. Mil. p. 33, 13 TAC. hist. 3, 67, 2. *al.* SVET. Dom. 15, 1 APVL. met. 8, 31, 2. et saepe, e. g. PAVL. NOL. epist. 44, 3 [opp. adultuli]. AVG. civ. 19, 12 p. 373, 29 D. [opp. grandiusculis]. *cf.* VAL. MAX. 8, 8 ext. 1 -is filioliis). VAL. MAX. 8, 1 absol. 2 reus . . . -os liberos suos . . . commendare coepit (QVINT. inst. 2, 15, 8 [in eadem re]. IVST. 26, 1, 7. *al.*). SEN. Tro. 1089 nepotem (CVRT. 4, 10, 22 CAPITOL. Maximin. 20, 2. *al.*). CYPR. laps. 9 infantem (ARNOB. nat. 7, 36 p. 390, 13 M. HIER. in Ier. 31, 16/17 -i atque lactantes. CE 1170, 9 [I puer immaturus, 3 parvus]. *al.*; *cf.* infantulus -us *sim. vol. VII 1, 1353, 5. 28. 32sq.*). VVLG. gen. 43, 29 frater vester -us, sc. Benjamin ([var. l. minimus, Itala Lugd. iunior]. AVG. civ. 5, 25 p. 238, 21 D.). *al.* ③ iuxta nomen proprium: VARRO Men. 204 unus . . . -us Amor (*nisi ad 2b coll. p. 550, 73sq.; sed cf. etiam l. 20sq. nec non APVL. met. 10, 2, 4 primis elementis Cupido -us nutriebatur*).

CATVLL. 61, 216 Torquatus . . . -us (*iuxta nomen patris de filio ut: VERG. Aen. 4, 328 siquis mihi -us aula luderet Aeneas [inde IVV. 5, 138]. cf. AVR. Fronto p. 65, 23 v. d. H. de -a nostra Faustina [sic distinguī vid. ab uxore, cf. p. 550, 4]*). CIC. div. 1, 78 Platonis cum in cunis -o dormienti apes in labellis consedissent (*nomine subaudiendo*: VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 Platonis dormientis . . . -i). MART. 5, 34, 3 -a . . . Erotion (pallida *var. l.*). SVET. Claud. 27, 2 Britannicum . . . -um etiam tum. APVL. met. 5, 14, 4 (*sorores ad Psychem*) Psyche, non ita ut pridem -a (*cf. Helm ad l. et cognomen Parvulus, -a*). TERT. anim. 46, 9 Ciceronis . . . -i etiam nunc. CAPITOL. Gord. 22, 2 Gordianum -um, annos agentem . . . undecim vel . . . sedecim. HIER. epist. 58, 3, 5 ubi quondam *Christus* -us vagiit (*cf. l. 30sq. et HIER. hom. Orig. in Luc. 15 p. 93, 19 Iesum [al.]*). CIL X 8305 Primus -us innocens. INSCR. christ. Diehl 2829 (*a. 447*) Taurus -us, qui vixit anus octo eqs. (*sim. 4419 [a. 522]*). *al.*

β *masc. vel fem. pro subst.* (exempla certiora, ambigua inter subst. et adi. v. supra, e. g. l. 18sq. 67; de hoc usu egit *Funck, Arch. Lat. Lex. 7, 1892, 75. 94sq.*; *gr. respondet παιδίον, nisi aliud notavimus*): ① significantur infantes, pueri puellaeve: ② exempla varia: TER. Andr. 35 a -o ut semper tibi . . . clemens fuerit servitus, scis (*item a -o, -is: Ad. 48 eum eduxi a -o. CAES. Gall. 6, 21, 3 a -is [parvis β]. PACIAN. epist. 2, 4 p. 31. cf. supra l. 40*). Eun. 155 -a hinc est abrepta [Blundell]

55

60

65

70

75

80

(redditur 108 -am puellam). QVINT. inst. 1, 1, 24 ut litterarum nomina...
-i discant. 2, 3, 7. 5, 7, 36. APVL. met. 2, 27, 7 -os ad exitium mulieris
hortantur ('plebeios' intellegit Wiman, *Textkr. Stud. till Apul.*, 1927, 27,
sed v. de Jonge, 1941, ad l.). 3, 8, 1. 3, 8, 4 -i huius in primis annis desti-
tuti fortunis succurrite. 10, 32, 1. al. TERT. bapt. 18 p. 216, 16 (agitur
de baptismo -orum ut: HIER. hom. Orig. in Luc. 14 p. 87, 21 -i bapti-
zantur. AVG. civ. 22, 22 p. 606, 21 D. epist. 166, 23 p. 579, 9 ante oc-
tavum diem nativitatis non esse -um baptizandum. CONC. Carth. a. 418
[Corp. Christ. 149] p. 70 l. 32. et saepe). adv. Marc. 4, 23 p. 497, 20
Christus diligit -os (cf. p. 498, 5 -orum dilector). ITALA II Macc. 8, 4
(Complut.) innocentium et -orum iniquam perditionem ([gr. *νηπίων*,
VVLG. innocentium -orum]. RVFIN. Orig. princ. 2, 5, 2 p. 133, 26 i. -os
et lactantes. CASSIAN. inst. 4, 27, 2. cf. l. 50. p. 548, 76 et CASSIAN. inst.
1, 3 innocentiam et simplicitatem -orum [MAX. TAVR. serm. 81,
2 M.]). Matth. 18, 4 (cod. l. al. = VVLG.) qui humiliaverit se sicut -us
iste (cod. a. al. puer, cod. e. infans). 19, 14 (cod. f. al., sim. VVLG.) sinite
-os et nolite eos prohibere venire ad me (cod. a. al. pueros, cod. e. al.
infantes. sim. Marc. 10, 14 [cod. f.; sim. al., VVLG.]). I Petr. 2, 2 (Hier. in
Is. 60, 4 al.) quasi modo nati -i (gr. *βρέφη*, Vulg. infantes). MARCIAN.
dig. 40, 5, 55, 1 praetor -is subvenit. *ibid.* in -is... nulla deprehenditur
culpa. CAPITOL. Alb. 5, 6 -i domus *Caesareanae*. ARNOB. nat. 3, 14
p. 172, 6 M. edentulos eos esse -um... ritu. 5, 6 p. 255, 5 *Nana* eniti-
tur -um (SCHOL. Stat. Theb. 3, 685). HIL. in Matth. 1, 6 parante...
Herode -is necem (-o et -i var. II; respicitur Matth. 2, 16 pueros. de eis-
dem: HIER. in Ier. 31, 15 p. 389, 16 PRVD. perist. 10, 737 QVODV.
symb. 2, 4, 15. al.). HEGES. 5, 53, 1 p. 415, 30 vocem -i vagientis ([gr.
7, 385 *τέκνον*]. VVLG. exod. 2, 6 PRVD. cath. 7, 164. cf. p. 548, 74).
HIER. epist. 57, 7, 6 tulisse Ioseph -um et matrem eius (sec. Matth. 2,
14, ubi puerum. de Christo infante ut: hom. Orig. in Luc. 15 p. 92, 14
QVODV. symb. 2, 4, 16. al.; cf. p. 548, 30 sqq.). VVLG. gen. 25, 22 colli-
debantur in utero *Rebecca*... -i. Is. 9, 6 -us enim natus est nobis, filius
datus est nobis. PRVD. perist. 9, 38 (de discipulis magistri). AVG. conf.
9, 8, 17 dorso grandiuscularum puellarum -i portari solent. epist. ed.
Divjak 5, 2, 2 -is, qui nec cogitare nec loqui possunt. QVODV. symb. 1,
2, 17 -os... ludentes (1, 2, 20 POMP. gramm. V 311, 6. cf. p. 548, 65).
SORAN. p. 33, 1 (gr. p. 73, 3 *Ilb. νηπίων*, cf. p. 73, 5 *βρέφους*). MART. CAP.
7, 739 -is mense septimo dentes emergunt ac septimo anno mutantur.
CE 1162, 1 -us hic situs est, vixit tris usque per annos (postea: infans).
2178, 1. et saepissime.

③ occurrit iuxta alia subst., quae homines cuiusdam aetatis
vel condicionis significant (usum harum vocum apud HIER. fusius tractat
Hamblenne, Latomus 28, 1969, 1085 sqq.): ① iuxta posita selecta:
infans: ARNOB. nat. 2, 71 p. 151, 3 M. 5, 8 p. 259, 22 HIER. adv.
Iovin. 1, 34 p. 256^P AVG. gen. ad litt. 10, 11 p. 308, 21. al.; *distincte*
l. 59. iuvenis: QVINT. inst. 1, 3, 15 (*distincte* ut HIER. epist. 66, 10, 2.
al., e. g. l. 53. 59. 61). VVLG. Ier. 9, 21. al. lactans, lactens (fere sec.
psalm. 8, 3 = Matth. 21, 16 infantium et l., gr. *νηπίων και θηλαζόντων*):
TERT. anim. 19, 9 HIL. in Matth. 21, 5 HIER. in Gal. 4, 14 VVLG. I reg.
22, 19. al.; *distincte* p. 552, 75. puer: TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 497,
23 -os et p., innocentem adhuc aetatem et iudicii iam capacem (*item*
distincte l. 59 et CASSIAN. inst. 7, 3, 1. al.). ITALA Is. 9, 6 (Sacr. Leon.
1245). HIER. epist. 66, 10, 2. al. ② in serie, qua gradus aetatis
aut partes gentis, populi sim. enumerantur: PLIN. paneg. 22, 3 -i...
iuvenes... senes. ITALA Ezech. 9, 6 (Tert. adv. Iud. 11, 8, sim. al. et
VVLG.) -os et mulieres interficite (sim. compositur cum aetate aut sexu
infirmis: Matth. 14, 21 [cod. f. al. = VVLG.] exceptis mulieribus et
-is. LACT. inst. 4, 21, 4 coniuges... virgines... pueros... -os. HEGES.
2, 11, 4 -orum... senum... mulierum. VVLG. Ios. 8, 35 mulieribus ac
-is et advenis. sim. al.). IREN. 2, 22, 4 infantes et -os et pueros et iuvenes
et seniores (sim. 2, 24, 4). PANEG. 11, 11, 3 viris feminis -is senibus.
HIER. epist. 140, 9, 3 in -is... in iuvenibus... in perfectae aetatis
viris (postea: senectute). vita Malchi 4 viri feminae senes iuvenes -i.
VVLG. deut. 2, 34 viris ac mulieribus et -is. PRVD. cath. 9, 109 senes...
iuventus, -orum... chorus, turba matrum virginumque, simplices
puellulae. sim. al.

④ ponitur cum respectu parentum, ut significantur filii filiaeve
infantis vel puerilis aetatis (nota AVG. epist. 149, 5 [ad psalm. 16, 14
-is suis] existimo -os accipiendos manifestos carnis filios): ① exem-
pla varia (probabiliora selecta; cetera v. supra): VAL. MAX. 2, 6, 16
Persae liberos suos non prius aspiciabant, quam septimum annum im-
plissent, quo -orum amissionem aequiore animo sustinerent. TAC. dial.
29, 2 ipsi parentes... modestiae -os non adsuefaciunt. PLIN. paneg.
26, 1 labor parentibus erat ostentare -os. FLOR. epit. 4, 2, 90 filiam...
Pompei cum -is, ex Sylla (*Perizonius*; et -us vel cum patruolis sim.
cod.). MIN. FEL. 22, 1 invento -o gaudet Isis (antea: filium). ITALA
Is. 8, 18 (Hier. in Eph. 4, 13 sqq. p. 501^P) -i, quos dedit mihi deus (Vulg.
pueri. sim. VVLG. gen. 33, 5). SOL. 27, 42 matrum crimina plectebantur
interitu -orum. TREB. trig. tyr. 27, 1 Odenatus moriens duos -os reli-
quit (CIL XIII 1981, 9). SYMM. rel. 28, 7 (syn. liberos). AMBR. hex. 5,
18, 58 feminae pauperiores abiciunt -os. PASS. Macc. 14, 6 interfectis
-is mater accensa (-is suis var. l.). HIER. epist. 60, 9, 1 sororem cum -o
viduam. VVLG. gen. 25, 26. 33, 13 -os... teneros habeo (Itala Lugd.
infantes). PRVD. perist. 10, 748 Isaac fuisse -um patri unicum. COMM.
apol. 1035 quid misera mater faciet tunc -o dulci? ENNOD. epist. 7,

31, 3 p. 198, 3 creatores reptantium -orum non et mulcentur iniuriis?
CE 466, 4 sine -o vixi. al. ② parens (avus l. 8) indicatur per
pron. vel gen. poss. (cf. l. 30 sq. et p. 553, 38 sqq.): AVR. Fronto
p. 81, 8 v. d. H. Faustina et -ae nostrae te salutant (p. 94, 16 [antea:
filiolos meos]. al. APVL. met. 5, 12, 5 [Cupido ad Psychen praegnatem]
istum -um n. SYMM. epist. 2, 47. 2, 48, 2. 5, 22, 1 quaestorium -i n. mu-
nus. VVLG. num. 32, 26 -os n. et mulieres. al.). APVL. met. 8, 20, 1 (log.
avus) meum... -um... mihi reddite (SYMM. epist. 8, 69 VVLG. gen.
33, 14. al.). ITALA psalm. 16, 14 (cod. 304, sim. VVLG.) reliquerunt reli-
quias -is suis ([gr. *νηπίους*]. AMBR. hex. 5, 13, 42 VVLG. gen. 45, 19 AVG.
civ. 20, 8 p. 426, 28 D. OROS. hist. 5, 16, 13. al.). VOPISC. Tac. 6, 8 ne
-os tuos... facias... heredes imperii (ENNOD. epist. 9, 9, 1 p. 234, 4).
VVLG. gen. 33, 5 mulieres et -os earum (iud. 21, 10 Iob 21, 11. al.).
al. pro parente est populus, civitas sim.: ITALA psalm. 136, 9
(Sangerm. al. = VVLG.) filia Babylonis, ... beatus, qui... adlidet -os
tuos ad petram ([gr. *νήπια*. inde BACHIAE. repar. laps. 21 p. 1059^B -os
Babylonis. allegorice explicant AVG. in psalm. 136, 21 nascentes malae
cupiditates. PAVL. MED. vita Ambr. 41, 3 hoc est: omnes intentiones
avaritiae. cf. p. 552, 43]. thren. 2, 19 [Ambr. in psalm. 118 serm. 19, 3, 1]
-orum t., sc. Sion [gr. *νηπίων*]. al.). VVLG. Ier. 48, 4 -is eius, sc. Moab
(thren. 1, 5, sc. Sion. al.). al.

b de animalibus: α adi.: VARRO rust. 2, 4, 19 nutrire
octonos porcos -os primo possunt scrofae. CAES. Gall. 6, 28, 4 uri man-
suefieri ne -i quidem excepti possunt. CAPITOL. Alb. 5, 8 aquilae -ae de
nidis adlatae sunt (cf. AMBR. hex. 5, 18, 60 adseritur quod aquila pullos
suos... -os ungue suspendat). CAEL. AVR. acut. 3, 9, 99 catulo. CAS-
SIOD. var. 2, 14, 3 (de ciconiis parentes foventibus) iuvenes reddunt,
quod a parentibus -i susceperunt. CE 1823, 10 -us agnus. β masc.
pro subst. (certiora): AMBR. hex. 5, 17, 56 ut... hominum domici-
liis -os suos et tecta commendat hirundo. 6, 4, 22 fera protegit -os suos
(antea: catulis; fetus. sim. PASS. Macc. 14, 6 [cf. LXX IV Macc. 14, 15
νεοττων]). VVLG. Ier. 49, 20 -i gregis (cf. 50, 45 -i gregum).

c per enallagen transfertur ad ipsam aetatem: IVST. 12, 4, 10
a -a aetate laboribus... indurati (HIER. epist. 64, 15, 2 Samuhel...
a. adhuc -ae [gen. qual. ut: CIL VIII 9107, 5 filiorum -ae a. defunctorum.
addas fortasse titulum lacunosum CIL V 1725, 2]. in Mich. 2, 1/5 l. 42.
AVG. epist. 186, 11 in hac -a a. [c. Iulian. op. imperf. 6, 20 p. 1547
COD. Theod. 14, 3, 5]. al.). CIL VIII 22673, 7 in -is annis.

2 mero respectu magnitudinis (brevitatis scriptorum infra l.
81): a de rebus: α adi. (exempla selecta inde a SEN.; cf. p. 551,
20): VARRO Men. 375 -i intorti... sex cincinni. CIC. Verr. II 2, 99
navigio (BELL. Afr. 34, 2 Alex. 12, 4 SEN. nat. 4, 2, 6 PETRON. 114,
14. al.; cf. CAES. civ. 3, 104, 3 naviculam. BELL. Afr. 63, 1 navigiolum.
CIRIS 479 cumba velut magnas sequitur cum -a classes [PROP. 1, 11,
10]. SEN. epist. 43, 2 navis, quae in flumine magna est, in mari -a
est [PLIN. nat. 35, 101]). ac. 2, 66 Cynosuram (i. sidus; cf. nat. deor. 2,
106 parva, Arat. phaen. 42 *ὀλίγη*). LVCR. 6, 305 venti vis... amittens
... corpora quaedam grandia... atque alia ex ipso conradens aere
portat -a. BELL. Afr. 37, 3 -am proclivitatem degressus Caesar. 87, 3
fossa (RVT. NAM. 1, 478). MORET. 8 fomes. PROP. 2, 13, 32 accipiat
manes -a testa meos (HIER. in Is. 30, 12/14. *item* de vasis: PAVL.
FEST. p. 24 olla. p. 337 vas [VVLG. Is. 22, 24 in imagine]. PLIN. nat. 33,
157 potorii. IVV. 3, 204 cantharus. PLIN. epist. 2, 6, 2 lagunculis).
MANIL. 4, 927 -a sic totum pervisit pupula caelum, quoque vident oculi,
minimum est. VITR. 8, 3, 11 fenticulus oppido quam -us. PAVL. FEST.
p. 99 praedium. VAL. MAX. 2, 8 pr. e -a Romuli casa (COD. Theod.
2, 1, 8 pr. cf. casula: APVL. met. 9, 35, 3 [antea: modicae]. HIER. in
Is. 1, 8). 5, 3 ext. 3 p. 242, 14 Thesea -o in scopulo sepeliri. 7, 1, 2 pau-
per -i ruris fructibus contentus. CELS. 7, 7, 2 tuberculum. 7, 18, 2 mem-
branulae. 7, 19, 6 si -um est, quod nocet (i. pars morbo affecta. sim.
7, 21, 1^A. 8, 3, 1). 7, 26, 4 calculus. al. SEN. Oed. 463 -a dependet lateri
manus piratarum in delphinis mutatorum (PETRON. 89 vers. 44 filio-
rum Laocoonis. FRONTO p. 68, 10 v. d. H. filiae tuae m. -as plantasque
illas pinguculas... exosculabor. VVLG. Is. 50, 2 [in imag.]). benef. 4,
6, 2 frustra (cf. ARNOB. nat. 7, 25 p. 374, 4 M. frustilla cibi). nat. 2, 6, 5
-a admodum semina (HIER. epist. 64, 19, 1. cf. TERT. adv. Val. 29
p. 205, 13 granum seminis spiritualis modicum et -um). epist. 89, 21 et
singula corpora estis et -a. CVRT. 7, 5, 28 oppidum (*item* de oppidis
sim.: AVSON. 213, 4 p. 69 P. Hilerda. VVLG. Mich. 5, 2 tu, Bethlehem...
-us es [Itala Hier. epist. 57, 8, 3 minima vel modicus, gr. *ὀλιγοστός*]).
PAVL. NOL. carm. 21, 258 in urbe... -a, sc. Roma prisca. al.). PLIN.
nat. 10, 82 tam -is in faucibus luscinae. 25, 159 herba. 36, 189 litho-
strotum -is... crustis. SIL. 7, 443 -us... corytos (de pharetra Cupidi-
nis; cf. 11, 393 -a... spicula Cupidinum). MART. 10, 92, 13 agelli...
-i numen. IVV. 15, 127 vela. SVET. Claud. 34, 2 cultellos. APVL. met. 1,
23, 6 contentus lare -o. ANTH. 438, 4 manet magnos -a terra duces
[nisi ad p. 551, 58]. COD. Theod. 2, 1, 8 pr. -ae... t. finium). ARNOB.
nat. 6, 18 p. 331, 9 M. signa deorum... -a fier(i) et palmarem in minu-
t[iti]em contrahi (cf. p. 331, 12 sigilliolis -is). AVIEN. Arat. 847 -us hic
Aram locus exprimit (sc. in caelo). HIER. epist. 64, 16, 1 septimum
vestimentum est mensura -um. CAES. AREL. reg. virg. 49 istam -am re-
capitulationem, quam manu mea scripsi. INSCR. christ. Diehl 1135, 2
nunquam meritum tuum -a claudit humus (nisi ad p. 551, 58). al.

β neutr. sing. pro subst.: CELS. 7, 6, 2 omnia... ista tubercula...
[Blundell]

ex -o incipiunt. *vergit in usum adv.*: CELS. 7, 18, 8 si ducitur *scrotum*, aut nihil aut -m intenditur. PLIN. epist. 8, 14, 14 quia -m referret, an *egs.* (*sim. in imagine intervalli*: 8, 17, 6 -m differt [paulum var. l.]. BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 499, 2 -m quiddam distant).

b de animantibus (*sc. animalibus praeter LVCR. et SEN. contr.*; *addas fort. p. 548, 62; fem. fere pro subst. l. 7. 11; de corporibus v. p. 549, 68*): LVCR. 4, 1162 (*distinguuntur variae mulieres*) -a, pumilio (*opp. magna atque inmanis*). CVLEX 183 -us ... umoris ... alumnus (*i. culex*). HOR. sat. 1, 1, 33 -a ... magni formica laboris (*cf. APVL. met. 6, 10, 5 formicula illa -a [ARNOB. nat. 4, 26 p. 233, 1 M.]. AVIAN. fab. 34, 15 -a [sc. formica] ... sic est affata cicadam*). SEN. contr. 7, 4 (19), 7 erat ... -us statura *Calvus*. PHAEDR. 5, 3, 3 punctum volucris -ae (*i. muscae*). SEN. clem. 1, 25, 4 serpentes -ae (QVINT. decl. 381, 1). COLVM. 9, 3, 2 *apes* -as, oblongas *egs.* 10, 321 pulex. PLIN. nat. 22, 161 *herba quaedam* dependentes -as veluti locustas habet. SOL. 32, 25 avis (*[sec. Plin. nat. 8, 90 parva avis]*). ORIBAS. syn. 4, 17, 3 La [*gr. μικρῶν, Aa minutae*]. *cf. AVIAN. fab. 21, 1 ales [EVSTATH. Basil. hex. 8, 5, 16, ubi antea: avicula; Migne gr. 29, 177^B μικρᾶς]*. LAMPR. Diad. 4, 6 palumbum regium -um. Alex. 41, 5 graculae -ae (*si recte restituit Heraeus*). AVIEN. Arat. 747 -us in stellis Lepus est (*cf. 981 brevis*). CLAVD. DON. Aen. 1, 190 p. 42, 26 cervos -os (*opp. maiores*). HIER. tract. in Marc. p. 323, 9 lucusta animal -um est. VVLG. II reg. 12, 3 ovem (*oviculam var. l.*) unam -am. cant. 2, 15 vulpes -as (*Itala [cod. 169 al.] pusillas*). *per enallagen de grege -orum*: AVIAN. fab. 31, 12 quidquid -a turba cupit (*sc. murium [cf. I mus ... parvus]. pusil(l)a var. l.*).

B temporis (*cf. A1; de aetate v. sub A1c*): **1 adi.**: VAL. MAX. 6, 2, 10 *consulis ira* materiam saeviendi perquam exiguum habebat, -um vitae tempus ablatura *seni* (8, 4, 1 -o deinde t. interiecto. CASSIOD. hist. 12, 4, 5 neque -um t. sustinens [*Socrat. 7, 29 μηδὲ τὸ βραχυτάτων*]. *cf. l. 36*). IVV. 10, 340 dabitur mora -a (SCHOL.: paululum mortem differes). HIER. in Is. 26, 20/21 l. 53 quod ... omnes dies vitae nostrae breves sint et -i (*nisi ad IIB coll. p. 561, 9*). SIDON. epist. 8, 3, 2 -a quies. CE 102, 2 o fata brevia ... , quae me XI annos natum levastis -ae vitae meae (1337, 8 [*antea: tempora parva*]). **2 neutr. sing. pro subst.**: VAL. MAX. 1, 7, 7 inter hanc noctem et supplicium capitis ... -um admodum temporis intercessit. PLIN. epist. 9, 40, 3 (*de tempore studiis dedito*) *ver et autumnus*, ut nihil de die perdunt, de nocte -um adquirunt. HIER. in Is. 28, 9/13 l. 90 modicum enim -umque, et venient quae promissa sunt (*i. cum tempus breve transierit, venient; cf. vol. VIII 1234, 33 sqq.*).

II pertinet ad quamlibet quantitatem: **A notioni magnitudinis potius contrariam**: **1 de parte, portione, quae vel per se vel cum toto comparata minima est**: **a adi.**: LVCR. 6, 651 ut ... videas caelum summai totius (*i. universi*) unum quam sit -a pars. ALF. dig. 19, 2, 27 pr. ut *habitor* ... aliquam partem -am incommodi sustineret. SEN. epist. 89, 3 quicquid in maius crevit, facilius agnoscitur, si discessit in partes, quas ... innumerabiles esse et -as non oportet. VITA Caes. Arel. 2, 42 -am partem *lintei*. **b neutr. sing. pro subst.**: COD. Iust. 3, 28, 33 pr. qui ex -o genitoris sui consequitur substantiam (*opp. ex maiore parte; antea: maximam ... portionem ... , minusculam*).

2 cetera exempla: **a mero respectu quantitatis de copia exigua, numero parvo**: **α animantium**: BEVT. Cic. fam. 11, 10, 3 -am manum peditum (*opp. satis magnum numerum*). VAL. MAX. 3, 5, 1 a -o admodum ... praesidio *captus est Cn. Scipio*. ITALA Luc. 12, 32 (*Hier. in Zach. 13, 7/9 l. 191 al.*) ne timeas, grex -e (*gr. μικρόν, cod. b al. et Vulg. pusillus*). DRAC. laud. dei 1, 620 propago maxima fit, generis *humani* quam -a fudit origo (*i. Adam et Eva*). **β rerum** (*huc fortasse p. 550, 76. 83*): VAL. MAX. 2, 10 ext. 1 *memoria tyrannicidarum* tantum venerationis in tam -o aere possidet (*nisi ad p. 550, 40*). HIER. in Is. 30, 12/14 caenosam et -am aquam populis praebere sitientibus (*ad Is. 30, 14 parum aquae*). **neutr. sing. c. gen. part. pro subst.** (*cf. l. 36 supra*): PLIN. nat. 15, 100 quibus *acinis* -um inest ligni (*antea: interiore ligno ... parvo*). Ps. QVINT. decl. 13, 2 hoc ... -um terrae (*antea: agellus sane angustus*).

b accedente respectu pretii de pecunia, opibus, donis sim. (*huc vergunt p. 550, 59. 71. 73*): **α adi.**: CIC. Q. Rosc. 23 illa fuit pecunia immanis, haec -a. HOR. epist. 1, 18, 29 meae ... stultitiam patiuntur opes, tibi -a res est. FEST. p. 302 ob -a detrimenta *poenam persequi* (*cf. CAES. sub III*). VAL. MAX. 4, 3 ext. 3 *Xenocrates Alexandri legatos* modico apparatu et admodum -is copiis excepit. 4, 4, 11 -os census nostros. SEN. dial. 4, 29, 3 de -a summa *iudicare*. APVL. met. 11, 28, 3 veste ipsa mea, quamvis -a, distracta sufficientem conrasi summulam. CE 1042, 2 ut potui meritis -a dona dedi. CIL VI 9927, 3 coniugi optimo ... de -a mediocritatem nostram digno feci. **β neutr. plur. pro subst.**: HOR. epist. 1, 15, 42 tuta et -a laudo, cum res deficiunt, satis inter vilia fortis; verum ubi quid melius contingit et unctius *egs.*

? B notioni multitudinis potius contrariam (*huc fortasse l. 32*): VEG. mulom. 2, 119, 4 *arbor*, quae radicibus ex maiore parte praecisis, cum -is (*cum a -is var. l.*) aliquamdiu sustentata portaverit frondes, celementer exarescit (*nisi spectat ad magnitudinem, cf. Chiron 409 minor radix*).

III pertinet ad vim, vehementiam: CIC. Tusc. 3, 2 *natura* -os nobis dedit igniculos (*postea: semina ... virtutum, opp. naturae lumen*). ad Q. fr. 2, 2, 1 -a lippitudine adductus sum, ut dictarem hanc epistolam.

CAES. Gall. 5, 22, 1 neque ... -o detrimento illum locum relinqui videbat (*cf. p. 551, 68*). PLIN. nat. 17, 221 *vermiculi* sonum ... edunt -i stridoris. VEN. FORT. Mart. 1, 29 -a *grammaticae* lambens refluamina guttae.

CAPVT ALTERVM: translate (*imagines quasdam v. supra l. 3. p. 548, 63. 550, 52. 64. 67. 551, 2 sqq.*): **I -ae sunt res variae**: **A quae minimi momenti sunt vel vim, potestatem, gravitatem sim. minimam habent**: **1 adi.**: TER. Ad. 274 tam ob -am rem paene e patria, *sc. te discessisse* (CIC. Quinct. 53 si in -a re captionis aliquid vererere *egs.* Cato 48 [*de rebus veneriis*]). SVET. Galba 7, 1 *provinciam* ordinavit ... magna ... cura, etiam in -is r. AVG. doct. christ. 4, 18, 36). RHET. Her. 2, 8, 12 ut ne -a quidem titubatione aut offensione impediremur. CIC. inv. 2, 25 defensor ... inpulsionem ... extenuabit et -am quamdam fuisse demonstrabit. de orat. 2, 88 in causa -a (*sc. de lite; de causa movente*): LVCR. 4, 193. CAES. civ. 3, 72, 4 quam -ae saepe causae ... magna detrimenta intulissent. *cf. BELL. Afr. 54, 1 causulam*). LVCR. 3, 321 naturarum vestigia ... -a, quae nequeat ratio depellere. CAES. Gall. 2, 30, 1 proeliis (5, 50, 1). PANEG. in Mess. 197 nostri si -a cura sit tibi, quanta libet *egs.* VAL. MAX. 1, 1, 8 tam scrupulosa cura -a quoque momenta religionis examinari videntur. 1, 7 ext. 5 *non* -um argumentum. 2, 4, 4 -a initia. 3, 2, 18 -is et extremi(s) spiritus reliquis. 7, 2 ext. 18 multis et magnis sapientiae exemplis -um adiciam. 8, 11 ext. 7 tantus artifex in tam -a materia ... diu frustra terebatur. PLIN. nat. 2, 87 improbitas cordis humani -o aliquo invitata successu. SVET. Nero 31, 4 *thesaurus* posse erui -a molientium opera. TERT. patient. 11 p. 17, 2sq. *iaculatur diabolus incitamenta* modo -a, modo maxima; si -a de sua mediocritate contemnas *egs.* HIER. epist. 1, 1 -am licet facultatem ... eloquii. VVLG. III reg. 2, 20 petitionem unam -am. Dan. 11, 34 auxilio -o (*parvo var. l.*). CASSIAN. conl. 21, 34, 3 legis mandata. CONC. I 5 p. 138, 14 -a ... et perexigua, deo verbo omnia videntur humana (*[gr. I I, 7 p. 59, 31 μικρά, versio altera I 5 p. 283, 6 parva. cf. p. 203, 26 omnia ipsi deo -a sunt]*). CASSIOD. hist. 7, 40, 10 hoc (*sc. sacrilegium quoddam*) -um iudicantes. **2 neutr. pro subst.**: CIC. inv. 2, 10 ne, dum -um (-um hoc et hoc -um var. ll.) consequamur ... , illud amittamus, quod maximum est. SEN. epist. 90, 27 quid illi *sapientiae* tam -a adsignas? TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 422, 9 experimenta maiorum de -is fecerat. ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 6 p. 506 ut ... neque per ista -a ... reprehendas animam *Pauli* (*gr. τὰ μικρά, opp. propter illa magna*). ENNOD. carm. 2, 3, 8 qui pollet magnis, -a iure (*iuste var. l.*) fugat. NOVELL. Iust. 15 epil. et maximorum et mediocrium et -orum nobis cura est (*gr. τῶν μικροτάτων*).

B quae quasi infantes alicuius sunt (?*masc. pro subst. sec. p. 550, 15*): REGVLA mag. them. psalm. 24 (= BENED. reg. prol. 28) -os cogitatos eius *diaboli* tenuit et adlisit ad Christum petram.

II -i sunt homines eorumve coetus vel qualitates sim. *non nisi in sacr. script. et inde apud ecclesiasticos, sc. maxime sec. Matth. 11, 25 I Cor. 3, 1. 13, 11 I Thess. 2, 7. subest fere usus p. 548, 12 sqq. descriptus (cf. l. 62. 64. p. 553, 9, quae huc traximus, quoniam fere spiritualiter explicantur), unde adhibetur cum variis coloribus, sc. imperitiae vel ignorantiae (e. g. l. 72. 75. p. 553, 3, cf. l. 60), infirmitatis sim. (e. g. l. 82. p. 553, 1 sq. 23. 51), innocentiae (e. g. p. 553, 28 sqq., cf. l. 60), humilitatis sive in bonam sive in malam partem accipiendae (e. g. l. 80 sq. 553, 14. 16. 17. 36; cf. EVCHER. form. 5 p. 32, 18 -us: mente humilis et simplex [affert Matth. 11, 25 I Cor. 13, 11]). gr. respondet fere ἡπίστος. ad rem v. Bertram, Theol. Wb. NT IV 913 sqq.*

A de ipsis hominibus (*saepemasc. pro subst.*): **1 exempla varia**: ITALA psalm. 114, 6 (*cod. 306 al. = VVLG.*) custodiens -os est dominus; humiliatus sum et liberavit me. 118, 130 (*Sangerm. al. = VVLG.*) sermo tuus intellectum dat -is (*Veron. al. infantes. explicat HIL. ad l. p. 508, 18 vel ad innocentiam renati vel per ignorantiam imperiti*). Matth. 11, 25 = Luc. 10, 21 (*cod. a al. = VVLG.*) abscondisti haec a sapientibus ... et revelasti ea -is (*de nationibus intellegit TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 504, 25. aliter e. g. HIL. p. 553, 31. EVCHER. l. 53*). I Cor. 13, 11 (*cod. d, sim. al. et VVLG.*) cum eram -us, ut -us loquebar, ut -us sapiebam, ut -us cogitabam; cum factus sum vir, quae -i erant, deposui (*explicat Tert. pudic. I p. 229, 24 habet et in Christo scientia aetates suas*). Gal. 4, 3 (*cod. d al., sim. VVLG.*) cum essemus -i, *sc. ante Christum missum*, sub elementis huius mundi eramus servientes *tamquam heres -us sub tutore* (AMBROSIAS. ad l. quasi imperfecti et -i. *item de Iudaeis*: PELAG. in I Cor. 10, 11 adhuc -is et rudibus. CASSIAN. conl. 21, 34, 2 incipientibus -isque. *cf. p. 553, 52*). Eph. 4, 14 (*ibid.*). Hebr. 5, 13 (*ibid.*). ARNOB. nat. 1, 43 quid dicitis, o -i, inconperta vobis ... garrientes? 1, 50 -is illis et rusticis (*sc. discipulis Christi*). PACIAN. bapt. 7 p. 140 (*ad audientes*) -i. HIER. epist. 58, 9, 1 si tantus propheta tenebras ignorantiae confitetur, qua nos putas -os et paene lactantes inscitiae nocte circumdari? (*scriptor de semetipso ut e. g. p. 553, 23*). PAUL. NOL. carm. 27, 170 pauper et insipiens et -us. EVOD. epist. ad Val. 62 VEN. FORT. carm. 9, 1, 3). hom. Orig. in Ezech. 1, 3 p. 325, 8 sacramenta dei propter -os auditores ... operiuntur. VVLG. Iob 5, 2 -um occidit invidia (*cf. CASSIAN. inst. 5, 22 invidens, dum livet, -um minoremque se probat. sim. GREG. M. moral. 5, 84*). prov. 9, 4 (*de insipiente, cf. 9, 16. 27, 12*). Is. 60, 22 -us in gentem fortissimam erit. AVA. conf. 4, 15, 26 -is fidelibus tuis, *sc. dei* (*in euang. Ioh. 98, 3 [opp. maioribus, hoc est intellegentioribus]*). CASSIOD. in psalm. 130, 2[4].

GREG. M. moral. 16, 68). gen. c. Manich. 1, 5, 9 propter -orum infirmitatem (cf. in psalm. 64, 15 -is . . . et infirmis [al.]). QVODV. grat. 1, 1, 9 si -i estis, venite et erudimini. symb. 2, 12, 7 ecclesia -os lacte verborum eius dei spiritaliter nutrit (postea: pueros, adolescentes eqs.). CASSIAN. inst. 4, 30, 6 inter iuniores et -os (sc. monachorum, cf. 4, 30, 5 novicius. vix ad p. 548, 12). al.

2 *indicatur, quo respectu vel apud quem quis -us sit:* a per praepos.: α in c. abl. (acc. HIL.): ITALIA I Cor. 3, 1 (cod. d al., sim. VVLG.) quasi carnalibus, quasi -is in Christo lac vobis potum dedi et non escam (inde RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 15, 5. symb. 1 -orum . . . et incipientium. AVG. gen. c. Manich. 1, 23, 40 retract. 2, 27. al.). I Thess. 2, 7 (cod. d al.) facti sumus -i in medio vestrum (item VVLG., sed lenes -i cod. G sec. var. l. gr. ἤπιοι). HIL. in Matth. 11, 11 ut, qui indignantur -i in deum (deo var. l.) fieri, stulti . . . in sapientia sua fiant. HIER. hom. Orig. in Luc. 35 p. 198, 5 in ecclesia (gr. μικρῶν). VVLG. I reg. 15, 17 (Samuel ad Saulem) cum -us esses in oculis tuis, caput in contemptibilem inter homines (sim. Abd. 2). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 45, 1 in fide. AVG. civ. 4, 33 p. 188, 17 D. in propectu animi. serm. 53, 15, 16 in multis. β varias: HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 3 p. 325, 4 adhuc -i iuxta animae aetatem sunt. AVG. in psalm. 62, 16 in illo deo esse poterimus, si . . . sub illo -i simus. serm. 215, 3 sumus ad . . . enarrandam magnitudinem -i. EPIPHAN. in euang. 26 p. 41, 24 a peccato et malitia -i sunt (opp. aetate -i. cf. 27 p. 43, 22 ab omni peccato). VEN. FORT. epist. (carm. 3, 1) 2 inter homines (opp. magnificum . . . in supernis).

b per casus: α abl.: ITALIA I Cor. 14, 20 (cod. d al., sim. VVLG.) nolite pueri effici sensibus, sed malitia -i estote, ut sensibus perfecti sitis (gr. νηπιάζετε. inde IREN. 4, 28, 3. HIL. in Matth. 11, 11 v. infra. PRISCILL. tract. 6, 107. al.). TERT. adv. Marc. 5, 4 quis enim -us, utique sensu, quod sunt nationes, eqs. (HIL. in Matth. 11, 11 malitia, non s. PELAG. in Rom. 2, 20 [‘infantium’] -orum, aetate vel s. RVFIN. Orig. in num. 1, 1 p. 4, 9 si desiero -us esse sensibus. PAVL. NOL. epist. 2, 2. al.). AVG. epist. 187, 26 non carnis aetate, sed mentis. in euang. Ioh. 98, 5 mente adhuc -is. QVODV. grat. 1, 1, 6 schola, ad quam -i spiritu deducuntur. β gen.: TERT. monog. 14, 2 Paulus calefaciens tamquam nutrix -os fidei.

3 *indicatur, cuius quis sit, sc. quasi infans (per gen. vel pron. poss.):* HIL. in Matth. 21, 5 regenerationis -i lactantesque (opp. prudentes et principes saeculi). PS. HIER. epist. 7, 1 p. 105^c tibi, nunc ecclesiae -o (ORIG. in Matth. 16, 25 p. 558, 10 pusillos e. et -os). PAVL. NOL. epist. 30, 1 (ad Severum) me non aetate sed sensu -um tuum (SACR. Leon. 248 da . . . , domine, lumen . . . -is t.). AVG. gen. c. Manich. 1, 1, 2 -os nostros, sc. catholicorum. CONSENT. Aug. epist. ed. Divjak 12, 15, 2 paternitas tua porrigat -o suo non aequis patrem passibus subsequenti benignitatis . . . dexteram (sec. Verg. Aen. 2, 723sq., ubi: parvus Iulus). QVODV. grat. 1, 1, 8 -i (voc.) Christi.

B *de gentibus, populis:* ITALIA Os. 11, 1 (cod. 176, Hier. epist. 57, 7, 6) -us est Israhel (Vulg. puer; explicat HIER. ad loc. l. 80 post errorem idololatriae quasi infans et -us est vocatus). VVLG. Am. 7, 2 (= 7, 5) -us est Iacob (HIER. ad loc. l. 45 -us . . . et crebra hostium incursione deletus). AVG. in Gal. 30, 8 populum . . . , qui -us sub paedagogo serviebat (sc. Iudaei; respicitur Gal. 3, 24. sim. 31, 1 de gentibus). GREG. ILIB. in cant. 1, 9 F. ubera legis lac disciplinae -o tunc populo, praebuerunt (populo Israelitico var. l.).

C *de hominum anima, mente, qualitate sim.:* IVVENC. 2, 551 (sec. Matth. 11, 25 p. 552, 61) -a . . . infantum . . . corda. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 62, 3 -a et infantilis interioris hominis aetas. PAVL. NOL. epist. 40, 6 p. 345, 17 senes aevi spiritalis infantiam -is sensibus agimus. AVG. in euang. Ioh. 1, 2 (ad psalm. 71, 3) montes excelsae animae sunt, colles -ae animae sunt (in psalm. 36, serm. 3, 9 l. 26). SACR. Leon. 101 -arum mentium fidem. FACVND. defens. 12, 1, 23 imperfecta et -a fides.

pro subst.: masc. vel fem. p. 548, 78sq. 550, 28sq. 551, 6. 552, 56sq., fort. p. 552, 42, neutr. p. 550, 84. 551, 34sq. 49. 61sq. 75. 552, 33sq.

deriv.: parvulitas.

cf. Onom.

[parvunculus, -a, -um. a parvus deminutive. non nisi in falsa var. l. EVGIPP. Sev. capit. 8 de -o filio (-o L, parvulo cett.; cf. Sev. 8, 3 filius . . . admodum parvulus).] Blundell.

*parvus, -a, -um, compar. *minor, -us, superl. *minimus, -a, -um. [pro *παρ-ρο-, gr. παῦρος (cf. nervus iuxta νεῦρον) a radice quae subest vocibus paucus, paulus. compar. minor et superl. minimus supplentur ex alia radice (cf. malus : peior, pessimus). quomodo minus cum minuere coniungendum sit, non prorsus constat. Sch.]

posit.: scribitur parb- CE 1839, 1 CIL X 4183, 1. INSCR. Année Epigr. 1978 n. 869, 1 (Afr.) nec raro in codd., parvv- INSCR. Dessau 9039, 10 (Carnunti). Not. Tir. 52, 34 -um. de formis: -os (nom.) CE 969, 8, -om CE 850, 4. 1316, 5. CIL II 4137, 8 -o(m). IV 4972, 2. TER. Hec. 306 A. al.; gen. plur. -um STAT. Theb. 1, 609, abl. -eis CE 969, 2. legitur inde a PLAVTO usque ad finem saec. I passim; inde frequentia decrescit, imprimis in sermone vulgari, donec in linguas romanicas q. d. omnino evanescat. eius locum obtinent minutus (e. g.

apud CHIRONEM, ubi -us deest, v. etiam vol. VIII 1040, 18sq.), modicus (cf. GRAMM. suppl. 79, 4 modicum, -nus, -mum; ceterum e. g. -us in TERT. ter, modicus saepissime, in DIG. -us 46^{ies} [41^{ies} gen. pretii in iunctura -i referre], modicus passim invenitur), pusillus, parvulus, compar. -or (cf. p. 570, 68), superl. -mus (cf. p. 570, 39sq.) vocesque affines ut brevis, exiguus, humilis, mediocris, vilis; ita in libris novi test. μικρός nusquam per posit. -us redditur, sed plerumque per modicus vel pusillus. [prov. vet. parv (hapax); subst. i. g. prandiculum, merendula: vasc. parba; cat. parva; hisp. parva; port. parva. cf. Wartburg VII 694sq. Corominas² IV 417. Machado³ IV 316. St.]

compar. (cf. ISID. orig. 10, 171 -or, -mus a numero monadis, quod post eum non sit alter): scribitur minus saepe, e. g. CE 792, 5 CIL V 1645, 3. 1715, 3, minus e. g. CIL V 6271^a, 2. 6310, 7 XII 491, 4 (de μνος CIL IV 4947 v. Väinänen, Latin vulg. inscr. pomp.³, 1966, 21; alibi μνοσ, e. g. Ps. Diosc. Vind. 2, 126 p. 198, 12. 3, 121 p. 131, 13 [μνα, μνη var. ll.]); minus INSCR. christ. urb. Rom. 2078, 4 (n et n fine versus separantur); munus CIL IX 2077, 4 (saec. VI med.); minor GREG. TVR. Franc. 6, 35 p. 306, 13 (pars codd.). notatur (passim in iunctura plus -nus; afferuntur pauca notabilia; de ceteris v. e. g. Inscr. christ. Diehl, ind. XII s. v.) m TAB. cer. Dac. 6 (CIL III p. 937) int. 2^a (a. 139). CIL III 2107, 2. 2123, 3. et passim; min CIL VI 1598, 2 (saec. II). XII 479, 5. XIV 2900, 2. al.; mn CIL VIII 20414, 3. X 2170, 3. al. Not. Tir. 28, 28 -or, 28^b -ores nostri. 31, 14 -or pars (31, 16 -ore p.). de formis (ad -no praenomnis mul. Praenest. v. Leumann, Gramm. 1977, 227 et p. 558, 82): abl. -ori COLVM. 4, 2, 1 (codd. praeter unum). IREN. 1, 14, 5 PORPH. Hor. epist. 1, 10, 29. 1, 18, 53 (-ore var. l.). al., nom. vel acc. plur. -oris PLAVT. Cas. 336 CATO agr. 13, 2 TVRPIL. com. 130 Cic. Brut. 232 leg. 3, 6. al. forma heteroclitica nom. sing. fem. -ora DIOSC. 4, 28 p. 21, 3. 4, 94 p. 51, 12 (pro acc.). ORIBAS. syn. 9, 34, 3 La p. 337. forma substituta parvior: VITA Cypr. 7, 7 Ps. Aug. alterc. l. 96 S.-H. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 26. 3, 8, 103 CASSIOD. in psalm. 103, 17. legitur inde a LEGE XII tab. 3, 3. 6 per totam latinatatem. [it. minore; sard. minore; francog. moindre; prov. vet. menre et var. francoprov., prov., vasc.; cat. menor; hisp. menor; port. menor. cf. M.-L. 5592. Battisti-Alessio IV 2466. Wagner II 117. Wartburg VI/2 123sq. Corominas² IV 40. Machado³ IV 103. St.]

superl. (cf. supra l. 11): scribi solet -nim- (cf. MAR. VICTORIN. gramm. VI 10, 25 -mus . . . per i quam per u potius scribendum, v. etiam sub minime et Sommer-Pfister, Laut- u. Formenlehre I 88), -num- CIL XI 7214, 2 et hic illic in codd. e. g. VARRO Men. 175(?). SALL. in Catil. et Iug. (sed -nim- SALL.[?] rep. 2, 9, 4). Not. Tir. 25, 6. formae minus usitatae: parvissimus: VARRO Men. 375 LVOR. 1, 615. 621. 3, 199 FEST. p. 330. ITALIA Iac. 3, 4 (Ps. Aug. spec. 51 p. 525, 4; Vulg. modico). SCHOL. Hor. carm. 2, 15, 14 Ps. ASCON. div. in Caec. p. 203, 3 VEG. mil. 1, 8 mulom. 4 praef. 2 RVFIN. hist. mon. 23 p. 447^a. VINDIC. gyn. 445 rec. C. OROS. hist. 2, 18, 4. et saepius. minerrimus: PAVL. FEST. p. 122 minerrimus pro -mo dixerunt. GLOSS. II 538, 33 minerrimus: minime loquens. minimissimus (vix addas var. l. IREN. 2, 1, 5): ARNOB. nat. 5, 7 p. 528, 1 M. digitorum . . . minimissimus (eadem fere: 5, 14 p. 268, 3). VITA Anton. 16 p. 32, 2 nimis minimissima (Migne gr. 26, 868^a βραχύτατος tantum). 16 p. 32, 6 pretio minimissimo (gr. ibid. 868^b ὀλίγου τιμῆς). 17 p. 32, 21 (gr. ibid. 868^c βραχύτατη). VVLG. IV reg. 18, 24 (pauci, cod. X minissimis, cett. -mis). IND. capp. bibl. cod. ff² Luc. 61 p. 46 B. AVELL. p. 38, 25. Ps. IGNAT. Eph. 12, 1 (minissimus var. l., gr. ἐλάχιστος). 12, 2 (minissimi var. l., gr. ἐλάχιστων). Rom. 4, 3 (minissimus var. l., gr. ἐλάχιστος). minissimus v. var. ll. formae q. e. minimissimus supra allatas (vix addas VIRG. gramm. epit. 2, 3 p. 11, 4 cum Stangl, Virgiliana, 1891, 29). legitur inde a PLAVTO. [it. menomo; notionibus variis specialibus francog. vet. mame, merme; prov. vet. merme. cf. M.-L. 5587. Battisti-Alessio IV 2424. Wartburg VI/2 114sq. St.]

de notione: HIL. in Matth. 10, 29 -mum . . . est quo -nus nihil aliud est. CHAR. gramm. p. 395, 22 B. -um et breve et exiguum et pusillum. -um in tempore, breve in spatio eqs. CASS. FEL. 2 p. 10, 13 -a [hoc est modica] ulceratio (l. om. cod. Paris.). GLOSS. -us: μικρός. βραχύς. -um: pusillum. modicum. -a: ὀλίγα. -or: ἤττων. ἐλάττων. μικρότερος. ἀπῆλιξ. inferior. -mus: ἐλάχιστος. -mum: ὀλίγιστον. ad singulos locos v. infra. [variat in codd. imprimis -us cum parum, par, pravus, -mus cum nimius; -nus falso trad. pro minuta ITALIA Luc. 21, 2 (cod. d; cf. Vulg. aera minuta).]

exempla sic digerenda censuimus:

CAPVT PRIMVM: proprie.

I pertinet ad spatium: A corporum (sec. omnes tres porrectiones spatii p. 555, 32, sec. unam p. 556, 16, sec. duas p. 557, 25).

B vi temporali (cum resp. aetatis p. 557, 76, cum resp. diuturnitatis p. 559, 66).

II pertinet ad quantitatem: A notioni multitudinis contrariam (in universum p. 560, 6, indicatur terminus superior p. 561, 20, inferior p. 561, 50, defectus mensurae p. 562, 16). B notioni magnitudinis contrariam (quaelibet p. 562, 47, res familiaris sim. p. 562, 78).

III pertinet ad vim, impetum sim.: p. 563, 50.

[Kuhlmann]

CAPVT SECVNDVM: translate.

I de rebus: A in universum (pro adi. p. 564, 8, neutr. pro subst. p. 564, 72). B colores peculiare: p. 565, 16.

II de animantibus (respiciuntur dignitas, potentia sim. p. 566, 11, facultas ingenii sim. p. 566, 62, vires, fortitudo sim. p. 566, 78; appellatio non plena p. 567, 9, varia p. 567, 23).

CAPVT TERTIVM: appendix.

I generalia: A additamenta (determinationes finales p. 567, 48, adv. sim. p. 568, 3, negationes p. 568, 24). B apponitur deminutivis: p. 568, 45. C iuxta alia adi. quantitatis: p. 568, 57. D locutio -um est sim.: p. 569, 16.

II de usu graduum (accidunt determinationes p. 569, 43, confunduntur gradus p. 570, 37).

III locutiones adverbiales (superl.: -mum p. 570, 84, -mo p. 571, 19; posit. -o p. 571, 21).

IV adhibetur pro subst. (conspectus notabiliorum): p. 571, 25.

sequuntur adverbia (cf. l. 15) hoc ordine:

parum p. 571, 33, minus p. 576, 53, minime p. 582, 62 (minimissime p. 585, 35), parve p. 585, 39, parvissime p. 585, 41.

i. q. exiguae sive magnitudinis sive multitudinis.

CAPVT PRIMVM: proprie (sc. de eis potius, quorum amplitudo, copia sim. aut sensibus percipi aut mensurando intellegi potest; tamen hic illic notiones translatae simul comprehenduntur, e. g. l. 34. 74. p. 556, 46. 557, 27. 64. 84).

I pertinet ad spatium (sc. de rebus vel animantibus spatium quoddam obtinentibus sive de spatio ipso): A corporum sim. (accedente vi temporali e. g. p. 556, 27. 45), quorum magnitudo aestimatur: 1 potius sec. omnes tres porrectiones spatii (-a magnitudo PLIN. nat. 12, 25. al.; fere selecta): a de rebus: α quae ab hom. conficiuntur (exiguitas saepius est signum humilitatis, paupertatis sim., e. g. l. 38. 43. 45. 54 bis): LEX Sil. (Fest. p. 246) si quis magistratus . . . pondera modiosque vasaque publica modica -ora maiora faxit eqs. (CATO agr. 135, 4. cf. PLAVT. Aul. 391 aula. CATO agr. 13, 2 concas. Ov. am. 3, 9, 40 urna. met. 8, 645 aeno pauperis. fast. 5, 509 calix. sim. saepius). CIC. Verr. II 5, 97 myoparonibus (cf. p. red. ad Quir. 20 navicula. de orat. 1, 174 in -oribus navigiis quam quinquere mis. LENT. Cic. fam. 12, 14, 1 -oribus navibus quam onerariae [12, 15, 2 -or nulla erat duum milium amphorum. R. GEST. div. Aug. 3 -ore(s) quam trir)emes. 23 gr. ἡσσονες. al.). sim. saepius). AETNA 590 -um . . . magni tumulum ducis Hectoris (MELA 1, 71. al.). HOR. carm. 4, 12, 17 nardi -us onyx. Ov. am. 2, 16, 49 esseda. Pont. 4, 8, 39 acerra pauperis. LIV. 26, 47, 5 catapultae maximae formae . . . -ores (cf. 26, 47, 6 ballistae maiores . . . -ores . . . scorpionum maiorum -orumque eqs.). et passim. de domo sim.: CIC. leg. 2, 3 antiquo more -a . . . villa (opp. lautius aedificatam. item more prisco: VARRO frg. Non. p. 494, 8 delubra. Ov. trist. 3, 1, 30 regia -a Numae). fin. 5, 2 curiam Hostiliam dico, non hanc novam, quae -or esse mihi videtur, posteaquam est maior. Att. 13, 29, 2 balnearia . . . maiora, de -oribus eqs. (SEN. nat. 4, 5). VARRO rust. 1, 11, 1 tecta. VERG. Aen. 8, 543 penates (Ov. met. 8, 637 SIL. 1, 616). HOR. carm. 3, 29, 14 -o sub lare (SIL. 7, 173 -os . . . l. humilisque . . . limina . . . tecti. MART. 9, 18, 2. al.). TIB. 2, 3, 28 casa (Ov. ars 2, 240 met. 5, 282. 8, 699 SEN. Phoen. 593. al.). Ov. met. 6, 13 domo (al. SEN. Herc. f. 200 MART. 10, 19[20], 10. al.). sim. saepius. β variis (pro subst. e. g. SEN. nat. 2, 7, 1. 3, 29, 3. 6, 18, 3): CIC. Arat. 30 stellae Vergiliarum ([gr. 256 ἀφανταί]. SEN. Phaedr. 748 nat. 7, 12, 4. al.; cf. CIC. Arat. 50 lucibus [gr. 277 οὐτι λίην μεγάλοις]. HOR. epod. 15, 2 luna . . . inter -ora sidera [eadem imagine: carm. 1, 12, 48]. sim. al.). de orat. 2, 162 tenuissimas particulas atque . . . -ma mansa (cf. LVCR. 1, 309 partis [2, 829]). LVCR. 1, 750 quod ad sensus nostros -mum esse videtur. 1, 863 cibos . . . habere in se nervorum corpora -a (3, 199 parvissima . . . et levissima. Ov. trist. 1, 5, 48 GERM. 260. cf. l. 69). 3, 224 nil oculis . . . esse -or res ipsa videtur odore sim. 6, 455 nubes. et saepius. de atomis sim. (vix addas l. 64): LVCR. 1, 602 id . . . sine partibus exstat et -mā constat naturā (sim. 1, 626). 1, 610 primordia . . . , quae -mis stipata coherent partibus (1, 628. 2, 485). 1, 615 corpora (2, 389. 3, 205. al.). 1, 748 nec . . . in rebus -mum consistere quicquam (cf. CIC. fin. 1, 20 aliquid esse -mum. ac. 1, 27 nihil . . . in rerum natura -mum, quod dividi nequeat). 2, 385 figuris (3, 190. 246). 3, 244 (= 6, 330) elementis (3, 374. 5, 456). al. apud eundem.

b de animantibus (accedit notio humilitatis p. 556, 2): α ipsis (fere animalibus; accedit ad deminut. l. 78. 80; cf. p. 557, 83 sqq. de liberis): CIC. Cato 51 contra avium -norum morsus (v. vol. II 1438, 84 sqq.; cf. VERG. Aen. 12, 862 alitis. Ov. met. 10, 261 volucres [PLIN. nat. 9, 1]). nat. deor. 2, 123 squilla (PLIN. nat. 9, 142). ibid. pisciuli (PAVL. FEST. p. 22. al.; cf. PLIN. nat. 9, 44 pisces [9, 79. al.]). 2, 144 -ma bestiola (cf. LVCR. 2, 1151 animalia [Ov. met. 15, 363 SEN. epist. 121, 22. 123, 16. al.]). CAES. Gall. 4, 2, 2 iumenta. VARRO rust. 2, 1, 10 a maiore et a -ore pecore (2, 1, 25 COLVM. 2, 17, 6. al.; cf. VARRO rust. 2, 1, 12 pecudibus [2, 10, 1 COLVM. 2, 14, 8. al.]). 2, 8, 6 hinnus . . . -or quam mulus corpore). 3, 14, 4 cochleae -ores ac maiores (PLIN. nat. 9, 3).

3, 16, 19 apis (ibid. iterum. cf. CVLEX 413 culex. PLIN. nat. 11, 72 vespae [11, 73]). TIB. 1, 1, 22 agna exigui est hostia -a soli (MART. 9, 31, 6. cf. Ov. am. 3, 13, 16 victima (fast. 6, 160)). al. audacius compar. de eo, qui corporis parte privatus est (accedit acc. gr.): SIL. 3, 42 frontem . . . -or nunc Achelous (sc. cornu fracto). IVV. 8, 4 (de staturis) Curios . . . dimidios umerosque -orem Corvinum. β de eorum corpore, partibus sim. (de vulnere l. 14, de persona tamquam sui parte l. 9): STILO Paul. Fest. p. 122 minam . . . mammam . . . , quasi -orem. CIC. Tusc. 3, 82 -mae . . . parti corporis (de p. sui: Ov. rem. 344 puella gemmis tecta p. -mast ipsa . . . sui). CATVLL. 28, 12 nihilo -ore verpa. 43, 1 naso. VARRO ling. 5, 110 suere. rust. 2, 1, 14 capitibus (al. v. vol. III 403, 30 sq.). VERG. Aen. 2, 213 -a . . . corpora puerorum (HOR. epist. 1, 17, 40 CELS. 7, 26, 1^A). PROP. 2, 9, 14 manu Briseidis. Ov. met. 6, 265 -mo . . . vulnere (12, 421 SEN. apocol. 12 vers. 20[11]. al.; cf. CELS. 7, 2, 4 cicatrix. 7, 2, 5 plagae). et saepius.

2 sec. unam potissimum porrectionem spatii: a notioni longitudinis contrariam (-a longitudo PLIN. nat. 4, 102): α generatim: ① de corpore vel eius partibus (superl. accedit ad deminut. PLAVT.): PLAVT. Rud. 720 tange . . . ancillas digitulo -mo modo! (cf. CATO agr. 22, 1 digitum -mum [PAVL. FEST. p. 95 d. pedis. CELS. 8, 17, 1 COLVM. 5, 11, 3. al.]). HOR. sat. 1, 4, 14 -mo me provocat [si credis PORPH.: -mo digito]; SCHOL. praeterea ad pretium certaminis refert, cf. p. 563, 39 sqq.; v. etiam p. 554, 50. 570, 82). VARRO rust. 2, 5, 8 cruribus. Ov. met. 2, 855 cornua. 4, 407 artus. 4, 516 brachia (infantis ut: 6, 359 fast. 3, 222). 5, 458 Ascalabus in . . . brevem formam . . . contrahitur -aque -or mensura lacerta est. al. ② de variis rebus (adiecimus motus, itinera sim., ubi accedit vis temporalis): TER. Ad. 580 hac multo propius ibis et -or est erratio. CATO agr. 18, 8 trabes -ores facere (postea: trabes . . . longae). SISENNA hist. 40 sagittis. CIC. Arat. 8 tertia pars Trigoni est -or (gr. 236 οὐτι τρίγων, cf. Germ. 238 brevior). 188 spatium (de via; de distantia: BELL. Alex. 7, 1). Catil. 1, 15 (in imag.) declinatione. fin. 3, 46 cothurni ([postea: brevioribus]. cf. HOR. epist. 1, 10, 43 calceus [nisi ad I]). fat. 22 declinat atomus intervallo -mo ([sim. 46]. SALL. hist. frg. 2, 54 flumen Valentiam -o i. praeterfluit. LIV. 2, 24, 8. 42, 58, 14. al.; cf. VERG. Aen. 3, 685 leti discrimine -o [accedente vi temporali ut: 9, 143. mera vi locali: Ov. Pont. 1, 8, 61]. al.). CAES. Gall. 7, 16, 1 itineribus (v. vol. VII 2, 540, 40 sq.; cf. LVCR. 6, 27 tramite. LIV. 4, 27, 8 circuitu). al. ③ per neutr. sing. pro subst. indicatur spatium (sc. viae, intervalli; certiora quaedam): CIC. Verr. II 2, 179 si ne -mum quidem . . . decessero (in imag. ut: de orat. 1, 145 -nus aberret. HOR. epist. 2, 1, 72 -mum distantia. QVINT. inst. 10, 1, 44 recedant). LVCR. 2, 244 paulum inclinare . . . , nec plus quam -mum eqs. Ov. Pont. 4, 8, 86 qui locus -nus . . . distat ab urbe (VITR. 9, 1, 10. v. etiam HOR. supra).

β speciatim de scriptis, dictis sim. (sc. vi inter localem et temporalem ambigua; per comparisonem de cantu cycni LVCR.; cum colore humilitatis l. 55. 58): ① varia exempla: CIC. Verr. II 2, 184 libellis (Ov. ars 3, 206 -us, sed cura grande, l., opus. al. v. vol. VII 2, 1268, 16 sqq. et cf. Ov. trist. 1, 1, 1 liber [MART. 1, 3, 2. 3, 5, 2 LVX. anth. 287, 10. al.]). parad. 5 opusculum. Att. 6, 1, 23 respondi . . . -ori epistulae (PLIN. epist. 9, 13, 26 libris . . . non -orem. HIER. epist. 7, 2, 2. 32, 1, 1). LVCR. 4, 181 (= 910) -us ut est cycni melior canor . . . quam clamor gruum (opp. 180 multis versibus. pendet ex Anth. Pal. 7, 713, 7 μικρός). VARRO ling. 7, 101 Ennius dicit id, quod -mum est: neque . . . μῦ facere audent. HOR. epist. 2, 1, 257 neque -um carmen maiestas recipit tua (MART. 7, 29, 6. 8, 82, 2. 10, 1, 3 [cf. 4 brevem]. al.). ars 189 neve -or neu sit quinto productior actu fabula (Ov. fast. 6, 320. cf. PHAEDR. 1, 15, 3 fabella). Ov. epist. 13, 163 mandato. Pont. 4, 12, 8 versus in disticho -or (i. pentameter. cf. BASS. gramm. VI 271, 12 detracta . . . syllaba fecit illum -orem [9 opp. longiorem]. QVINT. inst. 9, 4, 99 iambus syllaba -or anapaesto). al. fem. pro subst. de syllaba: TER. MAVR. 1614 si prior in geminas solvetur longa -ores. 2198 dum -a longam semper alterno gradu urget. FORTVN. gramm. VI 289, 18 de ionico a -ore (agit de eodem metro: 289, 19. 290, 14. al.). ② per enalagen: de metro (cf. l. 64): FORTVN. gramm. VI 290, 1 -ore ionico (MAR. VICTORIN. gramm. VI 75, 17. 93, 2 quem musici ἀπὸ ἐλάσσονος vocant. al.). de scriptore: AVG. civ. 18, 29 p. 294, 11 D. qui prophetae propterea dicuntur -ores, quia sermones eorum sunt breves eqs. (18, 35 p. 307, 7 Ps. AVG. spec. 10 p. 78, 9 CASSIOD. inst. 1, 3, 5. cf. AVG. civ. 18, 31 p. 297, 29 D. tres prophetae de -oribus [18, 33 p. 303, 30. 304, 5]).

b notioni altitudinis contrariam (de ipsa altitudine e. g. l. 84. VITR. 5, 6, 6 PLIN. nat. 6, 65. al., -or altitudine PLIN. nat. 16, 39; de rebus praeter l. 80 sq., accedit notio humilitatis l. 82): PLAVT. Truc. 304 maceria . . . , quae . . . latere fit -or transcendendo (cf. SISENNA hist. 53 moenibus [Ov. fast. 3, 69]). CATO agr. 36 capita arborum -ora (eodem spectant: 93 et PLIN. nat. 17, 263. ceterum de ipsis arboribus: COLVM. 5, 9, 17. al.; cf. VARRO rust. 1, 31, 3 vitem. VERG. georg. 2, 19 laurus). RHET. Her. 4, 33, 45 abusio est . . . hoc modo: 'vires hominis breves sunt' aut '-a statura' (item de ipsis animantibus: VERG. Aen. 4, 176 Fama -a metu primo, mox sese attollit in auras. HOR. sat. 1, 3, 45 male -us filius. epist. 1, 12, 28 Phraates Caesaris . . . genibus -or [PORPH.: ad genua convolutum]. SEN. epist. 85, 41 -mus Aethiops. al.). CAES. Gall. 1, 8, 4 -ma altitudo fluminis (cf. VERG. georg. 3, 240 fluctus maris [Kuhlmann])

neque ipso monte -or. Ov. am. 3, 6, 5 *de amne*. SEN. dial. 1, 1, 4 *undae ampliores -oresque*. v. *etiam l. 13*). civ. 2, 8, 1 *humilem -amque turrim* (VITR. 10, 13, 4). HOR. carm. 3, 23, 15 -os . . . deos (*i. statuas larum, cf. p. 555, 54*). Ov. am. 2, 12, 7 *fossis*. ars 2, 71 *monte -or collis* (LVCAN. 4, 17. cf. MART. 12, 18, 6 *maior Caelius et -or [i. Caeliolus]*). *et saepius*. *neutr. -mum pro subst. significat limitem infimum mensurae*: VITR. 3, 3, 12 *ab -mo ad pedes quinos denos (de altitudine columnarum ut: 3, 5, 7)*. SEN. dial. 5, 21, 1 *amnis ad -mum deductus est (nisi de quantitate aquae, ut pertineat ad IIAIa)*.

*c notioni latitudinis contrariam (-a latitudo VITR. 5, 7, 2. 6, 6, 2 MELA 3, 74 PLIN. nat. 2, 245. 5, 72. al.; cf. GLOSS. III 312, 65 -um membrum domus: στενὸν μέγος οἴκον): HOR. epod. 13, 13 -i . . . Scamandri flumina (item de fluminibus [aliter p. 556, 84, sed quaedam ad IIIA vergunt]: SEN. nat. 4, 2, 19 *opp. intumescunt*. 6, 8, 2 *Tigrim*. CVRT. 5, 4, 7 *Medus . . . -or amnis eqs. [MELA 3, 39 STAT. Theb. 5, 2]. MELA 1, 28 flumina [2, 84. 90]. al.). PROP. 2, 4, 20 -i litoris ([cf. vol. VII 2, 1540, 38sq.]. item de fluminis margine angusto: PLIN. nat. 5, 75. de ora Caprensi: SVET. Tib. 40). Ov. am. 1, 6, 3 *aditu*. SEN. epist. 86, 8 *rimae*. COLVM. 10, 93 *tramite -o (cf. antea: angustos foros)*. *al. neutr. -mum pro subst.: SEN. suas. 2, 1 hoc mare, quod tantum ex vasto patet, arguetur in -mum, insidiosis excipitur angustiis eqs. SEN. epist. 49, 11 erras, si in navigatione tantum existimas -mum esse, quo <a> morte vita diducitur (intellegas tenue quoddam interpositum; vix de via interposita sicut p. 556, 35)*.**

*β potius sec. duas porrectiones spatii (sc. de plano, area, superficie sim.): a de locis (transfertur ad homines l. 45): α terrestribus: ① usu vario (accedit saepius notio splendoris, potentiae sim. deficientis, e. g. LVCIL.): LVCIL. 123 *Delum . . . -orem (explicat PAUL. FEST. p. 122 -orem Delum Puteolos esse dixerunt, quod Delos aliquando maximum emporium fuerit . . . , cui successit postea Puteolanum. item nomen ab alio loco transfertur: PLIN. nat. 4, 67 *Naxum insulam alii Siciliam -orem*). ACC. trag. 520 *Vlixes, -a prodite patria (de eodem: PANEG. in Mess. 49 -ae magnum decus urbis)*. CIC. Verr. II 3, 84 *ad -ores civitates (dub., utrum de locis an de civium societatibus; item: 3, 85. 103. 5, 57. al.)*. Manil. 54 *insula (55 i. Delos. CAES. Gall. 5, 13, 2 VARRO rust. 3, 5, 14 LIV. 21, 27, 4. al.; cf. l. 28sq.)*. leg. agr. 2, 85 -a . . . parte campi Martii. Flacc. 64 -um quendam locum . . . Europae (PLIN. nat. 11, 99. al.). de orat. 3, 108 *praediolo (in imag.)*. 3, 109 *particula -a urbis ac . . . loci. CAES. Gall. 1, 50, 2 castra (1, 51, 1. al.)*. *et saepius*. ② compar. apponitur nominibus terrarum, locorum sim. (distinguuntur aliae eiusdem nominis maiores; de nominis translatione v. l. 31): CATVLL. 55, 3 *te campo quaesivimus -re, te eqs. BELL. Alex. 34, 1 Armeniam (v. vol. II 608, 10sq.)*. VARRO ling. 5, 156 *Velabro*. CVRT. 10, 10, 2 *Phrygiam (AVIEN. orb. terr. 980 [Dionys. perihieg. 810 βαιουτέρας]. al.)*. PLIN. nat. 5, 25 *Syrtim (al.)*. *al. inde de incolis, gentibus sim.: CVRT. 4, 12, 10 Armenii, quos -ores appellant. PLIN. nat. 4, 41 C(o)elaetae. 6, 152 Mizi maiores et -ores (nisi hoc nomine insulae designantur, cf. Grohmann, RE XV 2241, 28sq.)*. 16, 2 *gentes Chaucorum, qui maiores -oresque appellantur. TAC. Germ. 34, 1 maioribus -oribusque Frisiis vocabulum est ex modo virium. CONC. Carth. a. 411 (Corp. Christ. 149A) 1, 133 l. 41 Tuburbitanorum. ibid. l. 264 plebis Feraditanae -oris*.**

*β caelestibus (fere de signis; de orbe sim. l. 59sq., de luna l. 61sq.): CIC. Arat. 4 -um . . . signum, Deltoton. 28 Vergilias. 79 Arcti caput . . . -oris (HYG. astr. 2, 2 p. 33, 5. al.; de eodem: CIC. Arat. frg. 7, 4 -a Cynosura [gr. 42 δόληνη. nat. deor. 2, 106. MANIL. 1, 300 quam spatio tam luce -or. 5, 696. al.]. nat. deor. 2, 111 -orem . . . Septentrionem [VARRO frg. Gell. 3, 10, 2 maiores -oresque. al.]. sim. al.). 402 Nixus -um tranans . . . orbem (Tim. 30 [gr. 39^a ἐλάττω]. MANIL. 1, 844. GERM. 458 [Arat. 479 μείονες]. 496. al.; cf. AETNA 231 orbita lunae). HOR. sat. 2, 8, 31 -orem ad lunam ([SCHOL.: crescente]. de eadem: Ov. met. 15, 198. 312 -mos cum luna recessit in orbes). GERM. 83 -am partem Anguis (cf. Arat. 87 δόληνος). *al.**

*β de variis rebus (accedit notio humilitatis sim. e. g. l. 65): VARRO Men. 375 puellae rictus parvissimus (cf. PROP. 3, 3, 5 -a . . . tam magnis admoram fontibus Heliconis ora [Ov. hal. 109 -o saxatilis o.]). ling. 6, 8 -i circuli anuli dicebantur (SEN. epist. 74, 27 IREN. 2, 13, 6. al.; cf. Ov. am. 2, 15, 20 orbe anuli. COLVM. 10, 226 gyro). rust. 3, 16, 16 foramina (LVCR. 4, 940 COLVM. 9, 8, 11 SVET. Nero 12, 2). CIC. nat. deor. 2, 142 *acies oculi . . . , quae pupula vocatur. CAES. Gall. 6, 21, 5 Germani -is renonum tegimentis utuntur. SALL. hist. frg. inc. 12 -is . . . velorum alis (cf. HOR. carm. 4, 15, 3 vela [Ov. ars 3, 26. trist. 3, 4, 10 opp. lata]). MORET. 19 tabella (Ov. ars 3, 365 [de tabula lusoria ut: trist. 2, 481]. fast. 2, 408 t. naviculae. trist. 2, 524 [picta ut: PLIN. nat. 35, 20. 26, 72. al.]. al.). *et saepius*.**

β vi temporalis (v. etiam p. 555, 31): 1 cum respectu aetatis de viventibus (eorumque rebus; de animalibus e. g. p. 558, 23. 26. 559, 37sq., de arboribus sim. v. p. 556, 76sq.; -us natu e. g. p. 558, 50. 52 bis. 75. 567, 50; cf. GLOSS. II Abav. MI 12 -or natu: iunior. AVG. in psalm. 118, serm. 22, 4 l. 8 solent . . . iunior et senior ad invicem dici -or et maior. transfertur ad tempus in dignitate actum p. 558, 58, ad terminum mortis p. 559, 46, ad ipsam aetatem sub b): a in universum: α de infantibus (accedit respectus exiguitatis, de qua v. A2b; non nisi in gradu positivo; cum miseratione p. 558, 11):

① *adhibetur potius praedicative vel pro subst.: PLAVT. Capt. 1018 fur, qui -om hinc te abstulit. Cist. 618 postquam peperit, iussit -am proici (de eadem: 715 supposita est -a). Poen. 1190 (in versu corrupto) quas filias perdidit -as (cf. Rud. 1111 periit -a). Stich. 174 Gelasimo nomen mi indidit -o pater (cf. TER. Andr. 942 fuit . . . huic aliud nomen -ae). ENN. frg. var. 80 Glauca -a emoritur. TER. Andr. 224. 539 amicitia incepta a -is cum aetate adcrevit (CIC. leg. 2, 9 didicimus. nat. deor. 1, 81 novimus. LVCR. 5, 977. sing.: LIV. 1, 39, 6 in domo a -o eductum. HIER. epist. 26, 2. al.; cf. l. 14). ACC. trag. 118 -os vos oppressit famulitas. CIC. Arat. 43 Mercurius -us Iyam invenit (gr. 268 παρά λίκνω). Catil. 3, 19. Sull. 89 (88 puero) hic vos orat, iudices, -us, eqs. *al.**

② *adhibetur potius attributive (saepe epitheton q. d. pleonasticum aut cum miseratione dictum; cf. p. 568, 45): PLAVT. Rud. 1105 virgo (TER. Andr. 924 Eun. 766. CATVLL. 66, 26 Berenicen a -a v. magnanimam). TER. Eun. 521 soror. PACVV. trag. 330 gnati -i, qui tibi in tutelam est traditus (CIC. carm. frg. 11 [de consul.], 43 VERG. Aen. 8, 413 AETNA 595 HOR. carm. 3, 5, 42 Ov. ars 2, 69. al.). RHET. Her. 4, 39, 51 filii (CIC. Verr. II 1, 130 pupillum -um f. dom. 59. al.; cf. filia: TIB. 1, 10, 24 EPST. Sapph. 70. al.). CIC. Verr. II 1, 153 liberos (v. vol. VII 2, 1302, 60sq.). Sest. 24 -o puero aut . . . imbecillo seni (Tusc. 1, 93. VERG. ecl. 4, 60 [= 4, 62]. HOR. sat. 2, 2, 112 epist. 1, 7, 17. al.). LVCR. 1, 186 infantibus (LVCAN. 9, 899 ARNOB. nat. 4, 7 p. 210, 10 M.). VERG. georg. 1, 414 progeniem -am corvorum. 2, 514 nepotes ([penates M]. Aen. 2, 320 TIB. 2, 5, 93 Ov. epist. 11, 83 met. 4, 563. al.). Aen. 2, 563 Iuli (2, 674. 677. 710. 723). 5, 569 Atyis. HOR. carm. 3, 18, 3 Faunus -is aequus alumnis ([i. haedis et agnis]. COLVM. 9, 2, 3). PROP. 3, 1, 11 Amores (cf. Ov. epist. 15[16], 115 Cupidine). *al.**

*β de quibuslibet postea genitis vel succedentibus: ① qui fere eiusdem saeculi aetatisque sunt (vel compar. vel superl.; accedit notio vilitatis sim. e. g. infra l. 53. 73): A de fratre, sorore (sing.; cf. plur. infra l. 82): PLAVT. Amph. 484 (log. de filiis geminis Alcumena) -ori puero maior est pater, -or maiori (cf. BELL. Alex. 33, 2 -ori ex duobus pueris. Ov. epist. 12, 149 -or e pueris). Capt. 952 meo -ore quid sit factum filio (TER. Eun. 289 erilem f. -orem. al.; cf. CAES. civ. 3, 112, 10 filia [BELL. Alex. 4, 1. al.]. LIV. 1, 53, 5 -mus ex tribus [sim. struct. al.]). Poen. 102 illam -orem eqs. Stich. 542 -ori illi adolescenti. RHET. Her. 1, 13, 23 frater -or Malleoli (CIC. Cael. 36. v. vol. VI 1, 1254, 1). HOR. sat. 1, 6, 121 voltum . . . Noviorum . . . -oris (PORPH.: duo Novii fratres eqs.). Ov. epist. 5, 101 -or Atrides ([sc. Menelaus post Agamemnonem natus]. ars 3, 11 met. 12, 623. 15, 162 SEN. Ag. 513. al.). *al. inde in interpretatione allegorica de populis sim.: ITALA gen. 25, 23 (Tert. adv. Iud. 1, 4. al. = VVLG.) duo populi de utero tuo (sc. Rebeccae) dividuntur et populus . . . maior serviet -ori ([gr. ἐλάσσονι]. TERT. l. c. -ori . . . id est posteriori. ibid. 1, 5 -or aetate temporum [unde corrigas cum ed. princ.: PAUL. NOL. epist. 23, 32 ecclesiam . . . -orem temporum aevo, ubi -orem t. aevi trad., -orem aevi Hartel]. al.). IREN. 4, 31, 2 maiori et -ori synagogae (sec. gen. 19, 31sq.). B de variis iunioribus (apibus VERG., de corpore post animum creato CIC. Tim.):**

PLAVT. Pseud. 776 *leno servis interminatus est a -mo ad maximum eqs. CIC. Cluent. 107 in (ex var. l.) his omnibus iuris peritis natu -mus . . . P. Satrius. Brut. 78 (77 grandiores natu) de -oribus (oratoribus ut: 81 -ores natu. 228. 246). 101 -orem natu generum (ibid. iterum). Tim. 21 neque . . . esset rectum -ori parere maiorem . . . ; deus . . . et ortu et virtute antiquiorem genuit animum eumque . . . praefecit corpori (gr. 34^c νεωτέρου). VERG. georg. 4, 180 -ores apes (opp. grandaevis). HOR. ars 174 *senex castigator censorque -orum*. Ov. trist. 4, 10, 55 *quartus ab his poetis serie temporis ipse fui; utque ego maiores, sic me coluere -ores*. *al. transfertur ad eos, qui post alios in dignitatem sim. accepti ideoque -oris dignitatis sunt (cf. p. 566, 26): CIC. rep. 2, 35 Tarquinius Priscus duplicavit . . . pristinum patrum numerum et antiquos patres maiorum gentium appellavit . . . , a se adscitos -orum (de isdem [ad rem cf. O'Brien Moore, RE Suppl. VI 666, 24sq.]: LIV. 1, 35, 6. 1, 47, 7 SVET. Aug. 2, 1 VIR. ill. 6, 6. de patriciis: CIC. fam. 9, 21, 2 fuerunt . . . patricii -orum g. TAC. ann. 11, 25, 2). FEST. p. 161 -orum pontificum maximus dicitur, qui primus in id collegium venit, item -mus, qui novissimus. PAP. mil. Fink 34 recto col. II 12 (ante a. 127) Aufri Aculi -or(is) (distinguitur ab altero eiusdem nominis; comm. ad l. confert usum similem vocis q. e. posterior; sed dici potuit de aetate).**

② *qui ad aetatem saeculumque posterius pertinent (cf. GLOSS. IV 452, 50 -ores: posteri, iuniores. fere compar., posit. l. 75. 80. 82, superl. p. 559, 2): A de filiis, nepotibus sim. (sc. quatenus posteri sunt; quatenus infantes v. supra; de ave Ov.): PLAVT. Asin. 329 erus maior apud forumst, -or hic est intus (accedere videtur color -oris dignitatis, ut: Merc. 112 Pseud. 1268. cf. Truc. 797 [interpol.?] era . . . -or). Persa 350 -a natu . . . praecipio patri. CIL I² 2236, 4 Dorot(heus) -or (gr. 15 νεώτερος). CIC. Brut. 77 hunc -orem Scipionem (antea: superiore Africano. cf. parad. 12 Africanus maior, . . . -or). Cato 59 Cyrum -orem (div. 1, 52). Att. 8, 9^a, 2 Balbus -or (distinguitur a patruo ut: 8, 11, 5. al.). ad Q. fr. 2, 13, 2 Cicerone nostro -ore. CAEL. Cic. fam. 8, 8, 2 Appius (postea: patris). VERG. Aen. 5, 563 -us . . . nomen avi referens Priamus (item dub. an potius ad l. 1: Ov. met. 15, 402 corpore de patrio -um phoenica renasci). PAUL. FEST. p. 122 -ores et maiores inter cognomina feminarum poni solebant (et sororum et posterarum; v. p. 554, 24). *al.**

[Kuhlmann]

③ *de aliis posteris* (cf. p. 558, 58): ① *singillatim potius succedentibus*: CIC. de orat. 2, 58 -mus natu horum omnium, qui historiam scripserunt, Timaeus. Brut. 232 ut iam ad -ores . . . pervenerim (antea: ad hanc aetatem). ac. 2, 113 non Aristoteles aut Theophrastus, . . . sed hi -ores (cf. APVL. apol. 36, 3 maiores meos Aristotelen dico et Theophrastum . . . ceterosque Platonis -ores). SEN. nat. 7, 32, 2 Academici et veteres et -ores eqs. PLIN. nat. 6, 183 Simonides -or. 35, 59 alius Micon -oris cognomine distinguitur. ② *plur. -ores pro subst. collective de universitate quadam posteriorum (quibus contrarii sunt maiores; inter pluralia tantum afferunt CHAR. gramm. p. 34, 19 B. SERV. Aen. 1, 532 GLOSS. II 368, 47; huc spectat quodam modo LYDIA 75 -or aetas):* LVCR. 5, 1197 sibi maioribus, . . . nobis, . . . -oribus nostris (VERG. Aen. 1, 733 VAL. FL. 3, 455). VERG. Aen. 1, 532 (= 3, 165) -ores Oenotriorum. 6, 822 utcumque ferent ea facta (sc. priscorum) -ores eqs. 8, 268 PROP. 2, 15, 47. Ov. fast. 3, 327 -ores nunc quoque te Iovem celebrant eqs. GERM. 127 patrum suboles oblita priorum degeneres . . . habitura -ores eqs. SEN. nat. 7, 32, 4 (opp. maiores; v. vol. VIII 147, 19sq.). SIL. 6, 550. 16, 44. IVV. 1, 148 (syn. posteritas). *al.*

③ *transfertur ad aetatem sim., sc. aetas -a i. q. aetas minorum natu* (v. etiam l. 12 et infra l. 62; -or aetas i. q. -ores natu PVLLIL. V 5 TERT. orat. 22 p. 194, 13. *al.*): ELOG. Scip. CE 9, 2 aetate (CIC. Phil. 5, 48 decem annis -or quam eqs. HYG. Gell. 16, 6, 15 animalis. *al.*). CE 63, 2 (saec. I a. Chr.) aetatulae. FIRM. math. 4, 2, 2 annis (COD. Theod. 2, 33, 3 NOVELL. Maior. 6 pr. SIDON. carm. 7, 213. *al.*). AVSON. 188, 8 p. 47 P. aevo.

④ *usus speciales comparativi: α comparatio fit cum certo numero annorum sim.:* SCIP. min. or. frg. (30 M.) Macr. Sat. 3, 14, 7 filium non -orem annis duodecim (item per abl.: LEX repetund. [CIL I² 583] 13 -or anneis xxx maiorve LX gnatus. CIC. S. Rosc. 100. *al.*). CIC. dom. 34 annos viginti natus, etiam -or. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 89 -or annos xxx natus est. LEX Vison. (CIL I² 594) 98, 32 qui -or annor(um) XIII aut maior annor(um) LX natus erit (item per gen. [de quo v. PRISC. gramm. III 307, 19]; VARRO rust. 1, 17, 3 -ores annorum XXII. 2, 2, 18 LIV. 38, 11, 6. 38, 38, 15. *al.*; accedit quam: LEX Salpens. [CIL II 1963] 1, 28 LEX Malac. [CIL II 1964] 1, 65. *al.*). VARRO rust. 1, 20, 1 neque -oris trimos neque maioris quadrimos (item per adi.: 2, 5, 13. 2, 7, 1. 3, 6, 2 COLVM. 7, 3, 15 NOVELL. Maior. 6, 5. accedit quam: VARRO rust. 2, 2, 14. 2, 4, 7. 2, 4, 21. *al.*). et saepe.

β *comparatio fit cum altero, qui maior est natu (accedit abl. mensurae):* sc. qui diutius (adhuc) vixit: CIC. de orat. 2, 364 quadriennio -or est Crassus Antonio (cf. Brut. 230 adulescentem . . . octo annis -orem quam eqs. [ac. 2, 61 aliquot. Phil. 5, 44 multis]). 3, 230 Hortensium tanto -orem. Brut. 73 sec. Accium -or fuit aliquanto . . . Livius Andronicus quam . . . Plautus et Naevius (229). 95 paulo -or (minus var. l.) natu Lepidus quam Galba. sc. qui diutius (iam) mortuus est: HOR. epist. 2, 1, 40 quid qui deperiit -or uno mense vel anno? (36 scriptor abhinc annos centum qui decedit).

γ *per ellipsin masc. pro subst. de eo, qui nondum XXV annis natus est (sec. legem Plaetoriam, cf. Berger, RE XV 1860, 17sq.; forma plena saepius, e. g. DIG. 4, 4 rubr. de -oribus viginti quinque annis [in hoc tit. fusius de re]; accedit annis tantum CELS. dig. 40, 2, 19, annorum PAPIN. dig. 26, 5, 13, 2; attributive e. g. VLP. dig. 4, 4, 3, 11 -ori servo. 4, 4, 19 heredi -ori):* ① *exempla varia notabiliora:* NERAT. dig. 26, 7, 52 pro -ore . . . dotem dare. IVLIAN. dig. 4, 4, 41 (antea: adulescens). 21, 2, 39 pr. -or se in ea venditione circumscriptum dicit. POMPON. dig. 4, 4, 50 in qua actione intercessit -or. GAIUS dig. 4, 4, 12 si apud -orem mulier . . . intercesserit. 4, 4, 25 pr. (postea: maioribus viginti quinque annis. opp. maior per se: VLP. dig. 4, 4, 3, 1; v. vol. VIII 126, 26). SCAEV. dig. 4, 4, 39 pr. VLP. dig. 4, 4, 1 pr. et saepe apud iuris consultos. ② *per enallagen de rebus ad hos -ores pertinentibus:* COD. Iust. 2, 29, 2, 1 (a. 293) aetate (2, 52, 1 a. 238. 2, 52, 7, 2. 5, 1, 5 pr. [a. 472]. *al.*). 6, 61, 8, 6a -oribus curriculis (i. aetate pupillari). LEX Burg. lib. const. 75, 1 -oribus partibus (i. p. heredis -oris, cf. 85, 3 pars -oris).

③ *cum respectu diuturnitatis exiguae de tempore sim. (de aetate v. sub lb):* α *pro adi. fere i. q. brevis:* PLAVT. Mil. 1294 quaevis alia mora . . . mora -or ea videtur, quam quae propter mulieremst (CIC. Verr. II 5, 165 Phil. 10, 1 Ov. am. 2, 14, 26 epist. 17[18], 114. *al.*). LVCL. 1205 magna penus -o spatium consumpta (CAES. civ. 3, 75, 2. 3, 93, 1 temporis. PROP. 2, 24^b, 43. *al.*). CIC. Q. Rosc. 7 temporis (fam. 12, 24, 2. *al.* LVCR. 3, 553. 606. 5, 106. et saepe. cf. CIC. nat. deor. 1, 67 -mis temporis punctis. fam. 6, 10, 5 temporum inclinationibus saepe -is. sim. saepius). LVCR. 4, 1116 pausa. CAES. civ. 2, 6, 4 ut -o momento antecederet (nisi de loco, ut ad p. 556, 27 pertineat). VARRO rust. 2, 2, 11 intervallo (LIV. 6, 32, 1 SEN. nat. 3, 16, 2 epist. 99, 7. *al.*). PROP. 3, 18, 16 tam -o . . . in orbe (sc. vitae; cf. LVCAN. 6, 805 vitae [FIRM. math. 3, 5, 12. *al.*]). Ov. Pont. 2, 10, 37 dies sermone -or (AVIEN. Arat. 658. *al.*; cf. MANIL. 3, 638 -mas . . . lucas [i. dies brevissimos]. LVCAN. 4, 476 nocte [IVV. 2, 161. *al.*]). et saepius. β *neutr. pro subst. (sc. in locutionibus, quae significant 'per breve tempus'; compar. et superl. praeter CE, HIER.; v. etiam p. 561, 31sq.):* CATO agr. 64, 1 oleam maturam quam -mum in terra . . . esse oportet (item in acc. spatii: SEN. dial. 10, 20, 5 tamquam -mum vixerint [CE 1316, 5 -om. *al.*]. epist.

83, 6 dormio -mum [al. v. vol. V 1, 2029, 58]. PETRON. 90, 3 -nus . . . moraris. *al.*). HIER. interpr. Iob 2, 9 exspecto -o (sic cod. Turon., sed gr. χρόνον ἐτι μικρόν, unde Sangall. tempore adhuc -o). ACT. Petr. 15 p. 62, 3 Simo magus in brevi et in -mo adparens (i. non diu).

④ *pertinet ad quantitatem:* A *notioni multitudinis potius contrariam* (cf. GLOSS. I Philox. PA 115 -a: ὀλίγα): 1 *in universum:* α *neutr. pro subst. (v. etiam sub 2 passim; fere sing., plur. e. g. CELS. 5, 17, 1^c SEN. dial. 5, 30, 2 CVRT. 8, 11, 25; exempla potiora):* α *non indicatur, cuius rei significetur paucitas, exiguitas sim.:* ① *ponitur pro obi. vel subi. (imprimis compar. et superl.; posit. e. g. p. 569, 8 nec non HIER. tract. in psalm. I p. 90, 22):* LEX XII tab. 3, 6 (Gell. 20, 1, 49) partis debitoris secanto creditores; si plus -nusve secuerunt, eqs. (sim. passim, e. g. l. 16. p. 561, 28 bis; ceterum v. vol. VIII 1615, 6sq.; cf. GLOSS. I III Abstr. FE 14 ferme: plus -nus). PLAVT. Aul. 424 -nus, quam aequom erat, feci (Capt. 995 TER. Phorm. 554. 787 -nus queo facere. *al.*). Men. 592 aut plus aut -nus, quam opus fuerat dicto, dixeram (Mil. 1080 RHET. Her. 1, 10, 17. 3, 24, 40 CIC. Sest. 108 rep. 2, 18. *al.*; plur.: ORIG. in Matth. ser. 139 p. 286, 28 [pauca var. l.]. cf. SALL. Iug. 6, 1 loqui [Ov. ars 3, 296 SEN. epist. 105, 6. *al.*]. sim. *al.*). 792 potabit (Most. 394). Mil. 1062 accipiet. TER. Phorm. 41 qui -nus habent (CORNELIA epist. frg. 2. et saepe; aliter sub adv. p. 582, 43). 535 cui -nus nihilo est (HOR. epist. 1, 18, 107. *al.*; cf. CIC. leg. 1, 55 -mum . . . interesse [ac. 2, 55 SEN. benef. 7, 1, 5. *al.*]). SVET. Aug. 14 -mum a fuit, quin eqs.). CATO agr. 144, 3 tanto -nus debetur. LVCL. 866 poscent -nus. et passim. pro obi. int. (pendet e verbis valendis sim.): RHET. Her. 3, 19, 32 -nus valet (3, 24, 40 CIC. Rab. perd. 19 bis. Planc. 50 Tusc. 2, 2. *al.*). CIC. Quinct. 4 possum (fam. 4, 13, 5 CAES. Gall. 1, 20, 2 SALL. Iug. 41, 6. *al.*). Att. 10, 12^a, 3 auderent (fam. 10, 20, 2 SEN. epist. 42, 3 PLIN. epist. 9, 26, 8. *al.*).

② *ponitur pro aliis partibus orationis (spectat fere ad bona, possessionem, cf. B2):* TVRPIL. com. 142 -o contentus fuit (CIC. Flacc. 28. *al.*, v. vol. IV 678, 66sq.; item abl.: VERG. Aen. 6, 843 -o . . . potentem [APVL. apol. 18, 2]. HOR. sat. 2, 2, 1 vivere -o [carm. 2, 16, 13. *al.*]. epist. 1, 10, 41 -o . . . uti. 2, 1, 139 -o . . . beati [PORPH.: inter -as opes beati]. Ov. am. 2, 6, 29 plenus . . . -mo. sim. *al.*; v. etiam l. 37). LVCR. 5, 1119 penuria -i (item gen.: SEN. epist. 87, 40 -i possessio). VERG. Aen. 9, 607 -o . . . adsueta iuventus (dat. vel abl. ut: CELS. 5, 17, 1^c singulis vel etiam -is [i. paucis]. SEN. epist. 123, 3. dat.: ibid. 18, 12 -mo . . . familiarem). in locut. praepos. (v. etiam p. 557, 7sq.): PETRON. 71, 12 ex -o crevit (CE 2154, 2 [saec. I] monumenta locavi e -o, nobis quod labor arte dedit). GAIUS dig. 46, 1, 70, 2 obligetur . . . quasi in -nus. CE 1583, 5 hanc casulam [in -o] fecit (i. ni instrum. ut e -o l. 40).

β *indicatur, cuius rei significetur paucitas sim.:* ① *per gen. partit. (vel rerum vel animantium; sing. praeter l. 61):* ② *compar. (gen. suppl. e. g. PLAVT. Bacch. 672):* PLAVT. Men. 474 (475) boni . . . plus, . . . -nus (cf. Merc. 717 mali). Mil. 1436 moechorum (item hominum: TRUC. 63 hominum. TER. Eun. 760 amicorum. LIV. 5, 8, 3 militum). Stich. 162 laboris (CIC. Cluent. 145. *al.*; cf. PLAVT. Vid. 50 operis [CIC. Verr. II 1, 147 de orat. 2, 71. LIV. 36, 30, 6 laborisque]). 537 morae. TER. Haut. 147 iniuriae. Eun. 1053 spei. CATO agr. 64, 2 olei. RHET. Her. 3, 16, 29 ingenii. CIC. inv. 2, 58 firmitudinis. et saepe. ③ *superl.:* CATO agr. 58 olei. 135, 3 quam -mum salis (CORNELIA epist. frg. 2 sollicitudinis. CIC. Verr. II 4, 19 temporis. CAES. Gall. 3, 19, 1 spatii. LIV. 8, 20, 12 irarum). CIC. inv. 1, 25 splendoris et festivitatis et concinnitudinis. de orat. 3, 43 literarum. orat. 91 nervorum. Tusc. 3, 36 loci. DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 3 non -mum auctoritatis (LENT. Cic. fam. 12, 15, 5 temporis laborisque. Ov. Pont. 2, 3, 46 furoris). et saepe. ④ *posit.:* LIV. 44, 26, 6 -om (parum ed. princ.) auri. SEN. Herc. O. 811 -um (parum var. l.) sui. LVCAN. 2, 128 -um (parum var. l.) . . . sanguinis. MARCELL. med. 23, 23 aceti. COD. Theod. 3, 8, 1 temporis. plur.: CAEL. AVR. chron. 4, 3, 43 -a insuetorum medicamentorum.

⑤ *per dispositionem q. d. appositionalem:* APIC. 3, 13, 1 cuminum plurimum, rutam -nus eqs. 5, 1, 3 salem et oleum -nus mittis (nisi adi.; sim. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 86 dandus cibus et . . . vinum, sed . . . -um). CAEL. AVR. acut. 1, 1, 24 urinam (urinae ed. Iovillii in marg.) reddere -um vel plurimum. PASS. Fabii (BHL 2818) 5 -nus . . . haberet gloriam (gloriae var. l.), si eqs. (postea: multum . . . gloriae). EPIST. Austras. 9 p. 122, 30 quando -nus (-or corrector posterior) erat numerus populi christiani eqs.

β *pro adi. (fere de rebus, de hominibus l. 83. p. 561, 12sq.):* α *sing. (ratione fere collectiva):* PLAVT. Trin. 349. 350 de magnis divitiis si quid demas, plus fit an -nus? :: -nus (subi. suppl.; item praedictive: LIV. 6, 16, 7 quod cum et -um et paucis datum dicerent eqs. PAVL. FEST. p. 222 penuria est id, quod pene -nus sit, quam necesse est. et saepe). Vid. 42 pudico homine . . . cibique -mi (VARRO rust. 2, 11, 3 opp. maximi. 3, 14, 3 -us . . . cibus. CELS. 3, 11, 3 SEN. epist. 18, 5. *al.*). CATO agr. 1, 5 quam -mi instrumenti (CIC. Verr. II 3, 121). 156, 6 vinum quam -mum (DON. vita Verg. l. 29 MACR. Sat. 7, 7, 14. *al.*). CE 969, 8 cinis (SEN. Herc. O. 1758). PROP. 1, 17, 8 arena (cf. LVCAN. 10, 380 e pulvere). 2, 25, 16 liquore (PLIN. nat. 9, 126. cf. umor: MANIL. 4, 414 [v. app. crit.]). VITR. 2, 7, 2 CELS. 4, 5, 9. *al.*; aqua: AVIAN. fab. 27, 2). et saepius. de hominibus: ORIBAS. syn. 9, 56, 8 La non -us . . . factus sciaticus (de non paucis singulis aegrotis; gr. ὀκὸν ὀλιγάκις [Kuhlmann])

... γνωμένης τῆς ἰσχυιάδος). CORIPP. Ioh. 1, 482 tu milite -o ... meas audes vel cernere turmas? (de -o exercitu ut: 4, 377. 661. 5, 17).

β plur.: CIC. ad Q. fr. 2, 15, 3 -a sunt, quae desunt (item neutr. praedic.: Tusc. 3, 56 quam -a et quam pauca sint, quae eqs. [si recte huc referimus]. VVLG. II reg. 12, 8. al.). LVCR. 6, 1176 umoribus. CE 969, 2 lachrymis. PROP. 4, 1, 23 -a ... compita (pauca Lachmann, sed cf. Svernung, Unters. zu Pallad. 323). OV. epist. 11, 28 -mos ... cibos. APVL. met. 9, 8, 6 -as pecunias (sing. v. sub B2a). ITALIA gen. 47, 9 (Ambr. bon. mort. 2, 6) dies ... -mi ([gr. μικρά, VVLG. -i; cf. Aug. loc. hept. 1, 195 p. 537, 8 pusillos pro paucis; at Ambr. hex. 3, 5, 22 breves]. PRISCILL. tract. 2, 48. al.). PANEG. 5, 7, 3 -arum frugum (opp. plurimarum). PEREGR. Aeth. 49, 2 episcopi quando -i fuerint, ... plus quadrarum (item de hominibus: AVELL. p. 708, 8 non -i ... sacerdotes. GREG. Tvr. Franc. 8, 30 p. 395, 22 -i contumaces. masc. pro subst.: RVFIN. hist. 11, 5 p. 1009, 6 [quam -mi vel, si fieri potest, nulli [1] deest in gr.]. EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 48, 13 AVELL. p. 702, 9). AMM. 19, 2, 8 (7 multos) nec -ores ... luctus aut mortes (cf. Löfstedt, Komm. Peregr. Aeth. 148). al.

2 indicatur terminus (fere numerorum; n. pro subst. sing. compar. vel superl. nom. vel acc. [gen. l. 38]): a superior (per compar. non addita negatione): α per dispositionem q. d. appositionalem (apponi solet ad acc. vel nom.; accedit ad alios casus e. g. l. 28. 29. 32 [casu dub. CIC. Caecin. 28, ubi nota numeri traditur]; ad adi. mensurae e. g. PLIN. nat. 17, 123 -nus brachiali. 22, 91 -nus pedalem; differentia indicatur hic illic per abl. mens., per numerum indecl. l. 30; fere praecedit, sed postponitur e. g. l. 28. 34. 35, interponitur l. 36): PLAVT. Trin. 402 -nus quindecim dies sunt, quom eqs. (ENN. ann. 501 septingenti s., paulo plus aut -nus, anni. RHET. Her. 3, 19, 32 paulo plus aut -nus pedum tricenum. CIC. rep. 1, 58 -nus quadringentorum. LIV. 35, 51, 1. al.). CATO orig. 95^e mille -nus dimidium (LIV. 23, 19, 17. 30, 12, 5). LEX agr. (CIL I² 585) 14 -nus annum gnatae. CIC. Verr. II 2, 140 -nus xxx diebus (div. 1, 68 Att. 14, 1, 1 NEP. Them. 5, 2. al.; item iuxta abl. temp.: CIC. rep. 2, 18 -nus his sescentis annis. nat. deor. 2, 53 quattuor et viginti mensibus, sex ... diebus -nus. al.). Flacc. 68 auri pondo centum, paulo -nus (de structura v. Webster, 1931, ad l.). CAES. Gall. 2, 7, 3 a milibus passuum -nus duobus (BELL. Afr. 41, 2. al.; cf. 38, 3 -nus passus cccc. sim. al.). 7, 51, 4 milites sunt paulo -nus septingenti desiderati. et saepe. singulariter gen. -oris cum adv. numeri: CIC. Verr. I 38 -oris HS triciens ... damnari. β per abl. compar.: PLAVT. Pseud. 937 -nus nilo (TER. Phorm. 535). Trin. 411 -nus ... sex minis. CAES. civ. 2, 37, 3 -nus v et xx milibus. BELL. Alex. 69, 1 -nus mille hominibus. LEX Vrson. (CIL I² 594) 67, 18 -nus tribus pontificibus (us). VARRO rust. 3, 10, 3 hoc -nus (i. quam novem). COLVM. 3, 3, 12 -nus quattuor milibus. MELA 2, 54 -nus mille passibus. al. γ accedit quam: VITR. 5, 12, 3 exaequata ... planitia -nus q. dimidiae partis. CVRT. 4, 16, 26 -nus q. ccc desiderati. COLVM. 2, 14, 8 -nus q. singulas ... vehes. 3, 3, 11 -nus q. ternos culleos. 11, 3, 11 -nus q. duo pedes (arb. 1, 5). HOMER. 221 puppes ... -nus q. mille ducentae. TAC. ann. 14, 37, 2 -nus q. octoginta milia. al.

h inferior: α per compar. (addita negatione; compar. pro superl. v. p. 562, 15): ① dispositione q. d. appositionali (apponitur fere ad nom. vel acc., sed accedit etiam ad alios casus, e. g. l. 62 [structura propter notam obscurata CIC. Q. Rosc. 28, v. etiam infra l. 64]; compar. anteponi solet, sed postponitur l. 55 sqq.): PLAVT. Men. 953 homines quattuor, nihilo -nus (item in parentheses numero postposita: LIV. 6, 42, 6 decem, haud -nus, post annos. 39, 18, 9 centum, non -nus. 39, 41, 5. 42, 28, 9. 42, 60, 1 PLIN. nat. 17, 136 LEX Malac. [CIL II 1964] 3, 48. al., in enuntiato interiecto e. g.: PROP. 3, 15, 7 tertius, haud multo -nus est, ... annus). S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 22 ne -nus trinum. CATO or. frg. (74 M.) 18, 3 non -nus xv milia. agr. 43, 2 propagines ne -nus p(edes) tot (solvitur sec. 161, 4 ne -nus pedes singulos). LEX Tarent. (CIL I² 590) 1, 28 non -nu(s) MD tegularum. LEX par. fac. Put. (CIL I² 689) 3, 9 dum ne -nus viginti adsient (CIC. Verr. II 2, 161 senatores ne -nus triginta. LEX Vrson. [CIL I² 594] 64, 11. 69, 29 non -nus xx [item structura notis obscuratur e. g. 69, 37. 75, 20]. 94, 9 non -nus m(aior) p(ars) [sim. 125, 8]. al.). CIC. Verr. II 1, 123 ne -nus dimidium. et saepius. ② accedit abl. compar.: S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 6 dum ne -nus senatoribus c adesent (item 9. 17). CATO or. frg. 64, 1 non -nus duobus milibus ducentis. CIC. Verr. II 3, 114 tribus medimnis. ibid. tribus decumis. VARRO rust. 1, 18, 3 non possis -nus uno vilico habere. 1, 27, 2 neque ea -nus binis vicibus arandum, ter melius. LIV. 38, 38, 13 ne -nus pondo octoginta Romanis ponderibus. VITR. 6, 3, 6 ne -nus quarta, ne plus tertia parte. al. ③ accedit quam: EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (CIL X 4842) 41 cum ... non -nus q. duae partes decurionum adfuerint (LEX Malac. [CIL II 1964] 5, 33. 54. al.). LIV. 24, 42, 8 haud multo -nus q. mille. VITR. 3, 4, 4 retractationes ... nec -nus q. sesquipedales. 5, 1, 4 latitudines ne -nus q. ex tertia ... longitudinis constituantur. COLVM. 11, 3, 57 non -nus ... q. quater. PLIN. nat. 19, 92 GAIVS inst. 1, 29. 33. 34. al. ④ accedit praepos. a, ab: ARNOB. nat. 2, 71 p. 150, 19 M. annos quinquaginta et mille aut non multum ab his -nus. OPTAT. 5, 2 p. 122, 16 nihil -nus a tribus (INSCR. Afr. Gsell I 2793, 3). VVLG. II Macc. 10, 17 non -nus a viginti milibus (gr. οὐχ ἦτρον c. gen.). BENED. reg. 10, 3 numquam -nus a duodecim psalmodum quantitate. al.

β per superl. (compar. pro superl. l. 15): ① in enunt. interiectis sim. (fere defectivis; cf. struct. particip. COLVM. 3, 3, 7): CIC. Verr. II 3, 116 multi ... tantum cogebantur dare, qui -mum, singulos hummos (LIV. 21, 38, 2 qui -mum scribunt. PLIN. nat. 7, 193 qui -mum docent. cf. p. 569, 14). COLVM. 12, 37 duos sextarios vel, quod est -mum, ... unum. PLIN. nat. 2, 78 cum plurimum, ... aut cum -mum, eqs. (ibid. iterum. 16, 57. 17, 93. 18, 146. al.). MART. 14, 97, 2 ut -mum (MARCELL. med. 27, 23). ② dispositione q. d. appositionali: VARRO ling. 9, 53 -mum duo esse debent (cf. 10, 3 -mum ex duobus constat). rust. 1, 5, 4 -mum in binas ... species (3, 3, 3). 1, 9, 3 -mum ... ter[re]na. 2, 1, 12 partis habet -mum novenas (ibid.). COLVM. 5, 6, 18 pedes sex aut -mum quinque (5, 10, 5 PLIN. nat. 17, 171). al. ③ in locutione ad -mum, ad -nus: HYG. mun. castr. 49 latitudo ... ad -mum pedum (pedem cod.) quinque. CAEL. AVR. gyn. 1, 60 diebus, si poteris, VII, ad (fort. si' Drabkin) -nus ... tribus eqs.

3 indicatur defectus quidam mensurae, numeri sim. (n. pro subst. sing. compar.): a per abl. mens. (anteponitur abl. praeter l. 20. 29 et auctores Vulgata posteriores; negleximus fere generalia, sicut paulo, nihilo, multo; accedit quam e. g. l. 23. 26 bis): PLAVT. Asin. 441 mercedem rettulit? :: dimidio -nus (VARRO rust. 1, 22, 3 LIV. 24, 42, 5 -nus ... d. hostium. 41, 13, 8. al.). Persa 684 sunt sexaginta minae, duobus nummis -nus est (Poen. 734 centum). Stich. 498 uno Gelasimo -nus est quam dudum fuit (item uno homine: CIC. Verr. II 1, 149 uno -nus teste. OV. met. 12, 554 me -nus uno. al.; cf. MANIL. 1, 778 Tarquinio). Trin. 530 tribus tantis. CATO agr. 112, 1 quadrantalibus quinque -nus sit quam plenum dolium. CIC. Verr. II 1, 117 uno signo ... -nus quam ... oportet. OV. fast. 5, 379 nocte -nus quarta (i. tertia). Pont. 4, 5, 7 luce -nus decima. VITR. 3, 5, 10 quarta parte -nus quam eqs. (10, 11, 8 -nus p. sexta decima). GERM. 626 cauda -nus ... Hydra ([gr. 612 οὐρῆς ἀν δέουτο]. item de corporis parte: 673 laeva manu [cf. 677 sq. trunca ... manu, gr. 673 ἐτέρης μετὰ χειρός]. PLIN. nat. 11, 233 binis mammis. BOETH. arithm. 1, 19 p. 41, 2 oculo). STAT. Theb. 1, 536 virginum ora Dianae aequa ... terrore -nus. VLP. dig. 4, 6, 26, 8 rem tuam possedi uno -nus die statuto (CIL VI 9487 VIII 9351. al.). 12, 4, 5, 3 id, quod accepit eo -nus, quo eqs. AMM. 31, 14, 1 per annos quattuor ... et decem, -o -nus. VVLG. II Cor. 11, 24 (v. l. 39. eodem spectant: CASSIOD. Ios. antiq. 4, 248 [gr. μιᾷ λειπούσας]. CONC. Matic. a. 583 p. 157, 12). al. b per acc. (vel nom. in struct. pass.): ITALIA II Cor. 11, 24 (Caes. Arel. serm. 181, 4) plagas quadragenas -nus unam ([gr. παρὰ μίαν, VVLG. una -nus]. cf. sim. CASSIOD. Ios. antiq. 4, 238 [gr. μιᾷ λειπούσας]). AMM. 30, 6, 6 anno ... imperii -nus centum dies secundo et decimo (CASSIOD. Ios. antiq. 4, 176 cum ... quadraginta anni -nus triginta d. implerentur [gr. παρὰ]. CIL VI 12607, 4 VIII 4762, 5 INSCR. christ. Gall. I 120, 5. al.). AVG. civ. 15, 10 p. 77, 6 D. non centum -nus, sed viginti amplius vixit annos. CASSIOD. Ios. antiq. 19, 201 quarto ... anno -nus quatuor menses (gr. λείποντα τεσσάρων μηνῶν).

B notioni magnitudinis potius contrariam: 1 adicitur vocibus, quae quantitatem, copiam significant: a pars (afferuntur ea tantum, quae ad quantitatem spectare videntur; alia v. e. g. p. 555, 62. 557, 37. 559, 64): PLAVT. Rud. 239 socia sum, nec -or p. meast quam tua. CORNELIA epist. frg. 2 -a p. vitae (RHET. Her. 4, 56, 69). RHET. Her. 4, 33, 44 res tota -a de parte cognoscitur. CIC. Verr. II 1, 21 scelerum. leg. agr. 2, 18 populi (2, 20). Att. 11, 15, 4 bonorum. LVCR. 6, 621 umoris. CAES. Gall. 5, 55, 1 exercitus (cf. LIV. 26, 38, 2 in multas -asque p. carpere exercitum). civ. 1, 70, 5 temporis. 3, 41, 5 noctis. et saepe.

b adicitur aliis vocibus: α ad rem vel publicam vel militarem pertinentibus (civitates ad p. 557, 34 relegavimus): RHET. Her. 4, 24, 34 cum -a manu militum (CIC. Verr. II 5, 40. al.; v. vol. VIII 366, 82 sqq.). CIC. Att. 5, 18, 2 exercitu (LIV. 2, 49, 3. 30, 11, 5 FRONTIN. strat. 2, 3, 12. al.). fam. 12, 5, 2 copiis (HIRT. Gall. 8, 10, 1 LIV. 28, 42, 19. 35, 44, 2. al.). 15, 4, 4 praesidiis (BELL. Afr. 89, 1 LIV. 23, 18, 5. 23, 42, 10. 27, 44, 10. al.). SALL. or. Cottae 7 classe ... -ore. HOR. ars 206 populus numerabilis, utpote -us (VVLG. II Esdr. 7, 4). al.

β variis: CIC. Pis. 85 cognoscis ex particula -a ... genus universum (orat. 226 VITR. 8, 3, 26 SCRIB. LARG. 136. al.). de orat. 1, 11 -mam copiam poetarum (CAES. civ. 1, 52, 4 frumenti. 3, 58, 4 eius rei. al.; sine determinatione: PLIN. nat. 35, 50). nat. deor. 1, 50 multitudinem non -orem (LIV. 29, 30, 4). LVCR. 1, 434 augmine vel grandi vel -o (cf. LIV. 30, 40, 3 accessio [31, 7, 9 VAL. MAX. 5, 10, 3. al.]). 2, 1172 -or ... agri ... modus (VARRO rust. 1, 18, 4 fundorum). CAES. Gall. 7, 73, 2 numero (BELL. Afr. 12, 2 Alex. 30, 3 VARRO rust. 2, 2, 20. 2, 3, 9. 2, 5, 18. al.). VARRO ling. 9, 87 decuriae tres miliariae, tres -ores. rust. 2, 4, 22 grex (2, 10, 11 SEN. Herc. f. 203 Phaedr. 19. al.). al. γ singulariter -or computatio ad ventendam locutionem graecam q. e. ὁ ὄστε-ρήσας λόγος: IREN. 1, 14, 5 ex -ori ... computatione (sc. per quam series inaequalis q. e. 9 + 8 + 7 mutatur in aequalem q. e. 8 + 8 + 8).

2 adicitur vocibus, quae rem familiarem, sumptum sim. significant (sc. accedente respectu pretii sim.; cf. p. 560, 30 sqq. 565, 56. 566, 49): a exempla varia: PLAVT. Aul. 384 quam -mo sumptu (484 CIC. Att. 5, 14, 2 HOR. sat. 2, 4, 85. al.). Bacch. 466 (interpol.?) malum sicut peculium. Men. 485 -ore ... dispendio. TER. Hec. 69 quam -mo pretio (LVCIL. 750 CIC. Verr. II 4, 134 CAES. Gall. 1, 18, 3. al.; v. et sub b). CIC. Q. Rosc. 4 non refert -a nomina in codices? Tull. 9 et [Kuhlmann]

res et cupiditates -ores (SALL. or. Macri 19 HOR. sat. 2, 6, 7. *al.*). div. in Caec. 69 homine -is opibus ac facultatibus praedito (SALL. Catil. 51, 42, 52, 15. Ov. met. 11, 201. *al.*). Verr. II 2, 25 in -ore pecunia (2, 45 leg. 2, 51 Lael. 63 off. 3, 114. *al.* [plur. v. *Alb*]). cf. LIV. 26, 35, 5 -o aere [COLVM. 3, 3, 8 LVCAN. 10, 409. *al.*]. 3, 182 -a mercede (Phil. 2, 44. Tusc. 1, 114 [in imag.]). HOR. sat. 1, 6, 86. *al.*). Cato 51 (in imag.) alias -ore, plerumque maiore cum faenore. Att. 9, 9, 4 -ore impensa (COLVM. 4, 2, 1. 5, 8, 1. *al.*). *al.* t. t. metrol. talentum -um, -nus (nisi ad pondus referendum, sc. ad IIIA): PRISC. gramm. III 408, 22 t. Atheniense -um minae sexaginta, magnum minae octoginta tres et unciae quattuor. 409, 30 -nus t. sexaginta minas habet. 409, 31 t. magnum et -nus. 410, 8 t. Atticum -um.

b in locutione -i pretii (cf. p. 562, 83; attributive vel praedictive; spectat fere ad mores hominum): PLAVT. Asin. 858 -mi mortalem p. Aul. 790 nullust tam -i p. eqs. Epid. 494 homo (Men. 489 Mil. 558). *al.* TER. Hec. 799 meam erus esse operam deputat -i p. (item -i p. sunt res: VARRO ling. 5, 176 trita -oris p. sunt. LIV. 21, 60, 8 praeda). SALL. (?) rep. 2, 9, 4 p. -mi sunt inertes. et saepe.

c per neutr. pro subst. indicatur pretium (sc. cum verbis vendendi, aestimandi sim. non raro translate usurpatis): α per gen. (cf. CHAR. gramm. p. 139, 22. 25 B. plure aut -ore emptum antiqui dicebant, . . . sed consuetudo pluris et -oris dicit. v. etiam p. 561, 38; potiora quaedam): PLAVT. Aul. 112 -i facere (Epid. 522. 661 Mil. 1351 Most. 1146 Pseud. 269. et saepe). Bacch. 558 -i pendo (Most. 215. 883 Rud. 650 Trin. 102 frg. inc. 19. *al.*; cf. GLOSS. II Abav. FL 26 flocci pendens -i pendens, id est parum existimans. V Abba PA 59 -i pendet: despicit, nihil iudicat). Capt. 682 aestumo (*al.* v. vol. I 1097, 65 sqq. 1100, 42 sqq.; cf. existimo: vol. V 2, 1520, 24). Merc. 425 vendas (Cic. Verr. II 3, 43 Brut. 172 off. 3, 51. *al.*; cf. Verr. II 3, 106 venierunt [fam. 7, 2, 1 VAL. MAX. 3, 7, 10. *al.*]). Persa 690 -ist (Cic. nat. deor. 2, 32 off. 1, 76 Att. 7, 20, 1. *al.*). TER. Phorm. 646 retulit (RHET. Her. 2, 4, 7 Cic. Manil. 18 ad Q. fr. 1, 1, 20 Q. Cic. pet. 44 ANTON. Cic. Att. 10, 10, 2. *al.*). Cic. Verr. II 4, 14 emerint (Att. 10, 5, 3 VARRO rust. 2, 1, 13. *al.*; v. etiam l. 40). Att. 13, 29, 2 constabit (*al.* v. vol. IV 529, 42 sq.). *al.* huc trahimus etiam locutionem quanti -oris (duo gen. pretii iuxta ponuntur, ut intellegas 'quanti, sc. -oris', nisi potius per meram attractionem): IULIAN. dig. 44, 2, 25, 1 q. -oris homo . . . fuerit (VLP. dig. 21, 1, 31, 5. 21, 1, 38, 13. *al.*). POMPON. dig. 18, 1, 6, 1 venisset. VLP. dig. 19, 1, 13, 1 empturus (21, 1, 61). *al.* β per abl. (cf. l. 21): PLAVT. Epid. 295 quanti emi potest -mo? (item per appositionem additur: 296. ceterum: LVCL. 1253 Cic. Verr. II 3, 145 Att. 13, 29, 3 HOR. sat. 2, 3, 156. *al.*). Persa 590 daturus. TER. Eun. 75 redimas. Cic. Verr. II 3, 117 vendidisti (cf. 3, 147 venierint [LVCAN. 7, 757 SCAEV. dig. 18, 5, 9]. cf. ROMVL. fab. 79, 6 rec. vet. venundabis [rec. gall. pecunia -a]). 3, 221 aestimabit (SEN. benef. 1, 8, 2 dial. 5, 31, 3 epist. 104, 34. *al.*). *al.* VERG. Aen. 10, 494 stabunt (Ov. fast. 4, 885). HOR. sat. 2, 7, 106 sumi. SEN. contr. 2, 2, 11 constat (SEN. benef. 6, 16, 1. 6, 38, 1 nat. 4 praef. 16 epist. 17, 4. *al.*). *al.* γ per acc.: LABEO dig. 18, 4, 24 quia . . . -us hereditas venierit.

III pertinet ad vim, pondus, vehementiam sim. (sc. de rebus, quibus vis exigua inest, quae facile ferenda sunt sim.; vergunt quaedam ad usum translatum, quaedam ad notionem paucitatis): **A** generativum (cf. p. 557, 12): LEX XII tab. 3, 3 (Gell. 20, 1, 45) debitorum vincito . . . ; quindecim pondo ne -ore . . . vincito (cf. p. 561, 72 et LVCR. 5, 544 pondera. SALL. Iug. 29, 6 argenti pondere. LIV. 3, 57, 7. 22, 32, 9. *al.*, v. etiam p. 555, 36). CATO agr. 3, 6 tardius ducetur, sed -ore labore trochilea (Cic. Catil. 4, 23 de orat. 2, 174 Att. 12, 52, 3 CAES. civ. 1, 9, 1. *al.*). MACER hist. 7 non -mo opere milites quietes volebant esse ([v. vol. IX 2, 856, 76]. LIV. 26, 42, 9 -i o. munitio. cf. LVCR. 1, 1114 opella. LIV. 24, 23, 8 opera [COLVM. 4, 22, 3. 5, 4, 3. *al.*]). Cic. Catil. 2, 28 -mo motu (LIV. 5, 10, 3 MANIL. 1, 57 PLIN. nat. 2, 64. *al.*; cf. LVCR. 3, 188 momine. CAES. civ. 3, 68, 1 momentis fortunae [Ov. met. 4, 180 corporis. vix huc p. 564, 66]). Mur. 33 -a dimicatione (LIV. 4, 43, 3. cf. Cic. ad Brut. 22, 2 W. bellum [al.]. LIV. 10, 29, 16 certamine [27, 25, 3. *al.*]. sim. saepius). rep. 1, 67 -ma vis . . . imperii ([Plat. rep. 563^d ὀτιοὺν δουλείας]. off. 1, 14 naturae . . . rationisque. Ov. met. 7, 859 -ae fugiunt cum sanguine v. trist. 3, 11, 22. 5, 12, 37 LIV. 24, 32, 6. *al.*). *al.*

B speciatim spectat ad: **I** lucem, calorem sim. (v. etiam p. 557, 57): Cic. Arat. 37 Vergiliae tenues -o . . . lumine lucent ([de eisdem 28: tenui cum luce, gr. 264 ὀλίγαι καὶ ἀφειργέες]. 164 [de eisdem 155: tenui, gr. 385 μάλ' ἠερόεντα]. 180 [gr. 399 ὀλίγοι]. SEN. nat. 1, 1, 5 COLVM. 8, 7, 1. *al.*; cf. SIL. 2, 122 luce. *al.*]). LVCR. 5, 564 -or ardor solis (5, 607 [cf. 604 non magno . . . igni]. in imagine: SIL. 9, 8 certaminis a.). 5, 594 ignes -ores (AETNA 550. Ov. rem. 732 e -mo maximus ignis erit [cf. LIV. 21, 3, 6 ne -us . . . i. incendium ingens exsuscit]. met. 11, 445 [amoris ut: trist. 4, 10, 67]. fast. 5, 506. *al.*). EPIST. Sapph. 12 calor Aetnaeo non -or igne (STAT. silv. 1, 2, 89). *al.*

2 auram, sonum sim.: Cic. Mur. 35 -a . . . aura rumoris (Tusc. 5, 16 ne -ma quidem. Ov. trist. 1, 9, 42. 1, 10, 3. *al.*). de orat. 3, 216 voces ut chordae sunt intentae . . . , acuta gravitas, cita tarda, magna -a (Ov. met. 4, 412. 11, 187. *al.*). Att. 2, 9, 1 sonitu (PAVL. FEST. p. 57 GELL. 12, 13, 8). PROP. 4, 1, 58 sonus (Ov. Pont. 3, 3, 10 gemuit -o mota fenestra s. CVRT. 7, 4, 13 QVINT. decl. 388, 16. *al.*). Ov. met. 2, 788 murmura -a (4, 70. 83. *al.*). *al.*

CAPVT SECVNDVM: translate (hic invenies praecipue ea, quae non mensurando, numerando sim. destinantur nec sub manifesta imagine eorum proponuntur [itaque e. g. estructuras praedictivas ad caput primum relegavimus, cf. -nus spei p. 560, 50 cum spes -or infra l. 15]; de ratione distinguendi a capite primo v. etiam p. 555, 24. 563, 20; proponimus fere notabiliora et certiora):

I de rebus: **A** in universum: **1** pro adi. (exempla pauca selecta): **a** de mentis habitu, affectibus sim. (de animo l. 21 sqq.): PLAVT. Aul. 482 invidia . . . -ore (Cic. Sest. 49 Planc. 67 NEP. Dat. 5, 2. *al.*). COEL. hist. 47 gratia (*al.* v. vol. VI 2, 2222, 77 sqq.). RHET. Her. 1, 16, 26 dubitatio (Cic. fam. 13, 26, 3 MARCELL. dig. 46, 3, 67). Cic. Tull. 9 cupiditates (leg. 2, 62. *al.*; cf. PLIN. nat. 7, 151 cupidine). 10 religione (cf. LIV. 1, 31, 6 superstitionibus). Verr. II 3, 19 homo -mi consilii, nullius auctoritatis (v. etiam l. 26. p. 568, 34). 3, 169 spes (Ov. fast. 2, 766 VAL. MAX. 7, 5 pr.). Sull. 60 suspicio (Planc. 8 Lig. 4 Tusc. 1, 88. *al.*). prov. 1 voluptate (fin. 1, 47. 2, 90. 91. 4, 29. 31. *al.*; cf. 2, 81 vis -or voluptatis). Planc. 22 sollicitudine (PLANC. Cic. fam. 10, 21, 1. *al.*). Marcell. 4 laetitia. Brut. 237 -o ingenio, sed multo labore (HOR. epist. 1, 3, 21 Ov. trist. 5, 12, 22 VITR. 3 praef. 2. *al.*). et saepius. de ipso animo (mente l. 24; v. etiam infra l. 39; cf. p. 567, 63; iunctura usitator non sine contemptu quodam vel reprehensione dicitur): Cic. Arch. 30 tam -i (pravi var. l.) animi . . . esse (item in gen. qual. saepius). p. red. in sen. 10 mentes angustae, humiles, -ae (pravae var. l.), eqs. (item de consule: Att. 1, 13, 2 Piso -o animo et pravo est). Phil. 11, 7 maioris . . . est consilii providere . . . , animi non -oris fortiter ferre (item spectat ad ferenda mala: HOR. epist. 1, 17, 40 onus -is animis et -o corpore maius. LIV. 22, 54, 11 -ore animo latae sunt clades). de orat. 3, 169 (sim. orat. 94) abutimur verbo, cum minutum animum pro -o dicimus. off. 1, 68 tam angusti animi tamque -i (de avaro, cf. HOR. sat. 1, 2, 10 sordidus atque animi . . . -i). CAES. civ. 2, 4, 3 non -ore animo ac fiducia . . . naves conscendunt. *al.* **b** de laude, virtute, praestantia sim. (eisque, quae his contraria sunt): PLAVT. Bacch. 570 -am . . . fidem (var. l. parum def. Lindsay, sc. adv. parvum intellegens; sim. his locis: Pseud. 467. 477; addit dubitanter PLAVT. Capt. 893 TER. Eun. 197 Phorm. 810; ceterum -a f.: Cic. Catil. 3, 4 rep. 2, 18 ac. 2, 88 fam. 5, 12, 8. *al.*). CATO orig. 83 laus (Cic. Pis. 74 fam. 2, 12, 3 CAES. Gall. 1, 40, 5. *al.*). Cic. Verr. II 3, 169 impudentia. Rab. perd. 14 an pietas tua maior quam <C.> Gracchi, an animus, an consilium, an opes, an auctoritas, an eloquentia? quae si in illo -ma fuissent eqs. (dom. 118 fin. 2, 44 ac. 2, 64 fam. 1, 1, 4. *al.*). Arch. 23 -orem gloriae fructum (cf. div. 1, 38 gloria [NEP. Epam. 2, 1 VERG. Aen. 11, 430. *al.*]). Planc. 84 tu . . . summa cum dignitate fuisti et ego . . . non -ore (Att. 4, 13, 2 BELL. Alex. 64, 2 FEST. p. 169. *al.*). et saepius. **c** de commodis, incommodis sim.: PLAVT. Pseud. 772 -is magnisque miseriis. Stich. 120 malum (Cic. fin. 5, 78 exigua et paene -ma. Tusc. 3, 77 admodum -um. *al.*; cf. Verr. II 3, 201 -ma malorum [Att. 7, 9, 2 Ov. trist. 5, 6, 35]). TER. Haut. 477 periclo (Cic. S. Rosc. 5 Verr. II 3, 224. *al.*). Cic. inv. 2, 26 commodum (ad Q. fr. 3, 6[8], 1 TREBON. Cic. fam. 12, 16, 1. *al.*; cf. Cic. Att. 3, 24, 2 incommodum [LIV. 5, 21, 15 QVINT. inst. 12, 3, 2. *al.*]). Quinct. 20 molestia (*al.* v. vol. VIII 1347, 4 sqq.). Lael. 42 poena (Ov. am. 2, 2, 49 epist. 7, 86. *al.*; cf. GELL. 11, 1, 3 -ma . . . multa [opp. suprema]). et saepius. **d** de bene vel male factis sim.: TVRPIL. com. 130 noxias (Cic. S. Rosc. 62 in -mis n. et in his levioribus peccatis). RHET. Her. 2, 19, 29 peccata (Cic. Phil. 2, 51 Tac. Agr. 19, 3. *al.*). Cic. inv. 2, 112 beneficia (Caecin. 26 Planc. 73 Q. Cic. pet. 21. *al.*). S. Rosc. 73 maleficium. Verr. II 3, 118 crimen (PROP. 2, 32, 30. VLP. dig. 48, 2, 7, 5 [ex rescr. Ant. Pii]. *al.*). leg. agr. 3, 12 furtum (LIV. 21, 35, 10. *al.*). Planc. 4 merita (AVG. civ. 17, 23 p. 253, 18 D.). off. 1, 145 delicta (Att. 10, 4, 6 FEST. p. 202 bis. CYPR. epist. 17, 2. *al.*). Att. 7, 15, 3 scelere (SEN. contr. 7, 1, 23 SEN. dial. 3, 19, 6. *al.*). 11, 2, 2 -ma est ex iis iniuriis (SALL. Catil. 51, 11 LIV. 29, 17, 8 SEN. dial. 2, 10, 1. *al.*). *al.* **e** de variis rebus: TER. Andr. 110 consuetudinis (cf. CAES. civ. 2, 17, 2 necessitudinem). RHET. Her. 3, 14, 25 -a significatione risus (Cic. de orat. 2, 153 artificii. Att. 1, 17, 10). VARRO Men. 244 arte (LIV. 44, 36, 3). Cic. Phil. 5, 26 -mis momentis . . . maximae inclinationes temporum fiunt (fin. 4, 47. 5, 72. 88 div. 1, 118 off. 3, 11. *al.*; de vi potius p. 563, 62). de orat. 1, 44 ne -ma quidem societate. 2, 256 -am verbi immutationem. fin. 5, 58 rerum principia (LIV. 7, 2, 13. 36, 6, 3. cf. 4, 8, 2 origine. 23, 10, 4 initio). Lael. 17 exercitatione. SALL. Catil. 51, 13 licentia. et saepius.

2 neutr. pro subst. (praevalent plur.; quaedam fortasse ad B1 vel 3 pertinent vix certe segreganda): **a** exempla varia: LVCL. 765 nihil -i ac pensi (si recte huc traximus sententiam proverbialem). Cic. Verr. II 1, 44 praetermittam -ora omnia dicendo (cf. Sest. 7 haec -ora relinquere. nat. deor. 2, 167 di . . . -a neglegunt [sim. 3, 86]). Vatin. 8 ut haec -ma dicam (cf. fin. 1, 32 ut . . . ad -ma veniam [5, 7 ad -ora. SEN. nat. 2, 6, 5. *al.*]. sim. *al.*). Cael. 77 si . . . -morum horum aliquid offendit eqs. part. 60 qui non omnia -ma repetet eqs. ac. 2, 83 quam in -o lis sit (fam. 4, 9, 3 res ponere. LIV. 28, 42, 7 fraus fidem in -is sibi praestruit. *al.*). Lael. 29 -mum esse in se (item respectus praepositione indicatur: fam. 9, 26, 1 -mum mihi est in cena eqs. PROP. 2, 32, 21 de me -nus est eqs.). *al.* Ov. ars 1, 159 -a levis capiunt animos (cf. LIV. 34, 7, 7 mulierculas etiam -a movent). 2, 631 -a queror (met. 2, 214 LIV. 27, 30, 12 PETRON. 123 vers. [Kuhlmann])

238). met. 9, 139 e -mo ... crescit *Fama*. *sim. al.* **b** opp. tanta, magna, grandia *sim.*: CIC. Cael. 39 haec ex -mis tanta fecerunt, de orat. 1, 237 cum -a nescirent, magna profiterentur (*cf. leg. 1, 14 magna professo in -is esse versatos. SEN. benef. 2, 15, 2 magna pro -is accipi.* 2, 166 maiora, paria, -ora (*simili serie: top. 11. 68. 71. 84. 85. al.; cf. orat. 101 -a summis, modica temperate, magna graviter dicere.* Brut. 213 ut conferamus -a magnis (*al. v. vol. IV 178, 12sq.; cf. VERG. ecl. 1, 23 componere [al. v. vol. III 2129, 69sq.].* Ov. trist. 1, 3, 25 exemplis in -o [-is var. l.] grandibus uti. *sim. saepe*). part. 12 aut a -oribus ad maiora ascendimus aut *eqs.* (*cf. Ov. ars 3, 499 a -is animum ad maiora referre.* et *saepe*. e -ora facere (referre) *i. q. vinci, cladem accipere*: ITALIA II Macc. 13, 19 (rec. P) Antiochus Iudaeos aggressus -ora faciebat (*gr. ἡλαττονούτο, Vulg. minuebatur, aliae vers. minorabatur, vincebatur.* 13, 23 (*ibid.*) victus referebat -ora (*gr. ἤττων ἐγένετο, aliae vers. et Vulg. superatus est, victus est.*).

B cum coloribus peculiaribus, qui praecipue spectant ad:
1 momentum non magnum (*v. etiam p. 564, 72; n. pro subst. l. 28*): PLAVT. Amph. 633 satin -a res est voluptatum in vita ... agunda praequam quod molestum est? (ENN. ann. 239 res ... magnas -asque iocumque. TER. Haut. 354 quasi istic -or mea r. agatur quam tua. Acc. trag. 95. RHET. Her. 3, 22, 35 -as, usitatas, cotidianas *eqs. et saepe*). TER. Eun. 575 causa (RHET. Her. 1, 6, 9 de -ore aut de maiore. CIC. de orat. 2, 320 -is atque infrequentibus. fam. 3, 5, 2. et *saepe*). COEL. hist. 47 -ore negotio acto (CIC. inv. 2, 55 aut maiore aut -ore aut pari. SALL. Catil. 51, 24. *al.*). RHET. Her. 2, 28, 45 ea, quae -ma sint (*item neutr. praedicat. e. g.*: CIC. Cluent. 25 fin. 4, 29. Tusc. 5, 42 ea ... -a ducens [off. 1, 67]. 5, 46. *al.*). CIC. inv. 1, 4 controversias (Caecin. 36 leg. 1, 54). Verr. II 1, 103 -um ac mediocre obici nihil (LIV. 29, 1, 13). leg. agr. 2, 25 argumentum (VAL. MAX. 9, 14 pr.). Pis. 63 bella. orat. 73 in omnibus dictis et factis, -mis et maximis (fam. 1, 9, 21). top. 45 et maximis et -mis in quaestionibus (QVINT. inst. 1, 7, 29. 3, 8, 67. *al.*). et *saepe*.

2 aestimationem, existimationem non magnam: **a usu vario** (*n. pro subst. sim. l. 39. 43*): CIC. S. Rosc. 147 ut, quanto honore ... adficeretur a propinquis Caecilia, non -ora illis ornamenta ex sua laude redderet. Phil. 14, 11 ut non imperator appellaretur aut -mis rebus gestis aut ... nullis (SALL. Catil. 8, 2 satis ... magnificae ... , verum aliquanto -ores ... quam *eqs.*). de orat. 1, 132 (*agit de virtutibus oratoris*) quae ... a natura -ora data sunt *eqs.* (*item n. pro subst. vel praedicat.*: Brut. 70. opt. gen. 6 *artis* summa ... media ... -ma. fin. 5, 58 ut obscurerentur ... -ora maioribus. ac. 2, 127 cogitantes ... caelestia haec nostra ut exigua et -ma contemnimus. *al.*). HOR. carm. 3, 25, 17 nil -um aut humili modo, nil mortale loquar (epist. 1, 12, 15 *opp. sublimia*). *al.* **b in designanda modestia quadam** (*n. pro subst. l. 48. 49. 51. 53. 54*): CATVLL. 95, 9 -a mei mihi sint cordi monumenta Cinnae amici ... , at populus tumido gaudeat Antimacho (*item de poesi*: HOR. carm. 3, 3, 72 magna modis tenuare -is [Ov. trist. 2, 332]. epist. 2, 1, 257 carmen [*v. Brink ad l.*]. Ov. ars 2, 535 quid moror in -is? ... magna canam *eqs.* [*per ironiam*]. *al.*). HOR. epist. 1, 7, 44 -um -a decent: mihi iam non regia Roma, sed vacuum Tibur placet (*cf. SEN. epist. 20, 8 redige te ad -a*). 1, 9, 8 mea ne finxisse -ora putarer. PROP. 2, 13, 24 plebei -ae funeris exsequiae. Ov. ars 2, 262 nec dominam iubeo pretioso munere dones; -a, sed e -is callidus apta dato (*item de donis*: fast. 4, 412 -a ... Cereri ... placent). met. 6, 151 verbis ... -oribus uti decet Nioben (*i. minus superbis*). *al.*

3 defectum potentiae, dignitatis, opum sim. (*v. etiam p. 555, 34. 557, 27; cum abl. resp. l. 68*): RHET. Her. 3, 20, 33 aegrotum non de -mo loco (SEN. Oed. 677 et -ore tutior pones l. *deposito regno*. TERT. fug. 11, 1 [*respicuntur ordines inferiores ecclesiae*]. *cf. CASSIOD. var. 1, 8, 1 fortuna -or*). CIC. S. Rosc. 50 maiores nostri ... ex -ma tenuissimaque re publica maximam et florentissimam nobis reliquerunt (SALL. Catil. 52, 19). MESSALLA ausp. frg. Gell. 13, 15, 4 imperium -nus praetor, maius habet consul (*ibid. iterum*). *ibid.* reliquorum (*i. praeter censorum, consulum, praetorum*) magistratuum -ora sunt auspicia. Ov. epist. 16(17), 62 sceptrum (*opp. potentia*). trist. 2, 112 domus ... nobilitate -or (115 vel censu -a vel ortu). LIV. 7, 32, 16 in magistratibus -is magnisque (*v. vol. VIII 99, 16sq.*). VELL. 2, 100, 5 nominis (SIL. 14, 267. *al.*; *cf. 10, 421 stirpe haud -i cognominis*). SIL. 13, 854 origine (CLAUD. carm. min. 25, 58). STAT. Theb. 5, 428 si quando ... mensas amor est deis intrare -ores (*i. hominum, cf. IIAI*). *al.* per enallagen in iunctura ius Latii -oris (*orta ex eo q. e. 'ius Latium -nus', quod intellegas GAIUS inst. 1, 96*): INTERPR. Gai 7 ius Latii dicebatur ius Latii -oris, ius <Latii m> aioris; ... si ... dicebat ius Latii -oris *eqs.*

4 imbecillitatem sim. (*ad efficaciam medicamentorum deficientem l. 80sq.*): LIV. 29, 23, 7 veritus, ne ... -um (parvulum var. l.) vinculum cae nuptiae essent. SIL. 10, 23 tela -ora periclo. STAT. Theb. 9, 118 vacca nihil metuens sexusque oblita -oris spumat et ingentes imitatur femina tauros. ORIBAS. syn. 1, 17, 27 Aa p. 59, 13 Mø. scamonis [ad purgandum] nulli catartico -or est, sed omnibus est ... fortior (L I om. La; *gr. οὐδενός ... λείπεται*). *item cum ad et gerund.*: 9, 34, 3 La p. 337 nullatenus -ora ad operandum ponfolix [*gr. οὐδενός ἤπτον δραστήριον, Aa hutilissimum et melior*]. 3 add. 20 *emplastrum*.

5 ordinem logicum, quo categoriae quaedam subordinantur (*sc.*

sive inferiores sive minus amplae, pauciora complectentes; per compar. tantum; hic illic n. pro subst.): BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 46, 13 maior vis generis recte de -ori sibi et subiecta specie praedicatur (*ad struct. dat. cf. p. 569, 68*). 1, 20 p. 60, 6 quod ab animali -nus est, ita definiunt: *eqs.* p. 60, 27 si maius praedicamentum de -ore aliquo praedicatur, converti non potest, ut -nus de maiore praedicetur *eqs.* Porph. isag. p. 32, 14sq. praedicari maiora de -oribus ... ; -ora vero de maioribus minime (*gr. p. 7, 5 et 6 ἐλαττόνων, ἐλάττω*). *al. apud eundem*.

II de animantibus (*hic illic de animalibus, e. g. p. 567, 3. 4. 6. 32*): **A respiciuntur dignitas, potentia, opes** (*v. etiam p. 558, 73*): **1 superior est deus** (*inferior est deus creaturis p. 570, 36*): **a homine**: PLAVT. Amph. 485 p. 558, 32. HOR. carm. 1, 12, 57 te Iove -or Augustus. 3, 6, 5 dis te -orem ... geris. epist. 1, 1, 106 sapiens uno -or est Iove. Ov. epist. 9, 30 premitur magno coniuge Hercule nupta -or Deianira. EPICED. Drusi 304 (*ad Antoniam*) nec -or es magni coniuge visa Iovis. *al.* **b deis aliis sim.**: PLAVT. Cas. 336 (*ad Iovem*) cum ad deos -ores redierit regnum tuum (*al. v. vol. V 1, 907, 10. cf. PRIAP. 53, 5 dive -or eqs.*). Ov. met. 15, 858 Saturnus -or est Iove. trist. 1, 5, 77 -or Iove Neptunus. SEN. Herc. O. 1881 Alcides non -or ipso ... Tonante. *al. apud Christianos*: HIL. trin. 9, 56 filius ... -or non est patre (*comparantur iidem*: ANON. in Hebr. [ed. Frede] 03 Ps. HIER. in Gal. 1, 1 p. 48, 14 PRVD. apoth. 255. *al.*, saepe in explicando Ioh. 14, 28). PRVD. psych. 711 (*loquitur Haeresis*) deus est mihi discolor, ... nunc -or aut maior *eqs.*

2 superiores sunt homines (*sc. hominibus aliis*): **a coniungitur cum nominibus ad rem publicam spectantibus**: CIC. har. resp. 12 pontifices -ores (LIV. 22, 57, 3. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare [CIL XI 1421] 43. FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 1 [CIL I² p. 231]. COMMENT. sacr. Fest. p. 165. *al.*; *v. Szemler, RE Suppl. XV 338sq.*). leg. 3, 6 -oris magistratus (*al. v. vol. VIII 98, 51sq. 99, 19. adde e. g.*: MESSALLA ausp. frg. Gell. 13, 15, 4. 13, 16, 1). BELL. Afr. 57, 4 non in M. Aquinium, hominem novum -umque senatorem, sed in Scipionem. Ov. am. 1, 7, 29 -mum de plebe Quiritem. CIL VI 2169, 5 (*aet. Aug. vel Tib.*) curio -or (CIL II 1262, 8 *saec. II*). PAVL. FEST. p. 151 maiores flamines appellantur patricii generis, -ores plebei. *al.* **b cum variis subst.** (*vel pro subst., e. g. l. 42. 43. 46; cum abl. resp. Ov. et Ivv.*): CIC. fam. 5, 7, 3 tibi multo maiori, quam Africanus fuit, [a] me non multo -ore[m] quam Laelium. SALL. hist. frg. 4, 48 Pompei collegam -orem Crassum (*cf. -or in lusu cum Pompei cognomine*: STAT. silv. 1, 1, 28. TERT. spect. 10 p. 12, 12 Magnus solo theatro suo -or). HOR. sat. 2, 6, 45 neque ulla est aut magno aut -o leti fuga (*m. pro subst. aut n., sc. animali*). epist. 1, 7, 44 p. 565, 49. Ov. Pont. 4, 7, 49 pugnat ad exemplum primi -or ordine pili. SEN. Oed. 816 -or sub illo pastore turba pastorum fuit (*nisi ad numerum referas*). STAT. Theb. 11, 666 Oedipode se -orem confessus Creon. MART. 3, 31, 5 (*ad divitem*) fastidire ... noli ... -ores. QVINT. inst. 11, 1, 16 qui se supra modum extollit, premere ac despiciere creditur nec tam se maiorem quam -ores ceteros facere. IVV. 3, 160 gener ... censu -or (PORPH. HOR. sat. 1, 8, 25. *cf. p. 565, 66*). TAC. ann. 11, 21, 3 (*opp. superiores ut*: GELL. 12, 4 tit.). 15, 16, 4 (*opp. duces sim.*). 15, 20, 1 praevalidi provincialium et opibus nimis ad iniurias -orum elati. *al. apud Christianos superl. pro epitheto modestiae (exempla paucissima)*: ITALIA I Cor. 15, 9 (cod. d *al.* = VVLG.) ego ... sum -mus apostolorum (*gr. ὁ ἐλάχιστος, inde SACR. Leon. 374 apostolatus ordine ... -mus Paulus [vix ad p. 558, 58 referendum]*). Eph. 3, 8 (cod. d *al.*, *cf. VVLG.*) mihi -mo omnium sanctorum (*gr. ἐλαχιστοτέρω*). CYPR. mortal. 20 nobis ... -mis et extremis. AVIT. BRAC. Lucian. epist. rec. A1 Lucianus ... omnium hominum -mus, presbyter *eqs.* (*gr. ἐλαχιστοτέρων, rec. B infimus*). AVELL. p. 714, 16 -mus episcopus (*item in eadem enumeratione*: 714, 23. 25). CAES. AREL. epist. ad virg. 2 p. 134, 8 Caesarius episcopus, -mus omnium servorum dei famulus. *al.*

B respicitur facultas vel claritas ingenii sim. (*accedit abl. respectus e. g. l. 68 bis, in cum abl. e. g. l. 71. 72. 76*): CIC. Brut. 236 is M. Piso cum ... florisset adulescens, -or haberi est coeptus postea (*item de oratoribus*: opt. gen. 9 QVINT. inst. 6, 4, 7. 10, 1, 113. TAC. dial. 21, 5 in orationibus. *al.*). LVCR. 1, 735 Empedocles et philosophi inferiores ... multoque -ores. HOR. sat. 1, 10, 48 ego saturae inventore Lucilio -or (*item de poeta*: PROP. 2, 34, 83 -or ... animis ... -or ore [*versus variis et coniecturis et interpretationibus subiectus*]. Ov. trist. 4, 10, 127. 5, 12, 29 Ps. VERG. catal. 15, 2 VELL. 2, 36, 2. *al.*). NEP. Them. 6, 1 magnus hoc bello Themistocles fuit neque -or in pace. PLIN. nat. 35, 68 -or ... in mediis corporibus exprimentis Parrhasius. QVINT. inst. 2, 3, 1 non ... eminentissimo rhetori ... , sed apud -ores *eqs.* ([*postea*: mediocritas]. de *eisdem*: 2, 3, 3). 2, 5, 18 quidam illos -ores scriptores ... probaverunt ([2, 5, 19 optimos, postea de Livio et Salustio]. *cf. 10, 1, 74 in historia [AVG. civ. 18, 40 p. 316, 9 D.]. 10, 1, 103 suis ipse viribus -or Aufidius Bassus*). *al.*

C respiciuntur vires, fortitudo sim. (*fere corporis, plerumque cum aliis comparatae; accedit in cum abl. p. 567, 3, abl. p. 567, 3, gen. p. 567, 4, inf. l. 82sq., enunt. l. 84; pro subst. p. 567, 7. 8*): VERG. Aen. 10, 129 fert ingens ... saxum ... Acmon nec Clytio genitore -or *eqs.* HOR. sat. 2, 3, 313 (*subest imago gladiatoris*) certare -orem? (SIL. 5, 76 fati superi c. -ores. *item inf.*: STAT. Theb. 6, 829 bonus ... contendere cursu nec caestu bellare -or. *similiter enunt.*: SEN. dial. 5, 25, 4 -or es [Kuhlmann]

quam ut eqs.). 2, 7, 76 (loq. servus) tunc mihi dominus, . . . hominum . . . tot tantisque -or? (cf. Ov. ars 2, 548 monitis sum -or ipse meis). epist. 1, 10, 35 -or in certamine equus. Ov. fast. 5, 61 viribus . . . -or (cf. PAUL. FEST. p. 113 -or virium ales). SEN. epist. 71, 26 nulla illum sapientem res -orem facit (i. subigit; sim. 92, 2 frg. 124). STAT. Theb. 6, 311 nec -or in terris quam in mari Arion equus. 6, 816 vitam donare -ori (i. victo). silv. 2, 5, 3 domino parere -ori (sc. homini leonem). IREN. 5, 22, 1 neque . . . a -ori neque ab aequali fortis vinci potest. al.

D respicitur appellatio quaedam non plene adhibita (spectat ad inferiorem gradum qualitatis): 1 *appellationi apponitur compar.* -or: HOR. sat. 2, 3, 326 o maior, tandem parcas, insane, -ori (PORPH. -ori insano). LIV. 1, 10, 5 Romulus cum factis vir magnificus, tum factorum ostentator haud -or. PETRON. 133, 3 vers. 10 quisquis peccat inops, -or est reus (cf. TERT. paenit. 4, 2 peccator). IVV. 13, 150 -or exstat sacrilegus . . . , qui eqs. TAC. ann. 3, 27, 2 Gracchi . . . turbatores plebis nec -or largitor . . . DRUSUS. CAES. AREL. trin. 11 p. 174, 24 si filius . . . -or, quam pater . . . , aut sapiens aut prudens esse dicatur.

2 *appellationi praepositur* -nus quam (sc. neutr. subst. pro subi. vel obi.): PETRON. 107, 11 qui ignotos laedit, latro appellatur, qui amicos, paulo -nus quam parricida. TAC. ann. 15, 29, 3 iturum Tiridaten ostentui gentibus, quanto -nus quam captivum? SVET. Tib. 26, 1 civilem . . . ac paulo -nus quam privatam egit.

E respectu vario vel minus certo (cum gen. resp. l. 24sq., abl. resp. l. 29. 32): HOR. carm. 3, 5, 42 Regulus captivus ut capitis -or (SCHOL.: servi . . . -ores capitis vocantur eo, quod non habeant liberum caput; cf. capite minutus sim. vol. III 420, 53sq.). 4, 2, 31 -us carmina fingo (sc. lyrica; opp. epica, cf. 33 maiore . . . plectro). epist. 1, 17, 22 (ad Cynicum) poscis vilia, . . . dante -or (PORPH.: -orem te facis ab eo, qui tibi porrigit). 2, 1, 183 numero plures, virtute et honore -ores spectatores theatri (VAL. MAX. 5, 3, 2d). Ov. met. 13, 354 pugnam . . . sapiente -orem esse. trist. 3, 5, 36 lupus et turpes . . . ursi et quaecumque -or nobilitate fera est. 5, 2, 50 (ad Augustum) non ipso, quem regis, orbe -or. Pont. 1, 9, 38 non fuit e multis amicis quolibet ille Celsus -or (PLIN. epist. 2, 6, 2 TERT. anim. 40, 2. al.). SEN. dial. 5, 5, 7 nemo . . . non eo, a quo se contemptum iudicat, -or est. 7, 14, 2 quae voluptates quo plures maioresque sunt, eo ille -or ac plurimum servus est, quem felicem vulgus appellat. al. -orem esse (pro) aliqua re, sc. de eo, qui officio cuidam non satisfacit: CASSIOD. hist. 9, 48, 9 numquam sollemnibus -or fuit aut quievit officiis (gr. Sozom. 7, 28, 6 μηδέποτε . . . κατόπιν γενόμενον). Ios. antiq. 5, 30 pro tali beneficio . . . non se retributionibus fore -orem (gr. τῆς εὐεργεσίας . . . ἐν ταῖς ἀμοιβαῖς οὐχ ἦττονα).

CAPVT TERTIVM: appendix stilistica et grammatica.

I generalia quaedam (enallagen v. p. 556, 64sq. 557, 46. 559, 61. 565, 71): A *accedunt additamenta (quae ad gradus spectant, v. sub II):* 1 *determinationes, limitationes, quibus indicatur respectus, finis sim.:* a *per casus: abl. (pauca selecta):* PLAVT. Persa 350 natu (CIC. Cluent. 107 de orat. 2, 58 Lael. 32. al. LIV. 2, 28, 9. et saepe; cf. Ov. met. 7, 499 aetate [LIV. 39, 53, 3 SEN. benef. 1, 3, 9 FRONTO p. 127, 7 v. d. H. al.]. CLAVD. carm. min. 30, 197 annis et iure. CASSIOD. var. 7, 41, 1 nascendo). VARRO rust. 2, 8, 6 corpore (PRIAP. 80, 6 [cf. Hom. E 801 μικρός . . . δέμας]. Ov. met. 6, 142 PLIN. nat. 11, 73). 3, 9, 6 latitudine (cf. 3, 16, 19 magnitudine [PLIN. nat. 13, 121. BOETH. elench. soph. Arist. lat. 183b24 parvissimum, gr. μικρότατον]. MANIL. 1, 300 spatium. PLIN. nat. 16, 39 altitudine). HOR. epist. 2, 1, 183 virtute et honore (VAL. MAX. 5, 3, 2d). PROP. 2, 34, 83 animis . . . ore (cf. SEN. apocol. 4, 1 vers. 23 nec cantu nec voce). Ov. trist. 2, 115 vel censu . . . vel ortu (IVV. 3, 160 PORPH. Hor. sat. 1, 8, 27). et saepe.

gen. (cf. p. 558, 46): HOR. carm. 3, 5, 42 capitis. PAUL. FEST. p. 113 virium. PAPIN. dig. 26, 5, 13, 2 annorum (annis var. l.). AMBROSIAST. in I Thess. 5, 14 -os animi (rec. γ cum Vulg. pusillanimes). acc. gr.: VAL. FL. 1, 582 scopulos aut antra. SIL. 3, 42 frontem. IVV. 8, 4 umeros. AVIEN. Arat. 695 membra (gr. 314 οὐ τόσσοις μεγέθει).

b per praepos.: in (cum abl.; cum acc. SEN.): PLAVT. Amph. 633 -a res est voluptatum in vita . . . agunda (item cum gerund.: PLIN. nat. 35, 68 pictor -or . . . in mediis corporibus exprimentis). NEP. Them. 6, 1 magnus . . . bello . . . neque -or in pace. HOR. epist. 1, 10, 35 -or in certamine. VELL. 2, 36, 2 neque ullo in suscepto . . . opere -orem. SEN. dial. 7, 22, 3 quaedam bona etiamsi in summam rei -a sunt. PLIN. nat. 22, 107 in pretio -or. MART. 10, 79, 8 -or in . . . honore. QVINT. inst. 10, 1, 74 in historia (AVG. civ. 18, 40 p. 316, 9 D.). 10, 1, 103 in quibusdam (item cum neutr. pro subst.: CYPR. epist. 39, 5 in nullo. AVG. epist. 137, 8 deus non est -us in -is. al.). TAC. dial. 21, 5 in orationibus.

al. ad (cum gerund. praeter THEOD. MOPS.; vix huc LIV. 23, 42, 10, v. Weißenborn-Müller ad l.): CYPR. epist. 37, 1 ad reddendam . . . vicem -or. IVST. 5, 8, 11 -us ad continendam civitatem exercitus. SCHOL. Iuv. 10, 169 -us . . . mundus ad regnandum. AVG. epist. 130, 17 ad accipiendum -i sumus. ORIBAS. syn. 1, 17, 27 Aa p. 59, 13 Mø. et 9, 34, 3 La p. 337 v. p. 565, 79. 81. THEOD. MOPS. in Eph. 4, 16 p. 171, 2 -nus . . . ad communem perfectionem. c *per inf.:* HOR. sat. 2, 3, 313 certare -orem (SIL. 5, 76). STAT. Theb. 6, 829 bellare. d *per enunt. cum ut:* CASSIOD. Ios. antiq. 14, 361 p. 417 oppidum . . . -um

erat, ut tantum susciperet populum (gr. ἐλάττονος . . . ὑποδέξασθαι. exspectes -nus, quam ut eqs.).

2 *adverbia vel variae particulae, quae accedunt ad:* a *superl. (per abundantiam nimis minimissima VITA Anton.):* PLAVT. Aul. 384 quam -mo sumptu (TER. Hec. 69. Eun. 75 quam queas -mo. CATO agr. 1, 5. et saepius; v. etiam p. 571, 5). CIC. Sull. 60 vel -ma suspicio (Phil. 3, 2 orat. 91 off. 1, 146. al.). fin. 5, 78 paene -ma mala. off. 2, 75 etiam -ma suspicio (TREBON. Cic. fam. 12, 16, 1 SEN. benef. 3, 7, 4. al.). 3, 11 vix -mi momenti (SEN. suas. 2, 1). LIV. 33, 10, 10 -mo potissimum numero. CALL. dig. 4, 1, 4 ne propter satis -mam rem . . . audiatur petitor (CLAVD. DON. Aen. 11, 540 p. 497, 6). VITA Anton. 16 p. 32, 6 vita nimis minimissima (Migne gr. 26, 868⁴ non nisi βραχύτατος). CHRYSOST. repar. laps. 22 l. 30sq. tam -a et tam -ma (gr. aliter). al. b *posit.:* PLAVT. Aul. 790 tam -i preti (Persa 690 Cic. Verr. II 3, 85. Arch. 30 [pravi var. l.]. off. 1, 68 fam. 5, 11, 2 BELL. Alex. 7, 1. et saepius). CIC. Verr. II 2, 61 ita -a est pecunia (item praedicat.: fin. 5, 71. 72 ac. 1, 31 nat. deor. 2, 142. attrib.: Tusc. 3, 80). rep. 1, 26 quam -a sit terra (item interrogando: Tusc. 3, 56 LVCR. 3, 210 MANIL. 1, 57. al.; exclamando: Cic. Tusc. 5, 89 EPICED. Drusi 285. LIV. 39, 47, 2 oppido q.). 2, 37 admodum (fin. 4, 31 Tusc. 3, 77 div. 1, 103 LIV. 10, 45, 11. al.). fin. 4, 29 valde (PAUL. FEST. p. 221). LVCR. 3, 205 perquam (PLIN. nat. 15, 15). VARRO rust. 1, 40, 1 quaedam . . . usque adeo -a (LIV. 42, 55, 8 GELL. 2, 28, 7). HOR. sat. 1, 3, 45 male. al.

3 *particulae negationis:* a *in fig. litot. (sc. non -us i. satis magnus):* α *posit.:* Acc. trag. 95 non -am rem ordibor. CIC. Caecin. 26 suum non -um beneficium. prov. 1 voluptate. div. 1, 113 dant aliquid idque non -um. Lael. 17 magnum opus est egetque exercitatione non -a. off. 1, 14 nec . . . illa -a vis . . . est. al. CE 969, 2 lachrymis. VERG. ecl. 3, 54 res est non -a. Aen. 10, 494 haud . . . stabunt . . . o hospitia (Ov. fast. 4, 885). 11, 430 gloria. HOR. epist. 1, 3, 21 ingenium. Ov. met. 11, 201 nec opes . . . -as. et saepe. β *superl.:* CIC. inv. 1, 1 non -mam . . . invectam partem incommodorum (Font. 21 LVCR. 3, 64. 6, 1259). Tusc. 2, 2 non -mum valet (cf. Ov. Pont. 3, 4, 61 nec -mum refert eqs.). fam. 3, 10, 7 virum . . . non -mi consilii. 13, 26, 4. DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 3 non -mum auctoritatis. LENT. Cic. fam. 12, 15, 5 non -mum temporis. CATVLL. 43, 1 nec -mo . . . naso. HOR. ars 286 nec . . . -mum decus. et saepe.

b *ad augendam negationem (superl.; sc. non -mus i. omnino nullus):* MACER hist. 7 non -mo opere . . . volebant. CIC. S. Rosc. 73 ne -mum quidem maleficium (Verr. II 2, 179 Cael. 43 Lig. 4 Phil. 10, 1 de orat. 1, 44. 48. 3, 184. et saepius). de orat. 2, 76 qui . . . numquam . . . -mam partem ullius . . . muneris attigisset (CAES. civ. 1, 70, 5 temporis). phil. frg. V 81 sine ulla -mi temporis intermissione. Ov. trist. 2, 466. PETRON. 66, 3 non -mum edi. al.

B *apponitur deminutivis (fere per pleonasmum; simili ratione saepe de infantibus, v. p. 558, 12sq.):* 1 *superl.:* PLAVT. Rud. 720 digitulo (DON. Ter. Phorm. 315, 2). CIC. orat. 226 particulis (al. v. p. 509, 21). nat. deor. 2, 144 bestiola (EVSTATH. Basil. hex. 9, 5, 15). PAUL. FEST. p. 22 pisciculi (PLIN. nat. 31, 95. al.). PLIN. nat. 15, 56 pediculo. QVINT. inst. 8, 5, 22 inventiunculis. al. 2 *posit.:* CIC. Verr. II 2, 184 libellis (Ov. ars 3, 206 COMM. instr. 1, 22, 13. 2, 39, 25. al.). p. red. ad Quir. 20 navicula (ALF. dig. 21, 2, 44). Pis. 85 particula (de orat. 3, 109 VITR. 8, 3, 26). de orat. 3, 108 praediolo. nat. deor. 2, 123 pisciculi. LVCR. 6, 130 vensicula. MORET. 19 tabella (Ov. ars 3, 365 trist. 2, 481. 524. al.). CE 63, 2 (saec. I a. Chr.) aetatulae. MANIL. 1, 843 capellas (v. app. crit.). al.

C *iuxta alia adi. quantitatis:* 1 *magnus, grandis sim., sc. in locutione bimembri, qua significatur universitas quaedam (ceterum opp. saepissime inde a LEGE XII tab. 3, 3 PLAVT. Amph. 484; medius gradus indicatur per modicus LEX Sil. [Fest. p. 246]. al., par CIC. inv. 2, 55. al., mediocris CIC. fin. 1, 49. al. [sed iuxta pos. e. g. Verr. II 1, 103], medius CIC. opt. gen. 6. al.; in structura elliptica l. 76):* PLAVT. Pseud. 772 omnibus -is magnisque miseris (LIV. 34, 18, 3 omnia maxima -maque. CELS. 7, 26, 1^a omni corpori, amplior<i> -orique. COD. Theod. 10, 6, 1 -mi maximique). 776 servis a -mo ad maximum eqs. (cf. l. 73). CIC. ad Q. fr. 3, 1, 10 omnia, -ma maxima. HOR. sat. 2, 6, 95 aut magno aut -o (NOVELL. Iust. 43, 1 maiores aut -ores administrationes [gr. ἐλάττους]. 128, 21 [gr. ἐλάττονι]). epist. 1, 3, 28 -i . . . et ampli (ITALA II par. 31, 15 [Complut.] secundum magnum et secundum -mum [gr. μικρόν, VVLG. -oribus atque maioribus]. 36, 18 [ibid.] omnia vasa . . . magna et -ma [gr. μικρά, VVLG. -ora]. al.). 2, 2, 179 grandia cum -is (VVLG. Ezech. 16, 61). ITALA gen. 19, 11 (Lugd. al., sim. VVLG.) viros . . . a -mo usque ad maximum ([gr. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου]. II par. 34, 30 [Complut.] omnis populus a magno u. ad -mum [gr. ἀπὸ μεγάλου ἕως μικροῦ, VVLG. a -mo u. ad maximum]. al.; per ellipsin et structuram insolitam: PEREGR. Aeth. 36, 2 u. ad -mus infans). deut. 1, 17 (Ps. Cypr. ad Novat. 16) nec secundum -mum nec secundum maximum ([gr. τὸν μικρόν, VVLG. -um contextu mutato]. PEREGR. Aeth. 37, 7 nullus . . . , n. maior n. -or. NOVELL. Iust. 17, 1 [gr. ἐλάττονος]. 28, 5 pr. [gr. ἐλάττον]). act. 26, 22 (cod. e) -ori ac maiori (gr. μικρῶ, VVLG. atque. cf. PEREGR. Aeth. 36, 3 omnes usque ad unum, maiores atque -ores eqs. [al.]). al. 2 nullus, sc. quatenus supergreditur parvitatem (nihil p. 569, 4): CIC. Phil. 14, 11 aut -mis . . . aut . . . nullis. de orat. 2, 153 primum quam -mam . . . , deinde nullam . . . [Kuhlmann]

significationem. fin. 5, 72 ut . . . non illa quidem nulla, sed ita -a sint, ut nulla esse videantur. Tusc. 5, 41 Ov. Pont. 4, 2, 29 SEN. epist. 85, 5 PLIN. nat. 10, 198. 11, 2. 11, 221. PS. QVINT. decl. 1, 11 plurimum sanguinis, . . . -mum, . . . nihil (FRONTIN. aq. 89, 4 n. aut -mum. NOVELL. Iust. 14, 15 pr. aut n. aut parvissimum [gr. μικρότατα]. BENED. reg. 40, 8). al. **3** plus vel plurimum, sc. fere in iuncturis, quibus numerus non satis certa ratione destinatur: **a** plus -nus sim. v. p. 560, 13; cf. seive <plu>s seive -um scrip<tum fuerit> TAB. devot. CIL I² 2520, 39 (vix adv. pro parum ut Leumann, Gramm. 1977, 138).

b plurimum -mumque sim. (haec iunctura parum dilucida orta est fortasse ex analogia iuncturae sub a allatae et per contaminationem quandam locutionum q. s. ut [qui] -mum et ut plurimum [v. p. 562, 1 sqq. et vol. VIII 1615, 57 sqq.]): EVTR. 1, 1, 2 post Troiae excidium, ut qui p. -mumque tradunt, anno trecentesimo (10, 18, 2 aetatis, ut qui p. vel -mum tradunt, tertio et tricesimo anno).

D locutio -um est sim. (plur. -a l. 31, pro -mo l. 20): **1** impers. cum inf. vel enunt. (cf. struct. pers. p. 566, 84. 567, 82. 83): **a** superl.: CIC. inv. 1, 8 oratori -mum est de arte loqui, . . . multo maximum ex arte dicere (item cum dat.: ITALIA I Cor. 4, 3 [Aug. serm. 49, 2, 2] mihi . . . -mum est, ut a vobis iudicer [gr. εἰς ἐλάχιστον, VVLG. pro -mo est, ut eqs.]). VEL. gramm. VII 71, 12 <in> his (sc. orthographicis). PS. QVINT. decl. 2, 1 pro quo iuvene -mum est, quod eqs. PS. EVSEB. GALLIC. hom. 42, 8 G. **b** compar. (de LIV. 5, 5, 7 v. Ogilvie, 1965, ad l.): MANIL. 4, 913 an -nus est sacris rationem ducere signis quam . . . ? (PLIN. nat. 10, 142 QVINT. inst. 8, 3, 69 PLIN. paneg. 88, 7 POM- PON. dig. 50, 17, 204 VLP. dig. 23, 2, 43, 6. al.). SEN. epist. 95, 27. TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 353, 12. 3, 11 p. 394, 20 virg. vel. 3, 7. CASSIOD. var. 10, 4, 7 -nus fuit, ut eqs. **c** posit.: FVLG. aet. mund. p. 144, 25 -um (parum var. l.) fuit, quod eqs. CONC. I 5 p. 278, 1 -um esse deo . . . et dissimile . . . flere (gr. I 1, 6 p. 139, 12 μικρόν, cf. I 5 p. 161, 30 parum decorum). DRAC. laud. dei 1, 621 -a deo fuerant succedere nata premissis eqs. (item plur.: 2, 292 -a putant . . . fluctus transire).

2 in enunt. interiectis quod -mum est (cf. p. 562, 1; ut -mum RVFIN.; accedit pron. praepar. SEN.): CIC. or. frg. A VI 4 (= Brut. 278) nulla perturbatio animi, nulla corporis, . . . ; pedis, quod -mum est, nulla suppositio (orat. 216 non loquor de uno pede extremo, adiungo, q. -mum sit, proximum . . . , saepe etiam tertium. Tusc. 1, 67 animus non videt . . . , q. -mum est, formam suam. CATVLL. 38, 4 q. -mum facillimumque est. SEN. contr. 2, 3, 8 id q. -mum est. PETRON. 113, 8 QVINT. decl. 372, 3 SVET. Tib. 50, 1. al.). RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 3, 2 qui . . . iam purgati sunt, ut -mum, qui certe purgantur (Migne gr. 36, 13^D τὸ μετριώτατον).

II de usu graduum: **A** accedunt determinationes (de gen. partit. v. etiam p. 560, 44 sqq.): **1** ad compar.: **a** indicatur, quocum quis (quid) comparetur ('-or quam' inde a PLAVTO; omittitur 'quam' per dispositionem appositionalem q. d. saepe, v. e. g. p. 561, 21 et 51; sim. 'ut' pro 'quam ut' CONC. I 5 p. 349, 3, cf. p. 568, 1; adiecimus struct. partitivas, in quibus compar. ad vim superlativi vergit, e. g. l. 64. 81): **α** per casus solos: **①** abl.: saepissime inde a PLAVTO, v. etiam p. 561, 39 et 67; notabilis videtur ille usus, quo significatur aliquid alicui rei vel pers. non respondere, non aequum esse sim., e. g. CAES. civ. 2, 31, 5 -ora opinione. HOR. sat. 1, 10, 54 versus Enni gravitate -ores. epist. 1, 11, 3 -ora . . . famā. PROP. 4, 9, 32 verba -ora deo (Ov. epist. 12, 184 animis . . . meis. met. 6, 368 deā). al. **②** gen. (saepe per graecismum; cave addas gen. qual. in dispos. appositionali, e. g. supra p. 561, 28 et 62; vix etiam l. 71): S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 37 mille nummum -ore pretio (nisi potius per dispos. appositionalem). ITALIA LUC. 7, 28 (cod. d) -or . . . [eius] [l] om. VVLG. cum gr. μικρότερος, αὐτοῦ add. cod. D). LVCF. reg. apost. 8 l. 55 D. EVSTATH. Basil. hex. 2, 2, 4 (gr. ἐλάττων cum gen.). ORIBAS. syn. 3 add. 20 La p. 901 aliud emplastrum istius non -orem. NOVELL. Iust. 24, 3 sui -ores (gr. ἐαντων ἐλάττους). 63, 1 (gr. ἐλάττονας cum gen.). 97, 1 alterius (gr. θατέρου μεῖζον). VEN. FORT. carm. app. 1, 46 p. 372 patris (patri var. l. sec. 1, 44 -or . . . patri). al. gen. partit. potius accipias: VITAE patr. 3, 131 (= 7, 15, 3) totius creaturae (gr. Cot. p. 615^B ἐλάττονα . . . κτίσεως, ad structuram v. Salonijs, Vit. Patr., 1920, 116). 5, 10, 28 omnium (sec. var. l. gr. ibid. p. 470^B μικρότερος όλων, ubi cett. όλος ὄν). **③** dat.: PS. MAR. VICTORIN. phys. 1 p. 1296^A licet sol -oribus sibi stellis . . . concedat noctu (BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 46, 13 VEN. FORT. vita Radeg. 23, 56. cf. PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 4 formae suae [vix gen., v. 3, 5 sibimetipsi . . . maior]). GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 4, 10 neque -orem patri (ibid. 5, 5 [var. l. patre]. 5, 43 p. 250, 6. 9, 15 p. 429, 17 nec -orem filium p. spirituique sancto. al., v. etiam l. 64). 6, 35 p. 306, 13 non . . . -or morti humilitas. ORIBAS. syn. 1, 17, 27 Aa p. 59, 13 Mø. nulli catartico -or ([sim. La, gr. οὐδενός . . . λείπεται]). VEN. FORT. carm. 1, 15, 5 n. -or atque secundus. 6, 1, 82). al.

β per praepos.: varias: PLAVT. Epid. 522 -oris . . . prae illo. Ov. epist. 12, 149 -or e pueris (sc. e duobus ut: LIV. 38, 57, 2. 45, 40, 7 VITR. 9, 4, 5. ceterum: COLVM. 5, 8, 1 ex omnibus. al.). ITALIA LUC. 9, 48 (cod. d al.) -or . . . in omnibus (gr. μικρότερος, VVLG. -or . . . inter omnes, aliae vers. -mus in o.). PHILIPP. in Iob 26 p. 688^A -or est participatio ad totum: gutta . . . fonte eqs. CONC. Matisc. a. 583 p. 157, 12 uno -nus de quadraginta ictos. **ab** (v. etiam p. 561, 80): IREN. 2, 25, 3

-or ab eo, qui eqs. 2, 28, 2 -ores sumus . . . a verbo dei. PORPH. Hor. epist. 1, 17, 21/22. 2, 2, 203 a summis -or. NEMES. Cypr. epist. 77, 2 VITA Cypr. 6, 3 ARNOB. nat. 2, 46 p. 119, 14 M. 2, 71 p. 150, 19 OPTAT. 5, 2 LVCF. non parc. 31 l. 37 D. TYCON. reg. 6 p. 69, 9. al.

γ per adv.: Ov. fast. 5, 509 -or inde (i. -or e duobus calcibus).

b indicatur, qua mensura: **α** per casus: **①** abl. (paucissima selecta): PLAVT. Asin. 441 dimidio (al. v. vol. V 1, 1206, 35 sqq.). Epid. 661 multo (Merc. 717 Most. 1012 CIC. Verr. II 3, 43 Tusc. 3, 58. al.; cf. LVCR. 5, 544 permulto). Men. 953 nihilo (Vid. 50 COEL. hist. 47 CATVLL. 28, 12 CAES. civ. 2, 17, 2. al.). ENN. ann. 501 paulo (RHET. Her. 3, 19, 32 CIC. Brut. 95 fin. 1, 20. 4, 57. al.). TER. Eun. 1053 quanto (VARRO rust. 1, 37, 3 HOR. epist. 2, 1, 170 LIV. praef. 12. 5, 5, 7. al.). CATO agr. 112, 1 quadrantibus quinque. et saepius. **②** gen. (per attractionem potius explicandum; vix conferas p. 563, 35): PAVL. dig. 17, 1, 22, 1 tanti -orem, quanti mea intersit eqs. **β** per adv.: LIV. 24, 28, 5 longe (VAL. MAX. 6, 3, 9 COLVM. 5, 8, 1. 8, 8, 9 FRONTIN. strat. 2, 3, 12 SCAEV. dig. 35, 2, 94. al.). PLIN. nat. 15, 86 multum (ARNOB. nat. 2, 71 p. 150, 19 M.). MART. 7, 99, 7 nimium. MART. CAP. 6, 614 plurimum.

2 ad superl. (sc. struct. et partitivae et comparativae, in quibus superl. ad vim comparativi vergit; omisimus gen. part., cf. p. 560, 44; -mus quam PATRIC. conf. 59): **a** accedit praepos.: PLAVT. Asin. 858 illum ante omnes -mi mortalem preti. CIC. Cluent. 107 in (ex var. l.) his omnibus natu -mus (adde p. 569, 81). off. 3, 102 -ma de malis (3, 105 [v. Otto, Sprichw. n. 1020]. cf. Ov. met. 13, 529 -mus de stirpe virili). Att. 11, 2, 2 -ma est ex iis iniuriis (LIV. 1, 53, 5. 4, 48, 5 SEN. Phaedr. 201 CVRT. 7, 1, 10 COLVM. 3, 2, 26. 8, 3, 2. al.; v. etiam l. 23). QVINT. decl. 388, 18 inter argumenta (TAC. dial. 8, 4 i. tot). PS. CHRYSOST. de solstit. Migne suppl. 1, 559 l. 52 patriarchas non -mos ab eius Iohannis dignatione fuisse videmus (EPIPHAN. in euang. 61 p. 166, 13 ab alio . . . -mus et humilior). **b** accedit abl. compar.: HIER. in Matth. 13, 31 praedicatio euangelii -ma est omnibus disciplinis ([postea: quanto -or sit ceteris]. ibid. granum sinapis -mum o. seminibus. EPIPHAN. in euang. 55 p. 144, 2 sinapis granum -mum est o. holeribus. PASS. Georg. [BHL 3363] 18 [loquitur Apollo] factus sum -mus o. creaturis). CYPR. GALL. gen. 1310 -mum cunctis Beniaminum.

B confunduntur gradus (positivus pro 'nimis -us' e. g. p. 567, 78. 84; pro superl. GLOSS. I Philox. PA 107 -um: ἐλάχιστον, cf. p. 571, 24): **1** superl.: **a** cum positivo (de hoc gradu obsolescente v. p. 553, 83 sqq.; attulimus probabiliora; cf. GLOSS. I Abav. MI 7 -mus: exiguus): **α** resp. posit. in graecis: ITALIA deut. 28, 38 (Lugd.) semen multum educes in terram et -mum inferes (gr. ὀλίγα, Vulg. modicum; gr. item resp.: Matth. 25, 21 [cod. ff¹; Vulg. pauca, cod. d modicus]. act. 12, 18 [cod. e, Vulg. parva]. 15, 2 [cod. e al. = VVLG.; cod. d modicus; sim. 19, 23]. al.; cf. p. 554, 53). 28, 62 (Lugd.) in -mo numero (gr. βραχεῖ, Vulg. pauci numero. cf. CONC. I 5 p. 148, 25 [gr. I 1, 6 p. 118, 14 βραχύ, altera versio I 5 p. 260, 5 paululum]). Sirach 29, 30 (= VVLG.) super -mum et magnum (gr. 29, 23 μικρόν. gr. item: I Macc. 5, 45 rec. L = VVLG.; rec. B compar.). Matth. 10, 42 [cod. omnes et VVLG.; at cod. D ἐλάχιστων]. Luc. 1, 32 [cod. a; Vulg. pusillus. cod. c modice]. al., e. g. p. 568, 70. 71. 73. 75). **sim. al.** **β** opp. vel disting. varia in contextu lat.: CAPITOL. Gord. 20, 6 extant dicta . . . non magna, non -ma, sed media (in eadem serie: AVG. retract. 1, 9, 6. solum opp. magnus: AMM. 23, 6, 86. CLAVD. DON. Aen. 8, 240 p. 150, 9 SACR. Leon. 1289 FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 20, 2. al.). SALV. gub. 3, 30 disting. exigua. FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 1, 2 disting. levi. al.

b cum comparativo (cf. supra l. 20 et gr. ἐλάττων GLOSS. II 294, 18. 23; vix addas CE 1968, 7 cum Maionica, Wien. Stud. 24, 1902, 587): ITALIA LUC. 7, 28 (cod. a) qui -mus est in regno dei, maior illo Iohanne est (gr. μικρότερος, VVLG. -or). 9, 48 (Cypr. testim. 3, 5 al.; gr. et VVLG. ut supra). CYPR. GALL. gen. 890 anterior frater Esau -mo Iacob servire iubetur. PHYSIOGN. 132 tam -mas quam maiores corporis partes. DIOSC. 1, 135 p. 67, 11 M. -ma . . . habet virtutem quam eqs. (cf. gr. I, 123, 2 κατὰ πολὺ ἥσσων ἐστὶν ὡς πρὸς ἐνέργειαν). EVSTATH. Basil. hex. 6, 9, 11 columbarum parvissimarum . . . phantasiam (mutavit interprete structuram: Migne gr. 29, 140^C περιστερᾶς μικροτέρων . . . φαντασίαν).

2 compar.: **a** cum positivo (cf. GLOSS. II 371, 38 μικρός . . . -or eqs.; circumscibitur deminutivum l. 76; v. etiam p. 568, 80): ITALIA apoc. 20, 12 (Iren. 5, 35, 2) mortuos magnos et -ores (gr. μικρούς, Vulg. pusillos; item resp. gr.: PELAGON. 144 digiti [Hippiatr. gr. I p. 164, 19. DIOSC. 1, 9 p. 9, 6 M. gr. I, 11, 1. al.]. DIOSC. 2, 3 p. 188, 7 animal [gr. 2, 3]. et saepius apud eundem. CASSIOD. Ios. antiq. 15, 267). MAR. VICTORIN. defin. p. 44, 6 ἀνθρωπος μικρόκοσμος, id est homo -or mundus (nisi per compar. intellegendum). DIOSC. 3, 87 p. 414, 10 frutex . . . -or (gr. 3, 79, 1 θαμνίσκος, sc. circumscibitur deminutivum; item 3, 108 p. 423, 14 gr. 3, 98, 1). 4, 70 p. 40, 6 olive -ori (gr. 4, 74 ἄριφινεῖ). 5, 8 p. 170, 6 medicamen . . . -ore (gr. 5, 5, 2 ὀλίγω. item resp. gr.: CASSIOD. Ios. antiq. 19, 32). NOVELL. Iust. 23, 1 sive magni sive -ores. al. **b** cum superlativo (v. quae monuimus supra p. 569, 48): IREN. 2, 17, 7 -or aeon (cf. 1, 2, 2 iunior. ubi gr. νεώτατος). PALLAD. 3, 17, 4 digiti -oris (at COLVM. 5, 11, 3 superl.). CAEL. AVR. gyn. 1, 60 v. p. 562, 15.

III locutiones adverbiales potiores: **A** superl.: **1** acc. [Kuhlmann]

-mum (*omissimus ea, quae acc. obi. exhibere possunt, v. p. 560, 10 sqq. 562, 1 sqq., cf. p. 556, 38. 559, 80; in ITALIA Zach. 1, 15 [Lucif. Athan. 1, 37 l. 13 D.] iratus sum -ma non adv., sed '-mā ira' e contextu antecedenti intellegimus, quamquam adv. testantur gr. ὀλίγα, Vulg. parum, Hier. ad l. modicum*): CATO agr. 33, 2 vites quam -mum castrato (66, 1 introatur. 143, 1 utatur. CIC. inv. 2, 107 obfuisse. BRVT. et CASS. CIC. fam. 11, 3, 4 noceant. HOR. carm. 1, 11, 8 credula. *al.*). CIC. ac. 2, 56 ne -mum quidem similes (SVLP. SEV. epist. app. 5, 2). ATT. 14, 13, 3 nos ... cum multum litterae, tum non -mum (-nus *var. l.*) Idus quoque Martiae consolentur (CASS. CIC. fam. 12, 13, 1 me ... ad optimam spem patriae non -mum [-mam Gronov. fort. recte] tibi ipsi producendum. VARRO rust. 1, 2, 18 omnia ..., non -mum vites. NEP. Dion 1, 2 commendat. LIV. 33, 6, 6 Aetolorum opera. *al.*). VARRO ling. 10, 71 offendunt. HOR. carm. 2, 6, 19 invidet. LIV. 32, 17, 4 credidisset (33, 32, 7 aurium fidei -mum c. [*cf. Polyb. 18, 46, 7 διαπιστούμενον*]). SEN. dial. 11 (12), 14, 3 bonis plurimum gavisa es, -mum usa. LVCAN. 9, 929 tacere. SIL. 14, 194 -mum ... discreta. STAT. Theb. 12, 90 -mum laetanda. FRONTIN. aq. 89, 4 nihil aut -mum ... inquinatur. *al.* ?2 *abl. -mo*: CHIRON 703 quam -mo pungito ('perungito' Oder) *mulum lassum.*

B posit., sc. abl. -o (*acc. -um pro adv. agnoscere non potuimus, sive ad p. 556, 38 sive ad p. 560, 7 pertineat; cf. etiam p. 564, 34. 569, 9*): ORIBAS. syn. 4, 14, 19 La non -o leduntur (*gr. μικρά, Aa mediocriter*). GLOSS. II 381, 56 ὀλιγιστον ἐπίσημα: paulo, paucio, -o.

IV adhibetur saepissime pro subst. (indiculo brevi collegimus notabilia): A *neutr. (saepius sing. quam plur., saepius compar. vel superl. quam posit.): de spatio p. 557, 6, de tempore brevi p. 559, 80, de quantitate quadam p. 560, 7 (indicatur terminus p. 561, 19, defectus mensurae p. 562, 16), de pretio (sc. gen. vel. abl. pretii) p. 563, 19; translate de variis rebus p. 164, 72.* B *masc. et fem.: de infantibus sim. p. 558, 1, de posteris p. 559, 8; in serm. iuris de eo, qui nondum XXV annos natus est p. 559, 49.*

adv. parum (i. parvum neutr. sing., cf. l. 41). scribitur parum CE 541, 2 (saec. III). abbreviatur prim HIER. epist. 147, 4, 2 (cod. K saec. VIII). Not. Tir. 17, 95. 52, 33. compar. et superl. v. infra; accedunt particulae auctivae ita -m SEN. contr. 2, 3, 10 QVINT. decl. 312, 6, quam -m Ps. QVINT. decl. 1, 7, tam -m HIER. epist. 124, 10, 3. de notione et differentia: CHAR. gramm. p. 244, 10 B. negandi adverbium sunt, velut non nequaquam haudquaquam -m. AVG. in psalm. 108, 32 voci 'nimis' contrarium est '-m', quod minus est quam debet (sim. 118, serm. 4, 1). PRISC. gramm. III 69, 28 '-m' pro 'parvum' (76, 11). Ps. ASPER gramm. suppl. 53, 28 (de significatione adverbiorum) quantitatis ut multum -m. SYNON. Cic. p. 433, 9 leve. tenue. subtile. -m (nisi parvum legendum). modicum. egs. legitur inde a PLAVTO, CATONE, per totam latinatatem. [vix recte trad. PLAVT. Poen. 844 pro partum, LVCIL. 80 (om. fere edd. cum parte codd.), CIC. rep. 6, 12 pro parumper. confunditur e. g. cum paulum TER. Haut. 924, parvum v. p. 560, 59. 564, 34; ceterum saepe, e. g. QVEROL. p. 61, 17 R. HIER. epist. 53, 7, 1, paucum PASCHAS. verba patr. 11, 4. contextu manco vel non sano ENN. ann. 524 (ludere poetam inter -m et Pharam suspicatus est Heraeus, v. O. Skutsch, Studia Enniana, 1968, 36 sq.). CIC. fam. 5, 20, 6 QVINT. inst. 10, 1, 130.]

i. q. non satis, sc. significatur nimia parvitas, paucitas sim., vel i. q. paulum, non multum, sc. significatur mera parvitas, paucitas sim. (e. g. PLAVT. Amph. 374 Asin. 177. al. TER. Andr. 679 Hec. 703. al. RHET. Her. 3, 23, 38 Cic. Brut. 280 off. 1, 3. al. VARRO ling. 5, 109. 184. et saepe; non distinximus has notiones nisi p. 575, 46. 68); adhibetur raro pro gradibus comparationis (p. 576, 44) et nonnumquam quasi pro negatione (cf. Hofmann, Lat. Umgangssprache³, 146 et e. g. LIV. 25, 18, 9 VAL. MAX. 8, 15, 6 CELS. 3, 4, 9 COLVM. 5, 6, 16 INSCR. Année Epigr. 1977 n. 31, 6 [Romae, saec. II ex. ?]).

I pro adv.: A *usu sollemni: 1 accedit ad verba (vel locutiones verbi vice fungentes; quaedam fortasse ad IIIA1a trahere mavis): a varia (exempla pauca selecta): PLAVT. Asin. 177 quae amanti parceret, eadem sibi parceret -m (CIC. fam. 11, 27, 1 valetudini). Merc. 16 institi. Mil. 1142 deruncinavit militem.: at etiam -m. CATO agr. 46, 2 si -m deprimeret poteris (CIC. Verr. II 5, 82). TER. Hec. 742 -m mihi prosit (CIC. inv. 1, 1 Att. 5, 11, 5 fam. 7, 13, 2 LIV. 3, 65, 8. al.). Haut. 334 dedecori est -m. CIC. Sest. 15 violaturum (SEN. contr. 1, 3, 1). Lig. 13 attenditis (AVG. civ. 12, 4 p. 517, 29 D. 13, 23 p. 592, 5). Phil. 8, 1 sustinere (QVINT. inst. 11, 3, 55 AMM. 30, 4, 20 PELAG. in II Cor. 11, 1). Brut. 214 instructos (CAES. civ. 1, 36, 2 FRONTIN. [?] strat. 4, 1, 28 PLIN. epist. 10, 81, 4 PAVL. dig. 21, 2, 53, 1). fin. 1, 71 eruditus. Tusc. 5, 88 paratus. Att. 3, 15, 4 mea ... officia et studia, quae -m antea luxerunt (SEN. benef. 4, 16, 3 dubie ac -m. STAT. Theb. 12, 290 QVINT. inst. 1, 6, 34). CATVLL. 29, 16 -m expatratavit an -m elluatus est? VARRO rust. 2, 2, 19 ne -m aut nimium saturentur. SALL. Iug. 87, 1 munita. HOR. ars 353 maculas humana -m cavat natura (FEST. p. 238 -m cavisse videri [eadem formula: FRONTO p. 216, 11 v. d. H.]. LABEO dig. 19, 1, 53, 1. al.). Ov. fast. 6, 431 servata (SEN. suas. 2, 12). al. b *affectuum:* PLAVT. Trin. 661 me piget -m pudere te. CIC. Att. 6, 2, 9 nimis ... amasti, ... nos vereor ne -m (SEN. nat. 4 praef. 10 CIL XIII 10024, 45). 16, 16^a, 5 quod -m constantiae suae confiderem (16, 16^c, 15 BELL. Afr. 60, 4 SALL. Iug. 112, 2 CELS. 5, 26, 23^f. al.; cf.*

LIV. 2, 65, 3 fidens [*al.*]). NEP. Iph. 3, 2 in labore nimis remissus -mque patiens. ATT. 9, 7 odisse. Ov. fast. 1, 718 siqua -m Romam terra timebat. LIV. 29, 21, 10 quamquam -m ... doluerit (SEN. epist. 116, 7. PLIN. epist. 8, 6, 17 opp. nimis). SEN. dial. 12 (11), 3, 3 indignari. COLVM. 5, 6, 16 gaudet (TAC. hist. 1, 85, 2). *al. e videndi, sentiendi sim.:* PLAVT. Bacch. 991 qui ... videat -m (CIC. orat. 218. fin. 4, 62 propter antiquitatem. FEST. p. 173 propter oculorum vitium). CURC. 317 prospicio (TER. Phorm. 735). Persa 550 hominum mores perspexi -m (TER. Eun. 900 eius ... audaciam [DON.: ironia est '-m']). CIC. off. 2, 10 fam. 3, 12, 2 QVINT. decl. 263, 3). Rud. 1103 si -m intellexti (CIC. inv. 1, 29 Sest. 114 Att. 13, 32, 3. al.). CATO agr. 157, 16 auribus si -m audies (SEN. dial. 9, 9, 3 -m audit praecepta animus. PLIN. med. 1, 6, 4. al.; cf. LIV. 26, 16, 2 exaudiri [EPIST. imp. Pii dig. 4, 1, 7 pr.]). TER. Ad. 993 consulitis (CIC. Manil. 64 ad Q. fr. 1, 1, 44 IVST. 2, 7, 9 EVTR. 10, 17, 3). CIC. inv. 1, 88 memineris (LIV. 24, 8, 1). 2, 9 cognosse (Verr. II 1, 27 Tusc. 5, 48 SALL. Iug. 14, 20 CELS. 7, 4, 3^a. al.). Pis. 83 investigatas esse (SEN. nat. 7, 32, 4). al. CAES. civ. 2, 31, 4 credi (SALL. or. Lep. 1 Ov. met. 5, 213 LIV. 5, 15, 1. 29, 21, 10. al.). BELL. Hisp. 3, 4 hominem ... non -m scientem (LVCAN. 6, 434. IREN. 2, 26, 1 [*gr. ὀλιγομαθεῖς*]). SALL. Catil. 22, 3 ea res pro magnitudine -m conperta est (SVLP. SEV. chron. 1, 28, 7). *al. d dicendi, ostendendi sim.:* RHET. Her. 2, 26, 42 cum id ... -m expeditur. CIC. Phil. 1, 36 -mne haec significant ... voluntatem populi? (FRONTO p. 58, 5 v. d. H.). 13, 36 confiteri. fin. 4, 2 an -m disserui? Tusc. 3, 48 declaravit (div. 2, 95). SALL. Iug. 69, 4 sese -m expurgat. VITR. 1, 1, 18 explicatum (CELS. 6, 6, 1^b). SEN. dial. 5, 17, 1 adulantem. epist. 83, 21 dubia et -m explanata verba. 119, 15 hoc -m decens, illud -m laudatum (QVINT. inst. 2, 2, 12 AVG. civ. 19, 12 p. 374, 23 D.). PLIN. nat. 14, 140 tamquam per se -m doceat libidines temulentia. QVINT. inst. 9, 2, 44 ostendi (cf. PLIN. epist. 3, 6, 2 ostentat). 9, 4, 40 exprimitur (PLIN. epist. 8, 2, 5 AFRIC. dig. 37, 4, 14 pr.). *al.*

2 accedit ad adverbium (vel locutionem adverbialem; -m antepositur praeter SEN. Med. 254): a usu vario (exempla selecta): PLAVT. Bacch. 677 -m immersti ampliter. Epid. 634 satin ... sincere an -m? TRUC. 898 -m male. CATO or. frg. 9 (58 M.) -m bene (SEN. contr. 2 praef. 2 CELS. 6, 6, 14 SEN. epist. 55, 8. al.). GRACCH. or. frg. (48 M.) Gell. 10, 3, 3 cito. CIC. Verr. II 1, 64 laute. Cael. 3 -m pie tractatus (SEN. contr. 10, 5, 5). Phil. 14, 17 constanter (LIV. 41, 22, 2). de orat. 1, 227 commode (LIV. 32, 2, 4 CELS. 7, 26, 2^c COLVM. 4, 30, 6. 5, 6, 28. al.). Tusc. 1, 109 diu (SEN. dial. 12[11], 10, 6). off. 2, 6 considerate (AVG. civ. 13, 24 p. 592, 17 D.). fin. 2, 10 istuc dixti bene latine, -m plane (fam. 2, 15, 5 TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 539, 13). Att. 2, 18, 3 fortiter (fam. 7, 27, 1 SEN. suas. 2, 12 SEN. clem. 1, 6, 3. al.). fam. 7, 32, 1 diligenter (CAEL. Cic. Att. 10, 9^a, 2 CAES. Gall. 3, 18, 6 VITR. 7, 3, 8. al.). CAEL. Cic. fam. 8, 6, 1 -m simpliciter et candide (QVINT. decl. 330, 12. EPIST. Alex. I. 25 H. [var. l. non -m]). BELL. Alex. 25, 3 feliciter (VAL. MAX. 3, 7 ext. 2 SCRIB. LARG. praef. 7 PLIN. paneg. 7, 7). SALL. Catil. 14, 7 honeste. Iug. 85, 39 scite (PORPH. Hor. sat. 1, 2 pr.). NEP. Att. 14, 2 splendide. LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 23 digne. LIV. 2, 31, 2 apte (QVINT. inst. 2, 4, 31 FRONTIN. [?] strat. 4 praef. PLIN. epist. 2, 1, 5 AFRIC. dig. 30, 108, 14. al.). *sim. saepius. pro adv. ponitur locutio adverbialis:* CIC. Lael. 18 ad communem utilitatem -m (v. Seyffert-Müller ad l.). SEN. dial. 9, 1, 11 aliquid occurrit -m ex facili fluens. TAC. ann. 1, 19, 2 -m in tempore (i. -m opportune) incipientis principis curas onerari. FRONTO p. 90, 23 v. d. H. ne -m pro ... dignitate τὴν εἰκόνα usurpasses. b *in figura q. d. litotes, sc. non -m (sim.) i. q. satis, bene, valde (ad rem v. Wölfflin, Ausgew. Schriften, 1933, 134):* CIC. fin. 2, 12 est ... dictum non -m saepe. NEP. Att. 13, 6 non -m liberaliter. LIV. 22, 26, 4 haud -m callide. VAL. MAX. 7, 2 ext. 12 nec -m prudenter (7, 3 ext. 6 ac ne illud quidem -m p.). SEN. Med. 254 haud clare -m. QVINT. inst. 6, 2, 17 non -m significanter. PLIN. paneg. 53, 1 non -m grate. *pro adv. ponitur locutio adverbialis:* SIDON. epist. 4, 17, 3 nec satis positus in longinquo Lupus nec -m in proximo Auspicus.

3 accedit ad adi. (-m in poesi saepius postponitur inde a PLAVT. Cas. 584 TER. Ad. 425 LVCR. 2, 336. al. VERG. Aen. 6, 862 HOR. epod. 1, 16. al., in prosa non ante QVINT. inst. 10, 1, 7 PLIN. epist. 5, 3, 2): a ad gradum positivum: α usu vario (exempla pauca selecta): PLAVT. Cas. 584 blanda es -m (SEN. epist. 23, 4). CATO agr. 38, 3 -m altam fornacem (SEN. Phoen. 144 nox). 157, 10 oculi -m clari ([*opp. plus videbunt*]). HOR. ars 448 QVINT. inst. 11, 3, 41). TER. Ad. 425 hoc lautumst -m (GRACCH. or. frg. [48 M.] Gell. 10, 3, 3 PANEG. 2, 14, 1). RHET. Her. 1, 1, 1 multa (CIC. Verr. II 5, 157 Planc. 18. 72 -m m., -m iustae necessitudines. Phil. 7, 18. al.). 2, 19, 30 locuples (CIC. Verr. II 1, 143 Att. 7, 18, 4 HOR. carm. 2, 18, 22 QVINT. inst. 10, 1, 87). 3, 24, 39 aut nimis difficilem aut -m utilem (CAEL. Cic. fam. 8, 13, 1 QVINT. inst. 10, 1, 7). CIC. inv. 1, 81 magno (Marcell. 26 Phil. 1, 36 fin. 5, 39. al. LIV. 37, 57, 9. al.). 1, 95 idonea (VARRO ling. 6, 74 SALL. Iug. 73, 2 SALL. [?] rep. 2, 5, 6 LIV. 42, 31, 7 VAL. MAX. 4, 3, 5. INTERPR. Paul. sent. 2, 30, 1 [Paul. sent. minus]. al.). S. Rosc. 117 cauti providique (HOR. sat. 2, 6, 45 PROP. 3, 5, 8 Ov. Pont. 3, 6, 3 LIV. 38, 25, 7. al.). Cluent. 72 res -m certa (PLANC. Cic. fam. 10, 23, 4 de hoc -m mihi certum est. LIV. 5, 35, 3 SEN. dial. 1, 2, 12. 3, 20, 8. al.). Marcell. 21 malim videri nimis timidus quam -m prudens (Ov. epist. 20[21], 124 [Gatti])

puella. trist. 2, 544 Pont. 2, 10, 15 COLVM. 4, 1, 6. 11, 1, 6. *al.*). CAEL. Cic. Att. 10, 9^a, 2 optimatem (*nisi o. subst., sed v. vol. IX 2, 819, 61*). VARRO rust. 1, 19, 3 tuta (SALL. Iug. 14, 4 LIV. 2, 55, 9. 22, 40, 8. *al.* VAL. MAX. 8, 11 ext. 4 CELS. 3, 7, 1^a. *al.*). SALL. Iug. 65, 3 valido (OV. trist. 1, 4, 13 LIV. 5, 16, 3. 7, 39, 1. 22, 47, 5 COLVM. 5, 5, 5. *al.*). VERG. Aen. 6, 862 laeta (OV. trist. 5, 14, 32 PANEG. 3, 12, 1 CLAUD. 26, 375). HOR. carm. 4, 1, 35 decoro (LIV. 4, 45, 8 SEN. dial. 6, 3, 3 QVINT. inst. 3, 8, 41. 5, 12, 18). *et saepe. per pleonasmum negationis: PAP. Corp. 279 col. 2, 23 (saec. IV/V) -m ingrata (gr. ἀχάριστος tantum).* β *in figura q. d. litotes (cf. supra 2b):* RHET. Her. 4, 42, 54 neque -m est apertum. CIC. Verr. II 3, 22 non -m multos (LVCR. 6, 779 nec . . . m. -m. VARRO ling. 5, 184 QVINT. inst. 6, 2, 3. 10, 1, 124 PLIN. epist. 7, 28, 3). II 4, 29 clara. fam. 6, 18, 3 diligens. BELL. Hisp. 8, 1 loca . . . non -m idonea (SEN. benef. 3, 8, 1). 24, 4 magna. OV. ars 1, 354 neve -m tacitis conscia fida iocis sit ancilla puellae. LIV. 1, 30, 6 haud -m memores. 27, 20, 3 opportuni. 36, 19, 7 haud -m audacis. VAL. MAX. 1, 6, 4 prosperi. 6, 4 ext. 5 grave. 9, 11, 7 amari. SEN. dial. 9, 2, 1 sanum. QVINT. inst. 2, 1, 4 copiosam. PLIN. epist. 7, 6, 11 non -m callidus (non *delev. edd. multi, an ironice intellegas?*). *al.*

β *ad gradum comparativum (aliter sub B2):* GLOSS. IV 457, 12 -m plures: pauci, non multi (GLOSS. III Abol. PA 12 modici).

4 *accedit ad subst. (sc. animantium, quorum quodam modo minuitur qualitas; -m optimas v. supra l. 2; de TERR. spect. 23 p. 24, 7 v. p. 576, 46; de iunctura dubia -m fides sim. v. p. 564, 34):* TER. Phorm. 508 ne -m leno sies. MART. 2, 36, 4 nolo virum nimium . . . , nolo -m (QVINT. inst. 5, 9, 14 mollis et -m viri signa. GELL. 1, 5, 1 quin -m vir . . . diceretur). TERT. apol. 39, 8 vos -m estis homines, quia mali fratres.

B *usu inter adv. et subst. ambiguo: 1 indicat spatium quoddam (sive loci sive temporis sive translate; exempla quaedam certiora; ad not. temporalem cf. p. 575, 40):* CIC. Marcell. 25 certe -m vixisti ([*opp. satis ut: SEN. suas. 6, 4, 6, 13 sibi satis . . . , rei publicae -m*]. SEN. epist. 49, 10. CE 2176, 9 [*si recte suppl.*]). VVLG. I Esdr. 9, 8 quasi -m et ad momentum (*i. in breve tempus*). prov. 24, 33 -m . . . dormies, modicum dormitabis, paucillum manus conseres. RVFIN. hist. mon. 31 p. 457^c ut ne -m quidem loco moveretur. AVG. in psalm. 80, 23 non -m vestras mentes . . . spectacula tenuerunt (*spectat et ad tempus et ad motum animi*). CE 541, 2 (*saec. III*) siste paru lacrimas. CONC. II 3, 1 p. 170, 7 -m distulit vocem (*gr. II 1, 1 p. 180, 9 πρὸς ὀλίγον*). PETR. CHRYS. serm. 47, 4 eiecti de profundo pisces -m . . . in litore . . . volvuntur (*sc. mox colligentur*). PASCHAS. verba patr. 57, 2 -m de via secede (*gr. Nau 1907 p. 174 n. 43 μικρόν*). 64, 2 quiescere. *ibid.* -m claudens oculos (*gr. Cot. p. 356^a μικρόν*), VITAE patr. 5, 4, 2 subripiabat -m somni). VITA Melaniae (BHL 5885) 60 aut labia aut dentes vel -m . . . aperire (*gr. καὶ ἀπλωῶς . . . κινήσαι*). INSCR. christ. urb. Rom. 19525 Birginus -m instetit ap(ud) n(os). *in enunt. abbreviato:* RVFIN. Greg. Naz. orat. 6, 11, 1 adhuc -m, et mundus iste pertransit (*gr. ἐτι μικρόν*). 2 *ponitur pro acc. mensurae (per litot. AVG.):* AVG. civ. 19, 12 p. 373, 31D. non -m felicior fuit Cacus quam Vulcanus. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 67 *intervallis* angustioribus plurimum vel -m. SIDON. epist. 3, 13, 7 -m amplius. 4, 10, 2 *libellus* -m cultior (*sc. quam sermo usualis*). 5, 6, 1 -m minus anxius (VITAE patr. 5, 10, 44 quotidie manducare, per singulos dies -m m. [*gr. Cot. p. 600^a παρὰ μικρόν*]). 8, 12, 5 -m inferior parente (*qui primus Aquitanorum erat*). VITA Caes. Arel. 1, 13 -m ultra triennium . . . conversatur (*nisi ad 1*).

II *pro adi.:* A *praedictive (structuras partitivas ad III relegavimus): 1 quid -m sit, indicatur: a per enunt. secund. (cf. Blase in: Commentat. in hon. G. Studemund, 1889, 49 sqq.):* α -m est *sim. (suppl. esse e. g. SALL. [?] in Tull. 6 PRIAP. 63, 4. 7 TAC. ann. 11, 23, 3):* si: PLAVT. Trin. 1185sq. miseria una uni quidem hominist adfatim.: immo huic -mst; nam si . . . centum ducat uxores, -mst. CIC. Tusc. 2, 17 an -m est, si non amarum? LIV. 6, 40, 18 -m est, si . . . venis. SEN. contr. 1, 7, 3 -m est, si dixerō: eqs. (QVINT. inst. 8, 3, 26 tamquam -m sit, si dicatur eqs.). SEN. epist. 31, 6 laborem si non recuses, -m est; posce. LVCAN. 7, 663 civile -m est bello, si meque meosque obruit? TERT. nat. 2, 8, 9 -m est, si eqs. apol. 6, 3 fug. 13, 3 idol. 7 p. 36, 17. LACT. inst. 7, 3, 9 hoc -m est, si eqs. AVSON. 419, 53 p. 366, 337P. AMBROSIAST. in I Tim. 6, 3/5 AVG. in euang. Ioh. 4, 15.

quod (*cf. p. 575, 49; exempla selecta*): TER. Phorm. 546 sed -mne est, q. omnibus . . . nobis suscenset senex, ni instigemus etiam? (PACVV. trag. 277 -m est, q. te aetas male habet, ni e. eqs. cf. TAC. ann. 11, 23, 3 an -m, quod . . . , nisi . . . ? [*al.*]. CAPITOL. Aur. 18, 5 -m fuit, quod . . . nisi . . . etiam eqs. [*al.*]. VVLG. num. 16, 13 nisi et [*al.*]). CIC. Sest. 32 -mne est, Piso . . . , q. tantum homines fefellisti? SALL. (?) in Tull. 6 -m est, q. impune fecisti, verum etiam eqs. PRIAP. 63, 1. 4. 7 (*sequitur: huc adde, quod eqs.*). LIV. 21, 44, 7 -m est, q. . . Siciliam ac Sardiniam (*ademisti*)? adimis etiam Hispanias? (SEN. contr. 7, 1, 8 immo e. eqs.). ITALA gen. 30, 15 (Aug. c. Faust. 22, 57) -m est tibi, q. virum meum accepisti? insuper et . . . ? (*[gr. οὐχ ἰκανόν, VVLG. -mne videtur, q. eqs., aliae vers. non satis]*). SYMM. epist. 7, 27 insuper . . . quoque). *al.* ut: PLIN. paneg. 60, 1 -m est, ut in curiam venias. nisi et eqs. IAVOL. dig. 50, 17, 202 -m (tarum *Haloander*) est enim, ut non subverti posset *definitio*. ITALA Is. 49, 6 (Hier. epist. 129, 6, 2, cf. VVLG.) -m tibi est, ut sis puer meus (*gr. et aliae vers. aliter*). FVLG. myth. 1, 30 -m erat, ut . . . , nisi etiam eqs. AVG. anim. 2, 3, 5 civ. 18, 46

p. 329, 25 D. c. Parm. 2, 21, 40 p. 95, 21 in psalm. 33 serm. 2, 19 ALC. AVIT. c. Ar. 30 p. 14, 18 hom. 17 p. 126, 1. *alia:* AVG. in epist. Ioh. 5, 8 -m est, quia odit fratrem suum; . . . necare voluit (OROS. apol. 15, 7 -m est, quia . . . , nisi eqs.). in psalm. 33 serm. 2, 19 -m est, nulli noceas eqs. (*item per coniunctivum nudum: serm. 81, 1 -m est, audiamus, nisi eqs.*).

β *alia verba:* LIV. 4, 2, 7 -m id videri, quod eqs. (LACT. inst. 1, 10, 12 -m . . . videbatur, si eqs. VVLG. gen. 30, 15 v. p. 573, 79). SEN. contr. 2, 3, 10 ita -m tibi contigit, quod . . . ? (*v. quae vertunt Bornecque, Winterbottom; sed de sensu non satis liquet*). SEN. benef. 2, 12, 2 -m iudicavit, si eqs. QVINT. decl. 329, 13 -m existimaverunt, si eqs. (SALV. ecel. 1, 1. 2, 40 hoc -m existimavit, ut eqs.). GAUDENT. serm. 21, 12 G. -m . . . computans, quod eqs. (*cf. ALC. AVIT. hom. 25 p. 146, 10 -m puto, si eqs.*).

β *per subst. vel pron. (pron. praepar. v. e. g. l. 12. 55. p. 573, 66):* α -m est *sim.: subi. sing.:* PLAVT. Persa 560 centumplex murus rebus servandis -mst. Stich. 550 una si -mst (*cf. PROP. 2, 22, 36 una puella*). Trin. 1185. CIC. div. in Caec. 36 si id -m est (LIV. 3, 67, 4 SEN. benef. 4, 4, 3 epist. 95, 40 COLVM. 2, 2, 18. *al.*). Phil. 10, 23 nihil nec nimium nec -m umquam fuit. VARRO ling. 8, 31 poculum (*opp. satis, idoneum*). rust. 3, 1, 10 cum . . . villam haberes . . . spectandam (*et*) -m putasses esse, ni eqs. PROP. 3, 7, 31 terra -m fuerat, fatis adiecimus undas (3, 7, 34). SEN. contr. 1, 2, 8 hoc satis est nupturae, sacerdoti -m (SEN. benef. 3, 23, 1 epist. 89, 20. *al.* APVL. apol. 89, 4. *al.*). SEN. Herc. O. 631 avidis natura -m est. LVCAN. 5, 274 quid satis est, si Roma -m est? (*l. -m var. l.*). SIL. 10, 60 causa ista -m est. QVINT. inst. 8, 3, 48 alterum -m, alterum nimium est. *al. subi. plur.:* VARRO rust. 3, 16, 15 ubi -m sunt apes, quae compleant alvarium. PLIN. nat. 26, 9 -m . . . erant homini certa morborum genera. COD. Theod. 15, 1, 40 quae -m sint usui civitatum. SALV. epist. 9, 9 -m sunt . . . vocabula. VEN. FORT. carm. 11, 2, 4 sunt mihi cuncta -m. β *alia verba:* CIC. orat. 178 nimium quod est, offendit vehementius quam id, quod videtur -m (*[cf. p. 575, 26]*). AVR. VICT. Caes. 29, 5 detrimentum unius militis -m videri sibi. VVLG. II reg. 7, 19 hoc -m visum est in conspectu tuo [*item I par. 17, 17*]). SEN. epist. 95, 72 hoc factum *Taberonis* -m credimus? QVINT. inst. 12, 2, 3 istud -m putant (*parvum corr. quidam frustra*). VEN. FORT. carm. 6, 10, 31 duco -m propriam . . . salutem. γ *sub-intellegendo verbo q. e. 'esse' (in parenthesi TAC.; vix addas CLAUD. 3, 238 cum Birt; cf. etiam supra l. 26):* STAT. Theb. 4, 673 usque adeone -m cineri data mater. TAC. hist. 3, 8, 1 quod, per se -m, . . . magni momenti locum obtinuit (*par<v>um edd. cum Halm, vix recte*). TERT. apol. 21, 18 -m hoc (*[hoc om. rec. vulg.]*). patient. 3 p. 4, 5). PRVD. psych. 66 fortasse -m fortis matrona eqs.

ε *per (acc. cum) inf.:* α -m est *sim. (suppl. 'esse' e. g. OV. epist. 3, 25. 9, 47 STAT. silv. 3, 2, 67; pauca selecta):* CIC. Lig. 35 -m est me hoc meminisse. VARRO ling. 8, 38 analogiam in aliqua parte esse. SALL. Iug. 31, 22 inpune male fecisse. OV. met. 5, 666 vobis supplicium meruisse. fast. 2, 415 non nocuisse -m est, prodest quoque. LIV. 38, 14, 11 non erubuisse absentem. MANIL. 1, 16 quod solum novisse -m est. 5, 156. VAL. MAX. 1, 8, 8 si occidisse -m est (*cf. Nepotian. 9, 9 quando nec . . . prodest*). SEN. Herc. f. 49 reverti. benef. 2, 11, 5 dedisse. epist. 94, 11 praecepta dare scienti supervacuum est, nescienti -m. LVCAN. 4, 501 suis . . . gladii incumbere . . . esse -m scimus. PLIN. nat. 8, 85 tamquam -m esset uno ore fundi venenum. QVINT. decl. 260, 18 abdicare. 260, 27 illud -m est, notari infamia? illud -m est, exulem esse domus suae? *al.* β *alia verba:* SALL. Iug. 31, 9 haec talia facinora inpune suscepisse -m habuere (LIV. 42, 3, 6 templum . . . violare -m habuisse, nisi eqs. VELL. 2, 76, 4. VAL. MAX. 5, 1, 3 -m habes publica impietate furere, nisi etiam eqs. *al.*). VAL. MAX. 3, 4, 4 fortuna -m duxit . . . fascas largiri, nisi eqs. QVINT. inst. 10, 1, 91 -m . . . dis visum est esse eum maximum poetarum (PLIN. epist. 8, 6, 14 tantorum dedecorum esse curiam testem. HIL. c. Const. 21. *al.*). decl. 332, 12 experimentis credere -m putavit (RVT. NAM. 2, 35). *al.*

2 *quid -m sit, subintellegendum est (suppl. 'est' PLAVT. Pseud., SEN. Ag. 970; parum constat de TVRPIL. com. 63):* PLAVT. Pseud. 1276 '-m' clamitant spectantes saltanti (*partim var. l., πάλιν Schoell, fortasse recte*). Truc. 910 cedo, quamquam -m est; . . . -mst. CIC. Verr. II 3, 73 nummi dantur: -m est. II 3, 221 licebit: adhuc -m est. fin. 5, 81 (*opp. satis*). SEN. contr. 1, 7, 9. 10, 5, 1 SEN. Ag. 293. 970 benef. 2, 10, 2. *al.* PLIN. nat. 18, 266 adhuc -m est. MART. 8, 78, 4. *al.*

B *attrib. (nisi appos.; sing. praeter PLIN. phys.):* SEN. contr. 4 praef. 2 -m . . . habuit fiduciam (*nisi adverbialiter ad totam locutionem 'h. f.'*). SCHOL. Cic. Gron. D p. 314, 19 tanta res -m pretium habuit. AVG. serm. 80, 5 multum dat plumbum contra -m argentum. SEV. MINOR. p. 735^b non -m . . . tempus (*parvum vix recte Segui Vidal cum uno cod. saec. XV*). VITA Melaniae (BHL 5885) 22 -m conditum (*gr. μικροῦ*). 61 periculum (*gr. non resp.*). THEOD. PRISC. log. 91 potum frigidum per momenta -m dabo. PLIN. phys. Bamb. 82, 14 astellas absenti (*i. apsinthii*) -m. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 94 dabimus . . . vinum . . . -m (*[sed cf. I, 5, 166 parvum]*). PASCHAS. verba patr. 27, 2 [*gr. Cot. p. 587^b σαττην οἶνον, cf. Vitae patr. 5, 17, 8 vasculum vini*]. CAES. AREL. serm. 200, 5). 3, 3, 48 -m demus . . . cibum (*diaet. pass. 64 [parvum Rose]*). SORAN. p. 51, 21 -m sanguinem (*parvum l. sanguinis h ut CAEL. AVR. gyn. 2, 7; gr. p. 101, 14 Ilb. ὀλίγον . . . αἷμα*). PASCHAS.

[Gatti]

p. 329, 25 D. c. Parm. 2, 21, 40 p. 95, 21 in psalm. 33 serm. 2, 19 ALC. AVIT. c. Ar. 30 p. 14, 18 hom. 17 p. 126, 1. *alia:* AVG. in epist. Ioh. 5, 8 -m est, quia odit fratrem suum; . . . necare voluit (OROS. apol. 15, 7 -m est, quia . . . , nisi eqs.). in psalm. 33 serm. 2, 19 -m est, nulli noceas eqs. (*item per coniunctivum nudum: serm. 81, 1 -m est, audiamus, nisi eqs.*).

β *alia verba:* LIV. 4, 2, 7 -m id videri, quod eqs. (LACT. inst. 1, 10, 12 -m . . . videbatur, si eqs. VVLG. gen. 30, 15 v. p. 573, 79). SEN. contr. 2, 3, 10 ita -m tibi contigit, quod . . . ? (*v. quae vertunt Bornecque, Winterbottom; sed de sensu non satis liquet*). SEN. benef. 2, 12, 2 -m iudicavit, si eqs. QVINT. decl. 329, 13 -m existimaverunt, si eqs. (SALV. ecel. 1, 1. 2, 40 hoc -m existimavit, ut eqs.). GAUDENT. serm. 21, 12 G. -m . . . computans, quod eqs. (*cf. ALC. AVIT. hom. 25 p. 146, 10 -m puto, si eqs.*).

β *per subst. vel pron. (pron. praepar. v. e. g. l. 12. 55. p. 573, 66):* α -m est *sim.: subi. sing.:* PLAVT. Persa 560 centumplex murus rebus servandis -mst. Stich. 550 una si -mst (*cf. PROP. 2, 22, 36 una puella*). Trin. 1185. CIC. div. in Caec. 36 si id -m est (LIV. 3, 67, 4 SEN. benef. 4, 4, 3 epist. 95, 40 COLVM. 2, 2, 18. *al.*). Phil. 10, 23 nihil nec nimium nec -m umquam fuit. VARRO ling. 8, 31 poculum (*opp. satis, idoneum*). rust. 3, 1, 10 cum . . . villam haberes . . . spectandam (*et*) -m putasses esse, ni eqs. PROP. 3, 7, 31 terra -m fuerat, fatis adiecimus undas (3, 7, 34). SEN. contr. 1, 2, 8 hoc satis est nupturae, sacerdoti -m (SEN. benef. 3, 23, 1 epist. 89, 20. *al.* APVL. apol. 89, 4. *al.*). SEN. Herc. O. 631 avidis natura -m est. LVCAN. 5, 274 quid satis est, si Roma -m est? (*l. -m var. l.*). SIL. 10, 60 causa ista -m est. QVINT. inst. 8, 3, 48 alterum -m, alterum nimium est. *al. subi. plur.:* VARRO rust. 3, 16, 15 ubi -m sunt apes, quae compleant alvarium. PLIN. nat. 26, 9 -m . . . erant homini certa morborum genera. COD. Theod. 15, 1, 40 quae -m sint usui civitatum. SALV. epist. 9, 9 -m sunt . . . vocabula. VEN. FORT. carm. 11, 2, 4 sunt mihi cuncta -m. β *alia verba:* CIC. orat. 178 nimium quod est, offendit vehementius quam id, quod videtur -m (*[cf. p. 575, 26]*). AVR. VICT. Caes. 29, 5 detrimentum unius militis -m videri sibi. VVLG. II reg. 7, 19 hoc -m visum est in conspectu tuo [*item I par. 17, 17*]). SEN. epist. 95, 72 hoc factum *Taberonis* -m credimus? QVINT. inst. 12, 2, 3 istud -m putant (*parvum corr. quidam frustra*). VEN. FORT. carm. 6, 10, 31 duco -m propriam . . . salutem. γ *sub-intellegendo verbo q. e. 'esse' (in parenthesi TAC.; vix addas CLAUD. 3, 238 cum Birt; cf. etiam supra l. 26):* STAT. Theb. 4, 673 usque adeone -m cineri data mater. TAC. hist. 3, 8, 1 quod, per se -m, . . . magni momenti locum obtinuit (*par<v>um edd. cum Halm, vix recte*). TERT. apol. 21, 18 -m hoc (*[hoc om. rec. vulg.]*). patient. 3 p. 4, 5). PRVD. psych. 66 fortasse -m fortis matrona eqs.

ε *per (acc. cum) inf.:* α -m est *sim. (suppl. 'esse' e. g. OV. epist. 3, 25. 9, 47 STAT. silv. 3, 2, 67; pauca selecta):* CIC. Lig. 35 -m est me hoc meminisse. VARRO ling. 8, 38 analogiam in aliqua parte esse. SALL. Iug. 31, 22 inpune male fecisse. OV. met. 5, 666 vobis supplicium meruisse. fast. 2, 415 non nocuisse -m est, prodest quoque. LIV. 38, 14, 11 non erubuisse absentem. MANIL. 1, 16 quod solum novisse -m est. 5, 156. VAL. MAX. 1, 8, 8 si occidisse -m est (*cf. Nepotian. 9, 9 quando nec . . . prodest*). SEN. Herc. f. 49 reverti. benef. 2, 11, 5 dedisse. epist. 94, 11 praecepta dare scienti supervacuum est, nescienti -m. LVCAN. 4, 501 suis . . . gladii incumbere . . . esse -m scimus. PLIN. nat. 8, 85 tamquam -m esset uno ore fundi venenum. QVINT. decl. 260, 18 abdicare. 260, 27 illud -m est, notari infamia? illud -m est, exulem esse domus suae? *al.* β *alia verba:* SALL. Iug. 31, 9 haec talia facinora inpune suscepisse -m habuere (LIV. 42, 3, 6 templum . . . violare -m habuisse, nisi eqs. VELL. 2, 76, 4. VAL. MAX. 5, 1, 3 -m habes publica impietate furere, nisi etiam eqs. *al.*). VAL. MAX. 3, 4, 4 fortuna -m duxit . . . fascas largiri, nisi eqs. QVINT. inst. 10, 1, 91 -m . . . dis visum est esse eum maximum poetarum (PLIN. epist. 8, 6, 14 tantorum dedecorum esse curiam testem. HIL. c. Const. 21. *al.*). decl. 332, 12 experimentis credere -m putavit (RVT. NAM. 2, 35). *al.*

2 *quid -m sit, subintellegendum est (suppl. 'est' PLAVT. Pseud., SEN. Ag. 970; parum constat de TVRPIL. com. 63):* PLAVT. Pseud. 1276 '-m' clamitant spectantes saltanti (*partim var. l., πάλιν Schoell, fortasse recte*). Truc. 910 cedo, quamquam -m est; . . . -mst. CIC. Verr. II 3, 73 nummi dantur: -m est. II 3, 221 licebit: adhuc -m est. fin. 5, 81 (*opp. satis*). SEN. contr. 1, 7, 9. 10, 5, 1 SEN. Ag. 293. 970 benef. 2, 10, 2. *al.* PLIN. nat. 18, 266 adhuc -m est. MART. 8, 78, 4. *al.*

B *attrib. (nisi appos.; sing. praeter PLIN. phys.):* SEN. contr. 4 praef. 2 -m . . . habuit fiduciam (*nisi adverbialiter ad totam locutionem 'h. f.'*). SCHOL. Cic. Gron. D p. 314, 19 tanta res -m pretium habuit. AVG. serm. 80, 5 multum dat plumbum contra -m argentum. SEV. MINOR. p. 735^b non -m . . . tempus (*parvum vix recte Segui Vidal cum uno cod. saec. XV*). VITA Melaniae (BHL 5885) 22 -m conditum (*gr. μικροῦ*). 61 periculum (*gr. non resp.*). THEOD. PRISC. log. 91 potum frigidum per momenta -m dabo. PLIN. phys. Bamb. 82, 14 astellas absenti (*i. apsinthii*) -m. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 94 dabimus . . . vinum . . . -m (*[sed cf. I, 5, 166 parvum]*). PASCHAS. verba patr. 27, 2 [*gr. Cot. p. 587^b σαττην οἶνον, cf. Vitae patr. 5, 17, 8 vasculum vini*]. CAES. AREL. serm. 200, 5). 3, 3, 48 -m demus . . . cibum (*diaet. pass. 64 [parvum Rose]*). SORAN. p. 51, 21 -m sanguinem (*parvum l. sanguinis h ut CAEL. AVR. gyn. 2, 7; gr. p. 101, 14 Ilb. ὀλίγον . . . αἷμα*). PASCHAS.

[Gatti]

h ut CAEL. AVR. gyn. 2, 7; gr. p. 101, 14 Ilb. ὀλίγον . . . αἷμα). PASCHAS.

verba patr. 44, 3 -m linum ([var. l. lini]. gr. Cot. p. 503^A ὀλίγα λινάρια, cf. Vitae patr. 5, 6, 7 aliquantum lini). ANTHIM. 13 -m cariofilum. GREG. TVR. glor. conf. 102 -m . . . cera. GREG. M. dial. 1, 7, 5 -m oleum (sed cf. 2, 28, 2 -m olei).

III pro subst. (respicitur ipse status non sufficiens l. 40 et fortasse l. 26sq.; v. etiam IB): **A ponitur per se:** 1 sine structuris: **a pro obi.** (exempla selecta): PLAVT. Amph. 374 -m . . . , praetut futurum est, praedicas. Bacch. 672 v. infra l. 47. Mil. 697 -m missum sibi. CIC. Cluent. 160 pro Cluenti voluntate nimium, pro rei dignitate -m, pro vestra prudentia satis dixisse videor (de orat. 2, 250 Brut. 179. opt. gen. 2 de hominibus dicit aliquid, de re -m. SALL. Iug. 19, 2 PLIN. paneg. 3, 5. al.). fin. 1, 26 -m vidit. SEN. contr. 9, 5, 15 relinquit nocenti nimium, innocenti -m. CELS. 7, 27, 5 bibitur (PLIN. nat. 23, 41). SEN. Tro. 210 meruit. benef. 4, 4, 3 dedit. 6, 33, 2 contuleris (QVINT. inst. 8, 3, 5 FRONTIN. aq. 89, 1). epist. 2, 6 non qui -m habet, sed qui plus cupit, pauper est (119, 7. NOVELL. Iust. 146, 3 [gr. μικρόν]. Ps. PRIMAS. in Tit. p. 682^A -m habentes [sic Pelag. ed. Souter p. 530, 6 app. crit., -m bibentes ed. Migne; Pelag. parvo utentes]). GAIUS epit. 2, 7, 5 -m dimissum est (ITALA Luc. 7, 47 [cod. r] cui autem -m dimittitur, -m diligit [gr. ὀλίγον . . . ὀλίγον, Vulg. minus . . . minus, aliae vers. modicum . . . modice, pusillum . . . modicum]. CAES. AREL. serm. 39, 2. 219, 2). CYPR. elem. 24 ne -m metamus, plurimum semine-mus. VOPISC. quatt. tyr. 15, 6 illae -m sumunt et res publica plurimum perdit (HIER. epist. 54, 10, 5 multo melius est cottidie -m quam raro satis sumere). HIER. epist. 52, 9, 2 tribuunt. al. **b pro subi.:** CIC. orat. 73 magis offendit nimium quam -m (cf. p. 574, 32). SEN. dial. 11 (12), 10, 11 cupiditati nihil satis est, naturae satis est etiam -m (ITALA psalm. 36, 16 [Ambr. in psalm. 36, 28] melius est -m iusto super divitias peccatorum [gr. ὀλίγον, aliae vers. et Vulg. modicum; Aug. spec. 6 p. 33, 1 parvum, sed plerique codd. -m; eodem spectant VVLG. prov. 15, 16. 16, 8]. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 2, 4 G. -m . . . tibi cum ceteris commune . . . est). epist. 110, 20 non . . . -m licet fortunae, sed . . . nihil. PLIN. paneg. 20, 3 nihil aut certe -m intererat (PANEG. 2, 7, 6. HIER. epist. 49, 2, 2 vel -m vel nihil). AVG. in euang. Ioh. 81, 3 sive . . . -m, sive multum, sine illo fieri non potest (nisi ad a, sc. suppl. 'facere potestis'). in psalm. 18, serm. 2, 11 haeretico -m (ambiguum inter I et III). COD. Iust. 4, 44, 16, 1 (a. 392) ut . . . -m accedat publico nomini. GREG. M. dial. 1, 4, 13 -m superest. CAES. AREL. serm. 156, 2 quod ei possit sufficere -m. **c pendet e praepos.:** CIC. off. 1, 89 mediocritas est inter nimium et -m. notione temporali (cf. IB1): PASCHAS. verba patr. 52, 4 post -m (gr. Cot. p. 666^C μετὰ μικρόν, cf. Vitae patr. 6, 3, 6 post pusillum).

2 accedunt structurae partitivae: **a per gen.** (cf. CLEDON. gramm. V 21, 4sq. multum et -m non iunguntur nisi genetivo tantum singulari, ut multum olei et -m aceti, sed v. l. 62): **α respicitur nimia parvitas, nimius defectus sim.:** ① gen. sing.: PLAVT. Bacch. 671sq. auri dempsisti -m? :: quam (qua vel quia trad.) . . . -m? immo vero nimio minus multo [quam] -m (l. om. P). Merc. 692 -mne est malai rei, quod eqs. RHET. Her. 1, 1, 1 non . . . -m fructus (PLIN. nat. 17, 262). 1, 9, 16 temporis (CIC. Rab. perd. 6 TAC. hist. 5, 21, 3. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 121, 8 [gr. τὸ βραχύτατον]. AVG. ord. 2, 3, 9 [parvum trad.]). CIC. inv. 2, 32 firmitudinis. S. Rosc. 46 humanitatis non -m. 49 miseriae. Phil. 11, 17 -m . . . animi, -m roboris (LIV. 1, 47, 5. 30, 30, 14. al.). rep. 4, 8 si aut nihil iuris impertias aut -m (pro parvum explicat PLIN. gramm. III 76, 16). al. VARRO ling. 5, 109 suci. rust. 2, 1, 20 lactis. BELL. Afr. 87, 3 praesidii (LIV. 1, 56, 7. 3, 26, 6. al. FRONTIN. strat. 2, 11, 1 TAC. ann. 1, 58, 2). Alex. 56, 3 oneris. SALL. Catil. 5, 4 satis eloquentiae, sapientiae -m (item MARCELL. chron. II p. 77, 428, 1). Iug. 24, 4 fidei (LIV. 36, 38, 7. VAL. MAX. 9, 13 ext. 2 SEN. dial. 2, 6, 2 AFRIC. dig. 46, 3, 39). HOR. epod. 7, 3 sanguinis (OV. epist. 14, 82 CELS. 5, 26, 22 TAC. ann. 16, 15, 2. al.). et saepius. ② gen. plur.: CIC. inv. 2, 178 hic liber non -m continet litterarum. Cluent. 5 -m firmamenti et -m virium (LIV. 3, 8, 7. 22, 35, 3. 30, 21, 1 aut animi aut v. SEN. contr. 1 praef. 16 CELS. 3, 24, 3. al.). fam. 9, 16, 10 salis . . . satis est, sannionum -m (v. Shackleton Bailey ad l., qui suspicatur salinorum). LIV. 4, 9, 11 armorum bellicae. 22, 55, 6 magistratum. SEN. dial. 9, 2, 9 solaciorum. EVTR. 1, 6, 1 agrorum.

β respicitur mera parvitas, paucitas sim.: SEN. Med. 293 -mne miserae temporis lacrimis negas? (RVFIN. hist. mon. 7 p. 413^A -m adhuc t. [gr. ἔτι μικρόν . . . χρόνον]. AVELL. p. 2, 9 post -m t.). COLVM. 6, 30, 5 -m (parvum var. l.) . . . hordei cum vicialibus. PLIN. nat. 29, 40 quidam admiscunt farinam hordaciam et salis -m (29, 103 MARCELL. med. 19, 27. 22, 4. PLIN. phys. Bamb. 24, 6 [ex Marcell. med. 10, 57 paululum]. PASCHAS. verba patr. 6, 2 -m illi s. afferto [gr. Nau 1909 p. 367 n. 256 ἄλας tantum, cf. Vitae patr. 5, 9, 21 sal]). ITALA I reg. 14, 43 (Hier. adv. Pelag. 1, 38) gustavi . . . -m mellis ([gr. βραχὺ μέλι, Vulg. paululum]. MARCELL. med. 21, 11. 29, 56 PLIN. phys. Bamb. 31, 2). VEG. mulom. 2, 92, 3 -m sanguinis (cf. Chiron 308 non multum). HIER. reg. Pachom. 4 p. 14, 7 B. damni (CASSIAN. conl. 14, 7, 3). VVLG. gen. 44, 25 tritici (Ps. MATTH. euang. 34). Is. 30, 14 hauriatur -m aquae de fovea (OROS. hist. 4, 12, 8 CAEL. AVR. chron. 3, 2, 31). RVFIN. hist. 4, 16, 7 non -m gloriae (gr. οὐ μικρόν). 6, 44, 4 presbyter -m eucharistiae puero . . . dedit (gr. βραχύ). al.

b per praepos. ex: HEGES. 1, 43, 6 -m ex eo veneno reservavi.

VITAE patr. 5, 4, 6 gustavit semel tantum -m ex omnibus (gr. Cot. p. 357^B μικρόν). 5, 10, 65 -m ex eis retineo ad victum (gr. Cot. p. 638^A μικρά).

B ponitur cum adminiculis pronominalibus (indefinitis praeter 5
MVTIAN. l. 19; -m antecedit praeter l. 19. 26. 31; saepe acc. pro adv.; de 5
versione prava -m aliquid sec. gr. μικροῦ τινος i. q. 'paulo minus' v. 5
Lundström, Lex. errorum interpretum Lat., 1983, 125): 1 non 5
accedunt structurae: CAPITOL. Pius 4, 8 -m nescio quid suis largiens 5
(RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 8, 1 [Migne gr. 35, 1237^B τι μικρόν]. 5, 9, 3 5
obniti [gr. aliter]. 7, 11, 1 [gr. l. c. 736^A μικρόν]. 8, 6, 5 [gr. aliter]. 8, 10, 1 5
[gr. l. c. 945^D πρὸς ὀλίγον]. hist. 5, 24, 16 [gr. μικρά]. sent. Sext. 139 5
[pro adv.; gr. ὀλίγα]. MIRAC. Steph. 2, 3). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 3, 1 5
ut et ego -m aliquid glorier ([Migne gr. 35, 409^B μικρόν τι]. 1, 71, 1 5
[gr. l. c. 480^B item]. 5, 14, 5 [gr. l. c. 1248^A item]. 6, 9, 2 [gr. l. c. 976^C 5
μικρά]. ACT. Archel. 1, 6 -m . . . a., quantum viatico sufficeret. accedit 5
praedicativum: GREG. M. epist. 2, 38 p. 137, 10 ut -m a. exenium 5
[i. 'pro xenio'] offerant). accedit pron. anaphoricum: MVTIAN. 5
Chrysost. hom. 10 p. 305/6 si -m eorum peccatorum remaneat . . . , 5
ipsum -m facit dolorem (gr. p. 84 αὐτὸ τὸ μικρόν).

2 accedunt structurae partitivae: **a gen.** (vix iam CIC. fin. 5, 91, 5, 91, ubi melius paulum cum edd.; cf. Madvig ad l.): RVFIN. Basil. 5
hom. 6, 1 p. 1782^B -m quid naturae illius, sc. dei, contingere ([gr. 5
p. 465^A πολλοστοῦ μέρους]. GREG. M. dial. 2, 28, 1 -m q. olei. ACT. 5
Archel. 37, 13 -m q. fermenti). Greg. Naz. orat. 1, 115, 3 secessi -m 5
aliquid temporis ([Migne gr. 35, 512^C τι μικρόν]. hist. 6, 3, 9 somni. 5
MIRAC. Steph. 1, 3 noctis). ENNOD. opusc. 3, 48 p. 343, 8 vini quiddam 5
-m. **b praepos.:** CASSIAN. conl. 6, 11, 11 qui -m quiddam de 5
substantia sua . . . servaverant (CAES. AREL. serm. 39, 5 -m aliquid de 5
opere sancti Augustini . . . adiungendum). PALLAD. hist. mon. II 1 5
p. 345^A bibebat . . . ex aqua -m quid ([gr. τὸ ὄσον]. ACT. Archel. 10, 1 5
aliquid ex ea -m [gr. μικρόν τι]).

appendix: 1 **opposita notabilia:** satis: PLAVT. Bacch. 5
991 Epid. 634 CIC. Quinct. 2 div. in Caec. 36 Cluent. 160 Rab. perd. 6 5
Marcell. 26 de orat. 2, 250. al. nimis: RHET. Her. 3, 24, 39 CIC. 5
Marcell. 21 Brut. 51 Att. 6, 2, 9 NEP. Iph. 3, 2 LIV. 21, 3, 5. 22, 47, 5 5
SEN. contr. 2, 6, 7. al. nimium: CIC. inv. 1, 1 Verr. II 2, 180 Cluent. 5
160 Phil. 10, 23 orat. 73. 178 off. 1, 89. 2, 45. al. multum: CIC. or. 5
frg. AIII5 SEN. epist. 119, 7 QVINT. inst. 3, 1, 5 HIER. epist. 49, 2, 2 5
VVLG. eccles. 5, 11 Agg. 1, 6 PELAG. in II Cor. 11, 1 AVG. in euang. Ioh. 5
81, 3. al. amplius: VAL. MAX. 1, 8, 8 HIER. epist. 52, 9, 2 VVLG. IV 5
reg. 10, 18 PELAG. in I Tim. 3, 8. plurimum: PLIN. epist. 7, 17, 10 5
CYPR. elem. 24 VOPISC. quatt. tyr. 15, 6 RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 5
12, 2. al.

2 -m adhibetur pro gradibus comparationis: **a pro compar.** 5
(sc. sequitur quam; cf. Löfstedt, Sprache Tertullians, 1920, 35): TERT. 5
spect. 23 p. 24, 7 ne -m sit homicida q. eqs. AMM. 28, 1, 18 -m q. oport. 5
tuerat. AVG. in euang. Ioh. 1, 9 ne . . . -m dicam forte, q. potestis 5
cogitare. DAR. Aug. epist. 230, 4 -m locutus . . . , q. volui. NOVELL. 5
Theod. 22, 1, 6 -m q. ei debebatur. COD. Iust. 1, 51, 11 (a. 444).

b pro superl., sc. ut parum i. ut minimum (cf. p. 562, 7): CHALC. 5
comm. 16 in tribus, ut -m, finibus (parvis var. l.). CONC. II 5 p. 97, 27 5
a tribus . . . , ut -m, episcopis . . . ordinatus.

adv. compar. *minus. scribitur me- PETR. CHRYS. serm. 5, 1 5
(cod. A). ORIBAS. syn. 3 add. p. 897 La. 5, 18 La p. 62. 9, 40 p. 346; 5
me- GREG. TVR. Franc. 8, 30 p. 344, 8 (cod. B2). NOT. Tir. 25, 2 -s. 5
49, 68^a paulo -s. formae depravatae: minu PLAVT. Truc. 578. SEN. 5
clem. 1, 24, 1 (var. l.). CIL IV 6768 (dub., cf. CE 1931), mino ORIBAS. syn. 5
2, 2 La p. 94, 11 Mø., minum AVG. serm. 15A, 8L. serm. coll. Morin 5
p. 193, 27 (hanc formam a Morin et Lambot receptam Augustino tribuere 5
nolumus; v. p. 582, 10. 47). de notione: PRISC. gramm. II 93, 20 5
'-s' . . . adverbium est quando cum positivo iunctum contrariae signifi- 5
cationis comparativum demonstrat, ut (94, 2) '-s stultus' pro 'pruden- 5
tior'; . . . est tamen quando pro 'non' adverbio ponitur, ut (6) '-s bonus' 5
pro 'malus'. GRAMM. suppl. 79, 24 minuendo, ut '-s bonus', 'minime 5
bonus'. legitur inde a PLAVTO, ENN. per totam latinitatem (de NAEV. 5
v. l. 70). [it. meno; sard. centr. minus; raet. occ. meinz, main; francoq. 5
moins; prov. vet. mens, menhs et var. francopro., prov., vasc.; cat. 5
menys; hisp. menos; port. vet. mēos. cf. M.-L. 5594. Battisti-Alessio IV 5
2424. Wagner II 117. Wartburg VI/2 126sqg. Corominas IV 40. Ma- 5
chado IV 103. St.] [vix recte trad. NAEV. com. 94 Acc. trag. 377 5
CIC. prov. 36; confunditur in codd. saepius cum nimis, minas, munus, 5
manus sim.; in contextu manco SCAVR. hist. 2 (sed cf. vol. VI 1, 1424, 4).]

CAPVT PRIMVM: usu adverbiali mero (sunt, de quibus ambigi 5
possit, an pro subst. vel adi. accipiantur, e. g. sub IAla; transit in subst. 5
vel adi. etiam p. 578, 6. 581, 74): I vigente vi comparativi:

A usu communi: 1 non additur structura comparativa (sc. res 5
comparata e contextu colligenda est): **a pertinet ad verba vel ad totam** 5
sententiam: **α in locutionibus non negativis (exempla selecta):** 5
PLAVT. Amph. 584^a ut -s valeas et miser sis (Truc. 578 valeo, et venio 5
ad -s valentem. CIC. dom. 15 VARRO rust. 3, 17, 8. al.). Aul. 19 -s . . . 5
me impertire honoribus. Bacch. 1103 -s aegre habeam -sque id mihi 5
damno ducam. Curc. 45 formidabo. Mil. 1437 studeant (CAES. Gall. 5
6, 14, 4). Trin. 670 placet (861 QVINT. inst. 10, 1, 21). CATO agr. 5, 5 5
libebit. TER. Haut. 594 -s -sque obtemperat. CIC. inv. 2, 5 -s in arrogan- 5
[Gatti]

tiam offenderent (fam. 2, 17, 7 COLVM. 1, 7, 1). Verr. II 2, 76 -s haec ad nos, -s ad . . . discrimen, -s ad . . . periculum pertinent (fin. 3, 43 CELS. prooem. 42). Caecin. 6 laedit (de orat. 2, 301 aut non laedit aut -s laedit. VERG. ecl. 9, 64 COLVM. 4, 29, 3, 5, 6, 27). Catil. 4, 9 -s erunt . . . pertimescendi (SEN. epist. 82, 14 AMM. 20, 7, 13). Flacc. 66 -s dicuntur. Cael. 26 prima pars fuit illa quae me -s movebat (de orat. 2, 361 SEN. epist. 86, 18 AVG. civ. 6, 9 p. 264, 32 D. al.). Planc. 13 quod mea -s interest (CELS. 1, 3, 33). Mil. 19 dolendum (Phil. 12, 25 MART. 12, 34, 11). 92 parcere (SALL. Catil. 25, 3 pecuniae an famae -s parceret). Phil. 2, 1 hoc in aliis -s mirabar (PANEG. in Mess. 112 LIV. 45, 8, 3 VAL. MAX. 7, 8, 3, 9, 8 ext. 1 PLIN. nat. 5, 12. al.). 5, 29 hoc -s vereor (APVL. flor. 9, 36 TERT. cult. fem. 2, 2 l. 12sq.). et saepissime. verbo subintellegendo: CIC. Att. 12, 40, 2 ne iaceam? quis umquam -s?

β in locutionibus negativis (omissimus sollemniora velut CIC. Verr. II 5, 20 ut nemini -s expediret. CAES. civ. 1, 85, 1 nulli . . . -s convenisse. VERG. Aen. 11, 755 illa haud -s urget): $\textcircled{1}$ in enunt. decurtato nihil -s, fere in responso (ad augendam negationem): TER. Haut. 667 nunc ita tempus est, mihi ut cupiam filiam: olim n. -s, sc. cupii. Eun. 435 purgon ego me de istac Thaidi . . .? :: n. -s. 535 at tu apud nos hic mane . . .: n. -s (DON.: deest 'faciam'). CIC. Quinct. 62. Caecin. 14 ne forte quaeratis, num propinquus? - nihil alienius; amicus a patre aut a viro traditus? - n. -s. Font. 11. 33 n. vero -s (Sull. 53). fin. 3, 43. off. 3, 81 n. profecto -s. QVINT. decl. 328, 13 iudices . . . dementiae hoc iudicaverunt! :: n. -s. AVG. c. acad. 3, 4, 8 tu ipse sapiens es an non? :: n., inquit, -s. $\textcircled{2}$ in iunctura 'nec -s' sim., qua confirmatur vis conexiva velut vocibus q. s. item, pariter sim. (saepe quasi in enumeratione; attulimus potiora): neve: LEX agr. (CIL I² 585) 41 n. ei . . . -s . . . liceto. nec, neque: CIC. Mur. 82 n. -s vellent, Cato, te quoque . . . tollere. POLLIO Cic. fam. 10, 32, 4 VARRO frg. Non. p. 56, 31. rust. 1, 13, 3 boves . . ., n. -s . . . anseres, sues, porci. 1, 23, 4 n. -s ea discriminanda . . ., item illa quae eqs. 3, 1, 6 n. -s . . . nomen . . . indicat eqs. 3, 2, 5 villa oblita tabulis pictis n. -s signis. LVCR. 6, 14. 6, 550 CAES. civ. 3, 65, 3 BELL. Alex. 2, 2. NEP. Dion. 2, 3 neque vero -s ipse Plato eqs. (TAC. ann. 2, 73, 2 mitem . . ., modicum . . ., n. -s proliatorem. 3, 63, 3. 4, 15, 1 idem annus alio quoque luctu Caesarem adfici . . ., n. -s morte amici. APVL. apol. 35, 5. al.). VERG. Georg. 1, 393. 2, 429 n. -s interea (al. v. vol. VII 1, 2185, 2sq.). VERG. (?) catal. 9, 7. PROP. 1, 15, 7 potes . . . componere . . . n. -s . . . variare. 2, 32, 59 n. -s . . . non potuit . . . negare. al. non: CAES. Gall. 7, 70, 6 n. -s, qui intra munitiones erant, perturbantur. VITR. 1, 4, 4 n. -s etiam (2, 4, 2, ubi resp. Cet. Fav. 8 aut). 2, 7, 4. 7 praef. 14. al. FEST. p. 340 et subsellio, et solio, quae n. -s a sedendo dictae sunt. SEN. benef. 5, 7, 4. al.

β pertinet ad adverbia: α ad posit. (cum quibus gradibus iungere liceat, docent e. g. PROB. inst. gramm. IV 73, 11 DON. gramm. IV 375, 1sq. SERV. Aen. 7, 787. al.): PLAVT. Bacch. 1103 -s aegre ([v. p. 576, 8I]. TER. Haut. 958 ego haud -s a. patior. VARRO rust. 2, 11, 9 PLIN. nat. 10, 164 FRONTO p. 208, 17 v. d. H.). Cas. 1005 veniam -s gravate prospero (Stich. 763 accipit). Mil. 734 audacter (CAES. civ. 1, 59, 2 -s libere, -s a. Ov. epist. 20[21], 197). Rud. 701 -s . . . bene (CIC. har. resp. 41 sentirent. Att. 13, 10, 1 actum. QVINT. inst. 9, 4, 98. al.). 995 saepe (RHET. Her. 3, 8, 15 CIC. Brut. 308 Att. 4, 16, 9 PVBLIL. M 67. al.). RHET. Her. 3, 21, 34 commode (CIC. Verr. II 3, 134 CAES. Gall. 3, 13, 8 COLVM. 6, 3, 3. al.). CIC. Verr. II 2, 110 libenter. ac. 2, 146 num -s haec invidiose dicuntur? Tusc. 3, 10 nec -s . . . acute. off. 1, 38 acerbe. Att. 3, 14, 1 moleste. 9, 7, 3 obscure. al. LVCR. 2, 954 -s oblato acriter ictu (TAC. ann. 15, 10, 3). al. β ad compar.: CIC. Att. 14, 2, 2 (loco parum sano) sed -s diutius (sedimus d. cod. R).

γ pertinet ad nomina (i. adi.; -s ad subst. apponi vetat Ps. Avg. categ. 11 [110 M.-P.] nec magis pater nec -s pater dici potest eqs.; subst. quasi pro adi. NEP. p. 578, 83): α ad posit. (cf. l. 46; exempla pauca selecta): PLAVT. Epid. 428 -s hominem doctum -sque ad hanc rem callidum (CIC. ac. 1, 8). Mil. 733 multi (CIC. Cluent. 150 Phil. 10, 2. Brut. 172 non -s multa. al. VARRO rust. 1, 7, 2 -s m. et -s bonum . . . vinum et frumentum. al.). Poen. 461 contentiores mage . . . atque avidi -s (SALL. hist. frg. 2, 43. PLIN. nat. 21, 78 cautiores -sque a.). CATO agr. 38, 4 fumosa. TER. Ad. 605 res . . . -s secundae (AVR. Fronto p. 40, 18 v. d. H.). SISENNA hist. 113 -s honore dignos (CIC. Catil. 3, 26 AMM. 27, 2, 11). RHET. Her. 3, 21, 34 firma (CIC. Cluent. 51 FRONTIN. strat. 2, 3, 1). 4, 46, 59 bonos (CIC. dom. 8. VARRO l. 65. SALL. Catil. 2, 6. 51, 27 NEP. Att. 12, 4. al.). CIC. inv. 2, 114 cupidos (fam. 14, 4, 1. HOR. epist. 2, 2, 156 c. timidumque -s. QVINT. inst. 3, 3, 8). 2, 168 partim utiliores, partim -s utiles (Ov. epist. 2, 129 -s et -s utilis. CELS. 4, 23, 3 PLIN. nat. 14, 134. al.). et saepe. adi. subintellegendo (exempla potiora): TER. Haut. 192 miserum? quem -s crederest? Eun. 757 sc. formidulosus. CIC. Phil. 6, 17 an ingratus sum? quis -s? orat. 90 sc. facetus. Att. 10, 11, 2. 16, 11, 2 SEN. dial. 3, 11, 1. al. β ad compar. (ad rem cf. l. 46 nec non Löfstedt, Syntactica II 207sq. Hofmann, Indogerm. Forsch. 54, 1936, 131. Hofmann-Szantyr 169 [sed Ov. fast. 1, 526 -s ad sententiam referas]; v. etiam ORIBAS. p. 579, 24sq.): FLOR. epit. 4, 2, 47 nec -s admirabilior. VLP. dig. 27, 9, 5, 10 possessio minor vel -s utilior. ARNOB. nat. 7, 18 -s gratior et iucundior (de textu vix dubites). RVFIN. Amant. 4, 8 p. 67, 25 Bu. -s

meracioribus . . . malis (vix ad verbum pertinet). BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 480, 18 -s quoque illa erit falsa propositio, quae -s veriore perimit. LICINIAN. epist. 2, 16 M. maxime valentem -s valentiori praepone. γ ad superl. (cf. p. 577, 46): Ps. AVG. quaest. test. I 107 p. 250, 24 -s clarissimus sol.

δ adhibetur pro subst., sc. in arte logica, ubi iunctura magis et -s pro subi. vel pro obi. ponitur (resp. apud Arist. τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον, cf. vol. VIII 54, 18sq.): AVG. civ. 8, 6 p. 330, 33 D. quod . . . recipit m. et -s, . . . mutabile est (Ps. Avg. categ. 10 [91 M.-P.]. 12 [131] in se. al. MART. CAP. 4, 365. 366. 370. al. BOETH. Porph. isag. p. 48, 19). Ps. AVG. categ. 10 (91 M.-P.) nec numerus m. et -s sustinet. ibid. m. et -s in quanto inveniri non posse (12 [132]). 11 (110) suscipere (12 [132]). BOETH. categ. Arist. lat. 3b34. 4a9. 6a20. 25. al.). 12 (133) figurae . . . non admittunt m. et -s (13 [142]). MART. CAP. 4, 380 facere et pati habent . . . m. et -s. al.

ϵ indicatur res comparata: α per particulas comparativas: α quam: $\textcircled{1}$ in locutionibus non negativis: \textcircled{A} ordine sollemni: PLAVT. Bacch. 409 -s mirandum est, . . . si . . ., q. si eqs. Epid. 12 -s iam furtificus sum q. antehac. Merc. 716 rustici delinquunt -s q. urbani. Pseud. 956 Truc. 323. CATO agr. 69, 2 dolium calfacito -s, q. si eqs. TER. Eun. 760 -s potens q. tu, -s notus eqs. Phorm. 690. LVCL. 702 hoc -s malum q. ut pessimum. RHET. Her. 2, 24, 37 -s idoneam, q. res postulat, causam. 4, 22, 30 CIC. Tull. 3. et saepe. per contaminationem quandam (sc. confunduntur e. g. -s quam tot horis' et 'prius quam medio die'): FLOR. epit. 3, 10, 16 Caesar -s q. medio die insulam Britanniam ingressus est (i. ante meridiem). \textcircled{B} ordine inverso (sc. quam anteponitur; v. etiam l. 33. 47sq.): PLAVT. Cas. 456 amo me q. te -s. VARRO rust. 2, 4, 22 minor grex q. maior -s sumptuosus est. SALL. Iug. 18, 12 Libyes q. Gaetuli -s bellicosi. 110, 5 regem armis q. munificentia vinci -s flagitiosum est. Ov. Pont. 3, 1, 98 iratum, q. fuit ante, -s. LIV. 26, 41, 8 adversae pugnae in Hispania nullius in animo q. meo -s obliterari possunt. al.

\textcircled{C} in locutionibus negativis: non (ordine inverso Ov. Pont. 4, 12, 22; n. -s q. et' TERT. pall. 2, 5 adv. Prax. 14 p. 251, 12, v. Löfstedt, Sprache Tertullians, 1920, 26): PLAVT. Amph. 27 Iuppiter n. -s q. vostrum quivis formidat malum. Trin. 409 q. si eqs. TER. Hec. 606 haec res n. -s me male habet q. te. Ps. TER. Andr. alt. exit. 13. TVRPIL. com. 40 n. -s res hominem q. scutus tegit. VARRO Men. 30 ling. 5, 18, 7, 32. al. CIC. inv. 1, 23, 28. et saepe. ne (neve Ov.): PLAVT. Men. 1033 ne -s imperes mihi q. cum tuos servos fui. CIC. fin. 1, 70 ut ne -s amicos q. se ipsos diligant. Ov. fast. 4, 765 neve -s multos redigam, q. mane fuerunt. LIV. 10, 7, 5 SEN. dial. 12 (11), 15, 1 COLVM. arb. 20, 1 TAC. hist. 3, 11, 2. al. nec, neque (contextu dub. AETNA 604, v. Goodyear, 1965, ad l.): PLAVT. Most. 658 nullum . . . genus est hominum taetrius n. -s bono cum iure q. danisticum. L. CRASS. or. frg. (25 M.) Prisc. gramm. II 428, 17 neque me -s vestri q. mei miserebitur (CIC. de orat. 1, 255 fam. 7, 5, 1. al. VARRO ling. 10, 59 NEP. Milt. 2, 2. al.; ordine inverso VLP. dig. 50, 1, 27, 2). RHET. Her. 2, 1, 2 nec pluribus verbis, quam necesse fuit, n. -s dilucide, q. te velle existimabamus (sim. CIC. inv. 1, 49). 3, 16, 29 n. hoc magis aut -s eqs. CIC. Caecin. 27 n. -s niger n. -s confidens q. ille. Mur. 61 Sest. 58 Pis. 99 fin. 5, 96 ac. 2, 141. al. haud: TER. Hec. 260 illam h. -s q. se ipsum magnificare. Liv. 1, 15, 5. 2, 40, 13 h. -s pernicioso q. pertinaci certamine. 2, 52, 4. 2, 60, 3. 3, 44, 1. al. TAC. Agr. 19, 2 quod . . . h. -s arduum est q. provinciam regere. 20, 1 pax h. -s q. bellum timebatur. Germ. 23. ann. 1, 70, 4. al. APVL. apol. 24, 2 (conexu parum stricto; magis van der Vliet, vix recte; v. etiam Helm in ed. ad p. 28, 1). flor. 15, 27. nihil (nil): CIC. Sull. 10 n. -s accusator debet dicere q. eqs. Sest. 2 n. -s est ferendum q. eqs. leg. 2, 25 n. -s gratum. 3, 42 n. -s civile. fin. 3, 38. Att. 2, 4, 7 ut n. -s velim q. eqs. 6, 4, 1 n. -s probari. 11, 24, 4 n. . . mea -s interesse. al. SALL. Iug. 14, 11 n. -s q. vim aut bellum expectantem. Ov. epist. 17 (18), 185 nil. Liv. 1, 31, 6. al. SEN. contr. 1, 6, 11 SEN. benef. 4, 10, 4. dial. 3, 15, 3 nil. 12 (11), 9, 1. et saepius. numquam (non . . . umquam: Liv. 22, 59, 2): CIC. prov. 12 quod . . . ipse n. se -s q. erat nequam esse simularit. de orat. 2, 15 n. mihi -s q. hesternio die placui. rep. 1, 27 Africanum n. -s solum esse q. cum solus esset. off. 3, 1 n. se -s otiosum esse, q. cum otiosus . . . esset. SEN. epist. 82, 22. cetera exempla: Liv. 30, 30, 20 nusquam -s q. in bello eventus respondent. SEN. benef. 6, 27, 5 nemo -s . . . q. is eqs. dial. 12 (11), 5, 1 nulli -s gratum eqs. (PLIN. paneg. 46, 7 de nullo. SVET. Vit. 7, 1 nullos).

β ac, atque, et (in locutionibus negativis; fort. cum Amann restituendum et pro ut CORIPP. Ioh. 8, 149): CATVLL. 61, 176 illi non -s ac tibi eqs. (SALL. Iug. 46, 6 neque . . . idcirco -s, sed pariter, ac si eqs.). LVCR. 2, 351 nec -s atque homines inter se nota cluere animalia (4, 756 aequae nec -s a. oculi). 3, 1092 nec -s ille diu iam non erit . . . et ille (nisi et vi copulativa intellegendum; nec vel non -s et pro nec -s etiam sim. v. vol. V 2, 915, 62. 65).

γ per casus: α abl. (selecta inde ab Ov.): CATO or. frg. 2 (173 M.) nihil <e>o -s volunt dici. TER. Eun. 227 hoc nemo fuit -s ineptus. CIC. Verr. II 4, 71 quid hoc indignius aut quid -s ferendum? Phil. 12, 24 nemo me -s timidus, nemo tamen cautior. fin. 1, 19 ac. 2, 128. LVCR. 5, 730 quasi sit, cur -s hoc illo . . . amplectier audeas. NEP. Att. 13, 1 nemo illo -s fuit emax, -s aedificator. HOR. sat. 1, 6, 24 trahit . . . Gloria . . . non -s ignotos generosis. Ov. met. 14, 170 si -s

[Gatti]

Aenean veneror genitore. trist. 4, 4, 60 nec -s infidā terra timetur aquā. Pont. 1, 1, 16 non -s hoc opus illo triste. 1, 3, 66 -s nullo Zmyrna petenda loco. VELL. 2, 33, 3 neque eo viro quisquam aut alia omnia -s aut gloriam magis concupiit. VAL. MAX. 2, 7, 10 nec -s Pisone acriter Q. Metellus. SEN. Med. 737 addit venenis verba non illis -s metuenda. *al.* β *gen.* (ad rem cf. Hofmann-Szantyr II2sq.): VITR. 5, 6, 6 columnae summae medianarum -s altae sint. 8, 6, 4 -s longae pedum denum. 10, 13, 4 -s altam cubitorum tot. ORIBAS. syn. 4, 12, 4 Aa horum . . . -s nutriunt (gr. τούτων δ' ἤττον, La: a superscriptis). *ibid.* omnium (gr. πάντων, La: omnibus). 4, 15, 4 Aa nihil eorum animalium -s est cacochyma et cervina (intelligimus cum gr.: 'non -s cac. quam caro animalium dīctorum est etiam caro cervina', sed La: quam cervina). 4, 15, 10 La ficus . . . -s cacochyma ellorum de montibus pomis (male vertit gr. ἤττον τῶν ἄλλων ὠραίων, Aa sine gen.). 4, 33, 1 La -s . . . brassicae sparagus . . . desiccatur (gr. ἤττον . . . τῆς κράμβης, Aa: a brassica).

c per praepos. a, ab (ex l. 29; cf. Hofmann-Szantyr III sq.; praeterea v. e. g. l. 9. 15. p. 581, 80. 582, 57): NON. p. 530, 11 'intra modum', hoc est: 'a modo -s'. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 139 non -s ab epilepticis . . . cadens. 5, 10, 111 eruptio -s . . . a prioribus tuta est. 5, 10, 112 si eruptio praefocacionem -s ingerat, -s quidem a supradicta (CASS. FEL. 76 p. 182, 4 ipse a supra dictis -s sitit. cf. l. 9). ORIBAS. eup. 2, 1 C 21 Aa p. 457 pullinum stercus est a columbino stercore -s calidior (gr. Κ 73 ἤττον . . . θερμή, La: -s calidum). 2, 1 S 12 Aa adeps vitulinus . . . -s calidior a taurino est (cf. gr. Σ 29 ἀπολείπεται, La per merum abl.). syn. 4, 12, 5 Aa pastinaca ab his -s nutriunt (cf. gr. ἔλαττον, La medicriter). 4, 13, 3 Aa senilium animalium caro -s nutrit a crescentibus (gr. ὀλιγοτροφώτερα, La senum animalium carnes -s nutrimenta prestant ex his). *al.* apud eundem.

? d per parataxin (sine particula compar.; cf. Hofmann-Szantyr 592): CIC. nat. deor. 1, 107 quid est quod -s probari possit, omnium in me incidere imagines Homeri . . . ? (v. Pease, 1955, ad l.). PLIN. epist. 2, 12, 4 quid . . . -s aut congruens aut decorum, notatum a senatu in senatu sedere eqs.

B indicatur mensura deficiens (per pron. sim. vel adv. praeter p. 580, 29): 1 per abl. (nihilo -s et usum coniunctionalem iuncturae q. e. quo -s v. sub nihil et quo; hic illic pro iunctura eo -s sim., cui antecedit quo magis sim., -s solum ponitur, e. g., PLAVT. Cas. 805 Ov. epist. 2, 129 Liv. 26, 38, 9): a sequitur locutio comparativa per quam (atque l. 46, abl. compar. l. 46): α qui -s (in interrogatione quasi argumentantis; huc attulimus, quamquam qui etiam per 'cur', 'quomodo' sim. explicari potest): PLAVT. Amph. 986 qui -s liceat deo . . . q. ser- volo? Rud. 218 qui -s servio, q. si . . . ? 1020 numqui -s . . . fur sum q. tu? TER. Eun. 1027 qui -s q. Hercules servivit Omphalae? CIC. Cael. 64 qui -s . . . potuit, . . . q. si . . . ? Att. 16, 15, 6. HOR. sat. 2, 3, 311 qui ridi- culus -s illo? 2, 7, 96 qui peccas -s atque ego? LIV. 3, 39, 6 neque se videre, qui sibi -s . . . q. illis . . . liceat. 28, 43, 18. β alia: PLAVT. Rud. 185 nimio . . . -s . . . memorantur q. eqs. (460 n. -s altus. TRUC. 452. 673). TER. Phorm. 11 -s multo audacter q. nunc (CIC. inv. 2, 118 m. -s commode. fin. 4, 9. Att. 13, 6, 4 non m. -s diligens. VARRO ling. 9, 114 non m. -s. AVG. civ. 5, 18 p. 224, 28 D. 21, 5 p. 496, 33). CIC. div. in Caec. 18 -s aliquanto nunc . . . q. antea (48 -s a. contendet q. potest. Verr. II 1, 2. div. 1, 28 a. -s q. olim. SALL. hist. frg. Vind. ed. Bischoff [Wien. Stud. 13, 1979, 122]). Att. 5, 21, 14 -s paulo expecto, q. si eqs. (CELS. 8, 3, 1 p. -s q. aequaliter. PLIN. nat. 11, 171 p. -s q. tota adhaerens. 17, 235 cortex . . . tiliae renascitur p. -s q. totus. QUINT. decl. 377, 8). VITR. 9 praef. 12 quanto -s magno corpore . . . q. eqs. (SEN. contr. 1, 3, 4 [dub.; cruce notavit locum Winterbottom]. SEN. epist. 20, 9 nudum, quanto -s q. [in] stramentis incubantem. cf. SEN. contr. 9, 4, 6 at patrem quantulo -s q. occidisti?).

b usu vario (sc. non additur locutio comparativa): α quo vel qui (v. quod monuimus l. 40 sq.): PLAVT. Amph. 76 qui -s eadem histrioni sit lex quae summo viro? Cas. 998 monebo, si qui meministi -s. Merc. 825 qui -s . . . contentus. Pseud. 160 numqui -s (Rud. 736 TER. Ad. 800). Rud. 976 qui -s . . . oportet? Stich. 61. TER. Andr. 655 quo tu -s scis aerumnas meas (v. Shipp, 1960, ad l.). CIC. S. Rosc. 69 quo -s est credibile . . . , eo magis eqs. Manil. 59 quo -s certa est . . . , hoc magis eqs. Rab. Post. 42. al. BRVT. Cic. ad Brut. 15, 1 W. quo -s . . . arbitrator. VARRO ling. 8, 43 quo magis -sve sit simile. rust. 3, 2, 12 qui -s . . . possum? LVCR. 2, 989 qui -s esse queant eqs. *al.*

β tanto (resp. quanto cum compar. praeter PLAVT. et PLIN. min.): PLAVT. Merc. 573 pervorse facies. :: quodne amem? :: t. -s (sc. incaute agas). LVCR. 5, 624 quanto . . . magis . . . , t. posse -s eqs. (5, 631). Ov. Pont. 3, 9, 23 res t. -s (maius, magis var. ll.) ardua, quanto . . . maior eqs. CELS. 6, 6, 29 quanto . . . minor . . . impetus, t. finis -s expeditus est. PLIN. nat. 10, 150 PLIN. epist. 9, 34, 1 paneg. 79, 1. *al.*

γ paulo: ① significatur minor quidam gradus (huc fortasse GLOSS. II 382, 3 ὀλίγω ἤττον. vix addas p. 567, 20): LVCR. 708 p. -s . . . magna. CIC. Quinct. 11 p. -s consideratus (Sull. 72). Att. 11, 21, 3 temperata. ALF. dig. 19, 2, 27 pr. commode. PLIN. nat. 5, 4 monstrifica (cf. antea: -s . . . mirentur). QUINT. inst. 12, 9, 16 promptis. COD. Iust. 8, 37, 13, 2 vel plus vel p. -s adimplere. ② significatur aliquid paene accidisse, esse, fuisse sim. (ortus videtur hic usus ex ellipsi particulae comparativae, cf. l. 55 cum p. 580, 11; v. etiam p. 580, 30; huc

pertinere videntur GLOSS. II 371, 44 μικροῦ δεῖν. 394, 12 παρὰ βραχύ): SVET. Tib. 39 quod p. -s . . . evenit. MOD. frg. 2 insulae quaedam exilii sunt p. -s summo supplicio comparandae. ITALA psalm. 72, 2 (Sangerm. al.) p. -s moti sunt pedes (aliae vers. et Vulg. paene, gr. παρὰ μικρόν. cf. p. 41, 54 sqq. et RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 95, 3 [Migne gr. 35, 497^c παρ' ὀλίγον]. Orig. in psalm. 37 hom. 2, 4). 93, 17 (Sangerm. al., sim. VVLG.) p. -s habitaverat in inferno anima mea (gr. παρὰ βραχύ, cf. Aug. in explic. prope rueram). 118, 87 (Veron., sim. VVLG. al.) consummaverunt (gr. παρὰ βραχύ, cf. Ambr. ad l. p. 250, 4 propemodum consummatum, Cassiod. ad l. paene consummatos). HERM. Pal. sim. 8, 1, 14 virgas . . . p. -s totas virides ([gr. παρὰ μικρόν]. THEOD. MOPS. in Gal. 6, 17 p. 110, 14 [nisi cum gr. μικροῦ ad verbum referas]). IREN. 2, 19, 4 uti mater pene suffocaretur et p. -s corrumperetur. CONC. I 3 Rustic. p. 203, 19 (gr. I 1, 4 p. 30, 22 μικροῦ, vers. Tur. et Dionys. Exig. Conc. I 5 p. 306, 32 paene). RVSTIC. Conc. I 4 p. 60, 32 (gr. I 1, 5 p. 135, 35 μικροῦ δεῖν). *al.*

δ alia: QVADRIG. hist. 85 milites Metelli sauciabantur multo -s (CIC. inv. 1, 13 m. -s recte [bis]. Caecin. 104 quaeri. Mur. 76 amat. Planc. 8 ferendum. Brut. 108 paulo . . . copiosius nec m. -s prudenter. orat. 25. 129. al.). CIC. Quinct. 9 quo plus . . . possunt, eo -s . . . debent (Verr. II 4, 139 eo -s . . . oportere, si eqs. Caecin. 46. de orat. 2, 37 non, si . . . , eo eqs. leg. 2, 44 non insequar longius, eoque -s quo plus eqs. al. VARRO ling. 9, 88. al.). de orat. 1, 252 quod si . . . , quanto -s est . . . descendendum? (LVCR. 4, 70 multo citius, q. -s eqs. SALL. Iug. 107, 1 tanto tutiores. Ov. rem. 217 q. -s . . . , magis eqs. LIV. 28, 44, 4 SEN. nat. 2, 26, 7 COLVM. 11, 1, 9. al.). 2, 76 hoc -s . . . errant, quod eqs. (Att. 11, 11, 1 ne . . . facile . . . possim, h. -s, quod eqs. CVLEX 200. HOR. sat. 1, 3, 93 -s h. iucundus. Ov. met. 11, 723 quo magis . . . , h. -s et -s eqs. CVRT. 4, 14, 24. al.). HOR. sat. 2, 3, 93 -s locuples uno quadrante. APVL. met. 1, 4, 1 minimo -s interii (i. paene, cf. p. 579, 82; per abl. compar. explicant Molt, Scobie).

2 per adv.: IVV. 6, 210 longe -s utilis (IVLIAN. dig. 41, 2, 36 l. -s . . . rogatio impedimento esse non debet [non abundat; del. Haloander]. sequitur quam: AVG. civ. 17, 23 p. 253, 14 D. 20, 21 p. 457, 30. al.).

II transit in vim negationis, fere i. q. vix, parum, non satis, non multum sim. (sc. ratione quadam ironica vel mitigativa sim., cf. Hofmann, Umgangsspr. 146; exempla dedimus pauca selecta, quae nobis probabiliora visa sunt): A exempla varia: 1 pertinet ad verba vel ad totam sententiam: PLAVT. Amph. 479 quod dixi -s (Merc. 24 PETR. CHRYS. serm. 101, 5). Bacch. 193 -s valet (v. Ernout, 1935, ad l.; sed comparatio excludi non potest). Mil. 1308 (loq. unoculus ficticius) hoc . . . oculo utor -s (minem trad.). CAECIL. com. 88 hos singulatim sapere, nos -s arbitrator. CATO orig. 31 Ligures inlitterati de origine vera -s meminere. or. frg. 22 (44 M.) primo -s animadverti. TER. Eun. 737 quod intellexi -s (CHIRON 205 -s intelligentes circa organum ventris. cf. *ibid.* idiotae et -s scientes). ELOG. Scip. (CE 9, 6) ne quairatis honore, quei -s sit mandatus (Degrassi: 'honorem quaerendum non esse, quippe qui propter aetatem . . . mandari non potuerit'). CIC. Cluent. 77 iudicia senatorum -s iam probari populo (ad Brut. 23, 9 W. illud tibi -s probari, quod a tuis familiaribus . . . non probabatur. NEP. Them. 1, 2 cum -s esset probatus parentibus). div. 1, 24 non numquam ea, quae praedicta sunt, -s eveniunt (v. Pease, 1920, ad l.). VARRO rust. 1, 23, 3 lupinum, cum -s siliculam cepit (dominus trad.; cf. postea: non ita). 2, 9, 10 ne ducti sapore -s se abstineant. HOR. carm. 1, 2, 27 -s audientem carmina Vestam ([v. Nisbet-Hubbard ad l.]. QUINT. inst. 7, 1, 14 -s dicto audientem filium). *al.* verbo subintelligendo: CIC. div. 1, 66 sed hoc -s ad rem (sc. pertinet sim.). 2 pertinet ad adi.: TER. Haut. 259 meo patri -s sum obsequens. Phorm. 271 -s rei . . . temperans (v. Dziatzko-Hauler ad l.). CIC. inv. 1, 22 -s honestas suspiciones (2, 32 rationi). Cluent. 85 -s . . . fidele consilium. rep. 2, 51 hoc nomen -s est adhuc tritum sermone nostro. ac. 2, 74 -s bonis . . . versibus. Att. 1, 19, 10 in quo commentario si quid erit, quod homini Attico -s graecum eruditum- que videatur. 3, 15, 4 Pompei -s liberali responso (PHYSIOGN. 75 gr. ἀνελεύθερον). CAEL. Cic. fam. 8, 11, 4 -s certa fide. LIV. 35, 15, 9 disceptationem . . . -s prosperam (44, 39, 4 fortuna). *al.* 3 pertinet ad adv.: CIC. inv. 2, 35 facere aliquid . . . -s honeste. Verr. II 5, 131 res -s commode gestas (Att. 1, 16, 14. CAEL. Cic. fam. 8, 1, 2 quod isti operarii -s c. persequi possint. al.). Font. 28 -s moderate positum verbum. har. resp. 21 (verba haruspicum) ludos -s diligenter factos (*ibid.* item. 22. 37. NEP. Con. 5, 3 celatum. AVG. civ. 16, 40 p. 190, 20 D.). Tusc. 1, 106 ne laceratis membris -s bene utatur (NEP. Cim. 4, 2 vestitum). Att. 5, 20, 8 -s moleste fero. DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 1 Terentia -s belle habuit (BELL. Hisp. 32, 7). CAES. Gall. 5, 33, 3 cum . . . -s (non rec. β) facile . . . providere possent. NEP. Alc. 7, 2 omnia -s prospere gesta (Dat. 6, 1 haec propter hiemale tempus -s p. procedebant). *al.*

B iuncturae peculiare: 1 si -s (vel etsi, etiamsi, siq -s): a servata vi negativa: α in sententia plena (exempla selecta): PLAVT. Aul. 777 si me novisti -s eqs. (TER. Phorm. 362 [DON. ad l. non dixit 'non norat', sed '-s norat', quasi et ipse nosse debuerit]. APVL. Plat. 2, 22 etsi sunt -s noti). Mil. 603 si -s cum cura . . . lectus est. Poen. 27 si -s curassint (ARNOB. nat. 7, 42 p. 397, 12 M.). TRUC. 900 si -s credis, respice. CATO agr. 141, 4 si -s in omnis litabit, sic verba concipito: eqs. LVCR. 186 hoc . . . te si -s delectat (CAEL. Cic. fam. 8, 1, 1). [Gatti]

Cic. inv. 2, 88 sin -s poterit, negabit (Verr. II 4, 47 Balb. 1 Tusc. 2, 8, 5, 6 etiamsi. *al.*). Verr. II 3, 144 si quis . . . -s commovetur. II 5, 69 si -s supplicio adfici, at *eqs.* Sull. 80 si -s liceat dignitatem retinere (de orat. 2, 16 sin tibi id -s licebit). har. resp. 32 quamquam hoc si -s civili iure perscriptum est, . . . tamen *eqs.* Phil. 1, 15 etiam si sequi -s audebitis *eqs.* de orat. 2, 16 si id mihi -s contingat (fam. 9, 17, 2 si id -s contigerit). *et saepe.* β in sententia supplenda vel decurtata (exempla notabilia et selecta; saepius in nexu 'si . . . , si -s', e. g. l. 13. 14. 15. 16): Cic. Cluent. 15 nonne timuisse, si -s vim decorum . . . at illam ipsam noctem . . . ? Catil. 1, 10 educ . . . omnis tuos, si -s, quam plurimos. Planc. 62 in quibus magistratibus siquae praeterea est ars, facile patitur *populus*, sin -s, virtute eorum et innocentia contentus est. Phil. 1, 38 si . . . saepius . . . fiet, . . . ; si -s *eqs.* Brut. 248 et si de aliis -s, de duobus tamen. opt. gen. 8 eos imitemur, si possumus; si -s, illos potius, qui *eqs.* off. 1, 120 si tempora adiuvabunt, . . . ; sin -s, *eqs.* Att. 3, 16 si spes erit, . . . , si -s, *eqs.* 3, 19, 3 me . . . expectes, si -s, *eqs.* 13, 1, 3 dederis mihi, quod ad te scribam; si -s, scribam tamen aliquid. *al.* BRVT. Cic. fam. 11, 3, 4 Cic. ad Brut. 24, 9 W. VARRO rust. 1, 57, 2 PROP. 4, 4, 57 Ov. am. 1, 4, 68. *et saepe.*

β vi adversativa i. q. 'sin vero' (quocum confusum putat Mørland, Die lat. Oribasiusübersetzungen, 1932, 181sq.): ORIBAS. eup. 4, 4 evacuas . . . ventrem . . . ; sin -s clysteres non vult *eqs.* syn. 1, 13, 2 Aa p. 51, 15 Mø. cucurbitae per hoc largantur facile; sin -s infixae permanent, *eqs.* (gr. $\epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \mu\eta\delta'$ $\omicron\beta\tau\omega\varsigma\ \alpha\nu\epsilon\theta\epsilon\iota\epsilon\nu$, La quodsi non *eqs.*). 5, 18, 5 La p. 62 sin -s flegma ex ipso ventre generata est (cf. gr. $\epsilon\iota\ \delta\epsilon$, Ab si autem). 9, 40 add. Aa p. 346 sin -s nullo modo extrahi potest.

2 si quo -s i. q. 'si -s' (si nihilo -s l. 43; GLOSS.^L III Abstr. si 27 si aliter quam dico. V Aa s 388 si co -s: si non. GLOSS. IV 282, 34 si cominus: sin autem, quo(d) si non. V 558, 12 alioquin, potius, magis, quod si non vel si non, nam si non, verumtamen. gr. resp. $\epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \mu\eta\ \text{vel}\ \epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \mu\eta\gamma\epsilon$, quod totidem verbis lat. fortasse reddere voluit interpres; cf. Lundström, Stud. zur lat. Irenäusübers., 1943, 92): α sententia supplenda: ITALA Matth. 6, 1 (cod. k) observate *eqs.* . . . , si q. -s mercedem non habetis (*aliae vers. et Vulg.* alioquin). 9, 17 (cod. k). Luc. 5, 36sq. (codd. c, d). 10, 6 (cod. c *al.*) si . . . , requiescet . . . ; si q. -s, ad vos revertetur (*aliae vers. et Vulg.* sin autem). 13, 9 (codd. d, e) si . . . ; si q. -s, in futurum evellis eam (cod. a ceteroquin, *aliae vers. et Vulg.* sin autem). 14, 32 (cod. d; cod. e ceterum, *aliae vers. et Vulg.* alioquin). Ioh. 14, 2 (cod. b *al.* = VVLG.; *aliae vers.* alioquin; hinc AVG. ad l. saepius). 14, 11 (cod. e *al.*, *aliae vers. et Vulg.* alioquin vel sin autem). apoc. 2, 5 (Ps. Cypr. ad Novat. 13, 10) age paenitentiam; si q. -s, veniam tibi *eqs.* (*Vulg.* sin autem, *aliae vers.* alioquin. *sim.* VVLG. apoc. 2, 16, ubi gr. item, cod. Fuld. si nihilo -s, *aliae vers.* sin autem, ceterum, alioquin. huc spectant Ps. AMBR. serm. 26, 5 et Ps. HIER. epist. 33, 3). IREN. 2, 1, 5 (bis). 2, 32, 1 praecepit non male loqui . . . ; si q. -s, reos esse *eqs.* Ps. PHILO antiq. 60, 3 AMBROSIAS. in Rom. 9, 5, 4 in I Cor. 3, 1. in II Cor. 2, 16 (*sim.* in Gal. 4, 12; sec. Ezech. 3, 19sq.). *al.* apud eundem. Ps. AVG. quaest. test. I 68 p. 118, 7 ut impii credant . . . ; si q. -s, plectentur. *al.* β sententia plena (vix PLAVT. p. 579, 63): IREN. 4, 27, 2 non oportet nos imputare his peccata, si q. -s contemnimus gratiam dei. AVG. in euang. Ioh. 68, 1 l. 14 (ad Ioh. 14, 2) an istae mansiones sunt . . . ? si q. -s enim essent, dixisset: ' . . . ' vi potius adversativa i. q. 'si vero' (cf. Ib): MAXIMIN. Aug. c. Maximin. 11 p. 715 instrue . . . testimoniis . . . ; si q. -s reddere rationem . . . non valueris *eqs.* 14 p. 732 si ita referunt euangelia, . . . ; si q. -s aliud aliquid forte . . . dixi, *eqs.*

3 -sne i. q. 'si -s' vel 'alioquin' (ortum fortasse ex interrogatione '-sne?', i. 'non est ita?' vel 'non fit ita?'): CANON. Turner I 1, 1 p. 23 rec. I si praecones pietatis extiterint, admittantur; -sne, . . . nullatenus admittantur (*sim.* rec. II, gr. I 2, 2 p. 32u $\epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \mu\eta\gamma\epsilon$, *alia vers. ibid.* si vero non fuerint). CONC.^S II 2, 2 p. 36, 19 constituit . . . synodus nihil tale deinceps temptari ab episcopis, -s ne, qui aliquid huiusmodi adriperint, proprium amittant gradum (gr. II 1, 2 p. 160, 28 $\epsilon\pi\epsilon\iota$, cf. II 2, 2 p. 57, 13 alioquin, p. 89, 34 eos vero qui, p. 101, 1 et 108, 4 qui vero). CASSIOD. var. 4, 32, 3 si intentata iniuste se retinere cognoscunt, . . . restituant; -s ne (-sve Accursius, si quo -s P), . . . ad consularem . . . veniant. 5, 7, 3 ut debitor spatium habeat reddendi . . . ; -s ne (-sve var. l.), . . . facultas eius . . . tuis compendiis applicetur. 12, 8, 3 (-sve Cuiacius). ACT. Petr. 41 abstine . . . manus tuas a servis meis; -s ne, senties, si me contempseris. PAP. Tjäder 34, 43 (a. 551) promittimus . . . eiusdem . . . adimplere ea, -sne . . . satisfacere pollicemur (*aliter distinguit et explicat Tjäder*, ne pro particula affirmativa accipiens).

CAPVT ALTERVM: usu potius praedictivo (vel inde novato): I adv. ponitur pro adi. praedictivo: SCHOL. Cic. Gron. D p. 303, 24 oratoris est -s dicere poenam (*explicat Stangl*: 'minorem dicere', 'minuere dicendo'). AVG. mus. 6, 5, 13 ut . . . dominus animae . . . magis est quam ipsa, ita servus -s (*et ter ibid.*; addas fortasse: COMM. instr. 2, 28[32], 11 -s quam gentes eritis. ARNOB. in psalm. 91 comparatus -s est ab eo, cui comparatur. in psalm. 132, 11 hominis dispensatio -s -sque fiebat (*opp.* crescebat). ARNOB. in psalm. 8 ut modicum -s quam angelos . . . homines . . . faceret deus.

II artius iungitur verbis quibusdam, ita ut quasi una locutio oriatur, quae sensum paene verbi compositi obtinet (ad rem cf. Löfstedt,

Festschrift Wackernagel, 1923, 333sq. et Hofmann-Szantyr 455; cum multa a viris doctis allata varie explicari possint, potiora quaedam et notabilia, sed non prorsus certiora, selegimus): A -s esse i. q. deesse, $\lambda\epsilon\iota\pi\epsilon\iota\nu$ (*suppl.* esse l. 14; accedit dat. passim, de e. g. l. 6, ad e. g. l. 7. 12): 1 *subi.* est neutr. sing. (ipsum verbum l. 15): OPTAT. 7, 1 p. 166, 14 nihil -s est de lege (AVG. loc. hept. 5, 15. 6, 15 n. -s esset huic sententiae, etsi non haberet 'eos'. CONC.^S II 5 p. 30, 22 ad demonstrandum. THEOD. MOPS. in Gal. 3, 25/6 p. 55, 18 [gr. $\lambda\epsilon\iota\pi\epsilon\iota$]. *al.*). SERV. gramm. IV 428, 11 quando dicimus 'ipse legens', -s est aliquid, puta 'dixit' (AVG. serm. coll. Morin p. 193, 27 [minum trad., v. p. 576, 58]. CONC.^S II 3, 2 p. 155, 20 [cf. Rustic. p. 137, 3 deesset, gr. II 1, 2 p. 129, 4 $\lambda\epsilon\iota\pi\omega\nu$]. OP. imperf. in Matth. 53 p. 937 ad usum. *al.*). HIER. praef. Vulg. euang. p. 3, 10 quod in eadem re alius euangelista plus dicit, in alio, quia -s (*sc. esse*) putaverint, addiderunt *codices.*

al. *subi.* est ipsum verbum omissum (*plura HIER.*): SERV. Aen. 1, 365 devenere locos: -s est 'ad'. 1, 530 -s est . . . 'quam' (*auct.* deest). 2, 419 atque imo: 'ab' -s est. 2, 458. 4, 281 -s est 'quamquam' (*auct.* deest). *al.* apud eundem. HIER. epist. 121, 2, 6 in euangelio -s est: sequuntur verba quae desunt (cf. postea: pauca verba . . . praetermisit). 2 *subi.* est quodlibet (*sing. vel plur.*): CHIRON 50 genesta si -s est, *eqs.* HIER. praef. Vulg. pent. p. 68, 8 Origines asterisco inlucescere facit, quae -s ante fuerant, aut superflua iugulat obelo (*praef. Vulg.* par. p. 5, 1 asteriscis designans q. -s fuerint. HESYCH. in lev. 8, 26 p. 883^C CASSIOD. inst. 1, 29, 2). AVG. serm. 209, 1 in quantum -s est caritas (*opp.* adest). serm. coll. Morin p. 153, 33 ut unus digitus -s sit. OP. imperf. in Matth. 9 p. 681 sicut et zizaniae numquam sunt -s in agro, sic non sunt -s irritatores in mundo. LVX. anth. 332, 8 cui horto numquam -s est amoena frondis. GREG. TVR. glor. conf. 5 p. 752, 22 quae species -s erant. BENED. reg. 56, 2 mensa abbatis cum hospitibus . . . sit semper; quotiens tamen -s sunt hospites, *eqs.* CIL XIV 3437, 5 tegulas, quae -s erant, de suo reposuit. *al.*

B -s facere i. q. auferre, omittere, recusare *sim.*: 1 *obi.* est pron. vel subst.: OPTAT. app. 1 p. 188, 31 si quid -s factum fuerit (*sc. a ministris curatoris domum perquirentibus*). HIER. hom. Orig. in Is. 2, 1 p. 250, 3 -s aliquid facere de profeta (*item mutatur textus*: p. 250, 19 nihil ex eo). AVG. in psalm. 93, 23 l. 31 caeco cui -s in utero oculos fecerat deus (*nisi per negationem explicandum; eodem spectant*: serm. 136, 1 quod -s fecerat. *ibid.* bis oculos. c. Iulian. op. imperf. 3, 162, 2 lumina). TAB. devot. Audollent 122, 8 quisquis mihi imudavit, involavit -sve fecit eas res (*v. vol. VII 1, 515, 26*). CIL IX 5860, 6 aliquid de marmoribus. 2 *obi.* est enunt.: THEOD. MOPS. in Eph. 5, 18 p. 182, 10 ut numquam -s faciatis, quin . . . laudetis deum.

C -s habere aliquid i. q. carere aliqua re (*iuxta obi. praeter l. 52. 55*): IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 4, 57 Christus nihil de naturalibus -s habuit (*eodem spectant*: 4, 59. 6, 36. cf. AVG. *ibid.* 4, 59 -s haec habere). AVG. immort. 7, 12 id ipsum esse -s habet *animus*. serm. 15A, 8L. ego -s (*minum edd. rec. sec. cod. C, v. p. 576, 58*) habebam unum digitum (*cf. supra l. 25*). de serm. dom. 1, 8, 20 aut addendo dicit quod -s habet aut faciendo quod habet. *ibid.* iterum. GREG. M. dial. 4, 26, 1 de perfecta iustitia aliquid -s habuerunt. ORIG. in Matth. 13, 17 p. 224, 7 unusquisque tantum -s habet de similitudine puerorum, quantum longe est *eqs.* (gr. *bis* $\alpha\pi\omicron\lambda\epsilon\iota\pi\epsilon\tau\alpha\iota$). 16, 5 p. 481, 6 adhuc -s habebant de perfectione (gr. $\epsilon\lambda\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$). in Matth. ser. 64 p. 149, 16 -s habebant oleum *virgines fatuae*. ADNOT. Act. Petr. 28 p. 78, 3 (cod. Vercell. saec. VI) hic -s abet (*significatur lacuna ut*: 35 p. 87, 20; *impersonaliter an subi. 'codex'?*). -s haberi i. q. deesse: HIER. epist. 106, 7 ubi quid -s habetur in graeco ab hebraica veritate. COMPVT. Carth. 1, 4 p. 281, 9 -s . . . habentur ad plenum diem . . . horae tres *eqs.*

D -s venire i. q. deesse (*sc. in summa computationis*): BENED. reg. 18, 16 -s veniunt tres psalmi.

adv. superl. *minimē. scribitur menimae ITALA exod. 33, 12 (Lugd., adnot. cod. in marg. inf.), minime PAP. Chart. lat. ant. XX 711, 29 (a. 565/570). *al.*, minime NOVELL. Valent. 25, 1 (cod. M saec. VII); de scriptura -nume, quae non raro in edd. legitur, cf. CASSIOD. gramm. VII 150, 16 (*ex Cornuto*) in antiquorum multo libris, quam Gaius Caesar est, per u pleraque scripta invenio, . . . minime; melius tamen est . . . i litteram pro u ponere *eqs.* superl. auctum minimissime v. infra p. 585, 35; cf. particulas auctivas QVINT. inst. 6, 3, 82 utique -e. LACT. opif. 1, 1 quam -e *sim.* quietus (*aliter sub IA2a*). de notione: GLOSS.^L II Philox. MI 15 -e: $\omicron\delta\delta\alpha\mu\omega\varsigma$. GLOSS. II 323, 54 $\eta\mu\iota\sigma\tau\alpha$: -e. legitur inde a PLAVTO, CATONE, TER., RHET. Her., CIC. per totam latinitatem, sed a poetis neglectum (*singulis vel paucis locis apud LVCR., PVBLIL., HOR. sat., VERG., OV., MANIL., PHAEDR., SEN., BVC. EINS., IVV. al., cf. Axelson, Unpoet. Wörter 92*). [confunditur e. g. cum meminī Cic. de orat. 2, 303, cum variis formis vocis q. e. minimus e. g. VARRO Men. 175 Cic. nat. deor. 2, 3 Lael. 11 off. 1, 150 Liv. 45, 4, 5 Val. MAX. 3, 2, 15, cum nomine e. g. VITR. 1, 7, 2 PAUL. FEST. p. 122.]

I servata vi superlativi vel elativi, sc. significat gradum quandam infimum qualitatis aut actionis minutae vel restrictae (*mensurae v. sub B; cf. Hand, Tursellinus III 608sq.; voci, ad quam pertinet, anteponi solet, postponitur MELA 3, 47 SEN. Phaedr. 895 QVINT. inst. 5, 10, 5 ITALA act. 20, 12 [cod. e = VVLG.]*): A relatione sollemni (*exempla potiora, alia v. sub II*): 1 sine additamentis: α pertinet ad [Gatti]

adi. (*adv.* CATO, CELS. 8, 10, 1^A; *selecta inde a* CIC.; *positivo tantum adiungi docent* DON. gramm. IV 375, 1 SERV. gramm. IV 431, 15. *al.*): PAVT. Stich. 120 ex malis multis malum quod minimumst, id -est malum ([um est P]. CELS. 5, 28, 17^A -e m. est ea species, quae eqs. [postea: alterum genus peius . . . , tertia . . . deterior eqs.]. SEN. dial. 9, 7, 4 pro optimo amico sit -e malus. QVINT. inst. 7, 1, 37 aut id, quod optimum est, aut id, quod -e m.). CATO agr. praef. 4 invidiosus. *ibid.* male. TER. Eun. 2 placere . . . bonis quam plurimis et -e multos laedere eqs. ([nisi quam etiam cum -e iungas, ut ad 2a pertineat]. LIV. 31, 8, 8 -e m. stipendia [item 31, 8, 10]). CIC. Scaur. 32 -e durum aut asperum (CVRT. 7, 11, 14 -e a. ac praeptus). Phil. 12, 21 cara. de orat. 2, 313 quae -e firma sunt in argumentando (CAES. Gall. 1, 52, 2 partem -e firmam hostium. 7, 60, 2. 7, 84, 2). 3, 33 -e sibi quisque notus est. VARRO rust. 1, 38, 3 -e bonum sterco equinum (comparantur alia). CAES. Gall. 2, 33, 2 -e arduus . . . ascensus. LIV. 32, 16, 15 ab ea parte, quae -e suspecta erat, impetu facto. VITR. 2, 9, 10 -e materies utilis (sed Cet. Fav. 12 inutilis). CELS. 3, 26 -e pingues cibi. 8, 10, 1^A -e periculose. SEN. nat. 6, 21, 2 res -e . . . noxia; . . . longe perniciosior (PLIN. nat. 29, 87). *al.* **b** *pertinet ad verba vel ad totam sententiam*: CIC. inv. 1, 8 oratori minimum est de arte loqui . . . , multo maximum ex arte dicere, quod eum *Hermagoram* -e potuisse omnes videmus (SALL. Catil. 6, 7 eo modo -e posse eqs. LIV. 6, 11, 2. 27, 47, 6 SEN. dial. 5, 13, 4. *al.*). div. in Caec. 10 quem actorem -e velit ([maxime pars codd.]. 22 a quo Verres -e se accusari velit. Att. 9, 19, 2 id, quod -e vellem [-um trad., rest. Gronov]. fam. 6, 4, 3 ubi quisque sit, ibi esse -e velit. *al.*). Verr. II 4, 151 -e conveniebat ei deorum honores haberi, qui simulacra deorum abstulisset (Deiot. 28 hoc maledictum). Mur. 47 cui -e proderant. Phil. 10, 20 non est viri, -eque Romani eqs. (CELS. 6, 6, 1^B idque lippitudinis genus -e cum dolore est [sed Hippocr. prorrh. 2, 18 p. 44 ἀνώδυνος]). de orat. 2, 208 in eos, quos -e quisque debuerit, . . . odium excitatur (SEN. benef. 4, 3, 2 beneficia distribuere). 2, 341 ad orationis laudem -e ad commodata est (fam. 5, 16, 1 ad te consolandum). Brut. 207 mihi placebat Pomponius maxime, vel dicam, -e displicebat. orat. 222 quod -e apparet et valet plurimum. Tusc. 5, 100 intelleges, qui voluptatem maxime sequantur, eos -e consequi. nat. deor. 1, 6 et, cum -e videbamur, tum maxime philosophabamur (SEN. dial. 2, 18, 3 QVINT. inst. 9, 1, 19). *al.*

2 *accedunt additamenta quaedam*: **a** *iunctura* quam -e, sc. 'quam -e fieri potest' (cf. supra l. 9; *aliter*, sc. *interrogando* LACT. p. 582, 70): **α** *pertinet ad adi.* (*adv.* CIC. off.): CATO agr. 35, 1 viciam et fenem graecum q. -e herbosis locis serito (inde PLIN. nat. 18, 164 q. -e aquoso herbidoque). 38, 2 lapidem . . . q. -e varium. 38, 3 fornax quam altissima et q. -e ventosa. 158, 1 pernae frustum q. -e pingue. CIC. Verr. II 1, 75 quo q. -e multi . . . audire possent (NEP. Timol. 3, 3 q. -e multa vestigia). off. 1, 114 ut ea, si non decore, at q. -e indecore facere possimus. CELS. 3, 22, 5 locis q. -e frigidis. SEN. benef. 1, 12, 1 mortale. dial. 9, 7, 4 inquinatos. PLIN. nat. 12, 97 fervens. 17, 69 rimosum. 36, 155 uliginoso. QVINT. inst. 8, 1, 2 peregrina et externa. **β** *pertinet potius ad verba vel ad enunt.* (fere finalia sim.): CIC. fin. 5, 87 ut q. -e animus a cogitationibus abduceretur. fam. 3, 3, 2 si copias q. -e immiueris. LVCR. 2, 852 q. -e ut possit . . . perdere (CELS. 3, 6, 17). NEP. Eum. 8, 7 ut q. -e fieret ignis. CELS. 1, 5, 2 si q. -e . . . loca aquasque mutet aegrotus. 8, 10, 1^G articulum . . . q. -e vincere opus est. COLVM. 8, 17, 6 ut q. -e . . . sentiant. 11, 3, 50 ut q. -e . . . admittatur. 12, 3, 8 q. -e oportebit . . . consistere. 12, 52, 13 ut q. -e . . . desideretur. PLIN. nat. 15, 22 ventilatis. QVINT. inst. 2, 13, 14 q. -e alligare. VLP. dig. 18, 6, 1, 3 ut q. -e detrimento sit.

b *non -e sim., sc. in figura q. d. litotes*: nec: CIC. de orat. 2, 322 est id . . . in totam orationem confundendum, n. -e in extremam. non: QVINT. decl. 360, 3 n. -e propterea. ITALA II Macc. 14, 8 (rec. L, sim. rec. X et VVLG.) n. -e vexatur (gr. οὐ μικρῶς, aliae vers. non modice, non mediocriter). act. 20, 12 (cod. e = VVLG.) consolati sunt n. -e (gr. οὐ μετῶς, codd. d, g non mediocriter). ACT. Petr. 4 scandalizabantur. PASS. Theclae Bb 16 te accusant (aliae rec. leviter vel pauci). haud: VITAE patr. Iurens. 146 M. lacrimis . . . h. -e deciduis.

c *accedit gen. partit., sc. -e omnium (aliter p. 584, 37)*: CIC. S. Rosc. 96 ad te -e o. pertinebat. orat. 227 quod . . . tu -e o. ignoras. LIV. 32, 32, 14 non omnium . . . credo fidei . . . , atque o. -e Aetolis (cf. Polyb. 18, 1, 7 ἀπιστεῖν . . . μάλιστα). EPIST. imp. Constant. frg. Vat. 36 condecebat.

B *determinatur mensura quaedam (per terminum inferiorem, cf. p. 561, 50 sqq.; dub. SCRIB. LARG. 15, v. Sconocchia in app. crit.; in iunctura ut -e l. 83); apponitur ad*: **1** *sing.*: CELS. 2, 8, 38 is morbus erit longissimus -eque ann(u)s (cf. Hippocr. prorrh. 2, 41 ἐνιαυτὸν τὸ ἐλάχιστον). 3, 4, 18 -e pars dimidia. COLVM. 5, 10, 13 nux a nuce -e palmo absit (item arb. 22, 2). arb. 7, 6 -e triennio. **2** *plur.*: COLVM. 1, 6, 6 pedes decem vel -e novem. 1, 6, 21 piscinas -e duas (arb. 16, 3 -e duobus mensibus. 19, 1 -e ante duos menses. QVINT. inst. 9, 4, 125 [-um var. l.]). 5, 9, 12 -e bis anno arari debet. 5, 10, 7 -e tribus pedibus (QVINT. inst. 5, 10, 5 tribus -e partibus [-um pars edd.]). 5, 10, 17 ut -e dies xxv ad brumam supersint (arb. 24 quinque et viginti). 5, 11, 6 dum -e quattuor digitis insita extent. SCRIB. LARG. 20 -e quater quinquesve (inde MARCELL. med. 8, 1 ut -e). MELA 3, 47 septem -e, interdum plures.

II *adhibetur potius pro particula negandi (cf. CHAR. gramm. p. 267, 27 B. [ex Romano] -e pro non [affert Cic. Tusc. 2, 44]. GLOSS. V 537, 12 -e: non; v. etiam Hand, Tursellinus III 611 sqq.; inter superl. et negationem saepe discerni nequit; quam difficultatem illustrat e. g. Thesleff, Yes and no in Plaut. and Ter., 1960, 60 sqq.)*. *de collocatione*: -e anteponi solet voci negatae; postponitur CELS. 3, 7, 1^A (ordine inverso J). APVL. met. 4, 2, 8 (v. Hijmans, 1977, ad l.). LVCRIF. Athan. 1, 1 l. 42 D. 1, 32 l. 70 COD. Iust. 4, 20, 19, 2. *per abundantiam* COD. Theod. 12, 1, 189 nec . . . -e . . . obstringatur; addas fortasse FEST. p. 218 opinionem, neque in hoc neque in aliis . . . , refutare -e necesse est (per neque . . . neque distribuitur negatio sequens). PLIN. nat. 25, 61 vetant dari helleborum . . . ; -e sanguinem excreantibus (-e excipit negationem in vetant latentem).

A *ponitur per se, sc. sententiae loco*: **1** *in responsione (vel quasi responsione)*: **a** *simplici*: PAVT. Bacch. 87 manum da et sequere.: aha, -e. 1186 faciet.: -e, nolo. Curc. 206 amore utemur semper surrepticio?.: -e. Men. 1035 una tecum ibo domum.: -e. 1122 uno nomine ambo eratis?.: -e. Most. 693 nunc dormitum iubet me ire uxor.: -e. *al.* TER. Haut. 629 scio quod feceris: sustulisti . . . : -e. Phorm. 526 non pudet . . . ?.: -e. *al.* RHET. Her. 4, 16, 23. CIC. S. Rosc. 2 quid ergo? audacissimus ego ex omnibus? -e. Verr. II 4, 146 at quis appellat? magistratus aliqui? nemo. senator? ne id quidem. Syracusanorum aliqui? -e. *et saepe*.

b *amplificata*: **α** *per geminationem*: PAVT. Trin. 752 sed ut ego nunc adulescenti thensaurum indicem . . . ? -e, -e hercle vero. CIC. Mil. 104 '-e, -e' inquit; 'immo vero eqs.' TAC. dial. 14, 2 '-e, -e', inquit Secundus, 'atque adeo vellem eqs.' **β** *per particulas auctivas (cf. e. g. l. 55. 74. 84. p. 585, 8)*: PAVT. Trin. 752 hercle (v. l. 25. cf. CIC. Lael. 30 Africanus indigens mei? -e hercule. PLIN. nat. 29, 15 damnatam . . . rem utilissimam credimus? -e, Hercules). *ibid.* vero (v. l. 25. CIC. Lig. 20 reprehendo igitur? -e v. de orat. 1, 133. 2, 49 Brut. 232 rep. 1, 17. 1, 61. fin. 3, 12 hanc eorum . . . sententiam sequi nos censes oportere? -e v. istorum quidem, inquit. *al.* PLIN. nat. 28, 2). TER. Hec. 814 cessas?.: -e equidem. CIC. fin. 3, 12 quidem (v. l. 33. Att. 8, 9, 2 num igitur peccamus? -e vos q. 12, 41, 2. 14, 14, 2 ista culpa Brutorum? -e illorum q., sed aliorum. SEN. epist. 104, 24 -e q., si eqs.). **γ** *per gen. partit., sc. in formula -e gentium: v. vol. VI 2, 1857, 8, ubi addas*: TER. Ad. 342 quapropter quoquo pacto tacitost opus.: ah! -e g.! (SCHOL. Bemb. non omnino). AMBR. virginit. 2, 6 hoc probamus? -e g.

2 *in locutione bimembri*: **a** *disiunctiva (fere interrog.)*: COD. Iust. 4, 12, 1 (a. 287) utrumne iure steterint an -e (LVCRIF. Athan. 1, 31 l. 37 D. legisti 'nolite zelari . . . ' an -e? BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 4 p. 92, 9 utrum . . . an -e. in top. Cic. 1 p. 279, 12 trin. 5, 7. 6, 28 RVSTIC. c. aceph. p. 1184^A. 1222^D). ARNOB. nat. 1, 49 p. 44, 23 M. reputare quis mereatur aut -e (BOETH. c. Eut. 5, 48 aut . . . traxit aut -e). NOVELL. Theod. 17, 2, 2 seu in iudicium sit deducta seu -e. **b** *adversativa (sc. si -e, cf. si minus p. 580, 77)*: VVLG. I reg. 6, 9 si quidem . . . ascenderit . . . ; sin autem -e, eqs. DIONYS. EXIG. Conc. 5 I 5 p. 242, 24 quae . . . anathematizare necesse est, huic epistulae nostrae subiecta sunt; quod si -e, eqs. (l. l. add. interpret).

B *ponitur in conexu sententiae*: **1** *pertinet ad adi.*: PAVT. Capt. 323 ubi -e honestumst, mendicantem vivere (CIC. off. 3, 49 perutile esse consilium . . . , sed -e h.). Men. 338 miror, qui ille noverit nomen meum.: -e hercle mirum (TER. Hec. 220 Haut. 245 CIC. Verr. II 4, 102. 5, 48 dom. 140. *al.*). Mil. 356 -e malas (CIC. div. in Caec. 45 de orat. 2, 303. rep. 3, 26 in disserendo. Tusc. 2, 44 Epicurus, homo -e m. vel potius vir optimus. off. 3, 39 philosophi quidam, -e m. illi quidem, sed non satis acuti. *al.*). 647 v. sub 4. Vid. 43 -e mendace (CIC. Cluent. 175 percuriosus et -e m. VARRO rust. 2, 4, 11). TER. Hec. 759 quibus est -e aequom (LIV. 32, 18, 1 -e ae. animo. 37, 53, 7 PAPIR. dig. 48, 12, 3 pr.). CIC. inv. 2, 36 -e . . . pecuniae cupidus (SVLP. SEV. chron. 2, 46, 4 habendi). S. Rosc. 112 quod -e videtur grave iis, qui -e ipsi leves sunt. Verr. II 1, 134 hominem modestum et -e pertinacem (off. 1, 134 LIV. 9, 22, 5). II 4, 12 hominem maxime locupletem, -e avarum (Phil. 2, 113). Mur. 28 -e obscuris litteris (Mil. 26 res. Marcell. 15 consilium. fin. 3, 40. div. 2, 133 valde Heraclitus o., -e Democritus. Att. 14, 22, 1 QVINT. inst. 8, 6, 74). 50 -e timidum et valde calamitosum (p. red. in sen. 3 et maxime fidelem et -e t.). Flacc. 48 rem -e dubiam (Cacl. 15 Balb. 56 har. resp. 20 nat. deor. 3, 10. fam. 3, 9, 2 spe -e d. et plane explorata. *al.*). *al.* VARRO rust. 3, 16, 7 -e malefica. CAES. Gall. 3, 19, 6 mollis ac -e resistens. *et saepe*.

2 *pertinet ad verba vel ad totam sententiam*: PAVT. Capt. 545 edepol -e miror, si eqs. (Rud. 505 pol -e m., navis si fractast tibi. TER. Haut. 383. 525 CIC. Phil. 2, 87. *al.*). 640 ubi is nunc est?.: ubi ego -e atque ipse se volt maxime (CATO orig. 95g quod mihi et liberis meis -e dici velim. TER. Eun. 333 cum -e vellem -eque opus fuit. CIC. div. in Caec. 13 Verr. II 2, 128. *al.*). Most. 272 etiamne unguentis unguendam censes?.: -e feceris (Rud. 1245 faciet. CIC. fam. 3, 5, 3 esse faciendum. CVRT. 5, 2, 15 -e vero haec feceris. GAIUS dig. 34, 5, 7 pr. *al.*). Poen. 327 damnum . . . Mercurius -e amat. Stich. 27 -e irasci decet (CIC. Mil. 1 Phil. 12, 1. Tusc. 4, 55 oratorem irasci -e decet, simulare non dedecet. ad Brut. 17, 2 W. Ov. rem. 408. *al.*). TER. Hec. 85 -e equidem me oblectavi. 409 hunc -est opus in hac re adesse ([DON.: [Gatti]

omnino non est o.]. Eun. 333 v. p. 584, 77. Ad. 625 QVINT. inst. 9, 4, 134 TERT. patient. 7 p. 11, 19). Ad. 881 id mea -e refert. CIC. inv. 1, 57 neglegendus (rep. 1, 11). 1, 104 oportuerit (2, 130. 135 COLVM. 7, 5, 21 PAPIR. dig. 42, 1, 35. al.). 1, 109 conveniat (2, 135 Flacc. 44 fin. 3, 66 Att. 11, 18, 1 fam. 13, 5, 2. al.). S. Rosc. 118 hoc ... -e latet (VVLG. gen. 35, 22 CONC. Carth. a. 525 [Corp. Christ. 149] p. 263 l. 342). Verr. I 29 iudicem -e expediat eqs. (LIV. 26, 38, 2 PLIN. nat. 21, 31). II 1, 60 -e probandum (Cluent. 128 prov. 36. fin. 3, 70 -e vero probatur eqs. 4, 46. ac. 1, 17 quod -e Socrates probabat. al.). al. in locutionibus ellipticis (omissimus ea, quae facillime e contextu suppleri possunt): CIC. Tusc. 1, 40 num ... dubitamus? an sicut pleraque? quamquam hoc quidem -e; eqs. LIV. 23, 47, 6 -e ... cantherium in fossam (sc. demiseris vel sim.; cf. Otto, Sprichw. n. 337). CELS. 1, 2, 3 -eque ... committere (inf. pendet e verbo q. e. debet, quod non paulo antecedit; similiter antecedit oportet 4, 10, 1. eadem ratione fortasse explices COD. Theod. 6, 27, 1 -e ... revocari, ubi antecedentia a compilatoribus neglecta esse videntur).

3 pertinet ad adv.: PLAVT. Mil. 1001 loquitur laute et -e sordide. CIC. inv. 2, 119 -e eiusmodi esse. rep. 1, 65 facile (CELS. 2, 8, 25). ac. 1, 43 breviter sane -eque obscure (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 159, 15). facit. dict. 19 -e sero veni. CAES. Gall. 1, 1, 3 -e ... saepe commeant. LIV. 29, 36, 11 ambitiose. 42, 48, 2 crimen et maxima cura et -e tamen probabiliter ... defensum. VITR. 1, 7, 2 quo -e semper homines ... necesse habeant adire (coni. Marini, nomine trad.). PAVL. FEST. p. 377 viriliter. SEN. contr. 2, 2, 12 verbis -e licenter usus est Ovidius. PLIN. nat. 21, 178 diligenter. ARNOB. nat. 2, 47 -e istud necessario sequitur. COD. Iust. 10, 72, 7 (a. 383) -e diu ... maneat eqs.

4 pertinet ad subst. (sc. verbalia in -tor et -trix terminata, quae etiam pro adi. posita esse possunt, cf. p. 578, 83; iuxta adi. PLAVT., SVET., HIPPOCR.): PLAVT. Mil. 647 -e sputator, screator sum, itidem -e mucidus. LIV. 6, 2, 12 -e largitore duce. PLIN. nat. 14, 51 -e utique miratore inanium. QVINT. inst. 12, 1, 20 -e sui contemptor. SVET. Vesp. 14 offensarum inimicitiarumque -e memor executorve. HIPPOCR. aer. 4 p. 7, 27 voraces ... huius modi naturas esse et -e potatrices (gr. οὐδ).

?adv. superl. minimissimē (ad formam cf. p. 554, 49). fortasse i. q. portionibus minimis, parcissime: CHIRON 145 cibariam -e dato ('cibaria minimissima?' Oder in app., minutissima Lommatzsch).

Gatti.

adv. parvē. fortasse adv. pro adi. praedic. i. q. eo modo, qui staturae parvae proprius est (ad humilitatem sim. refert Soubiran, alii ad statum vicinum): VITR. 9, 4, 5 -e (parvus Rose) per eas stellas (Soubiran, eos trad.) flectitur Delphinus (spectare vid. ad Arat. 316 οὐ μάλα πολλός, cf. Germ. 321 brevis; textum omnino mutavit Krohn).

adv. superl. parvissimē. i. q. minime (sc. vi superlativi vel elativi); pertinet ad: levitatem actionis: CAEL. AVR. acut. 2, 34, 182 si multo -e fuerit laesa ea pars (i. cor). chron. 2, 13, 172 aerem ... -e tepidare (parvissimi edd. vet.). brevitatem sermonis: CAEL. AVR. acut. 2, 38, 218 plurimi ... tacuerunt, aliqui ... memoraverunt ... -e quidem eqs. parvitatem bibendi (medicaminis): CAEL. AVR. chron. 2, 14, 206 medicamen sorbendum -e, ad modum unius cyathi ... , dehinc plurimum eqs.

deriv.: parvitas, parvulus; minister, minoro (-are), minuo, minusculus; minimo (-are).

compos.: parvibulus, -collis; per-, praeparvus; minopere; per-minimus; parumloquium, parumper, perparum.

cf. Onom.

Kuhlmann.

parvgrus, -a, -um, πάρυγρος. [de AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 42 v. sub parichrus.] i. q. leviter humidus (de medicamentis): MARCELL. med. 36, 51 adhibendum ... -um cerotum (ORIBAS. syn. 3 add. 24 La p. 902 ceruta calasticon -on [pari ycion vel ygron codd.; ibid. iterum]). ORIBAS. syn. 6, 50 add. Aa p. 128 empl<astrum> ygra, id est -on ([partigrion cod. Sangall.]. 8, 28, 5 Aa p. 246 -o e. uteris [gr. τῆ παραγρο καλουμένω φαρομάκω, La paragro contextu turbato]). n. sing. -on pro subst.: ORIBAS. syn. 3 add. 24 La p. 903 parigrion calasticum.

parypatē v. parh-

1. *pās, pāsa, pān, πᾶς. [dub. an huc pertineat CIL IV 2330 pan<...>]; GLOSS. III 195, 3 v. sub panax; NOT. Tir. 17, 84 est syllaba pan-; pantes in pantio PLAVT. Persa 858 latere suspicatur Lindsay, Class. Rev. 19, 1905, III.] vox saepius in locutionibus gr. textui lat. inseritur, e. g. CIC. fam. 12, 20 (idem 15, 17, 1). PLIN. epist. 1, 20, 15. scribitur litteris latinis: CIL IV 2162 panta (sine contextu et lectionis minus certae ut 2178b). INSCR. christ. Diehl 3525, 3 ec ton emon panton tuto emon (de qua formula v. Ferrua, Epigraphica 2, 1940, 11). 4889 archon pases tessimen (i. τῆς τιμῆς). ORIBAS. eup. 2, 1 G 3 Aa et La ge pasa, terra omnis. GLOSS. I Ansil. PA 243 pan: omne graece (sim. 321. al.).

cf. diapanton, topanta; pallucidum (dub.).

2. pās v. pax.

pasca v. pascha.

pascālis v. paschalis et pastalis.

pasceolus, -ī m. transformatum e gr. φασκόλιον. explicat NON. p. 151, 10 ex aluta sacculus (affert locos infra cit.); hinc pendet GLOSS. V 606, 67 paculum (i. phascolium): sacculum, pasceolum (acc.

masc., vix neutr.). 645, 33 pasceolus: alutacius (mut. trad.) sacculus. ?addas GLOSS. III 487, 10 pasceus: φάσκαλος. [ad formas gr. referimus haec: ad φασκόλιον GLOSS. p. 585, 84 (paculum), ad neutr. φάσκαλον PAVL. FEST. p. 223 phascola (G, -colla cett., -colia edd.) appellant Graeci, quas vulgus peras vocat.]

i. q. sacculus ad nummos continendos aptus (ad rem v. Schneider, RE XIX 2, 1898 sq.): PLAVT. Rud. 1314 nummi octingenti aurei in marsupio infuerunt, praeterea centum minaria Philippa in -o sorsus (contextu non prorsus sano; 1318 talentum argenti ... inerat in crumina). CATO or. frg. 49 (205 M.) pueris in ludo stilos, -os furare. LVCIL. 446 Syracusis sola, -um <...> alutā[men] (enumerantur res luxuriosae). ? pasceus v. l. 2.

*pascha, -ae n. et f. (indecl.?, cf. l. 49 et 64), πάσχα (quod in graecis respondere solet). de origine (cf. Mohrmann, Études sur le latin des chrét., I 1958, 205 sqq.): 1) graeca (cf. p. 588, 45): LACT. inst. 4, 26, 40 immolatio pecoris ab iis ipsis, qui faciunt, -a nominatur ἀπό τοῦ πάσχειν, quia passionis figura est. PS. ORIG. tract. 9, 9 B. ex passione nomen accepit. AVG. epist. 55, 2 (contra graecam defendit orig. hebr. ut: in euang. Ioh. 55, 1 in psalm. 120, 6). PS. AVG. quaest. test. I 116, 1 CHROMAT. serm. 17A, 1 L. GLOSS. -a: passio. 2) hebraica: GAUDENT. serm. 2, 25 G. -a ... hoc est transitus (sim. AMBR. hex. 1, 4, 14 AMBR. [?] sac. 1, 4, 12. AVG. civ. 16, 43 p. 194, 28 D. -a ... Hebraea lingua t. interpretatur. al.). HIER. in Ezech. 25, 15/17 l. 350 pro hebraico pascha graecum et latinum -a. in Matth. 26, 2 -a, quod hebraice dicitur phase (GLOSS. IV 546, 60). EVCHER. instr. 2 p. 154, 1 -a: transcensus (sim. ibid. l. 4. cf. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 313 -a quod significat transcensionem). al. 3) latina: AVG. serm. coll. Morin p. 32, 12sq. (post explic. hebr. et gr. addit) latine -a pascere, ut dici solet 'pascam amicos'; ... -a quis agit, nisi qui pascit in pauperibus Christum? (cf. CHROMAT. serm. 17A, 2 L. -a .. cum Christo manducamus, quia ipse pascit, quos ipse salvat). scribitur: pasca ITALA II par. 30, 1. 2 (Complut. al.). Matth. 26, 17 (cod. q ut 26, 18 Marc. 14, 1 Ioh. 2, 23 [sed pascha saepe in eodem cod.]). COMPVT. Carth. 1, 2, 2, 3. 4. al. (cf. gen. pasces CIL X 4518 a. 574); in cod. ff² ITALAE legitur pascha, pasca, phascha (cf. l. 24), phasca. NOT. Tir. 122, 220 prima -a (122, 222 in p. -a. 122, 223 per p. -a). 122, 221 in -a.

de genere et formis: PS. ASPER gramm. suppl. 44, 23 (cod. B, v. app. crit.) inter nomina gr. declinanda sicut chrisma, chrismatis eqs. (at exempla in schedis nostris non exstant; vix agnosces l. 64). GRAMM. suppl. 96, 6 inter neutra nomina primae declinationis in -a desinentia (enumerat casus: hoc -a, huius -ae eqs.). exempla (quatenus e contextu aliquid cognosci potest): 1) sing.: a) nom. -a fere neutr., sed fem. ITALA Ioh. 11, 55 (cod. a). PEREGR. Aeth. 5, 9 CHRON. Alex. chron. I p. 125, 287. b) gen. -ae fem. TERT. bapt. 19 p. 217, 5 GAUDENT. serm. 4, 1 G. 4, 13. 5, 1. 8, 1. 10, 25 PRISCILL. tract. 4, 76 QVODV. prom. 3, 38, 44 CANON. Turner II 2 p. 232 rec. II. al.; neutr. AMBR. epist. extra coll. 13, 9. 13, 18 PS. AVG. serm. ed. Mai 99, 1. CASSIOD. hist. 2, 12, 13 (at 11, 5, 1 fem.). IORD. Rom. 363 CAES. AREL. serm. 204, 2; alia: -es CIL X 4518 (a. 574); -a (indecl.?) ITALA Ioh. 19, 14 (cod. q al.). PAVL. NOL. carm. 27, 53 COMPVT. cod. Col. prol. 12 p. 234. c) dat. -ae IVVENC. 1, 285. d) acc. neutr. -a passim; vix masc. HESYCH. in lev. 22, 26/28 p. 1078^c -a ... intellegibilem (corrigas -bile); fem. -am (at FILASTR. 58, 1 celebrandum esse -am; saepe cum var. l. -a) ITALA Matth. 26, 17 (codd. q r¹). Marc. 14, 16 (cod. k). Luc. 22, 11 (cod. r¹). Ioh. 11, 55 (cod. r¹). GAUDENT. serm. 1, 4 G. FILASTR. 87, 1. 149, 3. al.; forma gr. -an ITALA Hebr. 11, 28 (cod. d). e) abl. -a fem.: PEREGR. Aeth. 29, 5 SACR. Gelas. 504 M. tit. THEOPHIL. ALEX. praef. p. 221 (at neutr. l. 62). MAX. TAVR. serm. 54 tit. (var. l. neutr. ut: GREG. TVR. Franc. 5, 49 p. 259, 27). NOT. Tir. 122, 222; neutr.: COLLECT. Arian. serm. 3 tit. HIER. in Matth. 26, 3/4 AVG. serm. 8, 18 l. 557 LEO M. epist. 131, 2 (Conc. II 4 p. 87, 19). THEOPHIL. ALEX. epist. 2 p. 220 (at fem. l. 58). al. 2) plur. (formam -a plur. esse negat POMP. gramm. V 177, 4sq.]: de pluribus festis HIER. in Dan. 9, 24 l. 440 per tria -a (indecl.?) -ata pars edd. vet.). COMPVT. cod. Col. prol. 14 p. 235 duplices -ae; de singulis gen. -arum PRISCILL. tract. 4, 75 diem (COD. Theod. 9, 35, 7 THEOPHIL. ALEX. epist. 2 p. 220. AVELL. p. 68, 24 dies plur.). 4, 81 decreta.

legitur inde ab ITALA, TERT. apud Christianos, fere in prosa oratione (raro in poesi, sc. IVVENC. quater, AVSON. bis, PRVD. apoth. bis, CYPR. GALL. quater, CARM. adv. Marc. sexies, singulis locis COMM. instr., VEN. FORT., ARATOR act.); rarissime Hier. in VVLG. libris ex hebraico versis (saepius phase). [a *pascua (forma ad vocem q. e. pascuum assimilata): val. pasti; it. pasqua; sard. paska; raet. or. paske; occ. pasqua; francog. pâques; prov. vet. pasca et var. francoprov., prov., vasc.; cat. pasqua; hisp. pasqua; port. pascoa. cf. M.-L. 6264. Battisti-Alessio IV 2789. Wagner II 228. Wartburg VII 701sq. Corominas IV 418. Machado IV 317. St.]

significatur sollemnitas quaedam Iudaeorum vel Christianorum (usus inde derivandos v. sub II): I agitur de sollemnitate: A Iudaeorum (celebratur eorum de Aegypto exitus; cum azymis confusum esse illustrant e. g. GAUDENT. serm. 7, 9 G. septem diebus -ae. HEGES. 5, 44, 1 p. 391, 22 ipsis -ae diebus [gr. 6, 290 πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτήν]. cf. p. 587, 17sq.]: ITALA Ioh. 18, 39 (cod. r¹ = VVLG.; loq. Pilatus) est ... consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in -a. [Krusse]

TERT. adv. Iud. 10, 18 sollemnitatem diei huius, id est -ae azymorum (*ad exod. 12, 8 sqq.*). CYPR. unit. eccl. 8 sacramentum -ae nihil aliud in Exodi lege contineat, quam ut agnus, qui in figura Christi occiditur, in domo una edatur (*sim. explicatur per praefigurationem*: PS. ORIG. tract. 9, 1 B. 12, 27. PRISCILL. tract. 4, 81 salvationis nostrae praeparans rationem et adimplens in se -arum decreta *Christus*. AVG. serm. coll. Morin p. 382, 8 celebrari -a in figura futurae dominicae passionis. *al.*, v. p. 589, 58). FIRM. err. 27, 5 *deus* sacrificio arietis ipsi -ae nomen imponit. PEREGR. Aeth. 5, 9 vallis, ubi celebrata est -a completo anno profectionis . . . de terra Egypti. GAUDENT. serm. 4, 2 G. cum Iudaeis -am ritu Iudaico celebrabat *Paulus*. 10, 25 in hac . . . lectione Exodi, quae ordinem celebrandae -ae disponit. FILASTR. 141, 1 quod de sabbatis . . . et -a et azimis Moses praeeperit. AMBR. epist. extra coll. 13, 4 etsi scriptum sit (*sc. num. 9, 3*), quod -a domini quarto decimo die primi mensis celebrari debeat. *et saepe. spectat ad illud -a, quod tempore passionis Christi agebatur*: ITALA Marc. 14, 1 (cod. c, *sim. al. et VVLG.*) erat . . . futurum -a et azyma post biduum. Luc. 22, 1 (cod. a *al. = VVLG.*) dies festus azymorum, qui dicitur -a. Ioh. 12, 1 (cod. a *al.*, cf. VVLG.) ante sex dies -ae venit in Bethaniam. TERT. bapt. 19 p. 217, 3 cum ultimum -a dominus esset acturus. adv. Iud. 8, 18 passio Christi . . . perfecta est . . . mense Martio temporibus -ae, . . . die primo azymorum. IVVENC. 4, 429 cenam sumere -ae. HIL. in Matth. 30, 2 sine quo *Iuda proditore* -a . . . conficitur. trin. 10, 37 *passionis* mysterium consummatum in -ae cena fuerat per dominum. *et saepe.*

B Christianorum (celebratur et passio et resurrectio Christi):
1 *varia selecta*: TERT. ieiun. 14 p. 293, 2 -a celebramus annuo circulo in mense primo. CELERIN. Cypr. epist. 21, 2 in die laetitiae -ae. PEREGR. Aeth. 27, 1 sicut apud nos quadragesimae ante -a adtenduntur *eqs.* 29, 5 denuntiatur -a (*parum liquet, quod tempus significetur*). GAUDENT. serm. 1, 1 G. beatissimam festivitatem -ae celebrare (CANON. Turner II 2 p. 232 rec. II. *al.*). PRISCILL. tract. 4, 75 gloriosum -arum diem (*v. p. 586, 66*). FILASTR. 49, 5 *Montanistae dicuntur* de infantis sanguine in -a miscere in suum sacrificium (*apud Epiphan. haer. 48, 14, 6 respondet κατὰ εὐαγγέλιον τῶν*). 58, 2 diem non dominicam semper custodiunt -ae. RVFIN. hist. 5, 23, 2 in die dominica, in qua dominus surrexit a mortuis, dominicum -ae celebrare mysterium (*gr. τοῦ κρυφίου μυστήριον*). AVG. catech. rud. 23, 3 domini passionem et resurrectionem, quod est verum -a (*i. christ.; antea opp. -a in imagine, i. hebr.*). OROS. hist. 7, 37, 2 sanctum -a violatum est. ISID. orig. 6, 17, 13 eo . . . modo agimus -a, ut non solum mortem et resurrectionem Christi in memoriam revocemus, sed etiam cetera, quae circa eum adtestantur, ad sacramentorum significationem inspiciamus. *al. tropice potius intellegendum*: PAVL. NOL. carm. 27, 54 omni -a die . . . ecclesia praedicat (*referas ad mysterium ipsum -ae*). LEO M. serm. 39, 6 ad beatum (sanctum *var. l.*) -a perveniet et . . . consortium merebitur glorificationis aeternae, (*l. rec. a, quare de -a aeterno dici putamus*).

2 *illustratur ratio temporis (negleximus, quae de computo q. d. paschali scripta sunt; v. quae collegit Dekkers, Clavis patr. lat. n. 2274 sqq.; rem tractavit Kubitschek, Grundriß der ant. Zeitrechnung, 1928, 112 sqq.; exempla attulimus certiora)*: **a significatur dies certus, sc.:**
α resurrectionis: TERT. bapt. 19 p. 217, 1 diem baptismo sollemniorem -a praestat, cum et passio domini, in qua tinguimur, adimpleta est (*item respicitur baptisma*: 19 p. 217, 13. PEREGR. Aeth. 15, 5 cata -a . . . omnes in ipso fonte baptizarentur. 45, 1 qui baptizantur per -a. PS. AVG. serm. ed. Mai 24, 1 sollemnitatis -ae est et innovatio mysteriorum dies iste, in quo deponentes in baptismo veterem hominem *eqs. al.*). coron. 3 l. 25 a die -ae in pentecosten usque (PEREGR. Aeth. 20, 6 extra d. -ae. PRISCILL. tract. 4, 79. *al.*). UXOR. 2, 4 l. 11 *uxorem* sollemnibus -ae abnoctantem (*respicitur vigilia paschalis ut*: GAUDENT. serm. 6, 1 G. a primis vigiliis -ae. INSCR. christ. Diehl 1334, 7 [saec. IV] diae Saturni -ae; noctis ipsius pervigilatio (*ne*) *eqs.* 1551, 5 [a. 447] vigilia -e. *al.*). PEREGR. Aeth. 41 a -a . . . usque ad quinquagesima. 47, 1 *venerunt* dies -ae, per illos octo dies, id est a -a usque ad octavas *eqs.* FILASTR. 149, 3 in ascensione . . . post -am die quadragesimo. COMM. instr. 2, 34, 1 in -a, die felicissimo nostro. LIBERAT. 15 Conc. II 5 p. 124, 8 ante triduum -ae, quo cena domini celebratur. *al.* **β passionis** (*v. p. 586, 17 sqq. 588, 40*): FIRM. err. 27, 5 *Iudaeorum sollemnitatem* ad imaginem futurorum providentia divinae maiestatis invenit, ut per signa verum -a nobis ostenderet (*antea: Iudaeorum sacrificio . . . -ae nomen imponit*). AVG. c. epist. fund. 8 p. 202, 8 (*ad Manichaeos*) quod -a domini plerumque nulla . . . celebritate frequentaretis (*sc. quia non vere passus sit Christus*). in epist. Ioh. 1, 5 -a . . . , ubi fusus est sanguis domini. gen. ad litt. 8, 4 p. 236, 10 *Christus* est ovis, quae immolatur in -a (*vix acc.*). in psalm. 21, 2, 1 quoties -a celebratur, numquid toties *Christus* moritur? serm. 210, 1, 2 anniversariam . . . domini passionem . . . , quod -a dicitur. 210, 2, 3 -a nostrum, quo immolatus est *Christus* (*opp. vetus -a Iudaeorum*). PROSP. vocat. gent. 2, 16 p. 703^c in die quinquagesimo ab illo -a, in quo se hostiam deo verus agnus obtulerat. *al.*

b significantur dies complures: **α minus definite**: TERT. ieiun. 14 p. 293, 6 sabbatum . . . numquam nisi in -a ieiunandum (*nisi ad p. 588, 8*). CYPR. epist. 56, 3 inter -ae prima sollemnia. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 6 p. 813, 22 circa celebrandos dies -ae (SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 53, 21 POSSID. vita Aug. 1, 5 AVELL. p. 68, 11. 24. 69, 21.

al.). FILASTR. 149, 3 per annum quattuor ieiunia . . . celebrantur: in natale primum, deinde in -a, tertio in ascensione, quarto *eqs.* (*postea: in -a quadragesimae ieiunandae sunt*). HIER. in Ier. 31, 8 in sollemnitate -ae, hoc est feriis dominicae passionis. AVG. serm. 263, 1 resurrectionem . . . -ae dominico celebravimus (*nisi per gen. identitatis explicandum vel ad l. 17 referendum*). *al.*

β definite potius; comprehendi videntur: **Ⓛ varia quaedam spatia**: TERT. ieiun. 13 p. 291, 16 praeter -a ieiunantes citra illos dies, quibus ablati sunt sponsus (*respici videtur parasceue et sabbatum; huc fortasse 587, 81 et orat. 18 p. 192, 1 [v. Diercks, 1947, ad l.]*). COD. Theod. 2, 8, 19, 3 sacros . . . -ae dies, qui septeno vel praecedunt numero vel sequuntur (*sim. INTERPR., cf. Cod. Iust. 3, 12, 6, 6 quindecim . . . paschalibus diebus*). CONC. Matic. a. 585 p. 166, 4 -a . . . nostrum . . . debemus . . . colere . . . , ut illis . . . sex diebus nullus servile opus audeat facere. **Ⓜ septimana resurrectionem sequens**: PEREGR. Aeth. 39, 1 per -a usque ad octavas. *ibid.* per octo dies -ae. 39, 4 dominica die per -a (40, 2 -ae. AVG. civ. 22, 8 p. 580, 33 D. ex dominico -ae die tertio. *al.*; cf. AMBR. epist. extra coll. 13, 14 -ae dominica [13, 15]). 47, 1 dies -ae (*v. p. 587, 63*). 49, 3 per -a (*ibid. iterum*). SACR. Gelas. 546M. tit. post clausum -ae (*al., v. p. 589, 7*). GREG. TVR. Franc. 5, 49 p. 259, 26 in die sexta -ae (*postea: crastina . . . die, id est sabbati in ipsa -a*). VITA Melaniae (BHL 5885) 25 in -a . . . sumebat cibum quotidie (*gr. τὴν . . . εὐαγγέλιον τῆς ἀναστάσεως*). *al.* **Ⓝ triduum passionem et resurrectionem continens** (*cf. etiam AVG. et ISID. sub 1*): FILASTR. 140, 2 dies festus in quo passus est in -a (*huc traximus coll. 3 in quo passus est et resurrexit et visus est*). AMBR. epist. extra coll. 13, 12 celebritas -ae (13, 13 triduum illud sacrum . . . , intra quod triduum et passus est et quievit et resurrexit). **Ⓞ septimana resurrectioni antecedens**: ITIN. Theod. 23 in resuscitatione sancti Lazari in ipso loco ante -a dominico omnis populus congregat (*i. sabbato, quem sequitur dominica palmarum*). CONC. Matic. a. 585 p. 167, 17 quinta feria -e (*i. cena domini q. d., cf. Conc. Carth. a. 397 [Corp. Christ. 149] p. 41 l. 161*).

Ⓟ agitur de sacrificio: **A Iudaeorum, sc. sive de agno sive de cena**: ITALA deut. 16, 2 (Lugd.) occides -a (*v. p. 589, 21*). Marc. 14, 12 (cod. a *al. = VVLG.*) quando -a immolabant *Iudaei* (*plura v. p. 589, 27*). *ibid.* (cod. d *al., sim. VVLG.*) quo vis eamus et paremus tibi, ut manduces -a? (*plura v. p. 589, 33*). 14, 16 (aur. *al. = VVLG.*) praeparaverunt -a *discipuli Iesu* (*plura v. p. 589, 31*). *al.*

B Christianorum: **1 de Christo vel de eius passione**: **a in interpretatione allegorica ritus Iudaici** (*cf. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 163, 2 agnus -ae salvator est*): ITALA I Cor. 5, 7 (cod. d *al. = VVLG.*) -a nostrum immolatus est *Christus*. *sim. persaepe locis inde pendentibus*. **b varia quaedam** (*cf. etiam p. 586, 16. 587, 3. 66*): TERT. adv. Iud. 10, 18 (*ad exod. 12, 27*) -a . . . domini, id est passionem Christi (*sim. PS. ORIG. tract. 9, 21 B.*). IREN. 4, 10, 1 in eadem ipsa die, quae a Moyse praedicata est, passus est dominus adimplens -a (*antea: diem passionis figuratim praenuntiavit . . . -a nominans*). HESYCH. in lev. 23, 4/7 p. 1082^c -a crucis. LEO M. serm. 60, 2 ut in occisione Christi -a esset verum et singulare sacrificium. *al.*

2 transfertur ad sacramentum eucharistiae: GAUDENT. serm. 2, 6 G. quotquot . . . invocantes dominum salutem recipimus . . . , discamus manducare -am non sicut insipientes *Iudaei eqs.* (*postea affertur Ioh. 6, 54*). 2, 34 hoc sacrificium -ae salutaris . . . percipite *eqs.* 4, 13 neophyti, qui estis ad beatae huius ac spiritualis -ae epulas invitati. AVG. c. Petil. 2, 37, 87 p. 72, 23 aliud est -a, quod . . . illi de ove celebrant, aliud . . . quod nos in corpore et sanguine domini accipimus. CHROMAT. serm. 17A, 2 L. -a . . . cum Christo manducamus *eqs.* HESYCH. in lev. 8, 22/29 p. 882^a -a mysticum, quod *Christus* cum discipulis suis comedit (*item ad institutionem sacramenti spectant: 22, 26/28 p. 1078^c Christus primum celebravit figuratum -a, post cenam autem intellegibile[m] tradidit. 23, 4/7 p. 1082^c supersensibile verum -a*). LEO M. serm. 48, 4 qui -a domini cupiunt cum animi . . . sanctificatione suscipere (*postea: illud . . . sacramentum*). 58, 3 *Christus* vetus testamentum consummabat et novum -a condebat (*postea: corporis et sanguinis sui ordinans sacramentum*). *al.*

3 transfertur ad hominem fidelem eiusque vitam: PRISCILL. tract. 6, 98 homo terrena despiciens . . . -a fit domini *eqs.* (*postea: ubi se in olochaustum obtulerit deo*). 6, 106 *tota vita baptizatorum* vocabitur -a domini, non opus mundi. 6, 107 *ut castificatione* -a domini et -a nostrum, hoc est *Christus*, in homine et homo inveniatur in *Christo*. 6, 110 *fideles* facti -a . . . , 'sine fermento' id est sine vitio, 'sinceres' id est azymi.

appendix iuncturarum et structurarum (notabilia quaedam collegimus): **1 gen. -ae pendet e subst. (-arum l. 78 et p. 586, 65)**: ITALA exod. 12, 43 (Rufin. Orig. in num. 10, 1 p. 76, 15) lex (PEREGR. Aeth. 7, 5 GAUDENT. serm. 5, 1 G. AMBR. epist. extra coll. 13, 11. *al.*; cf. PRISCILL. tract. 4, 81 -arum decreta. RVFIN. Orig. in num. 10, 1 p. 76, 15 mandatum). 34, 25 (Aug. loc. hept. 2, 142) sollemnitas (Ioh. 13, 1 [Tert. adv. Prax. 23 p. 273, 7; VVLG. festum]. TERT. adv. Iud. 10, 18 AMBR. epist. extra coll. 13, 9 HIER. in Ier. 31, 8. *al.*; cf. TERT. UXOR. 2, 4 l. 11 sollemnibus [CYPR. epist. 56, 3 IVVENC. 2, 153 PRISCILL. tract. 6, 93 AVSON. 397, 9 p. 226 P.]). CYPR. epist. 69, 4 sacramento (unit. eccl. 8 PS. ORIG. tract. 9, 1 B. 12, 27. PS. AVG. quaest. [Krusse])

test. I 95, 2. *al.*) CELERIN. Cypr. epist. 21, 2 laetitiae (MAX. TAVR. serm. 14, 1 M.; *cf.* VEN. FORT. carm. 8, 9, 15 gaudia [ARATOR act. 2, 961]). IUVENC. 1, 282 ritum (*cf.* GAUDENT. serm. 10, 25 G. ordinem celebrandae -ae). 4, 429 cenam (HIL. trin. 10, 37. *cf.* GAUDENT. serm. 4, 13 G. epulas). PEREGR. Aeth. 40, 1 octavis (40, 2 SACR. Gelas. 541 M. tit. REGVLA mag. 27, 34 -ae octabarum octabas. 53, 55. INSCR. christ. urb. Rom. 15895, 7 a. 463. *cf.* clausum -ae: SACR. Gelas. 546 M. tit. [item in tit. 551. 556. 561. 566]. GREG. TVR. glor. conf. 47). HIL. in psalm. 51, 15 agnus (RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 163, 2). GAUDENT. serm. 1, 1 G. festivitatem (RVFIN. Orig. in num. 23, 3 p. 214, 11. 23, 6 p. 218, 27 QVODV. prom. 3, 38, 44. *al.*). 1, 6 observatio (CONC. Arel. a. 314 [Corp. Christ. 148] l. 6; *cf.* GAUDENT. serm. 4, 1 G. observantiam). 2, 8 celebratio -ae (AVG. spir. et litt. 16, 28. *cf.* AMBR. epist. extra coll. 13, 12 celebritas [HEGES. 2, 1, 2 p. 130, 24 VEREC. in cant. 4, 20 D.]). 2, 34 sacrificium -ae . . . percipite in eucharistia (4, 11 -ae Iudaicae ut 7, 10 et RVFIN. Orig. in lev. 5, 8 p. 348, 10. 14). 6, 1 vigiliis (CONC. Autiss. a. 573-603 p. 180, 19 LVP. EUPHRON. epist. [Corp. Christ. 148, 140] l. 7 GREG. TVR. glor. conf. 47). *al.* 2 iuncturae verbales (*sc.* -a ponitur pro obi.): ITALA deut. 16, 1 (Lugd.) facies -a domino deo tuo ([Vulg. phase]. HIL. in Matth. 30, 1 FILASTR. 87, 1 HIER. epist. 22, 11, 3. *al.*; *cf.* HIL. in Matth. 30, 2 conficitur). 16, 2 (Lugd.) occides -a ([Vulg. immolabis phase]. LUC. 22, 7 [aur. *al.* = VVLG.]. *cf.* RVFIN. Orig. in Ios. 2, 1 p. 296, 17 iugulare). Matth. 26, 17 (aur. *al.* = VVLG.) comedere -a (FVLG. RVSP. epist. 14, 43 bis. GREG. M. in euang. 22, 9. v. etiam l. 34. *cf.* TERT. anim. 16, 4 edere [Ps. CYPR. pasch. 2 p. 250, 12. AMBROSIAST. in Rom. 3, 29 azyma vel -a. *al.*]. v. et l. 34). Marc. 14, 12 (cod. a *al.* = VVLG.) -a immolabant (III Esdr. [= VVLG.] 1, 6 Weber. Ps. CYPR. pasch. 1 p. 248, 5. 7 p. 254, 3. 9 p. 256, 11. 14 COMPVT. Carth. 1, 2. *al.*; *cf.* Ps. CYPR. pasch. 9 p. 256, 17 sacrificavit). 14, 16 (cod. k) paraverunt -am ([aur. *al.* = VVLG. praeparaverunt]. HIL. in Matth. 30, 1. *cf.* *ibid.* praeparare [GAUDENT. serm. 4, 11 G. PRISCILL. tract. 6, 106. *al.*; adde l. 30]. RVFIN. Orig. in num. 27, 8 p. 266, 17 curatum). Luc. 22, 15 (cod. a *al.* = VVLG.) manducare ([Tert. adv. Marc. 4, 40 p. 559, 22 edere, Epiphani. in cant. 88 C.-G. comedere]. IREN. 2, 22, 3 Ps. CYPR. pasch. 9 p. 256, 19 AMBR. Abr. 1, 5, 33 HIER. epist. 31, 1. *al.*). Hebr. 11, 28 (cod. e *al.* = VVLG.) celebravit (TERT. bapt. 19 p. 217, 5 ieiun. 14 p. 293, 2 IREN. 3, 22, 3 FIRMIL. Cypr. epist. 75, 6 LACT. epit. 40, 9. et *passim*). III Esdr. (= VVLG.) 1, 1 Weber egit Iosias -a (TERT. bapt. 19 p. 217, 3 Ps. CYPR. pasch. 7 p. 254, 7 PAVL. NOL. epist. 31, 6 Ps. AVG. quaest. test. I 94, 1. *al.*). TERT. adv. Marc. 4, 40 p. 559, 6 servare (EVCHER. laud. her. 32. *cf.* Ps. TERT. haer. 8 custodiendum [LIB. pontif. p. 19, 7 CASSIOD. hist. 2, 12, 13]. Ps. CYPR. pasch. 2 observari [7. 8 RVFIN. hist. 5, 23, 1 Orig. in Ios. 20, 6 p. 426, 5 AVG. epist. 55, 23. *al.*]). *al.* 3 accedunt adi.: FIRM. err. 27, 5 verum (RVFIN. Orig. in num. 5, 1 p. 26, 4 PAVL. NOL. carm. 26, 52 AVG. catech. rud. 23, 3 CHROMAT. serm. 17A, 1 L. *al.*). GAUDENT. serm. 2, 9 G. legalis (4, 7 HESYCH. in lev. 22, 26/28 p. 1078^A [opp. -a euangelicum]. *similiter opponuntur* novum et antiquum ORIG. in Matth. ser. 75 p. 176, 5, *cf.* p. 588, 65). 2, 34 salutaris (LEO M. serm. 53, 3). 4, 13 beatae ac spiritalis (LEO M. serm. 39, 6 [sanctum var. l.]. THEOPHIL. ALEX. epist. 2 p. 221 beatissimae). 5, 4 dominicum (ITIN. Theod. 23 ISID. eccl. off. 28, 2. *al.*). PRISCILL. tract. 6, 93 sollemnia -ae caelestis. AVSON. 399, 17 p. 229 P. sanctum (Ps. AVG. serm. ed. Mai 115 QVODV. prom. 3, 38, 44 OROS. hist. 7, 37, 2 LEO M. serm. 39, 2. *al.*). HIER. epist. 52, 10, 3 mysticum (HESYCH. in lev. 8, 22/29 p. 882^A). PAVL. NOL. carm. 26, 36 sacrum (27, 129 SIDON. epist. 4, 18, 1. *al.*; *cf.* CYPR. GALL. num. 167 sacratum [Ps. AVG. serm. ed. Mai 99, 1 COMPVT. Carth. 2, 4. *al.*]). HESYCH. in lev. 17, 1/7 p. 1003^A figuratum (22, 26/28 p. 1078^C. eodem sensu: 23, 4/7 p. 1081^C imaginarium). *al.*

deriv.: paschalis.

*paschālis, -e. a pascha. scribitur paschalis saepius in var. ll., e. g. HIER. epist. 99, 1, 1 SACR. Leon. 191. 210 POL. SILV. chron. I p. 568, 13 COMPVT. Carth. 1, 1. 5. 2, 12. 15. legitur inde a PEREGR. Aeth. apud Christianos; hinc fluxisse videtur gr. πασχαλιος, e. g. l. 77.

i. q. ad pascha pertinens (respicitur maxime resurrectionis festivitatis; ad passionem Christi spectant magis SACR. Gelas. 334. 471 M., BACHAR. repar. laps. 17; de ritu Iudaico agunt e. g. GAUDENT. serm. 7, 1 G. HEGES. 5, 5, 1 AVG. epist. 36, 13, 30 serm. coll. Morin p. 382, 25): 1 generatim: a accedit ad nomina temporis sim.:

α dies -is (plerumque plur.): PEGERR. Aeth. 27, 1 d. -es cum venerint, celebrantur sic eqs. 39, 1 octo (sero trad.) . . . illi d. -es (*ibid.* iterum [syn. per pascha usque ad octavas]. 39, 3. 46, 6). PRISCILL. tract. 6, 94 in praeparationem -is d. (*sing. de die resurrectionis ut*: AVG. serm. 210, 1, 2 bis. CASSIAN. conl. 2, 5, 2 AVELL. p. 638, 3. *al.*). COD. Theod. 2, 8, 21 d. quindecim -bus (*item* COD. Iust. 3, 12, 6, 6 [a. 389]. *cf.* COD. Theod. 2, 8, 24 septem d. quadragesimae, septem -bus). CONC. S II 3, 2 p. 33, 3 (*gr.* II 1, 2 p. 19, 1 πασχαλιας). *al.* β alia: PEREGR. Aeth. 27, 1 vigiliae (38, 1 bis. AVG. epist. 82, 2, 14 LVP. EUPHRON. epist. [Corp. Christ. 148, 140] l. 11). 30, 1 septimana (46, 5). AMBR. epist. extra coll. 13, 1 celebritatis (HEGES. 5, 5, 1 [gr. 5, 99 τῆς τῶν ἀζύμων . . . ἡμέρας]. *al.*; *cf.* ISID. orig. 6, 17, 14 celebrationi). PAVL. NOL. epist. 15, 4 sollemnitas (28, 3 AVG. epist. 51, 4 Ps. AVG. serm. ed. Mai 41, 1. *al.*). AVG. epist. 36, 13, 31 sabbato (GREG. M. dial. 4, 33, 1). HESYCH. in lev. 8, 22/29 p. 882^B festivitatis (23, 14/21 p. 1085^A CONST. Sirmond. 7 LEO

M. epist. 96. *al.*; *cf.* LEO M. epist. 80, 1 [Conc. S II 4 p. 39, 12] festi [ALC. AVIT. carm. 5, 261. *al.*]. POL. SILV. chron. I p. 518, 13 festivi [ALC. AVIT. epist. 77]). COD. Theod. 9, 35, 4 tempus ([pascae var. l.]. ORIG. in Matth. ser. 134 p. 272, 19). *al.* n. plur. pro subst. de tempore paschae: VEN. FORT. carm. 9, 3, 13 -ia Christi.

b exempla varia selecta: GAUDENT. serm. 5, 1 G. edendi -is sacrificii (SACR. Gelas. 479 M.). 7, 1 mandatorum -ium (*cf.* SACR. Leon. 1123 instituta). PRISCILL. tract. 6, 94 mysterii (SACR. Gelas. 394 M. 456. *al.*; *cf.* LEO M. serm. 45, 2 sacramentorum [47, 1. 50, 3 SACR. Leon. 191. 570. *al.*]). AVSON. 317 tit. p. 17 P. versus ([pascales, pasquales var. ll.]. *item* tit.: SEDVL. epist. 1 p. 12, 9 carminis [eiusdem poematis: 2 p. 171, 3. 173, 17. sed operis in prosam versi: 2 p. 173, 18 operis]). EPIST. pontif. 255 Migne 13, 1135^A sacram -em reverentiam (SACR. Leon. 1004). HIER. in Eph. 6, 15 cibo (*cf.* PAVL. NOL. carm. 27, 53 epulum [SEDVL. op. pasch. 5, 2]. AVG. epist. 36, 13, 30 cena [LEO M. serm. 54, 3 FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 5]. SEDVL. carm. pasch. praef. 1 dapes [5, 2 op. pasch. praef. p. 175, 1]). adv. Rufin. 3, 16 duas, synodicam et -em, eius Theophili epistulas contra Origenem (eiusdem in tit. epist. 96. 98. 100 CONC. S I 2 p. 55, 11. 19 [gr. I 1, 2 p. 41, 15. 23 εὐχαριστικῆς]. alterius: RVFIN. hist. 7, 22, 1. *al.*; *cf.* ALC. AVIT. epist. 70 p. 89, 21 litteras . . . non -es). AVG. serm. coll. Morin p. 382, 25 occisio agni -is est (-is iungas cum o.; at cum a.: LEO M. serm. 69, 2 -is agni cessavit occisio apud Christianos). Ps. AVG. serm. 164, 2 gaudia (SACR. Gelas. 458 M. 470. *cf.* COD. Theod. 9, 38, 6 laetitiae. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 17, 6 G. exsultatione). BACHAR. repar. laps. 17 (confunduntur quodam modo exod. 12, 11 et deut. 25, 9) ne perdam calceamenta -ia (*cf.* CAES. AREL. testam. p. 284, 15 vestimenta. VITA Caes. Arel. 1, 44 casulam, quam processoriam habebat, albam -em). *al.*

2 speciatim, spectat ad computationem, qua destinatur dies, qua pascha sit agendum (*cf.* p. 587, 47): GAUDENT. serm. 1, 10 G. haec breviter dixerim de ratione -i (HILARVS Victor. pasch. p. 16, 2 Kr. COMPVT. Carth. 1, 4. *al.*). HIER. epist. 99, 1, 1 libro (99, 2, 1). LEO M. epist. 88, 4 (Conc. S II 4 p. 47, 11) in nostris . . . -bus cyclis . . . pascha celebrandum extitit scriptum tunc (FAST. Vind. II chron. I p. 287, 300 revolutus est c. -is [item p. 289, 389]. *al.*; *cf.* circulus COMPVT. Carth. 1, 1. 5). PASCASIN. Leo M. epist. 3, 1 supputationis (COMPVT. Carth. 1, 3). COMPVT. Carth. 2, 12 supputatio congrua lunaribus cancellis . . . et -bus titulis ([i. laterculis in quibus dies paschae computati inveniuntur]. DIONYS. EXIG. pasch. tit. argumenta de t. -is [pro -bus]). 2, 15 ut in his viginti novem diebus -is nativitas retegatur (i. novilunium -e). DIONYS. EXIG. Proter. epist. 4 p. 273, 4 cum XIII luna -is . . . provenisset die dominico (*ibid.* l. 9. 14 pasch. 7 ISID. orig. 6, 7, 10. *al.*). *al.* n. pro subst. de libro, qui computum q. d. -em continet: PROSP. chron. I p. 460, 1168 ad quem Theophilus -e scribit. VICTOR. pasch. p. 20, 6 Kr. ex primo Theodosii consulatu . . . conditum -e. p. 26, 6 propter diversorum -ium conditores. p. 42, 326 initium -is Graecorum. p. 44, 353 hinc Theophilus . . . -i suo sumpsit exordium. CASSIOD. chron. II p. 161, 1370.

n. pro subst. v. l. 4. 43.

?paschalisma, -atis n. si recte legitur, gr. πασχαλισμα, quae vox alibi non exstat; sed *cf.* πασχαλία et πασχαζειν. fortasse i. q. sollemnitas vel celebratio paschalis: IND. capp. bibl. psalm. I 64 vox ecclesiae ante baptismum -um (in pascha var. l., vocem om. codd. Bs, exhibent codd. vet.; psalmum ad baptismum refert etiam Arnob. ad loc. p. 415^D).

pāscito (vel pāstīto), -āre. a pascere frequentative (aut a stirpe praes. aut a p. p.). i. q. (frequenter vel more solito) pascere: VARRO rust. 3, 16, 19 apes ferae, quae in silvestribus locis -ant (pasc. ed. princ. et unum apographon cod. Marc., past. cetera apogr.). Kruse.

*pāscō, pāvī, pāstum, -ere et *pāscor, pāstus sum, -ī. [pā-sco, pā-vī sicut pābulum a radice pā-; pāstum, pāstor a radice pās- (an etiam pā-sco, *sc.* e *pās-sco?). quomodo haec inter se et cum vocibus linguarum cognatarum, e. g. gr. πῶν, ποιμήν, lituan. piemuos (gen. piemens), cohaereant, in medio relinquo. Sch.] scribitur paschet ITALA psalm. 22, 1 (Année Epigr. 1971 n. 505). NOT. Tir. 104, 13 -it. 104, 14 -vit.

de genere: grammatici usibus p. 597, 76 sqq. 598, 12 sqq. 601, 45 sqq. 56 sqq. descriptis adducti idem significare -o ac -or affirmant, *sc.* POMP. gramm. V 233, 14 sqq. -o illum et -or illum, et -o illas herbas et -or illas herbas . . . ; tamen melius est, ut, quando te alter -it, dicas -or, quando tu alterum, dicas -o illum. CONSENT. gramm. V 368, 28 sqq. '-it iuvenca' et '-itur iuvenca' recte dicitur absolute sub incerto genere; at si latine dici potest '-o te ad prandium' et '-or a te ad prandium', erit activum et passivum. SERV. georg. 3, 314. 3, 458. Aen. 1, 194 (*cf.* SERV. auct.). 2, 215. a deponentibus secerni videtur -or, -stus PRISC. gramm. II 572, 19 III 269, 29 sqq. ipse genera (*sc.* act. [pass. [caput prius] et mediopass. / depon. [caput alterum]) ita distinxi: e numero eorum locorum, ubi scriptores formas passivas adhibent, ad caput alterum traxi certiores tantum (e. g. propter subi. vel verba act. aut depon. iuncta posita vel ablativum instr. additum, qui aliter pro agente accipiendus esset); at eorum locorum, ubi adhibetur aut supinum aut part. praes. aut gerund., etiam incerti in capite altero quaerantur.

de formis (-o inter positiva inchoativorum formam habentia affert PRISC. gramm. II 429, 18, -vi inter perfecta ambigua CHAR. gramm. p. 322, 18 B. [*cf.* p. 593, 62]; part. perf. -stus pro part. praes. pass. v. [Krümer])

p. 602, 5 sq.): *part. fut. -iturus* ITALA apoc. 19, 15 (Cypr. testim. 2, 30, var. l. *iuxta -sturus, quod praebet* VARRO rust. 2, 1, 24). LEX Visig. 5, 5, 8 (falsa var. l.). *de supinis dubiis -stui* IUL. VAL. 1, 23 et -stu ALC. AVIT. carm. 4, 397 v. sub 2. *pastus. de notione*: PORPH. HOR. sat. 2, 3, 35 -ere, id est nutrire. NON. p. 440, 12 sqq. v. vol. I 1706, 28 sq. GLOSS. *τρέφω. βόσκω. νέμω. al., v. etiam p. 602, 9. legitur fort. in XII tab. (v. p. 597, 82) et inde a PLAVTO per totam latinam, sed rarius apud rerum scriptores; deest e. g. CATULLO, SALL., NEP., VELL., CELSO.* [val. *paște; dalm. puoskro; it. pascere; sard. centr. paskere; raet. or. pasi; francog. paître; prov. vet. paisser et var. francoprov., prov., vasc.; cat. peixer; hisp. pacer; port. pascere. cf. M.-L. 6263. Battisti-Alessio IV 2788. Wagner II 229. Wartburg VII 695 sqq. Corominas² IV 331. Machado³ IV 316. St.] [*confunduntur in codd. formae act. et pass. (e. g. ENN. sat. 66 HIER. tract. in psalm. I p. 116, 25); ceterum confunditur maxime cum pascere (VERG. Aen. 1, 608 Ov. met. 14, 728. al., v. vol. X 2, 70, 43 sqq.) et parcere (SEN. contr. 7, 4, 1 PLIN. nat. 27, 146 Ps. QUINT. decl. 5, 23. al., v. supra p. 329, 46 sqq.). e conii. certa PETRON. 55, 6 vers. 2 TERT. fug. 13, 2 al., e conii. dub. vel falsa CATULL. 39, 11 (v. supra p. 341, 38). PUBLIL. M 29 LVCAN. 9, 921. al.]**

CAPVT PRIVS: active vel passive: I i. q. *pabulo praebendo alere, nutrire. syn. alere e. g. VITR. 7 praef. 9 COLVM. 7, 4, 2 STAT. silv. 1, 6, 37 (distinguitur VITR. 8 praef. 3. al.), nutrire e. g. COLVM. 8, 16, 8 (distinguitur VITR. 8 praef. 3 HIER. epist. 52, 6, 2. al.). ponitur cum obi. eius qui alitur (reflexive p. 592, 40. 59. 593, 77. 594, 62. al.) vel absolute (praeter l. 71. p. 595, 55 e. g. p. 592, 17. 593, 8. 594, 12. 595, 42). pabulum vel res, unde paratur pabulum, indicatur saepe sub B, sc. fere per abl., per praepos. a p. 593, 38, de p. 593, 84. 595, 82. 597, 1. 14, ex p. 593, 39. 595, 75. 597, 63, in p. 595, 71; ponitur pro subi. p. 594, 1. 595, 37. al. locus, ubi -itur, indicatur saepissime per abl. vel praepos., v. maxime p. 592, 3. 593, 22 (acc. v. sub II); pro subi. ponitur p. 592, 33. 594, 29. al.*

A in pascuis, sc. fere agendo, immittendo animalia in pascua, ut ibi custodiantur vel libere herbas carpant (fere i. q. *ius -endi habere l. 72*): 1 *proprie (sc. -untur fere pecora [cf. GLOSS. pecora -o: ποιμαίνω]; usu laxiore -untur alia p. 592, 33. 39. al.): a -unt homines vel dei: α non indicatur, ubi -ant: ① indicatur obiectum (interdum e contextu procul dubio supplendum, cetera v. l. 71 sqq.; exempla selecta inde ab Ov.): PLAVT. Asin. 539 opilio, qui -it ... alienas ovis. CATO agr. 54, 1 semodios glandium singulis bubus in dies dari oportet, et si non laborant, -antur satius erit (simili distinctione ibid. interdiu -it, noctu faeni p. xxv uni bovi dato). 54, 5. 149, 2 l. 71. PACVV. trag. 349 cornifrontes -ere armentas soles. ACC. trag. 410 quis vos, pecuda, -et postea? (si recte conii. Heinsius, nos trad.). VARRO rust. 2, 2, 11 ita -ere pecus oportet, ut averso sole agat (cf. l. 83 et COLVM. 7, 3, 12 ut contra ventum gregem -amus). 2, 10, 7 -ere pecus in Illyrico mulieres possunt. al. CIC. div. 1, 31 Navius cum propter paupertatem sues puer -ret. VERG. ecl. 3, 85 Pierides, vitulam lectori -ite vestro. 5, 24 non ulli -stos ... egere ... boves ad flumina (item iuxta actionem potandi: 9, 23 sq. PAVIN. dig. 8, 3, 4 pecoris -endi servitutes, item ad aquam appellendi). 6, 5 pastorem ... pinguis (proleptice) -ere oportet ovis. al. HOR. epod. 2, 61 -stas ovis videre properantis domum. epist. 1, 3, 36 -itur in vestrum reditum votiva iuvenca. TIB. 2, 3, 11 -vit ... Admeti tauros ... Apollo (de eodem: LYGD. 4, 67 Ov. epist. 5, 151 ars 2, 239 SEN. Herc. f. 451 TERT. apol. 14, 4. al.). PROP. 3, 12, 30 -verat hos iuvenco Phoebo filia. Ov. medic. 15 quos agnos filia -erat. fast. 1, 204 -bat ... suas ipse senator oves. Pont. 1, 8, 52. VAL. MAX. 3, 4, 1 Tulli Hostili adolescentia in pecore -endo fuit occupata. SEN. Oed. 815 greges. COLVM. 7, 7, 1 non toto die -endae, sed mediis quattuor horis intra saepta claudendae capellae. CALP. ecl. 2, 68 mille sub uberibus balantes -imus agnas. 5, 62 hora nona rursus -e greges et opacos desere lucos. PLIN. nat. 7, 31 cynocephalorum armenta -it gens quaedam nomadum. MART. 10, 11, 4 dignus es ... porcos -ere Pirithoi. VLP. dig. 17, 2, 52, 2 (e Celso) cum pecus in commune -endum ... damus. 19, 2, 9, 5 (e Celso) vitulos -endos ... conduxit. PAVL. dig. 33, 7, 18, 6 (e Scaevola) qui bubulcus boves ... aratores -ret. ITALA gen. 4, 20 (Ps. Philo antiq. 2, 7) pater omnium ... -entium pecora] (pecuariorum vel pecorum aliae vers., pastorum Vulg., gr. κτηνοτρόφων. cf. HIL. myst. 1, 6, 2 erat ... Abel oves -ens [sec. gen. 4, 2, ubi gr. ποιμήν, Itala et Vulg. pastor]). 36, 24 (Hier. quae. hebr. in gen. p. 56, 23 al. = VVLG.) cum -ret asinos (LXX ἐνεμεν τὰ ὑποζύγια). al. ② absolute: CATO agr. 149, 2 bubus domitis binis, cantherio uni, cum emptor pabuli hiberni -et, domino -ere recipitur. CIC. Verr. II 2, 6 ut arare, ut -ere, ut negotiari libeat (HOR. epist. 1, 16, 70. cf. CIC. Caecin. 59 colendi aut -endi causa esse in agro). VARRO rust. 2, 2, 11 meridie sub umbram subigunt ...; aere vespertino rursus -unt ...; ab occasu ... ad bibendum adpellunt et rursus -unt (in re simili: 2, 2, 12. 2, 4, 6 VERG. georg. 3, 335. COLVM. 7, 3, 23 de temporibus ... -endi et ad aquam ducendi). 2, 10, 1 sq. in fundis non modo pueri, sed etiam puellae -ant; (2) qui -unt, eos cogere oportet in pastione diem totum esse, -ere communiter, contra pernoctare ad suum quemque gregem. al. VERG. ecl. 1, 77. PAVL. FEST. p. 40 ager relictus ad -endum communiter vicinis (nisi pertineat ad II). al. PLIN. nat. 18, 330 (interpol.?) nec contra septentrionem -veris (cf. l. 45 et 18, 336 in hunc ventum -ito). al. POMPON. dig. 7, 1, 32 si quis fundum tradens excipiat, ut -ere*

sibi ... liceat. ITALA Ier. 31, 10 (Iren. 5, 34, 3) sicut -ens custodit gregem ovium (Vulg. pastor, gr. 38, 10 ὁ βόσκων). al.

β indicatur, ubi -ant: ① per abl. (fort. locat. PLAVT.): PLAVT. Merc. 509 (log. meretrix) non didici ... pecua ruri -ere. VARRO rust. 2, 5, 14 vaccas praegnates -i oportet locis viridibus (COLVM. 6, 37, 11. 7, 6, 1. supplendum Ov. fast. 4, 749 sacro -vi). Ov. met. 3, 408 neque pastores neque -stae monte capellae (6, 395 COLVM. 6, 37, 11. 7, 9, 6 sus et montibus et campis commode -itur eqs.). Pont. 4, 8, 41 gramine -sta Falisco victima (SEN. Ag. 844 Strymonii g. fluminis Hebrive ripis). VITR. 1, 4, 10 dextra ... et sinistra eius fluminis. COLVM. 6, 27, 1 ubere campo (7, 4, 4. al.). 7, 2, 3 pratis planisque novalibus. al. ② per praepos. in (c. abl. praeter l. 18): ACC. trag. 178 in celsis montibus pecua atque inter colles -unt Danai in Phrygiae terminis (TIB. 1, 2, 74). SENT. Minuc. (CIL I² 584) 33 in eo agro (LEX agr. [CIL I² 585] 19. 20. al. VARRO rust. 1, 2, 17 in legibus colonicis scribimus, colonus in agro surculario ne capra natum -at. 3, 1, 7 in eodem agro et serebant et -bant. al. FEST. p. 333 PLIN. nat. 28, 154. al.). LEX agr. (CIL I² 585) 14 qui in agrum compascuum pequdes maiores non plus x -et eqs. VARRO rust. 1, 21 alienum pecus in suo fundo -at ac stabulet (VLP. dig. 33, 7, 12, 8). 2, 1, 16 in qua regione quamque bestiam potissimum -as et quando, observandum est (2, 2, 10). 2, 2, 9 in saltibus (2, 10, 6 VERG. georg. 3, 143 Liv. 32, 11, 2). ibid. longe ... et late in diversis locis (2, 10, 6 VITR. 1, 4, 9. 10, 2, 15. COLVM. 8, 11, 16 non debere alias gallinas ... in eodem loco -i). 2, 5, 11 in nemoribus. Ov. fast. 4, 67 Aventinis ... in herbis (cf. VAL. FL. 2, 487 votivo in gramine). al. ③ vario modo (notabilia selecta): CATO agr. 47 si pecus -etur, ubi vitem serere voles. ACC. trag. 178 (v. l. 12) inter colles (PRISC. periheg. 949). VERG. ecl. 10, 18 ad flumina. georg. 3, 143 saltibus in vacuis -unt et ... secundum flumina. 3, 162 per herbas (SEN. benef. 7, 10, 5 provincias ac regna. NEMES. cyn. 262 arva). VITR. 1, 4, 10 proxime Gnoson ... ex altera parte proxime Gortynam. LEX Manc. (CIL VIII 25902) 3, 18 intra f(undum). al.

b -unt loca, regiones sim. vel ipsa animalia (SCHOL. Verg.): PANEG. in Mess. 186 cui ... pecus denso -bant agmine colles. Ov. fast. 5, 640 -bat sparsas utraque ripa boves. SEN. Herc. f. 234 Cithaeron -vit ... pecus Geryonis. PLIN. nat. 8, 67 camelos inter armenta -it oriens (nisi pertinet ad p. 594, 29, cum antecedit: tigrim ... Indi ferunt). SIL. 6, 647 ingentem -ens Mevania taurum. MART. 7, 88, 8 -at et Hybla meas, -at Hymettos apes (nisi pertinet ad p. 594, 29). SCHOL. Verg. Bern. ecl. 5, 24 pecora ipsa non -bant se.

2 in imagine et translate (praeter VERG. l. 45. 81, ubi -untur animalia aquatilia, legitur in scripturis sacris et apud Christianos, ubi gr. respondet ποιμαίνω, nisi aliud notavi): a -unt animantes, sive custodiendo sive castigando sim. (fort. huc pertinet ACC. p. 591, 42): VERG. georg. 4, 395 Proteus Neptuni armenta et turpis -it sub gurgite phocas. ITALA II reg. 5, 2 (Ambr. off. 2, 7, 35 = VVLG.) dixit tibi, David, dominus: tu -es populum meum. II par. 10, 16 (Complut. = VVLG.) -e domum tuam, David, non nos (gr. βλέπε, sed loco gemino III reg. 12, 16 βόσκει, ubi Vulg. vide). psalm. 22, 1 (Veron. al.) dominus -it me ... in locum pascuae ibi me collocavit (Vulg. reget. item -it deus: 79, 2 [Aug. in psalm. 79, 2 al.; aliae vers. et Vulg. regis]. Is. 40, 11 [Hier. ad l., sim. VVLG.] populum. al.). 77, 71 sq. (Sangerm. al. = VVLG.) deus sustulit eum David de gregibus ovium ... -ere Iacob ... (72) et -vit eos (Veron. regere ... erexit). prov. 9, 12a (Cypr. sent. episc. 5 al., om. Vulg.) qui fidens est falsis, hic -it ventos (HIER. in eccles. 1, 17. VVLG. Os. 12, 1 [HIER. ad l.: id est: spe vana se decipere]. al.; cf. p. 637, 10. 641, 45). Ier. 3, 15 (Cypr. testim. 1, 14 al., sim. VVLG.) dabo vobis pastores ... et -ent vos -entes cum disciplina. Ezech. 34, 2 (Aug. serm. 46, 2, sim. al. et VVLG.) o pastores Israel, qui -unt se solos (34, 8 [Aug. serm. 46, 19, sim. VVLG.] se ipsos [gr. utrobique βοσκέω]. al.). Mich. 5, 4 (Aug. civ. 18, 30, sim. al. et VVLG.) princeps Israel -et gregem suum in virtute domini (inde Matth. 2, 6 [Tert. adv. Iud. 13, 2. cf. Hier. epist. 57, 8, 5]). 5, 6 (Hier. ad l., sim. VVLG.) septem pastores ... -ent Assur in gladio. 7, 14 (cod. 176 al. = VVLG.) -e populum tuum in virga tua. Ioh. 21, 15. 16. 17 (cod. c al., cf. VVLG.; Iesus ad Petrum) -e oves meas (gr. βόσκει ... ποιμαίνε ... βόσκει. hunc locum respiciunt saepissime ecclesiastici nec non tituli: INSCR. christ. Diehl 988, 7. 1767, 6. al.). I Petr. 5, 2 (cod. h, sim. al. et VVLG.; ad seniores) -ite qui in vobis est gregem. apoc. 2, 27 (Tycon. in apoc. 36 B.) -et eas gentes in virga ferrea, ut vas figuli conminuentur ([Vulg. reget]. sim. 19, 15 [Cypr. testim. 2, 30, Vulg. reget]; respicitur utroque loco psalm. 2, 9, ubi Veron. et Vulg. reges, HIER. psalt. sec. Hebr. -es). TERT. praescr. 37 l. 15 (ad haereticos) quid hic ... seminatis et -itis? CYPR. epist. 61, 1 deus episcopum reduxit, ut -endo gregi pastor et gubernandae navi gubernator et plebi regendae rector redderetur. HIER. epist. 14, 8, 2 clericus oves -unt, ego monachus -or. 22, 25, 6 nisi oculos iuvenum fugeris, egredieris de thalamo meo et -es haedos, qui statuti sunt a sinistris (iungitur cant. 1, 7 cum Matth. 25, 33). VVLG. Ier. 6, 3 ad Sion venient pastores (i. inimici) et greges eorum ... -et unusquisque eos, qui sub manu sua sunt. MAX. TAVR. serm. 30, 1 M. -o gregem Christi (respicitur I Cor. 9, 7). al. b -unt res: VERG. georg. 2, 199 Mantumano campum -entem ... herboso flumine cynos. HIER. psalt. sec. Hebr. 49 (48), 15 quasi grex in inferno positi sunt, mors -et eos (Itala [Veron. al.] pastor est eis, Vulg. depascet eos). VVLG. Ier. 22, 22 omnes pastores tuos -et [Krömer]

ventus, et amatores tui in captivitate ibunt (cf. EVSEB. EMES. serm. 24, 36 flante vento -untur flatibus naves, ad caelum usque tolluntur).

B quolibet modo: 1 proprie: **a -untur animalia eorumve partes:** α sensu latiore respicitur omnis cura animalibus praebita (huc vergunt p. 595, 8. 12): ① non indicatur, ubi -antur: CATO agr. 150, 2 porcos serarios in oves denas singulos -at emptor fructus ovium. dict. 63 (apud Cic. off. 2, 89, alii aliter) a Catone cum quaeretur, quid maxime in re familiari expediret, respondit: 'bene -ere'; quid secundum: 'satis bene -ere'; quid tertium: 'male -ere' (om. pars codd.); quid quartum: 'arare' (opponunt agriculturam etiam VARRO rust. 2 praef. 5 COLVM. 6 praef. 4). or. frg. 62 tit. de agna musta -enda. VARRO rust. 1, 2, 17 (de peculio) servis domini dant, ut -ant. 2, 1, 12 partes in pecore parando necessariae quattuor, alterae in -endo totidem, sc. pastio, fetura, nutritus, sanitas (v. 2, 1, 16). 2, 3, 3 oves . . . , quas imus, ortae sunt ab ovibus feris; sic quas alimus <caprae> eqs. 3, 3, 2 leporaria habent inclusa animalia, quae -antur. 3, 5, 8. al. VERG. georg. 3, 50 seu quis Olympicae miratus praemia palmae -et equos seu quis fortis ad aratra iuvenos. Aen. 6, 655. GRATT. 169 -e tamen hoc catulorum genus (vergit in notionem educandi ut: NEMES. cyn. 129. 225). COLVM. 7, 9, 10 quas -it custos suum. 8, 15, 1. al. PETRON. 55, 6 vers. 2 tuo palato (i. tibi) clausus pavo -itur (nascitur trad.). STAT. Theb. 6, 77 p. 597, 48. al. ② indicatur, ubi -antur (cf. p. 594, 82): VARRO rust. 2, 2, 7 providendum, ut totum annum recte -antur intus et foris oves: stabula idoneo loco ut sint eqs. 3, 2, 13 gallinae ac columbae et apes et cetera, quae in villa solent -i. al. PAVL. FEST. p. 222 passales et oves et gallinae appellantur, quod passim -untur. COLVM. 8, 8, 1 id columbarum genus minore tutela -itur longinquis regionibus, ubi liber egressus avibus permittitur. 8, 10, 1 turdi salubrius in eo rure -untur, in quo capti sunt. 8, 17, 7 non in vivario multitudinem mullorum -ere queamus. al. PLIN. nat. 8, 211 vivaria . . . invenit Fulvius Lippinus: in Tarquiniensi feras -ere instituit. al.

β sensu artiore respicitur actio alendi, nutriendi: ① generatim; -unt: **A homines, dei (aliter p. 594, 16 sqq.):** ① indicatur pabulum (per abl. praeter p. 594, 21; exempla selecta inde a COLVM.): VARRO rust. 1, 38, 3 veterinae, quae hordeo -untur. 2, 6, 4 asini commode -untur farre. 2, 7, 7 equinum pecus -endum in pratis potissimum herba, in stabulis . . . faeno. 2, 8, 4 asinos admissarios -imus . . . faeno atque hordeo. 2, 11, 2 arido et firmo cibo pecude -sta. ibid. a viridi -s<ta> pecus (item c. praepos.: COLVM. 8, 17, 14 pisces satis ex his salsamentis, sed ex recentibus melius -untur [sed bis var. l. et]). 3, 6, 3 pavones -untur omne genus obiecto frumento. CAES. civ. 3, 44, 3 manu sata, quibus . . . iumenta -ret Pompeius. VERG. georg. 3, 406 canes -e sero pingui. Ov. epist. 9, 68 humana . . . dape -vit equas Diomedes (cf. met. 8, 170 -stum sanguine monstrum [sc. Minotaurum]). PAVL. FEST. p. 100 herbilis anser herba -stus (opp. frumento altus). COLVM. 7, 3, 19 agni -endi sunt intra stabulum cytiso eqs. 7, 4, 2 singula capita . . . recte -untur ad praesepia tribus hordei . . . sextariis. SCRIB. LARG. 132 capra tantummodo hedera -sta. PLIN. nat. 18, 142 columbas -stas ea, sc. cracca. FRONTIN. strat. 3, 15, 5 triticum superesse eis, qui inde etiam pecora -rent (cf. LACT. inst. 6, 12, 39 unde feras -is, hinc pauperes ale [sed dicitur de impensis]). IVV. 7, 76 multa -endum carne leonem. SER. SAMM. 530 cocleas . . . urtica aut fuffure -i. al. ② non indicatur pabulum: VARRO rust. 2, 1, 16 -endi primus locus qui est (i. pastio quaelibet, v. 2, 1, 17). 2, 1, 17 qui (i. quomodo) . . . quaeque pecudum -atur. 2, 4, 20 porcos domi . . . secernunt a matribus ac seorsum -unt. 3, 10, 5 anseres -unt in umidis locis. 3, 17, 6 eos pisces (v. p. 600, 24). Cic. off. 2, 14 -ere eas bestias aut domare aut tueri aut . . . fructus ex iis capere (cf. COLVM. 8, 2, 6 gallinas tutari [tueri var. l.] et -ere). MANIL. 5, 384 clausas . . . culmine summo -ere aves Veneris. COLVM. 6, 3, 2 boves . . . recte -endi non una ratio est. al. PETRON. 139 vers. 6 satiavit numinis iram Telephus et regnum Neptuni -vit Vlixes sociis naufragis (e coniectura [?] pro cavit; alii vix recte -vit ad pavere, pavescere trahunt). PLIN. nat. 9, 25 delphinus -stus . . . e manu. STAT. Theb. 7, 574 manus obvia -it exceptantque cibos tigres domitae. MART. 6, 61 (60), 7 quam multi tineas -unt blattasque disertis (sc. libris suis, cf. p. 594, 5). QVINT. inst. 8, 3, 22 (e declamatore quodam) etiam canem -is. decl. 260, 15 animalia . . . alere ac -ere. APVL. met. 6, 26, 1 quousque . . . asellum . . . frustra -emus? (sim. 7, 20, 3). 7, 16, 3 equi mares . . . ob admissuram . . . -sti satianter ac diu saginati. MIN. FEL. 28, 8 Apin bovem . . . adoratis et -itis. ITALA Matth. 6, 26 (cod. a al. = VVLG.) pater . . . caelestis -it illa volatilia (gr. τρέπει, aliae vers. alit). al.

B ipsa animalia (addidi LVCAN. et TERT., ubi animal corpus suum alens intellegas esse agens): VARRO Men. 566 (dicitur de ave, quae pullos peperit?) quos non lacte (iacta trad.) novo levata -at (MART. 13, 41, 1 lacte mero -stum porcellum [APIC. 8, 7, 6]). rust. 3, 7, 10 eo . . . columbae se et pullos -unt (COLVM. 8, 8, 2 columbae mensibus ceteris se ipsas -unt seminibus agrestibus. IVV. 14, 80 adulti volturis et se -entis. PALLAD. 1, 28, 1. PLIN. med. 1, 1, 6 cochleae matutino se -enti). LVCAN. 2, 996 p. 595, 22. LVCAN. 6, 673 cervi -stae (-sti var. l.) serpente medullae (ad rem cf. p. 600, 12). PLIN. nat. 10, 30 cornix etiam volantes pullos aliquamdiu -it. 10, 99, 10, 165, 11, 74. STAT. Theb. 10, 825 fetibus abreptis non sunt, quibus tigris ubera -at. MART. 13, 97, 2 dum . . . onager sola . . . matre -itur. TERT. apol. 9, 11 caro ursorum -sta de homine (nisi pertinet ad l. 33).

③ *escae* (l. 4. 13. 14 formis pass., sed ita ut esca agens esse videatur): ① *variae*: VARRO rust. 3, 2, 12 hic aprum glas cum -it empticia, facit pinguem, illic gratuita exilem. VERG. georg. 3, 528 non illis bubus epulae nocuere . . . frondibus et victu -untur simplicis herbae, pocula sunt fontes. HOR. epist. 1, 20, 12 (ad librum) tineas -es (cf. p. 593, 65. SYMPH. 63 littera me -vit nec quid sit littera novi [loq. tineas in aenigmate, quod ludit usu translato]). VITR. 8 praef. 3 terrenus fructus . . . alit et nutrit animales -endo continenter. COLVM. 2, 10, 22 rapa non hominem solum, verum etiam boves -unt. 7, 12, 10 canes hordeacea farina cum sero commode -it. 8, 4, 2 vinacea quamvis tolerabiliter -ant, dari non debent. al. LVCAN. 1, 329 catulos tigris caesorum -vit cruor armentorum. PLIN. nat. 18, 137 ut vicia Decembri mense -at. MART. 13, 49, 1 cum me ficedulam ficus alat, cum -ar . . . uvis. IVV. 12, 105 (de elephanto) belua . . . furva gente petita arboribus Rutulis et Turni -itur agro, Caesaris armentum. PRISC. periheg. 795 -unt quos cygnos herbae (Dionys. periheg. 835 νέμονται . . . ἐπι πολίης). ② *hominum corpora*: HOR. carm. 3, 27, 56 quaero -ere tigris. epist. 1, 16, 48 non -es in cruce corvos. TIB. 1, 3, 76 Tityos . . . atro viscere -it aves (de eiusdem poena: Ov. Ib. 194 SEN. Thy. 10. ambigue de Diomede: Ov. Ib. 402 humano viscere -vit equos, sc. et aliorum et suo corpore). Ov. ars 3, 36 quantum in te, Theseu, volucres Ariadna . . . -vit . . . sola relicta. met. 7, 765 exitio multi pecorumque suoque rurigenae -vere feram, sc. vulpem Teumessiam. SEN. Thy. 1033 -unt feras filii vel filiorum reliquiae. Tro. 567 peremptus -is Idaeas aves. LVCAN. 4, 810 -it aves nullo contactus Curio busto. PRVD. perist. 5, 444 cadaver squamosa -ens agmina. CLAVD. carm. min. 53, 21 volucrum vivo sub pectore -it Prometheus. PAVL. NOL. epist. 25a, 3 p. 596, 54. SALV. eccl. 3, 48 ulceribus canes -verat Lazarus.

③ *alia*, sc. fere loca sim. (interdum vergit in notionem procreandi sim.): LVCAN. 2, 706 (inter portenta) Chimaeras -ere naturam per terras omniparentis. SEN. Herc. f. 1209 feras volucresque -ens Caucasi abruptum latus. OCTAVIA 515 -vere volucres et feras saevas diu tristes Philippi. COLVM. 8, 16, 8 harenosi gurgites . . . pelagios pisces melius -unt. PLIN. nat. 9, 131 purpurarum genus vario soli genere -stum (antea: nutritum alga). SIL. 17, 448 ferventi -stus harena . . . serpens. MART. 10, 30, 21 piscina rhombum -it. 11, 18, 12 urucam male -it hortus minimus unam. IVV. 12, 105 l. 13. PRISC. periheg. 277 Germania -it volucres . . . fulgentibus alis. 599.

④ *speciatim*, i. q. pinguem facere, saginare (dub. VARRO, SEN., APIC.): VARRO rust. 3, 11, 4 aves quaedam neque propter fecunditatem neque propter suavitatem saginantur et sic (si Ellis) -endo fiunt pingues. HOR. sat. 2, 8, 88 pinguibus . . . ficis -stum iecur anseris. SEN. epist. 110, 13 animalia diu -sta et coacta pinguescere. PLIN. nat. 10, 140 ars gallinaceos quoque -endi lacte madidis cibis (antea: gallinas saginare). MART. 13, 62, 1sq. gallinae altiles: -itur et . . . gallina farina, (2) -itur et tenebris. ITALA iud. 6, 25 (Lugd.) vitulum -stum patris (6, 28 [ibid.]. Luc. 15, 23. 27. 30 [cod. q. aliae vers. et Vulg. saginatum]; gr. semper σιεντόν). EDICT. imp. Diocl. 4, 21 L. anser -stus (gr. τειθαμμένος). 4, 22 anser non -stus (gr. βοσκός) APIC. 7, 16, 1 cocleas lacte -stas: . . . cum -stae fuerint, ut non possint se retrahere . . . ; similiter et pulte -i possunt (7, 16, 4 ubi -stae fuerint). ANTHIM. 22. al. part. perf. fem. pro subst. i. q. avis (gallina?) saginata: SCHOL. Iuv. 5, 115, 1 'altilis . . .': -sta. SORAN. app. 8 adipis -ae . . . , adipis anserinos (12. cf. 9 adipis de -sta).

b -untur homines, dei sim. eorumve partes aut copiae: α generatim (interdum vergit in notiones curandi, vitam conservandi vel procreandi, educandi, in notionem habendi, possidendi maxime p. 595, 8. 13. 17 nec non l. 82): ① non plane indicatur esca: **A -untur quilibet (selecta post LIV.):** PAVL. Merc. 59 convicium tot me, sc. filium nequam, annos iam . . . -ere patrem. Most. 23 amicas emite, liberate, -ite parasitos, obsonate. Persa 56 quin parasitando -verint ventres suos (cf. struct. reflex.: SEN. epist. 20, 7 turba ista cum a te -i desierit, ipsa se -et [te codd. vet.]. VAL. dig. 34, 1, 22, 1 bis. VLP. dig. 24, 1, 21, 1 se mulier . . . suosque homines. AVG. civ. 22, 8 p. 574, 5 D. sartoris se arte -bat. PALLAD. hist. mon. I 45 [gr. p. 151, 11 B. ἀποζώντες]. al.). VARRO Men. 546 mammam lactis sugentem -ere [et] pupum. Cic. Mil. 3 quos P. Clodi furor rapinis et incendiis . . . -vit. VERG. georg. 4, 152 apes Dictaeo caeli regem -vere sub antro (item -unt animalia: TERT. ieiun. 9 p. 285, 8 corvi Eliam [sec. III reg. 17, 4 ut saepe al.]). Aen. 7, 684 quos dives Anagnia -it (sim. -it ager vel regio: HOR. epist. 1, 17, 47. 2, 2, 160. MANIL. 5, 375 Numidarum -imur oris eqs. SEN. Phaedr. 538. epist. 60, 2 homo et terrā et mari -itur. PLEN. nat. 18, 15 nulla provinciarum -ente Italiam. SIL. 8, 431 MART. 10, 96, 7. GARG. MART. med. 30 [e Catone?]. Expos. mundi 30 Heliopolis . . . mulieres speciosas -it. al.). AETNA 225 non oculis solum pecudum miranda tueri more nec effusos in humum grave -ere corpus. Liv. 24, 24, 2 regis stipendiis -stus . . . miles. 33, 47, 3 quos -verat . . . publicus peculatus (sim. -unt res, per quas victus paratur: VAL. FL. 7, 52 Argonautas ratis . . . sola rapinis saevaeque -it hiems. SIL. 3, 390 vis raptaque. MART. 9, 63, 2 mentula [cf. IVV. 9, 136 -itur inguine venter]. IVV. 7, 93 [versus spurius?] vatem pulpita. al.). SEN. dial. 5, 17, 3 Lysimachus suum quondam amicum . . . in cavea velut novum aliquod animal . . . diu -vit. QVINT. decl. 260, 17 abdicatos. IVV. 12, 28 pictores quis nescit ab Iside -i. APVL. apol. 56, 5 dis . . . , qui eum -unt ac vestiunt. TERT.

adv. Marc. 4, 21 p. 488, 14 *Christus* -it populum in solitudine. ITALIA gen. 48, 15 (Novatian. trin. 19, 16 D. al., sim. VVLG.) *deus* -it me *Iacob* a iuventute (gr. *τρέφων*). 50, 20 (Ottob. al.) ut -retur populus multus per *Ioseph* (gr. *διατρεφῆν*, Vulg. salvos faceret). COD. Theod. 8, 4, 6 pr. primipilaribus, qui ad -endos milites . . . destinantur (cf. CIL VI 2893 ex evokat(o), qui . . . -vit leg. x). al. ② -untur *servi*, *mercennarii* sim. (milites et parasitos supra inseruimus, e. g. p. 594, 61. 77): HOR. sat. 1, 6, 104 plures calones atque caballi -endi forent. 2, 6, 67 (vix ad l. 20). 2, 7, 18 mercede diurna conductum -vit. SEN. benef. 6, 12, 2 captivos suos, ut commodius veneant, -it et . . . saginat. dial. 10, 12, 3 athletas . . . -it. epist. 17, 3. 17, 4 paucos ventres (PETRON. 57, 6 viginti v. -o et canem). PLIN. nat. 18, 38. QVINT. decl. 260, 14 noxiorum familias (aliter p. 597, 1). IVV. 3, 141 quot -it servos? al. PLIN. epist. 10, 31, 3 *damnatos* a re publica -i eqs. EPIST. imp. Hadr. dig. 48, 15, 6, 1 POMPON. dig. 24, 1, 31, 10. VLP. dig. 10, 4, 11, 1 -ere . . . servum, vestire, curare. APVL. met. 1, 21, 7 neque praeter unicam -it ancillulam. TERT. anim. 13, 2 quantas animas -o, ait dives. EDICT. imp. Diocl. 7, 2 L. lapidario structori -s<to> *denarios tot* (gr. *τρέφομένω*. sim. saepe *ibid.*). al.

① *indicatur esca* (potus l. 27. 30 sq.): ③ *ablativo* (ad p. 594, 58 sqq. fort. *trahenda* l. 26. 30): AFRAN. com. 283 Gallum sagatum, pingui -stum *taxea*. LVCR. 2, 996 quibus *pabulis* omnes *animantes* corpora -unt. CAEL. Cic. fam. 8, 15, 1 tibi nostri milites . . . malis orbiculatis esse -sti videntur? CALV. carm. frg. 9 virgo infelix *Io*, herbis -eris amaris (nisi ad p. 599, 83). VERG. Aen. 3, 650 -unt radicibus herbae. HOR. epist. 1, 16, 2 fundus . . . arvo -at erum. ELEG. in Maecen. 1, 119 -itur . . . Tithonus nectare. LIV. 23, 5, 13 *milites* infandis -stos epulis, sc. *corporibus humanis*. PERS. 3, 55 iuventus . . . -sta polentā. PLIN. nat. 13, 106 exercitus -stos eo *fructu*. al. SIL. 3, 311 dulci -it lotos . . . *baca*. STAT. silv. 4, 5, 36 fonte *Iuturnae* relictis uberibus . . . esse -stum *Septimium* (cf. VVLG. III reg. 18, 4 -vit eos pane et aqua [item 18, 13]). MART. 3, 58, 48. IVV. 5, 150 poma . . . , quorum solo -aris odore. SVET. Aug. 24, 2 cohortes . . . decimatas hordeo -vit. TERT. carn. 6 l. 76 ut terrenis pabulis -sta sit *caro angelorum* (respicitur gen. 18, 1 sqq.). HIER. epist. 21, 26, 1 cotidie *salvatoris* carne -imur, cruore potamur (respicitur *eucharistia* ut: PRVD. cath. 5, 108 -entes dapibus pectora mysticis. SACR. Leon. 525. al.). al. ④ *per ipsum subi.* (cf. l. 25. 29): HOR. carm. 1, 31, 15 me -unt *olivae eqs.* epist. 1, 15, 14 populum frumenti copia. COLVM. 2, 9, 14. 2, 10, 22 p. 594, 8. MART. 6, 11, 5. 9, 2, 4. ITALIA (= VVLG.) sap. 16, 26 non . . . *fructus* -unt homines, sed sermo tuus . . . *conservat* (gr. *τρέφουσιν*). PRVD. cath. 8, 78 *animum* . . . -at . . . *cibus* (ANTHM. 75 c. iste -it). al.

⑤ *speciatim in conviviis* (cf. NON. p. 240, 7 accipere -ere [ad Ter. Eun. 1082, quod item explicant DON. et EVGRAPH.; v. etiam CLAVD. DON. Aen. 3, 350 p. 315, 15]. GLOSS. ἐστὶν. περιδεικνύει): ① *cum acc. personae i. q. invitare, excipere* (cf. p. 590, 72): CIC. Att. 6, 1, 13 in . . . splendidissimis canistris holusculis nos soles -ere. PLIN. nat. 12, 63 benigne certo dierum numero *deus* hospites -it. STAT. silv. 1, 6, 37 (ad *Domitianum*) cum tot populos . . . -as in *theatro* (antea: alis). MART. 7, 86, 10 v. p. 597, 50. PORPH. Hor. carm. 3, 21, 7 *Messalam Corvinum* -ere. CYPR. ad Donat. 16 magis carissimos -is, si eqs. EVTR. 4, 7, 3 legationes . . . magnificentissime convivio -vit. SCHOL. Cic. Gron. D p. 309, 5 'quisquam vocaret': . . . quis eum -ret. AVG. serm. coll. Morin p. 32, 13 ut dici solet: -am *amicos*. CIL X 5654, 10 sing(ulos) -vit et ded<it ei>s *discumbentibus eqs.* al. ② *absolute i. q. convivium comparare* (cf. APVL. p. 598, 38): PORPH. Hor. sat. 1, 4, 88 'aquam praebere' dicere pro '-ere'. SPART. Hadr. 17, 4 cum plurimis *simmatibus* -ret. LAMPR. Alex. 41, 4 quando -bat. *ibid.* si -atur a praefectis absente imperatore. SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 36 'parochi': -entis . . . , id est pastoris illius, qui convivium praebat. AMBR. Hel. 8, 24 (verba *obsonatoris*) -it . . . *dominus meus*. COMM. instr. 2, 37, 1. 2. 6 LVX. anth. 326, 6. al.

③ *translate* (hic illic imagine sublucente; imagines notabiliores v. sub 3; nonnumquam subesse videtur usus sub A descriptus, maxime l. 67 sqq. p. 596, 30 sqq.): a *potius cum respectu satiandi, delectandi* sim.; -untur: α *sensus, imprimis oculi* (gula l. 75, auditus p. 596, 1): TER. Phorm. 85 *amanti inopi* restabat aliud nihil nisi *oculos* -ere (aspectu *puellae* ut: LVCR. 1, 36 *Mavors* . . . -it amore avidos . . . visus. OV. am. 3, 2, 6 tu cursus spectas, ego te: . . . *oculos* -at uterque suos). CIC. Verr. II 5, 65 eius *cruciatu* atque supplicio -ere *oculos* *animumque* exsaturare (aspectu *cruciatu* sim. ut: Phil. 11, 8 in eius corpore lacerando [dist. *animum* satiare]. OV. met. 14, 728 *lumina*. TAC. hist. 3, 39, 1 SVET. Vit. 14, 2. HIER. epist. 1, 4 -stis cruore *luminibus*). LVCR. 2, 419 *colores*, *oculos* qui -ere possunt. MANIL. 5, 196 *gulam Nereus* ex aequore -it (SEN. nat. 3, 17, 3 *piscis* *oculos* ante quam *gulam* -vit). SEN. epist. 58, 25 quemadmodum ille caelator *oculos* . . . *fatigatos* remittit atque *avocat* et, ut dici solet, -it, sic nos *animum* aliquando debemus relaxare et quibusdam oblectamentis reficere. AMBR. Abr. 2, 3, 11 *oculi* -untur primo diei *lumine* (cf. AVG. in euang. Ioh. 13, 5 *fraudati oculi cibo suo* - luce *quippe* -untur eqs.). PAVL. NOL. epist. 13, 24 si -at *oculos* (sc. *agricola messe* exspectans ut: VEN. FORT. carm. 3, 12, 15 de messe futura). CYPR. GALL. Ios. 165 *visum*. EVSTATH. Basil. hex. 4, 1, 1 *populi* *spectaculis* . . . *oculos* -endo reficiunt (gr. p. 77^c πόλεις . . . ἐστὶν ὄψαι τὰς ὄψεις). ENNOD. epist. 9, 26, 2 p. 248, 5

agnoscant, quod -at *auditum*. al. β *affectus*: PROP. 4, 3, 22 *dignior Oeno* qui apud *inferos* tuam -at, aselle, *famem* (Ps. QVINT. decl. 12, 3 *fames* se ipsa -vit. CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 112, 32. cf. p. 597, 42). VAL. MAX. 4, 7 ext. 2 -vi *invidiam* quorundam *optimi amici* *iactura*. SEN. dial. 7, 17, 3 non sum *sapiens* et, ut *malivolentiam* tuam -am, nec ero. SIL. 12, 721 aspice, . . . *Iupiter* . . . *quantis* -at . . . *ignibus iras* (AVG. epist. 91, 9). APVL. met. 9, 38, 2 *fruere exitio* totius . . . *familiae* et *sanguine* . . . *insatiabilem* tuam *crudelitatem* -e. PRVD. c. Symm. 2, 673 *Decius* . . . *insanam* -vit *rabiem*. CLAVD. 8, 251 *cupido* . . . *expleri* -ique *nequit* (cf. AVG. serm. 352, 3, 9 *cupiditatem* [postea: *impleam* et *saturem*]). carm. min. 22, 22 *furorem*. CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 112, 23 *fauces hiantes* *avaritiae* *cruor* -it (cf. COD. Theod. 8, 5, 7 *avaritiam*). γ *animantes eorumque animus* sim.: PVBLIL. C 29 *crudelis* *lacrimis* -itur, non *frangitur*. VERG. georg. 2, 285 non *animum* modo *uti* -at *prospectus inanimem* ([SERV.: *delectet*]. Aen. 1, 464 a. *pictura* -it *inani Aeneas* [SERV. auct.: *delectat*]. LIV. frg. 68 opere. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 102 ut *diversis* *delectationibus* *animi* *hominum* -rentur. al.). LVCAN. 1, 172 *populus*, quem *pax* . . . *iuaret*, quem *sua libertas* *inmotis* -ret *armis*. CYPR. ad Donat. 1 *animam* simul et *auditus sermonis* *instruit* et -it *obtus arborum* (HIER. epist. 22, 37, 2. al.). AMBR. obit. Valent. 38 eum *vestrae gratiae* -bat *affectus*. *ibid.* -unt *frequenter* et *lacrimae* et *mentem* *ablevant*. CLAVD. 3, 165 *illecebris* *capitur* . . . et *avaro* -itur *aspectu Rufinus*. 28, 116 -vit *Iuleos* *inviso sanguine* *manes* *Augustus*. PAVL. NOL. epist. 13, 11 *pulehro* . . . *tanti operis* *tui* *spectaculo* -or. SACR. Leon. 477 quos *beneficiis* *temporalibus* *refobis*, -e *divinis*. MAX. TAVR. serm. 18, 2 M. *avarus* . . . *alieno* se -it *damno*; . . . est *illi laetitia* *fletus* *alienus*. MAXIM. eleg. 4, 2 -ere *corda ioco*. al.

δ *potius cum respectu conservandi, sustinendi vel corroborandi, augendi* sim.: α *corporaliter, sc. saepissime materia accepta, -untur*: ① *sidera*: LVCR. 1, 231 unde *aether sidera* -it? (cf. APVL. mund. 2 *altitudo aetherea* *divinas* . . . *vivacitates ignium* -ens). 5, 525 sive ipsi *siderum ignes* *serpere* possunt, quo *cuiusque* *cibus* *vocat* . . . *flammea* per *caelum* -entis *corpora* *passim*. VERG. Aen. 1, 608 *polus dum sidera* -et. LVCAN. 9, 313 *sol* *ponto* *sua lumina* -ens. PLIN. nat. 2, 46 *sidera* . . . *umore terreno* -i. 2, 171 *sidera* . . . -ens *oceanus* (RVT. NAM. 1, 644 *aquis*). inde in *imag.*: CORIPP. Iust. 3, 187 *imitatur Olympus* . . . *Augusta domus*: . . . *regis* -untur ab *igne cetera sidera*.

② *ignis* sim. (cf. l. 31. 33 et p. 601, 77): VERG. georg. 2, 432 *taedas silva* . . . *ministrat* -unturque *ignes nocturni* et *lumina* *fundunt*. Aen. 11, 787 *Apollini* *pineus ardor* *acervo* -itur. AETNA 220 *quae res* *incendia* -it (sc. e *montibus erumpentia*; cf. 447 -ret *ignes* [posceret *trad.*]. 623. SEN. epist. 79, 2 *ignis* *aliis* -itur, in ipso *monte* non *alimentum* *habet*. SIL. 17, 593). DIRAE 52 *Vulcanus* . . . -stus *Iovis ignibus*. OV. met. 14, 467 *Danaas* -verunt *Pergama* *flammas*. SEN. Herc. O. 577 *ture* *flammas sacrificii*. nat. 1, 15, 2 (de *fulgoribus*) *ignem*, quem *propior* *terris* *diu* -verat *aer spissus*. 7, 20, 2 quo *alimento* -bantur *ignes caelestes*. LVCAN. 5, 525 *scintillam* . . . -vit in *ignes*. PLIN. nat. 2, 239 *natura voracitatem ignis* in *toto mundo* *avidissimam* *sine damno* *sui* -it. VAL. FL. 2, 450 *ignem* . . . *sulphure* -it *amico*. 2, 658 *ratibus* qui -itur *ignis*. SIL. 9, 603 -stus . . . *ignis edax* *vento*. 14, 421 *Corbulo* *atros* . . . -stosque *bitumine* *torquet* . . . *ignes*. MIN. FEL. 35, 3 *poenale* *illud incendium* non *damnis ardentium* -itur, sed *inexesa* *corporum laceratione* *nutritur*. LACT. inst. 5, 10, 4 *ignem arae* *cruore* *hominum* *tamquam oleo* -ere (spargere *var. l.*). PAVL. NOL. epist. 25a, 3 *iuste* *nunc* *apud inferos* *ignes* -it et *vermes*, qui *apud superos* non -verat *indigentem*. al. inde in *imag.*: PAVL. NOL. epist. 4, 1 (alloquitur *Augustinum*) *lucerna* -stum *oleo laetitiae* *lumen* *effundens*. ③ *herbae* sim.: VERG. georg. 2, 189 *campus filicem* . . . -it (inde AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 26). PETRON. 121 *vers. 110 Fortunae* *est cordi* *sanguine* -ere *luxum* (cf. *vers. 99* *nutritas sanguine fruges*). PLIN. nat. 14, 13 *vitis quaedam* *brevitate* *crassitudinem* -ens. 17, 29 *quasdam pruinis* *ac nebulis* -i . . . *vites*. 17, 90 *umbra alni* -ens *sata*. 17, 173 *viveradix* *resecta vires* . . . *concipit* et *intra* se -it *suffecturas oneri*. 17, 211 *utile* *toros futuri draconis* -i. 19, 56 *etiamne* *herba aliqua* *diviti* *tantum* -itur? CARM. de mens. 2, 46 *semina* . . . -it *hiems*. AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 21, 1 *cypressus* *comam* -it (cf. l. 70). PRISC. rhet. 7, 23 p. 557, 11 *laudantur arbores* . . . et a *pastu*, quo *modo* -untur; et si *multa cura* *egent eqs.* (gr. ἀπὸ τῆς τροφῆς, ὅλον πῶς τρέφεται). ④ *varia* (cf. p. 597, 52. 598, 3): HOR. sat. 2, 3, 35 me . . . *iussit sapientem* -ere *barbam* (SCHOL. Verg. Veron. ecl. 8, 34. cf. VERG. Aen. 7, 391 *sacrum* *tibi* -ere *crinem* [STAT. Theb. 8, 492 *ille* *genas Phoebo*, c. hic -bat *Iaccho*. CE 1109, 37 CENS. 1, 10 NEMES. ecl. 2, 78. al.]. STAT. Theb. 6, 608 *Triviae* -bat . . . *munus*. HEGES. 4, 25, 2 *comam*. sim. al.; *huc fortasse* DOSITH. gramm. VII 427, 13 *squalorem* -ens *αὐχμὸν τρέφων*). OV. trist. 4, 4, 64 *Taurica* *dira caede* . . . -itur (spargitur *var. l.*) *ara* *deae* (VAL. FL. 1, 678 *plurimus* *aras* -it *honos*). MANIL. 1, 158 ut *liquor* *exhalet* . . . *auras* *aeraque* *ex ipso* *ducentem* *semina* -at. PLIN. nat. 17, 56 *satis* *quibusdam* *ipsis* -i *terram* *dicit Cato*: *segetem* *stercorant* *fruges eqs.* 34, 137 *Servilia* *familia* . . . *trientem* . . . -it *auro*, *argento* *consumentem* *utrumque*. SIL. 12, 230 *ebur* *Tiburis* *aura* -it, sc. *splendorem conservans* *vel restituens*. STAT. Theb. 11, 115 *Notus* et *Boreas* . . . , hic *nive* *Rhipaea*, *Libycis* hic -stus *harenis*. Ach. 2, 144 *imbribus* *adsiduis* -stus *nivibusque* *solutis* *Spercheos* (item de *fluvio nivibus* *aucto*: SIDON. epist. 2, 9, 9 ALC. AVIT. carm. 4, 441). IVV. 6, 365²¹ *oculos* *fuligine* -it . . . *adulter* (v. vol. VI 1, 1523, 58 sqq.) [Krümer]

TERT. apol. 44, 3 de vestris (*i. paganis*) . . . munerarii noxiorum greges -unt. SPART. Hadr. 11, 1 ne quid otiosum vel emeret aliquando vel -ret. *al.*

β incorporaliter -untur: ① *animantes eorumque animus sim. (huc fort. locus corruptus VARRO Men. 462):* LVCR. 3, 1003 animi ingrati naturam -ere semper atque explere bonis rebus satiareque numquam. OV. Pont. 1, 4, 21 otia corpus alunt, animus quoque -itur illis; immodicus contra carpit utrumque labor (VITA Hil. Arel. 32 l. 4 secreti amore a. quoque affectumque -visti). VAL. MAX. 7, 2 ext. 7 *iuvenes* profusa indulgentia -sti. INSCR. Année Epigr. 1968 n. 455 (*saec. III, e Thracia*) cupiunt . . . parentes me nuvere viro et gloria -ere omnes. PACIAN. (?) *sim. carn. p. 132, 29 animam . . . lectoris -it rerum divinarum . . . cognitio* (AMBR. Isaac 4, 11 in illo *divino* confirmatur atque eo -itur. VITA Caes. Arel. 1, 61 de hoc alloquio. *al.*). AVG. gen. ad litt. 5, 3 p. 141, 26 *ut sacra scriptura* veritate magnos -at, affabilitate parvulos nutriat. c. Petil. 2, 32, 73 p. 61, 31 serm. 71, 7, 11. POMER. 3, 8, 3 his malis *superbae mentis* diabolus -stus exsultat. *al.* ② *affectus:* VERG. Aen. 10, 627 spes -is inanis. OV. rem. 749 non habet, unde suum paupertas -at amorem (met. 9, 749 spes est quae capiat, spes est, quae -it a. MAXIM. eleg. 3, 69). SEN. Herc. O. 351 quid ipsa flammam odii ac doloris -is et vastum foveas ultro dolorem? (*cf.* 448 quid quid dolorem -it). dial. 6, 1, 7 haec . . . misera et in se saevientia ipsa . . . acerbitate -untur. SIL. 7, 497 -ere . . . pravum ac nutrire furorem *Minucii* (favorem *trad.*). TERT. scorp. 12 p. 173, 26 martyrum animae . . . patientiam (*respicitur apoc. 6, 9 sqq.*). AMBR. paenit. 1, 14, 76 -itur libido conviviis, nutritur deliciis, vino accenditur. FERRAND. epist. 12 non semper oculis corporalibus sancta caritas -itur. *al.* ③ *varia:* HOR. epist. 1, 18, 35 dormiet in lucem . . . nummos alienos -et (*huc fort. pertinet* SEN. epist. 2, 6 quid refert, quantum illi in arca, quantum in horreis iaceat, quantum -at aut feneret?). SEN. Herc. O. 1319 (*Herc. ad Iunonem*) quid -is minas? 1398 longus tibi -vit cruentos forsitan morbos labor. SIL. 4, 9 docilis . . . -ere rumorem . . . pavor (*cf.* VAL. CEM. hom. 6, 3 p. 710^c dum fabulas [*i. rumorem*] -it, nescit cavere mendacium *genus hominum garrulorum*). 13, 359 talenta -ere longinquum non deficientia bellum. TERT. apol. 39, 3 fidem sanctis vocibus -imus. PRVD. c. Symm. 2, 954 annona . . . *plebis* longa otia -it. CLAVD. 22, 115 Ambitio . . . pretiis commercia -it honorum. AVG. catech. rud. 19, 10 *daemona* se . . . adorari . . . laetantur, dum errores suos humanis erroribus -unt. *al.*

③ *in imagine, sc. lusu notionum (zeugma l. 49. 50. 66, cum acumine quodam dictum l. 42. 73; afferuntur notabilia selecta):* OV. met. 4, 263 expers undaeque cibique rore mero lacrimisque suis ieiunia -vit *Clytie* (PAVL. NOL. carn. 27, 587 grata oculis *i.* -unt *contemplantur picturam sanctam*. ARATOR act. 1, 575 animae *i.* -i semper ab ore [*i. verbis*] decet). SEN. dial. 6, 22, 5 (*de Seiani satellitibus*) acerrimi canes, quos ille . . . sanguine humano -bat. PETRON. 2, 8 ne carmen quidem sani coloris enituit, sed omnia quasi eodem cibo -sta *eqs.* 39, 6 *signo tauri* nascuntur et bubulci et qui se ipsi -unt. STAT. Theb. 6, 77 *pater* in nomen *filioli* -bat equos cinctusque sonantes armaque maiores expectatura lacertos. MART. 7, 86, 10 -is munera . . . non amicos. 10, 96, 7 -itur hic, ibi -it ager (*cf.* 10, 58, 9 dura suburbani . . . iugera -imus agri vicinosque . . . lares [*vix ad IIB*]). 12, 75, 3 -stas glande natis habet Secundus (*sensu obsceno*). TAC. Agr. 31, 2 nata . . . mancipia . . . a dominis aluntur; Britannia servitutum suam . . . cotidie -it (*sc. frumento Romanis praebito*). APVL. met. 2, 11, 6 grandem . . . istam lucerna(m) Sibyllam -imus. TERT. ieiun. 6 p. 281, 6 Moysen deo -stum inediaque eius nomine saginatam. praescr. 36 l. 21 *ecclesia* potat fidem; eam . . . sancto spiritu vestit, eucharistia -it. CYPR. elem. 12 si putas quia, qui Christum -it, a Christo ipse non -itur (*respicitur* Matth. 25, 37 quando te . . . -vimus *ut:* elem. 22 in pauperibus. HIER. epist. 4, 1, 2. AVG. in psalm. 127, 16 l. 72 bene vivendo. *al.*). epist. 39, 2 animam . . . nutrimentis spiritualibus deus -vit. LAMPR. Alex. 15, 3 imperatorem, qui ex visceribus provincialium homines non necessarios . . . -ret (*cf.* AMM. 24, 4, 9 miles visceribus hostium -batur). HIL. in Matth. 22, 4 homines spiritales tamquam caelesti pane ad evolandum aves -stae. VEG. mil. 2, 19 miles veste et annona publica -batur. AMBR. Abr. 2, 8, 57 nares . . . continuato quodam substantiam hominis cibo -unt. HIER. epist. 52, 6, 2 *ecclesia filios suos* genuit, nutrit et -vit (*in sim. serie:* VAL. CEM. hom. 20, 2 p. 752^b mala cupiditas aut concipiat aut parturiat aut -at aut nutriat). AVG. in epist. Ioh. 3, 1 *Christus* lacte te nutrit, ut pane -at. HIL. Arel. vita Honorat. 9 l. 13 *certabatur, quis* affectu prius Christum quam advenam convivio -ret. VITA Hil. Arel. 14 l. 9 *praedicatione* epulis plebem spiritualibus saginabat, -endo esurire cogebat, esurientes nequaquam -ere desistebat. SACR. Leon. 832 *episcopi* greges sacros divino pane -entes. *al.*

④ *i. q. depascere (cum obi. loci [herbae l. 80]; fere de actione pastorum [ipsorum vescentium, fruentium animalium p. 598, 1, hominum sub B]; huc p. 591, 81?):* A *proprie:* SENT. Minuc. (CIL I² 584) 40 ea prata . . . niquis sicut nive -at nive fruatur (*cf.* LEX Quinctia [Frontin. aq. 129] 32 in eo loco -ere herbam, fenum secare [*vix post -ere interpungendum*]). PLIN. nat. 18, 12 frugem . . . aratro quaesitam . . . -visse ac secuisse . . . XII tabulis capital erat). VERG. Aen. 11, 319 *Rutuli collium* asperrima -unt. TIB. 2, 3, 42 praedator cupit imensos obsidere campos, ut multa innumera iugera -at oves (m. innumeram *i.*

-at ovem vel multo innumeram iugere -at ovem *var. ll.*). 2, 5, 25 -bant herbosa Palatia vaccae. LIV. 25, 12, 10 (*carmen Marci vatis*) Apollo exstinguet perduellis vestros, qui vestros campos -it placide (-unt *trad.* Macr. Sat. 1, 17, 28. *fortasse pertinet ad p. 596, 68*). PLIN. nat. 18, 258 utilissimum . . . , *prata* nec primo anno rigari nec -i ante secunda fenisecia. AMBR. Abr. 2, 6, 27 *revocare* pecus . . . , quo herbosa et non fructuosa -antur (*nisi est deponens*). B *translate* (*cf.* p. 597, 52): MART. 9, 80, 2 uxorem -it Gellius et futuit (*nisi de irrumatore, cf. p. 597, 52. item male tractatur femina:* VVLG. Iob 24, 21 *impius* -vit . . . sterilem . . . et viduae bene non fecit [*a Greg. M. al. ita explanatur, ut pertineat ad I*]).

⑤ *i. q. comedere vel pabulum carpere, vesci. in imagine vel translate l. 30. 35. 51. al.; iuxta notionem sub I descriptam e. g. l. 42. 47. grammaticorum doctrinas v. supra p. 590, 66 sqq., adde CHAR. gramm. p. 468, 23 B. GLOSS. I Ansil. PA 666 -itur: pabulum sumitur.*

A *indicatur esca (per acc. [nom. in passivo] praeter ENN.):* ENN. sat. 66 stagna, ubi lanigerum genus piscibus -it (-itur *var. l.; explanat Paul. Fest. p. 59:* in qua *palude* nascuntur pisces similes ranunculis, quos oves consecratae edunt. *sed fortasse interiit aut subi. aut obi.*). OV. am. 3, 5, 18 *taurus* revocatas ruminat herbas atque iterum -sto (*var. l. facto*) -itur ante cibo. PLIN. nat. 25, 47 capras purgari -sto (*pastor, pastore var. ll.*) illo *helleboro*. HOMER. 993 *te Hectorem* volucres diripient avidique (*avideque var. l., avidosque van Dorp*) canes tua viscera -ent. TERT. nat. 1, 18, 4 mulier Attica . . . , ne cederet corpus et sexus tormentis, linguam suam -stam expuit (*locis geminis apol. 50, 8 comesam, mart. 4, 7 comestam*). MOYS. Cypr. epist. 31, 6 p. 563, 10 -sta cruditate (*opp. ieiunio adtenuante. de ciborum copia accipio coll. vol. IV 1233, 69 sqq., alii de morbo aucto, cf. ibid. l. 60, ut spectet ad I B2*). PS. CYPR. pudic. 10 ut *pulchritudo* quasi flos . . . aetatis porrectae voluptatis occasione -atur (*Ps. Orig. tract. 5, 7 carpatur*). CHIRON 181 varietatem herbarum . . . -unt. PS. THEOD. PRISC. add. p. 334, 7 *caprae*, quae lentiscum per triduum -verint. DRAC. laud. dei 1, 270 non qui -ret herbas adfuit; intactis senuissent floribus herbae, ni -enda daret tellus iumenta. ENNOD. opusc. 5, 8 p. 395, 21 *dolor* secreta cordis . . . -vit incendio. *al.* B *non indicatur esca (vix huc VERG. georg. 3, 143, dub. ITALIA cant. 6, 1 [cod. 169 al.] -ere in hortis et collegere lilia [VVLG. ut -atur, sed gr. ποιμαίνειν. sim. 6, 2 et 2, 16 ibid.]):* VARRO frg. Non. p. 63, 26 esse[*t*] -ere dicebant. APVL. apol. 21, 2 vivo gracili lare, . . . paucioris habeo, parcius -o, levius vestio, minus obsono (*nisi ad p. 595, 55*). ITALIA Iob 1, 14 (*Ps. Orig. in Iob 1 p. 420^c al.*) asinae iuxta illos boves -bant (*gr. ἐβόσκοντο, HIER. interpr. Iob et VVLG. -bantur*). IS. 11, 6 (*Quodv. prom. 3, 39, 46*) una -ent simul lupus cum agno . . . et puer pusillum -et eos (*aliae vers. -etur vel compascetur, Vulg. habitabit, gr. συμβοσκηθήσεται*). Ezech. 34, 18 (*Aug. serm. 47, 9; ad pecus*) bonā pascuā -batis (*gr. νομήν ἐνέμεσθε, Vulg. pascuam . . . depasci*). SCHOL. Verg. Bern. ecl. 5, 24 nullus erat qui pecora Daphnidis -ret . . . , vel ipsa pecora pro maerore -ere nolunt (*sequitur: -bant se*). SERV. Aen. 6, 198 (*'columbae -entes' [v. p. 599, 55]*) optimum . . . augurium, quod -bant. *ibid.* exilientes -ere consuerunt. CHIRON 136 *iumentum* sinire -ere. 189 prodest ei . . . -ere (*nisi ad IAI*). AVG. c. Parm. 3, 3, 19 p. 124, 15 qui se sub uno pastore non adhuc cum haedis -ere sentiunt. CYPR. GALL. gen. 24 EVCHER. laud. her. 40. VITAE patr. 3, 22 dimiserunt asellum . . . , ut -ret (*gr. Cot. p. 489^c βόσκεισθαι*); cum autem -retur asellus *eqs.* (*loco gemino 7, 33, 2 ut -retur; ille autem pervenit -endo eqs.*). *al.*

CAPVT ALTERVM: *mediopassive vel deponens (de generum distinctione v. p. 590, 75 sqq.):* I *sine obiecto, i. q. pabulum, cibum capere (interdum vergit in notionem satiandi). legitur -o iuxta -or e. g. VARRO rust. 2, 4, 20. 3, 17, 6 VERG. Aen. 6, 653/655. pabulum vel res, unde pabulum paratur, indicatur per abl. passim, per praepos. de p. 599, 74. 600, 43. 601, 41. al., ex p. 600, 24. 601, 40. al., in p. 599, 76. 600, 38. al.; acc. v. sub IIB; locus, ubi quis -itur, indicatur per abl. vel praepos., v. maxime p. 599, 3 sqq., acc. v. sub IIA.*

A *strictius, sc. in pascuis (cf. GLOSS. IV 457, 14 -entibus: errantibus):* I *in imagine et translate, fere de hominibus vel rebus:* PLAVT. Most. 878 (*e convicio servorum*) ire vis, mula, foras -stum. Persa 318 boves bini hic sunt in crumina.: emitte . . . , sine ire -stum. LVCR. 1, 1090 exponunt *Stoici* . . . solis flammam per caeli caerula -i (*item de igni errante:* VERG. Aen. 2, 684 *visa est* innoxia . . . lambere flamma comas et circum tempora -i [*vix recte SERV. ad l. crescere. locum respicit GLOSS. I Ansil. PA 668 dilabi, diffundi*]). OV. met. 9, 202 *veneni* ignis edax . . . per . . . omnes -itur artus [*cf. SEN. sub IIB2*]. SEN. nat. 7, 21, 2 *cometes* non ut stella procedit, sed ut ignis -itur. SIL. 7, 370). COLVM. 8, 16, 9 *helops* Pamphilio profundo nec alio -itur (*item de piscibus sim.:* SIL. 14, 253 caeruleis . . . campis -entia cete. *cf. p. 599, 7. 601, 54*). ITALIA Is. 49, 9 (*Hier. ad l., sim. VVLG.*) in omnibus viis -entur et in omnibus semitis pascua eorum (*gr. βοσκηθήσονται*). Ezech. 34, 14 (*Aug. serm. 46, 25 = VVLG.*) in pascuis . . . -am eas oves . . . et in pascuis pinguibus -entur super montes Israel (*gr. βοσκήσω . . . βοσκηθήσονται*). VVLG. Ezech. 34, 19 oves meae his, quae conculcata pedibus vestris fuerant, -bantur et . . . bibebant (*Itala [Aug. serm. 47, 9] depascebant, gr. ἐνέμωτο*). AVG. c. Petil. 2, 47, 110 p. 84, 24 eadem pascuā sub uno pastore et oves et hirci -untur, donec . . . segregentur (*si mavis pascuā, ad IIA2*). *al.*

2 *proprie de animalibus (usu strictiore de pecore; usu latiore de aliis, quae degunt in pascuis, e. g. l. 8. 11. 25. 26. 42):* a *indicatur, ubi -antur:* LEX agr. (CIL I² 585) 26 <pro eo pecore, quod ... in calli>bus vieisve publiceis -stum impulsus itineris causa erit (*vix passive intellegendum. c. praepos. in etiam:* VARRO rust. 2, 3, 8 in spinosis locis. VERG. ecl. 1, 59 -entur in aequore [aethere *codd. vet.*] cervi [adynaton ut NEMES. ecl. 1, 75 phocae ... in arvis]. georg. 3, 219. Ov. ars 2, 517 lepores in Atho, ... apes ... in Hybla. POMPON. dig. 9, 2, 39 pr. [e Q. Scaev.]. VLP. dig. 43, 8, 2, 30. *al.*) VARRO rust. 3, 7, 2 cibo domestico contentum intra limina ianuae solet -i *hoc genus columbarum.* 3, 16, 5 apes foris -untur, intus opus faciunt (COLVM. 7, 3, 19). CIC. de orat. 2, 284 *pecus* qua libet -itur. VERG. Aen. 1, 186 per vallis -itur agmen *cervorum* (6, 653 per campum). HOR. carm. 3, 23, 9 nivali -itur Alcido ... quercus inter et ilices aut crescit Albanis in herbis victima (*c. abl. ut:* Ov. met. 2, 841 quod ... montano gramine -i armentum ... vides, ad litora verte. SEN. Phaedr. 66. CLAVD. rapt. Pros. 2, 193 solitos caligine -i ... equos *Plutonis*). Ov. am. 2, 6, 53 (*de piarum avium loco*) illic innocui late -untur olores. LIV. 7, 14, 4 iumenta ... -entia extra vallum. 24, 3, 4 ubi ... *pecus* -batur sine ullo pastore. PAVL. FEST. p. 220 ibi *pecus* -ens. APVL. met. 8, 19, 1 circum *senem* capellae -entes (*cf.* 10, 34, 2 circa. PS. AVR. VICT. orig. 6, 2 circa flumen). *al.* b *non indicatur, ubi -antur:* VARRO ling. 6, 41 agitur *pecus* -stum (*supinum ut:* rust. 2, 2, 10 exeunt. 2, 4, 6 exigunt. 2, 4, 19 sinunt exire. 2, 4, 20. *al.* HOR. sat. 1, 5, 18 LIV. 25, 8, 6 PHAEDR. 2, 4, 14 PLIN. nat. 9, 36 *testudines*). rust. 2, 9, 2 cum sciam mulorum gregem, cum -retur *eqs.* 3, 10, 5 *anseris* propter cupiditatem saepe in -endo ... abrupunt collum. VERG. ecl. 3, 96 -entes a flumine reice capellas. 4, 45 -entis ... agnos. 7, 39 -sti repetent praesepia tauri. 7, 44 ite domum -sti, si quis pudor, ite iuveni. georg. 3, 342 saepe diem noctemque et ... mensem -itur itque *pecus* longa in deserta sine ullis hospitibus. 3, 467 *ovem aegram* medio procumbere campo -entem. *al.* PROP. 2, 33, 12 mansisti stabulis abdita -sta tuis (mandisti ... *arbuta e coni. alii, -sta pro neutr. plur. accipientes. de Io etiam* Ov. met. 1, 630 luce sinit -i *Argus*). MANIL. 4, 233 totis armenta sequi -entia campis. 5, 139 SEN. dial. 3, 3, 8. COLVM. 6, 2, 12 ne ... progredi et per hoc -i possit *bos*. 6, 3, 2 *duo iuga* alterna ... vice vel arant vel -untur. 8, 11, 15 *pavonum pulli* cum ad satietatem -sti sunt, reducuntur. *al.* MELA 1, 45 *Garamantum armenta* obliqua cervice -untur (PLIN. nat. 11, 125). 3, 53 *ut pecora* diutius -sta dissiliant. PLIN. nat. 8, 39 *achlis* retrograditur in -endo (*cf.* 8, 178 boves ... et retro ambulantes -untur). 8, 199 aversum a sole -i cogendum *pecus*. 11, 260 *solidipedes* inter initia -i ... submissis genibus. 21, 73 egressae luce apes -staeque ... cotidie remeant. STAT. Theb. 6, 339 *grex* audito contempsit Apolline -i. VLP. dig. 47, 8, 2, 20 *pecus* ideo inclusit, ne -atur et ut fame periret. *al.*

B *laxius, sc. quolibet modo (cf. PAVL. FEST. p. 368 vescor -or. SYNON. Cic. p. 447, 13 vescitur. -itur. depascitur. pabulatur. alitur):* 1 *proprie:* a *de animalibus:* α *non indicatur pabulum:* (1) *exempla varia (vergunt in notionem vitam degendi l. 51. 54):* CIC. Cluent. 67 ut ... bestiae fame monitae plerumque ad eum locum, ubi -stae sunt aliquando, revertantur. LVCR. 5, 874 eorum *animalium inutilium* praesidio nostro -i genus esseque tutum *non patimur*. VARRO rust. 2, 2, 8 libentius ... ita -untur *oves*. 2, 4, 13 cum iam -i possunt *porci*, secernunt a matribus. 3, 8, 2 *mutuli*, in quibus dies noctesque -untur *turtures*. 3, 14, 5 *cochleas* saginare solent ita, ut ollam ... incrustent sapa et farri, ubi -antur. VERG. Aen. 6, 199 -entes *illae columbae Veneris signa ferentes* ... prodire volando. HOR. epist. 1, 7, 30 vulpecula ... reperat in cumeram frumenti -staque rursus ire foras ... tendebat. 1, 17, 50 tacitus -i si posset corvus, haberet plus dapis. MANIL. 5, 373 *avem* ramove sedentem -entemve. PAVL. FEST. p. 40 *grues* sive cum volant, sive cum -untur. 124 *merula* solitaria -itur. COLVM. 7, 3, 20 cupidinem bibendi -endique. PLIN. nat. 9, 74 *anguillae* -untur noctibus. 9, 128 qua *lingua purpura* -itur perforando reliqua conchylia. 9, 150 fistulae ... per quas -i existimantur *spongeae*. 10, 73 *hirundo* in volatu -itur. *al.* QVINT. inst. 2, 16, 13 *animalia* -i ... natura ipsa sciunt. *al.* (2) *de pullis in auspiciis (cf. l. 55. p. 600, 2):* CIC. nat. deor. 2, 7 P. *Claudius*, cum ... pulli non -rentur, mergi eos in aquam iussit, ut biberent, quoniam esse nollent (*de eodem:* SVET. Tib. 2, 2). div. 1, 27 cadere frustum ex pulli ore, cum -itur. 1, 77, 2, 72 tum ille *qui auspiciatur:* 'dicit si -entur': '-untur'. *al.* LIV. 6, 41, 8. 10, 40, 4. PAVL. FEST. p. 1 aves -stae id ratum fecerunt.

B *indicatur pabulum (id, quo pabulum paratur p. 600, 8. 14; supplementum est e contextu* VERG. georg. 2, 375 COLVM. 9, 14, 15 PLIN. nat. 25, 94): (1) *per praepos. (cf. l. 77):* VARRO rust. 2, 3, 7 *caprae* studiose ... de agrestibus fruticibus -untur atque ... virgulta carpunt (AVG. in euang. Ioh. 6, 4 corvi de morte -untur). ARATOR act. 1, 651 *corvus* cupiens ... in funere -i. (2) *per abl.:* VARRO rust. 2, 9, 8 (*de cibatu canis*) -itur ... eduliis (*ita Keil, ecuria vel e culina trad., e carne Sobel, Eranos 69, 1971, 60*) et ossibus, non herbis aut fronde. CIC. phil. frg. XII ut *ibi* sues quasi caprae ex ramis glande -antur. VERG. ecl. 5, 77 dum ... thymo -entur apes, dum rore cicadae. 9, 31 *cytiso* -stae distendant ubera vaccae. georg. 3, 231 frondibus hirsutis et carice -stus *taurus*. Aen. 10, 710 aper ... silva -stus harundinea. Ov. am. 3, 5, 18 p. 598, 20. met. 1, 632 *Io* frondibus arboreis et amara -itur herba (*cf. p. 595, 25*). PAVL. FEST. p. 59 *Cyprii* boves humano stercore -untur

(PHAEDR. 4, 25, 18 [*de musca*]). CVRT. 4, 8, 6 avium greges advolasse et polentā murum futurum indicante esse -stas. COLVM. 7, 5, 19 qua herba (*var. l. quam*) si -sta est ovis. 7, 9, 3 *porci* stipula -antur ceterisque ... caducis frugibus. PETRON. 89 vers. 50 *anguis* invadunt virum *Laocoonta* iam morte -sti. PLIN. nat. 1, 11, 116 *animalia* veneno -sta (11, 280. *cf. ibid.* venenatis -sta). 11, 35 *apes ignavae* melle. 12, 4 -sti naufragorum corporibus pisces (*cf. SIL. 13, 597 -stus ... cadavere vultur [-itur idem: SCHOL. Cic. Bob. p. 134, 24 cadaverum lacerationibus. PLAC. med. 23, 7 rec. β carne humana]*). STAT. Theb. 3, 545 *avis* praepete viva -itur immoriens. MART. 1, 60, 6 delecta -itur ille *leo* fera. 8, 50(51), 12 hunc *caprum* ... ipse tua -i vite, Lyaeae, velis. 14, 70(71), 2 *porcus* inter spumantes ilice -stus apros. TERT. pall. 3, 2 *cervus* serpente -stus. PRVD. cath. 3, 167 sanguine -sta ... *avis* (ham. 219 leones). CLAVD. 7, 78 *leonem* uberibus solitum -i. *al.*

b *de hominibus, deis sim. eorumque aut partibus aut copiis (plerumque indicatur qua re vel unde; absolute ponitur l. 32. 37. 42. 45. al.):* CIC. Cluent. 72 plānus improbissimus quaestu iudiciario -stus (*ablativo indicantur ea, quibus esca paratur, ut:* off. 2, 40 maleficio et scelere. SEN. epist. 18, 9 non toto asse. LVCAN. 10, 281 caede suorum. QVINT. decl. 298, 11 iniuria *accepta*. COD. Iust. 12, 1, 6 [a. 357-360] quis ex ... -stis turpibus lucris. AMM. 14, 2, 4 provincialium ... opibus. ANIAN. Chrysost. hom. 1, 5 manuum suarum opere [*gr. τρεφόμενος*]. *al.*) Att. 4, 10, 1 v. l. 56. VARRO rust. 3, 17, 6 *Hortensium* non -i e piscinis, nisi etiam ipse eos *pisces* -re<t> (*cum praepos. ex ut:* PLIN. nat. 23, 1 [*verba Pomonae*] primum ... homini cibum fuisse *ex arboribus* ... -ique et nunc ex se posse sine frugibus). Ov. fast. 2, 566 posito -itur umbra cibo (trist. 5, 8, 14 PETRON. 130, 7). PAVL. FEST. p. 119 lotos ... cuius bacis ... -sti Lotophagi sunt dicti. MART. epigr. 3, 4 epoto Sarmata -stus equo. 1, 92, 9 -eris ... nigrae solo nidore culinae et bibis immundam ... aquam. PS. QVINT. decl. 12 tit. cadaveribus -sti (AVG. civ. 3, 20 p. 130, 14 D. *Saguntum. cf. l. 19 et* PS. QVINT. decl. 12 them. corporibus). TERT. apol. 40, 14 vos ... -sti statimque pransuri ...; nos vero ieiuniis aridi (*sim. opp.:* ieiun. 6 p. 281, 18. 7 p. 282, 3 -stos impasti). ieiun. 16 p. 295, 9 *vir dei* ab ... sene ... temere -stus (*i. qui mandatum dei negligens non recusavit, quin hospitio senis acciperetur, cf. III reg. 13, 17 sqq.*). adv. Marc. 3, 9 p. 390, 20 *angeli apud Abraham et Loth* sunt congressi et -sti et operati *eqs.* ITALIA psalm. 36, 3 (Sangerm. *al.* = VVLG.) inhabita terram et -eris in divitiis eius (*gr. ποιμανθήσῃ, HIER. psalt. sec. Hebr. -ere fide [fort. ad 2bβ]*). Ion. 3, 7 (Aug. c. Gaud. 2, 12, 13 *al.* = VVLG.) homines et iumenta ... non gustent quicquam nec -antur et aquam non bibant (*gr. νεμέσθωσαν*). CYP. laps. 24 quae *lingua* fuerat vel -sta in pie vel locuta. ARNOB. nat. 7, 3 p. 345, 14 M. *nisi deus* -itur ... de cnisis (FIRM. math. 6, 11, 9 de rebus alienis). OPTAT. 3, 3 p. 73, 17 cum eleemosynis, quibus sublevata ... posset respirare, vestiri, -i, gaudere paupertas. PRVD. tituli 117 -stus Baptista locustis. CONC. S II 3, 1 p. 228, 6 dominico corpore et sanguine -imur (*item al., gr. I 1, 7 p. 111, 24 αἷμά τε καὶ σῶμα σιτούμενοι, manducantes vel cibamur aliae vers.*). GREG. Tvr. Franc. 5, 29 episcopus de exilio reductus Andecavo ad -endum delegatur nec ad civitatem suam ... redire permittitur. *al.*

2 *in imagine et translate; -untur:* α *qui (quae) potius satiantur, delectantur (plus valet quam gaudere l. 59):* α *animantes eorumve qualitates, actiones, coetus sim. (spectat ad homines, deos, daemones praeter l. 59):* CIC. Sest. 99 qui propter ... animi furem discordiis civium ac seditione -antur. Pis. 45 his ego rebus -or, his delector, his perfruo. Att. 4, 10, 1 hic -or bibliotheca Fausti; fortasse tu putabas his rebus Puteolanis (*sc. piscibus sim.*). Ov. am. 3, 8, 10 dives parto per vulnera censu ... sanguine -stus eques (SEN. benef. 7, 19, 8 non tantum gaudet, sed -itur. HIER. epist. 9, 3 feritas *bestiarum*. PRVD. perist. 3, 87. *al.*; *cf.* ARNOB. nat. 2, 46 *ut hominum* cruciatibus -retur ... crudelitas *dei* [GREG. M. dial. 4, 46, 5]. FIRM. math. 1, 7, 35 Sylla ... caedibus. *sim. al.*) met. 6, 280sq. (*log. Niobe*) -ere, crudelis, nostro, Latona, dolore, -ere ... satiaque *eqs.* (*item imperat.:* 9, 176sq. 'cladibus' exclamat *Hercules*, 'Saturnia -ere nostris *eqs.*' OCTAVIA 340 poenis ... meis -ere, coniunx). MANIL. 5, 452 *Cepheo orti* -entur curis. SEN. nat. 1, 16, 9 (*verba libidinosi*) *speculorum* mendacio -ar. PLIN. nat. 22, 99 *gulosi* suis manibus ... praeparant hunc cibum (*sc. fungos*) ... et cogitatione ante -untur (*nisi cibum ἀπὸ κομποῦ, ut spectet ad IIB*). MART. 8, 30, 6 *more Scaevolae* -itur illa manus sacris (*i. altaris igni. sed sensus et verba minus certa*). PS. QVINT. decl. 1, 15 (*ad caecum*) *nemo tuo* maerore -atur. TERT. anim. 56, 3 per quem *heredem impium* adhuc -itur luce anima *nondum sepulti*. CAPITOL. Ver. 8, 11 Alexandria -itur voluptate *histrionum sim.* LAMPR. Alex. 34, 6 fabulas ... quibus se recreari dicebat et -i. ARNOB. nat. 5, 25 p. 281, 19 M. *Ceres* inauditi specie solaminis -itur. SYMM. epist. 7, 27 amo otium, -or quiete. HIER. in Ezech. lib. 8 praef. dierum miserias noctium studio compensamus; -itur animus et obliviscitur saeculi calamitatum. AVG. civ. 2, 26 p. 93, 10 D. spiritus ... et instat faciendis adulteriis et -itur factis (*de daemonibus sim. etiam:* epist. 102, 20 errore delectantur et quodammodo -untur humano [c. Faust. 20, 22 non nidore ac fumo ... sed hominum -untur e. *al.*]. *al.*). MART. CAP. 1, 7 halatu -i foverique docuerat *Aphrodite Ψυχῆν. al.* β *res variae (per prosopop.):* PS. CYP. laud. mart. 21 terra ... se induit gramine et redolenti -itur flore (*spargitur suspiciatur Heine in plagulis*). PETR. CHRYS. serm. 87, 5 [Krömer]

1-batur, ... sterelitate magis natura ... , fletus potius editura quam pignora (-bat, parcebat var. ll., parcebatur *Olivar*).

b quae (qui) potius conservantur, se sustinent vel etiam crescunt, augentur (probabiliora; ambigua v. sub a): α res:

① corporeae, naturales: A variae: Ov. am. 3, 9, 42 flammae ... rogaes pectoribus -i ... non timere tuis (sim. de igni: MANIL. 1, 862 evaporata semina terrae, quae volucer -ens ignis caelestis sequiturque fugitque [ad rem v. supra p. 8, 84sq.]. SIL. 14, 307 -itur adiutus Vulcanus turbine venti. adde l. 15 et cf. l. 72. p. 598, 68). LVCAN. 10, 258 oceano -i Phoebumque polosque (sim. de sideribus: AVIEN. Arat. 1523 -itur umore ... dea luna. SCHOL. Stat. Theb. 7, 9 aquis -untur oceani. cf. l. 7. 13). STAT. Ach. 1, 220 pelago solitam Thaumantida -i (nisi mavis ad Ib trahere; item de arcu caelesti: Theb. 9, 406 unde aurae ... bibunt atque imbrifer arcus -itur). DRAC. laud. dei 1, 25sq. flammae -untur aquis, quibus (sc. flamma et aqua) omnia constant (26) nubibus et radiis solis -entia. B morbi vel vulnera (cf. l. 73. p. 598, 72): GRATT. 359 (de canum vulneribus et morbis) si perniciēs angusto -itur ore. SIL. 14, 613 serpit -endo crescens ... pestis. DIOSC. 1, 76 p. 41, 6 M. -entia vulnera ([gr. 1, 69, 1 ἐρπυστικά ἔλκη]. 1, 85 p. 46, 19 [gr. 1, 76 νομαί, quod resp. etiam 2, 164 p. 244, 2. al.]. ORIBAS. syn. 7, 11, 9 Aa p. 142 seu putrida sive -entia v. sunt [gr. ἀναβιβρώσκονται, La excom- edat]. al. apud eosdem). C arbor: PAVL. NOL. carm. 7, 9 (sec. psalm. 1, 3) arbor, quae propinqua flumini humore ripae nutriente -itur. D incorporeae (morbos v. supra): Ov. am. 1, 15, 39 -itur in vivis Livor, post fata quiescit. SIL. 13, 582 (in descriptione Orci) Luctus edax ... , Maeror -stus fletu. SYMM. epist. 7, 4 haec eo scribo, ut laetitia tua ... spe meliore -atur. PRVD. ham. 620 -stos materno funere natos (sc. peccata animam delentia). EPIST. pontif. 323 Aug. epist. 183, 2 ne diutius mentem obsidens velut eorum sensibus -stus error invadat.

β homines (ecclesia OPTAT.): SIL. 15, 517 -stos per prospera bella sanguine ductores Poenorum Italo. STAT. Ach. 1, 522 Calchas caligine sacra arae -itur (cf. 509 laurigeros ... ignes ... hauri). MOYS. Cypr. epist. 31, 1 ad certamen inimici ex illis litteris tuis nos satis -stos et saginatos. OPTAT. 2, 14 p. 48, 17 ecclesia cruentis morsibus -itur et sanctorum sanguine ... opimatur (verba Parmeniani, quae postea ter respiciuntur). AMM. 22, 4, 3 palatini -sti ... templorum spoliis. HIER. epist. 24, 4, 2 cum ... iugi ieiunio -retur (cf. CE 1436, 5 ieiuno corpore -sta). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 111, 11 ut possimus non solum -i et ali ex uberibus verbi dei, sed et diligere alentem. AVG. in euang. Ioh. 6, 4 qui labiaverunt ecclesiam, de mortibus -untur ut corvi.

II cum obiecto (cf. PRISC. gramm. III 269, 29 -or carnem. III 282, 5 -or hanc rem' et 'hac re' [affert VERG. georg. 3, 231. 314. sim. III 300, 6. ARVS. gramm. VII 497, 24sq., qui addit: -itur in illo loco ... , -itur illum locum]. v. etiam SERV. Aen. 2, 471): A i. q. depasci (sc. cum obi. loci, quod etiam cibum indicare potest; addas fort. p. 598, 7. 83): 1 proprie: VERG. georg. 3, 314 caprae -untur ... silvas et summa Lycaei horrentisque rubos et ... dumos (SERV. auct.: pro depascunt). 4, 181 apes -untur et arbuta ... et ... salices casiamque eqs. (POMP. gramm. V 233, 16 id est comedunt). COLVM. 1, 2, 5 armentorum ... dumeta -entium. ITALA Is. 30, 23 (Hier. ad l.) locum pinguem (VVLG. in possessione tua, gr. βοσκηθήσεται). SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 43 vineta. CLAVD. carm. min. 30, 191 equae Argaeae ... gramina -stae. 2 in imag.: MART. 13, 89, 2 piscis quidam aequoreo dulces cum sale -stus aquas. VVLG. Ier. 50, 19 Israel -etur Carmelum et Basan.

B i. q. comedere, devorare (sc. cum obi. cibi; cf. var. l. p. 600, 3; non huc pertinet EPIGR. Bob. 18, 2, si esse pro edere accipias): 1 proprie: VERG. Aen. 2, 471 coluber mala gramina -stus (CORIPP. Ioh. 6, 357 quadrupes). PLIN. nat. 8, 112 cervae a partu duas herbas ... -stae redeunt ad fetum (cf. 20, 37 hoc, sc. silis folia, maxime -i dicuntur cervae pariturae [fort. abl.; ob hoc dubitanter Mayhoff]). 9, 7 e mari Rubro exeunt et pecori similes beluae ... -staeque radices fruticum remeant. SIL. 13, 440 -stos membra virorum Odrysiae telluris equos. MARCELL. med. 1, 85 cocleae matutinum rorem -enti (cf. 593, 78). PLAC. med. 5, 31 rec. β melius est lotium, si fuerit hirci -sti lentiscum (cf. 5, 16 rec. α, sed uterque locus male traditur). 11, 15 rec. β taurus ubicumque -stus fuerit folia ulmi eqs. PS. APVL. herb. 62 l. 15sq. caprea telo percussa perveniet ad ... diptamnum, mox -itur ... et plaga sanatur -endo diptamnum. EVSEB. EMES. serm. 22, 6 non ... prius facta sunt animalia quam fierent ea, quae -entur animalia (nisi ad C). 2 in imag. et translate: DIRAE 43 flammae rapiant ex ordine vitis, -antur segetes (nisi passive intellegendum. sim. de igni: SEN. Oed. 188 morbi sacer ignis -itur artus. FIRM. err. 15, 4 quam [ita Flacius, trad. quem] stipulam -itur. FELIX anth. 211, 9 thermarum utilis ... flamma ... nullos -itur artus). GRATT. 348 totum ... avidissimus Orcus -itur. SEN. nat. 7, 1, 7 sidera crediderunt ex duro concreta et ignem alienum -entia. EVOD. Aug. epist. 158, 11 intellectum eam animam -i et ponere os spiritale ad fontem vitae prudenter dixisti (sec. Aug. conf. 9, 3, 6 bibit ... sapientiam). LEX Visig. 5, 5, 8 pecuniam commodans non plus per annum quam tres seliquas de unius solidi -atur usuris (dub., praesertim cum extent var. ll. -antur, pagatur, -iturus, paciscatur, poscat).

C i. q. alere, nutrire (huc fort. EVSEB. EMES. sub B1): STAT. Theb. 7, 9 Parrhasis suum ignem nubibus hibernis et ... -itur imbri. DIOSC.

4, 28 p. 21, 4 radix est ... dulcis et animalia -itur (gr. 4, 29 τρέφοντα βόας και κτήνη).

part. praes. pascēns, -entis fere pro adi. p. 601, 19sq., masc. fere pro subst. p. 591, 68. 592, 1.

part. perf. pāstus, -a, -um pro part. praes. pass. usurpari affirmat SERV. Aen. 2, 471 (cf. e. g. p. 595, 18. 600, 6. 13); ceterum vergit in vim adi. e. g. CLAVD. MAM. anim. 1, 22 -sto ac succulento corpore (opp. exeso atque arido). CE 1436, 5 laeta suis lacrimis, ieiuno corpore -sta. cf. GLOSS. -stus: εὑτροφος. πικελής, λιπαρός. fem. pāsta, -ae pro subst. v. p. 594, 52.

deriv.: pabulum, pascito, pascuus, pastio, pastor, pastura, pastus (-ūs); retrograde fortasse 2. paveo. cf. ?pastalis, ?pasticus, ?pastilitas, pastulentia.

compos.: com-, de-, im-, per-, re-, ?sepasco(r); e-, im-, semipastus; scrofipascus.

cf. Onom. Pastus.

Krömer.

pāscua v. pascuus.

pāscuālis, -e. a pascuus. i. q. ad pascua pertinens:

1 adi.: PAVL. FEST. p. 243 pastales oves Cato posuit pro -es (item de pecore in pascuis vagante: HIER. interpr. Iob 42, 12 asinae [gr. νομάδες ut locis seq.]. VVLG. I reg. 28, 24 vitulum. III reg. 4, 23 boves; in imagine: PETR. CHRYS. serm. 10, 5 -e germen, dei pecus). CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 91 maiores nostri -em habentes vitam vocabantur ita pastores (gr. νομαδικόν). 2 n. plur. pro subst.: i. q. ager -is: PAVL. sent. 3, 6, 54 -ia, quae postea comparata ad fundum legatum testator adiunxerat, ... ad legatarium pertinent (var. l. pascuaria). EPIST. Alex. p. 199, 15 a -bus Indici scorpiones ... petentes aquisitionem ad castra ... confluerunt. i. q. pecus -e: ITALA lev. 5, 7 Hesych. ad l. p. 835 primo versionem sec. LXX si ... non valuerit manus eius ad ovem afferens continuat: alii interpretum in hoc loco pro 'ove' hi quidem '-ia', alii autem 'ex grege', volentes per hoc et capras significare, ediderunt (gr. πρόβατον, Vulg. pecus).

pāscuārium, -i n. a pascuus. [i. q. pascua: var. dial. it. sept., francog., francoprov., prov.; cf. Wartburg VII 704sq. St.] i. q. vectigal, tributum, quod ex animalium pastione debetur: GREG. TVR. Iul. 17 p. 571, 35 ut saltus ... circumiret atque -a quae fisco debebantur inquereret. LEX Visig. 8, 5, 5 qui ... sortem suam totam forte concluderet et aliena pascua absente domino invadit, sine -o non presumat. v. etiam l. 26.

[pāscuo (sive pāst-), -āre notione q. e. pascere e conī. parum probabili PHILLO quaest. in gen. 4, 185 pro trad. potire (v. vol. X 2, 328, 19) profert Petit, 1973, ad l.]

pāscuōsus, -a, -um. a pascuus. fere i. q. ad pascuum aptus: de herba: PS. APVL. herb. interpol. 93 l. 64 herba puleium vocatur ... blecho, eo quod sit balantum animalium floris sui tempore -a (interpol. sec. Diosc. 3, 31, 2 W., sed huic sententiae male respondet). de loco: DIOSC. 3, 125 p. 429, 22 herba botrys nascitur in locis cultis et -is (aliter gr. 3, 115). LEX Visig. 8, 3, 9 tit. si loca fructifera vel -a nimia congestia coartentur (postea: si quis ... pascua habet).

pāscuus, -a, -um. a pascere. i. q. ad pascendum aptus, pastui destinatus (sc. animalibus, etiam hominibus FEST.): 1 ager -us: PLAVT. Truc. 149 (in imagine obscena; meretricis ancilla ad amatorem) non arvos hic, sed -ost a.: si arationes habiturus, qui arari solent, ad pueros ire meliust. VARRO frg. Serv. georg. 1 prooem. aut ... arvus est a., ...; aut consitus ...; aut -us, qui herbis tantum et animalibus vacat; aut florens (hinc ISID. orig. 15, 13, 6). CIC. Tull. 8 cum multae familiae servorum dicerentur in a. longinquis et -is armatae esse. rep. 5, 3 a. arvi et arbusti et -i. FEST. p. 281 ut fiat -us (-i trad., corr. Scaliger) vel pecoribus herba vel hominibus satione. PORPH. Hor. epist. 1, 12, 12 -us et desertus ... factus est. 2 varia: LVCAN. 5, 1248 pandere agros pinguis et -a reddere rura. COLVM. 9, 4, 5 innumerabiles nascuntur herbae cultis atque -is regionibus. GAIUS dig. 50, 16, 30, 5 -a silva est, quae pastui pecudum destinata est. VLP. dig. 19, 2, 19, 1 si saltum -um locasti (COD. Theod. 7, 7, 2). AMBR. patr. 10, 44 (in imagine) in loco -o conlocatus et super aquam educatus refectionis (pascuae var. l. sec. psalm. 22, 2 in loco -ae ut AMBR. in psalm. 118 serm. 5, 15, 1 ecclesia deducta in l. -um). CAES. AREL. testam. p. 288, 6 agellum ... cum omnibus ad se pertinentibus -is paludibus (nisi per asyndeton, ut spectet ad subst.).

n. pro subst. *pāscua, -ōrum et pāscuum, -i. inter nomina generis neutri semper pluralis numeri PROB. app. gramm. IV 196, 11 (sim. PHOC. gramm. V 428, 13). scribitur pasq- TAB. cer. Pomp. (CIL IV 3340) 145, 32. 147, 27 (v. etiam p. 604, 55). notatur pasq p. 603, 20. NOT. Tir. 104, 18 (scrib. pasca, falso corr. in pascha). 104, 19a. 130, 76. de notione: GLOSS. II 142, 37 -a: νομή (item III 356, 48. 459, 27. cf. II 143, 2 νομαί). 258, 48 βοσκή: pastio, pabula, -a. 376, 51 νομή ἢ βοσκή: pastus, pastio, -a. III 130, 20 βοσκημα: -a (v. p. 604, 51). 431, 28 βοσκή, νομή: -a. legitur inde a CIC., VERG., HOR.; multo saepius plur. quam sing., quem v. p. 603, 18. 52. 63. 604, 1. 604, 33; cf. p. 604, 63. [it. vet. pasco (it. pascolo), pedem. pask; raet. occ. pastg, pašts; hisp. vet. (galic.) pasco. cf. M.-L. 6265. Battisti-Alessio IV 2788. Wartburg VII 704sq. Corominas² IV 332. St.] [falso trad. LVCAN. 6, 41 (var. l.). MIN. FEL. 36, 5; e conī. VELL. 1, 16, 2 (v. Delz, Mus. Helv. 27, 1970, 48).]

[Kruse]

I usu communi, sc. vigente vi locali de campo, agro, regione:
A strictius de loco, ubi pascuntur animantia: **I proprie:**
a animalia (sc. fere pecora; apes Ov. ars 1, 96 Ps. QVINT. decl. 13, 5; ad rem v. Kübler, RE XVIII 4, 2052, 59 sqq.): **α exempla, quae spectant ad -a publica:** ① plur.: Cic. leg. agr. 1, 3 utrum . . . hanc silvam in relictis possessionibus an in censorum -is invenisti? (cf. PLIN. nat. 18, 11 etiam nunc in tabulis censoriis -a dicuntur omnia, ex quibus populus reditus habet, quia diu hoc solum vectigal fuerat). LIV. 32, 29, 9 -a publica (FRONTIN. [?] grom. p. 46, 17 silvae et -a p. LACT. inst. 3, 23, 4 epit. 34, 3. COD. Iust. 11, 61 rubr. de -is p. vel privatis). TAB. cer. Pomp. (CIL IV 3340) 145, 32 (a. 58) solutio ob -a anni primi (nisi coll. p. 604, 68 intellegas -a(m). sim. dubites de 145, 27. v. etiam l. 14). 147, 27 (a. 59) ob vectigal publicu(m) -orum (loco gemino 147, 13 ob v. p. -a [i. -a(e)?]). PLIN. nat. 19, 39 publicani, qui -a conducunt. FRONTIN. (?) grom. p. 39, 17. 46, 20 silva et -a . . . coloniae Augustae. INSCR. Année Epigr. 1946 n. 38 (Afr., a. 198-201) agri et -a et fontes adsignata. COD. Theod. 7, 7, 1. NOVELL. Theod. 20, 3 quae paludibus antea vel -is videbantur adscripta. al. ② sing.: CIL III 1209 conduc(tori) -i, salinarum et commerciorum (in Dacia ut: 1363 [notatur pasc ut INSCR. Année Epigr. 1967 n. 388]). LEX Burg. Rom. 17, 5 silvarum, montium et -i (var. l. -is) ius . . . esse commune.
β in universum: ① plur. (exempla selecta): VERG. ecl. 1, 48 limoso . . . palus obducatur -a iunco. georg. 3, 213 tauros . . . in sola relegant -a . . . trans flumina (opp. praesepia ut COLVM. 6, 27, 8. sim. opp. stabula: VEG. mulom. 1, 17, 1 OROS. hist. 5, 18, 9). 3, 323 in saltus . . . gregem atque in -a mittes (CALP. ecl. 5, 24 greges . . . reclusos. PALLAD. 12, 13, 1 CHIRON 324. al.). 3, 339. CVLEX 382 tu cole fontis et . . . silvas et -a (GRATT. 222 lustrat per nota ferarum -a, per f. VAL. FL. 4, 363 VEG. mulom. 3 prol. 5. al.). HOR. epod. 1, 28 pecus . . . Calabris . . . Lucana mutet -is (sim. carm. 3, 16, 36 Gallicis. CE 1177, 2 <nec T>usci saltus -a nec Sicula). carm. 4, 4, 13 laetis caprea -is intenta (Ov. fast. 4, 476 LIV. 24, 3, 4 Ivv. 12, 13 NEMES. ecl. 2, 52. al.). PROP. 4, 9, 20 nobile erit Romae -a vestra forum ([vix intellegas fem.]. cf. Ov. ars 3, 120 quae nunc . . . Palatia fulgent, quid nisi araturis -a bubus erant? fast. 1, 244 tanta . . . res [sc. Roma] paucis -a bubus erat). Ov. ars 1, 96 apes saltus que suos et olentia nactae -a (met. 2, 689. adde l. 26. 31). met. 1, 597 -a . . . consitaque arboribus . . . arva (SVET. Nero 31, 1 a. atque vinetis et -is silvisque). 6, 324 dum -a lustris (CLAUD. rapt. Pros. 3, 168. cf. l. 28 et SIL. 13, 342 perlustrat -a visu). SEN. benef. 4, 6, 5 qui -a hibernis aestiva substituit. COLVM. 2, 2, 7 solum relictum pratis vel -is (3, 3, 1 et 3, 3, 3 infra. CLAUD. DON. Aen. 11, 490 p. 489, 20 CLAUD. rapt. Pros. 1, 280. al.). 3, 3, 1 pratorum possessionem -orumque vel silvae caeduae (3, 3, 3 prata et -a et s. SVET. Nero 31, 1 supra. COD. Theod. 9, 42, 7 in vineis olivis aratoriis -is s. al., addatur CVLEX supra). 6, 27, 2 gregibus . . . spatiosa et palustria nec montana -a eligenda sunt, rigua nec umquam siccanca, vacua magis quam stirpibus impedita, . . . herbis abundantia (PALLAD. 12, 13, 3, ubi distinguuntur silvestria). 7, 3, 19 grex procedat in -a (7, 4, 5 [antea: campis . . . pascere]. 7, 9, 9. al.). CALP. ecl. 5, 54 frigida . . . tanguntur -a rore (PALLAD. 4, 13, 4 -a . . . pinguissima, hieme aprica, frigida et opaca . . . aestate). PALLAD. 9, 4 urenda sunt -a. et saepe. ② sing.: PAVL. FEST. p. 40 compescere est velut in eodem -o continere. SEN. Thy. 233 prata, quae clauditur lapis fatale saxeo -um muro tegens. epist. 51, 10 in molli palustri -o saginata animalia. 60, 2 taurus paucissimorum iugerum -o impletur. COLVM. 6, 17, 1 cum in -o bos improvide supercubuit viperae (inde PALLAD. vet. med. 18, 1). 6, 23, 2 levis . . . cura -i est. 7, 1, 1 quod rus -o caret. 7, 12, 10 si surculo consitus ager sine -o est. 8, 14, 8 mittatur in -um anser (antea syn.: producit in prata, postea: pervenit in -um). PALLAD. 12, 13, 2 intra stabulum . . . pascantur agni . . . , donec . . . robor aetatis -um matribus possit habere commune.

b homines: per tropum quendam: SEN. epist. 104, 6 urbe relicta mutata valetudinem sensi; . . . in -um emissus cibum meum invasi. re vera, sc. fame coacti: Ps. QVINT. decl. 12, 7 de -is rixa est (antea: radices vellimus). ibid. in ipsis -is procumbit fame moribundus. 12, 17 in -a non redit populus, quem vires defecerunt.

2 in imagine christiana: **a plur.:** ITALA Ioh. 10, 9 (cod. b al. = VVLG.) per me Christum si quis introierit salvabitur . . . et -a inveniet (gr. νομήν. explicat AVG. in euang. Ioh. 45, 15 vera -a . . . , ubi saturantur qui esuriunt . . . iustitiam. 47, 1 quod est vita aeterna). LACT. mort. pers. 52, 2 deus dignatus est bestias malas extirpare, quae divini gregis -a protriverant, cubilia dissipaverant. VVLG. Ezech. 34, 14 in -is pinguibus pascentur oves meae super montes. PAVL. NOL. epist. 11, 8 -a verbi . . . laetitiae rore sparsa decerpis. AVG. serm. 46, 9 (respicitur Ezech. 34, 2 sqq.) oves solidae in cibo veritatis, utentes -is bene de munere dei (nisi ad IIA). EPIST. pontif. 388 (Conc. I 2 p. 93, 26) haec vobis hucusque non mutata sunt -a; isdem pabulis, sc. sermone apostolico, estis impleti (cf. Ioh. 21, 15 sqq.). PETR. CHRYS. serm. 6, 2 euangelicae pacis ad -a redire. AVELL. p. 465, 24 procul a caelestibus -is mortifera venena pellantur haereticorum. ARATOR act. 2, 260 Petrus ad -a cunctos . . . vocans (GREG. M. in Ezech. 2, 6, 3 pastor ecclesiae auditores suos ad -a aeternae viriditatis v.). ad Parth. 71 ego, Romanae caulis permixtus amoenis ecclesiae, . . . -a laeta videns et aprica volumina Christi. GREG. M. moral. 1, 21

innocentia, quae ad perfectionem gratiae ex legis -is venit. al. **b sing.:** BARNAB. 16, 5 in novissimis diebus tradet dominus oves -i . . . in exterminium (gr. τῆς νομῆς). FLASTR. 135, 3 ut deus ostendebat, ut pater monebat, ut pastor -um demonstrabat Christus (-a var. l.). MAX. epist. Migne suppl. 1, 1094 pateant his tui fontes . . . ; incedant laetae perpetuum -um virgines ad Theophilum missae (antea: intra id monasterii ovile constituas).

B laxius, sc. respectu pascendi evanescente, in versibus de variis campis, regionibus: STAT. Theb. 2, 434 felicibus Argos auspiciis Lernamque regas; nos horrida Dirces -a et Euboicis artatas fluctibus oras. CLAUD. 5, 30 -a fumant Cappadocum (sc. bello vastata, cf. 5, 25 nequa maneret immunis regio). 5, 126 barbarus adventum Stilichonis . . . timens se cogit in unam planitiem tutoque includit -a gyro (i. caragine; ad AIA trahit Levy, 1971, ad l.). 24, 343 respirant -a tandem, agricolae reserant iam tuta mapalia Mauri (an ad AIA coll. v. 336 sq. armenta . . . vastant?). carm. min. 26, 20 Aponi quis sterilem non credat humum? fumantia vernant -a; luxuriat gramine cocta silex. addas fortasse CE 2112, 3 Pergamos excelso monte superposita -is Nisonis, (ita legitur INSCR. Dac. III 2, 382).

II usu deflexo praevalet respectus: **A pabuli, herbarum (notabiliora; huc vergunt e. g. p. 603, 54. 57):** **I plur.:** DIRAE 11 parturiant . . . non -a colles, non arbusta novas fruges eqs. COLVM. 1, 2, 4 alii . . . colles . . . pecudibus -a praebere possint. CALP. ecl. 2, 18 neglecta . . . -a tauri calcabant (cf. Verg. ecl. 8, 2 immemor herbarum). PALLAD. 12, 13, 3 salis . . . crebra conspersio vel -is mixta vel canalibus . . . oblata. CLAUD. rapt. Pros. 1, 280 qui equi -a mandunt Cocyti. AVIAN. fab. 26, 4 (leo ad capellam) nec hirsutis -a quaere iugis, sed cytisi . . . per prata virentia florem . . . pete. MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 4 p. 349/50 neque ex aere mundo neque ex -is puris neque ex fonte qui foris est eas pecudes morbidas permittimus sumere (nisi ad IAIA, sed cf. gr. p. 132 πόςας). in imagine: ITALA (= VVLG.) Sirach 13, 23 venatio leonis onager in heremo, sic -a sunt divitum pauperes. **2 sing.:** SEN. Tro. 224 -o fecunda pingui . . . nutrit greges Scyros. COLVM. 6, 27, 10 largo . . . -o firmandae equae praegnates (postea: si . . . herbae defecerint). PLIN. nat. 8, 189 ovium . . . genera duo, tectum et colonicum; . . . hoc in -o delicatius. VEG. mulom. 4, 1, 12 bobus non solum . . . aestivis mensibus -um sufficit, ubi (nisi ed. Sambuci) frondes diversi generis addantur eqs. SVLP. SEV. chron. 1, 10, 5 filii eius Iacob . . . ab eo -i gratia cum gregibus secesserunt (sec. gen. 37, 12 [Itala Lugd.] abierunt . . . pascere oves . . . in Sichem. vix ad B).

B actionis pascendi, pastionis: PAVL. dig. 8, 3, 6, 1 si habeam -i servitutum aut pecoris appellendi. VEG. mil. 3, 8 p. 85, 13 ut animalium -a, subvectio frumenti . . . , aquatio lignatio pabulatio securae ab hostium reddatur incursu (nisi ad IAIA). mulom. 2 prol. 1 barbari incurata animalia hibernis -is . . . dedunt (prol. 2 ut h. -is vigeant). MART. CAP. 2, 116 (vers.) matutina greges quatiant in -a caulas. PRISC. perihieg. 728 illis Seribus nulla boum . . . -a curae (Dionys. perihieg. 753 aliter).

C pecoris, animalis: ITALA II Macc. 12, 11 (rec. L, sim. al. et VVLG.) superati nomades petebant a Iuda dextras sibi dari, promittentes -a daturos et in ceteris profuturos (gr. βοσκήματα. vix ad A). PALLAD. 8, 4, 4 si masculos . . . creari velis, . . . contra Austrum . . . greges esse pascendos; si feminas generari velis, Austri captandos flatus et in eum -a dirigenda (nisi ad B aut ad IAIA).

f. pro subst. *pāscua, -ae. scribitur pasqu-l. 68 sq. praeter 146, 15, ubi pascu(am). formas ambiguas, maxime in -is terminantes, supra inserui (huc pertinere possunt p. 602, 74. 75 sqq. 603, 14, vix PROP. p. 603, 33). formae fem. certae leguntur in TAB. cer. Pomp. (iuxta neutr.) et inde a saec. II, praevalent in ITALA et VVLG. (maxime, ubi gr. respondet νομή) et apud CHIRONEM (apud VEG. mulom. fem. non probatur). ecclesiastici scripturam afferentes haud raro fem. in explicatione per neutr. excipiunt, e. g. HIER. in Ier. 23, 1-4 AVG. serm. 47, 9 PETR. CHRYS. serm. 6, 4 CASSIOD. in psalm. 99, 3. aliter ac sub neutro longe praevalent sing., plur. non nisi l. 71. 81 bis. p. 605, 12. [loco corrupto et coniecturis vexato APVL. met. 2, 7, 2.]

I usu communi de loco, ubi pascuntur animantia: **a proprie:** TAB. cer. Pomp. (CIL IV 3340) 145, 10 (a. 58) scripsi me accepisse . . . nummos tot . . . ob -am anni Modesti (sim. 146, 2. 15. 18. cf. p. 603, 11). HYG. grom. p. 76, 21 ut in medio agro . . . seu silvae seu -ae . . . aliquid occurrat. Ps. APVL. Ascl. 8 non aquam et terram . . . , sed ea, quae ab hominibus . . . fiunt, ut ipsius terrae cultus, -ae, aedificatio, portus, navigationes eqs. ITALA III reg. 4, 23 (cod. 93) boves ex -a (gr. 5, 3 νομάδες, Vulg. pascuales). Soph. 2, 15 (cod. 176) -a bestiarum (gr. νομή, Vulg. cubile). ZENO 1, 6, 6 (1, 4, 17 L.) e -a (-o var. l.) . . . a fratribus rapitur Ioseph. CHIRON 165 longinqua regione -ae separare iumenta aegrotata a sanis. 189 prodest ei ergo pascere, ut, dum per exercitationem cibum -ae accipiunt . . . , minus increscit morbus. ibid. intentione -ae adfectum vitae intendunt. ibid. sibi legunt herbas -ae praemixtas. 190 sani fieri solent a -a per longum tempus. 192 coinquinatio -ae et aquae fontium (an ad 2a?). VVLG. I par. 4, 40 invenerunt . . . -as uberes ([4, 39 neutr.]. 4, 41 uberrimas). Is. 37, 27 faenum agri et gramen -ae. IORD. Get. 267 gens . . . habundans . . . armenta . . . et -a silvaeque lignarum (var. l. -is). al. **b in imagine christiana:** ITALA psalm. 22, 2 (Sangerm. al. = VVLG.) in loco -ae, ibi [Kruse]

me collocavit (gr. εἰς τόπον χλόης, -i Euch. form. 3 p. 14, 19, qui explicat: refectio spiritalis. hinc PAVL. NOL. epist. 28, 2. al. nec non INSCR. christ. Diehl 2404 [Ravennae in aede] in locum -ae sibi me, sc. aedem, conlocavit). 73, 1 (ibid.) iratus est furor tuus super oves -ae tuae (gr. νομῆς. cf. 94, 7 [Veron. al. = VVLG.] nos . . . populus -ae eius et oves manus eius [gr. νομῆς, cod. 306 al. populus eius et oves -ae eius. hinc CLEM. ad Cor. 59 PAVL. NOL. epist. 3, 2 AVG. serm. 47, 2. 4. al.]). Ezech. 34, 14 (cod. 176) in -a bona pascam illos (gr. νομῆ, VVLG. in -is). ibid. in -a pingui (gr. et VVLG. ut supra). LVCI. Athan. 2, 3 l. 27 D. (ad Ier. 10, 25) exterminator -ae dominici gregis (cf. l. 28 nostra -a non sit nisi caelestis doctrina; l. 20 omnis . . . sagina animarum Christianarum non est nisi credere). VVLG. Ezech. 34, 18 reliquias -arum vestrarum conculcastis pedibus. AVG. in Iob p. 617, 9 'partus earum emittes' (sec. Iob 39, 3): in libertatem uberioris -ae spiritalis. c. Parm. 3, 19 p. 124, 6 (ad Matth. 25, 32 sicut pastor separat oves ab haedis) haedis et ovibus non poterit -a esse communis (cf. c. Petil. 2, 47, 110 p. 84, 23 eadem -a sub uno pastore et oves et hirci pascuntur). al.

2 usu deflexo praevallet respectus: a pabuli, cibi (notabiliora, huc vergunt e. g. p. 604, 71. 79 sq.): α corporei: ITALA gen. 47, 4 (Lugd., sim. al.) non est . . . -a iumentis in Chanaan (gr. νομή, Vulg. herba). CAEL. AVR. chron. 4, 3, 55 caprae e salsiore -a sitientes. ibid. capra quae lentisci -a . . . aut vitis foliis . . . fuerit nutrita. PASS. Pont. Cim. (BHL 6896) 4 ibant sicut agni pleni -ā. β incorporei, spiritalis (cf. l. 1. 34): TERT. apol. 22, 7 quae illi daemonei accuratio -a est, quam ut hominem e cogitatu verae divinitatis avertat praestigiis falsis? EPIPHAN. in euang. 52 p. 132, 7 ecclesia . . . , quae est ovilis, populo semper patet; -a spiritalis animarum vestrarum, quae est sancta lex, semper vobis exhibetur ([-ae spiritalis, -a spiritalia var. ll.]. sim. PASS. Petr. 15 p. 38, 16 S. tu eas oves in ovile tuum aggrega et conserva, quia tu ostium ovile et ostiarius, tu -a, tu aeternae vitae refectio). CASSIOD. in psalm. 99, 3 '-a eius' (nisi est neutr.), id est divinarum scripturarum copiosa et dulcis epulatio.

? b animalis quod pascitur: GAUDENT. serm. 10, 25 G. in lectione exodi de pascha cognoscimus deum verum et hominem, dominum gregis et ovem, pastorem simul et -am esse Christum (nisi cum respectu cibi dictum).

deriv.: pascualis, pascuarium, pascuosus; cf. ? pastalis. compos.: cf. compascuus. Kruse.

pasmus v. spasmus. pasqua v. sub pascuus.

1. passa v. pando p. 202, 29.

[2. passa: εἶδος ὀρνέου GLOSS. II Philox. PA 148; legendum videtur aut parra aut passer (-ar).]

passacriarium: ὄρνεια GLOSS. III 471, 54. parum dilucidum.

passālis v. pastalis (FEST. p. 222).

passar v. passer, passerina v. passerinus.

[passarius v. passerarius.] passeolus v. phaseolus.

*passer (passar v. l. 53), -ris m. (f. v. l. 58). [orig. inc.; ad quam explicandam neque nomen avis q. e. parra, si forte huic subest forma *parsa, quicquam confert. Sch.] de origine: ISID. orig. 12, 7, 68 -es sunt minuta volatilia, a parvitate vocata. scribitur geminatione litterae s omissa PAP. l. 65 et hic illic in var. l.; cf. e. g. VVLG. ed comm. pontif. vol. IV in indice. litt. graecis PAP. l. 65. formam vulgarem q. e. passar refutat PROB. app. gramm. IV 198, 33, sed testantur inscr. (in nom. propr., e. g. CIL VI 2698, 2. 32627, 21) et PAP. l. 65, praeterea codd. vet., e. g. ITALA lev. 11, 16 (Lugd.). deut. 14, 15 (ibid.). Matth. 10, 29 et 10, 31 (cod. k). Luc. 12, 6 (cod. d). v. etiam NOT. Tir. infra et GLOSS. l. 42; cf. l. 69. NOT. Tir. 111, 40 -ar (-er var. l.). de genere: fem. testantur PROB. inst. gramm. IV 82, 34 hic et haec -r, quod epicoenum enarratur (sim. CHAR. gramm. p. 15, 19 B. p. 194, 19 GRAMM. suppl. 83, 25. al.), sed auctorum exempla non exstant (at cf. l. 62 et passerula); neutr. vix agnosces ITALA Matth. 10, 29 (cod. d et q) duo (due q) -es (postea nom. sing.: unum ex his sec. gr. ἕν. sim. Luc. 12, 6 [cod. d]). de notione (cf. l. 49. p. 606, 15. 607, 38. 48): POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 17 inter nomina volucrum. GLOSS. -r: στρουθός, στροπάγος, στρουθίον, στρουθίον. PAP. Corp. 278, 4 πάσαρες: στρουθόι (cf. Kramer, Zeitschr. Pap. Epigr. 26, 1977, 234); adde p. 606, 9. legitur in versibus apud PLAVT. (v. p. 607, 7), CATVLL., HOR. sat., OV. hal., MANIL., PRIAP., PHAEDR., MART., IVV. recentioresque, in or. prosa inde a CIC., SEN. rhet. [a forma vulgari q. e. passar (hic illic pro nomine avium generali, cf. l. 78 sq.): val. pasāre; it. passero, passaro; sard. vet. passare; raet. or. pasare, occ. paslar; francog. vet. et med. passe et var. francog. occ.; prov. vet. passer et var. francoprov., prov., vasc.; cat. passara; hisp. pájaro; port. passar. cf. M.-L. 6268. Battisti-Alessio IV 2794. Wagner II 230. Warburg VII 727 sqq. Coronas IV 342 sq. Machado IV 318. St.]

I de ave, i. q. στρουθός, στρουθίον (quae ubi resp., fere non adnotantur): A de variis avibus (sc. parvis). intellegi solet, quae a nostris appellatur '-r domesticus', sed haud raro etiam alia genera avium significari aut simul comprehendendi possunt, sicut in versionibus sacrae script. saepius variantibus inter -r et avis, volucris sim., e. g. p. 606, 36. 38. 40. 42. 45; cf. MANIL. p. 606, 69 et GLOSS. V Aa H 136 hirundo: nomen -is, chelidon (de CATVLL. 2, 1 al. v. p. 606, 63). iuxta ponuntur aliae aves (exempla selecta): PLAVT. Cas. 138 -r, . . . columba (SEN. contr. 10, 5, 28 -es aut c. PLIN. nat. 10, 107 c. et turtures . . . , contra -i

eqs. MART. 1, 7, 5. al.). PLIN. nat. 10, 111 -es, merulae. 18, 160 sturnorum -umve (MART. 9, 54, 8). APVL. met. 6, 6, 3 -es et ceterae . . . aves (ITALA prov. 26, 2 [Hier. adv. Rufin. 3, 43 p. 490^B = VVLG.] aves . . . et -es). 8, 15, 3 pullos, -es (SCHOL. Pers. 3, 16). ITALA psalm. 83, 4 (Sangerm. al. = VVLG.) -r . . . et turtur (al.; v. p. 605, 84). accedunt determinationes: parietinus AVG. c. epist. fund. 32 p. 235, 5 (sim. AVG. in psalm. 58 serm. 1, 10 parietum. ANTIDOT. Brux. 135 parietarii. ANTHIM. 30 qui in parietibus nutriunt. cf. l. 54 et GLOSS. II 426, 25 -r muralis: πουργίτης ὁ στρουθός [cf. p. 607, 2]). ruris (vel agri) l. 44. solitarii (singularis, unicus sim.) v. l. 39 sqq.

1 usu sollemni: a de natura, habitu sim. (cf. Steier, RE III A 1628 sqq.): α respicitur salacitas (cf. p. 607, 12; v. Otto, Sprichw. n. 1352): CIC. fin. 2, 75 voluptas, quae -bus omnibus nota est. PRIAP. 26, 5 mulieres vernis -bus salaciores. FEST. p. 313 strutheum . . . vocant obscenam partem virilem, <a> salacitate videlicet -is, qui gr<a>ece στρουθός dicitur. PLIN. nat. 10, 107 columbae et turtures octonis annis vivunt; contra -i minimum vitae, cui salacitas par. 30, 141 venerem concitant viris . . . -es in cibo vel ova eorum (sim. MARCELL. med. 33, 6). AVG. c. epist. fund. 32 p. 235, 5 -em parietinum, in cuius comparatione quivis admissarius equus frigidissimus invenitur. inde comes est Veneris (sec. Sapph. 1, 10): APVL. met. 6, 6, 3 currum deae Veneris prosequentes gannitu constrepenti lasciviant -es, et ceterae . . . aves . . . adventum deae pronuntiant. β exempla varia selecta:

SEN. contr. 10, 5, 28 aequae familiariter in templum voluturum subire putavit quam -es aut columbas. PHAEDR. 1, 9, 4 (exemplum stultae securitatis) leporem obiurgabat -r (postea: ipsum -em accipiter . . . rapit). PLIN. nat. 10, 89 halcyon paulo amplior -e (cf. MART. 1, 7, 5 -e maior est columba. item parvitas causa memoratur: AVG. conf. 7, 1, 2 in euang. Ioh. 6, 4 CASSIOD. in psalm. 101, 8. al.; v. etiam l. 69 sq.). 10, 111 ambulant aliquae aves . . . , saliunt aliae, ut -es, merulae. 18, 158 (noxius milio ut: 18, 160 milio et panico). MART. 9, 54, 8 arguto -e vernat ager (item spectat ad vocem: SVET. frg. 161 p. 254, 1 -um est titiare [item GLOSS. I p. 93]. APVL. met. 8, 20, 2 incantantem. AVG. in psalm. 83, 7 l. 15 querula vox -is. SIDON. epist. 9, 2, 2 improborum -um fringultientes susurros. v. etiam l. 22). ITALA psalm. 10, 2 (Veron. al. = VVLG.) transmigra in montes sicut -r (Hier. psalt. sec. Hebr. 11, 2 avis). 83, 4 (Veron. al. = VVLG.) -r invenit sibi domum et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos (HIER. psalt. sec. Hebr. avis . . . -r). 101, 8 (Veron. al.) -r singularis (gr. μονάζον, VVLG. solitarius [Hier. psalt. sec. Hebr. avis solitaria; de hoc epitheto v. Fehling, Philologus 113, 1969, 217 sqq.], aliae vers. unicus, singillatim, in solitudine). 103, 17 (Veron. al. = VVLG.) in cedris Libani -es nidificabunt ([Hier. psalt. sec. Hebr. aves]. AVG. in euang. Ioh. 15, 7). Ier. 8, 7 (Cypr. testim. 1, 3) cognovit tempus suum turtur et hirundo, ruris -es custodierunt tempora introitus sui (Vulg. ciconia; cf. HIER. ad l. Aquila et Symmachus . . . 'agur' . . . LXX 'agri -es' [ita etiam Ambr. hex. 6, 4, 20 et EVSEB. EMES. serm. 18, 1]). Matth. 10, 29 (cod. c al. = VVLG.) nonne duo -es asse veneunt? (sim. Luc. 12, 6 [ibid.]. pendent multi, e. g. TERT. castit. 1 l. 28 -r assis unius [sim. fug. 3, 4]. IVVENC. 2, 490. PRVD. psych. 620 medico venalibus asse). HIL. in psalm. 123, 9 -r, avis domestica et aedificiorum incola. AVG. serm. 90, 10 scitis istos -es et hirundines quemadmodum diligant coniuges, simul ova foveant, simul pullos nutrant eqs. CASSIOD. in psalm. 10, 2 -um . . . plura sunt genera: alii gaudent ad foramina parietum, alii valles . . . requirunt, nonnulli montes appetunt. 101, 8 -r est avis parva, sed nimia sagacitate sollicita, quae nec facile laqueis irretitur nec eqs. al.

b de utilitate, commodis sim.: α observatur in auguratione (sc. Calchantis, cf. Hom. B 308 sqq.): CIC. div. 1, 72 ex -um numero belli Troiani annos auguratus est Calchas (sim. 2, 63). 2, 65 quae . . . ista auguratio est ex -bus . . . ? ibid. quid simile habet -r annis? MACR. Sat. 5, 14, 13 omen, quod Graecis . . . de serpente -um populatore contigerit. β fit captivus, mansuetus (fere delectandi causa): CATVLL. 2, 1 -r deliciae meae puellae, eqs. (de eodem -e 3, 3. 4. 15. 16, alludunt ad eundem MART. 1, 109, 1. 7, 14, 4 IVV. 6, 8; spectat huc etiam p. 607, 15; de specie huius -is fusius a viris doctis tractatum est, cf. e. g. Fehling, loco l. 40 citato; de interpretatione symbolica v. Brenk, Latomus 39, 1980, 703 sqq.; obsceniora quaedam dissolvit Jocelyn, Am. Journ. Phil. 101, 1980, 421 sqq.). MANIL. 5, 387 totam . . . per urbem qui gestant caveis volucres ad iussa paratas, quorum omnis parvo consistit -e census. FRONTO p. 171, 25 v. d. H. avicularum . . . cupidissimus est puer, pullis gallinarum columbarum -um oblectatur (cf. ITALA Iob 40, 24 [Ambr. paenit. 1, 13, 64] ludens eum draconem sicut avem, ligabis eum sicut -em puer [cf. Chromat. in Matth. 14, 5 E.-L. et HIER. interpr. Iob 40, 29; Vulg. aliter]. AVG. conf. 1, 19, 30 inter oblectamenta puerorum: nucibus et pilulis et -bus). APVL. met. 8, 15, 3 gerebamus pullos, -es, aedos, catellos (v. Hijmans, 1985, ad l.). γ adhibetur in medicamentis vel cibis (cf. p. 607, 3. 42; huc fortasse spectat CIL IV 8344 [iuxta culinam inscriptum]): PLIN. nat. 1, 30, 8-53 p. 103, 13 quinque medicinae ex -e. 30, 26 fimo -um cum oleo calefacto et . . . auriculae infuso (cf. ANTIDOT. Brux. 135 stercus -is parietarii). ibid. -is pullorum . . . cinerem ex aceto inficere (30, 94 -um c.). 30, 141 v. l. 17 sq. CAEL. AVR. chron. 3, 35 dabimus . . . -um pectora vel perdicum eqs. ANTHIM. 30 -is, qui in parietibus nutriunt, pullus ipsorum bene assus aut elixus. affertur inter carnes venales: EDICT. imp. Diocl. [Baer]

4, 37 L. (ad textum v. Lauffer in suppl. p. 300; gr. στρουδοί, at Megar. π<vq>γειτών). δ immolatur in sacrificiis: VVLG. lev. 14, 4 ut offerat pro se duos -es vivos, quos vesci licitum est (Itala Lugd. pullos. describitur immolatio 14, 5-7 et 14, 49-52; cf. quae explicat HESYCH. ad l.).

2 tropice: a in allocutione (sive per blanditiam sive per ludibrium): PLAVT. Cas. 138 (ad coniugem) meus pullus -r, mea columba, mi lepus (cf. SCHOL. Pers. 3, 16 pueros nutrices blandientes columbos et pullos et -es vocant. APVL. met. 10, 22, 3 [mulier delicata ad asinum] meum palumbulum, meum -em). QVINT. inst. 6, 3, 93 (debitori se parcissime vivere affirmanti) -r, redde quod debes. IVV. 9, 54 dic, -r, eqs. (ad pathicum, quem salacitatis causa sic appellatum putant vulgo). b per aenigma et lusum verborum: PETRON. 56, 9 (inter apophoreta) -es et muscarium: uvam passam et mel Atticum. c per metonymiam de carmine (aut Catulli ipsius aut Catullum imitante; cf. p. 606, 63): MART. 1, 7, 3 Stellae ... columba (sc. carmen in columbam scriptum) vicit ... -em Catulli. 4, 14, 14 ausus est Catullus Magno mittere -em Maroni. 11, 6, 16 donabo tibi -em Catulli (sc. talia carmina, qualia fecit Catullus).

3 allegorice de Christo vel de Christiano (cf. EVCHER. form. 4 p. 24, 5 -r nonnumquam dominus aut vir sanctus [affert psalm. 83, 4 et 10, 2]; exempla potiora): HIER. tract. in psalm. I p. 88, 10 nemo transmigrat in montes (qui sunt imago caeli), nisi qui -r est eqs. PAVL. NOL. epist. 40, 8 de Christo (passim in hoc capite; afferuntur psalm. 101, 8, 83, 4 Matth. 10, 29). AVG. in psalm. 10, 1 oportet ... esse -em pennatum virtutibus et praeceptis dei. 101 serm. 1, 8 l. 52 pelicanus nascendo, nycticorax moriendo, -r resurgendo Christus. 103 serm. 3, 16 l. 7 minuta volatilia solent dici -es; sunt ergo quidam spiritalis eqs. Ps. AVG. serm. 54, 2 (ad psalm. 83, 4) in turture et -e salvator noster significatur eqs. PROSP. in psalm. 103, 17 hi ... qui elegerunt humilitatem. al. pro interpretamento nominis hebr. q. e. Sephora (quod Hier. nom. hebr. 14, 25 explicat 'avis'): RVFIN. Orig. in exod. 2, 1 p. 156, 14 'Sephora' ... quae interpretatur -r (allegorice explicatur p. 156, 25, 157, 1).

B de struthione, struthocamelo (ad rem fusius Steier, RE IVA 339 sqq.; de CIL X 3704, 7 v. sub 2. passivus): -r marinus (i. transmarinus): PLAVT. Persa 199 vola curriculo. :: istuc m. -r per circum solet. PAVL. FEST. p. 222 -r m., quem vocat vulgus struthocamelum. AVSON. 400, 5 p. 232, 1 P. (vers.) vinum ... parabo ... ovum tu quoque -is m. (i. poculum, cf. Souhay ad l.). addas fortasse locos sacrae script., ubi Vulg. sec. Hebr. strutio, ITALA sec. LXX στρουδοί vertit -r: ITALA lev. 11, 16 (Lugd.; inter abominandos cibos Hebraeorum) -em et glaucum et mergum et similia ei (similiter deut. 14, 15 [ibid.], explicat NOVATIAN. cib. Iud. 3, 23 -em ... intemperantiam). Is. 43, 20 (Tert. adv. Marc. 3, 5) benedicent me bestiae agri, sirenes et filiae -um.

II de pisce quodam plano (Leitner, Zool. Terminol. Plin., 1972, 190 sq.): HOR. sat. 2, 8, 29 cum -is atque ingustata mihi porrexerit ilia rhombi (SCHOL.: genus piscis). OV. hal. 125 (inter pisces herbosa litora incolentes) fulgentes soleae candore et concolor illis -r et ... rhombus (v. Capponi, 1972, ad l.). COLVM. 8, 16, 7 limosa regio planum educat piscem velut soleam, rhombum, -em. PLIN. nat. 9, 72 marinorum alii sunt plani ut rhombi, soleae ac -es (ibid. describitur eorum differentia. inde 1, 9, 36 rhomborum et -um differentia). 32, 150 (enumerantur animalia maris).

deriv.: passerarius, passeratim, passerulus, passerinus.

cf. Onom.

passerarius, -a, -um. a passer. i. q. ad passerem pertinens, de genere quodam fici (cf. André, Lex. des termes de botan. 137 eiusdemque adnot. ad Plin. nat. 15, 69): CAPITOL. Alb. 11, 3 quingentas ficus -as (Madvig, passarias trad.), quas Graeci callistruthias vocant, ... comedis Albinum.

passeratim adv. a passer, cf. anseratim, bovatim sim. fortasse i. q. more passerum (cf. Schaffner-Rimann, Die lat. Adv. auf -tim, 1958, 42): CHAR. gramm. p. 235, 24 B. adverbia, quae per 'im' litteras terminantur, ut passer anser, -m anseratim.

passereulus, -i m. (f. -a v. infra). a passer diminutive. i. q. passer parvulus: 1 proprie: VARRO Men. 274 (contextu manco) ut levis -us. CIC. div. 2, 65 cur ... de -is coniecturam facit Calchas (cf. Hom. B 311 στρουδοί νεοσσολ, v. p. 606, 58). ARNOB. nat. 7, 8 p. 350, 10 M. parvuli pusiones ... -os, pupulos, eculos, panes accipiunt (sc. ad ludendum). 2 transfertur ad homines (sc. in oratione blanda): PLAVT. Asin. 666 dic me ... tuom -um, gallinam, coturnicem, agnellum eqs. (sim. in serie 694 aneticulam, columbam vel catellum ... -um putillum). 3 transfertur ad versiculos (quos Plin. amico in castris versanti miserat): PLIN. epist. 9, 25, 3 tu -is et columbulis nostris inter aquilas vestras dabis pennas eqs.

f. passerula, -ae f. (cf. p. 605, 58). scribitur pase-. i. q. parvula passeris (per blanditiam transfertur ad puellam parvulam): AVR. Fronto p. 63, 15 v. d. H. -am nostram Gratiam minusculam.

passerinus, -a, -um. a passer, cf. anserinus sim. (de suffixo agit PRISC. gramm. II 80, 25). passar- Ps. DIOSC.

i. q. ad passerem pertinens: 1 adi.: a locutio (proverbialis? v. Otto, Sprichw. n. 1352, 2) -um prandium dicitur de homine tam parvo vel minuto, ut passeribus prandium esse possit (cf. caninum pran-

dium vol. III 251, 79 sq.): POMPON. Atell. 178 verum illi valent, qui luctantur cum leonibus; eis te (Frassinetti, et te, ei te codd.) obiectes frustatim -um prandium? b respicitur origo rei (sc. quae e passere venit): CHIRON 769 nitrium et stercus -um bene conterito eqs. (cf. Hippiatr. gr. I p. 88, 22 κόπρον στρουδών). PLIN. phys. Bamb. 18, 2 -i ovi alborem cum melle attico inunctos acute videbis. GLOSS. III 576, 39 -a caro: στρουδ<ει>ον. c respicitur color (dub., cf. Strecker, Zeitschr. wiss. Theol. 54, 1912, 76, qui locum refert ad gen. 15, 10 aves ... non divisit Abraham): Ps. CYPR. cena 48 Zacharias albam, Abraham -am vestem accepit.

2 f. pro subst., nomen herbae q. e. leucoion (cf. André, Les noms des plantes, 1985, 189): Ps. DIOSC. Vind. 3, 123 p. 134, 14 λευκόιον οί δέ βασιλειον, Ρωμαίοι ... πασσαρίνα (πασα- A).

cf. Onom.

passernicēs, -um f. vox orig. inc., fortasse celtica. de lapide ad acuendum, poliendum sim. idoneo: PLIN. nat. 36, 165 repertae sunt cotes ... nec non et trans Alpis, quas -es vocant. Baer.

*passibilis, -e. a pati, passus. GRAMM. suppl. 75, 19 inter verbalia nomina, quae ab infinitivo futuro derivantur ut amatum ire amabilis. GLOSS. II 296, 14 ἐμπαθής: -is (unde fort. corrigendum II 318, 51 εὐπαθής: -is). legitur inde a TERT., ITALA, maxime apud Christianos (in versibus MAR. VICTORIN. hymn. 3, 83 L. PRVD. apoth. 6 COMM. apol. 414 DRAC. laud. dei 2, 81); cf. patibilis, quod legitur inde a CIC. [e con. incerta CAEL. AVR. acut. 3, 7, 71 pro possibilis.]

I usu communi (respiciuntur fere affectiones animi vel corporis, hic illic autem actio perpetuendi, sustinendi, e. g. l. 73. p. 609, 4, qui colores distingui vix possunt; gr. respondet παθητός, nisi aliud adnotavimus; accedit gen. obi. l. 34): A i. qui pati potest, passioni subiectus est vel passione demutat (e esse distinguitur a patiando infra l. 78):

1 in neutram partem spectat ad affectiones: a quorumlibet animantium (rerum): α adi.: TERT. anim. 7, 4 incorporeitas ... nihil patitur, non habens per quod pati possit; aut si habet, hoc erit corpus. in quantum enim omne corporale -e est, in tantum quod -e est corporale est. 12, 3 cum ... animam -em constet eorum quae sortita est pati eqs. (24, 2). resurr. 57 p. 118, 7 manebit ... caro ... post resurrectionem eatenus -is, qua eqs. (opp. impassibilis). IREN. 1, 4, 5 duae substantiae, una quidem mala ex passionibus, altera autem conversionis -is ([gr. <ἐκ> τῆς ἐπιστροφῆς ἐμπαθῆ. cf. p. 623, 22]. BOETH. c. Eut. 2, 25 alia s. rationalis est ... mutabilis atque -is). 2, 18, 2 non ... bonum erat, quod Sophia aeon vellet cognoscere patrem, et propter hoc [esset -is]; sed quando suasa est, quoniam investigabilis esset pater, et convalescens ([est et -e [quod ad B pertineret] vel esset -e codd., emend. Lundström, Die Überlieferung der lat. Irenaeusübersetzung 1985, 132 sq.). NOVATIAN. trin. 25, 4 D. -is ... sit humana fragilitas (opp. impassibilis ... divinitas). ARNOB. nat. 7, 5 quicquid enim vexatur rei alicuius e motu, -e esse constat et fragile (postea: passioni ... subiectum). ZENO 2, 19 (1, 27, 2 L.) hominis vultus -is, omni conversioni subiectus ... demutatur labore, aetate eqs. AMBR. epist. 31, 1 F. quod ... -e erat, ... motum et animam ... a creatore accipiens suo, deputavit huic mundo Moyses (syn. passionis receptabile, opp. impassibile. respicitur creatio ut: hex. 2, 1, 2 operatoria impassibilis dei virtus et -is materiae natura [sim. EVSTATH. Basil. hex. 2, 3, 2. gr. ἡ παθητικὴ φύσις]). al. in versione pro gr. ὁμοιοπαθής: ITALA act. 14, 14 (cod. g. sim. al.) nos similiter -es ut vos sumus homines (Vulg. mortales). Iac. 5, 17 (cod. 67 al. = VVLG.) Helias homo erat similis nobis -is. β subst.: LEO M. serm. 25, 1 Christus unus -ium, unus voluit esse mortalium. RVSTIC. Conc. II 3, 1 p. 225, 9 -e ... est templum (i. homo), non ille qui -em vivificat deus (gr. I 1, 7 p. 109, 5 ζωοποιός τοῦ πεπονηότος). CASSIOD. hist. 8, 1, 32 humanam scientiam ... etiam -es suscipere poterunt (opp. impassibiles. Socrat. 4, 23 p. 520^B τοὺς ἐμπαθεῖς). al.

b Christi, dei: α -is est Christi vel dei substantia, caro sim.:

TERT. adv. Iud. 14, 7 (= adv. Marc. 3, 7 p. 387, 22) carnis -is et mortalis indignitate indutus (FILASTR. 69, 6. 92, 3. 4 AMBR. incarn. 6, 50. al.). IREN. 1, 6, 1 ut et visibile et palpabile et -e fieret corpus Christi (CONC. I 5 p. 322, 30 rec. B [= p. 323, 1 rec. Q]. al.). Ps. AVG. serm. 118, 1 ut fieret, quod cogitari scelus est, divinitas ipsa -is (FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 9, 1. al.; cf. deitatem CONC. I 3 vers. Tur. p. 64, 16 MAR. MERC. CONC. I 5 p. 47, 17). sim. al. β -is est ipse Christus, deus: TERT. adv. Iud. 14, 8 humanae formae et -is venit in humilitate (vix gen., ut ad l. 62). adv. Prax. 29 p. 286, 10sq. pater si compassibilis, utique -is; ... times dicere -em, quem dicis compassibilem. ITALA act. 26, 23 (cod. e al., sim. VVLG.) si -is Christus, si primus ex resurrectione mortuorum lumen incipiet adnuntiari populo. IREN. 4, 7, 2 visibilis et -is, factus est ([palpabilis Rousseau sec. vers. armen.]. 4, 20, 8 impassibilem -em annuntiantes prophetae. CANDID. gen. div. 10 iste filius -is est, ille pater impassibilis. HIL. syn. 49 verbum ... non ... demutat est passibilitate patiendi; nam pati potuit et -e esse non potuit: quia passibilitas naturae infirmis significatio est, passio autem est eorum, quae sint illata, perpassio. FAVSTIN. trin. 5, 1 per hoc quod homo factus est ... -is est. HIER. epist. 100, 11, 3 carne -is ([opp. impassibilis divinitatis ... maiestate. respicitur I Petr. 3, 18, ubi Vulg. mortificatus carne]. AVG. serm. 220. al.; cf. CONC. I 5 p. 179, 21 secundum carnem). RVFIN. symb. 5 constat ... ex nativitate [Krusel]

carnis filium visibilem et -em factum. LEO M. epist. 35, 2 (Conc. II 4 p. 7, 9) in sua virtute inviolabilis, in nostra infirmitate -is. *al. masc. pro subst.*: IREN. 3, 18, 5 conantur vestigia assequi passionis domini, -is martyres facti. LEO M. serm. 30, 6 non nisi utroque salvamur, in nullo dividentes visibilem ab invisibili, corporeum ab incorporeo, -em ab impassibili, palpabilem ab impalpabili. 62, 2. CONC. I 5 p. 164, 38 passiones -is propriae sunt (cf. p. 284, 14 eius qui est -is). CAPREOL. epist. 2, 4 passus est impassibilis per -em quem suscepit. *al.*

2 *in malam partem spectat ad libidines, vitia sim.*: PELAG. in Eph. 4, 30 tristitia et ira . . . in nobis passiones sunt, quia -es sumus, in deo vero dispensationes. RVFIN. Basil. hom. 2, 7 p. 174² animae tuae pars quidem melior rationalis est, pars vero irrationalis et -is (Migne gr. 31, 213^c παθητικόν). CLEMENT. 5, 2, 3 homines sicut ex impietate -es facti sunt, ita per pietatem possunt esse impassibiles. Orig. in num. 9, 7 p. 64, 1 donec sumus in corpore isto corruptibili et -i. LEO M. serm. 18, 1 hominis natura in quantum est -is, in tantum est ad deteriora proclivis. AVELL. p. 360, 3 Adam et Eva semet ipsos -es et corruptibiles reddiderunt. OP. imperf. in Matth. 13 p. 702 numquam . . . anima -em regeret carnem, si ipsa passionibus esset subiecta (postea: anima quae non concupiscere potest). CASSIOD. Didym. in Iac. 4, 4 p. 8, 27 mundus amatores concupiscentiae . . . -es . . . facit (gr. ἐμπαθείς). GREG. M. moral. 20, 69 -es quippe mortalesque nos repperit Christus (postea: revocat nos a passione). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 8 p. 357^p exprobrat eis studium voluptariae vitae atque -is (Migne gr. 44, 148^a τὸ . . . ἐμπαθείς). 31 p. 407^a communio quae ad -em animaleque generationem nobis accessit (gr. ibid. p. 256^a ἐμπαθή). POLYCARP. ad Philipp. 11, 4 peccatores sicut -ia membra et errantia . . . revocate. *al.*

B *i. qui pati, sentire facit* (IREN. 2, 18, 2 v. sub AIA; ceterum cf. p. 616, 84sqq.): MART. CAP. 4, 368 qualitates quas . . . -es dixerimus ut 'dulce' atque 'amarum', 'calidum' vel 'frigidum', non quod ex his eadem substantiae aliquid patiantur, sed quod sensus nostros aliquid pati cogant (de eisdem BOETH. categ. Arist. lat. 9a28. et saepius postea [gr. respondet παθητικαί]).

C *i. q. ad passionem pertinens (maxime de affectibus)*: CHRYSOST. repar. laps. 4 l. 11 si ira dei -is esset affectus (gr. εἰ . . . πάθος ἦν ἡ ὀργή). ibid. l. 16 deus peccatores punit non cum ira -i (gr. μετ' ὀργῆς. cf. PELAG. sub A2). RVFIN. Basil. reg. 8 p. 500^a quae per -em concupiscentiam requiruntur. Orig. in cant. prol. p. 62, 2 puerilis aetas non movetur ad amorem -em. 3 p. 195, 27 descriptio est quidem amatorii dramatis . . .; sed . . . non te rapiat carnalis et -is sensus.

II *usu deflexo (sc. ab IA derivando)*: ? A *fere i. q. corporalis* (cf. e. g. TERT. anim. 7, 4 sub AIA; an gen. sing. pro subst. masc. intellegendum, ita ut ad p. 608, 56?): EVSEB. EMES. serm. 25, 11 (antea: 'manus sola ingressa scribebat in pariete' [Dan. 5, 5]; ista manus deus est, aut angeli incisio est?) incisio erat -is? (cf. postea: illa manus corpus erat, aut non corpus?). B *fere i. q. aegrotus* (cf. passio IB): CASSIOD. var. 10, 29, 3 (de podagra) haec passio insanabilis et sanitas -is.

n. sg. passibile, -is pro subst. fere i. q. passibilitas vel perpessio (iuxta pron. vel adi. neutr. praeter l. 57): HIL. psalm. 131, 8 ne . . . quicquam humile atque -e impassibilem . . . dei substantiam perpessam existimarem in . . . morte. Ps. AVG. serm. 236, 5 ita . . . susceptum a dei filio -e nostrum, ut deus tamen impassibilis permaneret. LEO M. serm. 71, 4 nihil in ea carne Christi -e, nihil remansit infirmum. CONC. I 5 p. 140, 7sq. bis (gr. I 1, 7 p. 62, 5sq. τὸ . . . ἐμπαθείς, τῷ παθητῷ). FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 7, 2 Christus impassibile habens . . . -e suscipiens. *al.*

adv. passibiliter. i. q. modo passibili; respiciuntur motus, affectus sim.: I *hominum*: TERT. anim. 45, 4 oblectamur et contristamur et conterremur in somniis quam affecte et anxie, -r. CHRYSOST. repar. laps. 10 l. 66 cum in eis deliciis -r tenearis, delirare nos credes, si dona libidinis . . . aspera asseramus (Migne gr. 47, 290 ἐνεχόμενος τῷ πάθει). RVFIN. hist. mon. 13 p. 432^p affectus animae -r et vitiose . . . moveri. EVSEB. EMES. serm. 5, 9 humani patres . . . ex concupiscentiis -r moventur (opp. generat . . . impassibiliter deus pater filium). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 15-17 p. 48, 28 qui habent in eius mundi amore vivendi propositum, -r in rebus sensibilibus habitare contendunt (gr. παθητικῶς). 2 *dei* (qui negatur passibilis esse): MAR. VICTORIN. hymn. 3, 82 L. impassibilis -r, passibilis impassibiliter, o beata trinitas. AVG. c. Arian. 28, 26 quasi nos deus pater mobiliter et -r invitatus genuerit. Ps. AVG. c. Felician. 9 humiliatus in filio deus pater -r non creditur. CASSIAN. conl. 11, 6, 3 deus non potest iniquitatibus hominum -r permoveri. FAVST. REI. epist. 3 p. 171, 14 his affectibus non -r afficitur (locum laudat CLAUD. MAM. anim. 1, 3 p. 26, 20sq.).

deriv.: passibilitas.

compos.: impassibilis; cf. compassibilis.

passibilitās, -ātis f. a passibilis. legitur inde ab ARNOB. nat. apud Christianos tantum (plur. non nisi p. 610, 34).

I *usu strictiore i. q. facultas vel status patiendi* (acced. gen. obi. l. 84. p. 610, 10, pron. poss. p. 610, 19): a generatim (adde p. 610, 11): ARNOB. nat. 2, 26 p. 98, 6 M. quod . . . est promptum atque expositum passioni, corruptibile esse ipsa -e interveniente denuntiat. ZENO 1, 8, 1 (2, 2, 2 L.; post varias causas timoris enumeratas) inter haec omnia deterior est conscientiae timor, quia quae diximus . . . cum -e sui

transeunt, timor conscientiae non deletur. Ps. AVG. quaest. test. I 109, 9 homo non perpetuo securus -e naturae suae. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 408^b quae (sc. animae officia sim. cum animalibus communia) . . . nobis . . . propter communionem -is accessisse cognoscimus (Migne gr. 44, 256^b τὸ ἐμπαθείς). b *speciatim respicitur Christus homo factus*: HIL. syn. 38 p. 510^c (= 48 p. 516^b) si quis . . . dealitatem eius Christi corruptionem vel -em aut demutationem . . . sustinuisse dicat, anathema sit (nisi ad 2 coll. gr. Socrat. 2, 30 p. 281^c πάθος). 49 verbum . . . licet se passioni subdiderit, non tamen demutationem est -e patiendi; nam pati potuit et passibile esse non potuit: quia -s naturae infirmis significatio est, passio autem est eorum, quae sint illata, perpessio; quae, quia indemutabilis deus est . . . , habuerunt in eo passionis materiam sine -is infirmitate (FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 26, 2 infirmitas -is humanae [opp. divinae virtutis impassibilitate]. cf. 3, 1, 3 divinae infirmitatis -e). EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 95, 13 deitas adunatione particeps, sed sine -e compatiens. p. 95, 21 cum . . . divinitas non -e, non cruciatione, non afflictione, non vulneratione passibilis sit. p. 95, 23. CONC. I 5 p. 140, 3 passio quae impassibilem naturam in suam -em transtulit (gr. I 1, 7 p. 62, 1 τὴν αὐτοῦ ἐμπαθείαν). p. 171, 19 anathematizantes eos, qui . . . confusionem praedicant et deitatem Christi in -e venerantur (antea: deitati passiones adiungere. cf. vers. alteram turbatam RVSTIC. CONC. I 4 p. 166, 10). MAR. MERC. CONC. I 5 p. 53, 17 verbum . . . -is capax, esse potuisse (L gr. I 1, 1 p. 110, 25 παθητός). CONC. II 5 p. 155, 13 (= AVELL. p. 218, 8) dei -em. ARNOB. confl. 2, 12 p. 288^b humana . . . -s ab eo qui impassibilis permanet . . . suscepta est. AGNELL. epist. p. 385^a. GREG. M. in I reg. 1, 44 Christus -is nostrae tenebras superans.

2 *usu laxiore dicitur potius de singulis affectibus (in malam partem de libidinibus* Ps. CYPR., Ps. ATHAN.; huc fortasse l. 7; accedit gen. epexeget. MART. BRAC.): Ps. CYPR. singul. cler. 45 si quis . . . hospitatur, ubi mulieres intersunt, omnino se artet, ne -e aliqua vitietur. Ps. ATHAN. ad mon. 1 p. 72^a abstinentia . . . continentiae nutrix est, qua innupta sive nupta facilius -is frenos patitur. ARNOB. in psalm. 11 p. 339^b (ad 11, 6) 'fiducialiter', id est -e carens, nulli timori succumbens. 15 p. 342^b Christus -bus subiacebat: et timore enim et maestitia agebatur. MART. BRAC. ira 1 ut de -e irae . . . aliqua . . . digererem.

passibiliter v. passibilis.

*passim adv. a pandere, passum. formam passi reprobatur

PROB. app. gramm. IV 199, 14. NOT. Tir. 54, 34 -m. 54, 35 palam -m. deest nimirum gradatio, sed cf. tam -m TRACT. Pelag. 1, 3 p. 9. 1, 5 p. 12, ita -m p. 614, 62 (an etiam sic -m p. 614, 10 et 50?). de notione et differentiis: SYNON. Cic. p. 437, 30 -m. indiscrete. vulgo. promiscue. confuse. PORPH. Hor. carm. 1, 12, 7sq. quid est 'temere'? . . . inordinate et -m atque confuse. AGROEC. gramm. VII 122, 2 distinguitur affatim, v. vol. I 1172, 32. DIFF. ed. Beck p. 75, 5 '-m' extra conspectum est, 'ubique' vero in omni loco. GLOSS. πανταχοῦ, στοργάην, ἀνέδην, λελυμένως, ἀθρόως, χυδῆν. sine ordine seu promiscue, ubique, leviter. et sim. al. legitur inde a PLAVTO, ENNIO, CATONE, ACC. (sc. singulis locis) per totam latinitatem, frequentatur a LVCR. (18tes), LIV. (fere 185tes), SIL. (37tes), TAC. (28tes), APVL. (27tes). [falso trad. e. g. LIV. 2, 17, 6 (pro passi, ut saepius in var. ll.; v. etiam supra l. 39), 42, 7, 9 (delendum), SIL. 11, 431 (pariter Thilo); vix recte coniciebatur olim SISENNA hist. 87 LVCR. 6, 16. al.; de STAT. silv. 4, 5, 58 v. p. 626, 76.]

i. q. ratione pandendo effecta (notione originaria apponitur fere verbis [conexu artiore p. 611, 80], nominibus raro, e. g. p. 611, 54. 612, 4 vi autem locali et usu inde derivando liberius adhibetur, v. quae ad IIA monuimus): I *proprie et vi locali* (hic illic respiciuntur loca incorporea, e. g. p. 611, 11. 52. 60; vi temporali p. 612, 62); pertinet potius ad: A *extendendum, spargendum, fere i. q. effuse, disperse; inde adhibetur de iis, quae multis simul locis et directionibus sunt vel fiunt, ut vergat in vim q. e. ubique, undique, quoquoersus quae praevalent nimirum infra sub 2, sed etiam sub I haud raro immisceri videtur* [cf. adi. totus, omnis in contextu posita e. g. l. 79. p. 611, 44sqq.; contra notio originaria illustratur contextu imprimis p. 611, 82sqq.]: I *strictius respicitur: a multitudo sparsa (maxime animantium idque saepe fere technice in re militari* [cf. p. 611, 82sqq.], rerum e. g. l. 71. 74. p. 611, 32. 55): α *iuxta alias determinationes locales*:

① *per*: PLAVT. Trin. 834 nisi Neptunus propitius fuisset, venti distraxissent . . . me . . . bonaque omnia <mea> . . . -m caeruleos per campos (VERG. Aen. 6, 652 -m . . . soluti per campum pascuntur equi. LIV. 30, 35, 2 per patentem . . . c. fuga sparsi . . . -m interierunt. 37, 20, 13). LVCR. 5, 521 ignes -m per caeli . . . templa volvere (cf. 5, 525 per caelum). 6, 1267 per populi -m loca prompta viasque . . . videres . . . perire aegros (VERG. Aen. 2, 364 perque v. sternuntur . . . -m corpora perque domos eqs. Ov. met. 4, 779 Liv. 2, 23, 8). BELL. Afr. 47, 6 per castra -m vagabantur milites (LIV. 39, 31, 13 caeduntur -m Hispani per tota c. cf. 37, 33, 3 qui -m per omnia . . . castella . . . relictii erant). VERG. Aen. 4, 162 -m . . . diversa per agros tecta . . . petiere (Ov. met. 4, 779. LIV. 3, 63, 4 fusi [cf. STAT. Theb. 2, 75 effusi]. 4, 46, 7 palati [22, 52, 4. 27, 31, 2. al.]. 21, 56, 5 fuga sparsi. et saepe). 5, 676 diversa . . . per litora -m diffugiunt (SIL. 2, 15). 9, 316 -m somno vinoque per herbam corpora fusa vident ([CLAUD. DON. ad l. p. 230, 29 [Krusse]

-m dixit non more dormientium cum ordinatione aliqua, sed uti quisque superatus ebrietate conciderat]. Ov. fast. 3, 525 plebs . . . -m disiecta per h. HOMER. 501). LIV. 22, 7, 9 fuga -m per Etruriam sparsos.

al. ② in: c. abl.: ENN. ann. 369 victores ebrios somnus repente in campo -m . . . percussit. CIC. inv. 1, 2 in agris homines -m . . . vagabantur (LIV. 26, 39, 20. 42, 54, 9). Pis. 90 diplomata tota in provincia -m data (nisi ad IIAI, sed cf. l. 44). LVCR. 1, 823 (= 2, 688) -m nostris in versibus ipsis multa elementa vides multis communia verbis. 5, 824 animal omne quod in magni<s> bacchatur montibus -m (PLIN. nat. 19, 145 corruda -m etiam in m. nascens). 6, 29 quid . . . mali foret in rebus mortalibus -m. 6, 629 nubes umorem . . . -m toto terrarum spargere in orbi. BELL. Afr. 62, 4 remigibus -m . . . in litore vagantibus (VERG. Aen. 3, 510 -m . . . in l. sicco corpora curamus [SERV.: prout quis voluit]). CVLEX 356 -m vaga praeda . . . in aequoreo fluitat . . . fluctu. Ov. met. 2, 193 sparsa . . . in vario -m miracula caelo (MANIL. 5, 26 signa in toto -m labentia c.). CVRT. 7, 11, 18 stratis -m corporibus in inviis et asperis saxorum. al. c. acc.: BELL. Afr. 23, 2 perterritos . . . Pompeianos in mare navesque -m compulerunt. PANEG. in Mess. 109 Pannonius . . . -m disiectus in Alpes. LIV. 2, 34, 3 dimissis -m ad frumentum coemendum . . . in Etruriam eqs. 21, 5, 12 -m sine ullius imperio, qua cuique proximum est, in annem ruunt (Polyb. 3, 14, 6 κατὰ πλείονος τόπους). 21, 28, 4 in vicos -m suos diffugiunt (33, 36, 8 in castella sua vicosque -m dilapsi [item fere 40, 17, 6]). 25, 41, 7 -m in civitates proximas dilapsi sunt (28, 2, 16. 41, 5, 12. 41, 10, 4). 40, 32, 6 in omnes -m partes capessunt fugam. al. SIL. 12, 741 -m . . . in Capitolia pergunt (SVET. Cal. 6, 1). APVL. met. 4, 1, 4 iumenta in pratium proximum -m libero pastui tradidere. ③ varias: ACC. trag. 271 -m . . . praeda<m> pecua vellebant agris (vall-var. l., avellebant Bücheler. item cum abl. loci: BELL. Afr. 60, 5 varie -mque locis certis. VERG. Aen. 3, 220 -m campis armenta videmus. 8, 360 Romano . . . foro. PROP. 2, 15, 52 calathis. MANIL. 2, 26 caelo. al.; v. et l. 44 sqq.). CATVLL. 64, 66 vestimenta delapsa e corpore -m ipsius ante pedes fluctus salis adludabant. 64, 277 ad se quisque vago -m pede discedebant (BELL. Afr. 70, 4 ad aciem. LIV. 27, 28, 17 ad mare ac naves). CIC. div. 2, 80 volucris huc et illuc -m vagantis (LACT. inst. 2, 5, 13. cf. p. 612, 61). CAEL. or. frg. (17 M.) Quint. inst. 4, 2, 123 praeclaras . . . contubernales ab omnibus spondis transversas incubare et reliquas circum iacere -m (cf. circa: CVLEX 154 c. -m . . . cubuere capellae . . . subter dumis. Ov. met. 11, 613 hunc Somnum c. -m . . . Somnia . . . iacent [praepos. ut: LIV. 9, 25, 2 FRONTIN. strat. 1, 6, 3]). VERG. ecl. 7, 54 strata iacent -m sua quaeque sub arbore poma (SERV. auct. abundanter). MORET. 93 coria -m spargit humi. HOR. sat. 2, 3, 48 silvis, ubi -m palantis error certo de tramite pellit: ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit. al. forma -m toto campo (cf. l. 6): CIC. Font. 33 Galli vagantur . . . -m toto foro. BELL. Afr. 85, 3 copiis -m . . . toto campo fugientibus (LIV. 27, 41, 10 t. -m c. [eodem ordine: 37, 20, 5. 37, 43, 8. 40, 33, 7 MANIL. 4, 738 SEN. Tro. 894]). VERG. Aen. 6, 886 tota -m regione vagantur. al. (cf. -m . . . omnibus rivis CVRT. 4, 16, 12).

β exempla cetera: ① vario usu: CATO or. frg. 63 (190 M.) remiges scripti cives . . . venire -m. SISENNA hist. 134 tanto plures -m dispalantur (cf. palari: LVCR. 2, 1031 palantia sidera -m. Ov. met. 15, 150 [in imag.] palantes . . . homines -m et rationis egentes. LIV. 2, 50, 6. al.). CIC. Tull. 19 -m vagabantur armati (TIB. 1, 3, 59 aves. Ov. met. 12, 54 LIV. 3, 38, 3. et saepe. cf. SEN. Thy. 631 vagi -m Scythae [MELA 1, 23]). Sull. 42 tabulas descriptas dividi -m et pervolgari. de orat. 1, 191 -m . . . carpentem et colligentem undique membra scientiae dispersa (SEN. epist. 108, 2 non -m carpenta sunt . . . universa, quae quis discere velit). 2, 23 aves -m ac libere solutas opere volitare. CATVLL. 64, 254 bacchantes -m lymphata mente furebant. LVCR. 2, 9 (in imag.) homines -m . . . errare atque viam palantis quaerere vitae (CVRT. 5, 6, 15 SIL. 12, 546). al. CAES. Gall. 4, 14, 5 reliqua multitudo . . . -m fugere coepit (LIV. 22, 48, 5. 26, 39, 18 TAC. hist. 2, 44, 1. cf. HIRT. Gall. 8, 29, 2 magno clamore discursuque -m fugae se mandant. sim. al.). VERG. georg. 4, 181 apes pascuntur . . . arbuta -m. Aen. 2, 384 ignaros . . . loci -m . . . sternimus (caedendo ut: LIV. 23, 36, 4. al.; aliter: LIV. 3, 7, 8 stratae -m matres supplicantes. 9, 37, 9 somno. 27, 18, 12 saxa . . . strata -m. al.). Ov. met. 15, 365 de putri viscere -m . . . nascuntur apes (MELA 3, 91 frugum -m nascentium. PLIN. nat. 13, 138 vitis . . . -m nascitur. 21, 179. 26, 125 -m et in quacumque parte n. furunculi). LIV. 2, 22, 4 legatos . . . ad sollicitandum Latium -m dimittunt (3, 60, 7. 21, 61, 2. 22, 19, 9). 22, 17, 3 hominum -m discurrentium (25, 10, 10. 37, 32, 12 SEN. benef. 3, 23, 2. dial. 9, 2, 2 [in imag.]). 22, 51, 6 iacebant tot . . . milia, pedites -m equitesque, ut quem cuique . . . pugna iunxerat (36, 16, 2 ex multa copia -m iacentium lapidum. SEN. dial. 11[12], 10, 5 [syn. omnibus locis]. epist. 33, 6 ingens eorum [sc. sententiarum illustrium sim.] turba est -m iacentium. MELA 2, 78 -m et late. SIL. 2, 681 semiambusta iacet nullo discrimine -m . . . turba. 6, 8. al.). 34, 28, 11 dispersos -m fuga (PLIN. nat. 34, 53 insignes artifices raptim transcurram reliqua multitudo -m dispersa [sim. in libro p. 612, 52]). TAC. ann. 6, 50, 5). al. conexu artiore dare -m fere pro pandere: STAT. Theb. 9, 572 Atalante crine dato -m plantisque . . . solutis . . . ibat. ② ordo in eundo vel considerando situque neglectus illustratur contextu (exempla potiora; in re militari praeter TAC., PANEG.): ASELL. hist. 14 sive pilatim sive -m iter facere.

CAES. civ. 2, 38, 4 Numidae . . . nullis ordinibus -m consederant (LIV. 30, 3, 9 habitabant. STAT. Theb. 10, 358 scrutari campum). BRVT. Cic. fam. 11, 13, 2 Antonius iit -m, ego ordinatim. LIV. 3, 2, 13 multas -m manus (opp. molem unius exercitus). 6, 3, 6 Etrusci praedantes -m trucidantur . . . neque se conglobandi . . . datur spatium. 42, 59, 6 nec regii sparsi iam ipsi -m sequendo cum ordinatis . . . manus conserere audebant. STAT. Theb. 11, 759 nulli sua signa suosque ductor: eunt taciti -m. TAC. ann. 15, 43, 1 aedificia non . . . nulla distinctione nec -m erecta, sed dimensis vicorum ordinibus. PANEG. 2, 36, 2 prona supinaque corpora -m vel in acervo iacere. CLAUD. DON. Aen. 11, 445 p. 483, 6 non iam -m aut confuse, sed structa acie atque ordinibus. al.

h totum quoddam, singula, quae sive discerpuntur (in duas partes diducuntur l. 16) sive diffunduntur, sese extendunt: TRAG. inc. 168 (Accii?) Medea per . . . agros -m dispergit corpus pueri obtruncati (cf. LIV. 1, 28, 9 Metti Fufeti, ut . . . animum . . . ancipitem gessisti, ita iam corpus -m distrahendum quadrigis dabis. SEN. Phoen. 448 in me arma . . . vertite . . .; haec membra -m [sparsim var. l.] spargite ac divellite. SIL. 1, 171 verbera -m . . . scindentia corpus). CATVLL. 64, 358 unda Scamandri, quae -m rapido diffunditur Hellesponto. LVCR. 1, 1006 (de spatio immenso) -m patet ingens copia rebus finibus exemptis in cunctas undique partis. 5, 609 segetes . . . videmus accidere ex una scintilla incendia -m. VERG. ecl. 4, 19 errantis hederas -m (cf. Ov. met. 14, 629 arborum spatiantia -m [contra var. l.] braccia). Aen. 4, 195 haec -m Fama . . . virum diffundit in ora (cf. LIV. 25, 34, 12 ea pervagata -m vox. 41, 2, 7 id . . . ab uno exclamatum totis -m personabat castris. SIL. 13, 283 vox . . . -m diffusa per auras. sim. al.). DIRAE 69 in agros incurrant amnes -m rimantibus undis (nisi ad 2). PANEG. in Mess. 22 qualis -m fluat igneus aether. al.

2 laxius, sc. evanescente respectu pandendi ut praevalcat vis localis supra p. 610, 61 illustrata (selecta inde a LIV.): CIC. S. Rosc. 135 quem ad modum . . . -m per forum volitet Chrysogonus cum magna caterva togatorum (cf. DECL. in Catil. 39 in foro . . . -m obvolitare). LVCR. 6, 270 -m . . . fulgura fiunt. 6, 531 mora quae fluvios -m refrenat aventis. VARRO rust. 2, 10, 7 mulieres in opere . . . non cedunt viris, ut in Illyrico -m videre licet. SALL. Iug. 98, 1 Marius . . . cum turma sua . . . vagari -m ac . . . laborantibus suis succurrere (SEN. dial. 7, 1, 2 [in imag.]). VERG. Aen. 2, 570 Aeneae erranti -mque oculos per cuncta ferenti. 11, 385 -m . . . tropaeis agros insignire. TIB. 2, 3, 69 veteres . . . -m semper amarunt (sc. non secreto, sed ubique et palam; cf. Ov. ars 2, 615 in medio -mque coit pecus. HIER. epist. 64, 21, 4 qui -m in morem . . . animalium libidini expositi sunt. DRAC. laud. dei 1, 444 Adam et Eva publica iungebant . . . oscula -m). Ov. ars 1, 41 dum licet et loris -m potes ire solutis. met. 14, 680 nec -m toto vagus errat in orbe Vertumnus. LIV. 4, 28, 7 multa utrimque vulnera, multa -m caedes est (31, 36, 10. 40, 28, 4. cf. 25, 9, 17 itinera . . . occupari iubet, Romanos -m caedi, oppidanis parci. 43, 5, 4 caedes -m rapinasque et incendia facta. talia et similia saepius; aliter, si recte distinximus, p. 613, 11 sqq.). 5, 42, 2 nequaquam . . . aut -m aut late vagatus est ignis (vix ad l. 22). 39, 17, 4 -m per totam Italiam . . . trepidari coeptum est (SIL. 17, 508 late . . . -m trepidatur). VITR. 7, 5, 8 antiqui usi sunt minio parce . . .; at nunc -m plerumque toti parietes inducuntur. SEN. epist. 6, 5 mittam . . . tibi libros et ne multum operae impendas, dum -m profutura secretaris, inponam notas locum probandis (item in scriptis: BASS. gramm. VI 256, 10 Pindarus et Simonides usi sunt eo versus Archebuleo, sed -m et promiscue [opp. Archebulus . . . carmen ex hoc uno genere composuit]. TERT. adv. Marc. 4, 14 p. 459, 16 -m, prout incidit, res petenda est [sc. testimonia vet. testamenti]. cf. p. 611, 6 et 79). PERS. 3, 61 est aliquid quo tendis . . . , an -m sequeris corvos? SVET. Tib. 43, 2 in silvis . . . -m Venerios locos commentus est. APVL. met. 11, 18, 1 Fama meam . . . fortunam . . . narraverat -m. ARNOB. nat. 5, 24 p. 279, 26 M. cum Proserpinam flores carpentem huc atque illuc -m lectionis cupiditas avocaret. al. accedente vel praevalente respectu temporis, i. q. qualibet occasione, saepe sim. (exempla certiora; cf. e. g. l. 35. 54): QVINT. inst. 4, 1, 70 non tamen haec, quia possunt bene aliquando fieri, -m facienda sunt, sed quotiens praeceptum vicerit ratio. 8, 5, 7 ne crebrae sint (sc. γρόμαι sim.) . . . et ne -m et a quocumque dicantur. TERT. ieiun. 15 p. 294, 13 ad tuam libidinem ieiunia fugientem interpretaris -m manducantem dominum. AVG. serm. 180, 9, 10 iuravimus et nos -m, habuimus istam . . . consuetudinem. LEO M. epist. 9, 1 ut non -m diebus omnibus sacerdotalis . . . ordinatio celebretur (10, 6 non -m, sed die legitimo).

B aperiendum, recludendum, fere i. q. aditu patente, aperte, late: SIL. 13, 560 hac -m nigrum pandens Mors lurida rictum itque reditque (nisi -m cum itque iungendum, cf. 2, 548 Mors graditur vasto cava pandens guttura rictu. sim. de rictu cachinnantis: EVSTATI. Basil. hex. 1, 4, 4 ut -m de nobis rideant [gr. πλατὸν γέλωτα καταχέουσιν]). FLOR. epit. 1, 13, 14 patentis -m domos adeunt Galli Romam invadentes. APVL. met. 3, 28, 4 latrones horreum . . . validis claustris obseptum . . . securibus . . . adgressi diffundunt; quo -m recluso totas opes vehunt (caesim Blümner). 4, 18, 2 ibi (in monumento abdito) capulos . . . -m ad futurae praedae receptacula reseramus (vix ad A2). COMM. apol. 690 aperiunt valvas -m.

II transfertur ad: A condicionem fere in omnes (omnia) extentam, ad plurimos (plurima) pertinentem, ut significet i. q. com-[Kruse]

muniter, vulgo, sine discrimine, omni ratione sim. (-m illustrat quodam modo varias partes orationis, ita ut saepe fere substitui putes in locum adi. omnes sim. coniungendi cum [vel ponendi pro] subi., ut l. 19 sqq., vel obi., ut l. 11. 19, vel ceteris partibus, ut l. 27. 31): 1 vario usu (exempla selecta inde a PLIN. nat.; hucine CIC. p. 611, 6?): Q. CIC. pet. 44 ut convivium concelebrentur et -m et tributum (cf. Cic. Mur. 67 prandia ... vulgo ... data [antea: tributum]; vix recte trad. ibid. 73 vulgo -m] [del. Beck]). CIRIS 78 cum Scylla quaestu -m popularet amantes (item respiciuntur meretrices: VLP. dig. 23, 2, 43, 1 [palam quaestum facere] palam ... accipimus -m, hoc est sine dilectu. COD. Iust. 9, 9, 22 [a. 290] syn. vulgo). LIV. 2, 16, 9 captos -m trucidaverunt; ne ab obsidibus quidem ... ira ... abstinuit (TAC. hist. 4, 1, 1 -m trucidatis, ut quemque fors obtulerat. ann. 2, 17, 6. sed possis etiam de vi locali cogitare; simili ambiguitate e. g. LIV. 28, 3, 10 ne sine discrimine ... obvii -m caederentur. ceterum cf. p. 612, 20. 44). 4, 29, 4 abici -m arma ac dedi hostes coepti (sim. 6, 3, 9 iactare -m arma [6, 13, 4. al.]; sed locos etiam ad I trahere possis). PLIN. nat. 8, 154 Bucephalas neminem ... alium quam Alexandrum regio instratu ornatus recepit in sedem, alias -m recipiens. 14, 6 -m ... etiam egregii aliena vitia ... colere malle (antea: alius alio modo). 33, 33 ut -m ... ad ornamenta ea (sc. anulos equestres) etiam servitute liberati transiliant. SIL. 5, 101 talia Corvinus dixit primoresque addere -m orantum verba. QVINT. inst. 3, 8, 19 cum milites metu expeditionis -m testamenta facerent (cf. FLOR. epit. 3, 10, 12 ut testamenta -m etiam in principiis scriberentur). TAC. ann. 14, 15, 1 instituit ludos Iuvenalium vocabulo, in quos -m nomina data. 15, 46, 2 Cumanis litoribus impacti triremium plerasque et minora navigia -m amiserunt. SVET. Claud. 15, 3 ut -m ac propalam contemptui esset. Vit. 10, 3 vinum -m divisit (item CIL V 7904, 8). APVL. met. 4, 28, 4 -m tributa venia. EPIST. imp. Sev. et Carac. Vlp. dig. 1, 16, 6, 3 inhumanum est venia a nemine accipere, sed -m vilissimum est et omnia avarissimum. VLP. dig. 3, 1, 1 pr. ne sine delectu -m apud se (i. praetorem) postuletur. al. ? attributive -m sepultura fere pro communis sepultura (nisi locum ad l. 61 vel p. 614, 36 trahas): DIONYS. EXIG. inv. cap. Ioh. p. 421^A Herodias caput non -m tradidit sepulturae, sed intra saepia suae domus infodit (gr. τῆ τρυφῶσῃ ταφῆ).

2 respectus universitatis illustratur contextu (sc. abundantia quadam, nisi locos quosdam ad B1 trahere malis): a exempla varia: SALL. Iug. 18, 3 exercitus ... -m multis sibi quisque imperium petentibus ... dilabatur. HOR. epist. 2, 1, 117 scribimus indocti doctique poemata -m (item enumerantur partes: LIV. 1, 29, 6 Romanus -m publica privataque omnia tecta adaequat solo. 5, 13, 7 notos ignotosque -m advenas in hospitium ductos. al. SEN. contr. 10 praef. 5 -m ordines hominesque laniabat Labienus. COLVM. 6, 27, 3. al.). LIV. 4, 46: 1 dilectum haberi non ex toto -m populo placuit: decem tribus sorte ductae sunt. 25, 19, 17 pauci evaserunt, ceteri -m alii alia peste absumpti sunt. VITR. 1, 1, 18 non -m cunctis gentibus, sed paucis viris (APVL. met. 4, 3, 6). SIL. 13, 98 prensans -m, cui cum que est nomen in armis (VEG. mil. 1, 7 p. 11, 10). QVINT. inst. 1 proem. 16 quae velut propria philosophiae adseruntur, -m tractamus omnes (GAIUS dig. 3, 4, 1 pr. -m omnibus ... conceditur. MIN. FEL. 9, 6 TERT. resurr. 51 p. 105, 3. et saepius; cf. l. 41). al. b in sententiis negativis, ut vis negationis augeri videatur, fere pro omnino (exempla certiora; aliter l. 44): ARNOB. nat. 7, 27 p. 377, 1 M. cuiuslibet arboris viscum sine ulla -m differitate conburere (7, 43 p. 398, 15 s. u. -m ratione saevire [nisi cum verbo iungas]). AVG. serm. dub. 392, 6 nemo sit -m isto tempore separator spicarum et zizaniae (ad Matth. 13, 28 sq.; item nemo l. 58). ROMVL. fab. 65, 5 rec. Gall. (log. canis) sum custos ...; nullus -m ingreditur ([rec. W nemo -m, rec. vet. non ... quisquam]). VITA Melaniae [BHL 5885] 36 [nulli -m apparens nec cito procedens] [gr. μὴ ταχέως τινὶ συντρογγάζουσα]). NOVELL. Valent. 13, 6 ne cuiquam -m ... fas sit. FERRAND. canon. 42 ut episcopi non -m ad comitatum pergant ([sim. CANON. Turner I 2 p. 450 rec. VII 8, cf. ibid. p. 451 rec. VIII 19 minime]). BENED. reg. 70 tit. ut non praesumat -m aliquis (a)edere [inde GLOSS. V 414, 22 -m: huc atque illuc vel leviter]. hucine l. 34?).

B modum actionis, sc.: 1 incompositum, non ordinatum, confusum: a usu communi fere i. q. promiscue, indiscrete, generaliter sim. (v. quae ad A2 monuimus): OV. met. 1, 57 his ventis ... non -m mundi fabricator habendum aera permisit (opp. 59 cum sua quisque regant diverso flamina tractu. cf., nisi ad I trahas, LIV. 42, 19, 1 quem agrum Campanum privati sine discrimine -m possederant [cons. trad.]). LIV. 2, 45, 11 non iam sensim ... per centurionum principes postulant, sed -m omnes clamoribus agunt (cf. STAT. Theb. 1, 450 Tydeus et Polynices incipiunt una: '...'; haec -m turbatis ... confudere sonis, inde orsus in ordine Tydeus continuat eqs. CYPR. domin. orat. 4 p. 269, 4 disciplinae memores esse debemus, non -m ventilare preces ... inconditis vocibus). 41, 18, 3 pecora in fanis trucidant verius -m quam rite sacrificant. SEN. nat. 2, 48, 2 quae inspicienda sint in fulgure, -m et vage dicunt, cum possint sic dividere eqs. (cf. QVINT. inst. 7, 10, 6 qui in dicendo -m et ut quidque in mentem veniet miscuerit). COLVM. 3, 21, 2 delectant impensius ea, quae propriis generibus distinguuntur, quam quae -m velut abiecta et quodam acervo confusa sunt. MELA 1, 45 qui tam confuso parentium coitu -m incertique nascuntur (antea: nulli certa uxor est apud Garamantas. de eisdem: PLIN. nat. 5, 45 -m cum feminis degunt. cf. MIN.

FEL. 31, 4 dum Venerem promiscue spargitis, dum -m liberos seritis). SIL. 10, 405 hic Piso et ... Curio deflentur ... , illic Scaevola ... ; hos -m, at (ac codd.) Pauli pariter ceu dira parentis fata gemunt. QVINT. inst. 2, 12, 11 qui oratores imperiti in agendo omissa ratione, ut tulit impetus, -m tumultuentur. TERT. adv. Marc. 2, 14 p. 354, 6 amplexi ... vocabuli q. e. 'malum' communionem ... -m volunt eum deum conditorem intellegi malorum ... , nos autem adhibita distinctione ... suum cuique parti definimus auctorem (item respicitur verbum notione generali adhibitum: 5, 8 p. 598, 24 'filiis hominum' ait, non -m 'hominibus'. Ps. VIGIL. THAPS. trin. 6, 2 rec. II sic -m deum tantum confiteri [rec. I confuse]). praescr. 26 l. 2 euangelii administrationem non -m nec inconsiderate administrandam (-um var. l.) ... secundum dominicam vocem, ne margaritam porcis ... iactaret (Matth. 7, 6. cf. AMBROSIAST. in Rom. 12, 11 -m et inopportune [seq. aptis et locis et personis et apto tempore]). CYPR. epist. 55, 12 -m communicare sacrificatis Cornelius tibi nuntiatus est. al.

b praevalente respectu temeritatis (cf. syn. temere l. 43. 47. al.); significatur fere i. q.: a sine iusta causa, fortuito, casu: Ps. QVINT. decl. 4, 13 sidera ista credis -m fortuitoque disposita? (antea: casu fortuitoque). CONC. Cirt. a. 303 (Aug. c. Cresc. 3, 27, 30 p. 347, 2) quomodo te liberasti ab ipsis persecutoribus? ... nam non te dimittebant -m. ARNOB. nat. 2, 5 p. 70, 10 M. persecutione augetur numerus fidelium; an ... haec fieri -m et inaniter creditis? (postea: fortuitis incurisibus). LACT. inst. 7, 3, 23 Democritus mundum sua sponte natum esse dixit, seminibus inter se -m coeuntibus (cf. ira 10, 27 concursu atomorum -m cohaerentium). PALLAD. c. Ambr. fol. 343^v, 4 ut non meritorum causa, sed amicali gratia ... -m crederis indigne (cf. AVELL. p. 595, 17 -m ... accepisse titulos [opp. meruisse]). RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 5, 1 utrumne universitatis ipsius motus -m et fortuito ... incitatur et velut nullo rectore casu haec fiunt ... , an ratione aliqua et ordine eqs. (Migne gr. 35, 940^B κίνησις ... ἀτακτος καὶ ἀνώμαλος). AVG. serm. 8, 10 -m putantur fieri imbres, grandio sim. et quasi ad divinam providentiam non pertinere. MACR. Sat. 7, 15, 11 ne quid ... in pulmonem spiritu -m trahente labatur (dub. huc traxi coll. loco gemino 7, 15, 9 si quando casu aliquid ... deciderit). al. β sine consilio, inconsiderate: VLP. dig. 3, 3, 13 haec neque -m admittenda sunt neque detricte deneganda, sed a praetore causa cognita temperanda (item opp.: 4, 4, 11, 3. cf. 4, 3, 9, 5 merito causae cognitionem praetor inseruit: neque enim -m haec actio indulgenda est. sim. al.). Ps. CYPR. singul. cler. 17 p. 192, 13 non bene succedit, quicquid agitur -m. LACT. inst. 3, 9, 5 Anaxagoran non invenientem quid responderet, effudisse hoc -m (postea: ex tempore dictum). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 54, 8 non -m nec temere accusatoribus credunt (TRACT. Pelag. 1, 3 p. 9. FAVST. Aug. c. Faust. 18, 3 p. 492, 3 [p. 492, 10 temere]. al.). Ps. HIER. epist. 7, 3 p. 108^A nullo ... modo -m nos nostro iudicio committamus. AVG. gest. Pelag. 6, 18 p. 70, 24 quicquid ... non statuto dogmate, sed -m, ut ad tempus occurrerit, ... profertur (antea: temere indicant). in psalm. 7, 13 non -m verborum tempora (sc. vibrabit, tetendit) praetereunda sunt (51, 1 l. 4. Ps. AVG. quaest. test. I 72 p. 124, 6 non sic -m praetereundum est, sed considerandum eqs.). quaest. euang. 2, 36 quod ait '...', non sine consideratione distinguenda sunt; non enim -m aut quasi temere dicta sunt (CAPREOL. epist. 2, 12 p. 858^B non permixte nec -m). COMM. apol. 46 nemo scibat dominum -mque viventes erant. DRAC. Romul. 10, 313 Medeam ignoto -m nupsisse marito (huc traxit Vollmer in indice ed. mai.; an -m vi locali cum adi. iungendum?). VITA Melaniae (BHL 5885) 4 non -m huiusmodi vestimentum (sc. genus cilicium) indui oportere (si recte huc traximus sec. gr. ποροπετός). al.

2 effusum, non restrictum; respicitur potius: a impetus sim. actionis, fere i. q. effrenate, immoderate sim.: SVET. Iul. 67, 1 militibus licentiam omnem -m lasciviendi permittebat. RVFIN. hist. 1, 1, 2 haeretici -m velut lupi graves gregem Christi lacerantes (gr. ἀπειδῶς ut: IVLLIAN. epit. in psalm. 73, 6^a ita -m ac viliter urbs excisa est, ita ... victorum iram nulla lenitas temperavit, ut eqs. DIONYS. EXIG. vita Pachom. 43 l. 33 C. -m labores vestros incendio concremavi). Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 19 p. 691 substantias caesorum -m diripiebat (gr. 2, 464 ἀδεῶς). CYPR. GALL. iud. 207 vincuntur Solymi -m grassante Chanano (si recte huc traximus coll. Itala iud. 4, 3 [Lugd.] tribulabat ... per potentiam). DRAC. Orest. 811 scelus est, -m rapiatur adulta sponsa toris promissa meis? (huc traxisse videtur Rapisarda, 1951, ad l.; i. q. temere intellexit e. g. Vollmer in indice ed. mai.). b mensura, fere i. q. abundanter, large (pro vi locali sec. SERV. auct. p. 611, 42 hunc colorem etiam alibi intellegere possis, e. g. MELA 3, 87 alimenta -m adposita): APVL. met. 7, 14, 1 praesepium ... hordeo -m repleri iubet. 10, 15, 5 asinum -m expositis epulis inhaerentem (cf. 10, 13, 6 multas numero partes, 10, 14, 1 de tam multis). Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 20 p. 651 Antipatro sumptum -m mea pecunia subministravi (gr. 1, 625 ἀνέδην). MACR. Sat. 2, 8, 5 an Platonem aestimas haurienda -m vina suasisse? (opp. minuta pocula; antea: vino indulgeamus). EVSTATH. Basil. hex. 8, 2, 6 quare ... -m currente sermone subito ... conticuerim (gr. ἀδρόως).

? passimonia: instituta GLOSS. I Ansil. PA 690 (parsimonia ed. dubitanter).

*passio, -ōnis f. a pati sec. gr. πάθος. de origine et notione v. maxime p. 615, 19. 35. 58. 616, 50. 619, 24, ceterum e. g. PRISC. gramm. III [Krusse]

505, 12 a patior (non a 'pando'). *scriptura pasi(o) vix recte exhibetur* INSCR. christ. Diehl 2041, v. enim INSCR. christ. Karth. Ennabli II 1 pas(s) n(onas Martias). *exempla, ubi -o sec. gr. excipitur per adi. vel pron. neutr., collegit Lundström, Lex. errorum interpretum Lat., 1983, 126. legitur vix iam apud VARRONEM, v. l. 20 sqq., sed inde ab APVL. (philos., sexies), TERT. (fere 70^{ies}), primitus sec. t. t. gr. πάθος. [dub. trad. FVLG. myth. 2, 12 p. 53, 9 vini -o liberas mentes facit (vix ad p. 616, 3; potio Zink).]*

significatur status quo quis (quid) patitur, i. q. πάθος (quod gr. respondere solet et infra fere negleximus. usu dicendi neglegentiore respicitur actio tribulandi p. 619, 56; metonymias v. maxime sub IIB1b et 2b, ceterum e. g. p. 617, 21; accedit passim gen. vel adi. pro gen., e. g. p. 616, 3 sqq. 618, 24 sqq. 619, 74 sqq., ? appositio p. 618, 35, praepos. in p. 619, 5, inter p. 618, 72 sqq., pro p. 620, 13): I patitur potius is, qui (id quod) aliqua re afficitur, cui aliquid contingit sim.: A in philosophia (in arithmetica p. 617, 28) et inde in sermone communi respicitur: I perturbatio animi (fere de affectibus mutabilibus, sed de habitu animi perpetuo l. 73 sq. generaliter de facultate, qua quis motibus animi affici potest l. 43). praemonenda ad usum et originem: vox non ante APVL. in usu fuisse videtur, nam VARRO frg. (40 F.) Char. gramm. p. 315, 10 B. generat animi -em (v. vol. X 2, 434, 70 sqq.) cave collatis l. 62 sq. ad verbum afferri putes, cum Varro ut Cic. utatur locutionibus motus animi ling. 6, 48, perturbatio animi frg. Non. p. 363, 15 et usus vocis recentiori aetati tribui vituperarique quodammodo videatur locis sequentibus: HIER. in Dan. 13, 8b quod Graeci vocant πάθος, nos perturbationem — magis quam -em — rectius interpretamur (in Ioel 1, 4 l. 176 quas nos p. interpretati sumus, Graeci πάθη appellant, quae si κακοζήλωσ in -es vertamus, verbum magis quam sensum verbi expresserimus [sim. in Zach. 1, 18—21 l. 493]. Avg. civ. 9, 4 p. 371, 12 D. animi motus auctores quidam ... p., quidam affectiones vel affectus, quidam vero sicut iste Apuleius, de graeco expressius -es vocant. al.).

a in neutram vel in malam partem (apud Christianos saepe de libidinum aestu, peccatis sim., v. maxime sub β; cf. HIER. in Matth. 5, 28 inter -em et propassionem hoc interest, quod -o reputatur in vitio, propassio, licet initii culpam habeat, tamen non tenetur in crimine. pro syn. vitium l. 68; aliter Avg. p. 616, 11): α exempla notionem illustrantia: APVL. Plat. 2, 17 p. 244 iniuriam inordinatam -em et aegritudinem mentis esse (cf. Avg. civ. 14, 9 p. 22, 17 D. cum rectam rationem sequantur istae affectiones, ... quis eas tunc morbos seu vitiosas -es audeat dicere?). Socr. 12 p. 147 debet deus nullam perpeti vel odii vel amoris temporalem perfunctionem ..., sed ab omnibus animi -bus liber nec dolere ... nec eqs. (cf. TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 24 ut perperam, quoniam in homine corruptoriae condicionis habentur huiusmodi -es, idcirco et in deo eiusdem status existimentur. HIL. in psalm. 2, 13 ne aliquas demutationes -um perturbationesque motuum cadere in deum credant. sim. al.; cf. l. 54. p. 617, 36 sqq.). 13 p. 147 daemones habentes communem ... cum inferis, i. hominibus, -em (cf. ibid. p. 148 d. differunt ab his deis -e [postea: turbationibus mentis]. CHALC. comm. 131. 135. sim. al.). TERT. anim. 58, 4 semper ... exspectat anima corpus ut doleat aut gaudeat? nonne et de suo sufficit sibi ad utrumque titulum -is? spect. 15 p. 17, 8 spectator non ... immobilis animi est et sine tacita spiritus -e; nemo ad voluptatem venit sine affectu eqs. (cf. ARNOB. nat. 1, 18 deus non irascitur; ubi enim est ullus ... adfectus, ibi esse necesse est -em; ubi -o sita est, perturbationem consentaneum est consequi eqs.). ITALA Gal. 5, 24 (cod. d al.) qui ... Christi sunt, carnem crucifixerunt cum -bus et concupiscentiis (Vulg. vitii; cf. HIER. ad l. p. 422^B quia -o potest et dolorem et ceteras necessitates significare corpusculi, caute apostolus intulit 'desideria', ut non naturam corporis videretur ... negare, sed vitia). IREN. 1, 2, 2 Sophia passa est -em sine complexu coniugis et peperit; ... -em autem esse exquisitionem patris (item in eadem re sc. pellucente respectu rei veneriae [cf. e. g. p. 617, 80]: 2, 12, 3. al.). SERV. Aen. 6, 733 Varro et omnes philosophi dicunt quattuor esse -es, duas a bonis opinatis et duas a malis opinatis rebus: ... dolere et timere, ... gaudere et cupere (sim. georg. 2, 499. cf. e. g. Cic. Tusc. 4, 14 omnes perturbationes ... fieri ... opinione eqs.). HIER. hom. Orig. in Ezech. 6, 7 p. 385, 11 propheta describit ... -es nostras et humana vitia et ... pravitates (hom. Orig. in Luc. 37 p. 211, 4 multis sumus -bus v. que subiecti [pro una voce gr. πάθος ut RVFIN. hist. mon. 13 p. 432^D]. ARNOB. in psalm. 101 p. 470^B renuntiemus ... v. et -bus. al.). AVG. civ. 8, 17 p. 346, 21 D. quia verbum de verbo πάθος -o diceretur motus animi contra rationem. BOETH. anal. pr. Arist. lat. (rec. Flor.) 70b15 si est ... specialiter alicui generi individuo existens -o, ut leonibus fortitudo (sim. al. in eodem capite de physiognomonia). et saepe.

β iuncturae potiores (iterantur nonnulla supra allata): ① cum adi.: APVL. Plat. 2, 17 p. 244 inordinatam -em. TERT. cult. fem. 1, 9 l. 15 vitiosa animi -o (AVG. civ. 14, 9 p. 22, 17 D.). adv. Iud. 3, 13 humanis -bus contaminatus (test. anim. 1 p. 134, 20. quae potius ad affectionem corporis spectant v. p. 617, 37). AMBR. Noe 27, 102 diluvium corporalium -um (VITAE patr. 6, 4, 27 CASSIOD. Didym. in I Petr. 2, 11 p. 23, 29. al.; cf. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 262^C hominem qui sic superavit corporeas -es [gr. p. 34, 12 B. ἀπαθέστερον ... ἀνθρώπων]). RVFIN. Orig. in cant. prol. 69, 5 indecora. CASSIAN. inst. 1, 7 petulantia

carnalium -um (8, 2 conl. 5, 4, 5). FAVST. REL. grat. 1, 2 p. 14, 14 obscenae -is iniuria. ORIG. in Matth. 13, 16 p. 220, 11 muliebres -es (gr. τὰ ἀφροδίσια). al. ② cum subst.: accedit gen.: APVL. Socr. 12 p. 147 ab ... animi -bus liber (TERT. cult. fem. 1, 9 l. 15 paenit. 1, 1 SACERD. gramm. VI 447, 3. CHALC. comm. 308 -bus commotionibusque animorum nostrorum. et saepe). ITALA Rom. 7, 5 (cod. d = VVLG.) -es peccatorum ... operabantur in membris nostris (Tert. monog. 13, 4 -es delictorum, Ambrosiast. ad l. vitia peccatorum, gr. παθήματα). I Thess. 4, 5 (cod. d al. = VVLG.) in -e desiderii (Tert. pudic. 17 in libidine concupiscentiae, Aug. civ. 14, 16 in morbo d.; versionem in -e d. reicit Avg. nupt. et concup. 2, 33, 55 -o in latina lingua, maxime usu loquendi ecclesiastico [cf. infra IIB], non ad vituperationem consuevit intellegi. ceterum iunctura exstat: Ps. TERT. haer. 4 p. 220, 15). CHALC. comm. 135 -i affectus accomodatior est daemon. HEGES. 4, 25, 2 inlicitarum libidinum -es (AVG. pecc. orig. 36, 41). HIER. hom. Orig. in Ier. 2, 2 p. 292, 12 confusam habetis animam a variorum -e vitiorum (in Is. 5, 22). PELAG. in Rom. 7, 5 -o concupiscentiae (CASSIAN. inst. 8, 8, 2 voluptuosam c. -em. ORIG. in Matth. 15, 1 p. 350, 5 [gr. τὸ τῶν τοιοῦτων ἐπιθυμητικόν]). RVFIN. Basil. hom. 1, 5 p. 1730^C cogitationes malae ex -bus carnis atque animae motibus generatae (Op. imperf. in Matth. 1 p. 631 ut ex -e c. et sanguinis ... succedente humore homo corruptibilis nasceretur. CASSIOD. Didym. in I Petr. 2, 11 p. 23, 33. aliter e. g. p. 617, 44). al. gen. -is pendet e subst.: HIL. frg. min. B I 2 p. 230, 8 conluctantium adversus nos -um concertatione (antea: vitiorum. cf. HIER. hom. Orig. in Ier. 2, 1 p. 290, 15 bella ... -um). RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 229, 24 -um fluctibus ... et vitiorum procellis (cf. p. 615, 80. AVG. civ. 9, 3 p. 370, 26 D. -um tempestate). Orig. princ. 2, 10, 5 ex his -um vitiiis (AVG. civ. 9, 6 p. 376, 29 D.). al.

b in bonam partem, sc. amor, pietas, devotio sim.: Ps. HIL. libell. 11 p. 85, 8 omni continentia et -e devota viris iustissimis coaequatur femina Christiana. HEGES. 1, 1, 7 militari compressu ... superior factus iustae -is adfectu superabatur matris miseritus (antea: pietatis officia; gr. 1, 57 δικαίου πάθους, sed Ps. Rufin. 1, 2 p. 598 iusto ... dolori). 1, 17, 1 p. 27, 24 cultus sacri observantiam si quis periculi metu deserat, sacrilegium est, si quis impleat, sacrificium et piae -is victoria. 5, 2, 1 p. 298, 14 ubi est illa Macchabaeorum fides ...? ubi est illa devotio patrum, pulcherrima -um omnium, qua se ... pro templo dei morti offerebant? 5, 40, 2 p. 384, 19 (log. mater quae infantem comedit) et me tenebat -o, sed vicit necessitas (I p. 383, 8 fecimus quod pietatis fuit, faciamus quod suadet fames). 5, 53, 2 p. 416, 25 compresso viriliter affectu -em excluserunt, caedem implebant Iudaei uxores interficientes. EVSEB. EMES. serm. 26, 11 p. 181, 8 -o illa in homine, de qua dictum est (deut. 6, 5): diliges dominum deum tuum eqs. RVRIC. epist. 1, 3 p. 355, 26 quid dilectio ... sibi vindicet, consciuum mutuae -is pectus agnoscit. PRISC. rhet. 9, 28 p. 558, 15 allocutiones passionales sunt, in quibus -o, id est commiseratio perpetua, inducitur, ut quibus verbis uti potuisset Andromache mortuo Hectore. FACVND. defens. 2, 4, 16 Isidorus Pelusiota arguit illum velut animi -e et aemulatione caecatum (in epist. allata 2, 4, 14, ubi compassio; Migne gr. 78, 361^C προσπάθεια, Conc. I 4 p. 9, 19 assentatio). RVSTIC. c. aceph. p. 1209^C -o non solum ... malorum ... dicitur, sed et ... bonorum, ita ut et ipsa beatitudo creaturarum -o nominetur. PASS. Theclae A 31 p. 86, 3 Trifena quae habuit in ancillam tuam condolentem -em, quae me castam servavit (aliae rec. fere: condoluit, gr. συμπάθησον). al.

2 quaelibet affectio (sc. mutationes, corruptiones sim. et quaecumque cui contingunt vel fortuito adhaerent; usu laxiore de quolibet eventu v. p. 618, 6): a usu generali vel indefinito: α exempla varia: TERT. adv. Hermog. 36, 4 si qua incorporalia eis substantiis adsunt, aut actus aut -es aut officia aut libidines, non portiones deputamus. adv. Marc. 4, 4 p. 429, 2 prior erit res -e et materia aemulatione. ARNOB. nat. 2, 26 p. 98, 5 M. quicquid ... causa ingruente ... mutatur ..., id ... natura ... passivum est; quod autem est ... expositum -i, corruptibile est (sim. 7, 5 p. 348, 9). CHALC. comm. 76 generatio ..., mors ..., incrementa ..., imminutiones ..., commutatio transitioque ...: quae cunctae -es originem trahunt ex motu planetum. 226 proprium essentiae fore, suscipere contrarias -es vicissim eqs. (319. loci spectant ad Arist. categ. 4a11 τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν). MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 32 p. 1065^C motio enim -o et motione -o; ... statum ... esse in motione -o est, et in motione esse a statu est -o. HIL. syn. 44 contrahi et dilatari corporalis est -o (postea: per deminutionem substantiae. cf. EVSEB. EMES. serm. 2, 1 divisiones ... et scissiones corporum sunt -es. sim. al.). al. β -o categoria est Aristotelica τὸ πάσχειν (pati appellatur e. g. Cassiod. inst. 2, 3, 10): CHALC. comm. 319 silvae detrahimus haec omnia quae categoriis praedicantur, quando -em ... ipsam, quae propria eius silvae videtur, adimimus ideo, quod ... aliis (id est corporibus) intra eam perpetentibus illa concors perpressionis putetur; denique -o (eius) eiusmodi est, ut ipsa quidem in nihil aliud convertatur, sed, quia recipit ea quae mutantur, pati aliquid falso putatur. Avg. trin. 5, 4, 6 omnia ... accident eis rebus creatis, ... et loca et tempora et opera atque -es. CLAUD. MAM. anim. 1, 19 p. 69, 13 de deo dicimus nec actum ... nec -em (cf. BOETH. trin. 4, 90 situm -emque requiri in deo non oportet). γ -o species est qualitatis, categoriae Aristotelicae (sec. Arist. categ. 9a28 sqq. παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη distinguuntur passivae qualitates apud Ps. Avg., passi-

biles q. *apud* MART. CAP. et BOETH.): Ps. AVG. categ. 12 (115 M.-P.) p. q. sive -es. *ibid.* (119) p. q. et -es quae sunt huiusmodi: austeritas, caloratio . . . ; quae non idcirco p. dicuntur quod patiantur aliquid, sed quod faciunt -em; mel namque . . . dulcem gustantibus efficit -em. *ibid.* (122) est inter p. q. et -es ista discretio, quod -es ad tempus exortae facile commutantur, p. vero q., . . . , perpetuo perseverant. MART. CAP. 4, 368 dicuntur qualitates passibiles quae nobis ex aliqua -e naturae inoleverint, secundum quas 'pallidus' quisque . . . dicitur; non tamen ita ut quis aliqua repentina causa . . . pallet . . . , nam ipsae -es rectius, non qualitates appellantur. BOETH. categ. Arist. lat. 9a29sq. (*sim. ac Ps. AVG. supra*).

b usu magis definito patiuntur: α *res naturales* (numeri BOETH.): APVL. mund. 10 haec sat erit de iis, quae udis elementis aquisque contingunt; verum aliae sunt -es, cum . . . venti generantur eqs. 18 his -bus contingit, ut quaedam terrae exspirent halitus, aliae vomant saxa eqs. AMBR. hex. 1, 3, 11 *mundus aeternus non est*, quoniam cuius partes corruptioni et mutabilitati subiacent, huius necesse est universitatem isdem -bus . . . subiacere (*Basil. hex. 1, 3 p. 12^A παθήματα, Eustath. 1, 3, 7 casibus*). HEGES. 1, 32, 6 p. 62, 27 -es elementorum (*antea*: insensibilium commotiones . . . , terrarum motus). EVSTATH. Basil. hex. 2, 3, 4 (*metonymice; explic. gen. 1, 1 fecit deus caelum et terram*) plura reticuit, id est ignem, aquam, aerem, quae utique -es quaedam de illis principalibus procreatae sunt. 6, 3, 6 de lunae . . . -bus (*sc. de incrementis et defectionibus*). EVSEB. EMES. serm. 21, 5 p. 105, 20 (21, 4 aer . . . per aquas penetrat) istam . . . -em quam aquae ab aere patiuntur. CASSIOD. Ios. antiq. 1, 156 per terrae -em et maris et ea quae contingunt circa solem et lunam (*gr. παθήμασι*).

al. in *arithmetica*: BOETH. arithm. 1, 4 p. 13, 23 par numerus est, qui sub eadem divisione potest in maxima parvissimaque dividi, maxima spatium, parvissima quantitate, secundum duorum istorum generum contrarias -es, (*iteratur p. 14, 13, ubi explicatur*: praedocuimus enim quantitates in infinitas pluralitates ad crescere eqs. . . ; hic contra evenit. *Nicom. arithm. 1, 7, 3 ἀντιπεπρόθησι*).

β *animantes eorumque partes*: ① *strictius de -e affectio-num, sc. quibus quis tangitur, mutatur, corrumpitur sim.*: ② *quaeritur utrum deus vel Christus -i obnoxius sit necne (quae ad solas animi perturbationes spectant v. p. 615, 43sq.)*: TERT. nat. 1, 10, 38 *Homerus casibus et -bus humanis deos imbuens; . . . Venere[m] sauciat sagitta eqs. (adv. Marc. 2, 27 p. 373, 10 Christum h. -bus obiectum . . . esse. adv. Prax. 16 p. 257, 14 Christus -es h. et sitim et esuriam et lacrimas et ipsam nativitatem ipsamque mortem erat subiturus. IREN. 2, 13, 10 [antea: quae accidunt hominibus]. al.; cf. p. 615, 79)*. adv. Marc. 3, 8 p. 390, 1 si caro eius *Christi* negatur, quomodo mors eius adseveratur, quae propria carnis est -o? (*cf. Avg. civ. 17, 18 p. 244, 29 D. Messiam alienum a mortis -e confingunt Iudaei. CHROMAT. in Matth. 38, 4 E.-L. corpus solummodo mortis -em suscepit. al.*). LACT. inst. 4, 22, 3 *ut deus se infirmitate carnis oneraret, ut -bus, ut dolori, ut morti se ipse subiceret (nisi ad 1)*. MAR. VICTORIN. homous. 3 *apud deum generatio non est immutatione generatio, neque ulla -o ibi vel fantasia aliqua -is (item in generatione filii: HIL. syn. 17 creantis . . . opus non habet -em [antea: sine imminutione . . . ac demutatione sui . . . genuit]. 20 per emanationem aut aliquam -em . . . filium subsistentem putant haeretici. 23 sine -e [Epiphani. haer. 73, 11, 6 ἀπαθῶς]. RVFIN. Orig. princ. 4, 4, 1 absque ulla corporali -e. et saepius). HIL. trin. 4, 2 -bus nostris spiritualia comparare. al.*

③ *respicitur actio sentiendi (facultas potius l. 63)*: TERT. anim. 12, 4 et sensus -es facit Aristoteles (*e. g. anim. 424a1*), . . . et sentire enim pati est. 12, 5 alterius, *sc. animi*, erit et -o et sensus et sapor omnis et actus et motus, alterius, *sc. animae*, autem otium et quies et stupor. 25, 3 respondete matres: . . . vestrae -is fides convenitur, an aliquam in fetu sentiatis vivacitatem. resurr. 17 p. 47, 21 carnem . . . idcirco repraesentandam esse iudicio dei, quia aliter anima non capiat -em tormenti seu refrigerii. test. anim. 4 p. 139, 10 si nihil -is est tibi post mortem, si nulla sensus perseverantia. CHALC. comm. 194 est . . . sensus -o corporis quibusdam extra positus et pulsantibus varie eadem -e usque ad animae sedem commeante; quae -o cum est lenis . . . voluptas cognominatur; porro si asperitate quadam praedita -o, doloris nomen accipiet (*sim. Avg. civ. 14, 15 p. 37, 11sq. D. aliquid animae, quod carnis afficit -o vel aspera . . . vel lenis*). 220 (*e Chrysippo, v. Stoic. vet. frg. II 879*) cuiusque sensus intellegere -em (FAVST. REI. epist. 9 p. 213, 26 quinquē sensuum -es). AMBR. hex. 4, 6, 26 *obutu nostro species minuitur solis lunaeque, non magnitudo detrahitur; neque enim infirmitatem nostrae -is -i luminarium debemus ascribere (Basil. hex. 6, 9 p. 140^B ἢ ὄψις ἡμῶν . . . τὸ οἰκεῖον πάθος τοῖς ὀρατοῖς ἐπιφέρουσα, Eustath. 6, 9, 8 inbecillitatem)*. AVG. mus. 6, 2, 3 in ipsa -e aurium cum aliquid auditur (6, 4, 7). BOETH. cons. 5 carm. 4, 32 -o, cum lux oculos ferit. al. ④ *vario usu*: TERT. anim. 5, 5 (*sec. Cleanth. Stoic. vet. frg. I 518*) corporalium et incorporalium -es inter se non communicare; porro et animam compati corpori; . . . igitur anima corpus ex corporalium -um communione. carn. 20 l. 42 an . . . manare soleant ubera sine vulvae genitali -e (*[postea: vulva . . . nihil passa]*). 23 l. 32 adaptatae v. nuptiales -em). resurr. 40 p. 84, 18 cuius carnis est proprie -bus corrumpi. 57 p. 116, 22 vitiatio corporum accidens res est; . . . etiam si in utero vexemur (*vitiemur var. l.*), iam hominis est -o; prius est genus quam casus. CLAUD. DON. Aen. 2, 210

p. 177, 11 si metus intervenerit, qui frigore non caret, excluditur calor e corpore perindeque convalescente gelida -e consumitur quod calebat. HIER. hom. Orig. in Luc. 25 p. 149, 18 *anima* per totum diffusa corpus -bus illius subiacet (*cf. Avg. anim. 2, 6, 10 animam . . . vindicare a -bus c. sim. al.*). al.

⑤ *laxius de -e quorumlibet eventuum, sc. quos quis experitur, transit sim. (nisi quaedam potius sec. usum sub IIA illustratum explices)*: TERT. resurr. 33 p. 73, 4 quae ad dispositionem et transactionem et -em regni <et> iudicii et resurrectionis praedicantur (*v. Evans, 1960, ad l.*; minus probabiliter regni Iudaici et resurrectionem Borleffs c. cod. T). virg. vel. 11, 9 post . . . nuptiarum -em (*cf. p. 617, 81*). CHALC. comm. 222 quod corpus potest . . . iuxta . . . animae patrociniū motus . . . vitales exercere in agendo, vitae quoque -es experiri. CASSIOD. hist. 12, 9, 1 multi . . . Christiani sunt facti propter huiusmodi -em (*seq. narratio rei gestae, quae concluditur 12, 9, 7 pro hac . . . -e conversi sunt*). Ios. antiq. 1, 80 (*de diluvio*) contigit . . . haec -o sexcentesimo anno nativitatis Noe (4, 222 [*respicitur deut. 21, 8*] numquam tam malam -em [*sc. homicidium*] in illa terra contingere).

β *in medicina de affectionibus corporis aegri (animi e. g. l. 46; immisceri notionem sub II illustratam vix mireris, cf. GLOSS. II 391, 50 πάθος ἐπὶ νόσον: -o, vitium. apud medicos recentiores, maxime CAEL. AVR. et CASS. FEL., substituitur fere in locum vocis q. e. morbus, v. Wölfflin, Ausgew. Schr., 1933, 199)*: 1 *accedunt determinationes: a subst. (gen. praeter l. 33) indicantia: partem corporis aegram vel ipsum aegrotum*: TERT. anim. 25, 4 si livor ac rubor sanguinis -o est. IREN. 4 praef. 2 (*in imag.*) qui ignorat -em eorum, qui male valent. ARNOB. nat. 1, 47 debilitates et corporum -es, surdi manci et muti. CHALC. comm. 224 cardiacam -em . . . -em non cordis esse, sed stomachi (*cf. Alex. anim. p. 98, 23 Br. ubi respondet καρδιακή νόσος . . . καρδίας πάθος ἐστίν*). PELAGON. 183, 1 -es equorum. VEG. mulom. 2, 5, 1 -o thoracis (*Chiron 260 ratio*). Ps. HIPPOCR. epist. 5 hinc sciae -o erit dolorque coxarum. CASS. FEL. 1 p. 2, 7 capitis (2 p. 10, 12. 24 p. 40, 21. al.). al. *morbum*: PELAGON. 183, 1 roboris. VEG. mulom. 1, 16, 4 elephantiasi morbo et omnibus malei -bus. VINDIC. med. 33 bulimi. THEOD. PRISC. log. 37 cholera -o molesta (*nisi -o pro praedictivo; colerica var. l.*). CASSIAN. conl. 24, 15, 2 cefalargiae . . . -em, . . . otalgicum morbum. al. b *adi. fere genus morbi indicantia*: IREN. 1, 16, 3 hi qui in phreneticam -em inciderunt (*[gr. διάθεσιν]*). VINDIC. med. 44 CAEL. AVR. acut. 2, 1, 3 CASS. FEL. 30 p. 60, 4. al.). ARNOB. nat. 2, 11 p. 77, 17 annosas dissolvere -es (*cf. chronica vel chronia -o vol. III 1030, 61sq. 84sq. nec non CASS. FEL. 1 p. 2, 7 inveterata -o quam Graeci chronias diathesis vocant*). PALLAD. 3, 31, 2 limum dysintericae -is. CHALC. comm. 224 cardiacam -em (*[gr. v. l. 29]*). SCHOL. Hor. gloss. I sat. 2, 3, 30 [*lethargicus*]. CAEL. AVR. acut. 2, 34, 180. 2, 35, 187. al.). SCHOL. Hor. epist. 1, 8, 1 quae -o vocatur lethargica sive accidia (*[antea: aegritudine animi]. al. v. vol. VII 2, 1186, 79sq.*). VEG. mulom. 1, 6, 1 erratica est (*antea: articularis . . . morbus*). 1, 14, 2 contagiosa. 2, 88, 1 roborosa. HIPPOCR. num. sept. 27, 50 pleuritica -o (VINDIC. med. 37). Ps. SORAN. quaest. med. 8 in acutis -bus (85 oxea dicuntur a. -es. THEOD. PRISC. log. 24 acuta . . . et temporalis. 39 [*postea: aegritudinum*]. al.; *cf. celer vol. III 752, 78sq., ubi addere possis CAEL. AVR. acut. 1, 17, 178 celerrimis vel acutis. al.*). Ps. APVL. herb. interpol. 110 l. 22 synanchica -o (CASS. FEL. 37 p. 81, 4. 11. al.).

2 *exempla varia*: IREN. 2, 23, 2 quidam sanatur a domino XXXVIII annos habens in sua -e (*sec. Ioh. 5, 5 in infirmitate, gr. ἀσθενεία*). FORTVN. gramm. VI 283, 12 (*in comparatione*) metra quaedam sumunt . . . nomina . . . a -bus, ut coluros et scazontas versus dicimus. PELAGON. 140, 2 -o ipsa (*sc. dysuria*) anorectos facit (*sc. equos*). 141, 1 evenit . . . suprascripta -o nimio cursu. 183, 2 in his tam similibus signis -um (VEG. mulom. 1, 29, 2 s. causasque [*item 1, 38, 5*]. 1, 44, 1. al.). 269, 4 in ipsa . . . necessitate -is sanguinem detrahere (VEG. mulom. 1, 56, 34). 448, 2 optandum est, ut potius priora equi ab . . . -e teneantur. CHIRON 210 quae -o doloris enfragma dicitur (230 ad sanandum omnem -em d.). VEG. mulom 1, 9, 3 quae -o pullis . . . perniciem consuevit inferre (*Chiron 195 morbus*). 2, 17, 1 quodsi vis -is intulerit hypochysin (*cf. CAEL. AVR. acut. 2, 19, 124 vehementiam -is [ibid. in declinatione -is]. et saepe*).

γ *in arte grammatica et metrica (v. etiam l. 58; ad rhetoricam cf. p. 615, 21. 616, 46)*: 1 *variousu*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 93, 22 (*in metro ionico pes uno tempore deficiens completur sequenti pede*) huius modi . . . inter se συζυγίας -em sive communionem musici ἀνάκλασιν vocant (*sim. 94, 19 inter syzigiās -o*). 102, 27 per ἀντιπάθειαν . . . id est per contrarium adfectum seu -em, iunguntur contraria metrorum genera. PRISC. gramm. III 110, 10 contrariae similiter -es per defectionem fiunt litterae et syllabae et dictionis et orationis, ut 'sūt' pro 'sivūt' eqs. 460, 15 commata (*i. caesurae*) . . . sunt tria: tertia trochaica, semi-quinaria et semiseptenaria; quarta enim bucolica magis -o, est, sicut hemiepes . . . et quae inveniuntur per singulos pedes (l. sc. quae casu, non lege quadam fit; bucolicam diaeresin fere contemni docet e. g. Fortun. gramm. VI 292, 21). 2 *respiciuntur partes orationis (maxime verba), quae quem (quid) pati significant*: CHAR. gramm. p. 213, 16 B. cum omnia verba aut actione activa aut -e passiva . . . dicantur (*cf. BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 56, 9 verbum aut -em aut actum designat. al.*).

SERV. Aen. 10, 341 'vitabundus' (Sall. Iug. 38, 1) quia nomen est *nec verbum*, ideo significat similitudinem, non -em (*sim. ibid. iterum*). HIER. epist. 55, 2, 6 aliud est peccare 'per corpus', aliud 'in corpore' (*cf. I Cor. 6, 18*); ... 'per' praepositio ministerium habet, 'in' autem in se -em. MACR. somn. 2, 15, 14 'secari' ... et 'teneri' -o est, ideo considerationem et facientis et patientis amplectitur; ... *sed cum medio-passive* 'moveri' dicitur, ... nulla potest suspicio -is intellegi. CONSENT. gramm. V 366, 4 *verborum* eorum ... quae actum significant, quaedam talia sunt, ut in alio actus, in alio -o constituta sit, ut cum dicimus 'seco', 'uro', necesse est, ut administrantem et patientem unius intellectus ratio comprehendat (*syn. patientia*). PRISC. gramm. II 394, 5 'ruo', 'cado' *sim.* absolute prolata reciprocam -em, id est *ἰδιοπαθειαν*, significant. III 17, 15 'sui' pronomem ... ad verbum ... ponitur reciprocum, id est sui -em significans (166, 30 reciprocaem, id est sui -em, fieri et eandem personam agere aliquid in se simul et a se pati. 167, 2 Graeci ... compositis utuntur pronomibus in sui -e, id est *ἰδιοπαθειᾶ*, ut *ἐμαυτὸν διδάσκω*. 276, 4 quae *verba* cum ... magis sui -em demonstrent, tamen, quia activam habent vocem, accusativo coniunguntur, ut 'trepido'. *al.*) 176, 19 Graeci ... composita invenerunt pronomina ... quae *ἰδιοπαθῆ* vocant ...; simplicia vero *ἄλλοπαθῆ* nominant, id est 'extrinsecus -em facientia' vel 'patientia', ut 'doceo te, doceor a te'. *al.*

II *patitur potius is, qui aliquid perpetitur, tolerat, cum dolore sustinet sim.* (*morbos sim. v. sub IB; cf. HIL. syn. 49* passibilitas naturae infirmis significatio est, -o autem est eorum quae sint illata perpassio): A usu communi (*sive de perpassione singulorum malorum, iniuriarum sim. ut e. g. l. 29 sqq., sive generaliter de labore, luctu, sorte misera sim.; cf. etiam p. 618, 6*): PS. APVL. Ascl. 28 incredibiles ... post delicta cogentur credere non verbis sed exemplis, nec minis sed ipsa -e poenarum (*cf. l. 35; item accedit gen. obi.: TERT. test. anim. 4 p. 138, 18 caro meruit iudicii -em [cf. p. 617, 61. 618, 9]. virg. vel. 3, 7 publicatio virginis bonae stupri -o est [postea: vim carnis pati]. PAVL. NOL. epist. 14, 2 infirmitatum. AVG. serm. 46, 11 flagellorum. al.*). TERT. adv. Marc. 2, 18 p. 359, 23 facilius timor talionis per eiusdem saporem -is (*postea: id ipsum pati, quod feceris aliis*). 2, 24 p. 368, 26 poenam ipsam malitiam (*e. g. Itala Ion. 4, 2 [ibid.] paenitentem malitiarum deum*) nominavit ex malo et merito -is ipsius. ITALA gen. 27, 41 (*Hier. epist. 36, 16, 5. al.*). adpropient dies -is patris mei (*sec. var. l. gr. πάθους pro πένθους, Lugd. mortis, Vulg. luctus*). ARNOB. nat. 2, 30 p. 102, 5 M. in Tartaro nullum sensum mortiferae -is adsumere. PS. HIL. libell. 20 p. 92, 13 est ... patientia omnium iniuriarum et -um tolerantia. SCHOL. Cic. Bob. p. 125, 28 multa Ciceronem, vel iratum vel dolentem, de -bus suis ... exaggerare solitum (*cf. p. 137, 18 significatio -is eius Tullii eluxit ex Accii fabula praetexta*). HEGES. 2, 18 p. 180, 1 Simonis -o acerba visu et auditu miseranda (*Ps. Rufin. 2, 19 p. 692 interitum*). 2, 18 p. 181, 13 parentes, uxorem liberosque interfecit et tamquam triumphatis (-tus var. l.) domesticis -bus, quod neminem suorum alieno gladio vidit perire, sibi mortem conscivit. 5, 18, 3 p. 337, 6 Iudaeorum miseranda ... -o Tito videbatur tantarumque acerbitas calamitatum (*gr. 5, 450 πάθος tantum, Ps. Rufin. 6, 12 p. 797 calamitas*). HIER. tract. in Is. p. 99, 21 ut in more animalium ... filios adultos relinquerem -i et suo labori dimitterem. PETR. CHRYS. serm. 117, 3 Maria nullas partus pertulit -es (*syn. dolor*). NOVELL. Iust. 30, 9 pr. qui suas ei proconsuli ... defleverit -es. GREG. M. moral. prol. 9 in temptatione Iob diabolus intuens quia per dolorem corporis pervenire nequiverit ad -em mentis. respicitur magis -o, quae infertur alicui: HIL. in psalm. 52, 16 cum fuerit iniquis ius -is in carnem, in aeternam tamen divinitatis et impassibilem naturam nihil licuit -i. CASSIOD. hist. 9, 30, 2 iusto furori inmensam permiscens crudelitatem iniustam operatus est -em.

B usu christiano (*cf. testimonium AVG. p. 616, 11*): 1 patitur Christus generis humani redimendi causa (*ad rem cf. e. g. l. 76; disting. -o Aeonis l. 80. p. 620, 25, alterius Christi p. 620, 38*): a proprie: α sing.: ① iuxtaposita sollempniora: TERT. bapt. 11 p. 210, 25 tingebant discipuli Christi ... baptismo Iohannis ... nondum ... instructa efficacia lavacri per -em et resurrectionem (13 p. 212, 26sq. *al.* HIL. myst. 1, 1, 4 FILASTR. 106, 4. AVG. in psalm. 138, 4 [*ad 138, 2 cognovisti sessionem meam et r.] intellege ... -em meam et r. [inde ITALA Sangerm.; rec. cett. sessiones, gr. καθέδραν]. al.*). CYPR. elem. 17 p. 387, 9 cruce et -e eius redempta mulier (*mortal. 14 p. 306, 4 patient. 6 p. 402, 6. 7 p. 402, 8 HIER. epist. 16, 2, 3. 47, 2, 2. al.*). Demetr. 22 p. 367, 9 ad -em et sanguinem Christi (*domin. orat. 13 p. 275, 26 elem. 23 p. 391, 4. al.; cf. elem. 22 p. 390, 9 pretio -is et cruoris*). AVG. epist. 205, 2, 9 in contumelia -is mortisque (FVLG. RVSP. incarn. 5, 16. *al.*). ② -o domini, dominica *sim.*: TERT. bapt. 19 p. 217, 2 die paschae -o domini ... adimpleta est (*pudic. 11 p. 241, 14 a redemptione carnis, id est domini -e. al.* CYPR. epist. 63, 7 FIRMIL. Cypr. epist. 75, 2. et saepe). adv. Iud. 10, 13 (= adv. Marc. 3, 19 p. 408, 24) vicesimus primus psalmus totam Christi continens -em (PS. TERT. haer. 2 p. 218, 1. IREN. 2, 20, 3 C. -o similis non est -i Aeonis. CYPR. epist. 63, 15 PRISCILL. can. praef. p. 102, 6 OPTAT. 3, 7 p. 89, 23. et saepe). adv. Marc. 3, 7 p. 388, 6 notatus insignibus dominicae -is (*praescr. 36 l. 12 Petrus -i d. adaequatur. al.* CYPR. domin. orat. 24 patient. 16 epist. 63, 3. et saepe). LVCIF. epist. 7 l. 17 D. -em salvatoris (AMBROSIAS. in I Cor. 1, 27, 2 rec. γ *al.*). PRISCILL. tract. 6, 108

p. 79, 24 divinae -is (PALLAD. c. Ambr. fol. 340^v, 40). *al.* ③ *gen. -is pendet e subst.*: TERT. fug. 8, 4 (*sec. Matth. 26, 39*) postulavit ... a patre ... transiret ab illo calix -is (PRISCILL. tract. 6, 99 HIER. in Matth. 26, 39. *cf. QVODV. prom. 1, 38, 55 -is poculum*). adv. Iud. 10, 5 sacramentum -is ... figurari in praedicationibus oportuerat (CYPR. epist. 63, 14 p. 713, 8 testim. 2 capp. 15. *al.; cf. Ps. HIER. epist. 7, 7 p. 113^a si ... omnes qui credimus, s. in baptismo -is accipimus*). 10, 6 (= adv. Marc. 3, 18 p. 406, 14) lignum -is (*al. v. vol. VII 2, 1389, 21 sqq., addas e. g. Ps. CYPR. mont. 9 p. 114, 7. 17*). CYPR. domin. orat. 26 p. 286, 20 tempore -is (*epist. 14, 2 p. 511, 12. 59, 4 p. 671, 5. al.; cf. epist. 3, 2 p. 471, 2 ad -is diem [63, 9 p. 708, 1. al.]*). epist. 63, 17 p. 714, 24 calicem in commemorationem ... -is eius offerimus (*sim. memoriam: AVG. trin. 3, 4, 10 quod ... consecratum ... sumimus ... in memoriam pro nobis dominicae -is. HESYCH. in lev. 2, 5/6 p. 808^b. al.*). ZENO 2, 52 (1, 26 L.) -is resurrectionisque ... celebrare mysteria (*al. v. vol. VIII 1754, 57 sqq.*). *al.* ④ *varia*: TERT. bapt. 9 p. 208, 27 perseverat testimonium baptismi usque ad -em (*mentione aquae Matth. 27, 24 Ioh. 19, 34*). adv. Iud. 10, 1 (*item fere adv. Marc. 3, 18 p. 406, 1*) -em crucis in Christum praedicatam esse (10, 14 CYPR. testim. 2 capp. 21 Ps. CYPR. mont. 9 p. 114, 16. *al.; cf. -o ligni vol. VII 2, 1389, 20 sq.*). adv. Prax. 30 p. 287, 8 exclamantem in -e (*Matth. 27, 46*): 'deus meus eqs.' (*pudic. 22 p. 272, 4 in ipsa -e liberavit latronem. CYPR. epist. 63, 8 p. 706, 20. testim. 2 capp. 23 quod medio die in -e eius tenebrae futurae essent. QVODV. grat. 2, 7, 15 Petrum, quem in sua -e demonstravit ter negantem. al.*). IREN. 2, 20, 3 Aeon ... passus est -em dissolutionis (*cf. p. 615, 61*) ... ita ut periclitaretur ... corrumpi, dominus autem ... passus est -em validam eqs. GAUDENT. serm. 6, 16 G. salutarem domini -em (DRAC. laud. dei 2, 527. *cf. FILASTR. 82, 6 saluberrima*). AMBR. c. Aux. 13 carnem -e susceptae mortis exuerat. SYMB. Corp. Christ. 69, 275 passus est -e sub Pontio Pilato. *al.*

β plur. (*sc. respiciuntur magis singula quaeque quae passus est, sed -es utriusque Christi l. 38*): TERT. carn. 5 l. 2 contumelias et -es dei (9 l. 32sq. ipsae -es ipsaeque contumeliae loquuntur, -es quidem humanam carnem, contumeliae vero inhonestam. *cf. ALC. AVIT. epist. 30 p. 61, 13 inter -um contumelias*). 5 l. 48 virtutes spiritus dei deum, -es carnem hominis probaverunt (*sim. l. 50 bis. NOVATIAN. trin. 11, 4 D. -es ostendunt in illo humanam fragilitatem. al., cf. etiam supra l. 33*). adv. Marc. 3, 19 p. 409, 11 ut diversitas -um ac per hoc etiam personarum (*a creatore vel a bono deo missarum*) ex diversitate praedicationum vindicetur. 4, 21 p. 489, 24 obeundarum -um necessitatem. ITALA II Cor. 1, 5 (*cod. 78 al. = VVLG.*) abundant -es Christi in nobis (*gr. παθήματα, ut locis sacr. script. sequentibus. cf. Phil. 3, 10 [ibid.] societatem -um illius. I Petr. 4, 13 [Cypr. epist. 58, 2 al., sim. VVLG.] quotienscumque communicatis Christi -bus*). I Petr. 5, 1 (*Ps. Aug. spec. 47, sim. VVLG.*) ego testis Iesu Christi -um. PRISCILL. tract. 6, 99 relictum se in -bus a deo tamquam homo queritur. HIER. epist. 65, 8, 2 -bus crucis. *al.*

β fere metonymice transfertur ad: α cenam dominicam et sacramentum inde ortum (*nomine -is comprehenditur etiam cena supra l. 12 sqq. et e. g. CYPR. epist. 63, 5 ut adpareat in -e dominica id esse gestum, quod fuerat ante praedicatum [prov. 9, 2 sqq. miscuit vinum; de eodem loco: testim. 2 capp. 2 de sacramento concernationis eius et -is et calicis et altaris]*): CYPR. epist. 63, 9 unde (*Matth. 26, 27 sqq.*) apparet sanguinem Christi non offerri, si desit vinum calici, nec sacrificium dominicum legitima sanctificatione celebrari, nisi oblatio et sacrificium nostrum responderit -i. 63, 17 quia -is eius mentionem in sacrificiis omnibus facimus, -o est enim domini sacrificium, quod offerimus, nihil aliud quam quod ille fecit facere debemus. HIER. epist. 114, 2 calices et ... velamina et cetera, quae ad cultum dominicae pertinent -is. β habitum Christi crucifixi, sc. formam crucis (*cf. e. g. p. 619, 81*): CYPR. Fort. 11 p. 339, 19 tertius Maccabaeorum, cui contigit extensis ad poenam manibus (*II Macc. 7, 10*) -is dominicae instar imitari. NOVATIAN. trin. 19, 19 D. formam futurae -is ostendens Iacob transversis manibus (*gen. 48, 14*). LACT. inst. 4, 27, 2 (*sim. epist. 46, 7*) spiritus inquinatus de hominibus ... signo -is excludunt (AVG. catech. rud. 20, 4 Christus cuius -is et crucis s. in fronte ... Christiani signantur). PRVD. apoth. 357sq. -o vera, -o, quae nostram defendit sanguine frontem corporeamque domum signato conlinit ore. γ memoriam -is celebrandam vel eius festivitatem (*cf. 2ba. fortasse potius de tota serie quindecim dierum pascha praecedentium l. 77. p. 621, 2 [cf. Amalar. off. 4, 20, 1 dies -is domini computantur duabus ebdomadibus ante pascha domini]*); adhibetur ad appellandum diem: parasceues (*parasceue -is dominicae v. p. 315, 28. 31*): AVG. epist. 54, 1, 1 p. 159, 19 domini -o et resurrectio et ascensio in caelum ... anniversaria sollempnitate celebrantur (55, 1, 2 p. 170, 4 cur anniversarius dies celebrandae dominicae -is non ad eundem redeat anni diem. in psalm. 21 enarr. 2, 1 -o domini celebratur: tempus gemendi est [*nisi generaliter de tempore quod pascha praecedit*]. *al.*). SACR. Gelas. 395 M. tit. incipit ordo de feria VI, -e domini. CAES. AREL. serm. 202, 5 in -e domini, id est in parasceuen (*et bis ibid.*). CASSIOD. hist. 10, 33, 11 -is salutaris die ... destruxit ecclesias Diocletianus (*in eadem re: Hier. chron. a. Abr. 2320 in diebus paschae*). dominicae in palmis: SACR. Gelas. 329 M. tit. dominica in palmas de -e domini. dominicae de -e: SACR. Greg. 66 tit. die dominico de -e (*de eodem die: Sacr. Gelas. 254 M. tit. [Krusse]*)

quinta dominica, sc. *quadragesimae*). GREG. M. in euang. 18 tit. (*additamentum codd. quorundam*) homilia habita ad populum . . . dominica in -e. δ *narrationem -is euangelii conditam* (cf. 2b β ; ceterum v. e. g. p. 619, 78): AVG. serm. 218, 1, 1 sollemniter legitur -o, sollemniter celebratur (232, 1, 1 secundum Matthaëum. SACR. Gelas. 399 M. legitur -o domini; ipsa expleta orationes dicuntur. al.). 232, 1, 1 (*nisi ad a*) -o ipsius ab omnibus euangelistis conscripta est. ALC. AVIT. hom. 11, 2 p. 121, 22 sicut in -e euangelista Iohannes enarrat. LVP. EUPHRON. epist. (Corp. Christ. 148, 140) l. 8 lectiones legendae sunt . . . -is.

2 *patiuntur quicumque fidei causa persecutione vexantur* (*respicitur sive quilibet labores et poenae, ut l. 25. 31 sq. 45 nec non 72 sive strictius ipsa mors, ut l. 27. 40 sqq. 47 sqq. et 55 sqq.*): α *proprie respiciuntur*: α *martyres christiani*: TERT. coron. 11 l. 50 potior est necessitas . . . obeundi martyrii quam evadendae -is et implendi officii *thurificandi* (*item iustaponitur* martyrium: scorp. 13 p. 177, 4 CYPR. epist. 37, 2 p. 578, 2. 76, 1 p. 828, 23 mortal. 17 p. 307, 20. al.; *iunctura -o martyrii*: AMBR. epist. 23, 4 F. peto mihi -em m. RVFIN. Orig. in num. 10, 2 p. 72, 12 per -em m. remissionem fieri peccatorum. CHROMAT. in Matth. 25, 1, 5 E.-L. al.). fug. 7, 2 devito -em, confundo(r) confessionem (scorp. 10 p. 168, 26. CYPR. domin. orat. 26 p. 286, 25 confessionis aut -is gloriam. epist. 10, 1 p. 490, 8. al.). adv. Marc. 4, 39 p. 553, 10 persecutiones . . . et -es eventuras esse, in martyrium utique et in salutem (CYPR. elem. 26 p. 394, 29. Fort. praef. 5 p. 319, 16 proelium persecutionis et -is. 12 p. 345, 1. al.). scorp. 13 p. 175, 15 Corinthiis -es suas enumerans patiendum utique praefinivit (*II Cor. 11, 23 sqq.*). p. 176, 21 'superest corona . . . (*II Tim. 4, 8*), scilicet -is (*item gen. -is*: CYPR. epist. 60, 2 p. 693, 19. 73, 21 p. 795, 1 AVELL. p. 22, 27. al.; ceterum cf. e. g. CYPR. epist. 10, 5 p. 495, 5 coronas . . . de -e purpureas. 39, 3 p. 583, 10 palmas domini et coronas . . . -e meruerunt). ITALIA Rom. 8, 18 (cod. d al., sim. VVLG.) indignae sunt -es huius temporis ad futuram gloriam (*gr. παθήματα ut loco sequenti; cf. 8, 17 conpatimur cum Christo*). II Cor. 1, 6 (cod. 78 al. = VVLG.) in tolerantia earundem -um, quas et nos patimur ([cod. d al. in sustentationem e. -um; ad rem cf. p. 620, 41 sqq.]. CYPR. epist. 6, 2 p. 481, 6 nos ad t. -is spiritus sanctus . . . animavit. 37, 2 p. 578, 2. 80, 1 p. 840, 8 LVCIF. moriend. 2 l. 62 D. al.). CYPR. epist. 38, 1 p. 580, 7 victor in proelio -is martyr (Fort. praef. 5 p. 319, 16 PASS. Mar. Iac. 3, 4). 55, 20 p. 638, 21 peccata omnia -e purgasse (cf. l. 18. 42). 73, 21 p. 794, 18 numquid potest vis baptismi esse maior . . . quam confessio, quam -o, ut quis . . . sanguine suo baptizetur? (*in eadem re*: 73, 22 p. 796, 3 sanguine . . . suo baptizatos et -e sanctificatos. AVG. epist. 265, 4. ORIG. in Matth. 16, 6 p. 484, 8 quod . . . quis in -e remissionem accipit peccatorum, baptismum est [*gr. δ ὑπομείνας*]. al.). 76, 1 p. 828, 3 (*ad martyras in metallo constitutos*) participem me computans vobis, etsi non -e corporis, consortio caritatis (HEGES. 3, 2 p. 186, 12). HIL. c. Const. 11 Paulinum beatæ -is (confessionis var. l.) virum . . . relegasti. GAVDENT. serm. 20, 4 G. Petrus et Paulus quorum -is natalem hodie . . . ecclesiae concelebrant (cf. SACR. Leon. 308 diem gloriosae -is eorum . . . veneramur. INSCR. christ. Diehl 1851 subscr. Vitalis martyris -is n(a)talıs die. sim. al.). RVFIN. hist. 3, 30, 2 uxorem suam duci ad -em (*gr. ἐνὶ θανάτῳ*). EVCHER. pass. Acaun. 7 martyrum corpora post multos -is annos . . . episcopo . . . traduntur. PASS. Paul. 14 cum . . . ad locum pergerent -is (16). et saepe. β *iusti quilibet, prophetae, patriarchae sim. (quasi praecursores martyrum vel Christi; cf. be)*: TERT. scorp. 8 p. 161, 26 o martyrium et sine -e perfectum (*adulescentium in fornace ut*: CYPR. epist. 6, 3 p. 483, 22 ne minor esset confessionis virtus sine testimonio -is. ZENO 2, 74 [1, 53, 1 L.]). CYPR. epist. 58, 6 p. 661, 18 nos ad martyrii triumphum suis -bus adhortantur Maccabaei (Fort. 11 p. 338, 17. 340, 20 AVG. civ. 18, 36 p. 311, 21 D. al.). patient. 10 p. 403, 27 Abel originem martyrii et -em iusti initiatis. HIL. in Matth. 20, 11 post -em Iohannis baptistae (*idem respicitur* AMBR. off. 3, 14, 89. al.). in psalm. 68, 5 sancto . . . Iob post illum universarum -um . . . bellum fit revelatio (Ps. PHILO antiq. 8, 8 antequam percuteretur in -e. FVLG. aet. mund. p. 146, 12. al.). HIER. epist. 18A, 11, 1 Esaiæ . . . -em, qua sub Manasse interfectus est rege (in Is. 57, 1 sq. l. 56). AVG. civ. 18, 30 p. 297, 11 D. Ionas . . . non tam sermone Christum, quam sua quadam -e prophetavit. al.

β *fere metonymice transfertur ad*: α *memoriam -is vel ipsam festivitatem martyris cuiusdam* (cf. l. 47 sqq. et Iby): CYPR. epist. 39, 3 quotiens martyrum -es et dies anniversaria commemoratione celebramus (AVG. serm. 37, 23 cuius martyris . . . celebramus hodie -em. FVLG. RVSP. serm. 3, 1 F. al.). PRVD. perist. 11, 196 cum se renovat decursis mensibus annus natalemque diem -o festa refert. ALC. AVIT. hom. 25 tit. homilia dicta in basilica sanctorum Acauniensium in . . . -e martyrum. al. β *narrationem -is libris conditam* (addas fortasse titulos librorum inde a PASS. Perp. [ubi gr. respondet μαρτύριον]. adiungitur saepe gen. martyrum. cf. Ibd): Ps. DAMAS. epigr. 77, 10 martyrum virtutes quem -o lecta docebit (CONC. Carth. a. 397 [Corp. Christ. 149] p. 43 l. 207 liceat . . . legi -es martyrum, cum anniversari dies eorum celebrantur. VITA Melaniae [BHL 5885] 64 sancti Stephani [*gr. τὴν κοίμησιν*]. al.). HIER. chron. a. Abr. 2183 Polycarpus et Pionius, quorum scriptae . . . -es feruntur. AVG. serm. 37, 1 in recitatione -is martyrum. SVLP. SEV. chron. 2, 32, 6 extant . . . mandatae litteris . . . martyrum -es. al. γ *locum -is eiusque monumentum* (cf. l. 53): PRVD. perist.

2, 550 Romani visitant aedem Laurentii (527 sqq.); nos qui sanguinis vestigia videre coram non possumus, caelum intuemur eminus: sic, sancte Laurenti, tuam nos -em quaerimus: est aula nam duplex tibi, hic corporis, mentis polo. ENNOD. opusc. 2, 91 p. 315, 20 si reverendae -is penetralia contigisset *visitor basilicae Petri* (antea: loca . . . , de quibus ad superna transitur). δ *instrumentum -is, tormentum sim.*: INSCR. christ. Diehl 976, 6 (*describitur opus musicum*) sub pedibus . . . iacet -o cuique martyri sua: ferrum flamma ferae fluvius saevumque venenum. ϵ *martyres*: VEN. FORT. carm. app. 1, 279 p. 378 Bethlemitica -o lactans (*sc. infantes innocentes, Matth. 2, 16*).

deriv.: passionabilis, passionalis, ? passionicus, ? passionista. compos.: ante-, propassio.

passiolus v. phaseolus.

passionabilis, -e. a passio. i. q. passioni subiectus: CONC. II 4 p. 147, 21 unam profiteamur naturam et impassionabilis deitatis et -is carnis (*item p. 150, 26 [altera vers. II 2, 1 p. 36, 27 passibilis]*).

compos.: impassionabilis.

passionālis, -e. a passio. 1 i. q. passioni subiectus vel passionis capax; spectat ad affectiones: animi: TERT. test. anim. 2 p. 136, 28 si deus . . . irascitur, corruptibilis et -is est. adv. Val. 16 p. 196, 11 ut duplex substantiarum condicio ordinaretur, de vitiis pessima, de conversione -is (cf. p. 608, 38). sensuum: TERT. test. anim. 4 p. 138, 17 nihil mali ac boni sentire possis sine carnis -is facultate. 2 i. q. pertinens ad passionem: in re medica, sc. ad morbum: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 83 -es coenotetes argui videbuntur, si utrum phlebotomia passioni conveniat, fuerit dubitatum. in rhetorica, sc. ad affectum: PRISC. rhet. 9, 28 p. 558, 14 sq. sunt . . . quaedam adlocutiones morales, quaedam -es, quaedam mixtae: -es sunt, in quibus passio, id est commiseratio perpetua, inducitur, ut quibus verbis uti potuisset Andromache mortuo Hectore (*Hermog. progymn. 9, 46 παθητικαί bis*).

?passionicus, -a, -um. a passio. i. q. ad passionem pertinens: GLOSS. IV 418, 23 pathologiam: -am rationem (var. l. ratio passionis fortasse praeferenda, v. sub pathologia).

?passionista nomen haeretici a passio derivatum, idem significans quod patripassianus, con. Svennung, Orosiana, 1922, 191 Ps. OROS. epist. Migne suppl. 2, 330 -as (Polionistas trad.).

passiphea v. Onom. (Pasiphae).

sturnorum passitare est vox SVET. frg. 161 p. 253, 1 (*traditur etiam parsi-, parri-, pardare*).

passivō v. 1. et 2. passivus.

1. passivitas, -ātis f. a 1. passivus. t. t. gramm. i. q. qualitas passiva: 1 spectat potius ad formam verborum (addas l. 53): SACERD. gramm. VI 435, 17 'm' in 'r' mutata -s fiet. 444, 9 participia temporis futuri activitatis, ut 'amaturus' aut . . . temporis futuri -is, ut 'amandus'. 492, 6 (*inde PROB. cath. gramm. IV 39, 32*) secundam personam -is. 492, 20 imperativus modus -is (*inde PROB. cath. gramm. IV 40, 8*). Ps. ASPER gramm. V 551, 17 verbi significatio neutra, quae habet speciem activae, sed non habet vim, quia non habet -em, ut 'curro'. 2 spectat potius ad vim harum formarum (cf. passio IC2): SACERD. gramm. VI 430, 3 sq. deponens dictum est . . . vel quod activitatem in intellectu teneat et -em deponat vel quod -em in declinatione teneat et activitatem deponat vel eqs. (*in eadem re*: Ps. PALAEM. gramm. V 542, 36). Ps. ASPER gramm. V 551, 11 verbum est pars orationis actum aut -em cum tempore et persona significans.

2. passivitas, -ātis f. a 2. passivus. frequentat TERT. (cf. 2. passivus).

i. q. status (qualitas) passivus: 1 respectu locali, de natura stellae erraticae, passim vagantis: TERT. nat. 2, 5, 15 dei non serviunt, ea igitur <quae> serviunt dei non sunt; aut doceant (*sc. qui sidera deos credunt*) vulgo fieri, ut de licentia passivitas <liber>tas approbetur, de libertate dominatio, de dominatione divinitas intellegatur (*nisi abl. -e restituendum seclusa voce licentia ut glossema*).

2 translate de statu, qui est: α communis, generalis: TERT. apol. 9, 17 quantum liceat erroribus ad incesta miscenda, suppeditante materias -e luxuria (cf., nisi ad d trahas: SALV. gub. 7, 16 quantum ad -em libidinis pertinet, quis non coniugem in numerum ancillarum redegit? 7, 18 illi . . . et minore . . . crimine et minore . . . numero criminum ac -e peccabant). anim. 4, 1 differentiae (*sc. voces differentes, ut 'nasci' et 'fieri'*) . . . habent aliquando et -is commercia. pall. 4, 8 quantum denotatum -s offert? libertinos in vestibus equestribus eqs.

β casui vel libero arbitrio subiectus: TERT. anim. 46, 2 vana in totum somnia Epicurus iudicavit . . . in -e omnia spargens, ut eventui exposita et fortuita. adv. Marc. 4, 16 p. 472, 10 deus qui me nulla antehac institutione formaverit . . . -em sententiae meae permisit (cf. p. 472, 25 pro meo . . . arbitrio). ϵ inordinatus, confusus: TERT. coron. 8 l. 25 inter gentiles et Christianos admittens quidem utensilium communionem, sed provocans eam ad rationalium et irationalium distinctionem, quia -s (passibilitas var. l.) fallit obumbrans corruptelam conditionis, qua subiecta est vanitati. adv. Hermog. 41, 1 (*de motu materiae librato*) haec turbulentia et -s non est, sed moderatio eqs. PACIAN. (?) sim. carn. p. 119, 11 cum . . . generalitas -e diffusa discretionem specialitatis excludat (*an ad a?*). δ effrenatus sim.

(*hucine SALV. ex a?*): TERT. adv. Val. 30 p. 206, 9 nobis quidem vae, si excesserimus . . . disciplinae iugum . . .; illi *Valentiniani* vero de -e vitae et diligentia delictorum generositatem suam vindicent, blandiente suis Achamoth, quoniam et ipsa delinquendo profecit.

passivus adv. a 2. passivus. i. q. *passim*, vulgo: TERT. pall. 3, 7 *indumentorum variae formae* quarum pars gentilitus inhabitantur, ceteris incommunes, pars vero -s, omnibus utiles.

passivoneuter, -tra, -trum. a 1. passivus et neuter. de verbis, quae in praesenti formas passivas, in aliis temporibus neutras exhibent: PHOC. gramm. V 431, 8 verba sunt . . . -a superioribus (sc. neutropassivis) contraria haec sola: 'comperior, mereor, devortor'; nam in praeterito 'comperi, merui, deverti' . . . proferuntur.

1. **passivus**, -a, -um. a pati sec. gr. παθητικός, cf. ISID. sub Ιαβ. GLOSS. II 142, 50 -um: παθητικόν (391, 49 inverso ord.). inde a FESTO, PLIN. mai., APVL. (*philos.*), saepissime apud gramm.

1 *technice*: a in arte grammatica i. q. statum patiendi indicans (sc. -ae sunt formae quaedam verborum et participiorum): α accedente subst.: FEST. p. 277 'reor': existimo, et quaecumque ab eo declinantur, quorum -a aucto(ritas est). PLIN. dub. serm. frg. Pomp. gramm. V 234, 3 <quando vis quasi -am significationem introducere, > dativum fac: 'adulor illi' ([suppl. Keil sec. praecedentia quando . . . activam s. eqs.; cf. PLIN. sub β]). PORPH. Hor. serm. 2, 2, 124. PROB. inst. gramm. IV 156, 11 genus sive qualitas verborum octo his s. intellegitur, id est activa, -a eqs. AVG. gramm. V 514, 39 participium a s. -a. al.). SACERD. gramm. VI 429, 28 genus in verbis, id est species vel adfectus vel significatio, dividitur in novem: activum, -um eqs. (PROB. inst. gramm. IV 139, 2 MAR. VICTORIN. gramm. VI 198, 4. al.). 442, 5 species verborum . . . 'r' . . . terminatorum -a ut 'amor' (PRISC. gramm. II 374, 1. al.). 443, 31 participia a verbo activo veniunt temporis praesentis ut 'docens' . . ., de -o temporis praeteriti ut 'doctus' (DON. gramm. IV 359, 15 v. activo et neutrali . . ., -o, communi et deponenti. 387, 29 participia a verbo . . . -o. AVG. quaest. hept. 2, 154, 2 activum v. pro -o ponens. FAVST. REI. grat. 2, 1 p. 59, 22. et saepe). PROB. inst. gramm. IV 181, 16 a qualitate -a. CHAR. gramm. p. 195, 22 B. per -um modum ablativo utimur (338, 2. al.). 346, 12 declinationem (SERV. Aen. 1, 104. 194. al.). SERV. auct. Aen. 1, 42 participium -um pro activo (SCHOL. Ter. p. 67, 8. cf. l. 24. 29. 41sq.). al. β non accedente subst. (potius pro subst. l. 41. 46): PLIN. dub. serm. frg. Pomp. gramm. V 227, 26 activum est quod alio patiente nos facimus, -um est quod alio faciente nos patimur. SACERD. gramm. VI 438, 26 eiusdem verbi -um, 'doceor' eqs. DON. Ter. Andr. 156, 1 participium a -o (sim. SERV. auct. Aen. 1, 73. al.; cf. CHAR. gramm. p. 346, 19 B. in -is participia praesentis temporis non sunt). Hec. 572 ab activo 'queo' -um facit 'queor'. CHAR. gramm. p. 323, 11 B. verba quae ex forma agendi in -um perfecto vertuntur ut 'soleo solitus sum' (sim. 324, 1 quorum perfectum in -um deducitur). 332, 16 quae ex sese parere -um non possunt, sed per tertiam personam -am significationem exprimunt velut . . . 'noceo tibi, nocetur mihi a te'. MACR. exc. gramm. V 605, 11 ἐπολιον, ἐχρῶσον . . ., quae fiunt in -o vel -o similibus ἐποιοῦμην ἐχρῶσοῦμην. 621, 17 -a Graecorum quae in μην exeunt. CLEDON. gramm. V 57, 14 coniugatio tertia correpta in -o . . . 'e' habet correptam, ut ' . . . legeris'. 58, 5 activum verbum est quod 'o' habet et addito 'r' -um facit. PRISC. gramm. II 506, 9 infinitum -i (III 232, 14). III 270, 14 reciproca . . . sive sui -a, quae ἰδιοπαθῆ vocant Graeci ut 'rubeo', 'horreo' sim. ISID. orig. 1, 9, 7 dicuntur . . . -a, quia patiuntur, ut 'verberor'. al.

b cetera exempla (in philosophia praeter PRISC. sub β): α i. q. passionibus subiectus: APVL. Socr. 13 p. 148 daemones sunt genere animalia . . ., animo -a (de eisdem ibid. iterum [postea: turbationibus mentis obnoxii]. AVG. civ. 8, 16 p. 345, 7 D. et saepius apud eundem, cf. animus -us daemonum ibid. 8, 17 p. 347, 17. 9, 10 p. 381, 29). ARNOB. nat. 2, 26 p. 98, 4 M. quicquid . . . causa ingruente nonnulla . . . mutatur et vertitur . . ., id necesse est iudicari naturā esse -um. 2, 31 p. 103, 23 animas -as atque interibiles. n. pro subst.: BOETH. top. Arist. lat. 148a20 in quibus apponitur effectivum aut -um, necesse est dissonare in forma definitionem; impassibiles enim et immobiles videntur esse formae (gr. τὸ . . . παθητικόν). β i. q. passiones excitans: Ps. AVG. categ. 12 (115 M.-P.) tertium genus qualitatis est -ae qualitates sive passiones ([in enumeratione; simul ad γ pertinet]. ibid. 119 M.-P. -ae q. et passiones, quae sunt huiusmodi: austeritas, caloratio . . . quae non ideo -ae dicuntur quod patientur aliquid, sed quod faciant passiones [gr. 9 a 28 παθητικαὶ ποιότητες. quae seq. v. sub γ]). PRISC. rhet. 2, 7 p. 552, 34 dissolutum est enim -um, id est affectus animi commovens (Hermog. progymn. 2, 19 παθητικόν). γ i. q. passionibus effectus: Ps. AVG. categ. 12 (120 M.-P.) -ae autem qualitates rectius dicuntur albedo et nigredo . . ., quae animae vel corporis passione nascuntur . . .; (121) hae . . . qualitates si in corpore perseverent, . . . q. -ae censentur; sin vero . . . cito discedunt, passiones eas potius nominamus . . .; (122) erit igitur inter -as q. et passiones ista discretio, quod passiones . . . facile commutantur, -ae vero q. . . . perpetuo perseverant (gr. 9b10 παθητικαὶ ποιότητες. aliter sub β).

2 usu vario i. q. subiectus passioni, vitiis (m. pl. pro subst., v. etiam Iba. vix huc p. 625, 10; cf. p. 625, 18): PHILO quaest. in gen. 4, 170 -is sequitur confusio, erubescitibus eis, quod pessima bonis antepo-

nant (antea: amator vitiorum; vers. armen.: eos qui in vitio sunt [v. Petit, comm. ad l.]).

pro subst. exstat p. 623, 64. 84, ceterum v. p. 623, 38.

adv. **passivē**. i. q. modo passivo: in titulo describitur actio mulieris passioni, sc. maerori, subiectae: INSCR. christ. urb. Rom. 18469, 7 (ante a. 359? [cf. ibid. 18472]. versus rudissimi) coniugem passi(v)e secuta est ('uxor dolens . . . maritum funere prosecuta est' Ferrua). in arte grammatica: CHAR. gramm. p. 230, 3 B. participium . . . active vel -e aliquid significans. 379, 11 hoc . . . verbum (sc. luctor παλαίω) apud nos -e effertur, apud Graecos active (DOSITH. gramm. VII 430, 1. al.). PRISC. gramm. II 382, 6 'machinata' -e dixit (383, 2. al.). 386, 4 'delargitur' -e protulit (413, 16. al.). 413, 7 gerundium -e posuit. III 223, 20 ἰδιοπαθῶς [id est sui -e] (l. del. Hertz. cf. p. 623, 54). al.

deriv.: 1. passivitas.

compos.: neutropassivus, passivoneuter.

2. **passivus**, -a, -um. a pandere (passum); cf. passim. legitur inde a titulis saec. II l. 29. p. 625, 34, APVL. met., TERT. (decies, cf. 2. passivitas). [vix sard. passiu. cf. M.-L. 6269 et Faré, Postille, Wagner II 232. St.] [suppl. e conii. inc. Oehlerii TERT. nat. 2, 2, 5. falso trad. Ps. Diosc. Vind. 3, 143 p. 152, 14 ζούβια πασσίβα, ubi σατίβα corr. Wellmann (cf. lat. Diosc. 3, 155 p. 440, 9 seminatum).]

significatur id, quod passim est vel fit: 1 vigente quodammodo respectu corporeo vel locali de vis: a quae constant ex variis partibus vel fiunt adhibitis participibus variis, fere i. q. promiscuus, confusus sim.: APVL. met. 6, 10, 3 discerne seminum istorum -am congeriem (1 granis variis commixtis . . . acervatim confusis in unum grumulum). INSCR. Dessau 5186, 10 (aet. imp. Comm.) in edendo muner(e) gladiatorum, venatione -a (5054, 7 v. pass(iva) [perperam intellegebatur passerum, sc. marinorum, CIL X 3704] denis bestis et IIII feris dent(at)is. ad rem cf. CIL VIII 7969, 5 [aet. imp. Comm.] v. vari gen(er)is dentatar(um) ferar(um) eqs.). TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 315, 26 (respicitur Gal. 2, 12) -um . . . convictum inter Iudaeos et Graecos (cf. CONC. Carth. a. 345-348 [Corp. Christ. 149] p. 7 l. 124 communio . . . -a). b quae ubique fiunt, quoquoersus diriguntur, fere i. q. effusus, vagus: HIER. in Os. 4, 13 in lege praecceptum est, ut non sacrificetur domino, nisi in loco quem elegerit dominus (deut. 16, 5 sq.), . . . ne . . . -a . . . religio austeritatem . . . verae religionis evertat. RVFIN. Basil. reg. praef. 1 monasterium hinc atque hinc -i et incerti maris unda circumluit (cf. imag. infra l. 69). AVG. c. Adim. 24 p. 182, 33 hoc (sc. crastinum non curare, Matth. 6, 25 sqq.) implent vagi Romanorum, quos -os appellant, qui annona cottidiana satiatio ventre . . . donant statim quod restat. CASSIAN. conl. 1, 5, 1 -us obtutus (sim. PETR. CHRYS. serm. 139, 2 vagus oculus, -us intuitus. cf. p. 625, 20). Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 38, 4 G. aves quamlibet naturali libertate -is per diversa rapiantur excursibus (passibus var. l., pasuis Glorie). dubium utrum huc pertineat necne: LIB. col. I p. 248, 23 L. limites -i (in capite de limitum nominibus).

2 praevalente vi incorporea et translate: a generatim:

α de rebus: ① quae indiscrete ad omnes pertinent, communes, generales sunt: APVL. met. 9, 36, 4 canes . . . villaticos . . . transeuntium viatorum -is morsibus alunatos (passib(us) trad.). TERT. adv. Marc. 1, 7 p. 298, 18 de nomine dei . . . -o et in alios deos quoque permissio. pudic. 2 p. 223, 27 paenitentiae subsidium suis condicionibus determinatur sine -a concessione et ipsae prius causae eius distinguuntur sine confusa propositione (cf. HIER. epist. 120, 1, 5 apostolus -am in omnibus misericordiam probans [Gal. 6, 10]). uxor. 1, 2 l. 13 per licentiam tunc apud patriarchas -am plures uxores ducendi. HIER. adv. Rufin. 2, 22 -a (passim edd. vet.) contra omnes detractio (opp. specialiter).

② quae alicuius libero arbitrio vel casui subiectae sunt: TERT. nat. 2, 1, 12 <-a> et municipalis adoptatio deorum variorum (si recte suppletur sec. 2, 1, 14; cf. 2, 1, 13 apud populos -a omnia, quia voluntaria). monog. 6, 2 Abrahae te filium exhibe; non enim -us tibi census est in illo: certum tempus est, quo tuus pater est (6, 3 non potes illum patrem agnoscere nisi tunc, cum deo credidit; respicitur Gal. 3, 6 sq.). PALLAD. c. Ambr. fol. 343v, 12 facilem ac -am et non libratam . . . aedificationem tuam (quae praecedunt v. p. 614, 28). HIER. in Matth. 11, 16 l. 152 libera . . . intellegentia et allegoriae interpretatione -a. 12, 45 l. 606 ut contextus loci non -us et vagus in diversum fluctuet. IVLIAN. in Iob 5, 6 non sunt -is casibus imputanda (antea: nec . . . fortuito proveniunt). ③ quae inordinatae, confusae sim. sunt: Ps. ORIG. tract. 4, 12 B. circumcisionis triplicem rationem ne quasi -a voce confunderim, . . . singula quaeque . . . explicabo (nisi ad l. 50). Ps. HIL. libell. 3 p. 73, 13 deus non simul fecit omnia, ut ordinata . . . universa pro suo gradu et honore prosequerentur, et ne -a et nulla inter se antiquiora inhonorifica permanerent. FAVSTIN. trin. 1, 9 'ego in patre et pater in me' (Ioh. 14, 10), non utique per quandam -am confusionem, sed eqs. (EPIST. pontif. 669 Schwartz p. 108, 30 tam -a rerum c. atque commixtio, ut nulla . . . sit . . . certa discretio).

β de animantibus (manibus FIRM.), qui passim inveniuntur, fere i. q. vulgaris, ignobilis: TERT. carn. 24 l. 22 qui alium faciunt Christum, alium Iesum, . . . alium in secessu montis . . . sub tribus arbitris clarum, alium ceteris -um [ignobilem], . . . alium passum, alium resuscitatum (l. fort. delendum ut glossema, varia supplenda temptavit [Krusse])

Evans, 1956, ad l.). adv. Val. 5 p. 182, 6 cum archetypis . . . principallium magistrorum, non cum adfectatis ducibus -orum discipulorum. FIRM. math. 8, 6, 13 *quidam* seditionibus oppressi et -is popularium manibus dissipati interibunt, ut mortis eorum auctores non inveniri possint. CONC. Carth. a. 345-348 (Corp. Christ. 149) p. 4 l. 49 -a corpora quae sepulturae tantum propter misericordiam traduntur (*opp.* martyrum dignitatem). HIER. epist. 72, 3, 2 ut Salomon septingentos habuerit uxores et trecentas concubinas et adolescentulas et scorta -a, quorum non erat numerus. *m. pro subst.*: SCHOL. Iuv. 3, 279 quomodo Achilles maestus fuit pro Patroclo, quando occisus est, sic -us *maestus est*, si neminem ceciderit (*i. q. lugens intellexit Wessner in indice vix recte*). 8, 182 ('quae turpia cerdoni sunt') populari, -o (*ibid.* turpem, vulgarem).

*b speciatim in re veneria fere i. q. effrenatus sim. vel vagus, inconstans (dub. var. l. -i pro pessimi OPTAT. serm. 11 Migne suppl. 1, 293 [v. ed. crit. Revue des Sciences Relig. 2, 1922, 287]. huc traham GLOSS. III 333, 73 [in capite de moribus humanis] ἀτακτος: -us [antea: ἄ.: immoderatus]. vix recte 1. passivus, notione q. e. παθητικός intellexit Dressel, Lexikal. Bemerkungen zu Firm. math., 1882, 30): FIRM. math. 4, 13, 4 *constellatio quaedam* facit -is libidinum cupiditatibus notos et vitiosis voluptatibus deditos (5, 1, 16 amorum illecebras oculorum -is c. incurrens [cf. p. 624, 43]. 6, 26, 6 [postea: mariti errantis peccata]. 8, 25, 4). 4, 15, 7 faciet -os in coitu et qui numquam in uxorum amoribus perseverent. 7, 14, 3 -os amatores (*opp.* fido . . . affectu). 8, 23, 3 meretrices . . . , quae pudorem suum -is libidinum conversationibus vendant. 8, 30, 2 -a libidinum nundinatione. HIER. in Ezech. 16, 32 l. 383 luxuriam et -am libidinem. CHROMAT. in Matth. 24, 1, 3 E.-L. (ad 19, 6 quod . . . deus coniunxit in unum, homo non separet) quo dicto -am Iudaeorum licentiam . . . damnavit (*var. l. pessimam. cf. 24, 1, 1 populi carnalis effrenata voluptas; vix ad p. 624, 58*).*

m. pro subst. exstat l. 9. 23. p. 624, 41.

adv. *passivē*. *i. q. modo passivo, sc.: promiscuo*: Ivs colleg. eborar. (CIL VI 33885) 11 a curatorib(us) praestari . . . <panem et> vin<um et> caldam -e iis, qui ad tetrastylum epulati fuerint (*sim.* 13. 15. 16). *incompto*: APVL. met. 11, 3, 4 crines . . . per divina colla -e dispersi molliter defluebant. *arbitrario, ut unicuique placet*: TERT. ieiun. 2 p. 275, 27 quae stationes ieiunii et ipsae suos quidem dies habeant . . . , -e (*ed. Gelenii, passim ed. Mesnartii*) tamen currant neque sub lege praeepti (*antea: indifferenter ieiunandum ex arbitrio*). *vago, devio (an inordinato, incerto? vix ad 1. passive)*: CHIRON 122 *umentum febricitans* gracilis fiet ac -e ambulabit (*postea: in obliquo inambulabit*).

deriv.: 2. passivitas, passivitus.

cf. Onom.

1. *passo*, -āre. *verbum intensivum a pati, cf. l. 47 perpasso*. GLOSS. II 391, 52 *πάθω* patior pass<o> (*corr. ed. Stephani*). 467, 3 *ὑπομένω* tolero fero -o sustineo patior perpasso perfero. [*falso legebatur olim pro quassaverint THEOD. PRISC. eup. faen. 90.*]

[2. *passo*, -āre. *vix recte trad. GLOSS. V 276, 6 censare: -are (cessare: pausare emend. Heraeus).*]

passor, -ōris *m.* *testatur nullo allato exemplo PRISC. gramm. III 505, 6 a 'pandendo' nomen verbale -r.*

[*passurasse: ἀπέσθαι* GLOSS. II 142, 49 (passuras <es>se: ἀπέσθαι *emend. Niedermann, Contributions, 1905, 13.*] *Kruse.*

1. *passus*, -a, -um *v. patior.*

2. *passus*, -a, -um *v. 2. pando (etiam pro subst.).*

3. **passus*, -ūs *m.* *a pandere (item NON. p. 370, 19 PRISC. gramm. III 505, 9 Ps. ASPER gramm. suppl. 56, 18). scribitur pasus CIL III 15053. INSCR. Année Epigr. 1966 n. 217 (a. 236?). notatur: pass CIL XIV 3695a. INSCR. Ephem. Epigr. VIII p. 100 n. 374. l. 68 et saepius in codd. (de codicibus Caesaris v. Meusel, Lexicon Caes., s. v.). p LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 20. 26. 67. al. (perscriptum *ibid.* l. 50). Vrson. (CIL I² 594) 91, 3 (perscriptum 74, 14). et passim in titulis, plerumque in iunctura m p; p tantum, sc. signis numerorum milia indicantibus, LEX colleg. aq. (CIL VI 10298) 8 VAL. MAX. 1, 8, 2 et saepissime apud PLIN. nat. in miliaris *sim. notae sollemnes sunt m p (in ligatura CIL III 15201, XVII 2, 329 [a. 251/3]. al.), sed saepe aut p aut utraque littera omittitur; notae variores, quas in schedis nostris invenimus: mil pass INSCR. Année Epigr. 1922 n. 5 (a. 200/1); mil p CIL VIII 10022 (a. 245/6). al.; mi p CIL XVII 2, 411 (a. 46); ordine inverso p m CIL VIII 22340 (aet. Diocl.). 22370 (aet. Hadr.). INSCR. Année Epigr. 1904 n. 64 (a. 181). al. denique animadvertas de nota p non ubique liquere, utrum -us an pedes intellegendi sint, e. g. CIL I² 1847 III 10875, ob eamque rem etiam confusiones in codd. ortas, v. e. g. Klotz, Cäsarstudien, 1910, 212 sqq. de formis: gen. plur. passum PLAVT. Men. 177 (metro firmatur ut: TRUC. 334 LVCIL. 114. 506 MART. 2, 5, 3). CIL X 6854 (a. 216). et saepius in codd., e. g. p. 627, 68. 628, 1. 75; et -um et -um praebent cod. P et V LIVII. secundae decl.: nom. plur. -i CIL IV 1714. ITIN. Theod. 7 (iuxta -us); acc. plur. -os PEREGR. Aeth. 2, 1. 21, 4, in var. l. e. g. COLVM. 6, 2, 5, 6, 3. de notione: NON. p. 370, 19 -us dicimus, quod gressibus mutuis pedes patescunt. CHAR. gramm. p. 55, 7 B. -s βῆμα ἀνδρός. ADNOT. Lucan. 4, 271 -s dicitur spatium, quod inter pedes est ambulantis (*sim.* PRISC. gramm. III 505, 9). METROL. v. p. 630, 76. GLOSS. βῆμα. GLOSS. I² II Philox. PA 129 -s**

βῆμα τὸ ἐν τῷ ποδ[ε]ί. 142 -s: διάστημα. *legitur in versibus inde a PLAVTO, ENN., LVCIL., LVCOR., VERG. (raro notione mensurae, sc. PLAVT. ter. LVCIL. bis. VERG. Aen. 11, 907 MART. 2, 5, 3 IVVENC. 1, 555); in oratione prosa plerumque notione mensurae inde a CATONE, COEL., CIC., saepe in corp. Caes. et apud LIV., PLIN. nat.; gr. πάσσοσ et πάσσοσ exstant in scriptis Heronianis (v. Hultsch, Metrol. script. rel. I p. 9 sq. 50). [val. pas; it. passo; sard. passu; raet. pas; francog. pas; franco-prov., prov., vasc. pas; cut. pas; hisp. paso; port. passo. cf. M.-L. 6271. Battisti-Alessio IV 2795. Wagner II 232. Wartburg VII 736 sqq. Corominas² IV 420. Machado³ IV 319. St.] [confunditur in codd. maxime cum passim (e. g. VARRO rust. 3, 12, 2 GERM. 188 PLIN. epist. 10, 96, 10) et pes (v. p. 625, 73).]*

I de expansione pedum: A vigente vi actionis i. q. gressus, gradus (varias metonymias v. sub 3): 1 proprie de actione gradientium vel currentium (natantium l. 27, stantium l. 56, siderum l. 23. 45; sing. fere de serie -uum dicitur, de uno l. 69, aliter l. 56):

a animalium: ENN. ann. 71 campum celeri -u permensa lupa. PANEG. in Mess. 93 equum . . . derecto contendere -u (*item equorum: SIL. 17, 530 equa moderanda cito . . . -u. QVINT. inst. 9, 4, 113 equorum cursum delicati minutis -bus frangunt. COLLECT. Arian. hom. 11, 2 altis -bus incedunt. ENNOD. carm. 2, 109, 9 Pegasus formosum, -bus aptum. GREG. M. epist. 11, 26 p. 289, 11 -um movere noluerunt*). MANIL. 5, 694 Arctos ad sua perpetuos revocat vestigia -us. SIDON. epist. 8, 6, 11 capreas . . . -bus raris . . . prosequuntur canes.

b hominum vel deorum: α abl.: ① sine attributo: CIC. Marcell. 5 terras citius -bus cuiusquam non potuisse peragrari. MANIL. 5, 426 Delphino natus in aquas rectus venit -u[m]que nabit. SIL. 4, 460 Scipio Gradivum -bus aequat. Ps. AVR. VICT. epit. 14, 4 qui Hadrianus provincias omnes -bus circumierit. CLAVD. DON. Aen. 8, 220 p. 147, 6 non -bus, sed veloci cursu . . . tetendit ad montem. ARATOR act. 2, 156 incedens -bus Paulus. al. ② cum attributo, quo fere modus gradiendi illustratur: VERG. Aen. 2, 724 sequitur . . . patrem non -bus aequis (*inde SEN. apocol. 1, 2. cf. CLAVD. rapt. Pros. 2, 37 aequali*). 6, 263 ducem haud timidus . . . -bus aequat. 7, 157 rapidis . . . feruntur -bus legati (VAL. FL. 6, 489. 8, 54 SIL. 1, 65 STAT. Theb. 3, 410 SVLP. SEV. dial. 2, 3, 9. al.). PRIAP. 78, 4 inpigro celer -u . . . venire. OV. am. 3, 1, 11 venit et ingenti . . . Tragoedia -u (met. 13, 776. AVIEN. Arat. 566 [gr. 253 ἴχθυα μηχανέει]). met. 1, 532 Apollo admissio sequitur vestigia -u. 3, 175 non certis -bus errans (VAL. FL. 4, 140). 3, 277 curva trementi membra tulit -u. 10, 49 incessit -u . . . tardo (SIL. 7, 132. 13, 614). 11, 64 coniunctis spatiantur -bus ambo (cf. VAL. FL. 7, 374 iuncto . . . -u). fast. 2, 741 cito -u petitur Lucretia (SIL. 8, 126 AMM. 18, 6, 17. 19, 9, 5. al. apud eundem. cf. SEN. Phaedr. 1001 citatis -bus [SIL. 12, 172]). trist. 5, 8, 15 -bus ambiguus Fortuna volubilis errat. al. MANIL. 1, 389 Oriona . . . extento surgentem ad sidera -u. LVCAN. 4, 271 effuso . . . decurrere -u. VAL. FL. 3, 61 Bellona . . . -u . . . movens orichalca sonoro. 3, 357 -bus aegris. 5, 351 tacito . . . procedere -u (SIL. 15, 615 CLAVD. 28, 509). 5, 375 paulum . . . reductis -bus . . . stupuit Medea. STAT. Theb. 4, 257 puerum . . . tenero signantem gramina -u. 5, 655 longo rapit arva . . . -u (PHYSIOGN. 5 [inter indicia corporis masculini] -bus l. est. 75). 10, 383 eunt . . . magnis -bus (12, 220). al. APVL. met. 2, 3, 6 paucis admodum confectis -bus. IVVENC. 2, 715 daemon venentis conlustrat -bus oras. AMM. 14, 2, 2 sese . . . suspensis -bus iniectantes in scaphas (31, 11, 4). 26, 6, 18 festinatis -bus. al. de positione resistentis (cf. vol. VI 2, 2145, 16 sqq.): OV. Pont. 2, 6, 21 referre pedem nec -u stare tenaci.

β exempla cetera (huc fortasse p. 627, 46): LVCOR. 4, 827 ut proferre queamus proceros -us (*sim.* 4, 877). OV. epist. 10, 72 (log. Ariadne) quae regerent -us, . . . fila dedi. met. 12, 137 retro . . . ferenti aversos -us . . . lapis obstitit. 14, 120 ferens lassos . . . -us. MANIL. 5, 639 Equo natus poterit . . . videri mentitus -us et campum tollere cursu. GERM. frg. 3, 17 Aegoceros . . . gelu fallit vestigia -us. VAL. FL. 3, 486 Hylas . . . -us . . . moratur iniquos Herculis. SIL. 12, 512 quantum humani possunt se tendere -us, . . . accelera. STAT. Theb. 3, 454 Melampus associat -us Amphiarao. CLAVD. DON. Aen. 6, 260 p. 544, 18 ut Sibyllae -bus suos gressus aequaret. PHYSIOGN. 75 parvi . . . et restricti -us . . . parci, parvae mentis sunt. EVSEB. EMES. serm. 27, 24 -us vitantes superstitione quadam. PALLAD. hist. mon. I 5 p. 266^c cum episcopos . . . ne uno quidem -u prosequeretur (cf. II 8 p. 353^b nec -um pedis, gr. p. 41, 15 B. βῆμα ποδός). al.

2 in imagine et translate (v. etiam l. 21; accedit tamquam p. 627, 8, quasi p. 627, 9): a de actione rerum, quibus quasi persona tribuitur (cf. l. 37. 44 sq.): OV. met. 15, 212 senilis hiems tremulo venit horrida -u. trist. 3, 7, 36 senectus strepitus -u non faciente venit. 4, 10, 27 tacito -u labentibus annis (cf. 5, 10, 6 peragit lentis -bus annus iter). STAT. silv. 4, 5, 58 plura pones vocibus et modis -u[m] solutis (cf. e. g. 2, 7, 22 vincitae pede vocis et solutae. codd. rec. et edd. plerique passim, sive 'promiscue' sive 'omni tempore' intellegentes). CARM. laud. dom. 2 queritur . . . promissa dei lento procedere -u. Ps. AVG. serm. ed. Mai 1, 1 in paradiso luxuriosis -bus deambulant flumina. COD. Iust. 5, 3, 20, 6 ut aequis -bus utraque ambulet tam dos quam donatio. b de actione hominum (vi meton. i. q. gradus scalae p. 627, 6 sqq. 9 sq. intellegit Hensel-
lek, Sitz. Ber. Wien. Ak. 376, 1981, 24 sq.): SEN. epist. 104, 23 homo mundum quantum mortalium -bus (-us var. l.) licet sequitur aemulatur-
[Zoppi]

que. PLIN. nat. 2, 18 hac via nunc caelesti -u . . . vadit . . . Vespasianus . . . fessis rebus subveniens. STAT. silv. 5, 3, 161 numquam -u brevior relinqui post Homerum. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 102, 18 animae . . . currunt . . . non leni gradu nec tardis -bus, sed rapido cursu (patr. 1, 1 S. eo, quo vocas, . . . pervenire). AVG. civ. 18, 18 p. 277, 26 D. fidei -bus . . . in deum vivum proficiendo (epist. 112, 3 certis f. -bus innitentes atque ascendentes). in euang. Ioh. 63, 2 de inventis ad inveniendam tamquam -bus innitamur. perf. iust. 3, 6 ut rectis -bus ambulet homo. retract. 1, 6, 6 per corporalia . . . ad incorporalia quibusdam quasi -bus certis . . . pervenire. vera relig. 26, 49 ad summam . . . legem -bus rationis innititur. GREG. M. moral. 5, 20 temporalia . . . cogitationum -bus sequuntur. 6, 25 desideriorum -bus lucris mundi inhiare. al.

3 metonymice ponitur fere pro: *vestigio*: Ov. epist. 18(19), 27 (log. Hero) saepe tui, specto, si sint in litore -us. *pede* (huc vergit p. 626, 50): Ov. met. 10, 654 posse putes illos, sc. Atalanten et Hippomenen, sicco freta radere -u (PRVD. perist. 5, 478 ut Christus terga calcans aequoris s. mearet -bus). *cursu*: PLIN. nat. 2, 33 sidera errantia adverso . . . ire motu per suos quaeque -us. ? *gradu scalae*: v. p. 626, 82.

B vi actionis fere evanida est genus mensurae, quae indicat intervallum a puncto, unde pes tollitur, usque eo, ubi idem denuo ponitur (cf. l. 40. p. 625, 81. alii mensuram primitus expansionem brachiorum indicasse putant, quoniam verbum pandere saepius brachia sim., raro pedes pro obi. habet [v. p. 194, 35 sqq.]; sed exempla infra sub IIA collecta vix vestigia usus prisca praebent neque hanc opinionem probare possunt pauci loci, ubi gr. respondet ὄγυια, sc. p. 629, 15. 17. de usu elliptico sing. mille et plur. milia v. vol. VIII 979, 78 sqq.; saepe etiam vox mille, milia omittitur, e. g. apud PLIN. nat. et in miliaris): 1 generalia quaedam, sc. -s comparatur cum aliis mensuris: VITR. 1, 6, 9 ducentorum quinquaginta duum milium stadium, quae fiunt -us trecentis et decies quinquies centena milia (COLVM. 5, 1, 6 stadium . . . habet -us CXXV eqs. PLIN. nat. 2, 85, 2, 247, 5, 63 METROL. p. 138, 17 sq.). 10, 9, 4 efficit spatia pedum milia quinque, id est -us mille (COLVM. 5, 1, 4. 5. -s pedes habet v. 5, 1, 6 LIB. col. I p. 245, 11. 14 L. POL. SILV. pond. mens. chron. I p. 549, 3sq. ISID. orig. 15, 15, 2). AMM. 16, 12, 8 quarta leuga . . . et decima, id est unum et viginti milia -uum (HIER. in Ioel 3, 18 l. 344 cum et Latini mille -us vocent spatia et Galli leucas et Persae parasangas et rastas universa Germania. METROL. p. 138, 20. v. etiam vol. VII 2, 1196, 78 sqq. 1197, 5 sqq.). ISID. orig. 15, 15, 2 pertica -us duos habet (METROL. p. 136, 16 duo gressus -um, duo vero -us decimipedum perticam faciunt). cf. etiam p. 629, 1.

2 exempla secundum res metiendas digesta: a proprie, sc. vi locali; spectat ad: α longitudinem itineris confecti vel conficiendi, motus (cf. etiam l. 76, de via munienda sim. v. p. 628, 56 sqq.; exempla selecta post CIC.): PLAVT. Bacch. 832 sequere hac me . . . :: quo gentium? :: tris unos -us (nisi pertinet ad A). LVCIL. 506 equus, milli -um qui vicerit atque duobus. CIC. Quinet. 78 DCC milia -uum ambulare (COLVM. 6, 2, 5 per mille -us. SCRIB. LARG. 15 PLIN. nat. 20, 11. al.). 79 DCC milia -uum conficiuntur (SVET. Iul. 57 APVL. met. 10, 35, 3 VEG. mil. 1, 9. vix huc p. 626, 52 sq.). al. GALBA Cic. fam. 10, 30, 1 processeram millia -us centum (10, 30, 3 CAES. Gall. 4, 11, 4 civ. 3, 76, 4). CAES. Gall. 4, 23, 6 progressus (saepius, v. p. 629, 82). LIV. 32, 23, 10 traiectus inde Corinthum septem fere milium -uum (PLIN. nat. 3, 19, 129. al. FRONTIN. strat. 3, 13, 6). 44, 35, 17 descensus . . . trecentorum ferme -uum erat (MELA 1, 73). PLIN. nat. 4, 14 Alpheus navigatur VI p. (6, 13. 102. 124. al.). 7, 84 currendo in circo quosdam CLX -uum tolerare. GAIUS dig. 2, 11, 1 vicena milia -uum in singulos dies dinumerari praetor iubet (cf. VLP. dig. 38, 15, 2, 3 numeratione viginti milium -uum facta [sim. FRG. Vat. 162]. 50, 16, 3 pr.). al.

β distantiam a loco medio quoquo versus computatam (inde adhibetur ad designandam aream, maxime l. 75. 79. 80): LEX Corn. (coll. Mos. 1, 3, 1) quod scelus in urbe Roma propiusve M -us factum sit (BELL. Hisp. 41, 4 ut aqua . . . nusquam reperiretur propius milia -uum VIII. 41, 5. LIV. 34, 1, 3 propius inde mille -us. VAL. MAX. 2, 4, 2). CIC. Sest. 29 edixit . . . , ut ab urbe abesset milia -uum ducenta (LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 67 in urbe) R(oma) et ab u. R. p. M. LIV. 3, 20, 7 longius ab urbe mille -uum [sim. 40, 43, 2]. cf. 43, 11, 5 ultra mille -uum ab Roma). Phil. 7, 26 ne copias propius urbem milia -uum CC admoverit (LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 20. 26. al. LIV. 26, 1, 10 ne hiberna propius ullam urbem decem milibus -uum aedificarent. 40, 37, 4. 40, 44, 6 VAL. MAX. 9, 1, 3. cf. LEX Vrson. [CIL I² 594] 74, 14 propius oppidum -us D [sim. 91, 3]). IVS Ivr. milit. Gell. 16, 4, 2 (e Cincio) in exercitu decemque milia -uum prope. CAES. Gall. 6, 36, 2 deletis hostibus in milibus -uum tribus. BELL. Afr. 24, 3 neque amplius milia -uum VI terrae Africae quoquo versus tenebant. LEX colleg. aq. (CIL VI 10298) 8 <i>re peregre longius p. CXX. PLIN. nat. 2, 234 ut centena milia -uum harenas . . . eructet Aetna. 11, 19 apes operantur intra LX -us (36, 160). 18, 188. TAC. ann. 3, 62, 3 Hierocaesarienses non modo templo, sed duobus milibus -uum eandem sanctitatem tribuerant (sim. CONST. Sirmund. 13). CIL VIII 8369 (a. 128) in circuitu a muro kast(elli) p. D (SERV. auct. ecl. 9, 10 [ex oratione Cornelii]. sim. VVLG. num. 35, 4).

γ quamlibet distantiam locorum, actionum sim.: ① indicatur, unde distantia computetur per: ② adv.: CATO orig. 26 inde est

ferme mille -um (LIV. 23, 35, 13 absunt [27, 46, 4 PLIN. nat. 5, 50]. 31, 41, 9. al. PLIN. nat. 3, 74. al.). PLIN. nat. 4, 13 unde Cyllenen XV p. ② casus: abl.: LVCIL. 114 <Volturnus Capua> longe tria milia -um (si recte suppl. sec. veterem locutionem apud Ps. ASCON. Verr. p. 251, 5 terminus est Volturnus Capua tria milia -uum). PLIN. nat. 31, 42 duo milia -uum Praenestina via. CIL XVII 2, 349 (a. 46) Aug(ustone-meto) m. p. XXI. 531 (a. 121). et saepius in miliaris. gen.: PLIN. nat. 3, 53 citra XVI p. urbis. ③ praepos.: ab: CIC. Cluent. 27 quod abest ab Larino XVIII milia -uum (PLANC. Cic. fam. 10, 17, 1 BRVT. Cic. fam. 11, 13, 3 CAES. Gall. 1, 22, 1. et saepissime). sim. saepe cum variis verbis; iuxta adv. vel part. e. g. CAES. Gall. 4, 10, 2 longius ab Oceano milibus -uum LXXX (5, 47, 5. 7, 16, 1 BELL. Afr. 30, 1. 67, 3. al.). LIV. 21, 7, 2 sita -us mille ferme a mari (28, 6, 12 PLIN. nat. 3, 126. al.); sine verbo e. g. CAES. Gall. 5, 11, 8 (interpol.?) a mari circiter milia -uum LXXX. PLIN. nat. 3, 62 VIII p. a mari ipsa Nuceria. 3, 80 LX p. a Corsica. item saepe apud eundem et in miliaris. varias: CIC. Att. 16, 7, 5 citra Veliam mil. pass. III (LIV. 4, 32, 8 PLIN. nat. 6, 129). CAES. Gall. 1, 15, 5 uti inter . . . hostium agmen et nostrum . . . non amplius . . . senis milibus -uum interesset (civ. 1, 40, 1 BELL. Afr. 39, 2 VERG. Aen. 11, 907 LIV. 21, 59, 2. al.). 1, 48, 2 milibus -uum duobus ultra eum montem (civ. 3, 26, 4 PLIN. nat. 3, 127). 1, 53, 1 milia -uum ex eo loco tot (4, 22, 4 ex eo loco a milibus -uum octo. BELL. Hisp. 7, 3). 6, 35, 6 triginta milibus -uum infra eum locum. PLIN. nat. 5, 59 intra . . . catarracten III p. 5, 83 supra Zimaram XII p. PEREGR. Aeth. 6, 1 quingentos -us de mari (8, 1. 20, 8. al. ITIN. Theod. 7 [quinquies]).

④ exempla cetera (selecta): COEL. hist. 15 duodeciens C milia -uum longe (BELL. Afr. 24, 1 III milia -uum longe considunt). VARRO ling. 6, 80 quod abest mille -us, sentire (PLANC. Cic. fam. 10, 23, 2 SALL. Iug. 68, 3 LIV. 28, 2, 3. 29, 27, 8. al.). CAES. Gall. 6, 7, 4 mille -uum intermisso spatio castra communit (BELL. Afr. 59, 5. 61, 1 Alex. 14, 1 PLANC. Cic. fam. 10, 23, 2 LIV. 44, 6, 15. al.). BELL. Alex. 18, 3 DCCC -uum intervallum ad oppidum enataverunt (LIV. 27, 25, 13. al. PLIN. nat. 2, 201. 4, 9. al.). LIV. 27, 41, 3 quingenti -us intererant (36, 25, 3). PLIN. nat. 6, 157 oppidum XIII p. Maribba (breviloquentia quadam omittitur verbum distandi; sim. 6, 158. CIL III 6900 [a. 218]. et saepius in miliaris). 7, 85 qui pervideret CXXXV -uum. al.

δ spatium occupatum, amplitudinem variarum rerum, sive regionum sim. sive aedificiorum sim.: ① indicatur longitudo vel latitudo (pauca selecta post LIV.): CIC. ad Q. fr. 3, 1, 4 ut opus publicum videretur esse via, praeter CL -uum. CAES. Gall. 1, 2, 5 fines in longitudinem milia -uum CCXL, in latitudinem CLXXX patebant (2, 7, 4 castra. 7, 69, 3 planities [7, 70, 1. 7, 79, 2]. HIRT. Gall. 8, 18, 1 campus [BELL. Afr. 37, 4]. LIV. 26, 42, 7 sinus . . . maris. 26, 42, 9 iugum. 37, 31, 9. 44, 35, 17 MELA 1, 6. al. PLIN. nat. 2, 242. al.). 1, 8, 1 milia -uum decem novem murum . . . perducit (civ. 3, 66, 6 munitio-nem. cf. Gall. 2, 8, 4 fossam obduxit . . . -uum tot. SPART. Hadr. 11, 2 murum . . . per octoginta milia -uum . . . duxit). civ. 1, 43, 1 planities circiter -uum CCC (BELL. Hisp. 29, 1 planities . . . intercedebat . . . milia -uum v. PLIN. nat. 18, 109. cf. CAES. civ. 3, 37, 2 campus . . . milium -uum III). al. BELL. Afr. 80, 1 inter quod stagnum et mare angustiae quaedam non amplius ∞ et D -us intererant. LIV. 33, 17, 7 quingentos ferme -us longae eae fauces erant (PLIN. nat. 3, 80 Corsica . . . longa -uum CL. 5, 50 insula). 36, 15, 10. 37, 31, 9 lingua in altum mille -uum excurrans. CIL III 3198b (a. 16/17) viam <mu>nit . . . per millia -um tot (cf. 3200 [aet. Tib.] cuius viai millia -us sunt CLXVII. V 8002 [a. 47] viam . . . munit ab Altino usque ad flumen Danuvium m. p. CCCL. VII 22173 [a. 123] viam . . . mil. p. tot . . . stravit. sim. al.). PLIN. nat. 3, 29 longitudo . . . Hispaniae est ad finem Castulonis a Pyrenaeo DCCVII p. 6, 80 insula CCXX p. latitudine. FRONTIN. aq. 5, 8 ductus . . . efficit rivo subterraneo -uum sex milia trecentos octoginta (7, 8. 10, 7). et saepius. ② indicatur circuitus: CIC. Att. 4, 16, 8 saepta cingemus . . . porticu, ut mille -uum conficiatur. ad Q. fr. 3, 1, 3 fundum sese . . . mensum pedibus aiebat -uum IIIICIO. CAES. Gall. 5, 13, 7 insula est in circuitu vicies centum milium -uum (LIV. 24, 3, 1 murum in c. patentem [38, 4, 4]. 34, 9, 2. adde l. 72. 73 et cf. in circuitum: MELA 1, 55. abl. circuitu: PLIN. nat. 3, 86 Sicilia . . . c. patens tantum [4, 67. 73. SVET. Iul. 25, 1 ad . . . tot milia -uum. al.]. 4, 9. 5, 24. al.; ceterum cf. CAES. Gall. 7, 69, 6 munitio-nis . . . circuitus X milia -uum tenebat. PLIN. nat. 5, 129. al.). 7, 74, 1 munitio-nibus XIII milia -uum complexus est (civ. 3, 63, 3 in circuitu. cf. civ. 3, 44, 3 XV milia -uum <in> circuitu amplexus castellis [LIV. 37, 31, 8 tot -uum spatium murus amplectitur. PLIN. nat. 4, 1 sinus. 6, 121 TAC. ann. 4, 49, 1]). VARRO rust. 3, 12, 2 ut . . . tot -uum locum inclusum habeat (nisi ad l. 84). LIV. 34, 9, 2 oppidum . . . orbem muri . . . tot -us paten-tem habebat. MELA 1, 35. PLIN. nat. 4, 93 insula cingitur circiter X p. 5, 62 metatus est eam Alexandriam Dinochares architectus . . . XV p. laxitate inessa (cf. 6, 147 oppidum . . . v p. amplitudine). 12, 23 ut LX -us fici pleraeque orbe colligant. al. CIL IV 1714 itu reditu X (i. de-cies) -i DCXL (cf. VI 29774, 6 gestatio circini . . . in circuitu p(edes) tot . . . , eff(icit) VIII [i. octies] m. p. tot [sim. ibid. l. 7. 9. 10]. 29776 <p>orti-cus triumphu itu et reditu octies semis efficit -us mille. sim. al.). al.

③ -s est mensura areae (alio modo p. 627, 61; huc fortasse l. 75): COLVM. [Zoppi]

5, 1, 4 pes multiplicatus in -us et actus et climata et iugera . . . procedit (item inter modos areae: 5, 1, 6. sim. inter mensuras agrorum: BALB. GROM. p. 94, 14sq. L. LIB. col. I p. 245, 5sq. L. GROM. p. 339, 10 L. ISID. orig. 15, 15, 1). usu minus tecnico: VVLG. act. 7, 5 non dedit illi hereditatem in ea terra nec -um pedis (gr. βῆμα ποδός, Itala cod. e spatium pedis. cf. deut. 2, 5 quantum potest unius pedis calcare vestigium).

ε altitudinem: ① montium (sive ad perpendicularum sive aliter computatur): SALL. hist. frg. 2, 82 praeminent altitudine milium -uum duorum. PLIN. nat. 2, 162 montem altissimum . . . Pelion MCCCL -uum racione perpendiculari. ibid. vertices Alpium . . . tractu . . . quinquaginta milium -uum adsurgere. 4, 41. 73. 5, 80 ambitus ad cacumen XVIII p. est, altitudo per directum IIII. ② aquae: SEN. nat. 2, 26, 6 ducentorum -uum fuisse altitudinem. PLIN. nat. 5, 50 lacus . . . altitudinis quinquaginta -uum (cf. Herod. 2, 149, 1 πεντηκοντόγυιος). 6, 65 Ganges altitudine nusquam minore -uum XX. 6, 71. 82. ITALA act. 27, 28 (cod. g, sim. VVLG.) invenerunt -us XX altitudinis (ibid. iterum; gr. ὄγυιός).

β in imagine: PLAVT. Men. 177 (loq. parasitus) me a foribus retinens mille -um commoratu's cantharum (sim. de spatio temporis: TRUC. 334 tibi mille -um peperisti morae). CIC. leg. 1, 54 me ex nostris, sc. Epicureorum, paene convellit hortulis deduxitque in Academiam perpaucaulis -bus.

3 exempla secundum numeros digesta: α iuxta quoslibet numeros: α forma sollemnis: ① numerus antepositur: PLAVT. Bacch. 832 tris unos -us. BELL. Afr. 70, 1 non totos C -us . . . progressus. Alex. 14, 1. LIV. 21tes. GRAT. 31 bis vicanos . . . -us. SEN. nat. 2, 26, 6. PLIN. nat. 11tes. FRONTIN. strat. 2, 2, 5 quingentis non amplius -bus. SVET. Iul. 64 PEREGR. Aeth. 6, 1. 21, 4. al. ② numerus postpositur: CAES. Gall. 1, 43, 2 -bus ducentis. 1, 49, 1. 3. al. BELL. Afr. 30, 1. 38, 3. 61, 6 GALBA Cic. fam. 10, 30, 3 PLIN. nat. 4, 120. 6, 65. FRONTIN. aq. 15tes. ITALA act. 27, 28 (cod. g al. = VVLG.). PEREGR. Aeth. 16, 6 GREG. TVR. Franc. 2, 14. in titulis: LEX VRSON. (CIL I² 594) 74, 14 -us D. CIL III 15053. VIII 8369 (a. 128). al.

β formae peculiares: CIC. ad Q. fr. 3, 1, 4 praeter CL -uum (-us Manutius). ITIN. Theod. 7 -us numero XV (sim. quater ibid.).

γ iuxta sing. mille: α forma mille -uum: inde a PLAVTO, v. vol. VIII 975, 50sq., ubi addas LVCIL. 506 milli -uum . . . atque duobus. β forma mille -us (huc pertinere videntur scripturae breviatae p. m. vel m. p., e. g. LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 20. 26. 68 al. [cf. ibid. l. 50]): ① mille antepositur: LEX CORN. (coll. Mos. 1, 3, 1) et saepe, v. vol. VIII 975, 80sq., ubi addas CAES. Gall. 6, 7, 4 PLIN. nat. 4, 120. 5, 59 ITALA Matth. 5, 41 (cod. a al. = VVLG.). al.; numeros compositos v. vol. VIII 978, 31sq. 37. 51. 55, ceterum e. g. BELL. Afr. 80, 3 MD -bus (item PLIN. nat. 4, 37. 33, 97 MART. CAP. 6, 646).

② mille postpositur: v. vol. VIII 976, 25sq., ubi legas VITR. 10, 9, 4 addasque PLIN. epist. 10, 90, 1 EDICT. imp. Diocl. 17, 1a L. al. IVVENC. 1, 555 -us per mille. al. nec non numeros compos. FRONTIN. aq. 10, 7 per -us mille ducentos (MARCELL. med. 20, 117).

δ iuxta plur. milia: α forma milia -uum: sescenties inde a LVCIL., vario verborum ordine, v. vol. VIII 976, 46sq. 57sq. 74sq. 977, 31sq. 44; numeri compositi coniuncti: ibid. 978, 74. 81 et SCRIB. LARG. 15 milia -uum non minus III et dimidium (si recte restit. Cecchini). SVET. Cal. 19, 1 trium milium et sescentorum fere -uum spatium; non coniuncti: PLIN. nat. 2, 203 insula MM·D -um. 3, 66 efficit -uum . . . XX·M·DCCLXV. al. (etiam scriptura breviata p.). FRONTIN. aq. 5, 8 -uum sex milia trecentos octoginta. et saepius apud eundem. β forma milia -us: v. vol. VIII 977, 57. 72sq. 978, 9sq., addas VITR. 1, 4, 12. 1, 6, 9 AMPEL. 8, 1 PATRIC. conf. 17 nec non numeros compos. LIV. 26, 42, 7 <duo milia> et quingentos -us (item 37, 38, 5. MART. CAP. 6, 662 [cf. ibid. septem milia -usque quingentos]).

γ pro numeris ponuntur epitheta generalia (cf. p. 627, 46): CIC. leg. 1, 54 perpaucaulis -bus. VERG. Aen. 11, 907 nec longis inter se -bus absunt (CLAUD. DON. ad l. p. 543, 16 non longorum -uum significatio ostendit minus fuisse quam mille eqs.).

4 exempla illustrantia casus, qui ad mensuram indicandam adhibentur (omissimus locus propter scripturam breviatam ambiguos):

α acc., sc. 'aliquot -us' vel 'aliquot milia -uum' (selecta inde a CAES.): PLAVT. Men. 177 mille -um commoratu's cantharum. LVCIL. 114 longe tria milia -um (COEL. hist. 15 CAES. Gall. 5, 47, 5. 7, 16, 1 BELL. Afr. 24, 1. 67, 3. al.; cf. CIC. Quinct. 79 quam longe est hinc in saltum . . . ? . . . DCC milia -uum). LEX CORN. (coll. Mos. 1, 3, 1) in urbe Roma propiusve M -us (LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 50. VRSON. [CIL I² 594] 74, 14. CIC. Phil. 7, 26 BELL. Hisp. 41, 4. 5 LIV. 34, 1, 3. 40, 44, 6 VAL. MAX. 2, 4, 2. 9, 1, 3. cf. Ivs Ivr. milit. Gell. 16, 4, 2 [e Cincio] decem . . . milia -uum prope). CIC. Cluent. 27 quod abest ab Larino XVIII milia -uum (Sest. 29 PLANC. Cic. fam. 10, 17, 1. 10, 23, 2 BRVT. Cic. fam. 11, 13, 3 CAES. Gall. 1, 49, 3. 2, 6, 1 civ. 2, 24, 4. et saepe). CAES. Gall. 1, 2, 5 fines in longitudinem milia -uum CCXL . . . patebant (7, 69, 3. al. BELL. Afr. 37, 4. LIV. 24, 3, 1 in circuitu. 26, 42, 9 iugum . . . ducentos . . . -us patens. al. MELA 1, 35. al.). 1, 25, 5 mons suberat circiter mille -uum. 4, 23, 6 milia -uum septem . . . progressus (5, 47, 1. al. BELL. Afr. 12, 1. 38, 3. al. LIV. 25, 17, 3. 44, 5, 1 VITR. 1, 4, 12. al.). BELL. Hisp. 29, 1 planities . . . intercedebat . . . milia

-uum v. LIV. 31, 24, 9 limes mille ferme -us longus (33, 17, 7 PLIN. nat. 4, 120). GRAT. 31 bis vicanos spatium praetendere -us rete (viceno . . . -u Heinsius). VITR. 8, 3, 24 ab ea regia milia -us XX est oppidum. et saepissime.

5 β abl., sc. 'aliquot -bus' vel 'aliquot milibus -uum' (v. etiam p. 627, 47. 629, 23; quae pro abl. compar. accipi possunt v. sub 5aβ; invenitur saepius apud MART. CAP., ubi fons eius, sc. PLIN. nat., notas aliasve structuras praebet, e. g. 6, 637. 644. 661. 679): CAES. Gall. 1, 41, 5 Ariovisti copias a nostris milibus (milia Meusel) -uum quattuor . . . abesse (TAC. hist. 4, 82, 2 MART. CAP. 6, 689). 1, 43, 2 -bus ducentis ab eo tumulo constituit legionem. 1, 48, 1. 1, 48, 2 milibus -uum duobus ultra eum (cf. 6, 35, 6 infra). 5, 24, 7. HIRT. Gall. 8, 18, 1 campum . . . patentem . . . -bus mille (MART. CAP. 6, 661). BELL. Afr. 30, 1 non longe a suis castris, -bus CCC. 77, 4. 80, 3 MD -bus ad mare versus consedit. LIV. 45, 28, 3 quinque milibus -uum ab urbe distans (PLIN. nat. 2, 173. 5, 78 FRONTIN. strat. 2, 10, 2 TAC. ann. 15, 5, 2). PLIN. nat. 5, 41 a . . . promunturio -bus MD sita. 5, 76 insula praealto mari DCC -bus divisa (cf. AMM. 22, 16, 10 disparata. MART. CAP. 6, 646 freto mille quingentis -bus, separatur [quingentorum -uum Kopp]). 31, 41 novem milibus -uum . . . perducta aqua. al. PLIN. epist. 2, 17, 2. COD. Theod. 8, 5, 25, 1 ab itinere . . . quingentis -bus devertere. ARATOR act. 1, 56 mille -bus ire. al.

γ pendet e praepos.: α ab (cf. vol. I 24, 14sq.): CAES. Gall. 2, 7, 3 a milibus -uum minus duobus castra posuerunt (4, 22, 4 ex eo loco a milibus -uum octo. 5, 32, 1. 6, 7, 3 civ. 1, 65, 3 CASS. Cic. fam. 12, 13, 4 LIV. 42, 58, 1 PLIN. nat. 6, 167). LIV. 24, 46, 1 a quingentis fere -bus. β in: c. abl.: CAES. Gall. 6, 36, 2 deletis hostibus in milibus -uum tribus (BELL. Afr. 63, 3 hostem consecutus. MART. CAP. 6, 676 a Canopico ostio in duodecim milibus -uum [sec. PLIN. nat. 5, 62 ab ostio Canopico XII p.]). PEREGR. Aeth. 15, 1 locus est in ducentis -bus. ? c. acc. (cf. vol. VII 1, 760, 17sq.): PLIN. nat. 5, 139 Methymna . . . urbibus Asiae in XXXVII p. vicina. γ de: REGVLA mag. 55 tit. de quot -bus frater relicto labore ad oratorium debet occurrere?

δ locutiones indicantes numeros non accurate computatos:

α cum comparativis (omissimus locus propter scripturam breviatam ambiguos): α in dispositione appositionali q. d.: LEX CORN. (coll. Mos. 1, 3, 1) in urbe Roma propiusve M -us (al. v. p. 629, 73sq.). CAES. civ. 2, 24, 4 locus abest . . . ab Vtica paulo amplius -us mille (BELL. Afr. 39, 2. 80, 1 GALBA Cic. fam. 10, 30, 3. SALL. Iug. 68, 3 non amplius mille -uum abesse. LIV. 38, 4, 4 PLIN. nat. 2, 206. 36, 191 quingentorum est -uum non amplius . . . spatium. PLIN. epist. 10, 90, 1 [v. app. crit.]). BELL. Afr. 38, 3 minus -us CCCC a suis castris (41, 2. 59, 5 interiecto non minus mille -um spatio [sim. LIV. 27, 25, 13]. LIV. 34, 9, 2. 34, 26, 2. 38, 21, 1. al.). 61, 1 non plus -um CCC interiecto spatio (LIV. 1, 23, 3. 28, 14, 13. 35, 3, 2. al.). 78, 2 non longius fere mille -us . . . progressus (LIV. 3, 20, 7). al. β cum abl. compar., sc. 'aliquot -bus' vel 'aliquot milibus -uum': CAES. Gall. 1, 15, 5 ut non amplius quinque . . . milibus -uum interesset (1, 23, 1 aberat [2, 16, 1. 4, 11, 1 FRONTIN. strat. 2, 2, 5]. 2, 7, 4 patebant. PLIN. nat. 6, 82 mare . . . vadosum, senis non amplius altitudinis -bus). 1, 22, 1 cum non longius mille et quingentis -bus abesset (item iuxta abesse: 5, 53, 7 civ. 3, 66, 3 BELL. Alex. 72, 2. ceterum: CAES. Gall. 4, 10, 2 longius ab Oceano milibus -uum tot. 4, 11, 4. 7, 79, 1 LIV. 37, 21, 1. 40, 43, 2). LIV. 26, 1, 10 propius ullam urbem decem milibus -uum (26, 34, 9. 40, 37, 4). frg. 60 (59 Jal) paulo plus mille -bus a mari abest (VELL. 2, 109, 4). MELA 1, 6 ut minus mille -bus pateat (2, 54). PLIN. nat. 6, 71 nusquam latior L stadiis aut altior XV pass<ib>us. γ cum quam: LIV. 36, 15, 10 iter . . . non latius quam sexaginta -us. 44, 35, 17 spatium . . . paulo plus quam mille -us patebat. δ cum praepos. ab: REGVLA mag. 55, 9 si plus a quinquaginta -bus longitudo fuerit.

β exempla cetera (notabiliora): CATO orig. 26 inde est ferme mille -um (SALL. Iug. 48, 3 LIV. 4, 27, 3. 21, 7, 2. et saepius. PLIN. nat. 3, 92 SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 31. 178, 15). CAES. Gall. 1, 49, 1 circiter -us sexcentos (saepe, maxime apud CAES.; v. vol. III 1099, 30-50). BELL. Afr. 78, 2 non longius fere mille -us (LIV. 5, 26, 5. 23, 44, 7. al. PLIN. nat. 5, 42. 18, 188. 37, 45. al.). PEREGR. Aeth. 2, 1 milia -os forsitan sedecim (16, 6. 23, 2. 25, 11 f. ad mille quingentos -us [29, 4]). 20, 8 forte ad mille -us (20, 10. 21, 4. cf. PATRIC. conf. 17 forte habebat ducenta milia -us).

II de expansione, extensione aliarum rerum: A brachiorum: GERM. 188 Cepheus patulis manibus stat post Cynosuran diducto -u (huc traxit Kleywegt, Mnemosyne 40, 1987, 118sq.; vulgo sec. IA intellegitur). VAL. FL. 1, 258 ut Achilles . . . Pelea . . . vidit . . . ingenti tendentem brachia -u, adsiluit. GROM. p. 319, 23 L. amplius manuum -us mille rectum alveum finis excurrit. METROL. p. 138, 10sq. -s dicitur quod duobus gressibus gradiendo conficitur; -s etiam dicitur quantum ambobus brachiis extensis inter longissimos digitos est. B laterum corporis: STAT. silv. 1, 1, 29 (de statua equestri Domitiani) laterum -us hinc Iulia tecta tuentur, illinc . . . regia Pauli, terga Pater (cf. Theb. 4, 173 laterum tractus, Sil. 4, 617 laterum extensus; gressus equi a latere conspectos intellegere mavult Vollmer ad l.). Zoppi.

1. pāsta v. pasco p. 594, 52.

2. pasta, -ae f., παστῆ (cf. Pollux 6, 56 et Hesych. s. v. πάστᾱ).

[Kuhlmann]

[*it. pasta; sard. pasta; raet. or. paste, occ. pasta; francog. pâte; prov. vet. pasta et var. francoprov., prov., vasc.; cat. pasta; hisp. pasta; port. pasta. cf. M.-L. 6272. Battisti-Alessio IV 2796. Wagner II 232. Wartburg VII 744 sqq. Corominas² IV 421. Machado³ IV 319. St.] [glossema editoris est ALEX. TRALL. 2, 73 mela in sparvo i. in -a involuta (cf. e. g. cod. Andecav. 457 [442] insperso involuta).]*

i. q. farina ad coquendum subacta ex aqua (sale aliisve rebus admixtis): MARCELL. med. 1, 38 rasamen -ae, quod in magide adhaeret, et alia . . . conteres. 13, 7 hordei farinam . . . et sal tritum cum melle confricato, donec sibi cohaereant, et postea -am ipsam . . . comburito (in dentifricio faciendo ut: PLIN. phys. Bamb. 36, 9 facies -am ex farina et sale). 30, 49 scamoniam mittes in -am et deinde mittes in furnum, ut cum ea coquat (sc. neve aduratur).

[3. *pasta*, nomen herbae, perperam affert Souter, Glossary s. v. e PLIN. VAL. 1, 61, 5; intellegendum est p. p. p. verbi pascendi sec. Plin. nat. 28, 230.]

? *pāstālis*, -e vel ? *pāscālis*, -e. quae forma agnoscenda sit, non liquet; *pastalis*, *adi.* a pascere (pastus) derivandum, commendari videtur codicibus, sed -alis suffixum haud facile cum verbo coniungi potest nec sensus formationis prorsus dilucidus est; eodem modo haerebis in *adi. pascalis*, si a pascere derivare temptabis, sin a pascua, aptum habebis sensum, sed a pro ua aegre explicabis. *adhibetur de animalibus, quae non in stabulo pascuntur:* CATO or. 211 <pa>stalis ovis (cod. F FEST. p. 242 tradit scalis, sed c incerta; pascalis *edd. vet.*, *pastalis restituit Lindsay in ed. Gloss. IV sec. PAVL. FEST. p. 243 pastales [trad.; pasc. edd. vet.] oves* Cato posuit pro pascuales). LVCIL. 1246 *pastali pecore (sec. codd. FEST. p. 301 et PAVL. FEST. p. 300 tuetur Krenkel; pascali Marx aliique). ex alterutra forma veriloquii causa depravatam videtur:* PAVL. FEST. p. 222 *passales et oves et gallinae appellantur, quod passim pascuntur.*

pastas f., παστάς. de parte quadam domus graecae: VITR. 6, 7, 1 peristylum in . . . parte, quae spectat ad meridiem, duas antas habet . . . in quibus trabes invehuntur; . . . hic locus apud nonnullos prostas, apud alios -s nominatur; (2) in his locis introrsus constituuntur oeci magni mulierum (genus prothyri intellexit Ferri, 1960, ad l.; v. etiam Van Buren, RE XVIII 4, 2099, 47 sqq.).

pastellum, pastellus v. pastillus.

pastenāca v. pastinaca. pasticō v. plasticē.

? *pāsticus*, -a, -um. si recte trad., fortasse potius a 2. *pastus* (-ūs) quam a pascere (pastus) derivandum (ad formationem cf. Lewmann, Gramm. 1977, 337). *i. q. ad pastum pertinens, sc. de pecore non iam lactante, sed herbae pastu fruente (vix de pecore saginato):* APIC. 8, 6, 10 haedum sive agnum -um (sed Parthicum, sc. lasere Parthico conditum, fortasse rectius con. Schuch coll. 6, 9, 2 pullum Parthicum; sequitur 8, 6, 11 haedum laur(eat)um).

? *pāstilitās*, -ātis f. cf. cum pascō (pastus; subesse videtur *adi. *pastilis, notione activa ut altilis vol. I 1763, 59.* collective de rebus, quaecumque pascunt, fere *i. q. alimentum:* VINDIC. med. 8 subiectam esse . . . sibi (sc. semini) -is cruditatem, hoc est novum cibum acceptum (cf. 2 fit . . . semen ex nutrimine, id est ex cibo. 7 cum pastus in seminis vasculis reperitur).

pastillārius, -ī m. a pastillus. scribitur -ila-: INSCR. christ. Diehl 628, 1. *abit in sermonem gr. παστιλλάριος. i. qui pastillos facit vel vendit:* AVG. mor. Manich. 2, 16, 46 farina . . . aqua . . . contrahitur, ut subigenda fiat melior; . . . -us mella diu subigit, ut ad illum candorem perveniat. INSCR. christ. Diehl 628, 1 Attalus -us. 629, 2 (a. 435) Marcelli patroni corporis -orum.

pastillātus v. pastillo.

pastillico, -āre. a pastillus. non nisi part. praes. -ans, fere *i. q. formam pastilli exhibens:* PLIN. nat. 21, 49 -antibus quinquagenis quinibus barbulis floris cuiusdam.

? *pastillum*, -ī n., παστιλλιον (vox gr. de cibo, non de medicamento adhiberi videtur; an cogites de scriptura vulgari pro pastillum coll. Schuchardt, Vokalismus II 489?). *i. q. (parvus) pastillus:* ORIBAS. syn. 3 add. 70 Aa p. 922 -um catarticum (bis in titulo; sed in utraque compositione praecipitur: facis pastillos. *ibid.* postea in alio titulo: pastillum c.).

pastillo, -ātus, -āre. a pastillus. non nisi p. p. p. -tus, fere *i. q. in pastilli formam redactus (i. q. pastillis conditus vix recte intellexit Souter, Glossary, s. v.):* CASS. FEL. 19 p. 29, 11 collyriis ex . . . cephalico cum melle -to sub hora formati (sim. 20 p. 31, 19. cf. Diller, RE XVIII 4, 2101, 37). FRG. med. Tolet. l. 5 mel pastellato.

pastillulus, -ī m. a pastillus deminutive. *i. q. parvus pastillus:* MARCELL. med. 16, 60 uvam passam, sinape, acetum cum mellis modico teres et miscebis ita, ut eam spissitudinem habeat, ut -i fieri possint, non tamen grandes.

**pastillus*, -ī m. (-um n. l. 83). [deminutive a *pastnis, sc. forma originaria vocis q. e. panis. Sch.] derivatur deminutivum a panis PAVL. FEST. p. 222 CHAR. gramm. p. 42, 15. 114, 7. 119, 22 B; cf. etiam VARRO sub IA. scribitur pest- PLIN. nat. 20, 264 (cod. Q saec. VII/VIII), pist-: MARCELL. med. 20, 19 (P saec. IX), -tel- e. g. PELAGON. 53. al. Ps. APVL. herb. 19 l. 9. CONC. Rom. a. 595 Greg. M. epist. 5, 57^a, 5 (bis). cf. supra l. 63. NOT. Tir. 95, 61 -um. de genere: testimonium gramm.: CHAR. gramm. p. 42, 15 B. hypocorismata

. . . generibus suis, unde oriuntur, . . . raro dissonant, veluti . . . <hic panis, hic -us et> (suppl. Keil sec. p. 114, 7. 119, 22) hoc -um, ut Varro dixit (solas formas vocis -i, non totam sententiam tribuendam esse Varroni vidit Tolkieln, Berl. Phil. Woch. 37, 1917, 1339 sq.). *neutr. exhibent auctores hi:* VARRO l. 2 (iuxta masc. l. 18). FEST. p. 250 (cf. l. 19). PELAGON. 78 cum -um fuerit factum (sed certe masc. *ibid.* 14tes). CHIRON 145 -um, quod (parum constat de titulis -um 818. 820. 834 si confers titulos -os 832. 834). GLOSS. l. 46 sq. NOT. Tir. supra. legitur inde a VARRONE, imprimis apud scriptores artis medicae, in versu non nisi HOR. et MART. sub IB1; *abit in sermonem gr. πάστιλλος* (cf. l. 17). [*it. mer. pastiddu 'castanea tosta'. cf. M.-L. 6274 et Faré, Postille. Wartburg VII 751 sq. St.] [falso trad. nomen herbae PLIN. VAL. 2, 3, 2 pro spartellum, v. PLIN. phys. Bamb. 67, 3.]*

significatur panis parvus sub IA, ceterum quaelibet res, quae formam panis parvi exhibet (ad rem v. Diller, RE XVIII 4, 2100 sqq.): I extra medicinam: A usu originario de genere panis vel libi (cf. gr. πάστελλος, Kahane, Reallex. der Byzantinistik I 559): VARRO frg. Non. p. 63, 25 -os et panes: haec vocabula pastus, quod esse pascere dicebant (cf. etiam l. 2). FEST. p. 250 -um est in sacris libi genus rotundi. PAVL. FEST. p. 222 -us (-um? Lindsay in ed. Gloss. IV coll. l. 19) forma parvi panis (nisi ad B). CHAR. gramm. p. 114, 7 B. deminutione . . . panis -us dicitur, ut hodieque in Italia rusticos dicere animadvertimus. ANTH. 231 tit. in -u(m) copten (Heraeus, Kl. Schr. 104, de -u cocten cod., de -o coceti Riese; cf. carminis initium: blandum mellis opus sollerti fingitur arte eqs.). GLOSS. V 382, 59 -us: caenegaepl (anglosax., sc. hunigaeppl ut GLOSS. Corp. p. 137). 655, 19 -us: crustula.

B per similitudinem formae (cf. PAVL. FEST. sub A): 1 de globulis, pilulis sim.: odoris causa in os sumptis (cf. p. 631, 55): HOR. sat. 1, 2, 27 (= 1, 4, 92) -os Rufillus olet, Gargonius hircum (SCHOL. Hor. diaspasmata, unguentum. SCHOL. Hor. gloss. I timiamatis [i. thym-]; . . . posuit autem pro quolibet odore. *versu allato notat SEN. epist. 86, 13 infamem et nimis notabilem deliciis.*) MART. 1, 87, 2 ne gravis hesternis fragres . . . vino, -os Cosmi luxuriosa voras.

farinae subactae ad fermentandum additis: PLIN. nat. 18, 102 fermentum fit e tritici . . . furfuribus . . . e musto . . . subactis ac sole siccatis; inde -os in pane faciendo dilutos . . . fervefaciunt atque ita farinae miscent. 2 de cera sigillo impressa: CONC. Rom. a. 595 Greg. M. epist. 5, 57^a, 5 p. 364, 25 nihil umquam de ordinationibus accipiendum esse . . . neque ex traditione chartarum neque ex ea, quam nova per ambitionem simulatio invenit appellatione -i (in eadem re p. 365, 5 pro . . . chartis atque -o cf. p. 365, 3 sq. notarius non debet in ordinationem . . . calamum venundare. alii vix recte de convivio habendo cogitaverunt, v. *edd. ad l.*).

II in medicina de medicamento formam parvi panis exhibente (cf. IB1; coll. l. 50 huc traham GLOSS. II Philox. PA 143 -um: τροχίσκος [151 -us: τ.], ad p. 631, 84 traxit editor; ceterum cf. ISID. orig. 12, 4, 11 ex vipera . . . fiunt -i, qui θηριακοί vocantur a Graecis [e. g. p. 633, 23]):

A loci generales: CELS. 5, 17, 2^a malagmata . . . atque emplastra -ique, quos trochiscos Graeci vocant . . . differunt eo, quod malagmata maxime ex odoribus . . . emplastra -ique magis ex quibusdam metallicis fiunt (sed cf. e. g. l. 66. 72) . . . ; laboriose . . . conteruntur ea, ex quibus emplastra -ique fiunt, ne laedant vulnera, cum imposita sunt. 5, 17, 2^b inter emplastrum . . . et -um hoc interest, quod emplastrum utique liquati aliquid accipit, in -o tantum arida medicamenta aliquo umore iunguntur. 5, 17, 2^c -i haec ratio est: arida medicamenta contrita umore non pingui, ut vino vel aceto, coguntur et rursus coacta inarescunt atque, ubi utendum est, eiusdem generis umore diluuntur; . . . -us illinitur, aut alicui molliori ut cerato miscetur. 5, 21, 1^a haec tria compositionum genera, id est quae in malagmatibus, -is emplastrisque sunt, eqs. (l. del. Targa; cf. l. 49).

B iuncturae selectae illustrantes: 1 confectionem -i; pertinet ad: a partes vel modum compositionis: CELS. 5, 17, 2^a (bis; v. sub A) -i . . . fiunt (SCRIB. LARG. 5 teruntur haec omnia aceto et f. -i. 42 commi adicitur et fiunt -i [MARCELL. med. 9, 38 finguntur. cf. e. g. l. 81]. et passim, v. e. g. sub b). SCRIB. LARG. 93 -us ex odoribus (CHIRON 834 -os ex herbis). 149 tragacanthum ex alumine trito cogitur in -os ([MARCELL. med. 26, 7 fieri -os]. PLIN. nat. 20, 3 *sucus* sole c. in -os. MARCELL. med. 36, 72. cf. in -os redigere: SCRIB. LARG. 224 PLIN. med. 3, 6, 7; in -os digerere: v. vol. V 1, 1116, 40 sq.; in -os dividere: PLIN. nat. 13, 126. 22, 91. 24, 6. al.; et sim. al.). PLIN. nat. 22, 29 *sucus* conditur . . . -is farinae ervi (item cum gen. materiae: 25, 143 cyclamini. MARCELL. med. 29, 19. al.; cf. *adi.*: CHIRON 819 -os rosacios). 27, 118 radicem digerunt in -os sole siccatos (29, 70 in umbra. MARCELL. med. 30, 50 facies -os pusillos et siccabis. al.). PELAGON. 383 -i compositi <o>: semen cinnami eqs. (401 c. -i simplicis sed summi. CHIRON 816. al.). al. b pondus et magnitudinem: CELS. 5, 20, 6 -i fiunt, qui singuli habeant p(ondo) denarii sextantem (cf. l. 81). SCRIB. LARG. 52 fiunt -i ponderis victoriati, alii parte tertia detracta (item gen.: PLIN. nat. 20, 264 -os victoriati ponderum [-re *edd. vet.*]). GARG. MART. med. 39. al.). 85 -i finguntur, quidam pondere (Helmreich; p. i. pondo trad.; item ceteris locis) denarii unius, quidam victoriati ([inde MARCELL. med. 17, 24 quidam maiores eqs.]. item abl.: 92 fiunt -i victoriati p. [MARCELL. med. 16, 6 ad pondus denarii semissis]. 112 fiunt -i p. denarii unius [Kuhlmann])

[MARCELL. med. 27, 1 -i denariorum singulorum]. et saepius *ibid.*). 152 fiunt -i lupini magnitudinis ([MARCELL. med. 26, 10 magnitudine]. MARCELL. med. 16, 30 -um ad magnitudinem fabae ... hauriat. 20, 73 nucis Avellanæ magnitudine. *al.*). PLIN. nat. 28, 119 -i singularum drachmarum. VEG. mulom. 1, 42, 6 -os ... longos et duros facies. *al.*

2 *modum adhibendi*: SCRIB. LARG. 42 fiunt -i, qui ad omnia ulcera faciunt aqua diluti (112. *al.*; *cf. iam* CELS. 5, 20, 1^a hunc -um ... diluere aceto). 52 -us iste nocte super cibum dandus est (112. *al.*; *cf. iam* CELS. 5, 20, 6 hi ... ieiuno dantur). 112 -us sive plures diluti aqua ... per clysterem immittitur (114 VEG. mulom. 1, 42, 6). 165 per se commandandus erit -us et devorandus (PLIN. nat. 32, 54. *sim. al.*). PLIN. nat. 20, 160 -is inditum *cuminum in nares* vel ex aceto recens sistit sanguinem (*item abl. instr.*: 28, 203 alvum solvit ... fel tauri ... subditum -o. 32, 132. *sim. al.*). 24, 110 lavantur in eos usus -i, ab aliis torrentur, ab aliis peruruntur (*ad rem cf. Diosc. 1, 101, 2 sq. W.*). 28, 119 -i ... bibantur (MARCELL. med. 16, 30 -um ... mane hauriat et in noctem ... alium -um bibat. *al.*). *al.*

3 *virtutes, effectus*: CELS. 5, 20, 1^a -i ... facultates diversas habent; sunt enim ad ... vulnera glutinanda ... apti *eqs.* SCRIB. LARG. 42 compescitur *caro excrescens* ... hoc -o (MARCELL. med. 9, 38 comprimetur). 86 -us ad sanguinis eruptionem mirifice faciens (93 bene. 166 alter -us [166 *tit.* theriace secunda]. et saepius. CHIRON 832. *al.*). 90 -us ad tussim *eqs.* (92. *al.* PLIN. nat. 23, 125 PELAGON. 327 CHIRON 834. *al.*; *cf. iam* CELS. 5, 20, 1^B alius -us ad *idem*). 91 ad eadem remissior quidem -us, sed non contemnendus (*item cum adi.*: 113 *tit.* efficacior. PLIN. nat. 20, 233 praestantissimos. VEG. mulom. 2, 129, 8 refrigeratorium. ORIBAS. syn. 3 add. 69 La p. 922 catharticus [*cf. sub* pastillum]. *al.*). PLIN. nat. 22, 91 contra serpentes. *al.*

deriv.: pastillarius, pastillico, pastillo, pastillulus.

**pastināca*, -ae f. [*utrum cum voce q. e. pastinum coniungendum sit necne, in medio relinquo. Sch.*] *de origine*: ISID. orig. 17, 10, 6 -a vocata, quod radix eius praecipuus pastus sit hominis, est enim odoratu iucunda, cibo delectabilis. *scribitur fast*: DIOSC. 3, 21 p. 385, 11. 3, 55 p. 402, 25 *bis. al.*, rast- GLOSS. III 564, 57; part- PLIN. nat. 19, 62 *var. l.* ORIBAS. eup. 4, 114 Aa p. 621, parst- EDICT. imp. Diocl. 6, 44 L.; -tan- ANTHIM. 53 *var. l.*, -ten- *ibid.* et ORIBAS. eup. 2, 1 D 1 La p. 463. *al.*; -nag- MARCELL. med. 15, 61 *var. l.* 33, 50 *var. l.* GLOSS. III 587, 6. *al.*, -nat- COLVM. 6, 33, 1 *var. l.* ANTHIM. 53 *var. l.* GLOSS. II 519, 53 (-nata), -nac- GLOSS. II Philox. PA 150 (-ceus). CHAR. gramm. p. 458, 25 B. (-cium). NOT. Tir. 104, 20^a (-cia). *litteris graecis*: Ps. DIOSC. Vind. 3, 52 p. 66, 15. 17. 3, 73 p. 85, 13. NOT. Tir. 104, 20^a *pastinacia* (*post* *pastina*, quod ad *pastinum pertinere putamus*). 104, 21 -a. *de genere et formis*: *nom. sing.*: -ceus et -cium *v. l.* 41, -nax GLOSS. II 436, 55 (*cf. panax*); *gen.* -i HIPPOCR. mul. 1 l. 575 M. ORIBAS. eup. 2, 1 D 1 Ab, *cf. nom. plur.* -i APIC. 3, 21 *tit.* (*cod. E*). *legitur inde a CELSO fere apud scriptores rerum naturalium*. [*var. it. dial.*; *sard. mer.* *pistinaga*; *raet. or.* *pastanale*; *francog.* *panais. cf. M.-L. 6275. Battisti-Alessio IV 2797. Wagner II 282. Wartburg VII 752 sqq. St.*]

1 *nomen herbarum variarum, imprimis carotae vel dauci* (*v. Gossen, RE XVIII 4, 2103, 17. cf. MARCELL. med. 26, 16 -ae, hoc est holeris, quod manducatur [cf. p. 634, 10]. aliae appellationes*: Ps. APVL. herb. 81 l. 9 a Graecis dicitur *stafilin agrian*, alii *giger*, alii *eggon*, alii *udon aulion*, Itali -a *silvatica* (CAEL. AVR. chron. 3, 5, 76 -ae, quam *staphylen* appellant. ORIBAS. eup. 2 D 1 Aa *stafilin*. GLOSS. *σταφυλίνοσ. v. etiam l. 76. p. 634, 17.* GLOSS. *δαύκος* (*adde l. 66.* *car(i)ota. genpidion* (*i. gingidion*). *molocenagria* (*i. μολόχη ἀγρία, per errorem ex* PLIN. nat. 20, 29). GLOSS. I Corp. P 122 -a: *walmore* (*anglo-sax.*). *afferuntur genera*: CELS. 2, 31 *agrestis* (COLVM. 6, 17, 8. 6, 33, 1. 9, 4, 5. 12, 7, 1 PALLAD. vet. med. 3, 1. *al.*; *cf. PLIN. nat. 19, 88 -ae unum genus agreste*). 5, 27, 10 *marinae* (*aliter p. 634, 33.* COLVM. 9, 4, 5 *edomita* (*cf. ORIBAS. eup. 2, 1 D 1 domestice* [syn. 3 add. 18 La p. 900 *bis*]). 12, 7, 1 *sativae* (PLIN. nat. 20, 32 *bis. cf. Ps. APVL. herb. interpol. 81 l. 12 seminalis*). PLIN. nat. 19, 89 -ae, quam nostri Gallicam vocant, Graeci vero *daucen*. 20, 30 alterum genus est *staphylinus*, quod -am erraticam vocant (25, 89. 25, 112. *cf. 1, 20, 14/15.* 20, 32 *silvestris* (ORIBAS. eup. 2, 1 D 1 La syn. 3 add. 18 La p. 900. *cf. MARCELL. med. 33, 16 silvaticae* [Ps. APVL. herb. 81 *tit.* 81 l. 2.9 ORIBAS. eup. 2, 1 D 1 Aa]). 21, 86 *pratensem* (*cf. 1, 21, 50.* DIOSC. 3, 55 p. 402, 25 *hortina* (*cf. CASS. FEL. 44 p. 111, 15 hortensis* [76 p. 182, 15]. Ps. APVL. herb. interpol. 81 l. 12 *hortualis*). Ps. DIOSC. Vind. 3, 52 p. 66, 15 *δοῦστικα*. 3, 73 p. 85, 13 *ἄρα*.

a *de natura, cultu sim.*: COLVM. 9, 4, 5 innumerabiles nascuntur herbae *viliores* cultis atque pascuis regionibus, ut ... *lapsanae* ... , tum *agrestis* -a et eiusdem nominis *edomita*, quam Graeci *σταφυλίνοσ* vocant (Ps. APVL. herb. 81 l. 9 *locis saxosis*). 11, 3, 35 -a et *siser* ... convalescunt alte *pastinato* et *stercorato* loco, sed quam rarissime ponenda sunt (*inde sim.* PALLAD. 3, 24, 9). PLIN. nat. 19, 62 terra conduntur *raphani napique* ... , atque alio modo *inulae*, *siser*, -ae. 19, 89 *hibiscum* a -a *gracilitate* distat (*cf. 20, 29 -ae simile hibiscum*). 19, 92 *siser* et -a utroque tempore, vere et autumno, magnis seminum intervallis *seruntur* (PALLAD. 9, 5, 3 hoc mense *Augusto*. 10, 13, 3. 11, 11, 4). *memorantur partes* (*exempla spectant fere ad b*): COLVM.

6, 17, 8 -ae ... *semina* (6, 33, 1. 11, 3, 14 PALLAD. vet. med. 3, 1. *al.*). 12, 7, 1 -ae ... cum *coliculo* ... *florem*. PLIN. nat. 21, 167 folio -ae (25, 89 ORIBAS. syn. 3 add. 18 La p. 900). GARG. MART. med. 33 radice (MARCELL. med. 33, 16 CAEL. AVR. chron. 3, 5, 76). MARCELL. med. 26, 16 *summitatem*, id est *corticem*. b *de usu* (*sc. adhibetur pro medicamento vel cibo; cf. p. 633, 84*): CELS. 2, 18, 5 ex *holeribus* *valentior rapa* ... quam -a vel ... *radicula*. 2, 24, 2 *inter ea quae stomacho* ... *aptissima* sunt. 2, 26, 1 *inflant omnes* ... *radices*, excepto *sisere* et -a. 2, 31 *inter ea quae urinam* ... *movent* (*eodem spectant*: CAEL. AVR. chron. 5, 11, 138 ANTHIM. 53). 4, 16, 2 *edenda* sunt *salsamenta* vel ... *lactucae* *intubique* ... , *armoracia*, -a *eqs.* (DIOSC. 3, 55 p. 402, 25 *comeditur* [*gr. σταφυλίνοσ ut*: 3, 62 p. 404, 19]). 5, 27, 10 (*adversus angues*). COLVM. 12, 7, 2 *herbae variae* et -a ... *generatim* in *alveos* componuntur et *sale consparsa* ... *reponuntur eqs.* PLIN. nat. 21, 86 -am *pratensem*, *lupum salictarium*, eaque *verius oblectamenta* quam *cibus* (*cf. ORIBAS. syn. 4, 13, 6 Aa -a, daucu, cariota* [*inter ea, quae minus nutriunt; La sec. gr. stafylinus*]). GARG. MART. med. 33 -ae *vis omnis* in *radice* et in *semine* constituta est (*describitur efficacia*). EDICT. imp. Diocl. 6, 44 L. -ae ... *fascis* (*item indicatur quantitas*: VEG. mulom. 2, 128, 2 -ae *unc(ia)*). MARCELL. med. 36, 38 -ae *quam minimae* totidem [*i. duodecim pilulae*]). ORIBAS. syn. 4, 1, 2 Aa (*inter ea, quae suptiliant in cibus; dub., quid in gr. respondeat*). *al.*

2 *per similitudinem quandam de pisce* (*cf. Leitner, Zool. Terminol. Plin., 1972, 191*): a *praemonenda quaedam*: *memoratur inter pisces planos* CELS. 6, 9, 6 *plani* *piscis*, quam -am nostri, *trygona* Graeci vocant, *aculeus* (PLIN. nat. 9, 73 e p. *piscibus* aliqua non habent *pinnae*, ut -ae. 9, 7, 8 p. *piscium* ... *genus*, quod pro *spina cartilagine* habet, ut *raiae*, -ae *eqs.*), *inter natantia* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 9. *memoratur aculeus l. 26* et PLIN. nat. 9, 155 *radius* ... *trygonis*, quam nostri -am appellant (*cf. l. 37. 43*). MARCELL. med. 15, 61 *acu ossea*, id est *spiculo trygonis*, quae -a dicitur. *resp. gr. τρυγών, quod infra non adnotamus; cf. l. 25. 30. 31. 33. praeterea* GLOSS. βελόνη. *accedit adi. marina* (*cf. GLOSS. τρυγών θαλασσία. aliter p. 633, 62*): PLIN. nat. 22, 146 PLIN. med. 3, 27, 2. 3, 34 *tit.*

THEOD. PRISC. add. p. 282, 8. 298, 5 Ps. DIOSC. herb. fem. 4 l. 5. b *exempla varia*: PLIN. nat. 9, 144 -a *latrocinatur* ex *oculto trans-euntes* *radio*, quod *telum* est ei, *figens* (*cf. Ps. DIOSC. herb. fem. 4 l. 5 -ae marinae, si quem forte percusserit, virus*). 22, 146 -ae *marinae* *ictus* (*cf. l. 42*). 28, 162 *contra -am* ... et *omnium marinorum ictus* (*[pendet* Ps. THEOD. PRISC. add. p. 282, 8]. 32, 44 PLIN. med. 3, 34 *tit.*). 32, 25 *nihil est* ... *venenatius* quam in *mari* -a. *ibid.* *persequitur galeos* ... -as *praecipue*. 32, 58 -a *contra suum ictum* *remedio* est *cinere suo*. 32, 79 -ae ... *radio* (*pro remedio ut*: 32, 88. 133. *cf. l. 29*). 32, 83 *iecur -ae* (32, 119 [*inde* Ps. THEOD. PRISC. add. p. 298, 5]). PLIN. med. 3, 27, 2 -ae *marinae decoctae in oleo*. ORIBAS. syn. 4, 12, 4 Aa *rumbus, turpedo*, -a ... *minus nutriunt* (*sim. La*). 4, 16, 1 La (*inter ea, quae bene digeruntur*).

deriv.: *pastinaculi*.

pastinācia et pastinācium v. p. 633, 41.

dauci: *pastināculi* GLOSS. II Abav. DA 12 (*inde* GLOSS. V 543, 32). a *pastinaca demin.*, *genere mutato* (*unde Mountford suspicatur -ae*).

pastinātio, -ōnis f. a *pastinare. plur. non legitur.*

i. q. *actus vel effectus pastinandi* (*sc. in vineis ponendis praeter* PALLAD. sub 2): 1 *proprie de actione*: a *strictius respicitur solum fodiendum* (GLOSS. II 260, 55 βολοστροφία: -o, *repastinatio* [*eadem respondent* 368, 42 μεταβολή γής]. *cf. p. 635, 14*): COLVM. 3, 4, 3 *maximam diligentiam* *sciat agricola* *adhibendam* -i; quam cum *per-egerit eqs.* 3, 5, 3 *ager bipalio* ... *subigi* debet, quae est *altitudo* -is (*pastionis var. l.*), cum in *duos pedes* et *semissem* *convertitur* *humus* (3, 13, 9. *cf. 11, 2, 18 minima -is mensura*). 3, 11 *tit. de -e* (*cf. PLIN. nat. 17, 167 de -e dictum est*). 3, 11, 1 -is *officium*. 3, 12, 6 *omnibus* ... *exploratis* ... -em *suscipiemus* (*cf. 11, 2, 17 sub 2*). 3, 13, 4 *qui -is impensam reformidant*, sed aliqua tamen parte -em *imitari student eqs.* 3, 13, 8 *humus modica* *vix iustum* -i *praebet regestum*. 5, 4, 2 a *provincialibus* vel *scrobe* vel *sulco* *semina vitium* *deponuntur*; quoniam -is *expertes* sunt (3 *molitione* *terrae*). PLIN. nat. 17, 203 *nihil ibi in arbustis malleoli* atque -i(s), *nulla fodiendi impendia sunt* (*sed cf. PAVL. dig. 50, 16, 79, 1 [inter utiles impensas] arbusti -one(m) ultra quam necesse fuerat*). TEST. Leon. I (Dessau 6469) 17 *neque in alios usus usuras* ... *traferri volo* quam ... in -em. b *laxius respicitur tota actio, qua in pastino seruntur vites* (*hucine etiam l. 68? cf. GLOSS. -o: φύτεια [Goetz, φυτό trad.]. plantatio*: COLVM. 3, 3, 15 sive ... [-is *reditus*, seu *futurarum spes vindemiarum* *cohortari* nos debet *ad positionem vinearum* (l. *respicitur* 3, 3, 11 *viviradices*, quae de *pastinato* *eximantur et magno veneant*; *propagationis* *reditus con.* Richter).

2 *per metonymiam de solo pastinato* (*vix de plantis l. 73*):

COLVM. 3, 15, 1 *seritur* ... *prius emundata innocataque et aequata* -e. 11, 2, 17 -o ... , quae *mense* ... *Ianuario* *coepta* est, iam nunc *includenda* et *vitibus conserenda* est. PALLAD. 1, 34, 7 *in hortis* *utraque* -o (*sc. autumnalis et vernalis*) *decoquetur beneficio* *algoris* aut *solis*.

pastinātor, -ōris m. a *pastinare. i. qui pastinat* (*in imag. AVG.*): *strictius de fossore*: COLVM. 3, 13, 12 *qua latitudine* -r *sulecum* *facturus* est. *laxius de eo, qui serit vel seri iubet* (GLOSS. [Kuhlmann])

φύτευής. plantator): FIRM. math. 5, 4, 18 *quidam* erunt . . . fabricatores, -es multorum mobilium dominia possidentes. AVG. c. Iulian. op. imperf. 4, 135 (*ad Is. 65, 21, v. l. 56*) vineae spirituales . . . non quandoque morientibus -bus . . . suis possidebuntur ab aliis, sed ab ipsis sine fine viventibus.

1. **pastinātus**, -a, -um pro *adi.* et *subst.* v. *pastino*.

2. **pastinātus** (-ūs) v. p. 636, 6.

pastinax v. *pastinaca*.

***pastino**, -āvi, -ātum, -āre. a *pastinum*. scribitur fast: COLVM. 5, 9, 1 *cod. A.* PLIN. nat. 14, 50 *codd. fere omnes.* *pastilenda* et *pastianda* GLOSS. (*huc trahere videtur Labbaeus*). *de notione*: GLOSS. -o: βωλοστρόφω. μεταβάλλω, μεταστρέφω, μεταφύτεύω χώραν. -are: plantare. colere, plantare. *pastianda*: glebae. GLOSS.^L II Philox. PA 130 *pastilenda*: βωλοστρόφωσιν (*Laistner* 'pastinatio?'). GLOSS.^L Corp. p. 13 *settan* (*anglosax.*) *sim. al.* legitur inde a COLVM., PLIN. nat., VLP., ITALA (*sed repastinare iam inde a CATONE*). [*dalm. pasnur; var. it. mer.; sard. centr. pastinare; raet. or. pastaná. cf. M.-L. 6276. Battisti-Alessio IV 2798. Wagner II 234. Wartburg VII 758. St.*] [*confunditur -to cum pastinatio e. g. COLVM. 3, 16, 1.*]

i. q. in *pastinis* instituendis sive fodere sive plantare (*fere in cultura vitium; aliarum plantarum e. g. l. 39. 41. 43. 46. 52; indicatur mensura fodiendi per abl. l. 35, per praepos. in c. acc. l. 43. 45, per adv. l. 26 bis. 41. 44. 46. 65*): 1 *sine obiecto* (*notionem plantandi potius agnoscas in ITALA*): COLVM. 3, 11, 5 *considerandum est, antequam -emus, surcularis necne sit terra.* 4, 1, 2 *si contenti bipedanea scrobe futuri sumus, quid ita censemus altius -are eqs.?* (*cf. 4, 1, 5 depressius*). 5, 4, 2 *pastinatio* paene supervacua est his locis, quibus solum putre et per se resolutum est, 'namque hoc imitamur arando', ut ait Vergilius (*georg. 2, 204*), id est etiam -ando. 5, 4, 3 *opp. sulco facto.* 11, 2, 95 *si vinearum causa -es.* PLIN. nat. 17, 170 *in colles sulcos agere transversos melius quam -are eqs.* ITALA Is. 65, 22 (*Iren. 5, 34, 4 al.*) *plantabunt vineas et ipsi manducabunt fructum earum . . .; neque ipsi -bunt et alii comedent* (*gr. φυτεύουσιν, Vulg. plantabunt*). PALLAD. 2, 10 *tit. de -andi generibus.* 2, 10, 1 *scrobibus -emus aut sulcis.* 2, 13, 2 *ad -andum rudes agros . . . eligamus.* 2, 13, 7 *si campus est, duobus semis pedibus -etur* (*vix ad 2*).

2 *cum obiecto* (*cf. l. 36*): a *strictius respicitur solum fodiendum*: COLVM. 3, 13, 6 -andi agri . . . rationem (5, 1, 2 [*bis*]. 11, 3, 11 *ut ager holeribus conserendus . . . autumnus . . . -etur.* 3, 13, 6 *ne -tum solum . . . imprimatur et . . . proculcetur* (4, 30, 3 *in duos pedes et semissem -are salicto destinatum s.* 11, 3, 10 *si depressius -etur s. in horto. al.* PLIN. nat. 17, 159 *bidente. al.*) 5, 6, 6 *bipalio terram -bimus ad serendas ulmos* (5, 9, 1 *quam t. cum in tres pedes -veris in oliveto.* 3 *capp. 14. arb. 3, 4 t. bene -tam.* 11, 2, 17 -atur . . . *terreni iugerum ita, ut solum in altitudinem trium pedum defodiatur.* 11, 2, 42 *in -to seminario olearum.* 11, 3, 35 *alte -to et stercorato loco* (*holeribus serendis ut: 11, 3, 36. vitibus: PALLAD. 2, 13, 7*). PLIN. nat. 14, 50 -tis *de integro vineis* (18, 240. *dub. utrum ad b spectent necne: PACIAN. epist. 3, 16 p. 77 novellandis -andisque v. GREG. TVR. glor. conf. 97. al.*) PALLAD. 1, 34, 7 *partes . . . horti* (*syn. effodere*). 2, 10, 1 *spatia -ta* (6, 5, 1 *hortorum* [10, 13, 2]). 2, 12 *omnia quae volueris -are.* 12, 7, 1 *persici ossa in -tis areis sunt ponenda.* b *laxius respicitur tota actio plantandi* (*cf. l. 13. 23. p. 634, 71*): ITALA deut. 20, 6 (*Aug. quaest. hept. 5, 31*) *quis est homo, qui -vit vineam et non est epulatus ex ea* (*Lugd. et Vulg. plantavit. gr. ἐφύτευσεν. eadem fere respondent: Is. 65, 21 [Iren. 5, 35, 1 al.] -bunt vineas et ipsi manducabunt. I Macc. 3, 56 [rec. L]. Marc. 12, 1 [cod. ff² al. = VVLG.] v. -vit homo et circumdedit sepem [cod. k novellavit]. al.; cf. l. 48, sed certe huc pertinet OPTAT. 5, 7 p. 135, 21 [cf. p. 136, 2sq. scrobem fodere et plantaria ponere]). EVSTATH. Basil. hex. 5, 6, 7 *quas surculi gemmas agricolores avulsas reparandi causa generis -are consuerunt* (*paulo aliter gr. p. 108^A*).*

part. perf. pass.: 1 *n. pro subst. pastinātum, -i de solo subacto* (*distinguuntur sulcus, scrobes l. 72sq.; de instrumento rustico v. p. 636, 4*): *servata quodam modo vi verbali*: COLVM. 4, 32, 1 *harundo minus alte* (*alto codd. plerique, edd. rec.*) -o, *melius tamen bipalio seritur.* PLIN. nat. 17, 159 *male -um deprendunt scamna inaequalia* (*nisi subaudias solum*). *usu pleno* (*cf. p. 636, 19*): COLVM. 3, 3, 11 *quae viviradices de -o eximantur.* 3, 10, 4 *surculus vitis -o deponitur.* 3, 11, 4 *humo -um large contegi.* 3, 13, 7 *neque . . . parum refert suspensissimum esse -um* (*item accedit adi.: 3, 16, 1 umidum -um sationi convenit.* PLIN. nat. 17, 143 *populus alba seritur bipedaneo -o*). 3, 16, 1 *coaequato . . . -o.* 4, 1, 7 -i *humus . . . intumescit.* 4, 4, 1 *facta in -o scrobe* (11, 2, 19 *genistam . . . in -o vel etiam sulco deponere.* PLIN. nat. 17, 166 *optime in -o seritur, proxime in sulco, novissime in scrobe.* 17, 172 *cum vinea in -o seratur*). 4, 4, 2 *crebris fossionibus -um resolvere.* 2 *superl. pastinātissimus, -a, -um* (*posit. pastinatus v. supra sub 2a*): PHILO quaest. in gen. 4, 214 (*in imag. sec. gen. 27, 27 ibid. odor agri pleni*) est . . . *anima plena sapientiae et ager -us disciplinarum capax.*

deriv.: *pastinatio, pastinator. cf. Onom. (Pastinatus).*

compos.: *repastinare.*

pastinum, -i n. [*orig. inc. Sch.*] [*dalm. vet. pasno; it. mer. pastino; sard. centr. pastinu. cf. M.-L. 6277. Battisti-Alessio IV 2798. Wagner II 234. St.*]

1 *usu originario de instrumento bifurco ad plantandas vites apto*

(GLOSS. βωλοστρόφιον): COLVM. 3, 18, 1 *Iulius Atticus praetorto capite . . . ne -um* (*duo codd. rec., pastinatum cett.*) *effugiat, . . . sarmentum demersit. ibid. -um . . . vocant agricolae ferramentum bifurcum, quo semina panguntur* (*inde ISID. orig. 20, 14, 8, ubi pastinatum pro -um [cf. l. 2], de quo dubites, utrum neutr. p. p. p. verbi pastinandi an subst. *pastinatus, -ūs intellegendum sit*). 3, 18, 6 *pangendi optima est ratio recti malleoli, cuius inum caput, <cum> consertum est bifurco -i, angustis faucibus ferramenti . . . deprimitur.*

2 *per metonymiam*: a *potius de actione pastinandi* (*huc referendum COLVM. 3, 13, 10, si recte conii. Richter pro spatium*):

COLVM. arb. capp. 6 *de generibus vinearum et operis -i variis.* PALLAD. 1, 34, 2 *ad -i similitudinem fodies hortulorum* (*nisi ad b*). 2, 10, 1 -um *fieri nunc tempus est.* 11, 4 *quae de -is, de vitibus ponendis, putandis . . . dicta sunt.* b *potius de solo pastinato* (*fere vineetae; oliveti l. 24, pometi l. 26; GLOSS. -a: νεοφύτεια. huc pertinere videtur NOT. Tir. 104, 20 -a*): MENOL. Colot. Mart. (CIL I² p. 280) *vineae pedamin(a) in -o putantur* (*sim. MENOL. Vall. ibid.*). VLP. dig. 24, 3, 7, 16 *si novam villam . . . extruxit . . .; simili modo et si -a instituit.* PALLAD. 1, 7, 2 *latitudini -orum* (*pastinatorum var. l.*). 1, 42, 2 *in -is sarmenta merguntur.* 2, 10, 4 -o (*-a var. l., -i pars edd. vet.*) . . . *quod omne versabitur, . . . terra universa fodiatur.* 2, 12 *tit. mensura -i* (2, 12). 3, 9 *tit. de ponendis vineis -o vel scrobibus aut sulcis* (*[vix de actione, cf. 3, 9, 1 genera pastinati soli]*). 3, 9, 13. 4, 1, 4. 11, 5, 1). 3, 9, 11 *non est uno genere vitium omne -um conserendum.* 3, 18, 1 *oliveta vel -is conserenda sunt . . . vel suum locum tenebunt; si ponuntur in -o eqs.* 3, 19, 1 *pomiferas arbores . . . in -is . . . disponere.* *transfertur ad quemlibet locum consitum* (*nisi mero errore interpretis*): ITALA gen. 22, 13 (*cod. 111*) *aries tenebatur in -o Sabech cornibus* (*gr. ἐν φυτῷ σαβεχ, Vulg. inter vepres, aliae vers. in virgulto*).

deriv.: *pastino; cf. pastinaca.*

***pāstio**, -ōnis f. a *pascere*. SYNON. Cic. p. 427, 10 *herba pabulum. germen. gramen. cespes. faenum. -o. muscus.* GLOSS. νομή ἢ βοσκή. νομή. βοσκή. *legitur in oratione prosa inde a CIC., GALL. Fest. p. 302, sed perraro exceptis VARRONE (35tes/pastus 9tes) et COLVM. (17tes/pastus semel).* [*val. pašune; it. pasciona; raet. or. passon, occ. vet. paschun; francog. paisson; prov. vet. paison; astur. pación. cf. M.-L. 6278. Battisti-Alessio IV 2788. Wartburg VII 757sq. Corominas² IV 331. St.*] [*variat in codd. cum pass-: COLVM. 1 praef. 26 CASIOD. var. 12, 18, 3. al.*]

I *i. q. actio pascendi*: A *qua quis alia pascit, alit* (*accedit gen. obi. l. 47. 55. 58. 84. p. 637, 2. 12*): 1 *animalia, quae: a aguntur in pascua*: VARRO rust. 1, 37, 5 *ut prata defendantur a -e* (*nisi ad B*). 2, 2, 12 *haec . . . aestate maxime observant . . .; reliquae -es hiberno ac verno tempore hoc mutant, quod . . . pascunt diem totum.* POMPON. dig. 7, 1, 32 *cum ex multis saltibus -e fructus perciperetur.*

in imagine (*sec. parabolam Luc. 15, 15 ut pasceret porcos*): HIER. epist. 21, 18 *venimus ad patrem, quando a porcorum recedimus -e* (*AVG. serm. coll. Morin p. 337, 8 post . . . -em . . . p. et ceteras vitae mortalis aerumnas*).

b *aluntur, nutriuntur sive in pascuis sive in stabulis*: VARRO rust. 2, 1, 16 (*sim. 2, 2, 7*) *partes quattuor sunt, cum iam emeris pecora, observandae, de -e, de fetura, de nutricatu, de sanitate* (*cf. 2, 2, 13 quod ad -es attinet, haec fere sunt*). 2, 11, 2 *lactium sunt discrimina quaedam et a -bus et a pecudum natura . . .; a -bus, <quod ad alendum utile, quod> fit ab . . . firmo cibo pecude pasta.* 3, 12, 2 *horum omnium, sc. cochlearum, apium, glirium, custodia, incrementum et -o aperta est, praeterquam de apibus* (*de eisdem: 3, 16, 32 quod ad -es pertinere sum ratus . . . dixi*). COLVM. 11, 1, 8 *plurimum . . . scientia pollet in aliquibus operibus, ut in -e pecoris atque eiusdem medicina.* c *quolibet modo curantur vel educantur, habentur* (*cf. p. 593, 4; saepius opponitur agri cultura*): VARRO rust. 1, 1, 11 (*sim. 3, 1, 9*) *de ea re rustica conor tribus libris exponere, uno de agri cultura, altero de re pecuaria, tertio de villaticis -bus* (2 *praef. 5 agri culturae et pecoris pascendi et . . . v. -is.* 3, 1, 8 *altera est v. -o, altera agrestis; haec nota et nobilis, quod et pecuaria appellatur . . .; altera v., quod humilis videtur, a quibusdam adiecta ad agri culturae, cum esset -o.* 3, 2, 18. 3, 11, 4. *al. COLVM. 7, 13, 3 continent volucrum pisciumque et silvestrium quadrupedum curam.* 8, 1, 2 *opp. pecuariae. al.; cf. l. 76*).

1, 2, 13 *tota -o, quae coniungitur a plerisque cum agri cultura, magis ad pastorem quam ad agricolam pertinere videtur* (*de eadem quaestione: 1, 2, 15 aliut -o et aliut agri cultura, sed adfinis.* 1, 2, 21. 2 *praef. 4. v. etiam l. 65*). 3, 2, 10 *si propter -es tuus fundus . . . probandus sit* (*nisi ad IIA, sed cf. ibid. in qua villa propter -es fructus capiuntur magni.* 3, 2, 13 *ex iis -bus ex una villa maiores fructus capere, quam alii faciunt ex toto fundo.* 3, 2, 17 *fundum . . . -bus semper vinci a villa*). 3, 2, 12. 3, 2, 13 *duo . . . genera cum sint -um, unum agreste, in quo pecuariae sunt, alterum villaticum, in quo sunt gallinae ac columbae et apes eqs.* (COLVM. 8, 1, 2). COLVM. 1 *praef. 26 porculatoris . . . et subulci diversa professio, diversae -es.* 7, 3, 13 *post feturam . . . longinquaе regionis upilio vilicus fere omnem subolem -i reservat, suburbanae teneros agnos . . . lanio tradit.*

2 *homines*: a *de munere quodam pascendi*: COD. Theod. 8, 7, 6, 1 *officiales praefecti urbi non exhibent primipili -em* (*sc. milites pascentis; in eadem re saepius pastus, v. sub illa voce*). CASSIOD. var. 12, 18, 3 *quid proderit exercitui satisfacere, si vos contigerit in ipsa domino*

[*Kühlmann*]

rum -e peccare? **b** *de qualibet actione pascendi*: Avg. divers. quaest. 61, 4 secunda -o populi (*respicitur Matth. 15, 32 ut ibid. iterum*). CANON. Turner II p. 196 rec. V agapes, id est -es pauperibus impensas (rec. VI -es pauperum). *in imagine*: GREG. M. epist. 5, 59 p. 373, 2 (*ad episcopos*) qui . . . cupit mercedem -is accipere. past. 1, 5 p. 19^A Petrus audivit: 'si diligis me, pasce oves meas' (*cf. Ioh. 21, 15 sqq.*); si ergo dilectionis est testimonium cura -is eqs. 2, 7 p. 41^C (*ad I Petr. 5, 2*) pascite . . . gregem dei) qui hoc in loco -em cordis an corporis suaderet, aperuit, cum . . . adiunxit: eqs.

3 *ventos (sec. locutionem proverbialem pascere ventos, de qua v. p. 592, 55)*: ITALA eccles. 1, 17 (Hier. *ad l.*) dedi cor meum, ut nossem sapientiam et scientiam, errores et stultitiam; cognovi quia et hoc est -o venti (Hier. *addit*: sive 'praesumptio spiritus', *qua locutione I, 14, 2, 26 al. vertit gr. προαίρεσις πνεύματος [in Vulg. afflictio spiritus sim.]*; -o venti dicit etiam 2, 17, non LXX sed alias versiones gr. sequens, *cf. Hier. in eccles. I, 14* 'routh' Aquila et Theodotion νομήν, Symmachus βόσκησιν transtulerunt eqs.).

B *qua animal semetipsum pascit (nisi navis locos sec. IIA explicare; addas fortasse l. 43)*: AMBR. hex. 6, 5, 30 camelus quomodo . . . pasceret . . . nisi longiora usque ad terram colla ad usum -is extenderet? HIER. tract. in psalm. I p. 166, 15 ideo facta est nox, ut . . . bestiae egredierentur ad -em.

II metonymice: **A** *fere i. q. locus vel facultas pascendi, pascuum (cf. l. 18. p. 636, 72; pascuntur pecora praeter l. 35 sqq.; in imag. ITALA)*: 1 *sing.*: CIC. Manil. 14 Asia . . . tam opima est ac fertilis, ut et ubertate agrorum et varietate fructuum et magnitudine -is . . . antecellat. VARRO rust. 2, 10, 2 pastores cogere oportet in -e diem totum esse, pascere communiter. PAVL. FEST. p. 72 pecus a -e deducere. COLVM. 7, 6, 5 in -e (*opp. in caprili*). 2 *plur.*: GALL. Fest. p. 302 saltus est, ubi silvae et -es sunt (*cf. VLP. dig. 33, 7, 8, 1 si fundus saltus -esque habet*). VARRO rust. 1, 12, 1 ut sub radicibus montis silvestris villam ponat agricola, ubi -es sint laxae. 2, 2, 9 ut multa milia absint saepe hibernae -es ab aestivis (IVLIAN. in Am. 1, 2 [*antea: pascua*]). 2, 2, 9(10) calles publicae distantes -es continent. COLVM. 9, 4, 7 situm -um atque etiam genera pabulorum apium exposui (11 capp. 9 item de pascuis apium: 9, 14, 19 oportere . . . vernis -bus adsumptis apes in ea loca transferri, quae eqs. *ibid.* transferuntur in Atticas -es. 9, 15, 8 dum adhuc rura -bus abundant). ITALA Ier. 23, 1 (Wirc.) o pastores, qui dispargitis . . . oves a -bus suis (*gr. νομήν, Vulg. pascuae*). PANEG. 8, 11, 1 Britannia laeta numero -um. SERV. georg. 3, 339 ('quid pascua versu prosequar eqs.') dicit poeta pro qualitate provinciarum diversa esse genera -um.

?**B** *fere i. q. pabulum, cibus (si recte suppletur; cf. p. 636, 32)*: ALC. AVIT. hom. 20 p. 134, 21 (*sec. III reg. 17, 6* corvi deferebant . . . carnes) corvos Heliae . . . <pastio>num portitores.

pastito, -āre v. pascito.

pastophorium, -ī n., παστοφόριον. scribitur -for- ITALA II par. 31, 11 (Complut., -ufor- Legion.). Ezech. 40, 17 (Wirc.) bis. EVCHER. instr. 2 p. 149, 17. GLOSS. V 380, 3 (-ifor-; var. l. -ofar-). 419, 6 GLOSS. I Ansil. PA 704. V Abba PA 144. Corp. P 79. al.; -por- GLOSS. V 381, 38; -fol- GLOSS. I Corp. P 55. forma graeca nom. vel acc. sing. -on l. 61. 64 (*sed -um l. 72. 82*). *de notione (v. etiam l. 64)*: GLOSS. -um: atrium templi vel sacrarium (*sim. explicatur pastorium, ubi v.*). -a: cellas in gazophylacia. modicae domus.

1 *i. q. cella, tabernaculum sim. in templo, παστοφόριον (quod ubi resp., non indicatur; destinatum est -um imprimis usui sacerdotum sim., cf. Hopfner, RE XVIII 4, 2109, 37 sqq.)*: **a** *respicitur templum Hierosolymorum*: ITALA II par. 31, 11 (Complut., *sim. Legion.*) dixit Ezechias, ut pararentur -a in domo domini . . .; intulerunt initiationem et decimationem (*Vulg. horrea. cf. l. 71*). Is. 22, 15 (Hier. *ad l. p. 273^A*) vade ad -on ad Somnam quaestorem (*Vulg. ad eum, qui habitat in tabernaculo. cf. HIER. ad l. p. 199^A pontificem, qui habitat iuxta LXX in -o eqs. p. 273^C sochen . . . vel tabernaculum interpretatur vel -on, hoc est thalamus, in quo habitat praepositus templi*). Ezech. 40, 17 (Wirc.) induxit me in atrium interius et ecce -a in columnata atrii, xxx -a in columnatis (*Vulg. gazophylacia bis. cf. ad l. EVCHER. instr. 2 p. 149, 17 in veteri translatione habet -a, in nova gazophylacia, id est cellulas parvas*). I Macc. 4, 38 (rec. L, *sim. VVLG.*) viderunt . . . -a detracta (*rec. B loca sancta sacerdotum ut: 4, 57 [rec. L = VVLG.]*) dedicaverunt portas et -a). III Esdr. 8, 60 Weber (= VVLG.) vigilate . . ., donec tradatis aurum . . . in -o domus . . . dei nostri. 9, 1 exurgens Ezras ab ante atrium templi, abiit in -um Ionathae. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 4, 9 p. 766 turris supra verticem -orum condita erat.

b *respicitur templum Serapidis Alexandriae situm*: RVFIN. hist. 11, 23 p. 1027, 5 in superioribus extrema totius ambitus spatia occupant exedrae et -a (*partaf- var. l.*).

? 2 *i. q. vas pastorium. in allegoria significari videtur pera pueri David, quae appellatur e. g. pera pastoralis Vulg. I reg. 17, 40, vas pastorale Aug. in psalm. 143, 1 (sc. per confusionem cum subst. neutr. pastorium)*: PRAEDEST. 1, 90 p. 620^P rogamus te, domine . . ., ut nos adiuves contra hostes tuos (*i. haereticos*) tela tractantes. habeant illi castra Goliae . . .; nos Hebraei pueri tui David -um assumentes de lapide tuo angulari (*cf. Eph. 2, 20*) pugnemus.

pastophorus, -ī m. (*f. p. 638, II*), παστοφόρος. scrib. -for- APVL.

met. 11, 30, 4 (*cod. F*). notatur pas l. 13 gen. plur. -um l. 6. 8 sq., -orum l. 15 (*si recte suppl.*) *i. q. sacerdos, qui (quae) παστον fert, sc. armarium, ut vid., parvas statuas deorum continens (cf. Hopfner, RE XVIII 4, 2107, 11 sqq.)*: APVL. met. 11, 17, 2 (*antea: sacerdos maximus quique divinas effigies progerebant*) ex his unus . . . coetu -um, quod sacrosancti collegii nomen est, velut in contionem vocato . . . vota praefatus . . . renuntiat . . . πλοιαρέσια (*cf. 11, 30, 4 in collegium me -um suorum, immo inter ipsos decurionum quinquennales adlegit Osiris [CIL V 7468, 7 c. -um Industriensium patrono]*). 11, 27, 7 de -is unum conspexi eqs. CE 547, 2 <hic iacet Ogygii Bacc>hi dei nota <sacerd>os <-us> quae (*i. -que*) deae Nilo <tidis eqs.> (*suppl. ex versione gr. <π>αστοφόρος κτλ.*). CIL V 2806, 7 sacerd(os) <Isid>is Aug(ustae) pas(tophorus). addas fort. CIL XII 714, 10 sq. (*duo fragmenta dubitanter iunxit et suppl. Hirschfeld*) <loc>us d(ecreto) d(ecurionum) pas-<top>horor(um) t(empli) I(sidis).

***pāstor**, -ōris m. a pascere. scribitur -aa- CIL I² 638, 14 (*a. 132 a. Chr.?*). litteris gr.: INSCR. Preisigke, Sammelb. 801, 2 (*saec. II/III*) παστορ (*nisi nom. propr.*). notatur: -or(es) CIL XIII 7317, 4 (*a. 224*). NOT. Tir. 55, 32^a (*inter titulos christ.*). 104, 15. 130, 73. *de notione (v. etiam l. 33)*: GLOSS. νομεύς. ποιμήν. βοσκός. ἐπίσκοπος. GLOSS. I² Abav. PA 64 -r: pecusius (pecuosus *suspicitur Mountford, pecuarius Hildebrand*). legitur inde a PLAVTO, ENN., CATONE per totam latinitatem. [*val. pāstor; it. pastore; sard. pastore; raet. or. pastor, occ. pastre; francog. pâtre (pasteur); prov. vet. pastre, pastor et var. francoprov., prov., vasc.; cat. pastor; hisp. pastor; port. pastor. cf. M.-L. 6279. Battisti-Alessio IV 2799. Wagner II 234. Wartburg VII 758 ff. Corominas² IV 332. Machado³ IV 319. St.*] [*vix recte trad. GLOSS. I² Abstr. HI 37; e con. vix recta de Iove AVIEN. Arat. 21 (cf. Soubiran, 1981, ad l.)*].

i. qui pascit: I usu communi: **A** *proprie*: 1 *de eo, qui animalia pascit (sc. pecora praeter l. 48 sqq.; sed vix de curatore peculiari apium intellegas LVCAN. 9, 291 gaudet in Hyblaeo . . . gramine -r divitias servasse casae. ceterum cf. COD. Theod. 9, 30, 2 -bus . . ., id est lanigerarum ovium pecudumque custodibus. de differentia q. e. inter -r et magister pecoris v. vol. VIII 78, 61 sqq., aliter MAR. VICTORIN. in Eph. 4, 12 etiam ipsi -es magistri pecoris dicantur, quasi praepositi)*:

a generalia quaedam: **α** *e contextu apparet*: ① *genus animalium, cui -r consulit (potiora)*: **A** *pascit oves (cf. GLOSS. προβατοβοσκός. hic illic simul capras pascit, e. g. COLVM. 7, 3, 5. 7, 5, 21 VVLG. lev. 7, 32; ceterum etiam sub II passim respicitur -r ovium)*: PLAVT. Bacch. 1122 (*in imag.*) quis has huc ovis adegit? :: ovis nos vocant . . . :: -r harum dormit eqs. ACC. praetext. 19 -em . . . adpellere pecus lanigerum. LVCAN. 6, 1252 -r et armentarius (*si distincte ponuntur ut FIRM. math. 3, 5, 23 armentarios, bubulcos, -es [in serie simili: 4, 13, 7 b., a., equarios, -es. 8, 6, 6 b., a. oviumque -es]. dub. an huc spectet distinctio bubulci et -is COLVM. 1, 6, 8 IVV. 11, 151*). VARRO ling. 5, 54. VERG. ecl. 1, 21 -es ovium. PROP. 2, 1, 44 enumerat miles vulnera, -r oves. et saepe, e. g. in libro 7 COLVM. **β** *pascit alia animalia*: VARRO rust. 3, 6, 5 -em earum volucrum, *sc. pavonum . . . oportet . . . stercus tollere (cf. 3, 7, 5 -em columbarum. COLVM. 8, 2, 7 quae ducentae gallinae -is unius curam distendant [earundem: 8, 4, 3 volatile pecus facile custodiam -is decipit. 8, 4, 6. 8, 11, 15 mater gallina fertur in agrum a -e eqs.]*. PAVL. dig. 32, 66 -es anserum [*sim. sent. 3, 6, 73. cf. GLOSS. III 309, 71 -r anserinus*]). CVLEX 46 propulit e stabulis ad pabula . . . capellas -r (*item pascuntur caprae e. g. 104 Ov. met. 1, 676. 3, 408 fast. 3, 879 COLVM. 7, 6, 6 MART. 13, 38, 1. al., v. etiam l. 39*). Ov. epist. 5, 79 (*ad Paridem*) cum pauper eras armentaque -r agebas (*cf. MONTAN. carm. frg. 2, 1 sua -es stabulis armenta locarunt. LIV. 32, 11, 1 [cf. ibid. 2]. STAT. Theb. 7, 437. al.*). SEN. Phaedr. 1051 nec suos -r sequi meminit iuencos (*item pascuntur boves*: LVCAN. 2, 607 SIL. 7, 438 STAT. Theb. 6, 188. 8, 692 MART. 8, 53, 3. al.). MART. 11, 41, 1 (*pascit sues ut: VLP. dig. 41, 1, 44 [e Pomponio]. al.*). al.

② *condicio -is (afferuntur certiora)*: **A** *pascit alterius pecus, ut sit servus, mercennarius sim.*: CATO agr. 141, 3 (*ad Martem patrem*) -es pecuaque salva servassis (*cf. 149, 2 aut -es aut pecus emptoris. VARRO rust. 2, 10, 5 quae pecori et -bus opus sunt. PHAEDR. 4, 5, 38 pecora cum -bus donate. sim. al.*). 150, 2. CIC. Verr. II 5, 7 -em cuiusdam (*in eadem re VAL. MAX. 6, 3, 5 QVINT. inst. 4, 2, 17*). Catil. 3, 14 ad sollicitandos -es (*cf. Sall. Catil. 46, 3 servitia et CAES. civ. 1, 24, 2 servos, -es armat. 1, 56, 3. 1, 57, 4. 3, 4, 4. al.*). rep. 4, 1 adhibent in pecuda -es. al. VARRO rust. 2, 1, 12 muli, canes, -es propter pecuariam parantur (*de eisdem 2, 1, 25. 2, 8, 1*). 2, 10, 1 quot et quod genus sint habendi -es (ITALA Luc. 17, 7 [*cod. e al.*] h. servum arantem aut -em [*gr. δοῦλον . . . ποιμαίνοντα, Vulg. pascentem*]). 2, 10, 10 in octogenas . . . oves singulos -es constitui. al. TIB. 1, 1, 35 -em . . . meum lustrare quotannis (VLP. dig. 41, 1, 44 [*e Pomponio; bis*]). ITALA gen. 13, 8 [*Ambr. Abr. 1, 3, 12 al., sim. VVLG.*] rixa . . . inter -es m. et -es tuos. cf. PHAEDR. 3, 3, 17 tuis -bus [VVLG. I reg. 25, 7]. ITALA gen. 38, 20 [*Lugd. al.*] -is sui [VVLG. -em suum]). SEN. epist. 47, 10 multos splendissime natos . . . fortuna depressit, alium ex illis -em . . . fecit. COLVM. 8, 4, 6 antiquissima est . . . fides -is, qui nisi eam domino servat eqs. (FLOR. epit. 3, 19, 9 Athenio -r interfecto d. eqs. LEX Visig. 8, 5, 1 d. -is). IAVOL. dig. 33, 7, 25, 2 (*quaeritur, utrum -es instrumento contineantur necne; sim. PAVL. dig. 33, 7, 18, 8 [e Scaevola]. sent. 3, 6, 38*).

al. ③ *pascit suum pecus, ut sit possessor pecoris, pecuarius* (cf. p. 593, 4. 641, 81): CIL I² 638, 14 (a. 132 a. Chr.?) ut de agro poplico aratoribus cederent -cs. VARRO rust. 1, 2, 13 tota pastio, quae coniungitur a plerisque cum agri cultura, magis ad -em quam ad agricolam pertinere videtur (item opponitur agricola: 1, 2, 16. 3, 1, 7. COLVM. 6 praef. 1 gregariorum ... -um [ibid. opp. arator]. al.). 2, 1, 2 (ad Atticum aliosve Epiroticos fundos possidentes) ut semigraecis -bus dicam graece (de eisdem: 2, 2, 1 -es a Pergamide Maledove). 2, 4, 22 gregis numerum -r ab sua utilitate constituit. 2, 7, 16 genera curatio-
num, quae -em scripta habere oportet. al. FEST. p. 333 publicanus scribendo conficit rationem aeris, quod pro iure pascendi debetur, cum -e. COLVM. 6 praef. 5 cum ... maius dispendium sequatur inertem et inscium -em quam prudentem diligentemque compendium. ITALIA gen. 46, 32 (Lugd., cf. VVLG.; Ioseph loq.) fratres mei viri ... sunt -es pecorum (sim. 46, 34. 47, 3 [ibid.]). al.

β *exempla varia selecta* (sc. imprimis ea quae agunt de rebus, quibuscum -r saepius iungitur): ENN. scaen. 53 Parim -es ... Alexandrum vocant. CARM. frg. Non. p. 21, 10 -es ludos faciunt coriis Consualia (item de -um sacris sim.: TIB. 2, 5, 87 sua festa Palilia -r concinet. OV. fast. 4, 776 faciamus ... -um dominae ... liba Pali [PAVL. FEST. p. 222 P. dicebatur dea -um eqs. PETRON. frg. 27, 10. v. etiam l. 56]. LIV. 1, 10, 5 quercum -bus sacram. -um peregrinorum: STAT. silv. 3, 2, 116 adoratus ... -bus Apis). CIC. Cluent. 161 cum quaedam in callibus, ut solet, controversia -um esset orta (LIV. 32, 11, 2 -r ait se omnes montium ... amfractus c.que nosse [sim. CVRT. 5, 4, 10]). Sest. 12 callis et -um stabula praedari (CVLEX 46 v. p. 638, 54. MONTAN. p. 638, 58. COLVM. 12, 3, 9 PLIN. nat. 8, 106. al.; cf. VERG. georg. 3, 339 -es Libyae ... et mapalia [SIL. 17, 89 MART. 8, 53, 3]. STAT. Theb. 1, 367 -um pecorumque domos. VVLG. cant. 1, 7 tabernacula. Ier. 33, 12 habitaculum). Flacc. 39 (ironice) o -es nescio quos cupidos litterarum! VARRO rust. 2, 9, 2 quod genus canum custodiae causa paratur et pertinet ad -em (item agitur de cane -um: 2, 9, 5sq. COLVM. 7, 12, 3. cf. p. 638, 71 nec non HOR. epod. 6, 6 canis amica vis -bus. OV. met. 8, 296. al.). 2, 9, 6 -es ut deducent ex Umbria greges in Meta[m]p[ont]inos saltus (cf. IVST. 8, 5, 7 pecora -es nunc in hibernos, nunc in aestivos saltus traiciunt [inde OROS. hist. 3, 12, 29]. ceterum e. g. VERG. georg. 3, 477 regna -um et ... saltus). VERG. georg. 2, 435 salices ... -bus umbram sufficiunt (CVLEX 108 densas -r pecudes cogeat in u. HOR. carm. 3, 29, 21 -r u. cum grege ... rivomque fessus quaerit. OV. met. 1, 681. sim. al.). PROP. 4, 2, 39 -em me ad baculum possum curvare (OV. trist. 4, 1, 12 fessus ... incubuit b. al., v. vol. II 1670, 75 sqq.). al.

h *specialia quaedam*: α *de Romanorum maioribus, qui fuerunt -es* (ponitur fere cum respectu humilitatis, cultus deficientis, simplicitatis; cf. etiam l. 67. 79): HEMINA hist. 11 -um vulgus ... consentiendo praefecerunt ... imperio Remum et Romulum (cf. CIC. de orat. 1, 37 Romulus ... -es et convenas congregasse ... videtur. div. 1, 105 quibus -bus Romulus praefuit. OV. fast. 2, 369. 4, 810 -um gemino sub duce vulgus erat. LIV. 1, 4, 9 Romulum Remumque -bus ... rapta dividere eqs. 1, 5, 7. al.). VARRO rust. 2 praef. 4 -es ... qui condiderunt urbem eqs. (item de origine Romae: 2, 1, 9 Romanorum ... populum a -bus esse ortum. LIV. 1, 6, 3 ad Albanos Latinosque -es ... accesserant. 5, 53, 9 maiores nostri, convenae -esque. MELA 2, 60 Roma ... a -bus condita. al.). 2, 1, 9 quis Faustulum nescit -em fuisse nutricium, qui Romulum et Remum educavit (FLOR. epit. 1, 1, 3 VIR. ill. 1, 3. al.). TIB. 2, 5, 29 (agitur de ritibus -um ut: PROP. 4, 1, 24 -r ... ad calamos exta litabat ovis [spectat fort. ad Parilia ut certe 4, 4, 75 erant annua -um convivia, lusus in urbe]). LIV. 1, 4, 7 sunt qui Larentiam ... lupam inter -es vocatam putent. al. inde per ironiam transfertur ad posteros illorum -um: IVV. 2, 126 o pater urbis, unde nefas tantum Latiis -bus?

β *de regibus, viris egregiis, deis eorumque filiis, qui -em re vera egerunt vel id finxerunt* (respiciuntur fere fabulae et tempora prisca, cf. VARRO rust. 2, 1, 6 de antiquis inlustrissimus quisque -r erat. ARNOB. nat. 3, 20 deos nobis inducitis ... -es. afferuntur notabiliora): ACC. trag. 610 -r ... Ilius (i. Paris ut: CIC. Att. 1, 18, 3 -r Idaeus. VERG. Aen. 7, 363 Phrygius [OCTAVIA 774 APVL. met. 10, 30, 2. al.]. HOR. carm. 1, 15, 1 [sine attributo ut: PROP. 2, 2, 13. al.]. et saepius). VARRO rust. 2, 1, 9 ipsos Romulum Remumque ... fuisse -es (cf. de Romulo: SIL. 13, 813 OROS. hist. 6, 1, 5. de Remo: PS. AVR. VICT. orig. 22, 2). VERG. georg. 3, 2 -r ab Amphryso (sc. Apollo Admeti -r ut: SEN. Herc. f. 451 Delius. VAL. FL. 1, 444. idem se -em esse negat OV. met. 1, 513). 4, 317 -r Aristaeus (de eodem: OV. fast. 1, 379). Aen. 3, 657 -em Polyphemum (de eodem: HOR. sat. 1, 5, 63 OV. Ib. 269). OV. met. 4, 276 v. p. 640, 10 (de Daphnide ut: SIL. 14, 466 [v. vol. VII 2, 36, 14]. SERV. ecl. 2, 26 D. fuit filius Mercurii ... , qui primus dicitur -r fuisse). 6, 114 ut ... Iuppiter ... luserit ... Mnemosynen -r (cf. 6, 124 Phoebus ut -r ... luserit Issen. SIL. 17, 567 Iuno ... -is in ora vertitur). 9, 184 -is Hiberi (de Geryone ut: SEN. Herc. f. 232 Herc. O. 1204 MART. 5, 65, 11). LIV. 1, 7, 5 Cacus. POMP. TROG. Iust. 38, 6, 7 quia ipsi Romani tales reges habuerint, quorum etiam nominibus erubescant, ... -es Aboriginum eqs. AVR. Fronto p. 8, 4 v. d. H. ad Hesiodum -em (de eodem, sc. sec. Hes. theog. 23 ποιμαίνωνδ': TERT. coron. 7 l. 21 Moyses propheticus, non poeticus -r). al. γ *de -e, quem artes effingunt* (sc. poesis praeter VITR.; locis ipsorum bucolicorum alia quaedam addidimus, quae -es cantui musisque deditos respiciunt; de ipso poeta -e v. l. 80.

et B 1 b): LVCR. 5, 1387 tibia ... per nemora ... saltusque reperta, per loca -um deserta atque otia dia. VERG. (?) catal. 9, 18 Moeris -es et Meliboeus erant dulcia iactantes alterno carmina versu (item versus condunt: VERG. ecl. 5, 41 -es, ... Daphnidis tumulo super addite carmen. 6, 4 -em ... pinguis pascere oportet ovis, deductum dicere carmen. 6, 67. 10, 51 carmina -is Siculi modulabor avena [ad ipsum Theocritum refert e. g. PHILARG. ad l., ut spectet ad B 1 b]). CVLEX 96 aemulus Ascreo -r sibi quisque poetae ... traducit ... vitam. al.). VERG. ecl. 2, 1 formosum -r Corydon ardebat Alexin (item agitur de amore: 8, 23 -um ... audit amores. OV. met. 4, 276 taceo ... -is amores Daphnidis Idaeus. CALP. ecl. 3, 90 credere, -es, levibus nolite puellis). 5, 59 Panaque -esque ... Dryadasque puellas. 7, 25 -es, hedera ... ornate poetam (cf. 9, 34 me ... dicunt vatem -es). CVLEX 99 = OV. rem. 181 -r ... modulatur harundine carmen (item sonat syringe: COPA 10 rustica -is fistula. OV. trist. 4, 1, 12 harundineo carmine mulcet oves. 5, 10, 25 iunctis ... cantat avenis. MANIL. 5, 116 SEN. Herc. O. 128 FRONTO p. 143, 6 v. d. H. al., cf. l. 6. p. 639, 56). PROP. 4, 10, 29 nunc intra muros Veiorum -is bucina ... cantat. VITR. 7, 5, 2 pinguntur ... fana, luci, montes, pecora, -es eqs. al. δ *de -e, qui rerum naturae peritus est*: CARM. Marcell. med. 21, 3 (de medicamento) -es te invenerunt ([in carm. sim. 28, 16 Pelagon. 121, cf. Heim, Incant. mag., 1893, 492]. PLIN. nat. 25, 47 aliqui -em ... invenisse tradunt melampodion. PS. APVL. herb. 60 l. 8. 65 l. 13. 15). VARRO rust. 2, 3, 5 capras non ... naribus, sed auribus spiritum ducere solere -es curiosiores aliquot dicunt. VERG. georg. 3, 281 hippomanes quod nomine dicunt -es (cf. COLVM. 6, 5, 3 quam radiculam -es consiliginem vocant [sim. 7, 3, 17 colostram. 7, 5, 16 pusulam. 7, 5, 21 ostiginem]). Aen. 12, 587 latebroso in pumice -r vestigavit apes eqs. (sim. STAT. Theb. 10, 574). OV. fast. 4, 795 cum saxis -es saxa feribant, scintillam subito prosiluisse ferunt (cf. SEN. nat. 2, 22, 1 ligna in hunc usum, sc. ignem eliciendum, nota -bus. PLIN. nat. 16, 208 hoc [i. ignem e lignis frictis factum] usus ... -um ... repperit). VITR. 10, 2, 15 Pixodarus, inventor lapidicinarum, fuerat -r. COLVM. 7, 12, 14 quo facto (sc. cauda catuli castrata) ... , ut plurimi -es affirmant, rabies arcetur. PLIN. nat. 8, 54 casus rationem leonis captandi docuit ... <a> -e Gaetuliae sago contra ingruentis leonis impetum obiecto. 8, 100 (-es pantheris insidiantur). 16, 179 ex qua sabuco magis canoram bucinam ... credit -r ibi caesa, ubi eqs. al.

2 *de eo, qui homines pascit* (in imag. l. 49): a *usu vario*: QVINT. decl. 260 tit. (postea additus?) -r abdicatorum. RVFIN. Basil. hom. 3, 3 p. 1748^A (ad hominem divitem) cum te omnis populus, qui ex promptuariis tuis pastus est ... , pro tribunali dei ... -em te suum ... et misericordem patrem ... testabitur (gr. p. 265^D τροφέα). CASSIOD. var. 2, 19, 3 fiat ... pastus ... vulturis, qui necem potuit crudeliter desiderare -is (i. domini). b *i. q. hospes, convivator* (cf. p. 595, 43): SCHOL. HOR. sat. 2, 8, 7 ('cenae pater') -r, pater familias, exhibitor, δ ἀρχισυμποσιαστής. epist. 1, 19, 16 convivae -i suo ... diserti dant gloriam. COMM. instr. 2, 37 tit. -i. pascere qui quaeris eqs. ENNOD. carm. 2, 61, 2 -r fercula concilias. CASSIOD. in psalm. 48, 19 satellites inter ... epulas -bus suis bene optare consueverunt. inde in imag.: ENNOD. epist. 4, 19, 2 p. 112, 17 corda cibis dulcibus (i. epistolis tuis) -r artifex inritasti.

B *translate* (cf. imagines l. 49. p. 638, 41. 641, 74): 1 *-es sunt homines*: a *dux exercitus*: QVINT. inst. 8, 6, 18 in illo ... plurimum erroris, quod ea, quae poetis ... permissa sunt, convenire quidam etiam prosae putant. at ego in agendo nec -em populi auctore Homero (v. B 243. al.) dixerim nec eqs. (cf. SERV. Aen. 11, 811 bene -i reginam, sc. Camillam, comparat, nam reges ipsi -es vocantur: Homerus ποιμένα λαῶν. 12, 587 -r et ductor exercitus, ut Homerus eqs.). LACT. mort. pers. 19, 6 Maximinus Daia ... iam non pecorum, sed militum -r (nisi ad A2). b *poeta, qui bucolica scripsit, sc. Vergilius* (cf. supra l. 7 et VERG. georg. 4, 565 carmina qui lusi -um. PROB. Verg. ecl. praef. p. 329, 8 qua licentia Vergilius se -em facit, cum sit urbanus): TER. MAVR. 2132 noster ... -r Maro. c *in titulis non prorsus explanatis de sodalibus collegii cuiusdam (cultorum Bellonae, i. Magnae Matris? v. post alios Fishwick, Journ. Rom. Stud. 57, 1967, 158 sqq.): CIL XIII 7317 (a. 224) hastiferii sive pastor(es) consistentes Kastello Mattiacorum. addas fortasse: CIL VIII 27845 (cf. INSCR. Afr. Gsell I 2872) <Dati?>vus et oxor -es. vix etiam INSCR. Année Epigr. 1932 n. 77 (Bais) templum ... Turrenius Caelerinus -r sacris deae Veneris Caelestis et cultor deorum ... restituit (sacerdotem intellegit Ribezzo, Riv. Indo-Greco-Italica 15, 1931, 105 sq., sc. sacris cum -r iungens).*

2 *-es appellantur numina ruris*: -r potius est attributum, quo aliqui deus laudatur, indicatur: CE 250, 1 (a. 156) magne deum, Silvanus potens, sanctissime -r, qui nemus ... gubernas. APVL. met. 5, 26, 1 (de Pane) sic locuto deo -e eqs. (cf. 5, 25, 3 deus rusticus, 5, 25, 5 rusticanus et upilio). -r est ipsum nomen dei: INSCR. Année Epigr. 1966 n. 274 (saec. III? e Rhaetia) -bus Tertius Valerii v(otum) s(olvit) (eodem loco reperti sunt tituli gemini Dianae, Mercurio, Silvano dedicati). II *apud Iudaeos et Christianos, sive in imagine vel comparatione parabola adhibetur, sc. saepe accedentibus vocibus q. s. grex, ovis sim., sive translate ponitur* (quae ad usum proprium spectant v. sub I, e. g. p. 638, 77 sqq. 639, 14; gr. resp. ποιμήν, nisi aliud adnotavimus):

A *in sermone veteris testamenti et inde apud ecclesiasticos*: 1 *de homine* (de angelis p. 641, 19): a *qui populo praeest*: α *more* [Kuhlmann]

boni -is (de eis, qui Israel defendunt et hostes puniunt, l. 15): ITALA num. 27, 17 (Lugd., sim. VVLG.) non erit synagoga domini sicut oves, quibus non est -r (sim. II par. 18, 16 [Complut., sim. VVLG.] omnem Israhel dispersum . . . sicut oves eqs. Iudith 11, 15 [Corb. al., sim. VVLG.]. Matth. 9, 36 [cod. a al. = VVLG.]. VVLG. III reg. 22, 17. al.). Is. 63, 11 (Hier. ad l.) deus eduxit de terra -em ovium Moysen (VVLG. cum -bus gregis. item de Moysse: Ps. PHILO antiq. 19, 3 quis dabit nobis -em unum sicut Moyses? EVCHER. laud. her. 7 ingressus . . . eremum -r ovium, -r ab eremo remittitur populorum. v. etiam p. 639, 81). Ier. 3, 15 (Cypr. testim. 1, 14 al., sim. VVLG.; loq. deus) dabo vobis -es secundum cor meum et pascent vos eqs. (cf. Ezech. 34, 23 [Aug. serm. 47, 20, sim. al. et VVLG.] excitabo super eas oves -em unum, et pascet eas . . . David. 37, 24 [Aug. civ. 18, 34, sim. VVLG.] David rex super eos et -r unus erit omnium. sim. al., quae saepe ad Christum referuntur). Mich. 5, 5 (cod. 176) insurxerunt in eum Assur septem -es . . . et pascent Assur in gladio (sim. VVLG.; HIER. ad loc. l. 245 -es omnes patriarchas et prophetas et sanctos viros arbitror esse). HIER. hom. Orig. in Luc. 12 p. 74, 1 dicam quosdam fuisse -es angelos, qui res humanas regerent eqs. (item de angelis gentium q. d.: ibid. p. 74, 11 erat quidam -r Macedoniae. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 150, 4 [ad cant. 1, 7 tabernacula -um] -es' . . . 'huius mundi principes' [I Cor. 2, 6] accipiendi sunt vel illi 'angeli' [deut. 32, 9], sub quorum cura reliquae 'gentes' habentur). VVLG. Is. 44, 28 (deus ad Cyrum) -r meus es et omnem voluntatem meam conplebis. Ps. EVSEB. GALLIC. serm. 72, 5 G. ille Aaron vigilabat solliciti -is officio. al. β more mali -is (v. etiam p. 642, 22; plur. praeter l. 43): ITALA Ier. 2, 8 (Lucif. non conv. 8, sim. VVLG.) -es impie egerunt in me. 23, 1sq. (Wirc., sim. VVLG.) o -es, qui dispargitis et perditis oves a pastionibus suis eqs. (cf. VVLG. Ier. 23, 2 dicit . . . deus Israhel ad -es, qui pascent populum meum: vos disperditis gregem meum eqs.). Ezech. 34, 2 (Hier. ad l., sim. VVLG.) o -es Israhel, numquid pascent -es semetipsos? nonne oves pascent -es? 34, 8 (Aug. serm. 46, 19, sim. VVLG.) non quaesierunt -es oves meas et paverunt -es se ipsos eqs. 34, 10 (Cypr. testim. 1, 14, sim. VVLG.) ecce ego super -es et inquiram oves meas de manibus eorum (inde e. g. CYPR. epist. 68, 4 p. 747, 13 cum . . . -bus talibus, per quos dominicae oves negleguntur et pereunt, sic dominus comminetur eqs. AVG. serm. 46, 20 a malis -bus inquirat deus oves suas). Zach. 10, 3 (Hier. ad l., sim. VVLG.) super -es concitatus est furor meus. 11, 3 (Hier. ad l., sim. VVLG.) vox lugentium -um, quoniam misera facta est magnificentia eorum (cf. VVLG. Ier. 25, 36 vox clamoris -um eqs.). 13, 7 (Tert. fug. 11, 3) exsurge, romphaea, in -es et . . . superducam manum meam in -es, (VVLG. percute -em [huc resp. l. 77]). VVLG. Ier. 10, 21 stulte egerunt -es et dominum non quaesierunt eqs. Zach. 11, 17 o -r et idolum, derelinquens gregem. al.

b -r ventorum i. q. homo imprudens (sec. locutionem proverb. ventos pascere, de qua v. p. 592, 55): PALLAD. hist. mon. I 47 vanae gloriae stimulis . . . illusus eremita . . . -r quodammodo insipiens videbatur esse ventorum atque persecutor umbrarum, (gr. p. 153, 3 B. ἀνεμους πομαίνων tantum; versio lat. sec. Sirach 34, 2 aucta videtur).

2 de deo (in explicationibus etiam ad Christum refertur): ITALA eccles. 12, 11 (Hier. ad l., sim. VVLG.) verba sapientum . . . habentibus coetus data sunt a -e uno (ad deum refert HIER. ad l. ait eam sapientiam ab uno -e concessam; id est licet plurimi doceant, tamen doctrinae unus auctor est dominus). Sirach 13, 13 (= VVLG.) erudit quasi -r gregem suum (eadem comparatione: Ier. 31, 10 [Cypr. testim. 1, 14, sim. VVLG.] qui dispersit Israel, congregabit illum . . . sicut -r g. s. [gr. 38, 10 ὁ βόσκων]. Ezech. 34, 12 [Aug. serm. 46, 23 = VVLG.] visitabo eas oves, sicut visitat -r g. s.). VVLG. gen. 49, 24 -r egressus est, lapis Israhel (explicat ISID. in gen. 31, 55 ipse dominus bonus -r). Ier. 17, 16 ego non sum turbatus te -em sequens.

3 de rebus (sc. ultimis): ITALA psalm. 48, 15 (Veron.) homines insipientes sicut oves inferno positae, mors -r est eis (gr. πομαίνει, Vulg. depascet. explicat AVG. ad l.: homines ad eum diabolum pertinentes -em mortem habent . . .; infidelium -r mors, fidelium -r vita. si ergo in inferno sunt oves, quibus -r mors est, in caelo sunt oves, quibus -r vita est).

B in sermone novi testamenti et inde apud ecclesiasticos de Christo, qui est -r bonus. subest usus descriptus sub ΑΙαα nec non ΑΙαβ (sc. per oppositionem). iunctura q. e. -r bonus iam apud paganos, sed coloribus diversis legitur, e. g. COLVM. 7, 3, 14 cum . . . b. -is vel prima cura sit . . . in demortuarum . . . ovium locum totidem . . . substituere (de servo ut: 11, 1, 18 more optimi -is, qui e grege nullam pecudem patitur in agro relinqui). SVET. Tib. 32, 2 praesidibus onerandas tributo provincias suadentibus rescripsit Tiberius b. -is esse tondere pecus, non deglubere (cf. Otto, Sprichw. n. 1354).

1 in sacris scripturis: ITALA Matth. 26, 31 (cod. b al. = VVLG.) scriptum est enim (cf. Zach. 13, 4): percutiam -em et dispargentur oves gregis (item Marc. 14, 27). Ioh. 10, 2 (cod. b, sim. al. et VVLG.) qui . . . introit per ianuam, hic -r est ovium. 10, 11sq. (ibid.) ego sum -r bonus; -r enim bonus animam suam tradet pro ovibus suis; (10, 12) mercennarius autem et qui non est -r, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem et dimittit oves et fugit . . .; (10, 14) ego sum -r bonus et cognosco meas et cognoscunt me meae . . .; (10, 16) fiet unus grex et unus -r. Hebr. 13, 20 (cod. d, sim. al. et VVLG.) deus . . .

pacis, qui suscitatur ex mortuis -em ovium magnum . . . dominum nostrum Iesum Christum. I Petr. 2, 25 (cod. 65 al., sim. VVLG.) sicut oves errabatis, sed nunc convertimini ad -em et visitatorem (episcopum VVLG.) animarum vestrarum.

2 apud ecclesiasticos (praeter locos sub 1 allatos respicitur saepius Luc. 15, 4sq. vel locus geminus Matth. 18, 12sq., etiamsi illic vox q. e. -r deest; afferuntur pauca selecta): TERT. paenit. 8, 5 errat . . . una -i ovicula, sed grex unā carior non erat; una . . . humeris -is refertur. patient. 12 p. 19, 5 erroneam ovem patientia -is requirit eqs. pudic. 7 p. 231, 7 ovis proprie Christianus et grex domini ecclesiae populus et -r bonus Christus et ideo Christianus in ove intellegendus, qui ab ecclesiae grege erravit. p. 231, 14 nonne universarum gentium idem deus et dominus et -r est? quis magis perit a deo quam ethnicus eqs.? 10 p. 240, 19 ego eius -is scripturam haurio, qui (var. l. quae) non potest frangi sicut ille pictus in calice (opp. p. 240, 11 scriptura -is, sc. Hermae, quae sola moechos amat [v. sub D]). resurr. 34 p. 73, 24 si caro . . . cum anima, quod pecus totum est, humeris boni -is advehitur. CYPR. epist. 66, 8 illi Petro sunt ecclesia plebs sacerdoti adunata et -i suo grex adhaerens. AMBR. paenit. 1, 1, 2 -r ille euangelicus lassam ovem vexisse legitur, non abiecit. HIER. epist. 2, 3 ego . . . sum quasi a cuncto grege morbida aberrans ovis; quod nisi me bonus -r . . . umeris inpositum reportarit eqs. in Ier. 23, 5/6 abiectis . . . -bus synagogae, scribis videlicet et Pharisaeis . . . , inducitur -r -um (AVG. serm. 138, 4, 4 ergo et -r Petrus et bonus -r; nihil quidem ad potestatem ac bonitatem -is -um. 181, 4, 6 -r -um arietibus dixit [i. Christus discipulis]. 190, 3, 3 nuntiatur -bus [Luc. 2, 8sq.] princeps -rque -um [cf. infra l. 59]. al.). AVG. civ. 15, 7 p. 71, 15 D. Christus . . . -r ovium hominum, quem -r ovium pecorum praefigurabat Abel (de eadem praefiguratione: QVODV. prom. 1, 6, 9. CHROMAT. serm. 23, 2 L. ille Abel -r pecudum, hic martyr, ille -r ovium irrationabilium, hic rationabilium. al.; cf. QVODV. prom. 2, 25, 52 David . . . , -r sane ovium, ut nostrum signaret -em . . . Christum [cf. l. 39]). in euang. Ioh. 45, 15 morientes habebunt vitam veniendo, quo -r ille praecessit. 47, 3 quod -r est, dedit et membris suis (spectat ad l. 56; similiter: serm. 24, 5 habetis . . . -es, servos -is et membra -is). QVODV. symb. 1, 4, 32 gregem separatis a summo -e (cf. 3, 9, 11 non se sequestret ovis a summo -e. CHRYSOST. hom. V 943^B ecclesia [i. sponsa] non potest a -e [i. sponso] divelli). temp. barb. 2, 14, 1 domine bone, summe et optime -r, ne pereat ovis, imple officium summi -is; sequere leonem . . . ; nonne tu es David noster, -r ovium, rex noster eqs. (item in precibus: SACR. Leon. 291 gregem tuum, -r bone, . . . intende [item 520]. 376 exorantes, ut gregem tuum, -r aeternae, non deseras eqs. al.).

3 iuncturae potiores: a epitheta selecta: bonus: l. 11. 17. 21. 24. 40. p. 641, 80sq. al. noster: l. 31. AVG. epist. 208, 4. al. summus: l. 35sq. 38. LEO M. serm. 60, 3 GREG. M. epist. 7, 5 p. 446, 1. 8, 11 p. 14, 9. al. verus: HIER. hom. Orig. in Luc. 12 p. 74, 10 CASIOD. Didym. in Iudam 12-13 p. 94, 20 ARATOR act. 2, 1151.

b accedit gen. (v. etiam supra l. 23): ITALA I Petr. 2, 25 (cod. 65 al. = VVLG.) animarum vestrarum. TERT. pudic. 7 p. 231, 14 universarum gentium. RVFIN. Orig. in gen. 14, 1 p. 122, 2 ovium (al., v. etiam l. 1. 27. 31). CHROMAT. serm. 23, 2 L. martyr.

C in sermone ecclesiae de praepositis: **1** praemonenda quaedam: a exempla novi test. ad primas societates christ. pertinentia: ITALA Eph. 4, 11 (cod. d, sim. al. et VVLG.) Christus dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, quosdam autem euangelistas, quosdam autem -es et doctores . . . in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi. I Petr. 5, 4 (cod. q, sim. al. et VVLG.) seniores . . . obsecro . . . : . . . pascite . . . gregem Christi . . . , ut cu(m apparuerit pr)inceps -um, percipiatis . . . gloriae coronam (gr. ἀρχιποίμενος). et his locis et sermoni ecclesiasticorum subest usus sub A1 et B1 descriptus (cf. e. g. usum adi. q. e. bonus p. 643, 47. 644, 13. 14. 38). ceterum saepius respiciuntur Matth. 25, 32 Luc. 2, 8sq. nec non Ioh. 21, 17.

b explicationes, definitiones veterum: ad Eph. 4, 11: MAR. VICTORIN. ad l. fecit Christus . . . euangelistas, fecit etiam et -es et magistros, qui regunt ecclesiae populum. qui administrant, -es dixit, magistros vero, qui docent; non enim -es hic a pascendo neque ad cibos referendum, sed ad gubernandum, ut -es appellant episcopos. AMBROSIAST. ad l. -es possunt esse lectores, qui lectionibus saginent populum. PELAG. ad l. -es sunt sacerdotes, doctores vero omnes, qui sunt idonei ad alios instruendos; omnis ergo -r doctor, non omnis, qui doctor, et -r. AVG. epist. 149, 11 (respondet quaerenti PAUL. NOL. epist. 50, 9) -es . . . et doctores . . . eosdem puto esse. alia: AMBR. in Luc. 2, 50 (item MAX. TAUR. serm. 97, 2 M.) grex . . . populus, nox saeculum, -es sunt sacerdotes (ad Luc. 2, 8sq. ut: CHROMAT. serm. 32, 4 L. -es gregum spiritualiter episcopi . . . sunt). EVCHER. form. 5 p. 33, 6 -r apostolus est, in euangelio: pascere oves meas (Ioh. 21, 17, ad Petrum). CAES. AREL. serm. 1, 19 p. 17, 29 (de nominibus sacerdotum) et -es dicimur et gubernatores vel episcopi nominamur; si in veritate -es sumus, gregi dominico spiritalia pascua providere debemus.

c observationes nostrae: quantum e schedis nostris apparet, vox plerumque imagine servata, saepe etiam contextu illustrata adhibetur (aliter e. g. p. 643, 2. 77. 644, 33. 44. 53), ita ut per se non certum gradum clericorum, sed potius eorum qualitatem vel officium indicet. spectat enim ad apostolos e. g. l. 75. p. 644, 10sq. 19. 50, ad episcopos passim, v. e. g. l. 75. p. 643, 48. 74. [Kuhlmann]

ad abbatem l. 70. p. 644, 3. 22 al., ad presbyterum l. 84 (sed cf. l. 66). ponitur in allocutione p. 644, 3. 645, 7. al.

2 exempla, quae strictius sacras scripturas sequuntur (imprimis Ioh. 10, 2sq., quod infra non adnotavimus): TERT. fug. 11, 2 malus -r est, qui viso lupo fugit eqs. (11, 4). CYPR. epist. 43, 6 vitate lupos, qui oves a -e secernunt (cf. LVCIF. Athan. 2, 3 l. 11 D. [ad Constantium] exterminare . . . te populi dei pascuam conatum non poterit dubitari, quando eius -es tuleris, de quibus . . . dixerit deus [affert Ier. 3, 15 ut: non parc. 22 l. 22 nos . . . , quos praedixerat . . . futuros -es gregi suo]). 57, 2 ut a -bus oves in periculum (periculo var. l.) non deserantur, sed grex omnis in unum congregetur (cf. 68, 4 [antea afferuntur Ezech. 34, 4sq.] etsi -es multi sumus, unum tamen gregem pascimus eqs. sent. episc. 33 unius gregis -r. al.). 71, 2 ut . . . hanc ovem abigeatam et errabundam in ovile suum -r recipiat (cf. 74, 12 redeuntes recipi et in ovile, unde erraverant, a -e restitui. subest I Petr. 2, 25, sed fort. etiam Matth. 18, 12 = Luc. 15, 4sq. ut: RVFIN. Orig. in Ios. 7, 6 p. 333, 24 [l. 22 tu, qui ecclesiae praesides] -r es, vides oviculas domini ignaras periculi ferri ad praecipitia . . . , non occurris? eqs.). PRESB. Cypr. epist. 8, 2 nolumus . . . mercennarios inveniri, sed bonos -es (LVCIF. non parc. 11 l. 45 D. al.). HIER. hom. Orig. in Luc. 12 p. 73, 1sq. audite, -es ecclesiarum, -es dei, quod semper angelus . . . annuntiet vobis eqs. (sec. Luc. 2, 8sq. ut ibid. p. 73, 14sq. -r bonus, qui imitatur -em bonum, cooperatur est . . . Christi et propterea -r bonus est, qui habet secum -em optimum compascentem sibi [seq. I Cor. 12, 28]). in Ier. 25, 36 (ad Ier. 25, 34) quod -es putentur in ecclesia, qui praesunt gregi cum sapientia . . . atque doctrina. AVG. epist. 23, 6 (sec. I Petr. 5, 4) cogito me principi -um omnium rationem de commissis ovibus redditurum. POMER. 1, 21, 3 (ad Ezech. 34, 2) quod . . . dicit 'vae -bus' . . . -um nomine nos, sc. sacerdotes, significari quis non intellegat eqs. al.

3 exempla varia: a specimina selecta (pauca vetustiora): TERT. coron. 1 l. 32 (de Christianis, qui martyrium fugientes verba Matth. 10, 23 excusant) novi et -es eorum in pace leones et in proelio cervos. CYPR. epist. 57, 4 p. 654, 8 quod -es . . . commissas nobis oves nec curare in pace nec in acie voluerimus armare (AVG. anim. 4, 1, 1 ovibus turpe est vitia -um . . . eisdem occultare -bus. in euang. Ioh. 96, 1 posse inventae sunt o., quod tunc . . . nondum poterant portare -es [sc. apostoli martyrium]. al.). laps. 4 quando plus -r in gregis sui vulnerare vulneretur. NICET. virg. laps. 28 quodcumque . . . ad officium pertinuit -is, . . . tibi . . . non negatum est. AVG. epist. 208, 2 alii sunt . . . , qui propterea tenent pastorales cathedras, ut Christi gregibus consulant, alii vero, . . . ut suis honoribus . . . gaudeant. ista duo genera -um eqs. al.

b illustratur ratio intercedens inter -r aliasque voces ecclesiae praepositos significantes: α quae variis modis iuxta ponuntur vel variant in contextu: CYPR. epist. 15, 2 p. 514, 19 praepositorum est praeeptum tenere . . . ne, qui ovium -es esse debent, lanii fiant (AVG. serm. 47, 2 quod . . . p. sumus, inter -es deputamur, si boni sumus. GREG. M. moral. 1, 20). 41, 1 p. 587, 11 cum episcopo portionem plebis inlidere, id est a -e oves separare (59, 14 p. 683, 19 [l. 22 e.]. 61, 1 p. 695, 18 [l. 20 e.]. LVCIF. Athan. 2, 30 l. 1 D. tollere -es [l. 7sq. tulisti e. e plebibus]. et saepius). 68, 3 p. 746, 7 copiosum corpus est sacerdotum . . . , ut, si quis ex collegio nostro haeresim facere . . . temptaverit, subveniant ceteri, qui -es . . . oves . . . in gregem colligant (PRVD. perist. 6, 47 Christi sum famulus gregisque -r [v. 43 s.]. CONC. Arvern. a. 535 p. 66, 26 constituendi . . . -es [l. 23sq. in elegendis s.]. GREG. M. epist. 2, 48. al., v. etiam p. 642, 73). DAMAS. epigr. 13 (17 F.), 9 ostendit Christus . . . -is, sc. Xysti papae, meritum, numerum gregis ipse tuetur (respondet rector [v. 2] ut: COMM. instr. 2, 28 tit. 1.6.10 [v. 3 rector]. SACR. Leon. 291 [ad Christum] grex tuus ut hisdem r. gubernetur, quos . . . contulisti operis tui vicarios esse -es [sim. 376]. GREG. M. moral. 25, 40). SACR. Leon. 997 dirige cor plebis et praesulis, ut nec -i oboedientia gregis nec gregi (grex cod.) desit cura -is (DIONYS. EXIG. praef. 3, 7 [de Gelasio] hic . . . -r . . . egregius p. sedis apostolicae fuit. VITA Mauril. [BHL 5730] 12). CAES. AREL. serm. 2 p. 20, 15 -is sollicitudine admonitiones . . . conscripsimus, quas . . . presbyteri vel diacones debeant . . . recitare (item distinguitur: CONC. Turon. a. 567 p. 133, 23 tam -es quam p. GREG. M. epist. 13, 14). VITA Caes. Arel. 1, 15 -r . . . instituit, ut . . . clerici . . . cantarent. REGVLA mag. 23, 1 egressa omni congregatione cum suo -e de oratorio . . . abbas in sua mensae cathedra sedeat (29, 4 ovium suarum gregem . . . quasi diligens . . . -r adtendat). al. β quae accedunt per coniunctionem vel asyndeton: TERT. pudic. 13 p. 244, 2 (ironice) bonus -r et benedictus papa contionaris eqs. (ad rem v. supra p. 243, 74sq.). CYPR. epist. 66, 5 ut nec fraternitas habuerit episcopum nec plebs praepositum nec grex -em nec ecclesia gubernatorem nec Christus antistitem nec deus sacerdotem (HIER. chron. a. Abr. 2212 Victor Romanae urbis episcopus . . . plurimique ecclesiarum -es. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 189, 7 -es atque e. vel qui verbo dei praesunt presbyteri eqs. RVSTIC. CONC. I 4 p. 138, 29 congregato conventu . . . e. atque -um ad quaerendam . . . ovem quae perierat. addas p. 644, 9). RVFIN. hist. 3, 37, 4 qui . . . in ecclesiis . . . vel principes vel euangelistae fuerunt vel -es. LEO M. serm. 4, 2 l. 50 ut, quamvis . . . multi sacerdotes sint multique -es, omnes tamen . . . regat Petrus (CONC. Turon. a. 567 p. 128, 20 [de presbytero]. v. etiam l. 76. p. 644, 17). FAVST. REI. grat.

1, 10 p. 35, 15 aedificat <dominus> domum suam per ecclesiae praesules atque -es (VITA Maxent. [BHL 5804] 3 p. monasterii . . . et -r). REGVLA mag. 14, 7 ignosce mihi, -r bone et pie abbas, relinque nonaginta novem oves eqs. (93, 1 vobis -r eligitur, vobis a. a domino . . . ordinatur).

c pertinet ad nomen proprium (supra inseruimus locos, quibus scriptores se ipsos nominibus omissis -es vocant, e. g. p. 643, 19. 29. 33. 54; ceterum huc trahere possis l. 2 p. 643, 57. 63. 68): OPTAT. 2, 4 p. 39, 2 missus est Romam Victor Donatista: . . . erat ibi . . . -r sine grege, episcopus sine populo. PS. DAMAS. epigr. 71, 14 -r ovem Petrus hanc Agatham in carcere recreat (AVG. in euang. Ioh. 47, 3 et P. -r et Paulus -r et ceteri apostoli -es. serm. 138, 1, 1 -r . . . bonus Christus. quid P.? nonne bonus -r? . . . quid Paulus? quid ceteri apostoli? quid . . . beati episcopi martyres? . . . omnes ergo isti -es boni . . . , quia pro ovibus fuderunt sanguinem. 285, 3 dominus commendat P. oves suas . . . , postea -i. 285, 5 ut Christus -r, P. non -r?). HIER. epist. 15, 2, 1 (tit. ad Damasum) a te sacerdote victima salutem, a -e praesidium ovis flagito (de eodem 16, 1, 1 dives -r). AVG. serm. 168, 4, 4 Saulus nondum Paulus factus ibat lupo -r futurus (de eodem: 175, 6, 7 attenditis ad -em, obliti estis lupum. v. etiam l. II. 13). CONC. I 3 vers. Tur. p. 192. 18 Nestorium sectantes et a grege nobili removentes falsum -em (gr. I 1, 4 p. 34, 12 ψευδοποιμένα). VICT. VIT. 1, 32 cui monasterio praeerat . . . -r Andreas. 3, 34 Eugenio -e Carthaginis . . . in exilio constituto. al.

4 iuncturae notabiliores: a accedit gen., indicans: α quos -r curet, quibus praesit sim. (v. etiam infra l. 59 et bβ): TERT. coron. 1 l. 32 eorum, sc. Christianorum (RVFIN. hist. 3, 36, 5 ad Efesios eorumque -em). CYPR. epist. 15, 2 ovium (QVODV. grat. 2, 7, 15 suarum, sc. Christi). sent. episc. 33 gregis (PRVD. perist. 6, 47 Christi. MAX. TAVR. serm. 30, 1 M. christiani. al.). LVCIF. Athan. 2, 3 l. 11 D. eius, sc. populi dei. HIER. chron. a. Abr. 2212 ecclesiarum (hom. Orig. in Luc. 12 p. 73, 1. 7 CHROMAT. serm. 32, 4 L. SACR. Leon. 316 totius e. FAVST. REI. grat. 1, 10 p. 35, 15. al.). pro hominibus ponitur locus: RVSTIC. CONC. I 4 p. 191, 11 Cyri. β cuius imperio subsit: LVCIF. Athan. 2, 30 l. 4 D. dei . . . supra dominicum gregem -es (HIER. hom. Orig. in Luc. 12 p. 73, 2 COMM. instr. 2, 28 tit. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 20).

b accedunt epitheta: α varia: TERT. pudic. 13 p. 244, 2 bonus (PRESB. Cypr. epist. 8, 2 AVX. Maximin. c. Ambr. fol. 305^v, 23 HIER. hom. Orig. in Luc. 12 p. 73, 14. 16 AVG. serm. 138, 1, 1. et saepe). AVG. epist. 208, 4 malis (serm. 46, 2 l. 50). in Gal. 15, 9 posterioris (sc. Pauli, quem Petrus antecessit, cf. l. 49). QVODV. grat. 2, 7, 15 idoneum. HIL. AREL. vita Honorat. 25 l. 2 sollertissimo. 35 l. 20 tantum (LEO M. serm. 2, 2). SACR. Leon. 1163 sanctorum (PS. EVSEB. GALLIC. serm. 35, 9 G. cf. VITA Marcell. Ebred. [BHL 5227] 8 beatissimus [DYNAM. vita Max. 1 l. 35 G. INSCR. Iugosl. I Hoffiller-Saria 16, 3]). CONC. I 3 vers. Tur. p. 192, 18 falsum (cf. VITA Mauril. [BHL 5730] 12 non veri). VICT. VIT. 1, 32 nobilis. RVSTIC. epist. 1, 2 p. 353, 19 egregie (DYNAM. vita Max. 6 l. 124). PS. EVSEB. GALLIC. serm. 72, 9 G. magnificus. GREG. M. moral. 16, 64 primum (de Petro ut: 18, 56. 21, 5. et saepius [de eodem 19, 47 summus]. plur. de apostolis: FACVND. defens. 10, 7, 11). al. β indicantia, quos -r curet: DIDASC. apost. 34, 32 vestri (HIL. AREL. vita Honorat. 25 l. 2 CONC. I 5 p. 379, 29). RVSTIC. CONC. I 4 p. 191, 11 Antiochenum. CONC. Turon. a. 567 p. 130, 11 suum (REGVLA mag. 23, 1). GREG. M. dial. 3, 25, 2 noster. epist. 9, 25 proprio (9, 142).

D -r est titulus versionis latinae libri apocryphi Hermae, qui graece inscribitur Ηομην (hic illic fort. de ipso scriptore): TERT. orat. 16 p. 190, 5 Hermas ille, cuius scriptura fere -r inscribitur (item -r pro libri titulo: pudic. 20 p. 266, 21 illo apocrypho -e moechorum [cf. p. 642, 15]). FRG. Mur. 73 -em . . . Herma conscripsit. HIER. praef. Vulg. reg. 9, 2 Tobias et -r non sunt in canone. OP. imperf. in Matth. 33 p. 814^A exponit angelus in -e. al.). HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 3 p. 449, 2 in libro -is (in Os. 7, 8-10 l. 246. al.; cf. RVFIN. hist. 3, 3, 6 libellus Hermae, qui appellatur -is [sim. 3, 25, 4. al.]). ORIG. in Matth. ser. 59 p. 135, 24 sicut legimus apud -em.

appendicula grammatica et stilistica: 1 indicantur ea, quae -r pascit, curat, per: a gen. obi.: PAVL. Bacch. 1122 VARRO rust. 3, 6, 5. 3, 7, 5 VERG. ecl. 1, 21. et saepe, v. etiam supra l. 25sq. p. 642, 48sq. b adi. (v. etiam supra l. 51sq.): COLVM. 6 praef. 1 gregariorum . . . -um. FIRM. math. 3, 5, 23 -es porcarios (v. app. crit.). GREG. M. in euang. 30, 8 -em armentarium (ad Vulg. Am. 7, 14 armentarius ego sum). GLOSS. III 309, 71 -r anserarius. c praepos. supra: l. 34. ? d dat.: p. 640, 71.

2 indicatur locus, ubi -r pascit vel unde originem ducit, per: a adi.: saepius inde ab ACC., v. maxime p. 639, 64sq. b gen.: VERG. georg. 3, 339 Libya. SEN. Herc. f. 232 litoris Tartesii. PLIN. nat. 8, 54 Gaetuliae. al. c praepos.: VARRO rust. 2, 2, 1 a Pergamide Maledove (VERG. georg. 3, 2 ab Amphryso. DRAC. Romul. 2, 104 ab Ida [8, 117]). CHROMAT. serm. 23, 2 L. de terra, . . . de caelo.

3 -r apponitur substantivis: a iuxta nomen proprium: VERG. ecl. 2, 1 -r Corydon. georg. 4, 317 -r Aristaeus. al. OV. met. 4, 276 MART. 11, 41, 1. et saepius; audacius iuxta nomen gentis: PROP. 3, 13, 8 -r . . . Arabs (fort. sec. gr. ρομάς, si recte trad.). b iuxta alia: p. 638, 73. 639, 14. 640, 75, adde: ITALIA Luc. 2, 15 (cod. d) homines -es [Kuhlmann]

dixerunt (cod. q: h. illi -es, sec. var. l. gr. οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες, cod. a al. et VVLG. -es tantum). RVFIN. Orig. in Ios. 7, 6 p. 334, 2 magistri -is sequamur exemplum.

4 *lusus verborum*: cum pascere: VERG. ecl. 6, 4 Ov. met. 3, 408 LIV. 24, 3, 4 SEN. Herc. f. 451. al. cum pater: QVODV. temp. barb. 1, 5, 3 ab illo -e simul et patre. RVRIC. epist. 1, 2 p. 353, 19 pater optime, -r egregie. PASS. Petr. 4 p. 27, 21 S. Petre, pater et -r.

deriv.: pastoralis, pastoricius, pastorius.

compos.: equi-, pseudopastor; cf. compastor.

cf. Onom.

Kuhlmann.

***pāstōrālis**, -e. a pastor. scribitur: pos- in codd. medii aevi SERV. auct. Aen. 1, 421 ALC. AVIT. epist. 90 p. 98, 27 GREG. M. epist. 12, 4; -stu- GLOSS. II Philox. PA 136. NOT. Tir. 104, 16. 130, 74. GLOSS. II 411, 28 ποιμενικός: -is. legitur inde a CIC., VARRONE, VERG., OV., LIV.

i. q. pertinens ad pastorem, pastorum proprius (de multitudine pastorum l. 73 sqq.; hic illic accedit notio q. e. rudis, humilis sim., e. g. l. 27. 38. 74. p. 646, 1 sq.): I adi.: A pertinet ad eum qui pecora pascit:

1 de rebus: a incorporeis: CIC. div. 1, 107 ille Romuli auguratus -is, non urbanus, fuit. VARRO rust. 1, 2, 16 agricultura succinit -i (sc. vitae), quod est inferior (cf. 2, 1, 5 a vita -i ad agri culturam homines descenderunt. PAUL. FEST. p. 99 antiquae et -is vitae). 2, 1, 11 de scientia -i (COLVM. 1 praef. 25 cum separata sit ab agricolatione -is s.). 2, 10, 6 pastores habent conservam in villa, nec hac venus -is longius quid quaerit. VERG. Aen. 7, 513 Furia de culmine summo -e canit signum ([cf. CLAVD. DON. ad l. p. 78, 20 signum ... cunctis pastoribus notum]. COLVM. 6, 23, 2 -i s. ... canitur). LIV. 10, 4, 10 sonum linguae et corporum habitum et nitorem cultiora quam -ia esse (HERM. vulg. vis. 5 vir dignitosa facie, h. -i [sim. Pal.; gr. σχήματι ποιμενικῶ]). QVINT. inst. 10, 1, 55 musa illa rustica et -is. APVL. met. 7, 22, 4 -is exsecutor sententiae. TER. MAVR. 2123 -e ... componere carmen (NEMES. ecl. 4, 15. DIOM. gramm. I 486, 17 bucolica dicuntur poemata secundum c. -e composita. 486, 25 pastores ... -i c. composito deae honorem celebraverunt. SERV. georg. 3, 1 [de libro tertio georg.]. DRAC. Romul. 8, 643 rustica fistula c. -e canit. cf. AVSON. 170 p. 36 P. -e melos. PROB. Verg. ecl. 8, 31 versus -es. CLAVD. 21, 182 -i ... cantu. carm. min. 25, 36 -ia ... murmura). PS. AVR. VICT. epit. 40, 18 Galerius ... ortu ... atque instituto -i. HIL. in psalm. 65, 3 iubilum -is agrestisque vocis sonum nuncupamus (cf. VIGIL. TRID. ad Ioh. 6 inter strepentes et horridos iubilos -es iam tunc dulcis eloquii redditis deo laudibus). SERV. georg. 2, 541 duo sequentes libri -es sunt, non georgici (cf. l. 33; aliter l. 46). RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 3, 3 canes adfectare ad officium -e eqs. (AVG. in psalm. 77, 44 David ... ab o. -i pecorum ad hominum regnum translatus est. IVLIAN. in Am. 7, 14/16. in Os. 12, 12/13 o. -e ... exercuit. MACR. Sat. 1, 17, 43 Νόμιον Ἀπόλλωνα cognominaverunt non ex o. -i ..., sed quia sol pascit omnia quae terra progenerat. cf. VAL. CEM. hom. 1, 5 p. 694^D -e magisterium). MACR. Sat. 5, 2, 4 quod Vergilius Theocritum sibi fecerit -is operis auctorem, ruralis Hesiodum.

al. b corporeis: VERG. Aen. 7, 817 ut gerat ipsa Camilla pharetram et -em praefixa cuspide myrtum (cf. SERV. auct. ad l. hac pugnare pastores solent. CLAVD. DON. ad l. p. 109, 8 ad usum pastorum fortium parata hasta). LIV. 9, 36, 6 iere -i habitu, agrestibus telis (IORD. Rom. 148 -i h. speculatus omnia [ex Flor. epit. 1, 17, 4 pastorio]. cf. VELL. 1, 2, 1 -em cultum induit). PAUL. FEST. p. 29 agolum -e baculum, quo pecudes aguntur (SIL. 13, 334 -e deo Pani b. est. GLOSS. V 509, 44). VAL. MAX. 7, 6, 1 a -bus casis collecta mancipia (SERV. auct. Aen. 1, 421 magalia c. Poenorum -es dicunt. AMBR. in Luc. 7, 48. al.). COLVM. 12, 15, 1 crates -es culmo ... textae. CALP. ecl. 2, 60 ne contemne casas et -ia tecta (STAT. Theb. 12, 268 casae). PLIN. nat. 8, 114 cervi mulcentur fistula -i et cantu (MACR. somn. 2, 3, 10 cum -is f. ... quietem imperet gregibus. MART. CAP. 9, 924. al.; cf. SYMM. epist. 7, 60, 2 nostrum est -es inflare calamos, tuum sacris tibiis carmen incinere. MART. CAP. 9, 919 [vers.] -bus ... cicutis). STAT. Theb. 4, 301 -i meditantur proelia trunco. 7, 262 -ia Fauni arma. ITALIA Zach. 11, 15 (Hier. ad l.) sume tibi vasa -ia pastoris imperiti ([gr. ποιμενικά, Vulg. vasa pastoris stulti]. AVG. in psalm. 143, 1 David lapides ... posuit in v. -i [sec. l. 68 ut 143, 2. 6. 16, ubi vas -e allegorice refertur ad gratiam, ut etiam serm. 32, 25 hominem ad v. -ia pertinentem]). HIER. in Am. 1, 1 l. 40 Amos fuit de oppido Thecue ex numero pastorum, quia -is et ipsa est regio. chron. a. Abr. 1266 Remus rutro -i ... occisus. in Os. 5, 8/9 l. 224 buccina -is (PAULA Hier. epist. 46, 13, 2). VVLG. I reg. 17, 40 David misit eos lapides in peram -em (inde GREG. M. moral. 18, 24. cf. l. 63. p. 647, 25). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 138, 22 a -bus ... pascuis ad rationabiles cibos et mystica secreta translatum. CLAVD. 10, 114 -ia ... in antra. 26, 355 -i iacuit sub culmine. al.

2 de animantibus (eorum fronte p. 646, 18): a de hominibus: Ov. fast. 2, 365 Romulus et frater -isque iuventus (sim. de multitudine e pastoribus composita: VELL. 1, 8, 5 imbelli et -i manu. VAL. MAX. 2, 2, 9 divisa -i turba. CLAVD. 5, 254 leonem -es pepulerunt igne catervae). HIER. in

Ezech. 16, 10^a Ioseph sub peregrino et -i patre vestes ... regias habere non poterat. OROS. hist. 5, 4, 1 Viriatus ..., homo -is et latro. SCHOL. Verg. Bern. ecl. 7, 55 Alexis: puer -is.

b de canibus: COLVM. 7, 12, 3 de ... -i cane dicendum est (opp. vilaticus ut ibid. iterum). 7, 12, 7 haec de domesticis custodibus; illa de -bus (pastoribus var. l.). LEX Sal. Merov. 6, 4 si quis -em canem furaverit aut occiderit eqs. (pastoricialem var. l.). GLOSS. II Philox. PA 136 -is canis: ποιμενικός κύνων.

c de deis deabusque: a apponitur ipsis nominibus deorum: CALP. ecl. 7, 22 ad sacra vocatur aut fecunda Pales aut -is Apollo (NEMES. ecl. 2, 55 o montana Pales, o -is A. SERV. georg. 1, 14 Aristaeum Hesiodus [frg. 216 Merkelbach-West] dicit A. -em [item SCHOL. Verg. Bern. georg. 1, 14 BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 14]). INSCR. Dessau 9513, 1 Pali sanct(ae) -i. β cetera exempla: PORPH. HOR. carm. 4, 12, 11/12 Pana -em Arcadiae deum (CHAR. gramm. p. 73, 6B. Pales ... dea -is est. SERV. georg. 4, 7 Apollinem invocat ... quasi -em d.: nam ... νόμιος dicitur. SERV. auct. Aen. 4, 377 p. 374, 16 quod -is d. [sc. Apollo] lupos interemerit). RVT. NAM. 1, 230 qui deus -i cornua fronte gerit (sc. Inuus, i. Pan vel Faunus).

B usu christiano pertinet ad eum qui animas sim. custodit, curat (saepe de episcoporum qualitatibus, actionibus sim.; aliter e. g. l. 21. 38. 54 sq.):

1 exempla varia: AMBR. Abr. 2, 6, 27 sensuum pastores si -is disciplinae gnari ac tenaces sunt, non permittunt longius sensuum gregem vagari (RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 34, 2 bonus pastor regit gregem secundum ... d. -em, quam a vero pastore omnium suscepimus Christo [Migne gr. 35, 441^C ποιμαντική, quod resp. etiam ibid. 6, 7, 4. 8, 4, 2]. al.). AVG. anim. 3, 2, 2 p. 361, 25 heretica dogmata ... damnari, cura scilicet -i et medicinali (epist. 178, 2. LEO M. epist. 2, 1 -em c. vigilanter exsequeris. ENNOD. opusc. 2, 68 p. 308, 19 -i c. constrictus papa. CONC. Rom. a. 502 p. 449, 5. al.). c. Emer. 12 p. 196, 3 si -bus visceribus praediti sumus (CONC. Carth. a. 416 Aug. epist. 175, 4 sanctitas tua ... -bus nobis compatia-tur v. Ps. AVG. serm. [Corp. Christ. 9, 355 sqq.] 1, 5). epist. 176, 1 -em diligentiam ... adhibere (185, 23. gest. Pelag. 35, 66 impia facta ... d. -i et pia severitate plectenda sunt. c. Pelag. 4, 12, 34 vigilantia et d. -i. LEO M. epist. 173, 4 [Avell. p. 124, 6] ut per d. -em in cunctis ecclesiis domini ovile reparatur. al.). 191, 2 haeretici diligentissime caveantur vigilantia -i (LEO M. epist. 7, 1 ut v. -i ... commissis vobis gregibus diligentius consulatis. al.). 208, 2 qui ... tenent -es cathedras. in euang. Ioh. 45, 13 bona vox (sc. Matth. 10, 22) ..., vera, -is, ipsa est vox salutis. c. Pelag. 1, 1, 2 communis ... sit omnibus nobis qui fungimur episcopatus officio ... specula -is. EPIST. pontif. 369 Migne 50, 431^A in baculo regimen -e indicatur (RVSTIC. CONC. I 4 p. 11, 33 antiquum illud -e r. [Migne gr. 78, 905^C τὴν ἀρχαίαν ποιμαντικὴν]. GREG. M. epist. 1, 18 p. 24, 13 a -i r. 1, 26 p. 40, 7 in -i r. al.). LEO M. epist. 1, 1 -bus excubiis nimium dormitantibus. 12, 1 ut extra sacerdotale meritum constitutis -e fastigium ... dederetur. 12, 4 ne ... a baptismo novellis ... officium -e credatur (GREG. M. epist. 1, 5 p. 5, 20 -is o. continentia. 2, 37 p. 132, 29 -is o. cura nos admonet. 4, 9 p. 242, 20. al.). 149, 2 (CONC. II 4 p. 98, 20) -es animos (= 150, 2). serm. 13 -i vobis ... sollicitudine praedicamus (FAVST. REL. grat. prol. p. 3, 8 pro s. -i ... concilium ... congregastis. POMER. 1, 21, 3. ALC. AVIT. epist. 41 p. 69, 14 litterae plenissimae s. -i. RADEGVND. epist. Greg. Tur. Franc. 9, 42 p. 474, 4. al.). PROSP. carm. de ingrat. 51 Roma -is honoris facta caput mundo. MAR. MERC. CONC. I 5 p. 22, 43 Augustinus te -i clava ab ecclesia deterruit. AVELL. p. 223, 17 (ad Gelasium) nos -i admonitione et euangelica doctrina visitare dignatus es (GREG. M. epist. 9, 157). PETR. CHRYS. serm. 6, 1 -i lenitate Christi. 23, 1 audistis hodie, quemadmodum dominus -i iubilo clangorem tubae caelestis adiunxit. 173, 2 adrepto -i baculo transeamus ad euangelicam lectionem. al. 2 regula -is in tit. libri Gregorii Magni: GREG. M. past. tit. Sancti Gregorii Magni, Romani pontificis, r., -is liber, ad Ioannem episcopum civitatis Ravennae (r., curae var. l., cf. exordium libri). epist. 5, 17 p. 299, 9 codicem ... r. -is. 5, 53 p. 352, 22 librum r. -is. 12, 6 p. 352, 33. ISID. vir. ill. 40 Gregorius edidit librum r. -is.

II subst.: A neutr. pāstōrāle, -is de pascuis vel de grege: ITALIA I reg. 16, 11 (Hil. in psalm. 118 zade 6) est mihi modicus filius, quem reliqui in -i (gr. ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ, Vulg. pascit oves). Ioh. 10, 16 (cod. δ) fiet unum ovile vel -e, et unus pastor (r., var. l. ipsius codicis, gr. ποιμνῆ, cod. b al. grex, Vulg. ovile). EVAGR. vita Anton. 49 si ad Thebaidem vadas et ad -ia ... pergas (gr. εἰς τὰ βουκόλια, quod nomen loci videtur; Vita Anton. 49 ad Bucolia). VVLG. Am. 1, 1 verba Amos, qui fuit in -bus de Thecue (cf. HIER. ad loc. l. 30 Septuaginta transtulerunt 'in Accarim', Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit: 'in nocedim', quod Aquila vertit ἐν ποιμνιοτρόφοις, id est 'in -bus', Symmachus ... ἐν τοῖς ποιμέσιν, id est 'in pastoribus'). GLOSS. III 432, 46 ποιμνία: -ia. ? B fem. pāstōrālis, -is sc. ars: IREN. 2, 32, 2 (enumerantur artes) omnem speciem rusticationis et veterinariae et -is (nisi est attrib. vocis rusticationis).

adv. pāstōrālīter. i. q. more pastorum, animo pastoris (respicitur [Gatti])

custodia animarum): HIL. in psalm. 2, 35 quod ... nobiscum est 'reges eos' cum illis *Graecis* est *ποιμανεῖς αὐτούς*, id est '-r reges', regendi scilicet eos curam adfectu pastoris habiturus. AVG. serm. coll. Morin p. 531, 4 *Cyprianus* fecit lapsis libellum, -r consulens clementerque conpatiens. VEN. FORT. epist. (carm. 8, 12) pro auxilio indigentibus in causa iustitiae vester apostolatus -r quod desudat. GREG. M. epist. 5, 3 *zelus*, quem -r geritis. moral. 19, 11 ad ecclesiarum custodiam vigilanter se ac -r exserentem *Paulum*.

cf. *Onom.*

? *pāstōriciālis* v. p. 646, 7.

pāstōricius, -a, -um. a pastor. [it. pastoreccio; raet. centr. paštreč *grex*. cf. *M.-L.* 6281. *Battisti-Alessio IV* 2799. *St.*] [e *suppl. dubio*: FAST. ann. Iul. Esquil. Apr. 21 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 86) an<nus pastor<icius> in<cipit>]. Praen. Apr. 21 (*ibid.* p. 130) principio an<ni -i>.] i. q. *pastoralis* (*vergit ad notionem q. e. rudis, indoctus* Cic., AVG. c. acad.): Cic. Cael. 26 (*de Lupercis*) fera ... sodalitas et plane -a atque agrestis. Att. 1, 16, 11 et ludis et gladiatoribus mirandas *ἐπισημασίας* sine ulla -a fistula auferebamur. VARRO rust. 1, 2, 16 cum homines -am vitam agerent (2, 1, 4 ex hac vita *naturali* in secundam descendisse -am). 2, 1, 1 quae mihi ... dixisti de -a re. APVL. met. 9, 34, 3 -i canis (9, 36, 4 c. -os villaticos, feros atque immanes). SCHOL. Pers. 1, 72 in honorem Palis deae -ae. AVG. c. acad. 3, 4, 9 p. 51, 28 *Vergilius* in Bucolico carmine hoc, rusticanum et plane -um esse iudicavit (*sc. iurgium Tuscum quaerenti altera quaestione respondens*, cf. *ecl.* 3, 104 sqq.). serm. 32, 7 lapides positi in vase -o (*sec. p.* 645, 68). GLOSS. I Ansil. PA 713 -as casulas: pastorum cubilia.

deriv.:? pastorcialis.

pāstōrius, -a, -um. a pastor. *scripturas peculiares v. infra sub 2b.* [subst. pastoria i. q. *vinculum quoddam equorum* (cf. *infra sub 2b*): it. pastoria et var. dial.; raet. occ. pastuoiras; var. dial. francog. cf. *M.-L.* 6280 et *Faré, Postille. Battisti-Alessio IV* 2798. *Wartburg VII* 761 sqq. *St.*]

1 adi. i. q. pastoralis (*tendit in notionem q. e. rudis l.* 35): Ov. met. 2, 680 tempus, quo te, *Apollo*, -a pellis texit. 13, 785 senserunt toti -a *Cyclopi* sibila montes. fast. 4, 723 -a sacra, *sc. Parilia*. CALP. ecl. 5, 105 sedulitas ... et -a virtus. FLOR. epit. 1, 17, 4 ille per noctem -o habitu speculatus omnia (pastorali *var. l.*, cf. p. 645, 50). 2, 2, 4 ille rudis, ille -us populus (*sc. Romanorum priscorum*; cf. 3, 12, 2 innoxia -ae illius sectae integritas). Ps. ORIG. in Iob 1 p. 385^B asinae -ae quingentae (*item p.* 385^D. 387^A, *sc. sec. Iob 1, 3, ubi LXX ὄνοι θήλειαι νομάδες, Hier. interpr. Iob asinae gregales*). SIRDON. epist. 2, 9, 2 calles ... atque -a deverticula. 4, 18, 5 fistulas ... -as. *apponitur nomini deae*: FLOR. epit. 1, 20 in hoc certamine victoriae pretium templum sibi -a Pales ultro poposcit (*inde* IORD. Rom. 161).

2 neutr. pro subst.: a in falsa interpretatione, pro *pastorium*: ITALA IV reg. 23, 11 (Lucif. non parc. 7) ab introitu domus domini, ad -um (*gr. εἰς τὸ γαζοφυλάκιον, Vulg. iuxta exedram*). GLOSS. IV 547, 11 -um: atrium templi vel safarium (*var. l. sacrificium. sim. V* 607, 28).

b de vinculo quodam, quo iumentorum pedes alligantur (in pascuis? cf. supra l. 28 et Milani, Rendiconti dell'Ist. Lombardo 113, 1979, 68):

GLOSS. I Corp. P 253 (*item GLOSS. V* 381, 5) pedo vel paturum: feotur (*anglosax.*) addas fort. GLOSS. III 432, 1 ζω(α)γωγ(α)ν: pasturium. *Gatti.*

pāstulentia, -ae f. vox a pascere (pastum) ficta ad explicandam vocem q. e. pestilentia. ISID. orig. 4, 6, 18 dicta ... pestilentia quasi -a (postulentia, postulancia *var. ll.*), quod velut incendium depascit (*inde* GLOSS. I Ansil. PE 1242).

[**pāstuo** v. pascuo.]

pāstūra, -ae f. a pascere, cf. 2. pastus. GLOSS. -a: βοσκήματα. legitur inde a PALLAD., PHILONE, HIER., *sc. in prosa oratione praeter ENNOD.* [val. pāsturā (*v. Jokl, Glotta* 25, 1937, 123sq.); it. pastura; sard. pastura; raet. occ. pistira; francog. pātūre; prov. vet. pastura et var. francoprov., prov.; cat. pastura; hisp. pastura; port. pastura. cf. *M.-L.* 6282. *Battisti-Alessio IV* 2800. *Wagner II* 234. *Wartburg VII* 763sq. *Corominas² IV* 332. *Machado³ IV* 320. *St.*]

1 i. q. res, qua quis (quid) pascitur: a locus, ubi animalia pascuntur (*in interpr. nom. hebr. q. e. Thare [v. num. 33, 27] HIER. epist. 78, 26, 1 [inde ISID. in num. 24, 1]. nom. hebr. p. 21, 9. 63, 12*): PALLAD. vet. med. 39, 1 *bubus* revertentibus a -a (*var. l. de pastu. cf. Geopon. 17, 12, 1 ἀπὸ τῆς νομῆς*). 47 hac aqua si -am conspargis, fugabuntur oestri ex agro (*cf. Geopon. 17, 7, 1 τὸ χωρίον ὅπου νέμονται*). PHILO vita contempl. 14 -as ovium locupletes (*gr. μηλοβότους*). ENNOD. carm. 1, 4, 77 quae viret in pretio -ae ficta smaragdus. 2, 10, 3 -am ... virentem. CASSIOD. var. 8, 32, 1 loca ... -arum ubertate fecunda sunt. Ios. antiq. 2, 18 provincia -is est ovium optima et gregum nutrimentis ... copiosa (pastoris *al. var. ll.*; *gr. βόσκειν ἀγαθὴ θρέμματα καὶ νομάς ἐκφέρειν. an ad 2?*). REGVLA mag. 1, 44 de -a miser asinus revocatur, cui ... -a placuerat eqs. COSMOGR. 1, 25 insula quaedam -ae admirabiles herbas habet. **b cibus** (animalium praeter VINC. VICT.): PALLAD. 10, 8 si depasci saepius velis, usque in Maium men-

sem eius *farraginis* -a sufficiet. SCHOL. Hor. carm. 2, 6, 10 *Tarenti* pro -ae copia vel dulcedine maiores ovibus lanæ sunt. VINC. VICT. Aug. anim. 2, 4, 8 ut illi *corpori* necessarius videatur -ae suggestus (*cf. p.* 649, 15).

2 i. q. actus pascendi, sc. animalia pastum agendi sim. (in interpr. allegor. HIER., Ps. AMBR., qui addunt gen. obi.): HIER. in Os. 4, 15/6 l. 390 ('pascit eos dominus quasi agnum') dispersionem populi Israel ... agnorum -am *vocat propheta* (pastionem *var. l.*). Ps. AMBR. paenit. 19 p. 993^C porcorum, hoc est inmundorum spirituum ... exercere -am (*respicitur Luc. 15, 15*). CASSIOD. Ios. antiq. 1, 169 propter loca -ae (*gr. περὶ τῆς χώρας ἐν ἧ νέμοιεν*). 2, 31 opportuna loca -ae (*gr. πρὸς νομάς ut: 2, 265 mons ... ad -as [-am var. l.] egregius*). MARCELL. chron. II p. 105, 536, 11 ob nimiam siccitatem -a in Persida denegata. EDICT. reg. Goth. de pecor. (CIL IX 2826) 12 (per ... sil)vam -am et mansionem facere.

1. pāstus, -a, -um v. pasco.

2. pāstus, -ūs m. a pascere (*cf. VARRO frg. Non. p.* 63, 26). *de genere et formis: inter subst. masc. quartae decl. citat* Ps. ASPER gramm. suppl. 44, 14. ?neutr. -um VEN. FORT. vita Sev. 4 (*var. l.*; *vix addas* CAES. AREL. testam. p. 288, 2). *gen. sing. -uus* PLIN. nat. 11, 66 (*cod. M; v. Brambach, Neugestaltung d. lat. Orthographie, 1868, 131*); *acc. plur. -uus* PRISCILL. tract. 4, 80. *de notione: GLOSS. τροφή. νομή ἢ (ἦ?) βοσκή. sim. legitur inde ab* HOST., LVCR., CIC., VARRONE, VERG., MANIL., SEN. min., CVRT., COLVM., LVCANO, PLIN. nat. (*v. etiam p.* 636, 34sq.). [it. pasto; sard. pastu; raet. past; francog. vet. et med. past; prov. past; cat. past; hisp. pasto; port. pasto. cf. *M.-L.* 6283. *Battisti-Alessio IV* 2798. *Wagner II* 234. *Wartburg VII* 697sq. *Corominas² IV* 332. *Machado³ IV* 319. *St.*] [*confunditur in codd. maxime cum pascuum* (GAIVS dig. 50, 16, 30, 5 IVL. VAL. 1, 23. *al.*) et partus (CIC. Phil. 11, 4 PLIN. nat. 10, 115 AMBR. off. 1, 28, 132. et saepius; restituitur MANIL. 4, 665 PANEG. 4, 21, 2. *v. etiam p.* 649, 69); *ceterum in falsa var. l. pro passim* PLIN. epist. 10, 96, 10 (*v. Sherwin-White ad l.*)]

I i. q. res, qua quis (quid) pascitur, sc.: A locus, ubi animalia pascuntur (nonnulla etiam ad IIA referre possis, e. g. l. 38. 60; de ulceribus, quibus vermes aluntur l. 52): **1** accedunt praepos. locales (*sc. respicitur motus animalium praeter l.* 43sq.): a cum abl.: ex: HOST. carm. frg. 2 greges pecuum ex hibernis -bus pulsae (partibus *var. l.*). VARRO rust. 2, 2, 13 arietes redierunt (ad) stabula e -u (2, 5, 16 COLVM. 7, 3, 20. APVL. met. 5, 17, 4 eum colubrum. *al.*). VERG. georg. 1, 381 e -u decedens ... corvorum ... exercitus (4, 186 vesper ubi e -u ... decedere campis admonuit apes). 4, 434 vesper ubi e -u vitulos ad tecta reducit. Aen. 7, 700 sese e -u referunt cycni (SIL. 15, 707 pecus ... ad tecta. CORRIP. Ioh. 7, 338 apes. cf. STAT. Ach. 1, 556 e -u referuntur aves). SIL. 2, 216 agit ... e -u volucres ad nota cubilia vesper. TAC. hist. 5, 3, 2 grex ... e -u in rupem ... concessit (*inde* TERT. *infra*). CAEL. AVR. chron. 4, 3, 55 lac ... ex agresti -u perfectum (*opp.: lac in civitate nutritorum animalium*).

al. de: TERT. nat. 1, 11, 2 (*sim. apol.* 16, 2) onagri de -u aquam peturi aestimabantur (*sec. TAC. supra*). in: Ps. HIER. epist. 149, 6, 2 quae capra in sublimi -u pascitur. VVLG. gen. 41, 18 boves in -u paludis virecta carpebant. **al. ab:** COD. Theod. 7, 7, 2, 1 ut animalia ... a locorum -bus arceantur.

b cum acc.: in: VERG. Aen. 11, 494 equus in -us armentaue tendit equarum (*cf. Hom. Z 511 ἦθεα καὶ νομὸν ἔπλων*). LVCAN. 2, 604 nec redit in -us taurus. TERT. patient. 14 p. 22, 6 *Iob vermes ulceris revocavit* in ... specus et -us refossae carnis. PETR. CHRYS. serm. 10, 4 (*in imagine*) grex dominicus fidei laxatur in -um. per: Ps. QVINT. decl. 13, 17 p. 262, 10 animalia per -us vaga. ad: VVLG. gen. 29, 7 ad -um eas oves reducite. Iob 39, 4. MACR. Sat. 1, 17, 41 pecus ad -um stabulis expellitur. **al.**

2 cetera exempla: Cic. Cato 54 res rusticae laetae sunt ... pecudum -u, apium examinibus eqs. (nat. deor. 2, 99. 2, 161). STAT. Theb. 2, 328 taurus -us (saltus *var. l.*) ... et capta armenta reposcit. Ach. 1, 315 sociam -us ... iuvencam aspicit taurus. Ps. QVINT. decl. 13, 6 p. 251, 22 apis longiores expetitura -us (*antea: pascua*). TAC. ann. 4, 25, 2 equis ... diversos -us pererrantibus. **al. in interpretatione allegorica:** AVG. in psalm. 103, serm. 3, 5 -us earum avium in montibus (*antea: volatilia spiritalia corda sunt*).

B cibus (*sensu latiore quaelibet vitae necessaria p.* 649, 15. 17. 19). cum *gen. eius, qui (eius rei, quae) -um accipit* LVCR. 6, 1127 hominum (CONSVLT. Zacch. 1, 19 p. 24, 4). Cic. Tusc. 5, 66 animorum. PETR. CHRYS. serm. 73, 3 innocentiae. **al. eius rei, quae -um praebet vel ex qua -us consistit** ARNOB. nat. 7, 28 p. 377, 17 M. caeli. PRISCILL. tract. 4, 80 herbarum. SYMM. epist. 1, 33 eloquii tui. PETR. CHRYS. serm. 133, 1 lactis (ENNOD. carm. 2, 79, 10 l. apostolici). **al. -s sunt homines p. 649, 8. 28.**

1 proprie significantur alimenta corporea (*aer p.* 649, 6), quibus nutriuntur: **a animantes:** a quilibet (*sc. maxime animalia; comprehenduntur homines e. g. p.* 649, 3. 6): Cic. fin. 2, 111 bestiis ipsa terra fun-

dit ... -us varios atque abundantes. nat. deor. 2, 121. 2, 122 alia animalia aliis modis ... ad -um accedunt (*postea*: cibum). off. 1, 11 omnia ..., quae sint ad vivendum necessaria ..., ut -um, ut latibula. al. SIL. 6, 162 *serpens* ferventi concepta incendia -u gurgite mulcebat (*i. vivis animalibus*. ab aestu *Heinsius*, *commendant Håkanson et Delz*). ARNOB. nat. 7, 28 p. 377, 17 M. quia caeli sustineatur e -u *quicquid spirat*. AMM. 30, 3, 3 adultae in -um herbae. EVSTATH. Basil. hex. 5, 1, 7 (*antea*: alimoniam. *Migne gr. 29, 96^B χιλόν*). ALC. AVIT. carm. 6, 595 *leones* incolumem lambunt ... -um (*sc. Danihelem*). al. β *homines* (*cf. p. 648, 75*): LVCR. 6, 1127 *pestilentia* aut fruges persidit in ipsas aut alios hominum -us pecudumque cibus. TERT. paenit. 9, 4 -um et potum pura nosse. AMBR. off. 1, 28, 132 generari omnia, ut -s omnibus communis esset. PRVD. cath. 7, 70 *Iohannes baptista* rarum ... -um corpori suetus dare (*respicitur Matth. 3, 4*). c. Symm. 2, 1093 *gladiatorum* mortes ... et vulnera vendita -u. VINC. VICT. Aug. anim. 2, 4, 8 ad ipsam animam transire credimus -um? (*antea*: cibum ... potum; *cf. p. 648, 3*). COD. Theod. 11, 16, 18 -us translatio militaris. ENNOD. dict. 21, 5 p. 484, 14 -um beneficio legis imploras (*nisi ad p. 650, 32 sqq.*, *ut in eadem controversia de patre alimenta poscente*: 21, 26 p. 490, 17 -s iste parenti ... debetur). al. γ *spiritus, numina*: ARNOB. nat. 7, 3 p. 345, 25 M. quod alantur his sacrificiis numina et eorum sustineantur e -u (*nisi ad IIAI*). AVG. civ. 16, 24 p. 163, 1 D. spiritus ... -um quendam suum de carnalium divisione quaerentes.

b res: *ignes, lumina* (*cf. p. 650, 64*): CIC. nat. deor. 2, 40 nullus ignis sine -u aliquo ... permanere potest. 3, 37 omnem ignem -us indigere eqs. PANEG. 4, 21, 2 *ignis* contagio -u (*Livineius*; partu *trad.*) pestifero valescebat. PRVD. perist. 10, 850. PETR. CHRYS. serm. 8, 2 *oleum* moderato -u facit illud *lumen* ... perlucere (*nisi ad IIB2*). EVSTATH. Basil. hex. 3, 5, 11 (*Migne gr. 29, 65^B δαπάνη*). CHRYSOST. hom. I 859^C *ignis* ... tot circumvolans -us (*sc. viros*; *respicitur Dan. 3, 21*). *stellae sim.* (*cf. p. 650, 13*): SEN. nat. 6, 16, 2 *sol*, *stellae sim.* halitu terrarum sustinentur: hoc illis alimentum, hic -s est.

2 translate: **a** *spectat ad mentem, animam sim. sustentandam, fovendam* (*sc. incorporeis variis; maxime in bonam partem, in malam partem infra l. 39. 41. 43*): CIC. Tusc. 5, 66 *Archimedis* mens rationibus agitantis ... alebatur ..., qui est unus suavissimus -s animorum. SYMM. epist. 1, 33 *desertus* -u eloquii tui meo adhuc rore sustentor. RVFIN. Basil. hom. 8, 2 p. 1792^A sermo iste divinus ... velut -s quidam uberimus et copiosissimus animarum cibus (*Migne gr. 29, 464^C τροφή*). PRVD. ham. 823 *animas* viscosus inescat -s (*sc. illecebrae*). psych. 625 quae rite luciferum caelesti dogmate -um. AVG. mor. eccl. 1, 17, 30 mentes ... simulacrorum pestifero -u morbidas. GREG. ILIB. in cant. 2, 11 F. -um verborum *Christi*. SALV. gub. 6, 23 in his *spectaculis* ... -s diaboli *inest*. ALC. AVIT. hom. 6 p. 112, 3 *festivitas* ... cuius -s esuries est. *et saepius*.

b varia ratione; alitur: *grassator* (*sc. praeda capienda sim.*): SCHOL. Iuv. 3, 308 'tamquam ad vivaria currunt': id est ad paratos -us (*sc. ad homines spoliandos; pastos var. l.*). *mors* (*sc. culpa*): PRVD. apoth. 943 *mors* alitur culpa; culpam qui non habet, ipso -us defectu mortem consumit. 945. *supplicium* (*sc. dolore sim.*): PRVD. perist. 5, 331 (*loq. praetor*) *Vincentius* recreetur, ut -um novum poenis refectus praebat.

II i. q. actus pascendi (*transfertur ad impensas, quibus quis alitur p. 650, 44*): **A** *quo quis se ipsum pascit, cibum sumit sibi* (*pullis suis l. 75; ceterum v. quae ad IA monui et nota etiam sensus sub A et B illustratos saepe vix distingui posse. accedit gen. eius, qui pascitur, l. 73, gen. eius rei, quae consumitur, e. g. l. 66. 71 [cf. pron. poss. suo p. 650, 7]*): **1 vescuntur animantes** (*sc. imprimis animalia; homines vel animae sim. eorum e. g. p. 650, 32 [in imagine p. 650, 11]; an huc pertinet l. 21?*): CIC. leg. 1, 26 cum ceteras animantes praeter hominem abiecisset ad -um natura. fin. 2, 40 ut ... pecudem ad -um ... ortum esse hominem. carm. frg. 32, 12 B. (Tusc. 2, 24; *loq. Prometheus*) me ... *aquila* -u dilaniat fero (*cf. 17 taetros ... se ad -us refert [sunt qui Accio versus tribuant, sed v. d'Antò, Accio, 1980, 352sqq.]. sim. de poena Tarpeiae*: SIL. 13, 841 *ales* ad -us rediens). nat. deor. 2, 126 in -u *circumspectant bestiae*. div. 1, 60 *pars animi* inmoderato obstupefacta potu atque -u (*cf. Plat. rep. 571^c σίτων*). VARRO rust. 2, 2, 10 *greges* potum propellant, ut ... ad -um alacriores faciant. 3, 16, 22 apes morbidae propter primoris vernos -us. 3, 16, 28. 3, 16, 37 si ... imbrum in -u sunt oppressae apes. MANIL. 4, 665 habitata ... membra veneno et mortis -u viventia ... habet *Libya* (partu *trad.*, *corr. Bentley*; *describuntur bestiae, quae cibum sumunt aliis fatalem, v. Housman ad l.*). PAVL. FEST. p. 369 vitulans: laetans gaudio ut -u vitulus, (,) *lectio parum certa Ant. Augustini*; partu *codd.*, *Lindsay*). SEN. Ag. 98 cum in -us armenta vagos ... currant (APVL. met. 5, 25, 3). CVRT. 5, 1, 12 a -u repelli pecora. PLIN. nat. 8, 97 -u ... herbae cuiusdam. 8, 98 testudo cunilae ... -u vires ... refovet. 10, 86 upupa ... obscena ... -u avis. 12, 74 silvas ... -u caprarum infringi. 17, 267 ne quod animal -u malefico decerpit frondem. al. SIL. 15, 785 sterili ad -us profundo *maris*. GELL. 2, 29, 13 avis in -um profecta est. APVL. met. 4, 1, 4 (*loq. asinus*) nos ...

in pratum ... libero -ui tradidere (GREG. M. moral. 21, 8). 6, 11, 5 oves ibi ... incustodito -u vagantur. SOL. 27, 28 invitatis dolo -bus. IVL. VAL. 1, 23 cervam ... -ui occupatam (*var. l. pascuis. supinum intellegunt Hofmann-Szantyr p. 382 praeter necessitatem, cf. vol. IX 2, 387, 69sqq.*). IVVENC. 2, 622 (*in imagine; Christus loq.*) quisque meis gregibus cogendis liber aberrat, dissidet ille mei pecoris per devia -us (*de Wit, 1947, ad l. -us 'gregem' interpr., vix recte*). PALLAD. 3, 7 ne *ervum* -u suo pecoribus noceat (*nisi ad Bla*). ISID. orig. 12, 6, 25 homines ..., quibus saepe -s *mulli*, piscem olent (*nisi ad p. 649, 61; cf. falsam var. l. in -u PLIN. nat. 32, 9, quem locum Isid. male intellexit*). al. *loc. dub.*: ALC. AVIT. carm. 4, 397 *Noe* pecudum ... eligit illa, sumere quae -u licitum, vel munda vocantur (,) licitum est *al. var. ll.*, licitum est mandi *Sirmond*; post sumere *interpungunt edd.*

2 vescuntur res: SEN. nat. 2, 5, 2 a terra profertur quo sustineantur tot sidera ... ut in opere, ita in -u. ARNOB. nat. 1, 50 p. 46, 9 M. *Christus insanabilia* ulcera ... continuato frenavit a -u. PETR. CHRYS. serm. 40, 4 vivens mortalium -u mors moritur, dum devorat vitam.

B quo quis alios pascit (*cf. p. 649, 52. accedit gen. obi. l. 20. 23 et saepe [cf. adi. caprarios l. 25], gen. subiectivus l. 53*): **1 aluntur animantes, sc.**: **a animalia** (*cf. translationem l. 59*): CIC. div. 1, 94 *Arabes* -u pecudum ... utuntur (GAIVS dig. 50, 16, 30, 5 '*pascua silva*' -ui [pascuis *var. l.*] p. destinata est). VARRO rust. 2, 3, 6 quod est de -u *caprarum*, hoc dico (*cf. 2, I, 16 de pastione*). *ibid. iterum*. 2, 4, 5. GELL. 9, 4, 8 pecudes -u atque cultu opimas. VLP. dig. 19, 5, 14, 3 de -u pecoris ... non agi posse (VVLG. gen. 34, 5 pecorum. RVFIN. Orig. princ. 4, 3, 12 p. 343, 3 locum aptum -bus et nutrimentis pecorum). SOL. 1, 97 puer cum ... locatus esset ad caprarios -us. VVLG. num. 32, 4 regionis uberrimae ... ad -um animalium (COD. Theod. 7, 7, 3 a. *militarium*. GILD. Brit. 3 chron. III p. 28, 17 montibus alternandis a. -bus ... convenientibus). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 9, 2 *pastor campos* alternis -bus innovat (*aliter Migne gr. 35, 417^B*). al.

b homines (*etiam partes, qualitates, facultates sim. eorum*): **a alimentis variis** (*sc. maxime cibis; aere l. 42sq.; quibuslibet necessariis vitae l. 34. 37, deliciis l. 35*): ① *in quibuslibet condicionibus*: CIC. Phil. 11, 4 praemisso Marso ..., qui popularetur agros ... ad praesentem -um (partum *var. l.*) mendicitatis suae. PANEG. 4, 8, 3 quid referam inexpectos libidinum -us? HIL. in psalm. 146, 12 avem ... in -um Heliae deputatam (*cf. III reg. 17, 4sqq.*). AMBR. Nab. 5, 22 non satis est unius filii pretium ad -um reliquorum. PRVD. apoth. 707 *Christus* iubet ... duo pisces adponi in -um populis. c. Symm. 2, 939 mittere triticeos in -um plebis acervos (AVG. civ. 5, 17 p. 222, 16 D.). CYPR. GALL. exod. 610 *deus* longo ... educit saecula -u. VAL. CEM. hom. 7, 6 pro -u pauperis ... caelorum vobis regnum promittitur (PETR. CHRYS. serm. 14, 5). CLAVD. MAM. anim. 1, 17 p. 63, 12 *particulas aëris* in -um totius corporis venae ... capiunt (*de aëre hausto item*: p. 63, 16 si haustus aer ... ad animae pertinet -um). LEX Burg. extr. 21, 9 nec -um requirat emptor pro mancipio reddendo. al.

② *in re militari*: AMBR. Abr. 1, 3, 17 quod -ui (partu *var. l.*) proeliantium iuvenum profecisset (*respicitur gen. 14, 24; an ad AI?*). COD. Theod. 7, 13, 13, 1 sumptuum rationem et vestium et -us *tironum* (*nisi ad p. 649, 9*). *speciatim significatur munus victus praebendi vel convehendi, quo fungitur primipilus, primipilaris* (*ad rem v. Mócsy, Germania 44, 1966, 316sqq.*): INSCR. Année Épigr. 1927 n. 45 Fl. Zosimus p(rimi)p(ilaris) ... votum posuit <po>s(t) -um militum (*sim. 1957 n. 287. 288; quos titulos omnes Oesci reperi-tos saec. IV med. tribuit Mócsy*). COD. Theod. 8, 4, 8 pr. si ... obnoxii ... -ui primipili militiam clariorem ... occupaverint (8, 7, 12, 1. 8, 7, 13, 1. *item -s primipili*: 8, 4, 8, 1a. 8, 4, 10, 1. *al.*; *cf. p. 649, 16*). 12, 1, 11 qui ... iam pa[r]stui adtinentur (*opp. qui nondum primipilo inveniuntur obnoxii*).

β alimentis spiritalibus (*in bonam partem praeter APVL.*): APVL. Plat. 2, 15 propter pessimum -um eius partis animae eqs. AVG. doctr. christ. 3, 12, 18 ad caritatis -um enucleanda secreta sunt. PETR. CHRYS. serm. 6, 1 agnis (*i. Christianis*) ... Paulus pio -u ... ubera porrigebat dicendo (*seq. I Cor. 3, 2*). PS. EVSEB. GALLIC. hom. 9, 1 G. ecclesiarum patres ... disponentes ... ad animarum -um salubre convivium (*i. symbolum*). VEN. FORT. carm. 3, 19, 7 corde parens, -u nutrix *episcopus*. PRIMAS. in apoc. 5, 1 l. 87 ut ... ad -um spiritalis intelligentiae animus erigatur. al. **2 aluntur res variae**: *ignis* (*cf. IB1b*): VVLG. lev. 3, 14 tollent ... ex ea *capra* in -um ignis dominici adipem. *arbores*: PRISC. rhet. 7, 23 p. 557, 11 *laudare oportet arbores* ... a -u, quomodo pascuntur (*Hermog. progym. 7, 41 ἀπὸ τῆς τροφῆς*).

iuxta ponuntur fere pro syn. e. g. cibus CIC. nat. deor. 2, 122 RVFIN. Basil. hom. 8, 2 p. 1792^A hist. 3, 29, 4, alimentum SEN. nat. 6, 16, 2; *ceterum iunguntur e. g. potus* CIC. div. 1, 60 TERT. paenit. 9, 4 (*an etiam CLAVD. DON. Aen. 8, 200, ubi fatus trad.*), cultus GELL. 9, 4, 8, vestitus PETR. CHRYS. serm. 163, 10 PALLAD. hist. mon. I 56 p. 338^B; *opponuntur in paradoxo* esuries ALC. AVIT. hom. 6 p. 112, 3, ieiunium VEN. FORT. vita Sev. 4.

compos.: v. p. 708, 46.

3. pastus, -ī m., παστός. i. q. cubiculum, thalamus: ITALIA Esth. 4, 17 a Motzo (cod. 130) exierunt ... sponsi de thalamis et sponsae de -is suis (Corb. pasacis, codd. 123 et 152 cubiculis, Complut. canopeis [i. co-nopeis]; om. LXX et Vulg.; cf. locum sim. Ioel 2, 16, ubi gr. παστοῦ, Vulg. thalamo). Bruun.

†**pastutus**: pr(a)eparatus GLOSS.¹ I Ansil. PA 714 (praestitutus dubitanter ed. in app. crit.; praepartus aut paratus suspicatur Gatti conferens vol. X 2, 381, 51. 760, 28). W.

pasus v. patior (passus).

[pata]: frons GLOSS. II 588, 52. fortasse legas palma coll. Gloss. II 472, 41 φοῖνιξ: haec palma (de ratione inter haec glossaria intercedente v. Loewe, Prodromus 132sq.).]

patagiarius, -ī m. (fort. etiam adi. -us, -a, -um PLAVT.). a patagium. [inscr., quam afferunt Forcellini aliique, falsa est (= CIL VI 1190*).] i. qui patagia facit vel vendit (cf. PAVL. FEST. p. 221, v. l. 28.): PLAVT. Aul. 509 (increpatur luxuria) stat fullo, phyrigio, aurufex, lanarius, caupones -i, indusiarii eqs. (sc. ut pecuniam sibi debitam reposcant).

patagiatus, -a, -um. a patagium. i. q. patagio instructus: PLAVT. Epid. 231 quid istae, quae vesti quotannis nomina inveniunt nova? tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum caesicium, indusiatam, -am eqs. (sc. tunicam, nisi pro subst. fem.). PAVL. FEST. p. 221 v. l. 28.

patagino, -āre. a patago. i. q. morbo pataginis vel exulceratione affici: PELAGON. 335 ad vulnera sordida, quae -ant (Apsyrtos, Hippia atr. gr. II p. 48, 11 πρὸς τὰ ὄντα ἔλκη καὶ νομὰς ἔχοντα).

patagium, -ī n. originis inc., sunt qui cogitent de gr. *παταγεῖον vel *πατάγιον. i. q. aureus clavus in vestibus (sic fere PAVL. FEST. p. 221 -um est, quod ad summam tunicam adsui solet, quae et patagiata dicitur, et patagiarum, qui eiusmodi faciunt. NON. p. 540, 3 -um: aureus clavus, qui pretiosis vestibus inmitti solet [affert l. 19. 31]; aliter GLOSS.¹ I Ansil. PA 720 -um: pallium ex auro purpuraque variatum. ad rem v. Schuppe, RE XVIII 4, 211sq.): NAEV. trag. 43 pallis -is crocotis malacis mortualibus. APVL. met. 2, 9, 7 crines ... per colla dispositos sensimque sinuato -o residentes (sinuatos Kronenburg; vix est quod cogites de fascia vel alio cultu crinium). TERT. pall. 3, 1 pavo (dat.) pluma vestis ... omni -o inauratior, qua terga fulgent.

deriv.: patagiarius, patagiatus.

patāgo, (-ā-?), -inis f. orig. inc.; dub. utrum conferendum cum patagus an cum patere. GLOSS. V 606, 62 -o: genus morbi (mortui trad. sim. al., e. g. GLOSS.¹ V Abba PA 111 patogo[mo] genus morbi). GLOSS.¹ IV Ps. Plac. p. 18 -em: cum propter pituitam non facile labra movent. cf. Thes. gloss. s. v. patagium (ex Attone Vercell.) -o est exulceratio oris, quod cum intum(u)erit paene elinguem facit. huc dubitanter trahit Goetz etiam GLOSS. V 270, 29 balacmen: vitium linguae.

deriv.: patagino.

patagrica CIL IV 1364, 4. dub. interpr.; ad alias voces in -ice aut -icae (sc. adv. aut fem. gr.) iocose ut vid. additum (de poda- cogitavit dub. Heraeus in plagulis ad vol. VI 2, 2381, 65).

patagus, -ī m., πάταγος (quod tamen morbi notione non exstat). i. q. morbus quidam (si recte explicat PAVL. FEST. p. 221 -us: morbi genus; an i. q. patago, quam vocem a patagus inde derivatam esse contendit Ernout, Rev. Phil. 15, 1941, 89?): PLAVT. frg. inc. 52 me(di)cum habet -us morbus, aes (petag- vel peag- sim. trad., corr. Canter).

?deriv.: patago.

[patalis e con. Scaligeri olim legebatur pro patulus PLAVT. Truc. 277.]

patanos v. panaces p. 187, 16.

patara v. patera et cf. Onom.

Damas ... cum †**pataracina** poposcisset, ... inquit eqs. PETRON. 41, 10 (alii temptaverunt alia, e. g. patera capaci vina Heinsius, acrata vina K. Müller olim; Heraeus, Festschrift Vahlen, 1900, 432sq. textum trad. defendit 'pocula maiora' intellegens [neutr. plur.] vocemque conflata esse contendit ex *patacinum [pro πάταχρον] et patara [i. patera]).

patavitās, -ātis f. a Patavinus, cf. latinitas. i. proprietas sermonis latini Patavinis peculiaris (ad rem v. Ramage, Urbanitas, 1973, 109sq.): QVINT. inst. 1, 5, 56 Pollio reprendit in Livio -em (sim. 8, 1, 3). laxius spectat ad dicendi genus incultum, inornatum: VEN. FORT. vita Marcell. 2, 7 cur ... inter Gallicanos cothurnos Italia -s plano pede ire praesumat ...? (patavititas al. var. l.; cf. 2, 5 cum ... sim humilis in sermone).

***patefacio**, -fēci, -factum, -facere et patefio, -fieri. a patere et facere. NOT. Tir. 63, 22 -it. 63, 23 -ecit. 63, 24 -tum.

CHAR. gramm. p. 323, 18 B. fio ... et ex eodem -fio (enumerantur inter verba, quae ex forma agendi in passivum perfecto vertuntur, quae etiam defectiva appellantur. sim. 327, 29. DIOM. gramm. I 356, 16 [inter transgressiva]). de mensura: patē- non nisi ENN. ann. 558 (corripit videtur scaen. 176). LVCR. 4, 320 et 6, 1001 (sed brevis est septies apud eundem).

CALP. ecl. 1, 35. de notione: CHAR. gramm. p. 410, 9 B. nactus occa[n]sionem. oblata sibi facultate. causa sibi data. via sibi -ta. eqs. SYNON. Cic. p. 416, 1 aperit. recludit. reserat. pandit. -it (sim. 439, 22). 416, 17 aperta. clara ... perspicua. -ta eqs. 422, 27 docet. exponit ... palam facit. -it. eqs. GLOSS. -o: ἀνοίγω. φανερώ. -it: ἐξανοίγει. -tam: πεφανερωμένην. -ta: cognita. al. legitur inde a PLAVIO, ENN., TER., CATONE, ACC. per totam latinitatem, maxime in prosa (CIC. 90^{ies}, praecipue in oratt., LIV. 40^{ies}; vocem neglegit RHET. HER.), rarius in poesi (singulis locis e. g. VERG. et HOR., sed novem LVCR.; vocem neglegunt MANIL., LVCAN., VAL. FL., MART., IVV. al.). [trad. contextu lacunoso ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1 (CIL VI 32326) 16, loco interpol. CIC. or. frg. A 12, 8 STAT. Theb. 9, 760, e con. dub. FRONTIN. strat. 1, 5, 11; vix recte trad. -fit pro patebit HIST. Apoll. rec. A 33, v. p. 664, 55.]

fere i. q. patentem efficere, aperire, pandere (colorem extendendi, sub patere et patescere frequentem, non invenimus nisi p. 653, 34 et fortasse p. 654, 24. vi durativa p. 653, 63; iunctura abundantia -tum facere p. 654, 5): I proprie (respicitur actio corporea vel sensibus percipienda; saepius in imagine, maxime sub A1a et b, ceterum e. g. p. 653, 16): A usu communi -fiunt, quae quomodocumque corporaliter aperiuntur (c. obi. acc. rei affectae passim, rei effectae maxime sub 1b et e. g. p. 653, 22sq. 653, 66sq., reflexive p. 653, 21. 654, 26, obi. suppl. p. 653, 5, absolute l. 41. p. 653, 40): 1 in universum; -fiunt: a res claudentes, cingentes sim. (obturantes CATO infra sub β): a ianuae sim.:

PLAVT. Most. 1046 ostium quod in angiportu est horti, -eci fores eius (Ov. met. 2, 112 -ecit ... Aurora f. et ... atria. 2, 819. SVET. Nero 46, 2 sponte f. -tis. al.). ENN. scaen. 176 (contextu manco) vi -erunt Bruges (sc. portas, ut intellexit Ribbeck coll. Hom. M 454 πύλας εἴρυντο?). TER. Haut. 481 fenestram ad nequitiam (PROP. 3, 20, 29 -fiant nocte f.). CIC. de orat. 1, 204 vos ad ea quae cupitis perventuros ab hoc Crasso aditu ianuaque -ta (PROP. 1, 16, 1 -ta triumphis. VAL. MAX. 2, 2, 3 huic consuetudini. PLIN. epist. 1, 18, 4 i. famae. APVL. met. 1, 14, 7 clavis ... immissione. al.; e con. dub. LVCR. 6, 762 [K. Müller, ed. 1975]). CAES. Gall. 2, 32, 4 portis -tis (item p. p. p.: BELL. Afr. 88, 7 LIV. 4, 33, 1. et saepius. CVRT. 9, 1, 28. al.; formae ceterae: LIV. 2, 15, 3 PLIN. nat. 26, 19 SIL. 11, 17. al., v. etiam ENN. supra). Ov. met. 4, 185 valvas. LAVS Pis. 236 haut uni -ecit limina vati Maecenas (al. v. vol. VII 2, 1409, 26sq.). al. β varia: CATO agr. 155, 2 in segete aut in fossis, sicubi ... aliquid aquae obstat, id emittere, -fieri removerique oportet. LIV. 33, 17, 10 reficere quassata muri, obstruere quae -ta ruinis erant (cf. SEN. epist. 83, 22 ebrietas pertinaci bello defensa moenia -ecit. CLAVD. DON. Aen. 2, 235 p. 179, 22 ['dividimus muros'] muris -tis interiora moenia pandebantur). FEST. p. 281 repagula sunt ... quae -undi gratia ... ita figuntur, ut ex contrario quae oppanguntur. AMM. 31, 11, 3 claustra -ta sunt Alpium Iuliarum (RVFIN. hist. mon. 7 p. 412^A carceris [gr. 8, 12 θυρῶν ... ἀνοιχθεισῶν]. Orig. in cant. 2 p. 159, 15 arcani).

b viae, aditus sim.: Cic. Tull. 21 armati introitum ... sibi (vi) manuque -unt. Verr. II 3, 219 avaritiae ... viam (Phil. 5, 49 sibi viam ... ad opes suas amplificandas. 10, 7 audaciae. CAES. Gall. 7, 8, 2 discussa nive. Ov. met. 1, 284 terra concussa v. -ecit aquarum. LIV. 2, 47, 8. 7, 34, 11. al. SEN. Herc. f. 55. TAC. ann. 1, 32, 2 ferro. al.). Manil. 30 legionibus ... iter in Hispaniam Gallorum internecone -tum est (Att. 8, 3, 4 CAES. Gall. 3, 1, 2 BELL. Alex. 64, 1 SALL. epist. Pomp. 4 LIV. 31, 34, 6. al.). Balb. 54 lingua et ingenio -fieri aditus ad civitatem (de orat. 1, 98 earum ... rerum a., quas quaerimus. 1, 204 [v. sub a]. Tusc. 5, 66 [antea: aperuerunt locum]. fam. 13, 78, 2 ad tuam cognitionem. LIV. 32, 17, 5 armatis in urbem. 44, 6, 17 -tis bello (cunctis a.) [si recte suppl. Vahlen sec. 44, 6, 2]. APVL. met. 9, 30, 6 diffracto cardine. al.). nat. deor. 2, 95 -tis terrae faucibus (VAL. MAX. 2, 8 pr. fauces Pontici sinus). VITR. 10, 8, 3 (de hydraulis) manubria, cum torquentur, ex arca -unt nares in canales. SEN. nat. 3, 15, 5 in terra solutis ac -tis venis rivus ... effunditur (postea: aperta ... vena). al.

c regiones, loca, aedificia, urbes (quo accedere, unde egredi licet; patefactio fit ita, ut removeantur qui obstant p. 653, 3. 12sq. al.): Cic. Verr. I 13 portus ... et urbes piratis (HOR. carm. 4, 14, 36 portus Alexandria ... et vacuum -ecit aulam Augusto. QVINT. inst. 12, 7, 4 portum ... eloquentiae suae ... non etiam piratis -et orator. PLIN. paneg. 29, 2 reclusit vias, p. -ecit Pompeius). Manil. 21 -tum ... nostris legionibus esse Pontum (opp. clausus). Catil. 4, 21 provincias. Cael. 49 si ... mulier domum suam -erit omnium cupiditati (Pis. 26. SEN. Phaedr. 1275 Thy. 902 TAC. Germ. 41, 1 ann. 11, 35, 1. al.). Pis. 6 templa (LIV. 30, 40, 4 OPTAT. 2, 16 p. 51, 4). CATVLL. 68, 67 Allius meo amori favens clausum lato -ecit limite campum (TAC. ann. 15, 39, 2 c. Martis ac monumenta Agrippae, hortos quin etiam suos -ecit Nero populo. al.). LVCR. 2, 263 -tis ... carceribus (4, 990). SALL. hist. frg. 1, 56 ubi tempore anni mare classibus -tum est (SYMM. epist. 4, 63, 1 cum primum m. navigatio verna -erit. cf. PHAEDR. 4, 7, 11 ratis prima, quae ponti sinus -ecit. STAT. Ach. 1, 62 aequor).

TIB. 1, 3, 36 *post aevum aureum* tellus in longas est -ta vias. Ov. met. 2, 112 atria (v. p. 652, 25). Liv. 7, 33, 10 illa omnia, qua nunc erectae micant hastae, -ta strage vasta cernetis (cf. l. 13sq.). 21, 11, 5 -tum oppidum ruinis *moenium* erat (cf. p. 652, 63 et Liv. 44, 11, 8 parietes fornicum perfossi urbem -erunt. *al.*; *cum obi. suppl.*: CORIPP. Ioh. 4, 76 Iustiniana polis nocturnis panditur armis: prodicione pia civis -ecit amicus). RVT. LVP. 1, 7 armamentario -to. VAL. MAX. 3, 7 ext. 6 novo transitu Alpium iuga -ta (*ab Hannibale*; cf. l. 11 et CIL V 8002, 8 [a. 47 in miliario; item 8003, 7, a. 46] Alpibus bello -tis. *sim. al.*). *al.* -ere locum (angusta loci, quantum loci SIL.; *aliter* p. 655, 21): NEP. Hann. 3, 4 Alpico conantes prohibere transitu concidit, loca -ecit, itinera muniit (*proprie ut l. 66 infra nec non* FRONTIN. strat. 2, 3, 14 *equitum discessione* -to loco subita peditum consurrexit acies. cf. SIL. 5, 174 haec angusta loci ferro -ta relaxa. 15, 660 quantum ... meus -erit [prefec- *trad.*] ensis, tantum intrate loci). Liv. 4, 54, 6 -tus ad consulatum ac triumphos locus novis hominibus videbatur (*item in imag.*: TAC. ann. 2, 78, 1 se ... pulsum, ut locus rebus novis -fieret. 13, 8, 1 videbatur ... locus virtutibus -tus. *al.*).

d varia: *a res (respiciuntur saepius receptacula sim. aperienda vel efficienda, ceterum materia rigida resolvenda* SEN., *testamenta resignanda* VLP., *velamentum reiciendum* AMPEL. *et fort. flores explicandi* p. 654, 24): CIC. rep. 4, 1 cum ... autumno terra se ad concipiendas fruges -erit (cf. PLIN. nat. 17, 154 paxillis solo -to. *cum obi. rei effectae*: Ov. met. 3, 104 sulcum -ecit aratro). LVCR. 5, 809 *uterus terrae*. VERG. Aen. 2, 259 -tus ... equus Troianus. SEN. nat. 4, 4, 2 hieme aer riget; ... *vere* vehementior est mutatio aeris undique -ti et solventis se; *itaque grando cadit*. COLVM. 9, 7, 2 nonnumquam -endae sint *frontes alborum* (cf. 9, 14, 13 -ere vasa [sc. *alvos*; *syn.*: *aperire*]. 9, 15, 5 *alvare*). APVL. mund. 28 si quis pariter -to gremio animalis *varias* simul abire patiat. VLP. dig. 29, 3, 10 pr. alterutro *testamenti exemplari* -to apertae tabulae sunt (cf. 29, 3, 12 si *authenticum testamenti* -tum est). AMPEL. 8, 5 *palla* tota -fit (v. *supra* p. 120, 55). *al.*

β multitudo animantium: ① *technice in re militari -fiunt ordines militum: qui aditum praebent*: Liv. 28, 14, 13 signo receptui dato Scipio -tis que ordinibus equitatum omnem ... in medium *acceptum* ... post cornua locat. *qui extenduntur*: Liv. 9, 27, 8 dextra pars aciei, qua et Samnites raris ordinibus ... constiterant, latius -ta stetit. 28, 22, 15 -ta acie ... cornua hostium amplexus. ② *tropice dicuntur -feri, per quos clam ire licet*: CLAVD. 28, 471 *quod Diomedes* -ta Dolonis indicio ... penetraverit agmina Rhesi.

2 in corpore animantium (pro obi. sunt fere partes locique corporis, ipsi animantes l. 58, morbus l. 61, spiritus l. 63; absolute l. 63. 68): a quolibet modo: Cic. nat. deor. 2, 141 gustatus ... habitat in ea parte oris, qua esculentis ... iter natura -ecit. Lael. 97 ut is adsentatoribus -at aures suas (*item* off. 1, 91. *ceterum*: PLIN. epist. 1, 18, 4 illa actio mihi a. hominum, illa ianuam famae -ecit. APVL. met. 10, 28, 3 sibi simul et domus et a. praesidis. LACT. inst. 4, 15, 8 surdorum -tis a. *al.*). LVCR. 4, 320 *lucidus aer* vias oculorum ... -ecit, quas ante obsederat aer (ater) (cf. 4, 894 aer ... per -ta venit penetratque foramina *corporis*). PROP. 1, 3, 33 luna ... compositos levibus radiis -ecit ocellos (2, 15, 7. cf. *oculos*: ITALIA Is. 35, 5 [Tert. adv. Marc. 4, 24] -fient o. caecorum [gr. *ἀνοιχθήσονται*, *Vulg.* *aperientur*, *inde* TERT. resurr. 20 p. 53, 8]. MARCELL. med. 8, 25 o. -es intra ipsam aquam. 8, 172. *al.*; cf. PLIN. nat. 11, 150 morientibus illos o. operire rursusque in rogo -ere). CELS. 4, 11, 3 *sanguis exit* ore alicuius venae -to (4, 11, 2 *ad aperto*). TERT. carn. 23 l. 20 *Maria* nupsit ipsa -ti corporis lege (cf. l. 26sq. quis tam proprie vulvam adaperuit, quam qui clausam -ecit *eqs.*). SORAN. p. 91, 1 curvatis ... pedibus eius et -tis ([gr. p. 140, 13 *lib. διοσώτων τῶν μηρῶν*, CAEL. AVR. gyn. 2, 93 -tis femoribus]. p. 118, 8 ut -ti pedes ventri eius *mulieris organo inspicendae* cohaereant. CASS. FEL. 81 p. 192, 20. 82 p. 193, 20). p. 96, 16 *organo* -tae mulieres, oculis videntur *collectiones* (nom. *absol.*; mulieris *Rose*; *sim. al. ibid.*, *ad quos locos v. Medert, Quaest. crit. et gramm.*, 1911, 71sq.). THEOD. PRISC. log. 111 cotyledon herba ... dysuriam -it (*postea*: curavit; 110 quod ... urinae difficultatem aperiat). HIST. Apoll. 27 rec. A (*sim. B*) puella quam credis esse defunctam, vivit; ... spiritum praclusum -am. *al. absolute et vi durativa -it res, qua servatur status patens*: THEOD. PRISC. gyn. 12 adiutoriis -entibus (v. p. 656, 28). **b secundo, vulnerando (fere in medicina; cf. B2):** CELS. 7, 7, 1^B *incisa cute* ubi locus ei *vesicae* -tus est, ipsa prorumpit. 7, 7, 4^C *caruncula* abscisa -fit foramen, per quod ...umor descendit. 7, 28, 2 *recta linea* -ere. 8, 4, 8 si nondum satis cutis -ta est, latius aperienda est. *al.* CVRT. 9, 5, 28 -to latius vulnerare. LACT. opif. 12, 2 *corpora animalium* cum intersecta -fiunt. ARNOB. nat. 7, 4 p. 347, 1 M. -tis ... secretis provolvier *intestina victimarum*. THEOD. PRISC. eup. faen. 26 cum ... *collectiones* ... a medicis fuerint -tae (*postea*: solvere. *sim. ROMVL. fab. 51, 7 rec. gall. [sim. cett.]* aperuit vulnus; -ta est *contusio*). **c denudando (in imag.):** TAC. Agr. 14, 3 *legatus* Monam insulam ... adgressus terga *occasioni rebellandi* -ecit.

B -fiunt quae in conspectum veniunt, subiciuntur oculis (etiam auri- bus, si huc trahas l. 36 infra): 1 caelum, sidera sim.: ENN. ann. 558 -ecit radiis rota candida caelum (APVL. mund. 15 quando illa perfracta nubecula -erit c., ... emicat ... lux clara. Ps. CYPR. mont. 8 *cum Christus crucifigeretur*, pater fecit c. -tum). Acc. trag. 693 citius Orion -fit (*trad.*, *palliscit Bücheler*). CIC. Arat. 370 cum de terris vis est -ta Leonis (gr. 590 *ἐρχομένῳ*). LVCR. 1, 10 simul ac species -tast verna diei et reserata viget ... aura favoni. Ov. met. 9, 795 postera lux radiis latum -erat orbem (HOMER. 49 decimus ... dies -erat o. 650 Titan radiis [gr. *utrobique aliter*]. CYPR. GALL. Ios. 149 dies). **2 partes corporis interiores (quae sectione sim. in conspectum veniunt):** CIC. ac. 2, 122 quia possit fieri, ut -ta et detecta mutantur illa (sc. *partes interiores, ni fallimur, quarum situs et vis ignoratur; antea: aperuerunt*). Tusc. 1, 46 qui *medici* ista aperta et -ta viderunt (sc. *sensus vel eorum vias*). CELS. 1 prooem. 25 cum per vulnus ... viscera -ta sunt. 7, 17, 1^C loco -to. 7, 31, 2 cutis superinciditur; tum -ta vena ... *ferramento candente* ... premitur. 8, 3, 10 -to cerebro. **3 varia:** CIC. div. 2, 51 cur se ... in terram abdiderat *Tages*, ut -tus aratro lucem aspiceret? fam. 7, 1, 1 *cubiculum*, ex quo tibi Stabianum perforasti et -isti sinum. LVCR. 1, 177 semina rerum cum confluerunt, -fit quodcumque creatur (179 effert in luminis oras). SEN. nat. 7, 30, 3 quam multa ... per secretum eunt numquam humanis oculis orientia? neque enim omnia deus homini (pate)fecit (*suppl. Gercke*). PLIN. nat. 13, 109 ad exortus solis emergere extra aquam ac florem -ere *loton* (*Theophr. hist. plant. 4, 8, 10 ἀνοίγειν, an cogites de notione explicandi coll. p. 653, 34? sed cf. ANTH. 646, 31 calathi -ecit honorem rosa* [27 aperit]). STAT. Theb. 7, 627 *ventus* rapuit nemus et montes -ecit opacos. *al. refl. se -ere fere i. q. apparere*: EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 88, 7 se discipulis -ecit *Christus* (Luc. 24, 36sq.).

C -fiunt quae emittuntur, erumpunt: LVCR. 5, 597 hinc (e sole) mundi -tum totius unum largifluum fontem scatere atque erumpere lumen (LAVREA epigr. 8 *locus fontes* ... -ecit *aquarum salubrium*. cf. p. 652, 48). VARRO ling. 5, 65 'pater', quod -it semen (*si recte huc traximus contextu vix sano*). ITALIA gen. 7, 11 (Ps. Cypr. ad Novat. 4) *cataractae caeli* -tae sunt (*nisi ad A; gr. ἠνεώχθησαν, Vulg. apertae*). *respiciuntur fortasse verba ex ore exeuntia sim. (si recte traditur; an explices sec. l. Isq.?)*: Ps. MATTH. euang. 30, 3 omnes qui audierunt verba haec -ta obstupuerunt (*pavefacti, stupefacti var. ll.*).

II translate (imagines v. sub I); -fiunt: **A cognoscenda, intellegenda sim. (sc. fere res incorporeae, animantes non nisi l. 70. p. 655, 41; patefactio fit dictis scriptisve maxime sub 1b, ceterum e. g. l. 44. 48. 69. 72 [vaticinio l. 68]; saepe accedit abl. instr., praepos. per l. 50. 61. al.):**

1 transitive: **a detegendo sim. (sc. fere secreta): a usu communi (sc. cum obi. acc., suppl. l. 53. 60; exempla selecta inde a Cic.):** TER. Hec. 303 tot meas iniurias ... numquam ... -ecit. Phorm. 825 quin, si hoc celetur, in metu, sin -fit, in probro sim. Cic. Verr. I 17 quae res primo ... pertenui nobis argumento indicioque -ta est; post aperto suspicionis introitu *eqs.* (II 1, 149 [*postea*: quid poterat esse apertius]. Cluent. 25. 78 res -ta et in forum prolata. Sest. 25 [*opp. latere*]. *al.*). Cluent. 62 quod ... hac ... oratione -tum est. 83 veritate -ta atque omni errore sublato (Sull. 45 per me. CYPR. epist. 73, 23 -tae et perspectae v. *al.*). 189 de illo scelere, quod nunc ... -tum est (*postea*: apertum ... ac manifestum). SALL. Iug. 42, 1 Liv. 29, 22, 10 VAL. MAX. 2, 5, 3. *al.*). Catil. 2, 6 omnia ... *consilia* ad me perlata esse sentiunt; -eci in senatu hesterno die (dom. 22 litterarum recitatione. Sest. 69 CAES. civ. 3, 21, 5 VELL. 2, 76, 4. *al.*). 3, 15 Lentulus ... -tis indicibus, confessionibus suis *ius civis amisit* ([*nisi rectius ad c traxit Sternkopf, 1916, ad l.*]. Flacc. 5 ea. Mil. 103 indagavi, -eci, protuli. fam. 15, 2, 6 [*opp. occultata*]. SALL. Iug. 73, 1). 4, 5 mea virtute atque diligentia ... *coniurationem* -tam esse (Sull. 3 tu ... investigasti, tu -isti c. [*sim.* 85]. 4 per me. SALL. Catil. 36, 5. *al.* SEN. contr. exc. 3, 9, 2). part. 112 cum opinione celandi aut, si -tum esset, depellendi criminis (*aliter* p. 655, 50). top. 75 per somnum, vinum, insaniam multa saepe -ta sunt. Att. 11, 13, 2 neque hoc tempore nec antea -isset odium suum in me, nisi *eqs.* SALL. Iug. 113, 3 occulta pectoris (*sim. SVET. Tib. 54, 2 -ta ... animi sui nota. AMM. 22, 5, 2 pectoris ... arcana. al.*). RVT. LVP. 2, 11 *eam causam iniuriae* (*antea*: proferre). VAL. MAX. 1, 5, 6 dolorem ... gemitu (cf. 4, 1, 13 *laetitiam* [*opp. intra se continuit*]). APVL. met. 9, 21, 2 cordolio -to). SIL. 1, 630 *clades* -ecit et horrida bella orantur *Saguntinorum* squalor. TAC. ann. 6, 21, 2 *fatidicus quidam imperium ipsi Tiberio* et futura sollerter -ens. *et saepe. refl. se -ere, sc. profitendo cogitationes occultas*: CIC. fam. 6, 10, 1 *Attico aliisque* totum me -eci et haec eis ... saepe dixi, ... me tibi ... satis facere cupere. **β -enda ponuntur in enunt. relat. vel indicantur per enunt. interrog.:** CIC. leg. agr. 2, 49 dum -o vobis, quas isti ... abstrusas insidias se posuisse arbitrantur. Catil. 3, 21 quae erant contra salutem omnium cogitata, inlustrata et -ta vidistis. Phil. 3, 36 nimium diu teximus, quid sentiremus; nunc iam apertum est; omnes -unt ..., quid sentiant.

5,16 quod -tum cognitumque esset, quam multos in civitate turpis haberemus. *al.* DECL. in Catil. 55 quos ... tetenderit ... coniurationis laqueos ..., Saturnalium dies -tura fuerat. AVR. VICT. Caes. 12, 4 *Traiani* suffecti virtute quantus consilio esset magis magisque -ecit *Nerva*. 39, 29. CONC. II 3, 1 p. 65, 25 -tum est, quod vobis visum est de sancta fide (*cf.* II 2, 1 p. 48, 23 manifestatis decretis; *gr.* II 1, 1 p. 89, 28 *φανερώων ὄρων*). *al.* *γ*-*enda* indicantur per *acc. c. inf.* (*v. etiam sub c; cum pron. praeparativo* Cic.): Cic. Scaur. 30 ista celeritas ... illud -ecit et inlustravit (quod occultum tamen non erat), non esse hoc iudicium iudici, sed comitorum consularium causa comparatum. SALL. Iug. 111, 1. hist. frg. 1, 51 -tum est rem publicam praedae, non libertati repetitam. LIV. 8, 18, 6 -tum muliebri fraude civitatem premi *eqs.* VAL. MAX. 2, 6, 1. DECL. in Catil. 109 (*syn. ostendamus*). MAECIAN. dig. 29, 5, 23 antequam -fieret testatorem occisum esse. MIN. FEL. 5, 2 AVR. VICT. Caes. 41, 7. MARCELL. chron. II p. 85, 4 Iohannes ... sese ... suumque ostendit caput, ibidemque sepultum ... -ecit. *al.*

b *exponendo, tractando, explicando*: Cic. de orat. 1, 177 ius applicationis, obscurum sane et ignotum, -tum in iudicio atque inlustratum est a patrono. 3, 210 de ornatu omni orationis sunt omnes, si non -ti, at certe commonstrati loci. fat. 44 quoniam utriusque -ta atque explicata sententia sua ad eundem exitum veniant. off. 1, 160 haec quidem hactenus; -tus enim locus est ipse, ut non difficile sit ... videre. VAL. MAX. 3, 2 p. quia iam initia procursusque virtutis -ecimus, actum ipsum persequemur. NON. p. 59, 6 'nefarium' proprietatem ... -ecit a farre *Varro* (*sim.* CASSIOD. inst. 1, 3, 5 nomina ... etymologiis propriis pulcherrimo decore -ecit). AVG. dialect. 9 prius ergo consideremus univoca, ut quoniam genus hoc iam definitione -tum est, inlustratur exemplis (*cf.* BOETH. in top. Cic. 1 p. 286, 4 quod nomen anguste ... designat, apertius definitio disserit ac -it). EPIST. pontif. Arel. 16 p. 23, 27 quod sanctitati tuae praesenti sermone -ecimus. BOETH. mus. 3, 4 p. 275, 25 id ... -et subiecta descriptio (*cf. e. g.* 1, 22 p. 215, 19 hoc ... monstrat s. d.). in Porph. comm. sec. 5, 24 p. 348, 1 huius libri seriem ... gemina expositione -ecimus (*item respiciuntur commentaria*: CASSIOD. inst. 1, 4, 3 *Athanasius psalterii* virtutem ... minutissima discussione -ecit. 1, 6, 6 [*syn. exponere*]. 1, 8, 13 *epistulam* ad Philemonem ... uno libro [*syn. aperire, exponere, declarare, explanare*]. 1, 22 symbolum ... frequenti expositione). *al.*

c *probando, monstrando (exempla minus dubia; cf. iam Cic. p. 654, 55; accedit subst. praedic. l. 40, acc. c. inf. l. 38. 47sq.)*: in universonum: SOL. 45, 6 equis inesse iudicium documentis plurimis -tum. PRVD. apoth. 237 viso -ta oracula Christo. ENNOD. epist. 9, 32, 3 p. 256, 17 *Avienus Romae* Fausto filius naturae lege concessus est, hic, *sc. in Liguria*, eruditione -tus; minus fuit ... hominem nasci, quam ... Fausti subolem conprobari (*cf., si recte trad.*: HIST. Apoll. rec. A 20 gratulor, quod abundantia horum studiorum [docta et a me -ta, ... nugas [*var. l. perfecta; rec. B perita; alii abl. intellegentes iungunt cum hab.; '-ere = erudire'* Kortekaas, ed. 1984 in indice, vix recte]). in iure: COD. Theod. 3, 32, 2 -ta rerum fide (*antea*: probatis ... causis). 6, 21, 1 si docendi peritiam ... se habere -erint (*antea*: monstraverint). NOVELL. Valent. 8, 1, 1 qui se domus suae possessione ... -ecit esse depulsum. CONSVLT. 7 a, 4 luce clarius constitit -tum nec matri usum obesse *eqs.* COD. Iust. 3, 24, 3, 1 (*a. 485/6?*) ut ... nec postquam crimen fuerit -tum, *poena constituatur* (*ibid. bis in sequentibus. cf. ibid. pr. ante probationes*). 8, 4, 9 (*a. 477*) si quando vis iudicio fuerit -ta.

d *vario modo*: Cic. div. 1, 86 ante philosophiam -tam, quae nuper inventa est (*opp. posteaquam ph. processit*). VITR. 9, 2, 1 Berosus ... in Asia ... disciplinam Chaldaicam -ecit. LAVS Pis. 242 *Maecenas Romana* carmina ... Ausoniamque chelyn ... -ecit Horati (240 populis ostendit nomina Graisi). AVG. c. Pelag. 3, 4, 9 p. 495, 24 per Christi sanguinem -to atque firmato *novo testamento* (3, 4, 7 p. 493, 3 quo *tempore testamento* revelaretur in Christo). EVSTATH. Basil. hex. 7, 2, 9 notitiam subtiliter ... -ere singulorum *piscium generum* (*Migne gr. 29, 152^B ἰστορίαν ... γνωρίσαι*).

2 sine obi. acc.: **a** *absolute (probabiliora, vix huc p. 654, 53. 60)*: Cic. Att. 12, 21, 1 *Brutus de Catilinae coniuratione scribens* me ... laudat, quod rettulerim, non quod -erim. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 161, 2 necessarium duxi his litteris -undum sanctitati vestrae et id ... dicere. BENED. reg. 46, 5 *monachus delinquens* abbati ... -at. **b** *cum adv. (ad 1 trahas Cic., EPIST. pontif., si pass. pers. agnoscere, NOVELL. Theod. 15, 2, 1, si quantum n. pro subst. intellegere malis)*: Cic. p. red. ad Quir. 12 quae deliberatio ..., ut -tum est, in agenda mercede consumpta est (*MACR. Sat. 1, 4, 13 ut praecedens sermo -ecit. COD. Theod. 16, 2, 37 ut tui culminis suggestio -ecit [item NOVELL. Theod. 6, 2]. AVELL. p. 325, 13*). COD. Theod. 9, 42, 18 proscriptus plurima rerum penes diversos reliquit, sicut quaestio habita -ecit (*CASSIOD. Didym. in Ioh. p. 72, 24 s. exempla proposita -unt. cf. EPIST. pontif. Arel. 12 p. 19, 26 sicut ... prodesessorum vestrorum -tum sibi testatur auctoritas [-to, -ta var. II.]*). NOVELL. Theod. 15, 2, 1 quantum ... magnitudinis tuae suggestio -ecit.

c *cum praepos. de*: PAP. Tjäder 4-5 B VI 12 (*saec. VI med.*) quoniam de agnitis signaculis ... testium responsio -ecit, nunc carta testamenti resignetur.

B *facultas vel id ipsum, quod possibile fit (huc spectant imagines locum dandi p. 652, 70. 653, 5sq. et ianuam viamve aperiendi p. 652, 28sq. 46 sq. al., cf. p. 652, 2)*: Cic. Verr. II 3, 193 vide, quam tibi defensionem -erim (II 4, 8 ad omnia). TAC. hist. 1, 84, 1 in ... rerum omnium confusione -fieri occasio ... adversus me potest. ann. 11, 5, 1 cuncta ... magistratum munia in se trahens princeps materiam praedandi -erat. 12, 9, 1 ut oraretur Claudius despondere Octaviae Domitio, quod ... maiora -turum erat. COD. Theod. 6, 30, 12 sortiendae ... militiae copiam.

deriv.: patefacio.

patefactio, -ōnis *f.* a patefacere. [*falso trad. pro calefactio* ORIBAS. *syn.* 9, 23, 1 La p. 320 (*Aa calore, gr. θερμαίνειν*).]

1 de actione patefaciendi: *res intellegendas*: Cic. fin. 2, 5 haec -o quasi rerum operarum, cum quid quidque sit aperitur, definitio est. SCARILA Fulg. Rusp. epist. 10, 3 qui nostrae imperitiae per -em divinarum scripturarum ... iter ostendat. GREG. M. moral. 5, 46 cum alta loquentes profluunt in -e stultitiae *haeretici* (*cf.* 22, 40 *Iob* non appetens ex virtutis suae -e clarescere). *res corporeas*: CLAUD. DON. Aen. 7, 610 p. 91, 20 ('reberat ... limina') -e valvarum (*sim.* 7, 620 p. 93, 12 portarum). CASS. FEL. 20 p. 31, 11 -o *fistulae* (*postea*: donec sufficienter fistula patefiat). PRIMAS. in apoc. 2 capp. 1 libri signati ... -o (*apoc. 6, 1sq.*). GLOSS. rictus: -o oris (*ibid. iterum. cf. Gloss. rictus: apertio o.*). **2 de statu patefacto, foramine**: THEOD. PRISC. eup. faen. 67 cutis eiusdem vulneris (*sc. morsus*) -o ... custodienda est ad umoris ex vulnere venientis digestionem. gyn. 12 *mulieres, quarum naturalia clausa sunt*, a chirurgicis ... reserandae erunt, ea tamen ratione, ut haec -o linteolis aut aliis adiutoriis patefacientibus diutius disterneretur.

patefio *v.* patefacio.

***patella**, -ae *f.* [*a patina vel a patera diminutive. Sch.*] *de origine*: VARRO ling. 5, 120 patenas a patulo dixerunt, ut pusillas, quod his libarent cenam, -as. ISID. orig. 20, 8, 2 -a quasi patula: olla est enim oris patentioribus. *scribitur* pataelam INSCR. Année Épigr. 1976 n. 581 (*Dacia, saec. IV*). *de notione* (*v. etiam p. 657, 2. 23. 31. 33*): GLOSS. -a: *λοπάδιον. λοπάς. πάτελλιν (i. -av). πατένα. τήγανον. al. -a frixoria: τηράνη. legitur inde a saec. I a Chr. (sed patellarius iam apud PLAVT.), admodum raro praeter APIC. (ubi tamen longe praevallet patina); abiit in gr. πάτελλα (vel βα-), πάτελλον (inde diminutive πατέλλιον [βα-], πατελλίκιον [βα-]).* [*it. padella; sard. padeḡḡa; raet. or. padiele, occ. padela; francog. poêle; prov. vet. padela et var. francoprov., prov., vasc.; cat. padella; hisp. vet. padilla. cf. M.-L. 6286. Battisti-Alessio IV 2717. Wagner II 203. Wartburg VIII 1sq. Corominas² IV 340. St.*]

fere i. q. patina: **I** *usu sollemni*: **A** *proprie est genus quoddam vasis (variae capacitatis, formae, qualitatis; indicatur ex qua materia facta sit e. g. l. 56sq. 66. p. 657, 6; ad rem v. Hilgers, Lat. Gefäßnamen, 1969, 239sq.)*: **1** *generatim adhibetur in re coquinaria, sc. ad cibos coquendos, assandos sim. vel inferendos, vel in re medica ad medicamenta conficienda (v. e. g. l. 56. 57sq. 60sq. et ORIBAS. *syn.* 4, 35, 5 Ab p. 38 [gr. ἐν πατέλλῃ])*: VARRO Men. 160 -a esurienti posita provocat Neapolitanas piscinas (*vix ad B, cf. Norden, Kl. Schriften, 1966, 71 adn. 163*). frg. Non. p. 546, 11 dicuntur ... -ae, salini, acetabula, catini, patinae (*item iuxta salinum*: FEST. p. 329 s. in mensa ... solitum esse poni ... *cura* -a *eqs.*; *an ad 2 b?* [*cf. p. 657, 11sq.*]). frg. Prisc. gramm. II 204, 5 in -is coquere cepe. VOLVMN. carm. frg. gramm. V 574, 1 stridentis dabitur -a cymae. HOR. epist. 1, 5, 2 modica cenare ... holus omne -a. SCRIB. LARG. 37 in -a aenis Cyprii (*cf. aenea*: APIC. 2, 1, 5. 4, 2, 14sq.). 57 -a fictili (*item in re medica*: 173. 228 MARCELL. med. 27, 8. *ceterum*: APIC. 7, 4, 4). 267 -a nova liquefit axungia. PERS. 4, 17 uncta vixisse -a. PLIN. nat. 19, 171 usus eius *sinapis* etiam pro pulmentario in -is decocto. 30, 68 edisse ... prodest urinae ... cicadas tostas in -is. CIL IV 5380, 7 (*enumerantur alimenta, vasa sim. cum pretiis*) casium IV, porrum I, pro -a I *eqs.* MART. 5, 78, 7. 13, 81, 1sq. quamvis lata gerat -a rhombum, rhombus latior est tamen -a. 14, 114 tit. -a Cumana: hanc ... Cumano rubicundam pulvere testam. Ivv. 3, 261 domus (*i. familia*) ... -as iam lavat. 5, 85 tibi ... cammarus ... ponitur exigua ferilis cena -a. MARCELL. med. 26, 95 in -a ferrea candente. APIC. 8, 6, 11 in cacabum vel -am compones haedum. *al. in proverbiiis*: HIER. epist. 7, 5 accessit huic -ae, iuxta tritum populi sermone proverbium, dignum operculum (*sim.* 127, 9, 1. *cf. adv. Rufin. 3, 24 quod tuum quasi operculum venenatae -ae imponeres [vergit ad B]. v. etiam Otto, Sprichw. n. 1355*). SCHOL. Lucan. ed. Weber 3, 687 qui fugit -am, cadit in prunas (*proverbia sim. e linguis q. d. roman. affert Cornu, Arch. Lat. Lex. 13, 1904, 128*).

2 speciatim: **a** *datur pro dono militari (ad rem v. Büttner, Bonn. Jahrb. 157, 1957, 144sq.)*: DECRET. Strabon. (CIL VI 37045) 4, 5 (*a. 89 a. Chr.*) imperator virtutis causa turmam Salluitanam donavit ... cornu-
[Kruse]

culo et -a torque armilla palereis *eqs.* (*editores conferunt Polyb. 6, 39, 3 φιάλην*). **b** *adhibetur in re sacra* (cf. PAUL. FEST. p. 248 -ae vasula parva picata, sacrificiis faciendis apta. PORPH. HOR. CARM. 2, 16, 13 sq. 'salinum' -a, in qua primitia(e) dis cum sale dantur [sim. SCHOL. HOR. ad l.]. VARRO LING. 5, 120 v. p. 656, 32): VARRO MEN. 265 oportet bonum civem ... deos colere, in -am dare μικρόν κρέας. CIC. VERR. II 4, 46 (*inter argentum*) -a grandis cum sigillis ac simulacris deorum (*iuxta patera et turibulum ut: 4, 47. 48 bis*). 4, 48 (*postea: insigne penatum*). 4, 54 illa ex -is et turibulis quae evellerat, ... scite in aureis poculis inligabat. OV. FAST. 2, 634 libate dapes, ut ... nutriat incinctos missa -a Lares. 6, 310 fert missos Vestae pura -a cibos. LIV. 26, 36, 6 (*inter argentum*) salinum -amque deorum causa habere (*item iuxta s.: VAL. MAX. 4, 4, 3 -am deorum. PERS. 3, 26 cultrix ... foci secura -a. cf. etiam l. 4. p. 656, 53*). VAL. MAX. 4, 4, 3 -am ... corneo pediculo sustentatam. IUV. 6, 344. HIER. EPIST. 52, 10, 1 in Iudaea templum, mensam, lucernas, turibula, -as ... et cetera ex auro ... facta. *in proverbio, ut videtur: CIC. FIN. 2, 22 reperiemus asotos ... ita non religiosos, ut 'edint de -a'*.

B *metonymice est cibus, qui in vase coquitur vel infertur* (*huc iam VARRO MEN. 160 sub A1? v. et p. 656, 70*): THEOD. PRISC. LOG. 101 ex vitellis eorum ovorum -ae perfusae cerebellorum pulvere conveniunt (*'frusta' ex vitello secta intellegit Th. Meyer in versione germ., 1909, ut referas ad II, quo fort. etiam GLOSS. III 288, 63 [= 659, 20] da copadia et -am casei [vertitur πάτελλαν. antea: praecide caseum]*). APIC. 4, 2, 17 -am tyrotaricham ex quocumque salso volueris (*seq. compositio ut: 4, 2, 18 -am isiciatam [Milham, siccam trad.]. 4, 2, 19 -am ex holisatro. 4, 2, 25 -am Lucretianam. in aliis capitibus pro syn. exstat patina*). REGVLA MAG. 23, 37 de quibus micis panis collectis ... -am coquant hebdomadarii (*de eadem: 25 tit. de -a micinarum ... coquenda. 25, 2. 8. 12*). FRG. BOB. GRAMM. VII 542, 10 miscellania -a de rebus variis dicitur (*ad Iuv. 11, 20*).

II *usu novato de variis rebus formam similem exhibentibus* (*huc etiam l. 20sq.?*): **A** *de osse quodam, quod in genu situm est* (GLOSS. -a: λοιπάς ἐπί γονατίω. -ae: ἐπιγονατίδες [cf. SORAN. infra]): CELS. 8, 1, 25 quae commissa ossium osse parvo, molli, cartilaginosa tegitur; -am vocant. 8, 21, 1 cum ... -a ipsa ... caput tibiae contineat. CHIRON 589 si quod iumentum -am eiecerit, hoc est cuneolum aut spatulam, quod vocant priorem (*inde 576*). PLAC. MED. 1, 12 rec. a -a cervina, hoc est genu (1, 10 rec. β cervi -am). SORAN. p. 37, 12 (*gr. p. 78, 24 Ilb. ἐπιγονατίδας*). ANON. VALES. 9, 40 quia -as in genucula non habuisset Zeno imperator. **B** *de morbo quodam oleae*: PLIN. NAT. 17, 223 olea ... clavum ... patitur, sive fungum placet dici vel -am; haec est solis exustio (*Theophr. hist. plant. 4, 14, 3 λοιπάδα*).

deriv.: patellarius, ? patellicae; patera (retrograde).

cf. Onom.

patellārius, -a, -um. *a patella. i. q. ad patellam pertinens: PLAVT. CIST. 522 di me omnes magni minuti et etiam -ii faxint, ne ego eqs. (sc. Lares et Penates, v. Koch, RE XVIII 4, 2120, 32).*

? lanceae (*i. lances*): **patellicae** GLOSS. IV 532, 52 (*sim. V 305, 46 lance patellice id mensura [lance(s) patellae: id <est> missoria temptavit Goetz]*).

1. patena v. patina.

2. patena, (-ae) f., cf. gr. φάτην (*vel πάθνη*). *fere i. q. praesaepe: VEG. MULOM. 1, 56, 3 -a quae appellatur, hoc est alveus ad hordeum ministrandum, sit munda semper ...; loculis praeterea ... distinguenda est eqs.*

patēns, patenter v. pateo.

patentia, (-ae) f. *a patere. [in falsa var. l. pro potentia GLOSS. V Aa A 860 (-a olim praetulerat ipse editor, v. Eranos 23, 1925, 171).]*

i. q. qualitas patendi vel ipsum spatium patens: SCHOL. STAT. THEB. 4, 179 'planaque Messene': non ipsa plana, sed in plana camporum -a constituta (var. l. falsa pot-).

patenula, (-ae) f. *a patina (patena) deminutive. fere i. q. patina (vi deminut. evanida, ut videtur): GREG. TYR. GLOR. CONF. 22 p. 761, 22 clericus habens ad collum ... ministerium cotidianum, id est -am parvam cum calice. CONSTANTIVS VITA Germ. 35 -am ligneam panem ordaceum continentem (postea: abiecti vasculi).*

***pateo**, -uī, -ēre. [*eiusdem radice ac gr. πᾶσαι. huc pertinet etiam Hom. (aeol.?) πῆνημι, in quo πᾶ- ad lat. pāt- eadem ratione respondet ac Hom. (aeol.?) πῆνημι ad lat. quattuor. Sch.] p. p. passus verbi q. e. pandere a patere derivat PRISC. GRAMM. II 483, 23. 485, 11sq. al.*

NOT. TIR. 63, 18 -et. *de formis perf. v. 658, 20. de mensura: patentem CYPR. GALL. NUM. 728. de notione et differentia: SERV. ECL. 1, 1 (inde ISID. DIFF. 1, 434) patulum dicimus, quod -et naturaliter, ut nares, arbor; -ens vero est, quod et aperitur et clauditur, ut ostium, oculi (sim. SERV. AUCT. AEN. 6, 725 ISID. DIFF. APP. 79). SERV. AUCT. AEN. 1, 298 non nulli ... 'ant' 'pacatae sint' accipiunt, ut Sallustius (affert hist. frg. 5, 2 urbes -entes tum et pacis modo effusas et Catil. 10, 1 maria terraeque -bant). 2, 266 'portis -entibus' pro 'patefactis'. DIFF. ED. BRUGNOLI 58 apertum cura humana*

fit, ut ostium; -ens natura fit, campus; perspicuum est, quod eqs. GLOSS. -et: ἀναπέπταται. ἀνέωγεν. φανερόν ἐστίν. apertum est. -uit: apparuit (*sed GLOSS. IV 457, 22 [ad VERG. AEN. 1, 405] -uit: aperuit, claruit. inde quasi verbum transit. in alias glossas irrepsisse videtur, e. g. II 228, 17 ἀνοίγω: aperio ... -o eqs.*). *sim. al. legitur inde a PLAVTO per totam latinitatem. [patens: sard. patente, padente 'silva'. cf. M.-L. 6288. Wagner II 235. St.]*

[*confunditur in codd. saepius cum iacere et latere (v. Zwielerin, Würzb. Jahrb. 6a, 1980, 188sq., addas e. g. CIC. ARAT. 398 VITR. 5, 4, 2 LVCAN. 9, 970 PLIN. NAT. 6, 37), ceterum cum parere (v. p. 372, 64. 374, 45), petere (falso trad. ACC. TRAG. 500 TRAG. INC. 226 LVCR. 5, 1319. al.); patuisse, patens sim. cum potuisse, potens sim. (CVLEX 311, v. vol. VI 1, 519, 66; falso trad. QVINT. DECL. 244, 5; restit. e con. dub. CIC. DOM. 18 PROP. 4, 7, 74 LVCAN. 10, 324). vix recte trad. PS. AVG. SERM. ED. Caillau 2 app. 10, 9 (medii aevi?) caecorum oculos aperiet, surdorum aures -bit (patefaciet ed.)]*

CAPVT PRIVS: potius i. q. apertum esse (*sc. sive nulla re obstante se praebere adeuntibus, percipientibus, intellegentibus acturisve sive omni impedimento liberum esse*). *usu q. d. impersonali p. 663, 67; cf. p. 659, 39. 664, 36. vix agnoscas notionem transitivam l. 4. 14. vis ingressiva intellegi potest saepius in stirpe perf., e. g. l. 53sq. p. 660, 11. 661, 48. 663, 58. 664, 34 (sed quoniam formae certa ratione discerni nequeunt, omnes huc inseruimus praeter p. 703, 16); in stirpe praes. fortasse HIST. APOLL. REC. B 2 ne hoc gentibus -at ... scelus (syn. innotescat, rec. A patefaciam). accedunt dat. personae passim inde a PLAVTO, dat. rei e. g. p. 659, 21. 25. 660, 72. 661, 16. 31sq. 664, 16sq. 65sq.; praepos. ad l. 44 (c. gerund. ut p. 660, 10. 661, 45. 664, 37). 659, 61. 660, 67. 661, 29sq. 55. 664, 6. al., apud p. 663, 40. 59, in c. acc. p. 661, 28. 664, 15. 75sq. 665, 66sq. al., inter p. 662, 70; gerund. praedic. p. 661, 16. 46.*

I *proprie (sive vigente vi locali sive de statu sensibus percipiendo; saepe in imag.): A -ent, quae quomodocumque sunt aperta: 1 potius eo quod non sunt clausa; pro subi. sunt: a ianuae, fenestrae nec non muri cingentes sim.: PLAVT. ASIN. 242 portitorum simillumae sunt ianuae lenoniae: si adfers, tum -ent (LVCR. 5, 375 -et immani et vasto respectat hiatu [sc. i. leti ut VAL. FL. 3, 386. cf. VERG. AEN. 2, 661 leto]. VERG. AEN. 6, 127 i. Ditis [cf. p. 659, 42]. HOR. CARM. 3, 9, 20 reiectae ... -et i. Lydiae. al.; part. praes. pro adi.: LIV. 6, 25, 9 VAL. MAX. 6, 9 ext. 1. al.). MEN. 362 (meretrix ad Menaechmum) meae fores quoi -ant magis quam domus tua (al. v. vol. VI 1, 1059, 29sq.). ENN. FRG. VAR. 24 Africano caeli maxima porta -et (CIC. CATIL. 1, 10 egredere ... ex urbe, -ent p. et saepius; part. praes. pro adi.: VERG. AEN. 2, 266 p. Troiae ... -entibus omnes accipiunt socios Graeci. 9, 693. 11, 879 Ov. MET. 15, 583 LIV. 2, 33, 7. 6, 3, 5. et saepe; cf. p. 659, 66 et LIV. 33, 5, 8 portae instar ... -bat in vallo). CIC. PHIL. 2, 112 valvae Concordiae (IUV. 4, 63 facili ... cardine. al.). Q. CIC. PET. 44 ostium (VERG. AEN. 6, 81. al.). OV. AM. 3, 2, 77 -ent ... reserato carcere postes (VEN. FORT. CARM. 5, 2, 62). MET. 4, 75 paries ad oscula danda. 14, 790 Iani (i. portae Ianualis) ora -entis. CELS. 3, 19, 3 fenestris -entibus sic, ut perflatus ... aliquis accedat (COLVM. 8, 8, 1 IUV. 3, 275. 6, 31 PLIN. EPIST. 2, 17, 16. 19 FRONTO p. 147, 13 v. d. H.). SIL. 2, 235 Sagunti muros ... -entes ... invadere (cf. STAT. THEB. 11, 730 quae migranti externa -bunt moenia [TAC. ANN. 14, 24, 4]. 12, 704 murorum -et omne latus. TAC. HIST. 2, 45, 2 vallum). al.*

b *aedificia sim. (sc. quae intrari, adiri possunt; paulo aliter sub 3a):*

PLAVT. ASIN. 242 si non est, quod des, lenonis aedes non -ent ([*quae antecedunt v. sub a*]. VAL. MAX. 1, 8, 1 aedis ... nullius hominum manu reserata -uit. al.). TER. EUN. 1059 postulo, ut mihi tua domus ... -at, invocato ut sit locus semper (CIC. QUINT. 93 d. clausam pudori ..., -entem atque ... expositam cupiditati. S. ROSC. 145 mea d. tibi -et, mihi clausa est. VERR. II 3, 8. et saepe; adde PLAVT. MEN. 362 sub a). CIC. VERR. II 3, 56 Verris cubiculum ... quod nisi mulieri et decumano -bat alii nemini (SVET. OTHO 11, 1 -ente c.). SEST. 97 sunt maximorum ordinum homines, quibus -et curia (OV. FAST. 5, 63. RVT. NAM. 1, 13 -et peregrinae c. laudi). PHIL. 8, 28 cui portas huius urbis -ere ius non erat, huic hoc templum -uit, huic aditus in senatum fuit (OV. FAST. 1, 181. SEN. HERC. O. 747 [opp. praeclosa]. 1549 LVCAN. 3, 123. al.). OV. AM. 3, 6, 61 regia. MET. 4, 763 reseratis ... valvis atria tota -ent (TRIST. 3, 1, 71 Pont. 1, 7, 24. LIV. 5, 41, 7 opp. aedificiis obseratis). et saepe.

c *viae, aditus, exitus sim. (sc. quibus quis facile ire potest vel quae omnino aditus, exitum sim. praebent; cf. p. 659, 71. 660, 56): LEX agr. (CIL I² 585) 28 viae -ant vacuaeque sient (CIC. FONT. 24 -ere inimicitiiis viam. CAEL. 8. Balb. 54 Latinis ... viam ad civitatem. al. SALL. [?] rep. 1, 5, 1 bonis malisque dimotis -enti via ad verum perges. PROP. 4, 4, 42 Theseo -uit lecto stamine torta via in labyrintho [nisi ad B2]. LIV. 2, 34, 10. 9, 26, 11 ad honorem [cf. PHAEDR. 2 epil. 3 honoris]. 10, 35, 19 fugae [CVRT. 3, 11, 12 ad fugam]. 25, 11, 16. et saepe). CIC. VERR. II 3, 156 quia multos ... multa ludibundos apud Verrem effecisse vidit, ad omnes eosdem -ere aditus arbitratur (Manil. 1 hoc aditu laudis, qui ... optimo cuique ... -uit.*

[Kruise]

Mur. 17 ad consulatum [cf. Sest. 137 in illum summum ordinem]. *al.* Q. Cic. pet. 44 VERG. Aen. 9, 683. Liv. 24, 2, 10 quacumque custodiant plebis homines, ea -ere aditum *ad urbem. et saepius*). Balb. 29 cum nostris civibus -at ad ceteras iter civitates (PLANC. Cic. fam. 10, 23, 2 per quorum loca ... mihi -ret i. S. C. Frontin. aq. 125 Ov. Pont. 1, 1, 35. Liv. 21, 28, 4 qua -ere visum maxime i., perrumpunt. 25, 19, 17 fugae. *et saepius*). har. resp. 52 si reditus ei gratiae -uerit (Tusc. 1, 72 Lael. 13. *al.*). CATVLL. 64, 185 nec -et egressus pelagi cingentibus undis. LVCR. 4, 398 montes, classibus inter quos liber -et exitus ingens (*al. v. vol. V 2, 1534, 38sqq.*). *talia saepe*.

d *loca, regiones, urbes sim.*: *a* in universum, sc. de eis, quae facile adiri vel transiri possunt, sive natura clausa, obsaepta non sunt sive vi aliave ratione patefacta sunt (quae hic desideras v. sub 2a; exempla selecta post Cic.): Cic. Verr. II 2, 3 nisi illud ... receptaculum (sc. Sicilia) classibus nostris -ret. II 4, 116 portum Syracusanorum, qui ... nostris classibus ... clausus fuisset, ... praedonibus ... -uisse (Liv. 28, 43, 17 negat aditum esse in Africam, negat ullos -ere p. *al.*). II 5, 168 orbem terrarum, qui semper nostris hominibus maxime -uit, civibus Romanis ... praeculeris (Phil. 13, 30. cf. terra: SALL. Catil. 10, 1. VERG. Aen. 1, 298 terrae ... et Carthaginis arces hospitio Teucris [cf. p. 657, 73]. PROP. 4, 9, 66. *al.*; tellus: CARM. de bell. Aeg. frg. 12 β, 5 Ov. ars 2, 36. *al.*). leg. agr. 2, 3 locum, quem nobilitas praesidiis firmatum ... tenebat, ... virtuti ... in posterum -ere voluistis, sc. consulatum (VERG. Aen. 9, 238. Ov. Pont. 1, 1, 8 -et castis versibus ille l. Liv. 40, 51, 8 publica ... loca ... populo. *al.*). Mur. 33 cum Cyzicum Mithridates Asiae ianuam fore putasset, qua effracta et revulsa tota -ret provincia. Scaur. 40 -at ... hoc perfugium dolori, -at iustis querellis, coniurationi via intercludatur, obsaeptiatur insidiis (AMM. 30, 8, 14). Phil. 5, 37 si M. Antonio -uisset Gallia (postea: si ... in ... Galliam penetrare potuisset). fam. 15, 2, 1 iter eos Parthos in provinciam inrumpentes per Cappadociam, quod ea maxime -ret, esse facturos (cf. 15, 4, 4 Cappadocia -et a Syria. Liv. 43, 18, 3 Macedoniae latus, quod ab Illyrico -ret). SALL. Catil. 10, 1 maria (Ov. fast. 1, 118. SEN. benef. 4, 26, 1 piratis. epist. 55, 6 [opp. tempestas]. FLOR. epit. 4, 2, 39 qui -ente m. omnibus copiis abundarent). PROP. 4, 11, 101 moribus et caelum -uit (Ov. met. 8, 186 terras licet ... et undas obstruat Minos: at c. certe -et. fast. 1, 118. 5, 715 iam ... tibi, Pollux, c. sublime -bat. TERT. anim. 55, 3 nulli -et c. terra adhuc salva [postea: reserabuntur regna caelorum]. *al.* CYPR. epist. 58, 3 martyribus. *et saepe apud Christianos*). CVRT. 6, 5, 17 rex circumire saltum milites iubet, ut, si qua -ret, inrumperent. *et saepe. subiecto non indicato (huc fortasse CVRT. supra):* PANEG. 8, 18, 1 si lues illa fiduciam pervagandi, qua -bat, habuisset. *β* quae aperta sunt lacuna vel foramine sim. hiante aut compage soluta (huc fortasse etiam ENN. p. 665, 12): VARRO frg. Macr. Sat. 1, 16, 18 mundus dum -et, deorum ... inferum quasi ianua -et (*al., v. vol. VIII 1640, 21sqq.*). VERG. Aen. 8, 242 Caci umbrosae penitus -uere cavernae. Ov. met. 5, 357 terra tremente Pluto pavet ..., ne -at latoque solum retegatur hiatu. 5, 492 terra ... -uit ... invita rapinae Proserpinae (fast. 4, 88 ver aperit tunc omnia ... fetaque t. -et. MANIL. 3, 665 dum t. tepore autumnus resoluta -et, dum semina ducit. SEN. Oed. 583 dehiscit t. et ... laxata -uit. epist. 90, 21 quo solutior terra facilius -at radicibus, aratur. *al.*; cf. Liv. 7, 6, 4 -entes terrae hiatus). Liv. 22, 1, 11 caelum findi velut magno hiatu visum est quaque -uerit ... lumen effulsisse (SVLP. SEV. epist. 2, 4, 2, 17 CHROMAT. in Matth. 13, 1, 2 E.-L.). SEN. Herc. f. 666 hiat ... rupes ... et immenso specu ingens vorago faucibus vastis -et. Herc. O. 457 sicca tellus fontibus -uit novis (OCTAVIA 725 ingenti ... hiatu. STAT. Theb. 2, 14). nat. 6, 15. *al.* MELA 1, 72 specus grandi ... hiatu -ens (STAT. Theb. 12, 42. cf. LVCAN. 3, 226 -ens exesis rupibus antrum). VAL. FL. 1, 364 semper ... -entem Taenaron, ubi aditus ad inferos esse credebatur. *al.*

e *partes corporis animantium, vulnera sim. (ipse homo sensu obsceno l. 65; aliter sub B1dβ):* Cic. Sull. 26 (v. p. 664, 49) si aures -ent omnibus (Phil. 14, 20 meam domum measque a. ... omnium praeceptis monitisque -uisse. fam. 3, 8, 3 ad hanc disputationem -ent [put. trad.]. ad Q. fr. 1, 1, 25 querelis. Ov. fast. 1, 181 ARNOB. nat. 2, 24 p. 94, 22 M. AMM. 15, 2, 2. *al.*; cf. Cic. nat. deor. 2, 144 auditus). Tusc. 1, 47 foramina illa, quae -ent ad animum a corpore. nat. deor. 2, 145 nares (CELS. 4, 5, 4. cf. LACT. opif. 10, 8 foramen naris). CATVLL. 15, 18 adulterum attractis pedibus -ente porta (i. ano) percurrent raphani (vix ad a, cf. p. 667, 16 et PRIAP. 83, 22 non tibi tener puer -bit ullus). LVCR. 3, 655 oculos ... -entis (item -ens pro adi.: 5, 724 PLIN. nat. 2, 145. 11, 147 STAT. Ach. 1, 247. *al.*; ceterum: STAT. Theb. 3, 150 lacrimis ... oculi -uere profusis. SVET. Tib. 68, 2. *al.*; cf. LVCR. 6, 1180 -entia ... lumina ... oculorum [STAT. Theb. 5, 540]). 4, 976 vias in mente -entis, qua possint ... rerum simulacra venire. 6, 1174 ore -ente (item -ens pro adi.: Ov. hal. 42. PAVL. FEST. p. 126 late. VAL. MAX. 3, 3 ext. 4. *al.*; ceterum: Ov. met. 7, 557 ora -ent. *al.*; cf. AVIEN. orb. terr. 790 late -et oris hiatus). VERG. Aen. 11, 40 -ens in pectore vulnus (CELS. 7, 16, 2 satts. VAL. FL. 6, 541 FLOR. epit. 2, 7, 9. *al.*). PRIAP. 12, 13 qui tanto -et indecens

hiatu *cunus* (cf. MART. 3, 72, 5 inguen hiatu). Ov. ars 1, 362 pectora, dum gaudent ..., ipsa -ent: blanda tum subit arte Venus (item in imag.: 3, 372 per lusus p. nostra -ent. SEN. dial. 11[12], 17, 5 nulli vitio. CYPR. domin. orat. 31. *al.*; proprie: SEN. Oed. 347 per ipsam qua -et pectus viam effusus sanguis [Phaedr. 1197 mucrone ... iusto]. -ens pro adi.: STAT. Theb. 2, 123 iugulum mox caede -entem). Liv. 38, 21, 9 plagae (CELS. 5, 26, 27^c late. 7, 2, 4. 7, 27, 7. *al.*; -ens pro adi.: Liv. 38, 21, 10 PRVD. perist. 10, 1128. *al.*). VITR. 2, 9, 1 inanibus et -entibus venis (item -ens pro adi.: 5, 3, 1. 8, 3, 4). 3 prooem. 1 oportuisse hominum pectora fenestrata et aperta esse, uti non occultos haberent sensus, sed -entes ad considerandum. CELS. 7, 26, 2^H. 8, 4, 15. SEN. Oed. 138 -uit sub ictu ... resoluta cervix. *al.* -ent membra varicata (cf. l. 39sq. p. 653, 55sqq.): Ps. AVR. VICT. epit. 11, 5 inter -entes digitos extantiae manus. SORAN. p. 25, 19 quae peperit iactanda est in lecto ... modice -entibus pedibus, ut quidquid ex ea foris exire coeperit, non impediatur (78, 13 [gr. p. 132, 22 Ilb. τὰ ... σκέλη ... διεσθήκασιν ἀπ' ἀλλήλων]. 116, 10).

f *res variae*: *a* quaelibet (sc. sive hiatu, foramine sim. sive alia ratione apertae): Cic. Carm. frg. 4, 2 qua cava funda -et. leg. 2, 26 quod templa parietibus includerent deos, quibus omnia deberent esse -entia ac libera (cf. TERT. mart. 2, 9 etsi corpus includitur ..., omnia spiritui -ent). LVCR. 4, 868 capitur cibus, ut ... -entem per membra ac venas ... amorem opturet edendi. HOR. epist. 2, 2, 135 puteum vitare -entem. Ov. am. 1, 10, 38 iudicis arca -et. met. 13, 119 clipeus mille -et plagis. VITR. 2, 9, 6 aëris raritas ut est -ens accipit ignem. FEST. p. 169 genus vasi ... -entis (item -ent vasa: PAVL. FEST. p. 22 -ente cortina. p. 248 vas ... -ens summum. *al.*, cf. l. 44. p. 692, 41). SEN. contr. 2, 1, 17 Fabriciorum imagines Metellis, sc. imaginibus propter adoptionem inserendis, -uerunt (nisi sec. IIB intellegendum). 7, 1, 10 exarmata navis est, utroque -ens latere. CELS. 2, 11, 1 cucurbitula altera parte -et, altera clausa est eqs. SEN. epist. 13, 11 incendium ad fugam -uit (cf. STAT. silv. 3, 3, 189 Aeneae patrem cervice vehenti ... -uit reverentia flammae). 68, 4 vile videtur, quidquid -et, aperta effractarius praeterit. rem. fort. 16, 6 uxorem -ente sella circumlatam per urbem. COLVM. 2, 2, 9 fossarum caecarum et -entium (ibid. iterum). CALP. ecl. 5, 41 oves modo natas -enti ferre sinu (tepentis, parenti var. ll.; in imag.: Ivv. 1, 88 quando maior avaritiae -uit sinus?). PLIN. nat. 17, 153 quamdiu nodi pervia -e(n)t fistula vitis (opp. concreti ademere transitum). STAT. silv. 2, 7, 14 plus ... vi rete silvae et, si qua -et aut diem recepit, sertis ... expleatur umbra. MART. 11, 18, 16 violae -ere non possunt in rure exiguo. Ivv. 3, 150 rupta calceus ... pelle -et. AVSON. 348, 9 p. 166 P. Pythagorae bivium ramis -o ambiguis Y (cf. Pers. 3, 56 diduxit littera ramos). *al.* *β* -ent ipsa foramina, rimae sim. (cf. similia sub dβ et sub e): Ov. met. 11, 515 in rate rima -et (MART. 1, 34, 6). VITR. 2, 5, 2 saxa exusta relinquuntur -entibus foraminibus et inanibus (sim. 2, 5, 3. ceterum: PAVL. FEST. p. 368 in tecto. APVL. met. 4, 10, 2 clavi immittendae). COLVM. 12, 4, 5 -enti ore vasis (cf. PLIN. epist. 4, 30, 6 quibus ampullis non hians nec statim -ens exitus).

2 *potius eo quod vacua vel libera sunt, ut nulla impedimenta praebeant vel nullis obstaculis impleta, coercita sint (significantiora; huc vergunt haud pauca supra sub 1c et 1d allata; e contra nonnulla infra inserta etiam ad caput alterum trahere possis):* *a* -ent regiones, loca sim.: *a* exempla varia: PLAVT. Aul. 407 date viam, qua fugere liceat, facite totae plateae -ant. VERG. georg. 2, 41 (in imagine) pelago ... da vela -enti (cf. HOR. Carm. 2, 16, 1 otium divos rogat in -enti prensus Aegaeo. Ov. fast. 3, 589 puppis ... in ... -ens aequor ... fertur. MELA 2, 67 mare ... diffusum -ensque). S. C. Frontin. aq. 127 circa fornices et muros utraque ex parte quinos denos pedes -ere. Liv. 1, 44, 4 ut extra moenia puri aliquid ab humano cultu -ret soli. 35, 30, 11 e saltibus in -entes vias descenderunt (opp. 10 deviis callibus; occultis semitis). SEN. nat. 5, 8, 2 magna ac -ens area. LVCAN. 9, 453 in Libya -et omne solum liberque meatu ... rabiem ... exercet ventus. *al.* *β* -et campus (plerumque part. praes.; cf. p. 665, 51): Cic. div. 1, 93 Babylonii in c. -entium aequoribus habitantes, cum ex terra nihil emerent, quod contemplationi caeli officere posset. SALL. Iug. 101, 11 tum spectaculum horribile in c. -entibus. 105, 3. VERG. georg. 4, 77 apes ver nactae sudum c. que -entes. Aen. 4, 153 (opp. montes atque invia lustra). 5, 552 decedere circo ... populum et c. iubet esse -entes (item -ent hominibus discedentibus, non occupantibus: 12, 710 vacuo -uerunt aequore c. SIL. 9, 556 -uit liber. 12, 382. HIER. epist. 49, 12, 3 -et c., stat e contra acies). Liv. 10, 4, 11 -entem ad conspectum undique c. (opp. latebrae). 21, 8, 7 velut -enti c. inter ruinas acies constiterunt. 21, 47, 1 -entes, quales sunt inter Padum Alpesque. 24, 14, 6 puro ac -enti c. 44, 39, 8 (opp. castra). *et saepe. γ* -et locus (plerumque part. praes.; cf. p. 659, 20sqq. 661, 17. 664, 34. 665, 64): Ov. fast. 6, 371 utinam pugnae -at l., sc. Romanis in Capitolio obsessis. Liv. 21, 25, 11 per -entia l. ducebatur agmen (syn. 9 in apertos campos, opp. 12 silvae). 24, 21, 9 armati l. -entibus urbis congregantur. 27, 12, 10 l. planis ac -entibus (opp. 8 saltuosa). 34, 38, 2 [opp. altiora ... et difficiliora [Krusel]

aditu). 27, 18, 20 ne fugae quidem -bat l. 35, 5, 3. VITR. 7, 4, 1 inter duos parietes canalis ducatur ... habens nares ad l. -entem (item 7, 4, 2). PAVL. FEST. p. 80. SEN. Tro. 1079 collis ... aciem -enti liberam praebet l. al.

b -ent elementa sim.: Ov. ars 2, 620 *furtis amoris* si non tenebras, at quiddam nubis opacae quaerimus atque aliquid luce -ente minus (in *imag.*: STAT. Theb. 3, 160 *virii* bellorum in l. -enti conspicui [opp. 163 mortem obscuram]. cf. TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 11 in *Ponto* dies numquam -ens). VITR. 8, 3, 3 *aqua bulliens* sublato ... operculo emissis inflationibus in aere -enti rursus ... residit (9, 8, 3. cf. l. 2).

3 potius eo quod non sunt tecta, protecta vel obstructa (significantiore; ea quae tegminibus sublatis non sunt clausa v. sub I, e. g. p. 659, 70. 660, 22; ea quae potius oculis exponi, praebere videntur v. sub BI): **a -ent varia:** Cic. har. resp. 31 nuper id *sacellum* -uisse dicunt ...; nunc ... privato dicunt vestibulo contineri (v. Courtney, *Class. Rev.* 10, 1960, 98sq.; sim. de aedificiis quae non aliis iuncta sunt: Ov. epist. 6, 69 in *latus omne -ens turris*. cf. p. 660, 55). Liv. 42, 3, 7 *templi nudatum tectum -ere* imbribus putrefaciendum. VITR. 2, 7, 2 in *apertis et -entibus locis saxa mollia dissolvuntur* ([opp. tectis]. 2, 7, 5. SIL. 11, 316 [de horto] liber parte relicta tectorum ... -uit l.). COLVM. 2, 8, 3 ut -entes *liras* ... faciamus ('*aqua non inundatas*' explicat Richter, 1981, ad l.; cf. LVCAN. 6, 381 emissis -uerunt amnibus arva). 4, 8, 3 -ens *vitis* (sc. non *glebis operta*). LVCAN. 4, 423 in *fronte -enti ratis*. CALP. ecl. 7, 28 quaecumque *sedilia amphitheatri* -ent sub aperto libera caelo (*paulo aliter*: STAT. Theb. 6, 449 omnia ... excusso -uere *sedilia* vulgo). al.

b -ent animantes eorumque partes corporis (sc. fere vulneribus expositi; aliter infra sub BId): **a indicatur cui rei: per praepos.:** VERG. Aen. 11, 644 tantus in arma -et *Herminius nec galea nec thorace tectus* (SERV.: tantum -bat in vulnera, id est in hostilia tela totus -bat). VEG. mil. 1, 11 ne qua parte ipse -ret ad plagam *tiro* (in *imag.*: AMBR. pae. nit. 1, 14, 69 mulier ... tecta velamine sit, ne ... -at ad vulnus vel alienum vel suum [PRVD. psych. 246]). **per dat.:** Ov. met. 13, 392 *Aias* in pectus ..., qua -uit ferro, ... condidit ensem (FLOR. epit. 3, 10, 12 corpora ... gladiis f. que). Liv. 31, 39, 12 in -entem vulnere equum equitemque sagittas conicere (CVRT. 4, 3, 26 PANEG. 4, 24, 3. Ps. HIL. epist. ad fil. 5, 3 [in *imag.*]. al.). 42, 65, 8 *Romani* -bant iaculis sagittisque. STAT. Theb. 9, 528 nec tegmina membris ulla omnisque *Hippomedon* -et leto. al. **β non indicatur cui rei:** Ov. met. 4, 725 qua ... -et, ... *Perseus draconem* vulnerat ense. Liv. 22, 50, 11 cum in *latus dextrum aciei*, quod -bat, *Numidae* iacularentur. SEN. Herc. O. 1000 -et ... pectus ...: feri. Oed. 1037 -enti ... iugulo *imprimere telum*. HOMER. 603 qua ... -bat *nuda viri cervix* ..., derigit ensem. al.

B -ent quae sensibus se percipienda praebent: **1 oculis, visui (nonnulla aegre ab A3 secernuntur; ad A2 vergit l. 66, ad IIA e. g. l. 49. p. 662, 1):** **a varia:** Cic. Verr. II 4, 5 omnibus haec, sc. *signa in sacrario privato collocata*, ad visendum -bant cotidie (cf. FRONTIN. strat. 4, 7, 7 iussit ... exercitus suos visendos *speculatoribus hostium* ... -ere). ad Q. fr. 3, 1, 1 *pulchritudo porticus* apparuit, posteaquam ... ipsa tota -et *instrumentis opificum sublatis*. VERG. Aen. 1, 405 vera incessu -uit *dea*, sc. *Venus antea virgini similis* (item *mutatione quadam*: SEN. Herc. O. 497 *Achelous* ... tandem ... -uit). AETNA 180 *causae* occurrunt oculis ipsae ...; plurima namque -ent illi miracula monti. CIRIS 472 hinc sinus illi *naviganti* *Sunius*, hinc statio contra -et *Hermionea*. Ov. epist. 2, 122 -ent oculis aequora *lata meis* (CELS. 2, 7, 35 *suppuratio*, quae nondum o. -et. 7, 18, 10 HIER. epist. 64, 9, 2. hom. Orig. in Luc. 4 p. 24, 12 [gr. *βλεπόμενον*]. al.; cf. PANEG. 4, 16, 1 ad *fidem oculorum*). met. 3, 114 *signa in aulaeo theatri* educta ... tota -ent. al. NVX 38 *nuda* ... deiecto cortice ligna -ent. PLIN. nat. 37, 116 *iaspides* funda cluduntur, ut sint -entes ab utraque parte. SIL. 6, 5 foeda ante oculos strages, propiusque -bat *insani Mavortis opus*. STAT. Theb. 5, 298 *mane* -uere *furores nocturni*. al. MART. 3, 42, 3. 4, 64, 19 illinc, sc. e *Ianiculo*, *Flaminiae* ... gestator -et. 14, 148, 1. Ps. QVINT. decl. 3, 13 quo ad *altiolem quisque honorum gradum* escendit, magis in exemplum spectantibus -et. Ivv. 1, 65 hinc atque inde -ens *lectica aperta portatus*. al.

b caelum, sidera, lux sim.: Cic. Arat. 398 *Hydra* ... nondum tota -et (latet *trad.*), nam caudam contegit umbra. div. 1, 2 *Assyrii in planitie caelum* ex omni parte -ens atque apertum *intuebantur* (LVCR. 6, 450. AETNA 550 caelo ... -enti [i. sub *divo*, opp. presso ... fornace]. FEST. p. 333 *foramin(e in puteali ... aper)to* c. -et. SEN. Tro. 19 nec c. -et undante fumo. AMM. 31, 13, 2 obiectu pulveris c. -ere non potuit ad prospectum. al.; cf. CLAVD. rapt. Pros. 2, 91 medio ... -ent *convexa sereno*). MANIL. 3, 322 bene *diviso mundus* latet orbe -etque. 3, 362 inde tibi ... sex tantum *signa* -bunt circuitu. VITR. 9, 1, 4 *caeli locis* -entibus. 9, 1, 11 *solis* ... splendor *perspicibilis et -ens*. SEN. Herc. f. 567 *inferis prospectus* -at *lucis* (epist. 90, 42 tam *interdiu illis quam nocte -bant p. caeli*). STAT. Theb. 10, 375 *fulgure claro astra* -ent. al.

c expensa, accepta sim. in libros relata: Cic. Q. Rosc. 5 non habere se hoc nomen in codicem accepti et expensi relatum confitetur, sed in adversariis -ere contendit. CATVLL. 28, 6 *ecquidnam in tabulis -et lucelli expensum?*

d partes corporis animantium sim. (cf. A3b): **a exteriores, quae conspici possunt:** ① *quia non teguntur vestibus (capillis l. 8):* PRIAP. 29, 4 ostendas mihi *coleos -entes*. Ov. ars 2, 504 cui color est, *umero saepe -ente cubet*. 3, 140 ut -ant *ares*. 3, 310 *oscula ferre umero*, qua -et usque, *libet*. fast. 2, 849. 6, 619 *trist*. 3, 10, 20. SEN. Tro. 89 *substringe sinus utroque tenus -ant artus*. MART. 11, 70, 5 *tunica -et inguen utrimque levata*. TAC. Germ. 17, 2 APVL. met. 10, 31, 2. al. ② *alia ratione:* VAL. Fl. 3, 49 -et ad *medias per devia noctes saetigerum latus Panis*. SIL. 8, 652 *ruptus est* ... *polus et vultus -uere Tonantis*. STAT. Theb. 3, 42 *necdum ora -ent in crepusculo advenientis*. al. **β interiores, sc. vi vel arte denudatae:** Ov. met. 6, 389 *detecti* ... -ent *nervi trepidaeque sine ulla pelle micant venae Marsyae*. Ib. 551 *nuda* ... *direpta -ant tua viscera pelle* (Liv. 31, 34, 4. CORIPP. Ioh. 3, 166 v. *nuda -ent*). CELS. 7, 4, 4^p *fistulae iam -bunt (patefiunt secundo ut: 8, 2, 1 carnem subsecare, donec undique os integrum -at)*. LVCAN. 9, 780 *quidquid homo est, aperit pestis natura profana: vincula nervorum ... cavumque pectus ... morte -et*. STAT. Theb. 5, 597 *tabe rapta cutis, tenuia ossa -ent Archemori*.

2 auribus, tactui, palato (cf. p. 658, 70sq.?): VITR. 5, 4, 2 *intervallis ea vox cum versatur, et unde initium fecit et ubi desiit apparet in sonorum -entibus finitionibus, mediana autem latentia (pat- trad.) intervallis obscurantur*. SCRIB. LARG. 113 *sunt ita levia, ut ungue nulla -at aspritudo* (cf. p. 376, 68). AVSON. 419, 2 p. 353, 13 P. *usquequaque gratias ago ... et cum voce -ui et cum meditatione secessi*. COMMENT. Lucan. 2, 70 *carnifex globos flammaram vertice exsurgere vidit vocemque -ere subitam, quae illum a Mario coerceret, audivit*. AVG. epist. 137, 7 *adest ... vox audientibus auribus, adest etiam surdis: sed illis -et, istis latet. cum structuris verballibus (enunt. interrog. simul cum part. perf. HOR., nom. c. inf. APVL.):* HOR. sat. 2, 4, 46 *piscibus atque avibus quae natura et foret aetas, ante meum nulli -uit quaesita palatum*. APVL. met. 5, 3, 5 *vox ... affertur, ut, quamvis ... nemo pareret, chorus tamen esse -ret*.

II translate (imagines v. sub I, e. g. p. 658, 68. 75sq. 659, 59sq.); -ent ea: **A quae facile cognosci, intellegi possunt (v. quae ad IBI monuimus. accedunt adi. vel adv. vim verbi augentia:** manifestus LVCR. 3, 30 MANIL. 3, 311, manifeste PLIN. nat. 10, 194 APVL. apol. 66, 1, liquido PLIN. nat. 6, 210 [al. v. vol. VII 2, 1488, 47sq.]. sim. al.): **1 subi. indicatur per:** **a subst. vel pron. (indicans fere id quod cognoscitur, apparet, sed potius mensuram cognitionis** TERT. anim. 10, 4 cui ... tantum -uit in dei opera, ut eqs.): **a -ent res incorporeae:** ① *exempla varia (selecta inde ab Ov.):* PLAVT. Capt. 524 *operta quae fuere aperta sunt, -ent praestigiæ, omnis res palam est*. Cic. Catil. 1, 1 -ere *tua consilia non sentis?* Sull. 81 *nulla tum -bat, nulla erat cognita coniuratio*. leg. 1, 28 id (sc. nos ad iustitiam esse natos) iam -bit, si hominum inter ipsos societatem ... perspexeris. Att. 7, 13^a, 1. 10, 12^a, 1 ita -ent omnia, quae accidere possunt, ut eqs. LVCR. 3, 30 *natura tua, sc. Epicuri, vi tam manifesta -ens ex omni parte resecta est*. SALL. Catil. 58, 2 *audacia ... in bello -ere solet*. HOR. sat. 2, 1, 33 ut *omnis votiva -at veluti descripta tabella vita Lucilii*. PROP. 1, 9, 29 *Amor, qui non ante -et, donec manus attingit ossa*. Ov. epist. 20(21), 53 *causa latet, mala nostra -ent*. ars 2, 409sq. si quae tamen acta -bunt, illa, licet -ant, tu tamen usque *nega*. met. 1, 518 (loq. Apollo) per me, quod eritque fuitque estque, -et. 8, 155 *foedum ... -bat matris adulterium monstri novitate biformis*. MANIL. 3, 311 nec *manifesta -et falsi fallacia mundi*. VITR. 5 prooem. 2 cum ... ea, sc. *vocabula architecturae propria*, per se non sint *aperta nec -ant eorum in consuetudine nomina eqs.* SEN. Herc. O. 568 *celanda vis est dira, ne -ant doli* (LVCAN. 4, 746. 5, 141 VAL. Fl. 1, 64. al.). LVCAN. 2, 1 iam ... *irae -uere deum manifesta que belli signa dedit mundus*. QVINT. inst. 1, 7, 2 *syllabae longae plurimae natura ipsa verbi ... -ent*. APVL. apol. 83, 6 -ent *artes tuae, Rufine, fraudes hiant, detectum mendacium est*. HIER. epist. 53, 8, 1 *manifestissima est Genesis, in qua ...; -et Exodus cum decem plagis, cum decalogo ...; in promptu est Leviticus liber, in quo eqs.* al. ② *indicatur cui: per dat.:* Cic. carm. frg. 11 (de consul.), 65 *clades ... parata vocibus Allobrogum patribus populoque -bat*. Sull. 4 *ista coniuratio, si patefacta per me est, tam -et Hortensio quam mihi*. Mil. 76 quae -ent, quae nota sunt omnibus. Ov. ars 3, 729 -uit *miseræ ... error*. SEN. nat. 7, 30, 6 *naturae arcana non promiscue nec omnibus -ent*. al. **per praepos.:** LVCAN. 8, 400 *regis Parthorum thalami ... -ent secreta nefandi inter mille nurus*. HIL. in Matth. 12, 12 quae ad *communem intellegentiam -ent*. ③ *indicatur qua ratione, qua de causa (v. etiam l. 65):* Ov. fast. 4, 394 *sponte deae Cereris munus promeritumque -et*. Liv. 9, 18, 7 id quod ex monumentis orationum -et (MANIL. 1, 197 CELS. prooem. 30). CE 1525 c, 8 (*saec. I in.*) *scuto (per vulnera fracto) quanta -et virtus*. VAL. MAX. 3, 2, 22 *quod factum parum iusta noti-*

tia -et. 8, 1 absol. 3 id ... proximo exemplo aequae -et (QVINT. inst. 3, 5, 8, 3, 6, 10 decl. 268, 7. *al.*) 9, 1, 3. PETRON. 122 vers. 127 ventura ... damna auspiciis -uere deum. QVINT. inst. 1, 19, 9 *id hoc* argumento -et, quod *eqs.* *al.*

β -ent homines, di (accedit subst. praedic. Ov., enunt. interrog. l. 13, inf. l. 14): Ov. ars 2, 311 ne -as verbis simulator in illis, effice. MANIL. 1, 50 *deus, qui est mundus*, -uit ... ministris (Housman, 1903, ad l.: 'suis se ministris patefecit'). SEN. frg. 24 nihil prodest inclusam esse conscientiam, -emus deo. STAT. Theb. 4, 414 *Tiresias* deos ... non alacri pinna *alivse signis* ... tam penitus durae quam Mortis limite manes elicitos -uisse refert. Ach. 1, 772 Argolicis ducibus iam tunc -uisset Achilles. HIL. trin. 1, 37 (*ad deum*) obseratae intellegentiae aditus pulsabimus; sed tuum est ... -ere pulsatum (*sc. te*). MAR. MERC. Conc. I 5 p. 16, 45 ut qualis quamque sis noxius ... fidei inimicus, omnibus -as. GREG. M. epist. 7, 41 si ... Theodorus tantae iniquitati obnoxius esse -uerit (*item accedit inf.*: 9, 25 si rei criminis esse -uerint. *al. apud eundem; cf. p. 662, 34*).

b infinitivum: **a** acc. c. inf.: ① *exempla varia*: CIC. rep. 6, 28 cum -at igitur aeternum id esse, quod se ipsum moveat, quis est qui *eqs.* (*item* Tusc. 1, 54). Ov. epist. 16 (17), 32 iuvenem facti paenituisse -et (*sim.* trist. 4, 9, 4). trist. 3, 10, 12 (*si recte trad.*). CELS. 7, 26, 2^l ubi satis teneri calculum -et. 8, 1, 18 quod ad omnes articulos pertinere in ulterioribus -bit. PLIN. nat. 6, 210. 9, 184 ut procul dubio -at suci illam naturam esse *eqs.* 10, 194. STAT. Theb. 10, 394 *eos* hostes esse -et. QVINT. inst. 7, 6, 5. 8, 2, 16. decl. 374, 1 abdicatum te esse. TAC. hist. 2, 100, 3 mox -ui(t) secretum componendae prodigionis quaesitum (Patavii olim edd., corr. Martin, Eranos 49, 1951, 175sq.). CALP. decl. 48 sero me, ... iudices, abdicare -et.

al. ② *indicatur qua ratione, qua de causa*: MANIL. 1, 484 ratio ..., qua -at mundum divino numine verti *eqs.* 2, 112 (*spurium?*) quo -et *eqs.* (VAL. MAX. 7, 1 pr. QVINT. inst. 11, 1, 11). VAL. MAX. 3, 8, 3 Pisonem mirifice ... egisse consulem narratione insequenti -bit. 9, 5 ext. 4 quem morem Capuae ... retentum ... Gracchi oratione ... -et. CELS. prooem. 28 *naturam* non posse vero comprehendi, -ere ex eorum, qui de his disputarunt, discordia (7, 20, 2 multum ... intestini descendisse ex tumore magno -et. 7, 26, 2^H AMM. 15, 2, 10). SEN. nat. 4, 2, 17 *hoc* falsum esse argumentis pluribus -et. PLIN. nat. 6, 182. 8, 18 experimentis (36, 70). 37, 31 TAC. hist. 4, 16, 1. *al.* ③ *indicatur cui: per dat.*: QVINT. inst. 1, 10, 45 in collibus vallibusque etiam imperito -et plus soli esse quam caeli. TAC. hist. 3, 38, 2 posse Blaesum perverti satis -uit iis, qui *eqs.* APVL. apol. 66, 1 omnibus (HIER. epist. 20, 1). CONSVLT. Zacch. 1, 2 omnium intellectibus -et alterum fieri posse. *al. per praepos.*: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 127, 11 -uit apud omnes ... diu tergiversatos propter diffidentiam ad iudicium venire noluisse.

β *inf. nudum* (*cf. p. 664, 44*): CELS. 5, 28, 12^E *specillo* perventum ... esse ad eam *cartilaginem* ex renisu -et. HIL. trin. 12, 30 natum ... semper esse hoc est: sensum temporum nascendo praecurrere neque intellegentiae -ere, aliquando fuisse non natum.

γ *structuram contaminatam* (*cf. nom. c. inf. l. 14. p. 662, 34*): CASSIOD. inst. 1, 8, 1 nobis ... -uerunt subtilissimas ... esse ... dictiones.

c *enuntiata secund.*: **a** *interrog.* (*cf. l. 12sq. p. 662, 31*): CIC. Att. 15, 13^a, 2 perscribe ..., quae causa sit Myrtilo ... et satisne -at, unde corruptus. Ov. met. 13, 383 quid facundia posset, re -uit, *sc. Graecis oratione Vlixis motis* (Liv. 1, 54, 8 Sexto ubi, q. vellet parens ..., -uit. VAL. MAX. 4, 4, 1 abunde. *al.*). VAL. MAX. 5, 5, 3 iter ... quam rapidum ... corripuerit eo -et, quod *eqs.* (5, 6 ext. 5. 5, 7 ext. 1. 8, 11 pr. 9, 1, 5. TAC. ann. 4, 58, 3 mox -uit breve confinium artis et falsi, veraque quam obscuris tegerentur). 9, 13 pr. ut ipsa comparatione -at, quanto ... sapientior mortis interdum quam vitae sit cupiditas (QVINT. inst. 11, 3, 65 is *gestus* quantum habeat in oratore momenti, satis vel ex eo -et, quod *eqs.* TAC. hist. 3, 59, 2. *al.*). *al.* **β** *alia*: TRACT. de trin. fid. p. 194, 17 -uit apud eos, quia ego in patre et pater in me. AMBR. epist. 75, 19 Z. quod Arrianis ecclesia minime traderetur (CONC. Reg. a. 439 [Corp. Christ. 148] l. 14 GREG. TVR. Mart. 4 praef. p. 649, 9. *al.*). BOETH. anal. pr. Arist. lat. 29a27 (rec. Carn.) quoniam indefinitum ... facit syllogismum (*[rec. Flor. palam, gr. δῆλον ut loco sequenti]*). top. Arist. lat. 106a14 GREG. M. moral. 3, 11). herm. sec. 6, 13 p. 425, 6 -et ..., ut contradictiones aliis contradictionibus consentiant.

2 *absolute (usu prorsus impers. Cic.; ceteris locis subiectum quodammodo e contextu intellegi potest)*: CIC. Phil. 12, 5 discussa est illa caligo ...; diluxit, -et, videmus omnia *eqs.* MESSALLA ausp. frg. Gell. 13, 15, 4 ut in commentario tertio decimo C. Tuditani -et (HOR. sat. 2, 8, 29 PLIN. nat. 4, 10 QVINT. inst. 3, 1, 7. 4, 2, 61. 4, 3, 17 AMM. 26, 6, 5. *cf.* QVINT. inst. 9, 1, 4 sicut nomine ipso -et). COD. Theod. 9, 18, 1 posteaquam super crimine -uerit. 12, 3, 1 quandoquidem ... et de necessitate distrahentis et de voluntate -uerit comparantis.

B *quae praesto, prompta sunt (accedit plerumque dat. personae, dat. rei p. 664, 16. 31. 34. 54sq. al.; quaedam ad C vergere vix mireris)*:

1 *res quaelibet possidendae, adhibendae, fruendae: a variae (exempla selecta post Cic.)*: LVCIL. 761 aurum ac thesauri -ent (TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625, 15). CIC. Mur. 9 cum tui, *sc. iuris consulti*, fontes vel inimicis tuis -ant, nostros etiam amicis ... clausos esse oportere (ARNOB. nat. 2, 64 omnibus fons vitae). 28 quod ... omnibus -et et ... promptum est. Phil. 5, 43 cum omnia ad perniciem nostram pestifero illi civi -rent. de orat. 1, 23 cum illa *Graecorum praecepta* -ant in promptuque sint omnibus (*cf. div. 2, 4 ut* nullum philosophiae locum esse pateremur, qui non Latinis litteris illustratus -ret). Att. 4, 14, 1 domum ... scribas, ut mihi tui libri -ant (*item -ent opera scripta*: Ov. trist. 2, 420 in *bibliothecis* publica facta. 3, 1, 64 lecturis inspicienda). *al.* VERG. Aen. 7, 230 cunctis undamque auramque -entem. Ov. met. 11, 284 (*loq. rex*) commoda plebi nostra -ent. Liv. 7, 30, 11 omnibus ... vestram misericordiam vestrumque auxilium aequum est -ere. SEN. benef. 3, 18, 2 nulli praecclusa virtus est; omnibus -et. PLIN. nat. praef. 4 cum ceteris in venerationem tui -ant omnia. *et saepe.* **c** *dat. rei*: CELS. 2, 8, 40 omnis ... dolor minus medicinae -et, qui sursum procedit (7, 7, 15^B lata ... capita vix m. -ent). SIL. 11, 263 *discit*, quot bello -ant ... talenta. TAC. hist. 4, 81, 3 Vespasianus cuncta fortunae suae -ere ratus. *al.*

b *iura, potestates, honores sim.*: CIC. Balb. 24 *socios* iis praemiis et iis honoribus exclusos esse ..., quae -ant stipendiariis, -ant hostibus, -ant saepe servis (*item -et civitas Romana*: PLIN. paneg. 39, 2 Avg. civ. 2, 29 p. 96, 25 D.). Phil. 1, 20 isti ordini iudicatus lege Iulia ... -bat. CAES. civ. 1, 32, 2 quod omnibus civibus -ret. NEP. Att. 6, 2 honores non petiit, cum ei -rent (Liv. 6, 37, 5). Liv. 1, 40, 3 servis ... regnum Romae. 3, 35, 2 possessio imperii ... dignis. 4, 25, 11 ne cui patricio plebei magistratus -rent. *al.* CVRT. 5, 10, 10 illis amicitiae gradum -ere apud regem. LVCAN. 6, 139 iam mundi iura -bant, *sc. Pompeianis.* *al.*

c *facultates, opportunitates sim.*: CIC. Lael. 83 existimant libidinum peccatorumque omnium -ere in amicitia licentiam. CELS. 3, 1, 4 in *morbis longis* et deliberationi et mutationi remediorum tempus -et. SEN. Herc. f. 682 remeandi ... facultas (TERT. apol. 2, 2 respondendi. PORPH. Hor. carm. 1, 20, 5 lati clavi. *al.*). Med. 550 sic natos amat *Iason?* bene est, tenetur, vulneri -uit locus (TAC. hist. 4, 17, 5 -ere l. adversus utrumque. PRISCILL. tract. 3, 63 contra ... hereses. *al.*). *al. subi. subaudiendo*: TERT. paenit. 7, 3 quasi eo sibi etiam nunc -at (*sc. spatium, occasio*) ad delinquendum, quia -et ad paenitendum.

d *actiones exsequendae (vergit in notionem q. e. licere)*: Ov. fast. 5, 687 (*loq. mercator*) -ant (pereant *var. l.*) veniente die periuria nobis. Liv. 1, 54, 9 -uit quibusdam volentibus fuga (SEN. dial. 6, 1, 2 servitutis f. LVCAN. 4, 485 FLOR. epit. 4, 2, 34. *cf.* effugium: SEN. Ag. 590 [*alibi potius de via dictum, v. vol. V 2, 211, 35sq.*]). PHAEDR. 1, 28, 2 vindicta docili ... -et sollertiae. SEN. benef. 4, 28, 3 commercium maris. dial. 6, 20, 2 nulli non -uit mors. *al. pro subi. est inf.* (*cf. p. 663, 42*): IVL. VAL. 3, 3 -et ... cuivis nosse, quis ille sim Porus. AVG. (?) un. eccl. 5, 9 p. 240, 21 si nobis -at aliud ... dicere. BOETH. cons. 5, 3, 14 W. ratiocinari -et.

2 *animantes eorumve animi, qualitates sim. (sc. quibus quis potitur, utatur sim.; selecta post Ov.)*: CIC. Sull. 26 si voluntas mea, si industria, si domus, si animus, si aures -ent omnibus (*[antea: praesto sunt]*). Att. 14, 13^b, 5. TAC. Germ. 22, 2 ad simplices cogitationes). Ov. am. 2, 19, 25 pinguis amor nimiumque -ens in taedia nobis vertitur. met. 10, 483 si qua -etis, numina, confessis (*item fere* 10, 488). 14, 133 si mea virginitas Phoebus -uisset (*var. l. plac.* - *cf.* MELA 1, 46 omnium stupro [*inde* SOL. 31, 4 adulteriis]). HIER. epist. 64, 7, 2 meretrix est, quae multorum libidini -et. HIST. Apoll. 33 rec. B *virgo* populo -bit [*rec. A patefit*]). SEN. benef. 6, 34, 3 potest huius *clientis despecti* tibi fides -ere? HIL. in psalm. 118 koph 10 p. 528, 7 ad deum -entes esse debemus. *al.*

C *quae libera, exposita sunt, ut aliquo modo infestari, laedi, decipi possint (cf. IA3b et v. quae ad IIB monuimus)*: **1** *non indicatur, cui (rei) exposita sint*: CAECIL. com. 171 *pauper*, cui fortuna et res nuda est, continuo -et (*cf. Men. frg. 335, 6 Koe. ἐν ἀκαλύπτῳ ... βίῳ ... ζῆ*). CIC. off. 1, 73 non multa -ent in eorum *philosophorum* vita, quae fortuna feriat. CAEL. Cic. fam. 8, 17, 2 qua nos -amus et qua simus imbecilli. SEN. nat. 4 praef. 4 ea maxime quisque -et, qua petitur *blanditiis. ibid.* quia -et, petitur.

2 *indicatur, cui (rei) exposita sint: a per dat.*: Liv. 24, 37, 5 animadvertent nulli occasioni fraudis Romanum -ere (*cf.* CVRT. 4, 10, 17 insidiis regem [Ps. QVINT. decl. 7, 2]. AMM. 15, 3, 3 recluso pectore -bat insidiantibus *Constantius* [20, 2, 2]. 26, 10, 12 criminantibus [31, 14, 6]. *sim. al.*). CELS. 2, 1, 5 longis morbis senectus, acutis adolescentia magis -et (SEN. Ag. 97 corpora m. maiora -ent. *cf.* CELS. 2, 1, 9 *autumni* tempus pestilentiae). 6, 6, 1^A variis casibus oculi nostri (LVCAN. 5, 447 c. innumeris fixae -uere carinae. STAT. silv. 2, 7, 91). 8, 25, 5 *tenuis cicatrix* facile noxae postea -et. SEN. Herc. O. 171 commoda cladibus magnis magna -ent. Med. 966 pectus ... Furiis. dial. 12 (11), 2, 2 ictibus *fortunae*. epist. 104, 10 periculis. *al.* **b** *per praepos.*: in: SEN. contr. 2, 7 (15), 5 ne in occa-
[Kruse]

sionem similis iniuriae solitudo tua -ret. *iuxta dat.*: EPIST. pontif. 372 Conc. 5 I 2 p. 6, 11 ne *ovis* ... lupo -ret in praedam. ad: LVCAN. 10, 422 ad cunctas aula -bat insidias. HIL. trin. 8, 38 non -et ad occasionem impietatis ipsius *apostoli* sermo (*sim.* 11, 17). AMM. 22, 3, 7 ut -ret *Caesar* ad motus asperiores exercitus. ALC. AVIT. carm. 2, 99 simplicitas ... ad tela. CASSIOD. var. 2, 11, 2 *femina* ad ... vitia.

CAPVT ALTERVM: *potius i. q. extentum esse* (*perraro accedit dat. personae, sc. Cic. off. 1, 51 et l. 29. 69 nec non p. 666, 61*): I *proprie et in imagine*: A *respectu locali* (*inde cum respectu ponderis p. 666, 33*):

1 -ent loca, viae, aquae *sim.*: a *accedunt structurae indicantes, quantum vel quem in locum -at aliquid* (*cf. similia sub 2 et B et II*):

a *simplices*: ① *adv.*: late: ENN. ann. 440 cava sub monte l. specus intus -bat. Cic. leg. agr. 2, 35 *imperium* latissime (VAL. MAX. 9, 13 ext. 2). HIRT. Gall. 8, 9, 2 valle (*opp. depressa*). Ov. met. 6, 218 campus. fast. 4, 501 mare (MELA 3, 31. *al.*; *cf.* LVCAN. 2, 622 fretum. *al.*). trist. 3, 10, 77 orbis. FEST. p. 241 agri. SEN. benef. 4, 6, 1 terrarum (nat. 5, 18, 8 MELA 2, 15). dial. 5, 34, 3 diffusa et l. -ens via (*[opp. iter angustum]*). COLVM. 6, 2, 2). *et saepius*. alia (*selecta*): SALL. Iug. 92, 5 mons ... castello satis -ens

(LIV. 4, 27, 4 planitiem ... ad explicandas ... acies. 9, 2, 7 campus. 32, 10, 9. *al.*). hist. frg. 4, 25 *regio quaedam* non amplius -et milibus quinque et triginta (MELA 1, 6 PLIN. nat. 2, 88. *cf. magis*: MELA 3, 95 PLIN. nat. 4, 58. minus: MELA 1, 6. 2, 54). VERG. (?) catal. 9, 4 victor, qua terrae quaque -ent maria (TIB. 2, 5, 59 ortus. Ov. met. 1, 241 terra. trist. 4, 9, 20 orbis. *al.*). MELA 2, 33 Pallene *est* soli tam -entis, ut *eqs.* *al.* ② *praepos.*: LVCR. 2, 93 spatium ... immensum ... -ere in cunctas undique partis (LIV. 44, 31, 3 in orientem. SEN. dial. 6, 18, 4 *campi* in infinitum. AVIEN. ora 207 in meridiem. orb. terr. 512). Ov. epist. 2, 113 -et ... Rhodope ... ad Haemum

(CVRT. 6, 4, 16 vallis iacet usque ad mare Caspium -ens. SIL. 17, 144 litora ad Oceani ... aequor. *aliter, sc. vi potius finali*: LIV. 6, 36, 11 ut plebeio homini vix ad tectum ... suus -ret ager). MANIL. 2, 117 convexi molem sine fine -entis. LVCAN. 9, 6 quod ... -et terras inter lunaeque meatus (SVET. Tib. 16, 2 *Illyricum* i. Italiam regnumque Noricum. *al.*). PLIN. nat. 6, 212 *India* -et usque Arabiam. ③ *acc.* (amplius, minus v. l. 20sq.): CIL I² 2137 loc(us) -et agrei sescunciam quadratus (*item indicatur mensura certa*: BELL. Afr. 37, 4 campus ... milia passuum xv. LIV. 26, 42, 9 iugum ducentos fere ... passus -ens. *talia saepe*). CAES. Gall. 7, 72, 1 ut eius *fossae* solum tantundem -ret, quantum summa fossae labra distarent. EPIST. Sapph. 165 Phoebus ab excelso, quantum -et, aspicit aequor (VAL. MAX. 4, 4, 7 tantum ... q. SEN. nat. 6, 25, 4 MELA 2, 95. 103. *cf. tantum*: MANIL. 1, 545 SEN. suas. 2, 1). *al.* ④ *variae*:

LVCR. 1, 976 omne (*subst.*) ... exempta ... fine -ere. ITIN. Alex. 34 cum sex stadiis latitudinis alveus Oxi amnis -ret.

β *multiplices* (*exempla potiora*): LVCR. 4, 417 a terris quantum caeli -et altus hiatus (*cf.* LVCAN. 3, 294 quidquid ab occiduis Libye -et ... Mauris usque ... ad *eqs.* PLIN. nat. 2, 242 longissime ab ortu ad occasum. 3, 84. 5, 47 SIL. 3, 485). CAES. Gall. 1, 2, 5 *Helvetiorum fines* in longitudinem milia passuum CCXL, in latitudinem CLXXX -bant (*item in c. acc. et acc. mensurae*: 7, 69, 3. 7, 70, 1. *al.* VARRO rust. 3, 5, 10 LIV. 34, 20, 4 PLIN. nat. 3, 3. 4, 52. *al.*; *cf. abl. respectus*: PLIN. nat. 3, 43 -et longitudine *eqs.* 4, 118). 2, 7, 4 castra ... amplius milibus passuum octo in latitudinem -bant (*sim.* 6, 29, 4. *al.*). HIRT. Gall. 8, 18, 1 campum ... non amplius -entem in omnes partes passibus M (LIV. 10, 38, 5). LIV. 38, 59, 6 hanc regionem dierum plus triginta (iter) in longitudinem, decem inter duo maria in latitudinem -entem usque ad Tauri montis iuga. MELA 1, 55 lacus viginti milia passuum in circuitum -ens (*cf. abl. circuitu*: PLIN. nat. 3, 86. 4, 54. 55. 65. *al.* SVET. Iul. 25, 1 SOL. 54, 12. *al.*; ambitu: PLIN. nat. 3, 88). 1, 112 regio ... in latum modice -ens (*cf.* 2, 55 vaste ... in latitudinem). PLIN. nat. 3, 49 -et ora Liguria inter amnes Varum et Macram CCXI p. *al.*

b *sine talibus structuris* (*nota tamen adi. l. 62. 63sq. 65. al.; ceterum e multis exemplis, quae huc trahi possunt, pauca selegimus alia in capite priore relinquentes, ubi conferas maxime IA2*): LVCR. 1, 957 utrum finitum ... constet *spatium* an immensum -at. 5, 447 a terris ... secernere caelum et seorsum mare, uti secreto umore -ret (*cf.* SEN. Herc. f. 1109 lati ... -ens unda profundi). 6, 468 loca ... sursum ventosa -ere *intellegimus*. Ov. epist. 1, 72 -et in curas area lata meas (trist. 4, 3, 84 -et in laudes a. magna tuas. SEN. dial. 9, 10, 4 exiguae saepe a. in multos usus discribentis *architecti* arte -uerunt). LIV. 27, 18, 5 in tumulum ... plano campo in summo -entem. 44, 4, 4 iugum montis in angustum dorsum cuneatum vix ternis ordinibus armatorum in fronte -uit (*item c. dat.*: SEN. Tro. 878 *Pyrrhus*, cui regna campi lata Thessalici -ent). *al.*

2 -ent res *variae*: a *usu communi*: a -ent *corporea*: CATO agr. 76, 3 in tabula ..., quae -at p. i. CAES. civ. 2, 8, 2 -bat haec *turris* quoquo-versus pedes xxx. 2, 10, 4 quadratas regulas III -entes digitos. 3, 63, 1. CVLEX 123 surgebant ... -entes aerae platanus. Ov. epist. 7, 119 late ... -entia ... moenia. LIV. 25, 23, 11 quid (*i. quantum*) in fronte -rent singuli *lapi-*

des. 37, 40, 2 a fronte introrsus in duos et triginta ordines armatorum acies -bat. *al.* CVRT. 7, 8, 22 scies, quam late -ant *Scythae* (*item gentes*: MELA 1, 11. CALP. ecl. 1, 76 *gens* quaecumque vel ortu vel -et occasu mediove sub aethere fervit). *al.* -ent *partes corporis nec non animantia*:

5 Ov. am. 1, 14, 4 *capilli* contigerant imum, qua -et usque, latus. met. 10, 110 late ... -entibus ... cornibus *cervi*. FEST. p. 229 patuli boves, quorum cornua in diversum super modum -ent (*sim.* PAVL. FEST. p. 221, *ubi*: late). PAVL. FEST. p. 231 canes, quorum aures languidae sunt ... et latius videntur -ere. CELS. 5, 28, 9 (*de tumore quodam ut* 7, 6, 3). SEN. Med. 694 (*de sidere Draconis*) -ens ... anguis (*iacens trad., corr. Zwielerin*). Thy. 9 *Tityos* specu vasto -ens visceribus ... pascit ... aves. 762 amputat trunco tenus umeros -entes. PETRON. 33, 3 gallina ... lignea -entibus in orbem alis. STAT. silv. 1, 1, 50 tantis calcaribus ilia *equi* late suffectura -ent. *al.*

β -ent *incorporea* (*selecta inde a LIV.*): LVCR. 1, 1006 passim -et ingens copia *spatii* ... finibus exemptis in cunctas undique partis (*cf.* 1, 1013 *ut alterutrum, sc. spatium vel corpus, ... -at ... immoderatum. de certo quodam spatio*: VERG. ecl. 3, 105 *ubi* tris -at caeli sp. non amplius ulnas. LIV. 44, 35, 17 plus quam mille passus. VITR. 3, 3, 1. *al.*; *cf. p. 665, 25. 61*). CAES. Gall. 6, 25, 1 Hercyniae silvae ... latitudo novem dierum iter ... -et (LIV. 37, 31, 9 *tot* passus. PLIN. nat. 3, 99. *al.*; *cf. longitudo*: PLIN. nat. 4, 46 tantum. QVINT. inst. 11, 3, 118 in quantum). Ov. met. 15, 877 qua ... -et domitis Romana potentia terris. LIV. 5, 33, 7 Tuscorum ... late terra marique opes -uere. 44, 3, 7 late -ente ex tam alto iugo prospectu. TAC. Germ. 43, 2 ex quibus *gentibus* latissime -et Lugiorum nomen. *al.*

b *peculiararia quaedam*: a *pro subi. est mensura vel res pro mensura adhibita* (*hic illic vergit in notionem complectendi, continendi*):

MORETVM 17 *e frumenti acervo* sibi depromit, quantum mensura, *sc. semodius*, -bat (SCRIB. LARG. 120 datur ex hoc medicamento, q. nux ... media -et). PLIN. nat. 12, 53 schoenus -et Eratosthenis ratione stadia XL. QVINT. inst. 1, 10, 42 iugeri mensuram ducentos et quadraginta longitudinis pedes esse dimidioque in latitudinem -ere. FAV. EVL. 25, 2 W. (p. 18, 7 H.) *Pythagoras* a terra usque ad ... verticem *caeli* ... duodecim hemitonia -ere cognovit. *inde de pondere*: PLIN. nat. 33, 52 talentum Aegyptium pondo LXXX -ere M. Varro tradit.

β *pro subi. sunt res in serie dispositae*: VITR. 4, 3, 6 dividendae ... sunt in corona ima *templi dorici* ... guttarum distributiones ita, uti guttae sex in longitudinem, tres in latitudinem -ant. γ *pro subi. est punctum, unde extensio computatur*: PAVL. FEST. p. 52 *cybium* dictum, quia eius medium aequae -et in omnes partes, quod genus a geometricis *κῆβος* dicitur.

B *respectu temporali*: MANIL. 3, 249 in quantum vario -ant sub tempore *lux et nox*. 3, 255 tunc ... bis senas tempora *diei noctisque* in horas aequa -ent (SEN. Med. 423 non queror tempus breve: multum -bit *huius diei tempus* [dial. 6, 24, 2. v. *etiam l. 44. 47*]). SEN. benef. 4, 19, 4 *gratitudinis* materia tam late -et quam vita (dial. 10, 15, 5 *sapientis* ... multum -et v. [epist. 93, 4 *opp.* multum pendeat]. *cf.* dial. 10, 7, 5 quantumcumque *vitae* -uit, totum ipsi *sapienti* vacavit). dial. 10, 1, 4 aetas nostra bene disponenti multum -et (epist. 53, 11 tantum *sapienti* sua, quantum deo omnis a. -et. 78, 28. FLOR. epit. praef. 6 a. sequens a Bruto ... in Appium Claudium ... centum quinquaginta annos -et). epist. 102, 23 *spatium*, quod ab infantia -et in senectutem. *al.* -et *metrum*: TER. MAVR. 1396 *molosus syllabis* tribus longis -et.

II *translate*; -ent ea, quae ad multa pertinent vel referri possunt aut in multis valent *sim.*; quantum -ant indicatur *per*:

A *adv.* late (latius, latissime): Cic. inv. 1, 86 omnis argumentatio ... maiorem quandam vim continet et latius -et, quam hic exponitur. Cluent. 157 qua in lege est: 'qui coierit', quod quam l. -at, videtis; 'convenerit' aequae incertum et infinitum est. Mur. 78 latius -et illius sceleris contagio, quam quisquam putat, ad plures pertinet (*cf. de orat.* 1, 235 *iuris civilis scientia* et magna est et l. -et et ad multos pertinet. off. 1, 92). orat. 206 *totius generis utilitas* -et latius: non ad unam enim rem aliquam, sed ad plures accommodatur. top. 41 *similitudo* l. -et, sed oratoribus et philosophis magis quam vobis. leg. 3, 28 praeclara ... lex, sed et l. -et, ut vitio careat ordo *eqs.* Tusc. 2, 58 praeceptum, quod de dolore datur, -et latius *eqs.* 3, 11 insaniam, quae iuncta stultitiae -et latius. off. 1, 4 cum multa sint ... accurate copioseque a philosophis disputata, latissime -ere videntur ea, quae de officiis tradita ab illis ... sunt. *et saepissime*. Q. Cic. pet. 16 nomen amicorum in petitione latius -et quam in cetera vita. 44 benignitas autem l. -et: ... est in re familiari ..., est in convivii *eqs.* VARRO ling. 10, 33. rust. 2, 1, 28 quae *species* latius -et. PVBLIL. I 36 iacet omnis virtus, fama nisi l. -et. VAL. MAX. 8, 14 ext. 3 tantae et tam l. -entis scientiae, *sc. Aristotelis*. *al.* SEN. dial. 2, 9, 2 iniuriarum latissime -ere materiam. *al.* B *alio modo*: Cic. de orat. 2, 17 id (*sc. vis vocis 'ineptus'*) ... in sermonis nostri consuetudine perlate -et. orat. 72 hunc locum (*sc. quid sit decorum*) longe et late -entem philosophi solent in officiis tractare (Tusc. 5, 85 nomen beati). SEN. dial. 9, 9, 1 satis -ent *opes* (*antea*: sufficiunt). epist. 23, 5 hoc ..., ad quod te conor perdu-

75

cere, solidum est et quod plus -at introrsus. 66, 30 bona vera idem pendent, idem -ent. LVCAN. 2, 133 Mario ... omnia passo, quae peior fortuna potest, atque omnibus uso, quae melior, mensoque hominis quid fata -rent. STAT. silv. 5, 3, 101 omnia ... complexus sum ..., qua fandi vis lata -et. MAR. VICTORIN. in Eph. 5, 31 ostendit altius -ere istam sententiam. *al.*

*part. praes. ³patēns, -entis pro adi. vel subst. in abl. sing. occurrit et -e et -i, cf. e. g. LVCAN. 6, 450 -i (at 6, 1174 -e). LIV. 5, 41, 4 (-e ut 32, 17, 12. 38, 4, 4. 44, 3, 7; at -i: 21, 8, 7. 38, 41, 8. 44, 36, 11. *al.*). [confunditur in codd. cum patiens CELS. 7, 26, 2¹ HEGES. 3, 19 (restituitur ITALA psalm. 13, 3 [Julian. ad l.]).]*

*i. q. apertus, latus sim.: 1 adi.: a posit.: v. passim sub verbo, e. g. p. 659, 68. 72. 660, 70sqq.; haud raro patens est pro patet, e. g. p. 660, 19. 24. 661, 58. b compar. (de rebus praeter PRIAP., ubi sensu obsceno): CAES. Gall. 7, 28, 1 in foro ac locis -ioribus (patentibus β) cuneatim constiterunt defensores Avarici. PRIAP. 52, 5 Priapus pedicando porta te furem faciet -iorem. LIV. 7, 36, 11 cum per exploratores notior iam saltus esset, via -iore ad hostem ducuntur legiones (34, 39, 7 [opp. angustiae]. 35, 30, 7). 21, 7, 5 in planiorem -ioremque quam cetera circa vallem. 22, 4, 4 in -iorem campum (28, 34, 2). 31, 24, 9 porta ea ... maior ... -iorque quam ceterae est. VITR. 6, 1, 2 aedificia. CELS. 7, 26, 2¹ multo ... -iorem fistulam. SEN. nat. 6, 14, 1 habemus ... receptacula animae ... quaedam -iora, in quibus colligitur sanguis et spiritus (opp. angustiora). epist. 108, 10 tuba per ... angustias tractum sonum -iore ... exitu effudit (cf. MACR. somn. 2, 4, 5 -iora foramina tibiarum [opp. angusta]). *al.**

c superl.: SEN. nat. 6, 7, 2 -issimos lacus. COLVM. 6, 21, 1 vaccae oculis ... -issimis. 12, 6, 1 dolium quam -issimi oris (12, 47, 2 lagoena). FLOR. epit. 3, 3, 14 in -issimo ... campo. SVET. Cal. 42 immensos aureorum acervos -issimo diffusos loco (Claud. 32). SOL. 12, 2 diffusus aequore -issimo. SIDON. epist. 3, 3, 4 planitie quam -issima.

2 n. pro subst. (servata structura verballi l. 31): a posit.: LIV. 21, 11, 9 per ... -ia ruinis ... in urbem vadebant. 28, 6, 9 ex -i utrimque coactum in angustias mare. FRONTIN. strat. 2, 5, 24 cum arta ... via ... in campos -es duceret, ... per angustias ad -ia evasit Hannibal. ALF. AVIT. carm. 2, 3 liberos ... in campi -s exeraque muri ducere (HEGES. 3, 19 -ia ... camporum [syn. aperta]). b compar. (iuxta pron.): PLIN. nat. 16, 35 vasa eo cortice corbesque ac -iora quaedam facere.

adv. ³patenter. compar. -ius Cic. inv. 2, 69 AMM. 23, 4, 4 PETR. CHRYS. serm. 64, 4 GREG. M. moral. 20, 48; superl. non exstat.

*1 fere i. q. aperte, dilucide, manifeste (opp. v. l. 41. 46, syn. l. 42. 50. 56): a iuxta verba varia: Cic. inv. 2, 69 iuridicalis generis pars absoluta est, quae ipsa in se, non ut negotialis implicite et abscondite, sed -ius et expeditius recti et non recti quaestionem continet. Ps. AVG. serm. ed. Caillau 2, 2, 6 ut ... -r factum esse videatur, quod ... per Isaiam, sc. 11, 6, dicitur (inde GREG. M. in Ezech. 2, 4, 3 l. 88). GREG. M. in euang. 26, 4 spiritum sanctum apostoli post resurrectionem domini -r acceperunt. moral. 4, 50 peccati modos, qui vel in corde latenter fiunt vel -r in opere perpetrantur. b iuxta verba dicendi, ostendendi sim.: Ps. AVG. serm. 181, 3 -r nubes dicuntur pluviales, ut occurrant in rore eqs. ([aliter in sermone gemino Ps. FVLG. RVSP. serm. 49]. GREG. M. in euang. 6, 1 ac si -r dicat [antea syn.: ac si aperte dicat; item moral. 16, 25 et saepe]). CASSIOD. in psalm. 21, 17 l. 358 -r ... describitur actus ille iudaicus. 147, 13 -r causa futurae beatitudinis indicatur (GREG. M. dial. 4, 4, 5. in Ezech. 1, 6, 11. 1, 7, 22). GREG. M. dial. 1 praef. 1 ubi omne, quod de mea mihi occupatione displicebat, se -r ostenderet (4, 50, 5 moral. 3, 9. 20, 48 ut -ius hoc ... ostenderet, ... adiunxit eqs.). moral. 16, 23 -r insinuans, quia eqs. (cf. e. g. 20, 48 aperte insinuat). *al. c iuxta verba intelligendi, agnoscendi sim.: PETR. CHRYS. serm. 64, 4 ut ... resurgentis Lazari gloriam patentius (Migne, patientius fere codd. et Olivar) videre possimus. GREG. M. dial. 2, 3, 5 minus -r intellego, quidnam sit eqs. (3, 11, 2 ut -r omnibus daretur intellegi). 2, 32, 4 sic cuncta esse ut asseris, constat -r. 3, 16, 6 tunc cunctis -r innotuit, quod eqs. (moral. 3, 6). 4, 15, 5 ut per hoc -r agnoscerent, quod eqs. (moral. 18, 69).**

2 fere i. q. late, sc. spectat ad extensionem: AMM. 23, 4, 4 (in descriptione onagri) axes ... quernei ... ex utroque latere -ius perforati.

deriv.: patentia, patesco, patibulum, ? 1. patibulus, ? patiaculum, patidus, patisso, ? patium, pator, patulus; cf. patera.

compos.: dis-, inter-, per-, subpateo; bi-, semi-, tripatens; patefacio; v. etiam sub patesco. Kruse.

³pater, -tris m. [vox prisca, cf. osc. patir (gen. patres), gr. πατήρ, got. fadar et sim. in aliis linguis cognatis. Sch.] derivatur a patere (patefacere) VARRO ling. 5, 65, a patrare (patratio) ISID. orig. 9, 5, 3. scribitur pát- (sc. cum apice) CIL IX 3060 XII 662. 2005; patt- CIL III 10327 TAB. Albertini 4, 37. 10, 21. 18, 13 (vituperatur EXPLAN. in Don. ed. Schindel l. 35); pet- INSCR. Année Épigr. 1976 n. 132 saec. II; pater CIL VIII 27822; patir v. p. 668, 19 (ad INSCR. christ. Diehl 2713 A

adnot. v. quae de litteris docet Ferrua INSCR. christ. urb. Rom. 23802); pari (pro -i) CIL VI 18080^b, 6; parter CIL VI 25707. litteris graecis: πατερ CIL III 10055, πατερις CIL IX 6229. 6230 bis. πατήρ et πατέρα PLVT. quaest. Rom. 103 et 104, πατήρ κωνσταντινου LYD. mag. p. 4, 23 B.

*abbreviatur (v. etiam infra p. 679, l. 681, 10. 35.): p CIL I² 2030 III 3065 VI 3700^b, 5 VIII 24711 IX 3571. *al.*; p(atres) c(onscripti) saepe in codd. et tit., e. g. Cic. Pis. 65 (pars codd.). SEN. apocol. 9, 1 ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 2, 30 (testantur CHAR. gramm. p. 7, 24 B. PROB. litt. sing. gramm. IV p. 271. 274). pa CIL VIII 21767 a. 383. pat CIL I² 792 II 4587 VII 250 VIII 16572. X 664, 12 (i. patris). *al.* pate(r) CIL VII 1344 VIII 13028. pat(e)r CIL I² 216 II 3086 III 3299 VI 18787 XIII 3820; patr(i) CIL II 1974 III 1600. 7656. *al.* pat(eri)s INSCR. christ. Diehl 4884^a. p(at)(er) INSCR. Altav. Marcillet-Jaubert 101sq. (a. 391. 392).*

*p(ate)r CE 1413, 1. Not. Tir. 29, 70 -r familias. 33, 21 -r. 33, 52 -es patriae. 33, 53 -es conscripti. *al.* de formis: stirpis patr- gen. sg. -us CIL I² 2289; dat. sg. -e CIL I² 385. 392 XIII 4532 INSCR. christ. urb. Rom. 3670, -ei CIL I² 1439. 2534 V 3786 IX 4084; abl. sg. -i CIL II 2480^a, 7 INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 173; nom. pl. -is CIL V 1654 (= INSCR. christ. Diehl 1499, 1). stirpis pater- (patir-) gen. sg. CIL III 10599 (-tir-). V 6251 INSCR. Année Épigr. 1966 n. 175. 1982 a. 437 (v. etiam l. 3 et adnot. ad INSCR. christ. Diehl 4893^a, 2); dat. sg. CIL VI 38451^b, 2 (-tir-). heteroclitica: dat. sg. patro per errorem CIL VIII 2608 Iani -o (pro Iano -i; addunt quidam CIL VIII 3215 et INSCR. Gall. Narb. Espér. 14, sed utrobique nihil vetat intellegi 'patrono', v. sub hac voce); ? dat. pl. -is CIL III 12598 (= INSCR. Dac. III 1, 72); gen. pl. -uum ITALA II par. (Complut.) 7, 22. 11, 16 et saepe. I Macc. 2, 19 (rec. L cod. X). 2, 51 (rec. L). *al.* Matth. 23, 30 (cod. ff²). 23, 32 (Ambr. Abr. 1, 6, 46. *al.*). Luc. 11, 48 (cod. b). *al.*; in titulis CIL XIV 374, 15 CE 2182. de prosodia: -ter in arsi ante vocalem PLAVT. Aul. 779 meus fuit -r Antimachus (sunt qui -r fuit legere malint). VERG. Aen. 5, 521 (ante caesuram ut: 11, 469. 12, 13. DIRAE 93 versu varie temptato. SEDVL. carm. pasch. 1, 322). pater DRAC. Romul. 1, 12 (in trochaeis). patr- breve passim, e. g. ENN. ann. 177 LVCIL. 1229 CATVLL. 17, 13. *al.* longum in arsi VERG. Aen. 5, 603. 11, 63. 341. 688 HOR. carm. 4, 4, 55. 4, 6, 32. 4, 14, 1 epist. 1, 14, 3. *al.* in thesi LVCAN. 4, 79 (loco non sano). VERG. Aen. 7, 176 HOR. epist. 2, 1, 109. *al.*; longum iuxta breve LVCAN. 4, 1222 quae -bus -es tradunt. VERG. Aen. 2, 663 ante ora -is -em qui eqs. de notione: ISID. orig. 9, 5, 3 -r est, a quo initium nascitur generis; itaque is -r familias vocitatur (cf. 9, 6, 23 auctor mei generis mihi -r est, ego illi filius eqs.). 9, 5, 6 mater ... quasi materia, nam causa -r est.*

DIFF. ed. Beck p. 75, 7 v. supra p. 353, 21. SYNON. Cic. p. 434, 15 maiores. senes. -es. genitores. eqs. GLOSS. πατήρ. genitor. parens. legitur inde a LEGE XII tab., LIV. ANDR. per totam latinatam tam in poesi quam in prosa oratione. [lit. padre; sard. vet. patre; francog. père; prov. vet. paire et var. francoprov., prov., vasc.; cat. pare; hisp. padre; port. padre, pai. plur. -es notione p. 674, 72 illustrata: francog. vet. et med. peres; prov. vet. paires; hisp. padres; port. pais. cf. M.-L. 6289. Battisti-Alessio IV 2718. Wagner II 236. Wartburg VIII 8sqq. Corominas² IV 335sq. Machado³ IV 280. St.]

*[confunditur in codd. cum frater: SEN. contr. 1, 1, 2. 1, 7, 8 (restituitur frat- ut 7, 5, 1 SPART. Did. 4, 1). 2, 4, 4. 2, 4, 5 (restit. pat- ut 7, 4, 9 CVRT. 5, 5, 13 SIL. 7, 488). *al.* mater: PLAVT. Amph. 31 SALL. Iug. 85, 16. *al.*, v. vol. VIII 435, 75sq. 79. par: PLAVT. Asin. 842 Cic. Phil. 5, 49 (restituitur pat-). Ov. fast. 3, 127. MANIL. 4, 433 (restituitur paris). *al.* parens: PLAVT. Asin. 842 Ov. epist. 8, 84. *al.* pars: Cic. Att. 11, 9, 3 CATVLL. 64, 251. *al.*, v. supra p. 449, 44sqq. patrius: Acc. trag. 82 (restituitur adi. ut 591 praetext. 4 Cic. rep. 3, 41. *al.*; cf. Cic. Tusc. 2, 21 (vers.) -is trad., sed -iis metri causa mavult Fraenkel, Iktus u. Akzent, 1928, 317 n. 3, coll. locis Accianis). *al.* patruus: Ov. met. 11, 328. *al.* locis non sanis: LVCAN. 4, 79 SEN. Herc. O. 1322 APVL. met. 6, 18, 6. de IREN. 5, 5, 1 v. Lundström, Übersetzungstechn. Untersuch., 1955, 31.]*

50

55

60

i. q. genitor, parens sim. (graece respondet πατήρ, ubi nihil aliud adnotatur).

exempla sic digerenda censuimus:

CAPVT PRIMVM: de hominibus (vel deis liberorum genitoribus):

I proprie:

A significatur potius is, qui genuit vel alendo, educando, tuendo sim. genitoris officia praestat vel posteris quibusdam prior est:

1 strictius de eo, qui ipse genuit: a usu communi: p. 669, 69 (-em esse i. q. liberos habere p. 671, 31, i. q. animo patrio uti p. 671, 41). b usu forensi: p. 671, 63 (-em habere i. q. ingenium esse p. 672, 55).

2 laxius de aliis cognatis vel affinibus: a de maioribus: p. 673, 5 (de auctore generis p. 674, 22). b plur. -es i. q. parentes: p. 674, 72 (de Adam et Eva p. 675, 41). c de socero vel -e sponsae: p. 675, 46.

[v. Kampitz]

3 *neglegitur respectus geniturae vel cognationis: a de eis, qui vario modo -is vice funguntur: p. 675, 53 (de -e adoptivo p. 675, 54; de Adam Evae origine p. 676, 31). b de hominibus aetate provectoris: p. 676, 34.*

B significatur potius is, qui familiae, domui sim. praest: p. 676, 48.

II pro appellatione honorifica:

A in vita publica:

1 *tribuitur sec. usum quendam: a primoribus civitatis: p. 676, 60 (de senatu Romano p. 676, 64; de ordine patriciorum sim. p. 677, 69; de hominibus patriciae dignitatis quasi -bus imperatoris p. 678, 38). b imperatoribus: p. 678, 74 (-r patriae p. 678, 75; Augustus vel antecedens vel aetate maior p. 679, 47).*

c magistratibus: p. 679, 55. d patronis sim. collegiorum profanorum: p. 679, 71.

2 *tribuitur potius per occasionem: p. 680, 6.*

3 *tribuitur ratione poetica quibusdam heroibus: p. 680, 34.*

B in vita privata et usu familiari: 1 tribuitur ei, qui velut -r servat, tuetur, consulit sim.: p. 680, 51. 2 tribuitur hominibus aetatis provectoris: p. 680, 62.

C in re sacra:

1 *paganorum: a in cultu deorum variorum: p. 681, 10 (-r patratu p. 681, 11). b in cultu Mithriaco: p. 681, 33 (-r -um p. 681, 48; -r sacrorum p. 681, 55).*

2 *Iudaeorum: p. 681, 68.*

3 *Christianorum: a in ecclesia: p. 682, 4 (-r -um p. 683, 11; plur. reverentiae p. 683, 17). b in vita monastica: p. 683, 24 (i. q. abbas p. 683, 39).*

III translate:

A servata vi procreantis significatur potius is, qui quasi spiritaliter genuit: 1 de principe cuiusdam artis, doctrinae, fidei sim.: p. 683, 61. 2 de auctore librorum vel carminum: p. 684, 20.

3 de quolibet doctore rerum spiritalium: p. 684, 25. 4 de eo, qui aliquem e baptismo excepit, i. q. sponsor: p. 684, 38.

B obscurata quodammodo vi procreantis, sc. de eo potius, qui tuetur, fovet sim.: p. 684, 59.

IV metonymice de -is habitu, statu, specie sim.: p. 684, 64.

CAPVT SECUNDVM: de deis, daemonibus:

I usu paganorum: A de Iove: p. 685, 27. B de aliis deis: p. 685, 67.

II in scriptura sacra vel usu inde derivato:

A de deo Iudaeorum vel Christianorum: 1 in vetere testamento vel locis inde pendentibus: p. 687, 2. 2 in novo testamento vel apud ecclesiasticos: p. 687, 16.

B de aliis: 1 de diabolo: p. 688, 63. 2 de deis haereticorum: p. 689, 9 (propator p. 689, 9; demiurgus p. 689, 23). 3 de Messia vel Christo: p. 689, 35. 4 de idolo ligneo: p. 689, 44.

CAPVT TERTIVM: de aliis genitoribus, auctoribus sim.:

I de animalibus: p. 689, 49.

II de rebus: A quae hominibus quasi -es sunt: p. 689, 64. B quae aliis rebus causam vel originem praebent: p. 689, 71. C singulariter de numero masculino, sc. impari: p. 690, 3.

III de origine quadam non definita: p. 690, 6.

-r familias:

I de hominibus: A usu communi: p. 690, 17 (significatur homo quadam dignitate sim. praeditus p. 691, 1; civis artium parum peritus, etsi non rudis p. 691, 16; luditur cum ambiguitate notionis p. 691, 26).

B usu forensi: p. 691, 28.

II de deo Christiano: p. 691, 68.

III de partibus hominis: p. 692, 7.

alliterationes: p. 692, 11.

CAPVT PRIMVM: de hominibus (vel deis liberorum genitoribus; per prosopopoeiam de mure sub IB, metonymice sub IV):

I proprie: A significatur potius is, qui genuit vel alendo, educando, tuendo sim. genitoris officia praestat vel posteris quibusdam prior est: 1 strictius de eo, qui ipse genuit (vel eius vice per legem agnoscitur, e. g. p. 671, 74. 673, 3. 4; de -e adoptivo v. sub 3a; cf. AMBR. fid. 2, 1, 18 -r ... proprium generantis est nomen. exempla selecta ad usum illustrandum): a usu communi: α illustratur -is nomen, ordo, quaestus sim.: ① locutiones, quibus indicatur (vel quaeritur), quis -r sit: ② verbales vel praedicativae: ③ forma Gaio -e (vel -e G.) natus sim.:

ELOG. Scip. (CE 7) 2 Gnaivod -e prognatus (cum nomine -is ut: NAEV. trag. 46 PLAVT. Amph. 365. 614 Men. 407. al.; a -e: FRONTO p. 94, 6 v. d. H. philosopho). PLAVT. Amph. 28 humana matre natus, humano -e

70

71

72

73

(Cist. 718 Men. 1103 AFRAN. com. 364 CALP. hist. 27. al.; cum nomine -is: CIC. rep. 2, 4 nat. deor. 3, 48. 53. al.; e -e: PLAVT. Amph. 98 CIC. Q. Rosc. 30). CIC. nat. deor. 3, 48 *Medea* Aeeta -e ... procreata est. HOR. carm. 4, 6, 32 pueri ... claris -bus orti (LIV. 9, 46, 1). LIV. 27, 44, 6 Hasdrubalem -e eodem Hamilcare genitum (cum nomine -is ut: 44, 30, 2 VAL. MAX. 3, 4 ext. 1 OCTAVIA 249. al.; cum aliis appos. vel attrib.: VAL. MAX. 2, 5, 2. 8, 15 ext. 4 SEN. Herc. f. 438. al.). SEN. Oed. 866 quo ... generatus -e? ② *forma -r est Gaius (copula hic illic ommissa):* PLAVT. Amph. 484 minori puero maior est -r eqs. (item cum dat. pers.: SEN. dial. 5, 18, 3 cui -r erat consularis. al.; add. nomen -is: PLAVT. Capt. 633. 635 Poen. 1065. al. VERG. Aen. 7, 48. 654. 8, 198 Ov. epist. 10, 91. al.). Aul. 619 hic -r est ... huius puellae (item cum gen. vel pron. poss.: 779 meus fuit -r Antimachus. al. CIC. Phil. 3, 16 tuae coniugis. Ov. fast. 1, 554. 6, 627. al.). CIC. Mur. 16 -r ... fuit equestri loco (item non indicatur, cuius: PLANC. 24. al.; add. nomen -is: VERG. georg. 4, 323 Ov. epist. 10, 131). ③ *formae variae:* PLAVT. Capt. 1024 Hegionem meum -em vocarier (cf. SEN. Herc. O. 1246 quid -em appello Iovem?). Poen. 1057 hic ... habuisti Aetolum -em (CIC. S. Rosc. 147 clarissimum. VAL. MAX. 3, 4 ext. 2 quem -em Euripides ... habuerit. al.; cum nomine -is: VELL. 2, 112, 2 qui ... -em Corvinum habuisset. SVET. Vesp. 1, 3. al.).

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

(Ov. met. 9, 708 imponit). TER. Andr. 236 officium -is (SEN. contr. 2, 3, 12. CELS. dig. 37, 6, 6 erga filium. *al.*). Hec. 529 neque ... -is est *dubitare, num filia e marito pepererit* (Ps. QVINT. decl. 9, 12 et errare hominis est et ignoscere -is. DON. Ter. Andr. 464, 2 matris est parere, -is tollere). Cic. S. Rosc. 41 -r ..., qui odisset eum ..., quem procrearat (parad. 25. *cf.* NEP. Iph. 3, 4 genuit [Ov. met. 9, 330 SEN. Herc. f. 1157 benef. 3, 30, 1 QVINT. decl. 256, 3]). Sest. 144 cui superior annus ... virilem -is ... iudicio togam dederit. Planc. 32 -r, qui vel minus honestum *filium* ... tueri ... possit. de orat. 3, 74 qui cum summo studio -is in pueritia doctus essem (*cf.* rep. 1, 36 -is diligentia non inliberaliter institutum). *al.* ② *spectat ad indulgentiam vel severitatem sim.*: PLAVT. Asin. 50 cur ... filio suscenseam, -es ut faciunt ceteri? (TER. Andr. 653. *cf.* Haut. 189 -is iram [Acc. trag. 387]. TVRPIL. com. 35 iratus [*al.*]). 79 *filium* mater arte contenteque habet, -es ut consuerunt (*cf.* Merc. 64 arte cohibitum ... a -e. CAECIL. com. 204 a parco -e [Cic. Cael. 36 ac tenaci]. PROP. 2, 23, 18 astrictus). Bacch. 532 veniam ... -r dedit (TER. Phorm. 119. *cf.* Haut. 1049 -r, ... mihi ignoscas [1051. *al.*]). Poen. 1277 -r, tua pietas (SEN. contr. 9, 4, 14. *cf.* VERG. catal. 9, 31 -r impius [*al.*]). SEN. contr. 9, 4, 14 piissimo [*al.*]). Pseud. 444 illic est -r, -em esse ut aequom est filio. CAECIL. com. 209 commoditas -is (*cf.* TER. Ad. 391 lenitas -is et facilitas [Cic. Att. 10, 4, 6. *al.*]). SEN. contr. 1, 8, 8 indulgentiam [VAL. MAX. 3, 5, 2]). TER. Andr. 187 iniqui (SEN. contr. 2, 3, 13 aut impius). 948 o lepidum -em (Ad. 911. *cf.* Phorm. 262 lenem [Cic. Cael. 38 et clementi. *al.*]). Cic. nat. deor. 3, 73 facilem et liberalem. Att. 10, 6, 2 indulgens [*al.*]). Haut. 439 -r durus (Cic. Cael. 37 vehementem atque d. HOR. sat. 1, 2, 17. *al.*; *cf.* TER. Phorm. 262 acerrimum [*al.*]). Cic. Cael. 37 ferrei. Tusc. 4, 45 severus [HOR. epist. 2, 1, 109. *al.*]). Ov. epist. 14, 53 saevus [met. 7, 53]. LIV. 7, 4, 5 imperioso [SEN. benef. 3, 37, 4]. *sim. al.*). Ad. 902 tuos ... -r sum, qui te amat (VAL. MAX. 5, 7, 3 amantissimum. *cf.* CATVLL. 72, 4 -r ut gnatos diligit [NEP. Att. 1, 2 diligente. *al.*]). *al.*

③ *locutiones quaedam generales ad statum affectumve -is pertinentes*: ④ -em appellari, fieri, esse *fere i. q. liberos habere (habiturum esse)*: TER. Hec. 652 cum ex te esset aliquis, qui te appellaret -em (LVCR. 4, 1234 -r [praeter *codd.*] a gnatis ne ... appelletur). Ov. fast. 5, 239 si -r est factus neglecto coniugis usu Iuppiter (MART. 6, 39, 1 ex Marulla. 10, 102, 2. 11, 55, 1. 8. 11, 103, 2 QVINT. inst. 3, 8, 24. *al.*). 5, 530 nec coniunx, sed -r esse volo (FEST. p. 234 Iuv. 9, 86. 13, 84. SVET. Aug. 63, 2 ex qua uxore iam -r erat. *al.*). *inde -r de eo, qui liberos habet (opp. orbis)*: Ov. met. 8, 231 *Daedalus* -r infelix, nec iam -r. QVINT. inst. 7, 4, 23 *liberalitas gratior est in -e quam orbo*. Iuv. 12, 98 coturnix nulla umquam pro -e cadet (*sc. cui heredes sunt*). TAC. ann. 15, 19, 1. ⑤ -em esse *i. q. animo patrio uti*: TER. Haut. 925 fac te -em esse sentiat, fac ut audeat tibi credere omnia *eqs.* Ad. 125 -r esse disce ab aliis (illis *codd. Ter.*), qui vere sciunt. 707 Cic. S. Rosc. 53 MANIL. 5, 308. STAT. Theb. 11, 107 (SCHOL. -is affectum tenere).

γ illustrantur partes liberorum, sc. oboedientia, amor, pietas erga -em: NAEV. com. 93 -es patriam ut colatis (LIV. 40, 10, 5. *cf.* PLAVT. Trin. 280 -em tuom si percoles per pietatem). PLAVT. Amph. 991 -r vocat me, eum sequor, eius dicto imperio sum audiens (Bacch. 459 mori atque imperiis -is. Stich. 141 Trin. 302). 992 ut filium bonum -i esse oportet (*cf.* Asin. 82 me adiit, ut pudentem gnatum aequomst -em). 1004 morigerum -i (*cf.* Cic. Att. 13, 42, 1 -i ... morem gesseris [NEP. Dion 3, 1]). Asin. 77 *filius* amet me -em (Ov. ars 1, 285 met. 10, 337 SEN. contr. 2, 1, 2. *al.*; *cf.* 7, 1, 5 diligo). 831 pietas, -r, ... prohibet (LIV. 7, 10, 4 in -em [39, 47, 10]. 23, 9, 10 p. exsolvam -i. *al.*; *cf.* Cic. Cael. 3 -r ... parum pie tractatus a filio. SEN. contr. 1, 6, 10 puellam ... impiam in -em [*al.*]). Merc. 80 dum illi -i obsequar (TER. Haut. 259. 1039. *al. v. vol. IX 2, 186, 49sq.*). Persa 378 dicto oboediens ... -i. TER. Andr. 262 -is pudor (*gen. obi. ut*: APVL. met. 10, 3, 6 religio -is). Cic. Phil. 9, 12 honorem debitum -i praestitisse. rep. 1, 67 ut ... filius -em neglegat. CATVLL. 62, 61 -r cum matre, quibus parere necesse est (LIV. 1, 50, 9. 40, 21, 8. *al. v. supra p. 379, 40. 381, 45sq.*). *al.*

β usu forensi (artius determinat PAVL. dig. 2, 4, 5 mater semper certa est ...; -r vero is est, quem nuptiae demonstrant): *a illustratur -is ius, potestas sim.*: ① *in universum*: LEX XII tab. 4, 2 (Gaius inst. 1, 132; Vlp. reg. 10, 1) si -r filium ter venum duit, filius a -e liber esto (*eodem spectant*: Cic. Caecin. 98 de orat. 1, 181 IVLIAN. dig. 21, 2, 39, 3. *al.*). FORMVLA rogat. Gell. 5, 19, 9 uti ... ei *adroganti* vitae necisque in eum *adrogatum* potestas siet, uti -i endo filio est (COD. Theod. 4, 9, 6 pr. [Iust. 8, 46, 10]. *cf. p. 672, 24 et* PAVIN. dig. 48, 5, 21 ius occidendi adulterum cum filia [48, 5, 23, 2]. VLP. dig. 48, 8, 2 inauditum filium -r occidere non potest [AVG. civ. 5, 18 p. 224, 14 D.]). PLAVT. Persa 344 (*-r ad filiam, quam vendere cupit*) meum ... imperium in te, non in me tibist. :: tua istaec potestas est, -r (*al. v. vol. X 2, 302, 82sq. 303, 35sq. 306, 48. 307, 53*). AFRAN. com. 347 ut partum proiceret -r (SEN. contr. 10, 4, 16 exponere. *cf.*

SEN. Phoen. 258 quem ... abiecit -r). Cic. Verr. II 2, 97 auctoritatem -is (*al. et sim. v. vol. II 1214, 78sq.*). top. 20 *conubio non legitimo* qui nati sunt, -em non sequuntur (LIV. 4, 4, 12 CELS. dig. 1, 5, 19 VLP. reg. 5, 8. *al.*). LIV. 3, 45, 2 quae *filia* in -is manu sit (PLIN. epist. 8, 18, 4 m. -is emissa. LACT. inst. 4, 29, 7). PAVL. FEST. p. 77 emancipati ... intelleguntur ... hi, qui ex -is iure exierunt (QVINT. inst. 7, 7, 9 CALP. decl. 4 PAVIN. dig. 5, 2, 16, 1. *al.*; *cf. l. 20. 23 et* QVINT. decl. 358, 3 lege -is. *de iure occidendi v. supra*). SEN. contr. 1, 1, 18 ne abdicarer a -e (1, 6 argum. 1, 6, 8. *al.* QVINT. inst. 4, 2, 98. 7, 4, 27. *al.*). 2, 1, 19 sub arbitrio ... -is es (QVINT. decl. 259, 18 COD. Iust. 5, 4, 20 pr. a. 408/9). PLIN. epist. 8, 18, 4 emiserat -r *filiam* manu (*cf. l. 4 et* IVLIAN. dig. 23, 3, 44 pr. emancipasset [37, 4, 13, 3 POMPON. dig. 38, 6, 5, 1. *al.*]). 38, 15, 4, 1 manumisisset). CELS. dig. 1, 7, 5 sin ... a -e dantur in adoptionem (PAVIN. dig. 49, 17, 12 -r, qui dat in a. filium. CALL. dig. 1, 7, 29. *al.*). ② *quatenus comparatur cum aliorum potestate*: CATO or. frg. 41 -em primum, postea patronum proximum nomen habuere *maiores* (Ps. QVINT. decl. 6, 14 '-r ei iussi': hoc n. omni lege maius est). QVADRIG. hist. 57 consuli -r proconsul obviam in equo vehens venit neque descendere voluit, quod -r erat (*cf.* QVINT. decl. 286, 2 iactat se potestas illa -um etiam in magistratus. GELL. 2, 2, 9 -um iura cum filiorum, qui in magistratu sunt, potestatibus collata). TRAG. inc. 175 *Amor* plus pollet potiorque est -e. SEN. contr. 7, 4, 4 primae partes sunt -is, secundae matris (*cf.* Ps. QVINT. decl. 6, 15 *quamvis* plus iuris habeat -r. 19, 5 aequum ius -is ac matris esse contendunt, quasi nesciant nobis arbitrium vitae necisque commissum). ③ *quatenus attinet ad nuptias liberorum*: PLAVT. Cist. 195 -r adulescenti dare vult uxorem (LIV. 42, 34, 3 QVINT. decl. 279, 1. *al.*; *cf.* PLAVT. Cist. 498 despondit. TER. Hec. 295 obrudit. *sim. al.*). 561 unde tibi *filiae* talenta magna viginti -r det dotis (Trin. 741 IAVOL. dig. 15, 3, 9 CELS. dig. 37, 6, 6. *al.*). CATVLL. 62, 60 -r ... tradidit ipse (*cf.* VERG. Aen. 1, 345 cui *Sycheo* -r intactam *Didonem* dederat *eqs.* [11, 356 natam ... genero. SCAEV. dig. 32, 41, 7 filiam ... in matrimonium. *al.*]). Ov. met. 7, 697 -r hanc mihi iunxit. *sim. al.*). APVL. met. 6, 9, 6 nuptiae ... -e non consentiente factae legitimae non possunt videri (PAVIN. dig. 23, 2, 34 pr. VLP. dig. 23, 1, 10. *al.*). VLP. dig. 23, 1, 10 in potestate manente filia -r ... potest ... sponsalia dissolvere (*cf.* PAVL. sent. 5, 6, 15 bene concordans matrimonium separari a -e divus Pius prohibuit. FRG. Vat. 116 p(ater invi)ta filia repudium genero misit *eqs.*). DON. Ter. Andr. 239, 6 nuptiarum non omnis potestas in -e est. ④ *quatenus attinet ad rem hereditariam*: RHET. Her. 4, 38, 50 huic ... -r ... non tenuissimum patrimonium reliquit (Cic. Caecin. 74 fundum [de orat. 2, 224]. NEP. Dion 1, 2 divitias. *al.*). Cic. inv. 2, 62 testamento -is (Verr. II 1, 132 Sull. 54. *al.*; *cf.* inv. 2, 62 -r ... t. scripsit. de orat. 1, 175 mutasset. ALF. dig. 40, 1, 7 fecisset. *sim. al.*). S. Rosc. 53 exheredare -r filium cogitabat (Cluent. 135 dom. 34 NEP. Them. 1, 2. *al.*). dom. 35 -is heres (FEST. p. 153 SEN. contr. 9, 5, 15. *al.*; *cf.* Cic. de orat. 1, 175 cum ... -r ... aliquem fecisset heredem. *ibid.* scripsisset. LABEO dig. 28, 6, 9 instituit. *sim. al.*). Phil. 2, 42 hereditatem -is (GAIUS inst. 3, 66. *al.*). QVINT. inst. 7, 1, 42 -r ... intestatus decessit (7, 1, 46. 62 GAIUS inst. 2, 124. *al.*).

β locutiones quaedam, quibus describitur status vel ingenui vel spurii sim.: ① *variae*: HOR. ars 248 quibus est equus et -r et res. LIV. 4, 3, 12 Ser. Tullium ... captiva Corniculana natum, -e nullo, matre serva (SEN. epist. 108, 30 Anci -r nullus ... dicitur). 10, 8, 10 patricios ... esse factos ..., qui -em ciere possent, id est ... ingenuos (*cf.* MOD. dig. 1, 5, 23 vulgo concepti dicuntur, qui -em demonstrare non possunt). ② -em habere (*negatur praeter TERT.*): SEN. epist. 108, 30 -em non habet. GAIUS inst. 1, 64 *vulgo concepti* -em habere non intelleguntur; ... unde solent spurii filii appellari ... vel quasi sine -e filii. VLP. reg. 12, 3 *libertinus* nec -em habuisse videtur, cum servilis cognatio nulla sit. TERT. nat. 2, 9, 13 (*de uxore Hasdrubalis*) formam et -em sibi habere. *al.* ? ③ *formula inscriptionum q. e. S. P. F. (solvi solebat sine -e filius [filia], coll. l. 57 et* PLVT. quaest. Rom. 103 γράφουσι δὲ διὰ τούτων [*sc. litteris s et p*] καὶ τοὺς ἀπάτορας 'ὄνε πάτρις', ὄλον ἄνευ πατρὸς κτλ., postea notabatur SP·F, i. Spurii [spurius] f., v. Kubitschek, Wien. Stud. 47, 1929, 138. Salomies, Die röm. Vornamen, 1987, 51; attulimus ea exempla, in quibus S et P litterae puncto separantur, quas tamen per Sp. potius explicandas commendat Solin per litteras): CIL VI 16643 (*de eodem* 16663 SP·F). 20645 (*cf.* 24824 *dub.*). 25150 X 3079 XIV 4865.

γ additamenta notabiliora: ① *epitheta*: PLAVT. Cist. 40 conventiciis. Cic. S. Rosc. 46 certo (Lael. 70 LIV. 39, 53, 3. *al.*; *cf.* GAIUS inst. 1, 64 incertus). Lael. 70 in veris -bus certisque (Ov. met. 9, 24 SEN. contr. 2, 1, 3 SEN. Herc. O. 1303. *al.*). Ov. met. 9, 24 Iuppiter aut falsus -r est aut crimine verus (*sc. Herculis ut*: SEN. Herc. O. 1781 *de Amphitryone*). trist. 2, 352 dubius. LIV. 4, 3, 12 nullo (SEN. epist. 108, 30). FEST. p. 174 spurio. p. 234 patrimus. SEN. contr. 9, 3 argum. naturali (VAL. MAX. 7, 7, 2 ASCON. Pis. p. 18, 5 QVINT. inst. 3, 6, 96. *al.* IAVOL. dig. 45, 1, 107. *al.*; *hinc expli-* [u. Kemptz]

cant INSCR. MOES. sup. I 41 [saec. III/IV?] genitiv(o)). NERAT. dig. 50, 1, 9 iustum (*al. v. vol. VII 2, 719, 66sq.*). CLAUD. DON. Aen. 1, 75 p. 29, 2 legitimum. ② *abl. natura*: TER. Ad. 126 n. tu illi -r es eqs. 902 et animo et n. CIC. Phil. 3, 15. *al.*

2 *laxius de aliis cognatis vel affinibus*: a *de maioribus* (*cf. GLOSS. I Ansil. PA 797 = 852 -um: parentum, maiorum*): a *collective* (*non nisi plur.*): ① *minus distincte significatur tam series maiorum hominum singulorum* (*sc. -r, avus, proavus eqs., ita e. g. infra l. 41sq. 53sq.*) quam omnes maiores populo sim. communes (*cf. VAL. MAX. 2, 1, 9 tamquam maiores natu adolescentium communes -es essent*), quorum respiciuntur vel -um tantum aequales (*e. g. l. 25. 28. p. 674, 10*) vel etiam antecedentes (*passim*); quas notiones vix ubique diiudices: ② *usu communi* (*exempla selecta inde a CIC.*): CARM. CIC. Tusc. 1, 34 hic Ennius vestrum panxit (*pinxit codd.*) maxima facta -um (VERG. Aen. 1, 641. LIV. 10, 46, 4 clari suis -umque f. *cf. CIC. Rab. Post. 2 -um virtute(s)* [*cf. l. 35*]. VERG. Aen. 10, 282 -um laudes. STAT. silv. 1, 2, 108 gloria -um et generis ... honos. TAC. Germ. 13, 2 -um merita. *sim. al.*) VARRO Men. 320 ut quondam -es nostri loquebantur (*cf. rust. 1, 2, 1 ut dicere didicimus a -bus nostris. 2, 4, 3 qui non audierit -es nostros dicere* [PROP. 4, 4, 73 Ov. fast. 2, 19]. Ov. fast. 1, 609 'sancta' vocant 'augusta' -es). CIC. Verr. II 3, 125 nostra -umque memoria (*al. v. vol. VIII 680, 72sq. 681, 17sq. 27sq.*). 4, 108 apud -es nostros ..., cum Tiberio Graccho occiso eqs. (Mur. 75 Brut. 189 Lael. 6. off. 3, 47 opp. nuper. LIV. 25, 6, 15 opp. nunc. *al.*) Manil. 11 (*antea syn. maiores nostri*). 60 vobis -busque vestris. Rab. Post. 18 hoc ... ius a -bus acceptum (Mil. 16 Phil. 8, 14. rep. 6, 23 laudes ... a -bus acceptas posteris prodere [off. 1, 116]. leg. 2, 19 deos [2, 26]. Cato 16 div. 1, 86 Lael. 4. 39. LIV. 4, 2, 4 quam maiestatem senatus ipsi a -bus accepissent). orat. 18 -um nostrorum ... aetas (*al. v. vol. I 1136, 8sq.*). leg. 2, 19 ritus familiae -umque servanto (*repetitur 2, 27*). off. 1, 121 optima ... hereditas a -bus traditur liberis ... gloria virtutis eqs. (LIV. 22, 60, 7 morem [27, 11, 10. 30, 22, 5]. 28, 31, 4 imperium). LVCR. 4, 1129 bene parta -um. VERG. georg. 2, 473 illic rure ... sacra deum sanctique -es (*i. sacra deis, pietas maioribus praestantur*). 3, 177 more -um (Aen. 11, 186 HOR. carm. 4, 15, 29 Ov. am. 1, 15, 3. 3, 13, 27. *al.*; *cf. l. 31*). Aen. 2, 715 religione -um (8, 598). LIV. 4, 33, 5 virtutis -um vestraeque (SIL. 10, 69). 8, 5, 9 cum Albanis, -bus vestris, Latini. 22, 14, 6 tantum ... degeneramus a -bus nostris. MANIL. 1, 522 opp. nepotes. GERM. 126 -um suboles oblita priorum (*sc. aetatis aureae, Arat. 123 χρόσειοι πατέρες. cf. SEN. Med. 329 candida nostri saecula -es videre*). *al.*

③ *in sacris scripturis vel usu inde derivato*: ① *accedunt nomina*: patriarcharum: ITALA gen. 48, 15 (Lugd., *sim. VVLG.*) -es mei ... Abraham et Isaac (*loq. Iacob ut: 48, 16 [ibid.]*). 50, 24 (Lugd.; *Ioseph ad fratres*) -bus nostris, (*om. Vulg.*) Abrahæ et Isaac et Iacob (*exod. 3, 15 [ibid. ut: 3, 16. 4, 5 deut. 1, 8. al.] act. 3, 13 [cod. d = VVLG.] al.*; *cf. Luc. 1, 55 [aur. al. = VVLG.] ad -es nostros A. et semini eius. VVLG. I par. 29, 18 A. et I. et Israhel, -um nostrorum*). RVFIN. Orig. in num. 4, 1 p. 20, 16 viginti et duo ... a protoplasto Adam usque ad Iacob ... -es fuisse. AVG. nupt. et concup. 1, 8, 9 p. 221, 12 -es sanctos ex Abraham et ante Abraham. *regum*: VVLG. IV reg. 12, 18 Iosaphat et Ioram et Ahazia -es eius Ioas regis.

② *desunt nomina, respiciuntur*: -es variorum hominum fere singulorum: ITALA gen. 25, 8 (Hier. in Is. 24, 21/23 l. 80) Abraham mortuus appositus est ad -es suos (*gr. λαόν [πατέρας var. l.] Vulg. populum. II par. 34, 28 [Complut., VVLG. colligam te]. al.; cf. gen. 47, 30 [Lugd. = VVLG.] dormiam cum -bus meis [deut. 31, 16. et saepe]. sim. al.*). 48, 21 (Lugd., *sim. VVLG.*; *Iacob ad filios*) in terra -um vestrorum (I Macc. [rec. L = VVLG.] 10, 55. 67. 15, 10. *al.*) II par. 32, 13 (Complut., *sim. VVLG.*) ego et -es mei (*sc. regis Assyriorum ut ibid. 32, 14. 15 VVLG. IV reg. 19, 12*). Tob. 4, 12/13 (Complut., *Vulg. deest*) ex tribu -uum tuorum (*gr. τοῦ πατρός σου*). VVLG. gen. 49, 26 benedictiones -is tui confortatae sunt benedictionibus -um eius (*cf. p. 674, 18*). *al.* -es populi Israel (*maxime de patriarchis vel tribubus ex Aegypto profectis; exempla selecta*): ITALA exod. 3, 13 (Lugd.) dominus deus -um vestrorum ([VVLG. om. dominus]. deut. 1, 11. 4, 1. 6, 3. *al.*) num. 11, 12 (Lugd.; *ad deum*) quam terram iurasti daturum te -bus eorum ([VVLG. pro qua iurasti -bus e.]. *sim. deut. 6, 23 [ibid.] al.*) deut. 4, 31 (*ibid.*) testamentum -um vestrorum, quod iuravit eis ([VVLG. in quo pacto iuravit -bus tuis]. 29, 25 [*ibid.*, *cf. VVLG.*] quod disposuit -bus eorum, cum educeret eos ex terra Aegypti. act. 3, 25 [cod. e = VVLG.] *sim. al.*) Ios. 24, 6 (*ibid.*, *cf. VVLG.*) eduxit ... -es vestros ex Aegypto eqs. (VVLG. Ios. 24, 17 I reg. 12, 6. 8. *al.*) I Macc. 4, 9 (rec. L = VVLG.) salvi facti sunt -es nostri in mari Rubro (*eodem spectat*: I Cor. 10, 1 [cod. 89 *al.*, *sim. VVLG.*]). Matth. 23, 32 (cod. a *al. = VVLG.*; *ad Pharisaeos*) filii estis eorum, qui profetas occiderunt; et vos implete mensuram -um vestrorum (*sim. de eis, qui profetas persecuti sunt*: Luc. 6, 23 [aur. *al. = VVLG.*] act. 7, 52 [cod. e = VVLG.]

TERT. adv. Marc. 4, 27 p. 515, 14. *al.*) Ioh. 6, 31 (aur. *al. = VVLG.*) -es nostri manna manducaverunt in deserto (*ibid. 6, 49. 58*). 7, 22 (*ibid.*) circumcisio non ... ex Mose est, sed ex -bus. TERT. apol. 21, 5 Iudaei fiducia -um inflati (CYPR. idol. 10). adv. Iud. 2, 7 ante legem Moysei ... legem fuisse ... non scriptam, quae ... a -bus custodiebatur. IREN. 3, 22, 4 pristinos -es (*cf. AVG. civ. 10, 5 p. 408, 9 D. ab antiquis -bus [15, 16 p. 93, 13 VEREC. in cant. 2, 8 l. 29 D.]*). et saepe. Christiani primi temporis (*sc. tempore loquentium iam mortui*): ITALA II Petr. 3, 4 (Aug. civ. 20, 18 p. 446, 24 D., *sim. VVLG.*) venient illusores quidam ... dicentes: ubi est promissum praesentiae ipsius? ex quo enim -es dormierunt, sic omnia perseverant ab initio creaturae.

② *distinguuntur ei, qui sunt in generatione priores, sc. maiores, avi sim. (aliter l. 17. p. 673, 24. al.; -um -es l. 18. cf. p. 673, 61)*: CIC. div. in Caec. 69 -es maioresque nostros (*al. et sim. v. vol. VIII 146, 83sq.*; *cf. CIC. rep. 1, 70 quam rem publicam -es nostri nobis acceptam iam inde a maioribus reliquerunt. LIV. 22, 59, 7*). leg. agr. 2, 84 hunc agrum -es nostri acceptum a -bus suis perdidit (*antea syn. maiores. cf. p. 673, 61 et VVLG. Dan. 11, 24 -es eius et -es -um eius*). VARRO rust. 1, 2, 1 -es et avos ... nostros (VVLG. exod. 10, 6. *cf. LIV. 7, 40, 11 -es avique vestri [39, 16, 8 PLIN. nat. 26, 100 TAC. hist. 4, 8, 2. 4, 73, 3]. 27, 8, 9 nec -um nec a. memoria. SEN. suas. 2, 1 non avos, non -es. al.*).

β *de singulis maioribus variorum graduum, maxime de auctore generis* (*sing.; plur. quasi distributive variam variorum relationem significat l. 37. 38; cf. p. 675, 41. 684, 34 nec non p. 680, 40, sed v. quod p. 680, 35sq. monuimus*): ① *usu communi*: PACVV. praetext. 1 (*loq. Aemilius Paulus*) nostrae progenii -is (*i. Ascanii, a quo gens Aemiliana stirpem deducebat*). HOR. sat. 1, 10, 27 -is ... Latini (*sc. omnium Latine loquentium*). VERG. Aen. 3, 107 (*loq. Anchises*) maximus ... -r ... Teucus (*cf. PAUL. FEST. p. 13 [veriloquii causa] quoniam veluti magnus -r sit avus [ISID. orig. 9, 6, 24; sed vix recte trad., patruus m. con. Reydellet]*). 3, 168 (*Penates ad Aeneam*) Dardanus ... Iasiusque -r, genus a quo principe nostrum (*tam -r quam enunt. relat. melius conveniret cum Dardano, de quo 8, 134 Dardanus, Iliacae primus -r urbis et auctor [ad adi. cf. l. 57. p. 675, 43]*). SEN. Ag. 774 [*loq. Cassandra*] -r ... D. VAL. FL. 2, 581 Dardanium ... -em). 7, 178 (*de maioribus Latini*) Italusque -rque Sabinus ... aliique ab origine reges. 7, 372 Turno, si prima domus repetatur origo, Inachus Acrisiusque -es eqs. (*i. avus et -r Danaes, uxoris Pilumni, qui Turni abavus*). 8, 132 (*Aeneas ad Euandrum*) me ... cognati ... -es ... coniungere tibi (*sc. Dardanus et Mercurius uterque Atlantis nepos*). 8, 138 (*idem ad eundem*) vobis Mercurius -r est. 10, 619 Pilumnus ... illi Turno quartus -r (SERV.: abavus [*sed de eodem 9, 3 parentis. 10, 76 avus*]. PERS. 6, 58. GLOSS. V 417, 46 atavus: q. -r. *cf. GLOSS. II 563, 41 abavus: tertius -r*). PLIN. nat. 7, 59 Q. Metellus Macedonicus, cum sex liberos relinqueret, xi nepotes reliquit, nurus vero generosque et omnes, qui se -is appellatione salutarerent, xxvii (*cf. l. 29 et IULIAN. dig. 50, 16, 201 -is nomine avus quoque demonstrari intellegitur*). *al.*

② *apud Iudaeos vel Christianos*: ③ *de Abraham* (*aliter p. 683, 67. 684, 8*): ITALA gen. 17, 4 (Lugd. = VVLG.; *deus ad A.*) eris -r multarum gentium (17, 5 [*ibid.*] *al.*; *cf. VVLG. Sirach 44, 20 magnus -r multitudinis g. CYPR. testim. 1, 5 p. 43, 17 gentium [RVFIN. Orig. in gen. 4, 2 p. 53, 3 et magister. al.] al.*) Ios. 24, 3 (*ibid.*) -em nostrum A. (VVLG. vestrum; *i. Iudaeorum ut: Luc. 1, 73 [aur. al. = VVLG.] Rom. 4, 1 [cod. e al. = VVLG.] secundum carnem. al.; cf. Ioh. 8, 56 [aur. al. = VVLG.] vester*). Matth. 3, 9 (aur. *al. = VVLG.*) -em habemus A. (Luc. 3, 8 [*ibid.*] *cf. p. 687, 66*). *al.*

④ *de Adam*: ITALA sap. 10, 1 (Ps. Aug. spec. 2 p. 303, 5 = VVLG.) illum, qui primus finctus est, -em orbis terrarum (*gr. πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου. cf. FILASTR. 2, 1 -is nostri ac beati Adae protoplasti [48, 1]. AVG. anim. 1, 13, 16 p. 316, 14 in generis humani primo -e [civ. 16, 8 p. 137, 10 D. omnium. al.; cf. l. 33. p. 675, 43]*). PACIAN. sim. carn. p. 118, 6 -em carnis. FILASTR. 98, 2 Adae -i nostro. AVG. civ. 15, 8 p. 71, 26 D. primus homo -r omnium (*ibid. p. 73, 10. cf. l. 57 et ORIG. in Matth. ser. 126 p. 265, 14 o. hominum*). 20, 20 p. 454, 7 -em generis humani (*l. 57 et indicato nomine QVODV. grat. 1, 13, 2 POMER. 3, 18, 1. al.*). *al.* ⑤ *de variis*: ITALA II par. 17, 3 (Complut. = VVLG.) David -is sui (*sc. Iosaphat; sim. regum -r est ibid. 21, 12. 28, 1. 29, 2. al.; cf. Marc. 11, 10 [cod. a al. = VVLG.] -is nostri D. [act. 4, 25 cod. g, sim. VVLG.] Luc. 1, 32 [aur. al. = VVLG.] D. -is eius [sc. Iesu ut: TERT. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 20 ad D. ..., ad principem generis et familiae -em]*). Ioh. 4, 12 (aur. *al. = VVLG.*) -e nostro Iacob. Rom. 9, 10 (cod. e, Ambrosiast., *sim. VVLG.*) Isaac -is nostri (TERT. monog. 17, 1). VVLG. gen. 10, 21 de Sem ... -e omnium filiorum Eber. 19, 37 ipse Moab est -r Moabitarum. 36, 9 Esau -is Edom (36, 43 ipse est E. -r Idumeorum). *al.*

⑥ *plur. -es de -e et matre i. q. parentes* (*cf. p. 673, 6 et GLOSS. I p. 307 -um hic parentum [ad Verg. Aen. 1, 641 refert Goetz in indice]; de dis parentum p. 675, 33; de re v. Hofmann-Szantyr 19; cf. p. 668, 44*): a *in universum*: ① *apud auctores*: ② *exempla ancipitia* (*cf. [v. Kamptz]*

p. 689, 49 et var. l. -es iuxta parentes VVLG. IV reg. 17, 41 sap. 9, 1. 18, 6):
 VERG. Aen. 1, 95 ante ora -um ... oppetere mortem. 2, 579 (*dub., an genuinum*) Helena in patriam reversa coniugiumque domumque -es (-is var. l.) natosque videbit (HOR. carm. 4, 4, 55. VAL. FL. 1, 150 [*v. Langen ad l.*]).
 Ov. met. 4, 61 Pyramus et Thisbe taedae quoque iure coissent, sed vetuere -es (*v. Bömer ad l.*). MANIL. 4, 77 degenerant nati -bus, vincuntque parentes eqs. VAL. FL. 2, 377 fraudata ... vota -um ('parentum' Lemaire ad l.). 2, 563 (2, 481 parentum). STAT. Theb. 4, 16 suos circum ad bellum proficiscentes pueri nuptaeque -esque funduntur mixti. ITALIA Eph. 6, 4 (cod. e al. = VVLG.) -es, nolite ad iracundiam provocare filios vestros eqs. (*gr. oi patéres, Tert. adv. Marc. 5, 18 p. 641, 20 parentes; cf. 6, 1 parentibus [gr. γονεῖσιν]. sim. al.*) ② *exempla certiora* (cf. β): STAT. Theb. 2, 464 (*ad Eteoclem*) incesti ... -um thalami (*i. Oedipodis et Iocastae*). AVSON. 206, 16 p. 64 P. -bus ... superstitibus ('parentibus' Souchay). PAVL. NOL. carm. 31, 592 Celse, dolor -bus, gloria, Celse, -um. 31, 632 post mortem poterimus ... aeternum ... esse -es filii iam pridem mortui (*de ipso poeta et coniuge eius*). CYPR. GALL. iud. 540 -bus eloquitur Samson (*sec. iud. 14, 2, ubi VVLG. -i suo et matri*). ② *in titulis (sepulcralibus praeter l. 22; fere saec. IV/V, maxime in Gallia et Germania repertis)*: ① *forma tritissima* (*sc. titulus ponitur a parentibus vel a liberis*): ① *accedunt nomina patris et matris*: INSCR. Ber. Röm.-Germ. Komm. 17, 1927 n. 32 (*a. 243*) Sex. Attonius Victorinus et Braetia Germana -es ex voto posuerunt (*v. adnot.*). 43. 55. 224 (*saec. IV?*). CIL V 1658 Flavio Victorino ... et Perelliae Romanae ... -bus dulcissimis. IX 1866 Luccius Redemptus Aepidia Secundina -es. XI 516. XII 4450 (*litteris saec. II; v. add. p. 963*). XIII 679. 2188 -es amissione eius orbat. 7003 (*v. adnot.*). 7112 -es ... superstites. INSCR. christ. Gall. I 27. 32. 45. 72. al. (*v. etiam CIL XIII 5 p. 201 INSCR. christ. Diehl III p. 449 INSCR. christ. Gall. I p. 45. 75*). ② *desunt nomina parentum*: CIL VIII 412 (= CE 559) hoc ... co(n)stituunt -es fratresque sepulcrum. XIII 2521 -bus pientissimis. 4152 -bus et avis et sibi. 4180 -bus vivis. 5840 miseri -es. INSCR. christ. urb. Rom. 12475 (*parentes apogr. alterum; v. adnot.*). INSCR. christ. Gall. I 28. 47. 61. 68. 88. al. ③ *usu vario*: CE 376, 5 ut natus coleret Manesque -esque (*seq. parentum*). 473, 1 -bus ... ablatum (*antea: parentes*). *ibid.* l. 9 simul -bus finito lumine vitae. 1203, 5 -um miseranda aetas. 2182, 2 ereptum ... te -uum amplexibus iuvenem. CIL VI 27609^a Q. Trebonius ... ex -bus libertinis (*item 27609^b; de fratre dici videtur*). INSCR. Année Épigr. 1956 n. 253 -bus lacrimas dimisit eqs. INSCR. christ. Diehl 721, 18. 1499, 1 destituti (*i. orbi*) -is. 3269, 9 Elius Sossanus una cum -bus suis titulum posuerunt.

β *de Adam et Eva auctoribus generis humani*: TERT. resurr. 26 p. 64, 4 -um ..., Adae scilicet et Evae. PAVL. NOL. epist. 29, 1 p. 248, 9 de primorum -um depoliatione (PROSP. carm. de ingr. 926 c. coll. 9, 3 p. 237^c). PROSP. carm. de ingr. 21 progenitos ... nullum traxisse reatum de -bus eqs. (*nisi generaliter de omnibus genitoribus*).

c *de socero vel -e sponsae* (cf. DON. Ter. Andr. 939, 4 nisi forte -em socerum appellat, ut Turnus apud Vergilium [*seq. Aen. 12, 50*]). *praeterea non nisi voc. -r*: VERG. Aen. 11, 410 (*Turnus ad Latinum ut: 12, 13. 50. cf. 11, 440 socero ... Latino*). VAL. FL. 8, 350 Aeeta -r (*loq. Styris*). STAT. Theb. 11, 156 (*Polynices ad Adrastum, ad quem idem 11, 163 socer*). Ach. 1, 892 (*Achilles ad Lycomedem*). CLAUD. 15, 354 (*Honorius ad Stilichonem*).

3 *neglegitur respectus geniturae vel cognationis*: a *de eis, qui vario modo -is vice funguntur*: a *de -e adoptivo sim.* (cf. p. 676, 15 et SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 237 -r fit et adoptione. VEREC. in cant. 2, 7 l. 21D. -es aut natura aut adoptione consistunt): ① *usu communi, sc. de eo, qui filium sibi adoptat*: ① *status non explicatur*: TER. Ad. 629 -i (*Aeschines de Micionem patruo ut: 637. 643. 661. al.*). CIC. rep. 2, 1 -is utriusque Scipionis (*de -e a. et -e naturali ut: SEN. contr. 1, 1, 4 uterque -r est. cf. 1, 1, 18 alteri -i ... alteri. item plur. -es ibid. 1, 1, 3. 4. 6*). HOR. sat. 1, 3, 5 (*de Caesare -e a. Augusti ut: PROP. 4, 6, 59 R. GEST. div. Aug. 10. 15. 20 MANIL. 1, 9. al.*). Ov. ars 1, 191 (*de Augusto -e a. C. Caesaris ut: 1, 192. 196. de eodem: VELL. 2, 112, 7 -is atque eiusdem avi sui [sc. Agrippae Postumi]. TAC. ann. 1, 6, 1 [Tiberii ut: 1, 73, 3. 3, 12, 1. al.]*). TAC. hist. 1, 17, 1 erga -em imperatoremque (*sc. Galbam -em a. L. Calpurnii Pisonis*). ann. 1, 42, 1 (*de Tiberio -e a. Germanici ut: 1, 42, 4. 2, 71, 1. Germanici et Drusi: 1, 47, 2*). 13, 43, 3 *de Claudio -e a. Neronis*. PLIN. paneg. 7, 4 eodem ... animo ... -r tuus factus est, quo erat omnium (*de Nerva -e a. Traiani ut: 37, 6. 43, 4. 45, 1. 51, 2 al.*). al. ② -r adoptivus sim.: SEN. benef. 3, 32, 5 quamvis illum -em naturalem Augusti umbra a. -is abscondit. al., v. vol. I 808, 82sq.; cf. l. 55 et PLIN. epist. 5, 8, 5 avunculus meus idemque per adoptionem -r (FLOR. epit. 3, 1, 3). ③ *usu deflexo filius -em sibi elegisse dicitur* (*cave confundas iuncturam q. e. -r adoptatus, qua significatur '-r naturalis, qui se in adoptionem dedit', e. g. POM- PON. dig. 1, 7, 14 VLP. dig. 38, 17, 2, 18, de quibus locis vol. I 810, 64 vix recte*

iudicatum est; v. etiam p. 691, 65): VAL. MAX. 9, 5 ext. 1 Alexander fastidio ... Philippi Iovem Ammonem -em ascivit (CVRT. 8, 1, 42 sibi ... adsereret. arcuimus locos, quibus Ammon sicut verus genitor affertur, e. g. IVST. 11, 11, 8 hoc se -e censi iubet. IVL. VAL. 1, 23). PLIN. nat. 9, 55 Neptunum -em adoptante ... sibi Sexto Pompeio.

β *de eo, qui officia quaedam praestat, velut -r liberis* (cf. II B1, sed v. quod ibi monuimus): ① *in locutionibus comparativis*: TER. Ad. 951 pro -e huic est (*sc. Hegio Pamphila*). CIC. Phil. 2, 99 patrum -is loco ... colere (BRVT. [?] Cic. ad Brut. 25, 5W. habere. cf. BRVT. *ibid.* 21, 1 sororis liberis in -is locum successisse [PLIN. epist. 8, 18, 6]. QVINT. decl. 358, 1). Ov. fast. 5, 407 stabat ut ante -em (*sc. Achilles ante Chironem*. trist. 3, 7, 18 ut ... -r natae duxque comesque fui. CE 990, 6 [*saec. I*] dotavit natas ut -r ipse meas. al.). al. ② *usu pleno*: TER. Andr. 295 te isti puellae virum do, amicum, tutorem, -em. Ad. 126 (*Micio ad Deameam*) natura tu illi filio tuo -r es, consiliis ego (*determinatur per abl. ut: QVINT. decl. 372, 12 meritis*. HIER. in Matth. 23, 8-10 indulgentia. INSCR. christ. Diehl 75, 13 mente [3441A, 6]. cf. STAT. silv. 2, 1, 103 te iam fecerat illi mens animusque -em). CIC. Planc. 102 duo -es (SCHOL. Cic. Bob. p. 169, 12 quasi uterque Cn. Plancio -r sit, alter natura, alter officio gratus). Ov. fast. 5, 412 care ... -r (*Achilles ad Chironem*. PETRON. 98, 8 Giton ad Eumolpum: -r carissime, in tua sumus custodia). CALP. ecl. 5, 9 (*ad alumnum*) hos greges tibi do senior iuveni -r. STAT. Ach. 2, 102 ille -r (*Achilles de Chirone*). Ivv. 7, 239 magister -r ipsius coetus discipulorum. ITALIA I Macc. 2, 65 (rec. L = VVLG.) frater vester vobis erit -r. Luc. 2, 33 (cod. d = VVLG.) -r eius et mater (*de Ioseph ut: 2, 48 [ibid.]*). Ioh. 6, 42 [codd. a, aur. al. = VVLG.]. explicant HIER. hom. Orig. in Luc. 17 p. 100, 19 honoravit eum spiritus sanctus -is vocabulo, quia nutrierat salvatorem. RVFIN. Orig. in lev. 12, 4 p. 460, 26). VVLG. Iob 29, 16 -r eram pauperum (HIER. interpr. Iob: invalidorum. INSCR. christ. Diehl 170, 12. 3553, 5). al.

γ *de eo, qui sine actione gignendi auctor vitae est* (*sc. de Adam Evae origine*): DRAC. laud. dei 1, 388 Adam Evae -r, inde maritus, non tamen ex coitu genitor, sed coniugis auctor.

δ *de hominibus aetate provecis* (*plur. praeter VAL. FL.; opp. fere iuventus, minores sim., respondet matres pro 'matronae' l. 39; cf. IIB2, ubi notio honorandi accedit*): VERG. Aen. 11, 454 fremit ... iuventus, flent ... -es. HOR. epist. 2, 1, 81 cum poetas vel histriones vetustiores reprehendam, clament ... cuncti paene -es (*opp. minoribus, syn. senes*). 2, 1, 109 pueri -esque severi. SEN. Ag. 645 festae matres (*i. matronae*) ..., festi -es (SIL. 13, 259. cetera, quae vol. VIII 439, 39sq. afferuntur, notioni parentum tribuenda sunt). VAL. FL. 6, 283 omnes ... senes, ... omnis ... -r (*spectat ad 125 avis, 127 parens*). CIL IX 5823, 6 (*a. 159*) in tribu Cl(audia) -um et liberorum clientium (*eadem formula: XIV 374, 15. spectat ad seniores et iuniores, v. vol. III 1346, 14sq.; Mommsen, Staatsr. III 276 n. 3*). ITALIA act. 7, 2 (cod. e = VVLG.) viri fratres et -es, audite (*item 22, 1 ibid.; similiter distinguuntur aetates: I Ioh. 2, 13 [cod. h, cf. VVLG.] scribo vobis, -es [postea: iuvenes, pueri. sim. VVLG. I Ioh. 2, 14]*).

ε *significatur potius is, qui familiae vel domui sim. praeest*:

1 *accedit gen.*: a *familias v. p. 690, 9*. b *alia*: HOR. sat. 2, 6, 88 -r ipse domus (*sc. mus rusticus; inde IVVENC. 4, 187 vir -r ipse d. [resp. Matth. 24, 45 dominus]*). 2, 8, 7 cenae -r. 2 *omisso gen.* (*sc. familias; quem usum, quamvis frequentiore fuisse suspicemur, duobus tantum exemplis certioribus illustrare possumus*): CIC. Cato 22 male rem gerentibus -bus bonis interdici solet. HOR. epist. 1, 14, 3 agellum meum habitatum quinque focis et quinque bonos solitum Variam dimittere -es.

II *pro appellatione honorifica* (cf. ISID. diff. 1, 274 -r dignitatis et honoris nomen est, unde et sanctos viros ac seniores -es dicimus): A *in vita publica, sc. re publica vel re militari nec non in collegiis administrandis* (*addimus heroas sub 3*): 1 *tribuitur sec. usum quandam sollemnem*: a *primoribus civitatis* (*plur. praeter p. 679, 47sq., sing. circumscibitur p. 677, 68; in exemplis distinguendis sequimur viros doctos, q. s. Mommsen, Röm. Forsch. I 226sq., O'Brien Moore, RE Suppl. VI 660sq., Kübler, RE XVIII 4, 2222sq.*): a *Romanae*: ① *strictius significatur senatus* (cf. SYNON. Cic. p. 443, 28 senatus. curia. -es. eqs.; opp. saepe populus, rarius plebs, e. g. LIV. 29, 14, 7 FEST. p. 233): ② *de nomine vel institutione -um* (cf. Dionys. ant. 2, 8, 3. al. Plut. quaest. Rom. 58 Romul. 13 Lyd. mag. 1, 16): CIC. rep. 2, 14 Romulus in regium consilium delegerat principes, qui appellati sunt propter caritatem -es (SALL. Catil. 6, 6 vel aetate vel curae similitudine [*inde ISID. orig. 9, 4, 10*]). LIV. 1, 8, 7 -es certe ab honore patriciique progenies eorum. FEST. p. 339 PAVL. FEST. p. 247 VELL. 1, 8, 6. al.; cf. CIC. rep. 2, 23 eos -es ... nominari patricosque eorum liberos. Ov. fast. 5, 71 Romulus ... selecta ... pectora -es dixit. QVINT. inst. 1, 6, 33. al.). 2, 35 L. Tarquinius duplicavit ... -um numerum (LIV. 2, 1, 10 Brutus deminutum -um n. primoribus equestris gradus lectis ad trecentorum summam explevit eqs.). *ibid.* antiquos -es maiorum [*v. Kamptz*]

gentium appellavit ..., a se adscitos minorum (Liv. 1, 35, 6. 1, 47, 7. al.). 2, 50 quos senes ille *Lycurgus* appellavit, nominaverunt *nostri* senatum, ut iam Romulum -bus lectis fecisse diximus (cf. Liv. 1, 28, 7 primores *Albanorum* in -es legere [al., v. vol. VII 2, 1126, 8]). Ov. fast. 3, 127 -es (pares var. l.) centum denos secrevit in orbes Romulus. Liv. 1, 8, 7 *Romulus* centum creat senatores ..., quia soli centum erant, qui creari -es possent. al.

ⓑ *de senatu patricio, sc. vel de prisco regum senatu e patriciis tantum constante vel de parte patricia senatus recentioris*: ① -es conscripti (exempla v. vol. IV 374, 54sq.): *antiqui explicatores* (v. vol. IV 374, 56sq.) et *viri docti nostrorum dierum plerique* (v. supra) *docent hac iunctura significari -es et conscripti, sc. senatores patricii generis et ei, qui postea ex equestri ordine adlecti sunt. sed incertum est, quomodo ipsi loquentes iuncturam suo tempore intellexerint, nec inter veteres nec hodie desunt qui conscripti pro adi. habeant, cf. e. g. Kl. Pauly s. v. conscripti et* ISID. orig. 9, 4, 11 -es conscripti, quia ... Romulus ... nomina eorum ... in tabulas aureas contulit. ② -es auctores, -um auctoritas (de *isdem iuncturis ad totum senatum pertinentibus v. infra*): Cic. Planc. 8 -es apud maiores nostros tenere non potuerunt, ut reprehensores essent comitiorum ...: tum enim magistratum non gerebat is, qui ceperat, si -es auctores non erant facti (al., v. vol. II 1196, 21sq. 36sq.). rep. 2, 14 Romulus -um auctoritate consilioque regnavit (2, 56). ③ *respiciuntur auspicia vel interrex prodendus*:

Cic. leg. 3, 9 quando consules magisterve populi nec erunt, auspicia -um sunt (ad Brut. 13, 4 W. dum unus erit patricius magistratus, a. ad -es redire non possunt. Liv. 6, 41, 5 penes quos ... sunt a. more maiorum? nempe penes -es. cf. 1, 32, 1 mortuo Tullo res ... ad -es redierat). *ibid. continuo*: olisque ex se produnt, qui comitiatu creare consules rite possit (3, 10 quem -es prodent consulum rogandorum ergo. Liv. 22, 34, 1 interreges proditi a -bus. in eadem re saepius patricii, e. g. Liv. 4, 7, 7). ④ *varia selecta*: Cic. rep. 2, 20 *Proculus Iulius* impulsu -um, quo illi a se invidiam interitus Romuli pellerent, ... dixisse fertur eqs. 2, 38 *Servius* non commisit se -bus, sed ... populum de se ipse consuluit (de eodem Liv. 1, 41, 6 in iussu populi voluntate -um regnavit). Liv. 1, 9, 2 ex consilio -um Romulus legatos ... misit (1, 15, 8 multitudini ... gratior fuit quam -bus). 1, 17, 1 -um ... animos certamen regni ac cupido versabat. 1, 18, 5 -es Romani (cf. infra l. 56). 1, 32, 11 rex *Ancus Marcius* his ferme verbis -es consulebat. 1, 47, 8 -es in curiam per praeconem ... citari (cf. 1, 48, 1 vocare). al.

ⓒ *de senatu communi patriciorum et plebeiorum*: COMMENT. quaestor. Varro ling. 6, 91 -es censeant eqs. (Liv. 3, 42, 6. 6, 25, 5. 6, 27, 9. Tac. ann. 12, 41, 3 quae ... censuerint -es, iusserit populus. al.). Cic. Carm. frg. 11 (de consul.), 59 -um sedes populi que (i. curiam et forum; *ibid.* 65 Verg. Aen. 8, 679 Ov. fast. 1, 69. al.; ordine inverso: Cic. leg. 3, 10 Liv. 8, 6, 4 Sil. 10, 634. al.; cf. sub β et Sil. 10, 515 -bus Fabioque ... et p.; usu laxiore p. 678, 16). leg. 3, 10 cum populo -busque agendi ius (*ibid. iterum* [3, 40 cum populo ... aut cum senatu]. Liv. 3, 31, 7). *ibid.* quae cum populo quaeque in -bus agentur (*repet.* 3, 40). Tusc. 1, 4 -um consilium (i. collegium, aliter SALL. [?] rep. 2, 11, 1 Liv. 2, 44, 9. al.; cf. SALL. [?] rep. 2, 10, 6 -es consilio valere decet). SALL. Catil. 31, 7 postulare a -bus coepit. epist. Pomp. 6 (ad senatum) o grati -es. or. Macri 16 -um decreta (HOR. Carm. saec. 17 Liv. 30, 2, 6. 38, 51, 4. al.; cf. 4, 58, 8 -es ... decrevere [5, 15, 2. 6, 21, 3. al.]). hist. frg. 1, 84 multiplex cura -es exercebat (cf. HOR. Carm. 4, 14, 1 quae cura -um quaeve Quiritium eqs.). 2, 46 frg. inc. 16. Verg. Aen. 7, 611 ubi certa sedet -bus sententia pugnae (cf. Liv. 25, 7, 1 de sententia -um). HOR. Carm. 4, 5, 3 -um sancto concilio (Liv. 4, 48, 5 Sil. 17, 6). epist. 1, 16, 41 consulta -um (PLIN. nat. 3, 138 Tac. ann. 2, 85, 4. al.; cf. Liv. 2, 26, 5 ut nec consuli ... -es ... possent [3, 13, 7. 22, 1, 14. al.]). Ov. fast. 4, 950 sic iusti constituere -es (cf. Sil. 17, 199 statuere). 5, 312 Romani (Liv. 3, 68, 6. 3, 72, 7. 6, 15, 4. al.; cf. l. 34 et Sil. 12, 687 Ausonios). Pont. 4, 4, 35 -es e more vocati (4, 5, 21 in Iulia templa. Liv. 3, 38, 8 in curiam. al.; cf. 5, 7, 11 revocatis [al.]. 39, 9, 6 convocatis. nec non 3, 38, 6 citari). Liv. 2, 5, 1 res ... refertur ad -es (3, 33, 4. 6, 10, 9. al.; cf. 2, 28, 2 deferunt [2, 37, 8]). 2, 27, 11 -um maiestatis (al., v. vol. VIII 155, 75sq.). 2, 28, 5 quam -bus placeat (9, 8, 1. 10, 32, 3. al.). 3, 3, 6 ex auctoritate -um iustitio indicto (7, 19, 10 ex a. -um ac populi iussu. 8, 21, 10. al.; cf. 7, 15, 12 auctoribus -bus [7, 41, 3]). *haec et alia exempla Liviana ad totum senatum pertinere censemus sec. Mommsen, Staatsrecht III 1033 n. 2)*. 8, 37, 1 iussu -um (30, 40, 4. 37, 52, 2. al.; cf. 42, 20, 2 -es ... iusserunt [42, 21, 8. 42, 30, 10. al.]). 29, 10, 2 si ita -bus videretur (30, 17, 8. 35, 6, 3. al.). al. *circumscribitur sing. e. g. Liv. 21, 63, 3 uno -um.*

ⓓ *laxius significatur potius ordo vel factio patriciorum, optimatum, senatorum*: ① *opp.* plebs, plebei (v. etiam p. 678, 27. 28. 31. 32; *opp.* vulgus p. 678, 15; *notabiliora tantum*): LEX XII tab. 11 (12), 1 (Cic. rep. 2, 63; non ad verbum refertur) *conubia* ut ne plebei cum -bus essent (al., v. vol. IV 815, 7. 10. 31, ubi addas Liv. 9, 34, 5). ELOG. Inscr. Ital. XIII 3, 78 (aet. Aug., sed fort. *repet. ex exemplari vetustiore*) M^o. Valerius ... plebem de sacro monte deduxit, gratiam cum -bus reconciliavit. Cic. leg. 3, 24 con-

cessa plebei a -bus ista *tribunicia* potestate. Brut. 54 plebem in -es incitatum (Liv. 2, 52, 2. 3, 66, 2. cf. Cic. Brut. 56 plebei contra -es concitatione et seditione). fam. 9, 21, 3 ad -es ... revertare; plebei quam fuerint importuni, vides. SALL. Catil. 33, 3 saepe ipsa plebs ... a -bus secessit (or. Macri 1 FEST. p. 318 SVET. Tib. 2, 2. al.; cf. SALL. hist. frg. 1, 11 discessio plebis a -bus. Liv. 4, 12, 2 per secessionem plebis a -bus. PAVL. FEST. p. 231 dissidente plebe a -bus [VAL. MAX. 8, 9, 1. SEN. dial. 5, 2, 4 cum -bus]). Iug. 30, 1 apud plebem ... -es. 88, 1 Metellus ... plebi -busque ... iuxta carus. hist. frg. 1, 11 servili imperio -es plebem exercere. 1, 12 sub honesto -um aut plebis nomine. 4, 45 si nihil ... inter plebem et -es convenisset. SALL. (?) rep. 2, 5, 1 in duas partes ... civitatem divisam ..., in -es et plebem; antea in -bus summa auctoritas erat, vis multo maxima in plebe. VERG. georg. 2, 509 plausus ... plebisque -umque (cf. Liv. 27, 8, 10 magno adsensu -um plebisque). Liv. 2, 23, 1 civitas ... intestino inter -es plebemque flagrabat odio. et saepe. *opp.* vulgus: Ov. fast. 1, 643 a -bus secesserat ... v.

ⓔ *opp.* populus (*adde l. 25. 29 bis. 30; Quirites l. 22*): LVCIL. 1229 totus ... p. que -esque iactare indu foro se omnes (Ov. met. 15, 486 STAT. silv. 1, 4, 115. 2, 5, 25 MART. 7, 5, 1. 9, 48, 7. al.). Ps. QUINT. decl. 3, 11 p. Romanus secessione a -bus ... persecutus *Appium*. Tac. hist. 1, 4, 2 apud -es aut p. aut urbanum militem. ann. 3, 10, 2 studia populi et -um. 3, 27, 1 pulso Tarquinio adversum -um factiones multa p. paravit eqs. 14, 1, 2 iniurias -um, iram populi. *opp.* Quirites: Liv. 4, 3, 2. ⑤ *opp.* equites *sim.* (*fere inter alios ordines*): Liv. 1, 35, 8 in circo loca divisa -bus equitibusque. MANIL. 5, 735 principium ... -es retinent et proximum equester ordo locum, populumque equiti populoque subire vulgus ... et iam sine nomine turbam. PLIN. nat. 33, 29 anuli plane tertium ordinem mediumque plebei et -bus inseruere. STAT. silv. 1, 4, 39 -umque equitumque ... et ... plebis. 4, 1, 26 turmaeque tribusque purpureique -es. MART. 8, 49(50), 7 eques ... populusque -esque. 12, 2(3), 15 populo -busque equitumque. 14, 120, 1. Tac. hist. 1, 4, 3 -es ..., primores equitum ..., pars populi ..., plebs. ann. 1, 7, 1 consules, -es, eques. 4, 74, 3 -es, eques, magna pars plebis. ⑥ *sine tali opposito (pauca selecta)*: Cic. har. resp. 40 ne per optimatum discordiam ... -bus principibusque caedes periculaque creentur. 43 *senatus severitas Gracchum* a gravitate -um desciscere coegit. leg. 3, 19 *tribunatus* -bus omnem honorem eripuit. STAT. silv. 5, 2, 161 si mea Romulei venient ad carmina -es (cf. 5, 3, 215 Latios quotiens ego carmine -es mulcerem). al.

ⓖ *usu speciali aevi cadentis significantur homines patriciae dignitatis quasi -es imperatoris (sing. praeter CE; cf. p. 680, 21. 29. 32)*: CLAUD. 13, 12 Stilicho socer est, -r est Stilicho (*sc. imp. Honorii*). 19, 50 (*ad Eutropium eunuchum*) principis ... -r (*item per ironiam de eodem*: 20, 69 genitor ... vocatur principis et famulum dignatur regia -em. cf. Philostorg. hist. eccl. 11, 4 πατήρ ὁ εὐνοῦχος βασιλέως. Sozom. 8, 7, 1 πατὴρ βασιλέως). INST. Iust. 1, 12, 4 quem sibi -em elegit *imperator* (i. *patriciatu ornavit*). fort. huc pertinet: CE 898, 2 (= INSCR. christ. Diehl 22, 2; in *diptychis consulariis Iustiniani Augusti, cons. a. 521, postea imp.*) munera ... -bus ista meis offero cons(ul) ego (*propter pron. poss. potius patricios significari putamus quam senatores; aliter edd. coll. diptycho Philoxeni q. d.: τῆ σοφῆ γερουσίᾳ*).

ⓗ *transfertur ad alias civitates*: ① *ad quamlibet civitatem (in doctrina philos.)*: Cic. rep. 1, 48 et a regum et a -um dominatione solere in libertatem rem populi vindicari (*syn.* optimatum). 1, 49 cum -es rerum potirentur. 3, 37 sic regum ..., sic -um ... imperia civibus ... praesunt ut corporibus animus. ② *ad exterarum civitates (fere apud poetas)*: VERG. Aen. 1, 7 genus ... Latinum Albanique -es eqs. (GLOSS. IV 429, 6 Albani principes). 4, 682 populumque -esque Sidonios (CORIPP. Ioh. 3, 280. *item de senatu Carthaginensium*: SIL. 1, 683. 2, 24 Tyrios. 4, 763 Carthagine missi. 6, 346 Elissaei. 11, 496 populusque -esque. 17, 576 Carthaginis. al. apud eundem). 5, 341 ora ... -um (*sc. Troianorum ut*: 5, 758. 9, 192 populusque -esque). 7, 176 (*de -bus Latinis ut*: 11, 379. 12, 211 Latinis [*sunt qui cogitent de regibus; vix recte de -bus patris* SERV. p. 681, 25]). Liv. 23, 22, 6 Latinorum). 7, 727 Aurunci. Ov. met. 7, 431 -es et medium vulgus (*sc. Atheniensium. cf.* 15, 645 Graios). 14, 775 Sabini. VAL. FL. 1, 72 populum ... atque ... -es (*sc. Thessalorum ut*: 1, 761 -es regnique ... vulgus). 5, 269 *Aeetes* praecipitat ... -es (*sc. Colchorum ut*: 5, 464. 8, 281 populi que -esque). SIL. 1, 564 *Saguntinorum*. 11, 44 tum populo saevi -es, plebesque senatus invidia laeta (*sc. Campanorum*). STAT. Theb. 2, 443 plebisque -umque (*sc. Thebanorum ut*: 2, 450). VVLG. I Esdr. 1, 5 principes -um de Iuda et Benjamin (2, 68. 3, 12. al.; *item Iudaeorum*: prov. 13, 23. Oros. hist. 6, 6, 2 [*opp.* plebe]. cf. p. 680, 24). CLAUD. 26, 481 crinigeri ... -es, pellita Getarum curia. CORIPP. Ioh. 6, 404 -es gentis *Astricum*. ③ *ad civitates municipales*: CE 327, 2 populi que -esque *Puteolorum*. 2099, 16 *Valentiae oppidi*.

ⓓ *imperatoribus sim.*: a *usu communi*: ① *accedunt determinationes*: ① -r patriae (*titulum iam antea per occasionem*

tributum v. sub 2a; de re v. Volkman, Kl. Pauly IV 547sq.; abbrev. p. p. LEX arae Aug. Narb. [CIL XII 4333] 1, 8, 2, 6, 26 *et saepe, pat. patr. CIL II 4716* [a. 39], pat. p. CIL III 6741 [a. 64/5]; *graece πατήρ πατρίδος e. g. R. Gest. div. Aug. 35; explicat SEN. clem. 1, 14, 2 -em ... p. adpellavimus principem, ut sciret datam sibi potestatem patriam, quae est temperantissima, liberis consulens suaque post illos reponens. afferuntur exempla vetustiora; respicitur: Caesar: CIL I² 789 (periit; de sinceritate dub. Alföldi, Mus. Helv. 10, 1953, 107, sed v. Degrassi, CIL I² p. 951 et n. 2969. 2970). SVET. Iul. 76, 1 FLOR. epit. 4, 2, 91. Augustus: in titulis: CIL XII 136 (a. 8/7 a. Chr.). II 2107 (a. 6 a. Chr.). XII 5480 (a. 3 a. Chr.; item al.). INSCR. numm. imp. Aug. n. 204sq. (inde ab a. 2 a. Chr.). FAST. ann. Iul. Praen. Febr. 5 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 119). R. GEST. div. Aug. 35. al. apud auctores: Ov. fast. 2, 127 sancte. trist. 2, 181. 4, 4, 13 MĀNIL. 1, 925 VELL. 2, 123, 1 VAL. MAX. 7, 7, 3 PETRON. 60, 7 SVET. Aug. 58, 1. al.; ordine inverso patriae -r: Ov. fast. 2, 637. trist. 2, 39 p. rector ... -rque. Pont. 1, 1, 36. 3, 3, 88 MĀNIL. 1, 7 SVET. Aug. 58, 2. Tiberius: TAC. ann. 1, 72, 1 nomen -is p. Tiberius a populo saepius ingestum repudiavit (sim. SVET. Tib. 26, 2. 67, 2).*

Gaius: INSCR. numm. imp. Gai n. 3 et 19 (a. 37/8). al. CIL II 4716 et III 14147¹ (a. 39). Claudius: INSCR. numm. imp. Claud. n. 90 (a. 42). al. CIL XI 5999 (a. 42). XIII 6797 (a. 43). VI 562 (a. 43). 915 (a. 43/4). al. TAC. ann. 11, 25, 4. Nero: INSCR. numm. imp. Neronis n. 8 (a. 55/6). n. 11 (a. 56/7). n. 14 (a. 57/8). al. CIL III 6741 (a. 64/5). IV 3726. OCTAVIA 444. PLIN. nat. 37, 20 (ironice). SVET. Nero 8 -is p. nomine recusato. sim. de ceteris imp.

ⓑ *variae (sc. adi. vel gen.):* VERG. Aen. 9, 449 dum ... imperium ... -r Romanus habebit (ad Augustum eiusque successores referunt plerique, sed sunt qui Iovem Capitolinum vel civem Romanum intellegant. AVSON. 469, 21 p. 4 P. ad Theodosium. cf. supra p. 360, 53sq. 677, 34. 56 et MART. 9, 7[8], 6 Ausonius [de Domitiano]). Ov. fast. 2, 130 (antecedit l. 13) -r orbis (de Augusto. STAT. silv. 3, 4, 48 -r inclitus o. [de Domitiano, urbis codd. rec.; inde CORIPP. Iust. 1, 120 de Iustiniano]. cf. l. 44). 2, 132 (ad Augustum) hominum tu -r, ille Iuppiter deum. STAT. silv. 1, 4, 95 Latiae -r inclitus urbis (de Domitiano ut: 4, 8, 20 Ausoniae -r augustissimus u. cf. infra l. 63. p. 680, 15 nec non p. 686, 68). SVET. Cal. 22, 1 -r exercituum ... vocabatur.

al. singulariter -r victoriarum (sc. de auctore, cf. auctores rerum sub IIIA1): INSCR. Afr. Gsell I 2059 de Sept. Sev. ⓑ sine determinatione (fere apud poetas sec. usum supra descriptum vel more laxiore imperatorem laudantes): HOR. carm. 1, 2, 50 hic ames dici -r atque princeps (ad Octavianum principem, cf. ad Augustum: Ov. ars 1, 203. met. 15, 860 v. p. 685, 30. trist. 2, 574 o -r, o patriae cura eqs. 3, 1, 49 optime. MĀNIL. 1, 913). CALP. ecl. 4, 146 ad Neronem. VAL. FL. 1, 11 sancte ad Vespasianum. STAT. silv. 5, 1, 167 ad Domitianum. TREB. Claud. 4, 3 ad Claudium. OPT. PORF. carm. 12, 1 Constantine -r (ad eundem 14, 4 -r alme). CLAUD. 24, 189 dominum sese -emque vocari. CORIPP. Iust. 1, 167 -em res publica perdit et orbis. explicatur ratio: AVSON. 419, 35 p. 362, 228 P. Gratianus potestate imperator ..., indulgentia -r, aetate filius, pietate utrumque.

β *usu speciali aevi cadentis significatur Augustus vel antecedens vel simul imperans, sed aetate maior (nisi respicitur quorundam adoptio vel affinitas):* COD. Iust. 6, 26, 2 (a. 204; Sept. Sev. de M. Aurelio, quem -em adoptivum sibi esse finxit; item 7, 12, 1. de eodem Diocletianus: 5, 17, 5 pr. a. 294). 6, 54, 6 (a. 225; Sever. Alex. de Caracalla ut: 12, 35, 4). NOVELL. Valent. 9 (Valent. III de Theod. II socero ut: 16 pr. 26 pr. 27, 3. 35, 13. loq. socer: NOVELL. Theod. 2 tit. Valent(iniano) ... filio Theod(osius) ... -r. sine nomine: COD. Theod. const. de constit. l. 21). NOVELL. Anth. 2 pr.

c *magistratibus: -r civitatis: COD. Iust. 11, 33, 2, 3 (a. 314) cura -is c. 1, 9, 18 pr. (a. 439) nec defensoris c. fungi ... officio nec -is honorem adripere (patriae codd., sed cf. Basil. 1, 1, 47 παρέρεσ. 8, 51, 3, 3 civitatum. NOVELL. Iust. 75, 2 = 104, 2. 85, 3, 1). 10, 44, 3, 1 (a. 465) si quis ... omnia decurionum munera ... sua sponte peregerit, eum ... -em c. ... fieri ... decernimus. 8, 12, 1 pr. a. 485/6. 8, 12 rubr. NOVELL. Iust. 85, 3 pr. 128, 16. CONC. S. IV 1 p. 120, 35. 127, 15. accedunt gen. varii: CE 1413, 1 (= INSCR. christ. Diehl 83, 1; saec. IV ex.) lux patriae, sublime decus p(ate)r Osius urbis (nisi urbis ad decus referendum, sed v. Prosopogr. Later Rom. Emp. II 572). CASSIOD. var. 6, 3, 2 -r appellatur imperii (de praef. praet. ut: 8, 20, 3 v. infra. CORIPP. Iust. 4, 333 de Calinico praeposito sacri cubiculi [nisi de patricio sicut p. 678, 38]). 8, 20, 3 -r provinciarum, -r etiam praedicatur imperii (de praef. praet. ut 11, 8, 7). sine determinatione (nisi de patricio, cf. l. 65): NOVELL. Iust. 115, 6 epil. -r karissime atque amantissime (ad praef. praet. ut: 143, 1). PASS. Petr. Paul. brev. 13 -r Clemens (Nero ad praef. urbi).*

d *patronis sim. collegiorum profanorum (de colleg. sacris v. p. 681, 26sq.; disting. parens p. 680, 1; vix huc pertinent CIL III 8837. 11042, ubi potius -r a filio eiusdem nominis distinguitur): CIL XIV 2408 (a. 169) quem archimimum primum omnium adlect(i) scaenicorum -em) appellarunt. DECRET. centon. Sentin. (CIL XI 5749 a. 261) 5 Cassidio Severo*

-e n(umeri) n(ostri) et Heldio Peregrino parente (21). CIL V 784 in collegio veteranorum (cf. XI 1355A, 16 collegi fabrum tignariorum). VI 37845^b -r Esarorum (i. Isaurorum, sc. gladiatorum, si recte explicat Bücheler, Kl. Schr. III 374). XI 317 (a. 575) Florentius -r pistorum regis Theodorici (corruptum suspicatur ed. coll. Pap. Tjäder 36, 40, 64, vix recte). al.

2 *tribuitur potius per occasionem; dicitur: a de Romanis:* Cic. Rab. perd. 27 *Marium -em patriae, parentem ... huiusce rei publicae possumus dicere (Sest. 121 me ille histrio absentem ut -em deplorandum putabat ..., quem multi ... saepe in senatu -em p. nominarant [de Cicerone ut: Ivv. 8, 244]). rep. 1, 64 maiores nostri non eros nec dominos appellabant eos, quibus iuste paruerunt, ... sed patriae custodes, sed -es, sed deos. ELOG. Inscr. Ital. XIII 3, 80 Fabius dictator ab exercitu Minuciano -r appellatus est (quia subvenerat; sim. de eadem re: Liv. 22, 30, 2. 22, 34, 6 VAL. MAX. 5, 2, 4 PLIN. nat. 22, 10. cf. SIL. 16, 603 Fabius -r [nisi de grandaevo]). HOR. carm. 3, 24, 27 si quis quaeret -r urbium subscribi statuis (cf. p. 679, 32. 63 et LVCAN. 2, 388 Cato urbi -r est urbique maritus). PLIN. nat. 7, 143 de Q. Metello Macedonico.*

b *de exteris: a usu pleno: Cic. Flacc. 60 Mithridatem deum, ... -em, ... conservatorem Asiae nominabant Graeci. CVRT. 9, 3, 16 regem, -em, dominum Alexandrum. ITALA Esth. B6 (Corb. al., VVLG. v. l. 32) ab Aman ... sequente -e nostro (gr. τοῦ ... δευτέρου πατρὸς ἡμῶν. loq. rex Persarum ut Esth. E11 [ibid., cf. VVLG. 16, 11] ut ... -r noster appellaretur Aman). II Macc. 14, 37 (rec. L, sim. cet. rec. et VVLG.) Raxis ... quidam de senioribus ..., vir amator civitatis ..., qui secundum benignitatem -r Iudaeorum appellabatur (SEV. MINOR. l. 507/8 V.). VVLG. I reg. 24, 12 -r mi (David ad Saul; item voc. IV reg. 5, 13 servi ad Naaman principem). II par. 2, 13 (rex Tyrius ad Salomonem) misi ... tibi virum prudentem ... Hiram -em meum (de eodem magistro: 4, 16). β in locutionibus comparativis (cf. l. 8): ITALA gen. 45, 8 (Lugd.) deus fecit me Ioseph sicut -em Pharaoni (gr. ὡς πατέρα, VVLG. quasi -em Pharaonis). FILASTR. 29, 2 Simonem Magum Samaritani quasi -em venerantur (VVLG. gen. 45, 8 v. supra. Is. 22, 21). VVLG. Esth. 13, 6 (loq. rex Persarum) quem Aman -is loco colimus.*

3 *tribuitur ratione poetica quibusdam heroibus (in carm. epicis praeter HOR.; hoc usu poetico varias notiones subaudiri posse, maxime quaedam ad usum p. 674, 22sq. descriptum spectare [e. g. l. 40], vix est monendum):*

a *Aeneae (v. Knoche, Festschr. Snell, 1956, 97sq.): -r Aeneas (cf. GLOSS. IV 457, 17 -r Ae.: dux et princeps): VERG. Aen. 1, 580. 699. 2, 2 (SERV. auct.: honoris hoc nomen est). 3, 716. 5, 130 Aeneas ... -r (seiunctim ut: 8, 28 -r ... A.). 5, 348. 12, 166 -r A., Romanae stirpis origo. et saepius. HOR. carm. 4, 7, 15. al. nomine non addito: VERG. Aen. 1, 555 -r optime Teucrum (SERV. auct.: mira laus, cum et -em et optimum dicit. GLOSS. I Ansil. PA 754 -r optime: rex summe). 5, 358 -r optimus. 5, 424 satius Anchisa ... -r. 5, 603 sancto ... -i. 5, 867. b variis: VERG. Aen. 7, 61 -r ... ipse ... Latinus (seiunctim ut: 7, 92 [SERV.: aut honoris est aut -r Laviniae]. 11, 469. aliter p. 674, 27; sine nomine: VERG. Aen. 7, 274. 593. 618). VAL. FL. 3, 565 -r ... Tiryntius (i. Hercules ut: STAT. silv. 3, 1, 125 -r ipse loci ... T.). STAT. Theb. 2, 199 Inachus -r (i. Adrastus, de quo 3, 346 verendus ... -r ipse ... Adrastus [5, 42]. 3, 387 altus ... -r. 3, 682 verendi ... -is [sed respicitur filia]). Ach. 1, 363 -r Lycomedes.*

B *in vita privata et usu familiari: 1 tribuitur ei, qui velut -r servat, tuetur, consulit sim. (affinitatem, quae exstat cum exemplis p. 676, 6 allatis, vix negaverimus; sed illis notionem honorandi deesse putamus):* PLAVT. Capt. 238 si te audeam, meum -em nominem (cf. BRVT. [?] Cic. ad Brut. 25, 5 W. licet ... -em appellet Octavius Ciceronem). 239 secundum -em tu es -r proximus (444 tu mihi erus nunc es, tu patronus, tu -r. TER. Ad. 456 tu es patronus, tu -r). CAS. 739 mi -r, mi patrone (item voc.: Rud. 1266 mi liberte, mi patrone potius, immo mi -r. HOR. sat. 2, 1, 12 optime. epist. 1, 7, 37 'rex'que 'r'que audisti [ad Maecenatem]. PETRON. 98, 8 carissime. al.). APVL. met. 1, 17, 4 comes et -r meus, et frater meus (del. edd., sed def. e. g. Augello, Studi Apul., 1977, 33sq.). al.

2 *tribuitur hominibus aetatis propectae (cf. IA3b, ubi praevalent plur.): a explicationes: HIER. in Matth. 23, 8-10 si hominem -em vocamus, honorem aetati deferimus eqs. CONC. Carth. a. 411 (Corp. Christ. 149A) 3, 242 (verba Augustini) honorificentiae causa -es appellamus eos, qui nos vel tempore vel meritis praecesserunt; ... illud honoris est, ut quotidie senibus dicamus 'r'. b exempla (non nisi sing.): PLAVT. Most. 952 erras ..., -r (item voc.: Rud. 103 Trin. 878. 884 TER. Haut. 459. VERG. Aen. 5, 533 ad Acesten; cf. l. 72. STAT. Theb. 7, 248. nomine antecedente VAL. FL. 8, 182 o Tiphy, ... -r ... venerande). LVCIL. 581 Pacilius ... -r (v. Krenkel ad l.; sim. iuxta nomen: VERG. Aen. 5, 521 Acestes, qui ... -r. CIL IV 2081 Colepius -r. cf. p. 683, 65sq.). HOR. epist. 1, 6, 54 homines potentes salutans 'frater', 'r' adde; ut cuique est aetas, ita quemque ... adopta (cf. CAPITOL. Aur. 18, 1 cum ... modo frater, modo -r, modo filius, ut cuiusque aetas sinebat, ... diceretur). al. accedit abl.: [v. Kamptz]*

QVODV. prom. 1, 32, 44 l. 10 venerabilis ille senex ..., -r aetate, non generatione.

C in re sacra: **1 paganorum.** *tribuitur sacerdotibus vel aliis personis sacratis: -r idem est qui et sacerdos infra l. 28. 41. 59. cf. l. 42 bis. 60; distinguitur sacerdos CIL III 633 iv. VI 377 X 6435 XIV 65; ceterum diversi sunt quaestor CIL III 882, duo praefecti CIL III 4045, notarius CIL VI 406. 408, fratres CIL VI 406. 727. perperam huc trahitur LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112)2, 11 ubi -r a filio eiusdem nominis distinguitur (vix recte tract. supra vol. VIII 439, 70 s. v. mater).*

a in cultu deorum variorum (abbrev. pat CIL X 6435 XIV 37):
α de principe fetialium, sc. -r patratu (Not. Tir. 77, 81. GLOSS. I III Abstr. PA 71 -r p. [-r -um pars codd., unde I Ansil. PA 753]: sacerdos vel praepositus, id est -r foederum conficiendorum eqs; sim. al.; de re v. Wissova, Relig. u. Kult. d. Röm., 21912, 550sq., Latte, Röm. Religionsgesch., 1960, 121sq.; litteris graecis πάτερ πατριός PLVT. quaest. Rom. 62 [sed perperam explicatur -r patrimus]; cf. sub βδ): Cic. Caecin. 98 quem -r p. dedit aut suus -r populusve vendidit (de orat. 1, 181 bis. 2, 137 bis). Liv. 1, 24, 4 cum -e p. populi Albani foedus ferire (in eadem descriptione foederis faciendi: 1, 24, 6 bis. 1, 24, 7). 1, 32, 11 quarum rerum ... condixit -r p. populi Romani Quiritium -i p. Priscorum Latinorum eqs. (item describitur ritus belli indicendi: SERV. Aen. 9, 52. 10, 14). CIL X 797 (aet. Claud.) Sp. Turranius ... -r p. populi Laurentis foederis ex libris Sibullinis percutiendi cum p(opulo) R(omano). SERV. Aen. 12, 120 fetiales et -r p., per quos bella vel foedera confirmabantur (ibid. foedera facturi vel bella indicuri). 12, 206 tenet sceptrum Latinus, non quasi rex, sed quasi -r p. **β de principibus sim. variorum collegiorum (cf. Ald):** LEX colleg. Aesc. et Hyg. (CIL VI 10234 a. 153), 10 -i collegi (11. 12). INSCR. Année Épigr. 1938 n. 61 (aet. Elagabali) per ... Acacium sacerdotem et -em candidat(orum) Iovis Dolicheni (de aliis inscr. similibus v. Colini, Epigraphica 1, 1939, 119sq.). CIL III 8147 cultorum dei Heronis (X 1874 cultorum centuriae Corneliae). VI 377 deorum omnium (iungitur sacerdos Silvani). X 6435 (in cultu Bacchico ut: XIII 8244). al.

b in cultu Mithriaco significatur septimus vel supremus gradus mystarum (de re v. post alios Merkelbach, Mithras, 1984, 127sq.): **a -r ponitur per se (abbrev. p CIL VI 749. 750. 752. 3727, pa CIL VI 31039, 4, pat CIL XIV 65, pp pro -bus CIL III 15184⁵, 12): epigraphica:** INSCR. Année Épigr. 1905 n. 25 (a. 155) G. Accio Hedychro pat(re) (de eodem l. 50 -r -um. cf. ibid. 1950 n. 199, 9 Proficentius -r dignissimus Mithrae [de eodem l. 3 -is sacrorum]). CIL IX 4109 (a. 172). VI 725 (a. 181) (p)raes(idente) Domit(ion) Marcellin(o) patr(e) (de eodem 726. 30821). 723 (a. 184). 2271 (a. 209/11) -r et sacerdos ... Mithrae (738, 6. 31045 XIV 63. 70. cf. VI 504 [a. 376] -r et hieroceryx. XIV 66 pat(e)r e(t) an(t)is(tes). III 15184⁵, 12 (a. 244). VI 749 (a. 357; item iuxta alium mystam, qui appellatur -r -um: 750 a. 358. 752, 7 a. 358/9). CE 1529A, 2 (a. 377) -r Invicti. al., v. Vermaseren, Corp. inscr. et monum. relig. Mithr., indices vol. I 352 II 427.

testatur scriptor: HIER. epist. 107, 2, 2 specu Mithrae et omnia portentosa simulacra, quibus corax, cryphius, miles, leo, Perses, heliodromus, -r initiantur. **β -r -um (cf. p. 683, 11; abbrev. p. p. CIL VI 749. 750. 751^{a,b}. 752. 2151; p. -um INSCR. Année Épigr. 1905 n. 26):** INSCR. Année Épigr. 1905 n. 26 (= Dessau 9279, a. 155; de eodem ac l. 37). CIL VI 47 (saec. IV?) magister et -r -um (cf. l. 57. 62). 86 (saec. IV?). 749 (a. 357; iuxta -r, v. l. 44). 751^a (a. 358). 510, 13/14 (a. 376) -r -um ... Mithrae (sim. cum gen. dei: 2151. 2540 INSCR. Année Épigr. 1953 n. 237). 751^b, 10 (a. 376). 1779, 8 (a. 384). XIV 403 sacerdoti ... M(ithrae), -i -um. al., v. Vermaseren l. c. **γ -r sacrorum (saepe cum gen. dei; abbrev. p. s. CIL III 6128 VI 500, p. sc. CIL VI 1675):** testatur scriptor: TERT. nat. 1, 7, 23 initiari volentibus mos est prius ad magistrum sacrorum vel -em adire (apol. 8, 7 -em illum s.). praebent tituli: CIL III 4800, 8 (a. 239) sacerdot(e) Licin(io) Marcello pat(re s.) (si recte suppletur). VI 507 (a. 313). 509, 9 (a. 370). INSCR. Année Épigr. 1953 n. 238 (a. 374) -r et hieroceryx s. (CIL VI 500, 8 [a. 377] p. s. et h.). CIL VI 511, 9 (a. 377). 1675, 5 (post a. 381) mag(istro), p(atr)is s(ac)rorum (de eodem: 31940, 4. cf. l. 51. 57). 31902 (a. 385). 1778, 10 (a. 387). al., v. Vermaseren l. c. **δ add. varia:** CIL II 2705 (= 5728, litteris saec. III) -em patratum leonem (V 5795. v. Latte, Röm. Religionsgesch., 1960, 370 n. 2. aliter supra l. 11). V 764 -r nominus (i. νόμιμος). XI 5737 I 5 (in catalogo cultorum) Sentin(as) Ianuarius -r leonum.

2 Iudaeorum (v. Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes III⁴, 1909, 88sq.): ITALA iud. 17, 10 (Lugd.; ad Levitem iuvenilem) esto mihi in -em et sacerdotem (Vulg. parens. ad eundem: 18, 19 [ibid.] eris nobis in -e et s. [VVLG. habeamus te -em]). COD. Theod. 16, 8, 4 (a. 331) hieros et archisynagogos et -es synagogarum (INSCR. christ. Diehl 4892). INSCR. christ. Diehl 4884^a Faustinus pat(er), nepus Fa(u)stini pat(eri)s, filius Viti ierusiarchontis (i. gerusiarchontis; idem memorantur 4893^a. 4893^c. 4939. litt. gr.: 4894. 4895). 4895 Λογυμι πατριός. 4895A pateri Celeriani (gen.). 4896^a Iudati

patir(is). 4937 Livio Dionysio -e et (...)no gerusiarche eqs. INSCR. Année Épigr. 1966 n. 175 pateris Aniani (1982 n. 437). fort. huc pertinet etiam INSCR. christ. Diehl 4956 benem(e)moriae -r (sine nomine).

3 Christianorum: **a in ecclesia:** **α tribuitur eis, qui fidem exposuerunt vel ecclesiam instituerunt:** **① in universum (non nisi plur.; pauca selecta):** HIL. ad Const. 2, 5, 2 'usiam' simpliciter a -bus praesumptam (cf. SVLP. Sev. chron. 2, 43, 2 'usiae' verbum tamquam ambiguum et temere a -bus usurpatum). 2, 7, 1 synodo -um nostrorum (MARCELL. chron. II p. 84, 451 synodus. cf. COD. Iust. 1, 1, 8, 19 concilia). 2, 11, 2 -um fidei (cf. c. Const. 23 scripta a -bus fide. CANON. Turner I p. 330, 1 fides, quae a -bus nostris exposita est. sim. al.). c. Const. 24 nostra apud Nicaeam a -bus gesta. 27 -es nostros laccessis et in decreta eorum ... irrumpis (CONC. II 2, 1 p. 23, 6 FACVND. defens. 2, 6, 26). AVG. c. Iulian. 2, 10, 34 p. 698 Ambrosius alique quod a -bus acceperunt, hoc filiis tradiderunt (VINCENT. LER. 1, 1). SVLP. Sev. chron. 2, 42, 4 quae Nicaeae erant a -bus conscripta. CASSIAN. conl. 13, 18 tit. definitio -um (CONC. Araus. a. 441[Corp. Christ. 148]l. 13 STAT. eccl. ant. [ibid.] p. 166, 41 FAVST. REI. spir. 1, 5 p. 108, 6. al.). VINCENT. LER. 28, 6 -um sententiae (MARCELL. chron. II p. 77, 430, 3 GREG. M. epist. 8, 4 p. 6, 27 FACVND. defens. 2, 6, 11. al.). exc. p. 103, 31 catholicorum -um ... traditio (CONC. II 2, 1 p. 23, 6. cf. FVLG. RVSP. serm. 4, 1 l. 13 traditum ... tenemus a -bus). CONC. Thelense a. 418(Corp. Christ. 149)p. 60, 38 apostolica[e] -um constitutione (CONC. Reg. a. 439[Corp. Christ. 148]l. 4 CONC. Turon. a. 461 [ibid.] l. 100. al.). CONC. Araus. a. 441(Corp. Christ. 148)l. 116 -um statuta (CONC. Arel. secund. [ibid.] l. 57 CONC. Turon. a. 461 [ibid.] l. 10. al.). PS. EVSEB. GAL. LIC. hom. 9, 1 l. 5 G. ecclesiarum -es (GREG. TVR. Franc. 8, 2 p. 372, 15. COD. Iust. 1, 1, 8, 30 Romanae e. FACVND. defens. 4, 1, 8. al.). et saepe.

② de certis -bus nomine laudatis: sing.: GENNAD. vir. ill. 93 Sidonius catholicus -r et doctor habetur insignis. CASSIOD. inst. 1, 8, 13 -r Hieronymus (in psalm. praef. l. 119 in psalm. 110, 31. 87. 112 l. 114). 2, 5, 10 -r Augustinus (2, 7, 4 in psalm. 21, 17 l. 411. 76, 2 l. 31. al.). in psalm. 67, 34 l. 676 Leo -r apostolicus. 138 praef. l. 12 -i doctissimo Hilario. EDICT. imp. Iust. de fide p. 79, 8 -r Cyrillus (p. 79, 23. 81, 15. GREG. M. epist. 9, 147 p. 146, 2 beatum C. -em catholicum). al. plur.: CASSIOD. in psalm. 44, 10 l. 275 doctissimi -es Augustinus et Hieronymus. CAES. AREL. serm. 1, 15 p. 13, 24 sanctus Elarius, ... Ambrosius, ... Augustinus vel reliqui -es. LICINIAN. epist. 1, 2 (= Greg. M. epist. 1, 41^a p. 59, 12) sancti antiqui -es ... Hilarius, Ambrosius, Augustinus, Gregorius.

β pro appellatione sollempni tribuitur clericis certorum graduum: **① episcopis:** **Ⓐ loquuntur vel scribunt clerici (saepius significatur decessor vel is, qui baptizavit vel doctrina christiana imbuunt, ut exempla ad IIIA3 pertineant; sed nec hos colores nec alios, qui ex mutua familiaritate clericorum accedunt, ubique diiudices a notione honorifica, quae nobis praevalere videtur; afferuntur selecta):** GAUDENT. serm. praef. 4 G. apostolici ... viri, -is nostri Filastrii (sc. qui praecedit in episcopatu; de eodem 16, 8 -is mei F. 21, 1 beato -i nostro F. sine nomine: 21, 10). 16, 2 beatus -r Ambrosius (16, 9 PAVL. NOL. epist. 3, 4. sine nomine: GAUDENT. serm. 20, 1). RVFIN. apol. ad Anast. (papam) 7 l. 5 sancte ac venerabilis et beate -r. hist. praef. p. 951, 6 venerande -r Chromati (ad episc. Aquileiensem, qui Rufinum baptizavit; de eodem p. 957, 4 -is religiosi). PAVL. NOL. epist. 3 tit. domino merito honorabili et beatissimo -i Alypio (episc. Tagastensi ut 3, 6). 45 tit. unice nobis unanimo ac venerabili ... -i, fratri, magistro Augustino episcopo (TIMAS. Aug. epist. 168 OROS. apol. 3, 2. 31, 3 hist. 1 praef. 1. 7, 43, 19. sine nomine: TIMAS. l. c. PROSP. Aug. epist. 225, 7 p. 465, 18 papa beatissime, -r optime). AVG. epist. 21 tit. domino beatissimo et venerabili ... -i Valerio episcopo (Aug. presbyter ad episcopum suum; cf. 213, 4). RVSTIC. CONC. I 4 p. 161, 14 nec -is senectam miseratus (cf. l. 11 qui eum presbyterum ... constituit). EPISC. Istr. Greg. M. epist. 1, 16^a p. 19, 6 (= CONC. IV 2 p. 133, 43) -em et archiepiscopum nostrum (sc. Severum ut ibid. p. 19, 24 [= CONC. IV 2 p. 134, 18]). al. **Ⓑ loquuntur vel scribunt laici:** EDICT. imp. Honor. Theod. Aug. epist. 201, 2 (bis) -r carissime atque amantissime (ad Aurelium episc.). AVELL. p. 715, 5 sancto ... -i Hormisdæ urbis Romae pontifici Iustinianus. GREG. TVR. Franc. 8, 2 p. 372, 8 (rex Francorum episc. quendam vituperans; sim. p. 372, 16 sanctissimi -es). COD. Iust. 1, 2, 16 pr. (a. 477) beatissimus ac religiosissimus episcopus, patriarcha, nostrae pietatis -r Acacius. 1, 1, 8, 8 -em honorantes vestram beatitudinem (ad Iohannem papam ut: 1, 1, 8, 24 sancte ac religiosissime -r). NOVELL. Iust. app. 3 sancte ac religiosissime -r (ad metropolitam). GREG. M. dial. 1, 10, 14 rogo te, -r, eqs. (Gothus quidam ad episcopum, qui dixerat 1, 10, 13 non audis -em tuum).

② presbyteris: HIER. epist. 17, 3, 1 venerabilis et sancte -r. SEDVL. epist. 1 p. 1, 1 sancto ac beatissimo -i Macedonio presbytero (FERRAND. epist. 9. 11 INSCR. Année Épigr. 1937 n. 155). 1 p. 1, 3 (ad eundem ut: p. 3, 8. 5, 2). CE 1382, 11 (a. 555). GREG. M. dial. 1, 12, 1. 3, 37, 11. 4, 57, 6.

③ stilistica quaedam: **Ⓐ determinationes notabiliores:**

[v. Kampitz]

HIL. AREL. vita Honorat. 1 l. 6 ecclesiae huius antistes, virtute, sacerdotio, nomine Honoratus -r (INSCR. christ. Diehl 1050B, 15 meritis et n. -es. cf. SALV. epist. 9, 1 per institutionem discipulo, per amorem filio, per honorem -i). CONC. Thelense a. 418 (Corp. Christ. 149) p. 58, 3 -r primae sedis (*item gen.*: VEREC. in cant. 3, 3 l. 8D. sacerdotalis ordinis). GREG. M. epist. 5, 44 p. 343, 2 qui non solum -r, sed etiam generalis -r in mundo vocari appetis (*ad Iohannem episc. Constantinopol., de quo epist. 5, 39 p. 327, 10 universalem episcopum*). ② *in lusu verborum cum Petrus*: PAVL. NOL. epist. 20, 6 p. 147, 23 (*ad Delphinum episc., qui Paulinum baptizavit*) te non solum -em, sed et Petrum nobis esse factum. VEN. FORT. carm. 3, 13^d, 1. ③ *forma -r -um* (cf. *supra p. 681, 12 et 48sq.*): SIDON. epist. 6, 1, 1 tu, -r -um et episcopus episcoporum eqs. (*ad Lupum episc. Trecensem*). AVELL. p. 522, 10 -i -um comministro ac principi episcoporum Hormisdas (*de eodem papa*: p. 528, 11. 14. 17. p. 616, 3 -i -um H. archiepiscopo universali ecclesiae. p. 673, 26. p. 710, 26 -i -um archiepiscopo et patriarchae H.). RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 222, 8 episcopo -i -um et archiepiscopo (*episc. Constantinopol.*). ④ *plur. reverentiae* (v. Hofmann-Szantyr 20): AVELL. p. 497, 27 sanctissimi et beatissimi -es (*ad papam ut*: p. 618, 2 domini sancti, beati apostolici -es. CASSIOD. var. 11, 2, 1 beatissimi -es [v. Fridh, *Études crit. et synt. sur les Varias de Cassiod.*, 1950, 35sq.]). EPIST. Austras. 45 p. 151, 2 -es ... omnium dignitatum (*ad patriarcham Constantinopol.*). GREG. M. epist. 8, 29 p. 31, 20 loco ... mihi fratres estis, moribus -es (*ad episc. Alexandrinum*).

b in vita monastica (v. Lorie, *Spiritual Terminology in the Lat. Transl. of the Vita Antonii, 1955, 58sq.*; *afferuntur selecta*): **a** *tribuitur his, qui vitam monasticam instituerunt vel monachis sacramenta ministrant*: HIER. epist. 54, 5, 4 clericos, qui -es sunt monachorum (*seq. per quem ordinem sacerdotum monachus factus est Christianus*. CASSIOD. inst. 1, 5, 2 p. 22, 16 Antonius -r m.; *aliter sub β*). Orsies. doct. 13 p. 117, 12B. -r noster Pachomius (*de eodem in tit. libr. p. 13, 2 praecepta -is n. P. p. 77, 3 epistula -is n. P.; de aliis*: p. 105, 1 Theodori. p. 109, 1 Orsiesii. BENED. reg. 73, 5 Basilii. *plur. ibid.* 18, 25. 48, 8 -es n. et apostoli). CASSIAN. inst. praef. 3 instituta monasteriorum ..., ut ... nobis a -bus tradita sunt (REGVLA mag. 34, 2 -um i. BENED. reg. 73, 5 collationes -um et i. cf. CASSIAN. inst. 2, 2, 2 constitutionem. *ibid.* institutionibus [Ps. EVSEB. GALIC. hom. 72, 13 l. 163G. CAES. AREL. reg. virg. 65 p. 119, 23]. CAES. AREL. reg. virg. 1 p. 102, 3 statuta). 1, 2, 4 *regulas* innumerositas sanctorum -um ... propagavit (cf. 3, 4, 3 vetustissimas regulas -um [BENED. reg. 73, 5]). *al. β* *tribuitur ei, qui monasterio praeest, fere i. q. abbas* (*distinguitur praepositus, e. g. l. 46. 50. 59, vel secundus, l. 58; praeest monasterio virginum l. 47. 55*): HIER. epist. 22, 33, 2 Macarius ... et Pambos et Isidorus et ceteri, quos -es vocant *monachi Nitriotae* (22, 35, 2 medius, quem -em v. *coenobitae*. cf. AVG. mor. eccl. 1, 31, 67 quem -em appellant). 22, 35, 6 -i omnium *coenobitarum*. reg. Pachom. praef. 2 *monachi Tabennenses* habent per singula monasteria -es ... et singularum domuum praepositos. praef. 6 ad -em monasterii (*al., v. vol. VIII 1404, 36sq.*; monasterii *virginum*: HIER. reg. Pachom. 143 p. 51, 13; multorum monasteriorum -r: RVFIN. hist. mon. 2 p. 405^B GREG. M. dial. 1, 4, 1 PALLAD. hist. mon. II 10 p. 362^C). 58 p. 31, 9 cui -r praeceperit (cf. 118 p. 45, 5 iussione -is [GREG. M. dial. 1, 4, 6 REGVLA orient. 11]. 158 p. 58, 5 praepositus nihil faciet nisi quod -r [monasterii *add. cod. unus*] iusserit [PAVL. STEPH. reg. 5 CAES. AREL. serm. 235, 1 p. 890, 3]. GREG. M. dial. 2, 7, 2 -is sui imperium). *al.* RVFIN. hist. mon. 3 p. 407^C -em trium milium circiter monachorum (CASSIOD. hist. 8, 7, 3 GREG. M. dial. 1, 1, 3 [*aliter l. 27*]. cf. GREG. M. epist. 9, 12 p. 49, 19 servorum dei. VITA Caes. Arel. 2, 26 p. 336, 17 *ancillarum dei*). REGVLA mag. 61, 2 domine -r (*ad abbatem ut*: GREG. M. dial. 1, 2, 9. 10. 11. 1, 4, 4. 6. 7. 9. *al.*). GREG. M. dial. 2, 22, 1 deputatis fratribus -em constituit et quis eis (ei *var. l.*) secundus esset ordinavit (2, 22, 2 eidem servo dei, quem illic -em constituerat, atque eius praeposito). *al.*

III translate (cf. p. 679, 34): **A servata vi procreantis significatur is, qui quasi spiritaliter genuit**: **1 de principe cuiusdam artis, doctrinae, nec non vitii sim.**: **a sine determinatione**: LVCR. 3, 9 tu, -r, es rerum inventor (*ad Epicurum, cf. PETRON. 132, 15 vers. 7 -r veri doctus Epicurus [de textu et interpretatione v. Raith, Wien. Stud. 4, 1970, 138sq.].*) HOR. sat. 1, 3, 126 -r ... Chrysippus. epist. 1, 19, 7 Ennius ipse -r (*sc. poetarum Romanorum ut*: PROP. 3, 3, 6 SER. SAMM. 706). TERT. monog. 6, 3 illum Abraham -em agnoscere ..., siquidem secundum fidem filius eius es eqs. IREN. 1, 31, 3 a talibus matribus et -bus et proavis ortos *Valentinianos*. *al.*

b accedunt determinationes: **a gen. rei, quam quis docuit vel invenit**: CIC. de orat. 2, 10 -r eloquentiae *Isocrates*. leg. 1, 5 Herodotum -em historiae. TERT. anim. 33, 8 *Homerus* -r habitus liberalium disciplinarum. cult. fem. 2, 2 l. 46 -r fidei Abraham (*de eodem*: adv. Marc. 5, 3 p. 578, 18 resurr. 18 p. 50, 23 PAVL. NOL. epist. 13, 4 p. 87, 4. 6. *al.*; *plur.*: PAVL. NOL. epist. 14, 2 p. 108, 13 *de patriarchis*. AVG. serm. 231, 1, 1 *de apostolis*). IREN. 1, 9, 5 -es huius fabulae. 3, 4, 3 eius *sententiae* et -r et antistes

(ARNOB. nat. 2, 10). ARNOB. nat. 4, 11 o -es novarum religionum, ... potestatum. EVANTH. de com. 1, 5 Thespis tragoediae primus inventor et comodiae veteris -r Eupolis. RVFIN. hist. 2, 14, 1 talium malorum -em et auctorem *Simonem*. 5, 28, 6 princeps et -r ... impietatis. *al. β* *pron. poss. vel gen. pers. eorum, qui principem sequuntur*: CIC. nat. deor. 3, 23 -r iste Stoicorum (*sc. Zeno. cf. ARNOB. nat. 2, 9 p. 75, 6 Aristoteli Peripateticorum -i*). ITALA Rom. 4, 11 (cod. e = VVLG.) -r omnium *credentium* per praepetium *Abraham* (Ps. ORIG. hom. in Matth. 1, 6 p. 245, 11. *de eodem cum respectu fidei*: ITALA Rom. 4, 16 [cod. e = VVLG.] omnium nostrum. TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 578, 14 multarum nationum [p. 578, 18 monog. 6, 5. *al.*]. monog. 6, 1 [v. *infra*]. 6, 2. IREN. 4, 21, 1 eorum, qui ex gentibus credunt in Christum Iesum. *al.*; *aliter p. 674, 46*). TERT. monog. 6, 1 sit nunc -r noster Abraham: sit et Paulus (*affert I Cor. 4, 15 l. 00; sim. de apostolis*: MAX. TAVR. [?] serm. 66 p. 663^D [*de Petro et Paulo ut ibid. p. 664^D*]). VEREC. in cant. 2, 18 l. 14D. apostoli -es eorum. 4, 2 l. 59 *prophetae et apostoli*). IREN. 2, 13, 10 -es eorum *Valentinianorum*, falso cognominati Gnostici (cf. 3 praef. haeticorum. AMBR. fid. 3, 16, 132 -is vestri *Arii*. paenit. 1, 3, 10 -em vestrum *Novatianum. sim. al.*). AMBROSIAS. in Col. 1, 11/13, 2 *Adam* -r omnium peccantium. *al.*

2 de auctore librorum vel carminum: Ov. trist. 3, 1, 66 (*loq. liber*) quaerebam fratres, exceptis ... illis, quos suus optaret non genuisse -r (*parens var. l.*). MART. 1, 66, 7 virginis -r chartae (*i. auctor libri non iam editi*). AVSON. 399, 4 p. 229P. Paule, Camenarum ... alumne quondam, nunc -r eqs. (*ad carmina quaedam Pauli referendum videtur*).

3 de quolibet doctore rerum spiritalium (*explicatur IREN. 4, 41, 2 qui ... ab aliquo edoctus est verbo, filius docentis dicitur et ille eius -r*): ITALA I Cor. 4, 15 (cod. e = VVLG.) si ... decem milia paedagogorum habeatis in Christo, sed non multos -es: nam in Christo Iesu ... ego vos genui (HIER. epist. 65, 14, 6 euangelica ... doctrina). GAUDENT. serm. 16, 4G. spiritalium -um (CASSIAN. inst. praef. 8. ALC. AVIT. hom. 6 p. 110, 20 s. mihi a baptismo -r Mamertus sacerdos [*opp. -r carnis meae*]). EPIST. Merov. 8 p. 447, 36. *al.*) HIER. epist. 39, 2, 2 *Blesillae me -em esse spiritu, nutricium caritate* (60, 7, 3 tu, et avunculus et episcopus, hoc est et in carne et in s. -r). hom. Orig. in Luc. 20 p. 122, 14 episcopo, qui mihi a deo constitutus est -r. PAVL. NOL. epist. 4, 3 p. 21, 19 (*ad Augustinum*) si maturitatem ingenii tui et sensuum *consideras*, -r mihi es, etsi forte sis aevo iunior eqs. AVG. conf. 8, 2, 3 -em in accipienda gratia. *al.*

4 de eo, qui aliquem e baptismo suscepit i. q. sponsor (cf. Tert. bapt. 18; *sermone medii aevi dicitur patrinus*): *de re v. Bastiaensen, Vocab. liturg. dans l'Itin. d'Égérie, 1962, 17sq.*; *cognatio spiritalis, quae fit inter sponsorem et baptizandum* (cf. Cod. Iust. 5, 4, 26, 2), *illustratur paucis exemplis, in quibus baptizandus appellatur filius*: ENNOD. epist. 9, 28, 3 p. 250, 2 spiritalis f. *Greg. Tur. Franc. 5, 18 p. 222, 3 quem f. de lavacro ... excepi* (Caes. Arel. serm. 200, 6 [v. l. 58]. 204, 3 de sacro fonte ... spiritaliter. reg. mon. p. 150, 30 de baptismum). p. 222, 18 f. ... spiritalis ex lavacro (6, 17 p. 286, 14. cf. Conc. Autiss. a. 561-605 [Corp. Christ. 148A p. 268] n. 25 l. 78 de baptismo). *ceterum cf. parens p. 361, 67sq. et mater vol. VIII 439, 80sq.* *exempla (certiora; potius ad sacerdotem baptizantem pertinent e. g. p. 682, 49. 683, 10)*: PEREGR. Aeth. 45, 2 *baptizandi* si viri sunt, cum -bus suis veniunt (v. *Bastiaensen loco cit.*) 46, 1. 5. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 4 l. 11 diaconus simulque -r mihi et doctor symboli ac fidei. ENNOD. dict. 13, 1 p. 467, 10 (*antea*: ego sum, cui Paterium filium ... sacri fontis alvus effudit: ego in animae eius secunda natiuitate ... sum genitor. cf. *carm. 2, 36*). epist. 8, 21, 1 p. 214, 5. 9, 6, 3 p. 232, 25. GREG. TVR. Franc. 9, 8 p. 421, 9 episcopum, qui erat regis -r ex lavacro (EPIST. Austras. 5 p. 116, 34). REGVLA Tarnat. (Rev. Bénéd. 84, 1974) 3, 2 spiritalem ... fieri -em (*aliter sub I*). CAES. AREL. serm. 200, 6 p. 769, 4 tam illi qui excipiunt quam qui excipiuntur, id est tam -es quam filii eqs.

B obscurata quodammodo vi procreantis, sc. de eo potius, qui tuetur, fovet sim.: CATVLL. 21, 1 Aureli, -r esuritionum (*pro opprobrio dictum, affinitatem quandam inter Aurelium et e. significans; sed viri docti de interpretatione ambigunt*). MART. 12, 53, 10 huic semper vitio -r fuisti (*i. avaritiam tamquam filium fovisti*).

IV metonymice de -is habitu, statu, specie sim. (*de re v. Hofmann-Szantyr 751; sing. praeter p. 685, 2. 13; exempla potiora; cf. p. 671, 41*): **A respicitur amor -is**: Ov. met. 12, 30 pietatem publica causa rexque (*resque var. l.*) -em vicit (*de Agamemnone ut*: 13, 187 in rege tamen -r est). VAL. MAX. 5, 8, 1 *Brutus* exuit -em, ut consulem ageret (BOETH. cons. 4 carm. 7, 6 *de Agamemnone. cf. CLAUD. 7, 157 indue mente -em*). 5, 10, 3 unius diei lucem inter calamitosum -em et strenuum consulem ... partiri (6, 5 ext. 3 se inter misericordem -em et iustum legislatorem). CLAUD. 18, 442 (*de Bruto*) misero civem praepone -i. **B usu vario**: VAL. MAX. 9, 1, 9 *Catilina* eodem ... animo civem gerens, quo -em egerat, *sc. filium interficiens* (9, 13 ext. 4 QVINT. decl. 376, 5. *item aguntur partes -is*: CAPITOL. Maximin. 6, 3 ut ... -em militibus praerberet. CLAUD. 8, 294 civem -emque [v. *Kamptz*])

geras. ALC. AVIT. carm. 6, 507 *Eugenia* -em complens [*i. officium abbatis*]). QVINT. decl. 278, 5 -es ... non tantum natura et illo initio continentur ('notio -um' vel 'nomen -um' Wahlén, *Stud. crit. in decl. min.*, 1930, 49. *sim. de statu eius, qui liberos habet*: AVG. vera relig. 26, 48 [v. Hensellek, *Sitz. Ber. Wien. Ak.* 376, 1981, 25]). MAR. VICTOR aleth. 3, 556 accelerare -em cupit Abram). PLIN. epist. 4, 2, 1 si -em non referret puer (*i. mores -is*; cf. p. 689, 63). 5, 16, 9 quae filia non minus mores eius quam os vultumque referebat totumque -em mira similitudine exscripserat (*i. speciem -is ut*: CLAVD. 8, 518 quantus in ore -r radiat. 22, 348 infans ore ferens -em. carm. min. 4, 12 si portassent ... membra *Minotauri* -em). PANEG. 4, 3, 5 *Constantinus minor* (puer *quinque annorum*) iam consulatum, iam venerationem sui, iam -em, (*om. codd. det.*) sentiens eqs. (*respicitur fort. honor senatorius*). EVCHER. laud. her. 42 *sancti senes Aegyptios* -es Galliis nostris intulerunt (*i. vitam et regulam -um Aegyptiorum*).

CAPVT SECVNDVM: **de deis, daemonibus** (*de Messia, Christo v. IIB3, de idolo IIB4*): **I usu paganorum** (*saepe invenitur apud poetas, qui vocem poeticam q. e. genitor hoc usu raro adhibent, v. vol. VI 2, 1820, 29sqq.; inter casus longe praevalent nom. et voc., aliter maxime l. 54. 75sq. p. 686, 19sqq.; deos liberorum genitores v. supra, sed retinere maluimus quaedam ancipitia, quibus nomen dei vel determinationes sollemnes accedunt, e. g. l. 41. 64. usum testantur vel explicant (de singulis deis v. infra)*: LACT. inst. 4, 3, 11 omnem deum ... -em nuncupari, non tantum honoris gratia, verum etiam rationis, quod et antiquior est homine et quod vitam, salutem, victum praestat ut -r eqs. SERV. Aen. 1, 699 omnium deorum epitheton est (cf. SERV. auct. 1, 155 veteres omnes deos -es dicebant). *sim. al.*

A de Iove (*in veriloquio*: CIC. nat. deor. 2, 64 iuvans -r [v. vol. VII 2, 745, 83sqq.]. VARRO ling. 5, 66 [*de Diespiter v. Onom. III 149, 84sqq. 150, 7sqq.*]. *explicatur ratio*: VARRO rust. 1, 1, 5 I. -r appellatur, Tellus terra mater. OV. met. 15, 860 -r est et rector uterque I. et Augustus): **1 accedit gen. vel pron. poss.** (cf. l. 48; *potius generaliter dictum nobis videtur p. 686, 59*): LIV. ANDR. carm. frg. 2 -r noster, Saturni filie. ENN. ann. 175 divum -r atque hominum rex (*al. v. vol. V 1, 1652, 38sqq. 57sqq.; cf. ENN. ann. 580 divumque hominumque [581. al.]. VERG. Aen. 10, 875 deum [CIRIS 269. OV. met. 2, 848 rectorque. al.]. 192 Olympi (nisi voc. adi.). ACC. trag. 209 caelestem (SIL. 3, 137). CIC. carm. frg. 7, 12 caeli. VERG. Aen. 6, 780 superum ([nisi de Marte, superum aliter iungendo]. GERM. frg. 2, 17 LAVS Pis. 152 MART. 9, 20, 9). HOR. carm. 1, 12, 49 gentis humanae -r atque custos. OV. met. 9, 245 populi *deorum* ... rectorque -rque. SEN. Herc. O. 1587 rerum (CLAVD. carm. min. 26, 83. cf. p. 686, 63). *al.**

2 accedit adi. (notabiliora): NAEV. carm. frg. 14 -em suum supremum optimum appellat *Venus* (PACVV. praetext. 1 [*si recte explicat Ribbeck*]. STAT. Theb. 3, 305). ENN. ann. 192 -r optime Olympi (LVCIL. 20 p. 686, 29. OV. met. 7, 627 VAL. FL. 4, 65 HOMER. 572 MART. 14, 180, 1. cf. NAEV. supra). CIC. carm. frg. 11 (de consul.), 36 altitonans. LVCIL. 5, 399 omnipotens (*al. v. vol. IX 2, 605, 4sqq.*). VERG. Aen. 1, 665 summi (VAL. FL. 5, 622 STAT. Theb. 9, 22 MART. 9, 1, 5. 9, 65, 10. al.; cf. p. 686, 48). 4, 238 magni (9, 495 divom. OV. met. 7, 617 VAL. FL. 5, 644 STAT. Theb. 8, 715). 4, 372 Saturnius (OV. met. 1, 163 HOMER. 223). PROP. 4, 1, 7 Tarpeius (SIL. 4, 48 STAT. silv. 4, 3, 161 MART. 9, 101, 24). STAT. Theb. 7, 84 altus (11, 119). 11, 207 aetherius (silv. 3, 1, 108. 186 MART. 9, 35, 10. al.). *al.*

3 sine tali determinatione (*saepe accedit ipse, v. vol. VII 2, 342, 6sqq.*): **a nomen Iovis artius coniungitur**: PLAVT. Men. 1025 per Iovem ... -em. CIC. carm. frg. 30, 1 -r ipse Iuppiter. HOR. sat. 2, 1, 42 o -r et rex Iuppiter. LIV. 1, 18, 9. 2, 45, 14 FRONTO p. 15, 3 v. d. H. PANEG. 9, 10, 2. **b cetera exempla**: CATVLL. 64, 21 tum Thetidi -r ipse iugandum Pelea sensit (26 Iuppiter ipse). LVCIL. 6, 398 -is ... telum (cf. *de deo fulminis, tempestatis sim.*: VERG. georg. 1, 283 ter -r ... disiecit fulmine montes. 1, 328. AETNA 57 magno tonat ore -r. HOR. carm. 1, 2, 2 iam satis ... nivis atque ... grandinis misit -r eqs. 3, 29, 44. PROP. 4, 3, 47 [*nisi aliter explic.*]. SEN. Ag. 802 VAL. FL. 2, 23. 199 SIL. 1, 537. 15, 144 STAT. Theb. 7, 406. 11, 68. al.). VERG. georg. 1, 121 -r ipse (125 Iovem). 1, 353 Aen. 2, 617. 2, 691 (689 Iuppiter; *sim.* 5, 690). 7, 558 (*loq. Iuno*) -r ille ..., summi regnator Olympi. 10, 18 (*loq. Venus*) o -r, o hominum rerumque aeterna potestas. AETNA 61 (54 Iuppiter). TIB. 1, 3, 51 (49 Iove). 1, 4, 23 gratia magna Iovi: vetuit -r ipse eqs. GERM. frg. 4, 12 (1 Iuppiter). *al.*

B de aliis deis: **1 sine determinatione**: **a nomine indicato significantur** (*v. et passim sub 2*): **a Bacchus, Liber: testimonia**: LACT. inst. 4, 3, 12. SERV. georg. 2, 4 -r licet generale sit omnium deorum, tamen proprie Libero semper cohaeret eqs. MACR. Sat. 1, 19, 3 Romani utrumque *Liberum et Martem* -is appellatione venerantur eqs. cf. PLVT. quaest. Rom. 104. *exempla*: ENN. scaen. 123 Bacchus -r (HOR. carm. 1, 18, 6. 3, 3, 13 OV. met. 13, 669. *nomine longius antecedente*: TIB. 2, 3, 66 PROP. 3, 17, 2. al.). LVCIL. 21 (p. 686, 30) Liber ... -r (CIC. Verr. II 4, 128. CIL I² 2289 Leiberi patrus. 2290 VARRO rust. 1, 2, 19

HOR. epist. 2, 1, 5. *et persaepe in variis casibus; ordine inverso*: CVRT. 8, 5, 8. 11. 17. 8, 10, 1. 9, 10, 24. al.; *metonymice pro 'vinum'* VAL. MAX. 2, 1, 5. *plur.* AVG. civ. 18, 12 p. 270, 32D. plures fuisse dicuntur ... L. -es). VERG. georg. 2, 4 -r o Lenaeae (2, 7. *ordine inverso*: LYGD. 6, 38 OV. met. 11, 132 COLVM. 10, 430). Aen. 4, 58 Lyaeo (SIL. 7, 201). OV. ars 1, 567 Nyctelium. **β Ianus** (*testantur* GELL. 5, 12, 5 LACT. inst. 4, 3, 12. MACR. Sat. 1, 9, 15 -em quasi deorum deum): CATO agr. 134, 2 Iane -r (134, 3 LVCIL. 22 VERG. Aen. 8, 357 HOR. epist. 1, 16, 59 SEN. apocol. 9, 2 PLIN. nat. 36, 28 Ivv. 6, 394. *et saepe*). HOR. sat. 2, 6, 20 Matutine -r.

γ Mars (*testantur* GELL. 5, 12, 5. SERV. auct. Aen. 3, 35 apud pontifices Mars -r dicitur. MACR. Sat. 1, 19, 3): CATO agr. 141, 2 Mars -r (141, 3. 4 *bis*. LVCIL. 21 [l. 30]. PROP. 3, 4, 11 OV. ars 1, 203. 2, 563. fast. 5, 465 LIV. 3, 61, 5. 8, 9, 6. *et saepe*). VERG. Aen. 3, 35 Gradivum (EPICED. Drusi 23 STAT. Theb. 3, 11). 12, 180 Mavors (VAL. FL. 6, 178. *ordine inverso*: STAT. Theb. 9, 841. 12, 733). **δ Apollo**: VERG. Aen. 3, 89 (85 Thymbraee). VAL. FL. 5, 18 (17 Apollo). SIL. 4, 526 -r ... Phoebus (STAT. silv. 1, 6, 1. al.). STAT. Theb. 7, 779 Cirrhaeae (silv. 3, 1, 141). silv. 5, 1, 114 Delius.

e varii dei (*notabiliora selecta; alia v. e. g. apud Carter, Epitheta deorum, 1902, 138*): CIL I² 385 Alb(en)si -e (*v. vol. I 1484, 27; sim. de patrono loci*: CIL IX 4676 -i Reatino. XI 3710 -is Pyrgensis). 392 Erine -e (*dat., numen aliunde ignotum*). PLAVT. Merc. 834 familiai Lar -r. ENN. ann. 54 -r Tiberine (VERG. georg. 4, 369 EPICED. Drusi 221 LIV. 2, 10, 11. al.; cf. VERG. Aen. 8, 540 Thybri -r [10, 421. al.; *ordine inverso*: SIL. 1, 606 STAT. silv. 1, 6, 100]). 113 o Romule, ... o -r, o genitor eqs. (LIV. 3, 17, 6 R. -r. FLOR. epit. 2, 4, 5. al.; cf. ENN. ann. 117 Quirine -r [LVCIL. 22 LIV. 5, 52, 7. *ordine inverso*: VERG. Aen. 6, 859 SIL. 8, 646]. OV. fast. 4, 23 -r Iliades). frg. var. 78 Dis -r (Diis -r vel Dis-, Diespiter trad.; *saepe, v. Onom. III 189, 26sqq. 190, 66sqq.; cf. -r Pluton*: VERG. Aen. 7, 327 [SERV.: venerationis est -r]. CE 1829, 4). LVCIL. 20sqq. (*in deorum consilio*) ut nemo sit nostrum, quin aut -r optimus divum aut Neptunus -r, Liber, Saturnus -r, Mars, Ianus, Quirinus -r siet ac dicatur. ACC. trag. 335 Oceani ... -is (CIRIS 392 EPICED. Drusi 438. al.). CIL I² 1439 Veidiovei -ei. 1460 Turpeno patr(i). VARRO ling. 7, 45 Falacer -r (cf. l. 50). LVCIL. 1, 250 Aether (cf. vol. I 1152, 40sqq.; *sim.* TERT. nat. 2, 12, 31 Caelum [apol. 10, 9. cf. l. 51]). VERG. Aen. 5, 14 -r Neptune (5, 863 SEN. Ag. 553 Oed. 266. al.; cf. l. 30). 7, 792 -r Inachus (al.). 8, 454 -r ... Lemnius (*i. Vulcanus, cf. VERG. sub b et MART. 5, 7, 7 Vulcane, ... parce, ... -r*). 12, 703 -r Appenninus. HOR. epod. 2, 21 -r Silvae. *al.*

b nomen dei deest (*v. quae supra p. 685, 20 monuimus*): VERG. Aen. 8, 394 *Vulcanus*. CIRIS 72 ipse -r (*i. Neptunus ut*: VAL. FL. 1, 651. 4, 132. SIL. 15, 161 dive tridentipotens, ... da, -r). PROP. 4, 11, 18 det -r hic umbrae mollia iura meae (*sc. Pluto*). OV. ars 1, 548 *Satyri ad Silenum*: surge, -r! (senex, puer var. ll.). met. 1, 545 *Daphne ad Peneium*: fer, -r ... opem! 11, 633 *Somnus*. fast. 3, 761 (*Liber ut* 3, 789). VAL. FL. 2, 256 *ad Bacchum*. *al.*

2 accedunt determinationes: **a adi. sim. (notabiliora; a nominibus propriis derivata sub 1 afferre maluimus)**: PLAVT. Cist. 514 (*loq. Alcesimarchus perturbatus, deorum rationes confundens*) Saturnus eius *Iunonis* patruus et summus -r eqs. (*si fide dignus cod. A; hinc e con. fort. probanda 516, ubi Iuppiter codd.; cf. p. 685, 46*). ACC. trag. 240 o Dionyse, -r optime (MART. 12, 62, 7 *ad Saturnum*). VARRO ling. 5, 84 a divo -e Falacro. frg. Non. p. 197, 6 -r magnus, mater magna his sunt Caelus, (Tellus) (SEN. Phaedr. 717 *de Neptuno [vix de Oceano ut putat Grimal, 1965, ad l.]. al.*). VERG. georg. 2, 325 -r omnipotens ... Aether (Aen. 11, 789 *ad Apollinem*. STAT. Theb. 4, 383 o. Nysaeae -r). OV. fast. 2, 481 armipotens (*sc. Mars*). COLVM. 10, 200 -r aequoreus (*de Oceano, nisi et hic ad Neptunum referendum ut* VAL. FL. 1, 193 STAT. Theb. 6, 529). MART. 10, 28, 7 (*ad Ianum*) sancte -r (CE 1504 A, 12 [*saec. II*] s. -r Priape [*ibid.* B 32, C 52. al.; cf. l. 64]). *al.*

b gen.: PACVV. trag. 91 omnium ... idem est -r *Aether* (CIC. rep. 1, 56 ut rex putaretur unus esse in caelo, qui ... et rex et -r haberetur o. APVL. mund. 30 Ps. APVL. Ascl. 9. 20. 29. FIRM. math. 5 praef. 3 -r pariter ac mater). CIC. nat. deor. 1, 30 mundi (cf. APVL. Plat. 1, 11 orbis). CIL I² 569 Poulilionum (*'i. Pygmaeorum' ed., legi potest etiam Polm-*). VERG. georg. 4, 382 Oceanum ... -em rerum (SEN. Herc. f. 1072 *Somnus [si recte trad.]. CE 1504 A, 1 [saec. II] sancte -r Priape r. [ibid. B 22]. Ps. APVL. Ascl. 20 omnium ... r. SEDVL. carm. pasch. 1, 249 Solem [op. pasch. 1, 22 genitorem]. cf. p. 685, 40*). HOR. carm. 1, 3, 3 ventorum ... -r *Aeolus*. PROP. 2, 32, 38 -r ipse chori *Silenus* (cf. l. 41). OV. fast. 3, 72 aeternae ... -r urbis (*sc. Romulus ut*: MANIL. 4, 718 Ivv. 2, 126. cf. VOPISC. Car. 2, 2 -e ac parente rei publicae). VAL. MAX. 2, 7, 7 Mars imperii nostri -r. PETRON. 122 vers. 124 umbrarum (*i. Pluto ut*: STAT. Theb. 3, 146 Averni). VAL. FL. 2, 605 -r ipse profundi (*sc. Neptunus ut*: 4, 571 maris. Ivv. 13, 81 Aegaei). *al.*

II in scriptura sacra (*vel usu inde derivato*): **A de deo Iudaeorum vel Christianorum** (cf. p. 691, 68sqq.; *appellatio refutatur*: MIN. FEL. 18, 10 quem *deum* si -em dixero, terrenum opineris eqs.; *explicat* [v. Kampitz]

tur: TERT. orat. 2 p. 182, 2 appellatio ista et pietatis et potestatis est. LACT. inst. 4, 3, 15 quia nobis multa et magna largitur eqs.): **1** in *vetere testamento vel locis inde pendentibus*: **a** cum pron. poss. vel gen.: ITALA deut. 32, 6 (Lugd., cf. VVLG.; ad Israel) non ipse tuus -r possidet te? psalm. 67, 6 (Veron. al. = VVLG.) -is orfanorum (HIER. psalt. sec. Hebr. pupillorum. cum gen. pers. ut: VVLG. Mal. 2, 10 -r unus omnium nostrum [at HIER. ad l. explicat: Abraham]). 88, 27 (*ibid.*; loq. David) -r meus es tu (VVLG. Ier. 3, 4 loq. Israel sub imagine mulieris). VVLG. Is. 63, 16 noster (*ibid.* iterum). **b** sine determinatione: ITALA sap. 2, 16 (Aug. civ. 17, 20 p. 247, 28 D. = VVLG.) iustus gloriatur -em deum se habere (*inde pendet* COMM. apol. 490). Sirach 23, 1 (Aug. spec. 23 p. 137, 17 = VVLG.) domine -r (*voc. ut*: 23, 4 [*ibid.* p. 137, 23]). VVLG. II reg. 7, 14 (*loq. deus*) ero ei semini David in -em eqs. (I par. 17, 13. 22, 10. 28, 6. *inde* II Cor. 6, 18. Hebr. 1, 5 [*refertur ad -em Christi*]). IV Esdr. 1, 29). sap. 14, 3 Ier. 3, 19. 31, 9 Mal. 1, 6.

2 in *novo testamento vel apud ecclesiasticos (ut brevitati et lectoris commoditati provideamus, testes ITALAE infra non afferimus, quoniam in hoc usu gr. πατήρ in ITALA et VVLG. unanimiter voce q. e. -r redditur)*: **a** accedunt additamenta, quibus indicatur, cuius -r sit deus (fere pron. poss. vel gen. pers., proprius l. 32): **a** significatur -r omnium: ITALA Matth. 5, 16 -em vestrum, qui in caelis est (5, 45. 6, 1 Marc. 11, 25 Luc. 6, 36 Ioh. 20, 17. al.). 6, 4 ad quemlibet hominem: -r tuus, qui videt in abscondito (6, 6. 18). 6, 9 -r noster, qui es in caelis (Luc. 11, 2 [aur. et VVLG. -r tantum]. al.). 13, 43 iusti fulgebunt sicut sol in regno -is eorum. Eph. 4, 6 unus deus et -r omnium (*masc. ut*: TERT. uxor. 1, 8 l. 5 IREN. 2, 35, 4. al.; cf. l. 7. neutr. p. 688, 51). CYPR. eleem. 19 filiorum spiritalium. al. **β** significatur -r Iesu Christi: ITALA Matth. 7, 21 -is mei, qui in caelis est (10, 32. 33 Luc. 2, 49. 10, 22 Ioh. 2, 16. et saepe). 16, 27 sui (Marc. 8, 38. al.). Ioh. 8, 19 tuus. Eph. 3, 14 ad -em domini nostri Iesu Christi (IREN. 3, 9, 2. 4, 36, 6. 5, 17, 2. al., v. et p. 688, 8). apoc. 14, 1 eius agni. TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 446, 27 Christi (4, 25 p. 504, 8. 5, 19 p. 643, 14 al.). IREN. 2, 28, 4 proprium. RVFIN. Orig. in gen. 12, 1 p. 106, 21 verbi (in cant. 2 p. 159, 14 PRVD. apoth. 109. al.).

b sine tali determinatione (exempla perpauca selecta): **a** in universum (intellegitur fere -r Iesu Christi): ITALA Matth. 11, 25 tibi, -r domine caeli et terrae (*item voc. orante Iesu*: 11, 26 Luc. 10, 21. 22, 42 Ioh. 11, 41. al.; orant alii: Luc. 11, 2 [v. supra l. 23]). abba -r: Marc. 14, 36 orante Iesu; *inde* Rom. 8, 15 et Gal. 4, 6). Ioh. 5, 36 -r me misit. 8, 28 sicut docuit me -r. 10, 30 ego et -r unum sumus (cf. 10, 38 in me est -r et ego in -e. *sim. al.*). 14, 28 -r maior me est. Eph. 2, 18 per ipsum Iesum habemus accessum ... ad -em. TERT. adv. Iud. 14, 8 Christus dei -is summi (summus *Kroymann fort. recte*) sacerdos (*de eodem*: adv. Marc. 3, 7 p. 387, 20 summus [monog. 7, 8 pudic. 20 p. 268, 5. CYPR. epist. 63, 14 p. 713, 12. al.]. al.). adv. Marc. 3, 6 p. 385, 2 Christus vicarius -is. CYPR. laps. 35 deus -is pietate indulgens semper et bonus est. Ps. CYPR. adv. Iud. 2 *populus Iudaeorum* adversatus est -em et dereliquit deum vivum. ARNOB. nat. 1, 38 p. 33, 5 M. Christus docuit, quo auctore, quo -e mundus iste sit constitutus -et conditus. et passim apud ecclesiasticos. **β** opp. filius: ITALA Matth. 11, 27 nemo novit f. nisi -r neque -em quis novit nisi f. eqs. (*sim. Luc. 10, 22*). 24, 36 de die ... illa ... nemo scit neque angeli ... neque f., nisi -r solus (om. *Vulg.*; *sim. Marc. 13, 32*). Ioh. 1, 18 unigenitus f., qui est in sinu -is. al. TERT. apol. 21, 7 Christus non ... ita genitus, ut erubescat in f. nomine aut de -is semine. adv. Hermog. 3, 4 nec -r potuit esse deus ante f. nec eqs. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 17 deus Marcionis eripiens ... -i f. eqs. adv. Prax. 8 p. 239, 1 deum et sermonem eius, -em et f. ipsius. et passim apud ecclesiast. **γ** in formula trinitatis -r et filius et spiritus (sanctus): ITALA Matth. 28, 19 baptizantes eos, sc. gentes, in nomine -is et f. et s. s. (*inde e.g. TERT. praescr. 20 l. 11 nationes tinguendas [intinguendas var. l.] in -em et f. et s. s.*). TERT. bapt. 6 p. 206, 20 fides ... obsignata in -e et f. et s. s. p. 206, 26 ubi tres, id est -r et f. et s. s., ibi ecclesia. pudic. 21 p. 271, 5 trinitas unius divinitatis, -r et f. et s. s. al. CYPR. domin. orat. 23 de unitate -is et f. et s. s. et saepe apud ecclesiast.

c appendix ad a et b: **a** accedunt voces affines: **①** deus: **Ⓐ** locutiones plusminusve praedicativae: ITALA Ioh. 5, 18 Iesus -em suum dicebat deum (8, 27. MIN. FEL. 18, 10 quem deum si -em dixero eqs.). 8, 41 unum -em habemus deum (CYPR. epist. 74, 7. cf. supra l. 11). I Cor. 8, 6 nobis ... unus deus -r. TERT. apol. 39, 9 qui unum -em deum agnoverint. monog. 7, 9 v. p. 688, 24. orat. 2 p. 181, 24 dominus -em nobis pronuntiavit deum. al. **Ⓑ** forma deus -r: cum pron. poss. vel gen. pers.: ITALA Rom. 1, 7 a deo -e nostro et domino Iesu Christo (*eadem forma*: I Cor. 1, 3 II Cor. 1, 2. al.). TERT. monog. 7, 8 suo (*sc. Christi*). IREN. 2, 35, 4 omnium. Ps. CYPR. mont. 4 p. 108, 17 Iesu. RVFIN. Orig. in lev. 6, 1 p. 359, 12 verbi (12, 4 p. 460, 10 in cant. 3 p. 208, 1). al. sine determinatione: ITALA Gal. 1, 1 per Iesum Christum et deum -em. 1, 3 a deo -e (nostro *ins. Ambrosiast.*) et domino nostro Iesu Christo

(*eadem vel simili forma*: Eph. 6, 23 I Thess. 1, 1. al.). al.; saepe apud ecclesiast., e.g. TERT. bapt. 7 p. 207, 1 idol. 7 p. 36, 14 adv. Iud. 4, 4 spect. 29 p. 27, 20 IREN. 1, 3, 6. 1, 10, 1. 3, 6, 1 CYPR. Demetr. 26 domin. orat. 11. **Ⓒ** forma -r deus: ITALA Ioh. 6, 27 filium hominis -r signavit deus. TERT. carn. 18 l. 5 dei filius ex -is dei semine. 20 l. 24 dominum -i deo colloquentem. adv. Iud. 7, 3. praescr. 13 l. 7 (dei -is var. l.). al. LACT. inst. 2, 8, 3.

al. **Ⓓ** forma deus et -r: cum pron. poss. vel gen. pers.: ITALA Rom. 15, 6 deum et -em domini nostri Iesu Christi (II Cor. 1, 3. 11, 31 Eph. 1, 3 Col. 1, 3 I Petr. 1, 3). Gal. 1, 4 dei et -is nostri (Phil. 4, 20 I Thess. 1, 3. 3, 11. 13 II Thess. 2, 16). Eph. 4, 6 unus deus et -r omnium. apoc. 1, 6 Christus deo et -i suo. sine determinatione: ITALA I Cor. 15, 24 cum tradiderit regnum deo et -i. Eph. 5, 20 Col. 3, 17 Iac. 1, 27. 3, 9 (*pars. codd. Vulg.* dominum et -em). IREN. 4, 1, 2.

Ⓔ dominus: **Ⓐ** forma -r dominus (*vel dominus -r*): ITALA Matth. 11, 25 loq. Iesus: tibi, -r domine caeli et terrae (cod. c domine -r c. et t. *item* Luc. 10, 21). TERT. adv. Marc. 5, 5 p. 585, 1 -em d. (deum *Kroymann*) creatorem. adv. Prax. 13 p. 247, 20 d. -em et d. filium (*ad Is. 53, 1; sim. FILASTR. 110, 3 ad gen. 19, 24*). al. **Ⓑ** forma -r et dominus (*vel dominus et -r*): ITALA Iac. 3, 9 benedicimus d. et -em (cod. p et *pars codd. Vulg.* deum et -em). TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 353, 18 deum perfectum, et -em et d., -em clementia, d. disciplina eqs. CYPR. patient. 3 si d. nobis et -r deus est. Ps. CYPR. adv. Iud. 2 d. et -r in principio fecit hominem sua manu eqs. al.

Ⓕ mater ecclesia: TERT. monog. 7, 9 unicus -r noster deus et m. e. al., v. vol. VIII 444, 46sq.

β accedunt additamenta, quibus natura vel maiestas dei illustratur (notabiliora): **Ⓐ** adi. (*vel partic.*): ITALA Matth. 5, 48 caelestis (6, 14. 26. 15, 13. 18, 35. CYPR. epist. 73, 19 p. 793, 19 et spiritalium. al.). 23, 9 unus (Ioh. 8, 41 I Cor. 8, 6 Eph. 4, 6 TERT. apol. 39, 9 IREN. 1, 3, 6. al.; cf. TERT. monog. 7, 9 unicus [IVVENC. 1, 16 rerum]. IREN. 2, 1, 1 solus [2, 28, 3. 4. al.]). Ioh. 6, 57 vivus (*aliae vers. et VVLG. vivens*). 17, 11 sancte (OPT. PORF. carm. 9, 35 PRISCILL. tract. 11, 142. al.; de formula illa liturgica v. vol. IX 2, 606, 40sq.). TERT. adv. Iud. 14, 8 summi (*si recte trad., v. p. 687, 41*). LACT. inst. 4, 26, 2. 4, 29, 15. AVSON. 153, 27 p. 8 P. PRVD. apoth. 90. al.). adv. Marc. 2, 27 p. 373, 24 invisibilem (al. IREN. 1, 10, 1. al.). IREN. 1, 3, 6 omnipotentem (al., v. vol. IX 2, 606, 44sq., ubi etiam de formula symboli; cf. MAXIMIN. c. Ambr. fol. 308^r, 34 omnitenentis). 3, 16, 3 altissimi (3, 19, 2. 5, 1, 3. al.; cf. IVVENC. 1, 592 alte [2, 289 PRVD. cath. 9, 104]). CYPR. eleem. 19 aeternus (IVVENC. 3, 203 AVSON. 153, 80. 83 p. 11 P. 317, 31 p. 19 PRVD. perist. 7, 55. al.; cf. MAXIMIN. c. Ambr. fol. 299^r, 14 sempiternum [LEO M. serm. 28, 1 SACR. Leon. 1240. al.]). AVSON. 317, 6 p. 18 P. magne -r rerum (ARATOR ad Vigil. 27). PRVD. cath. 3, 86 optime (CORIPP. Ioh. 5, 44. cf. SACR. Leon. 316 bone).

al. **Ⓑ** gen. rei (*v. etiam supra l. 15; gen. pers. p. 687, 21*): ITALA II Cor. 1, 3 misericordiarum. Eph. 1, 17 gloriae (AMBR. inst. virg. 17, 111 caritatis et g. HYMN. Ambros. I 7, 10. al.). Iac. 1, 17 luminum (Ps. EVSEB. GALIC. hom. 35, 4 l. 60 G. al.; luminis: FVLG. RVSP. c. Arian. 6 l. 491 [*verba obiectionis*]; cf. lucis beatissimae: AVG. c. Fel. 1, 19 p. 824, 24. nat. bon. 42 p. 877, 21 [v. Moon, 1955, ad l., qui hoc esse nomen dei apud Manichaeos contendit]). EVOD. fid. 11 p. 955, 6). TERT. nat. 2, 2, 2 sapientiae ac veritatis. adv. Marc. 4, 17 p. 474, 14 omnium (*neutr. ut*: IREN. 2, 3, 2. al.; cf. universorum: IREN. 2, 3, 2. 2, 5, 3. 4. al.; aliter p. 687, 25). ARNOB. nat. 1, 28 p. 23, 7 M. rerum (2, 2 p. 67, 12. 2, 13 p. 80, 15. al. IVVENC. 1, 16 AVSON. 317, 6 p. 18 P. al.). al. **Ⓒ** enunt. relat.: ITALA Matth. 5, 16 qui in caelis est (5, 45. 6, 1. al. Marc. 11, 25. 26. *inde saepe apud ecclesiast., e.g. TERT. adv. Prax. 21 p. 264, 17 IREN. 2, 9, 1 CYPR. domin. orat. 9 p. 272, 27*). 6, 4 qui videt in abscondito (6, 6. 18. cf. 6, 18 qui est in a.). I Cor. 8, 6 ex quo omnia eqs. I Petr. 1, 17 qui sine acceptione personarum iudicat. IREN. 2, 35, 3 qui continet omnia. al. **Ⓓ** appos. sim.: IREN. 1, 19, 2 de invisibili -e factore omnium (2, 35, 4. cf. 2, 11, 1 -em et f. mundi). OPT. PORF. carm. 9, 35 sancte -r rector superum. PRVD. cath. 3, 189 -is artificis (c. Symm. 2, 826). SACR. Leon. 1110 -r mundi conditor, nascentium genitor eqs. al.

B de aliis: **1** de diabolo: **a** indicatur nomen, sc. diabolus (satanas HIL. c. Aux.): ITALA Ioh. 8, 44 (cod. f = VVLG.) vos Iudaei ex -e diabolo estis et desideria -is vestri vultis facere. *ibid.* ille ... quia mendax est (sicut *ins. vers. pleraeque*) et -r eius (-em mendacii intellegit e. g. AVG. civ. 14, 3 p. 9, 1 D. in euang. Ioh. 42, 13; sed cf. AVG. *ibid.* 42, 12 in his verbis quidam -em diabolum habere putaverunt et quaesierunt, quis esset diaboli -r; v. Bauer, Das Johannesevangelium, 1933, 127sq.). TERT. anim. 16, 7 -r et ipse cognominatus (*affert Ioh.*). HIL. c. Aux. 11 p. 615^c -is tui, id est satanae (*cum pron. poss. ut*: LVCIF. Athan. 1, 43 l. 4 D. vestro, sc. Arianorum. 2, 14 l. 74 AMBR. fid. 5, 11, 135. 5, 19, 230. HIER. epist. 65, 16, 3 -em nostrum, antequam adoptaremur a deo. al.). in Matth. 2, 3 qui d. -em habere coeperant. Ps. AMBR. symb. p. 191 haeretici intereant cum -e mortis suae, d. RVFIN. apol. Orig. epil. 7 l. 8 (*epistula Origenis*) dicentes me -em malitiae ac

perditionis et eorum, qui de regno dei eiciuntur, id est diabolium. Orig. in exod. 8, 6 p. 232, 12 peccantium -r. AVG. in psalm. 26, 2, 18 l. 15 -r secundum saeculum d. est. *al.* **b** *deest nomen*: TERT. anim. 41, 1 naturae corruptio alia natura est, habens suum deum et -em, ipsum scilicet corruptionis auctorem. HIL. c. Const. 8 ille -r tuus artifex humanarum mortium (*cum pron. poss. ut*: LVCIF. Athan. 2, 2 l. 37 D. tuus. 2, 30 l. 12 non conv. 9 l. 65). RVFIN. hist. mon. 15 p. 434^A o omnis doli omnisque fraudis -r. PRVD. ham. 126 scelerum. *al.*

2 de deis haereticorum; significatur: **a** *propator (minus definite TERT. adv. Val. 36 p. 210, 17; pauca selecta)*: TERT. adv. Marc. 2, 27 p. 374, 2 quaecumque exigitis deo digna, habebuntur in -e invisibili incongressibilique eqs. (adv. Val. 19 p. 198, 4 IREN. 1, 5, 1. *al.*). 4, 26 p. 508, 26 ad -em illum superiorem. praescr. 44 l. 29 sq. (*per ironiam facit Iesum loqui*) -em dixeram, qui solem et pluvias facit; sed alius me -r melior adoptavit (IREN. 2, 25, 4 super ipsum *demiurgum*. 4, 9, 2. *al.*; cf. IREN. 1, 19, 1 alterum ... -em praeter fabricatorem huius universitatis [4, 9, 3. 5, 4, 1 p. *demiurgum*]. *al.*). adv. Prax. 19 p. 262, 15 innatus (IREN. 1, 24, 3. 4 et innominatum. cf. IREN. 1, 25, 1 ingenito). adv. Val. 9 p. 187, 2 quantus et quam incomprehensibilis -r (IREN. 1, 2, 1). IREN. 1, 2, 2 -i perfecto. 1, 14, 1 -r, cuius -r nemo est, eqs. 1, 15, 2 ad -em veritatis (1, 20, 2. 3). *ibid.* -em universorum (2, 5, 4. *al.*; cf. 1, 15, 3 -r omnium [1, 15, 5. 1, 21, 3. *al.*]). 2, 2, 3 licet ... angelos dicant factos vel mundi fabricatorem a primo -e (2, 8, 3). *al.* **b** *demiurgus (-em eum esse negat IREN. 4, 1, 1)*: TERT. adv. Val. 18 p. 197, 11 *deum* hunc nostrum ..., -em et *demiurgum* et regem universorum (cf. IREN. 1, 5, 1 *deum* -em et salvatorem et regem omnium). *ibid.* p. 197, 18 ut animalium quidem substantiarum ... -em nuncupent, materialium vero ... *demiurgum* nominent, regem autem communiter in universitatem (*sim.* IREN. 1, 5, 1). 20 p. 199, 11 et -em et *deum* et regem. IREN. 1, 5, 2 -em ... et *deum* eqs. 3, 12, 12 et -em et dominum et *deum* hunc, qui est fabricator. **c** *aliquis alius*: TERT. anim. 34, 3 se quidem fingit summum -em *Simon Magus* (34, 4). adv. Val. 7 p. 185, 2 *Nus* -r dicitur et initium omnium eqs. (*sim.* IREN. 1, 1, 1). IREN. 1, 30, 6 *Ialdabaoth* -r et *deus* (*de eodem*: 1, 30, 10. 14). 4, 1, 1 *Aeonas* ... et *deos* et -es et *dominos* ... vocari.

3 de Messia vel Christo: IREN. 4, 31, 2 -r ... generis humani verbum dei. VVLG. Is. 9, 6 parvulus ... natus est nobis ... et vocabitur nomen eius ... '-r futuri saeculi' eqs. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. 2, 4 l. 99 G. salvatorem hominum, angelorum -em. VEREC. in cant. 1, 3 l. 37 D. (*ad Rom. 4, 16 Abraham* est -r omnium nostrum) melius hoc de Christo accipimus, qui noster verus est -r. 2, 8 l. 75 (*ad deut. 32, 7 interroga -em tuum eqs.*) spiritualiter Christum -em intellege. 3, 3 l. 4 *peccato* -em amiserunt Christum. GREG. M. moral. 16, 65 quorum *pupillorum* vitam misericors -r moriendo servavit.

4 de idolo ligneo: ITALA Ier. 2, 27 (Cypr. testim. 3, 59 p. 162, 7, cf. VVLG.) ligno dixerunt, quia '-r meus es tu', et lapidi 'tu genuisti me' (cf. HIER. *ad l.* ut eos vocaret parentes, quos ipse fabricatus est).

CAPVT TERTIVM: de aliis genitoribus, auctoribus *sim.*:

I de animalibus (plur. l. 50. 53. 58 bis. 63 potius maiores quam parentes significare videtur): LVCIF. 3, 743 fuga cervis (cervos *trad.*) a -bus datur et patrius pavor incitat artus. VERG. georg. 3, 128 ne ... invalidi ... -um referant ieiunia nati (*sc. boum vel equorum ut*: 3, 138 *iuxta* matrum. HOR. *carm.* 4, 4, 30 est in iuvenis, est in equis -um virtus). DIRAE 93 *voc.* -r (*ad hircum ut*: LYDIA 31 haedorum. *de eodem*: Ov. *ars* 1, 522 virque -rque gregis. PETRON. 133, 3 vers. 14 pecoris). LYDIA 28 taure, -r magni gregis eqs. (*sim. de tauro*: Ov. *met.* 10, 326 *iuvencae*. STAT. *Ach.* 1, 313 armenti [Ivv. 8, 109]). GRAT. 195 de -e ... Hyrcano (*item de canibus*: 197 *Molosso*. 281 -e(s) ... magnos). 228 *quadrigam* gloria -um (-i *trad.*) excitat (*sim. de equo, mulorum -e*: COLVM. 6, 37, 5 *iuxta* matri). COLVM. 6, 37, 4 nisi ... -is *onagri* praefert habitum *mula*. 7, 9, 1 *quadrupedum* (*iuxta* matri). 8, 2, 12 -es *galli* (*iuxta* matres). PLIN. *nat.* 11, 85 *phalangiorum* (*iuxta* matrem). TERT. *anim.* 46, 5 *leo* semel -r est. CLAVD. 6, 3 *aquila*. 17, 306 hi *pardis* maculis -es referunt et robore matres.

II de rebus: **A** *quae hominibus quasi -es sunt*: TERT. *virg. vel.* 11, 7 alia in occulto mater, natura, et alius in latenti -r, tempus, filiam suam legibus suis maritarunt (cf. *orat.* 22 p. 195, 15 nulla virgo est, ex quo potest nubere, quoniam aetas iam in ea nupsit suo viro, id est tempori). VVLG. Iob 17, 14 (*loq. Iob quasi mortuus*) putredini dixi '-r meus es' eqs. (HIER. *interpr.* Iob: interitum appellavi -em meum. *explicat Greg. M. moral.* 13, 50 homo ab origine ... vitiata descendit). **B** *quae aliis rebus causam vel originem praebent (e coni. non satis certa*: VARRO *Men.* 397; v. *Dahlmann, Varros Schrift 'de poematis' eqs., 1953, 113 sq.*): HIL. in Matth. 10, 23 ex peccato ... primi parentis ... coepit esse corporis nostri -r peccatum eqs. (*ibid. alterum*). AVIEN. *Arat.* 1423 pluviis late calor est -r. orb. terr. 437 Abnoba mons Histro -r est. AVSON. 332, 16 p. 25 P. dum

-r antiqui renovatur Martius anni. 333, 5 p. 26 anne, -r rerum. MACR. *somn.* 1, 14, 7 anima -em ... intuetur eqs. (*antea*: mens ... animam ... creat). **C** *singulariter de numero masculino, sc. impari*: MACR. *somn.* 1, 6, 1 arithmetici imparem numerum -is et parem matris appellatione venerantur.

III de origine quadam non definita: MANIL. 1, 137 neque terra -em novit nec flamma nec aer aut umor eqs. VVLG. Iob 38, 28 quis est pluviae -r?

pater familiās et pater familiae (plur. -es familias vel familiae vel familiarum; de formis v. supra vol. VI 1, 235, 58 sqq.). *vix recte iunctura -r frater f. legebatur olim in INSCR. Altav. Marcillet-Jaubert 224, 2. plus valere videtur quam dominus SEN. dial.* 5, 35, 2; *de extero e. g. CAES. Gall.* 6, 19, 3; *graece respondet οἰκοδεσπότης* ITALA Matth. 10, 25 (*aur. al.* = VVLG. *ut*: 13, 27. 52. *al.* Luc. 12, 39. 13, 25. *al.*), cf. GLOSS. *οἰκοδεσπότης. αὐθεντίας. cetera singulis locis adnotavimus; de auctoribus gentium p. 668, 38. 674, 67.*

I de hominibus: **A** *usu communi*: **1 in universum (fere de domino rustico)**: **a** *explicatur (cf. B1)*: *ex officiis rusticis*: SERV. *Aen.* 7, 539 (*dictum Catonis*) Cato interrogatus, qui esset -r f., respondit eum, qui bene pascit et bene arat. *ex officiis domesticis (maxime indulgentia)*: SEN. *epist.* 47, 14 *maiores nostri* dominum -em f. appellaverunt, servos ... familiares (*inde fere isdem verbis* MACR. *Sat.* 1, 11, 11). PLIN. *epist.* 5, 19, 2 et *Homericum illud πατήρ δ' ὡς ἦπιος ἦεν* et hoc nostrum '-r f.' LACT. *inst.* 4, 3, 17 propterea -r f. nominatur, ut appareat cum duplici potestate praeditum, quia et indulgere debet, quia -r est, et cohercere, quia dominus. ISID. *orig.* 9, 5, 7 -r f. ... dictus, quod omnibus in familia sua positus servis tamquam -r filiis patria dilectione consulit; ... hinc enim exortum est nomen -i f. eqs. **b** *exempla vetustiora*:

Q. SCAEV. *Gell.* 4, 1, 17 'penus' est ..., quod ipsius -is f. ... aut liberum -is f. (<aut familiae) eius ... causa paratum est (ALF. *dig.* 32, 60, 1 sui cultus c. 34, 2, 28 victus sui c. [*del. Mommsen*]. cf. VITR. 1, 2, 9 ad usum -um f. COLVM. 9, 6, 3 ad utilitatem solius -is f. *sim. al.*). CIC. *S. Rosc.* 43 -es f. qui liberos habent. 48. 120 homines paene operarios ex ... disciplina -is f. rustici (*cf. l. 36 et SEN. epist.* 122, 6 rustici. COLVM. 8, 11, 1 magis urbani -is f. quam tetrici rustici). Tull. 19 iste -r f. Asiaticus beatus (*iuxta arator ut*: Verr. II 3, 120 *bis*. Flacc. 71 -es f. suo contenti, a., rustici). Pis. 51 concursus ex agris -um f. cum coniugibus ac liberis. Att. 7, 14, 2. VARRO *rust.* 2 praef. 3 intra murum fere -es f. conrepserunt relictis falce et aratro eqs. (*inde sim.* COLVM. 1 praef. 15). 3, 3, 5. CAES. *civ.* 2, 44, 1. Liv. 1, 45, 4 bos ... nata cuidam -i f. (*de eodem portento*: VAL. *MAX.* 7, 3, 1 vacca). 5, 30, 8 (*opp. omnium in domo liberorum caput*). 26, 36, 7. VITR. 6, 5, 1. 6, 7, 4 FEST. p. 249. VAL. *MAX.* 8, 13, 1 M. Valerius Corvinus ... suffecit ... non solum ... publicis ministeriis, sed etiam ... agrorum suorum culturae, et civis et -is f. optabile exemplum. PHAEDR. *app.* 10, 1 COLVM. 1, 3, 4. 1, 4, 8. *al., recentiora multa v. vol. VI 1, 235 sq.*

2 distinctius; significatur: **a** *is, qui rei familiari administrandae operam dat*: **a** *sine determinatione*: CATO *agr.* 2, 1 -r f. ubi ad villam venit, ubi larem familiarem salutavit, fundum ... circumeat eqs. (*agitur fusius de officiis domini rustici; cf. PLIN. epist.* 9, 15, 3 -em f. hactenus ago, quod aliquam partem praediorum ... percurro). 2, 7 -em f. vendacem, non emacem esse oportet (cf. ALF. *dig.* 32, 60, 2 ex quibus *rebus* -r f. vendere solitus esset). 3, 1 prima adulescentia -em f. agrum conserere studere oportet; aedificare diu cogitare oportet eqs. 3, 2 -em f. villam rusticam bene aedificatam habere expedit. *agr. capp.* 2 -is f. officia (COLVM. 11 *capp.* 1). ALF. *dig.* 18, 6, 12 sine -is f. culpa fieri potest *incendium*. VITR. 1, 1, 10 ne controversiae factis operibus -bus f. relinquuntur (*sc. aedificantibus ut*: 6 praef. 6. 10 praef. 2). COLVM. 1, 8, 19 iustitia et cura -is f. multum confert augendo patrimonio. 3, 3, 1 an locupletet -em f. vinearum cultus. 3, 3, 5 cum ea res *omissa* ... arcam -is f. semper exhauriat. 5, 7, 4 quod an expediat -i f. facere, (<re)ditus docet (cf. *cum dat.* -i f.: 5, 8, 2 aliquid ... praestat. 9, 1, 3 conducit). 8, 11, 9 *id* maxime -is f. rationi conducit (12, 52, 1 rationibus. cf. 12, 3, 6 quo minus -is f. rationes onerentur).

al. **β** *accedunt attributa (adi. praeter l. 73)*: CIC. *Quinct.* 11 et prudens et attentus (GELL. 12, 12, 4 p. et cauti). *ibid.* certi (*i. fidi*). Deiot. 27 optimus (cf. *rep.* 5, 4 bono [NEP. *Att.* 13, 1 SEN. *epist.* 64, 7 PLIN. *epist.* 7, 25, 3 GAIUS *dig.* 18, 1, 35, 4. *al.*]). NEP. *Att.* 4, 3 non indiligens (cf. SEN. *epist.* 86, 14 diligentissimo [COLVM. 1, 1, 3 diligens. 1, 2, 1. 5, 6, 37. 9, 1, 6. 12, 21, 6 POMPON. *dig.* 35, 1, 111 VENVL. *dig.* 45, 1, 137, 2. GAIUS *dig.* 13, 6, 18 pr. diligentissimus. *al.*]). SEN. *benef.* 4, 27, 5 malus (4, 39, 2. PLIN. *nat.* 18, 40 *ex praecepto antiquo*: m. -em f., quisquis interdum faceret, quod noctu posset ...; peiorem, qui profestis diebus ageret, quod feriatis deberet; pessimum, qui sereno die sub tecto potius operaretur quam in agro). COLVM. 1, 4, 3 *industrii* (8, 2, 5). 11, 1, 4 de -e f. prisci moris (*postea*: domino). PLIN. *nat.* 18, 320 *civilis*, aequi. TERT. *cult. fem.* 2, 10 l. 34 *sapientes*. VLP. *dig.* 26, 7, 10 idoneus. *al.*

b homo quadam dignitate, gravitate, nobilitate praeditus (saepius, ut crimen in eum vel ab eo commissum augeatur): CIC. Quinct. 55 de scurra multo facilius divitem quam -em f. fieri posse (item in proverbio: PORPH. Hor. epist. 1, 17, 58 qui semel scurra, numquam -r f.). Verr. II 3, 183 his scribis, qui digni sunt illo ordine, -bus f., viris bonis atque honestis. 4, 58 -i f., L. Titio, civi Romano, anulus de digito detractus est. Att. 4, 15, 4 -em f. domi suae occidi. CAES. Gall. 6, 19, 3 -r f. inlustriore loco natus. VAL. MAX. 4, 4, 7 dignitas -is f. SEN. dial. 5, 35, 2 servusne rideat coram domino? ... immo coram -e f. PLIN. nat. 23, 40 mangones ita ... excogitare, iam et -es f., eqs. PETRON. 8, 2 (loq. Ascyllus) accessit ad me -r f. et ducem se ... promisit; ... deinde ... coepit rogare stuprum. 31, 7 pantomimi chorum, non -is f. triclinium crederes. SVET. Cal. 26, 5 gladiatoribus remotis -es f. notos in bonam partem ... subiciebat. Dom. 10, 1 -em f. ... detractum spectaculis in harenam canibus obiecit. ITALA Luc. 19, 12 (cod. a) homo quidam -r f. (gr. εὐγενής, Vulg. nobilis).

c civis artium parum peritus (etsi non rudis; similiter unus e togatorum numero Cic. de orat. 1, III, cf. rep. 1, 36 unum e togatis): CIC. de orat. 1, 132 mihi ..., qui sicut unus (i. quivis) -r f. his de rebus loquor (loq. Crassus ut: 1, 159 quae fortasse, quemcumque -em f. arripissetis ex aliquo circulo, eadem vobis ... respondisset). 3, 87 Valerius cotidie cantabat, erat enim scaenicus; ... at Numerius Furius ..., cum est commodum, cantat; est enim -r f., est eques Romanus, puer didicit quod discendum. SEN. contr. 10 praef. 14 imp. Augustus de Gavio Silone dixit ...: 'numquam audivi -em f. disertioem'; at cum (erat qui trad.) -em f., praeferret, oratorum subducebat (om. codd. opt.).

3 luditur cum ambiguitate notionis: MART. 1, 84, 5 futuit ancillas domumque ... implet equitibus vernis: -r f. verus est Quirinaks.

B usu forensi (de re v. Sachers, RE XVIII 4, 2121 sqq.; Kaser, Röm. Privatrecht I 50 sqq. 268 sqq. 341 sqq. II 202 sqq.; quam ad rem illustrandam exempla iuncturae sufficere non posse vix est quod moneamus; v. etiam p. 671, 64 sqq. 676, 48): 1 definitiones, explicationes sim. (cf. A1a):

PAVL. FEST. p. 86 familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorum dux et princeps generis vocabatur -r et mater f. VLP. dig. 1, 6, 4 civium Romanorum quidam sunt -es f., alii filii f. eqs.; ibid. -es f. sunt, qui sunt suae potestatis sive puberes sive impuberes (cf. infra l. 67). 50, 16, 195, 2 -r ... f. appellatur, qui in domo dominium habet, recteque hoc nomine appellatur, quamvis filium non habeat, non enim solam personam eius, sed et ius demonstramus; denique et pupillum -em f. appellamus; et cum -r f. moritur, quotquot capita ei subiecta fuerint, ... -um f. nomen subeunt. reg. 4, 1 sui iuris sunt familiarum suarum principes, id est -r f. itemque mater f. TERT. virg. vel. 11, 10 apud ethnicos mater f. vocatur, licet virgo, et -r f., licet investis.

2 exempla notabiliora usum illustrantia: CATO or. frg. 27, 2 (non ad verbum trad.) percunctatum -is f. nomen, ne quis servum mitteret, lege sanctum fuisse. RHET. Her. 1, 12, 20 -r f. cum filium heredem faceret (CIC. inv. 2, 116. sim. ALF. dig. 28, 5, 45 instituerat. IAVOL. dig. 42, 5, 28 substituit. al.; cf. CIC. inv. 2, 62 heredes ... ipsius -is f.). ibid. legavit (1, 13, 23 CIC. inv. 2, 116. 148 top. 21 ALF. dig. 33, 7, 16, 2 IULIAN. dig. 30, 81, 7. al.). 1, 13, 23 si -r f. intestato (-tus var. l.) moritur (CIC. inv. 2, 148 de orat. 1, 183. cf. GAIUS inst. 2, 144 intestatus). CIC. inv. 2, 122 -r f. ... in testamento ita scripsit (cf. de orat. 1, 241 testamentum fecit. SVET. Aug. 59 testamento caverunt. sim. al.). Catil. 4, 12 si -r f. supplicium de servis (non) quam acerbissimum sumpserit (cf. LIV. 2, 36, 1 servum sub furca (virgis) caesum medio egerat circo [sim. de eadem re VAL. MAX. 1, 7, 4]. COLVM. 1, 8, 16 quem servum -r f. tali poena multaverit. sim. al.). de orat. 1, 183 cum -r f. uxorem praegnantem in provincia reliquisset, Romae alteram duxisset neque nuntium priori remisisset eqs. leg. 2, 50 quod -r f. in eius donatione, qui in ipsius potestate est, adprobavit, ratum est (IULIAN. dig. 49, 15, 22, 2^a -r f., qui habebat filios in p. duos. sim. al.). LABEO dig. 33, 4, 13 (a Paulo excerpt.) filius familias ... -r f. factus (IULIAN. dig. 47, 2, 59 POMPON. dig. 14, 6, 20 AFRIC. dig. 28, 5, 47 VLP. dig. 37, 11, 1, 8. cf. VLP. dig. 36, 2, 15 liberi non mortalitate -is, sed emancipatione -es f. constituti. PAVL. dig. 3, 5, 14 effectus [COD. Iust. 12, 3, 5 pr.]). PHAEDR. 3, 10, 48 perscrutatus crimina -r f. (cf. COLVM. 1, 8, 17 inquisitio -is f.). SVET. Tib. 15, 2 nec quicquam ... pro -e f. egit adoptatus (sim. de -e f. adoptato: GAIUS inst. 3, 83 cum -r f. se in adoptionem dedit. VLP. dig. 1, 7, 15 pr. al.). VLP. dig. 14, 6, 2 cum filii familias in castrensi peculio vice -um f. fungantur. 32, 50, 1 -i f. impuberi. al.

II de deo Christiano: **A** in sententia quasi proverbiali (sc. secundum lusum verborum hebr.; loq. Iesus quasi de se ipse): ITALA Matth. 10, 25 (aur. al., sim. VVLG.) si -em f. Belzebul vocaverunt. **B** usu pleno (de Iesu p. 692, 1, cetera potius ad deum patrem pertinent): CLEM. ad Cor. 40, 1 facere debemus, quae -r f. consummare iussit (gr. δεσπότης). 40, 4 legibus ... -i(s) f. apparentes (gr. δεσπότης). IREN. 4, 13, 2 pietatem et obaudientiam, quae erga -em f. est, esse ... eandem et servis et liberis (sc. et Iudaeis et Christianis). AVG. in euang. Ioh. 67, 4 l. 10 nostro (QVODV. de IV fer. 2, 1 do-

minus atque -r f. n.). 112, 2 l. 5 alto -is f. consilio. serm. 160, 5 tanti (de Iesu; de deo patre: 311, 10, 10. cf. GREG. M. in euang. 36, 2 p. 1267^B summi). PETRON. BONON. serm. Migne suppl. 3, 142 (opp. servi; respicitur Matth. 25, 14 sqq.). QVODV. de IV fer. 1, 7 ut ... domino deo nostro fiducialiter dicamus: domine -r f. eqs. c. Iud. pag. Ar. 1, 2 temp. barb. 1, 7, 7. CASSIOD. hist. 1, 14, 47 -e f. eius ecclesiae catholicae.

III de partibus hominis: MACR. Sat. 7, 4, 17 qui stomachus -r f. dici meruit quasi omne animal solus gubernans. ORIG. in Matth. ser. 79 p. 190, 6 ab intellectu, qui est in unoquoque homine -r f. (p. 190, 9 a -e f. i. p. 190, 26 -i f., id est i.).

allitterationes (notabiles): parens: CIC. inv. 1, 105 de -bus aut p. Rab. perd. 27 -em patriae, parentem ... rei publicae. VOPISC. Car. 2, 2 -e ac p. patria: NAEV. com. 93 -es, patriam (asynd. ut: ENN. scaen. 92 o -r, o p. eqs.). PLAVT. Men. 1083 et p. et -em (et -em et matrem trad.; cf. -r et p.: VERG. Aen. 10, 351 VELL. 2, 120, 2). 1090 p. ac -em. CIC. nat. deor. 3, 67 -em p. que (CIRIS 131 Liv. 7, 10, 4. ordine inverso: HOR. sat. 1, 10, 27 p. que -isque. SIDON. carm. 23, 33). patronus: PLAVT. Capt. 444 tu p., tu -r (asynd. ut Cas. 739 mi -r, mi p.). LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 146 -es aut p. (QVINT. inst. 4, 1, 42 p. aut -is). HOR. epist. 1, 7, 54 quo sit -e quove p. Liv. 22, 34, 6 -r p. que. patruus: v. p. 793, 64. plebs: SALL. Iug. 88, 1 p. -busque (VERG. georg. 2, 509 p. que -umque. Liv. 4, 2, 6, 4, 42, 9 CLAVD. 24, 116. ordine inverso: Liv. 2, 23, 1. 27, 8, 10). SALL. (?) rep. 2, 5, 1 in -es et p. (Liv. 2, 64, 1. ordine inverso: Liv. 3, 31, 7 PLIN. nat. 33, 29). Liv. 4, 2, 7 seu ex -bus seu ex p. 4, 6, 8 ex -bus ac p. populus: LVCIL. 1229 p. que -esque (VERG. Aen. 4, 682. 9, 192 Ov. met. 15, 486 VAL. FL. 8, 281. al. apud poetas; ordine inverso: Ov. fast. 1, 69). CIC. carm. frg. 11 (de consul.), 59 -um ... p. que (65 VERG. Aen. 8, 679 Liv. 22, 32, 7. 27, 33, 9. ordine inverso: MART. 12, 2[3], 15). TAC. hist. 1, 4, 2 apud -es aut p. ann. 3, 10, 2 p. et -um (VIR. ill. 2, 13 inter -es et p.). Liv. perioch. 1 p. 3, 6 neque -um neque p. (cf. Liv. 1, 49, 7 p. ac senatus).

in lusu verborum: v. p. 683, 8. cf. p. 691, 26.

deriv.: pateratus, paterculus, paternus, patraster, patricius, patricus, patrimonium, patrimus, patrinus, patritus, patrius (-ia), patro (-atus), patrōnus (-a), patruus; cf. pateressa.

compos.: com-, omni-, verbipater; patricida, patripassianus.

v. Kampitz.

***patera**, -ae f. [sunt qui coniungant aut cum patere aut cum gr. πατάνη. si Ortiz, Emerita 47, 1979, 395 sqq. recte confert vocem etrusc. vasi incisam q. e. pataras, non constat utrum haec vox an latina prior fuerit. Sch.]

de origine: VARRO ling. 5, 122 in poculis erant -ae, ab eo quod Latini (pater) dicunt ita, dictae (locum vexatum sic restituit Collart, alii aliter; ita dicunt trad.; a patere vocem derivant etiam: MACR. Sat. 5, 21, 4 -a ..., ut et ipsum nomen indicio est, planum ac patens est. al.). ISID. orig. 20, 5, 2 -ae phialae sunt dictae, vel quod in ipsis potare solemus, vel quod patentes sunt dispansisque labris (a potare etiam GLOSS. I² III Abstr. PA 67).

scribitur: -ta- ACT. Arv. a. 81 (CIL VI 2060) 12, -tha- cod. Lugd. ITALA exod. 25, 29 (cf. falsam script. paratas ibid. 38, 12); in codd. rec. etiam -the- vel -thae- PLIN. nat. 14, 9 PRVD. tituli 193. abbreviatur: pat INSCR. Gall. Wuilleumier 62 (si recte suppl.). de notione (enumeratur inter vasa VLP. dig. 47, 2, 19, 1, cf. 4. AVSON. 347, 5 p. 165P. [sim. inter vasa vinararia VARRO frg. Non. p. 545, 23, vasa potatoria ISID. orig. 20, 5, 2], inter pocula VARRO ling. 5, 122 PAVL. sent. 3, 6, 90): GREG. TVR. Franc. 9, 28 -is ligneis, quas vulgo bacchinon vocant. GLOSS. φιάλη. καύκος. (λε)κάν(ι)ον (dubitanter Goetz). fiala. buccula calicis. regium poculum. poculum. GLOSS. I² I Ansil. PA 739 regalis fiala. 742 poculum grandem. GLOSS. II 595, 57 trigone: -a, discus. cf. et p. 693, 74. legitur inde a PLAVTO, ACC., VARRONE, CIC. per totam latinitatem. [restituitur (patera)m TEST. Dasum. (CIL VI 10229) 67. confunditur cum paternus VERG. Aen. 6, 249 (cod. F). AVSON. 347, 5 p. 165P. AMBR. virg. 2, 5, 37, panthera cod. M. (saec. V) PLIN. nat. 14, 9, patina CIC. Verr. II 4, 46 (falsa var. l. PAVL. sent. 3, 6, 86). falso trad. NAEV. carm. frg. 7 apud Bass. gramm. VI 266, 1 pro crateras vel creteras. e coni. haud necessaria SER. SAMM. 1074 (-is Keuchen, parvis trad., quod defendit Heraeus in exemplari suo coll. Plin. nat. 24, 83 infantibus).]

i. q. vas latum et modica altitudine (maxime ad potandum aptum. ad rem cf. von Schaewen, Röm. Opfergeräte, 1940, 24 sqq.; Hilgers, Lat. Gefäßnamen, 1969, 71 sq. et 242 sqq.): **I** proprie: **A** in rebus profanis et usu non certe designato: 1 -a dono dari, accipi sim. dicitur, vel homines -a donari, honorari sim. dicuntur (sc. maxime accipiunt singuli homines; senatus vel omnis populus e. g. p. 693, 5; cf. etiam p. 693, 50): PLAVT. Amph. 260 ob virtutem ... Amphitruoni -a donata aurea est (HOR. carm. 4, 8, 1 donarem -as grataque ... meis aera sodalibus. cf. structuram '-am alicui donare': PLAVT. Amph. 761. al. Liv. 30, 15, 11 VOPISC. Prob. 5, 1). 419 quid Amphitruoni ... est datum?: Pterela rex qui potitare solitus est -a aurea (760 te auream -am mihi dedisse dono. al. Ov. met. 13, 704. al.; cf. Liv. 27, 4, 9 iis [Gatti])

regulis ... quae darentur portata, ... -ae aureae). 534 hanc -am ... tibi condono. 765 ex tua accepi manu -am (Liv. 22, 32, 9). Acc. carm. frg. 8 sapientiaeque invictae gratia atque honoris, -a Nestorem, mactavit aurea (L. restit. Turnebus, pater honesto rem codd. Nonii). Liv. 22, 32, 4 ab iis legatis quadraginta -ae aureae magni ponderis in curiam inlatae. 22, 36, 9 legati ... -as aureas Romam attulerunt. 27, 4, 8. 44, 14, 2 munera ... missa, ... -ae aureae quattuor pondo eqs. VAL. FL. 3, 12 ipse *Cyzicus* ducis -as ... capit. *al.* 2 *cetera exempla*: PLAVT. Amph. 769 vin proferri -am? (770). 786 si -a -am peperit, omnes congeminavimus. *et saepius in hac fabula*. Cic. Verr. II 4, 47 illa ... capiebantur, patellae, -ae, turibula, (L. interpol. esse susp. Eberhard haec et 4, 48 de patellis -is turibulis). 4, 48 istum Verrem -am abstulisse, ... patellam, ... turibulum. Brut. 43 Themistoclem, cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem -a et eo potu mortuum concidisse (VAL. MAX. 5, 6 ext. 3 [de eodem]. VAL. FL. 1, 817 avide exceptum -is hausere cruorem Aeson et uxor). HOR. sat. 1, 6, 118 astat echinus vilis, cum -a gutus, Campana supellex. Liv. 26, 47, 7 (de praeda) -ae aureae tot ... librales ferme omnes pondo. VITR. 2 praef. 2 (verba architecti ad Alexandrum) Athon montem formavi in statuam virilis figuram, cuius manu ... dextera -am designavi. PAUL. FEST. p. 86 felicata -a dicta, quod ad felicis herbae speciem sit caelata (cf. infra l. 29). VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 infusum ... -ae ... vinum. PLIN. nat. 33, 153 Fabricius imperatores plus quam -am et salinum habere ex argento vetabat. VAL. FL. 2, 348 circum -is it Bacchus. STAT. Theb. 10, 313 Bacchus in altis crateras -asque redit. Ach. 1, 774. MART. 6, 92, 2 caelatus ... serpens in -a. 8, 6, 14 hac propinavit Bitiae ... Dido in -a. GAIVS inst. 4, 37 furtum ... -ae aureae. VLP. dig. 16, 3, 1, 40 scyphum ... vel lancem vel -am. *al.*

B in rebus sacris (in ritu impio SALL. l. 46): 1 *paganis*: **a exempla varia (selecta inde a PLIN. nat.):** Cic. Verr. II 4, 46 -a (patina var. l.), qua mulieres ad res divinas uterentur (cf. l. 10sq.). parad. 11 filicatas ... -as (cf. supra l. 19. opp. capudines ac fictiles urnulas). nat. deor. 3, 84 -as coronasque, quae simulacrorum porrectis manibus sustinebantur (inde VAL. MAX. 1, 1 ext. 3 LACT. inst. 2, 4, 19. AMBR. infra. sim. tenere dicuntur simulacra deorum -as: Cic. div. 1, 46 PLIN. nat. 34, 77 AMBR. virg. 2, 5, 36. *al.*). *al.* VERG. Aen. 5, 91 *anguis* inter -as et levia pocula serpens. Ov. fast. 4, 934 cum ... meri -a turis acerra fuit. Liv. 6, 4, 2 tres -ae aureae ..., quas ... constat ante pedes Iunonis positas fuisse (10, 23, 13). FEST. p. 250 'am perplovere' in sacris cum dicitur, significat pertusam esse. CVRT. 4, 8, 16 Herculi ... crateram cum xxx -is dicavit *quidam*. PLIN. nat. 12, 94 radicem *cinnami* ... aureae -ae impositam. AVSON. 347, 5 p. 165 P. turibula et -ae, quae tertia vasa deum? CIL II 2103, 7 -am p(ondo) lib(rae) ex voto ... s(olvit). XIV 2215, 5 res traditae fanis utrisque: ... spondeum i argenteum et -a, ... (7) -a cum frugibus. *al.* fort. addas INSCR. Gall. Wuilleumier 62 Mar(ti) cum pat aur vov(it) eqs. (patera aurea vel aurata solvit Pflaum). **b illustratur usus -arum in variis ritibus (sc. maxime in sacrificiis et libationibus; dedicationes -arum v. sub a):** SALL. Catil. 22, 1 Catilinam ... humani corporis sanguinem vino permixtum in -is circumtulisse (sc. quem degustarent coniurati post execrationem. inde FLOR. epit. 4, 1, 4). VERG. georg. 2, 192 qualem *laticem* -is libamus et auro ([*explicitat SACERD. gramm. VI 454, 10 pro aureis -is, sim. SERV. ad l.*]. Aen. 12, 174. CVRT. 7, 8, 17sq. [ad rem cf. Herod. 4, 5, 3] dona nobis *Scythis* data sunt ... sagitta, hasta, -a; ... -a ... vinum dis libamus. 8, 10, 34. VAL. FL. 1, 660 capit -am; ... hac ... libat latices. *al.*; cf. p. 694, 3). Aen. 1, 729 *Dido* implevit ... mero -am (sc. ut libationem faciat hospitibusque propinet. inde pendet MART. supra l. 25). 3, 355 libabant pocula Bacchi ... -asque tenebant (4, 60 v. sub IIA. 5, 775. 8, 640. cf. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 5^a, 49 Pighi [a. 204] <1>aeva retinens ... -am cum vino [4, 6 *sim. restituit Diehl*]). 5, 98 vina ... fundebat -is (HOR. carm. 1, 31, 2 Ov. met. 9, 160. *al.*; cf. p. 694, 2 nec non HOR. carm. 4, 5, 34 mero defuso -is [ARNOB. nat. 4, 16 p. 221, 10 M.]). *al.* HOR. carm. 1, 19, 15 bimi cum -a meri. Ov. met. 15, 575 vina ... dat -is. PAUL. FEST. p. 113 inferium vinum id, quod in sacrificando infra labrum -ae ponebatur. CVRT. 4, 7, 24 multis argenteis -is ab utroque navigii *Ammonis* latere pendentibus. PETRON. 60, 8 *puer* -am vini circumferens 'dii propitii' clamabat. 133 vers. 16 spumabit -is hornus liquor. ACT. Arv. a. 80/81 (CIL VI 2059) 10 pueris ... referentibus ad aram in -is (*sim. a. 81*[CIL VI 2060]12). VAL. FL. 5, 192. STAT. Theb. 6, 211 spumantes ... mero -ae verguntur (cf. l. 75). *al.*

2 *iudaicis et christianis (cf. III infra)*: ITALA exod. 25, 29 (Lugd.) parapsides eius et -as et phyolas, et libatoria et cyathos, in quibus libabis in eis, ex auro puro facies ea (L. gr. θύλακας, Vulg. fialas). 38, 12 (*ibid.*; scribitur paratas; Vulg. [37, 16] et gr. ut supra). ALC. AVIT. epist. 7 p. 38, 22 de ministeriis haereticorum ..., id est patenis -isque.

II tropice: **A metonymice (sc. ponitur fere pro potu, qui -a continetur [fort. pro actu potandi apud PROP.], sed nonnulla etiam ad I trahere possis; cf. GLOSS. I Ansil. PA 741 -a: potum diffusum):** VERG. Aen. 1, 739 ille impiger hausit spumantem -am (*vix recte explicat Serv. ad l. 'hausit'*

modo 'accepit', nec possumus intellegere 'bibit'). 4, 60 tenens dextra -am ... Dido ... vaccae media inter cornua fundit (cf. CLAVD. DON. ad l. p. 364, 10 -am fundebat). 7, 133 nunc -as libate Iovi ([cf. ad l. CHAR. gramm. p. 360, 5B. pro eo quod est in -is. *sim. SERV.*]. CLAVD. 1, 247 deis). LYGD. 6, 3 aufer et ipse *Liber* meum, -a medicante, dolorem (L. coni. Waardenburg, pariter medicando trad.). PROP. 4, 6, 85 sic noctem -a, sic ducam carmine, donec iniciat radios in mea vina dies (*potius ad commissationem quam ad rem sacram spectat*). **B metaphorice:** SIDON. epist. 9, 4, 3 quantumlibet nobis anxietatum -as vitae praesentis propinet afflictio.

III in comparatione vel imagine (sc. apud Iudaeos et Christianos, maxime in prophetiis vel visionibus): ITALA Zach. 9, 15 (Fert. adv. Marc. 4, 39 p. 553, 14) bibent sanguinem illorum velut vinum et replebunt -as quasi altaris (gr. πλήσουσιν ὡς φιάλας θυσιαστήριον, Hier. in Zach. [sim. Vulg.] implebunt sicut phialas altare. *explicitat TERT. ibid. ad persecutiones Christianorum referens*). apoc. 5, 8 (Cypr. testim. 2, 15) viginti quattuor seniores ... habentes singuli ... -as aureas plenas odorem supplicationum, quae sunt orationes sanctorum (gr. φιάλας, aliae vers. et Vulg. phialas. locum imitatur PRVD. tituli 193, *explicitat CASSIOD. compl. in apoc. 5, 1*). TERT. resurr. 25 p. 61, 6 ut ... orbis de -is angelorum plagas suas ebibat (*respicitur apoc. 15, 7sq.*). PAUL. NOL. epist. 23, 33 p. 190, 7 velut aromata -is incensa flagrantibus spiritu veritatis.

appendicula: 1 *indicatur materia -ae per:* **a adi.:** PLAVT. Amph. 260 aurea (419. *al.* Acc. carm. frg. 8 Cic. div. 1, 54 Liv. 6, 4, 2. *al.*). CVRT. 4, 7, 24 argenteis (PLIN. nat. 8, 186 VLP. dig. 47, 2, 19, 1). TREB. trig. tyr. 14, 5 electrinam. GREG. TVR. Franc. 9, 28 -is ligneis ... ex gemmis fabricatis et auro. *al.* **b hendiadyoin:** VERG. georg. 2, 192 -is ... et auro. **c praepos. ex (cf. Liv. 27, 4, 8 -am ex quinque pondo auri factam [-am auream ex quinque pondo factam var. l.]. GREG. TVR. sub a):** PLIN. nat. 14, 9 ex una vite. 33, 153 ex argento. SIL. 16, 167 ex auro. *al.*

2 *indicatur id, quod inest per:* **a gen.:** VERG. Aen. 3, 67 sanguinis ... sacri. HOR. carm. 1, 19, 15 meri (Ov. fast. 4, 934). PETRON. 60, 8 vini. SIDON. epist. 9, 4, 3 (*in imagine*) anxietatum. **b praepos.:** ACT. lud. saec. Sept. Sev. 4, 6 Pighi (a. 204) cum vino (5^a, 49).

deriv.: patella.

cf. Onom.

paterātus, -i m. a pater, cf. fortasse patrastus et patrater.

scribitur -tir- CIL III 6010, 160 VII 1336, 789c. *i. q. patraster, vitricus:* CIL XIII 1829, 8 P. Sextilius -us filiastrae suae posuit. *dub. an nom. propr. in titulis vasorum:* CIL III 6010, 160 -i of(ficina). VII 1336, 789 (ter). XIII 10010, 1501. INSCR. Anz. f. Schweizer. Altertums-kunde, N. F. 27, 1925, 60a (bis).

paterclus, patercolus v. paterculus.

paterculārius a paterculo GLOSS. V 606, 61; cf. NOT. Tir. 33, 38 -us (var. l. -tri-, *antecedit paterculus*). *de notione parum constat, nam suffixum '-arius' origini a nomine pers. ducendae male convenit.*

paterculus, -i m. a pater deminutive. *scribitur -cl- in titulis.* NOT. Tir. 33, 37 (var. l. -col-). *dictum videtur de patre per blanditiam (cf. matercula):* PRISC. gramm. II 103, 11 similiter faciunt in 'er' terminantia diminutivum: 'frater fraterculus', 'pater -us', quod et proprium invenitur eqs. (inde GRAMM. suppl. 70, 11). *dub. an nom. propr. in titulis vasorum, e. g. CIL XIII 10010, 1504.*

deriv.: patercularius. *cf. Onom.*

pateressa, -ae f. a pater, nisi subest gr. πάτρισσα, quae vox alibi non legitur. *i. q. mater synagogae (sc. titulus honorificus, cf. vol. VIII 439, 72):* CIL IX 6231, 3 hic requiescet Alexsan(d)ra -a.

paterfamiliās v. pater. Gatti.

paternalis, -e. a paternus. *i. q. paternus:* IREN. 2, 14, 7 *Valentiniani dicunt matrem ... (vel) semen -e ... enuntiasse mysteria veritatis (postea: a semine eius patris).* *loco corrupto:* VINDIC. gyn. p. 447 rec. C (*homo e sanguine mulieris et viri concipitur*) unde et maiores nostri consanguineos appellaverunt et consanguinitate -is, materna natos (*legasne -is (sive)?*).

adv. paternāliter. 1 *i. q. modo, qui patri vel patribus convenit: respicitur deus:* IREN. 4, 20, 5 deus visus ... tunc per spiritum propheticum, visus autem et per filium adoptive, videbitur ... in regno caelorum -r. 5, 36, 3 *deus* praestans illa -r, quae eqs. *respiciuntur maiores, sc. patriarchae:* IREN. 4, 25, 3 oportebat ... quaedam ... praenuntiari -r a patribus.

2 *i. q. modo, qui a patre vel patribus originem ducit: respicitur deus:* IREN. 1, 4, 1 ipsam *Achamoth* duobus nominibus vocari, *Sophiam* -r; pater enim eius *Sophia* vocatur (gr. πατρωνυμικῶς. cf. 1, 2, 6 vocari ... patronymice). *respiciuntur maiores:* CASSIOD. Ios. antiq. 17, 254 p. 503 (*de pentecoste*) festivitas ... apud nos sic -r appellatur (gr. ἑορτὴ ... πατριος τοῦτο κεκλημένη).

ad vol. X 1

quibus accedunt addenda quaedam selecta
(plura latent in schedis nostris novissimis, quae continuo augentur)

p. p. 3, 23 legas: 4. 5. pro puella v. vol. X 2, 2504, 69).
[pabil: barba GLOSS.¹ I Ansil. PA 2. corruptum; pubis: b. Usener, fort. recte coll. vol. X 2, 2435, 35.]
pābulatōrius. post p. 4, 63 addas: TAB. devot. Année Épigr. 1993 n. 1087 (e Britannia) -am, quicumque <illam> involasit (per archaismum, i. -vit) ..., mo<ri>atur (i, sc. molam; paulatoriam trad.).
pābulor. p. 5, 8 legas: ierat (cf. perioch. 57, 9 exierant).
pābulum. p. 9, 84 legas: COLVM. 1, 5, 1.
pachymerēs. p. 12, 6 legas: var. lect. p. 11, 81.
 pro p. 12, 44 sq. legas: **pācifero**, -ātum, -āre. a 1. pax et ferre vel a pacifer. 1 pass., i. q. pacificari, pace donari sim. (ad notionem cf. pass. animadverti): VET. LAT. Iob 3, 26 (cod. 91. al.) neque sum -tus neque silui (gr. εἰρήνευσα, Hier. interpr. Iob in pace fui, Vulg. dissimulavi).
 2 act.: GLOSS. II 286, 30 -o: εἰρήνην ἄγω.
pācifico. p. 13, 42 pro 181, 1 legas: 31, 11.
pācificus. p. 14 in marg. inf. legas: [Fröhlke]. p. 17, 62 legas: 483, 1.
pācīscor. p. 19, 13 legas: vectigalis. 44, 23, 2 argenti talenta). p. 20, 42 addas: PVBLIC. Aug. epist. 46, 1 ad deducendas bastagas.
 2. **pāco.** p. 21, 74 legas: solo paca(to. post p. 23, 84 inseras lineas tres, quae errore tyopthetae p. 24, 84-25, 2 sunt impressae.
pactio. post p. 24, 83 legantur p. 25, 3 sqq. p. 25, 13 legas: ad privatas res. p. 25, 16 legas: coniuncta civitas. p. 25, 29 legas: pacis lex sit servitutis.
pactur. p. 27, 66 legas: Vales. 11, 49 Zenoni.
paeanista, -ae m., παιανιστής. i. qui paeānem cantat (plur. de sociis collegii; loco manco): EPIST. imp. Sept. Sev. (CIL VI 31330) 4 Severus -is: potestis eqs.
paedagōgium. p. 30, 70 addas: TAB. devot. Zeitschr. Pap. Epigr. 167, 2008, 207 l. 2 sq. (e Britannia; saec. II/III) qui frudum, i. fraudem, fecit de -o (padoio trad.) ..., qui furtum fecit de -um (padaoium trad.).
p(a)edor. p. 36, 4 legas: pedica, ut subsit 3. pedo? v. enim p. 982, 10 sq. et cf. p. 647, 48). p. 37, 20 legas: deriv.: pederosus (sc. pedor-); cf. ?p(a)edatum, paedidus.
paalex. p. 38, 46 legas: matronae nos.
 1. **paelicātus.** p. 40, 66 addas: COMMENT. Lucan. 8, 104 (v. p. 39, 68).
paene. p. 41, 7 pro PROP. legas: VITR., PERS.
paenitet. p. 61, 23 legas: probant Ciceronis obtrectatores GELL.
paenula. p. 69, 30 ante SVET. inseras: TAB. Vindol. II 196, 3. 5.
p(a)enūria. p. 74, 76 legas: 386, 23.
paenōnia. p. 75, 81 legas: GLOSS. al., v. p. 2185, 33 sqq.
pāgarchia. p. 84, 22 legas: 96, 41.
pāgēius. p. 84, 32 legas: 94, 49.
pais. p. 96, 62 legas: RVFIN., pe- EXC. barb. p. 96, 67 addas: i. q. filius: EXC. barb. p. 310, 9 -es Casandrus (cf. Hier. chron. a. Abr. 1718 filii Cassandri).
 1. **pāla.** p. 97, 3 inseras: loco corrupto trad. COLVM. 3, 9, 3. p. 97, 45 inseras: PS. SORAN. quaest. med. p. 366, 9 -ae duae (cf. supra p. 96, 77).
palaestra. p. 99, 71 legas: turbae ac fori.
palam. p. 102, 19 addas: vox deest e. g. PROP., VITR., CELSO, COLVM. p. 102, 31 legas: plures (cf. CAPER gramm. VII 97, 10 ad multos refertur). p. 107, 31 legas: concreditumst.
palē. p. 112, 2 legas: graece. de PACVV. v. p. 2781, 56 sq.).
palerae v. phalerae. inserendum p. 117, 11.
palin. p. 117, 84 legas: -v. p. 118, 1 ante CIL inseras: PAVT. Pseud. 1276 (e conī., cf. p. 574, 66). Trin. 705 euge, Lysiteles, -n (-v edd.).
 1. **palla.** p. 120, 45 legas: PACVV. trag. 46 -am [si recte trad., v. p. 2301, 44; palam, i. πάλην, intellexit Schierl, comm. 2006, 171 sq.).
palliastrum. p. 127, 34 legas: ni Zeno.
palliolum. p. 132, 83 inseras: TAB. devot. Zeitschr. Pap. Epigr. 161, 2007, 62 l. 3 (e Germ. sup.; saec. I) qui[s] sustulit Verionis -um. OSTRAC. Claud. (ed. Bingen al. 1992) 135 (fere a. 107) tunicas duas et palliol(um) ... habeo. p. 133, 11 legas: feminarum (cf. var. lect. p. 135, 81).
pallium. p. 135, 48 inseras: PAVL. NOL. epist. 29, 1 -a camelorum pilis texta. p. 137, 19 inseras: ENNOD. carm. 1, 10, 1 nigrante tectam -o iam terra noctem suscipit. p. 137, 39 inseras: nigrans: ENNOD. carm. 1, 10, 1.
pallor. p. 140, 35 legas: instituti.
palma. p. 143, 3 legas: dicebat (sim. fin. 2, 17 VARRO frg. Cassiod. inst. 2, 3, 2. cf. Quint. inst. 2, 20, 7 explicatae manui ... similem). p. 144, 51 legas: 9, 12 ext. 9. p. 148, 11 legas: proxima.

palmulāris. p. 155, 81 addas: i. q. formam palm(ul)ae habens: PASS. Pion. (BHL 6852) 4 cum ... colonus aut bicorni furca triticum vertit aut -i (gr. non resp.).
palumbēs. p. 171, 66 legas: 169, 16.
 5 **pānārius.** p. 188, 76 inseras: TAB. Vindol. II 194 B 3 (contextu mutilo ut: III 597 b 1).
 ?**panc(h)riā** v. pandia. inserendum p. 189, 80.
pandīa. p. 192, 14 legas: continere (panc(h)riae Traube et Fridh dubitanter coll.
 10 **2. pando** (passum). p. 201, 18 legas: psithium.
 ***panselēnus,** -a, -um, πανσέληνος, non nisi pro subst. adhibitum. occurrunt nom. -os et -us, gen. -ī, acc. -on; legitur gr. -ος Fav. Eul. 12, 4 Mart. Cap. 8, 864. i. q. plenilunium: PRAEC. canon. Ptol. 19 -on, id est plenilunium, in diametro solis requires. 37 -i tempus (al.; pro iunctura ponitur neutr. -on 38 p. 62, 14 et 64, 3). 51 utrum nocturna an interdiana sit sinodus atque -us. al. in eodem opere (v. indicem ed., p. 166).
 15 **pantana:** †defecta†, humida, ruscida (i. rosc-) SYNON. Gloss. I p. 83 n. 58. obscurum; fontana: <ma>defacta temptavit Heraeus in exemplari suo; it. pantano 'paluster' (sec. lacus Pantanus Plin. nat. 3, 103?) confert Gatti in ed.
 20 **2. panthēra.** p. 239, 5 addas: VEN. FORT. epist. (carm. 5, 6) 11 (in imag.) ego incautus passer ... incurri -am.
pāpilio. p. 254, 24 inseras: papilionarius.
pāpillionārius, (-a, -um). a papilio. i. qui papiliones, tentoria facit (masc. pro subst.): INSCR. Année Épigr. 1994 n. 1551 (e Thracia; a. 574/7) vίδς Κοσμᾶ ... παπυλιοναρίου.
 25 **pappārium.** p. 256, 58 legas: faceret (pararium var. l.; varii).
parabola. p. 289, 24 legas: 3, 50. al.).
paracmē. p. 295, 66 addas: GALEN. ad Glauc. 1, 1, 4 cod. Cass. p. 37^b ad -en ..., id est ... ad statum iam declinantis temporis.
 30 **paracollēticus.** p. 295, 82 legas: 14 et GALEN., GLOSS. p. 296, 3 inseras: GALEN. ad Glauc. 2, 2, 5 cod. Cass. p. 85^b apponens -um emplastrum (al. ibid.).
paragōgē. p. 304, 39 legas: 441, 17.
 35 **[paralixismus** v. paroxysmus.] inserendum post p. 306, 42.
paranymphus. p. 312, 24 inseras: cf. PASS. Chrysanth. [BHL 1787] p. 160 archangeli erunt -i.
parasēmum. p. 315, 39 inseras: TAB. cer. Pomp. Camodeca 106, 4 (a. 57; loco lacunoso).
 40 **parastrōma.** p. 319, 14 legas: -atibus n.
parasynanchē. p. 319, 20 legas: -ēn f.
 1. **parātio.** p. 319, 80 legas: sim. (cf. p. 527, 84 sq.).
parātūra. post p. 321, 84 inseras: deriv.: paraturatus.
parātūrātus, -a, -um. a paratura. i. q. paraturā ornatus (cf. p. 321, 76): PAP. gr. Monac. III 1 n. 142, 4 (saec. VI) καμίον (i. -ιον) παρατουράτον.
 45 **1. parcus.** p. 344, 70 legas: loquendi (virg. 2, 2, 7 ENNOD).
parēgoria. p. 350, 69 inseras: PS. GALEN. ad Glauc. 3, 63, 1 lapis redit intus et tunc urinam faciunt et -am patiuntur calculosi.
 50 **parento.** p. 369, 84 addas: vix recte restit. TAB. devot. Année Épigr. 1994 n. 1112 contra usum verbi (v. p. 370, 1), ita ut intellegatur oblatio Neptuno facta. p. 370, 26 inseras: S. C. de Germ. (Zeitschr. Pap. Epigr. 55, 1984, 60) I 32.
pariātor. p. 386, 67 ante 1975 inseras: 1985 n. 889 (e Mauretania; saec. II ex./III in.) L. Domitius -r v(ixit) a(nnos) XII (nisi pro cognomine accipias).
 55 **2. pario.** p. 399, 41 legas: legitur fort. in titulo antiquissimo p. 2782, 58, certe inde. p. 399, 68 inseras: INSCR. Zeitschr. Pap. Epigr. 121, 1998, 258 (in vaso; saec. V in. a. Chr.?) nei pari med (si huc pertinet). p. 401, 51 inseras: CIL I² 1215 [= CE 59], 6 auxilium ac d. p. 409, 42 deleas: dei-. post p. 409, 43 inseras: cf. Onom.
 60 **paristhmia.** p. 409, 69 ante ORIBAS. inseras: MARCELL. (cod. P).
[1. parix trad. loco obscuro GLOSS. Aynard. F 68 (= GLOSS. V 619, 43) fertor vel -x est pater. cf. vol. VI I, 589, 43.]
2. parix, -cis (f.). nomen avis: GLOSS. Aynard. P 97 -x, -is: avis omnium minima (formam corruptam vocis q. e. parra latere proposuit Goetz dubitanter, sed cf. paruca p. 2783, 18).
 65 **parizōma** v. perizoma. inserendum post p. 410, 44.
parodos, gen. pl. -ōn f., πάροδος. significatur cursus stellae (t. t. astrol.; cf. parodicus): PRAEC. canon. Ptol. 38 p. 62, 7 duo -on collecta

(parodum fere trad.; gr. *Theo Alex.* p. 280, 15 δύο παρόδων συναγόμενα).
parōtidicus, -a, -um, παρωτιδικός (quod gr. alibi non legi vid.). i. qui parotide laborat (masc. pro subst.): FRG. med. Tolet. 1.6 emplastrum facit podagricis, -is (paratititis cod.).
paroxysmus. p. 438, 68 ante ORIBAS. inseras: GALEN. ad Glauco. 1, 1, 3 cod. Montepess. fol. 122^r impetum -i primi, id est primae commotionis. *ibid.* iterum (scrib. por-). 1, 3, 5 cod. Cass. p. 48^b paralixismi. al. in eodem opere.
parpo v. 1. palpo. addendum p. 438, 76.
parrula. p. 448, 60 legas: [paruca trad., fort. recte; v. enim p. 2783, 18].
pars. locum CIC. Tusc. 3, 44 vix recte p. 472, 53 allatum inseras p. 474, 58.
partiarius. p. 492, 75 addas: INSCR. Année Épigr. 2003 n. 1079 (Arelate; saec. II ex./III) cuidam -ri colleg(a)e posuerunt (super imag. navis et instrumenti cuiusdam).
participatio. p. 499, 24 inseras: HIER. Didym. spir. 53, 231 ut spiritus ... sanctus -e sui bonos efficiat.
1. partio(r). p. 522, 74 legas: participes aequiter -ta est.
paruca: hicae (anglosax.) GLOSS.^L Corp. p. 176. nomen avis (cf. 2. parix); parrula corr. Lindsay, sed textum receptum def. Milani, Rendic. Ist. Lomb. 113, 1979, 67 coll. Gloss. Ælfric. 132 (med. aevi) parrax: wrenna vel hicemase.
[parvicordius v. pravi- vol. X 2, 1135, 40.] inserendum p. 543, 30.
pāstūra. p. 647, 56 legas: inde a VET. LAT. (sub 1b), PALLAD. p. 647, 75 inseras: VET. LAT. Is. 34, 17 (Ps. Aug. spec. 129) manus dei divisit -am cervis (cf. gr. διεμέρισε βόσκεισθαι, Vulg. aliter). p. 648, 9 legas: Luc. 15, 15; item fere SERM. Rev. Ét. Aug. 25, 1979, 141).
pateo. p. 667, 65 legas: patibulum, 2. patibulus, patcabulum (?), patidus. p. 667, 67 legas: per-, pro-, subpateo.
pater. p. 678, 32 legas: 40 (in responso haruspicum) ne. p. 684, 13 legas: l. 28. p. 692, 36 legas: omni-, pro-, verbipater.
paternitas. p. 695, 3 legas: l. 27.
paternus (paternē). p. 702, 7 addas: NOVELL. Iust. 8, 8 pr. decet magistratus fisci devotis ... -e se exhibere (gr. resp. πατρικῶς ut: 8 iusiur. p. 90, 27. 18, 3 secundum quae testamenta morientes non -e ... fecerunt institutiones).
2. patibulus. p. 708, 32 deleas ? p. 708, 33 deleas: (si recte legitur). p. 708, 35 addas: PLIN. phys. Sang. p. 243 l. 28 in vaso -o.
patior. p. 741, 18 legas: praepatior; perpetior.
patrocinālis. ad p. 774, 19 sqq.: iunctura tabula -is legitur iam binis locis in INSCR. Année Épigr. 1991 n. 713 (Fidentiae; a. 206).
patrocinatio, -ōnis f. a patrociniari. i. q. actio patrociniandi: CONC. Narb. a. 589 p. 254 l. 10 aliquanta recapitulare, qu(a)e iuste et pie sunt edita et per -is, potestatem non subplebantur (i, sc. regis, cf. postea: domni nostri sub pr(a)efationibus).
patrocinor. p. 780, 1 addas: patrociniatio.
patruēlis. p. 791, 56 inseras titulum aet. Aug. CIL VI 8409 perperam allatum p. 791, 59.
patulus. p. 797, 16 inseras: compos.: propatulus.
paucus. locum HIER. epist. 23, 1, 2 perperam p. 802, 2 allatum inseras p. 805, 30; cf. Adkin, Eranos 101, 2003, 4.
[paulatōrius v. pabulatorius.] inserendum post p. 824, 30.
pauper. p. 842, 58 legas: cuius priori parti.
pausarius. p. 858, 21 addas: INSCR. Année Épigr. 2004 n. 1020 (e Germ. sup.; saec. II ex./III in.) L. Vettonius Secund(us) dec(uriae) III -orum (1021). 1022 ge(nio pausa)rriorum vexsill(ationis) vet(eranorum).
pausatlo. p. 858, 47 inseras: OP. imperf. in Matth. frg. 4, 4 l. 100 deus creaturae suae in diebus sabbatis -em donasset; sol currit eqs.
[pecorobon nomen herbae corrupte trad. PS. APVL. herb. 3 l. 48 (v. app. crit.)].
pecūinus. p. 921, 7-9 legas: pecunia l. 19 - v. p. 935, 66 - subst. l. 12.
pecūilium. p. 933, 41 legas: (Peculius, -a, -um; Peculio).
pecūnia. ad p. 941, 59: iunctura -a privata legitur iam CIC. Att. 7, 15, 3. 8, 3, 4. post p. 942, 13 addas: 3 praepos. pro: CHAR. dig. 50, 4, 18, 8 pro capitibus.
[pecusideon nomen herbae corrupte trad. PS. APVL. herb. 2 l. 31 (cf. vol. X 2, 2424, 43 sqq.). 'puto natum esse ex ptheron ibeos (sic γ) inepta translatione; pecus latine quod graece θηρ(ι)ον' adnotavit Rabbow in exemplari nostro.]
4. pedātus. p. 965, 23 legas: (ex Romano).
pēderōsus (pro -dor-), -a, -um. ita legendum p. 965, 67.
pedes. p. 968, 34 inseras: SEN. epist. 104, 33 Cato -s duxit exercitum. CVRT. 7, 1, 34. p. 968, 52 inseras alterum CVRTII locum: 5, 6, 14 rex ... equo desiluit -sque ... ingredi coepit. p. 968, 63 inseras: SEN. Thy. 377.
pedester. ad p. 971, 35 sqq. (IB1) v. Beikircher apud Paschoud, Mus. Helv. 63, 2006, 160sq.

pēdiculāris. p. 975, 65 legas: sub 1b et 3. post p. 976, 7 inseras titulum 3 gens -a (iocose, cf. vol. X 2, 2580, 19): huc trahas IVLIAN. p. 976, 10sqq.
2. pediculārius, -a, -um. quem tractatum deleas loco IVLIANI transposito ad pedicularis (1. pedicularius).
2. pediculārius, -ī m. ita legendum p. 976, 15.
2. pediculus. p. 977, 65 legas: al. apud eundem. p. 977, 65sq. deleas locum IVLIANI. p. 978, 9 deleas: 2. pedicularius.
3. pediculus. p. 978, 24 legas: 2. pedicularius.
pēditum. p. 981, 48 addas: PELAGON. frg. (Res publ. litt. 21, 1998, 41) 6 mitte -a.
3. pedo. p. 982, 22 addas: ? 3 i. q. pedica iumentis: v. GLOSS. p. 36, 2. 647, 48 (cum addendis p. 2781, 31) et NOT. Tir. supra.
pelagicus. post p. 988, 46 addas: in dedicatione: INSCR. Année Épigr. 2004 n. 1671 (e Byzacena) (...) regi (pe)lagico Aug(usto) (praeceditne nomen divinitatis indigenae?).
pelargos[is]: ciconia dicitur GLOSS.^L I Ansil. PE 181 (cod. Paris.). sic emendandum; cf. Ambr. hex. 5, 16, 55 retributio beneficiorum ἀντιπελάργωσις nominatur; πελαργός enim ciconia dicitur.
pellicio. p. 998, 45 inseras: var. l. prolicuit defendimus vol. X 2, 1825, 48sqq.
2. pello. p. 1010, 67 legas: quianam. p. 1019, 53 inseras: pulsor, pulto.
pēlvīs. p. 1021, 47 legas: 1022, 24.
pendeo. p. 1038, 13 inseras: aliter Adams, Pelagonius, 1995, 604. p. 1042, 60 legas: pendicium, pendigo, pendimen, pendulus.
pendicium, acc. -um n. a pendere. significari vid. genus state-rae: CIL VI 5846 (= 825*; inde 945*) Fausto adpendici(um)cedri (huc trahas coll. Solin apud Krömer [ed.], Wie die Blätter ..., 1995, 65sqq.).
pendimen, -inis n. a pendere (cf. pendigo). i. q. cutis, caro incisa sim., quae pendet: SORAN. sang. reic. 34 quae aforis sunt -a, melle glutinentur (cf. Cael. Aur. chron. 2, 13, 161 in externis corporum glutinat divisuras).
pendix. quem tractatum deleas; v. enim pendicium.
***pēnis**. ita legendum p. 1074, 31.
penna, pinna. p. 1084, 59 legas: Mus. Helv. 50, 1993, 170sqq. p. 1087, 47 inseras alterum LVCANI locum: 9, 730 dracones, ducitis ... aëra cum -is (meton. pro tota ave ut l. 45 et 1, 588 sub β; v. Wick, comm. II, 2004, 308).
pennula, pinnula. p. 1099, 19 legas: πίνουλα.
pēnsilis. p. 1101, 51 addas: ? 3 de curru cum capso suspensio: TAB. Vindol. III 597 a 4 covinni -is iugum (598 b 12 et c 4. 599, 5). p. 1101, 63 legas: destillato ([v. vol. X 2, 2739, 55]. ORIBAS.
pēnsio. p. 1103, 32 inseras: PAP. Tjäder 1, 51 (a. 445/6). quem locum deleas p. 1103, 37sq.
pēnsor. p. 1113, 17 ante 1973 inseras: 1994 n. 298 (Romae; saec. I/II) cuidam pe(n)sori lignario.
pentachordos. p. 1113, 42 legas: Meiboom.
pentafolium. p. 1114, 14 addas: PS. DEMOCR. med. 98, 12 (in compositione) -um, polypodium, tracantum eqs.
[pentaston]. p. 1117, 33 legas: 1116, 12sq.
pen(u)ārius. p. 1121, 73 legas: inde a ? CATONE (v. p. 1122, 3), CIC.
penzōma v. perizoma. addendum p. 1125, 45.
peplis. p. 1126, 2 legas: DIOSC. l. 11. p. 1126, 4 legas: de -os l. 15.
pepo. p. 1127, 75 legas: non nisi p. 1128, 38.
per. p. 1129, 33 pro p littera legas p notam. p. 1143, 61 legas: eorum. p. 1166, 43 legas: **appendix**.
peradstrictus. p. 1172, 71 addas: VINDIC. nat. hum. 1.120 membrani consertio non est pera(d)stricta (perstricta epit. alt. 27, v. p. 1758, 35).
peraequātus v. peraequo. inserendum post p. 1174, 5.
peragro. p. 1182, 53 legas: peregrinari.
post p. 1185, 46 desiderari dolemus hoc vocabulum a G. Parker tractatum:
peramārus, -a, -um. a per et amarus. i. q. valde amarus, non nisi in imag. vel translate de eo, qui (quod) displicet, offendit sim. (minus est satis amarus l. 67): VET. LAT. psalm. 77, 8 (Arnob. Iun. ad loc. l. 9. al. = PSALT. Rom.) ne fiant filii ... genus pravum et -um (gr. παραπικραίνουσα, cod. 303. al. exacerbans, Vulg. exasperans. explicat CASSIOD. ad loc. l. 170 supra cunctas acerbitates asperrimum). RVFIN. Orig. in exod. 7, 1 p. 205, 10 amarum satis et -um est ... poculum legis (inde CAES. AREL. serm. 102, 1; respicitur aqua amara Mara, exod. 15, 23). PS. AVG. quaest. test. 102, 24 venenatam malitiam ... et -am Simonis (cf. act. 8, 23 in felle ... amaritudinis). PETR. CHRYS. serm. 72ter, 4 l. 85 Christus mortem suscepit -am (amaram var. l.). PS. MAX. TAVR. serm. 44 p. 625^A diabolo esse subiectum -a condicio est (opp. inexpleta ... iucunditas).
[peramus v. vol. X 2, 2785, 63.] ita legendum p. 1188, 9.
perantiquus. p. 1188, 48 inseras: RVFIN. Basil. hom. 9, 3 p. 12, 24 -um est munus istud, sc. ieiunium (gr. ἀρχαῖον).

perassus. quem tractatum deleas; legitur enim pcrassas in codice.
percandidus. p. 1194, 2 addas: INSCR. Année Épigr. 1990 n. 811 (e Pan-
 nonia inf.) percandidi(ssimo ...) (si recte suppl. contextu manco).
percello. p. 1195, 54 addas: e con. falsa NAEV. com. 77 (v. p. 1843, 5).
 p. 1196, 33sq. legas: 1240, 67. p. 1200, 9 inseras: percussio.
 [percisco v. vol. X 2, 818, 41.] inserendum p. 1213, 71.
perclamo. p. 1214, 11 addas: ceterum v. vol. X 2, 1533, 68.
percrassus. p. 1224, 69 addas: PLIN. phys. Bamb. exc. 95 assaturas
 caprinas carnes -as manducet aegrotus (postea: interania caprina crassa).
percuro. p. 1228, 26 legas: rei parandae: VET.
percussio. p. 1235, 58 post 173 inseras: 175 inflationem arteriae (-am
 trad.) et -em (inflationem arteriam et percussioem con. Rose; gr. XIX 408
 τῆς ἀρτηρίας ... ἀνευθρονομένης).
percussura. p. 1237, 52 inseras: ANON. de philos. et part. l. 121 Pytha-
 goram ... invenisse primordia musicae ex ... chordarum extensarum -a (per
 susurra cod.; corr. ed. coll. Isid. orig. 3, 16, 1, ubi e. -a var. l. pro extensione
 percussa).
1. percussus. p. 1237, 55 deleas: sq.
percutio. p. 1249, 62-64 ita corrigas: ? compar.: non nisi e con. dub. Ps.
 SORAN. quaest. med. 175 (percussionem trad.).
perdeclino, -āvī, -āre. a per et declinare. i. q. omnino decli-
 nare, cessare: GALEN. ad Glauc. 1, 4, 4 cod. Cass. p. 55^a cum -verint febres
 quartanae, adhuc pulsus ... invenitur ... lassus (-verunt ed. Bonardi, de-
 clinaverint cod. Montepess. fol. 140^r, gr. XI 22 πανσαμένων).
perdeficio, -ere. a per et deficere. i. q. omnino deficere: GA-
 LEN. ad Glauc. 1, 3, 5 cod. Cass. p. 48^b aegrotantes cibo refici ... iubeas;
 quod cum fuerit factum, non -ent et perient (v. var. lect. p. 1250, 20).
perdesperno, -ere. a per et despernere. i. q. omnino spernere:
 IVLIAN. in Am. 6, 2 ut, quos ante per exempla corruperant, eosdem postea
 fastu (-ente, protererent populi (-, praedae var. l.).
peregrinus. p. 1308, 61 legas: et per(eg)rinis.
pereminens, -entis adi. a per et eminens. i. q. valde eminens
 (non nisi superl.): Ps. ASPER gramm. suppl. 40, 7sq. -issimus prophetarum
 Elias, ... sapientissimus regum Salomon: '-issimus' ... vel 's.' gradus sunt
 superlativi.
perexhaurio, -stum, -īre. a per et exhaurire. i. q. penitus ex-
 haurire: VINDIC. nat. hum. l. 152 quemadmodum in balneis aquarum
 vapor ... distillat a camaris ..., sic intimus calor ... humorem corporalem
 -tum in caput referet, ubi fiunt lacrimae, mucus sim. (scrib. -exau-; cf. epit.
 alt. 17 p. 472, 11 humor ex(h)austus).
perexilis. p. 1346, 67 inseras: de re modica, tenui: GALEN. ad Glauc. 1,
 2, 2 cod. Cass. p. 40^a aegrotos magis abstine et -i atque modica valde
 di(a)eta ... iuvabis.
perex(s)tinguo, -fīnxī, -ere. a per et ex(s)tinguere. i. q. omnino
 extinguere (respic. Matth. 12, 20 linum fumigans non extinguet): OP.
 imperf. in Matth. frg. 4, 19 l. 349 ne eos, qui iam extincti adhuc modicum
 fumabant, -ret dominus (sim. ibid. l. 352. 357).
 ?perextenuo, -ātum, -āre. a per et extenuare, si recte trad. i. q.
 omnino extenuare: GALEN. ad Glauc. 1, 4, 3 cod. Montepess. fol. 138^r
 scio ... quendam aegrotum ... in tanto tempore -tum esse, sc. morbo (per-
 ten- cod. Cass. p. 54^a, exten- ed. Bonardi; gr. non resp.).
perextinguo v. perex(s)tinguo. addendum p. 1347, 65.
perfectio. p. 1350, 44 legas: 217. chron. 1, 4, 101 requiescat aegrotus, do-
 nec (-e, quadam propria corporis fuerit facta digestio [-, persecutione ed.
 Sichardi, -e Rovill. emend.]. 4, 3, 29).
perfero. p. 1363, 65 legas: -untur.
perficio (perfectus). p. 1373, 50 inseras: multum -us OP. imperf. in
 Matth. frg. 4, 2 l. 36.
 ?perfluidus, -a, -um v. vol. X 2, 1731, 43sq. inseras post p. 1395, 67.
perforāmen, -inis n. a perforare. i. quod perforando efficitur
 (sc. aditus, hiatus sim.): VINDIC. nat. hum. l. 254 quod si ita esset, ut per
 aliud -n cibum fertur, per aliud potionem descenderet eqs.
perforo. p. 1401, 18 inseras: perforamen.
perfricatio. p. 1402, 4 inseras: ceterum pro praefocatio Ps. HIPPOCR. ad
 Antioch. vers. β p. 430.
perfrigidus. p. 1406, 27 inseras: GALEN. ad Glauc. 1, 4, 3 cod. Monte-
 pess. fol. 138^r ratio di(a)et(a)e ipsius non sit perfrigi(gi)da et humida (cod.
 Cass. fol. 54^a frigida; gr. XI 37 ψύχουσα).
perfringo. p. 1406, 30 inseras: -franguntur OP. imperf. in Matth. frg. 4,
 19 l. 354.
perfuno. p. 1418, 56 inseras: an pers- legendum, i. pessum darent? [cf.
 p. 1917, 72sq. 1918, 56sq.].
 ?peri(a)eresis (-sit cod.; piereses ed. Bonardi) ..., id est rotunda sectio
 GALEN. ad Glauc. 2, 2, 5 cod. Vindoc. fol. 33ra (disting. dia(e)rese, id est
 sectionis). a gr. περιαιρέσις, si recte legitur.

pericarpion (-pum PLIN.) n., περιάρπιον. ita corrigendum p. 1446, 40,
 quia infra addi potest INSCR. Catalan. V n. 50^a (in amphora; saec. II²/III¹)
 pericarpio(n).
periculum. p. 1465, 73 legas: 1166, 64sq.
 5 **peripsyxis.** p. 1492, 29 addas: GLOSS. III 604, 31 (v. vol. X 2, 1809, 71).
2. perlego. p. 1513, 31 legas: MART. (octies).
perlūstro. p. 1523, 12 legas: animo et post omnes inseras: (IVL. VAL. 3,
 33 l. 752. cf. SEN. l. 13).
 [permagus, -ī m. vix recte agnitum est RVFIN. Clement. 10, 68, 4 Antio-
 chenses paenitentiam agentes, quod contra praedicationem eius Petri -um
 Simonem suscepissent (-um codd. pler., ed. Rehm ['an per magum?']; qui
 ... magum var. l., ed. Migne gr. 1, 1452^c.)]
permodicus. p. 1565, 60 addas: acc. -um pro adv.: GALEN. ad Glauc. 2,
 1, 10 cod. Vindoc. fol. 28ra si sentit vel (-um, non penitus est insanabilis
 tumor (opp. si penitus sine sensu erit; -um, premodicum cod. Cass. p. 77^b).
 15 **permorior.** p. 1566, 61sq. legas: Aa p. 165 (re vera est GALEN. ad Glauc.
 2, 3, 1 [codd. Cass., Vindoc.; gr. Galen. XI 135sq. = Oribas. infra], unde
 GLOSS. I Ansil. GA 100 [med. p. 37]).
 20 **perna.** p. 1580, 59 legas: lardi -am tantum (II 182, 7. PLIN. phys. Sang.
 p. 274 l. 19 [pronam cod.]).
perobscuro, -āre. a per et obscurare. i. q. omnino obscurum
 facere: Ps. CHRYSOST. serm. Mél. Geerard I p. 50 l. 66 nebula ... solis
 clara radia ad modicum caligat, sed non -at splendorem (Migne gr. 56,
 588^{extr.} εἰς τέλος σκοτίζει).
 25 **perparum.** p. 1609, 56 addas: GALEN. ad Glauc. 2, 1, 11 cod. Cass.
 p. 77^b si ... -m sint humida medicamina, siccant magis (antea: humorem ...
 nec nimium penitus parum; gr. XI 104 παντάπασον ἐλαχίστην).
perpendiculātor. p. 1614, 47 legas: mensor (cf. GLOSS. II p. XIII -r: men-
 sor aedificiorum atque parietum).
 30 **perpetrator.** p. 1631, 26 addas: PASS. Chrysanth. (BHL 1787) p. 161 om-
 nium inauditorum criminum -r.
 ?perpino, -āre v. p. 2190, 40. ita legendum p. 1650, 1.
perplērusque, -a, -um. a per et plerisque. non nisi plur., i. q.
 prorsus plurimi, fere omnes: Ps. AVG. serm. (Rev. Ét. Aug. 39, 1993,
 365) 2 defectum solis ... multos ... fuisse miratos ...; -osque autem ma-
 xime fuisse permotos, ... quia ... praedictum est.
 35 **perporto.** p. 1655, 32 ante GLOSS. inseras: TAB. Vindol. III 642 II 5 si tibi
 opus non sunt scandulae, -a obiter.
perputresco. p. 1658, 20 addas: COMMENT. Hippocr. aphor. (Italia me-
 dioev. uman. 4, 1961) p. 49 stercus caballinum, dum ... (-trierit, frigidum
 efficitur (-, de forma cf. vol. X 2, 2777, 35).
 40 [perramus v. vol. X 2, 2785, 64.] inserendum post p. 1662, 75.
perrogatio. p. 1664, 44 legas: praerogationum trad.
perrogo. p. 1664, 57 inseras: perioch. 48, 23 [pro- var. l., ut PLIN. epist.
 4, 22, 3].
 45 ?persanescō, -ere. a per et sanescere, si recte restit. i. q. penitus
 sanum fieri: PLIN. phys. Sang. p. 279 l. 23 medicamentum inposito in
 ulcus ... et usque dum -at (ed.; pro- cod.), ut celeriter cicatricem ducat.
perscisco. p. 1670, 38 inseras: [falso trad. pro prae- vol. X 2, 818, 41.]
 50 **perscrūtator.** p. 1676, 6 legas: demergit (cf. Ps. AVG. serm. [Rev. Ét.
 Aug. 39, 1993, 365] 3 -em siderum).
persōnālis (persōnāliter). p. 1731, 68 inseras: OP. imperf. in Matth. frg.
 1 l. 55 veniebat ... Iesus ad discipulos suos ... non -r, ut videretur in facie
 ..., sed ... invisibiliter ... eripiens eos ab inimicis.
 55 **perspicio.** p. 1743, 15 legas: 10, 21, 1.
perstipticus v. perstypticus. inserendum post p. 1750, 66.
perstypticus (-stip-), -a, -um. a per et stypticus. i. q. valde styp-
 ticus (de escis sim.): GALEN. ad Glauc. 1, 4, 8 cod. Cass. p. 59^b qua die non
 tanguntur reficiendi escis calidis et -is.
 60 **persulto.** p. 1774, 48 addas: VIRG. gramm. epit. 8, 4, 4 -o (pro- var. l.),
 cum per aures etiam longe adstantium sonitum penetrare facio (disting.
 notiones verbi q. e. salto eiusque compos., e. g. consulto).
2. persum v. 3. pessum. ita legendum p. 1774, 59.
pertaedeo. p. 1775, 24 legas: probavit [locum affert NON. p. 161, 9 sub
 65 lemmate pertidere restituto ab edd., v. app. crit.].
pertenuis. p. 1780, 75 legas: v. sub 1b.
 [pertenuo v. perextenuo.] inserendum post p. 1781, 26.
pertexo. p. 1784, 15 legas 3 et antea inseras: ?2 technice de ratione
 tegendi, sc. aedificia: INSCR. Année Épigr. 1990 n. 304 (prope Clua-
 nam; saec. II ex./I in. a Chr.) crepidine(m) circum cumpi(tum), tectum
 70 pertex(tum) Sufren(a) ... stat(uit).
pertideo, -tīsum v. pertaedeo. inserendum post p. 1786, 30.
pertraho. p. 1816, 60 deleas: (var. l. - 184, 7).
perveho(r). p. 1841, 33 inseras: APVL. met. 1, 20, 6 vectorem meum, i.
 75 equum, credo laetari ..., me usque ad ... civitatis portam non dorso illius ...

-to. p. 1841, 45 legas: Siciliae ... -itur. p. 1841, 61 *inseras alterum* APVL. locum: 9, 19, 1 *Myrmex* domum celeri gradu -tus.

perversor. p. 1859, 71 *inseras*: AVG. serm. 359B, 13 coll. Dolbeau 1996 p. 338 nonne te inoboedientem dicerem et ordinis -em?

perveto, (-uī), -itum, -āre. a per et vetare. i. q. *omnino vetare*: PETR. CHRYS. serm. 77, 10 -tae malae arboris ... aspectus, sc. in paradiso (pervertitae, vetit(a)e sim. var. ll.).

pervius. p. 1879, 25 pro 14 legas: 4.

petauristārius. p. 1934, 5 addas: HERMEN. Celtis gloss. Zeitschr. Pap. Epigr. 166, 2008, 155 n. 26 -us: *ῥοιζοπαίκτης* (v. *ibid.* p. 157, ubi laudatur altera glossa -us: *ἰσχυροπαίκτης*).

peto. p. 1947, 13 legas: significatur actio eius, qui. p. 1947, 54 legas: verb. p. 1960, 60. p. 1959 in rubrica pro VO legas: VI. p. 1973, 63 legas: 1968, 6sq. 1972, 38sq., per.

peucedanum. p. 1990, 19 *inseras*: peudec- THESS. TRALL. plant. 2, 5 tit. (al. in eodem cap.; gr. resp. *πενδέκ-*).

peudec- v. *peuced-*. *inserendum* p. 1991, 25.

phagedaenicus. p. 1993, 18 ante DIOSC. *inseras*: PS. SORAN. quaest. med. 404 (cod. Lincol. fol. 42°) quid est -us (i. -on)? ulcus comedens se.

pharmaceuticus. p. 2011, 49 addas: neutr. plur. pro subst. (de scriptis): GALEN. ad Glauc. 2, 1, 1 cod. Cass. p. 71^a antidota et alia remedia ... in -is et a nobis et a prioribus habes conscripta. et saepius in eodem opere (ubique scrib. farm-).

pharmacicus, -a, -um, *φαρμακικός*. i. q. *aptum ad pharmacum parandum*: SORAN. app. 16 (in compositione) ysofum farmacicum (*Drabkin*, farinaticum cod. alter, farmacum alter, *Rose*; farinam tritici *Wolf*).

pharmacothēca, -ae f., *φαρμακοθήκη*. significatur locus, ubi medicamenta sim. reponuntur, servantur: SERM. Rev. Bénéd. 112, 2002, 56 l. 64 (in imag.) Christus nostrarum medicus animarum in his -is habet confectas et repositas curas (antea: medici scholas, in quibus reconditae sunt vulnerum medicinae).

philocalus. p. 2022, 33 legas: *φιλόκαλος* (quod gr. resp.), et inde philocalis, acc. -em. p. 2022, 34 legas: sub I praeter Ps. CHRYSOST. (scrib. fyl-). p. 2022, 39 addas: Ps. CHRYSOST. serm. Mél. Geerard I p. 48 l. 9 naturaliter ... -em, vel studiosam, (glossa) esse animam humanam sciens deus.

philologus. p. 2023, 32 addas: INSCR. Année Épigr. 2001 n. 263 (*Romae; saec. I² a. Chr.*) C. Naevius ... medicus chirurg(us), Naevia ... medica philolog(a).

[philosophōs]. p. 2033, 15 legas: HOR.

phrūrium, plur. -a n., *φρούριον*. de qua voce v. vol. X 2, 2394, 5sq.

phylē. p. 2061, 41 addas: INSCR. *Palmyrena*: INSCR. Année Épigr. 2002 n. 1509^a (a. 52) Haeranes ... Palmyrenus -es Mithenon (gr. 1509^b *φυλής*).

physicus. de p. 2063, 21sq. v. quae exposuerit Solin in add. novi suppl. CIL IV (ad CIL IV 6865).

physiologicus. p. 2066, 43 addas: COMMENT. Hippocr. aphor. (Italia medioev. uman. 4, 1961) p. 35 l. 5sq. *medicina* theoretica partitur in tria, idest -a, ethiologica et symiotica; -a est, per quam fysin intellegimus rerum; partitur ... ipsa -a in sex eqs. (ubique scrib. fys-).

piaculātor, (-ōris) m. a piaculare. i. q. *peccator*: v. p. 880, 73.

piaculo. post p. 2068, 48 addas: deriv.: piaculator.

planeptiōn v. *pyanepsion*. *inserendum* p. 2073, 17.

pico. p. 2076, 56 legas: prius.

picros, **picra**. p. 2078, 52 legas: pigr- (vel pygr-). p. 2078, 68 addas: GLOSS. III 572, 64 pygras (id est) amara vel pygra (cf. l. 56).

pletās. p. 2097, 30sq. pro *parenthesi* [sc. qui-Pisonis] legas: [de -e Galbae v. *Kragelund, Historia* 47, 1998, 161sq., qui affert eiusdem imp. nummum, sc. p. 243 adn. -i Augusti, quo alludi ad Pisonis adoptionem sunt qui vix recte putent]. p. 2101, 51 *inseras*: Galbae I² p. 255 n. 483 -s Augusti.

piete v. l. pie. *inserendum* post p. 2105, 29.

piget. p. 2114, 12 legas: in vim adi.

?**pigmentātio**, -ōnis f. a pigmentum, si recte restit. vol. X 2, 2548, 20.

pigmentum. p. 2117, 67 *inseras*: ?pigmentatio.

pignus. p. 2123, 18sq. legas: mulsi (item iubet aliquis alterum -s dare, si credit, quod in enunt. condic. affirmatur [ita ut breviloquentia quadam sit e. g. 'ni fit' fere i. q. 'nisi fieri credis']: Epid. 701 ni ... matris filia est, in

meum nummum, in tuom talentum -s da. Poen. 1242. al. GELL. 5, 4, 2 librarius in quodvis -s vocabat, si eqs.). Persa 188. CATVLL. p. 2123, 28sq. *deleas locum* GELL. p. 2127, 43 legas: sit (cf. enunt. condic. sub IB2):

pilargis. p. 2136, 26 *deleas*: animal ignotum. quo in loco scribas: latere vid. nomen avis, fort. phalaris vel pygargus.

1. pilārius. p. 2136, 41 legas: -us (item HERMEN. Celtis gloss. Zeitschr. Pap. Epigr. 166, 2008, 155 n. 24).

pīnētum. p. 2153, 20 legas: -um (*Reifferscheid*; *prunetum trad.*, v. vol. X 2, 2387, 68). GLOSS. -um: *στροβιλεών*.

1. ⁸pio. ita legendum p. 2182, 67; post huius verbi tractatum *inseras*:

2. pīo, -āre. vox onomatopoeica; cf. 1. pipio, pipo. significatur actio sonandi propria animalis cuiusdam: GLOSS. Tolet. Festschr. Bieler, 1976, 154 leones fremere; maucios (?) -are; upupas ponpinare.

1. pīper. p. 2188, 15 legas: pīperculum.

pīperculum. ita corrigendum p. 2189, 7; postea legas: (-cl- pro -cul- per syncopen GLOSS.). p. 2189, 9 *inseras*: PS. DEMOCR. med. 98, 2 quanta moderate calefaciunt: ... storaces omnes, -um, fel eqs.

pisinnus. p. 2213, 66sq. legas: 8549. 24113 (bitinus). p. 2214, 7sq. legas: bitinus: INSCR. christ. urb. Rom. 24113 Preiectus -us, qui.

1. et 2. pīso. ita legendum p. 2214, 13.

pītheus. p. 2224, 29 legas: pīthias, pīthus.

pītuītās. p. 2227, 64 addas: PS. HIPPOCR. ad Antioch. vers. δ p. 215, 29 nascitur -s stomachi (vers. γ p. 25, 25 pītuita; aliter gr. et aliae vers.).

pītȳriasis. p. 2228, 75 legas: med. 4 tit. 4, 1 et 4 [ubi - ut 4, 9]).

pītȳrōdēs. p. 2229, 16 *inseras*: HIPPOCR. progn. 12 p. 142, 18 *urinae* peiores, quae -es sunt (scrib. etiam *pyther-*; gr. *πιτυρώδεις*).

pīus. p. 2248, 58 legas: 1. pio.

plantātor. p. 2330, 15 legas: apud Christianos (praeter BREV. EXPOS.), sc. p. 2330, 16sq. ita corrigas:

i. qui plantat, firmat: 1 proprie: BREV. EXPOS. Verg. georg. 2, 28 'putator' id est -r arborum.

2 in imag. vel compar. (iuxta pos. - l. 39sq.): a de deo vel Christo; plantantur: α homines: eqs. β res variae: eqs.

b de hominibus christ. (angelis - plantant): eqs.

1. plānus. p. 2335, 17 legas: sub cβ.

plasma. p. 2348, 42 pro 14 legas: 11.

platonerv(i)um. p. 2360, 1 legas: Basil.; cf. *Cam, Rev. Phil.* 81, 2007, 32sq.).

plastrum. p. 2368, 55 *inseras*: NOT. Tir. 112, 66 -um. 112, 67 *plastrum* (plau- var. l.).

plausus. p. 2373, 39 legas: 2, 10, 18.

plēbēcula. p. 2374, 75 addas: VITA Avit. (BHL 879) 10 quidam ... pro cuiusdam -ae salute ... ad sanctum Avitum devotus accessit eqs.

plēbēs. p. 2383, 8 legas: verr)uncent acta. p. 2386, 42 legas: *condicionem*.

plēnārius. p. 2400, 57 legas: duplicatis (splenarium, i. *σπληνάριον*, conit. Fischer per litteras).

plūmātus. p. 2451, 47 addas: cf. *Onom.* (v. Solin, *Arctos* 35, 2001, 214).

plumundāria. p. 2459, 12 addas: fortasse latet pulmonaria, v. vol. X 2, 2598, 13.

pluteus. p. 2469, 40 legas: *θυμέλη πλοίου* (ad rem cf. *pulpitum navis* vol. X 2, 2601, 50sq.; fort. etiam cogitare licet de summa parte lateris navigii).

poēma. p. 2494, 17 legas: feminina.

poēta. p. 2517, 1 legas: *pendens*.

poledr- v. pulliter. ita legendum p. 2526, 14.

polemōnia. p. 2526, 21 legas: PLIN. (et GLOSS. conita: *polomonia*; cf. vol. IV 891, 34).

poletr- v. pulliter. ita legendum p. 2528, 52.

polītio. p. 2535, 46sq. legas: CATO agr. 136 tit. (sim. capp. 145) -em.

1. pollicitor. p. 2559, 67 addas: formam perf. act. v. sub Ic. p. 2559, 69 legas: dat. l. 72. al. p. 2560, 9 addas: c deo: VITA Avit. (BHL 879) 13 *Hildebertus* rex coelesti regi sub integra devotione -vit, ut ... praeciperet ... Aviti cultibus basilicam construere.

pollitr- v. pullitr-. *inserendum* p. 2563, 27.

polomōnia v. pole-. *addendum* p. 2570, 49.

[polumum]: locus sacrorum GLOSS. corruptum; latetne pulvinus? cf. vol. X 2, 2624, 29.]